1522a. V. 2. 6.
8°
Hain 14462
GW 6039

de Litio Rob. Sermones
de Adventu, Quadragesimale
& Omnia Mantuæ indigitata
der Gurnallischen Bibliothek
p. 80 et 81. 204 und 205.

Roberti Caraccioli de Licio: sermones quadragesimales. Venetus per Franciscum Renner de Hailbrun. 1479.
[cf. Conf. Pamer Vol. III. Pag. 177 Nr. 395.]

Hec est tabula omniū sermonū contentorū in hoc volumine.

Dñica in. 10.	De facilitate bonoꝝ operum. sermo. i.	folio 1
Feria secunda.	De ꝗlitate ꝓditōib⁹ seu regula bonoꝝ operū. sermo. 2.	6
Feria tertia.	De his ꝙ mouē habēt pctōres ad obtinēdū vo. f. 3.	9
Feria quarta.	De infinita misericordia dei. sermo. 4.	13
Feria quinta.	De cōplacētia dei qui pctōres ꝓuertūt ad pniaz. f. 5.	16
Feria sexta.	De inflāmato ⁊ ardētissimo amore dei erga pctōres. f. 6.	18
Sabbato vo. in. 60.	De dilatione pnitentie. sermo. 7.	21
Dñica in. 60.	De fructuoso ⁊ vtili verbo dei. sermo. 8.	23
Feria secunda.	De verbo dei ⁊ eius auditione. sermo. 9.	27
Feria tertia.	De severitate diuine iustitie. sermo. 10.	29
Feria quarta.	De severitate dine iustitie ꝓtra origenistas. f. 11.	32
Feria quinta.	De gravitate pene dānatorum. sermo. 12.	35
Feria sexta.	De gravitate pene damnatorum. sermo. 13.	38
Sabbato. vo. in. 70.	De gravitate pene dānatorum. sermo. 14.	40
Dñica in. 70.	De potentia dei sermo. 15.	44
Feria secunda	De timore dei. sermo. 16.	46
Feria tertia.	De ieiunio. sermo. 17.	48
Feria quarta cinerū.	De ieiunio. sermo. 18.	50
Feria quinta.	De vsu ⁊ laudibus sanctissime oratiōis. sermo. 19.	54
Feria sexta.	De ꝓditionib⁹ que requirūt in oꝝone. sermo. 20.	57
Sabbato. 1. vo. in. 80.	De impedimentis orationis. sermo. 21.	58
Dñica. 1. in. 80. in mane.	De tpe bene dispensando. sermo. 22.	60
Post prandium.	De vita hominis. sermo. 23.	63
Feria secunda.	De veritate tremendi iudicij. sermo. 24.	65
Feria tertia.	De formidabilibus iudicij signis. sermo. 25.	67
Feria quarta.	De ordine ⁊ ꝓditionibus iudicij. sermo. 26.	69
Feria quinta.	De necessitate sanctissime confessionis. sermo. 27.	71
Feria sexta.	De sanctissima confessione. sermo. 28.	73
Sabbato vo. 2. in. 80.	De fructuosa ⁊ vtili cōfessione. sermo. 29.	77
Dñica. 2. in. 80. i mane.	De feditissimo luxurie vitio. sermo. 30.	80
Post prandium.	De execrando adulterij vitio. sermo. 31.	84
Feria secunda.	De fuga pcati. sermo. 32.	88
Feria tertia.	De superbie vitio. sermo. 33.	90
Feria quarta.	De periculoso ambitionis vitio. sermo. 34.	94
Feria quinta.	De vitio vane glorie. sermo. 35.	98
Feria sexta.	De inobedientia. sermo. 36.	101
Sabbato. 3. vo. in. 80.	De vitio contentionis. sermo. 37.	104
Dñica. 3. in. 80. i mane.	De ira dei. sermo. 38.	105
Post prandium.	De discordie vitio. sermo. 39.	109
Feria secunda.	De diuitijs. sermo. 40.	113
Feria tertia.	De execrando symonie vitio. sermo. 41.	117

a 2

K. K. LYCEAL. BIBLIOTHEK ZU LAIBACH

Feria quarta.	De cogitationibus malis vitandis. sermo. 42.	111
Feria quinta.	De religioso votorū emissione. sermo. 43.	119
Feria sexta.	De misericordia primis exhibenda. sermo. 44.	122
Sabbato. 4. to. in. 40.	De simulato adulationis vitio. sermo. 45.	125
Dñica. 4. in. 40. in mane.	De sacro cultu dierū festorum. sermo. 46.	126
Post prandium.	De pietate defunctis exhibenda. sermo. 47.	129
Feria secunda.	De purgatorio et atrocissimis eius penis. sermo. 48.	133
Feria tertia.	De iudicio curioso et temerario. sermo. 49.	135
Feria quarta.	De sacratissimis ecclesie indulgentijs. sermo. 50.	137
Feria quinta.	De viduitate seruanda: et eius laudib⁹. sermo. 51.	140
Feria sexta.	De diuinitate dñi nostri ihu xpi. sermo. 52.	141
Sabbato. to. de pas.	De aduentu antixpi. sermo. 53.	144
Dñica de pas. in mane.	De honore parentum. sermo. 54.	146
Post prandium.	De maledictionib⁹ diuersarū creaturarū. sermo. 55.	149
Feria secunda.	De inuidie vitio. sermo. 56.	151
Feria tertia.	De detractionis vitio. sermo. 57.	153
Feria quarta.	De periurij vitio. sermo. 58.	155
Feria quinta.	De Maria magdalena. sermo. 59.	157
Feria sexta.	De horrendo homicidij vitio. sermo. 60.	159
Sabbato to. palmaꝝ	De sacratiſſima cōmunione. sermo. 61.	161
Dñica palmarum.	De contemptu mundi. sermo. 62.	164
Feria secunda.	De mysterijs sacramenti eukaristie. sermo. 63.	170
Feria tertia.	De veritate sacramenti eukaristie. sermo. 64.	173
Feria quarta.	De sacramēto eukaristie. sermo. 65.	176
Feria q̄nta in cena dñi.	De exemplis a xp̄o nobis exhibitis. sermo. 66.	178
Feria q̄nta in cena dñi.	De missa. sermo. 67.	180
Feria q̄nta in cena dñi.	De baptismo. sermo. 68.	183
Feria sexta in parasceue.	De passiōe dñi nr̄i ihu xp̄i: et ei⁹ doloribus. sermo. 69.	190
Sabbato sancto.	De morte dñi nostri ihu xp̄i. sermo. 70.	202
Dñica resurrectionis.	De ipsa resurrectiōe dñi nr̄i ihu xp̄i. sermo. 71.	205
Feria secunda.	De resurrectiōis dñi tpalitate q̄litate. 7c̄. ser. 72.	207
Feria tertia.	De resurrectiōe gnāli omniū defunctoꝝ. sermo. 73.	210
Sermo in festo annūciationis virginis Marie.		215
Sermo de predestinatorū numero et damnatorum.		221
Sermo de caritate.		224
Sermo de spe bona.		232
Sermo de virginitate.		235
Sermo de iudicio pestilentie.		236

03002 3508

Sacre theologie magistri necnon sacri eloquij ꝑconis celeberrimi fratris Roberti episcopi Aquiñ. ordinis mīnorū professoris opus quadragesimale de penitentia dictum est: feliciter incipit.

Sermo. j.

Tractica in septuagesima de facilitate bonorū operū: seu bene operandi ꝓpter quā peccatores ad pniam redire dēbēt.

Multi sunt vocati pauci vo electi. Habent hec verba Matth. xx. c. i euangelio hodierno. Propē nimā caritatē suā q̄ diligit de rōnalē creaturā non desinit vocitare miseros pctōres post lapsū atq; ruinā peti vt ad eū redeant per pniam. Monet eos et expectat blande multifariā multisq; modis attrahit: et allicit illos vt nō deserāt: ꝑ currāt cōfidenter ad fontē clemētie sue. Plerisq; vo negligūt renuūtq; obedire voci eius suauissime existimātes opa bona i quibus penitētes exerceri oportet nō solū difficilia et dura: sed olo impossibilia. Quo errore firmato i eoꝝ mēte licētiā in malo pseuerandi suscipiūt: in dieq; deteriores fiunt. qua ꝓpē existimauit rem fructuosissimā facē si apuero quāta sit ad bene opādū rectegz viuēdū facilitas et suauitas. vñ i ꝑmone ad excitāda corda dura pctōꝝ quos de vocat ut pniaz electoꝝ numero ascribāt de facilitate bonoꝝ operū ero ꝙba facturꝰ: qui sapientissimꝰ mūdi redēptor in thēmate iam ꝓposito explicat māifeste tarditatē penitētiū qbus salus cē nō pōt: asserēs multos fore vocatos: paucos vo electos ꝙa pauci sūt fortes aio ad virtutū opa aggrediēda: qbus facilitatē actuū virtuosoꝝ ostēdēdā duxi maxime ꝓpter tria ꝑ. propter causam originalem.
‡. propter adiutoriū diuinale.
§. propter premiū eternale.

De facile est vnicuiq; opari bonū ꝓpter cām originalē que est bois voluntas libera que nō cogit. Capitm. j.

Primo oñdo facile cē vnicuiq; opari bonū ꝓpter cām originalē. Nam si recte cōsiderem⁹ vnde ē q̄ aliq; boni: aliq; mali sunt. nōnulli recte nōnulli vo pniciosissime viuāt. inueniemus ꝓfecto id. puenire ab vniuscuiusq; libero arbitrio et spōtanea voluntate. hoc asserūt cēs sapiētes siue phi siue sancti. Vñ Ap. v. ethi. c. i. ait. Justum opari cē voluntariū ē. Et in. iii. ethi. c. iii. Virtus voluntariū est. et nihilomin⁹ et malicia voluntariū ē. Et ibidē. Htūs inqt nullꝰ nolens est. Et Señ. li. v. de moribus ait Qē pctīm actio est voluntaria. et idē ad Lucillū. Valentior oi fortūa animꝰ est et i vtrāq; ptē ipse res suas ducit: btēq; ac misere vite sibi causa ē. et Salustꝰ i iugurtino. Dux atq; impator vite mortalis animꝰ est. Hinc Augꝰ li. v. de ciui. c. xix. dic. Put nre voluntates in nobis et ipse faciūt quicqd volēdo facim⁹ siue bonū siue malū. In li. vo de libero arbitrio. pctīm asserit vsq; adeo fore voluntarium q̄ si nō eēt voluntariū nullū esset pctīm. qō dictū etiā sacri canones sepi⁹ ꝓfitēt. sicut pz. xlv. dis. c. de iudeis. et xlv. q. i. c. merito. c. ii. a. c. nō est. et xxxiii. q. v. c. sic eni. et xxx. q. iiii. c. Nabuchodonosoꝛ vbi dicit. Nasis ire nūq̄ deus redderet interitū si nō spōtaneū inueniret hō habere pctīm. Et idē dēt de sinia excoica. c. cū voluntate. xxo. dis. c. si qua femina. c. si qs. c. quātū. c. bi qui. c. sepe ptingit. et C. ad. l. corneliam de siccariis. l. a. et. ff. de furtis. l. q i iure. i ꝑn. et Ꝑ retulit Tullꝰ in. ii. rethoꝛ. noue inuēs. Voluntatem i oibus rebꝰ spectare ꝓuenit. et Señ. ad Lucillū. Actio ait recta nō erit nisi recta fuerit voluntas. Ad hoc enim auctoꝛ Gratianꝰ insup cōfirmat qō dicim⁹ de pe. dis. xxx. c. si. in ꝗ. liberi arbitrij. Nec ad ꝑtutē nec ad vitia necitate trahimur sed voluntate. Hieronymꝰ aūt i qōnibꝰ ad Hebridiā sic pulchre loquit. Homines suo arbitrio de electi sunt. neq; enim bonū

necessitate faciũt: ꝑ uolũtate ut credentes coronã accipiãt, icreduli supplicijs mãcipẽt. ⁊ itez ibidẽ ait. Deus eẽli cũctos sorte gnãuit ⁊ tedit arbitrij libertatẽ vt faciat vnuscũscz qõ vult siue bonũ siue malũ. Intãtũ aũt tedit hoibus libertatez vt wor impia disputet contra creatorẽ suũz: ⁊ cis uolũtatis illi⁹ perscrutet. ħ ille. que oia sapiẽs breuisinia collegit Eccl. xv⁰. vbi ait. Deus ab initio ꝓstituit hoiem ⁊ reliqt eũ i manu cõsilij sui. ⁊ paulo p⁹ subdit. Apposuit tibi ignẽ ⁊ aquã: ad qõ uolueris porrige manũ. Oz ãt hõ liberi sit arbitrij, ꝓbat scũs Aug. i. pte sũme. q. xv. qñ nisi sic eẽt frustra essent cõsilia exhortatiões ⁊ pcepta, phibitões ꝓmia ⁊ pene. Insup idipsũ colligit a sufficiẽti agentiũ diuisione. Quedã eni sũt q̃ agunt absqꝫ iudicio sicut lapis mouet deorsũ absqꝫ cognitione. Quedã agũt iudicio sed non libero sicut aialia bruta. Judicat q̃dez ouis videns lupũ eũ esse fugiendũ nãli iudicio ⁊ nõ libero. ꝙa nõ ex collectione ꝛ ex nãli instinctu. Et sikiter est de q̃libz bruto⁹ aialiũ. Hz hõ agit iudicio: ꝙa p vim cognoscatiuã iudicat aliq̃d esse fugiendũ uel ꝓsequẽdũ. Et ꝙa iudicium illud nõ est ex nãli instinctu i ꝑticulari opabili: ꝛ ex collectice rõnis. ideo agit libero iudicio potens in diuersa ferri. Ratio q̃ppe circa ꝓtingẽtia habet viam ad oꝑposita: ut pz in dialectiq̃ syllogismis. ⁊ rhetoriq̃ psuasiõibus. Particularia aũt opabilia sũt quedã ꝓtingẽtia ⁊ iõ circa ea iudicium rõnis ad diuersa se habet ⁊ nõ est determinate ad vnũ. Et p tanto necesse q̃ hõ sit liberi arbitrij eo ipso q̃ ẽ rõnalis. hec Aug. Que ꝙo sit dria inẽ liberũ arbitriũ dois aut ãgelorũ uel creatorũ sine ipsius sũmi dei. nõ ẽ ꝓpositi nri cũ intendã tm clare patefacẽ cũctis: qõ, pbatũ est p ia dicta: videlicz q̃ q̃ uolũt bñ opari ⁊ doni esse id facile pũt: ꝙa ex eoꝝ uolũtate id ꝓcẽdet. Qui ꝙo mali sũt ⁊ mala facẽ nõ formidant iõ sic faciũt: ꝙa sic uolũt. ⁊ ex ꝓsequenti ſ, ꝓpter pctã dãnanẽ mali: ⁊, ꝓpẽ iusticie opa saluanẽ doni. nulli⁹ dãnaẽ neqꝫ saluaẽ inuit⁹. Hz ſ imerito, ꝓpẽ ea q̃ dicta sẽ circa tria dubitare ꝓtigit. ꝑ circa libi arbitrij violẽtiã. ij⁰ circa liberi arbitrij excellẽtiã. iij⁰ circa liberi arbitrij pniam. Prio dubitaẽ circa liberi arbitrij violentiã. vtrũ scz liberũ arbitriũ cogi possit aut violẽtari. Et q̃busdã videt q̃ sic ꝑ a, ꝓpria nã. ij⁰ ab alia creatura. iij⁰ a creatrice diuina essentia. Primo vtẽ quibusdã nõ bene intelligẽtib⁹ q̃ liberũ arbitriũ i q̃busdã cogi possit ⁊ violẽtari ab eoꝝ ꝓpria nã, ꝓpter uehemẽtes q̃sdã passiões ⁊ nãles ꝓcupias q̃bus q̃si videnẽ impelli ad maliciã iuolũtarij sic patet de q̃busdã q̃ nulla disciplina: nulla correctice: nulla monite: timore punitione castigatiõeqꝫ emẽdanẽ. Quare videnẽ talib⁹ adeo ãnera vitia ⁊ pctã vt etiã si velint abstinẽ nõ possint. Ego ꝙo dico cũ Hiraldo odonis sup iij⁰ etbi. q̃ nulla nãlis ꝓcupia quãtũcũqꝫ intensa p natiuitatẽ uel p etatẽ necessitat uel cogit uoiem ad eẽ malũ ⁊ vitiosũ inuoluntarie eo q̃ p rõnez vnuscũscz superare pt quascũqꝫ passiões etiã potentissimas inclinãtes ad malũ. Et ħ ꝓstat nõ solũ ex scripture sacre testimonijs ꝛ etiaz ex dictis atqꝫ exẽplis moraliũ pbox. Sũt Gene. verba ad Lucillũ. v. Erras eni si existimas nobiscũ vitia nasci. supuenerũt. ingesta sũt. nlli nos vitio nã ꝓciliat. nos illa integros ac liberos genuit. ħ ille. Qualiẽ aũt bi qui malicio⁹issimi videnẽ esse si volũt doni fieri pũt ostẽdit Valeri⁹ maxim⁹ li⁰ vi⁰ de mutatice morũ ⁊ fortune. Jbi. n. de Lucio sylla sic loq̃ Luci⁹ sylla vscqꝫ ad questure sue comitia vitã libidine vino ludicre artẽ amore inq̃natã pduxit. Quappẽ. C. mariuz ꝓsulẽ molestẽ tulisse tradit q̃ sibi asperrimũ in africã bellũ gerenti tã relicat⁹ questor sorte obuenisset: Eiusdez virt⁹ q̃si ꝓruptis ⁊ disiecti⁹ neqtie q̃ obsidebaẽ claustris catlẽnas Jugurte iniecit manibus: Mitridatem cõpescuit: sociales bellũ luce⁹ repssit. Jbidẽ narrat de Themistocle pho qui adolescens tãta fuit

pollutus infamia q̄ se ab eo pater abdicauit ⁊ matʒ ꝓpter filiū turpitudinem laqueo se suspēdit. Cuasit ꝛeinde robustioze etate pbs clarissim⁹ ⁊ atlenaruz ꝓnceps. Apparet ḡ ⁊ clarū est ab ꝛoie volēte supari posse cēz malā inclinationem p̄uauāq; ꝙsuetudinē. Cz videtur aliis nō recte sapientibus q̄ liberū arbitriū cogi possit atq; compelli ab alia creatura. utputa ab influentia celestiū coꝛpoꝛuz siue a malicia ꝛemoniū. Sed ꝛe coꝛpoꝛib⁹ celestib⁹ quēadmodū nihil possint sup liberū arbitriuz ad illud cogendū diffusi⁹ suo loco dicā. nūc audire sufficiat q̄d ꝛe diabolo sit tenendum. Posset nāq; q̄s dicere q̄ q̄ficūq; aliq̄s potēs ⁊ sapiēs p̄liat cū ꝛebili ⁊ insipienti q̄ ꝛe necitate vincit ⁊ supat illū. ⁊ p cōsequēs cogit ⁊ violentat eū. iuxta dictū pbi. 9°. ethi. Qui babiles sūt igenio naturaliē sūt dñi. qui ꝙo lubꝛici coꝛpe naturaliē sunt serui. ß diabolus potētioꝛ ⁊ sapiētioꝛ ꝛoie importune tēptat illuz vt mala faciat. ḡ seq̄t q̄ ꝛe necessitate ꝛoiem vincat ⁊ supet. eiq; supato atq; ꝛevicto vim inferat ac violētiā. De sapia siq̄dē siue astutia hostis antiq. Aug⁹ loq̄t in li° ꝛe nā ꝛemoniū. d. diabolū habē mille nocēdi modos. Qō etiā notat i ꝛecret. z6. q. 4. i. c. sciēdū. De ptāte etiā ei⁹ loquit Job. 4i. c. d. Nō est ptās sup ꝛram que cōpek ei. qō Job. Apc̄. iz°. ꝛe clarauit cū dixit. Ve terre ⁊ mari q̄a descēdit ad vos diabol⁹ balēs ira magnā. i. ptātē. Ne importuna aūt ⁊ frequēs sit ꝓtra nos eius pugna. Petr⁹ apl⁹ ꝓnceps. i. epl'a. c. 5°. clamans audiat. Sobrij estote ⁊ vigilate: q̄a aduersari⁹ ꝛester diabol⁹ tāq; leo rugiēs circuit q̄rēs quē ꝛeuoret. ḡ vī q̄ null⁹ etiā volēs cauere sibi possit a malo ⁊ opari bonum cū diabol⁹ indistincte cēs oppugnet. Dis ita rñdeo q̄ diabol⁹ nō tēptat voiez q̄ttū pōt. q̄ttū scit: ⁊ q̄ttū vult. ß q̄tum a ꝛeo nobis benigno ꝓmittit. At ut gētiū ꝛector Pau. i. Cor. 1. c. meminit. Fidelis ꝛeus ē q̄ nō pat⁹ vos tēptari sup id qō potestis: ß facit cū tēptatione ꝓuentum vt possitis sustinere. Propēea ꝛebilis ē hostis ⁊ nō vincit nisi volētē. Cz instāt aliq̄ q̄ liberū arbitriū cogi possit ab ipa creatrice diua essentia. ex eo q̄ Joh. 6°. scribit. Nemo pōt ꝛenire ad me nisi pat⁹ q̄ misit me traxerit illū. ß tract⁹ est mot⁹ violentus ut dic̄ pbs. ḡ liberū arbitriū violētat. ⁊ p̄. 2o. bat. Dic̄ diuisiones aq̄rū: ita coꝛ regis in manu dñi q̄cunq; voluerit imutabit illud. Cz talis imutatio ē quedā coactio. ḡ ꝛe cogit liberū arbitriū. Ad. Deus potest oia facē q̄a est oipotēs. ḡ pōt ⁊ cogere ac violētare liberū arbitriū. Propēh ꝛe clarāda notāda sūt tria ſm dñm Boē. i. z. di. z5. Ꝑ nōndū q ꝛe libero arbitrio possum⁹ loq̄ duplicit. s. q̄tū ad actū exteriorem. ⁊ q̄tū ad actū interiorē. Hi loq̄mur ꝑ modo respectū talis actus pōt intueire coactio. pōt eni q̄s cōpelli ut ipo nolēte genua coꝛa idolo flectat. si āt loquam⁹ q̄tū ad actū interiorē qui. s. est ꝛelle eligere ⁊ cōsentire. sic nullo mō pōt cogi nec ab agente creato: nec a ꝛeo creatore. Cz notādū q̄ cū dicit liberū arbitriū a ꝛeo nō posse cogi. dupliciē pōt intelligi. aut ita q̄ deus nō possit auferre libertatē ⁊ supinducē coactionē. ⁊ hoc falsū ē. q̄a ꝓ imensitate potentie sue non solū pōt ꝓditionem mutare nāe: ß nām ipsā creatā in nihilū etiā ꝛertere. Alio mō pōt intelligi q̄ deus nō possit liberū arbitriū cogē salua ꝓprietate libertatis ⁊ eius nā. ⁊ ß mō ꝛrū ē q̄ impossibile est ꝛeū liberū arbitriū violētare posse ꝓ eo q̄ implicat in se duo ꝛdictorie oppositā. ex hoc enim q̄ liberum est si aliquid vult libere vult. ⁊ ex ß q̄ ꝛolūtariū est si aliq̄d vult ꝛolūtarie vult. ⁊ seipso mouente vult. q̄a ſm Arī. 3°. ethi. c. 3°. Voluntariū vtiq; videt ee cui⁹ ꝓncipiū in ipso est. Ex ß aūt q̄ liberū arbitriū cogit si q̄d vult seruilit vult. ⁊ si q̄d vult iuste vult. ⁊ si q̄d vult ab alio vult. q̄a iuxta ſniam Arī. 3°. ethi. c. ꝑ. Violētū est cui⁹ ꝓncipiū est extra tale existēs in q̄ nihil ꝛfert opans ꝛel patiēs. ḡ liberū arbitriū a ꝛeo cogi nō est aliud q̄ actū eius sil⁹ ⁊

semel esse liberū ⁊ seruilē. esse volūtariū ⁊ nō voluntariū. eē a se ⁊ nō a se. si ḡ est impossibile ꝙ claudat i se vtrāq; ꝑtem ꝺictōis. nō tm̄ est ipossibile creature ß ipsi optio ꝛeo. qa illud posse nō ē posse. Et sic rndendū ē ad tertiū obiectū. ¶ 3° nondū ꝙ differt dicē voluntatē inducī volūtatē mutari. ⁊ volūtatē cogi. Tūc. n. iduci ꝺr qñ aliq; ꝓsuasio ei fit q̄ disponit vt ad aliqō appetibile iclinet. q̄ si valde ītēsa ē nomē coactiōis sortit q̄ nisi nō sit ꝓa coactio. Tūc aūt volūtas mutat qñ ipsa nolente vnū potenti ꝑtute affectio imittit ei in ꝓtrariū. ⁊ ꝛe nolente fit volens: ita ꝙ vna affectio expellit ⁊ ꝺria inducit. sic cū ꝛe amatoꝛē tpalīū facit tpalīū ꝓtēptoꝛē. ⁊ ꝛe ß dic Dauid i ꝓs. Hec mutatio ꝛertere excelsi. ⁊ ß dicit eē quedā cōpulsio ⁊ tractio dīna. Tūc ꝙ volūtas ꝺr cogi qñ intelligit ipsaz ꝛuitā aliq̄d velle: ⁊ repugnāte actu volūtat ꝛe liberatiuo aliena ꝑtute mouētē ⁊ repugnantia manēte ad aliq̄d inclinari nolendo. Volūtas ḡ inducī ꝑt ab agēte creato. mutarī ꝙ ab alio nō ꝑt nisi ab agēte increato. ⁊ ꝓ hac mutatiē sumit tractio illa ꝛe qua dictū est opponendo cogi aūt volūtas a nullo ꝑt. ⁊ ß Bernꝰ tenuit i libꝛo ꝛe libero arbitrio cū dixit. Volūtas ꝓingenita sui nobilitate nulla cogit necitate. ¶ z° dubitat circa liberi arbitrij excellētiā: qñ ꝛoc qō ꝛoi cō cessū est ab opifice sūmo ad ꝛecꝛem ⁊ glorīā q̄dā ꝓbare nititur ei cedere ad dānū ꝛedecus ⁊ ꝛetrimētū. Arguīt q̄ ꝓpe sic. Optimū ē optima queq; facē ut ait Dio⁹ in li. ꝛe diui. no. ß ꝛe⁹ est optimus ḡ ꝛebuit ꝛoiem optimū facē ß in ꝑtribꝰ litate arbitrij nō fecit eum optimū: qñ melius eēt ꝛoi ꝑccare nō posse q̄ ꝑccādi facultatez habē. ḡ ꝛeus rectū mime ꝺidit ꝛoiez. His ergo rndeo ꝑm Alex. ꝛe ales. ¶ ꝑte su. ⁊. ꝺ. Bosī. ꝺi. zz. secundi libꝛi. q̄ optimū ꝺupliciē ꝺr. scz simpliciter ⁊ in ordine. ꝛeus oia q̄ fecerat vidit ⁊ erant valde bona. i. optima Gen. ꝑ. Nō simpliciē ß in ordine ⁊ i cōꝑatione ad totū vniūsū in q̄ nihil ē superfluū: nihil diminutū: nihilq; ioꝛdinatum. Formica optima est non simpliciē ⁊ in se: ꝺa leo melioꝛ est illa atq; nobilioꝛ in genere aialiū bꝛutoꝛū ⁊ irōnabiliū. ß in cōꝑatiōe ꝑm ordinē vniuersi sicut leo optimus est: quo tū dignioꝛ ē hō. sic homo optim⁹ est: q̄ tū dignioꝛ est angel⁹ in sua nā. oia tū ista ⁊ alīa que fecit ꝛeus ꝑm ordinē ꝓsiderata optima sūt: ⁊ optima eē dicūt. Secōm hunc igit ordinē ꝛeus cōdidit ꝛoiem optimū qñ ei libertatē ꝛedit arbitrij: eo ꝙ finis hominis est ipsa bꝛitudo. ad bꝛitudinē ꝛo ꝓsequēdā voluit ꝛe⁹ ꝛoiez disꝓsitū foꝛe aliq̄ suo merito inueniēte ut sic hō bꝛtificabilis ampliozē gl'ia refulgeret ⁊ ꝛei liberalissimi iustitie satisfieret. Accedit itaq; liberi arbitrij ꝓditio ad ꝛei viuētis ꝓconiū: q̄ iuste saluat bñfaciētes ⁊ ꝛelinquētes eē alīē puuit. Facit ⁊ ad hominis laudem q̄ potuit mala facē ⁊ nō fecit. ex quo Lact. in 6°. li°. di. instī. ait. Nulla laus ē nō facē q̄ facē nō possis. Hieronym⁹ ꝙ diffusi⁹ cōꝓbat ea q̄ dico i epla ad Demetriadā ꝙ. quā sic alloq̄t. Jam puidendum ē ne foꝛte illud remoꝛdeat te in q̄ temere impitū vulg⁹ offendit. vt iō nō ꝛere ꝛonū factū ꝛoiem putes eo ꝙ is facē malum ꝑt: nec ipsa nā astringat ad imutabilis ꝛoni necessitatē. nā si diligēter rem tractes ⁊ ad subtiliozē intellectū aiuz cogas hīc tibi melioꝛ ac supbioꝛ ꝛois stat⁹ apparebit: vñ putat inferioꝛ. in ß. n. gemmi inner discrimie. in hac vtriusq; libtatis parte rōnalis aie ꝛeus positū est. hic inquaz totus nāe nre ꝛonoꝛ ꝓsistit. hic dignitas hic premiū. hic ꝛeniq; optimi q̄q; laudē merent. nec esset ꝛois vlla ꝑtus i ꝛono pseuerātis si is ad ima trāsire nō posset. Hec ille. ¶ 3° dubitat circa liberi arbitrij pniam. vtrū. s. pctoꝛes cēs q̄diu i statu sūt vie ad pniam possint redire: q̄ si nō faciāt an suo libero arbitrio ⁊ voluntati male sit iputandū. Et rndeo ꝑm ꝑtatē rei affirmatiue ꝙ sic. ad q̄ iduco Aug̃ ꝛoc. egregij sniaz iuincibilē q̄ i li°. ꝛe li. ar. exempla affert i mediū Pharaonis

7 Habac.d. Habuchodonosor pniam meruit fructuosam. nõne p̃ innumeras impietates flagellat⁹ rep̃iste vere pẽnituit⁊ regnũ qõ pdiderat rursus accepit Pharao aũt ipsis flagellis durior ẽ effect⁹ ⁊ p̃rijt? Hic mihi rõnẽ reddat q̃ diuinũ ꝓsiliũ nimũ alto ⁊ sapiẽti corde diiudicat: cur medicamẽtũ vnus medici manu ꝓfectũ alij ad interitũ. alij ad vitã valuerit⁊ salutẽ nisi q̃a xp̃i bonus odor alijs ẽ odor vite i vitã alijs odor mortis in mortẽ? Quãtũ ad nãm ãbo lxies erãt: q̃tũ ad dignitatẽ ãbo reges q̃tũ ad cãm ambo captiuũ rei populꝰ possidebãt. q̃tũ ad pnã ambo flagellis clementer admoniti. Quid g̃ fines cor fecit eẽ diuersos nisi q̃ vnus manũ rei sup se sentiẽs in recordatione, p̃prie iniq̃tatis ingemuit. alter ꝙ libero ꝓpria rei mifico: dissimã ỹitatẽ pugnauit arbitrio? hec ille. Et notat. c. supi⁹ alle. Habuch. 23. q. 4. in q̃b⁹ ybis inuit Aug. q̃ Pharao a deo pcussus nec plagis bũiliare se noluit. ⁊ suo arbitrio pniaꝫ sp̃euit. Habuchodonosor ꝙ vt dr Daniel. 4.⁹ septennẽ sui castigatiõꝫ qua fuit mutat⁹ q̃si in bestiã leuauit oculos ad celũ ⁊ se deo humiliãs ⁊ ꝓ suis iniq̃tatibus ingemiscens pcõr veniã fm Rico. de lira. ⁊ regni fastigiũ simul adeptus ẽ. neq; alia cã potuit assignari q̃re ad veũ quertit cor suũ nisi q̃a voluit. volens Habuch. ⁊ nõ inuitus p⁹ pctm̃ salutẽ est assecutus. volẽs Pharao mentẽ indurauit ⁊ p̃rijt. Sũt silia exẽpla discipulor xp̃i. Petri negãtis. ⁊ pditoris inde. quor alẽ p⁹ pctm̃ flendo ⁊ lachrymando xp̃i mifico: diã inuenit ⁊ i apostolatũ restitut⁹ fact⁹ est aplor ꝓnceps regni celor clauiger: ⁊ i empyreo celo dign⁹ assistere ihesu xp̃o filio dei. Alter aũt. s. Judas desperatione victus laqo se suspẽdit. Quis eũ ad desperationẽ ad suspendiũ ⁊ suimet crudelẽ occisionẽ induxit nisi eius, ꝓpria voluntas? Sz penituit inqes Judas: ut pz i euãgelio Math. 27.? vbi dr q̃ pnia ductus retulit triginta argenteos ꝓncipib⁹ sacerdotũ ⁊ seniorib⁹. dr. Peccaui tradẽs sanguinez iustũ. g̃ vr q̃ dãnari nõ debuit. Sz Jo. os aureũ. de pe. di. 3. i. c. Judas. rñdẽs d. Judas penituit ꝙ male. qa laqueo se suspẽdit. dicit etiã in. c. nemo. de pe. di. i. Nemo potest bñ agere pniaꝫ nisi spauerit indulgentiã. Hinc Leo papa i ꝑmẽ quodã Judã sic alloquit. Sceleratior oibus o Juda ⁊ infelicior extitisti. quẽ nõ pnia reuocauit ad dñm: ꝙ desperatio traxit ad laqueuꝫ. Fuit itaq; falsa pnia Jude quã ꝓsecuta ẽ desperatio. nec dubiũ est q̃ si ad pedes dñi cucurrisset inuenisset; eũ sine i medio terrorũ ⁊ pcutentiũ decorã faciẽ eius accepit angelicis spiritibus tremebundũ sine colũne interrentẽ ⁊ in ea dure ligatũ ac, p̃ flagella terrã suo sanguie madefacientẽ sine inter duos latrones pendentem i cruce nudatũ vulneratũ ⁊ totũ cõfusũ: ⁊ humili corde indulgẽtiã postulasset nũq̃ ei fuisset negata. Paratissim⁹ erat xp̃s q̃ p pctorib⁹ patebat. p pctorib⁹ sanguinem suũ fundebat. p pctorib⁹ moriebat in cruce Judã si pniam verã agere voluisset ad se pio amore suscipe: ⁊ indulgere gratiãq; umptiri. Est de ꝺ dictum Gratiani. de pe. di. i. c. bis ptãs. vbi ait Arbitror q̃ etiaꝫ Judas potuisset tãta misatiõe dñi nõ cõcludi a venia si penitẽtiã nõ solũ apud iudeos. ꝙ apud xp̃m agẽ voluisset. g̃re volũtati ei⁹ asscribenda est desperatio illa que sup oia pcã displicet misericordissimo deo. Quid Petri aliuꝫ mouit vt p⁹ tam grãde pctm̃ ab eo cõmissũ nõ desperaret. ꝙ ꝓsideret in bonitate incarnati dei dulcissimi sui mgri? Certe gra ei⁹ fuit quã ipse Pet⁹ volens acceptauit. volens nõ recusauit. Egressus inãt euãgelista foras fleuit amare Luc. 22. Quid flebat? qd dicebat? qd cogitabat in corde? qd sonabat ore? Ehde o aia mea ⁊ ꝓsidera Petrũ flentẽ ⁊ lachrymantẽ: qa negauerat xp̃m humano timore victus. dicebat forte. o quãta est iniq̃tas mea. o q̃ graue pctm̃ negaui me scire ihm̃ quẽ vidi quẽ amaui. q̃ me dilexit. vidi eũ sup aq̃s ãbulare

de lacrimis petri p⁹ negãcõe

mortuos suscitare. cecos illuminare. ⁊ mundare leprosos: ⁊ iure iurando dixi me eum nō nouisse. Deu me magister misit dulciss. me negauit nosse te quem aspexi oculis ꝑpriis trāsfiguratū i mōte: ⁊ captus pulchritudine ⁊ splēdore claritatis tue dixi Faciam⁹ hic tria tabernacula O pijssime saluator mūdi. o fons ineficiens oīs māsuetudinis. tu me ad tuā societatē vocasti. tu mihi reuelasti secreta tua. tu mihi familiarē te ⁊ affabilem exhibuisti. tu lauisti būilē pedes meos exemplū humilitatis me docēs. tu inumera mihi bñficia ꝓtulisti ⁊ ego negaui te. O bone ihu peccaui. iniique egi. tu ꝙ misericors indulge petis meis: ⁊ nō me respicias pnitentē. O q̄ libenē ꝓperet ei xp̄s cui tū nullā intulit violētiā. Sume⁊ tu peccatrix aia ereplū. ⁊ si volueris cū Petro gratiosū tibi, ꝓpitiūq; dñz ihm xp̄m hēbis. Si ꝙ pctā tua dimittere nolueris: tuā vāna tuā accusa durissimā volūtatē. Intellexit ꝟ Aug⁹ postq̄ ad lucē gre rei venerat q̄ in libro ꝓfes. dicebat ad eum. Vocasti me ⁊ non erat q̄ rūderet tibi dicenti mihi. Surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis. ligat⁹. n. erā nō alieno ferro sed mea ferrea volūtate. O quātus est numer⁹ pctōrū q̄ catheną diaboli trahūt ad iferna volētes. o miseri. o negligētes. o vobisipsis crudelissime telue. surgite a mortuis. soluite vincula vitiorū vestrorū ⁊ ad vrz reuertimini. nec vos terreant opa bona q̄ facile est exercere dūmodo adsit ipsa voluntas.

Nec facile est opari bonuz ꝓpter auxiliū diuine gratie q̄ adiuuat oēs illā volentes: licz neminē cogat. Cap'm. z.

Secūdo oīdo facile eē vnicuiq; opari bonū ꝓpter adiutoriū diuinale. Parat⁹ ei dē re⁹ ē adiuuare gra sua oēs volētes ⁊ cupientes facē bene. Alerūt solent pleriq; de ipsa gra bñdicta dubitare loquēs adiuuāte maxie circa tria. ꝙ circa necitatē. z⁹ circa liberalitatem. ȝ⁹ circa imprecabilitatem. ꝙ dubitant aliq̄ de gra ipsa circa necessitatē. vtrū sit necessaria vol ad bene opandū ita ꝙ absq; illa nō possit opari bonū. Et ꝓ vna pte stat sīa tholog⁹ q̄ in secūdo sniarū attribuūt oēm motū volūtatis ⁊ liberi arbitrij ad bñfaciēdū gre: dānantq; pelagianos hereticos q̄ dixerūt liberū arbitriū solū ⁊ p se sufficere vol ad opa bona. Vnde ⁊ magister sniarū. z8. di. z. li. iducit Aug⁹. li. i. retractationuz. o. Heretici pelagiani sic liberū asserūt volūtatz arbitriū: vt gre dei nō relinquant locū quā ꝑm merita nra dari asserūt. Ac ⁊ prefat⁹ Aug⁹ in pleriscq; locis pelagianos viriliē expugnat oīdens gre necitatē. vñ ad Bonifaciū papā. d. Non pōt vo aliq̄d boni velle nisi iuuet ab eo q̄ malū non pōt velle. Et in li. de ꝑdestinatione scōz. Prius inqt est cogitare bonū ꝙ credē. ⁊ ipsū cogitare bonū ex deo est. Et idē i libro de correptione ⁊ gra. Sine gra dei nullū ꝓsus sine volendo sine agendo faciunt bonū. ⁊ idē ad Valentinū. Cogitare ul' agere ꝑm nrā nulla rōe sine gra dei possumus. ⁊ idē in Ench. Gratia ꝓuenit ut velimus bonū. Et idē in li. de eccliastico. vo. Donet adq̄ rēdū salutē libertas arbitrij: ꝟ mouēte ꝓrius deo. ⁊ idē i soliloquijs ad deū loquēs. Velle etiā q̄ bonū est nō possū nisi tu velis. ꝟ idez dicit Hersi. in li. de li. ar. cū ait. Tria in nobis opat deus cogitare. s. bonū. velle ⁊ pficere. primū sine nobis. secūdū nobiscū. tertiū ꝑ nos. Ad idē est illud Isidori in li. de arū. Gratia est dine mīe donū ꝑ qđ bone voluntatis est eritus. ⁊ ꝟ magister i textu sic scribit. Bona volūtas comitat gram nō gra voluntatem. Et doctor gentiū Paulus. z. Cor. z⁹. c. eandē sniam approbās inqt. Nō sumus sufficientes cogitare aliq̄d a nobis q̄si ex nobis. Ex q̄bus oīb⁹ colligim⁹ vsq; adeo gram fore necessariā ad explenda ꝑfectis opa. vt etiā sine illa nec cogitare nec velle ea q̄s possit. Ex pte altera ꝓmissū ostendi potest ⁊ rōne ⁊ exprimento Rōnesic. Magis se habet vnūquodq; ad illud ad qđ natalicē ē ordinatū q̄ ad

illud ad qđ nāliter nō est ordinatū. ℔ hō nāliter ad bonū ordinat⁹ est: nō aūt nāliter ad malū. ℣ magis se habz hō ad bonū q̄ ad malū. si itaq; potest facē malū p se: poterit etiā facere bonū per se. ℣ grā nō est necessaria ad ℔ q̄ opet bonū. Insuper ois creata nā pōt in suū actum 7 illū educē absq; adminiculo grē: sicut ignis lucet: 7 calefacit. canis latrat. celū mouet. aque fluūt. 7 cetera bi⁹. i qb⁹ grā nō est. ℣ aut hō poterit absq; grā per nām i suū actū 7 illū educere. aut prior ꝺditiōis erit q̄ cetere creature. ℔ hoc est falsū. ℣ p nām pōt hō suū actū educere. sed actus eius est viuē fm rōnē rectā: 7 opari bonū. ut patz ex ꝑ ethi. ℣ vī q̄ grā nō sit ei necia. Experimēto hoc adhuc clarissimū est. qm̄ qdē inuēti sūt tot gētiles idolatre 7 infideles q̄ virtutis opa miro mō sūt. plecuti. qs neget bonū fuisse iusticiā Hzuti. fidelitatez Marci reguli. ꝑstantiā Mucij. pauptatē Valerij publicole. ꝓtinētiā Scipiōis. 7 phoz morales ac⁹? Non op⁹ nūc est eoz recensere gesta. de qbus tñ i hist oriis multa legim⁹ laudabilia 7 memoratu digna. Opati sūt ℣ illi opa bona plurima: 7 tñ in eis nulla erat grā. Pro huius difficultatis solutiē afferā in medū rñsionez dñi Hoñ. qui in 2° sniarū di. 28. distinguit triplex bonū qđ hō pōt operari. ꝓmū moralis ꝺditōis. secūdū dispositionis. tertiū ordinatiōis. Primū bonū est cū actus trāsit sup mām rebitā. non tñ ordiat ad finē vltimū ad sūmū bonū ad btitudinē siue ad ipsū deū. sicut cuz qs nō ꝓpter deuz necut ꝑceptis et⁹ obviat: ℔ tantū qa rō dictat: subuenit misero 7 indigēti. fideliē seruata restituit. iusticiā inferioribus administrat. 7 hi⁹. ut testat pbs in li. pol. c. q̄ homo ē aial politicū: qa indiget diuersaz operationū. iō nā pmisit nos sīl habitare ut alē alteri subueniret. 7 iō dic. ꝑ. Solitari⁹ hō aut de⁹ aut bestia. Ad talia bona pōt liberū arbitriū absq; grā extre coopāte sibi deo sic cooperāt aliis creaturis. nā sine ꝓmo agēte nullū agēs pōt agere. Secūdū bonū dr dispositiōis. 7 est illud qđ fit. p amore dei: licz extra caritatē. qđ qdē deus ꝓuido disponit ad finē vltimū: vt diceē mise quēti sermone. In tale bonū nō pōt liberū arbitriū absq; munē gratie gratis date p qđ illumineē diriga 7 excitē ut velit aliquid facere quod sit deo placitū. Tertiū bonū dicit ordinationis: qđ sc licz ordinat in finē 7 fit in caritate. 7 i ℔ nō potest liberū arbitriū lapsū absq; auxilio gratie gratū faciētis. Ex hac ℣ distinctiōe respōdeo ad obiecta in ōriū q̄ licz hō possit opari bonū morale. sicut fecerūt gētiles 7 phi absq; grā dei. non tñ bonū meritoziū siue sit meritoziū merito ꝓgrui siue merito ꝓdigni. Et sic etiā soluūt rōnes oppositē q̄ ꝓcludūt de bono morali non meritorio. Zo nōnulli dubitāt de gratia ipsa circa liberalitatē vtz. s. deus det gratiā ipsam faciēti qđ est i se ex necitate aut ex liberalitate. Et q̄ ex necitate arguēdo posset oñdi sic. ꝑ qa Aug⁹ sup illō. 2. ad Tbi. 2°. Negare seipsū nō pōt. ait. Cū sit iustus nō pōt negare suā iusticiā. ℣ cū sit bon⁹ 7 misericors nō pōt negare suā bonitatē 7 misericordiā: qa ꝓmoz est ad largiēdū de mīa 7 bonitate q̄ ad puniēdū de iusticia. si ℣ nō pōt suā iusticiā negare faciētibus malū. mlto magis nec suā mīam illis q̄ req̄rūt eā. Sed q̄ facit qđ in se est req̄rit bonitatē eius 7 mīaz. ℣ de necitate dat illi. Zo qa Aug⁹ sup illud Ro. 5°. Justificati ex fide pacē habeam⁹ ait Deus recipit ꝓfugientes ad se. aliter in eo eēt iniqtas. ℣ impossibile ē q̄ hō recipiat fugientes ad se: qa ipossibile ē q̄ in eo sit iniqtas. ℔ faciēs qđ in se ē ꝓfugit ad ipsū. ℣ necē est q̄ ipsuz recipiat. Dz ipsū recipe est ꝑ infusionē grē. ℣ 7c. 3°. impossibile ē sūmā veritatē mētiri ℔ necesse ē hz implē illud qđ dic. ℔ dicat q̄ cōuertenti ad ipsum ꝓuertet se. Zacha. ꝑ. Cōuertimi ad me7 ego ꝓuertar ad vos ergo cū faciens qđ in se est ꝓuertat ad ipsam virtutē pmā. necesse ē q̄ deus cōuertat ad illū. ℔ ℣ nō ē nisi ꝑ grāz ℣ 7c. Soluit hoc qđ fm Alex. i 3°. volumine

ſſime. q̄ deus dat gr̄am ſuā ſola libalitate. ⁊ cū ꝓcludit ex his q̄ dicta ſunt q̄ dat illā de necitate. diſtinguēda eſt duplex necitas. Prima vocat coactiōis ⁊ ꝓhibitiōis: qua aliq̄ res cogit̄ uel ꝓhibetur cē uel nō cē. ⁊ hec nullo mō cadit in deo. Secūda necessitas dr̄ immutabilitatis que deo ꝓuenit. ⁊ sic dicim⁹ necē eſt deū cē immortalē. nō q̄ aliq̄ vis cogat eū eſſe immortalē: ⁊ necesse ē nō cē iuſtū nō q̄ aliq̄ vis ꝓhibeat eū cē iniuſtū. ſed q̄m nulla res pōt facere ut nō ſit immortalis ſeu ut ſit iuſtus. nō dat igit̄ de⁹ gr̄az de necitate coactionis ⁊ ꝓhibitiōis. q̄a deus nō pōt cogi. ⁊ bñ de necitate immutabilitatis. q̄a immutabilit̄ ſe bz diuina voluntas ad vnū gr̄e oi volēti recipe faciēdo q̄ in ſe eſt. ſicut ſol immutabiliter dat lumē ſuū oi volēti ſuſcipe. ſ. diſpoſito ad hoc ⁊ ſe bñti i recta diſpoſitiōe ad ſolē. que oia reducūt ad illā affluentiſſimā liberalitatē dei q̄ ꝑtū ex ſe eſt creature rōnali coopat̄ ut vna ſit: ut bñ operetur ut veniq̄ ſalua fiat. Q indeficiens pelagus caritatis diue q̄ tāta eſt ut oibus ſe offerat. neminē abijciat niſi eā nolētē ⁊ reſpuentē. Hinc Cyprian⁹ in epla ad Donatū ſic ſuauiſſime loq̄t̄. Profluēs largiter ſpūs null⁹ finib⁹ p̄mit̄. nec vllis coerc̄enb⁹ claustris intra certa metaꝝ ſpacia refrenat̄. manat iugiter: exuberat affluenter. noſtrū tui p̄cer⁹ ſitiat ⁊ pateat. q̄tū illic fidei capaq̄ afferim⁹ tātū inde gr̄e inundātis haurim⁹. hec ille. Quā q̄ excusationē habē poterūt q̄ bene operari nolūt: q̄ deū ſciūt ad ſe adiuuādū paratū? Q nō negari nō pōt cum in ꝓmptu ſint tot ſcōz exempla q̄ carnē ſuā crucifixerūt cū vitijs ⁊ cupiſcētijs. ieiunādo. orando. vigilādo. oberrādo in ſolitudinib⁹: ⁊ ferocissimos cruciat⁹ etiam vſq̄ ad mortē ferēdo. Hoies fuerūt martyres. hoies ꝓfeſſores. hoies etiā ⁊ delicate ꝓgines que ſeipſas mūdū actyrānos oēs ⁊ dira tormēta ſupare potuerūt Eiuſdē nāe erant cui⁹ nos ſum⁹. tū q̄a obtulerūt corda ſua dño: inuenerūt adiutoriū abūdātis gr̄e eius q̄ mediāte ⁊ aſſiſtēte illis reliquerūt poſteris tot virtutū exēpla. Q vere dānabilis multoꝝ malicia q̄ ſuā fragilitatē accuſant ex q̄ recuſant opari bonū: ſupaddētes q̄ de⁹ ſaluat quos vult ſine aliq̄ eoꝝ diſpōe ſiue cōſenſu. ß audiāt Aug⁹. in li⁹ de li. ar. d. Qui fecit te ſine te nō ſaluabit te ſine te. nec ꝓpria ſūt eiuſdē ꝓba q̄ i eodē libro ſcribit cū aſſerit. Virtutē de⁹ i nob ſine nobis operat̄. q̄a ſm Alex. de ales Anus idēq̄ ſenſus cōtinet i oibus. nā cum Aug⁹. d. De⁹ opat̄ ꝑtutē ꝛē. notat duo ad ſalutē bois ꝓcurrētia. Cauſam effectiuā que ē ipſa gr̄a dei. ⁊ cām ſuſceptiuā ſeu diſpoſitiuā: que ē ipſa volūtas ꝓſentiēs ⁊ nō repugnās. vñ ꝓba Aug⁹. ſic exponūt̄. Virtutē de⁹ in nob ꝓſentiētibus opat̄ ſine nob efficiētib⁹. Q dipſū cōplectit̄ p̄mū dictū: q̄ ſic exp̄it̄. Qui fecit te ſine te efficiēte nō ſaluabit te ſine te ꝓſentiēte. Z. aliq̄ dubitāt circa ipſecabilitatē. utrū ex p̄ntia gr̄e poſſit hō in hac vita cē ſine pcto. Et ſm Aug⁹. i li⁹ de pfectione iuſticie. hereticī quidā arguebāt. d. Aut deus vult nos eſſe ſine pcto aut cū pcto. non vult q̄ ſum⁹ cum pcto: q̄a hoc inconueniēs eſt. g̃ vult q̄ ſimus ſine pcto in p̄ſenti vita. g̃ aut poſſumus cē ſine pcto: aut deus vellet aliq̄d q̄ nō poſſet cē. q̄ē inconueniēs magnū Et p⁹ milta recitata p̄fat⁹ doctor Aug⁹ ſubmitt̄. d. q̄ nullus in hac vita pōt eſſe ſine pcto venialī de cōi lege. ⁊ h̄ q̄t̄ fomitē peti q̄ eſt inclinās ad malū ⁊ auertens a bono. ꝓpter q̄d exclamabat apl̄s Ro. 7. dicēs: Q nō nolo malū hoc ago. ⁊ iterū. Video aliā legē i mēbris meis repugnātē legi mētis mee. Ad dictum ꝓo hereticoꝝ rñdet idē Aug⁹ q̄ hō pōt eſſe ſine pcto mortali i vita iſta p gr̄az. pōt etiā cē ſine pcto in gl̄ia. Quātū ꝓo ad p̄ntē ſtatū licz poſſet q̄s vitare pctā venialia in ꝑticulari: ⁊ p aliq̄ intuallo tp̄is. nō tñ in vniuerſali nec oi tp̄e. ideo Jo. i. cano. e. i. inq̄t. Si dixerimus quia pctm̄ nō habem⁹ ipſi nos ſeducimus ⁊ veritas in nob nō ē. Et ſapiens. p̄v. 20. Quis pōt dicere: mūdū eſt cor meum

Et Ro.3. Est aũt ꝛeus ꝛrax: ois autẽ homo mendax. Et Hzeg⁹ in pastorali. Nemo est q̃ ita viuat ut aliquaten⁹ nõ ꝛelinq̃t. Et in aut̃. ꝛe monach. §. tricesimj Humana nã labĩt ad ꝛelicta. Hꝫ p:o pterea nõ ẽ difficilẽduꝫ ꝛe bõitate ꝛei. q̃a venialia pctã caritatem nõ excludũt: ꝛ grãꝫ ab aĩa nõ ejciũt: neq; ianuã claudũt regni celoꝝ. De quoꝝ qualitate ꝛ pditione in tractatu ꝛe pctis plen⁹ ꝛerimus dicturi. nũc ꝛro satis esse ꝛetet q ꝛe⁹ bñdictus tantã gratiã nobis cõfert quanta sufficit ad pctã mortalia ꝛependũ ꝛ euitandũ: quãtaq; necia ẽ ad ꝓtuosos act⁹ exercẽdos. tõ salubꝛe est ꝓsiliũ vtileq; remediũ ꝛ ocumẽtũ ut p̃ sepꝛ inuocemus ꝛeum eiq; mentez ossꝛamus intentione recta.

Ex facile ꝛetet esse vnicuiq; opari bonũ ꝓpter indeficiens ꝓmiũ eterne vite qõ datur ꝛenefacientibus. Capm.3.

Tertio ostẽdo facile eẽ vnicuiq; opari bonũ, ꝓpter ꝑmiũ eẽnale. Promittit eteni oib⁹ bñ opantibus ꝑmiũ eterne vite: ꝛe q̃ qñq; i trib⁹ accidit dubitare. p̃ in ꝓdignitate. 2°i difficultate. 3°in suꝓiozitate. p̃ solet dubitari i ꝓdignitate. Ultꝫ. s. aliq̃s possit ꝛe ꝓdigno mereri vitã eẽnã. Et q̃ nõ videt̃ p̃. q̃a apls Ro.8. ait. Nõ sũt condigne passiões hui⁹ tpis ad futurã gl̃iam q̃ reuelabit̃ in nob̃. Et idẽ ad Titũ.3.c Nõ ex opib⁹ iusticie q̃ fecim⁹ nos ẽ ꝑm suã mĩam saluos nos fecit p lauacrum regenerationis ꝛ renouatiõis spũs sci quã effudit in nobis abũde p ihm xꝑm saluatorẽ nr̃m ut iustificati grã ipsi⁹ ꝛeredes sim⁹ vite eẽne. 2°arguit̃ p dictũ glo. Ro.6. sup illo ꝓto grã dei vita eẽna que sic inquit. Posset recte dicẽ: Stipẽdiũ iusticie vita eterna. ẽ maluit dicere gratia dei vita eẽna. ut itelligerem⁹ ꝛeũ i eẽnã vitã, p sua miseratiẽ nos ꝓducẽ non meritis nr̃is. Et bis ꝓbis appet q̃ hõ nõ mereat̃ ex ꝓdigno vitã eẽnã. quia illud qõ ex ꝓdigno q̃s mereꝛ nõ ẽ ex miseratione dei. 3°obijcit̃ q̃a illud meritũ videt̃ eẽ ꝓdignũ qõ equat̃ mercedi. ẽ nulli⁹ pñtis vite act⁹ põt equari vite eẽne q̃ cognitionẽ ꝛ ꝛeliquiarũ nostrũ excedit Excedit etiã caritatẽ uel dilectionẽ vie q̃ nõ põt hõ mereri vitã eẽnã ꝛe ꝓdigno.

On oppositꝫ adhuc posset dici: quia illud qõ redditur ꝑm iustũ iudiciuꝫ videt̃ eẽ merces ꝓdigna. Hꝫ vita eẽna redditur a deo ꝑm iustũ iudiciũ. iuxt illud apli. 2 Timoth.4. In reliq̃ reposita est mihi corona iust. cie: quã reddet in dñs in illa die iust⁹ iudex. Ergo videt̃ q hõ mereat vitã eẽnã ex ꝓdigno. Rñdeo ad istã. q. ꝑm Alb. in. 2. q. vltꝫ. q op⁹ meritoriuꝫ bois duplicit̃ ꝓsiderari põt. Uno⁰ ꝑm q ꝓcedit ex libero arbitrio. Alio⁰ ꝑm q ꝓcedit ex grã spũs sci. Si ꝓsidet̃ ꝑm istaꝫ operis: ꝛ ꝑm q ꝓcedit ex libero arbitrio sic nõ põt eẽ ꝓdignitas, ꝓpt̃ maximã inequalitatẽ: ẽ est ibi cõgruitas, ꝓpt̃ quãdã equalitatẽ, ꝓportionis. Videt̃ enĩ cõgruũ ut hoi opanti ꝑm suã ꝛtutẽ ꝛe⁹ ꝛecõpenset ꝑm excellentiam bonitatis sue Si aũt loquamur ꝛe ope meritorio ꝑm q ꝓcedit ex grã spũs sci: sic ẽ meritoriũ vite eterne ex ꝓdigno: q̃a tũc valoꝝ meriti attendit̃ ꝑm ꝛtutẽ spũs sci mouẽtis nos in vitã eẽnã. ꝑm illud Joh.4. Fiet in eo fons aque salientis in vitã eẽnã. Attendit̃ etiã ꝑciũ opis ꝑm dignitatẽ grẽ p quã hõ ꝓfoꝝ fact⁹ dine nãe adoptat̃ in filiuꝫ dei cui ꝛetet̃ ꝛeditas ex ipso iure adoptiõis. ꝑm illud apli Ro. 8. Si filij ꝛ ꝛeredes. Ad ꝑmã q̃ auctoritatẽ apli dicẽdũ q̃ loq̃t̃ ꝛe passiõibus scõꝝ ꝑm coꝝ ibam. Ad auctoritatẽ ꝛ ad dictũ glo. rñdeo q̃ intelligunt q̃tũ ad primã cãm pueniẽdi ad vitam eternã que ẽ miseratio dei. Meritũ asit nr̃m ẽ cã subsequẽs. Ad etiũ dicẽdũ q̃ grã spũs sci quã in pñti habem⁹ ꝛ si nõ sit equalis glie i actu: ẽ tñ equalis i ꝛtute: sicut ẽ iemẽ arboꝝ in quo est ꝛt⁹ ad totã arboꝛẽ. Silr̃ p gratiã inhabitat bonos spũs sciũs q̃ ẽ sufficiẽs cãvite eẽne vnde dr̃ pign⁹ ꝛeditatis nr̃e. 2°. Cor.i

2°solet dubitari ꝛe ꝑmio vite eterne in difficultate. Ultꝫ qui cũ maiori difficultate opꝛaꝛ bonũ magis mereatur ꝛ

ampliozē ono glozie remunerēt a deo
Et omissis obiectionib⁹ q̄ p vtraq; pte
fieri possent dico cū doc. seraphico doī
in libello quodā qui apologia pauperū
aduersus calūniatozē intitulat ab ipso
q̄ triplex ē difficultas. Prima ex gnē
opis. sicut difficili⁹ ē oia vendē & pau
peribus erogare q̄ mimū aut minutū de
luis bonis erogare paupib⁹. Et difficilius ē pati mortē. p xp̄o q̄ absq; ipa q̄s
cunq; alios labozes. Talis difficultas
simplicit auget meritū qa magis meret
q̄ mai⁹ opat bonū. Et de hac dic̄ Hiero⁹
ad Eupantiū hec ꝓba. Nudū xp̄m nu
dus sequere durū grāde difficile: ꝙ ma
gna sūt p̄mia. Secūda difficultas ad
hū opandū ē ex circūstantia extrinseca
originē trahēs. sicut difficili⁹ ē abstinē
a cibis & ieiunare vbi multi sūt iuuā
tes & comedētes q̄ in solitudine. Et hec
difficultas p accidēs auget meritū: qz
s. q̄s tales occasiōes ab abstinētia retra
hentes euitare nō p̄t. Si q̄s bī⁹ tem
ptatiōes declinare nollet nō ꝓpt̄ea qa
difficili⁹ opat bonū: magis mereret. Hinc
Hiero⁹ adūsus Vigilātiū q̄ ei dicebat:
cur pgis ad hēremū? rñdit. ut te nō vi
dā: ut te nō audiā ut tuo furoze nō mo
uear: ut tua bella non patiar: ne me ca
piat ocul⁹ meretrix: & pulcherrima ad
llicitos deducat amplex⁹. Rñdebis. ꝙ
nō est pugnare: ꝙ fugē. Sta in acie. ad
uersarijs armat⁹ obsiste. fateoz imbecil
litatez meā. nolo spe pugnare victozie
ne pdā aliqñ victoriā. si fugero gladiū
euitauī. Tertia ē difficultas ex vitio
psone agent̄. puenies. sic difficili⁹ ē dua
re castitatez ei q̄ diu libidini deseruiuit
q̄ illi q̄ continenē vixit. & talis difficultas
meritū nō auget. qō Hiero⁹ exp̄sse testat
i epla ad Eustochiū ad quā sic scribit.
Soroz tua Blesilla etate maioz ꝙ ꝓpo
sito minoz: septimo mēse p⁹ acceptū ma
rītū viduata ē. O infelix būana ꝓditio & futuri nescia. nā ꝑginitat̄ cozonā & nu
ptiarū ꝓdidit voluptatē. & q̄ q̄ secundū
pudicitie gradū teneat q̄s illā cristinas p
mōēta sustinē cruces spectātē q̄tidie
in soroze qō i se videt amississe: & cū dif
ficilius expta careat voluptate: minoze
tū ꝓtinētie habere mercedē. hec ille. Z⁹
dubitari solet circa bonū cōne vite i su
perioritate: an sup⁹ sit copiosi⁹ & affluē
tius bonū q̄busliꝫet tpalib⁹ bonis. & qa
de illo diffusi⁹ tractaturi erim⁹ loco suo
p̄ pñti sufficiat audire sic dicētē Gregō
rium omel. Si p̄sideremꝰ frēs carissimi q & quāta sūt que nobis. pmittūt̄ i celis vi
lescūt aio oia q̄ hab̄ē i terris. Terrena
nāq; ībā supne felicitati cōpata pond⁹ē
nō ībūdū. tpalis vita eōne vite cōpata
moꝛs ē p⁹. dicēda q̄ vita. Ipse. n. q̄ti
dian⁹ defect⁹ corruptiōis q̄d est aliud
q̄ quedā. plitas mortis? Que aūt lin
gua dicē uel q̄s intellect⁹ capere sufficit
illa supne ciuitatis quāta sint gaudia
angelor̄ chorꝛis inesse. cū btissimis spi
ritibus glie ꝑdutoris assistē. p̄sentem dei
vultū cernē. incircūscriptū lumē videre
nullo mortis metu affici. incorruptio
nis ꝑpetue munē letari? hec ille. O vere
bonū desiderabile: bonū amabile: bonū
q̄etū: bonū pfectū: bonū ab oi malo sepa
tū q̄ de⁹ p⁹issim⁹ parat laboꝛātib⁹ p⁹ suo
amoꝛe. O bonū indeficiens. bonū excē
dens quecūq; tpalia cōmoda: q̄ libz b⁹
scli blandimēta q̄ negligētes pcōꝛes
& miseri p momētanea b⁹ tpis breuissi
mi. p̄spitate amittūt. Quid dici p̄t ma
gis ingratū q̄ dei iugū refugē ad quod
leq̄ tā copiosa merces? O surdi. o stulti
& tardi corde ad credendū. nō sit vob̄
difficile opari bonū. nō vos terreat act⁹
virtutū. Estote foꝛtes. estote cōstantes
ad benefaciendū & audite vocez dnī igni
ibus clamātis in euāgelio Matth. v. c.
Merces vra copiosa ē i celis. Ad quā
nos ꝑducat ipse filius dei: qui cū pa
tre & spiritu sancto viuit & regnat p eter
na seculoꝛum secula. Amen.

Feria secunda post dñicam in. q̄o. de qualitate conditionibus seu regula bo
noꝛum opeꝛū quibus ꝑcatoꝛes scien
tes quid eos oporteat facere ad pe
nitentiam animantur. Sermo. z.

Multi sunt vocati pauci vro electi iterū vbi ō. Existimaui neciuz ee bis q̄ volūt bñ facē scire q̄lit̄ baterāt in bonis opib⁹ regulari: qñ dubia ꝛ perplexitates q̄ sup id possent oriri faciunt q̄nq; ignorātes viā dñi ꝛ salutis ꝓprie a cepto ꝓpōsito bono vrefice. Quare in pñti sermē vr ꝓditiōib⁹ bonoz opz dicere statui: ut sic null⁹ excusare se possit d. nescire q̄d sibi eēt agēdū. Declarabimus itaq; q̄ opari bñ volēt⁹ expediat nosce ut ex b̄ magꝭ excitet vnusq;q; ad opa ꝑfuꝯ amplectēda: qm̄ ad illa vocat vr⁹ pcōres q̄ nisi nouerint illoz ordinē. vr electoz numero ee mime pñt. Id circo ad tria ꝓsiderāda vr bonoz operū necessitate ꝛ q̄litate sermo ē extendēdus. Primū dr extrinseca operatio. Secundū exemplaris imitatio. Tertiū caritatiua informatio.

Qz ad tene opandum cum facultas adest necessarius ē actus extrinsec⁹ nec sufficit intentio sola. Capl'm.j.

Primo ꝓsiderādū circa regulaz necessariā bonoz opz dr extrinseca opatio. Ꝓo cuius declaratione q̄rit. Utz ad bñ opādū necessari⁹ sit act⁹ extrinsec⁹. Et videt q̄ nō. ꝛ q̄ sola intētio bñ opandi sufficit ad salutem ꝓbat ꝑ scōz dcā. Inqt. n. Hreg⁹ i omel. Mūd⁹ vacua ē man⁹ a munē cuz arcba cordis repleta fuerit bona volūtate. Et Bern⁹. vr b̄ ait. Intētio sufficit ad meritū; bona actio requirit ad explū. Et glo. sup illud ps. Dirigꝫ ꝓfitebor adūsū me. votū ꝑ opatiē iudicat. Et Aug⁹. i4. q. 5 c. si q̄d. Dē⁹ interrogat cor nō manū. Et Job. Crisō⁹. zz. q. 5. c. q̄ piurare. Dē⁹ nō ex opib⁹ indicat b̄ ex cogitationib⁹ ꝛ ex corde. Et vr ꝓ. di. i. c. si cui. §. sequēti Volūtas remunerat nō op⁹. Et. 15. q. 6 c. si a sacerdotib⁹. Magꝭ inspector cordis ē vr⁹ q̄ opis. ꝛ volūtas ꝑ facto reputat. sic pz i. c. homicidioz. i. c. ois. in. c nūq̄d. i. c. noli. i. c. homicidiū. ꝛ i. c. si ꝓpter. vr ꝓ. di. i. bis ꝛ sitib⁹ auctoritatib⁹ q̄dā interpretes dicūt nō ee bon expediēs ut laboret i actib⁹ extrinsecis bonoz opz b̄ sufficit b̄e cor bonū ꝛ mētē bñ dispositā. Bz in ꝛnū inducta pñt alia dicta scōz. Dic. n. Jac. z. c. Fides sine opib⁹ mortua ē. Et Amb⁹ i li. vr officijs. Nō satis ē bñ velle b̄ etiā bñ facē: nec satis iterū bñ facē nisi id ex fonte bono ꝓcedat. b̄ ē ex bona volūtate. ꝑficisc̄at. q̄ vrba notāt. 86. di. in. c. nō satis. Et Paul⁹ ad Hal. 6. Dū tēp⁹ habem⁹ opcm̄ bonū Et Apoc. zz. inducit vr⁹ iudex oiuz. d Ecce venio cito ꝛ merces mea mecū est dare vnicuiq; ꝑm opa sua Et Apoc. i4 dr vr bonis. Opa. n. illoz sequūt illos. Et Matb. 16. c. Reddet vnicuiq; scōm opa sua. Ex q̄b⁹ oib⁹ colligit q̄ astringūt cōes salutē volētes acqrē nō soluz ad bñ volēdū intrinsec⁹. b̄ etiā ad bñ opandū extrinsec⁹. Insup pñs euāgeliū explicat manifeste q̄ opariꝫ trīs dñs mercedē tribuēdā vrsigt. Ꝓo b⁹ qōnis solutiē not. ida ē sinia. d. Hoñ. dis. 40. secundi vbi ait. q̄ volens opari bonū aut pōt in actū extrinsecū: aut nō pōt. Si nō pōt: volūtas reputat. ꝑ facto. ꝛ intētio bona sufficit ad ei⁹ meritū: qa ut dr. ff. vr. re. iu. Limpossibiliū. Ad impossibile nemo tenet. ꝛ b̄ attestat Hreg⁹ in omel. sup. a Matb. Estimationē regnū vei nō bz. tātū valet quātū batꝝ q̄tū potes. Si ꝙo q̄s dic se velle opari bonū ꝛ potē illō nō opat credēs ꝑficē vrcipit seipsū: qa tal' volūtas semiplena ē ꝛ pigra: nec rō nē ꝑfuꝯ bz nisi ducat ad op⁹. Q̄ q̄t sūt tali errore velusi q̄ cū admonēt ut bñ faciāt rñdē solēt. sufficit nob intētio nra sic die vsurari⁹ valēs vsuras restituē ꝛ nō restituēs. sufficit m intētio mea: scio q̄ bona batro volūtatē. ꝛ tū illā nō exequūt ire. Sic faciūt adulti. sic fornicatores. sic ꝛ alij pcōres q̄ plimi. O miserabilē errorē q̄ fit ut insensati ꝛ stupidi suas infirmitates sanare nō curāt.

Qz volētes bñ opari vrbet seq; xpm in gnāli. s. q̄ ad obseruātiā dinoz ꝓceptoz ex vrbito. ꝛ ꝓsilioz vr consilio. Cap. z.

Secundū cōsiderādū circa regu-
lam necessariā ⁊ q̄litatē bonoꝝ
operū dicit exemplar imitatio.
Ubi dubiū nō imerito ꝛeclarandū oc-
currit. Utrū. s. necessariū sit volenti bene
facere sequi xp̄m in opibus bonis ea fa-
ciendo que ipse fecit. Et ꝓ vna pte ꝓbo
q̄ sic ꝑ dicta scōz. Inq̄t enī Petr⁹. i. ca-
no. 2. c. Xp̄s passus est ꝓ nobis: vobis
relinquēs exemplū ut sequamini vestigia
eius. Et Job. i. cano. 2. c. Qui dicit se
in xp̄m credere ꝛebet quō ille ābulauit:
⁊ ipse ambulare. Et Aug⁹ in li. de doc-
trina xp̄iana. Ex sacro vnctiōis xp̄ia-
norū omniū vocabulū ꝛescēdit ⁊ nomē
cō nomē ille frustra sortit q̄ xp̄m mime
imitat. Et Greg⁹ i omel. Qui vestigia
xp̄i ꝛedignant sequi qua temeritate sperāt
ad ei⁹ claritatis gaudia cōtuenda pue-
nire? Et in. c. cū venisset. ex ꝛe sacra vn-
ctione. A xp̄o xp̄iani dicūt. tanq̄ vncti
ꝛeriuant ab vncto ut oēs currāt i odo-
rem vnguēto⁹ illi⁹ cui⁹ nomen oleū est
effusū. Et Joh. 8. xp̄s ipse dicebat. Ego
sū lux mūdi: qui sequit me nō ambulat in
tenebr̄s: ꝫ habebit lumē vite. Et Joh. 13
Exemplū enī ꝛedi vob ut quemadmo-
dū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Ergo per
auctoritates p̄dictas ꝓcludē possumus
homies ꝛe necessitate teneri ad seruāda
opa xp̄i. ⁊ sic cū xp̄s fuerit paup ⁊ mul-
ti sint diuites. xp̄s ꝙginitatē seruauerit
multi sint ꝓiugati. xp̄s ꝑ noctes oraue-
rit: multi in suis lectulis ꝛemiant. xp̄s
sine calciamētis incesserit: multi calcia
mēta ꝛeferāt. xp̄s passus fuerit ⁊ mo-
rtuus in cruce violēta morte atq̄ terri-
bili: ab oibus ꝛelict⁹: multi moriant
morte nāli inē man⁹ ⁊ amplex⁹ carorū.
Ergo tales ⁊ oēs alij q̄ vitā suā aliter
ducūt q̄ xp̄s salui eē nō p̄nt. Et ex p̄ñti
sequeret q̄ dānabil⁹ tot⁹ mūd⁹. ⁊ q̄ nec
sci ēnt in padiso: qa nec ipsi fecerunt q̄
fecit xp̄s. Nō fuit ad calūniā flagellat⁹
Paul⁹ ut xp̄s. Nō spinis cozonat⁹ Pe-
trus. Nō clauis ꝓfixus Paul⁹ ꝑm⁹ ꝛe-
remita. Nō nudus ꝑndēs i cruce inter
duos latrones magn⁹ Antoni⁹. Non
felle ⁊ aceto potat⁹ Hiero⁹. Nō versus
a transeūtib⁹ Aug⁹. Igit cuz ipsi ⁊ alij
alīū modū in suis opib⁹ alīāq̄ regulaz
tenuerit q̄ xp̄s nō sūt btitudinē assecuti
si auctoritates ad hāc ꝓtē inducte alit
sant⁹ nō exponāt ⁊ itelligāt. Ꝓo altera
pte arguere possum⁹ q̄ nō sit neccīuz ad
salutē seq̄ xp̄m ibm. neq̄ teneam⁹ opa
ei⁹ facē. Et arguo sic. Unusq̄sq̄ tantū
opari tenū meritoziū ꝑt quātū coicat
ei grā. Gz nulli coicat tanta grā quāta
coicata fuit aie xp̄i. Ergo null⁹ tenet̄r
imitari xp̄m: qa illud ipsiꝰbile eēt. Ad
solutionē b⁹ difficultatis induco dñm
Hoñ. d. in apologia pauperū. q̄ in xp̄o
cōtingit repire triplices act⁹. Primi re-
spiciūt dignitatē excellētie. Secūdi cō-
uescensionē misericordie. Tertij enfor-
mationē vite ꝓfecte. Primi act⁹ respi-
ciunt dignitatē excellentie ut illi in q̄b⁹
appet sua potētia: sicut opa miraculosa
uel sapia: sic̄ reuelatio secretoꝝ cordis
uel sciētia iudicij: sic̄ eijcē vendētes ⁊
emētes ꝛe templo: dura increpatiōe ar-
guere pontifices. uel auctoritas officij:
sic̄ sacrm cōficē ⁊ man⁹ imponē ac rela-
xare pctā: q̄ oia xp̄o ꝓueniūt: quia ipse
erat ꝛe⁹ oipotēs. erat bō. ⁊ ex grā vniōis
oia sciēs. erat iudex ⁊ erat sacerdos. In
bi⁹ opib⁹ velle sequi xp̄m fatuū eēt ⁊ te-
merariū nisi ab ipō q̄s uel ab alīq̄ a xp̄o
auctoritatē habēte ad talia exequenda
foret ꝛeputat⁹. Unū si q̄s dicēt: volo mi-
racula facē: qa sic xp̄s fecit: ꝑsūptuos⁹
censend⁹ eēt nisi ab ipso illu xp̄o prātē
hāc accepisset sic̄ apli. ꝛe q̄b⁹ dr Matb
20. Cōuocatis ilīs. 12. discipulis suis
ꝛedit illis potestatē spirituū imūdoꝝ ut
eijcerēt eos. ut curarēt oēm languoꝛē ⁊
oēm infirmitatē. Silr nō licēt alicui re-
uelare secreta cordiū ⁊ futura ꝓtingen-
tia q̄ nesciret: qa ⁊ si xp̄s id egit sciebat
illa. Nec recte facēt si q̄s ꝓsicē vellet sa-
cramētū qa ⁊ xp̄s id egit: nisi ad ꝫ ordi-
nat⁹ eēt uel a xp̄o sic apli uł ab alijs q̄s
xp̄s ꝛesignauit ⁊ ꝛeputauit. Unū ut bre-
uiter dicā. xp̄s nō ē sequēd⁹ in opib⁹ ex-
cellentie ⁊ dignitatis nisi. put est tactū.

Secundi actus in xpo respiciūt cōuersationē mistico:die.ut nuptijs interesse inter hoies familiarie̅ conuersari.in domo phei Magdalene & Martħe Matthei publicāi & Zachei publicanoꝝ principis comedē & bibē cibaria & pocula coīa q̄ sibi dabāt.tunicā icōsutilē nō bispidā rudēq; referre & bm̄oi. que oīa facere voluit nō ut sensualitati pareret: cui? i eo nulla ꝺdictio inueniebaf nō ut voluptati ꝛeseruiret corpusq; suū nutriret i ꝛelitijs q̄ p nobis oibus pati venerat:ꝫ ut i talibus exēplis cōdescēdēt ipfectis Quoniā si oēs act? ei? q̄tū ad apparentiā extitissent pfecti facile potuissent heretici asserere passim & industincte ad pfectiōis opa oēs teneri.sicq; dānassent priguū: dānassent ciuilē vitā: dānassēt tpales dignitates:dānassent artificum officia: dānassent possidētes diuitias: dānassent veniq; oēs q̄ pfectiōis vitam nō obseruarēt. Verūtū aduertēdū ē q̄ licz act? ipfectiōis q̄ fuere i xpo videre̅t impfecti q̄tū ad apparentiā : erāt tamē pfecti pfectiōis act? q̄tū ad existentiā q̄m sicut bonū dicit triplicit & malū triplicit: & pfectū triplicit:ita & ipfectū dicitur triplicit. ꝑ bonū dicit triplicit:qa est bonū ex gnē sicut act? trāsiēs sup rebitam mām.ut ire ad ecclīam.ieiunare orare. & similia. Est bonū ex circūstātia sicut act? circūstātijs rebitis informatus.ut occidē hoiez q̄a lex ita iubet. Est & bonū fz se:qō nullo mō pōt fieri male sicut diligē deū ex caritate. z? malū dr triplicit. ꝑ est aliq̄d malū ex gnē ut act? trāsiēs sup mām indebitā.ut occidē hominē. Est malū ex circūstātia.sic dare elemosynā diuiti: paupib? fame pire p̄missis. & ieiunare p inanem gl̄iam. Est etiā malū fm se:qō nullo modo pōt fieri bene.sicut odire deū & de facto mortalit̄ peccare. Cz? pfectū dicit triplicit. Est eni quedā pfectū ex gnē. ut act? difficilis & excelles. sicut oia relinq̄re & religicz intrare. Est q̄dā pfectū ex circūstātia sicut est act? rebitis circūstātie pfectionibus informat?:sicut fugē mortē non ex infirmitate & timore ꝫ melioꝝ bono siue q̄tū ad deū: siue q̄tū ad primū Est q̄dā pfectū fm se. sicut inē blāditias & vana ꝓmissa acerbitatēq; pnarum fortī & leto aīo mortē subire.p xpo

4.° impfectū dicit triplicit. Est q̄daz impfectū ex genere.ut est act? facilis ad quē humana infirmitas coīter inclinat ut possidere pecuniā.habē vxorē fz suū statum.vti vestib? delicatis. & silia. Est q̄dā impfectū ex circūstantia.sicut dimittere vestē illā violēter accipienti,ꝓpē fugā maioris iurie. Est & q̄dā impfectū fm se:qō nullo mō pōt stare cū euāgelica pfectiōe.sic fugē pauptatē. Bonū q̄ fm se nullo mō pōt eē malū & ecōuerso.neq; pfectū fm se pōt eē impfectū & ecōuerso. Sed bene bonum ex gnē pōt eē malū ex circūstātia.sicut si aliq̄s iret ad ecclīam uel facēt elemosynā ut placeret hoibus & nō deo. Et malū ex gnē pōt eē bonū ex circūstātia.sicut si iudex maleficos iuxta legū sanctiones occideret. Ita etiā pfectū ex gnē pōt eē impfectū ex circūstātia. sicut itrare religionem cā alicui? cōmodi tpalis ꝓsequēdi Impfectū adhuc ex gnē pōt pfectū fieri ex circūstātia.sicut facē aliq̄d opus ad debitū finē caritat? ordinatū : ex radice intime caritatis ꝓcedēs.sicut declinare mortē nō ꝓpē timorē ꝫ ꝓpē maius bonū & magis necessariū: quē admodū Paul? fecit q̄m euitauit etiā fugiēs furorē iudeorū : & a frib? p murū submissus fuit i sporta. Bē mō xps bñdict? oia pfectissime fecit: & oēs actus illius i quib? apparet aliq̄ impfectio pfectissimi erāt ex circūstātia caritat? sue. Quo fit ut maioris pfectiōis fuerit in ipso cib? & pot? q̄ in Johe baptista illoꝝ abstinentia : maioris pfectiōis in eo conuersatio cum hoibus q̄ solitudo Johānis in heremo q̄m hec & similia,puēiebāt ex fonte sue ardentissime caritatis.nā sicut humanā assumēdo naturā in nris q̄dē fact?ē humilis ꝫ in ꝓpijs remānsit excelsus.sic ex sūme caritatis dignatione ad act? q̄sdā nostre infirmitatis ipfectiōi ꝓformes

ꝓximiꝫ ⁊ a ſūme pfectiõis rectitudie
nõ curuaꝫ. ⁊ ideo talia opa i ipſo pfecta
fuerũt. neqꝫ acceptãda ẽ ſnia falſa illo-
rum q̃ dicũt q̃ pfectio ⁊ impfectio dif-
ferunt ſicut duo ꝛria. ut rectitudo ⁊ di-
ſtoꝛſio. iuſticia ⁊ pctñ. glia ⁊ ig̃minia.
vita ⁊ moꝛs. ℟ bñ ꝓ q̃ magꝭ differũt
ſic magis bonũ ⁊ minꝰ bonũ. magꝭ me-
ritoꝛiũ ⁊ minꝰ meritoꝛiũ. ideo nullo mõ
valet cõſequẽtia. virginitas eſt cõmẽ-
dabilis. ergo mrimoniuꝫ vitupabile. Vir-
ginitas eſt bona. ergo mrimoniũ eſt malũ.
q̃a ℟ duo nõ differũt ſicut bonũ ⁊ malũ
ſed ſicut bonũ ⁊ meliꝰ. ideo Augꝰ in li.
de bono ꝑiugali ait. Bonum erat quod
Martha faciebat occupata circa mi-
niſteriũ ſanctoꝝ: ℟ meliꝰ qõ Maria ei⁹
ſoꝛoꝛ. Bonũ Suſanne ꝑiugali caſti-
tate laudamꝰ: ℟ tñ ei bonũ vidue Anne
ac multomagis Marie virginis ante-
ponim⁹. Bonũ erat qõ faciebãt qui de
ſubſtãtia ſua xp̃o ⁊ eius diſcipulis mi-
niſtrabãt: ℟ melius qõ faciebant q̃ cũm
ſubſtãtiã dimiſerũt ut xp̃m expeditius
ſequerẽt. hec ille. ¶ Tertij act⁹ i xp̃o re-
ſpiciunt informationẽ vite pfecte: ſicut
ꝟginitatẽ ⁊ pauptatẽ extremã ſeruare
⁊ ſilꝛia. In his opib⁹ nõ tenemur xp̃m
ſequi: niſi uel ingẽtũ volum⁹: ſicut ſi vo-
to nos aſtrigerem⁹ ad obſeruãtiã diui-
noꝝ ꝓſilioꝝ: uel in caſu quo extrema
neceſſitas exꝑſtularet: velut ſi aliquis
mortẽ patẽr ut nõ negaret xp̃m. idcirco
mali iudices ſũt q̃ ex opibus pfectiõis
in xp̃o aut ſcis eius ꝓſideratis: eos la-
cerant in quibus talia opa nõ reluceꝛ.
Si. n. videt ſacerdotẽ aut clericũ veſtes
ſibi ꝓuenientes ferentẽ ꝓtinus ſuſurrã-
tes illũ redarguũt ⁊ dicũt. nõ ſic fecit
xp̃s. Si videt p'latũ ſm ſui gradus di-
gnitatẽ honoꝛata familia aſſociatũ ꝓ-
tinus aſſerũt. nõ fecit ſic xp̃s nec ꝑr⁹.
Si videt religioſũ apposita ſibi cibaria
licz qñq; relicata: nec ꝓ ſue regule aut
ſtatutoꝝ ſuoꝝ ꝓhibitionẽ comedẽtẽ ſeu
veſtimenta ſibi ꝓceſſa habẽtẽ aut eq̃tãtẽ
incũbente legitima cã ſtatim clamãt:
Nõ fic fecit Oſeas. nõ Benedict⁹. nõ
veniꝫ ipſe Franciſc⁹. ¶ Reputant ex his
malos ⁊ dãnandos ꝓlatos clericos re-
ligioſos tales dños ciues nobiles ⁊
artifices cẽs qui nõ faciũt q̃ xp̃s fecit ⁊
ſancti. O rudes intellectus o arida in-
genia. o temerariũ dãnabileꝫ iudiciũ
qõ diui Hieronymi verbis confunditur
Inqt. n. ipſe ad Demet. v. ſcribẽs. Pro-
bitent mala: ꝓcipiũt bona: cõcedũt
media: ſua deẽt ꝓfecta. In duob⁹ ꝓmis
cẽ pctñ ꝓcludit. reliqua ꝙ in nra po-
ſita ſũt ptãte ut aut vtamur cõceſſis ac
licitis. aut ob maius ꝓmiũ ea q̃ nobis
ꝓmiſſa ſũt reſpuamus. hec ille. Dicendũ
igit̃ q̃ tenemur ſeq̃ xp̃m in gnãli non in
ꝑticulari. i. ut bñfaciam⁹ ſeruãtes mã-
data dei qõ ipſe docuit qñ adoleſcẽtulo
eũ inꝛogãti ⁊ dicẽti. magiſter bone q̃d
boni faciã ut habeã vitã eternã: Rñdit
Si vis ad vitã ingredi ſerua mãdata.
ideo in quolibz ſtatu volẽtes ꝟuare dei
mandata poterũt obtinẽ vitã etnã. Hoc
dico de regib⁹. ℟ de ꝓncipib⁹. ℟ de mili-
tib⁹. ℟ de mercatoꝛib⁹. hoc de religioſis.
℟ de ſecularib⁹. ℟ de ꝟginib⁹. hoc de ꝑi-
gatis. hoc de oĩb⁹ hoĩbꝫ mundi hoĩb⁹.

¶ De ſemp bõ velle benefacere etiã ſi
ſit extra caritatẽ. ⁊ de vtilitatib⁹ bonoꝝ
q̃ fiũt ut pctõ mortali. Capl'm. 3.

¶ Tertiũ ꝓſiderandũ circa regulã
neceſſariã ⁊ q̃litatẽ bonoꝝ opuꝫ
dicit caritativa iformatio. So-
lent enĩ quidã trepidare ⁊ in ſeipſis nõ
ꝓfidẽtes. quia faciles ſe cognoſcunt ad
ruendũ in pctã: ne bene faciendo laboꝛẽ
⁊ temp⁹ amittãt. Pro q̃bus in hac vlti-
ma pte diſputãdũ eſt. Utrũ bona facta i
mortali pctõ ſint alicuius valoꝛis. Et
argui poſſet q̃ non. ℟ ex ꝟbo Gregꝰ. in
omel'. Nec habet aliq̃d viriditatẽ ram⁹
boni operis ſi nõ mãſerit i radice caritatẽ
Et q̃a Alpꝫ ait. 1. Cor. 13. Si linguis
hoĩz loquar ⁊ angelorꝝ. caritatẽ autez
nõ habeam: factꝰ ſũ velut es ſonãs aut
cimbalũ tinniẽs. Et ſi habuero ꝓphiaz
⁊ nouerim myſteria oĩa ⁊ oẽm ſciam. ⁊
ſi habuero oẽm fidẽ ita ut mõtes tranſ-
ferã. caritatẽ aũt nõ habuero nihil ſũ.

7 si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas. 7 si tradidero corp⁹ meū ita ut ardeā. caritatē aūt non habuero nihil mihi pdest. Et ad idē ē text⁹. i. q. i. c. vide. 7 i. c. teneam⁹. 7 ē tritū vsitatūq; dictū. Ppa in pctō mortali facta ad nihil eē. pficua. Sed i oppositū est auctoritas Aug⁹. in li. de li. arb. o. Nullū malū impunitū: nullū bonū irremuneratum. Pro hui⁹ dubij declaratiōe tria sūt videda. Primū q̄ diu dicit q̄s extra caritatē eē in statu pcti. Secūdū q̄d est bonū in caritate factū eē meritoriū vite eēne. Tertiū an illi q̄ sūt i statu pctī ad bortādi sint ut bñ faciāt. Primū videdū q̄ diu dicat q̄s eē in statu pcti 7 ex caritatē. Et i b nō pauci solēt graviter errare tenētes q̄ p⁹ pctū mortale commissū vsq; ad pfessionē sequētē semp nō pctō⁹ sit extra caritatē. Dz ego dico q̄ p⁹ pctū mortale vsq; ad cōtritionē sequentē nō ē i statu pcti. ita q̄ si vn⁹ nūc peccet. 7 hinc ad vnā borā: vel ad vnā diē: vel ad vnū annū: vel ad plures nō pterat: q̄ diu nō pterit semp est ex grām 7 caritatē: 7 bona p eū facta i pctō fieri dicunt. Si q̄s vo p⁹ mortale cōmissuz statī aut paululū p⁹ eēt pterit 7 a cōtritione vsq; ad aliq̄ō aliō pctū mortale p eū nouit pterratū bona aliq̄ facēt illa eēnt facta in caritate. Qualit aūt p cōtritionē aīa iustificet 7 q̄re cōfessio ultra illā sit necessaria plem⁹ dicet in sequētib⁹. Secundū videdū ē q̄d est bonū in caritate factū eē meritoriū eterne vite. 7 dico q̄ cū i btitudine scōz. vel grad⁹: q̄a nō oēs eq̄lit illā pcipiūt. quāto plura q̄s i caritate opat bona tāto plures illi⁹ btitudinis grad⁹ merebit. utputa si aliq̄s opat vecē in bona caritate: possibile est ipsū i btitudine sublimari ad eq̄litatē āgelor. Si idē supaddet alia vecē bona posset equari glie archangelor. 7 quātomagis in bono pficet. 7 bonis bona addet. tāto alti⁹ pcedet ad altiorē btitudinis statū. he illo q̄ q̄ in pctō mortali opat bonuz dico q̄ nihil mereb⁹ te q̄digno q̄ tum ad meritū vite eēne. vnde posito q̄ aliq̄s in statu pcti opatus eēt tot bona quot oēs sci simul. si ad pniam rediens, pter illa moriat i statu salutis. nihilominꝰ ex opibus illis nullū gradū btitudinis obtinebit. 7 licz in statu pcti fecerit illa bona q̄ fecerūt illi q̄ meruerūt eē cū angelis: aut illi q̄ meruerūt eē cum archangelis aut illi qui meruerūt eē cū ordinib⁹ dominatiōib⁹ principatib⁹ prātib⁹ throno cherubin 7 seraphin. tñ, pter illa talis nō merebit eē etiā in infimo angelorum loco 7 ordine. Et hoc mō bonū in pctō mortali factum dicit nihil esse: nihilq; pdesse. s. q̄ ad meritū eēne vite. Tertiū videndū an illi qui sūt in statu peccati mortalis monēdi sint 7 adhortandi ut bñ operent 7 bñ faciāt. Et dico q̄ sic. isto mō operent bona aīa 7 intentē bonorādi deū: cuiq; ac ei⁹ ecclie obediēdi. q̄a talia bona semp vtilia sūt semp q; fructuosa. nec patit de⁹ liberalissim⁹ inanē eē labores q̄rūcūq; opantiū bne. animo ut pz i Simone pcedēti. c. z. Ipse ē q̄ obstinatos 7 duros sua gra gratis data monet ut velint 7 operent bonū. Ve vo ē a deo o pctōres nequissimi. Hi q̄n vobis firmātibus mentē in aliq̄ vro velicto: de quo emēdari nō vultis: veniat i corde ut faciatis aliq̄ō bonū: ut iciunet⁹: ut oretis: ut visitetis eccl̄ias: ut elemosynas pauperibus erogetis. 7 silia: Audite vocez dei 7 facite q̄ mittit in aio vro. non laborabit etiā i pctō bñ faciēdo absq; mercede. Et ut id clari⁹ videat oibus assignabo nouē vtilitates q̄ puenīūt ex bono facto in mortali pctō que ponūt ab Aller. vbi. i. 4. volumie sūme. Prima dr relectatiōis. 2ª satisfactiōis. 3ª diminutiōis. 4ª augmētatiōis. 5ª libatiōis 6ª dispositiōis. 7ª ptinuatiōis. 8ª alleuiatiōis. 9ª glificatiōis. Decima vtilitas q̄ puenit ex bono fcō i pctō mortali dr relectatōis Valet nāq; tale bonū ad relectatōez 7 io cū ditatē mētis. Hinc Aug⁹. ait i. 4. etb. Null⁹ ē q̄ nō gaudeat bonis opatiōib⁹ Et i. z. retb. Bñfacē 7 bñ pati relectabilissimū ē fm nām. Et. 9. etb.

Boni opatio studiosa delectabilis est
fm seipsam. Ait Tullius li. de senectute
Cōscia bñ acte vite mltoꝝq; bñfactoꝝ
recordatio iocūdissima ē. Secūda vtili
tas, pueniēs ex bono qō fit i pctō mor
tali dicit satisfactio. p illud qđ satisfit
p̄ceptis dei 7 eccl̄ie. 7 inobedientie pctm̄
vitat. nā si qs in pctō mortali existens
tenet officiuz dīnū dicē si illud omittit
mortaliter peccat. si vo illud psoluit satis
facit p̄cepto. Sicut etiā si laic⁹ obligat
dieb⁹ festiuis audire missam liceat i pctō
sit si illā ex cōtemptu omittat aliud pec
catū mortale incurrit. si vo audiat p̄ce
ptum impleuit: 7 sic de reliqs est dicen
dū. Tertia vtilitas dicit diminutio.
Valet bonū i pctō mortali factū ad di
minutionē tpalis pene. Perenē siqdē
pctores qnqz nō solū puniri eternaliter
tpaliter flagellari: Ex pter bona q̄ fa
ciūt deus tpalis pene mitigat seueritā
tē. qō putam⁹ eē sodomitas. vsurarios
7 sacrilegos. homicidas. piuros. blas
phemos. 7 sceleratissimos homines quos
nisi fuaret bona q̄ faciūt: exterminaret de
ra potentissim⁹ de⁹. sed eos suffert: eos
tolerat: eisq; q̄ mala i psenti vita merentē
suspēdit. tō quāto magis qs voluntatem
suā sentit ad pniam mot⁹ dispositā. tāto
magis conari debet facē aliqđ bonū: ut
sic saltē vitare possit tribulia iudicia dei.
Quarta vtilitas dicit augmentatiōis
Adauget siqdē de⁹ bis q̄ i pctō morta
li aliq̄ sua p̄cepta seruare p̄tendūt tpalia
bona q̄bus dat salubrē aerem. fertiles
agros. armēta fecūda. vbera fruct⁹. letā
familiā. amicoꝝ copiā. sanitatē. leticiā.
honorē. excellētiā. 7 alia silia. Propter ea
dicit de⁹ pctōribus oībus illud Ysa. i.
Si volueritis. s. adhuc i pctō existes de
nefacere 7 audieritis me: bona tre come
detis. Quinta vtilitas dī literatiōis
Literat. pfecto bonuz a pctōrib⁹ opera
tū a ptāte diabolica. quāto eni qs magis
abūdat peccatis: tāto maiorē auctori
tatē sumit diabol⁹ sup eū. 7 fm multitudi
nem pctōꝝ ita iusto dei iudicio permittit
vexare 7 molestare malos alios 7 corp⁹
simul qnqz ledēdo: ꝑ cum inter tot pctā
interseritur aliqō op⁹ bonū pijssim⁹ deus
restringit audaciā ei⁹: tamqz magna ē
opis boni vis etiā in pctōrib⁹ ut nō solū
diabolo resistere: ꝑ illū vincere valeat 7
expugnare. Est de hoc exemplū Greg. in
dial. li. de iudeo illo nō baptizato q̄ no
cturno tpe existēs sub quodā antiquo
tecto: 7 in deserto sito idolis cōsecrato
signo crucis tm̄ cōmunit⁹ demones oēs
q̄ ibidē cōuenerāt terruit atqz fugauit.
cui demones ipsi xp̄e signū crucis tm̄
nullā molestiā inferre potuerūt. Sexta
vtilitas dī dispositio. Valet adhuc
bonū factū a pctōrib⁹ ut magis dispositi
sint ad suscipiendā grāz dei de cāt̄ 7 eos
illustrātis ad pniam. vnde de eo q̄ non
est parat⁹ pctā dimittere Greg⁹ ait de
pe. di. 3. i. c. falsas. Hec tm̄ despect 7 inte
rim quicqd poterit boni facē hortamur
ut faciat. ut o. pores de cor illi⁹ illustret
ad pniaz. Hinc Alex i 4. volumine sūme
psulit bis q̄ nō sūt parati sua pctā relin
quere ut semel in āno fm eccl̄ie statutū
sacerdoti se repentent eiqz dicāt: ora p
me ad dēū pater qa tale pctm̄ habeo qđ
dimittē nō, ꝑpono. Ex hoc inqt ipse possi
bile cēt ut qui credebat, ꝑpositū malum
mutare nō posse. tāta a deo alleqē grām
ut mutet in alterū virū 7 de nō contri
to fiat cōtrit⁹. Hic 7 Ric. in. 4. dis. 20.
cū querit an valeāt exūtib⁹ in mortali
indulgentie sacre 7 relaxationes quas
facit eccl̄ia. rūdit q̄ q̄ uis nō possit fieri
remissio pene manēte culpa 7 ex conse
quenti existentes i mortali indulgentiā
nō psequāt. tm̄ si faciūt illud qđ cōtinet
in forma indulgētie prudent faciūt: qa
bona facta i mortali pctō pctōr de cō
gruo disponūt ad pniam 7 illa mediāte
ad susceptionē grē 7 remissiōis pctōrū
per diuinā miam. Hic. Est qđ ipse do
ctissime loqt̄: Marie egyptiace peccā
tricis exemplū roborat 7 cōfirmat q̄ ex
alexandria vbi. 17. ānis libidini publi
ce seruierat discessit ut iret Hierosoly
mam cū his q̄ ibant ad adorādū crucē
xp̄i nō eo, ꝑposito ut a turpitudine sua

rẽsisteret ꝺ̃ tñ ut modicum illud bonũ ipa cũ alijs oparet. In itinẽ nauigãdo naut̃ suũ corp⁹ pstituit. cũ tandẽ biero solymã aduenisset tercꝫ tẽptãs ingredi tẽplũ ⁊ tãꝯ mẽtrix repulsã passa a dño tacta se ꝙuertit ad lachrymas peccata rẽflere cepit q̃ ã cognoscebat illa abhorre bat illa rẽtestabat̃ ita ampli⁹ non pseq̃ cõfirmabat clamabat ad dñm Miserẽ mei q̃a peccaui nimis. clamabat ad virginẽ matrez. Succurre ⁊ tu in clementissima genitrix dei. Ecce tã ẽtio ingredi volui eccl̃esiaz ut adorarẽ crucẽ filij tui in qua pẽdit ꝓ me peccatrice ⁊ virilit̃ ut merear eiecta sum. Succure tu mihi o fons pietat̃. o misericordie speculũ. ⁊ audiuit vocẽ ỏ celo dicẽtẽ sibi. Si trãsieris Jordanẽ salua eris. Quavoce ꝓfortata iterũ ad ecclesiã accessit ac eã libẽ itrauit absqꝫ ꝺdictiõe. ⁊ cũ lachrymis ⁊ ꝓfuctiõe cordis vosculata cruce foras ꝓdijt: affuitqꝫ illi ꝓsona q̃dã venerabil̃ tot nũmos illi afferẽs q̃t ad tres panes emẽdos sufficere potuẽ. Quib⁹ emptis trãs Jordanẽ pcijt. ibi. iij. annis orõni ꝓplatiõi ⁊ vnotõi ihsistẽs tres tñ illos panes ꝓsumpsit. Multiplicabãt siq̃dẽ ex miracko dei ita ꝙ toto illo tpe illã cibarũt. Ibi etiã. iij. alijs ãnis supuixit sine cibo ⁊ potu gr̃a dei ⁊ cibo celesti recreata Ibi abbatẽ Josimã vẽta pcurrẽtẽ ihñ ꝓplexico nouit. noie ꝓphetio cũ vocauit: bñdictionẽ ab eo pcijt ⁊ vitã suã illi revelauit: postulauitqꝫ ut sẽ dñice resurrectiõis die ad ripã Jordanis scissimũ sacrm̃ dñi ferret ibiqꝫ illum expectaret. Distabat loc⁹ ille a Jordanis flumie ꝙ dietas trigita. Recessit Josimas fecitqꝫ q̃ Maria humiliter pterat. ⁊ ipsa die pasce stãs i ripa Jordanis vidit eã venientẽ ⁊ fcõ cruc̃ signo sup aquã siccis pedib⁹ ambulãtẽ. Et cũ pueniss̃et ad eũ reuerẽtissime coione suscepta p eãdẽ viã rediit ad locũ vnde recesserat. Eadẽ eni die p angelos vehortata fuit p cẽ spaciũ illud quo distabat loc⁹ ad quẽ rediit a Jordane. Sequẽti ỽo ãno ad locũ illũ Josimas puenit viditqꝫ i terra Mariã iacentẽ corpusqꝫ ei⁹ exanime. ad caput ỽo scriptura quãdã dicẽtẽ: Sepeli Josima Marie corpusculũ q̃ die pasce q̃ a te sacrm̃ venerabile suscepit migrauit ad dñm. itelligitqꝫ nõ nisi ãgeli portauerant eã q̃m per .xo. dietas vna die iter pfecit. Et cũ de sepultura ei⁹ sollicitus Josimas cogitaret: nec haberet moduz effodiẽdi crã vidit leonẽ ferocissimũ ad se gradiẽtẽ q̃ fortit̃ cepit fodẽ sepulcꝫ locũ pueniẽtissime ꝓparauit. In q̃ recõdito corpe scẽ leo viã suã tenuit. ⁊ Josimas ad suã cellã redijt in dño cõsolat⁹. O admirabilis bonitas patr̃ nostri dei que nõ respicit pcta filiuz cũ redeũt ad pniaz. nõ negligit etiã pctores ad pniaz illustrare si ⁊ ipi bonis opib⁹ se adiuuare voluerint. Septima vtilitas dicit̃ ꝓtinuatio. Valet bonũ in mortali pcõ factũ ad ꝓtinuãdũ ⁊ pseuerãdũ in bona vita. facili⁹ eni pot̃ pseuerare in bono q̃ bñfacẽ ꝓsueuit qꝫ q̃ bñfacẽ nũqꝫ didicit sicut diffusi⁹ dixi in tractatu de ꝓtutib⁹ fmẽ. i. c. z. Hinc sapiẽs Eccl̃. iz. c. ait. Non est ei bene qui assidu⁹ est in malo. Octaua vtilitas dicit̃ alleuiatio. Dosito. n. ꝙ qs i pctõ mortali faciẽs bonũ ꝓpter suã ipenitẽtiã eẽt dãnat⁹: virtute illi⁹ boni pena fortꝰ sustineret leuiorꝫ ei fieret. vñ Aug⁹i eneb. ait. Tale bonũ facit ut tolerabiliꝰ fiat dãnatio. Nona vtilitas dr̃ glorificatio. Nã si pctor ꝓ pniam moriat̃ in statu salutis ⁊ p illã obtineat vnũ tñ gradũ beatitudinis. i. eo gradu erit cũ ãpliori gaudio accidẽtali ꝓpter bonũ qꝺ in pctõ mortali fecit q̃m si illud omisisset. Animenẽ q̃ cẽs ⁊ iusti ⁊ pctores ad bona opa ꝓpẽ q̃ pissim⁹ ve⁹ puocat̃ ⁊ ipe etiã pctores cẽnimit̃ ferre eisꝫ sua bñficia inumera ipturi largies b̃ gr̃az ⁊ i futuro gloriã i q̃ viuit ⁊ regt̃ per infinita secula seculoz. Amen.

¶ Feria tertia post dominicã in septuagesima de bis que monere habent penitentes ad obediendũ deo. ⁊ qualiter oẽs boies studere debent ad seruandũ precepta altissimi. ¶ Sermo. z.

Multi sunt vocati pauci vo electi. iterū vbi. s. Data ē ab oipotēti vo suo digito conscripta lex mādatoz ad q̄ obseruāda cēs hoies ꝓuocauit. ℔ pauciſſimi repiūt q̄ ut vceat tā excelso z glozioſiſſimo dño obedire velint. nec recte excuſare ſe pñt dinoz ꝓceptoz tūſgreſſozes ꝗs cēs voces ſcripturārū excitant z inuitāt ad obediētiā dei. Et q̄a ut ꝓmiſſū eſt in ꝓmōe ꝓcedēti. merces eēne vite nō dat niſi ſeruātib⁹ dei mādata. idcir co in hoc ꝓmone vr bis q̄ merito iducūt nos ad ferendū iugū obediētie dine ero dicturꝰ ut ſic bi q̄ ad pniam redire ſe diſponūt magꝭ animent ad exequenda opa bona z eē valeāt vr numero illoꝝ paucoꝝ q̄ electi erūt. Notabimꝰ ℊ tria eē illa q̄ nos ad dei obediētiā ꝓcipue z ꝓncipaliter vrent animare.

Primū eſt legis excellentia.

Secundū dei reuerentia.

Tertiū obedientie efficacia.

¶ De excellētia moſayce legis. z quare non ſeruatur a nobis niſi quo ad precepta moralia. ¶ Capm̄. j.

PRimū q̄ nos animare z inducere vrbet ad obediētiā dei dicit legꝭ excellētia. Quandaꝰ quidē nobis z inūgit ſeruare legē excellētiſſimā continentē ꝓcepta ꝓtutū. ut dicit Alex. vr ales in. z. volumie ſūme. Quz p clariozi intelligētia bꝰ ꝓmiſſis tria erūt dubia vclarāda. Primū utrū lex dinoz ꝓceptoz ſit a bono vo data. Secūdū vtrū lex Moyſi ſit a nob ꝙuenienꝫ obſeruata. Tertiū vtrū i ꝓceptis vecalogi ſit regula ſalutis ſufficienter aſſignata. ¶ Primū dubiū vclarādū vtrū lex diuinoz ꝓceptoz ſit a bono vo data. q̄a lex illa ē ea quā Moyſes duxꝭ ꝓpl̄i hebreoz tulit z ꝓmulgauit. Et ſtati offerunt ſe hereticiaſſerētes ullā legē eſſe nō a deo ℊ ꝓncipe tenebraꝝ Et arguebāt ſm q̄ Aug⁹ dicit in li. j. aduerſarium legis z ꝓphārū dicētes. Dei pfecti ſunt opa. ℊ lex Moyſi erat impfecta. Heb. z nihil ad pfectū adduxit lex. ℊ nō erat opus dei. Quz ſciēs Tho. i. z. q. 88. rñdit q̄ lex illa p illo tpe bona erat optima licz impfecta ſit reſpectu tpis euangelij z legis gre. Ut aūt fuerit a bono vo ꝓbat triplicit. ℘ ex Moyſi ſcitate. z°. ex xpi auctoritate. z°. ex legꝭ bonitate. ¶ ℘. ꝓbat ex Moyſi ſcitate. Ipſe eq̄dē legiſlatoꝝ ſciſſim⁹ z amic⁹ dei fuit amatoꝝ vitat z iuſticie ſanctioꝝ Numa Pōpilio qui ꝓm Iſidoꝝ. o. etbimol. leges vedit romanis. z Foroneo q̄ grecis. z Mercurio Hermegiſto q̄ egyptijs. z ipſo Licurgo q̄ leges tulit Lacedemonijs. vr q̄b⁹ oib⁹ ē. c. Moyſes. diſ. j. vecretoꝝ. De ſcitate ꝙo Moyſi loq̄t ſapiēs Ecc. 45. cū vr eo dicit. Dilect⁹ deo z hoibus cui⁹ memoria in bñdictiē ē. Similem illū fecit i gl'ia ſcoꝝ. z magnificauit eū i timore inimicoꝝ: z in ꝙbis ſuis mōſtra placauit. Glificauit eū in ꝓſpectu regū. z vnxit illū coꝝā ꝓp'o ſuo z oñdit illi gloriā ſuā. In fide z lenitate ipſi⁹ ſcm̄ fecit illū z elegit eū ex oi carne. Audiuit enī vocē ipſi⁹ z vnduxit illū i nubē. Et dedit illi coꝝ ad ꝓcepta z legē vite z diſciplie. z Numeri. iz. c. vr eo dr. Erat Moyſes vir mitiſſim⁹ ſup cēs hoies q̄ morabāt in terra. Et Exo. 34. recitatur hiſtoria q̄lit Moyſes ieiunādo. 40. dies z. 40 noctes legē accepit a dño. Et Act. 7. Stephan⁹ leuita accuſantib⁹ eū quaſi male ſenſiſſet ō lege z vr Moyſe rñdebat. o. Moyſes fuit grat⁹ deo z eruditꝰ in oi ſapia egyptioꝝ potens in ꝙbo z in opibus ſuis. z infra. Hic ē Moyſes vr q̄ dixit vr⁹ filijs iſrl. Prophā vob ſuſcitabit vr fribus vr̄is tāq̄ meipſū audietis. Et infra. Accepiſtis legē i diſpoſitione angeloꝝ. Et Bal. z. apl'us inquit. Lex data ē ꝓ angelos i manu mediatoris. ¶ z°. ꝓbat q̄ lex Moyſi a bono vo fuerit data ex xpi auctoritate. nā Math. 5. dixit. Non veni ſoluē legē ſed adimplē. Si igit fuiſſet lex a ꝓncipe tenebraꝝ non ipleuiſſet eā. Et Luc. z°

dr. Postq̃ impleti sūt dies purgatiōis Marie fm legē Moysi tulerūt illū in hierusalē ut sisterent eū dño sic scriptū est i lege dñi. Et Luc. ij. Hñt Moysē z ppbas audiant illos. Et Luc. vltō. c. Necesse ē ipleri oia q̃ scripta sūt in lege Moysi z pphetis z psalmis de me. Et apli sciētes volūtatē xpi de lege Moysi eis predicata illā cōmendarunt. Unde Paulus ad Ro. i. ait. Lex q̃dē sancta z mādatū sctm est. Et. i. Thi. p. Scim⁹ autē qa bona est lex si qs ea iuste vtat. Z. pbat q̃ lex fuerit bona ex legis bonitate: quia lex illa bnes ordinabat ad bonū illud precipiēdo z malū ꝓhibēdo nō eni diabolus legē tulisset p quā bnes fierent boni z diabolus ipse esset cōfundendus. Secundum dubium declarandum erat. vtrū lex Moysi sit a nob⁹ quenienter obseruata. Et videt q̃ non quia nos illius legis sum⁹ manifestissimi violatores. nā in lege illa multa dant precepta que non obseruantur a nobis utputa preceptū de scificatione sabbati Exo. xx. de celebratē sceno pegie pasce xpēcostes. z de esu agni paschalis. de lapidatiōe filij inobedientis. mulieris adultere. z violātis sabbatū. ac de alijs oibus. de q̃bus habet in li. Leuit. Numerorū. z Exo. in pluribus caplis. Si lex illa bona erat. z xps illam impleuit ea faciens que z iudei faciūt pseuerāt quō pōt ea xpiani dimittē absq̃ pctō? Ad hāc difficultatem ego rñdeo scōm Alex. de ales. in. iij. volumie summe. Et Alb. in. xx. q. 99. q̃ in lege Moysi tria erant gnā ꝓceptor. Judicialium. Ceremonialiū. Moralium. Ꝑ in lege illa erāt ꝓcepta iudicialia quib⁹ plectebāt delinquētes z puniebant rei. Hz seueritas taliū ꝓceptorū finē habuit i aduētu ibu xpi redēptoris ꝑ quē facta ē pax inter deū z bnes pctores. Et b inquit Hiero⁹ ad Damasū papā de filio prodigo. Lex quippe iusticie tenax clementiā nō habebat: q̃cunq̃ adulē fraudator homicida. z ut breuiter dicā mortali crimine detinebat nulla venia pnie tarabatur a crimine. oculū ꝑ oculo. dentē ꝑ dente. aiam ꝑ aia videbat exoluere. q̃ misit deus filiū suū natū ex muliere factum sub lege q̃ austeritatē legis euangelij gratia tempauit. vñ apls ecclesijs scribēs. Gratia inqt vobis z pax a deo pre z dño ibu xpo gratia que nō ex merito retributa ē q̃ ex donāte ꝓcessa. Pax ꝙ qua deo reconciliati sum⁹ habentes ꝓpitiatorē dñm nrm ihm xpm: z ipse est ꝓpitiatio ꝑ pctis nris. q̃ ille. Jō dicēdū q̃ ꝑ xpm oēs literati sum⁹ ab onere iudicialiū ꝓceptorū z a timore pene legis que nō obligabāt q̃ tū ad hoc nisi vsq̃ q̃ xps venisset qui adultere dixit Job. 8. c. Nec ego te ꝓdēnabo. vade z amplius noli peccare. Qz? in lege erant ꝓcepta cerimonialia. de q̃bus scribit Exo. xij. c. Esto ipse i bis que ad deū sūt. oñdasq̃ ei cerimonias z ritū colendi. hoc ꝓcepta ꝓtinebāt oia ad dei cultum ptinētia. de quib⁹ in tractatu de legibus deo dante tractabo distincte. Ideo nūc sufficit declare quare illa obseruare ꝑmittūt? Et dico quia id facimus rōnabiliter z absq̃ pctō qm̃ oēs cerimonie vetis legis vmbra erant z figura eor q̃ ꝑ xpm erāt gerenda. iō aduenīte veritate cessat figura. vnde apls ad Heb. x. dicebat. Umbrā bnis lex futurorū bonorū nō ipsam imaginē rerū. Umbra siquidē min⁹ è q̃ imago. tāq̃ imago ptineat ad nouā legem. vmbra ad veterē. Et iterū Col. ij. Nemo vos iudicet in cibo aut in potu: aut in pte diei festi. aut neomenie aut sabbatorū q̃ sūt vmbra futurorum. Et Aug⁹ i. x. li. de ciui. dei. c. xx. de hac re sic pulcbre loq̃t. Oēs eni nō solū ꝓphie que in verbis sunt nec tm̃ ꝓcepta vite q̃ mores hominū pietatemq̃ confirmāt atq̃ illis litteris continent: vrū etiam sacra sacerdotia tabernaculū siue templum cerimonie z dies festi z oia alia que ad eam religionez ptinent que vo debetur z grece ꝓprie latria dicitur ea significarūt z ꝓnūciarūt que ꝓpē ecnā vitā fidelium impleta in xpo credimus impleri cernim⁹ z ipleda ꝓfidim⁹. Ille

Sed ꝓra arguere possum⁹: ꝙa cerimonie veteris legis nō cessauerūt i xp̄i aduentu. p. ꝙa Baruch. 4. dicit. Hic ē lib mandatorū dei: ⁊ lex q̄ est in eternū. ꝫ ad legem ptinebāt cerimonie. g̃ durature erāt i eternū. ℣. ⁹ obijcit ꝙa oblatio lepr̄i mundati ad legis cerimonias ptinet. ꝫ etiā in euāgelio ꝓcipit lepr̄oso mūdato ut huiusmodi oblatiōes offerat. g̃ cerimonie legis veteris non cessauerūt xp̄o veniente. ℣. ⁹ obijcit ex eo ꝙ circūcisio erat instituta i signū fidei Abrahe. observatio autē sabbati ad recolēdū bñficiū creationis. ⁊ alie solēnitates leg ad recolendū alia vet bñficia. sed fides Abrahe est semp imitāda etiā a nobis ⁊ bñficiū creationis ⁊ alia vet bñficia semp sūt recolēda. g̃ ad mn⁹ circūcisio ⁊ solēnitates legis cessare nō debuerūt Respōsio ad hec oia ꝑm Tho. i. z. q. 103 ℣. Ad ꝓmū ꝙ lex vet⁹ dicit esse in eternū ꝑm moralia qdem simplicit̄ ⁊ absolute ꝑm cerimonialia ꝓ o q̄tū ad ꝓfitatē ꝓr ea figuratā. ℣. Ad secūdū dicēdum ꝙ mysteriū redēptionis humani gn̄is cōpletū fuit in passione xp̄i. vnde tunc dñs dixit. Cōsūmatū ē. Job. 19. ió tūc totaliter vebuere cessare legalia iam ꝓfitate eorū cōsūmata. in cui⁹ signū in passione xp̄i velum templi scissum est. Matb. 27. ⁊ ió añ passionē xp̄o p̄dicāte ⁊ miracula faciente currebat lex ⁊ euāgelij. ꝙa iā mysteriū xp̄i erat inchoatū ⁊ nōdū cōsūmatū. ⁊ ꝓpter ꝫ mādauit dñs añ passionē suā lepr̄oso ut legales cerimōias obꝛuaret. Post passiōz ꝓ xp̄i vsqs ad tēp⁹ euāgelij diulgati legalia cū euāgelio currebāt. nō vt necessitate: ⁊ ex q̄dā ꝓgruitate ne scādalizarent̄ iudei. ideo Paul⁹ circūcidit Timotheum q̄ ex mre iudea erat. Titū vro ꝙa simplicit̄ erat gētilis circūcidere noluit: ut in circūcisione Timotheī ostēderet sacra legalia nō vtere dānari. ⁊ in ꝫ Titū circūcidere noluit oñderet ea non ee necia. P⁹ diulgatū aūt euāgeliū sūt oia. pbibita ⁊ mortifera. Cōcordat his Alex. 3. 4. volumine sūme. ⁊ Ric. in. 4. di. 1. ℣. Ad tertiū obiectum sic rñdit Tho. ꝙ fides Abrahe fuit cōmendata in ꝫ ꝙ credidit deo promissiōi de futuro semine i quo bñdicerent̄ oēs gētes. ⁊ ió q̄diu ꝫ erat futurū oportebat ꝓtestari fidē Abrahe in circūcisione. ꝫ postq̄ iā hoc ē pfectuz oportet alio signo declarari. s. baptismo qui in ꝫ circūcisioni succedit. ꝑm illud apli Col. 2. c. Circūcisi estis circūcisiōe nō manufacta. ꝫ i circūcisiōe xp̄i ꝓsepulti ei in baptismo i quo ⁊ resurrexistis p fidem operationis dei. hec ille. ℣. De sabbato aūt q̄ significabat ꝑmā creationē dicimus ꝙa mutatū ē in die dñicū in quo cōmemoratᵉ noua creatura inchoata in resurrectiōe xp̄i. Similit̄ alijs solennitatibus veteris legis noue solēnitates succedunt. ꝙa bñficia illi xp̄o exhibita significāt bñficia nob ꝓ xp̄m concessa. vñ festo pasce succedit festū passiōis xp̄i ⁊ resurrectiōis. festo pent̄. in quo data fuit vetus lex successit festū pent̄. i quo data fuit lex spūs vite. Festo neomenie succedit festū bte virginis in q̄ ꝑmo apparuit illuminatio solis. i. xp̄i p copiam gre. Festo tubarū succedūt festa apl̄oz Festo expiatiōis succedūt festa martyz ⁊ ꝓfessoz. Festo tabernaculoz succedit festū ꝓsecratōis ecclie. z. i lege. ℣. Doysi erāt ꝑcepta moralia. de q̄b⁹ dr Eccl. 17. ℣. Addidit illis disciplinā ⁊ legē vite hereditauit illis. vbi glo. ait. Disciplina est eruditio morū. Talia g̃ ꝑcepta moralia a nobis obꝛuari debēt que Exo. 20. c. cōmemorātur. Et hec duratura erūt vsqs ad cōpletū numez electoz. ℣. Tertiū dubiū declarādū erat. vtr i ꝑceptis decalogi sit regula salutis sufficienter assignata. nam ex. 20. c. exodi colligūt tres decē mādata. videlicet. Primū. Nō habebis deos alienos. Secundū. Non assumes nomē dei tui in vanū. Tertiū Memēto ut die sabbati scifices. Quartū. Honora ꝑem tuū ⁊ matrē tuā ut sis longeu⁹ sup terrā. Quintū. Nō occides. Sextū. Non mechaberis. Septimū. Nō furtū facies. Octauū. Nō loq̄ris cōtra ꝓximū tuū falsū testimoniū. Nonū. Nō

cõcupiſces domũ proximi tui. Decimũ
Non reſiderabis vxorẽ eius. In q̃bus
p̃ceptis plene ꝓtinentur oia p q̃ poſſit
hõ cẽnã ſalutẽ accipe. Aſſi ut iqt Boñ.
in.3. diſ.31. Dis lex mãdat iuſticiã que
coiter dicta nil aliud eſt niſi ut hõ ſit ad
rẽũ & ad.primũ ordinatus. vñ Aug.r.
& Matb.22.xp̃s dixit. Diliges dñm. d.t
& p.t. ſicut teipſũ. in his duob⁹ p̃ceptis
tota lex pẽdet & ꝓphe. Ex hꝫ Moyſi da
te fuerũt due tabule lapidee. in quarũ
prima ꝓtinent mãdata ad rẽũ nos ordi
nantia. in ſecũda mãdata nos ad.pri
mũ ordinãtia. Sufficientia ẏo man
datorũ p̃me tabule ſumi põt tripliciter.
ex pte obiecti. ex pte ſubiecti. ex pte act⁹
medij. & p̃ ſumit ex pte obiecti ſic. nam
cum in deo ſint tres pſone. & tria appro
priata. & triplex genus cãe ſm q̃ cõpat
ad creaturã triplex ẽ p̃ceptũ ſm q̃ crea
tura rõnalis ordinari habet ad rẽum.
nam ſm rõnẽ maieſtaꝫ que appropriat
patri & cõuenit deo ſm q̃ ẽ cã efficiens
creature ordinat p illud p̃ceptũ: Non
habebis deos alienos. ſm rõnes ẏitaꝫ
que appropriat filio & ꝑuenit deo ſm q̃
ẽ cã formalis & exẽplaris creature or
dinatur p illud: Nõ aſſumes nomẽ dei
tui i vanũ. ſm rõnẽ bonitatis q̃ appro
priat ſpiritui ſcõ. & conuenit deo ſm q̃
ẽ cã finalis ordinat hõ p illud p̃ceptum
Memẽto ut diẽ ſabbati ſcifices. ita ut
p hec tria ſubiaceat ſũme maieſtati: cre
dat ſũme veritati: & adhereat ſũme bo
nitati. Tz⁹ ſumit ſufficiẽtia ex pte ſub
iecti ordinabilis: q̃ eſt aia rõnalis i q̃
eſt triplex vis motiua ſm quã hz i rẽũ
ordinari. videlicz rõnalis. cõcupiſcabil
& iraſcibilis. Mãdatũ de adoratiõe re
ſpicit ipſam iraſcibilẽ. mandatũ vero
ſecũdũ ipſam rõnalẽ. & mandatũ tertiũ
de ſcificatiõe ſabbati reſpicit ipſam con
cupiſcibilẽ. Tz⁹ ſumit ſufficiẽtia ex pte
actus medij. Triplex eni eſt actus ſm
quẽ hz hõ in rẽũ ordinari. videlicz cor
dis. oris. & opis. Penes actũ opis at
tendit primũ mandatũ de adoratione.
Penes actũ oris attendit ſecũdũ man
datum quo ꝓhibet falſa iuocatio nois
diuini. ſm actũ cordis attendit tertium
mandatũ: in quo p̃cipit ſcificatio mẽt.
& ſic mandata ad deum nos dirigẽtia
ſufficiẽtiſſime tradita eſſe ꝓſtat. Suf
ficientia autẽ mandatoꝝ ſecũdẽ tabule
bateri poteſt ex pte act⁹ medij. nam ad
primũ ordinari habemus ſm bñficen
tiã & ſm innocẽtiam. i. ut ei bñfaciam⁹
& illi nõ noceam⁹. que ſũt duo p̃cepta
iuris nãe. de q̃bus dicit diſ.i. decretorũ
c.i. Jus nãle ẽ q̃ in lege & in euãgelio
ꝓtinet: quo q̃ſq; iubet alij facẽ que ſibi
vult fieri: & ꝓhibetur alij inferre q̃ ſibi
nõ vult fieri. Aſſi xp̃s in euãgelio. Oia
q̃cũq; vultis ut faciãt vob̃ hoies & vos
facite illis. h̃ eſt eni lex & ꝓphe. Secõm
bñficentiã igit ordinat hõ ad.primũ p
illud p̃ceptũ. Honora p̃rem tuũ & mrem
tuã. ſm innocentiã ẏo neceſſe ẽ triplicẽ
ordinẽ obſeruare. ſ. opis. oris. & cordis
i.ut.primo nõ noceam⁹. nõ ope. nõ ore
nõ corde. Nocẽ autẽ q̃s põt primo ſuo
triplicẽ ope. Aut in pſona ꝓpria. & hoc
ꝓhibet p illud p̃ceptũ. Nõ occides. Aut
in pſona p̃iũcta. & p hoc ẽ illud p̃ceptũ
Nõ mechaberis. Aut in poſſeſſiõe frena
& p̃ hẽ eſt aliud p̃ceptũ: Nõ furtũ facies
z⁹ põt proximo nocumẽtũ inferri ore.
& ad id reprimendũ datur illud p̃ceptuz
Non loquaris ſ. primũ tc. 3⁹ ſm actũ
cordis. primus ledi põt. Aut ꝑcupiſcẽ
do eius vxorẽ. & ſic ẽ illud p̃ceptũ: Non
ꝑcupiſces vxorẽ eius. Aut inordinate
reſiderando eius bona tpalia. & de hoc
datur vltimũ p̃ceptũ. Nõ ꝑcupiſces rem
primi tui. & ſic pz ſufficiẽtia mãdatorũ
Pz ſtati ẽ q̃ obijciat & dicat. q̃ cũ ſeptẽ
ſint capitalia pcta & nõ niſi de duobus
fiat ꝓhibitio. ſ. luxuria & auaritia. mi
bilq; dicat de ſuꝑbia de accidia de gu
la de inuidia & de iracundia. Aut ergo
iſta nõ ſũt pcta aut regula p̃ceptorum
deficiet: qa illa nõ ꝓhibet. Rñdet dñs
Boñ. q̃ oia hec pcta ꝓhibẽt in p̃ceptis
decalogi implicite. Sic ſuꝑbia ꝓhibẽt
in adoratione dei. Jnuidia & ira in fu
ga homicidij. Accidia in ſanctificatiõe

sabbati. ⁊ gula in ꝛtestatione luxurie.

Luxuria aũt ⁊ auaritia ꝓhibẽt explicite ꝓpter maiorẽ ꝓnitatẽ quã ad illam cẽs vniuersaliter habẽt. Et ꝓpter dicta asserit Boñ. q in oibus ꝑceptis qñ ꝛeus explicite aliq̃d ꝓhibet implicite ꝓcipit et ꝯ. ⁊ qñ aliq̃d explicite ꝑcipit : implicite ꝓhibet ei⁹ ꝯriũ. Est igit ꝑceptor ꝛecalogi regla cõprdiosa breuis ⁊ suauissima ꝓtinẽsq; oia ad salutẽ spectãtia ab ei⁹ obligatione null⁹ excipit ꝑ cẽs illã seruare tenẽt. Verũm volẽdũ puto ꝛ xpianor ignauia ignorãtiaq; mlt⁹ q̃ nõ ꝑcepta dei trãsgrediunt. ꝛerũ etiã illa scire nõ curãt. Vi sũt q̃ si interogẽt que ⁊ quot sũt legis ꝑcepta rñdẽ mime scient. Q ꝛre ꝛetestabilis cecitas. o repꝛehẽnsibile malũ. o dãnabilis ꝛeniq; negligentia. Verificat certe in talibus illud Psee. 4. d. Audite verbũ dñi filij isrl. qa iudiciũ dñi cũ habitatorib⁹ tre. nõ est ꝓitas nõ est mĩa ⁊ nõ ẽ scia dei in terra. Maledictũ eni ⁊ mendaciũ: homicidiũ ⁊ furtũ ⁊ adulteriũ inundauerũt. Sanguis sanguinẽ tetigit. ꝓpẽ lugebit tra. ⁊ infirmabit⁹ oĩs qui habitat in ea. ꝟ ille. Que eni cõfusio q̃ ꝛecũdia inesse ꝛeteri grãtib⁹ salut⁹ sue regulã cũ sciãt tot cãtilenas vanas : tot iutilia ⁊ curiosa. ⁊ illud qõ dei seruitiũ respicit dei honorẽ ꝛeiq; obiam addiscẽ nolũt. Q cẽs ꝛelẽt ꝓmpto aĩo fuare ꝑcepta dei ob reuerẽtiã dñe maiestat. ⁊ quare ꝛ⁹ holez obligauit ad illa. Cap. z.

Secundũ qõ nos aiat ⁊ inducit ad obiam dei dicit dei reuerentia. Dictat eãdẽ ipsa nã reuerẽtiam exhibẽdã fore sũmo impatori celi tre angelor ⁊ hoiuz oiuzq; creaturar. Hoc aũt maxime fit cum eius mãdata seruant ad que ipse hoies ligauit rõnabiliter maxime ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter auxiliationẽ. z°. ꝓpter iustificationez. 3°. ꝓpẽ humiliationẽ. ꝟ ꝑ ꝛ⁹ rõnabiliter obligauit hoies ad obseruãtiã mandator ꝛũ ꝓpẽ auxiliationẽ. vt sic auxiliuz haberet literũ arbitriũ qõ pẽat a bono ꝛficere ⁊ i malũ ꝛclinare. Nñ ut inqt Hiero⁹ ad Demeꝛ. ꝑ. Potrunq; nos posse voluit optim⁹ creator : ꝑ facẽ tñ qõ ipauit. Et si obijcẽs q̃ obligatio repugnat libtati Et ut Aug⁹ dicit sup Pscñ. ad litteram Peliozes iudicauit hoies q̃ ei libalit ꝛeseruirent. Q ꝑ a ꝓncipio ꝛeus reliqt hoiem i manu ꝓsilij sui dãdo ei libtatez arbitrij. videt q̃ nullo mõ ꝛebuerit adꝛere obligationẽ ꝑcepti. Rñderi pot fm Boñ. q̃ obligatio ad bonum nõ repugnat libtati simplicit: ꝑ repugnat libtati ꝓccãdi. Quãto aũt qs magis inhꝛeret ꝓtutib⁹ ⁊ euitat pctã: tanto literior esse censet. qõ plene oñdi in sermõe. ꝓ. de ꝓtutibus. Et ꝑ exꝑsse asserit Aulli⁹ in padoxis. Dictũ inqt ẽ ab eruditissimis neminẽ nisi sapientẽ literũ ee. nã cũ seruitus sit obia fracti aĩ atq; abiecti ⁊ arbitrio suo carentis qs neget cẽs leues: cẽs cupidos: cẽs veniq; ũmptos ee seruos? ꝑ ille Pz. ꝛ⁹ rõnabiliter obligauit hoies ad obꝛuãtiã ꝑceptor ꝛ ꝓpẽ iustificationẽ. Decẽs nãq; ẽ iustũ iudicẽ fm merita retribuẽ. ꝑ meritũ ⁊ demeritum nõ habet locũ vbi nulla cadit obligatio legis. q̃re ꝓuenẽs fuit ut ꝛ⁹ hoiem cui ꝓtulerat literũ arbitriuz fm iusticiã remuneraret. Q si obijceret q̃ maioris libalitatis dare est aliq̃d sine merito q̃ cũ merito ⁊ ꝛ⁹ ẽ libalissimus. ꝙ videt q̃ debuit hoi dare btitudinẽ sine merito ⁊ p ꝓs sine mãdator obligatiõe. Dici pot q̃ licet hoc verũ sit ex parte dei dãtis btitudinẽ sine merito. nõ tñ ẽ tante gl'ie ⁊ excellẽtie ex pte suscipiẽtis. Et qñ dñs in ꝓferendo ꝓmiũ nõ tñ attendit sue liꝛalitatis mãifestatẽz imo etiã ⁊ gl'ie nr̃e ꝓmotionez. hinc ẽ q̃ maluit nobis dare etnã btitudinẽ p impletionẽ mandator ꝛũ ⁊ meritũ obie q̃ nullo merito ꝑcedẽte. neq; ꝓpter ea merita nr̃a ꝛogãt dine libalitati: qa ꝛ⁹ remunerat vltra ꝏdignũ. Ob qõ Hiero⁹ i qõnib⁹ ad Helbidiã exclamat. o. q̃ quãta btitudo ꝓparuis magnã recipe. etna ꝓ breuibus ꝓ morituris ꝑ viuẽtia. ⁊ hr̃e ꝛeũ ꝛebitorẽ. Et idẽ ad Celãtiã inqt. Quid tã ingtũ quid tam supbũ videri pot q̃ aduersus

eius viuere voluntatē q̄ iō aliq̄d impat
ut causas hēat remunerādi ? Hecq̄ enī
obsequiū nr̄i ꝛ̄o indiget. ℔ nos illi indi
gemus impio. hēcille. Vz ꝛ̄onabiliter
ꝛ̄o obligant hoies ad obseruāda man
data, ꝓpter humiliationē. Necēs nanq̄
erat ut hō rēū cognoscēt supiorē ⁊ oīm
suū. se aūt seruū ⁊ inferiorē. Et si ad ei⁹
famulatū cūcta mouēt eiq̄ obediūt ut
insensibilia elemēta. terra. aq̄. aer. ignis
planete. hērbe. arbores. ⁊ p̄cora campi
fontes. flumina. maria. volucres celi.
pisces maris. sol. luna. stelle. ⁊ celestia
corpa: quāto magis hō sui creatorꝭ im
perio parere debet. Sed heu heu q̄ a ꝛ̄o
dine creaturaꝝ nulla ē tam ptinax tam
p̄sumptuosa tamq̄ temeraria ad ꝓtem
nendū rēū q̄ ingratissim⁹ hō. Quia ut
ait Aug⁹ ad hēremitas. Ad nutū dei
sol sua via nō mutat. nō luna. nō stelle.
Campi mutant flor ib⁹. frondib⁹ cri
spatur silua. in nemore cythariçat auicula. Insēsibilia ⁊ irrōnabilia obediūt
deo. solus hō rei volūtati resistit. hēc ille
Exp̄giscimini itaq̄ o pctōres ⁊ audite
loquētē rēū Deut. 4. c. dicētemq̄. Custodite mādata mea q̄ ego p̄cipio vob.
⁊ ne ꝛ̄ps ꝛ̄o noster Joh. 14. dicebat:
Si diligitis me mandata mea seruate.
Vtile deo est obediendū: qa p obedientiam assequitur homo bona tempoꝛalia
spūalia ⁊ eterna. Caplm. 5.

Tertiū qō nos inducere debet ad
ad obediendū deo est obediētie
efficacia. Est quidē obia efficacissima ad ipetrādū maxime tria bona.
Primū tpale. Secūdū spūale. Tertiuꝫ
eternale. Ppobia est efficax ad ipetrādū bonū tpale. s. psperitatē ⁊ rex tpaliū
abundantiā. Q̄. hō imortalis ꝛ̄o Leuit.
26. sic declarauit. d. Si in p̄ceptis meis
ambulaueritis ⁊ mādata mea custodieritis ⁊ feceritis ea: dabo vob pluuias tēporib⁹ suis. Terra gignet germē suū ⁊
pomis arbores replebūt. Apprehendet
messiū tritura vindemiā: ⁊ vindemia occupabit semētē. ⁊ comedetis panē vrm i
saturitate. ⁊ absq̄ pauore habitabitis in
tra vra. Dabo pacē in finibus vris. normictis ⁊ nō erit q̄ exterreat. Auferā malas bestias ⁊ gladius nō trāsibit finios
vros. Persequmi inimicos vros ⁊ corruēt
coram vob. Persequēt quinq̄ de vris centū
alienos ⁊ centū ex vob decē milia. Cadēt
inimici vri i ꝺspcū vro gladio. Respiciā
vos ⁊ crescē faciā ⁊ multiplicabimini. Et
firmabo pactū meū vobiscū. Comedetis
vetustissima veterū: vca nouis supuenientib⁹ ꝓiicietis. Ponā tabnaculū meū
in medio vri ⁊ nō abiiciet vos aia mea
Ambulabo inter vos ⁊ ero v̄r deus vosq̄
eritis popul⁹ me⁹. Hō ibi. Hec sūt, pmissiones q̄s audiuim⁹ a deo factas in quib⁹
tpalia bona offerūt possidēda obtuantib⁹ dei mādata. Hz ecōtra inobedientibus i dicto. c. sic ꝛ̄o oipotēs cōminat
d. Si spreueritis leges meas ⁊ iudicia
mea ꝓtēpseritis: ut nō faciatis ea q̄ a me
pstituta sūt: ⁊ ad irritū pducatis pactū
meū: ego hec quoq̄ faciā vobis. Visitabo
vos velocit egestate ⁊ ardore q̄ cōficiat
oculos vros ⁊ ꝓsumat aias vras. frustra seretis sementē: q̄ ab hostib⁹ deuorabit. Ponā faciē meā hz vos ⁊ corruetis
coram hostib⁹ vris ⁊ subiiciemini bis
q̄ oderūt vos: fugietisq̄ nemine psequente. Sin aūt nec sic obedieritis mihi. addā
ad correptiones vras septuplū, ꝓpter pctā
vra: ⁊ pterā superbiā duritie vre: dabo q̄
vob celū desup sicut ferrū ⁊ trā eneā. Consumet i cassū labor vr̄. nō. pferet tra germen suū. nec arbores poma pdebūt. Si
ābulauerit ex aduso mihi nec voluerit audire me. addā ad plagas vras vsq̄ i septuplū, ꝓpter pctā vra. Immittā i vob bestias agri q̄ ꝓsumāt vos ⁊ pcora vra ⁊
ad paucitatē cūcta redigant: deserteq̄
fiāt vie vre. Nec si nec sic volueritis recipe
disciplinā ℔ ābulauerit ex aduso mihi: ego
hz hō vos incedā ⁊ percutiam vos septies
ꝓpter pctā vra: inducāq̄ sup vos gladiū
vltorē federis mei. Cumq̄ cōfugeritis in
vrbes mittā pstilētiā i medio vri ⁊ tibi
Hz ? obedientia est efficax ad impetrādū bonū spūale dei. s. grām. amicitiam
⁊ benivolentiā. Hec fuit illa deora ꝓ⁹

ꝓpter quã Abrahã meruit audire angelũ sibi.d. Per memetipsũ iurauι dicit dñs: qa fecisti rẽ hãc ⁊ nõ ꝑpcisti filio tuo vnigenito ꝓpter me bñdicam tibi ⁊ multiplicabo semen tuũ sic stellas celi ⁊ velut arenã q ẽ i littore maris. Possidebit semen tuũ portas ĩmicoꝝ suorũ. ⁊ bñdicent in semine tuo oẽs gẽtes tre. qa obedisti voci mee. Hꝛãde admirandũq obsequiũ veo pstitit Abrahã ut ei obediret: ꝫ maiora ꝑsecut⁹ ẽ dine libalitatis bñficia. Cepit enim siquidez vt⁹ illũ. sicut scribit Ieron. zz. id ẽ experientiã fecit ꝑ Hico. re lira. nõ ꝓpter se sed ꝓpter alioꝝ exẽplũ: ut filiũ suũ dilectum ⁊ vnigenitũ imolaret in mõte: qõ vtiq; gratissimũ erat imperiũ. Q qa iungebat ei ut re sibi carissima se priuaret 2°. q filium suũ occidi ⁊ mori violẽta morte pateret. 3°. q ad hoc exequendu ⁊ cõmittẽdũ suis ꝓpijs manib⁹ astringebat. 4°. qa filiꝰ ille vnigenit⁹ erat necq aliũ ex libera vxore filiũ habebat. 5°. qa miraculose illũ genuerat senex iã centũ annoꝝ cũ vxore vetula ⁊ sterili. 6°. quia magna ꝓmissio facta erat Abrahe de ipso. 7°. qa ipse Isaac solatiuz erat mẽti sue: ⁊ baculus senectutis ꝑis. 8°. qa debebat eũ non solũ occidẽ ꝫ etiã in igne vrere. 9°. qa noluit deus eũ stati audito ꝑcepto illud pficere: ꝫ triduo pseuerare quousq; venirẽt ad montem ad quẽ potuissent citiꝰ ꝓperare. Hz nõ deo volẽte vsq; in ẽtũ die ibidẽ nõ puenerũt ut sic magis luceret firmitas voluntatis Abrahe ꝑ Hico. de lira. Unde ⁊ glo. Heñ. zz. ait. Non ẽ iussus Abrahã statim occidere filiũ: ꝫ p triduũ duce ad imolationis locũ: ut longitudine tpis tẽptatio augeret ⁊ crescentibus curis patna viscera cruciarẽt. Accepto itaq; ꝑcepto tã difficili Abrahã nõ se excusauit nec ꝑcepti cãm introgauit. neq; i ei⁹ executione filij blãditiis dulci pãtia mutat⁹ est a ꝓposito. Ibant simul erãtq; cũ eis duo famuli vnus q ligna inciderãt. p holocausto. ⁊ die tertio remanẽtib⁹ illis cum asino tulit Abrahã ligna ⁊ imposuit sup Isaac filiũ suũ q ꝑm Josephũ agebat tũc annũ. 25. Ipse vo Abraham portabat in manib⁹ suis ignem ⁊ gladiũ. Q q reuerẽter cũ ꝓgerent duo simul dicebat Isaac ꝑri suo. Ecce ignis ⁊ ligna vbi est victima holocausti? Q q ardenter rñdebat ei ꝑ seipsũ suꝑrans seipsũ vincens. Dñs ꝓuidebit sibi victimã holocausti fili mi. voluntate sensualitatis fortẽ secũ tacite colloquẽte atq; dicẽte. Tu es victima quem ego ꝓpijs manib⁹ interficiã quẽ adurã sup altare ut satisfaciã deo nro. Q q le spectaculũ o quale ꝑtutis exemplũ mẽte inspicere illos postq; venerũt in montẽ. postq; ibi ꝓstruxerẽt altare: postq; venirq; sup illud ligna cõposuere. Inquit enim Josephus in ꝑ antiquatũ li. q. Abrahã añq; filiũ ligasset aduocauit illũ ad se dixit q illi. Q puer quem inumeris votis optaui a deo mihi ꝓferri. ⁊ dñ puenisses ad vitã nihil est qõ. p alimẽto tuo nõ feci. Neq; me felicioꝛe magis arbitrabar q cũ te ad hãc videre etatẽ successoꝛe mei ꝓncipatus relinq;re. Cõgaudebam qa dei volũtate tu⁹ ꝑ sũ fact⁹. venuo ꝑm eius placitũ te reponã. Banc fortiẽ porta dicationẽ. Deo nãq; te cedo q mihi ꝑ oĩa placidus fuit ⁊ suffragatoꝛ. Mat⁹ ergo morere nõ cõi mõ hac vita egrediens: ꝫ a ꝑre ꝓpio oblat⁹ cunctoꝝ ob legitimũ sacrificiũ. Deoꝛ enim qa te dignũ iudicauerit non egritudine nec bello: nec qualibet alia passione q solet hoib⁹ accidere: hac vita libare. ꝫ cũ igni ⁊ sacrificijs tuã aiam suscipe ⁊ apud se retinẽ Critoq; de ceco mei curã bñs senectutẽ regẽs q gra te maxime nutriebã. Audi tis bis Isaac humili voce ꝑri rñdit. Q ꝑ mi colendissime rẽ audio grandẽ ac durã. Asseris te ꝑem meũ velle me. ꝓpijs manib⁹ interficẽ ⁊ igne adurẽ ut obediat deo. Doleo nẽpe gratissime iuuẽtutis mee flores amittẽ. doleo ꝑis mei me diligẽtis expiri in me gladiũ sentẽs. Doleo insup tali mõ reserere dilectam matrẽ ⁊ te patrẽ meũ cui parauera i hac senectute sua in oĩbus subuenire.

O care genitor.o pat amantissime creꝛ
bā me esse baculū senectutꝭ tue ⁊ ecce
mihi dicis ut fortiꝰ ferā mortē ꝓ te mihi
inferendā. O inaudita res.o admirādū
nouū quo viscera mea cōmouētur aia
turbatur ⁊ cor vndiq; vexat angustia.
Uerūtū pr mi dulcissime: qa sic placet
deo ita fiat. Et si nunq; b fieri ille manꝺ
dasset ⁊ tu tm iuberes adhuc ꝓmptissiꝭ
mus obedirem. nō fugiam a tua pūtia.
nō me defendā. ⁊ huiusmōi ꝙbis ꝓstraꝭ
uit se in trā patrēq; adhuc alloquebat.
O. Hatres me filiū tuū ad vota pr: strigeꝭ
mas meas ⁊ pdes meos fumib. inꝰ
fice me sicut tibi ⁊ deo nro placet. O qd
erat videre venerandū senē illū mirādo
feruore ligare manus ⁊ pdes filij: eleꝭ
uantēq; euaginatū gladiū ut illū pimēt.
O inaudita obedientia patris ⁊ filij. o
vtriusq; ardentissima volūtas ad obseꝭ
quēdū deo. O veniq; imensa diuꝰ largiꝭ
tatis bñficia eisdem collata. Multo
qdē suscepūt āto ꝑfectiora dona a literaꝭ
lissimo deo q; fuerit illoꝝ ad obediēꝭ
dum cōmendabilis feruoꝝ voluntatis.
Iz obediētia est efficax ad impetrandū
bonū celeste. dixim⁹ enī in ꝓcedētibꝰ
sermonibꝰ quēadmodū deꝰ bñdicꝰ largiꝭ
tur cēne vite ꝓmiū oibꝰ seruantibꝰ eiꝰ
mādata. sed tāta est humana nequitia
q; magis loīes diabolo obedire volunt
q; deo. Clamat deꝰ. Mō habebis deos
alienos. Et diabolꝰ dicit. Sint tibi diꝝ
tui tpalia dona q magis q; deū diligas.
Noli scripturis credē. Noli debita vota
cōplere. supstitiones incātatiōes ⁊ diꝭ
uinationes sectare. Cultū dei negligas
⁊ cōtemnas. Sacris locis atq; psonis
reuerentiā nullā exhibeas. Ecclesiastiꝭ
cas leges atq; cēsuras despicias vociq;
mee obedias ut deū mime colas. Clamat deus. Mō assumes nomē dei tui inꝭ
uanū. Et diabolꝰ. d. Sis pūrus. blasꝭ
phema sepius maledic nomē scīi dei ⁊
oīuꝫ scōꝝ suoꝝ ac mīs eiꝰ: nomenq;
meū i oibꝰ tuis opibꝰ frequētius cōmeꝭ
mora ⁊ dei nomē i turpibus cātilenis
admisce. Clamat deus. Sabbata scifiꝭ
ces. Et diabolus. d. Diebꝰ festiuis nlla
sit in te memoria dei: nulla recordatio
salutis ꝓprie ⁊ eternoꝝ bonoꝝ. Ecclias
fugias ⁊ pdicatōes euāgelij: ad quas si
accesserꝭ nullā modestiā serues. Vano
aspectu mulieres ⁊ viros circūspice. veꝭ
stibus inhonestis illis diebꝰ vtere. ludo
chorcis atq; tripudijs temꝑ expendas
⁊ ꝓ lucro tpali si qd oꝑis facē poteris
facias. Clamat deꝰ. Honora ꝓrem tē.
Et diabolꝰ dicit. Parentibꝰ tuis infestꝰ
sis. disciplinā eoꝝ ⁊ correctionē fuge.
pietatē reuerētiā ⁊ obedientiā eis dene
ga. ꝓtumelijs illos affice. ⁊ si potes verꝭ
bis vertera adde: atq; de domo illos exꝭ
pelle. Clamat deꝰ. Mō occides. Et diaꝭ
bolus. d. Iniuriā noli sufferre. sume de
inimicis vindictā. da locū ire. ꝑcute. inꝰ
fice. ⁊ q̄ nō potes manu ꝓsequere corde
Clamat deꝰ. Non mechaberis. Et diaꝰ
dicit. Nullū sit ꝓratū qō nō ptrāseat luꝭ
xuria tua. Mō crubescas adulterari foꝭ
nicari incestū mollicie sacrilegiū ⁊ sodoꝭ
miā nefandissimā ⁊ inoiabilē ꝓpetrare.
Clamat deꝰ. Non furtū facies. Et diaꝰ
dicat. Rape depredare furare q̄tū potes
Nulla sit tibi ꝓscia, ꝓpe lucrū de piurijs
de mēdacijs de fraude de simulatiōibꝰ
de iūsticia de vsuris de extorsionibus
de malis ptractibus ⁊ de excoicatiōibꝰ
Clamat deꝰ. Mō dices falsū testimoniū
ꝓtra ꝓximū tuū. Et diabolꝰ ait. Loqre
sine mēsura in dedecꝰ alioꝝ. de traxe viꝭ
cinis extrancis sacerdotibus religiosis
ꝑlatis dñis virginibus viduis ⁊ cōiuꝭ
gatis. Clamat deꝰ. Mō ꝓcupisces vxoꝭ
rem ꝓximi tui. Et diabolꝰ dicit. Oēs mulieꝭ
res quas vides ꝓcupisce ⁊ voluptuoꝭ
sa mente desidera. Clamat deꝰ. Mō ꝓcupiꝭ
sces rem ꝓximi tui. Et diaꝰ dicit. Apꝭ
pone cor tuū ad aliorum dona. desidera
mortē ꝓpinquoꝝ tuoꝝ ut eoꝝ dona
ad manꝰ tuas ꝓueniāt. Et tm sine comꝭ
patione magis audiē vox diabolī q̄ dei
O extrema demētia. o stulticia pniciꝭ
osissima seruire diabolo ꝓ eternis incēdijs
⁊ relinq̄re deū liberalē ⁊ munificentiꝭ
simū q̄ seruis ⁊ amicis suis pollicetur

gaudia padisi ad q̄ nos pducat ꝑs̄ tui filij⁹ q̄ viuit ⁊ regit p infinita ſcla Amē.

Feria quarta p⁹ dñicā in septuageſima. De infinita mīa tui qua ipſe pater piſſimus dulciſſime vocat aiam ad pnitentiā: omnes etiā pſſimos pctōres pmittens eis liberaliter indulgentiam ⁊ remiſſionē. Sermo. 4.

O Dr dilecti mei pulſantis. Aperi mihi ſoror mea ſpōſa. Alie pcatrīc ad pniaz redire diſpoſite verba ſunt iſta originaliter Cant. 5.c. Piſſim⁹ oiuz pr̄ re⁹ offert pcatorib⁹ ut occaſionē habeāt ad eū reuertēdi vberrimū fontē ⁊ indeficientem ⁊ inhauribilē mīe ſue. Hec vnq̄ tam grādis pctōr inuēt⁹ ē q̄ ad eū ꝓfugere volēs nō fuerit benigne miſericorditſſimeq̄ ſuſcept⁹. Hec ē illa mīa q̄ fiduciā p̄ſtare debet cūctis pctōrib⁹ ne vnq̄ deſperēt. Hec ē illa decora ⁊ formoſa regina q̄ ſp aſtat a dextris dei in veſtitu deaurato circūdata varietate. Hec ē que blanda voce humili ſmōe delinquētes admonet ut ad fontem aque viue deū ꝑpitū atq; benignū currāt ſitiētes. Et qſi multor corda molliri nolunt. ⁊ duriora ſaxis in dies obſtinant̄ in malo: ſtatui in hoc ſermōe ꝓba facē de iocundiſſima voce mīe dei q̄ ipſe dilect⁹ aiarū ſpōſus ullas in pctis errātes libaliſſime aduocat: ut de erratis cōpuncte veniā ⁊ indulgentiam ſuſcipiāt. Nō bñ ſenſit aia pcatrix diſpoſita iam ꝑterita mala corrigē ⁊ de cetero a futuris cauere d. in ꝓbis nōtis i tēmate. Hor dilecti mei q̄ creauit me: q̄ me fecit: q̄ me redemit: q̄ mihi pollicet gaudia padiſi pulſantis p intrinſecas inſpiratiōes: p extrinſecas monitiōes: p ſpūales illuminationes: p ſacror diſpoſitionē. Aperi mihi. ſ. cor tuū o ſoror mea. o aia mea ad meā imaginē ⁊ ſimilitudinez facta. O ſponſa mea quā deſponſaui mihi in fide cū ſacrū ſuſcepiſti baptiſma. ⁊ ego tibi meā gratiā ſū largit⁹. Aperi iquā mihi ut audias me exhortātē te ōtem⁹ pniam agas ⁊ pctōr tuoz veniā indulgētiāq; a mīa mea abunde ſuſcipias. In q̄bus ꝓbis de voce mīe dei aiam vocātis tria myſteria ꝓponimus contemplanda.

Primū dicit reuelationis.
Secundū ampliationis.
Tertiū ꝯceleratiōnis.

De pconijs ⁊ laudib⁹ mīe dei que pctōrib⁹ demōſtrant̄ in ſcripturis. figuris ⁊ exemplis. Caplm.j.

Primū myſteriū cōtemplandus dicit reuelatiōis in q̄ exquirere licet qualiter dei mīa q̄ pctōres allicit reuelata ⁊ pconiçata ē. Et ad h̄ dico q⁹ mīa ipſa maxime manifeſtat̄ in tribus. ꝓ i ſcripturis. ꝑ in enigmatib⁹ ⁊ figuris. ꝫ in exēplis. ꝓ manifeſtat̄ ⁊ reuelat̄ pconiū mīe dei i ſcripturis q̄ vident̄ eē littere q̄ſi quedā familiares ⁊ domeſtice ex cancellaria celi ad miſeros pctōres ex pte viuentis dei miſſe ac deſtinate. Jō reuerēt̄ atq; iocūde illarū lectio a cūctis ē audiēda. Dicāt igitur ꝓbe ⁊ ſci q̄d ferūt de mīa dei. Moyſes ad deū loquēs Exo. 34. inq̄t ſic. Dñator dñe de⁹ miſericors ⁊ clemēs patiēs ⁊ multe miſeratiōis. Et Deut. 4. Reuerteris ad dñm deū tuū ⁊ audies vocem eius: qa de⁹ miſericors dñs de⁹ tu⁹. Et ſapiēs Eccl. 2. Pius ⁊ miſericors eſt de⁹ ⁊ remittit in die tribulatiōis pctā. Et. c. 17. Ē magna mīa dñi ⁊ ꝓpitiatio illi⁹ q̄uertēt̄b⁹ ad ſe. Et. c. 18. Quis adijciet enarrare mīam ei⁹? Et. 51. c. Letet aia vra in mīa eius. Et Sap. 11. Miſereris oīz qſi oia potes. Et. 15. Tu aut̄ dñe ſuauis ⁊ verus es patiēs ⁊ in mīa diſponens oia. Et ꝓ Yſa. 55. dñs ait. Derelinquat impi⁹ viā ſuā ⁊ vir iniqu⁹. co. ſ. ⁊ re. ad. d. ⁊ mi. e. ⁊ ad. d. n. q. m. eſt ad ignoſcendū. Et. 58. Jnuocabis ⁊ dñs exaudiet. clamabis ⁊ dicet: Ecce adſū qa miſericors ſū dñs de⁹ tuus. Et. 54. In mīa ſempiterna miſicors ſū tui dic redēptor tu⁹ dñs. Et Joel. 2. Cōuertimini ad dñm deū vrm: qa benignus ⁊

misericors est patiens ⁊ multe mie ⁊ pstabilis sup malicia populi. Et Jonas 4. Scio inqt qa tu ds clemes ⁊ misericors es patiés ⁊ multe miatiois. Et Dauid. ps. 99. Laudate nomen ei⁹ qm suauis ē dns i etnū mia ei⁹. Et ps. 79 Magnificata ē usq ad celos mia tua Et ps. 85. Tu aūt dne suauis ⁊ mit⁹ ⁊ multe mie oib⁹ inuocātib⁹ te. Et. ps. 50 Miserere mei ds scm magnā miaz tuā Et ps. 129. idē balre. Et Petr⁹. i. epla i. c. Benedictus ds ⁊ pr dni nr ihu xpi q scm magnā miam suā regenerauit nos i spē viuā. Et Pau. Eph. 2. c. Deus diues est in mia. Et. 2. Cor. 1. Benedict⁹ deus ⁊. p. d. n. i. x. pr am. ⁊. d. t. cō. q. cō. n. in. o tri. nā. Et cytharista spūs sci ⁊go gloriosissima Luce. 2. Et mia ei⁹ a pgenie in. p. ti. cū. ⁊ Lud. 6. Estote misericordes sicut ⁊ pr vr celestis misericors est. Et Hiero⁹. de pe. dis. i. c. Quia dinitatis nā ait. Dinitatis nā clemes ē ⁊ pia magisq ad indulgētiā, pna q ad vindictā q nō vult mortē pctōris. 7 ut magis cō uertat ⁊ viuat. Et idē Hiero⁹ in. c. vide de pe. di. i. Hinc de tenignū dnm miam cū seueritate miscēte. Et Ambro⁹ li. de pe. Deū miam suā oib⁹ pmisit. ⁊ relaxandi licētiā sacerdotibus suis sine vlla exceptione pcessit. Et. 26. q. 6. c. Dis q. Misericordie dni nec mēsuras possum⁹ ponere: nec tpa diffinire. Et qbus o bus apprehēdim⁹ deū nīm tenignū esse misericordē ⁊ pū. Et manifestat ⁊ reuelatur pcōm mie dei i enigmatib⁹ ⁊ figuris. Loqbat sepe dns ibs in parabolis scm morē palestinoz: ut dicit Nicola⁹ de lira. Cm sic clari⁹ potuit ysias elucescere ma time idiotis ⁊ rudib⁹. p ut testat Dio⁹. i. c. cele. bierar. ⁊ iō ad suā ⁊ pris ei⁹ miaz notificādā vsus ē triplici enigmate seu metaphora i parabola p eū dicta. Prima fuit de egroto patiente de q Matth. 9. c. vbi audiēs murmuratiōes pharisoz q ei detrahebant qa cū publicanis ⁊ pctōrib⁹ māducaret ait. Nō est op⁹ valētib⁹ medic⁹ 7 male hntibus eūtes aūt discite: qd ē miam volo ⁊ nō sacrificiū. Nō eni veni vocare iustos 7 pctōres. Secūda parabola ē de pastore pditā ouē requirente. de qua Luc. 15. scribitur. q dimissis. 99. alijs ouib⁹ in deserto sollicit⁹ pastor oberrantē vnā ouē i. de⁹ peccatricē aiam pquisiuit diligenter inuentāq custodiuit intactā ipsamq sup humeros suos gaudens remittēdo s. sibi penitēti potentia sua oia pcā atq delicta. Tertia parabola ē de filio pdigo ad prem postq oia dissipauerat reuertēte. q quē ut Hiero⁹ inqt ad Damasum papā de filio pdigo. pctōr nō vere penitēs intelligit. quē cū vidisset a lōge pr mia mot⁹ occurrit illi cadēsq supra collū illi⁹ osculat⁹ ē eū nihil illi imperauit: nō tristem vultū aut turbulentā facie oīdit: nō aspis vbis cōtristauit: 7 q letiter in domū eū introduxit. afferri fecit vestimēta ⁊ anulū. quinū solenne pparauit. chorea sq cant⁹ ⁊ sonoz melodias in domo ei iussit: qa recuperauerat filiū mo: tuū ⁊ pditū: q quē intelligim⁹ pctōrē cōpunctū cui de⁹ se gtiosissimū exhibet. Et manifestat ⁊ revelat pconū mie dei i exēplis. Quotqt. n. inueti sūt pctōres q ab illo venia postularunt omnes fuerunt exauditi sicut patet in veteri ⁊ nouo testamēto. Dauid equidē q penitētiā adulteriū simul ⁊ homicidij a misericordē deo veniā impetrauit. De cuius penitentia Hieronym⁹ ad Gabiniānū diaconē lapsū ita scribit. Tota penitentia oīdit psalmus. 50. quando ingressus est Dauid ad vxorē Vrie ⁊ a Nathan ꝓpheta corrept⁹ rūdit dicens Peccaui. statimq meruit audiri. ⁊ dns abstulit pctm tuū a te. Adulterio enim unxerat homicidiū ⁊ inde cōuersus ad lachrymas. Miserē ait mei de⁹ scm magnā miam tuā. Magnū eni⁹ pctm magna indigebat mia. vnde iungit ⁊ dicit Multū lava me ab iniquitate mea ⁊ a pctō meo mūda me. qm iniqtatē meam ego cognosco ⁊ delictū meū 3 me ē sp. tibi soli peccaui. Rex eni aliū non timebat. ⁊ malum coram te feci ut iustificer in scm monib⁹ tuis ⁊ vincas cū iudicaris.

Concluſit ꝙ oia ſub pctō vt omnibus miſereat. tātūq; pfecit ut dudū pctōr pnitēs trāſierit in magiſtrum ut dicat hodiēq; inimīcis vias tuas. hec ille. Et idē ad Oceanū ꝙ Dauid loq̄ns inq̄t. Iuenid ſci mansuetiſſimi viri hoīcidiū piē adulterīū ſeptē diēp emēdauit fames Jacebat i cra volutabat in cinē. oblitus regie maieſtatis. lumē q̄rebat in tenebris. illiq; tm̄ reſpiciens quē offenderat lachrymabili voce dicebat: Tibi ſoli peccaui. malū coā te feci. redde mihi leticiā ſalutaris tui. ſpū p̄napali ꝓfirma me. Atq; ita factū eſt ut qui me odierat ꝓtinꝰ ſuis quō ſtans nō caderē doceret p̄pniam quō cadēs reſurgerē. hec ille. Que oia notāt. z. Reg. iz°. c. Eſt ꝙ nimiūs exemplū: ꝙ quib⁹ dabef li. Jone per totū. ꝙ de pe. di. i. i. c. Miniuite. vbi dicit. Miniuite quos dñs in euāgelio cōmēdat pniam egerunt in p̄dicatiōe Jone. ex mīa dñi indulgētiā-aſecuti ſubuerſiōis interitū ſubterfugere meruerūt. hec ibi. Et ut breuiter pſtringā exempla adduco illud dictuz Hieron. ſermā. zz°. ad ihm ꝙ ſua mīa loquēris vbi ait. Dio ꝓpter māſuetudi nē q̄ ꝙ te p̄dicat currem⁹ p⁹ te dñe ibu audiētes q̄ pauperē nō ſpnas: pctōrez nō horreas: nō horruiſti pſitentē latronem: nō lachrymātē peccatricē: nō chananeā ſupplicātē: nō de p̄hebē ſaz i adulterio: nō ſedentē in thelonio: non ſupplicantē publicanū: nō negātē diſcipulū: nō pſecutorē diſcipulor: nō ipſos crucifixores tuos. hec ille. Expgiſcimini igit̄ o peccatores aie. Audiuiſtis o peccatores voce dei q̄ mīam ſuā infinitam vobis declarauit. Nolite obdurare cordа veſtra ꝙ ponite pctā atq; delicta. Accedite ad eū ꝙ venīā obtinebitis: qa ipe eſt deus mīarū q̄ p Eccleſie ꝓphetā. c. ig°. inq̄t. Si aut̄ impius egerit pniam ab oibus pctis ſuis q̄ opatus eſt ꝙ cuſtodierit oia p̄cepta mea ꝙ fecerit iudiciū ꝙ iuſticiā vita viuet ꝙ nō morief. oiuz iniq̄tatū eius q̄s opatus eſt nō recordabor. In iuſticia ſua quā opatus ē viuet. Numq̄d voluntatis mee eſt mors impij? q̄ſi dicat nō. ꝙ infra. Nolo mortem morientis. ſ. peccatoris: ſ ut ꝓuertat ꝙ viuat. Reuertimini ꝙ viuetis.

De amplitudine ꝙ magnificētia mīe dei q̄ remittit oia pctā grauia replicata ꝙ antiq̄ta pctōrib⁹ pnitētib⁹. Cap. z.

Secundū myſteriū cōtēplandū circa mīam dei pctōres vocātis ad pniam dicit ampliatio. in q̄ p̄fatiēdū eē duxi quō ampla lata, p̄fūda ac copioſa ſit ipſa mīa dei bñdicti q̄ licet in ſe ſit infinita: qa ſit mihil aliud q̄ ipſe deus eſt. ſm illud Aug̃i. de fide ad Petrū. Quicqd eſt i deo eſt ipſe de⁹: tm̄ etiā i ſuo effectu ꝓſiderata tā grādis inuenit q̄ oia noſtra ſuperat pctā atq; vincit. Aria enī ſūt in peccatis horrēda ꝙ timēda valde: que tamē a mīa dei ſuperant. Primū grauitatis ꝓditio. Secundū frequēs iteratio. Tertiū diuturna retentio. Primū qō in pctis ꝓſideraf horrēdū dicit grauitatis ꝓditio. quādo ſ. pctm̄ ex ſua cōditione ꝙ ex ſuo genere graue ē ꝙ nefandū. Alterūm tāta eſt mīa dei q̄ nullus eſt pctm̄ adeo exeerandū de quo ſi q̄s pniam egerit indulgentiaz nō recipiat. Quinimo clemētiſſim⁹ de⁹ mīa ſua illud pnitenti plene remittit. Hinc Criſo⁹. de pe. di. z. in. c. Talis. ait. Talis mihi crede talis ē erga homines dei pietas q̄ nūq̄ ſpernit pniaz ſi ei pure ꝙ ſimplicit offeraf. etiā ſi ad ſūmū q̄s peruenīat malorū: ꝙ inde tm̄ reuerti velit. ſuſcipit. n. deus illū liēter ꝙ amplectit. Et hoc eſt qō dicit de pe. di. i. c. in actōe Cor ꝓtritū ꝙ humiliatū deus nūq̄ ſpnit. Sed circa hoc dubitaf de pctō in ſpm̄ ſcm̄. vtrū deus mīſericors remittat illud pnitētibus. Et videf q̄ nō. qa pctm̄ in ſpm̄ ſciū eſt irremiſſibile. Hm Aug⁹ in li°. de fide ad Petrū ait. Di qui peccat in ſpm̄ ſciū: neq; hic neq; in futuro remiſſionē pctōr accipiūt. Et idē in libro de ſermone dñi in monte. Peccare in ſpm̄ ſanctū eſt p malicia ꝙ inuidia fraternā impugnare caritatē p⁹ acceptā ſpūs ſci grām: qō pctm̄ neq; hic neq; in futuro

remitti dicim⁹. Hoc ipsū magister sniaz cōfirmat. 43. di. z. li. g videt q̄ vei mīa nō supat cē petīn. Rñdet ad b Alex. de ales in z.ª ⁊ in 3.ª sume vbi tractat de irremissibilitate peccati. Ade. q̄ peccatū tripliciter dicit irremissibile. s. negatiue. priuatiue. contrarie. Negatiue dicitur irremissibile qō nullo mō potest remitti: sicut petīn lucifer aliozūq; dānatozū. Priuatiue dr irremissibile petīn qō non habet aliqd dignuz ut remittat. ⁊ sic cē petīn mortale est irremissibile: qa nullū petīn mortale habet aliquid per quod sit remissione dignū. Contrarie ño dicit irremissibile: qa habet ꝺriā dispositionē ad gr̄az sine qua petīn nullo mō potest remitti. ⁊ sic est irremissibile peccatū in spīm scīm: qa directe est ꝺ effectū spīrt⁹ sci qui quidē dicit gr̄a pnialis. Hunt aūt hui⁹ peti sex spēs ut patet p Aug̃. i Ench. ⁊ de fide ad Petrū. ⁊ de sermone dñi in mōte. ⁊ de baptismo paruuloz. s. despatio. psumptio. inuidēna fraterne gr̄e. obstinatio. finalis impenitentia. ⁊ impugnatio vitat agnite. quarū spēz numer⁹ ꝑm Boñ. in di. 43. z. li. sic assignat. Cē petīn in spīm sanctū est cōtra pniale gr̄am. tunc enī aut est ꝓtra ipsaz rōne sui. aut rōne añcedentiū. aut rōne subsequētiū. Ex rōne añcedentiū cū ad pniam antecedāt tanq̄ due mole spes ⁊ timoz. ꝺ timoz ē est ꝑsūptio. ꝓtra spem est desperatio. Ex rōne ꝙsequentiū cum ad pniam ꝙsequat emēdatio q̄ ꝙsistit in duob⁹. videlicz in vera ꝙfessione ⁊ bona satisfactione. sic sumūt due spēs: quarū vna est impugnatio vitatis agnite. altera detestatio boni. Ex rōne sui sic est obstinatio que ꝓbendit etiā finalē ipniam. Dicit g̃ peccatū in spīm scīm irremissibile magis q̄ alia peccatoz genera: qa ꝑm magistrum. vir aut raro aut difficulter remittit. p eo q̄ non tm̄ repugnat gr̄e ꝺ etiā dispositioni ad veniā ⁊ gr̄am suscipiēdā. Remissibile ño ē ꝑm Boñ. tum rōne dine potentie remittētis. tū qa bō pōt de illo pnitē ex cepto finalis impnie que etiam dupliciat sumit. Uno modo. p ꝓposito nō pnitēdi. Alio mō p ptinua pmanētia i malo. Impnia p mō sūpta ē petīn irremissibile ꝺrie nō negatiue eo q̄ claudit viā ad gratiā ⁊ ipedit igressū spūs sci. tm̄ possibile ē ut de illa bō pniteat ⁊ remissibilis fiat. Impnia z.ª mō dicta nullo mō pōt remitti. Hec aūt nemini ē attribuēda vsqz ad illud instās in quo dici de aliq̄ posset q̄ finaliter sit impenitēs. Hinc Leo papa de pe. di. 1. c. Memo. ait. Memo desperandus est dum in hoc corpe cōstitutus est. Idem dicit 33. q. z. c. Ancillam. ⁊ 34. q. 3. c. Corripiant. Patet g̃ omne petīn per pniam liquefieri ad ꝙspectū misericordie dei q̄ nihil tantū abhominat quātū impniam ⁊ desperationē. Hinc Hiero⁹ ad Rusticū monachū ait. Nihil sic offendit deū sic cor impenitēs. Solū desperatiōis crimē ē qō veniā cōsequi nō pōt. Secūdū qō i petis ꝙsideraf horrendū ⁊ periculosum ē pctōz frequēs iteratio. qñ. s. frequenti⁹ iteranf. Tamē tāta ē mīa dei q̄ si quis incipet peccare a pma hora diei: ⁊ pacto pctō statim pniam ageret: ⁊ pnia facta subito laberet ⁊ post lapsū iterꝙ surgeret ⁊ post surrectionem iterꝙ caderet ⁊ post casuz denuo ꝓtritione habēt sp deū immobiliter ꝓpitū inueniret ad remittendū. Hinc Aug⁹ de pe. di. 3. i. c. adhuc instāt. ait. Quotiā q̄tidiana ē offensio oportet q̄ q̄tidiana sit remissio. Cur docuisset dñs orantes dicē. dimitte nobis debita nostra. nisi ipse nobis misericors pleue raret qui nos ab hac petitione nō vult desicē? ⁊ Leo papa de pe. di. i. c. Multiplex mīa dei. inqt. Multiplex mīa dei ita lapsibus humanis subuenit ut non solū p baptismi gratiā: ꝺ etiā pnie medicinā spēs vite reparet eterne: ut qui regenerationis dona violassent. ꝓpio se iudicio ꝓdēnantes ad remissionē criminū puenirēt. Et lactāt⁹ in li. di. instit. ad g. sic loq̄f. Memo pōt esse tam circūspect⁹ tam prudens q̄ nō aliqñ labaf. idcirco de⁹ imtercillitatē nostrā scīes aquit boi portū salutis. ut huic necitati cui fragilitas nra subiecta est medicina pnitētie

subueniat. Et Hieronym⁹ ad Rusticū monachū ꝛe ꝓ.di.4.c.septies. ait. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Si iust⁹ quō cadit? si cadit quō iust⁹? Sed iusti vocabulū nō amittit q̄ ꝑ pniam semꝑ resurgit. Et nō solū septies: sed septuagies septies ꝛelinquēti si ꝙuertat ad pniam petā donat. Hoc xp̄s Petrū docuit Mar.18.c. Hz nōnulli hereticī temē asseruerūt duo falsa ⁊ merito reprobanda. Primū q̄ si bō cadat a pnia q̄ nō ꝑe ꝑnituit. Cōtra qō dictū Alex. ꝛe ales.i 4.ꝑ voluie sūme adducit distinctionē ꝛe ꝑfate pnie.d.q̄ duplicit pōt sumi. Uno mō ut pnia ꝛera dicat q̄ ꝛeprobatet ꝑfutis actū q̄ est ꝛetestari maluz ꝓmissū ⁊ ꝓ illo tpe nullū cōmittere ⁊ ꝓponē nō ꝓmittē ꝛe futuro. in quo statu si qs ꝛecedēt salu⁹ esset. Et ab hac pōtiō cadere ⁊ in petā labi. Alio mō ut dicat pnia ꝛera que pduxit in finē: ut finalis ⁊ ꝑfirmata. ⁊ ab hac nō est cadere. Sed adhuc hereticī ad sui erroꝛis robur auctoꝛitates ⁊ dicta seōꝝ adducunt. Et ꝑ illud Ambr̄. in sermē q̄dragesime. d. Pnia ē mala ꝑterita plangē. ⁊ plāgēda itꝝ nō ꝓmittē. g̃ qui itꝝ ꝓccat veram pniam non fecit. ¶ z° ad idē allegant Greg. sic.d. Qui ita alia petā ꝛeplorat vt tñ alia ꝓmittat adhuc pniaz agē aut ignoꝛat aut dissimulat. Insuꝑ ad hoc ꝓpositū būt Isidoꝝ in li° ꝛe sūmo bono sic loquētē. Irriſoꝛ est nō ꝑnitens qui adhuc agit qō ꝑnitet. nec videt ꝛeum poscē subdit⁹: ꝫ subsānare supb⁹. Et bis ꝓcoꝛdat Aug⁹ in li°. soliloqoꝝ. qñ dic. Inanis ē pnia quā sequēs culpa inq̄nat. Que auctoꝛitates ⁊ alie silꝛes batent in ꝛecret. ꝛe ꝓ.di.3. ꝛe qb⁹ ꝓ solutiē Gratian⁹ ibidē in. §. ꝫ ꝥba. ait. Ꝙ illa ꝥba auctoꝛitatū nō ad diuersa tpa ꝫ ad idē tēp⁹ referūt. vt. s. co tpe quo qs ꝛeflet mala q̄ cōmisit ⁊ pniam facit nō ꝓcecet ⁊ scelera non cōmittat. Ꝙ aūt in diuersis tēpoꝛib⁹ possit qs facē pniam ꝛerā: ⁊ p⁹ illā iterū possit ꝓccare. ꝓbat rōne eo q̄ pnia batet eē i libo arbitrio ꝑm statū vie. qō ꝑfibile est ⁊ pōt a bono in malū: ⁊ a malo in bonū sepius exire. Hoc etiā apparet euidēti exemplo. nam niniuite ꝓpter ꝛerā pniam g̃ram ꝓsecuti sunt: ꝫ post ad womitū redeūtes ꝛeū pꝛouocarūt ad iracundiā ⁊ coꝛ ciuitas ut Herodoꝛ scribit a rege medoꝝ subuersa est. apud hebꝛeos regnāte Josia. Est ⁊ ꝛe hoc exēplū ꝓueniēs ꝓccātē Dauid q̄ pnia quā fecit ꝛe pctō mortis Urie ꝛeū sibi placabilē fecit. ⁊ tñ p⁹ ꝓccauit itez i numerādo ꝓpulū. ꝓ ut batet. z. Regū. c. penulti. Quare sileāt hereticī ⁊ ꝑfundant. Secūdū falsū qō ipsi ꝑdicant ē q̄ ꝛe nō nisi semel petā dimittit. Quib⁹ ⁊ si obstēt auctoꝛitates allegate i ꝓncipio hui⁹ secunde ꝑticule: tñ ipsi curiose suū erroꝛē ꝓfirmare conant dicūtq̄. Oꝛ si baptism⁹ nō iterat. g̃ nec pnia. Ad qō dñs Hosē. in 4. dist. 14. sic ꝛespōdet. d. q̄ pnia pōt iterari. baptism⁹ aūt nō. ꝑ qa i baptismo imꝑmit caracter q̄ ē indelebilis. in pnia nō. ¶ z°. qa baptism⁹ est ꝛ̄ moꝛbū nō iterabilē q̄lis est moꝛb⁹ oꝛiginalis. Sed pnia ꝓtra moꝛbū iterabilē q̄lis ē moꝛb⁹ ꝓccati actualis. Et medicina ꝛetat aptari moꝛto. ⁊ iō baptismus nō iterat. pnia ꝙo iterat ꝑm q̄ volūtas nꝛa ꝙuertit⁹ ⁊ ꝛeuertit⁹. Cōcludim⁹ g̃ q̄ ꝛe⁹ bñdict⁹ misericoꝛdie subuenit nostre fragilitati. Quisnā nō nisi impie ꝛe illo ꝙqueꝛit? O pctoꝝ negligēs. o pctoꝝ ob⁹ duratissime disrūpt vicula colligatiōis agēsce blādientē tibi dñm q̄ nō tñ semel ꝫ millies milliū ⁊ toties quoties postulaueris indulgentiā tibi cōfert indefesse ¶ Certū qō i pctis ꝙsideraē ꝛoꝛrēdū oꝛ diuturna ꝛetētio qñ pctā diu retēta sūt ita vt ꝛe illis pniam qs differat vsq̄ ad ꝛecrepitā senectutē extremūq̄ tēp⁹ vite. ⁊ licet piculosū sit sic differre. posito tñ q̄ aliq̄s excedēt ānos Mathusalē qs erpendit in iniuriā dei: ꝓpositq̄ in aio nūq̄ bñfacē. cū aia tñ a coꝛpe egreditur ꝛere igemiscit ⁊ volet. tāta ē dei mīa q̄ ei libalissime parcit. Dic Hiero⁹ ad Paulā ꝛe doꝛmitiē Blesille. Secura esto o mi Blesilla. Cōfidim⁹ ꝓbātes ꝛra esse q̄ dicim⁹ nūq̄ est sera cōuersio. Uox ꝫ

ꝑmū in latrone ꝛdicata ē. Amen dico tibi: hodie mecū eris i paradiso. Et idē ad Damasū papā ⁊ ponit ꝛ pe. di. 3. c. Importuna. Xp̄us ꝛ cruce in paradisū latronē tulit: ⁊ ne qs aliqñ serā ꝙsuasicē putaret: fecit homicidij pnā martyriū. Et Julⁱ papa. 23. q. 6. c. Si presbyt̄. Vera eni ꝓfessio i vltimo tpe ꝯt esse. qa dñs nō solū tpis ꝫ etiā cordis ispector est. sic̄ latro vnⁱ momenti pnia meruit esse i paradiso in hora vltima ꝓfessionis. Et Celestinⁱ papa i. c. cognouim⁹ eadē cā. 23. q. ait. Si erdidisset latro in cruce ꝑmiū ad xp̄i ꝛterā pndēs si illū hore vnⁱ pnia nō iuuisset. Cū esset i pna pnituit: ⁊ p vnⁱ ꝓfessicē ꝑmōis bitaculū paradisi eo ꝑmittēte, ꝑmeruit. Vera ḡ ad ꝛū ꝙuersio i vltimis positoꝝ mentis potⁱ ē estimāda q̄ tpe; ꝓba hoc taliter asserēte. Cū ꝙuersus igemuer⁊ tūc salu⁹ eris. Et ad idē facit illud dictū Ypāni in epistola 2ª ad Demetriamū. In isto mūdo manenti pnia nulla sera ē. Staret ad idulgētiā dei adit⁹. ⁊ querentib⁹ atq; intelligentib⁹ ꝙpatē facilis est accessus & āplissima mia dei. O largissima caritas sūmi creatoris: que tāta ē ut si dareē hō viatoꝝ secū ferēs pctā oia q̄ diaboli ꝑmiserūt ⁊ cēs voles q̄ in iudicio dānabunt. simo quot sūt in celo stelle ⁊ i mari aq̄ gutte. in nemoꝛe frondes. ⁊ i pratis lilia ⁊ ꝛ illis pniaꝫ facēt ac būli mēte ꝛū exoraret ꝑ ꝛia sp audiret benigne.

Dr ꝛ remittit penitētib⁹ ꝓpter miam suā pctā sine dilatiē. ⁊ ꝛ iustificatione impij accivs cōditiōib⁹ Capl'm. 3.

Certium mysteriū cōtemplandū circa misericordiā dei dicit̄ acceleratiōis. Nō enim differt deus remittere pctā penitentib⁹. non temp⁹ aliqd̄ interponit. Videt̄ q̄si sitire salutē peccatoꝝ quib⁹ q̄ primū fuerint contriti ul' ꝓpūcti stati eis parcit illosq; iustificat. De ipsa vo pctoꝝ ⁊ impij iustificatione solet a ꝛcoꝛibus dubitari maxime circa tria. ſ̄ circa tēpoꝛis circūstantiam. 2º circa opis excellētiā. 3º circa miraculi relucentiā. ꝑ solet dubitari circa tpis circūstātiā. vtrū. ſ. impⁱ iustificet i instāti. Et ad h intell⁹ gēdū notāda sūt tria. ſ Primū notādū ꝑm Tho. ꝑma. 2. q. iiz. q̄ iustificatio ē qdā motⁱ q̄ aia mouet a ꝛo a statu culꝑ i statū iusticie. Justicia aūt dr tripl'r. Uno mō, put importat rectitudinē oꝛdinātē actū hois in ꝓpatiē ad aliū singularē hominē. ⁊ sic ē iusticia pticularis ⁊ virⁱ pticularis: ⁊ virtus cardinalis.

2º mō dr, put importat rectitudinē oꝛdinantē actū hois in ꝓpatiē ad tonū cōe multitudinis. ⁊ sic dicit̄ iusticia legal'.

3º mō dicit̄ iusticia ꝑm q̄ importat rectitudinē oꝛdinātē actū hois i cōpatiē ad tonū, ꝓriū. cū hō subijcit̄ ꝛo ⁊ vires inferioꝛes aie subdūt̄ rōni. Et hāc iusticiā phūs. 5. ethi. appellat metaphoꝛicam. Ab hac igit̄ iusticia tertio mō sumpta sumit̄ iustificatio passiue accepta. ſ. pro fieri iustū nō, p facē iustū. Et hoc etiam nō p modū simplic̄ generatiōis: quia sic posset ꝓpriē ei q̄ nō esset in pctō dū iusticiā accipet a ꝛo sicut Adam i ꝓncipio accepit iusticiā originalē. cū adhuc nō haberet pctm. Ex sumit̄ put h⁹ iustificatio i hoie includit rōnē motⁱ ꝛ ꝫio i ꝫriū. ſ. iusticia ad iniusticiā. Secūdū notādū q̄ ad iustificationē ipij ꝛcurrūt ꝙtuoꝝ ꝓ oꝛdinē. Primū ē gr̄e ifusio. Secūdū motⁱ liberi arbitrij ꝑ fidē firmatā i ꝛū. Tertiū motⁱ libi arbitrij i detestationē peccati. Quartū ē remissio culpe.

Tertiū notādū ꝑm Ric. i 4.º di. 17. Dr iustificatio impij q̄tū ad ea q̄ sūt ꝛ eⁱ eentia. ſ. q̄tū ad remissionē pctoꝝ ⁊ gr̄e ifusionē fit instāti. qa ꝑm glo. Act̄. 2. c sup illo ꝫto. Factⁱ ē repēte ꝛ celo sonⁱ tāq̄ aduenięt̄ spūs vehemēt̄. Nescit tarda molimiā spūs sci gr̄a. 2º cōtingit dubitare ꝛ iustificatiē ipij circa opis excellētiā. vtrū sit maximū opⁱ dei. Et videt̄ q̄ sic. nā i psal. dr. Miſatiēs eⁱ sup oia opa eⁱ. Et eccl'ia cātat. Deⁱ qui oīpotētiā tuā pcēdo maxie ⁊ miserādo mānifestas. Et Aug⁹ exponēs illō Joh. 14. Maioꝛa hoꝛ faciet. ait. Maⁱ est ut ex impio iustⁱ fiat q̄ creare celū ⁊ terrā

Sed in cõtrariũ arguere possum⁹. Q p
qa per iustificationẽ impij cõsequit̃ aliquis gratiã vie. sed p glorificationẽ cõsequit̃ aliqs gratiã patrie q̃ maior est. ꝗ glorificatio angeloꝝ ul' boiuꝫ ē mai⁹ opus q̃ impij iustificatio. Qz" arguimus qm̃ iustificatio impij ordinat̃ ad bonũ particulare vnius bois. sed bonuꝫ vniũsale. s. vniuersi est maius q̃ bonuꝫ vnius bois ut p3 in p̃cthi. ꝗ maius op⁹ est creatio celi 7 tr̃e q̃ iustificatio impij
Rñdet Tho. p̃. Qz. vbi. ꝑ. ꝗ op⁹ aliqñ p̃t dici magnũ duplicit̃. Uno modo ex pte modi agẽdi. 7 sic maximũ est opus creationis in quo ex nihilo fit aliquid Alio mõ p̃t dici magnũ aliquid ꝓpter eius magnitudinẽ qñ fit. 7 sm̃ hũ mai⁹ opus est iustificatio impij q̃ terminatur ad bonũ eternũ dine participationis q̃ creatio celi 7 terre que terminat̃ ad bonũ nature mutabilis. Unde Aug⁹ cuꝫ diꝛisset: ꝗ maius ē ut ex impio fiat iustus 7c. subiũxit. Celũ enim 7 terra trãsibit. predestinatoꝝ aũt salus 7 iustificatio pmanebit.
Ad primũ aũt argumentuꝫ qñ infert̃. ꝗ glorificatio angeloꝝ 7 boiuꝫ est mai⁹ op⁹ q̃ impij iustificatio. dicendũ ꝗ aliqd magnũ dicitur duplicit̃. Uno mõ sm̃ q̃titatẽ absolutam. 7 hoc mõ bonũ gr̃e est maius q̃ bonũ gratie iustificantis impium. Et sm̃ hoc glorificatio iustoꝝ ē mai⁹ op⁹ q̃ iustificatio impij. Alio mõ dicit̃ aliqd magnũ quãtitate ꝓportionis: sicut dicit̃ mons paruus 7 miliũ magnum. Et hoc mõ bonũ gr̃e iustificantis impiũ est mai⁹ q̃ bonũ glorie btificãtis iustũ qa plus excedit bonũ gr̃e dignitatẽ impij qui erat dignus pena q̃ bonum gl̃ie dignitatẽ iusti: qa ex ꝺ ipso ꝗ ē iustificatus est dign⁹ gl̃ia. 7 iõ Aug⁹ vbi. s. dicit. Iudicet qui potest vtrũ maius sit iustos angelos creare q̃ impios iustificare. Certe si equalis est vtriusq; potẽtie. hoc maioris est misericordie.
Ad secũdũ dicendũ ꝗ bonũ vniuersi ē mai⁹ q̃ bonũ particularis vni⁹ si accipiatur vtrũq; in eodẽ genere. ꝺ bonũ gr̃e vni⁹ est maius q̃ bonũ nature tot⁹ vniuersi
Q3° ꝓtingit dubitare de iustificatione pctõris. Utrũ sit miraculosa. Et dicũt Ric. 7 Tho. ꝗ iustificatio impij 7 si fiat p potẽtiã supnaturalis agentis: tamen miraculosa non ē loquẽdo ꝓprie de miraculo eo ꝗ nãliter aia est gratie capax Eo enim ipso ꝗ facta est ad imaginẽ dei capax est dei p gr̃am. ut Aug⁹ dicit. 14. de tri. Si ꝯ deus qlibz tam vehemẽter aiam moueret. ut statim quãdã pfectionem iusticie assequeret: sicut fuit in cõuersione Pauli. adhibita etiã exterius admirabili visione 7 prostratice aliisq; circũstantijs miraculosis: tũc talis iustificatio miraculosa diceret̃. Hõ ꝯsio Pauli tanq̃ miraculosa in eccl̃ia com⁹morat̃ celebrit̃. Quare ꝯ deus nõ occurrat sp ad iustificãdos impios cuꝫ similibus signis nõ infert nr̃a diiudicare.
Nobis satis esse debet: qa p⁹ facinora 7 delicta posteq; inuenata mala qlibz voluerimus gratiã ei⁹ 7 caritatem nobis ꝯferre semp ad vota illũ inuenient⁹ paratũ nõ differre aiam ꝓcatricẽ: si eam cõpunctã viderit iustã facere. Redite q̃ ꝓuaricatores ad cor 7 cognoscite miseriã aiaꝝ vr̃aꝝ. Videte picula inferni que vobis imminẽt. cogitate clementiam mãsuetudinẽ pietatẽ 7 miam oipotentis dei. 7 eruentes vterẽ boiem reuertimini ad illũ 7 agite pniam ut sic obtineatis gr̃am in p̃nti 7 in futuro eriã gl̃az. Amẽ

Feria qnta p⁹ dñicã in septuagesima de cõplacentia quã habet deus quãdo petõres reuertũt ad pniam. Sermo. 5

Dx dilecti

pulsantis. Apimihi soror mea sponsa. Itẽ rũ vbi s. Excogitat creator noster deus semp homies saluos facere: nõ solũ iustos: ꝺ petõres si eoꝝ malicia nõ obstaret. Quos 7 si vocet cũ mia ut dictũ est i p̃cedẽti sermõe excitat adhuc ut ad pniam reuertant̃ cũ voce

cõplacentie. Ostendit eni signis manifestissimis summã habere cõplacentiaz ve cõuersione pctõz. nam nõ solũ illis pctã remittit: ẽ adhuc copiosa bñficia illis clementissime tribuit. Quãobrẽ in pñti sermone colligere volo qui sint effectus diuine complacẽtie q̃ sequunt pniam aie audientis vocẽ vilecti spõsi. Et notabo tres principales effectus.

Primus dicit tonoz restitutio.
Secundus angelor letificatio.
Tertius pcatoz exaltatio.

Oz deus restituit pctõribus pnitentibus ꝓpter complacentiã quã habet ve ullozũ cõuersione oia bona q̃ fuerãt p pctm̃ mortificata. Caplm.j.

Primus effectus q̃ cõsequit ad cõuersionẽ pcatoris i q̃ relucet cõplacẽtia dei dicit tonozũ restitutio. Scõm eni doctrinaz theologozum Ric. de media villa. dñi Boñ. z aliop. di.4. q̃rti li. Deus restituit penitenti opa p culpã mortificata q̃ antea viua fuerant. Ad quod clarius intelligendũ notãda sunt tria. Primo notandũ q̃ oia opa bona i caritate facta adueniente mortali culpa mortificant z vepdunt. ẽm illud Ezech.18. Si auerterit se iust9 a iustitia sua z fecerit iniq̃tatẽ ẽm ãs abhominationes quas opari solet impius nunq̃d viuet? Oẽs iustitie eius quas fecerat nõ recordabũt.

Secundũ notãdũ q̃ cũ dicit in scripturis veũ nõ recordari: ut in pfata auctoritate. aut nescire ut Matth.25. Nescio vos. sic est intelligendũ q̃ non recordet aut nesciat illos quos nõ approbat ut remuneratione dignos. naz ut inq̃t dñs Boñ. in p. dis.39. Duplex ẽ scientia in deo. Una que dicit simplicis noticie q̃ cognoscit oia bona z mala. in qua nulla cadit ignorãtia. Alia vocat scia approbationis ut dicat scire aliq̃d qñ illud approbat: z nescire cũ reprobat. Sic etiã nõ recordari dicit nõ q̃ obliuio cadat i eo: ẽ q̃a nõ recordat malozque quis fecit: z ve illis penituit ut ea puniat. nec recordat bonoz q̃ qs fecit z ꝓ pctm̃ ab illis cecidit ut ea remuneret.

Tertiũ notandũ q̃ si qs añ pcatũ ꝓpter bona p eum in caritate facta meruisset esse ve secũdo aut ve tertio ul' ve ultimo ordine angelorũ: z postea pctõ adueniente tale meritũ pdidisset z talis ad pniaz rediret reuiuiscũt ei bona preterita que fuerãt mortificata eo q̃ i tali statu merit̃ est in q̃ erat anteq̃ caderet utputa si erat i merito pueniendi ad secundũ ordinẽ btõrũ ad pniam veniens in tali merito se recipet. z sic ve ommib9 gradibus britudinis. Quod expresse saluator noster innuit i pabola ve filio ꝓdigo Luc.15. Que cũ vidisset pater seminudũ vestes laceratas habẽtẽ z discalciatũ. i. ꝓpter suã culpã priuatũ merito pcedẽti. dixit ad seruos suos. Cito proferte stolã primã z induite illum z date annulũ in manu ei9 z calciamẽta in pedes eius. p que oia pcedẽs meritũ ve perditũ p pctm̃ bonitate dei penitẽtib9 restitutũ veritime intelligit. Sed q̃ hoc nõnulli arguũt p quoddã Agonis dictũ. Nemo mgt in spe correctionis peccare vebet: quia q̃ semel amittit ipsum ampli9 nõ recupabit. Ad ẽ rñdet Boñ. vbi s̃ q̃ dictũ Agonis intelligit ve illo ope bono q̃ homo potuisset facere uel fecisset illo tpe quo peccauit: q̃ quidẽ nõ recupabit: qa si alio tpe velit facere q̃ omisit perdit opus q̃ vebet facere ꝓ illo tpe. Et si adhuc instet p illud q̃ Hiero9 ait in c. Luciferi. dis.50. Reẽs in pristinũ gradũ difficile est. Possum9 rñdere q̃ Hiero9 loquit ibi ve gẽu tpal' dignitatis: aut spũalis z ecclĩastice. sic patet i ẽpis eius z in pleriscp capitulis pcedentibus z psequẽtibus. nos autez loquimur ve statu eterne saluts z merito triumphantis ecclesie.

Oz deus facit angelos letari in puersione pctõrũ. z ve augmento gaudij in angelis tratis. Caplm.z.

Secundus effectus q̃ psequitur cõuersionẽ peccatricis aie in q̃ relucet cõplacentia dei dicitur angelorum letificatio. Facit vtiq̃ deus

angelos omnes iubilare ⁊ exultare cū
pecatoꝝ puertiē ad pniam. Iñ Luc. 15
dicit ꝙd xp̃i. Gaudiū ē ãgelis dei sup
vno petōre pniam agente. Ad quod
intelligendū nōndū ꝑm Joñ. di. 21. z.
li. q̃ gaudiū ãgeloꝝ creſcē. pōt itelligi
dupliciter. Aut extēſiue. aut intenſiue.
Extenſiue dicit creſcere q̃n̄ ꝙs de pluri
bus gaudet. Intenſiue ꝙ q̃n̄ affectus
eius de aliquo copioſius gaudet. Si q̃
loquimur de cremento gaudij ꝑm pmū
modū. ſic verū eſt. ⁊ doctoꝝ coiter ſen
tiunt q̃ ipſis btis angelis accreſcit gau
diū ex ſalute petōꝝ: qa de plurib⁹ gau
dent ꝑm q̃ plures ſaluant. Si aut̄ lo
quamur de cremēto gaudij q̃tū ad in
tenſionē. ſic ē diſtinguēdū. nā gaudiuꝫ
duplex ē. Quoddā ē gaudiū in q̃ ꝓſiſtit
pmiū ſbale. ⁊ illud ē gaudiū ō dono in
creato: qō angel⁹ bz de deo. ⁊ ē in deo.
Eſt iterū gaudium quoddā accidētale
⁊ illud ē gaudiū qō angel⁹ bz de dono
creato ſiue ꝓprio ſiue alieno. De h⁹ ꝙo
gaudij augmento triplex fuit opinio.
Prima coꝝ q̃ dixerūt q̃ i angel' btis
accreſcit vtrūq̃ gaudiū intēſiue: qa nō
dū ſūt pfecte bti q̃ꝝ ſunt cōfirmati in
gr̃a. Sed hec opinio falſa ē. q̃m pfecta
btitudo in viſione ꝓſiſtit diuine eſſentie
Et Matb. 18. dicit. Angeli eoꝝ ſemp
vidēt faciē p̃ris mei q̃ i celis eſt. Se
cunda opinio fuit coꝝ q̃ dixerūt q̃ neu
trū gaudiū creſcat in angelis intenſiue
ſi ſolū extenſiue: ſicut caritas eoꝝ non
eſt maioꝝ q̃ꝝ fuit ab initio q̃ꝝ plures
nūc diligāt q̃ tūc. Sed iſtud nō videt
ꝓbabile: qa ſi angelis accreſcit materia
gaudij accreſcit ⁊ ipſū gaudiū. Ter
tia opinio catholica ⁊ ſecura eſt doꝝ q̃
tenēt q̃ in angelis nullo modo accre
ſcit gaudiū in quo ꝓſiſtit pmiū eēntiale
qa q̃tū ad illud pfecte ſūt bti. Bz gau
diū in quo ꝓſiſtit pmiū accidentale ac
creſcere pōt nō ſolū extenſiue verū etiā
intenſiue: ⁊ rōne boni ꝓprii: ⁊ rōne boni
cōmunicti. qa miniſtrando aliꝭ bona opa
faciūt in qb⁹ pmiū accidētale merēt. ⁊
qa etiā ꝓcines ſuos ad btitudinē ꝓdu
cunt ſup quib⁹ ꝓgratulant. Q q̃ vigi
lanter ⁊ taq̃ atq̃ ſollicite velint curare
petōres miſeri de ſuis pctis pniaꝫ facē
quos expectāt cēs angelici dicti quos
imitant angeli ad padiſi velitas. Le
nite inquiūt pecatores fetidi venite ad
poſſidendam ciuitatem oīuꝫ bonoꝝ
vbertate refertiſſimā. Venite p ſanctaꝫ
pniam ad cenā magni dei. Quid que
ritiꝫ male opando cum tenebraꝝ pn̄cipe? quid cum cōmertio demoniū? q̃le
premiū de peccatis ⁊ malis commiſſis
ſpectare poteſtis? Stipendia inq̃t apl's
peccati mors eſt. Ro. 6. Noſtra ſit vob
grata ſocietas ut ſimul cōuiuamus in
felicisſimo regno dei. Q petōres duri.
pecatores obſtinati. vos expectam⁹ ut
agaꝫ pniam: que tantū placet deo no
ſtro ut ⁊ nos velit etiā in veſtra cōuer
ſione letiſſimos fieri atq̃ iocundos.

Qd de etiā in eccl'ia militāti exaltat ⁊
ſblimat ad dignitates ſpūales petōres
ſi reuertant̄ ad pniam. Caplm. 3.

Tertius effectus q̃ cōſequit̄ cō
uerſionē petōris dicit̄ petōrum
exaltatio. Voluit quidem deus
oſtendere q̃ gratū ſibi eſt cum petōres
ad pniam ꝙuertunt̄ eos mirū in modū
ſublimando ⁊ exaltrando in vtraq̃ ec
cleſia militanti. ſ. ⁊ triumphāti. Et licꝫ
ꝑm rigorem diſcipline q̃ndoq̃ factū ſit ut
ab eccl'iaſticis dignitatib⁹ ꝓpē crimina
nōnulli caderēt ad quos etiā p⁹ pactaꝫ
pniam nō liceret redire. ut ſcribit. Ho. di
c. Ult cōſtitueretur. ⁊ c. Si lapſis. ⁊ c.
Qui ſemel. ⁊ c. Presbr̄m. ⁊ c. Miror. ⁊
c. Clericū. ⁊ c. Clerico. ⁊ c. Si epūs. Le
rūtū hoc nō dicit̄ ex deſpatōe indulgētie
Quinimo inuenti ſūt q̃ plures q̃ poſt
lapſuꝫ p pniam reſtituti ſūt ad ſpūales
ordines ⁊ eccl'iaſticas dignitates. Fuit
ꝑnceps apl'oꝝ Petrus reſtitut⁹ p pniaꝫ
ad apl'atū ⁊ ꝓcipuū apl'oꝝ nō obſtā
te ꝓcedenti peccato ſicut ſcribit. Ho. di.
c. Ponderet. ⁊ c. Conſiderandum. ⁊ c.
Fideliꝭ. In. c. ho ſi poſt ordinationez
§. Si S. alia petōrū penitētū induc̄ūt
exempla. Dicit. n. ibi ſic. Maria ſoꝝ

Aaron postꝙ lepra percussa est: quia in Moysen murmurauerat acta pnitentia a peccato mundata est: & pristinam gratiam ꝓphetandi recepit. Aaron p⁹ conflatum vitulū in summū sacerdotē consecratus est. Dauid post adulteriuz & homicidiū ꝓphetie spiritum recepit & i ꝓprio gradu permansit. Achab quoq; post mortem Naboth viri sanctissimi p pniam humiliatus in regia sede remānsit. Et ut pretereamus multa exempla veteris testamēti Petrus negauit xpm: & postea ꝓceps apl'or factus ē. Paul⁹ Stephanū lapidauit: & tamen a deo in apl'm est electus. Multi ꝙq; ab heresi ad vnitatē fidei catholice reuertētes in suis ordinibus sūt recepti. Alij vo ad episcopalē etiā gradū sunt promoti ut pote Aug⁹ & alij plurimi. Lxc ibi. Verūtñ inter omnes pdōres p pnitentiam restitutos ad precedentes gradus siue ad alios aliquos de nouo eis collatos efficaciorem nobis fiduciam & animū prestant tres illi nequissimi viri. Paul⁹ superbissimus. Dauid luxuriosissimus. Matheus vero cupidissimus. & quar⁹ vorum tamen voces magis q̄ aliorū voluit spiritus sanctus in ecclesia resonare. Licz eni scripserint euāgelia Johannes Lucas & Marcus. tamē frequentius legit̄ euangeliuz sm Matth. Et licz inueniant̄ psal. aliorū multorū non solū illi quos Dauid cecinit. tamē ecclesia illos Dauid sepi⁹ decantat. licz etiam Petrus Jacobus & Johannes ac Judas Thadeus suas epl'as canonicas scripserint: tñ epl'e Pauli magis in diuinis officijs habent̄ in vsu. quod ideo factuz esse credendū est ut omnes percipiant q̄ cara deo sit cōuersio peccatorum quos tam sublimiter per pnitentiam in ecclesia sua dignatus est exaltare. Quanta aūt erit taliū in regno celorum gloria a redemptore mūdi dictum est Matth. xi. Meretrices intrāt & publicani precedent vos in regno celorum. Et hoc exemplo monstratū ē in Thaisi meretrice pulcherria & formosa que postꝙ multoz animas illaqueauerat dedissetq; multis occasionem seipsos interficiendi. accedēte ad eā Januario sanctissimo viro contritionem & compunctionem suorum scelerum habuit adustisq; omnibus vanitatibus in platea publica ut daret exemplum bis cum quibus peccauerat: i cellula quadam paruula se inclusit in qua per fenestram paululum panis & aque quibus sustentaret die qualibet accipiebat Cum ergo tribus annis fuisset inclusa profectus Januarius ad abbatem Antonium cui multa reuelabant̄ a deo ut ab eo inquireret si ei deus sua peccata remisisset. Narrata causa sanctus Antonius conuocatis discipulis ꝓcepit ut illa nocte orarēt. statimq; abbas Paulus maior discipulus Antonij vidit i celis lectum speciosis ac preciosis vestibus ornatuz quem tres virgines sacre facie clara custodiebāt. Cuiꝙ Paulus diceret gloriam illam esse Antonij audiuit vocem dicentē sibi. Non est Antonij sed Thaisis meretricis. Qō cum mane audisset Januarius cū gaudio discessit. & cum illā eduxisset de cella quindecim diebus superuixit post qs meretrix pnitens quieuit in domino. Audiuimus igit̄ ex tribus effectibus enarratis q̄ summa est in deo complacentia ut peccatores reuertant̄ ad illū & tamē cum ipse hac voce melliflua inuitet omnes nescio vnde fiat nisi ex humani cordis duritia ut non audiatur. O infelix anima peccatrix. o seua ima mis & crudelior omni belua. desine iam male facere. impone finē delictis tuis. quere dominū deū tuū dum inueniri pōt ut accipias ab eo gratiā i presenti & in futuro perpetuam gloriam. Amen.

Feria sexta post dominicā in septuagesima. de inflammato & ardentissimo amore dei quē ipse clementissim⁹ pater peccatoribus exhibet & ostendit ut illos ad se trahat ac reuocet & inducat ad pnitentiam. Sermo. c.

AModo elanguco. Valeñ ꝟ ꝓba in ꝑsona ꝟi ꝛei ⁊ hominis salutē pctōꝝ sitientis originaliter Cant̄. ij.c. Si cogitarēt execrari pctōres quāta dilectiōe ꝓsecuīt illos pijssimus deus, pfecto oi studio⁊ vigilantia deposita delictorum sarcina ad diligentē se ꝓperarēt. Neq; eni inueniri quispiā pōt non pater non mater nō frat̄ nō sororꝫ nō filia nō filꝰ nō deniq; domesticus q̄libet amicꝰ sine ꝓpinquus q̄ tantū diligat eos quātum amat ipse mitissimꝰ pater celestis. Ꝺ cōsiderans ego in li.de arra sponse sic alloq̄tur aiam peccatricē. Sponsū habes ⁊ nescis. pulcherrimū oiuꝫ: ⁊ facie eiꝰ nō vidisti. Ille te videt. q̄a nisi te vidisset nō te diligeret. Voluit adhuc te ipsum tibi p̄sentare: ꝟ munera misit: arram dedit pigꝰ amoris. Exc ille. Est vtiq; aīe legitimus ⁊ īmaculatus sponsus deus dei filius q̄ in cruce exaltatus clamat grandi ⁊ amorosa voce dicitq; aie, ꝓpter pctā peuntꝫ ⁊ ad inferna currenti, aliud Here. z. Au aūt fornicata es cū amatoribus multis: tñ reuertere ad me: ⁊ ego suscipiā te. Quidnā dulciꝰ q̄d suauius q̄due clemētiꝰ pōt audiri? Ostēdit nempe multis diuersisq; modis rex regū deus noster q̄ hominē diligit eiusq; salutez etiā pꝰ pctā ⁊ nephanda facinora ardentissime sitit. Qua, ꝓpē ut euiglent sonnolēti peccatores ⁊ expergiscañ ad voce deniu olētie ssīm dei in pñti sermone de amore quē deus pctōribꝰ exhibet nōnulla erunt videnda. ut verificet in corde oiuꝫ qō dictū est i tbe mate in ꝑsona illꝰ. q̄a. s. amore lāgueo. In q̄bꝰ ꝟbis de amore illo tria mysteria ꝓncipaliter ꝓponimꝰ declaranda.

Primū de ipsius veritate.

Secundū de eius voluntate.

Tertiū de illius copiositate.

Qualiter dei ex amore malis ⁊ peccatoribꝰ copiosissima bñficia sua largitur. Et quid est amor sive dilectio dei

¶ Rimū mysteriū / / Capm.j. declarandus de amore quo deꝰ pctōres diligit dicit ꝟitas. Hā posset nō īmerito aliquis dubitare. an verū sit q̄ deus pctōres diligat. Qñ si diceret q̄ sic. stati occurrerēt dicta scripture sacre q̄bus insinuari videt ꝟrūm. vnde i ꝑsona dei. ꝑ. 8.c. dicitur. Ego diligentes me diligo. Et Joh. 14. Xps dixit. Qui diligit me diliget a pre meo ⁊ ego diligā eū. ꝟ pctōres nō diligunt deū. ꝯ nō deus diligit illos. Et Eccl. 12. sapiens inq̄t. Altissimus odio hz pctōres. Et Judith. 5.c. scribit. Deus pctōrꝫ odit iniq̄tatem. Et Aug. 12. li. de ci. dei. c. 3. ita asserit. Dicunt in scriptur inimici dei cōs qui eius aduersant imperio: nō natura sed vitijs nibil ei nocere valentes sed sibi. Inimici eni sunt ptāte nō resistendi: ꝟ voluntate ledēdi Et idē Aug. in li. de pnia refert: qō etiā ponit de pe. di. 3. an. c. Sūt plures. Scio dñm inimicꝰ oi criminoso. Et David in psal. ad deū sic loquit. Odisti omnes obseruantes vanitates. i. pctā. Et Sap. 14. c. similiter dicit. Sūt deo odio impi⁹ ⁊ impietates eius. Si itaq; inē deum ⁊ pctōres est inimicitia ⁊ odium. ꝯ vest amor. qñ simul ista stare nō possūt. Hz ꝟ est dictū sapientis Sap. 7. c. qui deo dicit. Diligis oia que sūt. ⁊ nibil odisti eoꝝ que fecisti. Pro huius dubij declaratione notanda est sīnia dñi Hoñ. di. 32. tertij. li. que talis ē. De deꝰ nō dicit creaturā diligere ratione affectiōis ai: ꝟ rōne coicationis alicuꝰ boni. Ita q̄ dilectio dei dicit potius esse dilectio effectus q̄ affectꝰ. Coicatio aūt bonitatis dine si attendat q̄tū ad effectū gre non se extendit ad pctōres. ideo ꝓpter buius bonitatis subtractionē dicitur illos odire. ⁊ sic intelligūt auctoritates supius allegate. Hz coicatio aliorū bñficiorum ⁊ bonis ⁊ malis eadez est. ob qō ⁊ malos etiā diligit. nō ut malos: ꝟ sua illis bñficia tribuēs ut boni siant. Sūt autem inter cetera tria beneficia pctōribꝰ a deo

collata. Primū creatiōis. Secūdū gubernationis. Tertiū sociatiōis. Primū beneficiū qō deus pcōribus cōfert ex dilectione ⁊ amore dicit creationis Quisnam estimat quantū bonū est esse in numero creaturarū nō quarūcūq; rōnabiliū? Nullo quidē precio emi posset vn⁹ ex oculis uel alijs mēbris nris: multo magis nec aliqua pretia aie. ⁊ qs est q̄ credit aiam cū potētijs: ⁊ corp⁹ tam bonis q̄ malis nisi deus? Et cur credit nisi ex mera caritate ⁊ liberalitate sua? Hoc ē qō Lactan. in. z. li. di. instit. Deꝰ veri pris officio functꝰ est. ipse corpus effinxit. ipse aiam qua spiram⁹ infudit. Illius est totum quicq̄d sum⁹. Et Bern̄. in ser. Parū ne tibi videt o hō cogita qualē te fecit. Nempe pm corp⁹ egregiā creaturā. pm aiam magis imagine creatoris insignē. rōnis principem: bitudinis eterne capacē. Porro ambo sibi coērere fecit artificio incōprehēsibili ⁊ sapiētia iuuestigabili. Nec h̄ aīs pmerunt qui ante nō fuit. nec spes retributiōis fuit: qm̄ bonoꝝ nr̄oꝝ nō eget. h̄ ille. Ex q̄ nō recte de deo sentiūt de ei⁹ bñficijs ingratissimi conquerūt. dicunt etenī q̄ licz magnū bonū sit esse q̄ per creationē pcōres acceperunt a deo: tñ cū deꝰ pscierit eos futuros malos atq; dānandos cur illos creauit. Quibus sic respōdet Aug⁹. z. li. de ciui. dei. c. 18 Neq; enī deus vllū nō dico angeloꝝ sed uel hoīz crearet quē malū futurū esse pscisset nisi pariter nosset q̄bus eos bonoꝝ vsibus cōmodaret atq; ita ordinem seculoꝝ tā q̄ pulcherrimū carmē ex quibusdaz q̄si antithetis honestaret. Antitheta enī que appellant in ornamentis elocutionis sūt decentissima q̄ latine appellant apposita: uel quod expressiꝰ dicit ꝓtraposita. Non enī ē apud nos bn⁹ vocabuli ꝓsuetudo. cū tamen eiusdē ornamēti elocutiōis etiā pmo latinus vtat. imo lingue oīz gentium bis antithetis. ⁊ Paulus apl̄us in. z. epla ad Cor̄. illū locū suauiter explicat vbi. d. Per arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris. p gloriā ⁊ ignobilitatē. p infamiā ⁊ bonā famā. ut seductores ⁊ veraces. ut qui ignoramur ⁊ cognoscimur quasi morientes ⁊ ecce viuimus. ut tēptati ⁊ nō mortificati. ut tristes semper aūt gaudētes. sicut egētes multos aūt locupletantes. tanq̄ nil habētes ⁊ oia possidentes. Sicut enī ista cōtraria cōtrarijs oppositā sermonis pulchritudinem reddunt. ita quadā non ꝓprioꝝ sed rerum eloquētia ꝓtrariorū oppositione seculi pulchritudo componit. hec Augustinus. Et si adhuc arguerēt impij ⁊ maligni q̄ pm Augustini ꝓba videret q̄si necessariū fore: ut aliqui mali eēnt ut sic seculi pulchritudo pficeret. Ego dico q̄ licz deus pm Aug̃. in li. de li. arbi. nouerit ex quocūq; malo bonū eligere: tamē si nullus vnq̄ peccasset siue angelus siue homo adhuc vniuersū pfectuz esset nihilq; quod ad eius ornatuz spectaret siue decorē inuenirēt diminutuz Neq; ꝓterea culpādus est sapiētissim⁹ artifex deus q̄ creauit illos qui dānari debēt. qm̄ nō ꝓterea dānant q̄a sunt creati: ⁊ qm̄ p⁹ creationē sua voluntate facti sunt mali. Quinimo in hoc maxime relucet immensa bonitas dei q̄ tam grande bñficiū cōferre dignat⁹ ē etiam illis quos pscibat futuros ingratos ⁊ malos. Secūdū bñficium qō deus pcōribus ꝓfert ex dilectione ⁊ amore dicit gubernationis. Indiget equidem homo auxilio oīz creaturarū celi. s. ⁊ terre celestiū inferioꝝq; corpoꝝ sine q̄bus viuere mine posset. Omnia tñ ista dei sūt. de quo in ps dicit. Dñi ē terra ⁊ plenitudo ei⁹. oꝛ. ter. ⁊ vni. q̄ habi. i eo. Philomin⁹ ex clemētia largiflua ⁊ affluentissima sua libere donat fructum bonoꝝ oīz etiam impijs ⁊ malis. Inde Ugo i li. de arra spōse ait. Respice vniuersū mūdū istū ⁊ cōsidera si aliq̄d ideo sit quod tibi nō seruiat. Dis nā ad hunc finē dirigit cursū suū ut obsequijs tuis famulet ⁊ vtilitati deseruiat tuisq; oblectamentis puer ⁊ necessitatibus pm affluentiā indeficiētē occurrat. Hoc eccl̄ū

hoc terra hoc mare hoc aer cū his q̄ sūt in eis vniuersis explere nō cessant. hec ille. Et xp̄us in euāgelio Matth. v. ait. Oriri facit sup̄ iustos & iniustos. & solē suū Pluit sup̄ iustos & iniustos. Tertiū beneficiū q̄d deus erogat & largitur ex dilectione & amore ipsis peccatorib⁹ dicit sociatiōis. Magnū q̄pe bonū est ut vnusq̄sq; habeat sociū angelū. Hinc m̄gr sniarū. di. x. secūdi li. allegat hiero. sup̄ Matth. sic. d. Magna dignitas animaꝝ ut vnaquęq; ab ortu natiuitatis sue in sui. pfectū & custodiā habeat angelū specialiter delegatū. Ex q̄ auctoritate fm̄ docto. tho. colligūt tria catholica documēta. Primū documētum fm̄ Alex. de ales in. x. volumine summe. & Archidia. canonistā. sup̄. c. firmissime. de pse. di. 4. q̄ duplex ē hois natiuitas s. in vtero & ex vtero. Prima est q̄n̄ aia creatur simul & infundit corpi. Secūda q̄o quādo exit de ventre mris. Angelus aūt reputat hoi a p̄ma natiuitate s. in vtero. Ratio aūt q̄re nō debeat ante infusionē aie angelus reputari ad custodiaꝝ corpis fm̄ Hosi. in. x. di. ri. in declaratione littere. est q̄a illa custodia principaliꝰ respicit spiritū q̄ corpus Et ideo nō debet spāliter angelū ad suā custodiā babē anteq̄ spūs infundatur Nō debet etiā differri vltra aie infusionem. q̄a extunc defendē pōt & adiuuare Vltrū autem q̄diu paruul⁹ caret rōnis vsu aliquē occultū effectum habeat custodia angeli q̄tuꝫ ad habitationem & directionē i bonū. assignare est difficile. & negare nō est tutū. Secundū documentū ē q̄ angelus hūs ip̄e custodiam hois non est hoie inferior viatore neq; indignior: cum id fiat ex dulcedine sūmi dei. Tertiū documentū est q̄ angelus non deserit obstinatū in pctis vsq; ad mortē. Ratio ē fm̄ Hosi. quia p̄mior ē bonus angel⁹ ad iuuandū q̄ malus ad p̄dendū. Si q̄ malus angel⁹ nō derelinquit vsq; ad mortē hominem etiā quātūcūq; sanctū. nec bonus hoiez quātūcūq; sceleratū dimittit vsq; i finē Quę tra hoc instāt nōnulli. qm̄ glo. sup̄ illud Hiere. Si. Curauim⁹ babylonem & nō est curata: derelinquam⁹ eam. ait Medici sunt angeli q̄s a nobis repellimus dū eoꝝ cōsilio nō acquiescimus. Item Hama. d. q̄ antixp̄s carebit angelico p̄sidio. Ex q̄bus colligi posse videt q̄ angelus q̄nq; subtrahit ab hoie ꝓpter peccā custodie bñficiū. Videt ad hoc dicendū Hosi. q̄ communiter tenet a doctoꝝ sacre scripture. q̄ angel⁹ nō dimittat obstinatos q̄diu sūt viatores: nec tū ita diligenter custodit bonos aut mediocriē malos. Ideo communiter dicit q̄ quodāmodo deserit & quodammodo semp custodit. Explicatio aūt huius pōt diuersimode fieri. Nam aliquē custodiri ab angelo pōt dupliciter intelligi. vel fm̄ habituꝫ vel fm̄ actū. Dicunt q̄dā aliq̄ dicere q̄ angelus obstinatū fm̄ actū custodiēdi relinq̄t pro eo q̄ ipse custodiēti angelo nō obedit imo pro monita mentē obfirmauit. q̄tum ad habitū non deserit q̄a semp̄ promptus est ei subuenire si quo modo ipsum ad viam virtutis videat inclinari. Sed hic mod⁹ dicēdi nō sufficit q̄a nullus ē adeo malus & puersus q̄ angelus bonus possit ei aliquod bñficium custodiendo largiri. Ergo si semp est ei promptus facē bonū videt q̄ nūq̄ subtrahat cēm actū. Et ideo ē secūd⁹ mod⁹ dicendi. s. q̄ duplex ē custodie angelice actus. vn⁹ respectu corpis. alter respectu spiritus. vnus p̄sistit in repulsiōe nociuoꝝ ne oppримat corpa. alter arcendo ipsum ne puertat aias. Primi actus efficacia est in angelo. secūdi vero nō solū est i angelo sed etiā in nobis. Quātū ad p̄mū actū bonus angel⁹ hoiem usq; ad mortem nō derelinquit. q̄a nō patit̄ ipsum a demone oppримi uel occidi nisi quādo aliter exigit fieri sententia diuini iudicii Quātū vero ad secūdū actū. q̄a illi⁹ efficacia nō tm̄ est in angelo: sed etiā in nob subtrahit custodie bñficiū ab his circa quos videt se frustra exerceri: utpote ab excecatis & obstinatis. qui nec recipiūt instructionē nec exhortationē. Sed cū

custodia magis respiciat aiaz q̄ corp⁹ adhuc nō videt oio ,pbabile q̄ angel⁹ omnē actū custodie subtrahat respectu aie. Et ideo adhuc est tertiꝰ modꝰ dicēdi ,pbabilior istis.s. q̄ effect⁹ angelice custodie est respectū boni ⁊ mali.respectu boni cōseruandi uel acquirendi uel augendi.respectu ꝙ mali discernendi uel euitandi uel diminuendi. bonus g̃ angelus obstinatos non reserit q̄m ad actū custodie q̄ respicit malū : qa semp retrahit hoies ne labant in ꝓius.q̄tuz ꝙ ad actū q̄ respicit bonuz obstinatos reserit ⁊ amittꝫ nō custodiet.h Bon Considera nūc aia pcatrix quanta fecit tibi deus ⁊ cuz admiratione dic ei illud Job.7. Quid ē hō qa magnificas eū:aut filius hois: qa reputas eū:⁊ q̄re apponis erga eum cor tuū? Cur o magne deus creare voluisti hoiem paulominus ab angelis minoratū q̄busstibet alijs a te creatis conditisq̄ naturis excellentioꝛē imagine tua decoratuz pcogatiuis insignib⁹ pcētijs aie cōnalis quē ꝓficebas tibi futuꝝ retellē atq̄ cōtrariū? Cur tot beneficia inumera creaturarū tuarū ꝓestas bis q̄ te fugiunt. qui te despiciūt. q̄ te contēnūt ? Scandis ꝓfecto numer⁹ est eoruz q̄ te dereliquerūt ymā aquarū viuentiū. Dereliquerūt inquā te ⁊ auerterūt se a te q̄ es via recta omnes infideles ,idolatre.auctei.hereticiscismatici.⁊ ꝓfani diabolicis opibus seruientes.excoicati. sacrilegi ,pditores.seditiosi.iracundi.odiosi crudeles.detractores.murmuratores. bilingues.falsarij.cursores.periuri.deceptores.mendaces. cupidi.raptores. fures.vsurarij.sortilegi.malefici.incātatores.elati.superbi. hypocrite. ambitiosi.arrogantes. inanis glorie cupidi glorioſi.blasphemi.lusores. fornicatores. adulteri.sodomite.⁊ alijs scelerib⁹ nephādissimis inuoluti. Et tū tu deus meus imperasti terre ut sustineret illos ꝓducere q̄ fruct⁹ q̄bus sustētare se possent. Jussisti soli lune ⁊ stellis ut suos mot⁹ exercerent ad illoꝝ vtilitatē.mādastiq̄ omnib⁹ que in celis terrisq̄ reperiunt ut se coicent ꝓnoiatis inimicis tuis. Cur insup ⁊ angelos cuz talibus conuiuē etiā vsq̄ ad mortē ad illoꝝ custodiam disposuisti? Cur uta blandiris tu deus iustus ⁊ rect⁹ pctōrib⁹ ⁊ iniquis? O pectora dura.o ferreas mētes o sarea ⁊ adamantina corda coꝝ qui intelligere nolūt q̄ ardens sit amor dei etiam ad pctōres quib⁹ ut tactū est bñficia sua gratiosissime ipartit: ut sic occasionē habeāt cōfidēt ad illū redire. Qualiter de⁹ q̄tū de se est vellet oēs pctōres esse saluos. ⁊ quare si sic vult nō omnes saluantur. Capm.z.

Secundū mysteriū declarandū de amore quo deus pctōres diligit dicit de ei⁹ volūtate. Vellet enī deus ex caritate sua oēs homines nō solū bonos sed etiam malos saluos fieri. ꝓm illud apli.i. Thimoth.2. Oēs hoies vult saluos fieri ⁊ ad agnitionez venire. Verūtamē ex b apli dicto ꝑplexa poterit cē dubiaq̄ mens nō multuz recteq̄ intelligētiū. Nā si deus vult oēs hoies saluos fieri.g̃ omnes hoies saluabunt. Quia ut inquit psal. Oia q̄cūq̄ voluit fecit dominus i celo ⁊ in terra in mari ⁊ i ommibus abyssis.sed non oēs homines saluabuntur. igitur non vult deus omnes homies saluos fieri. Soluitur hec difficultas ꝑ doc. sacros qui apostoli auctoritatē tripliciter exponere solent. Prima expositio est Augi. quam inducit magr in text. dis.46. ꝓmili.q̄ dictum apostoli potest intelligi ut in eo sit distributio accomodata : sicut cum dicim⁹. omnis homo tinet in mari.scōm cōmunem modum loquēdi intelligendum est qui est in mari. Similiter si dicatur. magister iste docet omnes pueros huius ciuitatis. intelligitur q̄ docet eos qui addiscūt. Nullus enim docetur nisi per ipsum. Sic i ꝓposito potest esse sensus : q̄ deus vult saluos fieri omnes homines qui saluātur.quia nullus saluatur nisi velit de⁹.

Secūda expositio est magistri in tex.

q̄ dicit q̄ ibi est distributio .p. generib⁹ singulorū ⁊ nō .p. singulis generū. sicut cū dicit. Omne aīal fuit in arcba noe: q̄a de oībus generibus aialiū fuerunt ibi aliqua individua. Et sic deus de oi genere vult aliq̄s saluari. de grecis. de latinis. de iudeis. de prelat⁹. de subdit⁹ ⁊ de aliis. Tertia expositio ē scōm Jo. dama. d. q̄ de⁹ vult cōes homines saluos fieri volūtate afficedente nō p̄sequente. Volūtas aūt afficedēs ſm eundem reliquosq̄ tres. est q̄ qs vult aliq̄d absolute. Voluntas vo p̄sequēs est q̄ quis vult aliq̄d cōsideratis circūstātiis. Voluntas ergo afficedēs in deo ē voluntas respectū eius. p̄pter qō deus hoiem facit ⁊ est irrefragabiliter bonor. Volūtas cō sequēs est qua vult aliq̄ ſm p̄sciaz meritorū non que sequit merita. Prima. s. afficedens dicit a magistris volūtas cōditionalis siue volūtas qua deus vult q̄ tū in se est. Secunda aūt. s. p̄sequens dicit absoluta. Differentia aūt inē hāc voluntatē ⁊ illā nō est ſm diuersitatem affectionis siue modi volēdi qui sit i deo: ſ ſm rōnē cōnotādi ⁊ intelligēdi. put cū deus dicit velle oiuz salutē q̄tū in se est: ⁊ afficedēs cōnotat i oib⁹ hoibus ordinabilitas ad salutez: tum ex parte nāe date: tū ex pte gr̄e oblate. Dedit. n. deus nām ſm quā possent hoies cognoscere illū ⁊ cognitū querē ⁊ q̄situ inuenire ac inuēto inhērere ⁊ p hoc salutem obtinē. Preām sil'iter obtulit dū filium misit cui⁹ meritū oiuz saluti sufficit. Leges ⁊ mādata salutis tribuit ⁊ ostēdit. Ipse etiā p̄sto est oib⁹ inq̄rentib⁹ ⁊ inuocantibus eū. Velle ḡ hoiem afficedēter saluare ē ordinatū ad salutē facē ⁊ saluari volenti non deesse. Unde velle afficedenter saluare nō cōnotat salutē sed ordinabilitatē ad salutē. Velle aūt cōsequēs siue absolute saluare est velle dare salutē ei quē p̄scit ad salutē puenturū p suū auxilium ⁊ gr̄am. ⁊ cōnotat salutis euentū. Sic nō ē dicē q̄ deus velit cōes hoies saluos fieri. Et ꝫ tertia expositio magis efficax est ad clare intelligēda apli verba. Ex quib⁹ elicitur q̄ amorosus de⁹ nec in minimo deest ad succurrendu subueniendū fauendūq̄ pctōribus ut saluent. Qui si nō saluāt ipsi soli sunt accusandi meritoq̄ reprehendendi qui bibere noluerūt aquam fontis indeficientis amoris diuini.

Qualiter deus ostendit amorē suū pctōribus illos supportando vocando ⁊ offerendo filium suū vnigenitum ac sanguinem eius. Capm. 3.

Tertiū mysteriū contemplandū de amore quo de⁹ pctōres diligit dicit de ipsius copiositate. Nam p̄ter ea q̄ dicta sunt in p̄mo ⁊ secundo mysterio p̄cedentib⁹ inuenio adhuc p̄cipue tria signa exprimentia copiosissimū amplissimūq̄ amorē diuinū erga pctōr salutē. Primū dicit supportatio. Secūdū vocatio. Tertiū oblatio Primū signū dicit supportatio. Supportat equidez de⁹ ⁊ expectat patienter pctōres: qui p̄ cōmissa pcta iuste meritoq̄ punirī posset. Dis eni q̄ pctm facit ⁊ mortaliter peccat mereť subito puari q̄busliber būficijs corporalib⁹ ⁊ spūalibus. Mereť adhuc descēdere viuens in infernū. Et q̄d est q̄ deus būignorē iusticie ꝫ pctōres nō exercet. q̄n imo differt vltionē nō solū p dies sed p mēses ⁊ ānos? O quot repiunť in hac mortali vita q̄ p. x. aut. xx. aut. xxx. aut plures ānos sp in pctis dormierūt: ⁊ tñ illos nō exterminauit de⁹. An forte putamus id factū ee: q̄a sibi pctā non displicēt uel q̄a iust⁹ illa punire negligat uel q̄a ignorās illa nō videt: aut impotēs fact⁹ illa vindicare nō valet? Absit ut ista cogitem⁹ de deo magno ⁊ immortali q̄ optim⁹ abhoriť cē malus. iust⁹q̄ nullū relinq̄t ipunitū. sapiēs oia videt. oia nouit. oia pscrutať. cui⁹ potēcie nulla creatura resistere possit. Cur ḡ tā diu punire pctā dissimulat nisi quia lāguet amore? Unde ē q̄ Deu⁹. xx. ep̄la c. 3. ait. Dñs patienter agit nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reuerti. Et Salomon Sap̄. vi. c. dicit.

Misereris omniū dñe qm̃ oia potes ⁊ dissimulas pcā hoiuz ꝓpr̃ pniaz. Secundū signū exprimēs copiosissimum amorē diuinuz dicit vocatio. Apparet vtiq; q̃tū velit deus pctōrū salutem qui nō solū illos nō punit ⁊ suffert, vr̃ etiā multipliciter inuitat ⁊ vocat. Quid nā sūt tot dei bñficia pctōribus collata de quib⁹ paulo ante memoriā fecim⁹ nisi voces blande ipsos pctores allicientes? Quid sunt scripture sacre? q̃d sanctoꝝ exempla? q̃d doctoꝝ tam diffusa dicta q̃d promissiones? q̃d cōminatiōes? q̃d p̃cepta legis? q̃d ecclie sacra? q̃d remiss viue voces tot p̃dicatoꝝ ⁊ hi? Via siquidē ista clamor quidā sūt ad pctōrū aures fortiter sonās. ⁊ tandem ab alto crucis auditur vox illa nō puis pendēda pendentis in ea crucifixi ihu. Sitio. Sitio sitio. Sitiebat. n. ut Bern̄. ⁊ Aug⁹ exponūt nostrā salutē. Ihñ ⁊ Bern. ait. Ascendit i altū crucis ut ab oibus videret. voce magna clamauit ut ab oibus audiret. clamoꝝ lachrymas addidit: ut homo ei cōpateret. Qui ad ei⁹ clamorem nō excitat ad vocē nō cōpungit grauior est ira. durior petra. ⁊ fetidior sepulchro. Tertiū signū in q̃ relucet erga nos amor diuin⁹ dicitur oblatio. Pro salute nāq; pctōꝝ obtulit deus p̃ vnigenitū filiū suū illūq; misit i mūdū. Ihñ Joh. 3. Sic deus dilexit mūdū ut filiū suū vnigēitū daret: ut ois q̃ credit in illū nō pereat: ⁊ habeat vitā eternam Ipse ꝙ dei filius incarnat⁹ seipsū obtulit in ligno crucis holocaustuz ⁊ hostiam sanguinē, ꝓpriū fundēs i remiss sionē pctōꝝ q̃ tante fuit efficacie ut sufficere posset ad salutem infinitoꝝ hoiuz si tot darēt. Ihñ Apoc. ꝙ. dr̃. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nr̃is i sanguine suo Sanguinē itaq; illū passim⁹ indistincte offert oibus pctōribus. Offert inquaz de capite suo spinis pungētib⁹ coronato. de facie sua decora alapis dure percussa. de manib⁹ ⁊ pedib⁹ clauis in cruce infixis. de toto corpe ad colūnā crudeliter flagellato. ⁊ de latere suo lancea aperto ⁊ vulnerato. Propē que oia deuotus Bern̄. sermone. z z. sup Cant̃. ait. Ad cumulū pietat̃ tradidit i morte aiam suā ⁊ de, ꝓpio latere, ptulit p̃ciuz nre satisfactiōis. Ihñ ad se ꝑsiculū illū traxit. Apud dñm mīa⁹ copiosa apud eū redēptio. O amor vere incōparabilis o amor incogitabilis. Stat i cruce dei filius ⁊ pctōribus dicit, si saluari cupit̃ si salutē queritis. ⁊ ego, p vobis ut saluemini patri meo sanguinē innocētēq; vitā offero. Sed tāta ē humani cordis duritia ut paucissimi inuenīā q̃ velint sua pctā corrigere deoq; sūmo bono firmiter inhrē. Qui autē redire nō negleꝝerint saluabunt̃ p mīam ⁊ clementiā illius qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Sabbato dñice sexagesime. de dilatione pnie. ⁊ quare multi tardant seu differunt ad penitentiam redire audientes deū benignū sic misericorditer ipsos vocantem. Sermo. ⁊.

Dum tempus habem⁹ operemur bonū. Doctoris gentium ꝙba sūt ista originaliter Gal. 6. ca.

Cuz auditū pctōres q̃plurimi ea q̃ dicta sūt de benignitate deiuolentia ac dilectiōe dei vocantis ⁊ inuitantis illos ad pniaz: statuūt i animo suo dio ad illam redire: Sed diabolica fraude decepti interponunt tpm spacia asserentes se pniam facturos nō i p̃sti sed in futuro cū uel infirmitas aliqua uel languor grauis aduenerit uel cum senecta iam seculi delitias ampli⁹ non gustabit. Talibus autē sic opinantib⁹ videt̃ tuta ducere vitā esseq; in statu salutis ⁊ gre. Uerūtn̄ q̃ periculosissime errent i hac sermocē agere censui in q̃ de dilatione pnie aliq; pulchra ⁊ vtilia deo duce pcurrā: qm̃ nō ē, pcrastinandū ut benefaciamus ꝑm apli documentū. qui dicit in verbis in themate nro ꝓpositis: Dū tēpus habemus, s. nūc ⁊ nō postea

hodie ⁊ nō cras oꝑemur bonū ad deū
p pniam reuertentes. Ubi de dilatione
penitentie seu prolongatiōe tria myste-
ria occurrunt declaranda.
Primū dicit causalitatis.
Secundū fatuitatis.
Tertiū iniquitatis.
¶ De multi differunt penitere seducti a
diabolo aut ꝑ timorē aut ꝓpter pudo-
rem aut ꝓpter spem aut desperationem.
Primū mysteriū ¶ Capm.j.
dicit causalitatis. In q̄ exq̄rere
licet que est causa cum pctōres
efficaciam ⁊ necitatē pnie cognoscētes
illā differre volūt. Et pñt assignari p̄n
cipalit̄ q̄tuor cāe potissime ac p̄ncipa-
les q̄bus hoies pctis inuoluti ꝓpastri-
nāt penitere. Prima dicit timor. 2ª pu
dor. 3ª spes. 4ª desperatio. ¶ Prima cā di-
citur timor. Timēt eni multi ad pniaz
redire. q̄a cogitāt laboriosū esse de suis
culpis atq; pctis satisfacē. Hz bis tria
remedia ad timorē repellendū dari pñt
Primū ē ꝑsideratio pñt̄ pene facilitat̄.
Secūdū ꝑsideratio pñt̄ pene modicitat̄
Tertiū ꝑsideratio pñtis pene breuitat̄.
Primū remediū ē ꝑsideratio facilitat̄
⁊ possibilitat̄ pene q̄ exigit satisfac-
tio. de qua tria dico nōnda ꝑm Tho. in
4. dis. 15. ¶ Primū notādū q̄ licz pnia
ifructuosa sit sine satisfactiē: tñ aliud
est facē equalens. aliud possibile. Deus
nō exigit a pctōrib⁹ equiualēs uel eq̄le:
q̄a h̄ ē impossibile. Hā ꝑm pb̄m. i. etbi.
in bis bonorib⁹ q̄ sūt ad deū ⁊ ad parē-
tes nō tenet̄ hō ad equalēs ⁊ ad possibi-
le. iō tenet̄ hō satisfacere ꝑm possibilita-
tem suā. Alū Apls ad Titū. 3. Non ex
opibus iusticie q̄ fecim⁹ nos. ¶ Secū-
dū nōnduz q̄ q̄uis hō totū posse suum
retrat deo. nō tamē exigit de necessitate
ut totū q̄ possit faciat: q̄a hoc est impos-
sibile ꝑm statū pñtis vite. cum oꝑtreat
hoiem circa multa sollicitū esse. ¶ Ter-
tiū nōndū q̄ facē aliq̄d acceptū deo pōt
intelligi dupliciē. Aut ꝑ tute ꝓpria ⁊ sic
null⁹ pōt satisfacē de pctis i deū cōmis-
sis. aut ꝑ tute alterius: ⁊ sic vnusquisq;
merito xp̄i pōt satisfacere q̄ ō infinitū.
Et si obijceret q̄ xp̄s liberauit nos a pe
na debita pro pctis nr̄is. iuxta illud. i.
Pet. 2. c. Dctā ipsa ipse pertulit in corpe
suo sup lignū. Quod exponēs magister
sniarū in. 3. dis. 19. ait. Dctā portare est
penā illoz exoluere. ⁊ ad h̄ ē dictū Ysa.
53. Vere lāguores nr̄os ipse tulit. ⁊ do-
lores nr̄os ipse portauit. q̄ nulla satisfa-
ctio penalis erit necessaria. uel si erit
necia non plene xp̄s satisfecit ꝓ nobis.
Rñderi pōt ꝑm Bon. i. 3. dis. 19. q̄ pas-
sio xp̄i liberat nos a pena pnie q̄tuz est
de se: q̄a ꝑm q̄ dicit magister i lrā. in ba-
ptismo oīs pena q̄ ꝓ pctō debet penitus
relaxat. Hz cum hō pctā iterat reddit se
indignū tāto bñficio. Et ꝓ passione nō
remittit ei tota pena: ꝑ minoraf ꝑm q̄
dicit magister i lrā quātū decet ⁊ expe-
dit salua dīna iusticia. Est q̄ possibilis
facilisq; pena satisfactoria. q̄m ut scri-
bitur. ff. de re. iur. l. impossibiliū. ad im-
possibile nemo tenet. Et ut Aug⁹. dicit
in sermōe. De⁹ seruū pigrū nō dānaret
si ea que nullo mō fieri poterāt imperet
¶ Secundū remedium cōtra timorem
satisfactionis est consideratio modici-
tatis ipsius pene. Quis eteni pena tpalis
modicū ē ⁊ q̄si nihil respectū future pene
nō solū iferni: ꝑ etiā purgatorii. de cui⁹
q̄ntitate suo loco disputabit. ¶ Tertiū
remediū ꝓ timore ꝓtractū est ꝑsideratio
breuitat̄ pene satisfactorie. Hā sic bre-
uis ē vita ita breuis ē pnia p quā salui
ē valemus. Quare nullo timore pnia
est differēda. ¶ Secūda cā q̄re pleriq;
differūt pniam agē dicit pudor siue de-
recūdia. Erubescūt eni ⁊ derecūdantur
bñfacē. q̄m solēt utplurimū hoies mali
q̄rū mult⁹ ē numer⁹ volētes benefacere
suāq; malā vitā emēdari i veriū bateri
Hz ad ꝓfutationē erroris hui⁹ triplicē
pudorē nōre debem⁹. videlicz. Primus
dicit cōmēdabilis. Secūdus vituperabil
Tertius abhoiabilis. Primus pudor seu
derecūdia dicit cōmēdabilis. cū. s. quis
erubescit male facē. nā ꝑm Io. Dama.
Derecūdia ē timor alicui⁹ turpitudinis

Ad Ar. explicauit in 3. ethi. Qui timet verecūdus ē. q. aūt nō timet inverecundus. Et v verecūdia loq̄t Valer⁹ li. 4. d. Verecūdia ē parēs ois honesti ꝓsilij. tutela solēnū officiorū. magistra innocētie. cara. primis. accepta alienis. oi loco oi tpe fauorabilē pre se ferens nullū. Et sapiens Ecd. 32. ait. Ante grādinē p̄ibit corusceatio: z ante verecūdiā p̄ibit gr̄a. Hec verecūdia refrenat sens⁹. moderat gest⁹. libzat ꝓba ponderat ꝓmones. ornat senes. vecorat iuuenes. magnificat reges. ꝭleuat ꝭditos. extollit ꝓlatos. z moresq̄ vaurat qñ q̄ erubescitiui sūt hac erubescentia z rubore declināt mala. Sed v mūdo a scādalis qñ rarissima ē hec erubescētia iter hoies vepzauatos. nā nō erubescūt publice plasphemare. ludere. rapere. fenerari. piurare. lasciua verba z scurrilia nō solū dicē ꝫ cātare. inhonesta vestimēta veferre. z p̄cipue mulieres pect⁹ colla brachiaq̄ nudātes: z ornatu meretricio corā hoibus exeuntes. z turpissima scelera adulteriū fornicatiōis stupri sodomie z sacrilegij ꝓpetrare. Secūd⁹ pudor dicit⁹ vitupabil⁹. cū. s. qs omittit ꝑtuosos act⁹ etiā ad saluté necessarios ne mali irrideāt eū. certū eni ē q̄ displicet malis vita bonor. Ad sapiens. p̄v. 21 ait. Alia impij vesiderat malum. Et 29. c. idē ait. Abhoiant impij eos q̄ in recta sūt via. Et. 14. c. Ambulans inq̄t recto itinere z timēs veū vespicit ab eo q̄ infami gradit⁹ via. Et. 13. c. Detestanē stulti eos q̄ fugiūt mala. Et ꝫ id est qa ut dicit Job. 3. Dis qui male agit odit lucē. Nō ꝑbū ponit. 18. q. 2. i. c. pniciosum. Verūtn̄ fatui sūt z abhoiabiles q̄ ne irrideant a malis maior socij efficiantur. Qñ eteni malū irridēt eos qui boni sūt. idē est ac si ceci irridērēt eos q̄ vidēt aut claudi eos q̄ recte ambulant aut laceratas vestes hītes illos q̄ regio habitu sunt amicti. Tert⁹ dicit⁹ pudor abhoiabilis qñ. s. quis ad pniam redire recusat eo q̄ sua peccata turpit cōmissa ꝓfiteri ꝓfundit. De isto ꝫo pudore latius dicā i tractatu de ꝓfessiōe. Tertia cā ḡre multi pniam in longū ꝓtrahūt dicit⁹ spes. Hec aūt triplex ē. Prima diu viuendi. Secunda tpalia vegustādi. Tertia mīaz ꝓsequēdi. Prima ē spes diu viuendi. de qua innumerabiles vecipiunt. pmittētes sibīpsis longitudinez dierū. Nam ut inq̄t Cicero in li. de senectute. Nemo ē eni tā senex q̄ se nō putet annū viuē. Et Hiero. ad Heruntiā. Nemo ē tā fractis viribus⁹ z tā decrepite senectut̄ ut nō se putet adhuc ānū posse suppiuē. Qñ subrepit obliuio ꝓditionis sue: ut crenū aial iam iāq̄ soluēdū erigat in supbiā z aio celū teneat. Verūtn̄ sic quātūcūq̄ excogitare qs velit diuturna vita sp breuis erit. Qñ z Jacobus. 4. c. ait. Que ē vita nr̄a? Vapor ad modicū parēs z deinde exīminabil⁹. De vite aūt breuitate plene scribā i sermone de vita hois z ꝓpter mūdi. z in fine de tpe. z i tractatu de ꝑtubus.

Secunda spes ē tpalia vegustandi. Sperāt eni diligētes mundū mūdanis bonis ꝓ libito posse diuti⁹ iocūdari. Et tñ experientia docet q̄ cūcta b⁹ scīi falsa z desiderata bona caduca sunt z vana nullā i se stabilitatē firmitatēq̄ retinēt⁹. Hinc Sene. ad Lucillum ait. Moli huic trāquillitati cōfidē. Memēto mare cuncti⁹ ut eodē die vbi luserūt nauigia sorbēt. Propterea a dño ihū ꝓpo ꝓpulchra dicta ē ꝓbola quā Lucas scribit 12. c. hois inq̄t cuiusdā diuitis vberes fruct⁹ ager attulit. z cogitabat in se. d. Quid faciā: qa nō habeo q̄ congregē fructus meos? Et dixit. Hoc faciā: Destruam horrea mea z maiora faciā: z illuc congregabo oia q̄ nata sūt mi z dicā aie mee Alia mea habes multa bona posita i annos plimos. Requiesce. comede. bibe z epulare. Dixit aūt illi dns. Stulte hac nocte aiaz tuā repetēt a te. Que aūt parasti cui⁹ erūt? Sic est qui sibi thesaurizat: z nō ē i dño diues Tertia ē spes mīam ꝓsequēdi. nā pleriq̄ velibrāt oē sinū tēp⁹ in iniuriā creatoris sui exponē z tandē ab eo misericordiā impetrare.

Hanc ſpm refrenat ſapiēs: cum dicit Eccl.5. Ne dixeris: peccaui. & qd mihi accidit triſte. Altiſſim⁹ eſt patiēs reddit or. de ꝓpiciatu pctōrū noli eſſe ſine metu neq; adijcias pctō ſup pctō. Et ne dicas Miſeratio dñi magna eſt. multitudinis pctōz meoz miſerebit. Mia eni & ira ab illo cito. ꝓximat & i pctōres reſpicit ira eius. Ne tardes cōuerti ad dñm. Subito eni veniet ira illi⁹ & in tpe vindicte diſperdet te. Quarta cā ḡre pctōres pniam retardāt dicit deſpatio: ad quā inducunt ꝓpter tria. videlicet. p ꝓpter pctōrū magnitudinē. 2. ꝓpē pctōrum multitudinē. 3. ꝓpter pctōrū viciſſitudinē. Sz p̄cedentia que dicta ſūt in ſmone de mia dei oia iſta diſſoluūt. Nō ſūt itaq; ptacte cās ſufficiētes & neceſſarie ad retinendū pctōres ne cōuertantur ad deum.

Quē fatue agunt q̄ differūt pniaz ꝓpē impedimenta que pñt differendo ꝓuenire ꝓpē que exponūt ſe piculo maximo

Secundū myſteriū Caplm. 2. declarandum de dilatione pnie dicit fatuitas. Qui eni ſic differūt q̄ dr̄uplici fatuitate laborāt. Prima dicit picuationis. Secūda abbreuiationis. Tertia ruinatiōis. Quarta ceſſationis. Prima fatuitas dicit periclitationis. qa illi q̄ pniam nō faciunt cū pñt exponūt ſe piculo nō facere illaz poſſe cū credunt. Vnde Iero⁹ ad Galuinū de Hebridio & viduitate ſic ait. Cauendū eſt vuln⁹ q̄ piculo & doloze curat. Aliud eſt integra naui & ſaluis mercantijs portū intrare ſalutis. aliud nudū lxrendo tabulis & crebris curſibus fluctuū ad aſprima ſaxa collidi. h ille. Pōt equidē euenire ut poſt diuturnā pctōrū conſuetudinē malus habit⁹ nō ita de facili amoueat. ſicq; pctōr impenitens fiat. Vnde & Job. 20. c. de tali ſic loquit. Viſa ei⁹ implebūt vitijs adoleſcentie ſue & cū eo i puluere dormient Et ſapiēs ꝓv. 22. ait. Adoleſces ambulā iuxt viā ſuā etiā cū ſenuerit nō recedet ab ea. Et Hiere. 13. c. aiqt. Si mutare pōt ethiops pellē ſuā & pardus varietates ſuas. ſic vos poteritis bñfacē cum didiceritis malum. Ex hoc ē q̄ peccatū ex conſuetudine cōmiſſū morti Lazari cōpat. Propē qō Aug⁹ de pe. di. 2 c. ſicut. ait. Sicut tribus gradib⁹ ad peccatum ꝓuenitur ſuggeſtiōe delectatiōe cōſenſu. ita ipſius pcti tres ſūt differētie ſ. in corde. in facto. & i cōſuetudine. tāq; tres mortes. Dua q̄ſi in domo id eſt cū in corde cōſentit libidini. altera quaſi plata iam extra portam cum in factum procedit aſſenſio. tertia cū in vitio conſuetudinis male tanq; mole frena premitur animus q̄ſi in ſepulchro iam putens. Que tria genera mortuorum dñs reſuſcitaſſe quiſq; euāgeliū legit agnoſcit. Lxcibi. In glo. ſo ponit bi versus ſup verbo tāq; Mens mala mors int⁹ malus actus mors foris vſus. Tuba puella puer laçarus iſta notant. Hanc vtro hunc motu lachrymando ſuſcitat illum. Eps & in medico naſcit eger bō. In Laçaro aūt reſuſcitando quattuor erant ꝓditiōes. Prima qa fetebat. Secunda qa lapis erat ei⁹ ſepulchro ſuppoſitus. Tertia quia ligatos habebat pedes & man⁹. Quarta qa ſudario velata erat facies eius. Joh. 11. c. Sic reperiunt ſpiritualiter iſta quattuor i peccatore qui longo ſpacio pctā retinuit. p fetet deo angelis & hominib⁹. 2.⁰ eſt ei lapis ſuppoſitus id eſt mala ꝓſuetudo. Vnde glo. Joh. 11. ait. Dñs fremuit & lachrymat⁹ ē & clamauit voce magna. qa difficile ſurgit quē mola male ꝓſuetudinis premit. h eſt qō Juuenal. pulchre decantat li. 3. ſatyra. 1. Cōſuetudo mali tenet inſanabile vuln⁹. Et Marcialis cocus. Mens aſſueta malo firmius lxret ei. Et Ouidi⁹ de arte amādi Fac tibi cōſuescat nil ꝓſuetudine mai⁹ Rō ē. qa ſm Ariſt. li⁰. de memo⁹ & reminiſcen⁹. Cōſuetudo eſt altera nā. Et. li. 1.⁰ etbi. Conſuetudo nature aſſimilat. Et li. p. retho. Similis ē cōſuetudo nāe ꝓpe eni qō ſepe ei qō ſemp ē. Eſt autem nā ei⁹ qō ſp ꝓſuetudo ei⁹ qō ſepe. Dec ille

Tertio habet man⁹ ꝛ ꝓdes ligatos: quia imꝓtes fac⁹ est p⁹ petiñ ad bene opandū. ℣ 4.° pct̄oꝝ habet faciē velatam sudario: quia ex quo in tenebris pct̄oꝝ fuit spūalē visū amisit. De talib⁹ namq; pct̄oꝝib⁹ inq̄t Sophōias. i.c. Ambulabūt ut ceci qa dño ꝓcauerūt. ꝛ Sap. 2.c. sapiēs ait. Excecauit illos malitia eoꝝ. Quare piculosū ē frequētare pct̄a ꝛ pniaz. plongare. ℣ 5.° fatuitas illoꝝ q̄ differūt ꝑūti ad pniam dicit abbrcuiatiōis. qa cū tēp⁹ breue sit nō curant sibi de salute necessaria prouidere. Fatuus nāq; nō imerito reputari posset si quis iter cepisset ad locum aliquē ad quem longa esset via ꝛ vix ibi ambulans per totā diem vsq; ad noctē peruenire valeret. ꝛ tñ post ceptū iter stans quiesceret dicēs: hora vespertina uel hora cōpletorij perficiā iter meū. Sic fatuus est qui ad regnū celoꝝ vbet accedē horā tardā ꝑstolās qua se ad pniam cōuertat. ℣ 6.° fatuitas eoꝝ q̄ differūt pniaz facē dicit ruinatiōis. qm̄ pct̄a nō ꝓponens facile ad alia trabit. Et quāto ꝓcata magis multiplicanē. magis grauāt aiam ꝛ ex ꝓsequēti cū maiori difficultate resurgit. Ideo legit̄ in vitis patrū. Dr venit vr ad beatū Arsenū. d. Egredere ꝛ oñdā tibi opa tuiuz. Et egress⁹ vidit ethiopē nigrū cedentē ligna securi ꝛ facientem grandē sarcinā ꝛ temptabat leuare eā ꝓ ꝓre magnitudine non poterat. Et iterꝝ cedebat alia ligna ꝛ addebat sarcine: Innitebat̄q; adhuc leuare illā ꝛ min⁹ q̄ ꝓri⁹ poterat. Quā ꝓponebat ꝛ iterū cedēs alia ligna sarcine adiungebat ꝛ fatigabat̄ sicut ꝓus illā leuare ꝛ ꝓter mai⁹ pond⁹ maioꝝq; gūitatē nequibat illā mouere. Fuit hec visio sibi exposita sic. Dr qui cedebat ligna ꝛ addebat sarcine homo pct̄oꝝ ē q̄ pct̄is oneraf⁹ sepi⁹ illa leuare nō sufficit ꝓ supaddēs ꝛ alia intra se dicit. Postq̄ congregauero mlta pct̄a plura ꝓxib⁹ tūc illa leuabo ꝛ de illis pniam faciā. ℣ 7.° fatuitas dicitur cessatiōis. Cessat equidē multotiēs ꝛ ꝓficit illud qō fuerat homo ꝓmeditat⁹ ꝓremeditati nāq; fuerāt multi mori in senectute ꝛ mortui sūt i iuuētute. ꝛ mori i domo ꝛ mortui sunt extra domū. mori inter suos ꝛ mortui sunt inē extraneos. mori loquētes ꝛ mortui sūt lingue vsu ꝑuati. mori in diuitijs ꝛ mortui sunt in egestate. mori cum pnia ꝛ mortui sunt obstinati. O vita fallax. o vita fragilis o vita mutabilis cui⁹ exitus nulli⁹ pscire mortaliū pōt. Unde sapiens Ecclesiastes 9.c. ait. Nescit hō finē suū ꝓ sicut pisces capiūt hamo ꝛ aues ꝓtendūt laqueo sic capient̄ homines in tēpore malo cū eis extemplo supruenerit.

Dr iniqui sunt q̄ puiam tardāt ꝛ cōuerti ad dñm. ꝛ agūt ꝫ deū ꝛ angelos ꝛ ꝫ seipsos ꝛ ꝫ cēm creaturā. Capitm. 3.

Tertiū mysteriū ꝓtēplādū circa pnie dilationē dicit iniquitas. Peccator nanq; qui pnitentiā differt iniquus ē quadruplici iniq̄tate prima est cōtra deum. Secunda cōtra angelos. Tertia ꝓtra seipsū. Quarta ꝫ cēm creaturā. ℣ Prima iniq̄tas est ꝓtra deū cui apponit fel in escam. iuxta illud psal. Dederūt in escā meā fel ꝛ i siti mea potauerūt me aceto. Delut. n. esca dñi ē opus bonū. qa in eo dñs delectaf⁹ tanq̄ inē flores. sm illud Cant. 2.c. Pascitur inē lilia. i. inē mūda opa. Esce ergo dñi fel apponit q̄ bonis operib⁹ q̄ agit amaritudinē pcti admisceat pniamq; refugit Talis etiā q̄ senectutē ad pniaz agēdā expectat veteriozē ptē vite sue deo reseruat ꝛ meliozē diabolo imolat. ℣ Secūda iniq̄tas est i angelos. Impenitentes vtiq; ꝓ suo modo quātū de se ē angelos affligere nō erubescūt. Nam licz angeli bti impassabiles sint ꝛ oi iocūditate repleti: tamē ut virtū⁹ in ꝓcedentibus de malozꝝ ꝓuersiōe. gaudiū aliqō accidēta le suscipiūt. Hoc ꝫo eis desse necesse ē cū pct̄oꝝes nō ꝓuertūf. ℣ Tertia iniq̄tas peccatriq; aie ipenitētis ē in seipsaz. Nā dū pct̄oꝝ differt cōuerti vult pct̄a⁹ babē se malū q̄ bonū infirmū q̄ sanū seruū q̄ libez in statu latronis q̄ in statu regis nihil habentē q̄ oiuz bonoꝝ ecclesie

ptīcipē inutilē ꝙ multū valentē. Pectū nempe facit vsez malū ifirmū mortuū seruū. latronē: qz furat vna rei. pauperē ⁊ inutilem. ¶ Quarta iniqtas est in omnē creaturā. qz ꝑ duritiā vsuz pctōrū creature irrōnabiles quodāmō puniūt. Obscurat⁹ ē eni sol tpe passionis ꝑter iudeoz crudelitatē. Perierūt in diluuio tot aialia ⁊ volucres celi ꝑ pter pctā vsuz. Maledicta fuit terra ꝑter pctā primoz parentū. Expgiscim ingō pctōres tardi. ecce nūc temp⁹ acceptabile inqt apls. 2. Cor. 6. Ecce nūc dies salutis. Nemini dātes vllam offensionē nec deo nec angelis: nec vbisinerpsis: nec etiā creaturis p tarditatē puersionis vre ⁊ sic facientes accipiet vic a deo grāz ⁊ i futo glīaz. Amē ¶ Dnica in sexagesima de fructuoso ⁊ vtili ſbo dei q̄ mediāte cēs gētes crediderūt in xp̄m saluatorē nr̄m. Sermo. 8

Semen est

verbū dei. Scribunt hec ſba Luc. 8. c. ⁊ i euangelio hodierno pūtis dnice. Nibil tā efficax ee pōt ad puersionē cuiuslibet pctōris. ⁊ cuuslibz virtuosi ꝓfectionē sic verba ⁊ frequēs auditio ſbi dni. Scim⁹ ereni p pdicationē euāgelij mūdū totū ab idolatrie errore reuocatū. Nā antea cēs gentes vna excepta ꝑpli iudeoz vos falsos cū dānatissimis superstitionib⁹ excolebant At vbi vox euangelij audita ē in oi ēra olis error ab ei⁹ ꝑspectu fugat⁹ est tanq̄ si tenebre a lucis radijs fuissēt repulse Ex hoc inqt Eusebius pamphili. li. i de euāgelica ꝓpatiōe. Nō eni pterse q̄ xp̄m secuti sūt mīes suas nepbādis nuptijs cognoscūt. nō humanis vescunt carnibus scytle qm ad eos vsq; pdicatio xpi peruenit. nec carissimos falsa religione ipulsi filios iugulāt. Nec certe ac talia pene infinita vsuz quondā vita vrabant. Nassagete ac verbices traduntꝑ ꝑinquos atq; affines suos q̄ senectute ꝓficiebant miserrimos putasse. ac iō immolatas carnes eoz q̄s plurimi fecerant deuorabant. Albareni viuos seniores suos ꝑcipitarūt. Hyrcani rapacis generis ursis ac canibus ꝓpcere solīt. Que q̄dē cuncta irreligiosissime faciebant. nūc ꝙ sola euāgelica vtute vndiq; truculentissima b̄ pstis expulsa est. dic ille. Et ut plen⁹ intelligat ab oibus quāta sit virtus dni verbi. in b̄ sermone de ipso quenienter tractabim⁹ eo q̄ saluator oīuz in ꝙbis allegat in tēmate dixit ꝙbū dei esze semē. s. spūalium carnaliū ⁊ nrōz. In q̄bus verbis tria mysteria sunt declaranda.

¶ Primū ē de ꝙbi dei pdicati dignitate.

¶ Secūdū de predicantis ꝙbū q̄litate

¶ Tertū de auditionis eius vtilitate.

¶ De q̄nq; sūt egregie ⁊ excellētissime dignitates ꝙbi dei ⁊ officij pdicandi.

Primū mysteriū / ¶ Capl'm. i. declarandū est de dignitate ꝙbi dei pdicati seu officij pdicandi. Et ad b̄ intelligēdū subnotabim⁹ q̄nq; excellentias de dignitate ei⁹ / ¶ 1°. dī xp̄i exercitatio. 2°. apl'oz electio. 3°. miraculoz coruscatio. 4°. pdicatoruz defensio. 5°. ecclie sublimatio. ¶ Prima excellētia ꝙbi dīni ⁊ officij predicandi dicit xp̄i exercitatio. Hūs quidez ibus deus dei filius pdicare voluit ⁊ pdicationis officiū exercē. Hūc Matb. 4. dī Cepit ibs pdicare ⁊ dicē pniam agite. Et Luc. 8. de ipso dī. Uter faciebat per ciuitates ⁊ castella pdicans ⁊ euāgelizans regnū dei. Et ut colligit ex dictis euāgelistaz. p̄cipue Job. 8. ⁊. 18. c. sepi⁹ vocebat pdicādo in tēplo ⁊ i synagoga Clerūtū nō imerito q̄rē q̄s pōt. Utrum xp̄s debuit solū iudeis ⁊ nō gentilibus pdicare. Ad q̄ rūdet Tho. 3. pte. q. 42 A. quemēs fuit pdicatiōz xp̄i tam per apl'os ꝙ p ipsū a pncipio solis iudeis exhiberi triplici rōne. p̄ rōne impletiōis 2°. rōne ordinatiōis. 3°. rōne triūphationis. ¶ Prima rō dicit impletiōis. Predicauit enim xp̄us iudeis ut impleret

promissiones factas antiqs pribus.nō
aūt gentilib⁹:qm̄ pl⁹us ille iudeozū trī
viuebat sb̄ vei veri cultu. Ad aplōs Ro.
ix.ait.Dico xpm fuisse ministruz circū
cisionis.i. pdicatiōis iudeoz ꝓ veri
tatē dei ad confirmādas promissiōes patrū
Et ut etiā Hiero⁹ dic̄ sup illud Math.
x. In viā gentiū ne abieritis. Oportebat
primū aduētū xpi nūciari iudeis ne
iustā haberēt excusationē.dicētes ideo
se dim̄ reiecisse qa ad gentes transierit
Verūtm̄ sic nō debuit a principio indiffe
renter suā doctrinā gentib⁹ coicare.ita
etiā nō debuit gentiles olo repellere ne
spes salutis eis precluderet. Ideo aliq
gentiliū pticularit̄ sūt admissi.sicut sa
maritana Joh.4.7 chananea Math.
xv.propter excellētiā fidei 7 devotiōis
earū. Secūda rō qre xps tm̄ iudeis
7 nō gētilib⁹ pdicauit dicit ordinatio
nis. Exigebat nāqz debit⁹ ordo ut iu
deis q erāt ꝓpinquores p fidē 7 cultum
vni⁹ vei ꝑius doctrina xpi ꝓponeret 7 p
eos trāsmitteret ad gentes: sicut in cele
sti hierarchia p superiores āgelos ad in
feriores dine illuminatiōes puenīunt.
Vñ Hiero⁹ sup illud Math.xv. Nō sū
missus nisi ad oues q perierūt dom⁹ isr̄l.
Nō inqt hoc dicit quin ad gētes missus
sit.sed qm primū ad isr̄l missus è. Et hoc
pdixit Ysaias.vltō.c. Mittā ex eis qui
saluati fuerūt s. ex iudeis ad gentes.in
mare in africā in lydiā tenētes sagittā.
in italiā.in greciā.ad insulas longe ad
eos q nō audierūt de me.7 nō viderunt
gloriā meā 7 ānūciabūt gloriā meam
gentib⁹. Tertia rō quare xps voluit
iudeis 7 nō gentilib⁹ pdicare dicit trī
phationis.ut oīderet triūphū 7 victo
riā crucis 7 passiōis sue p quā merut
protestatē 7 dīnū sup gentes. Sm illud
Math.vltō. Data est mihi ois ptās in
in celo 7 in tra. Maioris siqdē ptātis
7 virtutis oīsiuū fuit p⁹ passionē suā p
aplos reducē gētes q̄ si aī passionem
ipse psonalit̄ eis pdicasset. Secunda
excellētia ꝑbt dim̄ 7 officij pdicandi dr
aplor electio. Ad b siqdez illos elegit
xps ut ad pdicādū illos mittēt. Unde
Joh.xv. dicebat eis. Ego vos elegi de
mūdo ut eatis 7 fructū afferatis 7 fru
ctus vr̄ maneat. Ip⁹ passionē ꝑo suā 7
resurrectionē dixit eis illud Mar.vltō.
Euntes in mūdū vniūsū pdicate euan
gelīū oi creature. Et illud Matb.vltō.
Cūtes docete oēs gentes. Non ipsi pfe
cerūt de qbus dr i ps. In om.ter.ex.so,
co.7 in fi.or.ter.y.co. Ipsa ꝑo experien
tia docet q ex eor⁹ doctrina mūdus tot⁹
illuminat⁹ est. Sed hic queri ab aliq
pōt. Utrū apli ex dine gre pfetia aut ali
qua vi seu arte,ꝓpria pdicādo pplorum
corda mentesqz attraxerūt ad xpm. Et
dico q nō potuissent tam cito euāgelīū
oibus gentib⁹ cū illoz emēdatiē pdi
care nisi eis affuisset ꝑtus dina 7 spūs
sci gra. sm illud Marci vltō. Predica
uerūt ubiqz dño cooperante 7 sermonez
confirmāte sequētib⁹ signis. Ad tria sunt
illa que p nām uel artē boies inducere
pūt ad aliquid credendū uel operandū
q tm̄ in aplis xpm pdicantib⁹ non sunt
inuenta. Primū est dialetica 7 loicalis
argumentatio. Secūdū est rhetoricata
psuasio. Tertū è bonoz tpaliū promissio
Primū est dialetica 7 loicalis ar
gumentatio. Argumētū nāqz ut loici tra
dunt est rō rei dubie faciēs fidem. His
argumentis cōmoti sunt plerīqz ad se
quendū Platonē. alij Ar⁹. alij Pytha
goram. alij reliquos phos.7 eoz⁹ disci
puli facti. Similibus insup argumen
tationib⁹ Arrius. Apollinaris. Da
nichæus Valentinus Cherinthus Fo
tinus. Nebion. Paulus Samositanus
Carpocracies Apelles Marchion.
Hermogenes Novatus Macedoniꝰ
Florianus Tertulianus Pelagi⁹ Ne
storius.7 ceteri alij suarū hæresū venena
pestifera dissemināuerūt: qbus cō
taminati fuere 7 pplī 7 natiōes. Se
cunduz qō potest homines inducere ad
aliqd credendū uel operandū dicit rhe
toricata psuasio. Inqt enī Deū. ad Lu
cillū. Incredibile est q facile magnos
viros dulcedo oratiōis abducat a vro

Et idem ꝛe ꝓsolatione ad Paulinū ait. Pōt eloquētia que parua sūt approbare ꝙ magnis. rursū magna attenuare ⁊ ad ima ꝛeducē. Et Tulli⁹ li. z. ꝛe oratore sic loqꝫ. Quid admirabili⁹ q̄ ꝛes splendore illustrata ꝙ uoce? Tantā uim habet illa que recte a bono picta est uox atq; nimirū regina ꝛeruꝫ oratio ut nō modo inclinātē erigere aut stātē inclinare: ß etiā aduersantē atq; repugnantem ut impator bon⁹ ac fortis capere possit. lxc ille. Sūt ad hoc ꝓpositus exempla. Nam recitat Valeri⁹ quanta sit uis eloquētie. Et Tulli⁹ i qōnibus tuscul⁹. q̄ Egesias Cyrenaicus pbus quidā cyrene ciuitatis egypti adeo copiose disserebat ꝛe bono mortis mala uite plenissime ꝛemonstrando ꝙ multi auditis illis sibi inferebāt mortē. qua ꝓpter a rege Ptolomeo ꝓhibitus è illa amplius edocere. Refert adhuc Valeri⁹ ō studio ⁊ idustria. q̄ Cato censorinus tam eloquēs fuit ꝙ nūq̄ ab aliq̄ grauatus ꝓ aliū ꝛefendi uoluisset. Et ut Plin⁹ dicit i li. ꝛe uiris illustrib⁹ quadragesies quater accusatus ꝓ se solum cām dixit optimeq; fuit absolutus. Et ut Tulli⁹ in. i. qōnū tusculanaꝝ scribit fuit in eo tanta eloquētia quanta illis tpibus dici potuisset. De Tullio insup sic ait Lactan. li. z. di. īnsti. Tulli⁹ sūm⁹ pbs secte achademice pfect⁹ orator sua eloquētia corda uiuꝝ in manib⁹ suis habuit ut quicqd usq̄ eloquij ꝓ latinoꝝ rum alueos fluxit: ab hoc fonte ꝓgressū est. Quāta aūt uis dicendi fuerit in eo apte ponit Plutarchus uitā eius ꝛeferi tens. Dicit enī. cum Cicero ꝛenit Rhodum ad Apollonium Milonis clarissimū orator̄. ⁊ Possidonium pbm gloriosū. tradit Apollonū cū esset expers latine lingue rogasse Ciceronē ut grece aliquid ꝛe clararet. qō Cicero libens fecit. Ex illa ꝛe claratione omnes i stuporem ꝛersi nō poterāt saturari ꝛe laudibus Ciceronis. Sed ⁊ Apollonius ꝛenit in tantā admirationē ꝙ ꝛelut per extasim tractus non intelligebat. ⁊ per multā morā tacitus sedit. dixit tandem Te nēpe Cicero laudo ⁊ admiror. Bz me fortuna grecoꝝ misit ut uideā eruditionē ⁊ eloquētiā que sola bonoꝝ nobis relicta erat ꝓ te Romā accessisse Subdit ⁊ idem Plutarch⁹ ꝛe facūdia Ciceronis. q̄ dum oraret apud cesarē ꝓ Quinto ligario q̄ ex aduersarijs cesaris erat. tanta gr̄a admirabilis fuit ut cesar i plurimos colores ꝛultū ꝛerterit. manifestūq; fuit ꝙ animꝰ cesaris mutabat. Pharsalicā tū pugnam cum oratoꝝ attingeret cesar ꝛelut amēs coꝝ pore ac mente alienat⁹ est: quosdamq; e manibus suis fluxisse libellos dicūt. Quare cesar dulci oratione victꝰ eum crimīe liberauit. Ternū q̄ pōt hoies inducere ad aliquid credēdū uel opandum dicit ꝓ aliū bonoꝝ ꝓmissio. Sic Mauumeth ꝛemulsit aures oiuꝝ coꝝ q̄ ipsū colunt ⁊ uenerāt. Promisit eis diuitias. cōcessit lasciuias. ⁊ ad omnē uoluptatē libere laxauit habenas. Quid igit ꝛe aplis ꝓdicantib⁹ euangeliuꝫ tenendū est? An ipsi dialectici aut rhetorici uel forte ꝓ alia ꝓmittentes? Absit de illis eteni ait Aug⁹ li. zz. ꝛe ciui. ꝛei. c. 5. Ineruditos liberalib⁹ disciplinis ⁊ oio q̄tuꝫ ad eoꝝ doctrinas attinet impolitos nō ꝓtos grāmatica non armatos dialetica nō rhetorica inflatos piscatores ꝓs cum retib⁹ fidei ad mare buⁿ⁹ seculi pauciss̄imos misit atq; ita ut ex omni genere tā multos pisces ⁊ tanto mirabiliores quanto rariores etiā pbos cepit. Hō ille. Neq; insup tpale aliq̄d pollicebāt aplī ꝓdicādo: q̄nquiꝝ ⁊ ipsi aspnabanē tpalia cūcta sꝛernendaq; pro eterna īmortaliq; ꝛita clamabant. Fuerunt igit ipsi tute spūs sci supno munere ꝛei ad officiū ꝓdicatōis ꝛeputati. Tertia excellentia ꝙbi ꝛei ⁊ officij ꝓdicandi dicit miraculoꝝ coꝝuscatio. Cōcomitat quippe sepenumero ꝛerbū ꝛei claritas miraculoꝝ. nam ꝑm Tho. z. z. q. 178. ꝛe⁹ facit miracula maxime ꝓpter tria. ꝓ ꝓpter scitatis alicuius ꝛemōstrationē. z. ꝓpē

fidei approbationem. ¶ Secundo propter veritatis predicate confirmationē. ¶ Primo facit deus miracula ad ostendendā scitatē alicui⁹ quē, p merito vite vult ponē alijs in exemplū virtutis: sicut fecit de magno Antonio Macbario & alijs. ¶ Secundo facit deus miracula ut fidē approbet. vñ glo. sup illud ps. Et vet illis hereditatē gentiū. ait. Hec fuit intentio miraculorū ut crederēt gentes. ¶ Tertio facit deus miracula ad cōfirmandā veritatē predicatam. Et sic facta sunt miracula & signa predicātib⁹ apostolis apostolicisq; viris. Quisnā explicet quot signis claruit cōfessor dñi gloriosus scūs Antoni⁹ de ordine minor predicator egregi⁹? Referā ex multis qō in eius legēda magna cōtinet. Dū enī quadā die in ciuitate Bituricensi ppo predicaret. tā ingēs multitudo ad eū audiendū conuenit: qa null⁹ locus ciuitatis illā capere posset: vnde canonici ciuitatis, processionaliter ciuitatē exeuntes cū ppo ad quedā pratuz latissimū puenerunt. Dū aūt brūs Antonius predicare cepisset subito tēp⁹ surrexit & tēpestas valida adeo q; oēs timere cepērūt tā de pluuia futura q; de coruscationibus & tonitruis. & sic ceperunt fugere & velle abire. Qō cernens beat⁹ Antoni⁹ dixit eis. Ego, p parte dñi nr ihu xpi vobis dico. q; null⁹ vestr aliqd mali batebit. stetis firmi & nō timeatis Qui eius verbis fidentes immobiles ad audiendū predicationē ei⁹ steterūt. Et cū grando grossissima descēdisset sup trā: circa audientes nec grando nec pluuia descendit. cū tñ grando ex nimietate ad altitudinē magnā circ locū ambiisset. Quo viso miraculo cūcti gras deo dederunt. Et de miraculū sculptū est in lapide i frontispicio ecclie maioris bituricēsi. Quid dicā de scō Petro martyre? Quid de scō patre nro Frācisco? Quid de scō Dominico? Quid deniq; de scō Bernardino? Longū certe esset singillatim eor miracula p confirmatiōe euāgelij diuinitus facta enarrare. ¶ Quarta excellentia dini verbi & officij predicādi

oicit predicator defensio. Defendit eq̄dē illos deus q; nomē eius predicant marie a tribus. ¶ p ab emulis. ¶ Secundo a diabolis. ¶ Tertio a piculis. ¶ Primo defendit de⁹ predicatores ab emulis. Hā ut scribit. Z. q. 3. in. c. Quicūq;. Quicūq; christianerit doctorē veritatis. peccat in xpm. & pfem oiuz eracerbat deū: propter qō & vita carebit. Hic legit i vita beati Amādi epi q; cū predicaret. quidā ioculator irridebat eū q; arreptus a diabolo iniuriā factā scō ex verbis eius fatebat: & se discerpēs & lacerās vnguibus & dentib⁹ expirauit. Legit adhuc de btō Frāciscō q; dū predicaret in castro Citerne. quedā mulier supueniens cū cymbalo pulsabat & eius predicationē irridebat: & a sancto Francisco pmonita ut desisteret noluit obedire. Tandē scūs Franciscus dixit: Tolle tolle diabole qō tuus est. Et statī capta est mulier misera & i aerē leuata ac deinceps amplius nō visa. ¶ Secundo defendit de⁹ predicatores verbi sui a diabolis Legim⁹ enī de btō Antonio de padua q; ultima q̄dragesima ante obitum suū vacans predicationib⁹ & professionib⁹ audiendis in principio ipsius quadragesime a diabolo temptat⁹ & suffocari. Qui nomē virginis Marie deuote invocās & crucis signū fronti imprimens totam cellā luie diuino circūfulsam perspexit & diabol⁹ statī aufugit. ¶ Tertio defendit deus predicatores a piculis: sic patz i Paulo q; de seipso dicit in epla hodierna. q; fuit in piculis fluminuz. piculis latronum piculis ex gnē. piculis ex gentibus & cē. ¶ Quinta excellentia verbi dei & officij predicādi dicit ecclie sublimatio. Sublimat enī ecclia sca officiū predicandi tripliciter. p mulierū exceptiōe. ¶ Secundo p laicor prohibitione. ¶ Tertio p clator obligatiōe. ¶ p ecclia excipit mulieres ab officio predicādi. iux illud. i. Cor. 14. Mulieres i ecclia taceāt. Et. i. Thimoth. 2. Docē mulieri non permitto. Et de con. di. 4. c. mulier. Mulier q̄uis docta & scā viros in quentu docē uel baptiçare aliqs nō presumat. Ad idē facit. c. mulierē. 33. q. 5

Et.c.mulier.23.di. Ratio aũt q̃re mulieribꝫ interdicit accꝫ p̃dicãdi. ꝯm Tho. 2.2.q.177. pot esse triplex. Prima, ppt cõditionẽ sexus feminei cui ppter pcũ ꝙuenit subijci viro. Docere aũt publice nõ ptinet ad subditos: ꝫ magis ad plato. 2ª ratio ẽ ne ad hoiuꝫ allicianꝫ ad libidinẽ. qm̃ ut ait sapiẽs Ecc.9.c. Colloquiũ mulieris q̃si ignis exardescit. et speciẽ ei⁹ admirati reprobi facti sũt. 3ª ratio assignat q̃a ut coiter mulieres sũt insipiẽtes et nõ sunt in sapiẽtia pfecte ut eis posset ꝙuenienẽ publica doctrina cõmitti. Priuatim tm̃ pnt mulieres docẽ que scũt. 4ª ecclia magnificat officiũ p̃dicandi laicoꝝ. phibitẽ. q̃a. phibet laicis oib⁹ publice p̃dicare. Ita Greg. nonus archiep̃o mediolanensi ait illud qõ nõ extra de hære. c. sicut i vno. Cũ nõnulli laici p̃dicare p̃sumãt: et vrendũ existat ne vitia ꝑ sẽ ꝓtutũ occulte subintrẽt: Nos attendẽtes q̃ doctoꝝ ordo ẽ quasi p̃cipu⁹ i ecclia dei: mãdam⁹ quatenꝰ cũ alios dñs aplos dederit alios ꝓphas alios ꝙo doctores inrdicam⁹ laicis vniuersis cuiuscũq; ordinis cẽseãt officiũ p̃dicãdi. Ad h̃, ꝓpositũ diffuse loquit̃. c. cũ ex iuncto. extra. c. Rõ aũt assignat i glo. sup. d. c. Cũ ex iuncto. q̃a singula officia singulis relict cẽ ꝓmissa. sic etiaꝫ apte patet. 89. di. c. singula. Et nõ solũ de p̃dicatiõe ꝫ etiã de q̃busl̃bꝫ alijs negocijs ecclasticis se intromittẽ laici non debẽt sicut patet ex̃ de iudi. c. decernim⁹. et de reb⁹ eccle. nõ alie. c. Cum laicis. et de arbi. c. Cõtingit. et de cõsti. c. Eccl'a. 2. 96. di. c. Hũ q̃dẽ. 5º ecclia magnificat verbũ dei et sublimat illud platonũ obligatiõe. Obligat enim platos ut de p̃dicatiõe sollicitã curã habeãt. Vñ ex̃ de offi. iudi. ord. c. inter cetera. sic habetur Inter cetera q̃ ad salutẽ spectãt populi xp̃iani pabulũ verbi dei pmarie sibi noscit̃ necũ: q̃a sicut corp⁹ mãli: sic aia spũali cibo nutrit̃. eo q̃ nõ i solo pane viuit hõ: ꝫ in oi verbo qõ. procedit de ore dei Hũ cũ sepe ꝓtingat q̃ epi ꝓpter occupatiões multiplices uel infirmitates corporales aut hostiles incursus seu occasiões alias. ne dicam⁹ defectũ scie qõ in eis reprobandũ ẽ oio nec de cetero toleradũ. p seipsos nõ sufficiũt ministrare verbũ dei ppo marie p amplas dyoceses et diffusas: gnãli ꝓstitutiõe sancim⁹ ut epi viros idoneos ad scẽ p̃dicatõis officiũ salubrit exequẽdũ assumãt potẽtes in ope et sermone q̃ pletes sibi cõmissas vice ipsoꝝ cũ p se idẽ nequerint sollicite visitãtes eas verbo edificẽt et exẽplo q̃b⁹ ipsi indignerint cõgrue necessaria subministrẽt ne. p necessarioꝝ defectu ꝓtrahant desistẽ ab icepto. de cibi. In clemẽ. ꝙo. dudũ. de sepult. aplica auctoritate ꝓcedit̃ p̃dicatoꝝ et minoꝝ ut i coꝝ ecclesie locis et plateis oib⁹ ppo et clero libẽ valeãt p̃dicare ea tota dũtaxat exceptis quas ipsi ordinarij locoꝝ p se p̃dicarẽt aut cotã se facerẽt solẽniter p̃dicari nisi contrariũ ex coꝝ volũtate maneret. Arbitror aũt et ego dispõne spũs sancti actũ esse ut pfata licẽtia p̃dicãdi minoribꝫ et p̃dicatoribꝫ imptiret. qm̃ nisi ipsi ceteriq; medicãtes excolerent vineã dñi sabaoth: vtice de prees et spine iã iplerẽt illã: cũctaq; erroꝝ multiplicib⁹ et hereslb⁹ essent maculata. Vbi paupes frẽs de studijs litteraꝝ ut p̃dicationũ suaꝝ fulgore orbem illuminẽt.

Et q̃nq; sũt p̃ditiões necessarie i vnoquoq; qui vult bene fructuose et vtiliter p̃dicare verbũ dei. Caplm. 2.

Secundũ mysteriũ declarãdũ est de qualitate seu p̃ditiõe p̃dicãtis verbũ dei. Et notabim⁹ q̃nq; p̃cipuas p̃ditiões quas habẽ debet q̃ officiũ p̃dicatiõis exercet. ꝑma dicit scia. 2ª mũdicia. 3ª sapia. 4ª caritas. 5ª patiẽtia. Prima p̃ditio que i vnoquoq; p̃dicãte inueniri debet dicit̃ scietia. Vbi aduertẽdũ est ꝯm Alex. de ales i 3º volumie sũme q̃ triplex est doctrina. ꝑ simplicis exhortatõis. 2ª assũpte professiõis. 3ª p̃dicatiõis. Prima est doctrina simplicis exhortatiõis qua potest vnusq̃sq; fraterna ad monitiõe corrigẽ et docere proximũ suũ. et hec cois ẽ oniz

ꝺm quã oẽs ſcire tenenꝫ ſymbolũ: oꝛa-
tionẽ ꝺñicã: ꝓcepta ꝛecalogi: pctã ca-
pitalia: opa miſericoꝛdie: ⁊ eccl̃ie ſacꝛa.

Decũda ꝛoctrina ꝺicit aſſumpte ꝓ-
feſſionis. Et ꝺm hãc vnuſq; ſcire ve-
let ea que ptinent ad facultatẽ ſuã ad
minus cõpꝛtenter. Sic medici ſcire ve-
lent regulas medicine. ⁊ nõ inꝛiſte. Iu-
riſte ꝺo ſcire vel̃t ſnias legũ ⁊ nõ me-
dicine. ⁊ ſic ꝛe alijs. Tertia ꝛoctrina
ꝺicit ꝓꝺicationis. cuiꝰ miniſtri. i. ꝓꝺica-
toꝛes ſcire tenenꝫ nõ tñ credẽda: ſꝫ etiã
expoſitiões ꝓceptoꝛũ. ita ut ſaltẽ cõpꝛ-
tenẽ ꝛocti poſſint alios inſtruere ⁊ ꝛocẽ
ñ ex̃ ō ꝛeꝛet̃. c. ex inũcto. ꝺicit. Scia
valde neccia ẽ ſacerꝺotibꝰ ad ꝛoctrinã:
qa iuꝝ ꝺbũ, ꝓꝛeticũ labia ſacerꝺotꝫ cu-
ſtodiũt. i. cuſtoꝺire ꝛebẽt ſciam. ꝺm glo.
Que ꝺba etiã notãt. 43. ꝺi. Sit rectoꝛ.
et. 8. q. i. c. Oꝓtet. vbi ſic balꝛt. Oꝓ-
tet eũ q ꝛocet ⁊ inſtruit aias rudes eſſe
talẽ ut, p ingenio ꝺiſcentiũ ſemetipſum
poſſit aptare. ⁊ ꝺbi oꝛꝺinẽ, p audientiũ
capacitate ꝺirigẽ. Debet g̃ apꝛime eſſe
eruꝺitꝰ ⁊ ꝛoctꝰ. Et. 16. q. 1. c. Sic viue.
7. c. Si clericat⁹. ꝺicit. Multo tpe ꝺi-
ſce ⁊ poſtmoꝺum ꝛoceas. Et. 38. ꝺiſ. c.
Ignoꝛantia. Sacrũ ꝓciliũ inqt. Ignoꝛ
rantia maꝛ cũctoꝝ eꝛꝛoꝛũ maxime i ſa-
cerꝺotibꝰ vitanꝺa ẽ q ꝛocẽꝺi officiũ in
ꝓpꝛio ꝛei ſuſceꝛꝛũt. Sacerꝺotes eni ad-
moneꝫ legere ſanctas ſcripturas: ꝑau-
lo apl̃o ꝺicẽte ad Timotheũ. Attende
lectioni exhoꝛtationi ⁊ ꝛoctrine. Et ad
ꝛoc facit. c. Si i laicis. 7. c. Nulli ſacer-
ꝛotum. 7. c. Si iuxta. 7. c. Qui ea. ꝓfata
ꝺi. 38. Et. 39. ꝺi. c. Oꝛꝺinatos. ꝺf. Qui
minime litteris opam ꝛedit ꝓceptoꝛ ẽ
non poteſt litteraꝝ. Et Hiero. ad Nepo-
tianũ ita ſcꝛibit. Diuinas ſcripturas
ſepius lege. imo nunq̃ ꝛe manibꝰ tuis
ſacꝛa lectio ꝛeponat. Sermo ſacerꝺotꝫ
ſcripturaꝝ ſale conꝺitus ſit. Nolo te
ꝛeclamatoꝛẽ eſſe ⁊ fabulũ garꝛulũq;: ſꝫ
miniſteꝛij pitum ⁊ ſacramentoꝝ ꝛei tui
eruꝺitiſſimũ. Verba voluẽ ⁊ celeꝛitate
ꝺicendi apuꝺ impitũ vulgus admiꝛa-
tionem ſui facere unꝺoctoꝛum hominũ
eſt. Ex quibus omnibꝰ colligit̃ q; nullꝰ
pꝛedicare ꝛebet niſi ſit ꝛoctus: ita ut ſal-
tem in eo ſit mediocꝛis ſcientia: ⁊ ſinõ
multũ eminens: ut bꝛ extra. ꝛe elect̃. c.
Cũ nobis. Sꝛ ut Hiero. inqt ad Pau-
linũ. Quod mediocꝛũ eſt ꝓmittunt
medici. tractãt fabꝛilia fabꝛi. Sola ſcꝛi
pturaꝝ ars eſt quã ſibi omnes paſſim
vndicant. Scꝛibimus indocti ꝛoctiq;
poemata paſſim. Hanc gaꝛꝛula anus:
hanc ꝛelirus ſenex: hanc ſophiſta ꝓꝛo-
ſus: hanc vniuerſi ꝓeſumunt lacerant
ꝛocẽt anteq̃ diſcant. Alij adducto ſu-
peꝛcilio gꝛandia ꝛerba tꝛutinantes inꝰ
mulieꝛculas ꝛe ſacꝛis litteris philoſo-
phantur. Ꝛe ille. Sed nonnulli imꝑꝛi-
ti illiteꝛati ⁊ idiote ꝓeſumptionis ven-
to tumefacti ſcientiam damnãt: ſtudia
litteꝛaꝝ ſacꝛaꝝ vituꝑꝛant. Laudant ꝛere ignoꝛantiam ⁊ ꝛuſticitatem.
aſſeꝛũt enim xp̃m humilimos piſcato-
ꝛes ſcilicet apoſtolos ad pꝛedicandum
miſiſſe. Quod Paulus. i. Coꝛ. 2. c. ap-
pꝛobat ꝺicẽs. Que ſtulta ſũt mũꝺi ele-
git ꝺeus ut ꝓfundat ſapientes. Si igit̃
apoſtoli omino rudes ad pꝛedicatio-
nem euangelij ſunt electi. non videtur
ꝛationi conſonuꝫ ꝺicere ſcientiam foꝛe
pꝛedicãtibus neceſſariam. Talibus ſic
arguẽtibꝰ reſpõdet Hiero. ad Paulinũ.
Sacra quippe ruſticitas ſolũ ſibi pꝛo-
deſt. ⁊ quãtũ edificat ex vite merito ec-
cleſiã xp̃i: tantũ nocet ſi ꝛeſtruẽtibꝰ nõ
reſiſtat. Malachias ꝓpha. imo ꝑ Ma-
lachiã ꝺñs inꝛogat ſacerꝺotes legẽ. i.
tãtũ ſacerꝺotis officiũ ẽ inꝛogatũ rñ-
ꝛere ꝛe lege. Et i Deut. legim⁹. Inꝛo-
ga patꝛes tuũ ⁊ ãnũciabit tibi. ſcniores
tuos ⁊ ꝺicẽt tibi. In ꝑs q̃z. 118. Can-
tabiles mihi erãt iuſtificatiões tue i loco
pegrinationis mee. Et in ꝛeſcꝛiptione
viri iuſti cũ eum aꝛboꝛi vite Dauid que
eſt in paꝛaꝺiſo comaꝛet inꝫ ceꝛas ꝓ-
tes ꝛocẽtiã intulit. In lege ꝺñi voluntas eius. ⁊ in lege eius meꝺitabit ꝺie ac
nocte. Daniel in fine ſacꝛatiſſime viſio-
nis iuſtos ait fulgẽ quaſi ſtellas. ⁊ intelligentes. i. ꝛoctos quaſi firmamentũ.

Chides ꝑtū inter se distant iusta rusticitas ⁊ vocta iusticia. Alij stellis. alij celo cōpanē. Quāꝫ iuxta hebraicā veritatē vtrūꝫ ve eruditis possit intelligi. Ita enīz apud eos legim⁹. Qui autem docti fuerint fulgebunt q̄si splendor firmamenti: ⁊ qui ad iusticiā erudiūt multos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Cur dicit̄ Paulus apl's vas electōis? nempe q̄a vas legis ⁊ scripturarū scāz armariū erat. Ꝓbarisei stupēt in doctrina dñi: ⁊ miranē in Petro ⁊ Johanne quō legē sciāt cū nō didicerint litteras. Quicquid eni alijs exercitatio ⁊ quotidiana ilege meditatio tribuere solet. ℔ illis spūs scūs suggerebat ⁊ erāt iuxta qō scriptū est docibiles deo. hec ille. Ecce cui⁹ ꝟbis clare ꝛpendim⁹ q̄ licz apl's scientiā nō habuerit acq̄sitā: tm illā habuerunt infusam. Similit̄ ⁊ pat̄ noster Franciscus ex dono spūs sci tantā plenitudinē gre ⁊ scie accepit ut predicans omnes in stupore ꝙuerteret audientes dñs Bon. 3. pte legende maioris de eo sic ait. Erant eloq̄a ei⁹ nō iania nec risu digna: ℔ ꝟtute spūs sci plena. erant medullas cordis penetrantia ita ut in vehemente stupore audientes ꝙuerterēt. Et in 12. pte legende inq̄t. Erat verbū eius velut ignis ardēs penetrās intima cordis. oiuzq; mētes admiratiōe replebat cū nō humane inuentiōis ornatū ꝓtenderet: sed diuine reuelatiōis afflatu redoleret. ¶ Secūda cōditio quā ꝑdicator bre debet dicit̄ mundicia. Debet enī esse mund⁹ ⁊ imaculat⁹ nō solū in se ℔ primis exēplo dono illos edificans. q̄a ut inq̄t Greg⁹ in omel. Cui⁹ vita despicit̄ restat ut eius ꝑdicatio cōtemnat̄. Et Iero. ad Nepotianū ait. Nō cōfūdant opa tua ꝓmonē tuū. ne cū i eccl'ia loqueris. tacit⁹ q̄s rīdeat: Cur ḡ que dicis ipse nō facis? Delicat⁹ magister est: qui ventre pleno de ieiunijs disputat. Et Jobes Criso⁹ di. 40. c. Multi. ait. Si bñ viveris ⁊ bñ vocueris: pl'm instruis. Si bñ vocueris ⁊ male vixerj tui solius ꝙdemnator es. nā bñ viuēdo ⁊ bñ docēdo pl'm instruis quō debeat viuere. Bñ aūt docendo ⁊ male viuēdo ceū instruis quō te debeat ꝙdēnare. Ad ℔ ꝓpositū etiā Lactan. in. 4. li. di. insti. ait. Boies malūt exēpla quā ꝟba qm̄ loqui facile ē ꝑstare difficile. Vtinā quidē tā multi bñ facerēt. q̄ multi bene loquūt. Et idē in. 3. li. inq̄t. Qui docent tm̄ nec faciūt: ipsi ꝓcept̄ suis debitū pondus. ℔ ille. Nec sufficit extrinsecus exemplū bonū ꝓtexere. nisi ⁊ mens ipsa ꝑdicatoris intrinsecus fuerit munda. q̄a ut inq̄t Greg⁹ sup Ezech. Sermo vulcedinē nō habet quē infra ꝓscientiā vita reprobat remordet. ¶ Tertia ꝓditio predicatoris ꝟbi dei dicit̄ sapia siue prudentia. Debet nāq; prudēs doctrinam coicare. ita ut nō sp oia dicat: nec semp oia taceat. ℔ ploco ⁊ tpe dm̄ q̄ veritate auditorū vtilitati melius ꝙsulit dicere. Greg⁹ in pastorali ait illud quod ponit̄. 43. di. c. sit rector. Sit rector discretus in silentio: vtilis in ꝟbo. ne aut tacenda ꝓferat aut ꝓferenda reticeāt. Nam sicut incauta locutio in errorē ꝓtrahit. ita indiscretū silētiū eos q̄ erudiri poterāt i errore derelinq̄t. Sepe nāq; rectores impudici humanā grāz amittē formidantes loq̄ libere recta ꝓmelcūt dicere ille. Et licz in quolibet officio publico exigat̄ prudentia: ipsa tm̄ multuz est necia bis q̄ ꝑdicāt ꝟbū dei. ita ut locis ꝑsonis ⁊ tpibus suos sciant aptare sermones. nā dm̄ apl'm. Sapiam loq̄mur inter pfectos. parvulis aūt lac damus in potū. Clerūtm̄ ꝑsepe videū fieri videm⁹ ab insipientibus. Predicauit quidā tpe meo cora vtulis. ⁊ uel. 8. de ludo alearum. ⁊ ebdomada sequenti de vitio sodomie. Alter ꝟo in die spūs sci coram ingenti multitudine doctoꝝ virorꝝ. laudes narrauit sci Bernardini. ⁊ similia mlta omitto. ne videar ꝓbos pres velle corrigē. Illud tm̄ silētio nō ē ꝓtereūdū q̄ quidā q̄ feruētes ℔ vere pot⁹ furētes vocari pūt q̄liant̄ sub spē detestationis vitioꝝ. talia publice tāq; sordida ⁊ obscena spurcissimaq; ꝟba fantur. qualiq

minus q̄libet histrio ioculator satyra
z fetidissimus leno loq̄ eruteſceret. Ex
quor impzudenti vocerina q̄ plures ne
dū pcā quedā q̄ ignorabāt didicerunt
vrū etiam z illa ꝓpetrare conati sūt. O
reprēnsibiles. o vitiosi. o veniq̄ nephā
di vitior corruptores. Audite bri Frā
cisci pfilii in regula sic. v. Moneo dꝫ
z exhorto frēs meos i dño ihū xpo. ut
in pdicatione quā faciūt sint exaiata z
casta cor eloqa. ad vtilitatē z edifica
tionē ppli. ānūciādo eis vitia z vtutes
pnā z glām cum brevitate sermonis.
Nōnulli gliant populū induxisse ad ri
sum z truffas. Cōtra qs hiero⁹ ad Ne
potianū ait Lachryme auditor laudes
tue sint. ꝫ ille. Tales aūt magis dicēdi
sunt truffatores q̄ pdicatores: q̄ q̄busꝺ
dam gesticulationibus z truffis conant
ppli'm in risū vertere. Igit q̄ prudens est
vitia hec reprēnsibilia de q̄bus diximus
vitare curat. Quarta ꝺditio pdicantiū dr patia. Euenire q̄ppe solet ut int
multos q̄ laudāt pdicatores inveniāt
nonnulli detractores qō dīna agit dis
pensatione ut pondē detrahētiū fumus
deprimat inanis glie. qui oriri posset ex
ꝓbis blandiētiū. Hinc Greg⁹. 6. q. i. c.
Sūt plurimi. inqt. Sūt plurimi q̄ vitā
bonor ampli⁹ q̄ dēt laudāt. z ne qua
elatio de laude subrepat: pmittit oip
tens de⁹ malos in obtrectatōe z oburgatione prorumpe: ut si q̄ culpa ab ore
laudantiū in corde nascit: ab ore vitu
perantiū suffoceť. hec ille. Patienť itaq̄
z equo aio ferēdi sūt rumusculi plebis
nec curandū ē de oib⁹ q̄ dicūť. nūq̄ talia
essent ꝓpter q̄. si nō cōfutarenť. infamia
notabilis in pīudiciū aiarū oriri posset
Ihū hiero⁹ ad Nepotianū ait. Caue ne
boiuꝫ rumusculo aucuperis z offensam
dei pplor laude cōmutes. Per infamiā
z bonā famā xpi miles gradiť. nec lau
de extolliť. nec vitupatōe frangiť z leta
ptēnit z tristia. Per diē sol non urit eū
neq̄ luna p noctez. hec ille. Et vere nisi
pdicator patiēs extiterit. multā sentiet
amaritudinez. q̄n q̄ vn⁹ laudat alter
vitupat. Laudāt voci subtilitates z p
funda dubia scripturarū. vitupāt ista
vulgares z ignorātes. Extollūt ignorantes z mulierc̄le vulgaria q̄dā exēpla siue parabolas. z de illis viri piti q̄ nō
habēt deuotionē risū suscipiūt. z sic p
ꝓlitate audientiū varia est opinio: variusq̄ appetitus vnoquoq̄ ꝓm suū mo
dū referente. Quinta ꝺditio pdicatoris euangelij nūcupať caritas. Hec facit predicatores querē nō q̄ sua sūt: ꝫ q̄
ihū xpi. Et. i. Cor. ix. z. x. capitulis vocor gentiū ait. Nō querēs quod mihi
vtile est. ꝫ qō multis: ut salui fiāt. Querunt que sua sūt q̄ pdicant: aut cupiditate glorie: aut appetitu ambitionis honoris z dignitatis: aut amore lucri z
spe questⁱ. aut veniq̄ respcū cuiuslibet
cōmodi tpalis. Nō stant ista cū caritate que deū diligere facit ꝓpter se: z proximū ꝓpter deum.

De q̄nq̄ fructibus z vtilitatib⁹ ꝺbi
dei. z q̄re vtile ē oib⁹ illud audire libenť

Certū mysteriū Capl'm. 3. declarādū ē de vtilitate audiētiū ꝺbū dei. Et si multi sint fructus z vtilitates deuote audiētiū ꝺbū
dei. tm nos i pīncipio tm q̄nq̄ explicabimus q̄tenus his fructib⁹ excogitatis
vnusq̄sq̄ animē ad libenť z deuote audiendū illud. 1°. dicit illumiatio. 2°. exhortatio. 3°. fortificatio. 4°. delectatio. 5°. explatio. Prima vtilitas ꝺbi
dei dicit illumiatio. Illumiat q̄ppe itellectū hois. sicut sol illuminat mūdū. Et
ꝫ inqt Dauid i ps. Declaratio ꝺmonuꝫ
tuor illuiat: z itellectū dat pvulis. Et
iterū. Lucerna pedibus meis ꝺbū tuū
z lumē semitis meis. Illumiať siquidē
mēs attēte audiētiū z cū vtilitate respectu credēdor ut sciāt fidei rudimenta. 2°. respcū colēdor ut deū colāt creatorē. 3°. respcū abhorrēdor ut vitia abhorreāt z vitēt. 4°. respcū acceptādorū
ut virtutes acceptēt z insequāť. 5°. respectu spnendor ut mūdū spnent z eius bona. 6°. respcū angelor ut opa agant
que mādanť in lege. 7°. respcū timēdor

ut penas inferni timeāt. 8. respectu residerandoꝝ ut btitudine etnā residerēt nam nisi hec huiusmōi ꝓphis ꝑdicarēt cēs velut cecis varijs inuoluerent erroribus. Secūda vtilitas quā ꝓsequūt ẏhū rei audientes dicit ꝓfortatio. Nā licꝫ multi sciant bona que opari tenent mala a qb⁹ sibi cauere debēt. tñ qnqꝫ nec bona facūt nec mala fugūt deuicti quadā tepiditate uel pot⁹ sensu alitate delectatiōe hoꝝ tpaliū. Alij etiā quis sciant penas inferni fore timendas residerandūqꝫ celū precꝫ xpi passione deflendā. tñ cor baket ifipidū sine timore sine residerio sine vlla pietate. Cum ẏo tales audūt ẏhū rei frequent ꝓfortant ad reponendā cum tepiditatez. ad amplectendas ẏtutes. ad surgēdum a pctis. ad cōpatiēdū xpo passo. ad timēdos geēne cruciat⁹: ad residerandū regnū rei. Quia ut Hiero. ait ad Paulinuz. Habet nescio qd latentis energie viue vocis actus. in aures discipuli doctoris ore trāsfusa fortius sonat. Hñ Heschines cū Rhodi exularet legēs illa Demostenis oīo quā adūsus eum habuerat mirātib⁹ cūctis atqꝫ laudantibus suspirans ait. Quid si audisset is ipsam bestiā sua ẏba resonātē? hec ille. Quāta aūt sit vis in ẏbo rei predicato apparet vndiqꝫ ex mirādis ereplis tam apl̄oꝝ q̄ aliorꝝ. Petr⁹ nāqꝫ p⁹ susceptū spm̄ scm̄ vna ꝑdicatē tria milia aiarū cōuertit ad xpm Act̄. 2. c. Quid fecit Paul⁹ vas electiōis? qd reliq oēs apl̄i discipuli xpi? Et dicb⁹ nīis vnde q̄si renouata videt religio xpi sustētata ecclesia pcōres ad pniam aiari nisi ex auditu ꝑdicātiū? O ẏhū rei benedictū o ẏhū salutifez. o ꝑdicatio fecūdissima o ūstrumētū salubre. quo cōmoueri pñt mentes dure ad agendū pniaz cordaq; oīuz ad ẏtutes secūdas. Tertia vtilitas audientiū ẏhū rei dicit̄ fortificatio. Fortificat eni eos q̄ boni sunt ut in melius ꝓficiant et pseuerēt. ita q; ex ẏbo rei q̄si pseruant et nutriunt. sicut plantula que ut viriditatē fruct̄ irrigat aqs.

Ideo xp̄s ait Matb̄ 4. Nō in solo pane viuit hō: ꝫ in oi ẏbo qō ꝓcedit de ore dei. Quarta vtilitas dicit delectatio. Delectat eteni ẏhū rei et recreat spūaliter audiētes. nā ois aia bona letant audit magnalia sūmi imperatoris celoꝝ. et quicunqꝫ aliquē diligit de ipso libent loqr̄. et libent audit bn̄ de illo loquētes. Sic qui rei amant et ex ipso sunt ẏba eius audiunt. ut dicit Job. 8. c. Et Maria magdalene que dilexit multū Luc. 7. saturari non potest audiendo ẏba melliflua xpi ibu. Luc. 7. c. Quinta vtilitas dicit exemplatio. Solent nāqꝫ audientes ẏhū rei exemplū bonū ꝓmis suis. nam sepe cōtingit ut hi qui infime sūt ꝓdinōis videntes viros gnes. utputa religiosos. viros doctos. nobiles et honestos ciues ad ꝑdicationē ꝓfluē. animent et ipsi ad eā audiendā diligenter Ergo ut finem huic sermoni faciā cum tam grandia tamqꝫ mirifica sint priuilegia verbi diuini cēs aduoco. cunctos inuito. singulisqꝫ clamo: Venite et audite ut audiendo ẏhū rei acqrere possitis eius grāz. et deinde puenire ad btāz gloriam in qua xp̄s benedictus viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Feria secūda p⁹ oñicā in sexagesima de ẏbo rei et ei⁹ auditione. Sermo. 9.

In corde bono et optimo audientes ẏhū retinent et fructū afferūt i patientia. Verba sūt xpi ibu saluatoris originaliter Luc. 8. c. Quis multa dicta sint in supiori sermē de ꝑdicato ẏbo rei. restant tñ adhuc de et⁹ audinōe aliq; differenda. Opus eni ē ꝓfutare illos q̄ uel audire respuūt. uel negligent audiunt. aut audiētes nō custodiūt verbū. Et reuera satis supqꝫ necessaria ē hec ꝓfabulatio ut inducāt hoies ad audiēdū ẏhū diuinū cū affectu et vtilitate salut⁹ sue. Nam nō desunt diaboli tēptamenta ad

remouendas mẽtes ab auditu spũalis
doctrine. cũ ipsa sit quasi sagitta vulne-
rans astutiã eius. Idcirco de auditio-
ne verbi dei dicere volentes: notabim⁹
in hoc sermone principaliter tria myste-
ria declaranda.
Primũ dicit inductio.
Secundũ modificatio.
Tertiũ obligatio.
Qualiẽ cãs inducunt ad audiẽdum
verbũ dei a scriptura a nã & ab exẽplis.
Primũ mysteriũ / Capitm.j.
declarandũ de auditicẽ verbi dei
dicit inductio. Ad illud etenim
audiendũ inducimur ꝓpter tria. p̃, ꝓpt
nãm. 2°, ꝓpter scripturã. 3°, ꝓpter ex-
empla. Primo inducimur ut libenter
audiamus verbũ dei ab ipsa nã. Nam ut
Senẽ. ad Lucillũ ait. Docibiles nã nos
edidit. Et ẽm Ciceronẽ i sua rhetorica
Ds docilis est: qui vult attente audire.
Et ut idẽ Cicero i qõ. tuscul. ait. Inest
mentib⁹ nostris insatiabilis quedã cu-
piditas veri videndi. Nõ in p̃ de offic.
confirmat. d. Hẽs trahimur & ducimur
ad cognitiõis & scie cupiditatẽ. in qua
excellere pulchrũ putam⁹. Et hoc ipsum
Arĩ. explicauit i. i. metha. iquiẽs. Hẽs
homes nã scire desiderãt. Et in. 3. ethi. & i
ix. ꝓpte. phleumatũ asserens. Addiscere
quidẽ facile & delectabile nã oibus est.
Cũ q̃ q̃si incredibilis sit numer⁹ igno-
rãtiũ viã dñi. & p̃dicatores illã docẽt:
natura ipsa mouere debet oiũz aios ad
illos audiendũ. Hec valet quorũdã de
se supba p̃sũptio: q̃ se credunt omnia
scire: q̃si ut ait sapiẽs, p̃v. i. Audiens
sapiens sapientior erit. Quinimo null⁹
est adeo putus qui ꝓbitior fieri nõ possit.
Hinc Lactan. de ira dei. de Socrate ait
Socrates cũ esset oiũz phorũ doctiss-
mus. ut ceterorũ argueret inscitiã q̃ se
aliquid tenere arbitrabant ait se nihil
scire nisi vnũ. q̃a nihil sciret. Et Mer-
curi⁹ thermegist⁹ phs maxim⁹ dicebat.
Maxima ps eor q̃ scim⁹ è minima pars
eor q̃ ignoram⁹. Jõ nõnda valde sunt
dicro. verba q̃ ad Salmachiũ & Oceanũ
ita scribit. Dũ eẽm iuuenis nimio feruo-
bã amore discẽdi. nec iuẽ quorũdã p̃-
sumptionẽ ipse me vocui. Apollinarez
audiui Antiochie frequẽt & colui. Hã
canis spargebãt caput: & magistr⁹ pot⁹ q̃
discipulũ vocebat. Perrexi tñ Alexan-
driã. audiui Didimũ. i multis ei gratias
ago. q̃a q̃ nesciui didici. q̃ sciebã illo
docẽte nõ pdidi. Putabãt me boies finẽ
fecisse discẽdi. Veni rursũ⁹ hierosolymã
& lethleẽ. q̃ labore quo p̃cio. Saraniã
nocturnũ babui p̃ceptorẽ. Timebat. n
indeos. & alterũm exhibebat Michode-
mũ. hec ille. Si itaq⁹ tant⁹ doctor luce
scie predit⁹ audire ut addisceret nõ eru
bescebat. q̃ p̃sũptio illa è eor q̃ ul' ignoo
rantes vel parũ docti sũt dicẽtiũ se pdi-
cationẽ nõ velle audire q̃a illa nõ egẽt?
Propẽ tales vtiq⁹ Senẽ. li. o trãq̃llitate
ai ait. Puto mltos ad sapiam venire po
tuisse si non putassent se puenisse. 2°
inducimur ut, pmpte audiam⁹ verbũ dei
ab ipsa scriptura. Cõcordãt q̃pe voces
oiũz scripturaꝝ nedũ diuinaꝝ. verũ etiã &
moraliũ phorũ. q⁹ vnusq̃sq⁹ sollicit⁹ esse
debz ad discẽdũ. Vñ Arĩ. p. ethi. ait. Qui
neq⁹ ipse intelligit. neq⁹ aliũ audiẽs in
aio pot. hẽ iuuenis nat⁹ è. Et Macrobi⁹
li. 2. saturnaliũ. Sine doctria vita è q̃si
mortis imago. Et Tulli⁹. li. 2. q. tus.
Ut ager q̃ quis fertilis sine cultura fru-
ctuosus eẽ nõ pot. sic sine doctria anim⁹
Et idẽ li. i. de oratore. Nõ ignoro ea q̃
bona sunt meliora fieri posse doctrina.
Et iuris cõsultus. ff. de fidei cõmiss. lib. l.
apud iulianũ. inqt. Cupiditas discẽdi
è optima rõ vincẽdi. Vñ Julian⁹ dixisse
fert. Et si altez prẽdẽ i sepulchro haberẽ
adhuc discẽ qd vellẽ. Hic è q⁹ etiã sapiẽs
Eccl. 6. ait. Si inclinaueris aurẽ tuã accip
pies doctrinã: & si dilexeris audire sapiẽs
eris. & iõ, p̃v. 22. Qui diligit disciplinã
diligit sciaz. & p̃v. 12. Qui cuitat disce-
re incidit i mala. & p̃v. 19. Suscipe di-
sciplinã ut sis sapiẽs i nouissimis tuis
Ezech. 3. abidẽ. Inclina aurẽ tuã & audi
verba sapiẽtũ. Sit & alie hi⁹ scripturaꝝ
voces q̃si innumerabiles: horrãtes boies

ut ꝓmpto aio audire ꝛc lint ꝟba doctoꝝ
7 sapientū ut 7 ipi ꝑ exercitiū disciplīe
docti euadere ꝓssint. Tz inducim̄ ad
audiēdū eos q̄ docent bñ btēq; viuere
ab exēplis. Scribit. n. Valeriꝰ maxim⁹
li. ꝛc studio 7 industria. qō etiā refert
Tulliꝰ. li. de senectute. q; Solon pbs si-
gnificauit ꝟsibꝰ se quottidie senescētē
aliq̄d discere. Supmo ꝟo die vite assi-
stentibꝰ amicis quedāq; inter se ꝓferē-
tibus satis iam p̄sūm caput erexit inter-
rogatusq;: qua ꝓpē id fecisset. rñdit ut
cum istud quicq̄d est de quo disputatis
ꝓcepero moriar. At 7 Viero. ad Pauli-
num inducit multoꝝ pboꝝ exēpla qui
auiditate discendi nullū timuerunt la-
borē. Legimus inq̄t in veteribꝰ histoꝛijs
ꝙdā lustrasse, puincias. nouos adijsse
ꝓ'los. maria trāsisse. ut eos quos ex li-
bris nouerāt coꝝā q̄z viderēt. Sic Py-
thagoras mēphiticos vates. sic Plato
egyptū. 7 Archytā tarentinū: cāq; oꝛā
italie que quondā magna grecia dice-
batur laboꝛiosissime ꝑagrauit. ut qui
Athenis magister erat 7 potēs: cuiusq;
doctrinas Academie gymnasia pso-
nabant fieret ꝑegrinus atq; discipul⁹:
malens aliena vrecūde discere. q̄ sua
impudenē ingerē. Denicq; cū lrās q̄si
toto fugiētes oꝛbe psequīē capt⁹ a pira-
tis. vnundatus tyranno crudelissimo
paruit captiuus victus 7 seruus. Iñ
q̄a pbus maioꝛ emēte se fuit. Ad Titū
liuiū lacteo eloquentie fonte manantē
ex vltimis hispanie galliarūq; finibus
quosdaz venisse nobiles legimus: 7 q̄s
ad sui cōꝑlationē Roma nō traxerat
vnius vomis fama pduxit. Habuit illa
etas inauditū oīb⁹ seculis celebꝛādūq;
miraculū: ut vrbez tantā ingressi aliud
extra vrbē quererēt. Apollon⁹ ille ma-
gus ut vulgꝰ loq̄t siue pbs ut Pytha-
goꝛici tradūt. intrauit ꝑsas. ꝑāsiuit
caucasū albanos scythas massagetas
opulentissima indie regna ꝓnetrauit:
7 ad extremuz latissimo ꝓbison amne
transmisso ꝓuenit ad brachmanas ut
Hyarchaꝫ in throno sedentē aureo: 7
de tantali fonte potantē iné paucos di-
scipulos. de natura. de moꝛib⁹. de cursu
dieꝝ 7 sideꝝ audiret docentē. Inde ꝑ
Ethiopiam: babylonios: chaldeos ane-
dos: assyrios: partos: syros: fenices:
arabes. palestinos. reuersus alexādriā
ꝑrexit ethiopiam: ut gymnosophistas
7 famosissimā solis mensam videret in
sabulo. Inuenit vir ille vbiq; ꝙd discēt
7 semp ꝓficiens: semp se melioꝛ fieret.
Scripsit sup hoc plenissime octo volu-
minibus Philostratus. hec ille. Et idē
Viero. ad Nepotianū cōmendās sapie
studiū ait de Demosthene. Sapiens vir
ille grecie Demosthenes cū expletis cē-
tum septē ānis se moꝛi cerneret dixisse
ferē se velle q; tūc egrederet̄ e vita cum
sape cepisset. His igit̄ exemplis dānari
pōt temeritas illoꝝ qui se existimāt oīa
scire. oīa sape. oīa veniq; itelligē. Quo
fit ut p̄dicatoꝛes doctos nō solū audire
recusent. vrū etiā 7 puipendant sepe 7
aspnent. Ex dictis tñ clarissime cōstat
nil vnicuiq; tātū ꝓuenire posse q̄ tū au-
dire disciplinā 7 eruditionē. Hā ex eius
auditu fructū nō mediocrē suscipiunt
viri 7 mulieres. senes 7 paruuli. boni 7
mali. docti pariter 7 indocti.

De ꝟbū dei ē audiendū cū sollicitu-
dine deuotiē 7 humilitate. Cap. z.

Secūdū mysteriū ꝓtēplādū dicit
modificatio. in q̄ apire licet q̄liē
ꝟbū dei sit ab oīb⁹ audiendū ut
in oīb⁹ seruet̄ oꝛdo debit⁹ 7 mēsura. Et
ad h̄ intelligēdū dico q; ꝟbū dei dz au-
diri triplicit̄ ꝑ sollicite. z. deuote. z.
būiliter. ꝑ ꝟbū dei ē audiēdū sollicite
ut q̄ fructū ei⁹ hre cupit. conet̄ a ꝓnci-
pio inēsse sermoni. nā sūt nōnulli q̄ ad
p̄dicationem ꝓfluūt: 7 tñ ob pigritiā 7
somnolētiā raro integrā illam audiūt.
Alij ꝟo auaricia victi. dieb⁹ ferialib⁹
nolūt p̄dicatoēs audire. timētes amittē
tēp⁹ 7 lucra. Quib⁹ ego dico q; nō bñ
faciūt. qm̄ si audirēt q̄nq̄ginta p̄dicati-
ones nō exprendēt̄ i illis audiēdis triuz
dieꝝ spaciū. Et tñ maius esset lucrum
aie quod inde euenire posset. q; lucruz

omniū tpaliū bonorū. Sz si aliqs tanta necessitate constringeret q nūl laborando victū acquirere non posset. tunc illum ad audiendū ꝟbū dei nō compellerē.qm̄ ut ait Aug.3.topicoꝝ. Melꝰ ē philosophari q̄ ditari.sed nō indigēti necessarijs. Tz° est audiendū ꝟbū dei ꝛ euote. Et hoc dico aut ꝓpter eos qui in ꝑdicatione dormiūt aut ꝓpter illos qui inter se confabulant.aut ꝓpter alios q̄ deambulando cū suo strepitu ꝛ irreuerentia predicatorē ipsū ꝛ audientes turbant. aut ꝓpter lasciuos ꝛ vanos iuuenes.leuesq mulierculas. qui dum ꝑdicatur mutuo sese iocando: ꝑcupiscēdo ridendoq conspiciunt. In quibꝰ nulla est cōfūctio. nulla fides.nulla religio. Et ꝑ his oibus facit illud dictū Aug i.q.i.c. Interrogo.sic.d. Clos frēs uel sorores dicite mihi: quid plus ē videt vobis corpus xp̄i an verbū xp̄i? Si verum vultis rndere hoc dicere debetis: quia nō sit minus verbū dei q̄ corpus xp̄i. Et iō quāta sollicitudine obseruamus quādo nobis corpꝰ xp̄i ministrat ne ex ipso de manibus nostris aliqd in terrā cadat: tanta sollicitudine obseruemus ne ꝟbū dn̄i qō nobis erogatur dum aliud cogitamus aut loquimur: de corde puro decreat: qa non minus reus erit qui ꝟbū dei negligent audierit: q̄ ille qui corpꝰ xp̄i sua negligentia in terrā cadere ꝑmiserit. ℔ ille. Archi. ꝟo sup hoc.c.d. q cōpatio corpis xp̄i ꝛ ꝟbi predicati nō fit respectu dignitatis ꝛ excellentie. sed respectu efficacie. qm̄ non minorē efficaciā ꝓsequit qui cū deuotione audit ꝟbum dei.q̄ q cū reuerentia suscipit corpꝰ xp̄i. Unde glo sup dicto ꝟbo.d. Uerbū id est ꝑdicatio que plures conuertit: ꝛ plus facit cōpungi hoiez ita ut oia petā ꝑ eam tollant. Sz p corpus xp̄i tollūt venialia. ut de ꝓse. di.z.c. Iterat. Tz° est audiendū verbū dei humiliter. Consistit aūt humilitas in auditore ut bñ intēdat. ꝛ in bonam partē suscipiat ea que predicant. Nam repiunt ꝛ quidem plurimi qui vellent oia ꝑm appetitū suū dici. nec cogitāt q in ꝑdicatiōe satisfaciendū est tot varietatibus ꝑsonarū. Alij aūt si nō sentūt euangelij textū de ꝟbo ad ꝟbū explicari statim detrahūt murmurāt arguunt. d. xp̄m misisse apl̄os ad ꝑdicandū euangelium. Et tn quicqd reducit ad dei ꝛ ꝓximi caritatē.quicqd inducit homines ad deum colendū timendū ꝛ diligēdū. quicqd deniq ipsos a vitijs retrahit ꝛ ad virtutes hortat recte eu āgeliū dicit. Unde Hiero.i epl'az ad Gal'. scribit illud qō pmt.i.q.i.c. Marchion. Marchion ꝛ Basilides ꝛ cetere hereticoꝝ secte nō habent dei euangeliū: qa nō habent spiritū scīm sine quo humanū fit euangeliū qō decet. Nec putemus in ꝟbis scripturarū esse euangeliū: sed in sensu nō in superficie: sed in medulla.nō in sermonū foliis: sed in radice rōnis. Nec ibi Nonulli insuper egre ferūt si qñq vitia reprehendant: eo q ꝛ ipi vitiosi sūt. nec de suis vitijs corrigi patiunt. Ꝑro qbꝰ est illa Hiero. sntia ad Nepotianuz. Nemine specialiter meus sermo pulsauit. Generalis de vitijs disputatio ē. Qui mihi prius itaq irasci voluerit. ipse de se q talis sit ꝓfitebitur. Hec ille. Cōcludo igitur dicendo omnibꝰ illud Jac. i. In mansuetudine suscipite insitū verbū quod saluare potest animas vestras.

Qz obligant hoies ꝑo loco ꝛ tpe audire verbū dei. ꝛ memoriter retinere ac opere implere. Capl'm.3.

Circa mysteriū declarādū dicit obligatio. Obligant siquidem hoies circa auditionem ꝟbi dei maxime ad tria. Ꝟ ad illud audiendū. Az° ad retinendum. Tz° ad faciendum. Primo obligant hoies ad verbuz dei audiendū. Nō accipi pōt: tū qa vnusquisq suaz salutē desiderare debet quā assequi pōt ꝟbo dei mediante: tū qa ad hoc inducit scriptura ut supius visū est Sz queri pōt. cur nō ꝑcepit eccl'ia audiri dīnū ꝟbū ita expresse sicut ꝛ missas cū tante utilitatis sit audire ꝑdicatiōes Et dicimus q hoc fit ꝓpter tria. Ꝟ ꝓpter

obligationē curatorū. ¶ 2°. ꝓpter paucitatē ꝑdicatorū. 3°. ꝓpter incōmoditatē ꝓp̄lor. ¶ Prima rō ē ꝓpter obligationē curatorꝫ. Illā q̄ curā aliarū habēt: teneāt suo ꝓp̄ō ꝑdicare. sicut ꝓz in.c. supi⁹ all'. i mone ꝑcedēti. inē ceta. de officio iudicis ordi. Et. 38. di. c. Ecce. Et 16. q. 1 c. Admonemus. c. Ecce. Si g̃ ꝓlati obligant suo ꝓp̄ō ꝑdicare. g̃ ꝓp̄i ꝓ loco et tpe ꝑdicationē vel̄t audire. Illū de ꝓse. di. i. c. Sacerdote. dr̄. Sacerdote verbū i eccl̄ia faciēte: si q̄s egressus fuerit de auditorio excōicet. Et in. c. cēs fideles. dr̄. Omnes fideles q̄ ꝓuenūt in solennitatibus sacris ad eccl̄iam. et scripturas ap̄lor et euangeliū audiāt. 2°. nō obligauit eccl̄ia ad audiendū ꝟbuz dei vel̄ termiate sic ad audiendū missas. ꝓp̄ paucitatē et raritatē ꝑdicatorū: q̄a rari sūt q̄ ꝑdicēt. et multi q̄ celebrāt missas. 3°. rō ē. ꝓpter incōmoditatē ꝓp̄lor. Illā multi sūt rurales et i mōtib⁹ habitātes et i alijs locis q̄b⁹ difficile eēt sic audire ꝑdicationes sicut et missas. Nō tamen excusant̄ bi⁹. ꝓ loco et tpe additē ꝑ aliquā viā q̄ sūt ꝑm statū suū eis neccia ad salutē. 2°. obligāt̄ hoies ad ꝟbū dei retinendū. Delect nāq̄ vnusq̄sq̄ facē q̄ in se est: ut si nō oiuz qui predicāt̄ saltē aliqua memoriter teneat. Ad q̄ multū. ꝑdesse pōt domestica confabulatio et colocatio cū vroze filijs aut amicis de bis que ꝑdicata sūt. 3°. obligant̄ hoies ad ꝟbū dei faciendum. Illā ut dr̄ Aug. ri. c. Beti q̄ audiūt ꝟbū dei et custodiūt illud Et Matb. 4. xp̄us intulit. Sis q̄ audit ꝟba mea et facit ea. assimilabit̄ viro sapiēti q̄ edificauit domū suā supra petram: Et descēdit pluuia et venerūt flumia et flauerunt venti: et irruerūt in domū illam et nō cecidit. Fundata eni erat sup̄ firmā petrā. Et ois q̄ audit ꝟba mea et nō facit ea: similis est viro stulto q̄ edificat domuz suā supra arenam: Et descendit pluuia et venerūt flumina. et flauerunt venti et impegerunt in domū illā: et cecidit et fuit ruina eius magna. Hinc etiā Jacobus. 1. c. ait. Estote factores ꝟbi et non auditores tantū fallētes vosmet ipos: q̄a si q̄s auditor ē ꝟbi et nō factor hic compabit̄ viro ꝓsideranti vultū natiuitatis sue in speculo. Cōsiderauit eni se et abūt. et statī oblit⁹ ē qualis fuerit. Ergo seruent̄ oia que tacta sunt de audītione ꝟbi dei. ut sit semē cadēs in bonā terrā nō secus viā. nō sup̄ petrā nec inter spinas. afferēs fructū. put saluator benign⁹ i lectiōe euāgelica explicauit. quā et ꝓposuit p sitūtudinē loquens indeq̄ illā exposuit: sicut patz in tex. sapienter cōcludēs. Ne q̄ bono corde et uotaq̄ mēte dei ꝟbū audiunt. fructū in psenti suscipiūt gre. et i futuro pennis glozie in qua xp̄us saluator ouiz sedet ad dexterā p̄is: cū quo viuit et regnat in secula seculorū. Amen.

¶ Feria tertia post dñicā in sexagesima de seueritate dine iusticie q̄ mouē debet pcōres ad pniaz. Sermo. x.

Reddetur cuiq̄ ꝓm merita sua. Dñi nr̄i ibu xp̄i verba sunt ista originaliter Matb. 16. c. Netant plurimi i malis suis neq̄ de illis pnitentiā agē ullo pacto ꝓponūt. qm̄ nō arbitrāt̄ deū pcōr suoz vltorez: Quinimo falso sibi blādiūt et psuadēt nullā p⁹ hanc vitā obstinatis pcōrib⁹ pnā a iusto iudice forē patā. Quo sit ut i dies de⁹ ores fiāt: et ad vitia q̄libz sine timore labāt. Qua ꝓpt in pnūti ꝓmoē aliq̄ de dine iusticie seueritate dicere statui: ut per eius tremendam ꝓsiderationē dura pcōr corda mollescant: q̄b⁹ oñdem⁹ q̄ seue si se nō correxerit puniēt a deo. qm̄ ipse ut ꝟba ꝓposita dicūt: reddet vnicuiq̄ ꝓm opa sua bonis. s. gaudia paradisi. et malis gehenne cruciatū. In q̄b⁹ ꝟbis de dine iusticie seueritate tria mysteria sūt ꝓsideranda

Primū vicit punitio.
Secundū restrictio.
Tertiū permissio.

Qualiter ꝛeus punit malos ꝓ hanc
vitã si se nõ cozrexerint. ꝫ eos q̃ dicunt
non esse aliud malũ neq; bonũ q̃ illud
quod experimur in pũti. Capl̃m. j.

Rimũ mysteriũ ꝓsiderandũ ꝛe
seu eritate dine iusticie dicit̃ pu
nitio. In q̃ declarãda est falsa ꝛ
erronea sñia ꝛ opinio coꝝ q̃ dicũt non
expedire petõrib⁹ ad pniam reuerti: qa
ꝓ hãc vitã nullũ ampli⁹ sentiet malũ.
Cõtra tales q̃ theologi sacri sic potẽtis
sime arguũt. Vbicũq; est sũma iusticia
ibi dz cẽ iusta meritoꝝ retributio. Sed
cũ nõ puniat malos in hac vita. q̃ pu
niet illos ꝓ hãc vitã. Maioꝝ ꝓpositio
ꝓstat ex dictis Nullij in epla ꝛe casu rei
publice. d. Justicia est ꝑstans ꝛ ꝑpetua
voluntas ius suũ vnicuiq; tribuẽs. ꝛ hec
est diffinitio iusticie q̃ hr̃. ff. ꝛe iusticia ꝛ
iure. l. iusticia. ꝛ Institute ꝛe iusticia ꝛ
iure. l. iusticia. Sz probare etiã vtẽm⁹ tria
q̃ ꝓtinent i rõne ptacta. ꝓ iusticie dine
vitatẽ. Iz ꝓ malos in hac vita ipunitatem. 3° ꝫ ipsos rigida aspitatẽ Prio
ꝓbare vtẽm⁹ diuine iusticie vitatẽ. Et
ad h̃ sũt scripture sacre copiosissima di
cta. Nã Dauid i ps. 100. ait. Just⁹ dñs
ꝛ iusticiã dilexit eqtatẽ vidit vult⁹ eius
Et ps. 18. Justicie dñi. r. l. c. Et ps. 30.
In iusticia tua liba me. Et ps. 39. An
nunciaui iusticiã tuã in eccl̃ia magna
Et ps. 70. Memorabor iusticie tue so
lius. Et ps. 84. Justicia aĩ eũ ãbula
bit. Et ps. 47. Justicia dñi plena ẽ ꝛra
Et ps. 88. Justicia ꝛ iud. p̃. se. t. Et ps
110 Justicia eius manet in selm scl̃i. Et
Ysaie. 51. dicit dñs. Justicia mea nõ ve
ficiet. Et Ysa. 59 Indut⁹ est iusticia ut
lorica. Et Baruch. p̃. Dño ꝛeo nostro
iusticia. Et Hiere. 12 Just⁹ quidẽ tu es
dñe. Et. 1. Esdre. 7. In reliq̃ reposita
est mihi corona iusticie quaz reddet mi
dñs i illa die iustus iudex. Sz aliqs
põt arguẽ q̃ in ꝛeo nulla sit iusticia. ꝑ
qa ꝫm pbm. 5. ethicoꝝ. c. 2. Dñi ad ser
uũ nõ ẽ iusticia. qa iusticia in qdã eqlitate ad alterꝝ ꝓsistit. ꝫ ꝛeus ẽ dñs oiuz
q̃ in ipso nõ ẽ iusticia. 2° arguit̃. quia
iusticia respicit ꝛebitũ. ꝛe⁹ aũt nulli ꝛebi
toꝝ est. q̃ i ipso nõ ẽ iusticia. Hãc. q. solu
tie Ric. ꝛe media vulla. 4. d. 21. 4. d. Oz
iusticia põt accipi. p rectitudine voluntat̃
qua vult aliq̃s reddere vnicuiq; in di
stribuendo uel cõmutãdo qõ ei ꝛebetur
ꝛ ꝫm h̃ duplex ẽ iusticia. s. distributiua
qua aliq̃s vult oĩbus qui sũt ꝛe coitate
distribuere bona coia ꝫm ꝛebitã ꝓpoꝛ
tionis equalitatẽ. Et cõmutatiua qua
aliq̃s in cõmutãdo vult seruare ꝛebitã
equalitatẽ ꝫm quãtatẽ. Cõmutatiua
iusticia ꝓprie loquẽdo in ꝛeo nõ est: qa
nulli est ꝛebitoꝝ ex legis necitate. ꝛ de
bono retribuit vltra meritũ. ꝛ de malo
citra demeritũ. Justicia ꝛo distributiua i ꝛeo ẽ. Qib⁹ eni distribuit bona sua
ꝫm ꝛebitã ꝓpoꝛtiõis equalitatẽ. Ad
ꝓmũ ergo argumẽtũ dicẽdum q̃ licz
dñi ad seruũ nõ sit iusticia cõmutatiua
ꝫm plenã rõnẽ ciusdẽ: qa inẽ dñm ꝛ ser
uũ nõ est equalitas eo q̃ oia que sunt
serui sũt dñi. tũ dñi ad seruos põt ee iu
sticia distributiua q̃ nõ requirit equa
litatẽ q̃titatis. ꝫ ꝓportionalitatis: que
est equalitas duaꝝ ꝓportionũ q̃ cõsistit
in hoc q̃ seruis ꝓportionalit̃ retribuit
ꝫm merita sua. Ad secũdũ dicẽdũ q̃
etsi ꝛeus nulli creature sit ꝛebitoꝝ ex re
cepto: tũ ꝛebitoꝝ ẽ ex ꝓmisso. Nulli eni
est ꝛebitoꝝ nisi cui vult. Si aũt queraĩ
quare vult: nõ respondeo nisi qa vult
qa voluntas sua est prima cã. hec Ric.
Ergo q̃ vis ꝛe⁹ nihil patiat̃ ex peccat̃
cõmissis nihilq; ei⁹ infinite bonitati ad
augeat ex bonis cõmissis. tũ malos pu
nire: bonos premiare ex iusticia distri
butiua ꝛebet: quoniam sic ipse promi
sit. Dixit enim per prophetam psal. 36.
Qui malignantur exterminabuntur.
Et Apoc. 20. Ecce veniio cito ꝛ mer
ces mea mecum est dare vnicuiq; ꝫm
opera sua. Propter hoc dicit sapiens
p̃. 30. Iniquitates sue capient impi
um: ꝛ funibus peccatoꝝ suoꝝ con
stringetur. Et Proverbioꝝ. xi. Sim
plicitas iustoꝝ diriget eos. ꝛ sup
plantatio peruersoꝝ vastabit illos.

Et ꝓv.13.c. Peccatores ꝑsequet malũ
7 iustis retribuent bona. Et ꝓv.14. Do
mus impiorũ ꝛelebit: tabernacula iusto
rum germinabunt. Et Job.34. Opus
hois reddet illi ds: 7 iuxta vias singu
lorũ restituet. Et Paulus Gal.6.ait.
Que enī seminauerit hō: hec 7 metet. Et
1.Cor.3. Unusqsq; ꝓpriā mercedē ac
cipiet ꝑm suū laborē. Et Eph.6. Unus
quisq; quodcūq; fecerit bonū hoc ꝑcipiet
Que auctoritates 7 sanctorꝫ dicta iu
sticiam distributiuā sūmi ꝛei narrant.

7z°. ꝓbare ꝛemus petōrū impunita
tem. s. q̄ in hac vita non cōs petōres ꝛe
suis malis punīt. Et ad hoc ē auctori
tas Job.21.d. Abundāt tabernacula
predonū. Et Hiere.c.12°. q̄ sic ds̄ allo
quitur. Quare via impiorū ꝓsperatur
bene est oibus qui preuaricāt 7 inique
agūt? Plantasti eos 7 radicē miserūt
ꝓficiunt 7 faciūt fructū. Et Habacuc
idem.d.i.c. Quare nō respicis sup iniq̄
agentes 7 taces deuorante ipio iustio
rem se? Et ne multa dicam⁹. experien
tia oiuꝫ rerum magistra docet qualiter
multi iniqui in via sua mala ꝓsperant.

7z°. ꝓbare ꝛemus ō illos sic ꝓsperan
tes ꝑparatā esse post hanc vitā rigidaꝫ
seueritatē pnāq; horribilē damnatio
nis eterne. Et ad hoc ꝓpositū sic.d. Aug⁹
20.li.de ciui.dei.c, 2. Hūc aūt 7 mala
ferre equo animo discimus q̄ patiunt
7 boni. 7 bona nō magnipendere q̄ adi
piscunt 7 mali. Ac ꝑ hoc etiā i his reb⁹
in quib⁹ nō apparet diuina iusticia sa
lutaris est diuina doctrina. Nescimus
enī quo iudicio dei bonus ille sit pau
per: malus iste sit diues. iste gaudeat quem
p suis perditis morib⁹ cruciari debuisse
meroribus arbitramur: contristet ille
quez vita laudabilis gaudere debuisse
pluadet. exeat de iudicio nō solū inult⁹
dei etiā damnatus innocēs aut iniq̄
tate iudicis pressus: aut falsis obtrct⁹
testimonijs. ecōtrario sceleste adūsari⁹
eius nō solū impun⁹: ymo etiā vindica
turus insultet. Impius optime valeat
pius languore tabescat. Latrocinētur
sanissimi iuuenes: 7 qui nec ꝓximo quēq̄
ledere potuerūt diuersa mortoꝫ atroci
tate affligant infantes. Utilis reb⁹ hu
manis imatura morte rapiat. 7 q̄ videt
nō nasci debuisse diutissime iuuat.
Plenus crimīnibus sublimet honoribꝰ
7 hominē sine querela tenebre ignobi
litatis abscondant. 7 cetera hi⁹ q̄ quis
colligit q̄s enumerat? Que si haberent
in ipsa ꝛelut in obscuritate constantiā:
ut i hac vita in qua hō sicut sacer psal.
eloquit. Claritati similis fiat ē 7 dies
eius ꝛelut umbra ꝑtereūt. nō nisi mali
adipiscerent transitoria ista bona atq;
terrena: nec nisi boni talia paterentur
mala. posset hoc referri ad iudiciū iusti
ꝛei: siue etiā ꝛemignū ut qui nō erant as
secuturi bona eterna que faciūt beatos
tpalibus ꝛecipꝛēt: uel ꝓ malicia sua
uel ꝓ ꝛei misericordia cōsolarent bo
nis. 7 qui non erant passuri eterna tor
menta tpalibus: uel ꝑ suis quibuscūq;
uel quātuliscūq; petis affligerent: uel
ꝓpter implendas virtutes exercerentur
malis. hec ille. Et idem in ꝑ ꝛe ci. ꝛei. c.
1. ait. Placuit quippe diuine prudentie
ꝑpare in posterū bona iustis q̄bus non
fruent iniusti: 7 mala impijs: q̄bus nō
excruciabunt boni. Ista ꝓ tpalia bōa
7 mala vtriusq; voluit esse coia: ut nec
bona cupidius appetāt que mali quoq;
habere cernūt: nec mala turpiter euitēt
quib⁹ 7 boni plerunq; afficiunt. Inest
aūt plurimū qualis sit vsus uel earum
rerū que, plspe: uel earū q̄ dicūt aduer
se. Nam bonus tpalib⁹ nec bonis extol
litur: nec malis frangit. Malus autē
bonis ꝛemōi infelicitate punit: q̄a felici
tate corrūpit. Ostendit tñ ꝛe⁹ sepe etiā
in his distribuendis euidenti⁹ operatio
nem suā. Nā si nunc ē petīm manifesta
plecteret pena. nihil ultimo iudicio re
seruari putaret. Rursus si nullū petīm
nūc puniret apte eius dimitas. nulla ee
dina. puidētia crederet. Similiter i reb⁹
secūdis si nō eas ꝛeus q̄busdā petētib⁹
euidētissima largitate cōcederet. nō ad
eū ista ptinere dicerem⁹. Itēq; si oibus

ea ꝓtentibus daret nō niſi ꝓpter talia
premia ſeruiendū illi eē arbitrarēt: nec
pios nos faceret talis ſeruit⁹: ſed pot⁹
cupidos ⁊ auaros. ixe ille. Non letent
ḡ petōres ⁊ inimici dei qb⁹ blandus eſt
mund⁹: ſi. pſpera viderint ſibi cūcta ſuc-
cedere: qa nō eſt abbreuiata man⁹ dñi
qui petā que nūc impunita relinq̄t ſtri-
ctus puniēda reſeruat p⁹ hanc vitā.
O pfidi petōres ad vos clamo vobiſcū
dico. nolite pfidere i iniq̄tate. nolite in-
ebriari dulcedine bonoꝝ hui⁹ mūdi: qa
oia tpalia cito ꝛeficiēt. ⁊ illoꝝ gaudiū
qō in preſenti guſtatis vobis cōuertēt
in luctum. Non ꝓtriſtenē inſup bi qui
ꝛeo ſeruiūt ſi in pñti aliqō patiañ labo
rioſum: qa p⁹ laboꝛē calamitates ⁊ erū-
nas ſubſequēt quies ⁊ pax: oiuſq⁹ bo-
norum affluētia in repromiſſa felici ac
leata vita.

¶ Dz. p vno ſolo pctō mortali iuſt⁹ de⁹
damnat eternalit aiaz. nec ſufficit pnia
de omnib⁹ aliis ſi vnū ſolum retineat.

Secundū myſteriū. Capkm. z.
declaranduz de ſeueritate dine
iuſticie dicit reſtrictio. In quo
diſputādū ē ꝓtra nōnullos qui multa
pcta relinquentes aliqō tamē ſibi in q̄
delectēt reſeruāt pfidentes p⁹ talē pe-
nitentiā poſſe ſaluari. ¶ Querit ḡ vꝛ
tam reſtricta tamq⁹ arcta ſit dei iuſticia
ut ꝓpter vnū ſolū pctū mortale dānare
velit cum q̄ de oibus aliis pniaz egerit
illo ſolo reſeruato puniens illū ⁊ p illo
⁊ p oibus aliis. Et rſideo q⁹ ſic. ita q⁹
ſi vnus mille pcta mortalia cōmiſiſſet:
⁊ pro illis oibus tandē vno duntaxat
excepto longā feciſſet pniaz mereref⁹
cū illo pctō mortali dānat⁹ vtiq⁹ foret
⁊ puniret. p illo ac. p aliis de qb⁹ pniaz
egerat illo vno ſtante. Probat aūt hoc
qō dicimus tripliciter ⁊ p auctoritate.
ꝛ. rōne. ⁊ 3°. exēplis. ⁊ primo auctō-
ritate. Unde ſapiens Eccl. 19. ait. Qui
i vno peccauerit multa bona perdet. Et
Jac. z. c. habet illud qō pōit de re. iuſ.
c. delicat. Qui totā legem ſeruauerit:
offendat aūt in vno fact⁹ ē oiuz reus.
Et de pe. diſ. 3. c. pniam agere. ꝓpe. c. ſi
apl's. Greg⁹ ait. Quid eni. pdeſt ſi pec-
cata luxurie qs deſleat. ⁊ tñ adhuc ava-
ritie eſtibus anhelat? Et Aug⁹ in li. de
penitentia inq̄t illud qō ponit de pe. di.
3. c. ſunt plures. Sūt plures quos pe-
nitet peccaſſe: ſed nō oīno: reſeruantes
ſibi quedā i qbus delectēt. nō aduer-
tentes dñm mutū ſimul ⁊ ſurdum a de-
monio liberaſſe p hoc docens nos nūq⁹
niſi de oibus poſſe ſaluari. Si eni vellet
pctā ex pte reſeruari. habentē septē de-
monia pficere poterat ſex expulſis. Ex-
pulit aūt septem ut oia crimina ſimul
eiciēda doceret. Legionē aūt ab alio
eiciens neminē reliquit de omnib⁹ q̄ li-
beratū poſſiderent oſtendens q⁹ ſi etiā pec-
cata ſint mille oportēt de oibus penitere
Z. Probat hāc rōne q⁹ deus nec penitentiā
acceptat illoꝝ qui ſibi aliqō pctū reſer-
uāt: nec ſi eos dānat illoꝝ pēnā remit-
tit. Et eſt prima rō dñi Bon. ⁊ Ric. de
media villa in. 4. di. 15. Quia cē pctū
mortale contrariat gr̄e gratū facienti:
ſine qua peccata remitti non poſſunt. ⁊
quia in aia non pōt eſſe ſimul peccatum
⁊ gratia predicta vno pctō mortali tñ
huic gratie ꝓtrariante. non pōt de alijs
venia impetrari. ⁊ dicit ratio iſta ꝓtra-
riationis. Secunda rō dicit falſifica-
tionis quā tangit Alb. in. 3. pte. q. 86.
Nam deus pctā non dimittit ſine pnia
vra. Sed pnia que eſt in aia adhuc ul⁹
actu vel voluntate peccante mortaliter
eſt pnia falſa. ḡ deus p talem pniaz fal-
ſam minime peccata dimittit. Ideo ait
Iſidorus. de pe. di. 3. c. irriſor. Irriſor
eſt ⁊ nō penitens qui adhuc agit quod
penitet. nec videt deū poſcere ſubditus:
ſed ſubſannare ſuperbus. ⁊ de pe. di. 5. c.
fratres noſtros. dicit. Falſam pniam
eſſe conſtat cum ſpretis pluribus de vno
ſolo pnia agit. Tertia rō ſm pōtos
theologos dī pfectionis: qa deus pfe-
ctiſſimus nihil facit imperfectū. Cū ergo
iuſtificatio impij ſit opus dei velut eſſe
opus perfectum. Aut ḡ nihil dimittit
ſm ordinem ſue iuſticie: aut totum ſm

ꝺdescensionē sue infinite mīe. Et ꝺ in ꝗt Aug⁹ in ꝓallegꝫ. c. sunt plures. Quedā impietas infidelitat̄ ē ab eo ꝙ iustus. ⁊ iusticia ē dimidiā sperare veniam. Hec ꝓterea tñ spandi sunt petōres qui re multis pniam agūt vno reseruato. cuꝫ facili⁹ possint ad gratiā ⁊ veram pniam redire si multa petā uel aliqua licz nō oia reponāt. ¶ 3°. pbat̄ q tam arcta sit dei iusticia ut ꝓpter vnū solū petm̄ mortale dānet eū qui cū illo ex hac vita migrauerit. manifestis exemplis. Narrat ꝗdē Greg⁹ i. 4. diał. li. Oz fuit i monasterio quod ā monach⁹ vn⁹ ꝙ cū apperet vir. pbus ⁊ tot⁹ religiosus exteri⁹ longe alit̄ q̄ apparebat fuit. Nā cū se ieiunare cū fratrib⁹ demōstraret: occulte mādu care ꝓsueuerat. Corpis aūt supueniēte molestia ad vite extrema ꝓduct⁹ ē. Qui cū iam esset in fine fratres ēs ad se qui erant in monasterio vocari fecit. At illi putabāt viro moriēte magnū ꝺd ac re lectabile se ab eo audire. Quibus ipse afflict⁹ ⁊ tremens ꝓpulsus est. pdere cui hosti tradit⁹ cogebat̄ exire. Nam dixit qñ me vobiscū ieiunare credebat̄ occul te comedebā. ⁊ ecce nūc ad deū orandū draconi suꝫ tradit⁹ ꝙ cauda sua genua mea pdesq colligauit. caput ꝙ suum intra os meū mittēs spīm meū ebibens abstrahit. Quib⁹ dictis statim defunct⁹ est atq ut ꝓnitendo literari potuisset a draconē quē viderat expectat⁹ nō ē. qđ nimiꝫ cōstat: ꝙa ad solā audientiū vti litatē viderit. Ad idē est exemplū quod recitat Cyrill⁹ scribēs ad Aug̃ de tran situ Hiero. Nepos inqt ꝺdē me⁹ Rufus noie vtroq ꝑuat⁹ parēte a teneris ānis ad meas venit man⁹ ꝙ vtinā ex utero nō exisset ne illi qō sustinet contigisset: quē tāta diligēna enutriui ut a plurib⁹ a me genit⁹ putaret. Crescēs itaq ifelix puer etate quidē nō sapia: ingenti pul chritudine corpis decoratus ꝫ nō aie: a cunctis dilectione supflua colebatur Is nāq. 18. etatis sue anno ibecillis ⁊ miserrim⁹ expirauit: de cui⁹ morte tant⁹ ab oib⁹ insonuit luct⁹ q̄ vix ꝓ mēsez potuit quietari. At ego nūnie ei⁹ incōsolens dilectiōi pluries rogaui gr̄iosū Hiero. ut mihi qđ acciderat nepoti meo reuela ret. Oratī āt ih die q̄dā hora nona tāt⁹ affuit fetor ꝙ nullatenus potui sustī nere. ⁊ dū tacit⁹ mirarer vnde tāt⁹ fetor esset sup̄ meū ꝑticē: eleuatis oculis in felicē nepotē meū vidi terribili visione ita ꝙ visum in eū imprimē nō audebā. nā cathenis igneis circūligat⁹ flāmas feridissimas erūpebat. Ad hāc terribilē visionē subito me tāt⁹ timor inuasit ut dū plurimū loq vellē formare voce ꝑ mit⁹ nō valerē. Postremo aliquātulū ad me rediēs si meus erat nepos voce cepi ꝑquirere tremebūda. Ad hec inqt ille vlulatib⁹ ⁊ suspirijs. Etiā nō esse ne tā diris essez cruciatib⁹ reputat⁹. nā scias me ꝑpetuis tpib⁹ mansionib⁹ tartareis pmāsurū. Heu ꝺd dicā: His dict̄ tant⁹ mihi dolor affuit ut ppluries sim mira tus quō e vita ꝓtin⁹ nō recessī. Longi aūt expletis colloquijs ab eo scīscitat⁹ fui: cur ita dinam mīam pdiderat cum tot ꝟtutib⁹ videret pollere. Ꝓro nulla inqt me scias causa fore dānatū nisi ꝙa i ludis maxie delectabar. Atq i morte vlūtarie postposui cōfiteri. Quib⁹ dict̄ disparuit: ⁊ tant⁹ fetor remānsit ut i locū illū per magnū spaciū nullus ausus sit introire. Hec Cyrill⁹. Ele igit̄ his ꝙ cū talia uel legunt uel audiūt nō timēt nō mutāt nō ꝙertūt ad dñm reū suū. Nā si ꝓ vno petō solūmō voiem dei iusticia eternaliē dānat. quid faciet ꝓ multis? O somnolenti petōres. o pegrini velo cissim⁹ ⁊ aduene in hoc seculo ꝓsiderate q̄ ventura sūt: ⁊ cognoscite quāta vobis impenitentib⁹ ⁊ in peccatis obstinatis dina iusticia ꝓminat̄ mala. Hec sufficit aliq̄ petā relinquere: ut patet ex dictis nisi oia pariter relinquant̄.

¶ Qualiter de⁹ iusto iudicio permittit eos ꝙ pniam differunt vsq ad extremū vite impugnari varijs impedimentis.

Tertiū mysteriū. Capitulū. 3. cōtemplandū de seueritate dine iusticie ꝫ peccatorez ipenitētes

dicié pmissio. Consueuerũt nãq; in pec catis suis aliqui esse securi ꝓmittentes sibi in extremo vite pniam se facturos. Clerũtñ iusticia dei seuera q̃ frequen ter pmittit tales impugnari maxime a tribus quib⁹ eozũ penitẽtia impeditur. Primo a passionib⁹. Scᵒ a demonib⁹ Tcᵒ a parentibus. Primo permittit de⁹ tales pctozes ipugnari a passionib⁹ Nam ut inqt Scotus in.4. Solet euenire q̃ in extremo vite qñ pctozes infirmant in sensitiua pte adest maxim⁹ dolor ⁊ maxim⁹ timor. Dolẽt relinquere mũdũ quẽ cũ suis bonis magis dilexerũt q̃ deũ. Timẽt mortẽ que ꝓpat eos oi terreno tono ⁊ vita tpali quã ꝓposuerũt eterne. O quãtus labor eoz cozda mentesq; occupat. Alterat ex hi⁹ passionib⁹ ratio: qa ẽm Aug⁹. passiões tristabiles pl⁹ rõnẽ suffocãt q̃ delectabiles. Inde fit ut ⁊ ipsi miseri q̃ ꝓposuerũt malefaciẽdo in extremo vite ad pniam venire: nihil de deo cogitẽt: nullãq; de ꝓpria salute memoriã habeant: quia ut Aug⁹i sermõe de inocẽtib⁹ ait: Percutiẽt hac aia duersione pctoꝝ ut moziens obliuiscaẽ sui qui dñi viueret oblit⁹ est dei. Sũt de hiis quotidie exempla clarissima Nam ⁊ ego vidi quẽdã in extremis laborãtẽ qui ditissim⁹ erat ⁊ diuitias non sine pctis cõgregauerat. Cũq; monerẽ eũ ut iam aie salutẽ q̃reret: male liẽter audiebat hi⁹ verba. animo in lectulo in q̃ iacebat se voluẽs suspirabat gemebat imo rugiebat. O quantũ laboraui ut thesauriçarẽ: ⁊ alij gaudebũt de thesauris meis. o diuitie mee. o pecunie mee. o iocalia mea: qs vos possidebit ⁊ qb⁹ vos relinquã? Et hiis ⁊ silib⁹ retinẽs cor ⁊ animũ miserrim⁹ expirauit. In ciuitate etiã Spoletana puella quedã formosa fuit q̃ vanitatib⁹ sp intẽta nil de futura vita cogitabat. Hec infirmitate pcussa monitiões ⁊ hortamẽta salutis abhorrebat: sicut mihi retulerũt qui viderũt ⁊ audierũt illã. Tandẽ inualescẽte morbo cũ cerneret infelix iuuencula de ꝓximo sibi imminere mortẽ rogauit instanter matrẽ ut eam vestiret ⁊ preciosis indumẽtis q̃ ferre cõsueuerat ornaret poliretq; illã tãq; si ad nuptias esset accessura. Annuit ei mater fecitq; quod filia volebat. O terribile iudiciũ. o stupendũ ⁊ admirabile dictu. Sic ornata: sic induta suspirando clamare cepit iuuencula vana heu qa moriar ego sic pulchra. moriar ego sic decora. moriar ego i tam tenera etate. Dicebãt illi circũstantes. Cõmitte te deo filia: quia benignus ⁊ clemens ẽ At illa magis lamentabiliter respõdebat. Et quid mihi cũ deo? veni tu diabole suscipe tu animã meaz. Inter que verba expirauit damnata ⁊ desperata. Tcᵒ pmittit deus impugnare peccatores impenitentes in extremo vite a demonibus. Ipsi etenim spiritus maligni etsi a circũstantibus nõ videant: apparent tñ his qui moziuntur aspectu horribilissimo temptãtq; infestãt ac conãt durissimo certamine: ut de misericordia desperent. Unde Beda refert de gestis anglorũ. q̃ rex quidam anglie Adouerendus noie habuit militẽ i armis probũ: sed corruptũ in moribus. Cũ autẽ ꝓuisa infirmitate ferirẽt: a rege visitat ⁊ monet ad pniam. q̃ renuit. d. q̃ videret ꝺ facẽ ex timiditate cordis. Cũ ꝓ ad mortẽ deducẽt timios iterꝫ rex visitauit eũ cõfortãs ut pmteret. At ille. O dñe mi rex tarda hora est cũ iã iudicat⁹ sim ⁊ damnat⁹. Nã paulo ante q̃ huc intrares ingressi sunt duo clarissimi iuuenes: quoꝝ vnus sedit ad pedes lecti mei: alter ad caput: ⁊ dixerunt. Iste adiudicatus est morti: videamus si aliqõ ius habemus in eo. ⁊ vn⁹ extraxit librũ speciosissimũ: ꝺ valde puulũ de sinu suo litteris aureis ⁊ fulgentibus ꝓscriptũ: in quo legens vidi aliqua parua bona que feceram in iuuentute mea anteq̃ mortaliter peccassem. Et cũ miro modo exultarẽ in visione horũ: ecce duo teterrimi demones intrauerunt: ⁊ attulerũt vnũ magnũ libꝝ litteris nigris scriptũ in quo vidi omnia peccata mea. Et dixerunt demones angelis qui ibi erant.

Quid hic facis cū in eo nullum ius habeatis: & liber vester mihil valeat: sed noster? Et rñderunt angeli q̄ verū est & recesserūt. & ibi duo demones cruciā: me. Quibus dictis infelicissimus exp̄ rauit. Est ergo molest⁹ diabolus mo rientibus nō solū impijs atq; puersis: sed etiā scis & amicis dei. Scribit enim Cyrillus ad Aug̃m in trāsitu Hiero. q̄ Eusebius vir scissimus quōdā Hiero. gliosissimi discipul⁹ cū esset de hac vita migratur⁹ aduenīte die q̄ se ex Hiero. reuelatione migrare sciebat. die tertio p̄eunte latore febrium p. ussius valde se sup̄ crā magistri non īmemor nudū re ferri fecit a fratribus & a singulis oscu lum accipiēs benigna eos cōsolatione p̄hortauit: ut i scō manerēt p̄posito. De inde saccū quo opiebaf gliosus Hiero. referri & supra se poni fecit: ordinauitq; sm iustar mḡri sui Hiero. gliosi extra ecclesiaz in q̄ iacebat sci Hiero. corpus sepeliri. post hec corpe sacratissimo dñi se muniens de o beato Hiero. de uote se cōmendauit: & sic p̄ triduū locutice cor porali ac visione priuatus circūstāt⁹ fratribus psalteriū ac passionē dñi ac alia scā legēt⁹. Die vo quo moritur⁹ erat ante bē aie eritū p̄ duas horas ve nerabilis Eusebius cepit ita tribiles actus pagere q̄ circūstantes monachi pauore pterriti velut amētes in era ia cebāt. Mā q̄q; trāuersis oculis manibus simul iūctis voce dira facieq; terri bili clamabat: Mō faciā. nō faciā. Me tiris. mentiris: Post hec ad terrā rediēs faciē in terra firmabat q̄tuz p̄rat clamans: Adiuua me frēs ne p̄ream. Mō monachi videntes lachrymantib⁹ oculis eum inrogauerūt q̄d esset. Ad quos ille. Hone videt demonū agmi na q̄ me denorare cupiūt Et illi. Quid te facturū volebāt cū dicebas: Mō faciā mentiris. At ille. Conabāf nāq; ut no men dei blasp̄emarez: & ego hoc nolle facē acclamabā. Dicebant insup ut de dei mīa desp̄rarē eo q̄ essem dānatus. Quib⁹ ego rñdebā q̄ mentirent. Ab scondebā aūt faciē meā ne videre cor aspectuz qui tā terribilis est ut sustineri non possit. Si q̄ hic dei amic⁹ tā durum p̄liū a demonibus sensit q̄d faciēt pcō res nephādissimi q̄ tā diu diabolo p̄uie runt? Qz. p̄mittit deus pcōres impeni tentes ipugnari i extremo vite a paren tib⁹ a domesticis & ꝓpinquis. Ipsi equi dem sūt q̄ egrotātib⁹ p̄fessionem noiare nō audēt. sacerdotes & religiosos noia re volētes indignāf expellūt. notarios si cōparuerint ut testā p̄ficiāt turpiē cō ciunt. O amici carnales & īmici aiarū carozū vestroz. de vobis dr Matth. v. c. Inimici hois domestici eius. Propter ea salubriē p̄uisuz ē p.c. cū infirmitas. de p̄. & re. Dicit enī sic. Cū infirmitas cor poralis nō nūq̄ ex pcō p̄ueniat dicēte dño languido quē sanauerat. Vade & amplius noli p̄ccare ne deterius tibi cō tingat. p̄sti vero statuimus & distric cte p̄cipimus medicis corp̄oz ut cuz eos ad infirmos vocari p̄rigerit ipsos ante oia moneāt & inducāt ut medicos aduocent aiaz. ut post⁹ infirmo fuerit de spūali salute. p̄uisū ad corpalis me dicine remediū salubrius p̄cedaf. cum cessante cā cessat & effect⁹ de cibi. Sed p̄mittente deo ad puniendā negligentiā impenitentiū: nec ipsi medici statutuz h̄ salubrimū ecclie obseruāt. Timendū igif est oibus pcōrib⁹ ne sentiat in eos iusticia dei. Jō i tpe opportuno sine di latione studeāt ad p̄niam redire ut illa mediāte faciāt se dignos gr̃a & p̄sequēti btā gl̃ia i q̄ viuit & de⁹ i scl̃a scl̃oz. Amē.

Feria q̄rta p⁹ dñicā in sexagesima de seueritate dñe iusticie. Ō origenistas q̄ dicūt in fine oēs diabolos ac homines fore saluandos. Sermo. xi.

Reddet unicuiq; secūdū opera sua Sapientissimi filij dei verba sunt ista Matth. 16. c. originaliter scri pta. Offert se nobis ex

omni parte magis ac magis tremenda iustitia dei q̄ nō respicit psonas hoiuz: nō curat angelōz dignitatē: sed oibus peccantibus ⁊ de pcō nō pnitentibus cōmināc indifferēter dānatiōnē eternā. Būt tamē origeniste q̄dā pmaciā assertētes q̄ i fine dēi lapsis angel' ⁊ dānatis veniā dabit q̄z infideles cōs reuocabunt ad celū. ⁊ q̄ xpiani q̄libet bitabūt i paradiso ita q̄ dei mia superabit cēm rigiditatē iusticie eius. Contra tales i pñti sermōe dicere statui oñdere q̄ fortis ⁊ aspera sit dina iustitia ptra peccatores quoscūq. Ad q̄ intelligendū psidera dam illā ppōnē ex triplici pte.

¶ P ex pte angelōz malōz.

¶ Z° ex pte infidelū exercecatōz.

¶ 3° ex pte xpianōz falsōz.

¶ Qualiē errauit Origenes circa saluatiōez malōz āgelōz. ⁊ quō tāt' erroz p sacras scripturas robozat. Capm. i.

Primo ppōnē psiderandā dei iustitiā terribilē ⁊ seuerā ex pte angelōz malōz. Nā eos excellētissimos nobilissimos pfectissimosq̄ i donis nāe multos ⁊ q̄si innumerabiles pter vnū solū petrū supbie a paradiso seu empyreo celo electos ē naliē pdēnauit. Lex. p clariozi noticia hui' ptis tria dubia emergūt disputanda. ¶ Primū vtz Origenis opinio fuit q̄ mali angeli salubūt. ¶ Secūdū vtz mali angeli sint i inferno. ¶ Tertiū vtz p scripturas pbari possit q̄ āgelōz malōz pena nūq̄ finiet. Circa pmū dubiū ē triplex mod' dicēdi. Primus ē quozūdā q̄ Origenē excusare volūt. d. nūq̄ eū falsa aut reprehensione digna: nō solū scripsisse: sed nec vocē protulisse: sed inuidie quozūdā attribuunt oia q̄ de Origene erronea ⁊ hēretica predicāt. Inuidi aūt talia Origeni ut ullū crimināret ipsuerūt. Mouent aūt isti defensozes Origenis ad sic tenendū: tū pter eius scīmoniā: tum pter pfundā sciam: tū pter feruētissimū celū. Nā ut colligit ex dictis Eusebij in historia ecclesiastica. ⁊ Hiero. i li. de vir illustrib' Origenes habuit patrē Leonidā xpianū ⁊ martyrē: p' cui' martyriū cū reb' pmonialib' ob pfessionē nois xpi esset puat': cū matre vidua ⁊ sex frib' paup relict' batēs ānos circiter. 17. etatis studio litteraz intent' se matrē ⁊ frēs de eo q̄ docens lucrari poterat sustētabat ⁊ sepius martyr migrasset ad oūm nisi mater ei' pia fraude nocte vestes ei' surripuisset. Cōsecut' tandē est a deo scie grām: eratq̄ potētissim' in oi grāmatica ⁊ oibus secularib' litter': in oi q̄q̄ phia ⁊ nāli eruditiōe pfect': ꝑ instruct' marie in lectione ⁊ doctrina diuoz volumnū. Cui ꝑ incredibili scie sue progatiua doctoz ecclie alexādrine a Demetrio ipsi' loci epo institut' est cathedrāq̄ doctor' p' Fabianū ⁊ Clementē tertū obtinuit Cui'. s. Clemēs ⁊ ipse auditoz extiterat. Vbi dū ihūs oēs docceret palā: tā viros q̄ feminas instruxit. Et ut oīs maledicti turpis occasiōne infidelib' tolleret q̄dā min' pfecti sens': ꝑ feruēti fidei castitatis op' exercuit. Nā illud euāgelicū attendens: Būt eunuchi q̄ se castrauerūt, pp' regnū celoruz. mox illud in se cōpleuit. Cui q̄ nulla aduersarijs detrabēdi occasiē relicta vigilanē doctrine ⁊ pdicatiōi vacauit i abstinētia plurima i ieiunijs in vigilijs. Ex eius ꝙo auditoribus multi martyres sē effecti. Et nūq̄ pmisit ea q̄ in ecclesijs disserebat a notatoribus excipi nisi q̄n senagesimū etatis sue annū agēs multo vsu ⁊ labore plurimū i ꝙto dei fiducie accepat. Isido' aūt i. 6. etbi. li. sic de ipso ait. Origenes i scripturarū labore tā grecos q̄ latinos opezū suoz magnitudie superauit. Denicz Hiero' sex milia libroz ei' se legisse fatet'. Propter hec oia q̄ nō videt q̄busdā ut dixim' q̄ Origenes tā grauiē potuerit errare ut diceret etiā dānatos angelos fore saluandos. Sed his ego rōdeo q̄ nullus est tā sanct': tā iust': tā doct' in lege dñi tāq̄ exercitat' i via ei' ut cadē nō possit fm cēm legem. Sapiētioz certe mundioz q̄ ipso Origene erat in celo empyreo lucifer: ⁊ tñ pter peccata expulsus est inde. Quare aūt deus pmittit ruere

cos q̄ diu in ꝟtutibus ꝓseuerarūt ꝑnitus ignozam⁹: qa iudicia dei abyssus multa. ¶ Secūd⁹ mod⁹ dicēdi de Ozigene est aliozū q tenēt ipsū erasse: ꝟ p⁹ errozē ad pniam uenisse. Ondunt autē planctū quēdā qui ascribit Ozigem: tñ planct⁹ ille inē apocryphas scripturas ānumerat. ut pz. H. di. c. scā ro. ecclesia. ¶ Tert⁹ mod⁹ dicēdi de Ozigene ē q in ꝟitate errauerit. Ut ñ Aug⁹. xi. li. de ci. dei. c. xi. uel. xi. ait. Nūc iā cū misericozdib⁹ nr̄is agēdū cē video: et pacifice disputandū q uel oib⁹ illis uoib⁹ quos iustissim⁹ iudex dignos gehēne supplicio iudicauit: uel q̄busdā eozū q nolūt credere pnā sempiternā futurā: ꝟ post certi tpis metas. p cuiusq pcti quātitate lōgiozis siue breuiozis eos inde estimant liberādos. Qua re misericordio⁹. pfecto fuit Ozigenes qui et ipsū diabolum et angelos eius p⁹ graviozā. p meritis et diuturniozā supplicia ex illis cruciatib⁹ eruendos et sociādos scis angelis credidit. Sed illū. ꝓpē hoc et ꝓpē alia nō nulla nō ūmerito reprobauit ecclia. hec ille. Et Hiero⁹ ad Palmachiū inqt. Si mihi creditis ozigenista nunq̄ fui: et si nō creditis nūc cē cessaui. Male sentit de filio: de spū scō: de aiarum de celo ruinā impie. ptulit: de cārn⁹ tot⁹ carnis resurrectionē negauit. Et idē ad Desiderium ait. Ozigenes melioz i bōis ꝙ ioz in malis fuit: cui⁹ hereses in libris Periarchon quos ipse cōposuit maxime inueniri dicūt. Et idē adūsus Vigilātiū sic loqt. Opis mei ē et studij multos legē ut ex plurimis diuersos flozes carpam nō tam ꝓbatur⁹ oia q̄ q̄ bona sint electur⁹. Assumo multos i manu mea: ut a multis multa cognoscā. Ozigenes hereticus qd ad me? q illū in plerisq; hereticū ē nō dubito. Errauit enī de diabolo pnia: errauit et de aiar⁹ statu: et qō bis veterius ē pfem et spūs scīs in commentarijs Ysaie seraphin cē testat⁹ est. Si errasse nō dicerē: et hec quottidie nō anathematizarē cēm errozis illi⁹ soci⁹. Nec enī ita uerem⁹ illi⁹ bona suscipe: ut mala quoq; suscipe videam. Ait idē in multis scripturis dñi interꝓtatus ē ꝓphar obscura disseruit: et tā noui q̄ veteris testi reuelauit maxima sacra. ꝟ ille. ¶ Secundū dubiū erat utrū mali angeli sint i inferno. Et ad ꝟ rñdet dñs Hoñ. di. 6. z. li. d. cū Alexādro de ales in. z. volumine sūme. q. loc⁹ memoruz p⁹ lapsū usq; ad diē iudicij nō ē locus subterrane⁹ quē vocam⁹ infernū: ꝟ aer caliginosus in quo gñāliē demonū habitat multitudo. Utrū aūt aliqui detrusi sint i infernū: ꝟ ego nescio nec inuenio determiatū a scis. hoc aūt bene credo q aliqui descēdēt ad torquēdas alias ꝟm q̄ habēt inter se reputata maledictiōis officia. Si etiā in isto aere puniāt pena ignis diuersi sentiūt diuersa. Quidam dicūt q̄ sic. licz minus intēse q̄ p⁹ iudicū. Alij aūt dicūt q talis pena differt eis usq; ad iudiciū. et interim graue pnā suscipiūt: ex eo q̄ sūt in isto aere caliginoso: qa locus i quo cōditi sūt erat celum empyreū quod est luminosū et est eis locus nāls ad quē nō pñt ampli⁹ reuerti. ¶ Tertiū dubiū. ꝓpositū ē utrū p scripturas pbari possit q nūq̄ diaboli saluabunt. Et ad ꝟ Aug⁹. xi. li. de ci. dei. c. xxi. inducit duas auctoritates. Una est Job. Apoc. xx. d. Diabolus q seducebat eos: missus est i stagnū ignis et sulphuris: vbi bestia et pseudo ꝓphe cruciabūt die ac nocte i scla scloz. Alia est auctoritas xpi qui Matb. xxv. ait. Ite maledicti in ignē eternū: qui paratus est diabolo et angelis ei⁹. Ex q̄b⁹ sic Aug⁹ d. q̄ hic dr̄ in eternū: ibi dr̄ in scla scloz. Quib⁹ ꝟbis scriptura dina nihil aliud significare ꝓsueuit: nisi q̄ sine tēporis nūq̄ bz. Jō Aug⁹ audacter i li. de fide ad Petrū sic loqt. Firmissime crede diabolū et angelos eius in ignē eternū a xpo ee mittēdos vbi nūq̄ carebūt pēa qua eis ꝓpauit dina iusticia. Si igit de⁹ tā dure puniuit angelos qa peccauerūt et in malicia sua obstinati pmānserūt. quō securi sūt trāsgressozes voies diuinozū ꝓceptoz? O re. pbi offensozes maiestati

diuine. o ꝑsumptuosi ⁊ temerarij executores oiuꝫ malarū affectionū: cur non timetis? cur nō pauescitis? cur ueniꝫ nō cōpūgimini ad cōminātē uocē sūmi dei? Ipse q̄dē ut in sermone ꝓcedēti ꝓꝫ ad uos clamitat. Nisi puersi fueritis sic angelis nō ꝑpci nec uobis parcā. sicut angelos a sedib⁹ celi cieci ita ⁊ uos ciciam. sicut illos ꝑpetuo cruciandos dānaui: ita ⁊ uos dānato. O tremēda iusticia dei cui resistere null⁹ pōt: nō uoies nō angeli spūs potentissimi.

¶ Qualiter iusticia dei dānabit cēs infideles. ⁊ q̄d sentiendū ē de paruulis. de pbis ⁊ alijs infidelibus. Capm. z.

SEcundo ꝓponim⁹ ꝓsiderandaꝫ terribilē iusticiā dei ex pte infiveliū pctōꝝ. q̄s cēs quotq̄t fuerūt quot sūt uel erūt cū infidelitate morientes damnationi ꝑpetue reputauit. Sciendū ñ q̄ tripler ē infidelitas ¶ p⁹ puuloꝝ. ¶ z⁹ pbozū. ¶ z⁹ maliciosoꝝ.

¶ Prima est ifidelitas puuloꝝ. ⁊ h̄ dicitur ſm purā negationē: ex hoc solo q̄ puuli nō habēt fidē. Et h̄ ſm Aug⁹. z. z q. x. nō habet rōnē pcti: ꝑ magis ꝑne. q̄a talis ignorātia uinoꝫ ex pctō ꝓmoꝫ parentū secuta ē. Ideo q̄ cum tali infidelitate moriūt dānāt quidē nō, ꝓpter infidelitatis pctm̄: ꝑ, ꝓpē originale ē culpā ab illis ꝓtractā: ita q̄ cēs puuli sine baptismo morientes: ⁊ in lege ueteri sine alijs remedijs ꝓtra pctm̄ originale adhibitis erant de numero dānatoꝝ. Clerūtñ de illis dubitari solet utrū puniēdi sint ꝑna mālis igns: qm̄ Aug⁹ de fide ad Petrū ait. Firmissime tene puuloſ q̄ sine sacro baptismatis de hoc sclo trāseūt eterni ignis supplicio sempiterno puniendos. Et idē in Ench⁹. cōtrariuꝫ videt dicere. Mitissima inq̄t sane eoꝝ erit ꝑna q̄ ꝑter pctm̄ qō originalit cōtraxerūt nullū insup addiderunt. sed si punirent ꝑna ignis: nō esset mitissima. Ideo dicit. d. Bon. i. z. dis. 33. Quidā attēdentes rigorē dine iusticie ac sniaꝫ qua deus uoiez ꝓ uno modico mortali in quo momētanea ⁊ q̄si nulla fuit delectatio cruciat cōtinaliter dicūt q̄ puuli cremabunt igne māli, longe tñ minus q̄ illi qui peccauerūt pctō actuali. ⁊ hoc dicūt sensisse Aug⁹. cum dixit in Ench. ꝑnā puuloꝝ ee mitissimā. Et i li. ō fide ad Petrū ait. Paruuli cruciabūt cōtno supplicio. Mitissimā cōtra illā q̄ est non absolute: ꝑ respū aliozꝝ. Sed cū valde durū uideat q̄ deus tā dure tam aspe agat cum puulis sic recedentib⁹. ideo alia extat positio mitioꝝ que magis ꝓcordat pietati fidei ⁊ iudicio rōnis. Dz q̄a paruuli recedētes cū originali culpa carēt iusticia ⁊ spūs sci grā que est pign⁹ hereditatis eterne priuant. in cōtū uisiōe dei. Quia nō in carne fuit feditas: ideo ponent in loco vili utpote infernali. Ex q̄a nō habuerūt i se actualē delectatē ex pctī nec in spū nec i carne: ideo nō sentiūt ꝑne ignis acerbitatē. Et huic opinioi inhęret magister i lrā ⁊ in tex. Ad dictū ꝙo Aug⁹. Hal. in li. de fide ad Petrum dicere possum⁹ q̄ ipse sic locut⁹ ē nō intendens dicē q̄ puuli sensibiliter cruciēt: ꝑ poti⁹ manifestare uolut pnam eoꝝ q̄tū ad carētiā visiōis dei ⁊ q̄tum etiā ad utilitatē loci. Et h̄ valde abunde expmit plus dicēs ⁊ min⁹ uolens intelligi. Nec sine cā sic loq̄t. Facit enī h̄ ad extirpandā illā hęresim q̄ dicebat puulos nulla ꝑna puniri. Unde sicut in morib⁹ documentū est: q̄ qui uult ab uno extremoꝫ puenire ad mediuꝫ debet declinare ad aliud extremuꝫ sicut docet phs. z. ethi. c. 9. Nō puniēt g̃ puuli ꝑna sensus ⁊ mālis igns: ꝑ ꝑna dāni ⁊ carētia visiōis dine. Utꝫ āt sit eis aliq̄s doloꝫ inficiozꝫ satis apud doctos dubiū ē. Quidā. n. uoluerūt dicē q̄ carebūt cognitē ⁊ doloꝛe. Cognitē q̄dē exigēte dei iusticia: ⁊ doloꝛe exigēte nāa dina. Iusticia nāq̄ exigit ut ñ ter eis p⁹ hāc uitā donū aliq̄d cognitōis q̄d i hac uita ñ habuerūt. Illi sic caruerūt cognitē fidei ⁊ oignē cognitōis intellectiue illi q̄ mortui sūt sine usū rōnis sic etiā carebūt p⁹ hāc uitā nec diuinitate ꝑpis addiscēt. Nā exigit ut nō hęant ꝑnā actual⁹ doloꝛis cū

non habuerint maculã actualis culpe. ⁊ ideo iusto suo iudicio p̃uat eos ꝛe oi eorũ cognitione q̃ ꝑñt eis inferre dolorẽ. Nec⁹ ẽ enĩ talia ignorare q̃ scire Dz q̃a difficile ẽ itelligere q aia sepata nõ habeat vsũ rõnis: ⁊ non cog̃scat ea saltẽ quoꝝ cognitio ẽ ei nãliter inserta cũ ex ꝑte corꝑis ipedimentũ nõ habeat Jõ alĩ aliẽ opinant. ſ. q aie paruulorũ ⁊ habebũt cognitionẽ: ⁊ habebũt dolorem. Sciẽt enĩ ꝓpter q̃d facte sũt: ⁊ sciẽt se ab illo bono merito originalis culpe esse p̃uatos: ⁊ tñ nõ habebũt dolorem q̃ mereaꝝ dici verũis q̃a nõ habebũt remorsũ q ꝑdiderũt illud bonũ ꝓpẽ ꝓpriã negligentriã ⁊ ꝓptẽptũ. Et ꝓ tanto dolor eorũ erit multo mitior q̃ dolor adultorum. Sed opinio ista bene stare non põt: tũ ꝓpter Ď q dolor illic ẽ absq̃ spe. ⁊ ita cũ murmure ⁊ desperatiõe: tũ etiã q̃a dolor aie redundat in carnẽ. Et si talis dolor ex deliberatõe procedit non videt eẽ absq̃ actuali obligatione. Propterea est tertius mod⁹ dicẽdi. pbabilior ⁊ cõmunior. Qz aie puuloꝝ carebũt actuali dolore ⁊ afflictione: nõ tñ carebũt cognitiõe. ⁊ Ď põt sat̃ rõnabiliẽ intelligi p hũc modũ. Decedẽtes enĩ in solo originali mediũ tenẽt inẽ bũtes gr̃am ⁊ culpam actualẽ. Et q̃m stat⁹ retributiõis dz rñdere statui vite p̃ñtis: in tali statu debẽt aie puuloꝝ poni: ut q̃si mediũ teneant inter btõs ⁊ crnis igniꝫ⁹ cruciatos. Qm̃ g̃ btĩ carent malo pene sensibilis: ⁊ cũ hoc habẽt dei visionẽ. dãnati ecõtrario sũt in tenebris ⁊ puniũt pena sensibili. Paruuli ẽm ordinẽ rectũ dine equitatis debẽt coicare in vno cũ damnatis ⁊ in alio cũ btis. Sed nõ possunt coicare cũ btis in bñdo diuinã p̃riam q̃a tũc in nullo coicarẽt cum dãnatis. Pñtia enĩ visionis dei non stat cũ pena sensibili. Jõ cũ btis coicant in Ď q carent oi afflictione exteriori ⁊ interiori. cuiꝫ dãnatis ꝓ in hoc q p̃uãt visione dei ⁊ lucis corꝑalis. Paruuli igit̃ sic dino iudicio inter btõs ⁊ simpliciter miseros quasi in medio ꝓstituti Ď nouerunt. Et cum ex vna pte ꝓsideratio generet desolationẽ. ex altera cõsolationẽ: ita equa lance dino iudicio eoꝝ cognitio ⁊ affectio libranẽ ⁊ in tali statu ꝑpetuanẽ ut nec tristicia deficiat nec leticia reficiat. Et in Ď mirabilis ostendit ordo diuine sapie que cuncta nouit suis locis disponere ⁊ ad suã gloriã ordinare. Nã sicut in btis potissime manifestat̃ mia ⁊ i dãnatis iustitia: ita i istis mia simul ⁊ iustitia. ⁊ ex hoc patꝫ q̃ nõ facit de⁹ aias frustra quas nouit de corꝑe ante suscepriõnẽ baptismaꝫ egressuras. Dia enĩ facit deus ad suã gloriã manifestandã. Cũ si tu queras quid puuli faciũt vtr addiscant uel ꝓferãt uel aliq̃ op⁹ exerceant. breuiter ego rñdeo q̃ dine iustitie eẽtas ⁊ imutabilitas in eodẽ statu q̃tum ad corꝑa ⁊ q̃tũ ad aias siue ad cognitiuã. ⁊ quo ad effectiuã ꝑpetualiẽ eos ꝓsolidat: ut nec ꝓficiãt nec deficiãt nec letenẽ: nec mstenẽ: Ď sp sic vniformiter maneãt: ut sint macia laudãdi dinũ iudiciũ: q̃ sic equũ ⁊ iustũ ẽ ut nullus malũ relinq̃t ipunitũ ⁊ nullũ bonũ irremuneratũ ⁊ pfectissime teneat mediũ inẽ supfluũ ⁊ diminutũ. hec Boñ. Ego aũt dico q difficile ẽ assignare puuloꝝ dãnatoꝝ q̃libetẽ ⁊ ꝑditionẽ. Nobis tñ sufficere debet q dei iustitia eos ꝑpetuo ꝑdẽnabit. Et in Ď redarguende sũt libidinose matres fornicarie ⁊ adultẽ imo filicide quarũ culpa fit sepenumero ut ul'in vẽo ul' extra vterũ puuli inficiãt̃ O nephãdissimũ scel⁹. o detestãdũ malum q̃ fit ut aie sil' ⁊ corꝑa ꝑimant̃. Qz infidelitas ẽ moraliũ pbor q̃ ẽm rõnis regulã vixerũt extollẽtes ſtutes vitia ſo repbãtes: tñ fidẽ nõ habuerũt nec implicitã nec explicitã. Qui ꝓfecto ẽs ex dina iustitia cũ dãnati sũt deputati. Nec durũ videri dz ista sentire de sapiẽtib⁹ b⁹ sct̃i. Qm̃ ut inq̃t Paul⁹ ad Ro. i. Jnexcusabiles sũt q̃a cũ cognouissent deũ nõ sic deũ gl̃ificarũt aut gras egerũt: Ď evanuerũt i cogitatiõib⁹ suis ⁊ obscuratũ ẽ insipiẽs cor eoꝝ ⁊ dicentes se eẽ sapiẽtes stulti facti sũt. Qz⁹ est

infidelitas malicioſoꝝ:que ſm Tho.z z.q.x.eſt ꝓ ꝓtrarietatem ad fidē: qñ.ſ. aliqs repugnat auditui fidei uel ipſam ꝓtēnit,ꝛ in ꝑ ꝓprie ꝓfiteꝰ rō infidelitatis q̄ pctm̄ eſt mortale. Et i hac implicati ſūt iudei idolatre machometani:ꝛ alij ꝛdicentes xp̄iane fidei quoꝝ ꝓcipdoloꝝ grādis ē numeꝰ:cēſq; rei iuſticia damnabit ad inferos etiā ſi alia pctā nō haberent. Nec valet opinio illoꝝ q̄ dicunt vnūquēq; in ſua fide uel lege exq̄ creditur eam posse saluari: q̄a ut ſcribit ex̄ de ſūma tri.ꝛ fi. ca. vna eſt fideliū vtis eccl̄ia extra quā nullꝰ oio ſaluat. Et de hac Cypria⁹.z4.q.i.c.loquit. Hanc vnā eccl̄iaz in cātico cāticoꝝ ſpūs ſcūs ex ꝑſona xp̄i dñi deſignat.d. Una ē columba mea:formoſa mea. Hāc eccleſie vnitatez ꝛ btūs Paulus docet ꝛ ſacrm vnitatis oñdit.d. Unus deꝰ vna fides vnū baptiſma.vnū coꝛpꝰ.ꝛ vnus ſpūs vna ſpes vocatiōis nr̄e. Ad idē ē.c. qñ xp̄⁹.z4.q.i.ꝛ.c.aliud.de pſe.di.4.

¶ Qualit̄ iuſticia dei dānabit omnes malos xp̄ianos ſine pnitētia morientes.ꝛ q̄re pena coꝛ g̃uioꝛ erit alioꝝ.

TErtio,ꝓponimus/ ¶ Capl̄m.3. ꝓſiderandā acerrimā iuſticiam dei ex pte xp̄ianoꝝ falſoꝝ quos cū diabolꝰ ꝛ infidelibꝰ ſi in pctō moriāt ꝓdēnabit. Et ad ꝑ clarius intelligēduꝫ de illoꝝ dānatiōe nōbūmus tria. ꝓ verificationē. z⁰ rōnē. z⁰ grauationem ¶ Primo nō būnꝰ verificationē. Eliñ.ſ. verificari pōt q̄ xp̄iani mali cū impnia morientes ſaluari nō poſſint. Ad ꝑ ſufficiat audire Aug⁹.ꝛ li.ō fide ad Petꝝ.d. Firmiſſime tene ꝛ nullatenꝰ dubites:nō cēs q̄ intra eccl̄iam catholicā baptiz̄at̄ accepturos cē vtā eternā:ꝑ eos q̄ ꝑcepto baptiſmate recte viuūt.i. q̄ abſtinuerūt ſe a vitijs ꝛ ꝓcupiſcētijs carnis Regnū eni celoꝝ ſicut hæretici infideles atq; ſcismatici nō habebūt: ſic catholici crimīoſi poſſidē nō pterūt. Et ſic animoſe locutus ē Aug⁹ ꝓpter ꝙba xp̄i.d. Matb.7. Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ. Multi dicent mi in illa die dñe: nōne in noīe tuo ꝓphaꝫ uimus: ꝛ in noīe tuo dēmonia eiecim⁹ ꝛ in noīe tuo ſtutes multas fecimus? Et tunc ꝓfitebor illis:q̄a nūq̄ noui vos Diſcedite a me omnes q̄ opamini iniq̄tatem. z⁰ notabiñ rōnē q̄re.ſ. baptiz̄ati xp̄iani damnabunt. cū Mar.vltō. dicat. Qui crediderit ꝛ baptiz̄at⁹ fuerit ſaluus erit. Et ad hoc rñdet Jacobꝰ.z c.q̄ fides ſine op̄ibus mortua eſt. Jō notāda eſt illa Ambꝰ ſnīa q̄ ponit.zz q.H.c. Cauete frēs. Cauete inq̄t fratres mendaciū: q̄a oēs qui amant mēdaciū filij ſūt diaboli. Mēdaciū nāq; ē xp̄ianū ſe dicere ꝛ opa xp̄i nō facere. Mendacium nō ſolū in falſis ꝙbis: ꝑ i ſimulatis conſiſtit opibus. Et ut Aug⁹.dic in.4.de doctrina xp̄iana. Ex ſacro vnctionis xp̄ianoꝝ oiuz vocabulū deſcendit ꝛ nomē: qō nomē ille frūſtra ſortit qui xp̄m minime imitat. Quid mirum igit̄ ſi ꝫ malos xp̄ianos ſeuiet iuſticia diuina qñ ꝛ ipſi crimīoſi flagitioſi vitioſiſſimi reperiunt? Deu dꝛu nō ſoluz de infidelibus:ꝑ ꝛ de xp̄ianis dici pōt illud ꝓphete. Corrupti ſunt ꝛ abhominabiles facti ſūt in ſtudijs ſuis.nō eſt qui faciat bonū.nam baptiſmate dūtaxat exceptο tpibus iſtis deteriores ſūt i malis moribus xp̄iani q̄ iudei ſiue gentiles. Nā eſt in eis hoc eſt,p maiori pte in plurib⁹ fides:nō religio:nō pietas:nō reuerētia nō timor:nō amor dei: nō ꝯelus: nō iuſticia:nō ſimplicitas:nō rectitudo:non veritas:nō innocentia: nō cōpaſſio: nō libalitas:nō humilitas:nō māſuetudo nō modeſtia: nō cōtinentia: nō ſobrietas: non pudicitia: nō caſtitas. Quinimo vbiq; regnāt viria ꝛria: hæreſes:ſuperſtitiones erronee:crudelitates:irreuerētia ad ſacra: ꝓſūptio:amor ſcli: tepiditas: iuſticia: duplicitas: fraudulētia falſitas:nequitia:auaritia:ſymonia:ſuperbia:inuidia:odiū: incōtinētia:laſciuia in omni abhominatiōe:blaſphemie ſacrilegia ꝛ bi⁹. O xp̄iani tm̄ noīe ꝛ nō re. o xp̄iani oī dolo ꝛ malignitate pleni quo itis.quo itis? quousq; ſpatis ire cū

tanta mole vitioꝝ vꝛoꝝ? certe vobis dico q̄ nisi redieritis ad ꝓtutū semitā ⁊ ad pniaz habitabitis i inferno qm̄ ut dictū ē sic exigit diuina iustitia. ¶ Z⁹. nōbum⁹ te dānatoꝝ xp̄ianoꝝ falsoꝝ ḡuationē. Nā ceteris paribꝰ ḡuꝰ i inferno punientur xp̄iani falsi q̄ infideles dānati. qō ꝓstat exemplo Machabarij alerādrini in cuꝰ vita legit q̄ q̄dā die dū ipse ābularet i ḫeremo repit caput cuiusdā defūcti: ⁊ dū oraret: interrogauit cuiꝰ caput illud fuerit. ⁊ rndit se fuisse pagani cuiusdā. Dixit ei Mach. Ubi ē aīa tua? Rndit in inferno. Cuiꝰ req̄reret si multuz i pfundo eēt. rndit q̄ tantū quātū distat celum a tra. Cui Machabarꝰ. Sūt ne aliqui pfūdiores? Cui ille. Pfofūdiores sunt oībus falsi xp̄iani qui xp̄i sanguie redempti. ⁊ sacro baptismate mundati tot bñficia puipendunt. Sollicite ḡ curemus cōs errata corrigē te petis que cōmisimꝰ dū facultas adest: dū tempꝰ vacat verā agere pniam: ut sic eu adamꝰ morte gehēne a q̄ nos liberet bñdictus deus dei filiꝰ xp̄us ihs: qui est bñdictꝰ in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria quinta pꝰ dñicā in sexagesima de grauitate pene damnatorum. contra illos q̄ dicūt leui cruciatu terreri damnatos. Sermo. xz.

QRuciabū-
tur die ac nocte i secula seculoꝝ. Scribunt de cēba Apoc. xo. c. Satis dura ⁊ insensibilia sūt corda illoꝝ q̄ nō paueſcūt: nō timēt neq; mouent ad vocē tribilis iustitie dei cui ꝑfecto nulla ꝙtus creature resistere nec i mimo q̄dē pōt. Nā licz in supioribus mlta dicta sint de illa: tñ adhuc nōnulla occurrūt declarāda qbꝰ merito compūgi dz vniuscuiusq; pctōris mens excecata. Rō loq̄ns somniū nō recitamus fabulas cū narramꝰ scieritatē iustissimi ⁊ oipotētis dei q̄ oiuz iniq̄tatū asprimꝰ vltor ē. Idcirco cū timore audiēda sūt eloq̄a diuinā scripturaꝝ q̄ ꝑ emēdatiē mra manifestant nobis q̄ grauis ⁊ dura erit dānatoꝝ pena de ꝓbus dicit i themate. Ez cruciabunt in penis atrocissimis ꝙ infinita secula. In qbꝰ verbis de grauitate pene dānatoꝝ assignabimus triplicem rationem

Prima dicit localitatis.
Secunda horribilitatis
Tertia eternitatis.

¶ Ez grauissima erit dānatoꝝ pena, ꝑ horribiles ꝓditiēs inferni. ⁊ de inferni veritate ⁊ qualitate. Cap'm. j.

PRima rō quare grauissima ē dānatoꝝ pena dicit localitatis. Nā pcludet in loco satis iepto sm̄ iferno. in q̄ tres sūt penales ꝓditiones videlicz ꝑ. dicit vilitatis. ⁊ z⁹ tenebꝛositatis ⁊ z⁹ pauptat. ¶ Prima penalis ꝓditio inferni ⁊ loci dānatoꝝ dr̄ viliratis. Est infernꝰ locꝰ vilissimus in cētro tre velut carcer dānatoꝝ a deo sapientissimo ordinat. Neq; fictio est sic Tullꝰ inuectiuarū i Catilinā. li. 4. vite asserē. Ut inqt aliqua formido improbis esset posita apud inferos. antiq̄ supplicia impijs ꝓstituta eē voluerunt. In qbꝰ ꝓbis q̄si videt inuere q̄ ad erorem ipoꝝ sapiētes ficte de inferis sunt locuti. Ez talem erroꝛe eliminat ⁊ destruūt maxime tria qbꝰ ꝓbat iferni veritas merito cū timore excogitāda. Primū est theologicalis rō. Secūdū scripture cōfirmatio. Tertiū fidei cōfessio.

¶ Primū q̄ oīdit inferni ꝙtitatem est theologicalis rō. nā ut colligit ex dicto sci Tho. Ric. de media villa. 4. d. Bon. in. 4. di. 44. Sicut se habz mia dei ad electos: ita se habz eius iustitia ad reprobos ⁊ malignos. ß mia dei ꝓpauit electis locū delicioſū ⁊ amenū. celū. s. empyreū in q̄ eternaliter pmanebūt. Ergo iustitia ꝓpauit reꝓbis ⁊ malignis locū vilissimū ⁊ horrēdū in quo eternaliter cruciabūt Ista rō fūdat sup dictū Aug. q̄. 19. li. de ci. dei. c. 13. ait. Ordo ē parū disparūq; rerū sua cuiq; loca tribuens dispositio. Et li. 3. ibidē. c. 9. d. Deꝰ nihil iordina-

tum relinqt. Ergo vnicuiqs rei locū tribuit suo ponderi conuenientem. Sed qō ē pond⁹ in corpib⁹ ē amor i spiritib⁹ 7 creaturis rōnalib⁹. Ālī idē Aug⁹. ri li. de ciui. dei. c. 28. inqt. Ita corp⁹ pōdē sicut animus amore fert. Et is. li. confes. Amor me⁹ pond⁹ meū eo feror q̄cūqs feror. Ergo sicut ⁊ ordinat corpa in suis locis ſm exigentiā suor nāliū ponit ⁊ū: sic ordinat creaturas rōnales in locis ſm exigētiā amor. Et q̄ sic electi sūt in celo: qa celestia terrenis ꝓpoſuert i suo amore: ita reprobi 7 erūt 7 sūt in loco infimo: qa in suo amore infima 7 terrena ſupiorib⁹ 7 celestibus ꝓpoſuerūt Locus aūt oīuz infim⁹ ē in cētro terre. Jō sub tra in cētro infern⁹ est. Ālī Jsidor⁹ li. 14. ethimol. Infern⁹ dicit q̄si inferius. Et hāc rōnē secut⁹ ē Jeno phs ⁊ q̄ sic inqt Lact⁹ in. 6. li. di. instit. Esse inferos Jeno stoic⁹ vocunt 7 sedes pior ab ipijs esse discretas: 7 illos qdē quietas ac delectabiles incolē regiōs. hos vo penas luere i tenebrosis locis atq; i ceni voraginib⁹ horrēdis. Et Señ. in tragedijs. Jngens vorago faucib⁹ vastis patet. latūqs pādit oibus ꝓpīis iter Q Secūdū qō ostendit inferni vitatez est scripture testificatio. Dis nāqs scriptura tā vetis q̄ noui testīntā doctoruz sacroz q̄ 7 gentiliū moraliūqs phoz infernū pdicat. Ālī Señ. 38. Jacob. d. Descendā ad filiū meū luges i infernū. Et Job. 7. Qui descēdit ad inferos nō ascēdit. Et idē. 17. c. Si sustinuero infernus dom⁹ mea ē. Et idē. 14. Quis in hoc tribuat ut i iferno, protegas me. Et idē 21. Jn pūcto ad inferna descendūt. Et Dauid i ps. 6. Jn iferno qs confitebit tibi Et. ps. 9. Cōuertant peccatores i infernū. 7 ps. 15. Nō delinqs aias meā i iferno. Et ps. 17. Dolores inferni circūdederūt me. Et ps. 30. Erubescāt impij 7 deducant i infernū. Et ps. 48. Sic oues in iferno positi sūt. 7. ps. 87. Alita mea inferno appinqūit. Et ps. 114. Pericula inferni inuenerūt me. Et sapiēs. pv. 9. Jn profundū inferni pquine ei⁹. Et Eccliastes. 9. Corda filioz hoiuz implent malicia 7 prēptu i vita sua. 7 p⁹ hoc ad inferos deducēt. Et Cant. 8. c. Dura sicut infernus emulatio. Et Ysa. 14. Infernus subt⁹ perturbat⁹ ē in occursū aduētus tui. Et ibidē. Ad infernū detraxerū in profundū laci. Et Ezech. 32. Dēs in circūcisi interfecti⁹ gladio descendūt ad infernū. Et Apoc. 20. Mors 7 infernus dederūt mortuos suos. Et Act. 2. Hūc de⁹ suscitauit solutis iferni doloib⁹. Et 2. Pet. 2. Deus angelis peccātib⁹ nō pepercit: ſ rudentib⁹ inferni detractos in tartarū tradidit cruciādos. Et ad Phil. 2. In nomine ihu cē. g. fl. c. t. 7 infernoz. Et in glo. 13. q. 2. c. tēp⁹. sup verbo abdit. Infern⁹ ē sb tra 7 celū sup. 7 nōte etiā. 33. q. 4. c. h aūt vita. 7 Lud. 16. Mortu⁹ ē dives 7 sepult⁹ ei iferno 7 Matth. 11. 7 tu Capharnauz usq; ad infernū descēdes. 7 Virg. i. 6. eneidos. Facil descensus auerni. Et Señ. i tragedijs. Nūq; stygias ferē ad vmbras elyta vert⁹. Nec letifer os seua p ānes vos fata trahēt. Sūt 7 alie inumē q̄ auctoritates, phātes q̄ infern⁹ sit loc⁹ subterraneus reputat⁹ dānatq; qs brevitatis cā dimittūt. Sz icredulū qdā stati Sbridendo rīdēt scōs ō inferi ita fuisse locutos ut hoies trerēt, put paulo añ cōmēoratum⁹ q audire debēt hiero. ad Palmachiū 7 Oceanū sic scribēte. An putam⁹ frēs q̄ iocādo, pbe pdicent. ridēdo loquāt apli. Xps iudiciū infantilit cōmisceb⁹ ioci nō sūt vbi supplicia intercedūt Si iocādo passū sūt credāt 7 iocādo locuti. Ysaias serra secat. Daniel leonib⁹ deputat. Paul⁹ trucat gladio. Petr⁹ in cruce dñi exemplo suspēdit. 7 h totū ut nos a pctis sua doctria reuocarēt h ille Digit ipia. e pūsa. e fraudulenta. e veniqs vialolica cogitatio eoz qui existimant infernū nō esse: quib⁹ sufficere debent 7 satisfacē tot clarissima testimōia Certiū qō ostendit inferni veritatez est fidei cōfessio. Hā in symbolo apl'oz⁹ dicit de xpo. 7 scribit. c. i. de summa trini. 7 fide catholica. Descendit ad inferos.

¶ Secūda ꝓditio ꝑnalis inferni dicit tenebrositas. Est eni infern⁹ locus tenebrosus ⁊ totus obscur⁹. Vñ Matth xx. dicit rex de nō habēte vestē nuptiale. Mittite eū in tenebras exteriores. ⁊ Job. x. Dimitte me inqt ut plangā paululū dolorē meū antequ. u. ⁊. n. r. ad. t. t. ⁊ op. m. c. t. m. ⁊. t. u. vm. m. ⁊ nullus ordo habitat. Nōdū ſm Ric. in. 4. di. 15. q. lumē p se est delectabile. p accidēs ꝯo pōt esse tristabile. inq̄tū aliquid ostendit qō displicet. ⁊ ꝯa infern⁹ locus est omnis tristicie: nō simplicit locus tenebrosus est in q̄ nō ē aliqō pux lumē qō visū delectet. Est tū ibi aliqō lumē obscuritati pmixtū quo damnati videre possūt vnde doleāt. ⁊ h̄ inqt Gregꝫ. li. mor. versus finē. d. Ignis inferni q̄uis ad ꝯsolationē nō luceat: tamē ut magis torqueat ad aliq̄d lucet. Nam sequaces q̄sq; suos secū i tormēto repbi flamma illustrante visuri sūt: quorū amore deliquerūt. Hoc ipsū in ſnia dic Isidor⁹ li. i. de ſimo bono. Ignē gehēne ad aliq̄d lumē habē: ad aliquid ꝯo nō habere: hoc est habē lumē ad dānatiōz ut videāt ympij vnde doleāt. ⁊ nō habē ad ꝯsolationē ne videāt vnde gaudeāt Apta fuit ꝯpatio de camio triū puerorū ad exemplū ignis gehēne. Nā sic ignis ille nō arsit ad triū puerorū supplicū: ⁊ arsit ad cōburēda ligamia viculor: ita ignis gehēne lucebit miser ad augmētū pnarū: ut videāt vnde doleāt: ⁊ non lucebit ad cōsolationē ne videāt vnde gaudeāt. Inter but⁹ vite ⁊ future infelicitatis miseriā multa discretio ē. Illic eni miseria est ꝑpter cruciationē dolorū ⁊ tenebre ꝑpē lucis auersionē: q̄rū vnū in hac vita est. i. miseria. ⁊ aliud nō est. in inferno aūt vtrūq; est. hec ille. Similiter q̄ locus inferni tenebrosus erit ad quē sol nō expandet lumen suū. nō luna nec stelle in quo nihil videbit nisi qō habet incutē trorē. sic Exo. x. dr de tenebris egypti. Facte sūt tenebre horribiles i vniuersa tra egypti trib⁹ dieb⁹. nemo vidit frēm suū. nec mouit se ō loco in quo erat. Sup que ꝟba. d. Hugo. de lira. q̄ tenebre ille ideo dicunt horribiles: qa inter illas videbant egyptij visione imaginaria fantasmata quedā ⁊ figuras turpes que nō parū eis ingerebant timorez. Ita ⁊ in inferno erunt horribiles tenebre: qa damnati inē illas ⁊ vere videbūt se mutuo inē tormētorū angustias latorantes. ⁊ visione imaginaria inspicient malignos spūs q̄ damnatis diuersis modis ⁊ figuris horrendissimis apparebunt. O q̄ dolenda erit hora illa qua miser pctor intrabit infernum nūq̄ visurus lucē per tot annorū milia ⁊ p⁹ iudiciuz ꝓfinita secula. O quātus timor tunc cor eius inuadet cū videbit nocte sine die tam longissimaz sibi factā. Nam si hoc in mūdo videret hoies nocte ꝓtrahi vsq; ad mensem uel annū cūcti clamarēt ad sidera: mīam. Inqt Virgi. p georgicorū de obscurato sole p⁹ Cesar⁹ morte. Ille etiā extincto miseratus Cesare romā. Cū caput obscura nitidū ferrugine texit. Impiaq; eēna timuerūt secula noctem. Que igit mens qualisue anim⁹ fiet damnatis in tenebris iferni vbi nō solū priuati erūt in eternū oi splendore ⁊ luce delectabili vere etiā ut dixim⁹ quicqd vide poterūt accedet eis ad merorē ⁊ luctū ¶ Tertia ꝑnalis ꝓditio inferni ois pauptatis. Oēs quidem ibi habitantes pauptate affligent ⁊ egestate nimia. ⁊ q̄ in hac mūdo affluebāt diuitijs: abūdabāt tpalib⁹ bonis: possidebāt tlxe sauros: ⁊ ympabāt alijs: induebant purpura ⁊ bysso: epulabāt in lectis eburneis: nutriebāt canes: ⁊ pascebāt aues celi: gaudebant in sonis canticis ⁊ choreis: ⁊ letos ducebant dies. oibus his in inferno ꝑnitus expliati guttam aque concupiscent: ⁊ illam habere non poterūt ꝓut expresse redemptor noster aperuit Auc. xvi. c. asserens de diuite Epulone q̄ instanter rogabat Abrahā quatenus mitteret Lazar⁹ ut intingat extremā partē ad eum referret: orq; ei⁹ ponere: nec fuit exaudit⁹.

de quo Greg. in omel. dicit. Guttam aque petijt q̄ micas panis Lazaro negauit. Jō audiet flebilis vox diuitis & potentū in inferno sic lamētantiū. ut dr Sap. 5. Errauimus a via veritatis & iustitie lumen nō luxit nobis & sol intelligentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniq̄tatis & pditionis: & ambulauimus vias difficiles. viā aūt dñi ignorauim⁹. Quid nobis. pfuit superbia nr̄a: aut diuitiar⁹ iactantia q̄d cōtulit nob⁹? Transierūt oia illa tanq̄ vmbra & tāq̄ nunci⁹ pcurrēs: & tanq̄ nauis q̄ ptrāsit fluctu ante aquā: cuius cū ptrāsierit nō est vestigiū inuenire neq; semitā carine illius i fluctibus: aut auis q̄ trāsuolat in aere nullū inuenit argumētum itineris illius: & trā sonitus alarū verberans leue ventū & scindēs p vim itinere aerem cōmotis alis trāsuolauit: & post hoc nullū signū itineris inuenit illius: aut tanq̄ sagitta emissa i locū vestinatum diuisus aer cōtinuo in se reclusus est ut ignoret trāsitus illi⁹. Sic & nos nati ptinuo desinimus ee & virtutis q̄dē signū nullū valuim⁹ ostēdere. In malignitate aūt nostra pſūpti sum⁹. & ibi.

¶ Dr grauissima erit damnatorū pena ppē lamēta & blasphemias q̄ sūt i inferno & ppē societatē demonū. Capm. z.

Secunda rō quare grauissima erit damnato⁹ pena dicit horribilitatis. Haz inter cetera q̄bus miseri illi afficiēt horore tria erūt maxime horribilia. Primū horribilis lamentatio. Secūdū horribilis blasphematio. Tertiū horribilis sociatio. ¶ Primū horribile erit lamentatio. Ibi inquit ysa erit fletus & stridor dentiū. Scom̄ yo Ric. in. 4. di. 50. Nō erit ibi corporalis fletus inq̄tū est quedā resolutio corporaliū lachrymarū: q̄a talis resolutio tunc non erit. sed pertinet ad corruptibilē statum: tñ erit ibi maxim⁹ horor inferor q̄ significabit p signa i facie & oculis cū turbatione & motu capitis. & cū stridore dentiū vultusq; tristicia. Quisnā explicet quātus merorerit in cordibus dānatorum inter illos strepitus vlulat⁹ atq; querelas? Obti qui nunc lugent. ut ait ysa Matth. 5. qm̄ ipsi cōsolabunt. Et Luc. 6. Ve vobis q nūc ridetis: q̄a lugebitis & flebitis. ¶ Secūdū horribile erit blasphematio. Pro vesperatie vtiq; blasphemabunt dānati seipsos pentes suos deū & angelos & oēm creaturam dñi Apoc. 16. Job. ait. Blasphemauerunt deus celi p̄ doloribus & vulneribus suis. Ad h̄ est exemplū q̄ legit i ſſima de septē vmis. Cū quidā vsurari⁹ infirmaret ad mortē: nec sacerdos vellet ei sacra pferre nisi restituēt uel cautionez faceret alleq; recusaret. hortabāt ad hoc filij ne ad infernū descenderet moriens Ille yo rñdebat. Nescitis q̄d petatis. Si vellem relinquerē vos paupes & egenos. melius q; ē se cōmittē mīe dei q̄ mīe hoiuz. & i hac ptinacia mortuus est vsurarius ille ac in inferno sepultus. Ex filijs aūt eius duobus dixit alter ad alterū. Pater nr̄ damnat⁹ est nō imitemur cū retinendo vsuras p illū extortas: & reddam⁹ creditoribus ut saluari possim⁹. At ille respōdit. Ego meā partē retineo nec illā restituē curo. Si pr̄ noster vsuras fecit & nō restituit. ipse nō ego pnā portem. Alter ergo portionē suā restituit & seculum deserēs dei obsequio se totū tradidit. Dum aūt qui in seculo remāserat mundanis se inergeret. infirmatus ad mortē: nec penitēs secut⁹ est pfem. Nō frater quidā rogauit deū ut pīs & fris eius statū ei dignaret ondere. Una igit̄ dierū cum oraret: vidit trā aptā: & in inferno patrē i flāmis penitus sepultū: & filiū eius fratrē suū iacentē sup eū. maledicebatq; pr̄ filiū dicens, Maledicta sit hora in qua te genui fili: & tu sis maledict⁹ q̄a ppter te feci vsuras: nec voluit restituere ne te paupem relinquerē: & ppter h̄ crucior i hac flāma. Et filius rñdebat. Maledictus sis tu pat̄ & maledicta dies i qua me genuisti: q̄a exemplo tuo voluisti me fenerari: & vsuras extortas noluisti reddere. propter quod

cruciorꝫ i inferno. Et pꝰ ambo piter eũlantes blasphemabant cuncta creata ⁊ creatorem ullorũ. Nõ cernẽs ille seruꝰ dei gras deo egit qui eũ liberauit de tãto malo. ¶ Tertiũ horribile erit sociatio. Erunt nãq; socij damnatorũ neqssimi spũs ⁊ maligni diaboli. Quantũ eni sit eorũ societas dira atq; molesta põt cognosci p effectꝰ pesulẽtes quos exercẽt in illis quos deo pmittẽte obsidẽt i hac vita. Nam adeo illos turbãt: ⁊ sic gũe vexant: ut qñq; sic obsessi muti aut surdi fiant: qñq; manibꝰ ꝓpꝛijs seipsos lacerẽt ⁊ discerpãt. qñq; nisi cathenis cõstringerent etiaꝫ domesticos ⁊ amicos conẽt oppꝛimere. Quid igit faciẽt diaboli cũ illis quos in inferno volẽte deo ꝑ libitu suo vexare poterũt. si talia agũt hic cũ bis q̃ de eoꝝ manibꝰ ⁊ ptãte põt penitus liberari? Nullꝰ pfecto aut cogitare aut dicere põt q̃ importabilis erit dãnatis miseris societas diabolorũ.

¶ Qꝛ rõnabiliter punit deus dãnatos pena eña seu infinita p durationẽ licz actus pcti fm se sit finitus ⁊ temporalꝭ.

Tertia ratio quare Capꝫm.3. grauissima erit dãnatorũ pena dicit eternitatꝫ. Duratura q̃ppe in scripturis scis ponit pena dãnatorꝫ i eternũ. ut ꝓ ex dictꝫ. Clerũtñ ut Augꝰ dicit. ꝛi.li.de ci.dei.c.ꝛi. Quidã iustꝫ putãt ut pctis quãtũlibꝫ magnis puꝭ. tpe ꝓtractꝫ pena q̃sq; dãnet eña q̃si ullius id vnq̃ iusticia legis attẽdat: ut tanta mora tpis q̃sq; puniat quãta mora tpis vnde puniret admisit. Dicto generа penarũ in legibꝰ eẽ scribit Tullꝰ damnum. vincula. verbera. talionem. ignominiã. exilium. mortem. seruitutẽ. Quid horũ est qõ in breue tempus pro cuiuscq; pcti celeritate coaptet ut tanta videret morula: quãta vꝛ plẽdie ꝓtractum nisi forte talio? Id eni agit ut boc patiat q̃sq; qõ fecit. Oñ illud est legis. Oculũ ꝓ oculo dentẽ ꝓ dente. Fieri eni põt ut tam breui tpe q̃sq; amittat oculũ seueritate vindicte q̃ tulit ipe alteri impbitate pcti. Porro aũt si aliene femie oculũ infixũ rõnis sit ꝓbere vindicare: nõne q̃ illud pũcto tpis fecerit incõparabili horarũ spacio ꝓbrat ⁊ suauitas voluptatis exigue diuturno doloꝛe puniet? Quid in vinculis? Nũq̃d tamdiu q̃sq; iudicãdus ẽ in illis eẽ vexare q̃diu fecit vnde meruit alligari? Dec Augꝰ. Qui etiã de dãno ignominia exilio ⁊ punitute ꝓtendit q̃ plerũq; infligunt ꝓ momẽtaneo quasi delicto lõgo tpe duratura que iõ eterna eẽ non pñt: quia pñs vita nõ põt eẽ eterna. Quanto magis g̃ approbanda est dei seuera iusticia q̃ petã punit eterna pena: licz i tpe sint cõmissa. Clerũtñ ut tante veritati melius animꝰ acquiescat ex dictꝫ scoꝝ tres ꝓncipales rõnes aptissime. pduc̃t q̃bus liq̃do cõstat iuste deũ facere cum punit malos eẽno supplicio. ꝓ. rõ ẽ. ꝓpẽ voluntatem. ꝛz. ꝓpẽ obiectũ. ꝛꝫ. ꝓpẽ cõtemptum.

¶ Prima rõ est ꝓpter voluntatẽ. Nã si ꝓsideremꝰ in pctõ voluntatẽ. iustũ est ut pctũ dãnatoꝝ eterna pena puniat: qa cẽ pctũ tãti graue est: quãtũ voluntas ad illud ardentꝰ se inclinat. Et qa voluntas malox q̃diu in hac vita sũt ita se iclinat ad pctũ q̃ semp velit peccare Ergo iustus iudex q̃ cor aspicit magis q̃ opꝰ dꝛ eos pena ieternũ duratura punire. Quidnã est q̃ tã multi se sentiunt moꝛituros: ⁊ tñ peccare non vesinũt? Veniũt ad ianuas moꝛtꝭ ⁊ de pctis nõ volẽt nisi q̃ sp peccare vellent: qõ vtiq; ipse deus scrutator cordiũ oculo sapie sue clarissime intuet. Hanc rõnẽ tangit Greg⁹ 4. li. dial. vbi Petrus interrogat eũ ⁊ dicit. Scire vellem quõ iustũ est ut culpa q̃ cũ fine ꝓtract sine fine pũiat. Et Greg⁹ rñdet. Doc recte Petre dicẽs si iustꝰ iudex non corda boꝝ sed facta penset. Jniq eni iõ cũ fine veliquerũt q̃a cũ fine vixerũt. Nã voluissent vtiq; si potuissent sine fine viuere. ut potuissent sine fine peccare. Ostendũt eni q̃a in pctõ sp viuere cupiũt q̃ nũq̃ vesinũt peccare dũ vixũt. Ad magnã g̃ iusticiã iudicãtis ptinet ut nũq̃ careant supplicio: qui in hac vita nũq̃ voluerũt carẽ

pctō.ḃ ille. Que ꝓba etiā habentē te pr. diſ.i.c. voluiſſent. Et ad ḃ facit illud qō ſcribit. 93. di. c. Diaconi ſūt. vbi ſic bī. Moderatio dei ac pietas ſolū noſtruꝫ reditū q̄rit ac nos cupit longa bonitate ſua ſaluari. Si nō conuertimur. ſi duri colli ſumus. ſi in pctis vſq; ad mortem illicite ꝑduramus. aſſidue peccātiuꝫ nō miſereꝫ deus. Ad idē eſt. c. Legat⁹. 14. q. 2. Aug⁹ inſup te pe. di. 1. c. vltī. in fi. ait. Qui impenitēs moritꝫ. oio moritꝫ et eternaliter cruciabit. Qui aūt impenitēs finit: ſi ſp viueret ſemp peccaret. ¶ Secunda rō quare te⁹ iuſte eternaliter dānat et punit iniquos. ē ꝓpter obiectū. Quelibet eni offenſa ꝓſideraꝫ nō ſolū reſpcū actus: ſ reſpcū dignitatis illi⁹ q̄ offenditur. Quāto etenim ꝑſona q̄ offendit dignioꝛ ē: tāto culpa i illā cōmiſſa grauioꝛ. et ꝑ ꝫ̄ pena oꝛ eſſe durioꝛ. Sic q̄ regē offendit ḡuius punit ꝯ q̄ offendit ſuū famulū uel aliquē ruſticū. Qui ḡ moztaliter peccat: deū q̄ eſt infinituꝫ bonū offendit. et caritatē ꝑ quā ē ſocietas btōꝝ. ḡ tam viſione dei ꝯ btōꝝ ſocietate eternaliter priuari debet et eterna pena puniri. Bernard⁹ āt ſup Cant̄. 9. ꝯ q̄ moztaliter peccat vult nō eſſe deū. qō ſic ꝓbat. Qui vult deū aut impotentem aut iniuſtū aut inſipientē eſſe vult deū nō ē. ḃ q̄ moztaliē peccat vellet deū aut ſua pcta neſcire: aut vindicare non poſſe: aut vindicare nolle. ḡ vellet deuꝫ nō ē deū. et q̄ vult deū nō ē deū: merito pumend⁹ ē eterno ſupplicio. ¶ 3⁹ rō q̄re iuſte de⁹ malos eternaliē dānat. ē. ꝓpē cōtēptū. Pctōꝛes nāq; ꝓtēnūt infinitū bonū et eternū gaudiū qō potuiſſent eligē: et ꝙa uolūtarie elegerūt eternū malū iuſte illis eterna ſupplicia cōdonāt. Unde Aug⁹ 21. li. de ci. dei. c. 12. inq̄t. Fact⁹ eſt malo dign⁹ eterno qui in ſe pemit bonū qō ē poſſet eternū. ḃ ille. Audiūt ſiq̄dē pctōꝛes ſcripturas clamātes. pmittentesq; tā felicissima et copioſa bona atq; iocunda in regno celoꝝ amicis dei. et ipſi de bis nō curāt. Locat eos deus p dicta ſcōꝝ p doctamenta. ꝓphārū: p inſtructiones doctoꝝ: p terroꝛes cōminationū: p ſuauitatemq; bñficioꝝ. Uenite inquit ad cenam magnā: ad iocunda gaudia: ad paradiſi delicias: vbi bonū abſq; malo et leticia eſt abſq; meroꝛe. Et tamē impij ſic blandiente deū nolūt audire. q̄mo ipſū q̄tū poſſunt ſuis malis operibus impugnāt et ꝓſequūt. O benedicti dei ordinata iuſticia que malos eternis cruciatibus deputaſti. null⁹ ꝓfecto de te conqueri pōt. O miſerabilis dānatorum conditio que tantā exꝓit ſeueritatem: ut finem illoꝝ pena nunq̄ ſuſcipiat. Duruꝫ eſſet homini ſano p diem et noctem aſſidere lecto: et i eius mollitie volutari. Durū eſſet cuiq; diſſoluto iuueni ꝑ lōga ſpacia cū formoſis iuuenculis puellisq; ornatiſſimis choꝛiçare. Duꝫ eſſet mulierculē cuicūq; coꝛporis ornamēta nō deponere. Et ut experientia docet ḃ et bi⁹q̄ ſolatioſe et delectabiliter fieri ſolēt faſtidium inducūt aſſiduitate ſui. Heu inq̄ deu cur oꝛmiūt pctōꝛes? Cur nō eligūt? Cur nō coꝛrigūt malā vitā? Cur nō ꝓſiderāt q̄ eis pati ſūt in inferno cruciat⁹ oꝛrēdi? Et tū ſemp ibi bitabūt p⁹ cētū ānos: p⁹ mille: poſt milia miliū: imo nūq̄ pena ipſoꝝ terminabit. O aīa ſterilis. o aīa dura. o aīa inſenſata. o aīa vitioſa q̄d agis? quoue tendis iter. quare ad infernū ꝓperas ut ibi in eternū infelicit̄ viuas? Reuertē ḡ ad dñm deū tuū q̄ te liberet a piculis dānatiōis. et tibi ꝓcedat gram in pñti et in futuro gliam: in q̄ viuit et regnat de⁹ p infinita ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Feria ſexta poſt dñicā in ſexageſima de grauitate pene dānatoꝝ. cōtra illos qui plus timent mala vite preſentis q̄ future. Sermo. 13.

QRuciabūtur die ac nocte i ſecula ſeculoꝝ. Apoc. 20. Magna profecto deteſtabiliſq; eſt crudelitas eoꝝ q̄ coḡſcētes ꝓpē ſua pcta īmnē ſibi ipſis dānatiōis cē nō timēt: ñ formidant: nō coꝛrigūt ſuā vitā malā.

Quidnā magꝭ vnuſq̄ſq; ptimeſcē vbz q̄ cruciatus acerbiſſimos.atroceſq; pnas ac lucꝰ intolerabiles inferni? Timent pleriq; in hac vita exiſtes labores anguſtias.pauptatē.egritudines.illatas ptumelias.damna.fuitutē.exilia. carceres.tēpeſtatē aeris.vlxmētiā vētoz.aliaq; picula q̄bꝰ vexari ſolet mozталiū genꝰ. Sed reuera ſi recte ſaperent magis tunc vexerēt ad inferna vſcēdē vbi labores.anguſtie.tozmēta.calamitas.luctus.gemitꝰ.ſuſpiria.clamozes lamēta.blaſphemie.fames ⁊ ſitis.ignominia.⁊ ardoz ignis ⁊c.quibꝰ dānati moleſtabūt ⁊ nūq̄ vficiēt. Et qm̄ nō parū.pdeſſe pōt vnicuiq; talia cogitāti ad contritionē ⁊ vlectionem pcōz: idcirco adhuc in pñti ſermone vr grauitate pne dānatoz aliquid.pſequemur. Et notabimꝰ tres rōnes pcipuas q̄bꝰ itelligere valemus dānatoz pnā fore grauiſſimam.

Prima rō dicit cognitionis.

Secunda contrariationis.

Tertia vſperationis.

Vr grauiſſima eſt dānatozū pna eo q̄ nihil cognoſcēt pter illud q̄ ꝓtriſtari pñt.⁊ vr illozū ſcia. Capm.j.

Prima rō oſtendens grauitatē pne dānatoz dicit cognitōis: qa nihil cognoſcūt aut cognoſcere pñt niſi ea vnde volere poſſint atq; ꝓtriſtari. Ad q̄ plenꝰ intelligēdū tria dubia ꝓponūꝰ vclaranda. Primū eſt vr dānatoz ſcia. Secūdū vr nra diſtātia. Tertiū vr brōzū gl̄ia. Primū dubiū eſt vr dānatozū ſcia. Utrū.ſ.damnati vtunt ſcia i hoc mūdo acq̄ſita. Et arguit̄ q̄ nō. p. qa i vſu ſcie magna eſt vlectatio. vñ pbus.4.etbi.c.8. Videt inqt pbia magnas vlectationes habē ⁊ Lact̄. in.4.di.20.inſti. Nullus eſt ſuauioz alie cibus q̄ cognitio vitatis. ſed damnati nullā habēt vlectatiēz ſicut nec bti triſticiā.q̄ nō vtunt aliqua ſcia.

Z°. arguit̄ ex illa maxima pbi. Bi vr quo minus videt inelle ⁊ inelt.q̄ vr q̄ magis.ſed p aliquas pnas hui⁹ mūdi que minime ſūt reſpectu pnarū inferni pditur vſus ſcie.q̄ multo fortiꝰ vficiet ad pnas inferni que maxime p̄dicant.

Z°. arguit̄. qa dānati magis poſſent cogitare vr deo q̄ vr quocunq; alio intelligibili: qa ꝓpinquior eſt intellectui cozū. Sed ſicut dicit magiſter ſnīaz in 4.di.50.dānati pꝰ iudiciū in pfundioribus tenebzis erunt vbi nullā lucē vei videbunt.q̄ multo minus vr quocūq; alio intelligibili cogitabunt.

Sed ꝯ argui pōt.p qa Luc.16.bī q̄ Abzahaz dixit diuiti dānato.fili recozdare qa recepiſti bona i vita tua. qō ſibi nō dixiſſet niſi ille vti potuiſſet ſcia acq̄ſita in hac mundo.

Z°. arguit̄.qa dānati odiunt vrū.ſed nullus odit illud vr quo nō cogitat.q̄ dānati vr deo cogitant.⁊ a ſili pñt vr aliis cogitare.

Z°. arguit̄.quia dānati habēt remoꝛſū ꝓſcie⁊ vermem.ſ ꝓſcia nō remozdet niſi vr pctis que cognoſcunt.q̄ in dānatis eſt vſus ſcientie Rñdent ad hāc.q. Ric. vr media villa 7.d. Boñ. in.4.di.50.q̄ dānati vtunt ſcia acquiſita i hoc mūdo maxime q̄tū ad aliq̄. Conſiderāt enī mala q̄ fecerūt ⁊ bona opa que omiſerunt.ut hic vſus ſcientie ſit ad maiozē eozū afflictionez.

Ad pmū q̄ argumētū in oppoſitū ē dicēdū q̄ q̄mis vſus ſcie ſit p ſe vlectabilis: tñ p accidēs pōt cē triſtabilis In dānatis enī pꝰ iudiciū erit eozū nā ita plene cōprehenſa triſticia ut oio ſint indiſpoſiti ad aliquā vlectationez. Et qa ſicut dicit phs.z°. de aia. Actꝰ actuozū ſunt in patiente bñ diſpoſito. ideo vſus ſcie nullā i eis vlectationē poſſit generare. Nōnduz tñ q̄ vemones ante iudiciū poſſūt habere ⁊ interdū bñt aliquas modicas vlectationes vanas ⁊ multū reſpſas amaritudine. Alie autez dānate nullā pnā hui⁹ vnq̄ habebūt vlectationē. Ad ſecūdū argumētū dicēdū q̄ q̄uis ille pne ſint maiozes q̄ iſte tñ nō ita poterūt auferre dānatis vſum ſcie: ſicut pñt aliq̄ pne vobis in hoc mūdo: qa organa cozpoꝛ illozū ex voluntate dei ſeruabunt incozruptibilia

ad maiorē afflictionē. Que organa bic p̄ vehementiā p̄narū aliq̄ p̄tingit corrumpi. Damnati tamē multo min⁹ erūt apti ad vsū scie nisi respcū eorū quorū p̄sideratio erit ad augmētū sue tristicie.

¶ Ad tertiū argumentū dicendum q̄ q̄uis ve⁹ sit, p̄inquior intellectui eorū p essentiā q̄ alia obiecta: nō tñ ib rōne obiecti nisi inq̄tū est punies. ⁊ sic ve eo maxie cogitās: nō ex amore ⁊ ex odio. Inq̄tū aūt est dulcis ⁊ misericors minime ve eo cogitant. ¶ Secundus dubium ē ve nostra distātia. vtrū videlicz dānati distantes a nobis cognoscāt ea que circa nos fiūt. Et videt q̄ sic ut bī Aug̃. 16. Dixit ille diues damnatus ad Abrahām se q̄nq̄ fratres habere. ergo sciebat adhuc illos superuiuere. ¶ In p̄riū est auctoritas Aug̃. in li. de cura p̄ mortuis agenda. que ponit. 13. q. 2. c. Fatēdū. vbi ait. Fatēdū est nescire q̄dē mortuos quid hic agat. Rñdet ḡ p̄m Ric. in. 4. di. 50. q̄ dānatos cognoscē que circa nos fiūt p̄t intelligi triplicit̄ per scias. per picturā. p̄ reuelationē. ¶ Primo mō nō cognoscūt ea q̄ circa nos fiunt. q̄a cognoscere sic nō possent nisi accipiendo similitudines a rebus: ad quas accipiendas req̄rit̄ p̄portionata p̄inquitas intellectus ad ipsam rem. Quis aūt distātia nō impediat cognitionē intellectus respectu rei cui⁹ iam habet speciē: tñ p̄portionata distantia q̄lis est inter alias q̄ fiūt in inferno ⁊ ea que circa vivos fiunt in hoc mūdo impedit cognitionē intellectus: respcū rei cuius nō habet spēm. q̄a. p̄bitet spēi acquisitionē. ¶ 2°. mō dānati cognoscūt multa que circa nos fiūt. Ex statu enī p̄terito in quo vies viderūt postea cōiecturant multa que acciduūt circa eos. Et sic cognoscebat ille diues damnat⁹ q̄nq̄ frēs suos adhuc viuere: q̄a secum in tormentis illos nō videbat: nec cum req̄escentibus i sinu Abrahe. tamē nō erat cognitio certa: q̄a mortui ex spāli p̄uilegio q̄nq̄ p̄niam faciūt in locis in q̄bus p̄cecauerūt. ¶ 3°. mō cognoscunt aliqua que circa nos fiūt: uel p reuelationem demonū: uel aiarum ad eos descendentiū. Sed nūq̄ fit eis aliqua reuelatio nisi talis vnde tristēt. Et sic p̄z solutio ad obiecta. ¶ Tertiū dubiū est ve sanctorū gloria. vtr. s. dānati videāt scōrū gl'iam i celo. Et ad b̄ rñdet Ric. vbi s. q̄ damnati gloriā scōrū nō videt q̄a visio est cognitio intuitiua ⁊ clara p̄prie loquēdo ve visicē. Sic enī nō posset videri gl'ia btōr̄ quin viderent̄ beati ⁊ ipse deus. Cum ḡ gloria i p̄fecta eor̄ p̄iūctiōe cū deo p̄sistat. Nō enī p̄t videri īmediate ⁊ clare p̄iunctio aliquorū quin videant̄ ipsa p̄iūcta. In generali tñ ⁊ ptim in spāli cognoscūt gl'iaz btōr̄ quasi arguendo. Nullū enī videt damnatū q̄ tenuerit fidem ⁊ bonos mores. Unde cogit̄ intellect⁹ eorū assentire q̄ vera ē sacra scriptura: ⁊ ex p̄ñti q̄ bona habēt ea que ip̄is in sacra scriptura. p̄mittunt̄. Et q̄a btitudo i sacra scriptura p̄mittit̄ iustis non solū in gnāli sed etiā partim in spāli: inq̄tū est bonū trāscendēs oia tpalia bona: Jō dānati cognoscunt gloriā btōrū: nō tñ in gnali sed partim i spāli. De hac ꝺo cognitiōe damnati tristāt̄ p̄ter inuidiā felicitat̄ aliene. ⁊ carentia btitudinis p̄prie. Sc⁹ iudiciū tñ damnati eo q̄ ad p̄nas p̄nas q̄si totalit̄ eorū cognitio reflectet̄: cognitionē istā nō habebūt nisi forte in esse gnālissimo: q̄a p cōplemētū doloris intellectus eorū p̄dicte argumentatiōi nō vacabit. Q quāta igit̄ erit in dānat̄ angustia: quāta amaritudo: quanta ve tristicia: quādo cognoscēt distincte oia pcā p illos cōmissa. quātus dolor q̄ñ cognoscēt bona que facē potuerunt. q̄ñ cognoscent mala que patient̄. quando reuelabunt̄ eis ea que in hoc mūdo fiūt ut displicentiā habeāt. q̄ñ cōsiderabunt q̄ boni ⁊ amici dei sūt in plenni gloria p̄pter hec ⁊ huiusmodi omnis eorū cogitio erit eis dolorosa.

¶ Qualiter grauissima erit damnatorum pena. eo q̄ illorū desideriū nūq̄ implebitur. ⁊ quid est q̄ ipsi appetunt.

Secunda ratio ¶ Capm.z. ostendēs grauitatē pene damnatorum dicit cōtrariationis. Fertur nanq; eorum voluntas ad vesverandum ea quorum contrariuz semper eueniet. Primum est beatitudinis participatio. Secundum peccati delectatio. Tertiuz sui annihilatio. ¶ Primum quod damnati appetunt est beatitudinis participatio. Ham fm Ric. in.4.dis.50.cū peccatuz ut Augustin⁹ dicit.19.de ciuita. dei.c.12. delere non possit extrema nature vestigia: in damnatis remanet aliqua naturalis cognitio 7 appetitus naturalis. Cum ergo primus motus naturalis appetitus sit respectu finis in generali. quia fm philosophū.7.ethicoz.c.12. Finis ē principiū in appetibilibus 7 agibilibus. sequitur q damnati naturaliter appetūt finem in generali. Sed vltimus finis est beatitudo. sequitur ergo q naturaliter appetunt beatitudinem in generali q̄uis appetitu debili 7 exili. Sz hic naturalis appetitus in his ex deliberatiua voluntate quo ad hoc peruertitur: quia bonū quod naturaliter appetūt sub circūstantijs malis appetunt. Nec est iste appetitus ad eorū completionē: fm magis ad afflictionē. Naturaliter eni appetere q̄ appetens videt se nō consequi posse magna ē afflictio appetētis. Scom aūt Tho.2.2.q.11. In damnatis nulla est spes beatitudinis consequēde: quoniā sicut de rōne beatitudinis est ut in ipsa quietet voluntas taliter q beati sciant certitudinaliter se nunq̄ beatitudinem amissuros. Ita de ratione damnatiōis est ut in ipsa molestet̄ volūtas sicut dānati certitudinaliter sciant se nūq̄ beatitudinem adepturos. ¶ Secundū quod damnati appetūt est peccati delectatio. Vellent enim se non peccasse: 7 illud est impossibile. Dicit dns Bona. dis.50. quarti li. q mala voluntas dicitur dupliciter. s. actus 7 habitus. Primo ergo seruilis damnatis nō aufert habitū male volūtatis: sed aufert actū. Iste enim non vult luxuriari quia timet puniri. de ipsa tamē voluntate habitum nō aufert: quia si separet̄ impunitas vellet utiq; luxuriari. Sic est intelligendū in dānatis. q voloz penalis aufert ab ipsoz voluntate actū volendi peccare: quia reuera dānati nō appetunt luxuriari nec dominari propter penas quas ex illis actibus sentiunt se incurrisse. Habent tamē habitum male voluntatis p quā appeterent peccare si nō crederent ex hoc puniri. Damnati q̄ vellent se non peccasse: non ppter hoc q peccatuz eis displiceat: qa iniustū: sed quia displicet eis pena iusta. Et iō malam habent voluntatem hoc volendo: 7 ideo adhuc viuit in eis voluntas peccādi: licet voloz penarū impediat ne exeat in actum suuz. ¶ Tertiū q̄ dānati appetunt est sui annihilatio. Et circa h̄ varie opinati sunt etiam magni doctores. An. s. dānati vellēt nō esse. Quidā nanq; dicunt q dānati nō possūt velle non esse: quia hoc nō est appetibile nec p accidens: nec p se. 7 allegāt Aug⁹. in libro de libero arbitrio. d. Si quis dixerit nō esse q̄ miserū esse me mallem: respondeo: mētiris. Insup 7 Arist. in.2. de anima.d. Omnia appetūt esse 7 illiꝰ causa agunt quicq̄d agunt fm naturā Et idem Aug⁹ libro de libero arbitrio. Cōsidera q̄tum bonū ē esse quod 7 bti 7 miseri volunt. Et idem.ti.li. de ci.dei. c.27. inqt. Ita ꝓo quadā vi naturali ipsum esse iocundū est: ut nō ob aliud 7 bi qui miseri sunt nolint interire. Et Paulo iferius ait. Quid animalia oīa 7 irrationabilia quib⁹ nō est data ista cogitare ab imensis draconibus vsq; ad exiguos vermiculos. nōne se esse velle atq; ob hoc interitū fugere omnibus quibus possunt motibus indicāt? Est adhuc in promptu ratio talis. q̄ electio presupponit electionem. Sed non esse nō est eligibile: qa omne eligibile bz apparentiaz boni. sed ipsum nō esse non habet apparentiam boni: quia qō apparet bonū apparet esse. ergo 7c. Alij aūt

doctores ut doctor subtilis. Ric. de media villa. 7 dñs Goñ. di. Si. q̃rti. dicũt q̃ damnati vellent nõ esse nõ voluntate naturali: quoniã id velle nõ possunt. qa esse in pena melius est q̃ nihil esse: cum in nihilitate nulla penitus sit bonitas. Et sicut dicit pbus. 2. de generatione In omnibus in quibus est esse: melꝰ est vesiderare naturã. loquendo de melioritate naturali. Nolunt ergo damnati se non esse voluntate veliberatiua: nõ p se: sed p accidẽs. inq̃tum. s. ad nõ esse sequit̃ carentia pene quã p se appetunt. Videnti enim ex suo esse q̃ nõ possũt consequi velectationẽ nec vtilitatẽ. nec p suum esse videnti posse acquirere aliq̃ bonũ: ideo non est mirũ si tali esse vellẽt carere ut malis que essendo patiuntur carerent. Nam non tm̃ bonũ est p se obiectum voluntatis: sed etiam carentia mali q̃uis non p̃mo. Qua ꝓpter dicit 5. etbi. c. 6. q̃ in boni ratione fit minus malũ ad maius malũ: quia minus malum magis ẽ eligibile maiori. Et rõne huius carentie mali nõ esse p esse apprehensũ potest esse dãnate voluntatis obiectum. Ex quibus colligimus hãc secundã opinionẽ sequẽtes: q̃ tanta pena dãnati vrank ut si possibile esset vellent non esse. Et hoc est quod Job. dixit Apq̃. 9. In diebus illis querẽt homines mortẽ: 7 nõ inuenient eam: vesiderabũt mori 7 fugiet mors ab eis. Et Aug. li. de miseria huius mundi dicit. O mors q̃ dulcis es quibus tam amara fuisti. Te solam vesiderant qui te vehementer oderũt. Et si queraꝰ cur deus damnatos esse nõ priuat 7 ad nihilum redigit respondet Tho. i. 2. q. 87. ar. 4. in solutione primi argumenti q̃ hoc est p tres causas. Prima est quia redigi i nihilũ cum qui peccat nõ conuenit diuine iustitie: qa repugnat ppetuitati pene que est scom diuinam iusticiam. Secunda est quia esse presupponit ad meritum 7 demeritũ. Tertia ratio ẽ qa p inordinationẽ pcti esse nõ tollitur ul corrũpitur 7 ideo priuatio esse non potest esse pena debita alicuius culpe. Dicit tamen metaphorice in nihilum redigi. scom illud ps. Ad nihilũ deductus est in cõspectu eius malignus. qa. s. spiritu alibꝰ bonis priuatur. Unde 7. i. Cor. 13. Si caritatem nõ habuero nihil sum.

Hec grauissima erit pena dãnatorum eo q̃ erũt desperati. nec suffragia ecclesie pñt eis ꝓdesse aut coicari. Cap'lm. 3.

Tertia ratio ostendẽs grauitatem pene damnatorũ dicit desperatio. Nam inter tot asperrima mala hoc eis vnum supadditum adauget ipsorum dolorem: quia videlicz desperati sunt scientes 7 expientes nullo ecclesie suffragio eorum penam posse mitigari. Nam si colligerẽt in vnũ cõs lachryme: omnes orationes: omnia ieiunia: omniaq̃ pietatis opa quorũcũq̃ iustorum qui in hoc mundo placuerũt deo. 7 offerrẽt pro vno damnato nihil ei prodessent. Et licz quidam canoniste dixerint q̃ suffragia ecclesie licz nõ prosint damnatis q̃tum ad liberationem a pena: prosunt q̃nuz ad aliquam mitigationem siue alleuationẽ. Contra eos est sententia theologorum. 4. d. di. q̃rti libri. dicẽtiũ q̃ suffragia ecclesie nullo modo ꝓsunt damnatis eo q̃ sint extra caritatem: 7 cum non sint ad vitam ordinati: nec possint beatitudine participare nõ sunt ex caritate diligendi. Caritas autem est que facit suffragium acceptabile: ob quod suffragia ipsis nihil prosũt. Hec Ric. Ideo dicit 13. q. 2. c. pro obeuntibus. Pro obeuntibus quippe consuluisse cognoscaris: si liceat pro eis oblationes offerri. Sancta sic tenet ecclesia ut q̃lcz ꝑ mortuis vere catholicis offerat oblationes atq̃ presbyter memoriam eorum faciat. Et q̃uis omnes peccatis subiacean?: cõgruit ut sacerdos pro mortuis catholicis memoriam faciat 7 intercedat: non tamẽ pro impijs q̃uis christiani fuerint tale quid agere licebit, hec ibi. Et idẽ ponit̃ in. c. Cuz arce. de cele. mis.

Sed ꝓtra hāc opinionē inducunt aliq̄ exemplū Traiani .ꝛe quo legit̄ in vita bti Greḡ.q̄ cū quodā die ipse festinaret ad bellū : vidua quedā occurrit ei. d Obsecro ut sanguinē filij mei inocēter ꝓempti vidicare dignet̄. Cūq̄ Traianus si san⁹ reuerteret̄ dixisset se vindicare : vidua dixit. Et q̄s mihi b̄ ꝓstabit si tu in prelio moꝛtuus fueris? Traianus rñdit. Ille qui p⁹ me impabit. Cui vidua. Et quid tibi p⁹oderit si alter in iusti iam fecerit? Traianus dixit. vtiq̄ nihil. Et vidua. Nonne inq̄t melius est ut tu mihi iustitiā facias q̄ alteri hanc trāsmittas? Tunc Traianus pie com⁹mot⁹ ꝛe equo ꝛescēdit: & vidue iustitiaz ministrauit. Ferē nāq̄ q̄ dñi fili⁹ Traiani p vrbem equitando nimis lasciue discurreret filiū vidue interemit. & Traianus filiū suū qui hoc fecerat vidue loco filij sui ꝛefuncti tradidit: & magnifice ipsam ꝛotauit. Dum igit̄ quadā vice ꝛefuncto Traiano Greḡ.p fozū Traiani trāsiret: & ei⁹ māsuetudinis recoꝛdatus fuisset: ad sci Petri basilicam p⁹uenit: & ibidē ꝓ eius erroꝛe amarissime fleuit. Tunc sibi diuinit⁹ rñsū est. Ecce ꝓtitionem tuā cōpleui & Traiano pnam eternā ꝓpci. De ceꝛo autē caue ne ꝓ dānato aliquo preces fūdas. Damascenus aūt in quodā suo sermone dicit q̄ Greḡ.audiuit voce cū diuinit⁹ alloquentē. Vocem tuā audiui & Traiano venia d⁹. Patet ergo ex hoc exemplo q̄ oꝛo Greḡ.pfuit Traiano dānato. Sz sup b̄ diuersi diuīsa sūt opinati. Aliqui enī dixerūt q̄ Traianus fuit reuocat⁹ ad vitā vbi gram ꝓsecutus ē: & veniam meruit: & sic gloriā obtinuit. Alij autē dixerūt q̄ aia Traiani nō fuit simpliciter a reatu pene eterne absoluta: & ei⁹ pena vsq̄ ad tēp⁹. s. vsq̄ ad die iudicij fuit suspēsa. Alij āt inq̄unt sicē Jobes diaconus q̄ vitā beati Greḡ. ꝛescripsit q̄ nō legit̄ oꝛasse: & fleuisse. & frequenter deus misereꝛ ꝓcedit q̄n̄ bō q̄uis ꝛesiderans petere nō ꝓsumit. Jō aia Traiani nō fuit ab inferno liberata & in paradiso repsita: & tm̄ ab inferni cruciatibus facta exempta. Pōt enī aia & in inferno existere: & inferni cruciat⁹ p rei mīam nō sentire. Alioꝛ tm̄ opinio cōmunioꝛ est & verioꝛ. q̄ Traianus & a pena liberatus: & ad gloriaz sit assumpt⁹ oꝛone bti Greḡ. Q̄ nō est factū ꝑm cēm legem: & ꝑm dispēsationē diuine sapiētie q̄ preuidens Greḡ.oꝛaturū ꝓ Traiano nō dānauit ipsū p dissimiliū sniaz. Et iō nō est dicēduz ex illo exēplo vno & singulari : q̄ dānatis p dissimiliū sniaz ecclie suffragia ꝓsint. cū nec i minimo possint fauere. Quinimo audiēdum est salubꝛe ꝛecumētū & obseruandum sapientis Eccliastes. 9. Q̄cūq̄ inq̄t pōt man⁹ tua facere: instant̄ opare q̄a nec opus nec rō nec scia nec sapientia erūt apud inferos quo tu ꝓperas. O igit̄ volenda dānatoꝛū pena q̄ mitigari & adiuuari nullo mō poterit: nō ꝓpꝛijs viribus: nō lachrymis: nō diuitijs: nō amicoꝛū suffragijs: nō amicoꝛū potētia nō veniq̄ aliqua oiuz creaturaꝝ industria. O timenda vindicta dei ad cui⁹ conspectū velut cera ante faciem ignis petōꝛes eliquescēt. O petōꝛes inebriati dulcedine bonoꝛ bui⁹ seculi. fugite irā dei & nolite pugnare cuz oipotenti deo: qui dānatis ut dictū est tam tremenda cōminat mala : a quib⁹ nos ipse p suā clemētiā liberet: cui ē bonoꝛ & ois laus & glia ꝓ infinita seculoꝛ secula. Amē.

Sabbo p⁹ dñicā i sexagesima. ꝛe gūitate pene dānatoꝝ ad ꝛoꝛē ꝛeꝛrigibilē & obstinatoꝝ. Sermo. 14.

QRuciabū tur die ac nocte i secula seculoꝝ. Apoc. 20.c. Cum mēte reuoluo quāte erūt in inferno anguste repꝛobꝛū : admirari plurimū cogoꝛ cur tā diu petōꝛes dissimulāt agere pniam Et certe si ꝛe bis malis ꝛe q̄bus loq̄mur: aut nunq̄ : aut pōst longissim̄ a spacia

tempoꝝ traxerẽt aliqualẽ de sua ipsoꝝ tẽtia excusationẽ haberẽt. Sed cũ tam exiguũ vel ocissimũq; sit bi⁹ labilis vite temp⁹: p⁹ qõ mali incorrigibiles vescendunt ad tartara. nescio quid ipsi dicere possint. Reprehẽsibiles quidẽ sũt: 7 pro sua tarditate merito redarguẽdi. Et ly in p̃cedentib⁹ explicauerim⁹ multa que duras mẽtes vomare sufficiũt: tñ adhuc de grauitate pene dãnatoꝝ nõnulla occurrũt cõsiderãda: quoꝝ cõsideratione diligẽti molliant ptinaces mẽtes obstinatoꝝ pctoꝝ. Dicem⁹ g̃ q; grauissima ẽ 7 satis acerba pena damnatoꝝ adhuc triplici ratione.

Prima dicit cõbustio.

Secũda dicit supatio.

Tertia dicit p̃uatio.

Qualiter dãnati patiũt acerbissimã pnã ,ppter ignẽ inferni. 7 de illi⁹ ignis terribilissmis pditiõib⁹ Capl'm. j.

Prima rõ q̃ oñdit gũtas pene dãnatoꝝ di. it pbustio. Tradit nãq; dãnati misere cinis ignibus pburẽdi. Et hoc colligit ex scriptur sacris. Nã Job. 20. dicitur. Deuorabit eos ignis qui nõ succẽdet. Et Judith vlt. c. Habit ignem 7 vermes in carnes eorum. Et Habacuc. 3. c. Laborabunt populi in multo igne. Et Isa. vltimo. c. Vermis eoꝝ nõ morietur. 7 ignis eoꝝ nõ extinguet. Et Dauid i ps. 10. Pluet sup pctõres laqueos ignis. Et Ezech. 22. In igne ire mee pssumpsi eos. Et Apoc. 18. In vna die vẽiẽt plage eius: mors 7 luctus: 7 fames: 7 igni cõburetur. Et Apoc. 20. Qui nõ est inuent⁹ i libro vite scriptus: missus est in stagnũ ignis. Et Matth. 13. Exibunt angeli 7 sepabunt malos de medio iustoꝝ: 7 mittent eos i caminũ ignis. Et Matth. 7. Omis arbor que non facit fructũ bonũ excidet: 7 in ignẽ mittet. Et Matth. 18. Bonũ ẽ tibi cũ vno oculo in vitam intrare q̃ duos oculos habẽtẽ mitti in gehennã ignis. Et Matth. 10. Eũ timete q̃ habet ptãtẽ corpus 7 aiam perdere in gehennã. Et Matth. 25. Ite maledicti i ignẽ eternũ.

Clerũtñ de hoc igne dubitat circa tria. 1° p̃ circa veritatem 2° circa ptãtẽ 3° circa qualitatẽ. 1° primo ptingit dubitare de iferni igne circa veritatẽ. An. s. sit ignis verus habens formã 7 naturã 7 speciẽ ignis. Et respondet Ric. in 4. sentẽtiaꝝ q; quoꝝdã opinio fuit q; ille ignis non est corporeus sed est quedam spũalis pena: que ,ppter suũ acumẽ metaphorice dicit ignis: qa ut ipsi dicunt Cum dina potẽtia reprobos possit cruciare sufficienter spũali pena: superfluũ fuisset in inferno ponere corporeũ ignẽ Et ad hoc adducũt illud Aug. 10. de vi. uite q̃ dicebat linguã suã cruciari i hac flãma. Cũ enĩ constet aiam illi⁹ diuitis linguã corporalẽ non habuisse videt q; sicut scriptura ibi de lingua loquit metaphorice aliq̃d spũale vocans linguã: ita aliquam pnam spũalẽ metaphorice vocet ignẽ. Sed opinio ista falsa est 7 pra scripturã que distinguit inter ignẽ 7 dãnatoꝝ pnã spũalẽ: que vocat noie vermis. Unde Eccl. 7. Vindicta carnis impĩ ignis 7 vermis. Jõ coiter doctores cõs pcludũt. 44. di. q̃rti. q; i iferno est ignis corporeus a pncipio mũdi cũ aliis creaturis product⁹ 7 ordinatus ad reprobos cruciandũ. Et hoc asserit Aug⁹ in li. de mirabilib⁹ sacre scripture Et idem i li. 21. de ci. dei. c. 10. ait. Hebẽna illa qõ 7 stagnum ignis 7 sulpburis dicit corporeus ignis erit. Cui psonat illud Greg. i 4. dial'. li. d. Ignẽ gehẽne corporeũ esse non ambigo. Et p̃m tho logos. ignis ille q̃tus ad illud quod in eo est de essentia ignis ẽ eiusdem speciei cũ igne elemẽtali: qa sicut ois aqua oi aque est eadẽ spẽ p̃m pbm p̃ tho. ita ois ignis omni igni est idẽ spẽ. Diuersificat tñ quo ad dispositionẽ 7 opationẽ: quia sibi cõtrit aliqua actio q̃ igni elementali nõ cõuenit. Nam ignis i aliena mã multũ diuersificat in opationib⁹ suis: p̃m exigẽtiã dispositionis materie. Qõ apte patet in fulgure: vbi ignis respectũ habet ad diuersas mãs: p̃m diuersitatẽ celestis influentie in materia icorpate.

Unde aliquādo nō ledit mām mollem
z dissoluit durā. z ecōuerso. qnq; cale-
facit z nō comburit: z econuerso. Aliq
tñ opinātē q; i inferno sit ignis in mā. p
pria: q; uis ibi nō luceat nisi ad modicū
z satis impfecte. Patet q; q; i iferno ver⁹
est ignis ad malo:ū cruciatū dispositꝰ z
reputat⁹. Quz ꝓtinget dubitare de igne
inferni circa potestatem. Utruz. s. possit
ico:poreos angelos z spūtus sepatos
cruciare. Et ad istam questionez mul'ti
multipliciter respondert. Nam quidā
dixerūt spūs sepatos igne non affligi
nisi p priuationez boni desiderati. Ex q
priuatione tanq; quodā malo presenti
in eis vehemens tristicia generatur. Et
hec fuit opinio Algazelis. 6. li. phicoꝝ
Sed cōtra hāc sūt dicta scōzuz. d. spūs
incoꝛporeos posse pna coꝛpalis ignis
affligi: sicut apte. d. Greg. in. 4. li. dial.
Et Aug⁹. zi. li. de ciui. dei. c. r. Jō alij
dicūt spiritꝰ sepatos cruciari igne coꝛ-
poreo inq;tū videt ipsum preparatum
ad hoc ut eo crucient in coꝛporib⁹ suis
sicut latro suspendendus patibulo ipsū
videndo cruciat anteq; suspēdat in eo.
Et hec opinio nō fufficit: qa nullo mō
potest ad angelos malos applicari: q
tamē illo igne in perpetuū cruciabunt.
Quidā autē alij dicunt q; cruciabūtur
igne coꝛporeo inq;tum eoꝝ intellectui
imprimetur superexcellens illius ignis
similitudo. Sed hec dictū deficit: quia
fm phm. 3. de anima. Nō sic excellentia
intelligibilis ledit intellectum sicut ex-
cellentia sensibilis ledit sensum: quia pꝰ
excellens sensibile sensus impedit⁹ in
sentiendo: sed intellectus post excellens
intelligibile non minus intelligit infi-
ma sed magis: quia sensus appꝛehendit
p organū coꝛporeū. intellectus autē nō
Nōnulli insup tenent q; spiritus sepati
igne coꝛporeo crucient: nō inq;tū ipsū
appꝛehendunt appꝛehensione simplici:
sed cum firma estimatione q; est ꝛius
sue nature: q; uis estimatio falsa sit. Cū
Auic. 9. metb. loquens de dispositione
animarū a coꝛporibus separataꝝ dicit
sic. Anime male videt pnā quā imagi-
nauerant in hoc mundo z affligunt in
ea. Forma enī imaginata nō ē vebilioꝛ
sensibili: sed est maioꝛ impressiōe z cla-
ritate: sicut videm⁹ in somnijs. Fortasse
enī somniatū maius est. p modulo suo
q; sensibile. tūc quāto magis illud qō ē
in alio seculo est fortiꝰ q; quod ē i som-
nijs ꝓpter paucitatē impediētiū z erꝛ-
ditionē aie z claritatē recipiētis. Hz h
opinio incōueniēs videt: qa fm h spūs
nō paterent ab igne coꝛporeo: sed a sua
falsa estimatione. Preterea nō videtur
ꝓbabile q; hemones qui subtilitate in-
genij vigent: illum ignem estimarēt sue
nature ꝓtrariū z lesiuū nisi ita esset in
re. Alij adhuc dicūt q; spiritus patiūt
ab igne coꝛporeo nō p virtutem illius
ignis absolute: sed inq;tū est instrumē-
tum diuine iusticie. Videmus enīz res
multas habere actiones in virtute pn-
cipalis agentis que eis non cōpeterent
absolute. Verbi gra. calor naturalis in
virtute aie quertit nutrimentū i carnē.
Lumē solare a luna receptū z cū ꝑtute
lune ab eo veriuatū in virtute lune ge-
nerat humiditatē. z fantasma i virtute
luminis intellectus agētis mouet intel-
lectum possibilē. Coꝛpa celestia cū in-
animata sint. tñ i virtute intelligētiarū
motricū generāt in his inferioꝛib⁹ vitā
ut pz i gnātis p putrefactionē. Secuꝝ
in ꝑtute motoꝛis scindit arboꝛem. Le-
nendo q; q; ignis affligat spūs inq;tuz
ē instrm diue iusticie. adhuc pquirēdū
est magis in spāli. p quē modum dicūt
aliq; q; supnāliter impꝛessa est igni in-
fernali quedā spālis ꝑtus: p quā spūs
affligit naturali ꝑtute ignis ad hoc nō
coopante nec disponēte: qa ut dicunt
nō est possibile ut aliqua ꝑtus naturaꝰ
cooperet in supnāli actiē. cum p se ad eā
nullo mō nec cōplete nec incōplete pos-
sit attingere. Pꝛo tāto q; ille ignis affli-
gere dr spūs: qa supnālis virtꝰ existēs
i eo sicut in subiecto illos affligit: sicut
aliq; sba supnāliter dealbata posset dici
visū disgregare. Sed hec opinio i trib⁹

ueſicit. Cnũ eſt q ſm eã ignis nõ affligit illos ſpũs ut inſtrm: ꝙa oportet q i inſtro ſit aliq̃ nãlis aptitudo ad illam actionẽ ad quã applicaf a virtute motoꝛis: ut ꝓz in ſecuri reſpcũ actus ſcindendi: ꝛ i malleo reſpcũ actus ꝓterẽdi. Aliud eſt ꝙa nõ videf ꝓbabile virtutez ſpũalẽ eẽ immediate in re coꝛpali ſicut in ſubiecto: ita ut ſit ibi manẽs ꝛ nõ infieri: ſicut ponit opinio ꝑdicta. Tertiũ eſt q videmus nãle lumen rõnis ꝑ qõ ſolũ intellectus nullo mõ põt attingere ad viſionẽ dei. coopari cũ lumie glozie ad illã viſionẽ. Verũtm ꝙa i actiõe ſup nãli que a deo nõ ẽ mediate finita ꝑ virtute: ſed tm̃imõ imediate: ut creare: nõ põt coopari virtus ſupnãlis. Idcirco dicit Ric. q ignis ifernalis nõ obſtãte q ſit coꝛpoꝛeus: ſpũs ſeꝑatos affligit inq̃ntũ eſt dine iuſticie inſtrm: eos affligit afflictione ad quã diſponit nãlis virtus illi⁹ ignis: nec tm̃ qualẽcũq; afflictionẽ põt cauſare i illis ſpiritib⁹: niſi i ꝟtute ĩcreate iuſticie ꝓncipaliẽ illos ſpũs punientq; mouẽtis ꝛ dirigẽtis illũ ignẽ ad illoꝛũ ſpirituũ cruciatũ. In illo eni igne ẽ nãl aptitudo ut ei⁹ ſp̃es recipiaf i intellectu ſpũs ſepati. ß q p talẽ modũ i illo itellectu imꝓmaf ꝛ velꝛmẽtia taf q ita ad ſe reuocat ſeu conuertit intẽtionẽ ipſi⁹ ſpũs q p ß ita nõbiliẽ imꝓdiaf in illaꝫ rerũ ꝓſideratiõẽ ꝺ ſuã voluntatẽ ꝛ q tale impedimẽtũ ſit ſibi ꝑ graui onere: hoc ẽ ꝑ ꝟtutẽ iuſticie indite. In illo etiã igne ẽ nãlis aptitudo ut i ipſo ſit ſpũs ſepat⁹ ſicut in loco diffinitiue. Sed q ſpm̃ ſeparatũ vetineat ꝺ ſuã voluntatẽ ß ei cõuenit i ꝟtute iuſticie indite. Illa autem inuolũtaria vetẽtio eſt ipſi repꝛobo ſpiritui inexplicabilis cruciat⁹. q̃uis etiã ille ignis ſua virtute nãli tm̃ nõ poſſet i ſpũ ſepato cauſare diſpoſitiõẽ repugnãtem illi diſpoſitioni que cõuenit eẽ ſpũs ſm vebitũ ſtatũ ſue nãe: tamẽ i ei⁹ cauſatione cooꝑatur ꝟtute indite iuſticie inq̃ntũ eſt inſtrm eius. Ex appꝛehenſiõe aũt ꝑdicte diſpoſitiõis que ꝺria eſt bono ſtatui nãe: generaf in ipſo repꝛobo ſpũ cruciatus exꝑimentalis. Vñ Gꝛeg. 4. dial. d. q aia nõ ſolũ videdo: ſed etiam exꝑiẽdo incẽdiũ patif. Per pctm̃ aũt in ſpũ eſt diſpoſitio ut igni ifernali mõ ꝑdicto in patiendo ſubdaf. Et ſic ꝓz q deo volẽte ꝓterit ignis affligẽ ſpiritus ſepatos. Vꝛ. ꝓtingit dubitare de igne ifernj circa q̃litatez ſeu ꝓꝑtuitatẽ. Vñ ſ. erit q p⁹ gnãlẽ reſurrectionẽ coꝛpoꝛa dãnatoꝛ i illo igne ꝓꝑtuo patiẽf ꝛ nec ignis veficiet: nec coꝛpa illa cõſumenf. Et licꝛ poſſint multa dici: tm̃ ꝓncipalis rõ eſt ordo dine iuſticie. Vt eni inquit Ric. ille ordo exigit illa coꝛpa in etnis ſupplicijs foꝛe ꝓmãſura. ꝛ iõ aſſiſtente influẽtia dei generali: ad ß ut ignis ille infernalis illa coꝛpa foꝛtiẽ calefaciat ꝛ affligat. nõ adeſt tm̃ ad ß ut conſumat. Sicut aũt creatura nõ põt manẽ in eſſe ſuo: niſi in ſuppoſita influẽtia dei gnãli ſm q. d. Aug. 4. ſup Geñ. ad lrã. Et cõmẽtatoꝛ ſup ꝓma ꝓpoſitiõẽ de cauſis. ſic dico q actiõez ſuã bñe nõ põt: niſi illa influẽtia gñali aſſiſtẽte: ſicut patuit in paſſiõe dñi xꝑi qñ fuerũt tenebꝛe ſuper vniũſam terrã: nõ ſup trã iudeoꝛuz tm̃ ut aliq̃ ſenſerũt ꝛ male. Eclipſis aũt ſol' q̃ ad vniũſũ oꝛtẽ nõ potuiſſet eẽ ꝑ ſolaz interpoſitionẽ lune. vñ cũ interpoſitione lune fuit alia cã. ſ. ꝙa influentia gñalis cãe ꝓme tũc nõ affuit ſoli ad irradiãdũ Et ſicut hec influẽtia adeſſe põt ad hoc ut res ſit ꝛ nõ opef. ita aliq̃n adeſt ad ß ut creatura habꝛat vnã ſui actiõez: ꝛ nõ aliã. Et hec ẽ ꝓncipalis rõ quare ignis infernalis calefaciet dãnatoꝛ coꝛpoꝛa ꝛ affligat nec tm̃ conſumet. hec Ric. Aug⁹ ꝺo. ꝛi. li. ꝺ ciui. dei. omnes huiuſmodi opatiões ignis infernalis attribuit voluntati ꝛ potẽtie dei a quo ſũt de nihilo in eſſe cũcta. ꝓducta: diuerſiſq; nature ſue. ꝓꝛietatib⁹ ꝛ legib⁹ regulata. Vñ. c. z. ciuſdẽ li. ait. Oſtendã vnde quincãf increduli poſſe bñana coꝛpa aiata atq; viuẽtia nõ ſolũ nũq̃ morte diſſolui: ß i eẽnoꝛ q̃z ignũ durare tormẽtis. Nolũt. n. ß ad oipotẽtẽ nos referre potẽtiã ß aliq̃ exemplo ꝑſuaderi ſibi flagitant.

Quibus si rñdebimus esse aialia .pfecto corruptibilia q̃a mortalia : que tñ i mediis ignibus viuant. nõnullũ etiam genus vermiũ in calidarũ aquarũ scaturigine repiri : q̃rũ feruorẽ nemo impune ꝓtractat. Illos aũt nõ solum sine vlla sui lesione ibi esse : ꝫ exẽ eẽ nõ posse Aut nolũt credere si ostẽdere nõ valem⁹: aut si valuerim⁹ siue oculis vemõstrare res ipsas: siue per testes idoneos edocere : non satis esse ad hoc exemplũ rei de qua questio est: eadez infidelitate ꝓtendent. Quia hec aialia nec semp viuunt : ꝫ i illis feruoribus sine dolorib⁹ vinũt. suc quippe nature quamentibus vegetanẽ illis: nõ cruciane elemẽtis. q̃si nõ incredibilius sit vegetari q̃ cruciari talib⁹ rebus. Mirabile est eni dolere in ignibus ꝫ tamẽ viuẽ : ꝫ mirabilius i ignib⁹ nõ dolere. Si aũt ꝫ credũt: cur nõ ꝫ illud ? Et .4. c. dicti li. adẽ ait. Quid adhuc a nobis rerũ poscũt exẽpla quibus doceamus nõ eẽ incredibile ut hominuz corpa sempitno supplicio puni torũ ꝫ in igne aiam nõ amittant. ꝫ sine detrimẽto ardeãt : ꝫ sine intũtu doleãt? Valebit eni tũc ista corpis ꝑa q̃litatez ab illo inditã: qui tam miras ꝫ varias tot rebus indidit quas videm⁹: ut eas quia multe sũt nõ miremur. Nam sicut scripserunt q̃ naturas aialiũ curiosius indagarũt. Salamãdra in ignib⁹ viunt Et quidẽ notissim sicilie mõtes q̃ tãta tpis diuturnitate ac vetustate vsq; nũc ac veneeps flãmis estuãt : atq; integri pseverãt : sat; idonei testes sũt nõ omne quod ardet absumi ꝫ oio indicãt: non eẽ q̃ dolere põt posse etiaz mori. Quis eni nisi de⁹ creator oiuz vedit carni pauonis mortui ne putresceret? Q̃ cum auditu incredibile vidẽt: euenit ut apud cartbaginem cocta nobis apponeretur ꝫ auis. de cui⁹ pectore pulparũ quantũ visum est decerptũ seruari iussim⁹. Q̃ p⁹ dierũ tantũ spaciũ quantũ alia caro quecũq; cocta putresceret perlatũ atq; oblatũ nibil nostruz offendit olfatum. Itẽq; reposituz p⁹ dies amplius q̃ triginta. idem quod erat inuẽtũ ẽ. idemq; post ãnũ : nisi q̃ aliquãtulũ corpulentie siccioris ꝫ contractioris fuit. Quis palee dedit uel tam frigidã vim ut obrutas niues seruet : uel tam feruidã ut poma imatura maturet ? De ipso igne mira quis explicet ? quo quecq; adusta nigrescũt cũ ipse sit lucidus. ꝫ pene oia q̃ ambit ꝫ lambit colore pulcherrimo decolorat atq; ex pruna fulgida carbonem deterrimũ reddit. Necq; id quasi regularie diffinitũ est. Nam ecõtrario lapides igne candente decocti ꝫ ipsi fiunt cãdidi. ꝫ q̃nis magis ille rubeat illi albescant. congruit tamẽ luci q̃ albũ est: sicut nigrũ tenebris. Cũ itaq; ignis in lignis ardeat ut lapides coquat. Ꝟios habet nõ in cõtrarijs rebus effect⁹. etsi eni lapides ꝫ ligna diuersa sint. ꝓtraria tñ nõ sunt sicut albũ ꝫ nigrũ : q̃rũ vnũ in lapidibus alterũ facit in lignis clar⁹ illos clarificans ꝫ obfuscãs : cũ i illis deficeret nisi in istis viuẽt? Quid i carbonibus ? Nõne miranda est ꝫ tãta infirmitas ut ictu leuissimo frangãt ꝑsu facillimo cõteranẽ. ꝫ tanta firmitas ut nullo humore corrumpãẽ nulla etate vincãt: vsq; adeo ut eos sisternẽ soleãt qui limites figũt. ad puincendũ litigatorẽ : quisq; p⁹ tpa quãtalibet exiterit fixũq; lapidẽ limitẽ nõ esse cõtenderit ? Quis eos i terra humida infossos vbi ligna putrescerẽt tãdiu durare incorrupbiliter posse : nisi rerũ ille corruptor ignis efficit ? Intueamũ etiã miraculũ calcis: excepto eo ō quo iam satis diximus : q̃ igne candescat quo alia tetra reddunẽ. etiã occultissime ab igne ignẽ cõcipit : eumq; tam gleba tangentibus frigida tam latẽ seruat ut nulli nostro sensui prorsus appareat: ꝫ cõperẽ experimento etiã dum non apparet sciatur esse sopitus. ꝓpter q̃ eam viuã calcẽ loquuntur: velut ipse ignis latens: anima sit inuisibilis corpis. Jam ꝛo q̃ miruz est q̃ cũ extinguit̃ tunc accenditur. Et eni occulto igne careat aqua infundit̃ : aq̃ue pfundit̃. ꝫ cũ ante sit frigida. inde

feruescit vnde feruētia cūcta frigescūt. velut expirante ḡ illa gleba discedens ignis q̄ latebat apparet: ac vnde tāq̄ mortua sic frigida est ut adiecta vnda non sit arsura. ⁊ quā calcē vocabamus viuā vocemus extinctā. Quid est quod huic miraculo addi posse videat? ⁊ tū addis. Nā si nō adbiberes aquā ꝑ oleū quod magis fomes est ignis: nulla ei⁹ ꝓfusione uel infusione feruescit. Hoc miraculū si de aliquo indico lapide legeremus siue audiremus ⁊ in nr̄m exꝑimentū venire nō posset: ꝓfecto aut mendaciū putarem⁹: aut certe grandiē miraremur. Quaꝓ ꝑo rerū añ nostros oculos quottidiana vacuēta versanē non genere minus mirabili: ꝑ ipsa assiduitate vilescūt: ita ut ex ipsa india que remota ē pars orbis a nobis diserim⁹ nōnulla mirari: que ad nos potuerunt mirāda pduci. Adamantē lapidē mlti apud nos habent: ⁊ maxime aurifices ilignitores gēmarū. qui lapis nec ferro nec igne nec alia vi vlla ꝓbibē ꝓeter hircino sanguine vinci. Sz qui eū bñt atq̄ nouerūt nunq̄d ita miranē: sicut bi quibus ꝓmū ostendiē potentia eius? Quibus autē nō ondiē forsitasse nec credunt: aut si credūt inexꝓta miranē. ⁊ si ꝓtigerit expiri adhuc q̄dē miranē insolita. Sz assiduitas expiendi paulatim subtrahit admirationis incitamentum. Magnetē lapidē nonumus mirabilez ferri esse raptorē: q̄ cū ꝓmū vidi velexmenter inhorrui. Quippe cernebā a lapide ferreū annulū raptū atq̄ suspensū deinde tāq̄ ferro q̄ rapuerat vim tradisset suā coēmq̄ fecisset: idēq̄ annul⁹ admot⁹ ē alēi cūdēq̄ suspēdit atq̄ ut ille ꝓr lapidi sic alē annul⁹ ꝓri annulo cohrebat. accessit eodēq̄ mō terti⁹. accessit ⁊ qrt⁹: tāq̄ sibi ꝑ mutua circul⁹ nexis nō implicatorū intrinsec⁹: ꝑ extrinsecus adhrētiū q̄ cathena ꝓpēderat ānuloꝝ Quis istā vim lapidis nō stupret q̄ illi nō solum inerat. verū etiā ꝑ tot suspensa trāsibat ⁊ inuisibilib⁹ ea vinculis subligabat? Sz multo ē mirabil⁹ q̄ a frē ⁊ coēpo meo Severo Mileuitano de isto lapide cōperi. De ipsi nāq̄ vidisse narrauit: quē admoduz Bathanarius ḡndā comes africe cū apud eū cōuiuaret eꝑs cundē ꝓtulerit lapidē: ⁊ tenuerit sb argēto: ferrūq̄ sup argētū posuerit. vnde sicut subē mouebat manuz q̄ lapidem tenebat ita ferrū de sup mouebat. atq̄ argēto medio nibilq̄ patiente cōcitatissimo cursu ⁊ recursu infra lapis ab hoie sup ferrū rapiebat a lapide. Dixi q̄ ⁊ ipse ꝓspexi. dixi q̄ ab illo audiui: cui tanq̄ ipse videri credidi. Quid etiā de isto magnete legerim dicā. Qñ iuxta eū ponit adamas nō rapit ferrū. ⁊ si quādo rapuerit: ut ei ꝓpinquauerit mox remittit. India mittit nos lapides ꝑ si eos iam cognitos nos desistim⁹ admirari: quāto magis illi a qb⁹ veniūt? Et c. S. idē ait. Agrigentinū sicilie sale ꝓbibet cum fuerit admot⁹ igni velut in aqua fluere. cum ꝓ ipsi aque: velut in igne crepitare. Apud Baramantas quēdā fontē tā frigiduz dieb⁹ ut nō bibat: tam feruidū noctib⁹ ut nō tangat. In Epiro alū fontē in quo faces ut in ceteris extinguūt accēse: ꝑ nō ut i ceteris accendunt extincte. Albeston arcadie lapidē ꝓpea sic vocari q̄ accēsus semel iam nō possit extingui. Lignū cuiusdā ficus egyptie nō ut ligna cetera i aquis natare: ꝑ mergi: ⁊ q̄ō est mirabilius cū in imo aliquandiu fuerit: inde ad aque superficiē rursus emergere q̄n madefact⁹ debuit humoris pondere ꝓgrauari. Dec Aug⁹. Que ꝓba ob sui ꝓpritatē nō sūt textualiter recitanda: ꝑ tū vulgariter. Exq̄bus manuducimur q̄ oīpotentia dei cui⁹ ꝓtute facta sūt oīa ⁊ mouentur: dāmatos in inferno cēnis ignib⁹ faciet cruciari. O q̄ vrens. o q̄ ardens. o veniq̄ q̄ laboriosa ē illa flāma i q̄ miseri lugebūt. clamabūt. suspirabūt: ⁊ nō exaudient. O si possibile esset ut aures ad os ponerem⁹ inferni: audirem⁹. ꝓfecto diuitē Epulonez. imo secū cōs auaros cōs superbos. cōs luxuriosos. cōs veniq̄ pctōres clamorosis vocib⁹ lamentātes

atq; dicẽtes. ⁊Heu læu q̃ ardens est ista flamma. Quis habit nobis ad refrigerũ guttulã aque? Quis nos lib̃abit a cruciatib⁹ gehẽne? Quis nos ꝓsolabit in tot merorib⁹? Et vbi supt amici? vbi ⁊meuoli. vbi diuitie. vbi vir⁹. vbi potẽtia? O vita nostra plena oĩ dolore oiq; ãgustia. o vita vestituta oĩ auxilio oiq; solatio. Credite credite o incorrigibiles pctores. Non parcet vobis iusticia dei nisi pctã ꝛpoluerit: q̃nimo vos ꝓiciet in ignẽ eẽnũ. O qd erit cẽ i igne illo q̃ ad modicũ sustineri nõ pt coctura candele? Et ut Ysaias. 33. dicit. Quis poterit habitare de vob cũ igne deuorãte? Quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis?

¶ Qualit pena dãnatoꝝ supat omnes alĩã pnã seu purgatoriã seu pñtẽ que i hac vita haberi pt. Caplm. z.

SEcũda rõ q̃ oñdit grauitas pne dãnatoꝝ dr supatio. Superat eni omnẽ alĩã pnã. Qõ ut melius intelligat tripler pena ẽ distinguẽda. ⁊p⁹ est pena mũdi. ⁊z⁹ pena purgatorij. ⁊ꝛ⁹ est pena inferni. ¶ Prima pena est mũdi q̃ in hac vita sentit. Et licz multiplex sit ut expietia docet: tñ tribꝰ fuit illa quã ꝓpo scĩ sustinuerũt: de q̃bus dicit Heb. xi. Alii dibria ⁊ vincula ⁊ carceres. Lapidati sũt: secti sũt: tẽptati sũt: i occisiõe gladij mortui sũt. Circuierũt in melotis ⁊ in pellibus capꝛnis egẽtes. angustiati affricti. Quisnã explicet q̃t dolorẽtorũ gnã exasierũt tyrãni q̃b⁹ cruciari mandabãt martyres scõs? Quis enarrare sufficiat: q̃t disciplinis: ieiunijs: ⁊ oĩbus carnẽ suã amici dei crucifixerũt cũ vitijs? Et tñ oĩa ista mũma sũt ⁊ q̃si nihil in cõparatione pne dãnatoꝝ. Ideo Gregi. i. 3. moral. li. xii. Ecce aũt dumbri Job vulnera cruciatusq; cõsidero repete mẽtis oculos ad Job dez reduco ⁊ nõ sine grauissima admiratiõe ꝓpẽdo: q̃ ille, ꝓpter ie spũ intra matris vtez replet⁹: atq; ut ita dixerim ante eẽ nascẽ renatus. Ille amic⁹ spõsi: ille q̃ iné natos mulierũ maior nemo surrexit. Ille sic, ꝓpha ⁊ plus q̃, ꝓpha: ab iniq̃s i carcẽ mittit: ⁊, p puelle saltu capite truncat. Et vir tante sobrietatis, p risu turpiuz morit. Nũq̃d credim⁹ aliq̃d fuisse i eius vita qõ illa sic respecta mors tergeret? Sed q̃n ille uel in cibo precauit: q locustas solummõ ⁊ mel siluestre comedit? Quid de o uel de q̃litate sui tegmis reliquit: qui camelor pilis corp⁹ operuit? quid de cõuersatiõe sua offendẽ potuit q̃ de deremo nõ recessit? qd illũ loq̃citatis reatus polluit q̃ diuuncꝰ longe ab hoib⁹ fuit? q̃n illũ uel silentij culpa attingit q̃ ad se uenientes tã vehemẽt increpauit dicẽs: Senimia vipeꝝ quis dedit dos fugẽ abira uentura? Quid est q̃ de Job dei testimonio preferẽ: ⁊ tñ plagã vsq; ad sterq̃linũ sternit? Quid est qõ Ioh. dei uoce laudat: ⁊ tñ ꝓ temulẽtis ꝓbis i saltatiõis ꝓmũ mozit? Quid est q̃ ops de⁹ sic dehemẽter in hoc sclo respicit quos sic sublimiẽ añ scla elegit: nisi hoc q̃ pietati fideliũ patz: q̃n idcirco sic eos ꝓmit in infimis q̃s videt quõ remunẽt i ſũmis? Hoc q̃ vnusq̃sq; colligat qd illic passuri sint q̃s repbat: si hic sic cruciat q̃s amat? Aut quõ ferient q̃ i iudicio arguẽdi sũt: si sic eoꝝ vita premit q̃ ipso iudice teste laudãt? Hec ille. Et ad idem est illud Piero. ad Palmachiũ ⁊ Deeanũ. o. Job sanct⁹ in temptatiõe ad gl'iaz suã deuot⁹ sic i suo dolore clamabat: Quid ꝓdest i tormẽto meo lux? Et quid mihi iuncta sũt genua? Et qd vltra fuxi? Cur nõ i vtre mris mortu⁹ sũ ⁊ mor ut de vtero exiui nõ ꝓtin⁹ obij? Si hoc dei amic⁹ dicebat i luie qd ab iimicis ei⁹ dicet in tenebr⁹? Si ille dolet genua sibi fuisse cõiuncta cui⁹ pedes i dei timore semp cucurrerũt qd dicturꝰ ẽ cui⁹ nũq̃ i ꝓpitate steterũt? Si ille ingemiscit quẽ febris vrebat qd dicturꝰ ẽ quẽ gehẽna ꝓsumet? Displicet ⁊ illi q̃ nat⁹ ex deo vitit: q̃ hõ vitit: qa illũ vermis morit⁹ edebat: qd faciẽt q̃s ignis eẽnus ⁊ ꝓmis nũq̃ morit⁹ expectat? ¶ Secũda ẽ pena purgatorij

re qua suo loco dicem⁹. Tertia ē pena inferni cui ois alia pena tam mundi q̄ purgatorij nō est compabilis.

Quo grauis erit dānatorū pena ꝓpter carentiā visiōis diuine. 7 re differentia pene sensus 7 pene damni. Capl'm.3.

Tertia rō q̄ oñdit grauitas pene dānatorum dicit priuatio. Priuabunt siquidē dānati i cēnum visiē dei. Et ut. d. Ric. vlt. di. 4. li. Int penas dāni carētia visiōis dei ē maxia 7 tristicia causata ex illa carētia appetēsa ut ꝓueniēs ex actuali malicia, ꝓprie voluntatis est maxima inter penas sensus: qa q̄uis dānati nō appetāt videre deū, ꝓpter amorem sue bonitatis: tñ vehemētissime illud appetunt, ꝓpter desiderij ꝑfectionis: eo q̄ credē firmiter cōfitent ex illa visiē maxima delectatione in videte causari. Carētia enī visiōis illi⁹ appetebēsa ut ex actuali malicia, ꝓprie voluntatis, ꝓueniēs: maior ē pena q̄ pena sensꝰ. In paulis tñ mitior ē pena dāni. qa ipsaz appetitē dūt nō ee i eis causatā ex actuali malicia sue ꝓprie voluntatis. Procurēt ergo pctores duz temp⁹ 7 facultas dat ad vrā redire penitētiam: qñ ut tactū est i precedētib⁹ irrepabilis erit inferni iactura: in q̄ nō semel sufficit introisse. Semel q̄ppe dānat malos deꝰ. semel sniam irrenocabile ꝓfert. O q̄ amara erit illa dies: imo illa hora qñ peccatrix aia terrenū b corpus derelinquēs pnitabit etiā inuita 7 nolēs coram maiestate sūmi dei: susceptos punitionē 7 penā relictorū suoꝝ. Jō dico q̄ nō ē expectāda: ꝑ pot⁹ timēda dies illa. Ergo cōuertimini pctores 7 agite pniam ut deꝰ misereat vri: q̄ est bñdictus in secula seculorū. Amē.

Dñica i q̄nquagesima. de potētia dei ꝓpē quā humiliari debet pctor corda ut ad pniaz redeant. Sermo. ij.

Omnis ple

bs ut vidit dedit laudem deo. Datenē dce ꝑba Luc. xij. 7 in euāgelio pñtis dñice Ex miraculo ceci illuminati ꝑ xp̄m. de quo Luc. meminit i euāgelio hodierno cōmoti fuere vniuersi qui rem tā grandem viderūt magnificare oipotētē deū cuius solius ꝓtute cecus ille potuit illuminari. Clamat inq̄t euāgelista: Jhu fili Dauid miserē mei. Et ad vocem xp̄i d. sibi: Respice fides tua te saluū fecit: subito videndi bñficiū obtinuit 7 accepit. Neq̄ alia vis q̄ increata diuinalis talē potuisset effectū ꝓducere. Jō admirantes illi q̄ b inspexerūt deū extollēdo laudabāt: Nos ꝙ qui nō solū b vnuz sed tot dei miracula 7 videm⁹ 7 audim⁹ magis ac magis laudib⁹ ei⁹ dem⁹ insistere. Quod vtiq̄ plene exoluim⁹ cū ob eius reuerētiā timorē paric 7 amorem pctā relinquim⁹ ꝓtutib⁹ inderēdo. Et qñ ad id faciendum satis efficax est ꝓsideratio altissime potētie dei Jdcirco in pñti sermone de illa erim⁹ tractaturi quatenꝰ illā cōmemorātes ad penitētiā reuertamur. 7 corde cōpuncti cum plebe pariter collaudemus imortalē deū. De cuius potētia tria mysteria principalia ponimus ꝓtemplanda.

Primū dicit vniuersalitas.
Secundū qualitas.
Tertium claritas.

Quo deꝰ possit nō solū de possibile sed etiā de impossibile agenti creato dūmodo illud nō dicat impfectionē. Capl'm.j.

Primū mysteriū ꝓtēplādū de potentia dei dicit vniuersalitas. Jn q̄ disputādū ē. Utrū deꝰ sit oꝑs Et ꝑ pte ꝑa 7 affirmatiua ē ꝓfessio fidei Nā in vtroq̄ symbolo patrū. s. 7 apl'oꝝ: deū oipotētē de cātam⁹. Et b colligit ex vtriusq̄ testamēti pagina. Ussi Gen. xvij. dixit deꝰ ad Abrahā. Ego sū deus oipotēs ābula coram me. Et Gen. xxxv. dixit deus ad Jacob. Ego sum deꝰ omnipotens cresce 7 multiplicare. Et Gen. xlvj. qa Jacob remisit filios in egyptuz. ait Deus meus omnipotens faciat eū vob placabilem. Et Exo. vj. Ops nomen eius. Et Thobie. xij. Non est alius deus

oipotens preter eū. Et Judith.16. Deꝰ oipotēs tradidit holofernē in manꝰ femine ⁊ cōfudit eū. Et Job.13. Ad omnipotentē loquar ⁊ disputare cum deo cupio. Et.23. Deus molliuit cor meū ⁊ omnipotēs p̄turbauit me. Et hester. 13. Mardochæus orans dixit ad eū: Dñe rex oipotēs i ditiōe tua cuncta sūt posita: ⁊ nō ē qui possit resistere voluntati tue. Et sapiēs Eccl.p. Unus ē altissimꝰ creator oīū ops rex ⁊ metuendus nimis. Et Apoc.1.c. Ego sū alpha ⁊ ome ga. principiū ⁊ finis. dicit dñs deus q̄ est ⁊ qui erat: ⁊ qui venturus ē omnipotens. Et Apoc.4. Clamabāt quattuor aialia: Scūs scūs scūs dñs deus opⁿs Et Apoc.15. Magna ⁊ mirabilia sunt opa tua oipotens dñe deꝰ. Et.16. Audiui alterū angelū dicentē: Etiam dñe deus oipotens vera ⁊ iusta sunt iudicia tua. Sed p̄tra hāc veritatē instari p̄t tripliciter ꝑ quia deus nō potest omne possibile. 2°. quia nō p̄t quodlibet impossibile. 3°. quia i deo nihil est defectibile. ¶ ꝑ instat q̄ deus nō sit oipotens ex eo q̄ nō p̄t omne possibile. Nā multa sunt possibilia agenti creato: ut posse pati. posse currē. posse peccare. posse mori. posse mentiri: que tamē nullo mō p̄t deus. ergo nō est omnipotēs. Ad ꝑ rñdet dñs Boē. di. 42. primi. q̄ sm plōs sniam: quedā sunt que dicūt potentiam q̄ tum ad modū dicendi. dicūt tñ impotentiā a pte rei: ut posse mori: posse corrumpi. Nam si interrogarē aliquez quid magis eligēt. an potentiā habē morien di: aut illa priuari. rñdēt protinꝰ magis velle potentia illa carere. Propē hoc intelligendū nōndū est. q̄ quedā sūt que posse est potentie simpliciter ⁊ pfecte: ut posse intelligere diligere ⁊ opari. Quedam sūt que posse est potentie tñ ipfecte ut currere ⁊ ambulare. Justi enim actus dicūt simul actionē ⁊ passionē siue defectū in agente. Quedā que posse ē impotentie simplicit: ut priuatiōs: ut posse peccare: posse mori. ⁊ hꝰ. Scōm ꝫ intelligendū q̄ cū potētia dei sit potentia pfectissima: illa p̄t deus p se ⁊ in se que sunt potentie simpliciter ut itelligere ⁊ opari. Illa vo que sūt impfecte potētie potest quidē nō in se: sed p se potest. Ex hoc q̄ est ibi pfectiōis in se nō p̄t, pter illud quod est ibi ipotētie ⁊ impfectiōis que in eo nō cadunt. Illa aūt que sunt simplicit impotētie nec p̄t in se nec p se. ꝑ se non p̄t. q̄a nihil est a deo q̄ nō sit a deo p se ⁊ imediate. Hoc autē q̄ ē defectus nō p̄t esse in deo nec a deo: quia deus nō deficit in essendo nec in agēdo Ideo Augꝰ ut recitat magister in ter. remouet a deo q̄ttuor. s. mori. falli. mi serū esse. ⁊ mentiri. q̄a ista dicūt defectū ipsius bois. Nam quadruplex est actus ⁊ quadruplex est potētia: Prima est potentia viuificatiua: ⁊ huiꝰ actꝰ ē viuē. ⁊ ꝫ hunc ē defectꝰ mori. Secūda est cognitiua: cuiꝰ actus ē noscere. ⁊ p̄tra hūc est defectus falli. Tertia ē potentia affectiua: ⁊ huiꝰ actꝰ ē velle siue amare ⁊ delectari. ⁊ ꝫ hūc ē miserū eē. Quarta ē potētia opatiua. ⁊ huiꝰ actꝰ est agere. ⁊ ꝫ hūc est vinci ⁊ supari. Ex his autez quattuor genera actuū remouēt a deo. s. corpales siue instrumētales: ut currē ⁊ ambulare. actus culpabiles: ut peccare ⁊ mētiri. actꝰ passiui: ut vinci ⁊ superari. actꝰ defectiui: ut mori ⁊ falli. Et tales actus habēt potentiā p̄iunctā defectui. Et sic ꝑ solutio obiectiōis p̄me ¶ 2°. instat ⁊ obijcit q̄ deus nō sit omnipotens: q̄a nō p̄t eē impossibile. Nā impossibile dicit triplicit. uel sm naturaz ut deceo fieri videntē. ul sm tempꝰ: ut te nō fuisse ergo fuisti. ul sm disciplinam: ut idē esse nigrū ⁊ albū: q̄a omnis scia supponit illud p̄ncipiū q̄ duo opposita nō p̄nt eē simul vera. Sed deus nō p̄t impossibile sm nām: q̄a ut dicit Augꝰ in li. de vera innocētia. Deꝰ ita est oipotens ut nunq̄ rōni siue instituta euellat. Et idē Augꝰ sup Geñ. ad lrām Nam nō p̄t deus facē ꝫ nām quā dedit istituit: q̄ nō p̄t facere ꝫ volūtatē suā. Nō p̄t etiā deus facē impossibile scōm tempꝰ: q̄a ut inq̄t Piero. ad Eustochiū

Cum cetera possit deus non pōt de corrupta facere virginē. Quod dictū non est intelligendū: qn deus possit reparare claustra: ꝫ quia que corrupta est impossibile est non fuisse corruptā. Item non pōt deus impossibile ꝑm disciplinā. s. ut duo opposita sint simul in eadē ībiecto ut patet omnib⁹ sapientibus. ꝯ sequtur q⁹ deus nō sit oīpotens. Respondet tomin⁹ Hoñ. q⁹ nos iudicamus aliq̄d impossibile q̄druplicit. Uno mō p limitationē naturalis potētie. ut virginem parere. Alio mō p limitationē nāe intellectiue ut duo corpa esse simul in eodem loco: uel idem corp⁹ esse in diuersis: uel mai⁹ corpus esse in minori loco. que nullo modo possum⁹ capere: cū nostra imaginatio semp dicat oppositū. Unde etiā quādo deus sic facit i sacramēto altaris necesse est ut ratio supra se eleuet & credat. Tertio mō iudicamus aliq̄d ipossibile ꝓpter ꝓportionē ois existentie ꝑm omnē comparationē. s. ꝓncipij. medij. & vltimi: ut preteritū nō fuisse preteritū. Omnis enī potentia q̄ intelligit aliq̄d facere respicit ens uel in rōne ꝓncipij uł termini uel vtroq⁹ modo. Unde deus potest facere de ente nō ens & de nihilo aliquid: & de vno aliud. Sed nō pōt de vno ente facere non ens: qa hoc nullius est potētie. Quarto modo iudicam⁹ aliquid impossibile ꝑm illustrationem veritatis eterne & ordinem diuine sapie. Nam q⁹ duo opposita insint eidē & ꝑm idē: hoc ipsa veritas eterna eo ipso q⁹ veritas est indicat & illustrat ut iudicet ipossibile: sicut duo & tria non esse quinq⁹. Ad ꝯ dr q⁹ deus nō pōt quodlibet impossibile qa nō pōt ipossibile p limitationē nālis potentie. Respondem⁹ q⁹ hoc ē falsum sic expientia docet in opibus miraculosis Et ad illud quod obijcit ex dicto Aug⁹ dicēdū q⁹ ē duplex ordo nature. spālis & generalis. Ordo nature spialis trāsmutari potest & destrui: qa potest i alterū differentiā res relabi. Ex generalis nō sic. Ex specialis ordo attendit ꝑm potentiam nature specialis. Generalis ordo ꝑm potentiā obedientie que ē generalis Cōtra hūc ordinē nō facit deus ꝯ ꝓtra alium. Quia ut Aug⁹. 19. li. de ci. dei. ait. Illud est vnicuiq⁹ rei nāle: quod de ipsa facere disposuerit omnipotētis voluntas. Et de hoc diffusius dixi in sermōne de miraculis in cōmūni. Ultra potentia dei in miracula faciēdo sit ꝓpria nature. Jō sufficit nūc ꝯcludere q⁹ deus pōt omne ipossibile ꝑm limitationē nāe. qa potentia dei non est limitata sed infinita. & iō supra naturā. Tertio pōt deus qōlibet impossibile p limitationē nostre intelligentie: qa potentia eius supat nostrā intelligentiā. Ideo Basilius dicit & Hilarius. Plura pōt deus facere q⁹ intellect⁹ possit intelligere. Iō Paulus etiam ad Ephē. 3. confirmat. d. Potens ē omnia facere supabūdanter q⁹ petimus aut intelligimus. Impossibile ꝙ ctio mō nō pōt deus: qa illud facere est nihil facere Et ideo cum preteritū nihil sit: deus nō pōt facere ꝓteritū nō fuisse ꝓteritū. Impossibile etiā quarto mō nō pōt de⁹: qa illud esset posse inordinata ꝫ ordinē sapientie sue. Et quoniā deus sic est omnipotens ut nihil possit nisi quod suam potentiā decet: & nō deordinat sapiētiā: Ideo hec impossibilia nō pōt. Tertio instat q⁹ deus nō sit omnipotēs: qa in eo nihil ē refectibile. Si potentia esset i deo tūc esset aliquod impfectū. quia ꝑm Arī. 9. metha. Qualibet potentia melior est eo⁹ actus. Nam forma melior est materia: & actio q⁹ potentia actiua. Est enī finis eius. Sed nihil est melius eo qō est in deo. ꝯ nulla potentia sibi erit attribuenda. Ad hoc rñdet Alo. pte. i. q. 25. q⁹ dupler est potentia. actiua. s. & passiua. Prima est principium agendi in aliud Secūda est ꝓncipiū patiēdi ab alio. ut pz. 5. metha. Potētia passiua nō est i deo sed actiua tm̄: eo q⁹ sibi maxime cōpetit esse ꝓncipiū actionū: & nullo modo pati. Jō ad auctoritatē Arī. dicendū est q⁹ quando actus aliud est a potētia oportet q⁹ actus sit nobilior potentia. Sed actio dei nō est aliud a potentia ei⁹: ꝫ est

vtrūq; essentia diuina: quia ſm Aug⁹. libro de fide ad Petrum. quicquid est in deo est ipse deus. Conuenit igit omnipotentia ipsi deo ſm fidei sancte ⁊ scripturarum sacrarum dogmata. Et iō instantie pretacte cum iam sint solute ei diudicare non possunt.

¶ Qualiter omnipotentia dei est incōmunicabilis: ⁊ tamen ab illa dependet omnis alia potētia. ⁊ ipsa nūq; deficiet sed durabit in eternū. Capm. x.

Secundū mysteriū contemplandum de potentia dei dicit qualitas. In quo notabūt tres eius qualitates seu ꝓditiones. Prima dicit incōmunicabilitas. Secunda principalitas. Tertia dr durabilitas. Prima qualitas seu conditio potentie dei dicit incōmunicabilitas. Nam licz de multa dicerit tam angelis q̄ hominib⁹ tamē nūq; coicauit omnipotētiā suam Nam ut dicit. d. Boñ. dis. 14. tertij li. Omnipotentia coicari nō potest alicui creature: quia omnis creatura eo ipso q̄ ex nihilo est: deficit a sua stabilitate: vnde nō existit p se ipsam. deficit a summa simplicitate: vnde nō agit p se totā. deficit a summa immensitate: vnde distare potest in ipsa virtus a substantia. ⁊ quoniā p se non subsistit nec in se nisi sustentet a diuina potentia: quoniā non potest se ipsaz sustinere. ideo impossibile est ipsam eē omnipotentē. Rursus qm̄ ex seipsa tota non agit: non potest i totam rei substantiam: ⁊ ideo non potest esse omnipotens cum non possit totum producere. Postremo quia ſtus eius distat a substātia. tantū pōt elongari q̄ oio deficiet. vnde nō potest i oia. Sicut ergo soli deo conuenit sūma stabilitas sūma simplicitas summa imensitas: sic etiā ompotentia que necessario requirit hec tria. Sed dubiū ē de anima xp̄i an ei cōmunicata fuerit oipotētia: quoniā videret q̄ sic ex verbis eius Matb. vltj Data est mihi inquit omnis potestas in celo ⁊ in terra. Ibi glo. hoc non de coeterna patris deitate: sed de assumpta dicitur humanitate. Et iterum glo. super illud Aug. ꝑ. Hic erit magnus. d. Non q̄ ante partum virginis magnus non fuerit: sed quia potentiaz quā dei filius naturaliter habet: homo ex tēpore erat accepturus. Verūtamen Ric. de media villa in. z. dis. 14. concordans cū Boñ. ceterisq; theologis dicit q̄ anima xp̄i nō est omnipotens: quia omnipotentia includit actiuam potētiā infinitam intensiue. In anima autē xp̄i cum sit creatura nō est nec esse potest actiua potentia infinita intensiue. quia cū vnūq̄q; agat ſm q̄ est in actu: ⁊ patiat inq̄tuz ē in potētia: quantū res habet de actiua potētia tātū habet de actualitate. Ergo potētia actiua infinita includit actualitatē infinitam in habente illaz potentiam. Actualitas autē infinita i nulla creatura esse potest: quia omnis actualitas creature cū passibilitate pmixta est. Possumus tamē dicere q̄ aie xp̄i cōmunicata sit omnpotētia eo modo quo cōmunicat ei nomē ⁊ existentia veritatis hoc est p cōmunicationē idiomatū: qa ortum habet ex psonali vnione. Sicut enim possum⁹ dicere q̄ homo est deus: ita possumus dicere q̄ homo est omnipotens. Et sic intelliguntē glose supius allegate scōm. s. illum modum loquendi quo idiomata cōmunicāt. ¶ Secūda conditio seu qualitas potentie dei dicit ꝓncipalitas. Ipsa enī vna sola ꝓncipalis ⁊ singularis est potētia que a nullo dependet. a qua sunt omnes alie. Unde xp̄s in euangelio Joh. 19. dixit Pilato Non haberes in me potestatem nisi tibi datum esset desup. Et Paulus Ro. 13. Non est inquit potestas nisi a deo. Que verba ponūtur. 23. q. 1. c. Quid culpat. Ideo nihil potest creatura nisi qō deus iubet uel sinit. Et tam diu potuerūt homines ⁊ poterunt dominari q̄diu sibi placuerit. ¶ Tertia conditio diuine potentie dicit durabilitas. Ipsa quidē est que semp durabit ⁊ non deficiet. Unde Daniel. 7. Potestas eius potestas etna que nō auferet: ⁊ regnuz eius quod nō

corrumpetur. Et reuera ita est qñ oia regna mũdi que potẽtissima olim fuere ad nihilũ deuenere: de quibus latꝰ dicemus cũ tractabimus de contemptu mundi.

Quo potentia dei cognoscit̃ p creationẽ ⁊ cõseruationẽ rerum ac p punitionem omniũ malorũ tam angelorum ꝙ hominũ. Capl'm.3.

Certiũ mysteriũ contemplandũ de potentia dei dicitur claritas. Nam licꝫ sit infinita: tamẽ magnitudo eius i triplici effectu nobis declaratur. Primus dicit creatiõis. Secundus cõseruationis. Tertius punitionis. Primꝰ effectꝰ i q̃ declarat nobis potẽtie dei magnitudo dicit̃ creatiõis. Nam totum hunc mũdum cõstat eius virtute esse factum. Ipse enim deus potentia sua cũcta creauit de nihilo i quo admirari cogimur ineffabilem potẽtiam eius. Naꝫ si omnes philosophi omnes viri docti: omnes huius seculi sapiẽtes omnes deniq; reges ⁊ principes terre: quotquot fuerũt vsq; in hanc horam: ⁊ quot sũt etiam ⁊ quot erũt vsq; ad cõsummationẽ mũdi congregarent insimul ⁊ deliberarent siue pretenderent de nouo in esse producere vnũ minimũ floscũli campi: aut minimũ vermiculum terre: uel pisciculũ aque: aut auiculam celi: profecto laborarẽt in vanũ. Et quis est qui creauit oia: qui fundauit terrã: qui mari eam circũdedit: qui cõdidit celos solẽ ⁊ lunã: ⁊ cũcta sidera que sũt i cis qui angelos ⁊ homines fecit ad hmodi ordinatos? Nempe dei potẽtia. O magne deus tibi nõ imerito loquit̃ Dauid in ps.o. Potens es tu ⁊ veritas tua in circuitu tuo. Tu dñaris potãti maris: motũ aũt fluctuũ eius tu mitigas. Tui sũt celi: ⁊ tua est tra: orbẽ tre ⁊ plenitudinẽ eius tu fũdasti: aq̃lonẽ ⁊ mare tu creasti. Secũdus effectꝰ in q̃ relucet potẽtia dei dicit̃ pseruatio. Naꝫ ut inqt Greg⁹. Cuncta in nihilũ tenderẽt nisi manus conditoris pseruaret. Que verba ponũt̃ in tex.a magistro.di.31.c.li. Et sicut creaturas in ee pseruat: ita cũ vult illaꝫ proprietates imutat. Ipsa eq̃dẽ potentia dei diuisit mare rubꝝ i diuisiões Exo.14.c. Ipsa fuit q̃ tot signa ostẽdit populo iudaico i deserto. ut ps Exo. in capitulis sequẽtib⁹. Ipsa tẽpauit ignẽ ut nõ vreret pueros positos in fornace babylonis. Daniel.3.c. Ipsa denicꝫ superna potẽtia dei q̃scunq; miraculosos effectus supnaliter est opata. Tertiꝰ effectꝰ in q̃ declarat nobis magnitudo dine potentie dicit̃ punitio. Puniuit sp equidẽ qñ voluit deꝰ oes inimicos suos ⁊ nullꝰ vnq̃ inuẽtꝰ est q̃ valuerit se ab illo defendẽ. Nõ ãgeli nõ homines q̃ confidebant ⁊ gliabãt in virtute sua. Et q̃s angelos malos de celo empyreo ⁊ de illa deliciosa habitatiõe puatos oi hmodi ire fecit? Potentia dei. Quis a celesti paradiso primos homines q̃ ipabãt auib⁹ celi piscib⁹ maris ⁊ bestijs tre ad hãc vallẽ lachrymaꝝ eiecit? Potentia dei. Quis gigantes potẽtissimos ⁊ robustos submersit i aq̃s diluuij? potẽtia dei. Quis tot reges ⁊ tyrannos: tot malos homines crudeles ⁊ impios: q̃t i mũdo fuere ut Senacherib. Pharao. Holofernes. Antiochꝰ. Nero. Domitianꝰ. Julianꝰ. Antomꝰ. Geuerꝰ. Cesar. Pompeiꝰ. Hannibal: ⁊ reliq̃s extimauit de tra? Potẽtia dei. Quis cõs homes mũdi stare coget añ tribunal iudicãtis rõnẽ de suis opib⁹ reddituros? Potẽtia dei. O miseri mortales. o hmiculi. o psumptuosi pctores an proficiãt i viribꝰ vris? An igratis ꝙ magna sit potẽtia dei nõ? Et cur illum prenitis? Cur eiꝰ pceptis nõ obtemperatis? Cur eiꝰ monitis nõ acquiescitis? Cur a pctis q̃ sibi displicẽt nõ abstinetis? Humiliami inqt Petr⁹. i. epla. 1.c. li potẽti mãu dei ut vos exaltet: qm̃ q̃ se humiliat exaltabit: ⁊ q̃ se exaltat humiliabit. Ergo ut finis sit huius primõis id agẽ vnusq; dꝰ ut psiderata potẽtia dei reuertat ad pniam: ⁊ cũ plebe collaudet illũ q̃ pat est penitentib⁹ liberaliter indulgere: cõcedens hanc gram ⁊ in fuso gliam. in q̃ vi. ⁊ reg.o. p infinita secula seculoꝝ. Amẽ

Feria secunda post dñicam in quinquagesima. de timore dei qui est efficacissima medicina ad puertendū peccatores ad penitentiā. Sermo .16.

OMnis plebs ut vidit dedit laudē deo Luc.18. Hec verba scribunt. Que dicta sūt in precedentib⁹ movere debet viuz hominū corda ad deum omnipotentē ut illū timeāt et vereant. Cū aūt pauciss̄imi sint qui eius timorē hūc sanctū habeant. Idcirco in hoc sermone de ipso erimus tractaturi. Ipse etenim deū optime laudat qui eum ut deceat timet ac colit. Nam vbi timor est ibi et fuga mali siue peccati: qa ut dicit Aug⁹. super. 10. c. Joh. Timor est fuga mali spūalis ne perdat homo qd amat Alt igit plenam de ipso habeamus noticiam tria principalia mysteria, proponimus declaranda.

Primū dicit ratio.
Secundū distinctio.
Tertium duratio.

Cur deus q̄ sūme bonus est ac totus suauis et dulcis timeri debeat et possit a nobis. Capit.j.

PRimū mysteriuz declarandum dicit ratio. In quo disputandū est cur deus timeri debeat. Nam videt quibusdā id nullo pacto puenire eo q̄ obiectū timoris est maluz. Unde Arist. 2. rhetor. Illa inquit timemus ex quib⁹ nobis mala puenūt. Sed deus est sūmū bonū a quo nō egrediūt nisi bona sm Dionysiū in li. de di. no. g̃ deus nō potest esse timoris obiectū. et p cons non erit timendus. Sed in contrariū est omnis scriptura q̄ ut deū timeam⁹ amplissime cōmendat et clamat. Unū Deut. 4. dei viuentis hec sunt verba ad Moysen. Congrega ad me populū ut audiat sermones meos: et discat me timere omni tempore. Et ibidem. 6. c. Dominū deū tuū timebis et illi soli seruies. Et Josue. 24. Timete deū et seruite illi corde perfecto. Et. 1. Reg. 12. Timete dñm et seruite illi soli in veritate. Et Thobie. 4. Multa bona habebimus si timuerim⁹ deū. Et Judith. 16. Qui timent te magni erūt apud te p omnia. Et David ps. 2. Seruite dño in timore. Et ps. 5. Adorabo ad templuz scūm tuū in timore tuo. Et ps. 118. Confige timore tuo carnes meas. Et sapiēs Eccl. 1. Timor dñi gloria et gloriatio et letitia et corona exultatiōis. Et ibidem Timēti deū bene erit in extremis: et in die defunctiōis sue benedicet. Et iterum ibi. Initium sapientie timor dñi. Et. 25. c. Fili accedens ad seruitutē dei sta in iusticia et timore. Et. 40. c. Gloria diuitū honoratorū et pauperū timor dei est. Et 19. Da locū timori altissimi: qa omnis sapiētia timor dñi. Et. 23. Nihil melius q̄ timor dei. Et. 25. Beatus vir cui datum est habere timorem dñi. Et ps. 14. Timor dñi fons vite ut declinet quis a ruina mortis. Et. 24. Time deum fili mi et rege. Et Malachie. 1. Si ego dñs vbi timor meus? Et Nee. 5. Quare nō ambulatis in timore dñi? Et Hiere. 5. Non est similis tui dñe. magnus es tu et magnum nomen tuū in fortitudine. quis nō timebit te o rex gentiū? Et Michee 6. Salus erit omnibus timentib⁹ nomē tuū. Et. 2. Cor. 5. Scientes timorem dñi hominibus suademus. Et ips⁹ Matth. 10. Cum timete qui habet ptātē corpus et aiam pdere in gehēnā. Et propter hoc ois Job. Apoc. 14. ait. Vidi alterū angelū volantē p medium celū habentē euāgeliū eternū ut euangeliçaret sedentib⁹ super terrā et sup omnē gentē tribū et linguā et populuz dicens magna voce: Timete deū et date illi gloriā et honorem. Ex his auctoritatib⁹ apparet q̄ deus est timēd⁹. Et p solutiōe obiectiōis facte notandū est sm Tho. 2. 2. q. 19. q̄ timor duplex obiectū habere pōt: quorū vnū est ipsuz malū qd homo refugit. Aliud autez est illud a quo malū puenire pōt. Primo mō deus qui est ipsa bonitas obiectum timoris esse nō potest. Secūdo aūt mō

potest esse obiectū timoris inquātū ab ipso uel p cōpationē ad ipsū nobis pōt aliqō maluz iminē. Ab ipso quidē pōt iminē malū pene: quod nō ē simpliciter malū: ꝙ ꝑm quid. bonū aūt simpliciter: cū bonū dicat in ordine ad finē. maluz aūt ipoztat bo ordinis puationē. Illud aūt est malū simplicit qō excludit ordinē a fine vltimo: qō ē malū culpe. malū aūt pene ē qdē malū inqntū puat aliqō pticulariē. est tn bonū simpliciē inqntuz pēdet ab ordine vltimi finis. Per cōpationē aūt ad deū potest nobis malū culpe prouenire si ab eo sepemur. Ideo dicere possum⁹ qꝫ triplici ratione deus merito sit timend⁹ a nobis z ab omnib⁹ bis⁹. Primo rōe sepatiōis. Zo. ratiōe flagellatiōis. Zo. ratiōe damnationis.

Primo timend⁹ ē de⁹ rōne sepatiōis qa licz ipse sit bon⁹: grāde tn malū ē ipsi aie cū, ꝙ sua culpa ab illo sepat. maz eteni malū est p culpam separi a deo qꝫ sine illa cēs atrocissimas penas sustinē Unde Ansel. in li. de similitudinib⁹ ait. Si hic cernerē peccati pudorē z ibi infernī horroꝛē z necessario uni eoꝝ haberē imergi pz me in infernū mergerē qꝫ in me peccatū dimitterē. mallem eni pur⁹ z innocēs gehennā intrare qꝫ sorde polut⁹ z sorde indut⁹ celestia regna tenere. hec ille. Et nimirū ita ē qꝫ cū dānū in cōpabile est sepatiōi ab ipso deo. Q. cōsiderās Dauid post cōmissionē pcti dicebat. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte dū dicit mihi quotidie vbi est de⁹ tu⁹? Cognoscebat se quippe a deo sepatū z volebat. cōsiderabat dānū z tristabat. audiebat suā psciam sibi dicētē. Ubi est de⁹? Ubi fons ois boni? Ubi q te creauit ut sui pticipē in eterna gloria faceret? z tūc amarissime flebat. Heu me qa pdidi illū: perdidi iquā qn̄ p pctm̄ ab illo discessi z me spōte sua gra puaui. Q flendū malū. o dolēdū dānū pdidisse deū. O peccatrix. o vana creatura cur peccare non times qn̄ certissima cē potes p pctm̄ puari deo? Times perdē tpalia hec z caduca bona: cur nō times pdere deū celi? Timēd⁹ ē itaqꝫ ut dictū est de⁹ ne p pctm̄ aia sepet ab illo.

Secūdo timend⁹ est de⁹ ratiōe flagellatiōis. Ipse eqdē ē q z sepe z multipliciter, ꝙ pctā pctores flagellat. Multa inqt ps. flagella pctoris. Ab illis autē nullus ut in supioꝛi sermōe tractatū est se defendē valet. Nō valuit se defendere Senacherib cū centū octuagintaqnqꝫ millib⁹ armatoꝝ: qn̄ vna nocte angel⁹ dn̄i cēs illos interemit. z filij ipsi⁹ Senacherib iudicio dei percusserūt euz gladio: z interfecerūt in templo: ut dicit. 4. Regū 19. c. Nō valuit se defendē Antiochus cū oī potētatu suo quem supbia repletū ignē spūātē i iudeos man⁹ dei horribili plaga percussit z de curru cecidit. Isq̄ q sibi videbat etiā fluctib⁹ mare jmpare sup̄ humanū modū superbia repletus z montiū altitudines i statera appendere humiliat⁹ ad terrā in gestatorio portabat: manifestā dei virtutē in semetipso ꝓtestans ita ut de corpore impij vermes scaturirēt ac viuētes in doloꝛib⁹ carnes ei⁹ efflurēt: odoꝛe etiā illi⁹ ac fetoꝛe exercit⁹ gu̇are. Et q̄ paulo añ sidera celi tāgere arbitrabat: cū nemo poterat, ꝙ pe intolerātiā fetoris portare. In doloꝛib⁹ etiā suis dicebat. Justū est subditū esse deo z mortalē non paria sentire de deo. Igit homicida z blasphem⁹ pessime percussus: z ut ipe alios tractauerat pegre in mōtib⁹ miserabili obitu vita defūct⁹ est ut bate. 2. Machab. 9. Nō valuit se defendē ꝓtra deū Herodes agrippa cū suis delitijs: de quo refert Eusebi⁹ li. 2 eccle. histoꝛie li. z Joseph⁹. 9. li⁹ antiq̄tatū. q̄ cū regnasset trib⁹ āns i imperio iudeoꝝ: venit Cesaream ciuitatē q̄ prius Turris stratōis appellabat: vbi in honoꝛē Cesaris spectacula omnib⁹ edidit Ad quā ciuitatē maria nobiliū ciuiūq̄ multitudo cōuenerat. Secūda ꝯo spectaculoꝝ die indut⁹ veste fulgēti mirabiliē auro z argēto ꝓtexta: incipiēte die ꝓcedit ad theatrū: vbi cū primos solis radios argēteo vestis gremio suscepisset repcussio splēdoꝝ duplicatā spectātib⁹

lucē fulgor metalli vibrātis effudit: ita ut intuētib⁹ pstringeret aciē terror⁊ aspectus. ⁊ p hoc pl⁹ aliqđ de eo q̄ humana nā est artifex arrogātia mētiref. Illico q̄ adulātis vulgi p̄crepāt voces bonorē sonātes hinc atq; illinc deū acclamant. Post paululū ꝯo mortiferā corde passionē susciptēs ⁊ vehemēter vteri dolore pcussus cū festinatiōe a suis ad regalia portaē. quos ipse respiciēs dicebat. Heu ego vester⁹ ducor ad mortē. P⁹ quāq; ꝯo dies numio ventri dolore pfect⁹ vita puat⁹ est. Quid dicam de Herode ascalonita? Quid de Diocletiano ⁊ Maximiano? Quid de Domiciano? Quid de Herode? Quid denique de omnib⁹ psumptuosis ⁊ arrogantibus peccatoribus q̄s deus humiliauit? Longū certe esset singulorū exēpla recēsere. Idcirco null⁹ i seipso p̄sidere debet. nō i delicijs: nō in pulchritudine: nō in fortitudine: nō in dīo. nō vtiq; i q̄cūq; tali p̄sidio. Ab ob⁹ timēdus est deus: q̄a p̄t cōs etiā tali⁹ aspa disciplia castigare. Tertia ratio quare timend⁹ est deus dicit dānationis. Ipse nāq; ut dixim⁹ in supioribus dānabit iniquos eēnis ignib⁹ cruciādos. Et licz dānatio iniquorū mala sit eis q̄s affligit. vērūtā bona est iō tū prouenit a iustitia dei ordinata ad malos puniendos. Iō ut rōnes p̄tacte bñ cōcludūt deus merito est a nobis timendus.

¶ De multiplici timore ⁊ sufficiētia ei⁹ ⁊ q̄liter p̄t homo in timore deficere aut p̄ficere peccare uel mereri. Caplm. z.

Secūdū mysteriū declarādū dicitur distinctio. Est enī colligit ex dictis magistri i. 3. dis. 34. triplex timor p̄t distingui. P⁹ dicit naturalis. 2⁹ vitiosus. 3⁹ dicit virtuosus. ¶ Primus timor dicit naturalē. q̄ ortit ab ipsa natura: quo q̄libet timet naturaliē quelibz ēria atq; nociua. Qui timor nō est meritor⁹ nec demeritor⁹. Hic timor fuit in xp̄o de quo dicit Matth. 26. Cepit ihesus pauere ⁊ tedere ⁊ mest⁹ esse. ¶ Secund⁹ timor dicit vitiosus. q̄ nascit a cōcupiscētia. ⁊ b duplicit: q̄a aut a cōcupiscentia sui. aut a cōcupiscentia sui⁹. Si a concupiscentia sui dicit timor humān⁹. si a cōcupiscentia sui⁹ vocat timor mūdan⁹. Timor human⁹ est cū aliquis timet plus debito corpori suo. Hic p̄hibet Matth. 10. et ꝯo xp̄i d. Nolite timere eos qui occidūt corp⁹. Et Joh. 12. Qui amat aiam suā p̄det eam. Et sumit ibi aīa p vita. sicut etiā sumit Matth. 2. Joh. 10. ⁊ in plerisq; scripture sacre locis. Pro h timore cohibendo. d. Jo. Criso⁹. 22. q. 3. c. Nolite timere. Nolite timere eos qui occidunt corpus ne forte p̄pter timorē mortis nō libere dicatis que audistis. Ideo nō excusant⁹ qui veritatē quam p̄dicare tenent⁹ tacent timore victi. Non excusat⁹ Petr⁹ qui tali timore negauit dīm xp̄m. Non excusant⁹ veniq; qui peccant p̄pter timorē alicuius psonalis nocumenti: quia ut dicit Aug⁹ in li. de ciui. dei. ⁊ ponitur. 22. q. 5. c. ata ne. Potius velet q̄s quelibz mala tolerare q̄ malo cōsentire. Et de hoc dicit. 31. q. 3. c. Lotarius. Hec etiā occisores corporis sūt timendi cōtra iusticiā vices impellētes. Sunt de hoc exempla martyrū ⁊ virginū aliorūq; amicorū dei qui potiꝰ mori elegerunt q̄ negare xp̄m aut facere cōtra bonos mores. Sic Susanna passa ē potius falso crimine accusari condēnariq; ad mortē. q̄ libidinosis senibus in adulterio cōsentire. ut habet Daniel. 13. c. Sic sancta illa vidua tēpore Antiochi delegit cuz septē filijs quos ipsa ad martyriū monuit ⁊ induxit crudelē vitā finire q̄ contra legē carnes māducare porcinas. Sic Katherina: sic Lucia: sic Cecilia: sic Agnes: sic reliquē tādē v̄gines magis elegerūt ad mortē tendere q̄ a suo sponso xp̄o viuētes discedere. O nequā ⁊ subdola excusatio eor⁹ q̄ mortaliē peccāt asserētes id facē p̄pter humanū timorē. Nūquid cuz dei adiutorio nō p̄t a volētibus superari? Eiusdē q̄ppe nāe cui⁹ ⁊ nos sum⁹ fuerūt sci ⁊ scē i q̄b⁹ human⁹ timor locū nō habuit. Est alius timor q̄ dicit mūda-

nus qui nascit̃ a cõcupiscentia suorum Et est quãdo aliquis nimis timet de rebus suis. quo fit ut magis ꝙs velit pdẽ deum ꝙ de mũdialia dona. Iste timor fuit i iudeis cũ occiderũt xp̃m. Dicebãt enĩ ut scribit̃ Joh. xi. Si dimittim⁹ eũ sic omnes credẽt in eũ & venient romani & tollent locum nostrum & gentem.

Q Tertiꝰ timor dicit̃ virtuosus qui nascit̃ a gratia. Et si a gratia gratis data dicit̃ timor seruilis. Si a gratia inchoata dicit̃ timor initialis. Si a gratia cõsũmata dicit̃ timor filialis. Timor seruilis est ut ait Augꝰ cum ꝓpter timorẽ gehẽne homo abstinet a pctõ. Et de hoc timore dicit. d. Boñ. di. 34. tertij li. ꝙ est donũ spũs sci. ꝙa ut dicit Augꝰ quẽ allegat magister in lrã. Bonꝰ est timor seruilis & vtilis p quẽ fit paulatim consuetudo iusticie. Insup sicut donum dei est nosse siue credere ꝑnas futuras ,p eo ꝙ est ibi quedã cordis illumiatio & directio: sic donũ dei ẽ illas ꝑnas etnas refugẽ & timere ,p eo ꝙ ex tali dono est quedã cordis illuminatio & fluxꝰ concupiscentialis restrictio & in hoc quedã rectificatio. Sed posset aliquis ꝓtra hoc obijcere sic. Omne donũ spũs sci potest stare cum spiritu sancto: quia spũs scũs non repugnat suis donis. ꝟ qñ spiritus sanctus infundit̃ tũc timor seruilis exꝑlliꝫ. sicut dicit Augꝰ quẽ magister allegat in tertu. Ergo timor seruilis non est donũ spũs sancti. R̃ndet. d. Boñ. ꝙ dona spiritꝰ sancti sũt in multiplici differẽtia. Quoddã nanq; donum est a spũ sancto sed nõ cum spiritu sancto: quia ꝓparat ad spiritũ salutis. & tale donũ est timor seruilis. Quoddam donũ est a spũ sancto & cum spũ sancto: ꝙa ꝑ ipsum consecrat habitaculũ spũs sancti. sicut est donũ caritatis. Quoddã ꝯo ẽ donũ quod est a spũ scõ & aliquãdo cum spũ sancto. & aliquando sine spiritu sancto sicut donũ quod est ad spũs sci manifestationẽ. & est ordinatũ nõ solũ ad ꝓximam sed etiã ad alienã vtilitatez. sicut donũ ꝓphetie & donũ scientie: que aliqñ in bonis: aliquãdo i malis reperiri habent. Cum ergo dicit̃ ꝙ donum spũs sci compatit̃ secũ spm̃ scm̃. dicẽdũ ꝙ istud habet instantiã in secundo dono: qõ ordinat̃ ad habitationẽ spũi scõ ꝓparãdã

Q Est aliꝰ timor ,pueniens a gratia inchoata qui dicit̃ initialis: qui ẽ cũ ꝑfecta caritate: quia ꝑ hũc timorem timet puniri aliqs. & timet a deo separi quem iam amat. sed timor ꝛepationis principalior est.

Q Alius est timor filialis qui est cum caritate ꝑfecta quo quis cauet offensam patris celestis: sicut bonꝰ filꝰ etiam si sciret ex illa offensa nihil mali sibi accidere. Sed vtinã hoies mundano & humano timore ꝓpposito modicum de illo seruili timore tenerent. Sed de mundo a scandalis: quia nõ ẽ timor dei ante oculos hominũ. nõ filialis: nõ initialis: nõ vtiq; seruilis. Perpetrant quippe mala letãtes & gloriãtes: ridentes: & ꝓpendentes eribulia iudicia dei. Quis aiunt hodie ꝑpuli pctores ꝓsit nos offendẽ? Quid nob̃ mali aut nocumẽti ꝑtest euenire? Et si quãdo audiũt pctores cõminãtẽ irã & idignationẽ dei videt̃ eis audire insomniũ aut fabulã. O fatuitas reꝑhẽsibilis. o ꝑsũptio detestabil̃ nõ timẽ deũ. Nam i diluuio periere gigãtes eo ꝙ deũ timẽ noluerũt

Q De vsu timoris ꝙ est in ꝑria. qui dicit̃ timor reuerentialis. Cap̃lm. 3.

TErtiũ mysteriũ declarãdũ dicit̃ duratio. Clidẽdũ nãq; ẽ si i ꝑria vbi sci viuũt i ꝑpetua pace quiete securitate & letitia erit aliqs timor dei. Et ꝟ ꝓpe ꝟba ꝓphe. d. Timor dñi scũs ꝑmanet i. s. s. Et omissis obiectionib⁹ quidẽda ẽ snia. d. Boñ. ꝙ ꝑfata. 24. di. 3. li. dic̃ ꝙ timor ẽ facẽ tria. videlz. Penã ut fugiat. Offensionẽ ut ipsam caueat. Maiestatẽ sũmã ut illi subiaccat. exhibeat debitã reuerentiã. Et ꝑm ꝟ triplex ẽ donũ timoris dña. Alꝰ timor ẽ ꝙ ꝑncipaliter respicit penã. & iste est seruilis ut supraꝰ dictũ est. Alius ꝯo ꝙ vnũ oculũ habet ad penã: sed tñ ꝑncipalio: ẽ habz ad offensam vitãdã. Et hic ẽ initialis.

g z

Tertius autē qui vnū oculus habet respectu offense vitande: aliū respectu reuerentie exhibende. Et hic est filialis. Cuius ⁊ si vsus sit in refugiendo ut separet a deo: excellētior tamē ⁊ magis principuus vsus est in reuerendo deū ⁊ in resiliendo a summa maiestate p̄ excessu grauitatē. Et hic quidē vsus fuit in xp̄o de quo dicit Ysa.xi. Requieuit sup eū spiritus timoris dñi. Et est in sanctis angelis: ⁊ erit in oibus beatis. q̄ etiam noīari pōt timor reuerentialis. Et q̄tū ad istum oculū ⁊ vsum manet donus timoris i patria. Quātū vo ad alios inferiores tollit: qa isti p̄fectū ei fm statū impfectiōis. Quia vo remanet ei vsus principalis: hinc est q̄ nō dicit euacuari sed magis pfici ⁊ saluari. ℞ Boñ. Ergo ut inqt ps. Beatus vir qui timet dñm: qa timor dñi expellit petiñ Eccl.p.c. Et qui timēt dñm p̄parabunt corda sua: ⁊ in cōspectu illius scificabūt animas suas Eccl.xx.c. Et q̄ timet deum faciet bona. Eccl.xl.c. Et ut hiero.inqt i eplis. Timor p̄futuri custos ē securitas ad lapsū facilis. Ergo p̄curet vnusq̄sq; timē deū ut sic illū collaudet ⁊ bñdicat q̄ timentibus se largit in p̄senti gra ⁊ in futuro gloria: in qua cēs sci exhibebunt ei cuz gaudio timorē ⁊ reuerētiam p infinita secula seculorum. Amen.

¶ Feria tertia post dñicam in q̄nquagesima. de ieunio: ad quod penitentes debent animari. Sermo.lj.

Conuertimini ad me i toto corde vestro: i ieunio ⁊ fletu ⁊ planctu. Dei viuentis ad pctores hec sūt ista originaliter Joel.ij.c. Prope iam ē sancte q̄dragesime deuotissimus temp⁹ in q̄ scā mater ecclesia cunctos fideles inducit ad pniam hortaturq; maxime ut commissas culpas ieiunādo abluant ⁊ expurgent. Clerūtī ut hiero.d. ad Palmachiū ⁊ Oceanū. Quoruz deus venē est cultū nolūt amare ieiuniū. Sūt nōnulli q̄ ieiunia spnūt: ieiunare nolunt irrident ieiunātes: ⁊ qō bis veterius est de ieiunio falsa p̄dicāt ⁊ loquūt. Aiūt eni ad nihil fore vtile ieiuniū: neq; deo gratū stomachū affligē fame abstinēq; a cibis quos deus creauit ad vtendum neq; sapientis est: aut boni viri cē dicūt ut se fame macerando corp⁹ velit punē ante temp⁹: Qua p̄pter in hoc sermone de ieiunij laudibus verba facere arbitratus sum putile ac necessariū. Nā ad illud p os p̄phe Joelis iuuat nos spiritus sanctus. ut p̄ i ꝑbis p̄missis intimate. In quib⁹ de ieiunio tria mysteria p̄ponimus p̄templanda.

Primū dicit distinctio.

Secundū institutio.

Tertiū cōmendatio.

De multiplici ieiunio. ⁊ quid est ieiunū p̄out est pars penitētie siue actus satisfactionis. Capl'm. j.

Primū mysteriū p̄templandum de ieiunio dī distinctio. Est eni potest colligi ex dictis Alex.in 4.volumne sūme.⁊ Ric.in.4.di.xj.triplex est ieiuniū. Primū dicit naturale. Secūdū generale. Tertiū spāle. ¶ Primū est ieiuniū naturale cū quis nō comedit in nocte nec mane cū statim surgit de lecto nec in loco aut tpe quo edē nō licet nisi vrgēte necessitate. Tale ieiuniū nō est meritoriū: qa in bis q̄ insūt a natura nec laudabili nec vitupabili: ut p̄ ex.z.etbi. ¶ Secundū est ieiunium generale: qđ.s. abstinemus a petis ⁊ ab offensione dei. Et de hoc inqt Aug. sup Joh. ⁊ ponit de cōse.di.v.c. Jeunium. Jeiuniū magnū ⁊ gnāle est abstinē ab iniq̄tatibus ⁊ ab illicitis voluptatibus seculi. Et de hoc loquit Pius papa. de pse.di.v.c.nihil.d. Nihil.p̄dest boi ieiunare ⁊ orare ⁊ alia bona religiōis agē nisi mens ab iniq̄tate ⁊ ab obtrectationibus lingua cohibeat. Glo. ꝑo sup.d c.in ꝑbo p̄dest.dicit ad vitam eternam.

ut ꝛe pr.di.z.c. Opponit.c. Si quis ãt. Ñ ⁊ nos declarauim⁹ ad qd valẽt bona opa i pctõ mortali facta. De ieiunio etiã isto gñãli Amb⁹ in omel.di.86. sic loqr. Quid pdest ieiunare visceribus ⁊ luxuriari venatibus. abstinere a cibis ⁊ errare pctis? An putaꝝ illum ieiunare frẽs q̃ pmo diluculo nõ ad ecclesiã vigilat nõ tratoꝝ martyꝝ scã loca pegrit sed surgẽs conuocat seruulos disponit retia canes ꝓducit saltus syluasq; plustrat? De ꝟ siquidẽ sic loquit Greg⁹ in omel.q̃dragesime. In cassũ caro afflictꝫ si a prauis voluptatib⁹ anim⁹ nõ refrenat. Hiero. etiã ꝛe ꝟ sic scribit. Luce pclara est apud deũ abstinẽtia corpis cum anim⁹ ieiunat a vitijs. Certũ est ieiuniũ spãle. Nõ sic Alex. diffinit in.4. sũme. Ieiuniũ ẽ abstinẽtia a cibo ⁊ potu ꝑm formã ecclesie intuitu satisfaciẽdi: uel vitãdi pctũ: uł acq̃rendi vitã etnã Et q̃ diffinitiue babeꝫ q̃ mãle i ieiunio ẽ abstinẽ a cibo ⁊ potu ꝑm formã ecclie. Formale ꝟo ut id bono aio ⁊ recta intentiõe fiat. Propẽea ieiunãtes cũ intẽtiõe corrupta ⁊ vitiosa ⁊ reprauata dãnãt a xpo q̃ ait Matb.6.c. Cũ ieiunatꝫ nolite fieri sic hypocrite tristes. exẽminãt eni facies suas ut ap.ho.ie. Amẽ dico vob: q̃a receperũt mercedẽ suã. Lu.a.cũ ie.vn.ca.tu.⁊.f.r.la.ne.vi.ho.ic.ẽ.p.t.q̃ est i ab. Et.p.t.q̃.vi.i ab.red.t. Ieiuniũ g̃ hypocritaꝝ infructuosũ est: q̃a deficit in eo rõ formalis ꝑtuosi ieiunij. Ieiunãtes ꝟo cũ intẽtiõe recta ad repmẽda vitia carnis: ⁊ ad satisfaciẽdũ ꝛeo virtuose facẽ ꝓbant. qñ ꝑm Ugo.z⁹z q.147. Abstinẽtia ꝟ modo ꝓsiderata ẽ pars subiectiua temperantie: ⁊ habet rationẽ timoris.

De institutiõe ieiunij quadragesimal' ⁊ q̃tuoꝝ tẽpoꝝ aliorũq; ieiuniorꝝ.

Secũdũ mysteriũ / Caplm.z. Pncipale dicit institutio. Possumus eni distinguẽ triplex ieiuniũ ab ecclesia istitutũ. videlz ⁊ primũ dicit quadragesimale. ⁊ secundũ temporale. ⁊ tertiũ pticulare. ¶ Primũ ẽ ieiuniũ q̃dragesimale qđ cõgrue institutũ est adhuc triplici rõne. ⁊ ꝓ ratione tpis ⁊ z⁹ numeri. ⁊ 3⁹ termini. ¶ Primo quidẽ raticẽ tpis q̃dragesimale ieiuniũ est ꝙueniẽter tpe veris institutũ. ꝟ raticẽ trãsgressiõis primoꝝ parẽtũ q̃ peccarũt in vere ꝑm Alex. in.z. volumĩe sũme. Et si dicẽt vnde ꝓbari posset q tẽp⁹ veris fuit illud in quo peccauit Adam. Ego rñdeo q hoc colligi põt ex quadã historia quã memi me legisse Rome in q̃dã Isidori etbi.li.g. existente i bibliotheca ꝛe ara celi. Nõ ideo dico: q̃a in alijs libris eiusdẽ Isidori ꝟ nõ videri. Dicit g̃ ibi. q p⁹ ascensionẽ dñi saluatoris apli occupati in pdicatiõe euãgelij nibil de observãtia pasce. q̃. s. die celebrari vere tradere potuerũt. Cũ ꝟo ipsi ex hoc mũdo trãsissent p vniuersũ orbẽ diũsa introducta fuere ieiunia: ⁊ ois Gallia vnuꝫ diẽ anni idest octauo kal. aprilis pasca tenebat. Orientales ꝟo sicut bistoria Eusebij cesariensis narrat q̃cũq; die mẽsis martij luna.14. venisset pasca celebrabant. In italia autẽ alij plenos q̃draginta dies ieiunabãt. Alij viginti Alij dicebant octo dies i quib⁹ mund⁹ ꝙcludi sibi sufficẽ ieiunare. Alij q̃a dñs q̃draginta dies ieiunasset. alij q̃dragita horas abstinẽ ꝛerent. Cũ ꝛe tales observatiões p singulas ꝓuincias tenerẽt Rome mero erat sacerdotibus ut vbi erat vna fides dissonarẽt ieiunia. Tũc papa victor Romane vrbis epũs direxit ut daret auctoritatẽ ad Theophilum Cesaree Palestine epm: q̃a tũc i hierosolyma ecclesia metropolis dicebat' ut inde pascal' ordinatio. ꝓueniret: vbi xps in carne fuisset versatus. Accepta itaq; auctoritate Theophil⁹ tantũ opus sibi iniũctũ ꝓsiderans nõ solũ sue patrie: ꝫ ⁊ aliaꝝ puinciaꝝ q̃ plures epos ⁊ viros sapiẽtes ad ꝙciliũ ꝙuocauit. Cũq; grãdis illa multitudo eruditissimorũ virorꝝ fuisset i vnũ collecta ꝓtulit Theophil⁹ epũs auctoritatẽ ad se directã: ⁊ qđ erat sibi iniũctũ patefecit. Tunc pariter oẽs illi viri voci dixerũt. Primũ nobis dic

quid a nobis ꝓris. Dxo opūs dixit eis
Quē die ꝓmū credit i mūdo creatū?
Et ꝓcordarūt cēs ꝛe dño ico. Dxo phūs
ēps dixit. Quō b ꝓbare ꝓtestis? Ñ
ꝛerūt illi. Ex auctoritate dine scripture
que ait Factū ē mane ⁊ ꝛespe dies ꝓi
mus. ꝛeinde. 2. ꝛeinde. 3. 4. 5. 6. ⁊ septi
mus in q̄ q̄euit ꝛo ab oī ope suo. quem
die sabbatū appellauit. Cū g̃ sabbatus
dies sit nouissim⁹ q̄s pōt cē ꝓx nūi dñi
cus? At Dxo phūs acceptauit. Ex ite
rū inꝛogauit. De tpe q̄d vobis videt?
Quattuor eni tpa i āno accipiūt: Ver
estas autūnus ⁊ hyems. Nō g̃ temp⁹
credim' ꝓmū factū? Ēpi ñderūt Ver
Dxo phūs. d. Ꝺ obare q̄ dicit. Et illi
Habem⁹ scripturā q̄ ait: Herminet ẽra
ꝛbā virentē ⁊ afferentē semē ſm gen⁹
suū: lignūq; pomifer faciēs fructū. ⁊ b
tpe ꝛris videm⁹ fieri. Dxo phūs dixit.
Verū ē. tñ qñ trib⁹ mensib⁹ ꝛris tēp⁹
accipit. q̄ loco mūd⁹ cepit cē i principio
medio uel in fine? Ēpi ñderūt. In eq̄
noctio. i. octauo kal. apl. Dxo. dixit.
ꝓbate q̄ dicitis. At illi. Ex scriptura
dicēte Fecit ꝛo lucē ⁊ vocauit die. fecit
tenebras: ⁊ vocauit noctē. ⁊ diuisit ꝛo
lucē a tenebr. Dxo. dixit. Ecce ꝛe die
⁊ tpe ꝓbastis: ꝛe luna q̄d vobis videt?
Quō dicitis fuisse creatā crescentē: an
plenā: an minuētē? Ēpi ñderūt. plenā
d. scriptura: Fecit ꝛo duo luminaria ma
gna ⁊ posuit ea in firmamēto celi ut lu
cerēt sup ērā. Lumiare maꝰ ut ꝓesset
diei: ⁊ lumiare imn⁹ ut ꝑesset nocti. Et
cū tali inuestigatiōe i illo ꝓalio statue
rūt pasca nō ꝛelebrari añ. xi. kal.
apilis. Multaq; alia ordinauerūt ad
pasce celebritatē ꝓtinētia. Quare clare
ꝓz q̄ ꝑmi pētes tpe ꝛis i ꝓncipio mūdi
q̄ i paradiso ꝛestri fuerāt collocati diui
nū cōtēpserūt ꝑceptū. Et iō tali tpe ēps
mortu⁹ ē ⁊ i carne cū vobus ꝓuersatus
Zᵉ. tēp⁹ ꝛris ꝓueniēs fuit q̄dragesi
mali ieiunio: q̄a tūc maxime insurgunt
⁊ inualescūt mot⁹ carnales. Tertia rō
ē ꝓpter memoriā dñice passiōis q̄ cele
brat in ꝛre. Nā ut inq̄t Aug⁹. 18. li. de
ciui. ꝛei. c. 55. Mortu⁹ ē ēps. 8. kal. apl'
Zᵉ. ieiuniū q̄dragesimale ē ꝓuenient
institutū rōne numeri diez. Nā numero
q̄dragenario institutū ē: q̄a vo teneīr
reddē ꝛecimas. ⁊ ꝛecima ꝓs diez anni
sūt. 36. dies. ⁊ q̄a tenemur satisfacē ꝓo
trāsgressione ꝛecalogi ſm iordinatiōez
q̄ttuor affectionū: supaddūt. 4. dies ad
ꝛesignādū ieiuniū purgatiuū cē iordi
nationis q̄ttuor affectionū. Et oia hec
colligūt ex dictis Gregō. in. c. q̄drage
sima. ꝛe ꝑse. dis. 5. Ꝺropēca numer⁹ ille
q̄dragenari⁹ ē ꝑnalitatis ⁊ afflictiōis.
Quadraginta eni diebus ⁊ q̄draginta
noctib⁹ pluit ꝛe⁹ aq̄s diluuij i ꝑnā mū
dane corruptiōis. ut ꝓz Gen. 7. c. Qua
draginta ānis ꝓ ꝛesertū vagauerūt filij
isr̄l. vbi mali afflicti sūt ⁊ mortui: ⁊ alij
ꝓ illā ꝑegrinatiōnē meruerūt. ut patz i
li. Numeroꝝ. Quadraginta dieb⁹ ieiu
nauit Moyses ut legē dñi mererer ac
cipe. sic scribit Exo. 24. Quadraginta
dies dati sūt Ninuitis ad ꝑnitēdū. sic
nōt Jone. 3. Quadraginta dieb⁹ Helias ꝑegrinat⁹ ē vsq; ad montē ꝛei Oreb
3. Reg. 19. Quadraginta dieb⁹ ēps ieiu
nauit in ꝛeserto Math. 4. Quadra
ginta dieb⁹ stetit p⁹ resurrectionē añ
celos ascēdēt. Act. 1. c. Jō ſm hūc nu
merū q̄dragenarū diez q̄dragesimale
ieiuniū ē institutū. De q̄ sic cātat eccl'ia
Lex ⁊ ꝓphe ꝓmit⁹ b ꝓtulerūt p⁹moduz
ēps sacrauit oiuz rex atq; factoꝛ tēpoꝝ
Zᵉ. ieiuniū q̄dragesimale fuit ꝓueniēs
institutū rōne ēmini: q̄a inēpolatim nō
cōtinuū. ꝛēminatū ad tēp⁹ nō ꝓꝛtuū.
Nō factū est ſm Alex. in. 4. tū. ꝓpē bu
mane infirmitatis ꝛebilitationez: tum
ꝓpē fastidiū ꝓtinue afflictiōis: tū ꝓpter
ambulationē ꝛeuotiōis. nā ꝓtinuū ieiu
nū ⁊ ꝓꝛtuū ꝛebilitas vois sustinē non
posset: b illū discrimini disponēt. Fasti
diū afflictionis nimis fatigaret ⁊ im
patientiā induceī: ⁊ ꝛeuotio ieiunandi
ꝓiret. Si aūt q̄rerē q̄re die dñica nō
ieiunam⁹. Rñdet Alex. q̄ b fit in me
moriā leticie dñice resurrectiōis. Dicit
eni in ꝛecreto. c. Jeiunium. ꝛe ꝑse. dis. 3.

Jeiunium dñice diei ⁊ ante ferie nemo celebrare velet. ut inter ieiuniū xpianorum ⁊ gentiliū ⁊ veracie credentiū ⁊ infidelium atq; hereticoꝝ vera ⁊ nō falsa discretio habeaſ. Hec ibi. Tempore tñ q̄dragesimali diebꝰ dñicis abstinemus a carnibꝰ ⁊ lacticiniis ut ieiuniū nostruꝫ pforme sit ieiunio xpi q̄ tū pgruit. Jz: pncipaliter institutū fuit ieiuniū tpale. s. quattuoꝝ tpuꝫ ab eccl'ia. de quo sic. d. Caliſtꝰ papa. ⁊ c. di. in. c. Jeiuniū. Oꝛ ter i anno apud nos celebrare didiciſti quenientius nūc per quattuoꝝ tpa fieri decernimus. ut sicut annus p quattuoꝝ voluiſ tpa: sic nos quaternū solēne agamus ieiuniū p quattuoꝝ anni tempoꝛa. Assignaſ ꝙo a doctoribus rō quare in istis quattuoꝝ tpibus ieiunamꝰ videlz ut emēdemꝰ q̄ i istis q̄ttuoꝝ tpibus pcā cōmisimus. Et fiunt p tres dies ut satisfaciamus in die qō deliquimꝰ in mēse. ⁊ fiunt in feria quarta: qa tūc dñs a Juda traditus fuit. In sexta qa crucifixus In sabbato qa iacuit i sepulchro ⁊ triſtes fuerūt apli de nece dñi. Jz. institutū est ab ecclia ieiuniū pticulare. s. i vigilijs quarūdā festiuitatū. Nam ut scribit Jobes Beleth. Mos fuit antiquitus ut in pparis festiuitatibꝰ scōrū vies cū vxoribus ⁊ filiabꝰ ad ecclīam venirent ⁊ ibi cū luminaribꝰ pnoctarēt: ꝙ quia multa adulteria in his vigilijs fiebant: statutū fuit ut vigilie i ieiunia verterenē. Romē tñ antiquū retentuꝫ est: qa nō ieiunia ꝙ vigilie appellanē.

De laudibus ieiunij: qō verbis ⁊ exemplis cōmendaſ ab oibus scis tā veteris q̄ noui testamēti. Capl'm. 3.

Certū mysteriū pemplandū de ieiumo dicit cōmendatio. Haz licz multa sint qbus ieiuniuꝫ ⁊ abstinētia cōmendari posset: tñ laudes eius accipiemꝰ a tribꝰ. Jo a gentilibus ⁊ phis. Jz°. a pribus ⁊ xpianis. Jz°. a doctoribus ⁊ scis. Jo accipimꝰ laudes ieiunij ⁊ abstinētie a gētilibꝰ ⁊ phis. Jpi ereni suo modo abstinentiā magnificare studuerūt. Cū Valeriꝰ maximꝰ cōmendat mulieres romanas q̄ abstinebant a vino. Inquit enī li. z. Fuit antiquoꝝ illa simplicitas in cibo capiendo humanitaſ simul ⁊ cōtinentie index certissima. Nā maximis viris pādere ⁊ cenare in ppatulo nō erat verecundie quia nec illas epulas habebāt qs oculꝰ populi subijcere erubescerēt. Olim vsus olim romanis feminis ignotꝰ fuit: ne. s. in aliquod vt decus, plateret. qa. primꝰ a libero pre intpantie gradꝰ ad mēsa cessam venerē eē pseuit. Dicearchꝰ ut ait Piero. Jouinianū i li. antiqtatū laudat aurea secula Saturni. qñ cū tunc oia bumꝰ fundēt nullꝰ comedebat carnes: ꝙ vniuersi viuebāt pomis ⁊ herbis q̄ tra spōte gignebat. Xenocrates phūs de Triptolemi legibꝰ tria tñ pcepta in templo Eleusine residere scribit. Venerandos deos: honorandos parentes: carnibus nō vtendū. Tulliꝰ in. q. tus. commemorat q̄ Lacedemonij magis parsimonia delectanē. Hui⁹ rei Xenophō Theophrastꝰ: ⁊ pene oēs greci scriptores testes sūt. Clearchus historicus vir eloquētissimꝰ narrat de vita antiquoꝝ egypti sacerdotū q̄ oibꝰ mūdi curis pꝑpositis sp dñi i templo fuerūt ⁊ rerū nāscālq; ac rōnes siderū pticulari sūt nūq̄ se mulieribꝰ miscuerūt nūq̄ cognatos seu, pinq̄s ac libeꝛos q̄dē viderūt ex eo tpe quo cepissent dino cultui vacare: ⁊ carnibꝰ ⁊ vino sp abstinuerūt. Panem raro vescebāt ne onerarēt stomachū. ⁊ si qñ comedāt tunsū piper hisopū sumebāt in cibo. ut escā gustozē illi⁹ calore decoqꝛēt Eubolꝰ q̄z q̄ historiā Muridaſ multis voluminib⁹ explicauit: narrat apud psas tria cē magoꝝ gnā: q̄ꝝ pmi q̄ sūt doctissimi ⁊ eloquentissimi. excepta farina ⁊ olere nihil amplꝰ in cibo sumebāt. Euripides i creta Jouis, pbas nō solum carnibꝰ ꝙ coctis cibis abstinuisse refert Barçafrines vir babylonicus in duo gnā apud indos gymnosophistas diuidit: quoꝝ vnū appellat Bragmanas: alterū Samaneos q̄ tante pfectionis sūt ut pomis arboꝝ inꝰ gangē fluuiū alāt

De Bragmanis etiã scribit Didym⁹ in epla ad Alex. q̃ pura ⁊ simplici vita viuunt. nullis rez capiũt illecebris. nihil appetũt amplius q̃ nature rõ flagitat. Nulla apud eos mozboz genera. null⁹ medicine vsus: qa psimonia ẽ illis medicina. Si q̃ tãtũ gẽtiles bies abstinebãt ut mũdanã sapiam acq̃rerẽt: quid nos agere vtemur ut in vra sapiẽtia pficiam⁹? Judiuim⁹ enĩ quanti apud illos habita sit abstinẽtia. Vz⁹ accipimus laudes ieiunij a patrib⁹ ⁊ pphetis veteris testamẽti apud quos nõ paruz celebze est reputatũ. Dñs ps. 34. David ait. Humiliabã in ieiunio aiam meam Et Joel. 1. Scificate ieiuniũ. ⁊ Abdie. 1z. Bona ẽ oro cũ ieiunio. Et Judith. 4. oř ve filijs isrl qñ timebãt ipetũ holofernis. Humiliauerunt aias suas in ieiunijs ipsi ⁊ mulieres eoruz. Et ve Judith. 8. c. oř. Jeiunabat oibus diebꝫ vite sue: pter sabbata ⁊ Neomenias ⁊ festa vom⁹ isrl. Et. 1. Reg. 1. qñ filij isrl pliaturi erãt cũ philisteis: ieiunauerũt inq̃t scriptura ĩ die illa ⁊ dixerũt: Libi peccauim⁹ dñe. Vz⁹ accipimus laudes ieiunij ⁊ abstinẽtie a vocabꝫ ⁊ sanctꝫ. Oẽs nãq; doctores ecclie abstinẽtiã ⁊ ieiuniũ miris efferũt laudib⁹ q̃rũ dicta elegãtissima adducem⁹ in sequẽti smõe cũ dicem⁹ ve fructib⁹ ieiunij. Nũc vo tm̃ cõtemplari sufficiat scoz exempla q̃ ieiunãdo ⁊ orãdo carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs ⁊ pcupiscẽtijs. Refert Eusebi⁹ i 4. li. ecc̃a. histozie. q̃ inc̃ scos egyptios quos euãgelista Marc⁹ instituit vinũ aut carnes nemo gustat. tm̃ aqua ẽ eis potus: ⁊ panis cũ sale ⁊ hisopo cibus. Jtẽ Piero. ad Eusebiũ. cũ vitã cõmendasset cenobitarũ q̃ apud eos viuitur pane leguminib⁹ ⁊ oleribus. subiunxit Ad tertiũ genus veniã qs anachoritas vocant. q̃ ve cenobijs exeuntes excepto pane ⁊ sale ampli⁹ ad vesperam nihil pferũt. Hui⁹ vite auctoz Paul⁹: illustratoz Anthoni⁹ ⁊ ut ad supioza pscendã prin ceps Job. baptista finit. Et idẽ scribẽs vitã Pauli pmi bẽmite sic inq̃t ve illo. Oẽm in oronib⁹ ĩ solitudine duxit etatẽ. Cibũ ⁊ vestimẽtũ ei palma pbebat. Nõne cui impossibile videat. ubm testoz ⁊ sanctos ãgelos vidisse me monachos e quibus vnus per. 30. annos pane ozdeaceo ⁊ aqua lutulenta vixit. Quid dicemus ve abstinẽtia oium cõfessoꝛũ xpi Hilarionis. Agathonis. Amonis. Serapionis. Basilij. Bñdicti. Franciſci oiumq; alioꝛ? Null⁹ etenĩ inuẽt⁹ est qui in velitijs seruierit vo. Ideo pz q̃ oia exẽpla tã xpianoꝛ q̃ iudeoꝛ siue etiã gentiliũ q̃ abstinẽtia sublimadã ẽ ⁊ nõ spernenda. Habemus exẽpla auiũ que fame ⁊ abstinẽtia amicabiles fiunt boibus ⁊ familiares. Ergo pm intẽtionem spũs sci scãm ecclĩaz diligẽtis disponam⁹ mentẽ ⁊ aiaz ut inchoemus b̃ sacratissimũ quadragesimale ieiuniuz quo mediãte obtinebim⁹ hic gram ⁊ in futuro gloriã quã nob largiat demen tissimus deus cui est honoz ⁊ gloria p infinita secula seculoꝛũ. Amen.

Feria quarta cinerũ. ve ieiunio: ad quod maxime tali die ecclia cõuocat ⁊ inuitat fideles. Sermo. 18.

Thesauri
çate vob thesauros i celo. Verba sc̃ salvatoris nri originaliter Matth. 6. ⁊ in euangelio hodierno. Ecce aduenerũt dies pnĩe ad redimẽda pctã ad salutãdas aias. Hodie nãq; initiũ ẽ sacri q̃dragesimal⁹ ieiunij ỏ quo cantat ecclia. Paradisi portas ieiunij tẽp⁹ nob apuit: idcirco cuz oi sollicitudine ⁊ devotione vigilare vebem⁹ ad ieiunia veneranda: qñ p ipsa acq̃rim⁹ thesauros regni celoꝛũ. Et qñ sapientissim⁹ oium magister in sbis, allegatis in themate quocat nos ut ve fusa vita nob⁹ puideam⁹. ideo in hoc smõe fideles xpi ad ieiunij reuerẽtiã pcipuã merito iducem⁹ Videbimus aũt ve ipso ieiunio adhuc

tria mysteria principalia.
Primū dicit conditionis.
Secundū obligationis.
Tertiuz fructificationis.

¶ De cibis a quib⁹ abstinēdū est i ieiunio. ⁊ te tpe siue tora comedēdi diebus ieiuniorū. ⁊ ḡre nō ē terminata quātitas cibi sicut vicissitudo comedēdi.

Primū mysteriū ℂ Capl'm. j. videndū te ieiunio dicit ꝓditio. Scom enī eccl'ie ordinationez triplex ꝓditio ponit te ieiunio. ℙ⁹ dicit qualitas. ℨ⁹ tpalitas. ℨ⁹ quantitas.

¶ Prima ꝓditio dicit qualitas. qa i ieiunio ꝑm formā eccl'ie abstinendū ē ab aliq̄b⁹ cibis: utputa carnib⁹ ouis ⁊ lacticiniis. Qua ꝯ ⁊ lacticinia inedicit ieiunātib⁹ inq̄tuz sūt orta ab aialibus carnes habētib⁹: sicut ꝑz di. 4. c. tenicp. Hondū tñ q̄ i ieiunio q̄dragesime inedicit vniūsalit oia supdicta. sic nōt te pse. di. 3. c. Nō oportet. Discū tñ esus ut sit infirmitatz solacū nō ut luxurie patiat incētiuū pcedit. Et ꝛ cēta marinis teluis abstinēdū: tñ ō ꝓsuetudine ē tolerandū. qñ q̄ nimis emūgit elicit sanguinē. ut ꝑz in. d. c. tenicp. In alijs vro ieiunijs abstinētia a carnib⁹ semp pcipit. Ab ouis aūt ⁊ lacticinijs nō nisi ꝑm ꝓsuetudinē p'ric. Hā dicit Iero. in di. c. Ultimā. ⁊ ex te sepultur. c. Certificari. Unaq̄q; patria abūdat i suo sensu Concordat bis Ric. in. 4. ⁊. Tho. 2. 2 q. 147. ar. 8. in rñsione ad. 3. ar. ¶ Sed dubitari pōt cur ieiuniorū tpe nō ꝓcipit abstinētia abusu vini cū te illo tot mala dicantur. Nam sapiens ꝓv. 20. ait. Luxuriosa res vinū. Et Eccl. 31. Multos exterminauit vinū. Et ℙaul⁹ Eph. 5. Nolite inebriari vino in q̄ ē luxuria. Et Iero. ad Custoch. Hoc moneo hoc obtestor ut sponsa xp̄i vinū fugiat. p te veneno. Et idē ad Furiā. O filia si aplus castigauit corp⁹ suū. ⁊ i seruitutē redegit: quō tu iuuēcula adhuc i feruore iuuētutis posita dapibus ⁊ vino plena poteris ee te castitate secura? Idez insup inter ceteras scē ℙaule laudes hāc ipse enumerat singularē. qa. s. a vino abstinentissima fuit. Inq̄t enī in descriptiōe eius vite. Hic referam qō exptus sum. Mēse iulio feruētissimis estib⁹ incidit in ardorē febris. ⁊ p⁹ respationē cū vix spiraret ⁊ medici suaderent ob refectionem corpis vino eē op⁹ tenui. ⁊ puo ne aquā bibens in hydropē ꝓtereꝛ. ⁊ ego clam btō Epiphaniū papaz rogarem ut eā monēt imo cōpellēt vinuz bibē ut erat prudens ⁊ solertis ingenij statī sensit insidias ⁊ subridēs inimicū esse qō ille diceret intimauit. Quid plura? Cū btus pōtifex p⁹ multa verba tē. exisset foras querēti mihi qd egisset: rñdit. Lōm. pfeci ut seni vxi pene psuaserim ne bibat vinū. Similē ad laudem abstinētie multoz scōrū vita inducit q̄ vinū nō gustauerint. Ergo si tā celebr̄ est illa abstinentia videreꝛ q̄ salubriter fuisset ꝓceptū ut ieiunātes vinū nō biberēt. Rñdet ad hoc Alex. in. 4. sūme. ⁊ Ric. di. 15. q̄rti. q̄ esus carnū magī cōmouet ꝓcupiscētiā q̄ vini potus: qa cū ad incitationē ꝓcupiscētie ꝓcurrāt tria s. abundātia calozis ⁊ spirituū ⁊ semis Ex esu carnū multiplicat semen: qa in eis ē multū te nutrimēto: ⁊ iō ex carū esu maxime multiplicat superfluitas ētie digestionis q̄ semis ē mā. Ex esu vēto⁹ sozū multiplicat abūdātia grossoꝛum spirituū. Ex potu vini abūdātia calor̄. Et abūdātia semis magī ē incētiua cōcupiscentie q̄ abūdātia calozis maxie causati ex potu vini: qa illa cito euanescit. ⁊ calor in semine manet. Licz q̄ vinū ꝓuocatiuū sit ad libidinē. non tñ sic carnes. Iō ecclesia initūxit abstinētiā a carnib⁹ ⁊ non a vino. Et si adhuc q̄rat quare nō a vino. dic Alex. q̄ b̄ factū ē ꝓpē infirmoꝛ renuitionē: qa multi fuissent obie ꝓceptozes: cū tolerabilius sit a carnib⁹ q̄ a vino abstinē. Etiā sic institutū ē ꝓpē necitatē digestiōis. Multi eteni habēt debilē stomachū q̄b⁹ necessarius est vsus vini ꝓpē digestionē perficiendā. ℨ Secūda ꝓditio ieiunij dicit tēporalitas. Nam ꝑm Tho. 2. 2. vbi s.

Jeiunantib⁹ assignat temp⁹ comedēdi
s. hora none. Cū eni ieiunīū ordinet ad
refectionē ⁊ cohibitionē culpe: oportz q
aliqd addat sup cēm ꝓsuetudinē. ita tñ
q ex h nō multū nā grauet. Est autem
debita ⁊ cois ꝓsuetudo hoīb⁹ comedēdi
circa horā sextaz: tum qa iam videt esse
cōpleta digestio nocturno tpe naturali
calore intern⁹ reuocato, ꝑpter frig⁹ noctis
circūstās. tū etiā qa tūc nā corpis būa-
ni īdiget iuuari. Sit g ieiunātes aliquā
afflictionē sentiant, ꝙuenient eis tarde
hora nona q ꝙuenies e mysterio passio-
nis xpi que cōpleta fuit hora nona qñ
inclinato capite tradidit spm. Hora aūt
illa determinat fm grossam estimatoēz
Si ꝙ dicē q stat⁹ veteris testi e pfe-
ctior q noui. Gz in veī testo ieiunabāt
a vespe diei p̄cedētis vsq ad vespā diei
sequētis. ut pz Leuit. xxiij. Ergo sic dz
fieri in nouo testo. Rndet Dns. q stat⁹
veīs testi cōgat nocti. stat⁹ ꝙ noui cō
parat diei. fm illud Ro. xiij. Nox p̄cessit
dies aūt appropinquauit. Jō in veī testo
ieiunabāt vsq ad noctē. nō aūt i nouo
Notādū tñ fm Alex. q hora nona nō
est in p̄cepto: uel si sit in p̄cepto: quia
hz magnā latitudinē nō e determiata:
ideo si qñq ꝓueniat uel ꝓlonget causa
ecclīa uel rōnabili nō ex h ieiunās pec-
cat mortalit. Alī qñq religiosi possent
ita mane surgē ⁊ tantū fatigari añ horā
sextā q ex dispēsatoē ordinis possent an-
ticipare horā nonā. De plōgatioe autē
hore: qa ex cōmestione p⁹ horā nonā nō
auferē pena: h pot⁹ augeat ⁊ ē magis sup-
erogare q debito deficē. Silr q nulla
hora comedit nō deficit. h magis super-
erogat. hec Alex. Tz ꝙdītio ieiunij dr
quātitas. Ordinauit ent ecclīa q semel
comedat i die nō ūt pluries ⁊ ālibz vice
parū. qa nō potuit determinare in ieiunio
quātitatē pdere eī vn⁹ fm nāe sue qlī-
tatē magis alio indigeat q alius. h bñ
quātitatē vicissitudinis. Excessus aūt
i quātitate lz minuat meritū: nō tñ sol-
uit ieiunīū. nisi cēt nimi⁹ ⁊ īmoderat⁹ ut
si aliqs excederet i quātitate cibi nota-
biliter multiplicādo fercula comedēdo
varia cibaria uozando: vsq ad sum-
mū ventris. ut retineat tēp⁹ ne affligat
Talis inquā soluit ieiunīū ⁊ recipit se
ipsū. Alī Aug⁹ in fmā de qdragesima
ait. Sūt qdā obseruatores qdragesime
delicioси poti⁹ q religiosi q vasa i quib⁹
cocte sūt carnes tāq̄ imūda horrentes
uitāt: ⁊ in sua carne ventris aut gut-
turis luxuriā nō formidāt. Jeiunāt aūt
nō ut solitā ieiunādo minuāt edacitatē
h ut īmoderate i differēdo augeāt auī-
ditatē. Artificiosis ⁊ pegrinis cōdimē-
torū diuersitatib⁹ gula irritāt tātūq̄ ca
piunt mādducādo quātū digerē p̄nt nō
ieunādo. Et Hiero. ad Furiā ait. Nō-
nulli vitā pudicā appetentes in itinere
medio corruūt dū carniū abstinētiam
ieiunīū putāt: ⁊ stomachū leguminib⁹
onerant. Dia tñ intelligenda sunt cum
discretione: qa ut scribit. i. q. 5. c. pūtiū.
Discretio mater e oīuz ꝟtutū. Nō ideo
dixerim qa multi indiscretas ieiunioꝝ
regulas ꝓsiderantes qñq nimis arcta
imo eis ipossibilia sumūt ieiunia. Pro
q̄bus detandis stat snia illa Hiero. ad
Rusticū monachū. d. Balneaꝝ fomē-
ta nō queras q calorē corpis ieiuniorꝝ
frigore cupis extinguē. q ⁊ ipsa mode-
rata sint ne nimis debilitēt stomachū ⁊
refectionē maiorē poscētia erumpāt in
cruditatē q parēs libidinū est. Et idem
ad Nepotianū de vita clericoꝝ ait. Cā-
tū tibi ipone ieiuniorꝝ quātū ferre potes
Sint pura: casta: simplicia: moderata
⁊ nō superstitiosa ieiunia. Et idez ad De-
metriadē v. inquit. Neq ꝓ imoderata
tibi ipam⁹ ieiunia ⁊ enormē crudoꝝ absti
nētiā q̄b⁹ stati corpa delicata franguntē
⁊ añ egrotare incipiūt q scē ꝓsatiōis
possint iacē fūdamēta. Phoꝝ q̄z snia est
moderatas cē ꝟtutes. Et idē ad Rusti
cū monachū ita scribit. Sūt q bumore
cellulaꝝ imoderatisq̄ ieiunijs tedio so-
litudinis ac nimia lectione dū dieb⁹ ac
noctib⁹ aurib⁹ suis psonāt: vertūt i me
lancoliā ut Hipocraꝝ magis fomētis
q̄ nostris indigeant monitis. Idcirco

ſeruãda eſt regula Fulgentij q̃ ita ſcribit ad Probũ. Jeiunijs ſic eſt adhibẽda temperies ut corp⁹ nim neq; ſaturitas excitet: nec inedia immoderata debiliter. Saturitas facit ut in caſtũ ieiunem⁹: debilitas vo ne ieiunare poſſim⁹. Ḃ ille. Q̃ obligantur bies ad ieiuniũ uel ꝓpt̃ p̃ceptũ eccl̃ie uel ꝓpt̃ ipoſitã pniam uel ꝓpt̃ indictionẽ epor. Capm. z.

SEcundũ myſteriũ videndũ ẽ de ieiunio dicit obligatio. Obligant ſiq̃dẽ bies ad ieiunia ſub pœna pcti maxime ꝓpt̃ tria. p ꝓpt̃ eccl̃ie p̃ceptionẽ. z°. ꝓpt̃ pnie ac voti implet̃ionẽ. 3°. ꝓpt̃ ep̃alẽ indictionẽ. Q̃ p obligant ad ieiuniũ ꝓpt̃ eccl̃ie p̃ceptionẽ: q̃a ſcz eccl̃ia p̃cepit ut aliq̃ ieiunia a fidelib⁹ obſeruent. q̃a ut ſcribit. i4. q. i. c. q̃ſq;. Quiſq; p̃ceptis nõ obtẽpat reꝰ ẽ et debitor pœne. Et paruꝰ pꝰ inferi⁹. Nõ p̃cipit impat: et qđ impat nccẽ eſt fieri. Et di. xz. c. p̃ceptis. dr. Præceptis apl̃ica nõ dura ſuꝑbia reſiſtat: ſ p obedientiã q̃ a ſcã romana eccl̃ia et apl̃ica auctoritate uſſa ſũt ſalutifere impleãtur. Et eadem di. c. nõ vecet. Caliſtꝰ papa ait. Sic filiꝰ dei venit facẽ voluntatẽ ꝑris: ſic et vos iplete voluntatẽ mris vre q̃ ẽ eccleſia. Ad idẽ ẽ. c. Sic cẽs. 19. di. vbi ſic dr. Sic cẽs aplice ſedis ſacticẽs accipiẽde ſũt tãq̃ ipſi⁹ diuina voce Petri formate. et idẽ br i. c. in memoriã. i. c. eniuero. et i c. nulli pbas. eadez di. Et ſ colligit ex ꝙd xp̃i. d. Matth. 18. Qui eccl̃iam non audierit ſit tibi ſic ethnic⁹ et publican⁹. Secã q̃ mr eccl̃ia inſtituit ieiunia q̃drageſimale ve q̃ ſupi⁹ dictum⁹. Clericꝰ ãt q̃buſcũq; iniũctu ẽ ieiuniũ a q̃drageſima. ſic pz di. 4. c. ſtatuim⁹ et. c. ve niq;. ſ ꝓſiliũ ẽ nõ p̃ceptũ ſm glo. z°. ꝓpt̃ ieiuniũ q̃ttuor tpuz. ſic nõt 16. di. c. ieiuniũ. c. ꝓſtituim⁹. et. c. ve ieiunio. 3°. ꝓpt̃ ieiuniũ in oibus vigilijs apl̃oꝝ Philippi et Jacobi. et Joh. euãgeliſte dunt taxat exceptis. ut apparet ex ve obſeruatione ieiuniorꝝ. c. conſilium. 4°. ꝓpt̃ ieiuniũ in vigilia natiuitaſ dñi. q̃ ſi venerit feria ſexta hi q̃ nec voto nec regula ad abſtinẽtiã carniũ aſtricti ſũt tali die carnib⁹ vti pñt ſm ꝓſuetudinẽ eccl̃ie gnãlẽ. nõ tñ repꝛhẽdẽdi ſ hi q̃ ab eis ob deuotionẽ voluerit abſtinẽ ex ve obſeruatiõe ieiuniorꝝ. c. explicari. 5°. ꝓpt̃ ieiuniũ i vigilia pẽt̃. 16. di. c. noſſe credo. 6°. ꝓpt̃ ieiuniũ in vigilia aſſũptiõis ꝑgis Marie. ex ve obſeruatiõe ieiuniorꝝ. c. i. 7°. ꝓpt̃ ieiuniũ in vigilia Joh. baptiſte et bti Laurentij. Et hoc ex cõſuetudine approbata q̃ ligat et tenet. ut pz di. i. c. Cõſuetudo. et di. xi. c. eccl̃iaꝝ. et. c. i his. Hã ſm Aſtẽſ in ſũma ſua. Si i aliq̃ regiõe uel dioc. ſit aliq̃ ieiuniũ ꝓſuetũ: q̃ tñ nõ ẽ p̃ceptũ p ius ſcriptũ: nihilomin⁹ ab eſtũb⁹ ibidẽ ẽ obſeruãdũ. Nec ꝭ puto intelligẽdũ ꝓ illis tñ q̃ i loc illis domiciliũ bñt: ſ etiã ꝓ alijs foreſib⁹ et pegrinis q̃ eo tpe ibi ſe repirẽt. Ilꝫ Aug⁹. iz. di. c. illa ãt ait. Mar mea mediolanũ me ſecuta i uenit eccl̃iam ſabbo nõ ieiunãtẽ cepat fluctuari quid agẽt. Tũe ego conſului ve hac re briſſime mẽorie Ambroſiũ epm Attille ait. Cũ romã veio ſabbo ieiuno cũ mediolani ſũ nõ ieiuno. Sic et tu ad quã forte eccl̃iã veneris ei⁹ more vna ſi ſ vis relinquẽ cui⁹q; ſcãdalũ nec quẽq; e hoc cũ mri renũciaſſem libẽ ãplexa ẽ. Glo. ſic i. d. c. ſup ꝙd venerit dic. Cliatores tenẽt ſeq̃ ꝓſuetudinẽ loci ad quẽ veniũt. Et ſ idẽ colligi videt ex. c. q̃ ꝓ mores. di. 8. i tex. et i glo. et i. c. q̃ſq;. 4. i. di.

8°. ꝓpt̃ ieiuniũ i vigil. ſci Bartholomei. q̃ ſuari dz ſm ꝓſuetudinẽ feſti. d. c ꝓſiliũ. ex ve obſer. ieiu. Jeiunia aũt triũ dierũ rogationũ añ aſcẽſiõz dñi q̃ponũt ve ꝓſe. di. z. c. rogatiões. Fz glo. ibidẽ ſ ꝓſilio nõ ve p̃cepto niſi vbi eẽt ꝓuñ ve ꝓſuetudie approbata. Silr ieiuniũ aduẽt ſi ẽ i pria ꝺ ꝓſuetudie ẽ p̃ceptũ. alit nõ ſm hoſt. Iz hoſtiũ ſit q̃ ieiunẽt eccl̃ici et marie ſlbri. Jn ve cretẽ etiã inuenit q̃ ſit ieiunandũ feria q̃rta. ſex. et ſabbo. ve ꝓſe. di. z. c. ieiunia. et. c. ſabbo. Cũ iſtud ꝓſiliũ ẽ nõ p̃ceptũ. niſi ꝺ ꝓſuetudine approbata. Jn dieb⁹ tñ ſabbatis a carnib⁹

abstinẽdũ cẽ dicit.c. Quia dies .de cõse. di.v. Et b vtiq; cõsiliũ ẽ nisi adhuc ẽriũ videret̃ p cõsuetudinẽ. In oibus ẽo vigilijs festoꝝ que secũda feria veniũt ieiunandũ est i sabbato.ut patz in.c. Expte.x.d.c. Cõsiliũ.extra .de observatiõe ieiuniorꝝ. Nõdũ tñ q a pcepto ieiunij excusanť x absoluũť qui legitimã cãm habẽt siue necessitatẽ ut nõ ieiunent.qa ut scribit in sepe allegato.c.cõsiliũ. Necessitas legi nõ subiacet.x.i.c. remissionem. Necessitas nõ habet legẽ.i.q.i. Ez caueat vnusq;sq; ne decipiat seipsũ: qm si quis posset ieiunare.p vno florẽno lucrando: posset etiã ieiunare ut impleret ecclesie pceptũ. Pñt tñ aliq; rõnabiliť excusari a ieiunio. Et p excusanť pueri q fm Tho.x Ric,ppter debilitatem nãe indigẽt frequẽti cibo nõ mixto simul sũpto. Indigẽt multo nutrimẽto,ppẽ virtutẽ augmẽti. Ideo vsq; in finez tertij septennij.ad ẽ.xi.ãni ieiunare nõ obligãť Et p bis ẽ dictũ illud Hiero.ad atletã Ante ãnos robuste etatis periculosa est tenerj abstinẽtia x grauis. Lñ ꝙueniẽs ẽ ut ante dictã etatẽ inducãť hoies ad ieiuniũ: tũ,ppter generalẽ cõmonitionẽ x mẽ dei imperrationẽ.sicut dr Joel'. z. Coadunate senes:congregate puulos x suggẽtes vbera. Tũ etiã,ppter vitioꝝ refrenationẽ: qa ut plurimũ x maxime temporibus his iuuenes sunt lasciui x dissoluti. Ego ẽo dico x teneo q cõsiderata malicia q in multis supplet etatem.x corruptela detestabili nephãdissimoꝝ facinoꝝ que ppetranť tã a masculis q̃ a feminis.q tales nõ solũ inducendi sũt ieiunare imo stringẽdi sũt quos valẽtes onus ferre ieiunij etiam añ.xi.ãnũ.ad illud credo fore obligatos sub ẽtute pcepti. z. excusanť a pcepto ieiunij pauper q nõ bñt ad comedendũ in vna cõmestiõe sufficiẽť. z. excusanť pegrinantes q ,ppẽ laborẽ mimiũ cõmode ieiunare non valent. Nec obstat si dicať q pceptũ cõsilio nõ ẽ postponẽdũ. Cũ g̃ ieiunare sit i pcepto: pergrinari ẽo ad indulgẽtias è de cõsilio. g̃ nõ videť q ,ppter pegrinationem sint soluẽda ieiunia:qa ut dicũt Ric.x Tho Intẽtio dãtis pcepta de ieiunijs excludere non fuit alias pias x necessarias cãs. Decus tñ est de pceptis legis nãe. 4. excusanť senes x debiles. 5. infirmi 6. mẽse nobiliũ seruitores.de qbus.d. Ric.q si ex cã necia puenũt aliquãtulũ comedẽdi horã ex toto uel modicum pbibẽdo ne seruiẽdo deficiãt: x b faciãt ã positis mẽsis uel modicũ ante ita q ,ppter tpis cõtinuationẽ vna mensa bẽat deputari: nõ peccãt.sicut nõ peccãt qui surgunt de mẽsa ut ,p vino vadant.uel extrema deferant:x iterũ reuertẽtes ad mẽsa cõtinuãt. 7. excusanť laboratores q dictum viuũt.nec pñt laborare sil'x ieiunare. 8. excusanť mulieres pgnãtes:x que lactãt filios x gnãliť ẽs qb9 legitima adsũt impedimẽta. De dispẽsatiõe tñ ieiunij fm Aler. nõndũ ẽ q si euidens cã sit põt stari hõ p seipsũz statuti obseruãtiã pterire: pserti si nõ possit de facili habẽ recursũ ad supiorem. Si aũt cã sit dubia dz hõ ad supiorẽ recurrẽ q auctoritatẽ habet in talib9 dispẽsare. z. obligãť hoies ad ieiuniũ ,ppẽ pnie uel voti implectionem.qñ.s.qs teneret ieiunare cum sibi fuisset iniũctũ,p pnia.aut voto se obligasset. z. obliganť hoies ad ieiuniũ ,ppter epale indictionẽ.qñ.s.epus in sua dioc.indicẽt aliqd̃ gñale x districtũ ieiunũ puta,p pace: p;o serenitate aeris.,p pluuia postulãda x hui9modi: tũc cẽs eius cure subiecti obedire teneť ut expẽdat ponit de cõse.di.3.c.,pnũciandũ x dis.v.c. Ieiunia. vbi dicit. Ieiunia in eccl'ia a sacerdotib9 pstituta sine necessitate rõnabili non soluanť dec ille.

De ieiuniũ fructuosũ ẽ x vtile ad bõa tpalia x bona corpalia x ad bõa spũalia

Certiũ mysteriũ Capl'm.3. videndũ de ieiunio dr fructificatio. Possum9 nãq; triplicẽ eius fructũ ãnotare. p9 dr corpal' z. tpal' 3. spũalis. Prim9 ieiunij fructus dicit corpal'. Ipsi eteni corpi,pdest tripl'r p refrenãdo, z. sanãdo. 3. fortificãdo

Primo ieiuniū pdest corpi ipsuz re-
frenando. Nam nullū remediuz est ita
efficax ad reprimēdū carnis rebellionē
ad spiritū: sicut macerare z affligē illaz
z potissimū p ieiunū. Et quis nō indi-
geat tali medicina qñ oēs pungunt re-
xant z agitant stimulo carnis? Ideo
Paulus. z. Cor. 9. c. dicebat. Castigo
corpus meū z i seruitutē redigo. Ex b
Iero. ad Rusticū monachū inqt. Clas
electionis in cu? rectore xp̄o sonabat:
macerat corp? suū: z subijcit seruituti. z
tñ cernit nālez carnis ardorē sue repu-
gnare sniē: ut qđ nō vult b agē compel-
latur. z quasi vim patiēs vociferat. z. d.
Miser ego hō qs me liberabit de corpore
mortis hui?: Et tu te arbitraris absq;
lapsu z vulnere posse trāsire: nisi oi cu-
stodia seruaueri corz tuū? Et idē i epla
ad Furiā de viduitate seruanda. Apls
inquit macerat corp? suū: z aīe subijcit
impio ne qđ alijs p̄cipit ipse nō seruet:
Et tu adolescētula feruēte cibis corpe
de castitate secura es? q̄si. d. nō. Et idez
in epla ad Eustochiuz. z pmē in. c. Si
Paulus. zz. q. h. Si Paul? inqt apl̄us
vas electiōis z p̄patus in euāgelio xp̄i
ob carnis aculeos z incentiua vitioz̄ re-
primit corp? suū z i seruitutē subijcit
ne alijs p̄dicās ipse reprobus efficiat
z tñ videt aliā legē in mēbris suis repu
gnantē legi mentis sue z captiuantem
se in lege pcti: Si post nuditatē ieiunia
famē carceres flagella supplicia i semet
reuersus exclamat: Infelix ego homo
quis me liberabit de corpe mortis hui?:
tu te putas securā esse debere? In epla
ḡo ad Ephesiū de nebridio z viduita-
te idē Iero. sic loquit. Sicut irasci ho-
minū est z irā nō p̄cere xp̄iani: sic ois
caro cōcupiscit quidē ea q̄ carnis sūt z
ḡbusdā illecebris ad mortiferas aīe vo
luptates trahit. Dz nostrū ē voluptaz
ardorē maiore xp̄i amore restringere z
lasciuiens iumentuz frenis inedie subi
ugare: ut nō libidinē: sed cibos querat
ac residerat z sessorē spm̄ scm̄ moderato
atq; cōposito portet incessu. Quorsum
ista? Et volem te esse noueris z nisi ca-
ueas passionibus humanis subiacere.
De eodē cuncti facti sumus luto bisdez
cōpacti exordijs. z i serico z pānis ea-
dem libido dñat. Nec reguz purpuras
timet nec medicoz̄ spnit squalorē: me-
liusq; est stomacho tē dolere q̄ mentem
impare corpi q̄ seruire gressu vacillare
q̄ pudicitia. Et i epla ad Demetriadē
p̄. idē. d. Ignita sūt diaboli iacula que
simul vulnerāt z inflammant: z a rege
babylonis tribus pueris p̄cepāt: b quō
ibi quartus spēm habēs filij dei intēsos
mitigat ardores: sic in alo ḡginali rore
celesti z ieiuniorū frigore puellaris ca-
lor extinguit: z būano corpi angelorū
uersatio p̄pat. Idē in epla ad Eu-
stochiū sic refert. Sollicite, puidēdū est ut
quos saturitas a paradiso expulit esu-
ries reducat: nō q̄ deus intestinoz nro-
rū delectet rugitu: b q̄ aliter pudicitia
tuta ee nō possit. Propterea z ipse Iero.
in seipso ostendit quod alijs p̄dicauit.
Eius ꝓba sūt ad Eustochiū loquētis.
Quotiēs in deserto p̄stitut? z i illa va-
sta solitudine que exusta solis ardorib?
horridū monachis p̄stat habitaculuz
putabā me romanis interesse delitijs: se-
debam solus: q̄a plen? erā amaritudine
horrebāt sacco mēbra deformi. z squa
lida cutis situz ethiopisse carnis obdu-
xerat. Quottidie lachrymе ḡttidie ge-
mitus. z si qñ repugnātē somnus imi-
nens oppressisset: nuda humo vix ossa
hærentia collidebā. De cibis ꝓ z potu
taceo cū etiā languētes monachi aqua
frigida vtāt. z coctū aliq̄d accepisse lu-
xuria sit. Ille igit ego q̄ ob gehennē me-
tū tali me carceri dānaueram. scorpionū
tm̄ socius z ferarū. sepe chorus interer
puellaz. pallebāt ora ieiunijs. z mens
desideriis estuabat. z in frigido corpe z
sicca iam carne p̄moztuo sola libidinū
incēdia bulliebāt. Itaq; oi auxilio re-
stitutus ad ihesu iacebā prodes. rigabā
lachrymis z crine tergebā. z repugnātē
carnē ebdomadaz inedia subiugabam.
Nō erubesco confiteri infelicitatis mee

miseriã. ãnpotius plãgo nõ eẽ qõ fueri. Memini me clamãtẽ die crebro iũtisse cum nocte. nec ꝓius a pectoris cessasse verberibus q̃ rediret dño impante trã quillitas. Ipsam q̃z cellulã meã quasi cogitationũ mearũ ꝓsciam ptimescebã Et mibimet iratus ⁊ rigidus solus ve serta penetrabã. Hicubi cõcaua vallũ aspa montiũ rupiũ ꝓrupta cernebam ibi mee oronis locus. Et ut mibi testis est dñs. ꝓ multas lachrymas post celo oculos interẽtes nõnũq̃ videbar mibi interesse agminib⁹ angelor. lxc hiero. Sed q̃d ve alijs oibus scis dicã. Nõne p abstinentiã afflictionẽq̃ ieiuniorum supauerũt luxuriã? Et ut ve alijs taceã dicaz tñ qõ ve bto Francisco scribit in sua legẽda. v. Bosñ. Inq̃t eni sic. attentens illud apli ỹbũ. Qui autẽ sunt xpi carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs ⁊ cõcupiscentijs. Et crucis armaturã iugiter suo ferret in corpe tanta discipline rigiditate sensuales appetit⁹ arcebat ut vix necessaria sumẽt sustentatiõi nãe. Difficile nãq̃ fore dicebat necessitati corpis satisfacẽ ⁊ ꝓnitati sensuũ nõ parẽ. Propter qõ cocta cibaria sanitatis tpe vix admittebat ⁊ raro. Admissa ꝙ aut cõficiebat cinere aut cõdimẽti sapore admixtiõe aque ut plurimuz reddebat insipidum. De potu vini q̃d dicã cũ ve aq̃ dũ sitis estuaret ardore vix ad sufficientiam biberit ? Patet g̃ q̃ p ieiuniũ corpus anime inimicũ maxime refrenatur Fz°. pdest ieiuniũ corpi ipsũ sanando. nam visũ est p expietiã q̃ magis ꝓdest sanitati corpis abstinẽna moderata q̃ nimi⁹ ⁊ excessiu⁹ citor vsus. Quinimo utplurimũ ex gula ẽs egritudies cuenire solẽt. Añ ve ꝓse. di. 5. c. Ne tales. dr Morbi saturitate nimia concitant. Et Seneca ad Lucilluz sic ait. Medicina quondã paucaz scia fuit verbaz q̃bus sisteret fluens sanguis vulnera coiret paulatim. Deinde i hãc puenit tã multiplicem varietatẽ. Nec ẽ mirũ tunc illã minus negocij habuisse: firmis adhuc solidisq̃ corpib⁹ ⁊ facili cito nec p artẽ voluptatẽq̃ corrupto q̃ postq̃ cepit nõ ad tollendã: ẽ ad irritandã famẽ: quare inuente sũt mille ꝓditure q̃bus adhibit⁹ excitareẽ. Que vesiderantib⁹ alimenta erant onera sunt plenis. Inde pallor ⁊ neruor vino marcentiũ tremor ⁊ miserabilior ex cruciatibus q̃ ex fame macies. Inde incerti talentiuz prdes ⁊ spq̃si in ipa ebrietate titubatio. Inde ⁊ in totã cutẽ humor admissus distentusq̃ venter dum male assuescit plus capẽ q̃ poterat. Et tandẽ ꝓcludit multos morbos multa fercula fecisse. Et Jobes os aureũ. ve ꝓse. dis. 5. in. c. Nabil. hoc ipsuz ꝓfirmat. v. Abundantia morbũ facit ⁊ molestias ingerit ⁊ egritudines gnãt. Jõ Hiero. ꝑ Jouinianũ ait. Egrotanti tibi nõ aliter sanitas restituiẽ nisi tenui cibo victuq̃ castigato que dicta dicitur Et idẽ hiero. in. c. Legim⁹. ve ꝓse. dis. 5. Legim⁹ q̃sdã morbo articulari ⁊ podagre humorib⁹ laborãtes: ꝓscriptiẽ vnorũ ad simpliẽ mensam ⁊ pauperes cibos redactos cõualuisse. Caruerũt eni sollicitudine dispẽsande vsñ⁹ ⁊ epulaz largitate: q̃ ⁊ corp⁹ frangũt ⁊ aiaz. Fz°. pdest ieiuniuz corpi ipsum fortificãdo. Nam moderata ieiunia ex ꝓfiti corpa magis sana ⁊ magis robusta reddunt. Et si dicaẽ ẽ nõ esse verũ: qñ p ieiunia debilitantur corpis vires. Rñ vere possum⁹ qõ⁹ Paul⁹ dicebat. 2. Cor. xi. Cũ infirmor tũc fortior sũ. eo q̃ infirmitas ⁊ debilitas corpis reddebat eum fortẽ ⁊ ꝓmptũ ad dei obsequa. Secũd⁹ ieiunij fruct⁹ dr tpalis. ꝓdest eni adhuc tripliciter tpaliẽ. Fp placãdo. Fz°. liberando. Fz°. impetrãdo. Fp. ꝓdest tpaliẽ placãdo deũ. qñ irat⁹ ꝓpter pctã populi tpali flagello eos pcutere cõminat. sic ps Jone lib⁹ p totũ ve Niniuitẽ. ve q̃b⁹ ita ait hiero. li. 2. ꝑ Jouinianũ. Annue ciuitas magna ira dei ieiuniorũ miseratiẽ retorsit. quã vtiq̃ Sodoma atq̃ Homorra placassent si pniam agẽ lachrymasq̃ pnie fundere ieiunio patrocinãte deũ ꝓcliare voluissent. Missus

siquidē fuit ad Niniuitas Jonas ⁊ au' dierūt illi vocē eius ⁊ timuerūt vrum ⁊ ieiunātes ⁊ orantes ira ei⁹ placauerūt ¶ Sz⁹.pdest boi ieiunij tpaliē liberādo.s. a piculis ⁊ aduersitatib⁹ bui⁹ scli.siē p3 ō multj q ieiunātes ob reuerētiā ꝑgimi ⁊ alioꝝ scōrū liberati fuit a multj picul celi ēre ⁊ mariū ¶ 3⁹.pdest ieiunū tpa' liter imꝑtrādo.s.tpalia bñficia ut pluuiā tpe siccitatis.sanitatē tpe ifirmitatj serenitatē tpe imbriū.pacē tpe guerrarꝝ ⁊ silia ¶ Tert⁹ fruct⁹ ieiunij dr̄ spūalis ꝓdest eni spūaliter triplicit̄ ⁊ ꝑ clari' ficando.Sz⁹.cibando.3⁹.glorificando ¶ ꝑ.pdest clarificādo.Nā ad pspicacitatē ⁊ puritatē oronis ⁊ cōtēplationis miro mō disponit.Nōne lectio oro ꝑdicatio ieiuno stomacho meli⁹ capiūtur ⁊ exercentur ? Vinc Piero.3 Iouinianū ait.Daniel atq; tres pueri interptatiōz somnioꝝ ieiunio reuelant pastiq; legumimb⁹ ꝓdenciores ⁊ pulchriores inueniunt.Ixc ille.Jobi euāgeliste i insula pathmos ieunāti reuelata sūt secreta celestia.Apli ieiunantes spūs sci lumine sūt illustrati.Act̄.z. ¶ Sz⁹.pdest ieiuniū spūaliter cibādo.Cū eni mens fuerit illuminata ⁊ dine cōtēplatiōi intēta.ex ꝑsūti ꝛlectatiōe spūali inebriat ¶ 3⁹.pdest ieiuniū spūaliter glorificādo qa ꝑ illud introducimur in btām vitaz sicut helias p⁹ ieiunū rapt⁹ est in celū 3.Reg̃.z. In bui⁹ aūt mysteriū p⁹ ieiuniū q̄dragesimale stati resurrectōis celebrat̄ glia.Ergo aīo feruēti vnusq̄sq; ꝑm facultatē suā hodie ieiuniū incipiat ut sic i fine adipiscat eēnā gloriā.Amē

¶ Feria q̄nta post die cinerū ꝛe vsu ⁊ laudib⁹ scissime oronis.ꝑ eos q̄ dicunt nō esse orandū neq; ꝑ bonis acqrendis neq; ꝑ malis euitandis. Sermo.19.

Accessit ad

eū Centurio rogans eū.Notanda hec verba Matth.8.c. ⁊ i euangelio hodierno.Promptissim⁹ deus sp est ad liberalitē exhibēdū nobis bñficia sua.q̄ iō sepe nō accipim⁹ qa negligētes sumus ad fiducialit̄ postulandū.Nā q̄ petit accipit:⁊ q̄ q̄rit inuenit:⁊ pulsanti apiet̄.ut dr̄ Luc.xi. Et vtiq; satis clarū est in hystoria sci euāgelij die hodierno recitati in q̄ cōmemorat̄ sanitatis bonū a xp̄o collatū puero Centurionis gallilico ⁊ male batēti.Nō vtiq; xp̄s fecit cōmot⁹ fidelib⁹ p̄cib⁹ Centurionis bumiliter eū deprecātis.Quū āt apud aliquos incredulos ⁊ indeuotos oronis vsus vilis ⁊ inutilis reputat̄:idcirco in pūti sermone de cōmēdatiōe ⁊ laudib⁹ oronis erim⁹ tractaturi:ut sic ois vere penitēs audeat cū Centurione clamare securi⁹ ad dūm ihm xp̄m.Notabim⁹ q̄ tria ꝑ que ꝑncipalit̄ oīdem⁹ vsū oronis cōmēdabilē ee.⁊ i hac vita oib⁹ petēre.

Primū dicit̄ ptrariozū debilitas.
Secundū dicit̄ scōrū dignitas.
Tertiū dicit̄ omniū indigentia.

¶ Confutatio debiliū rōnū q̄s plerisq; adducere solet ad ostendēdū q̄ sit superfluum orare. Capl'm.j.

Primū q̄ oīdit̄ cōmēdabil' vsus oronis dr̄ 3rioz debilitas.Nā q̄ dicūt nō ee orandū neq; ꝑ bonis acqrēdis neq; ꝑ mal' amouēdis assumūt ad defensiōz errozis sui triplicē rōnē.videlz ¶ p⁹ est dine ꝓuidētie ¶ Sz⁹ dine ꝑmanentie.¶ 3⁹ dimine elementie.

¶ Prima rō est dine ꝓuidentie.Dicunt eni q̄ facta nra ⁊ ista oia inferiora nō regūt a ꝓuidētia dei.⁊ ex ꝑsūti pspera ⁊ adūsa bona ⁊ mala ab ipo nō ꝓuenire. Si āt interrogent a q̄ q̄ ista gubnāt.alij rūdebūt q̄ a fato.alij q̄ a fortūa.alij q̄ a nulla ꝓuidētia:ꝛ vniūt sic.Primi dicūt q̄ oia ista q̄ i b mūdo fiūt:⁊ que hoīb⁹ accidūt vniūt a fato.noie fati intelligēdo influētiā celi ⁊ planetarū ꝑm quā asserūt oia regulari. Et h⁹ opinionis fuit Ouidi⁹ q̄ i li. de tristibus dixit. Nō fatū vincē nulla valet.Idē ꝓfirmauit Bessi.i tgedijs.Dic fat̄ agim credite fat̄:q̄cq̄d agit mortale gen⁹ dcit ex alto

Et ꝛe ꝓsolatione ad ꝓaulinū. d. Mutare fata nō possum⁹. stant dura ⁊ inexorabilia. Et Lucanus. li. 5. inqt. ꝓceps agit oia fatū. Hec medij oriūtur morbi vitāq; necēq;. Et Juuenalis li. 3 satyra. i. Seruis regna dabūt captiuis fata trīūphos. Et Tullius li. i. ꝛe diuinatiōe. Fato oia fiunt. Et Quintilian⁹ in ꝛeclamatiōib⁹. Fato viuim⁹ languemus cōualescim⁹ morimur. Medicina q̄d ꝓstat nisi ut vita nemo ꝛesperet? Inde est ꝙ quidā astrologi ingerunt se ad iudicādum ꝛe futuris euentib⁹ hoīum ꝛe vita ⁊ moꝛtib⁹ regū: ō pace ⁊ guerris populoꝝ: ꝛe diuitijs ⁊ pauptate: ꝛe fecunditate ⁊ sterilitate vꝛoꝝ: ꝛe honoꝛibus ⁊ dignitatib⁹ acq̄rendis: ⁊ similib⁹ q̄sti ista oia ꝛependētiā habrāt sicut a cā necessaria: ab influentia planetaꝝ ⁊ celestium coꝛpoꝝ. Et ex hoc ꝓssū est in ꝓuerbiū inter vulgares: ꝙ nō iuuat oꝛare ꝛeū cū iam diffinitū sit: qō vnusq̄sq; aut boni habere aut mali pati habrat. Cōtra quos Aug⁹ li. 5. ꝛe ciui. ꝛei. c. i. sic ait. ꝓoꝛsus diuina ꝓuidētia regna ꝓstituūt humana. q̄ si, ꝓpterea q̄sq; fato tribuit ꝙ ipsam ꝛei voluntatē uel ptātē fati noīe appellat: sniam teneat linguā coꝛrigat. Cur nō hoc ꝓmūm dicit: quod dicturus est cum ab illo quisq; q̄sierit quid direrit fatū? Nam id hoīes q̄n audiūt vsitata loquēdi ꝓsuetudine nō intelligunt nisi vim positionis siderū q̄lis est q̄n q̄s nascit siue ꝓcipit. qō aliq̄ a ꝛei voluntate alienant. aliq; etiā ex illa hec ꝓpendere ꝓfirmāt. Sed illi q̄ sine ꝛei voluntate ꝛe cernere opināt sidera qualis quisq; sit id honoꝝ habream⁹ malorū ue patiamur: ab auctoꝛib⁹ oīuz ꝛepellēdi sūt nō solū eoꝝ qui ꝛrā religionē tenent: sed qui ꝛe oꝛ qualiūscuiq; volūt cē cultoꝛes. Hec ceni opinio quid agit aliud nisi ut nullus oio colat aut rogeť ꝛeus? Et paulo inferi⁹ subdit. Quale ꝛeinde iudiciū ꝛe hoīuz factis ꝛeo relinquit ꝙb⁹ celestis necessitas adhibeť cuz dñs ille sit ⁊ siderū ⁊ hoīuz? hec ille. Si q̄s ꝛero obijceret ꝙ astrologi ꝓsepe ꝛra dicūt: audiat Aug⁹ ꝓfati. li. c. 1. d. Nō imerito creditť cū astrologi multa ꝛra ꝛespōdēt occulto istinctu fieri spūituū nō bonoꝝ quoꝝ cura est falsas ⁊ noꝛias opiniones ꝛe astralibus fatis inserere humanis mentib⁹ atq; firmare. Hō friuola ē mathematicoꝝ sniа qui nos nostroꝝq; successus astris subdē molīūť. Hecū dicerūt oia ista inferioꝛa moueri ad imperiuz foꝛtune ⁊ disponi. Cui Plutarchus. li. ꝛe remedio iꝛe. d. ⁊ inducit Euripidē sic loquētē. Deus magna regit: parua ꝓ hoīe foꝛtune manib⁹ ꝛe relinquit. Hanc foꝛtunā rudes hoīes ⁊ idolatre gentiles ꝛeam quādā cē putauerunt. Alī Lactī. li. 3. Crediderūt inqt populi foꝛtunā quādā ꝛeam esse ꝛes humanas varijs casibus illudentē: quia nesciebāt vnde sibi aut bona aut mala ueniꝛet. Hos tū sic opinātes Aug⁹ li. 4. ꝛe ciui. ꝛei. c. 18. sic ꝛeridet. Foꝛtuna ꝛea putať ⁊ colīť? Certe cōs vos vtriusq; sexus ⁊ si serū habēt nō nisi bonos estimare ꝛelem⁹? Hoc Plato dicit. Ḃ alij pbi. Ḃ excellētes ꝛeipublice populoꝝq; rectores. Quō ḡ ꝛra foꝛtuna aliquādo bona est aliq̄n mala? An foꝛte quando mala est ꝛra nō est: Ḃ in malignū ꝛemonem ꝛepente ꝙuertiť? Hz Arī. li. 2. pbi. dicit foꝛtunā cē cām ꝓ accidēs in agētibus ſm ꝓpositū. Et tūc ut dicit Alo. ī 2. sūme Ꝯ gentiles. Et. d. Hoñ. di. 31. secūdi li. Licz aliq̄d sit casuale uel foꝛtuitū respectu agētis ꝓticularis: utpote ꝓticularis nature ⁊ intellect⁹ creati: nihil tñ est casuale aut foꝛtuituz respectu ꝓuidentie ꝛei: a qua omnia ꝓuisa sūt ⁊ ꝓordinata. Certij ꝓtendūt ꝓuidētiā ꝛei nullā esse circa ista iferioꝛa ⁊ hoīuz facta: Ḃ oia currere sic sine vlla ꝓuidētia regulāte. Qui eroꝛ ꝓnicitosissim⁹ est ⁊ dānať tū rōne: tū auctoꝛitate. Et licz multe rōnes ad Ḃ possent induci: tū dicā eam quā Alo. ꝓmit in. 3. Ꝯ gētiles c. 85. Ait eni sic. Impossibile est ꝙ aliq̄ nō cognoscētia finē openě ꝓpter finem ⁊ ordinate ꝓuemāt in ipsū nisi sint mota ab aliquo habēte finis cognitionem

sed oia corpa nālia mouenē ⁊ opantur ꝓpter finē licꝫ illū nō cognoscant. Ergo oportꝫ ꝙ tota opatio nature ab aliqua cognitione ordinet. Preterea oia q̄ sunt nā distincta in vnū ordinē nō ꝙueniūt nisi ab vno ordināte colligāt in vnum. In vnitate aūt rep̄ sūt res distinctas ⁊ ꝑrias nās habētes que tñ in vnuꝫ ordinē ꝙueniūt. Ergo oportet ꝙ vnus sit vnitatꝭ ordinatoꝛ ⁊ gubernatoꝛ. Sūt ad hoc etiā scripture sacre auctoritates Ait.n.sapiēs Sap̄.14.c. Tu aūt sapia tua gubernas oia. Et Ecclīastes .5. Ne dicas coꝛā angelo tuo nō ē ꝓuidentia Et Matth.6. reprehēdēs xp̄s īmoderatā sollicitudinē coꝝ qui diffidūt gubnari posse a deo. oñdit qualiē ipse ꝓuidentia sua deꝛat trā floꝛib⁹: pascitꝙ aues ⁊ volucres celi. Iō Lactan.li.i.di.īnsti.ꝺ dei ꝓuidentiā negātes sic pulchre loqr̄. Suscepto igr̄ illustrādē ꝓtatis officio nō putaui adeo necessariū ab illa qōne īmitiū sumere que videt ꝓma esse nā sit ne ꝓuidētie que reb⁹ oīb⁹ ꝓsulat an foꝛtuitu uel facta sint oia uel geranť. Cui⁹ sñie auctoꝛ est Democrit⁹ confirmatoꝛ Epicur⁹. quos tñ ceteri phi ac maxime stoici acerrime retulerunt deꝛentes: nec fieri mūdū nec ꝓstare nisi sūma rōne potuisse. Ex ⁊ Marc⁹ Tull⁹ q̄uis acba deꝛmice discipline defensoꝛ eēt de ꝓuidētia gubernatrice rer̄ ⁊ multa ⁊ sepe disseruit: qō facit tū in oīb⁹ phie sue libris: tum maxime in his q̄ sunt de nā deoꝝ. Nec difficile sane fuit paucoꝝ hominū prauā sentientiū redarguere mendacia ceteris phis in hac vna re nō dissidētibus. Nemo enī ē etiā tā rudis tā ferus moꝛibus qui oculos suos i celū tollēs tametsi nesciat cui⁹ ꝓuidentia deī regať ꝺ omne qꝺ cernit nō aliquā tñ eē intelligat ex ipsaꝝ motu magnitudine pulchꝛitudine vtilitate tēpatione nec fieri posse q̄n illud qꝺ mirabili rōne constat ꝓsilio aliquo maioꝛe sit īstructū. ꝺ ille dicimus ḡ ⁊ catholice tenem⁹ ꝙ oia regunť ꝑm ꝓuidētiā dei q̄ bona uel mala boīb⁹ iuste distribuit ꝑm ꝙ iudicat melius ꝓuenire. Secūda ratio q̄re dicūt aliqui nō eē orandū. ē diuine ꝓmanētie dicūt enī ꝙ lꝫ oia fiāt ꝑm diuinā ꝓuidentiā cū ipsa nihil aliud sit q̄ ipse deꝰ: ⁊ deꝰ sit īmutabilis. ꝑm illud Numeri .23. Nō est deus q̄si hō ut mētiať neq; ut filꝰ hominis ut mutet. Et Malachie.3. Ego dñs ⁊ nō mutoꝛ. Et Jac.i. Apud quē nō est trāsmutatio. Et Aug⁹ in.li. de nā boni. Sol⁹ deꝰ īmutabilis ē. Ergo si dispposuit bñfacē boibus indigētibus absq; oꝛone illoꝝ illud implebit. Et si deliberauit mala aliq̄ īmittri. non ꝓpter oꝛones cessabit. Sed ꝺ ūstos ē auctoꝛitas Hiere.18. vbi deꝰ sic loqr̄. Repente loquar aduersū gentē ⁊ aduersū regnū ut eradicē ⁊ destruā ⁊ dispdā illud. Si pniam egerit gēs illa a malo suo: quod locut⁹ sū aduersū eā: agā ⁊ ego pniam sup malo qō cogitaui ut facerem ei. Et subito loquar de gēte ⁊ de regno ut edificem ⁊ plantē illud. Et iterū Ezechiel .33. deꝰ. o. Si dixero iusto q̄ vita viuat ⁊ ꝓfisus in iusticia sua fecerit iniq̄tatē: oēs iusticie eius oblivioni tradenť ⁊ in iniq̄tate sua quā opatus est moriet. Si aūt dixero impio morte moꝛieris ⁊ egerit pniaꝫ a petō suo: vita viuet ⁊ nō moriet. Et ꝺ ē qō dicit .zz.q.4.c. Unus q̄sq; Ipse dñs frequēt suā mutat sniaꝫ Et in.c. incōmutabilis. idē bī. ⁊ de pe. di.i.c. nouit. Nouit deꝰ mutare sniam si tu noueris emēdare delictū. Ex quibus verbis ꝓꝫ q̄ ꝑm q̄ nos mentē nostraꝫ ⁊ voluntaria opa siue in bonū siue i malū dirigim⁹. ita ⁊ ipe sniaꝫ suā aut reuocat ⁊ īmutat aut exequit̄ sine sui imutatiōe Hā ut dicit Arī.8.phi.7.ri.methaphꝫ. Deꝰ ē mouens oia īmobilis. Et Boeth⁹ Stabilisq; manēs das cuncta moueri Iō dicit.d. Boñ. dis.8.ꝑmi li. q̄ oīna eētia ē īmutabilis. Hā nō mutat loco q̄a vbiq; ē. nō tpe: q̄a eētias simul ē. nō forma: q̄a pure act⁹ est. Ab̄ mutatione ꝑm formā tollit simplicitas. ꝑm tēpus tollit eētias. ꝑm locū tollit imensitas. ⁊ iō i deo ē sūma stabilitas: ⁊ inde oīs mot⁹ cālitas. Sine sui itaq; mutatiōe

produxit deus in tẽpore mũdũ: sine sui mutatiõe carnẽ nostrã assumpsit. Sine sui etiã mutatiõe pretentib⁹ 7 orãtib⁹ sua dona largit. Vñ ut inquit Tho.z.z.q. 83. Ex diuina ꝓuidentia nõ solũ dispmit̃ q effectus fiant: sed etiã ex quibus causis 7 q̃ ordine ꝓueniãt. Inter alias eterni cãs sũt etiã quozũdã effectuũ cãe actus humani. Vñ oportet homines agere aliq̃ nõ ut p suos actus dinã dispositionẽ imutent: ꝫ ut actus suos impleãt quosdã effect⁹ ꝑm ordinẽ a deo dispositum. Et idẽ etiã est in naturalib⁹ causis. Vñ neq; qui plantat est aliq̃d neq; q̃ rigat: ꝫ qui incremẽtũ dat deꝰ ut dicit i.c. Cũ nõ sit in homine. extra de decimis. 7 tñ si hõ nõ plantat aut nõ seminat. deꝰ non dat incremẽtũ. Simile ẽ de oratione. Nõ eni ꝓpter ꝫ oram⁹ ut dinã dispositionẽ imutem⁹: ꝫ ut illud ipꝝm⁹ quod deus disposuit mediãtib⁹ oratiõib⁹ nob⁹ donare. ut Gregꝰ.o.i. dial'.li.iꝰ rõ quã assumũt negãtes 7 dãnantes orationis vsũ est diuine clementie. Deus inquiũt clementissimus est 7 literalissimus: ideo cũ noscat oĩa quib⁹ indigem⁹ non opus est oratiõib⁹ ab illo ea pet̃e: quia ut inq̃t Seneca. Nulla res car⁹ emit̃ q̃ q̃ precibus empta est. Ideo sũme literalitati eius nõ cõuenit bñficia ꝑstare rogat⁹. Ad hoc rñdet Aug⁹ ad ꝓbũ. de orãdo deũ. Qz deꝰ multa nobis ex sua literalitate prestat nõ petita. Ex q̃ aliqua vult prestare nobis petentibus hoc est ꝓpter nostrã vtilitatẽ ut. s. fiduciã quãdaz capiam⁹ recurrẽdi ad deũ 7 ut recognoscamus eũ esse bonoꝝ nostroꝝ actorẽ. Et sic interimũt̃ eis obiectiões suprãdicte quib⁹ oronis vsus impugnabat̃. q̃a rebiles sũt 7 nulli⁹ roboris aut momenti.

Qz vsus oronis ꝓmẽdat auctoritate 7 exemplo scoꝝ veteꝝ 7 noui testamenti 7 ꝑcipue dñi nr̃i Jhesu xpi. Capm̃. z.

Secundum quo cõmendabilis oratiõis vsus dicit̃ est sanctoꝝ dignitas. Qes eteni sancti ꝗbo pariẽ 7 exemplo orare nos docuerunt. Vñ Dauid in ps. xi. orationẽ ꝓmẽdas ait. Subdit⁹ esto dño 7 ora eũ. Et ps. v. Dñe ad te orabo dñe mane exaudies voce meam. Et ps. xxxiii. Exquisiui dñm 7 exaudiuit me: 7 ex omnib⁹ tribulatiõib⁹ meis eripuit me. Et sapiens Eccl'. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Et Abdie. i. Bona ẽ ora cũ ieiunio. Et Jere. xxxiii. Clama ad me 7 ego exaudiã te. d. dñs. Et. i. Pet̃. v. Qes vnanimes i orõne estote. Et Jac'. v. Orate ꝓ inicẽ ut saluemi. Et doctor gentiũ Paulus Rom. xv. Spe gaudentes in tribulatione patiẽtes oratiõi instantes. Et. i. Cor'. 7 Vacetis orationi. Et phil'. iiii. Nihil solliciti sitis: sed in oi oratiõe 7 obsecratiõe cũ gratiarũ actiõe petitiões vestre innotescant apud deũ. Et Col'. iiii. Orationi instate vigilãtes in ea. Et. i. Thi. z. Volo viros orare in oi loco leuantes puras manꝰ. Et. i. Thessa. v. Sine intermissione orate. Et xps in euangelio Luc'. xi. Petite 7 accipietis. q. 7 in. p. 7 ap. vob. Et Luc'. xviii. Oportet semp orare 7 non vreficere. Et Luc'. xxi. Et Math'. xxvi. Vigilate 7 orate ne intretis i tẽptatiõz Et Math'. xxiiii. Orate ne fiat fuga vestra byeme uel sabbato. Et Marci. xiii. Videte vigilate 7 orate. Et qñ vocuerũt sancti verbis opere compleuerunt atq; orando amplissima dei munera ipetrauerunt. Vñ Gen'. xxv. Isaac deprecat⁹ est deũ pro vxore sua Rebecca eo q̃ eet sterilis. qui exaudiuit eũ: 7 vdit Rebecce conceptũ. Et Exo. viii. ix. x. Orauit Moyses pro amotione plagarum ab egypto 7 exaudit⁹ est. licz illi mali eẽnt. Et Exo. xvii. In bello quod habuerunt filij isrl' contra Amalechitas plus fecit Moyses orando q̃ Josue pugnando. Et Exo. xxxii. Post adorationem vituli qñ videbat̃ dñs velle delere populum: Moyses per oronis instantiã obtinuit veniam. Et Numeri xi. Per orationem Moysi absortus est ignis qui deuorabat castra murmurantiũ. Et Numeri xii. Per orationem Moysi curata est Maria a lepra. Et Numeri. xi. q̃ oratione etiam Moysi literatus ẽ ꝓpul⁹

a serpentibus. Et.i. Reg.i. Anna que sterilis erat orauit dominū ⁊ concepit ⁊ peperit filium ⁊ vocauit nomen eius Samuel eo q̄ a domino postulasset eū Et.i. Reg.i. Orante Samuele filij isr̄ rebellarunt philisteos. Et Thobie.v. Raphael angelus monuit Thobiam iuniorem ne demones haberet ptestatem in eū ut oraret. Et Judith.4. Tempore psecutionis Holofernis filij isr̄ hel orabant deum ut visitaret populum suum. Et Judith.xiij. Armis orationis munita illa mulier vidua caput amputauit Holoferni. Et Ysaie.38. Orantez eū lachrymis Eçechiam exaudiuit de⁹ ⁊ addidit diebus eius annos.xv. ⁊ Danielis.xiij. Susanna per orationem liberata est a criminatione falsa ⁊ damnatione mortis. ⁊ Jone. ij. De ventre piscis per orationem ad littus maris adductus est Jonas. Et.i. Machabeoꝝ xi. Videns Jonathas q̄ omnes exceptis paucis dereliquerunt eum pugnātem contra alienigenas: scidit vestimēta sua ⁊ rogauit dominū ⁊ postea misericordiam obtinuit ⁊ victoriam. Et.ij Machabeoꝝ.iij. Onias summus pōtifex orauit ꝑ Heliodoro diuina virtute grauiter flagellato eo q̄ voluerat erarium expoliare. Deus autē illi vitā donauit. Quid referā de orationibus apostolorum aliorumq̄ sanctorum q̄ orando tot mira fecerūt? Sed omnibus dimissis breuitatis causa ad xp̄m est deueniendum. De ipso siquidē dr̄ Matth. ꝑ. Abijt in desertū locum ibiq̄ orabat. ⁊ Luc.v. Erat pnoctans in oratione dei. ⁊ Luc.x. Facta ē dum oraret ihēs eius altera. ⁊ Luc.xj. ⁊ Matth.xvj. legitur ad patrē orasse. Et ad Hebr̄.v. de ipso dicitur. Cum clamore valido⁊ lachrymis exaudit⁹ est ꝓ sua reuerētia. ℣ Ex circa hoc nōnulli dubitāt cur xp̄s oravit: cum Aug⁹ dicat li. de corrreptiōe ⁊ grā. Nemo querit ab alio qđ per se pōt. sed xp̄us oia poterat p se. ergo nihil debebat ab alio petere nec orare. Ad hoc rñdet. d. Bona. di. xj. tertij li. q̄ decens fuit ⁊ conueniens orare xp̄m propē tria. ℣ ꝑ. ꝓpter meritum. ℣ 2° propter exemplū ℣ 3° propter argumentum. ℣ Primo ꝓpter meritum. quia sua petitiōe ⁊ postulatione merebatur nobis qui min⁹ idonei eramus ad susceptionē beneficiorū dei. ℣ 2° orauit propter exemplum. ſ. ut in seipso inuitaret nos ad orationis studium. in cuius exercitio maxime supar aduersari⁹. ℣ 3° orauit ꝓpter argumentum. ut ostenderet se esse verū dominem ⁊ vere a deo missū. Petere ḡ ⁊ orare cōpetit xp̄o ꝑm naturam assumptā. Et sic soluit quod dicebat in ꝓtrariū. Cōcludenda est ḡ hec secunda pars principal⁹ nostri sermonis in qua probatū est per exēpla ⁊ auctoritates sanctoꝝ q̄ oēs exercitū apprime est cōmendabile. ℣ Re omnes indigēt auxilio dei ad acquirendam beatitudinem ad vitanda pericula ⁊ ad bona tpalia impetranda.

Tertiū quo ostendemus ad orationē omnes obligari dicitur indigentia Omnes etenī cuiuscūq̄ stat⁹ gradus ⁊ conditionis existant egent a deo adiuuari maxime q̄tū ad tria. ℣ ꝑ q̄tum ad beatitudinem acquirendā. ℣ 2°. q̄tū ad pericula vitanda. ℣ 3°. q̄tū ad tēporalia bona impetranda. ℣ Primo indigēt cēs a deo adiuuari q̄tum ad beatitudinem acquirendam eo q̄ nullus illā viribus ꝓprijs aut virtute valet adipisci. Ideo vnusquisq̄ orare debet cum Petro. d. Domine salua nos. quia ut inquit psal. Grāz ⁊ gloriā dabit dñs. ℣ 2°. indigēt cēs a deo adiuuari ꝓpter pericula euitanda quibus fragilis nostra conditio subiecta est. Et de his sic eleganter loq̄t Aug⁹ xx. li. de ci. dei. c. xx. Ex preter pueriles penas sine quibus disci non pōt qō maiores volūt: qui vir aliq̄d vtile voluit: quot ⁊ quantis penis gen⁹ agitet hūanū que nō ad malicia neq̄tiaq̄ inquor: ꝑ ad cognitiōez ptinēt miseriaq̄ cēm quis vllo sermone digerit? Quis vlla cogitatiē cōprehēdit q̄tus ē met⁹ quanta calamitas ab orbitantib⁹ atq̄

lucta a damnis ⁊ a dānationib⁹ ⁊ vere ptionibus ⁊ mēdacijs hoiuz a suspicionibus falsis: ab oibus violentijs facinozibus ⁊ sceleribus alienis: qñquidē ab eis ⁊ dānatio ⁊ captiuitas ⁊ vincula ⁊ carceres: ⁊ exilia ⁊ cruciat⁹ ⁊ ãputatio mẽbrozũ: ⁊ ꝓuatio sensuũ: ⁊ oppressio corpis ad obscenã libidinẽ opprimẽtis explendã: ⁊ alia multa horrẽda sepe ꝓtingũt? Quid ab inumeris casib⁹ qui forinsec⁹ corpi formidãt estib⁹ ⁊ frigoribus: tẽpestatib⁹ imbrib⁹ illuuionib⁹ corruscatione tonitruũ grãdine fulmie motibus biatibusq; frarũ oppressiõib⁹ ruinarũ: ab offensiõibus ⁊ pauore: uel etiã malicia iumẽtoꝝ a tot venenis fructuũ aquarũ auraꝝ bestiarũq; ac ferarꝝ nõ tñmõ molestijs: ẽ etiã mortifer] morsibus a rabie que ꝓgit a rabido cane: ut etiã a blanda ⁊ amica suo dño bestia nõnũq; vehementi⁹ ⁊ amari⁹: qñ leones draconesq; metuat: faciatq; hoiem quẽ ꝓtaminauerit ꝓtagione pestifera: ita rabiosũ ut a parentib⁹ filijs ⁊ ꝓiuge pri⁹ oi bestia formidet? Que mala patiũtur nauigãtes? Que ẽrena itinera gradiẽtes? Quis ambulat vbicũq; nõ inopinatis subiacẽs casib⁹? De foro qdã domũ redies samſ pedib⁹ suis cecidit pdẽ fregit: ⁊ ex illo vulnere finiuit hãc vitã Quid videt sedente securi⁹? De sella in q̃ sedebat Hely sacerdos cecidit ⁊ mortuus est. Agricole imo ꝙo oẽs hoies q̃t ⁊ quãtos a celo ⁊ terra uel a piculosis aialib⁹ casus metuũt agrozũ fructib⁹? Solẽt tñ de frumẽtis tandẽ collectis ⁊ reconditis esse securi. Sed qbusdã qñ nouim⁹ ꝓuentũ optimũ frumẽtoꝝ fluuius improuisus fugientib⁹ hoib⁹: de horreis eiecit atq; abstulit. Cõtra mille formes demonũ incursus qs in inocẽtia sua fidit? Qñquidẽ etiã puulos baptizatos qbus certe nihil ẽ inocentius aliqñ sic verant ut in eis marie deo ista sinente monstret huj⁹ vite flenda calamitas ⁊ alterius desideranda felicitas. Jam ꝙo de ipso corpe tot exeũt mozborum mala: ut nec libris medicoꝝ cũcta cõprehẽsa sint: in quoꝝ plurib⁹ ac pene oibus ⁊ adiumẽta ipsa ⁊ medicamenta tormenta sũt: ut hoies a pnaruꝝ exitio pnali eruanť auxilio. Et licz ī prefata auctoritate multa dixerit Aug⁹ ꝓpter que nullus viuẽ secur⁹ vlet nisi q̃ ꝓfidit in deo. Nos tñ dieb⁹ nris tãta vidimus euenisse q̃ merito fatuus reputari posset q̃ p oões ad dñi auxiliũ nõ cõfugit. Tempore nãq; iubilei anno dñi 1450. regnãte Nicolao quinto põtifice maximo hora 23. cũ ingens multitudo pplꝰ eunť ⁊ redeunť congregata eẽt apud pontẽ sub castro sci angeli adeo inẽ sese exñtes ibi cõpressi sũt ut illis exceptis q̃ in flumie cadẽtes submersi sũt ducẽtoꝝ ⁊ septẽ hoiuz suffocatozũ ī ponte dicto corpora sunt inuẽta. Ape Alfonsi regi arragonie ⁊ vtriusq; sicilie ex nocturno ⁊ repentino ẽre motu in ciuitate Neapolitana aliisq; ciuitatib⁹ regni ⁊ terris ruentibus ex improuiso domib⁹ ⁊ edificijs multa milia hoiuz piere. Anno dñi 1465. in dominica de passiõe in ciuitate Venetiarũ preter morẽ in lacunis illis nauicule plurime submerse sũt: mlꝰq; vtriusq; sexus pariẽ naufragiũ passis. Noui ⁊ ego epm Brixiẽ. q̃ morsu caniculi sui quẽ in camera tenebat post 40. dies in rabiẽ ihesus extinct⁹ ẽ. Noui ego nõ vnuz sed plures quos fulgur de celo demẽs ex improuiso vita ꝓuauit. Vidi tot ⁊ tãta picula q̃ si illa enumerare vellem longissima, pfecto temporũ spacia occuparẽ. O vita labilis. o vita inumerabilibus periculis circũdata. o vita misera ⁊ laboriosa ī qua null⁹ securus esse pot: nõ ꝓpter diuitias: nõ ꝓpter celsitudinẽ gradus: nõ ꝓpẽ amicoꝝ copiam: nõ ꝓpter acutã prudẽtiã. Ideo b vnũ nobis vlet esse singulare refugiuz ut oãtes recurramus ad deũ. Jo. in digent hoies a deo adiuuari q̃tũ ad hona tpalia impetrãda: que etsi tanq̃ ꝓncipalia pretenda nõ sint. ut Aug⁹ inquit ad Probã. postulari tñ possũt tãq̃ qdã adminicula quib⁹ adiuuamur ad tendendũ ad beitudinẽ inq̃tũ. s. per ea vita

corpalis sustentak: & incptū nobis orga
nice ꝛeseruiūt ad actus virtutū. ut etiā
phs. d. in p̄ethicoꝝ. Cēturio eteni ora
uit, p sanitate pueri. & exaudit⁹ est. Ac
cedamus ergo & nos cuꝫ ipso orantes
deū omnipotentē & oronib⁹ insistentes
ut dignek nobis salutez aie: ꝛeinde si ei
placuerit & corpis imparti p̄cedēs hic
gratiā suā & in futuro gloriā. Amen.

Feria sexta p⁹ die cinerū. de p̄ditioni
bus que requirūt i oronibus ut debito
modo fiant. Sermo. xo.

Rate. Cler

ba sē dñi nr̄i ihu xpi
i euāgelio hodierno
Matthei .v.c. Puto
mltos ex his q audi
erūt cōsideraueruntq
diligenter ea que diximus i sermē p̄ce
denti iā deliberasse de cetero feruen
tius solito oroni vacare. Hꝫ scire vellēt
qualiter orandū est ut oro ipsoꝝ nō sit
inanis & infructuosa. Ea ꝓpter hodierna
die de modo oronis aliq̄ & quidē ne
cessaria declarare curabo. Haꝫ audim⁹
xp̄m saluatorē in ꝑbis introitate alle
gatis ad oronē nos exhortantez. Ut ꝑ
voci ei⁹ ꝓmptioꝝ aio vnusq̄sq̄ pareat
& obediat: triplicem modū in oratione
obseruandū ostendemus.
Primus modus dicit expressionis.
Secundus modus dicit attentionis.
Tertius modus dicit ordinationis.
Qualiter in oronе necessaria est vocal
expressio ut in plurib⁹. & quare nō suffi
cit orare tm̄ mentaliter. Capl̄m. j.

Primus modus qui seruand⁹ ē
in oronе dicit expressionis. qa
velit orans exp̄mere voce quod
gerit in corde. Sm illud ps. Voce mea
ad dñm cla. voce m. ad. d. ꝛeq̄ak sum.
Effundo in cōspectu ei⁹ oronē meam &
tribulationē meā ante ipsū. pnūcio. Et
Matth. vi. Xp̄s vocit orātes voce dicē
Pater nr̄. &c. Et ad inflāmandū fidelīū
corda que rerū varietate satis mouent
sca ecclia vltra oronē dñicā: hymnos:
ps. & alias dīnas laudes in officijs in
quibus oratur deus statuit decantari.
Sed ꝙ hoc argui pōt q oro nō debet esse
verbo aut voce expressa. Sūt ad h̄ au
ctoritates scōꝝ doctoꝝ. Dñ Ambrosi⁹
li. de sacris. Dñs oras inqt noli verbis
clamare. Et glo. Matth. vi. In fide in
teriori orak de⁹ nō strepitu labiorū: sed
deuotione ꝑtutū. Et Isidorus li. de sūmo
bono. Oro cordis est nō labiorum.
Nō enī ꝑba deprecantis de⁹ attendit: ꝫ
orantis cor inspicit. Et Aug⁹ in li. de
sermē dñi in monte. Clos aūt cū oraꝫ
introite i tabernacula vra. que sūt ipsa
corda. Et iterū ibidē ait. Claudendū ē
hostiū. i. corpali sensui resistēdū ut oro
spūalis dirigak ad patrē que fit i hym
nis cordis vbi pak orak in abscondito.
Et iterū ibi. Agē velem⁹ apud deū: nō
ꝑbis: sed reb⁹ quas aio gerimus cū de
uotē pura & simplici affectu. Et Aug⁹
ad Probū. Multū loq̄ in orādo ē rem
necessariā supfluis agē ꝑbis. Et Greg⁹
Cleraciē orare est amaros in cōpūctiē
gemit⁹ nō cōpsita ꝑba resonare. Ergo
sm tantoꝝ doctoꝝ documēta nō videk i
oronе vox fore necia. Ꝟident ad hanc
difficultatē tollendā Alex. de ales i. 4.
volumine summe. & Ric. in. 4. dis. xi. &
Duo. z. z. q. 83. q duplex ē oro. Prima
est cois que. s. fieri dz p ministros eccle
sie in psona totius pplī q ad horas dicē
das obligant. ut in. c. pl̄br. de cele. miss.
Et talis oro dz intoleste pl̄o. p q offerē
ut excitek ad deuotionē. Hō clerici qui
obligant ex statuto eccl̄ie & religiosi q
tenēt ex voto regle aut statutoꝝ vigore
dicere horas debēt illas voce exprimere
& si q̄s ꝓtingat ut extra chorū p se illas
psoluāt: tā alte debēt ꝑba ꝓferre ut ipsi
saltē intelligāt qd̄ loquūt. Et in. c. volē
tes. reprehēdunt illi qui sincopiçando
& sine deuotione diuinū officiū celebrāt
Secūda est oro singularis. s. q offerē
ab hoie inchoatū est singularis psona: siue
oret, p se siue pro alio. Et quis non sit

necessariū talē oronē esse sensibili voce: tñ vox ei adiungit triplici rōe. P rōne mouotiōis excitāde. 2°. rōne reuerētie exhibēde. 3°. rōne affectiōis explicāde. P rōne mouotiōis excitāde. ut. s. p vocē q̄ vbox sonū cor excitet ad deū magis timendū colendū obligēdū siue desiderādum. Ex quadā enī nāli vnione aie ad corpus motus corpis diuersimode aie affectiones excitāt. & affectiēs aie maxime si sint fortes diuersas mutationes faciūt i corpe. Ho cū q̄q; & q̄ sepe pungat q̄ orare volētes: & ꝓpter ponderā carnis: & ꝓpter occupatiōes seculi: & ꝓpter diaboli temptamēta mentē batrant aridā insipidā debilē & de deo parū cogitantē aut certe nihil adiungēda est talū oratioui vox uiua in q̄ noiat magn⁹ & excelsus bon⁹ pius clemens misericors & b⁹. ut p talē ꝓlationē euigilēt q̄si sens⁹ interiores. Idē dico de genuflexionib⁹ de ꝓstratiōe ad terrā de tunsiōib⁹ ꝓctoris. & similib⁹. Hō indiget his qui oīuz corda scrutat & videt: q̄ ideo fiūt ut per tales mot⁹ gestusq; corpis torpor mentis excitet: & mens magis inflāmata efficatius p oronē vniat deo. 2°. adiungit vox oroni rōne reuerētie exhibēde. ut. i. deo reuerētiā ipendam⁹ nō tñ corde: q̄ etiā lingua. qm̄ ut ait Io. dama. in. 4. li. ca ex duplici nā cōpositi sum⁹ intellectuali. s. & sensuali duplicē honorē debemus deo offerre. s. spūalē & corpalē. Si tñ in casu adeo q̄s esset in ꝓtēplatione pfectus q̄ vocalis oratio remitteret interiorē feruorē: tunc non esset vocaliter orandū oratice singulari. 3°. adiungit vox oroni rōe affectiōis explicāde. Hā ex abūdātia cordis os loqt̄. ut dicitur Math. 12. Quāq; ita feruet interi⁹ aīa itaq; inflāmat in dei amore aut humiliat i ei⁹ timore aut obligat in ei⁹ recordatione bñficioꝝ q̄ q̄si vim patiens in verba. prūpere cogit. Sicut legit de bto Francisco quē semel audiuit btūs frat Leo eius soci⁹ & pfessor p longū spaciū in oratione eleuatū a fra clamantem & dicentē. Quis es tu & qui sum ego? Et dū hec eadē verba sepi⁹ replicaret suspirabat lugebat: & tot⁹ videbat liquefact⁹ amore. Hā ut ipse postea interrogāti eū fratri Leoni ꝓdicto q̄ eū exploraverat retulit ꝓdicta & ideo sic dixisse: q̄m i corde suo tā ꝓfunda & ꝓfabat sui cognitio sue. s. quitatis & dei magnitudinis a q̄ ipse pauul⁹ & minūm⁹ tā copiosa bñficia susceperat spabatq; se vberioza susceperū q̄ ex vehementia animi cū admiratiōe deū cōpellebat laudare & bñdicē dicēdo sibi. Quis es tu deus meus qui nullo indiges in q̄ est oē bonū. & q̄ sum ego q̄ nihil boni habeo nec habē possū nisi tu de⁹ meus dederis? q̄s es tu qui teipsū etiā mihi dare. pmittis? Et multa alia bulliebāt i corde ei⁹. ꝓpter q̄ verba predicta ingemiscebat. Similit. d. Bernardus. Ber. miles & doctor de assisio qui fuit ꝓm⁹ quem sanctus Francisc⁹ trahit ad ꝓpm anteq̄ mūdū reliq̄sset iuitasset q; quadā sero in domo sua pauperē Francisc⁹ cū in ꝓma vigilia noctis obseruasset eum q̄d faciebat. audiuit eū in oronē posituz cū suspiriis & lacrymis sepi⁹ replicāte deo meus & oia. de⁹ me⁹ & oia. In q̄bus verbis ut ipse postea declarauit domino Ber. pfūdissime ꝓtēplabat excessū maiestatis dine & infinitā bontatē sūmi dei. Ex in oronē necessaria ē attento ꝑm vim ꝓme intentiōis. & q̄liē hoc mō oro est fructuosa. z nō sit per oīa attenta.

Secūd⁹ mod⁹ q̄ seruā. Cap. 2. dus est i oronē dicit attentiōis debet nāq; oro quantū fieri pōt esse attenta. qm̄ ut. d. Hiero. & ponit de ꝑse. di. 5. c. Hō mediocrit. Hō verbis tñ q̄ corde orād⁹ est de⁹. Qua ꝓpter melior est q̄q; psalmoꝝ decantatio cū cordis puritate ac serenitate & spūali hilaritate q̄ psalteriū modulatio cum anxietate cordis atq; tristicia. Et ad hoc facit. c. nūq̄. de ꝑse. dis. 5. & c. q̄si. de ꝑse. di. i. Et ad idē sunt apli ꝓba. i. Cor. 14. dicentis Nam si orem lingua spūs me⁹ orat: mens aūt mea sine fructu ē. Quid g̃ ē? Orabo spū orabo & mēte. Hz satis durū q̄ videt q̄si etiā & sci viri orantes mentis

euagationē patiunt̄. ꝓm illud ꝑs. Cor meū reliquit me. Quō ḡ qui imꝑfecti sunt poterūt orando sp̄ esse attenti? Et si oro sine attētiē infructuosa ē. qs poterit orādo mereri? Ydcirco ad ꝟ clare itelligēdū tria sūt notāda. ꝓm Ric. Lyo & Alex. vbi s. Primo nōndū q si adsit intētio vbita & actualis in principio oronis vocalis q̄uis postea nō cōcomitet: tñ oro vocalis ē meritoria & impetratiua p virtutē p̄me intētiōis nisi interrūpat̄ postea p intētiē ꝓtrariā. sicut cū aliqs ex bona intetiē incipit ꝑegrinari uel elemosynā dare. totus act⁹ sequens meritor⁹ ē virtute p̄me intētiōis q̄uis cesset sua intētio actualis. Secūdū notādū q triplex ē oronis effect⁹. ꝑm⁹ merendi. & ad hunc effectū nō ex necessitate requirit̄ q attētio adsit orationi p totū: sed vis p̄me intētionis sufficit ut dictū est. Secund⁹ effect⁹ ē impetrādi. & ad hunc etiā sufficit intētio ut i ꝓmo. Tertⁱ⁹ effectus ē spūaliter ꝛelectandi: inq̄tū orās spūali ꝛelectat̄ cōtēplatiē rei. & ad talē effectū necessaria ē attētio & q̄to maior est tāto maiorē ꝛelectationē & spūalē gustū sentit ille qui orat. Si tñ aliqs hoc gustu bona intentione orās eo q nō esset attentus etiā contra volūtatē suā gauderet. non ꝓpterea tāq̄ infructuosas orōnē relinquere ꝛebet. q̄m rarissimi sunt q̄ orādo sp̄ possint mētē attentā habē. Ꝟō dicit in legenda sci. Bern̄. q ḡdā vicē cum ipse eq̄tans i itinere cuidā rustico obuiasset: mā sic se offerente ꝛe cordis instabilitate i oronē Bern̄. cōquestus est. Quod rusticꝰ audiens mox eum ꝛeꝑrit & in orationibꝰ suis cor fixum & stabile dixit se habere. Volens aūt Bern̄. eū q̄incere & a sua temeritate cohercere dixit. Sequestrare parūꝑ a nobis & tota qua poterꝭ attentione orationē d̄nicā inchoato. quam si sine aliqua cordis euagatione finiri poteris equum cui insedeo ꝓculdubio tibi dabo. Tu aūt mihi in fide tua sp̄deas q si aliquid ibidē cogitaueris: hoc aliquatenus nō mihi celabis. Letat̄ ille & tanq̄ se lucratū iam reputans audaci⁹ secessit. Et seipsum recolligens oronem d̄nicā dicere ichoauit: vir aūt orationis expleuit dimidiū: & ecce importuna cogitatio ꝛe sella cordi suo se ingerit vtrū habere eam ꝛeat cū iumēto. Quod ille aduertens concitus ad Bern̄. rediit: & q̄d in ipsa oratione sollicite cogitauerit idicauit: & ꝛe se ut pri⁹ temere nō p̄sumꝑsit. Tertiū notandū q triplex ē attentio que oroni vocali pōt adhiberi. Una quidē q̄ attendit̄ ad ꝛba ne quis in eis erret. Secūda q̄ attendit̄ ad sensū ꝛborꝫ. Tertia qua attendit̄ ad finem oronis. s. ad rē & ad rē ꝓpter quā orat que est maxime necessaria. & hāc habē possūt etiā idiote. Quicūq; ḡ ad orōnē accedit ea intētiē ut bonoꝛet ꝛeꝝ seq; orādo sibi subiiciat & cōmendet. si ꝛolēs & male ꝓtent⁹ mētē patiē vagationē nō pdit oronis fructū q̄tū ad effectū meriti ipetratōis. Iꝝ ꝓuē effectu ꝛelectatōis Ydcirco ꝛeponēdi sūt scrupulis extremitates ꝓscie q̄b⁹ nōnulli diabolo istigante ꝛeuicti ab oratione ꝛesistūt cristimātes eo q attenti nō sūt i vanū oroni vacare Qde ordine in orone seruando. & q̄lit̄ possum⁹ rogare scōs tāq̄ intercessores & aduocatos nostros. Capl'm. 3.

Tertius mod⁹ in orone seruandus dicitur ordinatōis. Debet oro esse ordinata ut orās ītēdat ipetrare a ꝛeo omne donū q̄ postulat: qa ut inquit ꝑs. Gratiā & gloriā dabit dns. Sanctis ꝙ ꝑces sunt ꝓsequēde tāq̄ intercessorib⁹ & aduocatis nostris apud ꝛeū. Nam ut inquit Hosi. di. 45. q̄rti li. Deus instituit & voluit q̄ scōs rogarem⁹ triplici ex cā. ꝟ p⁹. ꝓpter nostram inopiam. ꝟ 2⁹. ꝓpter ꝛei ꝛeuerentiam. ꝟ 3⁹. ꝓpter sanctoꝝ gloriā. Prima propter nostrā inopiam: siue in cōtēplando siue in amādo siue i merēdo. Sum⁹ inopes i ꝓtēplando sūmā lucē q̄ ipse ꝛe ē. Sumus inopes i amādo qa miser hō magis q̄ scit se affectū ad vnū scm̄ q̄ ad ipsū ꝛeū. Sumus inopes in merēdo eo q exigua sunt & parua merita nostra.

Ideo ꝛeus voluit nos rogare scōs ut in ipsis eū ꝓtemplemur. ut p ipsos fiduciā habeamus ⁊ p eoꝝ merita indigentiam nr̄am supleamus. ¶ Secūda cā est, ppē ꝛei reuerentiā. ut hō petōr ad ꝛeū quasi ꝑ reuerētia nō audens ꝓfugere implo-ret auxiliū amicoꝝ eius. ¶ Tertia cā ē ꝑpter scōꝝ gloriā. ut ipse ꝛeus glorificet i scis suis quoꝝ amore ꝛeuoti eoꝝ grās dona ⁊ būficia plurima dignat cōferre Recp audiendi fūt illi q̄ dicūt supfluuz esse ad scōs p oīones ꝓfugere qū ecclia scis oīones ꝓrrigē ꝓsecuit. Quinimo quottidie expumur quantuz ꝑdest nob ꝛeu otionē scis ꝛei exhibere. ꝛe quib⁹ dr in ps. Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxilium mihi. Hijs nāq scoꝝ pcibus ⁊ pcipue ꝟginis gl̄iose liberati sūt multi a periculis maris Alij ab vlceribus ⁊ egritudinibus ꝛe-spatissimis sanati. Alij a diaboli tēpta-tionibus ꝛenit⁹ mundati. Alij ab infa-mijs ⁊ criminibus falsis plene purgati Alij a varijs diuersisq tribulationib⁹ ⁊ angustijs ad quietē ⁊ tranquillitatē pducti. Narrētur̄ ista q̄ expti sunt. Dicant ꝛeuoti sci Nicolai. sci Francisci. sancti Antonij. sci Bernardini. sci Petri mr̄is ⁊ alioꝝ scōꝝ quid acceperunt quid obti-nuerunt illos inuocando. Clamēt pijs-sime virginis fideles ꝛeuoti ḡt munera ꝛei ad inuocationē nois Marie abun-danter ipetrauerūt. De qua Bern̄. ait. In periculis in angustijs Mariā cogita Mariā inuoca. Ergo sim⁹ ꝓmpti ⁊ fi-ducialiter orando inuocemus sanctos quoꝝ ꝓcinio obtinere poterimus hic gr̄am ⁊ i futuro gloriā in q̄ viuit ⁊ ꝛe-gnat trinus ⁊ vn⁹ p infinita scl̄a scl̄oꝝ. Amen.

¶ Sabbato p⁹ die cineruz. de impedi-mentis ꝓrarijs oīoni, ꝑpter que orātes nō exaudiuntur. Sermo. xi.

Erat enim ventus ꝓrarius eis. Scribūtur hec verba Marci. vi. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Con-querūt plurimi ⁊ qui-rem absq vlla rōne q̄ in suis oīonib⁹ nō exaudiūt a ꝛeo: nec impetrāt orādo quod volunt. Sed non intelligūt q̄ ut Aug⁹ inqt. in. q. i. c. hec ime. Būfacere ꝛeus semp est ꝓmpt⁹: ꝑ hoiuz malicia ꝓhibet. Cessante ḡ ex pte hoiuz defectu nō est coꝛrepta ad vandū man⁹ oipotēt̄ ꝛei lib. alissima. Querit nāq ipse ut sua būficia eroget mētes nr̄as bñ dispositas Hñ naufragiū timētib⁹ discipul⁹ in na-uicula ꝓstitut̄: sicut in euāgelio hodier-no legit xp̄s dixit. Cōfidite Ego, ꝑter ea ūminebat eis piculū ⁊ cōtrariebāt venti ḋa erat coꝛ eoꝝ obcecatū: nec ut ꝛe-bat ꝓfidebāt in ꝟtute magistri sui. Sic ⁊ orāt⁹ eueniꝛe solet q̄ q̄nq nō exau-diunt: q̄m nō orāt cum ea spe ⁊ fiducia quā babē dēbēt i benignissimo ꝛeo. Ne-rūtn ut magis q̄tet⁹ anim⁹ eoꝝ q̄ volēt q̄ eoꝝ pces ꝛe⁹ nō iplet: in pñti sermōe de impedimētis oīonis erimus tractaturi videbimus q̄s q̄lia sint impedimenta que ꝓtrariant orantib⁹ ne exaudiant: sicut venti ꝓtrariebant in mari discipulis. ⁊ notabūn⁹ tria principalia impedimēta.

Primū dicit iniustitia.
Secundū dicit iniqtas.
Tertiū dicit impatientia.

Quare ꝑpter iniusticiam uel orantis uel oīonis uel eoꝝ p quib⁹ orat q̄nq ꝛeus oīones nō exaudit. Cap̄lm. j.

Primū impedimētū ḡre multo-tiens ꝛeus nō exaudit orantes dicit iusticia. que triplex ee pōt Prima est ex pte orātis. Secūda ex pte oīonis. Tertia ex pte eius, p quo orat. Prima iustitia ē ex parte orātis: q̄n orans adeo est iustus ut exaudiri non mereat. Hz p clariozi noticia queritur vtrū petōres impetrēt aliq̄d a ꝛeo suis oīonibus. Et arguit q̄ nō ex ꝟbis scri-pture. Scribit nāq Ysaie. i. Cū extēde-ritis man⁹ vestras auertā oculos meos a vobis. ⁊ cū multiplicaueritis oīones nō exaudiā. man⁹ eni vre sanguine ple-ne sūt. Et Ysa. 59. Ecce nō ē abbreuia-ta manus dñi ut saluare nequeat neq aggrauata est auris ei⁹ ut nō exaudiat

ꝫ iniq̃tates vr̃e diuiserũt int̃ vos ⁊ deũ vestrũ: ⁊ pcta vr̃a absconderũt faciẽ ei⁹ a vobis ne exaudiret. Manus enĩ vr̃e sanguine plene sũt ⁊ digiti vr̃i iniq̃tate. Labia vr̃a locuta sũt mendacium ⁊ lingua vr̃a iniq̃tatẽ fatur. Et Hiere. Ire nos. z. c. Hos inique egim⁹ ⁊ ad iracũdiã. puocauim⁹ te idcirco tu es ieroz abilis. Et Dauid i ps. Iniq̃tatẽ si aspexi in corde meo nõ exaudiet dñs. Et. pỹ. 28. c. Qui declinat aurẽ suã ne audiat legẽ oro eius erit execrabilis. Et Job. 9. Scimus qa pctores de⁹ nõ exaudit. Et Criso. sup Matth. Qui orat ⁊ peccat nõ orat deũ: ꝫ deludit. Et. pỹ. 17. Tõge ẽ dñs ab impijs ⁊ orones iustorum exaudiet. Ait ꝺ ẽ auctoritas Criso. qui sic glosat dictũ xpi Luc. xi. Omnis qui petit accipit siue iust⁹ siue pct⁹. Et ad idẽ Aug⁹ sup Joh. ait. Si pctores nõ exaudiret de⁹ frustra publican⁹ dixisset Deus, propitius esto mihi pctori. Rndeo p hui⁹ dubij solutione sequẽdo Alex. in. 4. volumie sũme. q orantes vies in triplici varietate pñt inueniri. Nã aliq̃ licz valde pauci iusti sũt. i. sine peccato mortali. ⁊ oro eorũ potentissima est ut ostẽdim⁹ in sermõe de vsu orõis i ipo Moyse. Et tõ Jac. 5. dicit. Multũ enĩ valet deprecatio iusti assidua. Aliqui sũt pctores obstinati qui diuti⁹ in malo pseuerãtes nõ se voluerũt corrigẽ. a deo vocati nõ se voluerũt emẽdare. obdurauerũt corda sua spernentes dei iudicia. Vi cum qñq; pter suã duriciẽ dei manũ eos castigantẽ sentiãt. in tribulatiõe positi clamant: Dñe dñe. ⁊ dñs auertit faciẽ suã ab eis. quib⁹ dicit Illud. pỹ. 5. Vocaui ⁊ renuistis. extendi manum meã ⁊ nõ fuit qui aspiceret. despexistis oẽ cõsiliũ meũ ⁊ increpatiões meas neglexistis. Ego quoq; i iteritu vr̃o ridebo ⁊ subsãnabo vos cũ vob̃ qõ timebat; aduenerit: cum irruerit repentina calamitas ⁊ interit⁹ ꝫsi tẽpestas ingruerit: qñ venerit sup vos tribulatio ⁊ angustia tũc inuocabũt me ⁊ nõ exaudiã: mane surgẽt ⁊ nõ inueniẽt me: eo q exosam habuerint disciplinã. Aliq̃ orates sunt peccatores humiliati: qa licz qñq; peccent: nõ tñ semp retinẽt, ppositũ male volũtat;. hũiliãt deo. timẽt illũ: ob eiusq; reuerentiã aliqua bona opa faciunt. Hi in suis necessitatib⁹ orãt deũ: suãq; implorant clemẽtiã. Confortãdi sũt certe tales ut sperẽt i dño qui ex misericordia suã eos audit: nec in uanũ orare permittit. qm̃ ut Aug⁹ inqt in. c. adhuc instant. de pe. di. 3. Cur docuisset dñs orãtes dicere. Dimitte nobis debita nostra nisi misericors ipse nobis perseueraret qui ab hac petitione nõ vult nos deficẽ ẽ ille. Peccator erat publicanus. ⁊ humiliatus exauditus est Aug. 18. Peccator Ezechias. ⁊ orationẽ eius propter humilitatem exaudiuit deus. Pctores niniuite. ⁊ orantes ⁊ ieiunantes dei iudicium euaserunt. Jõ qui pctores sunt dũmodo nõ sint obstinati ⁊ obdurati in malicia sua fiducialiter orent ad deum Auctoritates autẽ in prariũ allegate intelligende sũt de pctoribus obstinatis aut de illis q̃ petũt aliq̃d a deo p̃m desideriũ pcti. qs de⁹ aliqñ ex mia nõ audit qñq; ꝺo ex vindicta exaudit permittẽs eos amplius ruere in pctã: qa ut dicit Aug⁹. Deus quedã negat, ꝫpitius quedã pcedit iratus. ¶ Secunda iustitia est ex pte orõis. qñ. s. oro nõ bz rõnẽ petũ. Nam ut dicit Boẽ. di. 1. tertij li. In q̃libet orone duo sũt psideranda. materia s. ⁊ forma. Materia orõis respicit desideriũ petentis. Forma ꝺo respicit discretionẽ, pponẽtis qñ. s. ille q̃ orat committit oia volũtati diuine sicut faciebat xps qñ orãs dicebat ad prem. Pater si po. ẽ. t. a. m. ca. iste. verũtñ nõ m. v. fi. sed tua. Qui sic orat ⁊ si nõ semp iperet qꝺ petit ⁊ desiderat nũq̃ tñ orat sine merito: qm̃ sic orando deũ honorat. q̃ qñq; denegat tpalia ista bona pretentib⁹: quia videt illa aie saluti eẽ ẽria. Ex ꝺ legiẽ i vita scẽ Petronille quã scus Marcell⁹ scripsit q cũ ipsa filia esset Petri apli ⁊ speciosa nimis deo volente febrib⁹ labo rare cepit. Discipuli aũt Petri dixerũt

Exm. de Sancta Petronilla.

ad eū. Cum ēs a te sanenē infirmi. cur petronillam iacere permittis? Quibus petrus rñdit. Nunq sic expedit ei. verūtñ ne putes impossibilitas sanitatis ei⁹ in nobis ihū xpi illam sanabo. Dixitq; ei Surge petronilla wlocius & ministra nob. Que statim sanata surrexit & ministrauit eis. Completo aūt ministerio petr⁹ dixit ei. Petronilla redi ad lectū tuū. Que statim redijt & ut prius febribus laborare cepit. At vbi in dei amore cepit esse perfecta: eam perfecte sanauit. Simile est qđ legit in vita sci Tho. cantuarien. Cū enī quidā quem scūs Tho. dum viuebat valde dilexerat grauiter infirmaret: iuit ad eius tumbā & p sanitate rogauit impetrauitq; illā ad libitū Sed dum sanatus rediret cogitare cepit q illa sanitas forsan aie sue nō expediret. Cūm iterū ad sepulchrū rediens orauit ut si nō esset vtile aie sue protinus ipsa infirmitas rediret: statimq; redijt sicut prius. Propterea dicim⁹ q q dēne orare volunt oia tandē cōmittere dēt voluntati diuine ¶ Tertia iniusticia ē ex parte eius p quo orat. Fiunt enī qñq; oīones p aliquib⁹ q nō merenē bñficia que postulāt p ipsis. Cūm deus dixit ad Hiere. de populo iudaico pessimo & indurato. Tu noli orare p populo h̄: nec assumes p eis laudē & oronē & nō obsistas mihi: qa ego nō exaudiā te. Sed ad hoc facit exemplū sci Bartholomei: de quo in sua legēda sic batet. Qđ anno dñi. 305. sarraceni Siciliā inuadentes Liparitanā insulam vbi corpus sancti Bartholomei quiescebat vastauerunt ac eius sepulchrū p fringētes ossa ipsi⁹ dispserūt. Apparuit aūt scūs cuidā deuotissimo dicens: Surge collige ossa mea que dispsa sunt. Cui ille. Qua rōe colligere aut aliquē tibi bonore exhibē dēt⁹ cum deles punieris nec auxiliū nobis impenderis? Cui ille. Per multū temp⁹ meritis meis dñs hunc p̄sentē excercitū eorū petis nimiū invalescētib⁹ & ad celum clamātib⁹ iam p eis nō valui venīā impetrare. Hz ex his dubitari solet an p omnib⁹ i hac vita existentib⁹ sit orandū. Et rñdet Tho. vbi s. ar. 1. in rñsione ad tertiū argumentū. Qz p peccatoribus orandū ē ut puertant. qa sic nulli ḡ diu hic vivit subtrahēdū ē correptionis bñficiū: quia nō possum⁹ distinguere predestinatos a reprobatis: ut Aug⁹ dicit. li. de correptiōe et gratia: ita etiā nulli est denegandū oīonis suffragiū. Pro iustis etiā est orandū ut p̄seuerent & proficiant & ut nō superbiāt dū considerant se alior suffragijs indigere. Qz sepe deus nō exaudit orantes: qa ipsi venīā petentib⁹ dare nolūt aut crudeles sunt pauperibus aut diffidentes de deo. Cap'm. z.

Secundū impedimentū p̄trariū orantibus ne exaudiant dicit iniqtas. quādo inueniūt in eis potissime tres iniqtates videz. 1ª. dr irremissibilitas. 2ª. dicit crudelitas. 3ª. dicit infidelitas. ¶ Prima dicitur iniquitas irremissibilitatis. qñ orātes nolūt primis suis qui eos leserūt venīā petentibus indulgere & offensas remittē Jō dr Ecc̄. 28. Relinque proximo tuo nocenti tibi & tunc deprecanti tibi peccata soluent. Ēps aūt in euāgelio Matth. 5 orari iussit p persequētibus & calūnian tibus. Hz circa hoc satis in dubio versatur anim⁹ p qa i sacra scriptura inducūt multe imprecatiōes ī inimicos. Dicit enī in ps. Erubescāt & cōturbent ēs inimici mei. Et alibi. Erubescāt ipij & deducant i infernū. muta fiant labia dolosa. Et alibi. Cōfundant & reuereāt inimici mei &c. 3ª. qa vindicari de inimicis in malū inimicorū cedit. ß sancti vindictā de inimicis petunt: sicut patet Apoc. 6. vbi martyres xpi inducunt. O usq; quo nō iudicas sanguinē nostr de his qui habitant i terra. Et Helyas rogauit ut ignis descenderet de celo q consumeret duos principes quinquagenarios. & exauditus est 4. Reg. 1. 3ª. qa oratio hominis & eius oratio nō deret esse cōtraria. sed homines qñq; licite impugnant inimicos alioquin oia

tella essent illicita. Ergo videt q̄ nō sit p̄ inimicis orandū. Rndet Lyo. ubi s. Et eo modo quo tenemur diligere inimicos tenemur ⁊ p̄ eis orare. Diligim⁹ enī i eis naturā nō culpā. Diligere etiā inimicos in generali est in p̄cepto. nō aūt in speciali. ut. s. homo ꝑm p̄pationē animi sit paratus etiam specialiter inimicum diligere ⁊ cum iuuare in necessitatis articulo: uel si veniā peteret. Sz in speciali inimicos diligere absolute ⁊ eos iuuare p̄fectionis est. Similiter ⁊ necessitatis est ut a cōmunib⁹ nr̄is oronibus quas p̄ alijs facimus inimicos nō excludamus. Et aūt specialiter oremus p̄fectionis est nō necessitatis nisi i aliquo casu speciali. Ad primū ḡ dicendū q̄ imprecationes q̄ in sacra scriptura ponūt quadrupliciter possunt intelligi. Uno mō ꝑm q̄ p̄phe solent figura imprecātis futura p̄dicere. ut Aug⁹ dicit in li. de sermone dñi in monte. 2° modo, put quedā tpalia mala petēnt⁹ quādoq⁹ a deo ad correptionē mittūt. 3° mō intelligunt petere non ptra ipsos homines: ꝺ cōtra regnū peti. ut. s. correptione hominū peccatū destruat. 4.° mō p̄firmādo voluntatē suam diuine iusticie circa damnationem pseuerantiū in pctō. Ad secūdū dicendū q̄ sicut in eodē libro Aug⁹. ait. Cindicta sanctor est, p̄pter diuinā iusticiā. q̄a ut iquit p̄s. Letabitur iustus cum viderit vindictā. Ad tertium dicendum q̄ licitum est impugnare inimicos ut compescantur a peccatis eo q̄ cedit in bonū eorum. Et sic etiam licet orando petere aliq̄ tpalia mala inimicorum ut corrigant. Et sic oratio ⁊ operatio non erunt contraria. Secūda iniquitas dicit crudelitatis quando orantes deum literalem inuenire volunt ⁊ ipsi proximis suis auari sunt ⁊ crudeles. Ideo Ecclesiastic. 12. dicit. Bona est oratio cum ieiunio ⁊ elemosyna. Tertia iniquitas dicit infidelitatis. Orant multi sine fide. sumēdo fidem pro fiducia siue confidentia. Ideo dicitur Jacobi. i. Si quis idiget sapia postulet illam a deo. postulet autē i fide nihil hesitans. Nam ut inquit psalmista ꝑs. 32. Oculi domini in eis qui sperant sup misericordia eius. Et p̄v. 30. Clypeus est dñs sperantibus in se. Et Eccl. 2. Respicite filij ⁊ scitote nationes hominū: quia nullus sperauit in deo ⁊ confusus est.

Cur deus quādoq⁹ nō exaudit orantes p̄pter illorum impatientiam. ⁊ q̄liter orandum est pseueranter. Capl'm. 3.

Tertium impedimentū cōtrariū orantibus ne exaudiāt dicitur impatientia. Sunt enim multi qui si statim non exaudiant cum orant efficiuntur impatientes murmurant deo ⁊ ad deum amplius redire nolunt: deum esse durum tenacem ⁊ auarū. d. Quib⁹ sonare videt vox euangelica xp̄i. Luce. xi. Quis vestrum habebit amicum ⁊ ibit ad illum media nocte dicēs Amice accomoda mihi tres panes: q̄a amicus meus venit de via ⁊ non habeo quod ponam ante illum. Et ille deintus respondens dicat. Noli mihi molestus esse. Jam clausū est hostiū: ⁊ pueri mei sunt in cubili nō possum surgere ⁊ dare tibi. Et ille pseuerauerit pulsans. Dico vobis ⁊ si non dabit illi surgens eo q̄ amicus eius sit. p̄opter importunitatē tamē eius surget ⁊ dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis. Petite ⁊ dabitur vobis. Ubi xp̄s docet nos pseueranter orare: quia pseuerantia cōtinua in quolibet opere arduo satis prodest. Ideo ait Ouidius libro. 2. de ponto. Percussu crebro saxa cauantur aq̄s. Et libro. 4. dicit. Gutta cauat lapidem non vi sed sepe cadendo. Et. li. i. de arte amandi. Quid magis ē durū saxo? quid mollius vnda? Dura tamē molli saxa cauantur aqua. Et Job. 14. Lapides excauant aq̄. ⁊ alluuiōe paulatim terra ꝓsumit. Nec ꝓpterea q̄a replicatis vicib⁹ deo vult exorari illiteralis ⁊ iurban⁹ ē cēsend⁹ q̄ nō q̄nq⁹ sua bñficia rogat⁹ differt cōferre ut nos humilet:

ut corda nostra magis inflāmet ut bñficia sua sapidiora reddat. Amoueanē ergo impedimenta predicra ⁊ erit tranquillitas in aia orantis: Cui xp̄us hic dabit gratiam ⁊ postea gloriā. Amen.

Dñica p̄ma i quadragesima i mane de tpe bñ dispensando. Sermo. zz.

Ecce nunc

tempus acceptabile. Doctoris gentiū verba sūt ista. z. Cor. 6 ⁊ i epla pñtis dñice. Ponderāda sūt ꝑba aplī que de tpe dicit i lectiē occurrentē epla. qm̄ nulla grauior piculosiorq; iactura ꝙ pditio tpis. Illud nāq; datum est nobis a deo ut possim⁹ mereri regnū eternū. Si tñ defecerit sine merito deficiet etiā spes nre salutis. Diē enī in ꝓcedentib⁹ sermonib⁹ de iusticia dei q̄liter bi qui in inferno sūt extra oēm statum cēq; temp⁹ merendi dolent se cē positos. Solerter itaq; vnusq̄sq; studē debet ut tēp⁹ sibi cōcessū fructuose dispenset. qō quia pleriq; negligūt idcirco i presenti sermē de tpe erimus locuturi de q̄ principaliē tria mysteria, ꝙ ponim⁹ ꝓtēplāda Primū dicit conditio.
Secundū dicit noiatio.
Tertiū dicit obseruatio.

De trib⁹ ꝓditionib⁹ tpis. s. breuitate mobilitate ⁊ irreuocabilitate. Cap. j.

Primū mysteriū ꝓtemplandum de tpe dī cōditio. In quo attēte ꝓsiderare debem⁹ quot sūt ꝓncipales tpis cōditiōes. Et reducim⁹ illas ad tres videlicz ¶ p̄. dicit breuitatē. ¶ z⁹. mobilitatis ¶ z⁹. irreuocabilitatē. ¶ Prima ꝓditio tpis dicit breuitas. qa ut inqt Paul⁹ i. Cor. 1. Tem⁹ breue ē. Et hoc tripliciter. ¶ p̄ respcū sui. ¶ z⁹. respcū dei. ¶ 3⁹. respcū nostri. ¶ Primo tempus breue est respcū sui. qa incepit esse ⁊ desinet cē. Nec temp⁹ incepit esse p3 p̄dicra decor. Vñ Cassiodor⁹ sup ps. 54. ait. Temp⁹ tunc cepit qñ mundus sumpsit initiū. Et Origenes li. 1. sup Geñ. Tēpus nō erat añ̄ mund⁹ nō esset: ē esse cepit. Et Isidor⁹ li. 1. de summo bono. Nulla ante principiū mūdi fuerūt tpa: quia cum ipsū sit creatura in principio mundi factū cē credēdū ē. Et Aug⁹. li. 5. de tri. Temp⁹ nō cepit in tpe. Nō enī erat tēpus anteq̄ cēt temp⁹. Et si diceret q̄ cē qō cepit cē: aut cepit cē in tpe: aut i eternitate. Si q̄ temp⁹ cepit cē ⁊ nō cepit cē in eternitate. q̄ cepit esse i tpe. Rñdet. d. Boñ. z. di. secūdi li. in declaratiē lrē. Nec ꝑm Aug⁹. differt dicē aliq̄d fieri ex tpe ⁊ in tpe ⁊ cū tpe. Nō enī importat ordinē iportat cōtingentiā cū importat simultatē. ⁊ iō nihil factū est in tpe nec ex tpe: nisi qō excedit a tpe. Quia ergo temp⁹ ⁊ ea que in primordio tpis creata sūt a tpe nō excedunt: ideo. d. Aug⁹ ea esse creata cū tpe nō in tpe nec ex tpe Scōm aūt Bedā: quē magister iducit i textu quattuor fuerūt a principio creata. s. materia p̄ma. angelica natura. celū empyreū. ⁊ temp⁹. Dicit tñ. d. Boñ. q̄ temp⁹ accipi ꝓsueuit in scriptur⁹ scōz quadrupliciter. s. cōmunissime. coiter. ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie. Cōmunissime tēp⁹ dicit mēsurā cuiuslibet durationis create. ⁊ sic accipit illud Beda. Coiter dicit mēsurā cuiuscūq; mutationis: siue illi⁹ que est de nō esse in esse: siue alter⁹ q̄ est de vno esse i aliud esse. Et sic accipit tēpus Ric. de scō Victore in glo. sup. i. c. Geñ. vbi dicit. Omne qō cepit ex tpe cepit. Tertio mō accipitur ꝓprie. Et sic dicit mēsurā variationis successiue: siue sit successiua successiōe regulari ⁊ cōtinua siue non. Et sic. d. Aug⁹ ad Dozosium q̄ affectiōes varie angelor⁹ mēsurantur tpe ⁊ oīs variatio rer. Quarto mō accipit magis ꝓprie. ⁊ sic dicit mensura motus siue variationis successiue cōtinue ⁊ regulate ꝑm regulam motus octaue sp̄re. ⁊ sic consueuit accipi ab Aristotele ⁊ cōmentatore. 4. physicor. Et illa ē coaretata temporis acceptio. Et sicut temp⁹ cepit esse ita desinet esse

Alñ Apo.x. Job.xxx. Angel⁹ quẽ vidi stantẽ sup̃ mare ⁊ sup̃ terrã leuauit manũ suã ad celũ: ⁊ iurauit p viuentẽ i secula seculoꝝ q̃ creauit celũ ⁊ ea que in ea sunt. q̃ temp⁹ ampli⁹ nõ erit. Quẽ admodũ aũt cessante motu celi cessabit etiã ⁊ temp⁹: plen⁹ dicam in ꝑmone de ꝓtemptu mũdi. Vz. temp⁹ est breue respectu dei. nam de⁹ ẽ eẽnus sine tpe sine successiõis mẽsura: qñ ut inq̃t Ari.4. phi. Ea dicũt tpe mensurari q̃ ꝓncipiũ ⁊ finem hñt. Est aũt regire ꝓncipiũ ⁊ finem i omni eo qõ mouet: qõ ꝯo ẽ oio imutabile: sicut nec successionẽ ita nec ꝓncipiũ nec finẽ bre põt. Ideo cũ de⁹ sit maxime imutabilis. sibi maxime ꝓprit ut sit eẽnus: qa de⁹ ẽ suũ esse vnifozme. Alñ sicut est sua essentia ita est sua eẽnitas. Et hoc expressit Aug⁹. d. ad Marcellinũ. Deus sol⁹ ẽ qui exoziũ nõ hz. Hz q̃ soli deo nõ cõpetat eẽnitas. pbare posset aliqs ꝑ dicta scripture. Unde Daniel. xz. dr. Qui ad iusticiã eruditi multos fulgebunt q̃si stelle in ꝑpetuas eternitates: ꝫ si solus de⁹ esset etern⁹ nõ essent plures eẽnitates. Et Dauid i ꝑs montes vocat eẽnos. Illumĩãs inq̃t tu mirabiliter a montib⁹ eẽnis. Et Deut. zz. colles vocãt eterni. Et Matb. zz. Ignis inferni adhuc noiat eẽn⁹. Ergo nõ ẽ solus de⁹ eẽnus. Rñdet Apo. ꝓte. i sume. q. x. q̃ eternitas dei ⁊ ꝓprie i solo deo ẽ eo q̃ ꝓseqr̃ imutabilitatẽ ut dictũ ẽ. Sol⁹ aũt de⁹ ẽ oio imutabil. Scõm tñ q̃ aliq̃ ab ipso imutabilitatẽ recipiũt: ꝑm ꝫ aliqd eẽnitatis ei⁹ pticipãt. Quedã ꝯo q̃ tũ ad ꝫ imutabilitatẽ sortiũr a deo: qa nũq̃ desinũt ee. Et sic dr Eccle si astes. i. Terra ꝯo i eẽnũ stat. Quedã etiã eẽna in scriptur⁹ dicũt ꝓpe diuturnitatẽ duratiõis: lz corruptibilia sint sic in ꝓbis allegat⁹ dicũt eẽni mõtes ⁊ colles. Quedã ampli⁹ pticipãt de rõne eternitatis inq̃tũ hñt intrãsmutabilitatẽ uel ꝑm esse ut ignis inferni uel ꝑm suã opationẽ: sicut angeli ⁊ bti videtes deũ. i quib⁹ nõ erũt q̃tũ ad visionẽ bti⁹ ficam volubiles cogitationes ut docet Aug⁹. 4. de trinitate. Unde dicũt hre vitã eternã. ꝑm illud Job. xz. Hec ẽ vita eẽna ut cognoscãt te verũ deũ. Multe q̃ eternitates sũt: qa multi sũt pticipãtes eẽnitatẽ ex ipsa dei ꝓtemplatiõe. Dicimus q̃ q̃ sicut solus de⁹ ẽ bon⁹ ꝑ suaz essentiã. ut. d. Boeti⁹ in li. de ebdomadibus. Sicut oia alia sũt bona ꝑ pticipationẽ ita solus de⁹ est etern⁹ ꝑ suam eẽntiã. Alia ꝯo dicũt eterna ꝑ pticipationẽ. Vz. temp⁹ est breue respectu nri. Quid eni de tpe dicã ad vitã pñtẽ nob ꝓcesso? Audiam⁹ sapientũ scõrũq̃ voces. Inquit eni Job. 8. c. Sicut vmbra sũt dies nri sup terrã. 7. iz. Ho natus de muliere breui viues tpe repletꝰ multis miseriis. Qui. q. fl. cõ. 7. f. u. vmbra. Et 14. Breues dies tuis sũt. Et Hzeg. 15. li. moral. Dis longitudo tpis vite pñt punctus ee cognoscit cũ fine terminet. Et Isidor⁹ li. i. soliloquioꝝ. Quottidie dies vltim⁹ appropinquat quottidie ad finẽ tendim⁹ ad mortẽ quottidie, ꝓperamus. Et Jacobi. 4. Que est vita nra? Vapor est ad modicũ parens: ⁊ deinde exterminabit. Et Seneca ad Lucillum Punctũ ẽ de qõ viuim⁹ ⁊ adhuc puncto minus. Et iterũ ad eundez. Quottidie morimur quottidie demit aliq̃ ps vite: ⁊ tũc q̃z cũ crescimus vita decrescit. Et idẽ de ꝓsolatiõe ad Martiã. Dia bõna breuia ⁊ caduca sunt ⁊ infiniti tpis nullã ptẽ occupantia. Et idẽ i ẽgedũs. Et tare fruere mobili cursu fugit. Et idẽ in qõnib⁹ nãlibus. Fugit tẽp⁹ ⁊ auidis⁹ simos suos deserit ꝓcurrendo. Eleganter lelio cuidã dicẽti. septagita ãnos habeo vos inq̃t septaginta dicis q̃s nõ habes. Et Ouid⁹ li. z. de fastis. Tempora labunt tacitisq̃ senescim⁹ annis. Et celer admissis labit ann⁹ equis. Et in. x. metha. Labit occulte fallitq̃ volatil⁹ etas. Et nihil ẽ annis veloci⁹. Hinc sapiẽter phs quidã quasdã sibi qõnes ꝓpositas soluit. Interrogat⁹ eteni. Cũ qb⁹ socijs ẽ hõ. rñdit. Cũ septẽ qui euz assidue molestant. Hi sunt fames sitis calor frigus lassitudo infirmitas ⁊ mors. Interrogat⁹

vbi est homo. Rñdit in bello multiplici
7 diuerso. Intra se habet bellū mordēt
ascie. In ppio corpe hz bellū quattuor
elementoz q̄ secū pugnāt ad inuicē per
ptrarias q̄litates. Extra se habet bellum
rerū cōcupiscibiliū 7 diabolice tempta-
tionis. Inrogat⁹ ētio quō se hz homo:
Rñdit: ut lucerna ad vētū q̄ cito extin-
guitur: ut scintilla in mari que cito ab
vndis absorbet: ut spuma gracilis que
cito a procella dispgit: ut fum⁹ q̄ cito dis-
fundit. Inrogat⁹ quarto cui filiis ē hō
Rñdit aceruo minus: qa aceruus minis
modico calore cito in aquā re q̄ fuerat
resolui: Sic hō genit⁹ re putredine mo
dica infirmitate i eā reūtit. Filiis ē etiā
hō rose matutine. q̄ dum colligit mane
pulchra videt: i sero pro marcida inuenit
Sic homo in iuuētute apparet floridus
in senectute pro marcescit. Filiis ē etiā
pomo nouo qō dū i arbore pendens ad
incrementū debitū puenire credit: modi-
co tū verme interius exorto corrodit 7
subito corruēs efficit iutile: Sic homo
in pueritia sua aut i adolescētia sepius
subita infirmitate puenit⁹ morit 7 iutil⁹
efficit. Inrogat⁹ qnto qd ē hō. Rñdit:
Mancipium mortis hospes loci viator
transiens. Mancipiū dicit: qa manum
mortis nequit euadere. Hospes loci: qa
recipit cū gaudio: 7 cito obliuiōi tradit.
Viator pro trāsiens vocat: qa vermiēs
aut vigilās sedēs aut abulās: uel q̄cq̄
aliud faciēs semp ad mortem pperat.
Absoluit q̄ phs optime dicta sua oste-
dens vite humane volendā breuitatem
Et quid prodest esse i delicijs possidere
diuitias sedē i throno regni florē i iu-
uētute letari pulchritudine 7 q̄busc̄ tpa-
lib⁹ homis pfrui q̄n tā cito vita cessa-
bit? Aut quō n erūt irrisiē digni q̄ rē
re relinquētes i illa pfidūt? Hic Aug⁹
i li. de misera hūi mūdi exclamās ait. O
vita pīs q̄ multos decipis q̄ dum co-
gnoscēris nihil es: dū exaltaris fum⁹ es.
Sapientib⁹ amara es. insipiētib⁹ dulc̄
es. Qui te querūt nō te cognoscūt. q̄ te
cognoscūt ipsi te fugiūt. Iō Paul⁹ hāc
breuitatē vite psiderās. i. Cor. 7. c. di-
cebat. Qui habēt vxores tāq̄ non ha-
bentes sint. 7 q̄ emūt tāq̄ nō possidētes.
7 q̄ flent tanq̄ nō flentes. 7 q̄ vtūt hoc
mūdo tanq̄ nō vtāt. 7 q̄ gaudēt tanq̄
nō gaudētes. Preterit. n. figura hui⁹ mū-
di. Decūda cōditio tpis dr mobilitas
Semp eni tēp⁹ ē mobile 7 nūq̄ q̄sc̄it:
Sic 7 ditio nra mutabil ē 7 mouet sp
cū tpe. Iō Job dicebat. 14. c. loquēs de
hoie. Nunq̄ i eodem statu pmanet. Et
Ouidi⁹ li. 15. metha. iqt. Nec spes cuiq̄
manet rerūq̄ nouatrix. Et alijs alias
repat nā figuras. Nil eqdē cōstare diu
sb imagie eadē credideri. Et i Auteū.
de nō alie. S. ut autē dr. Quid ē stabile
iné hoies 7 ita imobile ut nullaz patiat
imutationē cū ois noster stat⁹ sub ppe-
tuo motu psistat? Et. C. de vēti iure enu
cleando. l. z. §. sed qa die. Humani iuris
ditio sp i infinitū decurrit. 7 nihil ē in
ea qō stare ppetuo possit. Et Cassiodo-
rus. li. z. eplarū. Humane res mutabi-
litatē patiūt. Iō Seneca ad Lucillum
ppulchre sic loqt. Noli huic trāsitorietati
fidere. Mōnēto mare cuertit. 7 eodē
die vbi luserūt nauigia sorbet. Eadem⁹
oia ista quottidie p experientiā deficē: ex-
perimurq̄ oia vanitati fore subiecta. 7
tū ēm opam adhibem⁹ ad hūi tpalia bo-
na assequēda? Pro celesti autē mercede
que in eternū est duratura: nec i minimo
laborare sum⁹ pati. Tertia ditio tpis
dicit irreuocabilitas. Perditū nāq̄ tēpus
adeo irreuocabiliter euolat: ut āpli⁹
recupari non possit. Vñ Ouidi⁹ in. z. de
arte amandi. Nec q̄ pteriit hora redire
pōt. O q̄ pciosū est tēp⁹ cū quo lucrari
possum⁹ eternitatē. Iō Sen. ad Lucillū
dicebat. Dia mi Lucille aliena sūt. tēp⁹
tūi nostrū est. Et hūi. Hiero. sic scribit ad
Eustochiū. De temp⁹ in q̄ te meliorem
non senseris existima pdidisse. Et Ber.
vidēs ociosos incredibilē numerū. i li.
de pteptu mundi sic loqt. Deu dextra nihil
preciosius tempore: nihil hodie vilius
reputatur. Dicille.

Nam sene. amissum fugit irrevocabile. tempus.
Nec qui praeterijt hora redire potest.

De triplici vocabulo exp̃ssiuo tpis .s. nunc tunc ⁊ olim. Capl'm.z.

Secundū mysteriū cōtemplandum ve tpe dicit notatio seu expressio. Nam sm Tul. i scripto sup.3.etbi.⁊ sup.5. pbi. Temp⁹ triplici vocabulo exp̃mi ⁊ notari solet. Primū vocabulū est nūc. Secundū vocabulū est tūc. Tertiū vocabulū ē olim. Primū vocabulū quo temp⁹ exp̃rimit dicit nūc.in quo signat temp⁹ pñs seu pñtis vite: quādo possum⁹ dūtaxat opari bonū. Nam in inferno opatio bona nulla erit: vbi aīe sunt irrenocabiliter ꝑdemnate. In paradiso nulla erit operatio laboriosa necessaria: vbi anime sūt btificate. In purgatorio etiā nulla pōt eē opatio meritoria: ⁊ tm̄ pena satisfactoria. Ideo cum audimus nūc euigilare velemus ⁊ intelligere qp tm̄ pñs temp⁹ ē opportunū ad agendā pniam. Et qui futurū expectat mūdi allect⁹ dulcedine grandi se exponit periculo. Ideo dixit scūs Barlaā qp q̄ delectationes corpales desiderant: ⁊ in pñti dissimulāt agē pniam ⁊ puidere sibi de futura vita: similes sunt cuidā homini qui dū a facie vnicornis ne ab eo deuorarē velocius fugeret: in q̄dā baratrū magnū cecidit. dum aūt caderet manibus arbuscula quādam apprehendit ⁊ base quadam lubrica ⁊ instabili fixit pedes. Respiciens ꝙ vidit duos mures: vnum album ⁊ alium nigrum incessanter radicem arbuscule quam apprehenderat corrodentes: ⁊ iam ꝓpe erant ut ipsam abscinderent. In fundo aūt baratri vidit draconē terribilē spirantem ignem ⁊ aperto ore ipsum deuorare cupientē. Sup̄ basem ꝙ vbi pedes tenebat vidit quattuor aspidum capita inde ꝓdeuntia. Cleuans aūt oculos vidit exiguus mellis in ramis illius arbuscule: obliuiscq; piculi in quo positus erat seipsum totum ad mel comedēdū ꝓuertit. Unicornis mortis tenet figurā que hoiem semp̄ psequit. Baratrum ꝙ mundus est omnib⁹ periculis plenus. Arbuscula vniuscuiusq; est vita q̄ ꝑ horas diei ⁊ noctis quasi ꝑ murem album ⁊ nigꝝ incessanter consumitur. ⁊ incisioni appropinquat. Basis quattuor aspidum corpus est ex quattuor elementis compositum: quibus inordinatis corporis compago dissoluitur. Draco terribilis est os inferni cūctos deuorare cupiēs. Dulcedo ramusculi delectatio fallax mundi qua multi decipiunt detinentq; ne i pñti dū temp⁹ adest ⁊ facultas datur clament ad dñm ⁊ toto corde ꝓuertant ad illū. Secundū vocabulū q̄ temp⁹ exp̃rimit dicit tūc. ⁊ significat illud qđ est remotū a pñti. ⁊ ꝓcipue futurū. In scripturis ꝙ diuinis septem tunc nob se ingerunt iugiter meditanda. Primū tunc horribilis visionis: quādo. s. dānati miseri iudicem omniū i sua maiestate videbunt. Et de hoc sic dicit Luc. 21. Tunc videbūt filiū hois venientē in nube cū ptāte magna ⁊ maiestate. Secundū tūc est gnālis lamentationis qñ cōis erit ⁊ infructuosa lamētatio damnādorū. Et de h̄ dicit Matb.24. Tūc plangent se cūs trib⁹ tre. Tertiū tūc est iocunde associationis. de quo dr̄ Sap. 5.c. Tūc stabūt iusti i magna ꝓstantia aduersus eos q̄ se a. ⁊ q̄ abstu. la. eor. Quartū tūc est timende locutiōis. de q̄ Dauid in ps.2. ait. Tunc loquetur ad eos in ira sua: ⁊ i furore suo ꝓturbabit eos. Quintū tunc est dulcis vocatiōis qñ vocabunt electi ad possidendū gloriosissimū regnū dei. Et de hoc Matb. 25. Tūc dicet rex bis q̄ a dextris eius erūt. Uenite benedicti patris mei p.r. paratū. v. a. cō. mundi. Sextuz tunc est eterne damnatiōis. de quo Matb. 25 Tunc dicet ⁊ bis qui a sinistris erunt: Discedite a me m.an ig. cūcz: q̄ parat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Septimum tūc ē plene btificatiōis, de quo Ysa. 60. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabitur ⁊ dilatabitur cor tuuz. Si quis igitur h̄ septem tunc sepius mēte reuoluēt: bui⁹ mundi fallacijs ꝓfecto nō deciperetur.

Certū vocabulū quo temp⁹ exp̄mit dicit olim. qđ p̄ferū p̄terita nobis bz vnotare. Int̄ oia aut̄ significare nob vtert bñficia dei que suscepim⁹ et quib⁹ ad pniam inducimur in pñti. Ideo xp̄s dicebat Matb. xi. Ue tibi Chozoçaim ve tibi Bethsaida: qa si in tyro ⁊ sidone facte cēnt ꝑtutes que. f. s. invob olim in cj. ⁊ cili. p. egissent.

De triplici obꝑuatice tpis. s. naturali supstitiosa. ⁊ virtuosa. Capm. 3.

Certū mysteriū contemplandū ve tpe dicit obseruatio. Nam a multis diuersimode tēp⁹ obseruat. Ideo triplex ei⁹ obseruatio notari pōt. ꝑ⁹ dicit nālis. ⁊ 2⁹ supstitiosa. ⁊ 3⁹ virtuosa. ⁊ ꝓma est obseruatio nāl. qñ quis comedit bibit vormit suaq; negocia facit tpe vebito. Sic agricole seruant temp⁹ frumēta serendo tpe autūnali nō estiuo. Naute seruant temp⁹ nauigando cū venti adsunt secundi. Medici ꝑuāt tēp⁹ egrot̄ medicinas tpe opportuno mistrādo: qa Eccl'iastes. 3. dr Oia temp⁹ habēt. Et Ouidi⁹ li. i. ve remedio amoris. Lemporibus medicina valet. data tpe ꝓsunt. Et data nō apto tpe vina nocent. ⁊ Secūda tpis obseruatio dr supstitiosa. ve qua loq̄t Aug⁹ in Eneb. ⁊ ponit. 26. q. 1. c. Quis existimet. Quis existimet int̄ q̄ magnū ꝓcatum sit dies obseruare ⁊ mēses ⁊ annos ⁊ tpa. sicut obseruāt q̄ certis dieb⁹ siue mensib⁹ siue ānis volunt uel nolūt aliquid ichoare eo q̄ ꝑm varias votrinas boiuz fausta uel infausta existimēt tpa. Similit̄ repꝛendit obseruatio tpis supstitiosa eadē cā. 7. q. i. c. nō licet. in. c. si quis. ⁊ in. c. nō obseruet̄. Quia int̄ apl'us: siue māducatis siue bibitis siue aliq̄d aliud facitis in noie dñi nr̄i ihesu chr̄isti facite: in quo viuim⁹ mouemur ⁊ sum⁹. Modernis ꝛo tpibus exaspādi maxime sunt astrologi q̄dā q̄ omniū boiuz facta ꝑm astrorū regulā iudicāt esse regulanda. Quos Aug⁹ li. 5. ve ci. dei. c. 1. veridet sic exclamādo. O singularem stulticiā. Eligit̄ dies ut ducatur vxor. Credo ꝓterea: qa pōt in diem nō bonū nisi eligat incurri ⁊ infelicit̄ duci. Ubi est q̄ nascēti iam sidera vereuerunt? An pōt hō qđ ei iaz ꝓstitutū ē diei electione mutare? Et qđ ipse in eligēdo die ce nstituerit nō ꝓterit ab alia ptāte mutari? Et paulo infer⁹ sequit Aug⁹. Si aūt ꝓterea valent ad bas res dies electi: quia ꝛremis oibus corꝑibus siue aiantib⁹ ꝑm diuersitates ptaliū momētorū siderū positio dñat. ꝓsideret q̄ innumerabilia sub vno tpis puncto uel nascant uel moriant uel inchoent: ⁊ tā diuersos exitus habeāt ut ista observationes cuiuis puero ridēdas esse ꝓsuaveant. hec ille. Et reuera q̄ oia inchoanda aut agenda ꝓsuadet ꝑm mathematicorū vogmata. nō solū ꝓcāt: verū etiā ⁊ sepius inueniūt se velusos. Nā ⁊ ego ipse noui astrologū quendā in ciuitate Camerini: qui vir vomuz exire volebat absq; ānotatiōe cursus siderū ⁊ planetarū. Hic ut a fide dignis in ꝑfata ciuitate mibi relatuz ē oblatas sibi vxores ꝓplures ānos respuit: qñ ꝑm suā astrologiam non videbat sibi temp⁹ salubre: tandē ut ipse dicebat ꝑm astrorū fauorem vnā accepit: illāq; duxit cui ꝑdicabat ow secū in leticia victurū. Bz vir ꝓ ebdomadā steterunt simul ⁊ statim ritę discordieq; ꝓstilentissime exorte sūt int̄ ipsuz ⁊ vxorē. ⁊ modico post tpe elapso vxor in infirmitatē cecidit ⁊ mortua ē. Astrologo ꝛo mentita ē vis fidei. Idē etiā societatē quādā cū mercatoribus quibusdā fecit: ⁊ septingētos florenos ad negociandum ꝓ parte sua veputauit. Emerūt aūt mercatores maximā q̄ntitatez croci. Nō cū vellēt Uenetias destinare noluit astrolog⁹ mulos onerare: donec vidit ꝓ suā artē sibi astra blandiri. Fatebaq; copiosū lucrū ex croco illo sibi ac socijs ꝓuenturū. Clerūtū cū ex ancona nauis quedaz croco ꝑdicto aliisq; mercib⁹ onusta discessisset flātibus ꝓrarijs ventis tēpestateq; ingalescente naufragiū passa est. Quod cum audisset astrolog⁹ nūq̄ desineeps astris

credere voluit. Ideo abstinẽdũ est a talib⁹ obseruãtijs: et in oi ope nostro vinũ est implorãdũ auxiliũ et inuocãdũ nomẽ dñi nostri ihu xpi. qm̃ ut dicit. zo. q. z Nisi sine saluatore salutẽ vult habere: et sine vera sapiẽtia existimat se prudẽtẽ fieri posse. nõ sanus: ꝫ eger: nõ prudẽs ꝫ stultus: in egritudine assidua laborabit: et in cecitatis noxia et vementia permanebit. Tz⁹ obseruãtia tpis dicit virtuosa. cor. s. qui ꝓsiderãtes ea qui diximus cognouit tẽpus visitationis sue. Di siqdẽ dũ illud habẽt conãt opari bonũ audientes vocẽ dei. de qua ꝑaul⁹ in epla dicit. Tpe accepto exaudiui te. et in die salutis audiui te. Ecce nũc. s. in pñti vita tẽp⁹ acceptabile orandi ieiunãdi pegrinãdi plangẽdi et lachrymãdi. p delictis aliena restituẽdi cõfitendi pcta satisfaciẽdi deo et primo virtutũq; act⁹ aggrediendi ꝓpter que cõsequi valebim⁹ et in hoc seculo dei gratiam et in futuro eius leticiã in qua cũ xpo regnabim⁹ per oia secula seculoꝝ. Amen.

¶ Dominica prima in quadragesima infra diem. de vita hois ꝑm triplicis status ꝯsiderationẽ. Sermo. zz.

NOn in solo

pane viuit hõ. Verba sunt redẽptoris nostri originalis Matth. 4. c et in euãgelio hodierno Naturale est aiantibus cunctis ut sup oia se vitãq; suã tueant Jõ Boet⁹ in z⁹ de ꝯsolatiõe ait. Omne nãq; aial tueri salutẽ laborat: mortem pniciẽq; deuitat. Quare q̃ppe vita ab hominib⁹ rationabilib⁹ cario: ac pciosio: cũctis reb⁹. Pro illa eteni conseruanda nullũ laborẽ refugiũt: quelibz alia mala patiẽt tolerãt: et sollicitissime oia opportuna remedia ipsam vitã aduuãtia excogitãt et inueniũt. Verũtñ nullo igenio nulla vi: nullaq; arte fieri põt ut nõ finiat et terminet. Ea ꝓpter elatorãdũ est ut illa acquat vita: q in cẽnũ erit dura tura. qm̃ ut dicit saluator nr̃ in verbis ꝓmissis: Non in solo pane viuit hõ. qa nõ ꝟ sola vita ẽ q̃ sustentat mãli pane: ꝟ alia longe felicior: lõge melior: longeq; diuturnior q reficit bta visiõ dei. Cũ g̃ paucissimi repiant q ad illã desiderandã sua mẽte inflãmẽt: ꝓpterea in hoc sermone de vita hois eramus verba facturi. quã ꝓsiderandã ꝓponimus ꝑm triplicẽ statum videlicz

ꝑ ꝑm statũ nature cõdite.
z⁹ ꝑm statũ nature lapse.
z⁹ ꝑm statum nature trate.

¶ De vita hois ꝑm statũ ei⁹ añ petiõ q erat sine passiõe sine labore: et sine moriendi necessitate et obligatiõe. Capl'm.).

PRimo cõsideranda ꝓponit hois vita ꝑm statũ nature cõdite siue innocẽtie vel originalis iusticie: ante. s. q̃ ꝑmi parẽtes peccassent. Et in tali statu repim⁹ triplicẽ cõditionẽ humane vite. Ꝑ⁹ ꝓditio dicit impassibilitatẽ. z⁹ tranqllitatẽ. z⁹ immortalitatẽ. Prima illi⁹ vite cõditio dicit ipassibilitatẽ. qa viuebat tũc hõ sine passione: nullũq; ꝓtrariũ eum ledere poterat. Alñ Isido⁹ li. de trinitate. quẽ magister. 19 di. secũdi li. allegat. sic inqt. Si homo i paradiso innocẽs viuẽt nec ignis eũ vreret: nec aq̃ mergeret: nec aeris absentia suffocaret: nec oia que nocẽt mortalib⁹ ipedirent. Et Aug⁹ 14. li. de ci. dei. c. zo ait. Viuebat itaq; hõ in paradiso sicut volebat: q̃diu hoc volebat quod deus iusserat. viuebat fruens deo ex quo bono bonus erat. Viuebat sine vlla egestate: semper ita viuere habens in potestate. Cibus aderat ne esuriret. potꝰ ne sitiret. lignũ vite ne illũ senecta dissoluẽt. Nichil corruptiõis in corpore vel ex corpore vllas molestias: vllis ei⁹ sensib⁹ ingerebat. Nulli⁹ intern⁹ morb⁹: nullus ictus metuebat extrinsec⁹. Summa in corpore sanitas erat: in aio tota tranqllitas. ꝟ Aug⁹. Sz ꝓtra ista instare possun⁹ et arguere multiplicitẽ. ꝑ sic. Nulla dos corpis gloriosi ꝓpte poterat corpi non gloriosi. sed corp⁹ ꝓmor parentũ nõ erat

glorioſū: ꝺa corpus efficit glorioſū ꝑr redundantiā anime btē. Et alia ꝓmoꝛū pentū nō erat btā: ꝺa nō videbat eſſentiam ꝺei. Ergo coꝛpibus illis nō potuit competē aliqua vis coꝛpis glioſi. ℞ impaſſibilitas ut vocant theologi. 49. di. quarti. vis eſt glorificatoꝛ coꝛpoꝛ. ꝙ vis talis in ꝓmis pentib⁹ eē nō potuit ℣ z° arguit. Quia ſentire ⁊ intelligere eſt quoddā pati. Sed in ſtatu innocētie homo ſentiebat ⁊ intelligebat. ꝙ patiebatur. ℣ 3° arguit. quia cē molle nāle paſſibile eſt a duro. Ergo ſi coꝛpi hois ꝓmi obiectū fuiſſet aliqꝺ durū ꝑteret ab eo. ⁊ ſic fuiſſet paſſibilis. ¶ Ad ꝓmū argumentuz rñdet Scotus. diſ. 19. ſecūdi li. ꝙ impaſſibilitas ſumit⁹ dupliciter. Quedā eſt ꝙ priuat ⁊ potentiā ⁊ actū patiendi. Et hec vis eſt coꝛpoꝛum glificatoꝛ que nec patiūt nec pati pñt. Et hec nō fuit in pentib⁹ ꝓmis. Quedam vero eſt impaſſibilitas que priuat actū ⁊ nō potentiā. ⁊ hec nō eſt vis que fuit i hoibus ꝺditis. qñ licz poſſent pati tñ ꝙꝺiu diuinū ſeruaſſent iperiū nūq̄ paſſi fuiſſent. ¶ Ad ſecundū obiectuz rñdet ſcūs Tho. parte. i. q. 91. ꝙ paſſio dicit⁹ dupliciter. Uno mō ꝓprie. ⁊ ſic pati dicit⁹ qꝺ a ſua nāli diſpoſitiōe remouet. Paſſio enī eſt effectus actionis. In rebus autē nāliter ḟria agunt ⁊ patiūtur ad inuicē: quoꝝ vnū remouet alteruz a ſua nāli diſpoſitione. Et ſic. d. Dama. ꝙ paſſio eſt motus ꝑter nām. Alio modo dicit⁹ paſſio coiter ſm quācunq̄ imutationē etiā ſi ꝓpineat ad pfectionez nāe. ⁊ ſic intelligere ⁊ ſentire ⁊ hi⁹ ꝙ ordināt⁹ ad bonū nāe largo modo dicūt⁹ paſſiōes. Cū aūt dicit⁹ ꝙ erat hō impaſſibilis. intelligendū ē ꝙ hō nō patiebat⁹ paſſione ꝓmo modo dicta. ¶ Ad tertū argumētum rñdet ꝓfat⁹ doctoꝛ. ꝙ i illo ſtatu poterat homo ꝑſeruare coꝛp⁹ ne patēt ab aliquo duroꝛptim quidē p. ꝓpriā rōnem ꝑ quā poterat vitare nociua: parti etiā ꝑ diuinā. prudentiā que ſic ipſū tuebat⁹ ut nihil ei occurrēt ex improuiſo a quo lederet⁹. Actus ꝙ cuiuſcūq̄ agentis cōmuni⁹ in coꝛpus hois fuiſſet impeditus ne illud lederet a potētia ꝺei. Ipſa eqdē ſuſpendit vim ignis ut nō offendēt nō vreret nec calefaceret tres pueros miſſos i foꝛnacem ſuccenſam nimis iuſſu Nabuchodonoſoꝛ. ut ꝑz Daniel. 3. Similiter ſciſſima ꝙgo Agnes flāmis iniecta nihil nocumēti paſſa ē. Et Johes euangeliſta iuſſu Domiciani crudeliſſimi Rome i voluū feruentis olei miſſus diuina ſe. ꝓtegente gratia illeſus exiuit. Quibus exemplis ⁊ ſilib⁹ manuducūi ut vera eſſe indubitanter credam⁹ ea que dicunt⁹ de impaſſibilitate hois in ſtatu innocentie. ¶ Secūda ꝺditio vite hois in ſtatu nāe ꝺdite dicit⁹ tranquillitatis. Uiuebat equidē i trāquillitate in qete abſq̄ aliquo penali labore. Non erat ei opus fodere terrā. ſerere cāpos. colere agros. plātare vineas. ꝓſtruere domos pagrare. puincias. nauigare maria. texere linū aut lanā. uel alia facere: que cū ſudoꝛe a nobis fiunt ut vita nr̄a miſera ſuſtentet⁹. Habitabit in pacifico tabernaculis opulentiarum. ait ꝺna. li. z. Et Aug⁹ i 4. de ciui. ꝺei. vbi aeris puritas ⁊ ſereni⁹tas aderat: vbi bum⁹ ſponte ſuos fructus gignebat: vbi aialia ⁊ volucres celi hoi deo obedienti obediebāt. Et ſi dicēt⁹ qō Gen. z. dicit⁹ ꝙ de⁹ poſuit eū i paꝺiſo voluptatis ut operaret⁹. ꝙ poſſet dici ꝙ poſuit eū ad laboꝛē. Rñdet Aug⁹ ſuper Gen. ꝙ opatio illa non laboꝛioſa: non tediosa. ſed ſolatioſa ⁊ delectabilis erat qualis nunc eſſe ſolet in his qui plantulas quaſdā irrigant: aut flores colligunt. ¶ Tertia ꝺditio vite hois in ſtatu nāe cōdite dicit⁹ immortalitatis. Erat enī abſolut⁹ hō ab obligatione moꝛtis quā ꝓpter pctm̄ inobedientie incurrit. Unde Aug⁹ in. qō. no. ⁊ de. te. inquit. Deus hoiem fecit qui ꝙꝺiu nō peccaret immortalitate vigeret. Et li. 13. de ciui. ꝺei. c. 3. ait. Fatendū eſt ꝓmos homies ita fuiſſe iſtitutos ut ſi nō peccaſſent nullū gen⁹ moꝛtis experirent⁹. Sed coſdē ꝓmos patres ita fuiſſe morte mulctatos: ut quicqd coꝛ ſtirpe cēt exoꝛtū. eadē pena

tenēť obnoxiū. ꝓ:o magnitudine q̄ꝑ culpe illius naturā damnatio mutauit in ꝓius: ut qō ꝑnaliter ꝑcessit i ꝓcātibus ꝓximis hoibus. nāliter sequeret i nascentibus ceteris. Si aūt diceretur quō ꝑterat corpus illud ex elementis ꝑtrarijs cōpositū idissolubile ꝑmanere cum compositū ex ꝑtrarijs naturaliť sit dissolubile. q̄a ut dicit Auicēna Contraria semꝑ appetūt ire in regiēs ꝓrias Rñdet Ugo li. de sacris. d. q̄ in paradiso celesti homo pōt nō ꝑccare ⁊ nō potest ꝑccare. pōt nō mori. ⁊ nō pōt mori: q̄a ibi ē ꝑccādi ⁊ moriēdi omnimoda impossibilitas. Et in mūdo pōt hō ꝑccare: ⁊ non pōt nō ꝑccare. pōt mori ⁊ nō pōt nō mori: q̄a est ibi ꝑccandi ⁊ moriendi necessitas. In paradiso ꝥo terrestri homo potuit ꝑccare ⁊ potuit nō ꝑccare. potuit mori ⁊ potuit non mori. ita q̄ in eo fuit moriendi ⁊ ꝑccādi possibilitas sine necessitate. Scūs aūt Tho. i. pte. q. 91. dicť q̄ aliquid pōt dici incorruptibile tripliť Uno mō ex pte māe. eo. s. q̄ nō hz māz sicut angelus: uel hz mām que non est in potentia nisi ad vnam formā: sicut corꝑ celeste. ⁊ hoc dicit incorruptibile ſm naturā. Alio mō dicit aliquid incorruptibile ex pte forme. q̄a. s. rei corꝑali inhereret aliqua dispositio ꝑ quam totaliter a corruptione. phibeť. ⁊ hoc dī incorruptibile ſm gloriā. quia ut dicit Aug⁹ in epla ad Dioscorū. Tam potēti natura fecit ꝺeus aiam: ut eius bntudine redūdet in corꝑus plenitudo sanitatis ⁊ incorruptionis vigor. Tertio mō dicit aliquid incorruptibile ex pte cause efficientis. Et hoc mō in statu innocentie fuisset incorruptibilis homo ⁊ imortalis. quia ut Aug⁹ dicit i qōnib⁹ noui ⁊ vteris testamēti. Immortalitas illa erat ſm vim quādā supnālē in aia residentē: nō aūt ꝑ aliquā dispositionē corꝑi inhereⁿtē. ita q̄ mors ⁊ corruptio homini nō nocuisset: q̄a ꝺeus ita statuerat. Ideo dicit adhuc Aug⁹ in li. de baptismo puuloꝝ. Fiebat ordo iusticie ut sicut aīa dño suo: ita corꝑ ei obediret. O damnosa transgressio. o grauis inobediētia ꝓmorū parentū qua ⁊ ipsi ⁊ nos cū eis illi⁹ stat⁹ oia iura ꝓdidim⁹.

De vita hois ſm statū eius p⁹ lapsum ⁊ qualiter ꝓlongata fuit vita hoīz ad multos annos: ⁊ ante ⁊ post diluuiū ⁊ modo abbreuiatur. Capl'm. z.

Secundo ꝓsideranda ꝓponit hois vita ſm statuz nature lapse. Et q̄tum ad ꝓpositum spectat: tria de illa inquirere debemus. Primū dicit ꝓlongatio. Secūdū dubitatio. Tertiū abbreuiatio. Primū de vita hois inq̄renduz dicit ꝓlongatio. Nam licz post pctm̄ data sit plena ptās hoīzde morti ut cūctos hoies vita ꝓuaret: tm̄ de multis legim⁹ q̄ longissimis annis vixerūt Un Gen. 5. dicť q̄ Adam vixit ānis nongentis triginta. ⁊ Seth nongentis duodecim. ⁊ Enos nongentis q̄nq̄. ⁊ Caynan nōgentis sexagita q̄nq̄. ⁊ Jareth nōgentis sexaginta duob⁹. ⁊ Mathusalē nōgentis sexaginta nouē. Hz de his annis apud plerosq̄ satis dubitatū est. An tales fuissent quales ⁊ nūc sūt anni nri. Hā ut inq̄t Aug⁹. li. 15. de ciui dei. Plinius secund⁹ cū audisset homines ad tot ānos puenisse. hoc omnia in scientia temporū venisse est arbitrat⁹ inquiens quosdā eminasse annū estate alios hyeme. Archades triū mensium annos habuisse. Egyptios quattuoꝝ. Laurinios tredeci. Acarnanas sex. Ex hoc quidam dicere voluerunt q̄ decem anni illius tpis accipiunť. p vno anno nostro. volētes q̄ nōgenti anni ex illis essent ex nostris nonaginta. Alterūtamē falsum cē constat. q̄a ut ex codicib⁹ hebraicis colligiť centū triginta annoꝝ erat Adam quando tertiū filiū genuit qui anni ſm illos tredecim ex nostris essent. Et hō tredecim annoꝝ non potuisset filios generare. Hz omittamus Adam qui fortasse etiā q̄n creatus est potuit. Quid de Seth qui ſm hebreos erat centū q̄nq̄ ānoꝝ q̄n genuit Enos. ac ꝑ hoc nōdū balbutbat vndecimū ānū:

Enos vero septuaginta annoꝝ erat qñ genuit Malaleel ⁊ sic erat septē ānoꝝ rū. Quis hō septennis generat: si tunc anni septuaginta nūcupāt qꝫ septē fuerūt? Et ꝓpterea dicim⁹ cū ꝓfato Aug⁹. qꝫ tales erāt tūc anni quales ⁊ nūc. qō ꝓbari pōt via triplici videlicz ꝑ auctoritate ⁊ z° rōne ⁊ 3° experientia. Primo ꝓbat auctoritate Ma.i.14. ꝓfan.li. Aug⁹ inducit scripturā dicentē. Sexcentesimo anno vite Noe mēse secūdo die septimodecimo mensis: rupti sūt omnes fontes abyssi magne. Et iterū Gen.8. Requieuit archa mense septimo.z1. die mensis super mōtes Armenie. At ꝫo aque ibāt ⁊ decrescebāt vsqꝫ ad decimū mensem. Et p⁹ subdit. Sexcentesimo p̄ āno vite Noe ꝓmo mense ꝓma die mēsis imminute sūt aque supꝫ terrā. Ex qb⁹ verbis apte deducit qꝫ inter sexcētesimū annū ⁊ sexcentesimū ꝓmū vite Noe fluxerunt menses duodecim. ⁊ z° ꝓbat qꝫ anni illi tales erāt quales sūt nr̄i. rōne. Joseph⁹ enim ꝑ antiquitatū li. asserēs Dionysiū egyptiū Berosiū chaldeū ⁊ Manetan i libris quos de antiqtate scripserūt de ānis illis ꝓcordare nobiscū. inducit rōnes quasdaz ꝑsuadentes hoies antiquos potuisse tam diu viuē. Et has rōnes assumpsit sibi Nicolaus de lira sup.5.c. Gen. ⁊ ꝓma rō sumit ex bonitate complexionis ꝓmoꝝ pentū qui fuerūt a deo imediate formati ⁊ ꝑ ꝓfis optime cōplexionati: ⁊ sic ad longiorē vitā dispositi. Et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoies, qꝫ inqꝫs illius temporis: qꝫ ad remotos tpis moderni. ⁊ Secūda rō sumit ex modo temperate viuēdi. Et enī dixim⁹ i sermōe de iciunio. Quies⁹ sobria facit ad corpis sanitatē. ⁊ ꝑ ꝓfis ad ꝓseruationē ⁊ plongationē longiorīs vite. ⁊ Tertia rō sumitur ex bonitate nutrimēti. qa ante diluuiū terre nascētia fuere meliora qꝫ p⁹ qa inundatio diluuij fuit ꝓ maiori pte ex aquis oceani salsis: que inducūt sterilitatē terre: ⁊ ꝑ ꝓfis reddūt ꝓiora ꝑ re nascentia ex qbus breviat vita hoīs.

Quarta rō sumit ex pfectione sciētie de qꝫ cogūt ⁊ tutes fructuū herbarū lapidū ꝑciosoꝝ ⁊ oiuz rerū naturaliū que faciūt ad ꝓseruādā sanitatē: ⁊ vitā plongandaz. ⁊ de b̄ dicit hoies illius tpis. ⁊ Quinta rō sumit ex bono aspectu siderū sup regionē illā in qua manebāt qui aspectus multū facit ad longitudinem vite. Sed ꝓ motū celi ꝓtinuū mutatus est tpe, pcedēte. ⁊ Sexta ratio sumitur ex dispositiōe diuina b̄ ordināte ut ꝓ longā vitā hoiuz multiplicaret̄ genus humanū. ⁊ 3°. ꝓbat qꝫ illi anni tales erāt quales sūt nr̄i. experienna. Nam ut inqt Aug⁹. 8.c.li.15. de ci. dei. Nō potuissent tot hoies ex vno adhuc viuente ꝓ ordinata ꝓiugia ⁊ honesta mr̄imonia multiplicari: nisi illius vita fuisset diuturna. Et enī dicat mgr̄ historiarum sup ꝓ.c. Gen. Oro. in li. gōnū. sup Gen. narrat qꝫ ex tribus filijs Noe adhuc viuente p⁹ diluuiū nati sunt. z4 milia virorū ⁊ centuz exceptis mulieribus ⁊ paruulis. Dixit quippe Noe p⁹ diluuiū ānis trecentis qnquaginta. ⁊ fuere cēs āni vite eius nongenti qnqginta. ut p3 Gen.9.c. Dicat etiā Aug⁹ vbi s̄. De ex vno Abrahā nō multo ampli⁹ qdringentis ānis numerositas hebree gētis tāta, pcreata est: ut i exitu eius de ꝓli ex egypto sexcēta milia hoiuz fuisse referāt̄ illice iuuentutis. ⁊ Secundū inqrendum de vita hoīs lapsi dicit dubitatio. Dubitant nanqꝫ quidā vtrū p⁹ diluuiū vixerint hoies vltra centū ⁊ viginti annos, ꝓpter ꝙba que Gen.9. dixit de⁹ ad Noe. Nō ꝑmanebit inqt spūs meus in hoīe: qa caro ē. Erūtqꝫ dies illius centū 20. annoꝝ. Et rñdet Aug⁹. c.24.li. de ciui. dei. supius allegati. De iste non fuit termin⁹ humane vite p⁹ diluuiū: sed termin⁹ assignatus ad pniam bis q in diluuio erāt pituri. Et ut testat mgr̄ in historia scolastica de⁹ dixit illa ꝙba ānos. z0. qꝫ cepisset archa fieri. q legit facta in centū annoꝝ spacio. Vel ꝑm Strabū eo āno dixit de⁹ ꝙba illa quo cepit archa fieri. Sed quia in malicia

pseuerauerũt añ prefixũ terminũ .s. anno centesimo veleti sũt. Ez etiã p⁹ diluuium vixerũt hoies sup centũ .x. annos p3 i scriptura. Et enũ habꝛ Beñ. xi.c. Hem centũ ãnoꝝ erat qñ genuit Arphaxat biennio p⁹ diluuiũ: ꝛ p⁹ vixit ãnis cꝛngentis cꝛnquagintaq̃ttuoꝝ. Thare vixit ãnis ducẽt cꝛnq. Et Beñ xy. habꝛ q̃ Abꝛahã vixit annis cẽtũ septuagintaq̃nq. Isaac etiã vixit ãnis centũ octuaginta ut p3 Beñ.xy. Et sic inuenti sũt q̃plures alij qui p⁹ diluuiũ vixerũt vltra cẽtũ viginti ãnos. Certũ inquirendũ ve vita hois lapsi dicẽ abbꝛeuiatio. Hã omissis illoꝝ tẽpoꝝ que preterierũt ꝓditionibus: cõsideare vebemus q̃ fragilis q̃ vebilis q̃ que bꝛeuis sit vita hoiuꝫ tpis nñ. Cliꝫ vi⁹ repiẽ e mille qui cẽtenariũ imo octogenariũ aut sexagenariũ numerũ attingat ãnoꝝ. Deficit nẽpe ut in plurib⁹ nimis repente vita. Quisnã nõ videat q̃ quotidie infantes: quot pueri: q̃t adolescentuli robustimi iuuenes ꝛ vecore puelle cum luctu ꝛ lacbꝛymis ducañ ad sepulcꝛũ? O vana spes. o receptrix fiducia eoꝝ qui ꝓfidunt in iuuẽtute. in diuitijs. in magnificẽtijs ꝛ sil'ib⁹ bonoꝛibus hominũ ꝛ solatijs. Preterevnt nanq̃ oia ista velut vmbꝛa. Diuꝫ vita bꝛeuissima ẽ. Faciãt hoies quicq̃d velint ut ad senectutẽ attingant: ꝛ in etate decrepita moꝛiañ: adbuc satis angustum satisq̃ bꝛeue videbiẽ sapientibus omne tempus vite huius.

De vita hominis i bꝛitudine que erit cum plena satietate absq̃ admixtione cuiuscũq̃ contrarij ꝛ cum pꝛpetuitate.

Certio ꝓsideranda Cap'lm.xy. est vita hoꝝ ꝝm statum nãe btẽ qñ tandẽ illa sola vesideranda ẽ: illa amabil': illa veniq̃ omni studio pꝛquirẽda. Pro illa sollicitantissime est cogitandũ q̃ vre vita est. In qua potissime tres cõditiones excellentissime reꝛeriunt⁹ p⁹ diciẽ satietas. 2ª puritas 3ª eternitas. Prima excellentissima ꝓditio vite btẽ diciẽ satietas: ꝙa in illa ex plena oiuꝫ bonoꝝ pticipatione plene satiabꝛtur anim⁹. ꝛm illud ꝑs. Satiabꝛ cũ apparuerit gl'ia tua. Et ve hac satietate copiosius disserem⁹ in sermone ve btitudine in libꝛo ve ꝛtrub⁹. Secunda ꝓditio excellentissima vite bꝛate diciẽ puritas: ꝙa pura erit ꝛ mũda ab oi malo siue ab oi ꝛrio. Cñ Jo. Apoc. xi. ve btis sic ait. Absterget ve⁹ cẽm lacbꝛymã ab oculis eoꝝ ꝛ moꝛs vltra nõ erit neq̃ luctus neq̃ clamoꝝ neq̃ doloꝝ erit vlt̃. Et. ꝛ. c. idẽ ait. Nõ esuriẽt neq̃ sitient ampli⁹: neq̃ cadet sup illos sol neq̃ vllus estus. Tertia cõditio excellentissima vite btẽ diciẽ eternitas. Alita nanq̃ illa durabit in etnũ ꝛ nõ vesiciet. Propterea sic pulcbꝛe in scripturis sanctis nomniaẽ eterna. Cñ.z. Machabeoꝝ.ꝛ.c. Ex mũdi vesuctos nos p suis legib⁹ in etne vite resurrectione suscitabit. Et Sap.y. Justi autẽ i ꝛpetuũ viuẽt. Et.i. Pet.y. Deus oiꝫ gratie vocauit nos in etnã gl'iam suã. Et z.c i. Abundanẽ ministrabiẽ nob itroitus in etnũ regnuꝫ dñi nñ: ꝛ saluatoꝛis ihu xpi. Et ad Gal.ꝛ. Qui seminat i spũ: de spũ metet vitã eternã. Et Joh.z. xps.d. Sic deus dilexit mundũ ut filiũ suum vnigenitũ daret: ut oiꝫ qui credit i illũ nõ peat: ꝛ babꝛeat vitam eternã. Et.ꝛ.c. Hec est voluntas patris mei q̃ misit me: ut oiꝫ qui videt filiũ ꝛ credit in eũ non peat: ꝛ babꝛeat vitã etnã. Et.x.c. Oues mee vocem meã audiũt: ꝛ ego agnosco eas: ꝛ sequũt̃ me. ꝛ ego vitã etnã do eis Et Matb.ix. Omnis q̃ reliq̃rit domũ: uel fratres aut soꝝoꝛes: aut patrem: aut matrẽ: aut vxoꝛẽ: aut filios: aut agros ꝓpt̃ nomẽ meũ centuplũ accipiet ꝛ vitã etnã possidebit. Et Matb.xy. Ibũt hi in supplicium eternũ: iusti añt i vitã etnã Mirũ certe cur tãta sit multoꝝ vecoꝛdia imo insipientia: qui tã mira tã alta tamq̃ iocũda audiẽtes ve btã vita ad eam ꝓperare nõ cogitant. Nam si tãta faciũt ꝓ pseruatione vite pñtis. cur etiã eadẽ ꝛ sim̃ia facere recusant ꝓ adeptiõe future vite? Hec vita laboꝛiosa est. illa

ꝛelicioſa. hec inq̃eta. illa tranquilla. hec iſtabilis. illa firma. hec piculoſa. illa ſecura. h̃ dubia. illa certa. h̃ piculis plena. illa picula nō formidans. hec cōmunis bonis ⁊ malis. illa ꝓpria tm̃ bonorum. Hec tandem breuiſſima mōẽtanea ⁊ caduca. illa ꝙ ut dicim⁹ ꝑpetua ⁊ ſempiẽna. O igit̃ dānabil⁊ repꝛehenſibiliſq; impꝛudẽtia hoiuꝫ hui⁹ ſeculi: q̃ tātū ꝓcurāt panẽ ut viuāt: viuāt iquā ad modicū ⁊ ꝗſi nihil: ⁊ nō q̃rūt virtutes: nō pniam: nō bona opa p̃ que viuẽ poſſint vita illa btā penni. Inquit xp̃s: Non in ſolo pane viuit hō. qa nō hec ſola vita eſt magnifacienda cui panis eſt neceſſarius: h̃ alia exquirenda in q̃ dꝛ̃ pñtia ſue claritat̃ paſcat intuentiū oiuꝫ tam angelorū q̃ hoiuꝫ deſideria ⁊ appetitus. vbi cēs parit̃ collaudabim⁹ ipſū ꝛeū fontẽ bonoꝝ oiuꝫ: qui ſit bñdictus ꝑ infinita ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Feria ſecunda poſt ꝓmā dominicā in quadrageſima. de veritate tremendi iudicij contra eos qui de illo male ſentiūt

Sermo. xxiiij

Cum uenerit filius hois in maieſtate ſua ⁊ cēs angeli eius cū eo: tūc ſedebit ſup ſedē maieſtat̃ ſue ⁊ cōgregabūt ante eū cēs gentes. Saluatoꝛis noſtri ꝙba sūt iſta originaliter Matth. xxv. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Diem tribilē vltimi iudicij ꝓſiderantes ſatis ſupq; timere debemus: ne ſimul cū dānatis ⁊ diabolis ꝓiciamur in ignē eternū. Sūt tm̃ multi qui letant̃ cum male faciūt: ⁊ deum nō timēt ac hoies nō verēt qui credē nolūt q̃ filius hois vēturꝰ ſit ad iudicādū cēs rōnēq; ab oibus exigendā. Ea ꝓpter ut ait Aug⁹. li. xx. de. a. dei. c. i. De die vltimo iudicij dei q̃ ipſe locuturꝰ: cūq; aſſerturi aduerſus impios ⁊ incredulos tanq̃ in edificij fundamēto ꝓius ponere debem⁹ teſtimonia diuina hec ille. In h̃ itaq; ſermōe deſudabim⁹ omni ingenio vincere curioſos: increloſq; ꝓfundē: qb⁹ ꝓbitatē iudicij ꝑ ſcārū ſcripturarū ſacroꝝ q̃q; doctoꝝ dicta dilucida oñdem⁹. Et ut ordinate veniam⁹ in campū: notabim⁹ in h̃ ſermōe triplex teſtimoniū q̃ ꝓbatur futurū vniuerſale iudicium.

Primū ē patrū ⁊ ꝓphārum.
Secundū xp̃i ⁊ apl̃oꝝ.
Tertiū eccleſie ⁊ doctoꝝ.

Hec cēs pres ac ꝓphe veteris teſtim⁹ dimit⁹ inſpurati p̃dixerūt xp̃m ee vntuꝝ ad iudicādos viuos ⁊ mortuos. Cap. i

Primū teſtimoniū q̃ ꝓbat̃ futuꝝ iudiciū vniuſale dicit̃ patꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. Et licꝫ Aug⁹. h. c. p̃fati li. xx. de ciui. dei. dicat ꝙd ꝑplures electi eſſe teſtimonia noui teſti q̃ veteris: q̃ſi q̃ quis vetꝰ priora ſint tpe. nouꝰ tm̃ añponēda sūt dignitate. Alterū in h̃ dicendi gnē ſatisfacit ut a veteri teſti pagina ſumā originē. Jō audiam⁹ q̃d ibi ponit̃ de iudicio. Gen. xv. c. Deꝰ ad Abrahā loquēs. ait. Ego iudicabo. Et Deut. xxx. Judicabit dñs ꝓplm̃ ſuū ⁊ i ſeruis ſuis miſerebit̃. Et Job. xix. Fugite a facie gladij: q̃a vltor iniq̃tatū gladiꝰ ē. ⁊ ſcitote ee iudiciū. Et. i. Reg. xx. Dñs aſcēdit in celos ⁊ intonuit ⁊ ipſe iudicat oꝛbē terrarū. Et ꝑs. ix. Parauit in iudicio thꝛonū ſuū. Et ꝑs. xi. Judicabit paupes populi ꝛc. Et ꝑs. cix. Judicabit i natiōbus iplebit ruinas ꝛc. Et. pv. xxx. Judicabit dñs. Et. xx. A dño egredietur iudiciū ſingulorꝫ. ⁊ Eccliaſtes. xx. Juſtū ⁊ impiū iudicabit dñs. ⁊ tempꝰ oīs rei tunc erit. Et Sap̃. v. Fulgebunt iuſti ⁊ tā q̃ ſcintille ꝛc. Et Judith. xvi. Ue gēti inſurgēti ſup genꝰ meū. dñs eni oipotēs iudicabit in eis: in die iudicij viſitabit illos. Et Iſa. v. Stat ad iudiciū dñs ⁊ ſtat ad iudicādos ꝓplos: dñs ad iudicium veniet cū ſenatoꝛib⁹ populi ſui ⁊ ꝓncipib⁹ eius. Et. xi. c. Nō ſm viſionem oculoꝝ iudicabit neq; ſm auditū aurū arguet: ſ iudicabit i iuſticia paupes: ⁊ ar. i equi. ꝑ mā. tre. ⁊ ꝑcutiet trā virga

oris sui. Et.c.lx. Ecce dies dñi vēiet cru
delis ⁊ indignatiōis plen⁹: ⁊ ire furo-
risq; ad ponēdā terrā i solitudine: ⁊ pec-
catores eius cōterendos ut ea. Et.lxi.c.
Brachia nra populos iudicabunt. Et
Ezech.i. Judicato te iuxta vias tuas
⁊ Daniel.vii. Judicīū sedebit. Et Joel
ii. Cōturbent cēs habitatores terre: quia
venit dies dñi: qa ꝓpe ē dies tenebrarū
⁊ caliginis: dies nebule ⁊ turbinis. Et
Mich.vii. Judicabit ꝓpl̄os multos ⁊
corripiet gentes fortes. Et Sophonie.i
Juxta ē dies dñi magn⁹: iuxta ⁊ velox
nimis. Dies ire dies illa dies tribulatio-
nis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ mi-
serie. dies tenebrarū ⁊ caligis: dies ne-
bule ⁊ turbinis: dies tube ⁊ clangoris
sup ciuitates munitas ⁊ sup āgulos ex-
celsos: ⁊ tribulabo vos: ⁊ ambulabūt
ut ceci: qa dño ꝓcecauerunt: ⁊ effundet
sanguis eor̄ sicut bum⁹: ⁊ corpa eor̄
sicut stercora. Sed ⁊ argētū eor̄ ⁊ aur
eor̄ nō poterit liberare eos i die ire dñi
In igne zeli eius vniuersa devorabit ois tra: qa
ꝑsumptionē cū festinatione faciet cūct̄
habitantib⁹ trā. Scōm aūt Aug. tēp⁹
iudicij aliquādo dies iudicij: aliquādo
dies dñi nuncupat. Hūc ꝙo vltimi iu-
dicij diuini die dicim⁹ nouissimū tēp⁹.
Nam ꝙ quot dies ꝑ iudicīū tendat in-
certū est. Sed scripturar̄ more dies so-
let poni ꝓ tpe. Si vo aliqs obijceret ꝙ
auctoritates predictas quib⁹ iudiciū
asseritur. ꝙ aliter essent intelligende eo
q; ut habet Naum.i. Non iudicabit ue⁹
bis in idipsum. Sed nūc vrus iudicat
ve singulis opibus vrīs: cum cuilibet
post mortē retribuat pnā vel gloriam.
ergo iterū eos nō iudicabit. Respondet
Ric.41.di.quarti. Dz iudicīū quo nūc
iudicat vrus cuiuslibet psone singular
nec est omnibus manifestū: nec tribuit
totū premū nec totum supplicīū: quia
punit alias nō in corpibus: ⁊ similiter
premiat ve cōi lege. Illud aūt iudiciū
quod futurū est erit omniū simul ⁊ oib⁹
manifestū: ⁊ reddet cuilibet sui premij
⁊ sui supplicij cōplementū. ⁊ cōpositū ex
anima ⁊ corpe iudicabit. Sic ergo pz
q; nō iudicabit bis in idipsū: quia pnā
quā aīabus ante inflixerat iterum non
infliget: ꝑ qō vera erat supaddet. Hic Aug⁹
li.xx.de ci.dei.c.i. air. Iste dies iudicij
propriē iam vocat eo q; nullus ibi erit
imperite querele locus cur iniustus ille
sit felix. ille iustus infelix. omniū nanq;
tunc non nisi bonorū vera ⁊ plena feli-
citas. ⁊ oium non nisi malorū digna ⁊
suma infelicitas appebit. ꝑ ille.

¶ Dr xp̄us ⁊ eius apostoli prędixerunt
aperte vniuersale iudiciū esse futurū ꝙ
omnes boni ⁊ mali congregabūt ante
tribunal iudicis. Capl'm.xx.

SEcundū testimoniū quo ꝓbat
futurū iudiciū est xp̄i ⁊ apl'orū
Ipse nanq; saluator cū obiur-
garet ciuitates in quibus virtutes ma-
gnas fecerat neq; crediderant. Matb.
xi.air. Ve tibi Chorozaim. ve tibi Beth-
saida: quia si in Tyro ⁊ Sidone facte
essent virtutes que facte sūt olim in vo-
bis: i cilicio ⁊ cinere pnitentiā egissent
Clerūtū dico vob: Tyro ⁊ Sidoni re-
missi⁹ erit ꝙ vob i die iudicij. Et Matb
xii. Viri Niniuite surgēt i iudicio cū ge-
neratione ista ⁊ ꝓdēnabūt eā: qa pnīaz
egerūt i ꝓdicatōe Jone. Hōndū tū ꝓ in-
telligētia istor̄ verbor̄ p̄m Ric.i q̄rto.di.
41. De extendēdo nomē iudicādi. ꝙnq;
modis pōt alicui ꝟuenire iudiciū ꝑ ex
ordinaria ptāte. ⁊ sic iudicabit tota tri
nitas. Dz velegata ptāte. ⁊ sic iudicabit
filius. s. xp̄s inq̄tū ho. Joh.v. p̄r enī iudi-
ciū vedit filio. Et Daniel.vii. Aspiciebā
donec throni positi sūt: ⁊ antiqus dierū
sedit. Et infra. Aspiciebā i visiōe nocte:
⁊ ecce cū nubib⁹ celi q̄si filius hois vēiebat
⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit ⁊ i ꝓspcū
eius obtulerūt eū: ⁊ vedit ei ptātē honō-
rē ⁊ regnū: ut omēs trib⁹ ꝓpli ⁊ lingue ipsi
seruirēt. ⁊ ptās eius ptās eterna q; nō aufe-
ret. ⁊ regnū eius qō nō corrūpet. Dz assel
soria dignitate. ⁊ sic iudicabūt viri pfec-
ti qui erūt ꝙ pfectionē meritorū suorū
assistentes iudici. Ilū ve aplis Aug. xi.
xp̄s ipse dixit. Jō ipsi iudices vri erunt.

Et Matth.19. aplis ipis rettulit. Amē dico vobis q̄ vos q̄ secuti estis ꝛc̄. ℣. 4. approbatione. ꝛ sic iudicabūt cēs electi Dēs eni approbabūt iudicis sententiā. Cūm Apc̄. 19. Job. ait. Audiui quasi voc̄ turbarū multaꝝ in celo dicentium alleluia. Laus gl̄ia ꝛ ꝑtus ꝛo nr̄o: q̄a vera ꝛ iusta sūt iudicia eius. ℣. cōpatē q̄a mīn⁹ mali iudicabūt mag̃ malos. ꝛ sic sumiē iudiciū in auctoritate ꝓallegata ꝛe Aluiuitis. Predicauit insuper xp̄s futurū iudiciuꝫ Matth.13. vbi post parolā ꝛe bono semine i agro seminato ꝛ cīcaniis eroꝛis tandem illā sic exposuit. Qui seminat bonū semē est filⁱ hominis. Ager aūt est mundus. Bonuꝫ ꝙo semē hi sūt filij regni. cīcania aūt sūt filij nequā. Inimic⁹ aūt q̄ supsemianit ea ē diabol⁹. messis ꝙo ꝙsumatio sc̄li ē. messores angeli. Sicut g̃ colligent cīcania ꝛ igni cōburunt: sic erit in cōsumatione sc̄li. Mittet filⁱ hois angelos suos ꝛ colligēt ꝛe regno ei⁹ oia scādala ꝛ eos qui faciūt iniq̄tatē ꝛ mittēt eos i caminū ignis: ibi erit fletⁱ⁹ ꝛ stridoꝛ dentium. Tunc fulgebūt iusti sicut sol i regno patris eoꝝ. Qui habet aures audiendi audiat. Alt aūt scribit Aug⁹. 6. c. 20. li. ꝛe ciui. dei. xp̄s in hac auctoritate iudiciū q̄dē ul⁹ diē iudiciū nō noiauit: ꝫ eū multo clarius ipsis rebus exp̄essit. ꝛ in fine seculi futurū esse p̄edixit. In eodē etiā loco euāgelij xp̄s iudiciū fatet. qñ sequit: Simile ē regnū celoꝝ sagene misse in mari ꝛē. vsq̄ ibi. ꝛ stridoꝛ dentiū. Et ut breui⁹ hāc ꝑfitatē futuri iudicij p xp̄m ꝓdicatam accipiamus: adest lectio sci euāgelij hodierna: in qua nō solū ꝛe futuro iudicio: ꝫ ꝛ modo ꝛe quo in sequētib⁹ ꝑmonib⁹ dicemus fit sp̄ecialis mentio. Aplⁱ insup hoc iudiciū ꝓnūciauere. Cūm Petrus. 2. epl'a. 3. c. ait. Veniēt i nouissimis dieb⁹ in deceptione illusoꝛes iuxta proꝑias ꝓscias ambulantes ꝛ dicētes: Ubi ē ꝑmissio aut aduentus ei⁹? Exq̄ eni pres dormierūt oia sic ꝑseuerāt ab initio creature. Latet eni eos hoc volentes q̄ celi erant ꝓius ꝛ terra ex aqua ꝛ p aquam cōsistens dei ꝙo: p que ille nūc mundus aqua inundatus ꝑijt. Celi aūt q̄ nunc sūt ꝛ tra eodē ꝙo repositi sūt igne reseruandi in diem iudicij ꝛ ꝑditionis impioꝝ hoīuꝫ. Unū ꝙo ꝫ non lateat vos carissimi: q̄a vn⁹ dies apud dñm sicut mille anni: ꝛ mille anni sicut vn⁹ dies Nō tardat dñs ꝓmissionē suam: sicut quidā exīstimāt. Aug⁹ aūt hāc auctoritatē. ix. c. 20. li. ꝛe ciui. dei. exponēdo dicit. Celos istos aereos intelligimus quoꝝ locū ac spaciū aq̄ diuinū creseēdo supauit: nō aūt illos sup̄mos vbi sol ꝛ luna ac sidera ꝓstituta sūt. Et Jac̄. 5. ait. Patiētes estote frēs vsq̄ ad aduentū dñi. Ecce agricola exp̄ectat ꝑciosum fructū terre: patiēter ferens donec accipiat tpaneū ꝛ serotinū. Patientes estote ꝛ vos ꝛ ꝓfirmate corda vra: qñ⁹ aduentus dñi approp̄inq̄bit. Et Paulus 2. Cor. 5. sic ait. Oēs eni nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i ut referat vnusquisq̄ ꝓpria corpis ꝓut gessit: siue bonū siue malu. Quid dicent amplius increduli vbi tam validissima ꝛ fidedigna ꝛe venturo iudicio audiunt testimonia? O ꝓuinaces pecōres. o vermiculi vilissimi credite credite. Non sūt locuti xp̄i nō aplⁱ nō venic̄ xp̄us ꝙba mendacij qui ꝑfitatē tantop̄e dilexerūt: ut ꝓilla etiā mori nō recusarent. O somnolēti. o pigri ꝛ carnales vies recordemini ꝛe primo aduentu ihu xp̄i filij dei: ꝛe quo p tot annoꝝ milia acclamatum est. Veniet venit ad redimēdū populū ꝛ ad saluandas gentes: ꝛ tādē venit. ꝛ que ꝓdicta fuerāt ꝛe ipso i scripturis plene cōpleuit. De secūdo modo aduentu scriptura sacra. pclamat ois ꝛ loquit. Jō firmit̄ est tenendū q̄ oio veniet. Veniet inquā fort̄ ꝛ terribilis excelsus ꝛ gl̄iosus in maiestate ꝛ gl̄ia ad humiliandos suptos: ad reꝓbandū luxuriosos: ad arguendū auaros: ad cōdemnādū tandē eternis cruciatibus cū corpe ꝛ aīa quoscūq̄ miseros pecōres. O anima sterilis q̄d agis? Quid

dormis? Cur ventuꝝ iudicē tā seue tibi ꝓminātē nō times? quare pctā tua nō corrigis non dimittis non emendas? Quō cū illis cōparere corā iudice au debis tam equissimo? Propterea Job Apoc.14. audiuit angelū voce magna clamantē. Timete deū et date illi glām et honorē: qa venit hora iudicij eius. O plati et magni viri eccliē. o impatores o reges. o pricipes. o barones o duces. o milites. o doctores. o iudices. o phi. o eloquentes oratores. O delicati iuuenes. o formose puelle. o ānosi senes o solliciti mercatores. o artifices. O iuuei. o gentiles. o xpiani. o ygines. o vidue. o cōiugati. Timete deū timete deū timete deuꝝ: qa veniet et nō tardabit.

Q Ex cēs doctores ecclesie scē loquant terribilia et tremenda valde de futuro iudicio generali. Capl'm.3.

TErtiū testimoniuꝝ quo ꝓbatur futurū iudiciū dicit ecclesie et sacrorū doctoꝝ. Ipsa nāqs ecclia in vtroqs symbolo tā apl'oꝝ qꝫ patrum venturū xp̄m ad iudiciū ꝓfitet. Et h̄ est septimus articulus fidei. ut dicit glo. c. i. de sūma tri. et fi. ca. sup ꝙvo venturus. Jō Aug⁹. c. i. 20. li. de ciui. dei. ait. Tenet ois ecclia dei vri xp̄m de celo eē vēturū ad iudicādos vivos et mortuos. Insup de hoc iudicio clare et sepius loquunt sacri doctores. Ihē Jerē. i qdā epla ait. Veniet dies illa qñ plus valebunt pura corda qꝫ astuta verba. ꝓscia bona qꝫ marsupia plena: qñqdē iudex ille nō flectet donis nec fallet ꝙbis. Et Piero⁹ ad Sabinianū diaconū lapsū. Parce queso aie tue et crede dei futurū iudiciū. Et idē ad Asellā de fictis amicis. Ante tribunal xp̄i stabim⁹. ibi patebit qua mente qs viuerit. Et idem ad Heliodorū de ꝓtemptu mundi. Veniet venit dies illa qua corruptiuum hoc et mortale induat incorruptionē et imortalitatē. Btūs seruꝰ quē inuenerit dñs vigilantem. Cūc ad vocez tube pauebit tra cū pl'is. Tu gaudebis cū iudicaturo dño. Iugubris mūd⁹ imugiet et tribꝰ ad tribuꝝ pectora ferient. Potentissimi quondā reges nudo latere palpitabūt. Exhibebit cum prole sua Venere tunc ignis Jupit̄. Adducet et cū suis stultꝰ Plato discipul'. Aristotelis argumenta nō proderūt. Cūc tu rusticanꝰ et pauper exultabis gaudebis ac dices: Ecce crucifixus deus me⁹. Ecce iudex q obuolut⁹ pannis i presepio vagit. hic est oparij ac questuarie fili⁹. hic mīs gestatus sinu boiem deus fugit in egyptū. Hic vestitus coccino. hic sentib⁹ coronatus. hic magus demoniuꝝ dñs et samarites. Cerne man⁹ iudex qs fixeras Cerne latus romane qd foderas. Dicite corp⁹ an idē sit qd dicebatis clam nocte sustulisse discipulos. hec ille. Et idē ad Palma. et Oceanū. Aderit illa dies in qua facta nra qli i quadā tabula depicta monstranda erūt. O quātis in die illa expedisset si et sensu corpis et viscerū vigore caruissent. quāti pastores phis: quāti rustici oratorib⁹: quāti ebetes et muti argutijs preferendi sunt Ciceronis. Et Greg. omel. 39. Pñtis tpis si q est ita est agēda letitia: ut nūq amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria. Quis ꝓtradicē pōt qs audet qs velet tā ꝓbatissime ꝓtati? Ecce iā audiuim⁹ tā pclarissimas voces q peccatorib⁹ tribile dei iudiciū cōminātē futurū: Nō letēē nō securi viuāt: si nō puniunt in hac vita. Non sūt vane voces scripturarū q ve pctōrib⁹ et malefaciētib⁹ nūciāt. Ve ait sapiēs Ecc. 2. dissolutis corde. Et. 41. Ve vobis viri ipij qui dereliq̄stis legē dñi. Et Isa. i. Ve gēti peccatrici. Et. 3. Ve ipio i malis suis. Et. 45. Ve q ꝙdicit factori suo. Et Apoc. 18. Audiui vocē vni⁹ aqle volātis p mediū celū voce magna clamantis et dicētis. Ve ve habitātib⁹ in tra. id est iniqs pctōribus et malis hoib⁹. O humana ꝓsumptio. o dei stabilis et piculosa ꝓfidentia corū q in sua mala vita dei iudicium nō formidāt. O insensati pctōres cogitate diligēē qd acturi eritis vel qd rūsuri i extremo iudicij die. et dñ

cognoscitis nullã esse in vobis astutiã nullãq; virtutẽ quib⁹ iudicij eterno possitis obsistere reuertimini ad pniam ut sic esse valeatis ⁊ numero electorum q̃ pcipient regnũ etnũ. in quo ⁊us cũ oibus scis viuit ⁊ regt i scla scloꝝ. Amẽ

Prima

¶ Feria ttia ~~secũdo~~ ebdomade in q̃dragesima. ⁊ formidabilib⁹ iudicij signis

Sermo. xx.

Accedentes autem ad ihm discipuli ⁊ ostendere ei templi edificationem. Matth. xxi. ⁊ in euangelio hodierno. Dñe terribilis apparebit i iudicio xp̃s clare oñdit nob⁹ sacra euãgelica lectio hodierna: in q̃ narrat celebre ac famosũ iudiciũ ⁊ signũ ptãtis que erat in xp̃o q̃ solus potuit flagello facto ⁊ funiculis grandẽ multitudinẽ forãs rẽplũ ejicere. Cõuenerãt quidez ibi ut solet fieri ppl̃i in magno numero: neq; inuẽt⁹ ẽ quisq; q̃ potuerit resistere ꝑtuti q̃ erat i vno solo ꝛoie ibu xp̃o, ꝑ late ntẽ ei⁹ dimitatẽ. Ipse q̃ ut potuit ejicere adhuc in nra humilitate cõsistens cẽs vendẽtes ⁊ emẽtes ⁊ rẽplo: ⁊ntur⁹ est in maiestate sua ad segregãdũ a cõsortio iustoꝝ cunctos peccatores impenitẽtes. Añ tñ aduentũ ei⁹ ꝑcedẽt tribulia signa q̃ in b̃ sermone merito ꝓtemplari ⁊tem⁹ ut p illoꝝ recordationem ⁊um timentes ⁊ ad pniam redeũtes: nõ iueniamur i numero illoꝝ q̃s xp̃s tã acrit a sua facie eiecit ⁊ etnalit cõdemnabit. De ipsis ergo signis iudicij tria mysteria principalia erũt ⁊ declaranda.

Primũ dicit conditio.

Secundum ratio.

Tertium cõclusio.

¶ Ꝛ iminẽte iudicij tpe mlta signa fiẽt in sole luna stellis i celo ⁊ i tra: i angel⁹ ⁊ q̃si in oib⁹ alijs creaturis. Capl'm.).

Primũ mysterlũ cõtemplãdũ ⁊ de signis dicit ꝓditio. In q̃ videre ⁊tem⁹ qualia erũt ⁊ cui⁹ cõditionis signa iudicij. Ista Ric. i ḡrto. 48 di. adducit Piero. qui i ãnalib⁹ iudeoꝝ scribit se legisse. iij. signa q̃ sũt b̃. ¶ p⁹ die oia maria exaltabunt. iij. cubitis supra cẽs mõtes. ¶ ꝛ⁹ die oia eãra ꝓsternẽt i ꝓfundũ ita ut vix possint videri. ¶ ꝛ⁹ die redigẽt i statũ antiquũ. ¶ 4⁹ cẽs ⁊lue q̃ mouẽt i aq̃s congregabũt ⁊ eleuabũt sup aq̃s mugientes. ¶ 5⁹ oia volatilia celi congregabũt i cãpis ⁊ ñ gustabũt neq; bibẽt: b emittẽt voces q̃sdã q̃si flebiles. ¶ 6⁹ flamina surgẽt ab occasu solis ignea q̃ faciem firmameti vsq; ad ortũ currentia. ¶ 7⁹ oia sidera erratica ⁊ fixa spgẽt ex se igneas comas sicut comete. ¶ 8⁹ magn⁹ tremot⁹ erit ita ut oia alta edificia ꝓsternant. ¶ 9⁹ cẽs lapides scindẽt ⁊ vna ⁊ra collidit alia. ¶ x⁹ cẽs plante fluent sãguineũ rorẽ. ¶ xi⁹ cẽs mõtes ⁊ colles ⁊ edificia i puluerẽ redigent. ¶ xij⁹ oia animalia ⁊ẽt ad cãpos ⁊ silvas ⁊ montibus rugiẽtia ⁊ nihil gustãtia. ¶ xiij⁹ oia sepulchra ab ortu solis vsq; ad occasũ patebũt cadauerib⁹ ad resurgẽdũ. ¶ xiiij⁹ voces ꝛbitaculis suis recedẽt discurrẽtes attoniti ⁊lut amẽtes ⁊ nõ audẽtes loq̃. ¶ xv⁹ cẽs voces morient ⁊ resurgẽt cũ mortuis lõge añ ⁊fuerũt. Et q̃uis incertũ sit vtrũ talia sig̃ sint ꝑcessura iudiciũ cũ Piero⁹ ea nõ affirmet: b tñ legisse se asserat: tñ ex euãgelico tertu tria signa ifallibilit ⁊ certitudinaliter colligũt. Primũ dr corꝛptũ celestiũ imutatio. ¶ Secũdũ angelicarũ ꝑtutũ cõmotio. Tertiũ signi redẽptoris apparitio. ¶ Primũ signũ dr Matth. xxiiij. ubi dr. Sol obscurabit⁹ ⁊ luna nõ dabit lumẽ suũ: ⁊ stelle cadẽt ꝺ celo. Et Luc. xxi. Erũt signa in sole ⁊ luna ⁊ stell'. Et b̃ ꝓdixit Isai. xiij. c Stelle celi ⁊ splẽdor earũ nõ expãdent lumẽ suũ. obtenebrat⁹ ẽ sol i ortu suo: ⁊ luna nõ splẽdebit i luce suo. Et Apoc. viij. Quart⁹ angel⁹ tuba cecinit ⁊ pcussa ẽ ttia ps sol': ttia ps lune: ⁊ ttia ps stellarũ ita ut obscuraret ttia ps eay. Circa obscurationẽ solis notãdũ ẽ ꝑm Alex. i. iij. pte sũme: ⁊ Ric. q̃ sequit mgr̃m. 48 di. q̃rti li. Dr solẽ ⁊ lunã obscurari ꝓt intelligi uel in ipso aduẽtu iudicij. ⁊ sic dicũt obscurari nõ sui lumis ꝓpatione

ꝫ supueniẽte maiozis luminis claritate Et ꝫ ꝑdixit Ysaias.24.c. Erubescet luna ⁊ pfundet sol cũ regnauerit dñs exercituũ in mõte syon ⁊ in ierlm. ⁊ ĩ conspectu senũ suoꝝ fuerit glorificat⁹. ꝓt etiã intelligi solẽ ⁊ lunã obscurari ante iudicis aduẽtum. ⁊ sic patienẽ eclipsim supnãlẽ: qm̃ si paterẽt p nãm nõ oporteret ꝫ pnã ĩnẽ signa. cũ multotiẽs hoc acciderit. Ez credẽdũ ẽ qꝫ ꝫ nãz patiẽt sil eclipsim ad erozẽ hoiuz. Per nãm eni ipossibile esset qꝫ sil paterẽt eclipsim. qa nãl eclipsis sol causat p interpositionem lune inter aspectũ nr̃m solisqꝫ. Et nãlis eclipsis lune p interpositionẽ ẽre diametralẽ ĩnẽ solẽ ⁊ lunã. De illa q̃ eclipsi sic ꝑdixit Joel.2.c. Sol ꝛtek i tenebras ⁊ luna i sanguinẽ: añ ꝙ veniet dies magnus dñi ⁊ horribil⁹. De casu etiã stellarũ ꝛm Aug⁹.20.de ci.dei.c.24. credendũ ẽ qꝫ tropica sit illa locutio q̃ dr̃ stellas cadẽ de celo eo qꝫ ꝑprie loquẽdo verificari nõ posset. qa corpa celestia non sũt ꝙ̃ia nec corruptibilia. ut.d. Aug⁹. i. de celo ⁊ mũdo. Jõ dicunt cadẽ de celo qa videbũt lumie suo ꝓ uari supueniẽte claritate maiori. Vl̃ ꝓt itelligi qꝫ stelle cadẽt ỏ celo qtũ ad appitiꝫ qa inflãmati vapores i tãta multitudie descẽdẽt qꝫ videbit aspiciẽtib⁹ qꝫ sint stelle de celo cadẽtes. Secũdũ signũ erit angelicaꝝ ꝛtutũ cõmotio. De q̃ Math.24. Virtutes celoꝝ mouebũt. Et ꝫ ꝛm doctores ꝓfatos ꝓt oupl̃r intelligi. aut.p ordine ꝛtutũ q ꝛm Dio.li.ỏ an.hierar. ẽ medi⁹ in media hierarchia. aut.p oib⁹ celestib⁹ spiritib⁹. ꝑ mõ.p rãto ꝛtutes celoꝝ cõmouebũt. qa angeli illi⁹ ordinis qꝫ officiũ ẽ circa mũdũ regimẽ gerẽ: faciẽdo aliq̃ facta ĩsolita ad reuocãdũ mẽtes hoiuz ĩ deũ: p modicũ tẽp⁹ añ xp̃i aduentũ faciẽt fcã maiorẽ admiratiõis qꝫ vnq̃ ãte fecerit. Et i ipo xp̃i aduẽtu mouẽ cessabũt corpa celestia. Accipiẽdo ꝙ ꝛtutes. p oib⁹ angel⁹ bis dicũt moueri ꝛm ingẽm nõ metu dãnatõis uel aliq̃ ꝓturbatiꝫ pauor̃: sed q̃dã admiratiꝫ eozũ q̃ videbũt. Et sic itelligit illud Job.26 Colũne celi pauẽt ⁊ ꝓtremiscũt ad nutũ ei⁹. Tertiũ signũ dr̃ signi redẽptor̃ appitio. ỏ q̃ i euãgelio. Tũc appebit signũ filij hois. qỏ multipl̃r ꝓt itelligi ꝛm Alex. i. z. Uno⁹ signũ illo ꝓt dici signũ crucis. de q̃ cãtat ecclia. Hoc signũ crucis erit i celo: cũ dñs ad iudicãdũ venerit. Et Crisо. Crux apparebit sole lucidioꝝ exps̃ⁱ. z⁹ mõ ꝓt dici signũ passiõis in carne xp̃i. iux illud Zach.12. Videbũt i quẽ trãsfixerũt. Et Apoc.i.c. Videbit eũ ois oculus⁹: ⁊ q̃ eũ pupugerũt. Z⁹ mõ ꝓt itelligi signũ crucis impssũ mẽtib⁹ fideliũ. Hec sũt signa q̃ colligũt ex euãgelio Tñ ut Lucas addit. in ẽris erit ꝑssura gẽtiũ ꝑe ꝓfusiꝫ sonit⁹ maris ⁊ fluctuũ vsqꝫ vniũso orbi. Jõ nõ ẽ dubitandũ qꝫ añ diẽ iudicij videbũt ẽribilia signa nõ solũ i sole luna ⁊ stell⁹: ux etiã i aere. in aquis⁹. i ẽra. in arboribus⁹. i mari. in aialib⁹ in aqis. i fluminib⁹: ⁊ i oib⁹ abyssis.

Hec signa ꝑdcã i ꝑcedẽti capitulo fient ad significãdũ ẽribilitatẽ iudicij. ⁊ ad accusandũ petã uel qsi ad cõpatiẽdũ suo modo miseris damnatis. Caplm.z.

Secũdũ mysteriũ ꝓtemplãdũ dr̃ ratio In q̃ ꝓsiderare vtem⁹ qre ꝑdcã sig̃ fiet añ diez iudicij. Et dici ꝓt qꝫ ꝑ tres rões ꝑ. dr̃ oñsiõis z⁹ accusatiõis. z⁹ cõpassiõis. ꝑ. rõ dr̃ oñsiõis. ad oñdẽdũ qꝫ ẽribil erit aduẽt⁹ filij dei iudicãt⁹ qñ creaẽ sic tãtũ erozẽ icutẽt hoib⁹. Jõ Greg⁹. i omel. d. Multa videt mala pcurrẽ ut malũ valeãt sine fine nũciãe. Nã si timẽt boies ĩsolitã sol obscuratiõez: sic Chr⁹. d. i. geoz. Ille etiã exticto miserat⁹ cesare romã. Cum caput obscura nitidũ ferrugie terit. Impiaqꝫ etnã timuerẽt sẽla noctẽ. Si timẽt nõ cõ suetas tenebras. sic egyptij. de qb⁹ dicit Exo.x. Facte sũ tenebre horribiles i vniũsa ẽra egypti. trib⁹ dieb⁹ nemo vidit fratrẽ suũ nec mouit se de loco i q̃ erat. Si timẽt tremotũ si vẽtoz vehemẽtiã si nocẽ nos strepit⁹ si draconũ aut ꝓpẽtũ sibilos leonũqꝫ rugit⁹ ⁊ hi⁹: qpto magꝫ timebũt tremẽdã vocẽ seueriss̃im iudiq̃ dãnãt⁹ ⁊ exprobrãtẽ malos. Z⁹. rõ illoz signoz dr̃

accusatiõis. Oēs enī fere create imutabunt parate ad vindictam ꝑ pctõres iuxta illud Sap.5. Armabit creatura ad vindictā inimicoꝝ suoꝝ. Nam cuꝫ deus oēs creaturas fecerit ad hois vtilitatē: ꝛ oēs deo obedierint hoī seruiendo: ipse ꝙ homo rebellis ꝛ inobediens creatori suo extiterit: ideo accusabunt cum quasi ingratū. Clamabit nāq; suo modo celum. O deus omipotens ego hoī ministrauī cū planetis meis influendo sup terrā ꝛ alia opādo que iussisti. ipse ꝙ te offendit. q̄ vindica iustissime iuxt. Clamabunt sol ꝛ luna ꝛ stelle. O deus magne nos fecim⁹ pctoꝛib⁹ lucē: ut tuū ꝓsequeremur imperiū. Illi ꝙ in oīb⁹ te cōtempserūt: fac ergo vindictā. Clamabit hoc modo aer. clamabit terra clamabūt aque ꝛ oīa que in eis sūt. Jō Ego de seō Lic. ant. In die illa vltiōis nihil habebit qō rñdere possit hō pctoꝛ: vbi celū ꝛ terra: sol ꝛ luna: dies ꝛ noctes ꝛ totus mūd⁹ stabūt aduersū nos i testimoniū pctoꝝ nostroꝝ. ℣ Tertia rō illoꝝ signoꝝ dicit cōpassionis. Moue bunt vnq; quasi quodā affectu pietat ꝛ cōpassiōis oēs creature ad cōpatiendum dānatis miseris. Un Crisos⁹ super Matb. ait. Patrefamilias morīte domus eius turbat: familia plangit ꝛ nigris se vestib⁹ induit: Sic humano gne circa finē ꝓstituto celi misteria lugent ꝛ candore deposito tenebris induūtur. Plangat q̄ sol dānationē hoīuꝫ: plāget luna: plangent stelle: plangent oīa elementa: ꝛ vniuersa que creata sūt. O q̄ durus es o tu pctoꝛ q̄ ferreus: q̄ tibi ipsi crudelis qui te dānandū cōspicis ꝛ morti sempiterne adiudicandū: ꝛ tamē nō ploras. Plange ꝗa sol te plāget: plāge ꝗa planget te luna: plange ꝗa plangent te stelle. Sed melius plange ut nō plangas. plange q̄ offendisti deū ut tibi indulgeat. Plange p ꝓtritionē ꝛ postula venīā. plange p timoꝛē ut sic pēnam effugias. O saxeū pect⁹. o adamantinū coꝛ. o insensibilis mens ꝓcedentis aie que audiēdo ea q̄ dicim⁹ nō cōmouet: nō cōpūgit: nō excitat: nō vomit pctā: nec reuertit ad omnū deum suum.

Qz terribil' erit voꝛ tube vocantis moꝛtuos ad iudiciū. ꝛ q̄ ꝑtus diuina erit cā efficiens reformationis coꝛpoꝝ ꝛ resurrectionis moꝛtuoꝝ. ꝛ voꝛ tube erit causa instrumentalis. Cap'm.3.

Tertiū mysteriū ꝓtemplandū de signis iudicij dicit conclusio. Cōcludent nāq; oīa signa trōris in illo vno pauescendo: qō erit voꝛ tube. de qua. i. Coꝛ.15. Canet enī tuba ꝛ moꝛtui resurgent incoꝛrupti: ꝛ nos immutabimur. Decōmañt Ric.di.43. q̄rtil. Voꝛ tube nō erit cā efficiēs reformatiōis coꝛpoꝝ ꝛ vnionis aiaꝝ ad illa: ꝑ ꝑtus diua. Erit tñ cā instrumētal'. Jō i. Thes.4. In iussu ꝛ in voce archāgeli ꝛ i tuba dei descēdet ō celo. Ubi ponūt tria que ꝓcurrent ad resurrectionē moꝛtuoꝝ. ꝓmū erit iussio. Secūdū reformatio. Tertiū sonatio. ℣ Primuꝫ erit iussio: qa xp̄s iubebit pulueres seu ptes q̄scūq; coꝛpoꝝ motuoꝝ recolligi p ministeriū āgelicū. Et b̄ nouit apl's cū. d. In iussu. ℣ Secūdum erit reformatio. ꝓcipiet etiā xp̄s ex ill' pulueriḃ⁹ recolligi coꝛpa reformari ꝛ reformata alas viri. que duo fient p ꝑtutē diuinā. Et istud notat ab apl'o cū. d. In tuba dei. ℣ Tertiū dicit sonatio. Archangeli. n. q̄ fuerūt custodes. quinciaꝝ i. quincijs q̄s custodierūt. clamabūt fortiē ꝛ sensibiliē sono articulato: ꝛ mediante aliq̄ sensibili creatura formata. clamabunt inquā q̄ oēs coꝛā iudice cōpareāt diffinitiuā sniam ꝛ irreuocabilē audituri. Et b̄ nouit apl's cum dixit. In voce archangeli. De hac aūt sonoꝛosa tuba sic inqt Crisos⁹ sup Matb. Clere voꝛ magē voꝛ tube tribil' cui oīa obediūt elemēta q̄ petras scidit. iferos aput. portas tartareas frāgit. vincula moꝛtuoꝝ diſrūpit. ꝛ ō. pfundo abyssi alas coꝛpib⁹ suis assignat. Hec aūt oīa citⁱ cōsumāt i ope q̄ sagitta transit in aere. dicente apostolo In momento in ictu oculi i nouissima tuba. Et Hiero. sup Matb. sic loquitur

Quotiens diem iudicij cõsidero: toto corpe ptremisco. Siue enī comedā siue bibam siue aliquid aliud faciā sp videt illa tuba terribilis īsonare auribꝰ meis Surgite mortui venite ad iudiciū. Et idē ad Cromatiū Heliodor. Ego īsce lerū meoꝝ latēs sepulchro ꝛ pctōꝝ vinculis colligat' q̄ttidie dñicū illū clamo rē expecto. Viero. vēi foras. Ego venīq; oia tuta timeo. Quid audis pccator? Quid Hieronymꝰ dicit? Ecqs ipe erat Nōne scīs? Nōne probus ꝛ ptuosus? nōne a curis terrenis pnit' absolut' ? nōne pnia macerat' ? nōne in vi opre assiduus? Et tñ clamat: ego timeo. Et cur nō times tu o amator seculi? O negligens in via dñi? O pctōr neqssime ptremisce ꝛ pcutiat' viscera tua: pone fatuitatē mētis tue q̄ fit ut nō timeas: ꝛ sepius mente reuolue Viero. yba. v. Ego timeo. Ad hꝫ facit exemplū quod Barlaā dixit de Josaphat. Rex q̄dā magnus xpianus tñ ꝛ devotus ut plurimū mestus oibꝰ appebat tē. O amarawx. o dura. o tediosa pcōribꝰ oibus qñ vicet eis. Surgite ꝛ venite ad iudicium. Ergo quideamꝰ ut dū tempus adest ꝛ facultas dat: p pniaz recōciliemur deo quē offendimꝰ ut bonitate sua ipse absoluat nos a pctis: ānumeretq; societati scōr: pcedens hꝫ nobis gratiā ꝛ in futuro gloziam qui sit benedictus p infinita secula seculorum. Amen.

Feria quarta secunde ebdomade in quadragesima. de ordine ꝛ additionibꝰ iudicij generalis. ꝛ de pnia cōtra dānatos ferenda: ac de suaui vocatione electorum. Sermo. 26.

Uri Nini/ uite surgent in iudicio. Verba sūt ista dñi nr ihu xpi Matth. 12. c. ꝛ in euangelio hodierno. Commemorabat frequenti' saluator nr dilectissimi diez iudicij: qm̄ nihil terribilius pcōribꝰ pōt dici. Quisnā tā demēs tā stultus: tāq; obstinatissimus ee pōt ut cum audit se iudicandū dño iudicio reseruari timere nō debeat? Judicabit deus eos boies eēsq; angelos q̄ peccauerūt: ꝛ ptra eos sniam pferet irrevocabilē. Qm̄ tñ pter ea que dicta sūt ō futuro iudicio gnāli: nō parū vtile ē meditari ꝛ psiderare ea q̄ in illo iudicio fienda sunt: idcirco in pñti sermone adhuc de ipso erim' aliq; tractaturi. De quo tria mysteria adhuc ꝓponimus contemplanda.

Primū dicit ordinatio.

Secundū revelatio.

Tertiū premiatio.

De ordine iudicij tā fm locū q̄ modum. ꝛ qualiter ab oibꝰ sive bonis sive malis videbitur xps in maiestate sua.

Primū mysteriū Capm. j. ptemplādū de iudicio generali dicit ordiatio. Ordinabit etenī fm doc. q̄tum ad tria. p q̄tū ad locuz 2z q̄tū ad modū. 3z q̄tū ad aspectū.

p ordinabit q̄tū ad locū. de q̄ aliqui dicē voluerūt q̄ erit vallis Josaphat ꝓpter ꝓba Joelis. 3. c. d. Adducā oēs gētes īvalle Josaphat ꝛ disceptabo cū eis. Sed magister sniarū. 48. di. q̄rit. quē etiā ceteri tixologi subsequūt' reprehendit illos qui dictū illud ꝓphicuz volunt intelligi. qm̄ oēs boies in valle illa cōprehendi nō possent. Et ꝓterea ē potius intelligēdū mystice ꝛ spūaliter: eo q̄ vallis Josaphat interpretat' vallis iudicij. Dicit ergo magister q̄ xps descendet ad iudicādū supra montē Oliueti de quo in celū ascēdit: ꝛ sedebit in aere in loco alto: ꝛ forte circa locū illū in quo apli vederūt ipsuz corpaliter vivere qñ ascendebat in celū. Boies autē congregabuntur in valle Josaphat cui pminet mons oliueti. Et quot in illo poterūt capi tot erūt ibi. Alij circa vallem. quidā ꝓpinquius: quidā ꝓ remotius. Electis ꝓ existentibus ad dexteram iudicis nō in terra sed in aere. Jux illud. i. Thes. 4. Rapiemur cuz illis in

nubibus obuiã xpo in aera. Si enī nō raperent in aera nisi p⁹ iudiciū qñ cum iudice ibunt in celū. nō vicerentur rapi obuiã xpo: ꝫ p⁹ xpm. Cliri tamē perfecti magis eminentius ⁊ ppe iudicem erūt. Magis aūt congruū erit qꝫ xps veniat ad iudicandū in aere sup montē oliueti ꝫ sup locū i quo passus est: qa passus est in forma infirma ⁊ iudicabit in forma gloriosa sicut in gloriosa ascendit.

Iz ordinabit iudiciū ꝫtum ad malū de sūmis nāꝫ celoꝝ descendet filius dei cum ptate magna ⁊ maiestate cuz oib⁹ angelis choris. ⁊ sua gloriosissima mte. Deferent ante eum angeli passionis instrumenta ex miraculo reformata. videlicet colūnā. coronā spineam. crucez clauos. spōgiam ⁊ lanceam. Et omnes electi reassumptis corporib⁹. pcedentei obuiam. Quoꝝ pcessionē ⁊ ordinem pie contemplari possumus sm qꝫ Job. i Apoc. describit. Ait enī. i. c. Audiui numerū signatoꝝ centū quadraginta ꝫttuor milia signti. Ex tribu Juda. iz. milia signati. Ex tribu Ruben. iz. milia signti. Ex tribu Gad. iz. milia signti. Ex tribu Aser. iz. milia signati. Ex tribu Neptalim. iz. milia signati. Ex tribu Manasse. iz. milia signati. Ex tribu Leui. iz. milia signti. Ex tribu Symeon. iz. milia signati. Ex tribu Jsachar iz. milia signati. Ex tribu Zabulon. iz milia signti. Ex tribu Joseph. iz. milia signati. Ex tribu Beniamin. iz. milia signati. Post hꝫ vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex oibus gētib⁹ ⁊ tribubus ⁊ linguis ⁊ pplis: stantes ante thronum in pspectu agni amicti stolis albis: ⁊ palme in manib⁹ eorum. Et clamabāt voce magna dicentes: Salus deo nro qui sedet sup throno ⁊ agno. In qua visione ponit Job. numez electoz accipiēdo more scripture numez determinatū. pindeterminato: describendo illū p noia tribuū filioz isrl: p que mystice designāt status illoꝝ q erunt saluandi. Primus ergo status ex tribu iuda: qui interpretatur confessio compebit in iudicio. ⁊ signt cēs pcōres omnesqꝫ peccatrices q post multa scelera ⁊ pcā cōmissa redierūt ad pniam. de quibus xps dixit. Meretrices ⁊ publicani precedent i regno celoꝝ. Secūd⁹ status cōpebit ex tribu Ruben: qui interpretat filius visiōis. ⁊ signat cēs viros doctos ⁊ illuminatos scia qui deum in omnib⁹ magnificauerūt. Tertius stat⁹ cōpebit ex tribu Gad: qui interpretatur accinctus latrunculus. ⁊ signat quosliꝫ bet ꝓiugatos: qui in scō mrimonio cum dei timore ⁊ obediētia viuerūt. Quartus status compebit ex tribu Aser: qui interpretat btūs uel diuitias habens. ⁊ signat omnes sacerdotes diuites q ministri sūt sacramētoꝝ. Quintus stat⁹ cōparebit ex tribu Neptalim: qui interpretat dilatatio mea. ⁊ signat cēs religiosos qui se dilatant nō solū ꝑter deū ad seruanda precepta: ꝫ etiam consilia. Sextus stat⁹ apparebit ex tribu Manasse: q interpretat obliuio. ⁊ signt cēs monachos ⁊ solitarios: q obliti cuiuscunqꝫ cure tpalis: etiā ⁊ actionis spūal⁹ pcontemplatiuā vitā deo placere studuerunt. Septim⁹ status cōpebit ex tribu Symeon: qui interpretat obediētia. ⁊ signat omnes filios qui mortui sunt sub cura parentum quibus in vita fuerunt obedientes. Octau⁹ stat⁹ cōpebit ex tribu Leui: qui interpretat assumptus ⁊ signat cēs ꝓlatos ecclie q assumūtur ad regimē aiarū. Nonus stat⁹ cōpebit ex tribu Jsachar: q interpretat vir mercedis. ⁊ signat mechanicos ⁊ artifices oēs q laborant p mercede. Decimus stat⁹ cōpebit ex tribu Zabulon: qui interpretat ꝓpugnaculuz fortitudinis. ⁊ signat cēs impatores reges principes ⁊ alios qscūqꝫ dños: qui ob rempublicā defendendā augendā tuendāqꝫ habuerunt primatū. Undecim⁹ stat⁹ compebit ex tribu Joseph: qui interpretat augmētū. ⁊ signat cēs bonos mercatoꝝ qui sua industria sollicitudine ⁊ labore ciuitatū bona multiplicāt ⁊ augmētāt.

Duodecimus stat⁹ compebit ex tribu

Beniamin: qui interpretat cõtinentia. ꝛ signat eos cõtinentes qui vitia carnalia mactie sũt detestati. ꝓ quos venit eos martyres confessores ꝛ apli ꝛ pñtabũt se coram altissimo imperatore dño ihu xpo laudãtes ꝛ bñdicentes cum leticia. nomẽ sanctũ eius. ¶ Ex alio vo latere dãnati omnes reassumptis corporibus suis vna cũ diabolis compebũt. ¶ Primi erũt omnes desperati: quor capitanei erunt Cayn qui interfecit fratrem: ꝛ Judas qui vendidit xpm. ¶ Secundi erunt omnes viri docti qui fuerunt sapientes ut facerent mala: bene aũt facẽ nescierunt. Ibi erũt inflati theologi. ibi erunt curiosi ꝛ vani phi. ibi arrogãtes iuriste. ibi ꝓcuratores ꝛ aduocati doloſi. ibi notarij falſi. ibi oratores mendaces: ꝛ adulationibus veritatẽ despicientes. ¶ Tertij erũt omnes vxorati q̃ matrimonij federa violauerũt. ibi erũt qui cõtraxerũt in gradibus prohibitis aut cum ordinibus sacris: aut p̃ continentie vota. ibi erũt mulieres adultere que bonis virorum nutrierũt filios alienos. ¶ Quarti erunt omnes mali sacerdotes qui curã aiarum acceperũt cum essent insufficiẽtes. qui nõ dixerũt officiũ ad q̃ tenebãt. qui celebrarũt in mortali pctõ. qui tenuerũt secrete vl̃ publice concubinas ꝛ sacra pro precio vendiderũt. ¶ Quinti erũt omnes mali religioſi qui nõ seruauerũt regulas suas quas ꝓmiserũt deo obseruare q̃ priores fuerũt in moribꝰ q̃ stipendarij. superbi ꝓsumptuoſi. hypocrite. inuidi. maliuoli iniqui. ꝓsperles. doloſi. detractores. susurrones. bilingues. mẽdaces. sacrilegi excoicati. ꝛ quidã damnabiles hereticí ¶ Sexti erũt eos mali monachi ꝛ solitarij. ocioſi. pigri. comedẽtes bñ. parũ loquentes cũ deo ꝛ mino cũ hoibus. stantes in solitudine ꝓpter gloriã mũdi. pleni fantasijs ꝛ cogitatiõib' etiã ꝛ factis turpissimis ꝛ pre verecundia talia confiteri omittentes. ¶ Septimi erunt oẽs superbi filij q̃ pentibus suis inobediẽtes eos spreuerunt afflixerũtq; ꝛ molesta-

uerunt ꝓtumelijs cõuitijs imꝓperijs ꝛ q̃ñq; verberibus. nec debitã impenderunt reuerẽtiam. ¶ Octaui erũt omnes lupini prelati qui nõ intrauerũt p hostium in ouile neq; vocati fuere a deo: sicut Aaron: ꝑ munere precio arte dolo imꝓportunitate tpaliq; fauore: ꝛ alijs inuebitꝫ modis ecclĩasticos rapuerũt honores: ꝛ bona ecclĩarũ nõ pauplb' q̃rũ sũt. sed ꝓpinq; ꝛ amicis: ꝛ q̃ prius est lenonib' ꝛ meretricib' distribuerũt ꝛc. ¶ Noni erũt eos mali mercatores fraudulenti. falsarij. simulati. piuri. receptores ꝛ vsurarij. ¶ Decimi erũt eos tyranni ꝛ mali dñi qui seipsos verificãtes nõ timuerũt deũ. ꝛ suos subditos grauarũt iuste. ¶ Undecimi erũt eos artiste neq; q̃ suas artes cũ iusticia ꝛ aliorũ dãno exercuerũt. ¶ Duodecimi erũt eos incõstãtes ꝛ luxurioſi ꝛ eos alij pctores q̃ a pte sinistra pñtabũt coram iudice clamãtes ac dicẽtes. Deu ixu cur nati sum⁹ ? ¶ O q̃ amara ẽ dies ista. o miseri nos q̃ trahimur? Ale nob q̃a pgim⁹ ad rigorosũ iudiciũ. ¶ Et ordinabit iudiciũ q̃tũ ad aspectũ. Scõm enim Alex. in. 3. Ric. ꝛ Bon. di. 48. q̃rti li. Boni ꝛ mali visuri sũt iudicẽ viuor ꝛ mortuor. Mali in forma q̃ filij dois ẽ: ꝑ tñ in claritate q̃ iudicabit. nõ i infirmitate q̃ iudicat⁹ ẽ. Fiet eni vtute dina supnãlis: ut videãt formã glioſã corpis xpi ad ãplioꝛẽ illorũ ꝓfusionẽ. qa qlibz eoꝝ tristabit ac cõfudet videdo gliaz eiusq; vxmẽt odit dãnati. n. vxmẽt odiũt deũ nõ ſb rõne q̃ bon⁹ ẽ: ꝑ ſb rõne q̃ eos punit. Cognoscẽt insuper damnati dinitatẽ xpi non per clarã visionẽ: sed p effectus. Boni vo videbunt gloriam corpis xpi cum gaudio ꝛ leticia oculo corpali: ꝛ gliaz aie oculo mẽtali: ꝛ etiã clare videbunt diuinitatẽ. Fietq; adhuc supnaturalis ut ita cum videant ꝛ audiant qui sũt a remoto sicut ꝓpinq. Tũc sicut dic Criso⁹ sup Matth. plangent iudei videtes viuentẽ ꝛ iudicantẽ quẽ q̃si voiez mortuũ existimabant: ꝛ conuincentes se corpe vulnerato scelus suũ negare nõ poterũt

Plangent ⁊ gentiles qui vanis disputationibus decepti phorū irrōnabilem stulticiam putauerūt cē dēū colere crucifixū. Plangent se xp̄iani pctōres: qui magis dilexerūt mundū q̄ xp̄m. Plangent se hereticī q̄ purū hoiem crucifixū dixerunt: cū videant ipsū esse iudicez in quē iudei trāsfixerūt. hec ille. O quāta erit etiā in damnatis afflictio: quātusq̄ meror cū videbūt multitudinē electoꝝ Tunc ut scribit Bap. 3. stabūt iusti in magna constātia aduersus eos qui se angustiauerūt ⁊ q̄ abstulerunt laborez eoꝝ. Videntes turbabūt timore horribili ⁊ mirabunt in subitatione inspate salutis dicentes intra se pniam agētes ⁊ p̄ angustia spūs gementes: hi sūt q̄s aliquādo ha. i derī. ⁊ in si. impio. Nos insen. vitā illoꝝ estimabam⁹ insa. ⁊ fi. illoꝝ sine. ho. Ecce quō cōpu. sunt inē fi. dei. ⁊ inter scōs sors illoꝝ est.

¶ Qualiter accusabūt in die iudicij ⁊ nota fiēt pctā oīum. nec poterit quis defendere se aut excusare. Capl'm. z.

Secundū mysteriū ꝓtemplādum ē iudicio w cak reuelatio. Reuelabunt q̄ppe oīa dānatoꝝ pcc̄ata: tam publica q̄ secreta. Circa quā reuelationē occurrēt tria. Primū dicit accusatio. Secundū testificatio. Tertium arctatio. ¶ Primum accusatio. Stabunt nanq̄ tres accusatores ꝓtra pctōres. Primus erit diabol⁹ qui dicet: Equissime iudex iudica istū esse meū q̄ nolunt cē tuus. Tuus erat p̄ nāz. meus est fact⁹ p̄ suā malicīā. Tibi inobediēs mihi obediens. Judica q̄ istū esse meū meciq̄ damnandū. Cognoscēt enī tūc fatui pctōres: q̄ grauit errauerūt acquiescere diabolicis suasionib⁹ quādo videbunt cēs demones cōtra illos clamantes. ¶ Secund⁹ accusator erit p̄ priuium scelus. Nam ut inqt Ric. in. 4. dis. 43. In iudicio cognoscet q̄libet hō pctā que fecit tā iusti q̄ reprobi. Malieni cognoscēt ut ex illa afflictē ampli⁹ cruciēt. Boni vo q̄a ex cognitōe remissionis ⁊ indulgētie ampli⁹ ꝓsolabūt ⁊ diuinā mīaz collaudabūt. Non solū aūt ipsimet: ⁊ singillatim vnicuiq̄ manifesta erūt oīa bona ⁊ mala. Sed noticia illa ⁊ diuulgatio pctōrū q̄ fecerūt electi: nō generabit eis pnā nec ignominiā nec cōfusionem. q̄nimo cedet ad eoꝝ gloriā. p̄ter pnitentiaz quā fecerunt. Et ⁊ dicit Greg. 4. moral'. Jesus finē qui ait exponens illud ps. Miseri cordias dñi in eternum cantabo. Quō mīas dñi cantat in eternū: qui miserum se ignorat fuisse? Et si miserie trāsacte nō meminit: vnde largitori misericordie laudes reddit? Manifestatio q̄ pctōrū p̄tum ad reprobos nō p̄tum ad iustos erit accusatio. ¶ Certi⁹ accusator erit totus mund⁹. Un Crisos sup Matth. In illa die vltionis nihil est qō rñdeamus: vbi celū ⁊ terra aqua sol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ totus mundus stabūt aduersū nos in testimoniū pctoꝝ nroꝝ ¶ Secundū qō occurret in reuelatione pctōꝝ erit testificatio. Tres enim testes habebit tūc ꝓtra se pctōr. Unū supra se s. dēū. Secundū intra se. s. ꝓsciam. p̄priā Tertiū iuxta se. s. p̄ximū angelum boi ad custodiā reputatū: qui tanq̄ ꝓsci⁹ oīum que homo fecit cōtra eū testimoniū perhibebit. Un Job. zo. Revelabunt celi id est angeli iniq̄tatē eius. ¶ Tertiuz qō occurret i reuelatiē pctōrū erit arctatio. Arcte eni erūt tūc ⁊ stricte vie oīum pctoꝝ q̄s nō poterūt negare: nō excusare: nō appellare: nō fugere: nō impetrare veniā: nō habere refugiū. O q̄ flebilis erit tūc dānatoꝝ ꝓditio. Nō valebūt eis preces: nō clamores: nō gemit⁹: nō parentes. nō amici nō veniq̄ quicq̄ aliud Unde Crisos sup Matth. Nō erit tunc resistendi virtus ꝫ dēū: nec fugiendi facultas ante faciez eius: nec pnie locus nec satisfactionis tempus. Et Greg. in omel. inqt. O q̄ anguste erūt tunc vie reproboꝝ: supi⁹ erit iudex iratus: inferi⁹ horrēdū chaos: a dextris pctā accusantia: a sinistris infinita demonia ad supplicīū trahentia: intus ꝓscientia vrens: foris mundus ardens: miser pctor sic

ꝑplexus q̄ fugiet ⁊ latē erit ipossibile: appere itolerabile. tūc ille. Poterit tūc vnusq̄sq; dicē illud ꝑs. Quo itō a spū tuo ⁊ q̄ a fa.t.f. Si ascē. i ce.t.il.es. si descē. i infer.ades. Si sū. pēn.m.di. ⁊ ba. i extrem. Eteni il.m.t. tēdu.me. ⁊.t.m.te.tu. Qualiter in iudicio xp̄us alloquetur electos blāde atq; benigne. malos vero aspe satis ⁊ dure. ⁊ quō impij sepabūt a iustis Capitulū. 3.

Ertiū mysteriū ꝓtemplandū de iudicio dicit̄ ꝑmiatio. Circa qō adhuc tria videm⁹ attentissime ꝓtēplari. Primū dr electoꝝ allocutio. Secūdū dānatoꝝ ꝓtristatio. Tertiū oiuz sepa⁹. Primū dr electoꝝ allocutio. Loqt̄ nāq; xp̄s electis suis tria suauissima ꝟba. Primū ꝟbū erit dulcis vocationis: qñ facie leta ⁊ vultu hilari ad extrā ptem se vertēs aspiciet suam dulcissimā matrē ⁊ ceteros electos ⁊ scōs poteritq; dicē licz in euāgelio nō ponat. O genetrix mea. o veneranda ⁊ dignissima regina celoꝝ: ecce iā tēp⁹ est ut cūctis ꝟbis⁹ qui fuerūt in mūdo inotescat gl'ia tua. videantq; cēs merita tua. Tu nēpe es illa que humilitate caritate ceteris ꝓtulib⁹ ad tuū vterū me inclinasti. Tu me nouē mēsib⁹ i ventr̄ tui tabernaculo tenuisti. Tu me natū deū hoiem ipsepio adorasti. tu oluisti pannis: ⁊ lacte tuo mellifluo me pauisti. Tu cū lachrymātē me cernebas lachrymabar̄. Cū vigilāte vigilabas: cū patiēte patiebar̄. Tu me i brachijs sepe portasti. ⁊ corde ⁊ ope semp mecū fuisti. Mecū pre dolore cū crucifigebar in cruce crucifigebar̄ i aia Et cū a toto mūdo essem derelictus: tu sola firma in mea fide māsisti. Junxisti volūtatē tuā volūtati mee. Sca humil' ⁊ deuota celestia sp̄ desiderasti. En iam toto mūdo pariter cōgregato: ⁊ ego excelsam gloriā tuā quam tibi dare volui patēter mōstrabo. Postmodū ꝟo aplis referet. Vos discipuli mei filij ⁊ fatres dilecti: qui reliq̄stis oia ꝓpt̄ nomē meū ⁊ paupes ⁊ pegrini p terraꝝ orbē fidelit̄ laborastis: ⁊ tandē patient̄ mortē sustinuistis. Et p⁹ martyrib⁹ dicet. O vos feruētes martyres: q̄ pro meo amore tormēta ⁊ pēnas horribilissimas sustinuistis: ⁊ mori potius q̄ me negare elegistis. Deinde alloquet̄ ꝟgines. O vos ꝟgines mūdi q̄ scām illibatāq; castitatē tātope amastis. Et vos o sancti ꝓfessores: qui corpa vestra arctissima pnia macerastis. O vos cēs sancti religiosi q̄ abnegastis ꝓpriā volūtatē. O veniq; vos q̄ mīe opa ꝓtimis vestr̄ exhibuistis. Esurisi eni ⁊ dedistis mihi māducare. Sitiui ⁊ dedistis mihi bibē. Hospes erā ⁊ collegistis me. Nud⁹ erā ⁊ coopuistis me. Infirm⁹ erā ⁊ visitastis me. Venite ad me vos diligentes Venite ad me fontem oiuz bonoꝝ. Ad me summū gaudiū. Ad me sūmaz pulchritudinē. Ad me sūmū solatiū. Veni o cara genitrix. Venite o cēs electi. O dulce venite. o vox dulcior super mel ⁊ māna. Ecquid facient tūc dānati q̄ nō vocabunt̄. Audiēt tūc xp̄m vocātē electos suos. Persecutient ꝓfecto pcora: clamabūt ⁊ dicent. Ve nobis cur nati sumus? Ve q̄a vocati sūt illi. ⁊ nos nō vocamur. ⁊ nob nihil dicit̄. Quinimo exp̄ctātes sum⁹ audire sniam horribil' dānatiōis. Secūdū ꝟbū suauissimū qō loquet̄ xp̄s electis suis dr̄ bñdictiōis Nā p⁹ vocationē subiūget eis bñdictionē suā: dicetq; ut pie credo ꝑmo matri sue. Bñdicta sis tu: bñdicta sit aia tua: bñdictū sit corp⁹ tuū: bñdicti sint cēs latores tui. Deinde dicet ⁊ ceteris. Benedicti sitis vos cēs electi mei. O q̄ grata erit bñdictio illa o b⁹ illis. O q̄ grauis ipsis dānatis q̄ tūc intelliget q̄m. pfuit bñfacē amare deū ⁊ odire pctm. Tertiū ꝟbū suauissimū qō loquet̄ xp̄s electis suis dicit̄ remuneratiōis. qñ subiūget: Possidete paratū vob regnū a cōstitutione mūdi. Regnū in quo est ois iocūditas: ois plenitudo bonoꝝ: ois suauitas: ois trāquillitas: ois pax: ois cōcordia: ois letitia: ois quies: cēs diuitie. ois satietas: cē veniq; bonū. Nullū incōmodū. nulla tristicia: null⁹ dolor: null⁹ labor: nulla infirmitas: nullū fastidiū

nullus meroꝛ: nulla diſcoꝛdia: nullus
veniꝫ malũ. O pctoꝛes inſenſati. cur
nõ conamini ⁊ vos regnũ illud acq̃rere
cui totus mundus cũ oibus bonis ſuis
cõpari nõ põt ¶ Secundũ ꝓtemplãdũ
dicit dãnatoꝛ ꝓtriſtatio Nã pͦ oia que
ſupdicta ſũt vehemẽt pctoꝛes ꝓtriſta-
bunt ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter expoꝛbationẽ
Acriter nãq; xps expoꝛbrabit illos. d.
illud uel ſimile qõ Criſoͦ ſup Matb.
air. Ego ꝓpter vos homo factꝰ ſũ: alliga
tus ⁊ verſus: ceſus ⁊ crucifixus. Ubi
eſt tantaꝛ iniuriarũ meaꝛ fructꝰ? Ecce
preciũ ſanguis mei quẽ vedi ꝓ redem-
ptõe aiarũ veſtrarũ. Ubi eſt ſeruitꝰ vra
quã mihi ꝓ precio ſanguinis mei vedi-
ſtis? Ego ſup gloriã meam vos habui
cum eẽm vͦ apparẽs homo. ⁊ viliozem
me oibus rebꝰ vris feciſtis. Nam oẽm
rem viliſſimã terre amplius dilexiſtiꝭ
iuſticiã meã ⁊ fidẽ. ℔ Criſo. O ſcelera-
ti ⁊ ingrati pctoꝛes: q̃d mali feci vob?
Quid ꝓ vra ſalute facẽ vebui quod nõ
feci? Ulidete caput meũ ſplẽdidũ. ℔ eſt
illud qõ ꝓ vobis ſpinis fuit coꝛonatũ.
Habui faciẽ meã nũc ſole lucidioꝛẽ: fe-
tidiſſimis ſputis ꝓvob veturpatã. Coꝛ-
pus ℔ gloꝛioſum qõ inſpicitis ꝓ vobis
fuit dure flagellatũ ⁊ in cruce confixũ
Ecce ſigna. aſpicite loca clauoꝝ. aſpici
te manus. aſpicite pedes. aſpicite latus
Inq̃t eni Criſoͦ. Veniet xps i iudicio
nõ ſolũ vulnera: ſ ex pbꝛatiſſimã moꝛ-
tem oſtendẽs. ¶ Zͦ ꝓtriſtabunt pctoꝛes
ꝓpter cõtrariationez. In tantis eni an-
guſtijs ꝓſtituti cẽs ſcõs ꝛios habebũt
¶ Zͦ ꝓtriſtabunt ꝓpter ſentẽtiationez: qñ
audiũt tonitruũ illud grande ⁊ formi-
dabile. vocẽ. ſ. ihu xpi indignãt ipſis
d. Ite maledicti in ignẽ eternũ qui paꝛ
eſt diabolo ⁊ angelis eiꝰ. ¶ Tertiũ ꝓtẽ
plandũ dr oiuz ſepatio. O ſi vellemus
ꝓtemplari qñ ſepabunt iuſti a ꝓfoꝛtio
iuſtoꝝ ⁊ a viſiõe dei: quãta erit illoꝝ la-
mentatio q̃ flebiles voces: prumpem?
certe i lacꝛymas. Ibũt quidẽ ipſi dã-
nati eiulantes ⁊ querelantes in ignem
eternũ. Juſti aũt i vitã eternã: in q̃ regna-
bũt cũ xpo p infinita ſcla ſcloꝝ. Amen.

¶ Feria q̃nta ſecũde ebdomade i qua-
dageſima. de neceſſitate ſanctiſſime cõ
feſſionis. contra eos qui dicunt ſuper-
fluum eſſe aut inane confiteri peccata
ſua ſacerdoti. Sermo. xi.

Accedentes diſcipuli eius rogabant
eum. d. Dimitte illã: qa
clamat poſt nos Matb.
xv. c. ⁊ i euãgelio hodier-
no. Ordinauit chriſtus
ſacerdotes ſuos mediatoꝛes foꝛe futu-
ros inter ipſum ⁊ pctoꝛes pnitentes:
voluitq; ut abſolutiõis bñficiũ ipſi ſa-
cerdotes ꝓ ꝓfeſſionẽ ſacramẽtalẽ largi
renẽ. Qõ myſtice inuit in euãgelica le-
ctione in qua narrat quẽadmodũ apli
ꝓ quos ſignificant ſacerdotes ſupplica
bunt xpo. ꝓ Chanaee filia: ſanitatẽ po-
ſtulante. ꝓ qua peccatrix aia notat.
Uñ ꝙ apud nõnullos curioſos extat
opinio quedã falſa: qua aſſerũt nõ foꝛe
opportunũ imo ſupfluũ ⁊ inane ſacerdo-
tibus cõfiteri pctã. Idcirco in pñti ſer-
mone de neceſſitate cõfeſſionis tractare
curabim?: quã neceſſariam eſſe cunctis
pnitentibus oſtendem? triplici rõne.
Prima ratio, ꝓpter doctoꝝ ⁊ ſcripturaꝝ
teſtificationem.
Secũda, ꝓpter xpi inſtitutionem.
Tertia, ꝓpter eccleſie preceptionem.
¶ Qꝛ ꝓ dicta ſcoꝛũ doctoꝝ ꝓbari poteſt
qualiter ꝓfeſſio pctoꝝ ſit pnitentibꝰ ad
ſalutem neceſſaria. Caplm. i.

Prima rõ qua oſtendit q̃ cõfeſ-
ſio ſit neceſſaria ad ſalutem eſt
ꝓpter doctoꝝ ⁊ ſcripturarum
teſtificationẽ. Et ante q̃ inducãt teſti-
monia. ꝑmittenda ẽ de ꝓfeſſione diſtin-
ctio quedã quã ponit Alex. in. 4. volu-
mine ſũme. ⁊ Tho. xi. q. 3. q̃ dicit q̃
triplex ẽ cõfeſſio ¶ pͦ coꝛũ q̃ ſũt fidei. ⁊
iſta eſt ꝓprius actus fidei de q̃ Paulus
Ro. x. ait. Ore aũt ꝓfeſſio fit ad ſalutẽ.

Quæ est pfessio grārū actionis siue laudis. et est actus latrie: qa ordinat ad honorē deo exhibendū. de q̄ dauid in ps. Cōfitemi dño qm̄ bon⁹. Vnde ē cōfessio sacr̄alis q̄ fit sacerdoti. Et de hac Ray. ait. in sūma. de pe. Cōfessio ē coram sacerdote legittima, ꝓriorū pcatorū declaratio. Et de hac sci dicūt. q̄ loco et tpe expediat ad salutē. Vñ de pe. di. i. c. non pōt. inducit Ambro⁹ li. de padiso sic loquens. Nō potest q̄sq̄ iustificari a pcatō nisi pcatis fuerit ante confessus. Et idem Ambro⁹ in sermone quadragesime inq̄t. Ecce nūc temp⁹ acceptabile in quo confessio a morte animam liberat. Cōfessio padisū apit. Cōfessio spem saluandi tribuit. Vñ scriptura dicit. Dic tu iniq̄tates tuas: ut iustificeris. Item Job. os aureū. i. c. pfecta. In corde cōtritio. in ore pfessio. in ope tota humilitas: hec ē fructifera pnia. Et idē de pe. di. i. c. nō pōt. Non pōt quisq̄ grām vite celestis accipe: nisi purgat⁹ fuerit ab oi sorde pcti p pnie pfessionē. Et Aug⁹ li. de pnia. Agite pniam qualis agit ī ecclesia ut oret p vobis ecclia. Nemo sibi blādiatur et dicat: Occulte ago apud deū ago. Nouit deus qui mihi ignoscit q̄ in corde ago. Ergo sine cā dictus est: Que solueritis i tra erūt soluta et i celo Ergo sine cā claues date sūt ecclie dei? q̄si dicat. nō. Et idē i eodē li. Que pnitet oīo penitere at. volore lachrymis oīdat. presentet vitā suā deo p sacerdotē. ꝓueniat iudiciū dei p pfessionē. Et Aug⁹ in li. de pnia. Cōfessio ē sal⁹ aiarū. dissipatrix vitiorum. oppugnatrix demonū Quid plā? Obstruit os iferni et portas apit padisi. Et de pe. dis. i. c. Multiplex mia dei. Leo papa inq̄t. Mediator dei et hoīz ihs ihs: hāc ꝓpositus eccle tradidit ptātē: ut pfitētib⁹ pnie satisfactionē darent: et eadē salubri satisfactiōe purgatos: ad colonē sacramētor⁹ p ianuā reconciliatōis admitterēt. Et idē in sermonib⁹ Nō remanet in iudicio condēnandū qō fuerit pfessione purgatū. Ex q̄bus colligit q̄ penitentes ad pfessionē sunt obligati. Sed cōtra posset quis arguere. Primo quia nullus tenet manifestare inhonesta corporis sui. q̄ multo minus nec anime. Secūdo quia ut dicit Ambrosius sup Lucam. Petrus voluit et fleuit: qa erranit ut homo. Non inuenio quid dixerit: scio q̄ fleuerit. Lachrymas lego: satisfactionem non lego. Et Crisō⁹ ait. Lachryme lauāt delictum quod voce pudor est confiteri. Tertio arguit. quia si esset necessariū homines confiteri sacerdoti. hoc nō videretur esse nisi ad taxandam emendā peccati. Sed homo potest sufficiēter taxare emendam pro peccato suo. q̄ videt q̄ confessio nō sit necessaria. Q̄ndet ad hec Ric. in. 4. di. 17. dicēs ad pmū. Que inhonesta corpis expedit aliquādo manifestare medico ad sanitatē pscquēdā iuxta illud Boetij. Si opa medicantis expectas oportet ut vulnꝰ detegas. Sic etiā inhonesta aīe manifestāda sunt sacerdoti tāq̄ medico spirituali. Ad secundū sic dicit Ric. q̄ multa facta sūt que scripta non sunt. Et qñ dicit q̄ lachryme lauāt delictū. excluditur pfessio publica: non aūt secreta que cum ipsis lachrymis intelligit. Ad tertiū istius argumentū. d. Ric. q̄ ille qui est nimis familiaris vni pti. iudex nō debet esse in illa causa. ut notat ex de officio et potestate iudicū dele. c. insinuāte. Quia dicit glo. ibidē Familiaritatis affectio frātē impedire solet. Sed autē nimis familiaris est carni sue. et ideo non est rationabile q̄ sit iudex in illa cā in qua agendū ē de punitione carnis sue: q̄uis illa punitio sit ad aīe correctionē. Multi insuper si seipsos iudicare deberēt: de grauissimis peccatis sibi pscientiā nō facerēt: reprimerēq̄ vsurarū q̄ vsuras nō pdenarēt: raptores et fures qui restitutionē non approbarent: adulteri et fornicatores q̄ luxuriam excusarēt. et bui⁹modi. Quare oportune prouisum est: ut in foro pscientie. aliis. scilicet sacerdotes de peccatis nostris quando illa pfitemur debeant iudicare.

Q̃ cõfessio ẽ ꝛe necessitate salutis eo ꝙ tpe legis gratie fuit instituta a dño ihu xpo. ⁊ quõ intelligit ꝙ sit ꝛe iure naturе. ⁊ q̃liꝛ in lege scripta fuit figurata.

Secunda rõ qua Capkm. z. ondit ꝙ cõfessio sacramẽtal sit ad salutẽ neccia. est ꝓpter xp̃i institutionẽ. Instituta quippe fuit ꝓfessio in lege gr̃e a dño ihu xpo ſm Hie. vbi ſ. implicite ⁊ explicite. Implicite in figura cũ dixit leprosо mũdato. Matth. 8. Vade ⁊ ostende te sacerdoti. Et etiã explicite sine figura. in hoc ꝙ nõ tm̃ potestatem iudicãdi i foro exteriori ꝛedit discipulis accipiendã ab alijs mediãte Petro: cui eam promisit ante passionẽ cuz sibi dixit illud qõ scriptũ ẽ Matth. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝz. Et ꝛedit pⁿ resurrectionẽ cum dixit Joh. 21. Pasce oues meas: Sed etiam ꝛedit eis ptãtem iudicandi in foro ꝓscie: nõ tm̃ aplis quoꝝ sũt ep̃i succesſoꝛes: sed etiã alijs discipulis quoꝝ sũt succesſoꝛes inferioꝛes sacerdotes. Et illã ptãtẽ oibus imediate ꝛedit p seipsũ. cuz pⁿ resurrectionẽ suã dixit eis: Quoꝝ ꝛemiseritis pctã remittunt eis. Quib⁹ autẽ dat ptãs iudicãdi ꝛe aliqua cã. dat eis ptãs cognoscendi ꝛe illa. Null⁹ enĩ pot iudicare ⁊ esse bonus iudex ꝛe bis que ignorat. Sacerdos aũt non pot cognoscẽ sufficienꝫ facta pctoꝝ ꝓscie: nisi pctoꝝ ei ꝓfessione ꝓsciaz aperiat. Alex. aũt in 4. sũme dicit ꝙ duo sunt in confessione Unũ formale ⁊ cõpletiuũ. ⁊ hoc est absolutio uel potestas absoluendi uel medicandi. Et hoc dñs instituit qui ptãtẽ clauiũ ꝓcessit. Et ꝓnes ꝫ residet ꝑtus Aliud aũt ẽ materiale. ⁊ ꝫ ẽ ꝛetectio pctoꝝ cati siue morbi. Et hoc dñs nõ instituit ꝫ insinu aut. q̃a sufficit egroto exponere medicũ ⁊ medicinã. Vñ Aug⁹ li. p. de pnia. ⁊ ponit ꝺ ꝛ. di. i. Quẽ pnitet. Lazarũ ait ꝛe monumẽto iam resuscitatũ obtulit discipulis soluendũ xp̃s p hoc ostendẽs ptãtez soluendi sacerdotibus fuisse concessam. Et ꝫ queri pot. vtrũ ꝓfessio instituta fuerit in lege nature ⁊ in lege scripture sicut in lege gratie. Et ꝛe lege nature dicere possum⁹ ſm Bon. in. 4. dis. 17. ꝙ dupliciter sũt aliqua ꝛe dictamine iuris nãe. s. aut in gnãli. aut in speciali. In spãli ut honorare pentes In gnãli ꝺo dictat nã ea que supaddit lex euangelica. Intelligendũ ẽ g̃ ꝙ est confessio ꝛe peccato mentalis ⁊ vocalis Mẽtalis ꝓfessio ẽ recognitio peccati ⁊ offense dei. ⁊ hoc ẽ ꝛe dictamine nature in spãli: ſm ꝙ cognitio offense est ꝛe dictamine nature. Cognitio autẽ offense humane ẽ ꝛe dictamie nãe p se ſm ꝙ ẽ rõnalis. Dz cognitio diuine offense ẽ ꝛe dictamine nãe adiute aliquo mõ per fidem. Quõ autẽ scit homo se offendisse deũ quẽ nõ videt: nisi p aliquẽ radium fidei ꝫ cognoscat? Cũ g̃ deũ cognoscit homo se p preuaricationez inhonorare: natura dictat ꝙ ab ipso mĩa ẽ humiliẽ ꝓtenda. Et ꝫ nũq̃ est nisi recognoscat culpa. Vocalis ꝺo cõfessio est duplex ſ. que fit ꝛe ꝺo. ⁊ que fit hoi. Vocaliẽ confiteri ꝛe dictat nã nõ simpliciter ꝫ i casu utputa q̃n ꝛe⁹ exigit. sic exegit ab Adã ⁊ Cayn. ꝛe qb⁹ scribit sic ꝺ pe. di. i. ſ. ꝛemq;, ꝓpe. c. voluissent. Deniq; ut pspicue appareat neminẽ sine cõfessione a pctõ mundari. ab ipsi⁹ humani generis prin cipio sumam⁹ exordiuz. Peccati transgressiõis ꝓmi parentes corrupti a dño sũt requisiti ꝛe culpa: ut pctm̃ qõ transgrediendo cõmiserãt ꝓfitendo ꝛelerent. Serpens aũt ꝛe culpa req̃situs non est q̃a p cõfessionẽ nõ reuocabat ad ꝛeniã Cayn quoq; cũ ꝓme ꝓuaricationi fratricidium addidisset: similiter a dño ꝛe culpa est req̃situs cum ei dicit. Ubi est Abel frater tuus? Sed q̃a supb⁹ capiti suo pctm̃ suũ ꝓfiteri noluit: potius mẽdaciter negando dñm suum fallere conatus est. ꝺ. Hunq̃d custos fratris mei sum ego? indign⁹ ꝛenia iudicat⁹ ẽ. Vñ i ꝛespationis profundũ mersus est dum ait. Maioꝝ est iniqtas mea q̃ ut ꝛeniã merear. ⁊ vagus ⁊ pfugus exiit a facie dei. significãs eos qui pctm̃ suũ ꝓfiteri dissimulãt: respectu diuine miseratiõis

indignos haberi. hec ibi. Localiter vero cōfiteri voi nō dicat nā nisi i gnāli. Dicat enī oibus modis recōciliari oportē deo quib⁹ ipse statuit. Jō natura dictat q̄ si deus arbitrum ꝓstitueret inter se & petōrē: q̄ ipsi eēt culpa reuelāda. & ita dictat i gnāli. De lege aūt scripture dic̄ Boñ. q̄ duo p̄cipaliter sūt in ꝓfessiōe ꝓpter que oportuit & cōuenīēs fuit ꝓfessionē institui. Primū ē ꝓpē declarationem peti & manifestatiōz. & ille ē finis ꝓfessionis in se. Secund⁹ finis est ꝓpter recōciliationē faciendā deo & ei⁹ eccl'ie. Primo q̄ fit ꝓpter peti detestationē. Peccator enī dum mala agit odit lucē. & iō in reuersione ad iusticiā oportet redargui infructuosa opa tenebraꝝ. Que āt arguunt a lumine manifestanť. Ď aūt ē p ꝓfessionē. Et ideo debuit in ea lege instituī cōfessio in qua ē manifestatio veritatis. In qua verbū caro factū est: ut itelligibile fieret sensibile & manifestū. hec quidē est lex gratie. Ideo ꝑtum ad p̄mū finē sibi cōpetit cōfessiōis institutio Alius finis ē ad reconciliationē faciendā humano arbitrio mediāte. Ideo fit voi ut homo sit iudex & arbiter inter petōrem & deum. Arbiter autē talis oz esse: q̄ possit apponere manū in vtrunq; Talis āt nō potuit eē quousq; deꝰ factꝰ est homo. Et tunc homo verificat⁹ datus est nobis mediator & arbiter ꝙs: q̄ potuit arguere & manū ponere in vtrūq;. Hic reliquit in eccl'ia successores quos arbitros cōstituit & rectores eccl'ie: q̄b⁹ cōmisit auctoritatē recōciliādi. Et q̄m hec auctoritas p̄ fuit in xpo & in nullo potuit esse añ⁹ veniret. iō tm̄ in lege noua debuit institui ꝓfessio. Cōfessio ergo p ut sacramentū nō fuit in lege scripta nisi in figura. precessit aūt in ď q̄ sacerdotib⁹ data erat ptās & auctoritas discernendi inē lepā & nō lepā: sanctū & ꝓphanū. Sed hec quidē erant corpalia & non spiritualia.

Ex voies obligant̄ de necessitate confiteri: nō solū ꝓpter p̄mā institutionez ď etiā ꝓpter p̄ceptū eccl'ie a quo null⁹ excipit̄: nisi q̄ eēt absq; petō. Capitm. 3.

Tertia rō qua ondit̄ q̄ confessio sit necessaria ad salutē est ꝓpter eccl'ie p̄ceptionē. Precepit nāq; eccl'ia ut voies ꝓfiterent̄. m. c. ois. extra de pe. & re. vbi dicit̄. Omnis vtriusq; sexus fidelis postq̄ ad ānos discretiōis puenerit: oia sua solus petā saltē semel in āno fideliter cōfiteat̄ ꝓprio sacerdoti & iniunctā sibi pniam studeat p virib⁹ adimplere. Propter que ꝓba. d. Boñ. q̄ cēs sive voi sive mali obligant̄ ad confessionē saltē semel in āno. Teneri quidē ad cōfessionē est dupliciter. Vel ex institutione p̄ma: q̄a instituta est sub precepto ut patuit. Vel institutiōe sup̄addita que est a generali cōcilio in. c. p̄. alt'. ois. Rone mandati p̄me institutionis q̄m instituta est directe p̄ mortale petm̄: tenebāt cēs qui p⁹ baptismū peccauerūt mortalit̄. Rone vo secūde institutionis tenent̄ omnes saltē ad semel i anno. Rō autē hui⁹ institutiōis triplex est. Prima est vtis indigentia. Omnes enī peccauerūt & cēs egent grā dei. ideo quilibet debet deū glorificare cōfitendo se petōrē. Qui enī petōrē se ꝓfitet̄: deū glorificat: ostendēs se deū offendisse. & eius mīa se indigere. Secunda ratio fuit sacre coionis reuerētia: q̄a omnes tenent̄ in pasca coicare tā pfecti q̄ imperfecti. Et tūc q̄a agnus paschalis manducand⁹ est cum solennitate. ut mundi essent manducātes & digni: oportuit p̄mitti remediū purgationis & ꝓphanōis & hoc ē in peti cōfessiōe. Tertia rō fuit discretio gregis dñici: ne lupi absconderent̄ in grege q̄ manducarēt agnos. Ideo institutū est ut vultus ꝓsciarum suarū sacerdotibus ostēderēt: & ne hereticī innocētiā palliarēt. & sub pelle innocētie se absconderēt. Alī si q̄s nullū haberet petm̄ mortale: cōfiteri debet venialia: nō q̄ homo obligek illa ꝓfiteri de se ut declarabit̄ inferi⁹ ꝓpter vinculum peti. ď ꝓpter obligationē p̄cepti. Si aūt aliquis diceret q̄ nō haberet remorsuz peti venialis. Dicit Boñ. q̄ impossibile

ē ꝑm statū viatorꝫ ut aliqs vnū dicē uel
septimanā trāseat sine remorsu venial': tū
q̄ totū annū trāseat illud magis est
impossibile ut vix credat q̄ fuerit ꝺ vo-
tū in aliquo nisi in xp̄o ⁊ eius matre.
Et ideo vnusq̄sq; uel habet ꝓsciam ve
venialiꝫ uel vult habē. ⁊ ois hō petē
vult: Dimitte nobis debita nostra. Vix
eni est homo in vita ista sine veniali: tū
ꝓpter ignorātiā: qa in multis venialiē
peccamus ⁊ ignoramus ⁊ nō cōsidera-
mus: tū ꝓpter aduertentiā. qm venialia
ista magne sunt aduertentie. Et nō q̄ tū
cunq; aliqs sit ꝓfect⁹ vult recognoscē
⁊ ope ꝓfiteri se petōrez. Si tamen quis
repiret q̄ nō habet venialia petā ꝓpē su-
pabundantē gratiā: talis non tenet ad
illud mandatū: qa solis petōrib⁹ ⁊ via-
toribus datū est. ipse ꝯo iam habitat i
celis qui venialiē nō peccauit. ℟ Boñ.
Addit bis ℣ ic. q̄ regulariter oēs tam
fideles q̄ infideles tenent ad ꝓfessionez
faciendā sacerdoti xp̄iano: inq̄tū istud
p̄ceptū est p̄ceptū dei q̄ ptātē hz vni-
uersaliter sup oēs: ⁊ p̄ceptū vniuer-
saliter dedit. Si aūt nō cēt p̄ceptū nisi
ab eccl'ia: ad eius obseruationē non te-
nerēt nisi illi q̄ sacrm baptismi suscep-
runt. Quia vicarius xp̄i nō fuit cōcessa
directe ptās sup illos q̄ sacrm baptismi
nō suscepерūt: quod ē tanua q̄ intratur
in ecclesiā militantē. Et tāte obligatio-
nis ē p̄ceptū de ꝓfessione ut si q̄s nō pōt
loqui: confiteri debeat nutu uł signo eo
modo quo pōt. ꝓut notat. z6. q. 6. c. qui
recedūt. Istud etiā p̄ceptū cū sit euā-
gelicū q̄ tū ad institutionē: q̄tum uero
ad circūstantiā sit de iure positiuo: pōt a
papa dispensari q̄ tū ad circūstātiā. Ex
q̄ aliquis nullo mō teneat ꝓfiteri: papa
nō pōt: qa nō pōt dispensare ꝓtra euan-
gelū. Unde Urban⁹ papa. z5. q. i. c. sunt
quidā. ait. Sūt quidā dicētes romano
pontifici sp licuisse nouas condere le-
ges: qđ ⁊ nos nō solū nō negam⁹: ꝺ etiā
valde affirmam⁹. Scīēdū ꝯo sūmope ē
q̄si ⁊ ide nouas leges cōdere pōt: vnde
euāgeliste aliq̄d nequaq̄ dixerint. Ubi
ꝯo apte dñs uel eius apli ⁊ eos sequē-
tes sc: pres similiter aliq̄d diffinierunt:
ubi nō nouā legē romanⁱ pontifex dare:
sed potius qđ dicatū ē: vsq; ad aiam ⁊
sanguinē ꝓfirmare debet. Si eni qđ do-
cuerunt apli ⁊ ꝓphē destruē: qđ absit ni-
teret. nō sniam dare: ꝺ magis errare cō
uincer. ꝺc ille. Jō vsq; nūc i hoc p̄ce-
pto nō ē dispensatū: nec q̄tū ad institu-
tionē: nec q̄tū ad circūstātiā. Ego aūt
dico q̄ i hoc p̄cepto: licz male: tū aliqs
dispēsauit. Nā vidim⁹ plerosq; stetisse p
x. xx. aut. xxx. ānos sine ꝓfessiōe. Et qs
dispēsauit cū istis? Nō dē. nō āgel⁹. nō
papa. nō legat⁹ a latē. nō epūs. nō sacer-
dos: nec q̄sq̄ alius clericⁱ. Sed qs fuit
ille dispēsator? Ipse deāt ipsi. Dic inquā
mihi o infelix xp̄iane q̄ p tot ānos sine
ꝓfessiōe stetisti. Quare nō es cōfessus?
qs dispēsauit tecū? Et stans dicet. Ego
nō ꝓfiteor ꝓpē luxuriā. Alē dicet. Ego
ꝓpter auaritiā. Alter ꝓpter discordiā.
Ergo cū bis ⁊ filiab⁹ dispēsat diabolus.
Cū luxuriosis diabol⁹ luxurie. cū aua-
ris diabolus auaricie. cū odiosis diabo
lus rixaꝝ ⁊ discordie. O iniqua cōditio
malorū xp̄ianoꝝ. o ptinacia dānabili⁹
sima. o venenata synagoga inferni. Cur
tam diu o fatui vestrā salutē negligitⁱ?
Expgiscimi igit ⁊ ꝓfitemi petā vra: ut
p ꝓfessionem in pñti efficiami digni dei
gra: ⁊ in futuro eterna gloria. Amen.

¶ Feria sexta secūde ebdomade i q̄dra-
gesima. de ꝓfessiē sc̄issima. Sermo. z8

Respondit

ei languidⁱ. Dñe ho-
minē nō habeo ut cū
turbata fuerit aqua
mittat me in piscinā.
Joh. 5. ⁊ in euāgelio
hodierno. Egebat adhuc auxilio hoīs
ut ponēt i piscinā infirm⁹ ⁊ lāguidⁱ q̄ si
ibi descēdisset. nō hoīs: ꝺ dei ꝑtute sani-
tatē fuisset ꝓsecutus. Alt mystice inuaf
q̄ hz de⁹ cā sit efficiēs petōꝝ nr̄oꝝ sani-
tatⁱ: tū oportunū ē ad eā assequendā

ministeriū sacerdotū. Ipsi equidem ex auctoritate sibi cōcessa pcōres pnitētes p absolutionē adiuuāt ut saluentur. Quā aūt in pcedenti sermōe multa diximus, ꝓpter que nōnulli sua pcā ꝓfiteri dispsuerūt: ut etiā feruenti⁹ animent ad suū, ꝓpositū exequendū. idcirco hodierna die adhuc de cōfessione erimus dicturi: De qua tria mysteria, ꝓponem⁹ contemplanda. videlicz.

Primū dicit tpalitas.

Secundū qualitas.

Tertium integritas.

Qualiter excusant aliqui si nō confiteant semel in anno. et an p⁹ pctm necessarium sit cōfiteri. Capm. j.

Primū mysteriū declarandū de ꝓfessione dicit tpalitas: in quo videre debemus qm sit ꝓfitēdū. Circa hoc aūt triplex tēpus subdistinguemus. Primū dicit temp⁹ assignatū. Secundū festinatū. Tertiū dilatatū.

Primū temp⁹ dicit assignatū. de quo fit mentio in. c. omnis. de pe. et re. quādo dicit. semel in anno. Ex quo colligitur q de iure cōi saltem semel in anno oēs homines confiteri tenentur. Notādū tamē q ab ūltius pcepti obligatione aliqui excusant: aut ꝓpter infatuationem: aut ꝓpter locutionem: aut propter sacerdotis priuationem. Primi excusantur ꝓpter infatuationē: cum eēnt fatui aut mente capti: qui in eo statu nō possunt mereri nec demereri. Sed sūt in eo statu siue dānationis siue saluatiōis: in quo reperti sūt quādo pdiderūt sensū. ut dē extra de baptismo et eius effectu. c. maiores. in fine. Obligantur tamen tales ad cōfessionē qm habent lucida intualla. Secūdi excusantur ꝓpter locutiones: quia sūt muti: aut ignorāt idioma patrie in qua morant. tales confiteant eo modo quo pūt. s. p signa aut per interpretem si potest inueniri. et tūc interpres et sacerdos pro vna persona computantur. Tamen dicit Ric. in. 4. dis. 17. et videt aliquibus. q confiteri p interpretem non est constitutus iure diuino nec positiuo. et cum confiteri sit multus difficile nō videt tutū plus artare confessionem q̄ artet ꝓprius diuinū uel positiuū. Ite enī dicit ꝓ. pnultz. et dis. 4. c. veniaz. Qui nimis emungit elicit sanguinem. Tertij propter priuationem seu absentiā sacerdotis excusant: quem tamen velent pnitentes diligenter requirē. ut dicit magister i. 4. di. 17. c. nūc prius. Et illud dictū magistri videlicz Si defuerit sacerdos, primo uel socio facienda est cōfessio: exponendum est de congruitate: nō de necessitate fm Ric. Utrum ꝓ̄o absente sacerdote pnitens debet ei p litteras confiteri. Dic Ric. q non. quia hoc nō inuenit institutuz. Et qa imminerer periculū ne eēt defectus in examinatione pcōrū: quā facere debet sacerdos ut possit salubria ꝓbere remedia. et ne reuelarent pcā alicuius. Litere enim facilius possunt perdi. et p nūcium maliciose apiri: aut p nuncij ignorantiā tradi illis quib⁹ nō mittunt: qui eas aperirent. et etiā qa alias malicioſus sacerdos posset contra pnitentez agere ostendendo scripturā suam. Secūdū tempus circa confessionē dicit festinatū. Pro quo dubitari solet. an peccator statim teneat confiteri habita opportunitate sacerdotis. Et circa hoc sunt varie opiniones. Prima est Innocētij sup. c. omnis. de pe. et re. et Archidiaconi sup. c. ille rex. de pe. di. 3. qui videntur dicere q omnis qui cecidit in peccatum mortale: tenet q̄ citius poterit ex debito necessitatis cōfiteri. Idem dicit Hosti. in summa sua. li. 5. titulo. de pe. et re. ꝙ. qui ꝓfitentē. Cui opiniōi quidam interpretes dicunt q. c. omnis. non subuenit negligentibus ut nō obligentur ad cōfessionem nisi semel in anno: sed potius punit negligentiam illoruz qui sic saltē nō ꝓfitentur. Ratio autem est. quia qui cunq; sit aliq̄ preceptū absq; determinatione temporis debet impleri q̄ citi⁹ cōmode fieri potest. Cuz g̃ nō obligetur ad ꝓfessionē post pctm mortale ex precepto diuino. g̃ q̄ citius cōfiteri tenetur.

Zo addunt rōnē aliā. qa cōs verent vitare piculū. ℔ differre ꝓfessionē est cē in piculo. ⁊ nō vitaf piculū, ꝓpter impedimenta que ꝑt euenire. ⁊ qa differre ꝓfiteri facit voiem obliuisci pctōr suor qō ꝓt cē nociuū. ¶ Secūda est opinio Ric. qui. iiii. di. q̄rti li. d. q̄ pctōr nō tenef ꝓfiteri statiz habita opportunitate preter q̄ in aliquibus casibus ꝓpter rōne sacri. qñ. s. aliquis vult celebrare seu coicare. ¶ Secūd⁹ est rōne piculi qñ aliquis eēt in ex̄mo piculo mortis uel ꝓpter egritudinē uel aliā cām. ¶ Tert⁹ est rōne ꝓscie qñ aliquis haberet ꝓsciaz dictante sibi q̄ statim teneaf. ¶ Quart⁹ est rōne dubij qñ quis verisimiliē dubitaret illo anno se non posse plus habere copiā sacerdotis. ¶ Quint⁹ casus ē rōne statuti: q̄ ꝓpetit religiosis. ¶ Pi enī rōne statutor suor ⁊ sui status teneē ꝓfiteri frequent⁹ q̄ statuat ꝓcliū gnāle. Nec tñ, ꝓpter h̄ sequif q̄ stati teneanē ꝓfiteri hita opportunitate sacerdotis, nisi adsit dies: quo fm statū religionis sue confiteri tenenē. Nec aūt pctōr regulariē non teneatur statim cōfiteri pz. qa ad h̄ non obligaf ex iure nature. qa ꝓfiteri sacerdoti nō ē ō iure nature absolute. nec ad hoc obligaf diuina lege: qa si xp̄s confiteri sacerdoti precepit implicite nō statim tñ p̄cepit h̄ fieri. nec ad hoc obligaf iure positiuo: ℔ tñ semel in anno. ¶ Certa ē opinio dñi Boñ. iii. dis. q̄rti. q̄ ait q̄ re cōfessiōe ē loqui duplicit. uel q̄tū ad ꝓpositū interius. uel q̄tū ad verbū exterius. Si q̄tū ad ꝓpositū interi⁹. sic conter cōceditur q̄ pctōr teneē ꝓponere confiteri: qñ ⁊ conteri. Ad h̄ aūt tenetur quādo recogitat culpā cōmissam ⁊ dei offensam. uel qñ temp⁹ se offert in quo recogitare vebet. sicut i hora mortis uel piculo uel aliquo alio simili. Si āt loqua ssiō q̄tū ad actū dico q̄ opportunitas loci tpis ⁊ sacerdotis potest se ad pasca offerre: aut ita q̄ timeē ne vnq̄ se offerat: sicut est in his qui grauiē infirmāf. ⁊ tales teneneē absq̄ dubitatiōe ad ꝓfessiōez: aut ita q̄ maior opportunitas expectaē uel q̄tū ad tempus: uel q̄tuz ad sacerdotē. ⁊ sic pōt sine aliquo pctō differri. Quia ꝑ tēp⁹ q̄dragesimale ē tēp⁹ pnie ⁊ aptū ad deuotionē: pōt laici temp⁹ illud rōnabiliter expectare: nec peccār: dū tamē ꝓponāt firmiē confiteri. hec Boñ. Alex. aūt in. 4. non de necessitate sed quadā ꝓpriitate laudat illos qui statim ⁊ sepius confitenē cum possunt. Asserit enī cōfessionem illā ad nouem vtilitates valere. ¶ Prima ē pcti cognitio. Secunda satisfactio. Tertia mētis securatio. Quarta pene diminutio. Quinta incessor̄ multiplicatio. Sexta gratie augmentatio. Septima culpe remissio. Octaua pctōr̄ euitatio. Nona dei glorificatio. ¶ Prima vtilitas dicif pcti cognitio. Nā sacerdos teneē ꝓsitentē instruere: eiq̄ ostendere q̄ tum potest pctōr̄ qualitatē: qñ. s. aliqd peccatum mortale est: aut veniale. Et sic ē ex pñti qui sepius ꝓfiteē clari⁹ sua pctā cognoscit. ¶ Secūda vtilitas ē satisfactio. Verecundia nanq̄ cum qua quis peccata ꝓfiteē sacerdoti est quasi palliū preciosū pctōr̄ coopiens. Vñ Aug⁹ li. de pnia. ⁊ pōiē de pe. dis. i. c. quē penitet ait. Qui p̄ vos peccastis p̄ vos erubescatis. Erubescētia enī ipsa partē habz remissiōis. Et iterū ibi. Dignus est inquit misericordia qui spirituali labore q̄rit gratiam. Laborat cui mens patiendo erubescentiā. Et qñ verecūdia magna est pena: qui erubescit, p̄ xp̄o sit dignus venia. ¶ Tertia vtilitas ē mentis securatio. Valet cōfessio ad quādā mentis securitatē ex cogitatione venie accepte. Vnde psal. In voce exultationis ⁊ cōfessionis son⁹ epulantis. ¶ Quarta vtilitas ē pene diminutio. Nam sacerdos ex vi clauiū pōt aliquid pene debite relaxare: licz nō omnē penā. ¶ Quinta vtilitas est intercessor̄ multiplicatio. Tenenē nāq̄ sacerdotes orare p̄ eis q̄ sibi ꝓsitenē. ¶ Sexta vtilitas est gratie augmentatio. Sepe enī i cōfessiōe deuota dñs augmentat gratiā collatā in contritione. ¶ Septima vtilitas est culpe

remissio. Quandoq; enī nō cōteriē homo ante cōfessionē: ⁊ cōfitendo pctā sit cōtritus ⁊ remittunē ei. Octaua vtilitas est pctōrum euitatio. Propter frequentē enī ꝓfessionē melius euitantur pctā. Nona vtilitas est rei glorificatio. quia quotienscūq; ds sua pctā i spēme cōfitentē. rēum clementissimū ⁊ misericordē glorificat. Quare laudabile est ut qui frequentē peccāt. nō tm̄ semel i anno: ꝫ frequēter etiā cōfiteanē. Tertiū temp⁹ qđ notat in cōfessione dicitur terminatū. In quo videndū est. qua etate terminate obligat quis ad confessionē. Et ad hoc dixerūt aliqui. q; in etate .7. ānorū. quia in glo. in. c. ois. sup ꝫbo. discretiōis. dr. Anni discretionis dicunē cuꝫ quis est boli capax. ḋa tunc pōt peccare. Et idem habē. C. si aduersus delictū. l. i. Et. C. si minor se maiorem dixerit. l. ꝫ. Et glo. sup verbo. grandiusculis. eē de delictis puerorū. c. pueris grandiusculis. dicit. i. boli capacib⁹ videlicꝫ. 7. annorū. Tales enī mentiri ⁊ vrū dicere ⁊ fateri ⁊ negare pñt. ut dic̄ Aug⁹ in epla ad Renatū ep̄m. ut habē in glo. sup. c. puuli. de cōse. di. 4. Hosti. ꝫo in sūma sua. li. ꝫ. de pe. ⁊ re. Boli inquit capax est cum quis est prorum⁹ putertati. ff. de actō. ⁊ obli. l. i. Et ꝑm eūdē li. 4. sūme ti. de despon. impu. Pubertas incipit i muliere i. iꝫ. ānō. In masculo vero in. 14. Sed addit Hosti. q; quādo quis ē boli capax in exteriora vir bon⁹ estimabit. Clī extra de ꝓbum. in. c. ex studijs. dicit. Ex studijs suis cognoscitur puer. Inuenit nāq; in li. diat. q; ḋam puer. ꝫ. annorū iurans ⁊ blasphemans a diabolo raptus fuit. Sed in illo scōm Hosti. li. ꝫ. de delic. pue. malicia supplebat etatez. Si ḡ pueri nō sūt boli capaces. nō tenenē cōfiteri. Tales enim furiosis comparanē. quia eoꝝ etas quicquid videt ignorat. ff. de acquirē. pos. l. i ꝫ. furiosus. Et. C. de falsa moneta. l. i. in fi. Nec tamen in pueris ante .x. uel i4. annū negandū est peccatū. eo q; peccare nō pñt carnaliter. quia preter carnalia peccata reperiūē ⁊ alia. Unde in c. i. de delic. pue. dr. Pueris grandiusculis peccatuꝫ nolunt tribuere quidā nisi ab annis quattuordecim cum iam pubescere ceperunt. quod merito credere mus si nulla essent peccata nisi que membris genitalibus cōmittunē. Sed quis audeat affirmare furta mēdacia ⁊ periuria non esse peccata? At bis plena ē puerilis etas: q̄uis non ita in eis ut in maioribus punienda esse videāt. H ibi. Gz hēu ꝓhdolor. quid referā? Tāta ē hodie in pueris ⁊ puellis malicia: ut etiā in pctā carnis ante ānos pubertat̄ libidinosissime inardescant. Quare solerti cura a parentibus ad confessionē sunt inducendi.

¶ Qualiter sacerdos audiens confessionem debet habere auctoritatē: sciam ⁊ bonitatem. ⁊ quis dicatur ꝓprius sacerdos. Capm̄. ꝫ.

Secundum mysteriū declarandum de cōfessione dicē q̄litas. In quo notande sunt qualitates seu conditiones que requiruntur in sacerdote: cui peccator ꝓfiteri debet. Et colliguntē maxime tres. Prima dicitur ptās. Secunda sanctitas. Tertia claritas. ¶ Prima cōditio cōfessiōis dicē potestas. Nam ꝑm Durādū in sūma li. i. pte. i. dis. i. Ad absolutionē dū i foro pnie tria requiruntē. Primū q; confessor habeat auctoritatē clauiuꝫ. Secundū q; habeat auctoritatis executicēꝫ. Tertiū q; executio sit litera non ligata. Et ꝓpē h dicē in. c. ois. de pe. ⁊ re. q; vnusq̄sq; dz cōfiteri ꝓprio sacerdoti. ḋa sibi inest huⁱ⁹modi ptās. ¶ Gz notādū ꝑm Ric. di. 17. q̄rti. q; ꝓpr⁹ sacerdos pōt accipi multipliciē. Uno mō ē ꝓpr⁹ sacerdos alicuius habens sup ipsū iurisdictionē ordinariam in foro pnie: modo tamen inferiori. ⁊ sic est ꝓprius sacerdos ille qui coiter vocat̄ presbyt̄ parrochialis. Secundo mō dicitur ꝓprius sacerdos habens iurisdictionem ordinariaꝫ modo principali. ⁊ sic eps̄ ē ꝓprius sacerdos omnū existentiū in suo episcopatu

Rota tamē q archiepi non habent auctoritatē absoluendi subditos suffraganeorum suorū excepto casu: qñ visitāt prouinciam. extra de censibus .c. ppetuo.li.6. ¶ 3° modo dicit ꝙ prius sacerdos habēs iurisdictionē mō principalissimo Et sic papa est ꝙ prius sacerdos omniū xpianoꝝ. ¶ 4° modo dicit ꝙ prius sacerdos habens iurisdictionē de legatā ab aliquo istoꝝ uel a legato oñi papę ¶ 5° modo dicit ꝙ prius sacerdos habēs iurisdictionē ex cōi pcessione iuris. Et sic sūt ꝙ plures sacerdotes illi quos episcopi et abbates exempti sibi eligunt in confessores. Talibus enī pmittitur ex lege cōi eligere sibi discretum et prouidū cōfessorem. extra de pe. et re. c. ne p dilationē. Sic etiam ē ꝙ prius sacerdos illi⁹ quez quis audit pstitutū in articulo necessitatis. in quo casu quilibet sacerdos pōt bene absoluere. sicut patet. 26. q. 6. c. si presbyter. et. c. sequenti. Et ex de furtis. c. fures. Hoc etiā modo est ꝙ prius sacerdos vagabundoꝝ qcunqꝫ presbyt̄ parrochialis: in cui⁹ parrochia voluerint confiteri: qa tales nunqꝫ habent domicilium proprium. ff. ad municipa. l. labeo Similiter dico de illis q̄ domicilio relicto nauigant: uel iter faciunt querētes quo se trāsferant. Nam et tales sine domicilio sunt. ff. ad municipales. l. eius. §. celsus. Et similiter ꝑm Inno. super. c. omnis. Scholares pñt confiteri illi quem elegerint in loco i quo studentes morā ibidem contraxerint: uel cōtrahere intendant p vnum annū. Accipiēdo ergo proprium sacerdotem p sacerdote habente iurisdictionē aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ: qui sibi confitet cōfiteri dicit ꝙ prio sacerdoti. ¶ Sed hic orit dubiū Utrum illi qui confitent alicui habēti ptātem et auctoritatem audiendi confessiones ab episcopo: teneant illo eodē anno cōfiteri suo presbytero prochiali Et aliquibus videt ꝙ sic. quia ut ꝓbat ꝙ. q. i. c. quēt. Si sua vnicuiqꝫ episcopo iurisdictio et ptās nō seruat: eccl̄iastic⁹ ordo cōfundit, ergo similiter si non seruatur presbytero parrochiali. Iusꝫ ꝑm Bern. li. 3. de consideratione. c. 13. Ecclesiastica hierarchia est ad exēplar angelice hierarchie. Sz i angelica hierarchia id quod puenit angelis alicui⁹ ordinis ex officio nunqꝫ cōmittit angelis alterius ordinis. q̄ similiter fieri debet in eccl̄ia. Nōdet Ric. vbi s. ꝙ epūs habet ordinariā iurisdictionez sup subditos sacerdotum parrochialiū. Illud autē quod cōuenit alicui ex ordinaria iurisdictione: ipse potest cōmittere alij habenti ordinem cōuenientem ad illud officium exequendū. extra de pse. eccle. c aliqua. Illi ergo qui cōfitent legitime habenti potestatē episcopi: et absoluunt ab eodem: bene sūt absoluti. nec eadem pcā in numero tenent suis presbyteris prochialibus cōfiteri. Unde epūs cōcedens ptātem alicui audiendi cōfessiōs nō aufert curato iurisdictionē: sed sibi seruat dans ei coadiutoꝝ. et sic soluitur primū argumentū. ¶ Ad secundū ꝑo de similitudine eccl̄ie ad angelicaz hierarchiam: ndendū est. q̄ in ꝫ nō est simile. qa angelus sufficit plene ad exequendū actus cōuenientes officio suo Nō sic aūt bene pōt dici de quolibet inferiore curato. ¶ Secunda cōditio pfessoris dicit sanctitas. Ut enī dicit Durandus in sūma ubi s. Tanta debet habere confessor habilitatē affectionis: ut sit dignus xpi minister. Unde de pe. di. 6. c. qui vult confiteri. dicit. Sacerdos cui omnis offert pcō: ante quē statuit omnis languor in nullo sit iudicandus que i alio prompt⁹ ē iudicare. Iudicās enī aliū qui est iudicand⁹: cōdemnat seipsū. Cognoscat q̄ se et purget in se: qō alios videt sibi afferre. Ex quib⁹ verbis sumit argumētū ꝑm Durā. q̄ existēs i mortali pcō: peccat mortalit absoluēdo: nisi prius pniteat. Nec solū debz ee sanct⁹ cōfessor: sī i scitate solidus et firmatus: ꝓpter ea que audiunt i cōfessiē Ideo Ber. sup cantica sermone. 18. ait Tu frater cui firma caritas nōdū est: sī adeo tenera et arūdinea: ut omni cedat

flatui:qua fronte aliena vulnera curare aut ambis aut acquiescis? Noli esse nimis iustus. Sufficit tibi si diligis p̄ximū sicut teipsū. Non eni salutē p̄rimi vetes quereres:in salutis p̄rie vetrimentum. Ite colle. Caueāt tñ qui cōfiteri volunt ne fiant cōfessoꝝ iudices curiosi sed eis tñ sufficiat nō cōspicere malam vitā exp̄esse. Tertia cōditio p̄fessoris dicit claritas. Debet vtiq; habere claritatē cognitiōis ⁊ scientie.ut dicit.in.c. omnis. §.sacerdos. Et in glo.in dicto c.sup ꝑbo sacerdoti. Et in glo.sup ꝑbo p̄uulgum.in.c.ne p̄ dilatione.de p̄.⁊ re. Ideo dicit de p̄.di.6. in.c. qui vult p̄fiteri. Caueat spiritualis iudex: ut sic nō cōmisit crimē nequitie: ita nō careat munere scie. Oportet eni nt sciat cognoscere quicq̄d velet iudicare. Judiciaria nāq; ptās expostulat ut qō dz iudicare discernat. Diligens ergo inq̄sitor libtilis inuestigator sapient⁊ q̄si astute interroget a pctōre qō forsitan ignorat uel vere cūdia velit occultare. Ite ibi. Oportet ḡ ut cōfessores sciant discernere qō velrāt iudicare. sicut in veteri lege iudicabant de lepra ⁊ nō lepra. Leuit.14. Hinc ē qō Greg⁹ li.i. pastoral'.ca.ait. Nulla ars vocari p̄sumit: nisi prius intenta meditatiōe discat. Ab imperitis ḡ pastorale magisteriū qua temeritate assumit: cū sit ars artiū regimē aiarū? Facit ad d.c. Cum sit.de etate ⁊ q̄litate ordinandoꝝ. Cōfessor ergo sm Burā. quotiens se ingerit ad confessiōes audiendas: totiens offert se ad rūdendū de peccatis mortalibus ⁊ preceptis.de contractib⁹ ⁊ vsuris.de restitutionib⁹. Debet itaq; habere sciam saltē cōpetentem. Vocat aūt cōpetēs que necessaria est ad exercitionem cuiuscūq; ordinis. Unde inq̄tū sacerdos reputat⁹ est ad diuī officiū celebrādū: tenet tātū scire de grāmatica q̄ sciat ꝑba ꝓferre:⁊ q̄ intelligat saltē lr̄aliter ea que legit. Inq̄tū ꝑo est minister sacroꝝ: tenet scire que sit vebita mā uel forma cuiuslibet sacri.⁊ modū recte singula disp̄sandi. Inq̄tū vo doctor est: tenet scire saltē fidei rudimenta. Et inq̄tuz ē iudex in foro cōscie: tenet scire discernē inter lepra⁊ nō lepra: saltē in bis pctis que sūt oib⁹ notiora. In alijs ꝑo de quibus etiā sapientes dubitāt sciat dubitare:⁊ querē supioꝝ cōsiliū. Debet scire que sint mortalia:que capitalia saltem in cōi:⁊ que venialia in genere. Debet etiā scire canones pniales: nō tñ p̄opt̄ hoc ut pnias iungere: cum pnie hodie sint arbitrarie.ut dicet in sequenti sermone: sed ut p hoc sciat culparum pnias agnoscere. Ite Durandus. Ego tamē credo q̄ pōt quis dum nō est nūnis ꝑritus: in tribꝰ casibus sine piculo cōfessiones audire. Primus est quādo piculū mortis imineret ꝑfitenti:nec alꝰ posset haberi. Tūc quilibet potest⁊ debet audire ꝓpter efficaciam sacramēti ne ea priuet. Secūdꝰ est quādo cōfitens est ꝑitus sufficienter ita q̄ ipse confessorē doceat. Tertius q̄n ꝑfitentes sunt p̄sone spiritualiter viuentes⁊ crebro confitentes que non cōsueuerunt habere nisi venialia.

¶ Qualiter cōfessio debet ee integra ut p̄nitens confiteat oia pctā mortalia⁊ circūstantias trahentes i aliud genus pcti.⁊ in casu venialia. Capl'm.3.

Tertiū mysteriū de ꝑfessione declarandū dicit integritas. Ait dicit.c.ois.sepius allegatuz De oibus pctis cōfessio ē facienda vni sacerdoti ut integra sit⁊ nō diuisa. Dz in hoc solet dubitari q̄tum ad tria. ⁊ ꝑ q̄tū ad pctōz differentiā. 2z ?q̄tum ad eoꝝ circūstantiā. 3z° q̄tū ad pctā venialia. ¶ ꝑ solet dubitari q̄tū ad pctōrum differentiā. Utrū necesse sit differentiā omnis peti mortalis siue latentis siue manifesti.siue sit cordis.siue sit oris cōfiteri. Et rñdet Boñ.di.17.quarti.q̄ sic Et de pctō mānifesto dicit q̄ necessariuz est ut dicat in cōfessione.duplici ex causa Una ex pte audientis.alia ex pte confitentis. Ex pte audientis.q̄m sic ē i iudicio forensi q̄ iudex aliq̄d nouit ut priuata ꝑsona:qō tñ non nouit ut iudex

nec ꝓcedit ad sentētiā quisq; inoteſcat ei ut iudici.qa ut dicit.3.q.1.c.iudicet. Judex dz iudicare ſm allegata. Sic ē i iudicio pniali.qa pctā pblica q̄uis sint manifesta sacerdoti sic dr: nō tñ sūt manifesta sic dei vicario.nō sunt cōfitenda. Secūda rō ē ex pte ꝓfitentis.qa p suā humilē cōfessionē dz iustificari. Unū de pe.di.i.§.alij. Dic tu prius iniquitates tuas ut iustificer. Dū q̄ pctōr cōfitet: oīa mortalia secreta & publica que fecit velet dicere sacerdoti.& si non recordaret oiuz ꝓcedēte sufficiēti ꝑparōe.sufficit ei q̄ in genere voleat & cōfiteat se in multis offendisse quoz nō recordat.qa ut scribit in glo.sup.c. pozrecta.ex de confir.uti.uel inuti. Et.C.de veteri iure enucleādo.l.ij.§.si qd aūt. Diuz babē memoriā & i nullo pmit oberrare diuinitatis est potius q̄ humanitatis. Si aūt pctōr recordet & nolit dicere ut nō dat opam ut recordet: ꝓfessio sua infructuosa ē.ut colligi pōt ex dictis in.c.frēs nros.de pe.di.§. Solet dubitari q̄ tū ad pctōz circūstantias. Utrū circūstātie sint ꝓfitēde. Et dic dns Boñ. ꝑfata i.& di. q̄rū q̄ tria sūt circūstantiaꝝ gnā quedā sūt alleuiātes.quedā aggrauātes.quedā ad aliud genus trahentes. Prime circūstantie alleuiāt pctm: ut si qs precasset cuz muliere ab ipsa tñ temptatus & ꝓuocat⁹ & bi⁹. Has circūstātias ꝓfiteri nō ē tenū nisi ꝓpt̄ b ut satisfaciat alicne inq̄sitioni: uel ut puideat eius scādalo & pturbationi: utpote si timeret ꝓfessoz ex b accipe occasionez & exēplū malū uel si tātū circūstātia minuat pctm ut sit in genere venialis aut nullū pctm: sicut comedere carnes i q̄dragesima ꝓpter infirmitatē.b excepto pctōr nō debz tales circūstantias referre.qa in cōfessione habet se accusare nō excusare. Secūde circūstantie dicūt aggrauātes q̄ aggrauāt pctm:nō tamē trahūt in aliud genus uel i aliā speciez pctī.ut si quis lusisset ad taxillos multum libenter.& fuisset fornicatus cū multa delectatione:uel cōmisisset aliqō peccatum ex ꝓpria malicia nulla tēptatice ꝓcedente.& tales circūstātias nō est de necessitate ꝓfiteri b de ꝓpria grauitate. Tertie circūstantie dicunt ad aliud genus trahentes eo q̄ trahūt in aliud genus uel in aliam spēm pcti.& has ꝓfiteri est necessariū. Scōm ꝙo dicta secōrū octo sūt tales circūstātie.ꝑ⁹ psone/z⁹ loci/3⁹ modi/4⁹ tpis/5⁹ numeri/6⁹ qualitatis. & 7⁹ inductionis/8⁹ cōsequētie. Prima circūstantia dicit psone. Notificanda nāq; ē psona cū qua uel ꝓtra quā pctm ē cōmissū. Aliud eni ē peccare cū vna moniali.aliud cum vna seculari.aliud cum soluta.aliud cū cōiugata.aliud cū sanguinea.aliud cum extranea. aliud peutere laicū.aliud clericū uel sacerdotem.& bi. Secūda circūstātia dicit loci. Hā si pctm cōmittat i loco sacro inducit aliā spēm pcti qō dicit sacrilegiū sic nōt glo. de pe.di.5.c.cōsidēt. Tertia ē modi. Posset enim qs tali mō peccare q̄ pctm trahere in aliā spēm. ut si qs cū muliere peccaret cōtra naturam. Quarta ē tpis.q̄n eni pctm cōmittit in die festo inducit aliā spēz. s. trāsgressionē tertij ꝓcepti ut dicit Alco. de lra sup 20.c. Exodi. Jō pctā i festis commissa cū tpis circūstantia sūt ꝓfitenda. Quinta dicit numeri.qa quotiēs bō peccat totiēs distincta & plura peccata cōmittit,ꝓpterea oportet dicere quotiēs pctm ē cōmissū. Et si qs nō recordetur dicat numerū quē pōt estimare ſm probabilē opinionē.& si nō pōt estimare numerum estimet quāto tpe in pctō stetit. Sexta dicit qualitatis. Oportet eni ꝓfiteri q̄n pctm eēt publicū: qa induceret aliā speciē b est scādalū proximi. Septima dicit inductionis. q̄n aliqs non solum ipse peccauit: b alios induxit ad peccandū:dans cōsiliū: auxiliū uel fauorem. Octaua dicit ꝙsequentie. Debet peccatoz etiā dicere pctā que consequuntur ad alia pctā: utputa qa in vno peccato occurrerent mendacia. iniuria adulatiōes.receptiōes.& similia que in ꝓfessione nō sūt omittēda: b ꝓpalanda.

Tertio dubitari solet ꝓtum ad pctā venialia. an expediat illa cōfiteri. Et vē B.d. Boñ. ubi s. Dz ꝓfiteri venialia nō ē ꝑceptū. eo q̄ absq; confessione multipliciter remittūt. Et p̄ p̄ dignā eukaristie sumptionē. vē ꝑse. di. 2. c. cuz omne crimen. 7 c. si quotiēscūq;. 7 z°. p̄ aque bñdicte aspsionē. ut patet vē ꝑse. di. 3. c. aquā sale cōsperſam. 7 3° ꝑ ieiunia 7 ꝑ elemosynaz largitionē ut bꝛ. 82. dis. c. pzelbr. Et vē pz. di. i. c. medicina. 7 c. ꝓ obzem. 7 di. 3. c. sane cauendū. 7 4° ꝑ dñicam oꝛonē. vē pz. dis. 3. c. vē q̄ttidianis. 7 5° ꝑ veuotā pctōzis cōfessionē. vē pz. di. i. c. tres actiōes. 7 di. 2. c. si ē iuxt. 7 6° ꝑ gnālem cōfessionē in eccl̄ia factā ut vē pz. di. 3. c. vē quottidianis. In cāu tñ ꝓtingit q̄ homo teneaꝯ venialia confiteri. siue ꝓpter dubiū. siue ꝓpter eccl̄iasticū statutū. Propter dubiū tñ q̄ñ q̄s ꝓbabiliter vē aliquo pctō dubitat vtrū sit mortale uel venale: qa pctōz si nō pnitet vē illo sicut vē mortali. discrimi se exponit. Et ideo velet ꝓfiteri. Similiter ꝓpter statutū ꝓfitenda sūt venialia: sicut dictū est supius vē necessitate cōfitendi semel in āno: uel vē religiosis. Nisi ꝓ multi hoc audiētes scrupulosi satis efficiunt dubitantes nescire confiteri sua pctā ut vecet. Ego dico 7 teneo q̄ si q̄s cum voluntate se emendandi 7 ꝓposito bono ad confessionē accedit faciens qđ in se est ut bene cōfiteatur. 7 nulli⁹ pcti recordaref 7 nullā diceret circūstantiā 7 multa omitteret que ad cōfessionem necessaria eē dicunt: cōsiderata voluntate bona 7 pensata humana infirmitate vel ignorantia: talis fructu ꝓfessionis minime ꝓuaref. Ergo cū bona ad vē fiducia disponāt se cōs pctōzes. put poterunt 7 scient peccata sua confiteri: 7 a ꝓo sanitatez 7 salutem simul cum languido quem sanauit in euangelio firmiter obtinebūt. hic ꝑ gratiā 7 in futuro ꝑ gloriam: in qua viuit in eternū vē⁹ qui est benedictus. Amen.

Sabbato secunde ebdomade i qua dragesima. de fructuosa 7 vtili confessione peccatoꝝ. Sermo. 29.

Hic est filius meus dilect⁹ i q̄ mihi bñ cōplacui: ipsum audite Matḥ. 17. 7 in euangelio hodierno. Seruanda sūt xp̄i ꝑcepta aīo leto 7 libenti corde: quē vrū vē⁹ credimus saluatorem nostrū. Testat nanq; euāgeliū hodiernū qualiē xp̄s trāsfiguratus est in monte a vo patre 7 spū scō vestimentū diuinitatis accepit. Ipse ḡ nobis viam salutis apuit: pniamq; post cōmissa pctā illam esse predicauit. Ipse sacerdotib⁹ claues ecclesie consignauit quibus ꝓssent pctōrib⁹ apire ianuam regni celoꝝ. Ipse sanguinē suuz offert omnibus: quib⁹ merita ꝓpria nō sufficiūt: ut ill⁹ merito vmā assequāt 7 remissionez. Nisi ꝓ boies saluare sic voluit ꝑ gratiā suā: ut etiā ipsi faciāt quod in se est: 7 ꝑ caput pctā sua sacerdotib⁹ ꝓfitendo: Idcirco vnusq̄sq; illū audire velet. Vox enim eius est Matḥ. 4. d. Penitentiā agite. Et qa hec pnia cōfessionez includit: Id circo pcē ea que in precedentib⁹ dicta sūt: adhuc i hoc sermone tria mysteria ponem⁹ ꝓtēplanda.

Primū dicit humiliationis.

Secundū occultationis.

Tertium iterationis.

Quō pctōr velet humiliter ꝓfiteri. 7 ꝑ examinādo ꝓsciam. 2° accusando pctā. 3° suscipiendo iniunctā sibi penitentiaz a sacerdote. Capl'm. 1.

Primū mysteriū vē confessione veclarandū dicit humiliatiōis. Qui enī ꝓfitet ꝓfiteri velet cum humilitate: que precipue ꝓsistit in trib⁹ 7 ꝑ in diligēti examinatiōe. 7 2° in pctōrum accusatione. 7 3° in pnie susceptiōe. 7 ꝑ ꝓsistit humilitas penitētis i diligēti examinatione. Nā q̄ humilis est. ante confessionem in aliquo secreto loco examinat seipsū: cogitans benefitia que a vo

accepit : bona q̄ omisit. ⁊ mala que cō/misit. d. illud Isaie. 38. c. Recogitabo t/cūs annos meos i amaritudine anime mee. Ex multi sūt q̄ ad pfessionē acce/dūt indeuoti ipremeditati: sine vlla cō/punctione: sine cogitatiōe aliq̄ aut re/cordatiōe pctōr suor: qbus pfessores qñ eos tales inueniūt: psuadere vtent ut prius se pparēt: ⁊ p⁹ea redeāt ad pe/nitendū. qui monēdi sūt ut p vrē cōsi/derationes discurrēdo conent sua pec/cata colligere. ⁊ p⁹ consideratio est status in q̄ pctor est. ⁊ in q̄ fuit. puta ꝑginitat⁹ viduitatis. aut mrmonij. 2⁹ etatis in qua pctor est ⁊ in q̄ fuit. 3⁹ est fortune pspe vl aduerse. 4⁹ officij artis seu ex/ercitij. 5⁹ societatis cōmemorando so/cios uel socias cū qbus hō quersat⁹ est. 6⁹ est locor in qbus hō fuit. 7⁹ tēpor puta pacis guerre aut solennitatū aut dier ferialiū. 8⁹ cordis. speculādo sub/tilit qd p vrē ⁊ primū ē corde cōmissū. 9⁹ est ꝓxor notanē in seipso qd i ꝓbis male loquēdo potuerit errare psideras. 10⁹ ē factor ⁊ opor. His modis discur/rēdo pōt hō mlta pctā q̄ fecit ad memo/riā reuocare. ⁊ ꝓpē q̄ in sua cellula aut camera sic sol⁹ exīs pct⁹ suū pcutiēdo dicere dr cuz publicano Aug. 18. Deus ꝓpitⁱ esto mi pctōri. Et cū filio ꝓdigo Aug. 15. Pater peccaui in celū ⁊ corā te. Et cū Dauid. Miserē mei vus. s. m. tuā. Et p̄tū pōt conē vtestari pctōrū suor magnitudinē turpitudinē ⁊ mul/titudinē : vprecās oipotentē vū ut di/gnet⁹ p vulnera sui filij idulgere sibi ve/licta sua. Hicp cū tali dispositiōe reuer/tatur ad sacerdotē. Sacerdos ꝑo vbi videt illū vficē : diligenē adiuuet ⁊ ex/aminet. 2⁹ ꝓsistit humilitas in pctor accusatione qñ pctor licet cum rubore: tñ libere ⁊ manifeste accusat pctā sua. Hā ut dr ve pr. di. i. c. qui domū suā. Ca/ciurnitas pcti ex superbia nascit cordis. Hō enī pctm̄ suū celare quisq̄ vsideratne iniquitas sua alijs manifesta fiat. ne talis reputet apud homines foris qualiter se iam dudū exhibuit deo conspectui : qō ex fonte superbie nasci nullū dubiū ē. Spēs superbie est se velle iustū videri qui pctor ē. Sed excusāt se ⁊ maxime mu/lieres. d. Nolle ꝓfiteri pctā nō ꝓpē superbiā. 2⁹ ꝓpē vrecundiā. p quib⁹ Ber. ait. O insania nimia hominz. pudet ablui ⁊ nō pudet inquinari. pudet sordes absterge/re. ⁊ nō pudet sordere. absterg̃ caliga ⁊ cōtemnē aia. Propē istos etiā ve pr/di. i. c. nūc aūt. aut Crisos. Nūc aūt si re/cordet⁹ pctōrū tuor frequenē ea in cō/spectu dei. pnūciās. ⁊. p eis clemētiā ei⁹ vpreceri: citius illa velebis. Si āt nūc obliuiscer⁹ pctor tuorū : tūc cor recor/daberis nolens qñ in toto mundo pu/blicabunt ⁊ in ꝓspeū ꝓferenē omnz tam amicor tuor q̄ inimicor ⁊ scōr ange/lor celestiūq̄ spirituū. hec ibi. Nulla q̄ vrecūdia multo min⁹ nec superbia tacen/da sūt i cōfessione pctā. animo illa hu/militer ⁊ volenē sacerdoti sūt reuelāda sine duplicitate. sine mēdacio. sine excu/satione. Nec enī incipiēdū est ut multi faciūt a ꝓpria laude asserētes : Ego ie/iuno. do elemosynas. adiuuo pauperes nō sū blasphem⁹ aut homicida. hz qñq̄ ut homo carnaliē peccē ⁊ bi⁹. Nō pura est nec deo accepta talis ꝓfessio. Dicēda etiā sūt pctā, ꝓpria nō aliena. ut dicit. c. ois. de pe. ⁊ re. Nōdū tñ sm Ric. i. 4. dis. 21. q̄ expssio aliene psone seu alieni pcti : aut est necia ad expssionē pctōrū aut nō. Si sic. tenet⁹ eā exprimē pfessori sū mulieri cū q̄ pcubuit frater ei⁹ non sufficit dicē q̄ vn⁹ vir cōcubuit cū ea ꝙ dr exprimē q̄ ille est frater ei⁹. Et si nō haberet nisi vnū frem : tūc scit sacerdos q̄s ē ille. Et si ē religiosus: dr exprimere q̄ est religiosus. Et si ē laic⁹ ⁊ ē ꝓiugat⁹ velet exprimere. ⁊ sic de alijs. Si autē ex/pressio psone nō ē necessaria ad expssio/nē quātitatis pcti. tūc distingue. Quia aut ē vtilis ad correctionē illi⁹. uel pre/suationē a recidiuo. aut nō. Si sic. tūc credo q̄ penitēs bñ facit si extra pfessi/onē ꝙ dicit alicui psone : que illi pctōri possit ⁊ velit. pdesse ⁊ nō obesse. Dr pro alia cā noiare ipsū i pfessiōe nō expedit

nec oportet. qa ptalē noiationē pfessor nō posset, pcedere ad correctionē illius Si aūt noiatio illa nō ē vtilis ad illius correctionē. tunc subdistinguiē. Quia aut pōt eē vtilis ad pseruādū a recidiuo aut nō. Si sic. tūc tenū ē 7 expedit penitenti ut illā psonā exprmat pfessori. Pōt eni cōtingere q confessor p cognitionē psone sciet inūgere penitēti pniam talē 7 talia dare documenta 7 tales facere monitiōes q melī 7 securī penitēs poterit a recidiuo pseruari. Si autē noiatio psone nō ē vtilis ad magnitudinis peti expressionē: nec ad alterius correctionē: nec ad pseruandū a recidiuo penitentē. tunc credo q penitēs teneat psonā celare. Quilibet eni tenet nō generare malā opinionē de primo suo in corde alterī sine rōnali 7 vtili cā. Vñ pfistit humilitas adhuc in humili pnie susceptōe. Alr eni dicit Criso. de pe. di. 3. c. pfecta. Perfecta pnia cogit pctōrē oia libēr sufferre. Sz dubiū ē vtrū penitēs teneat tenerī necessitatis acceptare 7 explere pniaz sibi inūctā a sacerdote. Et rūdet Ric. di. 18. q̄rti. Nz sacerdos aut iūgit pniaz rōnalē 7 discretā. aut non. Si secūdo mō. penitēs nō tenet eā recipere nec complē. qa sacerdos indiscretas pnias iniūgēdo abutit claue scie 7 ptāte. Si p̄mo mō. dico q tenet tenerī necessitatis eā recipe. 7 p virib⁹ adimplere. qa talē pniam iūngēdo claui⁹ vtit recte. Quilibet aūt tenet sui iudicis iustā sniam seruare. Alī si penitēs talez pniam sciens 7 ex deliberatione implere omiserit. mortaliē peccat cū facit absq legitima cā. Scom eni Hosti. in sūma de pe. 7 re. p̄o quolibet pctō mortali regulariter debet pnia septēnis imponi. ut p̄z. 33. q. 2. c. hoc ipsū. z. §. sequenti. et. zz. q. 1. c. predicandū. Et est rō vna quia deus precepit Mariam sororem Aaron lepra percussaz poni extra castra p septem dies. 7 sic accipit dies. p anno Alia rō est. ut sicut pctōr p pctū septiformē spūs sancti grām amisit: sic per septennē pniam recuperet. Cū pōt sacerdos in penitentijs dispēsare cōsideratis criminis quātitate 7 qualitate. 7 psone dignitate. ꝓditione. seru. officio. paupertate. infirmitate. debilitate. cōsuetudine cōplexione. societate. causa. animo. voluntate. 7 sic p arbitrio pnias taxare 7 ponere. ut. pbaē plene extra de pe. 7 re. c. significauit. 7. c. is qui. 7. c. omnis. §. sacerdos. 7 extra de homicidio. c. sicut dignum. 7 extra de eo qui co. psan. vxoris sue. c. transmisse. et. xi. q. 3. c. absit. 7 15. q. 6. c. Si a sacerdotibus. et. 26. q. 7. c. tempore. et de pe. dis. 1. c. mensuram. et de cōse. di. 3. c. de penitentibus. Ideo dicat penitēti sacerdos. Carissime frater tu cōmisisti tot 7 talia peccata p̄o qb⁹ deberes p̄o qlibet sic penitere. Sz forte vita tua ad b̄ agēdū tātū nō extēderet: Iniungo tamen tibi talem pniam p̄o omnibus. 7 elemosynas quib⁹ peccata redimunt. 7 omnia alia bona que feceris 7 mala que p̄o christo sustinueris: accepta loco penitētie. 7 q̄ prosint tibi in remissionē pctōrū tuorū. Et si interim moriaris: auctoritate dei 7 btōrū apostolorū Petri 7 Pauli 7 sancte ecclesie 7 nostra te absoluimus ab omnib⁹ bis que confessus es. 7 ab alijs de quibus non recordaris inp̄tum possum⁹ 7 dimittimus. Et si quid purgandum remanserit in purgatorio purgetur iuxta misericordem dñi voluntatem. Caueant autem sacerdotes q sic arbitrentur ne vilis fiat auctoritas ecclesie. 7 potestas clauium contemnatur. Unde dis. 50. c. absit. dicit. Absit a romana ecclesia rigorē suū tam ꝓphana facilitate dimittere. 7 neruos seueritatis fidei auersa maiestate dissoluere: ut cum adhuc nō tñ iaceant in peccatis: sed etiam cadant euersorum fratrum ruine: properata nimis remedia communicationū vtiq̄ nō profutura prestent. Quomodo eni poterit penitentie medicina prodesse: si etiā ipse medicus intemptata penitētia indulget periculis. hoc non est curare: b̄ si verū dicere volumus: occidere. Et extra de vi. 7 bone. cle. dicitur. Facilitas

venie tribuit incentiuū velinquendi. Et ad hoc facit. c. cum iusta. 33. q. 4. Et. c. loca. 35. q. 8. Et. c. puenit. 90. di. Et. c. si quis ꝑ postera. di. 50. Studeat etiā sacerdos ut pcōri penitenti sp in contrarium pniam imponat: ut sup hoc inūgat humilē oronē: auaro elemosynarū largitionē: accidioso pegrinatiēz: guloso ieiuniū: luxurioso carnis macerationē maledico bñdictionez 7 bi⁹. hec Hosti. Addit Ric. vbi s. Et si penitēs sentiat pniam sibi nimis grauē 7 ad obseruandū piculosam: sua infirmitate pensata velit ad illū cōfessorē cui confessus est uel ad alium si illum habere non potest recurrere: 7 alleuiationem uel cōmutationē petere. Et confessor debet ꝓcedere etiā si videat qꝫ pnia alleuiata nō sufficiat plenarie ad emendā peti: sed post eā inexpletū adhuc remaneat aliqd i purgatorio purgandū. Lutius enī ē reseruare purgatorio penitentē puniendū qꝫ ipsū exponere piculo cadendi i mortale petm̄ ꝓpter pnie transgressionē iniūcte. hec Ric.

Qualiter confessio debet esse secreta respectu circūstātiū: respectu cōfessoris 7 respectu pcōris. Capl'm. z.

Secundū mysteriū declarandū de confessione dicit occultatio. Debet cōfessio esse occulta atqꝫ secreta triplici occultatione/ ꝑ⁹ est qꝫtū ad circūstantes. 2⁹ qꝫtū ad cōfessores 3⁹ qꝫtū ad cōfitentes. Prima occultatio est qꝫtū ad circūstātes. ut cōfessio fiat in secreto nō in publico nec coram aliis. Rō ār ē hm Hosi. di. 21. q̄rti. Prima. qa in confessione manifestanē pctā sacerdoti. nō ut manifestēt: ꝫ ut releāt 7 occultent. qa caritatis confessio opit multitudinē petōꝝ. Secūda rō. quia manifestāt sacerdoti ut deo: ad testimoniū cōscie iterne. Et iō ut hō totā ꝓsciaz reuelet hoi tanqꝫ deo nō debet alius admitti ꝫ sacerdos q̄ teneat locū ꝛp̄i. 3⁹ ratio. qa publicare peccatū coza aliis cēt oneroſū 7 ignominiosū. Hīn si oportēt publice cōfiteri nemo auderet confiteri pctā sua 4⁹ rō. qa si cōfessio fieret coram aliis: infinita mala oriren̄. 7 rixe 7 discordie: ac infamie. hec Hosi. Ex ista occultatio intelligēda est respectu psone nō respectu loci. Nam ego nescio laudare illos qui audiūt confessiones mulierū in locis secretis. in cellulis. in cameris. i angulis latebrosis. in qbus etiā qnqꝫ 7 sepe qui domi 7 iusti creduntē ad enormissima sacrilegia 7 vitupabiles dissolutiones labunt̄. 2⁹ debet cōfessio eē occulta quātū ad cōfessores. qa ut ait Greg. 7 hr. i. 4. sen. di. 21. p nullo scandalo ē cōfessio reuelanda. Et magister ibi. d. Caueat sacerdos ne pctā penitētiū aliis prodat: alioqn deponat̄. Et de pe. dis. 6. c. sacerdos. dicit ō cōfessore revelante pctā. qꝫ deponat̄. 7 oibus diebꝫ vite sue ignominiosus pegrinādo pgat. In. c. 90 ois. de pe. 7 re. scribit sic. Qui petm̄ in pniali iudicio sibi detectū presūpserit reuelare: nō solū a sacerdotali officio deponendū decernim⁹: verū etiā ad agendā pniam in arctū monasteriū detrudendū. Hō omnes theologi in. 4. di. 21. quemūt. d. Ex in nullo casu licet sacerdoti reuelare cōfessionē siue cōfitēs penitcat: siue nō: siue cōfiteat petm̄ i ope pperatū siue pperādū: siue sit petm̄ in fide siue in moribus. hec rō est. qa si licitū cēt reuelare cōfessionē. ꝑ confessio vilis redderet in ꝓtō/ 2⁹ ꝓtōs a re sibi necessaria retraherēt. 3⁹ via fraudib⁹ apireť. qa cum multū credat̄ hoi in sua cōfessione: multi mali se i cōfessiōe iustos ostēderēt: ut a sacerdote p⁹ea laudarēt̄ ut sic possent promoueri 7 honorari/ 4⁹ reuelans mentiret̄. qa eadez ꝓsona hm naturā vere affirmare pōt aliquid i ꝓsona alter⁹ loquēs: qō vere negat loquēs in ꝓsona ꝓpria. Unde angelus loquēs Moysi in ꝓsona dei vere dixit: Ego sum dñs de⁹ tu⁹ qui eduxi te de terra egypti Exo. 20. quod vere negasset in ꝑsona ꝓpria loquens. q̄ a simili hō repūtās dei ꝓsonā in foro cōfessionis: vere aliqd pōt affirmare: qō extra forū cōfessionis qñ

loqꝫ ut ꝓsonā ꝓpriā gerens vxre negat. Clerū ꝯ dicit negādo se audisse ul ſcire que ad noticiā eius non venerūt. nili mꝯtū eis repſentabat ꝓsonā dei. Ergo extra forū ꝓfessiōis dicēdo se illa audiuisse uel scire mentit. Sz ꝑa ꝑ instat multipliciter. 7 arguit ꝑ. quia Gerſ. in li. de ꝑcepto 7 dispensatiōe. c. 4. aut. Inquū ꝑculdubio foret si statuta ꝑ sola caritate cōtra caritatē tenerent. Cum ꝯ celatio cōfessiōis instituta sit ꝑ sola caritate. si aliqñ esset vtile aie cōfitētis: ut eius cōfessio reuelaret. ꝯ inquū esset si celaret. Respondet ad hoc Ric. ꝙ 7 si aliqñ esset vtile cōfitēti ut sua confessio reuelaret. tñ nūqꝯ pōt esse vtile cōi vtilitati cui⁹ bonū ꝓncipalius respicit caritas ꝙ ꝓsone singulaꝛ bonū. iuxta dictū 3. q. i. c. scias. Plurimoꝝ vtilitas vni⁹ vtilitati ꝓferēda ē. Zz°. arguit. ꝙ a quilibet teneat obedire pape. Ergo si papa ꝑciperet alicui ꝙ reuelaret ꝓfessionē. ille vellet ei obedire. Rñdet Ric. ꝙ sacerdos nō tñ tenet celare ꝓfessionē ꝑcepto ecclie: ꝑ iure nature 7 diuino. ꝑ papa aūt 7 si sit supra omne ius positiuū: non tñ est supra ius nāle uel diuinuz. Ideo in tali casu pape nō est obediendū. Zz°. arguit ꝙ ecē possibile ut sacerdos haberet aliqō pctm̄ mortale: de quo non posset ꝓfiteri ꝙn reuelaret illi cui ꝓfiteret confessionem sibi factam. ꝯ in tali casu licet reuelare cōfessionē. Rñdet Ric. ꝙ non 7 ꝙ tali casu durante sacerdos non dz illud pctm̄ ꝓfiteri: sed sufficit sibi de illo ꝓteri cum voluntate 7 ꝓpositō ꝓfitendi qñ hoc facere poterit sine reuelatiōe illi⁹ ꝓsone que sibi ꝓfessa est: sine quocunqꝫ ꝓiudicio sigilli cōfessionis. fortiori cui vinculo obligat ꝓfessor ad celandū ꝙ ꝑnitēs ad ꝓfitendū. Zz°. arguit. ponēdo casū ꝙ aliquis in cōfessione audiat hereticū nolentē resistere ab hereſi 7 nolentē corrūpere alios: tūc videt ꝙ magis sacerdos teneat seruare fidez ꝓpo ꝙ ipsi heretico. ꝯ magis dz ꝓfessionē illi⁹ detegere ꝙ ꝑmittat eū gregē dñi corrūpere. Rñdet Boñ. 7 Scotus. ꝙ ꝓpter a sacerdos nullo mō dz illius ꝓfessionez reuelare. potest tñ sine reuelatiōe ꝓfessionis supion dicere: Caligula sup gregem quia lupus querit inuadere. 7 tūc cōfitenti 7 deo seruat fides. Et hoc Scotus ꝛmprobat versiculū illū. Est hereſis crimen qō nec ꝓfessio celat. Zz°. arguitur ponendo casū videlicz. Si duo euntes cum suo sacerdote ordinassent ipsū occidere in nemore ꝙ qō eēnt transitū facturi. 7 parū ante nemoris introitū vn⁹ ꝑnia ductus sacerdoti hoc in cōfessione reuelaret. tunc licitū videret tali se subtrahere ab ingressu nemoris: ꝙa alit̄ corꝑali morti se exponēt 7 daret alij opportunitatē crimē cōmittendi. Sz subtrahendo se crimen sibi cōfessum suo socio reuelaret. ꝯ in tali casu licet reuelare cōfessionē. Rñdet Ric. ꝙ in tali casu sacerdos posset renuere intrare nem⁹ cuz illis. s. pretendendo aliquā causam necessariā. Si tñ poneret casus ꝙ oporteret sacerdotē aut mortē subire aut reuelare cōfessionē. tenet mortē subire ne confessionē reuelet. Zz°. arguit ponēdo casum alīū. s. ꝙ aliquis prior de ordine monachoꝝ ꝓfitet abbati 7 ꝙdiu est in priorat̄u habet occasionem trahētez ad ꝑccatū a quo nō vult desistere. Si ꝑlatus ergo habet curā aie sue debet illum inde amouere: ſ amouendo innotescit ipsum ꝑccasse. ergo videtur ꝙ cōfessio possit aliq̄ mō reuelari. Rñdet Boñ. ꝙ abbas debet psuadere tūc priori voluntariā ꝓfessionē 7 ꝙ ipse ꝑtat absolui ab onere officij. Qō si nō vult facere debet eum sustinere nisi sit talis religio i qua subditi trāſmutari 7 trāſferri nō̄t sine nota infamie. Zz°. arguit ꝙ multociens posset esse ꝙ ꝑnitēs licentiaret ꝑ sua vtilitate ꝓfessorē ut cōfessionē reuelet. ergo in tali casu nō esset peccatū. Rñdet Ric. 7 Boñ. ꝙ sacerdos de licentia ꝓfitentis pōt licite petm̄ sibi ꝓfessū alij reuelare q sibi necessari⁹ ē ad vtilis ad ꝓficiendū que requirūt ad illud for ꝙa ꝙdiu hoc ꝑndet adhuc gerit ꝓsonā vicarij dei. Sed de licentia cōfitentis ſ

l

reuelare alij ꝑsone nō licet nisi ille q̄ cō-
fessus ē hoc iterū diceret cōfessori extra
confessionē. Sed ꝙtūcūq; pœnitēs hāc
licentiā vel ꝑfessori confessor tamē val-
et velet vitare scandalū. s. ne fractio si-
gilli reputet. ⁊ qa si dicat se licentiatū a
pœnitēte q̄ de peccatis eius possit loqui
⁊ pœnitens negat: ꝑfessori incumbit ꝓ-
bare q̄ ꝑdictā licētiā a pœnitēte habuer-
it. qō si probare nō posset tanq̄ reuela-
tor confessionis punir. Si ꝙ cōfessor
aliquid nouit extra cōfessionē ⁊ postea
illud audiuit in cōfessione pōt illud re-
uelare alteri: ita tamē q̄ modus sciēdi
p cōfessionē sp maneat i occulto. Quia
tamē posset ex hoc scandalum generari
maxime apud pœnitētē ⁊ apud alios: de-
bono ⁊ equo magis velet celare cōfessor
q̄ vnus alius. Et nō ꝓpter vitandū scan-
dalū pœnitentis velet ei ꝓtestari in con-
fessione quō nō velet illud celare: non
qa p illā ꝓtestationē acq̄rat ius reue-
landi: ⁊ qa primo auferet nota scādali.
Velet etiam cōfessor pctā illa reuelare
ꝓpter necessitatē nō ꝓpter suā voluntatē
Et sic patet quāta est vis sigilli ꝑfessio-
nis. Addit etiā Ric. q̄ sub sigillo ꝑfes-
sionis cadit etiā psona cuj qua pœnitēs
confitet se peccasse. Ratio est. quia cuj
pnia sit sacramentū sacerdos tenet ce-
lare omne illud quod necessariū est ad
integritatē sacramēti. Sed pœnitēs non
posset sufficienter exprimere aliquando
peccatū suū nisi notificādo psonā cum
qua peccauit. s. cum cognouit filiā suaj
⁊ nūq̄ habuit nisi vnā. ⁊ similia. Insup
tenetur sacerdos celare oē illud sibi dic-
tum in confessione quo cōfitens posset
prodi uel mala suspitio de illo generari
i cordib⁹ alioꝝ. Ex q̄cq; de tegēdo per-
sonā cū qua pœnitēs peccauit prodere
ꝑfitens: qa si detegeret filiā cōcubuisse
cū patre suo, pderet pater q̄ cōfessus est
ꝓcubuisse cū ea. Adhuc licitū nō ē facē
aliq̄d qō sit occasio retrahēdi hoies a re
sibi ad salutē necessaria. Sed reuelatio
psone cum qua pœnitens cōfitet se pec-
casse esset occasio retrahendi hoies a re
necessaria. s. a ꝑfessione: quia nō tm̄ qs
retrahitur a re aliqua ꝓpter timorē le-
sionis ꝓprie fame: ⁊ etiā psone sibi cō-
iuncte vinculo amicitie. Quarta rō
subsequit. qa dicēs extra forū ꝑfessiōis
se audisse crimen de psona sibi i ꝑfessiōe
accusata qō nullo mō audiuit extra cō
fessionez mentiret. ut ꝓ ex dictis. Pctā
q̄ ipsius pœnitentis in relatiē ad ipsum
cadunt sub sigillo cōfessiōis de necessi-
tate ⁊ absolute ⁊ ꝑmo ⁊ directe ⁊ explic-
ite. ⁊ ex omnib⁹ causis. psona aūt cum
qua cōfitens ꝑfitet se peccasse cadit sub
sigillo ꝑfessionis de necessitate ⁊ absō-
lute. nō ꝑmo: ⁊ ex ꝑnti ⁊ indirecte ⁊ im
plicite. nec ex omnib⁹ causis: ⁊ ex aliq̄-
bus. Peccata eni ipsius pœnitentis non
referendo ea ad psonā determinatā: sic
cum aliquis dicit: Ego audiui tale q̄d
qō tm̄ nō audiuit nisi in ꝑfessione: cadit
sub sigillo cōfessionis de necessitate. nō
tm̄ absolute: ⁊ sub cōditione. s. si ex pla-
tione taliū ꝙrū p se vel p accidēs di-
recte vel indirecte aliqua de crūdia vel
confusio vel suspitio mala: vel aliquod
aliud nocumentū illi q̄ ꝑfessus ē posset
ꝓuenire. Ea ꝙo q̄ pœnitēs inserit nō cō-
fessione q̄ nō sunt pctā nec circūstantie
pctī: nec que deducūt in manifestatiē
ꝑfitentis. utpote si interserat i ꝑfessione:
In tali tra fuit blada ⁊ bi⁹. non cadunt
sub sigillo cōfessionis nisi de ꝓgruitate
Si in dicēdo illa nō dāt intelligere cō-
fessori q̄ talia velit celare. Alīs cōfessor
d. se talia audiuisse mendax nō est. quia
p cōparationē ad ea nō repsentauit per-
sonā dei: ⁊ hois. Similiē ⁊ si aliq̄s ali⁹
a cōfessore audiret aliq̄d ab aliq̄ dum
ꝑfitet velet illud tenere secretuz ex lege
nāe q̄ dicit: Qō tibi nō vis fieri: nō fa-
cias alijs. Ex⁹ cōfessio velet eē occul-
ta ꝙtū ad cōfitentē: ut non reuelet ea q̄
sibi p sua salute in confessione ul dicta
uel imposita sunt: ex quoꝝ reuelatione
scandalū oriret. De pnia aūt impōsita
dicit Ric. q̄ aut pœnitēs manifestando
pnām sibi iniunctā a cōfessore faceret
p̄iudiciū absq; vtilitate: aut ꝓprie fame:

aut cõfessori q̃ forte talẽ iniũxit pniam
p̃o qua si sciret incurreret alicuius ul̃
aliquorũ maliuolentiã. utpote q̃a inũ
xit mulieri ut abstineret a familiaritate
alicuius viri piculosa. Aut pẽnitẽs ma
nifestando suã pniam: nec fame ꝓprie
nec ꝓfessoris: nec alicui p̃iudiciũ gnãret.
In primo casu pẽnitẽs tenet pniaz suã
celare. ⁊ in secũdo silr. Si enĩ illud qõ
ꝓfessor sibi inũgit seu cõsulit bona fide
p salute aĩe suę secreto alij reuelaret in
ꝓfessoris p̃iudiciũ: crimẽ. pditionis in
curreret ⁊ sigilli secreti fractionem. In
tertio casu nõ tenet tacere nec dicere: ꝑ
re hoc irrepẽhensibiliẽ põt facere quod
illorũ duorũ sibi melius placuerit.

Qr confessio est reiteranda q̃n quis
male cõfessus fuisset ꝓpter suam negli
gentiam: aut quãdo fraudulenẽ diuisit
ꝓfessionẽ. uel quãdo cõfessus est cũ re
litteratione pẽccandi. Capl'm. 3.

Certũ mysteriũ cõtemplandus
re cõfessione dicit̃ iteratio. Est
enĩ q̃libz necessariũ reiterare cõ
fessionẽ pcõrz alias factã: ⁊ dicẽ illa
eadem pctã in numero: que quis fuisset
ꝓfessus. maxime ꝓpter tria ⁊ ꝑ. ꝓpter ne
gligentẽ electionẽ. ⁊ 2°. ꝓpter cõfessiõis
diuisionẽ. ⁊ 3°. ꝓpter malicie p̃uaricẽz
Qꝑ est necessariũ reiterare ꝓfessionẽ. ꝓpẽ
negligentẽ electionẽ. Qñ quis ẽ negli
gens querere sacerdotẽ pitũ ⁊ absoluẽ
di auctoritatẽ habentẽ: ⁊ ꝓfessus fuisset
alicui q̃ eũ aut nescuit aut non põt ab
soluẽ: talis ꝓfecto q̃ p̃imũ sibi ꝓstat
re ĩpitia ⁊ facultate sacerdotẽ cui cõ
fessus est. ⁊ re negligẽtia ꝓpria q̃ magis
sufficiẽtẽ querẽ noluit: tenet eadẽ pctã
in numero cõfiteri sacerdoti discreto ⁊
eũz absoluẽ valẽti. Propterea dr re pe.
di. 5. c. cui aũt. Qui vult confiteri pctã
sua ut inueniat grãm: querat sacerdotẽ
sciẽtem ligare ⁊ soluere ne cũ negligẽs
circa se exiterit: negligat ab illo qui eũ
misericorditer monet ⁊ petit. ne ambo in
foueã cadãt. ⁊ 2° iterãda ẽ cõfessio rõne
diuisionis. Qñ enĩ q̃s fuisset confessus
aut p malicĩã: aut p vrecũdiã ptẽ pec
catorũ vni sacerdoti ⁊ partẽ alteri. cũ a
nullo sit absolut̃: nec talis cõfessio fuit
fructuosa: vẽrt si vere vult ꝓfiteri eadẽ
pctã in numero vni tñi sacerdoti se ac
cusando narrare. Nam ut scribit̃ re pe.
di. 5. c. cõsideret. Cautus sit pẽnitẽs ne
vrecundia ducẽs diuidat apud se ꝓfes
sionẽ: ut diuersa diuersis velit sacerdo
tibus mãifestare. Quidã enĩ vni celãt
que alij manifestanda cõseruãt. qõ ẽ se
laudare ⁊ ad hypocrisim tẽdere ⁊ semp
venia carere ad quã frustra putãt tota
puenire. Ex cibi. ⁊ Dz dubitaẽ vtrũ con
fitens alicui sacerdoti omnia pctã sua
re quibus est memor si diu p̃ acceptaz
remissionẽ recordẽ alicuius pcti mor
talis re quo nõ fuerit cõfessus qõ ante
suam cõfessionẽ cõmiserat: teneaẽ ten
tione necessitatis illud pccatũ cõfiteri
illi eidem sacerdoti. Rñdet Ric. di. 17.
quarti. d. Mihi distinguendũ videẽ. q̃
aut tempore confessionis pẽnitens ad
hibuit debitã diligentiã ꝓut re lege cõi
humana pmittit fragilitaz ut memoriã
haberet omniũ suorũ pctorũ mortaliũ.
Aut fuit negligens ⁊ ignorãs ignorãtia
affectata uel crassa. Si secũdo mõ.
credo q̃ recta ratio exigit ut illud idem
pctũ cõfiteaẽ eidẽ sacerdoti si illũ cõ
mode põt inuenire: ⁊ nõ sit illi sacerdoti
postea interdicta absolnendi potestas:
aut p̃ redictũ pccatũ ⁊ omnia alia pc
cata mortalia p̃iori sacerdoti confessa
ꝓut potest recolẽ cõfiteaẽ alij sacerdoti
Si p̃imo modo. nõ credo q̃ p̃iori sa
cerdoti teneatur tentione necessitatis il
lud pccatum confiteri. Tenetur tamẽ
illud pccatum confiteri absq̃ aliorum
confessione alij sacerdoti. Cuius enĩ re
isto fuerit absolutus q̃ tũ ad iudicium
eccl̃ie triumphantis ⁊ militantis: quia
sacerdos absoluere potest re cõfessis ⁊
re predicto modo oblitis. tamen q̃a ab
solutio re oblitis vẽrt intelligi sb hac
conditione. ut. s. quãdo reducta fuerint
ad memoriã dicaẽ illi sacerdoti i con
fessiõe qui ab illis põt absoluere: teneaẽ
illud ꝓfiteri p̃ eius remotã oblitionẽ.

Q3 necessariū ē iterare ꝓfessionē ꝓpter
malicie ꝓtinuationē qñ ſ. ꝓfessus ē ꝑ-
cata ſua ſemel aut pluries tñ ut faceret
qꝫ eccleſia mandat: Cōtinuādo tamē
ꝓpoſitū male wlūtatis. qñ nō erat diſ-
poſit⁹ ab aliq̄ pctō ſe cozrigere ⁊ emen-
dare. Talis etenī ad ꝛrā pniam reuer-
ſus ſi rebite vult cōfiteri oia eadē pctā
que pr⁹ fuerat cōfeſſus rebet reiterare
Sūt tamē aliqui ſcrupuloſe. d. Ne ſi qs
i pctō mortali exiſtēs cōfiteat ſacerdoti
accuſans malā wluntatē ſuā. ⁊ ꝓfitēs
oia alia pctā ḡrū recozdat exquo pat⁹
ē ⁊ ꝓmpt⁹ adhuc ꝑcecare: ſic ꝓfitēdo
ꝑccat mortaliter: qa ꝓfitū in ſe eſt facit
irreuerentiā ſacrameto: ⁊ ſine ſacri con
temptu eſſe nō videt. Sed ꝫ iſtos eſt. c.
q quidā. de pe. ⁊ re. vbi dicit. Ne q̄dam
ad cōfeſſionē de crimib⁹ wnūt ⁊ q̄ uis
ꝓfiteri velint: ſe tñ aſſerūt abſtinere non
poſſe: ꝓſultatiōi tue talit̄ rñdem⁹. q eoz
ꝓfeſſionē recipe debes ⁊ eis de crimi-
bus cōſiliū exhibere. qa licz non ſit ꝛra
illa pnia: admittenda ē tamē eoz ꝓfeſ-
ſio. ⁊ crebris ⁊ ſalubzis monitis ē pnia
inducēda. Hec ibi. Dicit tñ Ric. q tales
abſoluendi nō ſūt. Unde ſi abſolutiōez
nō recipiant: nō cōtemnit ſacrm nec a
ꝓfeſſoze nec a cōfeſſo. Si aūt cōfitēs in
pctō mortali attritus ē de pctō ſuo ita
ut ꝓbabiliter poſſit ꝓeſumere ſe eē diſ-
poſitū nō ꝑccat abſolutionē recipiēdo
imo frequēt virtute clauiū ꝑ ſuſceptio-
nem abſolutionis formal ſua attritio
fit. Ric. Dent igit opam cēs pctōres
ut bene cōfiteant. qñ cōfitentib⁹ largit
deus in hoc ſeculo gratiam ⁊ in futuro
gloriam: in qua ipſe viuit ⁊ regnat per
eterna ſecula. Amen.

Dñica ſecūda in q̄drageſima i mane
de fetidiſſimo ac ꝑnicioſiſſimo vitio
luxurie q̄ qſi maxima ps virozū ac mu-
lierū demergit in infernū. Sermo. 30

Hec eſt uo-

lūtas dei ſanctificatio vra ut abſtineat

re officijs. Luxuria cuz oi etati turpis
sit senibus tñ fetidissima est. Et idē. i. re
officijs. Si cōsiderare volumus que sit
in natura excellētia 7 dignitas: intelli
gem9 q̄ sit turpe refluere luxuria 7 re
licate atq; molliter viuere quāq; hone
stum parce cōtinenē seuere 7 sobrie. Et
Valerius maximus. li. 9. Blandū ma
lum luxuria. Et Tobie. 4. c. Attende
fili mi ab omni fornicatione. Et ut dr̄
zz. q. 1. c. nō soluz. Dis imunda pollu
tio fornicatio dicit: q̄uis q̄sq; diuersa
turpitudinis voluptate. pstituat. Et ad
Heb. 13. c. Fornicatores 7 adulteros iu
dicabit deus. Et. i. Cor. 6. c. Nescitis qa
iniqui regnū dei nō possidebūt. Nolite er
rare. neq; fornicarij: neq; idolis seruien
tes: neq; adulteri: neq; molles: neq; ma
sculorū cōcubitores regnū dei posside
bunt. Et i eodē. c. Fugite fornicationē
Omne enim pctm̄ qcūq; fecerit homo
extra corpus est: q aūt fornicat i corp9
suū peccat. An nescitis qm̄ membra vra
tēplū sūt spūs sci? Et Eph. 5. Dis for
nicator aut imund9 aut auar9 tē. non
habet pte in regno xpi 7 dei. Et Gal. 5.
Manifesta aūt sūt opa carnis: que sūt
fornicatio. imundicia. luxuria. idolorū
tia tē. que predico vobis sicut predixi:
qm̄ q talia agūt regnū dei nō cōsequē
tur. Et Petrus. i. epla. c. i. Obsecro vos
tāq; aduenas 7 pegrinos abstinete vos
a carnalib9 desideriis que militant ad
uersus aiam. Et Apoc. xi. Timidis 7
incredulis 7 execrati 7 homicidis 7 for
nicatoribz tē. erit pars illoz in stagno
ardenti igne 7 sulfure. Et Aug9 in li. de
cōflictu vitiorū. Dq̄ pua concubitus
voza. p qua pditur eterna vita. Et Isi
dorus in pali. c. nō solū. zz. q. 1 Inf ce
tera septē vitia vitiū fornicationis ma
xime sceleris ē: quia p carnis imūdicia
dei tēplum violat. Ex cuius pbis colli
gitur q luxuria vnū est de septē vitijs
capitalib9. Ne etiā pz. zz. q. i. c. pdicā
dum. Et. zj. di. c. vnū ozariū. Sj. alias
Ilīs Claudian9 ait. Luxuries pdula
malū q vedita semp. Corpis arbitrijs
etatē caligie sensus. Et hiero. ad Su
sannam. Dq̄ acerbus ē luxurie fruc
tus amarioz fellē crudelioz gladio. Et
Greg9. zz. li. moral. Diaboli, pprie cor
pus sunt qui suggestionū turpiū blan
dimentis decepti ei p luxurie fluxū suc
cumbūt. Et hiero. ad Damasū papaz
de filio prodigo. Luxuria inimica deo
inimica fructibus pdit cēm sbaz patris
7 a patris voluntate delirans futuram
pauptatē cogitare nō sinit. Et idem ad
matrē 7 filiam in gallijs cōmorantes.
Qui luxuriat viuens etiā mortuus est
Ferreas mētes libido vomat. Quid ad
tot dicta 7 moraliū phoz 7 scōrum dei
carnales poterūt rndere? Quō amplī9
suaz luxuriā poterunt excusare? Sed
ut foztius quincanc. rōnes supaddanc.
¶ Zo ostendimus luxuriā esse peccatū
mortale. rōne. Nam multi qlīq; dicere
solent luxuriam nō esse peccatū: qa act9
eius est naturalis 7 ad illuz natura in
clinat. Pro quibus triplicē rōnem assi
gnabimus quare luxuria peccatū ē. p9
dicitur cōtempt9. Zo excessus. Zo dāni
¶ Prima ratio dicit cōtempt9. Ubi enī
est cōtemptus 7 transgressio mādatoz
dei ibi ē pctm̄. ut dicemus die sequenti.
Sed in luxuria est cōtempt9 dei 7 trās
gressio mādatoz eius. q̄ ibi est peccatū.
Mandauit nāq; deus homini. d. Exo.
20. Nō mechabers. Et ut dr̄ ab Aug.
zz. q. 4. c. Meretrices. Profecto noīe
mechie oīs illicit9 pcubitus atq; illoz
mēbroz nō legitimus vsus pbibitus
velet intelligi. Secūda rō dicit excēs
sus. Nam sm Tho. 2. 2. q. 153. ideo lu
xuria pctm̄ est: qa modū rōnis excedit
circa venerea: in quibus ordo rōnis ē
ut causa procreande prolis 7 fornica
tionis euitande vir habeat vxorē suaz
ut dicit. i. Cor. 7. 7 mulier habeat virū
suum. Omnis q̄ actus qui non est sm
legē matrimonij circa venerea vicit a
rōne. iō est pctm̄. Tertia rō est quare
luxuria est pctm̄. damni. Ut enī inquit
Ric. 33. di. q̄rt. Cōcubit9 pcubinarius
seu fornicarius ē extra legē naturalem

nō a natura generis ꝺ ſpēi. Naturalis
enī rō dictat carnalē ꝓcubitū nō ꝛtere
fieri in ꝓeiudiciū ⁊ dāñū boni ꝓlis.
Sed cōcubitus cōcubinari⁹ ſeu fornicarius ē in notabile ꝓeiudiciū ⁊ dāñū
boni ꝓlis. Sicut enī dicit Aug⁹. 9. ſup
Geñ. Bonū ꝓlis ē ut amanter ſuſcipiat: benigne nutriat: religioſe edoceat.
quo bono ut in plurib⁹ caret ꝓles genita ꝑ cōcubitū concubinariū. Nam
ꝑmo bono caret ſepiſſime eo ⁊ nō ſuſcipiē. Quiſnā explicet que fornicatores
⁊ adulterātes ſacrilegi ⁊ inceſtuoſi ne
tegat eoꝝ malicia ꝓoli genite aut generāde inferāt malā? Audiam⁹ Hieronymū ad Euſtochiū ſic. o. Pudet dicē
ꝙt quottidie ꝑgines ruant: quantas ꝛe
ſuo gremo ꝑdat mater eccleſia: ſuper
quot ſidera ſupbus inimic⁹ ponat thronū ſuū: quot ꝛras ꝑcauet ut habitet
colubr i foraminib⁹ earū. Clideas plerasq; viduas anteq̄ nuptas ⁊ infelices
cōſciam mentit⁹ a tantū ꝛte, ꝓtegere q̄s
niſi tumoꝝ uteri ⁊ infantū ꝓdiderit vagitus erecta ceruice ⁊ ludentibus ꝑdidibus incedūt. Alie ꝙ ſterilitatē ꝓtext. ⁊ nōdū nati bois homicidiū faciūt
Nōnulle cū ſenſerint cōcepiſſe ꝛe ſcelere
abꝛtuo ꝛnena meditant ⁊ frequēter
etiā ipſe cū moꝛtue fuerint triū criminū
ree ad inferos ꝓducūt: ꝛpi adultere. ſui
homicide: ⁊ nōdum nati filij parricide.
Iſte ſūt que ſolēt dicere oia mūda mūdis. Sufficit mihi ꝓſcia mea. Coꝛ mūdum ꝛſiderat ꝛeus. Cur me abſtineaz
a cibis q̄s ꝛe⁹ creauit ad vtendū? Et ſi
quādo limpide ⁊ feſtiue videri volūt ⁊
ſe vino ūurgitauerint ebꝛietati ſacrilegiū copulātes aiunt: Abſit ut me a ꝛpi
ſanguine abſtineā. Et ſi quā viderit triſtem atq; pallentē: miſerā ⁊ manicꝛaz
wcāt ꝓſequēter. Tali eni ꝓpoſito ieiunū ꝛeſis eſt. Ne ſunt q̄ ꝓ publicū nuptialiter incedunt: ⁊ furtiuis oculoruz
nutibus adoleſcētū gregē p⁹ ſe trabūt
que ſemꝑ audiūt ꝑ, ꝓbam. facies meretricis facta eſt tibi. ꝛce ulle. Si honeſtas
pateret ut oia poſſent dici: multa que
dieb⁹ meis euenerūt ſcandala aꝑirē:
ſed melius ē ſilentio ꝓterire. Quid referam quidue dicā ꝛe mōaſterijs? Quid
ꝛe puellis in domo parentuz? Quid ꝛe
viduis vanis atq; laſciuis? q̄d ꝛe alijs
que ſanctū nomē ꝓfitēt: ⁊ quottidie cū
patrib⁹ ſpiritualib⁹ colloquūt? Taceo
que ſcio. Certe ſi ponerent aures in latrinis i fluminib⁹ in boꝛtis in foueis ⁊
cauernis terre: audirent voces ibi clamantiū puuloꝝ inemptoꝝ ⁊ occiſoꝝ
a crudeliſſimis matribus. O libidinoſe
mulieres. ó laſciue ⁊ incōtinētes ꝛtlue.
o ipie matres domite carnez: refrenate
libidinē: ſi nō vultis ut vterus intumeſcat. De ſodomitis aūt quo ſermōe impietatē loquemur? O inimici humani
generis. o abhoꝛiabiles pctōres. o peſſimi
hoꝛes vbi ſunt filij vri? Perierūt. certe
pierūt. Et cur pierūt? Ue ac itez ꝛe wb
q̄a pierūt, ꝓpter iniq̄tatē ꝛeſtrā. Similit
ples ſi naſcat aliūde q̄ ꝛe legitimo thoro: ut in plurib⁹ negligent nutrit. ⁊ ad
ꝛcutes raro diſciplinat. Et ſi qñ ꝑuz
apparet: illud, ē ſatis rarū. Et ut ſcribit
ff. ꝛe leg. l. nam ad eā. Nō ſolū ius ſcriptum: ſed etiā naturale adaptat potius
ad ea que ut in plurib⁹ q̄ ad ea q̄ raro
euenīūt. Būt ⁊ alia mala que incurrit
ꝓles genita ex adulterio: que cā bꝛeuitatis omitto. Haz ut ſcribit. Ho. dil. c
vndecūq;. dicit. Undecūq; boies naſcāt
ſi parentū vitia nō ſectāt honeſti ⁊ ſalui
erūt. Et ea. di. c. nūq̄. ait Criſo. Nunq̄
ꝛe vitijs erubeſcam⁹ parentū. Ad idem
eſt. c. naſci. ea. diſ. 3. oñdim⁹ luxuriā
eē pctīs exemplo. Ob nullā nāq; cām
ſci coꝛpa ſua duris flagellatiōib⁹ caſtigarūt niſi ut luxuriā ſuperarēt. Elegit
ſiqdē Suſanna falſo criminari ⁊ accuſari pñs q̄ i pctō ꝓſentire. Daniel. 13. c.
Et Joſeph paſſus ē crimināri ab vxore
Phutifar ꝓncipis eunuchoꝝ Pharaonis q̄ ꝛeccare cū illa. Geñ. 39. Et Benedict⁹ ut carnis temptationē ſuparet:
inter pungentes ſpinas, piecit ſe nudū
ut refert Greg. 2. dial'. li. Et Hiero. in
vita Pauli ꝓmi ꝛeremite recitat qualit

feruente psecutione Decij 7 Valeriani quidam iuuenis etate florens in amenissimos hortos ē adductus ibiq; i lectulo inter candētia lilia 7 rutentes rosas ligat' manib⁹ ē collocat⁹. Quo cū recedētib⁹ cunctis meretrix speciosa venisset cepit velicatis strigē colla amplexib⁹. 7 qō dictu q̄z scelus ē: manib⁹ cōtrectare virilia ut corpe in libidinē excitato secū meretrix impudica supiaceret Incipiebat voluptas iuuenē molestare Tandē celit⁹ inspirat⁹ pcisam mordēs linguā in osculantis se facie expuit ac sic libidinis sensū succedens volūtis magnitudo supauit.

¶ Qualiter luxuria infatuat hominē 7 obdurat cor ei⁹ 7 iducit scādala ac mala plurima. Caplm.z.

Secundum mysterium contemplandum ve luxuria dicit conditio. Est enī illius pcati pessimi triplex cōditio mala p quam eius grauitas velaratur. 7 prima dicitur infatuatio 7 Secūda obduratio 7 Tertia scandaliçatio ¶ Prima mala conditio vetestabilis luxurie dicit infatuatio. Ex ipsa eteni infatuatur anima ut nec verum timeat nec hominē vreatur. Vnde Hieronymus contra Iouinianum inquit. Amor forme: rationis obliuio est 7 insanie primus. Et Ouidi⁹ in eplis. Quid veceat non videt vllus amās. Propterea apud antiqs impudicus amor cec⁹ vepigebat. Et a Gregz. mozal'. prima luxurie filia pmit cecitas mentis. Et ve ꝟ exemplū habem⁹ Salomonis. ve quo ait Gregz. 3z. q. 4 c. Salomon. Salomon quippe imoderato vsu atq; assiduitate mulieruz: 7 ad hoc vsq; pductus ē ut templū idolis fabricaret. 7 qui prius vo templū pstruxerat: assiduitate libidinis etiā perfidie subtractus idoloz cōstruere tēpla non timuit. Et ve eo Hiero. ad Eustochiuz inquit. Rex eni erat Salomon. aliū nō timebat. qui disputauit a cedris libani usq; ad hisopū que exit p parietē. a dño tm̄ recessit: qa amatoz mulierū fuit. Hā ut habet. 3. Reg. xi. Auerterūt mlieres cor eius. Cūq; iam eēt senex vepzauatū est p mulieres cor eius ut sequeret vos alienos: nec erat cor eius perfectum cū dño vo suo: sicut Dauid patris eius: ꝟ colebat Salomō Astarthen vā sidoniorum. 7 Chamos vum moabitarū: 7 Moloch idolum āmonitarū. Edificauitq; Salomon phanum Chamos vo 7 idolo Moab in monte qui ē otra hierusalem. 7 Moloch idolo seruoruz Amon 7ē. abi. Hz hic occurrit dubiū quomodo Salomō dicat senex quādo vepzauatus fuerat p mulieres. qa dicit Rabbi Salomon. q; erat tm̄. iz. annoꝝ quādo regnare cepit. Et in text. biblie in fine. c. ꝓallegati. dicit q; regnauit. 4z. annis. Ipse aūt vepzauat⁹ fuit p mulieres ante mortē suā. p. 6. annos uel circiter. quia edificauit p⁹ vepzauationem templa idoloꝝ in quoz edificatione fluxerunt plures anni. Et sic qū fuit vepzauatū cor eius non videt habuisse vltra. 46. annos uel circiter. Et tali ꝯo etate nullus dicit prophete senex. Ad voꝝndet magister i historijs. d. q; Salomon regnauit 80. ānis. 7 allegat Josephū hoc dicentē. Scriptura tm̄ regni sui tacet ānos. 40. sic dr ve Saule i. Reg. 13. q; duob⁹ annis rrgnauit sup israhel. s. bene 7 innocenter. 7 tacent. 18. anni. in quibus male se habuit. Sed ve dicto magistri historiarū parum est curandum qui cōtradicit sibūpsi 7 etiam scripture. Dicit eni q; Salomon. xi. annozum genuit Roboam. Et q; Roboā mortuo patre fuit. 41. anni. Et. 3. Reg. 14. c. dicitur q; 41. anni erat Roboam cum regnare cepisset. Et sic reuertitur primū dictū scilicet q; Salomon vixit tm̄. 5z. annis. Si autē diceret q; Roboā regnauit viuēte patre quadragita annis ita q; principium regni sui computatur ab illo tempore quo pater suus incepit vepzauari: sequitur q; mortuo patre fuit. 81. anni. quod est contra dictum magistri 7 etiam scripturam que

iz.c.3. Reg. dicit. q' Hieroboā audita morte Salomōis reuersus ē de egypto & venit cū alijs in sichem vbi cōgregat' sunt ppl'es ad constituendum Roboā regē. Ex quo videt' q' nō regnauit viuēte pre. Insup dicit' de Roboā q' derelicto consilio senū adhesit cōsilio iuuenū q' nutriti erant cū eo. Et q' p3 q' tūc Roboam erat adhuc iuuenis. qō nō potest dici de hoc habente. 8i. annos. Ideo. d Nico' de lira. q' Salomon postq' .40. ānis regnauerat mortu' est. & successit ei in regnū fili' eius Roboam habēs .41 annos sicut dicit scriptura. Et quādo Salomō incepit regnare scriptura nō exprimit: sed tm exprimit annos regni sui. Habuit g. 20. uel plures annos in principio regni sui. Et sic qm mortuus fuit. 60. ānos habuit ad minus. Et sic ꝓuenienter pōt dici q' p'. 40. ānos etatis sue deuianat' fuit p mulieres. Et iam tūc poterat dici senex ꝗa & leuite cōpleto anno .50. etatis sue seruire cessabant in tabernaculo tāq' senes. ut hb' Leuitic. 9.c. Et Rabbi Salomon arguit ꝓtra ꝗa. 3.c.3. Reg. Salomon dixit in principio regni sui: Ego sum puer paruul' ignorans exitū & introitum meū. Ergo tunc erat. 12. annorū. Videt Nico. q' ꝓbū illud Salomonis intelligēdū est respectu tanti reginiinis sibi ipsiti. Cū Exo. 33.c. dicit' Josue fili' Nun puer nō recedebat de tabernaculo. & tm tunc erat. 40. annor. Preterea. 2.c.3. Reg. dixit Dauid Salomoni. Vir sapiēs es & scies aūt nō dicit' ꝓpie nisi habēs ānos 30. ut' circit'. Et si adhuc dicat' q' Hiero in epla ad Fabiolam presbyterū videat' dicere q' Salomon .xi. annorū genuit Roboam. & q. 12? āno etatis sue accepit regnū. Dicendū q' Hiero nō loquit' ibi assertiue. ut p3 ex fine eiusdē ep'le. Hec de Salomōe sufficiāt. Quid dicem? de alijs luxuriosis & carnalib'? nonne ipsi insaniūt: nūc corizādo: nūc cantādo nūc cōponēdo vestes: nunc caput eleuando ad fenestras mulierculaꝝ: nūc vana & otiosa loquēdo. & bi?. Que oia q̄d aliud dixerim q' fatuitates & insanias falsas? Innūerus siq̄dē est aliquis nocte tpe p longū spaciū sub quadā fenestra stetisse ibiq' ꝓspexisse gattā quādā quā suā credebat amasiā. loq̄bat illi. & illa nō rīdebat. Suspirabat. languebat. gemebat. & anxiebat. Candez petrullam quandā proiecit supi': qua pterritū aial mie mie clamās aufugit. O pdicio tpis o dēpuatio sensus. o cecitas fatue mētis. Quid dicaz de illis mulieribus stultis quas poete siue gentiles extollunt eo q' amore victe seipsas interfecerunt? O fatua & libidinosa Medea: cur tibiipsi mortē intulisti? Clamant poete tui, ꝓpter amorē Jasonis qui te rapuit: q̄ te eduxit a patria: qui te decepit & derelīq't. O damnabilis amor q̄ ad tantā vemētiam te pduxit. ut vno momento corp' tuū & aiam interimeres. Et tu o Cleopatra egypti regina quāta scelera ꝓpetrasti pro amore Marci Antonij tui? Scribit nāq' Plutarchus i vita eiusdē Marci Antonij. q' sepius i alexādria Marcus Antonius nocte famulorū vestibus indut' p vrbē ibat: tomos popularīū obsidebat illudebatq' homines & reportabat q̄s ꝓtra. & Cleopatra sequebat' referens ancille vestimēta. Et dū bellū nauale cōmitteret' inē Marcum Antonij & Octauianū: Cleopatra affuit ibi i aurea puppi & purpureo velo. Et post multas fatuitates victo Antonio & a seipso pempto gladio: ex more Cleopatra prolapsa ē i febrim & tādē repulsis oibus preter duas sibi amicissimas mlieres ianuas claudi fecit acceptoq' aspide nudū sibi brachiū dedit cuius morsu atq' veneno mortua est. O q' libenter hec fatua exempla a fatuis amatoribus audiūt. & vere si cogitarent q' vana & trāsitoria imo & piculosa atq' nociua sint aie ista: deū diligerent sup omnia. sicut sapienter sanctissima illa Agnes dicebat q̄s a filio ꝑfecti qui eā diligebat tpalia pollicebāt: Discede a me pabulū mortis: fomes pcti nutrimentū facinoris. quia iam ab alio

amatoze p̄uenta sum qui longe te nobilioꝛ est genere ⁊ dignitate: cuiꝰ mater virgo est: cuius pater femina nescit: cui angeli seruiūt: cuius pulchꝛitudinē sol ⁊ luna mirant: cuiꝰ opes nūq̄ ꝛeficiūt. O si considerarēt ista mulierc̄le leues nō ita ꝛefaali crederent ruffianis: nec ita cito tangerent in coꝛde ad aspectum cuiuscunq̄ speciosissimi aut formosissimi iuuenis. ¶ Secunda cōditio īmunde luxurie dicit obduratio. Et nullo siquidē pctō ita obduranē coꝛda multoꝛ sic ex maledicta luxuria. Pꝛopē illā siūt incantationes ꝛeneficia ⁊ diabolice artes. Unde .xx. q. 4. c. in eo. dicitur. Per vitia foꝛnicationis maxie ꝛemones incoluuē, ꝓpter illā legunē libꝛi in q̄bus blasp̄mat ⁊ in vanū assumit scissimū ꝛi nomē. Hoc aūt tpe i romiꝰ nobiliū ⁊ dn̄oꝛ magnoꝛ ad instructionē ribaldam ut sic dicam ⁊ meretricalē nobiliū filiarū batenē sonneti petrarce, ꝓpter luxuriā multi nō cōfitenē. Alij ꝯo ficte cōfitenē. ⁊ celebꝛant aut coicant cū pctō mortali. Et ut omittā reliqua, ꝓpter luxuriam multi hꝛetici fiunt nō credētes infernū. negantes paradisū ⁊ bi. Quinimo p maioꝛi pte cēs hꝛeses aut oꝛtuz habent ab ipsa luxuria: aut terminātur ad illam: sicut factū ē diebus nostris in illis qui dicebātur ꝛel Barilecto. ⁊ in illis de anima simplici: ⁊ i fraticellis. de opinione quoꝛ pessimi moꝛes ⁊ nefanda opa honestius tacenē q̄ referantur. In elementina etiā. ad nostrā. de hꝛetic dicit de begardis ⁊ beginis mulieribus que fuerūt i alemania: ⁊ pꝰ multas hꝛeses de quib⁹ ibidē fit mentio: dicebāt carnalē actū nō esse pccatū. O vere deflendū malū quo ꝛefaē humanū genꝰ. Paucissimi eteni siūt q̄ animose ꝛelint luxurie vitiū expugnare. ¶ Tertia ꝯditio execrande luxurie dicit scandalicatio. Sequūt quippe ex ipsa scandala plurima ⁊ periculosissima. Amon, ꝓpē violentiam Thamar soꝛoris sue ab Absalone fratre in puuio occisus est. sicut pz .ii. Regū. 13. c. Dicitem ⁊ Emoꝛ cū omni ꝓpl'o suo, ꝓpē violentiā Dine filie Jacob a filijs Jacob occisi sunt ⁊ i captiuitatem ducti. Hes̄. 34. c. Semiramis regina pꝰ mortē viri in libidine exardescēs a, ꝓpio filio cognita, ꝓpter hoꝛroꝛem facinoꝛis ab ipso tandem occisa ē. pout recitat Paulus Oroſ. Troia magna ut scribit Phrygius vates, ꝓpter raptū Helene post bellum decennale: in quo ex vtraq̄ pte tā troianoꝛ q̄ grecoꝝ multa milia hominū gladio coꝛruerūt: incēdio periit interfectis Priamo ⁊ Hecuba regina aliisq̄ innumerabilib⁹ mulieribus atq̄ viris. Nos insup videmꝰ quottidie odia rixas scādala dissensiones ⁊ homicidia que nō mīi, ꝓpter luxuriam eueniunt.

¶ Qualiter deus acriter punit luxuriā p̄ aquas diluuij: ⁊ p incendiuz ignis: ⁊ punit q̄ttidie p tpalia flagella. Cap̄. 3.

Certiū mysteriū contemplandū ō luxuria dicit punitio. Punit nanq̄ deus oīpotēs acerrime luxuriam in hominib⁹: sicut pz in triplici punitione ¶ pꝰ generalis. ¶ 2ꝰ specialis. ¶ 3ꝰ pestilentialis. ¶ Prima punitio generalis fuit tpe diluuij: quādo excepto Noe ⁊ vxoꝛe sua: Item Cha ⁊ Japhet cum vxoꝛibus suis qui saluati sunt in archa: cōsumpta est omnis caro q̄ mouebatur sup terram: nō tm̄ hominū: sed etiā exceptis illis animalib⁹ ⁊ volucribus que introierūt i archā: omniū volucrum animātiū hestiarū: omniūq̄ reptilium que reptant sup terrā: vniuersi hoies ⁊ cuncta in quib⁹ spiraculuz vite ē in terra moꝛtua siūt. ut dicit Hes̄. 7. c. O terribile iudiciū. o aspera vindicta ⁊ crudelis que seuit in tam inumerabilē multitudinē hoiuz ⁊ aialiū ac volucrū celi. Et dicit Nico. de lira. q̄ interfecta siūt aialia tre ⁊ aues celi: nō aūt pisces: ad detestanduz pctā hominū que facta fuerūt i terra ⁊ i aere: nō aūt in aquis. Que vero fuerūt illa pctā facile ex scriptura colligi pōt. Dicitur nāq̄ Hes̄. 6. Videntes filij dei filias hoiuz q̄ essent pulchꝛe acceperūt sibi vxoꝛes ex oibus

quas elegerāt ꝛc. que ponunt ibi. Que exponēdo Nico. de lira. d. q quo zundā opinio fuit. ut p filios dei intelligerent dēmones incubi qui dicunt filij dei, ꝑ naturā spiritualē. & isti in specie humana cōmiscuerūt se cū mulieribus & inde nati sunt gigātes. Et ꝓpterea indignatus deus inundauit diluuiū. Sed hec expositio non est rationabilis: quia diluuiū nō fuit in pnā demonū: ꝙ dicunt. Alij vo dixerūt sicut Rabbi Salomō q filij dei accipiunt ꝓ filijs iudicū aut potētū qui qñ videbāt filias subditorū pulchre ornari. & qñ dabāt ad nuptias accedebant ad ipsas eas cognoscendo carualiter aīmꝫ mariti illas cognoscerent. Ex hic intellectus deficit. quia ut dicit in scriptura. Dis caro corruperat viam suā sup terrā. ꝓpterea dicit Nico. de lira. q filij dei intelligūt illi q fuerūt orti de Seth & ab eo descenderūt: qui a patre suo fuerūt instructi i cultu dei: p filias dicunt intelligūt mulieres descendentes de Cayn que erāt lubrice lasciue & dissolute. Et de illis ꝑcepat Seth de voluntate dei filijs suis ut nō cōtraherent cum eis. Et ipsi ꝓcedente tpe fecerūt ꝓtraiū. Et p? usq adeo dicies facti sunt dissoluti q̄tuz ad pctā fornicationis & adulterij ac ꝓtra naturā. ut dic Nico. de lira & sanctus Methodi? martyr. Aggrauabāt aūt hec pctā. qa non fiebant ex passione tm̄: ꝙ ex certa malicia & cū ꝓtinuatione & pseuerantia sine dei verecundia & absq dei timore. ꝓpterea dicit q mīta malicia dei erat sup terrā. & q cuncta cogitatio cordis intenta erat ad malū oi tpe. & q illi potentes erāt a seculo viri famosi. i. male fame qui gloriabant i malicia sua. O inuincibilis manus oipotētis dei. o potentissimū brachiū. o insupabil' dextera Post fabricatā archā & pnūciatū diluuiū ꝙ centū annos cū illi pseuerarēt in iniq̄tate sua sbmersi sūt i aqs. Dixisse tunc ꝛeꝛē mutari celū: obscurari aerē sonare ventos: tonare fulgura: & nubes celi & cataractas apiri. & aquas abundantissime fluere sup terram. Dixisse attonitos cunctos tremētes atq pallētes. Dixisse māducātes masticādo ruminare & nō posse cibum ꝓicere aut deglutire. Dixisse corrigantes & luxuriantes cōs pauore pterritos. Audisse & post ccēm ciulatū & clamores virorū mulierū. senū. iuuenū & puerorū morte expectātiū clamātiū & dicētiū: Heu heu nobis. Ad quid deuenim? ut peam? in aquis? O quid erat inspicere inde ad modicū illos ab aquis sublatos & ibi extinctos. in breui oēs piter deleti sunt & ꝓpter luxuriā grauiter sic puniti. Secunda punitio fuit spālis: qñ indignatus deus Sodomā incendio destruxit. Ut eni dr Gen. 19. Pluit dns sup Sodomā & Gomorrā sulphur & ignē de celo. & subuertit ciuitates & oēm circa regionē: vniuersos habitatores vrbium & cuncta virentia terre. Scom vo magistrū historiarū spāliter etiā punitum fuit luxurie vitiū in sodomitis in nocte natiuitatis xp̄i in qua oēs subita morte pierūt. Unde Piero. sup illud Ysa. 9. Habitantib? in regione vmbre mortis lux orta ē eis. ait. Lux illa oēs isto vitio laborātes extinxit ne nā quā sumpserat tanta īmūdicia fedaret. Tertia pditio dicit pestilentialis. Ut eni colligitur ex glo. i. c. Flagitia. xx. q. i. Et in auten. ut nō luxurient ꝓtra nām. pcm̄ luxurie & ꝑcipue sodomie tempestates & pestilētias induxit. Et reuera ob nullā aliam cām credo tpibus istis tā crebro italiā peste fore vexatā nisi ꝓpter luxuriā. & maxime sodomiā. O horrendus facinus. o fetidissimū malū. o execrandū flagitiū ꝙ pueri facti sūt meretricule. & vbi rōne etatis tenere inueniri debet puritas & innocētia: iam reꝑtendēda & obiurgāda se offert turpitudo ignominiosissime sodomie. Ut q̄ deū habeam? tenuiolū nobisq semp ꝓpitiū mūdicie & puritati vacem? : abhorreamusq & cuncte? dānatissima pctā luxurie: Sicq merito obtinebim? in hac vita dei grām & futuro sempiternā gloriā: in qua regēt xp̄s

rei filiꝰ cū p.ꝛ s.s.p cūcta sp sc̄la. Amē.

Dñica secunda in quadragesima pꝰ prandiū. de execrando pctō adulterij q̄ maculata est magna pars ꝛ multitudo coniugatorum. Sermo. xi.

Hec enim

ē volūtas rei sanctificatio vr̄a ut abstineatis vos a fornicatione. Itez vbi ō Cōquerebaē dōles piere. c. zz. ꝛ dicebat. Cōtritū ē cor meum i medio mei. ꝛ ptremuerūt oia ossa mea. Factus sū quasi vir ebrius ꝛ q̄si ō madidus a vino a facie dñi ꝛ a facie ſ̄mōnis scōrū eius: qa adulteriis repleta est terra. Nō profecto verificari pōt tpe isto quo mr̄imonia q̄si p maiori pte ab adulteris siue viris siue mulierib⁹ polluta sūt ꝛ fedata. Qua ꝓpr̄ in h̄ sermōe ꝓtra adulteros aliqua dēclarabim⁹ ut intelligāt ipsi miserabilē statū ꝛ dānabilē cōditionē in q̄bus sese reperiunt. De adulterio igit̄ tractaturi tria p̄cipalia mysteria p ordinē ꝓponim⁹ dēclaranda ꝛ ānotanda videlicz.

Primū dicit̄ diffinitio.

Secundū ablominatio.

Tertium punitio.

Quid sit adulteriū ꝛ quō sumit̄ multiplicit̄ ꝛ q̄le multi credūt se i statu esse mr̄imonij q̄ sūt pot⁹ adulteri q̄ ꝓiugati

Primū mysteriū dē Capm. j. adulterio notādū dī diffinitio in q̄ qd est adulteriū dēclarem⁹ Et dīs Host. i summa sua. li. v. ti. de adulteriis. ait. Adulteriū ē alieni thori violatio uel ꝓpr̄ij usurpatio. Que ꝑba sumi pōt ex his q̄ dicunt. xxxvj. q. i. c. lex. i. ſ cū ḡ. Deo q̄rū ſ̄ꝓr plenitudo intelligēda nōndū q̄ adulteriū pōt sumi tripl̄r. Et h̄ triplici rōne. ꝑ ꝓ im ꝓpr̄ie. z° ꝓpr̄ie. z° ꝓpr̄issime. ꝑ ꝓ sumit̄ adulteriū im ꝓpr̄ie inē virū ꝛ vxorē. ꝑ rōne ꝺriatiōis. z° rōne iordinatōis. z° rōne modificatōis. ꝑ ꝓ dī adulteriū inē virū ꝛ vxorē rōne ꝺriatiōis q̄ sūt inē eos ipedimēta ꝺria ꝓpter q̄ mr̄imoniū stare nō pōt. Et ꝓmū impedimēti ē votū solenne. pꝰ q̄ō si q̄s ꝓtraxeret esset excoicat⁹ q̄ facēt illud sciēt. ꝛ mr̄imoniū nullū esset. ut i cle. eos. de ꝓsan. ꝛ affi. Secꝰ aūt ō mr̄imonio ꝓtracto pꝰ votū ꝓtinētie simplex. Nā ut dic̄ Ric. in. 4. di. 38. Qui ꝓtrahit pꝰ votū simplex ꝓtinētie peccat mortaliter ꝓtrahēdo ꝛ etiā ꝑsūmādo. Tñ mr̄imoniū tenet. Quō aūt solennizcē votū. Et qō sit votū simplex aut solēne sp̄ūꝰ dicā i sermōe de votis. Secūdū impedimētū ē ordo sacer. de quo nō fm Ric. vbi ō q̄ ordines minores nō ipediūt mr̄imoniū ꝓtrahēdū nec dirimūt ꝓtractū. nec ipediūt vsū ipi⁹ mr̄imonij nisi ꝓtrahētes essent religiosi ꝓfessi tacite uel exp̄sse. Et iz ꝓtrahēs cū vnica ꝛ ꝧgine clericꝰ i minorib⁹ retineat p̄uilegiū clericale si vestes ꝛ tonsurā ḡferat clericales. ex de cleri. p̄iu. li. vi°. c. i. Nō tñ retinet bñficiū ecc̄liasticū. nec pōt recipe. Ordines aūt maiores. s. subdiaconatus diaconat⁹ ꝛ p̄sbyt⁹ siue sacerdotiū ipediūt mr̄imoniū ꝓtrahēdū ꝛ dirimūt ꝛctū: qa matrimoniū nullū ē sic̄ pz. xx. dis. c. si q̄s cor ꝛ. c. erubescāt. Nō ē. qa sic ordinat⁹ i sacris tenet̄ ꝑuare ꝓtinētiā. eo q̄ ordo sacer loquēdo de ordie maiori hz iplicitū votū solēne ex ꝓstitutiōe eccl̄ie. Tñ Petrus de ꝑalude. i. 4. di. 31. dic̄ q̄ etiā si q̄s ante ānos discretiōis ordinaret in sacris q̄ talis obligat ad cōtinentiā ex statuto eccl̄ie. licz nō voto suo. Jo. ꝧo an. in nouella. dic̄ q̄ greco cui licitū est vti ꝓtracto: illicitū est i sacris ꝓstituto ꝓtrahere. Tñ ista ē dōia inē cōstitutos i sacris eccl̄ie occidētalis ꝛ eccl̄ie orientalꝭ Nā ꝑmis nō licet vti cōtracto añ susceptū ordinē: secūdis ꝧo licet. Et q̄ ꝓtrahit in sacris ē excoicat⁹. in cle. eos. ex de cōsan. ꝛ affi. Sciendū tñ q̄ q̄uis ordo sacer ꝑcedēs ꝛctū mr̄imoniuz dirimat illud. si tñ ordo sequēs ꝛctū mr̄imoniuz nō dirimit. ut i exuagāte Joh. xx. Et si sciente vxore ꝛ assentiente ordinat⁹ ē i sacris tenet̄ ad ꝓtinētiā vtercz ita q̄ etiā pꝰ mortē viri nō pōt ꝓtrahē. Intelligē

enim tacitè cū viro cōfecta cōmentiā. Si aūt ordinatus est, vxore inuita uel sciente factuz sed ius ignorante ipso tñ sciēte iuꝰ: ꝛtrt cogi p iudicē ad ingressum religionis si nōdū ē cōsūmatū mrīmoniū ut sic illa possit cū alio ꝓtrahere Et si ad hoc cogi nō pōt uel cōsūmatū ē mrīmonium ꝛtrt ejtus bñficio clericali restitui vxori etiā si esset episcopus imo ꝙ papa. Et intelligit si vxor cū petit. Ipse tñ exigere nō pōt ꝛbitū sed reddere tenetur. hec Ino. ꝙ Joc. de palude. i 4. vbi ē. ¶ Tertiū impedimentū ē machinatio mortis. quādo aliquis machinatur i mortē viri alicuius ut possit eā vxore eius ꝓtrahere: aut aliq machinaretur in mortem vxoris alicuius ut viz eius acciperet si mors fuerit subsecuta. Et si sic machinantes cōtraxerint mrīmoniū nullū ē. Et tales sunt separandi quia sunt in adulterio siue fornicatiōe. ut nō. f. xi. q. i. c. Si quis viuēte marito Et licz Ric. teneat hoc esse verū cū inter eos precessit adulteriū dū pmū stabat pingiū. Tñ Inno. ꝙ Host. tenēt q̄ sola machinatio cū effectu dirimit tam cōtractū q̄ cōtrahēdū. Rō aūt ē ne adulteri, ꝓpter adulteraꝝ amorē essent, pni ad interficiendos maritos earū ut eas haberent vxores ꝙ econuerso. Tamen si adulter interficit virū adultere nō hac intentione ut habeat ipsam vxorē: ꝫ ex alia causa ꝙ occasione: uel postea ꝓtrahit cum ea mrīmoniū tenet. ut extra de querstione infideliuz in. c. laudabile. Et extra de eo qui duxit in mrīmoniū quā polluit p adulteriū. c. sup eo. ī glo. Vxor etiā, pcurans maritū interfici p infidelem cum quo adulterata est qui pꝰ ꝫ p eius studiū ad fidem conuertit: nō pōt cū illo contrahere. Et si postea ꝓtrahat dirimendū est matrimoniū. ꝙa ut. d. Ric ff. di. ꝗrti. Tale dānū tali lucro eccl'ia recōpensare nō vult. extra de quer. infide. c. laudabile. ¶ Sed quō dicemus de Dauid q̄ cōmisit adulteriū cū Bersabee. ꝙ pea machinatus ē mortē viro eius ꝙ duxit eam in vxorē, ut habet. ꝛ. Reg. xi. c. Ad qō rñdeo ꝑm illud quod scribit. xi. q. i. c. si q̄ vidua. ff. ꝫ obijcit. q̄ in vet̄i testō multa pmittebant, ꝓpter infirmitatē: que in euangelij pfectione eliminata sūt. ¶ Quartū impedimentuz est adulteriū. Ut eni. d. Ric. Si adulter dat fidem adultere viuente marito de cōtrahēdo cum ipsa: sciens ipsam habere maritū tpe quo contrahit cū ea uel dat sibi fidem de ꝓtrahendo post eiꝰ mortē: nō poterit eā ducē in vxorē. Et si pꝰ mortē mariti eam de facto duxerit separandi sūt. sicut nō. f. xi. q. i. c. relatuz Et extra de eo qui duxit in mrīmoniuz quā polluit p adulteriū. c. si quis vxorē suaꝰ rō ē ne adulter uel adultera, pni essent ad interficiendū maritū adultere ut postea possent mrīmonialit copulari Si aūt adulter ignorat illā habere viz potest cum ipsa cōtrahere pꝰ mortē mariti. Sic est de muliere cōtrahēte cū viro quē ignorabat vxorē habere. extra de eo qui dux. in ma. quam polluit per adul. c. veniens. Tñ si vir dat mulieri fidē de ꝓtrahendo viuēte illius marito quā nec ate nec pꝰ cognouit viuēte suo marito: si pꝰ illius mortē duxerit illam in vxorē nō sūt separandi. ex de eo q̄ dux. in ma. quam polluit p adul. c. si quis. ¶ Quintū impedimentū ē aliud matrimoniuz. qñ. f. quis haberet vxorē ꝙ sumeret aliā. Et nota diligenē q̄ illa aut scit istū hre vxorē: aut nō. si bñ ꝓtrahit cū ipso: ꝙ scit illū habere vxorez nō pōt stare mrīoniū: etiā si mortua ꝑma vxore de nouo ꝓtrahat. Et idē iudiciū est si nesciuit qñ cōtraxit. si postea ipsa ꝑma vxore illius adhuc viuēte sciuit: ꝙ pmisit se cognosci ab eo cum quo de facto cōtraxerat. Si ꝙo ab initio qñ ꝓtraxit nesciuit illuz habere vxorē ꝙ semp stetit in ista nescientia vsq̄ ad mortē vxoris illius: ꝫ pꝰ mortez eius scit: est in ptāte illius ignorantis mrīmoniū ratificare uł diuortiū ꝑtere. Ita tñ q̄ si postq̄ sciuit se pmisit cognosci: nō poterit diuortiū ꝑtere. ex de eo qui dux. in matri. quam polluit p adulteriū. c. i. ꝙ. c. veniens.

ꝛ ꝛe cõiugio seruoꝝ.c.ꝓposuisti. ꝛ.34. q.2.c.si ꝙgo. Alias poterit ꝓtẽ si vult. Et qꝺ dictũ ẽ ꝛe viro ducente secunda3 vxorẽ.idez intelligiẽ ꝛe muliere ducẽte secundũ maritũ. Si autẽ inde moꝛtua ꝓꝛima vxore vir nõ cognoscat illã adulterã secũdã carnaliẽ que secũ ignoꝛãẽ ꝓtraꝛerat.sed ipe ducat tertiã ꝑm Hosti. ꝛelꝛet remanere cum tertia:qꝛuis etiã pꝛ ea cognoscat secundã:qa ꝓma viuente cõsensus habitus cũ secunda nullꝰ fuit ꝛ sic nõ impꝛediuit cõsensũ tertie. Quinetiã si pꝛ moꝛtẽ ꝓꝛime cognouit carnaliter secũdã que fuit ignoꝛãs istũ habẽ vxorẽ: ꝛ nũc etiã ignoꝛãs est:ꝛ ipse vir ꝓtrabat cũ tertia: adhuc remanebit cũ tertia. Dicit autẽ mulier ꝑm Hosti.inscia qñ habꝛet iustam causam ignoꝛandi: ut qa vir ꝛe remotis ꝛeniens:asserebat se nõ habꝛere vxoꝛem.ex ꝛe spon.c. cuz ad publicum. Ideo autẽ inscia nõ cõmittit adulteriũ:qa nõ cõmittitur sine dolo.ut p3.33.q.2.c.in lectũ. Sextũ impꝛedimentũ est affinitas que ꝑm Ray.ẽ pꝛoximitas pꝛsonaꝝ ex carnali copula ꝓueniens oĩ carens parentela. Contrahit autẽ nõ solũ p copulã cõiugalẽ :ꝙ etiam ꝑr copulã fornicariã.ut nõt.35.q.4.c. nec eam. Et ꝛe eo qui cognouit cõsanguineã vxoꝛis sue.c.discretionez. Hec affinitas opat qꝛ oẽs ꝙsanguinei vxoꝛ Petri sunt sibi affines in eodẽ gradu in quo sunt cõsanguinei vxoꝛis. Similiter omnes cõsanguinei Petri sunt affines vxoꝛis sue in eodem gradu in quo sunt sibi consanguinei. Et qꝺ dicit ꝛe vxore idem intelligas ꝛe quacũqꝫ muliere carnaliter cognita. Sed cõsanguinei Petꝛi nõ sũt affines cõsanguineis vxoꝛis sue nec inter eos,pbitẽ matrimoniũ. extra ꝛe cõsan.ꝛ affi.c.sup his. Hñ germani pñt cõtrabere cum duab⁹ mulieribus germanis. Et pater ꝛ filius pñt ꝓtrahẽ cũ matre ꝛ filia. Et relicta viri qui fuit germanus vxoꝛis mee vxore mea moꝛtua põt eẽ vxoꝛ mea. Qui ergo cõtrahit scienter i aliquo gradu affinitatis vsqꝫ ad quartũ gradũ est excoicatus.ut bꝛ

ex ꝛe ꝙsan.ꝛ affi.i cle.eos. Septimũ impꝛedimentũ est cognatio siue nãlis qꝫ dicit ꝙsanguinitas.siue spũalis qꝫ dicit compatermitas.ꝛ legalis que dicit adoptio uel arrogatio. Quelibet boꝝ ipꝛedit ꝛ dirimit mꝛimoniũ. Qualiter aũt id fiat: qa longũ esset hic ponẽ: Et que sint alia mꝛimoniũ ipꝛedientia ꝛe relinqꝫ ꝓticulariter explicanda audiẽtibus cõfessiões: qui si ꝑriti sũt ut ꝛecet nõ ꝛelẽt talia ignoꝛare. Sz sumitur adulteriũ impꝛopꝛie rõne inoꝛdinationis : qñ.s. inter virũ ꝛ vxorẽ inoꝛdinaꝝ est amoꝛ ꝛ adulterinꝰ.ꝛe qꝫ sic loquit Piero.3z. q.4.c.oꝛigo.d.Oꝛigo qdẽ amoꝛis erat honesta: ꝙ magnitudo ꝛefoꝛmis. Hñ ꝛ Sextus pythagoꝛicus i sententijs ait. Adulter est in sua vxoꝛe amatoꝛ ardẽtioꝛ. In aliena quippe vxoꝛe oĩs amoꝛ turpis ẽ. in sua nimius. Sapiens ꝛelꝛet iudicio amare cõiugẽ nõ affectu.s.libidinis. Non regnet i eo impꝛs voluptaꝫ nec pꝛeceps feraꝫ ad coitũ. Nihil ẽ infelicius qꝫ vxorẽ amare qñ adulteram. ꝛec ille. Põt autẽ amoꝛ viri ad vxorẽ ꝛ econtra turpis ꝛ adulterin⁹ vocari: aut rõne intentionis.aut rõne modi. Rõne intentionis fit turpis cũ qs cognoscẽdo vxoꝛez suã mente ꝛ cogitatione exit ẽminos matrimoniũ aliam cogitãdo ꝛ appetendo uel ita qꝫ ꝛellet facere etiã si nõ eẽt sua vxoꝛ. Hñ Bon.in.4.di.31. v.qꝫ si quis cognoscit vxorẽ ꝓter ꝛelectationẽ finalẽ:aut mouẽ i ꝛelectationem tanto impꝛtu ut cognoscat vxorẽ tãqꝫ meretricẽ hoc est si ita cognoscit ac si nõ eẽt vxoꝛ:qa tũc ponit ꝛelectationẽ finẽ vltimũ.secus autẽ si vult in ea ꝛelectari qa vxoꝛ.i ta qꝫ nullo mõ eam cognoscꝛet si vxoꝛ nõ eẽt: qa tũc nõ ẽ oĩmoda inoꝛdinatio ẽ pctũ ueniale:quia excusatꝫ ꝓ bonũ mꝛimoniũ ut nõ sit moꝛtale. Concoꝛdat Ric.in.4.di.31. Rõne etiã modi amoꝛ dicit turpis qñ ꝓiuges modũ ꝛ regulã honestatis excedunt uel ꝓtermittũt. Quõ pñt ꝛec turpia absqꝫ ꝛecũdia narrari? Quot int pleroscꝫ fiunt illiciti tactus? quot ꝛestialia? qꝫ

solatia inhonesta? qt nefandissima scelera? Bonū est certe edificare domū ad habitandū: & inconueniens videt ut in fundamento ponat tectum. & econuerso. O coniuges adulteri. quot crimina. qt scelera patrat? Non expedit illa clare loqui. Ideo Ambr. i li. de patriarchis. & notat. 32. q. 4. c. nulli. ait. Grauius est crimen vbi celebrati cōiugij iura temerant & vxoris pudor soluit. hec ibi. Talis autē adulterini amor fuit signa cuz vir plus q̄ velet ad vanitates apit manum. cum eam vanis oculis aspicit inhonestisq; verbis alloquit. cū, ipe eaz parentes respicit. & eam ociosam in domo esse nō curat. 3°. sumit adulterium improprie int virū & vxorē rone modificationis: qm̄ cōiuges & cōtrahendo & psūmando mrimoniū modū & regulaz honestat excedūt: aut ptermittūt. Pro quibus ait angelus Tobie: qm̄ timebat Sarā accipe in vxorē eo q̄ tradita fuerat successiue septē viris & demoniū occiderat illos. ut dr Tobie. 6. Audi me & ostendā tibi qui sūt quib⁹ pōt prevalere demoniū. In eos q̄ cōiugia ita suscipiūt: ut deū a se & a sua mēte excludant: & sue lubidini ita vacēt: sicut equ⁹ & mulus quib⁹ nō est intellect: hz ptātem demoniū. Tu aūt cū accepis vxorē ingressus cubiculū p tres dies cōtin ēs esto ab ea: & nihil aliud nisi oratiōib⁹ vacabis cū ea. Vnde Petr⁹ de palude. i. 4 ait. q̄ ptrahētes i petō mortali si ptrahant p verba de pñti peccāt mortaliter nisi cōfiteāt. Quia ut Aug⁹. 6. Sacra talia fiunt vnicuiq; cum quali conscia accedit ad ea. Et ut idē dicit. In omni susceptione sacri p⁹ baptismū necessaria est vnicuiq; cōfessio si credit se peccasse. Ideo reprehensibiles sunt qui sine vllo timore dei: sine vlla deuotione mrimonia cōtrahunt. Magis aūt reprehensibiles q̄ p⁹ cōtractū mrimoniū ea exercēt que exercere nō licet. Nec expedit talia clare loqui. Qui habet aures audiendi audiat. Vnde Ambr. i li. de pñarchis ait Grauius ē crimē & c. vbi. s. 3z° potest fumi adulteriū, ipse. cum. s. aliqs vxoratus accedit ad aliquā psonā solutaz uel aliqua cōiugata miscet se cum aliq̄ libero & soluto. Sed ut in plurib⁹ plus in hoc deficiunt viri q̄ vxores. Et tamē quidam adeo fatui sūt ut existimēt viri ad petiū nō imputari si sic adulterētur. Cōtra quos est dictū Inno. papa. 32. q. 5. in. c. Xpiana religio adulteriū in vtroq; sexu pari rone cōdemnat. Et de B. Piero. ad Oceanum ait, Qd nō licet femine: eque nō licet viris. & eadez seruitus pari rone censet. Et Ambr⁹. 32. q. 4. c. nemo. Nec viro licet qd mulieri nō licet. Et eadem a viro que ab vxore debet castimonia. Et Aug⁹. 32. q. 6. c. si dicturi. Si dicturi estis vxoribus vris seruate vos. Quales vultis eas inuenire: tales & ipse vos inueniat. Quis inuenis est qui nō velit castā ducere vxorē? Et si acceptur⁹ est virginē: qs nō intactam desideret? Intactaz queris intactus esto. purā queris purus esto. Nō em̄ illa pōt si tu nō potes. Sz bis rō addi pōt. qa sm̄ apl'm. i. Cor. 7. Mulier nō habet ptātem corporis sui: sed vir. & vir nō habet ptātē sui corpis: & mulier. Sz arguūt multi de plurib⁹ veteri testi. qui habuerūt cōcubinas. ut Abraham & Jacob. Abraham habuit filium de ancilla. ut dicit Gen. 16. & Gal. 4. Et Jacob habuit duas vxores & duas cō cubinas. & tñ nō fuit illis imputatū ad peccatū. Andet Bon. dis. 33. qrti li. q̄ istud factū est ex dispēsatione diuina q̄ cōueniens fuit, ipter quattuor. 1° p, ipe congruitatem. 2° ipter necessitatem. 3° ipter vtilitatem. 4° ipter honestatē & p, ipter congruitatem. Congruū qdē fuit. qm̄ tempus illud erat figure. & qa ps generare debebat liberos & filios p baptismū in ecclesia catholica & in hereticis diuerticulis: Ideo i figura debuit precedere generatio ex libera & ancilla. Et rursus qm̄ inter illos qui ab hereti baptizant quidā heresim sequūt. quidā ad ecclesiā reuertūt. Jō vtriusq; figura precessit. Primi in Disinacle de q̄ dictū

est. Ejice ancillã & filiũ eius. Secundi in ancillis Jacob: quarũ filij sũt inter literos computati. ut habet ab Aug̃. i li. de baptismo puloz. & ab eccl̃e super Job. & notat. 32. q. 4. c. recurrat. 7 z° fuit ꝓueniens dispensatio illa ꝓpter necessitatẽ. Pauci nãq; erant cũ colẽtes & ne cultus diuinus periret necesse fuit ut filios multiplicarent. & ꝓtigit q; vxores sterules habebant: ideo necesse erat ipsos plures habẽ uel vxores uel concubinas. 7 3° fuit illa dispensatio ꝓuenies ꝓpter vtilitatem. qa filij erudiebantur a parentib⁹. & ut plurimũ mozes patruz seruabant. Et ideo quãto plures tanto dei cultus celebrioz. 7 4° fuit cõueniens ꝓpter honestatẽ. quia nõ affectu libidino so: sed casto. nõ affectu adulteri: sed mariti concubinas cognoscebant. Unde Ambr⁹ in li. de patriarchis de Abrahã ait. Non ardoze aliquo vage successus libidinis. nõ ꝑtulãtis forme capt⁹ de coze ancille contulerunt ꝑ⁹ habuit tioz rum: sed studio querende posteritatis & ꝓpagande sobolis. Adde ẽ. c. obijciũt. 32. q. 4. Non sunt itaq; antiqui patres in ꝟ imitãdi. quoniã alia fuit illi⁹ tpis ꝙ nostri cõdito. Repiuntur tñ & nunc pleriq; adulteri ꝓccatum excusare volentes ꝓpter vxoꝝ sterilitatẽ & appetitũ habendi filios. Cõtra ꝟs Aug⁹. 32. q. 4. c. Sic. ait. Sic nõ sũt facienda adulteria etiam voluntate filios generãdi: quẽadmodũ nec furta voluntate pascẽdi pauperes scõs. Et idẽ. 32. q. 5. c. si quis. Si quis vxoꝛẽ habeat sterilẽ siue cozpoze deformẽ siue membris debilez uel cecam uel claudã uel surdã: uel si quid aliud siue morbis siue laboribus doloribusq; confectã: & quicq̃d excepta fornicationis causa cogitari põt vehemẽt horribile ꝓ fide societateq; sustineat. ꝟ ille. Malũ ergo ẽt reprehensibile si vxorem quis relinq̃t ob eius sterilitatẽ uel infirmitatẽ uel deformitatẽ: & alteri adhereat. Sed pessimũ est. & iniquũ si pulchram vxoꝛem. si fecundã. si bene natã. si moribus decorã. si virũ amantẽ: ipse condemnat ꝓ quacunq; alia ꝓsona. Audi queso o vir infatuate quid ad te sapiens loquit ꝓu. 5. Letare inq̃t cum muliere adolescentie tue. i. cũ vxoꝛe. Et Eccl. 7. Noli discedere a muliere sensata & bona quã sortitus es in timoze dñi Gen cui verecundie eius sup aurũ. Unde diego plures venerabiles honestas pudicas formosas mansuetas benignasq; vxores ab ingratis maritis derelictas ipsosq; amatoꝛes factos turpissimarũ meretricũ. O. pdatoꝛes viri. o demẽtes & stulti. nõne vxores vre coꝛona sũt capitis vri? Nullũ vniq; ornamẽtũ tpale potest eẽ in domo: qõ vxoꝛi bene compareat. Nõ vasa argentea. nõ aurea. nõ eburnei lecti. nõ late porticus. nõ regie aule. nõ alia queq; decoza. Hã omnia ista sũt quasi stelle & luna in domo sua. Ex ꝓtuosa cõiunx est q̃si sol. Unde Eccl. 26. dicit. Sicut sol oriens mundo: sic mulieris bone species in ornamẽtũ domus sue. Ipsa est que data est in adiutoꝛiũ viro. nõ cõcubina. Cõsidera nãq; mulieris bone in cunctis diligentẽ solertiam. Nec ceni blada & frumenta oꝛdinat & gubernat: tuetur oleum. salsas carnes in domo esse ꝓcurat: pannos laneos ne a tineis coꝛrodantur ventilat. Lineos quoq; ꝓ necessitate ꝓcurat & lauat. dissipata & q̃si cõsumpta resarcit. pvigiles oculos mentẽq; prudentẽ ad cẽm substantiã dom⁹ habet. Columna viri & filioꝝ ẽ. Si marit⁹ languet cũ infirmo infirmat. cibũ ꝟ doloze nõ sumit. somni oblita q̃escẽ nescit. Erudit filios & omnes familiã in timoze dei: & bonis moꝛib⁹ instruit. Ex q̃d pcubina facit? Verba certe loquit blanda ꝟ venenosa fingit se plus amare q̃ amet. nũc mesta facie. nunc leta. Aliquid sp q̃rit. Si in domo ei⁹ vxoꝛe absente ingredit: q̃cq̃d põt rapere rapit. Si sibi in amicitie & fidelitatis signũ aliq̃d adulẽ seruãdũ tradiderit: aut ꝓdidisse se mẽtiet: aut ꝓ cacissima ꝓportunitate ꝓtoꝛũ ad se arripiet. Euacuat bursam: denigrat famã & ad ꝓccatum ligat animã amatoꝛis.

vinc ē qō sapiens.pv.5.c.ait. Ne intendaris fallacie mulieris. Fauus eni stillans labia meretrīc.z nitidi⁹ oleo gutt eius. Nouissima aūt eius amara quasi absinthiū z lingua eius acuta q̄si gladi⁹ pedes ei⁹ descendunt in mortē z ad inferos gressus illi⁹ penetrāt. Per semitas vite nō ambulāt: vagi sunt gressus ei⁹ z inuestigabiles. Nūc ergo fili audi me z ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viā tuā z ne appropinques foribus domus eius. Nec ille. Docet itaq; sapiens qualiter vnusq;q; cognoscē dz mulieris fornicarie fraudē z dolū. Dz ꝛe mūdo a scandalis: quia viri plerīq; his sceleſtiora nefandiora q; cōmittunt vi sūt q̄ ꝑpetē pueros z masculos abhorrent vxores. O pessimū.o dānatissimū genus hoiuz. Quid turpi⁹ q̄d abhominabilius q̄due fedius dici pōt audiri uel cogitari? Tales siquidē sunt ꝓpter quos venit ira dei in filios diffidētie. Dz pōt sumi adulteriū ꝓprissime.cū.s. ꝓiugat⁹ accedit ad ꝓiugatā.qō p eiū ē gravissimū scōm Ivo.z.z.q.154.eo q̄ fit iniuria tam ꝓprie vxori q̄ etiā viro adultere.

Q Ꝛe abhominandū est adulteriū eo q̄ contrariat bono matrimonij z inducit scandala multa z implicat adulteros multis laqueis. Capl'm.z.

SEcūdū mysteriū ꝓtemplandu⁹ ꝛe adulterio dicit abhominatio. Abhominādū q̄dē fugiendūq; z ꝛetestandū ē adulterij malū maxime ꝓpter tria. Dz p ꝓpter cōtrariationez. Dz° ꝓpter scandaliçationē. Dz°ꝓpter implicationē. Q p ꝓpter cōtrariationē. q̄a ꝓtrariat oi bono mrimonij. Scōm.n. Aug̃ in li.ꝛe bono ꝓiugali.z nō.c.21.q.2.c. omne. Tria bona inueniūt i mrimonio s.fides.proles.sacm. Quoz sufficiēcia fm Astesanū in summa.li.8.ti.9.sumi pōt a causa instituēte uel efficiente. Hā vno mō mrimoniū ē a dictamine nāe. ut.s. vir cohereat cū muliere ad nature ꝓseruationē.z sic ē bonū prolis. Alio° a dictamine rōnis recte.s. ut vir cohereat cum vxore sua nō cū aliena.z sic ē bonū fidei. Dz°a dictamine gratie.z sīgt vnio dine nāe z humane.z sic ē bonuz sacramenti. Adulteriū q̄ Dzaf bono fidei.q̄a p illud frangit fides q̄ quidē i h attēdit q̄ vir cū alia nec mulier cū alio cōmisceaf.ad quaz fidē se mutuo obligant corde ore z ope. Corde cuz a viro annulus imponit digito vxoris. Unde Isidor⁹.30.q.5.c. femine.ait. In ꝑmissis annulus a sponso spōse daf. sit nimirū ꝓpter mutue dilectionis signū. Uel ꝓpt id magis ut pignore eoz corda iūgāf. Unde z quarto digito annulus inferf eo q̄ in eo vna quedaz ut ferē sanguis ad coz vsq; puemiat.ꝛe ibi. Ore se obligant. quia ore uel signo capitis vbi est os exprimit cordis cōsensus. Opere se obligāt cum sibi mutuo consentiūt in copulā carnalē.exquo inē eos cōstās velet esse fides cordis oris z opis.Dz q̄ facit adulteriū. Cōtrariaf etiā adulteriū bono ꝓlis. Nam sollicitudo nālis ē pris ut ꝛe.ple sua certitudinem habeat Sed p adulteriū talis certitudo bri nō pōt. Et milta ex hoc mala.plē subsequūf ut dictū ē in precedēti sermone. Cōtrariaf adhuc tertio adulterium bono sacri quia mrimoniū significat ꝛesponsatē xpi cum eccl'ia: quā nūq̄ dimisit. Dz p adulteriū vxor dimittit eo q̄ ap'ls eph. 5.ait. Uiri diligite vxores vras sicut z xps ecclesiā. Dz°abhominādū ē adulteriū ꝓpter scandaliçationem. Inducit siq̄dē ad multa piculosissima scandala adulterātes. e quib⁹ vnū referā. Retulit mihi quidā frater fide dign⁹ q̄ i ciuitate Assisij fuit quedaz adultera que ut suū amatorē in virū posset habere ordinauit cū eo ut maritū interficēt. Et sero quodā cum vir istius domū ingrederet ab vxore sua statim capit z stricte amplexans illū tā diu tenuit donec adulter qui latebat ibi exiens cuz securi pcussit caput eius z occidit. Quo facto clam exierūt corp⁹ i domo quadaz ꝛtusta Mane autez surgens mulier visitauit ecclesias asserens virū suū nocte recessisse a domo z versus sanctum Jacobū

re galicia iter arripuisse. mirabāt sui b audiētes tam mat̄ q̄ reliqui quō nihil rettulisset re pegrinatione sua. Elapsis aūt quibusdā diebus mulier hec viricida in domo sua plorando eiulare cepit heu vir mi dilecte. heu me infelicē 7 miserā. Ad quā quēmētes vicini causam petierunt merozis sui. Que rñdit q̄ vir suus mortuus erat in via: quia sic acceperat a quodā pegrino qui re scō Jacobo reuertebat̄: sibi tñ incognito. Qō cū quemisset ad aures parentū viri: statim suspicari ceperūt re malitia mulieris. Ad que etiā vehementius mouebātur ꝓpter nimiā adulteri sui familiaritatem cū illa. Recurrentes aut̄ ad officiales indicauerūt factū. qui ordinauerūt ut mulier illa maligna poneret in torturā. Qō cū factū fuisset veritatē cōfessa est. Qua re territ⁹ amicus eius fugā petijt extra ciuitatē. Et mane quodā data sniā mulier hec pessima igni adiudicata est. Et dū cōbureret: ille existens extra ciuitatē sup montē quēdam vnde videbat ꝓterat spectaculū respiciebat 7 adeo i fatuitate versus est q̄ sponte sua rediit ad locū in quo sua fuerat dilecta combusta. Unde cū nollet discedere etiaz a multis monitus captus ē 7 die sequēti in eodem loco decapitatus. Jz° abhominādū est adulteriū ꝓpter implicationem. Implicat enī i multos errozes in quib⁹ difficile est: imo impossibile consulere 7 prouidere. Quot nā filij illegitimi matre sciente succedūt in hereditatem? Quot vxozes adulteras cū q̄bus adulterabāt alijs maritis viuentib⁹ p⁹ illoz mortē retinēt cū pctō: liczs sub colore 7 noie mrimonij? Repperi ego in vna italie ciuitate boiez qui ex alterius vxore tres batebat filios: que tñ adultera duos alios batebat re viro ꝓprio qui credebat oēs simul esse filios suos. Adulteri aut̄ cū diu sic familiaritatē habuissent. liz secrete. decreuerūt vir interficere. Qō cū feciſſent accepit eam in vxorem 7 bona omnia viri. p q̄ filijs quoz tñ duo legitimi erant dissipabat.

Q quot vinculis erat iste ligat⁹. qui peccauerat adulterando: peccauerat in ꝓtrahendo mrimoniū: peccauerat in ꝓtracto psistendo: peccabat etiā bona coicando duoz filioz viri interfecti alijs tribus qui erant ex adulterio.

Quōes leges tam diuina q̄ ecclesiastica q̄ etiam ciuilis puniunt grauiter adulterium. Cap̄lm. 3.

Tertiū mysteriuz notandum re adulterio dicit punitio. Punit adulteriū gnit̄ ꝑm triplicē legē ꝑ ꝑm legē diuinā. 2° ꝑm legē ecclesiasticam. 3z ꝑm legē ciuilē. Q ꝑ ꝑm legez diuinā. Nam Leuit. 20. scribit. Si q̄s mechatus fuerit cum vxore alterius 7 adulteriuz ꝓpetrauerit cū pximge ꝓximi sui: morte moriat̄ 7 mech⁹ 7 adultera. Sed quero an liceat viro ꝓpter adulteriū interficē vxorē. Ad qō rñdet Ric. in. 4. di. 31. q̄ occidē vxorē ꝓpter adulteriū pōt intelligi dupliciter. Aut quia ipsam cōuictā 7 ꝺdemnatā p iudicium vir procurat occidi a iudice. Et hoc viro licitum est amore iusticie 7 nō libidine vindicte. hoc tñ non licet fieri in iudicio ecclesiastico: ē ciuili vbi lex talis posita est p illū qui eam punire re iure potuit. Aut quia eam occidit extra iudicium. Et ꝺ nunq̄ facere licuit ꝑm legē dinaz liczs in aliquo casu pmittat̄ ꝑm legē humanaz. Jō mgr sniarū. di. 31. quarti licit. Sca ecclia mūdanis nūq̄ stringit legibus. gladū nō bz nūi spūalez. Qō etiā ponit̄. 33. q. 2. c. res. Sco3 ño Ric. in. 4. Si ꝓtrahissent nō semp dirimēdū est mrimoniū ꝓtractū. Jz° punit̄ adulteriū ꝑm legē ecclīasticā q̄ illud punit p sepationē. Scom aūt Ric. in. 4. di. 35 sepatio pōt dupliciter intelligi. aut q̄tū ad vinculū. aut q̄tū ad cohabitationez 7 thozū. ꝑ modo vir nō pōt separi ab vxore ꝓpter adulteriū: sed tene secundo mō. in penā mulieris que fidē fregit 7 in fauorem viri qui fidē seruauit. Excipiuntur tñ casus septē in quib⁹ nō licet viro ꝓpt̄ adulteriū vxorē dimittere. Jprim⁹ est si ipse fuerit fornicarius. Et re ꝺ Aug⁹

in li. de sermõe dñi i mõte. Et. 32. q. 5. c nihil. ait. Nihil iniqui q̃ cã fornicatiõis dimittẽ vxorẽ si z ipe puincit fornicari. Occurrit enĩ illud. In q̃ alterũ iudicas teipsũ ꝓdemnas. Eadẽ enĩ agis q̃ iudicas. Quapropẽ qsq; cã fornicationis vult dimittere vxorem ꝑ⁹ debet esse a fornicatione purgat⁹. ¶ Secũd⁹ casus si vxor vi oppressa fuit. p q̃ facit. c. ita ne 32. q. 5. Cui⁹ rõ ẽ: qa ut scribit. 34. q. 1. c. cũ ꝑ literã. Nullo mõ ad opprobriũ male volũtatis trahit qõ ꝑdito necitat exorsit. ¶ Tert⁹ casus si credebat maritũ eẽ mortuũ z ꝓtraxit cũ alio. qa tal ꝑ ignorantiã. ꝓbabilẽ excusat. ut dicit in ꝓhato. c. cũ ꝑ literã. ¶ Quart⁹ cas⁹ si alter sub spẽ mariti cognouit eã. z tal ꝑ ignorãtiã excusat. 34. q. 2. c. in lectũ. ¶ Quint⁹ casus si marit⁹ tradidit eam adulterandã ꝑtim inuitã. ex de eo q̃ cognouit ꝓfan. vt. sue. c. discretionẽ. qa in illo casu adulteriũ magis imputat viro q̃ vxori. ¶ Sext⁹ casus si marit⁹ p⁹ adulteriũ cognouit eam z tolerauit. qa crimẽ p reconciliatiõz dimissũ ampli⁹ obijci nõ debet nisi recidiuum sequatur. ¶ Septim⁹ cas⁹ ẽ si mrimonio vtriusq; in infidelitate cõtracto vir dedit vxori libellũ repudij z vxor alĩ nupsit. Tũc enĩ si vterq; reuertat ad fidẽ vir tenetur eam recipe. extra de diuor. c. gaudem⁹. Cui⁹ rõ ẽ qa cũ dedit sibi libellũ repudij qõ facẽ illicitũ erat ꝑm iudiciũ dei. inꝑtatiue tradidit eam adulterandam. Aliqui addũt octauũ casũ. s. si vir ꝓtra volũtatẽ vxoris abstinẽdo ei occasiõz adulterandi dederit. Aliq tñ dicunt q̃ ꝑter ꝺ nõ excusaret mulier adulterãs. Nõndũ tñ ꝑm Ric. q̃ dimittere vxorez ꝑter adulteriũ ordinat ad correctiõz adultere. Aut q̃ mulier que adultera ẽ est correcta uel pata se corrigẽ aut ꝓbabiliꝫ ꝑsumit incorrigibilis. Si correcta ẽ nõ tenet eã dimittẽ: qa nõ ẽ ꝓna corrigens vbi correctio iã ꝓcessit. Similiꝫ si parata ẽ se corrigere ut iustũ ẽ nõ tenetur eam dimittere: qa nõ ẽ necessariũ apponere ꝓnã grauiorẽ ad corrigendũ delictuz qñ mitiori mõ ꝑt expiari. Si aũt ꝓbabiliter ꝑsumit incorrigibil⁹ tũc credo q̃ eam tenet dimittere ne suo crimini videat cõsentire dei correctionem nõ apꝓbit. Vñ Crisos⁹ sup Matb. et. 32. q. 1. c. sicut crudelis. Sicut crudelis est z iniquus q̃ castã dimittit: sic fatu⁹ ẽ z iniquus q̃ detinet meretricẽ. Patronus enĩ turpitudinis ẽ q̃ celat crimẽ vxoris ꝑsumit aũt tunc vxor incorrigibilis aut qñ ꝓtinaci animo se corrigẽ renuit: aut qñ emendationẽ ꝓmittens ex ꝓsue tudine labit. Sciendũ insup q̃ q̃tũ ad sepationẽ a thoro. ꝑt vir dimittere vxorem ꝓprio arbitrio statim cũ scit ipsam adulterasse. Nec tenet reddẽ debitũ exigenti nisi ꝑ ecclĩam cõpulsus. Sed sic reddendo nõ ꝓiudicaret sibi q̃n posset agere ad diuorciũ maxime si ꝓtestationem ꝑmisit q̃ ad illã copulam accedet nõ ut velit cedere iuri suo: sed tñ ne sit ecclesie inobediẽs. Aliq̃ ꝑm alios ecclia nõ debet ipsaz cõpellere nisi cognouerit de cã z diffinierit. Si aũt loq̃mur q̃tũ ad sepationẽ a cohabitatiõe. tũc distinguo Quia aut mrimoniũ est clandestinũ z absq; testib⁹. z tũc licite ꝑt vxorẽ dimittere: aut cõtractũ in facie ecclie uel saltem cora testib⁹. z tũc nõ licet dimittere eã sine iudicio ecclie. Et sicut vir potest ab vxore adultera separari: ita z vxor a viro adultero. Aliq̃ in sepatiõe duo cõsideranf. ut. d. Ric. s. ipsa dimissio cõiugij z accusatio que ẽ via ad hãc dimissiõz Quãtũ ad primũ vir z vxor iudicãt ad paria. qa sic vir ꝑt vxorẽ dimittẽ ꝓpter adulteriũ: ita ecõuerso: q̃uis ad ꝺ iudicent ex ineq̃li cã. Nec est ꝺ z iusticiã qa mior de illis causis sufficit q̃tũ ad illã effectũ: Sicut videm⁹ q̃ duo latrones quorũ vnus plus furat⁹ ẽ q̃ alt⁹ iudicant ad suspendiũ. z ita ad eandẽ pnam ex ineq̃li cã: qa ille q̃ min⁹ fuit furatus meruit hãc pnã. ¶ Quãtũ ad secũdum vir z mulier nõ sũt equalis cõditionis. Fauorabili⁹ enĩ recipit accusatio viri z vxorẽ q̃ ecõuerso. Vñ qa vir est caput vxoris. Vñ qa mulier adultera magis

ꝓfundit virū ꝙ ecōuerso. Tū ꝗa adulteriū mulieris magis ledit mīmoniuz ꝗa causat icertitudinē ꝓlis. Et hac rōne grauius ē adulteriū in muliere ꝙ in viro: licz fornicatio simplex ḡuioz sit in viro eo ꝙ in ipso magis viget vsus rōnis. 3° punit adulteriū lege ciuili pena mortis. C. de adul. l. ꝙuis. Ex qb⁹ oib⁹ appet tāti pcti ḡuitas. qō cōiugati euitare debēt ut baratā in ꝟ seculo dei grāz ⁊ i futuro beatā gloriā: in qua viuit benedict⁹ dē⁹ ꝑ infinita scla sclōz. Amen

Feria secūda secūde ebdomade i q̄dra gesima. de fuga pcti qō magꝫ fugiēdū ē ꝙ quelibet bur⁹ seculi mala. Sermo. 3z

In peccato

uestro moriemini. Verba sūt redemptoris nr̄i originalit̄ Joh. 8. c. ⁊ in euangelio hodierno. Ad ondendū ꝙ ḡue maluz sit eē in statu pcti replicauit saluator nr̄ loquēs phariseis pctōrib⁹ ꝑ eadez ꝟba eandē ꝙ sniam. s. ꝙ in pctis mozerēt. ut sic cognita ifirmitate atq; piculo solliciti essent querē salutē ⁊ medicinā: qm̄ nihil ē qō magꝫ retineat in pctis alligatas aias ꝙ erronea cogitatio eoz ꝗ arbitrāt pctm̄ aut nihil aut paruz obesse. Jō Seneca ad Lucillū dicebat: Nō est extrinsec⁹ malū nr̄m. int̄ nos ē. i visceribus nr̄is sedet. iō difficulē ad sanitatez ꝟnim⁹: ꝗa nos egrotare nescimus. Et Aug⁹ sup ps. 30. Nemo ē insanabilioz eo ꝗ sibi san⁹ videt. ꝗterea in ꝟ sermōe de fuga pcti dicēdū ē. de ꝗ sapiēs Eccl. 21. dicebat. Quasi a facie colubri fuge pctm̄. Assignabim⁹ aūt triplicē ꝓncipalem rōnē quare pctm̄ ē fugiendum.

Prima rō dr̄ cōplacentie.
Secunda nocentie.
Tertia displicentie.

Ne pctm̄ ē fugiendū eo ꝙ placet diabolo. ⁊ q̄liter ipse indirecte cā est pctōz. ⁊ quō letitia uel delectatio potest esse in

Capl'm. j.

Prima rō q̄re pctm̄ ē fugiendus dr̄ cōplacētie. Placet eñ multū inimicissimo nr̄e salutis diabolo de ꝗ circa tria dubitare ꝓtingit ꝙ circa causalitatē. 2° circa ḡualitatē. 3° circa iocunditatē. Qp̄ contingit dubitare circa causalitatē. Utrū diabol⁹ sit directe cā pcti. Et videt ꝙ sic. ꝗa pctm̄ directe ꝓsistit i affectu. Sz Aug⁹ dicit i. 4. de tri. Diabolus sue societati malignos affect⁹ inspirat. Et Beda sup act⁹ ap̄lorū. Diabol⁹ aīaz i affectū malicie trahit Et Isidor⁹ li. de sūmo bono. Diabolus cordis boiuz occult⁹ cupiditatib⁹ replet ḡ videt ꝙ ipse sit cā pcti. Sz ō est qō Aug⁹ ꝓbat i ꝟ 2. 3°. de li. ar. ꝙ nihil aliare mēs sit ꝓua libidis nisi ꝓpa volūtate. ḡ cā pcti nō ē diabol⁹: ꝟ ꝓpa volūtas Rñdet Mag. i. 2. q. 80. ꝙ cuz oē pctm̄ volūtariū sit. nihil pōt directe eē cā pcti nisi qō pōt mouē volūtatē ad agendū. Volūtas aūt a duob⁹ pōt moueri. Uno. ab obiecto. sic dicit ꝙ appetibile apprehēsū mouet appetitū. Alio. ab eo ꝗ interi⁹ inclinat volūtatē ad volēdū. Hoc aūt nō ē nisi uel ipsa volūtas uel deus. Deus aūt nō pōt eē cā pcti. ꝗa ut. d. Aug. li. 83 q. deo auctore nō fit hō exterioz. Relinquit ḡ ꝙ ex hac pte sola volūtas boīs sit directe cā pcti ei⁹. Ex pte aūt obiecti pōt intelligi ꝙ aliq̄d moueat voluntatē triplicit̄. Uno mō ipsū obiectū ꝓpositū. sic dicim⁹ ꝙ cib⁹ excitat desideriū boīs ad comedēdū. Alio mō ille ꝗ ꝓponit bonū malī obiectū. Tertio mō ꝗ psuadet obiectū ꝓpositū hr̄e rōnē boni: ꝗa ꝟ aliq̄liter ꝓponit ꝓpriū obiectū voluntati: qō est rōnis bonū ꝟū uel apparēs. Et ꝑ mō res sensibiles exteri⁹ apparētes mouēt volūtatē boīs ad peccādū. 2°. mō. 4°. mō uel diabol⁹ uel etiam hō pōt incitare ad peccādum uel offerēdo aliqō appetibile sensui: uel psuadēdo ratione. Sz nullo istoz triū modoz aliq̄d pōt esse cā pcti: ꝗa volūtas nō mouet ex necessitate ab aliquo obiecto nisi ab vltimo fine. Nullū nō est sufficiēs causa peccati. Neq; res

exterius oblata nec̄ ille qui eaz ꝓponit
nisi qui psuadet. Ideo cum diabol⁹ sug-
gerēdo uel aliqua appetibilia ꝓponen-
do inducat in affectū pcti: nō est directe
causa pcti: sed soluz p modū ꝓponentis
uel psuadentis appetibile. Et sic pz ad
obiecta solutio. Ex quibus colligimus
q̄ null⁹ pōt si nō peccat uel diabolo cōqueri
sed tm̄ seipsuz uelet inculpare uel accu-
sare eo q̄ nō pcm̄: ut pbatū est in p̄mo
sermone huius opis: est uoluntarium.
Quz ꝓtingit dubitare circa generalita-
tem. vtz oia pcta boiuz puenire ex dia-
bolica suggestione. Et q̄ sic videt. quia
dicit Dio⁹ in li. de diui. no. Multitudo
demonū est cā omniū malox sibi⁹ aliis
Et Dama. d. Dis malicia et ois immū-
dicia a diabolo sūt excogitata. Sed z̄
est ullud qō dicit Aug⁹ in li. de eccliasti-
cis dogmatibus. Nō ex⁹ cogitationes
male a diabolo excitant. ꝑ aliquotiens
ex motu liberi arbitrij emergunt. Rndet
Alex. i. pte. q. ūj. Et. i. z. vbi ꝑ. q̄ aliq̄d
dicit cā alicui⁹ dupliciter. vno mō directe
alio mō indirecte. Indirecte q̄dez sicut
cum aliquod agens causat aliquā dis-
positionē ad aliquē effectū dicit esse oc-
casionaliter et indirecte cā illius effect⁹
sicut si dicat q̄ ille qui siccat ligna ē oc-
casio cōbustionis ipsox. Et b mō dicē-
dum ē q̄ diabolus est cā oiuz pctōrum
nostrox. q̄a ipse instigauit p̄imū hoiez
ad peccādū ex cui⁹ pctō ꝓsecuta ē i to to
humano genere quedā ꝓnitas ad oē
peccatū. Et p hūc modū intelligēda sūt
ꝓba Dio. et Dama. Directe aūt dicit eē
aliq̄d causa alicui⁹ qō opat directe ad
illud. Et b modo diabolus nō est causa
omnis pcti. Nō enī oia pcta cōmittunt
diabolo instigante: sed quedā ex corru-
ptione carnis et libertate arbitrij. q̄a ut
Origenes dicit. Si diabolus nō cēt ad-
huc hoies haberent appetitū cibi et vene-
reoꝝ. Quz ꝓtingit dubitare circa iocun
ditatē. Utrū demones possint in aliquo
iocūdari. Et videt q̄ sic: q̄a Aug. contra
manichēos dicit. Pfectē habet i eos qui
rei pcepta cōtemnūt et de causa infelici
letat. Itē pz. tz. dicit. Desideriū si com
pleatur delectat aiam. Sed ipsi multa
mala desiderāt que eueniūt. ergo i illis
delectāt. Preterea phs. x. ethicox. c. 8. d.
q̄ phia bz mirabiles delectationes pu-
ritate et firmitate. sed mali angeli multū
sciunt de phia. ergo habēt magnas de-
lectationes. Quz ꝫ arguit. p̄mo. q̄a dicit
idē Ari. p. ethicox. c. 18. Delectatio si sit
fortis expellit omnē tristiciā et que sibi
ꝓtraria est et que contingens. q̄ a simili
tristicia si sit fortis expellit omnez dele-
ctationē et que sibi ꝓtraria est. et q̄ ꝓtin-
gens. Sed tristicia malox angelox est
valde fortis. q̄ nullā cōpatit secū i eis
delectationē. Itē in angelis bonis leti-
cia nullā cōpatit tristiciā. q̄ a simili nec
tristicia i angelis malis cōpatit leticiā.
Item in nobis nō pōt simul eē leticia et
tristicia. quia leticia est cum dilatatiōe
cordis et tristicia cum quadā cordis cō
strictione. Constrictio autē et dilatatio
motus sunt cōtrarij. ergo a simili in an-
gelis non pōt esse leticia simul et tristicia
sed semp habēt tristiciā. q̄ nullā habent
leticiā. Rndet ad hāc. q. Ric. in. z. di. 6
q̄ de pena malox angelox cōtingit loq̄
aut ꝓ statu ante iudiciū. aut ꝓ statu p⁹
iudiciū. Primo mō adhuc pena eox nō
ē completa q̄ uis sit grauis et multa. iō
capaces sunt alicuius vani gaudij p̄-
uenientis ex euentu malox q̄ desiderāt.
Unde Aug⁹ de ciui. dei. li. 4. Graue de
cent. turpibus gaudent. Loquēdo uero
de pena eox. ꝓ statu p⁹ iudiciū sic nō cō
patit secū in eis aliquod gaudiū: quia
tūc pena eoꝝ cēt cōpleta. Et iō natura
eoꝝ esset ita indū posita ad susceptionē
gaudij q̄ nullū agens creatum habebit
ꝓportionale virtutē ad causandū dele-
ctationē in subiecto indisposito. Ages
aūt increatū ex ingēte sua iustitia nullū
causabit in eis gaudiuz. Preterea Aug⁹
14. de ci. dei. c. 13. ait. Elationis vitium
in dei aduersario qui ē diabol⁹ maxime
dūari sacris lris edocet. Quz sm phm. z
ethi. c. 9. Qualis ē vnusq̄sq; tal et finis
eius. Videt ꝫ q̄ diabolus finem suum

ꝓstituit in excellentia. Cum ḡ ſm ꝓbm 6. ethi. c. 5. fines ſint ꝑncipia op̃abiliū quicq̄d malus angelus appetit, ꝑt̄ excellentiā appetit. Sed p⁹ iudiciuꝫ nihil eueniet vr quo ꝓsequat excellētiam nec vrā nec eſtimatā. Cū ḡ ex euētu rei vſiderans nō ꝓsequiť finē, ꝓpter quem illud vſiderabat nihil eueniet poſt iudicium ex cuius euentu aliq̄ō in eis gaudium oriat. Ad ꝑmū argumētū dicēdū q̄ ante iudiciū nō ē malozū angelozū triſticia ita foꝛtis q̄ exꝑllat omnē vlectationē ⁊ magnā ⁊ puā. Ad ſecūdū dicendū q̄ angeli boni eo q̄ ita ſūt cōiuncti eī diuina volūtate ut nihil eueniat ꝓtra cozī voluntatē abſolutam. ⁊ q̄a habent ſubſtātialis glozie complementū: ideo in eis nulla pōt eē triſticia. Sed in angelis malis nō eſt adhuc tota ꝑna completa quā ꝓpetuo habituri ſūt p⁹ iudiciū: ideo interdū in eis ē aliq̄ō gaudiū. Gaudēt enī vr malis euētibus que euenire vſiderāt. Ad tertium dicēdū q̄ cū i boie ſimulē triſticia ⁊ leticia tūc ē ꝓſtrictio cozdis i vna ꝑte ⁊ dilatatio i alia. Vel pōt dici q̄ ſi leticia maioꝛ ē q̄ triſticia coꝛ dilatabiť minus, ꝓpter triſticiā. Si āt triſticia ē maioꝛ q̄ leticia eēt ecōuerſo. Si ꝙo eq̄rēť tunc coꝛ nō ꝓſtringereť, ꝑhibēte leticia: nec dilataret, ꝑhibente triſticia. Ad Ric. Rōndū tū ſm Alo. ꝑte. i. q. 64. q̄ voloꝛ ⁊ gaudiū ſm q̄ ſūt paſſiones in vemonibus eē nō ꝑſt. Sic enī ſūt, ꝓprie appetitꝰ ſenſitiui q̄ ē ꝑtus i oꝛgano cozꝑali. Dz ſm q̄ noīant ſimplices actꝰ. ſic ꝑſt eſſe in vemonib⁹. ⁊ ſic voloꝛ nō eſt aliud q̄ recurſus ad illud q̄ō eſt vel nō ē. Multa enī vellent nō eē ut eōs boies foꝛe dānatos q̄ tū nō ſūt: q̄a multi ſaluāť. iō i eis eſt voloꝛ ⁊ q̄a multos vellēt ꝓccare ⁊ coꝛ vſideriū implet. iō i eis ē gaudiū eo mō quo ſupius eſt dictū. Cū ḡ ꝑtū diabolo ſūme ſit gratū: que vemētia eſt illi complacere ꝓccādo? An neſcitis o excecati ꝑtōres q̄ ipe vos q̄rit pdē cupitq̄ btā vitā ꝑuatos ſecū traxere i infernū? O infelices aie ꝓccatrices cōſiderate quid faciť cū diabolo obtēperaťis? Profecto cōtentatis: letūq̄ faciť hoſtē ꝓſtulentiſſimū: q̄ nullo placaťe obſeq̄o: quiſſimo ſeruientes magis crudeliuſq̄ toꝛquebit.

Ad ꝑtū eſt fugiēdū eo q̄ ꝑuat boiez dina gra ⁊ ſp ei eſt ānexus cruciatus ⁊ ꝑna ac inficit ipſam aiam. Capm̄ 2

Secūda rō q̄re ꝑtū ⁊ vlictū ē fugiendū dr̄ nocentie. Nocet ſiq̄dē boi plus q̄ cetera mala q̄ dici aut cogitari ꝑſt. potiſſimū, ꝑt̄ tria ꝓ, ꝓpter ꝓuationē. 2°, ꝑt̄ cruciatū. 3°, ꝑt̄ interfectionē. ꝓ ꝑtū nocet boi ꝓpter ꝓuationē eo q̄ ꝓuat illū bono nature qō ꝑeminet cūctis bonis foꝛtune. hoc dicit Aug⁹ in. 3. ⁊. 1. cōfeſſionuꝫ. ⁊ in li. de fide ad Petruꝫ. Sed ꝫ poſſet quis arguere. q̄a. d. Dio⁹ in li. de di. no. q̄ bona nature in vemonib⁹ manēt integra p⁹ ꝑtū. Dz ꝑtū boīs nō ē grauius pctō vemonis. ḡ, ꝓpter illud nō dz ꝓuari bono nature. Rñdet Alo. i. 2. q. 85. q̄ bonū nature humāe pōt dici tripliciter. ꝓ ipſa ꝑncipia nature ex q̄bus natura ꝓſtituiť ⁊ ꝓprietates ex his cauſate: ſicut potentie aie ⁊ bi⁹. 2° dicit bonū nature bonū oꝛigialis iuſticie q̄ fuit in ꝓmo boie collatuꝫ toti humane nature. 3° dr̄ bonuꝫ nāe nālis boīs dignitas que ē q̄ dō ſit rōnis ꝑticeps. ſm quā bz nālē inclinationem ad ṽtutes. Primū bonū nature neq̄ tolliť neq̄ diminuiť ꝑtū. Secūdū totaliť ē ablatū ꝑ ꝑtū ꝓmi parētis. Tertiū ꝙo diminuiť ⁊ auferť ꝑ ꝑtū. q̄a ut inq̄t Ps. bō cū in honoꝛe eēt nō intellexit: cōparatus ē iumentis inſipientib⁹ ⁊ ſimilis factus ē illis. In b eq̄dē q̄ dō rōnalis eſt dignioꝛ cunctis volucrib⁹ celi: ⁊ nobilioꝛ beſtijs terre ⁊ piſcib⁹ marⁱ. merito reputať. In eo ꝙo q̄ ꝓccādo rationem ſubiicit ſenſualitati: viuitq̄ moze bꝛutoꝛ ipſis recte iuſteq̄ cōpať. Propterea loquēs dr̄ ad aiam ꝓccatricē Piere. 2 c. ait. Ē vilis facta es nimis iterās vias tuas. Similiter ipa nālis inclinatio

ad virtutē diminuit p̄ pctīm. Haz ex hoc q̄ aliquid inclinat ad vnū ꝓtrariox diminuit inclinatio ei⁹ ad aliud. Cū cuz pctīm sit ꝺrtū virtuti ex ꝺ ipso q̄ hō peccat diminuit bonū nature qđ ē inclinatio ipa ad virtutē. Per septē q̄ppe grad⁹ pscia diminuta bone nāe ruit in p̄fundū pctōz. In ꝓmo gradu pctīm ē importabile. Nēs enī insuera pctis cū peccare incipit appet ei adeo importabile onus ut videat viuens esse in inferno. In zᵒ gradu pctīm est graue. Nam lapsu tpis ꝓpter precedens pctīm iterū peccare nō iam videt importabile sed tñ graue. In tertio gradu pctīm est leue. Qđ enī ꝓma vice fuit importabile, in secunda graue in tertia fit leue. In quarto g̃du pctīm est insensibile eo q̄ iam onus ei⁹ nō sentitur nec ei⁹ grauitas estimat. In qnto gradu est delectabile eo q̄ cū maximo studio ꝓpter eius delectationē cōmittit. In sexto pctīm est desiderabile: qa post diuturnaz in illo pseuerantiā adeo ad ipsū inclinat uolūtas ut sine ulla tem⁹ptatione carnis aut diaboli queratur et desideret ut posset committi. In septimo pctīm fit desensabile tanq̄ bonū et iustū ut verificet qđ sapiēs ait, pꝝ. 18. Impctōr cū in p̄fundū pctōz venerit ptemnit. Cōtemnit siqdez dei iusticiā atq; iudicia et pctīm ridēs et ludēs cōmittit. Et si redarguitur, illud excusat atq; defendit. Q̄t vsurarij erroneā sibi fecere pscīam qua impiissime vsuras exercēt et dicūt nō ee pctīm. Q̄t adulteri fornicatores et sodomite letant cū male fecerint, ut dicit pꝝ. z. c. et exultāt i rebꝰ pessimis. luxuriamq; suā tāq̄ bonā defendētes dicūt impossibile fore quēpiam viuē sine illa. Ecce q̄lit̄ isti et siles ꝓuati sūt bono nāe inclinatiōe. s. quā ad bonos act⁹ hēbāt.

Tz° nocet pctīm hoī ꝓpter cruciationē. Est siqdē sp̄ et etiā i ꝺ scō mortali culpe annexa pena inseparabilit̄. Et sumit rō p̄m Boē. i. z. di. 36. triplicit̄. P̄ ex pfectione dine eq̄tatis. Tz° ex pulchritudine vniuersitatis. Tz° ex inordinatiōe culpe et ꝺdurione peccātis. Q̄ p̄ sumit rō ex pfectione dine equitatis. Late enim equitaꝫ ē ꝛe⁹ q̄ est iudex oiuz ut nō patiat ꝛedec⁹ peti ad modicū eē sine ꝛecore iusticie. Omni modo iusticia dz iusticiā supare. Tz° rō sumit ex pulchritudine vniuersitatis. Vniuersū nāq; ex ordine pulchritudinē habet. et talis ē ista pulchritudo qualē decuit fieri ad ostensionē sūme sapie dei. et ꝓpter ꝺ nec ad momētū eē i ea aliqꝺ inordinatū et ita nec pctīm a pena sepet. Tz° sumit rō ex corruptione culpe et ꝺditicē peccantis. Nā q̄ enī culpa cōmittit q̄n modꝰ spēs et ordo circa actionē volūtatis p̄uet. Et dum volūtas volūtarie in suo actu deordinat semetipsam incuruat. Et dū incuruat modo spē et ordine p̄uat q̄ tū ad habilitatē ad bonū. Talis aūt p̄uatio ē in aīa magna dānificatio et lesio. Unde Augᵘˢ i ꝑmā ꝺ inocētib⁹. Nemo hz iustū lucz sine iusto dāno. Ubi lucrū ibi dānū. Lucrū i archa dānū i pscia. Tulit deū et pdidit fidē. Accepit pecuniā et amisit iusticiā. Preterea volūtas rōnal⁹ q̄ ē cā pcti ē q̄ media inē sindērisim et sensualitatē. Media ē etiā inē deū et alias creaturas. Et cū se cōuertit ad ꝺ inferiora ab eo recedit q̄ sursū ē. et dum acq̄rit puū bonū ut nūc amittit magnū bonū simplr. et q̄ erat media fecit se infimā. et dū cū sinderisi discordat icurrit ex illa repugnātia remorsū quēdā et afflictionē internā. Jō Augᵘˢ li. 1. confes. Iussisti dne. et sic ē ut pēa sua sibi sit oīs inordinat⁹ anim⁹. Ex q̄ cōcludit q̄ ad culpā inseparabilit̄ sequit̄ pena siue pena dicat dānificatio quedā: siue quedam afflictio siue inuoluntaria passio. Sed pena que ē dānificatio sp̄ sequit̄ et actu et habitu: qa nūq̄ ꝺ ē in culpa q̄n sp̄ sit in damno. Afflictio ꝺ siue remorsus sp̄ sequit̄ in habitu saltē q̄uis ꝓpter delectationē intensam uel incōsiderantiaz siue distractionē aī nō sentiat. Talis aūt pena cōtrit statui in p̄nti. in futuro ꝺ subsequet alia pena cōsūmata et pfecta

Tz°. pctīm nocet ꝺi rōne interfectionis pctīm nāq; interficit aīam et facit eam

mortuaz modo suo. Ihñ Aug. in. iz. de ciui. dei. c. z. inqt. Quis enī aīa humana veraciter imortalis phīrat: habet tñ quādā etiā ipsa mortē suā. Maz ideo dr̄ imortal': qa modo quantulocūqz nō desinit viuere atqz sentire. Corp⁹ autez mortale ideo dicīt: qa deseri oi vita pōt nec p seipsū aliqten⁹ viuit. Mors igit aie fit cum eam deserit de⁹: sicut corpis cū id deserit aīa. q̄ vtriusqz rei. i. totius hois mors ē cū aīa a deo deserta deserit corp⁹. Ita enī nec ex deo viuit ipsa: nec corp⁹ ex ipsa. huiusmodi aūt totius hois mortē illa sequīt quā secundā diuinor eloquior appellat auctoritas. Dñe salvator significauit ubi ait. Cū timete q̄ balent ptātē aīam & corp⁹ pdere in gehēnā. h̄ ille. Ex qb⁹ ꝑbis balent differētia triplicis mortis. P̄ma mors ē corpal' que fit p sepationem aīe ab ipso corpe. Et hec ipsi aīe q̄ imortalis ē conuenire nō pōt. Zz̄a mors est spiritualis q̄ competit anime cū p petrā sepat' a deo. Ulta nāqz aie est dei gratia sine qua mortua iudicat'. Iz̄a mors ē gelennalis q̄ puat dāmatos nō oi vita: b̄ vita btā. vita gloriosa. vita felicissima oi iocunditate repleta. O q̄tū reputati sūt crudeles qui seipsos interfecerūt sua corpa occidendo. Sed profecto crudelissimi sūt petōres qui peccando occidūt & pimūt aīas suas. Propterea dixit i ꝑs Dauid. Qui diligit iniquitatem odit aīmā suam. Et Paulus Ro. 6. rationem subdit. o. Stipendia enim peccati mors: gratia autem dei vita eterna.

Qualiter peccatum est fugiendū: qa displicet deo: quia petōr trāsgredīt precepta eius cōtemnit infinitū bonū & puocat iram eius. Caplm. z.

Tertia ratio quare peccatum est fugiēdū dicīt displicentie. Displicet nanqz & abhominabile est omnipotenti deo propter tria. Ꝑpter trāsgressionē. Iz̄o propter derelictionē. Iz̄o propter prouocationem. Primo peccatum displicet deo propter transgressionem: qa p illud transgrediūtur homines: & contemnūt mandata eius. Propterea dixit Aug⁹ i libro ptra manicheos. Peccatum est in veritatis preceptis uel in ipsa veritate errare. Et idē quem magister inducit in textu. 35. dis. secūdi li. Peccatum est dictuz uel factū uel concupitum contra legem dei. Et Ambrosius li. de paradiso. Peccatum est preuaricatio legis diuine & celestiū inobedientia mandatorum. Si q̄ displicet patri ut filius eius sua precepta recusset & paruipendat. si cuiqz hoi mortali in aliqua superioritate constituto graue est a suis subditis despici atqz cōtemni: quantomagis abhominabile est excelso celorum regi si peccando hoies eiusqz mandata violādo maiestati sue iniuriā faciunt. O petōres exeecati cognoscite vias vestras. Cognoscite errores merite damnatiōis. Quotienscūqz peccatis mortaliter deum omnipotētē vilipenditis. Secūdo petrā displicet deo ratiōe derelictiōis: quia quotienscunqz quis mortaliter peccat derelinqt ipsum qui est sūmū bonū. verum bonū desiderabile bonū. durabile bonum inquā quo solo anima repleri potest & satiari. pro bono vili pro bono momentaneo pro bono temporali pro bono quod sine deo nullū bonū est. Ait enim inquit Aug⁹ in li. de li. ar. Peccatum est spreto incōmutabili bono bonis cōmutabilibus adherere. Hinc per Hiere. z. c. de peccatoribus deus conqueritur. o. Me dereliquerūt fontem aque viue. & foderunt sibi cisternas dissipatas que continere nō valēt aquas. Fons aque viue dicitur ipse deus: quia i eo est oīs boni indeficiēs plenitudo. Hinc Aug⁹ 4. li. cōfess. ait. Redite preuaricatores ad cor & intrate ei qui fecit vos. state in eo & stabitis. quiescite in eo & quieti eritis. bonū quod queritis ab illo est. Cisterne autem dissipate vocant' hui⁹ seculi bona que absqz deo nihil sunt. Ideo Augustinus. 9. confess. dicebat.

Omnis copia que dñi mei nō est egestas mihi est. Displiceret utiq; cuicūq; formose puelle si sponsus suus ea derelicta turpissime meretricule adhereret Turbaret qlibet magn⁹ dñs gratiosus & liberalis si ei⁹ famuli eo spreto seruirēt alicui dño paupi parcissimo & auaris simo. Quāto magis indignari debz deus infinitū bonū cū a nobis deseritur ꝓpter superbū diabolū: aut corruptibilez carnē uel trāsitoriū ac labilem mundū z⁹ pctīs displicet deo rōne ꝓuocatōis per illud vtiq; prouocat & inducit ad indignationē & irā. Nor⁹ suauis & dulcis est pius clemens & misericors atq; benignus & ꝓpriū eius est misereri: tamē irascit indignat & qsi cogit ut reos dānet quos voluisset saluare. Cur dānauit Cayn? ꝓpter peccatū. Cur Judā? ꝓpter pctīm. Cur cēs illos q̄ in iudicio cū diabolo iudicabūt ecīnis ignib⁹ cruciandi? ꝓpter peccatū. O summa & infinita pietas dei. Ubi ē dulcedo tua? Cur tam dur⁹ atq; seuer⁹ efficeris hoīb⁹ qs cōdidisti? Reuera si pctā nō essent deo nūq; cōmoueret furore. Cū g̃ tanta sit in pctō iniqtas tantūq; piculū: merito illud cūcti fugē debēt & abhorrē. ut sic liberent a morte dānationis eēne & pueniant in regnū btē vite: in quo viuit & regnat dñs p eēna secula seculoz. Amē.

Feria tertia secūde ebdomade i quadragesima. de superbia: quā xp̃us ꝙbo & exēplo docuit ꝓtemnendā. Sermo. 33.

Qui autem se exaltauerit humiliabitur: & q̄ se humiliauerit exaltabit. Verba sūt redēptoris nr̄i Math. 23. c. & in euāgelio hodierno. Dominꝰ & saluator nr̄ p̄cipu⁹ humilitatis cultor discipl'os suos & nos cēs p̄cepe monuit tam ꝙbo q̄ exēplo euitare superbiam. In pñti ꝙo euangelio detestatus ē scribas & phariseos eo q̄ ad nihil aliud vacabant: nisi ut in ceteros superbirent. Non timebāt deū: despiciebāt primos: & reputabāt seipsos. Querebātq; puerse & inordinate, ꝓpriam excellētiā. Et ut inq̄t Aug̃. i. 4. de ci. dei. c. 13. Quid ē aliud superbia nisi puerse celsitudis appetit⁹? Peruersa enī ē celsitudo deserto eo cui debet anim⁹ inhērere p̄ncipio sibi quodammō fieri atq; ē p̄ncipiū. Propterea ipsi phariseī & scribe arguebant a xp̃o: & eoz opa cōdēnabant. Nos ꝙo si ad pnitentiā redire querimus: a superbia discedere debem⁹: qa nō pōt cū illa dei grā inueniri. Ea ꝓpē in pñti sermone de ipsa superbia vitioz̄ oiuz venenosa regina aliqua percurremus. de qua modo nr̄a tria mysteria ꝓponem⁹ declaranda.

Primū dicit dīna odiatio.
Secundū specificatio.
Tertium distinctio.

Qualiter dei⁹ ꝓpter odiū superbie angelos malos eiecit de paradiso. & p scripturas aliuz eius p̄dicat. & qualiter cōmi natur superbis. & quō istos humiliauit.

Primū mysteriū Capi'm. j. declarādū de superbia dicit dīna odiatio. In quo cōsiderandū ē q̄ graue sit superbie vitiū ex odio qō deus habet ad illud. Nō quidē colligi pōt ex ētuoz. & p̄ ex angeloz deiectiōe. z⁹. ex scripture testificatiōe. z⁹. ex multiplici cōminatiōe. 4. ex superboz̄ humiliatiōe p colligit aliū dei ad superbos ex angeloz deiectiōe. Deiecit qdē deus & expulit āgelos malos a celo empyreo i q̄ cōdiderat eos egregios sublimes ac nobilissimos spūs. ꝓpter q̄ dr̄ Ysa. 14. ipsi lucifero. Quō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris? corruisti i terrā q̄ vulnerabas gentes q̄ dicebas i corde tuo. In celum ascēdā sup astra dei exaltabo soliū meū: sedebo in monte testamēti in lateribꝰ aquilonis. Ascēdā sup altitudinē nubiū: & similis ero altissimo. Verūtamē ad infernū detraheris in pfundum laci. Et licz alīq̄ exponant hāc auctoritatem ad lrām de rege babylonis: tñ ut dicit Hico. pōt intelligi de lucifero qui

videf lucifer. i. pulchrior inter angelos sicut lucifer que est stella matutina inē stellas. Jō alio nōie vocaf vn⁹ a vnu state. Ex hoc Gręg. de pr. di. z. Nō ꝙ reprobi. de lucifero ait. Hūc primū conuidit quē reliqs āgelis eminentiorē fecit. Inuⁱ ꝑmat⁹ eminentiā respicit ꝓba cū. d. Cedri nō fuerūt altiores illo i paradiso dei: abietes nō adequauerūt sūmitatē eius. platani nō fuerūt equales frondib⁹ illi⁹. Dē lignū p̄ciosum paradisi dei nō ē assimilatū illi ⁊ pulchritudini eius: qm̄ speciosū fecit eū i multis conuenſis frondibus. Quid nāq; accipi in cedris abietibus ⁊ platanis pōt nisi illa ꝑfectū celestiū. pcere celsitudinis agmina i eēne leticie viriditate plantata que ꝑuis excelsa sint condita: huic tñ nec ꝑlata sūt nec equata? Dicit ille. Dicebaf mane hic lucifer: qa inē creationē eius que vocaf hic ortus: ⁊ lapsū fuit modicū temp⁹. ⁊ corruit i terrā: qa pieci⁹ fuit in hāc aere caliginoso. Tulnerabat gētes i. alios angelos qbus ipse fuit occasio cadendi. Angeli enī frequēt apparuerunt boni ⁊ mali in spē humana. ⁊ ideo nosse gentiū ⁊ huius nosanf. sicut Act. i. de duobus scis angelis dr. Ecce duo viri astiterūt iuxta illos in vestib⁹ albis Et de diabolo dicit saluator Matth. xi. Inimic⁹ hō supsemiauit çiçania. pieci⁹ fuit lucifer in terrā. i. in hūc aerē caliginosum q̄ supbiēdo ascendē volebat sup astra celi. i. sup alios angelos ⁊ sedere i mōte testamēti. i. in celo empyreo. uel sup eccl'as que dr mōs. i laterib⁹ aq̄lonis. i. in cordib⁹ frigidis. De ipso insup Aug. xi. sup Gen. ad lrām inq̄t. Facⁱ ꝓtinuo se a luce ꝑpetuatis auertit: supbia tumidus ⁊ ꝓprie ptātis vlectatiē corruptus. Dic tñ Hon. i. z. di. ij. q. pctīm luciferi inchoatū ē in ꝑsumptiōe. Statim enī ut suā pulchritudinē vidit presumpsit. Cōsūmatū est in ambitiōe: qa presumens de se appetijt qđ oio supra se fuit. ⁊ ad qđ puenire nō potuit. ⁊ z⁹ cōsūmatū fuit i invidie ⁊ odij auersione: qa exquo obtinē non potuit qđ appetijt deo invidere cepit ⁊ affectū odij ꝓtrahē. Et qm̄ dicit i auctoritate preallegata Isaie q̄ appetijt deo esse similis. distinguit Hon. duplicē silitudinē. ⁊ p⁹ dicit equalitaf. ⁊ z⁹ imitatiōis. ⁊ Silitudo imitationis pōt apperi ordinate ⁊ inordinate. Ordinate. ut appetaf silitudo in his q̄ nre sūt aptitudinis ⁊ nīi rei acceptatiōis: cuiusmōi sūt pfectiōes ⁊ decores ꝑtutū. Inordinate. ꝙ ut hō appetat id qđ nō decet uel deo nr̄o nō placet: ut si appetat hoib⁹ ꝑesse uel se de aduersarijs vindicare. Silitudo eq̄litatis nullo mō pōt apperi ordinate: ⁊ inordinate aliquo mō ē appetibilis aliq̄ mō nō. Nā oīmoda silitudo nō ē appetibilis: qa nō pōt cadere i cognitionē siue i intellectū ⁊ iō nec i appetitū. Et si aliq̄s fingat nō appetit equalitatē: ⁊ suā fictiēz. Alio⁹ ē silitudo eq̄litatis i aliq̄ ꝓditione. ut in dīna ꝑsidentia scia. Et sic credo q̄ pōt apperi ⁊ Notādū ḡ q̄ diabol⁹ qdā mō appetijt silitudinē imitatiōis. qđ ā mō eq̄litatis. Et hoc apparet si attēdaf appetibile ⁊ mod⁹ appetēdi. Diabol⁹ enī appetijt alijs preesse sua tñ auctoritate. q̄ appetijt ꝑesse: hoc fuit imitatiōis. Et hoc qđē aliqñ obtinuisset si stetisset. Unde Ansel. i. li. de casu diaboli. ait. Nihil appetijt ad qđ nō puenisset. q̄ aūt appetijt sic ꝑesse, ꝓpria auctoritate sine meritis ⁊ sine datore: ⁊ ita q̄ nulli subesset. hoc est soli⁹ dei: ⁊ hoc ē eq̄pantie. Dicit ḡ Gręg. q̄ appetijt esse sui iuris: ita q̄ nulli subesset. Et Bern. de. q̄ appetijt equalitatē potētie. Et Anselm⁹. q̄ appetijt preesse sine meritis. Qui in sīnia idē dicūt. s. q̄ voluit oib⁹ ꝑesse, ꝓpria auctoritate. Angeli etiā miores peccauerūt pctō superbie adherentes lucifero: querētes eē bti sine meritis. Propēea dicit Ugo de scō Vic. Oēs in candē malicia ꝓsenserūt ⁊ vnū ordinē puerse societatⁱ fecerī. Tūc ut ait Job. Apd. iz. factū est ꝓlium magnū i celo. Michael ⁊ āgeli ei⁹ ꝓliabāf cū draconē. ⁊ draco pugnabat ⁊ āgeli ei⁹. ⁊ nō ꝑualuerūt. neq; locus inuēt⁹ ē eoꝝ amplius i celo. Et pieci⁹ ē draco ille

magnus serpēs antiquus qui vocatur diabolus : ⁊ satbanas qui seducit vniuersum orbem. ⁊ proiectus est in terrā ⁊ angeli eius missi sunt cum eo. Prelii autem illud gestū fuit iuxta tria que in spirituali natura reperiūtur: que sunt ratio. facultas. voluntas. Per rationē nempe electi ⁊ reprobi angeli contraria sentiebant. Per voluntatem ad contraria afficiebantur. Per facultatē ꝯo ad contraria nitebantur. Nam electi angeli sublimiter sentiebāt de deo ⁊ gratia eius: ⁊ ad gratiam ⁊ gloriā afficiebantur: ⁊ pro facultate sibi data pro illis nitebantur. Angeli ꝯo superbientes ⁊ contēnentes gratiaz ⁊ gloriā dei sublimiter sentiebāt de bonitate nature sue: ⁊ ꝓpter hoc ad propriā gloriam afficiebantur: ⁊ toto nisu in contrariuz electis spiritibus ferebantur. O seuissima dei iusticia. o rectissimū eius iudicium. o sapientissima dispositio. Nam exosa sunt maiestati eius malorū angelorū superbia: ut a celo empyreo semel depulsos nūq̄ amplius ibidem sinat eos redire. Quinimo ut dixim⁹ i sermōe de iusticia dei. dānauit eos eternalit̄ ꝑ sniam diffinitiuā. Ibi Algo in li. de aia. Superbia i celo nata est: sed velut immemor qua via inde cecidit illuc postea redire nō potuit Gz° colligit odiū dei ad superbiā ex scripturarū testificatione. Scribitur namq̄ Amos. 6. Dicit dñs exercituū: detestor ego superbiā. Et ꝑ. 8. c. Arrogantiā ⁊ superbiā ⁊ viam prauam ⁊ os bilingue ego detestor. Et Eccl. 10. Odibilis ē coram deo ⁊ hominib⁹ superbia. Et Jac. 3. c. Deus superbis resistit: humilib⁹ autē dat gratiā suam Gz° colligit odiū dei ad superbiā ex multiplici cōminatione Fuit nāq̄ i scriptura cōminatiōs plurime contra superbos. Ibi Ysa. 2. Oculi sublimis bois humiliati sunt ⁊ incuruabitur altitudo virorū. Exaltabit autem dñs solus in die illa: quia dies dñi exercituū sup omnē superbū ⁊ excelsum: ⁊ super omnē arrogātē. ⁊ humiliabit. Et 13. c. Requiescē faciā superbiā infideliū ⁊ arrogantiā fortiū humiliabo. Et idē 23. c. dñs exercituum cogitauit hoc ut detraheret superbiā omnis glorie ⁊ ad ignominiā deduceret ⁊ vniuersos ielytos terre. Et idem. 28. c. De corone superbie. Et ibidē. Pedibus cōculcabit corona superbie. Et ꝑs. 17. Oculos superborum humiliabis. Et sapiens Eccl. 3. Synagoge superborū nō erit sanitas. Et Machabie. 4. Erunt superbi ⁊ oēs facientes iniquitatē stipula. Et Osee. 1. Humiliabit superbia isrl. Et Eccli. 1. Quiescē faciā superbiā potētū. Et Hiere. 50. Ecce ego ad te superbe dicit dñs deus exercituū: qa veniet dies tuus tēpus visitatiōis tue ⁊ cadet superbus ⁊ corruet: ⁊ nō est qui suscitet eū. Et Abdie. 1. Superbia cordis tui extulit te habitantez in scissuris petraz exaltantē soliū tuū. qui dicis in corde tuo: Quis detraxet me in terrā? Si exaltatus fueris ut aquila ⁊ si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahā te dicit dñs. O superbi ⁊ inflati corde qui cōfidentes in diuitijs: in delicijs: ⁊ in robore vestro ceterisq̄ tpalib⁹ bonis dicere cōsuestis: Ecquis nocebit nobis? Audite scripturarum voces rūdentes: Deus iuincibilis deus insuperabilis deus superbor inimicor. de quo dicit ꝑs. 30. Retribuet abūdanter faciēb⁹ superbiā. Ipse est etiā qui ꝑ Ysa. 47. c. superbā ciuitatē alloquit. d. Audi hec delicata ⁊ habitās cōfidenter que dicis in corde tuo. Ego sum ⁊ nō est preter me amplius? Non sedebo vidua ⁊ ignorabo sterilitatē. Veniēt tibi hec duo subito in die vna sterilitas ⁊ viduitas. Universa venerunt sup te. ꝓpter multitudinē maleficiorū tuorū. Y4° colligit odiū dei ad superbiā ex superborū boiuz humiliatiōe: de quib⁹ dixit virgo gloriosissima i cantico suo. Luc. 2. Deposuit potentes de sede: ⁊ exaltauit humiles. Et hoc confirmat sapiens Eccl. 10. Initium superbie hominis est apostatare a deo: qm̄ ab eo qui fecit illū recessit cor eius: qm̄ initiū omnis peccati superbia est. Qui tenuerit illam adimplebitur maledictis

ꝛ subuertet eũ i finẽ. Propterea exonerauit dñs conuentũ malorũ ꝛ destruxit eos vsq; i finem. Sedes ducum superborũ destruxit deus ꝛ sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbaruꝫ arefecit de⁹ ꝛ plãtauit humiles ex ipsis gentibus. Patet hoc in primis parentibus superbis qui de paradiso fuerunt eiecti propter superbiã. ut dicitur Ecclesiastici. c. In gigãtibus qui perierũt in diluuio propter superbiã. Ecclesiastici. ꝛ. In filijs filiorum Noe volentibus edificare turrim que pertingeret vsq; ad celũ qui cõfusi sũt ut nõ intelligeret vnus alterũ: ꝛ dispersũ est atq; confusũ labiũ eorum Genesis. xi. c. In Pharaone q̃ supbe detinebat populũ dei ꝛ indurauit cor eius: ꝛ submersus est in mari rubro. Exo. 14 c. In Senacherib qui deuꝫ blasphemabat postq; ab angelo omnis eius exercitus fuit interemptus. 185. milia bellatorũ. ꝛ ipse a filijs suis iudicio dei percussus est gladio ꝛ interfect⁹. 4. Regũ. 19. In Nabuchodonosor qui elatus in superbiam cum deambularet i aula. d. Nonne est hec babylon magna quam ego edificaui in domũ regni in robore fortitudinis mee ꝛ i gl'ia decoris mei? Qui eiectus a regno septem annis discurrendo per nemora ꝛ prata: fenũ q̃si bos comedebat: mutatus quasi in bestiam. Daniel. 4. c. Quid dicã de Antiocho? quid de Herode agrippa? quid de Herode ascalonita? Quid de oibus qui superbe regnauerunt: aut in regno assyrioꝝ siue babyloniorꝝ: aut in regno persarum ꝛ medorũ: aut in regno grecorum: aut in regno egyptiorũ: aut in regno sicyonoꝝ: aut i regno atheniensium: aut in regno iudeorum uel similiũ? Nonne diuina virtus debellauit eos ꝛ redegit ad nihiluꝫ? Periit inquit ps. memoria eorum cum sonitu: ꝛ dñs i eternũ pmanet. An omittẽdi sũt Romani de quib⁹ dic̃ Aug⁹li. i. de ci. dei. c. i hoc ꝑo quod dei est superbe quoq; aie spiritus inflatus affectat amatq; sibi in laudibus dici, Parcere subiectis ꝛ debellare superbos. Vbi nũc latũ totius orbis dominiũ? Vbi legiões ꝛ exercit⁹ victoriosissimi? vbi legati ꝛ nunci pacem petentes ꝛ venientes a finib⁹ terre? Vbi oratores solennes: auri ꝛ argenti tam multa pondera pro tributo ferentes? vbi senatores ꝛ patres cõscripti? vbi ciues honesti? vbi triũphales arc⁹ ꝛ iocundi ludi? Vbi alta palatia ꝛ edificia miranda? vbi deorũ templa tam miro artificio ꝛ sapienti dispositiõe cõstructa? Tritum vsitatũq; est prouerbiũ. Roma qualis fuit ipsa ruina docet. O humana infirmitas o conditio fragilis hominũ. non est iustũ nõ equũ superbire contra deum: quoniã non est qui possit eius potestati resistere. Ipse Romanos domuit qui totũ orbem vi ꝛ armis ac terrore subegerant. Fugienda est ergo superbia quã deus tam fortiter execratur. De qua Cassiodor⁹ sup ps. 18. ait. Superbia de angelo diabolũ fecit ꝛ homini mortem intulit ꝛ cõcelsa beatitudine vacuauit: omniũ malorũ mater: sceleꝝ fons: pena nequitie.

¶ De superbia diuiditur in quattuor species scilicꝫ cum quis credit bonum q̃ habet habere a se: uel a deo propꝫ meritis: uel habere quod nõ habet: uel propter bonũ q̃ habet ceteros spernit.

Secundum ¶ Capitulũ. z. mysteriuꝫ declarandũ de superbia dicit specificatio. in quo notande sunt superbie species. Has autẽ Greg. i moral'. q̃tuor eẽ dicit. ¶ Prima cũ qs existimat bonũ q̃ habet a seipso habere. ¶ Secunda cum quis bonum quod habet a deo ascribit meritis propꝫ. ¶ Tertia cum quis iactat se habẽ bonũ quod non habet. ¶ Quarta cum quis ceteris despectis singulariter vult videri. ¶ Prima species superbie est cũ quis ex inordinato appetitu propꝛie excellentie bonũ habitũ ut ingeniũ intellectũ memoriã fortitudinẽ corpis pulchritudinẽ. uel bonũ tpale: ut diuitias gloriã honorẽ potẽtiã. ul' bonũ spũale:

ut gratiã: sciam: sapiam: ꝓdicationẽ: ꝓpꝛietiã: ⁊ bi⁹ sibi attribuit uel a se bñe: nõ aũt a deo. Notãdũ tñ ꝑm Aug. z. z q. lxz. q estimatio rationis existimat vle bonũ qõ bz nõ bñe a deo: ꝙ a seipso. Et hoc ptinet ad infidelitatẽ. cum recta fides habeat q deus ẽ auctor oiuz bonorũ. Hz corrumpit estimatio rõnis in ꝑticulari ꝓpter aliquã passionẽ. sic ꝓbi grã. si aliqs senturet i vniuersali fornicationẽ nõ eẽ pctm̃ esset infidelis. Non aũt infidelis censet fornicator q fornicationẽ eligit tanq̃ bonũ ꝓpꝑ ꝓcupiscentie passionẽ. Ita a sili. si qs existimaret vniuersaliter ⁊ absolute deũ nõ esse oiuz creatorem esset hæresis uel infidelitatis petm̃. Hz q aliqs ꝓpter inordinatum amorẽ ꝓprie excellẽtie ita de bonis suis gloriet ac si ea a seipso haberet pertinet ad supbiã nõ ad infidelitatẽ. Cõtra tales sic supbientes dicit apls. i. Cor. 4. c. Quid habes qõ nõ accepisti? Si aũt accepisti qd gloriaris q̃si nõ acceperis? Et Jac. ꝑ. Oẽ datũ optimũ ⁊ cẽ donuz pfectũ desursũ est. Et. z. pal. Tua sunt oĩa. ⁊ que de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. ¶ Secũda species supbie ẽ cũ quis bonũ qõ habz ascribit sibi ⁊ ꝓpꝛijs meritis credẽdo aliquã excellẽtiã eẽ in natura uel grã uel fortuna. i. ꝓpalibus suis meritis ⁊ ꝓtute. ꝑ q̃bus videt supbo q deus sibi sit obligat⁹. Cõtra quos est dictũ apli. z. ad Titum. z. c. Nõ ex opibus iustitie que fecim⁹ nos: ꝙ scõm suam mĩam saluos nos fecit. ¶ Tertia spẽs supbie est cũ qs iactat se habere bonũ qõ nõ habet: ut aptũ ingeniũ: capacẽ memoriã: industriã in agendis: prudẽtiã in regimine: pulchritudinẽ in psona sciam in mente: uel pfectionẽ in vita ⁊ sitia. de quib⁹ qs gloriat. cũ tñ illa non habeat uel nõ tantũ sic existimat se bñe. Et hec existimatio satis periculosa est in his q se scõs reputãt ꝓpter bonor oꝝ exꝝ experientiã: ⁊ in sua scitate cõfidũt eo q̃ facili ruunt. sic ꝑz in Petro q dicebat in seipso cõfidens Luc. zz. Et si oportuerit me mori tecũ nõ te negabo. Sup quo ꝙo Aug⁹ ait. Si Petr⁹ lapsus ẽ qui dixerat: Et si oẽs scãdalizati fuerint in te sed nõ ego: qs alius de se iure presumat? Denicq̃ ⁊ Dauid qui dixit: Ego dixi in abundantia mea nõ mouebor in eternũ: eam sibi iactantiã obfuisse confitet. d. Auertisti faciẽ tuã a me ⁊ factus sum cõturbat⁹. Que ꝙba nõtt. g. q. i. c. Imitare. Ad hãc spẽz supbie ptinet excusare suos defectus ⁊ alleuiare illos. ¶ Quarta species supbie ẽ cũ qs ceteris despectis singularie vult videri. In hanc fuit phariseus q seipsũ iustificabat ⁊ dãnabat publicanũ ⁊ ceteros petores Luc 18. c. Dicebat enĩ: Deus grãs tibi ago qa nõ sũ sicut ceteri homines: adulteri: rapaces: iniusti: velut etiã hic publicanus. Jeiuno bis i sabbato: de cunctis do oiuz que possideo. Hac supbia periculũ ẽ q̃s tpibus istis oẽs quise credũt bñ viuere quor officiũ ẽ cõplacere mũdo: iudicare, ꝓximos: detrahere ceteris: magnificare seipsos: mẽdacia loqui: odia retinere: ⁊ iactãter se noiare: bonos reliqs appellare malos: de quib⁹ expressi⁹ dicẽt in sequẽti tertio mysterio.

¶ De supbia ꝓlatorũ clericorũ religiosorũ ⁊ laicor qualit̃ vnusquisq̃ in suo gradu supbus existit. Cap'lm. 3.

Tertiũ mysteriũ cõtemplandus de supbia dicit distinctio. Possumus enĩ ꝑm varios hominũ gradus distinguẽ q̃druplicẽ supbiam. ꝓ⁹ est ꝓlator⁹. z⁹ religiosor⁹. 3⁹ clericorũ. 4⁹ laicorũ. ¶ Prima ẽ supbia ꝓlator qui in quattuor supbiunt. ꝓ⁹ in hoc q existimãtes meritis suis dignitatem ꝓlationis fuisse adeptos: subditis suis meliores se esse arbitrãtur. Unde Greg. 34. moral. ait. Prelato i cogitationibus supbia se ingerit: qa solo vite merito super ceteros excreuit. Hz ꝓtũ cunctis quis sit certus q̃ de voluntate dei sit ꝓpositus aliis ⁊ videat bñ administrare: nunq̃ tamen potest esse securus si debitũ suum faciat. nec aliis debet se preferre. Quotidie nanq̃ ꝓtingit multos ꝏditos meliores eẽ ꝓlatis sumptr.

Hec sanctiozē dicimus Sixtū Laurētio qa Sixtus papa: Laurenti⁹ subditus eius. aut pfectiozem Valeriū epm Clincentio ei⁹ diacono. Et q̄uis apl's dicat. Ro.13. Non est ptās nisi a deo.s. ordinante quo ad bonos: tñ pōt eē a deo sinente ⁊ pmittēte quo ad malos. Alñ. 8. q.1.c. audacter. Hiero. ait. Audacē fozt asse aliquid dicim⁹: sed tñ qō scriptum est dicim⁹. nō semp ꝓnceps ꝓpl'i ⁊ iudex ecclesie p rei arbitriū dat: sed put merita nostra deposcūt. ¶ 12° supbiūt plati q tanq̄ eēnt dij volunt i oibus etiā inuebitis reuerētiā ⁊ obedientiā sibi exhiberi: magisq̄ volent de inobedietia ⁊ irreuerentia sibi facta q̄ de trāsgressione ꝓceptozum dei. Tales multa seueritate utunt erga subditos illos pro leuibus causis excoicando ⁊ alijs censuris ecclesiasticis cōpescendo. ꝓ 20 qb⁹ dr. 45 di. in. c. vera iustitia. Vera iustitia cum passione habet: falsa ꝙ dedignationē. Ideo bi qui de falsa iustitia supbire solent: ceteros quosq̄ despiciūt. nulla infirmantib⁹ mia cōdescendūt. ¶ 13° supbiunt prelati: qa sunt sui capitis ⁊ dignanē audire ab alijs que ipsi nesciūt vel sequi ꝓsilia alioz ne minus eis sape videanē. Cōtra quos ē illud qō scribit zz. di. c. de pstantinopolitana. Stult⁹ est enī qui adeo se primū existimat: ut bona que viderit discere contemnat. Et 38. di. c. null⁹ epūs. dicit. Null⁹ episcop⁹ ꝓpter opprobriū senectutis uel nobilitatē generis a puulis ul' minimis eruditis: si quid forte est vtilitatis aut salutis inquirē negligat. ¶ 14° supbiūt plati i eo q̄ nō patiūt reprehendi ab alijs in bis que min⁹ benefaciūt. Nō sic egit Petr⁹ princeps apl'oz qui reprehensus a Paulo de nimia condescensione erga iudeos in obseruatione legaliū eū audiuit ut dr ad Gal'. 2. c. ¶ Decūda est supbia religiosoz qui quadruplicit peccant. ꝓmo qa despiciūt seculares ⁊ peccatozes credentes se inquinari ex eozū ꝓsortio similes iudeis de qbus dr Iob. 18. q̄ nolebant introire in pretozium ut nō pcaminarēē timentes coinq̄nari cohabitatione infideliū: nec sibi cōsciam facientes de morte xp̄i. pcurata. Cōtra q̄s dicit deus Deut. 23. Nō abhoiabit egyptiū. qa ⁊ ipse aduena fuisti in terra eius. Egyptus interp̄tat tenebre ⁊ sigt seculares. Ad qō etiā facit illud Hiero 45. dis. i. c. recedite. Recedite. s. inquiūt q ꝓsumūt de sua bōitate ad pcōres pollutos. recedite a nob⁹ nolite nos tāgere nolite nobiscū coīcare. Hec locutio nō illuiat cecū: nō sanat egrotū: nō curat infirmū: sed magis occidit ⁊ in desperationem pcipitantē inducit. Detēt quoq̄ religiosi ꝓsiderare q̄ aliq̄ in seculo sūt aliqui deo magis grati q̄ aliqui i religione. Ex hoc legit i vitis patrū de btō Joannuario qui cum oraret sibi reuelari cui assimilaret i merito: audiuit a dño q̄ similis erat cuidā symphoniaco qui qrebat sibi victū ex arte cantādi. Quē cum quesiuisset Joannuti⁹ ⁊ inuenisset interrogauit qd boni egisset i mūdo isto Rndit q̄ semel cū esset latro ⁊ qdā mulier fuisset rapta quā socij eius volebāt oppīmere ipse defendit eam ⁊ liberauit de manib⁹ eoz. Et alia vice cū inuenisset quandā mulierē p̄ deserta discurrentem ⁊ lamentantē eo q̄ marit⁹ ei⁹ ⁊ filij ex debito tenerenē captiui. ipse errātem reduxit ⁊ redēptionē dedit: ⁊ pecunias tribuit quib⁹ maritū ⁊ filios redimeret Cum aūt Joannutius hortaret illuz ut deseret mundū: acquieuit. ⁊ fact⁹ religiosus in scā vita pseuerauit. Iterū p̄ hec rogauit Joannuti⁹ cui similis esset. Et dictū fuit sibi q̄ similis erat primario cuiusdaz vici qui erat in ꝓximo. Et cū venisset Joannuti⁹ ad eū ⁊ diligenter inquisiuisset de vita eius: dixit se cē cōiugatū ⁊ vxorē nō cognoscē nisi causa prolis. nō raptorē. nō ledentē alios. sedantē lites ⁊ hospitalitatē seruātē. Qui de mū vxore mortua hortatu Joannutij intrauit deserta: ⁊ sancte vitam finiuit Itē tertio rogauit Joānuti⁹ cui assimilaretur. Et responsum fuit sibi q̄ cuidā mercatozi q̄ iuste lucrans subuenebat

pauperibus. Que oia sibi reuelata fuere ne eleuarek in superbiam. Cuius aūt religiosus nō vebeat vespicē secularē vitaz uel abhorrere ꝓsortū cū expedit: non tñ vebet extra necessitatē secularib⁹ nimis familiaris existere uel plus vebito conuersari cū eis. Vz⁹. supbūt religiosi ex sua religiōe vt plurib⁹ se iactantes. ꝓferentes statū suū oibus alijs: q̄nimo ꝫ alios vespicientes ꝫ multa mendacia fingentes ad se exaltādū ꝫ alios vepꝛimendū. Monachi q̄dē gloriāt se pꝛez batere Benedictū pꝛez oiuz religiosoꝝ rum in occidēte ꝫ Basilium in oriente multosq̄ scōs ac summos pontifices ex monachis extitisse. ut Gregoꝛium Nazāzenū Eugenū Urbanū Petrū Celestinū. ꝫ alios multos optimāq̄ partez elegisse. s. vitā contemplatiuam. Predicatoꝛes ꝫ mioꝛes multa dicūt suos oꝛdines extollendo. Augustinū sūme veneranē veremitani ut gemmā voctoꝛuz induentes eum habitu suo. ꝫ canonici regulares habitu suo. Seruite ẏginis se pꝛecipuos seruitoꝛes appellāt. Carmelite a mōte carmelo sub Helia pꝛopheta initiū habuisse suspicāt: partē regule Basilij suscipientes. Et ita vnusquisq̄ supbe ꝫ passionate suū oꝛdinem alijs ꝓferre conat. Sed aduertant oēs illud qō dixit Petr⁹ Act̄. 10. c. In veritate compi q̄ nō ē acceptoꝛ ꝓsonaꝝ ve⁹ sed in oī gente q̄ timet veū accept⁹ ē illi. Notēt insup illud Hiero. 40. di. c. nō ē. Nō sunt filij scōꝝ q̄ tenēt loca scōꝝ: sed qui exercēt opa eoꝝum. Et illud Gregꝝ. eadē. di. c. nō loca. Nō loca ul oꝛdines creatoꝛi nꝛo nos ꝓximos faciūt: ꝫ nos ei merita vona cōiungunt aut mala disiungūt. Vz⁹ supbiunt religiosi in eo q̄ se sapiētes existimātes seq̄ wlūt i peniten tijs sensū ꝓꝛiū ꝫ ꝓꝛiā wluntatē. V4.⁹ supbūt religiosi qui gloriāt ve diuitijs quas habuerūt in seculo: uel ve nobilitate generis ꝫ bt⁹. Tertia ē superbia clericoꝝ q̄ q̄druplicit supbiēdo pꝛecant ꝓ i supfluo oꝛnatu vestiū. Qui audire vebet illud qō scribit. 41. di. c. clericⁱ. Clericⁱ ꝓfessionez suā etiā habitu ꝫ incessu ꝓbet. iō nec vestibus nec calciamētis vecoꝛē querat. Nō cōfirmat. 21. q. 4. c. ois iactantia. c. nullⁱ coꝛ. c. epi. ꝫ c. ꝓcipim⁹. Et xp̄us dixit: Ecce q̄ mollibus vestiunt in domib⁹ regū sunt. Vz⁹ pꝛecāt clerici supbiēdo in amplitudine ecclesiaꝝ suaruz: in picturis sculpturis marmoꝛib⁹ oꝛnamentis calicib⁹ vasis aureis ꝫ argēteis: que licz ad vei honorem fiant ꝫ diuino cultui applicent: tñ quo ad supfluitates q̄ ibi sūt: ꝫ ad pauperū necessitates repꝛehensilia sūt. Pro q̄bus. 12. q. 2. c. aurū. Ambr⁹ ait. Aurū habet eccl'ia: non ut seruet ꝫ ut eroget ꝫ subueniat in necessitatib⁹. Quid ē op⁹ custodire qō nihil adiuuat? ꝫc. ibi. Ad qō facit ibidē. c. glia. ꝫ. c. multi edificat. Vz⁹ pꝛecāt supbiendo clerici ve audiēntia ꝓfessionū cū habent magnū ꝓcursū estimātes se meliozes ꝫ sciozes q̄ sint. V4.⁹ supbiūt clerici cū vidēt aut immissi aut in p̄dicationib⁹ eccl'ias suas ipleri. Et multi alijs modis inflanē vnto supbie quos omittim⁹ ꝓ honestate. Quarta est supbia laicoꝝ q̄ q̄druplicit supbiūt ꝓ ve diuitijs. Jō. i. Omnis. ꝛ. apl's. o. Pꝛecipe diuitibus hui⁹ seculi nō supbe sape. Et Aug⁹. Vermis diuitiarū supbia est. Sed aduertāt illud diuites cēs qō dicit in ps. Dormierūt somnū suū ꝫ nihil inuenerūt cēs viri diuitiaꝝ in manib⁹ suis. Vz⁹ supbiūt laici ve nobilitate generis. Unde Salust⁹. Cōmune malū nobilitatis ē supbia. Sz tales cōsiderare vebet: qa mozs sceptra ligomb⁹ equat. ꝫ mozitur voc⁹ parie ꝫ indocti⁹. Vz⁹ supbiunt laici ve opib⁹ ex gne bonis ve elemosynis ve ieiunijs ꝫ filijs cū q̄b⁹ cōmiscēt multa pcā mortalia. ꝫ ꝓpter illa bona opa reputāt se iustos: nō cōsiderātes illud Eccl'iastes. 9. Qui i vno pꝛecauerit multa bona pdet. V4.⁹ supbūt laici erubescēdo cessare a q̄busdā pctis eis p̄suetis. Cōtra q̄s dixim⁹ i sermone ve dilatiōe pnie. Sūt ꝫ alia multa i q̄b⁹ cēs p̄dicti p supbiā offendūt veū. Nos aūt ꝺ pauca dixim⁹: qa alūcēta q̄ min⁹

sufficiūt auidi⁹ sumūt. ut Greg. o. g̃ p3 ex dictis q̃ q̃ se exaltat p̄ supbiā humiliabit a deo. Et q̃ se humiliat exaltabit hic p̄ grām ⁊ in futuro p̄ gloriā. Amē.

Feria q̃rta secūde ebdomade. de periculoso vitio ābitiōis. de q̃ xp̄s i euāgelio discipulos suos redarguit. Ier. 34

Si quis uoluerit maior fieri inter vos sit vester minister. Matth. 20. c. ⁊ i euangelio hodierno. Reprehensibile valde ē atq; fugiendū ambitionis vitiū q̃ō xp̄s redēptor nr̄ i lectiōe euāgelica tribuit ⁊ sapientissime cōfutauit. Querebāt nanq; Jacob⁹ ⁊ Johes filij Zebedei mr̄e mediāte ⁊ intercedente hr̄e p̄matū sup ceteros in regno xp̄i: ut vn⁹ sederet ad dextrā: alt⁹ ad sinistram. Sapiebāt adhuc aliq̃d terrenū atq; carnale. credebātq; p⁹ resurrectionē xp̄m regnaturū. Alij etiam discipuli xp̄i adhuc debiles ⁊ nōdū i spū solidati talia dici audientes indignabāt. p̄r ea ipse dns humilitatis mg̃r ⁊ illis duob⁹: qa q̃d peterent nescirēt: rūdit. ⁊ alios ut ambitionē euitarēt admonuit. Rūn ād p̄pter illā pricitāt multi: i b̄ sermōe aliq̃ ad ambitiōis detestationē explicabim⁹ de q̃ tria mysteria erunt declaranda.

Primū dicit offensio.
Secundū distinctio.
Tertiū abhominatio.

Q De ambitio ē pctm̃: tū q̃a p̄cedit a superbia: tū q̃a p̄trariat caritati: tū q̃a opponit magnanimitati. ⁊ quot modis honor appetitur. Capm̃. j.

Primū mysteriū declarādum de ambitiōe dr̄ offensio. Offendūt ambitiosi g̃uit̄ deū. q̃ō p̄bat ab Aler. i. z. sūme. ⁊ Alb. z. z. q. iij. triplici rōne: p̄ rōne originatiōis. z⁹ rōne p̄riationis. z⁹ rōne oppositionis. p̄ rōne originatiōis. Sic fructꝰ ē infectꝰ q̃ ex infecta radice gnāt: ita ⁊ actꝰ humanꝰ q̃. p̄cedit ex pctō oportz q̃ sit pctm̃ Sz ambitio q̃ ē inordinatꝰ appetitꝰ honoris. p̄cedit ex pctō. g̃ ipsa erit peccatū Inqt eni Aug⁹ in li. de vera religiōe. q̃ ambitio. p̄cedit ex supbia ⁊ cupiditate. Sz supbia ⁊ cupiditas sunt pctā. Ergo ut aūt p̄ potētiā ul' dignitatē intēdit q̃s acquirē apparentē ⁊ excellētē honorificentiā. sic oriē ābitio ex supbia. Sz. put q̃s intēdit acq̃rē p̄ hui⁹modi sufficiētiā seu rez abūdātiā. sic oriē ambitio ex cupiditate. Yz⁹ p̄bat q̃ ambitiosi offendūt ⁊ peccāt rōne z̄riationis. qa omne illud qō repugnat ⁊ est z̄riū caritati est pctm̃. Sz ābitio repugnat caritati. iō ē pctm̃. Dicit nāq; apl's. i. Cor. xiij. Caritas non ē ambitiosa. i. fm glo. ibi. Non vult alij p̄poni. Caritas eni diligit. primū sic seipsū: ⁊ iō nō vult eū subiacē sibi ꝑ sotiū cē. appetit fuire p̄primo: ⁊ nō sibi fuiri. sic filꝰ bois nō venit mistrari: ꝑ ministrare: ut dr̄ i p̃ti euāgelio. Yz⁹ ostendit q̃ ābitiosi offendūt ⁊ peccāt rōne oppositiōis. Dē eni qō opponit̄ vtuti morali q̃ ē fm regulā rōnis pctm̃ ē. Sz ābitio opponit̄ magnanimitati q̃ ē vtus moralis fm phm. 4. ethi. g̃ ē pctm̃. Magnanimitati siq̃dē aduersat̄ ambitio sic inordinatū ordinato. Notandū tm̃ fm Alb. q̃ honor importat quandam reuerentiam exhibitam alicui in testimonium excellentie uel vtutis eius. Circa excellentiā aūt hominis duo sūt attendenda. p̄ quidē q̃ id in quo homo excellit nō bz a seipso: ꝑ ē quasi quoddā i eo dīnū. ⁊ ideo ex hoc nō debet sibi p̄cipaliter honor: ꝑ ipsi deo. Yz⁹ aūt attēdendum est q̃ id in quo excellit dat homini a deo ut ex eo alijs p̄sit. Rūn in tātū dz homini placere testimoniū sue excellentie q̃ō ab alijs exhibeturinctum ex hoc paratꝰ sibi via ad hoc ut alijs p̄sit. Triplicit̄ g̃ p̄tingit appetitū honoris ee inordinatus. Uno mō q̃a appetit hō testimoniū de excellētia quā nō bz. q̃ō ē appetē honorē sup̄ suā p̄portionē. ut si malus vellet honorem ac si esset bonus: ⁊ nil curans de vtute: vellet regimē ⁊ p̄sidentiā q̃ nō debet nisi virtuosis.

Ex hoc refert Aug⁹. li.4. de ci. dei. antiquos romanos cū crearent idola trie: duo construxisse templa inter cetera vnum de virtutis. aliud de honoris. et contigua tamē ordinata q̄ ad templū de honoris nō poterat esse accessus nisi p̄ templū de ſtutis. Qui q̄uis errarēt ut infideles i facto et opinione: tñ quo ad ordinē cōstructionis temploꝝ nō errabant. Nolebant enī cūctis oīdere q̄ ad honorē q̄ multū appetit recte peueniri nō potest nisi p̄ opa ſtutis. Sz. inordinate appetuntur honor inq̄tū nō referūt in deū. iuxta illud apli. Sole de honor et gloria. Sed cupit aliquis illū honorē ut quoddā bonū. Sz posset aliqs obijcere sic. Quilibz pōt absq; vitio appetere illud qđ sibi debet p̄ premio. Sz honor est premiū virtutis. ut. d. Arist. i. ethicorū. Ergo quilibet ſtuosus sine vitio potest honorē appetere. Hinc ē qđ Iuuenalis. li.4. satyra .i. ait. Quis enim virtutē amplectit ipsam p̄premia si tollas? Et Cassio. li.2. epl'ar. Patrūt p̄mioꝝ exempla ſtutes. nec quisq̄ ē qui nō ad morū sūma nitat alcendere qñ irremuneratū nō relinq̄t qđ posci a teste laudat. Et Aug⁹. i.q. tus. bonos alit artes. Respondet Aug⁹. q̄ honor nō ē p̄mū ſtutis quo ad ipsū ſtuosū. ut. s. b. p̄mio exprimere debeat. Sz pro premio exprimit bitudinem que ē finis ſtutis. Dicit tamē honor esse premiū virtutis ex parte aliorū qui nō habent aliqđ maius qđ ſtuoso retribuāt q̄ honorē q̄ ex hoc ipso magnitudinē habet qđ phibet testimoniū virtuti. Unde patet q̄ nō ē sufficiēs p̄mū ut dr. 4. ethicoꝝ. Sz mō appetit honor inordinate inq̄tū appetit i ipso honore quiescit nō referēs honorē ad vtilitatez aliorū. Appetere ergo honorē p̄m tres modos p̄dictos ē appetē illū inordinate et cū petō. Magnanimitas vo tendit ad honores ordinate. cū. s. qs ſtuosos actus prosequit intendens ex illis honorare deum et adiuuare. primos: licet ex prosequēti sibi. pueniat honor de q̄ gaudet et contentatur.

Que in tribus solent hoies cē ambitiosi. in appetitu inordinato dignitatis ecclesiastice: aut gradꝰ magisterij uel temporalis dominij uel ptātis. Capitn. z.

Secundū mysteriū cōtemplādū de ambitiōe dicit distinctio. In qua distinguem⁹ triplicē inordinatū appetitum honoris ambitiosum. Primus dicit ecclesiastice dignitatis. Secundus magistralis sublimitatis. Tertius tpalis ptātis. Primꝰ appetitus inordinatus honoris dicit ecclesiastice dignitatis. Sunt quidez multi inhabiles indocti illrāti insufficientes indigni qui sitiūt dignitates ecclesiasticas illas querūt p̄ fas et nefas: illas procurāt p̄cibus et muneribꝰ: ad illas habendas et acquirēdas adhibēt oē studiū cūmq; sollicitudinē. et qđ volendū est: ut i pluribꝰ ipsis cōferūt. Pro q̄bus dicit in. c. nihil. extra de electione. Nihil est quod ecclesie dei magis officiat q̄ q̄ indigni assumūt p̄lati ad regimē aiarū. Et p̄ clariore pticule huiꝰ noticia q̄tuor dubia occurrunt disputanda. Primū est vtrū sit licitū appetere ep̄atū. Secūdū dubiū vtruz infra dignitatē ep̄alem sit petū appetere alias dignitates. ut abbatum. p̄iorātū. archidiaconatū. p̄positurā. uel archidiaconatū et similia. Tertiū dubiū vtrū p̄lat⁹ peccet in cōferendo bñficiū bono: pretermisso meliore: siue peccēt eligentes mino bonū pretermisso meliori. Quartū dubiuz vtrū p̄lat⁹ eccl'ie possit cōmittere cōsanguineo suo curā eccl'ie postposito meliore. Ad p̄mū dubiū arguit. p vna pte q̄ nō sit peccatum: imo sit licituz appetere ep̄atum. Dicit enī apl's. i. Thi. 3. Qui ep̄atū desiderat bonū opus desiderat. Sed licitū est et laudabile desiderare bonū opus. ergo est laudabile appetē ep̄atū. Sz. arguit qa stat⁹ ep̄oꝝ ē pfectior q̄ stat⁹ religiosorū. Sed licet appetē. ꝓpter suā pfectionem statum religionis. q̄ statū ep̄alem. Sz. arguit p illud quod scribit. p̄v. 11. Qui abscondit frumenta maledicet in pl'is. bñdictio aūt sup caput vendētiū.

Sed ille qui est idoneꝰ ꝓpē vitā ⁊ sciam ad episcopatū: videt frumenta spūalia abscōdere si se ab ēpatu ībrahat.p hoc aūt ꝙ ēpatū accipit ponit in statu frumēta spūalia dispēdi. Ergo videtur ꝙ laudabile sit ēpatū appetere: ipsūq; vitupabile refugē. 4ᵒ arguit.qa facta scōz q̄ i scriptura narrāt: ꝓponūt nob ī exemplū.scōm illud Ro.ij. Quecūq; scripta sūt ad nr̄am doctrinā scripta sūt Sz legit Ysa.6.ꝙ Ysaias se obtulit ad officiū p̄dicatiōis qō ꝑcepue ꝓprie epis g̃ videtur ꝙ appetē ēpatū sit laudabile. Sz ī ꝓtrarū ē Aug⁹.19.de ci.dei.q dic illud qō scribit.8.q.i.c.qui ēpatū. Locꝰ supior sine q̄ regi popul⁹ nō pōt: ⁊ si ita renneat atq; admistret ut decet: tñ nō decenē appetit. Rñdet Tho.2.2.q.185 ꝙ in ēpatu tria pñt cōsiderari. Unū est p̄ncipale ⁊ finale.s.ēpalis opatio p quā vtilitati.primoꝝ intendit.ſm illud Joh. vlt.: Pasce oues meas. Secūdū ē altitudo gradꝰ.qa epi supz alios cōstituit.ſm illud Matth.24. Fidelis seruꝰ ⁊ prudq.cō d.s.f suā. Tertiū est qō psequenē se habet ad ista: ut reuerētia ⁊ honoꝛ ⁊ sufficiētia tpaliū.ſm illud.i. Thi.5. Qui bñ presūt plibi duplici honore digni habeant. Appetē g̃ ēpatū rōne hꝰ circūstantiū bonoꝝ: manifestū est ꝙ nō licet.eo ꝙ finis eēt cupiditas ⁊ ābitio. Et dñs reprehendit ambitiosos phariseos.d. Matth.23. Amāt p̄mos accubitus in cenis ⁊ p̄mas cathedras i synagogis: ⁊ salutatiēs i foro. Qdū aūt ad secūdū s. ad celsitudinē gradꝰ appetē ēpatū est ābitiosū ⁊ p̄sūptuosū. Unde dñs Matth. 20. arguit discipulos p̄matū q̄rētes.d. Principes gētiū dñant eoz. Ubi Criso. d: Per hoc ondit ꝙ gētile ē p̄matū sape. ⁊ sic gētiū cōpatice animaꝝ eoz estuationē puertit. Sed appetē primis ꝓdesse est scōm se laudabile ⁊ virtuosū. Uerū quia put episcopalis actꝰ habet annexā celsitudinē gradus: p̄sūptuosū videt ꝙ aliq̄s preesse appetat ad hoc ꝙ subditus ꝓfit nisi manifesta necessitate iminente. sic Greg.d.i pastorali. Qd tūc erat laudabile ēpatū appetē qñ dubiū non erat per hoc quēq; ad maiora supplicia puenire Unde nō de facili inueniebat q̄ hoc onꝰ assumeret pserti cū ad hoc aliq̄s zelo caritatꝫ diuinitus fuisset incitatus. Pōt tñ quilibet absq; vitio p̄sūptionis appetē talia opa facē: si ptingēt i tali officio eē. ut appetē se eē dignū ad talia opa exercēda. ita ꝙ bonū opꝰ cadat sub desiderio: nō aut̄ p̄matꝰ dignitatꝫ. Unde Crisoꝰ sup Matth ait. Opus quidē desiderare bonū ē. primatū aūt honoris cōcupiscē vanitas ē. primatꝰ eni fugiētē se desiderat: desiderantē se horret. Ad primū g̃ dicēdū ꝙ sicut Greg.d.i pastorali. Illo tēpore apls dixit illa ꝑba q̄ ille qui plebibꝰ erat p̄mus ad martyriū tormēta ducebat. Augꝰ sup.19.de ci.dei dicit ꝙ apls exponē uoluit qd sit ēpatus: qa nomen opis ē nō honoꝝ. Ad secūdū dicēdū ꝙ nō ē eadē rō de statu religiōis ⁊ statu ēpali, pter duo. p quidē quia ad statū ēpalē pertinet vite pfectio. ⁊ p hoc dñs a Petro exq̄siuit si plus ceteris eū diligēt anteq̄ ei cōmittēt pastorale officiū. Sz ad statū religionis nō pertinet pfectio: s̄ est via ad pfectionē. Unde ⁊ dñs Matth. 19. nō dixit si es pfectꝰ: s̄ si vis ee pfectꝰ vade ⁊ vende oia q̄ habes. Et hꝰ differētie rō est. qa ſm Diony. pfectio pertinet actiue ad epm sicut ad perfectionē. ad monachū aūt passiue sicut ad pfectuz. Requirit aūt ꝙ sit pfectꝰ aliquis ad hoc ꝙ possit alios ad pfectionē adducere. qō non pertinet in eo q̄ tenet ad perfectionē adduci. Est aute p̄sūptuosū ꝙ aliq̄s se pfectū reputet. nō ūt ꝙ aliq̄s ad pfectionē tendat. 2ᵒ nō est eadē rō. qa ille qui statū religiōis assumit: se alijs subijcit ad spūalia capienda: ⁊ hoc cuilibet licet. Ille ꝓo q̄ trāsit ad statū ēpalē ībumat ad hoc ꝙ alijs ꝓideat. Et hāc sublimationē tenet sibi nullꝰ assumē. scōm illud Hebr.5. Nemo sibi assumat honorē s̄ q̄ vocat a deo tāq̄ Aaron. Et ut Greg. d.8.q.i.c. in scripturis. Sicut locꝰ regiminis desiderantibꝰ negandꝰ ē. ita fugientibꝰ offerēdꝰ. Ad tertiū argumētū

dicendū q̄ dispensatio spūaliū frumē-
torum non est facienda ſm arbitrium
prozriū: sed principaliter quidem ſm
arbitriū ⁊ dispositionē dei. secundario
aūt ſm argumentū supiozū prelatozū.
Exquo nō intelligit ille absc̄dere fru-
menta spiritualia cui non competit ex
officio nec ea a supiozi iniūgit si ab alio-
rum correctione aut gubernatione re-
sistat: sed solum tūc intelligit absconde
si dispensationē negligit cum ei ex offi-
cio incumbat uel iniunctū officiū pertī-
naciter recusat. ḋa ut dicit extra de re-
nunciatione in. c. Nisi cū prudem. Tūc
in te verā humilitatem custodies cum
p eam locū sublimem effugies ⁊ p obe-
dientiā nō dimittes. Et. 8. q. i. c. in scri-
pturis. Si is qui valet oiportētis dei re-
nuerit pascere oues: ostendit se summū
non amare pastorē. ¶ Ad quartū ꝯo
argumētū rndet Brez. in pastorali. q
Ysaias qui mitti volut ad predicandū
vidit se antea purgatū p altare calculū.
Quia ꝯ valde difficile ē quēlibet purgatum se cognoscere. ideo nullus pre-
dicare debet nisi mittat. piculosū ergo ē
⁊ non sine ambitiōe etiā viris idoneis
querere ⁊ petere episcopatū. Sed quid
de illis in quibus nulla cōditio que in
eō est requirenda: penitus inuenit qui
instant satagunt ambiūt: ut promoueāt
ad dignitatē episcopalē? O temeraria
presumptio. o inflata elatio. o diabolica
superbia. Audiant tales id qō scribitur
extra de elec. c. cum in cunctis. Cum in
cunctis sacris ordinibus ⁊ ecclesiastici
ministerijs: sicut etatis maturitas: mo-
rum grauitas. ⁊ lrārum scientia inquirenda: multo fortius hec in eō oportet
inquiri: qui ad curam ponit aliozū: in
seipso debet ostēdere qualit aliōs opor-
teat in domo dei conuersari. Glo. vbo
sup. vbo. lrārū. dic. Porro defectus scie
repellitur aliquis ab episcopatu etiam
iam promotus. ut patet extra de etate ⁊
qualitate ordinandoz. c. vlt. ⁊ extra
de elec c. Egregato. Et. i. q. i. c. vilissim⁹
dicit. Vilissimus est amputandus nisi
precellat scientia ⁊ sanctitate qui est ho-
nore prestantioz. Ad idem est. c. nō oz
i. q. 1. Secūdū dubiū erat vtrū vltra
episcopalem dignitatē sit peccatū appe-
tere aliquas dignitates seu officia uel
beneficia. ut abbatiam priozatū ⁊c. Et
videt q̄ nō. quia qō non ē prohibitus per
aliquod ius videt esse concessum. 13. q.
7. c. debzon. ℣. sequēti. Si ista nullo iu-
re prohibentur. ergo ut licita concedūt
Contrariū huiꝰ videt eē rei veritas. Et
ratio est. quia vbi eadem ratio. l. ⁊ idez
ius. Nam de similibus idem est iudiciū
ar. di. 5. c. ad eius. Sed ratio quare illi-
citus est appetitus episcopat⁹ est ꝓpter
curam quam habet annexaz. quia pre-
sumptuosum nimis est ut quis se repu-
tet idoneum ad regendas aīas aliozū.
Sed eadem ratio est in quolibet predi-
ctozū. ḋa. s. in omnibus ē cura annexa.
nec differunt ab episcopatu nisi ſm ma-
gis ⁊ minus. ḋa ut p̄z epūs habet curā
vniuersalē totius diocesis sue: ℣ i pre-
dictis officijs constituti habēt curam
particularē. ut p̄z vnius parrochie uel
vnī⁹ collegij. Caliū aūt appetitus non
diuersificat spēm ℣ quidditatē peti: sic
appetere furari vnū florenū est eiusdem
speciei cū appetitu furandi mille: licz ℣
sit grauius. Sic in ꝓposito de appetitu
epatus ⁊ aliozū būficiozū curatozum.
Preterea ſm Hyo. Kay. Hosti. ⁊ Hoff.
Qui petit. p se aliq̄ predictozū si alias
sit dign⁹ efficit indign⁹ rōne pūptiōis
⁊ cōmittit symoniā. ḋ peccat mortaliē.
Et. p hac ꝯclusiōe faciūt dicta sanctoz.
Vñ Crisō⁹. 4. o. di. c. mlti. ait. Quicūq
ꝛsiderauerit ꝓmatū in era inueniet cō-
fusionē in celo: nec inter seruos xp̄i cō-
putabit q̄ de ꝓmatu tractauerit. Nullꝰ
aūt inuenit confusionē in celo aut sepaē a
ꝯsortio seruoz xp̄i nisi ꝓpter mortale. ḋ
⁊c. Et. i. q. i. c. Principat⁹ Leo papa ait
Principat⁹. i. platio quē aut seditio ex-
torsit aut ambit⁹ occupauit etiā si mo-
ribꝰ nō offendat aut actibꝰ ipsius tñ im-
tij sui est ꝓnitiosus exemplo; ⁊ difficile
est ut bono pagaē exitu que mala sūt

inchoata principio. Sz nō dicit aliqd pniciosū nisi mortale. Sciendū aūt q id qō dictū ē.s.q nō licet petē bñficiuz curatū:nec peti pōt absq vitio symonie Aliq illud nō tenēt.ut Bern.7 Buri. Hanc opi. sequi videt curiales: sed tñ nō ē tuta. Forte posset dici q qui intendit deo seruire i clero:nō,ppt honores maiores psequendos 7 diuitias in sclo ß qa status ille melior ē qm secularis 7 diuinis applicat 7 magis sibi gratus: 7 in eo positus appetit sibi prouideri de beneficio: 7 petit illud a supioribus ut possit pm ꝓditionē suā sustentari nō ad pompam: ß ad deū centiā.nō batēs intētionē ad curā: nec ad honores 7 gradꝰ 7 ad pinguius bñficiū: ß ad sui gubernationē ita ptentus de simplici bñficio sicut de curato:dūmō sibi sufficies esset nō peccaret. Appetit enī 7 querit qō est de iure dīno debitū. Videlicz q q altari seruit de altari debet viuē.ut.d.apls.qō ē licitū cuilibz. Et qm cura ānaꝝ sit ei qō sibi cōferē: oculus eiꝰ nō est ad h pncipalit: ß ad sustētationē sibi debitā ex seruitio ecclesie. Illud autem.s.q sit curatū est accessoriū 7 p accidēs. 7 accessoriū naturā sequi cōgruit pncipal' de re.iur.li.6. Sz principale intentū.s. sustentatio sui iure ē licitū.q 7 qō inde sequit.nō aliquid illicitū adiungendo

Tertū dubiū erat vtrū plat peccet ꝓferēdo bñficiū bono ptermisso melioi uel vtq peccent sic eligētes. Et videt q sic. Quia.8.q.i.c.licet. Hiero.ait. Sciāt cēs 7 certi sint:qa qui prestantior est ex omni ppo.qui dctior.q sanctior.q oī vtute eminētior ille eligat ad sacerdotium. Sed btūs Tho.in qdā.q.de quolibet dicit q aliqs pōt dici melior dupliciter. vno mō simplicit.alio mō sm qd. Simplicit aūt dicit melior qui est sanctior: 7 plus habēs de caritate. Scōm quid dicit melior qui est melior sm aliquē respectū. Contingit aūt aliquē esse meliorem simpliciter.i.maioris scitatis: qui nō est melior qm tū ad hoc q pficiat in ecclia. Sed alius minoris scitatis esset melior in regimine:quia forte magis ecclam iuuare poterit uel per lumē sapientie:uel per auxilium potentie: uel qa diu in ecclia deseruiuit. Nō q teneat dare plat officiū uel bñficiū meliori simplicit: ß meliori quo ad h.iō si preferat vnū alī,ppt aliquā cāz q ptineat ad honorem dei 7 vtilitatem ecclie. iam qtum ad hoc iste est melior. 7 plat recte facit,pmouēs illū: sic etiā 7 eligētes. Hec ille. Notādū etiā q qm mus bonus simplicit posset ferri magis bono in regimine ecclie qa vtilior: nō tñ si scitur esse malus: qm posset iuuare ecclam p sciam 7 potentiā: qa in hoc pmarime requirit bonitas vite. alias sine peccato cura exerceri non pōt. Hoc enī nō esset ferre minus bonum: ß simplicit malum: 7 p consequēs q nō ē idoneꝰ. Alī Albertus magnꝰ dicit expsse q ,pmouētes ad ordines ul' curā pastoralē: ul' aliqō bñficiū ecclīasticū scient indignū absq dubio peccāt mortaliter. Nec nobilitas excusare pōt q pmoueat malꝰ: quia quanto nobilior tanto nociuior. Et si dicat q alius nō sit ita vtilis.oio ista ratio nihil valet: qa vtilitas spiritualis tpali est preponenda.nec excusat paucitas ministroꝝ ecclie. hec Albertꝰ Dicit ꝓo aliqs eo ipso bonus quo nō ē malus.extra de presumptiōib⁹.c.dudū

Quartū dubiū erat.Utrū plat ecclesie possit cōmittere cōsanguineo suo curā ecclesie postposito meliore. Videt q nō.qa Hiero.dicit loquēs de Moyse q substituit sibi succesorē i regimine iesū naue.8.q.i.c.si ergo. Nulla cōsanguinitatis ratio:nulla ppinquitatis babita cōtēplatio ē.l,ppinquis agroz 7 predioz relinq hēditas.gubernatio populi illi tradat quē deus elegerit boi.s. tali qui bz in semetipso spm dei: 7 pcepta dei in conspectu eius sunt. Et idem Hieronymus.8.questione.i.c.moyses. Moyses amicus dei cui facie ad faciē locutus est deus potuit vtiq successores pricipatus filios suos facere 7 posteris proprīā relinquere dignitatem:

Sz extraneus ꝛc alia tribu eligit̄ iesus naue ut scirem⁹ ꝓncipatū i ꝑpulos nō sanguini ꝛferendū eē: sed vite. Glo.d. tbi sup ꝓb tribu. Moyses fuit ꝛ tribu Leui. Jesus naue siue iosue fuit ò tribu Effraim. Ad hoc ꝓpositus recitat etiam Policratus.li.4. q⁹ obsecrante senatu ut Adrianus filiū quē habebat augustum faceret: respōdisse fertur. sufficere ꝛbet q⁹ ego regnauerim cū nō merear. Principatus enī nō sanguini sed meritū dandus est. Inutiliter quippe regnat q̄ rex nascitur nec meret. Clerūtamē Abb. in quadaz.q.ꝛ quolibz.dicit q⁹ aliter ē dicendū ꝛ consanguineo eque idoneo aliter ꝛ cōsanguineo min⁹ idoneo. Si aūt consanguineus sit eque idone⁹ pōt ꝑlatus ꝓferre ꝓsanguineū: nisi ex hoc forte scandalū oriat: uel aliqui ex inde malum exemplū accipiāt. ut qñ. ꝓbabiliter timeā q⁹ alij ꝓlati inducerent hoc exemplo ad dandū suis minus dignis Ratio hec. q̄a in hoc q⁹ ꝛt ꝓsanguineo eque digno nil ꝛperit vtilitati ecclesie: nec est contra caritatē. Et hoc figuratū est Genē. 47. vbi Pharao Joseph loquens ꝛ fratribus suis dixit. Si cē nosti in eis viros industrios ꝓstitue illos magistros ꝓcozū meoꝝ. Si ꝑo cōsanguineus ꝓlati sit minus idoneus nō ꝛbet cum ꝑficere ad curā ecclesie ꝓpositio melioꝛe. Et sic faciendo ꝛ ꝓficiendo illū grauiter ꝓccat. Quid temporibus his in beneficiozū collatiōe ac distributione fiat nō opus est enarrare cuz iam manifesta sit oibus ecclesie scē iactura. Proficiunt infames. ꝓmouēt ambitiosi. exaltāt amici: ꝛ quasi nulla est amplius cura ꝛ regimine animaꝝ. ꝓualuit ambitio ꝛ ad lucra tpalia mūdanaq⁹ pompam oia sunt redacta. Deus ꝛ celis. o deus oipotens. Inspice succurre: visita: ꝛ nō ꝛrelinquas ꝓpter pctā nostra sponsam tuā eccliam quam tuo ꝑcioso sanguine redemisti. Inuasērūt lupi rapaces gregem tuū: ꝛ nō est qui paſcat oues tuas. Secūd⁹ appetitus iozdinat⁹ bonoꝛis dr magisterialis sublimitat̄. Appetunt nāq⁹ multi indebite magisterialē gdū. Et licz ꝑm ꝓsti in sūma sua.li.5. i rubꝛica ꝛ magistris. ꝓceptoꝛ cuiuslibet discipline vocari possit magister. ut in l. qb⁹ erga. ff. ꝛ ꝛb. sig. uel qui regimen habet p̄ ceteris. ut in l.i. ff. ꝛ exactionib⁹. uel doctoꝛ legū ut in ꝓtxemio. ff. §. penulti. Nos tamē loquimur ꝛ magistris. put sic appellāt doctoꝛes tꝛeologie. in qb⁹ reꝑhensibilis ē pōt magisterij gradus ꝛ ambitiosus reputari quadruplici rōne. ꝑ rōne insufficientie. 2° rōne repugnantie. 3° rōne supbie. 4.° rōne finis. ꝑ rōne insufficientie: qñ aliqs insufficiens est: q̄a uel indoctus uel adeo paruz doctus ut sibi gradus magisterij cōuenire nō possit. Ꝓo quib⁹ dicit. Gi. di.c. miserū. Miserum est eū fieri magistrū q̄ nunq⁹ fuit discipul⁹. Et. 39. di. i. c. oꝛdinat⁹. Debet ante esse discipulus q̄sq⁹ doctoꝛ esse ꝛsiderat. Et sic dicē pōt qō didicit. 16. q. i. c. sic viue. Multo tpe di'ce que postmodum doceas. Et. c. si clericatus. Si clericatus titillat ꝛsideriū: discas qō possis docere. ꝛ rōnabilem hostiam offeras deo miles anteq⁹ tyro. nec ꝓius magister sis q⁹ discipul⁹. Et ꝛ electiē. c. cū i magistrū. In magistrum assumi nō dz qui formā discipuli nō assūpsit. ꝛ ibi. Dicit aūt hosti. vbi supꝛa q⁹ ꝓmouendus ad magisteriū cognosci pōt legēdo ꝛ disputando si sit idoneus. 7z° ē reꝓhensibilis ꝛ ambitiosus magisterij gradus rōne repugnantie: qñ aliquis esset in aliqua religione que talia contineret q⁹ sibi magisterij grad⁹ repugnaret. sicut ꝛ monacho. d. Piero. 16. q. i. c. monachus. Monachus non doctoꝛis sed plangentis habet officiū. Ad quod facit ibidem. c. si cupis. ꝛ. c. alia causa. Si aūt talis esset religio in qua possent religiosi cum obseruantia regule ꝛ statutoꝛū suoꝛū vacare etiā studio litteraꝝ ꝛ predicationi ꝛ instructioni aliorum possent hi⁹ viri religionis doceri ꝑm Alex. in. 4. sūme. ad graduz magisterij ꝓmoueri. Quod ꝓfirmat ꝑ ea q̄ scribit

i.q.i.c.doctos.c.moderamine.c.sunt nōnulli.c.nos aūt.c.i prochia.c.cuz.p vtilitate. Et ꝺ apparet p expientiā: quia quotidie ex ordinib⁹ mendicātiū multi fiūt magistri i tħeologia. 3° est repte hēsibilis ⁊ ambitiosus grad⁹ magisterij rōne supbie: qñ aliqs querit illū gradū iportune se ingerēdo ut excellat ⁊ appareat glīosus. qō ꝓbibet xp̄s Matb. 23. ꝺ. Nec vocemi magistri. ſ. cum elatione mētis: qa mgr ꝟester vn⁹ est xp̄s. In qb⁹ ꝟbis nō nomē aut gradū dānauit magisterij scōm cēs doctores: ꝺ tiū supbiā ad quā multi cū noīe illo ꝟeueniūt q eo ꝙ mgri sunt ⁊ vocant credūt se oia scire spernūt indoctos ⁊ qō ipsi sciūt aliis cū difficultate ⁊ labore vix coicare volunt

4° ē rep hēsibilis ⁊ ambitiosus magisterij gradus rōne finis: qñ aliquis magisteriū suscipit nō ꝓpter honorē ꝟei: aut salutē proprīā uel vtilitatē prorimoꝝ: sed ꝓpter tēporalia lucra propter prelationes obtinēdas ⁊ acquirendas dignitates. Tales siqdē qa a ꝟbito fine ꝟeficiūt honorē idebite appetūt ⁊ iordinate. Judicet ḡ vnusqsq seipsum. Ego nō audeo aliena facta culpare: precor tñ ꝟeuz celi. ut magisterij dignitas tam multis ad salutē accedat qt cā ē dānatiōis ecne. 5° ⁊ 6° appetit⁹ iordinat⁹ honoris ⁊ ambitiōis est secular⁹ ptātis quō aliqui aspirāt tyrānice dñia tpalia vsurpare. Rñdēdū ut meli⁹ itelligat⁹ no tādū ꝙ ḡdruplicat⁹ pōt aliqs recte ⁊ merito esse ꝓnceps aut dñs. ꝓ ex diuina ordinatiōe. 2° ex ecclesie collatione.

3° ex legitima successiōe. 4° ex populi electiōe. Primo ex dīna ordinatione: sicut Saul fuit vnctus i regem a Samuele ex voluntate ꝟei. ut habet⁹. i. Reg. 10. Qui cū fuisset absēdū⁹ domi cucurrerūt illi ex ꝓplo: ⁊ tulerūt eū inde sicut fuerat diuinit⁹ reuelatū steritq in medio ꝓpli. Et Samuel dixit: Certe videtis quē elegit dñs: qñ nō fit silis ei in oi ꝓplo. ⁊ clamauit ecletus ꝓplus: viuat rex. 2° pōt aliqs esse ꝓnceps ex eccl'ie collatiōe: qñ. ſ. ecclesia auctoritate dīna ꝓferret alicui ꝓncipatū: ⁊ ꝑcipue ipialē dignitatē. Papa eni imperatorē instituē ⁊ destituē ꝟetet ⁊ pōt rationabilib⁹ causis intꝟenientib⁹: sicut factū fuit tēpore Stephani secūdi ut dī i cbronica martiniana quō Karlstulpbus rex longobardoꝝ inqetabat romanos: quapropter Stephan⁹ roman⁹ pontifex aduertens ꝙ Constātin⁹ quint⁹ cōstātinopolitan⁹ imperator nō poterat iuuare Romanos ꝟenit i Franciā ad Pipinū regē frācoꝝ. Qui cū papa veniēs liberauit Romanos ab iurijs longobardoꝝ. ⁊ ꝓtinuo i premio ꝟtuosi laboris fact⁹ est imperator ⁊ reuersus in Franciā impauit ānis. 13. Pipino aūt succedit in imperio Karolus eius fil⁹ mansitq imperiū apud francos annis. 35. ⁊ mēsib⁹. 9. vsq ad tempora Ludouici tertij. cui⁹ tpe: qa francigene nō iuuerūt Romā ab iniurijs lōgobardoꝝ fuit diuisū imperiuz eo ꝙ vnus impauit i italia. ali⁹ in alemania. ⁊ scisma durauit vsq ad Ottonē. qui liberauit ecclesiā ab impietate Joh. papē. 12. quē cardinales suo adiutorio ꝟposuerunt. quare Otto coronā imperij suscepit: ⁊ eo mortuo impauit fil⁹ ei⁹ Otto secundus: ⁊ p⁹ illū. Otto tertij⁹ p ꝟeditariā successionē. Sed p⁹ mortē Ottonis. 3. fuit institutū ꝙ imperator eligerēt ab electorib⁹. ſ. maguntinensi. treuerensi. colonien̄si. marebione brādeburgēsi. palatino. duce saxonie. ⁊ rege boꝟemie. De ptāte ꝟo papē sup imperatorē diri in sermōe ꝟe sacerdotali dignitate. 3° potest aliqs esse ꝓnceps ⁊ dñs ex paterna successiōe. sic ꝟe Salomōe dicit. 3. Reg. 2. c. Salomō aūt sedit sup thronū Dauid patris sui ⁊ firmatū ē regnū eius nimis.

4° pōt aliqs ee ꝓnceps ex electiōe: qñ eligit⁹ vniformit⁹ ⁊ cōcorditer ab illis qb⁹ hz ꝑtinere. His modis exceptis qui dānari cupit ambitiōis vitio tangit. Sz dubitaret aliquis. quid ꝟe officijs ⁊ dignitatib⁹ secularib⁹ si appetant ⁊ procurent p preces ⁊ obsequia: ut officiū potestatis senatoris capitanei ⁊ hi⁹. nūqd ē petm? Rñdeo ꝙ si quis huiusmodi appetat ⁊

querat magn̄ curās ꝛ honore ⁊ lucro ꝙ ꝛ iustitia seruāda ꝙ talis peccaret. Si milie si ignorat ea que spectāt ad executionē ꝛbitā dicti officij: nec iuuari per aliū pōt. Similie si paratus ē se intromittere ꝛ his ad que sua potestas non extendit ꝙ uis ibi psueuerit fieri. puta si laicus velit ꝛ clericis iudicare uł de ecclesia disponē. qđ eis phibet di. 96. p totū. Si autē appeteret ḋs illos gradꝰ celo iustitie ⁊ caritatis. primoꝝ exigēte: nō ratiē ppij cōmodi nō peccaret. Sz ḋs est bic ⁊ laudabim⁹ eum. Ideo magn⁹ erit numerus dānatoꝝ.

Qꝛ abhominānda ē ābitio: tū qa inducit mlta mala: tū qa ois iust⁹ illā fugit: tū etiā qa tollit quietē mētj. Capl'm. 3.

Tertiū mysteriū ꝛclarandū de ambitione dicit abhominatio. Abhominādū qppe ⁊ fugiendū ē hi⁹ petiū ppē tria. ⁊ p qa multa crimina inducit. ⁊ 2° qa ois iustus illā fugit ⁊ 3° qa quietē mētis tollit. ⁊ primo ambitio multa crimia inducit. Hoc maxie malū habet ābitiosus ꝙ nec timet ꝛū: nec ꝛret ꝛbis: sepe ⁊ libenter mentitur adulat sepe simulat humilitatē idimat cūctis: seruus ē omiꝝ ⁊ tributari⁹ crudelissimus ⁊ venenosus. Quādoqꝫ propē ambitionē etiā suis. Romul⁹ quidē occidit fratrē Rhemū ut solus regnaret. Julius cesar Pōpeiū est sp psecut⁹ vsqꝫ ad mortē cū q plurima ꝛlla gessit cupiditate imperij. Absalon suū pfez Dauid tēptauit ꝛllere regno ut rex ipe pficeret Et qđ hystorias querim⁹ qñ clara sunt oia ꝛlla q fuerūt in mūdo vsqꝫ nunc? Hec dubiū est illa fuisse ꝓ maiori parte pfecta ex liuore āpliādi dōia. Propter ea Ninus rex assyrioꝝ ꝛllis ꝛrauit, puincias. ꝓpterea magn⁹ Alexander duxit exercitū extra patriā ꝓtra Dariū imo ꝟ cēs reges orientales. ꝓpterea marciales romani semper fuerunt in ꝛllo ab vrbe cōdita vsqꝫ ad tpa Constātini: babuerūtqꝫ bella plurima aduersus sabinos ꝟ volscos coriolanos. veios. faliscos. ꝛlignos picentes. sannites. tarētinos. carthaginenses. byspanos. mitridatē. egyptū. germanos. cymbꝛos ⁊ parthos Et ut breuiter dicā cōtra totū mundū. Et quis enumeret quāt⁹ humanus sanguis in tot prelijs sit effusus? quot milia miliū sint extincti: quot ciuitates ꝛpopulate: quot violate ꝟgines: ḋt vtriusqꝫ sexus precio venūdati? O ambitio tantoꝝ scelerū mater. o venenosa radix ex qua facile pdit ois facinoris germē. o bonoꝝ morū dissipatrix. o inimica iustitie. o seminatrix odiorum. o fons ois scandali. o confusio religiosoꝝ. o turbatrix ecclesie. o ꝛsolatrix ciuitatum. o veniqꝫ ꝛstructrix generis hūani. Propē ambitionē nāqꝫ vix pōt aliquis ꝓ viam rectā incedere ⁊ qñqꝫ imo multotiens qui boni credūt ⁊ sancti ꝓpter ambitionē efficiunt ꝛprobi ⁊ diaboli filij. ⁊ 2° abhominanda est ambitio: qa quilibet iustus cā fugit. Hūs noster ihūs xp̄us cuz facto miraculo ꝛ ḋqꝫ pamb⁹ voluissent eum sibi regē facere aufugit. ut habet Job. 6. Moyses cū esset annoꝝ 83. ⁊ mitteret a dño ut esset dux populi isrl' multū excusauit se. ꝛ. Ne esset ipeditiō ligue Exo. 4. c. Hieremias cū mitteret a dño ⁊ pstitueret sup reges ⁊ regna ad annūciandū verbū dei subtrahebat se. ꝛ. ha. ha. ha. dñe deus nī nescio loqui. Hiere. i. c. Marcus euāgelista ut sacerdotio inhabilis esset āputauit sibi pollicem. Greg⁹ magnus a clero ⁊ populo acclamat⁹ in papā occulte fugit. Ambrosius ne ꝓmoueret in archiepm magnā resistētiā fecit. Et sic oēs boni ⁊ iusti viri ambitionē sunt ꝛtestati. ⁊ 3° abhominanda est ambitio: quia quietē mentis tollit. Semp enī ambitiosi habēt in corde ignē. semp sunt i cogitationib⁹. semp i ꝛsideriis martyres: nō ꝛi ꝑncipis tenebraꝝ. Propterea Bern̄. li. 3. ꝛ psideratiōe ad Eugeniū. ait. O ambitio ambientiū crux: quō oēs torqueš. oib⁹ places? Nil acrius cruciat nil molestius iquietat nil tam apud miseros mortales celebrius negocijs ex⁹. Et idem in sermē. 40. Ambitio subtile

malū secretū virus pestis occulta doli artifex mater hypocrisis liuoris parēs vitiorū origo tinea sanctitatis exceca/trix cordiū. hec ille. Propē hec itaq; oia vitari vtiq; ābitio: ut sic obtineri pos/sit p humilitatē diuina gratia ⁊ in fine sempiterna gloria: in qua viuit regnatq; gl'iosus vē p infinita sec'lorū sec'la. Amē.

Feria quinta secunde ebdomade in q̄dragesima. de vitio vane glorie: quo laborabat diues ille damnatus: ⁊ qō plurimū timere debent pnitētes: quia ozuri solet maxime ex operibus bonis.

Sermo. 35.

INduebatur purpura ⁊ byssō. Verba sunt redēptoris nostri ozi ginaliter Luc. 16. c. ⁊ in euā gelio hodierno. Audiui/mꝰ ex lectione sci euange/lij damnatū fuisse diuitez in inferno: nō quia diuitias possidebat sed quoniam male illis vtebatur. Erat eni crudelis proximis ⁊ Lazaro mendico cuius vlcera canes lingebant aialia bruta. ipse homo nullam pietatē exhibebat. Constituerat finem suū in copia bonorum temporaliū: ⁊ propter illa superiorem non cognoscebat deum. exaltabat se ipsū ⁊ elatus corde cupiebat honorari. Et ppēa induebaf purpura ⁊ byssō glozīā querēs i excessiuo ornatu ⁊ īmoderato. Et qm̄ plurimi sūt illius diuitis sequaces ⁊ imitatores q̄ omne desiderium suū inflāmāt ad hanc gloriam temporalē inanem ⁊ vacuam: idcirco in presenti sermone de vane gl'ie vitio aliqua discutiemus de q̄ tria mysteria occurrunt declaranda.

Primū dicif diffinitio.
Secundū detestatio.
Tertium generatio.

Quid sit vana gloria ⁊ quō differt a gloria sancta que esse potest in bonis ⁊ virtuosis ⁊ a gloria bt̄a. Capl'm. j.

PRimū mysteriū de vana gloria dicif diffinitio. in q̄ quid sit vana gloria videam⁹. Et Alex. in 3. sūme diffinit eā sic. d. Vana gloria ē appetitus inordinatꝰ ⁊ inordinata delectatio humane laudis. Nā gloria claritatē quādā significat. Vñ glorificari idem ē qō clarificari ut Augꝰ dicit sup Joh. Et Ambꝰ. i li. de officijs. Gloria ē clara cū laude noticia. Et Tullius in rhetor⁹. Gloria est frequens de aliquo fama cum laude. Laus vero ut Arⁿ. d. p. rhetor⁹. est sermo elucidans magnitudinem virtutis. Ideo nomen glorie importat manifestationem alicuius de hoc quod apud homines decorum videtur siue illud sit aliquod bonum spirituale siue temporale. Possumus tamen p⁹ clariori intelligentia distinguere triplicem gloriā. Prima dicif beata. Secūda sancta. Tertia vana. Prima est gloria beata de qua in ps. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Et ps. 149. Exultabunt sancti in gloria. Et de hac diffusiꝰ loco suo dicemus. Secūda ē gloria sancta. Et hō ꝑm Tho. 2. 2. q. 132. ē cuz q̄s cogīscit bonū suū dignū laude ⁊ approbat illud cupiens ab alijs laudari aut propter diuinū honorem: aut ppē proximoruz salutem. Nam ꝑm Alex. laudari ppter deū ⁊ ppter bonū ,primi non est aliud q̄ deuz laudari in nobis Unde nō erraf: ꝺ sancte appetif gloria cū virtuose viuif ⁊ nō cōstituif ibi finis Ad hāc hortaf nos xp̄s dicēs Matth. 5. Sic luceat lux. c. h. ut. ui. ho. opa. u. ⁊ glo. p. u. q̄. i. ce. ē. Et 1. Cor. x. Sine offensione estote iudeis ⁊ gēt⁹ ⁊ ecclesie dei: sicut ⁊ ego oibus p oia placeo: nō querens qō mihi vtile ē: sed qō multis ut salui fiant. Et Ro. 12. Prouidentes bona non tm̄ coram deo: ꝺ etiā coram omnib⁹ ho. Et Eccl. 41. Curā habe de bono nome. Et. pv. 15. Fama bona impinguat ossa. Et Ouidius li. de tristib⁹ Demq; non paruas animo dat gloria vires. Et fecunda facit pectora laudis amor. Jō Augꝰ in sermone de pfes. air.

Solet mouere carissimi q̄ dñs noster ihs xps in sermone euangelico cū p̄us dixisset. Luceat lux vra coram hoibus ut videāt vestra opa bona ⁊ glorificēt patrem vestrum qui in celis est. postea dixit Attendite ne iusticiam vestrā faciatis coram hominibus ut videamini ab eis Turbat eni mens parum intelligētis ⁊ precepto vtriq; obaudire cupiētis ⁊ p̄ diuersa ⁊ aduersa distenditē. Tam nemo eni pōt q̄uis vni dño obtemperare repugnātia iubenti q̄ nemo potest etiā duobus dominis seruire. qō eodem sermone saluator ipse testatus est. Quid ergo faciat animus nutās cum se obtemperare nō posse existimat ⁊ nō obtēperare formidat? Si eni opa sua i luce posuerit hominibus intuenda ut faciat quod preceptum est. Luceat lux vestra coram hominibus: reum se teneri arbitrabitur quasi contra preceptum fecerit vbi dicit. Attendite ne iusticiam vram faciatis coram hominbus ut videamini ab eis. Qui aūt recte intelligit vtrunq; implet ⁊ seruiet vni verissimo dño qui seruum pigrum nō damnaret si ea que nullo modo poterat imperaret. hec ille. Et ibi concludit dicēs. Intentio q̄ppe cordis humani quo dirigat ⁊ quid expectet intuendū est. Ex quibus omnib⁹ colligitur q̄ non sunt virtutis opa pretermittenda quoniā ad illa sequit laus multorum ⁊ redundāt in virtuosorum famam dūmodo ibi intentio nō constituat finem suum. Tertia est gloria vana que ꝑm Alex. ⁊ Boñ. vbi s. potest esse triplex. Primo ex parte rei p̄ qua quis gloriaz querit. utputa si quis gloriam quereret de sapientia quā non bz ⁊ huiusmodi. uel de eo quod est pctm̄ Propter qō i ps dicit. Quid gloriaris in malicia. Uel cum querit gloriam de eo quod non est gloria dignū: ut de diuitijs. de pulchritudine. de dominijs ⁊ bi⁹. de quibus non est gloriandū eo q̄ transitoria sunt caduca ⁊ vana. Unde Ysa. i. dicitur. Omnis caro fenū: ⁊ ois gloria eius quasi flos agri. Secō gla est vana ex parte eius a quo quis gloriam querit: puta ab homie p̄incipali cuius iudiciū nō est rectum. Unde i ps Maledicta ossa eorum qui hoib⁹ placent. supple cuz ponitur ibi finis. Tertia gloria est vana ex parte eius qui gl̄iaz appetit: qui videlz appetitum glorie sue non refert in debitum finē: puta ad bonorem dei ⁊ p̄rorum salutem. Nam ois gloria finaliter ad deum est referenda. Unde David i ps. Nō nob⁹ dñe. n. no. s. n. tuo da gloriā. Et xps Joh. 10. Ego gloriam meam non quero. Si ego gloriam meam quero gloria mea nihil est.

Quor fugienda est vana gloria: tum qa p illam offendit deus: tum quia homo p eam spiritualiter infatuatur: tū etiā quia oēs iusti ipsam conati sūt vitare.

Secundū mysteriū Capl̄m. 2. declaranduz de vana gloria dr detestatio. Est siquidem vitiuz graue ⁊ detestabile. ꝑpter tria. 1° p̄. ꝑpē offensionem. 2° ꝑpter infatuationem 3°. ꝑpter exemplationē. 1° p̄ vana gloria est vitium graue ⁊ detestabile. ꝑpter offensionem: qa p illam offendit deus. Notandū aūt ꝑm Boñ. vbi s. q̄ aliq̄n est peccatuz veniale. aliquādo mortale Ueniale est cum ex subito motu trahit animus ad propriā laudem ⁊ gaudet de bona hominuz opinione: tū cū ratio excitatur statim repāmit ⁊ subiicit motum illum recognoscens deum ⁊ illi se humilians. Difficile nanq̄ est p̄imis motibus glorie ut non veniāt posse resistere. quia ut dicit Seneca ad Lucillum. Nulla ē tam excelsa virtus q̄ dulcedine glorie non tangat. Et Hiero. ad Sabinianum. Naturali ducimur malo ⁊ adulatorib⁹ nostris libenter fauemus. ⁊ q̄q̄ respōdeamus nos indignos ⁊ calidus rubor ora perfundat: tū ad laudem suam intrinsecus letatur animus. Et Criso⁷. d. sup Math. Cuz cetera vitia locū habeant in seruis diaboli: inanis gloria locum etiam habet in seruis xp̄i. Si ergo amor humane

glozie ꝙuis fit inanis nō repugnat ca-
ritati neq; ꝙtuz ad id ꝛe quo ē glozia:
neq; ꝙtum ad intentionem glozīā que-
rentis: non est ꝓccatum moztale: ꝑ ve-
niale. Peccatum aūt moztale est vana
glozia: quādo contrariatur caritati dei
dupliciter. Uno modo ratione materie
ꝛe qua quis glozīaꝫ: utputa ꝛe aliquo
falso quod ꝓtrariatur diuine reuerētie.
ꝑm illud Ecclē. 28. Eleuatum est coz
tuū ⁊ dixisti. Deus ego sum. Uel cum
quis bonuz tpale ꝛe quo glozīaꝫ ꝑfert
ꝛo. aut etiā cum q̄s ꝓfert testimoniū
hominū testimonio dei. sicut ꝓta quos-
dam dicitur Job. 12. Qui dilexerunt
magis glozīam hominū q̄ glozīam dei.
Alio modo cōtrariatur caritati ex ꝓte
ipsius glozīantis qui intentionē suam
refert ad glozīam tanq̄ ad vltimū finē
ad quem etiam ordinat virtutis opa: ⁊
ꝓ illo consequendo non ꝓtermittit
facere etiā ea que sūt cōtra deū. Sic fa-
ciebāt antiqui romani ꝛe quibus dicit
Aug⁹. 5. ꝛe ciui. dei. c. 12. Ueteres igit̄
ꝓmiq; romani q̄tū eoz̄ uocet ⁊ com-
mendat hīstoria q̄uis ut alie gētes ex-
cepta vna populi hebreoz̄ falsos ꝛeos
colerent ⁊ non deo victimas: sed demo-
nijs imolarent: tamē laudis auidi ꝓ-
cunie liberales erant: gloziam ingentez
diuitias honestas volebant. Hanc ar-
dentissime dilexerūt. ꝓpter hāc viuē
voluerūt. ꝓ hac mori nō dubitauerūt:
ceteras cupiditates hui⁹ vnus ingenti
cupiditate ꝓsseruīt. hec ille. Ex. vana
glozia ē vitiū graue ⁊ detestabile rōne
infatuationis: quia i hoc vitio magna
ē fatuitas. quā diūs explicauit Matth.
25. in parabola ꝛe decem virginibus
quarum quinq; erāt fatue: ⁊ q̄nq; pru-
dentes. Et prudentes intrauerunt cum
sponso ad nuptias: fatue ꝯo licz essent
virgines: quia tñ oleū recte intentiōis
ad dei glozīā nō habebant: excluse fue-
runt a sponso. Pro quib⁹ dicit Greg.
in omel. Hec uos fratres carissimi ad-
moneo ꝓcula opa fugere: mundi hui⁹
inquinamēta deuitare. sed hodierna sci
euangelij lectione compellor dicere. ut
⁊ bona que agitis cum magna cautela
timeatis: ne ꝓ hoc quod a vobis rectum
geritur: fauor aut gratia humana re-
quiratur: ne appetit⁹ laudis subrepat:
⁊ quod foris ostendit intus a mercede
euacuetur. Ecce enim redemptoris vo-
ce decem virgines ⁊ omnes dicunt virgines: ⁊ tñ intra beatitudinis ianuam nō
omnes recepte: quia earum quedā dū
de virginitate sua gloziam foris expe-
tunt oleum in vasis suis habere nolue-
runt. Ex. detestabile est ⁊ graue vitiuz
vane glozie ꝓpter exemplationē. Oēs
quidem sancti dederunt nobis exēplū
vanā gloziam fugiendi: ut patz i eoz̄
gestis. Cicero etiā. i. de officijs. 2. Ca-
uenda est glozie cupiditas. Eripit enī
animi libertatē: ꝓ qua magnanimis
viris omnis debet esse contemptio. i. cō-
temptus. Legimus in vitis patꝝ q̄ cū
quidam senex in spelunca requiescēret
rogatus est multis precibus a quodaz
seculari ut veniret orationē facturus
sup filium suū defunctuz. Cūq; ille iret
occurrerunt multi cuz lampadibus in
eius occursū: quia homo sanctus erat.
Quod cum ꝓcepisset senex finxit se esse
stultum ⁊ expolians vestimenta sua in
flumen descēdit ⁊ stans lauabat ea nu-
dus. Secularis aūt ille erubescēs dixit
populo. Reuertimini. senex noster infa-
tuatus est. Et veniens ad senē interro-
gauit eum. d. Quare sic fecisti: q̄a oēs
dicūt demoniū habet senex? Qui rīdit.
Et ego volebam hoc audire. ⁊ sic redijt
in spelunca suā. Similiē fecit btūs fraē
Juniperus ꝛe q̄ sepi⁹ scūs Francisc⁹ di-
cebat. Ultimā multi essent tales iuniperi
in hortis nostris. Cum ergo semel ꝑfat⁹
iret romam ⁊ multi obuiam ei venirent
ꝓpē famā sanctitatis sue. eos dedinare
volens iunxit se ad ludendum cuz vno
puero ad vnam tabulam: que dum le-
uabatur ꝛe vno capite ꝛe prime batur i
alio. Ꝏ illi videntes reputarunt eum
leuē ⁊ fatuum. Ipse ꝯo sub illa specie
vanam gloziam euitauit.

Oz ex vana gloria generant septē pec
cata que dicunt septē eiꝰ filie. Capl̄m. 3
Certū mysteriū ꝛeclarandū ꝛe
vana glia ꝺ generatio. Scom
eni Bregꝫ. 21. moral. Inanis
gloria generat septē filias. ꝑ° est iactā
tia. 2ª est presūptio nouitatū. 3° by
pocrisis. 4ª ptinatia. 5° discordia. 6°
contentio. 7° inobedientia. Mā ut dic
Tho. vbi. ē. Filia illa que ꝛe se nata sūt
ordinari ad finez alicuiꝰ vitij capitalis
dicunt filie eius. Finis aūt inanis glie
est manifestatio ꝓprie excellētie ad quā
pōt hō tēdere duplicit. Uno mō directe.
alio mō indirecte. Directe siue p verba:
7 sic est iactantia. siue p facta. 7 si sint
patentia aliquā admiratione: ē ꝓsum
ptio nouitatuz quas vbies solent magi
admirari. Si aūt facta sint simplicit. sic
est hypocrisis. Alio mō nitit qs mani
festare suā excellētiā indirē ostendēdo
se nō esse alio mino. ē. 7 hoc ꝺ duplicit
ꝑ q̄tum ad intentionē. 7 sic est ptin a
cia p quā hō nimis initit sue scie nolēs
credere meliori. 2° q̄tū ad voluntatez
7 sic est discordia dū nō vult a ꝓpria vo
luntate discedere ut alijs cōcordet. 3°
q̄tū ad locutionē. 7 sic ē ptentio: dum
aliquis ꝓbis clamorosis cōtra aliquē
litigat. 4° q̄tū ad factū. 7 sic ē inobe
dientia: dum. s. aliqs nō vult exequi su
periozis p̄ceptū. Nos aūt tres tūc filias
primas. s. tria petā ꝛeclarabimus. Pri
mū est iactantia. Secundū nouitatum
p̄sumptio. Tertiū hypocrisis. Primū
est iactātia ꝛe qua dicit Arꝫ. in 4. ethi
corum. q̄ est ostētatio ꝓprie laudis cū
veritas nō suadet. Maz sicut cū aliquis
a longe vult iactare aliquid manū i al
tum leuat: ita qui cupit se laudare ꝓbis
in altū extollit. Contra qō dicit. pꝝ. 27
Laudet te alienus 7 nō os tuū: extra
neus 7 non labia tua. Et Tullꝰ in. ꝑ.
ꝛe officijs. ait. Turpe est ꝛe seipso predi
care presertim falsa. Notandū tamen
q̄ aliquis potest seipsū laudare triplicit
ꝑ mentozie. 2° venialiter. 3° morta
liter. Primo meritozie. 7 hoc adhuc
tripliciter. aut ꝓpter caritatem dei. aut
ꝓpter caritatē ꝓximi. aut ꝓpter caritatē
sui. Primo propter caritatē dei: cū. s.
quis bona ꝓpalaudat nō ꝓpter iactā
tiam: ꝫ ut pro illis referat gratias deo
sicut gloriosissima virgo i cantico suo
dicebat. Luc. 2. qa resp. hu. a. s. c. e. ex. b.
b. m. d. o. g. qa. f. m. m. q. p. e. 7. s. n. eius.
Hinc est q̄ Cyprianꝰ in epla ad Dona
tuz ait. Odiosa iactatio est q̄nis nō ia
ctatum esse possit sed gratū quicq̄d nō
hominis ꝓtuti ascribit: ꝫ ꝛe dei munere
predicat. 2° potest aliquis cū merito
laudare seipsū ꝓpter ꝓximi caritatē.
Est eni q̄q̄ necessariū ad reprimēdas
detractiones 7 falsas crimiatiōes ma
lozum pro fame ꝓprie ꝓseruatiōe enar
rare suas virtutes. qa ut scribit. 6. q. i. c
Sūt plurimi. Uez manifestū ē diabo
lum qui sicut leo rugiēs circuit querēs
quem deuoret cozdibus plebiū suadere
ut doctozibus suis atq̄ pastoribꝰ detra
hant. ut plebes languescētes nō tenen
tibus pastoribus frena eaꝝ lasciuiant
atq̄ in ima ruant. Iō Augꝰ. 12. q. 1. c.
nolo. dicebat. Cōscia necessaria ē mihi
fama ꝓximo. In sermone quodā qui
legitur in festo eiusdē ipse ait. Caritati
vestre ꝛe nobis ipsis hodie sermo redden
dus est. Quia deus ut ait apostolꝰ. Spe
ctaculum facti sumus mūdo 7 angelis
7 hominibus. Qui nos amāt querunt
quid laudent in nobis. Qui nos ode
runt querūt q̄d detrahant nobis. Nos
aūt in vtroq̄ medio ꝓstituti: 7 vitam 7
famam deo adiuuante sic custodire de
bemus: ut non erubescant de detracto
ribus laudatores. Et Pau. 2. Cor. 1.
7. 12. c. multis laudibꝰ predicat seipsū
nō ꝓpter inanem gloriā: ꝫ ꝓpē Cozin
thiozū salutem. Nam ut dicit Hiero. in
argumento in epistolā ad Cozinthios
Cozinthij sūt achaici. 7 hi ab apl̄o au
dierunt verba veritatis 7 subuersi sūt
multiphariē a falsis apostolis. Quidā
a philosophie verbosa eloquentia. alij a
secta iudaice legis iducti. Nos reuocabat apostolus ad veram 7 euangelicaz

sapientiã. Hec ille. Quoniam ꝓ multi illoꝝ multa dixerũt ꝓ paulo ꝛtrahẽdo: ex oppositio ipse multa loquit seipsum laudando. ℣ 3° potest quis cum merito laudare seipsum ꝓpter caritatẽ sui: ut consolet seipsum: quando est in aliqua tribulatiõe posit. sic dicebat Job. 29. c. ꝛe se loquẽs cũ amicis suis. Oculus fui ceco ⁊ pes claudo pater eram pauperum. ℣ 4° potest quis laudare se venialiter: cũ aliqua ꝛe se dicit ex quadã animi lenitate que non sunt contra caritatem dei nec ꝓximi. ℣ 5° potest quis laudare se mortaliter. ⁊ hoc ẽ ſm Hug. 22. q. iij. ⁊ ſm Alex. in. 3. ſume. cũ quis laudat se ꝛe eo qõ est contra gloriam dei: utputa ꝛe aliquo pctõ mortali etiam si dicatur ꝛritas: aut cũ quis nimis supẽ profert ꝛe se falsa ut recipiat. primos uel causa cupiditatis uel glorie: aut cum quis refert aliqua ꝛe se in expressam ꝓximi contumeliam sicut faciebat Goliath. i. Reg. 17. qui dicebat. Ego exprobraui agminib⁹ istis hodie. Et sicut peccatum est bis modis iactantia: ita etiam ⁊ ironia que est cũ quis ꝛe se minora dicit ut reputetur bonus. Quod ſm Hug. 22. q. iij. põt dupliciter fieri. Uno modo cum ꝛeritate ut si quis est ignorans ⁊ dicat se ignorantem ⁊ huiusmodi. ⁊ sic non est peccatum nisi per accidens circũstantie corruptionẽ. Alio modo cum falsitate: cũ aliquis dicit illud quod in se nec recognoscit nec credit: ut si vir doct⁹ dicat se indoctũ: aut fortis dicat se esse debilẽ ⁊ similia. ⁊ sic pertinet ad peccatũ. Ulñ Aug⁹. 22. q. 3. c. cũ humilitatis. Cũ humilitatis causa mentiris si non eras peiꝝ anteq̃ mentireris mentiẽdo efficeris quod vitasti. Ueritas non est ire nisi ita ꝛe dixeris peccatorem ut etiam esse cognoscas. Et idem i. c. non ita. Nõ ita caueatur arrogantia ut ꝛritas relinquat. Et Greg⁹ ibidẽ in. c. incauti. ait. Incauti sunt humiles qui se mentiendo illaqueant. Hec ille. Debet tamen vnusquisq; semper estimare se peccatorem: ⁊ si non inueniat peccata ꝛe quib⁹ possit se excusare saltem sciat q̃ nullus põt ꝛeo ita pfecte fuire quin in aliquo deficiat. Propterea dicitur dis. 5. i. c. ad eius. Bonarum mentium est ibi culpã timere vbi culpa nõ est. ℣ Secũdũ peccatum quod ex vana gloria nascitur est presumptio nouitatũ. Et consistit in ꝺ q̃ aliquis in actibus exterioribus aliquid inconsuetum facit sine causa rationabili. Sic sunt inuentores nouitatum qui nouos modos aut cerimonias scõm suũ caput in dei cultu aut in diuinis officijs adinueniunt. Ꝓ quibus dicitur. 3. q. 5. c. consuluisti. Quod sanctorum patrum documento sanctũ non est superstitiosa adinuentione nõ ẽ presumẽdũ. Sic sunt inuentores nouitatum clerici qui in officiãdo obmissis antiphonis ut placeant populo cantant diaboli cantica in quibus omnia sunt vana mũdana atq; lasciua: ⁊ gloriantur in suo cantu artificioso ⁊ modulato. Cõtra quos est. c. cum autem. ⁊. c. cantantes. 82. dis. in. c. ꝛro in sancta. Gregorius ait. Deum manibus stimulat id est ad irã prouocat qui populum vocibus delectat. Sunt inuentores nouitatum religiosi qui non contenti cõmunibus ordinationibus aliquid singulariter agere volũt in oraõdo comedendo loquendo: ⁊ in alijs austeritatibus ut pre ceteris reputẽtur. Hi tales confusi remanent nisi speciali instinctu moueantur: sicut Dominicus ⁊ Franciscus ⁊ alij. Fuit ⁊ q̃plures alij in quolibet genere hominũ etiam ⁊ mulierũ: qui propter superbiã presumũt semp ut singulares videanẽ adinuenire noua. ℣ Tertiũ peccatũ qõ ex vana gloria nasciẽ est hypocrisis. Et ut dicit Isidor⁹ ethimol. Hypocrita greco sermone in latino simulator interpretat̃ qui dũ int⁹ ẽ malus bonũ se palã ostendit nã in eo est defect⁹ scitat̃ ⁊ bonitatis: ⁊ tñ simulat ipsam. Alex. in. 3. Hypocrisis est amor apparẽtis bonitatis ꝓpter se. Hoc vitiũ maledictus impugnatur

a trib⁹. ꝑ a phis. 2° a scis. 3° a xp̃o.

ꝑ a phis. Scribit eni Ar. i. clēcorū. Quibusdā est magis opepreciū videri esse sapiētes q̃ esse ⁊ nō videri. Et Sen̄ ad Lucillū. Nō loquimur sentiam⁹: cō cordet sermo cū vita. Et idē ad eundē Virtutē bona seq̃ fide q̃ se nō eroznat ⁊ pingit. Sed idē siue ex venudato vitæ siue impatus ac subito nihil simulando proficit. Veritas i omnē ptē sui eadē est. Et idem ad eūdē. Multomag ad rem ptinet qualē tibi q̃ qlis alijs videaris. Et idem ibidē. Malū vbi se bonum simulat tūc est pessimū. Et itex ad eundē. Illud te admoneo ne eox more qui nō pficere ꝟ cōspici cupiunt facias aliqua que in habitu tuo aut genē vte nobilia sint. Et Tull⁹ in li. de offi. Totius iustitie nulla capitalioz ē q̃ eorū qui cū maxime fallūt id agunt: ut boni viri ē videanē. Et iterū i eodē li. Ficta oia celeriter tanq̃ flosculi vecidūt: nec simulatū quicquā pōt esse diuturnū. Et Oratius. Munq̃ te fallant ai sub vulpe latentes. Impia sub dulci melle venena latent. 2° reprobat⁹ ⁊ impugnat⁹ hypocrisis a doctoribus ⁊ scis. Vñ sapiens Eccl. i. aut. Ne fueris hypocrita in ꝓspectu hominū. Et Job. 8. Spes hypocrite peribit. Et. 20. Baudiū hypocrite instar puncti. Et Isa. 9. Dis hypocrita est nequā. Et Aug⁹ sup ps. 63. Simulata equitas nō est equitas: sed duplex iniquitas: q̃a ⁊ iniq̃tas ⁊ simulatio. Et Criso⁹ sup Matb. Nullā res sic exterminat bonū sicut simulatio. Mā maluz sub specie boni celatū dñi nō cognoscit nō cauet. Et Petr⁹ raueñ. i quodā sermone. Hypocrisis subtile malū secretuz vir⁹ venenū latens tinea scitaq̃. 3° reprobat⁹ hypocrisis a dño ibu xp̃o quez sepe inuenimus ꝓtra hypocrisim reclamasse. Vñ Matb. 5. dixit. Cū facis elemosynam noli tuba canere ante te sic hypocrite faciūt. Et Matb. 6. c. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. ⁊ Matb. 23. Ve vob scribe ⁊ pharisei hypocrite qui claditis regnū celorum ante homines. Vos enim nō introitis nec introeuntes finitis intrare. Nō dictū est eo q̃ scribe erāt doctores legis ⁊ pharisei erant religiosi apparentes boni existentes mali. q̃bus silles sūt hodie multi. Et. p his. d. Aug⁹. 83. di. in c. nemo. Nemo nocet i ecclesia amplius q̃ qui puerse agens nomē uel ordinem sanctitatis ⁊ sacerdotis habz. Et iterū Matb. 23. xp̃us ait. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui comeditis domos viduax. oones longas orātes. Istis similes sūt hodie qui. pmittūt dicē missas ⁊ psalteria: ⁊ plures oones ut accipiant bona alioz. Et iterū subdit xp̃s Ve vob scribe ⁊ pharisei hypocrite qui circuitis mare ⁊ aridam ut faciat⁊ vnū proselitū ⁊ cū factus fuerit facitis eū filium gehenne duplo q̃ vos. Proselit⁹ dicebatur qui ex gentilitate ouertebat⁹ ad iudaismū. ad qō multū pharisei laborabant. ppter inanē gloriā: sicut hodie faciūt multi religiosi ⁊ p̃dicatores qui passim ⁊ indistincte induūt habitū religionis uel tertij ordinis quoscunq̃ viros uel mulieres ⁊ multiplicāt gentē ꝟ non magnificant leticiā. Et iterū xp̃s ibi dicit. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui decimatis mentā ⁊ anetū ⁊ cyminū: ⁊ reliquistis que grauioza sūt legis. iudiciū ⁊ mīam ⁊ fidē. Silles sūt hodie illi qui curant de quibusdā leuibus: utputa fratres minozes magnuz petiū reputātes si q̃s p necessitate portaret duas tunicas aut ferret calciamēta ⁊ similia. ⁊ tñ de odio ꝓximi: de iudicijs falsis: de detractionib⁹ veneno sis: de luxore inuidie: de fastu arrogātie de spiritu presumptionis: de ambitione honoris ⁊ huiusmodi: aut nihil aut parum curant. Sequit ibi xp̃s. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite q̃ mūdat⁊ q̃ de foris è calicē ⁊ papidis: int⁹ aūt pleni estis imūdicia ⁊ dolo. Et itex ibi. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite q̃ silles estis sepulchris dealbat⁊ q̃ foris parēt hominibus speciosa. int⁹ vero plena sūt ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia.

Et iterū. Ve vobis scribe & pharisei hypocrite qui edificatis monumenta ꝓphetarum: patres aūt vri occiderūt illos. Ex quib⁹ oibus balet ꝙ acriter ꝙue duriter ꝓpter hypocrisim increpabat phariseos xps. Modernis aūt tpibus o quāta diceret si nūc sicut tūc ꝓsaret in terra. Et qs explicet quant⁹ sit hodie hypocritarū numer⁹: quāta vitia petā & scandala sub spē scitatis & bonitat⁹ fiūt? O deus meus tu vides oia. Facile ē decipere idoctas plebes que exteriora tm cōsiderant. Sed tu intueris & penetras etiā intima cordis. Audeo dicere q in die iudicij multi qui nūc credunt boni iusti. sobrij. cōtinentes. amatores pauptatis. puri. recti. & simplices: videbunt in societate damnator⁹ ꝓpter maliciam incontinentiā. lasciuiā. castimargiam. cupiditatem. & alia peccata que nūc hominibus abscondita sūt: tūc ꝑdo oibus fient nota. O hypocrite antixpi discipli q iō ad ꝓpetrāda multa facinora estis ꝓmpti atq; securi eo q populus illa nō videt: imo scōs esse vos arbitrat. Ecce in celo testis oiuz nostrū de⁹ noster cui nihil est absconditum. Hinc Seneca ad Lucillū dicit. Quid ꝓdest aliquid abdite esse secretū? Nihil de clausū est. Idcirco ois hypocrisis ē reiciēda: viuendūq; recte atq; humiliter: qm deus humilibus hic dat gratiam & in futuro sempiternā gloriam: in qua viuit & regnat per eterna secula. Amen.

Feria sexta secūde ebdomade i quadragesima. de inobedientia ꝓpter quam deus merito indignatur contra ipsos inobedientes & suorū preceptorū transgressores. Sermo. 36.

Uferetur

a vobis regnum dei: & dabitur genti facienti fructus eius. Verba sunt saluatoris nostri originaliter Matth. 21 c. & in euangelio hodierno. Irascit valde omnipotens deus contra elatos superbos & inobedientes homines. Et cū eos absq; fructu humilitatis & honor operū inuenit: merito suis bñficijs ꝑuatos in eternū supplicijs ꝑdemnat. Hoc mystice innuit in lectione sci euangelij in q̄ xps sapientissim⁹ phariseos increpauit ut sciam ferret ꝓtra malos agricolas: qui patrifamilias nō reddiderūt fructū vinee i tpe suo. Dixerunt aūt q malos male ꝑdet. Ait & ipse illis supaddidit q regnū dei esset auferēdū ab illis q̄ supbissimi erāt & inflati vane glorie vento: ob quā sine fructu vere obedientie legis dei viuebāt. Qm aūt h̄ pestis virulenta inobedientie iam inuasit multos cū ipsa sit vnum ex pctis descendētib⁹ a vana gloria: & ꝓpē ipsam de⁹ aufert ab hominibus regnū grē & glorie sue: idcirco in hoc sermone de ea erimus tractaturi. Distinguemus aūt triplicem inobedientiam.

Prima dicit ꝓtoplastorum.

Secunda religiosorum.

Tertia excōmunicatorum.

De inobedientia primorū parentum ꝓpter quam abstulit eis deus plurima beneficia que contulerat. & acriter puniuit pena multiplici. Capm.j.

Prima ē inobedientia ꝓtoplastorum siue ꝓmor⁹ parentū pro qua de⁹ abstulit eis regnū suum i. gratiam suam & beneficia illa quibus eos priuauit qm illos eiecit p⁹ peccatū de terrestri paradiso. Ad q̄ plen⁹ intelligendū cōsiderem⁹ de illa inobedientia tria. p veritatē. z⁹ grauitatē. z⁹ penalitatē. & p cōsiderem⁹ ꝓfitatē. Pro qua disputādū est. vtr primorū parentū pctm fuit inobedientia. Et q sic. pz p auctores scripture. Nam apls Ro. 5. ait Per vnius hois inobedientiam pctores ꝓstituti sūt multi. & p vnius obedientiā iusti ꝓstituent multi. Et Aug⁹ in li. de vera religiōe. Adam ꝓpter trāsgressionem obedientie de paradiso eiectus est. Et idem sup Gen. ad lrām. Non potuit melius & diligētius cōmendari quātū

malum sit sola inobediencia. cum ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eam rem tetigit ꝓtra ꝓhibitionē quā si non ꝓhibitus tetigisset nō vtiq; ꝓccas set. Et idē li. 4. ꝛc. xxi. c. iz. Nō vrget existimare quisquā leue ac paruū illud fuisse cōmissum: qa in esca factū est: nō quidē mala nec noxia nisi qa ꝓhibita. Nec enī quicq; mali ꝛeus in illa tante felicitatis paradiso crearet atq; plātaret. Sz obediencia cōmēdata est i ꝓcepto. Que virtus in creatura rōnabili mater est quodāmō oiuz custosq; virtutū. Hoc itaq; ꝛe vno cibi genere non edendo vbi aliox tanta copia subiacebat tam leue ꝓceptum ad obseruādū tam breue ad memoria retinendū ꝓsertim cum nondum voluntati cupiditas resistebat. Quod ꝛe pena trāsgressionis postea subsecutum est tanto maioze iniusticia violatum est quāto facilioze posset obseruantia custodiri. Confirmari etiā potest quod dictuz est. quia primi parentes ꝓpter inobediētiā originali iusticia sunt priuati. Inde Beñ z. dixit ꝛeus Ade. Quis indicauit tibi q; nudus esses nisi qa ꝛe ligno ꝛe quo ꝓceprā tibi ne comederes: comedisti?

Sed contra pōt quis arguē. Primo q; ꝓccatū illud fuit superbia. Nam Ecc̄ 10. dicit. Initium omnis pcti superbia est. Et eiusdem. zz. c. A muliere sumpsit initium omnis perditio. Et Aug⁹ in li. ꝛe virginitate. Diabolus i celo voluit esse sicut ꝛeus: cadens aūt psuasit homini similitudinem voluntatis sue.

Secūdo arguit q; ꝓccatū illud fuit auaricia largo modo sumpta. Scōm eni Hzeg. sup Ezechielem. Auaritia nō tm̄ pecunie est: sed etiam sciētie ⁊ altitudinis. Sed mulier appetijt scientiā quando diabolus dixit ei: Eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malum. q̄ ꝓccatuz id fuit auaritia. Tertio arguit q; ꝓccatum illud fuit gula: quia comederūt pomū ligni vetiti. Et Amb⁹ d. zz. di. c. sexto die. Bula regnāte a paradiso expulit. Et Hieronymus ꝓtra Jouinianum. Sollicite prouidēdum est: ut q̄s saturitas a paradiso expulit: esuries reducat. Rñdet Boñ. di. zz. z. li. q; ꝓncipale ꝓccatum hominis ꝑ quod lapsus ē: fuit inobediētia. Et ad hāc diabolus conatus est illum adducere. Sz qm̄ nemo opaē aliq̄ malū aspiciens: nec appetit malū nisi sb specie boni. Jō clare ꝛepelendens diabolus q; nō posset mulierem precipitare nisi ꝓponeret aliquod appetibile: illa temptādo ꝓposuit ad que omnis homo naturaliter inclinatur. Naturaliter autē omnis hō appetit ꝛe altitudinem: que est bonū gloriosum copiosum ⁊ delicioſum. vñ ois homo naturaliter appetit excellentiam sufficientiam ⁊ leticiam. Et in ordinato appetitu talium consistit iusticia. in inmoderato vero culpa. Bula enī est inordinatus appetitus cibi suauiter reficientis. Auaritia est inordinat⁹ appetitus sufficientie. Superbia est inmoderatus appetitus excellentie. Diabol⁹ ergo primo promisit mulieri dignitatis excellentiam cum dixit: Eritis sicut dij. z⁹ subiunxit cognitionis abundantiā cum dixit: Scientes bonum ⁊ malum. Postremo subiūxit suauitatis expientiam: cum ostendit lignū pulcz̄ū visu ⁊ ad ꝛescendum suaue. Quia ergo mulier diabolice suggestioni consensit in appetēdo primo esse sicut ꝛeus: fuit superba. Deinde appetendo scire bonuz ⁊ malū: fuit auara. Postremo i expiendo suauitatem ligni vetiti: fuit gulosa. Et in hoc fuit transgressionis rea ⁊ inobediētie culpa inuoluta. Nec ē inēueniens plura genera pctōz fm̄ ꝓgressū cōcurrere ad vnū flagitiū ꝓtrandū. Hec Boñ. Ex cui⁹ verbis accipimus q; primi parētes p inobediētiā ꝛeliquerūt. z⁹ ꝓsiderem⁹ ꝛe inobediētia primoz̄ū parentū grauitatē. Utrū. s. fuerit pctm̄ eoz̄ grauissimū oiuz pctoz̄. Ad qō rñdet dñs Boñ. di. zi. z. li. 7. 33. in ꝛeclaratione litterę. d. q; vnū pctm̄ pōt dici graue⁹ altero duodecim modis. p mō causalitate. ⁊ sic pctm̄ diaboli dicit

esse maximū alioꝝ. cui⁹ inuidia mors intrauit in orbē terraꝝ. ¶ 2° mō enormitate. ⁊ sic pctm̄ Jude dr̄ eē maximū eo q⁹ vendidit xp̄m. ¶ 3° mō ingratitudine ⁊ sic pctm̄ illi⁹ dicit esse maius q̄ plura pcepit dona ⁊ bñficia. ¶ 4° mō periculositate. ⁊ sic pctm̄ ignorantie dicit eē maximū: quia periculosū. ¶ 5° mō insepabilitate. ⁊ sic pctm̄ cupiditatis dicit eē maximū: q̄a cū cetera vitia senescente hoīe senescant sola auaritia iuuenescit. ¶ 6° importunitate. ⁊ sic superbia dicit eē maximū: q̄a etiā ex ipsis bonis operibus cōsurgit. ¶ 7° mō pronitate. ⁊ sic luxuria dr̄ esse maximus ad quā hoies magis sunt pni. ¶ 8° mō maioris gratie impugnatione. ⁊ sic pctm̄ in spm̄ scm̄ dr̄ esse maximū. ¶ 9° mō rōne maioris offense. ⁊ sic pctm̄ idolatrie dr̄ eē maximū. ¶ 10° mō rōne maioris improbitatis atq⁹ libidinis. ⁊ sic cuiuscunq⁹ generis peccatum potest fieri maius altero. ¶ 11° mō gnālitate. ⁊ sic peccatus primi parentis dicit fuisse maius: q̄a i totū genus humanū se diffudit. ¶ 12° mō rōne facilitatis resistendi. Et sic dicit mgr̄ sniaꝝ i textu q⁹ pctm̄ Ade fuit grauissimū. Ihē Aug⁹ li. 14. de ci. dei. ait. Magna fuit in peccando iniq̄tas vbi tanta fuit in nō peccādo facilitas. Sz adhuc dubiū ē q̄s eoꝝ grauius peccauit: vir aut mulier? Ad quod. d. Boñ. q⁹ si loquamur de maioꝝ grauitate q̄tū ad ingratitudinē gn̄i⁹ peccauit vir q̄ mulier. p eo q⁹ abūdantioꝝ dona suscepera. Et ideo cum bñficioꝝ oblitus: bñfactoꝝ suū p̄tēpsit ⁊ offendit: magis ingrat⁹ fuit ⁊ i sui ingratitudine maioꝝ culpabilioꝝ extitit. Si autē loquamur de maioritate q̄tuꝝ ad libidinē: sic amplⁱ⁹ peccauit mulier q̄ vir. p eo q⁹ magis improba uolūtate peccauit: dū concupiuit deo assimilari. Et ardenti⁹ appetiuit dū credidit hoc se obtinere posse qđ diabolus ei suggessit. Et hō. ppt̄ uolūtatē magis improbā mulier peccauit ex maiore libidine. ⁊ q̄tū ad hoc culpabilioꝝ viro fuit. Si autem loquamur de maioritate culpe q̄tū ad corruptionē p̄sequentē. distinguendū: q̄a aliquid p̄t dici corrumpe duplicit. aut p modū cause: aut p modum occasionis. Si p modū cause: sic q̄a peccatum viri fuit cā transfusionis pcti i posteros: ⁊ ita corrupit se ⁊ alios: maioꝝ p̄secuta est ex pctō viri corruptio. ⁊ q̄tū ad hoc culpa viri dicitur fuisse grauior. Si vero p modum occasionis: sic quia peccatū mulieris fuit occasio pcti viri: ⁊ ita p p̄sequens oiuz alioꝝ. hoc modo mulier p̄t dici corrupisse ceteros. non solū posteros: sed etiā virū suū. Ihē non solū peccauit in se: sed etiā in proximū. Et q̄tū ad hoc dici p̄t in muliere grauius fuisse pctm̄. ¶ 3° cōsideremꝰ circa pctm̄ p̄moꝝ parentū inobediētie pnalitatē. Puniuit nāq⁹ deꝰ inobedientiam illā triplici pnā. ¶ p⁹ fuit tpal⁹. ¶ 2° corporalis. ¶ 3° spūalis. ¶ Prima fuit pna tpalis: qñ eiecit eos de terrestri paradiso in quo habitabāt in quiete ⁊ delicijs ac iocūditate: priuauitq⁹ illos habitatiōe tam grata. ut dicit Beꝺ. ¶ Secūda pna fuit corporalis. Nam per illā inobedientiam introducte fuere oēs pnalitates. oēs labores. oēs āgustie. oēs egritudines. oia denq⁹ genera mortis quibus affligit humanū gen⁹. Ait enī docent doctores. i. 3. di. 30. Nisi fuisset culpa: non essent hec mala subsecuta. quia ut dicit Anſel. li. Cur deꝰ homo. c. 1. Ei q̄ factus est iustus ad btitudinē nō dz infligi pna sine culpa. Propterea dixit deꝰ mulieri: Multiplicabo erūnas tuas ⁊ p̄cepᵗ tuos. i dolore paries filios. Ade p̄o dixit. Maledicta tra in ope tuo: in doloribus comedes ea cunctis diebꝰ vite tue. Spinas ⁊ tribulos germinabit tibi ⁊ comedes herbas tre. In sudore vultus tui vescēris pane tuo donec reuertaris in terrā de q̄ sumptꝰ es: q̄a pulus es ⁊ in pulurez reuerteris. ¶ 3° pna fuit spūalis: q̄a ppt̄ illā inobedientiā p̄uat⁹ fuit dō originali iusticia ⁊ fact⁹ indign⁹ btā visiōe dei. O quale fuit illud malū ppt̄ qđ indignat⁹ deꝰ p tot ānoꝝ milia i ira p̄tinuit mias suas

O grandis culpa que non nisi xpi sanguine vnq; potuit deleri. O dānosa tūsgressio diuini p̄cepti que clausit oīb; celū p tot annoꝝ milia. Patet ergo q; ablatū sit dei regnū. i. cōcessa beneficia ab hoie institutō ꝓpter inobediētiā.

De inobedientia religiosoꝝ q̄ aliqñ pōt excusari: aliqñ interp̄etari: aliqñ ꝯo reprehendi ⁊ reprobari. ⁊ de septem gradibus ꝛre obedientie. Cap̄m. z

Secūda inobedietia est religiosorum in quib; possum; inuenire p̄cipue triplicē inobediētiā. p; oī excusata. z; interp̄etata. 3; reprobata. Prima inobedietia est excusata: qñ aliqs nō obediret p̄lato: aut quia p̄ciper aliquid ꝓtra caritatē dei: aut ꝓtra caritatē p̄ximi: aut mandaret qō uel nullo mō cū magna difficultate fieri posset. xi. q. 3. c. Nō semp malū ē nō obedire p̄cepto. Cū eni dñs iubet que de ꝺria sūt: tūc ei obediēdū nō est. Et i. c. si dñs. Si dñs ea iubet que ꝓtraria nō sunt: uel aduersa scīs scripturis subiiciaf dño suo seruus. Secunda inobedientia est interp̄etata: qñ aliqs licz obediat: interp̄etatiue tñ inobediēs dici pōt: qa dessunt ei ꝛri obedientis cōditiones. Scōm eni Bern̄. septem sunt obedientie gradus. Quoꝝ p̄m; ē obedire libenter. quem gradū ut ipse ait nō pōt ascendere q̄ voluntatē p̄cepientis nō fecerit. Hoc dicit ꝓpter mltos subditos qui p̄latos stimulant: aut ꝛpant in multis. quib; tūc obediunt cū p̄lati ea que volunt ipsi subditi mandant. Et si qñq; i aliis obediant. id facere videnf coacti. Secund; gradus obediētie est obtpare simplicit. Multos eni videm; p̄cipientis imperiū multas facē questiones. dicēdo. Quare? Unde? Quis pōt hoc facere? Inde sequit murmuratio: excusatio: simulatio: ⁊ aduocatio amicoꝝ. Tert; grad; ē obedire bilariter. Hilarē eni datorē diligit deus. z. Cor. 9. c. Quart; grad; est obedire velociter. in cui; figurā xps dixit Zacheo Luc. 19. Festinās descende. Quintus gradus est obedire viriliter. Inq̄t enim sapiens in psona obediētis aie. Manū suā misit ad fortia. Sextus gradus ē obedire humiliter. iuxta regulaz xpi. d. Luc. 18. Cū oia fecerītis que p̄cepta sūt vobis dicite: Serui inutiles sum;.

Septim; grad; est obedire indiscrete. Quia ut. d. Bern̄. Quid cū regula p; vest ⁊ ante cursus metā deficere. Nota dū tū ꝑm Bon. in. z. di. 44. q; de obedientia exhibenda p̄lato a subdito religioso possum; loqui dupliciter. aut ꝑm pfectionē. aut ꝑm obligationē. Si primo mō. sic dicit Bern̄. q; pfecta obedientia finē nescit. Et pfect; obediens nō solū in his que mādat: ꝫ etiā supa ea que p̄lat; mandat. ꝓmptū hz officiū. Si aut loquamur de obedientia scōm obligationē: sic habet terminū ⁊ mēsuram iuxta magnitudinē voti emissi. Nō eni amplius tenef subditi obedire suis p̄latis nisi i his que ꝓmiserūt dño obseruare ⁊ nō sunt ꝺria aie ⁊ regule sue. Unde si p̄latus aliqs p̄cipiat qō sit sup̄ votū: subditus nō tenef ad illud implēdum. Tertia est inobedientia reprobata. scz. qui de facto suo ꝓlatoꝝ p̄ceptis que iusta que bona que discreta sunt p̄sumūt repugnare. Et qñq; totaliter sine vlla causa: sine alicui; superioris licentia totaliter a religione discedere ⁊ apostatare. a quib; auferē dei gratia: ⁊ daf facientibus fructus obedientie.

De inobedientia excoicatoꝝ: ⁊ ꝛre pōt quis excoicari: ⁊ quō iusta excoicatio ē timēda: ⁊ de septē penalib; sepatiōib; q̄s excoicatio facit. Cap̄m. 3.

Tertia inobedientia ē excoicatoꝛ coꝛ q̄. ꝓpē inobedientias ⁊ trāsgressiones suas merito ab ecclia excoicanf. p quib; de ipsa excoicatione ꝓsideremus tria. p̄ causaz. z; iusticiā. 3; penam. p̄ cōsideremus cām. Uidz. s. solus peccm mortale sit cā ut aliqs excoicef. Et videf q; nō. q̄a qñz excoicaf inocēs: cū. pbaf crimen ꝓtumacie ꝓtra eum i foro iudicij. nec tñ inde ꝫ faciēs reprehēdif q; quis in sua ꝓscia sciat illuz

innocentez.ḡ aliquādo vꝛbꝛt homo excoicari nō ꝑ mortali. Sz ꝓtra extra vꝛ ſtw. ſig. c. ex pte. i glo. dicit. Memo excoicatur niſi ꝑ mortali. 7 ꝗa aliter nō ꝓteſt cozzigi. Et. xi. q. 3. c. Memo eꝑ oꝛ dicit. Anathema nō niſi ꝑ mortali vꝛbꝛt imponi crimine. 7 illis qui aliter nō ꝑnt cozzigi. Rñdet Ric in. 4. di. 18. q excoicatio maioꝛ ē ḡuiſſima ꝑna quā eccleſia poſſit inferre. Unde dicit in pall'. c. Memo. q anathema ē eterne mortis damnatio. Et. 24. q. 3. c. Cozzipiāt. dꝛ q excoicatione nulla maioꝛ ꝑna ē in eccleſia. Et ideo ſicut dicit glo. ibidem nō eſt intelligenda ꝑ leuibus criminib⁹. Unde dicendū q iudex nullū vꝛbꝛt excoicare niſi ꝑ mortali ꝓtō: nec ꝑ quocunq; mortali: ſed ꝑ ꝓtō ꝓtumacie uel cui ꝓtumacia eſt annexa. xi. q. 3. c. abſit. 7. c. eꝑi. Quadrupliciter aūt cō ꝓcedit ꝓtumacie incurrit. ſ. aut qñ ſufficiēter ꝓcatus nō venit ad iudicū. nec remanendi habꝛt legittimā cauſam. 24. q. 3. c. vꝛ illicita. Aut veniens rñdere contemnit. 7 rationē reddere quare rñdere non vꝛbꝛt. Aut anteq̄ vꝛbꝛat diſcedit. xi. q. 3. c. certum eſt. Aut ſnie nō obꝛdit ut. 2. q. 6. c. quiſquis ꝑbat⁹. Ille autē q̄ ipe dit aut fraudulēt ꝑcurat ne ad ipſū citatio ꝑueniat. ꝑo citato vꝛbꝛt haberi. Ille etiā q̄ veniēs ſe nō repſentat iudici ꝫ ſe occultat reputandus eſt quaſi nō veniſſet. Ad argumentū in oꝑpoſitū dicendū. q etſi ille q excoicaf in ꝑdicto caſu non ſit in ꝑtō mortali: tñ iudex fert ſniam ſicut ꝑo mortali. quia iudex in foꝛo ꝓtentioſo nō vꝛbꝛt iudicare ſm ſniam conſcie. ꝑprie: ꝫ ſm allegata. iō iuxta leges 7 iura ꝓnunciat. 2°. vꝛ ipſa excoicatione ꝓſideremus iuſticiā Et querim⁹ vtrū excoicaf⁹ iuſte vꝛbꝛat excoicatus reputari. Et videf q̄ non. quia. 24. q. 3. c. certū. 7. §. illicita. dicit Illicita ergo excoicatio nō ledit eum q̄ notaf: ſed illū a quo notaf. Et. xi. q. 3. c Si cui ē illata. dicit. Si iniuſta eſt tāto curare eam nō vꝛbꝛt quāto apud ꝛeū 7 eius eccleſiā neminē ꝑt ḡuare iniqua ſnia. Contra eſt qō dicit. xi. q. 3. c. ſnia. Sentētia paſtoꝛis ſiue iuſta ſiue iniuſta fuerit timēda eſt. Rñdet Ric. vbi. ſ. q ut dicit. xi. q. 3. c. eꝑs. §. ſi ergo. q ſnia aliquando eſt iniuſta ex aīo ꝓferentis iuſta ꝫo ex oꝛdine 7 cauſa. Aliquādo eſt iuſta ex aīo 7 oꝛdine: ꝫ nō ex cauſa. Tunc aūt ex cā eſt iniuſta qñ nullum vꝛlictū oio eſt in eo in quē ferf excoicatio qō ſit excoicatiōe dignū. Ex aīo iniuſta eſt ſnia qñ nō ferf amoꝛe iuſticie: ſed liuoꝛe odij uel ꝑcio: aut fauoꝛe aduerſarioꝛū. Ex oꝛdine iniuſta ē quādo ferf iudiciali oꝛdine non ſeruato. ut dꝛ xi. q. 3. c. ſeruet. §. itez ſnia. In omnib⁹ bis caſibus ſnia excoicationis iniuſta timēda eſt quouſq; ꝑ eū qui tulit eam uel ꝑ alium ſupioꝛē fuerit reuocata. exceptis aliquibus caſibus in quib⁹ nō ē timenda. qui ꝓnunf in glo. in ꝑfato. c. ſententia. Unus eſt quando excoicans nō habꝛt ptātem excoicandi. Alius eſt qñ fertur excoicationis ſnia p⁹ appellationem legitimā 7 ꝓtinet intolerabilē errozem. ut ꝑz extra vꝛ appellatiōibus c. ad noſtram ꝑſentiā. 7 vꝛ ſnia excō. c. ꝑ tuas. Tertius caſus cuz. ꝑ indebitis exactionibus aliquis excoicatur. extra. vꝛ exceſſ. ꝑla. c. cū ad quoꝛūdā. Ad auctoꝛitates aūtē ꝓmo allegatas dicendū. q intelligūf vꝛ leſione quo ad ꝛeum: 7 vꝛ illo qui excoicationē nō cōtemnit: 7 qñ excoicatio eſt iniuſta ex cā

Tertio conſiderem⁹ vꝛ excoicatione ꝑnā. Nā excoicatio maioꝛ dicit anathema: quod interꝑetaf ſepatio: eo q̄ ſic excoicatus in ꝑnā cōtumacie 7 inobꝛdiētie ſepatur a ſeptē magnis bonis ꝑ ſepaf a celo: quia nūq̄ intrabit in illud niſi abſoluaf ab ea. Unde xp̄s dixit Matb. 16. Quodcūq; ligaueris ſuper terrā erit ligatus 7 in celis. Propterea Criſo⁹. xi. q. 3. c. nemo. ait. Memo contemnat vincula eccleſtica. Non eſt hō qui ligat: ſed xp̄s qui banc ptātez vꝛdit 7 dños fecit boies tanti bonoꝛis. 3°. ſepatur excoicatus ab oi ſacꝛo eccleſie ut patet. 3. q. 4. c. Engeltrudam. Et iō

nullius sacramenti talis est capax: qa sacramēta conferunt existentib⁹ in ecclesia. Unde talis nec absolui potest a peccatis i cōfessione q̄tūcunq; cēt contritus ⁊ dispositus ad faciendū oia nisi prius absoluat a vinculo excoicationis. Sm Tho. in. 4. Et si absolueret non valeret: ⁊ oporteret eum postea absolui iterū. Nec talis pōt p̄tractere mr̄imoniū Si tñ contraxerit teneret quidē matrimoniū: ⁊ peccaret mortaliter p̄tractēdo Uel si recepit ordines sacros uel exeq̄ eor actus: uel celebrando uel cantādo euāgeliū ⁊ bi⁹. efficitur irregularis indigens dispnsatione papr. 3° sepatur excoicatus ab ecclesie suffragio. Dicit enī aplus Ro. 12. Omnes sum⁹ vnuz corpus in xp̄o. s. mysticuz ⁊ spirituale. Clarū est enī q̄ mēbrū separatū a corpore nō recipit partē nutrimēti quod p cibum assumitur. Cibus ḡ corpis sūt orationes ⁊ alia bona que fiūt i eccl̄ia. sed excoicatus est membr̄ separatū ab ecclesia. Dicit enī Aug⁹ de v̄bis apli. xi. q. 3. c. Omnis xp̄ian⁹. Dilectissimi. q̄ a sacerdotibus excoicat: sathane traditur: qa. s. extra ecclesiam est diabolus sicut in ecclesia ē xp̄s. Et de hac etiā loquitur. 24. q. 3. c. aplice. c. tā sacerdos. c. secunde. ⁊. c. corripiant. Exquo excōmunicatus nō habet partē bonoz̄ que fiunt a fidelibus. Cū diabolus hz maiorem ptātem seuiendi in eum. 4° separatur a diuino officio. Cū Isidorus xi. q. 3. c. cū excoicato. dicit q̄ non licet cum illo orare, ꝓpter quod dicit Ray. in sūma ⁊ alij doc. q̄ si excoicatus est i ecclesia quādo dicit diuinū officiū debet admoneri ut exeat. Et si exire nolit. violenter debet emitti. Et si fieri non potest dimitti debet officiū quousq; exeat: etiā missa si nōdū incepit canonē. Secus si incepisset: qa tunc debet p̄sequi usq; ad coionem sumptā: ⁊ postea residuus exeundo in sacristiā dicere. Hoc ꝙo intelligendū est quādo excoicatio cēt notoria. Nam si occulta est: nō est cuitandus excoicatus i publico ne p̄rodatur crimen. Hodie tñ p̄ decretū cōstantien. p̄hibita est huiusmodi pticipatio in diuinis quo ad excoicatos denunciatos in eccl̄ia ⁊ notatim. Ipse tamē excoicatus scienter pticipans in diuinis nō euadit mortale pctm̄. 5° sepatur a fideliū consortio: qa non pōt pticipare cū aliis fidelibus: nec ipsi cum eo i comedēdo uel bibendo uel salutando uel loquēdo exceptis casib⁹ qui ponūt. xi. q. 3. c. qm̄. in textu. ⁊ in glo. de quib⁹ loco suo plenius dicemus. 6° sepatur excoicat⁹ a quolibet actu legitimo. Cū nec testificari pōt nec excusare nec aduocare nec iudicare. Et iudicata p euz cum notoriuz esset non tenerēt nec absoluere nec ligare nec eligi potest ad p̄laturā seu dignitatē nec eligere. Soluz ad p̄dicationem admitti pōt: sicut ⁊ infidelis ut conuertat ex doctrina ad verā p̄nitētiā ⁊ obedientiā. de ꝓse. di. i. c. eps. 7° separatur p⁹ mortē ab ecclesiastica sepultura: qa non potest sepeliri in ecclesia uel in cimiterio sed extra sicut alia bruta Nec debet deferri cū modo ꝓsueto fidelium ad eccl̄iā. nec possunt p̄ eo fieri orationes solēnes seu officiū nisi prius absolueret⁹ p⁹ mortē a sua. Dō fieri pōt q̄n apparerent signa contritionis ante mortē ⁊ q̄ quesiuit absolutionē. Exemplum ē de illis scimonialibus q̄s btūs Benedictus excoicauit, ꝓpter loquacitatem suam que p⁹ mortē earū fūt vise exire de sepulchris ⁊ de eccl̄ia q̄n celebrabat ⁊ dicebat officiū. quas cū btūs Benedictus reconciliasset nō fūt amplius vise exire. sic refert Greg. 2. dial. li. Nō sint igit̄ xp̄iani obstinati ad obediendū spnentes eccl̄iasticas censuras ⁊ excoicatiōes pensandētes. qa ut dr̄ in c. nihil. xi. q. 3. Nihil sic debet formidare xp̄ianus q̄ separi a corpe xp̄i. Ut cōtumacibus itaq; ⁊ inobedientib⁹ ⁊ excoicatis aufert deus gratiā suā: quam nobis ei obedientibus largiatur in hac vita deinde p̄ducēs ad etherea regna qui sit benedictus in eternū ⁊ in secula seculorum. Amen.

Sabbato secunde ebdomade i quadragesima. de peto contentionis quod ut plurimu ex vana gloria oriri solet.

Sermo. 31.

Dixit patri suo. Ecce tot anis seruiui tibi 7 nunq̄ mandatum tuu preteriui. Luc. 15. c. 7 i euangelio hodierno. Propriu est eorum qui ianis glorie vento impellūt libenter contendere. Quod vitiu reprehensibile inuentu est in filio seniore de quo euangelium meminit. Molebat eni introire domu sed contendebat nō solu cum seruis: s etiam cum genitore suo. Et quoniā ad penitentie integritatem requirit ut omnia vitia deponant. Cuz ꝯo cōtentio que ex vana gloria nascit periculosa possit esse atq; damnabilis: Idcirco de ipsa in hoc sermone dicem? de qua tria mysteria erunt declaranda.

Primu dicit diffinitionis.
Secundu abhominationis.
Tertium determinationis.

Quid sit cōtentio 7 quō potest fieri uel ꝑpē emulationē: uel ꝑpē disputationē: uel ꝑpē litigationē. Capm. j.

Primu mysteriu declarandu dr diffinitionis. In quo q̄d sit cōtentio videamus. Et nō loquimur de contentione que est ozo ad confutandu uel cōfirmandu accomodata qui color est rhetoricus. ut dicit Tulli? in rhetorica: sed loquimur de cōtentiōe put ē vitiu. Et sic diffinit ꝑm Aler. in z. summe hoc modo. Contentio est impugnatio ꝓximatis cum confidentia clamoris. Est ergo cōtendere verbis ꝓtra aliquem tēdere. Hoc aūt fieri pōt tripliciter. ꝑ ratione emulationis. z° rōne disputationis. 3° ratione litigationis

Primo potest aliquis contendere cū alio rōne emulationis 7 inuidie. Nam aliqui sunt qui ita diligunt suos 7 gloriā eorum: ut non possint sine displicentia famam 7 virtutes aliorum audire 7 dicentibus atq; narrātibus obstant 7 contradicunt. Talis fuit cōtentio q̄ fuit in Corinthijs conuersis ad fidem. quos Paulus reprehendit. 1. Cor. j. d. Obsecro vos frēs ꝑ nomē dñi nr̄i ihu xpi: ut idipsu dicatis oēs: 7 nō sint in vobis scismata. Sitis autez perfecti in eodem sensu 7 i eadem scientia. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt cloes: quia contentiones sūt inter vos. Hoc autez dico qō vnusquisq; vestrum dicit. Ego quidem sum Pauli. ego autem Apollo. ego ꝩo Cephe. ego autē xpi. Diuisus est xps? Et. z. c. Cum sit inter vos ꝯelus 7 contentio: nōne carnales estis: 7 scōm hominem ambulatis? Cum eni quis dicit ego sum Pauli. alius aūt ego Apollo nonne homines estis? Quid ergo est Apollo? quid autē Paul?: Ministri ei? cui credidistis. Et vnicuiq; sicut dns dedit. Ego plātani: Apollo riganit: s deus incrementu dedit. Itaq; neq; qui plantat est aliquid neq; qui rigat: sed q̄ incrementum dat deus. Existimabant nanq; illi Corinthij q; qui a meliore 7 maiore esset baptiçatus. ille maiorem gratiam assequer et: quasi homines darent gratiaz. Similiter etiā cōtendebāt romani 7 iudei cōuersi ad fidem. Dicit enim Hieronym? i prologo in epl̄az ad Ro. Romani qui ex iudeis 7 gentib? crediderunt hi supba contentione volebant se alterutrum exaltare. Nam iudei dicebant. Nos sumus populus dñi quos ab initio fouit 7 dilexit. Nos circūcisi ex genere Abraham 7 stirpe sācta descendimus. Nos de egypto signis 7 virtutibus literati mare sicco pertransiuimus pede. Nos per. 40. annos experti sumus mirabilia magna dei. Nos soli digni fuimus accipere legem: 7 vocem dei loquentis audire. Nobis promissus est christus ad quos ipe venisse testat. Dicit enim: Nō sum missus nisi ad oues que perierunt domus ist̄. cuz vos canes potius ꝙ boes appellauerit

Non est ergo equus ut vos hodie idola
veserentes cōparemini nobis. Ecōtra
gentiles dicebāt. Quāto maiora circa
vos dei bñficia narraverit: tanto ma-
iōris criminis reos vos esse mōstrabit.
Semp enī bis omnib⁹ ingrati fuistis.
Nam ipsis pdibus quibus ptrāsistis
mare: postea ante idola ludebat. Mā-
na vobis fastidiū fuit. et semp in deserto
ptra deū murmurastis. Sepe deum ad
iram prouocastis. et ad vltimum xp̄m
in lege et ꝓphetis promissum occidistis.
Nos itaq; vobis digniores sumus qui
ut de xp̄o audiuim⁹ mox in eū credidi-
mus. Ideo p̄ppbam de nobis dñs ait
Popul⁹ quē nō cognouī seruiuit mihi.
Unde constat nos nō ex industria: sed
ex ignorātia deliquisse. bis ergo alter-
cantibus apl's medius inter eos oēs
eorū contentiones dirimens ad vnam
concordiā eos adduxit oñdens nullos
eorū meritis suis esse saluatos: qa oēs
iudei et omnes gentiles sub pctō tene-
bant: ꝑ p dei gratiā liberati sūt. Ideo d
Ro. z. Non enī est psonarum acceptio
apud deū. Et. z. c. Nō est enī distinctio
oēs enī peccauerūt et egēt gl̄a dei. Et. io.
c. Omnis qui credit in illū nō confundet
Non est enī distinctio iudei et greci. Nā
idem dñs oiuz diues in oēs qui inuo-
cant illum. Sic et discipuli Johannis
baptiste forte ꝓtendebant de Jobe ba-
ptista: et de xp̄o. Sic et quotidie ꝓtēdūt
aliqui de predicatorib⁹: de doctoribus
de fundatorib⁹ religionū et de scis: ꝓo
quib⁹ facit exēplū illud qō ponit in le-
gēda Jobis baptiste. Ex duo doctores
erant famosissimi: quorū vn⁹ i magna
deuotione habebat Jobānē baptistam
alius ꝓo Jobannē euangelistā. Cum
quilibet satis sciī suū cōmēdaret et al-
terum alteri preferret: tandē ꝓcluserūt
se velle facere publicā disputationē ad
ꝓbandū qs maior esset. Sz nocte pre-
cedenti disputationez Jobes baptista
apparuit suo deuoto. et Jobes euange-
lista suo: revelantes q̄ disputationem
talem dimitterēt: qa ipsi bñ ꝓcordabāt
in celis: ita et ipsi deberent cōcordari in
terris: et demū in supnis viderent hanc
veritatem. 2° pōt quis contendē ꝓtra
aliū rōne disputatiōis. Que ꝑm Alex.
si fieret pro declaratione mentis et ser-
vato modo debito: nullū esset peccatū.
Sz si fieret ex quadā titillatiē honoris
et glorie veniale petīm esset. sicut fuit in
aplis de quibus dr Luc. zz. Facta ē
cōtentio inter eos quis eorū videretur
esse maior. Ipsi enī tunc ut dicit Tho.
z. z. q. 38. non ꝓtendebant cum inten-
tione impugnandi veritatem: qa qlibet
defendebat qō sibi verum videbat. Erat
tū in eor̄ contentione disordinatio: qa
contendebāt de quo nō erat cōtendēdū
s. de ꝓmatu honor̄. Mondū enī erāt spi-
rituales. sicut dicit ibi glo. Jō dñs cō-
pescuit eos. Sz nūqd licitū ē disputa-
re cū hereticis? Ad h̄ rñdet Alex. i. z.
q. hereticus aut est ab ecclesia precisus
ꝓpter ptinaciē sniam. aut non. Si ꝓmo
modo tūc non est cum eo habendū cō-
silium. iuxta illud ps. Nō sedi cū cōsilio
vanitatis. Et de hoc apl's ad Tit̄. 3. c.
aut. Hereticū hominē p̄ primā et secūdā
correctionez devita. Unde hereticī post
damnationē nō vocant ad consiliū. sic
pz. z4. q. i. c. maiores. Si vero hereticī
adhuc sūt corrigibiles: licitū ē ꝓtendē
et disputare cū eis ut ad fidē reuocent:
vel ut falsitas eor̄ aliis manifestet. hoc
aūt intelligendū ē de probatis i doctri-
na: quia periculosuz esset simplicib⁹ cum
hereticis disputare. 3° pōt quis ꝓten-
dere cōtra aliuz rōne litigationis. sicut
faciunt multi qui omnē sniam proximi
querunt infringere: et clamorosis vo-
cibus multiplicatiēq; ꝓborum volunt
vincere. Et ꝑm Tho. z. z. vbi s. si cō-
tentio fiat ꝓpter notabilem impugna-
tionem veritatis aut iniuriā vel dānum
proximi. sicut facē solent procuratores
et aduocati: petīm est mortale.

Ex abhominandū est vitium cōten-
tionis: tum quia reddit hominē exosū:
tum ꝓpter honorē: tum etiā ꝓpē scādala
que inde sequunt. Caplm. z.

Secundū mysteriū reclarādū re
ptentiē dicit abhominationis.
Est eni abhominabile ꝓpē tria
hoc vitiū. ꝑ.ꝓpter cōfusionē .2°.ꝓpter
honorationē. .3°. ꝓpropter veriuationē.
Primo ꝓpter ꝓfusionē. Cōtētio nāq;
facit ipsos cōtentiosos abhominabiles ⁊
exosos hoīb⁹: sīles canīb⁹ q̄tū ad actū:
⁊ vemonīb⁹ q̄tū ab malicīa. Quisnam
nō vitupabit hoīez semp clamātē cōtē-
tentē paratū ad oia ꝓtradicere sentētīa
suā vrā uel falsam supbe ⁊ ptinacīe de-
fendentē? Jō Aug⁹ ait. Nihil ē ita sīle
actīb⁹ vemonū sicut ligitare. Et.pv.26.
Homo peruersus suscitat lites. Et.18.
Labia stulti miscēt se rixis ⁊ os ei⁹ iur-
gia ꝓuocat. Et iterū.16. Vir impi⁹ fodit
malū ⁊ in labijs eius ignis ardescit. Et
in.c. Semp iurgia querit malus: ange-
lus autē crudelis mittet ꝓtra eū. .2°.
abhominābda est ꝓtentio ꝓpter honora-
tionē. Est quidē homo qui ꝓtentiones
fugit dign⁹ honore. Vñ.pv.20. Honor
est hoi qui sepat se a cōtentionīb⁹. Oēs
aūt stulti miscēt se ꝓtumelijs. Et Pau.
2. Thi.2. Stultas aūt ⁊ sine disciplina
questiōes vuita: sciens q̄ generāt lites.
Seruū aūt dñi non oportet litigare. sed
mansuetū esse ad oēs docabilē patientē
cū modestia corripientē eos qui resistūt
veritati. Quāti autē meriti sit apud vū
nō contēdere. clarū esse pōt p illud quod
legīt in vitis patrū. Oz orāte scō Ma-
chario vox insonuit ad eum. d. Modū
ad mensurā duarū mulierū veniśti que
habitant in ꝓrima ciuitate. Cūq; que-
sīuisset Machari⁹ ⁊ inuenisset eas con-
uersationē earū interrogauit. Ipse ꝙ
dixerunt ꝙ erāt mulieres duoz fratꝝ:
⁊ p q̄nq; annos simul fuerāt nec verbū
cōtentiolū fecerāt: nec vnq̄ aliqua eaz
dicto uel facto aliā contristauerat. Q̄
audiens Machari⁹ bene edificat⁹ re-
cessit. .3°. est abhominābda cōtentio ꝓpē
veriuationē. Ab illa siqdē sepe deriuāt
plurima scandala odia dissensiōes rixe:
quādoq; post verba venitur ad verbera.
Propterea dr Ecc.xi. Ab vna scintilla
augef ignis ⁊ a doloso augef sanguis.
Et.28. Lis festinās effundit sanguinē

Oz nō est cōtendēdū cū potentioīb⁹
se: nec cū diuitibus: neq; cū loquacīb⁹
⁊ linguosis. Capīm.3.

Tertiū mysteriū contēplandū re
cōtentione dicit veterminatio.
Nam licz non sit cū aliquo cō-
tendendū: vrūtū sapiēs enumerat tria
hominū genera. Primi sunt potentes.
Secūdi locupletes. Tertij linguati.
Primi cū quib⁹ nō ē litigādū neq; cō-
tendēdū sunt potētes. Vñ Ecc.8. Non
litiges cū hoie potente ne forte incidas
in man⁹ illius. Potentes aūt dicūt oēs
superbi uel superiozes dñi prelati ⁊ pa-
rentes cū quib⁹ nō est cōtēdēdū. Se-
cundi sunt locupletes ⁊ diuites. Unde
Ecc. vbi.s. dicit. Non ptendas cū viro
locuplete ne forte econtra ꝓstituat tibi
litē. Multos pdidit aurū ⁊ argentū: ⁊
vsq; ad coz regū se extēdit ⁊ puertit. Et
licz ꝑiculosū sit cū talib⁹ cōtēdere ꝑbis
tū ꝑiculosius est litigare factis. O quot
paupes voluerūt cū diuitib⁹ in iudicio
ptendere siue ꝓ possessionib⁹ ab eis oc-
cupatis siue ꝓ pecunijs ⁊ alijs rebus
vsurpatis ⁊ tandē diuites ꝓualuerūt.
Ut eni dic sapiēs.pv.19. Diuitie addūt
amicos plurimos: a paupe aūt ⁊ hi q̄s
habuerit separanf. Et Jsidoz⁹.xi.q.3.c
paup. ait. Paup dum nō habet q̄d offe-
rat. non solū audiri contēnit: sed etiam
ꝓtra ꝑitatē oppzimit. Cito violaf auro
iusticia nullāq; reus ptimescit culpam
quā redimere nūmis estimat. Nec tātū
pauperib⁹: vrū etiā ⁊ diuitibus hi⁹ li-
tigia sūt dānosissima. qīs ut ait Crisō
li.4. epla. Longa questio litigantium
non tam auget patrimonia q̄ euertit.

Tertij cū quibus nō est cōtendendū
sunt hoies linguati ⁊ sine ratiōe loquē-
tes. Vñ Ecc.8.c. Non litiges cum hoie
linguato: ⁊ non struas in ignē illi⁹ li-
gna. Sūt de hi⁹ genere mulieres garru-
le loquaces ⁊ litigiose. Unde vna domus
repit in qua non sit hi⁹ pestis macula.
Contēdit mulier nunc cū vno. nunc cū

alio. nunc cū viro. nunc cū socru. nunc cū nuru. nunc cū vicina. estq; contentio illi velut cibus. De hac sapiens. pū. 19. dicit. Tecta iugiē perstillantia litigiosa mulier. quasi dicat. Qui habitat i domo pstillante qñ vult declinare stillicidiū in vno loco inuenit in alio. ita q; nō inuenit requiem. Sic ⁊ ille qui mulierē habet litigiosam in domo. Ipsa equidē est venenū amarissimū turbās oia bona q̄ ut scribit. pū. 11. Melior ē buccella sicca cum gaudio q̄ domus plena cum iurgiis. Quisnā valet exprimere quot odia aut scandala exorta sunt: ⁊ i dies oriri videnf inter patrem ⁊ filium: inter fratrē ⁊ fratrem: inter vicinū ⁊ vicinu; ꝓpter cōtentiones mulierū? Sed audiant viri qui sensu ⁊ ratiē mulieres superare volent salubre consiliū qđ illis damus. Si in domo sūt duo germani simul cohabitātes ⁊ suenerint litigantes vxores caueant ne ⁊ ipsi litigent: ꝫ potius vnusq̄sq; aduocet suā ⁊ verbis uel factis corrigat illā, put necessitatib⁹ viderit expedire. Sic faciāt viri vxorib⁹ sic ⁊ paterfamilias subditis suis. Justū nāq; est inuicē supportare ⁊ non omni verbo cōtrariū referre sermonem. Ideo apostolus Epb̄. 4. d. Obsecro vos ego vinct⁹ i dño: ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cū omni humilitate ⁊ mansuetudine cū patientia supportātes inuicē in caritate solliciti seruare vnitatē spūs i vinculo pacis: quā nobis largiat⁹ deus cōcedens hic grām ⁊ in futuro gloriā. Amen.

Dñica tertia in q̄dragesima in mane de ira dei que efficax remediū esse potest ad inducendū homines ad penitentiā.

Sermo. 38.

VEnit ira dei i filios diffidētie. Doctoris gētū verba sūt ista originaliē ad Epb̄. 5. c. ⁊ in epla p̄sentis dñice. Efficacissimū remediū arbitrat⁹ sum peccatorib⁹ ut ad penitentiā redeāt ante illorū faciem ꝓponere terribilitatē ⁊ horroꝛē iracundie dei. Nā ut Aug⁹ ait. 4. li. de doctrina xp̄iana. Plerosq; incredulos misericors dei patiētia longa peccare facit intrepidos: quia deū non arbitranf peccatorū suorū vltorē. Nos igiē huic periculo, puidere volentes: in presenti sermone de ira dei erim⁹ verba facturi. Et licz multis infectū gustum habētib⁹ grauia sint huiusce modi ꝯba: tū humilib⁹ ⁊ deuotis videbunf aiarū languentiū medicina. Inqt enī Aug⁹ 23. q. 4. c. ipsa quoq; pietas. Medicus furenti frenetico: ⁊ pater indisciplinato filio. Tū nō propterea neganda est infirmo medicina: nec a filio disciplina est auferenda. Ad hoc vocati sum⁹ ut clamem⁹ ⁊ arguam⁹ ⁊ detestem⁹ delicta: annūciemusq; tremēda iudicia dei. Per Ysa. enī. 58. c. dño ait. Clama ne cesses: q̄si tuba exalta vocē tuā ⁊ annuncia ꝓpl'o meo scelera eoꝝ. Propterea vtar verbis Hiero. ad Pamachium ⁊ Oceanum. d. Adulari nō possum ne ⁊ fratrē meū decipiā ⁊ me sermo petulans Salomōis q̄ ait. Verba adulatoꝝ mollia sūt ⁊ hec feriūt interiora vētris. Pro salute itaq; ⁊ correctione peccatorū de ira dei secure loquimur: de qua tria mysteria principalia erunt cōtemplāda.

Primū dicit cōtēptibilitas.
Secundū terribilitas.
Tertiū, ꝓpinquitas.

Quplerisq; contēnunt iram dei: uel quia cogitant deum non esse: uel quia credunt ipsum non irasci: uel quia diu expectauit illos deus. Capitulū. j.

PRimū mysteriū contemplandū de ira dei dicit cōtēptibilitas. in q̄ videre libet quare est q̄ multi audientes loqui de tremēda ira dei: illa nō timent: sed potius ut experientia docet ridendo contēnūt. Et colligi possūt huius erroris tres p̄ncipales rationes

Prima dicit stulte cogitationis. Secūda false opinionis. Tertia diuturne expectationis. Prima ratio q̄re a multis nō timetur ira dei. dicit stulte cogitationes. q̄m stulte cogitant deū non esse. Pro quib⁹ querim⁹. Utrū possit aliquis cogitare non esse deū. Et videt q̄ nō. qa ut ait Anselm. Deus fm animi p̄ceptionem est quo nihil melius nihilq; maius excogitari potest. Sed maius est q̄ nō potest cogitari non esse q̄ quod potest. Ergo cum de⁹ nihil maius possit cogitari deum esse: ita est q̄ nullo modo pōt cogitari nō esse. Sed cōtra arguit p̄ textū Job. Dmas. Dicit enī sic. In tantum p̄eualuit pniciosa malicia huius: ut dicant non esse deum. Et Tullius li. i. de natura deorum ait. Quidaz dixerūt totam de diis imortalibus opinionem factam esse ab hominibus sapientibus rei publice causa. ut quos ratio nō posset eos ad officiū regiuz duceret. Respondet. d. Boē. di. 8. p̄mi li. q cogitare cum assensu aliquid nō esse potest. p̄uenire dupliciter. aut ex defectu intelligentis: aut ex defectu intelligibilis. Defectus intelligentis est cecitas uel ignorantia ob quā qa ignorat rem cogitat ipsam non esse. Contingit aūt dupliciē esse cognitionem de aliquo ente. s. si est. et quid est. Intellectus autē noster deficit in cognitione diuine veritatis q̄tuz ad cognitionem quid est. non aūt q̄tū ad cognitionē si est. Ex hoc ait Dama. Cognitio existēdi deū nobis naturaliē est inserta. Et Aug⁹ de fide ad Petrum Nihil tantū nouit mens q̄tum deū esse et se. Et Ugo de sancto Uic. Sic deus ab initio cognitionem suam in homine tēperauit. ut sicut nunq̄ qd esset posset cōprehendi. ita nunq̄ quia esset posset ignorari. Quia ḡ intellect⁹ noster nūq̄ deficit in cognitione dei si est. nō nec pōt ignorare ipsū esse simpliciter. Quia p̄o deficit in cognitiōe quid ē. ideo frequēē cogitat deuz esse qd nō est: sicut idolum uel creaturā. uel non esse quod est: sicut deum iustum. 2° potest cogitari aliqd non esse p defectū a parte intelligibilis. et huiusmodi defectus potest eē duplex aut defectus p̄sentie. aut defectus euidentie. Defectus p̄sentie utpote quia nō semp: non vbiq;: non vbiq; totaliter qd non semp est: ꝫ aliquādo est aliquādo nō. aliqnādo p̄o potest cogitari nō eē. Similiter de eo quod non est vbiq;: qa eadem ratione qua potest cogitari non esse hic. potest cogitari nō esse alibi. Similiter etiam de eo qd fm partem adest scōm ptem abest. Deus aūt est totus et vbiq; et sp. ideo non potest cogitari non esse. Hanc rationem assignat Anselm⁹ in libro contra insipientem. Non solum ꝓpter defectum p̄sentie potest aliquid cogitari non esse: sed et p̄opter defectū euidentie: quia nō est euidens in se et in probando. Sed deū esse est veritas euidens in se et in pbando. in se: qa est quo nihil mai⁹ excogitari potest. In pbādo p̄o quia et ductu rōnis hoc probarunt philosophi. ergo nō potest cogitari nisi insipienter et stulte q̄ nō sit deus. Unde Dauid in p̄s ait. Dixit insipiēs in corde suo nō est de⁹. Stult⁹ ḡ ē q cogitat uel dicit nō ē de⁹ quē p̄fitet intellect⁹ rōnis nāle lumē. Ait Bern. in li. de diligēdo deū. Inexcusabilis ē oio infidelis si nō diligit deū toto corde. Clamat nēpe int⁹ eius inata iusticia: qa se ex toto illū diligere debz cui se totū debere nō ignorat nec ille. Clamat deuz esse ois creata nā angeli hoies celū et terra et oia que i eis sūt. Ait Aug. in li. de utilitate credendi ait. Non enim frustra intueri oportet et inaniter ordinem celi: pulchritudinem siderū: vicissitudines temporū: in quorū p̄sideratione nō curiositas ē exercēda: ꝫ gradus ad eterna faciendus. Et Job 12. Interroga iumēta et docebunt te: et volatilia celi et indicabūt tibi. Loquere terre et rūdebit tibi: et narrabunt pisces maris. Quis ignorat q̄ omnia hec manus dei fecerit? Mirabilis certe in tāta rerū varietate ordo regit. Est quidē ordo situalis siue localis: qa q̄libz creatura tenet suū locū fm suā dignitatem.

Nam ira ⁊ terrena sicut vilioza i imis locata sunt. Aqua ut dignioz ei pemi' net. Aer ut pfectioz supioz est. ⁊ ignis ita actiuus ⁊ calidus a nobis elongat sup alia elementa situatus. Celi incoz ruptibiles: sol ⁊ luna ⁊ stelle lucentes in spheris suis altissime collocate sunt. Et celū empyreū nobilissimū vbi gau' dent sancti cum xpo supremū omniū ē. Subsequit ⁊ alius ordo qui temp⁹ pōt dici. Ordinatissime eni sol facit cursum suū p signa ḡdiaci infra annū integrū Et sic transeunt tempora veris. estatis. autumni. byemis cum effectibus suis. Transeunt ⁊ dies naturales eadē tem poris mensura ad motū primi mobilis completum. ⁊ ea que in byeme mortua videbant' in vere reuiuiscunt ⁊ i estate fructificant. Predicat insuper vēs esse sacra scriptura tam veteris q̄ noui testi ⁊ ois scriptura ⁊ philosophoz ⁊ poeta rū omniūq̄ gentiliū. O qualis vemētia illoz ergo q̄ tante vitati acquiesce re nolūt. Tales vtiq̄ sunt q̄ vei iracun diam non formidant. Secunda rō quare a multis non timet ira dei. dicit false opinionis. Nam cum multi nega re nō possint esse vū: opinant tñ false q̄ in illo ira cadere non potest. Dicunt nāq̄ vū esse clementissimū: iram vero clementie forte contrariā. ideo nec i vo cadere posse. Pro quib⁹ dicit Lactanti⁹ in principio libri de ira dei. Animaduerti sepe Donate plurimos id existimare qō nonnulli phoz putauerunt. non irasci vēm: quoniā benefica sit tñmodo na tura diuina. nec cuiq̄ nocere pstantissi me atq̄ optime cōgruat ptāti. Arguūt ⁊ secūdo modo tales. quia nulla passio cadit in vo. sed ira est passio quedam. ergo nō cadit in vo. 3° confirmant er rorem suū. quia omne peccatum a vo est remouendū. sed ira est vnū ex septē vitijs capitalibus. ergo est a vo remo uenda. Verūtñ contra sic tenentes sunt auctoritates ⁊ dicta siue scripture sacre siue gentiliū ⁊ moraliū philosophoz. Unde Exo. ij. In multitudine glorie tue deposuisti omnes aduersarios nros Misisti iram tuam que deuorauit eos. Et xx.c. Moyses ad vēm orans ait. Quiescat ira tua: ⁊ esto placabilis sup malicia pli tui. Et 4. Regū. xx. Ma gna ira dei succensa est contra nos. Et Deut°. xi.c. Iratus dom⁹ clausit celuz ⁊ pluuie non descendūt. Et. 2. Paral. ix. dicit de filijs isrl. Quia humiliati sunt auersa ē ab eis ira domini. Et. 24 c. Facta est ira dei cōtra Judam ⁊ hie rusalem. Et Job. 9.c. Deus cuius ire resistere nemo potest. Et Dauid i ps.° Appendite disciplinā nequādo ira scatur dñs. Et ps. 6. Domine ne in fu rore tuo arguas me: neq̄ i ira tua cor ripias me. Et ps. 11. Fundamēta mon tium conturbata sunt ⁊ cōmota sūt quoniā iratus ē eis. Et ps. 17. Ira dei ascendit in israel. Et ps. 18. Effunde iram tuam in gentes que te non nouē runt. Et ps. 89. Quis nouit potestatez ire tue: ⁊ p timore tuo irā tuā dinumē rare? Et Ecclīastes. 5. Ne dicas: cogi tā āgelo nō est prudētia ne forte irat⁹ dñs dissipet cūcta opera tua. Et Ysa. 5. Ira tus est furor domini in populo suo. Et Ysa. 4. Plangite ⁊ vlulate: quia nō est aduersa ira furoris dei a nobis. Et Treñ. 4. Compleuit dñs furorem suū: ⁊ effudit irā indignatiōis sue. Et Osee 5. Effundam quasi aquam iram meaz. Et Naum. i. Ultiscēs dom⁹ in hostes suos ⁊ irascens inimicis suis. Et Ro. i. Reuelatur ira dei de celo. Et Ro. 3. Nūquid iniq⁹ est deus qui infert irā. Et. 1. Thes. 2. Puenit ira dei super illos vsq̄ in finez. Et Apoc. 15. Consūmata ē ira dei. Et. 16.c. Audiui vocē magnā de celo dicentem septem angelis: Ite ⁊ effundite septē phialas ire dei in terrā. Et Valerius maximus li. i. Lento eni gradu ad vindictam sui diuina pcedit ira: tarditatēq̄ supplicij grauitate cōpensat. Et Ouidius de arte amādi. Fle ctitur irat⁹ voce rogante vē⁹. Et Aug⁹ 18. de ciui. dei. c. 12. Apollini delphico instituti sūt ludi musici: ut placaretur

ira eius quā putabant afflictas esse ste-
rilitate grecie regiones: quia nō rese-
verunt templū eius. qō rex Danaus cū
easdem terras inuasisset bello incendit.
Et i.li. vbi. c.z. dicit de Junone que
apud gentiles colebat pro dea. Apud
Virgilium nempe Juno inducit infesta
troianis. Eolo ventorū regi aduersus
eos irritādo dicē. Deus inimica mihi
tyrrhenū nauigat equor. Ilium in ita-
liam portans victosq; penates. hec ille.
Et idem Virgilius cōmemorat in prin
cipio primi libri Eneidos. ob iram Ju
nonis Eneam profugū fuisse cum re-
liquis troianis. d. Arma virūq; cano
troie qui primus ab oris. Italiam fato
profugus lauinaq; venit Littora. mul-
tum ille & terris iactatus & alto. Vi su-
perū seue memorem Junonis ob iram.
Ad & Valerius maxim⁹. li. i. rubrica de
neglecta religione. multa narrat de ira-
tis diis. Nos vero talia exempla non
inducimus ut errores gentilium com-
probemus: sed tm̄ ut ostendam⁹ q; etiā
sm illos ira ponenda sit in deo. Pro so-
lutione itaq; obiectorū tria sūt notāda
Primū sm Boñ. in. 3. sen. di. 33. & Ric.
in. 4. dis. 26. & Tho. i. parte. di. 22. q
quandocūq; dicit aliquid de deo qō in
nobis denotat passionē de deo dicit sm
effectum & nō sm passionis defectum.
Odium ergo amor ira & similia que in
nobis sunt passiones: in deo dicunt sm
effectum quo ad nos. ut tūc dicat odi
re cum effectū odij nobis exhibet. tunc
irasci cum effectum ire nobis ostendit.
Ipse aūt deus stabilis manēs sine pas-
sione aliqua dat cuncta moueri. Se-
cundū notandū q; non omnia que sm
nomen sonāt virtutem dicunt virtutes
in re. nec omma que sm nomen sonant
vitiū dicunt illud in re. Propterea in-
quit Juuenalis. Fallit enim vitiūs spe-
cie ſtutis & vmbra. Et Seneca ad Lu
cillum Vitia in nobis sub virtutū no
mine repunt. Et Brecā. 41. di. c. sepe vi-
tia. aut. Sepe vitia se ingerunt & ſtutes
esse mentiuntur: ut tenacitas pſumonia
effusio largitas crudelitas zelus iusti-
cie remissio pietas velit videri. Jō non
omne quod dicit ira vitiū est aut pec-
catum. Tertiū notandū sm Boñ. in
3. di. 15. q; triplex ē ira. Quedā ē preter
rationis imperium. primus. s. iracūdie
motus. Secunda ira est ptra rationis
imperium quādo quis concitatus i irā
passioni rationem subijcit sequiturq; in-
ordinate impetum ire. Tertia est ira q̄
est sm rationis imperium quādo quis
irascitur sm q; merito irasci debet. Sic
merito irascuntur patres filijs impijs:
& prout exigit illorum malicia ordinate
corrigunt eos. Sic irascuntur prelati
& domini quilibet subditis inobediētib⁹
Sic iratus est xps quādo eiecit omnes
vendentes & emētes de templo. Dicim⁹
ergo q; deus qui est clementissim⁹ sine
sui mutatione sine passiōe sine peccato
sua exigente iusticia irascitur sepe pec-
catores obstinatos in ira conculcans
quando eis effectus ire demonstrat. Hi
sunt guerre pestilentie tempestates grā-
dines. sterilitates terre. fames. eremo-
tus terrores de celo & signa magna. O
presumptuosi peccatores. audiuistis iā
q; falsa est opinio vestra. Dicebatis eni
q; nō irascitur deus. Et ecce tot preco-
nia scripturarum clamant iram dei ab
omnibus esse timendam. Tertia rō
quare a multis nō timet ira dei. dicitur
diuturne expectatiōis. Cōsueuit equi-
dem deus ppter longanimitatem suaz
sufferre peccatores iniquos p tempora
longa: ut sic p dulcedinem eius attra-
bantur ad penitentiā. Sed inde multi
sumunt audaciā & deteriores facti irā
dei non existimant. Verūtamen ut ait
Hiero. in expositiōe Hiere. quanto ma-
ior est numerus temporū quib⁹ obliui-
scimur deū: tanto maior est pena peti
qō nec longitudine temporum potuerit
edomari.

Ex terribilis est ira dei eo q; seuit in
paruulos & i iustos atq; oratiōes sup-
plicantium spernit & abhominatur.

Cap'm. z.

Secundū mysteriū cōtemplādū ē ira dei dicit terribilitas. Cōsiderandū nāq; est q cū irascit deus. & pronocat etiā ad tēpaliter flagellādū hoies sibi rebelles: seuer⁹ est & tribilis valde maxime ꝓpter tria. p ꝓpter paruloꝝ punitionē. 2° ꝓpter iustoꝝ afflictionē. 3° ꝓpter oronū detestatiōz

Primo deus iratus est terribilis ꝓpter puuloꝝ punitionē: Punit nāq; puulos pueros & innocentes ꝓpter pcā parentū. Perierūt nempe & suffocati sūt in diluuio oēs infantes & puuli quotq; reperiebant in mūdo. Adusti sūt in sodomis & incendio cōcremati oēs qui erāt i vteris matrū & qui sugebāt vbera. Et tū sepius dei⁹ mundū aut fame aut pestilentia aut qualibet alia aduersitate: q nō nisi ꝓpter pcā veniunt. paruuli qui ea nō cōmiserūt puniūtur ꝓ illis O formidabilis dei iusticia. o tremēda dei iracundia cur eos qui te nō leserūt exterminas? paruulos cur tam acriter punis? & rñdebit tibi protinus q ꝓpter pcā parentum. Sed hic oritur dubium. Utrū filij ꝓpter pcā parentū puniri possint. Et videt q non. Nam p Ezech. 18. c. deus dixit. Filius nō portabit iniqtatez pris. & pater nō portabit iniquitatē filij. iusticia iusti sup eū erit & impietas impij erit sup eum. Et extra de his que fiūt a maiore pte capituli. c. Quesiuit. in glo. dicit: Peccata suos debent tenere auctores. Et idē. C. de penis l. sancim⁹. 7. C. ne vxor ꝓ marito. l. ob maritoz. & xi. q. 3. c. illud. & de sen. excō. c. a romana. §. vlt⁹. & 56. di. c. satis. Et Aug⁹ ait. i. q. 4. c. nullius. Nullius crimē maculat nescientē. Ad⁹ facit ibidē c. placuit. & c. iudei. Sed cōtra arguit quia Exo. 20. deus dixit. Ego suz dñs deus tuus fortis zelotes visitans iniqtatem patrū in filijs in tertiā & quartā generationē eoꝝ qui oderunt me. Ad idem facit. c. vergentis. extra de hereticis & idem habet extra de filijs presb. nō ordinādis. c. i. c. ad presentiā. c. presentiū. c. conquerente. & c. quoniā. 7. i. q. 4. §. item. dicit. Cham pecāte Chanaā filius eius maledicit. Rñdet dñs Boñ. di. 35 secūdi li. q duplex ē punitio. vna etna alia temporalis. Filij non puniunt pro pctō parētū pena eterna. Unde Ansel. de ceptu virginali dicit q paruuli nō damnāt ꝓ culpa. Ade tm̄: ꝑ pro culpa ꝓpria quā habent. licz non habeant eā agendo: ꝑ contrahendo. Puniūt tamē filij ꝓ pecato parentuz pena tpali eo q filij sunt aliquid patris. Et hoc patz per sacram scripturam in plurib⁹ exemplis Ideo dicit Greg⁹. i. q. 4. c. paruulos. Paruulos sodomitaruz non excusauit ignorantia quin pro paterno scelere celesti igne consumerentur. Sed hoc igne pena illis diminuta est quibus successio paterni sceleris est adempta. Pariē etiam demonstratū est pccatis parentum paruulos aliquando corporaliter flagellari. Secundo deus iratus est terribilis propter iustorum afflictionē. Afligit etiam & sepe bonos cum malis

Sed dubitat hic. Utruz possit esse in aliquo pena sine culpa. Et videt q nō quia Hiero. ait. Quicquid patimur pcta nostra meruerūt. & Greg⁹. d. i collecta. Nulla eis nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas. Sed cōtra est illud Job. 21. Non pccaui & i amaritudinibus moratur oculus meus. Et Job. 9. Quis pccauit hic aut parētes eius ut cecus nasceret? Et rñdit xp̄us Neq; hic pccauit neq; parentes eius. Et exponit Aug⁹ q hoc non dicit: quia non pccauerit: sed quia cecitas nō erat pena pcti. Preterea pro pccato originali nō meretur quis nisi semel mori. Sed Lazarus non tm̄ fuit mortu⁹ semel: ꝑ bis. ergo videt q aut mors ꝓma aut secunda fuerit ei absq; merito pcti inflicta. Item xp̄s nullū habuit pctm̄; & tamen i eo fuit pena. Rñdet Boñ. di. 36. secundi li. q malum pene dupliciter potest ordinari. Uno modo ad malum culpe qō puniendo ordinat. Alio mō in comparatione ad bonum quod deus elicit ex illa pena. Si ergo aliqua pena

infligatur cuius ordinatio principalit consistat in compatione ad malū culpe puniendum necesse est aliquam culpā precessisse: nec tm precessisse: ꝫ etiam aliq̄ modo coicari insepabiliter. Pena eni aut ē directe ordinata ad puniendum: aut est ordinata principaliter ad malū excludendū. ꝫ modo est pena infernalis. 2° modo est pena purgatoria Primo modo pena requirit presentiam culpe scōm deformitatem ⁊ maculam. Secundo modo requirit culpe pñtiam ſm reatū ⁊ sequelam. Si aūt pena infligatur principaliter ppter ordinē quē habet ad bonū quod inde elicitur. Aut ergo ppter bonū proprīū: aut ppter alienū. Si propter bonū ꝓprīū: sic requirit ꝙ i subiecto illo aliquādo fuerit culpa ⁊ ꝙ possit esse de futuro. Si autē ppter bonū alienū: sic sufficit pene ut fuerit culpa in alio ꝙ in eo qui punitur. in eo videlicz pro quo pena illa sustinet. per quem modū fuit in xpo cuius mors ⁊ passio ordinata erat ad redimendū genus humanū ⁊ liberandū ⁊ repandū a lapsu in quē ceciderat ex pctō primi parentis. Et sic patet ꝙ ois pena aliquo modo respicit culpā. Sed quedā ut presentē i se utpote pena infernalis. Quedam ut preteritā in se: sed presentem in reatu ⁊ sequela. sicut pena purgatoria. Quedam ꝯo solū ut preteritā ⁊ hoc in eo q̄ punit. Et sic ē omnis pena iustoꝝ excepto xpo. Quedā ꝯo respicit culpaz nō in se: ꝫ in alio. sicut in xpo. Pōt etiā pena ordinari ad bonū qō inde elicitur Et sic potest esse in aliq̄ sine culpa talis pene meritoria: qa illud malū pene recompensat ꝑ maius bonū qō inde elicit sicut patet in ceco nato. in Job. in Lazaro. in Tobia: ⁊ i quolibet viro iusto. hec Bon. Alex. autem in 3. summe allegando Job. Dama. dicit. Concedit deus iustū incidere i calamitates propter multas causas. Prima est ut eamque in ipso latet virtutē alijs manifestam faciat. ut Job. i. Secunda est ut non ex recta cōscientia cadat ꝓsuptiā ut in Paulo. 2. Cor. 12. Tertia ut alij erudiant. ut i Lazaro ⁊ diuite Luc. 16. Quarta. ppter gloriā dei. ut in ceco nato Job. 9. Quinta ꝓpter zelū alterius siue imitationē. ut gloria eius q̄ passus ē magnificata i pugna alijs passio fiat spes future vite ut i martyrib⁹ ad Heb. 11. c. Propterea dicit Aug⁹ li. 1. de ci. dei c. 8. Hec cū ita sint: boni ⁊ mali pariter afflicti sūt. nō ideo ipsi distincti nō sūt: quia distinctū nō est qō vtriq; ꝓpsi sūt Manet eni dissimilitudo passoꝝ etiā i similitudine passionū. Et licz sub eodē tormento non est idem virtus ⁊ vitium Nam sicut sub vno igne aurum rutilat palea fumat. ⁊ sub eadem tritura stipule cōminuūtur: frumenta purgant. nec ideo cum oleo amurca confundit: qa eodem preli pōdere exprimit: ita vna eademq; vis irruens bonos ꝓbat: purificat: eliquat. malos damnat: vastat ⁊ exterminat. Unde in eadē afflictione mali rei detestant atq; blasphemāt. boni autē benedicant ⁊ laudant. Tertio de⁹ iratus est terribilis eo ꝙ qñ p⁹ diuturnam expectationē. puocat ad iracūdiā nō evaudit obstinatorū voces peccatorum prout plene diximus i sermone de impedimentis orationis.

Oz cognoscit ira dei propinqua: tum cum quia peccata sūt consūmata: tum cum peccatores sunt obstinati: tum cū illam ppbete ⁊ amici dei pnunciant ⁊ cōminantur. Capm. 3.

Tertiū mysteriū contemplandū de ira dei dicitur propinquitas Oius enim nesciamus certitudinaliter quādo ppinqua sit ira dei ad flagellandum peccatores: possum⁹ tñ id cognoscere ex coniectura signorum Sūt aūt de hoc tria principalia signa. Primū petōrū consūmatio. Secundū populorum obstinatio. Tertiū ppbaꝝ annunciatio. Primū signum ad cognoscendū seu timendū ne ppinqua sit ira dei est petōrū consūmatio. Quādo ꝓsūmata sūt peta ⁊ impleta ē mensura

Possūt aūt notari septē signa cōsūmationis peccatorū: qb⁹ signis adimpletis nihil aliud nobis expectandū ⁊ timendū est q̄ ira vindicta flagellum ⁊ vltio diuina. Primū ē horribilitas pctōrū multor. Secūdū multitudo peccātiū Tertiū impunitas manifestor sceleru Quartū aiadūsio i pctis. Quintū affectio ad scelera. Sextū studiū peccādi

Septimū lōga pseuerantia i peccatis hē ꝓditicēs explicāt Beū. 6.c. Pria cōditio seu pmū signū: quia i mūdo tpe diluuij erāt magna pctā ⁊ horrenda mimis. ppea dr Lidēs aūt tr⁹ q̄ multa malicia. Qōȳbū manifeste oñdit horribilitatē ⁊ turpitudinē multor pctōrum

2° cōmuniter homines talia ppetrabant. ppea subdit: homnū. 3° insup peccata illa inuerecunde ⁊ impune fiebant. ideo subiūctū est: esset in terra. i. manifesta erāt ⁊ impunita. 4° fiebant peccata tota mentis animaduersione. ideo additur: ⁊ cuncta cogitatio. s. non partim nō diuisim: sed i malis integra ⁊ ꝓiuncta. 5° fiebant tota cordis affectione. ideo subditur: cordis. 6° perpetrabantur toto studio. ideo subdit: intenta esset ad malum. 7° fiebant pseueranter. propea addit: omni tēpore. Timeo satis ne hec signa verificentur in nobis. Tempore nāq̄ isto nefandissima scelera cōmitti solent: nec a pauc: sed a multis. neq̄ puniūt aut corrigūt: quoniaz illi ad quos spectat corrigere uel punire veteriores sunt alijs. Et nō est veritas nō iusticia neq̄ rectitudo in filijs hominū. Fiūt peccata cū animaduersione mentis cum oi affectione studio ac pseuerantia. O fatui populi cur non timetis? Cur nō expauescit? Cur ad penitētiā redire negligitis? Audite psal. dicentem. Nisi uersi fueritis gladium suū vibrauit arcū suū tetendit ⁊ parauit illū. Secūdū signū. ppinq̄tatis ire dei dicit populorū obstinatio. Quādocūq̄ populi pctōres obstinant ⁊ obdurāt in corde nō moti beneficijs dei nō cōminationib⁹ nō ꝓdicationib⁹ nō signis non venięq̄ vllo alio modo: signū forte est q̄ ꝓpe est eis flagellum dei. Est ⁊ hoc exemplū obstinatissimi ppli iudeor quē deus deleuit ꝓpter obstinationē suā. Nam p⁹ multa mala a iudeis ꝓpetrata xp̄s viuens in carne in medio ipsor uocauit eos ad pniam vita miraculis ⁊ doctrina. Ipsi ꝙ nolluerunt audire ipsū. In dñica aūt oliuarū cum introisset hierosolymā. ut dr Luc. 19. c. Videns ciuitatē fleuit sup illā dicens: O ciuitas ampla. o ciuitas regia. o ciuitas digna. plena pl'o. affluens diuitijs ⁊ abundās pctis. Venient dies i te ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo ⁊ circūdabūt te: ⁊ coāgustabūt te vndiq̄ ⁊ in terā. psternēt te ⁊ filios tuos q̄ i te sūt. ⁊ nō relinquēt in te lapidē sup lapidē eo q̄ nō cognoueris tempⁿ visitatiōis tue. Propea dic Hiero. in qōnib⁹ ad Hebidiā. In tantū aute hierusalē amauit dñs ut fleret eā ⁊ plangeret ⁊ pendens in cruce loqueretur: Pater ignosce eis quia nesciūt q̄d faciūt. Itaq̄ impetrauit q̄ petierat ⁊ datū est eis tempⁿ pnie vsq̄ ad. 42. annū. Post q̄ pseuerantibus in blasphemia egressi sūt duo vsi tr siluis romanor Uespasian⁹ ⁊ Tit⁹ ⁊ eos interfecerūt atq̄ lacerauerūt. hec ille. Die aute qua crucifixus est ihs dei filius cōuersus ad mulieres que plangebant ⁊ lamentabant eum dixit. Filie hierusalem nolite flere sup me: sed sup vos ipsas flete ⁊ sup filios vestros: qa venient dies in quibus dicetis: Beate steriles que nō genuerūt: ⁊ vtera q̄ nō lactauerūt. O saxea. o lapidea. o adamātina iudeor corda. Nec verbis xp̄i crediderunt nec susceperūt testimoniuz apl'or: qui magna virtute p̄dicabāt resurrectionē magistri sui: ⁊ in dies crueliores facti persequebantur ecclesiaz lapidauerunt Stephanum. interfecerunt Jacobum iustum. ⁊ Paulo conuerso miraculose ac ceteris predicātib⁹ xp̄m impijssime restiterūt. Voluit tamē tr⁹ aīq̄ iram suā inferret i eos frozib⁹ ⁊ signis celi illos ad penitentiā vocare.

Et ut meminit Josephꝰ i libris de bello iudaico. ⁊ Eusebius in historia ecclesiastica. ⁊ Policratus i libro de nugis curialiū. Stella quedā sub forma gladij stare visa est: quasi imminens desuper ciuitati. Cometes exijcialibus flāmis p totū ānū visus est ardere. Luna eclipsim p duodecim noctes passa ē continuas: cum die festi plurimi cōuenissent octaua die mensis aplis noctis tpe hora nona tantus fulgor luminis aram templūq; circūdedit: ut dies clarissimꝰ videret: mansitq; spacio hore dimidie. Hoc quidē ignaris prosperū visum ē: sed ꝓphos pitosq; doctores portētū exijciale nō latuit. Janua tēpli q̄ erat ad orientem cū esset ere solido inducta tanti pōderis ꝙ vix a viginti viris summo conatu impellentibus clauderet. repente hora noctis sexta p seipsam apta est ꝙ ferreis vectꝭ teneret. Die. xxi. mai. ppe occasū solis: visi sūt currus ⁊ quadrige in omnē regionē p aerem ferri ⁊ armatorū cohortes nubibus cōmisceri. In nocte pentē. sacerdotes ingressi tēplum ad dīna officia celebranda: ꝓmo senserunt quo sdā strepit⁹: ⁊ paulo post audierūt voces clamantes: Discedam⁹ ab his sedibus. Ante quartū ānū belli in die festi tabernaculoꝝ: q̄dā rusticus ⁊ plebeus Jesus noie: filius Ananie repente clamare cepit: Vox ab oriente vox ab occidente. vox a quattuor vētis: vox sup hierosolymā ⁊ templū. vox sup sponsos ⁊ sponsas. vox sup vniuersū populū. Sicq; indesinenter die ac nocte clamabat p vicos ⁊ plateas discurrendo. Et flagellatus ac pcussus etiā ante iudicē flagris usq; ad ossa laceratus ut taceret: ipse quolibet die cuz eiulatu semp illud replicabat addens: Ve hierosolymis. Ve masculꝭ ⁊ femellis. Hec vnq; i tot ꝓdigijs atq; signis ille dure cervicis populus errores suos corrigē voluit. Ob quā obstinationē altissimꝰ deus in illos iram suam effudit. O q̄s explicet sine singultib⁹? Quis audiat sine lachrymis? Quis consideret sine timore ciuitatis hierosolymitane exciuium ⁊ desolationē? Refert nāq; Josephus in. vi. libro de bello iudaico. ꝙ Titus ⁊ Vespasianꝰ cum exercitu validissimo a romanis missi in die solenni pasce: qū etiā ex circūiacentibus locis innumerabilis populus iuerat hierosolymam ciuitatē obsederūt fecerūtq; in circuitu vallū munitissimū. ita ut nullꝰ ciuitatem exiens illud ptransire posset. Ob quā causam in breui ciuitas fame cepit vrgeri: tantūq; inualuit penuria rerū ꝙ ꝓpter famē hec que referam dicē Josephus fuisse mala secuta. p̄ ꝙ predones p ciuitatē discurrentes vi intrabant domos ⁊ rapiebant si quid ibi inuenissent cōmestibile. ij°. ꝙ filij ex ore parentuz ⁊ econuerso violenter stricto gutture masticatū cibum extrahebant ⁊ velut rabidi comedebant. iij°. ꝙ etiā fimū boum aliaq; vilissima sūpserūt in cibū. iiij°. ꝙ multi ꝓtēdebāt exire ut herbas colligerēt. ⁊ capiebantur a romanis: ⁊ tantus numerꝰ fuit captiuorum ut tute custodiri non possent. quapropt statutum fuit ut cuulis eorum oculis aut amputatis illoꝝ manib⁹ cōpellerēt sic ad ciuitatem redire. v°. ꝙ ꝓplures diuites ne iocalia sua peuenirēt ad manus romanoꝝ: quos verisimiliē credebant ciuitatē vtellaturos illa deglutiuerunt. Cuius rei fama cum peuenisset ad aures romanorū: cōmouit eos ut existimarent captiuos iudeos ꝯs tenebant gēmas in ventre adhuc retinere. Quare vna nocte duoꝝ milliū patefacta sūt viscera. vi°. ꝙ multi formosi iuuenes in via in plateis publicis i ꝓximis domibus fame afflicti improuisa morte cadebant. vij°. ꝙ inuente sūt mulieres q̄ filios ꝓprios comederūt. Hñ refert Josephus de quadā. ꝙ cuz non haberet ad comedendū. lactentē filium in manibus tenēs dixit: Infelicis matris infelicior fili i bello in fame i direptione cui te reseruabo? Veni ergo nūc O mi nate esto cibus matri predonib⁹ furor: seculis fabula. Et his dictis filiū

ingulauit ⁊ coxit. ⁊ dimidiū comedēs
ptem alterā occultauit. Et ecce ꝓfestim
predones odorez carnis cocte sentien-
tes in domū irruūt. ⁊ nisi carnē prodat
mortem minant. Tūc illa vetegens in-
fantis membra: Ecce inquit vobis prē
optimā reseruaui. At illos tātus hor-
ror inuasit ꝙ nec loqui potuerunt. Et
illa meus est inquit hic filius: meus est
potiꝰ. securi edite quia prior ego come-
di quē genui. Illi ꝯo tremētes ⁊ trīti
discesserunt. O ꝙt erant in ciuitate illa
amara spectacula: vbi videbant quoti-
die tot morientes. O quot infantes ⁊
pueri extendentes manū ad vbera ma-
trum ⁊ panem petentes ad predes illaꝝ
mortui reficiebāt. O quot erant ibi fle-
biles voces. quot lamēta. quot singuli?
quot gemitus ⁊ suspiria. Clauserat eis
deus ⁊ strinxerat venā misericordie sue
Tandē post biennū capta fuit ciuitas
⁊ in predā data: ⁊ muri ⁊ edificia que
lūet solo equata. ⁊ ut Josephus refert
decies centena milia iudeorum fame ⁊
gladio perierunt: ⁊ nouē milia vendita
fuerunt. O si possem in talem ascendere
speculam: de qua omnē italiā cernerem
omnesq; meā vocē possent audire: pro-
fecto clamarē. O italia plange. o italia
time. o italia caue ne ꝑpter obstinaticē
tuam in te reseuiat ira dei. Locauit ipe
te multis annis: vorauit amplis bene-
ficijs. Misit ad te predicatores suos.
Terruit te signis ⁊ prodigijs. Sensisti
terremotus pestilentias ⁊ temporū ste-
rilem ꝓditionē? Cōminat? est tibi de? ⁊
Dic. Certe hoc fecit ut te induceret ad
penitentiam. Et tu in dies durior effi-
ceris in peccatis ⁊ malicia perseueran-
do. Fiunt iam vbiq; vsure publice. Dia
fedata sunt spurcissimis vitijs carnis
⁊ ignominiose sodomie. Superbia pom-
paruz iam occupauit omnes ciuitates
⁊ terras. Blasphemie dei piuria men-
dacia iniusticie violentie oppressiones
pauperū: ⁊ similia supabundāt. O ita-
lia te cora. o regio diuitijs plena. Noli
contemnere deuz. noli exacerbare ma-
iestatem eius. Tertium signū ꝓpin-
quitatis ire dei dicit̄ ꝓphetarū annun-
ciatio. Cognoscimus propinquam dei
iram: quādo p prophas suos deus illā
pronunciat. Diebus aūt istis multa di-
cuntur pronunciata p sanctam Brigi-
dam que spiritu claruit prophetico: per
sanctū Methodiū: ⁊ p nōnullos alios.
Ego aūt qui dicta ipsorum etiam ori-
ginaliter legi cuz illa clare nō intelligā
nō audeo quicq; temere diffinire. Ho-
tor tamen omnes populos ut cessent a
via sua mala: ne forte si in illa pseuera-
uerint repente supueniat ira ⁊ indigna-
tio dei: a qua ipse nos liberet qui est be-
nedictus ⁊ laudabilis p infinita secula
seculorum. Amen.

Dominica tertia in quadragesimo
infra diem. de vino ⁊ peccato discordie
quod nullo pacto stare potest cum veri-
tate penitentie: ob qō penitētes ab illo
sibi maxime cauere debent. Sermo. 39.

Qne re-
gnum i seipsū diui-
sum desolabitur: ⁊
domus supra domū
cadet. Verba sūt re-
demptoris nīi ori-
ginaliter Luc. xi. c.
⁊ in euangelio pñtis dñice. Nō potuit
efficacius aut clarius explicari ꝙ per-
niciosum sit malū aut graue discordia
damnata: ꝙ in verbis dñi nostri ihu xpi
que dixit contra phariseos. Et licz sua
fuisset intentio ostēdere demones pcor-
des cē ad omnē maliciā hominūq; per-
ditionem: verūtamē nos intelligimus
dissensiōes quelibet regna validissime
exterminare. Ad hoc autē astutus dia-
bolus inuitat: ut caritate abiecta cū dis-
cordijs odijs ⁊ dissensiōib⁹ deū omni
potentem offendamus. Ea ꝑpter ꝙ vti-
litate penitentium in presenti sermone
contra discordie vitū stilum nostrum
eracuemus: quomā redemptor noster
amarum illius effectum qui est regno-

rum ꝛesolatio aperuit in verbis allegatis in themate: in qb⁹ ꝛe discordia tria mysteria erunt declaranda. videlicet.

Primū dicit originatio.
Secundū distinctio.
Tertium offensio.

Ut tres ꝑnt esse radices uel originales cause damnabilis discordie. vana gloria videlicet: auaricia: uel stultitia siue leuitas. Caplm.j.

PRimū mysteriū ꝛe clarandū de discordia dicit originatio. in q̄ videndū est q̄ sūt discordie originales cause. Et assignari ꝑnt tres cāe ꝑ⁹ dr̄ vana gl̄ia. 2⁹ dr̄ auaricia. 3⁹ dr̄ stultitia. Prima cā discordie dr̄ vana gl̄ia. Scōm enī Bregū. zz. moral. discordia est vane gl̄ie filia. Nam ut dicit Tho. z. z. q. 37. discordia importat quādam dissgregationē voluntatū: mixtus enī voluntas vni⁹ stat in uno: ⁊ voluntas alterius stat in altero. Ut autem volūtas alicui⁹ in ꝓprio sistat. ꝓuenit ex hoc q̄ aliquis ea q̄ sūt sua ꝓfert his q̄ sūt alior. Nō cū inordinate fit: ꝓuenit ad inanē gloriā ⁊ ad superbiam. Et ꝑm circūstantias ꝑt esse ꝑctū mortale aut veniale. Sz aliqs posset arguere q̄ discordia nō ē ꝑctū. Mat. Actj. z3. Paulus ꝓsunt discordiaz inter phariseos ⁊ saducecos: qō nō fecisset si fuisset ꝑctū. Itē dicit Actj. 15. Facta ē dissensio inē Paulum ⁊ Barnabā. Sed Tho. rūdet ad ꝓmū. q̄ causare discordiā p quam tollit̄ mala ꝓcordia est laudabile. ⁊ hoc modo fecit Paulus. Xps etiā ꝛe seipso dicit Matth. x. c. Nō uenī pacē mittere sed gladiū. Ad secundū dicit Tho. q̄ discordia q̄ fuit inē Paulu⁹ ⁊ Barnabam: fuit p accidens ⁊ non p se. Uterq; enī intendebat bonū. sed uni videbat ꝟ esse bonū. alij aliud. quod ad humanū ꝛefectū ꝓtinebat. nec erat talis ꝓtroversia in his q̄ sūt ꝛe necitate salut̄. Sz hoc dicit unū dubiū. utrū auditores diuersor magistrorū tenentiū diuersas opiniās excusent a ꝑctō si opiniās suor mgr̄orū tenent qñ nō sūt bone. Et rūdet Tho. in quodlibetis. q̄ si diuerse opiniones doctorum sacre scripture nō sūt ꝓtra fidē uel bonos mores: absq; ꝑiculo auditores utrāq; opinionē sequi ꝑnt: sicut varia fuit opinio inter Aug̃. ⁊ Hiero. ꝛe observatiōe legaliū añ diuulgationem euangelij. In illis ꝟo q̄ ꝓtinēt ad fidem uel bonos mores: null⁹ excusat̄ si sequat̄ erroneā opinionē alicui⁹ magistri. In talib⁹ enī ignorātia nō excusat. Alioqn imunes a ꝑctō fuissent qui secuti sunt opinionē Arrij Nestorij ⁊ aliorū hæresiarchārū. Nec possūt excusationē habere. ꝓpter simplicitatez si in talib⁹ opinionē erroneā sequāt̄. In talibus nāq; dubijs nō ē ꝛe facili ꝑstād⁹ assensus: sed potius ut dicit Aug⁹ in. 3. ꝛe doctrina xp̄iana. consulere q̄s debet regulam fidei quā ꝛe scripturaruz planioꝛib⁹ locis ⁊ ecclesie auctoritate ꝑceperit. Qui ergo assentit opinioni alicuius magistri contra manifestuz scripture testimoniū siue contra illud quod publice tenet ꝑm ecclesie auctoritatem non ꝑt a vitio erroris excusari. Concordat Monald⁹ ⁊ Host. Aliqua tñ sūt que aliquando fuerūt in varia opinione doctorū añq; p ecclesiam fieret ꝛeterminatio. Et ꝓ illo tpe potuerūt excusari qui vnam uel contrariam tenebāt. Sz postq; ꝛeterminatū ē p ecclesiam ⁊ firmata altera earū: hæretic⁹ esset contrariū sentire. sicut est exemplū ꝛe paupertate xp̄i: ꝛe qua añ Jobem. zz. erāt varie ⁊ contrarie opiniones. vtz xp̄us cum ap̄lis habuit aliqd in cōi. Sz determinatū fuit p ipsū Jobem. zz. imo p ecclesiam q̄ habuit eo q̄ Job. 4. dicit Discipuli eius abierunt in ciuitatez ut cibos emerent. Et Job. 12. ꝛe Juda dr̄ Fur erat ⁊ loculos habens ea q̄ mittebant̄ portabat. Et hoc ipsuz dicit. 12. q. 1. c. habebat. Qui ergo ꝓtrariū assereret ꝑtinacit̄ hæretic⁹ haberet̄. Addit Host. q̄ qñ sūt diuersa iura ⁊ opiniões. scilz nec contra ꝛeum nec bonos mores: humanior sententia est preferēda ceteris paribus. extra ꝛe transact̄. c. si alias.

Standum est ei que meliori inniti rōni. di. xo. §. i. ⁊ extra de feriis. c. capellan⁹. Adde etiā q̄ in his que cōcernūt forū conscie in dubijs tutior via est eligenda. extra de sponsalibus. c. inuenis Rectamē de facili cōtraria opinio ē reprobanda. Secūda causa discordie dicit auaritia. Inquit Seneca. in li. de 4. virtutibus. Quietissime viuerēt homines sup terrā si ꝺ duo ꝓnoia tollerent meū ⁊ tuū. Et Plato i Phædrone Propter pecuniaꝝ possessionē vniuersa bella nobis fiunt. Et Salustius in catilinario. Imperij ⁊ diuitiaꝝ causa bella atq; certamia oia inē mortales sūt. Et Lucan⁹ li. x. Certamen mouistis opes. Idem⁹ ꝺ p experientiā oi die: qñ. ꝓpter auaricia filius discordat a patre: frat a fratre: ⁊ amicus ab amico. Tertia causa discordie ē stulticia. Sunt nāq; multi stulti ⁊ leues qui oia credūt que a susurronib⁹ eis dicunt. Susurratio siquidē aptissimū ē instrumētū ad discordias seminādas. ꝓpēa dixit sapiēs ꝓv. xvi. Cū defecerint ligna extinguet ignis: ⁊ susurrone subtracto iurgia cōquiescunt. Et Ecc. xxviii. c. Susurro ⁊ bilinguis maledictus. Multos eni turbauit pacem habentes. Lingua tertia multos cōmouit: ⁊ dispsit illos de gēte in gentem. ciuitates muratas diuitum destruxit: ⁊ domos magnatorū effodit: virtutes populoꝝ concidit: ⁊ gētes fortes dissoluit: mulieres viratas eiecit ⁊ priuauit illas laboribus suis. Qui respicit illā nō habebit requiem. nec lēbit amicū i quo requiescat. Flagelli plaga liuorē facit. plaga aūt lingue cōminuet ossa. hec ibi. Quisnā sufficēt enumerare discordias que exorte sūt inē ciues inē vicinos inter dños inter populos inter vxorem ⁊ virū inter fratrē ⁊ fratrē ꝓpē susurrantes? O lingua ignita? o lingua venenata? o lingua īmanior ⁊ crudelior oi fera pestifera? Tu lingua susurronū instrumentū es diaboli. tu illi⁹ sagitta vulnerās: tu eius acutissimus ensis. Propterea susurratio ponit inter grauia pcā que execrat deus. de quib⁹ sapiens dicit ꝓv. vi. c. Sex sunt q̄ odit dñs. ⁊ septimū detestat aia ei⁹. oculos sublimes. linguā mendacē. man⁹ effundentes innocuū sanguinē. cor machinās cogitatiōes pessimas. pedes veloces ad currendū in malum ꝓferentē mendacia testem fallacem: ⁊ eum qui seminat inter fratres discordiā. Sed culpabiles adhuc sunt illi qui a susurronib⁹ sibi cauere aut nescīunt aut nolunt.

Ex triplex ē discordia dānabilis: scismatice prauitatis: ciuilis parcialitatis ⁊ importabilis societatis. Capm. x.

Secundū mysteriū declarandū de discordia dicitur distinctio. Distinguit eni triplex discordia damnabilis ⁊ piculosa. videlicz. ꝑ⁹ est scismatice prauitatis. x⁹ ciuilis parcialitatis. ʒ⁹ importabilis societatis. Prima discordia est scismatice prauitatis. Est aūt scisma vitium quo quis summo pōtifici subesse recusat ⁊ membris eccl̄ie abiectis coicare nō vult. Scisma siquidē grecū est nomē: qđ latine scissurā sonat ut dicit. xxiv. q. i. c. scisma. Est aūt pctm mortale: qa ptrariat caritati eccl̄iastice vnitatis. Est autem dīa inter hereſim ⁊ scisma: qa hereſis opponit directe ⁊ p se fidei. ut. d. Tho. x. x. q. xxxix. ⁊ scisma p se opponit eccl̄iastice vnitati caritati. Unde Hiero. xxiii. q. i. c. inē scisma. Inē scisma ⁊ hereſim ꝺ arbitror interesse q̄ hereſis puersū dogma habet. scisma aūt ab eccl̄ia separat. Contra scismaticos dicit. i. c. i. de sūma tri. ⁊ fide cath. Una est fidelium vniūsalis eccl̄esia extra quā nullus oio saluat. Et. xxiv. q. i. c. loquit Cyprianus ait. Loquit dñs ad Petrū Ego dico tibi qa tu es Petrus: ⁊ super hāc petrā edificabo eccl̄iam meā. Sup vnū edificat eccl̄iam. Et q̄uis aplis oibus p⁹ resurrectionē suā parē ptātē tribuat ⁊ dicat: Sicut misit me pater ⁊ ego mitto vos: Accipite spm̄ sanctū: tñ ut vnitatē mānifestaret vnitatis eiusdem originē ab vno incipientē sua auctoritate dispsuit. Ad idē est. c. alien⁹.

c.omnib⁹.c.quoniã vetus.ꝑfata causa ⁊ questione. Sed hic oꝛit vnũ dubiũ Quid cum duo uel plures sũt in eccl̃ia gerentes se ꝓ papa.⁊ quilibꝫ hoꝝ habet suã sequelã. Quis eoꝝ dicet scismatic⁹ cũ suis sequacib⁹? Ratio. aut constat aut cõiter tenet ꝙ quilꝫet eoꝝ intrusus ẽ.i.nõ canonice electus. Aut constat vnũ eoꝝ canonice ⁊ rite electũ videlꝫ a duabus ꝑtibus cardinaliũ ⁊ sine violentia.⁊ postea alius supinduct⁹. Aut dubitat quis illoꝝ sit canonice uel rite electus vnus uel alter. Et in ꝓmo casu null⁹ eoꝝ est papa:ꝫ qlibꝫ eoꝝ scismaticus cum his qui scienꝫ sequũt ipsũ:⁊ excoicati sunt ipso facto extra de elec.c.licet. Et de hoc loquit.c. si duo.19.di.vbi dicit. Si duo forte ꝑ casum temeritate cõcertantiũ fuerint oꝛdinati in sũmos pontifices nullũ ex eis futuꝝ sacerdotẽ.i.sũmũ pontificem permittimus. Sed illũ solũ in sede aplica ꝑmansurũ cẽsemus quẽ ex numero cleꝛicoꝝ.i.cardinaliũ noua oꝛdinatõe diuinũ iudiciũ ⁊ vniuersitatis ꝓsensus elegerint. Nec obstat ꝙ hoc statuit Honoꝛius augustus.⁊ ad impatoꝛẽ non spectat statuere aliquid de electionib⁹ ecclesie: sicut nec de rebus alijs eccl̃iasticis.ut.96.di.c.hæc.q̃a ut dicit i glo in ꝓfato.c.Si duo. Honoꝛius fecit illud rogatu eccl̃ie.⁊ eccl̃ia approbauit ideo rõne approbationis statutuꝫ illud valet quasi fecisset eccl̃esia. Quando ꝙ constat nullũ eoꝝ canonice electũ. ut quia nõ a cardinalibus: ꝫ ab alijs: in quo casu loquit.c. si quis ex episcopis ⁊.c.si quis ꝓcunia.19.di. Uel si a cardinalibus:nõ tamẽ a duabus ꝑtib⁹ cardinaliũ. ut in.c.licet.de elec.qui tali adhæret vere scismaticus ẽ.⁊ ꝓ ꝑiculũ ꝓuidendũ esset cũ cardinales bn⁹modi essent. Alias si ipsi cardinales aliũ eligerent ille esset verus aplicus. Et nõ ꝙ ex hoc ꝙ electio pape symoniace facta esset a cardinalibus dũmodo alias rite cessare nõ pot̃ nec tolli q̃n sit ver⁹ papa. Et similiter quãtũcunq; criminosus ⁊ irregularis esset electus.ut.d.glo.in.c. si quis ꝓcunia. In secundo casu.s.cuꝫ constat vnũ canonice electum.⁊ postea alius se intrudit.sicut Cornelius papa qui Fabiano successit ⁊ p⁹ eũ canonice creatum Nouatianus quidam papã se fecit.ut dicit.1.q.1.c.factus est.⁊.c.nouatianus. Tunc ꝓm⁹ẽ verus papa:⁊ secund⁹ apostaticus ⁊ scismaticus cum sequacibus ei⁹. Sic sub Eugenio.3.factum est scisma tpe bti Bernũ. Nã ipso Eugenio rite electo alius intrusus est: ꝫ meritꝫ ⁊ labore sci Bernũ. scisma illud ablatũ fuit remanẽte Eugenio in aplica sede. Deinde sub Jobe.zz.factũ est aliud scisma. Nam cum ipse ꝺeclararet fore hæreticos q̃ assererẽt xp̃m nihil habuisse in cõmuni etiã mobile,quidã fraticelli nuncupati de opinione. dixerunt ipsũ papã Job.hæreticũ cũ successoꝛib⁹ ⁊ seq̃ac⁹ ei⁹ ⁊ fecerũt aliũ papã Pisis. Greci aũt circa annũ dñi nõgentesimũ scisma facientes in hæresim inciderũt de spiritu scõ dãnatã.de sũma trinitate ⁊ fide catholica.c.i.li.6. Hi reducti fuere ad ecclesie vnitatẽ tẽpoꝛe Eugenij q̃rti In tertio vero casu cum dubiũ ẽ quis hoꝝũ duoꝝũ sit canonice electꝰ: puta q̃a electio ꝓmi dicit facta p metũ q̃ cadit i constantẽ virũ: q̃uis a duabus ꝑtib⁹ cardinaliũ.postmoduꝫ ab eis fit electio sine violentia ⁊ metu quocũq; sicut accidit casus circa annos dñi.1380. nam moꝛtuo Greg̃.xi. cardinales de tẽte ꝓcedere ad electionẽ successoꝛis: ut dꝫ fuerunt a romanis cõminati q̃ occiderent ꝫ non eligerent italicũ aliquẽ. Elegerunt igit archiepm̃ barensem:qui tũc erat rome exprimentes ei q̃ eligebant eum ad vitandũ piculũ se fingebãt eligere. Electo ergo illo qui Urbanus.6. dictus ẽ:ille ut ferẽ dixit.q̃ si volebant eum eligere voluntarie eligerent q̃a intendebat eẽ papa. Publicato igit Urbano papa ⁊ a cardinalib⁹ ipsis adoꝛato ⁊ consecrato de cõsensu eoꝝ ac ꝓncipib⁹ xp̃ianitatis ac ꝓ eos significato q̃ canonice eẽt electꝰ.inde ad aliq̃t

menses ipsi recesserunt ab eo: & fugientes ad ciuitatem fundensem que est in principio regni: ibi elegerũt alium qui dictus est Clemens. 6. qui trãstulit curiã suã in Auinione: illũq; venerata ẽ p papa tota frãcia & hispania & catbalonia. Alteri vro. s. Urbano adhesit italia alemãia & vngaria. pseuerauitq; hoc pessimũ scisma vltra. 30. annos. Cũ ergo hic esset dubiũ ex ignorãtia facti quia exceptis cardinalibus & paucis alijs tunc presentib⁹. ceteri scire nõ poterant si talia sic processerunt uel aliter cum diuersi diuersimode referrẽt. & partim etiã ignorãtia iuris: quia dubium erat apud pitissimos: vtrũ fuerit talis metus qui cadere posset in constantem virũ uel non: uel etiam quia p⁹ electionem habuerũt temp⁹ ad recedendum: & nõ fecerũt: imo p signa expressa ostenderunt voluntarie & libere factã electionem. In illo ergo scismate illi proprie erant scismatici: qui scientes factũ ꝓtra iura uel contra cõscientiã faciebãt ducti amore uel odio uel cupiditate uel ambitione. Alij ꝙo excusabant etiam adhærendo ei qui nõ erat vr⁹ papa: quẽ tamen ipsi credebãt verũ. Et q̃uis vna pars excoicaret alterã: tñ qui simplicit interrebant excusari videbant. Durãte ꝙo illo scismate p⁹ Urbanũ: successit ex altera pte Bonifaci⁹ non⁹. Bonifacio successit Innocẽ. 6. Innocentio. Greg. 12. ex alia pte Clementi successit Benedict⁹. 12. Sub his aũt scilicz Greg. 12. ex vna parte. & Benedicto ex alta factum est aliud scisma ãno dñi. 1410. Nam recedẽtib⁹ cardinalib⁹ ab vtroq; papa: & quenientibus pisis concilium celebrantib⁹ depositis illis duob⁹. scilz Greg. & Bene. sub eadem videlicz rõne. qa dicebãt scãdaliçare facto suo publico totã ecclesiã: cum nõ vellent cõuenire insimul i aliquo vno loco: ut promiserant & iurauerãt. vnũ creatus est pisis Alexander papa qui fuit Petrus de candia ordinis minorũ: cui successit Joh. 23. bononie electus. Et cuz pne oẽs reges & pncipes xpianitatis dimissis Greg. & Bene. obediẽtiã vtebãtur Alexãdro & successori suo: tñ adhuc maximũ dubiũ erat vtr̃ causa. ppter quã creat⁹ fuit Alex. videlicet. qa Greg. & Bñ. scãdaliçabãt ecclesiã cẽt vra: nichilomin⁹ ex q̃cũq; triũ ptiũ q̃cunq; credebat simpliciter suũ verũ papã: & nõ alios motus conscientie dictamine: paratus etiã adhærere alteri si hoc sibi cõstaret excusatus credit a vitio scismatis & sententijs eius. cui⁹ signũ ẽ q̃ in qualibet obedientia erant multi pitissimi & sancti viri: nam sub Urbano & Bonifacio fuit sancta Brigida & sancta katherina de senis. Sub Clemente & Benedicto ex alia parte fuit btus Petrus de lucinburgo clarus miraculis. Sub Benedicto etiã fuit scus Vincenti⁹ de ordine predicator. Tandem congregato concilio constantie Greg. pfatus sponte renunciauit p Carolum de malatestis suũ i hoc procuratorẽ. Joh. 23. fugã arripuit: sed captus p imperatorẽ redijt & tãdem depositus fuit. Benedict⁹ etiã qui nec venire nec mittere voluit: depositus fuit vbi creatus fuit dñs Otto de columna cardinalis. qui fuit Martinus papa. 5. Secũda est discordia ciuilis ptialitatis: quãdo ciues relicto amore cõmunis bon: cõuertentesq; omnia ad ppriũ cõmodũ discordant ad inuicem. Vnde ut inquit Arĩ. 2. polit. Ciuilitas q̃dã coicatio ẽ. Et ibidẽ. Politica ẽ ordo quidam inhabitantiũ ciuitatẽ. Cũ ergo ciues nõ regũt̃ sm ordinẽ nec sũt coicatiui: ad dissensiões veniũt. Tales sunt hodie quasi in omnib⁹ ciuitatibus italie tyranni quidã de quib⁹ dici potest qđ sapiẽs ait pro. 29. Oẽs vies pestilentes dissipant ciuitatẽ. Et ut idẽ ait. ri. c. In benedictione iustor⁹ exaltabit ciuitas: & ore impior⁹ subuertet. Impij equidem & ptiales non reipublice sed ppie vtilitatis semp inuigilãt. Contra qs ait Cassiodorus li. 3. epl̃arũ. Mobilissimi ciuis est patrie sue augmenta cogitare. Et Tulli⁹ i p̃ de officijs. Omnino

qui reipublice ꝓsunt seruent duo ꝓ-
cepta Platõis. Unũ ut vtilitatẽ ciuiu
sic tueant: ut quecunq; agunt ad eã re-
ferant obliti cõmodoꝝ suoꝝ. Alterum
ut totũ corpus reipublice curent nedũ
ꝑtem aliquã tueãt reliquas deserãt. Ut
eni tutela sic procuratio reipublice ad
eos vtilitatẽ qui cõmissi sũt nõ ad eos
quibus cõmissa est gerẽda est. Qui aũt
ꝑticiuũ cõsulũt partẽ negligũt: rem
pniciosissimã ciuitatẽ inducũt seditio-
nem atq; discordiam. Hinc apud athe-
nienses magne discordie orte. ⁊ in nra
republica non solum seditiones: ꝫ etiã
pestifera bella ciuilia: q̃ grauis ⁊ fortis
ciuis in republica dignus principatu
fugiet atq; oderit tradetq; se totum rei
publice neq; opes aut potentiã cõsecta-
bit totãq; eam sic tuebit: ut oib⁹ cõsu-
lat nec nõ crimĩib⁹ falsis in odiũ aut
inuidiaꝫ vocabit oioq; ita iustitie bone-
statiq; adherescet: ut ea cõseruet q̃ quis
grauiter offendat: mortẽq; appetat po-
tius q̃ deserat illa q̃ dixi. Miseria oio
est ambitio honoꝝ contentio: de qua
preclare est apud eundẽ Platonem. hec
ille. Nam ⁊ antiqui romani etiã ꝓpter
rempublicã domesticas iniurias dissi-
mulabant. Unde Valerius maxim⁹ li. 4
rubrica de moderatione. Stagipp⁹ te-
ciates hortantibus amicis ut grauẽ in
administratione reipublice ⁊ emulum
sibi vehemẽtẽ aduersariũ: sed alioquin
ꝓbum ⁊ ornatũ virũ qualibet rõne uel
tolleret uel submouẽt: negauit se factu-
rum ne quem in tutelam patrie bonus
ciuis locum obtineret malus ⁊ impro
bus occuparet seq; vehementi aduersa-
rio urgeri q̃ patriaꝫ egregio aduocato
carere preoptauit. In codez libro Va-
leri⁹ rubrica Qui ex ĩmicis iuncti sũt
amicitia. aliud refert exemplũ. Emili⁹
inquit lepidus bis ꝓsul. ⁊ pontifex ma-
ximus splendoreq; horũ par vite graui-
tate diutinas ĩmicitias cũ Fuluio flac
co eiusdez amplitudinis viro gessit q̃s
simul ut censores renũciati sũt i campo
deposuit existimans eos nõ oportẽ pri-
uatis ĩmicitijs dissidere qui publice
ssima iũcti essent potestate. O damno-
sum virus in ciuibus italie a diabolo
dissemnatũ. Jam iam vbiq; partialita
tes abundant. ꝓpter quas omne bonũ
publicum penitus destructũ est ⁊ euer-
sum omnisq; iusticia cõculcata ⁊ abie-
cta. Tertia est discordia ĩportabilis
societatis eorũ qui insimul conueniũt
aut i vna domo aut i vicinia aut i reli-
gione aut i aula principis aut i q̃cũq;
collegio q̃ discordãt nec vn⁹ aliũ recto
oculo respicẽ valẽt eo q̃ nesciũt serua-
re regulã Pauli dicẽtis ad Eph̃ 4. Cũ
omni humilitate ⁊ mansuetudine cum
patientia supportantes inuicem in ca-
ritate solliciti seruare vnitatem spiritus
in vinculo pacis. O infelix tpis huius
conditio in qua ad modicũ tolerare so-
cius nescit socĩũ: frater fratrẽ: primus
prorimũ suuꝫ. Ubi domus repit in qua
nõ regnet diabol⁹ discordie. vix etiã ut
sic dicã aliqua cõgregatio eoꝝ q̃ vocã-
tur iusti. Ubiq; secte: vbiq; dissensiões
vbiq; wlũtatũ ⁊ animoꝝ ꝑtrarietates.
O quantos decipit ꝓsũptio ꝓpria ⁊ sui
ipsius elata opinio: qui dũ suas discor
dias imo ⁊ odia ignita considerãt for-
mant sibi ꝓsciaꝫ: dicũtq; ꝯelo ⁊ caritate
odire ac discordare. Taceo q̃ scio q̃
vidi quodue quottidie de mlts qui sci
reputant ex ꝓpio. Unũ dico q̃ vbi ꝯcor
dia nõ est nõ habitat ipse xp̃s. Dixit eni
Matth̃. 18. Ubi fuerint duo uel tres cõ
gregati in noie meo: in medio eoꝝ sum
Et Eccl. 25. sapiens notabiliter ẽ locu-
tus. In tribus inquit beneplacitus est
spiritui meo que sũt grata coram deo ⁊
hoibus. Concordia fratrũ: amoꝝ ꝓxi-
morũ: vir ⁊ uxor bñ sibi consentiẽtes.

De discordia offendit cõ bonũ hois:
spirituale. s. corpale ⁊ tpale. Capkm. 3.

Certũ mysteriũ declaranduꝫ de
discordia dicit offensio. Offen-
dit nanq; discordia tria deside-
randa bona. Primũ bonũ spũale. Se-
cũdũ bonũ corpale. Tertiũ bonũ tpale.

Primū bonū quod offendit discordia dicit spirituale bonū. s. aie. Nam nullū est peccatū adeo graue qđ discordātib⁹ nō fiat facile. Et illa siquidē puenerūt ire. rixe. odia. inimicitie. & lites. contentiones. mēdacia. piuria. blasphemie. homicidia. obstinationes. & ptemptus sacramentoꝝ ecclesie. Propē illā plericꝫ p annos & annos nec ꝓfiteri nec coicari curant. Propterea figurata ē discordia p bestiam. de qua Job. Apoc. 13. ait Vidi de mari. i. de amaro corde discordantiū. bestiā ascendentē. i. discordiam habentē capita septē. i. septez capitalia vitia. & cornua decem. i. transgressionē decē preceptoꝝ: & sup cornua eius diademata decē. i. gloriā de malo: quoniā discordātes & partiales letāt in malis suis. Secundū bonū qđ offendit discordia dicit corpale. Facit nāqꝫ discordia cor discordātiū triste. Et ut dr. pv. 15. Animus gaudens etatē floridā facit. Spiritꝰ tristis exsiccat ossa. Et Eccl. 30. Jocunditas cordis dec est vita hominis. & iterū ibi. Ante tempꝰ senectā adducit cogitatus. Tertiū bonuz qđ offendit discordia dicit tpale. Vt enim Salustius ait in iugurtino. Cōcordia parue res crescūt. discordia maxime dilabunt. Et Tullꝰ de amicitia. Que domus tam stabilis que ciuitas tam firma que non odijs & dissidijs funditus possit euerti? Patet hoc p experientiā i romane reipublice desolatiōe. Cur destructa? cur desolata? cur ad nibilū deducta romanoꝝ gloria atqꝫ potētia? Falsa certe falsaqꝫ fuit opinio eorum qui viderūt romā defecisse eo qꝫ ibi acceptatus sit cultus xpi: ob qđ indignati iposꝫ dij ciuitatē ipsaz odio grauī sūt psecuti Et licz Augꝰ satis copiose cōtra sic dicentes disputet in li. de ci. dei. Tamē nō desunt poete & bistoriographi qui dicūt romanoꝝ regnū amplissimū fore deperditum. ppter ciuilia bella. Propterea Lucanus in principio ꝑmi sui libri sic cantat. Bella per emathios plusqꝫ ciuilia campos. Jusqꝫ datum sceleri canimus populūqꝫ potentē. In sua victrici puersum viscera dextra. Cognataqꝫ acies & rupto federe regni. Certatuz totis concussi viribꝰ orbis. In cōe nefas infestis obuia signis. Signa pares aquilas & pila minātia pilis. Quis furor o ciues que tanta licentia ferri? Hentibus insanis latiū prebere cruorē? Cūqꝫ superba foret babylon spolianda trophеis. Ausonijs vmbraqꝫ erraret crassus inulta. Bella geri placuit nullos habitura triumphos. Heu qꝫtū terre potuit plagiqꝫ parari. Hoc quē ciuiles hausērūt sanguine dextre. Vnde venit titan & nox vbi sidera fundit. Quaqꝫ dies medius flagrantibus estuat horis. Et qua bruma rigens & nescia vere remitti Astrigit scythicū glaciali frigore pontum. Sub iuga iam seres iam barbarꝰ isset araxes. Et in. 7. li. idem ait. Sūmū brute nephas ciuilia bella fatemur Qui igit considerat romane vrbis interitū de qđicit. Roma quāta fuit ipsa ruina docet. Facile cognoscere poterit quāta sit discordie vis ad nocendū ad perdenduz ad destruendū & annibilanduz omne regnū. Sed adhuc nobis se offerunt exempla tot florentissimarum ciuitatū italie: in quibꝰ videnf palatiorum ruine desolatiōes viarū & plateaꝝ paucitas populoꝝ & pristine dignitatis ac felicitatis antique omnimoda diminutio. O Bononia studioꝝ mat. o Janua regina maris. o Parma. o Esculū o Placentia. o Assisiū. o Viterbiū. O alie ciuitates & terre que discordijs & partialitatibꝰ locū dedistis. Vbi ē gl'ia vestra. vbi populi multitudo. vbi antiq̄ diuitie? O discordia maligna. o discordia detestanda. Propē illā nempe ciuis insurrexit in ciuem: frater in fratrem: amicus in amicum: & platee ciuitatuz humano sanguine sūt madefacte: atqꝫ in dies ciuitatū cōditiones deteriorate eo qꝫ omne regnū ut dictū est i ꝓncipio in seipsum diuisū desolabit. a qua desolatione liberet nos xps ihs dei filiꝰ qui cū patre & spiritu sancto viuit & regnat

p infinita seculorum secula. Amen.

Feria secūda tertie ebdomade in q̄ dragesima. de diuitijs a quarum cupi' ditate amoreq̄ inordinato retrahendi sunt penitētes qui cupiūt eternas ⁊ celestes diuitias possidere. Sermo. 40.

FEcerunt illū extra ciuitatem. Scribunt hec verba originaliter Luc. 4. c. ⁊ in euangelio hodierno. Horribile satis est audire q̄ nazarem eiecerūt xp̄m foras mālez ciuitatē. ß multo magis detestabile ē q̄ xp̄iani ipsū de suo corde re pellāt. Et licz multa sint vitia atq; pcā ppter que xp̄s a multis cōtemnit: verūtn vnū est satis gnāle auaricia. s. ppter quā pauci sūt hodie q̄ xp̄m velint habē Ut enī dicit hiere. 7. c. A maiore vsq; ad minorem oēs studēt auaricie: ⁊ a pphēta vsq; ad sacerdotē cuncti faciunt dolū. Est aūt auaricia inmoderat' amor pecunie. ut dicit Aug'. p pecuniā itelligendo quecūq; tpalia bona q̄ possideri possūt. Nam. i. q. 3. c. totū. dicit. Totum quicq̄d hodie habent in terra. oīa quoq; dñi sūt pecunia est. Propterea ut homines ad veram pniam p diuitiarū cōtemptum puemāt: i pūti sermōe de diuitijs erim' locuturi: in quo tria mysteria erunt declaranda.

Primū dicit' damnatio.
Secundū conditio.
Tertium malignatio.

Quamor inordinatus diuitiarū rep̄hendit' ⁊ damnat' verbo ⁊ exemplo: tam a scis q̄ a phis moralib'. Capm. j.

PRimū mysteriū declarandum de diuitijs dicit' damnatio. Dānat' siquidē non solū a sanctis: verū etiā a gentilibus ⁊ moralib' phis Et ut clarius habeat' querit'. vtrū diuites diuitias habentes aut habere volētes possint eternā salutez acquirere. Et q̄ nō arguit'. p p testimonia scr̄p scripturarū. Deinde p dicta ⁊ exempla phi losophorū. Inquit sapiens Ecc. 3. c. Si diues fueris non eris imunis a delicto Et. pv. 28. Qui festinat ditari nō erit inocēs. Et Dauid ps. 33. Diuites egerūt ⁊ esurierūt. Et. i. Thi. 6. Qui volūt diuites fieri incidūt i tēptationē ⁊ laqueos diaboli ⁊ desideria multa stulta ⁊ nocia q̄ demergunt homines i interitū ⁊ pditionē. Et Jac. 5. c. Agite nūc diuites plorate vlulantes i miserijs vris q̄ aduenient vobis. Diuitie vre putrefacte sunt: ⁊ vestimēta vra tineis cōmesta sūt Aurū ⁊ argētū vrm eruginauit. ⁊ erugo eorū in testimoniū vobis erit ⁊ māducabit carnes vestras sicut ignis. Et Aug' in li. 83. q. Caritatis venenū est spes adipiscendorum. Et Hiero. ad Eustochiū diuinis euāgeliū vocib' intonat. Nemo potest duob' dñis seruire. Et audeat quisq̄ xp̄m mendacē facē: deo ⁊ māmone seruiēdo? Locuta est ille sepe Qui vult venire p' me abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat' me. Et ego onustus auro arbitror me xp̄m sequi? Et idem ad Julianū ait. Diuitē purpuratū gehēne suscepit flamma. Lazarus paup plen' vlcerib' cui' carnes putridas lābebāt canes. ⁊ vix de micis mense diuitis miserā sustinebat aiam. i sinu Abrahe recipit' ⁊ tāto p̄triarcha parēte letat'. Difficile imo impossibile ē ut presentibus quis ⁊ futuris fruatur bonis ⁊ hic ventrem ⁊ illic mentez impleat ut de diuitijs tūleat ad diuitias ut i vtroq; seculo primus sit. ut ⁊ in celo ⁊ in terra appareat gloriosus. hec ille. Alt sanct' scōr xp̄s Luc. 6. c. ait. Ue vobis diuitibus qui habetis cōsolationē vestrā. Et idem Math. 5. Beati inquit pauperes spiritu: qm̄ ipsor est regnū celorum. Et Math. 19. Facilius est camelū intrare p foramen acus: q̄ diuitē intrare in regnū celorū. Benitrix ꝓo eius ꝓgo scissima Luc. 2. c. sic cecinit. Esurientes implevit bonis ⁊ diuites dimisit inanes Satis etiā damnabiles fore diuinas

xp̃s ⁊ sci exemplo pariter ⁊ ope demonstrarunt. Paup siquidē xp̃s er paupere matre natus: usq; ad patibulū crucis paupem vitā duxit. Unde Ber. in sermē quodā ait. Omniū bonor cēna in celis affluentia suppetebat: ꝫ pauptas nō inueniebaf in eis. Hāc itaq; rei filij? pcupiscens descendit ut eā sibi assumeret ⁊ sua estimatione illā faceret pciosam. De pauptate aūt xp̃i dixi i sermone de natiuitate. Pauperes adhuc ipse voluit esse apl̃os suos. p quib? dic̃ Criso? sup Matb̃. Si bonū esset aurū ꝫ vtiq; dedisset apl̃is xp̃s: q̄ eis ineffabilia cōtulit bona. Nūc aūt nō solū nō dedit: ꝫ etiaz habere pbibuit. Unde ⁊ Petr? i pauptate gloriaf dicēs. Aurū ⁊ argentū non est mihi. Sibi insup atq; gētiles suo modo damnabiles ⁊ piculosas esse predicant diuitias tales ⁊ illas fatētur noxias Unde Tulli? in p̃ de officijs ait. Decume fugienda cupiditas est. Nihil est enim tā angusti animi tāq; pusillū q̄ amare diuitias. nihil honestius magnificētiusq; q̄ pecuniā ptemnē. Et Seneca ad Lucillū. Aude hospes ptemnere opes: ⁊ te quoq; dignū finge deo. Nemo alius est deo dignior q̄ qui opes contempsit. Et idem in li. de tranq̄llitate animi inducit exemplū ⁊ verba Zenonis. Zeno inquit noster cum oia sua audisset submersa. Jubet me dixit fortuna expediri? philosophari. Et Ualeri? maxim? de Anaxagora dicit. q̄ cū p̃ longā pegrinationem rediisset in patriaz oiaq; sua dissipata vidisset retulit. Nō eēm ego salu? nisi ista perijssent. Et de Crate thebano dic̃ Hiero. ad Paulinū. ⁊ ponit. izq. zc. glia eji. Crates ille thebanus homo quōdā ditissim? cū ad pbandū attenas pgeret magnū auri pondus abiecit; nec putauit se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diuitias possidere. Et contra Jouinianū idez sic loquit. Legunt plurimi pbor̄ diuitias nō tm̄ contempsisse: ꝫ etiā abiecisse quasi impedimētū sapie ⁊ virtut̄. Fecit hoc Socrates quē oiuz pbor̄ secte tāq; sapientie ⁊ ꝛtutis vnicū fontē venerāt. Et Lact̄. li. i. di. instit. ait. Nam ⁊ abiecisse quosdā res familiares suas ⁊ renūciasse vniuersis voluptatibus cōstat ut solā nudāq; virtutē: nudi expeditiq; sequerent. Concludim? ergo p̃ oia dicta q̄ diuites cum quib? virtutes stare nō possunt eternā salutē nō habebunt. Sz contra obijci pōt. Dicit? eni. p̃. xj. Redēptio anime viri diuitie. ppe. Et. pō. xi. Propter inopiā multi deliquerunt. Et Salustius in catilinario. Semp in ciuitate quibus opes nulle sūt bonis inuident malos extollūt vetera odere noua eroptant odio suaz rerū mutari omnia student. Et Arj. 4. ethicoz. Diuitie sūt utiles. Et. z. rheto. Unū aliquid necessarioz est substātia. Et ibidē. Omnis indigentia mala est. Et. i. politice. Res possessa organū è ad vitā. Et. z. politice Cōfert multitudo substātie. Et i euangelio Luc̄. 19. de Zacheo diuite ⁊ principe publicanor̄ p̃s dixit. Hodie huic domui salus a deo facta est. Et Matb̃. 8. c. Centurionē sub se milites habentē nō damnauit: ꝫ potius approbauit fidē eius. d. Non inueni tantā fidem in isr̄l. Rñdeo ad hāc q̄onez. q̄ diuitie possūt haberi cum pctō ⁊ absq; pctō. Cū pctō habent̄ triplici rōne. p̃ dicit̄ inordinate affectionis. z̄ impie iiustificatiōis z̄ indebite disp̃sationis. Prima rō quare damnabiles sūt diuitie dicit̄ inordinate affectionis: cuz quis ad illas inordinate afficit̄ pstituens i eis btitudinis finē. Et sic intelligūt omnes auctoritates que videt̄ cōcludere q̄ diuites saluari nō pñt. sez qñ diuitias diligunt tanq̄ summū bonū putpendentes deū. Unde in p̃s. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. Et Seneca ad Lucillū. Diuitiarū tibi possessionē nō interdico: sed efficere volo ut illas intrepide possideas. Quod vno consequeris modo si te etiā sine illis btē victurū persuaseris tibi. ꝓpterea Aug? li. i. de ciui. dei. c. io. ait. Cum apl̃s dicit: Qui volūt diuites fieri incidunt in temptationē ⁊ ē. pfecto in diuitijs cupiditatē reprehendit: non

facultatē quā ꝑcipit alibi dicens. ſpecie diuitibus bn⁹ mūdi nō ſuplē ſapeneq; ſperare in incerto diuitiarū: ſ ī vo vino qui ꝑſtat nobis omnia abūdanē ad fruendū. Et iero. ad Saluinā de Mebridio ⁊ viduitate. Nec diuiti obſūt opes ſi eis bene vtaſ: nec pauperē egestas cōmendabiliorē facit ſi inter ſorores ⁊ inopiam pctā nō caueat. Utrūq; nobis teſtimoniū ⁊ Abrahaz patriarcha ⁊ quottidiana exempla ſuppeditāt quorum alter in ſūmis diuitijs amicus dei fuit. Alij quottidie i ſceleribꝰ deprehenſi penas legibꝰ ſoluūt. De Abrahā inſup idem ad Pamachium ita ſcribit. Diues erat Abrahā auro argēto pecore poſſeſſiōe: multāq; familiā habebat ita ut ad ſubitum nunciū armare poſſet exercituz inuenibus electis. Et q̄ttuor reges qui fugerāt in Delan ſecutus occiderat: tñ pꝰ crebrū hoſpitalitatis officium dum homines nō recuſat ſuſcipe meruit deum. hec ille. Damnaſ ergo nō diuitiarū poſſeſſio: ſ illarū nimiꝰ ſuperfluuſq; amor. Sunt aūt hec amoris vitioſi tria principalia ſigna. Primuz cum quis ſine rerum indigentia plꝰ debito in diuitijs acquirēdis ſe occupat ⁊ affligit. De quo dicit Eccliaſtes. 4. c. Unus eſt ⁊ ſecundū nō habet. nō fratrē nō filiū. ⁊ tamē laborare non ceſſat nec ſatiāt oculi eiꝰ diuitijs. nec recogitat. o Cui laboro ⁊ fraudo aiaz meā bonis? In ḃ quoq; vanitas ē ⁊ afflictio peſſima. Secundū ſignū q̄ quis inordinate diligit diuitias eſt: cum illas qbꝰ ipſe non eget. ꝓpter deuz paupibus diſpenſare recuſat. Et de ḃ diffuſiꝰ loquenſ in ſermōe de elemoſyna. Tertiū ſignū eſt cum quis ſe diuitiarum ſeruū facit. Nam ſunt nōnulli qui diuitias etiā ad ꝓpriū cōmodū neceſſitate vrgente exponere nolunt. Nouī ⁊ ego Johānē fuſcovenerabilis eccleſie ſcē Marie maioris de vrbe canonicū diuiſſimū q̄ plura bñficia habentē: eratq; ei ſubſtatia multa abundabat vino frumento armentis ⁊ pecunijs. Remanſerant etiā ei argētea vaſcula indumenta panni libri ⁊ alia plurima bona quondā fratris eius cardinalis ſci Marci. Ipſe tñ miſer ⁊ miſerior ceteris: auaricia victus: panem ⁊ aquā ſepius comedebat. Mulam cui inſidebat ne famulum precio retineret ipſe ſolus gubernabat. Ad dormiendū ſine lumine accedebat: calciatus inculctum lectum intrabat. Dum infirmabaſ vir pꝰ multos dies cuz morī iam timē inciperet medicum aduocabat. Veſtes antiquas ⁊ laceratas deferebat. nec caloribꝰ aut frigore a labore poterat retineri. pro vno denario pauper ſuffocabat. Semp diſcurrebat ſemp circuibat anxius ⁊ ſitibundus ad theſauriçādū Crudelis alijs crudelior ſibi inimiciſſimus deo. O reprobanda conditio. o feralis natura. o deteſtabile malum: amare plus diuitias q̄ deū q̄ primū q̄ propriā animā: q̄ etiā ⁊ corpalē vitā. Propterea Seneca in li. de beata vita ait. Diuitie apud ſapientem virum in ſeruitute ſunt: apud ſtultū in impio.

Secūda rō quare dānabiles ſūt diuitie dicit impie iuſtificationiſ q̄ſ aut iniuſte acquiruuſ aut iniuſte poſſidenſ

Tertia rō dicit indebite diſpenſationis q̄ diſpenſanſ aut bis quibꝰ diſpenſari nō debent. ⁊ de hoc dicemꝰ in ſermōe de elemoſyna: aut q̄ expenduſ, pdigaliter in bis in quibꝰ expendi non debent ut in ſuperfluis edificijs preciuſis ⁊ indumentis ⁊ ſūbus. Abſq; peccō habenē diuitie cum retinenē in vſum: nec. ꝓpter illas offenditur deus aut proximꝰ: ſed habenē aut p iuſta lucra acquiſite: aut p hereditariā ſucceſſionē: illiſq; homo vtitur moderate nō conſtituendo i eis finem vltimum.

Ex diuitie affligūt eos q̄ illas inmoderate amant labore timore atq; dolore: ſ̄re poſſ̄ ſunt cōtemnēde q̄ diligende.

Secundū myſteriū / Capl'm. 2 de diuitijs declarandū dicitur conditio. Reperiuntur ſiquidem in diuitijs cum plus debito diligūtur tres peſſime cōditiones.

p⁹ dicit labozis. z⁹ dicit timozis. 3⁹ dicit dolozis. Prima ꝓditio dicit laboris. Affligunt eni diuitie se diligẽtes triplici labore. Prim⁹ dicit mentalis. Secund⁹ corpalis. Tert⁹ ꝓscientiat.

Prim⁹ dicit labor mentalis: qa mẽs eozũ q̃ diuitias amãt: nũq̃ pot cẽ quieta eo q̃ cũ in diuitijs satietatẽ queraut illã in eis nũq̃ inueniũt. Propterea dicit sapiens Eccliastes .5. Auar⁹ nõ implebit pecunia. Et Hiero. ad Demetriadez virginem. Diuitiarũ amoz insatiabilis est. Et Amb⁹. 41. di. c. sicut bi. Nec satietas vnq̃ nec finis adꝛet cupiditati Et Boetius in .z. Si quãtas rapidis flatibus incitus pontus versat arenas Aut quot stelliferis edita noctib⁹ celo sidera fulgent. Tãtas fundat opes nec retrabat manũ pleno copia coznu. Humanum miseras baud ideo genus cessat flere q̃relas. Et Seneca ad Lucillũ Vidisti aliquãdo canẽ missa a domino frusta panis aut carnis aperto oze captantem? Quicquid excipit, ptinus integrum vuozat 7 ad spem venturi biat Idem euenit nobis quicquid expectãtibus fortuna proïcit id sine vlla voluptate dimittimus statim ad rapinam alterius attoniti 7 erecti. Et idẽ ad eũdem. Congeranf in te quicquid multi locupletes possident. 7 vltra priuatum pecunie modum fortuna te prouebat: auro tegat: purpura vestiat. Et ad boc modus vꝛiciarũ 7 opũ te ꝑducat: ut terram marmoꝛibus abscondas: non tñ tralxere: sed calcare diuitias liceat. Accedant statue 7 picture: 7 quicquid ars vlla luxurie elaboꝛauerit maioꝛa cupere ab bis disces. Naturalia eni vꝛsideria infinita sunt 7 falsa opinõe nascentia: vbi vꝛsinant nõ babent. Et Juuenalis. Crescit amoꝛ nũmi quãtũ ipa pecunia crescit. Quid igit prodest ei q̃ multas babet diuitias si nõ quiescat ul contentaf? Inquit eni Cicero i paraboꝛis. Contentuz esse suis rebus maxime sunt certissimeq̃ diuitie. Propterea magis diues est q̃ scit contentari i pauꝛcis q̃ qui in multis sp alo angustiatur 7 eget. Unde Seneca ad Lucillũ. Brevissima ad diuitias p contemptũ diuitiarum via est. Et iterũ ad eundẽ. Qui cum pauptate tene conuenit diues est. Et iterũ ibi de contẽptu pecunie multa dicunt 7 longissimis oationibus boc precipitur ut bomines in animo non in patrimonio putent cẽ diuitias: eumq̃ locupletem esse qui pauꝛtati sue coaptatus est. Et utq̃ ibi. Quid miraꝛi? quid stupes? pompa est. Ostenduntur iste res. nõ possidentur. Ad veras pote conuerte diuitias. Disce paruo cẽ cõtentus 7 illam vocẽ magnus atq̃ animosus exclama. Habeamus aquã: babeamus polentam. Secundus labor quo diuitie se diligentes affligũt ẽ coꝛporalis. Propterea ait Oꝛatius. Impiger extremos mercatoꝛ currit ad indos Per mare pauꝛiem fugiens p saxa per ignes. Et sapiens Ecclastes .z. c. Cũcti dies eius pleni sunt laboꝛib⁹ 7 erũnis. Tertius labor dicit cõscientialis de quo Aug⁹ in sermone de inocentib⁹ Lucrum inquit i arcba. damnũ in cõscientia. Quisnam explicet quot pctis oneratur auaꝛozum ꝓscientia misera? Ob cupiditatẽ nanq̃ fiunt rapine furta symonie violentie vꝛpredatiõs vsure fraudes proditiones iniusticie: 7 ut sic dicã oia mala atq̃ facinoꝛa. Unde Virgilius in .i. eneidos ait. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? q̃si dicat. ad omnia mala. O voꝛatriz aꝛarum auaritia. o ardens ignis cupiditatis. O pestiferũ venenũ salutis Magna siquidem incredibilisq̃ multitudo gentium ꝓpter auariciam vemergitur in infernũ. Secunda conditio pessima diuitiaruz dicit timoꝛis. Cruciant nempe se diligentes timoꝛe continuo. Nam q̃ nimis ad diuitias afficit semp est pauidus. timet inimicos. nõ minus foꝛmidat amicos. non confidit in vxoꝛe non in filijs nec in foꝛtissimis seruis. Abscondit sepe aut in terra aut int muros pre timoꝛe pecunias. Terretur

ad ſonitū ventī. ad motū feneſtre. ad ſaltum muris ſuſpicando ſemp omnia latrones eſſe. In itineribus ei artor vmbre terrorem incutiunt: ⁊ vbiq; ſemper viuit ſuſpect⁹. Propꝛea exclamat Boetius in. z. de conſolatiōe dicēs: O preclara opum mortalium tratitudo quā cum adeptus fueris ſecurus eē neſciſ. Et Juuenalis dicebat. Cātabit vacu⁹ coram latrone viator. Propꝛea beatus Franciſcus pauꝑtatem complexus latrones non timuit dum irruerunt i eu quando ibat in principio conuerſionis ſue de Aſſiſio verſus Eugubiū. ꝓpꝛea de illo dñs Boñ. ſic dic in rñſorio. Dū ſeminudo corpe laudeſ decātat gallice çelator noue legis latronib⁹ in nemore reſpōdet ſic ꝓpꝛice. Preco ſum magni regis. Audit in niuis frigore proiect⁹ iace ruſtice futur⁹ paſtor greḡ. Tertia conditio diuitiaru dicit voloꝛ. Afficiunt nempe voloꝛe incredibili ſe diligentes cum dimittuñ aut relinquūt in morte. Nam morientes nihil de illis ſecū ferre poſſūt. Unde Dauid ipſe. Dormierunt ſomnū ſuū ⁊ nihil inuenerunt omnes viri diuitiaru in manib⁹ ſuis. Et Job. zz. c. Dines cū dormierit nihil ſecū affert. apiet oculos ſuos ⁊ nihil inueniet. Apprehendet eū quaſi aqua inopia. Et ut Greḡ. iquit. 3. moral. Nūq; ſine voloꝛe perditur qđ cum amoꝛe poſſidetur. Propterea qui diuitias eſtimāt ſicut debent ſi illas aut viuentes pdant aut morientes deſerant nō contriſtant. Propterea Tullius i paradoxis ait de Biante penneo. Nec nō illū laudo ſepe ſapientem qui noiatur ut opinoꝛ inter ſeptem cuius cum patriam prienne ceperiſſet hoſtis ceteriq; ita fugerent: ut multa de ſuis rebus ſecum aſportarent: cuz eſſet admonitus a quodaz ut idem ipſe faceret. Ego inquit facio. Nam omnia mea mecū porto. Ille hec ludibria fortune nec ſua putauit que nos etiam bona appellamus.

Oꝛ maligni ſunt diuitiarū amatores eo q; ſubiiciunt ſe terre viliſſime ⁊ deuiant a regula omnis creature: efficiunturq; ſimules idolatris. Capl'm. 3.

Certium myſteriū declarandu de diuitijs oꝛ malignatio. Eſt quidem peccatū malignū diuitias inordinate diligere. quia auaritia ab auri cupiditate nūcupat. Grauitas aūt eius apparet ex triplici ratione. p̄ ratione ſubiectionis. z° ratione deordinationis. 3° ratione idolatrationis.

Primo apparet grauitas auaricie ratione ſubiectionis. Ut enim inqt Tho. z. z. q. cxviii. Omne peccatu ex h̄ ipſo q; eſt malum in aliqua corruptiōe ſeu priuatione alicuius boni cōſiſtit. Inq̄tū autē eſt voluntarium conſiſtit in appetitu alicui⁹ boni. Dupliciter g̃ ordo peccatoꝛū poteſt attendi. Uno modo ex pte boni quod p pctīm contemnit uel corrūpitur: quod quāto maius eſt tanto peccatū grauius eſt. Et ꝓm hoc peccatū qđ eſt ꝓtra deum ē grauiſſimū. Alio modo poteſt attendi grauitas peccatoꝛ ex pte boni cui inordinate ſubdit humanus appetitus: quod quāto min⁹ eſt ac vili⁹ tanto peccatu grauiꝛ deformi⁹. Inter omnia aūt bona exteꝛioꝛa minimū eſt ⁊ infimū quod ſpectat ad tales diuitias. Nam ſi recte conſideremus quid ſit argentu quid aurum. quid gemme. quid iocalia quelibet p̄ciosa. quid domus. quid alta palatia. quid famulorum turba. quid greges. quid armenta. quid denicq; oia que diuitie vocari ſolent: pfecto inueniemus non aliud eſſe preter terrā. Terra aūt in ordine creaturarū infimū h̄z locum atq; viliſſimū eamq; calcandaz deus pedibus hominū dedit. Un Hiero. ad Demetriadem virginē ait. In actibus ap'lorum qñ dñi noſtri ihu xp̄i feruebat cruoꝛ. ⁊ recens erat in credētib⁹ fides: vendebāt omnes poſſeſſiones ſuas ⁊ ponebant precia ad pedes ap'lorū: ut vocerent pecunias eſſe calcandas. ꝓpter hoc inſuper Seneca ad Lucillum ait. Nihil natura quo auariciam noſtram irritaret poſuit in aperto. pedibus aurū

calcandū ac premendū vedit. ⁊ quicqd est propter qđ calcamur ac premimur. Illa vultus nostros erexit ad superos ⁊ quicqd magnificū mirūq; fecerat viveri a suspicietibus voluit ortus occasusq; ⁊ pperantis mūdi volubilē cursū tardos siderū incessus si compares toti citatissimos si cogites quāta spacia nunq; intermissa velocitate circūeant. Alia vēceps digna miratu sive p ordinem subeunt: sive subitis causis mota prosiliunt: ut nocturni ignīū tractus celi patescentes colūnas ac trabes vefectus solis ac lune inuicē obstantiū: hec supza nos itura disposuit. Aurum quidē ⁊ argentū quasi male nobis cōmitterēt abscondit. Nos fortune mala nostra tradidimus nos in lucem p que pugnaremus extulim⁹ nec erubescam⁹ siīma apud nos haberi: que fuerūt ima terrarū. hec ille. Z° apparet gravitas auaricie rōne vordinationis. Deordinat siquidem auaricia vbies ut priores fiant qualibet alia creatura. Nam ut. o Aug⁹. Judiciū maximū dine bonitatis est p qlibet creatura cogit dare seipsaz Auari vo oia vellent appropriare sibi Contra quorū parcitatē ⁊ crudelitatē ad primos dicem⁹ in sermōe de elemosyna. Z° apparet gravitas auaricie rōne idolatrationis. Hñ Paul⁹ Epb. 5. o p auaritia ē idolorū seruitus. Nō sm Nicolaū de lira intelligendū ē p quādā cōformitatē: qa ita se habet auarus ad nūmū: sicut ad idola idolatra. ppterea qa auari omnē spem suā ⁊ cōfidentiaz ponūt in diuitijs. Hec est itaq; illa auaritia nequissima pcrditionis mater: pietatis inimica: corruptrix animaz: esca diaboli: ⁊ materia oīs pcti. quā q̄ sequit ejicit a se xp̄m qui nobis sit. p̄mi⁹ ut valeamus sua gratia ērena oia cōculcare atq; ad regna ꝓperare celestia vbi scis associati bēdicemus xp̄m gliosū ⁊ laudabilē p infinita secula seculoz. Amē.

Feria tertia tertie ebdomade in quadragesima. de execrādo ⁊ piculosissimo pctō symonie: ppter qđ nō parū damnificatur atq; cōfundit ordo ecclīastice hierarchie. Sermo. 41.

Quecunq; solueritis sup terram erunt soluta ⁊ in celo Verba sunt redēptoris nr̄i originalit Matth 18. c. ⁊ in euangelio hodierno. Contulit saluator noster ministris ecclesie ⁊ sacerdotibus suis inestimabilē dignitatē cuz fecit eos spūalium dispensatores. Ideo tanto grauī⁹ estimatur si qñ pccāt eoz velicui: quanto plura donoz dei incrementa sumpserūt Maxime aūt damnat in illis vitiū symonie: qđ ex auaricia pcedere noscitur Illud siquidē ē cā multoz malorū ⁊ cōfusionis dānosissime in ecclīastica hierarchia. Ob eam cām i pñti sermone ꝑ vitiuz symonie nōnulla erim⁹ discepturi. de quo cōtemplabimur tria mysteria principalia.

Primū dicit diffinitio.
Secundū inductio.
Tertium punitio.

Quid sit symonia ⁊ vnde denoīatur ⁊ quare ē pctm̄ grauc: ⁊ quid intelligit p spūale aut spūalibus annexū. Cap. 1.

Primū mysteriū contemplāduz de symonia dicit diffinitio. Et Ric. i. 4. di. 25. ⁊ Tho. 2. 2. diffiniunt illā sic. Symonia ē studiosa voluntas emēdi uel vendēdi aliqđ spūale ul spūali ānexū. Que diffinitio cōtinet implicite in. c. qui studet. i q. 1. Pro clariore aūt declaratiōe notabim⁹ tria. p denominationē. Z° rōnē. 3° determinationē. p considerem⁹ denominationē. Hā symonia denoīat a Symone. de q̄ habet Act. 8. c. q̄ cuz vidisset qa p impositionē manū apl̄oz dabat spūs scūs: obtulit eis pecuniā. d. Date mihi hāc ptātem ut cuicūq; imposuero manū accipiat spīm scm̄. Petr⁹ aūt dixit ad eū. Pecunia tua tecū sit i pditiōe tua.

Sed nō videt q̄ sit conueniens ista ꝛ-
nouatio: eo q̄ Symon noluit vendere
spiritualia: sed emere. Et ut habetur 4
Reg. 5. Giezi spiritualia vendidit. Na-
aman syro. ergo non magis debet dici
symonia q̄ giezia. Rñdet Ric. vbi. s̄
q̄ cōueniencius nomē symonie q̄ gie-
zie: quia vitium tam emptionis q̄ ven-
ditionis q̄tum ad voluntatem fuit in
Symone mago. Ad b̄ eni voluit emē
pecunia donū spiritus sancti ut postea
alijs venderet. Si tñ distincte loqui vo-
lumus: possumus vendētes spiritualia
appellare giezitas: ⁊ emētes symonia-
cos. 2° consideremus rōnem quare
spiritualiū emptio siue venditio sit illi-
cita. 1° est ex pte vendentis. 2° ex pte
ementis. 3° ex pte venditionis. Prima
rō è ex pte vendētis: quia ille qui vēdit
spūalia non est illoꝝ dominus sed dis-
pēsatoꝛ. Unde. i. Cor. 3. c. apls dicit. Sic
nos existimet homo ut ministros xpi ⁊
dispensatores misteriorum dei. Se-
cunda ratio est ex pte ementis. Ille qui
emit rem multo minore pcio q̄ valeat
iniuste emit. Sed spiritualia sunt tante
nobilitatis ⁊ pfectionis ⁊ p̄ psequens
valoris q̄ nulli pcio tpalū rex possent
adequari. Unde ⁊ de sapia que est res spi
ritualis. dicit Sap. 8. c. Preciosior est
cunctis opibus ⁊ omnia que desiderāt
huic nō valēt compari. Tertia ratio
est ex pte venditiōis: quia qui vtit aliq̄
actu ad illud: seu alio mō q̄ ordinauerit
deus iniuste facit: ⁊ tanto grius quāto
illud est in se dignius. Ordinauit autē
deus spiritualia gratis conferri debere
hominibus p̄ ministros eius. qđ xpus
declarauit dicens Matb. x. c. Gratis
accepistis gratis date. s. sacramenta ⁊
alia spiritualia. Unde in concilio Tolle-
tano. 1. q. i. c. q̄cquid. dicit. Quicquid
inuisibilis gratie consolatione tribuit
nunc̄ questibus uel quibuslibet p̄mijs
venūdari penitus debet: dicēte domino
Gratis accepistis gr̄tis date. Et sic col-
ligitur q̄ symonia ꝓpter dicta pcā est
mortale. Et supaddit ratio q̄ nulli
debet excoicari nisi pro mortali pcō ut
dictū est i sermone de inobedientia. Sz
pro symonia debet q̄s excoicari. Unde
1. q. i. c. quicūq̄s sacros. dr. Anathema
danti. i. fiat p̄m glosaz anathema acci-
pienti symonia. 3° ꝓsiderem⁹ dēmi-
nationem. quid intelligit p spūalia aut
spūalib⁹ annexa. Et p̄m doctores spūa-
lia dicūt sacra. s. baptism⁹. chrisma. eu-
charistia. ordo. pnia. extrema vnctio. ⁊
bñdictio nuptiaꝝ: p quib⁹ dare pecuniā
uel recipe ut pciū eoꝝ est, pbitū: quia
symonia. Annexa ꝯo spūalibus dicūt
Dedicatio eccliaꝝ. ꝓsecratio virginū ⁊
aliaꝝ rer ptinētū ad cultū dinū. bñdi-
ctio abbatū. absolutio ab excoicatione
uł alijs censur⁹ ecclīastic. electio ꝓlatoꝝ
ecclesiasticoꝝ. ꝓfirmatio eoꝝ. renūcia-
tio. visitatio ipsoꝝ ꝓlatoꝝ: correctio cri-
minū uel desistere a correctiōe i iudicio
eccle. cura aiarū. ingressus religionis
seu monasterij. eccla seu bñficiū sim-
plex uł curatū. ꝓuenda. dignitas eccle-
siastica. ut archidiaconat⁹. prepositura
ep̄atus ⁊ bi⁹. officiū sepulture uel loc⁹
eccle ꝓsecrat⁹ ad sepulturā uel vbi iā è
sepultus aliq̄s. capelle. ius patronatus
ius pcipiēdi decimas. Officia eccliasti-
ca ubi è aliq̄d iurisdictiōis spūalis ut
Iconim⁹ Licedomin⁹ ⁊ bi⁹. Ferre sen-
tentiā i iudicio eccliastico: permutatio
dignitatis eccliastice uel bñficij ⁊ silia
Paciscī g̃ p bis symonia è. Unde dr. i. q.
3. c. quaz pio. Cesset ois pactio cesset
ois quētio. s. emptionis aut dditionis
Mōndū tñ q̄ si quis sine pactiōe exp̄ssa
uel exactiōe ꝓferat aliq̄d spūale spūalit̄
hac intentiōe ut ꝑpet̄ illud recipiat tēpo-
rale: puta audit ꝓfessionē: uł dicit mis-
sam: uł ꝓfert ordinē siue bñficiū ⁊ silia
p̄ncipaliter q̄a sperat ꝑpet̄ p̄ habitur⁹ pe-
cuniā uel aliud pciū. Et silr q̄ dat tem-
porale principaliter ut recipiat spūale:
puta eucharistiā. ordinē sacrum. bene-
ficiū ⁊ bi⁹ symoniā cōmittit mentalē q̄
mortale est p̄m Ric. Hw. Ray. Hosti.
⁊ Innoc. Sz talis symonia mētal' tol-
lit̄ p pniaz. ex te symonia. c. Mādato.

Ubi autē nō fit pactio uel exactio uel ꝓncipalis intentio ad tēporalia in collatione spiritualiū uel receptiōe: ꝫ gratꝫ ꝛ elemosynaliter ꝛetur aliq̄d ꝛ accipiat ad sustentationē nature uel reuerentiā sacramentorū: uel ad seruandū laudabilē consuetudinē. licite ꝛ sine symonia dari ꝛ accipi pōt. Unde Greg. i. q. z. c. sicut ep̄m. ait. Eius oblatio nullā culpe maculā ingerit que nō ex ambitēs petitione ꝓcessit. Nec symoniaci sunt tm̄ qui spiritualia vendunt uel emunt. sed etiā illi qui i his mediatores sūt. quos ecclesia grauiē punit. sicut patet. i. q. z. c. sicut episcopum.

Qz pecunia ē materia inductiua peti symonie. ꝛ quō pecunia accipit multiplicit ꝛ multiplici munere. Capm. z.

Secundū mysteriū cōtēplandū ꝛe symonia dicit inductio. Est nāq̄ huius sceleris materia inductiua pecunia: sumēdo pecuniā large. ut in sermone p̄cedenti dictū est. pro oi eo qō potest tpaliter possideri. Potest etiā pecunia dici quicq̄d p̄cio tempozali seu estimari pōt seu mensurari. Nō solū pecunia numerata in monetis auri argenti ꝛ eris uel ea que cōmuniter consueuerūt emi uel vēdi ut vasa aurea uł argentea aialia agri. ꝛ bi⁹: sed etiā p̄ces ex quibus acquirit fauoz popularis ꝛ obseq̄a tpalit̄ p̄stita. Unō dic̄ Greg. i. q. i c. sūt nōnulli. Cū viz iustū ꝓpba ꝛescriꝛere ait. Beat⁹ q̄ excutit man⁹ suas ab oi munere. Quia aliud est munus ab obsequio: aliud a manu: aliud a lingua Munus ab obsequio est seruit⁹ idebite impensa. Mun⁹ a manu pecunia est. Mun⁹ a lingua fauoz. s. mundan⁹. Et ꝛer quodlibet boz munerū cū inꝛenit in spiritualib⁹ ꝓmittit symonia. ut ibidē Greg. d. Et ad idē. i. q. z. c. saluatoz. Urbanus ait. Quisq̄s res eccl̄iasticas. i. spūalia q̄ ꝛei dona sunt: nō ad b̄ ad qō institute sunt: sed ad ꝓꝛia lucra munē lingue: uel indebiti obsequij: uł pecunie largiat uel adipiscē symoniac⁹ est. Et ꝑtū ad mun⁹ a lingua sciendū ꝙ si q̄s platus cōferꝛ beneficiū ecclesiasticū seu dignitatē eccl̄iasticā: uł aliq̄ sacramētū ad p̄ces alicui⁹ hac intētiē ꝓncipali ut ei⁹ p̄cib⁹ ꝓferēti laus uel fama acquirat: uł ut ꝓtrariū euitet̄ symoniā cōmittit. Et si p̄ces ꝓrrigunt ab alio ꝓ indigno ꝛe ꝛeneficio curato uł simplici: ꝛ ille q̄ ꝓrrigit ꝛ q̄ exaudit symoniā cōmittit: si ad p̄ces factas ꝓncipaliter mouet. Si aūt preces ꝓrrigūt ꝓ digno: ꝛ ad idoneitatē respicit. nō ad p̄ces ꝓncipaliē: nec rogans nec ꝓferēs male facit nec symoniā cōmittit. Si ꝫo quis ꝓ se p̄ces ꝓrrigat ꝛe bñficio simplici nō reputat symonia si alias est dignus. Rā si indign⁹ symoniac⁹ reputat. Et siliter symoniā inducūt preces. p se ꝓrrecte ō bñficio curato. etiā si alias sit dignus: ꝙa rōne ambitiōis ꝛ p̄sūptiōis reputat eo ipso indignus scōm ꝛatū Tho. in. 4 di. zȝ. ꝛ. z. z. q. centesima. ꝛ Ray. in sūma sua. Qztū ad munus ab obsequio reputat symonia qñ quis seruiret alicui p̄lato obsequio inhonesto. Sed q̄ ad obsequia honesta videlz ordinata uel ad utilitatē eccl̄esie uel p̄lati rationabilem nō reputat symonia ita tm̄ ꝙ nō ꝓncipaliter seruiēs faciat ꝓpt̄ illud ꝓsequendū Unō Greg. ait. Ecclesiasticis vtilitatib⁹ ꝛe eruiente ecclesiastica oportet remuneratiē gaudere. iz. q. z. c. ecclesiastic̄ Munus a manu ē cum dat pecunia ꝛ bi⁹. Ubi tamen notandū ꝙ pecunia pōt dari ꝛ recipi licite ꝓ spirituali ꝛ sine symonia ꝙnq̄ rationib⁹. ꝑ rōne ꝓmutatiōis. z° rōne sustentatiōis ȝ° rōne ꝓuocatiōis. 4° rōne punitiōis. ȝ° ratiōe vitande ꝛexatiōis. Primo rōne ꝓmutatiōis. ꝓbat̄ sic. Qui vult remissiōnē pctōꝝ ꝓseq̄ ꝛetꝛ si pōt elemosynas facere. Unde Danielis 4. Peccata tua elemosynis redime. Et Ambrosi⁹ ꝛe pꝛ. dis. i. c. medicina. Peccat̄ tuus ꝛenūdatus es redime te pecunia tua. Debet etiā quis ꝓ adeptione eēne vite tēporalia cūcta dare. iuxta illud Matb. 6. Facite vobis amicos de māmona iniquitat̄.

2° potest dari pecunia rõne sustentationis. sicut sacerdos p missa quã dicit accipit pecuniam uel pretendã non q illã accipiat p cõsecratione eucharistie uel pro orationibus 7 bꝰ quasi preciũ sed ut stipendiũ siue sustentationis. Ulñ Augꝰ. i. q. i. in. c. iudices. ait. Accipiãt necessitatẽ sustentationẽ a populo: mercedem ministratiõis a deo. Sic 7 ꝓbe antiqui testamenti si aliqñ recipiebant aliquid in prophetando accipiebant in modũ elemosyne ad sustentationẽ non ad preciũ ꝓpter te. 3° põt dari pecunia 7 accipi rõne prouocatiõis. Et sic dãt elemosyne pauperibus ad inducendum eos 7 excitandũ ut orent p benefactoribꝰ suis nõ loco precij. qa oro spũalis est 7 appreciari nõ põt. 4° rõne punitionis. Exigitur quandoq; ab eo q absoluitur ab excoicatione pecunia non p ipsa absolutiõe: qa hoc esset symonia sed in punitionez. 5° rõne redimende vexationis. Nam anteq̃ ius acquirat alicui in bñficio uel dignitate non licet dare ad redimendã vexationẽ suaz: qa esset symonia. sed postq̃ fuerit adeptus 7 ius sibi acquisitũ vexationẽ sibi iniuste factã sup bñficio uel dignitate licet pecunia redimere: sed nõ iustã vexatiõez ut si iuste accusaret. 7 huiusmodi.

Qualiter puniunt symoniaci: tũ p priuationem gratie diuine: tũ p suspensionem ordinis 7 bñficij symoniace susceptorum: tum etiã p obligationẽ ad restituendum. Capꝫm. 3.

Certiũ mysteriũ contemplandũ de symonia dicit punitio. Punitur eteni hoc pctñ multiplici pena. p° dicit gratie dei perditio. 2° iusta suspensio. 3ª restitutiõis obligatio

Prima pena dicit gratie dei perditio. Unde .i. q. i. c. qui studet. Brez⁹ naçãçenus ait. Judas omniũ redemptorez vendidit. mox laqueo suspensus eandẽ redemptiõis gratiã nõ obtinuit 7 merito. qa nemo põt retinẽ quod vendidit. Symon etiã magus cum eandẽ grãm spũs sci emere vellet: damnationis sue sniaz audiuit a Petro. Dicit etiã Augꝰ i. q. i. c. Sicut. q ignis sacrificij q p. 70 annos babylonice captiuitatis sub aq̃ virerat extinctus est Antiocho Jasoni vendẽte sacerdotiũ q significauit ignez id est gratiã spiritus sci non lucere i symoniacis sacramẽtis. Secũda pena qua puniunt symoniaci ẽ iusta suspensio. Sunt eni notorij symoniaci suspẽsi ab ordinibus 7 bñficijs symoniace susceptis. ut. i. q. i. c. statuimus. 7. c. qsqs. Et hanc suspensionez videt Ambrosiꝰ vocare excoicationẽ in. c. reperiunt. i. q. i. fm glo. Et tales, s. conferentes ordines uel beneficia 7 officia ecclesiastica 7 ista etiã recipientes p symoniã si sunt clerici debent deponi 7 priuari oi officio 7 bñficio simpliciter si cõuincãt de hoc i iudicio ecclesie. Si sũt laici ut mediatorez symonie debent excoicari. i. q. 3. c si qs. Efficiunt etiã infames. 7 quilibz criminosus admittit ad accusationem eorũ. ex de symonia. c. tanta. 7. c. si dñs

Tertia pena symoniacoꝝ est restitutionis obligatio. Nam fm Tho. pecunia recepta p symoniã retineri non põt sed restitui debet. nõ conferenti: qa turpiter dedit. sed debet pauperibus erogari: uel illi ecclesie in cuiꝰ iniuriaz data est applicari. 7 hoc i omni symonia. Et fm Tho. 7 Innocentiũ 7 Ray. symoniacꝰ q ad bñficia simplicia uel curata per symoniam recepta pdit fructus: qa non põt illos recipere. 7 receptos tenẽ restituere: deductis expensis factis in utilitatẽ ecclesie 7 gratia fructuũ colligendorum. 7 hoc qa fur est 7 latro in illo beneficio. In veteri autẽ testamẽto. ut hꝫ 4. Regũ. 5. c. Giezi ꝓpter symoniã quã cõmisit accipiendo pecuniã a Naamã syro quẽ Heliseus ꝓphẽta curauerat lepra pcussus est cũ omnibꝰ posteris eius Sed quid dicã? Quo me vertã? Qualiter verba cõcludam? Audiuimus ex bis que dicta sunt q̃ graue sit vitium symonie. 7 tñ hodie vbiq; regnat. vbiq; sua tela, pjcit. O ecclesia dei. o sponsa dei ora agni imaculati xpi ibu: quis in te

ꝓfecit tot ignaros idoctos ihabiles ad curā aiarū? Quis ordines dignitates ⁊ bñficia tua tam multis indignis tribuit? Audeo dicē q̄ pessima illa ⁊ truculenta bestia symonia mala ꝺ omnia fecerit. Et ne descendam⁹ ad pticularia tñ vnuz tenere firmiter possumus q̄ si symonia cessaret a ministri ecclie cuncta bene optimeq̄ disponerēt ⁊ animas i pctis alligatas absoluerēt: ac de diaboli laqueis liberarent. se vero non illaquearēt: sed potius velut ministri digni adipiscerēt in hoc seculo vi grām. ⁊ in futuro sempiternā gloriā: in qua ihs vivit regnatq̄ p infinita secula. Amē.

Feria quarta tertie ebdomade i quadragesima. de cogitationibus malis ⁊ vitiosis vitandis: ꝓpter quas solas ⁊ absq̄ effectu operum exteriorū posset ꝺ damnari. Sermo. 42.

DE corde enī exeunt cogitatiōes male Verba sūt redemptoris nr̄i originaliter Matth. 15. c. ⁊ i euāgelio hodierno. Extat apud nōnullos opinio q̄dē satis falsa ⁊ piculosa: q̄si nō arbitrant esse pctā que p opa extrinseca non ꝓdeant: cū tñ ꝑm rei veritatē multo plura sint mala que latent in corde: in die iudicij manifesta fienda q̄ ea que nūc apparent forinsec⁹ ⁊ videt. Hoc aūt cui⁹ venter satis apruit oiuz doctoz ibs ihs dei filius i lectione sci euangelij. Qua ꝓpter ut qui vrā pniam agere volūt totaliter mundent: ⁊ quelibz expellantur facinora: in pñti sermone de cogitationibus disseremus: de quib⁹ tria mysteria declarato.

Primū dicit cognitio.
Secundū offensio.
Tertium remediatio.

Q̄ cogitatiōes cordiū certitudinaliter cognosci non pñt nec a demonib⁹ neq̄ ab angelis bonis: ꝑ bene a solo deo quē nullū latet secretū. Capitu. j.

PRimū mysteriū declarandū de cogitationib⁹ dicit cognitio. in quo videndū erit qualit cogitationes nr̄or cordiū cognosci pñt. Et ꝺ triplicit. p respectū demōis. 2° respectū āgeli. 3° respectū dei. p videndū ē qliter cogitatiōes hoiuz cognoscūt respectu demōis. De q̄ dubiū ē pōt. vtrū cognoscat secreta ꝓscie. Et videt q̄ sic. p qa officiū demonū est accusare. Unde Apoc. 12. Proiectus ē accusator fratrū nostroz. Ergo si in iudicio arguerem de secretissimis cogitationibus: videtur q̄ de non lateant accusatorem nostrum. Secundo arguitur: quia dicit Aug⁹. 12. sup Gen. ad litteram. Mali angeli cogitationes nouerunt: quia multa predicunt que non predicerent si cogitationes ꝺ nouissent. 3° arguit ex dictis Ar. 3. de anima. Motior est operatio q̄ potentia ⁊ potentia q̄ substantia: quia p cognitionē operationis ⁊ potētie puenit in cognitionem sbe. Sed sba aie nō pōt latere diabolū. q̄ neceius operatio nec ꝑtus. q̄. si cogitatio ⁊ affectio sūt passiones aie. q̄ nō pñt latē diabolū. Sz contra arguit ex dicto Aug. 9. in li. de ecclīasticis dogmatib⁹ Internas aie cogitatiōes diabolū non videre certi sum⁹. Rñdet Bon. ⁊ Ric. di. 8. 3. li. q̄ duplex ē cognitio. p° certitudinalis. ⁊ tali cognitione demones nō pñt sciarū secreta rimari. 2ª ē cognitio coniecturalis que est p aliquos motus seu ꝑ aliq̄ signa. Et q̄si pauca sūt ita secreta q̄n ꝓdeant i opa exteriora: uel appareāt p signa exteriora faciei uel p signa corpis q̄ diuersimode mouetur ꝑm diuersitatē affectionū. Hinc ē q̄ multe cogitationes nostre de plendi pñt a malignis spiritib⁹: nisi arceantur virtute diuina. de hac aūt cognitio potius est coniecture q̄ certe scie. Ad p̄mū q̄ argumentū dicit Bon. q̄ in die iudicij nō solū demon erit accusator: imo

etiã ⁊ cor nostrũ. Uñ ꝛe exterioꝛ ⁊ accusabit diabolus: ꝛe secretis ꝓo cõscia ꝓpꝛia. Ad secũdũ ꝓz rñsio ꝑ dis. iam factã ꝛe duplici cognitione. Ad ttiũ ꝛro. s. ꝙ notio: est opatio q̃ ſba. dicat Boñ. ꝙ ꝛerũ ē ꝛe opatione extrinseca De intrinseca aũt aia nõ ꝓz semp ꝛeritatem. Multe enim res ſũt nobis note quarũ virtutes ⁊ opatiões nos latent. Uel dicendũ ꝙ illud ꝓz locũ i opatiõe nãli: nõ in opatiõe volũtaria. Opatio eni nãlis ſm ꝙ naturaľ ē ita se nãliter nata est repñtare. nec se occultare põt: sicut nec ſba: imo ꝑ ipsaz manifestatur ſba ꝺũ plus habet ꝛe rõne actualitatis ac ꝑ manifestatiõis ⁊ lucis. In opatione aũt volũtaria secus ē. Mã cuz ſba nãliter se repñtet: sicut nãliter ē ⁊ se occultare nõ possit: opatio voluntaria ſic volũtarie exĳt in ē: ita ⁊ volũtarie manifestať. ⁊ ita occultari põt. imo nõ manifestať nisi ꝺmo ꝛelit. Talia aũt sunt q̃ latẽt i secreto nr̃e ꝙscie. Jõ q̃uis diabol⁹ videre possit aiam ꝓpꝛia ꝑtute: nõ tñ põt illã ꝙspicere. Et sic ꝛcludiť ꝙ certitudinaliť ꝛemões archana ꝛectoꝛis nr̃i scire nõ valent. 2° videndũ ē q̃liter cogitationes cognoscũť respcũ angeli. Et liez Hermes i li. quez fecit ꝛe q̃ttuoꝛ materĳs ⁊ q̃dã alĳ cõtendãt ꝓbare nõ latere ipsos angelos cogitatiões nr̃as ꝛerũtñ i hac parte inꝛereto ꝛoctrine sci Dꝛo. Colligo itaq; ex eius dictis i pꝛima pte sũme. q. 57. ⁊ in. 2. scripto sen. dis. 8. ar. 5. ea que ꝓ solutiť hui⁹ dubĳ faciũt. Dico q̃ ꝙ cogitationes põt dupliciter ꝙsiderari. Uno mõ, put sũt i sua futuritione. Alio mõ, put sũt in sua ꝓsentialitate. ꝓ mõ. s., put cogitationes sũt future. nãliť cognosci uel videri ab angelo nec ab hoĩe põt. Cui⁹ rõ ē. quia fuka nõ cog̃scũť nisi ſm ꝙ hñt ē ꝛeterminatũ i sua cã. Sz cogitatiões coꝛdis nõ hñt ꝛetermiatũ ee in volũtate: qa voluntas se hz ad vtrũlibet: ⁊ iõ non põt cog̃sci. 2° mõ cogitatiões coꝛdis põt ꝙsiderari, put sũt in sua põtialitate. Et ꝺ duob⁹ modis. uel put sũt in suo ꝓncipio. uel, put sũt in signo. ꝓ mõ, put cogitationes sũt solũ in suo ꝓncipio. s. cogitationes i intellectu: ⁊ affectiones in affectu uel volũtate: ita ꝙ ex cogitationibus nõ resultat aliq̃ exteri⁹ signum: puta aliq̃s effect⁹ uel motus in coꝛde: ⁊ sic solus ꝛe⁹ cogitatiões cognoscat. ꝓ rõne cãlitatis: qa ille solus cogitatiões cognoscit cui soli subiacet intellect⁹ ⁊ volũtas creaťe rõnal: ⁊ q̃ sol⁹ põt opari in eam. ⁊ ē ei⁹ ꝓncipale obiectũ ⁊ finis vltim⁹. Sz ꝺ, ꝓpꝛiũ ē ꝛei. g̃ nec angelo nec hoĩ ꝓueĳt: ꝑ soli ꝛeo. 2° ꝺ, pbať rõe entitaťis. Mã quãto aliq̃d min⁹ hz ꝛe entitate: tãto min⁹ hz ꝛe cog̃scibilitate. ꝑ cogitatiões mũmũ hñt ꝛe entitate. g̃ ⁊ minimũ ꝛe cognoscibilitate. Addiť ⁊ alia rõ. s. intimitaťis. Mã quãto aliq̃d est magĳ secretũ uel abscõditũ: tanto min⁹ cognosci potest. Sed cogitationes coꝛdis ipsi menti ⁊ intellectui ⁊ voluntati sunt valde intime eo ꝙ sunt a ꝓncipio intrinseco. s. intellectu ⁊ voluntate. Qꝺ patz: quia cogitare dicit actionẽ intrinsecam. ⁊ ideo ille sol⁹ cogitationes coꝛdis potest cognoscere qui ipsi menti põt se intimare. Talis aũtẽ est solus ꝛeus.

2° cogitationes considerari possunt put sunt in exterioꝛi signo. ⁊ sic cognosci possunt ⁊ ab angelo ⁊ a ꝛemone: ut dictũ est. ⁊ ab ipso homine. 3° videndum est ⁊ concludendum ex pꝛemissis ꝙ cogitationes cognoscuntur ab ipso ꝛeo. Ipsi nihil est absconditũ nihil occultum. cognoscit ⁊ quicquid patet ⁊ quicquid latet. Unde Job. 42. c. ait. Scio qa omnia potes: ⁊ nulla te latet cogitatio. Et Eccl. 1. Non te iustifices ante ꝛeum: quoniam agnitoꝛ coꝛdis ipse est. Et ꝑs. 93. Dominus scit cogitationes hominuz. Et i. Parał. penulť. Omnia coꝛda scrutatur dom⁹: ⁊ vniuersas mentium cogitationes intelligit. Et Heb. 4. Omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis ꝛei. Et Job. i. canonice. c. 3. Maioꝛ est ꝺeus coꝛde nostro ⁊ nouit omnia. Et 32. dis. c. erubescãt. Secretoꝛum cogitatoꝛ ⁊ iudex ꝛeus est.

Et Seneca ad Lucillū. Quid prodest aliqđ ab homine esse secretū? Nihil vero clausum est. Ipse cogitationibus nris interuenit. Sic interuenit dico: ut nūq̄ aliqñ inde discedat. Ex quib⁹ ꝓpterea diuinus quāta sit illoꝝ fatuitas q̄ gaudent relinquētes ab hominib⁹ nō videri nec cogitant ꝑ oculos secretoꝝ oculos deꝝ cordiū eē inspectorē. Vñ et poeta Ouidius li. i4. metamorphoseos ait. Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.

Qualiter in cogitatione pōt eē pctm et q̄ alia est cogitatio nature. alia gre. et alia culpe. Capm. z.

Secundū mysteriū declarandū de cogitationib⁹ dicit offensio. In quo disputandū venit. vtrū in cogitatione possit homo peccare et offendere deū. Et arguit. p vna pte q̄ nō. Nam cē pctm aut est in voluntate aut i actu voluntatis. Sed cogitatio est act⁹ intellect⁹. ḡ in cogitatione nō potest esse pctm. Sed in ꝓtrariū ē auctoritas ibu xpi i euangelio presenti. Et itez in scripturis sepius confirmat. Vnde. pv. xv. Abhominatio dñi cogitationes male. Et Sap. i. Peruerse cogitatiões separant a deo. Et. pv. vi. Deus odit corde machinans cogitationes pessimas. Et Ysa. i. Auferte malū cogitationū vestraꝝ ab oculis meis. Et. lv. c. Dereliquat impius vias suas. et vir iniquus cogitationes suas. Et Hiere. 4. c. Vsq̄q̄ morabunt in te cogitatiões nocte? Et Zach. i. Cōuertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis. Et Matth. 9. Cum quidā de scribis dicerent intra se de xpo. hic blasphemat. cum vidisset ihs cogitationes eoꝝ: dixit. Quid cogitatis mala in cordib⁹ vris? Rñdeo itaq̄ ad hanc q̄stionē ex dictis Alex. i z. sume. et sancti Tho. di. 39. secundi li. ar. z. distinguēdo triplicē cogitationē. Prima est nature. z⁹ gratie. 3⁹ culpe.

Prima est cogitatio nature: qñ quis cogitat ea ad que nāliter inclinat. ut si q̄s sitiens cogitat de potu. si q̄s ḡuatus somno cogitat de vomitiõe et hi⁹. et in talibus cogitationibus nō est pcatū: quia ex his que insūt a natura nec laudamur nec vituperamur ut dicit. z. ethi.

Secunda cogitatio dicit gre: cū q̄s cogitat bñ facere. Nā ut dixim⁹ i primo huius op⁹ sermõe. Nō pōt q̄s a seipso cogitare bonū. q̄a ut inq̄t Aug⁹ in li. de p̄destinatione scoꝝ: Prius est cogitare bonū q̄ credere. et ipsum cogitare bonū ex deo est. Notandū tñ q̄ nō ois cogitatio boni a gratia est inspirate. Nā cū duplex sit bonū. s. quoddā de necessitate p̄cepti. quoddā de supererogatione perfectionis. licz p̄mū bonū semp sit homini inspiratū a deo. nō tñ semp secundū. q̄nimo posset et q̄ndq̄ diabolus permittente deo talia bona suggerere: ut sub illoꝝ spē inducēt ad ḡuiora mala. puta posset tēptare aliquē ut pniaz faceret quā fecit bīus Franciscus. ut sub illa spēcie aut facēt illū de se multū p̄sumere: aut ad fatuitatē peruenire. Propēea laudo ut cum similes cogitationes ascēdunt in corde vlit homo recurrere ad dñum ꝓsilium pter et auxiliū et petere bonoꝝ et scoꝝ virorū iudiciū. Tertia est cogitatio culpe. quādo q̄s cogitat de pctō aliquo. Et hꝰ cogitatio pōt eē aliquādo meritoria. aliqñ venialis. aliqñ mortal. Pōt esse cogitatio de pctis meritoria cū quis cogitat vel ut doleat vel conteras sicut dicebat Ezechias Ysa. 38. c. Recogitabo tibi. o. a. m. i a. a. mee. Vel cogitat quis pctā ut illa cognoscat. sicut qui habet cōfessiones audire varia peccata recogitat qualit illa possit detestari siue punire. Quādoq̄ cogitatio de peccatis pōt eē venialis. s. cum quis illa cogitat cū aliquali delectatione: nō tamē ex ꝓposito nec ex deliberatione: ꝑ potius ex quadā subreptione. Qñq̄ insup cogitatio de pctis ē pctm mortale: qñ vidlicz quis cogitat illa cum sensu deliberato ex delectatiõe et cōplacētia pcti mortal. Et q̄ nis nō seq̄t act⁹ exteriores: tñ voluntas deprauat et maculat interi⁹. ppter ea grane piculū imminet his q̄ nullā sibi ꝓsciaz faciūt de cogitatiõib⁹ turpib⁹

ꝛ imūdis. Jdcirco seruanda est Hiero. regula ad Demetriadē ꝑginē. v. Oium operū ꝛ cogitationū tuaꝝ speculatorē tuū tm̄ crede. Jdeo caue ne q̄d loquar aut cogites q̄ oculos dīne maiestatis offendat. hec ille.

De vitari possunt pcā cogitationū p exercitiū oronis. lectionis. oratiōis ꝛ p cuitationē locutiōis ꝛ auditiōis ociosorū ꝛ vtilū: ꝛ nutritiōis ipsarū cogitationū. ꝛ p amaritudinē. Capl'm. 3.

Ertiū mysteriū declarandū de cogitatiōib⁹ ꝺ remediatio. in q̄ notabim⁹ tria ꝓncipalia remedia: q̄b⁹ cogitationū pcā declinari possint. Primū ē exercitatio. Secundū cuitatio. Tertiū amaricatio. Primū remediū ē exercitatio aut in lectiē. aut i oone. aut i corpali occupatiē. Et de ista dicit Hiero. ad Saluinā de nebridio ꝛ viduitate. Sp i manib⁹ tuis dīna sit lectio ꝛ tam crebre orationes ut oīuꝫ cogitationū sagitte q̄b⁹ adolescētia petuti solet huiuscemodi clypeo repellāt. Et idē ad Rusticū mōachū ꝛ de ꝓfecta. di. 3. c. nūq̄. Facito aliq̄d opis ut diabol⁹ te sp inueniat occupatū. Et idē ad Demetriadē ꝑginē. Nec iō tibi ab ope cessandū est quia deo ꝓpitio nulla re indiges: ideo cū oib⁹ laborandū ut p occasionē opis nil aliud cogites nisi quod ad dīnī ptinet seruitutē. Propēea Ecc. 33. dicit. Multā malicia docuit ociositas. Secūdū remediū ꝺ cuitatio. Qui vult cogitationes malas aut fugere aut vincē cuitet tria. Primo malā locutionē. s. ociosoꝝ verboꝝ. qa ut inq̄t ap'l's. i. Cor. 15. Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Et Ar. 1. politicoꝝ 3. Ex dē de facili q̄cūq̄ turpiū fit: ꝛ ipsū facē. Et Hiero. in epitaphio scē Paule. Immūdicia ꝛ turpe verbū atq̄ lasciuū nūq̄ est de ore ꝑgineo ꝓferendū: q̄b⁹ signis libidinosus anim⁹ oñdit. 2° cuitet auditionē. ut nō solū nō loquat: verū etiā nō audiat que sordida sunt ꝛ vana. ꝛ cum viderit q̄sq̄ de silib⁹ colloquentes velut de serpētib⁹ discedat ab eis. 3° cuitet nutritionē. ut si cogitatiōes irruāt non nutriat illas. nō retineat. nō i delectationē illoꝝ ꝓsentiat. ꝫ conet eas repugnare ipsasq̄ a se repellē q̄tū pōt. Ait Hiero. ad Eustochiū inquit. Nolo sinas cogitationes crescere. nihil in te babylonicū uel confusionis adolescat. Dū puus est hostis interfice. neq̄tia elidat in semine Quia eni ipossibile est in sensu bois nō irruere motū medullaꝝ caloꝛe. ille laudat ille ꝓdicatur beatus q̄ statī ut cepit cogitat⁹ interficit ꝛ allidit eos ad petrā petra aūt erat xp̄s. Tertiū remedium dicit amaricatiōis. Sicut mres cum a dulcedine lactis filios puulos volētes retraxere sup mamillas amara quedā apponē solēt: ut illoꝝ gustu cessent vbera suggere. Sic amaritudo mētis cogitationib⁹ imūdis admixta eas amaras ꝛ insipidas reddit. Est aūt triplex amara memoria. ꝑ⁹ mortis. de q̄ sapiēs Ecc. 41. O mors q̄ amara est memoria tua.

2ª amara memoria est vltimi iudicij: de quo eccl'a cātat ꝓpheticū illud. Dies illa dies ire dies calamitatis ꝛ miserie dies magna ꝛ amara valde. 3ª memoria est amara dñi nr̄i ihu xp̄i passio. Cū g̃ q̄s stimulat aculeis cogitationū malarū: si diligenē recogitat se moriturū: aut in dei iudicio rationē se redditurū: aut videat xp̄m. p se i cruce patiētē: facile victor euadet. Ergo retineamus corda nostra ne ipleāt malicia malarū cogitationū: ut sic valeam⁹ adipisci ibū sclo dei gratiā ꝛ i futuro gl'iam. Amē.

Feria q̄nta tertie ebdomade in q̄dragesima. de religiosa votorum emissione illorūq̄ obseruantia: a qua multi deficiunt. q̄a p⁹ ipetratas gratias vota ꝓmissa nō soluūt. Sermo. 43.

Operauit febrī ꝛ dimisit illā. Scribunt hec verba originaliter Luc. 4. c. ꝛ in euāgelio hodierno. Subuenit deus virtute sua infinita

necessitatibus hominū: si tñ ipsi religiosa pietate ad eius auxiliū confluant: sicut patet in lectione euāgelica in qua narrat benigna cōdescensio xpi ad sanādū socrū Symonis a magnis febrib⁹. fecit tñ illud rogatus a suis: Sic ⁊ quotidie curant infirmi a variis languoribus: quib⁹ humanū ꝓsidiū succurrere mīme valet: dei tñ adiutorio salutē recipiunt. Id aūt ut plurimū impetrat nō solū per deuotas oīones ꝫ etiā p fideliū votoꝝ emissionē. Facto nāq; voto deo ⁊ sancte eius q̄ plurimi icolumitatis beneficiū sūt adepti. Quia ꝙo magna est ingratitudo emittere vota ⁊ illa non exoluere: ꝓpterea in hoc sermone de voto aliqua necessaria penitentib⁹ pcurram⁹. Nam Deut. xxiij. dicit. Cū votū voueris dño deo tuo nō tardabis reddere qa requret illud dñs deus tu⁹. Et in psal. 49. Redde altissimo vota tua. Et. 15. Vouete ⁊ reddite dño deo vestro. De voto itaq; tria mysteria pncipalia erūt declarāda.

Primū dicit diffinitio.
Secundū, phibitio.
Tertiū dispensatio.

Quid sit votū. ⁊ de septē ꝙditionibus que requirunt ad hoc ut habeat rationem virtutis. Capl'm. j.

PRimū mysteriū declarandū de voto dicit diffinitio. in quo qd sit votū videamus. Et ex dictis sci Tho. xx. q. 88. ⁊ Ric. di. 38. quarti sumo hāc diffinitionē. Votū ē ꝙceptio melioris ꝓpositi ai deliberatiōe firmata Ex qua diffinitiōe colliguntur septē conditiōes que requrunt i voto ut debite fiat videlicz. 1ª p⁹ dr deliberatio. 2ª pmissio 3ª superogatio. 4ª ordinatio. 5ª formatio. 6ª honestatio. 7ª distinctio.

Prima cōditio que requirit i voto dr deliberatio. ut. s. fiat ex voluntate deliberata. Nam ut dicit Ric. vbi. s. Votum dicit a volendo. Vñ sicut in nobis est duplex velle. scilicz plenū qō ē velle deliberatiuū. ⁊ semi plenum: qō est velle ex subreptione. sic dico qō est duplex votū s. votū quod habet plenā rōnē voti. ⁊ de rōne talis voti est q̄ sit factum ex deliberatione: quia ut dicit. xx. o. q. 3. c. pūs clerici⁹. Nullū votū nisi voluntariū. Et. 1ª q. 1. c. nō est. Voluntariū sibi multē eligit xps. Et ē aliud votū qō nō habet plenā rōnē voti. eo qō non fit cū deliberatione sed ex quadam subreptione: ⁊ ideo non obligat. Sed in hoc oritur dubiū. an teneant vota que fiunt in angustijs: ut puta a mulieribus tēpore partus: ⁊ a nauigantib⁹ tempore tēpestatis. ab infirmis tēpore infirmitat⁹ ⁊ silia. Et quidā absolute. ⁊ male rñdent q̄ nō. Cōtra qs dicit Guil. Or est distinguendū: qa aut vota ꝓdicta fiunt ex intentē deliberata ⁊ sic tenent ⁊ obligāt. ut patet i. c. sunt q̄ opes. 1ª q. 4. Si ꝙo fiant ex subreptiē nō tenet: i angustijs tñ magis subripit mens q̄ i pace ⁊ quiete. eo q̄ ꝑm Aug. in li. 83. q. Passiones tristabiles pl⁹ bā tent alterare vsum rationis q̄ passiones delectabiles. Secunda ꝙditio que requirit i voto dr pmissio. Scōm. n. Ric. ⁊ Tho. vbi. s. Propositū solū ad faciendū aliqō bonū nō facit votū sed propositū firmatū. pmissiē. Et si fiat corde etiā sine oris expressione: adhuc tenet ⁊ ligat in foro ꝙscie. Expssio eni voti pr vocē referē ad interiorē deliberationē.

Sz ꝫ occurrit vnū dubiū disputandū Vtrū omne votū publicū p expssionem vocis factū coram alijs sit votū solenne. Et rñdet Ric. q̄ dria ē inter votū publicū ⁊ solēne: qa qlibet votū coram multis ⁊ in publico factuz publicū dici potest: sed non quodlibet tale potest dici solēne. Nō eni dicit votum solenne nisi qō in se habet aliqd annexū. ut in publicū debeat venire ⁊ per quod vouens ponit sub alteri⁹ hominis potestate. Et tale ē votum in susceptione sacri ordinis: per quem suscipiens constituitur minister ecclesie ad deo publice seruiendū ⁊ ponit sub episcopi potestate. Vnde tale votū esset solenne: etiā si predictū ordinē ab episcopo recipet i secreto. Professio etiā

in religiõe facta in manu eius q̃ eã p̃fessionem recipere habet in se aliquid annexũ quo teneat in publicum venire. vñ talis p̃fessio solenniçat votũ etiã si fiat i occulto. Solenniçat ꝯ votũ p̃ p̃fessionem in religione ꝛ p̃ sacri ordinis susceptionem. ut p̃z extra. qui clerici uel vouẽtes circa. rursus. in glo. ꝛ. c. q̃ votum. Notãdum tñ ut dicit in glo. z ꝛ. q. i. c. mulieres. ꝛ extra de p̃uersa. p̃iu. c. ex pte. q̃ in p̃p̃ria domo uti ꝓhib⁹ monachalib⁹ ꝛ votũ facere nõ solẽniçat votũ. Tertia p̃ditio q̃ requirit in voto dicit supererogatio. Debet fieri votum de bono supererogationis ꝛ nõ de bono necessario: q̃a ad bonũ necessariũ homo tenet etiã sine voto. Sz mgr sniaꝝ. dis. 38. q̃rti. dic q̃ votoꝝ aliud ẽ cæ. aliud singulare. Cõe est q̃ ẽs in baptismo facũt. cũ spõdet renũciare diabolo. ut hꝫ de cõse. di. 4. c. p̃ma igit. ꝛ. c. p̃mũ interrogẽt. Et tale votũ fit de bis que sũt necessaria ad salutẽ. Ibi tñ diminute inuenit ratio voti Singulare votũ ẽ cũ aliquis spõte p̃mittit se seruaturũ aliq̃ bonũ ad q̃ nõ tenet. q̃uis teneat p⁹ votũ. Hinc dr. in. q. i. c. sũt quedã. Sũt q̃dã que etiã non vouẽtes tenẽt⁹. q̃dã etiã que nisi vouerimus non tenẽm⁹. ꝫ postq̃ ea de p̃mittim⁹ necẽo reddẽ p̃stringimur. Sz hic emergit vnũ dubiũ. Vtrũ vota que fiunt sub aliq̃ p̃ditõe: p̃ditione illa cessante sint obligatoria. Et rñdet Ray. i sũma. q̃ duplex est p̃ditio. Una gñalis ut si vixero. si potero. si de⁹ voluerit. que semp intelligunt etiã si nõ apponant. ut p̃z. z ꝛ. q. z. c. beata maria. Alia ẽ cõditio spãlis: puta cũ quis vouendo dic p̃mitto facẽ tale bonũ si impetrauero sanitatem. si p̃ditio ꝛficiat votũ nõ obligat. Facit ad ꝫ q̃ scribit. z z. q. 8. c. nõ solum. Et extra de conditione apposita in dispensatione. c. verũ. ꝛ de resti. spo. c. olim. Quarta conditio que requirit in voto dicit ordinatio. Debet votũ fieri ipsi deo. q̃a cũ vouere sit actus latrie soli deo debet. Sz dubitat circa hoc. quia vota fieri solent etiã scis. Sz dicit Ric. q̃ vota que fũt sanctis nõ plene habẽt rationem voti p̃ comparationẽ ad scõs: ꝫ ad deum. Qui enĩ vouet scõ Jacobo ei⁹ ecclesiã visitare. Locutio siue mẽtalis siue vocalis qua dicit se visitaturũ scm Jacobũ fit sancto Jacobo. sed obligatio ad implendũ illud quod dicit. p̃prie ꝛ simpliciter loquendo non fit nisi deo. Unde quod est materiale i illo voto fit sancto. ꝛ q̃ ẽ formale fit deo. Quinta p̃ditio que requirit in voto dicit formatio. Hec nanq̃ est forma voti ut fiat deo de re bona ad bonũ finem. p̃pterea dicit Ric. q̃ votum factũ p̃pter malũ finem non tenet: nam magis de p̃ndet votum a suo fine q̃ a sua materia. q̃a fm p̃m z. metaph̃. Finis est causa causar. sed votum factũ de materia mala. p̃pter finẽ bonũ non tenet. Idcirco vouens se facturũ aliquid q̃ ẽ absolute bonũ: non tamen. p̃pter hoc intendens nisi finẽ malũ: grauiter peccat ꝛ nõ tenet votũ: q̃a tal aut intendit p illud votũ se posse p̃sequi finẽ illũ: aut nõ. si nõ iam nõ obligat se. p̃pter finẽ illũ. q̃a sicut dicit ph̃s z. ethicoꝝ. Electio nõ est impossibiliũ. ergo a simili nõ est alicui⁹ impossibilis ad p̃sequendũ. Si sic errat. q̃a fm Aug̃ in li. 83. q. Deo volente ꝛ auctore nõ fit hõ deterioꝝ. Deterioꝝ aũt fit hõ p cõsecutionem finis mali. Sexta conditio q̃ requirit in voto dicit honestatio. Debet votũ fieri de re honesta ꝛ mã bona. p̃pea dicit. z z. q. i. c. i malis. In malis p̃missis rescinde fidẽ. in turpi voto muta decretũ. q̃ incaute vouisti ne facias. impia ẽ promissio q̃ sceleẽ adimplecs. Sz dubitat hic de Jepthe: de q̃ hr Judic. xi. q̃ interfecit filiã suã z sicut vouerat. Et tñ ad Heb. xi. numerat inter illos qui per fidẽ vicerũt regna. ꝯ videt q̃ possit fieri votũ de re mala ꝛ inutili. Rñdet Ric. q̃ votum Jepthe nõ fuit obligatoriuz nisi ad immolandũ animal occurrẽs immolatitiũ. Et quo ad ꝫ fuit licitũ ꝛ placens deo: q̃ ostendit victoria subsecuta. vnde in occidendo filiã suã fuit fatuus ꝛ impius. de qua impietate postea pœnituit.

Septima conditio que requirit i voto dicit discretio. Debet nanq; fieri votū discrete prudenter ⁊ moderate. Nā sic prohibita est indiscreta penitētia. ita prohibet ⁊ votū eius. Sz qđ de votis stultis ut sunt vota illoꝝ qui vouent non comedere caput: aut nō comedere pedes: aut non comedere columbos. uel nō lauare manus ⁊ similia? Rndet Tho. q; talia vota veridenda sunt potius p̄ seruanda. Accipim⁹ ergo ex dictis quāta in vnoquoq; debet esse maturitas in vouendo: quāta insup diligentia in complendo quod voto promissū est. Jō dic Ric. q; omne votū licitū obligat vouentem ad illud quod vult adimplendum nisi in quattuor casibus. Unus est, ppē impotentiam adimplendi. Secundus ppter auctoritatē superioris dispensandi. Tertius ppter defectū conditionis apposite: ut dictum est supius. Quartus quādo illud qō tpe voti facti fuit licitū postea fit illicitum.

De vouere interdicit septē generibus psonarum in quibus est limitata rōnabiliter facultas vouendi. Caplm. z.

Secundū mysteriuz pncipale de voto declarandū dicit, phibitio. Nam, phibent septez gradus psonarū vouere. Primi sunt epi. Secūdi clerici. Tertij religiosi. Quarti pueri. Quinti filij familias. Sexti serui. Septimi vxores. Primi qui nō pnt vouē sūt epi. Ipsi enī nō possunt facere votuz quo dissoluat vinculū ecclie sine licentia dñi pape. extra de renūciatiōe. c. nisi cum pridem. Est enim epus ecclesie sue sponsus. ut dicit in. c. inter corpalia. ex de translatione epi ⁊ electi. Jdcirco nō potest emittere vota q̄ essent in p̄iudiciū iue cure. extra de voto ⁊ voti redēptiōe. c. magna. Secūdi qui nō possunt vouere sunt clerici bñficiati: qui nō possunt vouere pegrinationē aut aliud ppē qō debeant relinquere eccliam sine licētia plati sui. de conse. di. 5. c. nō oportet. Excepto q; possunt vouere ⁊ votū implere etiā ep̄o p̄tradicente de intrādo religionē. ut p̄z. 19. q. 3. c. due sūt. Et similiter de accipiendo crucem. ut habet extra de voto. ⁊ vo. re. c. ex multa. Tertij sunt religiosi. p̄z quibus dicitur. 20. q. 4. c monacho. Monacho nō licet votū vouere sine consensu abbatis sui: si autez vouerit frangendum erit. Rō autē potissima fm Ric. quare religiosus nihil vouere potest est. quia pensata humana infirmitate ⁊ religiōis onere nō posset se ad aliquid vltra suā profession̄e obligare quod non posset implē sine qualicunq; p̄tudicio uel p̄iudicij periculo observationis cuiuslibz eoꝝ ad que ex sua professiōe tenet. ⁊ absq; periculo redendi se interdū oneros̄um prelato suo uel alicui: seu aliquibus fratrū suoꝝ ppter sollicitudines ⁊ modos singulares quos interdū haberēt illi qui essent ad plura q̄ alij obligati. Propēea tāte est altitudinis religionis votū q; omnia alia i ipsū cōmutari pōsit. Et ideo ecclesia considerans hui⁹ voti altitudinez ⁊ humane nature infirmitatē voluit auctoritate dei voto religionis nullū posse votū aliud superaddi, ppter periculū transgressionis vitandū. Blo. tñ sup dicto. c monacho. dicit monachū nō posse vouē esse intelligendū de voto abstinentie per qō alij scandalizāt. Quarti sūt pueri ante annos pubertatis: qa p̄o illo tpe nō habent expeditū vsum rōnis ⁊ literi arbitrij. Et ut dicit extra de regu. ⁊ trāseuntib⁹ ad religionē. c. sicut teneor. Carens vsu literi arbitrij vouere nō potest quia nō potest consentire. Quinti sūt filij familias. Nam filius familias quia subest patri in his que ad regimē dom⁹ ⁊ familie ptinent nō potest de illis votū facere seu de ptinentib⁹ ad illa sine p̄is auctoritate. Sexti sunt serui. qui nō pnt vouere aliquid eoꝝ que ipsos impediant a seruitio dñoꝝ suoꝝ sine ipoꝝ auctoritate ⁊ voluntate. sicut patz. 32. di. c. ex antiqs. ⁊ c. si seruus. Septimi sunt vxores. P̄o quib⁹ notandū q; vir ⁊ vxor sibi sūt mutuo debitores in reddendo debitū carnale. Jō quilibet eoꝝ

ꝓbitꝛ vouere ꝛe nō reddendo ſine licē-
tia alterius. Sed q̄a in diſpenſatiōe do-
mus ⁊ regimine familie mulier ē ſubie-
cta viro ⁊ nō ecōuerſo. Ideo ꝛe ꝓtinen-
tibus ad illa mulier nō pōt emittere vo-
tum ſine licentia viri. ſicut p3.33.q.5.c.
Manifeſtū. ℈. ex premiſſis ⁊ c. noluit.
Ideo Numeri. 30. c. d. ꝛeus. Si vouerit
vꝛor ⁊ iuramento ſe conſtrinxerit: ut p
ieiuniū uel ceterarū rerū abſtinētiā af-
fligat aiam ſuā: in arbitrio viri erit ut
faciat ſiue nō faciat. Et forte hec eſt cā
eo q̄ mulieres magis ad vouendū ꝓne
ſūt q̄ viri. Nec repꝛehēdim⁹ eas q̄a vo-
uent. ſed quia indiſcrete vota facē ſolēt
Sūt ⁊ ſepe incōſiderate ac leues ⁊ vota
emittunt irrōnabilia ⁊ ſtulta. ꝓ quibus
nō expedit ut ſacerdotē ꝓ abſolutione
requirāt. Cūr in hoc caſu auctoritatem
habet ſoluendi: nō ex vi clauiū que in
ipſo nō eſt: ſed auctoritate ꝓeſidentie
quā in vꝛorē habet. Et cum vꝛor obedi-
re nollet viro dicenti ſibi nolle eam ſua
vota complere: pōt ꝓbis ſupaddere ver-
bera: ita tū ut in oīb⁹ modeſtiā gerat.
Volui ſicꝫ pauca dixiſſe: q̄a nouī mu-
lierū importunitatē que viros q̄ſq; af-
fligunt ⁊ vexant ut ſub votoꝝ occaſiōe
licentiam eis largiant vagandi diſcur-
rendi ac expendendi pecunias vom⁹ cū
damno ⁊ vetrimento familie.

De diſpenſatione votoꝝ ad declara-
tionem dubioꝝ que ſup illa poſſent
oꝛiri. Caplm. 3.

Tertiū myſteriū de voto declarā-
dum dicit diſpenſatio. Pro cuⁱ
plenioꝛe declaratione ſeptē du-
bia ſunt diſputanda. Primū virū expe-
diat vxoꝛi vouere. Secundū utruꝫ ſit
magis laudabile ⁊ meritoꝛiuꝫ aliquid
facere cum voto uel ſine voto. Tertium
vtꝛ expediat inducere iuuenes ut voto
ſe obligent ad religiōis ingreſſū. Quar-
tum vtrū votū poſſit cōicerurari. Quin-
tum vtrū quodlibet votū cōmutari poſ-
ſit in votū religionis. Sextū vtꝛ omne
votū ſit diſpenſabile. Septimū vtꝛ ſol⁹
papa poſſit i votis diſpenſare. Primū
dubiū utꝛ expediat voi vouē. Et arguit
q̄ non. Pq̄a null⁹ debet ſe ꝓuare ma-
gno bono dei. ſed libertas bois eſt ma-
gnū bonū dei: qua i pte ſe priuat ꝓ votū
q̄ nō debet homo vouere. 2° arguitur
q̄a null⁹ debet ſe exponē piculo alicuⁱ
tranſgreſſionis. ſed vouens exponit ſe
piculo cui non erat expoſitus aſſ votū
q̄ non expedit vouere. 3° arguit quia
nullus debet aliquid facere quo ſuū ag
grauetur pctū ſi peccat. ſed religioſus ſi
peccat grauⁱ⁹ pctū cōmittit q̄ ſecularⁱ:
ſicut dicit Anſel in li. de ſilitudinibus.
q̄ nō expedit vouere religionis ingreſſū
⁊ multo fortⁱ⁹ nec q̄cūq; aliud bonū.
In ꝓtrariū eſt oīs ſcriptura ⁊ laudabil⁹
vſus fideliū. Rñdet Ric. q̄ vouere cū
diſcretione expedit homini ꝓ q̄ firmat
amplius voluntatē ſuā in bono: ⁊ ꝓ ma
gna pte excludit a ſe male faciēdi liber-
tatez ⁊ facit actū ꝑtutis latrie. ⁊ iō vo-
uendo mereꝫ. Ad primū argumentū
rñdet Anſel. in li. de ſilitudinib⁹. q̄ ob-
ligatio ad bonū non repugnat libertati
ſimpliciter. ut etiā plene dictū eſt in ſer-
mone de obedientia dei. Ad ſecundū
dicendū q̄ vouens diſcrete nō exponit
ſe piculo tranſgreſſionis nīſi p accidēs

Ad tertiū dicendū q̄ licꝫ religioſus
grauius peccet q̄ ſecularis: tū de pctō
penitēs maioꝛē miſericordiā ꝓſequitur
q̄ ſecularis. Secundū dubiū vtrum
magis ſit laudabile ⁊ meritoꝛiū facere
aliquid cum voto q̄ ſine voto. Rñdet
Ric. ⁊ Hu. q̄ ſic. Qđ declarat triplici
ratiōe ⁊ vna ſimilitudine. Prima rō
eſt. q̄ opus inferioꝛis virtutis magis ē
meritoꝛium impatū a ſupioꝛi virtute q̄
nō impatū. Sed latria ſupioꝛ virt⁹ ē q̄
abſtinentia. ⁊ op⁹ abſtinentie ad qđ mo
uetur homo ex voto eſt impatum ab ea.
Nouere enim actus eſt latrie. ℈ magis
meritoꝛiū eſt opus abſtinentie qđ quod
mouet homo ex voto. Secunda rō ē
hec. Quanto opus ꝓcedit a voluntate
magꝭ firmata i bono: tanto ē ꝑtuoſius
⁊ ex cōſequēti ē magis meritoꝛiū. Ad
operari eni virtuoſe requiritur firmiter ⁊

imobiliter opari.ut.d.phus.z° etbi.c. 4.. Sed ceteꝛ paꝛib⁹ voluntas firmioꝛ est in bono cū voto q̄ sine voto. Tertia ratio ē hec. De⁹ cū acceptet opus ꝓpē opantē: tāto magis acceptat illud: quāto est ab hoie ad suū seruitū speciali⁹ reputato. sed ceteꝛis paꝛib⁹ hō speciali⁹ reputatur ⁊ dedicat ad dei seruitū cū voto q̄ sine voto. Ad idē etiā ē illitudo quā ponit Anſel. in li. de similitudinibus: in qua cōpat secularē faciētē bonū opus illi q̄ dño dat ō fructu arboꝛis sue quātū vult: ⁊ religioſū illi q̄ dño dat totā arboꝛē cū fructu: q̄ magis ē dño accept⁹ q̄ ꝓim⁹.

Tertiū dubiū. vtrū expediat inducere iuuenes ut voto se obligēt ad religiōis ingreſſū. Et rñdet notabiliē Ric. q̄ sic. si adsint debite cōditiones ex pte iuuenis ⁊ ex pte inductiōis ⁊ ex pte obligatiōis. Qui eni vult inducere iuuenē aliquem ab obligatione p̄dictā: debet diligenter ꝓsiderare q̄ iuuenis debitā habeat etatem ꝓ ingreſſu religiōis que ad min⁹ ꝓplectit tēp⁹. 14. annoꝝ. extra de regu. c.i. ⁊ c. significatū est. Et q̄ put patitur etas illa in ꝓpoſitis suis licitis ⁊ honeſtis habeat ſtabilitatem: ⁊ q̄ ad cōſiderādū quid illa religio pondet ⁊ obligatio: habeat diſcretionē ſufficientē. In inductiōe etiā debet esse diligens aſpitatis religionis ad cuius obligationē inducit explicatio: ⁊ oīs ſuggeſtionis ⁊ fallitatis excluſio: nec debet esse nimis importuna perſuaſio. Aſpitatis eni religiōis celatio: ⁊ paucitatis ſuggeſtio operant⁹ deceptionē. deceptio autē ratiōe ignorantie diminuit de ratione voluntarij. Nec eni nimis est ipoꝛtuna perſuaſio quādo fit cum rerū temporaliū ꝓmiſſione uel cum indebita cōminatiōe uel cū nimia ſollicitudine. Debet aūt inducēs cauere a tali importuna perſuaſione. quia talis perſuaſio operat⁹ i iuuene uel ipſū inclinat ad obligandū ſe ex ſubꝛeptione. Et predicta obligatio fieri nō debet niſi ex plena voluntate ⁊ deliberatiōe. Ex pte etiā obligatiōis tria ſunt obſeruanda. ſ. ut fiat p̄uia deliberatione. ⁊ ſtabilitatis ꝓpoſiti exaīatione. Et q̄ fiat cū diſcretione. ut. ſ. obligans obliget ſe ad ingrediendū ut eam experiat. Et ſi de⁹ dederit ſibi gratiā remanēdi. ⁊ religioni placuerit remaneat. Aut ſi ꝓpoſitū infra āñū mutatū fuerit libere poſſit exire abſq; ꝝ q̄ teneatur aliā religionē intrare. Debet etiā obſeruare q̄ fiat cū deuotione. Et debent obſeruari predicta: quia obligatiōes facte ſine deliberatiōe diſcretiōe ⁊ deuotiōe frequenē malos exitus habet.

Quartū dubiū. vtrū votuꝫ poſſit cōmutari. Et rñdet q̄ ſic. ut dī in. c. magne de voto ⁊ voti redemp. Ratio est ſcōm Ric. quia ſcōm Bern̄. in li. de ꝓcepto ⁊ diſpenſatione. Iniquū ꝓculdubio foꝛet ſi ea que ſūt ꝓ ſola caritate inſtituta cōtra caritatē tenerent. Votū aūt fieri debet ex caritate ⁊ ꝓ caritate. Nō eius obligatio tenere non debet contra caritatē. Teneret aūt contra caritatē ſi nō liceret illud ꝓmutari in meli⁹. Votū q̄ potest in meli⁹ bonū cōmutari. nō tñ hoc auctoꝛitate ꝓꝑia fieri debet: ꝝ auctoꝛitate ſupioꝛis: q̄a nullus fieri debet iudex in ſua cauſa. Quintū dubium vtrū quodlibet votū cōmutari poſſit in votum religionis. Rñdet Ric. q̄ volēs facere pfeſſionē in religione ſi actualiē uel habitualiē vult remanē obligatus ad vota que i ſeculo fecerat nō cōmutāt in votū religionis: tñ p⁹ q̄ deuenerit ad noticiā p̄lati ſui hoc factū. poterit ipſū ab illis votis abſoluē: maxime ſi ignoꝛabat ipſū eſſe ligatū ipſis votis tpe ꝓfeſſiōis. Si aūt actualiter ſeu habitualiē intēdit amplius illis votis nō teneri: ꝝ ſolo voto religiōis ſue: ab illis abſoluit q̄ religiōis votū. ꝓpter religiōis voti altitudinem ⁊ pfectionē. Nō ex de vo. ⁊ vo. redēp. c. ſcripture. dicit. Reus fracti voti aliquatenus nō babet⁹ qui tēꝑale obſequiū i ꝓpetuā religiōis obſeruātiā noscit ꝓmutaſſe Et de ꝓ. di. i. c. mēſurā. §. bis auctoꝛitatib⁹. Nō est neceſſaria certa ſatiſfactio ꝓcati: cuius totū vite tempus impēdit ſui ſeruitio cōditoꝛis. Et tamē ſi rex vn⁹ uel impato⁹ vouerit

q̄ vsq; ad trienniū uel septenniū milita
bit in terra sancta. ⁊ tenebit secum duo
uel tria milia militum: uel vnus alius
dux uel comes existens dux totius ex
ercitus cruce signatorū: ⁊ de cuius ab
sentia desolaret. vellet religionē intrare:
in hoc casu videt mihi summ⁹ pontifex
consulendus. Certū tñ ē q̄ psona me
diocris a voto transmarino absolueret
p religionis ingressum. Sextum du
bium. vtrū omne votū sit dispensabile.
Et arguit̄ q̄ nō. Primo quia soluē. p
missum est de iure nature. sed ea que sūt
de iure nature sūt indispensabilia. ergo
nullum votum est dispensabile. Se
cundo arguit̄. q̄a qui nō facit quod p
mittit mentit̄. sed nullus potest in men
dacio dispensare. quia ꝑm plm. 4. etic.
Mendacium ꝑm seipsum p̄auū est ⁊
fugiendum. Cum ergo omne votum sit
promissio. nullum votū est dispensabile
Tertio arguit̄. q̄a extra de statu mo
nachorū. c. cum ad monasterium. dr̄. Ab
renūciatio proprietatis ita monachali
regule est annexa ut nec contra illā sū
mus pontifex valeat dispēsare. ergo nō
omne votū est dispensabile. Quarto
arguit̄. q̄a nullus votū est dispensabile
q̄ō in melius cōmutari non potest. Sed
votum religionis non potest in melius
cōmutari cum oia alia vota in ipsū cō
mutari possint. ḡ nō oē votū est dispen
sabile. Ad hāc q̄nē licz multi multa
dicant. tamē Ric. in. 4. ⁊ Lyo. ibidem
q̄uis aliter dicat. z̄ z̄ᵉ. Jobes neapo
litanus in quodlibetis. Jnno. ⁊ Hosti.
⁊ coiter omnes doctores tenēt q̄ omne
votum q̄ō est de bis que sunt superoga
tionis est dispensabile: quia dispēsatio
uis i quolibet tali voto potest causa rō
nabilis inueniri. s. pfectus maior boni
uel mali euitatio: siue p compationem
ad rem publicaz: siue p comparationē
ad uouentem. Reformatio enim pacis
inter regna maius bonū est cōmunitati
q̄ cōtinentia vnius plone. Jn tali etiaz
casu si plona que cōtinentiam uouerat
nubat per preceptum domini pape: sua
obedientia magis meritoria est sibi q̄
continentia: q̄tuz ad premiū substan
tiale. Unde Arꝫ. i. ethicorum. Amabile
ē bonū uni soli: melius ꝺo ⁊ diuinius
genti ⁊ ciuitatibus. Dilatio etiaz com
munis mali: ut vitatio discordie inter
regna q̄ sunt in pace. ⁊ probabilis trā
gressio voti si probabilitas sit vehemens
posset esse rationabilis causa dispensan
di in quocunq; superogationis voto.
Recta enim ratio dictare videt esse ali
quem in ecclesia loco dei qui periculis
cōmunitatum ⁊ personarum pensatis
infirmitatib⁹ vtilitatib⁹ ⁊ damnis pos
sit rationabiliter obuiare. Ad p̄mū
argumentum dicendum q̄ obligatio in
votis non est de iure nature absolute:
sed sub hac conditione. scilicz quousq;
per superiorem ex causa rationabili fue
rit relaxata. Ad secundum dicendū
q̄ qui non soluit quod promisit menti
tur si sibi nō remittat obligatio: ⁊ so
luere possit. sed obligatione remissa non
mentit̄: quia amplius debitor non est.

Ad tertiū dicendum. q̄ q̄uis sum
mus pontifex non possit facere q̄ sit mo
nachus absq; abrenūtiatione proprie
tatis: quia hoc esset facere contradic
toria simul: tamen pōt de monacho fa
cere non monachum si causa ratione
bilis affuerit. Ad quartū dicendum
q̄ q̄uis votum religionis commutari
non possit in melius bonum priuatum:
potest tamen cōmutari in melius bonū
cōmune. Talis etiā conditionis posset
esse ille qui vouit q̄ illud bonū siue vo
tum commutari posset in aliud bonum
magis expediens sibi: q̄uis non posset
cōmutari in maius bonum simpliciter.

Septimū dubiū. vtrū sol⁹ papa possit
in votis dispensare. Et rñdent doc. q̄ in
votis maiorib⁹: sicut sūt votū cōtinen
tie religiōis ⁊ crucis: sol⁹ papa dispen
sare potest: quia in votis istis nō est dis
pensandū nisi propter ecclesie cōem vti
litatē uel aliquā magnā necessitatē. Et
ideo ipsoz dispensatio merito reseruari
debuit illi ad quē ptinet tot⁹ ecclie cura

Scom ꝓo morem curie vota pegrinationis ad visitanda apl'oꝝ limina ⁊ sci Jacobi in compostella videnꝫ romano pontifici reseruata. Jn oibus aũt alijs votis que respectu predictoꝝ dicũtur vota minora pñt epi dispensare. ut bñ extra de voto ⁊ voti redẽp. c.i. Inferiores aũt epis in nullo voto dispẽsare pñt nisi eis fuerit specialiter cõmissũ. exceptis plãtis religiosis qui dispensare pñt in votis suoꝝ subditoꝝ. Religiose itaq; curare debent omnes circa vota sua se gerere: ut illa discrete emittant emissa compleant: aut si complere nõ pñt a superioꝛib⁹ dispensationẽ. pcurẽt. ut sic mereanꝫ in hoc seculo habere dei gratiaꝫ ⁊ in futuro sempiternã gl'iam: in q̃ viuit ⁊ regnat de⁹ p infinita sec'oꝝ sec'a. Amen.

Feria sexta tertie ebdomade in quadragesima. de mia ad primũ habẽda. ⁊ pia largitione el'yarũ. Sermo. 44

Da mihi ihesus. Da mihi bibẽ. Scribunt hec ꝓba Job. 4. c. ⁊ in euãgelio hodierno. Censenda sunt duriora sapis rectora eoꝝ qui xp̃o ibu pietatez exhibere nolũt. Cõtulit quidẽ ipse nob inumerabilia bona: ⁊ q̃cq; de illis a nobis petit ut sic ampliora supaddat. Petebat nanq; hodie bibere a samaritana ut illã satiaret aqua admirabili ⁊ suauissima gratie sue. Sic ⁊ sepe ab hoib⁹ exigit miam ⁊ clementiaꝫ ꝓ suo amore primis exhibẽdã quatenꝰ largiat eis copiosius ꝑmia eterne vite. Quia uero hoc maxime decet penitẽtes ut p el'yarũ largitiones satisfaciãt. p pctis suis. Jd circo in pñti sermone de el'ya aliq̃ pcurremus quã xp̃s a samaritana poscebat d. Da mihi bibẽ. De ipsa itaq; el'ya tria mysteria principalia erũt declaranda.

Primũ dicit inductio.
Secundũ conditio.
Tertium distinctio.

Que septẽ sũt illa quib⁹ inducimur ad miam. primis exhibẽdã ⁊ ad prompte el'yas largiendum. Capl'm. j.

Primũ mysteriũ ꝺ el'ya declarãdũ dicit inductio. In q̃ videre debemꝰ atq; notare septẽ rones ꝑcipuas ꝙre vnusq̃sq; pmptꝰ esse debeat ad el'yas liberaliter largiẽdũ. ꝑmꝰ dꝰ auctoritas. 2ᵘˢ ꝓformitas. 3ᵘˢ exẽplaritas. 4ᵘˢ ꝑpetas. 5ᵘˢ societas. 6ᵘˢ gratiositas. ⁊ 7ᵘˢ felicitas. Prima rõ inducẽs oẽs ad el'yas liberaliter largiendũ dicit auctoritas. Dis enĩ auctoritas scripturarũ hoc clamat. ꝺs dicit. ꝺs ꝑdicat. Jñ Dauid ps. 40. Btus qui intelligit sup egenũ ⁊ paupem in die. m. li. eum dñs. Et Tob. 4. Noli auertẽ facie tuaꝫ ab ullo paupe: ita enĩ fiet ut nõ auertat a te facies dñi. Et. 12. c. Bona ẽ oro cũ ieiunio ⁊ el'ya. Et Eccl. 3. c. Jgnẽ ardẽtem extinguit aqua. ⁊ el'ya resistit pctis Et. 7. c. Facere el'yam ne despicias. Et 29. c. Pone thesaurũ tuaꝫ in preceptis altissimi: ⁊ ꝓderit tibi magis q̃ aurũ. Conclude el'yam in sinu paupis: ⁊ hic orabit pro te ⁊ liberabit te ab oi malo. Et pv. 19. Fenerat dño q̃ miserẽ pauperis: ⁊ vicissitudinẽ suam reddet ei. Et Ysa. 58. Frange esurienti panẽ tuũ. ⁊ e. u. q;. induc. i. o. t. cũ ui. nu. opi. e. ⁊. c. tuã ne despexeris. Et Joh. i. canonica. 3. c. Qui habuerit ꝺaz huius mũdi ⁊ viderit frẽm suũ necessitatẽ hñtem ⁊ clauserit viscera sua ab eo. quõ caritas dei manet i illo? Et Hiero. 86. di. c. qui dementiã Qui clementiaz nõ hz nec indutꝰ ẽ viscera mie ⁊ lachrymarũ. q̃uis spũalis sit nõ adimplet legẽ xp̃i. Et Ambꝰ. i li. de officijs. Natura ius cœ generauit. vsurpatio ꝺo ius priuatũ fecit. Jñ sũt multi qui nullã habent in agris aut in vineis portionẽ: horũ inopie de copia quã dedit dñs diuitib⁹ ẽ cõsulendũ: ut ⁊ ipsi de o. p ere fecunditate bñdicãt nobiscũ: quos iõ sub diuersis molestijs laborare permittit dei sapia ut ⁊ miseros. p patia: misericordes ꝺo coronet. p benuolentia. Et idẽ. 47. di. c. sicut bi. Neq;

cni min⁹ est criminis bñti tollere: q̄ cū
possis ⁊ debeas indigentib⁹ ne negare.
Esurienti panis est quē tu retines:
nudo⁹ indumētū est qō recludis: mise-
roꝝ redemptio ē ⁊ absolutio pecunia
quā tu in terra refodis. Et idem. 86. di
c. in singulis. Misericordia cois ē vsꝰ:
iō p̄ceptū cōe oibus officijs oib⁹ eta-
tib⁹ necessaria: ⁊ ab oib⁹ referenda. Nō
publicanus. nō miles excipit. nō agri-
cola. nō vrbanus diues ⁊ paup. ex̄s in
cōe admonent ut p̄ferāt nō habenti. Et
xp̄s in euāgelio Luc. xi. Date et̄ya ⁊
oia mūda sūt vobis. Et. c. xz. Ledute q̄
possidetis ⁊ date et̄ya. Hoc ipsū colli-
gitur ex dictis moraliū ph̄oꝝ. Hinc ē q̄
Tulli⁹. i. de officijs ait. Quicq̄d sine de-
trimento cōmodari p̄t id tribuat cuicq̄
ul'ignoto. Et Ouidi⁹ in li. de p̄to. Re-
gia crede mihi res est succurrere lapsis
Cōueniens hoi est hoiem seruare volu-
ptas. Et Plato in thimeo. Bonos vi-
ros decet cōmodos ee. Theologi insup
et̄ya laudant. d. sup di. h. quarti. li. q̄
ipsa ē tertia ps satisfactionis. Assignat
nanq̄ magister in textu tres ptes satis-
factionis. p̄ est ieiunium. z⁹ oro. 3⁹
et̄ya. Que ꝑm Ric. sufficienē enumerāt
tam ex pte bonoꝝ p que satisfaciendū ē
q̄ ex pte cārū pcti: q̄ etiā ex pte cozū 3
quos pctm cōmittit. De bonis cui nīs
debemus satisfacere. Et ꝑm Ars. i. eth.
c. zo. Tria habem⁹ bona. s. bona fortu-
ne. bona corporis. ⁊ bona aie. De bonis
exteriorib⁹ seu fortune satisfacimus p
et̄yam. sub qua comprehendit totuz qō
expendit in primoꝝ vtilitatē. De bonis
corporis satisfacim⁹ p ieiunū. sub q̄ com-
prehendit quicq̄d ptinet ad corpis af-
flictionem. De bonis aie satisfacim⁹ per
oronez. sub qua comprehēdit quicquid
deo exhibet p latrie ⁊tutē. z⁹ sufficiē-
ter enumerant satisfactiōis ptes ex pte
causaꝝ pcti. Nam ꝑm Job. i. cano. z. c.
Tres sūt pctōꝝ cause. s. cōcupiscentia
carnis que p̄out possibile est exciditur
p ieiunū. ⁊ cōcupiscētia oculoꝝ: cōtra
quā ordinat et̄ya. ⁊ superbia vite: 3 quā
ordinat oratio. 3⁹ sufficienter enume-
rantur satisfactionis ptes ex pte coruz
3 quos peccat hō. Cōtra p̄mū. ⁊ 3 h ordi
natur oratio. peccat 3 seipsū. ⁊ cōtra h
ordinat ieiunū. peccat 3 p̄ximū. ⁊ 3 h
ordinat et̄ya. Et sic vndiq⁹ resonāt et̄ye
laudes. Secunda rō quare vnusq̄sq⁹
p̄mptus debet ee ad et̄yas liberalit̄ lar-
giendū dicit cōsortmitas. Sum⁹ nanq⁹
consortes ⁊ inuicem membra. Ro. z. c.
Et ut dicit. i. Cor. iz. c. Si quid patit
vnū membroꝝ compatiunt ei oia alia
membra. ꝓterea ait sapiens Ecc. i. c
Unicuiq⁹ mādauit deus de p̄timo suo
Et h suo modo Seneca ad Lucillū ex-
plicauit. d. Nō p̄t quisq̄ bene vegere
qui se tm̄ intuet: qui oia ad vtilitates
suas conuertit. Alteri viuas oportet si
vis viuere tibi. Et idez in li. de btā vita.
Ubicunq⁹ hō est bñficio locus est. Sz
circa hoc dubitat. vtz dare et̄yaz cadat
sub p̄cepto. Et rñdet Ric. q⁹ sic dicēs
et̄yam esse sub p̄cepto legis nature. q̄
iubet alij esse faciēdū qō sibi quisq⁹ fieri
vellet. Luc. 6. c. ⁊ di. i. decretoꝝ. c. i. ⁊
di. 9. c. sana. ⁊. x. q. i. placuit. Est etiam
et̄ya sub p̄cepto legis diuine: sicut pz
i ꝟbis allegat̄ i prima rone vbi iducit
xp̄s. xi. ⁊ iz. c. Luc. qui dare et̄yam iu-
bet. Est adhuc et̄ya sub p̄cepto legis
positiue. sic pz. 46. di. c. pasce. Tertia
ratio inducens homies ad elemosynas
liberaliter largiēdū dicit exemplaritas.
Exemplū q̄dē habem⁹ a deo ab angelis
⁊ ab oi creatura ut coicatiui esse debe-
mus. Deus quidē p̄ter illā coicatic̄z
intrinsecā que est in pductiōe diuinaꝝ
psonaꝝ voluit adhuc extrinsec⁹ cōicare
seipsū in pductione ois create nāe. Ut
Aug⁹ i qōnib⁹ vet̄is testi. inqt. Bon⁹ ē
q̄a fecit existere que nō erāt. Et in. z. de
trini. Uolūtas dei est prima ⁊ sūma cā
omnū specierū ⁊ motionū. Nihil enim
fit qō de itelligibili atq⁹ aula sūmi ipa-
toris nō egrediatur. Angeli insup sunt
coicatiui: q̄a ut Dio⁹ dicit i li. de ange-
lica hierarchia. Per angelos supiores
coicant̄ gradatim secreta mysteria dei

angelis inferiorib⁹. Dia etiã corpa celestia coicant influentiã suam corpib⁹ inferioribus. Omnia tandẽ que i celis que in terris sũt: sua beneficia coicant hoi rõnali. ut sic ⁊ ipe homo discat hoi se coicare. Nam qui potest ⁊ non vult esse benefic⁹: imanior atq; crudelior omni bestia esset habendus. Quarta rõ inducens hoies ad promptã elyar. largitionez dicit, ppietas. Quicquid eni fit paupib⁹, ppr xpm: ppie fit ⁊ ipsi xpo. Ulñ Iero. ad Nepotianũ. Mẽsulã tuã paupes ⁊ pegrini nouerunt: tu cũ illis xpm cõuiuã noueris. Et xps Math. x. Qui vos recipit me recipit. Et Math. xv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Est te hoc exemplũ in scõ Martino. qui dum paupi nudo ptem chlamydis sue tediss̃et: nocte sequenti vidit xpm illa vestitũ: audiuitq; eũ dicẽtem: Martin⁹ adhuc cattx cumin⁹ hac me veste ptexit. Quinta rõ ẽ societas Est quidẽ elya socius fidelis: qa aiam nũcp̃ deserit. imo sibi fauet ⁊ assistit: dũ citat ante tribunal eterni iudicis. Propterea legitur in vita Jobis elyarij. q fuit quidã thelonar⁹ diues valde: noie Petrus. hic paupib⁹ dur⁹: cũ ad domũ suã accedebant eos furibund⁹ expellebat. Cum ergo semel paupes inter se de eius auaricia ⁊ illiteralitate colloquerentur quidã eoz dixit. Quid vultis ñ dare ⁊ ego hodie elyam ab eo accipiã? Et facientibus cũ eo pactum: ad domũ eius venit ⁊ elyaz postulauit. At Petr⁹ domũ rediens ⁊ paupem p̃ foris⁹ videns cũ eius famulus panes siliginis in domũ referret. ille lapidẽ nõ inueniẽs: panem vnũ ex illis arripuit ⁊ cum furore paupem pcussit. Quẽ ptinus accipiẽs paup ad socios rediit. ⁊ q de manu ei⁹ elyam accepit indicauit. P⁹ duos dies infirmatus ad mortẽ diues ille vidit se ante iudiciũ stare: ⁊ mauros quosdam sup staterã mala eius appendẽ. Et alea aũt pte statere quidam albati tristes stabant. eo q nihil qõ ibi apponeret inuenire valebant. Tũc vnus eoz dixit. Vere nihil habemus nisi vnũ panẽ siliginis quẽ ante duos dies vi coact⁹ dedit: quẽ duz sup staterã ponerẽt eq̃litas ut sibi videbat facta est. Dixerũt ei: adauge ad siliginem hãc: alioqn mauri te arpetendẽt. Euigilans aũt ⁊ libatus dicebat pax: si vna siligo quã p furorẽ tactauit: ita. pfuit: quãto magis omnia sua bona indigentib⁹ elargiri? Et extũc literalissimus pauperibus semper fuit.

Sexta rõ inducens hoies ad elyas ⁊ pietatis opa dicitur gratiositas. Facit equidẽ elya habilẽ hiem ⁊ idoneũ ad dei gre susceptionez. Unde Act. x. tale ponit exemplũ. Vir quidã erat i cesarea noie Cornelius centurio cohortis que dicit italica. religiosus ⁊ timens deũ cũ oi familia sua: facies elyas multas plebi. ⁊ deprecãs deũ semp. Is vidit i visu manifeste q̃si hora diei nona ãgelũ dei introeũtẽ ad se ⁊ dicentẽ sibi: Cornely. At ille intuẽs in eũ timore correptus dixit. Quis es dñe? Dixit aũt illi. Orones tue ⁊ elye tue ascenderũt in memoriam i cõspectu dei: ⁊ nũc mitte viros in Joppen: ⁊ accersi Symonem quendã qui cognoiat Petrus. ⁊ dicet tibi quid te oporteat facere. Obtinuit itaq; Cornelius elemosynis mediãtib⁹ gratiã ut ad ipsũ baptizãdũ mitteret Petr⁹. Septima rõ dicit felicitas. Pro ipsa vtiq; felicitatem eterne vite cõsequimur. Ulñ i. Timoth. 4. ap'lus ait. Pietas ad oia valet promissionẽ habens vite que nũc ẽ ⁊ future. Qõ xps declarauit Math. xv. vbi ad regnũ celorum vocaturũ se dixit eos q̃ misericordie opa dilexerũt.

De septẽ cõditiones requirũt ad hoc ut elya debito modo fiat. Capt̃m. z.

Secundũ mysteriũ declarandũ de elya dicit cõditio: in quo explicande sunt septez qualitates sive conditiones que notant in verbis Zacharie. i. Luc. i. Ecce dimidiũ bonorum meoz dño do paupibus. vbi inuit q elya debet ee. p. prompta. z. copiosa 3. bona. 4. ppria. 5. ordinata. 6. li-

ɼalis. 1°discreta. ꝑelya ɼtet esse prompta, ꝓpterea dicit: ecce.q̄si dicat Zacheus.q̄ cum fieri potest elemosyna non est tardanda: non ꝓcrastinanda: sicut multi faciunt q̄ nō nisi post multas p̄ces ⁊ diuturnū tempus elemosynas erogare volūt. ꝓpterea dicit sapiēs.pv.3. Ne dicas amico tuo: Vade ⁊ reuertere. Cras enī dabo tibi: cum statim possis dare. Et Seneca.li. 2.ɼ beneficijs. Ingratus est beneficiū quod diu inter dantis manus ɼsit. Et ut ait Macrobius libro.2°. saturnaliū Pars beneficij ē quod petit̄ si cito neges Verūtū satis reprehensibiles sunt qui morte expectant ut bona superflua quib⁹ nō egent paupibus tribuant̄. Pro quibus facit sapiens ɼbū illud scē Lucie que sue matri dixit. Nō moriens das ideo das: quia tecū ferre nō potes. Solet etiā deo pmittente sepius euenire q̄ auaroꝝ diuitū bona que p⁹ mortem in pias causas distribuere dispositerūt rapiant̄ dilanient̄ ⁊ distrahāt̄ a parētib⁹ a domesticis a cōsanguineis litigātib⁹ ⁊ quādoq⁹ ab extraneis ɼsutia ⁊ calliditate illa querentib⁹. Quare cōsulendum est oibus quibus supabundāt diuitie ut velint ipsi p se collocare illas in celo: nec expectare ut p⁹ mortē id faciāt alij. quia ut diximus sepe fallunt. 2° elemosyna ɼtet cē copiosa: propterea dixit Zacheus: dimidiū. Unde Tobie 4. Si multū tibi fuerit abundanter tribue. Neq⁹ timenda est pauptas si cūq⁹ ample fiant. Non enī deus vult supari ab aliquo ꝺ liberalitate: sicut videri pōt exemplum de hoc in.2°. dial'.li. de Bonifacio fundēn.episcopo: Cui exp pauc⁹ vuis vinū collectus paupibus largiēti illud miraculose multiplicauit de⁹. 3° elemosyna ɼtet esse bona.i. de bonis rebus non infectis aut marcidis; ꝓpterea dixit Zacheus: bonorum. 4° ɼtet esse elemosyna proprija: ut fiat de propijs bonis. non de alienis. iō dixit Zacheus: meorum. Unde.i.q.i.c. non est. Greg⁹ ait. Nō est putanda elemosyna si pauꝑibus dispensēt quod ex illicitis reb⁹ acquirit̄. Glo. aūt ibi dicit. Non enī cū pietatis facieda est iniquitas. ut p3.14 q.5.c. forte. 32.q.4.c. sic nō sūt. 33.q.5 c. si dicat. 21.q.2.c. si tu abstines. 22. q.2.c. ne q̄s. Et.14.q.5.c. nolite. Aug⁹ ait. Nolite velle elemosynas facē de fenore ⁊ vsuris. Et i.c. elemosyna. Greg⁹ ait. Elemosyna redēptoris nr̄i oculis illa placet que non ex illicitis ⁊ iniquitate cōgerit̄: sed que de rebus cōcessis ⁊ bene acquisitis impendit̄. 5° elemosyna ɼtet esse ordinata: ut.s. fiat ꝓ dei honore: proximi salute: ⁊ propria vtilitate. non pro vana gloria ac hui⁹ seculi pompa. Unde Zacheus addidit: Dñe i. pro tuo amore ⁊ honore qui dicens ei elemosynā facio. ꝓpterea xp̄s Matb. 6. c. dixit. Cū facis elemosynā noli tuba canere ante te. sicut hypocrite faciūt in synagogis ⁊ vicis: ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis recepūt mercedē suam. 6° elemosyna ɼtet cē liberalis: ut nō fiat pro susceptis seruitijs. Nam sunt plerīq⁹ qui paupes labore cogūt: ⁊ postea illis noie elemosyne aliquid tribuūt: cum tamen merces laboris potius q̄ elemosyna ɼteat appellari. ꝓpterea dixit Zacheus: de. id est nō dando: sed liberaliter dono. 7° elemosyna ɼtet esse discreta: ut dē bis q̄ indiget ⁊ nō bis q̄ abūdant. Nō dictū est propter illos qui balentes aut vicinos aut attinentes qui pauptate ⁊ egestate grauāt̄ elemosynas faciūt: ad ornādas ecclias: aut ecclīastica ornamenta ampliāda. Nō nō dānam⁹: nisi dū fame ꝑiri pmittūt̄. prīmi indigētes Propterea dicit Ambr. 12.q.2.c. aurū Aurū habet ecclesia. non ut seruet: ɼ ut eroget ⁊ subueniat i necessitatib⁹. Quid ē opus custodire quod nihil adiuuat? An ignoram⁹ quantū auri atq⁹ argēti de templo dñi assyrij sustulerūt? Nōne melius cōflat sacerdos. ꝓpter alimoniā pauperū si aliqua subsidia deſūt: q̄ si sacrilegus cōtaminet ⁊ asportat hostis? Nonne dicturus ē dñs: Cur passus es

tot inopes fame mori? Et certe habe-
bas aurū ministrasses alimoniaz. Cur
tot captiui in cōmertiū ducti: nec redē-
pti ab hoste occisi sūt? Melius fuerat ut
vasa viuentiū seruasses q̄ metallorū:
his nō posset rūsum referri. Quid enim
dices? Timeo ne templo dei ornatus de-
esset. Rūdeo. aurū sacramēta nō q̄rūt
nec̄ auro placent: quę auro nō emunt.
Ornatus sacrop: redemptio captiuo-
rū ē. Et vere illa sūt vasa p̄ciosa que re-
dimūt aias a morte. Ille ver⁹ thesaur⁹
dñi qui opat qō sanguis ei⁹ opatus est.
Et Hiero. ad Demetriadē virginē inq̄t
Alij ecclias edificēt: vestiant parietes
marmorū crustis: ß tibi aliud p̄positū.
xp̄m vestire i nudis: visitare in languen
tibus: ꝛ subuenire in oppressis. hęc ille.

Ex septē sunt opa mīe q̄b⁹ necitatib⁹
primi est subuenendū. Caplm.z.

CErtū mysteriū declarādum de
elemosyna dicit distinctio. Di-
stinguit eā dē in elyas spūales
ꝛ corpales. Elye spūales sūt cū dat ul
fit aliq̄d spūale ad subueniēdū spūali
indigentie, primi. Et cōtinent i hoc ꝑsu
Consule castiga voce solare remitte fer
ora. Elye corpales sūt cum dat uel fit
aliquid corpale ad subuentionē corpal
indigentie. Que sūt septē ꝛ ptinēt in ß
versu. Visita poto cito redimo tego col-
ligo condo. s. p⁹ē visitare infirmū. 2⁹
potare sitientem. 3⁹ cibare esurientem.
4⁹ redimere incarceratū. 5⁹ vestire nu
dum. 6⁹ recipe hospitē. 7⁹ sepelire mor
tuū. Et q̄n corpales elye magis se offe
rūt ꝛ occurrūt necessarie: ꝙa mlto plu-
res sunt q̄ corpaliter q̄ qui spūalit̄ af-
fligunt. iō corpales elyas explicabim⁹

Prima itaq⁹ elemosyna ē visitare in-
firmos ꝛ tribulatos. Et de hac sapiens
7. c. Ecc̄. ait. Non te pigeat visitare in-
firmū: ex his enī in dilectiōe firmaberis
Et Jac̄. 1. Religio munda ꝛ imaculata
apud deum ꝛ patrē hec est: visitare pu-
pillos ꝛ viduas in tribulatione eorū.
Vñ in vitis patrū. Frater quidā inēro-
gauit quēdā senē. o. duo frēs sūt quoꝝ
vnus ieiunat sex diēb⁹ multū laborās:
alius vo seruit egrotantib⁹: Cui⁹ opus
magis acceptū ē deo? Respondet senex
Si frater ille qui sex diebus laborās ie-
iunat ꝑpendat se ꝑ nares non potest
esse equalis illi qui infirmantib⁹ deser-
uit. Secundū opus misericordie seu
secunda elya est potare sitientē. Et de ß
xp̄s Math̄. x. ait. Qui potū dederit vni
ex minimis istis calicem aque frigide
tm̄ in nomine discipuli: Amen dico vo
bis non ꝑdet mercedē suā. Tertia
elemosyna ē cibare esurientē. Et de hac
Thobie. 4. Panem tuum cum egenis ꝛ
esurientibus comede. Quarta elya
ē redimere captiuos. Et de hac Ecc̄. 4
Litera eum qui iniuriam patit̄ de ma-
nu superbi. Quinta elemosyna est ve-
stire nudū. Et de hac Luc̄. 3. xp̄s dixit.
Qui habet duas tunicas det vnaz nō
habenti. Sexta est colligere hospites.
Hec aūt hospitalitas multa bona facit.
Primo ad susceptionem gratie ꝓpat.
quod figuratū est Luc̄. vlt̄. in ß q̄ duo
discipuli xp̄m cognouerunt cū eum ad
hospitium inuitassent. Secūdo bona
tempora lia multiplicat. ut patet in illa
vidua que Heliam in hospitio suo sus-
scepit cui farina ꝛ oleū non defecerunt.
3. Reḡ. 17. c. Tertio a malo tpali ser-
uat. ut ꝓz in Raab que recepit nuncios
filiorū israel. ꝛ ideo a morte saluata ē.

Quarto xp̄m recipit. Vñ in vitis pa-
truz legit̄ q̄ q̄dā Martin⁹ noīe mona-
chus valde bonorabilis in suo mona-
sterio visitatiōis grā ad aliud monaste
riū tendebat. pergēs itaq⁹ leprosū quen
dā in via volentē ad suū hospitiū redire
ꝛ p̄ lassitudine nō valētē repit. vir autē
dei eiusdē leprosi lassitudinē miseratus
palliū quo vestiebat in terrā, ptin⁹, picat
ꝛ expandit: ac desuper leprosum posuit
cūq⁹ suo pallio vndiq⁹ cōstrictū sup hu-
merū leuauit secumq⁹ reuertēs detulit.
Cūq⁹ iam monasterij fozib⁹ appropin-
quaret. abbas eiusdem monasterij ma-
gnis clamare vocibus cepit. Currite ꝛ
ianuas monasterij citius agite: q̄a frat̄

Martin⁹ venit portas oim xpm. Statim ꝺo ut Martin⁹ ad monasterij portam puenit. is qui leprosus eē putabaf de collo eius exiliens: ⁊ i ea spē apparēs qua recognosci ab hominib⁹ solet redēptor humani generis deus ⁊ homo ihs xp̄s ad celū Martino aspiciente rediit: eiq; ascendens dixit. Martine tu non erubuisti me sup terrā ego te non erubescam sup celos. Qui sanc⁹ vir mox ut esset monasteriū ingressus ei pater monasterij dixit: Frater Martine vbi est quem portabas? Cui ille rīdens dixit. Ego si sciuissem quis erat: tenuissem pedes eius. ⁊ narrabat: quia dum eū portasset mīme pondus eius sensisset. Septima elemosyna est sepelire mortuos. Et de hac diffusius dicem⁹ cū agem⁹ de pietate deuotor̄. Ergo benigno corde impendamus nostris primis pietatis opa ut sic valeamus in hoc seculo acq̄rere dei grām ⁊ in futuro sempiternam gloriam: in qua viuit regnatq; deus p infinita seculor̄ secula. Amen.

Sabbato tertie ebdomade in q̄dragesima. de simulato vitio adulationis q̄ sepius pharisei vtebantur cum xp̄o loquentes. Sermo. 45.

Dixerunt ei

Magister. Hec mulier modo deprehensa est in adulterio. Simulātiū phariseor̄ ꝺba sūt ista originaliter Joh. 8. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Sequūf plūi venenosos mores virulētosq; modos scribarū ⁊ phariseor̄ qui xp̄m blande reuerēterq; magistrū vocantes: eius tamē doctrinā nō solum spernebant: verū etiā alijs vilem contemptibilē ꝛ rosamq; reddere satagebant. Ipsor̄um autē vestigia retinent adulator̄es qui suis mellitis verbis veritate neglecta falsitatē fouēt. Ea p̄opter in hoc sermone de vitio adulationis pulchra quedam ⁊ vtilia aperiemus: de qua tria mysteria sūt declaranda.

Primū dicif diffinitio.
Secundū offensio.
Tertium remediatio.

Quid sit adulatio: ⁊ qualiter potest quis quandoq; laudare aliquē cū merito: ⁊ quandoq; cū peccato. Cap'lm. j.

Primū mysteriū declarandū de adulatione dicif diffinitio. In q̄ quid sit adulatio videam⁹. Et ex dictis Alex. in. 3. volumine sūme pōt sic diffiniri. Adulatio est peccatū, puenies ex sermone vane laudis alicui facte intentione placendi. Pro cui⁹ declaratione notāda sūt tria videlicz. Primū notandū sm Tho. in scripto sup. li. 4. etbi. q; circa humana colloquia per que maxime homines ad inuicem conuiuunt ⁊ conuersanf sm nature sue. p̄p̄rietatez respectu alio; aialiū que sibi in cibis uel in alijs huiusmodi coicāt: non aūt in colloquijs in quibus p̄opē consistit conuiciū humanus quo ad delectare aliū uel contristare: triplex differentia repif. Quidā enī sūt qui i suis colloquijs tenent medium in laudādo uel contristando. ⁊ tales vocātur affabiles uel amici. Quidā ꝺo alij sunt qui tenent excessum in contristando: ⁊ defectum in delectādo. ⁊ tales agrestes discoli uel litigiosi noiant. Quidā ꝺo alij sunt qui tenent excessuz in delectando ⁊ defectū in alios contristādo. ⁊ tales placidi ul adulatores vocāt. Primo. n. dico q; quidam sūt q̄ in suis colloquijs tenent mediū i delectādo uel p̄tristādo alios eo q; tales delectant uel cōtristāt alios sicut oportet ⁊ qū oportet ⁊ scōm alias circūstantias. ⁊ tales sūt laudabiles ⁊ vocanf affabiles uel amici. Habens enī hanc virtutē affabilitatis uel amicitie: qñq; laudat alios: ⁊ delectat sm q; exigit debitus ordo necessitaf ⁊ rōms. Quādoq; ꝺo refugit delectare: ⁊ eligit contristare. ⁊ hoc duobus modis Uno modo ex pteipsius qui contristat: puta si nō sit sibi honestū talia colloqa audire. ut cuz aliq; loquif ꝺba turpia

uel etiã si sit sibi nociuũ: puta cũ alius loquif in ẽtrimentũ eius. Alio modo ex pte illius quẽ cõtristat: puta si dicat uel faciat aliquid quod ad ꝓfectiã ipsius magnã inhonestatẽ ptineat. uel etiam si multũ sit nociuũ. 2° quidã alij sũt q̃ tenent excessũ in cõtristando alios 7 defectum in delectando. Superabundant eni in alios ꝯristando: 7 volunt ꝯtrari oibus que dicũf uel fiunt ab alijs. Et isti agrestes vocanf. 3° quidã alij sũt qui in suis colloquijs tenẽt excessuꝫ in delectando 7 defectũ in ꝯristando. Hi eni in suis sermonibus 7 in rebus alijs quib⁹ coicant 7 quersanf cuꝫ alijs oia que ab alijs dicuntur uel fiunt laudãt siue bona sint siue mala ad hoc ꝙ delectabiles se eis exhibeant 7 in nullo ꝯdicunt eis quibus cõuiuũt ne eos contristent: existimantes ꝙ oportet oibus ꝯuiuere sine tristicia. Et tales si hoc nõ faciunt ꝓpter aliud nisi ꝓpter delectationẽ vocanf placidi uel placenteri. Si aũt hoc faciunt ꝓpter adipiscendaꝫ pecuniã uel quicq̃d aliud qõ ꝓtest pecunia estimari blanditores seu adulatores vocanf. Secundũ notandũ ꝙ cum adulatio cõsistat in sermone laudis alteri exhibite ut est dictũ: sic homo põt aliquez laudare bene 7 male ꝓut. s. debite circunstantie seruanf uel ꝓtermittunf. Hã põt aliquis ꝑm Tho. 2. 2. q. cxv. aliquẽ delectare laudando cũ tripliciter. ꝓut deus honoref. 2° ut ꝓximus adiuuef ne in tribulatiõe deficiat 3° ut virtus in ꝓximo augeaf uel ut etiã conef in bono ꝓficere. Tunc bis tribus modis delle laudare aliquẽ uel delle placere qõ est licitũ 7 meritoriũ 7 ꝑtinet ad rõnẽ amicitie uel caritatis nec adulatio dici põt. Alio° põt qs male laudare aliquez. ꝓ qñ laudat de aliq̃ sibi dubio uel incerto. Cñ Ecc. xi. Nõ laudes virũ in specie sua. Ibi glo. Nec iuxta spẽm corꝓis existimes qualitatez mentis. 2° alijs male laudat aliũ qñ laudat de futuro. Cñ Ecc. xi. Añ mortem ne laudes quenquã. 3° alijs male laudat alium de illicito. s. qñ laudat de vitio. ꝑm illud ꝑs. Laudaf ꝓccator in desideriis aie sue. Uel ꝑm Alex. in. 2. sũme põt aliquis ꝑ adulationẽ laudari aut respectu mali: aut respectu boni. respectu mali duob⁹ modis. ꝓ laudando malũ tanq̃ bonũ. 2° malũ diminuẽdo Respectu boni fit ponendo 7 laudando bonũ esse qõ nõ est. aut augendo bonuꝫ 7 laudando ipsũ magis q̃ sit. Tertium notandũ ꝙ adulatio aliquãdo ẽ pctũ veniale aliq̃ mortale. Ueniale ꝓccatũ est tribus rõnibus ꝑm Alex. 7 Tho. Prima ratio est. cum aliquis adulaf sola auiditate alios delectandi 7 nõ intentione nocendi. Secũda est cum aliquis adulaf sola intentione vitandi aliqũ malũ sine alterꝰ detrimẽto

Tertia cuꝫ aliquis adulatur intentione cõsequẽdi bonũ aliqũ necessariũ Sed ꝓccatũ ẽ mortale duab⁹ rõnibus Primo ratione criminis: cũ. s. quis aliquem laudat de ꝓccato. Talis agit cõ caritatẽ ꝓximi: qa ꝓbet ei occasiẽꝫ in malo ꝑsecuendi. ꝓptereа Aug⁹ sup illo ꝑm ꝑsal. Laudaf ꝓccator. 7c. aut. Hec est magna ira dei ut desit correctio 7 adsit laudatio. Adulãtiũ enim lingue ligant alias ĩ pctis. Delectat eni illa facere i quibus nõ solũ nõ metuif reprehensor: ẽ etiã laudatur ꝓccator. 2° adulatio est pctũ mortale ratiõe intentionis cum aliquis adulaf alicui hac intentione 7 fine ut fraudulenter siue corꝓaliter siue spiritualiter ei noceat.

Qualiter se habet adulatio in comparatione ad homicidiũ 7 ad detractionem: 7 ad illum cui fit. Capl'm. 2

Secũdũ mysteriũ cõtemplandũ de adulatione dicif offensio. in quo apriendum est ꝙ grauiter offendit 7 ꝓccat adulator. Et ad ẽ clarius intelligẽdũ tria dubia disputem⁹.

Primũ dubiũ. Utrũ pctũ adulationis sit ꝓprius pctõ homicidij. Et respondet Alex. ꝙ adulatio 7 homicidium in grauedine se habent sicut excedentia 7 excessa. Qõ ꝓz. qa homicidiũ ẽ grauiꝰ

petiñ adulatione: duplici rõne. Pria est quia lingua adulatoris non nocet ita efficaciter sicut gladius psecutoris. Ad pz. quia gladi⁹ psecutoris effectiue occidit q̃si sufficiẽs causa mortis. Lingua aũt adulatoris nõ ita efficacit nocet. quia null⁹ potest esse alteri sufficiẽs causa peccandi. Ergo cum gladi⁹ persecutoris sit causa mortis efficienter. ⁊ lingua adulatoris sit causa peccãdi nõ efficienter sed occasionaliter: ideo homicidium est grauius petiñ adulatice.

Secunda ratio est: qa malũ irrecuperabile est grauius malo recuperabili. Sed nocumentuz homicidij est irrecuperabile. nocumẽtũ ꝙo adulationis ẽ recupabile. q̃ ꝛc. Ex alia ꝙo pte adulatio ẽ grauⁱ⁹ petiñ homicidio: duplici ratione. Prima est. qa petiñ quanto est magis nociuũ in preciosioꝛib⁹ reb⁹: tanto grauius est. Sed lingua adulatoris plus nocet in preciosioꝛib⁹ bonis ſ. in bonis spiritu alibus q̃ gladi⁹ psecutoris qui nocet in corpalibus tiñ. q̃ ꝛc

Secunda ratio ẽ. qa peccatũ quãto occultius nocet ⁊ minus caueri potest tanto est grauius. sed peccatuz adulationis occultius nocet. Magis enim potest caueri a manu persecutoris q̃ a lingua adulatoris. q̃ ꝛc. Secunduz dubium. Utrum adulator ita grauiter peccet sicut ille cui adulatur. Reſpõdet Alex. ubi ſ. duobus modis. Primo simpliciter ⁊ absolute sine aliq̃ distinctione. q̃ ille qui adulatur alẽ ⁊ nocet ei: plus peccat ⁊ plus nocet sibi q̃ illi cui adulatur. Ratio est. quia sibi nocet tanq̃ sufficiens causa peccandi. Aliꝰ autẽ nocet ⁊ est causa peccati occasionaliter tiñ. 2° rñdet cum distinctiõe. Nam distinguendus est ꝛc illo cui aliquis adulatur. Aut eni ille nõ assentit adulatiõi: aut assentit. Primo cũ quis non assentit adulationi: tunc adulator peccat mortaliter ex intentione inducẽdi illum ad peccatum mortale q̃ tuz in eo fuit. licet ille adulationi nõ assentiret. Secũdo vero cum aliquis adulationi consentit ⁊ acquieſcit: tũc ꝛc tali distinguo. Quia est quidã qui recipitur crescendo adulatori plus ꝛc seipso q̃ sibi: ⁊ talis cum recipit ab adulatore: minꝰ peccat q̃ adulator. Est aliꝰ qui nõ solũ credit adulatori: ꝫ etiã fouet ipsũ ⁊. procurat ut fiat adulatio. ⁊ talis plꝰ peccat q̃ adulator. Tertiũ dubium. vtrum adulatio maius sit peccatũ q̃ detractio Rñdet Alex. q̃ detractio est grauius petiñ. Primo ex pte radicis: qa detractio ex exteriore radice surgit q̃ adulatio. ſ. ex odio ⁊ ex inuidia. in quibus detractor ſiliudinez diaboli tenet. Adulatio ꝙo ex libidine placẽdi procedit uel ex vanitate cordis. Secundo detractio est grauius peccatũ q̃ adulatio ex parte finis: qa adulatio intẽdit magnificare nomẽ. detractio ꝙo nititꝰ auferre uel reprimere nomẽ. uel adulator querit delectationez eius cui adulatur. detractor ꝙo querit diffamationem eius cui detrahit. Ꝫ nescio quid dicam de adulatione quãdo tot inuemunt adulatores: tot etiam adulatoribus aures deniuolas accomodantes q̃ fit ut veritas conculcet ⁊ malicia supabundet.

De tribus remedijs qubus est vtendum ut euitentur fraudes ⁊ receptiones adulatorum. Capm̃.3.

Tertiũ mysteriuz declarandum de adulatione dicit remediatio Possunt eni tria remedia cõtra adulatores apponi. Primuz est receptiõis ꝓsideratio. Secũdũ bone ꝓscie cõditio. Tertiũ ꝓpe miserie inſpectio

Primũ remediũ est receptionis consideratio. Ab illo eni semp cauendum est qui semp recipit. sed ois adulator ẽ talis. Unde Aug⁹ sup ps. Adulatio ẽ fallaci laude seductio. Et idẽ sup ps. Plꝰ psequitur lingua adulatoris q̃ manꝰ psequẽtis. Et Hiero. sup psal. Nihil est quod tam facile corrumpat mentes hominũ sicut adulatio. Plus enim nocet lingua adulatoris q̃ gladi⁹ psecutoris

Et Beda sup Luc. Ipa peccati nutrix adulatio est que sicut oleū flāmis ita in culpa ardēnbus solet administrare fomentū. Et Cassiodorus in eplis. Adulatio blāda oibus applaudit oib⁹ salue dicit. prodigos vocat liberales. auaros parcos ⁊ sapientes. lascuos curiales. garrulos affabiles. obstinatos cōstantes. pigros maturos ⁊ graues. hec sagitta leuiter volat cito infigit. Et Seneca ad Lucillum. Malū vocez blande loquentē agnosce tuū laqueū esse. Habet enim suū venenū blanda oratio. Et pv. i. Si te lactauerit peccatores ne acqescas eis. Secundū remediū est bone pscie conditio. Nam bona pscia semper minus existimat se. Propterea xpus Luc. xvii. dixit. Cū bona fecerit q̄ precepta sūt vobis dicite: serui inutiles sum⁹: quod debuim⁹ facere fecim⁹. Et Greg. di. v. in. c. ad eius. Bonarū mentiz est ibi culpam agnoscere vbi culpa nō est.

Tertiū remediū contra adulationē est xpie miserie inspectio ul recognitio. Vñ Greg⁹ xi. q. 3. c. inter verba. ait Inē ꝑba laudantiū uel vituperantiū ad mentem recurrendū est. Et si in ea nō inuenit bonū qđ de nobis dicit magnā tristiciā generare debet. Et rursus si in ea nō inuenitur malū qđ de nobis bonez loquūt in magnā leticiam debemus pslire. Et Seneca ad Lucillū. Intus teipsū considera nō qualē sis alijs credas. Et idez ad Lucillū. Alexander cū in obsidione cuiusdā vrbis circuisset muros ictu sagitte percussus cum repzesso sanguine sicci vulnerj volor crescēt ⁊ cruos obstupuisset. Omnes inquit iurāt me eē filiū Jouis: sed vulnus hoc me vocem eē clamat. Verūtū hodie ꝑificat dictū Hiero. ad Sabinianū vbi ait. Naturali ducimur malo ⁊ adulatoribus nris libenē fauemus ⁊ q̄d q̄d respondeam⁹ nos indignos ⁊ calidus rubor oza pfundat: tū ad laudem sūmā intrinsecus aia letat. Idcirco ut dixi paulo añ. Languet veritas ⁊ iusticia conculcat: qa adulatio apud viros magnos ⁊ scli bui⁹ potētes obtinet magnū locū. Abstineam⁹ igit nos ab hoc vanabili vitio: ut merea mur in h̄ seculo principes fieri diuine gratie ⁊ in futuro sempitēne glozie: in qua viuit gloziosus de⁹ p infinita secla seclo. Amē

Dñica quarta i quadragesima i mane. de sacro cultu dierū festoz illoz⁹q debita veneratione. Sermo. 46.

Erat pzopi mū pasca dies festū iudeoz. Scribuntur hec ꝑba Joh. vi. c. ⁊ in euāgelio pūtis dñice. Magnificat euāgelista miraculū factū a x⁹ dum satiauit ex paucis panib⁹ atq; piscibus tot milia hoiuz: ꝓpter circūstātia dieī festi. Cum ꝙo inter xpianos sacroz dierū obseruantia religiosa penitus sit extincta: quib⁹ merito cōuenire pōt: qđ Ysa. p. dñs ait. Dias vestras ⁊ solēnitates vras odiuit aia mea: Facta sūt mihi molesta. laboraui sustinēs: Et cum extenderitis man⁹ vestras: auertā oculos meos a vobis. Idcirco in pūti sermone ꝓ reformatiōe pzesentiū de festis erimus tractaturi: de quibus tria mysteria pzincipalia declarabim⁹.

Primū dicit approbationis.
Secundū retractionis.
Tertium obseruationis.

Quibus sacroz festoz approbat⁹ ⁊ commendat⁹ a gentilibus: a iudeis: ⁊ a xpianis. Capm. j.

Primū mysteriū de festis declarandū dicit approbatiōis. Quia sunt multi asserentes vanū esse uel inutile obseruare ⁊ celebrare festa: quibus festoz vsū approbatū triplicit ostēdemus. ꝑ gentiles. ꝛ⁰ ꝓ iudeos ꝛ⁰ ꝓ xpianos. Primo ostendum⁹ vsū festoz approbatū ꝓ gentiles. Ipsi nāq; licz sin errores suos festa tū solenniter celebrabāt. Vñ Varro i vltimo voluminū dinarū narrat q⁹ romani ꝓma die Januarij celebrabāt festū Jani. Jan⁹

ꝑo fuit quidã q̃ regnauit in partib⁹ illis vbi est Roma a q̃ mons Janicul⁹ dict⁹ est. Et ex dictꝫ Ouidij de fastis colligit q̃ eodē mēse celebrabāt festū Minerue q̃ erat ꝛa bellor. Et q̃ i februario babebāt festū ꝛe felicitatꝫ. ⁊ festū Fauni quē dicebāt deū montiū. In martio agebāt festū Martis dei bellor. In aprili festū fortune quā dicebāt ꝛā. In madio festum ꝛe Flore: q̃ fuit ministra Veneris ⁊ dicebaꝭ habē ptātē sup flores. Erant eis ⁊ alia festa q̃ causa breuitatꝫ omitto ꝑo quib⁹ dicebat Tibull⁹. Luce sacra rediescat bum⁹ rediescat arator. Et graue suspenso vomē cesset opus. Et Seneca ad Lucillū. Festis maxime diebus ingio impandū est: ut tunc voluptatibus solus abstineat: cum in illas ois turba ꝑcubuit. Secūdo oñdim⁹ vsū festor appꝛobatū eē p iudeos. Ipsis enī festa custodienda frequenē ꝑcepit de⁹. Unde Leuitꝫ. 19. ait. Sabbata mea custodite ego dñs deus vester. Et. 26. c. Ego dñs de⁹ vester. custodite sabbata mea ⁊ pauete ad sanctuariū meum. Et Deut⁹. 5. c. Obserua die sabbati ut sanctifices eū. Et Exodi. 16. de manna colligēdo dirit Sex dieb⁹ colligite. i die ãt septima sabbatū ē dñi. idcirco nō inuenietꝫ. Et Hiere. 17. Sanctificate die sabbati sicut ꝑcepi patrib⁹ vris. Et Ysa. 56. Dēm custodiente sabbatū ne polluat illud: ⁊ tenētē fedus meū adducā in montē scīm meū: ⁊ letificabo eos i domo oronis mee. Et Ezech. 20. Ego dñs de⁹ vester: i ꝑceptꝫ meis ābulate: ⁊ mādata mea custodite ⁊ facite ea: ⁊ sabbata mea sanctificate: ut sit signū inē me ⁊ vos: ⁊ sciatis qa ego dñs. Ꝓo declaratiōe tñ huius vocabuli sabbatū notādū. Qz aliter ꝛenominant dies a gentilib⁹. aliter a iudeis. aliter ab ecclesia. Hēiles eteni ꝛenomināt dies a planetꝫ. Ex hoc dicit Albert⁹ magn⁹ in suo introductorio in astronoma. Qz sapientib⁹ egyptijs ⁊ chaldeis visum ē q̃ luna dominaret i ꝑma hora diei lune Jō die illā voluerit ꝛenomiare ab ipsa luna. Et q̃ mars dominaret i ꝑma hora diei martis. Et mercur⁹ in prima hora diei mercurij. Et iupit⁹ in ꝑma hora diei iouis. Et ven⁹ in ꝑma hora diei veneris Et saturnus in ꝑma hora diei sabbati. Et sol in prima hora diei dominice. Et sic scōm ꝑdictos septē planetas. septem dies ebdomade noiabāt. Hebrei ꝛenominabant dies. d. prima sabbati. s. dñica die. q̃si die ꝑma post sabbatū. Iuxta illud. Uespe aūt sabbati que lucescit in ꝑma sabbati. Et sequentē die dicebant secūda sabbati ⁊ sic ordinate alios etia sabbati ⁊ cetera. vsq; ad septimuꝫ diem quem appellabāt sabbatum. Quod ꝑm magistrū i bistoria scolastica ⁊ Damascenū interpretat requies. eo q̃ illo die requieuit dñs ab oi opere q̃ patrarat: ut baꝛetur Beñ. z. c. Quando q; etiam apud hebreos tota ebdomada dicitur sabbatū. iuxta illud Luc. 18. Jeiuno bis i sabbato. Septimū tñ die ꝑpe dicebāt sabbatū quē ipsi sanctificabāt: ⁊ vltra istū die baꝛebāt ipi iudei alias solēnitates. Ecclesia aūt ꝛenomināt dies. d. die dñicū: de quo pleni⁹ i sequētib⁹ dicem⁹. ⁊ die sequētē secūdā feriā. aliū tertiam. aliū quartā. aliū quintā. aliū sextam. ⁊ sequētē die sabbatū. Tertio oñdimus appꝛobatū vsum festor ꝓ xp̄ianos. Mā sancta mater ecclesia statuit sub ꝑcepto aliquos dies festos a fidelib⁹ celebrandos qui ponunt ꝑ maiorē parte de cōse. di. 3. c. pronūciādū. Et extra de feri. in. c. quest⁹. bi sūt. oēs dies dñici p totum annū. Natiuitas dñi. sancti Stephani Jobānis euāgeliste. Innocētū. Siluestri. Circūcisio dñi. Epiphania. Tres dies resurrectiōis. Ascēsio dñi. Pentē. cū duobus diebus sequētibus. Quatuor solēnitates pricipales btē Marie ꝑginis. scilz. natiuitatꝫ. purificationis. ānūciatiōis. ⁊ assūptiōis ei⁹. Natiuitas Jobānis baptiste. duodeci apostolor̄. sci Laurentij. dedicatiōis sci Michaelis. oīuꝫ scōr̄. ⁊ sancti Martini. Celebrāde sunt etiam ille festiuitates quas singuli episcopi cū suo clero populo indixerint celebrandas. Insuper de conse. di. 3. in

r

c.crucis.statuit Eusebius q festū cruc in tertia die mai solenniter celebrek. In demētina ꝙo. Si vēū.ve reliquijs 7 veneratiōe scōrū. mandak celebrari festū corpis xpi. Sunt 7 alia festa p ꝓsuetudinez eccl'ie totius introducta. sicut sci Nicolai. sci Antonij abbatis. 7 quedā alia que fm morē patrie celebrāda sūt. Quare religiosius laudabiliscz apparet sanctorum festorum vsus.

Quare sabbatū mutatū est in dñicā 7 cur alia festa sūt supaddita. 7 ve pctō illoz q festa nō custoduīt. Caplm.z.

SEcundum mysterium ve festis veclarandū dicitur vetermina-tio. In quo veterminate dubitare cōtingit circa quedam nō inmerito apienda: 7 marime ut iudeis nos repze vendentibus rūdere valeam⁹. Dubitak ergo ve tribus. ꝑ ve sabbati mutatione z°ve festoz additione. 3°ve peccato 7 offensione. Primo dubitak ve sabbati mutatione. Nam ut pz ex dictis. Deꝰ mādauit sabbatū custodiri. Exo. insup ꝙo. dixit. Memēto ut die sabbi scifices Dicunt ergo iudei. Cur ecclesia sabbatum mutauit in dominicā? Respōdet Alexander ve ales in 3°volumine summe q hoc factuz est iuste 7 sancte. ꝓpter tria. Primo ꝓpter veclarationem mysteriorū. Secūdo. ꝓpter exclusionem errorū. 3°. ꝓpter multitudinez priuilegiorū. Prima ratio est. ꝓpter veclarationem mysteriorū. Nam assignatio septime diei est pure cerimonialis. 7 oēs cerimonie veteris legis: ut dixim⁹ i sermone ve obedientia veū: vmbra erant 7 figura legis gratie 7 euāgelij. Scōm āt Aug̃. in. 4. sup Gen̄. ad lr̄am. dici probabiliē pōt obseruandū sabbatū iudeis fuisse preceptū i vmbra futuri que spiritu alē requiē significabat: cuius qetis ipse dñs ihs xps qui non nisi qñ voluit passus est in sepulture sue mysteriū cōsūmauit. Cum g̃ p sepulturā xpi figura sit adimpleta: nō ē ampli⁹ necessarium die sabbati custodire: q̃nimo solēniçare. i. in sabbato festū facere more iudeorum. phibitum est 7 peccatū. Vñ ve ꝑsecr. 3. c. peruenit. Bzeg⁹ ait. Peruenit ad me quosdā puersi spiritus hoies: praua inter vos aliqua 7 sancte fidei aduersa seminasse: ita ut in die sabbati aliquid opari. phiberent: quos q̃d aliud nisi antixpi ꝓdicatores dixerim⁹ qui veniens diem sabbatum atcz dñicū ab oi faciet ope custodiri? Quia. n. mori se 7 resurgere simulat baberi vult in veneratiōe dñicū diez. Et q̃a populū iudaiçare cōpellit. ut exteriorē ritum legis reuocet: 7 sibi iudeorū pfidiaz subdat: coli vult sabbatū. Secunda rō quare non seruatur sabbatū sed mutatū est in dñicā: est. ꝓpter exclusionē erroz. Nā gentiles dñica die consueuerāt colere 7 adorare solē. Ut itacz ab hoc erroze retraherēt: sancta mater eccl'ia statuit die dñicum sanctificandū. Tertia rō quare sabbatum mutatū est in dñicam: est. ꝓpter multitudinē priuilegiorū. Ut enī dicitur. 15. di. i. c. quod die dominico. Dies dñica tantis diuinarum dispensationū mysterijs est consecrata: ut quicquid a dño insigne ē cōstitutū: in hui⁹ diei dignitate sit gestū. In hac mūd⁹ suspsit exordiū. In hac p resurrectionē 7 mors interitū: 7 vita cepit ꝓncipiū. Et ve ꝑsecr. 3. c. sabbato. dicit. Diem dominicam ob venerabilē resurrectionē dñi nostri ihu xpi nō solū in pasca celebram⁹: vez etiam per singulas quasz ebdomadas ipsius diei imaginē frequentam⁹. Colliguntur autem duodecim priuilegia diei dñice. Primū est quia fuit prima oiuz dierū. Secundū quia erit vltim⁹ dies presentis vite in seculi hui⁹ fine. Tertiū est q̃a illā nulla pcessit nox. Quartum q̃a sicut infra patebit: nulla ei nox subsequet. Quintū quia in ea creauit celum 7 terram veus. Sextū quia i ea ēs angeli a veo creati sūt. 7 boni i celo glorificati fuere: 7 mali ve celo expulsi sunt. Septimū q̃a fm Orosium i die illa primo precepta sūt data filijs isrl.

Octauū quia in illa die incarnat⁹ est xp̄s. Nam ut testat magister hīstoriarū Et die qua dixit deus: fiat lux: vilitauit nos oriens ex alto. Et xp̄s incarnatus est. In huius mysteriū ⁊ figurā datum fuit manna in dñica die. sicut ait Origenes sup exodū. Nonū q̄a in die dñica xp̄us destructis inferni claustris captiuā ducens captiuitatē ac sanctorū animas de limbo eripiens triumphalit surrexit a mortuis. Decimū q̄a i dñica die erit resurrectio mortuorū: ⁊ reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Undecimū quia i die dominica spiritus sanctus in linguis igneis missus ē i apl'os. Duodecimū quia in dñica die erit initium ⁊ continuatio sine fine laudum dei ⁊ dñi nostri ihu xp̄i. Secundo dubitat de festoꝝ additione: cur videlicz supaddita sunt vltra diem dominicū alia festa. Et assignari potest triplex ratio. Pria dicit confutationis. Secūda gratificationis. Tertia imitationis. Prima ratio dicit confutationis. Supaddita sunt sanctoꝝ festa ut confutaretur errorꝫ eoꝝ qui dixerunt ante diem iudicij animas sanctorū non conscendere celum. Ad ostendēdū q̄ tales mentiūt statuit ecclesia sanctorū suffragia ⁊ patrocinia in eorū solennitatibus implorari predicans ⁊ cōtestans illos i celo regnare cum xp̄o. Ad hunc etiā errorē eliminandū ecclesia cantat. Gaudent in celis anime sanctorū qui xp̄i. de. sunt se. Quod etiā colligi potest ex dictis scripture atq; doctorū sanctoꝝ. Nam Luc. 23. xp̄s dixit latroni. Hodie mecū eris in paradiso. Et glo. sup illo verbo. Luc. 21. Pueri mei mecum sunt in cubiculo. ait. Pueri sunt apostoli qui sunt in cēna requie. Et Greg. in 4. dial. Justorum anime mox ut hui⁹ carnis claustra exeunt in celestibus sedibus recipiuntur. Et extra de celebratiōe miss. c. cū martin dicit. De sanctis omnibus sentiendum est q̄ non indigeant oratiombus nīs pro eo q̄ cū sint p̄fecte beati omnia eis succedunt ad votū. Et extra de baptismo ⁊ eius effectu. c. debitū. scribitur sic Judeus seipsum baptiçans si cōtinuo decessisset ad patriaꝫ protinus euolasset. Et de pe. dis. 1. c. q̄ egerit. dicit. Quicunq; bene post penitētiam vixerit sicut ante penitentiam viuere debuit: post reconciliationem quandocunq; defunct⁹ fuerit: ad deū vadit: ad requiem vadit ⁊ regno dei non priuabitur. Secūdo superaddita sunt alia festa, ppter gratificationeꝫ. Nam ex debito gratitudinis cōmemorare debemus beneficia nobis collata. sicut sunt beneficia natiuitatis: passionis: ascensionis. ⁊ consimiliū festiuitatum. In solēnitatibus etiam btē Marie virginis feriandum est propē summas pfectiones quas in se habuit: propter innumeras gratias quas ipsa impetrante suscipimus. Ceteras ꝙo solennitates sanctorū quas statuit ecclesia catholica celebrari: obseruare insup obligamur: quia ⁊ ipsi impetrāt nobis misericordiā dei. Un Dauid i psal. ait. Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxiliuꝫ mihi. In montes. id est in sanctos. Tertia ratio quare vltra diem dominicum supaddita sunt festa sanctorum est propter imitationem: ut in eorum solennitatibus illorum gesta recolentes conemur eos q̄tum possumus imitari. Ideo Aug⁹ in sermōe de martyribus ait. Quotiens cūq; fratres carissimi de sanctorum martyrū solennia celebramus: ita ipsis intercedentibus speremus a domino cōsequi tēporalia beneficia: ut ipsos martyres imitando accipere mereamur eterna. Ab eis enī in veritate sanctorum martyruꝫ festiua gaudia celebrantur qui ipsorum martyrum exempla sequūtur. Solennitates enim martyrum exhortationes martyriorum sūt: ut imitari non pigeat: quod celebrare delectat. Dꝫ nos volumus gaudere cum sanctis ⁊ tribulationes mundi nolumus sustinere cum illis. Qui enī sanctos martyres uel in quantum potuerit noluerit imitari: ad eorū beatitudinē nō potuerit peruenire.

Tertio dubitaf̃ ꝛe pctō ⁊ offensione
Utrū p̄cēt mortalit̄ nō seruātes festa.
Et rñdeo ꝙ sic. ꝗa faciunt ꝓtra p̄ceptū
dei. Hinc ē ꝙ in ꝛeti lege ut hī Numeri
xv. Cum inuent⁹ esset homo colligēs li-
gna i die sabbati. p Moysen ⁊ Aaron
reclusus est in carcerem. dixitq; dñs ad
Moysen. Morte moriaf̃ homo iste ob-
ruat eum lapidibus ois turba extra ca
stra. Cumq; eduxissent eum foras ob-
ruerunt lapidib⁹ ⁊ mortu⁹ est sicut p̄ce-
perat dñs. Potest tamē aliq̄s si laborat
aut aliq̄d aliud faciat die⁹ festis ex-
cusari a pctō. ppter tria. p̄ ppter ne-
cessitatē. ut p̄z extra ꝛe feriis. c. cōquest⁹
Et in glo. ibi sup ꝑbo necessitas vrgeat
dicit. puta si res esset pitura. Et sūt pl̄a
exempla. ff. ꝛe feriis. l. i. z. et. 3. Et vbi
res celeritatē ꝛesiderat. ff. ꝛe dāno ifec.
l. i. Secundo excusant̄ laborantes in
festis ꝓpt̄ pietatē. puta ꝑm glo. in ꝓll.
c. cōquestus. cā ꝛe bilū psonarū: ꝗa in
opibus misericordie dierum distinctio
nō est habenda. ut patz. xvi. di. c. vtinā.
Et ꝛe cōse. di. v. c. vnḡ. Tertio excu-
sant̄ laborantes dieb⁹ festis ꝓpter modi-
citatē. qñ. s. opus modicū esset ⁊ paruū
ꝗa ꝑm tres logos. Ad modicū ē rō ap-
p̄ehendit quasi nihil. Sz quis explicet
quant⁹ i xp̄ianis circa festoꝝ sc̄ificatio-
nem inueniaf̃ abusus? Nam cupiditate
⁊ auaricia ducti diebus festis mercata
frequētant ⁊ nundinas. qđ ꝓhibet̄ in. c.
i. extra ꝛe feriis. Mōnulli etiā absq; ne-
cessitate vndunt ⁊ emūt: missas ⁊ alia
officia negligentes cōducūt merces in
curribus equis ⁊ mulis: ⁊ faciūt alia
opa seruilia nō sine pctō. Nec illud p̄c-
catū leue putandū est quo ingratus ⁊
miser homo ꝛe dignaf̃ reddere ꝛeo partē
temporis sibi concessi.

Qualiter festa seruanda sūt cum ꝛe-
uotione cordis oris ⁊ opis. quod tamē
a xp̄ianis multis non fit: imo videtur
contrarium. Capt'm. 3.

Tertiū mysterium ꝛe festis dicit̄
obseruationis. Obseruāda sūt
festa a fidelibus cū oi ꝛeuotio-
ne ⁊ sc̄ificanda triplicit̄. p̄ corde. ꝛe
ore. 3° ope. p̄ sūt sc̄ificāda festa cor-
de. ut vnusq̄sq; memor sit dei ⁊ bñficio-
rum eius. Nā in p̄cepto solo ꝛe sc̄ifica-
tione sabbati positū est hoc vocabulum
memento: ad ꝛenotandū ꝙ tali die ad
spūalia cōtemplationē anim⁹ sit reuo-
candus. Hinc Isidor⁹ ait. Purgandus
est primo anim⁹ atq; a tpalibus rerū co-
gitationib⁹ segregandus. utputa acies
cordis ad ꝛeū ꝛre ⁊ simplicit̄ dirigaf̃
Optima aūt est regula a nobis tradita
in tractatu ꝛe virtutib⁹ ⁊ in sermone ꝛe
prudentia: in qua ponūt̄ septē ꝛe quib⁹
vnusq̄sq; memor esse debet. Insup ꝑm
quosdā cū p̄ceptū ꝛe sc̄ificatione festi
sit affirmatiuū ⁊ obliget semp: ꝑ nō ad
semper: tenet̄ homo ex debito die dñico
uel semel i ebdomada ꝛeo vacare atq;
ꝛeum recognoscere in aliqua hora: licz
nō in qualibz: aliter p̄ccat mortaliter
Proinde qui est in mortali culpa: ⁊ nō
cōteritᵉ: uel dat operā ut cōteraf̃ in die
dñico: ꝛe nouo mortalit̄ p̄ccat: quia
trāsgredit̄ diuinū p̄ceptū: quo p̄cipit̄
diebus dñicis esse vacandū ꝛeo: ⁊ ma-
xime conteri oportet cōgruis horis: ut-
puta dū dr̄ missa ul' dicūt̄ vespe. Tenēt̄
autē ad. ppositū ꝓfitendi ⁊ satisfaciendi
loco ⁊ tpe opportuno. Ad qui nō fuat
nouam incurrit culpā trāsgressionis p̄-
cepti ꝛe sc̄ificatione sabbati atq; obser-
uatione in ꝓpa culpa. Secūdo festa
sūt sc̄ificanda ore. ut in ipsis oremus ⁊
laudem⁹ ꝛeū: sibiq; ꝛe susceptū bñficiꝝ
grās referamus. Unū ꝛe ꝑse. di. 3. c. ieiu-
nia. dicit̄. Die dñica nihil aliud agēdū
est nisi ꝛeo vacandū. Nulla opatio in
illa die scā agat. ꝑ tm̄ in hymnis psal-
mis ⁊ canticis spūalib⁹ dies illa trāsi-
gatur. Tertio sc̄ificanda sūt festa ope
visitando ecclesias: audiendo diuina.
De auditione ꝙo missaruz dicā diffusi⁹
i sermōe ꝛe missa. Sed ꝛe mūdo a scan-
dalis: ꝗa xp̄iani diebus festiuis magis
inhonorāt ꝛeū ⁊ scōs q̄ diebus alīs. Ad
quot pompis: quot vanitatibus: quot
fastuositatibus in dieb⁹ festiuis ornaf̃

corpus ⁊ cõfundit spiritus. Tunc q̃dẽ felicior est qui exq̃sitiori excessu bellum ordinat cõtra deũ. Tũc mulieres emula p̃certatione insano studio ac conatu altera alterã in vanitatibus supare cõtendit. Tũc gestant stellas ac laminas aureas ul' argẽteas vario fulgore splẽdẽtes: necnõ perlarũ torques cingẽtes collũ ⁊ similia. Tũc i ecclesijs dei mala plurima p̃petrant. Tũc instituunt boies phibitis ludis. Tũc mulieres choreis vacãt ⁊ dissolutioib⁹. ꝓpterea dicit de ꝑse. di. 3. c. irreligiosa. Irreligiosa ꝓsuetudo est quã vulg⁹ p̃ scõrũ solẽnitates agere consueuit. Populi qui deberẽt officia diuina attendere saltationib⁹ turpibus inuigilãt: cantica nõ solũ mala canentes: sed etiã religiosorũ officijs p̃strepunt. Sunt ⁊ alia plurima q̃ committi solent temporibus deo ac sanctis dicatis. Nos ꝯo conemur ab illis oib⁹ abstinere: solẽnitatesq̃ sacras reuerẽter ac debite celebrare: sicq̃ impetrabimus in hoc seculo dei grãm ⁊ in futuro sempiternã gloriã: ad quã nos ille pducat qui viuit ⁊ regnat in sẽcla sẽcloꝝ. Amen

Dñica quarta i quadragesima infra diem. de pietate quã viui exhibere debẽt mortuis ac defunctis. Sermo. 41.

Accepit ergo ihs panes ⁊ cum gratias egisset distribuit discumbẽtibus. Scribunt hec verba Job. 6. c. ⁊ in euangelio hodierno. Qui de celo descẽdit in uterũ virginis sola caritate motus: ipse verbo pariter ⁊ exemplo docuit nos sup omnia erga nostros ꝓximos teneri olẽtiam pietatẽq̃ seruare. Ecce i promptu est sacra lectio euãgelica i qua narrat q̃ benigne q̃ clementer famelicã turbã xps pauit in deserto. nos ꝯo si regni cẽ ac beatitudinis voluerim⁹ ꝑticipes esse debemus q̃tum possumus ꝓximoꝝ nostrorũ indigentiã miseriamq̃ releuare. Quoniã aũt circa defunctos multi sũt inhumani atq̃ crudeles. cũ i supioribus dixerim⁹ de misericordia viuis exhibenda: Idcirco in presenti sermone de pietate que mortuis atq̃ defunctis debet erimus locuturi. Distinguem⁹ ꝯo hanc in tres ptes principales.

Prima dicit sepulture exhibitio.
Secunda testamẽtorũ executio.
Tertia suffragiorũ collatio.

De defunctorũ corpa sũt sepelienda. ⁊ qualiter ecclesiastica sepultura ꝓdesse potest vel obesse. Capl'm. j.

Prima pars pietatis que debet defunctis dicit sepulture exhibitio. Et ꝓ hui⁹ declaratiõe tria sunt disputanda. Primũ vtrũ defunctorũ corpa sint sepelienda. Secũdũ vtrũ ꝓsit mortuis ecclesiastica sepultura. Tertiũ vtrũ obsit i pctõ mortali decedentib⁹. Circa primũ dubiũ posset aliquis arguere q̃ corpa defunctorũ nõ sint sepelienda. Nam dicit Virgili⁹ Facilis iactura sepulchri. Et Seneca de remedijs fortuitorũ. Si nihil sentio nõ ptinet ad me iactura corpis i sepulchro. Et idem in li. de tranquillitate aĩ. minabat Theodoro phõ mortez inseputã. Cui rñdet. Sanguis i tua ptãte est. sed te ineptũ dico si putas mea ineẽsse supra terrã an infra putrefieri. Inquit etiã Tullius in qõnib⁹ tusculanis q̃ Socrates ⁊ Anaxagoras crediderunt sepulturas supuacuas: miliq̃ mali atq̃ inhonesti eẽ iacere cadauer squalidum abiectũ ⁊ inhumatũ. quem ritũ seruabãt Caspij omnes. Diogenes insup Cinicus iussit se ihumatũ, pijci volucribus canib⁹ ⁊ feris. d. Quid ferarũ mihi nil sentienti obierit laniatus? Refert adhuc Eusebius li. i. de euangelica preparatione. q̃ bircani rapacis generis auibus ꝓijcere defunctoꝝ corpa ꝓsueuerũt. Sed contra tales damnatos mores inhumanasq̃ sinias est omnis scriptura tam sacra q̃ moraliũ philosophorũ. Vñ Ben. 23. laudat de pietate

Abrahām qui sepliuit Saram mortuam in hebron in terra chanaan: ⁊ sepliuit eam in spelunca agri. Et Gen. xxiij.q.ij.c.hebron. dicit q Isaac ⁊ Ismael sepelierunt Abrahām in spelunca duplici. Et Gen.49. Jacob in extremo vite benedictiõe data filijs suis precepit eis dicens: Ego congregor ad populũ meũ. Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici que est in agro hebron in terra chanaan quaz emit Abrahām. Et Josue ultimo habetur qualiter eo mortuo sepelierunt eũ filij israbel in finibus possessionis sue. Ibidem etiam habet qualiter ossa Joseph que tulerant de egypto sepelierunt in sichem. ⁊ quõ Eleazarũ filiũ Aaron sepelierunt in gabaad fratres ⁊ filij ei⁹. Et Judicũ.ij. fit mentio de sepultura Samsonis. Et.i.Reg.xxv. sepultura Samuelis. Et.x. Parat.c.9. de sepultura Salomõis. Et.i.Mach.9.c. de sepultura Jude Machabei. Et.x.Reg. x.c. dixit Dauid viris Jabes Galaad qui sepelierant Saulẽ. Benedicti vos a domino: qui fecistis misericordiã hãc cum dño vestro Saul ⁊ sepelistis eum. Et.x i.dis. decretorũ.c. nũc aũt. in glo. dicit q si quis mandaret corp⁹ suũ nõ sepeliri: qõ ⁊ fecit Marcellin⁹ papa in detestationẽ idolatrie cõmisse. nõ ẽ implendũ. Et Valeri⁹ li.v. rubrica de ingratis. reprehẽdit athenienses q Melciadem i carcere mortuũ sepeliri nõ permiserũt nisi Cymo eius filius carcerez p eo intrasset. Unde Valerius ait. Nec te Cymo silentio involuã quomaz pĩi tuo sepulturã voluntarijs vinculis emẽ nõ dubitasti. Et idem Valeri⁹. li. i. rubrica de somnijs. narrat qualiẽ Symonides poeta pegre vadẽs cum nauis in qua erat appulisset ad littus ⁊ corpus inbumatũ iacẽs vidisset: sepulture mãdauit. huiusmõi beneficio is qui sepultus fuerat motus nocte sibi in somnis apparuit eũq; ne primo die nauigaret monuit. qui somnio parens in terra remansit. Illi ꝓ q inde recesserant nauigantes i eius cõspectibus procellis ⁊ fluctibus absorti sunt ⁊ suffocati ⁊ ipse letatus est qui vitã suam magis somnio q̃ naui cõmiserat. Et idem Valeri⁹ li.v. rubrica de humanitate. cõmẽdat Cesarem qui caput sui hostis Pompei sibi p regem egypti destinatum honorifice cremari ⁊ sepeliri fecit. Ibidem etiã laudat Hannibalem qui successiue tres romanos Paulum Gracchum ⁊ Marcellus hostes ipsius honorifice sepeliunt. Respondendũ est ergo ad dubiũ propositũ ꝑm Ric. in.4. di.45. q̃ defunctoꝝ corpora sunt sepeliẽda ꝓpter tria. Primo propter astruendã resurrectionez futurã. propter quã Paulus mortuos vocat dormientes. Ut ergo subleuet spes ad resurrectionem vere fiendam corpa sepulture tradunt. Secundo corpa sepeliuntur propter ãmouendũ horrorẽ. Unde Quintilianus libro.v. declamationũ ait. Ad operiendam fetiditatẽ subtrahendamq; vlori materiã mortuus viuentiũ causa sepelitur. Tertio corpora defunctoꝝ sunt sepelienda propter meritationẽ ut illa sepelientes propter misericordiã mereant. Propter hec oia Aug⁹ li. i. de ciui. dei. c.14. ait. Mõ sunt contemnenda ⁊ abijcienda corpa mortuorum maximeq; virorũ iustorũ atq; fidelium: quibus tanq̃ organis ⁊ vasis ad omnia opa bona sanctus vsus ẽ spiritus. Si eni paterna vestis ⁊ ãnul⁹ ac si quid huiusmodi tanto carius ẽ posteris quanto erga parẽtes maior affectus. nullo modo ipa spernẽda sũt corpora: que vtiq; multo familiarius atq; iunctius q̃ quelibz indumenta gestamus. Nec enim non ad ornamentũ vel adiutorium quod adhibetur extrinsecꝰ sed ad ipsam naturaz hominis pertinẽt Unde ⁊ antiquorum iustorum funera officiosa pietate curata sunt ⁊ exequie celebrate ⁊ sepultura, puisa. Ipsiq; duz viuerent de sepeliendis vel etiam transferendis suis corporibus filijs mandauerũt. Et Tobias sepeliendo mortuos deum promeruisse teste angelo cõmen-

datur. Ipse quoq; dominus die tertia resurrecturus religiose mulieris bonuz opus predicat predicandūq; ꝓmendat ut vnguentum precioſum ſupra membra eius effuderit atq; ꝫ ad eū ſepeliendum fecerit. Et laudabiliꝫ ꝓmemoraꝫ in euangelio qui corpus eius de cruce acceptū diligēt atq; honorifice tegēdū ſepeliendūq; curarunt. hec Auguſtin⁹

Secundū dubium erat. vtruz proſit in caritate morientibus eccleſiaſtica ſepultura. Loquor de his qui habēt aliquod purgabile. Et reſpōdet Ric. q; nō per ſe ſed per accidens. ⁊ hoc triplici rōne. Prima eſt propter inſpicientium excitationem in ꝯtum. ſ. inſpicientes ſepulturam memoriā retinent defunctorum ⁊ pro eis orant. Unde Aug⁹ li. de cura pro mortuis agēda ait. Monumentum eo q; moneat mentē. id eſt admoneat nuncupatur. Hinc Greg⁹ li. 4 dial. Petro cum interroganti ⁊ dicenti Putamus ne animabus eoꝝ aliquid prodeſſe poſſe ſi mortuoruz corpora in eccleſijs fuerint ſepulta. Reſpondet cuz grauia peccata non deprimūt hoc pdeſt mortuis ſi in eccleſijs ſepeliātur q; eorum proximi quotiens ad eadez ſacra loca cōueniunt ſuoꝝ quoq; ſepulchra aſpiciunt recordantur. ⁊ pro eis domino preces fundunt. Nam quos peccata grauia deprimunt non ad abſolutionem: ſed potius ad maiorem damnationis cumulum. eorum corpora in eccleſijs ponunt. hec ille. Secunda rō ē propter miniſtroꝝ eccleſie oratione: quia illi qui eccleſie deſeruiunt tenētur ceteris paribus pro illis frequentius ⁊ ſpecialius orare. Tertia ratio ē propter ſanctorum deuotionem. Credēdū nāq; eſt q; ſancti illi ad quorum honorem fabricata eſt eccleſia: orant pro eo qui ſepelitur in illa: uel eius cimiterio propter reuerentiam ⁊ deuotionē ipſi⁹ eligentis ſepulturam ibidē. Unde Aug⁹ 13. q. 2. c. non exiſtimemus. ait. Ex vero quiſq; apud memorias martyrum ſepeliatur. hoc tantum mihi videtur prodeſſe defuncto: ut commendans eum martyrum patrocinio affectio pro illo ſupplicationis augeatur. Notandum tamē circa electionez ſepulture q; quilibet adultus compos ſue mentis: libere poteſt vbicunq; voluerit in loco magis religioſo eligere ſepulturam. Unde Gratianus. 13. q. 2. §. 2. ait. Ubi quiſq; tumulandus ſit in voluntate eius ꝓſtit. Excipiuntur religioſi qui non poſſunt ſibi eligere ſepulturam: ſed in ſuis monaſterijs ⁊ eccleſijs ſepeliuntur: niſi qñ moriuntur eſſent adeo remoti a monaſterijs ſui ordinis q; non poſſent commode deportari ad illa: quia tūc poſſent eligere. extra eo. c. religioſi. li. 6. Impuberes etiam non poſſunt ſibi eligere ſepulturam: ſed parentes eoꝝ poſſunt eos ſepelire vbicunq; voluerint: ſi conſuetudo terre ꝫ habeat. alias nō. extra de ſepul. c. in noſtra. in tex. ⁊ in gloſa. ⁊ in. c. de vxore. in glo. Inſuper qui nō eſt compos ſue mentis nō poteſt eligere ſepulturā. extra de ſucceſſ. ab inteſta. c. cum dilectus. Uxor vero ſi nō eligit ſepulturam ſepeliri debet vbi ſepultus eſt ſuus marit⁹. Et ſi plures habuit ſepeliri debet ubi ſepultus ē vltimus. Et licz multa dicantur de ſepulture electione tamen multum ſtatur conſuetudini. ut dicit Ric. vbi ſupra. Poteſt etiaz quis eligere ſepulturā in loco minus religioſo dimiſſa antiqua. ut patet extra eo. li. 6. c. cum quis. Tertium dubium erat. vtrū obſit eccleſiaſtica ſepultura in peto mortali decedentibus: qa dicit 13. q. 2. c. quib⁹. ⁊. c. cū grauia. Impijs nocet in loco ſacro ſepeliri. Reſpondet Ricardus q; impio non nocet eccleſiaſtica ſepultura niſi in ꝯtuz banc ſepulturam ſibi indignam propter humanam gloriam procurauit. Sed quid dicemus de ſumptibus ⁊ expenſis que fiunt in funere etiam bonorum ⁊ in caritate morientium? Nonne melius eſſet ſi darentur pauperibus ⁊ indigentibus q; ſic illas exponere ad quandam quaſi pompā ⁊ inanem gloriam?

Respondet Ric. vbi sup̄ q̄ pompa exequiarū si fiat p̄m ꝓsuetudinem patrie ⁊ nō cū nimio excessu nō ē reprehens. bñ. Quinimo facit ad cōsolationē viuorū ⁊ subleuationē spei ad resurrectionē futuram. Nō. n. tenet homo ex necessitate facere omne bonū q̄ potest. Faciēs aūt sumptus in sepultura quos posset alibi melius collocare. nō facit eos inquātū est opus minus vtile: sed mg̃tuz vtile. Notandū tamē q̄ nō vtent in ecclesia seu cimiterio vl̄ loco sacro infrascripti sepeliri. Primo nullus infidelis nec iudeus: nec paganus nec hereticus. ut p̄z ex ꝓse. di. i. in. c. ecclia. ⁊ c. sequenn. ⁊ 24. q. z. c. sane. Et si sepulti essent tales in ecclesijs vtent exhumari ⁊ ꝓijci extra. Secundo interdicit sepultura ecclīastica morienti in torneamēto. Et exponit Hosti. etiā si quis ibi vulnus letale accepit. licz postea supuixerit: qui q̄uis penituerit ⁊ ei eukaristia nō neget: carebit tñ ecclesiastica sepultura. extra ex torneamētus. c. i. Hoc tñ ex illo intelligitur qui venit cā exercendi se in torneamēto. Et etiā p̄m Guil. ex armigeꝝ eorū qui eis in armis seruiunt. extra ex torneamentis. c. z. Sec⁹ ex astantibus cuz curiositate. Tertio phibet sepultura his qui seipsos occidūt. ut patz. iz q. z. c. quibus. ⁊. zz. q. 5. c. placuit. Q. ō intelligendum est p̄m Guilielmū. si interfecerūt se ex desperatiōe uel iracūdia. Secus si ex fortuitate ⁊ bi⁹. Unde in. c ex pte. extra ex sepul. dicit Bern̄. q̄ si q̄s ꝓpter fugaz ꝓcipitaret se in aquā: quia inde sic credebat euadē non imputatur ei etiam si cōtrariū eueniat. Quarto negat sepultura ei ex quo certum est ⁊ manifestū nō fuisse ꝓfessū vl̄ nō coicasse semel in anno. extra ex pr. ⁊ re. c. ois. Et hoc intellige nisi in articulo mortis signa contritionis ⁊ huiusmodi emendatiōis ostendat. Quinto excluditur a sepultura ecclesie monachus qui reperit ꝓprietarius in fine vite qui dz i sterquilinio sepeliri. extra ex statu monachorū. c. sup q̄dā. Sexto blasphemus deiſi moriat absq̄ penitentia p⁹ q̄ blasphemauerit nō sepelit in loco sacro extra ex maledicas. in fine. Septimo generaliter quilibet notorius peccator si moriat absq̄ penitētia i ipso mortali peccato priuandus est ecclīastica sepultura. iz. q. z. c. nō estimem⁹. Ad p̄ bandū aūt cōtritionē alicuius pctōris morientis sufficit vnus testis. z6. q. 5. c. qui recedūt. Itē interdicit sepultura tpe interdicti illis ex illo loco vbi est positum interdictū oum durat. Item excōmunicatis excōmunicatione maiori in illa morientibus ⁊ etiā minori scōm Guil. quādo hoc est notorium. Sūt ⁊ alia multa circa hāc materiā que ideo dimittimus: quia nō est necessariuz ut populis predicent. Sacerdotes autem ⁊ curati: quia talia vtent habere sciam videant titulus ex sepul. li. 3. ⁊. 5. ex decretalium. Ideo hanc partem concludere volentes: dicimus q̄ magna est pietas satisq̄ cōmendabilis exequtoꝝ corpa sepelire. Hinc ꝓter ea que dicta sūt laudatur ⁊ magn⁹ Alex. qui ut. Q. Curtius refert. inuento Dario a suis derelicto vulnerato ⁊ extincto i ꝛbiculo viso corpore fudit lachrymas: fecitq̄ eū more regio sepeliri.

De executione testamentorū ⁊ q̄ dilatio eorū ꝓiudicat animab⁹ testatoruz si sint in purgatorio. Cap̄m. z.

Secunda pars pietatis exequtorum dicit testamētorū executio in quo adhuc tria dubia occurrunt declaranda. Primū vtz testamēta possint infringi. Secūdū vtrū executores teneant stati illa exequi. Tertium vtruz dilatio executoris ꝓiudicet anime testatoris. Ad primuz dubiū posset aliquis arguere q̄ nullū testamētum sit infringendum. Nam ut scribitur extra ex testa. c. iudicantis. Uolūtas testatoris debet p̄ omnia adimpleri. Sed testamentū continet vltimā voluntatem testatoris. ergo nē. ⁊ 16. q. i. c. cōsidera-

tio. dicit. Consideratio ecclesie vtilitatꝫ hoc postulat ex iusta dispensatiõe testatoris seruandũ arbitriũ. Sed contra est qõ habet. 6. q. i. i. c. admonẽ. vbi Greg⁹ ait. Admonere te volumus ne pie vltrũ uctorum voluntates tua qõ absit remissione cassentur. Ibi dicat glo. sup verbo pie. secus si sunt iniuste. ergo testamẽta iniusta sunt infringenda. Rñdet Ric. in. 4. di. 45. q aut testamẽtũ ẽ rõnabiliter factũ: ita q nõ sit contra equitatẽ iuris naturalis nec diuini nec positiui. Et tunc nullo modo est infringendum. Aut testamentũ est irrationabiliter factum: & tunc licitum est & debituꝫ illud infringere. Est aũt testamentũ irrationabile triplici ratione. ꝑ ratione testatorꝭ 2ª ratione rei testate. 3ª ratione modi testandi. Primo ratiõe testatoris: cũ scilicꝫ nõ põt facere testamẽtũ. Rã nec⁹ episcopus nec⁹ religiosus nec⁹ fatuus põt facere testamentuꝫ. Dicit tñ Ric. q ep̃s aut habet bona que sibi puenerunt ex hereditate uel artificio aut doctrina anteq̃ esset episcop⁹. Aut nõ habet nisi redditus ecclesiasticos & mobilia q̃ sibi ex illis redditibus puenerũt. De ꝓmis bonis: quia ꝓprietas illorum est sua põt licite facere testamentũ. extra de testa. c quia nos. Et. c. relatũ. & 12. q. i. c. epi. Si tamẽ eps ecclesiaꝫ lesserit damnũ ecclesie debet de rebus eius resarciri. & de residuo si quid fuerit testari põt. De redditibus aũt ecclesiasticis & de mobilibus que post sui cõsecrationẽ acq̃sierint epi: quia talia dicũt cõseruari eidẽ ecclesie: cui⁹ ratio est qa q̃ intuitu seu ꝓsideratu ecclesie receperunt illorũ bonorũ ꝓprietas sua nõ est: ꝫ illorũ sũt tñ dispensatores & administratores: nõ possũt facere testamentũ. Et q̃uis de reb⁹ eccle non possint aliquid donare iure testamenti: possunt tamẽ donare de mobilib⁹ causa elemosyne siue sint sani siue i egritudine etiã mortali constituti. Et q̃bus colligitur q non est idem dispensare & testari. Unde episcopus ꝓmittit de bonis ecclesie elemosynam facere & non testari. extra de testa. c. ad hoc. Testatorem eni oportet esse dominũ rez de quibus facit testamentum. Sed dispensatorem nõ oportet esse dominũ rerum de quibus facit elemosynam. Unde extra e. c. quia nos. in glo. dicit. Clerici de rebus ecclesie nullũ ꝑt facere testamentum cum earum ꝓprietas nõ sit sua. Similiter religiosus cum nõ habeat ꝓprium non potest facere testamentũ. ut patet. 19. q. 3. c. quia. & in. c. relatum. Et si dicatur de Paulo primo hęremita q in testamento reliquit collobium suum i. tunicã supiorem Athanasio alexandrino episcopo. & tunicam interiorẽ btõ Antonio. Respõdet Ric. q q̃uis Paulus primus hęremita fuerit religiosissimus sanctitate: non erat tamen in religiõis statu. Unde nõ est simile de hęremitis & de illis qui sunt in statu religionis. ut patet in. §. sequenti post prealle gatum. c. relatuꝫ. Adhuc fatuus non potest facere testamentum. extra de succes. ab intesta. c. cũ dilectus. Et instit. quibus non est permissum facere testamentum. §. furiosi. Illuꝫ enim qui facit testamentum oportet esse compotem mentis sue ꝓ illo tempore quo facit testamentuꝫ. Secundo testamentũ est irrationabiliter factũ ratione rei testate cum quis facit testamentuũ de re quaꝫ non habet. Sicut dicitur de Lipethopo Ipse enim cum in extremo vite venisset testamentũ condidit in quo multa milia ducatorum in pios vsus dimittebat. Cum vero circunstantes interrogarent quis esset executor tante pecunie distribuende. Respondit trussatorie. hic est punctus vnde tractum est vocabulum illud aut vulgare prouerbiuꝫ. Qui sta el puncto disse Lipethopo. Sunt & alij qui testantur de bonis que habent tamẽ ad illos nõ pertinentib⁹ eo q acquisita sunt p vsuras malos contractus rapinas iniusticias fraudulentias & huius modi. & debentur ꝓpris certis. Secus vero quãdo illoꝝ restitutio eẽt incerta.

Tertio testamentũ est irrationabilit

factum ratione modi testandi: puta cū quis exheredat suos heredes qui exhereditari non meruerunt dans totum alijs. Talis facit cōtra equitatez iuris naturalis etiam si vet ecclesie. Et testamentum tale nō est seruandū. ꝓpterea dicit ab Aug. in sermōe de cōmuni vita clericoꝝ. 71. q. vlt. c. q̄cunq;. Quicunq; exheredato filio heredē facit ecclesiam. querat aliuz qui suscipiat non Augustinū. Et infra. Dē laudabile factum sancti Aurelij carthaginēsis epi Quidā enim cum filios nō haberet nec speraret: res suas oēs retento sibi vsufructu donauit ecclesie. Nati sunt illi filij. Reddidit episcopus: nec opinati ea q̄ illi donauerat. In potestate habebat episcopus nō reddere: sed iure fori 7 nō iure poli. i. quadaz naturali equitate. ut dicit glo. ibidem. Secundū dubium vtrum executores testamentorū teneāt cito. s. infra annū executionē complere Et respondet Ric. in. 4. di. 45. q̄ aut testator tempus determinat infra qō testamentum vult esse impletum. aut nō Si sic. non tenent executores tentione necessitatis vsq; ad illud tempus testamentum implere: nisi viderēt citius explendo se posse facere aie defuncti vtilitatem maiorem. Tunc enim 7 si i foro iudicij compelli nō possent ad citius implendum: tamen ad hoc eos conscientia deberet compellere: quia presupponēdū est q̄ voluntas defūcti fuit ut illo modo 7 illo tempore testamentū implerēt quo esset expedientius anime sue. Si autem non determinat tempus infra quod velit testamētū impleri. tunc dico: q̄a aut executores habent libere bona: de quib⁹ possint statim testamentuz implere. aut nō habent. Si habent. tunc implere tenentur q̄citius pōt: quia debitores sūt illis quibus legata sunt facta. Et sicut dicit. ff. de re. iu. In omnib⁹ obligatiōibus in quibus dies nō ponitur presenti die debetur. Unde illi executores qui p longum tempus tardant suā executionem implere: necatoribus egentiū cōparantur. propterea dicitur. 23. q. 2. c. q obligationes. Qui obligatiōes defunctorū aut negant ecclesijs: aut difficile reddunt tanq̄ egentiū necatores et cōmunicentur. Et ꝑm glosam ibidē b nō intelligitur de obligatiōibus voluntarijs: sed de illis bonis que relicta sūt ecclesijs. Et. c. sequenti adhuc dicit. Qui obligationes defunctorū retinent: 7 illi qui ecclesijs tradere demorantur ut infideles sunt ab ecclesia abijciendi. Executores etiā si illa bona retinēt ꝑ seipsis sūt sicut fures 7 raptores. 7 sacrilegū cōmittunt. sicut patet. 23. q. 2. c. clerici. 7 17. q. 4. c. sacrilegiuz. Unde si executores infra annū saltē āmonitione epi pias voluntates defunctorū nō implēt cum possent si vellent. p episcopū debēt impleri. ut notat extra de testamētis. c nos quidem. 7. c. tua nobis. in glo. 7. c. Job. in textu. Si autē executores non habeant bona in promptu de quib⁹ possint infra annū testamentū implere. nō credo propter hoc q̄ reuoluat potestas eoz p⁹ annū ad episcopū. Tenent tamē facere quod in se est ut bona habeant 7 habita debent distribuere q̄citius possunt. Tertiū dubiū erat. vtrū dilatio executionis i aliquo preiudicet anime testatoris. Et respondet Ric. q̄ sic. cuius duplex est ratio. Una quia quanto citius ecclesie 7 pauperes quibus legatum est recipiunt illud quod testator eis legauit: tanto feruentius 7 certius orant ꝑ anima defūcti. 7 orare tenent: 7 quāto tardius recipiunt quod eis legatū est: tanto tepidiores sūt ad orandū 7 magis tardant orare ꝑ anima eius. s. testatoris defuncti. Acceleratio q̄t feruentium orationū pro anima defūcti multum valet ad eius alleuiationem 7 celeriorem expeditionem. Alia ratio ē quia sicut defuncti in caritate aliquid purgabile secū portātes in hac vita meruerunt ut elemosyne si pro eis dentur eis prosint non ad augmentum gratie: sed ad alleuiationem 7 abbreuiationez pene: Sic testator testamētū faciens 7

in caritate ꝓcedens testamentū suū faciendo meretur ut eius execution ꝑ mortem valeat nō ad augmētū gratie: ꝫ ad alleuiationem ꝫ abbreuiationem pene sue. Et ideo quanto testamentū suū citius executōi ꝑmandat: tanto citius alleuiatur: ꝫ quanto tardius sui testamenti execution implet: tanto tardi⁹ ceteris paribus incipit alleuiari ꝫ tardi⁹ liberatur. Si tamen legata sua nunq̄ soluerētur non ꝓpter hoc ꝑpetuo remaneret in pena q̄uis ꝓpter hoc multo tardius liberaret ab ipsa. Ex predictis patet q̄ grauissime ꝓccant ꝫ q̄ magnā ꝑditionez faciunt hi qui executiones testamentorum sibi cōmissas nō complent q̄ citius possunt habita cōꝑtenti opportunitate.

Quomodo hi qui sūt in purgatorio iuuari possunt p suffragia viuorū. ꝫ ꝓ suffragiorum fructu. Cap'lm.3.

Tertia pars pietatis que ꝓfunctis ꝓhibet dicit suffragiorū cōmunicatio. Et ꝓ huius intelligentia tria dubia erunt discutienda. Primū utrū suffragia viuorum ꝓsint ꝓfunctis. Secundū utrum suffragia facta ꝓterminate ꝓ uno ꝓsint oib⁹ existentibus in purgatorio. Tertium utrum ꝓfunctis ꝓsint suffragia facta a viuis existentibus i ꝓccato mortali.

Ad primū dubium posset aliquis arguere q̄ suffragia viuorū non ꝓsint ꝓfunctis. Nam Apoc.14.c. dicit. Opa enim illorum sequuntur illos. ergo vi ꝫ non iuuātur operibus alienis Et Ecclīastes.9. dicit ꝓ mortuis q̄ nō habent partē in ope quod sub sole geritꝫ ergo idem quod prius. Sed in contrariū est illud qō scribit.2. Machab. 12. Sancta ꝫ salubris ē cogitatio ꝓ ꝓfunctis exorare: ut a ꝑccatis soluāt. Et Augustinus in ench. ait. Nō est negandum ꝓfunctorum animas pietate suorum viuentium releuari cum ꝓ illis sacrificium mediatoris offertur: uel elemosyne in ecclesia fiunt. Respōdet Ric. q̄ anīnarum quedaz sunt ꝫte iam in celo. quedam sunt damnate in inferno ꝓ ꝑccato originali ꝫ actuali: uł ꝓ originali solo. quedam sunt in caritate suam explentes ꝑnitentiam in purgatorio. Beatis non ꝓsunt viuorum suffragia: quia non indigent. Unde Augustinus in en.ch. dicit q̄ sacrificia siue altaris siue quarumcunq̄ elemosynarū ꝓ ꝓfunctis valde bonis gratiarum actiones sunt. Et idem habetur extra ꝫ celebra.miss.c. Cum Marthe. Damnatis etiam suffragia non ꝓsūt ut ostensum est supra eodem sermone. Sunt tamen consolationes viuorum. Animabus autem existentibus in purgatorio ꝓsunt viuorum suffragia nō ad augmentum gratie gratū facientis: sed ad pene earum mitigationem ꝫ abbreuiationem. Quia ut dicit Aug⁹ in ench. Cuz viuerent in hac vita meruerunt ut hec sibi postea possent prodesse.

Ad auctoritatē ergo Apoc. dicendū q̄ suffragia viuorum que fiunt ꝓ existentibus in purgatorio: dicuntur opa eorum in ꝑtum in hac vita meruerunt ut eis prodessent: si ꝓ eis fierent. Ad auctoritatem ꝝo Ecclīastes dicendu⁹ q̄ ꝓ tanto mortui dicunt nō habere partez in opere que sub sole geritꝫ quia tali operi non cooꝑant: habent tamē partem in fructu operis. Sed ꝓ confirmatione ꝫra dictorum notanda est sententia Greg. que ponit.13.q.2.in.c. anime ꝑfunctorum. Anime inquit ꝑfunctorū quattuor modis soluntur: aut oblationibus sacerdotum. aut precibus sōz. aut carōz elemosynis. aut ieiunio cognatorum. Ex eni sacre hostie oblatio plurimū ꝓsit ꝑfūctis: appet ex illo exēplo qō Greg. recitat.i.4.dial.li. Inqt. n. q̄ cū q̄dā monach⁹ suus noie Justꝫ ad extremū ueniēs tres se habē occultos aureos idicasset: ꝫ ꝑ hoc ingemiscēs mortuus fuisset: precepit Greg⁹ fratribus ut corpus ei⁹ cū trib⁹ aureis in sterq̄lunio sepelirēt. Tandē cuidā ē fratribus

Greg⁹ ꝓcepit ut vsq; ad dies .30. omni die ꝓ eo hostiã imolaret. Qui cũ iussa cõplesset. is qui defunctus fuerat in die 30. cuidã fratri sibi germano apparuit. Quẽ germanus requisiuit dicẽs. Quis es? Cui ille rñdit. bucusq; male fui: sed iam mõ bene sũ: qa hodie coronẽ recepi. Simliẽ Greg⁹ in ꝓallegato li. oñdit quantũ orationes prosint existentibus in purgatorio. Narrat. n. de Pascasio: q cũ vir mire sanctitatis & virtutis extiterit: & suo tẽpore duo fuissent summi pontifices electi: conuenissetq; tandẽ ecclesia in vnũ: Ipse tñ Pascasius quasi ex errore aliũ papam prætulit: & in hac sententia vsq; ad mortẽ pmansit. Qui cũ esset defunct⁹ & dalmaticã feretro superpositã demoniacus tetigisset: statim sanatus ẽ. Post multus vo temporis cum Germanus capuanus episcop⁹ balneũ ob gratiam sanitatis prætisset: prædictũ Pascasium diaconẽ stantẽ & obsequentẽ inuenit: q̃ viso vehementer extimuit. Et quid illic tantus vir faceret inquisiuit. Qui ꝓ nulla alia causa se in illo loco penali deputatũ asseruit: nisi quia in illa causa pontificq; pl⁹ iusto sensit: & addidit. d. Quesote deprecare deũ pro me: atq; in hoc cognosces q exauditus sis si hinc rediens me non inueneris. Qui cũ ꝓ eo orasset & illuc p⁹ paucos dies redijsset. prædictũ Pascasiũ in eodem loco minime inuenit Sunt & alia exẽpla: que breuitatis cã dimittimus. Secundũ dubiũ erat Utrus suffragia facta determinate pro vno ꝓsint omnib⁹ existentib⁹ in purgatorio. Et rñdet Ric. q ad causandum pœnam cõcurrit virtus agentis: & dispositio patientis: quia actus actiuorũ sunt in patiente dispositio. ut dicit. z° de aĩa. Potest ergo diminui alicuius pena: uel ꝑ diminutionẽ virtutis ex pte agentis: uel ꝑ diminutionẽ dispositiõis ad patiendũ ex pte sustinentis: sicut & ꝑ augmẽtationẽ cuiuslibet istorũ pœna potest augeri. Unde iequaliter dispositi ad patiendũ ab equali virtute inequaliter patiuntur. Propterea dicit Auicena. q. parte naturaliũ. Et multũ dispositus ad tristitiã ex modica causa fortiter tristat Qđ aũt dictũ est videmus in exemplo. Pena enim magnũ onus portantis diminui potest: uel ꝑ dimnutionẽ grauitatis oneris: uel ꝑ aliquã confortationẽ virtutis illius qui portat onus: qua minuit in ipso dispositio ad patiendum ab onere. Sic dico q isto duplici modo cõuenit intelligere diminui pœnã existentũ in purgatorio. Et quantũ ad dimnutionẽ pœne modo primo suffragia facta determinate pro vno tñ alijs non prosunt: quia sic virtus eorum non attingit nisi ad illũ ad quẽ determinãt & cui applicanẽ ꝑ intentionẽ agentis. Sz modo secũdo suffragia facta ꝓ vno prosunt alijs: qa misericordia dei ꝓuente suffragia facta pro quocũq; i purgatorio omnib⁹ alijs innotescũt. Et qa sese diligunt ex caritate: nec sibi inuicem inuident. imo oẽs gaudent de pene illi⁹ alleuiatione pro quo facta sunt suffragia. Quodlibet aũt gaudiũ reddit gaudentẽ minus dispositũ ad pœnam contristantẽ. quia ꝑm sententiã Ar. z° ethi. c. vltimo. Cuiusq; tristitie repugnat ꝑm formã generis quecũq; delectatio: & ideo mitiget eam. Notandũ tñ q si suffragia fierent pro pluribus: nõ tantũ. ꝓdessent cuilibet quantũ si fierẽt pro illo solo: qa si tãtũ ꝓdessent: sequeret q ille q. ꝓ vno defuncto tenet dicere missas vnã: & vnã ꝓ alio. si diceret vnas pro illis duobus cuilibet solueret illud ad qđ sibi tenetur Preterea bonũ simtũ quod sufficeret ad plenariam liberationẽ vnius anime de purgatorio sufficẽt ad liberationẽ oiuz aliarum ad equalẽ pœnam obligatarũ. Preterea ꝓsuetudo ecclesie esset inutilis: que suffragia aliquando facit pro specialibus ꝑsonis. que omnia falsa sũt. Fuere tñ quidam dicentes q suffragia facta pro pluribus tãtũ ꝓsunt cuilibet quantum si fierent pro vno solo: sicut candela accensa pro pluribus: & lectio lecta pro pluribus tantũ quẽlibet iuuãt quãtũ iuuarent si pro eo solo candela

accenderet uel lectio legeret. Ꝫ rñdet Ric. q̄ hec exempla nō valēt: qa lumē candele ⁊ vox uocis se coicant p̄ natu/re necessitatē. Suffragia aūt coicant p̄ suffragantis intentionē. Tertium dubium erat. utrū defunctis ꝓsint suf/fragia facta a viuis existentib⁹ in pctō mortali. Et rñdet Ric. in. 4. dis. 45. q̄ malus faciens aliq̄ bona opa ꝓ defunctis: aut facit ea sicut actor: aut sic mi/nister. Primo mō illa nō ꝓsūt defunctis: etiā si ea faciat mediāte bono ministro: nisi aliqū p̄ accidens in q̄tū paupes sci ꝓ eleys receptis ab illo malo excitantur ad orandū ꝓ illis defūctis ꝓ quib⁹ ille malus homo eis eleyas dedit. Si autem facit ea ut minister distinguendū ē: qa aut facit ea ut minister public⁹ dei ⁊ ec/clesie: ut sacerdos qui celebrat missam uel exequias mortuorū. aut facit ea ut minister alicuius p̄uate ꝓsone. Primo modo dico q̄ ꝓsūt defunctis: qa malicia ministri non tollit efficaciam sacri. Si aūt facit ea ut minister priuate ꝑsone aut illa ꝓsona qui sibi ꝓcepit tale opus fieri ⁊ qui factū ē erat in caritate: aut nō Primo mō dico q̄ ꝓsunt defunctis pro quibus fiunt: Et siue ille qui mādauit fieri migrauerit de hac vita: siue nō. qa h̄ op⁹ principaliter ipsi⁹ est qui hoc fieri mandauit. Si ꝓ eo erat in pctō mortali: aut hoc erat quādo mandauit fieri. aut qū opus executioni mandatū est. Si p̄ modo dico q̄ illa opa nō ꝓsūt defūctis ꝓ quib⁹ fiūt: Quis sit in caritate ꝓ illo tpe quo suū mādatū executiōi demandat: nisi tunc illud iterū fieri demandet aut demandationē factā de nouo acce/pret: quia opus ipsius nō est nisi in q̄tū illud fieri mādat: uel acceptat. Si aūt erat in pctō mortali qui demandat op⁹ bonū executioni: qui erat in caritate qui ꝓcepit fieri. dico q̄ tunc opa ꝓsunt de/functis ꝓ quib⁹ fiunt: maxime qa sunt a precipiente rōne illius actus uolūtaꝫ quam habuit quādo ea fieri precepit. verūtū cū nemo sciat utr̄ odio an amo/re dignus sit: nō debent hoies retrahi a coicatiōe suffragioꝝ erga defūctos. Et potissimū tenere debet unusq̄sq̄ firmiter q̄ semp̄ valet missa ⁊ alia bōa que facit homo ut minister ecclesie. Supradicte itaq̄ sūt pietatis ptes: quā debent viui mortuis exhibere. Ꝫ si quis posset ad purgatoriū usq̄ descendere: audiret ꝓ/fecto damātes ⁊ ciulātes q̄ plurimos ac voce querula lamentātes. Audirēt quidē patres ⁊ mres. d. O filij ingrati quib⁹ bona nostra dimisim⁹ succurrite nobis. Audirent uiri suas uoces vo/cantes. O uxores impie in quib⁹ confi/dentiā habentes: diuitias nostras vob dimisimus: subuenite miseris ⁊ nos ad/iuuate: ut eruamur ab his atrocissimis pēnis. Audirent ⁊ alij clamantes. O cōmissarij. o executores testōrū nr̄oꝝ expedite fideliter que vobis cōmisimus Multi nāq̄ sunt ⁊ q̄si inumerabiles: q̄ citius a purgatorio liberarēt si viuen/tes illos iuuarēt. Idcirco ꝓcurent dēs benigne ⁊ caritatiue orare ꝓ defunctis aliaq̄ pietatis opa illis impendē: ut sic mereamur i hoc seculo dei obtinē gr̄am ⁊ in futuro sempiternā gl̄iam. Amen.

Feria secunda quarte ebdomade in quadragesima. de purgatorio: ⁊ atro/cissimis pēnis: quib⁹ puniūt aie illoꝝ qui nō satisfecerūt in hac vita de pecca/tis suis. Sermo. 48.

IPse autem ihs nō credebat semet/ipsū eis. Scribunt hec ꝑba Joh. z. c. ⁊ i cuā/gelio hodierno. Rara fides inuenit in hoibus hui⁹ mūdi: qui cum sepe blandiant multū amicis: eo/rumq̄ se fateant teneri uolos: aduenie/tū necessitate aduersitateq̄ ingruēte de/ficiunt. Propterea saluator noster q̄ pui/debat se tpe passionis sue ab oibus de/relinquendū non credebat semetipsum eis qui crediderant in nōie eius ꝓpter signa q̄ faciebat. Quo exēplo edocem̄

ut ⁊ nos dum possumus: dum viuim⁹: dū facultas adest: anime nostre salutē accuratissime procuremus. Neq; fidendum est multum in parentibus: aut filijs. in viris aut vxoribus. i domesticis uel amicis: quoniā ut dictū est in precedenti sermōe: consueuerūt tales caros suos defunctos tradē oblitioni. Et qm̄ plerīq; penitentiā negligūt de suis peccatis in hac vita implere: estimātes mitissimā satisq; leuem pnam esse. ⁊ qñq; nullam pnam. s. purgatorij. Idcirco i presenti sermone de ipo purgatorio erimus locuturi. de quo tria mysteria erūt declaranda.

Primū dicit veritatis.
Secundum penalitatis.
Tertium iocunditatis.

De vitate ⁊ loco purgatorij: ⁊ de istis qui post hanc vitam anteq̄ cuolent indigent purgari. Caplm.j.

PRimū mysteriū declarandū de purgatorio dicit veritat̄. in quo tria sūt dubia absoluēda. Primū vtrū sit ponere pnā purgatoriā p⁹ hanc vitā. Secundū vtrū aliq̄s loc⁹ sit proprius ad purgandū animas deputatus. Tertiū qui sūt hi qui vadūt in purgatoriū. Ad primū dubiū rñdet Boñ. di. 20. q̄rti. q̄ sicut dicit scriptura ⁊ auctoritates sanctor: ⁊ plures reuelationes: ⁊ rationes concordant: ⁊ ecclesia vniuersalis cōfirmat que orat p existentibus in purgatorio: absq; dubio post hanc vitā est ponere pnaz purgatoriam. Et hoc colligit ex ỹbo xpi. d. Matth. 12. Qui dixerit ỹbū cōtra spiritū sanctū nō remittet ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. In qua snīa datur intelligi quasdam culpas in hoc seculo quasdaz in futuro posse relaxari. Ideo Greg⁹. 25. di. c. q̄lis. ait. Qualis hinc quisq; egredit: talis i iudicio presentat. Sed tamē de quibusdā culpis esse ante iudicium purgatorius ignis credēdus est: pro eo q̄ veritas dicit: quia si quis in spiritum sanctū blasphemiā dixerit: neq; in hoc seculo remittet ei: neq; i futuro. Et Matth. 5. Esto cōsentiens aduersario tuo cito. i. sinderisi murmurāti in malo aut angelo ad oppositū decertanti. dum es in via cū eo: ne forte tradat te aduersarius tuus iudici. i. deo: ⁊ iudex tradat te ministro. i. angelo: ⁊ in carcerē mittaris. i. p angelū i purgatorū reducaris. Amen dico tibi nō exies inde donec reddas nouissimū quadrantem. Nocidem de carcere huius mundi nō potest intelligi: eo q̄ nec ibi ponūtur oēs tales. Nec de carcere infernali: quia ibi nūq̄ soluitur nouissimus quadrās debite pne. Sz de carcē purgatorij bene intelligi: qa de illo exibit q̄s quādo soluerit nouissimū quadrātē. Et adhuc est in promptu ratio quare sit ponenda pna purgatoria. Nam ut dicit Aug⁹. ⁊ ponit a magistro in lrā. aut homo punit: aut deus punit. sed frequēter aliqui puertunt in fine qui nō puniūt in pñti ergo necesse est q̄ puniant a deo. ℈ non in igne infernali siue eterno. ergo i igne purgatorio. Itē si nō esset pna purgatoria post hāc vitā. ergo qui pdurat in culpa vsq; ad mortē. cuz nulla sustinuerit pnā reportat de malicia sua cōmodū. quod est falsū. Et si quis obijceret q̄ proinior est deus ad miserendum q̄ ad condemnandū. sed decedentem in mortali pctō statī condēnat. q̄ decedentem in caritate statim glorificat. Itē potentior est caritas ad eleuandū q̄ sit mortalis culpa ad deprimendū. sed culpa mortalis statim demergit in abyssū. ergo caritas statim eleuat in celū. ergo non est ponere post mortez aliq̄ suppliciū. Item status p⁹ mortē respōdet statui qui est in via. sed in via nō est nisi duplex status. s. bonorum ⁊ malorum. ergo similiter post mortem. Ergo aia a corpe recedens: uel est i paradiso cum bonis: uel est in inferno cū malis. Rñdet Boñ. ad primū. q̄ nō est simile glorificare decedentē i caritate statim: sicut condemnare decedentem i mortali. qm̄

iste qui in mortali est: nihil habet quod sit dignū vita. Et ideo sume ē dispōsit⁹ ad damnationem eternā. ⁊ ꝓpter ꝺ̄ statim damnatur iusta retributione. Sed ille qui est in caritate: cū caritas simul stet cum venali culpa: ⁊ reatu pene: pōt i se habere aliquid dignū pena. Et quia gloria non potest simul stare cum pena ſm ſoꝛū cōmune: necesse est prius debitum illud solui ꝑ penā purgatoꝛiam.

Ad secundu3 dicit Boñ. q̄ pondus caritatis habet in se aliqō retardans ut culpā aliquā paruulā: uel reatum. Sz pondus peccati nihil habet elcuās uel retardans. ideo non est simile de ascēsu peti. Ad tertiū ꝺo dicēdū q̄ licz duplex sit status ꝓncipalis. ſ. bonoꝝ ⁊ malorum. tamē qui habet iusticiā i duplici est differentia. Aut eni est i statu perfectoꝛum pfectione completa. ⁊ talis nō habet cremabilia: nec aliqua debita. ⁊ hic statui debet vita eterna. Alij sunt in statu impfectoꝝ. ⁊ hi habent cremabilia ut plurimū. ⁊ etiā debita. ideo oꝛ ꝓmū debita solui: ⁊ cremabilia cremari anteq̄ introducant i patriā. Et hi purgantur pena purgatoꝛia. Similiter carentes iusticia in duplici sūt differētia. Quidā sūt in statu paruuloꝝ. ⁊ hi carent iusticia oꝛiginali. ⁊ his cōpetit status in limbo sine pena sensibili. Alīqui sunt in statu adultoꝝ: qui carent iusticia ꝑsonali siue gratuita ꝑ ꝓpꝛiam culpam. Et talibus competit status infernalis. Et sic ꝑz q̄ ratio illa nō valet Posset etiaz dici q̄ pena purgatoꝛia nō dicit statuz: sed magis transitū de statu ad statū. Secundū dubiū absoluendum erat. Utrū ad purgationē aiaruz sit aliquis locus spāliter deputat⁹. Et rñdet Ric. di. xi. q̄rti. q̄ in inferno sūt quattuoꝛ loca se habentia ſm supius ⁊ inferius. In loco maxime infimo sunt damnati. ꝑ pctō actuali. In illo qui est imediate supꝛa illuz sunt dānati. ꝑ solo pctō oꝛiginali. In loco qui cōsequenē est supꝛa illū sunt aie que purgāt: quia ibi de lege cōmuni purgant: q̄ quis aliq alibi purgent ex aliqua causa ſpeciali. ſ. uel ut viuentib⁹ aliquid nunciet: uel ut suffragia. ꝑ se impetrent. ⁊ ut patiendo ubi peccauerūt dei iusticiā aliqbus sensibilibus manifestent. In quarto loco nō sunt alique anime: sed ante xpi aduentum ibi erant anime sanctoꝝ patrum: que penitentiam suam in purgatoꝛio expleuerāt. Et ille q̄ recedentes a coꝛpe nihil purgabile poꝛtauere. Locus aūt ꝑhat⁹ dicebat sinus Abrahe. quia Abꝛahā primus ab infidelib⁹ se separauit: ⁊ fidei signaculum distinctiuuz accepit. Ideo locus requiei que detetur anime ꝓpter fidē caritate foꝛmataz sinus Abꝛahe dictus est. Hugo tamen libꝛo secūdo de sacramentis pte ij. c. i. negare videtur aliquem vnū locum determinatuz esse purgationi aiarum dicēs. ꝓbabilius esse ut in his potissimum locis singule penam sustinere credantur in quibus culpam cōmiserunt. sicut multis sepe documentis ꝓbatum est. Alia ꝺo si qua sunt harum penarū loca non facile assignari videt. Sz sententia ista Hugo. nō acceptatur a doctoꝛibus nisi intelligatur: ut dicit Boñ. ſm dispensationem diuinā. ⁊ nō ſm cōmunē legem: quia impꝛobabile ē ut omnes anime que paruius peccauerunt. paruius puniātur. Ideo ſm legē cōmunem credendum est q̄ sicut limb⁹ fuit inferius: sic ⁊ locus purgatoꝛius: qui locus pars inferni creditur a quibusdam. ꝓpter illud verbū Bꝛegi. in. 4. dial. Sub eodem igne electus purgat ⁊ damnatus cremat. Tertiū dubiuz absoluendum erat. Qui sūt qui vadūt ad purgatoꝛium. Et dicere possum⁹ ſm doctoꝛes q̄ sunt tria hominum genera.

Primi quidem sunt qui cum venialibus moꝛiunt. Maz sicut dicit magister sup illo ꝺto. i. Coꝛ. z. c. Si qs supedificat sup fundamentū hoc aurū. argentū lapides ꝑciosos. lignū. fenū. stipulam: vniuscuiusq̄ op⁹ manifestū erit. Dies n dñi declarabit: qa in igne revelabit: ⁊ vniuscuiusq̄ op⁹ quale sit ignis ꝓbabit

fidei signaculum
fidei signaculum
primus acc.

Per lignū fenū ⁊ stipulā intelligunt̄ venialia peccata p quādā similitudinem: qa venialia in eccē subiecto cū caritate existentia pūt p ignem purgatorij ⁊ spiritualem ignez caritatis ⁊ dilectionis cōsumi: sicut lignū. fenū. stipula qꝫ consumunt̄ p ignē. ⁊ qa tardius ꝓsumitur lignū qꝫ fenū: ⁊ fenū qꝫ stipula. ideo per lignuz significant̄ venialia grauiora. p fenū media. p stipulā minora. Secūdi qui vadūt in purgatoriū sūt q̄ pniaz ante obitū suū nō egerūt: sicut cōtingit bis qui absqꝫ ꝓfessione moriunt̄ ꝓtrit.

Tertij sūt hi qui iniunctā sibi pniaz nō compleuerūt. Nam pnia in ꝓfessiē a sacerdote iniuncta: aut est maior: aut equalis: aut minor. Si autez est maior tūc id qō homo plus fecerit cū moritur in augmētū sue glorie cedit. Si ē eqlis tunc sufficit ad totius pene dimissionē. Si aūt fuerit minor: tūc id qō residuū est ex virtute dine iustitie i purgatorio emendatur: ne aliquid peccatuz remaneat impunitum.

De voluntate illoꝝ qui patiuntur in purgatorio. ⁊ de grauitate penarum. ⁊ de ministro p quem deus infligit penas illas. Capl'm. z.

Secundū mysterium principale de purgatorio declarandū dicit̄ pualitatis. a quo tria dubia sūt apienda. videlz. Primū vtrū pena illa sit voluntaria. Secundū vtrū sit maxima oiuz penarū tpaliū. Tertū vtrū p misteriū demonū infligat̄. Ad primū dubiuz rñdet Boñ. qꝫ aliqua pena dicit̄ tripliciter voluntaria. Vno mō qa assumit̄ a voluntate imperante: sicut ē pnialis pena. Alio modo qa sustinet̄ a voluntate acceptāte. sicut est pena martyrum. qa adeo placet qꝫ ea liberari nō vellent. Tertio modo est quedā pena q̄ acceptatur ⁊ sustinet̄ a voluntate celerante. ut puta pena que est cū patientia ita qꝫ eius oppositū est in desiderio: sic cum amans ⁊ desiderans sanitatē infirmatur. sustinet quidē infirmitatē tanqꝫ penā diuinit̄ inflictā. attamē ab ea liberari ꝓcurat. ⁊ illud minime vellet̄ voluntarij. Hoc modo est voluntaria pena purgatoria in viris iustis: q̄ voluntarie eam sustinent: ⁊ desiderāt vehement̄ ad patriā puenire. ⁊ ab alijs sibi auxilium preberi. Secūdū dubiū videdū erat. vtrū pena purgatoria sit maxima oiuz penaꝝ tpaliū. Et ꝑm doc. rñdet qꝫ sic. ⁊ ꝓbat̄ triplicit̄. ꝑ auctoritate. 2ᵒ rōne. 3ᵒ exēplo. ꝑ. ꝓbat̄ auctoritate. Inqt eni Aug⁹ de ꝑ. di. z. c. vlti. ⁊ dis. 35. c. qui in aliud seculū. Qui in aliud seculū distulit fructū ꝓuersiōis purgādus ē igne purgatiōis. Hic eteni ignis etñ nō sit eternus: miro tñ mō grauis ē. Excellit eni oēm penā quā vnqꝫ passus est aliquis in hac vita. Nunqꝫ in carne tanta inuenta ē pena tpalis. 2ᵒ ꝓbat̄ rōne. Et ꝑm Boñ. pōt sumi rō ex dina iustitia eo qꝫ deus iustus penā nō acceptat ꝑm qꝫ punitiua tñ: ꝑ ꝑm qꝫ plus ē in ea ratio ordinis recti. Scōm hoc q̄ ē intelligendū qꝫ est pena sumpta: ⁊ pena inflicta. In pena sumpta nō tñ placet deo ordinatio pene ad culpā: ꝑ ordo ⁊ rectitudo que est in voluntate assumēte. In pena inflicta placet ordinatio pene ad culpā. Qñ ergo pena penitentū in pñti plus est. pena morientū ē inflicta in purgatorio: p eo qꝫ iam nō est temp⁹ agendi sed recipiendi. Jō modica pena in pñti plus satisfacit. ⁊ magis ē de ea ꝓtenta diuina iustitia: qꝫ de magna i futuro. Ric. ꝙo sumit rōnem ex cā ipsius pene. Nam pena causat̄ dupliciter. s. ex absentia boni amati: ⁊ pñtia mali oditi. Et vtroqꝫ mō pena purgatorij maior ē qualibet pena tēporali. Anime enim in purgatorio qa mot⁹ earū non retardat̄ mole corpis: vehementissime desiderant cum deo pfecta fruitione ꝓiungi. Et iō ex huius ꝓiunctionis absentia vehemētissime affligunt̄ marie cū videant tēp⁹ aduenisse: quo cum deo pfecte ceānt cōiungere: si dum erant i corpib⁹ penā suis peccatis debitā psoluissent. Sicē ignis affligens aiam in purgatorio magis ē actiuus igne nro: qui tamen inter alia

elemēta marie est afflictiū. Ideo pena purgatorij lōge grauior ē ꝙ alia pena i hoc mūdo. Qualiē aūt aia patiē ab illo igne ꝛclaratū est in ꝓcedentib⁹ sermōe s.14.° huius operis. 3.° ꝓbaē grauitas pene purgatorij exemplo. Ph aūtē nāqꝫ i legēda sancti Bregi. ꝙ postꝫ orauit .p Traiano: apparuit ei angelus ⁊ dixit: Quia.p oānato rogasti duorū tibi daē optio. Aut.n.i purgatorio duob⁹ diēb⁹ cruciaberis.aut certe toto tēpore vite tue fatigaberis dolorib⁹ ⁊ infirmitatib⁹. Qui ꝛelegit toto tēpore vite sue doloꝛib⁹ cōcuti potius ꝙ duob⁹ diēb⁹ in purgatorio cruciari. Illi factū ē ꝙ sp ꝛinceps aut febrib⁹ laborauit.aut podagre molestia ꝓssus fuit.aut validis doloꝛib⁹ cōquassat⁹. aut doloꝛe stomachi miserabiliter cruciat⁹. Illi i quadā epistola sic loqē. d. Tante podagre: tantisqꝫ doloꝛib⁹ ꝑmoꝛ: ut vita mea mihi grauissima pena sit. Quottidie.n.in doloꝛe ꝛsicio: ⁊ moꝛtē remediū expectādo suspiro.

Tertiū dubiū ꝓpositū fuit. Vtrū pena purgatorij p ministeriū ꝛmonū ifligaē Et quibusdā videē ꝙ sic. eo ꝙ in scripta aut vir aut nūꝫ legiē ꝙ ꝛson⁹ angel⁹ ꝛsonos ꝛexauerit. Sed ꝛexatio bonorum solū a malis fuit. sicut exēplū habeē ꝛe Job. ꝛe Antonio: ⁊ alijs scis ⁊ amicis ꝛei. Mali ꝙo ꝛexati sūt a bonis ⁊ a malis Et ratio videē esse ꝑm eos. ꝗa qui ꝛexat alterū ⁊ affligit quodāmō odiū habet. Diabolus aūt odit bonos ⁊ malos ob suā crudelitatē. ideo vtroꝫ affligit cū sibi ꝓmittē. boni ꝙo nō odiunt nisi malos ⁊ ideo illos solos affligunt: sicut afflixerūt sodomitas ⁊ egyptios. Sed opinio ista stare nō potest. ꝗa non ꝛcet illū q̄ iuste ꝛe aliquo triūphauit postea puniri ꝓ ipsū. Sed aīe que sūt i purgatorio adherendo iusticie vicerūt diabolū. Ergo nō esset cōuenies ut puniꝛent ꝛmonū ministerio. Ꝓpꝛea alij dixerūt ꝙ pena purgatorij infligiē angelor⁹ ministerio. Sed ꝫ nō videē ꝓbabile. ꝙ tā grauiē affligāt ⁊ puniāt cōciues suos. nec hoc ꝛe facili ꝓ scripturā posset ꝓbari Jō dicendū ꝑm Ric. ⁊ Boñ. Qz ꝙ tā boni angeli ⁊ mali assistant moꝛientib⁹ boni ad iuuādū. mali ad nocēdū si ꝑmittā in loco penali ipsi⁹ purgatorij nō puniūt aie misterio ꝛmonū: nec misterio bonoꝛ angeloꝝ: ꝫ sola diuina iusticia ignē purgatoriū sicut instrumētū applicante ad punitionē earū.

De iocunditate quā habent existētes in purgatorio. tum ꝓpter certitudinē ꝛe sua salute. tum ꝓpter ꝓfirmationē i gra. tum ꝓpter auxiliū viuoꝝ. Capl'm. 3.

Certū mysteriū ꝛeclarandū ꝛe purgatorio dicit iocunditatis. Nam inē acerbitatē penaꝝ sentiūt aie i purgatorio existētes multā iocunditatē. maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter certificationē. 2.° ꝓpter subuentionē. 3.° ꝓpꝛe sanctorū affectionem.

Primo gaudēt anime in purgatorio ꝓpter certificationē. ꝗa iam certificate sunt ꝛe gloria ⁊ btitudine ad quā ꝛelēt puenire. Notandū tñ ꝑm Boñ. in 4.° di. 20. Qz aīe ille maioꝛē certitudinē habēt ꝙ ille q̄ in via sūt: sicut habebāt anime que erāt in limbo. Et illa certitudo media est inter certitudinē patrie. ⁊ certitudinē vie. In patria est certitudo tentionis euacuās expectationē ⁊ timoꝛē. In via autē est certitudo expectationis mixta timoꝛi. ꝗa q̄liter labi pōt dum est viatoꝛ. In purgatorio ꝙo est medio mō s. certitudo expectatiōis. ꝗa nondū obtinuit. sed est euacuatio timoꝛis ꝓpē liberi arbitrij cōfirmationē. ꝗa oio fit ꝙ ꝛeinceps ꝓccare nō pōt. Nam ꝓfirmati sūt in gra: nec valent malū velle: nec dum agetur: qō eis accedit ad leticiā ⁊ iocunditatē: Ꝓpꝛea sapientie. 3. dicit Spes illoꝝ imoꝛtalitate plena est. Hec acceptāda est quoꝛūdā opinio eoꝝ qui dicunt ꝙ ꝓ acerbitate penarū ita absoꝛbeē spūs ut vbi sit ignoꝛet. ⁊ ex ꝫ dubitet vtrū sit in inferno: uel in purgatorio: aut extra. Sicut cū anima ex dulcedine ꝓtēplatiōis rapiē extra se ut nesciat vtrū i coꝛpoꝛe an extra coꝛp⁹ ꝫ videat: sic suo modo dicunt in penis se habere.

f

Sed certe ꝫ nō videt posse rationabiliter sustineri. qa etsi spiritus carni piunctus possit ab huiusmodi pnis adeo absorberi ut vsum ratiōis amittat: Spiritꝰ tñ separatꝰ q̄ imortalis est non videt adeo absorberi: cū fortior sit ad sustinendum magnā pnā in se q̄ in corpe paruā. Et cōtra dictā opinionē faciunt exempla: que Greg⁹ ponit i. 4.° dial. li. vbi dicit. Oz quidam in purgatorio existentes ingraviꝰ pnis pterierūt adiutoriū pro liberatione. ergo sciebāt se aliquādo liberandos. Insuper in omelia de diuite: 7 Laçaro dicit q̄ dānati supra se electos cōsiderant vsq; in diem iudicij. Si ergo pna illa infernalis iproportionabiliter grauior est q̄ purgatoria. 7 illa nō absorbet vsū ratiōis damnatis qui sūt oppressi verme desperatiōe 7 culpa: quāto magis nec ista pna absorbebit spiritus iustorū qui fortificati sunt bona cōscia 7 spe 7 divina gratia. 2° gaudēt aīe existentes in purgatorio, ppter subuentionē. quādo subuenit eis per suffragia viuorū. de quib⁹ diximus in precedenti sermone. Innotescit autez eis predicta subuentio quadruplicit. Primo diuina inspiratione 2° angelica revelatione. ut dicit. iz. q. 2. c. fatenduz. 3° morientiū noui intimatiōe. 4° experientie cognitione: qa per suffragia que ipendunt eis experiunt sibi diminui pnā. Conueniens nāq; est ut inotescat eis a quib⁹: 7 que suffragia fiant: ut cum de purgatorio fuerint liberate: 7 in gloriā angelor assumpte: gratias suffragatoribus suis impendāt: pro eis apud largissimū miseratorē oiuz deū intercedentes. Nō enī possibile est ut ingratitudo uel aliqō qōcūq; vitium locum habeat in gloria sempiterna. Tertio gaudēt aīe i purgatorio, ppter sanctorū affectionē. Superni quidē ciues orant 7 rogant dñm Jhm xpm pro illis, primis suis: quos cruciari cernūt. Scōm. n. Boñ. i 4° di. 45. Duo inducunt sanctos orare, p bis qui in purgatorio sunt. Primū est eorū necessitas: q̄ indigent ab alijs releuari. Secūdū ē dei voluntas qui vult q̄ vnū membrū releuet aliud. Tertiū addi pōt s. futura iocūditas seu felicitas. scilicz ut eorū gloria accidentalis augeat cū videant eos futuros cōcines suos. Nñ credendū est q̄ angeli sancti semp visitant eos: 7 cōsolant. Propter q̄ omnia ad prudentiā spectat dum viuimus in hoc seculo penam quam possumus pro peccatis nostris exoluere. Sin ño. illā i purgatorio dolenter luemus: vbi licz propter rationes iam tactas aliqua letitia aderit. non tñ tanta erit ut Boñ. ait quāta erit afflictio. Jō sollicite cogitemus q̄ ventura sūt. 7 oculos aperiam⁹ in tempore opportuno: ut sic placemus deū quē offendimus: impetremusq; ab ipso hic gratiam 7 in futuro seculo sempiternam gloriam. Amen.

Feria tertia quarte ebdomade. de iudicio curioso 7 temerario: propter quod multi qui se iustos credūt: pctores sunt: 7 inimici altissimi dei. Sermo. 49.

NOlite iudicare sm faciem, sed iustum iudiciū iudicate. Verba sunt redemptoris nostri originaliter Joh. 7.° c. 7 i euāgelio hodierno. Prebuit nobis salutiferrimuz documētū satisq; necessariū saluatoz nr dñs Jhs xps dum dixit ꝙba i tēmate nostro ꝓposita. qm̄ ob curiosū iudiciū multi qui se bonos existimāt sepenumero mali fiūt. Scōm ño Alex. sniam i. 3. volumine sūme duplex est iudiciū. Unū publicū 7 ordinatū: qō quidē est actus iusticie. Aliud ño vsurpatū 7 temerariū quo qs ꝓximū suū iudicat: uel reputat bonū aut malū. De hoc itaq; iudicio de quo locut⁹ est xps: 7 nos in pñti sermōe dicem⁹. in quo triplex iudiciū subdistinguemus declarandum.

Primū dicit dubietatis.

Secundum veritatis.

Tertiū temeritatis.

Qz peccatū est iudicare in teriozem partem aliena facta q̄ nobis dubia sūt: z quare dubia sunt in meliozem partez interpretanda. Capl'm.j.

PRimū iudiciū vsurpatum dicit dubietatis: Cuz quis proximū suū ex operibus dubijs iudicat malū. Naz multa sūt opa que bene fieri possūt z male. sicut ieiunare. orare. elemosynas facere. audire missas. visitare ecclesias. z similia. in quib⁹ si qs diffiniue iudicaret. primū talia male facē utputa. ꝓpter vanam gl'iam. aut aliquē alium malū finē: peccaret p vsurpationem iudicij. Idcirco in bis seruanda ē regula: que ponit' i glo. Ro. i. 4. sup illis verbis. Qui nō manducat manducātē non iudicet. vbi dicit. Dubia sūt in meliozē partem interpretāda. Et q̄ ita sit ꝓbari potest tripliciter. p auctozitate. 2° ratione. 3° exemplo. Primo. p̄ bat auctozitate. Lū. 33. di. c. babuisse. In rebus ambiguis absolutum nō debet esse iudicium. Et. xi. q. 3. in. c. graue. Graue satis est ut in re dubia certa ne sentētia. Et. 30. q. 5. c. incerta. Incerta nullatenus iudicemus: quousq̄ veniat dñs: qui latentia producat in lucem. z illuminabit abscondita tenebrarum. z manifestabit cōsilia cozdiū. Ad b̄ facit ibidem. c. nullum. z. c. iudicantem. Et idem ponitur in glo. super. c. nauiganti. de vsur. z in. c. ex litteris. de ꝓbationib⁹. Ad idem est illud dictum extra de reg. iur. Estote inq̄t misericozdes sicut. Hoc loco nibil aliud precipi existimo nisi ut ea facta que dubiū est quo animo fiant in meliozem ptem interpretemur. 2° ꝓbatur q̄ dubia sunt in meliozem ptez interpretanda. ratione. Et hoc triplicit. Primo propter diuinam maiestatem. Secundo propter proximi caritatem. Tertio propter propriam vtilitatem.

Primo propter diuinam maiestatē. Dubiozum enim z secretozum iudiciū de' sibi reseruat: qui dixit Iere. 17. Prauum est coz hominis z inscrutabile: qs cognoscet illud? Ego dñs scrutās coz z probans renes: qui do vnicuiq̄ scōm viam suā. Et. 32. dis. c. erubescāt. Deus secretozum cognito: z iudex est. Hinc ē quod scribit. 2. q. 1. c. nomen presbyteri Diuine pietatis potestati facere viderer iniuriam: si illius iudiciū meo velle iudicio ꝑuenire. Et. 17. q. 6. c. si ascēdentibus. Nō pōt humano cōdemnari examine: que deus suo reseruauit iudicio.

Secunda ratio est. ppter proximi caritatez. Scōm eni Tho. 2. 2. q. 96. Ex hoc ipso q̄ aliquis habet malā opinionem de aliquo absq̄ sufficiēti causa iniuriatur ei: z contemnit ipsuz. Nullus autē debet alium contemnere absq̄ cogente causa. Ideo vbi nō apparent manifesta indicia de malicia alicuius: debem⁹ ut bonū habere: in meliozē partē interpretando quod dubium est. Et si diceret q̄ iudiciū debet esse magis de eo qō ut in pluribus accidit. ꝫ ut in pluribus accidit ut male agant. ꝺa ut dicit Ecclesiastes. p. Stultozum infinitus est numerus. ergo dubia magis debemus interpretari in malū q̄ in bonū. Respōdet Tho. q̄ ille qui in meliozem partem aliozum facta interpretatur: frequenti⁹ fallitur. Sed melius est q̄ aliquis fallatur habens bonā fidē de aliquo homie malo q̄ rarius fallatur habēs opinionem malam de aliquo bono: quia ex b̄ fit iniuria alicui. nō autē ex primo. Jō Seneca li. 4. de beneficijs ait. Sanctu⁹ est prodesse etiam malis ꝓpter bonos q̄ bonis obesse. ppter malos. Ideo lex fauet ut patiatur potius innocentem absolui: q̄ nocentem cōdemnari. ff. de pēnis. l. absentem. in principio. Tertia ratio est propter propriam vtilitatē: qa sic homo euitat iudicium dei. scōm illud Luc. 6. Nolite iudicare z non iudicabimini. Notandu3 tamen sm Alex. in 2. volumine summe. q̄ proximoz̄ nostroz̄ facta dubia nobis pōt cē triplr.

Primo ex ignorantia principij. Nam ut dicit extra de sen. excō. c. cū voluntate

Voluntate ac ꝓpoſito maleficia diſtinguũtur. Ideo neſcim⁹ ſepiſſime ex quo ꝓncipio procedant alioꝝ opa, ꝓterea in talibus iudiciũ curioſũ cauere vtꝫ mus. 2° poteſt eſſe aliquod dubiũ ex ignorantia medij: qa multotiens mutaſ voluntas. Nam multi aliqua bona exercentes: mala intentiõe mutari pñt ꝛ ecõuerſo. 3° põt aliquid eſſe dubiũ ex ignorantia finis. Ideo dicit. xi. q. i. c ſacerdotibus. Neſcim⁹ quis in terribili vi iudicio qualis ſit futur⁹. Teſte Paulus egregi⁹ ꝓdicatoꝛ dicit. Nolite ante tem⁹ iudicare quoadu ſq; veniat dñs.

3° ꝓbat q dubia ſint in meliorẽ ꝓtem tranſferenda exemplo. Legim⁹ nãq; q ſanctus frater Leo ſocius bti Frãciſci dum infirmaretur i loco ſcẽ Marie de angelis vidit in viſione multitudinem fratrũ proceſſionaliter incedentiũ. Inꝛ quos vidit vnũ a cui⁹ oculis radij, ꝓcedebãt luciditſſimi: ꝛ ꝙrens ab vno illoꝝ quis eſſet ille cuius oculi ita ſplẽdebãt audiuit q erat frater Berñ. de quinta valle primus ſocius bti Franciſci. qui ſemp de his que videbat i alijs: in melius iudicabat. Quando enim videbat aliquos male idutos dicebat. Iſti melius ſeruant pauptatẽ q̃ tu frat Berñ. Cum ꝙ inſpiciebat diuites ꝓciosa indumenta deferẽtes cordis compũctiõe dicebat. Forſan illi ſub veſtib⁹ delicatis humiliores ſũt q̃ tu frater Berñ. Ac p hunc modũ ſp in dubijs bene de alijs ſentiebat. His ꝙ dictis viſio diſparuit

Ot nõ ꝓcat qui manifeſta damnat mala: ꝛ iudicat. ꝛ qualit. primoꝝ petã nõ ſũt curioſe exploranda. Caplm. z.

SEcundũ iudiciũ dicit veritatis Ipſũ autẽ eſt cum quis de manifeſtis: aut virtutibus: aut vitijs primi ſui recte ſentit. De q̃ Dauid i ꝑs aut. Recte iudicate filij hominuz. Et Aug. i. etbi. Unuſq;q; bene iudicat: que bene cognoſcit. Et de regi. iur. c. Eſtote miſericordes. Quod eni ſcriptũ eſt. Ex fructibus eoꝝ cognoſcetis eos. de manifeſtis dictũ eſt. que non pñt bono alio fieri. ut ſtupꝛũ: blaſſemie: furta: ebrietates ꝛ ſimilia. de quib⁹ nobis pmittit iudicare. Et. xi. q. z. c. Si quis dixerit iniuſtũ iuſtũ: ꝛ iuſtũ iniuſtũ, vterq; abhominabilis eſt apud deũ. Et ibidẽ in. c ſi qs voiem. ꝛ i. c. de vobis. inducit illud Yſa. 5. Ue vobis qui dicitis bonũ malũ ꝛ malũ bonũ: ponentes tenebras lucez ꝛ lucem tenebras. Uerũtamẽ aliud eſt aliena facta ſubtiliter ꝛ curioſe inquirẽ ꝛ inueſtigare: aliud eo q manifeſta ſũt ꝛ mala illa condẽnare. Primũ vitiũ eſt ꝛ reprehenſibile, ꝓpter a Berñ. ait. Moli eſſe aliene vite aut temerari⁹ iudex: aut curioſus explorator. Secundũ vero ꝛ ſi nõ ſit malũ. tamen ita faciendũ eſt. ut primo peccatori cuius peccata ſũt manifeſta compaſſio habeat. Nam multi reputũtur qui magis aliena facta q̃ ſua iudicare contendũt. De quib⁹ dic Senẽ. li. z. de ira. Aliena vitia añ oculos habemus: a tergo noſtra. Et Marcialis cocus. Ad fratris culpã aquile tu lumina portas. Ad propriã vo nulla: ut ceca geris. Et Criſo⁹ in li de cõpũctiõe In alienis delictis ſeueri ꝛ amariſſimi iudices reſidemus: noſtras autẽ tabes oculis infixas, ꝓpijs nõ videmus. Sz ut inquit Tullius li. z. q. tuſcu. Stulticie eſt aliorũ vitia cernere ſuorum obliuiſci. Ideo ſaluator noſter Math 7. c. ait. Quid vides feſtucam in oculo fratris tui: ꝛ trabem i oculo tuo nõ vides? Aut quõ dicis fratri tuo: Sine eiciã feſtucam de oculo tuo. ꝛ ecce trabs eſt in oculo tuo? Hypocrita. Eijce primũ trabem de oculo tuo: ꝛ tũc videbis eijcere feſtucã de oculo fratris tui. Et hoc vſitatũ, puerbiũ eſt. Tollere feſtucã ſi vis de fratris ocello. Que tua cõturbat luia tolle trabẽ. Et Greg⁹ i moral. dicit illud qõ ponit. 3. q. 1. c. qui ſine peccato. Qui ſine peccato eſt veſtrũ ꝓmus in illã lapidẽ mittat. Ad aliena quippe petã punienda ibant ꝛ ſua reliquerant Reuocentur itaq; intus ad cõſciam: ut ꝓpria corrigant. ꝛ tũc aliena reprehendãt. Eſt ad hoc ꝓpoſitũ illud qõ

scribit.3.q.4.c.iudicet.7.c.i graubus. 7.c.postulat⁹.7.c.sacerdos. Solent aũt hoc vitio multũ infici laici 7 seculares: qui subtiliter pscrutari querũt sacerdotum 7 religiosoꝝ vitã. Et si pccatum aliqđ veniale in eis viderint. damnant illos: spernũt doctrinã: cõtemnũt ipsoꝝ officia 7 oratiões. reputant ipsos malos: ac apto ore vbiq; crudeliter detrahunt: nec cogitant quot impietatibus ipsi sũt involuti: quot piurijs: blasphemijs: vsurꝫ: furtis: raptis: fornicationibus: adulterijs: sodomijs: atq; similib⁹ Pro quibus.i.q.i.in.c.multi. Greg⁹ ait Multi secularium huius cum plus sacerdotum vitã q̃ suã discutiunt in magnũ ptemptionis diuinoꝝ sacroꝝ crimẽ incurrunt. Magna en. trahꝫ vulneratos oculos habentes: eamq; negligẽtes: festucã tenuem in aliorꝝ oculis pspiciũt: quã dum incaute euellere festinant: in errorꝫ foueã dilabũt. hec ille. Idcirco salubre est documentuꝫ fructuosumq; ut quilibet suis defectibus se accuset: 7 humiliet. nõ autẽ aliorꝝ pctã pfluptuose pdiudicet. Unde btus Fraciscus dixit in regula de fratribus suis. Quos moneo 7 exhorto: ne despiciant neq; iudicent homines quos viderint mollibus vestimẽtis 7 colorat̃ indutos: vti cibis 7 potibus delicatis. ꝫ magis vnusq;q; iudicet: 7 despiciat semetipsum.

Or temerariuꝫ est iudicare de primo malũ p quodcũq; signũ: nisi esset signũ violentum. Capt̃m.3.

Tertiũ iudiciũ quo quis alium iudicat dicit temeritatis. Et est cum quis male sentit de primo suo diffinitiue. ppt aliquod indefectibs signũ suspitionis. de quo fit mentio. 2. q.1. c.multi. 7.2.q.3.c.temerariũ. Notandũ tamẽ ꝫm Alex. q̃ triplex est suspicio: ꝫm quam quis põt malũ de primo suo presumere. Prima dicit violenta. Secunda leuis. Tertia temeraria. Prima dicit violenta suspicio. s. cum apparent oia signa mali: 7 nulla bona. ut si adulter habitaret cũ adultera de quibus 7 si nõ videat quid faciãt. tñ propter bn̄ signũ cohabitatiõis iudicare illos nõ est pccatũ. Propter talia iudicauit Salomon de filio illius meretricis q̃ alia meretrix illa dormiente abstulisset. de quibus dicit.2. Reg.3. 7 extra de presump.in.c.afferte. Nã cũ dixisset Salomõ: Afferte mihi gladiũ 7 diuidite infantẽ viuũ 7 date dimidiã partem vni. 7 dimidiam alteri: qđ non dixit diffiniendo: sed potius temptãdo 7 inquirendo veritatẽ. ut dicit glo. sup dcõ.c.afferte. Clamauit mulier cuius filius erat viuus ad regẽ: Cõmota sũt quippe viscera eius sup filio suo: Obsecro dñe date illi infantẽ viuũ: 7 nõ occidatur. Ecõuerso illa dicebat. Nec mihi nec tibi. sed diuidatur. Rñdit rex: 7 ait. Date huic infantẽ viuũ: 7 nõ occidat. hec ẽ eni mater eius. Secũda suspicio dicit leuis: q̃ sũt leuia signa mali: 7 fortia ac plura boni: ut si mulier loquatur cũ aliquo viro religioso honeste 7 in honesto loco ac cõdecenti. 7 similia 7 sic iudicare malũ pccatũ est. Sciendum tamẽ ꝫm Tho. vbi supra. q̃ aliud est ex huiusmõi signis dubitare de malo proximi. aliud illud affirmare. Primũ ptinet ad humanã temptationem: sine q̃ nõ ducit ista vita. ꝫm illud ap'li i. Cor. x. Tẽptatio vos non apprehendat nisi hũana. Affirmare vo 7 existimare pro bis signis malũ de pximo suo pctũ è. Unde Aug⁹ sup illud.i. Cor. 4 Nolite ante tẽp⁹ 7c. ait. Et si suspitiões vitare non possumus: quia boies sum⁹: iudicia tamẽ. i. diffinitiuas suas ptinẽ de temus. Notandũ adhuc ꝫm prefatũ doctorẽ q̃ suspicio de malo alterius põt tripliciter puenire. Primo ex longa experientia. Unde Ar. 2. li. etbi. dicit q̃ senes sũt maxime suspicioси eo q̃ multoriens expti sunt aliorꝝ defect⁹. Senes eni inquit cacoges sũt. Est eni cacogia in deterius existimare oia. 2° puenit talis suspicio mali ex eo q̃ alicꝫ male afficit ad alterũ. Cum eni quis alium contemnit uel odit: facile opinat malũ

ꝛe ipso: ꝙa vnusquisq; facile credit qđ appetit. 3°. puenit suspicio mali ex hoc ꝙ aliquis in seipso malus est. ex q̄ conscius sue malitie faciliter malū ꝛe alijs opinat. ꝓpꝛea sapiēs Eccliastes. 1.c. ait Stult⁹ in via sua ābulās. cū ipse sit insipiēs: oēs stultos existimat. Et Seneca in li. ꝛe moꝛibus. Hoc habet ois affectus ut i quo ipse insanit: ceteros putet insanire. Tertia suspicio dicit temeraria: cum quis oia bona in malam partē trahit. Unde Crisō⁹ in quodam sermone ait. Sunt quidā querēti qui ꝛe oibus male iudicāt. Dicunt enī si quis studet ⁊ humilitati vacat hypocrita est Si recreatiōi gulosus est. Si societati secularis est. Si simplicitati fatuus est Si aliozū correctioni ꝓsumptuosus est Si silentio ⁊ paci simulatoꝛ est. Ꝛecille Quis ergo explicet ꝙ multos lucretur diabolus ꝓpter temeraria ⁊ ꝓsūptuosa iudicia? In quib⁹ tanto maius piculū iminet: quāto minoꝛis culpe ē credūē. Euitemus itaq; illa q̄tū possumus: ut sic ꝛere pniam agētes assequamur hoc in seculo ꝛei gratiā: ⁊ in futuro sempiternam gloriā: in qua viuit glorioſus ꝛeus ꝙ infinita secula seculoꝝ Amen.

Feria quarta quarte ebdomade in q̄dragesima. ꝛe sacratissimis idulgētijs ⁊ relaxationib⁹: quas facit eccl'ia in remissionē pene peccatoꝝ. Sermo. 30.

Venit nox

quādo nemo potest opari. Redemptoꝛ nr̄ ꝓbat sūt ista oꝛiginaliter Joh. 9. c. ⁊ in euangelio hodierno. Ostensū est in supioꝛi sermone q̄ grauis erit q̄ue timēda purgatoꝛia pena: que seruat̄ his qui i hac vita pro suis pctis satisfacere negligunt. Et q̄m plerīq; excusare se possent. ꝛ. vires aut temp⁹ illis ad satisfaciēdū nō sufficere: Idcirco clemētissime pꝛonidit dn̄s nr̄ ihs xp̄s cōcedens thesaurū ecclesie ministris suis ꝓ loco ⁊ tpe pctoꝛib⁹ dispēsandū. Fiunt nāq; in eccl'ia ꝙ pꝛelatos ⁊ supioꝛes relaxationes ⁊ indulgentie in quibus qui faciūt qđ ꝛetent: pctoꝝ suoꝝ remissionē lucrant. Ut aūt ꝛ clarius itelligat: statui hodierna die ꝛe indulgentijs ꝙ ꝛba facere ut pnitētes peccatoꝛes intelligētes ullaq; virtutē inuigilent cum studio eas acquirere. nō expectantes noctem moꝛtis ⁊ purgatoꝛie pene: quādo amplⁱ nō ꝓterunt opari. De ipsis ergo indulgētijs tria mysteria ꝓncipalia ꝓponimus ꝛe clarāda.

Primū dicit diffinitio.
Secundū concessio.
Tertium fructificatio.

Quid sit indulgentia. ⁊ qualiē ꝓdest in foꝛo ꝛei ad diminutionē pene purgatoꝛie: ⁊ ꝛe clauib⁹ a xp̄o collatis sacerdotibus. Cap'lm.).

PRimū mysteriū ꝛe indulgentijs ꝛe clarādū dicit diffinitio. in q̄ quid sit indulgētia videamus. Et rñdet Fran. ꝛe mar. i tractatu ꝛe indulgentijs ꝙ indulgentia est remissio pctoꝝ. Quod intelligēdū ē ꝛe remissione pene tpalis: ad quaz peccatoꝝ remanet obligatus p⁹ remissionem culpe ⁊ pene eterne. Ipsa nanq; pena ⁊ culpa eterna remittunt̄ in contritione cū pctoꝝ iustificat. Et ꝙa ut tactū est sermōe septimo buj⁹ opis. c. i. licz in baptismo ois pena que ꝓ pctō ꝛetent̄: penaⁿ relaxat̄ merito passiōis xp̄i: tamē cū homo pctā iterat reddit se indignū tāto bñficio. Ideo in ꝓtritione nisi esset multuz feruentissima nō remittit̄ ei tota pena. sed minoraⁿ ut dicit mgr̄ sen. di. 19. tertij. q̄tuz ꝛecet ⁊ expedit salua diuina iusticia. Remanet itaq; ut in pluribⁿ obligat⁹ pctoꝝ ad tpoꝛalē satisfaciendū pnāq; tpalē exoluendā. Hanc ꝓ taxare habet sacerdos in ꝓfessione: qui ut dictū est in sermone ꝓ arbitrio pnias pōt iniūgere. Et quia raro ꝓtigit ut ꝙs totā pnā tpalē ꝛebitā excipe ꝓssit ⁊ adimplere. ideo q̄ eam in

hac vita nō soluūt in purgatorio acrie punient. Sz cū quis facit illud p quo idulgētie p cedūt: a dicta pena libat pl9 z minus ſm indulgētie qualitatē. Notandū tū ſm Ric. z Bon. dist. 20. q̄rti. q̄ fuerūt quidā qui voluerūt distinguē forū dei z forū ecclie. Et bi dixerunt indulgentias valere q̄tū ad forū ecclesie non q̄tū ad forū dei. Ratio aūt ipsorū erat. qa nullus inferior pōt absoluere a pena ad quā ligat superior. Sed deus remittendo culpā ligat ad aliquā penam talem. q̄ videt q̄ null9 possit de illa aliquid dimittere. Et, ppterea dicūt indulgentias valere in foro ecclesie: remittendo penas taxatas a iure ul'a iudice. nō tū aliquid remittendo de pena taxata a deo. Uerūtū ista opinio satis impia est z cōtraria rōni. quia si sic esset. tunc ecclesia absoluēdo a penis satisfactorijs trāsmutaret ad penas purgatorij: z ad gloriosa supplicia. Jō simplicit dicēdū e q̄ relaxatio satisfactionis q̄ fit in indulgentijs valet etiā in foro dei. qa de9 hz p condonato qō sic cōdonat. Modus aūt intelligendi qualiter fieri pōt talis est. Presupponēdū nanq̄ est q̄ bonum obtinemus ex triplici merito. s. ex merito ppio. z ex merito capitis. z ex merito ecclesiastice vnitatis. Et q̄ ita sit in se manifestū est. qa quilibz meret sibi p gratiā quā habet. Qz xp̄s meruerit nob nemo dubitat: nisi q̄ fide caret. q̄ eccl'ia mereat nobis. z ei9 merita patēt p ſba Aug. 20. i li. de pnīa. Credēdū est q̄ eius orationes z elemosyne ecclesie. z opera iustitie succurrūt recognoscēti mortalitatem suā. p hunc modū: sicut triplex est meritū obtinendi bonū: sic z meritū liberandi a malo: Meritū. s. ppriū. Et hoc est meritū nostre cōtritiōis. z p hoc meremur liberari a pena eterna: ita q̄ sit sūt hō duo: sicut in angelis grā z gloria. 2° est meritū xp̄i. z hoc operatur in sacramētis z ptāte clauiū. z p hoc remittitur pars pene. 3° est merituz ecclesiastice vnitatis. z p illud adhuc fit remissio. Et sic ſm triplex meritum fit triplex pene p donatio: ut sic currat miſicordia cum iustitia. z in qualibet est mutatio maioris i min9. Unde pena eterna primo mutat in tpalem cū remittit culpa. 2° tēporalis magna z supra vires cōmutatur in penam cōpetentē viribus in sacerdotis absolutione. z qō residuum est reseruat in purgatorio. 3° vo pena illa: ad quā quis tenet mutat in minorem in indulgentijs. Hoc aūt pōt facere ecclesia ex diuina auctoritate. Thesaurum eni meritorū. s. xp̄i martyrū cōfessorum ac virginū recōmendauit eccl'ie dispensandū. cum eccl'ie in platis tradidit claues regni celorū. Et p hoc soluit potest ratio eorum qui dicūt q̄ inferior nō pōt absoluē a pena ipsorum a superiore. Nam licz nō possit auctoritate propria potest tū auctoritate ipsi9 superioris. Uel pōt dici q̄ prelatus dans indulgētias nō absolut oio cōdonādo: ſ soluendo de thesauro ecclesie. Sed aliquis posset obijcere q̄ ecclesie non sūt date claues quia claues aut sūt ad claudendū: aut ad aperiēdū. Sed dicit Apoc. 3°. Xp̄s aperit z nemo claudit: claudit z nemo aperit. ergo ecclesie nō sunt date claues. Uerūtū in strariū est qō xp̄s dixit Petro Math. 16. Tibi dabo claues regni celorum. Ex quibus ꝑbis patet q̄ mediante Petro ecclesia claues accepit. Quod nō. 24. q. 1. c. manet. c. qōcūq̄ c. omnib9 consideratis. Respondet ergo Ric. di. 18. quarta. q̄ claues regni celorū date sunt ecclesie. Et accipiunt hic claues ad similitudinē clauiū materialiū p quas hostiū claudit z aperit. Claues enim ecclesie sunt quedā potestas data ecclesie in prelatis suis ad aperiendū z ad claudendū hominib9 regnū celorum: quod claudit homini p petitū uel p obligationē ad penā p petō. z aperit p remotionem vtriusq̄. Est autez potestas triplex aperiendi celū z claudēdi. Pria est auctoritas q̄ e in solo deo: q̄ sol9 agit effectiue p infusionē gratie: z claudit p missiue p mittēdo iusto iudicio homini ruere in petitū gratiam nō conferendo.

Secunda est clauis excellentie q̄ est in xp̄o ratione humane nature: qui celum aperuit p meritū passiōis sue. ⁊ claudit p ptātem iudicialem sibi traditam.

Tertia est clauis ministerij. s. in p̄elatis ecclesie: qui celū aperiūt ministrādo sacramēta: que opant̄ in merito passionis xp̄i ⁊ virtute. Ad auctoritatē ergo Apō. dicendū q̄ clausura regni celorū potest tripliciter accipi. uel p̄o illa qua erat clausum generi humano ꝓpter p̄catū p̄imorū parentū. uel p illa qua claudet̄ omnibus reprobis in iudicio p sniam diffinitiuā. uel p̄o illa qua clauditur interim uoluntati p culpā ⁊ pnā remittendas. Prima clausura fuit vniuersalis ⁊ nō ꝑpetua. ⁊ hanc xp̄us aperuit merito passiōis sue. Et de hac dr: aperit⁊ nemo claudit. Alia silr clausura erit ꝑpetua de qua Math. xxv. Clausa ē ianua. ⁊ de hac dicit̄: claudit ⁊ nemo aperit. Alia clausura est ꝑticularis: ⁊ nō ꝑpetua. ⁊ hāc p̄elati ecclesie possūt ministerialit̄ aperire. Propt̄ea nō mediocriter errāt hi qui dicunt indulgentias non valere. cum tota ecclesia rōnabilit̄ ꝓtrariū asserat ⁊ affirmet.

De auctoritate ꝓcedendi indulgētias ⁊ illarū varia cōcessione: ⁊ de causis ꝓ quibus concedunt̄. Capl̄m. z.

Secundū mysteriū de indulgentijs declarandū dicit̄ concessio in quo de ipsarū cōcessione tria ꝓsideremus. ꝑ auctoritatē. z°varietatem. 3°causalitatē. Primo ꝓsideremus auctoritatē quis. s. habet auctoritatē indulgentias concedendi. Et rñdent doc. s. Boñ. ⁊ Ric. vbi s. q̄ illi soli pñt indulgentias dare: quibus dispensatio tr̄e sauri ecclesie cōmissa est. ⁊ ꝑm mensurā cōmissionis sue. Et q̄a xp̄i vicario cōmissa est plenitudo potestatis ab ipso xp̄o. ut patet extra de pēni. ⁊ re. c. cum ex eo. Ideo potest dare indulgētias p totā ecclesiā militantē: ⁊ tantas quātas sibi dare placuerit si adsit rōnabilis causa. Alij autē habēt tātū de hac potestate quantū eis a xp̄i vicario concessum est. Ipse aūt p ius cōmune ꝑ nō cōcessit nisi episcopis. uel electis i ēpos ⁊ suis legatis. Et ideo nulli alij pñt indulgentias dare: nisi ex speciali cōmissione. nec pñt legati dare indulgentias nisi in prouincia sua. nec epi nisi in suo ēpatu. Archiepi tamē possūt eas dare in ēpatibus suffraganeorū suorū. ut p extra de pe. ⁊ re. c. nostros. in textu. ⁊ in glo. Isti tamen in dedicatione basilice siue dedicē ab vno siue a pluribus nō debēt extendere indulgentias vltra ānū nec in anniuersario dedicationis vltra 40. dies. Limitata ē enī eis ptās a papa: ne p immoderatas remissiōes claues ecclesie ptemnerēt: ⁊ pnalis satisfactio eneruaret. extra de pe. ⁊ re. c. cum ex eo. Et si diceret̄ q̄ omnis sacerdos habet claues. ergo potest indulgentias concedere. Respondet Boñ. q̄ clauis non ē tota rō virtutis indulgentias faciēdi: sed potestas clauis cum iurisdictione ⁊ auctoritate tr̄e sauri dispensandi: q̄ ordinarie solis cōpetit epis ⁊ sacerdotibus si eis ab episcopis cōmittat. z° consideremus circa cōcessiones indulgentiarū varietatē. Scōm enī q̄ apparet ex vsu ecclesie solent indulgētie variari tripliciter. Concedunt̄ nanq; aut ꝑm numerū dierū uel annorū. aut ꝑm partē pcōr. aut ꝑm plenariā remissionem. Quādo concedunt̄ ꝑm numerū dierū uel annor. utputa q̄a dant̄ centū dies uel centū ānni de indulgentia. tūc qui illā lucrant̄ absoluunt̄ a pnia quam facere debuissent ꝓ pcatis suis p centū dies: uel p centū annos: siue i hac vita siue in purgatorio. Quādo ꝑo ꝓcedūt̄ indulgentie ꝑm partē pcatorū. utputa quia concedit̄ tertie uel quarte partis remissio pcatorū. tunc q̄ illas lucrant̄ absoluūt̄ a pna quā tenebāt exoluere ꝓ illa pte: siue illa pna sit centū ānorū: siue mille: siue plurium. Quādo autem concedunt̄ indulgentie ꝑm plenariam remissionē. tūc qui illas lucrant̄: absoluuntur ab oī pna: ita q̄ si tunc ex hac vita decederēt: starent ad celū euolaret

ꝛ inter ciues celi nullo obstaculo impe
dit collocarent. Tertio ꝓsideremus
circa concessionē indulgentiarū causa
litatem. ꝓo qua causa concedi possunt
ꝛ debent indulgentie. Et rñdet Boñ. q
sicut videmus in polliticis ꝛ coitatib⁹
humanis: q thesaur⁹ reipublice ꝓpter
duo maxime consueuit ꝓferri ꝛ coicari
exterius: Sic in spiritualibus ē intelli
gendū. ꝓoferē nanq thesaurus extra
ꝓpter gloriam principis: sicut faciunt
reges curiales. quemadmodū fecit rex
Assuerus ut baberē hester. i. c. Alio mō
ꝓpter vtilitatē cōmunitatis siue necessi
tatem. Unde qñ ledit cōmunitas ꝓfe
runtur stipendia ꝛ donatiua militibus
ut eant ad pugnā: Sic thesaur⁹ eccle
ab his qui habēt dispensare duplici ex
causa debet aperiri. s. ꝓpter gloriā prin
cipis ꝛ laudem. Laus ꝫo ꝛ honor dei ē
i sanctis suis. Et sancti honorāt in cō
structiōe basilicarū. visitatione earun
dem. cōmemoratiōe virtutuꝫ suarū. Et
idem fit in predicationibus ꝛ sermoni
bus. Ideo ꝓo bis oibus indulgentie
recte fiunt. Cōmunis aūt vtilitas ē de
fensio terre sancte: defensio fidei: pmo
tio studij. ꝛ ꝓsimilia: ꝓ qb⁹ adhuc recte
indulgentie ꝓcedunt. Et si diceretur q
non licet dare spiritualia ꝓ tēporalib⁹
quia illud esset symoniacū. Sed i istis
indulgentijs dant spiritualia ꝓ tpalib⁹
s. remissio pene ꝓ pecuniis ꝛ alijs reb⁹
loco elemosyne oblatis. ergo videt q
nō licet cōcedere hi⁹ indulgētias. Re
spondet Ric. ꝛ Boñ. q nō dāt spūalia
ꝓ tpalibus nisi p accidens. Cum enim
dant indulgentie ꝓ ecclesijs uel hospi
talib⁹ cōstruendis: nō dātur ut in illis
tēporalibus sistatur: sꝫ ꝓpter vtilitatē
spiritualem consequentē. Unde nō dāt
ꝓo tpalibus nisi inq̄tuꝫ ordinātur ad
spiritualia. Ideo quando prelatus dat
indulgētiā. nō dat eam ꝓo elemosyna
exteriori nō considerans datū sꝫ fructū
videlz quia ex radice bone voluntatis
procedit.

De fructu indulgētie respectu existen
tium in mortali: ꝛ eoꝝ qui sunt in pur
gatorio: ꝛ illoꝝ qui post illarum ac
quisitionem erunt ꝓpter alia peccata
damnandi. Capl'm. 3.

Tertiū mysteriū de indulgētijs
declarandū dicit fructificatio:
in q̄ de fructu indulgentie circa
tria ꝑcipue dubitat. ꝛ ꝓ vtrū indulgētie
ꝓsint existentib⁹ in mortali pctō. ꝛz°
vtrū ꝓsint bis qui sūt in purgatorio
ꝛ3° vtrū. psint bis qui illas lucrantur ꝛ
postea ꝓpter alia sua peccata damnāt
ad infernū. Ad primū dubiuꝫ rñdet
Ric. q nō potest fieri remissio pene ma
nente culpa. Et tō cū p indulgētias nō
remittat culpa existētib⁹ i mortali pec
cato: nō remittit eis p indulgentiā ali
quid de pena. Si tamē aliquis existēs
in mortali peccato: facit illud q̄ ꝓtinet
in forma indulgentie: prudenter facit:
q̄a bona facta in pctō mortali aliq̄ mō
peccatorē disponunt de congruo ad pe
nitentiā: ꝛ illa mediante ad susceptionē
remissionis pctōrū p diuinā misericor
diam. hec Ric. Boñ. ꝫo dicit q ad hoc
ut indulgentie valeant requirit duplex
conditio ex parte dantis. s. ptās uel au
ctoritas: de qua supra dictū est: Et bo
nestā ac rationabilis cā. Unde nō esset
credenda indulgētia alicuius valoris
si qs daret eam euntib⁹ videre tornea
menta. Similiter ex pte accipientis du
plex conditio requiritur. s. confessio cū
vera contritione. ꝛ fides cū vera deuo
tione: ut vere de peccatis sit penitens. ꝛ
vere confidens q̄ pastoris indulgētia
sibi valeat. ꝛz° cōtingit dubitare vtrū
indulgentie valeāt bis q̄ sunt i purga
torio. Et quibusdā visuꝫ est q̄ sic. ꝛ ar
guunt q̄ omnes aie scē aut sunt de ec
clesia triumphāte: aut militāte. Sꝫ aie
existentes in purgatorio scē sūt. nec sūt
de ecclesia triumphāte: q̄a in ea nulla ē
pena. q̄ sūt de eccl'ia militāte. Sed oib⁹
habētib⁹ grām i eccl'ia militāte ꝓsūt
indulgentie. q̄ ꝓsunt illis q̄ sūt in pur
gatorio. Alij ꝫo tenēt ꝓrū. q̄a ut scri
bitur de pe. dis. i. c. si cui. ℣. alij econtra

dñs par ius soluēdi voluit eē ligādi. Si prelati ecclesie nō pñt ligare illos qui sūt in purgatorio. ergo nec eos solvere. Qō verū non esset si illis pdessent indulgentie. Rñdet Ric. q indulgēne nō prosunt illis q nō sūt ⁊ iurisdictiōe illius qui eas cōcessit. ut pz extra ⁊ re. ⁊ re. c. q aūt. Nec ullus qui non faciunt illud pro quo danť indulgentie: ꝙuis voluntatē habeāt faciendi. Nā licet nō potenti opari voluntas reputeť p facto ꝙtum ad p̄miū essentiale. nō tamē hoc est verū ꝙtū ad quodlibet premiū accidentale. Unde nec p facto reputať ꝙtū ad remissionē pene p indulgentias obtinende. Illi aūt qui sūt i purgatorio nō sunt sub iurisdictione p̄latorū ecclesie: qō satis dať intelligi: cū dixit dñs Petro. Quodcunq; solueris sup terrā ⁊c. ꝓcedendo ei ptātē sup eos tm̄ qui sunt viuentes in hac mortali vita. Non pñt etiā hi qui sūt in purgatorio facē illud p quo dať indulgētia. idcirco indulgētie eis nō ꝓsūt directe. Indirecte tamē eis prosunt inq̄tū existētes in hac vita faciunt p eis illud qō cōtineť in forma indulgentie. maxime si venť indulgētie sub hac forma. Quicunq; fecerit hoc ul illud p se uel pro patre suo defūcto uel alia psona in purgatorio existente: damus tot dies indulgentie. Et sic etiam fm cēm opinionē doctorū ꝓsūt p modum suffragij: ⁊ nō p modū indulgētie

Ad argumentū vero factū p oppositione Prie dicit Ric. q illi q sūt in purgatorio: cū ecclesia militāte quodāmō coicant in pena. ⁊ cū triumphāte cum impossibilitate ꝓcādi. cū vtraq; i caritate. Et ideo qa ꝓiūcti sūt cū militante ecclesia p caritatē ⁊ maxime auxilio indigent. qa non sunt in statu in q̄ possint penā assumere voluntariā: p quā citius admitteret ad visionē btāz. ideo ecclia pōt eos iuuare coicando eis merita viorū: nō tm̄ p modū auctoritatis. p quā directe iuuaně illi q̄bus directe. psunt indulgētie. ⁊ ꝓtingit dubitare. Utrū indulgentie. psint bis q̄ illas lucrantur si post illarū adeptionē. ppter alia pcā p eos cōmissa dānenť in inferno. Sed ad intelligendā hāc difficultatē necesse est scire an p culpā sequētem pcā dimissa redeant. Et ad hoc nos dicimus ex sen. Ric. in. 4. ⁊ dñi Boñ. di. zz. q pcā dimissa redire itelligi pōt duplicit. aut ꝙtuz ad culpā. aut ꝙtuz ad pnā. Primo mō pcā dimissa redire nō pñt: quia nulla res anihilata redire potest eadē numero nisi p diuinā potentiā. iuxta illud Aluicēne. 3. metaph. Qō anihilatum est nō redit. Peccatū aūt cū remittitur anihilať. ⁊ p opationē diuine potentie reuerti nō pōt. qa ut inqt Aug⁹ li. 83. q. Deo auctore nō fit homo peior. Dicuně tñ pcā dimissa redire inq̄tum sequens culpa magis grauať q̄ si pcā illa nō fuisset dimissa. Quantū ꝛo ad pnā. utrū dānatus. p pctis que cōmisit post pcā dimissa: puniať tm̄. p illis. p quibus dānat⁹ est: aut p aliis dimissis. ⁊ sic pcā redibunt ꝙtum ad pnā. Rñdet Ric. q pna que debebať p peccatis dimissis: aut ē tota expleta ante sequēs mortale pctm̄. aut nō. Si nō. tunc dico q remanet obligat⁹ pcōr ad solutionē residui pene: si in illo pctō mortali moriatur. p pctis illis remissis q̄ ad culpā nō quo ad pnā. Et iō. p illis in inferno pena eterna puniet. Sed p accidēs qa in pctō mortali nulla pena ē satisfactoria in cōspectu dei: Et ideo quātūcūq; puniať semp remanebit obligatus ad pnā. Illa tm̄ pena erit minus intēsa q̄ si illa pcā nō fuissent ei dimissa. Si ꝛo pena ē soluta ante sequēs mortale: pcā remissa nō redeūt nisi inq̄tū aggrauāt sequēs pctm̄. ppē quā aggrauatiōz sibi maior pena debeť. ppē hoc dr Naum. p. Nō iudicabit deus bis in idipsū. Et re. di. ⁊. ꝓsus finem. Diuina clementia dimissa pcā vlterius in vltionē venire nō patiť. Cum ergo existentib⁹ in caritate p indulgentias remittať pena tpalis p pctis debita. si post. ppter alia ꝓcata sequētia: tales in inferno damnenť nō amplius punient. p pctis illis: p quib⁹

iam remissionez pene indulgentijs mediantibus obtinuerunt. Ergo currant peccatores sitientes ad fontē pietatis ⁊ clementie dñi nr̄i ihu xp̄i. ⁊ de suis peccatis vere cōfessi penitentes: indulgentias que concedunt̄ procurent acquirere ut sic a pena liberati scādere valeāt regna celor̄: vbi xp̄s v⁹ dei filius regnat cum patre ⁊ spiritu sancto per infinita secula seculorum. Amen.

Feria quinta q̄rte ebdomade i quadragesima. de viduitate seruanda. ⁊ de eius laudibus atq; preconijs quibus sublimatur. Sermo .xi.

Hec vidua

erat: ⁊ turba ciuitatis mlta cū illa: quā cū vidisset dñs mīa motus sup illā: dixit illi. Noli flere. Scribunt hec p̄ba Aug⁹. i. c. ⁊ in euangelio hodierno. Ihesus ē pietate multa saluator noster erga viduā: vnicū filiū suum morte iā extinctū volenter ⁊ amare lugentē. Ipsam quidē ut euāgelica lectio testat. p̄solatus ē v̄bis. deinde restituit. Quo exēplo claresci quāta sit vidualis stat⁹ gratia: quantus sit decor: quantū etiā ⁊ meritū. Sz q̄m multi sūt q̄ ignorāt p̄cium ei⁹. ideo ad instructionē penitentiū hodierna die de viduitate p̄ficiam⁹ sermonē. de quo tria mysteria p̄incipalia erūt declarāda. Primū dicit̄ obseruationis.
Secundū cōmendationis.
Tertium regulationis.

Qualiter p⁹ primū maritū melius ē tenere ⁊ obseruare viduitatez q̄ denuo nubere. tū ppter indiciū castitatis. tum ppter signū caritatis. tuz etiā ppter beneficiū libertatis. Capl'm. .i.

Primū mysteriū dicit̄ obseruationis. in quo declarandū ē q̄re post primū maritū melius ē obseruare ⁊ tenē viduitatē q̄ ad secūdas nuptias transire. Et assignari p̄nt tres p̄incipales rōnes. p⁹ ē ppt̄ indiciū castitatis. 2⁹ ppter signū caritatis. 3⁹ ppter beneficiū libertatis. Prima rō ē ppter indiciū castitatis. Qñ enī mulier nubit totiēs signū ē magne incōtinētie Un̄ Hiero. sup Iouinianū refert q̄ Porcia minor cū laudaret̄ quedā bn̄ morig̃ gerata q̄ secūdū accepat virū. respōdit. Felix ⁊ pudica matrona nunq̄ p̄ter set̄ nubit. Et Valeri⁹ li. 7. Qui vno fuerāt p̄tente mr̄imonio corona pudicitie honorabant̄. Verūtn̄ disputandū est. vtr̄ secūde nuptie sint licite. Et nōnulli arguūt q̄ non. Nam Crisos. .xi. q. i. c. hac rōne. ait. Secundā. s. vxorē accipe fm̄ p̄ceptū apl̄i licitū est. fm̄ autē veritatis rōnem fornicatio est. Itē rōne videtur q̄a bigam⁹ non pōt promoueri ad sacros ordines. sed pena nō infligit̄ nisi p culpa. g̃ i bigamia ē culpa. Sz in p̄riū est auctoritas Hiero. q. xi. q. i. c. apiant. ait Aperiāt q̄so aures obtrectatores mei ⁊ videāt me secūdas ⁊ tertias nuptias in dño cōcessisse. Et iterū in eodē. c. ait. Non damno bigamos: imo nec trigamos: ⁊ si dici pōt octogamos. Et Aug⁹ i. c. deus. inq̄t. Deus masculū ⁊ feminā ppagādi generis causa nuptiali castitate cōiunxit: ⁊ secundas nuptias que in vnoquoq; testō p̄mittunt̄ licitas esse mōstrauit. Et idē Aug⁹ exponēs illud apl̄i. q⁹ si dormierit dicit. Dz si dormierit vir eius: nō dicit primus uel secund⁹ uel tertius. nec nobis diffiniendū est q̄d nō diffiniunt apl̄s. Unde nullas vetro dānare nuptias: nec eis vere cūdiā inferre numerositate. Respondet doc. in. 4. dis. 42. scilz. Ric. Boñ. Petrus de palude Ar. ⁊ ceteri. q⁹ non trīs secunde nuptie ß etiā tertie ⁊ quarte. ⁊ plures sūt licite. Ratio quia p morte alteri⁹ cōiugū tollitur impedimentū primi matrimonij. Unde dicit Petrus de palude. q⁹ si q̄s resuscitaretur a mortuis non posset ad vxorem viuentem redire: q̄a nō amplius sua vxor eēt: nec ipse vir ei⁹ nisi denuo p̄traheret. ppterea dixit apl̄s i. Cor. ⁊

Si dormierit vir eius literata est a lege viri: cui vult nubat tñ i dño. Beatior tamē erit si sic pmanserit pm meū ꝓsiliū

Ad dictū ergo Crisō. rñderi potest ꝙ impropꝛie ⁊ largissime fornicationē sūmit. s. ꝙ naturalis ꝓcupiscētie ardoꝛe: q̄ maxime cōsueuit mouere ad secundas nuptias cōtrahendas. Ad secundū ꝯo argumentū dicit Boñ. ꝙ non posse ascendere ad sacros ordines: nō ē pena q̄a etiā nec mut⁹ uel ali⁹ nāliter impeditus potest ascēdere ad sacros ordines: qō nō fit ei in pnā: ꝫ q̄a non est idone⁹ Sunt g̃ licite secunde nuptie ⁊ plures: ⁊ nō sunt inhonorabiles. Jō Hiero⁹ ad Geruntiā iquit. Vide qualia sūt secūda matrimonia: que lupanari b⁹ pferūt Ait enī. s. apl's. Melius ē nubere ꝙ uri Adolescentula vidua: que ꝓtinere non pōt: maritū potius accipiat ꝙ diabolū. Apl'us ꝯo. i. Cor. ⁊. ait. Dico inuptis ⁊ viduis. bonū est illis si sic pmaneāt sic ⁊ ego. ꝙ si nō cōtineāt nubant. melius est enī nubere ꝙ uri. Et Hiero⁹ in epl'a ad Geruntiā narrat de quodā rome q̄ habuerat. zo. vxores: quas sepelierat. Et de muliere q̄ sepelierat. zz. maritos qui fuerunt copulati mr̄imonio: ⁊ fuit magna expectatio quis eoꝝ efferret ad sepulchꝝ ab alio. ⁊ vicit maritus. Cūi Hiero. sequit. o. Obsecro ut illa testimonia nō noueris: quib⁹ incōtinentib⁹ ⁊ miseris subuenīt: ꝫ pot⁹ lectites quib⁹ pudicitia coronat. Facit isup ad viduitatis laudem ꝙ ⁊ turtures illā seruāt. Quod Amb⁹ in exameron ait. Discite mulieres quanta sit viduitatis gratia: que etiā i auibus predicat. Secūda ratio quare melius ē obseruare viduitatem ꝙ transire ad secundas nuptias est. ꝓpter caritatis signū. ut. s. ostendat vꝛor quanta caritate virū defunctū dilexerit. Vnde Virgil⁹. 4. eneidos. Ille meos primus qui me sibi iunxit amores Abstulit. ille habeat secuꝝ: seruetq̄ sepulchꝛo. Et Hiero⁹ ꝓtra Jouinianuꝝ scribit. ꝙ cum Valeria rogaret secūdū virū accipere. rñdit se hoc nō posse facē: q̄a primus adhuc viuebat. ꝙ diu enim inquit vixero: vir meus ꝓ amorē viuet in corde meo. Et iterū ibideꝝ recitat. ꝙ dum Martia Catonis nollet iterum nubere: ⁊ virū defunctū semp lugēt: interrogata quē diem haberet vltimū luctus ait: Quē ⁊ vite. Querere tñ posset hic aliqs. vtruꝝ secunde nuptie sint sacramētales. Rñdet Boñ. ꝙ dupliciter est loqui de secundis nuptijs. aut in se: aut in relatione ad primas. Si in se sic. Cum sit ibi consensus expressus inf legitimas ꝑsonas: est vtiq̄ sacrm. nec est ibi carnis diuisio: sed vnio carnis viri ⁊ mulieris. Si aūt loquamur in comparatione ad precedentes. sic manet in eis sacramēti ratio incōpleta ꝓpter carnis diuisionē: quia in primis carnē suā vnuit cuꝝ vno. in secundis cū alio. Et talis diuisio tollit de plenitudine significationis. Tertia rō quare melⁱ⁹ est viduitatē seruare est ꝓpter beneficium libertat̄. Vidua enī sua est dña: ⁊ i pace viuit. ⁊ si viruꝝ accipiat oī crūmi se exponit: ut forte inueniat iroſū. litigiosū ⁊ se tribulātē. Vnde Hiero⁹ ꝯ Jouinianum narrat. ꝙ cū quedā rogaret ut secundo nuberet: respōdit se hoc nō facē: quia bonū habuerat virū: ⁊ si secundū acciperet aut ille esset bonus aut mal⁹. Si bonus: semp esset in timore ne illum ꝑderet. Si malus semp esset in dolore: q̄a post bonū virū aliū nunq̄ sustineret Propter assertiōes iā tactas colligi pōt quanta est preeminētia viduitatis. Verunt̄ ut predictū ē: si que mulieres p⁹ virorū mortē voluerint nubere faciant animo libero. Notandū tñ ꝙ alique leges dicūt mulierē nō posse nubere infra temp⁹ luctus. i. vnius anni p⁹ mortem viri. ut patet. C. de secundis nuptijs. l. i Tamen ꝓ licentiaꝝ apostoli ⁊ auctoritatem potest id fieri immediate p⁹ mortem. ⁊ infamia nubentis abolet̄: quia in his seculares leges nō vendignantur sacros canones imitari. ut patet extra de secundis nuptijs. c. super illa. ⁊. c. cū secundum.

Qualiter cõmendabilis ẽ viduitas tum ꝓpter diuinã visitationẽ: tum ꝓpter acceptationẽ: tum etiã ꝓpter diuinam ꝓceptionem. Capl'm. z.

Secundũ mysteriũ cõtemplãdũ de viduitate dicit cõmendationis. Ostendit ꝙ tum sit cõmendabilis triplici ratione. ꝑ rõne diuine visitationis. z° rõne diuine acceptationis. 3° ratiõe diuine ꝓceptionis.

Primo ratione diuine visitationis. qa deus viduas gratiosissime visitauit Unde. 3. Reg. 17. Tempore famis missus est a deo Helias ad viduã sarepta-nam: que postꝙ vidit comedẽ Helie iuꝛ verbũ eius: hydria farine ei⁹ nõ defecit miraculose: & lechit⁹ olei nõ ẽ iminut⁹ omnib⁹ illis diebus. Et Judith ꝓ totũ hatet ꝙ grata fuerit vidua illa oipotẽti deo: cui tantã contulit grãm: ut ꝓpꝛijs manibus interficeret Holoferné: liberaretq; ꝓpulũ ab impetu & furore illius. Luc. 2°. z. c. dicit ꝙ erat Anna ꝓpheti̇ssa vidua vsq; ad ãnos. 84. q̃ virerat cum viro suo annis. 7. a ꝛginitate sua. Et hec nõ discedebat de tẽplo. ieiunijs & obsecratiõib⁹ seruiens deo die ac nocte. Huic ihs paruul⁹: sicut & Symeoni ꝓbuit se videndũ: illiq; dignatus est visitare: que cõfitebat dño: & loquebatur de illo oibus qui expectabant redemptionẽ isrl. Secũdo dignitas viduitat̃ apparet rõne dine acceptatiõis Luc. 21. scribit quãtum accepta fuit oblatio vidue paupercule. de qua etiã Hiero. in epla ad Julianũ sic loq̃t Paupcula vidua: que duo era missit in gaçophilacium: cunctos in oblatione munꝛ dei dicit supasse locupletes: que nõ pondere sui: sed offerentiũ voluntate pensant. Tertia rõ dicit diuine ꝓceptionis. Dedit nanq; deus ꝓceptũ omnib⁹ regibus: ꝓncipibus: iudicib⁹ & aduocatis: oibusq; hoibus ut viduarum causas tuerẽt: neq; illas oppꝛimerent & molestarẽt. Unde Ysa. 1. dñs ait Querite iudiciũ. subuenite oppꝛesso. iudicate pupillo. defẽdite viduã. Et Exo. zz. ait. Uidue & pupillo nõ nocebitis Si leseritis eos vociferabunt ad me: & ego audiam clamorẽ eoꝛ: & indignabit furoꝛ meus: ꝓcutiãq; vos gladio. & erũt vxores vestre vidue. & filij vestri pupilli Et p̃hiere. zz. Facite iudiciũ & iustitiam & liberate vi oppꝛessũ de manu calumniatoris. Aduenã & pupillũ & viduã nolite cõtristare: neq; opprimatis inique. Et iteruꝛ hiere. 5. dñs de his q̃ viduas spernũt & abijciunt sic loquit. Pꝛeterierunt sermones meos pessime. Causam vidue non iudicauerunt. cãm pupilli nõ direxerũt: & iudiciũ pauꝛerũ nõ iudicauerũt. Numq̃d sup his nõ visitabo dicit dñs: aut sup gentẽ huiusce modi nõ vlciscet aia mea? Et Job. zz ait. Uiduas dimisisti vacuas & lacertos pupilloꝛ cõminuisti, ꝓterea circũdatus es laqueis. & cõturbat te formido subita. Jacobus ꝙ. 5. c. ait. Religio ꝙ mũda & imaculata apud deũ & patrem hec est. visitare pupillos & viduas in tribulatione eoꝛũ. Sed hodierna die nõ solũ nõ visitant. q̃nimo vexant: expoliant: & turbant a multis: rapiuntur sua bona & querũt iusticiã: nec iueniũt illã. Et quod bis veterius est. vltra dãnum rerum patiũt falsas grauesq; criminationes. Taceo reliquas molestias que eis inferũt. O viduarũ ꝓsecutores o lupi rapientes illaꝛ bona. o crudeles aduocati & iudices. o falsi notarij. o iniqui testes q̃s vocabit vos fugere a ventura ira? Ut ceni patz ex dictis. inter oia ꝓccata grauia maximũ scelus ẽ oppꝛimere viduas.

Ue vidue vetẽt eẽ mortificate & alicne a ꝙversatione hominũ: ac deuotioni feruenter inuigilantes. Capl'm. 3.

Tertiũ mysteriũ declarandũ de viduitate dicit regulatiõis: In quo scire licet ꝙ tres sũt regule quas vidue seruare tenent. Prima de mortificatiõis. Secunda cõuersatiõis Tertia deuotionis. Prima regula viduarũ dicit mortificatiõis. Debẽt vidue eẽ mortificate & castigate ieiunijs

vigilijs ⁊ disciplinis: aliter i eis pudicicia tuta esse non potest. Unde Paul⁹ i. Timoth. v. Vidua que in deliciis ē viuens mortua est. Et Hiero. in epistola ad Furiam ait. O filia si apostolus corpus suū in seruitutē redegit ne cū alijs predicaret ipse reprobus efficeret: quō tu iuuencula adhuc in feruore tue etatis posita vapibus ⁊ vino plena: poteris eē de castitate secura? hec ille. Reprehensibiles itaq; sūt vidue ille: que ocio vacantes comedunt ⁊ bibunt splendide. dormiūt satis: poliunt cutē ⁊ ornantur: liciz se vidualibus induant vestimentis

Secunda regula viduarū dicit conuersationis. Debent euitare quātū pōt conuersationē huius. nō solū secularīū sed sacerdotū ⁊ religiosorum: ac quorūcunq; qui spirituale vitaz profitentur: quoniā reuera nihil tam viris q̄ mulieribus adeo est periculosū sicut crebra ⁊ frequentata etiā sub specie boni conuersatio ⁊ collocutio maxime vbi etas cōsentit ad vitium. Unde Hiero⁹ ad Nepotianū ait. Matrem ita tu vide. ne per illam videre cogaris quarū vultus ita corrodi inhereant ⁊ tacitū viuat sub pectore vulnus. Et Johes baptista scām matrem habuit pontificisq; filius erat: ⁊ tamen nec matris affectu nec patris opibus vincebatur: ut i domo parentū cum periculo viueret castitatis. hec ille Et xxx. dis. c. hospitiolum. Hospitiolum tuum aut raro aut nūq̄ mulierū pedes terant: quia nō pōt toto corde habitare cum deo: qui feminaz accessibus copulatur. Si igit̄ periculosū ē viris volētib⁹ seruire deo cum mulieribus cōuersari: quanto magis ⁊ mulieribus ipsis: que debiliores sūt animi: inferioris q; nature? Debent eni vidue cauere omnes malas suspitiones. Unde Hiero⁹ ad Salui. Caueto omnes suspitiones ⁊ quicquid rationabiliter fingi potest: ne fingatur ante veuita. Debent adhuc vidue libenē inhabitare domū: audireq; Hieronymū o. ad Eustochiū. Rarus tibi sit egress⁹ in publicū: matres tibi querant in cubiculo. Et non tm̄ viroꝝ sed ⁊ matronarum non frequentare domos: cum Hiero⁹ dicat iterū ad Eustochiū. Nolo habeas consortium matronarū: nolo ad nobilium accedas domos: nolo te frequenter videri: ut cōtemnas q̄ esse noluisti. Cur facis iniuriam viro tuo? Ad dominis coniugem vel sponsa quid properas? Disce in hac parte sanctam superbiā. Scito te illis esse meliorē. hec ille. Tertia regula viduarū dicitur deuotiōis. Debent itaq; esse deuote: intentes: diligentes: desiderantes: ⁊ colentes deū. Unde ⁊ apl⁹ i. Timoth. v. ait. Si q̄ vidua filios aut nepotes habet: discat primo domuz suam regere: ⁊ mutuam vicem reddere parentib⁹. Hoc enim acceptuz est coram deo. Que aūt vere vidua est ⁊ desolata: speret in deū ⁊ instet obsecrationibus ⁊ orationib⁹ die ac nocte. Huiusmōi viduis compatitur deus: easq; consolat tribuens in hoc seculo suam gratiaz: ⁊ in futuro sempiternam gloriā: i qua viuit ⁊ regnat de⁹ per infinita seculorum secula. Amen.

Feria sexta quarte ebdomade i qua dragesima. de diuinitate dñi nostri ihu xpi: qui liciz verus fuerit homo: fuit etiā verus deus: eiusdem cū patre ⁊ spiritu sancto nature. Sermo lxx.

Ihesus xps filius dei viui qui in hunc mundū venisti Scribunt hec verba Joh. xi. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Deridet tā a gentilib⁹ q̄ a iudeis imaculata fides nostra: quoniā predicat confitetur ⁊ adorat xpm crucifixum tanq̄ verum deum dominatorez celi ⁊ terre. Uerūtamen veritas ista tam multipliciter est declarata: ut amplius merito negari nō possit. Ad confusionē tamen omniū eorū qui contrarium tenent: asseruntq; xpm purum hominē fuisse nō deum: in pūcti

sermone curabimus ostendere q̄ xp̄s
est verus deus dei filius ab eterno a pa
tre genitus : eiusdem cū patre ⁊ spiritu
sancto substantie siue nature. Et priusquā
se de sua diuinitate loquemur. Illam
confitebat deuotissima Martha cum
dicebat verba p̄missa i themate. Quare cum oibus veritas elucescat q̄ filius
virginis qui p̄o nobis in cruce p̄pēdit
fuerit deus verus: diuinitatez eius tripliciter insinuabimus.
Primo auctoritate.
Secundo experimento.
Tertio ratione.

Quomodo auctoritate veteris testamenti ⁊ Sibyllarū ostendit xp̄m verum deū ⁊ hominem fuisse. Capitu. j.

PRimo insinuemus auctoritate q̄ xp̄s fuerit verus deus. Et adduci p̄t vtriusq̄ pagine scripture veteris scz ac noui testamēti. Cū Ysa. 9. c. air. Paruulus natus ē nobis ⁊ filius datus est nobis . p hec ꝓba p̄nuncians xp̄i humanitatē. Deinde sequit: Et vocabitur nomē eius admirabilis. consiliarius. deus fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. Et ut dicit Nicol⁹ de lira. Trāslatio septuaginta interpretū habet: ⁊ vocabitur nomē ei⁹ magni ꝓsilij āgelus. Et trāslatio chaldaica dicit: Et vocabit nomē ei⁹ pmanens in secula Messias. in q̄b⁹ verbis exprimit xp̄i diuinitas. Et Hiere. 23. scribitur. Ecce dies veniūt dicit dñs. ⁊ suscitabo Dauid. g. iu. Trāslatio chaldaica habet: statuā Messiā iustū. Et seq̄t: Et hoc ē nomē q̄ vocabūt eū dñs iust⁹ noster. Et p̄m Nico. de lira. vbi nos ponimus: dñs. in hebreo ponit nomē dei: Tetragrāmaton. q̄ ē nomē significās solā essentiā vnā diuinā. ut dic Rabbi Salomon. Per h̄ vo verba diuinitas ⁊ būanitas xp̄i māifestat. Et Baruch. 3. c. Hic est deus noster : ⁊ nō estimabitur alius ad illū. Post hec in terris visus ē ⁊ cum hominibus conuersatus est. Et Sibylla erythrea : ut Aug⁹ meminit 18. li. de ciui. dei. versus quosdam composuit de fine mūdi. Quorū p̄me littere iuncte sonāt: Jhs xp̄s filius dei saluator Alie etiam Sibylle nascturū predixerunt xp̄m filium dei de virgine imaculata. De omnes p̄m Jsido. ethimol. li. ⁊ Lact̄. in. i. li. diuinarū instit. de cē fuere. Prima persica que fuit de persis. Secunda libyca. Tertia delphica in tēplo delphici Apollinis genita : q̄ aū troiana bella vaticinata est cuius plurimos versus opi suo Homer⁹ inseruit. Quarta cbymeria in Italia. Quinta erythrea: de qua paulo ante tactū est noie Erophila in Babylone orta : que grecis Jlion petentibus vaticinata est futuram esse Troiam. ⁊ Homerum mendacia scripturum. Dicta aūt erythrea quia in eadez insula eius inuenta sunt carmina. Sexta Samia a Samo insula vnde fuit cognomīata. Septima cumana que ⁊ cumea : de qua Virgil⁹ Ultima cumei venit iā carminis etas. Dicta autem cumana a cumis ciuitate que est in campania : cuius sepulchrū adhuc est in sicilia. Octaua hellespontia. in agro troiano nata. Nona phrygia. Decima tyburtina. Ab his omnibus diuinitas xp̄i per multa ante tempora xp̄i in vterum virginis descendisset prophetata fuit. Quarum dicta si ⁊ sit collecta legerim. tamē quia vnde originalit fuissent extracta inuenire nō potui: hic minime volui inserē: preter illud quod dictum est per Aug̃. de Sibylla erythrea. Memini etiam me legisse ⁊ vidisse in castro papiensi prophetiam Sibylle delphice : que de xp̄o sic continebat. In vltima etate humiliabit de⁹: ⁊ humiliabitur proles diuina. iugetur būanitati veritas: ⁊ puellari officio educabitur deus ⁊ homo. Signa precedēt apud iudeos mulier vetustissima sceliez Helisabeth puerum concipiet. stella orbis mirabitur. ducatum prestabit scilz magis. ad ortū. scilicet xp̄i. Hic baltens prodes. i. annos. 33. eliget sibi de piscatoribus electis numerum duodenariū :

vnūq; diabolū. ſ. Judā: Mon in gladio
bello ue Eneadē vrbē: regeſq; ſubiciet
ſed in hamo piſcatoris ve iectiōe ꝛ pau-
perie ſup abit diuitias. ꝛ ſup biā ꝓculca-
bit. huic quattuor gialia. id ē euāgeliſte
ſurgent in teſtimoniū ſectantes iuſticiā
legemq; irreprehenſibilē. huic cōtradi-
cetur a beſtia. ſ. antixp̄o: ꝛ ſurget ſtella
mira. i. pau. q̄tuor gialiū bīs imaginē.
Erit aūt beſtia horribilis. ſ. Maugmeb
ab oriente veniens: cuius rugitus vſq;
ad gentes punicas audietur. Hucuſq;
Sibylla: que ſatis apte diuinitatē xp̄i
pnunciauit. In hiſtoriis ꝓo romanoꝝ
legitur q̄ tpe Conſtantini impatoris ꝛ
Helene matris eius inuentū fuit in ci-
uitate Cōſtantinopolitana ſepulchꝝ
quoddā: in quo iacebat homo laminā
auream habens i pectore: i qua ſcriptū
erat. Jhus xp̄s filiꝰ dei uiuentis de virgi-
ne Maria. Credo in eū. O ſol ſub Cō-
ſtantini ꝛ Helene temporib⁹ itē me vi-
debis? Simile exemplū inuenīē in cro-
nicis regū caſtelle. Dicīt. n. ibi q̄ apud
Toletū in quodā ſaro inuentus ē liber
ſatis vetuſtus: qui ſcriptus erat littera
hebraica. greca. ꝛ latina. loquēs de tri-
plici mūdo myſtico. Et in illo inter ce-
tera dicebaī. In principio tertij mūdi
xp̄s filius dei naſcēī de ỹgine Maria.
ꝛ p ſalute hominū patiēī. Ait ꝛ Chalci-
dius ſup. z. thimei Platonis de ſtella
que apparuit magis in ortu xp̄i ſic loq̄ī
Non fuit ſtella illa morbū ꝛ mortē de-
nuncians: ſ aduentuꝝ dei venerabilis
quā cum ſuſpexiſſent chaldeoꝝ ꝑfecto
viri ſapientes ꝛ in conſideratione rerū
celeſtiū ſatis exercitati queſiſſe dicūtur
recētē ortū dei. Joſephus ꝓo in. 18. an-
tiquitatū li. de xp̄o ait. Fuit aūt p̄dictis
temporibus ſapiens vir ſi virū eū noia-
re fas eſt. Erat eni mirabiliuꝝ operum
effector. ꝛ doctor hominū eorū qui libēī
que vera ſunt audiunt. ꝛ multos quidē
iudeoꝝ: multos quoq; ex gentilib⁹ ſibi
adiunxit. Xp̄s hic erat. Hūc accuſatiē
primoꝝ noſtre gentis virorū: cum Pi-
latus in cruce agendū decreuiſſet: non
deſeruerunt hi qui ab initio dilexerunt
eum. Apparuit enim eis tertia die iteꝝ
viuens ſm q̄ diuinitus inſpirati, pphe
uel hec uel alia de eo innumera mirabi-
la prediderūt. Angelus autē ad virgini
conceptū naſciturī dei nunciauit. Quod
i. e. ſubdidit. Quod eni ex te naſcēī ſanc-
tū vocabiī filiꝰ dei. Et Johes baptiſta de
xp̄i diuinitate ſic dixit. Vidi ꝛ teſtimo-
niū phibui: qa hic eſt filius dei. Idipſū
dixit Nathanael Joh. i. ꝛ Petrꝰ Math.
16. Audiamus iteꝝ ꝛ Paulū Heb. i. d.
Multifariaꝝ multiſq; modis olim deꝰ
loquens patribus in pphis nouiſſime
diebus iſtis locutus eſt nobis in filio:
quem conſtituit hēredem vniuerſorum:
p quē fecit ꝛ ſecula. Et Ro. i. Qd ante
pmiſerat p pphas in ſcripturis ſanctis
de filio ſuo. Et ad Titum 2. Apparuit
gratia ſaluatoris noſtri dei. Et ne pli-
citate dicendi tediū audientib⁹ ingera-
dimiſſis aliis teſtimoniis que xp̄m ac-
clamant deū verū: ſubnotabimus vocē
illam paternā: que inſonuit in monte
ut patet Math. 17. Hic eſt filius meus
dilectus i quo mihi bene cōplacui ipſū
audite. Et Joh. 12. cum xp̄us dixiſſet.
Pater clarifica filiū tuū: audita eſt vox
de celo: Et clarificaui: ꝛ iteꝝ clarificabo
Et quidā de turba confuſū ſonū illius
vocis audiētes dicebāt tonitruū factū
eſſe. Alii autē dicebāt angelū illi fuiſſe
locutū. Sed nō deſūt hereticī maledicti
ſ. Cherintus Hebion Paulus Samo-
ſcetanus Fotinus ꝛ alii qui ſm Tho. i
4. ſūme cōtra gentiles tam preclara va
lidiſſimaq; de xp̄i diuinitate teſtimonia
infirmare: ꝛ deiecere ſatagūt. Aliūt eni
q̄ de ſimilibus ideꝫ eſt iudiciū. Sz hēs
illi in quibus deus inhabitat p gratiam
vocanē in ſcripturis filij dei p nūcupa-
tionez ꝛ adoptionē. ꝛ tamē nō ſūt ciuſ-
dem nature ſiue ſubſtantie cuꝫ ipſo deo
ergo a ſimili dicēī de xp̄o q̄ ē dei filius
p ꝓticipationē: p adoptionē: uel nūcu-
pationem: nō aūt p naturam. Probare
autē poſſumus p ſcripturas q̄ iuſti vo-
cantur dei filij ꝛ dij. Alī Dauid in ps.

ait. Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi oēs. Et Joh. i. c. dicit. Dedit eis ptātē filios dei fi. b. q. cre. i no. c⁹. Et Joh. x. Illos dicit ad quos sermo dei factus est Et ꝑme sue canonice. c. 3. Videte qualē caritatē dedit nob⁹ dr⁹: ut filij dei nominemur. ⁊ sum⁹. Et. Ro. 8. Ipse enī spūs testimoniū reddit spūi nr̄o q⁹ sumus filij dei. Et Jacob. i. Voluntarie eni genuit nos ꝛbo veritatis. Huiusmodi ꝓbationib⁹ hæretici venenosi suum virus effuderunt. Cōtra q̄s egregi⁹ Aug⁹. in. li. de eccliastica doc. de xp̄o ita loquit. Natus ē ſm ꝑsonā nature ex deo dei filij: nat⁹ ē ſm ꝑsonā nāe ex homīe hois fili⁹: ut nō appellatiōe nō adoptiōe: ⁊ natura i vtraq; natiuitate nascendo filij nomē haberet. Ex q̄ dicto doc. theologi. di. x. tertij li. colligunt vnā ꝓpositionē. q⁹ h̄ locutio: Xp̄s filius dei p adoptionē nullo modo est admittēda: siue ꝓferat simplicit: siue cū determiatiōe: utpote si addat iquātū homo: quia filiatio respicit ꝑsonā eo q⁹ xp̄s est vnus filius: ⁊ nō duo filij. licz i eo sint due natiuitates. s. eterna ⁊ tēporal. Adoptio aūt presupponit quandā extraneitatē: q̄ nullo modo cōuenire pōt ꝑsone xp̄i. Ad illud ꝙ dō hæretici obiciūt. s. de filiis idē esse iudiciū. Rūdet Thō. in. 4. li. sume ꝙtra gētiles. Et alit scriptura loquit de xp̄o q⁹ sit filius dei. alit de nobis. De ipso. n. dixit Joh. 3. ⁊ Joh 6. q⁹ descēdit de celo. q̄ erat ante descēdere de celo descēdisset. Dicit cū vnigenitū Joh. i Et Joh. 8. ipse dixit. Anteqū Abrahas fieret ego sum. Que oia diuinitatis eius veritatē ostendūt.

De experimento miraculorū xp̄i ostenditur eius diuinitas: tū ꝓpter ſpeciē operum: tum ꝓpter modū: tū ꝓpter documentum. Capitulū. z.

Secūdo insinuem⁹ exprimēto uel exemplo q⁹ xp̄s fuerit vr⁹ deus eiusdē cū patre nature. Et de h̄ ipse xp̄s dixit iudeis in tēplo in porticu Salomōis q̄n circundederūt eū interroganteꝫ si esset xp̄s. Loquor vobis: ⁊ nō creditis. opa que ego facio in noīe p̄ris mei: h̄ testimoniū ꝓhibēt de me Joh. x. Et cū ꝓpe huiusmodi verba voluissent eū lapidare dixit: Vos dicitis q̄a blasphemo q̄a dixi fili⁹ dei sū. Si nō facio opa patris mei: nolite credere mihi. Si aūt facio ⁊ si nō creditis mihi: opib⁹ credite ut cognoscatis ⁊ credatis: quia pater in me est ⁊ ego in patre. Ex h̄ dicit Tho. in. 3. pte. q. 43. De miracula xp̄i fuerunt sufficiens testimoniū diuinitatis siue ꝓpter tria. p̄ ꝓpter ſpeciē operis. 2° ꝓpter modū. 3° ꝓpter documentū. Primo ꝓpter ſpeciē operis que trāscendebāt oēm ptātē create nature. ꝓpterea fieri nō poterāt nisi ꝙtute diuina. Unde Joh. 9. Cecus illuminat⁹ dicebat: A seculo nō ē auditū: q̄a aperit q⁹ oculos cecī nati: nisi esset hic a deo: nō poterat hec signa facere. 2° miracula q̄ fecit xp̄s fuerūt sufficiēs testimoniū diuinitatis sue: quia faciebat miracula ꝓpria virtute ⁊ auctoritate. Unde Luc. 8. scriptū ē. Exibat de illo etibat ⁊ sanabat oēs. Et Luc. 7. Resuscitans adolescētulū. impatiue locutus est: Adolescens tibi dico surge. Et q̄n resuscitauit Lazarū Joh. 11. ait. Lazare veni foras. Nec⁹ audiendi sunt qui dixerūt aiam beatā. ⁊ ꝑcipue aiam xp̄i virtute ꝓpria posse miracula facere Q̄m ut dicit Ric. di. 14. 3. li. Miracula nō possunt fieri aliqua creata ꝙtute. Unde q̄uis xp̄s quia est deus ⁊ hō: possit ratione diuine potentie miracula facere. hoc tn̄ aia eius nō pōt. Unde Ric. li. i. de trinitate c. 2. ait. Illa. pdigia ⁊ signa que fuerūt facta ad cōfirmationē fidei nr̄e. nō nisi p diuinā virtutē fieri potuerūt. Et si dicat q⁹ i suscitatiōe Lazari xp̄s egit gr̄as deo patri. Rūdet q⁹ aliud est gr̄as referre: ⁊ aliud suffragū ipetrare. ꝓptere a xp̄s dixit loquēs ad patrē. Ego. n. sciebam q⁹ sp me audis. sed. ꝓpter populū q̄ circūstat dixi ut credāt. q̄a tu me misisti. Ideo iperatiua voce clamauit. Lazare veni foras. Unde ꝙ miracula fecerūt nō ea fecere ꝙtute. ꝓpria: sed virtute dei: uel ꝙtute ipsi⁹ xp̄i icarnati. Unde ⁊ Petr⁹ ut scribit in actib⁹ apl'or dixit ei q. 40.

ānis iacuerat infirmus ad portā tēpli: In noie ihu surge ⁊ ambula. Tertio miracula sunt sufficiens testimoniū xpi diuinitatī, ppter documētū: qa filiū dei se pdicabat. Ihn Joh.5.dixit. Pat̄ me⁹ vsq; mō operat̄.⁊ ego operor. Et Joh. 6. Sicut misit me viues pat̄:⁊ ego viuo ppter patrē. Et Joh.7. Si me scietis fortā ⁊ patrē meū scietis. Et Joh.8. Ego ⁊ pater vnū sum⁹. Et Joh.16. Exiui a pre ⁊ veni in mūdū. iterū relinquo mūdū ⁊ vado ad patrē. Nisi hoc fuisset verū nequaq; ei astitisset diuina virtus in miraculor patratiōe. Nam ipossibile est ipsū verū tam scelesto mendacio ferre testimoniū per opera infinite virtutis: q̄ sūt miracula vera. Ex h̄ Greg⁹ i omelia de epbia ꝓtra duros iudeos sic pulchre loquit. Dia elemēta auctorē suū venisse testata sunt. Ut eni de his quasi quodā humano vsu loquar: verū hunc celi esse cognouerūt: qa protin⁹ stellā miserunt. Mare cognouit: qa sub eius plantis se calcabile pbuit. Terra cognouit: qa cōtremuit. Sol cognouit: qa lucis sue radios abscondit. Saxa ⁊ parietes cognouerūt: qa tēpore mortis ei⁹ scissa sūt. Infernus cognouit: quia hos quos tenebat captiuos reddidit. Et tū hūc quē verū oia elementa insensibilia senserunt: adhuc infideliū iudeor corda veraz esse minime agnoscunt: ⁊ duriora saxis ad pniam scindi nolunt: eūq; confiteri abnegāt: quē elemēta ut dixim⁹ aut signis aut scissionib⁹ verū clamant.

Qz apparet diuinitas xpi rōne scificatiōis aiaz. remissiōis peccatorū. ⁊ pductionis mūdi. Capl̄m.3.

Tertio insinuem⁹ diuinitatē xpi ratione. Quecūq; eni attribuūt fm veritatē alicui illa que non possunt puenire nisi soli deo. ille ē deus. Sed xp̄o attribuūt fm veritatē ea que pueniunt soli deo. ergo ipse est de⁹. Sūt aūt illa pncipalia tria. Primū est aiaz sanctificatio. Secūdū pctor remissio. Tertiū mundi pductio. Primū qō deo conuenit est animarū sanctificatio. Jō ipse Leuit.19.c.ait. Ego dns q̄ sanctifico vos. Hoc ipsum dicit de xpo. Ihn Heb. vltimo. Jhus ut sanctificaret per suū sanguinē populū extra portā pass⁹ est. Secūdū quod deo puenit ē pctor remissio. Propterea per Ysa.43. ipse sic loquit. Ego sum qui deleo iniquitates vestras. Sed ⁊ de xpo Math.2. angelus dixit Joseph. Ipse eni saluū faciet populū suum a peccatis eorū. Ex hoc Math.9.c. habet. Qz eū q̄dā ex scribis murmurarēt intra se: quia xp̄s dixerat paralitico. Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Xp̄s respōdit. Ut quid cogitat⁊ mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: remittūt tibi peccata tua. an dicē: surge ⁊ ambula? Ut sciat⁊ aūt quia filius hois habet potestatem dimittendi peccata. tunc ait paralitico: Surge tolle lectū tuū ⁊ vade in domū tuā. Tertiū qō deo cōuenit est mūdi pductio. Hinc est quod p Ysa.48.c. ait Ego ipse: ego primus: ⁊ ego nouissim⁹ Manus quoq; mea fundauit terrā: ⁊ dextera mea mensa est celos. Sz de xpo etiam dicitur Joh.i. In principio erat verbū ⁊ i. Omnia p ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil. Et mundus per ipsū factus est: ⁊ mūdus eū non cognouit. Non cognouerūt iudei: quia i propria venit ⁊ sui eum non recepeerūt. Nō cognoscūt infideles: quia ipsum purum hominē existimantes verū verū adorare recusant. Nō cognoscūt ⁊ mali xp̄iani: qui ut dicit Paulus ad Titū. 2.confitent se nosse deū: factis aut̄ negant. O mundanorū superbia detestanda. O temeraria mentis hūane curiositas. O deniq; ingratitudo maligna. Certe ille qui in cuna vagit. in p̄sepio pānis fuit inuolutus. in terris cum hominib⁹ cōuersatus est. in cruce in medio latronū pendit. in sepulchro vsq; in die tertiū latuit. ipse verus deus est. q̄ a mortuis resurgens ascendit in celū: ⁊ sedet a dextris dei. Ipse. ppter nimiā caritatē suā qua dilexit nos: cum in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ ē esse se equalē deo.

Exinaniuit semetipsū formā serui accipiens: in similitudinē hoīz fact⁹ ⁊ habitu inuent⁹ ut homo. ut dicit̄ ꝑbil. z. c O imensa pietas. o ardentissima caritas p̄ris nr̄i dei. de quo dr̄ Joh. 3. Sic deus dilexit mundū ut filiū suū vnigenitū daret: ut omis qui credit in illum nō peat: ⁊ habeat vitā eternā. Hoc Greg⁹ ꝑsiderans xp̄m in cruce nudatū. clauis confossū. vulnerib⁹ plenū. corōnatum spinis. extinctū morte crudeli: cū admiratione ad deū ac pietate clamabat. O estimabilis dilectio caritatis: ut seruū redimeres. filiū tradidisti. Nos ꝯo cuz ipso tam feruidū amorē recolentes referamus grās būfactori nr̄o deo ihu xp̄o: cui sit laus ⁊ gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Sabbato quarte ebdomade in quadragesima. de ꝑfitate: qualitate seu talitate horribilis illi⁹ testis. s. antixp̄i: qui appebit in vltimis tpibus cū ꝑsūmata fuerit iniq̄tas hoīz. Sermo. 53.

EGo suz lux mundi: Qui sequit̄ me nō ambulat i tenebris. Verba sc̄ redēptor nr̄i originalit̄ scripta Job 8. c. ⁊ in euāgelio hodierno. In vltimis tpib⁹ cū ꝑsūmata erit iniq̄tas hoīz apparebit. de o ꝓmittēte horribil' illa testia que vocabulo cōi dicit̄ antixp̄s. s. xp̄o ꝓtrar⁹. ꝓpterea saluator noster ꝓmonuit oēs ut solidi eēnt atq; ꝑstantes in fide: neq; deserer̄t ipsū saluatorē: q̄ verbo ⁊ exemplo salutis viam nobis ostendit Erat enī lux vera que illumiat oēm hominē venientē i hūc mūdū. Joh. i. Qm aūt tpe ꝑsecutionis antixp̄i multi deficient: q̄ xp̄m derelinquētes: antixp̄m sequent̄ ⁊ colent. currēt̄q; luce relicta p⁹ tenebras errorū ac vitiorū. Idcirco in ꝑsti sermone. p eruditiōe p̄sētiū de antixp̄o erim⁹ tractaturi. eo q; nō ipse ꝙ xp̄s est omni studio atq; conatu sequēdus. De ipso itaq; antixp̄o tria mysteria ꝓncipalia declarabimus.
Primū dicit̄ veritatis.
Secundum qualitatis.
Tertium temporalitatis.

Qz per auctoritates scripture ⁊ testimonia sanctorum ostenditur futurus antichristus. Caplm. j.

PRimū mysteriū de antixp̄o declarandū dicit̄ veritatis: i quo apte debemus ostendere qualit̄ vrū est q; antixp̄s sit venturus: q; ecclesiā dei arctius expugnabit: ⁊ xp̄ianos credelissime ꝑsequet̄ q; fecerit vnq; quicūq; alius xp̄iani nois inimicus. Ad hoc aūt ꝓbandū sunt auctoritates scripture ⁊ sanctorū testimonia que sequunt̄. Scribit̄ nāq; Gen. 49. c. q; Jacob patriarcha in extremo vite sue predicens filijs que ventura erant: dixit de Dan. Fiat Dan coluber in via cerastes in semita. mordens vngulas equi ut cadat assessor eius retro. Et licet ut dicit magister in bistorijs scholasticis intelligāt iudei hanc prophetiam de Samsone: qui fuit de tribu Dan. ut patet Judic. xiij. Et iudicauit populuz ut habetur ibi xv. c. Tamen glo. ordinaria dicit ibi sic. Dan nō solum coluber sed cerastes vocatur: qui serpens esse cornutus perhibetur: quo digne antixp̄i aduentus asseritur: quoniā contra sanctos morsu pestifero ⁊ cornu ptātis armabit̄. Ambrosius ꝙ li. de būdictiōe patriarcharū dicit prefatā ꝓphiam de antixp̄o debere intelligi. Ait enī. Antixp̄s futurus est de tribu Dan. seuus iudex ⁊ tyrannus immanis qui populū iudicabit. ⁊ tāq; sedens i via serpens vitijcere temptabit eos qui viam ambulāt veritatis. Ꝯ ille. Sicut enim duodecim fuerunt apli. de quorū numero cecidit vnus: loco cui⁹ successit Mathias. sic in numero duodecim tribuū filioz isr̄l vna tribus ruit s. Dan: que in antixp̄o persequet̄ xp̄m: loco cui⁹ Apoc. 7. in visione dicit̄ Joh.

supletur tribus Manasses: qui fuit filꝰ Joseph. ut dicit Beñ. 38. Quare ꝓphia Jacob recte pronunciauit antixp̃m futurꝫ. Daniel. xo. xi. c. ita inquit Adhuc aliud tempꝰ erit. s. antixp̃i. ꝟm Nicolaũ de lira. ⁊ faciet rex. i. antixp̃s iuxta voluntatẽ suaꝫ: ⁊ elcuabit ⁊ magnificabit aduersũ omnẽ deũ. ⁊ aduersum deum deoꝝ loquetur magnifica. ⁊ diriget. i. ꝓsperabit. donec cõpleat ira. cundia. s. dei ꝓtrata quippe ē diffinitio: quasi dicat. sic est determinatũ i dei prescia. Et deum patrũ suoꝝ nõ reputabit: ⁊ erit in cõcupiscẽtijs feminarũ: nec quẽq̃ deoꝝ curabit: qa aduersum vniuersa consurget. Et Daniel. 8. c. Cũ creuerint iniqtates: consurget rex impudens facie. s. antixp̃s. inuerecũdꝰ ad oẽ malũ: etiam intelligens ꝓpositões. Et roborabitur fortitudo eius: ß nõ i viribus suis. s. qa i viribus diaboli. Et sup̃ q̃ credi potest vniuersa vastabit. Et ꝓsperabitur ⁊ faciet. Et interficiet robustos. s. illos qui inuenient firmi in lege dei nolentes ei obedire. ⁊ ꝓfm scoꝝ ꝟm voluntatem suã: ⁊ diriget dolus in manibus eius: ⁊ cor suũ magnificabit. Et in copia rerũ oiuꝫ occidet plurimos: ⁊ contra principẽ principũ. s. deũ ꝓsurget Et sine manu ꝓteret. s. qa illũ deꝰ interficiet: nõ ꝑ manũ bois: sed angeli. De ipso etiaꝫ antixp̃o ꝓphauit Job. i. sua canonica. c. z. Audistis qa antixp̃us venit. i. veniet tpe suo ꝟm Nicolaum de lira. Et. Apoc. 13. Job. ait. Uidi de mari bestiam ascendentẽ: habentem capita septẽ. ⁊ cornua. x. ⁊ sup̃ cornua eius. x. diademata: ⁊ sup̃ capita eiꝰ noia blasphemie. Et bestia quã vidi similis erat pardo: ⁊ pedes eius sicut pedes vrsi: ⁊ os eius sicut os leonis. ⁊ dedit illi draco virtutẽ suam. ⁊ potestatẽ magnã. Et vidi vnũ de capitib⁹ suis quasi occisuꝫ in mortẽ ⁊ plaga mortis eius curata ē. Et admirata est vniuersa terra post bestiam. ⁊ adorauerũt draconẽ qui dedit potestatẽ bestie. Et adorauerũt bestiã. d Quis similis bestie: ⁊ quis poterit pugnare cuꝫ ea? Et datũ est ei os loquẽs magna: ⁊ blasphemias. Et data ē ei potestas facere menses .4z. Et aperuit os suũ i blasphemias ad deũ blasphemare nomen eius: ⁊ tabernaculũ eius: ⁊ eos qui in celis habitãt. Et datũ ē illi facẽ bellũ cũ scis ⁊ vincere illos. Et data est illi ptãs in omnẽ tribũ ⁊ populũ ⁊ linguam ⁊ gentem. Et adorauerũt eã oẽs qui habitãt terrã: quoꝝ nõ sũt scripta noia in libro vite agni qui occisus ē ab origine mũdi. Sanctus etiã Methodius: quem cõmendat Hieroꝰ i plogo sup Danielẽ. de quo etiã meminit mgr historie scholastice. c. 4. super Beñ. ita de antixp̃o dixit in libro quodã suo: in quo tractat de primis ⁊ nouissimis tẽporibus. Ueniet filius ꝑditionis q̃ dicat antixp̃s: ⁊ putans q̃ sit deus exaltabit cornua ei⁹ nimis. Et Paulꝰ. z. Thessa. z. c. Reuelabit ille iniquꝰ: quem dñs ihs interficiet spũ oris sui: ⁊ destruet illustratione aduentus sui. Cuiꝰ aduẽt⁹ est ꝟm operationẽ sathane in omni ꝑtute ⁊ signis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹: ⁊ i omni seductiõe iniquitatis his q̃ peunt. De antixp̃o etiã Dama. dixit in .4. li. suarũ sniarũ. Decet scire qm̃ oportet antixp̃m venire. Et Augꝰ. zo. li. de ciui. dei. c. 19 Nõ veniet ad viuos ⁊ mortuos iudicãdos xp̃s: nisi prius venerit ad seducendos in anima mortuos aduersarꝰ eius antixp̃s. Sed in quo templo sedebitꝰ? sit incertũ est. utrũ in illa ruina templi: qđ a Salomone constructũ est. an i ecclia Et saluator noster Joh. 5. ait. Ego veni in noie patris mei: ⁊ nõ accepistis me. Alius veniet i noie suo: ⁊ illũ accipietis. Et Matb. z4. Cum videritis abhominationẽ desolationis: que dicta ē a Daniele. ꝓpha stantẽ in loco sancto q̃ legit intelligit. ꝓdixerat q̃ppe Daniel 9. c. In dimidio ebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificiũ. ⁊ in templo erit abhominatio desolatiõis. Quod declamãs hilariꝰ sup Matb. dicit. Totũ iudiciũ aduentus futuri ponit. d. Cũ videritis ⁊c. De antixp̃i ani tpib⁹ hec locutus est

ꝓba. Abhominatio enī ex eo dicta ē q̄ aduersus ūm ūnīēs: nomē ui sibi uendicet. Desolatiōis aūt abhominatio. ꝗa bellis ⁊ cedibus terraꝝ ūsolaturus sit. Deprehendimus ergo ꝓ tot testimonia ūrū ē q̄ antixp̄s ūniet. Sed nōnulli hanc ueritatē subterfugere querunt. v. ūnisse iam antixp̄m. Maz aliqui sūt tenētes hereticos omnes antixp̄os fuisse Alij opinant illū fuisse Neronē. Quidam uero arbitrāt q̄ fuerit spurcissim⁹ Maugmeth. Sed primis respondem⁹ nō esse negādū hereticos omnes mysticos antixp̄os posse uocari. Quia ⁊ Job i. canonice. z. c. Antixp̄i ait multi sūt. Et Hieronym⁹ sup illo ꝝo Math. z4. Multi ūnient in noīe meo. d. ego sum xp̄us. inqt. Ego reor oēs hereſiarchas antixp̄os ē: ⁊ sb noīe xp̄i uocere q̄ ꝓtra xp̄m sūt. Uerūtn nō obstat quin ūrus ⁊ realis antixp̄s ūnire ūeat. Contra secundos ꝗo dicere possumus q̄ Nero nō fuit antixp̄s ūrus. tum ꝗa p⁹ ipsuz inuenti sunt ⁊ alij crudelissimi psecutores xp̄ianoꝝ: ut Domitianus. Antoni⁹ Seuerus. Maximian⁹. Decius. Aurelianus. Dioclitianus. Maximinus ⁊ ceteri. tum ꝗa antixp̄s regnare ūeet p tres ānos cum dimidio. sicut patet in auctoritate supius allegata Apoc. vbi dicit q̄ data est illi ptās facere menses 4z. Et Daniel. iz. c. dr. q̄ psecutio ei⁹ durabit p temp⁹. i. p ānū ⁊ tpa. i. p duos annos ⁊ dimidiū tpis. i. dimidiuz anni ſm expositionē Hiero. Nero autē scōm Horosium ⁊ Eutropiuz regnauit ānis 14. Non potuit etiā Nero esse antixp̄s: ꝗa antixp̄s interficiendus ē ab angelo: ⁊ Nero interfecit seipsum. ut qui alijs crudelis extiterat: in seipso crudelitaz officium exerceret. Sed adhuc quidaz dixerunt Neronē resurrecturū ⁊ futuz antixp̄m. ꝛe quib⁹ dicit Aug⁹ li. zo. ꝛe ci. rei. Multū mihi mira hec opinantiū tanta presumptio. Alios ꝗo qui dixerunt Maugmeth fuisse antixp̄m quincere possumus ex uerbis dñi dicētis Math. z4. Nisi breuiati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro. Persecutio aūt Maugmeth durauit iam per ānos octingentos. Persecutio autem antixp̄i licz grauioz ⁊ tribulioz futura sit qualibet alia: abbreuiabit⁹ ꝓpter electos. Quare expectandus est antixp̄s ꝛe quo Paulus. z. Thessa. z. c. ait. q̄ reuelabit⁹ ille homo ꝓccati filius perditionis: qui aduersatur ⁊ extollit⁹ supza omne quod dicitur ūus.

De qualitatibus seu conditionibus antixp̄i q̄tum ad eius natiuitatē: malignitatem. ⁊ potestatem. Cap̄m. z.

Secundū mysteriū declarandū ꝛe antixp̄o dicit⁹ qualitatis. in quo notare ūetemus triplicem ei⁹ conditionē. Prima dicit⁹ natiuitaz Secunda malignitatis. Tertia ptās

Prima antixp̄i cōditio dicit⁹ natiuitaz. Scōm Methodiū nascet i Chorozaim. nutriet⁹ in bethsaida. Sed qbusdam uidetur q̄ nascet⁹ in Babylone. ut dicit glo. sup. z. Thessa. Et Hiero⁹ sup Danielē. Uerūtn nec hoc uidet⁹ psonuz ūritati: nisi intelligam⁹ babyloně mystice: put significat cōfusionē eo q̄ Babylon illa magna cecidit. ⁊ facta est inhabitabilis. Ex quo dubiū videt⁹ i quo loco ūtermiate sit nasciturus antixp̄s De gente ꝗo credibile est ⁊ ūrsimile q̄ nasciturus sit. ut Hiero⁹ dicit sup. xi. c. Dañ. ꝛe populo iudeoꝝ. De modo aūt licz quidam dicant q̄ ope demonis generabit⁹ succubi. s. qui assumpto corpe in specie mulieris supponet se uiro. ⁊ incubi qui. s. postea in specie uiri cōmiscebit se mulieri. Tamē hoc nulla auctoritate ꝓbari pōt. Et ut Hiero⁹ dic ad Paulinū. Nō ꝛe scripturis scis auctoritatē nō habet: eadē facilitate ꝓtemnit⁹ qua ꝓbat. Idcirco intrēdū est snie Dama. qui ait. Non ex fornicatiōe generabit⁹ ⁊ suscipiet omnē actum satbane. Secunda conditio antixp̄i dicit⁹ malignitatis. Erit quidē homo mal⁹ vitiosus ⁊ nequā: sicut unꝰ aliquis fuerit in hac vita. Sed apud nōnullos dubiū videt⁹ Utrū antixp̄s erit diabolus incarnat⁹

quemadmodū xp̄us fuit deus incarnatus. Et q̄busdā videt q̄ sic. q̄a Greg⁹ in. 16. moral⁹. ait. Caput iniquorū diabol⁹ est. q̄ vltimis tribus illud vas p̄ditōis ingressus antix̄p̄us occabitur. Verūtñ Hiero⁹ expresse p̄hibuz dicit sup illo ꝓbo Danielis. 7. c. Ecce oculi hois erant in cornu illo. Non putem⁹ inquit iuxta q̄rundā opinionē illud cornu. i. antix̄p̄m diabolū esse ul' demonē: ꝙ vnū de hoib⁹ in quo satban habitatur⁹ est corporaliter. Nō dictū intelligēdū ē. nō q̄ istud fiat p assumptionē 7 vnionē i suppositō: q̄a ut puto inconueniēs ē suppositū quodcunq; creatū posse nām extraneaz assumere: q̄a hoc est p̄uilegiū singulare suppositi increati. Quare dicendū ē q̄ diabolus i antix̄po habitabit p totalē illū hois possessionē. Et ad hūc intellectum trahenda sūt ꝓba Greg. Hoc etiā ipsū sentire videt Jobes Dama. qui de antix̄po ait: Prescius deus imq̄tatē future voluntatis eius p̄cedet i eo habitare sathanā. Erit itaq; antix̄ps homo pur⁹ 7 ver⁹: 7 diabolo familiarissim⁹: ex cui⁹ commertio multa scire 7 facere poterit. Vñ Greg⁹. 29. li. moral⁹. ait. Sicut. n. cedrus arbusta cetera in altū crescēdo deserit. ita etiā antix̄ps mūdi gl'iam tēporaliter obtinēs: mēsuras boiuz 7 hominez culmine 7 signorū ptāte trālcēdet. Spiritus quippe in illo est q̄ i sublimibus positus potentiā nature sue nō p̄didit uel deiectus. Cui⁹ idcirco virtus nūc minime oīdif: q̄a dispensatiē dine fortitudinis ligat. Tertia antix̄pi cōditio dicit ptātis. Accipiet nāq; ptātē a deo sinente 7 ꝓmittente sup vniersā terrā. Attrahet nanq; paucis dūtaxat exceptis ad se oēs gentes: facietq; non solum obliuisci: verū etiā blasphemari nomē illud: q̄ō est sup oē nomē. nomen s. oīm nr̄i ihu x̄p̄i. Multaq; ipia loquet 7 dicet ptra honorē eius: 7 x̄p̄ginis matris: ac oiuz scōz celi: inducetq; oēs populos ut ipsū colāt. p deo. Et ut dicitur Math. 24. c. Erit enim tūc tribulatio magna qualis nūq; fuit ab initio mūdi usq; modo. neq; fiet. Inuadet siq̄dē ille homo p̄ctī vniersū orbē terrarū manu armata: cōgregabitq; in p̄celiū copias incredibiles: nec erit q̄ possit se defendē a furore illius. Largietur adhuc ampla munera: 7 largissima dona bis q̄ ei spōte sua adherebunt. Seducet 7 alios signis 7 p̄digijs mendacib⁹. Et ut dicit Math. 24. Surgēt pseudo x̄p̄i: 7 pseudo. ppbe: 7 dabunt signa magna: ita ut in errorē inducant si fieri pōt etiā electi. Cessabunt tūc deo ꝓmittente oia miracula vera. Cruciabunt. p x̄p̄o illi q̄ fuerint. 7 nulla cōsolatione visitabunt. O quid erit tunc tātas nouitates inspicere? O quāta horribilitas videre diruī templa 7 ecclesias dei: religiones deleri: ptemni virtutes: ppbanari sacra 7 polluī legies: actoz queri sine vlla pietate x̄p̄ianos. O quāta ignominia occupabit tunc mūdū q̄n licebit vnicuiq; p libito ad carnalitates ad spurcitiam omnez: 7 ad lasciuias laxare habenas. Sed breue erit temp⁹ illud in quo p̄sperabit diabolus antix̄p̄us. Q̄m ut p̄dictū est p⁹ tres annos cū dimidio deo iubente interficiet ab angelo.

Q̄ndm aliquos vicinū ē temp⁹ antix̄pi. tum ꝓpbiarū prenūciatione. tū etatum annumeratione. tum etiā iniq̄tatū consūmatione. Cap'm. 3.

Certū mysteriū declaranduz de antix̄po dicit tpalitat̄. in q̄ videndū est an. primū sit 7 vicinū tēp⁹ quo apparere detrat pessimus antix̄pus. Et saluo iudicio meliore: dicunt quidā q̄ sic. ꝓpter tria. Primo propt ꝓpbiaz prenunciationē. Secūdo. ꝓpter etatū annumerationē. Tertio. ꝓpter iniquitatū cōsūmationē. Primo ꝓpter. ꝓpbiarū prenūciationē. Aiunt enī abbatē Joachim spiritu clarūisse. ꝓpbico. Ipse papalistā depinxit: i q̄ multa futura de statu ecclesie prenūciauit. Ibiq; ponit duos post istū q̄ Paulus secundus vocat sūmos pontifices eē su-

vsq; modo. neq; fiet. Inuadet siq̄dē ille homo p̄ctī vniersū orbē terrarū manu armata: cōgregabitq; in p̄celiū copias incredibiles: nec erit q̄ possit se defendē a furore illius. Largietur adhuc ampla munera: 7 largissima dona bis q̄ ei spōte sua adherebunt. Seducet 7 alios signis 7 p̄digijs mendacib⁹. Et ut dicit Math. 24. Surgēt pseudo x̄p̄i: 7 pseudo. ppbe: 7 dabunt signa magna: ita ut in errorē inducant si fieri pōt etiā electi. Cessabunt tūc deo ꝓmittente oia miracula vera. Cruciabunt. p x̄p̄o illi q̄ fuerint. 7 nulla cōsolatione visitabunt. O quid erit tunc tātas nouitates inspicere? O quāta horribilitas videre diruī templa 7 ecclesias dei: religiones deleri: ptemni virtutes: ppbanari sacra 7 polluī legies: actoz queri sine vlla pietate x̄p̄ianos. O quāta ignominia occupabit tunc mūdū q̄n licebit vnicuiq; p libito ad carnalitates ad spurcitiam omnez: 7 ad lasciuias laxare habenas. Sed breue erit temp⁹ illud in quo p̄sperabit diabolus antix̄p̄us. Q̄m ut p̄dictū est p⁹ tres annos cū dimidio deo iubente interficiet ab angelo.

Q̄ndm aliquos vicinū ē temp⁹ antix̄pi. tum ꝓpbiarū prenūciatione. tū etatum annumeratione. tum etiā iniq̄tatū consūmatione. Cap'm. 3.

Certū mysteriū declaranduz de antix̄po dicit tpalitat̄. in q̄ videndū est an. primū sit 7 vicinū tēp⁹ quo apparere detrat pessimus antix̄pus. Et saluo iudicio meliore: dicunt quidā q̄ sic. ꝓpter tria. Primo propt ꝓpbiaz prenunciationē. Secūdo. ꝓpter etatū annumerationē. Tertio. ꝓpter iniquitatū cōsūmationē. Primo ꝓpter. ꝓpbiarū prenūciationē. Aiunt enī abbatē Joachim spiritu clarūisse. ꝓpbico. Ipse papalistā depinxit: i q̄ multa futura de statu ecclesie prenūciauit. Ibiq; ponit duos post istū q̄ Paulus secundus vocat sūmos pontifices eē su-

tiros. post quos ⁊ tertius ꝛpingit qui coronā exhibet antixpo. Sz ⁊ ego dico ꝙ licz multa prediserint Joachim. scā Brigida Methodius Merlin⁹ ⁊ ceteri qui spiꝰ habuerūt. pphie. tñ ut in videt dicta eorū nō intelliguñt. Nam ꝛe Nicolao Calisto Pio ⁊ Paulo pontificib⁹ maximis nihil inuentū est. qō Papalista sonet ꝑm veritatē. Quod si verū sit relinquo arbitrio sapientiū dicendum. Et ppterea reprehensibiles puto⁹ iudico ꝙ laude dignos eos q̄ pphias que in scriptura sacra nō habentur nimis curiose legere ⁊ interpretari studēt: qm̄ sepius inueniunt ꝛcepti. Scio eteni etiā graues ac sanctos viros in hoc ipso ꝛfecisse. Naz quidā egregius ⁊ sanctus predicato⁹ diebus nostris cathalogo scōrū ascript⁹ bono celo duct⁹ publice ⁊ sepissime predicauit. imo sup inde tractatū copiosissime scripsit. Qz suo tēpore natus erat antixps. habebat ipse quasdam proprietas: aliquas q̄s rationes q̄bus inducebat: ut ita crederet ⁊ p̄dicaret. Sz reuera euidentia facti ꝛclarat ipsum fuisse ꝛceptū. Et sic nō audeo p aliquā. ppriā quā nō intelligo timere diffinire ꝙ tēp⁹ iam imineat antixpi.

Secunda rō que mouit aliquos ut dicerent proximū iam fore antixpi tēp⁹ est propter etatū ānumerationē. Dicūt eni nos esse in sexta etate mundi ex qua pterierunt i466. anni. Et ex cōsequēti in breui mund⁹ habebit finē. Et cū antixps anteq̄ mundus finiatur ꝛenturus sit. ergo ꝛniet in breui. Sed quid ad hoc dicendū sit diffusius habebit in sermōe ꝛe contemptu mundi. Tertia ratio q̄ plerisq̄ astruere nituñt antixpm cito eē ꝛenturū est. ppter iniquitatū consūmationē. Dicunt eni impletā iam ⁊ consūmatā esse mensurā iniquitatū ⁊ pctōrū ac p hoc instare temp⁹. ꝛe quo. z. Thi. 3. c. dicit. In nouissimis diebus instabunt tpa periculosa ⁊ erunt homines seipsos amātes. cupidi. elati. superbi. blasphemi. parentib⁹ nō obedientes. ingrati. scelesti. sine affectione. sine pace. criminatores. incontinentes. inimites. sine benignitate. pditores. protervi. tumidi. voluptatum amatores magis q̄ dei. habentes q̄dez speciē pietatis. virtutē aūt eius abnegantes. Ḣ illi. Quia ꝙ hoc tota supradicta inuoluerunt homines mortales miserosq̄ ⁊ potissimū eos qui nomē xp̄ianū profitent̄ ppria ⁊ sirō tertia nō cōcludat ꝛe facto ꝙ vicinū sit temp⁹ antixpi. satis tñ efficax est ad nos monēdū ut illud timeamus temp⁹. Deu deu. quis sine horrore cogitare queat q̄tū hodie supabnudauit iniquitas ⁊ refrigerata ē caritas multorū? O xp̄iana religio. o ꝛecta ⁊ inuiolata fides. psequunt̄ te hodie. ꝛturpant ⁊ inficiunt nō tñ aligenigene: ꝟ ⁊ tui qui fideles ⁊ xp̄iani vocari gloriant̄. Illi sunt qui modicā aut nullā habent ad dei cultuz reuerentiā. Illi qui ecclesiasticas dignitates pro explendo ambitionis sue appetitu furantur ⁊ rapiūt Illi sunt qui collocauerunt vineaz dñi sabaoth. id est ecclesiam sanctam. non agricolis fidelibus: sed ut ita dicā atrocissimis hostibus. Illi sunt qui ecclie⁹ tona lacerant. dissipāt. in vsus malos expendunt ⁊ deuorant: sicut lupi. Illi sunt qui principantur imperant ⁊ dominantur populis sine iusticia. sine veritate. sine clementia. Illi sunt qui precepta dei viuentes negligūt ⁊ pretenunt. Non colunt deum. non amant. non venerātur. ⁊ blasphemant nomen dei scm̄. ⁊ in illo piurant. dies festos nō seruāt. parentes aspernant. inundi sūt. iracūdi litigiosi. seditiosi. percussores. homicide humanū sanguinē crudeliter effundentes. Non erubescunt quasi iam publice adulterari. fornicari. ⁊ qō his fedius ē contaminari fetidissimo vino sodomie Auaritie aūt locū ꝛderūt ita ut nulla sit āplius ꝟitas. nulla fides. nulla caritas i eis. Lucrant̄ p vsuras. fraudes. simulatiōs ꝛceptiōes ⁊ alios idebitos modos. Licentiarūt linguā ut loquat̄ criminatiōes. mēdacia. testimonia falsa. ꝛtractiones. susurratiōes. scurilitates. cōtumelias. imp⁹peria ⁊ cōuitia.

Aperuerunt cor suū ad cōcupiscendū buī⁹ seculi bona: ⁊ ad desiderandū delectari in pcis carnis. Fregerunt multi votū qđ deo fecerant. Finxerūt multi bonitatē vite. acceperūt ouiū vestimēta intrinsecus autez sunt lupi rapaces. O quāta peccata ⁊ q̄ enormia latent sub ouina pelle. o magne deꝰ. o sapiētissime dñe: tu oīa vides: tu oīa venię nosti. Nos ꝯo merito ꝓpter tanta facinora timere debem⁹ ne in nos deseuiat ira sua finatq; p antixp̄m vexari mūdū tempestate magna. Aqua nos liberet redemptor noster pijssim⁹: qui cū patre ⁊ spū sancto viuit ⁊ regnat p infinita secula seculorum. Amen.

Dominica de passiōe in mane. de honore parentū exēplo xp̄i: qui i euangelio suū patrez honorare se asserit. s. quo ad dilectionē: subiectionem. ⁊ conuersationem. Sermo. 54.

Ego honorifico patrē meuz. Verba sūt redemptoris nostri originaliter Joh. 8. c. ⁊ hodierno euangelio annotata. Facti sunt adeo ut plīmū impij filij ad parentes suos. ut merito quilibz pater aut mater dicē possit illud Ysa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi aūt spreuerunt me. Verigitur etiā ⁊ ipsi iuuenes ⁊ adolescentes ac pueri parētes colendo ad vrā penitentiā reducanē: in pñti sermone de honore parentū dicē statui. Nam Exodi. 20. c. dñs deus dixit. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā: ut sis longeuus sup terrā. Xp̄s ꝯo in euangelio hodierno patrez se honorare fatetur. ut sic nos etiā suo exemplo instrueret qđ agere debemus. De ipso itaq; parentuz honore tria mysteria declarabimus.

Primū dicē dilectionis.
Secundum subiectionis.
Tertium conuersationis.

Qz honorandi sunt parentes propter beneficiorum multiplicitatē. ꝓpter parentū caritatē. ⁊ ꝓpter irrationabilium exemplaritatem. Capm. j.

Primū mysteriū declarandū de parentuz honore dicit dilectionis. Debent vtiq; filij q̄ parētes honorare volūt illos diligere ⁊ ex corde amare ꝓpter tria. Primo ꝓpter bñficiorum multiplicitatē. Secundo ꝓpē parentū caritatē. Tertio ꝓpē irrationabiliū aliū exemplaritatē. Primo filij debent parentes diligere ꝓpter bñficiorū multiplicitatem. Quisnā explicet quot a parentibus filij bñficia receperunt? Ab illis equidē sumpserūt esse quod bonū tam grande est. ut ipsum sit fundamentū omniū aliorū bonoꝝ. Nā qui nō habet ee: nullū aliud bonū habē potest. nō diuitias. nō gloriā. nō famā. non sciam. nō virtutes. nō grām. nō vitā eternā. Ipsū etiā esse bonū ab omnibus est desiderabile. Vñ Arj. z: de aia inquit. Oia appetunt esse. ⁊ illius causa agunt q̄cunq; agūt fm nāz. Propē hoc bonū a parentib⁹ habitū libro de ebdomadibus Boeti⁹ ait. Omniū bonorū ipsū ee bonū est. Hic etiā sapiēs Ecc. 7. c. ait. Honora patrē tuū ⁊ genitricē mīs tue ne obliuiscaris. Memēto quoniam nisi p illos nō fuisses. Et Hiero in epla de honore parentū ait. Honorandi sunt parētes. qa ꝓmo sūt nobis cā nascēdi. Hoc beneficio mot⁹ Coriolan⁹ roman⁹ consul ab vrbis rome obsidione cessauit. Scribit nāq; de illo Eutropius q̄ postq̄ vicerat volscos ⁊ coriolos: vnde postea nomē accepit exul factus romanis ad volscos in exilium mittitur. cum quibus gratiose viuēs ab eis cōtra romanos dux factus ē. Et p⁹ multas ciuitates ⁊ terras ab eis adeptas ad fossas q̄nq; miliū passuū ab vrbe castra posuit. secundus p⁹ Tarquiniū superbū: q̄ extra patriā duxisset exercitū. Populat inde romanū agrū custodib⁹ inter populatores positis. qđ fm Frontinū de re militari. faciebat ut discordia oriret inter pres ⁊ ipsū. Multitudo tādē ingens

pacem expectans: senatū mouit ut ad Coriolanū oratores mitteret. Qui cū nō obtinuissent: iterū missi alij nō recipiuntur in castris. Mittunt̄ postea sacerdotes cū suis insignibus velati: qui minus fecerūt q̄ primi. Tūc matrone ut scribit Valerius sub rubrica de pietate erga parentes. ad Vecturiā matrē Coriolani. Volumniāq; vxorē frequētes cōueniūt ut ipsa mater & vxor Coriolani duos eius filios i hostiū castra ducerent: & vtē precib⁹ literarent: quā armis tutari difficile erat. Cuz ḡ adcastra venīssent: nūciat̄ Coriolano adesse ingens mulier agmen. qui spreuit eas. mox quidā familiarū: nisi me inquit decipiāt oculi: mater tua. pīuxq; & literi tui adsunt. Tunc Coriolanus cum matri obuie amplexuz ferret: dixit mater. Priusq̄ amplexū accipiā dic an ad hostem: an ad filiū venerim. & vtrū captiua in castris tuis sim. In hoc me longa vita & senectus traxit ut exulē te vīnde hostem vidērē. Potuisti populari hanc terrā: que te genuit & nutriuit? Si ego te non peperissem roma non oppugnaretur. Si filiū non haberē: libera in patria mortua essem. Vtor ne vīnde ac literozuz amplexus ab omni turba mulierū strauere virū. Tunc ad matrē ipsius ait. Expugnasti & vicisti iraz meā. Patriā ergo vtero tuo dono: reperteq; agz romanū armis hostibus liberauit. Recordatus fuit ergo Coriolan⁹ q̄tū matri debebat: in cuius vtero suscepit esse. Hinc Hiero⁹ de honorādis parēt⁹. ait. Prebeat patribus amoris mixta formido: qui primi sunt nobis causa nascēdi. Exhibete patribus filij qđ vos potestas paterni nois cogit: que adeo est cozū meritis attributa: ut ipsa de vobis exigat quod natura iubere nō potuit. Matribus quoq; debitā impēdite reuerentiam: que vobis vteri liuore seruientes pondus corpis vestri tolerāt: atq; ignotam portātes infantiā: famulatū quendā exhibent nascituris. Illo tpe nō tm̄ sibi mr̄ esurit. nec acceptos sola digerit cibos. Materno victu alitur & ille qui latet: cuiusq; mēbra alterius comestione pascuntur: ut homo futurus aliens morsibus saturet. hec ille. Sunt & alia bñficia filijs a parēt⁹ oblata. Nam ut in pluribus ipsi filios nutriunt. aut nutriri faciunt. ipsos in etate infantili cū magna diligentia ab oibus contrarijs ptegunt & defendūt. Ipsi eis. puidēt de vita & tegumēto. Ipsi eis alludunt: applaudūt & blandiūt ut a plāctu reuocent. Ipsi eos docēt ut loqui sciāt: imo ut sepissime ut bonos mores sequātur. ppterea Hiero⁹ de honore parentū. ait. Memēto ḡ parentū eē q̄ talis es: q̄rū manibus incremēta sumpsisti. Z° filij debent parentes diligere ppter parentū caritatem. Nam quātūcūq; filij diligāt patrem & matrem: tm̄ ab bis plus diliguntt. Et hoc fm Arj. 8. ethi. puenit ex triplici ratione. Prima ratio est diuturnitatis temporis. Nā quanto amor magis durat: tanto vehementior pficit. Amor aūt parētū ad filios diuturnior est q̄ filiorum ad parētes. Statim enī cum filij nascunt parētes diligunt eos: non tamē statim filij diligūt parentes: quia non statim sunt tante cognitionis ut possint cognoscere quid sit diligendū. diuturnior est ergo amor parentuz ad filios q̄ econuerso. & fortior est & vehementior. Secūda rō est certitudinis prolis. Parentes igitur sūt magis certi de sua prole: q̄ ipsa de parentibus. Et sic matres plus q̄ patres. Tertia rō est vnionis. quia filij vniuntur parentibus eo q̄ ab ipsis habent esse. & nō econuerso. Ideo dicit Alex. in 3. volumine summe. q̄ de amore filijs exhibendo nō datur precceptū: sicut nec de amore sui ipsius. quia ad hoc sufficiēter inclinat natura. Vnde sicut humor ascēdit a radice ad ramos: & non econuerso. sic naturaliter a parentibus ascendit amor ad filios & non econuerso. Idcirco amor parentū ad filios est naturalis. Amor vo filiorum ad parentes vehet esse gratuitus. Vnde Hieronymus in epistola

ve honorandis parentibus ait. Sit tibi grata vita ipsoꝝ: quib⁹ carior est vita tua ꝙ propria. Redde amoris vicē colende pietatis. De hoc aūt amore parentum ad filios est exemplū ve Dauid clementissimo. ℣. Regi. 18. Cuꝫ enim Absalon filius eius temptasset eum pellere regno: ac Dauid contra eum mouisset exercitum: cum ipse Dauid remansisset in porta ciuitatis: ꝓcepit Joab. ⁊ Abisai quibus cōmissa erat sūma belli. v. Seruate mihi puerū Absalon. Itaqꝫ egressus est populus contra Absalonē ⁊ suos in campum ⁊ factum est prelium. Debellataqꝫ est ab exercitu Dauid gēs Absalonis. Accidit autē ut Absalon occurreret seruis Dauid sedens mulo Cumqꝫ ingressus fuisset mulus subter condensam quercum: adhesit caput ei⁹ quercui. ⁊ illo p capillos suspenso mulus cui insederat pertransiuit. Quod cū nunciatum fuisset Joab. tulit tres lanceas in manu sua: ⁊ infixit eas i corde Absalonis. Cumqꝫ adhuc palpitaret cucurrerūt vecē iuuenes armigeri Joab ⁊ interfecerūt eum. Cum ꝯo nuncius curreret ad Dauid. qui sedebat inē duas portas: ⁊ speculatoꝛ diceret. Video aliquem venientē: dixit Dauid. Si bonus est iste nuncius. Et appropinquans nuncius ad Dauid ait: Salue rex. Benedictus dominus deus: qui dispersit oēs contrarios regi meo. Et ait rex. Est ne pax puero Absaloni? Qui respondit ꝙ interfectus erat. O Dauid pater pissime. o pater amantissime. Nō cogitauit Absalonis rebellionem: nō dixit. Volebat filius meus subripe regnuꝫ meū: ideo merito est interfectus: imo paterno amore deuictus. Astrictus est lachrymas fundere. ⁊ ascēdit cenaculuꝫ porte: ⁊ fleuit: ⁊ sic loquebat: Fili mi Absalon: Absaló fili mi: quis mihi tribuat ut ego moriar, pte? Absaló fili mi: Fili mi Absalon. Clamabat ē pñs affect⁹ Dauid animū. ut ō mortuo filio iuez sibi inimico non gauderet: ē potius angustiaretur. Tertio filij debent parentes diligere ꝓpter brutoꝝ ⁊ irrationabiliū animaliū exemplaritatē. Ipse equidez sceuissime fere ⁊ animalia siluestria: serpentes feroces: volucresqꝫ rapaces ad parentes suo modo pietatem exhibent ⁊ amorem. De ciconia enim li. de natura animaliū legitur. ꝙ senescens pr̄ aut mater eius ab ea nutritur alis confouetur: ⁊ Ciconia filia q̄cūqꝫ potest beneficia parentibus indulget. Quare ut dicit Ambrosi⁹ in exameron Auis pia romanoꝝ antiquo more appellari solebat. Sed dum hec loquimur: admirari debem⁹ vnde ē ꝙ i multis filijs tanta iniquitas reperitur. Nā vsqꝫ adeo plerisqꝫ in patrē aut in matrē crudeles effecti sunt: ut non solum eos odiant: nō solū nō amēt: sed mori illos vesiderent ⁊ affectent. imo visū est temporibus nr̄is. ſ. 1410. in ciuitate Bari filiū gladio interimere ꝓpriā matrē. O genimina vipere. O ois humanitatis inimici. o inexhonoratissimi filij. o socij proditoꝝ Jude. Ecquid nequius cogitari aut dici pōt uel audiri: ꝙ erga parentes vestros vestra iniqua ⁊ mala voluntas? Sed ut arbitrari possum triplex est causa: cur filij parentes exosos habent. Prima causa est filiorum superbia. propter quā egre ferunt si a parentibus corrigant: si illoꝝ repzumat audacia. si moneantur ut bene viuant. Contra tales est aureum illud dictum Salomonis. Audi fili mi disciplinam patris tui: ⁊ ne dimittas legem matris tue: ut addatur gratia capiti tuo: ⁊ toꝛques collo tuo. Secunda causa gre filij odiunt parentes est auaritia. Cupiunt eqdē dominiū ⁊ potestatē habere sup paternis ⁊ maternis bonis. ⁊ cum id assequi non valeant. contra parētes concipiunt odiū. Nonnulli ꝯo viduas matres ⁊ pupillas nunc precibus: nunc blanditijs falsis inducūt ut de sua vte literam eis faciant donationez. Qui tñ cum id obtinēt nullam de matrib⁹ curā gerunt. Et propterea caute agendū est ⁊ ꝙdiu quis potest esse bonoꝝ suoꝝ

dominus non vult alicui bona sua. Et p̄ sapiēs Eccl.33.c.ait. Filio & mulieri. fratri & amico non des potestatem super te in vita tua. & non des alienis possessionem tuā: ne forte pniteat te & deprecet p̄ illis Tertia cā est quare multi filij parētes odiunt. illorū luxuria. Ut enī dr̄.i. Esdre.4.c. Multi dementes facti sūt, ppē uxores suas. Propē illas q̄sq; filij parentes molestant. expellūt de domo. & quasi amplius videre non possūt O filij diligite uxores uestras: sed non immoderato amore ut parentū uestrorū obliuiscamini. Mementote semper q̄ magis diligunt uos parentes uestri q̄ uxores uestre.

Qualiter filij debent esse parentibus subiecti. & de triplici gradu superioritatis: spiritualis. temporalis. & corporalis.

Capitulum.z.

Secundū mysteriū declaranduz de honore parentuz dicit subiectio. Debent utiq; filij esse parētibus subditi: illisq; obedire. Et de hoc dicitur Col'.3. Filij obedite parentibus uestris per omnia. Et Eph.6. Filij obedite parentibus uestris i domino. hoc enī iustum est. Honora patrem tuum & matrem tuam: quod est mandatū p̄mū in promissione ut bene sit tibi & sis longeuus sup terraz. Et Hiero⁹ in epistola de honorandis parentibus ait. Imitamini filium Machabeū: qui matri suadenti mortem obediuit. & durū imperiū gratanter aggressus est. ne offenderet genitricem. Et redemptor noster humilitatis magister. ut dicit, Aug.z.c. erat subdit⁹ illis scilicet Joseph: & virgini matri. Et Deut'.xi.c. quando lex currebat seueritatis & iusticie dixit deus. Si genuerit homo filium contumacez & proteruum qui non audiat patris ac matris imperium: & coartatus obedire cōtempserit: apprehendent eum: & ducent ad seniores ciuitatis: & ad portam iudicij: dicentq; ad eos. Filius noster iste proteruus & contumax est: monita nr̄a audire contemnit: commessationibus vacat. & luxurie atq; cōuiuijs: lapidibus eum obruat populus ciuitatis. & morietur ut auferatis malum de medio uestri: & vniuersus israel audiens pertimescat. Notandum tamen sm Alex. in.3.q̄ triplex est gradus superioritatis sm quem debet esse ordinata obedientia. Prima est superioritas spūalis.

Secunda temporalis. Tertia corporalis. Prima est superioritas spiritualis. in qua est prelatus cui obediēdum est in spiritualibus & non in temporalibus nisi per accidens inquantuz temporalia quandoq; ordinari possunt ad aliquem finem spiritualem. Secunda est superioritas temporalis: in qua p̄est dominus tēporalis qui mandare potest ea que concernunt publicū & cōmune bonum. eiq; sub pena peccati obediendum est ut dicitur.41.q.3.c.qui resistit. c. si bonū. c. Julianus. Et di.8.c que contra mores. Tertia ē superioritas corporalis: in qua paterfamilias preest filijs & omni domui sue. Et scōm hanc pater potest precipere ea que pertinent ad necessitatem uel vtilitatez. Et scōm hoc filij debent parentibus obedire. Unde si parentes mandarēt illa que pertinent ad superiores spirituales: utputa q̄ filij ieiunarent in pane & aqua: quod est officium confessorū: aut mandarent ea que pertinent ad superiores temporales sine ipsorum voluntate et auctoritate non esset eis obediendum. Multo minus etiam non debent filij parentibus obedire in his que cederēt in detrimentum proprie salutis & esset contra diuinuz honorem. Unde Ugo de sancto Victore ait. Obedire debem⁹ parentibus in omnibus: exceptis his in quibus dei patris dilectio offenderetur. Et Hieronym⁹ ad Furiam. Honora patrem tuum: sed si te a vero patre nō separat. tamdiu scito sanguinis copulā: q̄diu ille suū nouerit cōditorē.

Alioquin tibi Dauid primus clamat & dicit. Audi filia & vide: & obliuiscere populũ tuũ: & domũ patris tui & concupiscet rex decorẽ tuũ. Dñe ille. Et quid omnibus colligimus q̃ grauiter errent hi qui filios aut filias non ex leuitate: sed ex voluntate bona deo seruire volentes impediunt: ac a ꝓposito bono reuocare nituntur. de quibus diffusius i sermõe de religiõe dicem⁹. Nũc aũt hortari tm̃ sufficiat iuuenes ꝑpẽ xp̃m nõ dubitare parentib⁹ non obedire. Ipse enim dixit Math. x. Qui amat patrẽ aut matrẽ plus q̃ me nõ est me dign⁹. Sic confortabat scũs Sebastian⁹ iuuenes illos fide & sanguine ac passione germanos Marcũ. s. & Marcellianũ dum ꝑ fide xp̃i decollari rebebãt. Ad quos aduenere parentes: ut eos a sc̃o ꝓposito reuocarent. Aduenit & primo mater que soluto crine scissisq̃ vestib⁹ vtera ostendens aiebat. O preduleces filij circũdat me inaudita mestitia & intolerabilis luctus. Heu me miseraz: amitto filios ad mortem vltro tendentes: quos si mihi hostes auferrent p media sequerer bella raptores. si violenta iudicia concluderent: carcerem irrumperem moritura. Nouũ hoc pereundi genus est. in q̃ carnifex rogat ut feriat. vita optat ut peat mors inuitat ut veniat. Nouus hic luctus. noua miseria: in qua natorũ iuuẽtus sponte amittit: & parentũ miserãda cogitur senectus ut veniat. Hec dicẽte matre pater senior adducitur manib⁹ seruulorũ: & puluere aspersa capite b⁹ voces dabat ad celũ. Ad mortẽ ultro ꝓficiscentib⁹ filijs vale dictur⁹ aduenit ut que mee sepulture parauerã. in filiorum sepulturas expendã infelix. O filij baculꝰ senectutis mee: & geminũ viscerũ meorũ lumẽ: Cur sic mortẽ diligitis? Dẽite huc iuuenes: & flete sup iuuenes spõte petites. Venite huc senes & mecũ sup filios plangite meos. Deficite plorando oculi mei: ne videã filios meos gladio cedi. Aduenerũt etiã coniuges cuz filijs lamẽtates. Inter hec ceperũt corda martyꝝ molescere. quos tm̃ scũs Sebastianus suis verbis dulcissimis cõfortauit. adeo ut ꝓ xp̃o animo se parati nõ dubitarẽt. Et sic vocollati sũt. Quo exemplo edocent iuuenes. nõ esse illis curandũ: si in bis que ad anime salutẽ ꝓprie: & ad rei spectant honorẽ: a parentibus cõtrariũ ꝓcipitur: & ob hoc sint eis inobedientes: ut deo pareant.

De filij debent cum parentibus conuersari cum benignitate: cum humilitate. & cum pietate. Capl'm. z.

Certũ mysterũ declarandũ de honore parentũ dr̃ conuersatiõis Debent vtiq̃ filij cũ parẽtibus conuersari ut debẽt & expedit tripliciter Primo cum benignitate. Secũdo cũ humilitate. Tertio cũ pietate. Prio cum benignitate: ut sint eis benigni ad ꝓsolandũ eos: nõ ad ꝓtristandũ. Nam ut iquit Hiero⁹. Habet quãdã senectus infantiã. Solent vtiq̃ senes esse tedioli suspicioli. querulosi. imundi. & in domo inutiles. Non tm̃ ꝓterea filij debent per impatientiã ꝓbis illos exasperare. Unde Hiero⁹ iquit. Nemo pentes aspis ꝓbis ledat. hoc ora filioꝝ aspnent q̃ pentes ledat audire. Et idẽ Hiero⁹ de honorãdis parentib⁹ ait ad filios. Audite filij salutiferam iussionez: & precepta legis affectu debiti amoris implete. Seruite patribus futuri patres. & matres vras tenera diligite pietate: ut vestre coniuges mereant matruz noie nuncupari. Nemo patrẽ aspis verbis ledat: ne fiat amara dulcedo. Hoc tamẽ sit inter parentes & filios q̃ dño iubente natura continuit. Affectũ sonet quicquid linguę dixerint literoꝝ. Inter caras coniunctasq̃ psonas pietatis iura seruent Hoc filioꝝ ora loquãt: q̃ delectat parentes audire. Et iterũ sup̃dicto libello idẽ ait. Merẽt eni cecitatis sue subire supplicii: qui parentũ vult⁹ uel toxno visu vsperit. & clarꝰ oculis leserit pietatẽ. Si q̃q̃ sapitis filij: eo aio videte venerabiles facies: q̃ uos ipi cõspiciũt & eorũ labris dulcib⁹ osculis intexte:

ꝙa eoꝝ oscula adhuc balbutis in mẽbris. Senibus seruire pfacile ẽ: quos nemo potat nemo nutrit succo coꝛpis sui. Foueatur itaq; parentũ senectus: ⁊ factis eoꝝ vicissitudo reddat. Hec ille. Contrariũ aũt facientibus multa mala eueniunt. Unde idẽ Hieroꝰ vbi supꝛa. Irreuerẽs aũt filius qõ a dño ipe mereat Salomonis dicta testãt. Contumelijs afficiens patrẽ ⁊ contemnẽs senectam matris: cõfundet ⁊ in obꝓobꝛijs erit. Filius vere linquens custodire disciplinam patris: meditabit sermões malicie Maledicenti patrẽ ⁊ matrez extinguet lumen. ⁊ pupille oculoꝝ eius videbũt tenebꝛas. Audi fili patrẽ qui genuit te nec ꝓtempseris quia senuerit mater tua Parcat patri lingua quã genuit. ⁊ matrem suã nemo crudeli verbo percutiat. Sic te rapiet fili iuuenilis etas auctoritas ut noueris vnde sis natus. Memento scripture sancte: vbi spũ scõ loquente dictũ ẽ. Qui maledixerit patrẽ aut matrẽ morte moriat. Hec ille. Que oia breuib⁹ ꝓbis cõꝓhendens sapiẽs Eccꝫ. c. ait. Fili suscipe senectã pris tui ⁊ nõ contristes eum in vita illius. Si defecerit sensu veniã da illi. Suscipe inquit senectã laboꝛiosam ⁊ onerosam recordãs infantie tue quãdo flebas: turbabas domũ: inquietabas mꝛemientes fatigabas mꝛez: fedabas pãnos. ⁊ alia faciebas quib⁹ infantilis etas solet esse molesta. Sicut enĩ tolerauit pater aut mater imo suscepit. ⁊ adiuuit infantiã tuam. sic ⁊ tu suscipe ⁊ nõ abhoꝛreas senectã illoꝝ. Sequit: Sapiẽs ĩ auctoritate pallegata. d. Patris tui. nõ alieni non canis. nõ inimici: ꝙ patris tui cari genitoꝛis amatoꝛis ⁊ benefactoꝛis. O ꝙ dulce vocabulũ pater aut mater. o ꝙ gratũ ꝓbũ filius aut filia. Hinc Hieroꝰ ad matrẽ ⁊ filiã in gallijs cõmoꝛantes ait. Mater ⁊ filia noia pietatis officiorum vocabula vincula nature sunt. Hec ille. Caueant aũt filij ne qõ absit deficientes sensu parẽtes videãt ⁊ maledicãt: sicut ⁊ Cham qui maledictꝰ fuit co ꝙ Noe patre suo mꝛimiẽte cum discooptum irrisit. ut habet Gen. 9. c. Zº filij debent cũ parentib⁹ conuersari cũ humilitate illos reuerendo atq; timendo. Maxime autẽ filij debent timere ne sua culpa aut defectu a pre uꝝ a matre maledicant. Est enĩ hoc modo paterna aut materna maledictio sagitta vulnerans ⁊ penetrans intima coꝛdis filioꝝ malorum. Un Aug⁹. zz. li. de ci. dei narrat ꝙ apud Cesaream Cappadocie qdã nobilis matrona fuit viri destituta solatio. ꝛ. filios habens: septem mares ⁊ tres feminas. Quadã autẽ vice mater ab eis offendit: ⁊ maledictionem filijs imꝓecat. Subito imꝓecationez mris diuina vindicta subsequit. ⁊ oẽs pena hoꝛribili: ⁊ simili feriunt. Nam omnes tremoꝛe sunt hoꝛribiliter pcussi. Qua ꝓpter nimiũ volentes ⁊ ciuiũ suoꝝ oculos nõ ferentes: ꝓ totum oꝛbem vagari ceperũt. Et quocũq; ibant oiuz in se ꝓuocabant aspectũ. Ex his aũt duo frat ⁊ soꝛoꝛ Paulus ⁊ Palladia Hyponiam venerũt. ⁊ Augustino qõ sibi aduenerat narrauerũt. Cũq; iam. iij. diebus ante pasca ecclesiã bti Stephãi frequẽtates sanitatẽ ab ipso martyre multis pꝛecibus postulassent in ipso die pasce: cum frequens populus pꝛesens esset oꝛatiõe facta ante altare sancti Stephani ambo frater ⁊ soꝛoꝛ surrexerũt pariẽ sani. O fili supbi. o fili parentib⁹ vestris insultantes. o fili irreuerẽtes. inobedientes ⁊ cõtumaces timete patrnã ⁊ maternã maledictionẽ. Timete insup ⁊ diuinũ iudiciũ. Nã sicut longa vita sꝑanda est ab illis qui parentes honoꝛãt. ut habetur Exo. zo. c. Ita ⁊ breuis vita ⁊ infelicitate plena a malis filijs ẽ pertimescenda. Zº debent filij cũ parẽtib⁹ conuersari cũ pietate illis. ſ. in infirmitatibus necessitatib⁹ ⁊ antiquitate pie subueniendo cuz facultas adest. Unde Hieroꝰ vbi supꝛa ait. Exolue fili qõ debes ⁊ officia debita qualicũq; exhibe famulatu. parentib⁹ ꝙo nemo reddere potest quantũ tenet. Et Ambº sup Luc. ait.

Si paueris inquit matrē. nō reddidisti ei cruciatus: quos p te passa est. nō labores quibus te gestauit. nō alimenta que tibi ministrauit. Audi etiā Iero. o ingrate fili vbi ē. o. Quid ipa memorem nutrimenta: ⁊ tenere infantie vultes iniurias: quas nutritoris affectus de suis paratolis sumit? Quid citos in matre confectos: qui feminis manantes ex membris lacteū soluūt in succū: ⁊ fauces inualidas liquido sapore perfundūt? Cogente natura sumūt infantes de matre qō bibāt. ⁊ vente nō nato hoc sibi currentibus labris eliciunt: q nō sit necesse mordere. Seruūt matina posteris pectora. seruiūt ipsis i cunabul manus ⁊ terga. mēbris deuoluta lactētium gratos artus accipiūt. Optat mr parualū crescē. optat cito videre maiorē: eūq numerj iuuenū miscere festinat nūq sibi forsitan seruitur. His tot tantisq precedentib⁹ factis: parentibus ⁊ matri tota debet alacritate seruiri. Ib ille Prout fecit illa filia licz pagana: quaz laudat Valeri⁹ rubrica de pietate erga parentes. Hec matrē adiudicatā ut fame moreret i carcere p dies plurimos fingens se visitationis causa ad eā accedere velle. impetrato a carcerj custode aditu: tamē bene excussa ne sibi alimēta portaret: ppio lacte sustētauit. Quod dū iudici innotuisset matri donauit vitā admirans filie pietatez. Curent igitur seruare filij que dicta sūt. patres vero ⁊ matres caueant ne ipsis p quibuslibet minimis defectib⁹ maledicāt. Hoc ideo dico qa solent plures mulieres nō posse loqui absq meledictiōibus ⁊ blasphemijs. O feroces matres cur filios vros quos portastis in vtero tot maledictionibus iugulatis? Ut tamē ppitius sit deus oibus tam parētibus q̄ filijs cōsulo: ut hac die q̄ primū intrauerit domū anteq̄ comedere incipiatis omnes filij ⁊ filie cozā patrib⁹ ⁊ matribus genuflexi veniā petant ⁊ postulent bñdici. Ait ⁊ ipsi parentes eos amplexantes: dulciter osculent ⁊ benedicant: sicq acquirēt in hoc seculo dei gratia: ⁊ in futuro eēna gloria: in qua viuit ⁊ regnat Marie virginis filius amorosus redēptor nr̄i: qui ut nobis daret exēplū honorādi parētes: ut dicit Lucas: erat subditus illis Joseph ⁊ Marie: ut dictum est supra. Amen.

Dominica de passione infra diem. de maledictionibus diuersaz creaturarū: irrationabiliū: ⁊ intellectualiū: ⁊ ipsi⁹ dei omniū creatoris. Sermo. ij.

Demonium habetes. Judeorus blasphemātiū xp̄m ꝙba sūt ista originaliter Job. 8 c. ⁊ i euāgelio hodierno Contremiscūt viscera mea: ⁊ cor meū fit gelidum totū cū cōsidero de testabilē horribilēq xp̄ianorū abusū: qui p̄sumpserunt iam publice relarare linguas suas ad maledictiōes ⁊ ad blasphemias dei ⁊ scōz celi. Est aūt ꝺ malū adeo cōmune: adeo generale: adeoq ātiquū atq inueteratū. ut ꝓpter ea videaf plerisq aut paruū: aut satis leue petiū: uel certe nullū. Quo fit ut iam i vicis. i plateis. in domo. in foro. in ciuitate. i agro resonet cōtumelia dei summi. ⁊ bñdicte matris ei⁹: ⁊ aliox scōz. Et licz nōnulli cōfiteantur ⁊ accusent se maledicendo ⁊ blasphemando peccasse. nihilomin⁹ nolūt credē peti bui⁹ gnitatē. Ea xp̄e in pñti ꝛmone de petō maledictiōis: sub q̄ ⁊ blasphemiā intercludem⁹: aliq necessaria studebim⁹ declarare: ut sic qui ad pniam verā voluerint redire: intelligāt ꝙtū ipsis cauendū sit a maledictis. Mā ⁊ iudei pessimi dño ihu xp̄o maledicentes. merito videf abhorredi: multo forius ⁊ ipsi xp̄iani: q̄ fidem ei⁹ p̄fitent. Distinguemus g̃ triplicē maledictionē Prima est facture irrationalis. Secunda creature intellectualis. Tertia nature diuinalis.

Dr nō valent xp̄iani maledicere creaturis irrationabilib⁹ eo q̄ ordinanf ad hominē p subuentionē: significationē:

ꝛ ꝑr modū continentis. Capl'm .j.

PRima maledictio est facture irrationalis: cum .s. ꝙs maledicit terre. lapidibus. arboꝛib⁹. aīalibus. pluuie. ventis. soli ꝛ lune. ac silib⁹ Et ꝛe hac maledictiē scūs Tho. .z. z^e q. 16. inār. Maledicē reb⁹ irrōnabilib⁹ inq̄ntū sunt creature ꝛei ē pctm̄ blasphemie. maledicere aūt eis ꝑm se ꝓsideraꝛ est ociosū ꝛ vanū. ꝛ p ꝓsequēs illicitū.

Sed posset aliquis arguere oñdēdo nō eē illicitū maledicere creaturꝭ irrationabilib⁹. Primo ꝙa ut bꝛ .z. Reg̃ .j. Audita David morte Saulis ꝛ Jonathe maledixit montib⁹ gelboe. z° ꝙa xp̄us ut bꝛ Math. .xi. ꝛ Marci .xi. maledixit ficulnee: in qua non inuenit nisi folia. z° ꝙa Job: ut dicit⁹ eiusdem .3. maledixit diei suo. ꝛ dicebat. Pereat dies i qua natus sum: ꝛ nox in q̄ dictū est: conceptus est homo: dies illa vertaꝛ in tenebꝛas. Rñdet Tho. vbi s. ꝙ maledictio ꝛ maledictio. ꝓprie pōt ptinere ad illā rem cui pōt bonū aut malū ptingere. s. rōnali creature. Ipsis ḡ irrōnabilibus dicit⁹ ptingere bonū aut malum in ordine ad creaturā rōnalē. ꝑter quā sunt. Ordinantur aūt creature irrōnales ad voiem triplicit⁹. Primo p modū subuentionis: unde ptī ex eis subuenitur humane necessitati. Et hoc modo a deo Heñ .3. post petm̄ primoꝝ parentū maledicta est terra. vt. s. p eius sterilitatem homo puniret⁹. Et Deut⁹ .z8. deus dixit. Si audire nolueris voce dñi dei tui. ut facias ꝛ custodias oīa mādata eius ꝛ cerimonias quas ego ꝑcipio tibi hodie veniēt sup te omnes maledictiōes iste ꝛ apꝛehendēt te. Maledictus eris in ciuitate. maledictus in agro. maledictus horreū tuū. ꝛ maledicte reliquie tue. maledictus fructꝰ ventris tui. ꝛ fructꝰ terre tue. armenta boū tuoꝝ. ꝛ greges ouiū tuarū. z° ordinanť creature irrōnales ad voiez p modū significationis. Et sic xp̄s maledixit ficulnee. in significationē synagoge ꝛ iudaice gentis: q̄ nō ꝛebat nisi folia. ꝓba. s. legis sine fructu. Et ꝓptera merito ꝛetebat areſcē. ꝛ auferi ab ea regnū ꝛei. qō significatū fuit in ficulnea a xp̄o maledicta. 3° ordinanť creature irrōnales ad ipsū voiem ꝓptер modū ꝓtinētis: aut tpis: aut loci Et sic Job maledixit diei in qua natus erat. ꝑter culpā originalē: quā nascendo ꝓtraxerat. Ita ꝙ maledictio illa nō arguit in eo aliquam impatientiā: ꝑ tm̄ arguit ꝛ explicat ꝙ die qua natus est ꝛ ꝓceptus ꝓtraxit originalem culpā: que radix est omnū passionuꝝ quas patiū in hac vita. David insup maledixit mōtib⁹ gelboe: ad explicādā cedē q̄ in eis facta fuerat. ꝓptera dicebat cū fletu ꝛ lachrymis: Mōtes gelboe nec ros nec pluuia veniat sup vos: i quib⁹ ceciderūt inclyti israel Saul ꝛ Jonathas amabiles ꝛ decori. aquilis velociores. leonibus fortiores. Filie isrl̄ sup Saul flete. Et ego doleo sup te frat⁹ mi Jonatha Quare nō ē trahē dū in cōsequētiam: ut vnusq̄sq̄ ꝓ suo libitu facturis irrationabilibus maledicat.

Qz hō nō ꝛetet maledicere creaturis intellectualibus. s. creature infernali: ceratute terrestri: ꝛ celesti. Capl'm .z.

SEcūda maledictio est creature intellectualis. q̄ adhuc triplex ē p^o ē creaťa intellectualis infernalis q̄ ē diabol⁹: cui inq̄ntū creaťa ꝛei ē nō licet maledicē. Un i epla Jude. Cū altēcaret⁹ Michael cū diabolo ꝛe corpe Moysi: nō fuit ausus i eū iudiciū inferre blasphemie. Altercatio aūt illa ut dic̄ glo. erat: ꝙa diabol⁹ volebat iuenire corp⁹ Moysi: qō p⁹ morte ut bꝛ Deut⁹ 33. deo volēte vbi sit ig̃rať: ꝛ diabol⁹ volebat ut sciret⁹. ut sic trahēt ꝓpl'm ad idolatriā. Sz angel⁹ ꝓhibebat. ꝛ tm̄ cū diabolo ꝓtendēs nolebat blasphemare eū. Idcirco Hiero⁹. z4. q. 3. c. Si igitur. ait. Si igit⁹ Michael nō fuit ausus diabolo ꝛ certe maledictionis dignissimo iudiciū inferre blasphemie: quāto magis nos ab oī maledicto puri eē ꝛetemus? Merebať diabolus maledictū: ꝑ os archangeli blasphemia exire nō debuit.

Secūda creatura intellectualis dici potest terrestris. s. homo: cui potest quis tripliciter maledicere. Primo ex cōfortatiōe rei & amore iustitie. Et de hac dicit. 24. q. 3. c. cū sci viri. Cum sancti viri maledictionis sniam pferūt: nō in hāc ex voto vltionis: & ex iustitie amore prorumpunt. Sic Deū. 9. dixit Moy. Maledictus Chanaan seruus sit fratrū suorū. Sic Act. 8. Petrus maledixit Symoni. d. Pecunia tua tecū sit in pditione. Secūdo pōt qs voi maledicere ex quadā leuitate uel subreptione: sicut solēt multi facere: licz ociose & festialiter: qui nescīūt loqui cū socio sine maledictiōe. d. Dis suspensus p gulas: nascat tibi vermis canis. & similia. 3° pōt quis voi maledicere ex liuore: odio & aio malo. & hoc cum sit cōtra caritatē pcatū est mortale. Tertia creatura itellectualis dicit celestialis: cui nullo pacto maledicere licet. Sed heu qd referam? Nam tāta est corruptela xpianorū: ut pro nihilo ducāt blasphemare scōs & gloriosam virginez Mariā. Et sicut hi qui voni sunt deuotionē habent ad virginē. & vltra illā suū patronū & aduocatū fecerūt scm Antonīū. aliqui scm Frācisceū. aliqui scm Nicolaū. aliq scām katherinā & huiusmodi. Ita pessimi & maligni blasphematores blasphemant xpginē beatā: & p sua mala deuotione aliqui scm Antoniū. aliq Franciscum. Clarā & hi. O ingratissimi pcatores. o furentes animi. o venenosa & amarissima lingua. o veniq pditissimi homies. Ecquid mali fecere vobis sci? In quo nocuerūt vobis? An non assidue pro vra salute intercedūt ad dīm? Hōne & xpgo illa pissima mater gratie: fons misericordie. p vobis indefessa est aduocata? Quid ergo blasphematis illā & reliquos scōs? Sed reuera si seruaretur illud qd dicit in. c. statuimus. extra de maledicā. s. q publice blasphemantes deū uel virginē sanctissimā: uel aliquē scōz publica pnia. p. 7. ebdomadas punirēt. in quarū. s. qualibet sexta feria in pane & aq ieiunarent: facerētq alia que continentur ibi. pfecto nō ita de leui prorumperēt i blasphemias. Et licz pnie sint arbitrarie ut tactum est in precedentibus. tamen laudo ut hi qui audiunt pfessiones ipsos blasphemos nō ita de leui absoluāt: qa facilitas venie tribuit incentiū relinquēdi. p̄terea arguēt illos aspe: increpēt dure: & pmi tentiā iniūgāt salutiferā & fructuosam Quisnam nō videt quāta diligēcia op sit ad blasphemos & maledicos emendandos? Difficile est vticq malā cōsuetudinē derelinquere. O vere mala consuetudo qua voies xpiani iniuriāt deo & scis eius. In hac soli xpiani demersi sunt: quoniā non est aliqua natio neq ideoz neq gentiliū & paganoz: i qua tot sint blasphemie & maledictiones sic in populo xpiano.

De pcatū maledictionis & blasphemie dei est graue: tū rōne abdoiatiōis: tum rōne supationis: tum etiā ratione contrariationis. Capm 3.

Tertia maledictio est nature diuinalis. cuz. s. quis de deo maledixerit conuitia & contumelias maiestati sue inferēdo. & de hac dicit Ric. de scō Vic. Sceleratissimū genus pcti ē quādo quis in dei vituperiū delectatur Et glo. sup illo xpo Ysa. 18. c. Ad tpm terribilem &c. Omne pctū blasphemie compatum leuius est. Et ibi. Nihil est horribilius blasphemia: que ponit os suū in celū. Quātū ergo graue sit pcatū maledictionis & blasphemie colligi pōt ex triplici rōne. Prima dicit abdoiationis. Secūda supationis. Tertia cōtrariationis. Prima dr ratio abdoiationis. In veteri siquidem testō abdoiabantur patres antiq vsqadeo pcatū blasphemie q ex mandato dei de blasphemia cōuictū lapidabāt. Vñ Leuit. 24. dixit dns. Educ blasphemū extra castra: & ponāt omnes q audierūt manus suas sup caput eius. & lapidet eū oīs populus. Insup priores illi patres audire detestabāt eos q blasphemabāt.

Jō act̄ 9. Arbitrantes: licz falso Ste/phanū blasphemare cū dixit. Video ce/los aptos. 7.i. Cōtinuērt aures suas ne s. ꝓm glo. audirēt blasphemātē. 7 nō so/lū audire: ꝫ etiā noiare nō audebāt vo/cabulū maledictiōis. Ihū cū accusarent Naboth. ut bñrē. 3. Reg̃ 22. benedixit deo 7 regi. i. maledixit. Et Job. ut bñrē eius dē. p. offerebat holocausta pro filijs suis. Dicebat. n. Ne forte peccauerit filij mei. 7 benedixerint deo. i. maledixerint. Similiter 7 tēporib⁹ bis abhoiabilis est blasphemia apud infideles. nam q̄cūq; blasphemaret deū i cris turcioꝝ aut sar racenoꝝ grauiē punirer. Ob quod aut nunq̄ aut satis raro sentiunt ubi verba blasphemie 7 maledictionis. O xpiani p̄cipes. o ptātes seculares. o cuiuslibet reipublice patres. curate 7 vos legibus honestis punire blasphemos: ne veteri/ores infidelib⁹ habeamini. 3° ratio oīdens grauitatē maledictiōis 7 blas/phemie dei dicit supatiōis. Superat. n. tria peccata ḡuissima 7 execrāda. Pri/mū est petīm paganoꝝ seu infidelū. qa ut ait Tho. 2ª 2ę q. 13. Infidelis ea de deo dicit 7 loquit q̄ licz falsa sint. tñ cre/dit esse ꝑa. Xpian⁹ ꝙo blasphemāo lo/quit cōtra ꝓpriā fidē quā credit. Secūdū ē petīm homicidij. Ut eni dic Tho. ibidē q̄ tū ad nocumentū maius petīm est ho/micidiū q̄ blasphemia. eo q̄ magis no/cet homicida dei interfecto: q̄ blasphem⁹ deo blasphemato. Sed q̄ tū ad obiectū maius petīm est blasphemia q̄ homici/diū: quia homicida licz interficiēdo ho/minē offendat deū. tñ p̄cipaliē intēdit offendere deum. Sed blasphem⁹ 7 ma/ledicus intendit p̄cipaliter 7 directe offendere ipsum deum. Tertiū ē petīm iudeoꝝ crucifigētiū xpm. Unde Aug⁹ ait. Magis peccāt blasphemantes deū trinū phanē in celis: q̄ q crucifixerūt eā ambulantē in terris. Rō b⁹ē ꝓm Bier. in. 3. sup̄ me. Ihū qa iudei nō cognouerūt ipsū esse deū. Ihū apl⁹ ait. Si cognouissent: nūq̄ deum glorie crucifixissent. Dz q deū blasphemant cognoscūt illū esse deū. Tū etiā quia iudei nō ꝓmiserūt ei fidē in baptismo: sicut xpiani. Tū qa fit maior iniuria ratione maioris stat⁹.

Tertia rō oīdens grauitatē peccati maledictiōis 7 blasphemie dicit ꝓtrari/ationis. Contraria nāq; blasphemia 7 maledictio dei. p̄ nature. 3° scripture 3° creature. Primo ꝓtraria nature q̄ dictat bñfactorē suū esse cognoscēdū Nam 7 suo modo hoc faciūt aues celi 7 pisces maris 7 bestie terre: quāto mag ad id obligat homo rationalis. 7 tñ inē oia bñficia: que magna 7 multa sunt a bono deo hoi collata: bñficiū lingue est vnū singulare p̄stantissimū 7 egregiū O blaphemator ingrate. o feralis mēs o ipudica lingua: Cur nō solū deo tuo gras nō agis: ꝫ qō pr⁹ est illū crudeliter maledicis? Cur non solū bñfactori tuo laudes nō impēdis: ꝫ illū potius turpi/ter vilipēdis? Cur tantū bñfactorē nō solū nō recognoscis: ꝫ potius ita inhoneste blasphemas? Dedit tibi ipse linguā: ut tu cū illa laudares eū: 7 bñdiceres no/men sanctū ei⁹. 3° blasphemia ꝓtrat scripture. Ipsa vtiq; admonet 7 hortat nos ut bñdicam⁹ deū. Ihū Thobie. 4. c scribit. Omni tpe benedic deū. Et Eccl. 39. Bñdicite dñm in oibus operib⁹ suis Et Dauid psal. 15. Benedicā dñm q̄ tri/buit mihi itellectū. Et psal. 33. Bñdicā d. i. o. t. s. l. e. i. o. m. Et psal. 144. Per singu/los. d. e. t. 7. l. n. t. i. e. 7. i. s. s. Et Ro. 12. Benedicite 7 nolite maledicere. 3° blasphemia ꝓtrariat creature. Dis eni creata laudat 7 bñdicit deū. Ihū Aug⁹ in sermone vnius martyris inquit. Dia quecūq; fecit deus laudāt deū. Audistis in benedictiōib⁹ 7 audistis in oi solen/nitate qñ legunt: qm̄ oia laudant deū: celestia. terrestria. āgeli. boies. lumiaria celi. arbores terre. flumina. maria. q̄q̄d de⁹ creauit sive in celo: sive in terra: sive i mari. laudat deū. hec ille. Et sca mater ecclesia in matutinis cātat hymnū trū pueroꝝ. in camino ignis ēs creaturas inuitantiū ad laudes 7 bñdictionē dei. Quid respondetis igit̄ o blasphemi ad

woces oīuz creaturaꝝ? Angeli celi laudant ⁊ dicūt clamātes: Benedict⁹ dn⁹. Sol.luna.stelle.⁊ oīa celestia corpora dicūt: bñdict⁹ dn⁹. Terra.aq̄.aer.ignis ⁊ cuncta q̄ in eis sunt dicūt: bñdict⁹ dn⁹ Boni ⁊ recti viri dicūt: bñdict⁹ dn⁹. Et vos ꝫ mozē oīuz aliaꝝ rerū maledicitꝫ: nīsi forte dixeritꝫ q⁹ exēplū sumitꝫ ab his qui sūt dānati in inferno. dn quib⁹ dicit Apoc.16. Blasphemauerūt nōm celi p̄ volozibus ⁊ vulneribꝫ suis. O q̄ iferna les boces .o blasphemi diabolici q⁹ non nisi cū dānatis blasphemādo ⁊ maledicendo ꝓfozmatis ⁊ ꝓcozdatis. Idcirco apparet q⁹ gue sūt pcīm vestr. Prophēa clamauit ysa.i.c. Ue gēti pecatrici: populo graui iiquitate. semini neq⁹. filijs sceleratis. blasphemauerūt vum Isrl. abalienati sūt retrozsū. Et merito ꝓpha cōminat blasphemātib⁹ ⁊ maledicētib⁹: qa ꝓpter blasphemias ⁊ maledictiões indignatus vus etiaz in p̄senti seculo blasphematozes flagellat ⁊ exterminat. Est ve hoc exēplū. 4. Reg. 19. de Senacherib ob cuius blasphemiā angel⁹ vna nocte exercituz illius aggrediens. 185. millia hoiuz iteremit. ipso tandē Senacherib a pprijs filijs itercmpto. Refert insuper Hzeg⁹ in. 4. dial. li. Oz Rome puer. 5. annoꝝ. blasphemus in brachijs patris exīs: iusto iudicio dei a diabolo suffocat⁹ est. Propē hoc pecatū etiā dn⁹ mittit pestilentias. famē. ⁊ guerras. ut dr. 31. q. 2. c. Flagitia. i glo. ⁊ i Auten. ut nō luxurient ꝓtra naturā. Et ut ego vidi dieb⁹ meis Italia sepi⁹ flagellata ē multis tribulatiōib⁹ ⁊ pestilentijs. puto ꝓpter fetozē sodomie: ⁊ impietatē blasphemie. Mā licz multa sint alia pecata que cōmittunt: hec tñ duo cōtaminare videnť q̄si cm carnē: Et ut ve blasphemia dicā. nō sūt ab ea mūdi ⁊ puri dñi nō ciues. nō rustici. nō agricole. nō artifices. nō viri. non mulieres. ⁊ qō auditu vozribile est. nō sacerdotes. nō religiosi. Ex oi nāq⁹ statu grādis mltitudo extat que loquit⁹ ꝑba blasphemie. O Italia tāto vino vepuata. o populi tāto scelere veturpati: timeo ne vesciat ꝫ nos furoz vei. Corrigat igit⁹ vnusq̄sq⁹ seipsū ⁊ refrenet linguā suā: cesq⁹ parit laudem⁹ ⁊ bñdicam⁹ veū: q̄ bñdictus ē ⁊ laudabilis ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amen.

Feria secūda ante ebdomade. de pcō iudicio q̄ laboꝝabāt phariseī ꝫ xp̄m Jhm

Sermo. 56.

Abierūt p̄n/cipes ⁊ phariseī ministros ut apprehenderent Jhesū. Scribunt hec ꝑba Joh. 7. c. ⁊ in euangelio bodierno. Cōmouebant phariseī ⁊ scribe ꝫ pissimū Jhesū ex luoze ⁊ inuidia: quia non poterāt sufferre ut alicui maioꝝ bonoꝝ exhiberet⁹ q⁹ ipsis. ⁊ ppea nō ē mirandū si ita seueri fuerūt cōtra innocētissimū filiū ꝑginis. Jō Bilter⁹ poꝝ. ait Ita obliquat iuidia ut rectū natura nō videat. Et Seneca ad Lucillū. Perit ei iudiciū cū res in affectu trāsit. Hoc aūt vitium satis infestat miseros mortales: adeo ut vix possit aliq̄s imo null⁹ euadere laqueos iuidoꝝ. Idcirco in p̄senti sermone de inuidia cimus dicturi. de qua tria mysteria pozonimus p̄ncipaliter declaranda.

Primū dicit⁹ diffinitio.
Secūdū offensio.
Tertiū conditio.

Qualiter diffinit⁹ a doctozibus quid sit inuidia: ⁊ q⁹ doloꝝ ex bono alterius potest. puenire ex timoze: ex defectu: ⁊ ex malignitate. Capm.j.

Primū mysteriū declarandū de inuidia dicit⁹ diffinitio. in q̄ videndū ē q̄d sit inuidia. Et Jobes Dama. li. 2. suaꝝ sniaꝝ ait. Inuidia ē tristitia de alienis bonis. Pro cuius declaratiōe notādū ꝫm Alex. 2. volumine summe. ⁊ Tho. 2ª 2ª q. 36. Oz doloꝝ de alteri⁹ bono pōt triplicit⁹ puenire. Primo ex timoze proprio cū quis dolet de bono alicui⁹. q̄a vrisimilit⁹ timet sibi ut alijs nocumētū inferri. Et hunc doloꝝ

Arſ.in.z.rtxto.dicit nō eſſe inuidiā: ſed effectū timoꝝ.tc q̄ Bxeg⁹li.zz.mozal. ita ait. Euenire plerunq; ſolet: ut non amiſſa caritate inimici nos ruina letifi cet: z rurſus ei⁹ bonū ſine inuidie culpa ꝓtriſtet: cū ruēte eo quoſdā bñ erigi cre dim⁹.z pficiente illo q̄ſdā iuſte oppmi formidam⁹. Rōnabiliē nāq; vn⁹ quiſq; magis diligē tcxt ſeipſū q̄ alios: z cōe bonū z multoꝝ: q̄ ꝑticulare uel vnius. Sic letabāt tc malo pharaōis filij Iſrl q̄ Exo.iȝ.dicebāt. Cātem⁹ dño: gl'oſe n.honorificat⁹ ē.equū z aſcēſorē ꝓiecit in mare.z dū erāt i captiuitate in manu ei⁹ volebāt tc.pſpitate illi⁹. Idipſū fece rūt tc.pſpitate z aduerſitate Holoferniſ alioꝝq; q̄ ꝓpm dei tcrare preſūpſerūt.

Z⁹ pōt.puenire dolor tc alteri⁹ bono ex tcfectu.cū.ſ.q̄s volet nō q̄ ꝓxim⁹ bonū illud habeat: ſed q̄a illud ſibi tcficit.z ſi q̄s dolet ex tcfectu boni quod nō eſt vere bonū.male agit ſic dolendo: ut ſi quis doleat: q̄a nō fornicat.ſicut multi faciūt z filia. Si vo doleat q̄a nō hz bonū qō ē vere bonū z honeſtū.recte agit. Et cum dolor tal' circa honeſta vrſat ꝑm Arſ.z. rtxto.vocat cel⁹. De h̄ dicebat Paul⁹.z Cor.i4.c. Emulami ſpūalia. z Hiero. ad Lerā tc inſtitutiē filie. Habeat ſocias cū quib⁹ addiſcat.quib⁹ inuideat.quaꝝ laudib⁹ mordeat. z⁹ pōt.puenire dolor tc alteri⁹ bono ex malignitate z iniq̄tate qñ diſplicet multꝫ abſq; ipſoꝝ cōmodo uel incōmodo q̄ alij habeāt bonū. Et h̄ ut plurimū euenire ſolet ex inani gl'ia. Unde Bxeg⁹ri.mozal.ait: Prima nāq; ſo boles ianis gl'ie ē que dū oppſſam mētē corrūpit: inuidiā mox gignit.q̄a dū vani nois potētiā appetit: ne quis hāc alius adipiſci valeat: tabeſcit. Et ex h̄ ē q̄ inuidia ſolet eē inē pares: q̄a vnuſq̄ſq; ap petit alios i gl'ia ꝑm ſuū ſtatū aut g̃dus ſuparc. Unde nūq̄ ruſtic⁹ aut agricola inuidebit tc doctori tc ſcia: nec mulier inuidebit militi tc ſtrenuitate ul' fortitudie: nec mercator aut ciuis religioſo tc fa ma ſanctitatꝫ. z ſic tc aliꝭs. Hz vnuſq̄ſq; inuidet alteri tc his bonis: q̄ uel ipſe hz uel habere intēdit. Et tñ ſi hoc fiat aio tcliberato cum ſit ꝓtra caritatē: peccatū eſt mortale. Caritas inquit apl's. i. Cor iȝ.c. nō emulatur.

Or maligna beſtia inuidie ſemp offē dit virtuoſos z ſcōs viros. ut ex multis patet exemplis. Capl'm.z.

Secundū myſteriū tcclaranduꝫ tc inuidia dicit offenſio. Nec.n. beſtia maligna offendit ſemper virtuoſos z ſcōs viros. Unde Valeri⁹ li.4.tc amore z dilectiē ait. Nulla tam modeſta facilitas eſt: que malignitatis dētes vitare poſſit. Et Seneca tc ꝓſolatione ad Paulinū. Inimica ē ſp alienis ꝓfectibus inuidia. Et Ouid⁹. i. tc reme dio amoris. Sūma petit liuor perflant altiſſima venti. Summa petunt tcxtra fulmina miſſa Iouis. Et Oran⁹. Sepi⁹ ventis agitat' ingēs Pinus: z celſe grauiore caſu Decidunt turres: feriuntq; ſūmos Fulgura montes. Et Hiero⁹ in epitaphio ſcē Paule. Semper virtutes ꝓſequit' inuidia: Feriūtq; ſūnos fulgura mōtes. Eteni cēs ſci emulos habuerūt. In paradiſo quoq; ſerpens fuit: cuius inuidia mors intrauit in orbē tcrar. Ipſe quoq; dñs nr Jhs xp̄s zelo ē crucifix⁹. tcc ille. Hec eſt.n. illa inuidia tc qua dr Sapie.z. qō i auctoritate Hiero. ē iam dictuꝫ. Or.ſ. per illam mors intrauit in mundū. Hec eſt illa fera peſſima: propē quā frēs Joſeph eū interficere tēptaue rūt. z tandē vendiderūt biſmaelitꝫ. dicen tes patri: q̄ fera peſſima tcuorauerat eū. Hec eſt ꝓpter quā Saul actio graui cōmot⁹ fuit ꝓtra Dauid: temptans ſepius illū pimere. qō z feciſſet: niſi Jonathas ꝑmoniſſet eū. ut tcl.i. Reg.i8. Inui debat' aūt ei Saul: quia poſt interfectū Goliath. z tcbellatos philiſteos ad eū puelle cantabant: Saul ꝑcuſſit mil' le: z Dauid decem milia. Quid dicam de antiquis Romanis: qui toto orbe clariſſimi. z ſue reipu. zelatores fuere precipui? Nōne inuidie morſib⁹ lamati extitere? Patet hoc i Furio Camillo: tc quo ſcribit Horoſius z Titus Liuius

q̄ cum romanus exercitus p̄ vrbē continuos ānos magnas clades accepisset creatus dictator cū capanetibus ⁊ falisciis maxima cum ꝑspitate confligit. ⁊ victis duob⁹ populis: predā inter milites partitus ē. Deinde Ueientiū ciuitatem obsedit: quā tādē cepit. Jsta victoria fuit cū tanta gloria romanoꝝ q̄ dictator sublatis ad celū manibus ꝓcat⁹ est q̄ si cui vtozuz romana felicitas nimia videret eius inuidia sub aliquo suo incommodo satiaret: atq; inter preces subito lapsu vecidit. Ob omen ſm Valerium ad sui damnationē: qua postea pressus est ꝓtinuisse tradit. Nam postq̄ ad vrbem triūphās rediit: tribuni multiq; ciues Camilli virtuti emuli: diffamabant gloriā eius cōtendētes hostilē predam nō equo iure fuisse diuisam. ⁊ ista pendente inuidia faliscoꝝ ciuitatē romano subegit imperio. Post qō a. L. Apulegio tribuno plebis accinct⁹ ꝓpē inequā Ueientiū prede distributionē: intercurrente illis diebus adolescētis sui filij morte. ut hinc ī publico ⁊ inde priuato cruciaret incōmodo: in exiliū pellitur damnat⁹. ij. milibus eris. Camillus ꝙo ab vrbe discedēs humiliter vos precatus est: ut si hoc iniuste pateretur: q̄ primū se ciuib⁹ ⁊ ingrate patrie necessariū fieri vellent. Qō subsecutuz est. Nam gallisenones obsessam vrbem preter capitoliū cepere. Quare missū ē ad Camillū ꝓ auxilio: qui mox veniēs ingratā patriā ab hostibus liberauit. ut dicit Aug⁹ li. j. de ci. dei. c. 18. De Scipione insup africano dicit Valer⁹ maximus q̄ cū p⁹ plurimos triumphos wcaret ad reddendū cōputuz de pecunie quantitate: tanq̄ indignat⁹ tale fertur vdisse responsū. Cum frater meus totā vobis subiugauit asiaz. ⁊ ego totā africam. nec opes asiane fratrem meū: nec africane me diuitem fecerūt: sed inuidia fecit vtrūq; glorioſū. Et ut scribit Liui⁹ tanta fuit inuidia ciuiū contra Scipionem q̄ cuz accusaret a tribunis plebis nil aliud ad obiecta respondit. sed dixit: O quirites. hoc die vici carthaginē magna ſperātē. ⁊ accipe leges nostras iussū. Recordor eni hunc diem anniuersariū illum esse. quo ante aliquot annos vici Hannibalez. Et ut scribit Valerius de fiducia sui. laureā suā capiti suo imposuit ⁊ subiunxit. Equū est diē hūc libēter ⁊ murijs semp imunē esse. Me ergo i capitoliū ad Jouez optimū ⁊ Minerua: ceteroscp vos qui capitolio ⁊ arci presidet cōsērā salutandos: eo q̄ i die isto: ⁊ sepe ac feliciter ꝓ repu. dimicauit. Voscp omnes hortor venire mecū: orareq; vos: ut vobis mei ſimiles duces omni tpe largiant. His dictis ⁊ senatū totū ⁊ vniuersū equestrē ordinē ⁊ cunctam plebē comitē habuit de eo q̄ paucissimi cū tribunis remānerūt. qui tandē ut inquit Valer⁹. dolore anxij atq; inuidia tabescentes: ⁊ pudore obruti se turbis imiscuere: ⁊ cum ceteris ꝓsecuti sūt reū. Scipio aūt nō modo capitoliū sed q̄ totā vrbem omnia de ordine templa cum populo romano circuiuit: nō minore honore reus triumphans de inuidis. q̄ victor olim triumphauit de hostibus. ⁊ cū videret necesse esse aut succumbere emulis: aut vlcisci. neutrū ꝓferri decreuit: ⁊ potius voluntariū sibi elegit exiliū. abijtq; Linternū suam villulā asperam solitariā ⁊ incultā. haud ꝓcul a Cumis ciuitate cāpanie. O igit inuidia rapacissima. o virtutū emula. o pestilentissima oiuz virtuosoꝝ inimica. Et dictis vtiq; clarz est qualis ipsa virtuosis ⁊ sanctis quietē aut pacē batere nec sinit nec patitur.

De triplici mala cōditione inuidie. s. ꝓpria flagellatione. caritatiua oppositione. ⁊ diabolica assimilatione. Cap. 3

Certū mysteriū declarandum de inuidia dicit cōditio. Est vtiq; triplex mala conditio ꝓpē qua inuidia est abhominānda. Prima dicit ꝓpria flagellatio. Secūda caritatiua oppositio. Tertia diabolica assimilatio. Prima mala ꝯditio inuidie dicit ꝓpria flagellatio. Est vtiq; officiū eius

flagellare ⁊ affligere ꝓpriũ subiectum. Propterea Isidor⁹ in libro differẽtiaꝝ ait. Inuidus alio medullit⁹ estuans a semetipso liuoris ꝓpriꝰ sp exigit pœnas. Et Hiero⁹ ad Asellam de fictis amicis exclamat.d. O inuidia primũ tui mordax. Et Socrates dicebat. Vltinã inuidi ĩ oibus ciuitatibus oculos ⁊ aures haberent: ut de omnib⁹ ꝑfectib⁹ torqu̇erentur. Quot enim sunt boꝝ felicium gaudia: tot sunt inuidorũ gemitus. Et Horatius. Inuidia sicuti nõ ĩuenere tyranni Maius tormentum. Secũda mala cõditio inuidie dicitur caritatiua oppositio. Opponit̃ siquidez caritati ꝓprium. Illã tamẽ caritatẽ docent nos sci ⁊ ipse sanctus sanctorũ xp̃s Ihus. Ait Paulus.1. Cor.14. air. Sectamini caritatẽ. Et.16.c.air. Omnia op̃a vra fiãt in caritate. Et Eph̃.3.c. In caritate radicati ⁊ fũdati. Et.4.c. In caritate crescamus. Et.5.c. Estote imitatores dei sicut filij carissimi. ⁊ ambulate in dilectione sic ⁊ xp̃s dilexit nos. Et ad Col̃ 3.c. Super omnia caritatem habentes. Et Joh̃.1.cano.3.c. Qui nõ diligit fratrem suum in tenebris manet. Et xp̃us ihus Joh̃.13. Mandatũ nouũ do vob̃ ut diligatis inuicẽ. Et.13.c. In hoc cognoscẽt omnes ꝙa mei discipuli estis: si dilectionẽ habueritis ad inuicẽ. Aduertenter igitur spirituales considerẽt hi qui ꝓpriam se affligunt: cogitẽt religiosi qui seculũ reliquũt ut deo seruiant: q̃tũ malũ sit inuidia: que cũ caritate stare nõ potest. Ipsa equidez sola venenũ est cuiuscũq; alterius boni. ꝙa ut inquit Aug⁹ sup Joh̃. Dilectio sola discernit inter filios dei: ⁊ filios diaboli Signent se omnes signo crucis, baptizentur. omnes cantent alleluia. intrent ecclesias. impleãt parietes basilicarũ: non discernunt̃ filij dei a filijs diaboli nisi caritate. Magnus iudiciũ. magna discretio. Quicqd vis habeas: si nõ habes caritatẽ nihil habes. Alias vtutes si non habes: hanc habe ⁊ legẽ implesti. hec Aug⁹. Tertia mala cõditio inuidie dicit̃ diabolica assimilatio. Ipsa siquidẽ assimilat homines malignis spiritibus. Nam quid aliud ẽ alterius inuidere felicitati q̃ diaboli officiuꝫ exercere? Ideo xp̃s inuidis phẽis. Joh̃.8.c ait. Vos ex pre diabolo estis. Nos vro curemus esse filij dei: omnẽ inuidiam a cordibus nostris expellentes: ut sic valeamus in hoc seculo acquirẽ dei grãm ⁊ in futuro sempiternã gloriam: in qua viuit ⁊ regnat ipse benedictus deus per infinita secula seculorum. Amen.

Feria tertia quinte ebdomade ĩ qua dragesima. de pctõ detractionis: a q̃ abstinere debent qui drã pniam docꝝ acceptam agere volunt. Sermo.xi.

Audam enĩ dicebant: ꝙa bonus est: alij autẽ non: ⁊ seducit turbas. Scribunt hec verba Joh̃.7.c. ⁊ euãgelio hodierno. Loq̃t vnusq̃sq; de alio ꝑm q̃ ei afficit: ita q̃ qui diligit non saturatur laudibus. qui vro inuidet aut odit: luctẽter detrahit ⁊ vituperat. ꝓpterea phẽi inuidentes xp̃o seq̃cesq; sui causa detractionũ morsibus lacerabant. Nec potuit pissimus ihs vitare oblocutores dentes: quinimo ut ꝑ i hodierno euangelio publice a multis accusatus est. ⁊ noiatus pctõr⁹ ⁊ malus. Ista nãq; solet esse pessima inuidoꝝ cõditio: ut omnia in malã partẽ interpretẽt ⁊ trahant: ac de omnibus male dicant. Venit inquit xp̃s Luc.7. Johes baptista nõ mãducans nec bibens. ⁊ dicũt demoniũ habet Venit filius hominis manducans ⁊ bibens: ⁊ dicunt potator vini est. Cũ ꝑo detractio apud q̃plures minimũ pctũ esse reputet. Ideo in hoc sermõe de ipsa aliq̃d disseram⁹ oñdẽtes q̃tuꝫ expediat penitentib⁹ a tali vitio penit⁹ abstinere. de quo tria mysteria principalia erunt declaranda.

Primũ dicitur malignatio.

Secundū modificatio.
Tertiū offensio.

Qz maligna sit ꝛetractio. tū respectu ꝓtrarietaꝫ. tum respectu generalitaꝫ. tū etiā respectu crudelitaꝫ. Capꝫm.).

PRimū mysteriū ꝛeclaranduz ꝛe ꝛetractione dicitur malignatio Est siquidē pctīm ꝑ satis maligñū ⁊ graue triplici rōne. Primo ratione ꝓtrarietatis. 2° rōne generalitatis. 3° rōne crudelitatis. Primo rōne ꝓtrarietatis. Contrariaꝫ siquidem fame que ut inquit Alex. in. 3. sūme. preciosissima est oiuz bonozū tēporaliū Et hoc exꝑssius dixit Sapiens. pꝟ. 22. Meliꝰ est nomē bonū qꝫ diuitie multe. Et Eccl. 41. Curam habe de bono noie. Et Augꝰ id ꝑsuadebat. iz. q. i. i. c. nolo d. Qui fidens ꝓscit: famā suā negligit crudelis est. Est ꝑ fama ꝑciosa corona oiuz boiuz: siue maiozꝫ siue minozꝫ: siue dominozū siue ciuiū: siue ꝓlatozū siue subditozꝫ: siue secularīū siue religiosozꝫ siue virozꝫ siue mulierꝫ. Fame itaqꝫ gradus cēs nitore suo ꝛenustat atqꝫ ꝛecorat. Cū ꝑ ꝛetractio hanc impugnet: non dz pctīm leue censeri. Propꝛea ab Alex sic diffinit. Detractio est aliene fame per occultaꝫ ꝝba ꝛenigratio. Notādū tū qꝫ ē differentia inē cōtumeliā. cōuitiū. iprocriū. suſurrationē. ⁊ ꝛetractionē. Contumelia ꝟm Tho. 2ª 2ᵉ q. 72. est exꝑssio ꝛefectꝰ alteriꝰ cozā eo ꝙ ꝝba ad ipsum ꝛehonozanduz. Et si fiat aio cozrigendi nullū est pctīm. qa etiā ⁊ sancti ꝑ fecerūt Vñ Luc. 24. xps dixit discipulis cūtibꝰ i Emaus. O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū. ⁊c. Et Matth. 15. dixit phariseis. hypocrite. bñ. pphetauit ꝛe vobis Ysa. Et Paulꝰ Gal. 3. O isensati galatīe qs vos fascinauit? Si ꝟo contumelia fiat aio solatiandi: aut nullū ꝑccatum: aut ꝛeniale ē: dūmodo fiat discrete. qa ludꝰ noxiꝰ ē i culpa. 2. q. 1. c. qualis. Si aūt ꝓtumelia fiat aio iuriādi: qa ꝓtra caritatē est: pctīm ē mortale. Et ꝑ Matth. 5 xpus dixit. Qui dixerit fratri suo fatue: reus eri: gehenne ignis. Est ergo cōtumelia cum referꝫ ꝛefectus culpe: siue ꝛefectus ille sit ſm ꝛitatē: siue nō: in vituperiū alicuius. Cōuitiū est cuz referꝫ ꝛefectꝰ nature uel ꝑne. ut q diceret ceco O cece. ⁊ surdo: O surde. ⁊ claudo: O claude. aio iniuriandi. Et sic. 1. Reg. 1. Fenēna q multos habebat filios: amisit illos: qa inꝓꝛerabat anne: q sterilis erat. Impꝛoperiū etiā est cum refertur alicui beneficiū sibi collatū ad ipsū confundendū. Et ꝛe hoc sapiēs Eccl. 41. ait. Cū ꝛederis ne impꝛoperes. sed inuiteris ꝛeū. Et. 20. c. Datū insipiēti nō erit tibi vtile. nam oculi eiꝰ septēplices sūt. Exigua dabit: multa ipꝛoperabit. Idcirco Seneca li. 2. ꝛe bñficijs ait. Qui dedit bñficiū taceat: narret qui accepit. Ista tñ quādoqꝫ sumunt vnū ꝑ alio. Susurratio est cū referꝫ malū ꝛe alio in eiꝰ absentia ut ponaꝫ in discordia cū ꝑmis suis. Et ꝛe hac plene dictū ē in sermone ꝛe discordia. Detractio ꝟo est cū dicitur malū ꝛe alio i absentia eiꝰ ut sua fama ꝛenigreꝫ. Et ut inquit Tho. 2ª 2ᵉ q. 74. Susurratio ⁊ ꝛetractio ꝙueniūt i mā ⁊ forma. sed differunt in fine: qa mā tam suſurratiōis qꝫ ꝛetractiōis ē malū ꝑmi. forma ꝟo ē dicē illud i absentia eiꝰ. Sz finis suſurratiōis ē discordia. finis ꝟo ꝛetractiōis ē infamia. O quot docti ꝓpter ꝛetractiōes creduntur indocti. Quot virgines credūt corrupte. Quot vidue continētes ⁊ caste: luxuriose ꝛeputaꝫ ⁊ vane. Quot ꝛenitētes hypocrite Quot dñi iusticie amatores tyranni. Quot ꝛenigꝫ boni reputaꝫ mali. Idco ait Ambroꝰ. Tolerabiliozes sūt fures q diripiūt bona nostra: qꝫ ꝛetractozes q lacerāt famā nostrā. 3° rō ostendens malignitatē ꝛetractiōis vocaꝫ generalitas. Sunt nanqꝫ multa ꝑccata que ⁊ si cōmittaꝫ: nō tñ in oibꝰ locis: nec oi tēpoze: nec ab omnibꝰ ꝑsonis. Cuiuſ aūt ꝛetractiōis nullū excipit locū: nullū tempꝰ: nullāqꝫ ꝑsonam. Hinc est quod glo. suꝑ illis ꝝbis. pꝟ. 24. c. Cū ꝛetrahentibꝰ ne cōmiscearis. ait. Propter

hoc vitiū pciitat fere totū gen⁹ humanū. Et Hiero⁹ ad Celantiā. Raro iuenies q̄ ita irrepzelxensibilē velit erbibē vitā suā: ut nō libxnē repzehēdat alienā.

Tertia rō oñdēs malignitatē tractionis dicit crudelitas. Est eni pccatū ꝟ satis crudele. ꝓptērea dicit. 5. q. 1. c. sūma iniqtas. Sūma ē iniqtas frēs tralxre ⁊ accusare. qa ois q̄ trahit fratri suo homicida ē. Nō intelligēdū ē p quādā sititudinē. qa sic homicida extinguit ꝓximi corp⁹: ita ⁊ famā tractor. Ex hoc cōpat leoni rugozanti humanas carnes. Isa. Eccli. 18. c. dicitur Leo sacr⁹ ē, didicit rapere pdā: ⁊ comedē hoies. Et Bzeg⁹. 13. li. moral. exponens illud Job. Quare pseqmini me sic⁹ ⁊ carnibus meis saturamini? ait. Hi sūt q̄ aliene vite tractiōe pascūt: ⁊ aliozū pculdubio carnib⁹ saturāt. Et glo. sup illo ꝟsu. pv. 23. Noli eē i puuijs potatozū: nec in cōmessatiōib⁹ eoz. q̄ portāt carnes ad vescēdū. Carnes iniqt ad vescendū: est in locutione rogatiōis vicissim vitia ꝓximi dicere. Hoc g̃ pctm feralē facit hoiem: imo oī fera pziozē. Quia ut dicit Jacob. 3. c. sue cano. Oēs nāq; aialiū voluerū ⁊ serpentiū nāe ab homine domite sūt ⁊ domant. Linguaz aūt hominū null⁹ vn⁹ domare potuit: neq; pōt. Digit tractio pctm dānabile. Lu nempe es que multos ad tartara festinantissime cōpellis. Quia ut Jacob. 3. c. dicit. Si quis putat se religiosum eē nō refrenās linguā suā: ꝟ seducens cor suū. hui⁹ vana est religio.

Qtribus modis cōmittit tractionis vitiū. s. p modū iniquū. astutum. ⁊ simulatū. Capm. 2.

Secundū mysteriū declarandus tractione dr modificatio. Solet equidez pctm istud pluribus modis cōmitti: quos tm nos ad tres pcipuos reducem⁹. Prim⁹ dicit iniqu⁹. Secund⁹ astut⁹. Tert⁹ simulat⁹

Primus est mod⁹ iniqu⁹: cū quis pximū infamare studet cū iniqtate. Nō pōt fieri triplicit. p revelando pctā sua secreta: nō seruando cceptū de fraterna caritate: de q̄ xp̄us dixit Matth. 18. Si peccauerit i te frater tu⁹ vade ⁊ corripe eū inter te ⁊ ipsū solū. 2° fingēdo de ꝓximo mala que nō cōmisit. 3° scribendo ꝓtra ipsū famosos libellos uel sicut hodie fieri solet iuectiuas lenocinio rū horū fucatas componēdo ⁊ cantilenas

Secūd⁹ mod⁹ detrahendi dicit astutus. Sūt nanq; alij cum astutia detrahentes. ꝓximo adhuc tripliciter. p tacēdo. Nā cū interrogāt de alicui⁹ virtutibus: licz nullū malū dicāt. tacēt tm̄ vera ⁊ bona q̄ sciunt: dicere q̄ nolent. Sicut si q̄s interrogaret de aliq̄ puella nubili an esset honesta. ⁊ ille sciret sic eē tm̄ aut taceret aut diceret. Nō me interpono de alienis facti: talis vtiq; ⁊ si nō directe. indirecte tm̄ ꝓximi sui famā leveret. Jō dicebat Hilbertus por. Bravis rapacitas cū vera alterius glia ⁊ si mēdacio nō corrūpis: silētio pteris. Liuor eni excellentiā prozriā semp cogitans: alienā obscurat. 2° astuti detrahunt negando. cū. s. ⁊ si malū nō dicant de ꝓximo. negant tm̄ bona que de illo ab alijs narrant ⁊ predicant. 3° astuti detrahunt venenādo: cū. s. multa bona dicunt de aliq̄ venenando cū aliq̄ malo interposito. sicut pleriq; faciunt ꝟba addētes: sed uel si. Dicit eni. O si talis nō haberet illū defectū: uel illū eē. quot virtutibus quib⁹ florez laudaret a cunctis. uel dicit: Talis ē doctus uel prudus: ꝟ deficit i humilitate ⁊ huiusmōi. Sicq; detractores astuti ne videantur detrahē laudāt ut tādē vituper. ⁊ sic cū melle porrigunt ad bibendū venenum. Venena ait Hiero⁹ ad Letā. non dāt nisi melle circundata. Tertius mod⁹ detrahēdi dicit simulatus: qui est ꝓpri⁹ hypocritarū. Ipsi etenim detrabūt triplicit. Primo volendo. Fingunt nanq; voce. vultu. ꝟbis. gestu. suspirijs dolenter ⁊ ex caritate referre criminationes ⁊ diffamationes prozimoz suoz. cū tm̄ id faciāt ex impietate: liuore ⁊ inuidia.

z° hypocrite detrahunt augendo: cū narrāt aliqō factū minimū verbis suis aut factis ampliantes illud ꝛ adaugē tes. 3° hypocrite detrahunt noiando cū. s. nominant multos cum laude. ꝛ p⁹ alicui alteri detrahunt. Hi modi ꝛ si nō hoc ordine: nihilomin⁹ in substātia pro maiori parte ponunt ab Alex. de ales i secundo volumine summe. ꝛ a scō Tho. z° z^e. q. 73.

De per detractionē offendunt detra hentes: audiētes: ꝛ patiētes. Cap. 3.

Tertiū mysteriū contemplandū de detractione dicitur offensio. Est eteni pctm̄ p̄ offensiuū valde. Offendit nanq; tria hominū genera Primi sunt detrahentes. Secūdi audientes. Tertij patiētes. Primi q̄s detractio offendit sunt ipsi detrahentes Nam vltra hoc q̄ mortaliter peccāt sm Scotū. in. 4. di. 15. tenent ad restitutionē fame. Dō sm Ric. ꝛ Tho. fieri debet ad arbitriū boni viri. Et de modo restituendi talem famam etiaz satis ample scripsit scūs Bernardinus in quadragesimali de xp̄iana religione. Ideo nō curaui p̄ multū hic ampliare. Verūtñ cum paucissimi reperiāt q̄ famam velint restituere bis quibus detrahūt: magnū piculum est detrahere. Secūdi quos detractio offendit sunt audientes. Illi enī qui detrahentib⁹ benivolum p̄bent auditū: peccatuz nō effugiunt. Idcirco Bernā. ad Eugenū inq̄t. Nelle detrahē ꝛ audire quid horū damnabili⁹ sit non facile dixeri. Et Aug⁹. Ne accōmodes aures tuas detractioni. Detrahenti enī aie ꝛ audienti. vtrisq; esca mortis ē detractio. Et. xi. q. 3. c. nō solū. Non soluz ille reus est qui de alio malū p̄fert. p̄ q̄ cito criminib⁹ aurē p̄bet. Propterea caute agēdū ē ut nō solū nō detrahamꝰ sed ne detrahentes quidē audire velimꝰ Ad hoc aūt quinq; sūt opportuna remedia. Primū ē elongatio. ut si fieri pōt elonget se vnusq̄sq; ab bis quos detrahere videt patos. Et de hoc sapiēs p̄v. 4. ait. Detrahentia labia, procul sunt a te.

Secūdū remediū est cōtristatio. Nā si quis non potest se a detractoribꝰ elongare. ostēdat eis detrahere volēnibꝰ vultū tristem: significans se nō libenter audire: ꝛ confricādo caput. spuendo i terram. post tergum respiciendo. ꝛ faciendo similia refrenet dicentis audaciam. Quia ut inquit sapiens p̄v. 25. Ventus aquilo dissipat pluuias ꝛ vultꝰ tristis linguaz detrahentē. Et Hieronymꝰ ad Rusticum monachum. Sicut sagitta si mittatur in duram materiam: nonnūq̄ reuertitur in mittentē. ꝛ vulnerat vulnerantem. Ita ꝛ detractor cum tristem viderit vultū audientis: imo non audientis: sed obturantis aures suas ne audiat iudicū sanguinis. alico cōticescit. pallet vultus. saliua siccat. Et. 6 q. 1. c. Ex merito. dr. Memo inuito auditori libenter refert. Tertiū remedium est reprehensio. sicut xp̄s fecit dū discipuli detrahebant Magdalene: quibꝰ dixit Math. 26. Quid molesti estis huic mulieri? bonū opus ꝛē. Et ad hoc p̄positū Job. 29. dixit. Conterebā molas iniqui. ꝛ de dentibus illius auferebā p̄dam. Quartū remediū est cordis stabilitio ut nō credatur cito omne malū quod dicit: q̄a multi multa loquunt: ꝛ sepius falsa q̄ vera. Et ut dicit Eccl. 19. Qui cito credit leuis est corde. De xp̄o ꝛ Joāne baptista: ut tactū est multi male loquebāt. Duo senes iudices tāq̄ adulterā mentiendo accusabant Susannā instantes ut lapidaretur. ut patz Danielis. 13. Sancta Marina virgo que in habitu virili incognita alijs deo seruiebat in monasterio: infamata fuit q̄ impregnasset iuuenculaz quandam Ob quod fere usq; ad mortē extra monasterium ab inde pniam egit. Hieroꝰ etiā gloriosus in epla ad Asellam de fictis amicis q̄queri⁹ valde sic. d. Si tibi putē a me gratias posse referri nō sapiā Potens ē deus sup p̄sonam meā sancte anime tue restituere q̄ meret. Ego enī indignus: nec estimare vnq̄ potui nec optare: ut tātū in xp̄o largiret affectū

Et licz me sceleratū quidā putent. ⁊ oībus flagitijs obrutū. ⁊ pro pctis meis etiā hec parua sint. tamē tu bene facis q̄ ex tua mente malos etiā bonos putas. Periculosum quippe est de seruo alterius iudicare. ⁊ nō facilis venia prava dixisse de rectis. Veniet veniet dies illa. ⁊ mecū volebis ardore non paruo Ego probrosus: ego versipellis ⁊ lubricus. ego mēdax ⁊ sathane arte decipiens. Quid eni tutius est. uel hec credidisse: uel finxisse de insontibus. an etiā de noxijs credere noluisse? Osculabāt quidam mi manus ⁊ ore viperco detrahebant. volebāt labijs. corde gaudebāt Videbat dñs ⁊ subsannabat illos: ⁊ miserum me seruū suū futuro cuz eis iudicio reseruabat. Quintū remediū est cordis compassio: ut cum quis audit aliquos detrahentes. referētes etiā veritatē. cōpatiatur proximis suis peccatoribus: cōsideretq̄ quia ꝑm cōmunem legez. ut Lact. ait li. 6. nemo potest esse tam circūspectus tam prudens q̄ non aliquando labatur. ⁊ ideo quilibz magis timē debet de suo lapsu q̄ de peccatis alienis gaudere. Tertij quos detractio offendit sunt patientes illi velicz quibus detrahit. Nam vltra hoc q̄ illoz̄ fama denigrat cum sepius innotescat eis q̄ male dicit de illis. affligunt ⁊ contristantur. Sed reuera conari debent ut potius letentur ⁊ iocunentur: quoniā tales detractiones. criminationes ⁊ oblocutiōes false faciūt ad laugmentū glorie. Dñi xps Matb. 5 dixit. Beati eritis cuz maledixerint vobis homines. ⁊ psecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malum aduersum vos mētientes propter me. gaudete ⁊ exultate quia merces vestra copiosa est in celis. Seruanda insup est regula Gregorij. q̄ xi. q. 3. c. inter verba. ait. Inē verba laudantium uel vituperantium semper ad mentem est recurrendū. Et si non inuenitur in nobis malū quod de nobis homines dicunt: in magnam vertimus leticiam prosilire. Et rursus. si non inuenitur in nobis bonū quod de nobis homines loquuntur: magnam tristitiā generare debet. Videant itaq̄ detractores ⁊ bilingues quanta mala faciūt detrahendo. Penitētes ergo proibeant linguam suam a malo. ⁊ labia sua nō loquant iniqua: ut sic diuine gratie munera in seculo hoc possint participare: ⁊ tandem peruenire ad eternum regnum beatorum. in quo xp̄us saluator noster cum patre ⁊ spiritu scō viuit ⁊ regnat p̄ infinita secula seculoz̄. Amen.

Feria q̄rta quinte ebdomade i qua/ dragesima. de piurij vitio: a quo maxime penitētes cauere debēt. Sermo. 58.

NOn estis ex ouib⁹ meis. Verba sūt redēptorꝭ nr̄i originaliter Joh. x. c. ⁊ in euangelio hodierno. Quod de iudeis locut⁹ ē xp̄us i ꝓbis premissis: hodie nō imerito dici potest de xp̄ianis malis. Ipsi eteni vocē xp̄i contemnentes: diuina mādata obseruare non curant: quinimo grauius offendūt q̄ cetere nationes: q̄ sub qua cunq̄ falsa religione viuūt. Inter cetera aūt mala atq̄ peccata: que ab eis committi solent est illud vnuz execrandum valde. violatio scz ⁊ fractio iuramenti. Istud nanq̄ peccatum ita inoleuit: ut a multꝭ ob publicā cōmunē pernitiosāq̄ ꝓsuetudinem minimū esse credatur. Ea ꝓpter pro presentium eruditione in hoc sermone de piurio verba faciemus: qui piuri ex ouibus xp̄i esse nō possūt. Proponem⁹ ergo de piurio ꝓncipaliter tria mysteria declaranda.

Primū dicit diffinitio.
Secundū commissio.
Tertium malignatio.

Quid sit piurium: ⁊ an iurare sit licitū: quot sunt iuramenti comites. ⁊ que sit iuramenti forma. Capsm.

Primū mysteriū ꝛclarandū de piurio dicit diffinitio. i q̄ videꝫ da sūt quattuor. Primus q̄d ē piurīū. Secundū vtrū iurare sit licitū. Tertium quot sūt iuramēti comites. Quartū q̄ sit iuramēti forma. Primū videndū est. q̄d est piurīū. Et rūdet Ray. in sūma sua. d. Periurīū est mendaciū iuramento firmatuz. Et q̄a dicit iuramento. notandū p̄m Alex. de ales in. 3. sūme. q° duplex ē iuramentū. Unū assertoriū: cū. s. iurando asserit aliquid sic esse ul' nō esse. Secundū ē iuramētū promissoriū cum promittit aliquid fieri uel nō fieri. Et in vtroq; mentiendo piurīū consistit. Sed hoc plenꝰ ꝛclarabit i sequenti mysterio. Ugo ꝑo de scō Uict. quid sit piurium exꝑessius ꝛclarat sic Periurīū est falsa uel indiscreta iuratio seu iuramenti transgressio. Secūdū videndū. vtrū iurare sit licitum. Et q̄ sic videt primo exemplo dei. Ipse eternī iurauit Unde Heñ. zz. Per me metipsū iurauī dic dñs. Et ps. 109. Jurauit dñs ⁊ nō pœnitebit eum. Et Hiere. 44. Ecce ego iurauī i noie meo magno ait dñs. Et Amos. 4. Jurauit dñs deus i scō suo. Et Luc. i. Jusiurandū q̄ iurauit ad Abrahā patrē nostrum ⁊c. 2° q° iurare sit licitū patet exemplo patrū tam veteris q̄ noui testi. Scribit enī Josue 14. Jurauit Moyses in die illo dicens Terrā quā calcauit pes tuꝰ erit possessio tua: ⁊ filiorū tuorū in eternū. quia secutus es dominū deuz tuum. Et Judicū. 21. Jurauerūt filij isral' in maspbat ⁊ dixerūt. Nullus nostrum dabit filijs Beniamin de filiabꝰ suis. Et. 2. Reg. 21. iurauerunt viri Dauid. d. Jam nō egredierī nobiscū i bellū: ne extinguas lucernaz isral'. Et. 2. Paral. c. 15. dr de filijs Juda ⁊ Beniamin q̄ venerāt i hierusalē. Jurauerūt dño voce magna. ⁊ i iubilo ⁊ i clangore tube. Et Ro. 1. iurauit Paulꝰ. d. Testis ē mi deꝰ cui seruio i spū meo: ⁊ i euāgelio filij eius. q° sine intermissiōe memoriā vri facio sp i oronibus meis. Et Phil. 1. Testis ē mihi deꝰ quō cupiā oēs vos i viscerib' ihu xpi. Et Hieroꝰ in ꝛscriptiōe Pauli p̄m beremite inq̄t. Testor deū ⁊ angelos eius vidisse monachos ⁊c. 3° q° iurare sit licitū ꝑbat ex ordinatiōe ecclie ⁊ sacroꝝ cōciliorū. Nam ordinata sūt in rāmēta romanoꝝ impatoris. ut patz in cle. romani p̄ncipes. ō iureiurā. Hereticī abiurātis ꝛcrelim. ut nō. de ꝑse. di. 2. c. Ego Berēgari⁹. ⁊ ex. de ꝛre. c. Ad abolendā. Prelatoꝝ. ut ō electi. i. c. significasti ⁊ sic de alijs iuramētis q̄ sacri canōes ponūt. 4° q° iurare sit licitū. ꝑbat auctoritate. Dñi Deut. 6. Dñm deū tuum timebis: ⁊ illi soli seruies. ⁊ p nomē illi⁹ iurabis. Et Deut. 10. c. Jurabis in noie eius. Et ps. 62. Laudabūt oēs q̄ iurāt in eo. Et Hiere. 4. iurauit. Uiuit dñs in vritate ⁊ in iudicio ⁊ iusticia. Ad idē facit q̄ scribit. 22. q. 1. c. cē. c. nō ē. c. in nouo testō. c. ut nouerit. c. ita. c. tu malum nō facis. c. ⁊ iurabūt. c. cōsidera. c si pctm̄ eēt. 5° ꝑbat q° sit licitū iurare rōne. Mā actꝰ latrie est licitꝰ. ē iurare p deū ē actꝰ latrie. q̄a sic Hieroꝰ i glo. sup illud Matb. 5. Reddes dño iuramenta tua. ait. Hoc p qō q̄sq; iurat venerat. Uenerari aūt deuz actꝰ latrie est. q̄ actꝰ iurandi p deū ē licitus. Sz arguūt alij ex auctoritate saluatoris. d. Matb 5. Ego dico vobis: nō iurare oio. Et ex auctoritate Jac. q. c. 5. sue canonice ait Ante oia frēs mei nolite iurare. Rūdet Augꝰ i li. de mēdacio. ⁊ in epla ad plecteculaz. q° in his auctoritatib' p̄dictis nō ꝑbit ꝛ iuramētū in q̄cūq; casu. Sz interdicit immoderatꝰ ⁊ nimiꝰ vsus eius ne sic pueniat i piurīū. Tertiū videndū. quot sūt iuramēti comites ut debito modo fiat. Rūdet Hieroꝰ. zz. q. 2. c. aiaduertendū. q° sūt tres. s. veritas iudicium ⁊ iusticia. Idē ponit. in. c. ⁊ si ps ex. de iureiur. Prima additio ul' comes iuramēti est veritas: ut. s. fiat cū vitate Secūda ē iudiciū ut fiat discrete. Tertia cōditio est iusticia: ut fiat de re iusta ⁊ licita. Quartū videndū erat. q̄ sit iuramēti forma. Et rūdet Jnno. ⁊ Ray.

q̄ alia fuit forma iuramēti in vet̄i lege
i qua iurare solebāt.d. Viuit v⁹: viuit
aia mea.ut pz.i.Reg̃.24.7.25. Alia
fuit forma iuramēti in ecclia primitiua.
Tūc enī iurantes dicebant: Testis est
mihi v⁹.ut ꝫ dictū ē v̄e Paulo. Hodie
ꝫo forma iuramēti solet esse: ad sacra
mi cuiꝰgelia. Omnib⁹ tñ modis quib⁹
deus iuratur iuramentū est.

Quot modis cōmittat̄ periurium. 7
q̄ ꝯtuor sūt iuramēta indebita .s. falsa
iniusta. incauta. 7 omissa. Capm. 2.

Secundū mysteriū cōtemplādū
v̄e piurio dicit cōmissio. in quo
ex dictis notare v̄etem⁹ q̄ per-
iuriuꝫ cōmitti potest quadrupliciter ꝑm
quattuor indebita iuramēta. Primū
est iuramētū falsū. Secundū iniustū.
Tertiū incautum. Quartū omissuꝫ

Primo cōmittit̄ piurū respectu iura-
menti: cum quis iurat falsū siue i iura-
mēto assertorio: siue promissorio. Ad-
uertendū tñ ꝑm Aug̃.22.q.2.c. hoies
q̄ aliq̄s pōt iurare falsū cū intētiōe fal-
lendi. 7 talis peccat 7 piurus est. Aliq̄s
pōt iurare falsū sine intentione fallendi
7 tunc si adhibuit diligentiā debitā ne
iuraret falsuꝫ: licꝫ illud iuret nō peccat
Quia ut dicit in dicto.c. Ream linguā
nō facit nisi rea mens. Potest etiā quis
iurare vez cū intentione fallendi. 7 tal̄
peccat. 7 q̄tum in se est piurus efficitur

Secundo cōmittit̄ piurū in iuramē-
to iniusto uel illicito. 7 tūc peccatuꝫ est
sic iurare. 7 peccatū est tale iuramentuꝫ
obseruare. Vñ Isidor⁹ in.c. In malis
22.q.4. In malis promissis rescinde
fidē. in turpi voto muta decretū. Quod
incaute vouisti ne facias. Impia. pmis-
sio ē q̄ scelere adimplet̄. Ad idem ē.c. si
aliquid. c. nō solū. c. vnusq̄sq̄. c. icōmu-
tabilis. c. magne. c. nō semp. c. diffinitio
c. si ad petīn. 7. c. mulier. Propterea nō
excusat̄ Herodes q̄ iussit amputari ca-
put Johis baptiste ne violaret iusiurā-
dum. Iurauerat nanq̄ dare puelle sal
tanti quicquid peteret: licꝫ dimidiū re-
gni eius. At illa petijt. d. Da mihi i di-
sco caput Johis baptiste. ut dr̄ Marci
6.c. Ideo dicit Amb̄. li. de officijs. He-
rodes saltatrici premiū turpiter .pmisit
crudeliter soluit. Turpe est q̄ regnū ꝑ
saltatione promittat̄. Crudele q̄ mors
ꝓphete pro iurisiurādi religiē vonat̄.

3° cōmittit̄ piurū i iuramēto incauto
siue indiscreto: in quo vest iudiciū. si-
cut solēt facere multi: q̄ ꝓ oī minima re
iurant p vez: p scōs scāsq̄: p corpus 7
sanguinē xp̄i. 7 bi⁹. q̄ audire debēt ꝙbū
sapiētis. d. Ecc̄. 23. Jurationi non as-
suescat os tuū: Multi enī sunt casus i
illa. Et iterū ibi. Vir multū iurans im-
plebit iniquitate: 7 nō discedet a domo
eius plaga. Qui aūt sic consueuerūt iu-
rare difficile corrigunt. Vñ 7 ego scio
in ciuitate quadā italie ꝑm quendā q̄
nesciebat loqui: nisi diceret p corp⁹ xp̄i
7 in noie diaboli. Cuiꝰ ꝫo null⁹ auderet
illū corrigē: dñs ciuitat̄ caritate mot⁹
hoc officiū i se suscepit. quare inuitauit
ēm ut secū prandēret: 7 finito prādio
dñs traxit ēm ad partē: satisq̄ reuerēt̄
7 honeste dixit ei. Pater reuerendissime
multi de te aiunt q̄ non scis ꝙbū pro-
ferre sine iuramento 7 inuocatione dia
boli. At ēps in impatientiā ꝓsus rñdit
In noie diaboli: 7 ꝙs deme ita dicit̄ ꝑ
corp⁹ xp̄i nō ē vez. Cui dñs. Jam a te
ipso testimoniū accepi. sicq̄ ēps ille cū
rubore discessit. Illiꝰo silēs plurimi in-
uenīt̄. q̄ etiā dū ꝓfitent̄ ob iurādi lon-
gam cōsuetudinē iurare nō erubescunt.

Quarto cōmittit̄ piurū i iuramento
omisso. cū. s. nō seruant ea q̄ seruari de-
bēt 7 possūt etiā iuramēto firmata. O si
seruarēt reges. ꝓncipes. duces comites
marchiēs. barones. officiales publici
capitanei. potestates. rectores. iudices
aduocati. procuratores. notarij. 7 certe
multi alij que iureiurādo .pmiserūt. ḡt
iusticie cessarēt. ḡt impietates cessent
ḡtue mala deficerēt. De platis aūt curā
aiaꝝ babētib⁹ nihil dico. tñ vnū assero
q̄ multi ex his q̄ dignitatib⁹ sūt ꝓsti-
tuti tam spūalib⁹ q̄ tpalib⁹: ex euidēna
facti: ipsoꝝq̄ opib⁹ piuri ee cogscūt.

Qz piurij ostendit ꝓcatū malignū
7 graue. tum ꝓpter transgressionē. tum
ꝓpter ꝓuocationē. tū ꝓp̄ assimulatio-
nem. tum etiā ꝓpter punitionē. Cap̄. 3.

Certij mysterij ꝑ piurio ꝑclarandū dicit malignatio. Est siq̄dē pctm̄ satis graue atq; malignū quadruplici rōne. ꝓ rōne trāsgressionis. 2° rōne ꝓuocationis. 3° rōne assimulationis. 4° ratione punitionis.

Prima rō dicit trāsgressiōis. Trāsgrediūt siquidē ipsi piuri ꝓceptū dñi qui ait Exo. 20. c. Non assumes nomē dei tui i vanū. Et Leuit. 19. Nō piurab in noie meo. Q uātū confundi ꝑtent xp̄iani piurātes qñ apud infideles tantam vim habet iusiurandū. ut Marcus Regulus mor potius elegerit q̄ iurata ꝑ illum violare. Inquit enī Aug⁹ ꝑ illo li. i. ꝑ ciui. dei. Marcus Regul⁹ impator populi romani captiu⁹ apud cartbaginēses fuit: qui duz sibi mallēt a romanis suos reddi: q̄ eoz tenere captiuos ad hoc impetrandū huc ꝓcipue Regulū romā misert ꝓius iurationē constrictū: si quod volebāt minime peregisset rediturū esse cartbaginē. ꝓrexit ille atq; in senatu contraria psuasit: qa nō videbatur esse vtile romane reipub. mutare captiuos: nec a suis post hoc ad hostes redire cōpulsus est: tñ qa iurauerat id sponte cōpleuit. Cartbaginenses aūt ut dicit Valerius lb rubrica ꝑ crudelitate. eum grandib⁹ cruciatib⁹ necauerūt. iclusū quippe angusto ligno: vbi stare cogeret: clauisq; acutissimis referto: ut se in vllā ptem sine ꝑnis atrocissimis inclinare nō posset: etiā vigilādo pemerūt. O xp̄iani piuri. o violatores fidei. O fractores iuramēti. aīaduertite 7 cōsiderate q̄ vitupabile est q̄ ue damnabile pctm̄ vestrū. 7 i exemplo Marci Reguli discite quanta diligentia teneri ꝑtat iusiurandū. 2° pctm̄ periurij est graue atq; malignū rōne ꝓuocationis. Ex illo nanq; ꝓuocat ꝑcus ad indignationez 7 iram. quia sicut inuocātes nomē ei⁹ ꝓtegit 7 ꝑfendit. Ita illud falsificantes 7 cōtemnentes abhorret 7 psequit. Dixit enī Joel. 2. c. Omnis q̄ inuocauerit nomē dñi saluus erit. Et ꝑ Dauid in ps. Protegā eum: quoniaz cognouit nomē meū. Et ꝓv. 18. Turris fortissima nomen dñi. Sic ecōuerso expugnat illos q̄ nomē eius irreuerenter tractant. Propēea Asdrubal a cartbaginēsibus missus ad romanos legat⁹ ꝓ pace firmanda. postq̄ Scipio ꝑuicit Hannibalē. ut dicit Titus Liuius cuz orasset i senatu: flexissetq; ad miserico⁹diā patres: vni eoz q̄ ꝑe oib⁹ cartbaginensium fraudes celarat dicenti. Per quos deos iurabitis nob: quos alias iurādo fefellistis? Rñdit ꝑ eos dē quos tam aduersarios expugnat cōtra iurata frangentes. Legit etiā in vita sci Nicolai q̄ vir q̄dā ab vno iudeo quādā sūmā pecunie mutuo accepit: iurās sup altare sancti Nicolai q̄ citius posset: eam sibi redderet. Tenente illo diu pecuniā: iudeus eā expostulat. sed ille eā sibi reddidisse affirmat. Ducit res ad iudiciū 7 iuramentū indicit ꝑbitoꝛi. At ille baculū cauatuz: quem auro minuto impleuerat secum ꝑtulit: ac si ei⁹ adminiculo indigeret. Volens igit facere sacramentū: in deo ibidem existenti baculum tenendū ꝑdit. Jurauit itaq; ꝑ plus reddiderat q̄ accepat. facto iuramento baculū suū repetijt. quē iudeus ignarus astutie sibi reddidit. Rediens autē qui fraudē fecerat in quodā biuio oppressus somno corruit. Curruq; cuz impetu ꝑniens eum necauit: 7 plenum auro baculū fregit 7 aurū effudit. Audiens hoc iudeus concitus illuc ꝑnit. Cumq; volū vidisset. 7 a multis ei suggereret ut aurū reciper omnino renuit: nisi qui ꝑfunctus fuerat ad preces bti Nicolai ad vitā rediret: asserens si hoc fieret se baptisma susceptuꝛū. Cōtinuo igit q̄ ꝑfunct⁹ fuerat surrexit. 7 inde⁹ in xp̄i noie baptiçatus est. In ciuitate ꝓo Litij fuit quidā q̄ Antoni⁹ ꝑdul⁹ dicebatur quē ego cognoui. hic dum coraz officialib⁹ iurasset falsū: addidissetq;:

Precor ueñ celi ut si mentiar faciat me morte subita interire. stati cecidit i eodē loco ⁊ miserrim⁹ expirauit. 3° piuriū est peccatū graue atq; malignū rōne assimilationis. Facit vtiq; hoiem similem pditori Jude: qui xp̄m osculando ⁊ salutādo tradidit inimicis suis. Sic periuri inuocantes nomē dei veritatē⁊ iusticiam opp̄imūt ⁊ occidunt. 4° piurium est pctm̄ graue atq; malignū rōne punitionis. Nam p ciuiles leges punit ut patet ex textu multarū legū ciuilium quas causa brevitatis omitto. Naz vivemus iuramētū violantes truncatiōe man⁹ affici: ita ut oib⁹ sint eos videntibus in exemplū. ⁊ ut sibi caueant monimentū. p leges aūt canonicas punit piuriū grauit. ut p3. zz. q. 5. c. q̄ piurat c. si q̄s coact⁹. c. si q̄s quiet⁹. Iz hodie ut tactū ē in p̄cedentib⁹: pnie sint arbitrarie. Sūt etiā piuri infames. ut patet. 6. q. i. c. infames. Ex quib⁹ oibus colligimus quātū hi qui ad penitentiā venire volunt: curare debēt ut abstineant a periurio. Hoc siquidē pctm̄ ē quo maxim⁹ xp̄ianoz̄ numer⁹ ad tartara ruit. Hoc pctm̄ est q̄ nutriūt fraudes: deceptiōes simulationes ⁊ iniusticie. Hoc pctm̄ est ppter qđ opp̄imūt pauper. vranē vidue. pupilli ⁊ orphani tribulāt. Quia ut supius dictū ē: si hi q̄ uel ecclie uel reipublice p̄esunt seruarent iuramēta sua: cuncta recte sancte iustissimeq; fierent: essentq; de quib⁹ ibu xp̄i: q̄ nobis omnibus suā largiatur gratiā ⁊ in fine sempiternam gloriam. Amen.

Feria quinta post dñicā de passione de Maria magdalena. s. de triplici eius statu. videlicz offensionis. conuersiōis ⁊ gratificationis. Sermo. 59.

Remittūtur ei pcta multa: qm̄ dilexit multum.

Verba sunt redemptoris nostri originaliter Luc. 7. c. ⁊ in euangelio hodierno. Relucet in exemplo Marie magdalene benignitas ⁊ clementia saluatoris nr̄i dei. Suscepit penitentē ⁊ pcta oia remisit illi. Propterea scā mater ecclesia legit hodie euangeliū in quo res tam pia: tamq; dulcis exprimitur ⁊ narrat: ut sic pecōres nō diffidant de clemētia ihu xp̄i bñdicti. Quare equū ē ac rationabile ut ⁊ nos tota mente contēplemur Marie magdalene penitentiā ⁊ cōuersionē. Ipsa ē que in pctis deū offendēdo diutius fuerat imorata. Ipsa est que corde cōpuncta xp̄m audiuit pcta sua sibi remittentem. Ipsa est in qua prius abūdauit delictū ⁊ postremo supabundauit ⁊ grā. Quappter de ea loqui volentes. in p̄senti sermone triplicē eius statū cōsideremus. Primus dicat offensionis.
Secundus conuersionis.
Tertius gratificationis.

De statu offensionis Marie magdalene. in quo videndū est: an hec mulier fuerit soror Laçari. ⁊ an pctm̄ ei⁹ fuerit corde ⁊ ope p̄petratū. ac que potuit esse causa peccati eius. Cap̄m.).

Primus status Marie magdalene quē considerare debem⁹ de offensiōis. Hoc notat in euāgelio. cū dicit: Ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix. s. notoria publica ⁊ infamis. Virgilius. 4. enei. Fama malus q̄ non aliud velocius vllū Mobilitate viget: viresq; acq̄rit eundo. Parua metu primo: mox sese attollit i auras. Ingrediēq; solo ⁊ caput inter nubila condit Pro cuius clarioze noticia tria dubia emergunt declaranda. Primū. vtrum ista peccatrix: de qua Lucas meminit fuerit Maria magdalena soror Laçari
Secūdū. vtrū hui⁹ mulier⁹ peccatricis pctm̄ fuerit tm̄ corde: aut simul ⁊ opere p̄petratū. Tertiū. que potuit esse cā ut Maria magdalena rueret ⁊ peccaret.

Ad primū dubiū dixerunt aliqui q̄ hec peccatrix cui⁹ mētionē Lucas facit nō fuit Maria magdalena. sed quedā alia. tum quia nomē eius nō exprimit.

tum quia videtur eis inconueniens nobilissimā mulierez: qualis fuit Maria magdalena. ad tantā infamiā infamēq; vitaz potuisse puenire. Sed ego dico q̄ qui hanc opinionē sequūtur mm⁹ bene sentiunt. Nam ⁊ si Lucas nomē illius peccatricis non expressit. hoc fecit ad notandū ꝑm morem scripture q̄ in statu peccati non eo erat cognita per approbationem. Dicitur eni virginib⁹ stultis ab eo q̄ omnia nouit cognitiōe simplicī noticie Matħ. xxv. Nescio vos. q̄a illas nō cognoscebat: ut approbaret q̄ ab eo p̄ p̄cm erāt separate. Sic ⁊ Luce xvi. exprimitur nomen Lazari: qui erat scriptus in libro vite. ⁊ tacetur nomen diuitis q̄ erat reprobat⁹: Sic a simili dicimus de Maria magdalena. Qualiē autē ipa nobilis genere ⁊ soroz Lazari tāta potuit ifamia deturpari declarabimus in tertio dubio. Hic vero ꝓprie dicere⁹ dicere q̄ Lucas de ipsa Maria magdalena vere ⁊ realiter ē locut⁹. Ad ħ aūt facit ꝓmo auctoritas Augi. q̄ in libro de ꝓsensu euangelistarū asserit hanc peccatricem Mariam magdalenam fuisse. Et hoc ipsū asserit Greg. qui i omelia presentis euangelij sic ait. Cogitanti mihi de Marie penitētia flere magis libet q̄ aliquid dicē. Cui⁹ eni uel sareum pectus ille huius peccatricis lachryme ad exemplum penitendi non emolliūt? Cōsiderauit nāq; quid fecit ⁊ noluit moderari q̄d faceret. Sup conuiuantes ingressa ē. nō iussa venit. inepulas nō erubescit. Hanc ꝯo quā Lucas peccatricem mulierē vocat: Johes Mariaz nominat. Illam esse Mariā credim⁹. de q̄ Marcus septez demonia ejecta fuisse testat. Et quid p̄ septem demonia nisi vniuersa vitia designāt? hec ille. Job. aūt. xl. c. ait. Maria erat que unxit dominū unguēto: ⁊ extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazar⁹ infirmabat. Marcus etiā vltī. c. sic de ipsa scribit. Surgens ih̄s mane prima sabbati: apparuit ꝓmo Marie magdalene. de q̄ ejecerat septem demonia. Insup pater hanc peccatricez Mariā magdalenā fuisse. eo q̄ ecclia i festo Marie magdalene legit euāgeliū h⁹ peccatricis. Et in hist oria scate Marie magdalene habetur q̄liter ipa reuelauit sacerdoti cuidam qui eam in deremo inuenit q̄ ipsa fuisset famosa illa peccatrix. quare non est dubiuz q̄ Lucas loquit̄ de ipsa. Secundū dubiū erat. vtrum huius peccatricis scilicz Marie magdalene pctm̄ fuit tm̄ corde: aut simul ⁊ opere p̄tratū. Et ad ħ ē triplex modꝰ dicendi. Quidā eni dicunt ipsam fuisse virginem corpore ⁊ carne: ħ tm̄ mente corruptā. Contra illos tamen ē auctoritas ecclesie que in festo eius nō facit officiū virginū. cum tamē ꝑm oēs mentalis virginitas recuperet̄ p̄ pniaz Cōtra istos etiam est. quia ecclesia nō iudicat de peccatis occultis ⁊ mentalibus: ħ de manifestis ⁊ ope perpetratis. Cuz ergo euangelista noiat illā peccatricem: ⁊ in ciuitate notā. sequit̄ q̄ de peccatis eius manifestis ⁊ nō secretis scripserit. Alij doctores dicunt q̄ Maria magdalena fuerit publica meretrix. qm̄ de illa Crisoꝰ sup Matħ. ait. Tunc illa prostituta lupanar exiuit: qm̄ discipulus getrnā intrauit. Et Hieroꝰ ad Furiam. Meretrix illa in euangelio: que pedes domini lachrymis lauit. ⁊ crine terserit. ⁊ cōfessionis sue honorauit unguento. manifeste depingit ecclesiaz de gentibus congregatā. Et idē in ꝓlogo Osee ꝓphe. Hec ē illa mulier meretrix ⁊ adultera: de qua loquit̄ dominꝰ ad iudeos dicens: Meretrices ⁊ publicani precedent vos in regno celorū. Propter huiusmodi ꝙba dixerūt aliqui prefatā secundā opinionē. Sz ego dico q̄ satis durū est: imo nec credibile mulierez generosam nobilissimis parentib⁹ oztam ⁊ diuitijs abundantē loca spurcissima ꝓ precio inhabitasse. Doctores autē Crisoꝰ ⁊ Hieroꝰ loquūt̄ de ea. ut supra dictū est. ad notādū q̄ vita eius: licz in ꝓpria domo: tam lasciua erat tamq; dissoluta ut videret̄ quasi vna ex mere-

triabus: que solent in lupanaribꝰ imorari. Et ꝓterea est tertius modꝰ dicẽdi: cui ego adhꝛreo tenẽs viam mediaz q̃ Maria magdalena i sua domo relitijs & ocio vacans vsq̃ ad suã cõuersionez omne tempꝰ suũ: omnẽq̃ vitã voluptatibus exposuit: ornãdo caput: poliendo crines. vnguendo faciẽ. componẽdo vestes. cantando vanas cantilenas. loquendo lasciua. conuersando cũ iuuenibus: & ex consequenti de facili alia faciendo: que nõ licet homini loq̃. Tertiũ dubiuz erat. que potuit esse causa ut Maria magdalena rueret & peccaret. Et dico q̃ potuerũt eẽ tres. Prima cã fuit eiꝰ formositas & pulchritudo. Erat siquidẽ pulchra & formosa naturaliter atq̃ pulchritudinẽ illã ãpliabat cũ ornatu vano inhonesto ac meretricio. Talꝫ vtiq̃ pulchritudo cũ inhõestate habitꝰ aspectus. vultus. & gestꝰ sociata. in magnũ ponit discrimen mulieres: qa ut inquit Aureolus Thꝛophastꝰ. Mulier pulchra cito adamatꝫ. & difficile est custodire quã multi amãt. Et sapiẽs ꝓv. 5. inquit. Fallax species & vana est pulchritudo. Propterea Hiꝛoꝰ reprehẽdit acriꝫ ornatũ inhonestũ mulierũ. Unde ad Furiam ait. Ornatus iste nõ dñi est vel amẽtiũ antixpi. Aut loquẽdũ nobis ut vestiti sumus. aut vestiendũ ut loquimur. Lingua ꝓsonat castitatẽ. & totum corpus prefert impudicitiã. Et idez ad sacras virgines de cõtinentia virginali Prophetic⁹ ille sermo nõ ꝓferaf de vob Filie eorũ composite circũornate: ut similitudo templi & vealbate ab extra: ut monumenta que auro relucent: intus ꝓo plena sunt ossibꝰ mortuoꝝ. De non filie regis xpi sed regis Tyri. De semp i muneribꝰ vultꝰ i pudicitia diuites plebis & capiũt & capiũt. Impudicissimꝰ mulierũ affectꝰ: semp in auro. semp in gemmis. semp in ornamentis extrinsecus gloriã ponũt. Nõ sufficit eis libido innata nature: sed occasionẽ querũt explende libidinis. Affectant ꝓculdubio ut oculi virorũ aurũ contemplantes. & gẽmas tandẽ figank in faciẽ. & furtiuis oculoꝝ suoꝝ nutibꝰ facilꝰ incitẽt ad libidinosũ incẽdiũ. hec ille. Sic Maria magdalena dissoluta & vaga vanitatibus vedita: offerebat seipsaz viris diligendã amore vano & vitioso. & ex ꝓfiti sollicitãdã. Secũda cã q̃re ad tã lasciuã vitã deuenit. fuit vbertas & abundantia bonoꝝ tpaliũ: ob quã satisfaciebat corpi in oibus relitijs suis. pascebat illud splẽdide. bñ comedebat. bibebat & dormiebat. refugiebatq̃ q̃scunq̃ labores. Nõ quãti piculi sit nõ solũ mulieribꝰ ß etiã viris declarat deꝰ ꝑ Eccleꝫ 33. o. Dec fuit iniqtas sororꝝ tue Sodome. saturitas panis. & abũdãtia. & ocũ ipsiꝰ. & filiaꝝ eiꝰ. Terna cã q̃re Maria magdalena tanta flagitia enormia ꝑmisit. fuit libertas. Scõm. n. Augꝰ. i li. de vere cordis. q̃tuor sẽ custodie mulierꝝ qbꝰ adiuuaf ut honeste viuat. ꝓꝰ est timor dei. 2ꝰ timor legũ adulteras punientiũ. 3ꝰ societas viri. 4ꝰ vrecũdia mũdi. De hac sic dicit Hieroꝰ ad Furiã Tenera res i femina fama pudicitie ẽ. & quasi flos pulcherrimus cito ad leue marcessit aurã. maxime vbi etas ꝓsentit ad vitiũ. & maritalis vest auctoritas: cuius vmbra tutamẽ est vxoris. hec ille Cũ g̃ Magdalena nec deuz nec leges timeret: esseq̃ absq̃ viro. & in libertate sua: qa patrimoniũ diuisũ erat inẽ Lazarũ & ipsam & Martha: facile ẽ credẽ & opinari q̃ frontẽ fecerit meretricis. & sine rubore ac vrecũdia sue libidini satisfecit. ita ut ꝑ excellẽtiã diceref peccatrix. O Maria magdalena q̃ vilis est in tali statu conditio tua. o quãtũ denigrata est fama tua. o quãta igominia ꝓpꝛ tuã lubricã vitã circũdedit parentelam tuam. Sed bis omnibꝰ grauꝰ ẽ: quia sacra es dei inimica. & etꝰ angelis ac sanctis omnibꝰ odiosa valde. O infelix & execrata. o miserrima aia cur tã to studio. pcuras perdere celũ: offendẽ deũ: & in interitũ currere damnatiõis eterne? Et quid aliud est esse peccatricẽ nisi eẽ i piculo grãdi dãnatiõis future?

Verūtñ qō audimus de Magdalena: qa peccatrix erat. hodie dici pōt de innumerabilib⁹ quasi mulierib⁹ adulteris: fornicarijs. incestuosis ⁊ omni flagitio ac dedecore infectis. O impie creature o carnales ⁊ lasciue mulieres cogīscite statū vestrū: ⁊ scitote q̄ nihil magis pōt vos ledere q̄ peccatum. sicut patet de Magdalena.

Qualit̄ Maria magdalena cognouit petrū suū. ⁊ corde contrita ad pedes ihu humiliter satisfecit. Capl̄m. z.

Secundus status Marie magdalene: quē cōsiderare vtem⁹ dicit̄ q̄uersionis. Hunc explicat Lucas cū dicit. Ut cognouit: quia ihs accubuit in domo pharisei attulit alabastrū ñē. vbi ponunt tria de ipsa Magdalena. Primū est cognitio. Secūdū satisfactio. Tertiū contritio. Primū est cognitio: qa dicit̄: ut cognouit. Cognouit siquidē bona que omisit. mala q̄ cōmisit. damna que incurrit. Cognouit peccatorū suor⁹ magnitudinē. turpitudinē ⁊ multitudinē. Cognouit dei ꝓtra peccatores seueritatem. erga pēnitētes pietatē. ⁊ circa iustos literalitatē. Quō ista cognouit cum. ꝓpter petrū aia ceca efficiat? Juxta illud qō de petōrib⁹ dr̄ Sap̄. z. Excecauit illos malicia eor. Et Sophonie. i. Ambulabunt ut ceci: qa dño peccauerūt. Et ut Aug. in q̄t. z. de aia. Nihil videt̄ nisi i lumine. Et dicere possum⁹ q̄ cognitionē accepit oiuz supradictor⁹ p lumē irradiātis grē dei: qui etiā petōrib⁹ ⁊ malis quātum est de se offert claritatē ⁊ splēdorē gratie sue. Quidā aūt pie dicunt Magdalenam audiuisse predicantē xp̄m. qō satis verisimile ē detestantēq̄ petā aie ad dei imaginem formate. O q̄ acuta q̄ penetrabilia: q̄ue ardentissima erant verba ihu xp̄i predicātis. Loquebat siquidē ex intimis cordis cū admiratōne feruore buliebat eius mēs: ut alias crīperet de diaboli laqueis. Aspexit ergo sic predicās ⁊ vidit Magdalenaz extrinsecus ⁊ intrinsec⁹. Clamare forte cepit. O anima mea pro cuius amore deus homo fact⁹ sum: cur me psequeris? cur mūdū amplecteris? cur patrē oiuz rē ita supbe cōtemnis? Quid tibi in fine succederet pro vanitatibus tuis? O plena oi miseria: cur nō erubescis carnalē ducē vitam? An nō psideres q̄ peccator⁹ finis interitus est? Vita pīs nihil ē: mundū cū suis bonis ꝓdito: ⁊ labilis est. Redi ad cor tuū ⁊ psidera vias tuas. Reuertere reuertere a via tua mala: reuertere ad me qui te patienter expecto. dulcissime iuito: clemētissimeq̄ suscipio. Dem depone petā tua. ⁊ veni ad me secura. veni inquā o aia mea dilecta. ⁊ ego remittam tibi petā cūcta q̄ cōmisisti. Nō enī veni vocare iustos sed petōres ad pēnitentiā. Huiusmodi āt̄ similibusq̄ ꝓbis potuit xp̄s peccatricē Magdalenā excitare illuminare ⁊ inflāmare. q̄re mentem mutauit. mundū ꝓtemnere cepit. ⁊ voluntatē ꝓposito se emēdandi: ac bene faciendi implenit. qō mystice designat i alabastro. i. in vase de alabastro facto sm̄ Cirillū: qō attulit plenū vnguento pcioso. Secūdū qō ponit̄ de Maria magdalena i eius cōuersione dicit̄ satisfactio. Per que enim petā peccauerat: p eoz̄ opposita satisfacere curauit sm̄ Greg. i omelia. Peccauerat siquidē p presumptionē ⁊ audaciā. satisfecit cū verecundia ⁊ erubescētia: quia ingressa domū pharisei nō stetit āte: s retro xp̄m Et stans inquit euāgelista retro secus pedes ñē. Peccauerat p supbiā. satisfecit cuz humilitate tota inclinata ad pedes ihu. Peccauerat p vanū oculoz̄ affectū. satisfecit cū lachrymaz̄ iundātia. Peccauerat p inordinatū capillorū decorē. satisfecit p illoz̄ cōtemptū: pedes ihu cum illis abstergendo. O felix cōmutatio excelsi dei facta: q̄ paulo ante adeo erat aliena: nunc studiosissime illi conatur adhērere. Tertiū qō ponitur in Marie magdalene conuersione dicit̄ ꝓtritio. Erat vtiq̄ abundās dolor. p peccatis eius i corde illius: quē p lachrymas ostēdebat. Tot enī ab eius

oculis lachrymę refluebant: ut sufficerēt ad lauandū pedes ihū. Pięq possumus contemplari q licz nihil diceret ihc. in corde tm suo loquebat ad dnm: O bone ihu. o pastor aiarū. o spes vnica saluris mee miserere mei. Ego sū illa infelix ingrataq peccatrix que te offendi. Ego sū illa que lasciuo gestu. vano aspectu: nimioq ornatu multorū aias illaqueaui. Ego sum illa que mundum cum suis bonis magis dilexi q̄ te deum meū benefactorē meū. fontē indeficientem oīs boni. Heu me miseram. heu me volentē nimiū. heu me quid feci. peccaui. inique egi. sed tu pius ⁊ misericors indulge mihi. Ecce pedes tuos teneo q̄ me pegrinando quesierunt. Nō venisti vocare iustos: ꝫ pctores ad pniam. Nō respicis cor cōtritū ⁊ humiliatū. O ihu dulcis. o ihu clemētissime. o fili dei bñdicti sana aiam meā. suscipe penitentez consolare lachrymantē. ad te veni. ad te fugi. ad te totis visceribus clamo miserere mihi peccatrici: que parata sum de cetero obtēpare voluntati tue. Talia uel similia in contrito corde Magdalene versabantur.

Qualiter post conuersionē Maria magdalena multiplicem gratiā a dño ihu xpo est consecuta. Capl'm. z.

Tertius status Marie magdalene quez considerare debemus dicitur gratificatiōis. Inuenit nanq Magdalena cōtrita grāz apud xpm. qui tria beneficia ei exhibuit admiranda. Primū dicit remissionis. Secundū remissionis. Tertiū cōsolationis. Primū beneficiū dicit remissiōis Factus etenim fuit xpus remissor eius qui remendit illā a pharisęo intra se murmurante. ut patet in euāgelio. a Martha sorore sua de illa cōquerente. ut dr Luc. x. c. ⁊ a discipulis indigne ferētib⁹ cum vngeret caput eius. ut nōt Math 26. c. Secundū beneficium dicit remissionis. Remittunt dixit xps ei pctā multa. Et conuersus ad illā addidit. Remittunt tibi pctā tua. O mellifluū ihū o iocunda snia. Ecquid potuit audiri melī⁹: quid vtili⁹: quidue fructuosius? Beati ait psal. quorū remisse sunt iniq tates. ⁊. q. t. s. p. O felix pnia Magdalene: que xpm ad se trahit. Fecitq ut pcatrice aiam antea ppē pctā redeta de libro vite iustificaret. ⁊ i numero pscriberet electorū suorū. Tertiū beneficiū collatū a xpo Magdalene fuit cōsolationis. Fecit eteni eam dignā consolationibus suis spiritualibus: ita ut merito dicere posset illud ps. Consolationes tue letificauerunt aiam meam. Quisnam explicet qualis fuit consolatio Magdalene quādo stabat ⁊ audiebat verbū xpi? quando cōuersabat cū gliosissima Maria matre eius. quādo angelos vidit resurrectionē suā illi annunciantes. q̄ ꝑma resuscitatū xpm in specie hortulani aspexit ⁊ vocata ab eo Maria: cognouit illū esse: voluitq pedes eius tangere. ⁊ tunc nō fuit pmissa: quando p⁹ cum alijs mulierib⁹ tenuit pedes eius dum eis apparuit in via. q̄ p⁹ exiliū pueniens cū Lazaro ⁊ Martha ⁊ ceco nato: quē xps illuminauerat ⁊ beato Maximino: aliisq xpianis Marsiliā. post illi⁹ patrie cōuersionē: postq miracula plurima supne cōtemplationis auida aspriā heremū petijt ⁊ in loco angelicis manib⁹ pparato p 30. annos incognita māsit: in quo nec aquaz fluenta: nec arborz: nec herbaz erant solatia. ut ex hoc manifestaret q̄ nō terrenis refectionibus ꝫ celestibus epulis satiabatur. Qualiter eni die septē horis canonicis ab angelis in ethra eleuabat. ⁊ celestiū agminū gliosos cantus corporalibus auris⁹ audiebat Quanta adhuc fuit ei⁹ iocunditas: cū dispositione dei in extremo vite sue a sacerdote quodā inuenta est quē ad beatū Maximinū misit ut die resurrectionis dominice oratorū solus ingrederet: quo ad matutinū surgere consueuerat: qō ⁊ fecit: viditq in oratorio Mariaz magdalenā spacio duoz cubitorū eleuatā a terra ⁊ stantē i medio angelor.

O quantū fuit Magdalene gaudium qñ ꝓstremo cōuocato vniūso clero ab ipso ep̄o scissimū sacramentū cū multa lachrymarū inundatione suscepit: ⁊ añ altare ꝓstrata aiam emisit ad celos. O admirabilis ꝑ. o pater misericordiaꝝ qui obliuiscēris oiuz iniq̄tatū quas fecit impi⁹ si ad pnīam reuertatur. Ecce ostēdisti nobis in Maria magdalena quanta est bonitas tua. quāta patiēcia quāta caritas. quāta gratia. Tu illam ꝑecantē suppoztasti. a te fugientem tenuisti. obaudientē aduocasti. reuertētē suscepisti. ⁊ pnitentem iustificasti: atq̄ iustificatā in celo eē iussisti. Cui⁹ meritū maiestatē tuā supplices ꝛpecamur. ut nobis largiatur hic gratiā ⁊ in futuro sempiternam gloziam. Amen.

Feria sexta quinte ebdomade i quadragesima. de bozrendo ꝑecato homicidij: ad quod cōsequi solet desperatio ⁊ impenitentia. Sermo. 60.

Cogitauerunt ut interficerent eum. Scribunt hec ꝙba Job. xi. c. ⁊ in euangelio hodierno. Mesat quiescere maligna mēs inuidoz que semp proximo machinat mala: ⁊ exquirit dolos. Nec q̄ petiñ aliq̄ tam graue est: ut sibi facile non appareat. Propterea scribit ⁊ phei statuerūt i cogitatu pessimo interficere xp̄m. q̄ tandē ope compleuerūt. Sic ⁊ pleriq̄ bries nequā. ferales: atq̄ crudeles ad suā iram explēdā sepissime suos proximos occidere non formidant. Et qñ homicidij petiñ solet sequi desperatio Idcirco ad tantū piculū deuitandū in pñti sermōe de homicidio crim⁹ locuturi ꝙa penitētibus satis ꝓdesse potest bui⁹ materie declaratio. De homicidio ergo tria principalia mysteria proponemus aprienda.

Primū dicit diffinitio.

Secundū modificatio.

Tertium puniro.

Quid sit homicidiū. ⁊ de bis qui inficiunt seipsos: ⁊ de occisione brutoꝝ: ⁊ qualiter quādoq̄ homicidiū fieri p̄t absq̄ ꝑecato. Capm. j.

Primū mysterium de homicidio apriendū dicit diffinitio. i quo q̄d sit homicidiuz videam⁹. Et fm Ray. i. suma sua. ⁊ Hosti. in ti. de homicidio. Homicidiū est bois occisio ab boie facta. ⁊ dicit ab boie ⁊ cedo cedis: quasi bois cediū. Pro cui⁹ cōclusionis declaratione tria sūt dubia declaranda Primū vtz sit licitū occidere volucres pisces ⁊ bi⁹. Secundū vtrū hō ꝑceat interficere seipsū. Tertiū vtrū homicidiū fieri possit absq̄ ꝑecato. Ad primū dubiū rñdet Aug⁹ li. i. de ci. xi. c. q̄ fuit ⁊ est error manicheoz tenentiuz q̄ nō sit licitū bōi interficere bruta ⁊ irrōnabilia. Cuius erroris impietas apparet. q̄a deus bñdictus oia in supradicta ad vsum bois deputauit. Unde Gen. 9. o deus. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete eā. ⁊ sit timoz ⁊ ester atq̄ tremoz sup cuncta aialia terre: ⁊ sup oēs volucres celi cū vniuersis que mouent i eā Oēs pisces maris manui ure traditi sūt ⁊ oe q̄ mouet ⁊ viuit erit vobis i cibū Propterea Aug⁹ vbi s. ait. Justissima ordinatioe creatoris ⁊ moz ⁊ vita eoz nris vsib⁹ subdit. Ex q̄ inq̄t Tho. 2ª 2ª q. 64. q⁹ null⁹ ꝑecat vtendo re sua ad hoc ad q̄ est ordinata. Ex ordinatione aūt dina ut p̄dictū. ē gnaliter plāte sūt ꝓp̄ aialia: ⁊ vtraq̄ ꝓpter boiem. Usus aūt eoz in cibū maxime necessari⁹. ē. q̄ sine occisioe fieri nō p̄t. Hinc ⁊ Aris. i. politice inq̄t q⁹ venatio ē q̄si q̄dā iustū bellū: q̄ bō rōnalis rebelles sibi bestias deuincit: ⁊ ad suū vsū ꝙuertit. ꝓ q̄ oia in diffinitioe dr q⁹ homicidiū ē bois ⁊ nō brutī. Ad secundū dubiū fuere nonnulli q̄ dixerūt q⁹ nō ꝑecat q̄ interficit seipsū. q̄a inuēti sunt pstantissimi viri q̄ sibipsis mortē intulerūt. Nā Samson

interfecit seipsū. ut p3 Judic. 16. Cato cēsorin⁹ ut dr i speculo h ipsū fecit Idē 7 Cato vticensis. ut refert Lact. i. 3. li. idipsū p firmās de Cleante. de Crispo. de Zenone. 7 de Empedocle. Curti⁹ armat⁹ equo in hiatū tre se precipitauit. ut Aug⁹ meminit. li. 5. de ci. dei. Sz 3 hāc opinionē ē vitas rei. qa ut inquit Alex. i. 3. 7 Liu. 2ª 2ª vbi s. Nulli licet sibipsi morte inferre q̄druplici rōne. p toc est 3 rōnē nālē. qa vnaquecp res nititur cōseruare seipsaz. Vñ Ar. i. 2. de aīa ait. Dia appetūt cē: 7 illi⁹ cā agūt quicqd agūt fm nām. Et Boeti⁹ in. 3. de pso la. Dē nancp aīal tueri salutē lauerat: morte pniciēcp veuitat. 2ª rō ē qa est 3 caritatē q̄ ynusqsqp tenet se diligere. 3ª rō ē qa ē 3 coitatē: qa qlibet hō est ps coitatis. 4ª qa est 3 deū: sic q̄ alienū bonū inficit. Quare p nullo casu dz se qs occidere. Necp etiā occasiōe vitandi pnā: qa fm regulā apli nō sūt facienda mala ut inde euenīat bona. De Samsone ho 7 hginib⁹ qbusdaz q̄ tpe psecutiōis se i casurū fluuiū precipitarūt 7 tñ inē scos babet. ait Aug⁹ li. 1. de ci. dei q⁹ nō peccauerūt se occidēdo. qa fecerūt illud ex reuelatiē 7 instictu spūs sci. Cauendū tñ est hodie ut non credat oi spūi: qa diabol⁹ transfigurās se i angelū lucis mltos decipe psueuit. Ad tertiū dubiū cū q̄rebat. vtrū homicidiū fieri pōt absqp pcō. dico q⁹ sic. i triplici actu. Primo dr casualitatis. Secūdo necessitat. Tertio vtilitatis. Primo ac⁹ dicit casualitatis cū qs aliū interficit nō volūtate: s casu. ut mat Ray. in sūma sua. Casu fit homicidiū. ut cū qs proicit lapidē ad auē uel ad aīal 7 alius transiēs ex insperato occidit. uel incidit arborē ad cui⁹ casū aliqs opprimit. Sz distinguēdū ē. qa interficiens casu: aut dabat operā rei licite. aut illicite. Si illicite. utputa si proiciebat lapidē p sus loca p q̄ psueuerūt boies trāsitū facē. 7 sic ia. bic homicida reputat. ut. 5. q. 1. c. merito. 7. 5. ex p̄missis. Sz si clericus ludo uel exercitatiē uirīū: uel venatiē iaculū mittens aliū primit: qa hoc ab eo debet esse remotus alienū. homicidij reus efficit. ut p3. 50. di. c. clerico. 7 extra de p̄sump. c. 1. Si vo interficiēs casu dabat operā rei licite: ut qa magr cā discipline p̄berabat discipulū: uel qa reponebat aliqs fenū de curru. uel arborē. propriam sibi necessariam incidebat 7 silia. bic si adbibuit diligentiā quā potuit videlicz respiciendo 7 pclamādo nō nimis tarde uel remisse: s tpe congruo 7 alter: ita q⁹ si aliqs erat ibi uel veniebat posset fugē 7 sibi cauere. 7 magister nō excessit modū in p̄berando discipulū nō imputabit ei homicidiū si casu p̄tingat. Si aūt dabat opaz rei licite: 7 nō adbibuit diligentiā debitā. homicidiū iputabit ei. Vnusmōi distinctio ponit di. 50. c. sepe p̄tingit. 7. c. si duo frēs. 7 extra de homi. c. Jobes. 7. c. qdā ut asseris. Secūd⁹ actus in quo homicidiuz nō est pctm dr necessitatis. cū quis aliū interficit se defendendo ne occidat ab eo. Mōdū tñ fm Ray. in sūma sua. q⁹ aut necessitas occidendi fuit euitabilis: qa potest euadere absqp occasiōe. 7 tūc ē reus homicidij. aut fuit necessitas ineuitabilis: qa occidit boiem sine odij meditatiōe: imo cū dolore ai se 7 sua literando cū alias nō poterat euadere. 7 sic occidens non peccat: nec astringit ad pniam nisi ad cautelā. propter ambiguū duplicitat. ut p3. 33. q. 5. c. excoicato⁹. Et licz quidā dixerint q⁹ istud intelligit de laicis tñ 7 non de clericis: Verūtū verior est opinio 7 cōmunior q⁹ clerici interficē pōt in necessitate ineuitabili: 7 non peccat nec efficit irregularis. sicut habet extra de homi. i. c. significasti. 7 ex de sen. exco. c. dilecto filio. li. 6. 7 in cle. si furiosus. de homici. quia ut dicitur. ff. de iusti. 7 iure. l. ut vim vi. Cum vi repellere licet cū moderamie inculpate tutele. Tertius actus in quo homicidium non est peccatum dicitur vtilitatis. cum scilicz quis alium occidit uel in bello iusto pugnando. uel ex auctoritate officij iuris ordine seruato maleficos punendo.

Nam Exo.xx.dixit deus. Non patiet maleficos viuere sup terrā. Ex quo dic Tho.2°2e vbi ꝫ.q sicut licitū est occidere animalia bruta: inq̄tuz naturalit ordinant ad vsū hoīz. sicut imperfectum ordinat ad pfectū: Sic cū ois ps ordinetur ad totū. sic imperfectū ad pfectum. Omnis enī pars naturaliter est ppter totū. vnde 7 p salute totius corpis laudabiliter precidit membrū putridum. Idcirco cum quelibz singularis psona cōparet ad totā comunitatē sicut ad totū: vn⁹ homo periculosus comunitati 7 corruptiuus aliorz: laudabiliter 7 salubriter occidit ut bonum cōseruetur. quare nec iudex peccat reos ad mortē ꝺdēnando ex debito officij 7 amore iusticie. nec minister peccat si iussus a iudice occidat cōdēnatum. ut bene expresse. 22.q.5.c.miles.c.cum minister.c.officia.c.lex etēna. 7.c.qui peccat. Et vtinā huiusmodi seueritas abūdaret in illis: ad quos spectat aliorz crimia punire. Nerūtī hodie puniunt nō rei 7 malefactores amore iusticie. ꝑ illi tm̄ qui licet rei sint fautores tamē non habent.

Qz non solum manu sed etiā multis alijs modis homicidiū damnabiliter cōmitti potest. Capm̄.z.

Secundū mysteriū de homicidio apriendū dicit modificatio. in quo videndū est quot modis homicidiū cōmittit. Et loquēdo de homicidio ꝓprie dico q cōmitti potest triplr ꝑ suasione. 2° auxiliatiōe. 3° opatiōe

Primo suasione uel consilio. Et sm Buil. hoc intelligit de consilio exhortationis uel approbationis: nō de cōsilio simplicis opinationis. Si qs enī querenti alicui in genere. an liceret xpiano clerico uel laico paganū occidere: non aio persuadendi sed exponēdi quid hoc casu sentiret. respōderet hoc esse licitum non fieret irregularis. licz ille cui talit rūdisset paganū postea interficeret ex cōfidentia illius rūsionis. licz etiā iste erraret in rūden do. Inuo. ño in glo. sup c.ad audientiā. extra de homici. dicit sic. Intelligit cōsiliū uel mādatū de disse in morte alicuius. quādo suasit illud. uel rogauit uel mādauit: uel alias ꝓsuluit vtilitatēq̄ sequeret ex homicidio ostendendo. Secūdo cōmittit homicidiū auxiliatione. cum. s. quis auxiliat occisori astando. ministrādo arma. monendo. ꝓfortando. 7 hi⁹. Ut enī dicit Ro. Nō solū qui faciūt: sed etiā q̄ cōsentiūt facientibus digni sūt morte. 3° cōmittitur homicidium opatione. 7 hoc multipliciter. Primo veneno aut venenosis medicinis. Sic occiderūt Alexandrū magnū Cassander Philippus 7 Olla filij antipatri sm. Q. Curtiū. Dederunt nāq̄ in potū venenū sibi: quo hausto sm Justinū in media potione vlulatelo confossus ingemuit: reportatusq̄ ē a cōuiuio semianimis. Maliuoli autē dicebāt eū ebrietate pire. Quarto itaq̄ die indubitata morte: sentiens tumultuantes milites: q̄a rex occidebat insidijs pia oratiōe sedauit. cūctisq̄ vexterā porrigens eos osculatus ē: sicq̄ vexit āno etatis sue. 32. Venenosis insup verbis atq̄ medicinis carnales q̄dam 7 libidinose matres filios suos adbuc i vtero latitātes primūt. Medici aūt 7 aromatarij uel incuria uel negligentia uel malicia dū venenosas medicinas egrotis tribuūt: in būc errorē plabūt. Taceo reliqua que dicere possem tā de mulieribus q̄ de viris: quoniā sufficiēt dixt eis qui venenis vtunt: stimul⁹ cōscientie sue. Secūdo cōmittit homicidiū opere cum maleficijs 7 incantationib⁹. Vidi ego Janue cōbustā 7 affixam palo quandā sclauā: q̄ suū dñm ac dominā cuz bis diabolicis superstitionib⁹ interfecerat. 3° cōmittit homicidiū ope percutiendo manu. Sic Cayn interfecit fratrē suū Abel. ut dicit Beda. 4. 7 hoc vnq̄ peccatū satis graue ē atq̄ crudele. tum quia est ꝓtra preceptū dei qui ait Exo. 20. Non occidas. tum q̄a est contra opificium eius qui corpus 7 aiam mirabili sapientia sua vniuit. Est etiā hoc peccatuz cōtra corpus proxīmi

ꝛ sepr cõtra aiam ei⁹: qa dum interficit nõ est ꝓtria⁹. Est ꝓtra parẽtes interfecti qui excitant ꝛ ꝓmouent ad odiũ. Est ꝫ rempu. quia homicida oẽs leges: oiaq; iura spnit. Est ꝓtra angelũ custodiẽtem qui nõ parũ ve suo custodito interfecto vedignat. O igit homicida ptinax ꝛ supbe. ò pctõr nequissime. o crudelior oi fera pessima. cõtine manũ tuã. noli seuire in ꝓximos tuos. Si peccasti bacten⁹ age pnitẽtiã. Si in ꝓpsito es occidẽdi vesine ab ira: ꝛ verelinque furorẽ. vince teipsum: ꝛ noli peccatũ tam horrendum ꝫ tãq; deo exosum immortali cõmittere. Noui nãq; ꝙplures: qui tãdẽ leti facti sunt: eo ꝙ mutauerũt cõsiliũ suũ. Propterea dico ꝛ iterꝫ dico. Nolite locũ dare diabolo. nolite effundere sanguinem hois: qñ inẽ cetera pctã homicidiũ maxime est nocumenti. Unde posito ꝙ homicida haberet in potestate uel vestruere celũ ꝛ terrã ꝛ oia que in eis sũt: dũmodo talis vestructio nõ veniret i dãnũ hoiuz: uel interficere hoiem: maⁱ malũ cõmitteret illũ iterficiẽdo ꝙ vastãdo cũcta corpora celestia: ꝛ oia alia que sũt in mũdo. Maiorẽ siquidẽ iniuriã faceret deo hoiez interficiẽs: ꝙ ꝙ sine hois dãno celũ ꝓuaret luminarib⁹ suis: aerẽ volucrib⁹: terrã arboribus. ꝛ mare aquis.

Qr cũs leges tam diuine ꝙ humane acriter ꝛ grauissime dãnant ac punũt homicidas. Cap'm. 3.

Certiũ mysteriũ aperiendum de homicidio dicãt punitio. Punit siqdez homicidiũ grauiter triplici pena. Primo pena legali. 2° pena cõscientiali. 3° pena diuinali. Primo punit pena legali. Scriptũ quippe est in lege veteri Exo. xx. c. Qui percusserit hominẽ volens occidere: morte moriatur. Idẽ dicit lex ciuilis. ff. ad. l. cor. de sicca l. i. ⁊. C. ad. l. cor. de sicca. l. is qui cum telo. Scõm vo legẽ canonicã homicida ẽ irregularis. ꝛ nõ põt ꝓmoueri. ꝛ ejicit iã ꝓmot⁹. sicut patz. Ho. di. c. si qs viduã Et. Si. di. c. aliquantos. ꝛ de pẽn. di. i. c. piculosa. ꝛ ex ne cleri. uel mõ. c. sniam sanguinis. ꝛ ex de homici. c. sicut dignũ. ꝛ. c. significasti. 2° punit homicidiũ pena cõsciẽtiali. Nam in foro penitencie ꝑm Ric. in. 4. homicida astringi debet ad satisfaciendũ. ꝛ q̃uis nõ possit restituere vitã. obligatur tñ ad restituendũ alia bona ꝓ illo damno: ꝓpensata q̃lita te lesi: ꝛ quantitate dãni: ꝛ possibilitate dãnificantis. Et hãc restitutionẽ debet facere ad arbitriũ boni viri. Et ꝙ talis teneat ad restitutionẽ patz. qa qui auto bõ aliũ plus dãnificat: tãto magis ad restitutionẽ tenet. Bona autẽ corporis bona exteriora excedunt. Scotus autẽ in. 4. di. 15. dicit ꝙ ꝓ satisfactiõe homicidij expedit homicide primo ꝙ exponat vitã suã i causa iusta: utpote ꝓtra ecclie inimicos. uel ꝓtra hereticos seu alios infideles. ꝛ hoc ordinando laborẽ ꝛ periculũ suũ in satisfactionẽ illi⁹ quẽ ipse occidit. ut si cui nõ potest i corpalib⁹ satisfacere: satisfaciat i spiritualib⁹ bonis. 2° si p̃dicti casus nõ occurrant totã vitam suã i oone ꝛ pnia debet ordiare ad illi⁹ sublevationẽ quẽ ipse occidit. 3° quoq; si interfect⁹ alios sustẽtabat. s. patrẽ uel matrẽ: aut alios sibi ꝓpinquos seu pauperes: obligat talis interfector omnib⁹ illis ad tãtã restitutionẽ: quãtã illis abstulit p interfectionẽ illi⁹. Sz ego puto Scotũ omnia supradicta intellexisse ve quadã congruitate: non necessitate. ꝛ p̃cipue primũ. s. de exponenda vita ꝓ aia interfecti. Qr si ipse intelligi voluit de necessitate expedire: Ego salua reuerentia sua id nõ credo neq; teneo. Nisi ut inquit Hiero⁹ ad Damasũ papam. Lex iusticie tenax clementiã non habebat: Sed quicũq; adulter fraudator homicida. ꝛ ut breuiter dicã qualicũq; mortali crimine debebat: nulla venia pnie laxabat a crimine. oculũ ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dente. aiam ꝓ anima intrebat exoluẽ. Sed misit de⁹ filiũ suũ natũ ex muliere: factũ sub lege qui austeritatẽ legis cuã gelũ gratia temperauit. hec ille. Et ꝓpterea mihi videtur ꝙ occisori penitẽti

satisfaciat quelibet alia satisfactio sibi imposita ad arbitriū discreti confessoris absq; voce vitā suam exponat periculo mortis: quia talis obligatio satis esset dura atq; periculosa. Induceret nanq; quoslibet homicidas in desperationem ⁊ deus benignus desperatione maxime odit. quia ut ait Hiero⁹ ad Rusticū monachū. Nihil sic offendit deum sicut cor impenitēs. Solū desperationis crimē est: qđ veniā cōsequi non pōt. 3° punitur homicidiū pena diuinali. Est vtiq; sepissime deus homicidarū seuissim⁹ vltor ⁊ robustissimus psecutor: cui⁹ iudicio fit ut homicide ferientes gladio gladio ferianē. Et omissis que i scripturis hatē ⁊ notissima sūt: patet etiā hoc i exēplis gentiliū. Crudelis ⁊ homicida Cyr⁹ fm Justinū ⁊ Paulū Horosiū i bello occisus fuit: ciusq; caput in vtrem humano sanguine plenū missum est. Crudelis ⁊ homicida Nero: ut diximus i sermē de antixpo. iterfecit semetipsū. Domician⁹ fm Eutropiū ⁊ Horosiū qui senatores nobilissimos occidit: multos etiā cōsobrinos suos: a cubicularijs suis occis⁹ est anno etatis sue. 45. Hānibal carthaginensis: q̄ ex crudelitate captiuos Romanos oneri⁹ ⁊ itinere fessos. ut dicit Valeri⁹ sub rubrica de crudelitate. succisa pma parte pedū relinquebat: quos dāq; fratres ⁊ ꝓpinquos ferro vsq; ad mortē decertare cogebat: veneno se extinxit. Nam fugerat post carthaginem victā ad Antiochū regē: ad quem a senatu Romano missi fuere legati qui regē ad pacē cogerēt: Hānibalemq; deposcerent. ⁊ cum Hānibal de fuga atq; salute oio desperasset: veneno hausto qđ more regio sub gēma ferebat inclusū obijt. sicq; ab his qui ad eū ꝓhendēdū missi fuerāt exanimis est inuentus fm Eutropiū. De interfectorib⁹ etiā Cesaris sic scribit Suetoni⁹. Mull⁹ fere triennio supuixit: nullusq; naturali morte obijt. Nā pars naufragio pars prelio defuncta est. Quidā se illo pugione quo Cesarem vulnerauerāt occiderūt. Diebus etiā nostris multa nobis exempla mōstrata sūt. Ex quibus vnū tacendū minime puto. In ciuitate Eugubij quidā iuuenis noie Petrus imperdire volens testamentū patris iam defuncti: vnū de executorib⁹ Laurentiū. s. de strotijs de Florētia filiū dñi Pale. manu propria interfecit. Eram ego Padue: vbi ⁊ dñs Palas supradict⁹ etiā morabat: ego q; sibi nunciaui dolendū casum ⁊ inopinatū filij hortans illum plurimū ad patientiam. Sequenti vo quadragesima. cū Senas accessissem reperi ibi homicidam illum qui sepius ad me veniens precabatur ut ab vxore interfecti: que Florentie tūc erat per meas litteras sibi veniā impetrarē. qđ cū obtinere non valuissem ille miser in ciuitate Senar stare dereuit. ⁊ dum habitaret in quodā hospitio venerūt duo ex Florentia precio ducti qui hospitē pecunia corrūpentes: in eius celario pfatū iuuenē occiderūt: amputauerūtq; digitū eius bis q̄ illos miserāt pro signo ferendū. Dū aūt simulirent in itinere duo illi ceperūt cōtendere vnusq; in socium irruens ipsum pemit. At ⁊ ille captus ē. ⁊ fm iuris regulas vita pīuatus in partesq; diuisus tāq; duor⁹ homicidior⁹ pditissimus reus. O igit̄ terribilis iusticia dei: qui homicidis etiā in hac vita rependit vicem. Timete igitur illam omnes qui prompti estis ad iras: ⁊ ab homicidio vobis caueat⁹ ut sic valeatis acquirere in hoc seculo dei gram ⁊ in futuro gloriā. Amen.

Sabbato quinte ebdomade in q̄dragesima. de sacratissima cōione: ad quā dēs fideles se debēt disponere ⁊ ꝓparare

Sermo. 61.

Qui manducat meam carnē ⁊ bibit meum sanguinē in me manet ⁊ ego i illo. Verba sunt redēptoris nostri originaliter Joh. 6. c. Ampli⁹ non est differendū dicere ⁊ loqui de sanctissima cōione: quoniam iam appropin-

quat tempus quo fideles cuncti ad illā
deuote sumendam esse debent expediti.
Sunt tñ multi q̄ obliti salutis sue coi
care aut negligunt. aut renuūt: ⁊ con
temnūt: quibus in hoc sermone oñdere
statui quanta sit necessitas suscipiendi
sanctissimum eukaristie sacrm. Opus
equidē est cū ꝓbis ſtatis cōterere du
riciem obstinatoꝝ: qñ nihil periculo
sius aut damnabilius ipsis potest cue
nire q̄ separari ab amore. a dei uolen
tia ⁊ a gratia dñi nostri ihesu xpi. Ipse
uriq̄ i verbis i themate allegatis se mā
surum pollicet cum eo qui eius carnem
māducat ⁊ sanguinē bibit in sacramen
to altaris. Ut igit rumpant corda du
rissima eoꝝ qui cōmunionē fugiunt: de
ipsius necessitate locuturi tria myste
ria proponimus declaranda.
Primū dicit obligationis.
Secundū exclusionis.
Tertium conditionis.

De obligantur ad coionem homines
tum ob memoriā passionis xpi. tum ꝓ
pter ecclesie preceptū. tum etiā ꝓpter xpi
cōminationem. Caplm j.

PRimū mysteriuz de cōmunione
declarandū dicit obligationis
Obligantur siquidē homies ad
coicandū suscipiendūq̄ scissimū sacrm
dñi nri ihu xpi triplici rōne. ꝓmo rōne re
cordationis. 2° rōne preceptionis. 3°
rōne cōminationis. Primo rōne re
cordationis. Institutū siquidem fuit sa
crmentū altaris a dño ihu xpo ut fi
deles sui illud sumentes recordaretur
amoris quem nobis ostendit deū. p nra
salute passionez acerbissimā. crudelēq̄
mortē patientissime tolerauit. vñ Math
26. ⁊ Luc. 22. ipse ait. Hoc facite i me
am cōmemorationē. Et Paul⁹. i. Cor
xi. ait. Quotiēscunq̄ māducabitis pa
nem hūc ⁊ calicem bibetis: mortē dñi
annūciabitis donec veniat. Et idē ponit
in sma de pse. di. 2. c. scriptura. c. qa pas
sus. c. semel xps. c. i xpo. 7. c. semel imo
lat⁹. In. c. quia xpi corp⁹. Eusebius ita
loquit. Quia corpus assumptuz abla
turus erat ab oculis. ⁊ ut latur⁹ sideri⁹
necessariū erat ut die cene sacrm nobis
sui corpis ⁊ sanguinis ꝓsecraret: ut co
leret iugiter per mysteriū qō semel offe
rebatur in preciū. ut quia quotidiana ⁊
indefessa currebat. p oiuz salute redem
ptio. ppetua esset redemptionis oblatio
⁊ pennis victima illa iugiter viueret in
memoria: ⁊ semp pñs esset i gratia. hec
ille. Cum ergo sacrm hoc venerabile fi
deliter ⁊ deuote sumptū xpm passuz ad
mentē reuocet. ingratissimi. pfecto cen
sendi sūt illi qui saltē semel in āno coi
care nolunt. O obstinate mētes q̄ tanti
benefactoris: nec etiā praro recordari
vultis. O impia aia parricatrix. nō sic fe
cit erga te sil⁹ dei bñdicti. Nunq̄ ipse
te obliuioni tradidit. Quinimo semper
fuit memor tui nascendo. sugendo. ute
ra. in cuna vagiendo. pegrinando. vi
gilando. ieiunando. orando. predicādo
patiendo. ⁊ moriendo. Propter te nāq̄
oia ista fecit. semp te videbat. semp te di
ligebat. semp tecū i corde suo colloque
batur atq̄ diceba. O anima delicata. o
anima insignis ⁊ nobilis. propter te sū
fact⁹ homo. ppter te sum carne vestitus
propter te fero quoscunq̄ labores. ppē
te venieq̄ affixus in cruce pendo. Qua
re ꝺ xpus subdit illud Treñ. 3. Recor
dare pauptatis ⁊ transgressionis. i. af
flictionis mee. potatiōis fellis ⁊ absin
thij. O ferrea mens cur non audis vo
cem amoroſi ihu? Cur illum nō inſpi
cis. ⁊ ꝓ suo amore ac cōmodo tuo vitia
⁊ pcā reponis? Cur sacramentū eius
i memoriā ipsius ut debes nō accipis?
Cur nō compateris doloribus crucia
tibus ⁊ afflictionibus eius? Quibus
omnibus grauior est ingratitudo tua.
Audi ipsum o peccator: audi inquam:
audi de cruce ad te clamantem ⁊ dicen
tem scōm Bern. Vide homo que ꝓ te
patior. vide penas quibus afficior. vi
de clauos quibus confodior: non est
dolor sicut quo crucior. cum sit tantus
dolor exterior: intus est tamen dolor
grauior tam ingratū dum te experior.

Ad hanc ergo ingratitudinē euitandā
facit cōmunio altissimi sacramenti: qō
ut p̄dictū ē signū est memoratiuū oīnis
passionis. Secundo obligantur ho-
mines ad cōmunionē rōne p̄ceptiōis
Precepit nāq; sancta mater ecclesia fi-
delibus cūctis ut cōmunionē suscipiāt
De hoc aūt p̄o varietate tempoꝝ varia
facta sunt statuta. In ecclesia siquidem
primitiua dum sanguis xp̄i recens fer-
uebat in corde credentiū coicabāt oēs
quottidie. ut patz Act̄. z. c. 7 de p̄se. di.
z. c. pacta. Lapsu vero tp̄is vius coio-
nis reductus ē ad dies dñicos. Et de hoc
dixit Aug⁹ de cōse. di. z. c. quottidie.
Quottidie eukaristie cōmunionez ac-
ipere nec laudo nec vitupo. Omnibus
tñ diebus dominicis cōmunicandum
hortor. Succedente vo tempore statutū
fuit ut ter in anno homines coicarent.
videlicz in pasca. dñi natali. 7 pēt̄. ut
exp̄esse patet de cōse. di. z. c. 7 si nō fre-
quentius. 7. c. seculares. Notādū tamē
quia quod dicit de cōse. dis. z. c. in cena
dñi. s. q̄ cōmunicandū erat in die cene:
intelligitur de consilio nō de p̄cepto.
Tempore vero in quo caritas refriguit
ecclesia obligauit laicos ad cōmunicēz
tñ semel in anno. sicut patz extra de p̄.
7 re. in. c. omnis vtriusq; sexus. Et tñ
tanta est in multis nequitia maleq; vo-
luntatis obduratio: q̄ nō solū nō coi-
cant semel in anno: vrū etiā sine coio-
ne per annos 7 annos perdurant. 3°
obligantur ad cōmunionē rōne cōmi-
natiōis. Dicit eni xp̄s cōminanꝺ Joh.
6. c. Nisi manducaueritis carnē filij ho-
minis: 7 biberitis eius sanguinem: nō
habebitis vitam in vobis.

De excusanꝺ a p̄cato qui nō cōmu-
nicant semel in anno p̄opter punitiōz
uel defectum. 7 de his qui indispositi sūt
Capt̄m. z.

Secundū mysteriū declaranduz
de cōmunicē dicit excluſio. Ex-
cludunꝺ eteni a cōmuniōe nō-
nulli qui coicare nō debent iuxta statu-
tum ecclesie p̄fatum. s. semel in anno
p̄opter tria. Primo ꝓpter punitionē.
Secundo ꝓpter defectionem. Tertio
p̄opter indispositionem. Primo ꝓp̄
punitionem. Nam nōnullis interdicta
est cōmunio semel in anno: licz contriti
sint 7 cōfessi: ꝓpter punitionē p̄cedēn
tium p̄catorū. Unde. 33. q. z. c. latorē
dicit de patricida aut matricida: q̄ nō
debet ꝓmunicare vsq; ad tres ānos. Et
ut dicit Ric. in. 4. Nulli notorio 7 ma-
nifesto ac infami p̄catori cum ad pe-
nitentiam reuertitur: est statim eukari-
stia ministranda. tum p̄opter reueren-
tiam sacramenti. tum ut p̄bet̄ur con-
uersio vera uel ficta. tum ne alij pusilli
scandaliçentur. Posset tamē contrariū
fieri vbi articulus pietatis uel necessi-
tatis aliquādo aliē fieri suaderet: puta
quia esset tam feruida penitentia: com-
punctio 7 lachrymarū abundantia: q̄
etiam alios ad deuotionē p̄uocaret:
uel mortis p̄riculuz imineret. Nam in
extremo vite nulli penitenti est eukari-
stia denegāda. ut p̄bat. di. Jo. c. penitēs
7 z6. q. 6. c. si p̄elbyter. 7. c. cognouimus. 7 de elec. in. c. licet. Secūda rō
quare aliqui excludunē a cōmunione
dicit defectiua: siue defectionis. quādo
s. aliquis deficit sensu aut ratione fatui-
tatis aut ratione etatis. De etate autez
i qua quis ad cōmunionē sit inducen-
dus. dicit Alex. in. 4. sūme q̄ standum
est arbitrio boni viri: qui potissime con-
siderare debet an ille q̄ cōmunicare de-
bet tantaz habeat fidem 7 discretionem
ut distinguere sciat inter sacramentū in
quo realiter continet xp̄s. 7 materialez
panem seu vinū. Tertia ratio quare
aliqui excludunē a cōmunione dr indi-
spositionis: quia non sūt dispositi cū fir-
mo proposito a vitijs abstinere: qui ut
dicetur in tertio mysterio si sic coicaue-
rint p̄cāt. Et rursus si nō coicauerint
semel in anno: a p̄cato nō sunt imu-
nes. Et si dicatur q̄ non videtur p̄cca-
re qui cōmunionē omittit q̄a se ad illaz
indispositum videt: cum hoc accedat ad

sacramentū reuerentiam. Respondeo ꝙ dico ꝙ non peccat propter reuerentiaz sacramenti: sed propter indispositionem suam: eo ꝙ quilibet peccator tenet disponere se ad correctionem ꝙ emendationem. Et quo dicit Alex. in. 3. sume ꝙ quando peccator cogitat de sua mala vita: ꝙ excitat intrinsecus a dei gratia gratis data: ꝙ extrinsecus a verbis scripture: a voce predicatorū: ab exemplis bonorū virorū: ut peccata deponat: si in tali actu non agit operam ut cōteratur: de nouo mortaliter peccat: peccato. s. negligentie: ad quod sequunt alia pctā. s. cōceptus diuine gratie: obdurato cordis, ꝙ ipenitētia. Idcirco friuola ē atq; piculosa excusatio illius qui dicit: coicare nolo quia non sum dispost? pctā relinquere. Nam licz non sit cum pctō coicandū. tamē a peccato est abstinendū. O quot tenet illaqueatos diabolus. o quot sunt fornicatores. adulteri sodomite, vsurarij. ꝙ similes: ꝙ nullam i suo corde mentionē faciūt de emendatione sua. O insensati. o reprobi. o maligni inimici creatorꝭ vestri dei. o damnandi cruciatibꝰ eternis: cur duritiam vestrā voluntatemq; in malo pseuerantem non inspicitis? Flete super vosmetipsos. Flete inquā: quia in breui ꝑ dilectione momētanea luetis pēnas eternas. Heu heu quāta crudelitas. quāta impietas. quāta feralitas nō compati proprio piculo. ꝓprio damno atq; iacture. O luxuriosi domate vestram libidinem. O auari refrenate vestraz cupiditatē. O superbi deponite iras. rancores ꝙ odia. ꝙ nolite fugere. nolite cōtēnere xp̄m deū. Ipse ē qui ad nos venit. Ipse nobis offert seipsum in sacramento altaris. Sz dicet aliq̄s: Ecquis scire pōt si sine peccato ꝙ mundus sit? Inqt eni sapiens Ecclīastes. 9. Nemo scit vtrū odio uel amore dignus sit. Et Dauid i ps. Delicta quis intelligit? Cui ego respōdeo. ꝙ etsi certitudinaliter de coi lege nullus se sciat esse in caritate. tamen ꝑ coiecturas ꝙ signa potest vnusq;q; id credere atq; tenere. Sunt autem he coiecture: dolor de peccatis cōmissis: ꝓpositum ab illis in posterū abstinēdi: humilis ꝙ diligens cōfessio: prompta satisfactio: ad bonū operandū expedita voluntas. Uerūtn ut predictū est si qs omnino se ad hoc indispositū viderit: a sacra cōmunione omnino abstineat.

De tribus cōditionibus que p̄cipue obseruari debēt ab his qui sanctissimū sacrm deuote sumere volunt. Capl'm. 3

TErtiū mysteriū declaranduz de cōmunione dicit cōditio. Coicare siquidē volētes debent corpus xp̄i cum deuotione. fide. ac reuerētia suscipe. quibus necessaria sūt maxime tria. Primū est mundicia. Secūdum diligentia. Tertium reuerentia.

Primū quod coicantibus ē necessarium dicit mūdicia. que est triplex. Prima est mundicia mentalis: ut. s. mens munda sit ab omni ꝓposito malo ꝙ ab omni actu cuiuscunq; peccati mortalis Et de hac dicit apl's. 1. Cor. xi. c. Probet aūt seipsum homo: ꝙ sic de pane illo edat: ꝙ de calice bibat. Qui eni manducat ꝙ bibit indigne: iudicium sibi manducat ꝙ bibit. Notandū tamē ꝙ potest quis dici indignus isto sacramento dupliciter. Aut rōne proprie iniquitatis ꝙ sic est indignus omnis existēs in peccato mortali. Aut ratiōe proprie paruitatis ꝙ infirmitatis. ꝙ sic quilibet etiā quātūcunq; sanctus idignus est. Propterea ois coicans dicit: Dñe nō sum dignus. Sed illi qui propter suā impietatem ꝙ malitiam indigni sunt: iudiciū sibi manducāt ꝙ bibunt: dum scientes sacramentū suscipiūt. O sacerdotes o religiosi eukaristiā frequentantes notate verba: signate mysteria. Ue mūdo a scādalis. Ecquis enumerat quot sūt qui polluto ore presumūt accipe corp? xp̄i? Uerūtn circa h̄ dubiū oritur. vtrū peccet sacerdos dans eukaristiam illi quem scit esse in pctō mortali. Et rūdet Ric. in. 4. ꝙ. talis peccator aut nō petit

eukaristiã sibi dari. ⁊ tũc sacerdos dã/
no pccaret. Aut pctũ. ⁊ tunc distinguo
qa aut suũ pctũ ẽ occultũ: aut manife/
stum. Si manifestũ, tunc sacerdos dã/
no sibi eukaristiam pccaret: quia legi/
timã contra ipsũ habet exceptionẽ: quã
sibi publice obijcere põt. Et accipio hic
manifestus non pro omni eo qõ,phari
põt: qõ magis,ppie dicit manifestabile
q̃ manifestũ. Ut si sacerdos sciret par/
rochianũ suum esse in crimine: qõ legi/
time contra eũ posset,phare: ita q̃ illud
crimen nescirent cum ipso nisi duo uel
tres testes p quos hoc probare posset:
non ,pter hoc vetaret eukaristiã negare
illi in publico petenti: qa iam inferret
sibi pnã ante criminis probationẽ. qõ
fieri non vetat. ut ponit. ri. q. 3 in. c. eos.
Sed accipio hic manifestũ ,p notorio.
Est aũt pctũ notoriũ: uel p sniam uel
per confessionẽ factam in iudicio. aut
euidentiã rei: que tergiuersatione aliq̃
celari nõ potest. extra de coha. cle. ⁊ mu.
c. vltimo. Si aũt pctũ suũ est occultũ:
Aut petit i occulto. ⁊ tũc sacerdos sibi
dando peccaret: qa habet contra eũ le/
gitimã exceptionẽ quam sibi in occulto
obijcere põt. ⁊ ipsũ vetat monere ne pc/
tat in publico. ut hr̃ de pse. di. 2. c. nõ,p
hibeat. Aut petit i publico. ⁊ tũc est di/
stinguendũ. qa aut est de aliena parro/
chia. ⁊ tunc peccaret sibi dãdo. Aut est
de parrochia sua. ⁊ i tali casu sacerdos
tenet sibi dare: quia contra eũ nõ habet
legitimã exceptionẽ: quã ei in publico
obijcere possit. ex de offi. iudi. ordi. c. si
sacerdos. Hic xps coicauit Judã quẽ
sciebat proditorẽ ne pctũ eius occultũ
panderet. ut dicit. i. q. i. c. xps. ⁊. 1. q. i. c.
aduersitas. Illi ergo qui cũ pctõ mor/
tali coicare psumũt: Jude similes effi/
ciuntur. Secunda mũdicia necessa/
ria coicare volentibus dicit confessio/
nalis. Debet nanq̃ quis ante sacramẽti
susceptionẽ mundare se p confessionem
factã sacerdoti. Sed hic dubitare con/
tingit. vtrũ contrit⁹ nõ confessus peccet
mortaliter coicando. Et rñdet Ric. q̃
distinguendũ est. qa aut talis habet co/
piam confessoris idonei: ⁊ temp⁹ suffi/
ciens ad cõfitendũ: ⁊ loquelã literam:
aut non. Primo suscipiendo hoc sacrm
mortaliter peccat. quia ad hoc q̃ homo
sit dign⁹ hoc sacramẽtũ suscipe: requir̃
q̃ reconcilier deo ⁊ eccle: que reconci/
liatio est p confessionẽ ⁊ absolutionẽ.
Secundo modo subdistinguendũ est:
qa aut imminet scandalũ psone sue: aut
cois hoc ẽ populi: aut quia iam incepit
sacrũ mysteriũ si sacerdos est. ⁊ i quoli/
bet istorũ casuũ licitũ est coicare cũ p/
posito cõfitendi. Si tñ nõ adest aliquis
predictorũ casuũ tenet expectare quo/
usq̃ habeat copiã cõfessoris. Tertia
mũdicia que requirit in volentibus cõ/
municare dicit corporalis. Pro cuius
intelligẽtia notandũ sm Boñ. ⁊ Ric. i
4. di. 9. q̃ alia est imundicia corporalis q̃
est ꝓiuncta spũali. sicut pollutio proue/
niens ex crapula: uel ex turpib⁹ cogita/
tionibus precedẽtib⁹. ⁊ cũ hac nõ licet
ad sacramẽtũ accedere. Alia ẽ imũdi/
cia pure corporalis nullũ horũ ẽ imũdi/
cie in aia generãs: ut imũdicia in pede
⁊ hec non impedit. Unde pollutio ꝓue/
niens ex infirmitate: uel debilitate nãe
nõ impedit vsũ sacramenti: licz lauda/
bile sit ob reuerentiã abstinere. Simili
imundicia menstruoꝝ non ꝓhibet mu/
lierẽ coicare: qa est imundicia pure na/
turalis. Simile põt dici de illa infirmi/
tate: que Leuit. xv. vocat fluxus semis.
Et si diceret q̃ tales in vet̃i lege reputa/
bantur imũdi: ⁊ arcebant̃ ab ingressu i
templuz: ⁊ ab esu agni. Rñdent prefati
doc. q̃ istud non tenet hodie. qa lex data
est in onus ⁊ in figura: ⁊ p illas imũdi/
cias significabant̃ imundicie spũales.
Dicit tamẽ Boñ. q̃ deus diligit mũdi/
ciam corporalem que excitat deuotiones
mentis: ⁊ abhoratur imundiciã corpa/
lem: que est via ad irreuerentiã mentis.
Unde qui imundis manibus tractaret
corpus xpi: ꝓpter irreuerentiã sacri nõ
eẽt immunis a pctõ. Secundũ ꝓnci/
pale qõ requir̃ ⁊ est necessariũ coicãtib⁹

dicit diligentia: que adhuc triplex esse potest. Prima est diligentia exaiationis. Debet quidē quilibet q̄ vult coicare exaiare diligenter seipsū: ut confiteaf de oibus peccatis mortalib⁹: de quib⁹ memor ee pōt. qm̄ si quis omisisset cōfiteri aliqō pctm̄ mortale ppter suā vo' untariam negligentiā: licz psuaderet sibi q̄ ppter confessionē alioz esset mūd⁹: coicando peccaret mortaliter. & si quis facta diligentia sua nō recordaref nisi de vno pcō: & de illo dūtaxat confiteretur in particulari: & de oblitis in generali coicando grām xp̄i obtineret p̄m Scotū in. 4. di. 9. Immo multotiens oblita petā virtute sacramēti ad memoriā reducunf. Et tūc tenef homo p⁹ susceptū corpus xp̄i q̄citius pōt cōfiteri de illis in speciali. qō etiā tactū est a nobis: dū dirim⁹ de reiteratione pfessionis. Secunda diligentia est feruentis oratiōis Debent vtiq; qui coicare habēt: p aliqō spacium ante orare feruēter. Tertia diligentia est pie meditationis. Debent etiā pie meditari & cōtemplari clemeritiam & amorem dñi nostri ihu xp̄i q̄ no biscum esse dignaf in venerabili sacro.

Tertiū quod est necessariū coicantibus dicit reuerentia. Debent nāq; corpus xp̄i sumere cum reuerentia & honore genuflexi videlicz & pectora sua tunentes. d. Centurionis verba Matth. 8. Domine non sum dignus de. Et de h̄ euotissimū est exemplū illud: meuteq; sollicita speculandū: quod de beato Hieronymo Eusebius in eius transitu narrat. Scribit enī sic. Quidā frater ad locum accedens sanctissimū corpus ihu xp̄i secum tulit. quod vbi Hieronymus vir dñi videre potuit: nobis ei auxiliātibus prostrauit se in terrā protin⁹ & voce & lacrymis q̄tuz poterat clamabat d. Domine quis ego sum ut sim dignus q̄ sub tectum meū intres? Merui hoc peccator homo? Certe dñe non sum dignus. Quid ergo melioz sū q̄ oēs patres mei? Tu Moysi noluisti vno ictu oculi te monstrare. Cur nunc tantum te humilias: ut patiaris ad homīs ez descendere publicanū & peccatorē? Cui⁹q̄ proximus esset sacerdos: erigens se vir gloriosus gemebus fletis cum cunctis tenentibus magnis lacrymis & suspiriis: & q̄plurics pcutiens pectus suum dixit. Tu es dñs meus & deus meus: qui pro me passus es. an forte alius? Certe tu es ille: qui cū deus esses solus ante tempora & sine principio genitus a deo patre eterna & inuestigabili generatione: qui cum ipso patre & spiritu scō vnus deus es permanēs illud qō eras & es: Intra vnius puelle corpusculum te clausisti factus homo. Tu nempe es ille quē in Jordane baptizāte Johanne vox subito paterna celitus intonuit. Hic inquiens est filius meus dilectus: in quo mihi bene cōplacui: ipsum audite. Et spiritus sanctus i te in columbe specie descendens te esse vnū cum patre & idem in substantia declarauit. Tu bone ihu pro me crucis tam grandis in tuo isto qō cerno presens corpe superstuliſti supplicium: ut mortem quā meis incurrerā flagitijs interimeres. & a iastantiquorū quas dudum diabolica nequitia infernalibus mansionibus detinebat recuperares. & totam humanā naturam: que corruerat in mortez perpetuam: tuo cū ipsa pacificato patre: ad vitam interminabilem reuocares. Tu es vita vitalis & amabilis: atq; iocūda Multaq; alia addidit verba mysterijs deuotissimis plena: quibus finitis virtomini gloriosus sacramentū suscipiēs ad terram supinus redijt. Deinde manus in modum crucis supra pectus tenens Symeonis prophete vaticinium decantauit. Quo finito apparente luce quadaz mirabili: ex hac vita migrauit. Elatorem⁹ itaq; omnes ut cum omni deuotione qua possumus sacramentuz hoc frequentem⁹: ut sic mereamur in hoc seculo participes fieri diuine gratie: & in futuro sempiterne glorie: in qua vivebim⁹ deū sicuti est: qui viuit & regnat p omnia secula seculoz. Amen.

Dominica oliuarū in mane. de ꝓtemptu mūdi: ad quē nos ꝙs rex regū induxit ꝙo piter ⁊ exemplo. Sermo. 62

Ecce rex tuꝰ

venit tibi māsuetꝰ sedēs sup asinā. Scribuntur hec ꝙba Matth. xxi. c. ⁊ in euangelio hodierno. Inuigilandū ē accuratissime ab oibus nobis: ne recipiamur a blanditijs pductoris mūdi. Allicit equidē nos apparenti suauitate: dulciq armonia bonorū tpaliū. Cui si ꝓbuerimꝰ aures mētis imemores facti glie celestis: ruemus i ꝓlagus vastissimū iferni tenebrosi: sic illi qui syrenarū cantꝰ nō curāt euitare. De quibus sic dicit Hieroꝰ ad matrē ⁊ filiā in gallijs cōmorātes. Narrāt gentiliū fabule cantibꝰ syrenarum nautas i saxa precipites. ⁊ ad Orphei cythară arbores festinasq: ut silicū dura mollita. Hinc ⁊ Hieroꝰ i plogo Josue dic. Nos ad patriā festinantes mortiferos syrenarū cantus surda aure pertransire. Propterea saluatoꝛ noster in oi vita sua ꝙo pariter ⁊ exemplo ꝓtenere mundū nos docuit: Pro cuiꝰ ꝓtemptu hac die māsuetus ⁊ humilis sedere voluit sup asinā. Et qm̄ rarissimi sūt q eiꝰ exemplū sequant: pluresq; inueniuntur dilectores q̄ ꝓtemptores mūdi. Idcirco in ꝓsenti sermone de mūdi ꝓtemptu dicemus: notabimusq; tres principales rationes quare sit contēnendus.

Prima rō dicit diuine ordinationis.
Secunda finalis consūmationis.
Tertia maligne conditionis.

Quare mundꝰ contēnendꝰ est: eo q̄ deus ita ordinauit. ⁊ de causa, productiua mūdi ⁊ tpe ac vnitate. Cap'm.j.

Prima rō q̄re ꝓtēnendꝰ ē mūdꝰ dī diuine ordinatiōis. Ordinauit eni deꝰ ut dō dilgeret ipsū deū sūmū bonū. nō aūt mūdū. Unde mgr sen. i. dis. secūdi li. ait. Fecit deꝰ rōnale creaturā ut sūmū bonū intelligeret: intelligendo amaret: amādo possideret possidendo frueret. Sz. p hunc ꝓtis plenius intelligētia tria sūt de mūdo declarāda.

Primū dī cālitas. Secūdū tpalitas. Tertiū vnitas. Primū declarādū dī causalitas. vtrū. s. cā efficiēs, productiua mūdi fuerit ipse deꝰ. Et circa hoc sūt tres opiniones. Prima phoꝛ. qui nescientes intelligere quō aliqd fieret ex nihilo. sūt multa falsa de mūdo locuti. sicut patet de Democrito ⁊ Epicuro. qui ut Lactantiꝰ ait in. i. di. instī. dixerunt oia fortuitu esse facta. Cōtra quos licz alij phi dixerūt mūdū esse factū. ut ꝓz ꝓ de celo ⁊ mūdo. ⁊ zo. metheauroꝝ. tñ erraverūt alij asserentes illum factū esse a deo de sui essentia. Sz hoc positio sequentibꝰ phis apparuit improbabilis q̄ dei essentia nobilissima ⁊ oio inuariabilis fieret corpaliū ⁊ variabiliū materia: q̄ de se est impfecta. nisi pficiaꝝ p formam. Anaxagoꝛe aūt opinio fuit ut dic Arist. i. phicoꝝ. ⁊. z. de aia. ⁊ in. i. de gnatiōe q̄ mundꝰ erat factus ex principijs existentibus. s. materia ⁊ forma. Sed forme latebant i materia anteq̄ intellectꝰ illas distingueret. Platonici ꝙo posuerunt mundū ex principijs existentibus materia ⁊ forma. sed materiā posuerūt p se. ⁊ formas separatas. Thales milesius ut refert Lactant. i. i. di. instī. dixit deū ex aqua cūcta formasse. Unde materiā rerum posuit in humore. ⁊ principium causamq; nascendi constituit in deo. Omitto quid senserit Crisippus: qd Cleant: quid Zeno: quid Empedocles ⁊ ceteri qui ideo errauerūt: quia nescierunt contemplari omnipotētiā dei: que ex nihilo potest facere aliquid. Unde ex nihilo creauit angelos: ex nihilo māmā: ex nihilo creat animas nostras. Propterea dicit magister. di. xz. secūdi li. Creare est ex nihilo aliquid facere. Hoc aūt nos intelligimus ex revelatiōe dei facta Moysi eximio ppheꝝ. q i pn. Beñ. ita scripsit. In pncipio creauit deꝰ i. ex nihilo, produxit fm glo. celū ⁊ terrā.

Ex quo ꝛc phis dicim⁹ illud Lactātij i
i. di. nsti. Omissis terrenis hi⁹ phie au-
ctoritatib⁹ nihil certi asserentib⁹: aggre
diamur viā rectam: quos equidē si pu
tarem satis idoneos ad hanc viuendū
duces esse: & ipse sequerer & alios ut se
querentur hortarer. Sed cū magna inē
se concertatione dissideāt: secumq; ipsi
plerūq; discordent. apparet eoꝝ iter ne-
quaq; esse directū. Siquidē sibi quiq;
ut est libitū proprias vias imp̄esserūt:
confusionēq; maximā inquirentib⁹ ve-
ritatem reliquerūt. Nobis autē qui sa-
cramentuꝫ religionis accepim⁹ cum sit
veritas reuelata dīnit⁹ omnes vtriusq;
sexus sine vllo discrimine ad celeste pa
bulum conuocamus. hꝫc ille. Valeant
ergo phi & erroribus suis circa produ
ctionem mundi imponant iam finem.

Secūda opinio est hereticoꝝ. Mam
manichei ut cōmemorat Aug⁹ in li. de
nā boni. Ponentes duo principia. vnū
s. malū oīuꝫ inuisibiliū. Aliud diabolum
oīuꝫ visibiliū: dixerūt mundū istū visi-
bilem factū fuisse atq; productū a dia-
bolo tenebrarū principe. Hanc aūt here
sim pditissimā conant ipsi probare au
ctoritate. ratione. & exemplo. Auctori-
tate cōtendunt probare. d. q̄ diabolus
in scripturis vocat p̄inceps & dē⁹ mūdi
hui⁹. Mā Joh. xiꝛ. xp̄s ait. Nūc iudiciū
est mūdi: nūc p̄inceps mūdi hui⁹ ejici-
tur foras. Et Joh. xiꝛ. Venit enim prin
ceps huius mūdi: & in me nō habet q̄q̄.
Et dē se Joh. xiꝛ. Pilato dixit. Regnuꝫ
meū nō est de hoc mundo. Zᵒ arguūt
manichei rōne sic. Nullū malū est a deo.
quia ut hī Gen. i. Vidit deus cuncta q̄
fecerat: & erant valde bona. Et Dio⁹ in
li. de di. no. ait. A sūmo bono non egre-
ditur nisi sūmū bonū. sed mund⁹ est mal⁹
ergo non est a deo. Oꝛ aūt sit malus p̄z:
qa si esset bonus eēt diligendus: qa p̄m
Dionysiū vbi s. Bonū est naturaliē di-
ligibile. sed ois predicat mūdū fore cō
temnendū. Unde Joh. i. cano. z. c. ait
Nolite diligere mundū: neq; ea que in
mūdo sunt: quia si quis diligit mundū
non est caritas patris in eo. Et Jac. 4.
scribit. Adulteri an nescitis quia ami
citia huius mūdi inimica est deo? Qui
cunq; ergo voluerit amicus hui⁹ seculi
esse: inimicus dei cōstituet. Et Joh. 7.
de mundo xp̄s dixit. Non pōt mundus
odisse vos: me aut̄ odit: qa testimoniuꝫ
phibeo de illo: quia opa eius mala sūt.

Zᵒ supinducunt manichei ad suuꝫ er
rorem p̄firmandū exemplū. qō Mat̄h.
recitat. 4. c. qñ ostendit diabol⁹ xp̄o oīa
regna mundi, pmittens se ea illi datuꝫ
si cadens adorasset eum. q̄ videt q̄ ipse
erat dñs mūdi. Sz certe mentiūt ma-
nichei & scripturas corrumpūt: distra-
būtq; a veritate sensus. Qñ ut ait mḡr
bistoriaꝝ scholasticaꝝ in p̄ncipio Gen.
Et Alex. i. z. sume. & Bon. & Ric. di. i.
secūdi li. Mūd⁹ i scriptura multiplicit
accipi p̄suevit. Mā aliqñ accipit p deo.
aliquādo p oi creatura seu omni crea
ta natura. aliqñ p ipso hoie. aliqñ pro
vita p̄senti. aliquando p vitiosa vita
maloꝝ. Probat hec acceptio multiplex
satis clare. Nam Joh. i. dicit de xp̄o de
Jn mūdo erat. i. in patre p̄m Aug̃. Et
mundus p ipsuꝫ fact⁹ est. i. oē qd̄ reptit
sive in celo sive in terra. Et mund⁹. i. hō
eum. s. xp̄m incarnatū non cognouit:
qd̄ dictū refert ad iudeos. Oꝛ etiā homo
intelligat noie mundi. patet p illud qd̄
dicit Joh. 3. Sic deus dilexit mūdū ut
filiū suū vnigenitū daret: ut oīs qui cre
dit in illū nō pereat: sed habeat vitā eter
nā. Oꝛ etiā mund⁹ accipiat p vita p̄senti
patet in xp̄o xp̄i. d. Joh. 16. Exiui a pa
tre & veni in mundū. iterū relinquo mū
dum & vado ad patrē. Oꝛ etiā mūdus
accipiat p vita maloꝝ & iniquoꝝ hoiuꝫ
colligit ex xp̄o xp̄i Joh. 15. discipulis
d. Quia de mundo nō estis: sed ego ele
gi vos de mundo: ꝓpterea odit vos mū
dus. Diabolus itaq; dicit p̄nceps mūdi
nō q̄ ab ipso mund⁹ creatus sit: sed quia
est oīuꝫ maloꝝ caput. p̄m illud Greg.
16. moral. Caput iniquoꝝ diabolus est
Et sed modo mūd⁹ dicit mal⁹: & merito
odiendus atq; spernendus. Explicauit
non est caritas patris in eo. Et Jac. 4.
scribit. Adulteri an nescitis quia ami
citia huius mūdi inimica est deo? Qui
cunq; ergo voluerit amicus hui⁹ seculi
esse: inimicus dei cōstituet. Et Joh. 7.
de mundo xp̄s dixit. Non pōt mundus
odisse vos: me aut̄ odit: qa testimoniuꝫ
phibeo de illo: quia opa eius mala sūt.

Zᵒ supinducunt manichei ad suuꝫ er
rorem p̄firmandū exemplū. qō Mat̄h.
recitat. 4. c. qñ ostendit diabol⁹ xp̄o oīa
regna mundi, pmittens se ea illi datuꝫ
si cadens adorasset eum. q̄ videt q̄ ipse
erat dñs mūdi. Sz certe mentiūt ma-
nichei & scripturas corrumpūt: distra-
būtq; a veritate sensus. Qñ ut ait mḡr
bistoriaꝝ scholasticaꝝ in p̄ncipio Gen.
Et Alex. i. z. sume. & Bon. & Ric. di. i.
secūdi li. Mūd⁹ i scriptura multiplicit
accipi p̄suevit. Mā aliqñ accipit p deo.
aliquādo p oi creatura seu omni crea
ta natura. aliqñ p ipso hoie. aliqñ pro
vita p̄senti. aliquando p vitiosa vita
maloꝝ. Probat hec acceptio multiplex
satis clare. Nam Joh. i. dicit de xp̄o de
Jn mūdo erat. i. in patre p̄m Aug̃. Et
mundus p ipsuꝫ fact⁹ est. i. oē qd̄ reptit
sive in celo sive in terra. Et mund⁹. i. hō
eum. s. xp̄m incarnatū non cognouit:
qd̄ dictū refert ad iudeos. Oꝛ etiā homo
intelligat noie mundi. patet p illud qd̄
dicit Joh. 3. Sic deus dilexit mūdū ut
filiū suū vnigenitū daret: ut oīs qui cre
dit in illū nō pereat: sed habeat vitā eter
nā. Oꝛ etiā mund⁹ accipiat p vita p̄senti
patet in xp̄o xp̄i. d. Joh. 16. Exiui a pa
tre & veni in mundū. iterū relinquo mū
dum & vado ad patrē. Oꝛ etiā mūdus
accipiat p vita maloꝝ & iniquoꝝ hoiuꝫ
colligit ex xp̄o xp̄i Joh. 15. discipulis
d. Quia de mundo nō estis: sed ego ele
gi vos de mundo: ꝓpterea odit vos mū
dus. Diabolus itaq; dicit p̄nceps mūdi
nō q̄ ab ipso mund⁹ creatus sit: sed quia
est oīuꝫ maloꝝ caput. p̄m illud Greg.
16. moral. Caput iniquoꝝ diabolus est
Et sed modo mūd⁹ dicit mal⁹: & merito
odiendus atq; spernendus. Explicauit

hoc ipsū Johes cuz subdidit in auctoritate p̄allegata. Nolite diligere mūdū nec. Omne qđ ē in mūdo cōcupiscētia carnis est. et cōcupiscētia oculoz. et superbia vite. Dicit itaq; diabol⁹ princeps maloz rōne p̄tacta. Et a Paulo vocat deus hui⁹ seculi nuncupative. sicut ab eodez Phil. 3. gulosoz̄ dr̄ deus. Et p hec dicta satis sufficienter r̄ndit est ad auctoritates: acrōnem quas manichēus induxerat. Ad exemplum ꝑo dicimus q̄ diabolus qñ promittebat xp̄o. mendacij loquebat. Voluisset vtiq; decipe cum mēdacio suo: sicut decepit in paradiso terrestri p̄mos homines. et quotidie decipit sibi credētes. Propterea Joh. 8. xp̄us de ipso dixit. In veritate non stetit: qa veritas non est in eo Cum loquit̄ mendaciū ex propr̄ijs loquitur: qa mēdax est et pater ei⁹. Stent ergo confusi manichei cuz diabolo p̄ce suo: et de mundi p̄ductione amplius non loquant̄. Tertia est opinio vera scōz q̄ mundus est in esse p̄ductus a deo: quā ecclesia in symbolo apostolorū predicat. d. Creatorem celi et terre. Et in symbolo patrū factorem celi et terre visibilium et invisibilium. Que veritas colligit̄ ex dictis scripture vtriusq; testi. Unde sapiens Eccl. i. ait. Unus ē altissim⁹ creator oīpotens rex metuendus nimis. Et Judith. xiij. Benedict⁹ deus qui creauit celū et terram. Et Dauid in p̄o. 88. Tui sunt celi et tua est terra: orbem terrarum et plenitudinē ei⁹ tu fūdasti: aquilonē et mare tu creasti. Et Ysa. 48. Ego primus et ego nouissimus. Manus mea fundauit terram: et dextera mea mensa est celos. Et Joh. i. Omnia per ipsum facta sunt. Et. Eph. 3. In deo qui creauit omnia. Et Col. i. In ipso cōdita sūt vniuersa q̄ sūt in celo et in terra visibilia et invisibilia. Et Heb. i. In initio tu dñe terrā fundasti. et opa manuū tuarū sūt celi. Et Act̄. 4. Dñe tu fecisti celum et terram. Et. 17. Deus qui fecit mundum et omnia que in eis sūt. Et Apoc. x. Juravit per viuentem in secula seculoz̄: qui fecit celum et terram. Hoc insup ut premissum est phi q̄ plures confirmant licz in modo producendi deficiāt. Cfr̄ Lact̄. li. i. di. instit. Orpheus inquit deorum antiquissimus poetarū deū verū et magnū p̄mogenitū appellat: eo q̄ ab ipso sūt omnia: et ab ipso sūt cuncta generata. Et Macrob⁹ li. i. de somno Scipiōis ait. Deus qui prima causa est: vocatur vnus omniū que sūt: quoq; videnf esse p̄nceps et origo est. Et ut inquit Aug⁹ li. xi. de ci. dei. Exceptis propheticis vocibus mund⁹ ipe ordinatissima sui mutabilitate et mobilitate: et rerū omniū pulcherrima specie: quodāmodo tacite et factum se esse. et nisi a deo ineffabiliter atq; inuisibiliter se fieri potuisse proclamat. Et idem li. x. cōfe. Interrogaui de deo meo celum. solem. lunam. et stellas Et rnderūt. Nec nos sum⁹ qđ queris. Et dixi oib⁹ que circūstant fores carnis mee. Dicite de deo meo aliqd. Et exclamauerūt voce magna. Ipse fecit nos Interrogatio mea: intentio mea: et rnsio eorū species eorū. hec ille. Ex quib⁹ omnibus considerare debemus q̄ admiranda sit sapiētia creatoris q̄ timenda et veneranda potētia: q̄ue laudāda ac benedicēda bonitas. que nobis fiūt notissima dum inspicimus mūdū istum ab illo productū de nibilo: in quo oia sunt ordinatissima et nibil est superfluum atq; diminutū. Secūdū de mūdo declarandum dicitur temporalitas. Et h videndum est. vtrum mundus fuerit a deo productus ex tempore: aut ab eterno Et quibusdam visum est Aristotelē tenuisse q̄ mundus fuerit ab eterno. propterea quia primo phicoz dicit q̄ materia est ingenita. Et in primo de celo et mundo q̄ celum est ingenitū: et nullum ingenitū incipit esse. q̄ vniuersitas rerū incepit esse: Propterea Boēt. i. di. secundi li. ait. Excellētior inē phos Aristoteles fm q̄ sancti ei imponūt: et commentatores exponūt: et hba eius pretendunt in hunc errorē dilapsus fuit. Quidam tamē moderni dicūt illū nequaq;

sensisse neq; intendisse ꝓbare q; mundꝰ oio nō cepit: ꝫ q; nō cepit motu nāli. ꝫ Boē. Et sanctus Tho. q. 45. ꝑme ꝓtis dicit. Non pōt ꝓbari ꝛemonstratiue mundū semper fuisse. nec rationes q̄s ad hoc Ar. inducit sūt ꝛemonstratiue simpliciter: sed ꝑm quid. ad cōtradicēdū positionibus antiquoꝝ ponētiū inciꝑre ꝑm quosdam modos in ꝑfitate impossibiles. Et q; ita sit apparet ex tribus

Primo q̄a tam in. 8. ꝓbicoꝝ: q; i ꝓimo ꝛe celo ⁊ mundo ꝑmittit quasdam opiniones. ut Anaxagoꝛe ⁊ Empedoclis ⁊ Platonis ꝓtra quos rōnes ꝓtra victoꝛias inducit. 2° q̄a vbicunq; ꝛe hac materia loquit̄ inducit testimonia antiquoꝝ. qō nō est ꝛemonstratoꝛis: ꝫ psuadentis. 3° quia exꝑesse dicit in ꝓmo topicoꝝ. q; quedā sunt ꝓbleumata dialetica ꝛe quibus rationes nō habꝛ. s. vtrū mūdꝰ sit eternus. Et cū ꝓbat materiaꝫ ingenitā. hoc facit ideo q̄a materia nō habet subiectū ꝛe quo sit ⁊ sic ꝓbat celū ingenitū: quia nō habet subiectū ex quo generet̄. ideo materia ⁊ celū nō inceꝑūt ꝑ generationē. ut q̄dā ponebant. Sed quicquid Ar. senserit ⁊ ceteri ꝓbi ꝛe eternitate mundi. a nob̄ paruifaciendū ē: q̄m scriptura sacra testatur mundū nō fuisse ab eterno. Vñ ꝓ ỹ. 8. Sapientia dei ꝛeus dei filius cū patre eternus ⁊ cum spiritu sancto ait. Dominus possedit me in initio viarum suaꝝ: anteq; quicq; faceret a ꝓncipio ab eterno ordinata sum: ⁊ ex antiquis anteq; ꝛra fieret. Ipse adhuc ibꝰ bñdictus ꝛeus incarnatus Joh. 17. inquit Pater clarifica filiū tuū claritate quā habui anteq; mūdus fieret. Vñ aꝑte innuit mundū ab eterno nō fuisse. Rō aūt est ꝑm Tho. vbi ꝫ. Quia voluntas dei est causa rerū. ut nō. ꝛe ꝑse. di. 2. i. c. reuera. ⁊. c. oia. Sic ergo necesse ē oia esse sicut necesse ē deū velle: cum necessitas effectus ex necessitate cause ꝛependeat. ut dicitur. 5. metaꝓb. Absolute q; loquendo non est necesse deuꝫ aliquid velle nisi seipsū. Vnde nō est necessariū deum velle q; mundus semp fuerit: sed eatenus mundus est quatenꝰ ꝛeꝰ vult ipsū esse. cū esse mūdi ex dei volūtate ꝛependeat sicut ex sua causa. Et si dicatur Cur ꝛeꝰ nō cōdidit mūdū añq; cōderet Rūdet Aug⁹ li. i. sup Gen. 3 manicheos: q̄a noluit. Et si adhuc ꝑtaꝫ cur noluit. Adhuc rñdet q; non possumꝰ assignare cām volūtatis dine: q̄a tūc esset dare aliquid maꝰ voluntate dina. qō ē falsum. Ideo magister sen. i. di. 2. li. ait Voluntatis dei cā querēda nō ē. Tūc ergo ꝛeꝰ mūdū ꝓduxit. cū voluit ⁊ sibi placuit. Nō etiā ꝓfirmat Macrobius li. 2. ꝛe sōno Sapionis. o. Quis non hinc estimet ipsū mundū cepisse. ⁊ nec longā retro eiꝰ etatē: cū ab hinc vltra duo retro annoꝝ milia ꝛe excellentium rerū gestarum memoria. nec greca q̄dē extet historia. Nam supꝫ Plinū nihil in libꝛos ꝓclarū redactū est. Si enī ab initio imo añ initiū fuit mūdꝰ. cur per inumerabilū seriem seculoꝝ nō fuerit cultus: quo nūc vtimur inuentus: non litteraꝝ vsus: quo solo fulcit̄ ætnitas? Huiusmodi oia videt̄ eternitati rerum repugnare. dū opinari nō faciūt certo mūdi ꝓncipio paulatim singula q̄q; reꝑisse. Tertiū ꝛe mūdo ꝛeclarādū dicit̄ vnitas. Circa quod querit̄. vtruꝫ mūdꝰ sit vnꝰ aut plꝛes. Et licꝫ Anaxagoꝛas ⁊ Democritus dixerint ee infinitos mūdos: tñ scriptura mundū nolat in singulari. q̄a vnus est ⁊ nō plꝛes. Rō est ꝑm Tho. vbi ꝫ. Quia vnus ē ordo in rebus creatis existens. ꝓꝑea mūdꝰ dicit̄ vnus vnitate ordinis: ꝑm q; q̄dā ad alia ordinant̄. Nam quecunq; sunt a ꝛeo: ordinē habet ad inuicē: ⁊ ad ipsū ꝛeū. Quare necē ē q; oia ad vnū mundū ꝑtineant. Hinc Ar. xi. metaꝓb. ex vnitate ordinis in rebꝰ existentis. ꝓcludit vnitatē dei gubernantis. Fecit ergo ꝛeus vnū mūdū: licꝫ cōstet ex diuersis distinctisq; partibꝰ ⁊ naturis. Omnū ꝛro que sūt finē voluit esse hominē rationalē. ꝑm illud pbi. Sumus quodā modo finis omnium eoꝝ que sunt.

Dicit tñ Boñ. i. di. secundi. q̄ bō dicit finis sub fine. Bz ꝛeus est finis p̄ncipalis ⁊ vltimus: qñ omne officiū: cēm motū: cēmq; operationē cuiuscūq; create nature ꝛeus ad vsū ois ꝛeputauit. Illi nanq; seruiūt elementa. obsequūt celestia corpa. ⁊ assistūt ad custodiā ăgeli. Et cur ista nisi ut omnia diligant tenigmissimū ꝛeū: qui non ideo fecit mūdū ad ois vsum ut inde ipse contemneret ꝫ potius ut ab ois cognosceret ⁊ amaretur, ꝓpter tot exhibita bñficia? O igit ingratissima anima que creaturam in amore p̄ponis creatori tuo: tonū sūmū ⁊ increatū negligis atq; spernis, p tono vilissimo ⁊ creato. Nō sic aia ꝓccatrix non sic. Euigila ⁊ suspice celū. contemplare ibi ꝛeum creatorem benefactorez ⁊ glorificatorē tuū tibi dicentē atq; clamantem. Noli diligere mundū. dilige me q̄ illū ad te tū ordinate creaui. Noli me obliuioni tradere. Noli p̄ momentanea dilectione p̄rdere eterna gaudia ⁊ obligare te ad eterna supplicia.

Q̄ mundus est cōtemnendus: quia finietur ⁊ consūmabitur. ⁊ quid cognosci potest a nobis ꝛe huiusmōi fine ⁊ cōsūmatione. Capl̄m. z.

SEcunda ratio quare ꝓtemnēdꝰ est mundus dicit finalis cōsūmationis. Habebit nāq; mūdꝰ iste consūmationē ⁊ finem: nec durabit semp. Ad cuius clariorē intellectū in hac parte circa tria dubitare contingit. Primo circa noticiā gñālē. Secūdo circa noticiā certitudinalē. Tertio circa noticiā coiecturalē. Primo contingit dubitare ꝛe fine mundi circa noticiam generalē. Utrū. s. in generali cognoscere possumꝰ ⁊ scire q̄ mūdus habebit finē. Et rñdeo q̄ sic. eo q̄ sancte scripture: omnesq; doctores id tenent ⁊ cōfitent. Unde Jo. i. ca. c. z. ait. Trāsit mundus ⁊ cōcupiscentia eiꝰ. Et. i. Cor. 7. Paulus ait. Preterit figura bꝰ mūdi Et xp̄s Luc. zi. ⁊ Marci. 13. ⁊ Math. z4. Celum ⁊ terra trāsibūt. Et Dauid in p̄s. Opa manuū tuarū sunt celi. Jp̄i pibunt tu aūt p̄manebis. ⁊ omnes sicut vestimentū ꝛeterascent. ⁊ ꝛelut amictuz mutabis eos: ⁊ mutabunt. Et sapiens Ecclīastes. 3. Oia tēpꝰ habēt: ⁊ suis spatijs trāscurrunt vniūsa sub sole. Et Augꝰ in. q. noui ⁊ veteris testi. Et. 12. super Beñ. ad lrām. Incōuenies est mundū eternū dicere: quē cum videmꝰ passioni subiectū ⁊ p̄ singula senectute ꝛeficere credimus ⁊ finiri. Et Bregꝰ in moral. exponens illud Job. 14. c. Nō resurget homo donec atterat celū. ⁊ nisi bꝰ mūdi finis aduenerit: humanū genꝰ a somno mortis nō euigilabit. Sed posset aliqs arguere contra ex dictis phōz ⁊ etiam seōrū. Nam Plinius li. i. historie nālis ait. Munduz mūime esse credi par est eternū imensū neq; genitū neq; interiturū vnq̄. Et Arꝫ. li. i. ꝛe planetꝫ. Mūdus totalis est ꝓpetuꝰ ⁊ sempiternꝰ: nec cessabit vnq̄ generare aialia ⁊ plantas ⁊ omnes suas species. Et idem in. z. ꝛe generatiōe. Semp cōtinua erit gnātio ⁊ corruptio ⁊ nūq̄ ꝛeficiet. Ric. etiā in 4°. 43. di. dicit q̄ fuit opinio quorundā phōz q̄ cum oia naturalia p̄ influentiā corporū celestiū disponanť: qñ oēs partes celi redibunt ad primū sue creationis locū: tunc oia generabilia ⁊ corruptibilia cadez numero que ante fuerant reuertentur. Et hoc p̄ naturā vniuersalem: que sicut dicit Auicēna. in. 6 metaph̄. est virtus infusa in substātias celoz gubernās vniuersitatē gnātionū Illa aūt celi dispositio erit in cōplemēto. 36. miliū annoz ab illo instanti quo creatū est firmamētū. Hanc ꝫo opinionē ꝛeridēdo cōmēorat Augꝰ. 12. ꝛe ci. dei. c. 13. d. q̄ q̄ sic tenuerūt ꝓfitebāť Platonē itez lecturū i academia: easdēq; futuras scholas: illosq; phōs qui ante fuerunt. Clerūm oēs phī qui ꝛe mundi eternitate loquūť: aut ex pte ante: aut ex parte post. ut inquit Augꝰ. 9. c. ꝓfati li. 12. dicunt qō putant nō qō sciūt. Et contra ponentes annoruz rerūq; illam reuolutionē supdicto. c. 13. inq̄t. Absit ut nos ista credamus. Semel enī xp̄us

mortuus est p̃ peccatis nostris. surgẽs autẽ a mortuis iam nõ moriẽ: mors ei vltra nõ dñabit̃. ⁊ nos post resurrectionem semp cũ dño erimus. hec ille. Sũt tñ nonnulli obijcientes ex dictis sacre scripture. Nam Eccl. i. dicit̃. Generatio preterit ⁊ generatio aduenit: terra autẽ in eternũ manet. Et de sole luna stellis ceterisq; celestibus corpibus Dauid ps 109. ait. Statuit ea i eternũ ⁊ in seculũ seculi. ergo nõ deficient. ⁊ ex cõsequenti mundus durabit i eternũ. ⁊ semp erũt terra elementa ⁊ celestia corpora. Cui obiectioni respondere possum⁹ ex dictis Scoti. i. 4. dis. 43. q. 1. rñsiõe ad secũdũ argumentũ: cum quo cõcordant ceteri theologi in. 4. di. 48. Dicimus ergo q̃ mundus potest considerari dupliciter. s. q̃tuz ad suã substantiã siue essentiã: ⁊ q̃tum ad suas opationes. Mundus ergo manebit q̃tũ ad substantiaz: ß nõ q̃tuz ad opationẽ. Vnde Ric. dicit q̃ cessabit motus corpoz celestiũ. quia ut habet Apoc. x. angelus iurauit q̃ tempus ampli⁹ nõ erit. ß impossibile est esse motũ sine tpe. ergo motus celi cessabit: non quidẽ p̃ naturã: sed p̃ voluntatẽ intelligentiarũ mouentiuz obedientiũ voluntati creatoris in desinendo mouere sicut ex amoze eius modo sibi obediũt i mouendo. Quapropter cõuenienter a pho. iz. metaph̃. dr. Causa prima mouetur i ratiõe amati ⁊ desiderati. Si tñ phus i suo ꝓpo sanũ habuit intellectũ. Tũc aũt placebit creatori ut ampli⁹ intelligentie corpora celestia nõ moueãt: quia tunc habebit̃ finis motus corpoz illoz̃. Intelligẽtie eni mouẽt illa corpora ut p̃ motũ eoz̃ fiat renouatio influentiarũ: ⁊ contemptantia: que req̃rit ad generationẽ ⁊ corruptionẽ quousq; impleatur numer⁹ electoz̃. Omne aũt q̃ p̃ aliquẽ finẽ mouet̃: illo fine habito rõnabile est q̃ ab illo motu quiescat Tho. etiã in. 4. summe contra gentiles c. vltimo ait. Quia omnia corporalia quodãmodo sũt, ꝓter hoiem: cõsumato electoz̃um numero necesse est ut totius creature corporee status immutet̃ ut cõgruat statui hominũ qui tũc erunt. Et ꝙa tũc hoies incorruptibiles erũt: a tota creatura corporea tollet̃ generatiõis ⁊ corruptionis status. Et sic nõ germinabit amplius terra. non ambulabunt in siluis animalia. non volabunt aues in aere. non fiet vicissitudo temporum. nõ alternatio diei ⁊ noctis. nõ videbũt homines inhabitare terrã. non repient ciuitates. castella. ⁊ oppida. non edificia. non agriculture. non exercitia ⁊ artes. non erũt dominia principatus ⁊ regna. Si autẽ quereret̃. ergo quid erit? Respondeo q̃ i fine seculi oẽs homines morient̃: ⁊ omnes postea resurgent. Exurget autẽ flãma cõflagrationis: ⁊ diluuiũ ignis. ꝑm illud .ppbe. Ignis añ ipsũ precedet. Et de illo dicit glo. sup. z c. z. Thessa. ⁊ Beda in glo. sup. z: Sed z. c. q̃ tantũ ascendet quantũ aq̃ diluuij fuit altioz sup̃ omnes montes terre. Et licz aliqui voluerint contendere q̃ diluuium illud fiet naturaliter: eo q̃ illius ignis generatio erit naturalis: ꝙa virtute ignis elementi ⁊ corpoz̃ celestiuz generabitur in materia terrestri aquea ⁊ aerea. Et allegant Senecam in li. de qõnib⁹ naturalib⁹. ⁊ Arist. i. z. metaph̃. qui aiunt. Dixit Empedocles arsuram esse terrã cũ vniuersa sidera conuenirẽt in signo cancri: ⁊ vniuersalẽ inundationem futuram cum eadem turba siderũ cõuenient in capricornio. Tamẽ Ric. in. 4. dicit q̃ sicut purgatio mundi per aquã diluuij fuit supnaturalis ad purgandum mundũz de hoibus malis. ꝑm q̃ manifeste innuit tex. sacre scripture: Ita ⁊ illa⁹ ignis producti⁹ erit supnaturalis. Nec est inconueniens q̃ ei⁹ productionem precedat vehemeus siccitas naturaliter generata illius ignis productioni concordans. non tñ sicut dispositio necessaria: sed congrua. Quare autẽ ꝑma purgatio mundi fuit p̃ aquã ⁊ secũda erit p̃ ignẽ. Dicit Hoñ. 41. dis. q̃rti. q̃ rõ est: quia sicut i principio aduerso regnauit concupiscẽtie: sic in senectute

mundi frigus auaricie. Refrigesceret enī caritas multoꝝ. ⁊ ideo ꝺa purgatio ꝺꝫ fieri ꝑ cōtrariū: sicut purgatio ardoris ꝓcupiscentie facta est ꝑ aquā. sic purgatio frigoꝝ malicie ⁊ auaricie fiet ꝑ ignē. Post resurrectionē ꝑ͛o erit. ꝑ amicis dei dies longissima iocundissima atq; leta qui nunq; habet nocte: quādoquidem oēs electi cū aia simul ⁊ corpe pregnabunt binc cū xp̄o. Ꝑro dānatis aūt reprobis fiet nox amara ⁊ tenebrosa que ꝑ infinita secula protrahet. in qua nūq; cessabunt luctus. gemitus. suspiria. ⁊ vequādo ⁊ ipsi cum aia simul ⁊ corpe tremendas penas inferni luent. ☞ Pingit dubitare circa noticiā certitudinalē vtrū possit aliquis certitudinaliter scire quantū tempus sit vsq; ad consūmationē seculi. Et rūdet Ric. 4. ꝺi. q̄rti. q; non. ꝺa ut tactū ē supius: ꝑsūmatio seculi nō ꝺependet a causa naturali: sed a voluntate ꝺina. Jō xp̄s ꝺixit Matth. xx. Nescitis ꝺiē neq; horā. Et Marci. xiij. De ꝺie aūt illa ⁊ hora nemo scit: neq; homo neq; angeli celoꝝ: neq; filius. Et ꝑm Aug. sumē hic filiꝰ. ꝑ capite rōne membroꝝ. ⁊ nō rōne proprie ꝑsone: q̄m xp̄s nouit oia: oiuq; sciam habuit. ut ꝺicit in. x. sen. ē nulli mēbro suo ꝺeclarauit q̄ꝺiu erit mūꝺus ꝺuraturꝰ. Hinc Aug. in. xij. ꝺixit. Estote parati: quia qua hora non putatis filius hois veniet. Et Marci. xiij. Videte vigilate ⁊ orate. nescitis enī quādo tempus sit. ☞ Pingit dubitare circa noticiam conjecturalem vtrū. sez ꝑ conjecturas aliquas posset quis asserere modico tpe mundus fore duraturū. Et q̄ꝺā ꝺicūt q; sic. inducentes suo modo tres principales cōiecturas. Prima est etatus antiquitas. Dicunt enī etates mundi etati hois comparari. qō Augꝰ sentire videt sup Job. ⁊. xx. li. ꝺe ciui. ꝺei. in fine. Sicut ergo sex sunt etates hois. ⁊ in sexta nō potest ꝺiu viuē. ita ergo in sexta etate ꝺiu ꝺurare nequit. Prima etas hominis est infantia: que durat vsq; ad septimum annum. Secunda est pueritia vsq; ad xiiij. annum. Tertia est adolescētia vsq; ad. xx. annū. Quarta est iuuentus vsq; ad. xl. Quinta est senectus vsq; ad. lxxx. Sexta ē ꝺecrepitus vsq; ad mortē. Cū aūt ad illā puenit tā certus est q; mors nō multū tardabit. Et licz quādoq; senes cōforteni seipsos ꝺicantq; : adolescentes etiā moriunt. allegantes illud ꝺictū Tullij in li. ꝺe senectute. Frustra sperat adolescens se ꝺiu victurū. Quiꝺ enī stultius q; incerta. ꝑ certis habere: qm̄ etiā illa etas mlto plures q; senectꝰ mortis habet casus. Facilius enī adolescētes i morbos incidūt. grauiꝰ egrotant. tristius curant. tamē vrbana confutatio hꝰ sentētie est quaz facit sancta Marcella. ꝺe q; Hiero. i epla ad Principiam ait. Ꝺebata patris morte: viro quoq; post nuptias septimo mense priuata est. Cuiq; eā cerealis Jnus: clarū inter consules nomen est: ꝓpter etatem ⁊ antiquitatē familie: ⁊ insignē: qō maxime viris placere consueuit. ꝺe corpis ac mor tpantiā ambitiosus pterer: suaſq; lōgeuꝰ pollicereꝝ ꝺiuitias: ē nō quasi in vxorem. ⁊ q̄s in filiā vellet ꝺonationes transfundere: Albinaq; mater tam clarū presidiū viduitate vmus vltro appeteret: Illa rūdit. Si vellem nubere ⁊ nō eterne me pudicitie ꝺicare: vtiq; maritum quererē nō hereditatem. Illoq; mandante: posse ⁊ senes diu viuere ⁊ iuuenes cito mori. eleganter lusit. Juuenis q̄ꝺē pōt cito mori sed senex ꝺiu viuere non potest. Ixcelle. Si ergo mors vicina est senectuti. ergo finis iminet mundo iam senescenti. Est equiꝺē prima etas eius ab Adaz vsq; ad Noe. Secūda a Noe vsq; ad Abraham. Tertia ab Abrahā vsq; ad Dauid. Quarta a Dauid vsq; ad captiuitatē babylonis. Quinta a captiuitate babylonis vsq; ad xp̄m. Sexta a xp̄o vsq; ad finē mundi. Ex ista autem sexta etate fluxerūt. 1466. anni. quare videt q; parū est illuꝺ qō supest. Secunda ꝓiectura quā sumūt alij ꝺe ꝓpinquitate finis mūꝺi ē antixpi vicinitas. Asserūt

enī ſm ꝓphias antixp̄m fore ꝛc. ꝓximo venturū. poſt cuius aduentū nō multū durabit mundus. Tertia coiectura eſt ꝑcatoꝝ cōſūmata iniq̄tas. Refriguit quippe caritas multoꝝ: ⁊ ex omni pte ſupabundat malicia. ⁊ ingratitudo occupauit cunctos habitatores terre. Cerūtū cuꝫ coiecturis huiuſmōi aut ſimilib⁹ non audeo ego affirmare q̄cq̄ ꝛc vicinitate finis mūdi: ſequēs in hoc Aug⁹. qui. li. 18. ꝛc ciui. dei. c. 53. ait. Frustra annos qui remanēt: huic ſeculo cōputare ac diffinire conamur: cū hoc ſcire non ſit noſtrū ex ore veritatis audiuim⁹. Quos tamē alij q̄dringētos alij q̄ngētos alij etiā mille ab aſcēſiōe dñi uſq; ad vltimū ei⁹ aduētū cōpleri poſſe dixerūt. Quēadmodū autē quiſq; eoꝝ aſtruat opimonē ſuaꝫ longū eſt ꝛemōſtrare: ⁊ nō eſt neceſſariū. Coiecturis quippe vtunt humanis non ab eis aliquid certū ꝛc ſcripture canonice auctoritate, pfertur. Omnū ſo ꝛc hac re calculantiū digito reſoluit: ⁊ quieſcere iubet ille qui dixit. Non eſt veſtrū noſſe tēpora uel momēta que pater poſuit i ſua ptāte. hec ille. Quare ut optime hāc ptē concludam: omni curioſitate dimiſſa dico q; ſatis debet eſſe omnibus nobis quia cito veficiemur: in breui rapiet nos violentiſſima mors. Hūc q̄ nobis veficiet q̄ vita preſenti priuabimur.

Qz contēnendus eſt mund⁹: quia eſt falſus ⁊ vanitate plenus: ſicut apparet in exemplis eoꝝ qui dilexerūt illum: ⁊ quia dilectores ſuos ducit in damnationem. Caplm. 3.

Certū myſteriū ſiue tertia ratio quare contēnendus eſt mund⁹ dicit maligne conditionis. Repꝛitur ſiquidē in huius mundi tpalib⁹ bonis triplex mala cōditio. Prima oꝝ falſitaꝫ. Secunda vanitatis. Tertia dānabilitatis. Prima cōditio bonoꝝ hui⁹ mūdi dicit falſitatis. Sūt nāq; hec bona huius mūdi falſa nō vera: ſi in eis finis ꝓſtituaf: qm̄ ad veritatē boni quod nos beatos facere debet requirit exclusio omnis mali: ⁊ cuiuſcūq; contrarij. Sed in hac vita nullus euitare poteſt labores. dolores. angustias. calamitates ⁊ erūnas: quibus premitur mortalium gen⁹. Ex quo Hiero⁹ ad Heliodorum ꝛc vita Nepotiani ait. Ubiq; luct⁹ vbiq; gemitus. ⁊ plurima mortis imago. Et Boetius. li. 2. ꝛc conſol. Quis eſt inquit tam compoſite felicitatis: ut nō aliqua ex pte cū ſtatus ſui qualitate rixet? Anxia. n. res ē humanoꝝ bonorū ꝙditio: ⁊ q̄ uel nūq̄ tota, pueniat uel nūq̄ tota ꝑpetua ſubſiſtat. huic cēſus exulcerat: ꝟ ē ſibi pudori regener ſāguis Hunc nobilitas notū facit: ꝟ angustia rei familiaris inclusus mallet eē ignotus. Ille vtroq; circūfusus vitā celibē deflet. Ille nuptijs felix: orbus liberis alieno cenſū nutrit hēredi. Alius prole letaf: filij filieue relict⁹ meſtus ill acrymat. Idcirco nemo facile cum fortune ſue conditiōe ꝑcordat. hec ille. Quare quaſi ꝑ miraculo narraf felicitas. Q. Metelli. ꝛc quo Valerius li. 7. ru. ꝛc felicitate ait. Q. Metellus naſci in orbe terrarū principem voluit fortuna. parētes ei nobiliſſimos dedit: adiecit animi ratiſſimas dotes ⁊ coꝛpis vires: ut ſufficere laboribus poſſet: vꝛorem pudicitia ⁊ fecunditate cōſpicuā: cōſulat⁹ ꝛceus imperatoriā potestatē: ſpecioſiſſimi triūphi: pretextū largita eſt. Fecit ut eodē tempore tres filios cōſulares: vnuꝫ etiā cenſorem triumphalez videret. ⁊ quartū pretorē: utq; tres filias nuptui daret: earūq; ſololem ſinu ſuo exciperet. Hunc vite actum eius finis conſentaneus excepit. Nam vltimo ſenectutis ſpacio ꝛcfunctū: leuiq; genere mortis inter oſcula: complexuſq; cariſſimoꝝ pignoꝝ extinctum filij ⁊ generi humeris ſuis per vrbem latū rogo impoſuerūt. hec ille. Sz rariſſima ſūt huiuſmodi exempla. Propter ea dixit Lucan⁹ Felix qui potuit mundi cuitare ruinas. Quinimo audiūt oiuz regū: oiuz pncipū: oiuzq; mgrat nū ſept⁹ ꝛc flede qrele

Hec potest aliquis diu pſistere qñ tamẽ clamet ⁊ dicat. Deu mihi quia circũdederunt me mala. Patet hoc in exemplo illo qõ Tullius refert in li. de fmũ bonorũ ⁊ malorũ. Quod etiã recitat Valerius de mutatione morum ⁊ fortune. Et Plinius in hiſtoria naturali. Polycrates inquit Samiorũ tyrãnus adeo fortunã ſibi obſequioſaz habuit: qđ oia deſiderata pficiebat. Ad moderandam igitur fortune inuidiã ſumpto i manu annulo: quẽ precioſũ poſſidebat in mare iecit: ſed inopinate illũ repente recuperauit. Hã poſt dies paucos a piſcatoribus piſcis captus qui annulũ ſorbuerat tyranno donatus eſt. Accidit tãdẽ qđ aduerſus Darium pſarũ regẽ duxit exercituz ⁊ qđ Oxantixes prefect⁹ Darij illũ acie fuderit: ceptq; ⁊ in ſũmo magalenſis montis vertice ſuſpẽdi iuſſerit. Et relictus auibus lacerãdus: q̃ vbiq; feliciſſime i terra vixerat: i aere miſerrime expirauit. Quid ō infelicitate aliorum referam: qui ſe beatos crediderũt? Legantur hiſtorie qui utplurimũ illos infelici dolorioſaq; morte ac violẽta extinctos eſſe deſcribũt. Ninus rex aſſyriorũ qui bella finitimis intulit. Jo. annis: ut refert Paulus Horoſi⁹ li. i. poſt victã aſiam ſcythiam ⁊ Zoroaſtrem dum efficientẽ a ſe oppugnat vltrem ſagitte ictu interijt. Baldaſar rex babylonis. ut ait Joſephus. x. antiquitatuz li. obſeſſa babylone a medis ⁊ perſis: Dario ſ. ⁊ Cyro. in tantũ venit in obliuionẽ ſui: ut celebrrimũ iniret conuiuiũ ⁊ in vaſis templi biberet. ⁊ obſeſſus vacaret epulis. vnde i nocte captus eſt ⁊ iugulatus. Cyrus rex pſaꝝ: ut Horoſi⁹ vbi ſupra cõmemorat: q̃ gangẽ fluuiũ in quo miles ſubmerſus fuerat in quadringẽtos. lx. alueos cõminuit. a Thamari maſſagetarũ regina ſupatus occiditur. Xerxes ille rex potentiſſimus qui ſubuertit montes. ut Hiero⁹ ait ad Heliodorum de vita Neptiani: ⁊ maria conſtrauit: bello in grecia infeliciter geſto contemptibilis ſuis factus: fm Juſtinũ p Artabanũ prefectũ ſuũ occidit. Darius ut cõmemorat. Q. Curtius ab Alex. magno ſuperatus a ſuis captus apud tharam oppidum Parthie vehit⁹ in vehiculo captiuis ⁊ cõfodib⁹ aureis vulneribus cõfoſſus: ⁊ letaliter vulneratus dimiſſus: ſicq; miſerabiliter expirauit. Alex. magnus poſt tot celebres gloioſaſq; victorias: ſubiectionẽq; vniuerſe aſie imo pene totius orbis p Caſſandrũ filiũ antipatris. ut Q. Curtius dicit venenatus è. Nam Caſſander ille ⁊ Philippus ⁊ Solla fratres eius miniſtrare regi ſolebãt: qui in potu illi venenũ vtederũt: quo bauſto fm Juſtinũ i media potione velut telo cõfoſſus ingemuit. expiratuſq; è a cõuiuio ſemianimis. Maliuoli autez dicebant eum ebrietate perire: quod ⁊ Solinus ſentit in li. de mirabilibus mundi. Coſi quez eſt Tullius li. i. de diuinatione. ⁊ Juſtinus. ⁊ Q. Curtius. Quarto itaq; die Alex. indubitata morte ſentiẽs tumultuantes milites: quia rex occidebat inſidijs: pia oratione ſedauit. cũctiſq; vxteram porrigens eos oſculat⁹ eſt. tandem moritur anno etatis ſue. xxx. ⁊ menſe vno cum regnaſſet annis. xii. prout pz. i. Machab. i. c. Romulus fũdator vrbis rome. ut ponit Titus Liui⁹ apud paludẽ capree tempeſtate magna orta ⁊ tonitruis circũdatus nubi nuſq; apparuit: ⁊ noie Quirini inter vos cõſecratus eſt. Seruius Tullus ſextus romanorum rex a Tarquinio ſupto occiſus è. Pyrrhus rex Epyrotarũ: qui romanis bella intulit in fauorem tarentinorũ: venitq; romã vſq; Preneſte a romanis tandẽ victus ad patriã rediens fm Juſtinũ Spartbanis indixit bellũ quibus relictis Argos inuaſit vbi feruide magis qđ caute pugnans ictu ſagi e muris iacti mactatus eſt. Hãnibal penorũ dux qui ãnis. 14. in italia romanos cõtriuit: poſtea i africa a Scipione victus, pfugus: ⁊ dãnatus exilio ad Antiochũ magnũ regẽ ſyrie venies ut Juſtinus meminit. quia a romanis

pretebatur: fugereq; neq̃ret: veneno raptum hausto: qđ more regio sub gemma ferebat inclusū obijt. Sicq; ab his qui ad eum ꝓsequendū missi fuerant exanimis inuent⁹ est. Pompeius magni Pompei genitor. ſm Horosium fulmine pcussus perijt. Pōpeius magnus filius eius qui. zz. reges orientales. ut ait Horosi⁹ superauerat: a Cesare victus cū fugisset in Alexādriā ad Ptolomeū regem: cui teste Eutropio Pompeius a senatu tutor datus fuerat ꝓpter iuuenilē etatē eius. cuiq; regnum sūma fide seruauerat. et patna pietate restituerat: ꝓsilio Theodoti Fotini et Achille: siue timore ne Pompeius Alexandriā occuparet: seu vexpecta infelicitate eius: siue credens placere multū victori Cesari: p Achillē ꝑfectū regni occisus ē. Florus autē dicit in. 4. li. Pompeius suo gladio trucidatus sub oculis vxoris fue: literozūq; suoz morif. Cesar ut Suetonius narrat: mortuo Pompeio in eodē mense: sed interiecti dieb⁹ quinquies triūphauit. Primo de Gallia et Britannia. z°. de Egypto. 3°. de Pharnarce et Ponto. 4°. de Juba et Africa. 75°. de Hispania. Fuitq; illi gloria multa in vsurpato imperio annis tribus. et mensibus septē. Eandē Caio Cassio. et. M. Bruto cōtra eum cōspirantibus princeps ozbis. zz. plagis cōfossus occubuit anno. Hō. etatis sue. Marc⁹ Antoni⁹ nepos Julij Cesaris ex sozore Julia ab Octauiano Augusto victus in Alexādria ab eodē Cesare obsessa ſm Plutarchū gladio se peremit dū annuz ageret etatis. Hō. Caius Gallicula imperator Roman⁹ tertiꝰ ab Octauiano sceleratissim⁹ auar⁹ et libidinosus: adeo ut duabus sozoribus stupū intulerit: crudelis omnib⁹ et exosus Rome i palatio occisus est. ut habetur in cronica Martiniana cū regnasset annis tribus mensibus. r. dieb⁹ octo. Nero imperator qntus ab Augusto: qui nat⁹ est ꝑmissis pedibus ut scribit Plinius. li. et. hystorie naturalis. vitiosus: auarus et lasciuus ab vrbe fugiēs ſm Eutropiū. 3z°. āno etatis sue. et imperij. 14. seipsum interfecit. Domicianus imperator ſm Suetoniū et Eutropiū a cubicularijs suis. et. vulneribus occisus ē anno etatis sue 36. et cum dedecore sepult⁹. Helius primus imperator vulnerib⁹ obtrūcat⁹ est. Mauritius imperator ob inuidiā occisus est. cū imperasset anno vno. Antonius imperator tertio imperij sui anno interfect⁹ est a tumultu militari Rome cū matre sua. Maximian⁹ imperator cū imperasset annis trib⁹ apud Aquileiā vexerentibus eum suis militibus: cum filio suo adhuc puero occisus est. Horidianus imperator 6°. imperij sui anno postq̃ de Persis triūphauit venies Romam ꝓpe vrbē: fraude Philippi occisus est. Decius imperator cū imperasset annis duobus in bello barbaro perēpt⁹ est. Valeri⁹ imperator a rege Persarum victus est: et in seruitutē redact⁹. Qui q̃ diu vixit rex eiusdē prouincie pedem ceruicib⁹ eius imponendo: solitus erat equū ascēdere. Aurelianus imperator fraude sui serui occidit. Tacit⁹ imperator septimo mense imperij sui subita morte preoccupat⁹ est. Probus imperator sexto anno imperij sui militari tumultu vexatus est. Clarus imperator fulmine perijt. Dioclitianus imperator veneno extinct⁹ est. Constātin⁹ filius Cōstātini magni a ducibus fratris sui Constātij perēpt⁹ est. Julianus apostata a sancto Mercurio milite miraculose occisus ē. Valens imperator 4°. imperij sui anno a Gothis in bello perempt⁹ est. Et ne si oia hi⁹ exempla dicerem⁹ redū oriret i mētibus auditoz: Concludim⁹ breuit⁹ q̃ cūcta huius seculi blandimēta amaritudine sunt permixta. Nec potest homo ab illa se literare ꝓ libito voluntatis sue. Non eni potuere p:educti potentes imperatores et reges euitare illam cum oi potētia sua. nō valuerūt se ab illa defendere viri fortes. Non Antheus: nō Hercules: non Samson: non Hector: non Achilles. non veniq; quilibet alij.

Requiuerũt etiã ꝛ ipſi philoſophi cum philoſophia ſua ꝛeclinare malignitatẽ ſeculi. Quinimo paſſi ſunt ꝛ ipſi inco-moda multa perſecutiões. captiuitates exilia. cruciatus ꝛ dãna rerũ. Propter que omnia merito mũdus eſt paruipẽdendus. Secunda conditio tonozũ huius mũdi dicit vanitas. Poſito. n. q cũcta feliciter dilectozib⁹ eius ad votũ ſuccederẽt. tñ vana ſunt: caduca ꝛ bre-uia: nulluſq; põt in illis diuti⁹ ĩmozari Dia nãq; que i mũdo ſunt: cito i breui ꝛeficiunt. Jõ ait Ugo li. i. ꝛe aĩa. Dic ñ vbi ſunt amatozes mũdi: q ante pauca tpa nobiſcũ fuerũt? Nihil ex eis mãſit niſi cineres ꝛ vermes. Ioies fuerũt ſicut tu: comederũt: biberũ: riſerũt: duxerũt in bonis q apparentib⁹ dies ſuos: i pũcto autẽ deſcenderunt ad inferna. Dic caro eozũ vermib⁹: illic aĩa eoz eternis repu-tat ſuppliciis donec rurſus infelici col-legio colligati ſempiternis inuoluant incendiis. Ixc ille. Cui ꝓſonat ſnia Ba-ruch ꝓphe. c. 3. d. Vbi ſũt ꝓnceps gẽtiũ: ꝛ qui dominãt ſup beſtias que ſũt ſuper terrã: qui ludunt in auib⁹ celi: qui argẽ-tum theſauriçant ꝛ aurũ in quo ꝓfidũt ſoies: ꝛ non eſt finis acq̃ſitiõis eozũ: q argentũ fabricant ꝛ ſolliciti ſunt: nec ẽ inuentio opeꝛ illoꝛ? Exterminati ſunt ꝛ ad inferos deſcenderunt. Dicite igit o amatozes mũdi. vbi ſunt tot clari viri: qui reputabãt beati? Vbi ſũt reges Aſ-ſyriozũ: Belus Nin⁹ Semiramis Za-men⁹ Arius Athalius Xerres Ara-metres Bolchus Balleus Alchadas Manuchus Mathalen⁹ Sper⁹ Ma-nul⁹ Sparethus Aminites Boloth⁹ Bolosparis Lãpzedes Soſozes Mi-thzeus Thãtanes Thimeus Eupales Offratenes Baçeꝛs Sardanapal⁹: q regnauerũt cũ tanta gloria: ſucceſſiue ſm Dau. Dozoſiũ li. i. annis mille cẽtũ 60. vſq; ad Sardanapalum? Vbi ſunt reges Perſaꝛ atq; medoꝛ: rex Darius rex Cyr⁹ Cambiſes Xerxes Artbarer-xes ꝛ ceteri? Vbi ſũt reges Athenieſiũ: Cecrops Branaus Amphitrion Eri-chthon⁹ Pãcleon Erictx⁹ Panchyon Egeus Thꝛeus Menelte⁹ Demofon Hicbites Obſidel Themiſtes Melãp⁹ Chodrus Archipus Thenſip⁹ Fabras Magetes Digenitus Agamelto: Eſ-chilus? Vbi ſũt reges Laccedemonioꝛ Heraſcheus Egis ꝛ Thetrat⁹ Latotes Doꝛiſtus Ageſelſcus Archilaus The-let⁹ Calchamines? Vbi ſũt reges Sic-cioniozũ: Beſip⁹ Egialebus Europs Thelcinus Apis Egialeba Thelſyon Elgiozus Meſapus Erathus Ozaſt⁹ Orthopl⁹ Maratus Polyb⁹ Siccion Inach⁹? Vbi ſũt Ptolomei ꝛ Pbara-ones: q regnauerunt in Egypto. Pto-lomeus prim⁹: a quo ſm Juſtinũ alij dicti ſunt Ptolomei ꝓpter claritatem nois eius. Ptolomeus Philadelphus Ptolomeus Euergetes: Ptolomeus Philopater: Ptolomeus Epiphanes: Ptolomeus Philometoꝛ: Ptolomeus Phyton: Ptolome⁹ Euergetes ſeruus Ptolomeus Alexander: Ptolomeus Dionyſius? Vbi ſunt iudices ꝛ reges iudeozum: Moyſes Joſue Othoniel Ayoth Sãgara Helboza Baraeb Be-deon Abimelech Thola de Jſachar Iyair Haladites Jeptꝛe Abeſã Helo-nica Abdõ Samſon Heli ꝛ Samuel? Hi cẽs fuerũt iudices ſucceſſiue. Regũ añt prim⁹ fuit Saul. poſt quẽ regnaue-runt Dauid Salomon Roboã Abias Aſſa Joſaphat Joram Ochoçias Jo-bas Jobatan Amaſias Oçias Ezechias Manaſſes Amõ Joachim Sedechias Ariſtobol⁹ Alexãder He-rodes. Vbi ſunt reges latinozũ: Jan⁹ Saturnus Picus Faunus ꝛ Latin⁹? Vbi ſunt reges Albanoꝛ: quozũ prim⁹ fuit Aſcani⁹ Enee filius: qui condidit Albã ſm Titũ Liuiũ cui ſucceſſerunt poſtbum⁹ Siluius filius eius ſic dict⁹ qa i ſilua ꝛ nemoꝛe nutritus ẽ. Eneas Siluius Latinus Siluius Alba Siluius Egipus Siluius Capis Siluius Carpetus Siluius Tyberius qui ſuffocatus in ty-beri fluuio nomen dedit. Nam ante Al-bula dicebat: Agrippa Siluius Aremul⁹

Auentin⁹ Procas Amuli⁹? Vbi sunt reges Romanoꝝ? prim⁹ Romul⁹. 2⁹ Numa ꝓpilius. tert⁹ Tullus hostili⁹. quart⁹ Ancbus. qnt⁹ Tarquin⁹ priscꝰ. sextus Seru⁹ tullus. septim⁹ Tarquinius superb⁹? Vbi tot glorioſi senatores consules dictatores inuictissimiq; ducesqui flozuerūt i vrbe: Brutus Lucius Tarquinus Collatin⁹ Spuri⁹ Cassius Coriolanus Caius Flauius Lucius Virginius Luci⁹ qntus Cincinat⁹ Furius Camillus Appius Claudius. Q. Cecilius Metell⁹ Balcbaricus Scipio asina Scipio aphricanus Scipio emilianus Curius dētat⁹. Q. Fabius Caius Flaminius⁹ ceteri? Vbi sūt tot imꝑatoꝛes qui ibi regnauerūt: quoꝝ aliq; i ꝑcedētib⁹ nomiauim⁹? Vbi sūt tot sapientes seculi pbi astrologi bistorioḡpbi oꝛatoꝛes⁹ poete? Vbi Thales milesius Chylo lacedemonius Solon atbenien⁹ Periāder cozinthi⁹ Pitbac⁹ mitbilene⁹ Byas prienne⁹ Pythagoꝛas samius Plato Socrates Aristoteles Diogenes Anaxiales Zeno Empedocles Epicur⁹ Anaxagoꝛas Democrit⁹ Heracli⁹ Leucipp⁹ Hypare⁹. bi omnes pbi. Haliabzagel Albumasar Ptolomeus. bi astrologi. Hieronyus egypti⁹ Berosus chalde⁹ Manetbā Sutoꝛi⁹ Chalinic⁹ Dyodoꝛ⁹ Possidoni⁹ Hxon Andronicus Aphrican⁹ Tertulianus Phrygius Dares Trogus Pompeius Justin⁹ abbꝛeuiatoꝛ ei⁹ Joseph⁹ inde⁹ Titus Liui⁹. bi bistoꝛiographi. Lysias Demostenes Hegesias Cyreneus Antiochus Ascalonita Apollonius Riconius Cicero Cato censoꝛim⁹. bi oꝛatoꝛes. Ouidius Juuenalis Lucanus Virgilius Oꝛatius Terentius Persi⁹ Tibullus. bi poete. Vbi sunt ꝛeniq; cēs quos cria diebus nostris⁊ vidimus⁊ cognouimus: quos mūdus tulerat in sublimi? Periit certe memoria coꝝ cū sonitu: ut ait ꝓpꝛeta: ⁊ dns in eternum ꝑmanet. Oꝛ cito q̄ue repete cuanescūt velut fumus oia que in hoc mundo creduuf⁊ reputant⁹ vana. Nō considerās Salomon in. z. Ecclesiastes. c. dixit. Magnificaui opꝛa mea. edificaui domos. plātaui vineas. feci hoꝛtos⁊ pomeria: ⁊ cōseui ea cuncti generis arboribus. Extruxi mibi pascinas aquarū: ut irrigarē siluas lignoꝝ germinantiū. Possedi seruos⁊ ācillas multāq; familiā babui: armēta q̄q; ⁊ magnos ouiū greges vltra cēs qui fuerunt ante me in irl'm. Coaceruaui mibi argēti⁊ auꝝ⁊ substantias regū ac ꝓuinciarū. Feci mi cantoꝛes⁊ cātatrices⁊ delitias filioꝝ hominū. Scyphos⁊ vrceos i mīsterio ad vina fundenda: ⁊ supꝛgressus sum opibus cēs qui fuerunt ante me i irl'm Sapientia quoq; ꝑseuerauit mecum. ⁊ omnia que desideraueꝝ oculi mei nō negaui eis: nec ꝓbibui coꝛ meū quin omni voluptate frueꝛeꝝ⁊ oblectaret se in bis que parauerā. Et banc rat⁹ sum partē meaz si vterer laboꝛe meo. Cūq; me cōuertissem ad vniuersa opꝛa que fecerant manus mee: ⁊ ad laboꝛes in quibus frustra desudauerā: vidi in omnibus vanitatem⁊ afflictionē spiritus ⁊ qi⁊ nibil ꝑmanere sub sole. Quanta autē fuerit magnificentia⁊ gloria Salomonis patet ꝓimo si consideretur eius potentia: ⁊ diuitiarū copia: ⁊ fame claritas. ac delitiarum affluentia. Nam ut babetur. 3. Reḡ. i. c. Diuente Dauid patre⁊ ipso imꝑante⁊ volēte vnctus fuit in Regē. ⁊ dixit omnis populus. viuat rex Salomon. Et ascēdit vniuersa multitudo post eum: ⁊ populus canentiū tibijs: ⁊ letantiū gaudio magno: ⁊ insonuit terra a clamoꝛe eoꝝ Et ut dicit. 3 Reḡ. 4. c. Regnauit sup omnē isrl'. ⁊ erat in ditione sua babens omnia regna secū a flumine terre Pbilistijm vsq; ad terminos Egypti offerentiū sibi munera: ⁊ seruientiū ei cunctis diebus vite eius. Erat autem cibus Salomonis per singulos dies. 30. choꝛi similē: ⁊. 40. choꝛi farine. x. boues pingues. ⁊. 20. boues pascuales: ⁊ centū arietes: exceꝑta venatione ceruoꝝ⁊ capꝛeaꝝ atq; bubaloꝝ⁊ auiū altiliū.

habebat.40. milia p̄sepia equoꝝ curialium.7.12.milia equestriū. Et ut scribitur.x.c p̄fati.li.Regina Sabba donauit ei.30. talenta auri.7 aromata multa nimis 7 gēmas p̄ciosas. Dcōm autē Catholicon apud aliquos ē.Jo.li/ brarum.Item alios.12.Jn.2.Jo li.Pall' c.2.narrat qualiter Salomon volens edificare domū dei.7 palatiū suum numerauit.30.milia virorū portantū humeris suis.7.80.milia qui cederent lapides in montibus: p̄positosq; eorum tria milia sexcentos. Fecitq; fieri edificia speciosa valde.diffundebatq; fama eius per vniuersum orbem:7 tamē deprauatum ē cor eius:ut adamaret mulieres alienigenas.Habuitq; omnē delectationem in quibuscūq; sm sensualē appetitum. nihilominus omnia p̄terierūt 7 defecerunt. Jō ipse ꝓquerit in.c.i. Ecclīastes.d. Vanitas vanitatū 7 oia vanitas.Ob quod Crisō sup Joh.ita pulchre loquit.Vanitas vanitatū inqt Salomon 7 omnia vanitas. Hūc versiculum si saperent qui in potentia versantur: in parietibus suis omnib⁹ 7 vestibulis scriberent.in domo. i foro.7 in egressibus.7 ante omnia in cōscientijs suis ut semp eum 7 oculis cernerent 7 corde sentirent.quoniā multe sunt rerū facies 7 imagines false: que decipiunt incautos. Jstud oportet q̄tidie carmē salutare:7 in prandijs 7 in cenis:7 in omnibus conuentibus libenter vnumquēq; proximo suo canere.a proximo suo libenter audire:quia vanitas vanitatum 7 omnia vanitas. Dcīlle. Que verba non imerito ponderanda sunt:ut sic cognoscatur mundi miseria. Tertia conditio bonorum huius mundi dr̄ dānatio. Ipsa eterni se diligētes ducūt i dānationē eīne mortis. Et ut Greg⁹ ait. Momentaneū est quod delectat: si quod cruciat est eternū. Jdeo Aug⁹ in quodam sermone inquit. Nulla maior insania q̄ꝑ delectatione momentanea perdere eterna gaudia:7 obligare se ad eterna supplicia. Audite ergo o mortales homines:7 cōsiderate que dicta sūt: ad mentēq; vestrā currite 7 reducite cor 7 animū ad amorem dei:7 ad beatitudinez eius inardescat desiderū vestrū: i euocate affectum a proditore mundo illumq; spernite: ut sic possitis in hoc seculo adipisci dei gratiā:7 i futuro sempiternam gloriam. Amen.

Feria secunda ebdomade sancte. de mysterijs sacramenti eukaristie:quorū noticia fideles excitat 7 inflammat ad feruorē 7 deuotionē. Sermo. 63.

Emoriā se/ cit mirabiliū suorū misericors 7 miserator dominus escā dedit timentibus se. Illuminati ꝑ plete ꝑba sūt ista originaliter psal. iio. Ostendit nobis dñs ihs xp̄s ardentissimam caritatē suā non solum in cruce 7 passione: verū etiā 7 multis alijs diuersisq; modis: 7 potissimū cum instituit sanctissimū sacramentū p̄ciosissimi corꝑis 7 sanguinis sui. Quoniaꝫ autē tanto feruentius xp̄ianorū anime cum reuerentia 7 deuotiōe ad illud suscipiendū animari possūt: quanto clarius eius mysteria cognoscunt 7 intelligunt. Jdcirco in p̄senti sermōe de aliqua aperiemus:qm̄ si xp̄s illud fecit in memoriā eius 7 suorū mirabilium: nisi nos tanti beneficij recordaremur merito de ingratitudinis vitio veniremus culpandi. De ipso itaq; sacramento venerabili tria mysteria erūt a nobis declaranda.

Primū dicit̄ institutionis.
Secundū figurationis.
Tertium fructificationis.

Qualiter xp̄s instituit sacramentuꝫ eukaristie in cena:7 ordinauit apl'os sacerdotes:7 quare hoc sacramētū cōficitur i specie panis 7 vini:7 sub duplici specie:7 an sub vtraq; tantū sumi.

Capt'm.j.

Primū mysteriū ꝛclarandum dicit institutionis. In quo contingit dubitare circa septem. ꝓ circa tempus. 2° circa ꝑsonā. 3° circa ordinē. 4° circa materiā. 5° circa spē 6° circa additionē aque. 7° circa obligationem. Primo circa temp⁹ dubitatur. Quare ꝫ sacramētū institutū fuit tēpore legis gratie: nō ante. Ad quod rñdet Alex. in. 4. sume. 7 Bon. di. 8. q̄rti. q̄ istud fuit cōueniens ꝓpter duo. ꝓ. ppter rem contentā: que ē corpus xpi vrū. ut plen⁹ ꝛclarabit in sequenti sermone. 2° fuit cōueniens ꝓpē efficaciā: que est caritatis vinculū. que in noua lege apparere 7 abundare debuit. Et ex hoc institutū est iminēte passione in signū amoris quē xps ad gen⁹ humanū habebat. Nam nō solū voluit dare nobis sua. i. obsequia omniū creaturarum. 7 suos. i. angelos in adiutoriū: sed etiā seipsū ꝛdit in filiū p carnis assumptionē. fm illud Ysa. 9. Filius datus est nobis. Dedit se i sociū p nature nostre conformationem. fm illud apli Phil. 2. Habitu inuentus ut hō. Dedit se in magistrū p doctrine predicationez fm illud Joh. 13. Vos vocatis me magister 7 dñe: 7 bene dicitis: sum etenim. Dedit se in lucē p exemplī opationē. fm illud Joh. 13. Exemplum eni ꝛdi vobis ut quēadmodū ego feci. ita 7 vos faciatis. Dedit se in patrē p gratie regenerationez. fm illud Joh. 1. Quotquot aūt receperūt eū: ꝛdit eis ptātem filios ꝛi fieri his qui credūt i nomine eius. Dedit se in holocaustū medullatū p passionem. 7 tandē ꝛdit seipsū in cibū ad spiritualem refectionē. O inflāmata caritas illa xpi. O ardens amor clemētissimi cordis sui. Sup abundanter. pfecto ostendit nobis quātū nos ipe dilexit. 7 ppterea tūc sacramētū est institutū: cū amor eius bulliebat atq; feruebat. Un Joh. 13. dicit. Cum dilexisset suos qui erant in mūdo: in finem dilexit eos. i. fm glo. maiora signa dilectiōis ostendit. Secundo dubitatur circa horā. Et ut colligitur ex dictis euāgelistarū xpus hoc sacramētū instituit hora cene quando iā comederāt ipse 7 apli agnū paschalem. Ex quo plerisq; non bene intelligentes dicere voluerūt q̄ hoc sacramentū non debet confici ante prandiū: ꝫ post cenā. Arguūt eni sic. In operando debemus nos conformare xpo tāq; exemplari. iuxta illud Exo. 25. Inspice 7 fac fm exemplar quod tibi in mōte monstratum est. sed xps hoc sacramētum post cenā confecit. ergo 7 a nobis debet confici post cenam. Contra istos vero est tex. de cōse. di. i. in. c. sacramenta. Sacramenta inquit altaris non nisi a ieiunis hominibus celebrentur. Rō ē fm Ric. in. 4. di. 8. ꝓpter maiorē solennitatē 7 sobrietatem ministerij. 7 maiorem reuerentiā sacramenti. Nec valet obiectū. eo q̄ xps rationabiliter ꝓfecit post cenam: quia voluit terminare figuram 7 legem in esu agni paschalis. 7 introducere veritatē i institutiōē sacri. hi⁹ autē ratio non cōuenit ad hoc ut a nobis debeat post cenam cōfici. Et sic hoc sacramentū cōfici debet a ieiunis. ut pz de cōse. dis. 2. in. c. liquido. Et fm Ric. vbi supra sumit hic ieiunū p⁹ priuatione cuiuslibet alimēti ante. s. q̄ q̄s sumat cibū uel potum. si etiā postea in die pluries comesturus sit. In casu tū necessitatis iminēte mortis periculo potest hoc sacrm post alios cibos sumi. Etiā si sacerdos ante missam laucrit os suum 7 casu aliquo gutta illi⁹ aque intrauerit in stomachū: non. ppter hoc tenet dimittere missam: precipue i die solēni: quia hoc non videtur impedire dignam preparationē presbyteri: nec reuerētiā sacramēti. Et de similibus idem iudicū habetur. Tertio contingit dubitare circa ordinem: quando. s. apli fuerunt a xpo ordinati sacerdotes: 7 acceperūt consecrandi potestatē. Ad quod rñdet Ric. in. 4. di. 24. q. Tertio queritur in q̄ actu cuiuslibet ordinis imprimat̄ caracter. in responsiōe ad argmētū. q̄ xps ordinauit apl̄os sacerdotes: cum dedit

cis potestatez conficiendi. Luc. xxii. ⁊ Matth. xxvi. dicens. Hoc facite in meaz cōmemoratiōz. 4° dubitat circa materiā in qua sacrm est cōficiendum. Et tñdent hoc. i. 4. di. ri. q materia ꝑgrua huic sacramento est panis ⁊ frumento ⁊ vinū ⁊ vite: eo q ꝑs ita instituit. ⁊ ꝫ rōnabiliter. Primo q̄dē q̄tū ad vsuz huius sacri: qui ē maducatio. Sicut. n. aqua assumit̄ in sacro baptismi ad vsū spūalis ablutiōis: qa corporalis ablutio conuenienē fit in aqua: Ita panis ⁊ vinū quibus coiter hoies reficiunt in ꝫ sacro assumūtur ad vsū spiritualis māducationis. Secundo q̄tū ad effectuz consideratū in vnoquoq; sumentium. quia ut Ambr. dic sup ep'lam ad Cor. hoc sacramentū valet ad tuitionē corporis ⁊ anime. Ideo caro xpi sub specie panis: ꝓ salute corpis: Sanguis ꝫo sub specie vini ꝓ salute anime offertur. 3° q̄tuz ad effectū respectu ecclesie que cōstituit̄ ex diuersis fidelibus: sicut panis conficit̄ ex diuersis granis: ⁊ vinū fluit ex diuersis vuis. Notandū tñ. ꝫm Tho. in. 3. pte. q. 74. ar. 3. in rñsione ad tertiū argumētū. q si farine triticee admisceret aliq̄ quantitas modica ⁊ pua alterius farine poterit ex inde cōfici panis: qui est materia bn̄ sacramēti: qa modica pmixtio nō soluit spēm. secus ꝫo si esset magna. 5° dubitat circa speciem quare. s. sacrm ꝫ cōficit ꝫ duab⁹ speciebus. Ad qō rñdet Alex. de ales q hoc pncipaliter fit duplici rōne. Prio ꝓ duplicis nature nre a xpo suptionē ad vtriusq redemptionē. ut ostēdēt xps totam humanā nām. i. aiam ⁊ corpus assumpsisse ut vtrūq redimeret. Panis enī ad corpus refert. vinū ad animam Secunda rō est ꝓpter duplicē xpi imolationē. s. in vita ⁊ i morte. Nam expectatio ⁊ preparatio ad mortē fuit mors quedā. que ergo fuit in vita repzesentat̄ specie panis. que aūt in morte spē vini.

Sexto circa additionē aque. Vtruz aqua sit de substātia siue integritate sacramenti. Ad qō rñdet Bon. in. 4. di. xi. o. q de integritate hui⁹ sacramēti sūt quattuor. s. materia. forma. ordo. ⁊ intentio cōsecrantis. De cōgruitate aūt ⁊ bene esse sunt que sunt bis annexa. Aliq̄ ergo cū nō sit aliquid horū nō est de necessitate sacri: ꝫ ānexū ē materie. s. vino qa adiungit̄ vino: ⁊ in ipsū cōuertitur. ⁊ postmodū in sanguinē: ⁊ ideo ē de cōgruitate apponenda. tñ admiscenda est vino. ut dicit̄ extra de cele. miss. c. vltio. Cui⁹ ratio multiplex est ꝫm Alex. Prima propter exemplū dñi. Probabiliter enīz credit̄ q dñs hoc sacrm instituit in vino aqua permixto. ut dicit Dama. ⁊ Cyprianus. de cōse. dis. z. c. scriptura. Secunda rō est propter signū vnionis corpis mystici cū capite. Vñ de cōse. di. z. c. cum oē. dicit̄. Cum in calice vino aqua miscet̄ xpo populus adunatur: ⁊ credentiuz plebs ei in quē credit copulatur ⁊ iungit̄. i. copulanda ⁊ iungēda significat̄ ꝓ fidē ⁊ dignā sacri susceptionem. Ex quo Ric. in. 4. di. xi. refert q ꝓpt̄ hui⁹ significationē tātū de bet apponi de aqua ⁊ de vino q aqua possit trahi ad naturā vini. Populi enī trahenda⁹ est ad xpm. Et iō multū sūt illi reprehēsibiles qui plus ponūt de aqua q̄ de vino. Est quidē permitiosus abusus. ut dicit̄ in. c. pnitiosus. ex de cele. miss. Tertia rō q̄re aqua admisceat vino ē ꝓpter fluxū aque de latere xpi. a quo lāceato. ut hn̄ Joh. 19. continuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Jō de cōse. di. z. c. in sacroz oblationibus dicit̄. Non debet in calice dñi aut vinū solū: aut aqua sola offerri: sed vtrūq pmixtū: qa vtrūq ex latere xpi in passione sua. pfluxisse legit̄. Notādū tñ ꝫm magistz sen. c. penultimo. ri. di. q̄rti. q si sacerdos cōsecret vinū sine aqua vere cōuertitur in sanguinē. Nam ⁊ grecoz⁹um ecclesia dicit̄ aquā non apponere sacro ut ait Inno. de officio misse. parte. 3. c. 26. ⁊ tñ ecclesia nō negat ipsos confitere sanguinē xpi. Ille tamē qui aquā nō apponeret reprehendendus esset ꝓpt̄ rationes iam dictas. Septimo dubitatur circa obligationē. vtrū. s. populus

vtrat coicare sub vtraq; specie. Ad qō rñdet scūs Tho.3.pte.q.80.q; circa vsū huius sacri duo possūt cōsiderari. vnuz ex pte ipsius sacramenti. aliud ex pte sumentiū. Ex pte ipsius sacramēti ꝓuenit q; vtrūq; sumat. s. corp⁹ 7 sanguis: qa in vtroq; cōsistit pfectio sacri. Et iō qa ad sacerdotē ptinet hoc sacrm cōsecrare 7 pficere: nullo modo vtrt corpus xpi sumere sine sanguine: put plene patz ex se. di. z. in. c. cōperim⁹. Ex pte autē sumentiū requirit summa reuerentia 7 cautela: ne aliquid accidat qō vergat in iniuriam tanti sacramenti. Qō precipue posset accidere in sanguinis sumptiōe: qui quidem si incaute sumerēt de facili posset effundi. Et quia crescēte multitudine populi xpiani i qua cōtinent senes 7 iuuenes: quoz quidā nō sūt tāte discretionis: ut cautelā debitā circa vsuz huius sacramenti adhiberēt. Jō. puide obseruat ut populo sanguis sumēdus non detur: ꝫ solū sumat a sacerdote. 7 etiā sm aliqs non dat sub vtraq; specie ppter piculuz erroris. ne. s. cois popul⁹ crederet xpm non esse totum sub vtraq; specie.

De figuris que precesserunt sacramētū eukaristie: 7 de septem proprietatibus manne appropriatis huic sacramento. Capm. z.

Secundū mysteriū declaranduz de sacramento eukaristie dicit figurationis. Fuit nāq; ꝑgruū hoc sacramentū prefigurari sm Alex. 7 Boñ. in. 4. di. 8. propter tria. Primo propter dignitatē: quia predicandum 7 expectādū erat sic dignū rei excellentissimū. ideo figure hui⁹ sacramenti preire debuerūt in quibus refulceret expectatio fideliū: 7 dignitas huius sacramēti famosior ostenderet. Unde figurarum pmissio non fuit aliud q; fame eius diuulgatio. Secūda ratio est propter difficultatē. Inter cetā eni sacramēta hoc est difficillimū ad credendū. imo inter cetā credibilia. ideo hoies debuerūt ad hoc assuefieri quadaz figurarū manuductione. Tertia ratio fuit ppter significationē: quia hoc sacramēto xps passus significatur 7 continetur. Congruebat autē xpm passum aliqua figura presignari. Similit autē 7 hoc sacramētū quo significat 7 continetur. Processerūt autē nō vna sed plures figure. quia sic dicit Aug⁹ in. 4. de trini. Oportebat quia p multa eramus a deo decisi q; multa vitam venturā conclamarent s. xpm. Et scōm Alex. licz res pfigurata tantis figuris sit vna sm substantiā. tñ illius sunt multi effectus 7 multe proprietates siue conditiōes: quaruz multiplicitatē respiciūt ipse figure diuerse. Magister ẏo sen. dimissis aliis figuris que assignari possent. tñ quattuor enumerat. sacrificiū scilicz Melchisedech: agnum paschalem. manna: 7 sanguinez qui fluxit de latere xpi. Que figure sufficienter enumerant duplici rōne. Prima est respectus siue relatio figurarum ad legem nature mosaice 7 euangelice. ut. s. p oblationez Melchisedech ostendatur fuisse prefiguratum sacramentū in lege nature. Per agnum paschalem 7 manna in lege scripture. Et p sanguinē qui fluxit de latere christi in lege gratie.

Secunda ratio est si attendamus ad ea que presignātur. Nam in hoc sacramento est visibilis forma. 7 hec prefigurata est in sacrificio Melchisedech. 7 ē res contenta. 7 hec figurata est in agno paschali: 7 res significata tñ. 7 ē in mā na. Et virtus dans efficaciam. 7 hoc in sanguine qui defluxit de latere xpi. Alterūtū solerter est aduertendum q; i manna quod pluit dominus patribus in deserto Exo. 16. septem ꝓditiones reperiunt conuenientes huic sacramento ineffabili. Prima est modus generationis. Secunda est locus descensionis. Tertia tempus recollectionis. Quarta terminus mensurationis. Quinta ritus preparationis. Sexta usus reseruationis. Septima gustus saporationis.

Prima conditio erat modus generationis: qa in nocte inuisibiliter de celo descendebat. Quid eni designat p noctem nisi fidei nostre statum? Sicut eni in regno celorū nulla ē obscuritas tenebrosa: ita i inferno nulla pōt luciditas apparere. Sic in presenti pegrinatiōe non est lux clara visionis deifice sicut i celo. nō obscura tenebrositas eterne dānatiōis sicut in inferno: sed noctuma fidei lux stellari ⁊ lunari non quidē solari lumine illustrata qbus luminibus videmus ⁊ cognoscimus hoc sacrm. Secunda cōditio illius mane erat locus descensionis: qa descendebat in deserto circa castra filiorū isrl solum: eisq; defecit cū intrauerūt terrā promissiōis. Sic hoc sacramentū nō nisi in ecclia. ⁊ i eius fide veraciter cōsecrat. atq; in deserto pñtis vite tm modo frequētat. Cuz aūt ad repromissam viuentiū terrā ventū fuerit iam non amplius hoc sacrificiū offeret sed gloriosus ibs in cōsūmato felicitatis loco ꝓspicietur ineffabiliter exaltatus.

Tertia cōditio erat tēpꝰ recollectionis. Sex eni diebus poterat reperi. hoc pcepitq; Moyses ex parte dñi: feria sexta p sabbato colligi. Sabbato aūt egressi quidā de populo ut colligerēt nō inuenerūt. Sic ⁊ istud viuificū sacramentū nō nisi sex diebus pñtis pegrinationis reficere habet: sed sabbato sempiterne quietis inuenietꝰ rex nr ibs rps nō mystice sacramento delatus sed manifestꝰ ⁊ decore regio gliosus. Quarta cōditio est terminus mensurationis: quia p singula capita mensurā gomor ex pte dñi Moyses colligi instituerat. nec qui plus collegit plus habuit: nec qui minꝰ minus inuenit. Sic quidē istud mirabile sacrm nequaq; ptinet minori ibm in minori hostia cꝫ in maiori. nec plus i pluribus cꝫ in vna. Quinta cōditio erat ritus pparatiōis: qa illud manna ignē optime sustinebat. nā māna liquidum colligebaf simile coriandro: ⁊ pe ignē ponebaf: ⁊ efficiebaf durū: vnde atritbaf. ⁊ ex eius farina cōficiebatur panis. Sed si ponebaf ad solē liquefiebat: ⁊ contabescebat. Sic istud benedictum sacramentum pfecte ignē sustinet deuoti ⁊ feruentis amoris: atq; ratiōs ab amoris fornace ꝓcedētes pfecte cōcludūt hui⁹ sacri irrefragabilē ꝟitatē. Sed sol curiositatis humane ⁊ fantastice rōnis ad pscrutationē sacramenti p perfidiā eū liquescere facit. Sexta conditio est ausus reseruationis. Nam precipiens Moyses q; nullus seruaret ex eo vsq; i mane: q; voluerūt reseruare inuenerūt q; scaturire cepit vermibus atq; cōputruit. Sic hoc sacramentū reseruatū ab his qui ad illud nolūt accedere scatet vermibus: quia ipsi tales deteriorantur ⁊ indurant. ut patet. xxv. di. in. c. presbyter. Septima cōditio erat gustus saporatiōis: qa vnicuiq; sapiebat iuxta desideriū sui appetitū. Aliqui eni cū suma delectatione descendē cibo illo sapidissimo. nōnulli ꝙo murmurātes dicebant: Ala nostra nauseat super cibo isto leuissimo. Sic ꝫ sacratissimus sacrm sumentibus diuersimode sapit: sm diuersas dispositiones quas in eis formant uel desideriū caritatis uel indeuotio malignitatis. O quot sunt obstinati pctores ⁊ presumptuosi qui corpꝰ xpi sumentes nullū ex eo percipiūt gustū Alij ꝙo cꝫ mirabiliter, pter deuotionē ⁊ fidem recreāt ⁊ consolant: De quo ⁊ si multa possent exempla narrari. vnuz tamē referā qđ rome euenit. Tpe nāq; Eugenij quarti. quedā notabilis ⁊ spiritualis domina deo deuotissima Frācisca nomine de pontianis singulis diebus festis sacramenti cōmunionem de manu sacerdotis reuerentissime suscipiebat: sentiebatq; delectationez admirabilem adeo ut sepius post cōmunionez p magnū temporis spaciū raperet i extasim. Quodam ꝙo die dñi in ecclesia sancte Cecilie transtyberim expectaret accipere cōmunionez: sacerdos ille qui celebrabat: aut leuitate ducꝰ: aut diabolica temptatione deuictus tempta ut sibi dare hostiam non consecratam

Cumq; ori eius approp̃inquasset recusauit illã sumere dicens. Parcat tibi deꝰ pater sacerdos: quia me non solum recipere credidisti. sed etiam idolatriã facere voluisti. Quibus verbis cõmotus sacerdos veniã petijt: & peccatuz postea pfessus: rem alijs studuit enarrare.

De septẽ fructibus quos acquirunt bi qui fideliter & deuote sanctã cõmunionẽ suscipiunt. Capl'm .z.

Ertiũ mysteriũ declarandũ de sanctissimo sacramento dicitur fructificationis. Deuote enim coicantes multos fructus consequunt & precipue septẽ. Primus dicit gratificatio. Secundꝰ remissio. Tertius satisfactio. Quartꝰ defensio. Quintus releuatio. Sextus cibatio. Septimus glorificatio. Primus fructꝰ dicit gratificatio. Cõfert eni sacramẽtum deuote coicantibus gratiã. Ratio est ꝙm Tho.3.pte.q.79. Tum quia in eo ptinetur xp̃us: qui sicut veniens in mũdo: venit cum gratia. ꝙm illud Joh.i. Gratia & ꝟitas p ih̃m xp̃m facta è. Ita veniens in isto sacramẽto. Tum quia repꝛesentat passio eius: que fuit grate effectiua. Tũ quia sumit sub specie cibi nutritis. Tñ sicut cibus prestat vitã: ita & hoc sacramentuz. ꝓpterea vocatur eukaristia. i. bona gratia. Nam dicitur sacrificiũ respectu preteriti. sez passiõis xp̃i quã repꝛesentat. Et dicit cõmunio respectu presentis quasi cois vnio: quia vnit membra cum coꝛpe. uel in coꝛpore mystico. & dicit viaticũ respectu futuri: quia est prefiguratiuũ vite. & quia passio vnio & gloria sũt ex gratia. ió noiat eukaristia. Secũdus fructus deuote coicantiũ dicit remissio. Remittũtur nanq; p hoc sacramentũ pctã venialia. ut habetur de pse. dis.z. c. cum omne. c. si quotiẽs. & c. añ benedictionẽ. Quantum añt sit ist̃ud. s. remissionẽ venialiũ habere: patere potest si considerẽt ꝙ tũ ipsa aiam ledant. Nam licz eternã dãnationem nõ inducant. tamẽ inferunt duo pcipua nocumenta. Primũ è qꝺ diminuũt feruoꝛem caritatis. Secundum quia obligant ad pnã tpalez. Et quo dicit Boñ. in. 4. di. 20. ꝙ si qs moritur tñ venialia habens vadit ad purgatoꝛium. Tertius fructus deuote coicantium dicit satisfactio. Hoc siqꝺẽ sacramẽtũ satisfacit. p peccatis. Secundum eni Tho. 3. parte. q. 79. hoc sacramentũ simul est sacrificiũ & sacramentũ. Sed rationẽ sacrificij habet in ꝙtũ offertur Rationẽ ꝟo sacramẽti in ꝙtũ sumitur Et ideo effectũ sacramẽti habet in eo q sumit. effectum autẽ sacrificij in eo qui offert: uel in bis pro quibus offert. Si ergo cõsideret ut sacramẽtũ: habet duplicem effectuz. Uno modo directe ex vi sacramẽti. Alio modo quasi ex quadam concomitantia. Ex vi quidẽ sacri directe hz illũ effectũ ad quẽ è institutũ. nõ è añt institutũ ad satisfaciẽdũ: & ad spũalit nutriẽdũ p vnionẽ ad xp̃m & ad membra eius: sicut & nutrimentum vnit nutrito. Hz quia huiusmodi vnitas fit p caritatẽ: ex cuius feruoꝛe aliquis consequit remissionẽ nõ solũ culpe: sed etiã pene. Inde est ꝙ ex ꝙsequẽti p quandã concomitantiã ad principalem effectũ homo consequit remissionẽ pene: non quidem totius: sed ꝙm modũ sue deuotionis atq; feruoꝛis. Si autez consideretur in ꝙtũ est sacrificiũ habet vim satisfactiuã. & prodest bis pro qb⁹ offertur tam viuis ꝙ defunctis. Sed in satisfactione magis attendit affect⁹ offerẽtis ꝙ qualitas oblationis. Quis ergo hoc oblatio ex sui quãtitate sufficiat ad satisfaciendũ pro omni pena. tñ fit satisfactoꝛia illis pro quibus offert. uel etiã pro offerentib⁹ ꝙm quãtitatem sue deuotiõis: & nõ pro tota pena. Hinc Alex. papa. de pse. di. z. in. c. nihil. ait. Nihil i sacrificijs maiꝰ esse cepit ꝙ coꝛpus & sanguis xp̃i. nec vlla oblatio bac potioꝛ est. sed omnes precellit. que pura ꝓscia dño est offerenda. Quartꝰ fructus deuote coicantiũ dicitur defensio. Defendit vtiq; ꝑ sacramentũ pseruãdo

a peccatis futuris. Vt. n. ait Tho. vbi. ꝫ Peccatū ē quedā mors spūalis anime. Vnde hoc modo preseruat aliqs a pctō futuro: quo preseruat corpus a morte futura. quod quidem fit dupliciter. Uno mō inq̄tuz bois natura interius roborat contra interiora corruptiua. ⁊ sic preseruat a morte per cibū ⁊ medicinam. Alio modo p hoc q̄ munit cōtra exteriores impugnatiōes. ⁊ sic ꝑseruat p arma: quib⁹ munitur corp⁹. Utroq; autē modo hoc sacramentuz conseruat a peccato. Nam primo quidem p hoc q̄ xpo coniungit per gratiā roborat spūalem vitā hominis tanq̄ spiritualis cib⁹ ⁊ spiritualis medicina. scōm illud psal. Panis cor hominis confirmat. Et Aug⁹ sup Joh. ait. Securus accede. panis ē non venenū. Secundo inq̄tū est signū passionis xpi p quā victi sunt demones repellit ipsoz ipugnationē. Unū Criso⁹ sup Joh. ait. Ut leones flāmā spirātes de mensa dñi recedūt⁹ terribiles demonibus facti. Notandū tamē q̄ licz hoc sacramentū inq̄tuz est de se habeat virtutem preseruatiuā a peccato. nō tamē aufert hoi possibilitatem peccandi. eo q̄ homo in statu vie est huius conditiōis q̄ potest flecti in bonum ⁊ in malum.

Quintus fructus deuote coicantiū dicit releuatio. Si enī homo post deuotam coionē in peccatuz rueret facilius ab illo surgere posset: q̄ si ante illud nō coicasset. Ratio est. qa ut diximus: per sacram cōmunionē anima roboratur ⁊ fortificatur: ⁊ ideo facilius est forti resurgere q̄ debili. Sextus fructus deuote coicantium dicitur cibatio. Cibat vtiq; hoc sacramentū spūaliter animaz ⁊ multotiens miraculose reficit ipsum corp⁹. Dicit enī de beata Katherina de Senis. q̄ sepius cōmunicē suscepta p dies plūmos sine cibo ⁊ potu persistebat absq; aliqua sui corporis lesiōe. Septimus fructus dicit glorificatio. Facit etiā hoc sacramentū ad augmentū glorie que sequitur ad augmentuz gratie. Quāto enī aia proficit ⁊ crescit in grā: tanto copiosiorē gloriā promeret. Sed q̄ deuote ⁊ humiliter suscipit sacramentū eukaristie proficit in gratia: ut tactū est superius. idcirco abundanti⁹ gloriam obtinebit. Currite igit omnes ⁊ ꝑscientijs a peccatis emūdatis sacram communionē accipite. qa saluator nr dixit Joh. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū. hic p gratiam ⁊ in futuro p gloriam: in qua viuit ⁊ regnat ipse ihs dei filius cū patre ⁊ spiritu scō per cuncta secula seculoꝝ. Amen.

Feria ctia ebdomade sancte. de ꝓfitate sacri eukaristie: in quo vere ⁊ realiter continet ipse xpus. Sermo. 64.

Caro mea vere ē cib⁹ ⁊ sanguis meus vere est potus. Uerba sunt redēptoris nostri originaliē Joh. 6. c. Inter cetera fidei nostre credibilia maximū ⁊ admirabile ē realis ac vera existētia corpis ⁊ sanguinis xpi in sacramento altaris sub specieb⁹ panis ⁊ vini. Hoc vtiq; nisi fides credat sermo nō explicat. Uerūtū ad confundendā pfidiā infidelituz consolandosq; fideles qui id credunt: in h̄ sermone de veritate altissimi sacramēti verba faciem⁹. Est eteni necessariū simpliciter credere ⁊ firmiter confiteri qō a domino ibu xpo audiuim⁹ dictuz: carnem. s. suam vere esse cibum: ⁊ suuz sanguinē vere esse potū. s. in sacramento altaris: in quo vere ⁊ realiter continetur Ad quod probandū ⁊ fideliter persuadendum procedemus tripliciter.

Primo per auctoritates.
Secundo per rationes.
Tertio per exempla.

Ut omnes tam theologi q̄ sacra cōcilia: ⁊ doctores antiqui tenent ⁊ confitentur dominū ibm xpm realiter esse in sacramēto altaris sub speciebus panis ⁊ vini. Capm. j.

Primo probanda ē veritas corporis ⁊ sanguinis xp̄i in sacramento altaris p auctoritates. Primo theologorum. Secundo conciliorum. Tertio doctorum. Primo itaq; theologi omnes Ric. s. Bon. Tho Sco. ⁊ ceteri. di. x. q̄rti. li. dicunt q̄ opinio quorundā fuit ⁊ error pessimus q̄ xp̄s nō esset i altari nisi tm̄ sic in signo. ⁊ dicē māducari: quia signū eius tm̄ accipitur. Sed iste error contra pietatē fidei est. q̄ tantū beneficiū sibi a deo datū recognoscit ⁊ gratias agit. q̄ in carne sua ⁊ natura propria sit nobiscum. Est etiā contra sacramēti dignitatē per excellentiā. i quo relucet diuina potentia ⁊ bonitas altius ceteris sacramentis. Nam cetera sacra excellit: ⁊ q̄si consummatiuū est aliorū omniū: sicut caritas omniū virtutum. Manifestatur nanq; omnipotentia dei in opis singularitate. Cum enī panis in corpus xp̄i vertit ⁊ integrum in multis altaribus conuertit nullo remanēte cōmuni ostendit se deus posse supra omnē potentiā opatiuaz in cōuersione. Et per hoc q̄ idem in pluribus locis: supra imaginatiuam. ⁊ per hoc q̄ tam magnum ⁊ integrum in tam parua specie facit existere nō cōtractū: ostendit se posse supra potentiaz intellectiuam. Error igitur pretactus detract est a quodā Berengario rome coram iij. episcopis. ut habet de conse. di. z. in c. ego Berēgarius. Ideo catholice dicenduz est ꝑm Franciscū de marone in quodam sermone de corpore xp̄i. q̄ sub specie panis que videtur in hostia quattuor esse creduntur. Primo quidem creditur ibi esse corpus xp̄i ex vi verborum q̄a verba consecrationis de solo corpe faciunt mentionē. Secundo est ibi sanguis xp̄i ex concomitantia immediata quia sanguis imediate dispnit corpus ad vitam. Tertio est ibi anima xp̄i ex concomitantia ꝓpinqua: quia licz aia nō viuificet corpus nisi mediante sanguine: tamē pertinet ad eandē naturā. ⁊ ideo cōcomitatur ipsum propinque.

Quarto ē ibi diuinitas verbi ex cōcomitātia remota: quia licz diuinitas cum tribus precedentibus faciat vnuz suppositū: tamē nō ptinet ad vnā nām. Similiter etiā i calice ista quattuor ee creduntē sed alio ordine. Primo est ibi sanguis ex vi verboz. p eo q̄ ꝓba ꝓsecrationis calicis de solo sanguine faciūt mentionē. Secūdo est ibi corp⁹ ex cōcomitantia imediata: quia corp⁹ sanguinis ē imediatū receptaculū. Tertio est ibi aia ex ꝓcomitantia ꝓpinqua: qa ptinet ad eādē nāz humanā. Quarto est ibi diuinitas ex cōcomitāta remota qa nō ptinet ad eandē naturā. q̄uis ad idē suppositum. Et ista quattuor significant saluatorem nostrum ibi esse. d. Joh. 6. Ego sum panis. per hoc dās intelligi corpus. Et subiūgit: viuus. per hoc denotans animā p quā corpus viuificat. ⁊ qa anima sine corporeo sanguine viuificari nō potest: ideo subintelligit hic sanguis. Deinde addit: qui de celo descendi. ꝓpter diuinitatez. Quare totus xp̄s cōtinet sub specie panis: ⁊ tot⁹ sub specie vini. Secundo ad ostendendaz veritatē sacramenti facit auctoritas sacrorū cōciliorū. Scribit enī ex de cele. missis. c. cum Martin. Dicit hoc sacrm mysterium fidei: qm̄ aliud ibi creditur q̄ cernatur. ⁊ aliud ibi cernit q̄ credat Species panis ⁊ vini cernit: ⁊ creditur veritas carnis ⁊ sanguinis xp̄i. Et in. c. i. de sū. tri. ⁊ fi. ca. sic scribit. Una est fidelium vniuersalis ecclia extra quā nullus ꝏo saluat. in qua idē ipse sacerdos ē ⁊ sacrificiū ihs xp̄s: cui⁹ corp⁹ ⁊ sanguis in sacro altaris sub spēbus panis ⁊ vini veraciter continet transubstantiatis pane in corpus ⁊ vino in sanguinē virtute diuina: ut ad pficiendū mysterium vnitatis accipiamus ipsi de suo qd̄ accepit ipse de nostro. Sz propter dicta i pall. c. cū martin. nōnda sūt ꝑm Fran. de marone q̄ttuor documēta. Primū q̄ i hoc sacro, ppie nō videt xp̄s oculo corporali. qa accidentia que ibi cernūt non sunt in corpe xp̄i sicut in subiecto.

Et si quera quare xps in hoc sacramẽto corpus suũ vedit nobis velatuz sub accidentibus. Respõderi potest q id fecit propter quattuor rationes. Prima ẽ propter humilitatẽ: ut. s. homines i hoc sacramento humiliarẽ credentes ea que sunt supra intellectũ. in hoc eni sacramento valde necessaria est captiuatio intellectus in obsequiũ xpi. Secunda ratio est propter fidelitatẽ: ut. s. fides haberet meritũ. quia ut Greg. dic in omel. Fides non habet meritum vbi humana rõ prebet experimentũ. Tertia ratio est propter indignitatẽ. s. quo ad malos qui indigni sũt clare cõspicẽ corpus dñi ibu xpi. Quarta ratio ẽ propter intellectualitatẽ quo ad oẽs: qa claritatem corpis ibu xpi nullus viator naturaliter posset inspicere. Secundum vocumentũ q luc. propie ibi nõ vivatur xps: tamẽ nõ errant fideles qui dicunt dñm se vidisse in manib9 sacerdotis: quia nullus errat cuius fba pñt verificari eo modo quo verificatur scriptura diuina. in qua dicit q aliqui viderunt vel oculo corpali: sic de Moyse dicit q vidit dñm cernendo corpalẽ rubum. Ero z. nõ q ibi viderit diuinitatez: sed quia dñs assistebat illi rubo. Et ita corp9 xpi suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernunt.

Tertium vocumentũ q in hoc sacro adoratio nõ est dirigẽda ad illud quod cernit: ꝫ ad illud qõ credit tm: qa illud est dignũ adoratione. Quartũ vocumentũ q ante completa fba consecrationis hostia non est adoranda vnec eleuatur a sacerdote vel adorat: qa nõ dum ibi constat esse corpus xpi. Z° ad ostendendã veritatẽ sacramenti sũt auctoritates sanctorũ doctorũ. Ex quib9 omnibus quattuor tm inducemus nominatissimos z famosos doc. s. Ambr. Aug. Greg. z Hilarium. Ambrosius eni in li. de sacramentis. z ponit de pse. di. z. in. c. panis. ait. Panis est i altari vsitatus ante verba sacramentorũ. vbi autẽ accessit cõsecratio: de pane fit corpus xpi. Et idẽ in li. de officijs. z bñ in c. ante benedictionez. de cõse. di. z. Ante benedictionem alia species noiatur. p9 benedictionẽ corpus significat. Et idez de cõse. di. z. in. c. reuera. ait. Hoc quod conficim9 corpus ex virgine est. Et idẽ de cõse. di. z. i. c. omnia. ita pulcbre loquitur. Omnia quecũq; voluit dominꝰ fecit in celo z in terra. z quia voluit sic factum est. Ita licz figura panis z vini videat: nibil tñ aliud q caro xpi z sanguis post consecrationẽ credenda sunt Vñ ipsa vitas ad discipulos Hoc inqt caro mea est p mũdi vita. Et ut mirabilius loquar nõ alia plane q que nata est de Maria: z passa est in cruce: z resurrexit de sepulcbro. Et Aug9 de pse di. z. c. nos aũt. dicit. Nos aũt in specie panis z vini quã videmus: res inuisibiles. i. carnẽ z sanguinẽ honoramus. Et idem in. c. non omnis. Non omnis panis sed accipiens benedictionem xpi fit corpus xpi. Et idẽ in epla ad Hyreneũ Perfectus panis de celo: corp9 ẽ ex virgine. Greg. autẽ in omel. pascali. z bñ in. c. quid sit. de conse. di. z. Mysteriuz fidei dicit quod credere debes q ibi salus nostra consistat. Prouidẽs eni nobis dñs vedit hoc sacramentũ salutis: ut quia nos quottidie peccamus: z ille iam mori nõ potest: p illud sacramẽtũ remissionẽ consequamur. Quottidie. ipse comeditur z bibitur in veritate: sed integer z viuus atq; imaculatus pmanet. Et iõ magnũ z pauendũ mysteriũ est: quia aliud videt: z aliud intelligit. Hilarius de conse. di. z. c. corp9. ita loquitur. Corpus xpi qõ sumit de altari figura est: dum panis z vinuz extra videtur. veritas autẽ: dum corpus z sanguis xpi in veritate interius credit. Cõfiteri igit ur debemus z indubie credere dñm ibm xpm i sacramẽto altaris vere z realiter continei.

Q rationibus fidelibus probari põt etsi non demonstratiuis veritas carnis z sanguinis xpi in sacramento eukaristie. Caplm. z.

Secūdo ꝓbanda est veritas corꝓris ⁊ sanguinis xp̄i in sacro admirabili eukaristie prōnes: nō quidē naturales ⁊ vemōstratiuas ꝫ fideles ac ꝑsuasiuas. Et colligi possūt principaliter tres. Prima dicit distantiua. Secunda conceptiua. Tertia cōmutatiua. Prima dicit distantiua Maior eni distantia est ut dicit Boñ. di. x. quarti. inter ens non ens: q̄ inter ens ⁊ ens. Si ergo ve⁹ potuit de nihilo ꝓducere omnia que sunt in celo ⁊ i ẽra cur nō poterit mutare vnū ens in aliud ens. ⁊ conuertere panē in carnē. ⁊ vinū i sanguinē? Ideo Amb⁹ in li. de sacris ait. De totius mundi operibus legistis quia ipse dixit: ⁊ facta sūt: ipse mandauit ⁊ creata sunt. Sermo igit̄ q̄ potuit ex nihilo facere quod nō erat. nō poterat ea que sunt i id mutare qō nō erat? Nō est eni min⁹ dare q̄ mutare nouas naturas rebus. Secunda ratio dicitur ꝓceptiua. Si corpus xp̄i supnaturaliter ⁊ miraculose potuit a virgine concipi: cur nō poterit in sacramēto ex miraculo realiter contineri? Ideo ait Amb⁹ vbi supra. Quid hic queris nature ordinem in xp̄i corpore: cū preter naturā sit ipse dñs natus ex virgine? Sed non imerito dubitari potest vtr nobilior sit virtus transubstantiādi panē in carnē: ⁊ vinū i sanguinē xp̄i: virtute virginis ipsiꝰ concipientis. Et nōnulli tenere voluerunt q̄ sic. tum quia sacerdos ꝓficit corpus xp̄i paucioribus verbis q̄ conceperit virgo. tum quia virtus conceptionis i virgine terminata fuit ad corpus xp̄i impassibile ⁊ imortale. Contra istos tamē sic asserentes dicit Boñ. x. di. quarti. q̄ dupliciter est loqui de virtute trāsubstantiante ⁊ de concipiente. Uno modo. put sunt i suo fonte ⁊ primo principio: ut dicaꝫ virtus ꝓcipiēdi que opata est conceptionez principaliter ꝓpria auctoritate: ⁊ similiē virtus transubstantiandi: ⁊ sic nō est comparatio ꝑm magis ⁊ minus in se: cum sit vna ⁊ eadem virtus diuina nō intensa nec remissa. Sed si ipsa comparetur ad manifestationē factā p vos effectus iudicandū est q̄ se habent sicut excedētia ⁊ excessa. licet eni vtrūq; sit nobilissimū ⁊ ostēdat potentiā esse sūmā. in ꝓceptiē tamē magis laudat maiestas diuina. ⁊ in trāsubstantiatiōe magis captiuat ratio nostra. Secundo mō possumus loqui de hac duplici virtute. put dicit̄ coīcari creature ꝑm q̄ dicit̄ q̄ virgini data est ptās concipiendi. ⁊ sacerdoti pverbū potestas cōficiendi. ⁊ sic loquēdo simpliciter ꝑtus ꝓcipiendi dignior excellentior ⁊ nobilior est. tū quia subiectum magis nobilitat. Maius eni ē esse matrē dei q̄ esse sacerdotē. tū quia actio est singularior ⁊ preclarior. Maius eni est concipere q̄ conficere: quia terminus actionis plus accipit a cōcipiente matre q̄ a conficiente sacerdote Accepit eni a matre humanitatē esse In consecratione vero corꝓis xp̄i non accipit esse. Idcirco respondendū ē bis qui contrariuꝫ tenere voluere dicentes virginē concepisse xp̄m mediantib⁹ pluribus verbis q̄ sacerdos ꝓficiat. Quos nescio si isanos aut ignorātes nominē eo q̄ compatio ista nulla est: quia ꝑba sunt de necessitate ꝓsecrationis. nō aūt ꝓceptionis. Unde si sacerdos nunq̄ ꝓferret verba nunq̄ consecraret. Beatissima autē virgo nō concepit xp̄m ex vi verboꝝ: sed ex merito virtutū suarū. ob qō positō q̄ cuꝫ dixit. Ecce ancilla dñi obmutuisset. remanentibus in ea tamē virtutib⁹ supradictis adhuc cōcepisset xp̄m. Similiter male intelligunt q̄ virtutē transubstantiandi hoc modo p̄ferunt virtuti concipiendi: qa illa terminatur ad corp⁹ impassibile ⁊ imortale. tē. Nam arguūt quasi corpus xp̄i consecratiōe fieret. Sed certe nō fit. Nā nō fit eius humanitas: quia facta est i conceptione. non fit gloria corꝓris: quia facta est in resurrectione. nō fit pfecta etas. quia eras. 33. annorū spacio ē pfecta. vnde argumentū deficit ut dixim⁹: quia arguit ac si faceret. ꝫ ꝓsecratiōez

i

nihil nouū fit: sed hoc soluz fit. ut quod erat in celo pfectū ⁊ gloriosuz idem sine mutatione sui sit in sacramento virtute transubstantiandi. Tertia rō manuducens nos ut firmiter credam⁹ corp⁹ xpi esse in sacrameto altaris dicit commutatiua. Nam legimus sepius fuisse p diuinā virtutē imutatā naturā. Ideo Amb⁹. in. c. reuera. de cōse. di. .z. inquit. Forte dices aliud video quomodo tu mihi asseris cp corpus xpi accipiā? Et ꝟ nob adhuc supest ut phem⁹. quantis i gie vtimur exemplis. ut probemus hoc non esse quod natura formauit: sed cō benedictio cōsecrauit: maioreq; vim ee benedictionis cp nature: qa benedictōe etiā natura ipsa mutat. Virgā tenebat Moyses. precit eam ⁊ facta est serpens Rursus apprehendit caudā serpentis ⁊ in virge naturā reuertitur. Hides ē. pptica gra bis mutataz esse naturā: ⁊ serpentis ⁊ virge. Currebāt egypti flumina puro meatu aquaꝝ subito ve fontium venis sanguis cepit erumpere. nō erat potus in fluuijs. Rursus ad ppbe preces cruor cessauit fluminū. aquarū nā remeauit. Circūclusus erat undiq; populus ixbreoꝝ. Hinc egyptijs vallatus: inde mari clausus. Virgā leuauit Moyses. separauit se aqua: ⁊ i murorꝝ speciem se congelauit: atq; inter undas via pedestris apparuit. Jordanis retrorsum ꝓuersus ꝓtra naturā: in sui fontis reuertitur exordiū. Hōne claret naturā uel maritimoruz fluctuū: uel fluuialis cursus esse mutatā. Sitiebat popul⁹ patrū. tetigit Moyses petrā: ⁊ aqua ve petra fluxit. Nunqd nō preē naturā opata ē gratia: ut aquā vomeret petra: quā nō bibebat natura? Maratb fluuius amarissim⁹ erat. ut sitiens popul⁹ bibē nō posset. misit Moyses lignū in aquā ⁊ amaritudinē suā aquaruz natura ve posuit: quā infusa subito gratia tpauit. Sub Elyseo ppba vni ex filijs ppbaꝝ excussū est ferrū ve securi: ⁊ statim imersum. rogauit Elyseū qui amiserat ferrū Misit Elyseus lignū i aquā ⁊ natauit ferrū: vtiq; ⁊ ꝟ preter naturā factū esse cognouimus. Brauior est ferri species cp aquarū liquor. Adhuc tim⁹ ergo maiorem esse gratiā cp naturā. ⁊ adhuc tñ pptice bñdictiōis miramur grām. cp si tantū valuit humana bñdictio ut naturā cōuerteret: quid dicem⁹ ve ipsa cōsecratione diuina vbi ipsa ꝟba dñi saluatoris opantur. Nā sacramētū istud quod accipis xpi sermōe cōficitur. Hec Amb⁹. Qui in talib⁹ ⁊ similib⁹ exēplis nobis ostendit quāta pōt magnus ⁊ excelsus deus: cui⁹ ptāti atq; ꝟtuti imēse ⁊ infinite ascribunt omnia miracula sacramenti altaris.

Qualiter miracula ⁊ exempla opata in sacramēto altaris osdūt vere ibi esse corpus xpi. Cap'm .z.

Certio probanda est ꝟitas sacri p exempla. Haz deus benedict⁹ ⁊ si nō semp qnq; tamē ad confusionē cordiū inflatoruz multa ve hoc sacro ostendit mira atq; stupēda. Interque illud vnū ē celeberrimū ac memoria dignū qō euenit duz scūs Anton⁹ de padua Arimini ꝑdicabat. Ibi nāq; hereticꝰ qdā aderat: q; male sentiebat de corpe xpi: atq; in contemptū corpis xpi hostias nō cōsecratas sepius asino suo prebebat in cibū. Cuz ꝟo hoc innotuisset Antonio fidei defensori acerrimo: illū ad se vocatū dure redarguit: veritatēq; sacri ei fideliter psuasit. Cum ꝟo ille pertinax in suo sensu maneret: asserereteq; asinū suū psepe tali cibo forte depastum: cōuenit cum eo Anton⁹: ut de hoc experientia fieret ⁊ p dies tres asinus sine cibo trāsiret. ⁊ die tertia Anton⁹ i foro celebrata missa. ⁊ reseruato sacro illud intra hostias nō consecratas reponeret atq; illo modo asinus famelic⁹ inuitaret ad pabulū. qō cū factū fuisset corā multitudine maxima: aial illud appropinquans sporte in qua corp⁹ xpi intra hostias nō ꝓsecratas reuerenter reconditū erat ex miraculo dei cognouit dñm suū. ⁊ caput ⁊ pedes inclinās humiliē adorauit. neq; cura sibi fuit de cibo: quo

indigebat. cũq; verteribus ab illo hereꝛ
tico angereꝫ traheꝛeꝫ ꝛ voluereꝫ: semper
faciebat ut ꝓius. ob qõ hereticus illeꝛ
alij ꝑplurimi oĩ erroꝛe hepsito ad ve
ram fidẽ redierũt. Antoni⁹ aũt deo gra
tias referẽs sacrm honorifice i loco re
bito posuit ꝛ cõseruauit. De multis etiã
comptũ est q; ex priuilegio spãli coꝛp⁹
xpi viderũt: aut in specie pueri: aut car
nis: aut sanguinis. Nõ fit ꝑm Tho. 3.
pte. q. 76. p imutationẽ oculorũ coꝛpoꝝ
qui sic vident: quorũ oculi imutanꝫ ac
si exꝛesse viderent exteri⁹ carnem aut
sanguinẽ uel puerũ nulla trãsmutatice
facta ex pte sacri. Nõ patet ex eo quia
alijs videꝫ sub spẽ panis. Nec tamen id
ptinet ad aliquã deceptionem: qa talis
species diuini⁹ formaꝫ in oculo ad ali
quã ymitatẽ figurãdã: ad hoc. s. q; mani
festeꝫ vere coꝛpus xpi esse sub hoc sacro
sicut etiã xps absq; deceptiõe apparuit
discipulis euntib⁹ in Emaus. Dicit eni
Aug⁹ in li. q. euãgelij. q; cuꝝ fictio nra
referꝫ ad aliquã significationeꝫ non est
mendaciũ: ꝟ aliqua figura. Sũt itaq;
multa hui⁹ sacri ꝑclarissima testimonia
que tñ oia si deessent sufficere nob̃ debet
ẏbũ xpi dicentis. Hoc est coꝛp⁹ meũ. de
quo dicere possum⁹ qõ Isaac dixit dõ
filiũ tangebat. Uoꝛ quidẽ voꝛ Jacob ẽ
sed manus man⁹ sũt Esau. Maꝝ i tactu
ꝛ i odoꝛatu Esau cũ reputabat. in hoc
tñ Jacob eum confitebaꝫ. Sic in ꝟ ad
mirabili sacro sensibus nostris. s. visui
odoꝛatui. gustui. ꝛ tactui accidẽtia pa
nis se offeruntꝫ: sed ipsi auditui veritas
carnis xpi. O igiꝫ ineffabile sacramẽ
tum. o inexplicabile signũ amoꝝ ihesu
xpi. o hoc triumphale priuilegiũ no
bis exhibitũ. Non est eni aut fuit aliq̃
tam grãdis natio: que habeat deos ap
ꝓpinquãtes sibi: sicut adest nobis deꝰ
noster. Ergo omni deuotione qua pos
sumus celebꝛemus hui⁹ sacri mysteria
quo nobis aduenĩat gratia. ꝛ tandem
ꝑrennis ꝛ cẽna gloꝛia: in qua ipse dñs
ibs viuit ꝛ regnat cum patre ꝛ spũ scõ
ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amen.

Feria quarta ebdomade sancte. de sa
cramẽto eukaristie: ad quod deuote su
scipiendum fideles inuigilare debent.

Sermo. 65.

Accepit pa
nem ꝛ gras agens fre
git ꝛ dixit. Accipite ꝛ
manducate. hoc est coꝛ
pus meũ: quod ꝑ vobis
tradeꝫ: hoc facite in meã cõmemoꝛatio
nẽ. Doctoꝛis gentiũ ẏba sũt ista. i. Coꝛ
xi. c. Satis vtile ꝛ ꝓficuum esse arbi
tratus sum: si adhuc de sacro ineffabili
eukaristie nõnulla dixero: qm̃ quanto
magis illius ꝓcomia fidelib⁹ innote
scunt: tanto ardentius excitanꝫ ad illi⁹
vsũ: deuotãq; susceptionẽ. Idcirco ꝓce
ea que dicta sũt: adhuc videbim⁹ q̃daꝝ
nõ imerito de hoc bũdicto sacro diluci
danda. ꝓponemus itaq; tria ꝑncipalia
mysteria: que apl's in ẏbis ꝑallegatis
explicauit ꝛ ãnotauit. videlicꝫ.

Primũ dicit trãsubstantiationis.
Secundũ manducationis.
Tertiũ consecrationis.

De trãsubstãtiatice panis in carnẽ ꝛ
vini i sanguinẽ xpi. ꝛ de ꝓditionib⁹ ad
mirãdis ipsi⁹ trãsubstãtiatiõis. Caꝑ. j.

Primũ mysteriũ annotatum ab
apl'o dr̃ tñsubstãtiatiõis. Quia
xps panẽ accipiẽs: ꝛ grãs agẽs
panẽ illũ bñdixit ꝛ ꝓsecrauit: quertitq;
sbam ei⁹ i sbam coꝛpis sui: sic ꝛ i sacro
isto sba panis in sbaꝝ coꝛpis xpi. ꝛ sba
vini in sbam sanguinis ei⁹ vere ꝓuertit.
Ad qõ plen⁹ intelligendũ q̃ttuoꝛ sunt
dubia declaranda. Primũ vtrũ in cõ
secratione sit vera trãsmutatio siue con
uersio panis in coꝛp⁹ xpi: an panis sit
maneat cũ coꝛpe. Ad qõ rñdet Alex. i
4. su. volumine. q; aliqui errantes dixe
runt q; in hoc sacro nõ est aliqua ꝓuer
sio. sed ad ꝓlationẽ ẏbozũ sine conuer
sione aliqua fit diuina ẏtute: ut coꝛp⁹
xpi sit ibi. Tamen hec ꝓsitio est ꝓtraria
scõꝝ auctoꝛitati. ut ꝓz. Est etiã ꝑ ꝓgruꝫ
tatẽ sacri: diminuitq; vtilitatem meriti.

Nam multiplex est ratio quare cōgruit ut panis conuertat in corpus xp̄i ⁊ nō maneat simul. Prima est vitatio idolatrie. Si enim sub sacro maneret panis fortassis q̄q; indistincte adorarek cū dño. Secunda ratio ē efficacior reductio ad ipsū xp̄m ꝓpretendendū. Spēs eni panis que mō reducit ĩmediate ad dñm xp̄m compretendendū ⁊ recendū tunc mediate reduceret: qa primo reduceret ad compretensionē panis: ⁊ post ad compretensionē dñi. Tertia rō est spūalior refectio. mō eni illa refectio ē spiritualis oiortūc esset etiam carnalis quia tunc cibus carnalis assumeretur: ⁊ nō solū spūalis. Quarta rō est veritatis insinuatio. s. ut credat q̄ sit trīs cib⁹ anime: ⁊ non corporis: ⁊ q̄ hoc cib⁹ fit vnio spiritualis: non corpalis. Opinio ad hoc p̄tacta minuit vtilitatē meriti: quia ponendo q̄ accidentia non possūt esse sine subiecto in tendo rōnib⁹ humanis meritū fidei diminuit. Ideo dicēdū q̄ tota substātia panis cōuertit in substantiam corpis xp̄i remanētibus accitentibus sine subiecto. Secūdū dubium reclarandū. vtrū in ista cōuersiē ānihilet substantia panis. Et ad hoc respondet Ric. in. 4. dis. xi. o. q̄ q̄uis post cōuersionē substantie panis in substātiā corpis xp̄i nihil re substātia panis remaneat. tn̄ quia substātia corpis xp̄i in quā conuersa est aliquid est: ānihilata non est. vnde substātia panis nō est in nihilū redacta: sed in melius cōmutata. s. in corp⁹ xp̄i. non tamē fm Alex. de pane illo accipit esse corp⁹ xp̄i: ꝺ ipsa essentia panis sine omni mutatione facta in corpus xp̄i mutat in illud. Ideo Ugo. li. 2. de sacris pte. 8. c. 9. ait. Non sic corpus xp̄i in pane cōsecrari dicim⁹ ut de pane corp⁹ xp̄i esse accipiat: nec q̄i corpus nouū subito factum de mutata essentia: sed in ipsū verū corpus mutatā essentiā. nec ipsā substantiā panis ⁊ vini in nihilū redactam quia desijt esse quod fuit: sed mutatas potius: quia cepit esse aliud qō non fuit. Tertiū dubius declarandū. vtrū illa cōuersio fiat in instanti uel successiue. Et rñdet Ric. vbi supra. q̄ fit in instāti. quia ut accipi pōt a cōmentatore. 4. metaph. Dis successio in mutatione causat ul' ex resistētia mobilis ad motorē: uel medij ad motorem. uel ratione vtriusq;. ⁊ puto q̄ sub resistentia ipsius medij dereat comprehendi diuisibilitas spacij p cōparationem ad limitationē virtutis i motore. vnde q̄uis corpale medū āgelo nō resistat: tamē quia limitate virtutis est: nō posset se transferre ab oriente in occidentē pertranseundo spaciuz in instanti. Virtus aūt conuertens substantiā panis i corpus xp̄i non est limitata. Illa eni conuersio fit p virtutē diuinā: que infinita est. Nec sibi resistit substātia panis: qa tota natura pfecte subdit virtuti diuine. Nec est aliquod medū p quod ista conuersio fiat. hoc eni nō habet locū ꝓprie loquendo: nisi de mutatione locali Panem eni nō esse corpus xp̄i nihil positiuū dicit: ⁊ tamen si esset medū non oporteret q̄ causaret successionē i oīa operatione. Deus eni vnū lapidē transferre posset ab oriente in occidentez pertotū medū in instanti. Non eni oportet q̄ diuisibilitas medij causet successionem in mutatione: nisi cū hoc mutans sit limitate virtutis. Quartū dubiuz declarādū. vtrū virtus transubstantiatiua principalius respiciat sacerdotem q̄ verba. Et rñdet Ric. dis. 8. quarti. q̄ virtus predicta ꝑncipalius respicit sacerdotē: qa quando dñs operat aliquē effectū mediante instrumēto animato cuiusmodi est seruus fm pbm p politicoz: ⁊ inanimato. virt⁹ dñi principali⁹ respicit instrumentū aiatū q̄ inaiatum. In transubstantiatione autē sacerdos se habet sicut instrumētū aiatū: ⁊ verba sicut inaiatum. iō virt⁹ dñi principalit̄ opantis principalius respicit sacerdotez q̄ verba. Secūda ratio est. quia q̄ plura instrumenta p ordinē se habētia concurrunt ad eundē effectū: ut man⁹ ⁊ pēna ad scripturā. virtus principalis

motoris principalius respicit illud instrumentū qō est sibi ppinqui⁹ 7 mediāte quo aliud instrumentū mouet. vnde ꝓtus scribens ꝓncipalius respicit manū q̄ pennā. Ad transubstantiationez aūt cōcurrunt plura instrumenta p ordinem se habentia. s. sacerdos 7 verba: quorū sacerdos ē ppinquior ꝓncipali agenti: quia sibi est similior 7 eius repsentat psonā. Est etiā plationis ꝓtorū causa. ideo ꝓtus trāsubstantiatiua ꝓncipalius respicit sacerdotē q̄ ꝓba. 3ª ratio est qa virt⁹ trāsubstātiatiua sacerdotē respicit pmanente rōne caracteris qui in sacerdote pmanet. ꝓba aūt sicut sunt transeūtia respiciūt trāseuntē nō p aliquē trāsitū ex pte virtutis: ꝑ put est in principali agente: ß p transitū ipsorum ꝓtorū. Ꝑm quid tamen predicta virtus respicit principalius verba q̄ sacerdotem: in q̄tū ꝓba magis ve propinquo se habent ad effectū q̄ sacerdos. Ꝑm quez modū etiā dici potest q̄ virtus scribentis principalius respicit pennā q̄ manū.

De multiplici manducatione corpis xp̄i: 7 de dubijs que circa illam haberi possunt. Capl'm. 2.

Secundū mysteriū qō ānotauit apl'us i themate dicit manducationis: asserens qō xp̄s dixit. Accipite 7 māducate. hoc ē corp⁹ meū. Ad quod plenius intelligēdū quattuor sunt dubia declaranda. Primū. quot sunt modi manducandi corpus xp̄i. Et rñdet magister in. 4. di. 9. q̄ est duplex. vnus sacr̄alis: alius spūalis. que distinctio Ꝑm Boñ. dicit vno mō a dispositiōe sumentiū quia quidā accedūt male dispositi: 7 bi manducant sacramentaliter quidā bene: 7 bi spūaliter. Secūdo accipit a modo sumendi: qa quidā suscipiūt ore corpis: 7 nō cordis. 7 bi sacr̄aliter. Quidā ꝓ ore cordis. 7 bi spūalit̄. Comedere igit̄ sacrm spūaliter ē illud suscipe cū fide informata caritate. Comedere aūt sacr̄aliter est illud suscipere cum fide sine caritate. Qui manducāt sacramentaliter: tm̄ suscipiūt sacrm: sed non effectū illius. Qui ꝓ manducant spūaliter effectū gratie cōsequūt. Secundū dubiū. vtrū mali sumāt corpus xp̄i veraciter. Et rñdet Tho. 3. ptē. q. 80. 7 Boñ. in. 4. di. 9. q̄ circa hoc quidam antiqui errauerūt dicentes q̄ corp⁹ xp̄i verū a malis nō sumit. qa nō decet tātā maiestatē 7 carnē tam scām 7 puraz in corpus peccatis subditū introire. Ideo asserebāt q̄ corpus xp̄i verū a specieb⁹ abscederet. ex quo peccator ipsū labijs 7 ore polluto ꝓtingeret. Sz hoc ē erroneū eo q̄ manentib⁹ spēbus corp⁹ xp̄i sub eis esse nō desinit. Species aūt manet q̄diu sba panis manēt: 7 sibi adesset. Manifestū est aūt q̄ sba panis assumpta a pctōre nō stati eē desinit: ß manet q̄diu p calorē nālem digerat. Ulñ tam diu corp⁹ xp̄i ib⁹ spēb⁹ sacr̄alibus manet etiā a pctōrib⁹ sumptū. Quare hoc. aūs dicūt q̄ pctōres veraciter 7 sacr̄alit̄: lz nō spūaliter corp⁹ xp̄i suscipiāt. qō cātat ecclesia in ps̄a in festo corpis xp̄i dicēs. Sumūt boni: sumūt mali: sorte tm̄ ieqli vite uel iteritus. Et Aug⁹ sup Joh. ait Multi de altari accipiunt: 7 accipiēdo moriunt. Ad idem est. c. sicut Judas. c 7 sancta. de cōse. di. 2. Tertiū dubiū vtrū peccator qui cuz certa scia in pctō sumit corpus xp̄i: sumat illud dānabiliter. Et q̄ sic ꝑz p dictū apl'i. d. q̄ iudiciū sibi māducat 7 bibit. qō nō est Ꝑm Boñ qa ipsū corp⁹ aliquā maculā vel aie: ß qa pctōr ipsū cōtemnit dū se ꝓpare non vult 7 mundare. Sed aliqs obijcē pōt si manducare corp⁹ xp̄i cū pctō pctm̄ ē: g̃ a simili⁹ videt. g̃ quotiēscūqs existēs in pctō mortali videt corp⁹ xp̄i peccat mortalit̄. Rñdet Tho. 7 Boñ. q̄ visus nō ptingit ad sbam corpis xp̄i: ß solum ad spēs sacr̄ales: ß ille q̄ māducat non solū sumit spēs sacr̄ales: ß etiā xp̄m qui est sub eis. 7 iō a visiōe corpis xp̄i null⁹ baptiçatus. phibet. nō baptiçati aūt nō sunt admittēdi: etiā ad inspectionē dū sacri. ut ꝑz p Diony. in li. ange. hierar. sed ad manducationē nō venient accedē nisi illi qui bñ dispositi 7 mundati sunt.

quare non est simile videre ⁊ sumere ꝟ sacramentū. Quartū dubū est. vtrū accedere ad hoc sacramentū cū conscia pcati sit grauissimū omniū pccatoꝝ Et qbusdā videt qꝫ sic. Primo qa glo. sup illud. i. Cor. xi. c. Qui māducaue rit. ⁊c. De indigne manducāte ait. ac si xp̄m occiderit puniet. ꝟ petrū xp̄m occidentiū videt fuisse grauissimū. ꝫ ⁊ hoc peccatū. 2° arguūt. quia Hiero⁹ dicit in quadā epla. Quid tibi cū feminis q̄ ad altare cū dño fabularis? Die sacerdos dic clerice qualit cum eisdē labijs filiū dei oscularis: quibus osculatus es filiā meretricis? O Juda osculo filiū hominis tradis. Ex quibus ꝟbis videt qꝫ fornicator accedens ad mensam xp̄i pccat sicut pccauit Judas petrō enormi ⁊ grauissimo. Rñdet tamē Tho. vbi sup. qꝫ aliquod petrū pōt dici grauius alio dupliciter. vno modo p se. alio mō p accidens. Per se quidē ꝫm rōnem sue speciei: que attendit er pte obiecti. ⁊ ꝫm hoc quāto id cui qō pccat est maius? tanto pccatū est grauius. ⁊ qa diuinitas xp̄i est maior humanitate ipsi⁹: ⁊ ipsa humanitas est potior qꝫ sacra humanitas. Inde est qꝫ grauissima pccata sūt que cōmittunt in ipsam diuinitatē: sicut est pccatū infidelitatis ⁊ blasphemie. Secundario aūt sunt grauia pccata que cōmittunt in humanitatē xp̄i. Tertio aūt loco sunt pccata que comittunt cui sacra que ptinent ad humanitatem xp̄i Et post hoc sūt alia petā contra puras creaturas. Per accidens autē vnū pccatū est grauius alio ex pte peccantis: puta pccatū quod est ex ignorantia ul infirmitate leuius ē petō qō ē ex ptēptu uel ex certa scientia. Et eadē ratio est de alijs circūstantijs. Scōm hoc ergo coicare in petō mortali in quibusdā potest esse grauius. sicut in his qui ex actuali contemptu in cōscia peti ad hoc sacrm accedunt. In quibusdā vo min⁹ graue puta in his qui ex quodā timore ne re pprelxendant in petō cum cōscia peti hoc sacramentū suscipiant. Sic ergo patet qꝫ hoc petrū ē multis alijs grauius ꝫm suā spēm: nō tū oiuz grauissimū. Ad primū ergo dicendū qꝫ pccatū indigne sumentū hoc sacrm compatur pccato occidentū xp̄m ꝫm similitudinem. quia vtrūq; cōmittit cōtra corpus xp̄i. nō tū ꝫm criminis quātitatē. Petrū eni occidentiū xp̄m fuit multo grauius. Primo quidē quia illud pccatū fuit cōtra corpus xp̄i in sua specie propria. hoc aūt ē contra corpus xp̄i in specie sacramenti Secundo quia illud pccatū. pcessit ex intentiōe nocendi xp̄o nō aūt ꝟ petrū. Similiter fornicator accipiēs corpus xp̄i cōpat Jude osculanti xp̄m q̄tū ad similitudinē criminis. quia vterq; ex signo caritatis xp̄m offendit. nō tamen q̄tuz ad criminis quātitatē. Nec tamē similitudo non minus cōpetit alijs pccatoribus qꝫ fornicatoribus. nam ⁊ q̄ alia petā mortalia agit contra caritatē xp̄i: cuius signū ē hoc sacrm: tanto magis quāto pccata sūt grauiora. Scōm qd tū pccatū fornicatiōis magis reddit hominē ineptū ad pceptionē huius sacramenti. inq̄tū. s. p hoc pccatū spūs maxime carni subijcit. ⁊ ita impedit feruor dilectiōis qui requirit in hoc sacro Plus tamē ponderat impedimētū ipsi⁹ caritatis qꝫ feruor eius. vnde etiā pccatum infidelitatis: quod fundit⁹ sepat hominē ab ecclesie vnitate simplicit loquendo maxime hominē ineptuz reddit ad susceptionē huius sacramenti. vnde grauius pccat infidelis accipiens hoc sacramentū qꝫ pccator fidelis. ⁊ magis contemnit xp̄m ꝫm qꝫ est sub hoc sacro presertim si nō credat xp̄m vere sub hoc sacramēto esse. qa q̄tū ē in se diminuit sanctitatē huius sacri: ⁊ ꝟtutē xp̄i operantis in hoc sacramento: quod est cōtemnere ipsuz sacramentū in seipso. Fidelis autē qui cum conscientia pccati sumit contemnit hoc sacramentū nō in seipso: ꝟ q̄tū ad vsuz indigne accipiēs.

De potestate cōsecrandi concessa sacerdotibus rite ordinatis ꝫm formam

ecclie: qui soli conficere possunt.

Capitulum.3.

TErtium mysteriū qō apl'us annotauit dicitur consecrationis. ibi. Hoc facite in meā cōmemorationē. In quibus verbis ꝑm Fran. data fuit potestas consecrandi aplis: q̄ ut dictū est in p̄cedentib⁹ fuerūt tūc a xp̄o ordinati sacerdotes. Sz hic quat⁹ uor dubia adhuc occurrūt aperienda

Primū. vtrū angeli habeant ptātem consecrandi. Et respondet Alex. in. 4. q̄ non. eo q̄ ⁊us talem potestatē ipsis nō dedit. ⁊ hoc congrue. Primo q̄a virt⁹ transubstantiandi elementū in corpus xp̄i ⁊ sanguinē data est verbo sensibili vnde cuius est p̄ferre verbū sensibile: eius est ministerialiter mediante verbo tali consecrare. Inquit enī Aug⁹. i. q. i. in. c. tetralx. Accedit verbū ad elementum ⁊ fit sacramentū. Secunda rō ē q̄a si sacra ministrarent hominē p angelos. esset homo in sua reparatione subiectus angelice nature: ⁊ sic nō esset per xp̄m solū restitutus in p̄stinā dignitatem. Secundū dubiū. vtz aliq̄s non sacerdos possit consecrare. Et rñdeo q̄ non. imo si omnes homines mundi non sacerdotes essent sci ⁊ iusti: ⁊ p annos ⁊ annos dicerent verba p̄secrationis sup debita materia cum intentiōe p̄secrandi nunq̄ consecrarent. Ideo scribit de sū. tri. ⁊ fi. ca. c. i. Hoc vniq̄ sacramentū nemo potest conficere nisi sacerdos q̄ rite fuerit ordinatus ꝑm claues eccle: quas ipse concessit aplis eorūq̄ successoribus ibs xp̄s. ⁊ eccl'ia cantat sic. sacrificiū istud instituit: cuius officiū cōmitti voluit solis p̄lbyteris quib⁹ sic ꝓgruit: ut sumāt ⁊ dent ceteris. Et. 25. di. in. c. p̄lectis. dicit. Ad p̄lbyteros pertinet sacramentū corp̄oris ⁊ sanguinis dñi in altare dei cōficere. Tertiū dubiū. vtrū sacerdotes mali ⁊ p̄ccatores possint consecrare. Et rñdet Bon. in. 4. di. 13. q̄ sic. quia officius consecrādi nō est ex p̄pria sanctitate: ut quidam hæretici dicunt: sed ex auctoritate. Tho. ꝓo in. 3. parte. q. 81. ait. Nō ex hoc ipso alios desinit esse minister xp̄i q̄ est malus: quia dñs habet bonos ⁊ malos ministros: qui cum auctoritatē habent consecrandi: consecrare possunt. Unde Aug⁹. i. q. i. c. intra. ait. Intra catholicā ecclesiā in misterio corp̄is ⁊ sanguinis dñi: nihil a bono maius: nihil a malo minus p̄ficit sacerdote: qa non i merito consecrantis: sed in ꝓpio p̄ficit creatoris ⁊ in virtute spūs sancti. Ad idem est. c. vt euidenter. c. ppbe. c. cum scriptura. c mixti seculariū. ⁊. c. sacerdotes. Quartū dubiū. vtrū sacerdotes hæretici. scismatici. excoicati ul' degrada: i possint cōficē. Et rñdet Bon. in. 4. dis. 13. q̄ aliq̄ voluerūt distinguē q̄ sacerdotes mali quidam occulti sūt mali: ⁊ tales possūt cōsecrare. Alij ꝓo sunt manifeste mali ⁊ ab ecclesia p̄cisi: sicut hæretici: ⁊ alij p̄dicti: ⁊ tales nō possunt. Et ad hoc allegant dictum Aug⁹. i. q. i. c. extra catholicam. Extra catholicam ecclesiā nō est locus veri sacrificij. Et Hieronym⁹ i c. odit. qui dicit. Odit dominus sacrificia hæreticorū: ⁊ a se p̄oiecit. ⁊ quotiens in nomine eius cōgregati fuerint detestate fetorē eorū: ⁊ claudit nares suas. Habent etiam ibi. c. nō oportet. Sed tamen positio ista falsa est: ut patebit. Ideo dicendum ⁊ melius q̄ sacerdotes omnes p̄nominati consecrare possunt: quia potestas p̄secrandi eukaristiam ut inqt Tho. ⁊ omnes theologi pertinet ad caracterē sacerdotalis ordinis. Caracter autē indelebilis est. Ideo dicendus q̄ i sacramēto duo attēdunt. s. sacramēti veritas que consistit ꝗtum ad rem primā: ⁊ sacramenti vtilitas: que consistit ꝗtum ad rem vltimā: que est incorporatio uel vnio: ꝗtū ad corpus mysticū Si de veritate sacramēti loquamur veritas saluatur vbi ex parte ministri est ordo ⁊ intentio. ⁊ verbi p̄olatio: cū adest verbi ū elementū. Si aūt loquamur ꝗtū ad vtilitatē. dicendus q̄ sacerdos non ꝓficit ad vtilitatē suā ⁊ assistentiū

Malus occultus ad damnū suum tm̄: nihilomin⁹ ad vtilitatē assistentiū qui deuote audiunt missam. Sed p̄cisus & hereticus ad damnationē suā: & oiū assistentiū. Quia ergo in p̄cisis & hereticis manifestis priuatur sacramentuz omni fructu: q̄uis sit ibi corp⁹ xp̄i verū. Ideo loquūt sacri canones ipsoz sacrificia detestantes nō rōne opati operis: sed damni. Ric. ꝓo m. 4. dicit q̄ p̄fatos sacerdotes posse hoc sacrificiū ꝓficē intelligitur dupliciter. aut de iure: aut de facto. Primo modo nō omnis sacerdos potest hoc sacramentū conficere: qa nec irregularis nec suspensus: nec interdictus: nec excoicatus: nec scismatic⁹: nec hereticus: nec degradatus ꝑ sacrim potest de iure cōficē: qa cuilibet p̄dictoz prohibitus est potestatis sacerdotalis vsus. vnde conficiendo grauissime peccant. Secūdo modo .s. de facto quilibz ipsoz potest ut predictū est. Cōsideret itaq; laici quanta ē sacerdotalis dignitas: quanta sacerdotibus data est ptās Non sint ipsi sacerdotum iudices: & ex consequenti sacramentoz̄ contemptores. de quo plenius diximus i opere de virtutibus. Venerentur & colant illos ut patres: ut dominos & tanti sacramēti ministros. Preparent se omnes cuz oi humilitate & reuerentia ad sacrā coīonem de illoz̄ manibus suscipiendam. Ipsi ꝯo sacerdotes studeant p̄ viribus nitorem mentis & anime conseruare: viuereq; munde & caste: ut sic digne conficere possint & dispensare fidelib⁹ absq; propzio detrimento: imo cum merito & benedictione dei sacratissimū corp⁹ filij eius dñi nostri ihu xp̄i: qui est benedict⁹ & laudabilis per infinita secula seculorum. Amen.

Feria quinta i cena domini. de exemplis a christo nobis exhibitis: in quib⁹ eum sequi debemus & precipue tempore sacre eukaristie communionis.

Exemplum

eni dilectissimi vobis ut quemadmodū ego feci: ita & vos faciatis. Dixissimi ihu verba sunt ista Joh. 13. c. & in euangelio hodierno. Suscepturi sanctissimū sacramētū hodierna die uel in p̄ma solennitate paschali diligenter ac solicite inuigilare debem⁹: ut ad illud accedamus cum omni mundicia: puritate ac reuerentia. Id autē facere poterimus si voluerim⁹ imitari exēpla virtutum: que vouit nos ipse xp̄s in vltima sua cena. In illa nanq; vouit nos omnes quid coīcando essemus facturi Idcirco in p̄senti sermone ꝑ morali declaratione euāgelij de exemplis moralibus spiritualiter in eo cōtentis: & a oño ihu xp̄o nobis oblatis erim⁹ tractaturi: quoīā ad illa xp̄s ihs nos inuitat. In quibus totum euangelū hodiernū cōplectendo septem exempla deuotissima declarabimus.

Primū dicit memorande mortalitatis
Secundū consumande caritatis.
Tertū tolerande aduersitatis.
Quartū p̄temnende p̄speritatis.
Quintū obseruande castitatis.
Sextū exercende humilitatis.
Septimū desiderande felicitatis.

Qualiter xp̄us vouit nos exemplo suo memores esse mortis acerbissime: quā p nob⁹ pctoꝛib⁹ ex caritate & amore patientissime tolerauit. Cap̄m. j.

Primum exemplum quod xp̄us nobis exhibuit dicit̄ memorā de mortalitatis. Ipse eterni memor erat mortis sue: quod euangelista exp̄mit. d. Ante die festū pasce sciens ihs quia venit hora eius ut transeat ex hoc mūdo ad patrem. Pro quoū ꝯo declaratione tria sunt notanda. Primū quid p hoc nomē pascha intelligat. Et ad hoc sic dicit Aug⁹ sup Joh. Pascha nō sicut q̄dā estimant grecū nomē est: sed hebreum Opportunissime tamen

occurrit in hoc nõie quedã congruẽtia vtrarũq; lingua. Quia eni pati grece pascbi dicit. ideo pascha passio putata est. uel hoc nomẽ a passione sic appellatum. In sua ẽ lingua hoc est in hebrea pascha transitus dicit: propterea q tũc primus pascha celebrauit populus dei qñ ex egypto fugiẽs rubrũ mare trãsiuit. Scõm autẽ Alco. de lra dicebat pascha iudeor transitus: eo q tunc angelus transijt p egyptũ interficiẽs primogenita egyptior: & filios isrl̃ saluans. Secũdũ notandũ q pascbale festũ apud iudeos incipiebat a vespera diei: in qua luna erat. 14. Dies aũt festiuus apud eos incipit a vespera vnius diei. & durat vsq; ad vespam sequẽtis diei Unde Leuit. 23. c. dicit a deo. A vespe vsq; ad vesperum celebrabitis sabbata vestra. & sic dies paschæ solẽnis erat luna. 15. propter quod eundẽ diem: quem Jobes noiat ante diẽ festũ paschæ ppẽ naturalẽ distinctionẽ dierũ: Marcus nominat primũ diem azimorũ: quia a vespe p̃cedentis diei incipiebant comedere azima. Quare ẽm Hiero. omnes tbeologos di. xi. quarti. tenendũ est q ibs fecit cenã luna. 14. & passus ẽ luna existente. 15. Tertũ notandũ q sicut xps recordabat mortis ꝺ proximo sibi imminentis: ita & qui vult coicare mortẽ xpi ad suã mentem reuocare debet. Hoc docuit apl̃us cũ dixit. 1. Cor. xi. Quotiensc̃unq; manducabitis panẽ hunc & calicẽ bibetis: mortẽ dñi ãnunciabitis donec veniat.

Qualiter xps nos docuit exemplo suo ut memores simus imense caritatis sue: qua nos dilexit. Capl̃m. z.

Secũdũ exemplũ qꝺ docuit nos xps dicit cõsumande caritat̃. s. de quo euangelista scribit: Cũ dilexisset suos qui erant in mundo: in finẽ dilexit eos. 1. ẽm glo. maiora signa dilectionis ostendit. Dilexit nanq; dñs seruos suos iustos & sanctos: reos & peccatores: pro eis patiẽdo & morieñdo. Ob quod Hieronym9 ad Damasũ papaz de filio prodigo ait. Que maior potest esse clemẽtia: q̃ ut dei filius bois putaret. decẽ mensiũ fastidia sustineret partus expectaret aduentũ. p singulas adolesceret etates: & p9 tumelias & cũ alapas & flagella crucis. p nobis fieret maledictus: ut nos a maledicto legis absolueret? Et apl̃s Ro. 5. inquit. Cõmendat suã caritatẽ deus i nobis: qñ cum adbuc pctõres essemus: xps pro nobis mortu9 est. Si ergo xps tãtũ dilexit nos: ut sanguinẽ suũ & vitã daret p nobis: nos debemus & illũ diligere: ac pro eius amore, primorũ odia deponere. An nõ hæretici uel ingrati batẽdi sunt illi qui xm̃ nõ diligunt. pro qbus mori dignat9 est? Propterea scribitur sic de conse. di. 2. in. c. iterat. Semp xpi mors p seculi vitã posteris est nũciãda ut discant qua caritate dilexit suos qui pro eis mori dignatus est. Cui omnes debemus vicem rependere caritatis. qa ad hoc prior dilexit nos cũ essemus genꝺenne filij. ut eum diligeremus a morte iam liberati. Et Cassio. in li. de dilectiõe dei ait alloquẽs aiam sic. Audi anima mea & auribus pcape diuinã clementiã Quis abyssũ tam ineffabilis gre conseruauit? Quis de fonte tante dulcedinis gustauit & non amauit? Quare nõ diffundis i deũ vniuersos affectus ꝺs dirigis ad vanitates & ilsanias falsas? Cur queso diligis aliquid preter illum qui tam benigne: tam misericorditer a tot miserijs te redemit? Jugi scrutinio & assidua meditatione reuolue qualis vnigenitus dei patris cuz esset splẽdor & figura substãtie eius post exinanitionẽ vsq; ad formã serui. post lachrymas post labores. post sudores. post cõtumelias. post flagella. post sputa. p9 liuores post coronã spineam: pro te affixus in cruce quãdoq; pẽdit. Manus elevabat ad patrẽ in sacrificium vespertinũ: ut te ad amplexus amicabiles inuitaret Vide anima mea ne ingrata sis in tãto cumulo beneficiorũ. Ingratitudo eni est preemptoria salutis. dicebat ille. Quãdo

ergo xp̃us conſpicit uolem q̃ nō diligit conquerit̃ re illo: ut Aug⁹ inq̃t in li. 3 ſ. exeſes. d. Cum eſſez vnic⁹ patris mei reconciliaui te. cū inter mōtes 7 ſiluas errares queſiui te. humeris meis portaui te. latꝛaui. ſudaui. caput meū ſpinis aꝑpoſui. man⁹ meas 7 pedes clauis obieci. lancea latus meuz apui: ut te mihi copularem: 7 tu diuideris a me?

Qualiter xp̃s nos exẽplo ſuo docuit aduerſa libenti aio tolerare: 7 in tribulationibus eſſe patientes. Capl'm. 3.

Certiū exemplū qō nobis xp̃us dedit dicit̃ tolerande aduerſitatis. Tolerauit. n. Judā prodꝛem ſuū equo 7 patienti aiꝰno. quez in cena retinuit: coicauitq̃ euz cū aliis diſcipulis: ne eius petiū occultū faceret manifeſtū. ut habet. i. q. i. in. c. xp̃s. 7 hoc euangeliſta exꝑeſſit cuz dixit. Et cena facta. ſ. q̃tuz ad eſū agm paſcalis non tamē cōpleta q̃tū ad alia cibaria. Sequit̃: cū diabolus iam miſiſſet i coꝛ ut traderet eum Judas Symonis ſcariotis. ſ. fm Nicolaum de lira: quia die p̃cedenti eū vendiderat ſuggeſtione diaboli banc ꝓditionē in coꝛ ipſius mittēt̃ Sequit̃ ter. Sciens quia omnia dedit ei pater in manus: 7 qa a deo exiuit. 7 ad deū vadit. Que ẏba exponēs Bꝛeg̃ 4. moꝛal'. ait. Sciebat. n. q̃ i manu ſua ipſos etiā pſecutoꝛes accepat: ut ipſe in ſe ad vſum pietatis introqueret quicq̃d coꝛum contra ſe malicia p̃miſſa ſeuiret O quanta erat patientia 7 longanimitas benedicti ihu xp̃i: quando in cena illa reſpiciebat ꝓditoꝛez. videbatq̃ coꝛ eius malignū. 7 tamē nō ei⁹ciebat euz: nō oſtendebat ſibi turbulentā faciē: nō inferebat contumelias illi 7 conuicia: ſed modis oībus manſuetiſſimis q̃tū in ſe erat: querebat reuocare illū a cogitatu maligno. O patientia inuictiſſimi xp̃i ihu benedicti. Hanc docuit nos ẏdo cum dixit Luce. xi. In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. Et Matb 5. Beati qui pſecutionē patiunt̃ ꝓpter iuſticiā: quoniā ipſoꝛ eſt regnū celoꝛū.

De patientie aūt laudibus multa dicta ſunt a nobis in oꝑe de virtutib⁹. ideo pauca hic ſufficiant.

Qualiter xp̃s nos exẽplo ſuo docuit ꝓtēnere. pſpera mundi bui⁹. 7 ne in illis fiduciam habeamus. Capl'm. 4.

Quartū exemplu⁹ qō xp̃s nobis dedit fuit ꝓtemnende. pſperitat̃. De quo euāgeliſta ſcribit. Surgit a cena 7 ponit veſtimenta ſua. i. deponit. p hoc inuens deponendū eſſe omnez ſeculi huius affectū: neq̃ cōfidendū ee in bonis p̃ſtis vite. Quod Hiero⁹ dixit ſic ſcribens in epla ad Eupantiuz. Si fieri pōt imitare Joſeph. 7 Egyptie dñe palliū derelinque. nudus xp̃m nudum ſequere. Nec ſolū a xp̃o eiuſq̃ ſanctis: ſed etiā a gentilibus ſepe monemur ut huius vite gaudia paruipendamus: reſpuamuſq̃ omnia bona eius. Unde 7 Seneca ad Lucillū ait. Moli huic tranquillitati confidere. Et iterū ad eundē. Clamo vitate que vulgo placent q̃ caſus ad oē fortuitū homi ſuſpicioſi pauidiq̃ ſubſiſtite. Et fera 7 piſcis ſepe aliq̃ oblectatione decipit̃: munera iſta fortune putatis inſidie ſunt. Quiſq̃s veſtruz tutam agere vitam volet. iſta fiſcata beneficia deuitet q̃plurimū: in quibus hoc quoq̃ miſerrimi fallimur: quod dū habere putamus in p̃cipitia curſus iſte deducit: 7 huius eminentis vite exitus cadere eſt.

Qualiter xp̃us exemplo ſuo nos docuit obſeruare 7 cuſtodire ſibi valde acceptā virtutē caſtitatis. Capl'm. 5.

Quintū exẽplū a xp̃o nobis datum fuit obſeruande caſtitatis. Quod euāgeliſta explicauit cū dixit. Et cum accepiſſet linteū p̃precinxit ſe. Nos etiā lumbos p̃cinctos habē debemus. fm illud Luc. 12. Sint lumbi veſtri p̃cincti. Que ẏba exponēs Bꝛeg̃ in omelia. ait. Lumbos eni p̃precingim⁹ cum carnis luxurias per continentiam coartamus. Sed ut dicit Aug⁹: quem allegauim⁹ in ſermone de luxuria. Iné

omnia xp̃ianoꝝ certamia duriora sūt
prelia castitatis: i quibus quot idiana
ẽ pugna ⁊ rara victoria. O quāta mul-
titudo dānat ꝑpẽ vitia carnis. Ecquis
explicet quot sūt illi qui ut persistāt in
miseriis ⁊ turpitudine cōfiteri ⁊ coīca-
re postponūt. Quis etiā enumeret quot
inuemuntur qui post perpetrata nefan-
dissima ⁊ fetidissima ꝓcata carnalia:
ꝓe verecundia illa nō confitent. ⁊ sine
vera emendatione conscientie accedūt
ad sacram coīonem. O infelix conditio
talium sic facientium: qui iudicium dei
manducant ⁊ bibunt.

Qualiter xp̃s exemplo suo nos do-
cuit ut humilitatis exercitia non recu-
semus. Capl'm. 6.

SExtum exemplum quod xp̃us
nob̄ tribuit dicit exercende hu-
militatis. De quo euangelista
subdit. Deinde misit aquā in peluim: ⁊
cepit lauare pedes discipuloꝝ: ⁊ exter-
gere lintheo quo erat ꝓcinctus. O q̄d
erat videre regem angeloꝝ ⁊ dñm celi
⁊ terre genuflectū ante pedes discipulo-
rum. ⁊ manibus ꝑpriis contrectantē ⁊
lauantem pedes illos sordidos ⁊ luto-
sos. Interroga eū anima mea: ⁊ dic illi
Cur o bone ihesu tantū te humilias: ut
defatigatus ⁊ madefactus sudore pedes
discipulis tuis laues? Et rūdebit tibi
protinus. O anima mea. Caritas q̄ me
traxit usq; ad exinanitionē usq; ad for-
mam serui: ipsa me sic humiliare com-
pellit. Quinimo ⁊ maiora humilitatis
officia suscipere coget. cuꝫ die crastina
crucifixus ⁊ nudus cū latronib⁹ reputa-
bor. Sed discite a me oēs: quia mitis
sum ⁊ humilis corde.

Qualiter xp̃us exemplo suo nos do-
cuit ut ꝑsideremus supernā felicitatē.
Capl'm. 7.

SEptimū exemplū q̄ xp̃s nobis
dedit dicit ꝑsiderāde felicitat̄.
quia Petrū induxit ut ꝑsidera-
ret habere partē secū. Dicit ergo Jobes
Venit ergo ad Symonē Petrū. Et di-
xit ei Petr⁹. Dñe tu mihi lauas pedes?
Jn passu hoc dubitare solent quidam
vtrum xp̃s lauerit pedes discipulo: cuꝫ
aliorū ꝑius q̄ Petri. Et Origen. dicit
q̄ sic. quia incepit lauare a minoribus
Sz nō videt verisimile: ut dicit Alico. de
lira. si transisset p oēs alios: quin aliq̄s
eorū uel plures recusassent banc lotio-
nem. sicut ⁊ Petrus. Et ideo alij dicit.
dicūt q̄ primo venit ad Petr̄. ꝑpter q̄
alij discipuli audita repulsione Petri
non fuerunt ausi vltra iam recusare.
Or ergo euangelista dicit: cepit lauare
pedes. ⁊ postea subdit. Venit ergo ad Sy-
monē. nō est p hoc intelligendū q̄ alios
lauerit ante ipsū. sed euangelista prius
dixit factum in generali. postea explicat
modū in particulari incipiens a Petro
qui dixit. Domine tu mihi lauas pedes?
i. vis lauare pedes mihi peccatori? tu
qui es fili⁹ dei. quasi dicat. nullo modo
decet. Sicut ꝯtra dixit in principio sue
conuersionis Luc. 5. Exi a me dñe: q̄a hō
peccator sū. Rūdit ihūs ⁊ dixit ei. Quō ego
facio tu nescis modo. scies aūt postea. i
ꝑm Crisо. humilitatē hui⁹ doctrine. Et
quō humilitas sufficit in deū ducē. Dic
ei Petr⁹. Nō lauas in pedes in eternū. i
nunq̄ ꝑm Aug. ac si diceret. Nūq̄ sustī-
nebo ut tu laues pedes meos. Et scōm
Alico. de lira. licz Petr⁹ hoc facēt bono
zelo: tū indiscrete hoc faciebat: q̄a cum
xp̃s nō posset errare nō debebat volūtati
eius aliq̄ mō resistere. Idcirco rūdit ei
ihs. Si nō lauero te nō habebis ptē mecū
Quō moraliter ⁊ literaliter intelligi pōt. Mo
raliter quippe intelligendo: null⁹ pōt ha-
bere ptem cū xp̃o in glia celesti: nisi lot⁹
fuerit a macula peti. iuxta illud Apoc.
21. Nō intrabit in ea aliq̄d coīquinatū.
Si aūt intelligat de lotiōe corporali lit-
eraliter. tūc ꝑm Origen. dubiū ē quō ille q̄
ob reuerentiā ihū nō ꝑmittebat lauare
pedes suos. nō habebit ptē cuꝫ filio dei.
Et rūdet Alico. de lira. q̄ sicut aliquid
est illicitum nō ex sui natura: sed tm̄ ex
ꝓhibitū: ut patet de ligno vetito primo
parenti: ita simili aliquid ē necessariū
ad salutē: nō ex sui nā: sz ꝑpē ꝓceptū

rei uel prelati. ⁊ sic erat in proposito. Exquo enī xp̄s volebat simpliciter hoc facere. Petrus ꝛe necessitate salutis tenebaꝫ hoc sustinere. Sed cuꝫ a xp̄o fuit reph̄ēsus rñdit. Dñe nō tm̄ pedes meos sed ⁊ manꝰ ⁊ caput. q. d. prius sustinerē a te p totū corpꝰ lauari q̄ a te separi. q̄a q̄nis esset durū sibi ut mḡr suus ei seruiret: tm̄ grauius illi erat ab ipso separi Unde dicit in itenerario Clementis q̄ q̄ficunq; Petrꝰ memor erat dulcissime societatis xp̄i: resoluebaꝫ in lachrymas ita q̄ facies eius adusta videbaꝫ ex frequenti lachrymaꝝ fluxu. Dixit ei ihs: q̄ lotus est. s. p baptismū nō indiget nisi ut pedes lauet. i. affectus. q̄a ut dic̄ Augꝰ in expositiōe huius passus: Si aliquis baptizatꝰ statim moriaꝫ evolat ad patriam: nec indiget aliqua alia lotione. ꝫ si supuiuat indiget lotiōe pedū. i. affectionū mētis. Subdit adhuc xp̄s. Uos mundi estis: ꝫ nō oēs. vbi Augꝰ. Hoc q̄d sit ne quereremꝰ ipse euāgelista patefecit adiungens: Sciebat enī q̄nam esset qui traderet euꝫ. Et Origen̄. Ex ꝫ dicit: vos mūdi estis. referꝫ ad. xi. quod p̄o subdit: ꝫ nō omnes. dicit propter Judam existentē imundū. Sequit euāgelista. Postq̄ ḡ lauit pedes discipulorū suoꝝ accepit vestimenta sua ⁊ cū recubuisset: iterū dixit eis. Scitis q̄d fecerī vobis? Uos vocatis me magister ⁊ dñe sum eteni. Si ergo laui pedes vō ego dñs ⁊ magister. ⁊ vos vtrtis alter alterius lauare pedes. i. pietatis. ⁊ benignitatis. ⁊ humilitatis obsequia inuicē exhibere: q̄m hec est via p quā acquiritur beata vita. Ergo ut sacra colo nobis p̄ficiat: oremus opam ut in his septē p̄missis exemplis imitemur dñm ihm sum xp̄m: ut sic tandē admittamur ad cenā illam magnā: in qua oēs electi pascūt refician̄q; btā visione dei: q̄ est bñdictꝰ in secula seculorū. Amen.

Feria quinta in cena dñi. de celebratione misse: ac eius significatiōe. necnō ⁊ illius auditione. Sermo. 61.

Sacrificate

sacrificiū iusticie: ⁊ sperate in dño. Illuminari ppbe ꝛba sunt ista ps. 4. Possūt ac debēt oēs fideles sperare vberē fructū se forte suscepturos ex frequēti oblatione sacrificij imaculati dei nī ihu xp̄i: qui quotiēscunq; misse debite celebrant offert p vivis atq; defunctis. Et licz non oēs esse possint parati semp ⁊ quottidie scilicet sumū sacramentū suscipe. verūtm̄ nō priuant se suauissimo eius fructu cū assistūt fideliter ⁊ deuote q̄n a sacerdotib⁹ p̄secrat. Unde Augꝰ de conse. dis. 2. in. c. ut q̄d ait. Ut quid paras dentē aut ventrem? crede ⁊ manducasti. Quoniā autē plerīq; cor habentes auidū ⁊ indeuotū negligenter suo tpe ad missas audiendas cōueniūt: aut illas audiunt minus reuerenter. Idcirco i hoc sermōe de missa loquamur ad quā nos inuitat ppba in verbis ppositis exhortans etiā eos qui nō sunt sacerdotes ut velint adesse in celebratione tanti mysterij: sperantes ob id consequi copiosa munera gratie dei. De missa itaq; tractaturi tria mysteria principalia declarabimus.

Primū erit de celebratione.
Secundū de significatione.
Tertū de auditione.

Ex triplex regula est obseruanda in celebratione misse. scilicz loci. temporis ⁊ modi. Capm.).

Primū mysteriū de missa declarandū est de eius celebratione Mā licz ut ait Ugo li. de sacris Missa mil aliud est q̄ consecratio eukaristie. que ideo dicit missa: q̄a mittit hostia ul' oblatio. Uel sic dicit magister di. iz. q̄rti. Missa dr̄ q̄a mittit celestis missus. qui ut exponit Jnno. ē magni psilij angelus. Iste inquā mittit ad cōsecrandū: q̄a ille ē sacerdos inuisibilis dñs ihs xp̄us qui consecrat ⁊ conficit hoc sacramentuꝫ vbicunq; conficiatur.

Uel dicit missa: quia populus fidelis p ministeriū sacerdotis: preces ⁊ vota ⁊ oblatiões ꝛeo mittit. Tamē celebrāda est cum obseruatione triplicis regule.

Prima est loci. Secunda temporis Tertia modi. Prima regula obseruanda in celebratione misse est loci. Ut eni inquit Ric. in .4. dis. 13. Coiter non licet missā celebrare i loco nō sacro: qa sic instituit ecclesia. ut patet ꝛe cōse. di. i. c. sicut. c. missarū. c. hic ergo. ⁊. c. nullus presbyter. Cuius institutionis rō fuit: quia in sacramento altaris qō in missa cōsecratur. ꝓtinet ille qui est sume scūs ⁊ totꝰ nostre sanitatis causa effectiue inc̄tū ꝛeus: ⁊ meritorie inc̄tum homo In casu tñ magne necessitatis ꝑmittunt iura celebrari in loco non sacro: si tamē tabula sit cōsecrata: ceteraq; scā mysteria ad illud officiuz ptinentia ibi affuerint: sicut cum ecclesie omnes fuerint incense. uel cum hoies essent in itinere: uel cum adesset alia aliqua legitima ⁊ rationabilis causa. in quibus casibus cū licētia episcopi celebrare licet in loco non sacro. Concedit tamē fratribus predicatoribus ⁊ minoribꝰ exigente legitima causa: utputa dū essent predicantes verbū dei in publicis campis uel plateis: aut in similibꝰ celebrare cum altari viatico absq; licētia ab eo postulata uel impetrata. quod patet ex ꝛe priuil. ⁊ priuil. excel. c. in his. vbi sic habet. In his que ad cultū diuinū facere dignoscunt: non maligna sed benigna esset potius interpretatio facienda Unde imitari compellimur q cuz fratribus predicatoribus ⁊ minoribꝰ duximus indulgēdū: ut vbicūq; fuerint sine prochialis iuris ꝓiudicio: cū altari valeant viatico celebrare. Quidam nimis stricte interpretando indulgētiā nostrā nituntꝫ asserere: q per eam dicti fratres preter prelatorū assensum facē hoc non possunt. propter quod eos celebrare iuxta indulgentiā apostolicaz nō ꝑmittūt. Cum autem nihil eis cōferret memorata indulgentia: sine qua ꝑ latis annuētibus id liceret eisdem: fraternitati tue mandamus quatenus interpretatione huiusmodi reprobata: dum tñ ab alijs que iuri parrochiali pueniunt prorsus abstineant. dataz eis sic licētiā celebrandi auctoritate nostra nō differas publicare: ita q dicti frēs aliquaz ex indulgētia nostra videanꝫ in ꝑ gratiam cōsecuti. Hec ibi. Que verba sunt Honorij tertij. Et sicut in loco sacro ut dictum est coiter misse sūt celebrande: ita etiā celebrari ꝛebent sup altari consecrato. Notandū tñ ꝑm Ric. vbi supra q q̄uis ante tempꝰ Siluestri celebraretur sup altare ligneū: quod cito ꝓcat transferri: quia propter ꝓsecutionē non erat fidelibus certus locus ad manendū. tamē postea instituit ecclesia ut celebrareꝫ sup altare lapideū. Usū ꝛe cōse. di. i. in. c. altaria. dicit. Altaria si nō sūt lapidea chrismatis vnctiõe nō ꝓsecrēt Cuius ratio fuit: quia altare ꝛebet esse ꝛe materia fozti: quia consecrari ꝛebet. ⁊ ideo nō ꝛebet esse ꝛe terra. Et quia in ecclesia ꝛebet esse copia altariuz: ut hoc mysteriū frequentetur: ideo altare non ꝛebet esse ꝛe auro: uel ꝛe argento: q̄ non faciliter possunt haberi. In ꝛeteri autez lege: quia non sic multiplicabanꝫ altaria: nihil opꝰ erat si ꝛe auro fierent. Cōuenientius etiā ē altaria fieri ꝛe lapide q̄ ꝛe ligno propter significationē: qa ut dicit glo. in dicto. c. altaria. Altare significat xp̄m: qui dicit ꝑtra. Sz occasione dictorū apud multos dubitatur Utrum celebrans sup altare nō ꝓsecratum aut fractū sit irregularis. Et rñdet Ric. q nō: eo q irregularitas ē ꝛe iure positiuo: ⁊ hoc nō est i iure positū. Sciēt tamē celebrans sup altare nō ꝓsecratū grauiꝫ peccat etiā si ꝑ faciat ex ignorantia crassa q̄uis minus grauiter q̄ si ꝑ faceret scienter: quia ecclesia ordinauit sup altare cōsecratū ꝛebere celebrari. ut ꝓz ꝛe cōse. di. i. c. ecclesie. ⁊ ex ꝛe conse. eccle. uel alta. c. i. ⁊. c. quod in dubijs.

Secūda regula seruanda i celebratiē misse dicit temporis. De quo sciendum

ſm Ric. q̄ ꝺa hoc ſacrm ꝑtinet ad tēp⁹ gratie: qō ꝑ diem ſignificaſ. iuxta illud apli Ro. 13. Nox p̄ceſſit dies aūt ap⁹ propinquauit. iō coiter loquēdo miſſa vꝫ celebrari in die artificiali ⁊ nō in nocte: incipiendo diē artificialem non tm̄ ab aſcenſu ſolis ſup horiçōtē noſtrū ſed ab illa parte tēporis qua poteſt ꝑpendi eſſe ſup horiçontē noſtrū aliqua aeris illuſtratio ꝑ aliq̄s radios ſolis: que illuſtratio ē manifeſtatio ſolis oriturі. In nocte tm̄ natiuitatis dn̄i media nocte uel circa horam illām celebratur miſſa. ⁊ antiquitus celebrabaſ in p̄ncipio noctis reſurrectionis. Et hoc ꝑpter p̄uilegiū illax noctiū. Et vꝫ hoc dicit vꝫ ꝓſecra. di. i. in. c. nocte ſancta. Nocte ſancta natiuitatis dn̄i ſaluatoris miſſas celebrent p̄reſbyteri ⁊ hymnū angelicū in eis ſolenniter vꝫcantēt: quoniā etiam eadem nocte ab angelo paſtoribus eſt nūciatus. Et ſubito facta eſt cū angelo multitudo celeſtis exercit⁹ laudantiū ꝺeum ⁊ dicentiū: Gloria in excelſis ꝺeo. ⁊ in t. p. h. b. v. Quare autez celebrant̄ tres miſſe in die natalis dn̄i rō eſt ſm Archi. in tractatu quē fecit ꝺe offi. eccl̄ie: ꝺa vna miſſa. ſ. ante diem ſignificat temp⁹ ante legē qñ eramus in tenebris. Secunda miſſa in auroza ſignificat temp⁹ ſub lege qñ nōdū plena dei cognitio habebaſ. Tertia in die ſignificat tēp⁹ grē qñ iā plena cognitio habeſ. De hora aūt miſſe ſciendū ē q̄ inſtituta eſt fieri coiter tribus horis. ſcilz hora tertia ſexta ⁊ nona. Celebratio. n. miſſe ē memoriale paſſiōis xp̄i: qui ſm Aug̃. in li. ꝺe cōcordia euangeliſtarū. crucifixus fuit hora tertia linguis iuꝺeoꝝ. hora ſexta manib⁹ militū. ⁊ hora nona expirauit. Conſuetudo tamē ē ut nō dicaſ ſolennis miſſa hora nona niſi in diebus ieiuniorum: ⁊ maxime qñ epi faciūt ordinationes. Miſſe aūt ꝑuate dicā ꝑūt ab aurora vſq̄ ad ſertā. Sed dubiū oritur apud pleroſq̄ quare in paraſceue non celebraſ miſſa. Et rñdeſ q̄ id rōnabiliter ſit: ꝺa duplicaſ repreſentatur ab eccleſia paſſio xp̄i. Uno modo inq̄tuz fuit in xp̄o ſm ſe ⁊ abſolute: ut moueanē coꝺa coꝝ ad compaſſionē: ⁊ quia ipſa ꝺies i qua paſſus fuit ipſaz paſſionē ſatis efficaciter repſentat: ſtatuit eccl̄ia ut illa ꝺie nō conſecreſ coꝝp⁹ xp̄i: ſed q̄ in p̄cedenti ꝺie reſeruatum eſt ſumaſ. Sanguis tm̄ nō reſeruaſ. ꝓpt̄ effuſionis piculū. Quia aūt effect⁹ paſſionis illius ſeu influentie ad nos ꝑpetue p̄roueniūt ſeu in nos vſcendūt. iō ſtatuit eccl̄ia vt excepta ꝺie p̄dicta quottidie in eccl̄ijs miſſa celebretur.

Tertia regula ſeruanda in celebratione miſſe ꝺicit modi: qui cōſideratur aut reſpectu calicis: aut reſpectu lumi⁹nis: aut reſpectu indumentoꝝ. Si reſpectu calicis. ⁊ tunc aduertendū eſt ut ꝺicē Ric. q̄ nō licet celebrare in calice lapiꝺeo ꝓpter eius ineptitudinē. nec ligneo ꝓpter humiditatē. nec vitreo ꝓpter fragilitatē. nec ereo uel ꝺe aurichalco: quia ob vini vꝫtutē cruginē colligeret. ⁊ vomitū ꝓuocare poſſet: ſed vꝫ eſſe calix ꝺe auro uel ꝺe argēto. Et ſi q̄s tā pauper eſt q̄ non poſſit habere calicē aureū uel argenteū habeat ſtagneū: ut patz exp̄ſſe ꝺe ꝓſecra. di. i. c. vaſa. ⁊. c. et calix. Secundo cōſideraſ mod⁹ in celebratione miſſe reſpectu luminis. Nam ſacerdos nō vꝫet celebrare ſine igne ſeu lumine. ⁊ hoc primo ꝓpter eccl̄ie cōſtitutionē: q̄ rep̄hēdit celebrātes ſine igne. ex ꝺe cele. miſ. c. vltimo. Secūdo ꝓpter ipſi⁹ ignis ſignificationē. Significat enī ꝺilectionis feruoꝝ ꝑ quē xp̄s ꝑ nobis paſſus hoc ſacrm inſtituere voluit. Etiam eius lumē ⁊ calor ſignificāt q̄ ſacrm opaſ i celebrante ꝺigne: ⁊ ſuſcipiente augmentum illuminationis in intellectu: ⁊ feruoꝝē caritatis in affectu. Tertio cōſideraſ modus celebrandi reſpectu indumentoꝝ. Nullus vtiq̄ celebrare ꝺebet ſine veſtibus ab epiſcopo benedictis. ꝺe quibus ſic ꝺicit ꝺe ꝓſe. di. i. c. veſtimēta. Veſtimenta eccleſie q̄b⁹ dn̄o miniſtraſ ⁊ ſacrata eſſe ꝺebent ⁊ honeſta: quib⁹ in alijs vſibus nō vꝫet frui q̄ eccleſiaſtica

ꝛ vro dignis officijs: que nec ab alijs
vebent cõtingi aut offerri: niſi a ſacratis
voibus: ne vltio que Balthaſar regem
ꝓcuſſit ſup hoc tranſgredientes veniat ꝛ
cozzuere eos faciat ad ima. Et ut dicit
glo. in. c. ſe. ſup vrto polluunt. Ex veſte
alicuius dñe uel alterius nõ vebet fieri
caſula uel alius oznatus eccleſie. Que
aũt ꝛ quot ſint veſtes ille que requirũt
ad celebzationẽ miſſe refert Inno. in li.
ve offi. miſſe. pte. i. c. io. d. Sex ſũt indu-
menta coia ep̃is ꝛ pzelbyteris, videlicz
amict⁹. alba. cingul⁹. ſtola. manipul⁹. ꝛ
caſula. In multis tñ locis inualuit cõ-
ſuetudo ut cingul⁹ nõ bñdicat. Quicũqꝫ
ḡ celebzaret ſine huiuſmodi veſtib⁹ gra-
uiter ꝓccaret. Sint ḡ ſacerdotes dili-
gentes ꝛ ſolliciti: ne omittant quicꝙ ve
bis que ozdinata ſũt ab eccleſia.

Oz illozũ que requirũt in celebzatiõe
quedã ſignificant ꝓtinẽtia ad incarna-
tionẽ: quedã ad paſſionẽ: quedã ꝓ̃o ad
reſurrectionẽ. Capꝫm. z.

Secundũ myſterium ve miſſa ve-
claranduz eſt ve eius ſignifica-
tione: i quo videre vetemus qd
ſignificent illa que requirunt ad miſſe
celebzationem vltra ea que requirun-
tur ad eſſentiam ſacramẽti. Et reſpon-
vet Ric. q̃ per illa ſignificantur tria.
Primo quedã ꝓtinentia ad incarna-
tionez. Secundo quedam ꝑtinentia
ad paſſionem. Tertio quedã ꝓtinẽtia
ad reſurrectionem. Primo ſignificãt
quedam ꝑtinentia ad incarnationez
ꝛ natiuitatẽ x̃pi. Mã ſacerdotis calcia-
tio incarnationis eſt repzeſentatio. In
ꝑſona eni filij dei dr in pſal. In idumea
extendam calciamentum meum. i. hu-
manam naturam: quaz aſſumã. Unde
ſacerdos cum x̃pm repzeſentet miſſam
non vebet dicere diſcalciatus. Amict⁹
in capite repzeſentat diuinitatẽ amictã
humanitate. Caput enim x̃pi eſt deus.
Alba camiſia nouitatez vite ſignificat
quã x̃ps habuit ꝛ vouit ꝛ tribuit i ba-
ptiſmo. ẽona ſiue cingul⁹ ſignificat x̃pi
iuſticiã. iuxta illud ꝓpzeticum. Et erit
iuſticia cingulum lumbozum eꝰ. Ma-
nipulus poſitus in leua per quam vita
pzeſens vesignatur ſignificat q̃ x̃ps in
via manipulum poztauit virtutũ ꝛ me-
ritozuz. Stola que collo ſacerdotis in-
cumbit ſignificat obedientiã. quaz x̃ps
ꝓpter ſalutẽ humani generis ſubijt fa-
ctus obediens vſqꝫ ad mozte. Caſula q̃
alijs veſtimentis ſupponit x̃pi caritatẽ
ſignificat: que omnes alias ẽtutes ex-
cellit. Introit⁹ ſacerdotis ad altare ad-
uentuz x̃pi ſignificat: ꝛ introitus miſſe
veſideriuz aduentus eius ſignificat. Et
ideo in miſſa ſolenni non vebet intrare
ſacerdos quousqꝫ inceptus ſit introit⁹
miſſe: quia ante x̃ps fuit veſideratus q̃
veniret. Et qa in aduẽtu x̃pi fuit aperta
vena miſericozdie. ideo poſt introitũ ſub-
ditur Kyrieleiſon: qõ interpzetat: dñe
miſerere: qõ nonies dicit computando
ibi x̃pe: ut ꝑ miſericozdiam x̃pi nouem
aſſociemur ozdinibus angelozum. Ꝑ
voc ſubiungitur: Gloria in excelſis vco
ad repzeſentandũ hymnũ: quem angeli
paſtozibus nato domino concinerunt:
quem ſacerdos inchoat: quia angelum
magni conſilij repzeſentat. Et chor⁹ cõ-
cinendo pzoſequitur: quia ſubito facta
eſt cum angelo multitudo militie cele-
ſtis laudantium. ꝛc̃. Oztiones autez
que ſubſequũt repzeſentant oztiones
quas x̃ps poſt ſuã natiuitatez fecit pzo
populo. Epiſtola que pzemittit euãge-
lio ſignificat pzedicationẽ pzecurſozis
Baptiſte. Graduale ſignificat lamen-
tum pœnitentie: qa Jobes pniam pzedi-
cabat. Et quia poſt luctũ ſequitur con-
ſolatio. iuxta illud Math. v. Bti qui
lugẽt qñ. ꝛc̃. Ideo p⁹ graduale cantat
alleluia: quod ſignificat ineffabile gau
dium angelozuz ꝛ hominũ in eterna fe-
licitate laudantium deũ. Diaconus ſu-
ſcipiens codicem euangelij benedictio-
nem a ſacerdote poſtulat ad ſignifican-
dum q̃ nullus debet pzedicare niſi mit-
tatur. Lectio enim euãgelij pzedicatio-
nem chriſti ſignificat. Et debet legi in
loco magis eminẽti q̃ epla. iuxta illud

Sup̄ montē excelsū ascēde tu qui euā-
geliças syon. ⁊ quia corde creditur ad
iusticiam. ore autē cōfessio fit ad salutē
ut ostendat ecclesia q̄ euangelij verbū
corde recipit. mox post euangeliū fidei
symbolum ore decantat: qō tamē sacer-
dos incipit ut significet q̄ xp̄s ore ppo
xp̄ianā fidem docuit. Offertoriū quod
cantaf̄ significat sacerdotem oblaturū
sacrificiū laudis. Qui ātecp̄ dicat ore
mo: p̄mittit. dñs vobiscū. ad significādū
qa nisi dñs sit nobiscū ad salutē nostrā
orare nō possum⁹. Z° significāt missa
q̄dā ptinentia ad xp̄i passionē. Nam p⁹
offertoriū fit silentiū ⁊ dicunt oratiōes
tacite: ad representādū illud temp⁹ quo
xp̄us nō ambulabat palā inter iudeos
cū eum interficere cogitarēt. quia tamē
appropinquante passione iterū palam
ambulauit: ad hoc significandū exclā-
mat sacerdos. Per omnia secula seculoꝝ
Prefatio aūt est quedā gratiarū actio ⁊
diuine laudis cōfessio: representās illā
gratiaꝝ actionē quā sancti reddūt xp̄o
in celo. Sanctus rep̄sentat laudē quā
sibi cecinerunt pueri hebreoꝝ in dñica
palmarum. eleuatio corpis xp̄i repūtat
eleuationē xp̄i in cruce. remissio repositi-
onem eius de cruce. positio sup palaꝝ
inuolutionēꝝ in syndone munda. pala
eni syndonē representat. ideo dicitur de
cōse. di. i. c. consulto. Cōsulto oiuꝝ con
stituimus ut sacrificiū altaris nō in se-
rico panno aut tincto quisc̄p celebrare
p̄sumat: sed i puro lintheo ab epō cō-
secrato terreno. silino. pcreato: atq; con
texto. sicut corpus dñi nostri ihū xp̄i in
syndone linea mūda sepultū fuit. h ibi.
Cum aūt sacerdos dicit. Nobis quoq;
peccōribus. representat cōtritionē ⁊ con-
fessionē latronis alterū increpantis. ⁊
misericordiaꝝ petentis: eo q̄ Centurio
⁊ qui cū eo erāt reuertebant̄ penitentes
pectoꝝ sua. Quando sacerdos excla-
mans dicit. Pater noster. ⁊c. reductio ē
ad memoriā illius clamoris: quē emi-
sit xp̄s in hora mortis. d. Pater in man⁹
⁊c. Altare crucē significat. Calix sepul-
chrum. Patena lapidē quo sepulchrum
fuit clausum. Z° significant̄ in missa
quedā pertinentia ad xp̄i resurrectionē
Nam cum sacerdos dicit. Pax dñi. ⁊c.
Insinuat q̄ vna sabbatoꝝ stetit ihūs
in medio discipuloꝝ suoꝝ ⁊ dixit eis.
Pax vobis. Et quia tūc dedit eis ptātē
remittendi peccata: ideo chorus excla-
mat. Agnus dei. ⁊c. quod ter repetitur
ad significandū q̄ ptim⁹ nobis dimitti
petā cogitationis. locutiōis. ⁊ operatiōis
p quoꝝ remissionē veniem⁹ ad eternaꝫ
pacē. Pax coio significat gaudiū apl̄oꝝ
de xp̄i resurrectione. Ite missa est repre
sentat illud qō dictū est apl̄is p⁹ ascen-
sionem i celū. s. hic Jhs qui assumptus
est ⁊c. Deo gratias: representat apl̄os
regressos in hierusalē cum gaudio ma-
gno vnanimiter perseuerātes in oratione.
Significat etiā q̄ p beneficio redem-
ptionis nostre cuius mysteriū repūtat
in missa debemus esse in cōtinua grāt
actiōe. Si quis forte quereret: cur nō dī
Ite missa est. i qualibet missa. Respōdet
Boñ. di. ij. quarti. in declaratiōe littere
q̄ quedā misse celebrant̄ specialiter ad
honorē sanctoꝝ. ⁊ quia ipsi sūt beati ⁊
coram deo. ideo in talibus licentiat̄ po-
pulus: ⁊ dicit. Ite ⁊c. quasi festinate in-
gredi in illam requiē. Quedā misse spe-
cialiter celebrant̄ ad salutem viuoꝝ. ⁊
quia nō sumus certi de salute nostra: nō
debem⁹ cōtinue solliciti esse: ne p nr̄am
ignauiā in nobis misse efficacia deperat
Ideo dicit in missa. Benedicam⁹ dño.
Quedā misse specialiter dicūt̄ ad requi
defunctoꝝ. ⁊ in illis dicit. Requiescant
i pace. Si aūt adhuc aliquis quereret:
quis adinuenit ritū celebrandi missam
cum tot conditionibus. audiat. Ric. d.
in declaratione lre. di. ij. q̄rti. Missam
beatus Petrus apl̄us ptim⁹ oiuꝝ An-
tiochie dicit celebrasse: scōm quod dicit
Ugo. li. z. de sacris. pte. g. c. vltimo. Et
de cōse. di. i. c. Jacob⁹. dī. Jacob⁹ frater
dñi sm carnē: cui primū tradita est hie-
rosolymitana ecclesia. ⁊ Basilius cesa-
riensis epūs tradiderunt nobis misse

celebrationē.i.misse celebrande ordinē
fm glo.ibidē. Et p⁹ alij alia addiderūt
ad solēnitatē ⁊ reuerem.ut habet.di.xi.
c.Ecclesiasticarum.

An sit melior missa sacerdotis boni
q̄ mali: ⁊ an sit de obligatione audire
missaz: ⁊ q̄lit missa sit audiēda bumilit
reuerenē ⁊ deuote. Capm.j.

Quartū mysteriū declaranduz de
missa dicit auditio:in quo con-
siderabim⁹ adbuc tria videlicet
Primo meliorationē. Secūdo obli-
gationē. Tertio deuotionē. Primo
p̄siderem⁹ meliorationē. vtrū melior sit
missa boni sacerdotis q̄ mali. Et q̄busdam videt q̄ nō,ppter verba Greg.qui
in registro ait.Deus in q̄ magnū laqueū
incidunt qui diuina ⁊ occulta mysteria
plus ab alijs sanctificata fieri posse credunt:cū vnus idē spūs sanct⁹ea mysteria occulte atq; inuisibilit operando sanctificet. Sz in cōtrariū ē illud qđ scribit
i.q.i.c.ipsi sacerdotes. vbi dr habetur.
Quanto sacerdotes fuerint digniores:
tanto facili⁹ in necessitatib⁹ pro quibus
clamār exaudiūt. Ad idē facit.c.ibidē
sacerdotes. ⁊.c.sacrosancta. Rndet Tho
z.pte.q.82.q̄ in missa duo sunt cōsideranda.s.ipsū sacramētū:qđ est p̄ncipale
⁊ oratiōes:q̄ i missa fūt,p viuis ⁊ mortuis.Quātū ergo ad sacramētū nō minus valet missa mali sacerdotis q̄ boni
q̄a vtrobiq; idē p̄ficit sacrm. Ad quod
facit.c.cū scriptura.i.q.i.⁊.c.significastis.⁊.c.non quales.⁊.c.dūs.⁊.c.non
nocet. De orone aūt que fit in missa: dicēdū q̄ pōt considerari dupliciť. Uno
mō inquātū habet efficaciā ex deuotiē
sacerdotis oratis.⁊ sic nō est dubiuz q̄
missa melioris sacerdotis ē magis fructuosa. Alio mō oro pōt cōsiderari inquātū p̄fert a sacerdote in psona tot⁹
ecclesie: cui⁹ sacerdos ē minister: quod
quidē ministeriū etiā in pctōrib⁹ manet
Unde quātū ad h̄ est fructuosa nō solū
oratio sacerdotis peccatoris ⁊ miss.i: h̄
etiā cēs alie eius orones quas facit in
in ecclīastic̄ officijs:i quib⁹ gerit p̄sonā
ecclesie. Oratiōes tñ eius p̄uate nō sūt
fructuose. Greg⁹ q̄ loquit de veritate sacramēti i auctoritate p̄allegata ad p̄
p̄trariā. Et quo Boē.o.Si quis libentius audiat missam melioris sacerdotis
credo q̄ bene facit: dum tñ credat ipsū
in substantialib⁹ nō superexcedere peccatorē: alioq̄n piculose erraret. Secūdo p̄siderem⁹ misse obligationē.de qua
sic loquit.c. missas. de p̄c.di.i. Missas
die dñico secularib⁹ audire totas spāli
ordine p̄cipim⁹ ata ut ante benedictiōz
sacerdotē egredi popul⁹ nō p̄sumat. Ubi
circa tria dubitare contingit. Primo
vtrū clerici ⁊ religiosi teneant̄ seruare h̄
statutū:qa dicit secularib⁹. Et resp̄ōdet
Jo.an.in rosario sup dicto.c.q̄ si ad h̄
tenent̄ laici: multo magis ⁊ clerici:qui
totaliter dediti sunt diuino cultui.ut p̄z
iz.q.i.c.duo sunt genera. 2° dubitat̄
vtrū eadem sit obligatio audire missam
alijs diebus festiuis:que ⁊ dieb⁹ dñicis
Et dicēdū q̄ sic.qa de illib⁹ idē est iudiciū. Haz statutū de auditiē misse factū
fuit ut saltē,p illo tēpore vacaret̄ diuinis.
Ex h̄ p̄cipit̄ q̄ tota missa audiat̄.ut p̄z i
p̄allegato.c.missas.⁊ in.c.cēs fideles.⁊
in.c.cū ad celebrandas. Sed alia festa
ab ecclesia p̄cepta sunt supaddita dieb⁹
dñicis:ut in illis vacet̄ diuinis.ideo populus in illis festis predict̄ audire missas tenet̄.Et hoc colligit ex his q̄ dicūt
extra de parrochijs i.c.ut dñicis dieb⁹
⁊ festiuis. 3° cōtingit dubitare.vtrū
peccet qui non audit missam a proprio
parrochiano. Et dicūt coiter doc.q̄ nō:
dummodo nō fiat ex cōtēptu.⁊.ppr̄ius
sacerdos nō requirat.q̄ si requireret indiscrete ⁊ indebite nō esset audiēd⁹: puta
si requireret impedies deuotionē ⁊ salutē
parrochianorū: puta si requirēt aliquē
parrochianū: ut audiret missaz suā: dū
ille vellet pegrinari: uel ꝓ iplendo aliq̄
voto: uel ꝓ cōsequēda aliqua indulgētia. Hā requisitio sacerdotis i tali casu
irrationabil esset⁊ iniusta. Similit etiā
cū populus ire vellet ad audiendū ꝑbū
dei ab aliq̄ illud p̄dicāte: q̄ auctoritatē

baberat predicandi: sicut habere solent religiosi mēdicātes: iniquū, pculdubio esset si sacerdotes astringere vellēt suos subditos: ut omisso ꝙbo dei missas audirent i parrochia. in quo etiā casu subditi ei nō obtēperent meo iudicio nō peccant: ꝗa ut inqt Bern̄. in li. de ꝓceptōe & dispēsatiōe. Iniquū, pculdubio foret si ea que sūt, p sola caritate ihituta ꝓpter caritatē tenerent. sed obseruare statutū de auditione misse in, ꝓpria parrochia ē institutū ꝓpter caritate. ergo nō vtet seruari cōtra caritatē. Esset autē cōtra caritatē si popul⁹ cois impediret ne posset cibari: & recreari spirituali doctrina: & maxime ꝗa ut in pluribus ipsi curati & parrochiani aut nō predicāt: aut p̄dicare nesciūt: & tm̄ ut diximus in sermōe de verbo dei. & habetur extra de offi. iudicis ordi. c. inter cetera. Inter cetera que ad salutē spectāt populi xp̄iani pabulū ꝙbi dei maxime nosc̄t necessariū. quia sicut corpus materiali: sic aīa spirituali cibo nutritur. Si ergo necessitas corporalis aut tēporalis excusat a petō nō audientes simpliciter missam. & ex ꝙsequenti si illā nō audiāt i parrochia multo fortⁿ necessitas spūalis excusabit: q̄ ut dictū est ineſt populo coi ad audiendū verbū dei. Hortandi tm̄ sunt cēs tā viri q̄ mulieres: ut suos parrochianos reuereāt: cōsuetasq̄ faciāt oblatiōes. & cum eor bñdictione se transferāt cū adest legitima cā ad missas alibi audiendum. imo laudare si ipi patres sacerdotes cū predicat verbū dei ab aliquo famoso viro surgerēt bono mane: & celebrata missa populos suos admonerēt ut ꝓfluerent ad predicationes: ipsiq̄ p tono ereplo vna cū illis idem facerēt. qm̄ ut dictum est satis indigent seculares dirigi ꝓ verbū dei in viam salutis. 3° consideremus misse deuotionē. Audiēda etenī est humiliter. reuerenter: ac deuote. Sunt tm̄ multi qui dū missa celebrat ponunt se ꝓ os sacerdotis. pspicientes si de illo passeres ereāt ac muscę. Alij sacerdotē ꝓuenīūt fortiter clamantes: Gloria in excelsis. Credo. & similia. Nam dum sacerdos facit pausam postq̄ dixit visibilium & inuisibiliū. ante q̄ sequat: Et in vnū dōm ihm̄ xp̄m: & illi submurmurātes dicūt. Et in vnum dm̄. &c. Multi adhuc nō curant audire ea q̄ sacerdos i missa dicit: sed suas orationes & officia genuflexi dicunt: qui tm̄ q̄ diu sacerdos alte loquit aut cātat astare volent misse cū silentio & intēte audire: ut dicitur de cōse. di. i. in. c. aplica. Cū ꝙ sacerdos secretas ores & canonē dicit. tūc possunt & ipsi dicere ores & orare. nō tm̄ cū strepitu faciēdo pis. pis. pis & turbādo mentē sacerdotis. Pleriq̄ etiā volūt audire missas quasdā ꝓculiares omissa ,ꝓpria missa diei dñici aut festi ꝓcepti. q̄ si scienter id faciūt nō excusant a petō nisi audiant missam, ꝓpriā. Cū dr ex de cele. mis. c. quidā. Quidā laicor habent in cōsuetudine ut per singulos dies audiāt euāgelia: In ꝓncipio erat verbū: & missas ꝓculiares. & est de sancta trinitate. & de sancto Michaele. Et ideo statutū est ut vlter⁹ hoc non fiat nisi suo tpe. Et nisi aliquis velit, ꝓpter reuerētiā sancte trinitatis nō, p alia deuotiōe audire. Si si voluerint ut misse sibi cātent de eodē die missas audiāt pro salute vnor ac etiā defūctor. hec ibi. Quare ut finē huic sermoni demus audiēde sunt misse cū oi mansuetudine & feruore. qui sic audiētes ꝓsequūt i ꝑ seculo dei grām & i futuro sempiternā gloriā: in q̄ vivit & regnat de⁹ p̄ etna secula seculor. Amē.

Feria q̄nta in cena dñi. de sacro baptismate: p qō efficiūt hoies dei filij ꝓmittētes in illo abrenūciare diabolo & eius pompis.

Sermo. 68.

Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lauet: ꝙ ē mīa? totus. Verba sūt redēptoris nostri Joh. 13. c. & i euangelio hodierno. Multa debet esse mundicia mentis omnib⁹ q̄ p sacrm

baptismi regenerati facti sunt ptices ⁊ hæredes celestis regni dñi ihu xpi. Per baptismū nāq; filij dei efficimur. in illo promittētes abrenūciare diabolo: ⁊ oibus pompis eius. ut notat dr̄ ysi. di. 4. c. ꝑma igit. ⁊. c. primū interrogek. Qñ aūt plerisq; tāti bñficij īmemores: cū corsuū ad mundana atq; terrena ꝓcurrunt quipēdētes nō solū repromissam hæreditatem: vex etiā habitā dignitatem ⁊ gram p baptismū. Idcirco dr̄ ipso i pñti sermone aliq; discutiem⁹: ut intelligētes tanti sacramenti virtutē ꝑeminentiā ⁊ sublimitatē: conemur iuxta saluatoris nostri sniam in ꝓbis allegatis p thema te lauare ꝓdes. i. mētis affectiones mūdare ab oi inquinamento ⁊ turpitudine inordinati amor⁹ cuiuscūq; boni creati de ipso itaq; baptismate locuturi tria mysteria ꝓponim⁹ dr̄eclaranda.

Primū dicit diffinitiōis.

Secundū obligatiōis.

Tertiū fructificatiōis.

Quid sit baptism⁹ ⁊ dr̄ ei⁹ institutiē ac materie dr̄terminatiōe: necnō ⁊ forme obseruatiōe. Capl'm. j.

PRimum mysteriū dr̄ baptismo dr̄claradū dicit diffinitiōis: in q̄ qd sit baptism⁹ videam⁹. Et licz Ugo li. 2. dr̄ sacramēt. ꝓte. 6. c. 2. dicat Baptism⁹ est aqua diluēdis criminib⁹ sanctificata p ꝓbū dei. Tñ ꝓuenientior est diffinitio magistri qui in. 4. di. 3. ait. Baptism⁹ est ablutio corꝓris exteriorꝓ facta ꝫb forma ꝑscripta ꝫbor. Scōm. n. Ric. sup ꝑfata diffinitiōe duplex est mā baptismi. s. remota: que est aq̄. ⁊ ꝓpiqua que est ablutio in aq̄. Diffinitio ḡ Ugonis exꝑmit māz remotā: ⁊ illa magistri materiā ꝓpinquā. Ꝓro dr̄claratiōe aūt clariorꝓ bui⁹ ꝓtis: tria adhuc dr̄ baptismo cōsideremus. Primo eius institutionē. Secūdo materie dr̄terminationē. Tertio forme obseruationē. Primo eius institutionē considerem⁹. qñ. s. baptism⁹ fuit institut⁹. Et alij dixerunt q̄ fuit institut⁹ p⁹ resurrectionē qñ xps dixit apl̄is Math. vltimo. Euntes docete oēs gētes baptiçantes eos in noie patris. ⁊c. Alij aūt dicūt q̄ fuit institut⁹ ab illo tpe quo xps ipsum sanctificauit Sz ut. d. Hama. i. 4. li. c. i. Xps sanctificauit baptismū q̄n fuit baptiçat⁹. ḡ tūc fuit institutus. Et glo. sup illud Luc. 3. Jbu baptiçato. ⁊c. Baptiçat⁹ inquit dñs mūdari nō indigens: ꝫ tactu mūde carnis aquas mundās ut vim habeāt abluēdi. Sz Ric. i. 4. dicit q̄ xp̄us baptismi sacrm ꝓmo istituēdū insinuauit. secūdo istituit. tertio istitutū obseruari ꝑcepit. Primū fecit facto ⁊ ꝓbo. Facto q̄n a Joh̄ane baptiçat⁹ fuit: in q̄ baptismo insinuauit baptismū foze in aqua fiendū: quia ipse in aqua baptiçat⁹ fuit: ⁊ in noie trinitatis iquātū i suo baptismo apparuit psona patris i voce: ⁊ ꝑsona filij i carne: ⁊ ꝑsona spūs sancti in colūbe specie. nec tunc aliquā virtutē regenerandis contulit aquis: nisi q̄ ex tunc ordinata fuit aqua ad hoc ut in ea institueret regenerationis sacrm. Si tñ baterer illa aqua q̄ corꝓ⁹ ei⁹ tetigit seruari deberet cū maxia reuerentia ꝓpter mundissimā ⁊ sanctissimā carnē quam tetigit. Uerbo etiā insinuauit baptismū q̄n Joh. 3. c. dixit Nicodemo. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto nō potest introire in regnū dei. Secūdo xp̄s baptismū instituit q̄ fecit facto ⁊ verbo. Facto. q̄n ut dicit Joh. 4. baptiçauit p discipulos suos qui dr̄ mādato eius baptiçare ceperūt. Et ut dic̄ Nico. de lira sequendo Aug̃. Primo ipse xp̄s baptiçauit discipl'os suos baptismo suo s. aqua ⁊ spiritu sancto. q̄ etiā ponitur dr̄ cōsecra. di. 4. c. q̄n ab hierosolymis. ⁊ c. si eos. Deinde verbo instituit quādo misit discipulos suos binos ad prædicandū ⁊ baptiçandū. dr̄ qua missione habet Luc. 9. Tertio xp̄s istitutū baptismum obseruari ꝑcepit q̄n post resurrectionem dixit discipulis. Euntes. ⁊c. Sanct⁹ ꝙo Tho. in 3. ꝑte. q. 66. dicit q̄ baptismus institutus fuit ante passiōz xp̄i: sed necessitas vtēdi hoc sacramēto dicta fuit post passionē ⁊ resurrectionē:

tum quia in passione xpi terminata sūt figuralia sacramenta: quibus succedit baptismus ⁊ alia sacramenta noue legis: tum etiam quia p baptismū figuratur homo passioni ⁊ resurrectioni xpi in q̄ tū morie pctō: ⁊ incipit nouam iusticie vitā. ⁊ ideo oportuit xm pati p3 ⁊ resurgere q̄ voibus indicere necessitas se cōfigurandi morti ⁊ resurrectiōi Et licz apli baptiçassent ut dictū est añ passionē xpi. tñ fm Ric. adhuc nō publicabāt baptismū ut necessariū ad salutē: ⁊ lex nō obligat quousq; sit promulgata. Secundo cōsiderem⁹ circa baptismū materie ⁊ terminationē. Est. n. baptismi matia aqua. ut ait Ric. ⁊ oēs doc. tam theologi q̄ canoniste. comprehendendo sub aqua ablutionez: que sit i ea. Et loquēdo de baptismo fm q̄ distinguitur a baptismo sanguinis: ⁊ flaminis: de quibus dicemus in sequenti mysterio. Ratio est fm Ugo. in li. de sacramētis: quia omne sacramentū simili tudinem quandā habet ad ipsam rem cuius est sacramentū. Aqua eni est representatiua effectuū baptismi ⁊ ratiōe nature ⁊ ratione vsus. Nam aqua est naturaliter frigida. ratiōe cuius representat fomitis repressionē. Est etiā naturaliter humida humiditate apta ad abluendū. rōne cuius representat a sordibus peccati purgationē. Est etiā naturaliter diaphana ⁊ clara. rōne cuius representat gratie illuminationē. Quia etiā q̄tum ad vsum est multū vtilis: representat sacramentuz baptismi esse in effectu valde vtile. Et quia est ad habēduz valde facilis: representat sacramētum baptismi esse q̄tum ad obseruātiā facile. Et quia etiā q̄tum ad vsum est multum cois: representat sacramentuz baptismi q̄tū ad necessitatem esse cōe. Nec potest esse aliqua artificialis aqua materia baptismi: sed naturalis tñ. qa baptismus institutus fuit sacramentuz necessitatis q̄tuz ad omnes. Et iō xps ipsuz instituere noluit nisi in aqua: que faciliter posset haberi. ⁊ coiter ab oibus tam pauperibus q̄ diuitibus. qō nō est vrū de aliqua aqua: nisi naturali. Et si diceretur q̄ ignis esset conueniens mā baptismi: qm̄ fm Dionysiū ⁊ Dama. bz vim illuminandi. Et Jobes baptista Matb. 3. prenūcians xpi baptismum dixit. Ille vos baptiçabit in spū sancto ⁊ igne. Rñdet Tho. q̄ ꝓpter rationes tā tactas aqua ⁊ nō ignis est materia baptismi. Dictū ꝙo Job. fm expositionem Hiero. referē ad spm̄ sanctū: qui sup discipulos in linguis igneis apparuit. ut dicit Aug. z. Uel per ignē potest itelligi tribulatio. ut Criso. di. ii sup Matb quia tribulatio peccata purgat ⁊ concupiscentiā. quare ignis accipit ibi metaphorice. Qm̄ aūt ut superi⁹ cōmemorauimus materia propinqua baptismi est ablutio in aqua: vnde baptiçare in greco tantū valet quantū lauare in latino. fm illud Judith. xz. Descendebat i vallem Bethulie ⁊ baptiçabat se. Propterea apud nōnullos de imersione in aqua dubitat. vtruz. sit necessaria. Et respōdet Tho. in. 3. pte. q. 66. ⁊ Bon. ⁊ Ric. in. 4. di. 3. q̄ quis tutius sit baptiçare per modū imersionis: qa hoc habet coiorem vsus: Potest tamē baptism⁹ fieri p modū aspsionis uel p modū effusiōis fm illud Ezech. 36. Effundā super vos aquā mundam. Sic apli baptiçauerūt tria milia hoīm vna die: nō imergēdo ⁊ aspergendo. Et btūs Laurentius baptiçauit Romanū effundendo. Qm̄ q̄ immineret necessitas uel ꝓpter paucitatē aque: uel propter debilitatē ministri: q̄ non potest sustentare baptiçandum: uel ꝓpter damnum quod baptiçandus ex imersione timeret: ⁊ veriſimiliter dubitaret: pōt baptism⁹ sine imersione celebrari quia ls ablutio aque sit de necessitate sacri: modus tamē ablutionis q̄ accidēs se habet ad sacramētū. Secōm ꝙo Ric. cum totū corpus nō possit abluī: abluenda est pars principalior: ut caput. ⁊ maxime facies: quia i ea viget sensus. Qm̄ credo q̄ si caput pueri baptiçaretur anteq̄ pars corporis exeat:

quod aliquādo faciendū est, ppter pericu-
lum mortis. puer baptiçatus est. Si
vo manus uel pes abluat anteqū aliq̄
pars alia appareat: volūt aliqui dicere
q̄ puer baptiçatus esset: quia anima ē
i qualibet parte corpis tota. Cōmuni⁹
tamē tenet q̄ te lege cōi nō esset bapti-
çatus: q̄uis forte diuina pietas in tali
casu vicem suppleat baptismi. ⁊ ideo sp
q̄n piculū mortis imineat abluendū est
illud te puero qō pōt ablui siue sit par
siue sit multū. tc Ric. Dubitat adhuc
a multis An imersio effusio uel aspsio
vebeat esse vna uel trina. Et rñdet doc.
supius noiati q̄ vnitas uel multitudo
imersionū nō est de substātia baptismi:
sed solum de bene esse. ideo vtrūq; licite
fieri pōt. s. semel ⁊ ter immergē. qa vnica
imersione significat vnitas mortis xp̄i
⁊ vnitas diuinitatis. Per trinā autem
imersionem significatur triduus sepul-
ture xp̄i. ⁊ etiā trinitas p̄sonarū. Sed
ut dicit Tho. diuersis ex causis p̄m ordi
nationē ecclesie quādoq; institutus est
vnus modus: quādoq; alius. quia eni
a p̄incipio nascentis ecclesie quidā de
trinitate male sentiebant: xp̄m purū ho-
minē estimantes: nec dei filiū dictū p̄m
veritatē nature: ꝑ tm̄. ppter meritū eius
quod p̄cipue fuit in morte. ideo non
baptiçabant in noie trinitatis: sed i cō-
figuratiōe mortis xp̄i. ⁊ vna imersiōe:
quod reprobatū fuit i p̄imitiua eccl̄ia:
statutūq; ut baptiçaret in noie p̄is ⁊c.
⁊ tunc imergendo. sicut patet de p̄se. di.
4. c. postq̄ vos. ⁊. c. si q̄s ep̄us aut p̄lbr
⁊. c. de trina. ⁊. c. eodē modo. ⁊. c. multi.
Postmodū vo inoleuit quorūdā hēre-
ticor̄ ⁊ scismaticor̄ erro. qui p̄m Aug̃
sup Job. male sentiebant de vnitate di-
uinitatis. ideo in detestationez erroris
eor̄ fuit statutū in cōcilio Toletano
ut vna tm̄ fieret imersio. sicut habet de
conse. di. 4. c. ppter vitādū. Dz cessante
tali causa coiter obseruat in baptismo
trina immersio. ut potest colligi extra de
baptismo ⁊ ei⁹ effectu. c. i. ⁊ ideo grauit
peccaret aliter baptiçans quasi ritū ec-
clesie non obseruans: nihilomin⁹ tamē
esset baptismus. Occurrit autē ppe di-
cta dubitare circa talē casū. Quidā exi-
stens sup pontē nō potens habere aquā
ad baptiçandū puerum. ⁊ verisimiliter
timens cū cito morituꝝ intendēs, pu-
vere saluti pueri: p̄uidit eum in aquā cū
intentione baptiçandi, proferens vba: in
q̄bus cōsistit debita forma. postea puer
eu adit aliquo casu: vtr̄ talis debeat re-
putari baptiçatus. Et aliquibus videt
q̄ sic. quia ibi concurrit debita forma:
debita matia: ⁊ debita intentio. Ric. ait
di. 4. q̄rti tenet p̄ncipaliter. qm̄ cū p̄ima mā
baptismi sit ablutio in aqua: q̄ aqua
abluit: primo aqua coopit in toto uel
i parte. ⁊ postea discoopit. vñ p̄ p̄mū
baptismus representat xp̄i sepulturā. ⁊
ppter secundū resurrectionē. q̄uis ait
puer in casu predicto p̄ actū illius qui
ipsū. piecit in aquā imergat. nō tamē ē
actus ordinatus ex sui natura ad hoc ut
puer abluatur: sed ad hoc ut submergat
Et ideo si aliquo casu puer extrabatur
de aqua puer esset baptiçādus. qm̄ illa
imersio q̄ tū fuit ex sui natura nō ordi-
nabatur ad eleuationez pueri de aqua
sed ad submersionē. Tertio circa bap-
tismū cōsiderem⁹ forme obseruationē.
Est. n. forma baptismi: Ego te baptiço
in noie patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. ut
habet extra de baptismo. c. i. Et ut dicit
doc. nulli licet mutare aliquid q̄ tū ad
illud qō est de essentia forme. ⁊ si mutat
nihil agit. ⁊ vltra hoc culpa incurritur.
Si autē aliquid qō ptinet ad formā ex
sola determinatiōe eccl̄ie mutat: nihilo-
minus est sacrm̄: sed culpa incurritur.
Verū ab ap̄lis qui baptiçabāt in noie
dñi ihu. ut habet Act. 8. c. nō fuit mu-
tata forma q̄ tū ad intellectū. qa i noie
xp̄i tota trinitas intelligit. sed solū q̄ tū
ad vocē. nec vocipsi potuissent nisi ex fa-
miliari cōcilio spūs sci. Et ꝑ fuit ut dic
Tho. ut nomen xp̄i qō erat odiosum iu-
deis ⁊ gentibus honorabile redderetur.
Nec pōt dari baptismus. d. In nomine
trinitatis non exprimendo p̄sonas. nec

in noie vnius psone. non exprimendo alias: qñ sacra habet efficaciā ab institutiōe xpi. & ideo si pretermittat aliquid eorum que xpus instituit circa aliquod sacrm efficacia caret: nisi ex spāli dispensatione eius qui virtutē suam sacris nō alligauit. Xpus aūt instituit sacrm baptismi dari cū inuocatiōe trinitatis: & nō qcq̄d ḡsit ad inuocationē plenā trinitatis tollit integritatē baptismi. Nec obstat q̄ in noie vn⁹ psone intelligat alia sicut i noie patris intelligit filius: aut q̄ ille q̄ noiat vnā solā psonā potest habē rectā fidē de trib⁹: qa ad sacrm sicut requirit materia sensibilis: ita & forma sensibil'. vnde nō sufficit intellect⁹ uel fides trinitatis ad pfectionē sacramēti nisi sensibilibus verbis trinitas exprimat. vnde & in baptismo xpi vbi fuit origo sanctificatio nostri baptismi affuit trinitas sensibilibus signis. s. pater in voce. filius in hūana natura. & spūs scūs i colūba. Notandū tñ ut inquit Tho. qñ greci baptiçant in noie patris & filij & spūs sancti. tñ dicūt baptiçet seruus xpi: & non ego te baptiço. qō ipsi faciūt ad euitandū antiquoꝝ errorem qui virtutem baptismi baptiste attribuebant. d. Ego sum Pauli. ego Cephe. & nihilomin⁹ quia in illa forma exprimit actus exercitatus p ministrū cum inuocatione plena trinitatis: verū pficit sacramentū. qñ ego nō est de substantia forme: sed ponit ad maiorē expressionē intentionis. Nec sufficit verba corde cogitare nisi vocaliter exprimant. quia ut inqt Boñ. In vocali exprssione verboꝝ significat pfecta fidei confessio: que consistit in verbo & in corde. Significat etiā q̄ regeneratio facta est p verbū incarnatū: qō optime significat per verbum voce inductum. Vnde Aug⁹ ait. i. q. i. c. detrahe. Detrahe verbū. aqua qd erit nisi aqua? Accedit verbū ad elementū: & fit sacrm. Vnde ista tanta virtus aque ut corpus tangat: & cor abluat nisi faciente xpo? Et idē Aug⁹. Baptism⁹ inqt est tinctio in aq̄ xpo vite sanctificata. Propē pdicta ut plenior habeatur cognitio de forma baptismi. sciendum est ꝑm Ric. & Boñ. q̄ forma pōt variari sex modis. Primo subtrahēdo. Secundo addēdo. Tertio interponēdo. Quarto corrūpēdo. Quinto xpm̄ p xpm̄ ponēdo. Sexto trāsponēdo. Primo variat forma subtrahēdo. Et quātū ad hoc sciendū q̄ si subtrahit aliquid de essentia forme non remanet virtus baptismi. Et quia tota ista pars In noie patris & f. & s. p quā exprimit̄ principalis baptiçans & sanctificat elementū: est de essentia forme. ideo si de hac subtrahat aliquid non remanet virtus baptismi. In alia aūt pte forme que est: Ego te baptiço. sunt aliqua ptinētia ad essentiā forme. s. exprssio actus baptiçandi. & persone baptiçate. eo q̄ in illa terminat baptiçandi actus. Vnde si aliquod p̄dictoꝝ subtrahat nō remanet virt⁹ baptismi. Exprssio aūt ministri nō videt esse de essentia forme: quā xpus tradidit in baptismi institutiōe. qa a ministro baptismus nō habet vtutē. 2° variat forma addendo. Et ut ait Ric. circa hoc considerāda sūt duo. vnū ex pte addēti. aliud ex pte additi. Si. n. addens illud qō addit intēdit esse de essentia forme volens baptiçare i alia forma q̄ baptiçaret ecclesia tollit virt⁹ baptismi. ad quā requirit q̄ baptiçans intendat facere quod facit ecclia. si etiā illud qō addit ē corruptiuū forme nō remanet virt⁹ baptismi. ut si post q̄ dictū est: & spūs sancti: addat bi⁹ de terminatio: creati: uel minoris q̄ pat⁹ & fili⁹ & bi⁹. Si aūt addēs nō intendat mutare ritū uel formā ecclie. & illud qō addit non est corruptiuū forme. non tollit p hoc virt⁹ baptismi. vnde si baptiçās terminata forma qua vtit ecclesia supaddit illud: & beata virgo adiuuet te aut aliquid cōsimile. uel si in principio forme addat nomē ꝓprium: post h̄ pronomen ego. dicēdo: Ego Jobes baptiço te. & c. nō tollit virt⁹ baptismi. Tertio variat forma interponēdo seu iterrumpendo. Et circa h̄ aduertēdū q̄ cū act⁹ baptiçādi sit act⁹ vn⁹: si fiat interpositio talis que corrūpat vnitatem actus

ꝫ maxime si corrumpat ꝓtinuitatē intē/
tionis baptiçantis nō remanet virtus
baptismi. vnde si baptiçās postꝙ dixit:
Ego te baptico i noie patris: intꝛponat
vnā longā narrationē: uel vadat ad fa
ciendū aliqđ negociū: ꝫ postea reuertat
ꝫ dicat, ꝫ. f. ꝫ. s. s. nō est puer baptiçat⁹.
Si autē interpositio sit modica: ita. s. ꝙ
nō discontinuet intentionē baptiçātis:
neqꝫ actū ꝑm vsū coēz. ꝫ interpositū nō
sit forme corruptiuū. nō ꝓpter hoc impꝛ/
ditur virtus baptismi. Item si baptiçās
postꝙ incepit actū tusciat: uel dicat ta
ceatis. uel aliqđ simile. ꝫ postea ꝑficiat:
non ꝓpter hoc impedit virtus baptismi

Quarto variat forma corrūpendo. ꝫ
tunc si corruptio vertoꝝ sit talis ꝙ nō
remaneat eadē significatio: nec ꝑm in/
stitutionē ꝓme impositiōis nec ꝑm ac/
comodationē vsus: Tūc si nō fiat tal' cor/
ruptio ex malicia uel ignorātia: nō impꝛ/
ditur virt⁹ baptismi. Item de cōse. di. 4.
c. retulerūt. Zacharias papa Bonifa/
cio epo ita scribit. Retulerunt nuncij ꝙ
fuerit in eadem ꝓuincia sacerdos qui
latinā linguā penit⁹ ignorabat. ꝫ dū ba
ptiçaret nesciēs loqui latine infringēs
linguā dicēt. Baptiço te in noie ꝑtia ꝫ
filia ꝫ spūs sanctia. ꝫ ꝙ hoc tua reuerē/
da scitas ꝑsiderauit eos baptiçare: sed
scissime frater. si ille ꝙ baptiçauit nō er/
rorem inducens aut hereſim: sed. ꝓ sola
ignorantia rōne locutiōis infringēdo
linguā. ut s̄ dixim⁹ b̄ baptiçās dixisset:
nō possum⁹ ꝓsentire ut denuo baptiçet.

5° variat forma ꝟbū. ꝓ ꝟbo ponēdo. ꝫ
tūc si accipiat ꝟbū. ꝓ sua mā q̄ ē vox. po
nē ꝟbū. ꝓ ꝟbo nō impedit ꝑtutē baptis/
mi: qa in qualibz lingua licitū ē bapti/
çare. q̄uis male facēt latin⁹ si baptiça/
ret i lingua greca uł hebrea: nisi ex aliq̄
casu impitū linguę latine icurrisset: ꝫ i
linguis alijs cēt pit⁹. Si autē accipiat
ꝟbū. ꝓ sua mā ꝫ forma sit. ul' sua forma
tm̄: cū forma ꝟbi sit significatio. ponere
ꝟbū. ꝓ ꝟbo exm̄i de ēntia forme: impꝛ/
dit ꝑtutē baptismi: qa tal' mutatio cor/
rūpit formā. Item si diceret: In noie ge/
nitoris ꝫ geniti. nō cēt baptism⁹: eo ꝙ ꝓ
nomē ꝑis ꝫ nomē filij significatur ipse
ꝑsone ꝓncipaliē. ꝓ genitorē autē ꝫ geni/
tū significant' act⁹ notionales. 6° va
riatur forma trāsponēdo. ꝫ tūc si fiat tal'
trāspositio q̄ mutet sensū oronis quam
bz ex vi ordinis ꝟborū impedit ꝑt⁹ ba/
ptismi. ut si dicat: Ego ꝑis ꝫ filij bapti
ço te in noie spūs sci. qa ex vi ist⁹ ordi/
nis ꝟbor sensus ē. Ego q̄ sū ꝑis ꝫ filij
ꝫē. ꝫ hoc qō dico in noie: nō accipit nisi
respcū spūs sci. Si autē trāspositio nō mu
tat significationez oronis: quā bz ex vi
ordinis ꝟborūz. tūc dico ꝙ si nō fiat ex
malicia: sed ex ignorātia. nō impedit
ꝑtus baptismi. Si autē fiat ex malicia
impedit ꝓpter defectū intentionis in
baptiçante.

Qualiter omnes teneāt baptiçari de
necessitate. ꝫ de potestate baptismat'. ac
de conditionibus que seruari debent in
baptismo. Cap'm. z.

Secūdū mysterium de baptismo
declarādū ōr ob'igatiōis: in q̄
tria adhuc batem⁹ nō imerito
exq̄rere. ꝓsiderare ad b̄ ut ꝑs ista dilu
cidior appeat. p̄ ꝓsiderabim⁹ ptātē. z°
necessitatez. 3° q̄litatē. p̄ cōsiderem⁹
baptismi ptātē. q̄s. s. ptātē bat̄e at bapti
çādi. ꝫ circa b̄ q̄nq̄ dubia solet emergē

Primū. vtrū ad diaconū ptineat ba
ptiçare. Et arguūt quidā ꝙ sic. p̄ qa sil'
inūgit' a dño officiū baptiçandi ꝫ ꝓdi
candi. ꝑm illud Math. vlt̄. Eūtes do
cete ꝫē. ꝫz ad officiū diacon ptinet euā
geliçare. q̄ videt' ꝙ etiā ad officiū diaco
ni ptineat baptiçare. z° arguunt. quia
btūs Laurēti⁹ cū esset diacon⁹ plures ba
ptiçauit. Sed ꝺ̄ est qđ dicit Belasius
papa. 93. di. c. diacones. vbi ait. Diaco
nes. ꝓpriā constituim⁹ obseruare mēsu
rā: nec vltra tenorē paternis canonib⁹
deputatū quippiā tēptare ꝑmittimus

Et.ī. Absq; ep̄o uel p̄sbytero baptiçare nō audeant. nec p̄dictis ordinibus fortasse longius constitutis necessitas extrema cōferat. Ad idē est tex. te conse.di.4.in.c.ꝓstat. Ꝓ solutiōe q̄ p̄sentis dubiū rñdet Tho.3.pte.q.67.a.4 sicut celestiū ordinū p̄oprietates 7 eox officia ex eorū noibus accipiuntur: ut dicit Dio⁹ in li. de cele.hierar. ita etiā ex noibus ecclesiasticorum ordinū accipi potest quid ad vnūquēq; ptineat ordinem. Dicunt aūt diacones quasi ministri: qa ad eos nō ptinet aliquod sacrm principaliter: 7 quasi ex p̄prio officio p̄ferr̄: sed ministeriū adhibere alijs maioribus in sacrametorū exhibitione. sic habet. 93.di.in.c.diaconi.i.c.nō oportz 7 in alio.c.diaconi. 7 in.c.legim⁹. 7 i.c. dñs. Quare ad diaconū nō ptinet q̄li ex p̄prio officio tradere sacramētum baptismi: sed in collatione hui⁹ sacri 7 aliorū assistere 7 ministrare maioribus Hinc Isidorus li.2. de officijs ait. Ad diaconū ptinet assistē 7 ministrare maioribus sacerdotib⁹ in oibus que agūt in sacramētis xp̄i i baptismo. s. in chrismate. in patena. 7 calice. Ad primū q̄ dicendū q̄ ad diaconū ptinet recitare euangeliū in ecclesia: 7 p̄dicare ipsuz postmodū catex̄tiçandis. Unde 7 Dio⁹ dicit q̄ diaconi habēt officiū sup̄ īmū/ tos. inter quos ponit catex̄cuminos. ꝫ vocere. i. exponere euangelū ptinet p̄pe ad episcopū. vñ nō seq̄t q̄ ad diacones ptineat officiū baptiçandi. Beatus ℔o Laurentius baptiçauit necessitatis cā.

Secundū dubiū est. vtruz baptiçare sit officium p̄sbyterorū. Et respondet Tho. q̄ sic. eo q̄ sacerdotes ad hoc cōsecrantur ut sacramentū corporis xp̄i cōficiant. Illud aūt est sacramentū ecclie vnitatis. Per baptismuz aūt aliquis fit pticeps ecclesie vnitatis. quia ianua est 7 fundamentū aliorū sacramentorū ut dicit̄ te conse.di.4.c.cuz itaq;. Unde 7 baptiçat⁹ accipit ius accedendi ad mēsam dominī: quia sine baptismo alia sacramēta cōferri nō p̄nt. ut habet̄ i.q.i.c si q̄s p̄ ignorantiā. Ideo sicut ad sacerdotem ptinet consecrare eukaristiaz: ad quod p̄incipaliter ordinat̄ sacerdotiū: ita ad p̄prium officiū sacerdotis ptinet baptiçare. Eiusdē eni videt̄ esse operari totum 7 partem in toto disponere. Et si diceret̄ q̄ solū episcoporū est baptiçare quia ipsorū est vocere ut dicit Dio⁹ in li. ecclīastice hierar. Rñdet Tho. q̄ officium vocendi 7 baptiçandi dñs apl̄is iniunxit: quorū vicem gerūt ep̄i. aliter tamē 7 aliter. Nam officiū vocendi cōmisit eis xp̄s: ut ip̄i per se illud exercerēt tanq̄ p̄incipalissimū. Unde 7 ipsi apl̄i dixerūt Act̄.6. Nō est equū nos vere linquere verbū dei: 7 ministrare mēsis. Officiū aūt baptiçandi cōmisit apl̄is ut p̄ alios exercenduz. Unde. i. Cor̄.1. dicit apl's. Non eni misit me xp̄s baptiçare: sed euangeliçare. 7 hoc ideo quia in baptiçando nihil opatur meritum 7 sapientia ministri: sicut in vocēdo. nec tamē p̄ hoc excludit̄ quin episcopi possint baptiçare. Nā 7 apl's dicit se quosdaz baptiçasse in epl'a vbi sup̄. Tertiū dubiū. vtrū laicus possit baptiçare. Et rñdet q̄ ad misericordiam eius qui vult omnes hoies saluos fieri ptinet ut in his que sunt te necessitate salutis hō te facili remediū inueniat. Inter omnia aūt alia sacramēta maxime necessitatis est baptism⁹: qui est regeneratio hoīs i vitam spūalem: quia pueris aliter subueniri nō potest: 7 adulti nō possunt aliter q̄ p̄ baptismū plenā remissionē p̄sequi 7 q̄tum ad culpam. 7 q̄tum ad pnā. Et ideo ut homo circa remediū tam necessariū defectuū pati nō possit. institutum est ut etiā laicus iminente necessitate baptiçare possit. ut habet̄ te conse. di.4.c. constat. 7.c. in necessitate. Non tamē decet laicus facere illa sacramentalia baptismi q̄ faciūt sacerdotes: q̄ pertinent ad solennitatē: nō aūt ad necessitatem baptismi. 7 ideo solum a sacerdote fieri debent. cuius est solenniter celebrare. Quartū dubiū est. vtrū mulier possit baptiçare. Et respondet Tho.

q̄ sicut: nec laicus vꝫ baptiçare p̄ñte clerico: nec clericus p̄ñte sacerdote: ita ⁊ femina non vꝫ baptiçare nō solū p̄sente clerico uel sacerdote: sed nec etiā p̄sente viro siue masculo. In necessitatis tamē articulo pōtest absq; solēnitate baptiçare. ut habet vꝫ cōse. di. 4. c. mulier. Quintū dubiū est. vtrū ille q̄ nō est baptiçatus possit baptiçare. Respondet Tho. q̄ p̄ ecclesiam determinatum est q̄ non baptiçari siue sint iudei siue pagani possunt baptismi sacramētum conferre. dūmodo in forma ecclie baptiçent. ut patet vꝫ p̄se. di. 4. in. c. romanus pontifex. ⁊ in. c. a quodam. Si autē forma ecclesie nō fuerit obseruata sacramentū baptismi nō confertur. Et sic intelligendū est illud Gregē. secundi in. c. q̄s a paganis. vꝫ cōse. di. 4. Quos a pagnis baptiçatos asseruisti. s. ecclie forma nō obseruata: ut denuo baptiçes in nomine trinitatis mandamus. Notandū aūt q̄ si talis baptismus a pagano siue infideli suscipitur necessitate vrgente vꝫbite fit. Si p̄o extra articulum necessitatis hoc fieret: vterq; grauiē p̄caret. s. baptiçans ⁊ baptiçatus. ⁊ p̄ hoc impedirēt baptismi effectus: licet nō tolleretur ipsum sacramentū. Et si diceret quō ille qui nō est baptiçatus cum nō sit minister ecclesie pōt baptiçare? Respondetur q̄ ille qui non est baptiçatus q̄uis nō ptineat ad ecclesiam re uel sacramento. potest tamen ad eam ptinere intentiōe ⁊ similitudine actus. inq̄tus. s. intendit facere quod facit ecclesia. ⁊ formas ecclesie seruat in baptiçando. ⁊ sic opat̄ tātū exteri⁹ ut minister x̄pi: qui interius baptiçat. ut notatur vꝫ p̄se. di. 4. c. si inter bonos. ⁊ c. baptismus. ⁊. c. cum baptiçat. Secundo considerēmus baptismi necessitatē. Et circa hoc quinq; adhuc dubia sūt aperienda. p̄ vtrum omnes teneantur ad susceptionē baptismi. Et respondet q̄ post diuulgationē institutiōis eius omnes tenēt baptiçari. Vñ Aug⁹ vꝫ fide ad Petrū dicit illud quod scribit. xiij. q. i. in. c. vꝫlis firmissime. Firmissime tene: ⁊ nullatenꝰ dubites: exceptis illis qui p̄o x̄pi nomine suo sanguine baptiçātur nullum hominem accepturum vitam eternam: q̄ nō huic amabilis suus fuerit per penitentiaz fidemq; conuersus. ⁊ per sacramētum fidei ⁊ penitentie. i. per baptismum literatus. Et Crisoꝰ idem dicit in sententia vꝫ consecra. di. 4. c. nō potest. Tante autem dignitatis est baptismꝰ: q̄ etiā sanctificati in vtero vꝫlent baptiçari ut inquit Boñ. in. 4. di. 6. ⁊ hoc triplici ratione. Prima ratio est. ppter bonū obedientie: quia deus p̄cepit ut omnes renascantur aqua. Secunda est ppter humilitatē. q̄a vnusquisq; vꝫbet se reputare pctōrem: ⁊ indigere x̄pi redemptione. Tertia ratio est p̄opter vnitatem: ut ab alijs membris x̄pi homo nō diseordet. Secundū dubiū vtrū sine baptismo posset quis saluari. Et rñdet Tho. q̄ sacramentū baptismi dupliciter pōt alicui deesse. Uno modo ⁊ re ⁊ voto. quod contingit illis qui nec baptiçantur nec baptiçari volunt: quod manifeste ad contemptū sacramenti ptinet q̄tum ad illos qui habent vsū literi arbitrij. ⁊ tales salutē consequi nō possūt Alio modo potest sacramentuz baptismi alicui deesse re sed nō voto: sicut cū aliquis desiderat baptiçari: sed aliquo casu p̄ueniēt morte anteq̄ baptismuz suscipiat. talē aūt sine baptismo actuali salutem consequi potest. Unde Ambꝰ dicit vꝫ Ualentiniano q̄ catechuminus mortuus fuit: Quē regenerat⁹ eram amisi. vꝫūtamē ille gratiā quā popposcit non amisit. Et vꝫ hoc Augꝰ vꝫ cōse. di. 4. in. c. baptismi. ita aut. Baptismi vicē aliquādo implere passionez vꝫ latrone illo cui nō baptiçato dictum est: Hodie mecum eris in paradiso: Beatus Cyprianus non leue argumentū assumit: quod etiam atq; etiā considerans inuenio non tm̄ passionem p̄o nomine x̄pi id quod baptismo vꝫerat posse supplere sed etiam fidem ⁊ conuersionem cordis si forte ad celebrandum mysteriū

baptismi in angustijs temporū succurri non pōt. hec ibi. Cui consonat notabile dictus Inno. tertij. in. c. apl'icā. extra de presbyetero nō baptiçato. Propter ista autē magister sententiarū ceteriq; theologi distinguūt tria baptismata. Primū vocant flaminis. s. spūs sancti: quo baptiçant' hi qui baptiçari vellēt: ut dictū est & nō possūt. Secūdū vocāt baptismū fluminis. i. aque. de quo loquimur.

Tertiū dicūt baptismū sanguinis cū quis nō valēs baptiçari aqua: patitur p fide xpi & morit' p confessiōe eius. cui iam una celi aperitur. ut dicit' de cōse. di. 4. c. cathecuminū. Et si obijceret' q̄ non ē nisi vnū baptisma. iux illud apli Eph. 4. Unus de': una fides: vnū baptisma. Rñdet Tho. q̄ tria baptismata p̄dicta vnū dici pōt ppter vnitatē spūs sancti: a quo habent fōtutē & gratiā. Vel potest dici q̄ vnū est baptisma sacramentū. s. fluminis: seu aque. alia vo duo licz cōferant salutem. tamē nō sūt sacramētū ut dicit Boñ. in ḡrto. di. 4. Tertius dubiū. vtrū baptism' sit differend' uel accelerandus. Et rñdet Tho. q̄ circa hoc est distinguendū de baptiçādis. Mā aut sūt pueri aut adulti. si sūt pueri nō est differendū baptisma. Primo quidē quia nō expectat' i eis maior instructio aut plenior conversio. Secundo ppt̄ piculū mortis: qa eis nō pōt alio remedio sbueniri nisi p sacramētū baptismi: quibus baptism' p̄dest. ppter fidē offerentiū & ecclesie. ut dic' Aug' de cōse. di. 4. c. illud pscrutari. Et Isidor' ibidem in. c. puuli. Si autē arguerēt' q̄ actus actiuorū sunt in patiēte & dispositō sm Arist. in. 2. de anima. & i paruulis nulla precessit dispositio ad susceptiuz effect' baptismi. ergo baptismus non pōt causare suū effectū i paruulis. Rñdet Ric. q̄ illa propositio verat intelligi de actiuo limitate virtutis. Deus aūt a quo sunt principaliter effectus baptismi agens ē infinite virtutis. Minor etiā argumēti realiter intellecta falsa est. quia fides ecclesie aliquo modo ad susceptionez baptismi disponit: quare pueri q̄ctis cōmode fieri potest sūt baptiçādi. Si vo de adultis loquimur: quib' subueniri pōt p baptismi desideriū ut supra dictū est: tunc eis ut ait Tho. nō statim cū conuertuntur est sacramentū baptismi cōferendū: sed oportet differre usq; ad aliq̄ cōtū temp'. Primo quidem ppter cautelā ecclesie: ne recipiat' conferēs sacramentū a credētib' ficte. Unde de p̄. di. 4. in. c. iudei. dicit'. Judei quotū pfidia frequenter ad vomitū redijt. si ad leges catholicas venire voluerit: octo mēses inter catecuminos ecclie limen intreant. & pura fide venire noscūt': hanc demū baptismi gratiā mereant'. Secunda ratio dilationis est vtilitas eoz qui baptiçātur: qui aliquo tpis spacio indigent ad hoc q̄ plene instruant' de fide. & exercitentur in his que ptinent ad xpianā vitam. Tertia ratio est sacramenti reuerentia: ob quam antiquitus adulti baptiçabāt' in duab' precipuis solennitatibus. pasca. s. & pētē. ut habet de pse. di. 4. c. de catē cuminis. & c. duo tpa. & c. venerabilis. Potest tamē omitti dilatio predicta aut propter necessitatē puta cuz aliquis baptiçari cupiēs esset in articulo mortis psecutiōis & naufragij. ut exprese habet de conse. di. 4. i. c. hi qui. Aut quando illi qui sunt baptiçandi apparent pfecte instructi in fide & ad baptismū idonei. sicut Philipp' apls statim baptiçauit eunuchū. ut habetur Act'. 8. c. & Petrus Cornelium: & eos q̄ cum ipso erant Act'. xi. Quartū dubium. vtrum peccatores ad baptismuz accedentes teneant' sua peccata cōfiteri Respondet Tho. q̄ duplex est peccatorū cōfessio. vna que fit interius de'. & hec requirit' ante baptismuz. ut. s. homo peccata sua recogitans de eis doleat. Non enī potest inchoare nouam vitaz: nisi cū peniteat veteris vite. ut Aug' dicit i li. de penitentia. Alia vero est cōfessio peccatorum exterior que fit sacerdoti. & talis confessio non requirit' ante baptismum Primo quidem quia talis confessio cū

respiciat ꝓsonaꝫ ministri ꝑtinet ad ꝓnie sacramentū. quod nō requirit ante baptismū: quia est ianua omniū sacramētoꝝ. Secundo quia cōfessio exterior que fit sacerdoti ordinatur ad hoc ꝙ sacerdos cōsitentē absoluat a ꝓccatis: ⁊ liget ad opa satisfactoria: que baptiçādis non sunt iponēda. �means illud Ambr. in glo. Ro. xi. Ḃra uel in baptismo nō requirit gemitū neq; planctū: uel etiam opus aliqō: sed solā fidem. ⁊ oia gratis condonat. Que uerba notanť ue ꝓse. di. 4. in. c. sine ꝓnitentia. Baptiçandi etiā nō indigent remissione ꝓccatoꝝ ꝑ claues ecclesie: quibus omnia remittūtur ꝑ baptismū. Sufficit ergo bis ꝙ baptiçantur confessio generalis: quā faciūt �means ritus ecclie abrenūciantes satḃane: ⁊ omnibus opibus ei⁹. Si tamē ex sua uoluntate uellent confiteri audiēdi sūt: non ad hoc ꝙ satisfactio eis imponat: ſ ut contra ꝓccata consueta eis spūalis vite informatio tradatur. Quantum dubiū. utrū pueri iudeoꝝ ⁊ infidelium sint inuitis parentibus baptiçandi. Et respōdet �means sententiā Ric. di. 54. ⁊ Ho. ẕ. ẕᵉ. q. 10. ⁊ 3. parte. q. 68. ꝙ filij infideliū aut habent usum rationis ⁊ ānos discretionis: aut nō. si sic quoniā ꝙtum ad ea que sunt iuris diuini uel natural' incipiunt suę ptātis esse. ideo ꝓpria uoluntate inuitis parentib⁹ baptiçari ꝑnt Si ẏo nondū habent usū liberi arbitrij baptiçari non debent. quoniā nunq; ſ fecit ecclesia. ⁊ hoc duplici ratiōe. Una quidem est ꝓpter ꝓiculū fidei. Si enī pueri nondū usum rationis habentes baptismū susciperent: postmodum cū ad ꝑfectam etatem ꝓuenirent: de facili ꝓssent a parētibus induci ut relinquerent qō ignoranter susceperūt: quod uergeret in fidei detrimentū. Alia ratio est qa repugnat iusticie naturali. Filius enī ē aliquid patris: ⁊ primo quidē a parentibus nō distinguit �means cozpus ꝙdiu ī matris utero continet. Postmodum ẏo postq; a matris uēo egredit anteq; habeat usū liberi arbitrij ꝓtinet sub ꝓtū cura: sicut ſb quedā spūali utero. Ꝺiuini usū rōnis nō habet puer: non differt ab aiali irrōnali. unde sicut tos ul' equus alicui⁹ ē: ut utat eo cū uoluerit sicut ꝓpo institro �means iura ciuilia. ita de iure nāli ē ꝙ filius anteq; habeat usū rōnis sit sub cura ꝓris. qre iuitis ꝑētib⁹ nō detur filijs baptismā dari. Ipsi etiā infideles adulti nullo mō coacti sūt baptiçādi. ut dr. 45 di. c. de iudeis. qa ut ibi ḃ tales nō sint inuiti saluādi: ſ uolētes: ut integra sit forma iusticie. Sic enī ꝓprij arbitrij uolūtate bō serꝑti otrdiēs pūt: sic uocāte se gra uei. ꝓpa mētē puersicē qsq; credēdo saluat. Notandū tñ means Ric. sequendo sniam Inno. tertij. in. c. maiores. ex de bap. ⁊ eius effectu. ꝙ aliqs pōt cogi ad baptismū suscipiendā duplici coactiōe. Prima ē coactio absoluta: qñ quis baptiçet inuitus ⁊ ꝓnitē⁹ ꝓradices: qui ẕ abluat exterius ⁊ baptiçet means debitam formā: tñ nec rem nec caracterē susciꝑt sacr. Ẕᵃ ē coactio ꝓditionalis: qñ qs terroribꝰ atq; supplicijs uiolēt attrahit ⁊ ne detrimētū incurrat: baptismi susciꝑt sacrm: talē sic ⁊ is ꝙ ficte ad baptismū accedit caracterē susciꝑt xp̄ianitatis ipressū: ⁊ ipe tanq; ꝓditionalit uolēs: ẕ absolute nō uelit cogēd⁹ ē ad obseruantiam fidei xp̄iane. Tertio ꝓsideremus baptismi q̄litatē. Debet nāq; baptism⁹ ꝓferri qñ a ministris ecclie dat cū quib; ꝓditiōib⁹. ꝑ⁰ dr vnitatis. Ẕ⁰ simultatis. ẕ⁰ modalitatis. 4⁰ paternitatis. ſ⁰ sacralis solēnitatis. ꝑ⁰ cōditio q̄ obseruari dz i baptismo dicit vnitas. Nā vn⁹ dz baptiçare ⁊ nō plures. qñ si plures baptiçarēt: aut diceret. nos te baptiçamus. ⁊ ſ nō eēt ꝓuenies: qm̄ bō nō baptiçat nisi ut minister xp̄i: ⁊ uicē eius gerēs. Ꝺñ vn⁹ ē xp̄s. ita dz vnū eē ministrū: q xp̄m repñtet. ⁊ ideo ẕria intētio videt excludē baptismi sacrm. Aut plures baptiçarēt ⁊ vnusq̄sq; diceret. ego te baptiço. ⁊ sic q̄libet exꝓimēt suā intentionem ꝙ ipse singularit baptismū ꝓferret. ⁊ tūc manifestū ē ꝙ ille q̄ ꝓrius ẏba. pferret daret baptismi sacramētū.

Alius ſo ꝑtumcunq; ius baptiçandi baꝛet ſi ꝟba,pnũciare ꝓſumeret: eẽt puniendus tanq; rebaptiçato.z. Si aũt oio ſil' ꝟba,pferrẽt: aut bis imergerẽt uel aſpgerẽt eſſent puniendi ꝛe modo baptiçãdi.7 nõ ꝛe iteratiõe baptiſmi:qa quilibet ꝑſtũ in ſe baptiçaret:nec tradẽt aliud 7 aliud ſacrm: ſed ꝑſus qui eſt vn⁹ interl⁹ baptiçans vnũ ſacrm p eos ꝓferret. Si aũt quereꝛeꝛ an poſſit vn⁹ plures ſil' baptiçare.dicendũ q; i caſu neceſſitatis ſic ſub hac forma: Ego vos baptiço 7c.nec p hoc diuerſificaꝛeꝛ forma eccleſie:qa plurale nõ eſt niſi ſingulare geminatũ:ꝑſertim cũ pluraliter dicaꝛ Matb. vltꝫ. baptiçantes eos 7c. hec Tho. Zͣ ꝯditio que in baptiſmo ꝓferẽdo requiriꝛ dicit ſimultas ut.ſ.ſil' ſint ꝟba,plata cũ ipſa ablutiõe. Dicit tñ Ric.di.3.q̃rti.q; ꝟba 7 ablutionẽ ſil'eẽ põt intelligi tripliciter. aut p realẽ exiſtentiã vni⁹ in alio.aut p eoꝝ coexiſtentiã in intentiõe.aut in tpe. Si multas ſm modũ ꝓximũ nõ requiritur qa nec poſſibilis eſt: eo q; ꝟba nõ ſunt nata eſſe i ablutione.nec ecõuerſo. Si multas modo ſecundo req̃riꝛ ꝛe neceſſitate explicite: inq̃ tũ neceſſariũ ẽ q; abluens 7 ꝟba,pferens intẽdat circa baptiçandũ facere quod facit eccl'ia. Si multas autẽ tertio modo aliq̃ modo requiriꝛ ꝛe neceſſitate:7 aliquo modo nõ. Neceſſariũ eni ẽ q; baptiçãs ſic abluat 7 ꝟba,pferat:q; ſm cõm vſuꝫ illa duo videanꝛ ptinere ad actũ vnũ: qõ nõ eẽt ꝟũ ſi in mane ablueret.7 in ſero ꝟba ꝓferret:uel econuerſo.nõ eſt tñ neceſſarium q; ſimul punctualiter vtrũq; inciꝑat 7 terminet. ℔ ſufficit q; ,platio ꝟbꝝ num inciꝑaꝛ añq; ablutio terminꝛeꝛ: uel econuerſo. Debet tñ baptiçans illa facẽ ſimul:quãtomagis põt tono modo

3ͣ cõditio que i baptiſmo eſt ſeruãda diciꝛ modalitas. Nam ut inquit Ric.7 Boñ. Sacerdos ꝛebet puerũ tenere ꝑ latera:7 verſa facie ad aquã ꝛebet imergere. Quare aũt faciẽ magis ad aquã 7 nõ ad celum baptiçandus tenet:ꝛebet eſſe in ſignum humilitatis 7 reuerẽtie.

4ͣ condũtio que in baptiſmo ſeruãda eſt diciꝛ paternitatis. Debet nãq; aliq̃s adeſſe q̃ baptiçãdũ leuet ꝛe ſacro fonte ut Dio⁹ dicit in li.ꝛe eccle.hierar. Rõ ẽ ſm Tho.quia ſpiritualis reꝛ eneratio q̃ fit p baptiſmũ aſſimilatur quodãmodo generationi carnali. Unde dicit.i. Pet.z. Sicut modo geniti infantes rationabiles: ſine dolo lac concupiſcite. In generatiõe aũt carnali paruulus nutriꝛ indiget nutrice 7 ꝑdagogo. vnde etiam i ſpirituali generatione baptiſmi requiriꝛ aliquis qui fungaꝛ vice nutricis 7 ꝑdagogi.inſtruendo eum qui eſt nouitius in fide: ꝛe his que ptinent ad vitam ꝛpianam: ad quod prelati vacare non poſſunt circa omnez curam populi occupati. Et ꝛebet eſſe vn⁹ qui leuet ꝛe ſacro fonte.ut dicit ꝛe conſecra.di.4.c. non plures. Si tamẽ plures eſſent: cũ omnibus cõtrahitur cognatio ſpũalis ut baꝛeꝛ eꝛ ꝛe cognatione ſpirituali.c. q̃uis.li.6. Et q; leuat etiã dz cẽ ſecularis non religioſus aut monachus.ut dicit ꝛe conſe.di.4.c.nõ licet.7.c. monachi. Debet etiaz eſſe fidelis non infidelis.ut patet ꝛe conſecra.di.4.c.in bapti.mate Ratio eſt ſcõm Tho.quia infidelis nõ eſt membꝛuz eccleſie:cuius ꝑſonã gerit tenens ad ſacramenta. Et ſi ꝛe facto ſiue i neceſſitate leuat uel tenet: ſeu baptiçat:non contrahit aliquã cognationem ſpiritualẽ. Qui aũt leuat ꝛe ſacro fonte aliquẽ:eius pater ſpiritualis diciꝛ ut patet.30.q.i.in.c. ad limina.i.§. filia 7 in.c.omnes.7.3.q.5.c.ita. vbi dicitur. Ita diligere ꝛebet homo eum qui ſe ſuſcepit ꝛe ſacro fonte ſicut patrem. Et ꝛe conſe.diſ.4.i.c.vos ante omnia.ꝛe hoc Aug⁹ ita loq̃ꝛ. Vos ante oĩa tam viros q̃ mulieres:qui filios i baptiſmo ſuſcepiſtis moneo ut vos cognoſcatis fideiuſſoꝛes apud ꝛeum exiſtiſſe.ꝑ illis q̃s viſi eſtis ꝛe ſacro fonte ſuſcipere.nõ eos ſemp admonete ut caſtitatẽ cuſtodiant iuſticiã diligãt: caritatẽ teneãt. Dicit tñ Tho.q; patres ſpirituales moderno tpe

ad hoc nō ita stricte obligantur. quia ut plurimuz bi qui baptiçantur parentes habent xp̄ianos: ꝛ quibus p̄sumēdū est q̄ suos filios diligēter instruāt. Si tamē quocunq; modo senserent ꝟ̄ꝛum tenentē ꝑm suū modū saluti spūalizz filioz curā ip̄edere. Sz nō licet effari q̄t mala: q̄t fraudes: quotue lenocinia ſb nomīe compaternitatiz ꝛ cōmaternitatiz fiant. Taceo illa ne scandaliçēt bi qui ꝛum tūnentes dū compatres fiunt sacramentū baptismi fideliter reuerentur Unusq̄sq; iudicet seipsuz ꝛ videat si qs ille est qui compaternitatis iura fidēq; polluat: ꝛ q̄ graue nephandumq; scelꝰ cōmittat. Quinta conditio que i baptismo seruari ꝛbet dicit sacramētaliū solennitas. Nam ut inquit Tho. lz sacramentalia non sint ꝛ substantia sacramenti. sunt tamē ad ꝛne esse ad excitandū ꝛuotionē fideliū: ꝛ reuerētiā ad sacramentū. Scōm ꝟo Boñ. di. 6. q̄rti. Ordo eoz q̄ sūt ad solennita: ē sacramenti baptismi ꝑm coēm ecclie consuetudinē hic est. Primo exsufflatur. ꝛ hoc fit ut ꝟtus diaboli exterioz expellaē ꝛ interioz expellenda significet. sicut pz ex dicto Rabani. ꝛ institutione cleriꝯ. Et Aug. in li. ꝛ symbolo. ꝛ ꝑse. di. 4. c. postq̄. ꝛ. c. sicut nostis. Secūdo signū crucis fit i ꝑtoze ꝛ in fronte. ut ꝛmon cognoscat se pellendū tam i occulto cordis q̄ in apto ꝓfessionis. Rabanus aūt ubi supza. ꝛ in. c. postea. dic. Postea signaē baptiçandus signaculo sancte crucis: tam in fronte q̄ in corde ut ab eo tpe apostata diabolus in suo vase pristino sue interēptiōis cogitcēs signaculū iā sibi ꝛinceps illud sciat cē alienū. Tertio sal in oze ponit. ut seq̄ē Rabanus in. c. ex hinc. ut p sal typicuz sapientie sale conditꝰ fetoze careat iniquitatis. ne a ꝛmibus ꝑcatoꝝ vltra putrefiat. sed magis illesus seruetur ad maiorē gratiā ꝑcipiendā. Significat ergo sal q̄ p baptismuz sapientie sapoꝛ ꝑparatur: ꝛ fetoꝛ fomitis restringitur.

Quarto fit linitio aurīū ꝛ narīū cum sputo. ꝛ ꝛe hoc dicit Rabanꝰ vbi supza in. c. postea. Postea tangunt ei nares ꝛ aures saliua: ꝛ dicit ei ꝟbū euāgelicū quod ibs q̄n surdū ꝛ mutū sanauit tangens cum sputo linguaz eius: ꝛ mittēs digitos in auriculaz eius dixit. Effeta quod ē adapire. hoc enī sacrm bic agit ut p saliuā typicā: ꝛ sacerdotis tactum sapientia ꝛ virtus diuina salutē eiusdē catēcumini operet: ut aperiātur ei nares ad accipiendum odoꝛē noticie ꝛi: ut apiant ei aures ad audiēdū mandata ꝛi. Quinto fit inunctio i ꝑtoze ꝛ spatulis: ut significet gratia vnctiōis ad ꝛū amandū: ꝛ ad bona opa faciendum. ꝛe quo etiā loquit Rabanꝰ in. c. ꝛinde. Sexto pꝰ baptismū fit iunctio chrismatis i vertice: ut dicit ibidē Rabanus. i. c. postq̄. ut xp̄i regni baptiçatus particeps fiat: ut a xp̄o xp̄ianꝰ vocari possit. ꝛ talis vnctio fit in capite: quia ut inquit Ambꝰ in li. ꝛe sacramēt̄. Sapientis sensus in capite eius. ꝑ caput ergo ꝑm Boñ. anima ꝛsignaē que p baptismū imputribilis redditꝰ ad contemplandum eterna. Chrisma enī confectū est ex oleo lucente ꝛ balsamo cōseruante. Septimo baptiçatus ꝛstit ꝛstimento candido. ꝛe quo Rabanus in. c. post baptismū. inquit. Post baptismū tradit xp̄iano ꝛstis cādida: que significat innocentiā ꝛ puritatē xp̄ianā: quā post ablutas ꝛteres maculas studio sancte cōuersatiōis imaculatā seruare ꝛbet ad repꝛsentandum ante tribunal xp̄i. Ambꝰ ꝟo in. c. accepisti. sic ait. Accepisti post baptismū ꝛstimēta candida: ut esset indiciū q̄ exueris voluntatem ꝑcatoꝝ. ꝛ induerī innocētie caste ꝛlamina. Hecq; ꝓp̄ea tenēdū ut ait Tho. q̄ non liceat xp̄ianis alijs ꝛstibus uti: q̄m ꝛstis illa: ut dictū ē oaē ꝑ tunc in mysterio spūalis significationis. Ultimo ponit cereus in manibꝰ. ut sit lucerna ꝑdibus eius ꝛbum dñi ꝛ lumen semitis eius. Debent ergo cū necessitas non cōtradicat sacra predicta ꝛuote celebrari cū aliq̄s baptiçatur:

quoꝝ etiã nõ īmemores esse vt̃ bi q̃ sūt baptiçati. Recordare o aia xp̃iana qualiter in sacro fonte diabolo abrenũciansibu xp̃i mẽbrũ effecta es. Recordare quẽadmodũ in baptismo grã tibi cõcessa est. ut p̃m virtutẽ ⁊ voluntatem dei vivere posses. Recordare insup quõ in baptismo viam ingressa es eterne salutis. Noli o infelix peccatrix tantoꝝ beneficioꝝ oblita diabolo coicare. Noli opa bona negligere. Noli viã paradisi deserere: sed curre post xp̃m in odorem vnguentoꝝ illius: cuius nomẽ est oleũ effusum. a quo xp̃o xp̃iani dicunt. ut dr extra de sacra vnctione. c. cum venisset.

De p baptismũ delet culpa. remittitur pena: ⁊ conferẽ gratia. Cap̃m. 3.

CErtũ mysterũ declarandum de baptismo dicit fructificatio: in quo de fructibus siue effectib⁹ baptismi libet dicere. Et notari possunt tres principales effectus. Primus dr deletio culpe. Secũdus remissio pene. Tertius collatio gratie. Prim⁹ effectus baptismi dicitur deletio culpe. Per ipsuꝝ eteni delet omnis culpa tam originalis q̃ actualis. ut docet magister sen. in. 4. di. 4. Et de hoc dicit Aug⁹ de cõse. di. 4. in. c. a paruulo. A paruulo recenter nato vsq̃ ad decrepitus senem sicut nullus prohibendus est a baptismo: ita nullus est qui nõ peccato moriatur in baptismo: sed paruuli tm̃ originali. maiores autẽ omnibus etiã moriuntur peccatis que male viuendo addiderunt originali. Et idem Aug⁹ in. c. ut oñderet ait. Nullo excepto dictũ ẽ. s. ab apl̃o. Quicũq̃ baptiçati sumus in xp̃o: in morte ipsius baptiçati sumus. Et ideo dictum est ut ꝓbaret nos inoꝝ tuos esse pctõ. Et glo. super illud Exo. 14. Vnus ex eis nõ remãsit. inquit. Dia peccata ablata sunt in baptismo: potentia diabolica est submersa. Dicit ḡ dñs Boñ. q̃ i baptismo omnis culpa delet. ⁊ restituitur homo in pristinã innocentiam q̃tum ad aiam. Si autẽ quera-

ratio huius. dicit q̃ est diuina liberalitas: que tantã huic sacramento contulit efficaciam. Sed posset aliq̃s arguere sic. Diuersoꝝ morboꝝ diuerse sunt medicine. ḡ cũ culpe sint diuerse: nõ tm̃ specie: ꝫ gnẽ. utpote originalis ⁊ actual⁹ ⁊ venialis ⁊ mortal⁹. ergo ad hoc q̃ curentur necesse est q̃ diuerse adhibeãtur spirituales medicine. Respondet Boñ. q̃ remediũ potest morbum respicere dupliciter. aut quia principaliter sit ad ꝫ: aut qa hoc curat tanq̃ annexũ. Sicõm ḡ q̃ diuersi sunt morbi spũales: diuerse sũt etiã medicine sacramẽtales ꝑncipalit̃ ad illos ordinate. Si aũt morb⁹ haberat aliũ morbũ cõiunctũ ⁊ medicina pfectam haberat virtutẽ curandi nõ tm̃ curat principalem: sed etiaꝝ annexã ⁊ sic facit baptismus. Secund⁹ baptismi effect⁹ est remissio pene. Remittit̃ siquidẽ baptiçato omnis pena peccato debita. Aũ Aug⁹ i li. de baptismo paruuloꝝ. ⁊ habetur de conse. di. 4. in. c ꝑ baptismum. inquit. Quicquid ab homine dictũ factum ⁊ cogitatũ est: totũ abolet: ⁊ quasi nõ factũ haberẽ. Et glo. sup illo xp̃o psal. quoꝝ tecta sũt peccata. dicit. Ita sunt tecta peccata in baptismo q̃ deus ea non vult punire. Si autẽ diceret q̃ hoc nõ videt cõsonũ eo q̃ Anselm. in li. cur de⁹ homo. ait. Si peccatuꝝ nõ punit̃: inordinatũ dimittitur ⁊ deus nihil inordinatũ relinquit. Respondet Ric. q̃ xp̃s ꝑ passionẽ suã sufficienter exoluit pnã peccat̃ debitã: que in baptismo remittunt̃. Sed adhuc nõnulli arguũt ostendẽtes q̃ ꝑ baptismũ non remittatur omnis pena. Primo qa ut habetur de conse. di. 4. in. c. ne abstinendeis venientib⁹ ad baptismũ indicenda est penitentia ⁊ abstinentia. 40. diebꝫ. Secũdo quia videmus paruulos baptiçatos qui nullum peccatum cõmiserunt: post baptismũ multis pnalitatib⁹ subiacere. ⁊ constat q̃ non iniuste. ergo baptismus nõ remouet oẽm pnã. Inquit enī Aug⁹. in. xv. de trini. c. xvi. Omnia huius seculi mala: dolores: laboresq̃ do-

minū veniunt ve peccatoꝝ. ⁊ maxime ve peccati originalis meritis. Tertio arguunt quia baptiçatus ante xpi passionem adhuc paradisuꝫ nō intrabat: sed clausura illa erat pena peccati. ergo per baptismū non remittit illa pena. Ad primū rsidet Ric. q illa pena nō indicit iudeis propter sacramenti efficaciam: sed propter eius reuerentiaꝫ. ⁊ iudeoꝝ recipientium baptismū probationē. vñ eis non indicebaf post susceptionez baptismi: sed ante. ⁊ q̄uis sic obseruaref quōdam. tamen modo nō oportet obseruari: sed quod innuit glo. i preallegato c. ne absit. nisi esset contraria consuetudo. Ad secundū respondet Boñ. dicens q distinguēdū est ve penis. Quedam enim sunt pene eternales. ⁊ quedā temporales Ab omni eternali absoluit baptismus velendo omnez culpam. De penis autē tpalibꝰ adhuc est distinguēdum: quia quedā cōtrahunt. ut fames sitis: passionesq̄ contemporanee vite. Quedā imponunt ⁊ assumunt: ut ieunia corporalia ⁊ spiritualia exercitia. ⁊ laboriosa opera. Baptismus ergo ut dictum est absoluit ab omni pena eternali ⁊ ab omni pena temporali satisfactoria siue assumpta: nō autē ab omni ptracta utpote a fame siti ⁊ ceteris similibꝰ. Rō autē est: quia ad hoc ipsū nō ordinauit ⁊ ratio quare non ordinauit est: qa cōgruum fuit q̄ huiusmodi penalitates i nobis propter tria relinqueret. Prio propter manifestandam equitatē diuini iudicij. ut illa sententia quā dictauerat ve morte Ade ⁊ posteroꝝ eius imobil permaneret. vnde ab illa nemo euadit.

Secunda ratio fuit ad ostendendū fructum passionis xpi: a qua virtutem sacramentū habet: ut penas remittat psonales nō naturales: quia remedium respicit psonā nō naturaꝫ. Tertia rō fuit propter hominē adiuuandum. Per huiusmodi eteni penalitates adiuuatur homo ut spiritualiter viuat: ⁊ pugnans coronetur. Tho. ꝑo. q. 69. tertie partis dicit q baptismus habet virtutem auferendi penalitates presentis vite. non tamen eas aufert i presenti vita: quod fit tum ut baptiçati conformentꝰ xpo: q̄ licz a principio sue conceptionis fuerit plenus gratia ⁊ veritate: habuit tñ corpus passibile: quod per passionem ⁊ mortez est ad vitam gloriosam resuscitatum. ita ⁊ xpianus in baptismo gratiaꝫ consequit q̄tum ad aiam: habet tamē corpus passibile: in quo poterit possit pati: sed tandem resuscitabit ad impassibilem vitam. Unde ap̄ls Ro. 8. ait. Qui suscitauit ihm xpm a mortuis viuificabit ⁊ mortalia corpa nostra p inhabitantē spiritū eius i nobis. Penalitates ergo virtute baptismi auferētur a iustis in resurrectiōe quādo mortale corpus hoc induet incorruptionē ⁊ immortalitatem. Ad tertiū argumētū respondet Ric. q baptismus modo apit celi ianuam baptiçato q̄tum ad efficaciam: q̄uis hoc nō posset facere añ passionē: quia particularis remotio clausionis predicte q̄tum ad efficaciaꝫ vependet ex vniuersali remotione illius clausionis q̄tum ad sufficientiam: que per xpi passionez facta est. Tertiꝰ baptismi effectꝰ ē collatio gre. Ut enī nit glo. ad Titū. 4. c in expositione verboꝝ ap̄li dicētis. Saluos nos fecit p lauacꝝ regenerationis ⁊ renouationis spiritꝰ sci quem effudit in nobis abunde. Lauacrum regenerationis est sacramentum baptismi: in quo datur gratia spiritꝰ sci ⁊ copia virtutū. Sed nōnulli dubitāt an pueri in baptismo consequant gratiaꝫ ⁊ virtutes: cum nondum habeant vsū liberi arbitrij. Et dicit Tho. 3. parte. q. 69. q quidā antiqui posuerunt q pueris in baptismo non dantur gratie ⁊ virtutes: sed imprimitur eis caracter christi: cuiꝰ virtute cū ad perfectam etatem venerint consequuntur gratiam ⁊ virtutes. Sz hoc patet eē falsū dupliciter. Primo quidem q pueri sicut ⁊ adulti in baptismo efficiuntur membra christi. vnde necesse est q a capite recipiant influxum gratie ⁊ virtutis.

Secundo ꝙa ꝑm hoc puer' ꝛcedentes post baptismū nō puenirent ad vitā eternā. quia ut dicit ad Ro.6. Beatia dei vita eterna. Causa autē erroꝛis fuit quia nesciebāt distinguere inter habitū ⁊ actū. ⁊ sic videtes pueros inhabiles ad actus virtutū: crediderūt eos ꝑ baptismū nullaten⁹ ꝓfutē habere. Hz ista impotentia operandi nō accidit pueris ex defectu habituū. sed ex impedimento coꝛpali: sicut ⁊ doꝛmientes q̄uis habeant habitus virtutū. impediunt tamē ab actibus ꝓpter somnū. hec Tho. Ex quibus omnibus colligimus quantuꝫ debeamus deo nos qui baptizati sum⁹: quibus tam liberaliter sua dona dignatus ē impartiri. conari insup omni studio tenemur virtutes amplecti: ad q̄s nos faciles reddidit in suscepcione baptismi. ut sic mereamur i hoc seculo grē pꝛofectum: ⁊ in futuro eterne vite pꝛemium. Amen.

Feria sexta in parasceue. de doloꝛib⁹ anxietatibus ⁊ amaritudinib⁹ xp̄i ibu quos in sua passione. p totius humani generis salute sustinuit. Sermo. 69.

Dolꝛes nostros ipe poꝛtauit. Ysa. ppbe ꝟba sunt ista. Hz. c. Passionē dñi nr̄i ihu xp̄i tam acerbissimā q̄ ignominiosā hodie recolētes a lachꝛymis cōtinere minime debemus. ānimo flentes imitare debem⁹ insensibiles creaturas ut modo suo cōpatiant filio virginis in cruce pendenti. v. illud Senece in ꝓma trage. Lugeat ether: magnusq; parēs etheris alti. Tellusq; ferax: ⁊ vaga ponti mobilis vnda. Tuq; ante oēs qui per terras tractusq; maris fundis radios. Noctemq; fugas oꝛe decoꝛo. Quidnā flebilius cōmemoꝛari potest: q̄ moꝛs illa seuissima dei ⁊ saluatoꝛis nr̄i ihu xp̄i? Talis memoꝛia inqt Ber requirit lachꝛymas. Ad illas eteni nos ꝓuocat sancta mater ecclesia hodie nigris induta, Ad illas nos excitat xp̄s ihs i doloꝛibus suis. Ad illas insuper nos trahit virgo illa pissima: spes vnica mundi. Nam si pie volumus cōtemplari videbimus eaꝫ vultu mesto. facie squalida. sparso crine: ac scissis ꝛstib⁹ stantē ante crucem: ⁊ querula voce dicentem. O fili mi: quē te spū sco conceptum deū verū ⁊ hominē ꝑperi: video te inter duos latrones cruci affixū ⁊ vulneribus plenū. O fili mi: quem adoꝛāt angeli: caput spinis tenes coꝛonatū. O fili mi: quē tanta diligentia dum tenellus eras enutriui: quem semp dilexi semp amaui: qa tu me dilexisti ⁊ amasti genitricē tuā: ecce i cruce moꝛtuus es ⁊ extinctus. O pater eterne: compatere mihi sue miserrime matri ⁊ plange mecū tuū ac meū filiū. Et quia id tue nature non conuenit: ꝓcipe illud creaturis tuis. O angelici spiritꝰ ⁊ vos modo vestro plangite mecū. O celestia coꝛpoꝛa: quoꝛū pulcbꝛitudinem vincebat decoꝛa facies filij mei. plangite illū ista die instar lepꝛosi deformē factū. O insensibilia elementa. o terra cū tuis aꝛboribus ⁊ plantis. o aqua cum tua claritate ⁊ admirabili fluxu. o aer cū tua facilitate. o ardens ignis cum tua vivacitate: plāgite mecū factoꝛē vestrū filiū meū. O reges terre: ꝓncipes ⁊ quilibet homini: plangite mecū dñm dominantiū filiū meū. O ꝓpuli oēs: ⁊ tu ꝑcipue o ꝓpule xp̄iane: quos xp̄s tantū amauit: ut ⁊ moꝛi ꝓ vobis eligeret: plangite illū mecū tam dire moꝛtuū filiuꝫ meū. O virgines. o vidue. o continentes. o senes. o paruuli. lugite mecū benignissimū dñm vrm. O matres que filios genuistis soluite crinē: ⁊ p mesta colla capilli fluant implentes aerem vocibus ⁊ dicentes mecū. Fili mi ihu: ihu fili mi: hodie ꝓ peccatoꝛib⁹ passus ⁊ moꝛtu⁹ es O lumen oculoꝛū meoꝛ. o spes ⁊ solatium vite mee. o gaudiuꝫ ⁊ iocunditas mea: quomodo factus es mihi amaritudo ⁊ doloꝛ: vulnerasti coꝛ meum. ⁊

tranſſodiſti illud pungenti gladio. His aut ſimilibus verbis piiſſima virgo noſtram ouritiē rumpere ſatagit. Sz qa non ſumus a nobis ſufficientes vorum myſteriorum ut velemus cū veuotione cōpunctiōe: fletu: 7 lachrymis recordari. opus eſt ut ſupnū implorem⁹ auxilium. Et licz in omnibus alijs predicationibus conſueuerimus ꝑginū virginem interpellare. tū quia hodie circa filij lamenta eſt occupata: gaudiumqꝫ angelice ſalutationis conuerſuz eſt illi in triſticiam 7 merorem. ideo ad crucem humiliter confugiemus. illamqꝫ ſalutabimus: verba quibus eccleſia vtiē referētes. O crux aue ſpes vnica ꝓ paſſionis tpe auge piis iuſticiam reiſqꝫ vona veniā. Et tu pater de celis deus cōcede nobis omnibus: ut ꝙ merita crucifilij tui corda noſtra flectere mollireqꝫ valeamus: quatenus cum lachrymis loqui 7 audire poſſimus paſſionē ei⁹. Hac itaqꝫ ſuſcepta fiducia de ipſa paſſiōe locuturi ad xpi dolores cōuertem⁹ ſermonē: quos in verbis in noſtro theme allegatis Yſaias prenunciauit. Vt aūt ordinate incedam⁹ diſtinguemus in tres principales articulos hodiernam predicationem: in quoz quolibet quattuor dolores xpi pie contemplabimur.

In ꝓmo articulo quattuor dolores.
Primus dolor dicit oratiōnis.
Secundus compaſſionis.
Tertius deuotionis.
Quartus contradictionis.

In ſecundo articulo quattuor.
Primus preſentationis.
Secundus ſententiationis.
Tertius crucifixionis.
Quartus inſpectionis.

In tertio articulo quattuor.
Primus illuſionis.
Secundus collocutionis.
Tertius incompaſſionis.
Quartus ſeparationis.

Qualiter xps in oratione velemē doluit, ppter cōtriſtationem. primo ꝓpter petitionem: 7 ꝓpter confortationem.

Primi articuli dolor primus.

PRimus dolor quem xps ſibs ꝓ nobis tulit. 7 nos pie illū meditari debemus. dicit oratiōnis. Doluit nāqꝫ dei filius in laboriosa oratiōe quā poſt cenā fecit ad patrē: Cui⁹ doloris velementia colligi pōt ex tribꝰ. ꝓ ex contriſtatione. 2° ex petitione. 3° ex cōfortatione. Primo apparet velementia doloris xpi ad orādū eunꝫ ex contriſtatione. Ad qō intelligendū notare velemus. quia Joh. 18. dicit ꝙ poſt cenam egreſſus eſt ihs cū diſcipul' ſuis trāſtorrētē. Cedron vbi erat hort⁹ in quē introiuit ipſe 7 diſcipuli eius. Et licz Matth. 26. Marc. 14. 7 Luc. 22 narret ꝙ hymno dicto exierūt i montē oliuarū: Tamē Aug⁹ de cōſenſu euāgeliſtarū dicit ꝙ idem eſt locus. Hort⁹ eni ille erat trāſtorrentē. Cedron ad pedes montis oliueti. Ibi poſtꝙ diſcipul' dixit ſcandalū quod paſſuri erant: premonuiſſetqꝫ Petrū in ſe numiū cōfidentem qualiter eum ter anteqꝫ gallus bis cantaret eſſet negaturus: Venit cū eis in villā: que dicit Bethſemani. 7 dixit diſcipulis ſuis. Sedete hic donec vadā illuc 7 orem. Et aſſūpto Petro 7 duob⁹ filijs Zebedei: cepit contriſtari 7 meſt⁹ eſſe: 7 ait illis. Triſtis eſt aia mea vſqꝫ ad mortē. Sz hic theologi querūt vtꝝ i aia xpi fuerit paſſio triſticie. Et arguūt quidam ꝙ nō. Nam ſapiens Eccl. 30. c. triſticiam diſſuadet dicēs. Triſticiā nō des anime tue: 7 nō affliges temetipſū in conſilio tuo. Et iterū ibi. Triſticiam longe expelle a te. multos eni occidit triſticia 7 non eſt vtilitas i illa. Arſ. inſup 3. thopi. ait. Eadem ſunt magis eligenda ſine triſticia ꝙ cuz triſticia. Sapiēs inſup. pv. 12. ait. Non cōtriſtabit iuſtū quicqd ei acciderit. Sed Ric. 7 Boñ. di. 45. tertij. rñdent ꝙ abſqꝫ dubio ſicut magiſter ſen. refert. 7 tex. euangelicus confirmat. in anima xpi fuit paſſio triſticie. Sicut eni ex contiguitate rei amate cum appetenſione eiuſdem cauſatur

in appetitu sensitiuo passio delectatiõis: sic ex coniunctiõe rei odite cũ apprehensione eiusdem causat in appetitu passio tristicie. ⁊ qa res de primo ⁊ certitudinaliter futura psiderat q̃si iam presens ppter euentũ instantẽ ppinqtatẽ ⁊ infallibilitatẽ. ideo nõ solũ respectu rei odite cũ est pñs: ꝫ etiã respectu rei odite infallibiliter ⁊ de prximo venture est passio tristicie. Vñ ꝑm pb̃m in. .z. rhet. Illi qui iã de capitant nõ timẽt videtes sibi necessitatẽ imínere: ꝫ tristant. Et ió qa sensualitas aie xpi mortẽ recusabat cũ apprehenderit ipsam ut de primo infallibiliter venturã. causata fuit i ei⁹ appetitu passio tristicie. Alitẽ fuit i eo tristicia q̃ i nobis. In nobis eni frequẽter causatur ꝫ ꝑter impiuz rõnis. qõ vitupabile est ut pz p auctoritates supi⁹ allegatas. In xpo ꝯo nõ fuit nisi ꝑm impium rõnis: q̃ impabat sensualitatem tristari moderate ꝑm exigentiã sue nãe. ⁊ tõ in ipso nõ fuit tristicia rõnẽ puertens neq; ꝓturbans: nec de necessitate. Ob quod Hiero⁹ sup Matb̃. ait. Dñs nr̃ ut veritatẽ ꝓbaret assumpti bis vere quidẽ cõtristat⁹ est. Sed ne passio in alio illius dñare ꝓ passionẽ cepit ꝓtristari. Aliud eni est contristari: aliud incipe ꝓtristari dicit ille. Considerem⁹ g̃ q̃ benigne dñs ozbis tribus illis discipulis aduocatis eos forte amplexando: ⁊ nũc sup vnuz nunc supza aliũ dexterã extendendo cũ suspirijs ⁊ anxietate mlta dicebat. Deus filij mei: discipuli mei carissimi. Tristis ẽ aia mea vsq; ad mortẽ. Scõm Nico. de lira. dictio vsq; accipi pt dupliciter. vno modo intensiue: qa tãtũ intensa erat q̃ tum poterat esse. alio modo extensiue quia durauit usq; ad horã mortis. z⁹ apparet vehementia doloris xpi ex petitione. Dimissis vtiq; trib⁹ illis quibus dixit. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum. Amulsus est ab eis q̃tũ iact⁹ ẽ lapidis ut Lucas meminit. ⁊ positis genib⁹ orabat dicẽs: Pater mi si possibile ẽ trãseat a me calix iste: verũtñ nõ sicut ego volo sed sicut tu. Et venit ad discipl⁹ suos: ⁊ inuenit eos dormiẽtes: ⁊ dixit Petro Sic? Non potuisti vna hora vigilare mecũ? Vigilate ⁊ orate ne intretis in tẽptationẽ. spiritus quidẽ ꝓmpt⁹ est: caro aũt infirma. Iterũ secũdo abijt: ⁊ orauit ut prius. Et venit iterũ ⁊ inuenit discipulos dormientes ꝓ tristicia. ⁊ relictis iterũ secundo abijt: ⁊ orauit. Vbi de. ttio. querũt vtrũ illa oratio fuit a rõne aut a sensualitate. Et rñdet Boñ. di. iz tertij. q̃ de ipsa dupl̃r possum⁹ loq. aut q̃tũ ad mãm. aut q̃tũ ad formã. Si loquimur de ipsa q̃tũ ad mãm: cum mã oñonis respiciat desideriũ petitis talis fuit petitio sensualitatis: cui⁹ desideriuz erat ad nõ moriendũ. ut magister sen. dicit in littera. Si aũt loquamur de ꝑdicta oratione q̃tũ ad formã: sicut cuz forma petitiõis respiciat discretionẽ ꝓponentis. ⁊ talis mod⁹ ꝓponendi sit a discretione rõnis: cõcedẽdũ est q̃ talis oño fuit volũtatis rõnalis. Ad qõ melius intelligendũ notandũ ꝑm Boñ. ⁊ Ric. q̃ cũ in xpo sint plures nature intellectuales. videlz diuina ⁊ humana necesse est in xpo plures cẽ voluntates: qõ magister i tex. p multimodas auctoritates scõz oñdit. Vnde si numerẽtur voluntates xpi ꝑm nãs due sũt. s. diuina ⁊ humana. sed ꝑm psonas tres sũt. s. voluntas diuina. ⁊ voluntas aie rõnalis. ⁊ volũtas appetitiua sensitiua: que extenso nole volũtatis volũtas dicit: qa mouetur p⁹ apprehẽsionẽ. qa ꝓpe loquẽdo de nole volũtatis voluntas nõ inuenit nisi in pte aie rõnali. ꝑm pb̃m. 3⁹ de aia. Igit tanq̃ verus homo cogitans imo clare videns dñs ibs xps que sibi parabantur in primo passiones que martyria i suo corpe toleraturꝰ erat: volũtate quadã pietatis dicebat. Pater si possibile est transfer a me calicẽ istũ: verũtñ qa sic est voluntas tua ut ꝓ humano gne moziendo ⁊ patiendo satisfaciam: ecce me promptissimũ ⁊ paratũ. fiat non qõ ego volo voluntate sensualitatis: ꝫ qõ tu: qa ego idem volo volũtate rõnis. O boneibu doctor veritatis q̃ cepisti facẽ ⁊

dicere. tu nobis dixisti ut orantes loq̃remur patri tuo ꝙ̃ dixisti hoc: quod tu in tua agonia sepius replicasti. fiat voluntas tua. Ob quod Leo papa in sermone de passione ait. Hec vox oēs fideles instruxit. oēs confessores accendit. oēs martyres coronauit. Nam quis mūdi odia quis temptationū turbines. quis posset psecutorū superare terrores: vbi xp̃us in oibus ⁊ p omnib⁹ p̃ri diceret: Fiat voluntas tua? Discant g̃ hāc vocē oēs ecclesie filij: ut cum aduersitas violenter alicui⁹ temptationis incūbit separato tremore formidinis accipiāt tolerantiam passionis. Hec ille. 3° appet vltimētia voloris xp̃i in sua oīone ex ꝓfortatione Tam vrgens enī erat voloꝛ ei⁹ ut ⁊ angelus ad eū ꝓfortandū mitteret. Apparuit inqt Lucas ei angelus ꝓfortās eū. Apparitio aūt illa ꝑm Nico. ō lira. fuit in visione corpali. vbi ostendit ꝙ in eo erat vera humanitas: que confortabat ꝓtra tristiciā insurgentē in pte sensitiua ex apꝛehensione mortis imminentis. Et fact⁹ in agonia plixi⁹ orabat. Erat aūt hec agonia reluctatio sensualitat̄ mortem horrentis. ⁊ rōnis ipsaꝫ acceptātis qa ꝑtute diuina quelibet ps pmittebat agere ⁊ pati qō erat sibi ppriū. Et fact⁹ est sudoꝛ eius sicut gutte sanguinis decurrentis i t̄rā. Ex vltimēti enī anxietate fiebat: ut nō solū humores exirent p sudoꝛē. ꝫ etiā aliqd de sanguine sudorem tingēte. Scōm ꝙ opinionē aliq̃rū hoc supnāliter factū est: ut sic xp̃s suuꝫ sanguinē iam p salute nr̄a effūdere incipeꝛet. Sed non īmerito querē q̃s posset vtrū voloꝛ xp̃i patientis fuit voloꝛ acerbissim⁹: ita ꝙ excesserit cūm voloꝛē quorumcunq̃ patientiuꝫ. Et rñdet Ric. in tertio. ⁊ Bon. di. 16. ⁊ Tho. tertia pte. q 66. ꝙ q̃uis voloꝛ xp̃i nō fuerit maxim⁹ oiuꝫ voloꝛū simpliciter: cū voloꝛ dānatoꝛ sit eo maioꝛ. fuit tamē maxim⁹ oiuꝫ voloꝛū huius vite ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter cām passionis. 2° ꝓpter modū patiēdi 3° ꝓpter ꝓditionē patientis. Primo si consideret causa ob quā xp̃s passus fuit: in eo voloꝛis afflictio magna fuit. Non enī patiebat ꝓ culpa ꝓpria: imo ꝑ aliena. nō ꝑ amicis: sed ꝓ inimicis: ⁊ etiam ꝑ his quos videbat ingratos.

2° si cōsideret modus patiendi: fuit in eo voloꝛ acerbissimus. tum ꝓpt̄ generalitē: quia in omnibus membris afligebat. tum etiā ꝓpter continuitatem qa suspendiū eius continuabat: ⁊ claui adeo affligebāt pendentē. Ob qō moꝛs confixoꝛū in cruce est acerbissima: quia configunt̄ in locis neruosis ⁊ maxime sensibilibus. 3° si cōsideret q̃litas siue ꝓditio patiētis: maxima fuit in eo afflictio ꝓpter maximā cōplexionis equalitatē: ⁊ ꝓpter sensus viuacitatē. Īn qa nullus potuit ei equari nec i equalitate complexionis: nec in viuacitate sensus voloꝛ ullius fuit oiuꝫ voloꝛ acutissim⁹. Addit etiā Tho. ꝙ si cōsideret puritas voloris xp̃i: voloꝛ iste fuit maxim⁹. Mā in alijs patientib⁹ mitigat̄ tristicia interioꝛ ⁊ etiā voloꝛ exterioꝛ ex aliqua cōsideratione rōnis ꝑ quādā reflexionē seu redundantiā a supioꝛib⁹ viribus ad vires inferioꝛes: qō in xp̃o patiente nō fuit. Inicuiq̃ enī virtū pmisit agere qō est sibi. ppriū ꝑm Dama. Jō xp̃s Luc. 12. c. ait. O vos omnes qui trāsitis ꝑ viā attendite ⁊ videte si est voloꝛ similis sicut voloꝛ me⁹. Cui⁹ magnitudinē nos colligere possum⁹ cū videm⁹ xp̃m suā passionē cogitātē sudoꝛē sanguineū emittere. Vbi es o aia rōnalis? Quid agis? O insignita imagine dei tui: Velis obsecro xp̃o ibu oranti. sudāti. gemēti. lachrymanti. ⁊ agoniçāti. p salute tua assistere misericoꝛditer. Noli dormire illi qui nō dormiuit ipse tibi. Inspice mentis oculo cōpassiuo quāta ꝓ te passus ē a die natiuitatis sue usq̃ ad hoꝛā p̃nē: ⁊ nūc vigilans ⁊ orans frequēter patri seipsū offert: moꝛtē acerbissimā hodie fore passurū. Et qa hō est cogitat in seipso ⁊ sibiipsi loquit̄. Heu me filiū mīs mee hinc ad modicū captus ero. ligat⁹. flagellatus. vlusus. spinis coronatus. ⁊ inter duos latrones in cruce ꝓfixus.

Faciam omnia libenter ut obediā patri meo: ⁊ redimā humanū genꝰ. Sz bene me quāta sustinebo tormēta. O quāta ē tristicia mea ⁊ amaritudo cordis mei Compatere illi anima dura: ⁊ colligе i corde tuo guttulas illas sanguinis q̄s sudando p te fudit in terram.

Ex in compassiōe vehemēt voluit ꝓpter Jude dānationē. ꝓpter suā ligationem. ⁊ ꝓpter discipulorꝫ turbationē.

Primi articuli dolor secundus.

Secundus dolor quē xp̄s p nob̄ sustinuit dicit compassiōis. q̄n. s. ministri iudeorū comprehenderunt eū: ⁊ velut mancipiū vilissimū ligauerūt. Fuit aūt tūc vehemēs dolor eius. ꝓpter tria. Primo. ꝓpē Jude damnationē. Secūdo. ꝓpter suā ligationem. Tertio. ꝓpter discipulorꝫ turbationē. Primo fuit vehemens dolor xp̄i. ꝓpter Jude damnationē. Ipse nāq; turbam duxit ad locū in quo xp̄s orauerat: postq; erat cum discipulis suis. Sciebat enim ipse locus illum: qa frequenter cōuenerat illuc cum discipulis suis. Dederat aūt signū bis qui xp̄m cō prehensuri erant. d. Quēcūq; osculatꝰ fuero ipse est: tenete eū. Hoc aūt signū ſm glo. dedit eis ne loco xp̄i caperent Jacobū minorē: qui erat similis xp̄o i facie. Accedens ergo Judas ad xp̄m osculatus est eum: ⁊ dixit. Aue rabbi. Cui Jhs Amice inquit ad qd venisti? quasi dicat ſm aliquos. Tu ostendis amicitiam signo: ⁊ proditionē agis de facto. Vel melius scōm alios. O Juda amice mi quē ego dilexi: quē ad apostolatū vocaui. cui familiarē me dedi. cui? pedes in cena laui. cui nunq̄ displicui: osculo me tradis? Cur ista contra me facis? O amice mi Juda: cui si ad pēnitentiam redire volueris: venia sum prestare paratus. Cur me derelinq̄s? Cur a tuo ꝓposito malo animū tuū nō reuocas? Amice mi si adhuc me amicū habere volueris: licz me tradas in manus inimicorū meorꝫ: reuertere tamē ad me ⁊ ego suscipiaz te. O vere benignissimū ⁊ mansuetissimū dñm: qui licz doleret de iniuria quam sibi Judas inferebat: magis tñ ac magis affligebaſ de damnatione eius. Plaz licz xp̄s qui videbat omnia dolore non modico afficereſ. qñ Judas cōcepit aio illū vendere: quādo Judas ad principes sacerdotū accessit ⁊. xxx. argenteos i manu recepit. quādo a cena exiuit: ⁊ ad colligendū cohortē ⁊ ministros sollicitus ꝓperauit. insuper suo fetido ore ausus ē proditorie osculari faciem illu de corazꝫ. ⁊ os eius pretiosissimū. plus tamē angustiabaſ cuz videbat Judā. ꝓpter suā obstinationez fore damnandū. Sed hic dubitaſ vtrū si Judas nō tradidisset xp̄m ⁊ iudei nō crucifixissent eū fuisset humanū genꝰ redemptū. Et rñdet Alex. i. iij. volumie sūme q̄ sic. quia in tali casu sola voluntas patiendi sufficeisset ad redemptionē siue ad liberationē. ideo non excusatur Judas a pctō: neq; iudei. Et si dicatur Ro. viij. Proprio filio suo nō pepercit deus sed pro nobis oibus tradidit illum. Et Ysa. liij. Tradidit in mortē aiaz suam. ergo sicut pater ⁊ filius nō peccauerūt: a simili nō peccauit Judas neq; iudei. Rñdet Tho. iij. pte. q. xli. q̄ eadez actio diuersimode iudicaſ in bono uel i malo ſm q̄ ex diuersa radice procedit. Pater eni tradidit xp̄m passioni ex caritate. qđ intelligi potest. vno quidez modo ſm q̄ sua eterna voluntate preordinauit passionem xp̄i ad humani generis liberationem. ſm illud Ysa. liij. Dñs posuit i eo iniquitatē omniū nostrū. Secundo nō ꝓtegendo eū a passiōe: sed exponendo psequentib⁹. ut Aug⁹ dicit. Ipse ꝑo filius tradidit seipsū passioni. ꝓpter humilitatē: ⁊ ex obediētia factus p nobis obediens usq; ad mortē. ut dicit Phil. ij. Judas coopatus est passioni xp̄i. ex cupiditate ⁊ iniquitate. Pilatus ex humano timore. Et phei ex liuore ⁊ inuidia. ideo ipi vituperāt. ⁊ potissimū ingratissimꝰ Judas: de quo sic exclamat Bern̄. O Juda mercator pessime. o p̄ditor auarissime: cur nō petiuisti a me

trigita illos argẽteos ? Et qa pauper-
la erat aut mendicasset aut seipsam po-
tius vendidisset: vt dissetq; tibi p̃ recum
ne filiũ suũ ꝓderes innocẽtẽ. z° fuit
vehemens dolor xpi ꝓpter suã cõp̃hẽ-
sionẽ ⁊ ligationẽ. qñ. s. a ministris illis
ligatus fuit. Ad qõ plenius intelligen-
dum querẽdũ p̃ius nobis est. vt ꝑ ipse
filius dei benedicti volẽs passionẽ iusti-
nuit. Et rñdeo qꝺ sic. quod patet tripli-
citer. ¶ Primo ex scripture ꝓfirmatiõe
Unde Ysa. liij. dicit. Oblat' est qa ipse
voluit. z° ex ꝓnũciatiõe. ¶ Prenũciauit
quidẽ passionẽ suã qñ dixit. Matth. xvi.
qꝺ oportet ire hierosolymã ⁊ multa pati a
senioribꝫ ⁊ scribis ⁊ ꝓncipibꝫ sacerdotũ:
⁊ tertia die resurgere. Et Matth. xvij. c. qñ
post transfigurationẽ p̃cepit discipul'
suis. d. Nemini dixeritis visionẽ donec
filius hois a mortuis resurgat. Et iterũ
Matth. xx. qñ assũpsit duodecim discipu
los suos secreto: ⁊ ait illis. Ecce ascen-
dim⁹ Hierosolymã ⁊ filius hois tradet
ꝓncipibus sacerdotũ ⁊ scribis. ⁊ cõdẽ-
nabũt eũ morte. ⁊ tradent eũ gentibus
ad illudendũ ⁊ flagellandum ⁊ crucifi-
gendum. ¶ patet qꝺ voluntarie xp̃us
se obtulit passioni ex facti ꝓbatione.
Nam iudeos ⁊ eos qui cuz ipsis erant
solo verbo ꝓprie sue in terram ꝓstrauit.
Quippe cũ interrogasset eos quẽ q̃rit⁹?
Illiq; rñdissent. Jhm Nacarenum. ut
eis dixit. Ego sum: abierunt retrorsuz
⁊ ceciderũt i terrã. ut sic declararet virt⁹
diuinitatis ei⁹. Ob qõ Aug⁹ sup Joh.
inquit. Ubi nũc militum cohors? Ubi
terror ⁊ murmur armorum? Una vox
turbã odijs ferocẽ: armisq; terribilẽ: sine
telo vllo p̃cussit. repulit. strauit. Deus
eni latebat in carne ⁊ sempiternus dies
ita membris occultabat humanis ut la-
ternis ⁊ facib⁹ quereret a tenebris. hec
ille. Et ut Criso⁹ sequit. Demũ ne quis
dicat qñ ipse iudeos ad hoc induxit ut
ipsum occiderent: seipsum in manibus
eorũ tradẽs manifeste ostendit eis oia q̃
sufficiebant eos reuocare: Sed qa per-
manebant in malicia ⁊ nullã habebant
excusationẽ: tunc seipsuz in manibꝫ eorũ
tradidit. ideo iterum interrogauit eos
postq; a terra surrexerũt. Et illi rñderũt
sicut p̃ius. Quib⁹ ipse dixit. Dixi vobis
qa ego sũ. si ergo me queritis sinite hos
abire. Tunc Symon Petrus gladio p̃-
cussit Malcũ seruũ pontificis: abscidit-q;
auriculã eius dexterã. Si quis aũt que-
reret vnde gladi⁹ erat Petro. Criso⁹ dic
qꝺ audiens iudeos contra xp̃m conspi-
rasse armauerat se. Theophilus ꝓo ait
qꝺ habuerat ipsũ in cena p̃ro vsu agni.
Sz xp̃s auricula illi⁹ sanata ut Lucas
refert Petrũ caritatiue redarguit dices
Mitte gladiũ tuuz in vaginã. An pu-
tas qa nõ possum rogare patrẽ meum:
⁊ exhibebit mihi mõ plus q̃ .lxx. legiões
ãgelorũ. Ubi Hiero⁹. Quasi dicat. Nõ
indigeo .lxx. aplorũ auxilio. etiã si cũctos me
defenderẽt: q̃ possum habẽ .lxx. legiones
angelici exercit⁹. Una legio apud veteres
sex millibus hoiuz ꝓlebat. Ue .lxx. legi-
onibꝫ. lxx. millia angelorũ fiunt i quot
genus hoiuz lingua diuisa est. hec ille.
Subdidit xp̃s. Quomõ ergo implebunt
scripture, ꝓpterea? Calicẽ quem dedit
mihi pater nõ vis ut bibã illũ? Deinde
dixit turbis. Tanq; ad latronẽ existis cũ
gladijs ⁊ fustibus comprehendere me?
Quottidie apud vos eram docẽs i tẽ-
plo: ⁊ nõ me tenuistis. Sed hec est hora
vestra ⁊ ptãs tenebraꝝ. hora vestra dicit
s. vobis concessa ad me cõprehendẽdũ:
⁊ ptãs tenebraꝝ: quia diabol⁹ tenebraꝝ
ꝓnceps eos ad hoc incitabat. Tunc illi
comprehenderũt illũ: ⁊ ligauerũt eum.
O flebile spectaculũ. o dolendũ malum
o lachrymabile factũ videre illos i xp̃m
seuientes. Nã ut pie possumus contem-
plari irruerũt in eum frementes ⁊ rugi-
entes leonũ more. Alij ceperunt eum ꝑ
capillos suos: ⁊ violenter in terrã pro-
iecerũt. Alij gratiosas manus suas ca-
pientes retro verterunt. Alij fumbꝫ du-
ris illas ligauerũt. Alij catbenã collo
eius ipsuerunt. Alij ꝓtumeliosis ꝓbis
iniuriabant sibi. Alij veniq; pugnis ⁊
pomis suorũ ensium percusserunt eum.

Quid vides o aia mea? Quid audis? Quid loquor? de quo dicimus q̄ tāta patiebat. q̄ ligatus erat: & tam viliter oppressus & fatigat⁹: nōne ipse est ibus dei & virginis filius? Nōne rex ioiz & angelorū? Nōne creator. gubernator redēptor. glorificator. & būfactor tu⁹? Cur igit nō ploras: cur nō clamas ad sydera? O ibu mi sal⁹ anime mee. amice ꝓpter me miseram pecatricem: tam dire vinctus es & catbenat⁹. Emolli cor tuum ad pietatē: & cōmiseratione: & sequere illū meditatione deuota quocūq; de cetero pergat. 3° fuit vehemens dolor xp̄i propter discipulorū turbationē Discipuli eteni talia que in xp̄m fiebāt conspiciebant: & ex hoc territi fugierūt eo relicto. & hoc p̄dixit Zacharias prophēta. 13. c. Percutiā pastorem & dispergent oues gregis. Sz h incidit questio Utrū ꝓphete predixerūt mortem xp̄i & passionē. Et rūdeo q̄ sic. Nam Lact⁹. li. 4. inducit verba Sibylle. d. Et in man⁹ impias infideliū postea veniet. dabunt autem de alapas incestis manibus. & impurato ore expuent venenatos sputos. Dabit do ad verbera simplicit sciū dorsuz. & colaphos accipiēs tacebit ne quis agnoscat q̄ verbū sit. uel unde de miat ut inferis loquat: & corona spinea coronet. Ipsa eni insipiens gens deum tuū nō cognouisti: sed spinis eum coronasti: & bordidū illi fel miscuisti & acebi. Sed exprese adhuc sancti, ꝓpter passionē xp̄i multipliciter prenūciarūt. Dicnāq; Ysa. 5. c. Incuruabit hō & humiliabit vir. Glo. Rabbi Salomon dicit Inclinabit homo & humiliabit altus uel robustus virorū. Et idē exponens illud Deut⁹. 32. Deū qui te genuit dereliquisti. dicit in hebreo. Theth. i. debilitas & obliuiscens deū. Mobo ele ele mole lecha. i. vulneratū uel occisi tuuz uel afflictū. Et Treū. i. c. Hieremas dixit. Plorās plorauit in nocte & lachryme illi⁹ i maxill⁹ ei⁹. Glo. rabbi Moysi batet. Plorans erit. s. ipsa Hierusalē: & plorare faciet deuz sanctū. Et Treū. 3. Hieremias inquit. Dabit ꝓcutienti se maxillam saturabit opprobriis. Unde⁹ verbis consonat dictū Michee. 5. c. In virga inquit percutiēt maxillā iudicis isr̄l i. xp̄i Item Ysa. 33. dicit. Adonai iudex noster. Adonai dator nr̄. Adonai rex nr̄. ipse autē saluabit nos. Et Ysa. 53. c. de xp̄o passuro ita locutus est. Dñe qs credidit auditui nostro. i. passioni xp̄i mysterio: qō ego & alij ꝓphe audiuim⁹ a spiritu sancto? Et brachiū dñi cui reuelatū est? quasi dicat. paucis. Et ascendet sicut virgultū coram eo. s. xp̄s coram deo pre: & sicut radix. s. surculus fructificans de terra sitienti. i. de virgine non humecta uel fecundata humano semine. Et nō est ei spes neq; decor. s. in passione & vidimus eū: & non erat aspectus: & desiderauimus eū despectū & nouissimū virorū: virū dolorū & sciente infirmitatē: & quasi absconditus vult⁹ ei⁹: & despect⁹ s. pre verecundia. unde nec reputauim⁹ eum. Uere languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit: & nos reputauimus eū quasi leprosū & percussū a deo & humiliatū. Ipse autē vulnerat⁹ ē propē iniquitates nostras. & attrit⁹ est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eum & liuore ei⁹ sanati sum⁹. Oēs nos quasi oues errauimus. unus quisq; in viam suā declinauit: & dñs posuit in eo iniquitatē oiuz nostr̄. hec ille. Ex autē predicta, ꝓphia ad litterā intelligit de xp̄o patet p rabbi Moysen qui hoc tenet ut dicit Nico. de lira De tribulatione etiā xp̄i exponūt doc. iudei. illud Ysa. xi. Timoris dñi. quod sequitur ad illa verba: Redolebit sup eū spūs timoris dñi. & c. Mā i li. Sanhedri iphec. i. distin. helecy taliter scriptū est. Labariho. i. & molestabit eum in timore dñs. Ibi dic Rabbi Alexandri dicit q̄ honorabit eum dñs precepto tribulationuz & tormentorum. Et Dauid in psal. xi. qui de xp̄o fm Nico. de lira intelligit in persona xp̄i ita dicit. Deus deus me⁹. i. pater rone diuinitat & rone būanitat. respice in me. s. positū in afflictione: quare me

ꝛereliquisti. s. in manib⁹ iudeoꝝ. louge a salute mea. s. coꝛpali. ꝙba ꝛelictoꝝ um meoꝝ. i. populi que sua fecit sustinẽdo p eis pnã. Deus me⁹ clamato p diem s. circa hoꝛa nonã. ⁊ nõ exaudies: quia oꝛatio illa, pcedebat ut dictũ est q̃tum ad suã materiã a voluntate sensualitat⁊ ⁊ nõ ad insipiẽtiã mubi. s. hoc contingit q̃ non sum exauditus: imo magna fuit sapia sic redimere genus humanũ. Tu aũt i sancto habitas. i. oĩa sancte facis In te sperauerũt patres nostri: ⁊ liba/ sti eos. s. ꝛe seruitute egypti ⁊ captiuita/ te Babylonis. Que liberatiões fuerũt quedã figure liberationis hominũ .ppẽ mozẽ meã facte. Ego aũt sum ỹmis. i. visus abhoꝛiabilis: ⁊ nõ hõ. s. non vtens ꝛõne q̃tũ ad opinionẽ iudeoꝝ q̃ dice/ bant eũ ꝛemoniacũ oppꝛobꝛiũ hominũ s. maioꝝ: ⁊ pbeoꝝ. ⁊ abiectio plebis. s. populi eois. Omnes videntes me ꝛeri/ serũt me. locuti sũt labijs: ⁊ mouerunt caput. s. dicentes. Sperauit in domino eripiat eum: saluũ faciat eũ. qm̃ vult eũ Qm̃ tu es qui extraxisti me ꝛe ventre. s. sup naturam fecisti me nasci ꝛe virgine Spes mea: ꝙa i xpo fuit spes future glo/ rie q̃ ad coꝛp⁹. In te piectus sũ ex vẽ. i. tibi in suppositõ ỹbi vnit⁹ a cõceptio/ nis pncipio. ꝛe ventre matris mee ꝛe⁹ meus es tu. i. ꝛeũ meum te cognoui. ꝙa aĩa xpi ab instanti cõceptionis fuit re/ pleta ỹtutib⁹. Ne discesseris a me: qm̃ tribulatio pꝛoxima est: ⁊ nõ est qui ad/ iuuet. Circũdederunt me vituli multi: tauri pingues. s. iudei pꝛetulãtes. ⁊ aq̃/ ri obsederũt me. Aperuerũt sup me os suũ: sicut leo rapiens ⁊ rugiens. Sicut aqua effusus sum: ⁊ dipsa sunt oia ossa mea. i. discipuli. Factũ est coꝛ meũ tãq̃ cera liq̃scẽs in medio ventꝛis mei. Aruit tanq̃ testa ỹtus mea: ⁊ lingua mea ad/ hesit faucibus meis. ⁊ in puluerẽ mozt⁊ ꝛeduxisti me. Qm̃ circũdederũt me ca/ nes multi: consiliũ malignantiũ obse/ dit me. Foderũt manus meas ⁊ pedes meos. dinumerauerũt omnia ossa mea Ipsi vo ỹsiderauerũt ⁊ inspexerũt me. diuiserunt sibi vestimenta mea: ⁊ super vestẽ meã miserũt sortem. Et iteꝝ ps. 2 quẽ apli Act. 4. c. ꝛe xpo intelligendũ testati sunt ꝛe eius passione ita inquit. Quare fremuerũt gentes ⁊ populi me/ ditati sunt inania. Astiterunt reges ꝛre i. Herodes: qui vocabatur ꝛex Galilee Marci. 6. ⁊ Matth. 14. Et Ponti⁹ Pi/ latus qui tenebat pꝛo tunc locum im/ peratoꝝis. Unde Centurio sub eo con/ stitut⁹ vocat regulus Joh. 4. Et pnci/ pes cõuenerũt in vnũ aduersus dñm ⁊ aduersus xpm ei⁹. Ad hoc etiã ẽ pꝛo/ phia illa Zach. 12. dicẽs. Videbunt in quẽ trãfixerũt. Sũt ⁊ alie ples ꝛe xpi passione, ppbie: q̃s omittim⁹ bꝛeuitat⁊ cã: ⁊ ad discipulos reũtimur i captiõe xpi pterritos ⁊ fugiẽtes. Nec̃ credẽdũ est id fuisse sine angustia coꝛdis magi/ stri sui etiã ⁊ sine fletu ac planctu ipso/ rũ. Puto eteni q̃ postq̃ viderunt turbã xpm ligantẽ ab illo aliquãtulũ elõgari fugiendo cũ ciulatu ⁊ suspiꝛijs dicebãt O mgr̃ clementissime oi melle suauioꝝ quõ videm⁹ in te seuire malicia iudeoꝝ ꝛeu ⁊ nos miseri q̃d faciem⁹ tã gratiosũ pꝛeꝛ omittẽtes? Reliq̃m⁹ oia ut seque/ remur te: ⁊ nũc certificati sum⁹ q̃ pũita tua ꝓuabimur. qm̃ occidẽt te pbei. His ⁊ silib⁹ q̃relationib⁹ discipuli mesti ma gistrũ solũ in pseqẽtiũ manib⁹ ac cru/ delissime eũ tractantiũ ꝛereliquerũt.

Qꝛ xps vehemẽ voluit in ꝛeductiõe ppẽ discipuli negationẽ: ppter Anne interrogationẽ. ⁊ ppẽ alape pcussionẽ.

Primi articuli voloꝝ tertius.

Tertius voloꝝ quẽ xps pro nob pcõꝛibus sup̃portauit dicit⁊ ꝛe/ ductionis. q̃n ut habet Joh. 18. vinctus ductus est ad Annã pꝛimũ. i. pꝛimo. cui⁹ causa subdit: Erat eni socer Caiphe. ⁊ qa eundo ad domũ Caiphe habebant transire ante domũ isti⁹ Anne. nõ intrauerũt domũ ei⁹ ob ipsius re/ uerentiam. Beda sꝛo dicit: quia fꝛte diuinitus factũ est: ut qui ẽrãt affines sanguine sociarent⁊ in scelere. Tunc aũt fuit vehemens voloꝝ xpi pꝛopter tria.

Primo pp̃ er negationez. Secundo ꝓpter interrogationem. Tertio ꝓpter ꝓcussionē. Primo fuit vtrumēs volꝰ ille ꝓpter negationē quādo a discipulo negatus fuit. Et etiā inq̃t Jobes sequebaf ihm Symon Petrus ⁊ aliꝰ discipulꝰ. i. Jobes ſm Aug̃. Discipulꝰ aũt ille erat notus pontifici, ⁊ introiuit cum ihu in atriũ pontificis. Petrus aũt stabat ante hostiũ foris: quē Jobes introduxit. Cui ancilla hostiaria dixit. Nũquid ⁊ tu es discipul' es hois ihu? Dicit ille. Non sum. Erat aũt Symon Petrus stans: ⁊ calefaciens se. ⁊ ibi secundo ministris dixit. Non sũ. Et tꝛio rñdit cognato illius: cuiꝰ abscidit auriculā dicenti. Nōne ego te vidi i horto cum illo? Sz dubitaf hic ve hac negatione Petri: eo q̃ videf diuersimode ab euangelistis narrari. Nam Matheus dicit secundā negationē factā ad vocez ancille. Et Jobes dic̃ ad vocē ministroꝝ ad ignē stantiũ. Simlic̃ Matheus dicit tertiā negationem factā ad vocem illoꝝ qui stabant. ⁊ Jobes ad vocē cognati illius: cuius Petrus abscidit auriculam. Rñdet Aico. ve lira sequendo Aug̃. ve consensu euangelistarũ. q̃ ꝓncipalis intentio euangelistaruz erat exprimere tertiā Petri negationē. ⁊ in hoc omnes conuenũt. De ꝑsonis aũt accusantiꝫ? sine ve negatiõis loco nõ erat ꝓncipalis intenno. ⁊ probabile est q̃ multi ad ꝓba Petri circa eũ ⁊ ꝑsimlia verba dicebant: impoꝛtrādo ei magistrum suum. ⁊ ideo vnus euangelistaz exprimit vnā ꝑsonā accusantē. ⁊ alius aliam. vnde ſm veritatē histoꝛie prima negatio fuit facta ad hostiarie vocē ꝓncipaliter. Secunda ad vocē illoꝝ qui stabant ad ignem. fuerunt tamen excitati ab alia ancilla. ⁊ tertia facta ē multis cum accusantibus: inter quos ꝓncipalis erat cognatꝰ illius: cuius Petrus absciderat auriculam. De hac aũt negatiõe Petri Crisoꝰ in sermõe ita ait Idcirco aũt diuine ꝓuidentie secretuz ꝓmisit. ut ꝓimus ipse lateret Petrus: q̃ erga ꝓcantes ouriozē sniam. ꝓꝛij casus intuitu tẽꝑraret. Petrus eñ ozbis terraꝝ doctoꝛ⁊ magister ꝓcauit: ⁊ veniam impetrauit. ut hec indulgẽtie noꝛma ⁊ regula iudicãtibus ꝓdereꝛ. Idcirco non angelis arbitroꝛ cõmissa sacerdotij ptãt: ne cum ipsi minime ꝓcarent: in ꝓcatoꝛibus sine misericoꝛdia iudicarent. homo passibilis sup̃ homines ozdinaf: ut dñs ipse in alijs suas recolit passiones mitẽ apud eos se ꝓtexta benignũ. h̃ ille. Scõm aũt Aico. ve lira. qdã voluerũt tenere q̃ Petꝰ nõ negauit xp̃m ex timoꝛe mortis: sed ex amoꝛe nolens ab eo separi. Sciebat. n. q̃ si dixisset se eẽ discipulũ xp̃i stati fuisset eiectus ⁊ separatus ab eo. Sed hoc patet esse falsũ ꝓpter ꝓbuz xp̃i. qui ꝓdicens Petro q̃ cum esset negaturꝰ: ⁊ videns q̃ esset ve se multũ ꝑsumẽs subdidit. Spiritꝰ quidẽ ꝓmptus ē: caro aũt infirma. Et q̃ negatio sua ex timoꝛe ꝓuenerit testatur Rabanus: qui ait. Palam coꝛã omnib? negauit. q̃ se manifestari exꝑauit. Et ve b. Leo papa sic dicit. Ob hoc autẽ ꝉsitare ꝑmissus est: ut in ecclesie ꝓmaꝛe remediũ ꝓnitentie recõderetur: ⁊ nemo auderet ve sua ꝓtute ꝓfidere. Et Hiero? sic refert. Scio quosdã pio affectu erga aplm Petruz locum hunc ita interꝓetatos: ut dicerent Petrũ hominẽ negasse. nõ veꝝ. ⁊ cẽ sensium. Nescio hoiem: q̃a scio veꝝ. h̃ q̃ friuolũ sit ꝓudens lectoꝛ intelligit. Si eni iste nõ negauit. ergo mentitꝰ ē dñs: qui dixerat. Ter me negabis. Et iteruz Leo papa in quodã sermone. sic loquit. Felices o aplꝛ sancte lachꝛyme tue: que ad diluendã culpã negationis virtutẽ sacri habuere baptismatis. Affuit eni ꝓtera dñi ihu xp̃i. q̃ latentẽ te ꝓꝰ. q̃ vicereris exciꝓret: ⁊ firmitatẽ standi in ipso cadente ꝓiculo recꝑisti. Cito itaq; ad soliditatẽ redijt ꝓtra tanq̃ recipiens foꝛtitudinẽ: ut qui tũc i xp̃i exꝑauerat passione. i suo ꝓsit supplicio nõ timeret. Et Greg. i. 3. moꝛal'. ita scribit. Ideo intus ⁊ caritatis caloꝛe Petrus

to:puerat.7 ad amoꝛē pñtis vite quasi ad pſecutoꝛū p:unas infirmitate eſtuā te recalebat. Ex quibus conſtat q̄ Petrus ex timoꝛe magiſtrū negauit: quez tamen ipe pie reſpexit:penitentēq; miſeꝛicoꝛditer ad ſe recepit. Secūdo fuit vehemens voloꝛ xp̄i p:opter interrogationem. Interrogabat nanq; eum pontifex Anna de diſcipulis ſuis : 7 de doctrina eius. Scōm Criſo. interrogabat eum vult ſeditioſum :7 nouarū rerum factoꝛem redarguere volens. Sed hic dubium oꝛitur. vtrū iſte Anna 7 ceteri pſecutoꝛes xp̄i cognouerunt euz. Et q̄ non p:obari poſſet ex ꝝbo apli. 1. Coꝛ. 2 c. dicens. Si cognouiſſent nunq̄ dñm glorie crucifixiſſent. Et de hoc etiā Act. 3. c. Petrus loquens iudeis dixit. Scio q̄ p ignoꝛantiā feciſtis: ſicut 7 p:incipes noſtri. Glerūtū Tho. 3. pte. q. 47. 7 Ric. 1. 3. dicūt q̄ iudei nō coḡuerūt xp̄m, p̄ ignoꝛantiam craſſam 7 affectatā : q̄ñ euidentia ſigna habebāt aduentus ei⁹: 7 videbant miracula: que fiebāt p ipſū ſed ꝓpter odiū 7 inuidiam noluerunt eum recipere. Ideo Joh. 5. xp̄us dixit. Si nō venieſſem 7 eis locut⁹ nō fuiſſem peccatum non habꝛent. Tertio fuit vehemens voloꝛ xp̄i ꝓpter percuſſionē. Narrat. n. euāgeliſta q̄ phariſeo rñdit Ego ſemp docui in ſynagoga 7 in templo: quo omnes iudei conueniunt. 7 in occulto locut⁹ ſum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos q̄ me audierunt quid locut⁹ ſū ipſis. Ecce hi ſcūt que dixerim ego. Hoc autē cuz dixiſſet vnus aſſiſtens miniſtroꝛū vidit alapā ihu. p:cuſſus in faciē ictu grauī: manu furibunda: adeo ut ꝑm quoſdā dentes oꝛis eius remouerent: 7 os ſanguinem expueret. nihil tamē cōtumelioſe locutus eſtilli: ſed ſic magis innocentiā ſuā defendit dicens: Si male locut⁹ ſū teſtimoniū phibe de malo. ſi aūt bene: cur me cedis? Ubi Aug⁹ ait. Quid iſta reſponſione veriꝰ : manſuetius: iuſtius? Sed hic dubitaꝛ an xp̄s ſic reſponendo bene fecerit. cū ipſe dixerit Matth. 5. Si quis te p:cuſſerit in maxillā dexterā p:ebe ei 7 alterā. Ipſe aūt hoc non fecit ſed magis p:cutientē ſe coꝛrexit. Ad q̄ rñdet Aug⁹ q̄ illud p:eceptū non daꝛ abſolute. ſed magis ꝑm p:eparationez animi. quia homo debet habere animuz p:eparatum ad hoc faciendum vbi videret hoc expedire ad honoꝛem dei 7 vtilitatem eccleſie: alias autem non. imo aliquando expedit iniuriantib⁹ reſpondere ad ipſoꝝ 7 aliozum inſtructionez ſicut fecit hic xp̄s: qui licz ita reſpōderit tamen nō ſolum alteram maxillā iterū p:cuſſuro: ſed totum coꝛpus figendum parauit in crucis ligno.

Qz xp̄s vehementer voluit in contradictione p:opter falſam teſtificationez p:opter publicam criminationem: 7 p̄pter ſibi factam verſionem.

Primi articuli voloꝛ quartus.

Quartus voloꝛ quem xp̄s ſuſtinuit in paſſione p:o nobis dicit contradictiōis: quādo a homo Anne ligatus miſſus ē ad domū Caiphe pontificis : in qua vehemēt voluit ꝓpter tria. Primo ꝓpter falſam teſtificationē. Secundo ꝓpter publicam criminationem. Tertio ꝓpter verſionem. Primo fuit vehemens voloꝛ xp̄i ꝓpter falſam teſtificationē. Ait enī dicit Matheꝰ. Principes ſacerdotū: 7 omne conſilium querebāt falſum teſtimoniū contra ihm: ut eum morti traderent: 7 non inuenerunt: cum multi falſi teſtes acceſſiſſent. Refert enī Nicodemus in euangelio ſuo q̄ cuz multi ſurrexiſſent aliquis eoꝝ dicebat. Ego vidi xp̄m miracula facientē. Alter aſſerebat. Et ego vidi eum. 7 audiui verba veritatis predicantē : 7 ſimilia. Plerisq; locuti ſūt ſpiritu ſancto mouente linguam eoꝝ contra voluntatem ſuā. Nouiſſime aūt venerunt 7 duo falſi teſtes: 7 dixerunt. Hic dixit. Poſſum deſtruere templū dei:

ꝛ post triduꝫ reedificare illud. Sed ꝫ
oritur questio quomodo isti dicũt falsi
testes. qñ Job. z. xp̃us dixerat. Solui
te templuꝫ hoc. ꝛ in tribus diebus exci
tabo illud. Ad quod rñdet Hiero⁹ sup
Matth. quem sequit Nicolaus de lira
q illa ꝟba que dixit xp̃s intelligunt de
templo corpis sui. ut ibidem dicit. Et ꝫ
sonant ꝟba ibidez posita: que xp̃s dixit
non precipiẽdo sed predicendo eis qd
essent facturi. Unde sensus ẽ. Soluite
i. soluetis templuꝫ hoc. s. corpus meũ p
mortẽ. ꝛ i trib⁹ diẽb⁹ excitabo illud p re
surrectionẽ. ꝛ non destruã dixit uel pos
sum destruere. Inquit ergo Hiero⁹. Fal
sus testis est qui non eodem sensu dicta
intelligit quo dicũtur. Possent etiã dici
predicti falsi testes ex falsa intentione:
quia intendebãt procurare mortẽ inno
centis. Secũdo fuit dꝛemens dolor
xp̃i propter publicã criminationẽ. Nã
cum taceret ꝛ nihil responderet ad ea q̃
sibi obijciebãt: quasi responsione indi
gna: princeps sacerdotũ q̃ ex impatien
tia de tribunali surrexerat ait illi. Ad
iuro te p deum viuũ: ut dicas nobis si
tu es xp̃s filius dei. Dicit ei ihs. Tu di
xisti. Ad quod respondet propter reuerẽ
tiam diuini nominis inuocati. Et sub
didit. Uerũtñ dico vobis ãmodo vide
bitis filiũ hominis sedentẽ a dextris dei
ꝛ venientem i nubibus celi. Tũc prin
ceps sacerdotum scidit destimenta sua
dicẽs. Blasphemauit. quid adhuc ege
mus testibus? Audistis blasphemiam
Quid vob videt? Ubi Hiero⁹ ait. Pon
tificem quez de solio sacerdotali furor
excusserat: eadem rabies ad scindẽdas
destes prouocat. Et Criso⁹ in omel. in
quit. Hoc fecit ut accusationẽ redderet
grauiorem: ꝛ quod verbis dicebat: fa
ctis extolleret. Qui aũt erant cum pon
tifice frementes dixerunt. Reus ẽ mortis
Ubi Origenes ait. Qñtũ putas fuit er
roris ipsam principalẽ omniũ vitarẽa
mortis pronunciare. ꝛ p tantoꝛũ resur
gẽtiũ testimonia nõ respicẽ fontẽ vite:
de quo in omnes viuẽtes vita fluebat.
dce ille. Quis ꝟo falso illi violẽta mor
te dignũ acclamassent xp̃m: tñ dubium
hic incidit. vtrũ i ipso necessitas fuit ad
moriendũ morte naturali. Et respõdet
Ric. in. 3. di. 18. q. in ipso fuit necessitas
moriendi q̃tum ad humanã naturam
que necessitas non fuit cõtracta nec p̃
pter peccatũ debita: sed fuit voluntarie
assumpta. Uoluntarie enĩ filius dei ta
lem assumpsit naturaꝫ humanã: q̃ nisi
eam miraculose cõseruaret: necessariũ
erat q̃ corp⁹ eius resolubile ꝛ mortale
senio defecisset. q̃uis valde diu durasset
propter excellentissimã complexionem. Fuit ergo i eo necessitas moriendi ratione nature assũpte relicte suo re
gimini naturali. nõ tñ fuit necessarium
illum mori morte qua mortuus est. nisi
p compationẽ ad diuinã prouidentionem. Sz adhuc nõnulli dubitant vtꝛ
necessitas moriẽdi i xp̃o subiecta fuerit
eius voluntati humane. Et quidã tenẽt
q̃ sic. Primo qa sm Anselm. in libro de
homo. Sapietie ꝛ iusticie dei repugnat
cogere mortẽ pati sine culpa illuꝫ quẽ
iustum ad eternam fecit beatitudinem.
sed homo xp̃s nunq̃ habuit culpam. ꝛ
fuit factus iustus ad eternã beatitudinem. ergo repugnasset sapietie ꝛ iusticie
dei q̃ xp̃s morte sustinuisset si noluisset
Alij ꝟo contrarium asserunt. qñ mori
ex conditione nature ꝛ posse mori nunq̃
aliqua creata ꝟtute repugnare videret
ꝫ in xp̃o fuit necessitas moriendi ex cõ
ditione nature. q̃ cũ voluntas humana
sit creata non potuit illa voluntate fieri
imortalis. Rñdet Ric. ad istaz. q. q̃ ut
tactũ est aliqui dicunt q̃ necessitas mo
riendi i xp̃o subiecta fuit voluntati hu
mane. Dicunt enĩ q̃ p compationez ad
necessitatem moriendi xp̃s inq̃tum nõ
tenuit mediũ inter statum innocentie ꝛ
nature lapse. In ꝑmo enĩ statu nec nũ
nec voluntas suberat necessitati moriẽ
di. sed in nobis tam natura q̃ voluntas
subsunt necessitati moriendi: nõ sic in
telligendo q̃ necessarium sit voluntatẽ
mori: ꝫ quia corpus a morte ꝑseruari

non potest. In natura autem humana xpi natura suberat necessitati moriendi sed voluntas precerat ira q non potuisset mori nisi voluisset. Cui opinioni videtur cōcordare Damas. li. 3. c. 19. dicēs q non precedebant in dño voluntatē naturalia. Nihil enī coactū in ipso cōsideratur: sed oia voluntaria. Alij autē dicunt contrarium: quia ille solus pōt mutare cursum ⁊ legem nature: q naturam instituit ⁊ ordinauit. cum ergo i natura humana xpi fuit necessitas moriendi ex conditione nature. ergo p aliquam voluntatē creatā tanq̄ p causam efficientē non potuisset pseruari a morte. si tamē ex relatione mori noluisset: diuina voluntas eum a morte pseruasset. Huic opinioni secūde magis q̄ prime Ric. inhērere videt: licz vtraq; sit sustentabilis. Nihilominus propter dicta alia subortur questio. Vtrū xps p voluntatē sepauerit miraculose aiam suam a suo corpore. an ꝓ fuerit sepata vi afflictionū ei illatarum. Et respōdet Ric. q̄ xps mortuus fuit p violentiaz afflictionū ei illatarū: concurrente vehemētia doloris cōpassionis q̄ morte acceleraut. Ihñ ⁊ Petrus Act. 2. dixit iudeis de xpo. Huc p manus iniquorū affligētes interemistis. Et. c. 3. Auctorem vero vite interfecistis. Et si arguēt ex dicto Aug. li. 4. de trini. ca. 13. vbi ait. Longa morte cruciabant ligno suspēsi Ihñ latronib⁹ ut iā morerēt ⁊ de ligno iam ante sabbatū deponerēt crura confracta sūt. xps aūt qa mortuus inuent⁹ est miraculo fuit. ergo si fuit mortuus miraculo: nō p violētiā mortu⁹ ē afflictionū illatarū. Rñdet Ric. q̄ ibi Aug⁹ accipit miraculū p mirabili: qa mirabat Pilat⁹ ⁊ sui quō ita cito eēt mortu⁹ eo q̄ cām accelerationis mortis eius nō cōsiderabāt. Cui⁹ accelerationis cā fuit vehemētia doloris cōpassiōis: ⁊ teneritima cōplexio: quā habebat. ⁊ preterea p totā noctē fuerat afflict⁹. ⁊ i crucifigēdo eū crucifigētes grauī⁹ extenderunt mēbra eius q̄ illoꝝ q̄ crucifixi fuerunt cū eo: qa plus eū odiebāt. Fuit tū aliq̄ modo mors illa miraculosa: qa nisi dispēsatiue diuina potētia, prohibuisset btitudinem aie xpi in suū corp⁹ redundare: corp⁹ xpi nulla interuenīte morte glorificatū fuisset. Q. d si fuisset factū nlla virtute creata potuisset illa aia a corpe suo separari. Hec Ric. Et q̄bus oib⁹ colligimus dñm nrm ibm xpm pro caritate sua voluisse vnire aie sue corp⁹ passibile ⁊ mortale: ut sic p nobis pctōrib⁹ patiēdo ⁊ moriēdo p nris debitis satisfaceret. Judei aūt criminabant eū fore reum mortis tanq̄ malefactorē: seductorē ⁊ blasphemū. 3° fuit rehemens dolor xpi, ppter derisionē. q̄. 5. vsq; mane dimissus ē i man⁹ seruoꝝ vilissimoꝝ q̄ expuerūt in faciē ei⁹. ⁊ colaphis eum ceciderūt. Alij aūt palmas i faciē eius dederūt. d. Propterea nob⁹ rpe qs ē q̄ te peussit. Et ut ināt Mare⁹ velauerūt faciē eius. ⁊ hoc fecerūt p̄m alioꝝ: ne videntes dignissimā faciē illā pietate vincerēt. O ihu bñdicte q̄ dura nor h̄ est: in qua a principio usq; ad finē quietem nescis. h nūc vno mō: nūc alio corpe ⁊ alio fatigaris. O amantissime inuenis q̄ tū me pctōrē dilexisti: quē cuz tot laboribus passionibus ⁊ cruciatib⁹ redimere voluisti. O mens humana cur tā dura es ut dño tuo cōpati negligas: q̄ p compassiōe tua sputis deturpat. alapis cedit. ⁊ ab indignissimis psonis viliter ptractat? Heu me quid erat inspicere illos seuientes i eum. alios trahentes capillos ei⁹: nōnullos sudariū leuātes spuere i os eius: quosdā importunis vocib⁹ clamare i aures ei⁹: bos pugnis pcutere pect⁹ ei⁹: illos extensa manu vterare collū ei⁹. O ihu mi q̄ tū nos dilexisti. Hz nos miseri te non diligim⁹. Hinc o humanū cor vince tor pore tuū gen⁹ humanū. ⁊ ēm affectuz tuū porrige ihu xpe. Ecce q̄ iā appropinquat dies. ⁊ mors de primo, p amore tuo sibi parat. Sed vbi es o Maria mater? Vbi habitas? An ignoras que circa dilectissimū filium tuū geruntur?

Dicunt nanq; quidã q̃ Jobes cu ange/
lista dimisso ibu i domo Caiphe cucur/
rit retrsus retbamã ad domuz Magda/
lene. vbi virgo remanserat qñ xp̃s cuz
discipulis suis venit hierusalẽ ad cenã
faciendã :7 ibi clamãs ad hostiũ: a vir/
gine orante:tremente 7 attonita audi.ª
est. Adiuocauit mox Magdalenam.d.
Surge filia7 videamus quid nobis re
filio meo significat. Apta fuere hostia
dom̃: 7 intrauit Jobes ciulans.flens
7 lachrymans.dicensq; : Heu me vene/
randa mater q̃ durus tibi nũci aduc/
nio.7 cum pre singultibus vix loq̃ va/
leret. interrogabat a virgine collachry/
mante Ubi est filius meus? vbi est ibs
meus ? Quid actũ ẽ re filio? Eiuit ad/
huc an iudei interfecerunt eũ? Heu me
volentẽ nimũ. Et Jobes rñdere pose/
at q; dicere. nondũ mortuus est. ꝫ puto
hodie morti erit tradendus. Cõprehen/
derunt enĩ illũ in nocte ministri iudeoz
7 retinent euz vinctũ in domo Caiphe:
asseruntq; neq̃ illi pbei 7 scribe vere
morti adiudicari. O q̃ gelidum tũc fa/
ctũ est cor illud virgineũ : quãtoue do/
lore repleta fuit alia eius. Que statim
exiuit domũ cũ Jobe 7 Magdalena:
aliisq; comitantib⁹ Hierusalem festina
ptens. Cuz aũt intrauit ciuitatẽ trans/
euntes ꝑsdã interrogabat.d.illud Cãt
3. Mũ quẽ diligit alia mea vidistis filiũ
meũ vnicũ? Et illi interrogabant.qual
est dilect⁹ tuus? Et illa. Dilectus meus
candidus 7 rubicundus : filius meus
pulcher 7 decorus :sanctus: morigera/
tus: ꝑcutiẽtibus redimitus: gratia plen⁹:
etatis.33. annorũ:7 mihi carissim⁹. O
fili mi ibu vbi te inueniã ? Circuibo ci/
uitatẽ p vicos 7 plateas ut te queram.
ut te inueniam.ut te videã.ut cõplectar
ut alloquar priusq; moriaris. Perrexit
tandẽ usq; ad domũ pontificis ubi mul
titudinẽ cõgregatã inuenit.qñ ad Pi/
latũ ibs xp̃s mittendus erat. Tempta/
bat ad filium ꝓperare: 7 nõ ꝓmittebat.
Clamabat altisona voce. Fili mi ihesu:
Jhesu fili mi. Audiebat tunc forte fili⁹
lamentantẽ matrẽ 7 adaugebat angu/
stia mentis eius. Nam quãto inter eos
amor erat vehementior : tanto vtriusq;
dolor compassionis intensior. Compa/
tiebatur vtiq; mater filio: cõpatiebatur
filius compassiue matri. Ez ut deuoti⁹
banc parte exoluam⁹ querendũ ẽ. vtrũ
virgo gloriosa magis dilexerit filiũ suũ
q̃ aliq; alia mater filios suos. Ad quod
ego rñdeo q̃ sic. 7 ꝓ hoc mltiplici rõ/
ne. Primo rõne claritatis. Clare enim
virgo cognoscebat. 7 certissima erat q̃
a filio sume diligebat. 7 cuz firmiter cre/
deret ipsũ esse deũ in suo vtero incarna/
tũ. sciebat illũ eam diligere pre ceteris
creaturis 7 humanis 7 ãgelicis: quare
cor eius inflãmabat ut illũ diligeret: a
quo sciebat magnope se fore dilectam.

Secũdo hoc ꝓ rõne sanctitatis. Di/
ligebat ꝑfgo filiũ suũ copiosissime: quẽ
plenũ sanctitate gratia oiq; virtute di/
ligendũ cẽsebat. Tertio hoc ꝓ rõne
totalitatis. Fuit enim beata virgo ita
mr̃ xp̃i ut ab ea sola spũ sco cooperante
corpulentaz substantiã acciper. Quare
amor qui debet esse patris 7 matris ad
filiũ: erat in virgine sola ad xp̃m ab ea
genitũ. Quarto hoc ꝓ rõne diuturni/
tatis. Amor enim quãto diuturnior
tanto vehementior. Cum ergo filiũ suũ
virgo dilexerit p annos.zz. absq; vlla
pturbatione. ꝓsequẽs est q̃ cum diliget
bat in etate florenti iam ꝓstitutũ vltra
q̃ dici possit. Quinto hoc ꝓ rõne fa/
miliaritatis. Mũq; enĩ inuentus ẽ ali/
quis filius qui ita blande: ita reuerẽter
ita dulciter: ita familiariter cõuersarẽ
cum parentibus suis: sicut xp̃us facie/
bat cum virgine matre. Non enĩ dubi/
tare quispiam posset q̃ p tot ãnos qui/
bus xp̃s cum matre conuixit nõ fuerit
liquefactum cor eius in amorem illius
a quo toties vocari matrem se sensit:
quem 7 ipsa filiũ sepe noiabat. Quare
firmiter teneo q̃ virginis amor ad xp̃m
vincebat omnez amorem quorũcunq;
parentũ: qui tenerrime filios suos dili/
gunt aut dilexerunt.

Qz xp̃s in p̃sentatione vehemenˢ voluit ꝓpter accusationem. ꝓpter flagellationē. ⁊ ꝓpter coronationem.

Secundi articuli primus volor. ibu xp̃i dicit̃ p̃sentatiōis. Cū eni Pilato fuit p̃sentatus voluit vehemenˢ. ⁊ p̃cipue ꝓpter tria. Primo ꝓpter accusationē. Secūdo ꝓpter flagellationē. Tertio ꝓpter coronationē. Primo voluit vehemēter ꝓpter accusationē. Ad quod intelligēdum cōmemorandū est qđ euangeliste tradunt. videlz. ꝙ mane adductus fuit ihs a domo Caiphe ad domū Pilati p̃sidis in pretoriū. Erat autē pretoriū locus vbi audiebant̃ ⁊ examinabant̃ res: ⁊ ipsi nō introierunt iudei in pretoriū: ut nō ꝓtaminarēt̃ ex ingressu dom⁹ hois gentilis: sed manducarent pascha. i. azimos panes: qui a iudeis p dies. 8. comedebātur. O impia cecitas. alienigene iudicis pretorio ꝓtaminari timebāt: ⁊ fratris innocentis sanguinē nō timebant. Exiuit ergo Pilat⁹ ad eos foras d. Quā accusationē affertis aduersus hoiem istū? Responderūt. Si nō eēt hic malefactor: nō tibi tradidissemus eum. Ubi Aug⁹. Interrogent̃ atq; rñdeant ab inundis spiritibus literati. ceci videntes. mortui resurgentes: vtrū sit malefactor. Addiderūt etiā qđ Lucas dic̃ Hunc inuenimus subuertentē gentem nostrā. ⁊ pbibētē tributa dari Cesari. ⁊ dicentē se xp̃m regē eē. Dixit eis Pilat⁹ Accipite eum vos: ⁊ ſm legem vestraz iudicate eum. quasi dicat. si sufficit vra examinatio: sufficiat ⁊ vestra sententia Nā ut dicit Nico. de lira. Romani aliq; minoza iudicandi pmiserant iudeis retinentes sibi p̃nā mortis: ⁊ causam sanguinis. Ideo p hanc rñsionē inhibebat ne xp̃o mors inferret̃. Et ideo illi intrē-tentes cum morti adiudicari rñdebant Nobis nō licet interficere quēq;. Introiuit ergo iterū in pretorium Pilatus. ⁊ interrogauit ihm. Tu es rex iudeoꝝ? Ubi queritur. quare Pilatus sic eū interrogabat. Et rñdet Nico. ō lira. ꝙ cū iudei accusassent eum de tribus videlz. quia subuerterat gentē. ⁊ prohibuerat tributa dari Cesari. ⁊ dixerat se eē regē De duobus ꝓmis Pilatus nō curauit inquirere. Non de primo: quia ipse gentilis erat: ⁊ non iudeus. non etiā de secundo: quia sciebat illud esse falsum. ꝫ tm̃ de tertio: eo ꝙ romāi nomē regiuz a iudeis abstulerāt. Rñdit ihs. Ai temetipso h̄ dicis: an alij tibi dixerūt de me? q. d. Cōcepisti hanc opinionez de me p temetipsū? Vbi Crisō⁹ ait. Nō ignorās interrogat: sed ab ipso accusari iudeos volens. vnde sequit̃ euangelista. Rñdit Pilatus. Munqd ego iudeus sū? Gēs tua ⁊ pontifices tui tradiderūt te mihi. Quid feciſti? Rñdit ihs. Regnū meuz non est de hoc mundo. Quasi dicat. nō quero tpalem dñationē. Dixit ei Pilat⁹ Ergo rex es tu? Rñdit ihs. Tu dixisti quia rex sum ego. Ego in hoc nat⁹ sum: ⁊ ad hoc veni in mundo: ut testimoniuz phibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocē meā. Dicit ei Pilatus Quid est veritas? Et nō expectato rñso exiuit ad iudeos. d. Ego nullā in eo inuenio cām: ⁊ ut literaret eum de furore ipsoꝝ. ppsuit ſm cōsuetudinē quā habebant. s. i solennitate pasce ut vnū reū morte p̃terent literādū: an vellent xp̃m esse illū: uel Barrabā: qui in carcere⁹ ꝓpter maleficia sua detinebat̃: ⁊ populo erat odiosus. Clamauerūt aūt omnes Non hūc ſ Barrabā. O quali gladio ferebatur tunc cor virginis matris qñ audiebat horribiles illos clamores iuvorū p̃tentiū potius literationē Barrabe latronis qđ filij sui innocentissimi. Dixit Pilatus iudeis. Quid igit̃ faciaz de ihu: qui dicit̃ xp̃us? Dicūt oēs. crucifigatur. Et ille quid inqt̃ mali fecit? Rñderunt. Cōmouit populū p vniuersam iudeā incipiens a galilea vsq; huc Quare Pilatus misit ihm ad Herodez galilee tetrarchā: qui illis diebus hierosolymis erat. Et cum ihs benedictus nullum verbū coram eo dixisset spreuit

illum Herodes cū exercitu suo: ⁊ illusit indutū veste alba ⁊ remisit ad Pilatū Pilatus aūt cōuocatis principib⁹ sacerdotū dixit eis volens eripe xpm de manibus eorū. Ego nullā cām inuenio in homine isto ex his in quib⁹ eū accusatis. Sed neq; Herodes. Nam remisit eū ad nos: ⁊ ecce nihil dignū morte actū ē ei. At illi clamabāt: Nos legē habemus ⁊ fm legē debet mori. Dixit eis Pilatus. Corripiā eū ⁊ dimittā. O Pilate si innocens est: cur corripies? Si reus: cur dimittes? O q̄ laboriosa fuit mors ihu xpi tam diu malignis cōsilijs: criminationibus: accusationib⁹: ⁊ clamoribus exquisita. 2° voluit xps vtcumcunq; ppē flagellationē. qm ut refert Marc⁹ Pilat⁹ tradidit ihm militib⁹ flagellādū Ut eni voc. dicūt ligauerūt illi ihm denudatū ad columnā quādā ⁊ flagellauerūt eum a planta pedis usq; ad vticē Et ut ait Hieron⁹ naçarenus: caro xpi flagellata p⁹ liuores sanguinē ex oī parte scaturiebat: quo etiā terra sub pedibus ihu ⁊ columna ipsa atq; flagella madefiebāt. Et ut arbitror p⁹ crudelē illaz flagellationē cū soluissent eū pre debilitate nimia ⁊ doloris imensitate i terrā cecidit sanguie suo irrigatā dns noster ihs. Sed hic theologi querunt. vtrū in xpo fuit vera dolor passio. Et quidā: iz nō dicere voluerunt: q nō arguentes dicunt primo ex dicto Hilarij. d. in. x. li. de trinitate. Virtus corpis sine sensu pene vim pene in se descendentis excepit: verus aūt dolor nō ē sine sensu pene. ergo ↄ.

2° adducūt dictum Dionysij: qui ad Jobez euangelistā ita scribit. Absit ut ita insanā ut credā scōs aliq̄d pati fm corpis passiones: sed solū credo nos iudicare ipsos sentire. Si ergo sci nō sentiunt passiones nisi fm iudiciū: ⁊ nō fm experientiā. ergo patiendo nō habent dolorē verū: ⁊ p cōsequēs multo min⁹ nec scūs scōz xps. 3° conant. probare opinionem suā exemplo Moysi qui ieiunauit. 40. diebus. ⁊ 40. noctibus sine aliqua corpis lesione. ppter continuaz ptemplationē. Si ergo pfectio ptēplationis aufert passionem ⁊ sensū famis: pari rōne videt q̄ aufert sensū doloris in carne passibili. Sed in xpo fuit continua contemplatio ⁊ pfectissima. ergo videt q̄ nulla fuit in eo doloris experientia. Sed cōtra hāc opinionē est omnis scriptura sacra. Unde in ps ipsona xpi dicit. Afflictus sū ⁊ humiliatus sū nimis. Et iterū. Ego sū paup ⁊ dolēs. Et iterū. Sup dolorē vulnerū meoruz addiderūt. Propterea dicūt tho. di. 16. tri⁹ libri. q̄ vera doloris passio fuit in xpo qm̄ in eo fuit caro passibilis ⁊ pfectabil⁹ Fuit etiā virtus sentiendi fm quā aia cōpatit corpi leso. Et qm̄ hec duo verū dolorē faciunt. s. vera lesio ⁊ vi⁹ lesiōis sensus. ⁊ hec duo vere fuerūt in xpo indubitanter tenenduz est q̄ in ipso vera fuit doloris passio. Ad dictū aūt Hilarij rndetur q̄ fm quosdam dictū illud retractauit. Vel pōt dici q̄ Hilarius in ꝑto pdicto nō excludit sensū doloris a xpo fm humanā naturā: ⁊ fm diuinā Unde illa ꝑba referenda sunt ad psonā xpi. Uel ut magister sen. exponit dicere possumus q̄ Hilarius nō vult ostendē xpm nō habuisse verū dolorē: sed nō habuisse causam doloris: qm̄ passus ē ppē delicta nostra. Ad secundū ꝑo. s. verbum Dionysij dicit Boē. q̄ Dionysius nō vult dicere nec sensit q̄ btūs Jobes ⁊ alij sancti non expiant dolorem i tormentis: sed vult cōmendare cōstantiā mentis q̄ non magis cōmouebat ex experientia sensus q̄ cōmoueret ex sola cōsideratione ⁊ iudicio rōnis. Ad ttiū ꝑo qō obijciebat de Moyse dicēdū q̄ etsi dulcedo ptēplatiōis quodāmō ipsū reficeret ⁊ a sensib⁹ exteriorib⁹ abstraheret. adeo ut naturales ꝑtutes quodāmodo cōsopiret: ut nō ita cōsumerētur: ⁊ cibum requirerēt. tñ q̄ tanto tpe ieunauit sine sui lesione hoc fuit p speciale beneficiū ⁊ diuinū miraculuz. ⁊ iō non habet locū in ppōsito: qa xps in passiōe sua nō exercuit miracula potentie: ⁊ potius vsus est armis patiētie. 3° voluit

vehementer xps ppter coronationē qñ milites duxerūt eum in atriū pretorij. & induerūt eum purpura: & imposuerunt capiti eius coronā spineā: & circūdederunt eū. & veniebāt ad eū illudentes: & dicebant. Aue rex iudeoꝝ. & expuebant in eum & dabant ei alapas: & percutiebant caput eius. Et caput illud angelicis spiritibus tremendū. ut Bern. ait. spinaruꝫ vensitate pungebat. Nā corona illa de iuncis marinis ad modū spinaꝝ acutis erat confecta. ut dicit Nico. de lira. At Pilatus fecit ibm sic coronatū & purpura vestitū vlut cōtemptibilē & abiectū exire. Dixitq; iudeis. Ecce homo. quasi dicat. punitus est adeo vt de vobis sufficere. At illi magis clamabāt: Crucifige. crucige eum. Et pq multa addiderūt Si hunc dimittis nō es amicus cesar. Omnis enī qui se regem facit contradicit cesari. Et cum talia agitarent misit ad Pilatuꝫ vxor eius. d. Nihil tibi & iusto illi. Quasi dicat. nullo mō eū cōdēnes: sed magis dimitte. Multa enī ibi hodie passa p visum ppter eum. quia ut dicit Rabanus diabolus apparuerat ei movens eam terroribus ad liberationem xpi: volens sic impedire voluꝫ salutem. Sed dubitat vtrū visio predicta facta fuerit in somno uel vigilia. Et respondet Nico. de lira q hoc nō habetur expresse creditur tñ magis q fuerit in somno.

Qz xps in sentētiatiōe vehementer voluit ppter orationē: ppē associationē & propter lamentationem.

Secundi articuli volor secūdus.

SEcundus volor secūdi articuli dicit sententiationis. Videns namq; Pilatus nō posse iudeorum furorem sedare nec mitigare: quimo audiebat eos magno cū tumultu clamantes. Si hūc dimittis nō es amicus Cesaris. accepta aqua lauit manꝰ coram populo. d. Innocēs ego sum a sanguine iusti huiꝰ. Vos videritis. Vbi Remigius ait. Mos erat apud antiquos ut cū vellet quis ostendere se immunē esse ab aliq̄ crimine: accepta aqua lauare manus suas coram populo consuevit. Et respondēs vniversus populus dixit: Sanguis eius sup nos & sup filios nostros. Quare Pilatus humano timore victus pro tribunali sedens sm ordinē curie sue sniam iniustā pter ihm. protulit ut crucifigeret. Tūc amātissimꝰ noster ihs cruciatus est ppter tria. p. ppter orationē. 2°. ppter associationem. 3°. ppter lamentationē. Primo cruciatus est propter orationē. quando s. crux onerosa & dura humeris suis fuit imposita. Tunc enī cum de domo Pilati versus montē caluarie duceret añq; veniisset ad locū: ut dicit i quadā historia: afflicta & mesta mater eiꝰ obuiā illi processit: volens illū tangere & amplecti. Quā ut filius aspexit meroze cōfectam: cecidit fatigatꝰ sub cruce. Ipsa etiā mater doleiss. ma quasi mortua in terrā ruit. Ob qō in loco illo in huiꝰ facti memoriā capella a fidelibus cōstructa fuit: que sancta Maria de spasmo nuncupat. Tandez iudei angariavere hominē Cyreneū noie Symonē ut tolleret crucē ihu. Qm̄ ut aiunt quidā cū sepius temptasset ihs illā portare: p debilitate ferre ampliꝰ nō valebat. Curre o anima mea curre velociē & humeros tuos subijce illi cruci: i qua ihs dei filiꝰ opabitur salutē tuā: imo oiuꝫ saluandorum. Bz hic doc. querūt. quare xps benedictus pati voluit mortem crucis. Et respondet Tho. z. qte q hoc fecit. ppē septē rationes. Prima rō est propter exemplū virtutis. Dicit enī Aug⁹ in li. 83. q. Sapiētia dei hominē ad exemplū q recte viverem⁹ suscepit. Pertinet autē ad vitam rectā ea que nō sunt metuenda non metuere. Sunt aūt homines qui q̄uis mortē ipsam nō timeant: genus tamen mortis horrescunt. Vt ergo nullū genus mortis recte viventi homini metuendū esset: illius hois cruce ostendū fuit. Nihil enī erat inter oia gnā mortis illo gnē exercabiliꝰ & formidabiliꝰ

Secunda ratio est. quia hoc genus mortis maxime conueniens erat satisfactioni p peccō primi parētis. Unde Aug⁹ dicit in quodam sermone de passione. Contempsit Adam preceptum accipiens de arbore: & quicquid Adam perdidit: xps in cruce inuenit. Et Ambr⁹ de xpo ita ait. De parentis proplasti fraude facta cōdolens qñ pomi noxialis morte mortem corruit. ipse lignū tunc notauit damna ligni ut solueret. Hoc opus nostre salutis ordo deposcerat multiformis pditoris ars ut artem falleret & medelam ferret inde hostis unde leserat. Et iterū ecclesia dicit. Omnipotens eterne deus qui salutē humani generis i ligno cruc constituisti. ut unde mors oriebat inde vita resurgeret: & qui in ligno vincebat in ligno quoq vinceret. Tertia ratio est. quia ut dicit Crisō⁹ in sermōe de passione. In excelso ligno: & non sub tecto passus est: ut etiā ipsius aeris nā mundaret. Sed & ipsa terra simile beneficiū sentiebat decurrentis de latere sanguis stillatione mundata. Et idē Crisō⁹ sup Job. inquit. Audiēs suspensionē intelligas in altū: ut sanctificaret aerem qui sanctificauerat terram ambulando in ea. Quarta ratio est. quia per hoc q xp̄us in cruce moriē ascensū nobis parat in celum: ut Crisō⁹ dicit. Quinta ratio est. qa hoc competit vniuersali salutari totius mūdi. Nam figura crucis: ut ait Greg⁹ naçāçen⁹ a medio cōtracta in ǟtruor extrema partita. significat virtutē & prouidentiā eius qui in ea pependit vbiq diffusam. Crisō⁹ etiā dicit q in cruce expansis manib⁹ moriē ut altera manu deū populū: altera eos qui ex gentibus sunt trahat. Sexta ratio est. qa p hoc genus mortis diuerse virtutes designant. Unde Aug⁹ dicit i li. de gratia veteris & noui testi. Nō frustra tale genus mortis elegit: ut latitudinis & altitudinis & longitudinis & profunditatis: de quib⁹ apls loquit magister existeret. Nā latitudo est i eo ligno quod trāsuersū desup figit. hoc ad bona opa pertinet: qa ibi extendunt man⁹. Longitudo est in eo ligno: quod usq ad ērā trahitur: quo crux stat sistit & perseverat quod longanimitati tribuit. altitudo ē i ea ligni parte que ab illa que transuersa figitur versus sursū relinquit. hoc ē ad caput crucifixi: quia bene sperantiū superna expectatio est. Jam vero illud ex ligno qō fixū occultat. unde totū illud exurgit significat profunditatē gratuite gratie. Et sicut etiā Aug⁹ dicit sup Job Lignū in quo fixa erāt membra patiēt ad cathedram fuit magistri docentis.

Septima ratio est. qa hoc genus mortis plurimis figuris respōdet. Ut enī Aug⁹ dicit i sermone de passione. In diluuio aquarū humanus genus arcba lignea liberauit. De egypto dei populo recedēte Moyses mare virga diuisit & Pharaonem prostrauit: ac populus dei redemit Idem Moyses lignus in aqua missit & amaritudinē eius in dulcedinē cōmutauit. Ex lignea virga de spirituali petra salutaris vnda profert. Et ut Amalech vinceret: contra virgā Moyses expansis manibus extendit. Et lex dei arcte testamenti credit lignee ut bis omnib⁹ ad lignū crucis p quosdā grad⁹ veniat.

Secundo cruciat⁹ ē xp̄s ingenti dolore. ppter associationē. Associat⁹ nāq est cum duob⁹ latronib⁹ sicut p̄dixerat Ysa. liij. c. Et cum sceleratis deputat⁹ est Ubi doc. querūt vtrū hoc cōueniens sit factū. Et rñdent q in hoc alia fuit intētio iudeor: alia ordinatio dei. Quātū enī ad intentionez iudeorū sic dicit Crisō⁹ Duos latrones vtrinq crucifixerūt: ut eorū suspicionis fieret particeps. sed non ita euenit. Nam de illis nil dicit. huius aūt vbiq crux honorat. Reges diademata deponentes: assumūt crucē in purpuris & diadematibus maximis i mēsa sacrata. vbiq terraz crux emicat. Quātū vero ad dei ordinationē xp̄s cum latronibus crucifixus ē. Primo qa ut dicit Hiero⁹ sup Matb. Sicut p nobis maledictū crucis fact⁹ est. sic pro omnū salute inter noxios quasi noxi⁹ crucifigit

Secundo ut dicit Leo papa in sermõe de passione. Duo latrones vnus ad dexteram: alius ad sinistram crucifigũtur ut in ipsa patibuli specie denotaret illa que in iudicio ipsius hominũ omnũ facienda est discretio. Et Aug⁹ dicit sup Job. Ipsa crux si attẽdas tribunal fuit In medio eni iudice cõstituto: vn⁹ qui credidit literatus: alter qui insultauit damnatus est. iam sigbat quid facturus est de viuis & mortuis: alios positurus ad dexteram: & alios ad sinistrã. Tertio sm Hilariũ duo latrones leue ac dextre affigũt: omnẽ humani generis diuersitatem vocari ad sacramẽtuz passionis dñi ostendentes. sed quia per diuersitatẽ fideliũ atq; infidelium fit diuz sm dexteram & sinistrã diuisio. vnus ex duobus ad dexterã situs fidei iustificatione saluatur. Tertio cruciatus est xp̃us acerbo dolore ꝓpter lamentatiõz quãdo ut meminit Lucas: sequebatur illum multa turba populi & mulieram que plangebant & lamentabant eum. Cum quibus etiã ipse compatiendo p̃dixit futurã illius ciuitatis calamitatẽ & desolationẽ. Sed dic hic quer̃t. cur ibs xp̃us in bierusalem pati voluit. Et respondent q; hoc conuenienter factum ẽ multiplici rõne. Primo q̃dẽ. qa bierusalem erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerenda: que quidẽ figuralia sacrificia figurabant xp̃i passionem que ẽ verũ sacrificium. iuxta illud Eph̃. 5. Tradidit semetipsũ oblationez & hostiam deo in odorẽ suauitatis. Secundo quia virtus passiõis eius ad totum mundũ diffundenda erat: ideo in medio terre habitabilis pati voluit. i. in bierusalem. Unde dicit in p̃s. Deus autẽ rex noster ante secula opatus est salutẽ in medio terre. i. bierusalẽ: que dicit eẽ terre habitabilis umbilic⁹. Tertio qa hoc maxime ꝓueniebat humilitati eius ut. s. sicut turpissimũ mortis genus elegit: ita etiã ad eius humilitatez ptinuit q; in loco tam celebri confusionez pati non recusauit. Unde Leo papa dicit in sermõe epiie. Qui formã serui susceptat bethleem p̃electit natiuitati. & hierosolymam passioni.

Qz in crucifixione xp̃us vehementer voluit. ꝓpter potationem. ꝓpter conclauationem. & ꝓpter eleuationem.

Secundi articuli dolor tertius.

TErtius dolor secũdi articuli de crucifixionis. quãdo crucifixerũt eũ in mõte caluarie. vbi nimio dolore agitatus ẽ ꝓpter tria. p̃. ꝓpter potationẽ. 2°. ꝓpter conclauatiõz 3°. ꝓpter eleuationẽ. Primo nimio dolore agitatus est xp̃s. ꝓpter potatiõz qa ut inquit Matheus. Dederũt ei vinũ bibere cum felle mixtũ. Ubi querendũ ẽ quare illo vino sic amaro potauerũt eũ Et dicit Nico. de lira. q; aliqui dicunt id factũ fuisse. ut citius xp̃s moreretur & sic milites eius custodia citius expedirent: qui debebant eũ custodire quousq; expirasset. Sed ipe Nico. aliter dicit Nam legit i quodã libro hebraico: qui apud eos intitulatur liber iudicũ ordinariorum: q; quia Salomon dixerat p̃v. 31. Date siceram merentibus: & vinũ bis qui amaro sunt animo ut bibãt & obliuiscantur egestatis sue. & ideo seniores iudeorũ statuerãt ut cõdemnati ad mortẽ darent vinũ aromaticũ ad bibendũ: ut facilius tolerarent passionez. In bierusalem autẽ erant matrone deuote & cõpassiue: que hoc vinuz & siceram. i. potum inebriatiuũ dabãt ex deuotiõe. Judei ergo ex nimia crudelitate moti tale vinũ datuz p̃o xp̃o & alijs duobus latronib⁹ acceperũt sibi sm q; dictũ erat Amos. 2. Vinũ damnatoz bibebãt: & loco eius posuerũt acetũ cũ felle mixtũ. Talẽ potũ cũ gustasset ibs noluit bibere. Hec cõtradicit Marcus cuius textꝰ habet. Et nõ accepit: qa nõ accepit ad bibendũ: sz ad gustandũ solũ ut sic impleret in eo qõd dictuz est in p̃s. Et dederũt in escã meã fel. & in siti mea potauerũt me aceto. Secũdo multo dolore fatigatus ẽ xp̃s ꝓpter cõclauationem. quãdo. s. cruce iam parata atq;

vispsita: ⁊ in terra collocata ſm cēm opinionez exuentes nequā illi magno impetu vūm ibm xp̄z ad terrā ꝓiecerūt ut clauis cū configerent. Et licz euangeliste non oia dicant: ꝗa tm̄ essentialia scribere curauerūt: nihilomin⁹ ꝛ̄ſimil⁹ credere possumus: ꝙ ita nudatus ⁊ genuflexus ibs ut se sup crucē extenderet oculis ād celū leuatis i cozde suo dixit. Suſ. ipe scē pater cēne me dilectū filiuz tuū quē tibi offero in sacrificiū immacula tū ꝓ salute humani generis. ⁊ remissione pcōz. Ecce iam nō offerūt tibi legalia sacrificia bircozū: aut agnoz: ul' simulū. sed caro innocentis mei filij tui Triginta ⁊ tres anni elapsi sūt quibus hanc crucē semp aspiciens in illā mozi ꝓ humani generis redēptione ꝓcupiui ⁊ vsideraui. Tandē ꝓiciens se super crucē: manus suas ⁊ pedes literalissimo gestu extēdit. Acceperūt aūt clauos crucifixozes: ⁊ ꝓfixerunt eū. Malleoz aūt ict⁹ ⁊ sonit⁹ audiri poterāt a ꝑgine matre: cuius coz clauis illis accutissimis: qui manus ⁊ pedes ossa ⁊ carnes filij sui rumpebant configebat. Crucifixi sunt etiā cū eo duo latrones: quos plerīq; voluerūt tenere fuisse cruribus alligatos tm̄. Sed ego dico ꝙ fuere cō clauati. quia ut inquit Aug⁹ sup Job Pendentes in ligno: clauis ad lignuz manibus ꝓfixi: ꝓducta morte necabāt Scripsit aūt ⁊ titulū Pilat⁹ ⁊ posuit sup crucē. Erat aūt scriptuz. Ihs naçaren⁹ rex iudeozū. litteris hebraicis grecis ⁊ latinis. Vbi querit a doctoribus⁹ cur hac triplici ligua vo volente titul⁹ ille fuerit scriptus. Et rñdet Crisos⁹. Credibile est multos gentiles simul cū iudeis ꝓpter festū ꝓuenisse. ⁊ ideo ut null⁹ ignoraret nō in vna lingua. sed in tribus scripsit. Et Aug⁹ dicit. Tres lingue ibi ꝓe ceteris eminebāt. hebraica ꝓpter iudeos in dei lege gloriātes. greca ꝓpter gētiū sapientes. latina ꝓpter romanos mults ac pene oibus tūc gentibus imperantes. Theophil⁹ ꝙo inqt. Significat aūt suprscriptio triplici sermōe signata oīm eē regē ꝓpractice. philosophice. necnō dialogice. Mā ꝓ latinas lras figurat practica: eo ꝙ romanū impiū potētissimū satisꝙ officiosum in expeditionib⁹ fuit. Per grecas ꝙo philosophia figuratur Greci nāçs erga naturaliū speculationem insudauerunt. Demū ꝑ hebraicas dialogia portēdit oū iudeis est credita rerū diuinaꝝ agnitio. Dicebāt ḡ Pilato pontifices iudeoz. Noli scribere Rex iudeoz. sed ꝙa dixit Rex sū iudeozum. Respondit Pilat⁹. Qō scripsi scripsi. Milites aūt diuiserūt sibi vestimenta sua ⁊ tunicā mittentes sortē. erat aūt tunica inconsutilis. i. sine sutura vsq; cōtexta ꝓ totū: sup quā miserunt sortes. Et licz Marcus dicat ꝙ sortes miserūt super eis. s. alijs indumēt; xp̄i. tm̄ ſm Nico. de lira. illud vtrū intelligi ꝓ synedoche. i. sup aliqd eoz. i. sup tunicam. Tertio vexatus est ibus multo doloze qm̄ crux fuit eleuata a terra. ⁊ posita i foramine atq; plantata: in qua iam nat⁹ erat fructus nre saluatiōis: anteq; in mōte caluarie vefigeret. In ipso aūt motu ⁊ eleuatione crucis: ac plantatione pondus coꝛpis p tres clauos vel quattuoz ſm quos dā sustinebat. Jō mēbza illa vbi litata incredibili cruciabāt doloze. Sz ⁊ tūc mestissima mater filij intuens cō temptibilē. ꝓfusibilē. vspectū. vformē grandi angustia plenū. plagis attrituz in medio latronū pendentē. adiutozio Magdalene ⁊ Jobis xp̄ti potuit crucis ꝓpinquā se fecit. Vbi mutatā cernens aspectus filij sui venustatē ⁊ elegantiā considerans ꝙ graui supplicio vetinebat. lamētabiles voces emittebat. Hoc aūt expsit Job. qn̄ dixit. Stabat aūt iuxta crucē ibu mater ei⁹: ⁊ sozoz mris eius Maria Cleophe. ⁊ Maria magdalene. Sz dubiū hic ē. ꝗa Luce. xxiij. dicit. Stabāt omnes noti ei⁹ a longe. Sed dicit Nico. de lira. sequēdo Aug. in li. de ꝓsensu euāgelistarū. ꝙ in tanto interuallo crāt. ut ⁊ iuxta dici possent: ꝗa i ꝓspectu eius presto aderāt: ⁊ a longe respectu turbe ꝓpinqui⁹ circūstantis

eam Centuriõe ⁊ militib⁹. Pretereun/tes aũt blasphemabãt cũ mouẽtes ca/pita sua ⁊ dicentes: Vah qui destruis templũ dei: ⁊ in triduo illud reedificas. Salua temetipsũ. si fili⁹ dei es descẽde nunc de cruce. Similiter ⁊ pncipes sa/cerdotũ illudentes cũ scribis ⁊ seniori/bus dicebãt. Alios saluos fecit: seipsũ non potest saluũ facere. Jhs aũt in tot psecutionibus ⁊ maledictis dixit ꝓbũ illud primuz in cruce omnis patientie exemplũ: Pater dimitte illis: qa nesciũt quid faciũt. ope implens quod ꝓlo/cutus quãdo dixit. Orate p psequentib⁹ ⁊ calũniantibus vos. Imprõpabant etiã ei latrones q̃ crucifixi erãt cum eo. Lucas ꝓo dicit q̃ vn⁹ tñ blasphema/bat: quẽ alius reprehendit. Sed Aug⁹ in libro de consensu euãgelistarũ. dicit q̃ Jobes loquit̃ in plurali ponẽs plu/rale p singulari ꝑm vsitatuz loquendi modũ. Vel potest dici ꝑm Hieronymũ q̃ primũ vterq; blasphemauerit. de in/de vnus credidit in xp̃m. ⁊ priorem ne/gationẽ sequẽti cõfessione emẽdauerit. Unde Hieronym⁹ sequit̃. In duob⁹ la/tronibus vterq; popul⁹ ⁊ gentilitũ ⁊ iu/deoz ꝑmo dominũ blasphemanit: p⁹ ea signoz multitudine alter exterrit⁹ egit pnitentiã. ⁊ vsq; hodie iudeos increpat blasphemantes. hec ille. Dixit ergo la/tro pnitẽs. Domine memẽto mei dum veneris in regnũ tuũ. Respicies autem Jhs bñdictus bus⁹ latronis ptritionẽ fidem. spem atq; caritatẽ. rñdit ei secũ/dum verbum: quod in cruce ptulit. d. hodie mecũ eris i paradiso. O felix. p⁹ missio. O breuis tante felicitatis adim pletio. Nullus ante latronẽ hoc verbuz audiuit. Promissa siquidẽ fuit patrib⁹ ⁊ ppetis eterna vita p xp̃m: sed nulli sicut latroni ita breui spacio designata.

De in inspectiõe xp̃s dememẽter voluit ꝓpter querelationẽ. ꝓpter recordatio/nem. ⁊ ꝓpter cõmendationem.

Secundi articuli dolor quartus.

Quartus dolor secundi articuli dicitur inspectionis. Cũ enim de cruce inspexisset matrẽ a primo dolore vulneratũ est cor eius ⁊ ꝓpue ꝓpter tria. Primo. ꝓpter querelationẽ Secundo. ꝓpter recordationẽ. Tertio ꝓpter cõmẽdationẽ. Primo vo/luit xp̃s ꝓpter querelationẽ. Audie/bat nanq; querelas matris ingeminãtẽ ⁊ dicẽtis sibi vocabulũ illud q̃ ꝑ trigi/ta ⁊ tres ãnos cũ tanta dulcedine vtri/usq; cõmemorauerat. In passione vero illud ꝓferebat cum corde pleno dolore memore ⁊ amaritudine. Poterat q̃ ego illa sanctissima lamentari ⁊ dicere. Fili mi aie mee olim ꝓsolatio ⁊ gaudiũ: nũc aũt gladius penetrabilior oi mucrone acutissimo. Fili mi quẽ nouẽ mensib⁹ i vtero tenui: quẽ paruo lacte paui: quẽ toties infantẽ ⁊ paruulũ pannis involui: in cuna reposui. ⁊ amoziosis ample/xibus strinxi inter vbera mea. ⁊ oscula/ta sum. O q̃ infelix mihi ⁊ tibi facta ẽ dies ista. Et quis potit mederi vulneri/bus doloꝝ meoꝝ: ⁊ mitigare angustiã miselle matris tue: cum inspiciã te filiũ meũ ut leprosũ factũ: q̃ speciosus eras pre filijs hominũ. ut maleficum ⁊ reum cum iniquis reputatuz? Qui sanctus sanctoꝝ es: ut fatuum ⁊ stultuz cer/noꝝ: in quo recõditi sunt omnes thesauri sapientie dei: ut hostem ⁊ omniũ inimi/cum: qui omnibus affabilis benignus ⁊ humanus semper astitisti. ⁊ sup oia vlut oblituz mei vidue matris tue. Mã ecce iam morieris: ⁊ nil mihi dicis. Et quid faciaz ego sine te filio meo? Quo diuertam? Ad quem confugiam? Tu mihi pater. tu mihi frater. tu mihi blã/dus filius eras. tu mee diuitie. tu mee delitie. tu mea glia. O me desolatã: q̃ tãtũ filiũ i cruce video deficere. O amãtissi/me fili loquere mihi matri tue: loquere ut audiã vocẽ tuam cigneo canore dul/cioꝛe. Loquẽ inquã ut sic saltẽ audiẽs verba tua patientioꝛ fiam ad toleran/dã que me cruciat ꝓo amoꝛe tuo pnã

Mō reneges mihi quod postulo. Exaudi me ⁊ verbo tuo consolare ne ꝛficiā in hac tribulatiōe. O fili mi lumē oculorum meoꝝ condescēdisti latrom misericorditer loquēs ei. Acquiesce itaqꝫ voto matris tue: ⁊ dic mihi quid facturа sim. Cui me orphanā rerelinquis? Vis uel similib⁹ querelis pulsabat mestissima mat̄ aures afflictissimi filij sui: qui nō minorē pēnā experiebaf in mēte propter teneritudinez matris q̄ sentiebat in corpe a planta pdis usqꝫ ad capitis ꝛticē vulnerato. Ideo fm quēdam ꝛuotū: tacitus in suo corde dicebat carmē illud vulgare siue ei⁹ sententiā. Matre mia benedicta molto te vego afflicta. El tuo lacrimare e vna sagitta. Che il cuor mio ba passato. Non piangere o matre mia. El tuo lacrimare e pena mia. Supporta fin chio sia va morte resuscitato. Secūdo voluit xp̄s ꝓpter recordationē. In talib⁹ nāqꝫ mysterijs recordabaf: ⁊ in seipso ꝓferebat vicēs. O mi mater quō oia gaudia que te me suscepisti conuersa sunt tibi in merorē ⁊ luctū? Vbinam sūt angeli in mea natiuitate cantantes? Vbi pastores ad presepe venientes? Vbi orientales reges i cuna me adorantes? Vbi grata p.30. ⁊ tres annos vtriusq; conuersatio ⁊ familiaritas? Vbi tot ⁊ tāta te me p̄dicata miracula: ꝓpter que oia letabatur cor tuū? Heu me nūc vides tantū filiū tuū factū in ꝛrisū omni populo. ⁊ abiectissimā morte pati. ℨ uoluit xp̄s ꝓpter cōmēdationē q̄ū apiens os suū mellifluū dixit ei. Mulier ecce filius tuus. s. Jobes euāgelista: q̄ secū iuxta crucem astabat. Et ut noc. dicunt non uocauit eam materno noie: sed cōi ne ex teneritudine nois materni: si exprimeret aggrauaret anim⁹ eius. Deinde cōmendans eam discipulo dixit. Ecce mater tua. q. d. Deputo te ad eius obsequiū. Et ex illa hora accepit eā discipulus in suā. s. curā ⁊ diligentiaz. O quot uolorum aculeis punctū fuit tūc cor virgineum ex vna parte: cum mulieris non matris audiuit vocabulum: licz ex pte altera aliqualiter cōsolaret: quia filius amantissimus eius ibs eā cōmendauerat dilecto discipulo. Ideo Aug⁹ ait sup̄ p̄ passū Job. Ex illa hora ⁊c. Hec nimirū est illa hora: ꝛ qua ibs aquā cōuersurus i vinū dixerat matri. Quid mihi ⁊ tibi est mulier? nōdū venit hora mea. Tūc enī diuina factur⁹: non diuinitatis: sed infirmitatis matrē velut incognitā repellebat. Nunc autē humana tam patiens ex quo fuerat factus hō: affectu cōmendabat humano. Moralis igit̄ insinuat locus ⁊ exēplo suo instruit preceptor bonus: ut a filijs pijs impendat̄ cura parentibus tanq̄ lignū illud vbi erāt fixa mēbra morientis, esset cathedra magistri uocentis.

Ex xp̄s vehementer voluit in clamatione ꝓpter mūdi horrorē: ꝓpter sui cōfusionē: ⁊ ꝓpter patris derelictionem.

Tertij articuli primus dolor.

PRimus dolor tertij articuli declamationis. Ostendit enī i clamore suo imensitatem doloris ⁊ potissimū ꝓpter tria. p̄ ꝓpter mundi horrorem. ℨ ꝓpter sui cōfusionem. ℨ° ꝓpter patris derelictionē. Primo oñdit xp̄s imensitatē doloris in mūdi horrore. quādo. s. insensibiles creature crudelitatē q̄ in ipsū fiebat horrētes modo suo patienti ibi compati vise sunt. A sexta nanqꝫ hora tenebre facte sunt sup vniuersam terrā vsqꝫ in horā nonā. Et ut Lucas inquit. Sol obscuratus est. ⁊ velum templi scissum est i duas partes: a summo usqꝫ deorsū. ⁊ petre scisse sūt. ⁊ terra mota est. Vbi apparet perturbatio corporū superiorū primo. deinde inferiorum. Qualiter autē fuit illa tunc solis eclipsis docetores varie sūt opinati. Hieronymus nanqꝫ dixit q̄ ille tenebre fuerunt facte p retractionē radiorum solis diuina virtute. Origenes autē dixit q̄ p̄ hoc factū ē p̄ interpositionē nubiū rensarū Sz in hoc magis credēdū est Dionysio ariopagite: qui dicit i epla ad Policarpum hoc fuisse per interpositionem lune

inter terrā ⁊ solem: sicut fit i eclipsi solis. Et ibidē dicit q̄ ipse hoc vidit tunc existens in Egypto: vbi est acris puritas. Vidit igit̄ lunā ab oriente ascendentez p̄ius meridiē ⁊ supponētē se soli. Hiero⁹ autem ⁊ Origeni. non loquuntur de illa eclipsi asserēdo q̄ sic fuerit ut dicūt ⁊ q̄ potuit sic fieri. Quare sequendo Dionysium dicimus q̄ illa eclipsis non potuit esse naturalis: sed miraculosa. ⁊ hoc multiplicit̄. Primo q̄a luna erat. xv. ⁊ tunc distat a sole p̄ diametrū celi. Eclipsis aūt solis nō pōt fieri naturaliter nisi tpe cōiunctiōis solis ⁊ lune: ꝓpter quod dicit Dionys⁹ q̄ mirabat. quia non erat tēp⁹ cōuenies ad talē ꝙnctionē. Secundū miraculū fuit. q̄a trāsacta eclipsi luna rediit ad orientē: ita q̄ in vespere fuit in oriēte sole existēte in occidente: ⁊ sic ortus eoꝝ sunt ad p̄stinū statū restituti. Tertū miraculū fuit. q̄a pars orientalis solis primo fuit obscurata: ⁊ iterū vltimo illuminata. contrario autē modo fit in eclipsi naturali. Quartū miraculū fuit q̄ luna fuit imobilis sub sole p̄ tres horas. In naturali ẏo eclipsi cōtinue mouetur sub sole: ut etiā refert Crisō⁹. Quintū miraculū fuit. q̄a illa eclipsis abstulit lumē vniuersis partib⁹ terre: licz aliq̄ hoc velint intelligi tm̄ de terra Judee. Verūtm̄ ut apparet ex dict̄ Dionysij fuit in Egypto: fuit in grecia: ⁊ fuit Rome: ⁊ sic in aliis mūdi partib⁹ Unde Orosi⁹ ait. Cum dñs patibulo affixus est maximo terremotu p̄ vrbem Romā facto: saxa in montibus scissa: maximarūq̄ vrbiū plurime partes pl⁹ solita concussione ceciderūt. Eodemq̄ die ab hora vi. sol in totū obscurat⁹ ē. terra nox subito obducta terre: adeo ut stellas tūc diurnis horis vel potius i illa hore spēda nocte toto celo visas fuisse referat. Eusebi⁹ etiā in chronica asserit se legisse q̄ tunc in Bithynia que est in Asia fuit magnus terremot⁹: ⁊ maior solis obscuratio q̄ unq̄ fuerit: ⁊ q̄ dies hora sexta in tenebrosam nocte versus sit. ita ut stelle viderent̄ in celo: ⁊ q̄ in Nicea q̄ ē vrbs Bithynie multas edes terremotus subuerterit. De illi⁹ eclipsis miraculo Dionysi⁹ i epla ad Apolophanū qui secū erat in Egypto illo tēpore postea sic scripsit. Cū reperim⁹ q̄a ⁊ erat notissimū solē pati molestias nō vtere ato ad te vaste peritie sacrariuz: adhuc nescim⁹ tante rei mysterium Quid inq̄ speculū vocrine Apolophani bis secret̄ ascribis: atq̄ tu mihi ore diuino. ⁊ non humani sensus sermone? O bone Dionysi diuinarū p̄mutatiōes sunt rerum. In hystoria vero scholastica legitur q̄ phi ad hoc adducti fūt ut dicerēt: Aut vetus nature patit̄: aut ordo nature pertuertitur. De turbatice corporū inferioꝝ clara sunt oia. Tm̄ de velo sciendum est ꝑm Nico. de lira. q̄ erat iuxta templum inter sanctū ⁊ sanctum sanctoꝝ. Cuius scissio significauit ꝑpletionē veritatis in morte xp̄i. que latebat in figuris veteris testamēti. Secundo fuit imensus dolor xp̄i. ꝓpter sui confusionē: quādo cōsiderabat q̄ ꝓfusibilē patiebatur: quia p̄cedēti dominica ab oi populo ita venerabiliter fuerat susceptus. Erat eteni passio ei⁹ ignominiosissima: ⁊ despecta valde: de qua alias deo dante suo loco dicem⁹. 3° imensus fuit dolor xp̄i ꝓpter patris derelictionē. Ideo clamās circa horam nonam voce magna dixit. Helybely. lamaçabathani? Quod est interpretatū. hely. i. deus meus. lama. i. quare çabathani. i. derelinquisti me? Ubi glosa Dicitur deus eus deseruisse in morte: q̄a potestati p̄sequentium eum exposuit. Subtraxit eni p̄tectionē: sed non solut vnionē. Quidam aūt illic stantes. s. milites Romani ꝑm Hiero. idioma hebraicuz ignorantes dicebant. Helyam vocat iste. At ⁊ mater ihūa illa audiēs ⁊ intelligens: illoꝝ vim considerās vndiq̄ experiebatur merore.

Xp̄us vehementer voluit in potatione p̄pter amaricationē: p̄pē peccatoꝝ obstinationē: p̄pterq̄ matris lamentationē.

Tertij articuli secūdus dolor

Secundus dolor tertij articuli dicit potationis: quando iterū clamans dixit: Sitio. oblataq; fuit ozi eius spongia potu amarissimo repleta. Tunc voluit xps propter tria.

Primo, ppter amaricationē. Secūdo, ppter peccatoz obstinationē. Tertio, ppter matris lamentationē. Primo voluit xpus, ppter amaricationem: qa spōgia illa ozi eius sic apposita amaricauit labia 7 eius linguā. Quare iterū clamans dixit. Consūmatū est. s. totum iam corpus meū volozib⁹ 7 passionib⁹ circūdatū est. Nam lingua q̄ sine lesiōe hucusq; fuerat reseruata. modo amaritudine est repleta. Uel consūmatum est mystice intelligendo opus redēptionis humane. 2° voluit vbementer xpus, ppter peccatoz obstinationē. Non enī minus sitiebat peccatoz salutē: q̄ corporis sui in cruce extensi 7 fatigati recreationē. Dicebat eteni sitio. i. salutē oiuz quia p oib⁹ patioz: pro oib⁹ sanguinē meū patri offero: pro omnib⁹ morioz. Uenite ad me cēs corde cōpūcti: 7 emēdatiōe ac correctiōe vestra recreate mētē meā. O q̄ grauis tūc illi⁹ animū volor vrgebat cū videbat inumeros esse: qui a peccatis ad penitentiā nūq̄ redirent: quibus nec passionis sue virtus propē eoz duritiā esset in aliquo profutura. Ut enī dicūt theologi licz xpi passio sufficiētissima fuerit pro salute oiuz. tamē illius effectū nō cōsequunt illi qui petā vt ponere nolunt. Quare cū omnib⁹ psit sufficienter: non tū omnib⁹ efficienter. Unde sicut erga xpm crudeles fuerunt illi qui eum potauerūt felle 7 aceto: ita petōres qui ad penitentiā redire nolūt. Audite illum audite o peccatrices aie: pro vobis clamat amoz ossim⁹ Jhus: pro vobis dicit: Sitio. Cur ergo saxea corda nō rūpitis? Cur tam dementiliī⁹ mo dño nō cōpatimini? Hinc Bern⁹ ait Ascendit in altuz crucis ut ab omnib⁹ videretur, voce magna clamauit: ut ab omnib⁹ audiretur, clamoz lachrymas addidit: ut ei homo cōpateret. Qui ad eius vocē non excitat: ad clamoz nō compungit: grauioz est terra 7 fetidioz sepulchris. Tertio voluit xps vehementer propter matris lamentationē. Potuit igit tūc virgo benigna filiū audiens in cruce dicentem: Sitio. multis singultibus lachrymis ac suspirijs dicere. Heu heu me. qd video? Quid audio? O vniuerse creature celi 7 terre admiramini paupertatē filij mei. Ipse. n. qui diuinitatis sue potētia satiat angelos: pascit etiā puidentia sua volucres celi 7 pisces maris: bestias ac vniuersa pecora campi: atq; hominibus cunctis quotidianū panem distribuit. clamat i cruce: Sitio. 7 negat sibi paululum aque: imo tribuitur sibi potus amarissimus. O fili fili fili mi amoz ossissime: cur tibi de meo pectoze lac illud porrigē nō valeo: qō totiens dum paruulus eras suxisti? O fili mi cur nō possum tibi ministrare in cruce sitienti cibum 7 potum: quem colo 7 acu ita diligenter dum in etate infantili eras acquirebā? Poterat etiā tūc illa feruentissima Magdalena 7 ipsa flendo dicere. O magister care: o magister bone. Et cur ego indigna tua discipula i hac tāta necessitate tibi subuenire nō possum? O damnata seuitia iudeoz um: cur tanto furoze inflāmaris aduersus ōm 7 magistrū meum? Que omnia ipsi domino Jhesu ad dolorem accedebant.

Ut xps vehemēter voluit cognoscēs generalē scandalizationē. iudeoz ingratitudinē. 7 multoz incōpassionē.

Tertij articuli tertius dolor.

Tern⁹ dolor tertij articuli dicit cognitionis. Doluit etiam summopere ibus noster amoz ossissimus, ppter suam scientiā 7 cognitionē: quia ut inquit sapiens Ecclesiastes .i. Qui addit scientiā: addit 7 dolorē. Et licz omnia xpus cognosceret presentia ptērita 7 futura. Clerūm in cruce posit⁹ cognoscebat 7 cōsiderabat pcipue tria vnde tristabat atq; dolebat. Primo generalē scandalizationē. Secundo

indeorum ingratificationem. Tertio multoꝝ incõpassionẽ. Primo cognoscebat generalẽ scandalizationem. Videbat vtiq; q̃ virgine matre duntaxat excepta in qua sola ut voc. dicũt remansit fides diuinitatis sue: ceteri omnes a fide defecerãt. nam apostoli ⁊ oẽs discipuli videntes ignominiã crucis: putauerũt eum purum hominẽ ⁊ nõ deum.

2° considerabat xp̃us ⁊ cognoscebat iudeoꝝ ingratificationẽ: de quoꝝ ingratitudine dolens in seipso: dicebat illud quod ecclesia hodie decantat. Populeus quid feci tibi: aut in quo contristaui te? Rñde mihi. Ego propẽ te flagellaui Egyptũ cũ primogenitis suis: ⁊ tu me flagellatum tradidisti. Ego te eduxi de egypto demerso Pharaone in mare rubrum: ⁊ tu me tradidisti principibus sacerdotum. Ego ante te preiui in colũna nubis: ⁊ tu me adduxisti ad pretorium Pilati. Ego te paui mãna per desertum ⁊ tu me cecidisti alapis ⁊ flagellis. Ego dedi tibi sceptꝝ regale: ⁊ tu modo capiti meo coronam spineam. Ego propter te Chananeorum reges percussi: ⁊ tu percussisti arũdine caput meum. Ego te exaltaui magna virtute: ⁊ tu me suspẽdisti in patibulo crucis. Tertio cognoscebat ⁊ cõsiderabat xp̃s in cruce multoꝝ incõpassionẽ. Sciebat etenim quotquot futuri erãt qui non solum sibi compati nõ debebant: verũ etiã ⁊ crucem ipsam ⁊ passionẽ ipsius horrent veritari. Verbũ nanq; crucis ut apostolus inquit pereuntibus quidẽ stulticia est. O quot innumerabiles ut sic dicam viri ⁊ mulieres inter xp̃ianos reperiunt: qui hodie passionẽ xp̃i recolentes nec minima pietate flectunt: nec curant dare operã ut in cõmemoratione tanti mysterij: ⁊ si non oculis corporis: saltem oculis mentis fleant ⁊ lachrymentur. Quinimo multi sunt qui aut luxuria aut auaritia aut superbia excecati dñm ibm xp̃m batent in veritate: rursus sibi crucifigentes filiũ dei. pro quibus omnibus ipse mitissimus dominus sua caritate dolore attrahebatur vehementer.

Qz xp̃us vehementer doluit dum inclinato capite emisit spiritũ. ⁊ de lamentatione matris eius.

Tertij articuli dolor quartus.

Quartus dolor tertij articuli de separationis. Doluit dominꝰ ibus xp̃us dum clamans ad patrem dicens: In manus tuas dñe cõmendo spiritũ meum. inclinato capite tradidit spiritũ. Vbi Crisoꝰ. ait: Per hoc q̃ moriẽs voce emisit magna: aptissime se verum deum esse ostẽdit. Qm̃ homines cũ moriunt̃ vix tenuẽ voce emittere possunt. Caput aũt inclinauit: ut ex modo moriendi oñderet q̃ moriebat̃ ex obedientia patris. Cõprobata aũt fuit veritas mortis eius ut patet ex textu euãgelij. Judei. n. quoniã parasceue erat. i. dies veneris: i cuius vespa incipit solẽnitas sequentis sabbati: ut nõ remanerẽt in cruce corpa sabbato: Erat enim magnus dies ille sabbati: ⁊ propẽ se: ⁊ ppter pasce solẽnitatẽ: rogauerunt Pilatũ ut frangerentur crucifixorũ crura: ⁊ de cruce tollerentur eorũ corpora. Venerunt g̃ milites ⁊ fregerũt crura latronũ. Ad ibm autẽ cuz venissent ut viderũt euz iam mortuũ nõ fregerunt eius crura. Sed vnus militũ lancea latus eius aperuit: ⁊ protinus exiuit sanguis ⁊ aqua. Sanguis ad nraz redẽptionẽ. Aqua ad peccatoꝝ ablutionẽ. Sciendũ tamẽ ꝑm Tho. 3. pte. q. 66. ar. 4. in rñsione ad tertiũ argumẽtũ Qz aqua illa nõ fuit humor flegmaticꝰ ut quidã dixerunt. sed aqua miraculose egrediens a corpore mortuo: sicut ⁊ miraculose. pdijt sanguis ad cõprobandũ veritatẽ dñici corporis. contra Manicheorũ errorẽ: ut. s. per aquã que est vnũ ex quattuor elementorũ numero: corp⁹ xp̃i vere fuisse compositum ex quattuor elementis: Per sanguinem vero ostenderetur esse cõpositum ex quattuor humoribus. Itaq; post tot labores cruciatus ⁊ penas rex angelorum ⁊ dominus in crucis supplicio fuit extinctus.

O quale nouum. Quo merito, p amo/re ⁊ pietate tanti ꝺomini omnes ꝺomi/nes lugere ꝺebent seneſ⁊ iuuenes. mu/lieres ⁊ viri. Moueri ſiquiꝺē ꝺebēt eo/rum coꝛꝺa: cum intuentur moꝛtuū inē latrones ꝺenignū iēm ⁊ matrē ſemiui/uam inter bꝛachia Magꝺalene ⁊ Jo/bannis ac aliarū mulieꝝ ꝺeuotarū ca/ꝺentem. O q̄ ꝺurus eſſet qui temperet a lacꝛymis: viꝺēs virginem illā iuxta cruceꝫ interfectum filium lamentantē Puto q̄ pꝛe lacꝛymis ⁊ clamoꝛibus pꝛecedētibus rauce facte fuerāt fauces eius. tamen voce qua poterat clamans ꝺicebat. O fili mi vita angelozum: quō extinctus es: ⁊ amplius non loqueris O fili mi lumen oculoꝝ meoꝝum: q̄s mihi ꝺet ut moꝛiar pꝛo te? O fili mi in cuius cōceptu partu ⁊ oꝛtu tantam ſu/ſcepi leticiā. quomoꝺo omnia mihi ꝺ̄ſa ſunt in triſticiam. O pater eterne ꝺefleo ⁊ plango vnigenitum filiū tuū ac meū ⁊ pꝛe ꝺoloꝛe quaſi ꝺeficio. Adiuua me: ⁊ quaſi ꝺoloꝛe moꝛtue mihi ſuccurre o gabꝛiel angele. Et vbi ſūt ꝺba q̄ mihi ꝺixiſti? Dixiſti nanq̄ mihi. Aue. i. ſine ꝺ. ⁊ hodie circūꝺederūt me anguſtie vn/diq̄. Dixiſti mihi q̄ eram plena gratia ⁊ hodie plena ſum tot tribulationibus. Dixiſti mihi q̄ eram in mulieꝛibus ꝺe/nedicta: ⁊ hodie ſuꝫ a iudeis maledicta. Dixiſti mihi q̄ erat ꝺenedictus fꝛuctus ventꝛis mei: ⁊ ecce fꝛuctus eſt hodie cru/cis maledictum. O me miſeꝛam tot pe/nis atꝛociſſimis agitatam. Fleuit ergo hodie x̄ps ſaluatoꝛ noſter in cꝛuce. Fle/uit mateꝛ eius Maꝛia pꝛecatoꝛū oiuꝫ aduocata. Fleuit Magꝺalena. fleuit Johannes. fleuit Petꝛus. fleuere diſci/puli ceteꝛi. fleuit ſol ꝺum obſcuꝛatus ē fleuit teꝛꝛa ꝺum contꝛemuit. fleuit tem/pli velum ꝺn̄i ſciſſum eſt. fleuerunt ſaxa ꝺum ſunt ſciſſa. fleuere ſepulcꝛa ꝺum ſūt apta. Plāge ergo ⁊ tu o populē x̄piane: ⁊ ꝺum paſſionem x̄pi cōmemoꝛas: age ei quas potes totis viꝛib⁹ gꝛatias: ut ſic ipſe pꝛicipꝛs nos efficiat me/ritis ſanctiſſime paſſionis ſue: qui cum patꝛe ⁊ ſpū ſancto viuit ⁊ ꝛegnat ꝺeus p̄ imoꝛtalia ſeculoꝝ ſecula. Amen.

Sabbato ſancto. ꝺe ſepulcꝛuꝛa coꝛpis x̄pi: ⁊ eius moꝛte. quam ſemp animo ꝛe/uoluere ꝺebemus. Sermo. 10.

ERat enim magnus ꝺies ille ſab/bati. Scꝛibuntur ꝺe ꝺba Job. 9. c. Deuo/tiſſimus hic ꝺies ſab/bati pia ꝺeuotiōe a no/bis eſt ꝛecolēdus: in quo ꝺomini noſtri ihu x̄pi moꝛs occuꝛꝛit non imeꝛito con/templanda. Dixim⁹ nanq̄ in p̄cedēti ſeꝛmone quantis ꝺoloꝛibus agitatus x̄pus cꝛucē pꝛo nobis conſcendit. ibiq̄ tꝛadidit ſpiꝛitum. Nunc vꝛo ad ꝺecla/randa ſue moꝛtis myſteꝛia diꝛigendus eſt ſtilus. Neq̄ enī quicq̄ aut ꝺeuotius aut conuenientius meditaꝛi ꝺebet fide/les poſſent. Pꝛopteꝛea magnus ꝺicitur ꝺies iſte ſabbati: non ſolum ſm littꝛa/lem intellectum iudeoꝝum: vꝛū etiā ſm myſticū ſpiꝛitualemq̄ intellectū. Ma/gnificauit enī illum x̄ps ꝺenedictus peꝛ moꝛtē ⁊ ſepulcꝛuꝛam ſuaꝫ. ꝺe qua loqui volentibus tꝛia myſteꝛia ſe ingeꝛunt ꝺe/claꝛanda.

Pꝛimū eſt ex pꝛte caꝛnis.
Secundū ex pꝛte anime.
Tꝛeꝛtium ex pꝛte ſepulture.

An caꝛo x̄pi fuecꝛit moꝛtua. ⁊ an fue/ꝛit a ꝺiuinitate ſeparata. ⁊ vꝛum peꝛ moꝛtē caꝛnis ſit moꝛs attꝛibuenda pꝛ/ſone vꝛbi. Capl̄m. j.

PRimū myſteꝛium ꝺeclaꝛanduꝫ ꝺe moꝛte x̄pi eſt ex pꝛte caꝛnis Circa quā tꝛipliciteꝛ ꝺubitaꝛe contingit. Pꝛimo circa moꝛtificatio/nem. Secūdo circa ſepatiōnē. Tꝛ/tio circa attꝛibutionem. Pꝛimo con/tingit ꝺubitaꝛe circa moꝛtificationem: vꝛuꝫ. ſ. peꝛ ſeꝛationē anime a coꝛpe

xpi.caro eius fuit mortua. Et q sic p3. quia in symbolo dicit de xpo q mortu⁹ est ⁊ resurrexit. Et hoc cātat ecclesia cū dicit. Ipse enī verus est agnus: qui abstulit peccata mūdi: qui mortem nostrā moriendo destruxit: ⁊ vitam resurgendo reparauit. Dominus autē Boē. di. xi. tertij. dicit q caro illa fuit mortua: eo q caruit vsu ⁊ cōplemēto vite. Res enim corporalis nō ē viuificabilis nisi ab aliqua forma spirituali ipsam cōplente ⁊ sibi ꝓportionabili. Cū ergo i ipsa separatione anime. caro xpi caruit huiusmōi forma. ideo vere mortua fuit Et q̄uis haberet diuinitatē vnitā. non tamē ab ea viuificabaē: nō, ꝓpē defectū a pte viuificantis: ꝑ propter impropor-tionem a parte viuificabilis. Secūdo contingit dubitare circa separationem. Vtrum s. in morte caro xpi fuerit a diuinitate separata. Et respondent doc. q non. Vnde Leo papa in sermone inquit. Tanta est vnio dei ⁊ hois: ut nec supplicio posset dirimi nec morte diuidi Et Aug⁹ contra Felicianū. Xps in sepulchro carnē suam nō deseruit. Que ꝙba magister sen. ponit in littera di. xi. tertij. Quare autē nō fuit diuinitas a carne separata ꝑm Boē. pōt esse ratio triplex. videlz literalitas ex parte assumentis. dignitas ex pte assumptibilis. ⁊ vtilitas ex parte assumptiōis. Literalitas inquā ex parte assumentis. quia quādo verus dat aliquod donū. nō subtrahit illud sine culpa. Si ḡ nulla culpa interuenit: nō decuit diuinā literalitatem carnem quā sibi literaliter vniuerat a se separare. Dignitas etiam ex parte assumptibilis fuit in causa: quia sicut caro illa ꝓpter sui dignitatē non debuit videre corruptionē: ita nec ipsā decuit a verbo separari. Vtilitas autem ex parte assumptiōis ad hoc ipsū faciebat. Ad hoc enī fiebat illa vnio diuinitatis ad humanā naturaz ⁊ carnis ad animā. ut procuraret nostra salus. Et quoniā separatio anime a carne ordinabatur ad hoc ut nostra salus ꝓcuraretur: separatio aūt carnis a diuinitate ad nihil vtilis erat. Ideo firmiter est tenendū q nunq̄ diuinitas fuit a carne illa sanctissima separata. Tertio cōtingit dubitare circa attributionē. Vtz s. propter mortē carnis sit moꝛs ꝓsone verbi attribuenda. Et respondent doc. tixologi q absq; dubio concedendum est filium dei ꝓ nobis fuisse mortuuz: ꝓout in symbolo dicitur. Quod etiam Ambrosius expresse testat. d. Tantuz fuit peccatum nostrum ut saluari non possemus: nisi vnigenitus dei filiꝰ moreretur ꝓ nobis debitoribus mortis. Hoc autem sibi vere attribuit: non ꝑm naturam diuinā: sed ꝑm humanā. non p essentiam: aut p inherentiam: sed per idiomatum cōmunicationem. ⁊ hoc in nullo derogat diuine dignitati: ⁊ multum consonat pietati. Nullum enī verbum maioris dignationis ⁊ clementie resonare pōt i auribus cordis nostri q̄ q vnigenitꝰ dei filius, p nobis sit mortuus. qō ut predictuz est intelligi debet non ꝑm naturā diuinā sed humanā per idiomatum cōmunicationē: ḋa ut inqt Aug⁹ quem magister inducit in textu. Si quis dixerit atq; crediderit verum passum anathema sit.

An anima xpi fuerit a carne separata etiam separata diuinitate: ⁊ an post instans separatiōis sit effecta impassibil. ⁊ an ex benignitate descēdit ad inferos Capm. z.

Secundū mysteriū declarandū de morte xpi est ex parte anime Circa quā adhuc contingit tripliciter dubitare. Primo circa separabilitatē. Secundo circa impassibilitatem. Tertio circa benignitatē. Primo ꝓtingit dubitare circa sepabilitatē An. s. anima xpi a carne separata fuerit etiaz separata diuinitate. Et respondet mgr sniarū. quē sequūt ceteri tixologi di. xi. q sicut nūq̄ fuit diuinitas separata a carne ita nec ab anima. Vñ. Job. Dama. inquit. Si mortuus ē ut homo

ꝫ ſancta illa aia ab eius cor̃pe diuiſa ē. diuinitas tñ inſepabilis ab vtroq; p̄r mānſit. Rō aūt huiuſmodi inſepabilitatis ſm Boñ. pōt eē triplex. Prima. quia verum nō recebat. qui indiſſolubili matrimonio animam illam ſibi copulaverat. Unde ſicut non recet virum relinquere vxorem: ſic non recuit verbuꝫ ab anima ſeparari. Secunda rō eſt. qa nobis nō expediebat: eo q; ſi facta fuiſſet ſeparatio. anima illa non habuiſſet potentiam ad eripiendum genus captiuum: nec mediatricis effectum ad reconciliandum: ꝫ neutrum erat nobis expediens. Tertia ratio eſt. qa anime illi nō congruebat. tum quia erat innocentiſſima: tū quia erat beatiſſima. Quia enī beatiſſima erat nolebat a verbo ſeparari. ꝫ quia innocentiſſima non poterat contra voluntatē ſuā ſeparari ab eo. quia iam punita fuiſſet ſine culpa. Hinc Dama. ait. Anathema ſit qui dicit verbū reposuiſſe quod ſemel aſſumpſit. Sed cōtra hoc aliqui inſtant obijcientes illud Job. x. Ptātē patro ponendi animā meā: ꝫ iterū ſumendi eam. ergo ſi iſte ſermo eſt p̄ſone filij dei: videt q; filius dei animā reposuit i morte. ergo i morte anima fuit a ꝑſona ſeparata. Ad hoc reſpondet Aug⁹. q; verbuꝫ illud eſt ꝑſone filij dei ratione carnis aſſumpte. Erat enī in potestate eius ſeparare aiaꝫ a corpe. ꝫ iterū corpi illam reunire. Jō aliud eſt ibi reponēs: aliud vnde reponit. reponēs eſt virtus diuina. vnde reponit eſt corpus. Secūdo contingit dubitare circa impaſſibilitatē. vtrū aia xp̄i poſt inſtās ſepationis impaſſibilis ſit effecta. Ad q̄ rñdet Boñ. vbi ſ. q; ex certitudine auctoritatis hoc nō ē determinatū. ſicut etiā magiſter tangit. in. x. di. xl. Uerūtñ ꝓbabile eſt ꝫ rōni magis ꝓſonū q; ſtatim p⁹ ſepationē habuit impaſſibilitatē. Si enī nō patiebat anima xp̄i niſi diſpenſatiue: ꝫ ꝓpē noſtrā ſalutem. ſi iam nō erat temp⁹ ꝫ loc⁹ merēdi iam aia xp̄i nō rebat nec poterat pati. Nec ſolū de aia xp̄i ꝓbabile ē q; ſtatim poſt ſepationē a corpe facta ſit impaſſibilis: ſed etiā de qualibet aia viri ſancti in qua nō repitur reatus alicuius pec̄. Et ſi diceretur: cur caro xp̄i nō fuit impaſſibilis facta ante reſurrectionē: ſicut ꝫ anima. Reſpondet Boñ. q; hoc fuit ex duplici cauſa. Prima quidē: quia aia ꝓpinquior erat glorie q; caro. Erat enī beata ſm aliquā ſui ptē. Secunda ꝙo cauſa: quia dilatio impaſſibilitatis in carne faciebat ad fidei noſtre cōfirmationē. videlz ut oſtenderet xp̄s veraciter paſſus ꝫ mortuus fuiſſe. non ſic dilatio impaſſibilitatis i anima. Ideo magis dilata fuit impaſſibilitas corpis q; ꝓpaſſibilitas aie ex diſpenſatiōe diuina.

3° Contingit dubitare circa benignitatē vtr̄. ſ. ex benignitate aia xp̄i deſcēdit ad iferos. Et q; ſic p̄z. qa i ſymboſo apoſtoꝝ dicit. Deſcendit ad inferos. Et Aug. Hunc deus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni. Et Job. Dama. ait. Deſcendit ad inferna aia verificata: ut quē admodū bis qui in terra ſunt ita ꝫ bis qui i tenebris ꝫ vmbra mortis ſedent ſupluceſcat. Sciendū tamē ſm Boñ. di. xx. tertij li. q; nomine inferni aliquādo intelligit pena. aliquando loc⁹ pene. ꝫ ſm hoc dupliciter poteſt aliquis dici deſcendere ad inferos: aut quia deſcendit ad penā: aut qa deſcendit ad locum pene. Primo modo non conuenit xp̄o. In eo enim nō fuit pena damni: nec fuit pena ſenſus. Secūdo modo competit xp̄o. Deſcendit enī q̄tum ad illā partē in q̄ erant illi qui detinebant merito peccati primi parentis: que quidē pars ꝓſueuit limbus appellari. Ad illā unquā partē deſcendit non compulſus neceſſitate: ſed ſua voluntate ꝫ ptāte. Ratio aūt quare voluit deſcendere ad eripiendos illos q detinebant ibi compediti cum etiā poſſet facere hoc non deſcendendo: fuit duplex. videlz. ppter ꝓſolationē victor̄: ꝫ ppter ꝓfuſionē aduerſarior̄. ppter ꝓſolationē victor̄: qa magna fuit eis conſolatio de p̄ſentia ipſius aie ibi xp̄i: ꝫ maxima fuit dignationis oſtenſio in

hoc q̄ ipe psonalit voluit descendere ad eos. Fecit etiā hoc ppt̄ p fusionē aduersariorū ut ipsi demones p funderent ex sua pūtia. 7 sicut uicerat eos i ira in nā assumpta: sic aia ei⁹ de eisdē triūpharet apud inferos de eisdem ipsos inuitos expoliando. Descēdit itaq; aia illa ad cōsolandos scōs pres. ad letificandos: 7 btificādos. Liderūt nāq; q̄ primū illis sepūtauit diuitatē eius. rū in loco infernali exītes habuerūt padisū 7 aptā dei visionē: que nō ē aliud q̄ vita etna. Sed adhuc q̄s quereret posset utrū aia xp̄i mortā p traxit i inferno vsq; ad horā resurrectiōis. Et rūdet Boñ. 7 Ric. ubi s. 7 Tho. 3. pte. q. 53. q̄ sicut xp̄s ut nāsas penas in se susciperet voluit corp⁹ suū in sepulchro ponit ita etiā voluit aiam suā ad infernū descendere. corp⁹ aūt ei⁹ mānsit in sepulchro p diem integrū: 7 duas noctes. ad cōprobandā veritatez mortis sue. Ān etiā tantundē credendū ē aiam eius fuisse in inferno: ut simul aia eius educeret de iferno. 7 corp⁹ de sepulchro Ex quo Aug⁹. 18. li. de ci. dei. c. 44. ait. Prophēta in ventre cēti triduo fuit. 7 tū illū significauit i pfūdo inferni triduo futurū q̄ dñs est oiuz ppb arū. Et in li. de fide ad Petrū de aia xp̄i loquēs dicit Ipsa de inferis die tertio reuertēte idē deus fm carnē qua in sepulchro iacuit de sepulchro resurrexit. Dz nōnulli arguunt: ḡa Luce. xxiii. xp̄s dixit latrom. Hodie mecū eris i paradiso. ergo videt q̄ aia xp̄i illa die qua mortu⁹ est fuit in paradiso. 7 sic descendens ad infernum nullā morā ibi contraxit. Ad q̄ rūdet Aug⁹ exponens verbū predictū q̄ hodie paradisi nō intelligit ibi locus empyrei nec locus paradisi terrestri: ē ipsa apta 7 clara visio ipsius dei. De hoc vero descensu xp̄i ad inferos sic pulchre loquit Aug⁹ in quodā sermone. Mox ut xp̄s spiritū tradidit vnita sue diuinitati aia ad infernozū profunda descendit Cūq; tenebrarum terminū quasi quidam depredator splendidus ac terribilis attigisset aspicientes eum impij actartaree legiones territi inquirere ceperunt. d. Unde est iste tam fortis: tam terribilis tam splendidus: tam preclarus? Mūdus ille qui nobis subditus fuit: nunq̄ nobis talem mortuum misit: nunq̄ inferis talia munera destinauit. Quis ḡ iste qui sic intrepidus nostros fines ingredit: 7 nō solum nostra supplicia nō veretur: rū etiaz 7 alios de vinculis nostris absoluit? Ecce ipsi qui sub nīs solebant suspirare tormentis insultant nobis de peceptione salutis. Et nō solū iā nihil erent: sed insup nobis mināt. Nunq̄ hic sic mortui superierūt: nec ali quādo sic leti potuerūt esse captiui. Ut quid huc istum adducere voluisti o p̄nceps noster? Periit omnis leticia tua. i luctum conuersa sūt gaudia tua: dum tu xp̄m suspendis i ligno ignozas quāta damna sustineas i inferno. P ustas crudelium voces infernalium: ecce innumerabiles sanctozū populi lachrymabili voce clamabāt: Aduenisti redemptor mundi. aduenisti quē desiderātes quotidie expectabamus. Descēdisti p nobis ad inferos. noli nobis deesse: cū reuersus fueris ad superos. Ascende domine ihe su inferno spoliato 7 auctorē mortis suis vinculis irretito: 7 redde iam leticiam mūdo. Succurre inquiunt: iam seuas extingue penas: 7 miserando resolue captiuos: dum hic es absolue reos. cum descenderis defende tuos. hec ille. O q̄ ingenti leticia animarum in limbo existentiuz tunc mentes perfuse sunt cum viderunt benignissimum ihesum tam diu expectatuz: tam diu desideratum: tam diu deniq; acclamatum. Liderunt inquā animam eius 7 diuinitatem: cui erat vnita. Liderunt christum redemptorem mediatorem 7 glorificatorem suū. neq; locus ille etiā luce corporali ex p̄sentia anime christi illustratus. ut Ric. dicit erat eis amplꝰ penosus. Expectauerūt ergo ut predictum est anime ille sancte cum summa leticia i eodē loco tempus resurrectionis christi.

Qualiter xp̃s depositus fuit de cruce
& de afflictione matris eius: necnon &
de eius sepultione. Capl'm. 3.

Certũ mysteriuz declarandum
de morte xp̃i ẽ ex pte sepulture.
Ad quã pie volentes attendere
tria considerare debem⁹. p̃ subuentio-
nem. 2° afflictionẽ. 3° sepultionẽ. p̃
ꝓsiderare debemus subuentionẽ: qualit
s. Joseph ab aramathia & Nicodemus
licentia a Pilato obtẽta: deposuerũt xp̃z
de cruce. Ipsi eni qui erãt discipuli oc-
culti ibũ ferentes secũ instrumenta ve-
nerũt ad crucẽ. ad cuius pedes iacebat
mesta mater cũ Maria magdalena: &
Maria iacobi: & matre filioꝝ Zebedei:
& euãgelista Johe. ceteriscꝫ mulierib⁹ q̃
secute fuerãt Jhm a galilea ministrates
et. ut Matheꝰ refert. Cũ aũt Joseph &
Nicodemus virgineꝫ reuerenter salu-
tassent lachrymantib⁹ oculis ei dixerũt
Veni mus o mater mesta: ut filiũ tuũ &
magistꝝ nostrũ deponam⁹ de cruce: re-
condamusqꝫ ut moris est honorifice in
sepulchro. O pietas cõmẽdabilis horũ
virorũ nobiliũ. o deuotio digna laudũ
Joseph ab aramathia: qui a Pilato pe-
tijt ut sepelire posset p̃ciosuz corpus ihu
Sed si quis quereret q̃re. p̃ bi⁹ licentia
nulli⁹ ex. iz. accessit. sed solũ iste Joseph
Rñdet Crisoº. q̃ nullus audebat sicut
iste: qui insignis iudeoꝝ erat: & Pilato
notus. Dicebaꝫ etiã ille Joseph ab ara
mathia: exquo iã dixerat. ut ait Beda
ipsa est ciuitas: que p̃ Reg̃. dicit rama-
tha de qua fuit Samuel. 2° ꝓsidere-
mus afflictionẽ. Surgẽs Maria mat
cum anxietate multa brachia extende-
bat. ut dilectũ filium tangere posset. Et
cum ausi fuerũt claui de manibus &
pedib⁹ suscepit eã contristantiũ auxilio
cum inter brachia sua. indeqꝫ in terram
positũ adorabat eũ. Deinde cum multa
caritate dolore mixta contractabat sua
sciissima membra. tãgebat caput. & spinaꝫ
coronaz extrahebat ab illo. osculabaꝫ
illud multipliciter ꝓforatũ: & cruore re-
spersũ. atqꝫ dicebat. O caput dignũ dia
demate & corona impiali: q̃ turpiter co
ronatũ te vidi bucusqꝫ corona spinea.
inspiciebat liuidã faciẽ: & i illã merẽs &
rubes osculabaꝫ eã atqꝫ subdebat. O de
cora facies & speciosa nimis: ex q̃ p tot
ãnos tantũ gaudiũ suscepi: quo facta
es ut lepprosa. Suscipiebat deinde pfo-
ratas manꝰ amore osculãs illas refe
rens semp pijssima ꝓba ꝓpãde q̃rele
Hic etiã & latꝰ aptiũ tãgebat manu osqꝫ
illa: plicabat. Fili inquiens mi q̃ dira
fuit crudelisqꝫ manꝰ illa: q̃ te lancea p̃-
foraut. nec puto posset aliqs plene iue-
stigare q̃liter ego deposituũ de cruce filiuz
dolenꝫ lamentabaꝫ. Magdalena etiã &
Joseph & Nicodemꝰ: ceteriqꝫ astãtes p̃
cõpassione flebãt & ipsi. 3° ꝓsideremꝰ
sepliticez qualiter hora cõpletorij iã im-
minẽte Joseph & Nicodemꝰ instabant
ut corpꝰ sepeliret. Quare Nicodemus
prulit mixturã myrrhe & aloes quasi li-
bras centũ: & hz tali vnctiõe a putrefa-
ctione ꝓseruatiua xp̃s nõ indigeret q̃m
corpꝰ ei⁹ corrũpi nõ poterat nec debebat
tñ Nicodemꝰ h̃ nõ intelligens ex deuo-
tione sua ad vngẽdũ corpꝰ p̃i tulit vn-
ctionẽ p̃dictã. Acceperũt g̃ corpꝰ ihu: &
ligauerũt cũ lintheis. i. pãnis lineis iuol
uerũt cũ aromatib⁹: sic mos ẽ iudeis se-
pelire. Erat aũt i loco vbi crucifixus ẽ
hortus. & in horto monumẽtũ nouũ: in
quo nõdũ q̃squã posit⁹ fuerat. Ibi g̃ ppe
paraseue iudeoꝝ: qa iux̃ erat monumẽtũ
posuere ibm. q̃ oia in mysterio facta sũt
Nam ut inq̃t Tho. sepeliri voluit xp̃s rõ-
nabilit̃. p̃ q̃dẽ ad cõprobandã veritatẽ
mortis. Nõ eni aliqs in sepulchro ponit
nisi q̃ iã vere mortuꝰ ẽ. Hñ Pilatꝰ ut hꝫ
Marci. 15. ante q̃ ꝓcederet xp̃m sepeliri
diligenti inquisitione cognouit eũ esse
mortuũ. 2° qa per hoc q̃ xp̃us de sepul-
chro resurrexit daꝫ spes resurgendi pr
ipsũ bis qui sunt in sepulchro. Sm illud
Job. 19. Oculi q̃ i monumẽtis sũt audiẽt
vocem filij dei. & qui audierint viuent.
3° ad exemplum eoꝝ qui per mortem
xp̃i spiritualiter moriuntur peccatis: q̃
sabscondunt a conturbatione hominũ

Unde dicit Col.3. Mortui estis & vita vestra abscondita est cum xpo. Mod⁹ etiã sepeliẽdi rationabilis fuit. Nam in in horto sepultus est ad ꝛsignandũ q̃ p mortem & sepulturã ipsius literamur a morte:quã incurrimus,ꝓpter peccatũ Ade in horto paditi cõmissũ. In aliena etiã positus ẽ sepultura: ut dicit Aug⁹ in quodã sermone. qa p aliena morie batur salute. & etiã ꝓpter abundãtiam pauptatis p nobis susceptę. Nam qui ꝛmus in vita nõ habuit ut Theophil⁹ refert:post mortẽ quoq; in alieno sepulchro recondit. & nudus existens a Joseph coopitur. Erat insup monumẽtũ nouũ.ut Iheron⁹ ait.ne post resurrectionem ceteris corpibus remanentib⁹ surrexisse alius fingeret. Et ut Aug⁹ dicit Sicut in Marie virginis vtero nemo ante illũ: nemo post illũ conceptus est: ita in hoc monumento nemo ante illuz nemo post illum sepultus est. Adoluta tum etiã fuit saxum magnũ ad monumenti hostiuz: ut sic appareret oĩmoda ꝛitas sepulture sue. Quare ut participes simus mortis & sepulture xpi:sepeliamus & nos vitia nostra atq; pctã: sicq; consurgem⁹ cũ ipso acapietes hic grãm & in futuro btãm gloriã. Amen.

Dominica resurrectionis dñi nostri ihu xpi. ꝛe iocunditate particulari: generali. & maternali resurrectionis eius.

Sermo. vi.

Hec dies quã fecit dñs exultemus & letemur in ea. Scribũt h ꝓba ps. iii. Sicut amara fuit credentib⁹ in ihm xpm passio eius: ita iocũda ꝛtet esse resurrectio illi⁹. Propterea gaudere vnusquisq; & letari ꝛtet ac iocundari: cũ audit ꝛre ex mortuis xpm surrexisse Doceni vocet nos & instruit sancta mater ecclesia dñi sepius replicat,ppteriti dictũ a nobis assumptũ.p thꝛmate. In diuinis nanq; officijs diurnis nocturnisq; horis huius temporis exultanduz esse predicat,p victoria.p gloria.procq; magnificẽtia xpi resurgẽtis. Letabundum profecto nouũ ab angelo nũciatũ est:cum dixit. Surrexit nõ est hic. Surrexit inquã ille q̃.p amore nostro pati & mori nõ recusauit:ut nos mortuos pec cato resuscitaret ad vitam. Qua ꝓpter ut diem istũ cum spirituali leticia compleamus: in hoc sermõe ꝛe resurrectionis xpi iocunditate ꝑba faciem⁹: Subdistinguemusq; sermonẽ in tres principales partes triplicẽ.s. iocunditatem. Prima dicitur particularis.
Secunda generalis.
Tertia materialis.

De iocunditate quã habuit ipse xps in resurrectione: & ꝛe mirabilibus actibus operatis a potentia diuina in ipso resurgente. Capl'm .j.

Prima iocũditas resurrectiõis xpi dicit particularis que.s. fuit i alia benedicta ipsi⁹ matri xpi: dum corpus suũ iterum sibi vniuit efficiens illud ꝓpter suo glorioſũ. Ad quod plen⁹ intelligendũ notandũ est q̃ in ipso xpo resurgente q̃tuor act⁹ mirabiles opata est virtus & potentia dei. Primus fuit sanguinis reassumptio. Secund⁹ corporis mutatio. Tertius anime vnio. Quartus sepulchri penetratio. Primus actus fuit sanguinis reassumptio Nam reassumpsit corpus xpi clausum existens in sepulchro sanguine,ppriuz qui extra erat dispsus: qõ nõ nisi p diuinã virtutem fieri potuit. Ratio autẽ prefate reassumptionis sanguinis ẽm Tho.in.3.pte.q.54. est:quia quicqd ad naturã corpis humani ptinet: totũ fuit in corpe xpi resurgentis. Manifestũ ẽ aũt q̃ ad nãm corpis humani ptinent carnes & ossa & sanguis & alia bi⁹. ideo omnia ista in corpe xpi resurgentis fuerunt. Dicunt etiã phi q̃ sanguis est ꝛtes anime. & aia viuificat corpus sanguine mediante. Quare indubitanter

sanguinē suū resurgēs xp̄s ad suū corpus reduxit. Utrū autē totū sanguinez assūpserit: ita q̄ nulla ptcula siue guttula de illo in terra remanserit due sunt opiniones. Prima est sci Tho. q vbi ē. ar. 3. in rōsione ad argumētū. 3. dicit q̄ totus sanguis q̄ de corpe xp̄i fluxit: cū ad veritatē humane nature ptineat i xp̄i corpe resurrexit. Sanguis aūt ille qui in quibusdā ecclesijs p̄o reliquijs conseruat nō fluxit de corpe xp̄i. sed miraculose dicit̄ effluxisse de quadā imagine xp̄i pcussa. Alia est opio Fran. de marone. q̄ ait. Non est incōueniens si aliquid de sanguine xp̄i fuso dicat̄ eē in aliquib⁹ ecclesijs: qa forte corpus in vita incorruptibili nō indiget tāto sanguine sicut in vita mortali. Et 3 vtq̄ opinio sit sustētabilis: tamē secūda maiorem firmitatē videt̄ habere. tum quia totus sanguis nō ptinet ad veritatē humane nature. Tū 7 sanct⁹ Tho. in suo quolibet. 3o. q. 3. dicit. Cum ergo xp̄s ante passionē comederit 7 biberit nihil phibet in eo fuisse aliquē sanguinē nutrimentalē qui ad veritatē humane nature nō ptinet. 7 quē nō oportēt i resurrectione ad corpus eius redire. tum qa in plerisq̄ solennissimis locis ostendit̄ verus xp̄i sanguis. Nam in capella regi francie est de sanguine xp̄i. 7 de spinea corona sanguie tincta. In puincia p̄uincie apud sanctū Maximinū in cōuentu fratrum predicatorū in festo sce Marie magdalene ostendit̄ ampulla cum sanguine xp̄i. Apud Esculum in cuentu fratrū predicatorū est spina cū sanguine xp̄i. Alia insup spina cuz sanguine est Racaneti in cōuentu fratruz beremitarū. In ciuitate ꝑo mantue in abatia sancti Benedicti in ecclesia sci Andree est de sanguine xp̄i quez asportauit Longinus cui⁹ corp⁹ reiecit ibidem. In alemania ꝑo in ciuitate Auremberge est ferrū cuz quo Longinus lanceauit latus xp̄i sanguine reliquias Et sicut multis ptibus xp̄ianoꝝ verus ostenditur sanguis xp̄i. Facit etiam ad confirmationez secunde opinionis auctoritas sūmi pontificis. Nam p̄ Pium maximū scriptū est ut sequit̄: Pius episcopus seruꝰ seruoꝝ dei. dilectis filijs abbati monasterij btē Marie Xantonensis diocesis: 7 canon ecclie Xantonēsis ac priori priorat⁹ sci Eutropij extra muros Xantone salutē 7 apostolicā benedictionē. Illius qui se p̄ dñici salutione gregis in p̄cio immolari nō abnuit vices: q̄uis imeriti gerentes in terris ad ea curis vrgemur indefessis: per que cunctoꝝ xp̄i fidelib⁹ ergā salutorem suū crescat devotio: ac ipsoꝝ quib⁹ sit ab eis dubietat̄ semotis scrupulis p amplius succedat salus aiarū. Exhibita siquidē nobis nuper p̄te dilectoꝝ filioꝝ guardiani 7 conuentus domus ville Rupelle: ordinis fratrum minoꝝ Xantonen. diocesis petitio cōtinebat. Qz licz 7 tanto tp̄e cui⁹ memoria non extitit in ecclesia dicte domus: ut pie credit̄ quedā portiuncula p̄ciosissimi sanguinis dñi nostri ibu xp̄i in ligno crucis p̄o redemptiōe humani generis salubriter effusi. 7 per eosdez guardianum 7 conuentuz certis anni tp̄ibus xp̄i fidelibus solenniter ostendi ac inibi ab eodem tpe citra ab eisdem fidelibus venerari cōsueta foze inbitretur. 7 honorifice conseruetur. Nōnulli tamen curiosi plus q̄ oporteat sapere satagentes: quo spū ducti nescitur: publice ac priuate asserere non verentes q̄ nil de p̄fato sanguine remansit in terris: fideles ipsos a pia eoꝝ devotiē quā hactenus gesserūt ad p̄fatā sanguis portiunculā i dicta ecclia colendā retrahere conant̄ in nō modicū incolarū ptiū illarū ac guardiani 7 conuentus ꝓdictoꝝ scādalū atq̄ grauamē. Quare p̄ pte dictoꝝ guardiani 7 cuentus nobis fuit humiliter supplicatum: ut sup his sibi 7 fidelib⁹ eisdem oportune, pudē benignitate aplica dignaremur. Nos igit̄ q̄ de premissis certā noticiā nō habemus: attendētes q̄ veritati fidei nullaten⁹ repugnat affirmare re-

remptorē nostrū de sanguine ꝑfato ob ipsius passionis memoriā aliquā ꝓtem in terris reliquisse: ac ꝓpterea deuoticēz ipsoz fideliū plurimū ꝓseruari: ⁊ scandalis ipsis q̄tum ī nobis ē obuiare cupientes. hi⁹ supplicationib⁹ inclinati discretiōi vestre p aplica scripta mandamus: quatenꝰ vos uel duo aut vnꝰ vestrum si ⁊ postq̄ vocatis q̄ fuerint euocandi de premissis vobis legitime constiterit oib⁹ ⁊ singulis tam exemptis q̄ nō exemptis cuiuscunq; p̄eminētie status dignitat; gradus ordinis uel cōditiōis fuerint auctoritate nr̄a sub penis ⁊ censuris ecclesiasticis. nedictos fideles ab oi pia eoz̄ deuotiōe quā hactenus gesserūt ad ꝑfatā sanguinis hi⁹ portiunculā in eadē eccl'ia venerādā: ut ꝑferk quoq; modo retrahē. Guardiano quoq; ⁊ conuentui ꝓdictis ne p illatas eis retroactis tpib⁹ ꝓmissoz̄ occasiōe iniurias quasuis psonas ad iudicium euocari facere p̄sumāt dicta auctoritate districti⁹ inhibere curetis cōtradictores p censurā ecclīasticā appellatiōe postposita cōpescendo nō obstantib⁹ cōstitutionib⁹ ⁊ ordinationibus aplicis necnō vmus ⁊ ordinis ꝓdictoz̄ iuramento: cōfirmatiōe aplica uel quauis firmitate alia roboratis: statutis ⁊ cōsuetudinibus ceteris q̄ cōtrarijs q̄buscunq; : aut aliquib⁹ coiter uel diuisim ab aplica sede indultū existat. q̄ in hac parte nō facientes plenā ⁊ expressā de verbo ad verbū de indulto hi⁹ mentionē. Datū rome apud sanctū Petrum anno incarnatiōis dñice. i461. quinto decimo kal'. augusti. Pontificat⁹ nostri ānno tertio. Propē que omnia satisrationabile esse videt q̄ aliq̄d de vero xp̄i sanguine effuso inueniat in terra. Utr̄ vo talis sanguis sit tanta veneratione dignus: quāta sanguis qui est in eukaristia. apud plerosq; dubium est: qm̄ si vnitus est diuinitati: adorand⁹ est ado ratione latrie. Si vo nō est vnitus diuinitati: tūc honor latrie nō debet ei: sicut sanguini in eukaristia. Quid aūt tenēdum sit. an. s. a sanguine fuso sit separata diuinitas uel vnita nō ē diffinitum uel determinatū cū altera opinionū sustineri possit. ut ꝓ ꝓstitutionē nouā facta a sūmo pōtifice ꝑio secūdo: qui p̄disputa tam māz istā in sui p̄sentia p̄ noctiss⁹ mos viros statuit ⁊ ordinauit q̄ null⁹ de cetero sb pena excoicationis auderet dāmnare quācunq; opinionē ꝓdictā cū vtraq; sustineri possit ablq; erroze. Ego vo adhereo opinioni voc. mei Fran. qui ait. q̄ licz aia xp̄i ⁊ caro nūq̄ fuerint a diuinitate separate: Sanguis tñ separat⁹ a corpe: ex cōsequēti erat separat⁹ a diuinitate. Cum⁹ signū ē: ꝺa licz dicam⁹ filius dei fuit sepultus: ⁊ filius dei descēdit ad inferos. nō tamē dicim⁹ filiꝰ dei fuit effusus sup terrā. Ista aūt idiomatū coicatio est nota talis vnionis ſm Aug. i ꝑ de trini. Secund⁹ actus quē opata est virtus dīna in xp̄o resurgente fuit corporis mutatio. Etsi corp⁹ nō sit mutatū ſm substantiā: quia eiusdem nature resurrexit. fuit tñ mutatū ſm qualitatem Erat enī ſm Greg. in omel'. eiusdē nāe ꝑ alteri⁹ glorie. Nō potuit q̄ fieri creata ꝑtute ut corp⁹ exanime aī ⁊ vulnerib⁹ plenū sanaret' impassibiliē addit; alijs votibus corpis gl'iosi Tertⁱ⁹ act⁹ fuit aie ad corp⁹ vnio. Nō enī pōt nisi dīna ꝑtute aia separata eidem corpi vnirī: qō melius ⁊ diffusius explicabitur in opere de virtutibus. in sermone de resurrectione generali. Quartus actus fuit sepulchri penetratio. Exiuit nanq; xp̄s de sepulchro clauso: sigillato: ⁊ custodito. Sed nonnulli circa hoc dubitant propter verbum Math. dicēt. Angel⁹ autē domini descēdit de celo: ⁊ accedēs reuoluit lapidem. Ad quod respondet Beda. d. Accedens reuoluit lapidem non ut egressuro dño ianuā pandat: ꝑ ut egressus eius iam facti hominib⁹ p̄stet indicium. Qui enī mortalis clauso vginis vtero potuit nascēdo mundū ingredi. ipse fact⁹ immortalis clauso sepulchro potuit resurgendo exire de mundo

Consideremus ergo quãta leticia fuit mens xpi pfusa cuꝫ ꝛe sepulchro exiẽs qui prius passibilis fuerat gloriosum ⁊ impassibilem se consꝛexit. Et puto q̃ primũ eleuatis in celuꝫ oculis gratias retulit patri: qui eum ꝛe morte iam fecerat triumphare.

De iocunditate quã habuerũt ex resurrectione xpi vinci. discipuli. mulieres. ⁊ angeli. Capl'm. xi.

Secũda iocunditas dicit gãlis: que q̃dripliciter subdistingui potest. Prima vinctorum. Secunda discipulorꝫ. Tertia mulierum. Quarta angelorũ. Prima iocunditas fuit vinctorũ. eorũ. s. q̃ vincti tetenti fuerant in limbo: quos inde resurgens xps penitus eduxit. ⁊ literauit. put Zacharias .pphꝫa prenũciauerat. 9. c. d. Tu quoq; in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tuos ꝛe lacu: i quo non erat aqua. Que ꝓba ꝑm Mico. ꝛe lra ad litterã intelligunt ꝛe xpo. cui. pphꝫa loquit in secunda psona: ꝛe quo ante dixerat in tertia psona. Sed dubium hic orit. vtrũ xps omnes alias q̃ erant in inferno literauerit. Ad quod respondet Boñ. di. xx. tertij. li. q̃ xps non literauit nisi animas electorũ suorum. ⁊ eorum qui erant mẽbra ipsius. Quis enĩ passio xpi omnib⁹ suffecerit. nõ tamẽ influit nisi in eius mẽbra. ⁊ iõ illi soli p passionem xpi saluati sunt: q̃ uel erãt eius membra quãdo passus ẽ: uel futuri erant p conuersionẽ ad ipsũ. Quoniã igit multi erant in inferno: q̃ nec membra xpi erant: nec futuri erant quia nõ erant in statu merendi. nõ eos dño eripuit ꝛe iferno: ꝑ trñ electos. Unde Greg. in quadaꝫ omel. infra octauam pasce ait. Qꝛ ante passionẽ suã dixit i resurrectione sua dño impleuit. Si exaltatus fuero a terra omnia trabam ad meipsũ. Omnia enĩ trahit qui ꝛe electi suis apud inferos nullus reliquit. Ola abstulit vtiq; electa. Unde etiã recte p os Osee dicit. Ero mors tua mors: morsus tuus ero inferne. Quia enĩ i electi suis funditus occidit mortẽ: mors mortis extitit. quia ꝛo in inferno partem abstulit: partẽ reliquit. nõ occidit funditus: ꝑ momordit infernũ. ꝑ ille. Nõ fuerunt ergo ab inferno literati p xpm damnati p sniam diffinitiuã: siue ꝓpter ꝓcatũ actuale: siue etiã ꝓpter ꝓcatũ originale. Nam ut inquit Tho. 3. pte. q. 52. Pueri qui cum originali ꝛecesserãt nullo mõ fuerant cõiuncti passioni xpi p fidem ⁊ dilectionẽ. ideo nõ fuerũt ab inferno literati. Et licꝫ sci patres adhuc tenerẽtur astricti reatu originalis pcti inq̃tuꝫ respicit humanã naturã. tamẽ erant literati p fidẽ xpi ab omni macula pcti. ⁊ ideo capaces erant illius literationis quã xps attulit descendẽs ad inferos. Paruuli ꝛo q̃ nõ fuerant a pcto originali mundati: neq; p fidẽ ꝓpriam: quia nõdũ habuerũt vsũ liberi arbitrij: neq; p fidẽ parentũ: aut p aliquod fidei sacramentũ. quia nõ erant i statu in quo essent capaces gratie xpi: nec merita xpi poterant eis suffragari: nec satisfactio eius ꝑ pctõ Ade ad eos batebat extẽdi: literati nequaq̃ fuere. Sꝫ adhuc dubiũ est. an literare fuerũt animę que erant in purgatorio. Et rñdet Tho. vbi supꝛa. q̃ passio xpi nõ habuit tũc maiorẽ efficaciã q̃ habeat nũc ⁊ ideo illi qui fuerũt tales: quales nũc sunt illi qui in purgatorio cruciantur: literati non fuerũt. Si qui autẽ inuenti sunt ibi tales quales etiã nunc satisfactione completa literanť: nil ꝓhibet eos a purgatorio fuisse literatos. Fuit ergo iocunditas illa omniũ patrũ qui in limbo detinebanť: quibus gaudium accidentale accreuit locuꝫ illũ ꝛelinquendo: in quo tam diu habitauerant in tenebris ⁊ merore. Secunda fuit iocunditas discipulorũ. Ipsa eteni resurrectiõis die apparuit xps discipulis euntibus i Emaus: ut patꝫ Luce vlẽ. Itẽ apparuit discipulis congregat⁹ i vnũ ut dicitur Joh. xo. Et tunc nõ aderat Thomas. Apparuit adhuc ⁊ Symoni: ꝑ vbi aut quãdo nescit. nisi forte qñ

redibat a monumento cum Jobe. Ad vltimo. Hel ut dicit i hystoria ecclesiastica apparuit ei in cauerna i qua flendo manebat. nam postq̄ negauit xp̄m I cauernam quandā intrauit: q̄ modo dr gallicātus. vbi se totū ad lamenta pnie cōuertit. Ibi ut quibusdā placet i ipsa resurrectionis die magister benignissimus visitauit eum: certificans illum de sui remissione peccati. Ob quod Petr⁹ miro gaudio fuit affectus. Similr letatus est ex resurrectiōe xp̄i Joseph ab arimathia. Legitur nanq; in euāgelio Nicodemi q̄ iudei indignati ptra ipsū eo q̄ xp̄m sepelierat. ceperunt ipsū: 7 in quodam cubiculo diligenter clauso 7 sigillato eum recluserūt: volentes post sabbatū eum occidere. Et ecce xp̄us in ipsa nocte resurrectiōis ad eum intrauit: 7 osculū ei dedit. 7 inde saluis sigillis eum educens in domuz suam in arimathia ipsū adduxit. Tertia fuit iocunditas mulierū que ipsa die resurrectionis viderunt eū. Dixit nanq; illum Maria magdalena in specie hortulani ut dr Joh. 20. Dixerūt illū secū postea 7 alie Marie: quib⁹ a monumento redeuntibus apparuit ibs occurens illis 7 dicens. Auete. Ille aut̄ accesserunt 7 tenuerunt pedes eius: 7 adorauerunt eum. ut patet Matb. vltō. c. Quarta fuit iocunditas angelorū q̄bus accidēt̄ tale gaudiū accrevit pro gloria xp̄i resurgentis. pro liberatione patrū de limbo. etiā 7 pro totius leticia ecclesie militantis.

De iocūditate quā habuit mater ibu xp̄i ex resurrectiōe eius: sicut multipliciter probatur. Cap̄lm. 3.

Tertia iocunditas principalis dicit maternalis. Sup ceteros eteni. p xp̄o resuscitato letificatum est cor ꝑginis matris. Sibi nanq; ut pie credit p̄ius q̄ ceteris benedictus filius eius apparuit: qō. pbari pōt quadrupliciter. p ex testificatione. 2° ex ptrarij cōfutatione. 3° ex celebratione. 4° ex q̄uenienti rōne. Primo. pbari potest ex testificatione. Testatur enī hoc Amb⁹ in li. de virginib⁹. o. Dixit Maria resurrectionem dñi. Et p̄mo vidit 7 credidit. vidit Maria magdalena: q̄ uis ista adhuc nutaret. 2° probat ex ptrarij confutatione. Aiūt enī nōnulli xp̄m virgini matri iō nō apparuisse: qa nullus euāgelistarū hoc asserit. Sz ad hoc dr. dicunt q̄ euangelistarū officū fuit solūmō resurrectionis testes inducere. matrē aut̄ ad testificandū. p filio inducere eos nō decuit. Si enī ꝑba extranearū feminarū de liramēta visa sūt quomō nō magis matrē. p filij amore crederēt delirare? Mō scripserūt q̄ euāgeliste q̄ xp̄s apparuerit virgini matri. Z. p constanti dereliquerūt illud. Tertio. pbat ex celebratione. Ad insinuandum nanq; q̄ xp̄s resurgēs a mortuis appareret virgini matri sancta romana ecclesia ipsa resurrectiōis die stationez celebrat apud sanctā Mariā maiorez vbi tpe magni Gregij. dū ipse in die pasce missam cantaret: 7 pax dñi pronunciaret: angelus dñi alta voce respondit: Et cū spū tuo. Ob q̄ cū ipsa die papa ibidē celebrat in hui⁹ miraculi testimoniū: mil sibi cū dicit pax tē. respondetur

Quarto. pbat ex cōuenienti ratione Rationabile eteni fuit ut filius resurrectiē sue pri⁹ matrē letificaret: quā amplius ceteris voluisse constat. Contemplari ergo deote possumus q̄ scientissima illa virgo ipsa resurrectiōis nocte oīonibus intenta filiū suū: quē sepulchro clausū reliq̄rat vidē ardētissime cupiebat. Nec eni ignara erat illū die tertia a mortuis resurrecturꝝ. Ob q̄ uel cor de uel ore dicere poterat. O p̄ etne ecce iam tēp⁹ instat ut filiū tuū 7 meū a mortuis reuoces. Suscita q̄ illum 7 ad me mitte tāto meroze. p sua passiē cōtrita O fili mi dulcissime: o fili mi amātissime quē vidi plagis repletū. spinis corona tū. crudeli morte extinctū. 7 in sepulchro repositū: qñ videbo te ex mortuis triūphasse? Dixisti o fili mi: 7 totiēs dixisti. Die ētia resurgā. Ecce iā dies ētia

minet. Surge dñe in requiē tuā: ⁊ veni ut videā te solatiū aie mee. Et oū hec ⁊ silla ꝙ ego gliosa rogaret. ecce cū ingēti lumine: vt eo:a facie: aspectuq affabili apparuit ei filiꝰ Salue mq̄ens mater: ⁊ te cetero misericordie regina. Cessent āmodo vlorosa suspiria: amara lamēta. ⁊ copiose lachryme. Ecce ego ipe sū qui in vtero tuo steti: quē pepisti: quem pauisti lacte ꝙ gineo: quē tenerrime educasti: quē tantope dilexisti: quem veniq̄ vefleuisti trāfixa vlorio gladio. Ego sum ihs filiꝰ tuus: q̄ infernū expliaui. Inde patres eduxi: ⁊ etnitatis aditum victa morte reserui. Gaude o mat venerāda: qa data ē in ois ptās i celoꝝ in tra: ⁊ i noie meo flectet oē genu. Tu ꝙ pꝰ me in regno celorū sup cēs hoies ⁊ angelos exaltabꝝ. Non posset, pfecto mens nra investigare qᵗ benigna fuerit visitatio illa: qᵗ blanda ⁊ amicabilia ꝙ ba matris ⁊ filij: qᵗ gratiosi ⁊ iocundi vtriusq̄ i alterū aspectus: qᵗ etiā reuerentes morigeratiq̄ recipoci gestꝰ. pq̄ oia vcessit filius matre in leticia ⁊ vsiderijs simul remanente. Letemur ꝫ ⁊ nos cū illa vsiderantes videre suum dilectū filiū sedentē ad dexteraz patris cum quo ⁊ spiritus sanctus viuit ⁊ regnat p eterna secula. Amen.

Feria secunda post dñicā resurrectionis. de tēporalitate. qualitate. ⁊ veritate resurrectionis xpi. Sermo. xz.

Resurrexit dñs vere. Scribunt hec ꝙba Luc. vltimo c. ⁊ i euāgelio hodierno. Jocūdissima resurrectionis dñi nri ihu xpi sacra a fidelibꝰ cūctis diligentissime pariter ⁊ deuote ad mentē sunt reuocanda: qñ p illa exurgere pōt cūctoruz animꝰ ad spem future ⁊ imortalis vite. Idcirco pcē ea que dicta sūt i sermone pcedenti: restant adhuc plurima nō immerito apienda. Jpse eteni xpus mortis pcatiq̄ destructor multifariā resurrectionis sue veritatē patefacē voluit mūdo: ut sic nullus qui in eū credē nollet inexcusabilis reddēt. Et ut euāgelica lectio pñs dici batur: discipulis euntibus i Emaus: in specie pegrini se ostendit: quez in fractiōe panis cognouerūt ex mortuis vere surrexisse. Ut igit de hac resurrectiē gliosa clara habeat noticia. de ipsa in hoc sermone locuturi tria mysteria. pponemus declaranda.

Primū dicit tpalitatis.
Secundum qualitatis.
Tertium veritatis.

Quare xps accelerauit resurrectiāz suā: nec illā distulit vsq̄ ad gnālē oiuz resurrectionem. Capm. j.

Primū mysteriū declarandū de resurrectiōe dr tpalitatis: in q̄ possumꝰ subdistiguē triplex tēpꝰ Primū dr tēpꝰ acceleratū. Secūdū tēpꝰ retardatū. Tertiū tēpꝰ demiatū. Primū dicit tempꝰ acceleratū. Accelerauit eni xps resurrectionē suam: nec illā distulit vsq̄ ad resurrectiāz gnālē rōnabiliē, ppē tria. Prima rō fuit, ppē corpis dignitatē. Cū eni illud corpꝰ dignissimū foret ex eo q̄ erat vificatum siue dinitati vnitū: nō fuit decens ut tā diu ih puluē iaceret. Qō p̄nūciauerat ppha. d. Nō dabis scm tuū. i. corpꝰ sanctificatū: qa i oi scitate ꝙceptū ⁊ cū dinitate vnitū: videt corruptionē. 2ª rō fuit ppē fidei firmitatē. Si eni nō surrexisset fides pisset: nec vrū veū eū aliquis credidisset. sicut pz in discipulis: de qbꝰ nūc euāgelista loq̄t. Jpsi eteni i via tristes ⁊ volentes colloquebāt de his que acciderāt: nō q̄si credētes. ut Theophilus ait. ꝙ sic stupentes in rebꝰ extrancis ppē ea xps reprehendit eos. ut pz i lrā euāgelij. 3ª rō fuit ppē resurrectionis nre explanitatē. Si eni xps resurrexit. ꝫ ⁊ nos spare possumꝰ resurrectionē nostrā Vñ Pau. i. Cor. xv. ait. Si xps p̄dicat

ꝙ resurrexit a mortuis: quō q̄dā i vob dicūt ꝙ resurrectio mortuoꝝ nō ē? Et Greg⁹ in omel. inq̄t. Exēplo dño mō strauit qō, pmisit in pmoꝛtē sicut illum fideles resurrexisse cognoscūt. ita in seipsis fine mūdi pmia resurrectiōis speraret. Et idē iteꝝ ait: Nō pl⁹ q̄ triduanā mortē esse voluit: ne si i illo resurrectio differret in nobis oio ꝛesperaret. Sz circa b dubitare ꝓtingit. vtrū xp̄s pm⁹ fuerit resurgētiū. Et ꝙ sic videt eo ꝙ Apc̄s i. vocat pmogenit⁹ mortuoꝝ. Et. i. Cor. 15. apls ait. Xp̄s resurrexit a mortuis primitie dormientiū. Ubi glo. q̄a p⁹ tpe & dignitate. Cōtrariū tn̄ videt: q̄a i veteri testō per Heliam & Heliseū aliq̄ resuscitati legunt. Similit & xp̄s añ passionē suā tres mortuos suscitauit. Insup Matb. 27. dicit ꝙ inē ceca miracula i passione xp̄i visa monumēta apta sūt: & multa corpa scōꝝ q̄ dormierāt surrexerūt. ḡ nō videt ꝙ xp̄s fuerit pm⁹ ad resurgēdū. Rndet Tho. 3. pte. q. 53. ꝙ resurrectio est repatio a morte i vitā. Duplicit autē aliq̄s eripit a morte. Uno⁰ in actu ſ. ut viuē incipiat: qualitercūq̄ etiā post moriet. Alio⁰ ut aliq̄s literet nō solum a morte. ß etiā a necessitate. & q̄ō plus ē a possibilitate moriēdi. & hec est vera & pfecta resurrectio: cui⁹ respectū pma dicit impfecta. Loquendo ḡ de resurrectione pfecta xp̄s est pm⁹ resurgēdo: nō tm̄ quia ipse resurgēdo pmo puenit ad vitā pnit⁹ imortalem. pm illud Ro. 6. Xp̄s resurrexit ex mortuis. iā nō moriet mors illi vltra nō dñabit. Sed resurrectione impfecta q̄dā alij surrexerūt añ xp̄m ad premōstrādū q̄si i quodā signo resurrectionē ipsi⁹. De illis aūt de quib⁹ dicit Matt⁹ varie loquunt doc. Nam Hiero⁹ sup Matb. sentire videt ꝙ surrexerūt añ xp̄m iterū morituri. In pmone ꝓo de assūptiōe ꝙginis b sub dubio relinq̄t. Remigi⁹ ꝓo ait. Indubitāē credere debem⁹ ut q̄ resurgēte dño a mortuis surrexerūt: ascendēte illo ad celos pariē & ipsi ascenderūt. Et licz sustineri posset opinādo ꝙ resurrexerint añ xp̄m iterū morituri. tn̄ magis ꝓbabilē est pietati ꝙ resurrexerint p⁹ xp̄m: nō iteꝝ morituri: tū q̄a mors est pena peccati. & ipi erant ab oi pcō vltimate purgati: tum q̄a corpib⁹ eoꝝ vnite fuerūt aie glorificate. Ex qua vnione pm Aug̃. in epla ad Dioscoꝛū efficit corpa impassibilia & gloriosa. Resurrectio aūt illoꝝ ponitur ab euāgelista ante resurrectionē xp̄i p quādā anticipationē, ꝓpterea ipse ait. Et exeūtes de monumētis p⁹ resurrectionē eius. i. xp̄i pm Nico. de lira: venerunt in scām ciuitatē & apparuerunt multis. Secundū temp⁹ notatū i resurrectione xp̄i dicit retardatū. Licz. n. surrexerint ante resurrectionē gnālē. nō tn̄ statim ut mortu⁹ est resurrexit: ß distulit vsq̄ in diē tertiū. & hoc rōnabiliē ꝓpter tria. Primo, ꝓpter significationem. ut. ſ. ex hoc significaretur ꝙ lux sue mortis curauit nram duplicē mortē. & iō vna die integra & duab⁹ noctib⁹ iacuit i sepulchro. ut p diē intelligat lux sue mortis. p duas noctes nostra duplex mors. Hanc rōnē assignat glo. sup illud Luc. vltō. Oportuit xp̄m pati. &c.

2ᵒ rō fuit, ꝓpter restaurandoꝝ ꝑfigurationē. quā tangit Petr⁹ raueñ. d. Tres dies voluit xp̄s esse sue sepulture: que i celo sunt restauratur⁹: que in terra repaturus: que apud inferos redēptur⁹.

3ᵒ rō fuit, ꝓpter, pbationē: ut. ſ., pbaret veritatē mortis eius: ut sic clari⁹ eluceſceret ꝗtas resurrectionis. Tertium temp⁹ annotandū de resurrectione xp̄i dicit determinatū. Surrexit enī die tertia. qō ꝑdixerat Matb. 12. Sicut inq̄t Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ diebus & tribus noctib⁹: sic erit fili⁹ hois i corde terre. i. i sepulchro pm glo. trib⁹ dieb⁹ & tribus noctib⁹. Notādū tn̄ pm Aug̃. li. 4. de tri. ꝙ b intelligit ꝑ synecdochen ut pma dies accipiat pm ptē sui postremam. secunda dies pm se totā & integrā. ctia pm ptē sui pmā. & sic erūt tres dies. & qlibet horū dierū suā noctez habuit pcedētē. Tūc enī pm Bedā mutatus est ordo: & cursus dierū ac noctiū.

Antea enī dies p̄cedebant ⁊ noctes sequebāt. post passionē aūt hic ordo mutatus est: ita ꝙ noctes p̄cedūt ⁊ dies sequūt. ⁊ ꝟ mysterio cōgruit. qm̄ hō p̄mo ℞ die gratie cecidit in nocte culpe: post passionē aūt xp̄i ⁊ resurrectionē ℞ nocte culpe redijt ad diem gratie. De hora ꝟo resurrectionis varie loquūtur doc. Nam quidā vident dicē ꝙ surrexit media nocte. quidā ꝟo ꝙ surrexit in aurora. Rō aūt hui⁹ diuersitatis est. ꝓeo ꝙ ꝓsiderant diuersimode in illa dilatione congruentiā ꝑtū ad numerū horarum Nam aliqui incipiunt temp⁹ cōputare ab hora sexta qua crucifix⁹ est ⁊ tenebre facte sūt sup vniuersam terrā. ⁊ ista p̄tendunt temp⁹ vsq; ad mediā nocte inte die sabbati ⁊ die dñice. ⁊ sic cōputant 36. horas: qa tunc erat equinoctiū vernale qñ xp̄s dñs passus est. Aliqui inceperunt computare a sero in q̄ positus fuit in sepulchro. ⁊ ꝓtendūt temp⁹ vsq; ad diluculū diei dñice. ⁊ tam isti ꝙ illi tandē considerāt congruētiā tante dilationis. Ideo enim dñs distulit p. 36. horas. ut in hoc significet liberatio ⁊ victoria ꝓfecta. Ille enī numerus ē ex senario numero in se ducto: qui quidē est numerus ꝑfectus ꝑm aritbmeticum. Est ⁊ alia conueniētia. quia in 36. horis sunt due noctes: ⁊ vnus dies: ita ꝙ salua est ibi ꝓportio simplicis ad duplum ut significet sicut p̄dictū ē ꝙ xp̄s vna simplici sua vetustate abstulit duas nostras vetustates. Licz ergo ut ait Boñ. dis. zz. tertij. li. predicte opiniones videantur differre. tñ cōueniunt in assignādo tpis cōgruētiā. Et posset dici ꝙ in hora sibi nō ꝓtradicunt: qa dupliciter dicit res fieri. aut quādo fit ꝑm veritatē: aut quādo innotescit. Et illi q̄ horam mediā noctis assignāt resurrectionis tempus ℞terminat qñ ꝓmo fuit. q̄ ꝟo mane assignāt temp⁹ ℞terminat qñ innotuit. Vel certe resurrectio fuit inter horas medie noctis. ⁊ mane dñice. ⁊ qa mediū venit ab extremis. iō alicui dicūt fuisse i media nocte. alicui ꝟo i mane.

Qz xp̄s resurrexit inuisibiliter. ℞ratie ⁊ feliciter. Capl'm. z.

SEcundū mysteriū ℞clarandū ℞ resurrectione xp̄i dicit qualitatis. in quo sciendū est ꝙ xp̄s resurgere voluit a mortuis cum triplici qualitate ⁊ conditione. Surrexit enim ꝑ inuisibiliter. z° ℞rariter. ȝ° feliciter

Primo surrexit inuisibiliter. qa nullus mortaliū cū vidit resurgentē. Ad quod intelligēdū querūt doc. vtꝝ resurrectio xp̄i i suo actu ℞buit omnib⁹ manifestari. Et quibusdā videt ꝙ sic. ꝑmo quia si publico pctō ℞betur publica pnia. ꝑm illud. i. Timoth. 5. Peccantē cora oib⁹ argue. ita merito publico ℞bet p̄miū publicū. sed claritas resurrectionis est p̄miū humilitatis passionis. ut Aug⁹ dicit sup Job. Cum ē passio xp̄i omnibus fuerit manifestata eo puplice patiente. videt ꝙ gl'ia resurrectionis ipsi⁹ ℞buit omnib⁹ manifestari. Secūdo arguit. quia discipuli viderūt xp̄m actu ascendentē in celo. iuxta illud Act̄. p. Videntib⁹ illis eleuatus est. ergo a fortiori ℞buerūt ipsū videre actu a mortuis resurgentē. Tertio arguit. qa illi quib⁹ fuit manifestata resurrectio xp̄i testes fuerunt resurrectionis: qō testimoniū ferebant publice p̄dicando: quod nō cōuenit mulieribus. ē videt ꝙ inconueniēt ꝑmo illis ꝑ ceteris fuerit manifestata. Rñdet Tho. 3. pte. q. 55. ꝙ eoꝝ que cognoscunt: quedā cognoscūt cōi lege nature. quedā ꝟo ex spāli munere gratie: sicut ea que diuinitus reuelant: quorum ut Dio⁹ dicit in li. cele. hierar. hec est lex diuinitus instituta: ut a ℞o imediate supiorib⁹ reuelent: quibus mediantib⁹ ℞ferāt ad inferiores. sicut patet in ordinatione celestiū spirituum Ea ꝟo que ptinent ad futurā gloriam cēz hoiuz cognitiēz excedūt. ꝑm illud Isa. 64. Oculus nō vidit ℞us absq; te que p̄parasti exp̄ctantib⁹ te. Ideo hi⁹ ab hoie non cognoscūt nisi diuinit⁹ reuelata Quia ergo xp̄s resurgēs non resurrexit

ad vitam mortalē sed imortalē ⁊ gloſam. ió reſurrectio illius debuit ordinate priùs angelis: deinde p angelos hoibus reuelari. Ihū Hilarius. ſup Matth dicit q̄ ideo angel⁹ prim⁹ reſurrectiōis eſt index: ut quod ad famulatu paterne uolūtatis reſurrectio nūciaret. Et ut dr Act. x. Dedit eū manifeſtū fieri non oi pplo: ſed teſtib⁹ pordinatis a deo. Ad primū g̃ argumētū dicendū q̄ paſſio xp̃i pacta eſt in corpe adhuc patente nām paſſibilē: que cōi lege nota eſt oibus. ⁊ ió paſſio xp̃i oi pplo imediate mānifeſtari potuit: Ipſa aūt reſurrectio ſimplicit ſupnālis ⁊ miraculoſa fuit. Ad ſecūdum argumētū dicēdū q̄ aſcenſio xp̃i q̃tū ad terminū a quo nō trāſcēdebat hoiuz cōem noticiā: ſ ſolū ad terminuz ad quē. Et ideo diſcipuli potuerūt vidē aſcenſionē xp̃i q̃tū ad terminū a quo. i. ſm q̄ eleuabat a terra. nō aut̄ viderūt ipſū q̃tū ad terminū ad quē: qa nō viderunt quō recepēt in celo. ſ reſurrectio xp̃i transcendebat cōem noticiā: ⁊ q̃tū ad terminū a quo: ſm q̄ aīa rediit ab inferis: ⁊ corp⁹ de ſepulchro clauſo exiuit. ⁊ q̃tum ad terminū ad quē: ſm q̄ ē adeptus vitā gloſam. Et ió nō debuit fieri reſurrectio ſic q̄ ab oie videretur.

Ad tertiū ẏo argumentū dicēdū q̄ mulieri nō pmittit̄ docere in eccliā publice: ſ bñ pmittit̄ aliq̄s domeſtica admonitiōe inſtruē. Apparuit g̃ xp̃s primo Marie magdalene: ut ſic mulier prima fuit nuncia mortis ita eſſet nūcia vite. Ex quo Cirill⁹ ait. Femina que q̃dāmō fuit mortis miniſtra: venerande reſurrectionis myſteriū prima pcepit ⁊ nunciat. Adeptū eſt g̃ femineū genus ⁊ ignominie abſolutionē ⁊ maledictionis repudium. Similiter etiaz p hoc oſtendit q̄ q̃tū ad ſtatū glorie ptinet nullu⁹ detrimentū patiet̄ ſexus femineus. Oſtendit etiā ⁊ xp̃s. qa iam nō venerat vocare iuſtos ſ pctōres. ⁊ qa pctōres ⁊ meretices ad pniam redeuntes precedent in regno celorū. Supeſt adhuc ⁊ alia rō quare mulieri⁹ priùs apparuit: eo q̄ ipſe ipſū ardentiſſime amauerūt intātū ut ab ei⁹ ſepulchro diſcipulis recedentibus nō recederēt: ⁊ precipue ipſa ferventiſſima Magdalena que ſtabat ad monumētū foris plorās. ut dr Job. xo que a xp̃o ſibi apparente interrogata mulier quid plorās ⁊ exiſtimans q̄ hortulanus eſſet rñdebat. Tulerūt dñm meū ⁊ neſcio vbi poſuerūt eū. Dñe ſi tu ſuſtuliſti eū dicito mihi vbi poſuiſti eū. ⁊ ego eum tollā. O ardēs amor Marie magdalene. Colloquebat magiſtro ſuo de ſeipſo cum tanta affectione. quare xp̃s nō dicet̄ eā noiando Mariā ſe cognoſcendū illi dedit atq̄ voluit puſq̃ diſcipulis ſibi apparere. xo ſurrexit xp̃us veraciter qa vrū corp⁹ habuit. Contra qō aliqui arguūt. Primo qa vrū corpus nō pōt eſſe cū alio corpe i eodē loco: ſicut erat corp⁹ xp̃i. nam intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis. ut dr Joh. xo. Secūdo qa vrū corp⁹ nō euaneſcit ab aſpectu intuentiū niſi forte corrūpat. ſ corpus xp̃i euanuit ab oculis diſcipuloz eum intuentium. ut dr Luc. vltō. Tertio qa cuiuſlibet vri corpis ē determinata figura. ſed corp⁹ xp̃i apparuit diſcipul' i alia effigie. ut pz Marci vltō. ergo videt̄ q̄ xp̃s p⁹ reſurrectionez nō habuit vrū corp⁹ humanū. Ad primū argumētū rñdet Aug⁹ q̄ corpus xp̃i p⁹ reſurrectionē nō ex miraculo: ſed ex cōditione glie ſicut quidā dicūt clauſis ianuis ad diſcipulos intrauit ſimul cum alio corpe in eodem loco exiſtens. Vel dicendū q̄ nō ex natura corpis: ſ potius ex ẏtute diuinitatis vnite illud corp⁹ ad diſcipulos: licz vrū eſſet: ianuis clauſis itrauit. Ihū Aug⁹ ſup Joh. d. Moli corpis vbi dīnitas erat clauſa hoſtia nō obſtiterūt. Ille q̃ppe nō eis aptis intrare potuit: quo naſcente virginitas matris iuiolata pmanſit? Ad ſecundū argumentū dicit Aug⁹ q̄ quicunq̄ habet corpus glorificatuz in poteſtate ſua habet videri q̄n vult: ⁊ non videri qu̾ndo nō vult. hoc tamē xp̃s habuit nō ſolū ex cōditione corpis glioſi:

sed etiã virtute diuinitatis sue. Euanuit ergo ab oculis discipulorũ: nõ qa corrumperetur aut resolueret i aliqua inuisibilia. sed quia sua voluntate vsq; ab eis videri. uel eo presente: uel eo absconente p voté agilitatẽ. Et si adhuc quereretur cur post resurrectionem nõ cõuersabat cũ discipulis sicut ante continue. respõdet Tho. q circa resurrectionem xpi duo erant discipulis declaranda. scilicet ipsa veritas resurrectionis: et gloria resurgentis. Ad veritatem aũt resurrectionis manifestandam: sufficit q eis pluries apparuit: ut dicẽt in tertio mysterio. Ad gloriam autẽ resurrectionis manifestandam noluit continue pmanere cum eis: sicut prius fecerat: ne videret eos ad talẽ vitã resurrexisse: qualẽ prius habuerat. Ad tertium dicẽdũ q apparuit discipulis sicut voluit sine sui mutatione: quia sic erat in potestate eius. Et quibus concludimus q verũ corp⁹ habuit et veraciter resurrexit. 3° surrexit xps feliciter. qa in resurrectiõe corpus habuit gloriosum: qõ apparet triplici ratione. Primo quidẽ quia resurrectio xpi fuit exemplar et causa nre resurrectionis. Sancti autẽ in resurrectione habebũt corpa gloriosa: ut dicit apls. 1. Cor. 15. Unde cum causa sit potior causato: et exẽplar exemplato: multo magis corpus xpi gloriosum fuit cũ resurrexit. Secũdo hoc apparet. quia p humilitatem passionis meruit gloriã resurrectiõis. Tertio. quia anima xpi a pncipio sue conceptionis fuit gliosa p fruitionem et visionẽ diuinitatis. Est autẽ dispensatione factum ut ab anima gloria non redundaret in corpus. ad hõ q mysteriũ nostre redẽptionis sua passione impleret. et ideo pacto hoc mysterio anima xpi statim i corpus in resurrectione reassumptum suam gloriã veriuauit: et ita factum est corp⁹ illud gloriosum. de quo Phil. 3. aplus dicit. Reformabit corp⁹ humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Sed nõnulli obijciũt ꝓpter cicatrices quas in corpore post resurrectionem retinuit que ad quãdã corruptionẽ ptinere videntur. Ad quod respondet Tho. q cicatrices ille erãt in corpe xpi post resurrectionẽ non ad corruptionẽ et defor mitatẽ. sed ad dignitatẽ et decorem. ut Aug⁹ dicit. zz. li. de ci. dei. Quare aũt cũ cicatricibus resurrexit: plures a doctoribus assignantur rões. Prima rõ ẽ propter gloriam xpi. Unde Beda sup Luc. Non inquit ex impotentia curãdi cicatrices seruauit: sed ut in ꝑpetuũ victorie sue circũferat triũphũ. 2ª rõ fuit ad confirmandam fidem circa resurrectionem. Tertia ratio ut patri. p nob supplicans quale genus mortis p homine protulerit semp ostendat. Quarta ratio ut illas in iudicio ad confusionem reprobor ũ demonstret. Uñ Aug⁹ in li. de symbolo ait. Inimicis vulnera demonstraturus est sua ut conuincens eos veritas dicat. Ecce homine quẽ crucifixistis: videte vulnera que inflixistis: agnoscitis latus quod pupugistis: qm̃ p vos: et propter vos apertus est: nec intrare voluistis.

De sufficienter xps declarauit resurrectionem suam verbo. nuncio et argumento. Capm. 3.

Tertiũ mysteriũ declaranduz de resurrectione xpi dicit veritatis Voluit nanq; clemẽtissim⁹ saluator noster veritatez resurrectiõis sue declarare sufficienter. qõ fecit tripliciter p verbo. 2° nũcio. 3° argumẽto. p declarauit xps veritatẽ resurrectiõis sue verbo: quãdo. scilicet ante passionẽ pnũciauit illaz. Unde Matth. 17. p⁹ transfiguratiõnẽ suã dixit. Nemini dixeritis visionem hanc donec a mortuis filius hois resurgat. Et Matth. 20. postq̃ dixit q filius hois erat crucifigendus: subdidit. Et tertia die resurget. Et Matth. 26 passione sua iam de primo imminẽte dixit. Postq̃ resurrexero pcedã vos i galileam. 2° declarauit veritatẽ resurrectionis sue nũcio. qm̃. scilicet ipso volente an-

gelus dixit mulieribus. Surrexit non est hic Marci. vltꝫ. ⁊ Matꝫ. xxviii. ꝛ° id ꝛeclarauit argumento. Vñ Actꝫ. p. Prebuit seipsū viuū in argumētis multis p᷑ passionē suā. Mōndū tñ ut inquit Tho. iii. pte. q᷑ argumentū dr̄ dupliciter Uno mō quecūq; rō rei dubie faciens fidē. Alio mō aliqō sensibile signū: qō inducit ad alicui⁹ ṽitatis manifestationē. Primo mō xp̄us nō pbauit discipul' resurrectionē: qa talis pbatio argumētatiua procedit ex aliquib⁹ p᷑incipijs q̄ si nō essent nota discipulis: nihil p᷑ ea eis manifestaret: qa ex ignotis nō p̄t aliqd fieri notū. Si aūt eēnt eis nota nō trāscederēt rōnē humanā. ⁊ tō nō eēnt efficacia ad fidē resurrectiōis astruēdā que rōnē humanā excedit. Oportet enī p᷑ncipia ex eodē gnē assumi: ut dr̄. i. p᷑sterioꝛ. Si āt accipiat argumētū secūdo mō. sic xp̄s resurrectiōz suā dr̄ argumentis ꝛeclarasse inq̄tū p᷑ quedā signa euidentissima ṽre se resurrexisse ondit Ondit aūt illa ꝑ᷑ duo. p᷑ qa nō erant corda coꝛ dispositā ad h̄ q᷑ ꝛe facili fidē resurrectiōis accipēt. Vñ dixit eis Luc vltꝫ. O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū. Et Marci. vltꝫ. Exp᷑obrauit icrudelitatē illoꝛ. ꝛ° ut p᷑ hoc signa eis ostensa efficaci⁹ testimoniū illoꝛ redderēt. Ipsa āt argumēta uel signa oia sūpta ostēdūt ṽrā ⁊ gliosaz resurrectionē. Qr̄ ṽa fuit resurrectio ondit xp̄s ex pte corpis ⁊ ex pte aie. p᷑ ex pte corpis. circa quod tria ondit. p᷑ q᷑ eēt ṽre ⁊ solidū nō fantasticū uel rarū sic aer. p᷑ h̄ q᷑ palpabile p᷑buit. Vñ ipe dixit Luc. vltꝫ. Palpate ⁊ videte: qa spūs carnē ⁊ ossa nō hz sicut me videt̄ habē. ꝛ° ondit q᷑ eēt corp⁹ humanū ondendo eis ṽrā effigiē: quā oculi intuerēt. ꝛ° ondit q᷑ eēt idē corp⁹ nūero ondendo vulnerū cicatrices. ob qō dixit Luc. vltꝫ. Videte man⁹ meas ⁊ pedes meos: qa ego ipse sū. ꝛ° ondit ṽritatē resurrectiōis ex pte aie iterato corpi vnite. ⁊ h̄ p᷑ opa triplicis vite. p᷑ quidē p᷑ op⁹ vite nutritiue. in hoc q᷑ cū discipulis manducauit ⁊ bibit. ut legit Luc. vltꝫ. Et si dicēt q᷑ āgeli i assūptis corpibus comederūt ⁊ bibērūt. ut patꝫ Genē. xviii. ꝛe āgelis ꝙs Abraā suscepit hospitio. ⁊ tñ ex h̄ nō cōcludit q᷑ angeli habeāt ṽra corpa sibi nāliter vnita. q᷑ nec p᷑ h̄ q᷑ xp̄us comedit posset argui q᷑ habuerit suū ṽrū corp⁹ iterū aie vnitū Ondet Tho. q᷑ ē alia rō ꝛe angelis. alia ꝛe xp̄o. Nam angeli apparētes nō asserebāt se hoies eē: sicut asseruit xp̄s se ṽrum hoiem eē. Etiā aliter xp̄s māducauit: ⁊ aliter angeli. Nā qa corpa ab angelis assumpta: nō erāt corpa viua uel aiata. nō erat ṽra comestio: hz eēt ṽra cibi ꝓtrito: ⁊ iniectio in interioꝛē ptem corpis assūpti. Vñ angel⁹ dixit Tob. xii. Cū essem vobiscū videbar quidē māducare ⁊ bibere vobiscū: sed ego cibo inuisibili vtor. Sed qa corp⁹ xp̄i ṽre fuit aiatuz: ṽra fuit eius comestio. quia ut Aug⁹ inq̄t. Nō ptās h̄ egestas edendi corpib⁹ resurgētiū auferet: qr̄e xp̄s ṽre māducauit ptāte nō egestate. Jō Beda inq̄t. Māducauit p⁹ resurrectionē: nō q᷑si cibo idigēs: nec q᷑i nos i resurrectiōe quā expectam⁹ cibis egere significās: h̄ ut eo mō nāz corpis resurgētis astruēt ꝛ° ondit ṽritatē resurrectionis p᷑ opa vite sensitiue. i h̄ q᷑ discipulis ad interrogata rndebat: ⁊ pītes salutabat. i quo ondebat se ⁊ videre ⁊ audire. ꝛ° p᷑ opa vite intellectiue: in h̄ q᷑ cū eo loquebāt ⁊ ꝛe scriptur̄ disserebāt. ⁊ ne qd ꝛeesset ad pfectiōz manifestatiōis: ondit se habere diuinā nām p᷑ miraculū. qō fecit in captura pisciū. ⁊ vlteri⁹ p᷑ h̄ q᷑ eis videntibus ascēdit i celū. Hiaz adhuc ondit intrās ianuis clausis pmittēs se videri ⁊ nō videri. Vñ Greg⁹ io mel. Palpādā carnem dñs p᷑buit: quā clausis ianuis introduxit: ut etiam post resurrectionē ostenderet corpus suū eiusdē nature: ⁊ alteri⁹ glorie. Ipse itaq᷑ redemptoꝛ mūdi qui tot argumētis ṽritatē sue resurrectionis: ut tactū est ꝓfirmauit. voluit tandē ꝛe illa certioꝛes nos reddere eū ad se attraxit oēs populos: eccl̄sq᷑ natiōes falsoꝝ ꝛeoꝝ cultu penitus extincto.

Qui omō nāq; nisi viueret xrus ⁊ bō ſe-
vens in gloria patris crediſſent in cū
nō ſoluz populares ⁊ rudes: xrū etiā ⁊
doctiſſimi ac potētiſſimi reges ⁊ p̄ncipes
Q xre efficaciſſimū ſignū ad credēdū i
xp̄m reſuſcitatū: quē adorāt ut dr̄m⁹
tot milia miliū eoz q̄ credūt ⁊ ſp̄rāt in
illū. Ipſe igit̄ ē in cui⁹ femore erat ſcri-
ptum. Hic eſt rex regū: ⁊ dñs dñantiuz
Apoc. 19. Ipſe eſt cui data eſt oīs ptās
in celo ⁊ i terra: qui ſurrexit xre regna-
tur⁹ cū patre ⁊ ſpū ſcō in eternū. Amē.

Feria tertia p⁹ dñicā reſurrectionis
xe reſurrectiōe oīuz generali ante iu-
dicium: cōtra illos quibus hec videt̄ x̄
ritas impoſſibilis. Sermo. 13.

QUidetema-
nus meas ⁊ pedes me-
os: qa ego ipſe ſū. Ver-
ba ſunt redēptoris nr̄i
Luc. 24. c. ⁊ in euan-
gelio hodierno. Cū audiu⁹ a mortuis
ſuſcitatū dñm ih̄m xp̄m ſp̄m nr̄az ſub-
leuare xrum⁹ ad futurā oīuz reſurrec-
tionē. Qm̄ aūt pleriſq; incredulis ⁊ cu-
rioſis impoſſibile videt: ac nullo pacto
x̄riſimile q̄ rurſus aīe ſuis coꝛpoꝛib⁹
reuniētur: ſicq; oēs homines tandē reſur-
gent. Idcirco in p̄ntiſermōe xe generali
reſurrectiōe aliqua diſcutiem⁹: qſi hāc
ſaluator noſter reſurgens idē numero
p̄monſtrauit in ſeipſo. ſicut p̄z in p̄bis
allegatis in t̄xmate: in quib⁹ ad gnāle
reſurrectionez animū reuocantes tria
myſteria xe declarabimus.
Primū dicit̄ x̄ritatis.
Secundū generalitatis.
Tertiū qualitatis.

Q x̄ritas reſurrectionis generalis
ꝓbat̄ p auctoꝛitates. rōnes. ⁊ exempla.

PRimū myſteriū / Capt̄m.i.
xe reſurrectione generali xe cla-
randū dicit̄ x̄ritatis in quo po
nitur talis cōcluſio: q̄ numero electoꝛ
cōpleto oēs aie reuniēt coꝛpoꝛib⁹ ſuis:
⁊ reſurgent homines illi idez ſm̄ naturā q̄
p̄rius fuerūt. Probat̄ aūt xe tripliciter
p auctoꝛitate. 2ᵒ rōne. 3ᵒ exemplo.
Primo auctoꝛitate. Scribit̄ enī Job.
19. Scio enī q̄ redemptoꝛ meus viuit. ⁊ i
nouissimo die de terra surrecturus sum
quē videbo ego ipse. et oculi mei conspi-
cient eum et non alius. reposita est hec
spes mea in sinu meo. dicit de Job. ad Paulinū.
Ut de ceteris silcam resurrectionē coꝛ-
poꝛū sic. ꝓbat: ut nullus de ea uel ma-
nifestius uel clariꝰ scripserit. Et Ezech.
37. xus ait. Ecce ego introducā in vos
spm̄ ⁊ viuetis: ⁊ dabo sup vos neruos ⁊
succrescere faciā sup vos carnē: ⁊ super-
tendam in vobis cutē. ⁊ dabo vobis spm̄
⁊ viuetis: ⁊ scietis qa ego dns. Et Isa.
26. dicit. Viuent mortui: interfectiq;
vestri resurgēt. Et Daniel. 12. Multi de
his q̄ dormiunt in terre puluere exurgēt
labunt: alij in vitā eternā. alij in oppro-
briū: ut videant semp. Et Sophon. 3. Ex-
pecta me in die resurrectionis. Et Joel
3. Sublevabit de corruptiōe vitā meā.
Et ps. 138. Tu cognouisti sessionē meā: ⁊
resurrectionē meā. Et. 2. Machab. 7.
Rex mūdi xe functos nos ꝓ suis legib⁹
in eterne vite resurrectiōe suscitabit. Et
1. Cor. 15. Dēs q̄dē resurgem⁹. Et ibidē
Stella differt a stella i claritate: sic erit
⁊ resurrectio mortuoꝛ. Et. 1. Thessal. 4.
Nolum⁹ vos ignorare de dormiētibus
ut nō c. s. ⁊ c. qui. s. nō. h. Si. n. c. q̄ ih̄s
m. c. ⁊ r. i. ⁊ d. e. q. d. p ih̄m ad. cū eo. Et
Luc. 14. Retribuet tibi in resurrectiōe
iustoꝛū. Et Joh. 5. Procedēt qui. b. f. in
resurrectionē vite: qui ꝛo. m. e. m. r. in
dicij. Et Matth. 22. In resurrectione
neq; nubēt neq; nubent. Et ne multa di
cam⁹ i vtroq; symbolo resurrectio moꝛ-
tuoꝛū decantat̄. De qua etiā i. c. i. de sū-
trini. ⁊ fi. ca. Innocentius tertiꝰ ait sic.
Dēs cum suis ꝓpriis resurgēt coꝛpoꝛib⁹:
que nūc gestant ut recipiāt ſm̄ opa sua
siue bona fuerint siue mala. illi cū diabo-
lo pnā ꝑpetuā. ⁊ isti cū xp̄o gloriā sem
piternā. Sed cōtra hāc x̄ritatē arguūt
nōnulli multipliciter. Primo infirmāt
testimoniū scripturaꝝ asserentes q̄ de-

quid in eis dicit de resurrectione est spi
ritualiter intelligendū: licz etiā corpa
liter loqui videant. sicut cum dicimus
multa de deo corporalia: q̄ incorporeus ē
que p metaphorā aliqd spūale designāt
2° argūt. qa. i. Cor. 15. dicit. Caro et
sanguis regnū dei nō possidebunt. 3°
arguunt. qa dicit Auicenna. 3. metha.
Qō ānihilatū est nō reducit. sed forme
corporū humanorū ad vltimū ānihilāt
quia nihil de eis remanet nisi materia
prima. ergo ille forme eedē numero nūq̄
reuertent. 4° arguūt. qm̄ contigit ut
aliquādo boues carnib⁹ vescant humā
nis: et solū tali nutrimento nutriantur.
Caro ergo eadē in pribus bobus repit
Nō est aūt possibile q̄ i plurib⁹ resurgat
nec aliq̄ videt vniūsalis resurrectio et i
tegra: si vnicuiq̄ nō restituēt qō habuit
videt ē impossibile q̄s boiuz resurrectio
sit futura. Ad primū argumentum
rūdet Tho. in. 4. sūme contra gentiles. c.
q̄ Philet⁹ quidā et Himeneus tenuerūt
spūaliter itelligēda dūtaxat ꝺba scriptu
raz ō resurrectiōe. q̄s apls. 2. Thimoth
2. reprobat. ꝺ. Philet⁹ et Himeneus ex
ciderant a veritate. ꝺ. resurrectionē iam
esse factā. Contra eoz igit opinionē est
euāgelicus tex. Joh. 5. vbi de vtraq̄ re
surrectiōe spūali. s. et corpali expresse dīs
est locut⁹. Amē eni. Amē amē dico vob̄
quia venit h. et nūc est. q. m. au. u. fi. dei:
et qui au. vi. Qō ad resurrectionē spūa
lem aiarū ptinere videt: que iam tunc
fieri incipiebat: cum aliq̄ p fidē xp̄o ad
hęrebant. Sed postmodū corpalē resur
rectionē expримit. ꝺ. Venit hora in q̄. o.
q. in. m. sunt. au. uo. fi. dei. Manifestuz
est aūt q̄ in monumētis nō sunt aie: sed
corpa. g̃ p̄dicit hic resurrectio corporuz
Ad secūdū argumētū dicit Boñ. i. 4
di. 43. q̄ apl⁹ loq̄t ibi de carne et san
guine q̄tū ad corruptionē: nō q̄tuz ad
ībam: ut intelligat q̄ q̄ carnaliter viuūt
regnū dei possidere nō poterūt. et sumit
ibi caro. p homine p synecdochen. Ad
tertiū argumētū rūdet Ric. in. 4. di. 43
q̄ Auicēna loquit de ptāte nature q̄ ē
limitata et finita. virtus aūt diuina cuz
sit infinita pōt idem corp⁹ in numero re
formare. et aie sue vnire. Ad quartū
argumentū rūdet Tho. in. 4. sūme ꝓtra
gētiles. c. 81. q̄ nō ē necessariū q̄ q̄cq̄d
fuit in homie materialiter resurgat i eo.
Et iterū si aliquid de est supplet p poten
tiaz dei. Ad hoc ergo q̄ resurgat homo
idem numero nō requiritur q̄ quicq̄d
fuit materialiter in eo fm totū tēp⁹ vite
sue resumat: sed tantū quantuz sufficit
ad cōplemētū debite quātitatis: et pre
cipue illud resumenduz videt qō perfe
ctius fuit ib̄ forma et speciē humanitaz
subsistens. Caro ergo comesta resurget
in eo in quo prius fuit anima rōnalis
pfecta. in secundo ꝺo si nō solū carnib⁹
humanis pastus est: sed et alijs cibis
poterit resumere tantū de alio qō ei ma
terialiter aduenit: qō erit necessariū ad
debitā quātitatē corpis restaurandam
Si ꝺo solū humanis carnib⁹ sit pastus
resurget in eo qō a generantib⁹ traxit: et
qō de fuit supplebit oipotentia creator.
Oz et si parentes ex solis humanis car
nibus pasti fuerāt: ut sic ex eoz semen
qō ē supfluū alimēti ex carnib⁹ alienis
generatum sit: resurget quidē semē in
eo qui est nat⁹ ex semine. loco eius cui⁹
carnes comeste sūt supplebit aliūde. hoc
eni in resurrectiōe seruabit. q̄ si aliqd
materialiter fuit i plurib⁹ hominib⁹: re
surget in eo: ad cui⁹ pfectionē magis p
tinebat. Illī et si fuit in vno ut radicale
semen in quo est generatus. in alio ꝺo
sicut supplementū supueniens: resurget
in eo qui est generatus ex hoc sicut ex se
mine. Si ꝺo in vno fuerit ut ptinēs ad
pfectionē individui: i alio ut deputatū
ad pfectionem speciei. resurget in eo ad
quē ptinebat fm pfectionem individui
Unde semē resurget in genito: et nō i ge
nerante. Et costa Ade resurget i Eua:
non in Adā in quo fuit sicut in nature
principio. Si aūt fm eundem pfectio
nis modū fuit in vtroq̄: resurget in eo
in quo primitus fuit: que omnia fient
virtute illius cui nihil est impossibile.

Hinc Aug⁹ li. zz. de ciui. dei. c. zo. ait. Absit ut ad resuscitãda corpora vitæq; reddenda nõ possit omnipotẽtia creatoris ois reuocare: que vis bestie uel ignis assumpsit. uel in puluerẽ cinerẽue collapsum: uel in humorẽ solutũ: uel i auras est exalatũ. Absit ut sinus ullus secretũq; nature ita recipiat aliquid subtractũ sensibus nostris: ut oiuz creatoris aut cognitionẽ lateat: aut refugiat ptãtem. Hæc ille. Zª pbaf veritas gnãlis resurrectionis rõne: que triplex esse potest. Prima dicit repationis. Secunda pfectionis. Tertia completionis. Prima rõ oñdens futurã corporum resurrectionez dicit repatiõis. Ait enī dicit Anselmus. i li. cur deus homo. Si homo nõ peccasset nũq; moreref. ẽ cum anima simul ⁊ corpe ad beatũ gloriam assumeref. ergo si xp̃s pfecte reparauit hominẽ lapsũ debuit illũ ad talẽ statum reducere: in quo simul anima ⁊ corpus glorificaref. Cũ autẽ hoc nõ fiat in pñti qa cẽs morimur. ergo aut cẽs resurgemus post mortem. aut humani generis reparatio fuit minus sufficiens: qõ est falsum. Idcirco saluator noster voluit a mortuis resurgere. ut dictũ est in precedentib⁹: quatenus ⁊ nos de resurrectione nostra spem habeamus indubitatam. Unde ⁊ Paul⁹ i. Cor. xv. ait. Si aũt xp̃s p̃dicaf q; resurrexit a mortuis: quõ quidã dicũt i vobis q; resurrectio mortuorũ non est? Si autẽ resurrectio mortuorũ non est. neq; xp̃us resurrexit.

Secunda rõ dicit pfectionis. Ait enī inquit Ric. resurrectio corpoꝝ facit ad perfectionẽ vniuersi. Est enī triplex substantia. s. pure corpalis: ⁊ pure spũalis ⁊ corpali ⁊ spirituali composita. Si aie ergo a corporibus separate nunq; corporibus iteꝝ vnirenf: sequeref q; in hac parte vniuersus perpetuo sua pfectione careret. Preterea anima nata est ut sit pars substantie composite ex corpali ⁊ spirituali natura. pars aũt habet de cõi lege impfectũ esse extra totũ. Inconueniens autẽ ẽ ut tam nobilis substantia perpetuo careat naturali pfectiõe sui cẽ Insup cum anima sit corpis forma: ⁊ forma naturalẽ inclinationem habeat ad materiam: anima ex consequẽti naturalem inclinationez habet ad perficiendum humanũ corpus ⁊ regẽdũ. sed nulla naturalis iclinatio est frustra. qa ut dr in. z. de anima. Natura nihil facit frustra. Et i. i. de celo ⁊ mũdo. Natura non facit aliquid factũ vacuum. Et si hoc est verũ de natura naturata: multo fortius de natura naturante: hoc est de institutore create nature: qui ipsam nõ naturalitẽ nec de necessitate: ẽ libera voluntate instituit. Frustra autez ⁊ vana esset in anima separata p̃dicta inclinatio si nunq; esset humano corpi iterum vnienda. Tertia rõ dicit cõpletionis Nam ut ait Isidorus in ẽ de summo bono. c. z9. Qui mente tractauerunt qõ pficerent corpe simul ⁊ animo puniendi ⁊ corpe. Spectat ergo ad cõpletã rõnẽ punitionis iniquorũ ⁊ manifestationẽ diuine iusticie: ut mali cum suis. ppriis corporibus pretuo puniant. Sic etiã requirit supabundantissima clementia ⁊ liberalitas summi dei ut electi sui cũ. ppriis corporibus eternaliter letentur ⁊ gaudeant. Fuerũt nanq; corpa ipsa instrumenta ⁊ organa animarũ ad virtutum opa exercenda. Ipsi eteni sancti. p xp̃i amore carnẽ suã crucifixerũt cum vitijs ⁊ concupiscẽtijs. Et ut ait Paulus Heb. xi. Alij distenti sunt nõ suscipiẽtes redemptionẽ: ut meliorem inuenirẽt resurrectionẽ. Alij ꝛo ludibria ⁊ ẽra experti: insup ⁊ vincula ⁊ carceres: lapidati sunt. secti sunt. temptati sũt. in occisione gladij mortui sunt. Circuierũt in melotis: ⁊ in pellibus caprinis egentes. angustiati. afflicti: quibus dignus non erat mundus. in solitudinibus errantes. in montib⁹ ⁊ speluncis ⁊ in cauernis terre. Tertio probaf exemplo veritas resurrectiõis gnãlis. Et Aug⁹ li. zz. de ciui. dei. refert exemplum illud qõ Valeri⁹ recitat li. i. in rubrica de miraculis. Et Macrobi⁹ li. ẽ. de somno

Scipionis. Et Plato in li. de repub. q̄ quidā Pheretres natione Pāphil⁹ miles officio cū vulneri⁹ i prelio accepit vitam effudisse credere. cū. xv. die inter ceteros vna pemptos tacens tandē cēt honorand⁹ igne subito seu recepta alia seu retenta quicq̄d emersis diebꝰ egerat viderat ve tanq̄ publicū ꝓfessus iudiciū humano generi enūciauit. Facit̄ adhuc ad resurrectionē corpoꝝ appobandā exempla coꝝ q̄ surrexerunt p solam virtutē dei tam in veteri q̄ in nouo testō. Scribit̄ nanq̄. iij. Regū. xvij. q̄ helias precib⁹ suis filiū vidue suscitauit: qa iam mortu⁹ erat. Et de ipso dicit Hieronym⁹ in plogo in Jonā. Scm̄ Jonā hebrei affirmāt filiū fuisse mlieris vidue Sareptane: quē helias ꝓpha mortuū suscitauit: mre postea dicēte ad eū. Nūc cognoui q̄ vir dei es tu: et verbū dei in ore tuo verū est. Et. iiij. Regū. iiij. c. hīt q̄ helise⁹ extinctū filiū mulieris pcib⁹ suis ad vitā reuocauit. Luc. ꝙo. vij. c. ponitur resurrectio adolescentis. Et Matth. ix. resurrectio filie archisynagogi. Et Joh. xi. resurrectio Lazari quattuoꝝ dies in monumēto iā putētis. Et Act. xx. c. narrat de Paulo q̄ dum ꝓdicaret apud Troadē: qdā adolescēs noie Eutych⁹ sup fenestrā cuz mergeret somno graui cecidit de tertio cenaculo deorsū et sublatus oblat⁹ est mortu⁹. Ad quem cuz descendisset Paul⁹: incubuissetq̄ super eū: adolescēs ille ꝓtin⁹ viuēs et incolumis resurrexit. Et ut breui⁹ ptē istā cōcludamus omissis alijs in mediuz adducem⁹ memorabile illud exemplum de. vij. dormientib⁹. qō Theodor⁹ et Rufinus insimul scripserūt. In ciuitate q̄ Ephesi ortu sūt. s. Magrimian⁹ Malch⁹ Martian⁹ Jobes Seraphion et Constantinus. Hi cū accusati essent Decio tūc Ephesi exūti q̄ xpiani essent: dato eis resipiscendi spacio usq̄ ad reditum Decij: q̄ puincia visitatur⁹ erat dimittunt. At illi interim pīmoniū suum in paupes expendētes: amico cōsilio i mōtē Celiō secesserūt: et ibi esse secretius de-

erecuerunt. Diu q̄ latentib⁹ sic vn⁹ eoꝝ s. Malchus mutato habitu ne cognoscer⁹ ad emendū panes ciuitatē intrabat. Cū aūt Deci⁹ rediisset et eos ad sacrificandū pquiri iussisset: Malch⁹ territus ad socios rediit: qui sedētes et colloquētes in luctu et lachrymis sicut de⁹ voluit dormierūt. Mane aūt facto cuz inotuisset Decio illos in spelunca latere iussit os spelūce lapidib⁹ obstrui. ut ibi fame morerent. Mortuo q̄ Decio post annos. cxcv. tpe Theodosij imperatoris pullulauit hereses eoꝝ q̄ negabāt resurrectionē mortuoꝝ. Hīs ꝓtristat⁹ Theodosius indut⁹ cilicio p singulos dies flebat. Qō misericors de⁹ videns thesaurū sue pietatis apuit: misitq̄ in eoꝝ cuiusdā burgensis Ephesi: ut in illo monte edificaret stabulū pastorib⁹ suis. Cementarijs q̄ spelūcā apiētib⁹ surrexerūt sci. et putabant se vna nocte tīm dormisse. Malch⁹ ꝙo ad vrbē descendē disposuit ut panes emeret. et qd de ipsis diceretur sentiret. et cum deuenisset ad os spelūce videns lapides miratus est. Deniens autem ad portas verbis vidit signū crucius superius depictum. Inspexit cum admiratione et timore. pariter vrbez ingreditur in qua neminem cognoscebat audiebatq̄ hoies colloquentes de xpo sicq̄ stupefact⁹ et attonitus accessit ad eos q̄ panes vendebāt: et cū argenteos protulisset mirati venditores dicebant ad inuicē q̄ ille iuuenis ātiquū thesaurū inuenisset. Malch⁹ ꝙo eos adinuicem loqui videns territus rogabat eos ut ipsum dimitterent et panes et pecuniam retinerent. At illi tenentes eū dixerūt. Hīs es tu q̄ thesauros impatoꝝ inuenisti? Indica nobis et crimus socij tecū: et celabim⁹ te. At ille qsi insanus stabat. Illi ꝙo clamare ceperūt. q̄ thesaurum absconditū inuenisset: adduxerūtq̄ eū ad epm ciuitatis noie Mamertinū: et ad pconsulē noie antipatrem. Qui dū vidissent argēteos: interrogassentq̄ Malchum vbi illos reperisset: procedens ante eos Malchus dixit:

* Memorabile exemplū de Seruis dormientib⁹

Pro deo dicite mihi vbi est Decius imperator: qui heri fuit in hac ciuitate. Ipse dixit. Fili nō est hodie in terra q̄ Decius imperator nominef. Hic fuit ante longū tēpus. Malchus dixit. In hoc ego stupeo et nemo mihi credit. Sed sequimini me: et ostendā vobis socios meos qui sunt in mōte Celion. et ipsis credite. Hoc.n. scio q̄ a facie Decij imperatoris nos ꝓfugimus: et heri sero vidi q̄ igressus ē Decius hanc vrbē. si tū hō ē ciuis ꝓs Ephesi. Cui ips dixit, pcōsuli. Ulsio ē: quā vult dñs oñdere in iuuene isto. Perrexerunt g̃ cū eo et populi plurima multitudo: et inuenerūt sicut Malchus dixerat. videtesq̄ facies sanctor glorificauere dñm: nūtiauerūtq̄ rem tam grandē imperatori qui mox ex Constantinopoli Ephesum veniēs iuit ad locū vbi sancti morabāt ample: atusq̄ illos dicebat: Sic videoꝝ vos tanq̄ si viderem dñm resuscitantē Lazarum. Tunc dixit sanctus Maximianus. Crede nobis. q̄ propē te suscitauit nos deus. Vere enī resurreximus et viuim⁹: et sicut infans est in vtero matris nō sentiens lesionē et viuit. sic fuim⁹ viuentes iacentes et dormientes. et non sentientes. Ex his dictis cōsolat⁹ totus populus fuit xp̄ianor. et cunctis videntibus inclinantes capita sua in terram spiritū dño trādiderūt. Surgens autem imperator cecidit sup eos flens. et deosculans eos. Et cū iussisset fieri loculos aureos: in quibus mitterent. in ipsa nocte apparuerunt imperatori. d. ut sicut hactenus in terra iacuerāt: et de terra surrexerāt. ita eos dimitteret: donec illos deus iterū suscitaret. Jussit g̃ imperator locum illū in honorē et memoriā eorū ornatis lapidibus decorari.

An resurrectio erit gnālis respectu elector. dānator. et puulor. Caplm. z.

Secundū mysteriū de resurrectione generali declarādū dicitur generalitatis: in quo aptiendū est an resurrectio erit gnālis. et ꝑ triplici respectu. Primo respectu elector. 2° dānator. 3° puulor. Primo videdū est si resurgēt electi. Et licz ex ꝓcedētib⁹ firmiꝰ habeat q̄ sic. tū nōnulli arguunt in cōtrariū. Et primo qa ulterior ē aia ad contemplandū deū a corpore exuta q̄ corpori pūcta. sed nihil velet fieri quo aie electorū sint minus libere ad contēplandū deum. ergo electorū aie iterum corporibus non reunient. Secūdo arguunt. qa nō velet participare i ꝓmio qō ꝓestat impedimētū in merito. ꝑ corpus ꝓestat ipedimētū aie in merito: qa ut dicit ad Gal. caro cōcupiscit aduersus spiritū. g̃ non velet pticipare cū aia in ꝓmio. pticiparet aūt si iterū aie vnirēt electe. 3° arguūt. qa nō pōt esse resurrectio: nisi a morte in vitā reparatio. ꝑ nō oēs boies morient. ergo nō oēs resurgent. Dicit enī in symbolo. q̄ xp̄s venturꝰ est iudicare vivos et mortuos. g̃ aliqui iudicabūt qui nūq̄ morient. Et Hieroꝰ ad Marcellā ait. Quoddā i fine seculi aduenīente xp̄o non esse moriturosꝫ sed vivos repertos in imortalitate repente mutandos. Et Augꝰ li. z. de baptismo paruulorū dicit. Quibusdā in fine largiet ut morte istam repentina cōmutatione nō sentiant. Ad ꝓmū argumētū respōdet Ric. q̄ licz aia vnita corpori tali q̄le habet modo non sit ita libera ad contēplandū deū sicut a corpe exuta. tū hoc nō ē vere de corpe glorificato quale habebūt electi i resurrectē. Ad secūdū dicēdū ꝑm Ric. q̄ in corpe nro duo sūt. s. nā. et ꝑ nō ꝑstat ipedimētū merito et vitiositas que ꝑstat ipedimētū merito. et ideo in electis nō resurget vitiositas corꝑis sed nā. Ad tertiū refert Ric q̄ falsū est dicē q̄ nō oēs boies morient cū dicat Beā. z. ad Adam. Pulvis es et in pulvere reuerteris. que sniā cecidit sup oēs qui ꝑm legē nature ab eo erant descensuri. Unde Pau. Ro. 5. d. Sicut p vnū hoiem ꝑcm in hūc mundū intrauit et per peccatū mors: ita in oēs homines mors ptransijt: in quo oēs ꝑccauerūt. Et Heb. 9. ait. Statutū ē oib⁹ semel mori. Quare dicēdū ē q̄ ad solvēdū debitū originalis peti oēs boies morient.

In symbolo vero dicit q̄ xp̄s iudicabit mortuos qui iam mortui sunt. ⁊ viuos qui. ſ. viuūt in p̄senti licz sint morituri. Diero⁹ etiaz. p̄ tanto dixit quosdam non morituros: q̄a post mortē q̄si statī resurgent. Aug⁹ aūt dictū suū correxit li. 2° retractationū. c. 24. Secūdo videndū est ſ resurgent oēs adulti dāmati Et hoc. ppter p̄bū. pp̄be. o. Nō resurgēt impij in iudicio. Ad quod rūdet Ric. q̄ illud p̄bū intelligit uel de resurrectione spirituali in p̄senti iudicio misericordie. uel de resurrectione corporali glosa: quod p3 ex p̄bis sequentib⁹ ubi subdit. Neq; pctōres in cōsilio iustor. Tertio videndū est an resurgēt puuli q̄ cuz solo originali decesserūt. Et quibusdā videt q̄ nō. eo q̄ resurrectio erit ꝓpter plenā retributionē meritorū. ē paruuli tam purgati a p̄cato originali q̄ illi qui ī p̄cato originali decedūt: nō meruerunt nec demeruerunt. g̃ nec illi nec isti resurgent. Sed in contrariū est sniа oiuz th̄eologorū. Jō Ric. dicit q̄ puuli qui cū originali decesserūt resurgent Ratio est. q̄a. p̄ pctō originali obligat homo ad p̄nam dāni. pctū autē originale ꝓtrahit illa aia p̄ suī vnionē cuz infecta carne. ⁊ ideo ꝓueniens est ut aie puulorū carentiaz visionis dei ꝑpetuo patiantur suis corp̄ib⁹ vnite: p̄ quorū ꝓtagionē in currerūt obligationem ad p̄nam. Ad rōnē g̃ in cōtrariū dicendū q̄ q̄uis in puulis non sit act⁹ merendi uel demerendi: in illis tñ ī quib⁹ remissuz est p̄catū originale est radix merēdi. ſ. gratia gratū faciens: ⁊ in illis q̄b⁹ nō est remissū est radix demerendi. ſ. habitualis cōcupiscentia. ⁊ ideo resurgēt tam isti q̄ illi. Ex quib⁹ omnib⁹ concludimus resurrectionē corporū futuram ad omnes homines se extendere.

Qualiter mortui resurgent respectu loci: dispositionis ⁊ finis. Capm. 3.

Certū mysteriū de resurrectione generali dicit qualitatis: in q̄ aperiendum est qualiter mortui resurgent. ⁊ h̄ triplici respectu. Primo respectu loci. Secūdo respectu dispositiōis. Tertio respectu finis. Primo videndū est qualiter mortui resurgent respectu loci. in quibus. ſ. locis resurrecturi sunt. Et dicit Ric. q̄ si corpa mortuorū siue illorū pulueres fuerint ī monumentis: ibidē reformabūt ⁊ surgēt iuxta illud Ezech. 37. Ecce ego aperiā tumulos vestros. ⁊ educā vos de sepulchris vestris pp̄le meus. Et glo. sup illud Matth. 27. Monumēta apta sūt ⁊ c. d. Monumenta apta sūt in typū resurrectionis future. Si aūt corpora nō erunt in monumētis: resurgent in illis locis in quib⁹ tpe resurrectiōis erit ps principalior corpis. Si aūt illo tpe cōtingat alicui⁹ corp̄is ptes esse ī plurib⁹ locis: utpote quia medietas cordis esset in vno loco. ⁊ medietas in alio. ⁊ sic de capite ⁊ alijs membris: tūc resurrectio fiet in loco vbi deus volet. Si autem in vno loco esset cor totum: ⁊ in alio totū caput: tunc q̄dā dicūt q̄ resurrectio fiet in eo loco vbi erit cor. q̄a ipsuz format p̄ius q̄ cetera membra. ut dicit Arist. in 3. de animalib⁹. Et sic dicit Auicenna. Cor est primū mēbrū in vita. ⁊ est p̄mū principiū venarū ⁊ neruorū. ⁊ ab ipso tanq̄ a primo principio deriuat p̄ totū corpus influentia anime vitaliuz motuū causatiua: quia ab ipso est prima origo spirituū qui sūt de latiui influentie ipsius anime. Circa cor etiā alia mēbra congregant. sicut contra centrū. ⁊ est illud qd̄ vltimo morit in hoie. Alij dicūt q̄ homo resurget vbi tunc erit caput. q̄a ut habet. ff. de reli. ⁊ sump. funer. l. cū in diuersis. Ibi est hois sepultura: vbi est caput eius sepultū. Ambr. etiaz in glo. sup illud p̄s. Vide humilitatem meā ⁊ erip̄ me. dicit q̄ caput totū corpus dirigit ⁊ sensibus implet. ⁊ ibi expresse videt attribuere sibi primatū inē oēs partes totius corp̄is. Quicquid aūt de hoc sit: relinquam⁹ ipsi deo. cui⁹ ꝑtute: ut dictū ē resurrectio mortuor fiet. Secundo videndū est qualiter mortui resurgent respectu dispositionis

7 hoc q̄tū ad tria. p̄ q̄tū ad etatē. 2° q̄tum ad quantitatē. 3° q̄tū ad ꝛeformitatē. Primo q̄tuꝫ ad etatē q̄ritur si oēs resurgent in eadem etate. Et rñdet Ric. in. 4. dis. 44. q̄ etas p̄t accipi dupliciter. Uno mō p toto tpe quo vixit homo ab instāti sue formatiōis vsq̄ ad instans sue reformationis. 7 sic nō omnes in eadē etate resurgēt. Alio mō p statu corpis 7 ꝑfectionis: q̄ ex annis i humano corpe relinquit: ꝑm quē modum accipiendi etatē dicim⁹ q̄ Adam fuit i etate virili. Et sic oēs i eadē etate resurgent: q̄a omnes resurgent in statu corporis 7 naturalis ꝑfectionis quā habituri erāt si tātū vixissent uel habuerunt qui tātū vixerūt: que ē in tpe ad qō terminat mot⁹ pficiēdi: qui circit ꝛe lege cōi est illud temp⁹ quo xp̄s mortuus ē. Propterea glo. Epł. 4. quam magister sen. inducit in tex. dicit Omnes in eadē etate resurgent in qua xp̄s mortu⁹. est 7 resurrexit: cuiuscūq̄ etatis mortui fuerit Et Aug⁹. zz. li. ꝛe ciui. dei. c. 15. inquit Quod cōmemorauit apl's ꝛe mensura etatis plenitudinis xp̄i. sic accipiamus dictū ut nec vltra nec infra inuenlem formā resurgāt corpa mortuorū. sed in ea etate ad quā xp̄m puenisse cognouimus. Secūdo q̄tū ad quātitatē queruntur doc. vtrū omnes resurgēt in eadē forma. Et rñdet Ric. q̄ nō. sed quilibet resurget in ea quātitate 7 mensura siue statura: q̄ vnicuiq̄ individuo ꝛebat in termino mot⁹ pficiendi ꝑm naturalē ꝑfectē caloris extendentis humidum 7 humidi suscipientis extensionē. Si aūt p errorē nature uel p nimiā supabūdātiam materie eēt indebitus quātitatis excessus. uel diminutio siue defect⁹: diuina potentia supplebit uel resecabit. p ut plene ponit Aug⁹ li. zz. ꝛe. ci. dei. c. 15. Tertio q̄tum ad ꝛeformitatē q̄rit vtrū corpa resurgentiū resurgent cum ꝛeformitatibus suis. Et quidā arguūt q̄ sic. Primo quia cicatrices fūt ꝛeformitates in corpe. sed corpus xp̄i resurrexit cū cicatricib⁹: ut p3 Joh. 20. ergo multo fortius resurgēt alia corpa cum suis ꝛeformitatib⁹. Secūdo arguunt q̄a Aug⁹ dicit. zz. ꝛe ci. dei. c. 17. q̄ mulieres i sexu femineo resurgēt: sed femineus sexus est ex defectu nature 7 preter eius intentionē: q̄a sicut dicit Arł. i. 16. de aialibus. Femina ē vir occasionat⁹ i. imperfectus. ergo alīq̄ ꝛeformitas erit i illis resurgentib⁹. Et i cōtrariū est auctoritas Aug⁹. in Ench. 9. Resurgent corpa scōrū sine vllo vitio seruata integritate nature. Rñdēt ḡ doc. tho. q̄ sic accipi p̄t ex dicta Aug⁹. zz. ꝛe ci. dei. c. 19. Omnis ꝛeformitas reducit uel ad illā que est ex pte coloris. uel ad illaz q̄ est ex pte figure. uel ad illā que ē ex pte diminutionis ptū. uel ad illā que ē ex pte supabundantie. Quocūq̄ mō accipiat ꝛeformitas nullo pacto erit i corpib⁹ electorū. Corpa autē damnatorū resurgent sine ꝛeformitate que est ex pte diminutionis ptū. q̄a ut apl's dicit i. Cor. 15. Mortui resurgent incorrupti. sine diminutione ꝑm glo. Sed vtrum resurgant sine ꝛeformitatibus alīs dubium est. Et quidam dicunt q̄ ꝛeformitates alie manebūt in eis ad maiorē confusionē illoz. Alij ꝫo dicunt q̄ resurgent sine illis: q̄a in reparatione corporis resurgentis magis attendet nāe pfectio q̄ conditio que prius fuit. Doctī Aug⁹ in ench. relinq̄t indeterminatū. d. q̄ nos fatigare nō debet eorū incerta habitudo ut pulchritudo: quoz erit certa 7 sempiterna dānatio. Ad pmū ḡ argumētū rñdet Aug⁹. zz. ꝛe ci. dei c. 20. q̄ cicatrices i corpe xp̄i: 7 in corporibus martyz: ut etiā tactū est in sermone pcedenti nō erūt ad ꝛeformitatē sed ad dignitatē 7 decorē. Ad secundum argumentū notandū q̄ ut Aug⁹ dicit. zz. ꝛe ciui. dei. c. 17. Alīq̄ voluerunt dicere q̄ omnes resurgent in sexu virili. ppter verbū apli: qui ait Epł. 4. Donec omnes occurram⁹ in virū perfectum. Et sic Aug⁹ exponit. Uir dicitur ibi nō a sexu sed a ꝑfute. non corpis sed mētis: p quē medū mulier sancta vir ē.

Et ſm hoc dicitur in ps. Beatus vir q̄ non abijt in cōſilio ⁊c. qō intelligi etiā poteſt de muliere. Dicendū ergo q̄ ſicut viri reſurget in ſexu virili: ſic mulieres in femineo: qa hoc exigit natura indiuidui. ⁊ cōgruit pfectiōi ſpeciei. ⁊ erit occaſio laudandi ſapientiaz dei. Et ut ait Aug⁹ ubi ſup̄. Membra femmea non erunt accomodata vſui veteri. ſed nouo decori: quo nō alliciaf aſpicientis pcupiſcentia que nulla erit: ſ dei laudetur ſapientia atq; clemencia. Quis igitur mulier generef pter intētionē nature pticularis. eſt tamē de intentiōe nature vniuerſalis: que vtrunq; ſexū requirit: ad pfectionē humane ſpeciei. nec erit poſt reſurrectionē in illo ſexu cōfuſio. qa ſic dicit Aug⁹ nō erit ibi libido que cōfuſionis cauſa eſt. Nā priuſ q̄ peccaſſent nudi erāt: ⁊ nō cōfundebāf vir ⁊ femina Und nec poſt reſurrectionem veſtibus opus erit. Tertio videndū ē qualiter mortui reſurgent reſpectu finis. Et ad hoc dicimus q̄ ut ex p̄cedentib⁹ colligi poteſt: finis damnatorū erit: ut cuz corpoꝛib⁹ eternaliter crucient. Finis autez electorū erit: ut cū corpoꝛib⁹ in ppetuū letent ⁊ cōſolent. Sed dubiū in hoc oꝛiē vtrū electoꝛ btitudo maioꝛ erit p⁹ iudiciū q̄ ante. Et rñdet Ric. di. 49. q̄ maioꝛ erit extenſiue. eo q̄ modo nō habent niſi btitudinē aie. tunc aūt erunt beati ⁊ in anima ⁊ in coꝛpe. Beatitudo etiā cuiuſlibet anime erit maioꝛ extēſiue: qa nūc gaudet de bono ꝓpꝛio. tūc aūt gaudebit ⁊ de ſuo ⁊ de coꝛporis bono. Aliq̄ tñ dicunt q̄ nō erit maioꝛ intēſiue. Sz contra eos eſt auctoꝛitas magiſtri. d. i tex. Peracto iudicio ampliozē gloriaz ſue claritatis deus monſtrabit electis. nō q̄ aia ſit receptura maiozē glie habitū. ſed quia augebiť pfectio ſue nālis ꝑtutis. Quāto aūt pfectioꝛ ē nālis aie virtus: tanto cū equali adiutoꝛio ſupnaturali deū dari⁹ videt. Oꝛ āt pfectioꝛ futura ſit p coꝛporis reſumptionē naturalis anime ꝑtus. Ric. pbat ſic. Quāto res habet pfectioꝛē eſſendi modū: tāto pfecti⁹ pōt habere ſue virtutis opationē Sz anima beata p ſui coꝛpis reſūptionem habebit pfectioꝛem eſſendi moduz q̄ modo: quia ois pars habet pfectioꝛē modum eſſendi in toto q̄ ſeparata. nō habebit perfectioꝛem naturalem ꝑtutez q̄ modo. Preterea natura recta nō appetit naturaliter habere aliquid quo habito non fieret pfectioꝛ ſm modum eſſendi nec ſm virtutē. ſ ſi cuiuſlibet aie beate ē natura recta ⁊ quilibz naturaliter appetit reſumptionem coꝛpis. ppꝛij. ergo per illam reſumptionē quilibet fiet pfectioꝛ ſm eſſendi modū uel ſm virtutē. Perfectioꝛem ergo habebunt anime eſſendi modum ⁊ virtutem poſt reaſſumptionē coꝛporum q̄ ante. ⁊ p conſequēs maioꝛem beatitudinem. Oꝛ autē anima i coꝛpoꝛe coꝛruptibili impfectioꝛem habeat ſuam opationem naturalem q̄ ſeparata hoc eſt p accidens. ſ. rōne coꝛruptibilitatis coꝛporis. Quia ut dicit Baſ. 9. Coꝛpus quod coꝛrumpitur aggrauat animam. Sed ut dicit Aug⁹. iz. ſuper Geñ. verſus finem. Cum anima ſ coꝛpus iam non animale: ſed per futuram cōmutationem ſpirituale receperit perfectum habebit nature ſue modum obediens ⁊ imperans: viuificata ⁊ viuificans tam ineffabili facilitate: ut ſit ei glorie quod fuit ſarcine. Erit itaq; illa generali reſurrectione ſupadmiranda leticia ⁊ iocunditas amicoꝛū dei qui ex affectu experientur q̄ fructuoſuz ē ppe ꝑm quoſcūſq; ſubire laboꝛes. Cōuerſo ꝓo dānati miſeri ex pene acerbitate cognoſcent quāta eſt ſtulticia: quanta demencia negligē aiam: ⁊ fouere coꝛp⁹ contemnere celum ⁊ querē mundū: reſiſtere deo ⁊ ſeruire diabolo. Sollicite igiť prouidenduz eſt ut ab ipſis impijs ſeparati p bona opera ⁊ veram penitētiā ānumerari valeamus angelicis coꝛoꝛis ordinibuſq; ſanctoꝛū: collaudantes ⁊ benedicentes deum p̄ immoꝛtalia ſeculoꝛum ſecula. Amen.

Finis quadrageſimalis.

Per Christi mortem felicem quærito sortem
Hæc vitam in sortem si vir hunc scandere montem.
Collis divarum sit rerum prima tuarum.

Sermo in festo annũciationis virginis Marie.eiusdem Roberti cuz aliis sermonibus sequẽtibus.s. de p̃destinatorũ numero:7 dãnatoꝝ.7 de cathecumis 7 sic de aliis qui sequuntur.

NE timeas Maria.inuenisti.n. grãm apud deũ. Luc i. Sacratissime solẽnitatis hodierne preconia digna laude ingenioli quitatẽ terrẽt.7 inde oriẽ difficultas fandi vbi adest rõ nõ tacendi. Maia oẽs hui⁹ seculi hoies virginẽ deũ 7 hoiem in vtero suo recipientez in hac die precipua reuerentia extollere debẽt Quorobrẽ 7 loqui difficile 7 tacere videt ingratũ. Aerũtñ sicut possumus in meritis btissime dñe p̃sideratis sacratissime ãnũciationis sue mysteria enarremus.si quid ibi fuerit in dicendo diminutũ cõpatiet 7 ipsa fragilitati nostre. Audacter itaq; ad nostrã deuotionem circa hui⁹ diei solennitatẽ virginũ sermonẽ. Hec siquidẽ dies ẽ: in qua p humani generis salute dei filius ẽginalẽ ingressus ẽ vterũ. Hec dies est in q̃ angeli leti facti exultauerũt in iubilo. Hec dies est in qua p vniuersũ mũdũ melliflui facti sunt celi. Quare ut possumus mẽtes nras ferueti⁹ deuotiõi subijciamus:qõ ut meli⁹ 7 deuoti⁹ facere possim⁹ de hac bñdicta solẽnitate dicere statui: q̃ ãnũciatio ẽginis gloriose ab ecclesia nuncupat: eo q̃ ipsa ẽgo inuenit hodie gratiã. nõ solũ sibi:ꝫ cunctis gentibus: sicut ẽba ꝓposita dicũt: in q̃bus de hac ãnunciatiõe aliq̃d loq̃ cupiẽtes tria possumus mysteria contemplari.

Primũ dicit missionis.

Secũdũ dicit annũciationis.

Tertiũ dicit consensionis.

Primũ mysteriũ ꝓtemplãdũ dr missionis.de quo Luc.i.c.dicit In mẽse.6.missus est angelus Gabriel a deo i ciuitatẽ galilee cui nomen nazareth.ad virginẽ desponsatam viro: cui nomen erat Joseph de domo Dauid:7 nomẽ ẽginis Maria. In q̃b⁹ ẽbis licz mlta possint ꝓsiderari:nibilominus causa breuitatis q̃nq; ꝓsideraticẽs de hac missione poterunt notari.

Prima dicit quando.

Secunda dicit quis.

Tertia dicit a quo.

Quarta dicit ad quẽ locum.

Quinta dicit ad quã psonã.

Prima ꝓsideratio dicit qñ. Qñ dicit i euãgelio : i mẽse.6.ẽm Luco.de lura.s. a ꝓceptu p̃cursoris: q̃a fuit ꝓcept⁹ in septembri circa finẽ mensis. Saluator ãt circa finẽ Marcij.s.25. die ẽm Beriñ. Fuit ãt hic mẽsis q̃uiens : ut i eo filij dei fieret incarnatio,ꝓpter tria.

Primo,ꝓpter nouitatem.

Secundo,ꝓpter delitiositatẽ.

Tertio,ꝓpter conformitatem.

Primo fuit q̃uiẽs hic mẽsis,ꝓpter nouitatẽ. Hã ait Isidor⁹.5.li.etimol. q̃ martius appellat,ꝓpter Martez romane gentis auctorẽ : 7 dicit q̃si mensis nouarũ. Conuenienter ergo tali tpe debuit cõcipi:qui auctor est mundi: In cuius ꝓceptione facta sũt a deo ãttuor noua. Primũ nouũ ẽ angeli salutatio. Alũ Beriñ.in ẽmẽ de ãnũciatione dic Innũgit noua legatio angelo:7 noua virgo,pfessa virtutẽ noue salutationis honoratur obsequio.vt c ille. Et Hiero⁹ in sermone de assumptione: Cogit me.7c. Nõ simplex uel ꝓsueta fuit ista salutatio: sed oi admiratione digna. Secũdũ.facta ẽ noua sine viro virginalis conceptio. Jõ Beriñ.in quadã sermone de ẽntẽ,ait. Substãtialit dtero ẽginis elapsus:de spũ scõ cõceptus est xps. O noua miracula. Concept⁹ fuit sine pudore:partus sine dolore.mater sine coruptione. Tertiũ.facta est noua tãte maiestatis abbreuiatio.q̃a Beriñ. supmissus est anqt. In cõceptu ptuq; virginali noua ac mira profecto inspicit qui diligenter inquirit. Porro ibi agnoscitur lõgitudo breuis.latitudo angusta:

altitudo subdita. Et Hiero⁹ ad Pau. ⁊ Eusto. Vere nouū ⁊ oīz nouitatū sup⁹ eminēs nouitas ꝟtutū : qñ ꝛ⁹ quē ferre nō ꝓterat mund⁹: neq; videre aliqs ut viuere possit: sic ingressus ē hospitiū ventrj ut corpale claustrū nesciret: sicq; gestat⁹ ut totus ꝛ⁹ i eo esset ¶ Quartū facta est noua ois creature renouatio. Quippe ois creatura ātiquata erat ⁊ a ꝓprio vsu elongata: qa post ꝑmū ꝑctū nulla creatura habuit vsum suū ꝛbitū Facta est enī ut hoī seruiret exīstenti sine ꝑccato ⁊ subdito ꝛo. qñ ḡ hō ꝑccauit ⁊ iam mysteriū creaturaꝝ renouatiōis creatura ꝛbito vsu caruit. Hūc aūt est restituta: quia xp̄o homini ois creatura exhibebat seruitutē. ⁊c. ⁊ sic impletū est illud Apoc. xxi. Ecce noua facio oia. ¶ xx⁹ fuit hic mēsis cōueniēs ꝓpr̄ velitiositatē. Nam tpe vris ⁊ mense nouorum solent quedā flumina p̄incipalia iundare. ut Phison ⁊ Tigris. sic modo flumina spiritualiū carismatū ⁊ wnoꝝ Unde Ecc. xxiv. Ego sapiētia effudi flumina. s. gratie. ⁊ scientie. Ideo Isidor⁹ 5. etymol. dic. vr dictū ē: qa viret: tūc p⁹ hyemē rstic⁹ tellus herbis. ⁊ floꝛe cuncta replenť. Et pbs dicit q; ver ē pictor terre. istud tempori gratie cōuenit: post hyemez culpe usta aruit herba. ⁊c. ¶ xx⁹ fuit hic mensis cōueniens ꝓpter cōformitatē. Tali enī mense vtus Adam ē ꝛe limo formatus: ⁊ in paradiso collocatus: ⁊ inde ꝓpter p̄uaricationē expulsus. Tali ergo mēse fieri ꝛebuit reparatio p nouū Adam Unde ⁊ tūc est xp̄s incarnat⁹: ⁊ in paradiso vteri virginalis collocat⁹ ut multo melj⁹ opaꝛet: ⁊ custodiret illud. Eodem insup die quo vr⁹ Adam suos p lignū dānauit: nouus Adā eos p lignū reparauit. Dr̄ enī q; Adam in mane creatus hora nona ꝑccauit. O Adaz vbi es? O Adā ecce iam incarnatione filij ꝛei tua oia mala finient. ¶ Secūda cōditio dr̄ qs s. missus est. ⁊ dicit angelus Gabriel. Quare aūt p angelū facta sit ista salutatio. triplex ratio sumi potest.

Prima ex parte ꝛei.
Secunda ex parte angeli.
Tertia ex parte virginis.

¶ Prima rō sumit ex pte ꝛei: ut seruaretur ordo quez ipse statuit: quo mediantibus angelis diuina hominib⁹ ministrantur. Hec est regula Dionysij i li. de angelica hierar. qui ait. Sñicū ꝛenigmatū mysterium angeli primū edocti sūt: p⁹ ea p ipsos ad nos cognitiōis gratiā suit. Scōm enī Isidor. ⁊. etymol. Angeli grece vocant. hebraice Malachim. latine ꝓ nuncij interpretant ab eo q; oñi voluntatem populis nūciant. Angelorū autem vocabulū officij nomen est non nature. Semp enī spiritus sunt: sed cum mittunt vocantur angeli quibus ideo pictorum licentia pennas facit: ut celerē eorū in cunctis discursū significet. Angelus ergo nuncius dicit quia ad virginē missus est ad annūciandum mysteriū incarnatiōis filij ꝛei. Sz ꝑ hoc dici posset. qa qō sup dict⁹ nō fuit ꝛogruū. Nā ut dicit Dionys⁹ in li. cele. hierarchie. sup: remis angelis fit reuelatio immediate a ꝛo ꝓpter ipsoꝝ dignitatē. Sed mater ꝛei est sup cēs angelos exaltata. ergo videt q; immediate a ꝛo ꝛebuerit sibi annunciari incarnationis mysteriū. ⁊ nō ꝑr angelū. Ad qō rndet ꝛat⁹ Tho. 3. pte. q. 30. q; mater ꝛei superior erat q̄tum ad dignitatem: ad quā diuinitus eligebat. Sz q̄tum ad statū pñtis vite inferior erat angelis: qa ipse xp̄s rōne passibilis vite modico ab angelis minoratꝰ est. ut dr̄ Heb. 2. c. Sed tñ qa xp̄s fuit sic viator ⁊ comprehensor q̄tū ad cognitionē diuinoꝝ nō indigebat ab angel⁹ instrui. Sz mr̄ ꝛei nō erat in statu cōprehensoꝝ. iō ꝛe dino ꝛceptu ꝑr angelos instruēda erat Et si adhuc obijciať q; beata ꝟgo ex lumie gratie ⁊ fidei cognoscebat ꝛei filiū incarnandū ⁊ credebat ꝫ fidelissime q̄ i vtero mr̄is fuerat sanctificata. Jō nō videt q; tale mysterium ꝛebebat ei ꝑr angelū reuelari. Ego dico q; licz fidē ꝛe mediatore ꝟgo habuerit aū annūciationē angeli:

rūtiſ ex humilitate cordis ſui nunq̄ cogitauit ſe ad tale myſteriū ſublimandā. igit̄ añ ꝙ debuit p̄moneri. ¶ 2° rō ſumit̄ ex pte angeli: ut oñdēt ſe iuuare humanā nām ⁊ eā querere ſalutē. ſicut diabol⁹ impulerat ad p̄ditionē. ⁊ ſic p̄ma ſuggeſtio fuit a diabolo. ſic ānūciatio ſaluatoris fieret ab angelo. Et hāc rōnē poſuit Beda i omelijs. Aptū humane reſtaurationis p̄cipiū ut angel⁹ a deo mitteret̄ ad virginē ptu p̄ſeranda diuino: ꝙa p̄ma p̄ditionis humane cā fuit: cum ſerpens a diabolo mittebat̄ ad mulierē ſpiritu ſuperbie decipiendā. ¶ 3° rō ſumit̄ ex pte virginis. P̄imo ut ex tali nūcio mens eius eleuaret̄ in deū ⁊ ſic ardenti caritate flāmeſceret: ut p̄⁹ p amorē eū cōciperet mente q̄ corpore. Unū Aug⁹. li. de ỹginitate aut. Beatior erat Maria cōcipiendo fidē xp̄i: q̄ cōcipiendo carnē xp̄i. Et poſt ſubdit. Materna p̄rimitas nihil Marie p̄fuiſſet niſi felicius xp̄m corde q̄ carne geſtaſſet ¶ 2°. ut eius puritas oſtenderet̄. Ideo Hiero⁹ in ſermone de aſſumptione ad Paulam ⁊ Euſto. aut. Dñs angelus ad virginē mittit: ꝙa ſemp eſt angelis cognata virginitas. ¶ 3°. ut cēt certior teſtis huius ſacri: quando ſup hoc ſacramentum erat inſtructa. Dicebatur ergo nuncius angel⁹ Gabriel. Scōm Hieronymū hoc nomē Gabriel poteſt multipliciter interpretari. P̄imo. virt⁹ noſtra deus. Secūdo fortitudo dei. Tertio. confortauit me deus. Quarto. confirmatio dei. Miſſus eſt ergo angelus Gabriel: quia virtute diuina concepit virgo: non humana. Secundo quia diuina fortitudo magis videtur conuenire fuiſſe in iſta annunciatione q̄ in mūdi creatione. Plus enī diſtat deus a qualibet creatura ſua q̄ creatura a nihilo. Ideo dicit̄ in. c. damnam⁹. extra de ſūmi. ⁊ ſi. catho. Inter creatorez ⁊ creaturam nō poteſt tāta diſſimilitudo notari quin inē eos ſit maior diſſimilitudo notanda. Plus ergo fuit facere hoiem deū q̄ producere de nihilo mundū. Tertio angelus confortauit virginem. Quarto per eius annūciationē confirmatum eſt cor virginis. ¶ Tertia conſideratio dicit̄ a q̄. Dicit ter euāgelij: a deo. Sed pie mens humana dubitare p̄t cur nō ſtatim p⁹ pctīs optatus eſt deus ſaluatez humanā: ⁊ carnē nō aſſūpſit de ỹgine. Ad qō aſſignari poſſunt tres rationes. P̄rima. ꝓpter pctī punitionem. Secunda. ꝓpter morbi curationem. Tertia. ꝓpter xp̄i honorationem. ¶ P̄rima rō ex tātū diſtulit incarnari filius dei dicit̄. ꝓpter peccati punitionē. Nam in hoc manifeſtat̄ diuine vltiōis ſeueritas: que tantos clamores ⁊ luct⁹ hominū tanto tpe ſuſtinuit anteq̄ vellet deſcendere. ⁊ ipſe Adam cū poſteritate ſua tanto tpe expectauit i limbo exulās a paradiſo: ꝙa diuina iuſticia nihil inultum relinquit. ¶ Secunda ratio eſt p̄opter morbi curationē. Nam peccatum qō homo cōmiſerat ex ſuperbia p̄ouenerat. Ideo per humilitatez liberandum erat: quod fieri debuit ut homo ſe infirmum agnoſceret: ⁊ liberatore indigere. Unde glo. ſup. 3. c. ad Gal. Magno cōſilio factum eſt: ut poſt hominis caſum non illico dei filius mitteretur. Reliquit enī deus homines p̄ius in libertate arbitrij i lege naturali. ut ſic vires nāe ſue cognoſcēt. ubi cū deficēt legē accepit. qua data inualuit morb⁹ nō lege ſ nature vitio: ⁊ ita cognita infirmitate clamaret ad medicū: ⁊ gratie q̄reret auxiliū. Dixi ibi. Per totū itaq⁹ tempus illud quo venire diſtulit cuz multa humilitate ſancti patres ⁊ amici ei⁹ ad uentū ipſius p̄cib⁹ multiplicatis rogabant. Facta enī erat ipſis p̄miſſio de incarnatione filij dei: ⁊ i fide mediatoris viuebant. Quiſnā nō cogitet Adā ⁊ Euam poſt peccatū cōmiſſū ad penitentie lamenta ſe conuertiſſe: qñ eccl̄ia ſancta illos confitet̄ ⁊ ponit in numero electorum? quod eſſe non poſſet ſine fide mediatoris. Ideo Aug⁹ in li. de corrēptiōe ⁊ gratia dicit. Illa fides ſana eſt: qua credimus nullum hominem

Quumcunq; parue etatis literari a contagione mortis: & obligatione pcti: nisi p vnū mediatorē dei & hoiuz ihm xpm. Potes etiā rōnabiliter credere q; primꝰ pater Adam: qui ita sapiens conditus fuerat post lamentū pnie & recognitiōz salutis sue i ihu nascituro de carne sua magā & mira reuerentia deū coluit: & colendū generationi electoruz mandauit ad ihm in carne venturū. & p salute nostra moriturū ardentissimo suspirauit affectu: & alios docuit suspirare. Cū. n. Adam nongentis & triginta annis vixerit fiē p3 Beñ. 5. Quāta putas documenta salutis de fide mediatoris dedit posteris? Quid Noe vir iustus atq; p̄fectus fecit qñ inundante diluuio salui se recepit i arcba? Quid Abrahā pater cui facta est de xpo repromissio? Quid Moyses legislator? Quid sci patres ceteri omnes & ppbe? Nempe hi omnes agnouerunt morbū suū. imo oiuz hoiuz qui p xpm curari debebant. O quāti dū viuerent in hoc seculo erāt illoz gemitus. o quāta suspiria. o q; vehementissima & ardentissima desideria post mortē corpis huius. cuz illū tenebrosum limbū inhabitarent: sperantes inde p xpm reuocari ad lucē glorie per tot milia āno. O q; deuoti erāt ipsoz clamores. Dem dicebāt. veni ad liberandum nos dñe deus virtutū. Ostende faciem tuaz: & salui erimus. Sed pudeat ex hoc deuotā aiam iam xpi morte redēptā: & in suo sanguine lotā nō delectari & nō quiescere in recepto munere: quod sancti patres ita volebāt: ut nihil aliud viderent nec cupe nec velle: nisi solū sibi exhiberi dilectū ihm dei misericordiā p̄missā. Dñs Beñ. sermē. 2. sup Cant. ait. Ardoꝛē desiderij patrū suspiratiuz xpi in carne presentiā frequētissime cogitans cōpungor: & cōfundor: i memet ipso: & vix ꝓtineo lacbrymas: ita pudet torporis miserabilium temporum horum Cui nāq; nīm tātū ingerat gaudiū gre huius exhibitio: quantū sanctis veteribus accenderit desiderium promissorū? hec ille. Patet itaq; non inconuenienter fore factū: ut xpi hoiuz būilitatē tardaret filius dei incarnationē suā. ¶ Tertia ratio quare tātū distulit incarnari filius dei est. ꝓpter xpi honorationē. Magna quippe dignitas & vilitas erat xpi incarnati: quā ut merito vnusq; cognoscere p longā pconū seriē poterit erat Jō i glo. sup. 3. c. ad Galat. dr. Quāto maior iudex veniebat: tanto preconuz series longior precedere debebat. hec ibi. Debuerūt itaq; precedere de illo incarnato xpo figure: ppbie & alia q̄ in veri testō relatu digna sūt ut xpi incarnati excellentiam oēs aspicerēt. Cum ḡ oia completa essent dei clementia humano generi subuenire non distulit: quinimo diffinito cōsilio angelū aduocauit cui ambasiatā virgini exponendā imposuit dixitq; pater. Dade ad virginem illam immaculatā purā & sanctam: q̄a illam in sposam eligo. Subiūxit filius. Et ego eā in meā matrē eligo: de cuius purissimis sanguinibus passibilē carnē assumam. Eroq; ei vnicus filius: ipsaq; mihi dilectissima mater. Spūs sanctus supadvidit. Et ego inhabitator ero suus gratiosissimus: & opatiōe mea virgo ieiunū concipiet filiū. Quis dubitabit sine errore mirabili stupendaq; leticia exultasse celestes hierarchias & āgelicos choros quando videbāt totum mundū ad penitentiam in breui redituru pro incarnatione filij: Di ipsis gaudiuz est super vno pctore pniam agente? Letabantur ergo gaudebant & exultabāt bndicētes deū. O inquā gaudiū suauissimuz: quep tot milia annoz in dānatiōe derelicta fuerat humana natura iā assumpte in vnione psone a filio dei: quare angelus a dño mittitur ad suā sponsam cui tam sublimia sacramēta referre deberet ¶ Quarta consideratio dicit ad quem locū: quia in ciuitatē galilee: cui nomē Nazareth. Nomē hic nomē loci ad notandā certitudinē bistorie ꝑm Nico. de lira. Insup ut adimpleret prophetia Ysa. xi. q̄ dicit. Egredief virga de radice

Jesse: ⁊ flos de radice ei⁹ ascendet. Ubi ꝑm veritatez hebraicā habet. Et Nazareus de radice eius ascendet. Iste loc⁹ fuit ꝙuenies ut in eo ānunciaret ꝑgini dinū ꝓpositū: qa Nazareth interpretat flos. Et flozis est triplex conditio: que virgini competit.

Prima pulchritudo.
Secunda redolentia.
Tertia fructuositas.

Ponit has ꝓditiões deuotus Bern. in sermone de assūp. v. Cōmendāt flores pulchritudo: suauis redolentia ⁊ spes fructus grā triplex. Prima ergo ꝓditio ꝺ pulchritudo: quia flozes sūt pulcherrimi. Sic ⁊ btā ꝑgo in oib⁹ suis actionibus ex pte corpis ⁊ ex pte mētis. Unde Cant. 4. dicit. Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nō est in te. Sup que verba Ugo de scō Clic. dicit. Pulchra in corpe: pulchra in mente: corpe vnica ⁊ mente sincera. Secunda cō/ditio flozis ē redolētia ⁊ suauitas odo/ris. Sic ⁊ btā virgo suauissimū redde/bat suaz virtutū odorē. Ideo in ꝑsona eius ꝺr Ecc. 24. In plateis sicut cinamomū ⁊ balsamū aromatizās odorem dedi: qsi myrrha electa dedi suauitatē odoris. Fuit hic odor btē virginis: exēplaris ⁊ imaculata vita. Unde Amb⁹. li. 1. de virginitate au. Et virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris: qa multe erat repleta ꝑtutū odoribus. manans ex ea fragrabat suauissimus odor etiā spiritib⁹ angelicis. Et Hiero. ad Pau. ⁊ Eusto. in sermōe de assump. Uere hortus relitiarū beata virgo: in quo cōsita sūt oia flozū genera ⁊ odozamēta virtutū. Tertia conditio flozis est fructuositas. Sic ⁊ a virgine flozētissima fructus ille dulcissim⁹ exiit ibs bñdict⁹ ꝙ cuius gustū omnes electi salui fiunt. Jō Ecc. 24. dicit. Ego mater pulchre dilectionis timoris ⁊ magnitudinis ⁊ sancte spei. In me ois gratia vie ⁊ veritatis. i me omnis spes vite ⁊ virtutis. Transite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis adimplemini. Spiritus eni me⁹ sup mel dulcis: ⁊ hereditas mea sup mel ⁊ fauū. Ipsa ꝑgo flos est campi: de qua orto est ꝑciosum liliū cōvallīū ꝙ cuius partū mutat natura ptioplastozū: quo deletur ⁊ culpa ꝑm Aug. i sermōe de natiuitate ꝑginis.

Quinta cōsideratio dicit: ad quam ꝑsonā: qa ad virginē desponsatam viro cui nomē erat Joseph de domo Dauid ⁊ nomē ꝑginis Maria. In quib⁹ verbis tres bui⁹ sponse ꝓditiones notant.

Prima dicit virginitas.
Secunda dicit societas.
Tertia dicit nobilitas.

Prima cōditio sponse ad quā angel⁹ mittitur dicit virginitas. Erat eni illa puella: que in dei matrē eligebat virgo purissima. Congruebat eni sic esse, ꝓpter tria. Primo ꝓpter dignitatem patris seruandā. Cū eni ꝝs sit verus de⁹ nō fuit cōueniens ut alīū patrē haberet q̄ deū: ne dignitas trasferret ad alīū. Secō ꝓpter puritatē filij. Nā filius est ꝑbū. Uerbū aūt absq; oi corruptiõe cordis cōcipit. Quia ꝙ caro ꝝi sic fuit de virgine assumpta ut eēt caro ꝑbi dei: ꝓueniens fuit: ut etiā ipse sine corruptione matris ꝓcreret. Tertio fuit cōueniens ꝓpter incarnationis finē. Nā ad hoc facta fuit incarnatio: ut homines trāsferrentur in filios dei. Unde Jobis. i. dicitur. Dedit eis protestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus neq; ex voluntate carnis: neq; ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Per carnem ꝑm Nico. de lira itelligit hic mulier Gen. 2. Os ex ossibus meis: ⁊ caro de carne mea: qa femina paz participat de rōne respectu viri. Filij ꝙ dei nō debebant generari ⁊ nasci volūtate carnis ⁊ viri. i. cognitione maris ⁊ femine. Ob quā cām ꝝus de virgine nasci debebat. Jō Aug⁹. i li. de ꝑginitate. ait. Oportebat caput nr̄m insigni miraculo ꝑm corpus nasci de ꝑgine: ut sanctificaret sua membra ꝑm spiritū de virgine nascitur⁹. hec Tho. 3. pte. q. 27. Secūda cōditio ꝑsone ad

quã angelus mittit dicit societas: quia virgo tre scissima erat tesponsata viro. Quod triplici ratione cõuenienter factum ee cognoscimus. ¶ Prima rõ sumitur ex parte xpi. ut. s. genealogia ei⁹ cõsueto modo texeret p viru. ut Ambo dicit sup Luc. 2°. ut partus eius diuolo eclaretur fm Piero. 7 Criso. super Matb. 3°. ut puer natus a Joseph nutriretur. Unde 7 pater eius dictus e: qa nutritius eius fuit. ¶ Secuda rõ sumit ex pte matris. ut. s. liberaret ab infamia: 7 ne tanq̃ adultera lapidaret: 7 adiutoriu haberet a Joseph sanctissimo: ut dicit Piero⁹ 7 Ambo. ¶ Tertia rõ sumit ex pte nostri. Et prima est ut certius testimoniu haberem⁹ ex xpo: qa te ꝟgine fuit natus. Unde dicit Ambo sup Luc. Locupletior testis pudoris mariti⁹ adhibetur: qui posset te lere iniuriã: 7 vindicare obprobriu si non agnosceret sacramentu. Secunda fuit: quia cũ ipsa tesponsata esset 7 virgo: in psona ipsi⁹ simul virginitas 7 matrimoniu honoraretur. cõtra hereticos alteri istorum tetralentes. ¶ Tertia conditio sponse ad quã angelus mittit dicit nobilitas ꝓpter hoc subiungit: te tomo Dauid. Ad ostendendu q̃ xps tescendit te tomo 7 semine Dauid: sicut fuerat per ppletas predictu. Nec enī Joseph non fuerit pater saluatoris: tñ virgo Maria: te qua xps carne assumpsit: fuit de eadem tribu cum Joseph. Nõ pbaf p hoc: qa mulieres in hereditate paterna succedentes: non poterant contrahere matrimoniu nisi cũ viris te eade tribu ne fieret pfusio sortiu. ut habet Numeri 36. c. Beata aũt virgo fuit unica Joachim patri suo: succedens ei in hereditate. Ex quo sequit q̃ ipsa 7 Joseph fuerunt ex eadem tribu. s. Dauid. Ex quo apte monstrat nobilitas ꝟginis. Eqdẽ Matb. 1. ponit ter quaterue generationes ab Abrabã usq̃ ad xpm: in quib⁹ tescribit q̃ btã ꝟgo fuit nata ex. 14. patriarchis. 7. 14. ducib⁹. 7. 14. regib⁹ fm q̃ dicit Hico. te lira. Et ut dicunt qdã hoc factum fuit ut que nobilissima erat virtute 7 gratia: nobilis esset 7 pgenie. Ista fuit illa benedicta virgo ad quam celestis nuncius e celo mittebat a deo. O q̃ iocundu nouu sentiet in breui aia tua virgo benedicta. O q̃ mirabilẽ gratiam consequeris o puella sanctissima: que tantũ apud deũ meruisti ut te solã eligeret: te qua pro salute mundi assumeret humanã carnẽ. Festinat itaq̃ angelus: 7 tota angelica nã letante fidelissimus nuncius ad virginẽ properat.

Secundũ mysteriũ cõtemplãdũ dicit annũciatio. Et te hoc subditur: Ingressus angel⁹ ad eã dixit. Aue gratia plena dñs tecũ: benedicta tu in mulieribus. Que cũ audisset turbata est i sermone eius 7 cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas Maria: inuenisti enī grãm apud deũ. Ecce concipies i ẏro 7 paries filiũ: 7 vocabis nomẽ ei⁹ ihm. Hic erit magnus: 7 filius altissimi vocabit. Et dabit illi dñs de⁹ sedẽ Dauid patris sui: 7 regnabit in domo Jacob ī eternũ: 7 regni eius nõ erit finis 7c. In quibus verbis q̃q̃ ꝟsiderationes per ordinẽ sunt declarande.

Prima dicit apparitionis.
Secunda dicit occupationis.
Tertia dicit salutationis.
Quarta dicit cognitionis.
Quinta dicit confortationis.

¶ Prima consideratio dicit apparitionis: quia dicit: ingressus angel⁹. Circa quod querunt doctores. An angel⁹ ille apparẽ debuerit ꝟgini visibiliter corpali. Et rñdet q̃ sic. fm q̃ Criso. ait. sup Matb. Et b̃ ꝟgruu fuisse mõstrat triplici rõne.

Primo propter similitudinem.
Secundo, ꝓpter magnitudinem.
Tertio propter certitudinem.

¶ Prima rõ fuit propter similitudinẽ: Quia id qõ ãnũciabat erat incarnatio dei inuisibilis. Cũ ꝓueniens fuit ut ad hui⁹ rei declarationẽ visibilis creature formã assumeret: in qua visibiliter ap-

pareret. cum etiã ões apparitiões vtis testi: ad hanc ordinemẽ: qua filꝰ dei apparuit in carne. ¶ Secunda rõ fuit, ppẽ magnitudinẽ. Nulla hoc congruuꝫ fuit dignitati matris dei: que nõ solũ i mente: sed etiã i corpore eo ventre erat dei filiũ receptura. Et ideo nõ solũ mens eiꝰ: sed etiã sensus corporei erãt angelica visiõe refouendi. ¶ Sed obijciꝑ. q magꝭ vtet ꝓtinere ad dignitatem virginis: si angelus ei apparuisset visione intellectuali tm. Nam ut inqt Augꝰ. 12. super Gen. dignior est intellectualis visio qꝫ corpalis. & precipue ipi angelo magis conueniens. Nam visione intellectuali videt angelus in sua substantia: visiõe aũt corpali videt i assũpta figura corporea. Sed sicut ad annũci andũ cõceptuꝫ diuinũ vtebat venire sũmũ nuncium: ita videt qꝫ etiã vtuerit eẽ summũ genus visiõis: ḡ videt qꝫ angelus vtuerit apparere visione intellectuali Ad hoc rñdet btũs Tho. 3. pte. q. 30. q intellectualis visio est ꝓtior qꝫ imaginaria uel corpalis: si sit sola. Bz Augꝰ dicit q est excellentior ꝓpria que bz intellectualẽ & imaginariã visionez: qꝫ illa que habet alterã tm. Btã igit ꝟgo nõ solũ ꝓcepit visionẽ corpalẽ in ãgeli apparitione: sed etiã intellectualẽ illuminationẽ. Illã apparitio nobilior fuit Fuisset tamẽ nobilior si ipsũ angelũ intellectuali visione in sua substãa vidisset. sed hoc non patit status viatoris: ut angelum ꝑ essentiam videat. ¶ Tertia rõ fuit ꝓpter certitudinẽ. Conueniebat in hoc certitudini eius q annũciabant ea que imaginamur. Vnde ista Augꝰ in quodã sermone qui legit in festo annunciationis sic introducit loquentem btãm virginez. Audite fratres: audite Mariã nobiscum loquentẽ: carne absentẽ: spiritu ꝓsentem: verecundia virginitatꝭ vultũ auertentẽ a collo cutico & indicãtẽ: quõ impregnata sit a creatore. Eram inquit Maria in domo mea puella iudea Dauid regis stirpe generata. Adulta facta sũ & desponsata. Desponsata sum cõiugi: & placui alteri: nõ interueniẽte adulterio: sed interueniẽte spũ scõ. Despõsata sum hoi iudeo: & placui altissimo deo. Despõsauit me vir iuueus: & adamauit me xps deus. Ignorauit Joseph sponsus meus q me adamasset deus meus: & putauit q de adulterio impregnatus esset uenter meus. Nam ignorante Joseph spõso meo: venit ad me ẽdã paranymphꝰ xpi: nõ patriarcha primus aut ꝓphẽta egregiꝰ: sed Gabriel archangelus: facie rutilãs veste coruscãs: gressu mirabilis: & visitauit: salutauit: & grauidauit me. Ille ¶ Secunda cõsideratio dicit occupationis. Propter quod subdit. Ad eam. Sed quid faciente? Ad qd occupatã? Quidue agente exercitij? Nam ut doc. dicunt: Ingressus est ad eam

Primo orantem.

Secundo suspirantem.

Tertio lachrymantem.

¶ Primo est ingressus angelꝰ ad eam orantẽ: qa illa hora orationi ardentissime insigilabat. Illũ Bern. sup missus ẽ inquit. Quo ingressus? In secreto cubiculo: vbi clauso sup se hostio orabat patrẽ in abscondito. Si enim cõceptio ꝑ cursoris fuit nũciata patri ꝓoccupato in sacrificio: multo ꝓbabiliꝰ est qꝫ cõceptio saluatoris fuerit nũciata ꝟgini in oratione & deuotiõe actualiter existenti. ¶ Ingressus est ad eã suspirãtem. Nam totus impetus scificationis prime impellebat mentẽ bnꝰ sacratissime virginis ad desideriũ incarnatiõis filij dei & saluus omniũ electorum. Illi omnes virtutes mentis sue in id quod postea in ea factũ fuit toto conatu precedebant. Hec enim fuit felix clausula totius expectationis & desiderij & postulationis aduentus boni ihesu: in q ois desideria scõrũ patrũ precedentiũ cõsummari & terminari videt. Propꝫ qõ gio est inexpressibile nobis illud feruidum desideriũ: & orationis virtuose suspiriũ q suspirabat ad deũ: ut filiũ suũ mittẽ dignaret ad nostrã assumendã naturã.

Non credas autē ꝙ ad ipsū recipiendū in carne sua reputaret se dignā: qa grā scificationis: que eam oī virtute repleuit: sic a p̄ncipio ipsam mentē ꝑginis in omniū ꝑfectū radice. s. scā humilitate inabyssauit, pfundo: ꝙ sicut nulla p̄ filiū creatura tantū ascendit in dignitate gratie: sic nulla creatura eam transcendit in humilitatis pfectissime recognitiōe. Nec alicui pure creature datū est in via tantū gustare nihiluz esse nec tantū se ānihilare sub uolito maiestatis diuine. P̄opē qō nō mir̄ si oratio talis humilitatis nō solū penetrabat nubes: sed etiam omnes angelicas coortes: et cōtinue sistebat añ acceptabilissimū cōsistoriū sanctissime trinitatis. In ipa ḡ hora ānunciationis cū suspiriis multis filiū rei: ut ad incarnandū ueniret: deposcabat. ¶ Tertio ingressus est angelus ad eam lacrymantē p̄ deuotione: pre dulcedine quam concipiebat cuz cogitabat deum hoibus adeo fore p̄opitū ꝙ p̄ eis carnē assumeret. Lacrymantem insup pre cōpassione tot⁹ humani generis sauciati et vulnerati et captiuati sub iugo tenebrarū. O si vidisses virginē paulo ante aduentū angeli in hac oratione feruida: forte et cor tuū mollires dulcedine deuotionis. Erat quidez ipsa utputo in hac oratiōe plus solito feruentissima mentali eleuationi intentissima et diligētissima ad p̄scrutanda deuote mysteria incarnatiōis. Cūc humiliter corde deuoto plangentib⁹ oculi et vultu ad celestia eleuato dicebat ad deū. O clemētissime dñe deus rex regū qui bonitate tua mūdū creasti o nihilo et p⁹ angelos hoiem ad tuā imaginē formatū dñm cōstituisti creaturarū ut tibi seruiret: ut te diligeret: ubiqz in omnib⁹ obtemperaret. Miserere ei iam pdito ꝑpē ꝑcatū: miserere bonitate tua: miserere clementia et caritate tua. Aperi celos et descende. Jam tot annoz̄ milia p̄curr̄erunt: ex quo sancti patres: et p̄opte patriarche et amici tui in tenebris habitant exp̄ectantes lumen tuū. Clemi obsecro p̄ benignissime: veni et ne respicias pcta hoiuz. Descēde de celis ver⁹ deus: verū lumen: gaudiū: solatiū: dulcedo et cōsolatio afflictoz̄ū. O si oculis ꝓp̄ijs tam grāde mysteriū aspicerē. O quāti letarer cum deū i carne viderē. O quātum sancti patres gaudium susciperent Rumpe moras creator optime: et veni ad liberandū nos. In huiusmodi meditationib⁹ occupata angelus lumine refulgentē conspexit. O Maria quid exp̄ectas? Quid queris? Quid ploras? Ecce iam in breui pficietur in te qō dictum est a dño: Ecce angelus ad te venit nunciare salutem mundi. ¶ Tertia consideratio dicit salutationis. Et de subdit. Dixit. s. angel⁹ ad eam. Aue grā plena dñs tecū: bñdicta tu i mulierib⁹ In qua salutatione triplex virginis excellentia notatur.

P̄rima dicit nature.

Secunda gratie.

Tertia glorie.

¶ P̄rima excellētia virginis que i hac salutatiōe notat dicit nature. Nō qdē triplici modo demonstrat. P̄rimo mō Aue. i. sine de. hoc est triplici de. cui subiacet totū femineū genus. s. de pudoris laboris et doloris. Ipsa aūt fuit sine de pudoris in conceptione. Sine de laboris in gestatiōe. Sine de doloris in parturitione. Haz teste Bern̄. fuit sine coruptione fecunda: sine grauatione grauida: sine doloze puerpera. Ratio autē quare fuit sine de pudoris ē: quia eius conceptus fuit sine coꝛruptione nō humano semine: ꝫ mystico spiramine. Soleni p̄ncipi porta illa seruata est: quam nō violauit egrediens sic mystice ponit Ezech. 44. Hac triplici maledictione nulla mulier immunis natura fuit: nisi sola virgo benedicta. Un Eue Gen̄. 3. dictū est. Multiplicabo erūnas tuas et cōceptus tuos: paries i doloze filios tuos. ¶ Secundo in virgine ꝑ aue excellentia nature demōstrat: qa ab alio triplici de imunis fuit. s. concupiscentie culpe et pene. De quo Apō. 18. Aqla

clamabat. ¶ Ue ve ve habitantibus i tra. Fuit ergo beata ꝟgo sine primo ve erū ne concupiscētie peccati originalis: qa sine eo cōcepta est. Cant. 4. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. Aut in ea ois fuit extincta p spiritū sci sanctificationē. Alī ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. i. btām virginē in qua nouē mensibus habitauit. ¶ Secundo fuit sine ve culpe et venialis et mortalis. Unde Aug⁹ in li. de natura et gratia. Cum de culpa agitur nullā de matre dñi volo fieri questionē ¶ Tertio fuit sine ve pene: que. s. est i separatione aie a corpe: que est incineratio et corpis dissolutio. Nam sicut dñs nō uidit sanctū suū videre corruptionē i. xp̄m. sic nec sanctā suā de qua nat⁹ est sanctus: sed corpe et aia in celū assumpta est. ¶ Tertio insup modo p aue: ꝟginee nature excellentia demōstrat: qa s. fuit sine alio triplici ve. de quo. i. Job. c. 7. dicit. Dē qō est in mūdo nē. Auariciam namq; cōclusit p pauptatē: luxuriam p virginitatē. diabolū ꝟo. s. superbiā p humilitatē: qa has virtutes in se p fectissime habuit. ¶ Secunda excellētia virginis que in hac salutatione declaratur dicit gratie. Et de hac subditur: Hāil plena. Et vere plena: quia ut Hieronym⁹ inqt ad Pau. et Eusto. Ceteri p ptes prestat: Marie ꝟo tota se infudit gratie plenitudo. Quis nā explicet etiā multis sermonibus gratiā virginis benedicte? O armarium spūs sci. o arcba dñi. o virgo gloriosa: quid maius dici potest matre dei? qd tale? quidue eqle? ¶ Tertia excellētia dē glorie cum subditur: Dominus tecū. Dñs eni est pater dñs filius: dñs spūs scūs. Tecum dñs pater: quia tu es sponsa patris. Tecum dñs filius: qa tu es mater filij. Tecū dominus spiritus sanctus: qa camera spiritus sancti cōprobaris. Et tñ nō tres dñi incarnati in te: sed vnus est dñs. s. filius incarnatus: quia verbū caro factum est. Ideo benedicta tu in mulieribus. i. a mulieribꝰ: uel sup oēs mlieres que benedicētur in te: sicut mater i filio Nam sicut Aug⁹ dicit in sermōe de natiuitate virginis. Auctrix peccati Eua auctrix meriti Maria. Eua occidendo obfuit. Maria viuificando ꝓfuit. Percussit illa: sanauit ista. hec ille. O q̄ benedicta. Jō benedicenda est virgo ista dignissima benedictionibus replēs humanū genus. ¶ Quarta ꝓsideratio dē cognitionis. Et de hac adiungit. Que cū audisset turbata est in sermone eius et cogitauit qualis esset ista salutatio. In quibus verbis triplex actꝰ honestissimus virginis gloriose denotatur.

Primus dicit auditionis.

Secundus turbationis.

Tertius cogitationis.

¶ Primus actus ad quē virgo dignissima cōmota est fuit auditionis: quia attentissime audiuit nūciū sūmi dei. dulcissime illā salutantē ac magnificatiē bñdicentē. Quid audis o virgo pissima? Quid refert ab angelo? Quid cor tuū facit cuz sensus angelicam vocem? ¶ Secundus actus fuit turbationis: Quia turbata est non turbatiōe incredulitatis: sicut Zacharias: sē turbatiē admirationis: sicut Nico. de lira dicit. Nam beata virgo solita erat videre angelos. et ideo de apparitione angeli nō fuit mirata. i. turbata: sed de salutatiōe insolita: quia nihil mirabilius est vere humili q̄ sua exaltatio. Et ideo cū btā virgo esset humillima: audiens salutationem tante excellentie: turbata est in sermone: non in apparitione. ¶ Tertiꝰ actus virginis benedicte fuit cogitationis. Nam vultu verecundo cepit cogitare mysterium prudentissime ponderare. ¶ Quinta consideratio dicit cōfortationis. de qua subinfertur: Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti. n. gratiam apud deū. Ecce cōcipies i vtero et paries filiū et vocabis nomē eius ihm. Hic erit magnus. et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dñs deus sedem dauid patris eius. et regnabit in domo Jacob i eternū. et regni eius nō erit finis

In quibus verbis triplex nouū angel⁹ nunciauit.

Primū dicit conceptionis.

Secundū dicit nominationis.

Tertium dicit magnificationis.

Primū nouus fuit conceptionis. O Maria inquit angelus noli timere ve salutatiōe .s. insolita. Inuenisti eni gratiam apud deū: nō solū p te sed p̄o toto humano genere. Ecce cōcipies in vtero & paries filium. Secundū nouū fuit noiationis. Et vocabis inquit nomen eius ihm. Scōm Nico. de lira nō dicit impones: qa hoc nomē nō fuit ipositū a Maria uel ab angelo: sed a deo patre sm q̄ fuerat p̄dictus ab Ysa. ppheta. 62. c. Vocabit tibi nomē nouū: qđ os dñi noiauit. Hz istud nomē fuit diuulgatū p angelum ipsi Marie & Joseph: & p eos alijs. Nomē etiā impositum est sm p̄opheticatem futuram: quia salus humani generis erat futura per christū Ihs eni salus interp̄etat sm Hiero. Tertium nouū fuit magnificatiōis. qūando dixit: hic erit magnus. Semp eniz fuit magnus deus: sed futur⁹ erat magnus hō & magnus p̄opheta: sicut Aug. 1. c. dicit. Propheta magnus surrexit i nobis. Et filius altissimi vocabit i. ipsius dei: qui solus est altissim⁹. Homo eni altus ē inter creaturas corporales: & angelus altior: de⁹ aūt altissimus. Ista eni filiatio sm Nico. de lira accipitur hic p̄ naturā. In omnib⁹ aūt alijs qantūcūq; sanctis est tātū filiatio dei p adoptionem. Et dabit illi dñs deus sedē Dauid patris eius. Sed cōtrariū patz p hoc qđ dicit Hiere. 22. de Jeconia rege Juda. Scribe istū virum sterilem. Nec erit de semine ei⁹ q̄ sedeat sup tronū Dauid. Beata autem virgo Maria de qua nat⁹ ē ihs descendit de Jeconia. ut patet Matth. i. quia ponit in xpi genealogia. ergo dē. Ad quod dicēdū sm Nico. de lira. q̄ Hieremias loquit de regno temporali ipsi⁹ Dauid in quo nullus postea regnauit de semine Jeconie. Et aliqui alij q̄ susceperunt regis nomē in iudea ante b̄ erat ē ascalonitam. nō fuerunt de tribu regia: & de tribu sacerdotali. Xp̄s etiā qui descendit de Jeconia sm carnē p v̄ginē Mariam nō sedit sup tronū Dauid: loquē do de tpali regno. imo istud negauit coram Pilato dicēs Joh. 18. Regnū meū non est de hoc mūdo. Tamen potestatē accepit p⁹ resurrectionē etiā in q̄tū homo sup omnē creaturā. sm q̄ ipse dicit Matth. 28. Data est mihi ois potestas in celo & in terra. Nam in q̄tū deus nō accepit aliquā potestatē de nouo siue i tempore. Angelus aūt hic loquitur de regno spirituali & celesti: quod figuratum fuit per regnū Dauid tpale: sicut & celestis hierusalē p tpalē. Ult̄ & subdit. Et regnabit i domo Jacob in eternū. .s. super electos. De domo etiā Abrahā & Isaac aliqui fuerūt reprobati: sicut Ismael & Esau. De domo aūt Jacob oēs eius filij a sanctis octoribus inter electos sūt computati. quia etsi aliqui peccauerunt egerunt postea pēnitentiā. hec Nico. de lira. Et regni eius non erit finis: quia xp̄s non solum in q̄tum de⁹: & etiam in q̄tuz homo regnabit in eternū super omnes: etiā sup angelos. Quid ē hoc o v̄go regia quod tibi angel⁹ loqē? Clere nouū: qđ alij tot ānis expectauerūt sancti p̄res & electi dei sentire: Quō in his verbis imutat cor tuū o virgo? Audi obsecro anima mea: qa celestis nuncius ex parte dei virgini declarat salutem mundi p sui filij conceptionē futuram. Quid fecisti o puella? Quid fecisti ut deū iclinares ad tuū scīm amorem? Ecce angelus ex parte sūme trinitatis tibi reuelat te i matrē illi⁹ assumendam: quē paulo ante ut descenderet deuotissime rogabas. Satisfactū est iam petitioni tue. O virgo sacratissima en saluator mūdi tuū ad habitandū req̄rit uterū virginalē. Fecit ille quod postulabas: fac & tu etiā qđ ipse querit. Querit te in matrē. Querit de te carnē accipere Sed non sine causa rem tam grandem adhuc ponderas virgo pia. Ideirco ad

tertium mysterium p̄occ̄amus.

Tertiū mysteriū contēplandum dicit cōsensionis. Pro q̄ addit in euāgelio. Dixit autē Maria ad angelū. Quō fiet istud: qm̄ virū non cognosco? Et rñdens angelus dixit ei. Spiritus sanctus supueniet in te: 7 vt altissimi obumbrabit tibi: ideoq; 7 q̄ nascet ex te sanctū vocabit filius dei. Et ecce Helisabeth cognata tua: 7 ipsa cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi que vocat sterilis: qa nō erit impossibile apud deū omne verbum. Dixit autē Maria. Ecce ancilla dñi: fiat mihi sm̄ verbū tuum. In quib⁹ verbis. 5. p̄siderationes erūt notande.

Prima dicit virginitatis amplexio.
Secunda dicit spūs sci cooperatio.
Tertia dicit exempli admiratio.
Quarta dicit humilis responsio.
Quinta dicit verbi dei incarnatio.

Prima p̄sideratio dicit virginitatis amplexio. Mira siquidē deuotiōe gloriosa virgo amplexabat virginitatis decorem. Quod pbari potest tripliciter.

Primo ex suo proposito.
Secundo ex suo voto.
Tertio ex sua confirmatione.

Primo inquā patet ex suo ꝓpposito. Dicit magister sen. in. 4. di. 30. 7 confirmatur p Aug. 27. q. 2. c. btā Maria Beata Maria, ꝓposuit se obseruaturā votum virginitatis in corde: sed ipsum virginitatis votū nō exp̄ssit i ore. Subiecit se diuine dispositioni dum ꝓposuit se obseruaturā virginitatē: nisi de⁹ aliter ei reuelaret. Nec sic faciendo fecit ꝓtra legez Deut. 7. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus. quia ipsa in hac vice nō simpliciter virginitatē vouit: s̄ sub cōditione si deo placuerit 7 ꝑ patz ex suo voto. Nam accepto sponso Joseph sanctissimo: 7 cognoscens dñi voluntatez simul cum viro verbis expressis virginitatem vouit: sicut patet in p̄decto. c. beata Maria. Et id cōfirmat p Aug. i li. de virginitate: qui ait. Annūcianti angelo Maria respondet. Quomodo fiet istud: quoniā virū non cognosco? Quod ꝓfecto nō diceret: nisi virginitatem deo ante vouisset. Tertio patet ex sua cōfirmatione: quādo angelo dicebat. Quoniā virū non cognosco. i. nō cognoscere ꝓpono. Diligebat itaq; virginitatem virgo: 7 modū diligenter interrogabat de suo conceptu.

Secūda cōsideratio dicit spiritus sancti cooperatio. Nam ut audiuit angelus responsum virginis: letus retulit ei. Spiritus sanctus. 7c. In qua relatiōe tria virgini p̄promisit.

Primo spūs sancti supuentionem
Secundo filij humanationem.
Tertio eiusdē filij sanctificationem.

Primo p̄promisit virgini spūs sancti supuentionē: qñ dixit. Spūs scūs supueniet in te. Id est. non ꝓcipies būano modo s̄ diuino: qa nō virtute seminis virilis: sed virtute spūs sancti. Et bene dixit: supueniet in te: quia p̄ venerat sup virginē adhuc in vtero matris existentem: ipsam a peccato originali p̄seruādo. Vel sm̄ alios purgando. Vz in conceptione filij dei supuenit spiritus sanctus. i. iterū venit ad confirmandum 7 conferendum maiorem gratie plenitudinem: que non solum sanctificauit mentē: sed etiā ventrem. Nec ꝓpter hoc dicēdū est xp̄m cē filiū spūs sancti duplici rōne sm̄ Boñ. in. 3. dis. 4. Primo, ꝓpter vitandū errorē circa generationē tpalē. Quia cū sm̄ illā dicat xp̄s ꝓceptus de virgine 7 spū scō: si diceret spūs scūs ei⁹ p̄r: sicut virgo ei⁹ mat. tam videret xp̄s ex hoc natus ex Maria 7 spiritu sancto: sicut nascit ꝓles ex muliere 7 viro. Et quidē hoc falsū est: quia ꝓles ptem accipit a patre: 7 ptē accipit a matre: in qua assimilat patri 7 matri in cadē natura 7 forma. Et hoc non est repire in xp̄o q̄ tū ad eius cōceptionē: imo soli matri assimulatur in natura assumpta. Jō nō vult admitti xp̄m cē filium spiritus sancti: sed solius virginis mris. ad manifestādā 7 p̄firmadā veritatē 7 ꝓpietatē tēporalis generatiōis.

¶ Secunda rō sumit ex pte generationis eterne. ne. ſ. confusio fiat eternaruꝫ relationū ⁊ ppꝛietatū. Unde cū ꝓpꝛiū sit pſone patris generare reſpectu pſone filij: nullatenus admittit xp̄m esse filiū spūs sci. in quo nō ē alia pſona: uel by/postasis ꝑ illa quā ab eterno pater genuit. ¶ Secūdo angelus ꝓmisit ꝟginī filij humanationē cū dixit. Et virtus altissimi obumbꝛabit tibi. i. dei filius: q̄ est dei patris ⁊ sapientia ⁊ virtus. ut dꝛ i. Corꝛ. i. Obūbꝛabit tibi: qa sub vmbra carnis latebit virtus diuinitatis. ¶ Iꝫ ꝓmisit ei filij sanctificationē. ꝛ. Ideoq; ⁊ qō nascet ex te scīm vocabit filius dei. Scōm Nico. de lira. dicit sanctū absolute absq; determinatione: qa si dixisset sanctus deus: uel sanctꝰ homo: uel aliquid cōsimile: nō exp̄ssisset scitatē eiꝰ cōplete: qa in eo est sanctitas diuina ⁊ humana: ⁊ quicq̄d sanctitatis potest cogitari in quacunq; creatura: eminēnꝰ est in xp̄o. Ideo dicit sanctū absq; determinatione. Et vocabitur inquit filius dei. Accelera virgo rēspōnsum: ⁊ expedias nunciū. Expectat enī adhuc cuꝫ modestia ⁊ audit attente. Nō interrūpit ꝟba ang̃el⁹: ꝫ illa suscipit cū multa reuerētia. ¶ Tertia ꝓsideratio dꝛ exēpli admiratio Angelus enī ut ꝟginē clariꝰ informaret exemplū sibi ꝓposuit. Quod fuit efficacissimū triplici ratione.

Primo ratione claritatis.

Secundo ratione fecunditatis.

Tertio ratione possibilitatis.

¶ Primo fuit exemplū illud efficacissimū rōne claritatis: quia nō erat obscuꝫ nō de pſona icognita: nec extranea seu pꝛegrina: ꝫ de pſona notissima ⁊ coniuncta. Ecce inquit Helisabet cognata tua. ¶ Secūdo fuit efficacissimū rōne fecūditatis. Mirū quippe videt si sterilis concipiat: sed multo maius si concipiat in senectute. Propꝛea dixit angelus. Ipsa cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi. ſ. mensi. in quo ipsa ꝓcepit: que vocat sterilꝫ. Quia eius sterilitas sic erat nota: ut vocaret sterilis. ¶ Tertio fuit efficacissimū rōne possibilitatis. Cū enī maꝰ sit virginē ꝓcipe ꝑ sterilē: iō angelus inducit rōnis efficaciam ex dei omnipotentia: quia nō erit impossibile apud deū omne verbū: qui dixit ⁊ facta sūt. ¶ Quarta cōsideratio fuit humilis rīsio. Dixit āt Maria ad angelū. Ecce āncilla dñi. Fiat mihi ſm ꝟbū tuū. Que rīsio fuit gratissima

Primo deo.

Secundo angelis.

Tertio hominibus.

¶ Primo fuit dec rīsio gratissima deo qui ad suū vterū descendē statī dignaꝰ est. Et quē celi ⁊ terra capere nō poterāt: verbis istis Maria clausit in suo vtero. O incogitabilis virtꝰ Marie ꝟginis. o ineffabilis clemencia creatoꝛis. o incōpꝛehensibilis altitudo mysteriozum dei. Una mulier hebrea fecit inuasionez in domo regis ekni. Una puella ut sic dicā diuinā sapiam circūuenit: ut ꝓpter ea de ea ꝙqueriꝰ deꝰ. d. Cant. 4. Vulnerasti coꝛ meum soꝛoꝛ mea sponsa: vulnerasti coꝛ meū in vno crine colli tui. ⁊ in vno oculoꝛū tuoꝛum. Ubi glo. Pꝛo amoꝛe tuo carnē assūpsi: ⁊ vulneribus ꝓmis i cruce vulnerasti coꝛ meū. Hā ꝓmogenita filij sui fuit: pluſq; ꝓpter ea redimēda i mundum venit q̄ꝑ oī alia creatura. Ex virginis ḡ carne deꝰ summā altitudinē vestiuit humilitate. sūmas delitias vestiuit penalitate. sūmā opulentiā vestiuit pauptate: sūmā lucē vestiuit tenebꝛ. summū honoꝛē vestiuit oppꝛobꝛijs: sūmum amabile vestiuit flagellis. Quid plura? Hodie virgo sacratissima dicit: Congratulamini mihi oēs q̄ diligit dñm: qa cū eēm puula placui altissimo placuit certe: qa dixit. Ecce āncilla dñi. Hō dixit ecce regina: ecce mr: ꝫ ecce ancilla. O humillima ꝟginis oblatio: q̄ se in ancillā dei totā obsequiosā reddebat. Iz fuit dec rīsio gratissima angelꝰ q̄ ꝟginē ꝓsensū expectabāt. Quisnam explicet quanto gaudio sint repleti: cū iā ꝟginē audiebāt. ꝛ. Ecce āncilla dñi? Letabant q̄dē iocundabāt ⁊ exultabāt

Tertio fuit hec responsio gratissima hominibus: quibus p Mariam salus mittebat a homine. O Adam. o Eua parentes generis humani. O Abrahā o Isaac. o Jacob. o Ysaia. o Hieremia o sancti patriarche & pphe. Dicite mihi queso dicite cum virgo locuta ē verba salutis nostre. sensistis ne aliqd aut a u/ diuistis? Puto enī q angeli ad vos descendētes voce amena dixerūt. Gaudete patres scī: quia hodie puella vna illa quā in pphetijs & figuris pronūciastis a homine requisita responsum prebuit: Ecce ancilla domini. & iam incarnatus est in ea verbū diuinū. Puto etiā claritatis insolite radiū eis apparuisse: nūc se retrahendo: nunc se reddēdo. O qlis fuit & q magna iubilatio tūc illoz qui sedebant in tenebris & vmbra mortis.

Quinta cōsideratio dr ybi diuini incarnatio. Scom enī Joh. Dama. post virgineū consensū facta sunt tria simul & semel. Primū corpis xpi organizatio Secūdū aie ipsi⁹ xpi creatio. Tertiū corpis & aie xpi cū diuinitate vnio. Assumpsit enim verbum totum hominem & non prius corpus q̄ aiam: sed simul ut voluit magister in tertio. di. 4. Ex qua vnione deus homo fact⁹ est i vtero virginis. & virgo facta mater dei. qō dicē stupeo. certe nec dicē valeo aut exprimē rem tam grandē. Quid factū est in te o virgo gloriosa cum sensisti tuū vterum tali filio decoratum? O quāta fuit tūc omniū tuoz sensuū interioz & exterioz mutatio. Illū certe balsebas qui i celis cum patre regnabat. Illum tenebas: q̄ simul cum patre spiritū sanctū inspirabat. Securi iam sumus. & amplius nō desperabimus. Juua nos virgo pissima: & ad tuū filium pro nobis porrige preces: ut nobis gratiam suam largiri dignet: qua valeamus sua cognoscere beneficia & sibi possimus ac filio in hac die gratias cōdignas referre: qui humilem se tibi dedit: qui est benedictus i secula seculorum. Amen.

Sermo de predestinatorum numero & damnatorum.

Multi sunt vocati: pauci vero electi. Matth. 20. c. Verba que reuerentijs vestris sunt proposita dilectissimi in xpo ihesu: sūt ipsius dñi ibu: que si bnes vani attente pensarent ac subtiliter discuterēt: timendi rem causam haberent. Quid enī pōt tāta efficacia timoze ē incutere: q̄ prefata verba oze veritatis infallibilis plata psiderare? Quis eni nō paueret: qs nō obstupesceret: q̄ videret suū regē populos sibi subiectos omnes sine defectu coā se aduocātē: & ex tanta multitudine paucos ad gloriā eligentē: reliquos autē in confusione ignominia & tormēto relinquentē? O quātus timor o quātus fletus o quanⁿ gemit⁹ tales comprehenderet. Sed nūc insania hominū putat cōtrariū. Nam si singillatim omnes interrogentur infideles an sint electi ad salutem: quasi oēs dicerēt sumus. Similiter etiā iudei idē dicerēt Uerū quid de xpianis loquar: quorum fides est veritissima. Nonne & ipsi etiā in oib⁹ malis viuentes: tñ credūt se misericordiā dei cōsecuturos? Interroga queso singulos i oi sexu. & io i etate cōditiōe gradu ac dignitate: neminē fere inuenies etiam si i malo pseueret: qui se nō putet electū. & hoc euenit: partim: qa ignorant lumē veritatis: partim: quia ppriⁱ amoris fallacia decipiūt: ptim deniq: qa diabolica suggestione fallunt. Nam plerunq etiam fatui se sapientes existimant: & qui claros nō habent oculos vmbram interdum. p veritate percipiunt. & sepe somniantes putant se vigilare. & esse vera q̄ somniāt. Sic multi vocatis a deo euenit qui nūc credūt se saluari & damnabūt: qa dicit saluator Multi sūt vocati: pauci vo electi. Nōne vides in omnib⁹ reb⁹ exemplum: qa

illud qđ est ꝛterius plus abundat. ut in fine sermõis dicꝫ. Sz nũc capꝫ exẽplum i piscatoribus: ꝗa utplurimũ plꝰ imundicie: ⁊ pisciũ inutiliũ in rete capiunt ꝙ sint boni pisces. Hoc cõfirmat diuina auctoritas Math. 13. Sile est regnũ celoꝝ sagene misse in mare vsq; ibi. i. caminũ ignis. Ecce ꝙ boni ponũt in vasis quasi in modico loco morantes ꝓpter paucitatẽ: ꝫ mali. pijciunt in littus maris ꝓpter multitudinẽ. O pec catoꝛ conuertere ⁊ ꝓsidera quid significet: Multi sũt vocati. ⁊c. Sz licꝫ xp̃us nequeat mẽtiri. tñ ꝗa eius sacratissima dicta ab ignorãtibꝰ male itellecta sepe numero erroꝛe ꝛcipiũt. Jõ. ꝓ luculẽtioꝛi tꝛactatus nostri ꝛclaratione tria in hoc sermone notabimus.

Primũ dicit oppositio.

Secundũ dicit ꝛclaratio.

Tertiũ dicit confirmatio.

¶ Capꝫ primũ qđ est oppositio. Quidã eni vident obponere ꝙ non pauci sed multi sint electi. ⁊ hoc triplici oppositiõe ꝓbare videntur.

Prima dicit inclinationis.

Secunda dicit reuelationis.

Tertia dicit predestinationis.

¶ Prima oppositio dicit inclinatiõis. ⁊ est talis. Omnia que sunt inclinant ad agendũ ꝑm bonitatẽ sue nature loquẽdo naturaliter: ut pz in creaturis insensibilibꝰ ⁊ sensibilibꝰ: ꝗ magis ꝙ nos sequunt nãe sue inclinationẽ. Ait ꝑbs. 4. etb. ait. Unusqsq; dirigit opa sua scõm optimũ eoꝝ que sũt in ipso. Et Boeti. i. 4. ꝛe ꝓsol. ꝓsa. 4. inqt. Agit eni cuiusqs nã. qđ ꝓpriũ ẽ ei diffinire. ergo ⁊ ꝛe cui esse est pfectissimus inclinat a bonitate sue nãe ut agat ꝑm eã. nam si alia agũt hoc a fortiori ꝛcꝛus. hoc pz. z. metb. vbi dicit. Nõ est causa aliqꝝ ut sint talia illud maxime est tale. exemplo ignis qui cum sit causa calefaciendi aquã arguit ꝙ sit maxie calid⁹. ꝫ cũ ꝛe sit cã ut alia agant ꝑm inclinationẽ sue nature. ipse ꝛcꝛet agere ꝑm suã imo magis: ꝗa teste Proculo: qui dicitur ꝛe causis auctoꝛ

Quicqd põt cã secũda: põt cã ꝓma nobiliori ⁊ altiori modo. Et cõmentatoꝛ. z metba. ait. Prima cã est magis digna i esse ⁊ virtute ꝙ oia alia entia. quia oia alia entia acquirũt eẽ ⁊ virtutẽ a primo Sed que ẽ inclinatio nãe ꝛei? Misericoꝛdia. Hinc dicit i ps. Apud dñm misericoꝛdia: ⁊ copiosa apud eũ redẽptio. 7. z6. q. 3. c. alligãt. Et allegat ꝛe pẽni. di. i. ſ. item dr. Misericoꝛdie dñi nec mensuras ponẽ possum⁹ nec tpe diffinire. Ecce ꝙ inclinat ad miserẽdũ ꝑm naturã. ꝫ ꝛetꝛet pluribus misereri. ⁊ ꝓinter plures eligere ꝙ dãnare. Nec ꝛndẽ ꝗs poterit ꝙ etiã ꝛe⁹ inclinat ꝓ nãm facere iusticiã. Cõcedo. ꝫ tñ magꝭ inclinat ad miam testãte Jac. z. c. sue can. vbi ait. Superexaltat aũt mia iudiciũ. Et ꝛe pdi. i. c. ꝗa dinitatis. ⁊ sũt ỹba Hiero. vbi dr. Diuinitatis nã clemẽs est ⁊ pia: magis ad indulgentiã ꝙ ad vindictã. pna que nullatenus vult morte petõris: sed ut magis cõuertatur ⁊ viuat. ꝫ plibus misereꝭ. ¶ Secũda oppositio dr reuelationis. Arguẽdo nãq; ꝓ talib⁹ dico ꝙ plꝛes saluent: ꝗa in dinis scripturis inuenit ꝙ plures saluant. Naz oẽs electi significant in ꝓmissionibus factis ad Abrahã a ꝛeo sicut scã mr eccl'ia canit Signifer scũs Michael repũtet eas i lucẽ scãm: quã olim Abrahe ꝓmisisti ⁊ semini eius. Sz semẽ electoꝝ ẽ amplissimũ. Nã Gen. 12. dixit ꝛeus Abrahe. Egredere ꝛe terra tua: ⁊ ꝛe domo patris tui. ⁊ intulit. o. Faciã te crescere i gentẽ magnã. Item. 13. c. o Faciam semẽ tuũ sicut puluerẽ terre: quem ⁊ si homo põt numerare: semen quoq; tuũ numerare poterit. Et. 15. c. anteꝙ Abrahã filiũ baꝛet educens eũ foras dixit. Suspice celũ: ⁊ numera stellas si potes. ⁊ dixit ei Sic erit semen tuũ. Ecce quot sũt electi significati in semine Abrahe. Hinc Job 25. o. Nũquid est numer⁹ militũ eius? quasi. o. Nõ. Et David inducit christũ patri. o. Dinumerabo eos: ⁊ sup barenã multiplicabunt. Similiter Jobes Apoc 7. ꝫ testat. o. Audiui numeꝝ signatoꝝ ſ

144000.signati ex oi tribu filiorũ iſrl. Ex tribu Juda.12000.signati: vſq; ibi ſtantes ante thronũ dei. Ecce quãta eſt electorũ multitudo. Propterea doctores ſci in ſuis opinionibus ly ſint varie tĩ oſtendũt multos ſaluandos. Mgr nanq; ſen.in.2.di.1.dicit bñ eſſe factũ inter alias cauſas, p reſtauratione nature angelice. Alĩ 7 in dis.9.allegat Greg.9. Supna illa ciuitas ex angel' 7 bñibus conſtat: ad quã credim⁹ tantos humani generis aſcẽdere: quãtos illic contigit angelos remanſiſſe: ſicut ſcriptũ eſt: Statuit terminos populor iuxta numerũ angelorũ. Et hoc exponit ipſe magiſter dicens. Nõ iuxta numer eorũ qui ceciderũt: bñes ad btitudinẽ admittũf: ſ eorũ q̃ remãſerũt. ergo iuẽ hanc opinionez cũ ſint angeli pene innumerabiles ſequif q̃ tot erunt bñes q̃ ſaluabunt. Hã de angelis dr Daniel' 7. Milia militũ miniſtrabãt ei 7 decies centena milia aſſiſtebant ei. Item idẽ mgr i pñata di.ponit aliã opinionẽ q̃ ẽ Aug⁹.22.li.de ciui.dei.c.1.d. De morali .pgenie merito inſteq; dãnata tãtũ ꝑplin ſua gra colligit: ut inde ſuppleat 7 reſtauret partẽ q̃ lapſa eſt angelor: ac ſic illa dilecta ac ſupna ciuitas nõ frau dẽ ſuor numero ciuiũ: q̃netiã fortaſſis 7 abũdãtior leteꝛ. Jtẽ ibidẽ ponit aliã opinionẽ dicens q̃ ſolum ruine angelice p virgines reſtaurabunt. de ceteris autẽ hominibus ſunt tot ſaluãdi: quot ſunt angeli q̃ remãſerũt. cẽ. Eſt 7 alia opinio Boñ.in.2.di.9.que videf oĩb⁹ verior. Ait enim q̃ cũ ſint. 9. angelorum ordines dent ad ipſos bñes aſſumi. p meritorũ cõditione. 7 ideo nõ tĩ aſſumẽtur ad ipſos ꝟgines: q̃netiã 7 multi alij cũ etiã multi corrupti carne i merito multis virginibus preferãf. ſicut ꝓz in beata Maria magdalena: 7 Petro apl'o q̃ multis ꝟginib⁹ vtriuſq; ſex⁹ ꝓferunt. Preterea dicit q̃ multi dñ fuerũt in hac vita non fuerunt tanti meriti ut poſſent aſſumi ad angelorũ ordines: q̃ tĩ ſaluati ſũt merito paſſiõis xpi. 7 de ipſis fiet decim⁹ ordo. ſicut olim fuit figuratum tempore Ezechie regis Jude quãdo a deo impetrauit ne moreꝛetur: tunc ſol in ſignum erauditionis p decẽ gradus ꝟs deſcẽderat retroceſſit i horologio Achaz. ſic ꝓz. 4. Reg̃. 20. c. Sic xp̃s ſol iuſticie noue relictis angelorũ ordinibus ad decimũ generis humani faciendũ deſcẽdit. Et ſimilif iſte decim⁹ ordo ſignatus eſt i decima dragma Luc. 15. quã mulier. i. diuina caritas amiſſam requiſiuit domũ. i. humanam naturaz paſſione ſubuertens. Ecce quot iſtis opinionibus preſupponũf ſaluãdi. Numera eos ſi potes. q̃ nõ ſunt pauci vocati ſine electi. Tertia oppoſitio dr predeſtinatiõis. Et arguif ſic. Aut de⁹ predeſtinauit omnes: aut partem. Si oẽs ergo oẽs ſaluabuntur: qa predeſtinatio eſt origo 7 fundamentũ humane ſalutis. ut colligif di.40.primi ſniarũ 7.22.q.4.c. Nabuchodonoſor. Preterea arguif. Deꝰ eſt imutabilis. ſi ergo oẽs predeſtinauit: omnes ſaluabit. quia eiꝰ voluntas nõ poteſt mutari. iurta illud quod dicitur de reg̃. iur̃. li.6. Nõ ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt. Si autem dicis q̃ nõ omnes predeſtinauit ſ prẽ: 7 ego quero quare nõ oẽs Et. pbaf q̃ nõ ſit verũ. Primo ſi ſic eſſet videref q̃ deus eſſet ꝓſonarũ acceptor. 7 hoc negat ſcriptura. Unde Actuũ. x. Petr⁹ ait. In veritate comperi: qm̃ deꝰ non eſt ꝓſonarũ acceptor. Item.32.q. 4.c.ſic. 7 de ꝓſe.di.4.c.nequaq̃. Et ex de pcten.c.venerabilis. li.6. dicif. Nõ generis ſ ſtutũ nobilitas viteq; honeſtas gratũ deo faciũt 7 idoneũ ſeruitorem. ad cuius regimen nõnullos nobiles 7 ignobiles: paupes 7 potentes admiſit: eo q̃ non eſt apud deum ꝓſonarum acceptio. Etiam ſcribitur Joh.2. c. Nõ eſt ꝓſonar acceptio apud deũ. Et Sap̃.2. Equaliter ẽ ei cura de omnib⁹ Et Matb.8. Solẽ ſuũ oriri facit ſuper bonos 7 malos. Secũdo, pbaf: qa oẽs ad pniaz vocat: ſic dic apls. i. Thimot 2. q̃ deus vult oẽs homies ſaluos fieri

Mult ꝯ oēs. ⁊ nō ptē. Unde idem apl's Ro. 8. ait. Scim⁹ qm diligentib⁹ deū oia cooperant in bonū bis q̄ fm. ꝓpositū vocati sunt sancti. Nam quos plciuit ⁊ p̄destinauit cōformes fieri imagis filij sui: ut sit ipse primogenit⁹ in multis fratribus. quos aūt p̄destinauit: hos ⁊ vocauit. ⁊ quos vocauit. hos ⁊ iustificauit ⁊ quos iustificauit eos ⁊ magnificauit Quid ꝯ dicem⁹ ad hec? Si de⁹ p nob quis ꝑtra nos? Qui etiā p̄prio filio nō pepercit. ſ. p nobis oibus tradidit illū. Quō nō etiā cū illo oia nob donauit? Sed volūtas dei est infallibilis: q̄a oia quecūq; voluit fecit. Nec pōt impediri. ad Ro. 9. Uolūtati ei⁹ q̄s resistit. ꝯ ⁊c.

Secundū mysteriū dicit declaratio. Ne ergo in errore mens parum intelligentiū pmaneat: ex p̄fatis videbimus tres declarationes ꝑtra tres p̄dictas oppositiones.

Prima est contra inclinationem.

Secunda contra revelationem.

Tertia contra p̄destinationem.

Prima est ꝑtra inclinatiōz. Dicebat q̄ deus debebat plures saluare q̄ damnare: q̄a eius nā magis inclinata ē ad miserendū q̄ puniendū. Rñdeo q̄ verū est q̄ tū ad effectū: non q̄ tū ad nām: q̄a nō est differens in nā. ſ tñ nō seq̄t q̄ p̄terea oēs vel plures saluēt: q̄a regula illa intelligit stantib⁹ terminis ipsi⁹ nature. Alerū nanq; est q̄ deus saluaret oēs siue multos: si ipsi se ad salutez disponerent. sed q̄a nō se disponūt. ideo nā nō saluant. Patet hoc exemplo multiplici. Nā cibus nāliter habet p̄bere nutrimentū. ſ tamē nō p̄bet in illo qui nō habet digestionē. lumen habet illuminare: sed tamen nō illuminat cecoꝝ oculos. medicina habet sanitati dispōnē: ſ nō dispōnit morituros. ⁊ hoc non est ex culpa actiuoꝝ: sed ex defectu passiuorum. quia non sunt dispositi. Unde hoc idem confirmat ph's. 2. de aia. 9. Act⁹ actiuoꝝ sunt in patiente bene dispōsito Sic dico q̄ dei natura licz de se sit inclinata omnibus misereri. tñ nō omnibus misereatur: quia nō se disponunt ad susceptionē ipsius. Hinc auctor de causis ait. Prima causa ⁊ superior semp est sine varietate. sed cause secūde nō recipiūt virtutē prime nisi fm attingentiaz ergo nō valet argumentū.

Secūda declaratio est cōtra revelationē. Nam dicebat q̄ plures ex revelatione demōstrantur saluari q̄ damnari. Respōdeo q̄ de electis est loqui dupliciter. ſ. absolute ⁊ respective siue comparative. Primo modo electoꝝ est maxima multitudo. Nōne tibi videntur multi tot p̄phete: tot martyres. tot confessores. tot virgines. tot continētes ⁊ casti? Et sic habent intelligi ille auctoritates doctorumq; opiniones. Secūdo mō in comparatione siue cōparative loquēdo dico q̄ electi sunt paucissimi. Si enī boni malis cōparant paucissimi inueniunt Nā si q̄s ex magno mōte harenarū vel ex littore maris sumēt pugillū harene: harena illa grādis diceret absolute: q̄a grana ibi contenta essent infinita: ſ cōparando ad illa que sunt in monte siue in littore maris dicerēt pauca. Sic est de electis. nā multi sunt absolute: sed in comparatione damnatoꝝ pauci: ⁊ iō deus absolute loquēdo dicit ad Abraham q̄ semen suum multiplicaret sicut puluerē: ⁊ sicut stellas celi. Et in cōparatione loquēdo finit dictū Deut. 33. Ecce oēs electi in manu dei sūt. q̄si dicat. Electi tam pauci sūt ut possint manu teneri Hinc Bap. 3. dr. Justoꝝ aie i manu dei sūt. Et sic ꝑz secūda declaratio.

Tertia declaratio est ꝑ p̄destinationez. vbi dicebat q̄ aut de⁹ oēs elegit vel p̄destinauit: aut partem. ⁊ si oēs. ꝯ omnes erant saluandi. ⁊ si partē hoc erat falsū. tum quia non est psonarū acceptor. tū etiā quia vult omnes homines saluos fieri. Respondeo dicendū q̄ nō omnes p̄destinauit. Nam p̄destinatio ē tñ bonoꝝ. Unde mgr. in. i. di. 40. ait. Predestinatio est gre preparatio qua elegit quos voluit ante mundi constitutionē Sed dices. ergo est psonarū acceptor.

7 q̄ non oēs vocat ut dicit Apō. Dico q̄ nō sequit. Nam ipse ex hoc nō acceptat psonas sed merita. 7 dānāt demerita. Et ideo non oēs predestinauit. quia p̄uidit quosdā in pctō duraturos. illos autē tm̄ p̄destinauit quos bñfacturos p̄cognouit. Vñ. 23. q. 4. c. Nabuchodonosor. Aug⁹ ait. Mures obediētie nō ideo cuiusq̄ subtrahit q̄a eū nō predestinauit. Sed ideo eū nō predestinauit. quia recessur⁹ ab ipsa obedientia p̄uidit. Et infra dicit. Quia p̄sciti sūt casuri: nō sunt predestinati. essent aūt predestinati si essent reuersuri. Ecce ergo q̄ deus nō cōsiderat in predestinatiōe psonas: sed merita. Quod autē dicebat p̄m apl̄m q̄ de⁹ vult oēs hoies saluos fieri. 7c. Rñdeo p̄m doc. 7 maxime p̄m Job. Dama. 7 Alex. de ales. Dr in deo dicit esse duplex voluntas: nō respectu volētis: ſ respectu voliti. Vna dicit antecedens siue absoluta. altera cōsequēs siue cōditionata. Voluntas antecedens est in qua vult deus oibus misereri. 7 vult oēs saluari. Vocat. n. cū ista ad pnīam oēs. ſ. iudeos: paganos: sarracenos: 7 quoscūq̄ peccatores clamatq̄ ad vitaz eternā. Sed ista nō sequit effectū suum propter rebellionē libri arbitrij nostri. Clamat de⁹ volo te saluare aīa mea. Et liberū arbitriū peccatoris rñder. Nolo. Exēplū de rege q̄ preciū soluit pro liberatione suoz ciuiū. 7 parat naues: ut i patriā eos reducat a captiuitate. 7 oēs a vinculis vult liberare ac soluere. Sed quidā eoz cōtēnūt. Ecce q̄ sarraceni: iudei: 7 ceteri obstinati peccatores nolunt exire de carcere infidelitatis 7 male voluntatis. Sz tm̄ de⁹ preciū pro oibus soluit redemptiōis 7 omnib⁹ vult misereri. Vnde apl̄us Heb. 5. Factus est oibus obtēperātib⁹ sibi causa salutis eēne Et de absoluta volūtate dicit idē apl̄us. 1. Thi. 2. Hoc bonū 7 acceptū coram saluatore nostro deo q̄ vult oēs homines saluos fieri 7 ad cognitionē veritatis peuenire: qui dedit semetipsū pro omnib⁹. Alia volūtas dicit consequēs siue cōditionata. Et p̄m istam voluntatem nō vult oēs hoies saluare. quia hec est cum conditione diuine iusticie. Vult enim illos saluare qui gradiunt̄ p̄ semitam mandatoz suoz. 7 damnare eos qui ambulant p̄ vias nō bonas nisi retrahant pdem. Exemplum de rege qui suos ciues diligit. 7 oibus saluē optat 7 quāq̄ vult omnes saluos esse: tm̄ vult quosdā qui nephanda cōmiserunt supplicijs tradere. Sic est de deo. Sed dic aliquis. Nolo aliquid boni agere: quia si sum predestinatus: oio saluabor. Si no nō: oio dānabor. Tace stulte: q̄a de⁹ ita te predestinauit q̄ tm̄ vult te laborare ut saluēris. Vnde magister in p. di. 40. ait Predestinatio ē salus ex inductiōe meritoz. Et. 23. q. 4. c. obtineri. dicit. Ipsa quoq̄ p̄rennis regis p̄destinatio ita ab oīpotente deo posita est: ut ad hāc electi non nisi labore pueniant: quatenus laborādo mereant̄ accipe: qđ eis oīpotēs deus ab eterno dispposuit dare. Itē propterea non dānaberis. q̄a sicut speculator ostendens viā bonā transeuntibus 7 ne malā viā que est a sinistris teneāt: non est causa ut in ea incidant in latrones. Sic deus p predestinationē nō est causa dānatiōis alicuius. Nam stulta esset ille q̄ nihil cibi uel medicine sumē vellet. dicēs. Si de⁹ de mori moriar: 7 si viuere viuam. Vnde Aug⁹ 23. q. 4. c. Nabuchodonosor. ait. Nisis ire nunq̄ deus redderet interitū: nisi sponte cum inueniret homo habere peccatū. Quia nec de⁹ peccāti boi iuste inferret iram: si homo ex predestinatiōe dei cecidisset in culpā. Et idē in. c. Nisis. §. Non g̃. ait. Non ergo necessitatez facit correctiōis uel obdurationis diuina predestinatio siue p̄sciētia: cū bonū p gr̄am corrigant̄ libero arbitrio mali peant 7c. Hoc satis p̄z. q̄ nō sequit̄ q̄ de⁹ velit multos ul oēs. ppter p̄destinationē saluare: ſ illos q̄ volūt saluari dū viuēdo 7 operando.

Tertiū mysteriū dr confirmatio Annūcio vobis mala noua: q̄a verificat̄ sermo ibu xp̄i qui dicit

7

Multi sunt vocati. 7c. Quod ut certius confirmet triplici confirmatione demonstrabit. Prima dicit explicationis.
Secunda dicit testificationis.
Tertia dicit malignationis.

¶ Prima confirmatio dicit exemplificationis. Nam si intuemur oia exempla tam naturalia q̄ diuinalia 7 moralia inueniem⁹ q̄ plures tendunt ad penam q̄ ad gloriā. Primo enī cōsiderem⁹ naturalia exempla. Videm⁹ enī q̄ in istis que naturaliter fiunt plus malicie abundat q̄ bonitatis. Vnde facilius est destruere q̄ edificare: perdere q̄ inuenire: occidere q̄ resuscitare. Nam vno anno conficitur panis. 7 vno momento quasi deuoratur: multis annis homo perficit: 7 modica hora perdit 7 occidit. Quare hoc? Quia natura rerū facilius ducit ad malū. Item videmus q̄ plus de terra inculta q̄ culta: plus aque amare q̄ dulces: plus sunt immunditie que ex frumento vino 7 oleo exeunt q̄ ipsi fructi: plus lapides edificio⁹ q̄ pciosi. Sic reprobi plures sūt q̄ electi. Item cernim⁹ q̄ in his rebus que vsui nature sūt difficiles ad habendū pauci peruenīūt. ut in sciētia dignitatibus 7 h̄m̄odi. Et hoc quare? Quia preciosa difficillime possidet. Sic ergo 7 gloria celestis a paucis eripitur qa pciosissima est. Unde ait philosoph⁹ Malum est facile: difficile est bonum.

¶ Secundo cōsiderem⁹ dīna exempla. que fuerūt figura saluādorū paucitatis: Lege Gen. 7. c. 7 inuenies q̄ tēpore diluuij pauci. i. octo aie vtriusq; sexus salvate sūt in archa Noe. Lege insup Gen 19. 7 similiter inuenies. q̄ ex Sodoma 7 Gomorra solus Loth cū vxore sua 7 duabus filiab⁹ saluatus sit. Et tñ quia eius vxor retrospexit i statuā salis mor cōuersa fuit. Item si tene legis iuenies q̄ ex illa maxima multitudine filiorum isrl̄ que egressa est de terra egypti. nemo cor. a. 20. annis sup̄ intrauit terrā promissiōis nisi Caleph 7 Josue. Q̄ pctōr cōuertere qa multis: imo omnib⁹ terra viuentiū promissa est. 7 tñ pauci intrāt pauci effugiūt interitū huius seculi: qa nolunt sibi prouidere. ¶ Tertio cōsiderem⁹ exempla moralia. Nam legit q̄ sanctus Bernardus. 15. die post mortē suā apparuit cuidā monacho. cui inter alia interroganti si tam difficile eēt saluari ut scripture testāt. rīdit q̄ vēr erat Et intulit. O. Ea die qua ex hac vita migraui: quadraginta tria milia hominū decesserūt. 7 solūmodo ego cū quodam heremita vitā celestē intraui. 7 qdā bon⁹ secularis pēnas purgatorij saluandus intrauit. Refert etiā quidā historic⁹ q̄ quidā monachus Augdunensis. q̄ fuerat in heremo p annos triginta in magnia. post suā mortē apparuit ēpo ciuitatis Augduñ. O. Va. ba. o iusticia dei q̄ tribilis es: q̄ subtilis: q̄ acuta: q̄ aspera. Et mirans eōs ipsum adiurauit ut diceret quid b̄ esset. Cui ille respōdit. O Johannes age pniam. grandis enī tibi restat via. Eo enī die quo ego decessi ex hac vita trāsierūt etiā octuagita milia aie: que eōs damnate fuerūt exceptis. 5. quarū due eternā gloriā 7 tres purgatoriū itraverūt. Et his dictis disparuit. Habet etiā in cronicis ordinis nostri q̄ dū quidā frater noster deuotus 7 seūs predicaret in partib⁹ Alemanie. populo ipsū audiēte. 7 vidente. quedam mulier peccatrix cōpuncta tunc diuina gratia: mortua ē ex vehemēti pctōrū dolore. Et cū finē predicator sermōi fecisset: idixit populo ut vna secū dño funderēt pces: ut si bonū foret quod actū esset in mulere appareret. O mirabile dictu. Illa q̄ mortua fuerat sana resurrexit. Rogat frat̄ eā ut si qd vidisset apiret ad audientiū vtilitatē. At illa ait. Deu sciant eōs dies q̄ mortui sūt hodie. 7 o. milia hominū qui eōs dānati sunt exceptis. 4. q̄ ad purgatoriū descenderūt. O obcecati pctōres agite pnitētiā: quia iusticia dei est strictior q̄ credit. Et quid mirū si tot damnant. cum totus mund⁹ sit laqueis plenus? Nōne sanctus Antoni⁹ abbas rapt⁹ in spū vidit totū mundū laqueis plenū. 7 flens exclamauit dicens: Dñe

qs euadet hos laqueos? Et oñs rñdit. Sola humilitas. Ecce q nemo pōt saluari nisi fuerit humilis. 7 tñ paucos vi/demus qui illam virtutē sequunt. Hoc confirmat dñs Matth.18. Nisi cōuersi fueritis: 7 efficiamini sicut puli: nō in/trabitis in regnū celoz. ℊ. 7c. ¶ Secū/da cōfirmatio dicit testificatiōis. Nā hī testāt cēs scripture 7 doctores. 7 etiā pa/gani. Virgil⁹. n. ait. 6. eneidos. Pauci qs equus amauit Jupiter. Et Valeri⁹ maxim⁹. Multis enī laborib⁹ susceptis vir eoz cōpotes fieri cōtingit. Et Aug⁹ 20. de ci. dei. Plures hoies currūt i premi/ū gloriā. Idē. 21. c. 12. ait. Si oēs a tenebris trāsferrent in lucem: in nullo appareret veritas vltiōis: in quib⁹, ꝓ ea multo plures ꝑ in illa sūt. ut sic oñdat quid hoib⁹ debet. q si omnib⁹ redderetur iustitia iudicant, nemo recte repēderet. Itē libro de vero cultu ait. Anteq xps aduenīret in mūdū. de mūdo transierūt plus ꝑ qnqs milia anni quib⁹ cēs dāna/bant. demptis paucis de populo isrl. Et idē eodē libro. Arbitror enī tres mūdi partes foze dānandas eo q in ipsis cēs regnant infideles. De quarta aūt parte quid dicā. nisi qō Job. ait. Lot⁹ mund⁹ in maligno posit⁹ est? Et Greg⁹ i omel. sup Matth. dic. Ad fidē plures veniūt sed ad celeste regnū pauci pducūt. Ple/rīq enī vocib⁹ dū sequunt: sed moz/ib⁹ fugiunt. Veniam⁹ ad campū diuinarū scripturaruz. Quid dicis tu o Ysa. c. 8. Multiplicasti inqt gētē: sed nō magni/ficasti leticiā. Et. i. Petri. 4. c. dicit. Si iustus vix saluabit: impius 7 pecōr vbi apparebit? O miser pecōr, mala nouel/la. Sed forte dicis. Non credo ꝓdictis testib⁹: qa fortassis ut boies sunt locuti. Saltē xpo crede. Quid dicis dñe ihu? Audi Matth. 7. Intrate inqt p angu/stam portā. qa lata porta 7 spatiosa est via q ducit ad pditionē. 7 multi sūt qui intrant p eā. O pecōr paupcule ꝑ male nouelle. Tu velles q dicerē q cēs sal/uant. Ego nō possū: qa veritas mihi cō/tradicit. Certe si ista nō cēnt vra 7 vti/lia: xps ea nō ꝓdicasset. Nam ut etiā sa/lutis viam arduā oēnderet dicit in eodē c. Non oīs qui dicit dñe dñe intrabit in regnū celoz: sed q fecerit volūtatē pris mei qui in celis est: ipse intrabit i regnū celoz. Multi mihi dicēt illa die: Dñe nōne in noie tuo ꝓphetauim⁹?: nōne in noie tuo vemonia eiciem⁹?: multas q vir/tutes fecimus? Et tunc cōfitebor illis: qa nunq nouī eos. Discedite a me oēs qui operamini iniquitatē. Et vba dic. Multi sunt vocati. 7c. ¶ Tertia cōfir/matio dicit malignatiōis. Tanta ē ho/minū malignitas q nō mirari debem⁹ si pauci saluent. Licet enī ut pbs ait. de futuris cōtingentib⁹ nō sit determinata veritas: tñ sepissime ex q̄litatib⁹ rez q̄dā futuroz iudicia certa ꝓcipim⁹. Sicut dicim⁹. Hero rubrū celū: mane indicat esse serenū. Et hoc ut plurimū verum est. Cognoscim⁹ etiā ex nubiū vēsitate: ven/toz fulgurū 7 tonitruoz multiplicati/one q magnā testant futurā tēpestatē. Unde 7 ipse saluator cū de tribulatiōe que in ozbē vētura ē loqueret discipulis intulit dicens. Ab arboze aūt fici disce/te parabolā Aug. 21. Hoc aūt dico q ex precedentib⁹ signis multotiēs eritū co/gnoscimus futuroz. Cū enī totū pene mundū cernam⁹ letali vulnere pcecati sauciatū. 7 plura mozt, signa q̄ vite: q̄d aliud de ipo iudicare possum⁹ q̄ malū? Nōne attrito ſmōis puerbio dicim⁹ q impossibile est male viuere 7 bñ mori: 7 econuerso. Nōne vrū est qō Gen. 8. c. scriptū ē. Sensus 7 cogitatio hominis proni sūt ad malū? Et. 12. q. 1. c. oīs etas dicit. Dis etas ab adolescētia sua ꝓna est ad malū: ℊ quia hoies proni sunt 7 ꝓmpti ad malū ꝓceūt. Hinc. i. Job. 2. c. dr. Lot⁹ mūd⁹ i maligno posit⁹ ē. Cū ℊ plura mala signa dānatiōis in mūdo cognoscim⁹ ut dixi q̄ salutis: q̄d possu/mus dicē nisi q multi sūt vocati: pauci vo electi? O dñe deus q vadunt iudei cēs 7 infideles? Ad ifernū. Si q̄s enī alīē credēt cēt hereticī? Quo tēdūt pueri qui sine baptismo decedūt? Ad ifernū.

Quo etiã vadunt tot hæretici qui sũt in mundo? Nam omnes orientales ethiopie: libye: pene omnes greci: Bosinenses. & multi alij varijs hæresib⁹ sunt implicati. Nõ inuenies castellũ: ciuitatẽ aut villã que non habeat aliquos hæreticos occultos & publicos. Nã alij nõ credunt aiam esse imortalẽ. Alij dicũt nõ esse aliam vitã: nec infernũ: nec paradisum. Alij asserũt luxuriam nõ esse peccatũ. Alij putãt stellaruz fatũ super libez arbitriũ habere ptãtẽ. Alij credũt mulieres i gattas: & boies i lupos posse mutari. Alij tenẽt q̃ spiritus humani ingrediunt corpa aliena. Alij credunt q̃ facere incantationes nõ sit peccatuz Et multi alij errores inueniũt a quib⁹ nolunt boies cõuerti. Omnes h⁹ modi i errore suo obstinati pseuerãtes sũt excoicati ab ecclesia: ut patet. Similiter q̃ non credũt sacramenta ecclesie. Consimera quot sunt viri & mulieres in his erroribus implicati. Multi publici: sed plures occulti. Isti quo vadũt? Ad infernũ. Dic modo de ignorantibus doctoribus prelatis confessoribus & subditis. Quanta est taliũ multitudo: q̃rũ qualitet tenẽt scire que ad eorũ spectant salutez & officiũ: ut de alijs taceã? Sũt tot qui ignorãt penitus articulos fidei decẽ precepta: & plericz orationẽ dñicã & quod deterius est confessores & eorũ prelati etiaz ipsi pleni ignorantia raro inducũt tales ut discant: & i eorũ ignorantia moriunt. Quo isti vadũt? Ad infernũ. Quomodo scis frater Roberte? Respõdeo: quia omnes doctores canonici & omnes theologi dicũt: & precipue Ho. in. 3. pte. q. 136. q̃ ignorãtia iuris non excusat in his q̃ sunt boli capaces patz etiã ex de iudijs. c. Si culpa. & ex de vi. & ho. cle. c. vt quisq̃. & de reg. iur. li. 6. & 31. di. Ideo prohibent. & in glo. ibi. & de cõse. di. 4. c. nos ante oia. Itẽ quo tendunt multi qui moriũt despati: multi morte subitanea qui non habent spacium penitendi? Heu q̃a portant ad infernũ. Quo insup tendunt predones extortores: fures: lusores: dãnificatores: vsurarij. tpis venditores: & bi⁹. & q̃ talibus prebent auxiliũ: fauorẽ & consilium: qui omnes tenẽt ad restitutionẽ? Ad infernũ. Valez hoc extra de furt. c. pzzo. & in glo. ibi sup ꝑ. satisfacere. Et de vsuris. c. cum tu. Itẽ li. 6. de reg. iur. Itẽ. 14. q. 6. c. si res. & 24. q. 2. c. legat. Et de pe. dis. 6. c. nemini. Quo g̃ miseri vadunt? Ad infernũ. Quo vadũt mali religiosi: qui nõ seruant regulã suam? Ad infernũ. Quot peccatores moriũt extra caritatẽ. ppter odiũ cum prozimo suo: aut propter amorem peccandi: uel horrorem satisfaciendi: aut etiã alia silli de causa: sed tñi penitent. ppter timorez gehenne. Heu quia rapiunt ad tartara: qa scriptũ ẽ de peni. dis. 2. c. null⁹. & sũt ꝓba Aug. 6. Scriptũ est neminẽ sine caritate saluũ ee. Nõ itaq̃ i solo timore viuit hõ. Quem g̃ penitet oportet nõ solũ deũ timere iudicẽ: ꝫ diligere iustũ: ut nõ solũ penã timeat: sed anxiet⁹ propria. O igif captiui diaboli reuertimini ad misericordiã duz tempus est. O miseri xpiani renegati: reuocate vitam vestrã ad dñm deũ vestrũ: ut euitetis consortia damnatorũ. Redite ergo: qa nemo dãnat⁹ nisi ꝓ propriã culpã. & deus non est inculpandus: sed potius nostra malignitas. Nam deus nõ vult quẽpiã vilem & magnũ peccatorez perire: ꝫ stat extensis in cruce brachijs compatiens peccatis & damnationi nostre: ut oibus largiatur sua infinita misericordia vitã eternam: ad quam ipse nos conducat q̃ viuit & regnat in scla sclorũ. Amen.

Sermo de cathenis.

Audi ange-
lum descendentẽ de celo habentem clauẽ abyssi: & cathenã magnã i manu sua. Apoc. x. Infirmitates curande dilectissimi i xpo ibunõ aliter curant: nisi per medicinas eis

contrarias: utputa infirmitates calide p medicinas frigidas: ⁊ ecouerso. Et h̄ ꝓfirmat Ar̄.z.ethi.d. Medicine habēt fieri p cōtraria. Et.8. Contraria ꝓtrarijs curantur. Quare antiquus ille serpens generis humani inimic⁹: videns voiem illuc posse conscendere p humilitatē: vnde ipse p superbiā cozzuerat: confirmatus in vēi odio ⁊ nostri iuidia: sp querit nos precipitare: ⁊ ad baratrum vbi ipse est vēducere p frequentationē peccatozū moztaliū. Et quia scit nos p pniam in hac vita posse resurgere: conatur multis modis in ipis nos ligare ne resurgam⁹: ut in his moziendo eternaliter pereamus. Propt̄ hoc dicit thema nostrū. videlz. Vidi angelū. i. diabolum vēscendentem de celo. i. p superbiam cadētē habentē clauē abyssi: ⁊ catenā magnā in manu sua. i. ligamenta ad ligandum animas ne vere peniteant: sed eternaliter pereāt. Que volentes dissoluere ⁊ de animabus nostris extirpare: ut possim⁹ penitere: necesse est malleos fozres habere: q̄ ipsas catenas dissipant: ligamentaq; dissoluant. Sed q̄a opposita iuxta se posita magis elucescūt Videamus primo catenā ⁊ ligamēta que singillatim p medicamēta ꝓtraria dissoluem⁹. Ex scriptura eni sacra: ut peipere potui catena ista magna habet nouē nodos: quos necesse est soluere ⁊ totaliē vestruere: ut a peccatis nosipsos soluamus. videlz.

Prima dicit infidelitas.
Secunda vesperabilitas.
Tertia dicit̄ dozzibilitas.
Quarta dicit̄ difficultas.
Quinta dicit̄ exemplaritas.
Sexta dicit̄ delectabilitas.
Septima dicit̄ timiditas.
Octaua presumptuositas.
Nona dicit̄ longanimitas.

¶ Prima ergo catena magna ⁊ terribilis est infidelitas. Mirari eni soleo tantam diuersitatem hominū tā diuersimode operātiū. Quidā eni bene: quidā melius: quidā ꝑo optime. quidā male: aliqui prius: nōnulli pessime opantur. Sed finaliter inuenio q̄ ista diuersitas nō causatur nisi ex defectu: aut a diuersitate fidei. Et q̄uis dicāt oēs se credē: non tamē omnes illa que credunt considerant ⁊ inuestigant. Oz autem hoc sit verū. pbaf̄ ꝑmo p rōnem. Secundo p auctozitatē. Tertio p exēplū. Primo p rationē sic. Sentētia ē Ar̄. in principio de sensu ⁊ sensato. Nihil est in intellectu quin prius fuerit i sensu. Nō si p intellectum non cognoscitur: nec p voluntatem amaf̄. sicut ipse ait in. 3. de anima. Voluntas nō ferf̄ nisi in precognitum. Et Aug⁹. 1. de trini. c. i. ait. Firmissime nouim⁹ non nisi nota amari posse. Oz si nō amatur: nec etiā, ꝓpter illud aliquid boni opatur. Si ergo volumus bñ agē ⁊ in virtutibus insudare: necesse est bonum ⁊ premiū, ꝓpter quod opamur cognoscere: quia finis mouet operantem ad agendū. 2. phisicoz. Sed ipsū bonū supernū: ⁊ felicitatez eternā nō possum⁹ naturaliter cognoscere. ergo necesse est ut supnaturaliter cognoscamus. ⁊ hoc est p fidē. Quanta ergo erit fides: tanta erit cognitio: quāta erit cognitio: tāta erit affectio: ⁊ quanta erit affectio: tanta erit virtutis opatio. ergo de ꝑmo ad vltimū quanta erit fides: tanta erit operatio. Rursus p eandē rōnem pnā eternā malū esse acerbissimū naturaliē cognoscere non possumus: ergo supnaturaliter p fidem. Si ergo volum⁹ peccata vitare: necesse est pnā ad quam petā inducūt nos cognoscere. Et tanta erit peccati vitatio: quanta erit pne cognitio. Si g̃ nō ē nisi p fidē: quanta erit fides: tanta erit peccatoz vitatio ⁊ oditio. Per hanc ergo rōnem p3 opa bona ⁊ mala, pcedere a profectu ⁊ defectu fidei. ¶ Secundo hoc idem, pbaf̄ p auctozitatem Aug̃. 9. Fides mensurat actiones. Et p illud Lacf̄. 2. diuinarū institutionū aduersus gentes circa ꝓncipiuz. Nū dū existimant nulli de nos esse cure: aut post moztem nihil cē futuros: totos se libidinibus adijciunt. Et

dum licere sibi putant bauriēdis volu-
ptatibus scienter incūbūt: per quas im-
prudentes laqueos mortis incurrunt.
Ignorant enī que sit bois ratio: quā si
tenere vellēt in primis rēū suū agnosce-
rent: virtutē iusticiāq; sequerenē: frenis
figmentis aias suas nō substernerēt ⁊
mortiferas libidinū suauitates nō appe
terent. hec ille. Probaf etiā auctoritate
sacre scripture. Et primo Moysi dicēt;
Numeri. xx. Quia nō credidistis mihi
ut sanctificaretis me corā filijs isrl'. non
introducetis hos populos in terrā quā
dabo eis. Item. xv. Paralipomenon. xv
Proiect fortitudinē his qui corde pfecto
credunt in eum. Et Tobie. xx. Hitā illā
expectamus: quam tribuus daturus ē
his qui fidem suam nūq; mutant ab eo
Et Ysa. vi. Si non credideris nō pma-
nebis: quia in peccatū rues. Ideo dicit
Abachuc. xx. Justus i fide sua viuit. i. bñ
operaf. Preterea dicit Matth. ix. ⁊ Luc
vi. Confide filia: fides tua te saluā fecit.
Et Matth. ix. Secundū fidem vestram
fiat vobis. Et. ix. O mulier magna est
fides tua: fiat tibi sicut vis. Et Mar. ix
Omnia possibilia sūt credenti: etiā ma-
xima ⁊ ardua. Et Joh. iii. Qui credit in
eum nō iudicaf: qui vero non credit iam
iudicatus est. Et iterū. Qui credit i filiū
dei habet vitā eternā: qui aūt incredul⁹
est filio nō videbit vitā eternam: sed ira
dei manet sūper eum. Item Paul⁹ ma-
gnificat fidē nostrā dicēs Ro. i. Grās
ago deo: quia fides nra annunciabitur
vniuerso mundo. Et Ro. io. c. Corde. n.
creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit
ad salutē. Dicit enī scriptura. Omnis q
credit in illū nō confundet. Et. xx. ad Cor
iz. ait. Si estis in fide ipi vos probate p
opera. Et ad Hal'. xx. Null⁹ iustificat ex
operib⁹ legis nisi per fidē. Et ad Eph. xx
Hra saluati estis per fidē. Et. vi. In oib⁹
sumentes scutū fidei: ut possitis omnia
tela nequissimi ignea extinguere. Item
Heb. xi. Lapidati sunt: secti sunt: tēptati
sunt: in occisione gladij mortui sūt. Cir-
cuierunt in melotis: ⁊ in pellibus capri-
nis: egentes: angustiati: afflicti: quibus
dignus non erat mūdus. Et hec omnia
propter fidem. Item Jac. x. Quid prode-
rit fratres si fidem quis dicat se habere
opera autē nō balbeat? Nunquid fides
poterit saluare eum? Item. i. Joh. v. c.
Hec est victoria que vincit mundū fides
nostra. Patēt ḡ predicta p auctoritates
Tertio probat per exemplū. Ponatur
q; quidā transeat per viam. ⁊ occurrat
ei vnus amicus eius dicens: ne trāseas
vlteri⁹: quoniā inimici tui parati
sunt cum gladijs interficere te. Ille aūt
si credet ⁊ fugiet: si aūt transierit interfi
cietur. Sic enim nobis euenit per viaz
peccatorū transeuntibus. Venerunt p⁹
phete: martyres. ⁊ apli: vēmū ipse rpus
nobis amicissimus. ⁊ clamauerūt oib⁹
peccatoribus dicētes: Ne transeatis o
supbi per viam superbie. O auari p viā
auaritie: quia inimicus vester diabolus
interficiet vos. i. ducet vos ad infernū
in illas tenebras exteriores. Quare ḡ
non fugimus? Quare istam viam non
vitamus? Non ob aliud quia non
credimus. Rursus ponatur q; vnus cu-
pidus ⁊ auarus querens ditari nūcios
balbeat dicētes sibi. Perge ad illaz ciui
tatem. ⁊ multas pecunias lucraberis.
Nunquid si credet nō ibit? imo cursu
velocissimo ⁊ non tardabit. Sic nobis
euenit naturaliter vēsderātib⁹ felicitatē
Quibus dictū est solum felicitatez esse
in alia vita. ⁊ ibi summū bonū adesse.
Nō ergo ob aliā causā euenit: ut illud
summū bonū totū contemnaf: nisi quia
annūciantib⁹ non credimus. Et sic p⁹
predicta conclusio per rationē: p aucto
ritatē. ⁊ per exemplū. Si autez quereref
a me: propter qd fidei nostre tantis signis
approbate nō credit homunū multitudo
maxima: dicerem cupiditatem. ⁊ mordi
natam terrenoz affectionem huius rei
solam causam esse: probando sententiā
meā per auctoritatē Lactantij in li. i.
diuinarū institutionū aduersus gentes
Interim necessariū puto admonere le-
ctores: q; hec nostra que tradūt⁹ prauc.

vitiosęq; mentes: aut oīo nō intelligēt. Extat.n. acies coꝝ frenis cupiditatib⁹ que sensus omnes granāt: imtrecilesq; reddunt. Aut etiā si intelligēt: dissimulabunt tamē: ⁊ hec vera esse nolent: qa trahunt a vitijs: ⁊ scientes suis malis fauent quoꝝ suauitate capiūtur: ⁊ ꝝ tutis viam vserūt cuius acerbitate offendūt. Nā quia auaricia ⁊ opū inexplebili quadā siti flagrant: qa non pūt venditis aut dilargitis que amāt tenui cultu vitā regere sine dubio malūt id eē fictum: quo vsideriis suis renunciare coguntˢ. Item qui libidinū stimulis incitati: ut ait poeta. in furias ignēq; ruūt vtiq; incredibilia nos asserē dicunt: qa vulnerāt aures coꝝ precepta continerie: que illos a voluptatibus suis prohibēt quibus animā suā cū corpe adiudicauerunt. Qui vero ambitiōe inflati: aut amore potentie inflāmati omne studiū suū ad acquirendos honores ꝓtulerūt: nec si solem ipsū in manibus gestemus fidem accomodabunt ei vocrine: que illos iubet omnipotentia ⁊ honore contempto: humiles viuere: atq; ita humiles ut accipere iniuriā possint ⁊ referre nolint si acceperint. Vi sūt hoīes: qui ꝫ veritatē clausis oculis quoq; mō latrāt Qui aūt sani erunt. i. nō ita vitijs imersi: ut insanabiles sint: ⁊ credēt bis libēē attendent: ⁊ quecunq; dicimus aperta plana ⁊ simplicia: ⁊ qō maxime opꝰ est vera ⁊ inexpugnabilia illis videbunt. Nemo virtuti fauet nisi qui sequi potest Sequi autē non facile est omnib⁹. Vi possunt quos pauptas ⁊ rerū exigentia exercuit: ⁊ virtutis capaces efficit. Hec ille. Et sic habem⁹ primā cathenā. Cōtra istā cathenā ad ipsam totalit̄ dissoluendam duplici malleo labozabimus s. rōnis ⁊ exemplarita⁹. Primo malleo ratiōis. Presupponaf ergo res cēs creatas habuisse principiū: ⁊ mundu⁊ eē factū: ut dicit phūs. z. methauro. ⁊ in i. de celo ⁊ mundo: ß nō ab alio: nisi ab ipso deo. Nam p hanc cognitionē venimus in cognitionē veri dei: sicut. phūs Arist. 8. phi. Primo via cause efficientis Quia est deuenire ad vnā causam: que est causa vltima omniu⁊: ⁊ non habeat causam supza se: quia aliter esset ꝓcessus in infinitum: quod a nullo concedit ¶ Secūdo via motus. quia nihil mouetur a seipso. Et intellige hic moueri educi de potētia ad actum. Est ergo deuenire ad vnū imobile: quod faciat oia moueri. Et iste ē deus: de q̄ dicit Boetius O qui perpetua mundū ratione gubernas. Terrarum celiq; sator: qui tempꝰ ab euo ire iubes: stabilisq; manes dās cuncta moueri. Nota ergo q̄ iste deus est sūma sapientia ⁊ intelligentia: ⁊ iō omnia fecit propter aliquē finem: quia omnis agens ꝑm rationem agit. ꝓpter finem: ut dicit phūs. z. phi. ⁊. z. de aia. Si ergo queramus quare fecit elementa ⁊ fructus terre: ⁊ oīa alia animalia: Non ob aliud nisi ut ostenderet sua potentiā: ⁊ ad hoīs vtilitatē qui eis vtit. ut patet. Propter quod dicit Arist. in. z. phi. ⁊ in. z. de aia. Finis quodāmodo omniū est homo. Et ex hoc sequit hoiem esse nobiliorem omniū rerum naturalium. ꝓpter ipsū factaꝫ. Rursus si queratur quare fecit hominem: ⁊ velimus dicere q̄ ad hoc solū ut i hac vita comedat ⁊ bibat: ⁊ viuat: ⁊ finaliter moriat ut videmus per experientiam ⁊ vlteri⁹ non sit de ipso memoria: sequeretur hoc falsissimū inconueniens: terram ⁊ arbores: ⁊ etiam elementa ⁊ bestias: nobiliores esse ipso homine. Et quia hoc ē inconueniens: ⁊ nullatenus verum: ⁊ contra omnem philosophiam naturalem: que vult finem nobiliorem esse his que sunt ad finem ordinata. ut ait. Arist. z. phisicoꝝ. ideo oportet concludere finem nostrum esse alibi. id ē in vita futura: ⁊ hominem futurum esse immortalem ⁊ perpetuum: quia frustra aliter esset conditꝰ a deo: ⁊ sic de ceteris creaturis maioꝝ cura fuisset deo q̄m de nobis rationabilibus. quod falsū ē. Et hec oīa trahunt ab illo pulcherrimo tex. Lactē. in. ⁊. li. diuinarum institutionū: qui ait.

Quis.n.tam ineptus: tam ociosus: ut aggrediatur aliquid facere frustra: ex q̄ nullā utilitatez: nullumq̄ cōmodū spret? Qui domū edificat: nō ideo edificat ut tm̄ domus sit: sed ut in ea possit habitari. Qui nauem fabricat: nō ideo assumit operam ut tm̄ nauis appareat: sed ut in ea nauigetur. Jtē qui vas aliquod instituit ac formatat: non propter illud facit ut tm̄ fecisse videatur: sed ut vas illud effectū capiat aliquod necessarium. Sic ⁊ cetera quecūq̄ fiunt: nō vtiq̄ i supuacuū: sed ad vsus aliquos vtiles laborantur. Mūdus ergo a deo factus est non vtiq̄ ppter ipsū mundū. Non eni calore solis aut lune: aut aspiratione ventorum: aut humore imbriū aut alimonia frugum cum sensu careat indiget. Sed nec illud quidē dici potest q̄ deus p seipsum fecerit mundum: q̄m potest esse sine mūdo sicut fuit antea: ⁊ bis omnib⁹ que in eo sunt queq̄ generāt deus ipse nō vtitur. Apparet ergo animantium causa mundum esse constitutum: quoniā rebus his quibus cōstat animantes fruūtur: que ut viuere ⁊ cōstare possint omnia his necessaria temporibus certis subministrant. Rursus ceteros animantes causa hois esse factos: ex eo clarum q̄ homini seruiūt: ⁊ tutele eius: atq̄ vsib⁹ data sūt. ⁊ infra Sicut ergo mundū nō ppter se deus fecit: quia eius cōmodis non indiget: sed propter hominē qui eo vtitur: Jta hominem non propē se. Que vtilitas deo in homie inquit Epicurus: ut eū propē se faceret? ſ. ut esset qui opa eius intelligeret: qui prouidentiaz disponendi: rōnem faciendi: virtutem consumandi: ⁊ sensu admirari: ⁊ voce proloqui posset. Quor ommū sūma hec est ut deū colat Js eni colit qui eum intelligit. Js artifex rerū omniū. Js verū patrem suū debita veneratione prosequitur: qui virtutem maiestatis eius de suoz operuz inuentione: inceptione: pfectione: meritis Quod planius argumentum proferri potest: ⁊ mundum hominis. ⁊ hominem sui causa deum fecisse: q̄ q̄ omnib⁹ ex animantibus solus ita formatus ē ut oculi ad celum directi facies ad deum spectans vultus suo cum parente cois sit: videaturq̄ homineꝫ deus quasi porrecta manu adleuatum ad contemplationē sui excitasse? hec ille. ¶ Secūdo malleo exemplaritatis dissoluenda est hec catbena diabolicq̄. Nam videmus p experientiam tot ⁊ tanta miracula cē facta: que nō nisi per deū fieri potuerūt Unde Ric. in. 4. de trinitate ait. Nñe si decepti sumus nō nisi p te decepti sum⁹. Nam tātis signis firmata sunt: que nō nisi p te fieri potuerūt. Et b̄ pbaſ p Arn. in post predicamēt. q̄ dicit q̄ a puatiōe ad habitum non est regressus p naturā Si ergo homo priuatus est visu: nō pōt illuminari nisi p opus supernaturale ⁊ diuinū. Similiter mortuus non potest resuscitari nisi p miraculum. Quare ḡ dubitamus fidei credere: ⁊ ei totaliter adherere: cū sit tot ⁊ tātis miraculis p̄bata ⁊ confirmata? Et si dixeris miracula facta non esse. Respondet Aug⁹. zz. de ciui. dei. dicens. Si ista miracula facta esse non credunt: vnū grande nobis miraculuꝫ fuit: q̄ iam sine vllis miraculis totus mundus credidit. Nō similiter dici potest de miraculis dieb⁹ nostris factis per inclytum confessorem Antoniū paduanum nostrum: que tot ⁊ tanta fuerūt: ut vehementem stupore toti mundo induxerint. O fides sancta o fides catholica. o fides orthodoxa. o fides roborata: quis dubitet amplius tibi credere? Certe nullus nisi a sensu ⁊ ratione alienatus. Nā miracula tot facta vidimus: audiuimus: palpauimus que nullaten⁹ negare possum⁹. Que si quidam veneno serpentino negabunt vnū grande miraculum miraculoꝝ ē: q̄ totus mundus: ut ita loquar pdib⁹ vnius paupis fratris mortui p̄stermē ⁊ inclinatur. Ipsum adorant reges: domini: prelati: ⁊ sūmi pontifices. Credamus ḡ indubitanter: ⁊ credendo amemus: ⁊ amando deo fideliter seruiam⁹:

ꝛ finaliter salui erim⁹. Et sic patet pri-
ma catẽna.

Secunda catẽna vocatur vesperabilitas. Nam hec est consuetudo demonis ex fallacia sua: ut antq̃ peccatores peccẽt eis suggerat deũ esse misericordẽ. Sed postq̃ peccauerint suggerit ipsũ esse crudelẽ: ut sic desperãdo de misericordia dei: nũq̃ pẽniteant. Sicut fecit Cayn homicida q̃ dixit Gen.4. Maior ẽ iniquitas mea q̃ ut veniaz merear. Idcirco Salomõ ait.pv.18. Impius cum in profundum peccatorũ venerit contemnit.s. veniam. Item in psona iniquorum dicit Iere. 18.c. Factus est dolor meus perpetuus: ꝛ plaga mea renuit curari. Sicut fecit Judas Math.27. Abiectis argẽteis in templo laqueo se suspẽdit. Et ex hoc sequitur illud malum: qa ruunt de peccato in peccatum: ꝛ in dies efficiuntur deteriores. iuxta illud ad Eph.4. Desperantes semetipsos tradiderũt impudicitie in operationez imundicie omnis in auariciam. Sed catẽna ista facile disrumpit̃ auctoritate scripture: ꝛ exemplo. Nã omnis scriptura clamat q̃ de⁹ est misericors. Inter alia Salomõ ait Eccl.2.c. Pius ꝛ misericors est dominꝰ ꝛ remittit in die tribulationis peccata. Et idem.17.c. Magna est misericordia dei ꝛ propitiatio eius conuertentib⁹ ad se. Item.18. Quis adijciet enarrare misericordiam dei? Item Joel.2. Cõuertimini ad me in toto corde vestro ꝛc. et infra. Et conuertimini ad dominũ deũ vestrum: quoniã benignus ꝛ misericors est: patiens ꝛ multe misericordie ꝛ prestabilis sup malicia. Itẽ ps.29. Audiuit dominus: ꝛ misertus est mei. Et in plurib⁹ aliis locis: ita q̃ videt̃ scriptura non aliud facere q̃ preconizare misericordiam dei. O peccator indurate o peccator obstinate: quare ergo desperas? Quare nõ cõuerteris ad dominũ: quia dñs semp est paratus te recipere ꝛ acceptare? Noli ergo credere diabolo: quia dicit deum eẽ crudelem: quia certe vult te recipere: ꝛ in eternũ te damnare. ꝛc.

Secundo destruit exemplo: qm̃ nullus vnq̃ conuersus est ad deum: ꝛ ab eo repulsus est sine misericordia. Patz de latrone. Patet de adultera: seu de peccatrice deprehensa i adulterio: ꝛ i alijs de quibus dicit Ber̃. in sermone. zz. sup Can.canti. Omnino, ppter mansuetudinez que de te predicatur curremus ad te domine ihesu: audiẽtes q̃ nõ spernis pauperem peccatorem. Non horruisti confitentez latronem: nõ lachrymãtem peccatricẽ: non deprehensam in adulterio: nõ supplicantẽ publicanũ: non negantem discipulum: non psecutorez discipulorum. Certe in odorem horum vnguentorum tuorũ curremus. Quid ergo dubitaz o peccatores scelerati ad illum pijssimũ recurrere: qui tante est misericordie: ut oẽs velit saluos facere ꝛ propter hoc voluit filium suũ carnem assumere: ꝛ demũ sanguinẽ suũ preciosissimũ effũdere. Et iõ ille barbat⁹ hieronymus in epistola ad Fabianũ exhortatoria ad penitentiam dicit. Samuel quondam lugebat Saulem quia peniteret q̃ vnxisset eum regem sup israel ꝛc. vsq̃ ibi. cui omnia elemẽta seruirẽt.

Tertia catẽna dicitur horribilitas satisfaciendi. Et voco satisfactionem pro restitutione fame: pro reconciliatione inimicorum: p remissione iniuriarũ: pro obseruatione votorũ: pro executione testamentorũ: p euitatiõe peccatorũ: necnõ excisione causaz eorũdẽ. iuxta illud Aug̃. de penitẽtia. di.3. circa pncipiũ. Satisfactio est peccatorũ causas excidere: nec eorũ suggestionib⁹ aditũ indulgere. Sz oia ista horrent facere peccatores. Cõfitent̃ nanq̃ ꝛ cõmunicãt: sz nunq̃ restituunt nũq̃ inimicis reconciliant̃: nunq̃ occasiones peccandi vitãt: ꝛ sic eternaliter puniunt̃ ꝛ damnãt̃. Hec ẽ catẽna ferrea: hec ẽ catẽna plumbea: hec ẽ mola grauis ad collũ pcoꝛis demergens ad

profundū inferni. Exclama ḡ ad vsu/rarios: ad auaros: ad predatores: ⁊ ad omnes substantias alio/rum rapientes siue p malos contractus: siue p falsam sententiā: siue p falsam aduocationem: siue p aliquē aliū modū, primū damni/ficauerūt: ut restituant: qa aliter nō re/mittitur peccatū nisi restituat male abla tum. extra de regl. iur. li. 6. ⁊ 14. q. 6. c. si res. ⁊ est Aug. in epla. 32. ad Macedo/niū. Hec audire horrent: ista aures eoꝝ offendūt: nullaten⁹ satisfacē volūt. Hz heu heu ista catħena diabolica quan/tos damnauit: quātos ligat ⁊ ligauit: quātos i baratrū inferni demersit? Nō enim ille errauit: qui dixit. Pecunie oia obtēdūt. Propterea spūs scūs Baruch 3. testatur omnes istos esse dāmatos. d. Ubi sunt qui argentum thesauriçant: ⁊ aurū in quo confidunt homines? Findit Ad inferna. Ad inferna oēs descēde/runt. Horret etiā multe mulieres vane ā mouere a se superfluas vanitates: sup/flua iocalia: ⁊ adulcinos capillos: uel alienos: diabolicā fomenta ⁊ reliq̄ sitia q̄ oio si penitere nolūt relinquē oportet horrent prtales renūciare prialitatib⁹: indulgere inimicis: remittere iniurias. que tū facere obligant. Horrent retra/ctores restituere famā quā iniuste tule/runt: qui tū nō absolui nequeunt nec pos/sunt nisi hoc faciāt. Istis oibus catħe/nis ferreis, pfecto ita ligati sunt: ut pnia eoꝝ vana sit ⁊ vacua: nec pñter pōt eē deo ḡta ⁊ accepta. Cōtra quā catħenā solus vn⁹ malleꝰ, pficit: q̄ ptinet in his ẏbis dicit. Tpale eni est qđ delectat: eternū uero qđ cruciat. Ecce pſidera ḡ qa gaudiuꝫ qđ dabes de oib⁹ sup dictis tpale esse ⁊ instātaneū: ⁊ oio trāsitoriū pnā ẏo nisi satisfacias: ut predictū est futurā esse ppetuā ⁊ eternā firmiē crede Quis eni tam ignar⁹ tamq̄ insipiēs ē: ut modicū qđ eligat babē gaudiū ⁊ de/lectationis: infinitas ẏo pnas ⁊ eterna supplicia sustinere velit? O magna bli/mentis alienatio: que nō pſideratillud euangelicū dictū. Quid eni, pdest hoi si vniuersū mundū lucretur. a. de uero suo detrimentū patiat? Matħ. 16. Et sic p3 tertia catħena.

Quarta catħena vocat difficul/tas. Suggerit diabolus maxie menti peccatis resurgat: nec in bonū, pficiat: qa b est difficile: ⁊ quodāmodo impossibile. Ad quā catħenā dissoluendā ⁊ facili/tatē nostre ad bonū, ppalandā ⁊ demon strandā mouet quedā pulchra questio Si de⁹ creaturā premiat sola bona vo/luntate absq̄ opibus: ⁊ si necesse ē bo/na opatio adiuncta volūtati. Vide ergo ista questio ex auctoritatib⁹ sibiinuicē ptrarijs. Ab vna eni pte probat q̄ nō Hā dic. Bern. in li. de libero ar. Inten/tio sufficit ad meritū: bona actio requi/ritur ad exemplū. ḡ videt q̄ q̄tum ad meritū vite eterne nō sit necessaria bo/nitas actionis exterioris. Item sup ps. Dixi confitebor. 7ē. dicit glo. Bonū, p opa/tione iudicat. Confirmat hoc Greg⁹ sup Matħ. i omel. 9. Nō est vacua ma/nus a munere cum arcba cordis reple ta fuerit bona voluntate. Itē bn ad hoc tex. est de sen. exco. c. cū voluntate. i glo. que dicit. Ampli⁹ respicit deus ad cor/da ⁊ ad spōtaneas volūtates q̄ ad act⁹ Adiungit tex. 14. q. 6. c. vltꝰ. Furtū aūt nō tam in quātitate rei q̄ in affectu fu/rantis consideratur. Et i eo. c. hiero⁹ ait. Non eni qđ furto ablatū est: ſ mens fu rantis attenditur. Et. H. q. 6. c. i. Ampli⁹ respicit de⁹ ad cogitatiōes ⁊ spontanea/as volūtates q̄ ad act⁹. Et. 22. q. 3. c. qui piurare. Qui piurare paratus est: anteq̄ piuret piurus ē videt. quia de⁹ ex opibus nō iudicat: ſ ex cogitationi/bus ⁊ ex corde. 24. q. i. c. odi. Et si bo locausta obtulerit: ut ieiunare: elemo/synas dare: pudicitiā seruare: que sunt vere holocausta: nō vere ea suscipit de⁹. Hā nō sacrificioꝝ magnitudinē: ſ offe rentiū merita cāsq̄ diiudicat. Cū ⁊ vi/dua q̄ de corona duo minuta miserat oibus a saluatore preferē. 42. dist. in. c. piculose. ⁊ i. c. i q̄cunq̄. 1. c. cōuertimi.

vbi dr. Voluntas ꝑ facto reputat. Itē ut auctoritas testat volūtas remunerat non manus. Probat etiā vna rōne sic. Mereri vitā eternā ē in ptāte nr̄a. opa aūt exteriora nō sunt in ptāte nostra. ḡ ista non sunt necessaria ad merendum Sed ex alia ꝑte arguit ꝙ sic. Et ꝑ ꝑter. Ambr̄. in libro de offi. transūptiue vero 26. di. c. nō sat̄. Nō satis ē bn̄ velle: nisi sit & bn̄ facē. Et Jac. 2. Fides sine op̄ib⁹ mortua ē. Et Job. 8. Si filij Abrahe estis opa Abrahe facite. Et Matth. 3. Omis arbor que nō facit fructū bonum excidet: & ignē mittet. Et. 2. ad Thess. 3. c. Audiuim⁹ quosdā inter vos inqete ambulare nihil opantes: quasi diceret: male facitis. Et. 2. Petri. 1. c. Satagite ut ꝑ bona opa vestrā certā vocationē & electionē faciatis. Ex quibus oib⁹ videtur concludi necessaria esse opa cum bona voluntate ad meritum vite eterne Nō etiā ꝓbat vna rōne. qa si intentio⁹ voluntas sola sufficeret ad meritū: facillimū esset mereri vitā eternā: qō est ꝺ saluatorē. d. Matth. 1. Arta est via q̄ ducit ad vitā. Ex his ergo cōtrarietatibus oritur ista questio. Ad quā rñdet ſm Alex. de ales in. 2. ꝑte sue sūme. & Joñ. in. 2. di. 4. arti. 1. q. 3. ꝙ duob⁹ modis loqui possum⁹ de opibus bonis Aut de illis que sunt de supererogatiōe Aut de illis que sunt de obligatione. De primis dico voluntatē non esse sine merito: imo p̄miari etiam si sit facultas ad opandū. Et nota ꝙ si in his esset impossibilitas tātū meretur bona volūtas quātū si ei esset adiuncta bona operatio cum facultate possibilitatis. Et hoc est verū de premio essentiali: nō tamē de accidentali. Vnde mulier nupta desiderās esse virginē: ꝙuis istud desideriū p̄mieť premio essentiali: tamē nō de aureola & accidentali premio. Similiter dici p̄t de martyrio: & de alijs opibus supererogationis. De illis vo opibus que sunt de obligatione dicendū est ꝙ aut ille q̄ habet bonā intentionē habz facultatē bn̄ opandi: aut nō. Si nō habet facultatez sed bonā voluntatē & rectā intentionem tunc plenitudo sola voluntatis sufficit ei ad meritum vite absq; exteriori⁹ operē Et sic habent intelligi oēs ille auctoritates & rōnes q̄ ꝑ fuerunt adducte. Si aūt adsit facultas & ptās: intentio non p̄t sufficere ad meritū absq; ope. Et hoc ꝓbat ratione: auctoritate: & exemplo Primo hoc ꝓbatur tribꝰ rōnib⁹ ſm Joñ vbi s. ꝑ. ꝙd diuinorū mādator̄ obligationē. 2°. ꝓpter virtutis pfectionē. 3°. ꝓpter voluntatis cōpletionē Primo propter diuinorū mandatorū obligationē. Quia dīni mādati obligatio facit: ut intētio sine operibus nō sufficiat cum se offert opportunitas & facultas. Mandata enī dei nō solū obligāt ad volendū: sed etiā ad faciēdū. Vñ Hiero⁹ ad Custo. ait. Eterna vita nō nisi p dīnor̄ mandatorū obseruationē acquiritur. Et veritas in euangelio Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. 2°. ꝓpter virtutis pfectionē: qa virt⁹ est vltimū potentie: & ideo eleuat potentiam ad aliquid magnū & arduū. Potentie aūt aie non habent suā operationem siue pfectionē completā: nisi ereāt in opera sibi debita: quādo adest facultas: & libertas: atq; opportunitas. Et. n. ait Arist. in. 2. etbi. ad perfectionē virtut̄ tria requiruntur. scire. velle. & operari. 3°. ꝓpter voluntatis complectionem. Quoniam plena volūtas ponit effectū si adsit facultas. Alioquin nō dicitur homo plene aliquid velle: sinon facit cū possit: sed semiplene & pigre. Secūdo probatur p auctoritates. Nam Aug⁹ dicit in sermone de dedicatione templi. Sicut enī malis operib⁹ q̄si quibusdaz seris ac vectib⁹ vite nobis ianua clauditur. ita absq; dubio bonis operibus aperit̄. Et. i. Job. 3 Filioli mei: nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed ope & veritate Item Greg⁹ i q̄dā omel. p̄ter. ait. Amor dei nūq̄ ē ociosus. Opat enī magna si est. Si aūt opari negligit amor nō est. Ergo si nō adsunt opa nō ē ver⁹ amor. Probat etiā hoc per euangeliū Matth.

25. Esuriui & nō dedistis mihi māducare &c. dicit dñs reprobis: & ppter hoc fieret sententiā damnationis cōtra eos. Si ergo propter defectū bonorū operū quis dānabit. g. ppter bonorū operum oppationē qs saluabit. ergo opa necessaria sunt ad meritū: semp intelligendo cum adest facultas & opportunitas. Et sic intelligunt omnes ille auctoritates secundario adducte. ¶ Tertio phat p exemplū. Certe amicitiores deo fuerūt Petrus & Paulus & reliq apli q̄ q̄libet nostrū. Si ergo ipsi coronati sūt p opa bona. patet etiā q̄ nos sine operibus a deo nō coronabimur. Et hoc specialiter ostēdit dñs Petro passionē fugiēti: cui apparens in via dixit. Venio romā iterū crucifigi. Videmus etiā p experientiā homines mortales. ppter lucra temporalia vehementer laborare & insudare. Quare q̄ nos tedere debet propter illā summā felicitatē: vbi omne gaudiū: omnis iocunditas: omnes diuitie: omnis pulchritudo reperitur: vigilare: laborare: necnon virtutib⁹ abundare? Nam btūs Bernardus de quintaualle ordinis minorū prim⁹ p⁹ sanctū Franciscū: dum staret i choro ad missam & leuaretur corpus xp̄i cecidit in extasim vsq; ad nonas: vnde cōsurgēs clamauit ad fratres. O fratres mei: agam⁹ bonū: pluries hoc replicās nec poterat ista dicēs saturari. Et dū reddens rationē subiūgebat. O quāta gloria. o quāta beatitudo. o quanta iocunditas bene opantibus preparata ē. Agamus ergo bonū: qa cetera omnia dimittimus: sola bona opa nobiscū portamus. dicente Job. in Apoc. 14. Opa enim illorū sequunt illos. Et sic p quarta catena.

Quinta catena vocat exemplaritas. Quid enī dicit diabolus i corde hominū secularium in peccatis existentiū: ut in ipsis permaneant nec p verā pniam resurgāt nisi illud cō vulg⁹ comiter dicit? Peccā nō sūt ita grauia ut predicat: diabol⁹ nō ē ita turpis ut pingit. Et ut istis magis adhereant ante oculos eorū ponit exempla aliorū. s. doctorū: superiorū: sacerdotū & religiosorum. Et isto modo ligat alias: adeo ut tot⁹ mund⁹ sic ligat⁹ pereat. O catena horribilis: tu es illa que ut ita loquar deū impassibilē lachrymari facis: & plorare: & p os sui cārozis exclamare: & dicē. Factus sū tanq̄ vas perditū. i. pfractus qō ab vna parte capit: ab alia pdit. Et subiungit rōnē dicens. Quū audiui vituperationes multorū cōmorantiū i circuitu. In circuitu eni cōmorant hoies mundani: auari: luxuriosi: & reliq̄ peccatores: q̄ clamāt & dicūt. Si licz doctorib⁹ qui leges nosc̄ūt: si sacerdotib⁹ peccare: & religiosis: q̄ quottidie diuina legunt. q̄re nō etiā nobis? Profecto si vera essent q̄ predicant: nō male agerent: nec in vitijs permanerēt. Et istis diabolicis cathenis irretiti. & in pctis pseuerant. & de pctō in pctū ruunt & nunq̄ p pniam resurgūt. Et hec est rō maxima q̄re scriptura ita vocat ad bonū exemplū: & vehemēter reprehendit pusillos scādaliçātes: occasionē peccādi pstantes p malū exemplū. Ex aūt vocat ad bonū exemplū. phatur Nam in testō veteri dicit. Qđ me facere videbit⁹ facite. Judic. 7. Sit hec mulier in exēplū virtutis in effrata. Ruth. 4. Hanc temptationē pmisit deus euenire illi sicut & btō Job: ut posteris daretur exemplū patientie Job. 2. Exemplo dedici disciplinā. ps. 24. Florete flores quasi liliū & date odorē. s. balsamum duplicē mundiciā. s. interiorē & exteriorē. & q̄si libanus frondete. s. p bonā famaz Eccl. 39. Itē in euāgelio Math. 5. dicit Non potest ciuitas abscōdi supra mon. posita neq; &c. Et infra. Sic luceat lux vestra coram hoibus: ut videāt vestra bona opa & glorificent patrem vestrū qui in celis est. Et Luc. 11. Nemo accendit lucernā & ponit eam sub modio: sed sup candelabrum: ut luceat oib⁹ qui in domo sunt. Et 12. Sint lumbi vestri precincti. & lucerne ardentes in manibus vestris. Et Job. 13. Exēplū eni dedi vobis: ut quēadmodum ego feci ita & vos faciatis.

Ad hoc hortatur apl̃us. i. ad Cor̃. xi. d. Imitatores mei estote sicut ⁊ ego xp̃i. Et ad Ro. xiv. c. Prouidentes bonū nō solum coram deo: sed etiā coram omnibus hominibus. Et. v. ad Cor̃. vi. Ne in nullo exhibeamus nosmetipsos sic dei ministros. Et ad Phil. ii. Sitis sine reprehensione i medio nationis praue ⁊ peruerse: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Et ibidē. c. iv. Ne vestia vestra nota sit omnib⁹ hominib⁹. Et. i. ad Thessal. iv. Rogamus vos fratres ut digne ambuletis ad eos qui foris sunt. Et. i. ad Thi. iv. Exemplū esto fideliū in verbo: in cōuersatione: in caritate: in fide ⁊ in castitate. Et ad Titū ii. In omnibus prebe te exemplū bonorum operum in doctrina ⁊ integritate. Et Jac. iii. Quis sapiēs ⁊ disciplinat⁹ inter vos? ostendat ex bona cōuersatiōe opera sua in mansuetudine. Ex quibus oibus apparet q̄ laudabile q̄q̄ optimū est inferioribus bonū prebere exemplū. Et ideo eadem scriptura reprehendit prelatos malum exemplum. Nam Moyses dicit Leuit. xix. Coram ceco nō ponas offendiculū. Et Deut. xxvii. Maledictus qui errare facit cecum in itinere. De his conquerebatur Dauid in ps. d. Juxta iter scandalum posuerūt mihi. s. per malum exemplum. Nos reprehēdit sapiens Eccl̃. xxi. Qui laqueum alijs ponit: peribit in illo. Similiter Ysa. iii. c. dicit. Peccatum suū quasi sodoma predicauerunt. Et. iii. ait. Auferte offendicula de medio populi mei. i. mala exempla. Et Ezech. xiii. c. Cōfortastis manus impij: ut nō reuerteretur a via sua mala. Et hoc p̄pē mala exempla. Propterea saluator Matth. v. ostendit q̄ tū sit detestabile alijs prebere malum exemplū dicēs. Si oculus tuus scādaliçat te: erue eū ⁊ proijce abs te: ⁊ si pes tu⁹ etc. Et Matth. xviii. Et Marc. ix. c. Qui scādaliçauerit vnū de pusillis istis minimis qui in me credūt: expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius ⁊ demergatur in profundum maris. Ne mundo a scandalis. Et infra. Ne autē homini illi per quem scandalum venit. Vos reprehendit Pau. ad Ro. xiv. Noli cito perdere illum pro quo mortuus est xp̃s. Propterea de seipso dicit ne alios scādaliçaret. i. ad Cor̃. x. Omnia mihi licent. sed non omnia expediunt. Et. v. ad Cor̃. xi. Quis scandaliçatur ⁊ ego non uror? Propterea Hieronym⁹ ait. Dimittendum est propter scandalū oē quod prętermitti potest. Hui⁹ autē mali exempli detestatio non ob aliud facta esse creditur: nisi quia inimicus humani generis multos inducit ad peccāduz propter malum exemplum: ⁊ maxime illorum qui bono exemplo splendescere debent: necnon ligatos illos in peccō tenet: ne per penitentiā resurgant. Hec ē illa catena terribilis: de qua dictū est. Ad quam dissoluendam duob⁹ malleis utemur. Primo dissoluitur sic. Hec est sententia theologorū: ⁊ maxime sci Tho. ii. ii. q. xiii. q̄ magnitudo peccātis aggrauat peccatū. Et hoc probat quattuor rationibus. ¶ Primo: quia facili⁹ maiores ut doctores: sacerdotes ⁊ religiosi possunt resistere peccato cum excedant in scientia ⁊ virtute. Unde Luc. xii. c. dicit. Seruus sciens voluntatem domini sui: ⁊ non faciens plagis vapulabit multis. ¶ Secundo. ppter ingratitudinem: quia omne bonuz quo quis magnificatur siue sit bonū temporale: siue spūale siue sit scientia aut dignitas: dei bñficiū est: cui. s. deo hō fit ingrat⁹ peccando. Et q̄tum ad hoc quelibet maioritas que est in temporalibus bonis aggrauat peccatū. ¶ Tertio propter specialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem persone: sicut si princeps iusticiam violet: qui ponitur iusticie custos: magis peccat q̄ ali⁹. ⁊ si sacerdos fornicetur qui castitatez vouit: ⁊ alios adhortari debet. ¶ Quarto propter malum exemplum siue scandaluz: quia ut dicit Greg⁹ in pastorali. In exemplum culpa vehementer ostenditur: quādo. p reuerentia ordinis peccator honoratur

Ad pluriū etiam noticiā pueniūt petā maioꝛ :ꝫ magis ea ꝛoies indigne ferūt Ideo grauioꝛa sunt:ꝫ maioꝛē pnam ꝫ damnationē batrbūt. Si ergo o petꝛ vides maioꝛes i pctis pseuerātes: noli exemplo illoꝛū tu pccare: nec in pctis pseuerare:quia ꝫ si pccatū eoꝛū gꝛauius sit tuo:ꝫ maioꝛi pna dignū.tuus tamē ꝓpter hoc pnā sibi debitā nō euitabit. Et si cum his in inferno dānaberis ꝓpter multitudinē nō minus ardebis : imo magis. Cuius rationem assignat Aug⁹.z.q.i.c.Multi.Nam nō ꝓpꝛea minus ardebunt:qa cum multis ardebunt:imo magis.Quia quāto plura in igne sunt ligna:tanto magis inualescit ignis.Propterea sapiens Eccl.7.Noli pcces i multitudine ciuitatis.Sed pccatoꝛ qui se p maioꝛū exempla defendit hoc non ob aliud facit:nisi qa a pctō ꝛesurgere negligit.ꝫ in ipso pmanere satagit. Et ideo huiusmodi effugatio ipsius nō excusabit.iuxꝝ illud Eccl.33.Homo pccatoꝛ vitabit coꝛꝛeptionē:ꝫ ꝑm voluntatē suaꝫ inueniet comparationem.

¶Secūdo predicta catena sic dissoluitur. Nam si solum essent malū exemplum pꝛetentes:ꝫ nō econuerso bonuꝫ conferentes : excusati essent pccatoꝛes ꝫ si non a toto:tamen a tanto. Quia ꝑ in vnoquoq; genere boni ꝫ mali sūt:sequenda sunt bona exempla:ꝫ mala euitanda. Propter quod ait Hiero⁹ i epla ad Celantiam.de recto modo viuendi. Ideo timendū est ne quos duces recti huiꝰ itineris babere nos credim⁹: eos comites babeam⁹ erꝛoꝛis. Si ergo inueniuntur exempla que nos p bāc viā ducant:ꝫ rectum euāgelij tramitem teneant:sequenda sunt. Sin autē uel deficiant:uel defice putant:apl̄oꝝ forma vniuersis posita ē. Clamat vas electionis Paulus: nos quoq; ad angustū b iter conuocans dicit : Imitatoꝛes mei estote sicut ꝫ ego xp̄i. Certe qō amplꝰ omnib⁹ est: ipsius xp̄i relucet exemplū: qui in euangelio ait.Venite ad me oēs qui laboꝛatis ꝫ onerati estis:ꝫ ego reficiam vos. Tollite iugū meuꝫ sup vos ꝫ discite a me: qa mitis sum ꝫ humilis coꝛde. Si periculosuꝫ est imitari illos de quib⁹ dubitas an imitādi sint : hūc certe imitari tutissimū est atq; eius vestigia insequi : q dicit. Ego sum via veritas ꝫ vita. Nunq; errat imitatio que sequitur veritatem. Et infra. Auferanē pccandi feda solatia: nibil oio agim⁹: qui nos p multitudinis exempla defendimus :ꝫ ad consolationē nostrā aliena sepe mirantes vitia:desse nobis dicimus quos debeamus sequi. Ad illū exemplū nitamur quē omnes fatemur imitandū. Atq; ideo precipua tibi cura sit legem noscere diuinam:per quam possis quasi presentia cernere exempla sanctoꝛum.Ixe ille.

Sexta catena vocaꝫ delectabilitas. Adeo enī in multis caro spiritui dominatur : adeo oblectamentū mūdi ꝫ carnis ab ipsis amaꝫ ꝫ pccatoꝛū carnis species fantasie imprimitur:adeo diabolus suis deceptionibus sup ipsos dominatur:ut quotiēs recoꝛdantur si penitere volunt : nō amplius debere delectari ut hactenus delectati sunt:aliam vitam minime esse putantes: in placibilibus buiꝰ miserrime vite licz cum offensis multis :ꝫ sceleribus quasi in sua beatitudine conquiescunt. Qua de re ne huiusmōi oblectamenta dimittant:de eoꝝ pccatis penitentiam nō solum sumere renuūt:sed etiam ut mundo isto gaudeant: de peccato in pccatum ludendo discurrunt.

¶Ad quā dissoluendā primo occurrit illud Hiero.Facile contemnit omnia q̄ se semp cogitat esse moꝛiturum. Cogitate ergo moꝛtem o iuuenes:sepe doꝛaꝫ eius ad mentem reuoluite:quia mundi delectationes toto conamine spernetis Ad banc vtiq; dissoluendam plurimū valet memoria passionis xp̄i : quod de seipso testatur Hiero⁹ dicens in epla ad Eustochiū.Quia impossibile est i sensu

dominis non irruere motum medullaz
calore. ille laudatur: ille predicat btūs
qui statim ut ceperit cogitare interficit
cogitatus ⁊ allidit eos ad petram. Pe-
tra autē erat xp̄s. Et q̄ hoc sit vērū i se
ipso probasse fatetur ibidem dicens. O
quotiens in heremo constitut⁹ ⁊c̄. usq;
ibi. in odorem vnguentorum tuorum
curremus.

Septima cathena vocatur timi-
ditas. Dicit enī intra se insensa-
tus peccator diabolica sugge-
stione deceptus. Quid enī prodest con-
fiteri? Quomodo potero in bonis inceptis
perseverare: ⁊ a peccato in futuz me
abstinē? Iterū incidā in illa: ⁊ sic nihil
prodest pnia acta. Et sic huiusmodi ti-
miditate cathenatus non resurgit. Ad
quā dissoluendaz mouet vna pulchra
questio vtilis ⁊ laudita. Si petā semel
dimissa per veram penitentiā: non dico
falsam: quia sic non oportet dubitare:
possunt redire tam quo ad numeruz q̄
quo ad culpam: per sequens peccatum
mortale commissum? Probatur p̄mo
q̄ sic. per illam parabolā scriptā Math̄
18. Ideo assimilatum est regnum celoz
homini regi: qui voluit rationez ponere
cum seruis suis. Ibi habetur q̄ rex ille
seruum suuz inueniens debitorē decem
miliū talentorum. ⁊c̄. dic totam histo-
riam. Sic ⁊ pater vester celestis faciet
vobis si non remiseritis vnusquiq; fra-
tri suo de cordibus vestris. Quod nō ē
aliud dicere: nisi q̄ deus qui nobis pe-
nitentibus multa peccata dimisit: ⁊ q̄
si nos proximo nos offendenti vtiq; nō
dimittim⁹: illa eadem peccata ab eo no-
bis dimissa: itq; sunt nobis ab ipso im-
putata ⁊ punita. ḡ a simili est in omni-
bus aliis peccatis. Quod etiaz probat
per Augustinū in libro de baptismo c̄
donatistas dicentē. Redire dimissa pec-
cata vbi fraterna caritas non est aper-
tissime dominus docet de illo seruo quē
cū dominus inuenisset debitorē decem
miliū talentoz̄ deprecāti omnia dimi-
sit. Ille autē conseruū suuz qui ei debe-
bat centuz denarios suffocabat. Et cū
misericors non fuisset iussit euz domin⁹
reddere quod ei dimiserat. Vñ Amb⁹
super epistolā ad Eph̄. 5. c. in glo. ⁊ po-
nit a magistro sententiarū in. 4. di. 20.
c. i. vide ibi. Donate inuicē si alter i al-
terum peccet: alioquin repetit dimissa.
Si enī in his contemptus fuerit. scilicz
dominus sine dubio reuocabit senten-
tentiam: per quam misericordiam fece-
rat. Hoc idē dicit magister in. 4. di. 22
c. i. ⁊ habetur de pe. di. 4. c. considerādū
vbi dicit Gregorius in. 4. dialogorū.
Ex dictis euangelicis consistit: q̄ si nō
ex corde dimittimus quod in nos delin
quitur: illud rursum exigitur quod iam
nobis per penitentiā dimissum esse gau
debamus. Sed cōtra. Oppositū patz
per Auic. 3. sue metha. 4. c. qui ait. Nō
annihilatum est non reducitur. Sed
cum peccatum remittitur annihilatur.
ergo ⁊c̄. Exemplū habes de beato Au
gustino: qui vidit in manu diaboli libz
in quo scriptū erat q̄ beat⁹ Augustin⁹
dimiserat confessionem. Qui statim cō
fessus respexit libū ⁊ nihil inuenit scri-
ptum. Similiz de seruo qui fecerat ad
ulterium cum vxore domini sui. Cum
autē vellet dominus suus per quendaz
incātatorem certificari: seruus hoc sen-
tiens confessus est peccatum suū: ⁊ dia-
bolus interrogatus respondit: de hoc se
penitus nihil scire. Itē de vxore cuius-
dam que commisit adulterium: ⁊ cum
exprobaret a viro suo. illa prorsus ne-
gabat. Tunc dixit vir eius q̄ si teneret
ferrum ignitum in manu sua sine lesio-
ne crederet ei. Que confessa est peccatū
suum. ⁊ postea deo volente tenuit pre-
sente viro ferrum ignitum in manibus
suis absq; lesione. Preterea nullū suc-
cessiue corruptū potest redire idem nu-
mero. aliter duo contraria possent esse
simul vera. quod est falsum. Non enim
hora preterita pōt reuerti: nec aliq̄d pla
tum verbuz: nec reliqua successiua. Ex
his ḡ patet ad obiecta q̄stio.

Ad quam respondendum est ſm ſnīam doctoꝝ ſubtilis Joh. Scoti. i. 4. di. zz q i. q̄ peccatum dimiſſū ſiue originale: ſiue veniale: ſiue mortale idem numero redire non poteſt q̄tum ad culpam. i. q̄ ſi poſt penitentiam vnum peccatū mortale cōmittat: ꝓpter quod anima damnetur: ſolum de illo punietur: ⁊ non de alijs. ſ. per penitentiam dimiſſis. O penitentia ſancta quāta eſt bonitas tua: ⁊ efficacia. De qua bene prophēta Eccleſ c. 18. dicit. Si impius egerit penitentiā ⁊c. Et concluditur q̄ omniū inquitatū ſuarum non recordabor. Ratio huius poſitionis eſt iſta: quia ſm ſententiam omniū theologoꝝ in. 4. ſententiarū di. 44. vbi loquūt de reſurrectione nulla res annihilata poteſt redire eadē numero niſi p̄ diuinam potentiam. Tunc ſic per ſententiam omniū theologoꝝ in. z. ſententiaruꝫ. di. 34. Deus non eſt cauſa alicuius peccati: quia hoc nō cēt facere: ſed potius vetare: Quod abſurdum eſt in deo ponere. Unde Aug⁹ i li. 83 qōnū. q. 3. Deo auctore non fit homo deterior. Reſtat ergo q̄ peccatum p̄ penitentiam dimiſſum: ⁊ totaliter annihilatum: aliter redire non poteſt niſi p̄ diuinam potentiam. Et hoc eſt impoſſibile ut probatum eſt: ergo peccata dimiſſa non poſſunt amplius redire. Facienda eſtergo penitētia: nec recidiuatio timēda eſt propter rationē iam dictam. Dicas ergo ad parabolam: ⁊ ad auctoritates iam adductas ſm Ric. vbi ſupra in reſponſione primi argumenti: q̄ pro tanto in illis auctoritatibus peccata dicuntur redire: quia per ſequens peccatū culpa grauatur. Si enī mihi peccanti ꝛ te indulſiſti: ⁊ poſtea contra te pecco: ex hoc iſtud peccatum grauius redditur. Hinc eſt q̄ predictus doctor vbi ꝛ. q. ſ. querit. Si maior eſt ingratitudo i caſu ab innocentia q̄ in caſu a vera penitentia: quia ex his p̄dictis ſequit q̄ maior ſit ingratitudo in caſu a vera penitentia quia peccatuꝫ ſequens grauatur p̄ peccata dimiſſa prius per penitentiam. Ex peccatum in quod cadit homo ab innocentia: per nullū aliud peccatū p̄cedēs aggrauatur. Ad hoc reſpondet ipſe doctor dicēs: q̄ gratiarum actio duo reſpicere debet. ſ. quantitatem doni. ⁊ gratuite donationis modum. Reſpiciendo autē ad quantitatem doni magis eſt ingratus innocens peccando q̄ penitēs: quia ceteris paribꝰ maius donū eſt ſeruare hominem ne peccet: q̄ illi q̄ peccat idulgere. Ceteris enī paribus nobilior ſtatus eſt innocentie q̄ penitentie. Ex conſiderando modum gratuite donatiōis magis ē ingratus penitēs cū peccat: q̄ innocens: quia quāto magis q̄s elongatur a debito recipiendi beneficium: tanto eſt modus donationis magis gratuitus cum beneficium ſibi confertur. Magis autē elongatur a receptione gratie q̄tū eſt ex parte ſua ille q̄ peccauit: q̄ ille qui non a gratie conſeruatione. Omnibus tamē compenſatis ſi compenſetur aggrauatio que eſt i ſequenti peccato ꝓpter precedentia iam dimiſſa: maior eſt ingratitudo cadere a vera penitentia q̄ ab innocētia. Et iō dicunt doctores q̄ peccatoribus reciuantibus propter eoꝝ ingratitudinem debet maior pena imponi: quia peccatum eoꝝ grauius. Et ſic habent intelligi p̄dicte auctoritates: ⁊ non aliter Faciam⁹ ergo penitentiā nec timeam⁹ recidiuare: quia ex aſſumpta penitentia inimicus factus eſt debilior. ⁊ ideo minime timendus eſt: quia ſm Hiero. Parum timendus eſt hoſtis: qui nō pōt vincere niſi volentē. Inſup ſecure conſcietie libertate homo fit robuſtior ꝓtra inſidias diaboli tanq̄ fortis armatus ⁊ a carcere liberatus: quia pnia eſt armatura dei. de qua ad Eph. 6. apls ait Induite vos armaturā dei ut poſſitis reſiſtere aduerſus inſidias diaboli. Preterea penitentiam agens fit particeps omniū cuſtodientiū mādata dei. iuxta illud p̄s. Particeps ego ſū oīuꝫ timentium te: ⁊ cuſtodientiuꝫ mandata tua. Approximat enim dīs penitētibus

ptectiõe ⁊ illuminatiõe. iuxta illud ps. Dñs illuminatio mea ⁊ salus mea: quẽ timebo? Dñs protector vite mee: a quo trepidabo? Quasi dicẽs. Non a diabolo: nec ab aliqua potẽtia. Et Job. 23. Pone me iuxta te: ⁊ cuius vis manus pugnet contra me. Quasi dicat. Nõ curo Et ad Ro. 8. Si deus p nobis: quis ꝯ nos? O xpiani. o mundi amatores. o tardi. o pigri. Ad pœnitentiã ad pniam dico cõuertimini. Faciam⁹ pœnitentiã ꝙa dñs defensor ⁊ protector noster è p̃ra insidias diaboli: ⁊ temptatiões inimici Et sic patet ista cathena.

Octaua carbena vocat̃ presumptuositas. Presumũt eni pecatores de misericordia dei dicẽtes q̃ male viuendo deus miserebitur sui. Q̃ est dñm iudicare iniustu: necnon blasphemare eum: sicut in psona talium ps. ait. Non iudicabit deus nec intelliget deus Jacob. Contra quos dicit Ecc. 5. Ne dicas miseratio dñi magna est. quia de spe ruco in presumptionẽ deueniam ⁊ supbam ⁊ absq; timore in peccatis firmã facies habitationẽ. Ad quã cathenã dissoluendã queritur ista q̃stio. Vtrũ in deo sit iustitia. Et videt q̃ non. quia quicunq; facit oia p libito sue voluntatis: nõ fm iustitiã operatur. Sed sicut dicit ap̃lus ad Eph. 1. Deus oia operatur fm consilium sue voluntat̃. Nõ ꝯ iusticia debet ei attribui. Preterea actus iustitie est reddere debitu. Sed deus nulli est debitor. ergo deo non spectat iustitia. ¶ Sed contra hoc obiicit Tota natura clamat deũ ee iustissimũ Nam ap̃ls. 2. ad Timoth. 4. dicit q̃ de⁹ est iudex iustus. Sed non est iudex iustus in quo nõ est iustitia. Ergo &c. Et ps. ad dñm clamat. Justitia plena est dextera tua. Et alibi. Justus dñs. Ad hanc questionẽ respõdet Tho. i. i. parte q. 21. arti. 1. Et Ric. in. 4. di. 46. arti. 1. q. 1. dicit q̃ duplex è spes iustitie. Una cõmutatiua. Alia distributiua. Prima psistit in mutua datione ⁊ acceptione: utputa emptiõe ⁊ venditiõe: ⁊ alijs cõmutationib⁹. Et hec dicit̃ etbi. 5. iustitia cõmutatiua. Et hec nõ pot esse i deo ꝙa null⁹ debet ei tantũ q̃ mereat̃ ut illi retribuat̃. Vñ ap̃ls ad Ro. 2. c. Quis prior dedit illi ⁊ retribuat̃ ei. Quasi diceret. nullus. ¶ Secũda psistit in distribuendo: fm quã aliquis gubernat uel dispensat: datq; vnicuiq; fm dignitatẽ suã. Sicut ergo ordo cõgruus familie uel cuiuscunq; multitudinis gubernate demõstrat buusmõi iustitiã i gubernãte: ita ordo vniuersi q̃ appet tam i reb⁹ nãlib⁹ q̃ in reb⁹ voluntarijs demõstrat iustitiã dei. Vñ dicit Dio⁹. c. 4. de diui. no. Oportet videre dã esse dei iustitiã q̃ oib⁹ tribuit. Preterea fm vniuscuiusq; existẽtiã dignitatẽ: ⁊ vniuscuiusq; nãz natura i. ppio saluat̃ ordine. Et sic p̃z q̃ in deo est iustitia distributiua: que distribuit bonũ ⁊ malũ: pnã ⁊ gloriã. Dicas ergo ad argumẽta in oppositũ. fm Tho. vbi. s. q̃ quis deus operet oia fm p̃siliũ sue voluntatis: tñ hoc non obstat q̃n operet fm iustitiã: ꝙa impossibile è q̃ deus nolit quod rõ sue sapientie dictat Que quidẽ est sicut lex iustitie: fm quã eius voluntas recta ⁊ iusta est. Vñ qõcunq; facit fm voluntatẽ suã iuste facit sicut illud qõ fm legẽ facimus iuste facimus. Sed nos fm legẽ alicui⁹ superioris: deus aũt sibiipsi est lex. ¶ Ad aliud p̃o dicas fm Ric. in rñsione quarti argumenti. q̃ ⁊ si deus nulli creature debitor sit ex recepto: tamen debitor est ex promisso. Promisit eni gloriã dare bñ facientib⁹. Nulli tñ est debitor nisi ꝙa voluit. Si aut̃ queraf quare vult: non rñdeo nisi quia vult: ꝙa voluntas sua è cã prima. Et sic patz ꝓdicta ꝙo. Nolig̃ ꝑsumere de mia dei. ꝙa tantũ est iustitia quãtũ mia. Vñ Greg⁹ aut. Misericordiam dei debem⁹ cruciscere. si iustitiã eius nolum⁹ formidare. Et Piero. Magna est mia dei: imo maior q̃ credim⁹: ⁊ nõ minor est iustitia. Et idẽ Piero⁹. Potiꝰ iustitia è timẽda: q̃ mia sine penitẽtia presumẽda. Vñ Deut. c. x. dicitur. De⁹

magnus ⁊ potens ⁊ terribilis: qui pſonā non accipit nec munera. Et Job.9. dr. Si iuſtificare me voluero os meum cōmendabit me: ⁊ ſi innocētē me oſtēdero prauū me ꝓbabit. Itē.pſ.6.c Helus ⁊ furor viri nō parcet in die vin/dicte nec acquieſcet cuiuſcꝫ p̄cib⁹ nec recipiet ꝑ redēptiōe vna plurima. Et ibidē.x.c.dicit. Non ꝓderūt thēſauri impietatis in die vltiōis. Propter ea dīs p Yſa. loquit.41.c.bis p̄ſumptuoſis d. Reuelabit ignominia tua: ⁊ videbit oꝓbriū tuū. vltionē capiā: ⁊ nō reſiſtet mihi homo. Et per Hiere.48.c. ait Cor foztiū Moab erit in die illa ſicut cor mulieris parturientꝭ. Et p Ezech. 7.c. Et Sophonie.i. ait. Argentū eoꝝ ⁊ aurū eoꝝ nō poterit eos liberare. Sed pēnitentiā age: quia nō poterit deus iuſticiā ꝑterire. Et ſic ꝑ catħena octaua.

Nona catħena ⁊ vltima vocatur loganimitas. Pleriqꝫ petōres miſeri ſūt: qui vitā noſtrā cor/poralem nunqꝫ finē habere credūt. Dicunt enī intra ſe. Gaudeamus ⁊ epulemur: fortes ⁊ diuites ſumus: qs nobis male facere pōt? Cōtra quos ē ſcriptura ſacra: experientia expreſſa: ⁊ euangelij parabola. Scriptura ſacra dico: quia Jac.4.c. ſcribit. Que ē vita nra? Vapor ad modicū parens: ⁊ deinceps exterminabit. Et Job.13. dicit. Homo natus de muliere breui viues tpe ⁊c. Et c.20. inqt. Gaudiū peccatoꝝ ad inſtar puncti. Si aſcenderit vſqꝫ ad celos ſuperbia eius: ⁊ caput eius nubes tetigerit: quaſi ſterquilinū in fine perdet. Et Dauid in ꝑs. Vidi impiū ſuperexaltatum ⁊ eleuatum: ſicut cedrus libani. ⁊c. Et dominus in euangelio tales cōmonet. d. Matħ.25. Vigilate. neſcitis enī qñ dominus veniet ſero: an media nocte: an gallicantu: an mane. Ne cum venerit repente inueniat vos dormientes. Secundo contra ipſos exclamat experientia. quia videmus iuuenes mori: ⁊ frequentius qꝫ ſenes. Noui ego iuuenem militem: dominus terrarum multarum in paucis diebus morte repentina defi/cientem. Cum in quadam ciuitate prædicarem: vidi dominam filiam militis cum ſonitu tubarum ⁊ magnis pompis ad nuptias euntem vno die dominico: ſed in alia ebdomada ſequenti cum lachrymis ad tumulū ſociata ē. O iuuenes effrenati. o iuuenes inſenſati. o iuuenes qui felicitatem ponitis in rebus veſtris ⁊ tranſitorijs: emendate vos dico: quia neſcitis vtrum vſqꝫ ad horam crāſtinī viui. Emēdate vos dico: quia videtis experientiam quotidie. Et ſic vivemus vbiqꝫ: quoſcunqꝫ in iuuentute: uel in media etate: uel ſenectute mori.

Tertio clamat euangelij parabola ꝺ predictos viuere ſperantes: que ſcripta eſt Luc.12. de illo diuite qui animę ſue dicebat. Anima mea multa bona reposita in ānos plurimos requieſce comede: bibe ⁊ epulare. Cui dixit deus Stulte hac nocte animā tuam reqrēt a te. Que autem paraſti cuius erunt? Ideo infert dominus. d. Eſtote parati: quia qua hora nō putatis filius hominis veniet. Et ſic patz qualiter diſſoluit iſta catħena terribilis ⁊ amara. Rogemus ergo deum omnipotentem: ut concedat nobis gratiam: predictas ſoluendi catħenas: ut hic gratiam ⁊ in futuro gloriam ab eo cōſequamur: qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Sermo de spe bona.

Gustate et

videte: quã suauis est dñs: beat⁹ vir q̃ sperat in eo. ps. 33. Statuerũt multi ceco errore inducti nihil aliud q̃rere & desiderare q̃ bona breuissima b⁹ seculi: & res piuras mũdi. Qui si saperent & intelligerent: q̃ multa & magna promisit deus diligentibus se: hec oia terrena & caduca velut sterco:a reputarẽt. Sed ut oẽs ad regnũ celoꝝ erigere valeãt affect⁹ suos: in presenti sermõe tractandũ est de virtute spei. Verba aũt ppposita possunt dici in psona ciuiũ celorum: qui dicunt. Gustate & vos mũdani: & videte quoniaꝫ suauis est dñs. scz amicis suis: quib⁹ tam ineffabilia bona largit. Gtũs vir q̃ sperat in eo. In qb⁹ tria mysteria cõcurrũt cõtẽplanda. vz. Primũ de sua diffinitione.

Secundũ de sua distinctione.

Tertium de sua fructificatione.

Primo cõtemplemur spei diffinitionem: vbi est videndũ quõ a doctoribus diffinit. Notãdũ aũt q̃ a doc. tres diffinitiões assignant.

Prima est magistri. z. sen. di. 26. sic. d Spes est virt⁹ qua spũalia & ẽtna bona sperãt. z⁹ ẽ glosatoris pauli Aymonis. Ro. 5. sic. d. Spes ẽ certa expectatio future btitudinis. pueniẽs ex meritis & grã dei. z⁹ ẽ Aug⁹. d. Spes ẽ virt⁹ q̃ qs se ad id qõ credit puentuꝝ presumit Circa aũt istas diffinitiões monstrãde sunt tres regule. quarum

Prima dicit possibilitas.

Secunda dicit varietas.

Tertia dicit veritas.

Circa primã queritur: vtrũ possibile sit hoi viatori spare btitudinẽ sempiternã. Et videt q̃ nõ. qa dicit Aug⁹. Inuisa diligẽ possum⁹: incognita nequaq̃. Ds nõ cognoscim⁹ btitudinẽ: qa trãscendit intellectũ: sic oculũ sol. iuxt illud. i. Cor. z. Oculus nõ vidit: nec auris audiuit nec in cor hois ascẽdit. q̃ nec diligit nec sperat. Sic solẽt q̃nq̃ sensuales dicere Quis vidit paradisũ? Quid possum⁹ scire de illa btitudine: cũ nihil videam⁹ nisi tpalia bona? Hic faciam⁹ paradisuꝫ. Hic ꝓstituam⁹ tines nr̃m. Quib⁹ sic. doc. rñdent. Et p̃ angelic⁹ doc. Tho. z⁹ z⁹ q. 17 et. 1. z⁹ q. 5. et Bosñ. i. 4. di. 49. & Sco. et Ric. i eodẽ loco. q̃ vera btitudo pot dupliciter ꝓsiderari. s. in gnãli & pticulari Si ꝓsideret in gnãli inq̃tũ ẽ bonũ sufficientissimũ cognoscibile ex se: Dico q̃ oib⁹ ẽ nota: qa q̃libz scit qd ẽ bonũ & qd ẽ sufficiẽtissimũ eẽ. In pticulari ꝓ⁹ inq̃tũ ꝓsistit in clara visiõe dei: dico q̃ nõ est cognoscibile illud bonũ: qõ dñs largit scis suis. Null⁹ nãq̃ posset cogitare null⁹ audire q̃ excellẽs sit & sublimis glia illa. Dia eni bona talia nihil sunt respectũ illi⁹. Que oia, pbari pñt exẽplis scõꝝ: quib⁹ illud narrandũ occurrit: qõ Aug⁹ narrat i epla ad Cyrillũ de trãsitu bti Hiero. vbi ait. Ds ut merita btissimi Hiero. nõ lateãt: qd in dña clemẽtia ãnuẽte in ipso sui obitus die accidit enarrabo. Eadẽ nãq̃ die & hora q̃ exut⁹ putredine atq̃ imundicie carnis toga Hiero⁹ scũs estimẽtũ ppetue imortalitatis & inestimabil⁹ glie & leticie iduit: posit⁹ i cellula mea ꝙescẽs: auide cogitãs q̃lis iesset alab⁹ btõꝝ q̃ cũ xpo gaudent glie & leticiarũ quãtitas: cupiens inde ex hac mã breuẽ cõponẽ tractatũ: ꝓcib⁹ impulsus nr̃i Seueri quõdã venerabilis Martini turonen. epi discipuli charta & calamo: pugillariq̃ i manib⁹ susceptis breuẽ volẽs scribẽ epla⁹ scissimo Hiero. destinãdã: vt q̃cq̃d de h̃ sentiret: rñdẽt. Sciebã eni i tã difficili qõne a nullo alio viuẽtiũ me posse euidẽtius edoceri. Cũ iã inciperẽ salutatiõis exordiũ Hiero⁹ ineffabile subito lumen nr̃is inuisuꝫ tpib⁹ nr̃isq̃ linguis mime declarãdũ: cũ ineffabili iauditaq̃ celoꝝ fragrantia cellulam in qua stabam intrauit iam tota cõpletoriũ. Quo a me viso: stupore admirationeq̃ commot⁹: animi & membrorum virtutes amisi.

Nesciebā eni tūc q̄ vextera dei exaltasset seruū suū: notas faciens in populis virtutes suas. Nesciebaz eteni q̄ deus antique miserationis seruū fidelē a carnis īmūdicijs soluisset: ⁊ tā sublimē ei i celo sedē parasset. Nesciebā certe inuestigabiles vias dñi: nesciebā thesauros infinite dei sapie ⁊ scie. Secreta ⁊ occulta dei iudicia nō cognoscebā: qm̄ quos vult facit ineffabili sapia ad sui cognitionē venire. Quos aūt vocat p̄destinat iustificat ⁊ btificat: put decreuit puenire. Itaq̄ qa talē mei oculi nūq̄ p̄senserāt lucē: talē olfact⁹ me⁹ odozē nō senserat. tā nouis: tā inaudit⁹ signis obstupebā. Iné h̄ i me cogitatib⁹ pstrepēt⁹ qd hoc esset: de luce dicēs ꝺba vox emicuit: Augustine Augustine qd q̄ris? Putas ne in breui imittē vasculo mare totū: breui includere pugillo terrarum orbē: celū firmare ne vsitatos exerceat cursus? Que aur̄ nulla p sonū hausit: audiet tua? Que oculus nullius hoiz videre potuit tu⁹ videbit? Que cor humanū nullatenus intellexit: nec etiam cogitauit: existimas te posse intelligere? Infinite rei quis erit finis? Poti⁹ totū mare i artissimo claudēt vasculo: poti⁹ terrarū orbē paruul⁹ teneret pugillus: potius a motu ꝓtinuo celū desisteret: q̄ gaudioz ⁊ glozie quib⁹ beatoz aie sine fine potiunt minimā intelligeres particulā: nisi vt ego vera expiēta decreris Et sequit ad hec. Ego stupens pauore admiratiōe tam inuisa: pene amens: oi q̄si vigore carens his verbis aliqualez sumēs audaciā tremebunda voce dixi. Fas vtinā mihi foret: quis tā felix es ⁊ glozios⁹: q̄ tā honorifice ad illa ꝓperas gaudia: q̄ tam dulcia eloq̄a faris meo gutturi nō ambigere. At ille. Nomē inq̄t meū queris? Hieronymi illi⁹ p̄byt̄i cui tranimittēdā epl'am iam scribere inceps sum aia: q̄ in hac hoza in bethleē Jude: carnis onere deposito cū ꝓpo oiq̄ celesti comitata coborte: decorata pulchritudine: oi illustrata splendoze: illo induta imortalitat⁹ q̄ aurato vestimento: circūamicta oiuz bonoz ⁊ gaudioz varietate: sonozū oiuz: triumphali cuz diademate cozonata: ⁊ oi btitudine ⁊ felicitate vallata: tam glorioſe: tam ineffabiliter pgo ad regna celoz sine fine mālura. Nullū eni glorie expecto defectū: ⁊ augmentū. sed vterū iungar cozpozi glorificādo: ⁊ nullaten⁹ mozituro ⁊ gloziā quā nūc solā habeo habitura in illa. s. vniuersali carnis resurrectione cum xp̄o. Et sequit infra. Placeat autē voluntati tue aliqua mihi interroganti rndere? Quid optas dicito: me oi volūtan tue scias rnsurā. Celle inquā intelligere vtrū btoz aie quedā velle possint q̄ obtinere nequeāt. At illa. Unū Augustine noueris q̄ scoz aie in illa celna gloria ita sunt solidate ⁊ firmate i deo q̄ nulla sibi inest alia voluntas nisi dei in quo nihil velle aliud p̄t nisi que d⁹ vult: tō que volūt obtinere p̄nt. Etenim quecūq̄ volunt deus vult ⁊ adimplet. Nemo quippe nostrū suis fraudat desideriis: qa nihil preter deū aliqs nostrū optat. Qm̄ ꝺo semp ut volumus in deo habemus. nostra sp desideria sūt plenissime adimpleta. Male. Isto q̄ mō null⁹ viuēs p̄t cognoscere altitudinem glie scoz. Cū nō est paruipendendū tale bonū: qa fatuus erit qui nihil crederet nisi qō videret. Nam multi carnales ⁊ sensuales: qa nō viderūt scōz gloziā illā negant ⁊ puipendūt. De qb⁹ ait Hzeg⁹ 4. dial'. in plogo. Carnales quidē: quia inuisibilia illa scie nō valēt p̄ experimentum: dubitāt vtrū ne verū sit qō corpalibus oculis nō videt. Itaq̄ ponit exēplum de muliere p̄gnante ꝛc. Applica figurā: que habet. 3. Reḡ. 1. c. de regina Sabba: que audita fama Salomonis ꝛc. dixit cozā rege. Beati viri tui: ⁊ bti serui tui bi qui stant cozā te semp ⁊ audiunt sapiam tuā. Glo. Regina admirando in laudem Salomōis erupit. d. Beati viri tui. ꝛc. Clere bti sunt quoz rex est xp̄s: ⁊ qui eterna ei⁹ visione pfrui merent: ⁊ gloziā quā habent cū patre ⁊ spū scō cōspicere: ⁊ sapiam quā mūdis

corde se oñdit ꝓpetu aliter peipere letanť
ꝫ ille. Et oia que dicta sūt. ꝫ particu-
lari cognitiē dicta sunt ꝛc̄. Sz cōside-
rando btitudinē in generali: cūs possūt
illā appetere: qa ad ꝫ nāliter mouenť.
ut ait Aug⁹. 13. ꝫ trini. c. i. Diuz certa
sentētia est qui rōne quoquo mō vti pñt
beatos esse cūs bties velle. Et eodē li. c.
29. Nā indidit nobis: ut beati immor-
tales q̄ esse cupiam⁹. Nō ꝓbari pōt ꝓ id
qō dicat Ari. 3. topi. Maximū bonū oēs
maxime appetunt. Et Boeti⁹. 3. ꝫ cōso.
Dis mortaliū cura quā multiplicū stu-
diox labor exercet: diuerso q̄dē calle ꝓ-
cedit: sed tñ ad vnū btitudinis finē nitť
puenire: quo adepto nil aliud ꝛsiderare
queat. ꝫc ibi. Dēs igit in exercitijs ꝫ la-
boribus nil aliud querūt q̄ aliqō bonū
in quo possint letari ꝫ quietari. Et qñ
multi credūt illud bonū esse in diuitijs:
multi in honoꝛib⁹: multi i magnificētijs
ideo ibi cōstituūt finē suū. Qui tñ possūt
cognoscere erroꝛē suuz triplici ratione.
1° rōne coitatis. 2° rōne inſtabilitatis. 3° rōne exēplaritatis. 1° rōne
rōne coitatis pōt quis cognoscē i nullo
talū bonoꝛ esse btitudinē istā. Nam
cū btitudo sit quoddā ens ꝓ se bonuz:
nō cōpatiť secū aliquod malū. ſm Aug⁹.
2° q. 2. Sed oia bona talia sūt coia
bonis ꝫ malis. Ideo in ipsis nō est vera
btitudo. Quis nanq̄ tam excoꝛs est: ut
nō iudicet esse malos homicidas: latro-
nes: ſſipelles ꝫ simules? Et tū bi sepe bꝰ
mūdi bona habēt. Inuq̄ ꝫ mali sūt diui-
tes. ꝛc̄. Ideo ait Aug⁹. 1. ꝫ ci. xi. c. 8.
Placuit quippe diue ꝓuidētie ꝓpara-
re in posterū bona iustis: qb⁹ nō fruenť
iniusti. ꝫ mala impijs: quib⁹ nō excru-
ciabuntur boni. Ista vero temporalia
bona ꝫ mala vtriq̄ voluit esse coia: ut
nec bona cupidi⁹ appetāt: que mali q̄q̄
habere cernūt: nec mala turpiter euitēt:
qb⁹ ꝫ boni plerūq̄ afficiūť. Inť est aūt
plurimū qualis sit vsus uel earū rerū q̄
ꝓsperę uel eaꝛ que dicūť aduerse. ꝫc ibi.
Sed ut forti⁹ dicam⁹. Quid pōt dici in
bōe sūmū bonū qō ꝫlue ꝫ bruta parti-
cipant. Ideo ait Lactť. 3. diuaꝛ inſti. ad-
uersus gentes. Cū ꝫ officio bois agať
oporteť sūmū sūmi aialis bonū in eo cō-
stitui: qō cēt cū alijs animalib⁹ esse non
possit. Sz ut feris ꝛntes: armentis cor-
nua: volucrib⁹ ꝓnne. ꝓprie sūt: ita boi
suū aliquid ꝛtet ascribi: sine quo rōnz
sue cōditiōis amittat. Nam qō viuendi
aut generandi cā datū ē omnib⁹ quidē ē
bonū naturale: sūmū tñ nō est nisi qō est
vnicuiq̄ generi. ꝓpriū. ꝫc ille. Nec etiā
bona aie sunt bois btitudo: ut puta scie
ꝫ ſtutes: qa nec ista p se acquirunť sed
ꝓpter aliud. Unde Lactť. eodē loco au-
Qui scientiā sūmū bonū facit aliqd boi
ꝓpriū ꝛdit: ſ sciētiā alteri⁹ rei gra bties
appetūt nō ꝓpter seipsā. Quis enī scire
cōtent⁹ ē nō exptēs aliquē scie fructū?
Artes ideo addiscūť ut exerceanť. Ex-
ercēť aūt uel ad subsidia vite: uel ad vo-
luptatē: ul' ad gloriā. ꝫc ille. De virtute
aūt q⁹ nō sit bonū bois sūmū: idē subdit.
Superest etiā ut refellam⁹ q̄ virtutē ipsā
sūmū bonū putauerūt. In qua opinōe
etiā Marcus Tulli⁹ i quo multa incō-
siderate fuerūt. Non enim virtus ipsa
sūmū bonū: sed effectriꝛ ꝫ inſ sūmi boni
ē: quoniā pueniri ad illud sine ſtute nō
pōt. ꝫc ille. 3° potest oñdi in nullo bo-
no tēporali esse sūmū bonū rōne inſtabi-
litatis. Est eni btitudo ſm Boē. in
4. di. 49. finis satians appetitū. Sz ni-
hil est in hoc mūdo qō satiare possit ap-
petitū bois. nō diuitie: non honoꝛes: nō
magnificentie. ꝫ similia. q̄. ꝛc̄. Ideo ait
Sen. in vna epla ad Lucillū. Conge-
rāť i te q̄q̄d multi locupletes possidēt:
ꝫ vltra ꝓuatū ꝓcunie modū fortuna
te, puebat: auro tegat: purpura vestiat.
ꝫ ad hoc modus ꝛtiarū ꝫ opū te pdu-
cat ut terrā marmoꝛib⁹ absc̄das. Non
tñ tibi habere liceat: sed ꝫ calcare diui-
tias. Accedāt statue ꝫ picture ꝫ quicq̄d
ars vlla elaboꝛauit: maioꝛa bis capere
disces. Naturalia eni ꝛsideria infinita
sunt: ꝫ falsa opinione nascētia: vbi ꝛsi-
nant nō habēt. ſ ille. Exēplū pōt
ꝛ Alexādro magno: qui postq̄ adept⁹

est quasi totius mūdi imperiū: dicebat. Mundus nō sufficit mihi. ḡ in istis nō est tranquillitudo: sed i gloria tua: sic ait psal. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Et Aug⁹. li. cōfessionū. Redite ꝓuaricatores ad cor: ⁊ inhærete illi soli q̄ fecit nos state i eo: ⁊ stabitis: quiescite in eo ⁊ requiescetis. Quare itis in asperā quoniā istud bonū qđ ḡritis ut amatis ab illo ē

¶ Tertio id probat rōne exemplaritat̄. Omnes nāq; sancti exhibēt nobis huius veritatis testimonū: qui nō solū huius mūdi vanitates ⁊ voluptates nō quesierūt: verū etiā ipsas aufugerunt vsq; ad mortē. Et hoc ꝓbat duplici auctoritate Prima est Pauli exemplificando de patribus veteris testamenti ad Heb. xi. sic dicēt. Sancti p fidē vicerūt regna operati sunt iusticiā adepti sūt repromissiones. Obturauerūt ora leonū: extinxerūt impetū ignis: effugarūt aciem gladij. conualuerūt de infirmitate: fortes facti sūt in bello: castra verterūt exterorū. Acceperūt mulieres de resurrectiōe mortuos suos. Alij autē distenti sūt: nō suscipientes redemptionē ut meliorē inuenirēt resurrectionē. Alij ꝙo ludibria ⁊ ꝙbera experti insuper ⁊ vincula ⁊ carceres: lapidati sunt: secti sunt: temptati sunt: in occisione gladij mortui sūt. Circuierūt in melotis: ⁊ in pellibus caprinis egentes angustiati afflicti: quib⁹ dign⁹ non erat mundus. In solitudinib⁹ errātes: i mōtibus ⁊ in speluncis: ⁊ in cauernis terre. Hec ibi. Alia est Rabani in sermōe oiuz sanctorū qui exēplificat de sanctis noui testamēti dicens. Apostolis subiectum est triūphale martyrū nomē: qui per diuersa tormentoꝝ genera xpi passionem nō lacescentib⁹ pcordioꝝ mentib⁹ imitabant. Alij nanq; ferro pempti. alij flammis exusti: alij flagris verberati: alij vectib⁹ pforati: alij cruciati patibulo: alij pelagi periculo demersi: alij diu in carcere detenti: alij vinculis mancipati: alij linguis priuati: alij lapidib⁹ obruti: alij frigore afflicti: alij fame cruciati: alij ꝙo trūcatis manibus siue ceteris cesis membris: spectaculū cōtumelie in populis nudi, ꝓpter nomē dñi portauerūt. Hec ibi. Quid dicā de xpo qui sp ostendit in hac vita nō esse tranquillitudinē: ⁊ amaritudinē habuit vsq; ad crucis mortē? De q̄ Firmian⁹ Lact̄. v. diui. instit. aduersus gentes sic ait. Pater noster ac dñs q̄ cōdidit formauitq; celū q̄ solē cū ceteris sideribus induxit: q̄ libratā magnitudine sua terrā vallauit mōtibus mare circūdedit: amnibusq; distinxit. ⁊ q̄cq̄d est in hoc opere mūdi ꝓfauit atq; perfecit ex nihilo: pspexit errorē huius ducē missit q̄ nobis iusticie viā pāderet. Hunc sequimur ces: hūc audiam⁹: huic deuotissime paream⁹: qm̄ solus ut ait Lucretius Veridicis hoiuz purgauit pectora dictis Et finē statuit rozpedinis atq; timoris. Exposuitq; bonū sūmū quo tēdim⁹ oēs. Quid foret atq; viam monstrauit limite quo. Quo possum⁹ in id recto contēdere cursu. Nec monstrauit tm̄: ꝫ etiā ꝓcesserit ne quis difficultatis gra iter virtutis horreret. Hec ibi. Eleuenē igit ex his cordis nostri studia ad cognoscendū regnū celorū: ⁊ inflamenē affectus ad amorem glorie: qa ibi vere ⁊ pfectissime iocunda requies inuenit.

¶ Secūda regula mōstranda dicit varietas. In qua videdū est que differentia sit inter fidem ⁊ spem. Respondet ꝑm Aug̃. in enchiridion: q̄ est triplex ¶ Prima quia spes nō est nisi bonarū rerū. fides ꝙo malarū ⁊ bonarū

¶ Secunda quia spes est futurorū tm̄. fides ꝙo est futurorū preteritorū ⁊ presentiū

¶ Tertia quia spes est de bonis tm̄ sibi. fides ꝙo de bonis tam sibi q̄ alijs.

¶ Tertia regula dicit veritas. In qua tres veritates notari possunt. Prima ꝑm s. Tho. 2ª 2ª q. 18. q̄ in tratis nō est spes quia tam habent quicq̄d volunt. Unde ad Ro. 8. Nō videt quis qđ sperat? Et Aug⁹. x. de ciui. dei. c. 25. ait. Spes enim que videt non est spes. Tanta est enim in ipsis certitudo tranquillitatis q̄ nullam spem habere coguntur. Si vero dicatur q̄ sancti in patria expectant resurrectionem ⁊ corporū glorificationē. ergo sperant. Respondet ꝑm Thoū. q̄ nec anime

beatorũ nec angeli proprie habent spem Et ratio est.quia spes est expectatio primi substantialis. Omnes autẽ hi premiũ substantiale habent:⁊ ideo carent spe.p prie dicta. Alia ẽ ratio.quia spes habet annexam fidem Fides autem cognitio enigmatica est. Et quia claritas visionis diuine tollit omnia enigmata: per cõsequens euacuat ipsam spem. Et ob hãc rõnẽ dicit q nec anima nec angeli habent spem. Potest tamẽ dici q licz in eis non ponat spes proprie dicta.s.que est expectatio premii substãtialis: est tñ in eis spes large dicta.p quacunq; expectatione secũde stole ⁊ gaudij accidentalis ¶ Secũda veritas est.q in damnatis nõ ẽ spes. Hã p̃m Aug. vbi supra.licẽ ad veram beatitudinẽ speret ut aliquis certus sit de sue beatitudinis pperuitate. alioqnin voluntas nõ quietaretur. Hic etiaz perpetuitas pene cum pertineat ad penam. Non enĩ vere haberent rationem pene damnati si pperuitatẽ damnatiõis ignorarent. Et hoc est quod dicitur Job ix. Non credit.s.qui est damnatus: q reuerti possit de tenebris ad lucem. Et si quis petat quare:respondet glo. Sicut.n inuolutus tenebris luce desperat:sic etiã damnati desperant vnde posse egredi de tenebris inferni ¶ Tertia veritas est.q spes reperit̃ in his qui sunt i purgatorio ⁊ in his qui sunt in hac vita. De his qui sunt in purgatorio patet per magistruz sententiarũ in.4.d. Et sancti patres felici spe ingressum ianue celestis expectabant. Si ergo diceretur q ipsi sunt certi q nõ possunt damnari.ergo nõ indigẽt fulcimento spei. Dicendum p̃m Boñ.q hoc non est propter assecutionẽ glorie: sed propter cõfirmationẽ liberi arbitrij quod est extra statum merendi: atq; demerendi. Et illa cõfirmatio nõ euacuat spem:q̃uis ponat extra statum mutabilitatis liberi arbitrij. De his ꝯo qui sunt i hoc mundo dubiũ est an spes possit esse in peccatoribꝰ. Videtur enĩ q non.quia secundũ magistrum in.3°. di.26. Sine meritis aliquid sperare: non spes sed p̃sumptio dici potest. Sed dicas. Omnes peccant ⁊ omnes sperant.ergo.ꝛc. Respondet Boñ.q quadruplicit aliquis potest exire in actum sperandi. Aut enĩ sperat habendo merita in proposito: in radice: ⁊ in effectu: sicut homo iustus q diu domino seruiuit. Aut sperat habendo merita in proposito ⁊ in radice: sed non in effectu. Sicut ille qui ante bonũ vsum virtutum postq̃ suscepit gratiam expectat beatitudinem ⁊ per illam sperat saluari. Aut sperat non habendo merita nec in proposito: nec in radice: nec in effectu.sicut ille qui facit malum:⁊ perseuerare intendens credit p solam misericordiaz saluari neglecta diuina iustitia. ¶ Primus actus ẽ spei iam formate ⁊ exercitate. ¶ Secundus formate ⁊ primo infuse. ¶ Tertus spei informis. ¶ Quartus presũptionis:quia presumptio est cum quis in malo sine emendatione sperat posse saluari. Unde Greg⁹ Nan vestigia xp̃i vedignãtur sequi: qua temeritate sperant ad eius claritatẽ gaudia peruenire? Dicc ille. Sed si peccator disponeret se conuerti: licz sit peccator: tamen sperare potest ⁊ velet vitã eternã. ꝙa ut ait Piero⁹ ad Rusticũ monachũ. Nihil sic offendit deũ q̃ desperatio. Et sic patet primum principale.

Secundo contemplemur spei distinctionẽ. Nam triplex spes pot distingui. videlicet

Prima dicit bona.
Secunda dicit vana.
Tertia dicitur falsa.

¶ Prima dicitur bona que est in deum uel ratione gratie: quia in omni necessitate sperat homo gratiam a deo inuenire.uel ratiõe venie: quia sperat cõsequi veniam delictoꝝ suoꝝ.uel ratione glorie:quia homo sperat omnẽ gloriam suam a deo. Et de hac dulcissima spe ait sapiens Eccl.2. Respicite filij nationes hominũ:⁊ scitote quia nullus sperauit in domino ⁊ confusus est. Et p̃s. 16. Qui sperat in domino beatus est. Et p̃s. Beatus vir qui sperat in domino.

Et alibi. Beatus vir cui⁹ est nomē dñi spes eius. Et ps. 30. In te dñe speraui. nē. O q̄ firmū ē stabilimētū sperare in dño. Vere nil in hoc mundo securi⁹ fieri potest. ¶ Secūda spes dicit vana. Et h̄ est illoz̄ū qui spem suā ponūt in vanitatibus mūdi. Horū itaq; spes vana dicit Job. 1. cañ. Mūdus transit 7 concupiscētia ei⁹. Quid est enī q̄ nō in breui transeat 7 euanescat ut fum⁹? O miseria humana audi quid de se ipso loq̄t sapiēs Eccliastes. 2. c. Magnificaui opera mea: edificaui mihi domos: plātaui mihi vineas: feci hortos 7 pomeria: 7 cōseui ea cuncti generis arboribus: extruxi mihi piscinas aquaz̄: ut irrigarē siluā lignorum germinantiū. Possedi seruos 7 ancillas: multāq; familiā habui. Armenta quoq; 7 magnos ouiū greges vltra oēs qui fuerūt ante me in hierusalē. Congeraui mihi argentū 7 aurū 7 sibam regū 7 prouinciarū. Feci mihi cātores 7 cantatrices: 7 delicias filioz̄ hominū. Scyphos 7 vrceolos in ministerio ad vina fundenda: 7 supgressus sum opibus oēs qui fuerūt ante me i hierusalē. Sapia quoq; pseuerauit mecū: 7 oia q̄ desideraverūt oculi mei nō negaui eis. Nec phibui cor⁹ quin oi voluptate frueretur: 7 oblectaret se in his que preparauerā. Et hāc ratus sum partē meā si vterer labore meo. Cūq; me conuertissem ad vniuersa opa que fecerāt manꝰ mee: 7 ad labores in quib⁹ frustra sudauerā vidi in oib⁹ vanitatē 7 afflictionē aī 7 nihil pmanere sub sole. Hec ibi. Exemplifica de senectute hois nē. Jō Crūso⁹ omel. 6. sup Job. ait. Vanitas vanitatum inquit Eccliastes: 7 oia vanitas. Hunc versiculū si saperēt qui in potētia versanē in parietib⁹ suis oib⁹ 7 vestibul⁹ scriberēt in domo 7 i foro: 7 ante oia in pscientijs suis: ut semp 7 id oculis cernerent: 7 corde sentirent. Quoniā enim multe sūt rerū facies 7 imagines vane que decipiūt incautos: oportet istud carmen salutare quotidie: 7 in prandijs 7 in cenis: pueniētibusq; oib⁹: vnūquēq; primo suo canere libenter: 7 a proximo suo audire libent: q̄a vanitas vanitatū 7 oia vanitas. Hec ibi. ¶ Tertia spes dī falsa. Et hec est illoz̄ qui nūq̄ credūt se eē morituros. Clerici enī. n. de his illud Tullij de senectute dictū. Nemo ē tam senex q̄ nō se putet p annū posse viuere Cui cōcordat Hiero⁹ ad An. Nemo est sic fractis viribus: 7 decrepite senectutis ut non se putet adhuc annū esse victurū. Inde subrepit obliuio conditionis sue: ut mortale aial iam iamq; soluendū erigat in superbiam: 7 aio celum tangat. Hec ille. Patet eni satis euidēt banc spem esse falsaz. Et sic patet secūdum principale.

Tertio pōplemur spei fructificationē. Possum⁹ āt i h̄ mysterio triplicem spei fructum ponere.

Primus dicit fortificatio.
Secundus dicit confortatio.
Tertius dicit assecuratio.

¶ De primo igit patet: q̄ spes fortificat hoiem in laboribus suis. iuxt illud Origenis sup Exo. Spes futuroz̄: laboribus requez̄ parit. Nā si vana spes bonoz̄ tpaliū tot grauia 7 onera ardua mortales tolerant infelices: quō laborare vsq; ad mortē difficile videri pōt his q̄ sperāt regnū celorum? Quare dicit⁹ ac noctib⁹ varijs curis hoies mundi indefesse sudant nisi q̄a aliq̄d sperāt adipisci? Laborant dñi sperantes magnifice dñari: laborāt milites sperantes gloriā tpalem acquirere laborant mercatores sperātes diuitias adipisci. laborāt artifices 7 agricole victum vestitumq; sperantes recipe. Sed multo forti⁹ laborib⁹ insisterēt si finalē vitā eternā sperarēt. Hec ille. Alī Greg⁹ in moral. Et ponit in decret. dis. 41. c. omnes. Omnes hui⁹ seculi dilectores: in terrenis rebus fortes sunt: in celestibus debiles. Nā p tpali gloria desudare vsq; ad mortē appetūt: 7 p spe ppetua nec parū quidē in labore subsistūt. Pro terrenis lucris iniurias quaslibet tolerant: 7 p celesti mercede nec tenuissimi ꝓbi ꝓtumelias ferre recusant. Terreno

iudici toto etiã die assistere fortes sunt: in oratione corã dño uel hore vnius mometo lassant. Sepe inuiditatẽ: reiectionem: famẽ p acquirendis diuitijs atq; honoribus tolerant: earũ rerũ se spe per abstinentiã cruciant: ad quas apiscendas festinant. Supna aũt laboriose q̃rere tanto magis dissimulãt: quãto magis ea retribui tardius putãt. hec ille. Patz quomodo sancti iugũ dñi fortiter portauerunt: et nõ infirmi mortales. ¶ Secundus spi fructus dicit consolatio. Ipsa enim solatiũ est tribulatorũ et afflictorũ in hac vita. quoniã impossibile ẽ q̃ quis sperat in dño succũbat. Exemplificat in pspitate et afflictiõe. Jo hiero⁹ in epla ad Tyrasiũ eũ reprehẽdendo scribit: eo q̃ nimis voluit de mortiõe filie Aii eni. Caritatis tue scripta pcepi: in quibus animũ tuũ uidi de mortione filie tue cognoui. Nõ aliud principaliter admiratus sũ q̃ xpiani pectoris in te virtutẽ ablatã fuisse: ut animũ flecteres ad uidendũ. Stupeo: muto fidei penetrantũ vulneribus orbitatis: quẽ spirare deberat spes resurrectiõis et regni celestis. Hunq̃ spes cum uidet cõcordat: nec fides aliq̃s sentit quãcunq; iacturã. Resurgẽ credim⁹ mortuos nros et plãgim⁹?: Quid facerem⁹ si mori tñ modo preciperet deus: voluntas cuius sola sufficeret ad solatiũ: cui nullũ ꝓponere iudemur affectũ: cũ q̃ uiderat abstulit dñs q̃ creauerat? Quis est ille q̃ plangat q̃ ad tempus acceperat? Cõmodauerat ut haberes quãdocunq; tpe uoluisset: et cum uellet rursus auferret. Nihil abstulit de tuo qui dignatus est recipere propriũ. Creditũ suum recipe decuit creditores: et nihil aliud decet q̃ creditoris suo gratias agere mutuantes. Sic Job legimus: quẽ sequamur deuotissima uoce dicentẽ. Dñs dedit dñs abstulit: sicut domino placuit: ita factũ est sit nomẽ dñi benedictũ. hec ille. Fecisset ergo Tyrasius sicut Job si recte spassset in dño. ¶ Tertius spi fructus dicitur assecuratio: quia hec virtus reddit hominem securũ in morte: quã uoles oẽs ita timent. Optatet de Paulo ad Phil'. i. Cupio dissolui: et esse cum xpo. Optatet de scõ Andrea in cruce pendente: de q̃ ait Aug⁹ li. de pe. Ne pmittas me dñe discedere viuũ: sed tempus ẽ ut cõmendes terre corp⁹ meũ. Tam diu eni illud portaui: terre iam illud cõmenda: et amplius me vigilare nõ pmittas. hec ibi. Agamus et nos similiter: ut digne spirare illam gloriã possimus hic p gratiã et in futuro p gloriam. Amen.

Sermo de virginitate.

Oeramus domino nostro regi virginem. Regũ. p. Volet q̃ri a doctorib⁹. et apud morales philosophos: vtrũ seruare ꝑginitatez sit licitũ. Et videt̃ q̃busdã q̃ non. Et rõ ipsoꝝ ẽ. Dẽ q̃ ꝑceptũ legis nõ ẽ licitũ. Sz ꝑginitas ẽ hui⁹. g̃ et. Nã pceptũ legis est Genẽ. i. De oi ligno q̃ est in paradiso comedes ut ꝑseruari valeas. Silr hoc est preceptũ legis nãe Genẽ. p. Crescite et multiplicamini. Illi quẽadmodũ esset illicitum se abstinere a cibo sic nõ est licitũ seruare virginitatẽ: q̃a ẽ ꝑceptũ legis nãe. Sz rõ est talis. Dẽ q̃ recedit a medio virtutis ẽ vitiosum Illi phs. i. etbi. dicit q̃ qui voluptate vtit: nec ab vno se abstinet intemperat⁹ ẽ q̃ autẽ oẽs fugit agrestis est. Sz q̃ seruat ꝑginitatẽ ab oi delectatiõe se abstinet venerea. ergo illicitũ ẽ. Et sic apud illos erat vitiũ et nõ virt⁹. Ad q̃ rñdet btus Tho. i. ii. q. clxi. arti. i. q̃ in humanis actib⁹ illud est vitiosũ q̃ ẽ preter rectã rõnẽ: Habet aũt hoc rõ recta: ut his q̃ sũt ad finẽ vtaf aliq̃s: ꝑ ea mẽsura q̃ ꝑgruit fini. Est autẽ bonis triplex bonus ut dicit phs. i. etbicoꝝ. Primũ ẽ q̃ cõsistit in rebus exterioribus: puta diuitijs. Secundũ est q̃ ꝑsistit in bonis corporis sicut est sanitas: pulchritudo et similia

¶ Tertiū est qō cōsistit in bonis anime: inter que pncipalis est vita ptempla/tiua que est potior vita activa: ut dicit 4.etbi. 7 Lud.x. Maria optimā partē elegit 7c. Quorū bonorū exterior quē/dam ordinanē ad ea que sūt vite ptem/platiue. Pertinet ergo ad rectitudinem hominis: ut aliquis vtatur exteriorib⁹ bonis fm eam mensurā que cōpetit cor/pori: 7 similiter de alijs ut possit ptēpla/ri: 7 hoc non est vitiosū. Similiter si ali/quis abstineat se a delectationib⁹ cor/poralibus ut libentius possit vacare vi/te contemplatiue hoc non est vitiosum. Et qa virginitas relinquit venereā de/lectationē ut possit vacare vite contem/platiue: ideo vitiosum nō est: imo magis virtuosum. Ideo virginitas est licita. Circa quam virtutem quattuor nota/bimus contemplationes videlz.
Primo virginitatis pfectionem.
Secundo virginitatis exaltationē.
Tertio virginitatis conseruationem.
Quarto ꝑginitatis corruptionem.

¶ Circa primū notādū fm Alb. z^{m} z^{e} q.ix.ar.9.q in virginitate duo sūt cō/sideranda. vnū scz formale. 7 aliud ma/teriale. Formale est firmū propositum s. nolle nunq̄ experiri delectationes car/nales: etiam si posset. Materiale ē cor/poris integritas. Et ideo triplex est vir/ginitas. Una que est corporis 7 nō mē/tis: quia mente fornicantur 7 nō corpe: ut patet.3z.q.5.c.si paulus. ¶ Secūda est mentis 7 non corporis: quia violate sunt.3z.q.5.c.tolerabilius. Tamē iste non amittūt virginitatē nel virginitatis coronam. Non sunt tamē consecrande inter alias virgines: ut patz.3z.q.i.c. vlt. ¶ Tertia est mentis 7 corporis. 7 hec est glorioſa.3z.q.5.c.sicut eni. Iō dic Aug. Virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio hec ibi. Hec autē est pfectissima. 7 hec de primo. ¶ Circa secundū. s. suā exaltationem nota virginitatis octo exaltationes. Et prima est angelorū cōformitas. Nam deus fecit eam in celo sociaz angelorū. Nam cōs angeli virgines sūt creati. Alū Amb⁹li. de ꝑgi.ait. Super/greditur virginitas conditionē būane nature: pquā homines angelis assimi/lantur. hec ille. Nam ut dicit Cyprian⁹ est angelorū sororꝫ. Inquit eni. Virgini/tas est angelorum sororꝫ: victoria libi/dinū: regina virtutū 7 possessio omniū bonorum. Et ideo Hiero. ait. Viuere in carne ꝓter carnē āgelicū ē 7 nō būanū. Dō dns declarauit Matb.z3. In ce/lo neq̄ nubēt neq̄ nubent: sed erūt sicut angelis dei. Sed ē questio quō genuis/sent 7 fuissent virgines in statu innocē/tie. Andet Aug⁹. d.q genuissent salua pudoris integritate 7 ꝑpulssent sine do/lore. ¶ Secūda exaltatio est xꝑi socie/tas. Nam licz i patria oēs sint bri 7 vi/dent diuinā essentiā: tamē ꝑgines ma/gis sunt deo coniūcti. Alū Apoc.i4. Hi sunt qui cū mulieribus nō sūt coinq̄nati: ꝑgines eni sūt: hi sequūt agnū quocūq̄ ierit. Et Amb⁹ dicit. Quocunq̄ ꝑgit ꝑgines sequūt agnū atq̄ laudib⁹ xꝑm semp associant. ¶ Tertia est prioritas. Nā ꝑginitas ordinata fuit in statu in/nocentie: qa homo de terra ꝑginea fuit creatus Gen.i. 7 matrimonū p⁹. Gen. i.et.3z.q.z.c.in principio. ¶ Quarta ē mentis dignitas. Due enim sūt vite: ut dicit Alb. z^{m} z^{e} q.18.ar.p.s. vita activa 7 vita contemplativa. Contemplativa est dignior: ut dicit phūs.z.etbi. Vir/ginitas autē ptinet ad vitā contempla/tiuā. ergo ē dignior. Figura huius fuit Maria magdalena q̄ stabat sec⁹ pedes dñi Lud.7. Quita ē ꝑtutū raritas. Nā illa que raro reperiunt sunt preciosiora sicut lapides preciosi. Sed virginitas raro repit. ergo 7c. ¶ Sexta est pditio/nis irrecuperabilitas. Tanta est excellen/tia huius virtutis q̄ pdita nullo modo potest amplius recuperari: ut dicit Hiero. Cum cetera deus possit: nō potest ruinā virginitatis recuperare. Intellige de vir/ginitate corpali. Et hoc ratione sue pre/ciositatis: quia sic non est de alijs ꝑtu/tibus. s. caritate: fide 7 spe. 7 sic de alijs

que possūt recuperari. ¶ Septima ē stat⁹ sublimitas. In ecclesia ꝛ sunt tres status: ut patz. z. z^e q. i. arti. i. s. stat⁹ virginitat⁹ mr̄imonij ⁊ viduitatis. Sublimior aūt omnibus istis est virginitas que fuit prior matrimonio. zz. q. i. c. nuptie. ¶ Octaua ⁊ vltima est fruct⁹ sublimitas. Nam illa virtus dicit̄ ee tāto nobilior ac pfectior quāto ei maⁱ⁹ p̄mium datur. Ex maius p̄miū datur virginitati. ḡ ꝛc. Dicit enī Hiero. q̄ nuptie replent terrā: virginitas celuz. Et sic patet secunduz principale. ¶ Circa tertiū. s. eius cōseruationē nota septem necessaria. p cōseruatione but⁹ ꝓtutis. Et p̄ma ē sobrietas. Nam ut dicitur p̄v. zz. Luxuriosa res est vinū. Ideo apl̄us ad Eph̄. v. ait. Nolite inebriari vino in q̄ ē luxuria. Dicit Hiero⁹. Clent vino estuans facile in libidinē spumat Sicut patet ꝛ de Loth qui vino repletⁱ⁹ dormiuit cum duab⁹ filiab⁹ suis. Gen. ix. ¶ Secunda rō est sollicitudo. Naz ocium inducit maxime ad carnis tēptationē: ut dicit̄ Ezech. xvi. c. Hec fuit iniquitas sororis tue Sodome abundantia panis saturitas ⁊ ociū. Nec ibi. Sicut accidit etiā Dauid. z. Reg. xi. ꝛ Bersabee. Exemplū etiā ꝛ de sancta Justina a diabolo temptata: quia erat sine exercitio. Ideo dic̄ Hiero. Semp aliq̄d boni facito: ut diabolus semp occupatū te inueniat. ⁊ notat̄ ꝛ de conse. dis. vltⁱ. c. nunq̄. ¶ Tertia est habitus honestas. Nam superfluitas habitus ducit ad lasciuiā. Unde. i. Pet. z. Non in tortis crinibus: aut auro: aut veste preciosa: sed qō decet mulieres ꝓmittentes pietatē p bona opa. Unde Aug⁹ ad Cancianū militē ait. Voles ⁊ mulieres que serico ⁊ purpura induūt xp̄m induere difficile est. Ideo cōsulim⁹ ī xp̄o pie viuere volentibus ut moderate induant. ꝛc ibi. Exemplum ꝛ de Judith q̄ ornata cepit holofernē ut p̄z Judith. x. Et Cypria⁹ dic̄. Serico ⁊ purpura induti: xp̄m induere nō p̄ūt. ¶ Quarta est custodia sensuū. Unde intelligendū est: magnam partem innocentie esse cecitatez. Dyna enim oppressa fuit a Sychen Gen. 34. quia curiose voluit videre mulieres regionis illi⁹. ¶ Quinta est modestia sermonis. Unde Hiero⁹. Sermo virginis prudens ⁊ rarus. Et. z. Pet. 4. Si q̄s loquitur quasi sermones dei. ¶ Sexta ē timor: ut virgo semper sit timorosa. Unde Bern̄. Solent virgines que vere virgines sunt semp esse pauide. Exēplū p̄z de btā virgine Aug̃. i. ¶ Septima ⁊ vltima ē fuga occasionū. Unde Hiero⁹. Sol⁹ cum sola secrete non sedeas. Quā ut ait Bern̄. stare cū mulierib⁹ ⁊ immunē se cōseruare maⁱ⁹ est q̄ꝫ mortuos resuscitare Et tō dic̄ Hiero⁹ hostiolū tuū raro aut nūq̄ mulier ꝓdes terāt: qm̄ ut ipse dic̄ mētes ferreas libido vomat. Exēplū p̄z de btō Bern̄. clamāte latrones latrōes Applica exēplū māle de duob⁹ lapidibus q̄ si ad invicē cōprimant̄ emittunt ignē. Nā Aug⁹ nolebat stare cū ꝓpria sorore p̄sideras piculū. Dic̄ p̄z de Amō q̄ oppressit Thamar sororē suā. z. Reg. xiii. Et sic p̄z ī tūū p̄ncipale. ¶ Circa q̄rtū ⁊ vltimū. s. corruptionē. Nota q̄ quicq̄ sunt que habent corrūpe virginitatem. Primū est superbia. Unde Aug⁹ li. de ꝓgi. Non solum predicanda est virginitas: ut amet̄: verū etiā āmonenda est ne inflet̄ur. Facilius enī sequunt̄ agnū conjugate humiles q̄ꝫ virgines superbientes Nā de nō solū respexit ꝓginitatē Marie: s magis humilitatē: ut patz Luc̄. i. ¶ Secundus ē defect⁹ caritatis. Exemplū de illis q̄nq̄ ꝓgimb⁹ fatuis Math̄ xxv. Unde Bern̄. Castitas sine caritate est lampas sine oleo. Tolle caritatē castitas ꝛo nō placet. ¶ Tertiuz ē macula peri. Nihil enī valet castitas cum pctō quia est forma priuata. Unde Hiero. Illa virginitas vostia xp̄i est: que nec mentē nec carnem libidine maculat. Ille virgines q̄ in pctis morant̄: ꝛo nō placēt ¶ Quartū ē diuisio cordis. Unde Aug⁹ lib⁹. de virgi. ait. Totus vobis in corde figatur: qui p nobis fixus est in cruce. Diuisū est cor virginis: cū deo ⁊ mūdo

studet placere. Hec ille. ¶ Quintū ē stabilitas. Alī Aug⁹ vbi supra. Deū sequmur ne virginitatis bonū a nobis pdat hic p gratiā ⁊ in futuro p gloriā. Amē

Sermo de iudicio pestilencie.

IUdicia dei abyssus multa. psal. 35. Ezech. 14. c. dic dñs. Si mittero pestilentiam sup terrā illā ⁊ effundero indignationez meā sup eā in sanguine: ⁊ auferā ex ea hoiem ⁊ iumentū: ⁊ Noe ⁊ Daniel ⁊ Job fuerint i medio ei⁹: viuo ego dic dñs de: qa filiū ⁊ filiā nō liberabūt: sed ipsi iusticia sua liberabūt alias suas. H ibi. In qb⁹ verb notabim⁹ trigin ta pcā: ppter q̄ de⁹ gloriosus pestilētiā mādat. ¶ Primū ē pctm originale de q̄ dicit. Ro. 15. c. Per vnū hoiem peccatuz intrauit in hunc mūdū: ⁊ p pctm mors Nam sicut remouēs colūnā p accidēs remouet lapidē sibi suppositū: sic ille q̄ ē cā pdītōis colūne originalis iusticie ē cā priuationis vite ⁊ sanitatis q̄ conseruabant in hoie p originalē iusticiam Ex qa pctm primi hois fuit cā pdītōis originalis iusticie: hō decidit ipe cū tota sua posteritate in infirmitates ⁊ mortez ineuitabilē. Alī omnes subijacēt morti eo q̄ sibi dictū fuit p omnibus Geñ. 3. Puluis es ⁊ in puluerē reuerteris. Ex q̄ pctō exorta sunt pestis: ⁊ alia iudicia pessima. ¶ Secundū est pctm luxurie: ptra qō de⁹ ordinauit mrimoniū sacrm cui⁹ sūt tria bona. s. sacrm: fides: ⁊ ples Cōtra sacrm peccāt incubinarij publice tenētes incubinas: siue occulte: siue suscipiēdo filios siue nō. Peccāt sacrilegi siue clerici mulierib⁹ copulati siue layci pi spōsas polluētes: siue i sacrī ordinibus ostituti religiosas maculātes. Cōtra fidē mrimonij peccāt adultī: siue occulti: siue publici: sicut David cū Bersabee. 2. Reg. 3. Cōtra plē peccāt sodomite q̄ nocte natiuitatis dñi extincti sūt peste: ut dic btūs Piero. Peccāt abutētes vasculo vxoris. sicut Ther cū Thamar fecit qui peste mortu⁹ est. Geñ. 38. Peccāt semē fundētes in terrā: sicut q̄ fulmine interijt: sicut Onā: ut pz Geñ. 38. ¶ Tertiū pctm est sacrilegiū: s. ecclesiasticas psonas ⁊ ecclas supponendo eas angarijs ⁊ grauaminib⁹ impositionib⁹ collectis: ⁊ vbi laic⁹ soluit pax ecclia soluit multū: diues soluit q̄si nihil: paup q̄i totū. Ideo inqt dñs Ysa. 3 Clos eni depasti estis vineā meā: ⁊ rapina pauperū i domo vra. Quare atteritis ppl'm meū: ⁊ facies pauperū cōmolitis Hec dicit dñs exercituū. Et p isto pctō ecce pena Ezech. 5. Cluo ego dicit dñs p eo q̄ scīm meū violasti i oibus offensionibus tuis: ego quoq; te cōfringā: ⁊ nō pcet oculi⁹ me⁹ ⁊ nō miserebor. Tertia ps tui peste morietur: ⁊ fame consumet in medio tui: ⁊ tertia ps tui gladio cadet in circuitu tuo: tertiā ptē in oēm ventū dispgā: ⁊ mittā in vos famē ⁊ bestias pessimas: vsq; ad interemptionem sanguis trāsibit p te. Hec ibi. ¶ Quartū pctm est trāsgressio festiuitatū. Mule. n deus celebrari ⁊ obseruari festiuitates Exo. 20. c. Memēto ut die sabbati sanctifices. Hō obseruātib⁹ vero festiuitates cōminat de⁹ flagellū pestis Deut. 28. c Adiūget tibi deus pestilētiā donec consumet te de terra. Percutiet te dñs egestate febre ⁊ frigore ⁊ aere corrupto aerugine: ⁊ psequetur donec pereas. Hec ibi. ¶ Quintū pctm ē symonia: p quā diuina dona ⁊ spūalia nō nisi pcio aut pce dispsant: bñficia pcab⁹ amicoz meritoz acquirunt: ⁊ quātitate pecuniaz magis q̄ salute aiaz pferunt Burgūt idocti ⁊ rapiūt ecclīastica culmina: veteri vo cū suis vetrinis vemergunt. In sūmo vitiosi bonorāt: virtuosi suppeditāt. Propter ea dic dñs Ezech. 6. Hec dicit dñs de: Percute manū tuā ⁊ allide pedem tuum: ⁊ dic deu heu heu ad omnes abhominationes malox vom⁹ israhel: q̄ gladio fame, peste ruituri sūt: ⁊ cōpleto indignationē meā i eis. H ibi

Sextū peccatū est idolatria: p quam uires ⁊ mulieres uo terga uertūt: ⁊ faciunt idolum seruientes ei magis q̄ uo faciendo incantationes ⁊c. de quo dr̄ isaie. Ait Leuit. xxvi. c. Ego dñs deus uester. nō faciatis uobis idolū ⁊ sculptile: nec titulos erigetis: nec insignē lapidem ponetis in terra uestra: ut adoretis eum. Si noluerit is accipe pniam: aut disciplinā: sed ambulauerit ex aduerso mihi. ego quoq; aduersū uos incedā ⁊ percutiā uos septies: ppter pctā uestra: inducāq; sup uos gladiū ultorē federis mei. Cumq; confugeritis in urbes immittā pestilētiā in medio uestri intantū ut urbes uestras redigā in solitudinē. ⁊ deserta faciā sanctuaria uestra: nec recipiā ultra odorē suauissimū: dispergāq; terrā uestrā. hec ibi. Septimū est inhonoratio parentum. Ait Exo. xx. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā ut supueniat tibi benedictio a deo: ⁊ benedictio illi⁹ in nouissimo manet. Benedictio patris firmat domū filioꝝ: maledictio aūt mīis eradicat fundamēta. Et Hiere. xxxv. dicit. Hec dicit dñs exercituū. Ecce mittā in eis gladiū: famē ⁊ pestē: ⁊ ponā eos q̄si ficus malas: que comedi non pñt eo q̄ pessime sint: ⁊ psequar eos i gladio ⁊ in fame ⁊ in pestilentia: ⁊ dabo eos in uastationez uniuersis regnis terre i maledictionē: ⁊ in stupore: ⁊ in sibilū ⁊ opprobriū cūctis gentib⁹: eo q̄ nō audierunt uerba mea: que misi ad eos p seruos meos. pphetas. hec ibi. Octauū est fraudatio decimaꝝ. Ait Mal. iii. dr̄. Reuertimini ad me ⁊ ego reuertar ad uos dic dñs exercituū. Et dixistis. In quo reuertemur? Si affiget homo deū: qa uos affligitis me. Et dixistis. In q̄ cōfigimus uel fraudam⁹ te? In decimis ⁊ in primitijs ⁊ i penuria uos maledicti estis: ⁊ me uos cōfligitis gēs tota. Que uerba exponit a bto Hieronymo: ut dr̄ xvi. q. i. Ecce ego do corā uobis uiā uite ⁊ uiam mortis. Qui habitauerit in urbe hac: morietur gladio fame. peste. Posui tibi faciē meā sup ciuitatē banc in malum ⁊ non in bonū: ait dñs ad populū hunc. Hiere. xxi. c. Nonū peccatum est obstinatio: Ait Exo. ix. dixit dñs ad Moysen. Ingredere ad pharaonez ⁊ dices ad eu. Hec dicit dñs deus hebreoꝝ. Dimitte populū meū ut sacrificet mihi. Nō si adhuc renuerīs ⁊ retines mihi eū ecce manus mea erit sup agros tuos: ⁊ sup equos ⁊ asinos tuos: ⁊ sup camelos ⁊ boues ⁊ oues pestis ualde grandis. Fecit ergo dñs uerbū hoc. Altera enī die mortua sūt oia animantia egyptiorum. Decimū peccatū est homicidiū. Quia enī pharao rex egypti iussit ut interficerēt primogenita masculini sexus hebreorū: ppterea occidit dñs primogenita egyptiorū pestilentia grauī. Unde dicit Exo. xi. Factū est autē in noctis medio percussit dñs omne primogenitum in terra egypti a primogenito pharaonis qui sedebat in solio ei⁹ usq; ad primogenitū captiui qui erat in carcere: ⁊ omne primogenitū iumentoꝝ. hī ibi. Undecimū peccatū est gula. Hāc iudei in deserto estuauerunt esu carnū murmurātes ptra Moysen. Ait dicit Numeri. xi. c. Surgēs ergo populus tota die illa ⁊ nocte: ⁊ die altero congregauit coturnices: qui parū: decē choros. ⁊ siccauerūt eas p gyrū castroꝝ. Adhuc carnes eoꝝ erant in dentib⁹ ipsoꝝ: nec defecerat huiusce modi cibus. ⁊ ecce furor dñi cōcitatus in populū percussit eū plaga magna nimis. i. peste: ut dicit glo. Locatusq; est locus ille sepultura concupiscentie. Ibi enī sepelierūt populū qui desiderauerat carnes. hec ibi. Duodecimū peccatū est diffamatio. Ait enī dr̄ Numeri. xiv. c. Quousq; detrahet mihi populus iste: Feriā ergo eos pestilentia ⁊ cōsumā. Moyses aūt rogauit p ipso ad dñm qui pepcit eis sed adiecit. In solitudine hac iacebūt corpa uestra. Oēs qui numerati estis a uiginti annis ⁊ sup ⁊ murmurastis ptra me: nō intrabitis in terrā sup quam leuauī manuz meā: ut habitare uos facerē. preter Josue ⁊ Caleph. hec ibi. Qui aūt mortui sūt in

ꝛserto fuerũt sexcẽta tria milia: ⁊ngẽti ⁊nquaginta. Vnde hec pestis durauit 40. ãnis: absorbuitq; q̃libet ãno quinꝛ decim milia octogintaocto virorũ: excepto vno anno in quo mortui sũt. 15. milia centũ decẽ ⁊ octo: cõputando vnuꝫ annũ cũ alio. ¶ Decimũ tertũ pcatũ est incredulitas. s. non credere dñe potentie i mirabilibus eius. Vñ Numeri 20. dicit: q̃ cũ populꝰ hebreoꝝ murmurasset cõtra Moysen ob defectũ aq̃ ⁊ bis pcussisset silicẽ. d. audite rebelles ⁊ increduli: nũ de petra hac poterimus eijcẽ vob aquã? Dixitq; dñs ad Moysen ⁊ Aaron. Quia non credidistis ꝫ ut sanctificaretꝭ me cora filijs isrl: nõ introducetis hos populos in terrã quã dabo eis. Hec est enī aqua cõtradictionis vbi iurgati sunt filij isrl adᵛsꝰ dñm. ¶ Decimũ quartũ pctũ est superbia. Vñ dicit. 2. Reg̃. 24. q̃ cũ David ob superbiam fecisset dinumerare populum suũ sermo dñi factus est ad Gad pphetam d. Vade ⁊ loquere ad David. Hec dicit dñs. Triũ tibi dat optio: Elige q̃ voꝛ lueris ex his ut faciã tibi. Cũq; venisset Gad ad David nũciauit ei dicẽs. Aut septẽ annis erit fames i terra tua. Aut tribus mẽsib⁹ fugies aduersarios tuos ⁊ illi psequent te. Aut certe trib⁹ diebꝰ erit pestilẽtia i ẽra tua. Nũc g̃ delibera ⁊ vide quẽ respondeã ei q̃ me misit sermonẽ. Immisitq; dñs pestilẽtiã in isrl a mane vsq; ad tempꝰ cõstitutũ: ⁊ mortui sũt septuaginta milia virorũ. ¶ Decimũ quintũ pcatũ est auaricia. Vñ dicit. 4. Reg̃. 6. c. q̃ facta est fames magna in samaria ꝓpter auariciam ⁊ oppressiones quas fecerant diuites ꝓtra paupes: intãtũ ut matres comederẽt filios suos. Vnde non solum fame: sed etiam peste multi corruerũt. ¶ Decimũ sextũ pctũ est usura: que multũ inualuit in ciuitatibus: sm illud ps. Tota die circũdabit eã sup muros eius iniquitas ⁊ latoꝝ in medio eius ⁊ iniustitia. Et nõ defecit de plateis eius usura ⁊ dolus. Ideo Ezech. 7. c. dicit. Ira. n. mea sup vniuersũ populuꝫ eiꝰ. Gladiꝰ foris: pestis ⁊ fames intrinsecus. Qui in agro sunt gladio morient: ⁊ qui i ciuitate pestilentia ⁊ fame deuorabunt. ¶ Decimũ septimuꝫ est usurpatio. Vñ Ezech. 38. c. dicit. Nunquid ad sumendã spolia tu venis? Ecce ad diripiendũ predã cõgregasti multitudinẽ tuã: ut tollas argentũ ⁊ aurũ ⁊ auferas supellectilẽ atq; substantiã: ⁊ diripias manubias infinitas. Idcirco gladiꝰ vniuscuiusq; in fratrẽ suũ dirigetꝫ: ⁊ iudicabo eos pestẽ ⁊ sanguie ⁊ imbꝛe: vehemẽtẽ ignez ⁊ sulphur pluã sup eos: ⁊ scient quia ego dñs. Hec ibi. ¶ Decimũ octauũ pcatũ est fraus emptionis ⁊ venditionis. Applica de illis qui vendunt pluꝫ q̃ debent ⁊ etiam recipiũt in põdere cẽ. Vñ verificat pphetia Apoc. 13. c. Et faciet oẽs pusillos ⁊ magnos diuites ⁊ pauperes: liberos ⁊ seruos habere caracterẽ in manu dextera: aut in frontib⁹ suis: ⁊ ne quis possit vẽdere aut emẽ: nisi q̃ habeat caracterẽ aut nomen bestie. s. fraudũ: aut numerũ nois eius. Et. 16. c. dicit. Primus angelus effudit phialam suã in terra: ⁊ factũ est vulnus seuũ ⁊ pessimũ. i. pestis i hoies qui habebant caracterẽ bestie: ⁊ eos q̃ adorauerũt imaginẽ eiꝰ. Hec ibi. ¶ Decimũ nonũ peccatũ est oppressio ex acceptione psonarũ. Hic dic de diuisione ciuitatis: arctatione: alienatiõe: discordia: rixa: iniuria: de sanguinis effusiõe ⁊ silia ⁊c. Ideo dicit Matth. 12. c. Cõsurget gens i gentẽ: ⁊ regnũ aduersus regnũ: ⁊ erunt pestilentie ⁊ fames ⁊ terremotꝰ p loca. ¶ Vigesimũ est puersitas iudicioꝝ. Vñ dr Ysa. i. Quõ facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Justicia habitauit in ea: nũc aũt homicide. Argentũ tuũ versum est in scoriã: vinũ tuũ mixtũ ẽ aq̃. Principes tui infideles socij furũ. Oẽs diligũt munera: sequũt retributiões. Pupillo nõ iudicãt: ⁊ cã vidue nõ ingredit ad eos. Et. 1. c. Vide q̃ cõdũt leges iniq; ⁊ scribẽtes iniustitiã scripserũt ut oppmerẽt i iudicio paupes

ꝛ vim facerent cãe humiliã ꝑsõ mei: ut
essent vidue preda eoꝝ: ꝛ pupillos viri
prerent. Et.c.5. Ue qui ꝓiungitis domũ
ad domũ: ꝛ agrũ agro copulatis vsq; ad
terminũ loci. Nũqd habitabitis vos soli
in medio terre? Hom⁹ multe referte fiẽt
grandes ꝛ pulchre ꝛ absq; habitatore
ꝛppter pestẽ. ¶ Uligesimũ primũ peccatũ ẽ negociatio dolosa. Unde Eccleb.28
dr. In sapia ꝛ prudentia tua fecisti tibi
fortitudinẽ. ꝛ acquisisti tibi aurũ ꝛ argẽtũ in thesauris tuis. In multitudine sapie
tue ꝛ in negociatione tua multiplicasti
tibi fortitudinẽ: ꝛ eleuatũ ẽ cor tuũ in
rore tuo. Propt̃ hoc dicit dns dr. Eo qꝛ
eleuatũ ẽ cor tuũ qꝛ cor dei. ideirco ecce
adducã super te alienos robustissimos
gentiũ. Et infra. Immittã ei pestilẽtiã ꝛ
sanguinẽ in plateis eius ꝛ corruẽt interfecti in medio eius gladio p circuitũ: ꝛ
scient: qꝛa ego dns. hec ibi. ¶ Uligesimũ
secundũ peccatũ ẽ piuriũ. Unde Iere.4
c.dr. Et iurabis viuit dns in veritate ꝛ
in iudicio ꝛ in iustitia: ꝛ benedicẽt eum
gẽtes ipsiusq; laudabũt. Et infra. Laua
a malicia cor tuũ: ꝛ a piurio ut saluus
fias. Alioqn ut dr.zi.c. Uelle lato ego
vos i manu extenta: ꝛ in brachio forti.
ꝛ in furore ꝛ indignatiõe: ꝛ ira grãdi
Et pcutiã habitatores ciuitatis hui⁹ loci
ꝛ bestie pestilẽtia magꝝ moriẽt. hec ibi.
¶ Uligesimũ tertiũ peccatũ ẽ blasphemia
Unde Ysa.i. Ue genti peccatrici: populo
graui iniqtate: semini nequã: filijs sceleratis. Dereliqrũt dnm: blasphemauerũt
sanctũ isrl abalienati sũt retrorsũ. Super
qꝛ pcutiã vos vltra addetes puaricationẽ. Jo dicit ps. Inueniat manꝰ tua
oiꝰ inimicis tuis: dextera tua inueniat
oẽs qui te oderũt ꝛc. vsq; ibi. nõ potuerunt stabilire. ¶ Uligesimũ quartũ peccatũ ẽ ꝓsensus i malũ. Applica te mihi
cõsentiente filiã peccare: similiter de patre
filiũ: ꝛ bestie de illis q̃ habẽt alios gubernare. Unde Iere.1. Nõne vides quid
isti faciũt i ciuitatibꝰ iuda: ꝛ in plateis
hierusalẽ? Filij colligũt ligna: ꝛ patres
succendũt ignẽ: ꝛ mulieres cõspergunt
adipem: ut faciãt placentas regine celi
Ecce quo cõueniunt in pectis qui oẽs de
vna familia. Jo seqr. Ecce furor meꝰ
ꝛ indignatio mea cosflab̃ sup locũ istuꝝ
sup viros ꝛ sup iumẽta. ſ.p pestẽ. hec tibi
¶ Uligesimũ qntũ pectũ est negligentia
correctiõis. Nam ut dr. ij.q.4.c. Ecce
dicit Aug⁹. Quotquot habet inter vos
qui ab hoc amore seculi pegrinãt auaros piuros adulteros inspectores nugarũ: consultores mathematꝝ phanatꝝ
augurũ auruspicũ. ebriosos. luxuriosos. Quicqd ine vos maloꝝ esse nostis
quantũ potestis improbate: ꝛ corde recolatis ꝛ redarguite: ut expeatis inde: ꝛ
nolite ꝓsentire: ꝛ imundũ nõ tangatis.
hec tibi. Et qa hoc facẽ nolumꝰ: nõ mirũ
si deꝰ punit ꝑ pestẽ iustos cũ miseris peccatoribꝰ. Unde Aug⁹. i. de ci. dei. c. 9. dicit
Plerũqꝫ eni ab eis nõ cedis admonẽdis
aliqñ etiam obiurgãdis ꝛ corripiẽdis
male dissimulas: uel cũ labꝝ piget: uel
cũ os eoꝝ corã qbꝰ verecũdam offendẽ
uel cũ eoꝝ inimicitias vitam ne impediãt ꝛ nocẽt in istis tpalibꝰ rebꝰ siue
ꝗs adipisci adhuc aperit nra cupiditas: siue ꝗs amittere formidat infirmitas: ita ut q̃ quis bonis maloꝝ vita displiceat: ꝛ ideo cũ eis nõ incidãt in illã
dãnationẽ que talibꝰ prepar pꝰ hãc vitam. tñ qa. ppterea peccatis eoꝝ damnabilibꝰ parcunt: dñ eos in suis licz leuibus ꝛ venialibꝰ metuũt: iure cum eis
taliter affligunt: q̃ quis in eternũ minime puniant. Iure ista vitã qñ diuinitꝰ flagellant cũ eis amarã sentiunt: cui
amando dulcedinẽ peccatibꝰ eis amari cẽ noluerũt. hec ille. Et ideo Ysa.44.
c. dicit. Memento Jacob: qm̃ seruus
meus es tu. Non obliuiscaris mei. Deleui ut nubem iniquitates tuas: ꝛ qñ nebulam petã tua. Reuertere ad me qm̃
redemi te. Et quia negligentes sumus
ideo sequitur Ysa.47.c. Ueniet sup te
malũ: ꝛ nescies ortuꝫ eius: ꝛ irruet sup
te calamitas quam nõ poteris expiare.
Ueniet super te repente miseria quã nescies. Sta cũ incantatoribus tuis. ꝛ cũ

multitudine maleficiorū tuorū : in qb⁹ laboriosa ab adolescētia tua stent: ⁊ salu ent te augures celi qui cōtemplantur sydera ⁊ supputabāt tibi menses: ut ex eis ānūciarent tibi ventura. Ecce facta sunt quasi stipula:ignis combussit eos. nō liberabūt aiam ⁊ manu flamme.i. pestilentia ¶ Vigesimū sextū pctm̄: est inordinata dilectio. Hā ds volens flagellare pcōrē pcurit eū in oibus q̄ ipse amat. Qui vero amat bona nālia: ut filios:ideo punit ds eum in filijs:sicut Cham peccāte:maledict⁹ fuit filj⁹ eius Chanaā. Ben. 9 ¶ Vigesimū septimū est rapina.s.iniuste detinendo bona defunctor que ipsi mādauerūt in suis testamētis. Clamāt eni aie eor in purgatorio dicētes: miserimi mei miseremini mei ¶ Vigesimū octauū pctm̄ est vana gloria. Ut eni habet.2. Reg. vlt. cū David fecisset numerare populum suū ⁊ fuisset in vanā gloriā deuct⁹: locut⁹ est dñs ad David p.pphām Gad. Elige tibi ds trib⁹ vnū:aut psequi trib⁹ annis ab ūmicis tuis:aut pati fame tribus ānis:aut trib⁹ diēb⁹ pste flagellari Qui elegit tertiū. Et mortui sūt plus q̄ septuaginta milia viroz. ¶ Vigesimū nonū pctm̄ est infidelitatis. Ob pctm̄ maxime ds puniuit. Hinc Darij totius orientis ruit imperium. Hinc hierusalē funditus euersū. Hinc ciuitas athenienses inibilū devenit. Hinc roma pstrnit ⁊ precipitat. Hinc tot effusiones sanguinū euenerūt. ¶ Trigesimū pctm̄ est ingratitudo. de q̄ dr̄ Ysaie.38.q̄ cuz Ezechias restituisset prelio aduersus regez assyriorz ⁊ deiecisset eū i furore maximo nō retulit gratias ds. Propt̄ qō factū est verbū dñi ad Ysaiam pphām. Clade ⁊ dic Ezechie. Dispone domui tue quia morieris tu ⁊ nō viues. Auertam⁹ ergo corda ab his pctis: ut ds nec pestilētias nec fames mittat: nisi ut solum in hoc mundo puniamur: ⁊ nō stante sua iusticia in eternū damnemur.

Finis

Incipit tabula predicationū de aduentu xpi. magistri Roberti ordinis minor cū nōnullis aliis p̄dicatiōib⁹ in ꝑ libro cōtent⁹.

Prim⁹ fructus	Ihesus ab Adam cognitus. carta	1
2⁹ fructus	Ihesus desideratus.	4
3⁹ fructus	Ihesus prophetis cognitus	6
4⁹ fructus	Ihesu Maria mater.	8
5⁹ fructus	Ihesu matris virginitas.	10
6⁹ fructus	Ihesus annūciatus.	12
7⁹ fructus	Ihesus vtero clauditur.	14
8⁹ fructus	Ihesus est filius dei.	16
9⁹ fructus	Ihesus magnificatus.	18
10⁹ fructus	Ihesus homo perficitur.	20
11⁹ fructus	Ihesus in mundū mittitur.	22
12⁹ fructus	Ihesus venisse visus est.	23
13⁹ fructus	Ihesus fide cognoscitur.	26
14⁹ fructus	Ihesus est imitandus.	27
15⁹ fructus	Ihesum Johannes predicat.	30
16⁹ fructus	Ihesus satisfactor.	32
17⁹ fructus	Ihesus defectus sustinens.	34
18⁹ fructus	Ihesus rectus moribus.	35
19⁹ fructus	Ihesus caput proponitur.	37
20⁹ fructus	Ihesus est sciens omnia.	40
21⁹ fructus	Ihesus potenter operans.	41
22⁹ fructus	Ihesum Johannes clamitat.	42
23⁹ fructus	Ihesus letanter nascitur.	44
24⁹ fructus	Ihesum Stephanus videt	46
25⁹ fructus	Ihesus Johannem diligit.	48
26⁹ fructus	Innocentes pro xpo occiduntur.	51
27⁹ fructus	Ihesus sacerdotes approbat.	54
28⁹ fructus	Ihesus est circūcisus.	56
29⁹ fructus	Ihesum adorant reges	58
Vigilia natiuitatis dñi. Sermo de sancto Joseph.		60
Sermo de beatitudine.		62
Sermo primus de diuina caritate.		67
Sermo secundus de diuina caritate.		71
Sermo tertius de diuina caritate.		73
Sermo quartus de diuina caritate.		75
Sermo quintus de diuina caritate.		77
Sermo sextus de diuina caritate.		79
Sermo septimus de diuina caritate.		82
Sermo prim⁹ de imortalitate aie: in quo tractaē de vita i cōmuni.		84
Sermo secundus de vita hominis ante suam beatitudinem.		86
Sermo tertius iterū de probatione imortalitatis anime.		88
Tractatus de conceptione virginis Marie.		94

Roberti de licio ex ordine minor in in theologia pitissimi: sbi dei hac etate oratoris eloquentissimi: dicationes a prima dnica de aduentu quottidie inclusiue vsq; ad quartā: & de festiuitatibus a natiuitate dñi vsq; ad epiphaniā cū nonullis alijs suis predicationibus feliciter incipiunt.

Prima dnica de aduentu. de lapsu hominis: & de cognitiōe Dei: qua cognouit xp̄m esse incarnandū. p salute generis humani: que aliter haberi non poterat nisi xp̄s incarnaretur.

Primus fructus: Jhesus ab Adam cognitus.

Nox p̄cessit dies aūt appropinquauit Verba sunt doctoris gentiū ad Ro. 13. c. ex epla hodierna. Nibil vnicuiq; tam cōueniens esse potest ad seipsū incitandū ad dilectione sūmi dei q̄ frequens cogitatio suoz beneficiorū que ex munere liberalitatis suę cōcedere voluit rōnali creature. Inter que illud vnū. pfecto stupēdū ac memoria cē dignū censeo: q̄ seipsū vestire forma mortalitatis nostre voluit. Stupendū q̄pe est in carne visibili apparuisse deū pro redemptione & salute hominū. Quapē statuit scā mater ecclesia h̄ tpe aduentus huiusmodi mysteria colendissima de uotissime celebrare: ut fideles cuncti vigiles fiant: ne quippiā velint: deesse rent: amentq; preter dilectus ihm oiuz saluatorē. Ob qđ i sequētib⁹ sermonib⁹ equū ē arbitrat⁹ sū: aliq̄d dicere de aduentu dñi nostri ihu xp̄i in carnē. Hodierna vero die mente reuocato ad incarnatōis noticiā: quā intelligemus sub vna tm̄ propositione que est: Jhus ab Adam cognitus. In ipso em̄ patre generis humani initiū cepit omnū peruitio: qđ nox precessit: & tm̄ per xp̄m inuenta est salus: & sibi & omnib⁹ electis: qui ciues esse velent in celesti hierusalē Qđ Paulus declarat: cum dicit: dies aūt. s. lumen grē: & gaudiū resurrectionis appropinquauit. Ad quod melius intelligendum in presenti sermone tres conclusiones erunt declarande.

Prima dicit veritatis.
Secunda dicit qualitatis.
Tertia dicit remissibilitatis.

Capitulum primū qualit verū est q̄ deus non condidit hominē in his penalitatib⁹ & miserijs: quas videm⁹: & p̄ peccatuz in illas cecidit sic exigente diuina iusticia.

Prima conclusio dicit veritatis in qua philosophantiū quorūdam impugnandus est error: inter quos & si plerisq; varia dixerūt: uel de mundi eternitate: ut Aristoteles: uel de infinitate: ut Anaxarc⁹ & Democritus: qui. put Valerius cōmemorat de cupiditate glorie. infinitos mūdos fore dixerūt: uel de mūdi nouitate ut quidam alij fuere: tamē nonulli qui. pfessi sunt ex tempore a deo mundum factum fuisse: homines vero inique p peccatum cecidisse: sed eos a principio generationis fuisse eiusdem conditionis cui⁹ sūt in hoc tpe calamitatis & luctus: Quod si verum esset: facillime sequeret q̄ ob nullam culpam necessarium erat ex pte hominis incarnari filiū dei. Dicūt ergo cēs doctores catholici humanā naturā lapsam ab illo statu in q̄ fuit ab opifice sūmo p̄dita. Qđ. pbat q̄druplici rōne.

Primo rōne diuine clementie.
Secundo rōne diuine sapientie.
Tertio rōne diuine iusticie.
Quarto rōne diuine condecentie.

Prima rō dicit diuine clemētie. Nā nibil. pcedere debet a sūma clementia & bonitate: qđ nō sit magis inclinabile ad iusticiā & veritatē q̄ ad maliciā: & magis. pinquū ad bonū q̄ ad malū. Hz sens⁹ & cogitatiōes hoiuz. pni sūt ad malū ab adolescētia: put scribit Beñ. 8. c. & notatur. 12. q. 1. in. c. omnis etas. Ergo in illa corruptione iniqua nō fuit humana natura a summa bonitate producta

Insup. Nihil pcedit a summa bonitate
digni maledictione. Sed multe sunt in
nobis passiões maledictione digne: sic
patet in Job.3.c.7 in lege maledicebãt
steriles mulieres. Nõ apparet itaq; bu
manã naturã in hoc statu fuisse cõditã:
sed in alio a quo cecidit per pccatum.
¶ Secunda rõ dicit diuine sapientie.
Ubicunq; enī est sũma sapientia: ibi est
sũma pulchritudo: sicut Aug⁹ exponit i
li. de trini. Sed a sũma pulchritudine
nihil pcedit fedũ aut turpe: nihil qõ rõ
nalem offendat intellectũ. Sed in hoc
ratiõe vtente sũt defectus naturales: de
quib⁹ naturaliter erubescit: 7 multa de
testabilia fm rõnem: ergo talia nõ fue
runt condita in humana nã. Relinquit
itaq; q̃ est lapsa. ¶ Tertia rõ dicit di
uine iusticie. Nam nullus affligit pena
nisi pcedat culpa. Sed passio inuolun
taria in rõnali creatura est pena. q̃ nul
lo modo talis passio fuisset in hoc añq̃
pcessisset culpa. ¶ Quarta ratio dicit
diuine cõdecentie. Dicit enī Anselm in p̃
li. Cur deꝰ homo. c.9. Deo aũt nequaq̃
estimat cõuenire: ut creaturã quã fecit
iustã ad beatitudinẽ: sine pcõ miseram
esse cogat. Dominẽ aũt inuitũ mori mi
serũ est. Si ergo deus exigit mortez ab
hoc sub statu quo est. ergo est sub cul
pa. ¶ Sed contra has rõnes arguunt
pbi primo sic. Omne compositũ ex cõ
trarijs est dissolubile. Dicit enī Aug⁹.
Contraria semp apetũt ire in regiões
diuersas. Sed corp⁹ Ade in statu pri
me conditõis fuit cõpositũ ex cõtrarijs
ergo p naturã fuit dissolubile 7 corru
ptibile. Sed tale est modo corpus hu
manũ. ergo p corruptibilitatẽ nõ. pbat
status nature lapse. Itẽ. Omne cõtra
rium ẽ diuisibile. Corpus Ade in pri
ma conditione erat cõtrariũ. ergo erat
diuisibile. ¶ Secundo arguũt q̃ corp⁹
illud erat sensificatũ. q̃ erat sensitiuum
doloris: ꝗa sicut dicit Aug⁹ dolor ẽ sen
sus diuisionis impatiẽs. Non q̃ sensus
doloris 7 pene. pbat statũ nature lapse.
¶ Tertio arguũt. ꝗa dicit Aug⁹ super
Genẽ. ad litterã. Adam nõ mãducauit
de pomo: eo q̃ nõ crederet esse deũ: ꝑ ne
suas delinas contristaret. s. vxorẽ. sicut
Salomõ adorauit idola. 3. Reg. xi. ne
contristaret vxores suas. Ex his pz q̃
Eua erat tristabilis in statu prime con
ditionis. Sed tristicia ẽ passio affligẽs
animã. Relinquit q̃ q̃ status prime cõdi
tionis ẽ status passibilitatis. aie 7 cor
poris. ¶ Quarto arguũt. ꝗa sicut dicit
Job Damas. pcedit deus iustos incidẽ
in calamitates ꝓpter multas causas.
Una est: ut eã que i ipso iusto latet vir
tutem alijs manifestã faciat: ut Job. i. c
Alia est ut non ex recta ꝓscia eicuetur
p superbiã: ut in Paulo. 2. ad Cor. 12. c
Alia ꝓpẽ eruditionẽ aliorũ: ut alij eru
diant: ut in Lazaro Luc. 16. Alia ꝓpẽ
gloriã dei: nõ ꝓpẽ ꝓpriũ aut parentũ
peccũ: ut in ceco a natiuitate Joh. 9.
Alia ꝓpẽ celũ alteri⁹ vite: ut in marty
rib⁹ ad Heb. 9. Ergo nõ cẽt in cõueniẽs
etiã si ho nõ pcessisset habẽ penalitates
que eum ordinarẽt ad maiorẽ gloriã:
ad mai⁹ meritũ 7 ad maiorẽ coronam.
Verũ tñ oia friuola sũt si ꝓsideremus
illud quod Hugo. de scõ Vic. dicit i li. de
sacris: vbi distinguit tres stat⁹ humã
ne nature. Primus ẽ nature a deo cõdite
Secund⁹ est nature lapse. Tertius est
nãe btẽ. In primo statu habuit hõ posse
pccare: 7 posse nõ pccare: 7 in eodem
statu habuit posse mori 7 posse nõ mori
sicut posse pccare 7 posse nõ pccare: qm̃
i b̃ statu nõ ẽ pccãdi 7 moriẽdi neces
sitas. Et hec fuit prima humani corpis
immortalitas. In secũdo statu habet p̃
se mori: 7 nõ posse nõ mori: sic̃ posse pc
care: 7 nõ posse nõ pccare: qm̃ i b̃ statu
ẽ pccãdi 7 moriẽdi necessitas. In tcio
vero statu habebit posse non mori 7 nõ
posse mori: sicut posse non pccare: 7 nõ
posse pccare: quoniam ad hunc statum
ptinet moriendi 7 pccandi impossibili
tas. ¶ Ad primũ ergo obiectũ dicẽdũ
est fm Hugo. prefatũ: q̃ hõ añ pccatuꝫ
natura mortalis 7 passibilis fuit: que
tñ ex bñficio creationis pcedẽte: 7 ppo

studio subsequēte facere potuisset ut nō moreret adeo q̄ i Adā erat possibilitas ad dissolutionē z corruptionē: tamē cū potētia euitandi oēm defectū. In statu ꝟo moderno est possibilitas cū necessitate ineuitabili. Hoc idē dicit Aug⁹ i libro de q̄stiōibus noui z veteris testi. Deus inquit hominē fecit qui q̄diu nō peccaret īmortalitate vigeret ut ipse sibi auctor esset aut ad vitā aut ad mortē. Et idez de baptismo puuloꝝ ait. Fiebat ordo iusticie: ut sicut aia dño suo ita corpus ei obediret. Et iterū. 13. li. de ciui. dei. c. 3. dicit. Fatendū est quidez ꝓmos hoies ita fuisse institutos: ut si nō peccassent nullū genus mortis expirent. Sed cosz dem ꝓmos patres adeo fuisse mulctatos ut etiā quicquid ex ipsoꝝ stirpe exoꝝ fuisset: eadē pena teneret obnoxiū. Non enī aliud ex eis q̄ qō ipsi fuerant nasceret: sed ro magnitudine qui ipe culpe ipsius naturā damnatio mutauit in penis ut qō penaliter pecauit in peccātibus hoibus ꝓmis: naturaliter sequeret in nascentibus ceteris. Et idem in ipo nosticon. Vide morte nō a deo auctore sed erroze vite venisse hominē in gadiso relictiarū positis. Idipsū cōfirmat auctoritas sacre scripture. Vñ Sap. ꝓ. dr. Deus mortē nō fecit: sed impij manib⁹ z ꝟbis accersierūt illā. Et 2. z. c. Beñ. clara est sniā cōminātis dei. Quacūqz die comederis ex eo: morte morieris. i. morti obligat⁹ eris: uel moriēdi necessitatē incurres. Sm Aug̃ sup Beñ. ad litterā. Et idē. 14. li. de ci. dei. c. 26. Viuebat itaqz hō in paradiso sicut volebat q̄diu hoc volebat quod deus iusserat. Bonus viuebat fruēs deo ex quo bono bonus erat. Viuebat sine vlla egestate: ita semp viuere in ptāte habens. Cibus aderat nē esuriret: potus ne sitiret: lignū vite ne illuz senectus dissolueret. Nihil corruptionis in corpe: nihil ex corpore villas molestias vllis ei sensib⁹ ingerebat. Nullus intrinsecus morbus: null⁹ ictus metuebat extrinsecus. Sūma in carne sanitas erat: i animo tranqllitas hec ille. Hecqz hanc impassibilitatē innocentie dicim⁹ vnā z eandē impassibilitati gloriose. qa Sm Scotū illa impassibilitas gloriosa priuat actū z potētiā patiendi. Hec ꝟo tm actū z nō potētiā. Hec magister i secūdo. Hecqz insup crevere vetemus in eo statu impassibilē hominē oio fuisse: qa ut sanctus Tho. declarat ꝓmā pte. q. 31. duplex est passio. Una cōmuniter dicta Sm quācūqz immutationē etiā si pineat ad pfectionē nāe condite. z Sm hāc passibilis erat homo z Sm animaz z Sm corpus. Secunda est passio proprie dicta. Et sic pati dicit quod a sua naturali dispositione remouetur. Passio enī est defectus actionis. In rebus aūt naturaliter ctraria agūt z patiūt ad inuicē: quoꝝ vnū remouet alterū a sua naturali dispositōe. Et de hac passione dicit Damascenus q̄ passio est motus preter naturā. Hoc modo in statu innocentie impassibilis fuit. qō videt impossibile. tamē ostendere possumus ex multis scōꝝ exemplis qui dispensatiue z etiā speciali priuilegio ꝺ impassibilitatis vnū diuniti⁹ acceperunt. Quidnam fuit illud stupendū. pdigiuz de tribus pueris in ardentez fornacem missis: quos tamē flāma nedū cōbussit: ꝺ mens est accensa nimis: nec i minimo lesi plaudebant deū in medio flāmarū positi benedicentes. Daniel. 3. c. Quid de Jona dicem⁹: qui i ventre ceti diebus tribus z noctib⁹ habitauit: tandem post triduū illesus exiuit. Jone. 2 c. Quid de Moyse qui. 40. dieb⁹ z. 40 noctibus habitauit in monte sine cibo: ut legem mereret accipe: ut Exo. 14. c. Quid de Johe euangelista qui in dolio ferventis olei missus nocumentū vllū nec sensit. z venenum fortissimū bibens quo duo ante ipsū bibentes interempti fuerant sine detrimēto est inuent⁹. His z alijs tam veteris q̄ noui testi ducti: ut credam⁹ nō esse impossibile: qō de nā instituta i scripturis narrat. Fuit ergo ꝓmus hō creatus in statu ipassibilitatis sicut visum est prius qui per peccatū se

ꝛ omnes mortales fecit ꝛ morti subiugauit. His visis ꝛ declaratꝫ exeat i cāpū primꝰ humani generis pater. ipseqꝫ lamentabiliter dicat. O filij generis humani. o mortales cūcti passibiles: miseri: ignorātes: plenī luctu: calamitatibꝰ: laboribꝰ: angustijs: amaritudinibꝰ: infirmitatibꝰ: molestijs: curis: perturbationibꝰ: varijs fœditatibꝰ: ꝛ erubescentia: quis vos mecū ad tot mala dānauit? Quid nam experimini in hac vita erūnosa ꝓter gemitꝰ ꝛ suspiria? Unde tot incōmoda venerunt nobis? O deꝰ benigne. o creator admirabilis. talia non ꝓtractasses nobiscū nisi me peccatorē cuꝫ omni posteritate mea iusticia tua punire voluisses. Heu me. Ego sum ille peccator magnus. Ego sum ille diuine maiestatis ꝓtemptor. Ego qui tantā ruinā super cōs induxi generationes mundi: Eram a deo mire ꝓditus: sapiētia naturali illustratus: collocatus in paradiso delitiarū: dñs animaliū piscīū ꝛ volatiliū. liber absqꝫ omni seruitute: ad deū ꝓtēplandū habilis ꝛ idoneus ad, procreandū filios benedictos. Et ego ḋa deuꝫ meū deseruī: de paradiso eiectus sum in hanc vallē lachrymarū. ut cum sudore vescar pane meo ego ꝛ omnes qui a me descensuri sunt. Quibus omnibꝰ sicut ꝛ mihi clausa est porta celi. ꝛ nō possum? aliquo merito nostro videre faciem filij dei. Cecidit ergo dignitas nostra. ꝛ natura bene instituta corrupta est. non tm̄ penaliter sed culpaliter: quod omnes indubitanter credere tenēt̄ de necessitate salutis.

¶ Capitulū secūdū. de qualitate peccati primorū parentū. ꝛ qꝫ ꝑncipale peccatū hominis est qꝫ lapsus fuit in oibus licz alia peccata cōcurrerint.

Secunda ꝓclusio dicit qualitatꝫ. Nam solet quorūdā animꝰ non sine rōne mirari quale fuit illud primoꝝ parētū peccatū: ob qō tam seue crudeliterqꝫ deꝰ humanū genꝰ puniuit: de quo quattuor opiniones inueniunt a doctorib⁹ sacre theologie assignate ꝛ denotate.

Prima est qꝫ fuit superbia.
Secūda est qꝫ fuit auaritia.
Tertia ē qꝫ fuit gula.
Quarta ē qꝫ fuit inobedientia.

¶ Prima opinio que est qꝫ fuit superbia ꝓfirmat Ecclesiastici. x. c. Initiū oīs pcti est superbia. Et iterꝫ Ecclesiastici. xv. A muliere initiuꝫ pcti. ergo mulier ꝑtransiuit peccatū superbie. Item Aug⁹. in li. de ꝑfinitate. Diabolꝰ inquit in celo voluit esse sicut deꝰ. cadens aūt ꝑsuasit homini similitudinē sue voluntatis. Itē Aug⁹ ad Horosiū. Elatus Adam suasiōi serpentis obediēs ꝓceptū ꝓtēpsit. Et idē sup Gen̄. Infuit mēti Ade amor quedaꝫ ꝑprie potestatis ꝛ quedā de se superba ꝑsumptio. ¶ Secūda opinio ꝓbat. primo per text. Gen̄. iij. Eritis sicut dij. 2ō. Hoc primo cecidit in mentē mulieris. s. appetētē multitudinē scientie plusqꝫ oportet qō ē peccatū auaritie ẽm Greg⁹. Ergo illud fuit pcm̄ auaritie. ¶ Tertia opinio cōfirmat. qa ut dicit text. Gen̄. iij. c. Vidit mulier lignū qō esset pulchrū visu ꝛ ad escēdū suaue. Et. xxv. di. in. c. Sexto dicit scribit. Bula a paradiso regnantē expulit. Et Hieronym⁹ cōtra Iouinianū. Solliciteꝫ pidendū est. ut quos saturitas a paradiso expulit esuries reducat.

¶ Quarta opinio batē ex eo quod dicit Paul⁹ ad Ro. v. qꝫ vni⁹ boīs inobediētia peccatores constituti sunt multi. Et Aug⁹ in li. de ꝑfa religiōe. Adam ꝑter transgressionem obedientie de paradiso eiect⁹ ē. Et sup Gen̄. ad litterā iterū dicit. Nō potuit melius ꝛ diligēti⁹ ꝓmendari q̄tū malū sit inobediētia. cū ideo reus iniquitatis fact⁹ ē homo qa eā rē tetigit ꝑ. ꝓhibitionē quā si nō ꝓhibit⁹ tetigisset nō vtiqꝫ peccasset. Has opiniōes deras cōcordat dñs Gosi. in. xx. di. secundi li. vbi ostendit qꝫ ꝑncipale peccatū hois ꝑ quod lapsus est fuit inobedientia Ade. ꝛ ad hanc cōnatus est diabolus adducere hominē. Sed qm̄ nemo operat ad malū aspicies nec appetit malū:

nisi sub specie boni. iō clare ꝙ pretēdēs diabolus ꝙ nō posset mulierē decipitare nisi apponeret aliqđ appetibile: illa tem ptando ꝓposuit ad que ois homo nāliē inclinat. Naturaliter enī omnis homo inclinatur ad beatitudinē: que est bonū gloriosū: delitiosū ⁊ copiosū. Unde hō naturaliter appetit excellentiā: sufficiē tiam: ⁊ leticiā. Et in ordinato appetitu talium consistit iusticia: in inordinato ꝙ culpa. Gula enī est inordinat⁹ appe titus cibi sumpti ad reficientis. Auari cia est inordinatus appetitus sufficien tie. Superbia est inordinatus amor ex cellentie. Diabolus ergo primo promi sit mulieri dignitatis excellentiam: cuꝫ dixit: Eritis sicut dij. Secundo subiū xit cognitionis abundantiam: scientes bonū ⁊ malū. Postremo pretendit sua uitatis experientiā: cum ostendit lignum pulchrum visu: ⁊ ad vescendum suaue. Quia ergo mulier diabolo cōsensit in appetēdo primo esse sicut deus: fuit su perba. Deinde appetendo scire bonum ⁊ malū: fuit auara. Postremo experiēdo suauitatē ligni vetiti: fuit gulosa. Et in hoc fuit transgressionis rea: ⁊ inobedien tie culpa inuoluta. Hec est inconueniēs plura genera peccatorū ꝑm pgressū cō currere ad vnū flagitiū ꝓpetrandū. hec Hoñ. Comedit itaqꝫ Adam de ligno vetito contra imperiū diuine maiestatis: Parupendit preceptū altissimi dei qui ei mandauerat ut ei obediret: ⁊ cogno sceret ipsum regem celorū: ⁊ oiuꝫ crea turarum. Quod equidem non minimū non parū: non veniꝫ leue crimen pu tanduꝫ est. Unde Augꝰ. 14. de ciuitate dei. c. 12. ait. Non debet existimare qsqꝫ leue ac paruum illud fuisse cōmissū: qa in esca factū est: nō quidē mala nec no xia: sed quia prohibita. Necꝫ enī quicqꝫ mali deus in illa tante felicitatis para diso creauerat: atqꝫ plantarat. Obedientia cōmendata est in precepto: que virtus in creatura rationabili mater ē omniū custosqꝫ virtutuꝫ. Hec itaqꝫ de vno cibi genere non edendo vbi aliorum tanta copia subiacebat: tam leue preceptum ad obseruandū tam breue ad memorie retinendum: vbi presertim nondū volū tati cupiditas resistebat: quod de pena trāsgressionis postea subsecutū est: tan to maiori iniusticia violatū est: quāto facilliori posset obseruantia custodiri. ꝟ ille. Cur itaqꝫ miramur si indignaꝰ est deus: qui magnus: imensus: gloriosus sapientissimus: omnipotens: colendus: adorandus ⁊ timendus tot beneficia indulserat protoplasto si ab ipso con tēptus est? Quo prohibāda humana su perbia: quid fuit contemnere deum? O temeraria presumptio humane mētis quid: quid: quid est calcare preceptum atqꝫ mandatum regis eterni? Nonne lex ipsa nature clamat: ꝙ diuinoꝝ mā datoꝝ preuaricatores digni sūt morte Preuaricatus est Adam ⁊ ꝓpter inobe dientiam ad mortem est condemnatꝰ.

¶ Capitulum tertiuꝫ. qualiter deus re mittere voluit peccata hominis: ⁊ nō an geli: ⁊ qualiter mysterium incarnatio nis fuit Ade reuelatum.

TErtia cōclusio dicit remissibi litatis. Licꝫ enim tam enorme fuerit illud delictum: ut ꝓ illud diuina iusticia damnauerit totum ge nus humanū: ver ūtamen voluit clemē tissimꝰ deus in ira continere misericor dias suas: quia decuit ac deliberauit homini perdito ⁊ pēnitēti: per filij sui in carnationem succurrere. Sup quo du bius solet esse animus: cur magis hu manū genus saluū factum est: ⁊ remis sionem accepit ꝙ angelica natura pre uaricatrix. Quod rationabile cē demō strant doctores dicentes: peccatuꝫ hois fuisse remissibile: angeli vero oio irre missibile. Quod probatur quattuor cō uenientijs.

Prima est ꝓprietas liberi arbitrij.
Secunda conditio nature.
Tertia ordo diuine iusticie.
Quarta congruitas misericordie.

Prima cōueniētia dicīt libertas arbitrij. In libero arbitrio ſm magiſtrum .z4. di. ſecundi eſt facultas voluntatis 7 rationis tā in boie q̄ in angelo. tamē differenter. Nam q̄tū ad volūtatē differt homo 7 angelus: qa liberū arbitriū hominis ante electionē voluntatis 7 p̄ electionē ſe habet mutabiliter. Angeli ſo 7 ſi ante electionē ſe hz mutabiliter poſt electionē tamē ſe habet immutabiliter Et hac rōne in ſumo gradu eſt liberum arbitrū in deo. infimo aūt gradu eſt in homine. Si g̃ è liberū arbitriū i angelo neceſſe eſt ut ſit medio modo ſe habens 7 ita dicīt liberū arbitriū i eo mutabiliter ſe hr̃e ad bonū ante electionē. 7 immutabiliter poſt. Poteſt eni eligere 7 nō eligere. ſed quicq̄d illud ſit ſiue bonum ſiue malū: non p̄t illud reteſtari poſtq̄ elegerit. Ex quo pz q̄ nō poteſt p̄nitē ſiue p̄ pniam culpā velere que eſt delectatio mali. Et ita relinquit̄ q̄ culpa eius nō p̄t deleri ſicut culpa hois. Itē q̄tum ad p̄prietatē rōnis patet. quia in libero arbitrio eſt iudiciū de bono. ſed differēter in homine 7 angelo. qa ſicut dicit Dio⁹ intellectus angeli deiformis eſt. 7 hoc ē quia ſupra tempus. 7 ita accipit totum ſimul. 7 non poſt hoc illud: uel illud ex illo. Et ideo dicīt angelus intellectual' ſubſtantia. Sed intellectus hominis eſt in tempore. 7 ideo cōſeredo accipit. Illū non accipit totū ſimul: ſed vnū p̄ aliud 7 vnū ex alio. ſicut ex p̄miſſis accidit concluſio. Et ideo homo dicīt rōnalis ſubſtantia. qa ratio eſt virtus collatiua vnius ab alio. Qualis ergo cōpatio ē ſimplicis ad compoſitū: 7 puncti ad lineam in eſſendo: talis compatio eſt intellectus angelici ad intellectū hominis in intelligendo 7 iudicando. Cum ergo iudicium fiat ab intellectu. patet q̄ angelus ſm ſtatū ſue cōditionis iudicat de re non in tpe: 7 de re tota ſimul: 7 i iudicando de ipſa videt eam totā ſimul. g̃ rectiſſime iudicat. 7 in iudicādo peccat ex certiſſima malicia. Ex quo nullo mō poteſt excuſari. Non autē ſic eſt de boie qui cum totam rem ſimul nō videat p̄t decipi in ſuo iudicio. Et ideo cuz petīt eius aliquo modo poſſit excuſari: nō ē irremediabile. Unde Beū. 6. Non remanebit ſpiritus meus id è indignatio mea i homine quia caro eſt. Secūda conuenientia eſt conditio nature: quā tangit Anſelm⁹ in .z. li. cur deus homo Homo p̄ aliū boiem qui nō eſſet ſui generis nō debuit reparari. Et cū nō ſint omnes angeli eiuſdez generis. patet q̄ nō fuit poſſibilis hec reparatio in angelo ſicut in boie. Inſup ex cōditione peti tam hois q̄ angeli variat petīm 7 q̄tuz ad genus. 7 q̄tum ad circūſtantiam. 7 q̄tum ad occaſiones. Quātū ad gen⁹ fuit in appetitu ſcientie dei. Superbia ei⁹ in appetitu omnipotentie. Omnipotentiam autē ſuā nunq̄ voluit deus cōmunicare alicui creature. ideo angel⁹ appetijt illud ad quod nullo modo erat ordinatus. Scientiā autē ſuā voluit deus cōicare creature. Ad illaz eni eſt homo ordinatus in gloria. ideo petīm hois eſt remiſſibile. peccatū ſo angeli nō. Quātum ſo ad circūſtantiā peti eſt differētia. quia in Adam fuit aliqua ignorātia: qa peccatū quod erat mortale credidit eſſe veniale ſm Aug. 7 habuit p̄ poſitum p̄nitendi 7 petendi veniam de illo peccato. Angeli ſo nō. Quātū ad occaſionē peccati eſt differentia: qa angelus p̄ ſe peccauit. Adā ſo alio ſuggerente. Tertia conuenientia dicitur congruitas diuine iuſticie. Nam i boie vno erat tota ſpecies humana multipli cāda. Sz i angelo peccāte nō erat tota natura angelica. Et ꝓpter hoc diuine iuſticie cōgruū fuit hominē expiare 7 nō angelum. Quarta conuenientia ē ex pte diuine miſericordie cui nō erat p̄decēs ut nihil detraheret de humana natura ad btitudinē ordinatū. Datū ergo ē tēpus ex dei liberaliſſima miſericordia boi lapſo petēdi veniā de petō 7 de eo agendi pniam. Puto eni q̄ p̄ expulſionē de paradiſo Adā pater noſter cōuertit ſe ad lamenta pnie: 7 ꝓm venturū ſūma

uotione excoluit: quē incarnandum cognoscebat. Nā ecclesia sancta ponit eum in numero scōrū. qō esse non posset sine fide mediatoris. qō Aug⁹ in libro de corrreptione ⁊ gratia testatur dicens Illa fides sana est qua credimus nullū hominē siue maioris siue que etatis literari a contagiē mortis ⁊ obligatiē peccati nisi p vnū mediatorē dei ⁊ hoiuz ihm xpm. Hcōm aūt doctrinā sci Tho. 2ª 2ē. q. 2. via hominibus veniendi ad beatitudinē est mysteriū xpi incarnationis qō ante statum pcti homo cognouit: ꝫ nō explicite: quia nō p̄m q̄ ordinabat ad liberationē a pctō p passionē ⁊ resurrectionē: qa homo nō fuit presciꝰ pcti futuri. Videtur aūt incarnationis xpi p̄scius fuisse ex eo qō dixit: Propter hō relinquet homo patrē suū ⁊ matrē suā ⁊ adherebit vxori sue. Heñ. 2. Et hō ab apō Paulo ad Heb. 1. dicit sacramentum magnū esse i xpo ⁊ ecclesia. Quod quidē sacramentū nō est credibile p̄mū hominē ignorasse. Post pctm̄ ꝺo explicite illud mysteriū cognouisse nulli dubium esse vtet: p̄m q̄ ordinabat ad salutez hominis p passionē ⁊ resurrectionem. Vnde ⁊ habuit Adam cognitionem salutis sue in ihm nasciturū de carne sua. Quis nā explicet quanta deuotione omni tpe vite sue Adā cū lachrymis ⁊ suspirijs deuz incarnari expostulauerit? O Adam cois paꝛ qd fecisti? Cur peccasti? Cur offendisti legez dei? Heu me inquit peccaui? errauit: Hz dei filius bonitate sua restituet vobis icarnatione sua benedicta quicqd ego pdidi in p̄sumptione mea. O pctōres nō paucatis. Habem⁹ reparationē. Nō cōqueramur amplius de Adā imo cantemus cū Hzecḡ. O felix culpa que talē ac tantū meruit habere redēptorē! Fuimus in tenebris p pctm̄: ⁊ iam sumus i luce gratie p verbum incarnatū: Cui⁹ beneficio consequi valeamus splendorem glorie: i qua xps viuit ⁊ regnat in secula seculorū Amen.

Feria secunda sermo de ardenti desiderio sanctorum patrū veteris testamēti aliter cupientium xpm incarnari.

Secūdus fructus: Ibus desideratus.

Dor p̄cessit

Iterū vbi s. Cogimur ad cor nostrū inflāmādum in amorez bñdicti ihu xpi in celo sedentis ad dexterā patris ex veremēti desiderio illo quo sancti patres veteris testamēti p multa curricula annorū successi ardentissimis suspirijs deprecabant ipsuz incarnādū. Nō deuotus Bern⁹. cōsiderans sermone. 2. sup cantica ait. Ardorem desideriꝫ patrum suspirantiū xpi in carne p̄sentiā frequentissime cogitās compungor ⁊ confūdor: in memetipso ⁊ vix ꝓtineo lachrymas: ita pudet torpoꝛis miserabilis tēporū hoꝛ. Cui nāqꝫ nostrū tantū ingerat gaudiū gratie bꝰ exhibitio: quātū sanctis veteribꝰ accendit desideriū, p̄missoꝝ? hec ille. Idcirco nostra incitatione ꝓsequi volentes incarnationis beneficiū: in p̄senti sermone de ipsa dicturi sumꝰ sub vno fructu qui est: Ibs desideratus. Pro cuiꝰ declaratione tres conclusiones occurrunt proponende.
Prima dicit occasionis.
Secunda retardationis.
Terna meritationis.

Capitulū p̄mū qualiē xps voluit incarnari: ⁊ si nō peccasset homo an fuisset incarnatus.

Prima conclusio dicit occasionis. in qua videndū est si pctm̄ solū fuit incarnationis occasio: ⁊ p̄cipua ratio: uel si adhuc homo nō peccasset: aliqua alia causa dei filiꝰ incarnasset. Et circa hō tres sūt opinōes Prima dicit sustentabilis.
Secunda probabilis.
Terna cōmendabilis.

Prima opinio dicit sustentabilis. q̃ e quorũdã magistrorũ dicentũ q̃ re incarnatione est hoc duplicater. Est enim incarnatio carnis assumptio. Vel q̃ ce sermo re carne assumpta. Aut q̃tũ ad hãm. Aut q̃tũ ad refectũ passibilitatẽ 7 mortalitatis. Si loquam̃ re incarnatione q̃tum ad refectũ passibilitatis 7 mortalitatis dicunt q̃ si homo nõ peccasset xps carnẽ mortalẽ nõ assũpsisset Sed si loquamur re incarnatione ꝑm q̃ dicit assumptionẽ humane nãe simpliciter: etiã si homo nõ peccasset xps incernat9 esset. Haz incarnatio facit ad pfectionẽ totius vniũsi in hoc q̃ cõpletionẽ dat humano generi q̃tũ ad tria. Primo q̃tum ad illud qõ respicit nãm. Secũdo q̃tũ ad illud qõ respicit grãm. Tertio q̃tũ ad illud qõ respicit gl̃iam.

Tertium ad primũ in incarnatione est cõsumatio modoꝝ educẽdi hoiem in ce Quadruplex nãq; est modus educendi hoiem i esse. Nec re viro nec re muliere ut Adaz. De viro sine muliere. ut Eua De viro 7 muliere ut ceteri homines. De muliere sine viro. ut xps. Ergo si hõ stetisset: fuisset incarnatio. qa si nõ esset filij dei incarnatio: tunc vn9 modꝰ productionis ꝛficeret. 7 sic vniuersus cẽt impfect9. Vñ dicit Aug9 in li. de li. ar. q̃ vniuersus balet tantã pfectionez q̃ nemo põt rõnabiliter aliquã impfectionem inuenire in eo. Secũdo incarnatio facit ad pfectionẽ hois q̃tũ ad illud qõ respicit grãm. Nã xps est caput ecclesie nõ solũ ꝑm diñã nãm: ꝙ etiam ꝑm humanã ut oñdit Aug9 sup Joh. Sed si homo nõ peccasset adhuc xps cẽt caput ecclie. ergo aut filius dei se icarnasset: aut caput ecclie remãsisset acephalum. Insup si homo lapsus nõ esset: nibilomin9 fuisset sacrm matrimonij. Si igit sacramentũ matrimonij in cõiunctione sexuũ significat cõiũctionẽ xpi 7 ecclie q̃tũ ad naturarũ vnionẽ ꝓpter inseparabilitatẽ. ut dicit ad Eph. 5. ergo si homo stetisset. aut sacrm mrimonij esset falsũ signũ: vel filij dei fuisset incarnat9

Tertio incarnatio facit ad cõplemẽtum hois q̃tũ ad illud qõ respicit gl̃iaz Nam ꝑm Aug. re spũ 7 aia totũ hoiem assumpsit xps ut totũ btificaret. Sed si homo nõ cẽt lapsus: erat totus btificabilis. ergo xps fuisset incarnatus. His rõnibus adherentes dicũt q̃dã indubitanter q̃ stante adhuc natura in terminis sue conditionis: 7 si nũq̃ fuisset lapsa q̃ dei filius fuisset incarnatus: non ut redemptor: ꝙ ut glorificator. Secunda opinio dicit ꝓbabilis: q̃ prima oio negat. Dicit enim q̃ si hõ nõ peccasset numq̃ xps carnẽ sumpsisset: qa ꝙ magis concordat pietati fidei. Nam precedes opinio q̃ dicit q̃ rẽũ ꝓuenisset incarnari ꝓpter pfectionẽ vniuersi: rẽũ inf̃ pfectionẽ vniuersi concludit: qõ inconuenientissimũ est: quia incarnationis mysteriũ est sup oẽm vniuersũ: siue q̃tũ ad naturã: siue q̃tũ ad gloriã. Dicit nanq; ꝓbs m. ri. ꝑme ꝓbic. Deus sup omnem vniuersi ordinẽ ponẽd9 est. Et ad illud qõ adducit re modo educẽdi hoiem dicere possumus: q̃ quart9 ille mod9 quo eductus ẽ xps nõ ẽ re pfectiõe vniuersi nec ex hoc sequit: q̃ si talis modus non fuisset q̃ vniuersũ sua pfectione careret Sicut enim nõ põt argui impfectio vniũsi q̃tũ ad suscitationẽ mortui quã re9 nõ fecisset si homo nõ fuisset. Posset etiã dici q̃ re illo modo ꝓductõis nõ arguit̃ veritas incarnationis: qa deus potuisset ꝓducere hoiem re muliere absq; viro qui tũ nõ cẽt re9. Ad illud qõ dicebat̃ q̃ icarnatio facit ad pfectionẽ hominis q̃tum ad illud qõ respicit gratiã: quia xps est caput ecclesie. dicere possumus q̃ duplex ẽ capitis ꝓprietas. Vna que attenditur ꝑm conformitatẽ ad membra Alia que attendit̃ ꝑm tonozũ gratuitozũ influentiã. Rõne ꝓme ꝓprietat̃ xps est caput ecclesie inq̃tũ re9: 7 rõne huius principaliter tenet rõnẽ capitis Et ideo dato q̃ incarnatus nõ esset. ecclesia hoiuz capite nõ careret. Habuisset enim tunc caput rẽũ: sicut nũc ecclesia angelorũ. De alio ꝙ qõ adducebatur

re matrimonio respõdere possumus q̃ matrimoniũ dupliciter habet significationem. Significat enim coniunctionẽ xri ad ecclĩam ſm caritatẽ. & significat vnionẽ ſm vnionẽ in ꝑsonevnitate. Vtrãq; harũ significationũ habet ſm statũ lapſum. Alterãꝫ habuiſſet ſi homo ſtetiſſet. Et ideo nõ erit falſũ ſignũ. Sicut enim matrimoniũ nũc eſt in officiũ & in remediũ: tunc aũt ſolũ in officiũ: ſic habet duplex ſignificatũ nũc: tunc aũt vnum. De eo ꝫo qõ vltimo dicebat. ſ. re gloria quia totũ aſſumpſit: dicunt iſti q̃ tenẽt hanc opinionẽ ſecundã: q̃ illa nõ erõ precipua: ſed ãnexa principali: pro eo q̃ ſi nunq̃ xps incarnatus eſſet homo glorificationẽ corꝑis ſui ex viſione dei ꝑfecte & totaliter habuiſſet. Viſio enim xpi corꝑalis ſpectat nõ ad eſſentialẽ cõpletionẽ beatitudinis: ſ ad quoddã accidẽtale gaudiũ. Et hoc patet. qa alij ſenſus beatificanẽ ut viſus: & tĩ obiecta ſibi correſpondentia nõ habebunt: ſicut tactus guſtus &c. Gloria nãq; ſenſuũ exteriorum ꝑ redundantiã dilectionis mentis ex ꝑte ſuꝑiori a viſione dei: cuius viſio adeo reficit: ut nihil vltra neceſſariũ ſit aie ad eius beatitudinẽ. Vnde multũ derogare videt ſũmo bono qui dicit ipſum nõ ſufficẽ abſq; bono creato ſibi adiũcto ad hominẽ ꝑfecte beatificandũ. Hec Boñ. i. di. tertij. li. Tertia opinio ꝺ̃ cõmendabilis: que dicit xpm natũ fuiſſe: ut hominẽ pditũ redimeret. nec curat inueſtigare ea que potuiſſent euenire homine ſtante. Sz gratias dat deo q̃ tam benigne voluit prouidere homini pdito. Dicit nanq; Aug⁹ in li. de verbis dñi. Venit filius hois querere & ſaluũ facẽ qõ perierat. Si homo nõ peccaſſet: filius hois nõ veniſſet. Et idẽ ſup Joh. Nulla cauſa fuit veniẽdi xpo dño: niſi petores ſaluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera. & nulla eſt cauſa medicine. Et idem ſup illo ꝙd Matth. ꝑ. Ipſe enim ſaluum faciet populum &c. Si ergo hõ non peccaſſet: virgo non ꝑperiſſet. Et idem ſuper illud Joh. xi. Domine ecce quem amas. Si peccatores homin⁹ nõ amaret: ad terram de celo nõ deſcendiſſet. Et idem ſup pſalmos. ſup illo ꝙd infirmus ſum. Vt maneret homo in eo quod deus fecit. Si enim maneret in eo quod deus fecit: nõ in limo infix⁹ eſſet quem deus genuerit. Et Leo papa i ſermone. Si homo ad imaginem & ſimilitudinem dei factus in ſuo bonore mãſiſſet: creator mũdi creatura non fieret neq; ſempiternus tẽporalitatẽ ſubiret: aut equalis deo patri dei filius formaz ſerui aſſumeret. Et Paul⁹. i. ad Timoꝺ̃. i. Xps ihs venit in mundũ ſaluos facẽ peccatores. Iſta nobis cordi eſſe debẽt quia dãnato humano genere ꝓpter peccatum voluit dei filius incarnari ut ipſum redimeret. O imenſa amplitudo diuine caritatis. O profunda bonitas ſummi dei. Peccauim⁹ nos omnes decidimuſq; in captiuitatez inferni: & ipſe ut nos redimeret miſit non angelum: non archangelum: nõ venit aliã creaturam: ſed vnigenitum filium ſuũ. Audiat terra: intelligat celum. imo audiãt Joh. 3. nouum iocundum: nouũ felciſſimũ: nouum amoroſiſſimum: Sic deus dilexit mundum: ut filium ſuum vnigenitum daret: ut omnis qui credit in illum non pereat: ſed habeat vitam eternam. Et ad Ro. 4. Propter nimiã ſuam caritatem inquit apoſtol⁹ qua dilexit nos deus: miſit filium ſuũ in mundum ut ſaluetur mundus ꝑ ipſum. Vñ Greg⁹ cõſiderans admirando cantabat. O ineſtimabilis dilectio caritatis ut ſeruum redimeres filium tradidiſti. Quid ſuauius: quid dulcius poteſt audiri? O peccatores ingrati diligite xpm quos iam redemit. quẽ patres antiqui illum redempturum expectantes toto corde dilexerunt.

Capitulum ſecundum. qualiter xps conuenienti tempore incarnatus eſt: & q̃ rationabiliter tãtũ diſtulit icarnari.

Secunda cōclusio dicit retardationis. Incarnari equidē volēs dei filius: nō id fecit illico post peccatū nec paulo post: sed post sextum millenariū in sexta etate mūdi. Mirum certe quare hoc largū donum nō accelerauerit. Verūtñ nō sine rōne credēdū est factū esse: quia ut scribit Ecclesiastes 3. Alia tempus habēt. Possunt aūt buius tarditatis rōnes tres assignari.

Prima rō fuit ppter pcti punitionē.

Secunda ppter morbi curationē.

Tertia ppt xpi incarnādi p̄medationē.

Prima rō. 2ē. Mā in hoc manifestat diuine vltiōis seueritas cōtra peccatū: q̄ clamores 7 lucti⁹ boūz tanto tēpore sustinuit anteq̄ vellet descendere. Fecit aūt hoc quia diuina iustitia nihil multum relinquit. Secunda rō fuit ppt morbi curationē. Maz p̄mū peccatū qđ bō cōmiserat: ex superbia puenerat: ideo p humilitatē literandus erat. Nō fieri debuit ut homo se infirmū agnosceret: 7 literatore indigere. Unde glo. super epistolā ad Gal. dicit. Magno cōsilio factū est ut post hominis casū nō illico dei filius mitteret. Reliquit enim deus hominē p̄ius in libertate arbitrij i lege naturali ut sic vires suas cognosceret: Vbi cū deficeret legē accepit: Qua data ualuit morb⁹ nō legis sed nature vitio ut ita cognita infirmitate sua clamaret ad medicū. 7 gratie quereret auxilium.

Tertia rō fuit ppter xpi incarnandi cōmendationē. Debebat nāq̄ illud beneficiū cōmēdari q̄ necessariū erat: debebat cōmēdari p multos p̄nūciatores Ob quod debebāt p̄cedere figure ppha tie 7 alia que i veteri testamēto relatu digna sūt. de quib⁹ i sequēt⁹ diffusius dicemus. Quid⁹ impletis misit de⁹ filiū suum. sm illud apostoli ad Gal. 4. At vbi venit plenitudo tēporis misit de⁹ filiū suū. Et nō imerito tēp⁹ incarnatiōis dr tēp⁹ plenitudinis: qm̄ in incarnatione ē facta plena participatio diuinitatis. Unde ad Col. 2. In ipso habitat oīs plenitudo diuinitatis. In icarnatiōe repata ē angelorū ruina. In incarnatiōe homo plene a culpa liberat. ad Col. 1. In ipso placuit omnē plenitudinē inhabitare 7 p eum reconciliari. In incarnatione facta est plena participatio boni necessarij q̄tuz ad bonū gratie ad intelligendum 7 gratie q̄tum ad effectum Joh. 1. De plenitudine ei⁹ omnes accepim⁹. O q̄ felix 7 beata dici pōt hec etas nra. o vere aureū seculū in quo experimur dulcedinem incarnati p̄bi filij dei quā p multa annorū milia expectantes petierunt Adam pater nostre gētis: Noe vir iustus: Abrahām p oredictiā placens deo: Isaac māsuetus: Jacob cōtemplator: Moyses rectus 7 dilectus deo: Dauid sm cor dñi electus: Isaias serra secat⁹: Daniel i lacū leonū missus alijq̄ amici dei patriarche 7 pphe Reges in ppl'o dei diuini⁹ p̄fecti: alijq̄ q̄plurimi illorū tpe. Hinc est q̄ saluator dicebat loquēs discipul' suis. Luc. 10. Beati oculi qui vident q̄ vos videt. Dico enī vobis quia multi pphe 7 reges voluerūt videre 7 nō viderūt que vos videtis. 7 audire que vos auditis 7 nō audierūt. Sed heu inquā quia est somnolēta mens humana ad talia cōtemplandū. Pauci equidem reperiunt qui cogitare velint copiosum fructum quē sucepturūt susciperūt 7 suscipe possent ex beneficio icarnati dñi. O mēs dura. o creatura rōnalis. o negligēs anima. o anima somnolēta. o anima dormiēs. o anima pigra expgiscere queso 7 ptemplare q̄ Adam virit annis nongentis triginta. ut scribit Gen. 1. et semp in sacrificijs: in oronib⁹: in dino cultu clamabat: Veni ihesu. 7 nō potuit ipsū videre. quinimo mortēs ad loca tenebrarū descendit. Idipsuz fecit Seth filius eius viuens annis nōgentis. iz. i eadē fide 7 desiderio mediatoris. Hoc oēs alij iusti ab Adam usq̄ Moe clamauerūt: 7 nō potuerūt obtinere. Interficit Abel innocens: 7 clamauit ei⁹ sanguis ad viuentē deum: 7 tamen celū cōscendere nō valuit: 7 detrusus est in limbū.

Indignatus est deus contra iniquitatē mundi tpe Noe: ob quā oēs diluuio p̄didit: z tñ Noe cū suis ob iusticiā: mūdiciā z puritatē in arcba saluatus est. Et cum oibus diebꝰ vite sue xp̄m desiderasset videē nō potuit: z nongētesimo ac q̄nquagesimo āno etatꝭ sue moriēs Heñ. 9. luce diuina priuatꝰ est. Abraham ut deo promptus obediat filiū p̄prium immolare satagit: xp̄m incarnandū semp desideras: z qō voluit nō obtinuit: z centesimo septuagesimo quinto āno moriēs i senectute bona Heñ. 25. descēdit ad inferos. Ibi Isaac. Ibi Jacob. Ibiq; oēs illoꝝ temporū: usq; ad mortem xp̄i. O infelix peccatoꝝ vis cognoscere serenitatē: trāquillitatē z gratiā tpis nostri. Cide finē eoꝝ qui xp̄o volunt adherere. Lapidat Stephanꝰ z clamat: video celos aptos. Comburit Laurentius: z igne moriē: z statim volat ad celum. Longū p̄fecto satis esset apl̄oꝝ omniū: martyrū: cōfessoꝝ atq; virginū similia narrare. Sed illud vnū pretereundū nō est: qō oēs ad imitationem deuotionēq; gratiosissimi ihu xp̄i inducere pōt. Crucifigit latro q̄ multa flagitia p̄petrauerat: z xp̄o se cōmēdās eadē die i paradiso recipit. Currite peccatores ad fontē gratie ihm xp̄m: q̄ clamabat in templo Joh. 7. Si quis sitit veniat ad me z bibat. Nō obest nobis p̄cedēs tarditas rationalis incarnationis ihu christi.

Capm tertiū de imensitate beneficij incarnationis: z qualiter se habent ad illud merita sanctoꝝ patrum.

Tertia cōclusio dicit meritationis. In qua pie videre possumꝰ an xp̄i incarnatio fuit ex mera gratia: z an illā impetrauerūt sctoꝝ patrū z ecclesie merita. Nam Paulꝰ dicit ad Titū. i. Apparuit benignitas z humanitas saluatoris nīi dei nō ex operibꝰ iusticie que fecimus nos. Hierūi dicē possumus sm doctrinā Hoñ. in. 3. di. 4 de bñficio incarnationis tripliciter respondendo.

Primo q̄tum ad circūstantiā.
Secundo q̄tum ad efficaciam.
Tertio q̄tū ad substantiā uel essentiā.

Primo si loquamur q̄tū ad circūstantiam tpis: potest concedi absq; calūnia q̄ cadat sub merito precedētis ecclesie Sancti eni patres flagrātissimis desiderijs meruerūt incarnationis accelerationē. Secūdo si loquamur de beneficio incarnationis q̄tū ad efficaciā q̄ erat a seruitute diaboli z a reatu carentie visiōis dei: cadit sub merito. Jo si loquamur de illo beneficio q̄tum ad substantiā uel essentiā: est dicēdū q̄ cadat supra sanctoꝝ patrū merita. Propꝫ quod non est iuste retributionis sed dignationis eminētissime. Nā si gregē in vnū humilitas omniū scōꝝ: nūq̄ poterit in mimo ꝓpari illi humilitati qua dei filius apparere voluit in forma serui z habitu inuētus ut homo. Si colligāt oia suspiria: omnes lachrymē: omnes pene: oēs cruciatꝰ: oēs pnie: oia genera mortis etiā que cūq; passi sūt sci ꝓpter xp̄m: z collocent ex vna parte: ex altero vero latere ponat vna lachryma xp̄i ul nascentis: uel fugientis p egypti nemora: uel orantis: uel patientis: uel moriēt̄q; plus illa lachryma vna valet ex fortiori illo corde pueriles: q̄ oia illa bona que diximus z cogitare possumꝰ i quibusdam sanctis z electis z amicis dei. Unde Hieroꝰ ad Damasū papā de filio ꝓdigo ait. Que maior pōt ee clemētia q̄ ut dei filius: filiꝰ bois putaret: nouē mensiū fastidia sustineret: partus expectaret aduētū: p singulas adoleret etates: z pꝰ ꝓtumelias vocū: alapas: z flagella: crucis ꝓ nobis fieret maledictuꝫ ut nos a maledicto legis absolueret. Hec ille. Juste ergo z rōnabiliē ala nostra sitire debet ad ihm in gloria coronatus quē sci patres in nocte legis desiderauerunt incarnādū: qa dies grē nobis appropinquauit: qua mediante facilis est nobis accessus ad beatā eternāq; vitam: in qua xp̄s saluatoꝛ seculi viuit z regnat in eternum. Amen.

Feria tertia prime dñice aduent⁹. sermo de reuelationib⁹ factis mentib⁹ ꝓphetarum de incarnatiõis mysterijs. et qualiter prophete predixerũt multipliciter christum fore venturum.

Tertius fructus: Jhs ꝓphis cognit⁹.

Nor p̃cessit

te. Placuit quondam altissimo deo celi incarnatiõis mysteria prophetarũ mentibus reuelare: ut p ipsoꝝ voces instrueret humanũ genꝰ de futate incarnati ꝟbi. Nullꝰ equidẽ excusare se põt: si illm nõ credat si eũ nõ colat: si illũ toto corde nõ amplexat. Quiꝰ aduentũ p̃cesserunt tot ꝓphetarũ oracula et testimonia. Firmat eni vnuscuiusq; mens in fundamento fidei: cũ senserit de xpo venturo, ꝓphetas clamare ac p̃dicare. Quapropẽ in presenti sermone de incarnatione verbi loqui volentes ꝓsiderabim⁹ illas supernas reuelationes quas habuerũt prophete: colligemusq; ea que dicturi sum⁹ sub vno fructu: qui ẽ: Jhs prophetꝫ cognit⁹. Ad cuius declaratiõẽ tres conclusiones occurrunt declarande. quaꝝ prima vocat diffinitio.
Secunda vocat multiplicatio.
Tertia vocat testificatio.

Cap'm primuꝫ: de ꝓphia quid est: et qualiter nõ põt esse naliter: ꝫ opinionẽ illoꝝ qui dixerũt q̃ homo posset naliter prophetare. qõ si verũ esset: ꝓphetiçũ testimoniũ non esset conueniens.

Prima cõclusio vocat diffinitio in qua cõueniens est scire quid est ꝓphia: quia nisi hoc clare intelligeret: nõ satis esset incarnationem xpi magnificatẽ: exquo fuit a ꝓphis ꝓnũciata. Scõm ergo Cassiodorũ: ꝓphia est diuina inspiratio: rerũq; euent⁹ immobili veritate demonstrans. Ex qua diffinitiõe habem⁹: q̃ illa cognitio quã habuerũt ꝓphete est supnaturalis et diuinitus inspirata. Unde. z. Pet. 1. Nõ eni voluntate humana allata ẽ aliqñ prophetia: ꝫ spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies. Et in ꝫ interimit error ipsorũ qui dixerũt ꝓphetiã esse a nã. Nam ut Aug⁹ dicit iz. super Genẽ. ad litterã: quidã voluerũt dicere q̃ humana natura haberet quandã vim diuinatiõis in seipsa. Et hoc videt cẽ ꝑm opinionẽ Platonis qui posuit q̃ aie habent omniũ rerũ cognitiones ꝑticipationẽ idearũ. Sed ista cognitio obumbratur in eis p cõiunctionez corpis: in quibusdaꝫ plus: in quibusdã ꝙo min⁹ ꝑm corpis puritatẽ diuersam. Et scõm hoc dicunt q̃ corpa habentia aias non multũ obtenebratas ex corpoꝝ vniõe possũt futura p̃cognoscẽ ꝑm pmã sciam. Sed contra hoc obijcit Aug⁹ q̃ nõ ꝙ põt vim diuinatiõis habere aia cũ semp velit. Et q̃ verũ? videt q̃ aia ex sensib⁹ cognitionẽ acq̃rat. Omnis eni cognitio ortũ habet a sensu ꝑm Aristotelem. Ideo melius est dicendũ q̃ p̃cognitionem futuroꝝ hoies nõ habẽt: sed acq̃rere possunt p viã experimentalem in qua iuuant̃ p naturalẽ dispositioñez: ꝑm quã in hoie inueniẽ pfectio virtutis imaginatiue: et claritas intellectiue. Et ñ hi⁹ p̃cognitio futuroꝝ differt a prima que habẽt ex reuelatiõe diuina. Primo qdẽ qa prima potest eẽ circa quosdã effect⁹ ad quos se põt extendẽ hũana experientia. Secũdo qa prima ꝓphetia ẽ circa immobilẽ veritatẽ: nõ aũt secunda: ꝫ põt subesse falsum. Unde est qõ dicit Alico. de lira sup̃ ps in principio. q̃ prophẽta sermonis interpretatione dicit̃ qsi ꝓcul fans: qa renunciat ea que sunt procul seu remota a nãli cognitione humana. Isidor⁹ ꝙo li. z. etimol. dicit q̃ ꝓphe in veteri testo vocabãt videntes: qa videbant ea que abscondita erant. Et gentilitas appellabat eos vates a vi mẽtis. Scõm ꝙo Alico. de lira triplex ẽ gra⁹ eoꝝ que excedũt cognitionẽ nostram.

Primus ꝑpter rei cognoscende ꝺditionē.
Secundus ꝑpter cognoscentis cōditionē.
Tertius ꝑpter modū cognoscendi.

Primus gradus eoꝝ q̄ sūt remota a nāli cognitione est ꝑpter rei cognoscende cōditionē: qui etiā i triplici gradu subdistinguit. Primus gradus est ꝑpter rei cognoscende supeminentiā. cuiusmodi sunt diuina maxime circa psonaꝝ proprīa. Ideo de talibus facte sūt reuelationes ꝑplxtice Ysaie p serapbi scūs clamantia. & clarius in nouo testō. i. Joh 5. Tres sūt qui testimoniū dant in celo pater verbū & spūs sanctus. Secūdus gradus est ꝑpter rei cognoscende latētia. cuiusmodi sunt cordiuꝫ secreta soli deo cognita. Unde & cogitatio Symonis magi ꝑr reuelationē fuit cognita Petro Act. 8. Ideo dixit ei Petr⁹. In felle amaritudinis video te esse. Cogitabat nanq̄ gratiam spūs sci vendere.

Tertius gradus est ꝑpter rei cognoscende distantiā. Que distātia vno mō accipitur ex parte loci. & sic Heliseꝰ per spīm ꝑplxticū distans p magnū spaciū Giezi misit ad Sunamitē mulierē postulans an cuncta circa se & virū eius & filiū eius recte ageren. 4. Reg. 4. c. Alio⁹ accipit distantia ex pte p̄teriti tpis uel futuri. Spūs eni nō distata nob de distātib⁹ ārm ꝑteritū facta fuit reuelatio Moysi de creatione mundi: ut dicit Greg⁹ sup Ezechielē. De distātib⁹ ꝑm futurū fuerūt alie reuelationes ꝑplxtice. Secundus gradus eoꝝ que sunt a naturali nostra cognitiōe remota est propter ꝺditionē cognoscētis. Et ꝑpter hoc aliquādo cognoscētis defectus supplet⁹ p spīm ꝑplxticū. Et hoc mō Abias solonites cognouit vxorē Hieroboaz domū suā ingredientē q̄nis cēt cecus. 3. Reg. 14. c. Tertius gradus eoꝝ que sūt remota a cōditione humana est ꝑpter cognoscendi modum. sicut Salomō habuit cognitionē animaliū & piscīū. ut habet. 3. Reg. 4. nō p exemplum studij: ꝙ p inspirationē spūs sci. Fuerūt ergo ꝑphaꝝ reuelationes non ex naturali ingenio: sed diuinit⁹ inspirate. Nō facile est inuestigare: ꝙa ut inquit Scotus in p̄logo ꝑmi li. sniarū vbi dicit q̄ & in nō euidentib⁹ ex terminis: nec p̄incipia sic euidētia ex terminis habentibus: nō cōsonāt firmiter & infallibiliē diuersimode dispositis: nisi a causa supiori ipso intellectu ducerēt ad assensū. Sed ꝓpt̄e vario modo dispositi existentes i diuersis tpibus in talibus nō euidentib⁹ oio consonabāt. Hāc etiā mām ꝑtractat Aug⁹. 19. de ci. dei. c. 22. vbi ait. Scriptores nīi pauci cē uoluerūt ne multitudie vilescerēt. Hec ita sunt pauci: ut eoꝝ nō sit mirāda cōsensio. Hecq̄ eni i multitudine phi losophoꝝ q̄s inuenīt: inter quos cūcta que senserūt ꝓuenīāt. Hā resurrectionē carnis nullus ꝑbare posset ex exteriop euidentia: & tñ ꝑphe i diuersis locis & i diuersis tpib⁹ eā ꝑfessi sūt vno cōsensu: sicut & de aliis fidei nr̄e mysteriis dicē possumus. Nō nunq̄ cēt nisi vn⁹ spūs fuisset in oib⁹. Nō etiā Lact. firmian⁹ in ꝑmo li. diuinaꝝ institutionū aduersus gētes ait. Dimissis terrenis huiusmodi phie auctoꝝib⁹ nihil certi asserētibus aggrediamur viā rectā. Quos eq̄ dē si putarē satis idoneos ad hīc viuendum duces esse: & ipse sequerer: & alios ut sequerēt hortarer. Dz cū magis inte se cōcertatiōe dissideāt: secūq̄ ipsi plerūq̄ discordēt: apparet eoꝝ iter nequaq̄ cē directū. Quādē sibi ut ē libitū, ꝑphas vias ingressi cōfusionēq̄ maximā inquirēnb⁹ veritatē reliquerūt. Nobis aūt q̄ sacrm religionis accepim⁹: cum sit ꝟitas reuelata dīnit⁹: oēs sine vllo discrimine ad celeste pabulū inuocam⁹ dicille. Vana ergo vemētia est: ꝑphaꝝ testimonia vilipendē: q̄ nihil locuti sūt de xp̄o: nisi qō celit⁹ acceperūt. Q̄ pfida iudeoꝝ nequitia: qui xp̄o credere nolnerunt. o stulta gentiliū scia: qui xp̄m impugnāt. o reprobāda xp̄ianoꝝ malitia q̄ xp̄m nō imitant. de quo ut patebit nihil legim⁹: necq̄ audiuim⁹: nihilq̄ cōfitemur, nisi qō ꝓcuiderūt ꝑphe.

Capl'm secūdū q futura possūt multipliciter ꝓnūciari: ⁊ quō sit vera ꝓpꝛietia accipienda: ⁊ de ꝓphetie vitate.

Secunda ꝓclusio dicit multiplicatio. Potest nanq; multiplex ꝓphetia intelligi ⁊ accipi.

Prima dicit apparens.

Secunda dicit improꝓria.

Tertia dicit vera.

Prima dicit apparēs que est in ꝑcognitiōe futuroꝝ: que possūt ex suis causis ꝓcognosci: sicut medic⁹ ꝑcognoscit sanitatē aut mortē futurā: quia ordo ē ad tales effectus in cognoscēdo in aliquibus causis. Secunda est ꝓphia improꝓrie dicta: qñ alicui coicat aliq̄d ad ꝓphiam ꝓtinēs absq; tñ tali intelligentia. Quia ꝝm q̄ habet Daniel. 6. c. intelligentia op⁹ est i visione. Hoc ipsū tenet Hiero⁹ sup Ysa. in ꝓncipio. Cōtingit autē illud fieri dupliciter. Uno modo in visione sicut vidit Pharao spicas Ben. 41. ⁊ Baltasar manū scribētē in pariete Daniel. 5. Ille vermiēs: iste vigilans. Neuter tamē eoꝝ fuit ꝓpha: sed Daniel ⁊ Joseph qui visiones intellexerūt. Secūdo cōtingit in locutione. sicut Caiphas Joh. xi. dixit q̄d ꝓphēticū intendens solū dare ꝓsiliū de morte xp̄i q̄ esset expediens: q̄uis esset innocens: ne occasione ipsi⁹ venirēt romani ⁊ tollerent locū ⁊ gentē. Sed a spū scō factū ē q̄ de ꝓsiliū sic ꝓtulit: q̄a mors xp̄i futura ꝓ salute foret spirituali totⁱ mundi: ipso Caipha hoc ignorante. Et ꝓpter hoc nō fuit ꝓpha ꝓprie loquēdo. sicut nec asina Balaā fuit rōnale aial: q̄uis p linguā eius fuerit ꝓlatū verbū rōnale: āgelo linguā ei⁹ mouēte: absq; tñ cognitione asine. Tertio cōtingit ꝑ inꝑationē: qñ. s. spūs scūs impellit aliquē ad aliq̄d agendū: qō patrat, ꝑsꝛpt euentū: q̄uis homo motus hoc ignorat Sicut Judic. xi. dicit de Jepte q̄ irruit spūs dñi sup ipsū. s. ad pugnādū contra filios Amon: tñ non fuit sibi reuelata victoria futura. Et talis motus vocat spūs sci instinctus: qui est casus ꝓphie ꝝm doctores. i. aliquid ꝑficiēs a rōne ꝓphie. Et talis motus filius ē motui bñ fortunati: qui mouet ad aliquid bene mouendū: sine tñ rōne ⁊ cognitiōe ꝓpꝛietatis: ut patet in libro de bona fortuna. Differt tamē: q̄a motus bñ fortunati ē a cā naturali. s. ab influentia orbis: uel intelligentia motoris ut dicunt aliqui uel ab vtraq; simul ut dicūt alij. Motus autē Jepte ⁊ cōsimiliū est a causa supnaturali. s. ex motione spūs diuini. Iste tñ instinctus magis appropinquat ad rōnē ꝓphetie: q̄ alij duo modi ꝓdicti.

Tertia est, ꝓphia vera ⁊ ꝓprie dicta: in qua ꝓphēticans intelligit q̄d ꝓphēticat. Que etiā in multiplici gradu reperit quoꝝ ille altero est excellētioꝝ: vnde ceteris paribus est intelligentia clarioꝝ.

Primus istius ꝓphetie gradus ēq̄ cū visione alicui coicata dat visionis intelligentia. Sic Hieremias vidit ollā succensam ⁊ facies eius a facie aquilonis Here. i. ⁊ intellexit ꝓ hoc significari exercitū regis babylonis venturū ad cōburendū ciuitatē hierusalē. Secundus gradus est qñ non fit talis visio seu apparitio: sed audit⁹ vox instruēs de aliq̄ supnāli. i. Reg. 3. Samuel audiuit vocē dñi loquentis: nec tñ vidit aliquā effigiē sibi apparentē. Nō patet ex hoc q̄ credidit esse vocē Heli: ipsum vocantis: ut patet ibidē. Et iste grad⁹ ꝓphetie est excellētioꝝ ꝓdicto: quia voces sūt signa magis expressiua veritatis q̄ figure. Tertius grad⁹ est qñ nō auditur solū vox instruēs: ꝑ etiā cū ꝑ apparet ꝓsona aliqua loquēs. Propē q̄ iste grad⁹ ē excellētioꝝ duobus primis. Variatur tñ tripliciter. Quia ꝓsona sic instruēs: uel apparēs in effigie aliqua aliqñ est bō scūs. sicut. 2. Machab. 11. c. hr. q̄ Onias iam defūct⁹ apparuit Jude Machabeo. d. ei. de Hieremia ꝓpha sibi apparente. Hic est qui multū orat ꝓ populo ⁊ vniuersa sancta ciuitate hierusalem. Aliquando ꝓsona apparens est angelus. Et sic cōmuniter leguntur facte reuelationes noui ⁊ veteris testi.

Aliquādo ē effigies repzesentās ipsum vēū. sicut Ysa. 6. dicit. Vidi dñm sedentem sup solū excelsū ⁊c. Et iste tertius gradus est excellentioz secundo. ⁊ secūdus primo. sicut deus est excellentioz angelo. ⁊ angelus homine. Notandū autē q̄ oēs isti gradus variant dupliciter. Quia tales apparitiones aliq̄n fiunt p somniū ⁊ etiā vocantur reuelationes p somnia. Aliquādo in vigilia. ⁊ tunc ꝓprie vocant visiones. Et iste secundus modus q̄ vocat visio est excellētioz altero: qa maioz illustratio mētis requirit ad hoc q̄ ipsa distracta p opationē sensuū exteriozū in vigilia capiat itelligibilē veritatē de supnaturalibus q̄ in somno in quo sensib⁹ exteriozib⁹ quietatis anima magis disponit ad capienduz huiusmodi veritatē. Econtrario est in cognitione accepta via nāli: que accipit p viā sensus memozie ⁊ experimenti. ut dicit. i. metaphō. Et ideo talis cognitio nō pōt accipi i somno. Quartus gradus ꝓphetie ē qñ sine apparitiōe alicuius figure uel signi sensibilis veritas intelligibilis de occultis p diuinā reuelationē manifestat. Et hoc modo facte sunt reuelationes ipsi Dauid ut hr̄ in principio glo. sup ps. Et iste gradus est excellentioz predictis. Sicut eni ille diceret meliozis ingenij ⁊ clariozis q̄ caperet veritatē conclusionū geometricaliū sine descriptione figurarū sensibilium q̄ ille qui capere nō posset sine tali descriptiōe: Sic etiā in cognitiōe ꝓphetica illa mens dicit excellentius diuinā illustrata: q̄ veritatē intelligibilē capit absq; sensibilib⁹ signis: que sunt figure ⁊ voces sup dicte: q̄ illa que capit sb talibus signis. Hec Nico. de lira in prologo sup psalmistā. Hos autez gradus voluim⁹ hic interserere: ut intelligam⁹ q̄ grande sit ꝓphetie donū quod de⁹ sapientissimus tam multipliciter coīcat rōnali creature. ut sic mens būana edocta nullo modo de prophetarum dictis dubitare queat.

Tertium capitulū. de his que p xp̄m incarnatū gesta sunt: ⁊ qualiter ꝓphete illa prediderunt.

Tertia ꝓclusio dicit testificatio. Nihil eni legimus de xp̄o incarnato in nouo testō: qō testimonijs ꝓphaz nō fuerit pnunciatū. Tria enim sunt illa que comprehendūt totā vitam benedicti ihu.

Primū est incarnatio.

Secundum est conuersatio.

Tertium est consumatio.

Primū est eius incarnatio: in q̄ multa concurrūt: que distinguendo videamus. Legim⁹ eni Matth. i. xp̄m ex gnē Abrahe ⁊ ex semine Dauid nasciturū: qō predictuz fuit Psal. xxi. In semine tuo benedicētur oēs gentes. Et Dauid in ps. Iurauit dñs Dauid veritatem ⁊ nō frustabit eum: de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Legim⁹ xp̄m de virgine natū Luce. 2. c. Qō predixit Ysa. 7. c. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium Et Iere. 31. c. Creauit dñs nouū. i. incarnationis mysteriū ꝑm Nico. de lira. Et loquit de futuro p modū preteriti, propter certitudinē ꝓphetie. Femina circūdabat virū: qa btā virgo xp̄m virū pfectum sanctis virtutib⁹ ab instanti incarnationis in vtero suo circūdedit. Legimus de xp̄o q̄ sit in bethleem nat⁹. Luc 2. c. Hoc prenūciatū est a Micha. 5. c. Tu bethleem effrata parvulus es. i. locus effrata. alio nōie sic noiatus Iosu 21. in milibus Juda. i. respectu populi tui in dignitate ⁊ multitudine: quia inde fuit tribus Juda. Inde eni fuit natus Dauid Reg. primi. 16. Et quia nobilitas ciuitatis magis ꝓsistit in populo q̄ in spacio. Matth. 2. c. allegat istam auctoritatē sic. Et tu bethleem terra Juda nequaq̄ minima es i principib⁹ Juda Ex te eni exiet dux q̄ regat populū meū israel. Legim⁹ de xp̄o q̄ btā virgo reclinauit puerū ihm in presepio Luc. 2. c. Quod predixit Ysaias. i. c. Cognouit bos possessorē suū. ⁊ asin⁹ presepe dñi sui. Legim⁹ de xp̄o q̄ fuit adorat⁹ a magis Matth. 2. c. Et hoc prenunciatū est per

xpte taz. ps. 71. Adorabūt eū oēs reges
tre oēs gētes seruiēt ei. Et ps. 81. Oēs
gētes q̄scunq; feciſti veniēt & adorabūt
coram te dne. Legimus de xpo q̄ fuge-
rit psecutionē herodis in egyptū. Nō
pphetatum erat Ysa. 19. Ascendet dns
nubē leuem. s. assumendo sibi carnē hu-
manā ſm Nico. de lira. q̄ dicit nubes:
quia formata fuit spūs sci virtute. sicut
nubes sursum generat in aere. Et leuis
quia nō fuit aggrauata p̄dere peccati
originalis. Subdit: Et ingredietur egy-
ptum: & mouebuntur simulacra egypti
a facie eius. Quia ipo ingrediēte egy-
ptum: simulacra corruerūt. ut scribit in
hiſtoria scholastica. Legim⁹ de xpo. qa
iz. anno etatis sedit in medio doctorū
in templo. Hoc p̄ostendit. ppha. ps. 81
Deus stetit in synagoga deorū: in me-
dio autē deos diudicat. Secundus
qō cōtinet in vita xpi est eius cōuersa-
tio: de qua multa dicunt ab euāgelistis
de qua tamē ppha p̄dixerūt. Nō aūt dr
Matth. 4. c. p̄enūciatū est a Zacharia
3. c. Vidi iūm sacerdotē magnū. Et se-
quitur: Satbanas stabat aduersus eū
ut aduersaret ei. Nō dicit de xpo q. s.
discipulos paupes congregauit. hoc dr
ab Ysa. 61. c. Spūs dni sup me euāge-
lizare pauperibus misit me. i. apli. Nō
scribit de xpo q̄ multa mirāda fecit: dr
ab Ysa. 35. Deus ipse veniet & saluabit
nos. Tūc aperient oculi cecorū: & aures
surdorū patebūt. Nō inuenit de xpo de
eius psecutionibus p̄dixerūt. ppha. Unde
Dauid in ps. 2. Astiterūt reges terre &
p̄nc̄ipes p̄uenerūt in vnum: aduersus
dnm & aduersus xpm eius. De. p̄ditōe
eius predixit. ppha ps. 40. Qui edebat
panes meos magnificauit sup me sup-
plātationē. Tertiū qō inuenit in vita
xpi est eius consumatio. Ipsius nanq;
mortē virtute posam predixit Ysa. 63. c. Et
Daniel. 9. c. Ipsius descensū ad limbū
predixit Zacha. 9. c. Tu aūt in sanguī-
ne testamenti tui eduxisti vinctos de la-
cu. Et ut breuiter concludā ipsius re-
surrectionē: ascensionē i celum: & mis-
sionē spūs sci: aliaq; gesta p̄ppharas de
teris testamenti predicta fuere. Ex quo
nescio cur ita etetat quorūdā animus
ut i xpm incarnatū credē nolunt. Quid
nam verius esse potest q̄ qđ a deo reue-
latum est ipsis ppbis: & a ppbis predi-
catum est nobis? Nō fuerūt certe vane
voces eorum. Incarnatus est dei filius
ut omnes saluet. omnes inuitat ad pa-
radisū delitias: sed nō omnes ad ipsū as-
picere volunt. Quinimo qui humano
generi tam larga p̄tulit bñficia p̄tēnit
vilip̄dit: ac blasp̄emat. O mūde nec q̄
o mūde puerse. o munde p̄ssime. q̄s ex-
plicare posset q̄ grandis ē numer⁹ ini-
micorū xpi? Inimici eius sunt cēs ido-
latre: & hereticī: pagani: infideles: iudei
etiā tot falsi xpiani. Tamē velint nolint
xps ipse q̄ incarnatus est iimicos suos
crudeliter punict. amicos vo qui i eum
crediderūt corde & ope illi seruiēdo me-
rito sue incarnationis adducet in vitā
eternā & lucē future glorie: i qua viuit
& regnat p infinita scla sclorum. Amen.

Feria quarta p̄me dnice de aduētu
Sermo de electiōe virginis btē in ma-
trem xpi: ex qua sola nasci voluit q̄ ma-
gis grata deo fuit: q̄ quecunq; alie scē
mulieres.

Quartus fructus: Jbu Maria mat.

Nor p̄cessit
tē. vbi s. Excelsus cō-
ditor orbis: qui mūdū
ineffabili sapientia sua
disposuit & ordinauit:
voluit incarnationē sui filij dilecti i oi-
bus ordinatā esse: ut in tā mirabili ope
nihil reprehensibile: nihil irrōnabile: ni
hilq; p̄fusibile inueiret. Si enī quispiā
aures ai strinxerit & intelligere voluerit
tanti mysterij. p̄fūditatē: inueniet p̄o-
fecto vnde merito admirari possit. Ad
circo in p̄nti sermōe incarnationē xpi
volentes magnificare que in oib⁹ ordi-
dinatissima fuit: dicem⁹ de ipsi⁹ ordine

ꝯtum ad matrem concipientez: que est
gloriosa virgo Maria Firmabim⁹ aũt
omnia que dicturi sumus i vno fructu
qui ē: ℔bu maria mater. Ad qō melī⁹
intelligendū tres ꝓclusiones ponem⁹.
Prima cōclusio dicit conformitatis.
Secunda dicit congruitatis.
Tertia dicit singularitatis.

¶ Capm primū. qualiter xp̄s assūpsit
carnem ex massa nostre ꝓditionis ⁊ ex
genere Adam: ⁊ qualiter noluit illam
aliunde formatam susc̄pere.

Prima cōclusio dicit ꝓformitatz
In qua ꝑm doctores catholicos
cōfitemur xp̄m assumpsisse bu-
manā naturā ex massa nobis cōformi:
siue ex genere Adam ⁊ nō alterius ge-
neris uel qualitatis. ꝑm illud apl̄i ad
Heb. z. Qui eni sanctificat ⁊ scificatur
ex vno oēs. Sumit aũt ꝓueniētia hui⁹
assumptionis ex triplici rōne ꝑm Boē
di. iz. tertij. li. sniaz.
Prima ratio dicit iustificationis.
Secunda dicit ostensionis.
Tertia dicit ordinationis.
¶ Prima ratio dicit iustificatiōis. Nā
Quis ex filius potuisset carnē aliunde
q̄ ō massa Ade assumere: voluit tñ illā
assumere ex Adā ad seruandā rectitu-
dinē iusticie: ut videlicz eiusdē generis
esset satisfactor ⁊ p̄uaricator. Nam si
alteri⁹ generis esset ꝑm Anselmū nō attri
bueretur eidem generi satisfactio: ac p̄r
hoc nō recte seruaret iusticie rectitudo
que ab illo genere requirit emendaz in
quo reperit offensam precedentez. Insup ex
sup ex⁹ condidit humanā nām in tāta
altitudine: ut nulli alij creature cēt ob-
noxia redēptio. Decens ergo fuit ut re-
emptor aut solus eēt ex⁹: aut habēt
in se genus ex⁹ creature. ℔ est ut eēt de
genere illius masse: que oriuz habet ex
lumbis Ade. Si aũt dicēt: q̄ imꝓ-
perij parentū redūdat in ꝓlē: ⁊ xp̄s
debuit esse mūdus ab oi imꝓperio. ℭ
nō debuit esse ex genere seruili. Rñdere
possumus q̄ est verū: qñ filius est imi-
tator paterni sceleris. Cū aũt est ꝓtra-
rius quo ad mores: nō debet eum p̄ris
imꝓperiū iuste redūdare: nisi ipse filius
mera sua benignitate portare velit ⁊ su-
stinere. ut ponit. Hō. dis. c. vndecunq;. c.
nunq̄. c. nasci. c. spōsus. Vñ xp̄s nō ex
necessitate sustinuit imꝓperiū Ade: ℭ
ex mera sua benignitate: ut dū ipse su-
stineret ꝓ alio qō esse nō meruit. aliuz
literaret imꝓperio: qō ipse ꝓmeruit
Hoc est qō Hiero. in omel. sup Matth.
dicit. Notandū in genealogia saluatoris
nullā sanctarū assumi mulierū: sed eas
quas scriptura reprehendit: ut qui ꝓpter
pctōres venerat ex peccatrices nascens
oiuz pctā deleret. ¶ Secūda rō quare
fuit cōueniens xp̄m assumere carnē dē
ostensionis: ut ostenderet nobis dulce-
do misericordie dei: ut videlz ipse deus
qui ab homine ꝓtempt⁹ fuerat tanq̄ ab
aduersario ⁊ inimico: ipse idem generi
humano vniret in xp̄o i vnitate ꝑsone
In quo manifestat mira diuine pietatis
condescensio in hoc q̄ ipsū gen⁹ humanū
sibi inimicū sibi comungere voluit per
indissolubile vinculum. Si autem ob-
iiciatur: q̄ alterius nature ⁊ qualitatis
est morb⁹ ⁊ medicina. ℭ si xp̄s nōe as-
sumpte nature fuit humani generis me-
dicina: videt q̄ eius caro nō debuit cor-
mari ex massa corrupta. Dicē possum⁹
q̄ verū ē qñ medicina sentit corruptio-
nē morbi: qō nullo mō fuit in xp̄o: qa nō
erat infectus corruptione cōcupiscētie
sed erat repletus plenitudine gratie. Vñ
⁊ Paul⁹. i. ad Cor. iy. c. ait. Factus ē p̄m⁹
homo Ada in animā viuentē. nouissi-
mus aũt Adam in spīm viuificantē. Et
infra. Primus homo ex terra terrenus
secundus homo ex celo celestis. Nō in-
telligit non q̄tū ad diuersitatē nature:
ℭ ꝓpter differentiā q̄tum ad qualitatē
ꝓtutis ⁊ vitij culpe ⁊ gratie. ¶ Tertia
autem ratio accatur ordinatiōis. Or-
dinauit eni deus ut genus humanū to-
tū multiplicaret ex vno: ꝓpter repre-sen
tationem illi⁹ vniuersalis principij qō
deus ē. nec ꝓpter pctm infringi debuit.

Et ſō xp̄us mediator dei ⁊ hoīs homo vr̄ nō aliūde: ſed de maſſa humana generis debuit formari. Ita tamē debem⁹ ſentire de carne xp̄i q̄ fuerit ō maſſa nr̄i generis: ut ſemp ſentiamus carnē illam benedictā ab omni corruptione ⁊ feditate ꝯcupiſcentie alienā p̄ virtutē ſp̄ūs ſancti: ut plenius in ſequentib⁹ declarabitur. hec Boñ.

¶ Secundū capitulū qualiter xp̄s noluit aſſumere Adam in vnione p̄ſone: q̄a nō ꝯueniebat ſibi: nec Adā erat ad hoc dignus nec humano generi erat expediens.

Secūda ꝯcluſio dicit̄ ꝯgruitat̄. Appetit enī mens intelligē: cur ipſe Adam nō eſt aſſumptus a verbo. Quod declarant doc. Alex. in. 3. ⁊ Boñ. p̄fata. 17. di. nō fuiſſe ꝯgruū triplici ratione.

Prima reſpicit deum.

Secunda Adam.

Tertia humanū genus.

¶ Prima reſpicit deū. Non enī competebat creatori omniū ut p̄ſona dei hoīs peccatorē aſſumeret: cum ipſe in forma aſſumpta debuit peccatores ceteros iudicare: ⁊ de peccō nullo mō deberet argui: ſiue ſm̄ naturā aſſumentē: ſiue ſm̄ nāz aſſumptā: ſm̄ quā⁊ vtrūq; ſibi competebat ptās iudiciaria. ſicut p̄z Job. 9. c ⁊ Matth. 23. Ideo phariſeis loquēdo xp̄s Joh. 8. dicebat. Quis ex vobis arguet me de peccato? quaſi dicat. nullus

¶ Secunda rō reſpicit ipſū Adā. Nō enī ꝯueniebat ut ille q̄ tātū ſe deiecerat p̄ tulpā: tātū exaltaret̄ ut eēt deꝰ. Sufficiebat enī ſibi: ut tm̄ deo recōciliaret̄.

¶ Tertia rō reſpicit humanū genꝰ. Nō. n. ꝯueniebat humano generi Adam aſſumi: quia cū eſſet ille homo pene debitor. utpote qui reus erat omniū aiarū nr̄arū: non eſſet eius paſſio adeo grata. ſicut ſi oio eſſet innocēs: ⁊ vir etiā ſufficēt ad ſatiffaciendū p̄ ſe: nedū q̄ poſſet ſuā ſatiſſactionē alijs cōmunicare.

¶ Tertium capm̄ q̄ xp̄s voluit vir de muliere naſci: ut oſtenderet mulieb⁹ex ſexū fore ſaluandū: ⁊ ſe verū hominē: ac redderet vniuerſū p̄fectum.

Tertia cōcluſio dicit̄ ſingularitatis. Cum enī xp̄s carnē aſſumere deberet voluit illā nō inconueniēter de muliere tm̄ accipe. Cur nā xp̄m credim⁹ ſic facere voluiſſe? Certe non ſine rōnabili cauſa. Nam ut dicit ſcūs Tho. in. 3. pte. q. 31. argumēto. 4. in corpe q̄ſtionis. ⁊ in ſolutione tertij ar. xp̄us benedict⁹ voluit tm̄ de femina naſci tribus rationibus.

Prima, ppter mulieb⁹ ſexū cōmēdādū

Secunda, ppter veritatē aſtruendam.

Tertia, ppter vniuerſalitatem generationis implendam.

¶ Prima ratio eſt. ppter mulieb⁹ ſexū cōmendandū: quā tangit Aug⁹ in li. 83 qōnū. d. q̄ homims literatio in vtroq; ſexu debuit apparere. Nā quia ſex⁹ maſculinus ē nobilior q̄ femininus. ideo humanā naturā i ſexu maſculino aſſūpſit. Quia ſi deus ſexus femininus literārius erat. hinc appet q̄ vir ille de femina nat⁹ eſt. Et idē Aug⁹ li. de agone xp̄iano. Nolite inquit veſtipſos contemnē viri. Filius dei virū ſuſcepit. Nolite eos ipſas ꝯtemnē femine: qm̄ ex vobis filiꝰ dei natus eſt. hec ille. Ne indignentur mulieres: ſi ſentiant ſe non eſſe tante dignitatis quāte eſt vir: q̄a ut dicit Boñ. Virilis ſexus excedit mulieb⁹em i trib⁹

Primo q̄tū ad dignitatē i p̄ncipiando

Secundo q̄tum ad virtutē in agēdo.

Tertio q̄tū ad auctoritatē in p̄ſidēdo.

¶ Primo ergo q̄tū ad dignitatē in p̄ncipiando: q̄a omnes tam viri q̄ mulieres ex vno viro fuerūt. In quo exp̄ſſa repſentatio apparet ut ſit egreſſꝰ rex ab vno ⁊ vnico p̄ncipio ⁊ ſūmo.

¶ Secūdo excedit q̄tum ad virtutē in agendo: q̄a viri eſt agere ⁊ mulieris eſt pati. Unde plus habet de virtute actiua ſexꝰ virilis

Prope q̄ dō phs in li. de aialibus dicit q̄ femina eſt vir occaſionatus. i. imperfect⁹

¶ Tertio p̄cedit ſexus virilis q̄tuz ad auctoritatē i preſidēdo. Nā ſm̄ ordinē nō mulier viro: ⁊ vir mulieri preficit

sicut caput corpori. Unde apls. i. Cor. xi. c. Caput aũt mulieris est vir. Cũ hec ita sint: simpliciter loquẽdo nobilioris ꝓditiõis est vir ꝙ mulier. Lĩ. ꝓpẽ ꝟ nõ auferẽ ab ipsis mulieribꝰ in esse suo nobilitatis. ꝓprie cõditio. Est eni mulieb⁹ sexus valde honorabilis. cuꝫ ex femina natus est xps ¶ Secunda rõ qre xpus voluit de femina nasci est. ꝓpter ꝓfutem astruendaꝫ. ut videlꝫ veritas incarnatiõnis ostenderet. Quã tangit Aug⁹ in epla ad Colusianũ. d. Si omnipotens deus hominẽ utcũq; formatũ ex marmore vtero crearet ꝛ repẽtinũ inferret aspectibus: nõne opinionẽ ꝓfirmaret erroris ut hominẽ verꝫ nullo modo suscepisse crederet. ꝛ vũ oia mirabiliꝰ facit auferret qõ misericorditer fecit? Nunc autem inter deũ ꝛ hominẽ mediator apparuit: ut in vnitate ꝑsone copulans vtrãq; naturã ꝛ solita sublimaret insolitis ꝛ insolita solitis tẽperaret. ne ille ¶ Tertia rõ quare xpus voluit de femina nasci dicit ꝓpter vniuersitatẽ generatiõis adimplendam. ut impleaꝫ quart⁹ mod⁹ educendi hominẽ in esse. De quo dictũ est i sermõe. z. consideratione. z. ꝛ ꝑma opinione. Quid igiꝫ dicere sufficiemus de illis laudibus que electa est ut de ea filius dei nasceret? Deficit sensus: ꝑturbatꝫ animꝰ ꝛ intellect⁹ obnubilaꝫ. Quis nã colliget vllis verbis ꝛ enarrabit quant⁹ fuit illꝰ ꝙginis singularis excellentia: q̃ placuit deo magis ꝙ ois alia creatura? Multe eni fuerũt in mũdo mulieres digne: sancte: ꝓtutib⁹ adornate. ꝛ sempiternis seculis gloriose. Omitto eas qs pagani laudãt. ꝛ de eis dico quas scriptura sacra ꝓmendat. Nõne magna fuit fides mulieris sareptane credentis ꝙbis helie ꝓphe. 3. Reg. 17. c. q̃ ꝑfecit ei multiplicationẽ farine in hydria ꝛ olei i lecythо tpe q̃ clausũ e celũ ꝛ penuria trã iuasit? Quid dicem⁹ de prudẽtia Sarre q̃ itellexit ludũ inter Isaac ꝛ Ismaelẽ nõ esse bonũ neq; ꝑm oĩi voluntatem: diritq; Abrahe. Eĩce ancillã ꝛ filiũ ei⁹: nõ eni erit hereS filiꝰ ãcille cũ filio meo Isaac: Hesñ. 21. c. Quid de Rebecca sollicita ad ꝓcurãdũ quõ Jacob benedictiõẽ a pre q̃ vebat ꝓgenito obtineret? Hesñ. 29. c. Quid de auctoritate Debore: q̃ dei ꝓphẽ iudicauit. vocitq; filiũ barach qualiẽ populũ dei de manu sisare liberaret? Judicũ. 4. c. Quid de Barsabe matris Salomõis. prudẽtia. que ad regem David senescẽtẽ nimiũ tã pulchra oratione expetiuit: ut filiꝰ ei⁹ Salomon regnet pꝰ ipsũ? 3. Reg. 1. c. Quid õ serre filie Raguelis de deuotione: que tam deuote dñm orauit ut eam liberaret de ipatorio qõ audierat ab ancilla dicẽs: ad te dñe faciem meam cõuerto: ad te oculos meos erigo: peto dñe ut de vinculo ipatorij hui⁹ absoluas me: aut certe de sup terra eripias me? Tobie. 3. c. Quid de Judith que populũ cõfortauit. ꝛ Holofernẽ tyrannũ interfecit? Quid de Hester regine cautela que regẽ placauit eo tẽpore quo illũ sensérat forte letũ in cõuiuio? Quid de Abigail ingenio siue industria: que cũ vidisset virũ suũ Nabal dure respondisse nũcijs David: festinauit ꝛ tulit diuersa ex enia. ꝛ David iratuꝫ placauit. 1. Reg. 25. c. Multe nempe fuerũt mulieres ꝑstãtes fide: prudẽtia: sollicitudine: auctoritate: prouidẽtia: deuotione: cõstantia: cautela: ingenio: pietate: benignitate: liberalitate: humanitate: pudicitia: sobrietate: cõtinentia: mansuetudine: hospitalitate: caritate: religiõe: qs scriptura cõmemorat tam veteris ꝙ noui testamẽti. ꝛ tñ nulla eligiẽ ut xpm ꝓpiaret nisi sola Maria. O igitur virgo in eternũ bñdicta. O gloriosa dña benedicta excelsa sup sidera. tibi cõuenit illud ꝓuerbiorũ vltimo. Multe filie congregauerunt diuitias: tu supergressa es vniuersas. quia in te incarnatus est saluator mũdi: q̃ sit benedictus ꝑ infinita secula seculorũ Amen.

¶ Feria quinta prime dñice de aduẽtu Sermo de ꝑpetua ꝙginitate sancte Marie virginis: que fuit vera mater dñi nri Jhesu xpi.

Fruct⁹ quint⁹: Jhesu matris ꝙginitas.

Dor ꝓcessit dies aũt appinquauit. Iterũ ubi s. Admirabile incarnationis mysteriũ ex oi pte ꝓuertit animũ i stupoꝛẽ 7 ꝓtissimũ cuꝫ nobis occurrit xp̃m dei filiũ esse de ꝑgine natũ. Quis audiuit vnq̃ tale. aut quis vidit vnq̃ huic sile: Certũ eni est q̃ natura talẽ effectũ ꝓducere nõ potuit: nec potest. Deus ipse illud fecit potentia sua inestimabili. Et q̃m matris ꝓuilegia in filij honoꝛe ꝛeueniunt: Idcirco in ꝓsenti sermone de incarnatione loqui volentes stilum dirigemus ad eaꝫ que digna fuit: ut ex ipsa dei filius nasceret. Dicemusq; de ipsi⁹ virginitate ꝓpetua sub vno fructu qui est: Jhesu matris virginitas. Pro cuius declaratiõe tres conclusiones ꝓponimus declarandas.

Prima dicit̃ pbationis.
Secunda dicit̃ rationis.
Tertia dicit̃ decorationis.

Quo ex testimonio, ꝓphetico: angelico 7 ecclesiastico apparet matrẽ xp̃i fuisse virginẽ: 7 qualiter confundũt̃ iudei 7 heretici ꝓtrarium sentientes. Capl'm. j.

Prima cõclusio dicit̃ pbatiõis: in qua fundamentaliter ꝓbãdũ est Jhu xp̃i matrẽ fuisse ꝑginẽ Ad quãd̃ triplex auctoritas manifestat. Prima est auctoritas ꝓphetica.
Secunda est angelica.
Tertia est catholica.

Prima auctoritas virginitatẽ Marie manifestãs dr. ꝓphetica. Dicit nãq; Ysa. 7. c. Ecce ego concipiet 7 pariet filiũ Sed banc auctoritatẽ iudei dicũt non posse intelligi de xp̃o. Dicũt eni ꝓmo q̃ ibi dicit. dabit dns vobis signũ. s. libertatis Achã 7 populi sui: a duobus regibus regnũ eius destruere volentibus. Jhs autẽ naçarenꝰ natꝰ est post tempꝰ Achã ꝓ q̃ngentos ãnos 7 amplius. q̃ ꝓceptio ul' nativitas ihu naçareni nullo mõ fuit signũ dicte liberationis. 2° arguũt q̃a in hebreo dicit. Ecce alma: q̃ nomẽ nõ significat virginẽ ꝙ adolescentulã: 7 indifferenꝫ sumit de ꝑgine 7 corrupta. 3° arguũt: q̃a i dicta ꝓphetia ponit. Et vocabit nomẽ eiꝰ emanuel 7 in hebreo habet: 7 vocabit ipa. s. alma nomẽ eiꝰ emanuel. Jhs aũt nõ fuit vocatus a matre sua emanuel: ꝙ ihs ut ꝓs in euãgelio. q̃ b̃ ꝑm lrãm nõ ꝑt intelligi de xp̃o. 4° arguũt ex hoc q̃ subdit in b. anteq̃ sciat puer vocare patrẽ 7 mrẽ Ex quo ꝓs q̃ de puero de quo hic ẽ sermo fuit ignorantia: q̃ xp̃iani negant de ihu naçareno: in quo fuit plenitudo scientie ab instanti sue cõceptionis. Jõ dicunt iudei q̃ hec scriptura expunit de Ezechia filio regis Achã qui pꝰ dictũ ꝓphete natus est. Sed hoc dictũ impugnat rabbi Salomon ꝙ Ezechias erat. 25. ãnoꝝ q̃n cepit regre pꝰ Achã patrẽ suum imediate. ut hr. 4. Reg. 18. Achã regnauit tm̃. 16. annis. ut hr. 4. Reg. 16. c. q̃ in ꝓncipio regni Achaz anteq̃ diceret ꝓphetia: Ezechia erat natꝰ 7 erat. 9. ãnoꝝ. Et ꝓpt̃ ꝙ dicit rabbi Salomon. q̃ hec ꝓphia intelligẽda est de filio Ysaie. Accepit eni Ysaias i vxorẽ quãd̃ iuuẽculã: 7 ia cõcepat de eo. Et q̃a de puero existente i matris vtero nescit̃ si sit masculꝰ uel femina: nõ q̃ certitudinaliter ꝓdicit̃ ꝑ aliq̃ signũ: est credibile q̃ illud q̃ ꝓmittit̃ ad tale signũ sit futurũ. Est g̃ sensus. Pariet filiuꝫ: 7 q̃n in natiuitate eiꝰ videbis verbũ meũ veri ficatũ: scias te a duobꝰ regibꝰ de iuadẽ dispoñentibꝰ cito liberandũ. Et ita fuit q̃a ꝑ ꝓuaricationes Achã rex assyriorũ venit i Damascũ ꝛ Rasim regẽ syrie 7 eũ interfecit: 7 ꝓlm eiꝰ trãstulit i cinerẽ ut hr. 4. Reg. 16. c Et eadẽ ãno ut ibidẽ dicit̃. Osee filiꝰ Hela ꝓuauit ꝛ Phacee filiũ Romelie regẽ isrl̃. 7 eũ interfecit. Ex ista expositio nõ ꝑt stare. q̃a i. c. sequẽti dr̃ de puero nato: Et erit extẽsio alarũ eius implens latitudinẽ tre tue o emanuel. Et loquit̃ ibi de terra regni iudee: cuiꝰ nũq̃ dns fuit Ysaias nec filiꝰ eius 7 etiã emanuel de quo fit sermo: nõ fuit

filius Ysaie. Insup in.c.8. dr. Antecp sciat puer vocare patrē ⁊ matrē auferet fortitudo damasci: ⁊ spolia samarie coram rege assyriorū. Nā ante nonū ānū regis Osee fuit capta Samaria a Salmanasar rege assyriorū.ut hr.4.Reg. 18.c.licz Osee añ fuerit tributarī regis assyriorz. Et sic a natiuitate pueri vt q̄ hic est sermo: si fuit filī Ysaie vsq; ad captionē Samarie fluxerūt ānī.in.l.8.vt reg Achā.⁊.9.ō Osee.q̄a puer fuit natq̄rto ano Achā. Añ yo.in.ānos puer scit vocare patrē ⁊ matrē. Et ppēea nos cōfitemur q̄ hec scriptura loq̄r vt dño nro ihu xpo.ut pz Matb.p.⁊ exponit a vocto: ib cathol. Ecce ygo cōcipiet ⁊ pariet filiū.i.btā virgo. Et vocabitur nomē ei emanuel: qō est interpretatum nobiscū vt. ¶ Ad pmū aūt q̄ iudei opponebāt. dicendū ē ſm Nico. vt lira. q̄ in sacra scriptura ponit duplex significatū respcū alicui⁹ euent⁹. Unū pnosticum qō est indicatiuū effect⁹ futuri. ut pz Judic.c.6. vbi datū fuit signuz Gedeoni in vellere qō indicatiuū auctoris salutis fuit. Aliud est signū rememoratiuū effect⁹ preteriti. sicut Exodi.3. dixit dñs Moysi. Immolabis signū q̄ miserim te: Cū tu eduxeris populū meū vt egypto: immolabis sup montē istū. Istud signū est rememoratiuū ⁊ respicit preteritū in magna distantia sicut in pua: ut etiā signū pnosticū respectu futuri. Dicendū ḡ q̄ literatio regni iudee a psecutiōib⁹ fuit signū salutationis mundi fiende per xpm. Et q̄a Achā erat incredul⁹ verbo pphetie: cōueniens fuit ut sibi daret signū rememoratiuū futuri i longinquū ut ipse in ppria plona nō audiret sicut in mente nō credebat. Illi tamē qui descenderūt ab eo viderunt: ut Maria ⁊ Joseph. Et iō signanf ,pphia nō direxit verbū ad Achā dicens. audi Achā: sed ad vom̄ Dauid. d. Audite ḡ vom⁹ Dauid. vt qua vomo fuit Joseph ⁊ Maria si tamen ad eos refert qō ibi dicitur: Nūquid parū nobis ē ⁊c. sed qō subdit dabit dñs ipse vobis signū. ¶ Ad secūdum dicendū q̄ balma in hebreo significat absōsam: ⁊ inde balma dicit absōsa que significat iuuenculā aspectibus hominū absconditā: ita q̄ vt ei⁹ pudicitia ⁊ integritate nō dubitat: marie qui ponit hrā.b.⁊ tūc sonat sicut hebona. Et sic nō inuenit in tota scriptura scripte: nisi tm̄ tres. s. Rebecca. Gen. 24. vbi dicitur vt ea. Puella vecora vultus ygoq; pulcherrima ⁊c. Et sequit. Puella que egredietur. In hebreo br balma que egredief. Secūda fuit Maria soror Moysi. vt q̄ Exodi.2. dicitur Fuit puella. In hebreo dicit Fuit balma. Et iste due fuerūt due virgines purissime quoniam fuerūt sic nominate. Tertia fuit beata virgo Maria in hac pphia Ysaie. ¶ Ad tertiū dicendū. q̄ duplex est nomē alicuius. s. impositionis. ⁊ nature. sicut Petrus est nomē alicuius. s. impositionis. homo autē uel hic homo ē nomen nature. Jhus ergo fuit nomen impositū ipsi xpo. ut patet Luc. 2. Emanuel autē est nomē nature seu pprietatis. significat eni: nobiscū deus. ut dictum est supra. Et hoc est proprīū xpi: i quo diuina natura ⁊ humana sunt cōiuncte in eodem suppposito. Et hoc modo vocatus est pluribus alijs nominibus pprietates nature significantibus: sicut vocatus est lapis. Daniel. 2. ¶ Ad ārtum dicendum q̄ licz in xpo non fuit aliqua ignorantia. fuit tamen homo in tempore. ⁊ sic habuit scientiā infusam in tempore: ⁊ anteq̄ illam haberet: literatio populi promissa per Ysaiā completa fuit. ¶ Secunda auctoritas manifestans virginitatem Marie dicitur angelica. Nam Luce. 2. cum beata virgo dixisset: quomodo fiet istud. ⁊c. āgelus respondit: spīrus sanctus supueniet in te. ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi ideoq; ⁊ qō nascef ex te scīm vocabit filī dei. Sed ptra istam veritate insurgunt hereticī dicentes btām ygine nō fuisse virginē. Et arguunt p. quia Deut. 24. c. dicit. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus tam in hominibus q̄ iumentis.

Sed ꝛata virgo nihil ꝛbuit facere qđ
esset contrariū legi. ergo btā virgo vir-
ginitatē non ꝛbuit acceptare. ¶ 2° ar-
guunt. quia Matth. i. dicit ꝛ Joseph.
Non cognouit eam donec ꝑperit filiuꝫ
suū primogenitū. ergo post cognouit eā
¶ 3° arguūt. quia Job. 2. dicit ꝛ xp̄o q̄
descendit in capharnaū ipse⁊ mater ei⁹
⁊ fratres eius ⁊ discipuli ei⁹. ergo ha-
buit fratres carnales: quia aliter non
ponerē copula iter fratres ⁊ discipl'os.
¶ 4° arguūt. ꝗa Luce. 2. dicit. Dixit mr
eius ad illum. Ecce pater tu⁹ ⁊ ego do-
lentes querebam⁹ te. ergo Joseph fuit
pater xp̄i. Ista ꝛo gnanꝫ aut Eluidius
hꝛetic⁹ pessim⁹: quē validissime ꝛeiecit
Hieronym⁹ in quodā libello quē edidit
contra eū. Verūtamen ne nos ꝑ multa
vagemur: respondemus ad prima obie-
iecta ꝑm doctrinā magistri sniaꝫ. dic. 2.
q̄rti li. q̄ ꝛata virgo Maria ex institu
spūs sci. ꝓposuit se seruaturā ꝓginitatē
si ꝛo placeret. Cū aūt volūtatē dei co-
gnouit: votum exꝑessit. Hoc confirmat
21. q. 2. c. Sufficiat ⁊. c. btā Maria.
¶ Ad secūdū dicēdū ꝑm Ric. i 4. dis. 30
q̄ i illa auctoritate Matth. donec accꝑ
pit sicut i ps. sede a dextris meis donec rē
qđ nō itelligit q̄ postea sedeat: ꝫ q̄ vsq̄
⁊ tunc. ⁊ postea. Nam sicut dicit Rico.
de lira. sup Matth. donec significat ali-
qđ tempꝰ ꝛterminatū quo transacto fit
aliqd. Aliqñ ponit ꝑ sp. Et sic accipit
hic. ⁊ i auctoritate psalmiste ꝓallegata
Primogenit⁹ etiā in scriptura nō soluꝫ
dr̄ post quē alij: ꝫ etiā ante quē nullus
etiā si nullus alius sequat. ¶ Ad tertiū
dicēdū q̄ fratres nō solū dicūt q̄ eisdē
parentib⁹ nascūt: sed etiā cōsanguinei
germani. Unde Paul⁹ ad Gal. i. dicit
Aliū apostolorū vidi neminē: nisi Ja-
cobū fratrē dñi. Erat eni Jacob⁹ con-
sanguineus ihu xp̄i filius sororis btē
Marie: sicut ⁊ alij. ut Jobes ⁊ Symō
chananeus. ꝛe quib⁹ loco suo dicemus
¶ Ad quartū dicendū ē q̄ Joseph ibi
itelligit pater xp̄i putatiue. Unū Hiero⁹
sup Matth. in illo ꝛerbo genuit Joseph
virū Marie. Cum virū inquit audiet
suspitio tibi nō subeat nuptiarū: sed re-
cordatio ꝙsuetudinis scripturaꝝ: quia
sponsi viri ⁊ sponse vocant vxores. Vo-
luit nanq̄ xp̄s suā matrē virginē fuisse
ꝛesponsatā: tū ut ei⁹ genealogia ꝙsueto
modo texeret ꝑ virū ut Ambr⁹ dicit sup
Lucā: tū ut puer nat⁹ a Joseph nutriret
tum ut virgo liberaret ab infamia. ⁊ sic
ne tanq̄ adultera lapidaret: tuꝫ etiā ut
dicit Ambr⁹ sup Lucam. ut ab ipso Jo-
seph testimoniū haberem⁹ de sua sponsa
vxore virgine pregnāte. Ait enim dicit
Matth. Postq̄ vidit Joseph ꝓginē filiū
dei in vtero tenentē: volebat dimittē eā:
non q̄ aliqd mali de ea suspicaret ꝑm
Criso. sed quia ignorabat mysteriū. Et
eo sic cogitante: angelus dñi apparuit
sibi i somnis. d. Joseph fili Dauid: noli
timere accipe Mariā ꝓginē tuam. s. ad
habitationē tecū. quod eni in ea natuꝫ
est: de spiritu sancto est ⁊c. Patꝫ ergo ex
testimonio angeli tā virgini q̄ Joseph
apparētis: ipsam virginē glorioſam in-
tactā oio ꝑmansisse. ¶ Tertia auctori-
tas dicitur catholica. in symbolo. Fides
equidē imaculata dicit xp̄m conceptuꝫ
de spū sco: natuꝫ ex Maria virgine. Et
ecclesia cantat. Dcā virgo virginū oꝝ
pro nobis.

Dꝛ cōueniens fuit xp̄i matrē virginē
esse ꝑ cōseruationē paterne dignitatis ⁊
puritatis filij. ac ꝓpter sinē incarna-
tionis. Caplm. 2.

Secunda conclusio dicit rōnis
In qua videre ꝛemus quare
xp̄s ꝛebuit virginē matrē habē
Ad qđ adducimus tres rōnes q̄s alle-
gat scūs Abo. in 3. pte. q. 21.
Prima est, ꝓpter dignitatē patris.
Secunda est, ꝓpter puritatē filij.
Tertia est, ꝓpter incarnationis finem.
¶ Prima rō est, ꝓpter dignitatē patris
s. conseruandā. Cum eni xp̄s sit ꝛerus
dei: nō ꝛebuit habere aliū patrē q̄ ꝛeꝝ
illā filius alicui⁹ nobilissimi patris: nō
ꝛelet attribui alteri patri ignobili ⁊ in-
digno. Cū ergo xp̄s cēt eterni ꝑis vi

verus naturalis ⁊ cōsubstantialis filij non fuit cōueniens aliū patrem habere

Secunda ratio est ꝓpter puritatem filij. Nam videm⁹ q̄ flos a radice oriē sine radicis corruptione: ⁊ splendor a luce uel sole sine lucis uel solis lesione: ⁊ verbū a corde uel mente absq̄ mentis cōtagione. Cum g̃ xp̄s sit flos a radice patris descendēs: ⁊ candor lucis eēns: ⁊ dei patris ỹbū: consequēs fuit q̄ sine corruptiōe matris cōceptꝰ fuit. Nā si conceptio verbi nostri: qō est impfectū: corruptionē nō patit: multomag̃ cōceptio ỹbi pfecti. Quia igit̄ caro sic fuit assumpta: ut esset caro verbi dei: conueniens fuit q̄ ipa caro sine corruptione matris conciperet.

Tertia rō est ꝓpter incarnationis finē. Nā ad hoc fuit incarnatio: ut homines renascerent in filios dei ut dicitur Joh.i. Dedit eis ptātē filios dei fieri his qui credūt in noie ei⁹. qui nō ex sanguibus neq̄ ex voluntate carnis neq̄ ex volūtate viri: sed ex deo nati sūt. Per carnē ꝑm Rico. de lira. itelligēda ē hec mulier Ezech. xl.c. Hoc nūc os ex ossibus meis: ⁊ caro de carne mea assumpta ē. Filij ergo dei nō debēbāt nasci voluntate carnis ⁊ viri. i. cōiunctiōe mar⁊ femie. Ob quā cām xp̄s debebat nasci de virgine. Vñ Aug⁹ li. de ỹginitate ait Oportebat caput nostrū in signū miraculoz ꝑm corp⁹ nasci de virgine: ut significaret sua membra ꝑm spīm de ỹgine etiā nascitura. Et cur vitam⁹ ista ꝑdicare de ỹginitate Marie: quā Ezechiel 44.c. Vidit in porta clausa. de q̄ dicit: Porta hec clausa erit ⁊ nō aperiet. ⁊ vir nō trāsibit per eam: quia dñs deus israel ingressus est per eam? Nō exponēs Aug⁹ in quodā sermone dicit. Quid est porta in domo dñi clausa. nisi q̄ ỹgo Maria semp erit intacta? Et quidē homo non transibit ꝑ eā nisi q̄ Joseph nō cognouit eam? Et quid est dñs solus intrat et egredit ꝑ eam. nisi q̄ spūs scūs impregnauit eam: ⁊ dñs angelorū nascit̄ per eam? Et quid est clausa erit in eternū: nisi q̄ Maria virgo est añ partū ⁊ virgo post partum?

De sola virgine Maria fuit mī ⁊ ỹgo ⁊ qualiter fuit vera ⁊ propria mater: ut patz ex dictis sacre scripture. ⁊ rationibus doctorum. Cap'lm.3.

Tertia cōclusio dicit decorationis. Fuit nanq̄ btā virgo i sua virginitate decorata priuilegio quodā singulari: ut esset virgo sit ⁊ mat̄ Ex autez ipsa vera fuerit mater ihu xp̄i atq̄ realis declarat̄ tripliciter.

Primo auctoritate.
Secundo ratione.
Tertio inuocatione.

Primo declarat̄ q̄ btā virgo fuerit vera mat̄ ihu xp̄i auctoritate. Nā Luce ꝑ dixit ei angelus. Paries filiū. Et iterꝫ ibidē btā ỹgo audiuit btām Helisabeth dicentē. Unde hoc mihi ut veniat mater dñi mei ad me? Et Luce. z. Pepit filiuꝫ suū primogenitū. Et eodē. c. Dixit mat̄ eius ad illū. Et Matth. z. Et intrātes domū inuenerūt puerū cū Maria mre eius. Et eodē. c. Angelus apparēs Joseph dixit ei. Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrez eius. Et Joh. z. c. Nuptie facte sūt in cana galilee: ⁊ erat mat̄ ihu ibi. Et Joh. 19. c. Stabat aūt iuxta crucē mat̄ eius ⁊ soror matris eius ⁊c. Ex. ꝓbat rōne q̄ beata virgo fuerit vera mī ihu xp̄i. Nam ut colligit̄ ex dictis sci Tho. i 3. pte. q. 32. ⁊ pte prima. q. 27. ad hoc q̄ aliquis sit pater: uel aliq̄ sit mater: uel aliquis sit filius quattuor requirunt̄. s. vite generatio. substantie collatio. materie preparate administratio. ⁊ nature specifice assimilatio. Primo eni requirit vite generatio. Nā nō ex quacunq̄ generatione sequit̄ paternitas uel maternitas uel filiatio: sed ex generatiōe viuentiū. Et ideo si aliqua animata ex aliqua materia fiant. nō ꝓpter hoc sequit̄ in eis rō paternitatis: uel maternitatis: uel filiationis. Sicut si ex ligno fiat scamnū nō propter hoc hoc lignū dicit̄ pr̄ scānī. Similit̄ nō dr̄ q̄ ignis generat̄ ex igne sit filius ignis generantis. Ex° requirit collatio substātie. Nam si aliquis facit

aliquid nō cōferendo ꝛe sua ſba: nō dr̄ pat̄ uel mat̄. Sicut artifex q facit ſcamnū nō dicit̄ pater ſcāni: nec ſcānū filius ei⁹. ¶ 3° requirit̄ māe p̄repate administratio. Nō eni simplicit̄ p̄bere māz ad gnātionē alicui⁹: facit patrē uel mrem. ſed p̄bere mām ſic p̄paratā. Sicut ẽra nō dr̄ ꝓpꝛie mater ꝺois: nec ꝺō pater ꝛermis: vnde formal̄. ¶ 4° requirit̄ māe ſpecificeaſſimilatio. Nā ſi genitū nō aſſimulet̄ gnāntı in nā ſpecifica: generās nō dicit̄ pat̄: nec genitū dicit̄ fili⁹. Sicut capillus qui ab ꝺoie gnāt̄ nō dicit̄ fili⁹. Cū ꝙ ꝺ ꝙttuor cōditiones fuerint in btā ꝟgine: p3 q fuerit ꝛra mr̄ xp̄i. Primo nāq; genuit xp̄m viuuz. Unꝺ Damascen⁹ li. 3. Filius ꝛei p̄tarit ex castissimis ⁊ purissimis sanguinib⁹ ꝟginis Marie carnē animatā aia rōnali. ¶ 2° btā virgo xp̄o ꝛe sua ſba p̄buit. Nā ut dicit ſcūs Lꝺo. i. 3. ꝺi. 4. ꝛeata virgo i gnātione xp̄i cōtulit quicqd alia mater cōferre ꝛet ad generationē filij. Si ergo alie mulieres ꝛre dicūt̄ mres: ⁊ btā ꝟgo ꝛre poterit dici mater. ¶ 3° btā ꝟgo nō solū mām p̄buit ad cōceptionē xp̄i: ꝺ mām sic p̄paratā. ¶ 4° p̄duxit sibi filꝛ in sp̄ūsuū. s. ſpecioſiſſimū filiuz. ¶ 3° p̄bat q ꝛeata ꝟgo fuerit ꝛra mat̄ xp̄i inuocatiōe. Nā ecclesia scā dicit ipsaz reginā misericoꝛ die eē matrē xp̄i cū eam inuocat. ut ibi: Aue maris stella ꝛei mat̄ alma. ⁊ Alma redemptor̄ mat̄. Et p̄fecto ẽ valde gratissimū hoc ꝛerbū mater virgini glorioſe: cū sibi dicit̄: quia in hoc exp̄imit̄ omnis sua p̄fectio: laus ⁊ gloria. Hinc est qꝺ Ecc̄ꝫ 4. ꝛe seipsa dicit. Ego mat̄ s. singulari modo: mater ꝟgo: mater intacta: mat̄ inuiolata: mater pulcꝛe ꝺilectionis: timoꝛis: magnitudinis ⁊ scē spei. In me omnis grātia vite ⁊ virtutis in me ois ſpes vite ⁊ ꝛritatis. Transite ad me oēs q ꝙcupiſcitis me: ⁊ a gnātionib⁹ meis implemi. Spirit⁹ eni me⁹ sup mel ꝺulcis: ⁊ ꝛereditas mea sup mel ⁊ fauū. O ꝙ ꝺulce vocabulū ad dicēdū mr̄ xp̄i. o ꝙ fructuosū p oibus ad allegandū. Ꝺō in aduersitatib⁹ ⁊ angustijs in piculis ⁊ in oi tribulatiōe ad ꝟginē tam ꝛe coz̄ recurram⁹: que baꝛre meruit in vtero suo regē celoꝛū ⁊ dñm. A quo ut a filio impꝛetrat nobis gratiam quā nobis ꝙcedat ipse ibs xp̄s pissim⁹ qui est ꝛenedictus ⁊ laudabilis p infinita secula seculoꝛum. Amen.

¶ Feria sexta post primā dñicaz ꝛe aduentu. Sermo ꝛe annūciatione dñi nr̄i ihu xp̄i facta p angelū glorioſe virgini Marie. De stupendis mysterijs huius annūciationis ⁊ preconijs dignissimis virginis benedicte.

Sextus fructus: Jhesus annunciatus

Dor p̄cessit dies aūt ap̄z opinquit. Jtez vbi ꝺ. Sacrm̄ ineffabile incarnatiōis filij ꝛei ita solenniē celebratū ẽ: ut cēs angelici cꝛoꝛi ꝙuerterent̄ ad leticiā ⁊ exultationē: eo. s. tpe quo p scam trinitatē facto ꝟsilio angelic⁹ nuncius est ꝛe putat⁹: ut mitteret̄ ad virginē ad annūciandū sibi ꝛespōsationē eterni regis: ex qua seq̄ ꝛebat pax humani generis: ⁊ salus toti⁹ mūdi. Et qm̄ tale mysteriū ẽ satis efficacissimū coꝛda dura mollire ac liquefacē in amoꝛē ꝺilectionis: Jdcirco in p̃nti sermōe ꝛe ipsi⁹ annunciatione dicem⁹ sub vno fructu q ẽ: Jhs ānūciatus. Pro cui⁹ ꝛeclaratione tres ꝙclusiones erūt notande.

Prima ꝙclusio dicit̄ congruitatis.

Secūda ꝙclusio dicit̄ qualitatis.

Tertia ꝙclusio dicit̄ virtuositatis.

¶ Dz angelus ꝛebuit annūciare ꝟgini ꝙceptionē filij ꝛei: ut ex hoc seruaret̄ oꝛꝺo ex pte ꝛei ⁊ pfo: mitas repationis cū lapsu ⁊ ꝟgo purissima ardēti⁹ se ꝺisponeret ad xp̄m suo vꝛo recipiēdū. Cap. 1.

Prima cōclusio dr̄ cōgruitatis. In qua videbim⁹ qualiter āgelus cōgruēt̄ ad ꝟginē missus ẽ ad ānūciāꝺū ꝛei filij ꝙceptū triplici rō.

Prima ratio sumit ex parte rei.
Secūda ratio ex pte angeli.
Tertia rō ex parte virginis.

¶ Prima rō sumit ex pte rei: ut fuaret ordo quē ipse statuit: q̄ mediantib⁹ angelis diuina boibus nūciant. Et hoc ē regula Dionysij. li. de ange. hierar. ubi ait. Dñicū benignitatis mysteriū angeli pmo edocti sūt: p⁹ ea p ipsos ad nos cognitionis gra trasiuit. Si aūt obijceret q̄ btā ṽgo supior erat angelis. ḡ nō debebat sibi tale mysteriū ab angelo reuelari. ḋa ut dicit Dio⁹. supmis angelis fit reuelatio imediate a deo. Ad ḃ rñdē possum⁹ ꝑm Tho. in. 3. pte. q. 30. q̄ btā ṽgo supior erat angelis q̄tū ad dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebat: ꝑ q̄tum ad statū pñtis vite erat inferior. quia et ipse xp̄s rōne passibilis vite modico ab angelis est minorat⁹. ut dr ad Heb. 2. c. et nō in p̄sniaz. di. 16. Verūtm̄ ḋa xp̄us fuit sil' viator et cōprehēsor: q̄tū ad cognitionē dinoz nō indigebat ab angel' instrui. Sed mat' dei nō erat in statu cōprehensorū. ió de dino ꝑceptu p ag̃elos instruēda erat. Et si adhuc obijciat q̄ btā ṽgo ex lumie fidei cognoscebat dei filiū incarnādū: ḋa tanta copia gr̄e inhabitabat i aia ei⁹. ḡ videt q̄ nō debebat instrui de eo qō iā sciebat. Ego dico q̄ licz fidē de mediatore habuerit añ annūciationē: tñ ex humilitate cordis sui nūq̄ cognouit seipsam fore in mr̄e eligendā tanti filij. Et ex ḃ angel⁹ debuit sibi ānūciare q̄ fili⁹ dei erat in suo vtero cōceptur⁹: et susceptur⁹ carnē ex purissimis sanguinib⁹ suis p opationē spūs sci. qō et fecit. sicut p3 Aug. p̄.

¶ Secūda rō sumitur ex pte angeli. ut. s. seruaret ordo in repatione qui seruat⁹ fuerit in lapsu. Cecidit nanq̄ ḃō angelo malo Eua tēptante. releuari aūt debebat ag̃elo bono Marie nūciante. Et ḃ inquit Beda in omel. Aptū humane restaurationis p̄ncipiū: ut angel⁹ a deo mittet ad ṽginez ptu p̄secrādā dino: ḋa p̄ma p̄dītōis humāe cā fuit cū xp̄s a diabolo mittebat ad mulierē supbie spū recipiendā. ¶ 3ª rō sumitur ex pte ṽginis. Et ḃ ut ex tali nūcio mens ei⁹ eleuaret i deū: ut sic arderēti caritate flāmescēt: ut p⁹ xp̄m cōcipet p amorē mente q̄ corpe. Nam ut Aug⁹ li. de ṽginitate ait. Donna ṽginquitas nihil Marie p̄fuisset: nisi felici⁹ xp̄m corde q̄ carne gestasset. 4ª ut ei⁹ puritas oñderet. Unde Dero. ad Pau. et Custo. Bñ angel⁹ ad ṽginē mittitur ḋa est sp angelis cognata ṽginitas. 5ª ut cēt certior testis h⁹ sacri qñ sup ḃ diuinit⁹ cēt instructa. Sic itaq̄ ordinatū fuit. ut ag̃el⁹ ad ṽginē mittet. Quis excogitare posset. quāta tūc fuerit letitia i celesti hierarchia: quātū gaudiū quāta exultatio: cū ordinabat legatio tam solēnis et grata fienda p ag̃elū? Fluxerūt tot ānoz milia: qb⁹ nō solū boies: ḃ ipi angeli expectauerant videre diem illū. O benignitas. o pietas et magna dulcedo sūmi dei. Ecce apta ē vna mīe tue Angel⁹ weat a tota trinitate: ābasiata sibi impōnit. Vade inq̄t pater vade ad virginē illā Mariā: et dic ei. ḋa illaz in meā sponsam vnicā eligo: ipsam diligo super oēs creaturas. ipsi⁹ amore vulneratū ē cor meū. Vade ait fili⁹ et dic ei. ḋa ego ipsam in matrē eligo: et passibilem carnē de ipsa suscipiā: eroq̄ ei amor⁹ sus fili⁹: ipsaq̄ dulcissima mea mater. Spūs scūs subiūxit. Vade et dic ei: ḋa ego secū ero: et opatione mea virgo cōcipiet: virgo pturiet: et virgo in eternuz manebit. O quāta fuere tūc cantica. O quot laudes: quot tripudia in regno celoz. Multa pōt humana mēs ō ipsis pie contemplari: que nos breuitatis cā dimittim⁹. Dirimus tñ usta ut intelligam⁹ q̄ congruū fuerit q̄ angel⁹ xp̄m incarnandū virgini annūciaret.

¶ De ag̃el⁹ ānūcians ṽgini ꝑceptū filij fuit de ordine archangelorū Gabriel vocatus: qui virgini apparuit visione corporali. Caplm. 2.

Secūda cōclusio dicit qualitat. In qua videre debemus qualitatem angeli nūciantis: et si non in oibus saltē q̄tum ad tria videlicet.

Primo q̄tum ad ordinem.
Secundo q̄tum ad nomē.
Tertio q̄tum ad apparitionem.
Primo inquā cōsiderem⁹ cui⁹ ꝓditionis fuerit angelus q̄ nūciauit incarnationē xp̄i. Et ut colligit ex dict⁹ sci Tho 3. di. tertij li. 1. 3. pte sūme. q. 30. ille angelus fuit de medio ordine infime hierarchie: qui est ordo archangelor̄. Qd̄ ꝓueniens videt esse ⁊ verū: ut saluaret̄ ꝓpr̄ietas ordinū: qa ad angelos ptinet dirigere actus alicui⁹ bois qui ad ipsum tm̄ ptinet. Unde dicūt mysteria nūciare. Ad archangelos ꝯo ptinet dirigere actus bois qui i totā multitudinē redūdant. Unde ⁊ medij. s. archāgeli dicūt quasi ꝓncipes angeli. Quia ergo consensus beate virginis q̄ p angelū requirebat erat actus singularis plone redūdantis in vtilitatē multitudinis: imo totius humani generis. ideo angelus ille debuit esse de ordine archangelorū. Et credibile ē q̄ fuerit sūm⁹ i illo ordie. Aliq̄ ꝯo alij dicūt illū fuisse d̄ sūmo ordine supme hierarchie. qa ꝓpetas illor̄ est in dei amore ardere. Et qa in incarnatione succendenda erat amoris flāma in tota ecclesia: ⁊ singulariter in aia virginis. ideo angel⁹ ille debebat esse de ordine seraphin. Nec ꝓpter hoc puertit ordo: qa sicut singulare erat opus incarnationis complendū in virgine: nullo mō possibile ꝑm ordinē create nature: ita singularis debebat esse nuncius ille qui mittebat̄ ad talia nūciandū. Quicquid autē sit satis est nobis q̄ de sūmis angelorū angelus missus ē: siue fuerit de secūdo: siue de supremo ordine ꝑme celestis hierarchie. Secundo cōsideremus cuius conditionis fuerit angelus q̄tus ad nomē: qa vocat̄ Gabriel. Qd̄ suo officio cōgruit. Nā ꝑm Dyeg. Gabriel fortitudo dei interꝓtat̄. Ad ostendendū q̄ incarnationis mysteriū esset p dei fortitudinē nunciandū. Et similit̄ ad ostendēdū q̄ dñs virtutū veniebat ad debellādū aereas ptates. Ita q̄ Gabriel ānunciauit virgini: q̄ fortis deus veniebat ad fortē mulierē. De qua dicit ꝓu. viij. Mulierē fortē quis inueniet? Tertio cōsiderem⁹ in angelo nūciante cui⁹ ꝓditionis fuerit q̄tū ad visionē ⁊ apparitionē. Et ad h̄ dic̄ Crisos⁹ sup Matth. q̄ angelus apparuit virgini visione corporali. qd̄ ꝓueniens fuit triplici rōne.
Primo ratione similitudinis.
Secundo rōne celsitudinis.
Tertio ratione certitudinis.
Prima rō fuit silitudinis: qa illud qd̄ ānūciabat erat incarnatio inuisibilis dei. Alia ꝓueniēs fuit ut ad bi⁹ rei declarationē inuisibil' creatura formā assumēt i q̄ visibiliter apperet. Secūda rō dr̄ celsitudinis. Cōueniebat enim mīri dei q̄ nō solū i mēte b̄ etiā in corpore ventre erat filij dei receptura: ut angelū corporaliter videret. Sed si aliq̄s obiecēt: q̄ magis faceret ad dignitatē ꝑsone. si angel⁹ appuisset ei visione intellectuali. qa ut Aug⁹ dic̄ iz. sup Geñ. ad lām. dignior ē intellectualis visio q̄ corpal'. qa visiōe intellectuali videt in sui sba. visiōe ꝯo corporali videt in assūpta figura. q̄ dign⁹ fuisset appere visiōe intellectuali. Rñdē possumus q̄ intellectual' visio est potior q̄ sit imaginaria ul' corpal' si sit sola. Hz ipe Aug⁹ dicat q̄ excellentior est ꝓphia q̄ hz intellectualē ⁊ imaginariā visionez q̄ illa que habet alterā tm̄. Jō bta ꝑgo nō solū ꝓcepit visionē corporalē i angeli apparitione: sed etiā intellectualē illuminationē. Unde apparitio nobilior fuit. Fuisset tm̄ nobilior si ipsū āgelū intellectuali visione i ꝓpria spē vidisset siue in sui sba. Hz h̄ nō patit̄ stat⁹ viatoris ut angelū p essentiā videat. Tertia rō quare angelus appuit corporali visione dr̄ certitudinis. Ea enī q̄ sunt oculis subiecta certi⁹ cōprehendim⁹ q̄ ea q̄ imaginamur ꝓpter h̄ oia Aug⁹ in q̄dā sermōe virgine introducēs loquēte ait. Venit ad me q̄dā magn⁹ panympb⁹ xp̄i. nō p̄iarcha p̄m⁹ aut ꝓpha egregi⁹: s̄ Gabriel archāgel⁹ facie rutilās: veste coruscās: gressu mirabilis: ⁊ aspectu terribilis: qui visitauit ⁊ perturbauit me. hec ille.

Felix illa apparitio iocunda nimis in qua nunciabat ab angelo nouū letissimū: nouū gratissimū: nouū ppinquissimū de salute humani generis. Quid audisti o puella formosa. O mulier scā o ꝟgo virtuosa? Quid audisti? quid angelus tibi rettulit? Certe nulla vnq̄ creatura fuit que habuerit talē reuelationē: qualem tu habuisti. Tibi dicitur Aue. i. sine de. Tibi dicit plena gratia. Tibi benedictio dat ūm mulieribꝰ. Tibi prenūciat angelus ex tuo vtero i mūdū dei filiū egressurū. O beata femina longum esset narrare cuncta que angelus dixit: Que ꝟgo respondit illa. de quibꝰ plene suo loco dicemus. Nunc aūt ꝛniamus ad tertiū quod erat videndū i tertia conclusione prepposita.

Quod gloriosa virgo & si nō merito cōdigni. tamē merito congrui & digni meruit esse mater filij dei. Capl'm. 3.

Tertia cōclusio dicit ꝟtuositatē In qua contemplari libet si ex virtutibus meruit virgo concipere xp̄m. Et ne p multa vagemur dicimus ad hoc ꝟm doctrinā dñi Boñ. in 3 di. 4. q. triplex est meritum.
Primū dicit condigni.
Secundū dicit congrui.
Tertiū dicit digni.
Primum est meritum condigni: quo quis ex tanta caritate mereat tantā gloriam. Et hoc merito virgo nō potuit mereri concipe filiū dei p̄o eo q̄ ex hoc excedit omne meritū. Siue enī dicamus deum fieri hominē: siue dicamus mulierem fieri matrē dei: vtrūq̄ est supra statum q̄ debetur creature. Et tā ꝟ illud fuit benignitatis & gratie. Secūdū ē meritus congrui: quo peccator dicitur gratiam sibi mereri cum ad gratiam se disponit. Et sic beata ꝟgo meruit ante incarnationē concipe filiū dei: qm̄ p̄ nimia sua puritate benignitate & humilitate idonea erat ut efficeret mater dei.
Tertiū est meritū digni: quo. s. vir iustus orat p̄o alio ut mereat exaudiri. Et hoc merito meruit btā virgo cōcipe xp̄m post annūciationē: qa spirit⁹ scūs in eam copiosissime descendit nō indisposita. Si. n. bñ cōsideram⁹ qd ꝟtinet in verbis illis que virgo sacratissima cōcludendo angelo dixit: ecce ancilla dñi certe eam dignā iudicabim⁹ p̄ceptione filij dei. Nam cū dixit: Ecce: ꝓmptitudinem obediētie ostendit: que tāta fuit q̄ nūq̄ de o gratior acceptio: neq̄ in aliq̄ alia creatura siue boie siue angelo inueniri poterit. Cū subiunxit: ancilla dñi: ꝓfundū humilitatis sue oñdit siue manifestauit. Non enī potuit ea que eligebatur ut esset mater dei efficaci⁹ sibipsi vilescere: deumq̄ magnificare: q̄ se ancillā dñi nuncupando. Cui⁹ dixit Fiat mihi: fidem suā declarauit. Cui⁹ lumine adeo fuit illustrata: ut nihil de xp̄o incarnando sentiret diminutū. Cū tandē dixit: ꝑm verbum tuū: caritatē suā apuit qua ad deū diligendū ita cū illo ardēt coniuncta fuit: ut creatura nō sufficiat illud cogitare. Hunc⁹ i hac vita inuentus est nec inueniet qui tanto feruore amoris cor suū dederit de o q̄tū tribuit tunc ipsa virgo beata. Null⁹ eteni cor q̄ dilexerūt deū fuit in eo excessu dilectionis: in quo ipsa feruebat adeo q̄ illis verbis prolatis merito digni meruit eē mater dei. O armariū diuine gratie. o armariū dine misericordie. o fons pietatis. o fons castitatis. o puteus humilitatis. o plenitudo prudentie. o plenitudo gratie que tantū meruisti. Propter q̄ impetra nobis gratiā filij tui: vt valeamus illū amore recolere qō ipse. p nob dignatus ē facere: q̄ est bñdictus & laudabilis p infinita secula seculoꝝ. Amen.

Sabbato post p̄mā dñicā de aduentu sermo de mirabili p̄ceptione filij dei ihu xp̄i: & qualiter ꝟgo gloriosa ipsum concepit in vtero suo verū deum & verū hominem: & de his que occurrerūt circa hanc conceptionem consideranda.

Sextus fructus: Jhūs vtero claudit.

Nor ꝑcessit dies appropinquauit. Iterū vbi s. Aetas aia supra moduz in cognitione veritatis eius potissimū que ingenij.ppij vires ac facultatem excedit.nec bateri potest nūl aliq lumie dine gre iteruenīte: siue illud sit lumē apparitionis:siue visiois:siue fidei Et quia hec nobis veritas predicatur: monstrat̄ fidei ratio.s.q xp̄us filius dei ꝑcept⁹ fuerit de spū scō in ventre virginali. Idcirco in pñti sermōe.p tātem veritatis claritate intelligēda ac deuotiē dicemus de cōceptione mirifica ac stupenda.d.n.ihu xp̄i. Et more solito,ꝓponimus fructū suauissimū z dulcissimū huius sermonis q est: Ibs utero claudit In quo tres conclusiones principales declarabimus.videlicz

Prima ꝓclusio dr spūs sci supuentio.
Secunda cōclusio dicit xp̄i cōceptio.
Tertia ꝓclusio dicit corpis conditio.

Ve virgo sacratissima ꝓcepit xp̄m supuenīte in ea spū scō. z quare talis cōceptio attribuit spūi scō cui⁹ fili⁹ nullo modo dictus est xp̄s: atq quō exponit illud angelicū dictū: spūs scūs supueniet in te. Capl'm.j.

Prima cōclusio dr spūs sci supuentio. Quia eni p̄m angelicū ꝓmissū. in xp̄i cōceptione spūs scūs supuenit in virgine.videt attribui spūi scō spāliter corpis xp̄i cōceptio:qō conueniens oñdit.s. Aug.di.4.tertij.li. z.3.pte sū.q.32.triplici ratione.

Primo ratione caritatis.
Secundo ratione literalitatis.
Tertio ratione sanctitatis.

Primo ꝓuenienter attribuit spiritui scō talis ꝓceptio rōne caritatis. Spūs eni scūs est caritas uel amor dei p̄ns z filij. Ex maximo aūt amore dei ꝓuenit: ut fili⁹ dei sibi carnē assumeret in utero ꝑginali.ut dicit a Ioh.3.c. Secūdo ꝓuenienter dicit xp̄s cōcept⁹ de spiritu scō rōne literalitatis. Ut eni dictū est ō. fructu.z° z ꝓclusione.3.nō aliquib⁹ meritis sed sola literalitate z grā dei filius carnē assūpsit. Hō spūi scō q est ipa gra cōceptio xp̄i attribuit.ut dicit Aug⁹ in enchiridion. Tertio cōceptio xp̄i attribuit spūi scō rōne scitatis. Quia eni spūs scūs est spūs scificationis.ut dicit Ro.3.ideo sicut alij p spīm scīm scificāt spūaliter ut sint filij dei adoptiui: ita xp̄s p spīm scīm est in scitate cōceptus: ut eēt filius dei nālis. Et,ppter h angel⁹ dixit btē virgini: Hōc z qō nascet ex te scīm vocabit fili⁹ dei. Hoc tñ xp̄s qa de spū scō cōceptus dicit filius est spūs sci putandus.qa ut inqt Aug⁹ in ench'. Natus est de spū scō xp̄s: nō sicut filius. z de Maria ꝑgine sicut fili⁹. Doctor aūt seraphicus dns Bon.in.3.dis.4. dicit q hec locutio xp̄s est fili⁹ spūs sci.nullo modo est admittēda.tum ,ppter vitandū errorē circa generationē tpalē: tum circa generationē eternā. Circa generationē tpalē debet vitari error. qa cū p̄m illā si diceret xp̄us cōceptus de virgine spū scō.ac si spūs scūs eius eēt pater: z virgo eius mater.iam videret ex hoc q xp̄s natus esset de Maria spū sancto sicut nascit,ples de viro z muliere.quod falsū est.quia,ples ptem accipit a patre z partē accipit a matre: in qua assimilatur patri z matri in eadez forma z natura. Quod nullo mō est repire i xp̄o qui soli matri assimilat in natura assūpta. Circa generationē eternā vitand⁹ est error.ne fiat ꝓfusio eternar relationū z ꝓpzietatū. Vnde cum ,ppriū sit ꝓsone patris generare respectu ꝓsone filij nullaten⁹ admittit xp̄m eē filiū spūs sci In quo nō est alia ꝓsona uel ypostasis q illa quā pater ab ēno genuit. Hinc Aug⁹ ut dicit magr in.3.di.3. ait. Quis dicere audebit xp̄m eē filiū spūs sci: cū h ita sit absurdū ut nulle fidelīū aures valeant sustinere? Ideo catholice inferenda est auctoritas illa angeli.videlz. Spūs scūs supueniet in te. Hō eni supuenit in virginē scūs spūs ut eēt pater xp̄i: sed ut dicit Aug in.3.sen.di.3. hec

supuentio potest multiplicit intelligi. ꝑ spūs scūs supueniet in te. i. sup possibilitatem ⁊ cursū nature veniet in te: dādo fecunditatē ⁊ cōseruando virginitatez ⁊ 2°. spūs scūs superueniet in te. i. supra illud qō habes ve plenitudine eius in te. Quia sicut olim impleuit mentē: nūc presentia filij sui iplebit ventrē: opando filij dei conceptionē. ⁊ 3° exponit. spiritꝰ scūs supueniet in te. i. vesup celis veniet in te. Quia omne datū optimū vesursū est. Jac. i°. ⁊ 4° exponit. spūs scūs superueniet in te. i. supra merita tua: ⁊ supra merita omniū creaturaꝝ. ⁊ 5° exponitur spūs scūs supueniet in te. i. sup omnes q̄ ante te fuerūt ⁊ erūt: ut sis eius tabernaculū: templū: ⁊ sacrariū. Ex his cuz audim⁹ spm̄ scm̄ supuenisse statim opis magnitudinez admireim̄: vneremurq; in virgine fecunda amplissimū munus plenitudinis gratie sibi cōcesse: q̄ tanta fuit: ut sola esset illius mater in terris: q̄ solum habet patrem in celis.

¶ Qz xp̄i ꝓceptio fuit admirabilis valde: tum ꝓpter tempꝰ quia facta est i instanti: tū ꝓpē virginē in q̄ est facta: tū ꝓpter gratiā aie xp̄i. Capl'm. 2.

Secūda ꝓclusio dicit ꝓceptiōis. Fuit equidē xp̄i cōceptio admirabilis valde triplici ratione.
Prima ratio dicit temporis.
Secunda ratio dicit virginis.
Tertia ratio dicit gratie.

¶ Primo fuit admirabilis conceptio xp̄i rōne tp̄is: q̄a fuit subitanea ⁊ in instanti. nostra aūt est successiua ⁊ in tpe. ut dic̄ Joh. Dama. Nō sic fuerit talis cōceptio ve clarat scūs Ays. in 3. sen. di 3. q. 2. ⁊ i tertia pte sūme. q. 33. tali rōne Cōceptio xp̄i facta fuit virtute diuina. Virtus aūt diuina cum sit infinita effectū suū subito ⁊ i instanti ꝓducere p̄t. Ideo in conceptione xp̄i quattuor eodem instanti fuerunt. ꝑ. s. quersio sanguinis purissimi btē v̄ginis in carnē ⁊ alias partes corpis xp̄i. ⁊ 2° formatio membrorū organicorū. ⁊ 3° aiatio corporis organici. ⁊ 4° assumptio corpis animati in vnitatem diuine psone. In nobis autē p virtutē finitā: ⁊ defectum agentis ⁊ ꝓpter dispositionē patientis hec successiue contingunt: ita q̄ maris conceptio nō pficitur nisi vsq; ad certā diem. ut pbs dicit 9. ve aialibus. ⁊ sic̄ femine. In xp̄i aūt cōceptione materia quā virgo ministrauit statim formā ⁊ figurā humani corpis accepit. ⁊ 2° xp̄i conceptio fuit mirabilis rōne virginis Magnū nanq; aliquod miraculū contingit esse duobus modis. Uno modo q̄n agens nec est nāle: nec materia est naturaliter ꝓportionata ad talē formā vt formatio bois ve limo terre que est miraculosa tam ex pte agentis q̄ ex pte materie patientis. Alio mō contingit miraculū: q̄n materia ē naturale: agēs autē est supnaturale. sicut q̄n aliquis a febre sanat. Quia ergo materia quā virgo administrauit ad formationem corpis xp̄i fuit naturalis: ex qua corpꝰ hominis naturaliter formari p̄t. ⁊ ꝓpē hanc materiā naturalē quā virgo preparauit ad cōceptionē corpis xp̄i xp̄s dicit naturalis filiꝰ virginis. sed virtus formās fuit diuina. s. virtus spūs sci. ⁊ quia vnūqōq; magis iudicat ꝑm formā q̄ ꝑm materiā: magis ꝑm agens q̄ ꝑm patiēs. Unde est q̄ cōceptio corpis xp̄i vebet dici simpliciter miraculosa ⁊ supnaturalis. Ad cōm quid ꝓ. 1°. s. ex pte materie quā virgo preparauit p̄t dici nālis ¶ Sed forte aliquis arguet q̄ conceptio xp̄i etiā ex parte virtutis actiue sit naturalis tali ratione. In illuminatiōe ceci q̄uis potentia visiua miraculose vetur: tamen post acceptam potentiam cecus naturaliter videt. Sed spiritus scūs virgini potentiaz generatiuā vedit Ergo postea naturaliē generauit. Ad hoc rñdet. scūs Ays. in 3. di. 3. duobꝰ modis ¶ ꝑ q̄ nō ē simile exemplū: eo q̄ ceco illuminato datur potentia visiua sine oi dispositione contraria visioni: ⁊ ideo operatio seu visio sequēs est naturalis.

Sed potentia generādi data est virgini manente virginitate: que est dispositio contraria ad conceptū. Alio modo pōt dici q̄ exemplū nō est simile: eo q̄ ceco illuminato daf potentia passiua: cuius opatio est ppter hoc q̄ mouef ab agēte naturali. s. colore. ⁊ iō illa visio ē nālis Sed virgini daf potentia generandi p hoc q̄ mota ē ei⁹ potentia passiua ad generandū ab agente supnaturali. iō conceptio corpis xp̄i est miraculosa. Hinc Anselmus ait. li. de conceptu virginali Spūs scūs virtus altissimi virū ꝑginē de muliere virgine mirabiliť ppagauit.

Tertio xp̄i ꝓceptio fuit mirabilis rōne gratie. quia ut dicit Aler. in. 3. xp̄us ab instanti sue ꝓceptionis fuit ita plen⁹ gratia: q̄ eius gratia augeri nō potuit. Nam augmentū nō competit rei ſm q̄ res est interior. ⁊ tota potentialitas capacitatis alicui⁹ est impleta ex fine implente. ⁊ ideo nō habet interius quo crescat. Et quia aia xp̄i ab initio ꝓceptiōis fini vltimo est vnita: nō solū p fruitionē ut esset pfectus cōprehensor: sed etiā p verbi vnionem. ideo gratia eius augeri non potuit.

Ex corpus dñi nri ihu xp̄i fuit in instanti formatū ⁊ assūptū: ⁊ quare illud non fuit ꝓductū in pfecta quantitate

Cap'm. 3.

Tertia conclusio dicit corporis conditio. Fuit enī corp⁹ dñi nri ihu xp̄i vtero virginis clausus in conceptione triplici conditiōe sociatum videlicz.

Prima dicit formatio.
Secunda dicit animatio.
Tertia dicit assumptio.

Prima cōditio dicit formatio: quia corpus xp̄i in instanti cōceptionis fuit pfecte formatū q̄ tuz ad pfectā organizationē ⁊ dispositionē membrorum. Nō pbaf p Aug. li. de fide ad Petrū dicēs. Firmissime tene: ⁊ nullatenus dubites nō carnē xp̄i sine diuinitate i vtero virginis fuisse conceptā prius q̄ susciperef a verbo. Ex hoc dicim⁹ ſm magistrū in 3. q̄ verbū nō suscepit nisi carnē formatam. Dns aūt Boñ. supra prefata di. dicit hoc fuisse ꝓueniens triplici rōne.

Primo ex pte verbi assumentis.
Secūdo ex pte virtutis opantis.
Tertio ex pte virginis concipientis.

Prima rō sumif ex pte verbi assumentis: quia non decebat verbuz assumere ptem humane nature. ut esset homo ſm quid: ſ ſm totā humanā naturā: ⁊ ita carnē ⁊ aiam: maxime cuz aia det carni cōuenientiā: ut vniaf cum diuina nā. Et qm̄ aia non est nata vniri nisi carni formate ⁊ organizate. ideo i primo instanti cōceptionis necesse fuit corpus xp̄i ad pfectā organizationem adduci. Unde Aug⁹ li. de tri. dicit. nō ex vtero ꝑginis prius caro cōcepta est. ⁊ postea diuinitas in carnē: sed mox ut dei verbū in vterū venit factū est caro: seruata ꝓprietate nature: ⁊ pfectus homo in vnitate carnis humane. Secunda rō sumif ex parte virtutis opantis: quia virtus diuina opaf mirabiliter. Hoc aūt ē miraculū miraculoz: q̄ femina concipiat deū. ideo ad sue mirabilis potētie ostensionem subito formauit illud corp⁹: qđ forte natura non poterat nisi successiue.

Tertia ratio sumif ex parte virginis cōcipientis: que stati ut cōsensit: repleta fuit spū scō ⁊ maf dei effecta. Et qm̄ mr dei nō erat: nisi deus vnitus esset carni quā cōcepat: ⁊ caro nec deo nec aie deberet vniri: nisi haberet mēbrorū distinctionē ꝓuenientē: hinc est q̄ ab instāti cōceptionis in membrorū distinctione corpus xp̄i debuit esse pfectū. Sed tū remanet mens dubia: cur corp⁹ illud pfectū q̄ tū ad organizatiē nō fuit ꝓductum siue formatū i pfectione q̄ tuz ad quātitatez. Non enī fuit corp⁹ ade nobilior ꝓditionis q̄ corpus xp̄i. ⁊ tū illud i instāti creatiōis fuit pfecte a deo formatū q̄ tū ad quātitatē molis. Et hoc dicit dns Boñ. vbi s. Ad hoc dicendū q̄ pfectio quātitatis illi⁹ corpis fuit opatiōe nāe cuius est opari ſm tpis successionem. Et licet deus aliter de illo corpe facere

potuisset. voluit tñ sic esse triplici rõne.
Primo propter legis vniuersitatis conseruationẽ.
2°. propter fidei cõfirmationẽ.
3°. propter humilitatẽ xpi promẽdationẽ.
Prima ergo ratio fuit. propter legis vniuersitatis conseruationẽ. Nam ds vnicuiq; nãe concessit. prout opationẽ: nec vtitur miraculo vbi natura per se potest sufficienter opari: Et quia natura in xpo satis sufficienẽ poterat corpus xpi ad pfectam ẽptitatẽ reducere. adeo qõ in illo rogabat ei⁹ dignitati. noluit ds tẽp⁹ anticipare tãq; iustus vniuersitatis administrator. ut vnũquodq; iuxta ỹ tutez sibi cõueniẽtẽ opꝛari sineret. Et ꝟ qdẽ cõueniebat qa naturã nolebat premere ꝟ repare.
Secunda rõ fuit. propter fidei cõfirmationẽ. In hoc enim veritas fidei confirmatur ad firmiter credendum q xpus nõ fantasticam sed veram carnem assumpsit.
Tertia rõ fuit. propter humilitatis xpi cõmendationẽ. Cõmendatur nãq; sua humilitas. qñ nõ solũ dei filiꝰ factus est homo. sed natus ẽ paruulus materno lacte nutrit⁹ in cuna vagiens intra matris brachia gestatus a officia quecq; suscipiens quib⁹ infantuli indigẽ solent.
Secunda cõditio corpis xpi dicit animatio. Fuit nempe illud corp⁹ preter morẽ alioꝝ. ut dictũ est in instãti animatũ. De qua animatiõe diffusius dicturi sumus in sequentib⁹.
Tertia cõditio illius corporis fuit assumptio. qa in eodẽ etiã instanti fuit a ỹbo assũptũ. Unde Greg⁹. 18. li. moral. Angelo annũciante. a spũ. s. aduenιẽte mox ỹbũ in vtero. a mox intra vterũ verbũ caro. Quibus diligenter consideratis si xpm inspicere voluerimus in vtero virginis reclusũ reducemur ad ingentes gratias ei psoluendas: qui p nobis peccatorib⁹ p nobis miseris a vilissimis vermiculis p nob ĩmicis eterni pris. 9. mensib⁹ habitare voluit i thalamo virginali. Sed quid dicem⁹ de virgine illa gratiosissima que tale filiũ tenebat in ventre? O res digna miratu. O stupẽdũ prodigiũ. O ineffabile sacramentuz. Stat in sua cellula virgo deuota. a in ventre suo baiulat quẽ celi a terra capere nõ possunt. Sciebat se virginẽ esse. Expiebat se iaz concepisse. Certissima erat ex angelica instructione de nouitate tanti miraculi qa cõceperat filiũ dei: humanam generi redẽptorẽ. Multa erat in eius corde suauitatis repletio. multa in mẽte dulcedo a copia iocũditatis. Leue pondꝰ letiq; sustinebat. O quot lachrime fluebant ex oculis illius virginis humilis i tali gestione tanti filij iubilantis. O qd dicebat? Quid loquebat? Quid cogitabat? Certe humana mẽs secreta bn̄ mõi plene excogitare nõ valet. Possum⁹ tñ pie credere puellã illam deo dilectã die noctuq; in semetipsa dixisse. Filiũ dei in ventre bateo. Ipsum teneo quẽ ppbete predixerũt. quẽ patriarche pnũciauerũt quẽ sancti patres desiderauerũt: q mũdum saluare debet: qui infernũ expoliabit: qui paradisũ aperiet: qui angelos letificabit. Ipse est dei filiꝰ. Ipse est meus filiꝰ. O fili mi dulcissime. O fili mi amãtissime. O fili mi pissime: quẽ corde credo: corpore teneo: qñ te oculis ppriis aspiciã? Qñ te infantulũ natũ lacte depascã? Cñ ꝟ mihi. ut tu me i tuã matrẽ elegeris? Gratias tibi ago deus meus: q sis in eternũ bñdict⁹. Hec a similia poterat virgo mente reuoluere. Nos aũt debiles a infirmi cã precemur humilibus precib⁹: ut p nobis incedere velit apud suũ dilectũ filiũ regnantẽ in celis quem ipsa tenuit ũ vtero incarnatũ in terris: qui ẽ bñdict⁹. ꝛc. Amen.

Dñica secũda de aduẽtu. Sermo de diuinitate Jhu xpi: qui sicut fuit ver⁹ a perfect⁹ homo: ita fuit verus a perfect⁹ deus qõ si qs nõ crederet: absq; dubio periret quia ita decernimus credere xpm deum ut etiã nõ negemus hominẽ: a ita ipsũ bominẽ tenemur cõfiteri ut etiam deũ esse non dubitem⁹.

Octauus fructus: Jhesus ẽ filius dei.

Beatus qui nō fuerit scandalizat⁹ in me. Verba sūt redēptor nr̄i originaliter Matb. xi. c. ⁊ in euangelio p̄sentis dñice. Conatur antiquus hostis q̄tū p̄t mentē euertere a luce veritatis: ut erroze disseminato in aiaz sibi credētem: eam facile recipiat: atq; reducat p̄ semitā vitiozū. Et inter cetera conatur suggerere his qui uel curiosi uł inertes fuerint opiniones varias falsas ⁊ impias circa icarnatiōis sacratissime mysteria. De qb⁹ q̄ male sentit de xp̄o redēptore p̄ scādalizat. ⁊ a sua salute ꝑculdubio efficit alien⁹. Idcirco redēptor nr̄ discipulos Iobis instruxit dicens eos fore beatos qui nō scandalizāt in ipso. i qui bñ sapiūt de diuinitate ⁊ humanitate. Et qm̄ xp̄m icarnatū ita ꝓfiteri vetem⁹ hominez ut nō negemus deū: Iō in p̄senti sermone de ibu xp̄i diuinitate dicturi sumus. De qua nullus i xp̄o scādalizari debet. q̄a dēs ipsum credere tenemur verū hominē ⁊ verū deū. Ad qđ plenius intelligendū veritatē hāc curabimus declarare sub vno fructu. s. Jhs est filius dei. Pro quo notabimus tres ꝯclusiones p̄ncipales.

Prima ꝯclusio dr̄ testificatiōis.
Secūda cōclusio dicit attributiōis.
Tertia cōclusio dicit operationis.

Quis xp̄us deus sit: q̄a hoc habet ex testimonio humano angelico ⁊ diuino: ita q̄ tam scripture iudeozū q̄ gentiliū siue etiā xp̄ianoz clamant xp̄m esse verū deum. Capkin.).

Prima ꝯclusio dr̄ testificationis Colligim⁹ nāq; xp̄m esse filium dei ex multiplici testimonio scripturarū q̄ de ipso loquunt. de quib⁹ aliqs adducamus. Pro quarū ordinatiē annotabim⁹ triplex testimoniū in scriptura inuentū siue reptū de dño ibu xp̄o.

Primū dicit humanū.
Secūdū dicit angelicū.
Tertiū dicit diuinū.

Primū testimoniū dr̄ humanū: qđ p̄ferūt iudei. ⁊ testificāt gentiles. ⁊ inimici xp̄i mānifestāt. Primo nāq; iudei testificāt diuinitatē xp̄i. Ecce iā Ysaias incipit loq̄. Dicit. n. 9. c. Paruulus nat⁹ ē nob ⁊ fili⁹ dat⁹ ē nob. Ecce būanitas. Et seq̄t. Et vocabit nomē ei⁹ admirabilis. consiliarius: deus fortis: p̄ futuri seculi: princeps pacis. Ecce diuinitas. Quia ut dicit Nicolaus de lira. sup hoc passu Trāslatio. 70. interp̄retū hz. Et vocabit nomē ei⁹ magni cōsilij āgel⁹. In trāslatiē 70 chaldaica hr̄ Vocabit nomē eius pmanēs in secula messias. Itē Jere. 23. Ecce dies veniūt dicit dñs. ⁊ suscitabo Dauid germē iustū Trāslatio chaldaica hz: statuā messiā iustū. Et subdit: Et h ē nomē qđ vocabūt eū dñs iust⁹ nr̄. In hebreo 70 ponit nom̄ dei tetragramaton ut dicit Nicolaus de lira. qđ ē nomē solā essentiā dei significans p̄ro ut dicit Rabbi Salomon. Itē Baruch. 3. c. Hic ē deus nr̄. ⁊ nō estimabit⁹ alius aduersus eū. Ecce diuinitas Et infra. Post h in terris visus ē ⁊ cū hoib⁹ cōuersat⁹ ē. Ecce būanitas. Itē Jobes bap. q̄ xp̄m baptizauit dicit. Joh. i. Vidi spīm descendentē q̄si colūbā de celo. ⁊ manētē sup eū ⁊ ego nesciebā eū. ł q̄ me misit baptizare i aqua ille mi dixit: Sup quē videris spīm descendētē ⁊ manentē sup eū: hic ē q̄ baptizat in. s. s. ⁊ ego vidi ⁊ testimoniū phibui q̄a h ē filius dei. Itē Nathanael dixit xp̄o Joh. i. Tu es filius dei. Et Petr⁹ apostolor⁹ princeps Matb. 16. a xp̄o interrogatus respōdit. Tu es xp̄s filius dei viui. Et sancta Martha Joh. xi. c. dixit xp̄o. Ego credidi quia tu es xp̄s filius dei viui qui in hūc mūdum venisti. Et Centurio Matb. 27. c. dixit de xp̄o. Vere filius dei erat iste. Et Josephus iudeus de xp̄o loquēs i. 18. li antiq̄tatū ait. Fuit p̄dictis tpib⁹ sapiēs vir. si tñ eū virū nominare fas est. Erat enī mirabiliū operū effector. ⁊ doctor eoz qui libenter ea que vera sūt audiunt. ⁊ multos quidē iudeoz multos quoq; ex gentib⁹ sibi adiunxit: xp̄us hic erat. Hūc accusatiōe p̄mozū nr̄e gētis viroz

cū Pilat⁹ eū in cruce agēdū vereuisset: non veseruerūt hi q̄ ab initio dilexerūt eū. Apparuit eni eis ctia die itez viuēs ꝑm q̄ diuinit⁹ inspirati.pphe uel ℔ uel alia de eo inumera miracula ꝑdixerūt: ℔ ⁊ in hodiernū die xp̄ianoꝝ q̄ ab ipso noiati sūt ⁊ nomē pseuerat ⁊ gēs.℔ Josephus. Itē rabbi Moyses i li. de iudicibus. de xp̄o loquēs dicit: Jhs naçaren⁹ visus ē eē messias. Et Paul⁹ ap̄s ad Heb. ꝑ.c.inq̄t. Multiphariā multisq̄ modis olim de⁹ loquēs p̄rib⁹ in p̄phet̄.nouissime dieb⁹ istis locut⁹ ē nob̄ in filio quē ꝓstituit hēredē vniuꝝoꝝ: p quē fecit ⁊ secula. Et ad Hebr.ꝑ. Nō ate ꝓmiserat in scripturis scis de filio suo ⁊c Et ad Titū.z.c. Appuit grā dei ⁊ saluatoris nr̄i. Insup testimoniū asserūt de xp̄i diuinitate gentiles ⁊ pagani. Hā Calcidius sup.z. Abimei Platonis ponit de stella creata i xp̄i natiuitate. ⁊ dic̄ q̄ stella illa nō fuit mortos ⁊ mortē denūcians: ℔ aduētū dei venerabil̄ ad humane ꝓsumatiōis rez̄q̄ mortaliū grāz Quā stellā cū nocturno tpe ilustrissent chaldeoꝝ.pfecto viri sapiētes: ⁊ i ꝓsideratiōe rerū celestiū sat̄ exercitati: significasse dicūt recētē ortū dei. Itē i li. q̄dā repto apud Atoletū in quodā saxo tpe Ferdinandi regis castelle q̄ script⁹ erat hrā hebraica: greca: ⁊ latina loquēs de triplici mūdo: ponēs xp̄m i tertio mūdo dicebat. In tertio mūdo fili⁹ dei nasceē ex ꝑgine Maria: ⁊ p salute oiuz patieē Et erat ibi scriptuz q̄ liber ille de dicti regis delebret inueniri. Itē Sibylla Erythrea. ut Aug⁹ dic̄.i8.li. de ci. dei. ihesus q̄sdā cōposuit de fine mūdi: quoꝝ ꝑme lrē iuncte sonant Jhesus christos theos byros sother: qō ē latine: ihs xp̄s fili⁹ dei saluator. De alijs aūt Sibyllis que de xp̄o ꝓphārūt dicēdes ipsū eē filiū dei: ad p̄s tacco. qm̄ ipsarū dicta non potui autentice inuenire: lz de ipsis inueniat Jsidoꝝ.8.ethimol.li. loquens: qs dece fuisse cōmemorat. Prima persica: q̄ fuit de persis. Secūda libyca. Tertia delphica in templo delphici Apollinis genita que ante troiana bella vaticinata ē: cui⁹ plurimos ihesus operi suo hom̄ei⁹ inseruit. Quarta cbimeria i italia. Quinta Erythrea noie Herophila in babylone orta: que grecis ilion pdeti⁹bus vaticinata perituram esse troiam ⁊ homerū mendacia scripturū. Dicta aūt Erythrea: quia i eadem insula eius inuenta sunt carmina. Sexta Samia a samo insula vnde fuit cognoiata. Septima Cumana noie Amaltheа: que. 9 libros attulit tarquinio priſco: i quib⁹ erant decreta romana conscripta. Ipsa eni Cumea est. de qua Virgilius dicit. Ultima cumei venit iā carminis etas. Dicta autē fuit Cumana a cuma ciuitate: que ē in campania: cui⁹ sepulchꝝ i sicilia adhuc manet. Octaua bellespontia in agro troiano nata: q̄ scribit Solonis ⁊ Cyri fuisse tpibus. Nona phrygia. Decima tyburtina. De his ferē q̄ in suis carminib⁹ de xp̄o deo⁹ hoie multa p̄dixerunt. Item in bistoriis romanoꝝ inueniē q̄ tempoze Constantini impatoris ⁊ Helene matris eius inuētum fuit quoddam sepulchꝝ constantinopoli: in quo iacebat homo auream laminam babens in qua scriptuz erat: Xp̄s nascetur de virgine. Credo in euz O sol ⁊ luna sub Helene ⁊ Cōstantini tempoziб⁹ iterū me videbitis. Postremo xp̄i diuinitatem testanē inimici sui Si loquamur de iudeis: ecce q̄ dispersi sunt p̄ vniuersum mundum dati i opprobrium cunctis gentibus. Si dicamus de romanis impatoribus xp̄m p̄sequentib⁹ in martyrib⁹ suis: nōne oēs p̄ierūt crudeli morte? Patet de Herone qui ab impio depositus extra vrbem miserabiliter mortuus ē. Domitian⁹ a senatu romano interfectus est. Decius a diabolo electus decessit. Diocletianus ꝑmo ab imperio depositus inde strangulatus est. Maximianus occisus est. Sic ⁊ alij: ut Maxenti⁹: Hall⁹: Valerius: Berui⁹: Aloysian⁹: Constans Julianus: Theodoricus: ⁊ ceteri qui xp̄m male impugnātes: male finierūt.

C z

Si hereticos attendamus inuenimus de ipsis q manu dei fuerūt pcussi. Et ceteris omissis: ne p̄olixitas tediū generet: contra Arriū illū maledictū virgamus sermonē: qui ob impietatē suaz damnatus est in generali concilio Niceno. ut notat. ij. di. c. canōes. Iste fuit ille maledictus nequā: qui multa falsa de xp̄i diuinitate pessime dogmatizauit Ut eni dicit Cassiodorus li. p̄ historie tripartite. 7 Eusebi⁹ in. x. li. historie ecclesiastice. Arri⁹ fuit p̄elybr alexādrinus in sacris litteris eruditissim⁹. cupidus glozie. 7 hypocrita magnus: q̄ videns Alexandrū ozdinatū in episcopū alexandrinū: qō ipse cupiebat. eidē inuidit. 7 cum Alexander filiū equalē p̄ri ee diceret: ut ipsū impugnare cepit cōtrariū asserere: dicebatq; filiū creaturā a substantia patris separatum. Hoc tpe Siluester rome 7 Constantin⁹ magn⁹ impator in cōstantinopolitana vrbe cōciliū ozdinari fecit i Nicea: in quo cōcilio ut dictuz est reprobati sunt Arri⁹ 7 sequaces eius. Mortuo p̄o Constātino: Constantini filius impiuz orientz tenuit: qui Arriū in gratiā recepit dece ptus ab eo: quoniā fatebatur se credere symbolū apl̄oz: 7 malicioſe hoc iureiurando confirmauit. Reuersusq; est hoc modo p̄stantinopolim cū complicibus suis: 7 volebant concilīū celebrare: Nō sentiens Alexāder conat⁹ est impedire sed nequiens apte dixit Arriū non esse catholicū: nec licere infringi sententiam episcopoz. Tunc Eusebi⁹ quidā fauēs Arrio dixit Alexandro iureiurādo q̄ nisi publica coione Arriū cū vniuersis apud se susciper. tertia die ipse ad exiliū mitteret. Discedēs ergo mestus Alexāder ozabat ne Eusebij ꝓba sozturentur effectū. Igit vna die sub altare p̄onus iacuit tota nocte rogās deū ut impediret malicia inimicozū suozū. Post hō ad palatiū imperatoz vocauit Arriū p̄tēs an concilij decreta seruaret. Cui rndit. Ita. Credens g̃ ꝓbis Arrij susciꝑ eū ab Alexādro in coione p̄cepit. Erat eni tūc sabbatū ante pascha resurrectionis. Itaq; dum Arrius egressus esset impatoris aulā: 7 honoraret obsequijs satellitū Eusebij ac populi: ficq; magnificus incederet p̄ vrbem: tandē ad locū venit: cui nomen est forum Constantini Ibi totus tremefactus est 7 ventris sui solutio facta eum coegit secessū querē. Et nō trā feces: sed fluxū sanguinis cū intestinis emisit. Splen etiā fluxit 7 iecur. Et in tam fetido actu mors subsecuta est. Auduim⁹ ergo ex huiusmodi exemplis quāta sit potentia dei crucifixi: q̄ nisi deus fuisset: non fecisset talia

Secundum testimoniū manifestās xp̄i diuinitatē dicit angelicū. Ab ipsis nanq; angelis habemus q̄ xp̄us fuerit filius dei. s. ab angelo Gabriele dicente virgini Marie. Concipies 7c. Ideo nascet ex te sanctuz vocabit filius dei. Et ab angelo pmonente Joseph Math. i. Et ab angelis qui post ieiuniū. 40. dierum accesserūt 7 ministrabāt ei. Math. 4. c.

Certiū testimoniū ad comprobādaz xp̄i diuinitatē dicit diuinū. Illā Math. 17. audita est vox de celo a patre Jacobo 7 Johe. Hic est filius meus dilectus i quo mihi bene cōplacui. Et iterū instāte tpe passionis Joh. 12. c. ipso ihu dicente patri: pater clarifica filiū tuū: vox patris audita est. Et clarificaui 7 iterū clarificabo. Sufficiant igit tot testimonia: licz possumus dicere q̄ quecunq; martyrū gesta tocoz 7 sanctoz exempla xp̄m deuz esse declarant: De quibus alias dicturi diffusius erimus dante deo omnipotente in tractatu de doctrina xp̄iana.

Qd xp̄s deus sit: ꝙa sibi attribuit in scriptura diuina que soli deo competunt. s. sanctificatio animaz: remissio pcoz: productio mundi. Caplm. 2.

Secunda cōclusio dicit attributionis. Attribuit nanq; i scriptura dño ihu xp̄o quedā q̄ soli deo conueniunt.

Primū dicit aiarū sanctificatio.

Secundū dicit peccatoz remissio.

Tertium dicit mūdi p̄ductio.

¶ Primū qō ꝛō conuenit dicit aiarū sanctificatio. ut p̄z Leuit. xi.c. vbi dr. Ego dñs qui sanctifico vos. Et hoc dr ad Heb. ii. Qui sanctificat ⁊ q̄ sanctificant ex vno omnes ꝛc̄. Et ad Heb. vlt. Jhs ut sanctificaret populū p̄ sanguinem suū extra portā passus est. ¶ Secundū qō ꝛō conuenit dicit p̄cōz̄ remissio. Unde Ysa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates ꝛstras. Unde Matb. i. angelus dixit Joseph. Ipse saluum faciet populū suū a peccatis eorum. Et Matb. 9. cum quidā ex scribis intra se murmurauerūt. q̄a xp̄s dixit paralytico: confide fili remittunt tibi peccata tua: xp̄s dixit. Ut q̄d cogitatis mala in cordibus ꝛstris? Quid ē facilius dicere remittunt tibi peccata tua. an dicē surge ⁊ ambula? Ut sciatis aūt quia filius hois habet ptātē in terra dimittendi peccata: tūc ait paralytico. Surge tolle lectum tuū: ⁊ vade i domū tuā. ¶ Tertiū quod ꝛō conuenit est mundi. p̄ductio. iuxta illud Ysa. 48. Ego ipse primus ⁊ nouissimus: manus quoq; mea fundauit terrā. ⁊ dextera mea mensa ē celos. Et hoc attribuit xp̄o Job. i. p̄ cum dr. In principio erat verbū ꝛc̄. Omnia p ipsū facta sunt. Et infra. Mund⁹ p ipsū factus est. Nō ꝛe filio dei dño ihu xp̄o dr sicut postea dicit in cōclusione. Et verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. ꝛc̄.

¶ Ex xp̄s sit deus: quia fecit mirabilia: que fuerūt sufficiens testimoniū diuinitatis sue ꝓpter speciē operū: ꝓpter modū: ⁊ ꝓpter ꝛocumentū. Capm. 3.

Tertia cōclusio dicit opationis. Monstrant xp̄m ee deū opera miraculosa p ipsū facta. De q̄b⁹ dicebat Job. 5. c. Opa que ego facio i noie patris mei ipsa testimoniū phibēt de me. Miracula quoq; xp̄i sm Tho. 3 pte. q. 43. ar. 3. fuerunt testimoniū diuinitatis sue maxime ꝓpter tria.

Primo, ꝓpter speciem operum.
Secundo, ꝓpter modum.
Tertio, ꝓpter ꝛocumentum.

¶ Primo, ꝓpter speciem operū: q̄a transcendebant omnē potestatē create nāe. ꝓpterea fieri nō potērāt nisi diuina virtute. Unde cecus dicebat. A seculo nō est auditū: q̄ aperuit quis oculos cecinati. Nisi esset hic homo a deo: nō posset facere quicq̄. Job. 9. c. ¶ Secūdo, ꝓpt modū: q̄a xp̄s faciebat miracula, ꝓpria virtute ⁊ auctoritate. Unde Luc. 6. Scriptū ē. Exibat de illo ex̄ibat ⁊ sanabat oēs Et Matb. 8. c. Imperauit ventis ⁊ mari ⁊ facta est tranq̄llitas magna. Et Luc ⁊. c. resuscitās adolescētulū dixit. Adolescens tibi dico surge. Et Joh. xi. c. in resurrectione Lazari dixit. Lazare ꝛni foras. Et sic de aliis miraculis ei⁹. Aliꝫ ꝛo qui miracula fecerūt: fecerunt ipsa non virtute p̄opria: sed virtute diuina uel virtute ipsius xp̄i incarnati. Unde Petr⁹ ut scribit i actib⁹ apl'oꝝ Act. 3. c dixit ei qui. 40. annis p̄ sepulchū non poterat ambulare: ⁊ sedebat ad portā templi. In noie ihesu xp̄i nazareni surge ⁊ ambula. Et si dicat q̄ in resurrectione Lazari xp̄s egerit grās ꝛo pri. rñdet. Aliud est gratias referre. ⁊ aliud est gratias ipetrare. Primū nō ꝓsupponit secundū: sed bene econuerso. Insup ḡre xp̄s grās egerit habet ibi Joh. xi. Ego enim sciebam q̄ semp me audis: sed ꝓpter populum qui circūstat dixi: ut credat: q̄a tu me misisti. Et si dicat q̄ ꝛe⁹ orauit. dicit Beda q̄ nō orauit ad petendū suffragiū: sed ad dandū exēplū.

¶ Tertio miracula eius fuerunt testimoniū sufficiēs diuinitatis sue ꝓpt ꝛocumētū: quia se filiū dei ꝓdicabat: quod nisi verū fuisset: nequaq̄ ei astitisset diuina virt⁹ in miraculoꝝ operatiōe. Nam impossibile est tam scelesto mēdacio quātū est illud si nō esset verū: ipsum deū ferre testimoniū p̄ opa infinite virtutis que sunt miracula vera. Et ꝓpter hoc conueniens fuit xp̄i rñsio: quā fecit his qui a Jobe icarcerato fuerūt missi: quos Jobes misit ad xp̄m ut interrogarent eum. Tu es qui venturus es: an aliū expectam⁹? Nō sm Greg. Jobes

fecit non dubitans ipsū esse mundi salvatorem: sed ignorans an ad infernuz esset in ppa psona descensur⁹. Sciebat eni q̄ virt⁹ passiōis extendēda erat vsq; ad eos qui in limbo erāt ſm Ambᵒ sup Lucā. qō nō fuit ex ignorātia ſ ex qua dam pietate. Vel sicut Crisᵒ⁹ voluit ut satisfaceret in hac qōne discipulis suis quib⁹ durū videbat melius de xp̄o credere q̄ de Johāne. Ideo xp̄s se verū cōtestans. cuntes inq̄t renūciate Johāni q̄ audistis & vidistis. Ceci vidēt. claudi ambulant. leprosi mūdant. surdi audiunt. mortui resurgūt. paupes euāgeliçantur. In quib⁹ oibus se verū declarabat. Nō dignet ergo gentilis nec idolatra nec infidelis quisq; xp̄o se subdere. qa videt eum vel vagientē in cuna vel lachrymantē in brachijs matris ul fascia p̄precinctū. vel famescentē: vel sudantē: vel contumelias patientē: vel in cruce pendentē: vel morientē in medio latronū. quia hec omnia in ipso fuerūt ſm assumptā naturā. seruata tamen in eodē suppositō. ꝓprietate nature diuine O mundi superbia detestanda. o temeraria mentis hūane curiositas. Certe ille qui cum hominib⁹ visus est: videbitur i gloria maiestatis sue: qñ cōgregabūt ante eum oēs gentes. Et qui eū crucifixerunt. & qui ei nō crediderūt. & qui eū nō adorauerūt condemnabunt in ignem eternū. Qui aūt amici eius eē voluerīt accipient bñdictionē seu brītudinē eternam p̄promissam: ad quā nos pducat q̄ est bñdictus in secula seculorū. Amen.

¶ Feria secunda post dñicā secundā de aduētu. Sermo de gloria & sublimitate ꝟbi incarnati. contra hereticos q̄ xp̄m vei filiū ita confessi sūt ut eum inferiorē patre ac minorem dixerint.

¶ Fructus nonus: Jhesus magnificat⁹

Beatus qui

nō fuerit &c. Insurrexerūt q̄dā spū maligⁿ inflati q̄ ꝟbi incarnati gloriā & honorē pmi facere studuerūt. Nā cū audierūt xp̄m vei filiū noiari ꝓ varias erroꝝ opiniōes hanc in xp̄o filiationē ꝓtemptserūt. Ob qō cum xp̄o scandaliçati sūt. ita ut cum talibus erroribus nullo pacto potuerit incarnatiōis bñficiū pticipare. Contra quos dirigemus stilum. & dicemus de magnitudine incarnationis ihu xp̄i: q̄ tāta est ut nihil sibi maius accomodari possit. Idem eni filium vei esse verū & dñm oiuz creaturaꝝ ostēdem⁹: & idcirco fructū nostrū cōponemus: qui est Jhs magnificat⁹. Pro cuius declaratiōe tres ꝓclusiones occurrūt declarāde.

Prima conclusio dr singularitatis.
Secunda conclusio dr eternitatis.
Tertia conclusio dr equalitatis.

¶ De xp̄s filiꝰ vei fuit vr⁹ & naturalis ꝓpria opinionē Cherinti. Fotini. Ebionis. Pauli Samosatbani qui dixerūt xp̄m esse filiū vei p adoptionem.

Capl'm. j.

Prima conclusio dicitur singularitatis. In qua magnificam⁹ dominū ihm xp̄m: quia ipsum confitemur verū & naturalē vei filium. Contra quā opinionem venīūt hereticī videlz. Cherintus. Ebion. Paul⁹ Samosatbanus Fotinus. & alij ſm Aug. in. 4. sūme contra gentiles: qui dixerūt xp̄m non esse verū filium vei. Quod probatur tripliciter.

Primo ratione adoptionis.
Secundo rōne inhabitationis.
Tertio rōne deprecationis.

¶ Prima ratio dicit adoptiōis. Nam qui per adoptionē filij sunt dicunt filij nō vere sed nūcupatiue. Si ergo de xp̄o inueniat q̄ vocet filiꝰ vei. hoc debet intelligi p adoptionē vel p nuncupationem sicut in scriptura de hoibus scis habet. Nā Joh. i. scribit. Dedit eis ptātē filios vei fieri: his qui credūt in noie eius. Et i. Joh. 3. Videte qualē caritatē dedit nobis de⁹ pater: ut filij vei noiemur & simꝰ Et idem eodem loco. Omnis qui natꝰ est ex deo nō habet peccatū. Et Joh. x.

Illos dixit deos ad quos sermo fact⁹ ē. Et ad Ro.8.c. Ipse enī spiritus testimoniū reddit spiritui nostro q̄ filij dei sumus. Et Jac.1.c. Voluntarie enī genuit nos verbo veritatis. Ecce q̄ in his auctoritatib⁹ nos filij dei nūcupamur: nō quidē p̄ naturā sed p̄ adoptionē. Sic etiā de p̄o infert: ita q̄ nō sit naturalis dei filius. Sed hoc falsissimū ⁊ hereticū esse constat. Inq̄t enī Aug⁹ li. de ecclesiasticis dogmatib⁹. Natus est p̄m veritatē nature ex deo dei filius: p̄m veritatē nature ex hoīe hois filius: ⁊ nō adoptionē non appellatione. sed natura in vtraq̄ natiuitate nascendo: ut filij nomen haberet. Ex quo dicit dñs Bon. q̄ hec locutio. s. p̄m esse filiū dei p̄ adoptionem nō admittit: siue. pferat cū determinatione utpote si addat ingenuus homo: siue non q̄a filiatio respicit psonā: adoptio aūt p̄supponit quādā extraneitatē. ℔ Bon. x. di. tertij. ar. 2. q.i. Secūs aūt Dyo. impugnat fundamentū p̄ hereticos introductū: q̄a aliter loq̄t scriptura de filio dei p̄o. ⁊ aliter de nobis. De ipso enim dicit q̄ descendit de celo. Joh.3.et.6.ḡ erat anteq̄ ō celo descēdisset. Dixit etiā cum missum: ut p̄ cū adoptionē filiorum recipemus. ad Gal.4. Dicit etiaz eum vnigenitū Joh.1. Dicit etiaz cum equalē patri: Paulus aplūs ad Hebr.2. c. Insup eum diuina scriptura p̄m dei filiū: ⁊ angelos dei filios noiat: tñ alia ⁊ alia rōne. Unde aplūs ad Heb.1. Cui aliquādo angelorū dixit: Filij meus es tu ego hodie genui te? Itē inter ceteros qui dei gratiā habuerūt: Moyses habuit eam copiose. de quo Exo.33.c. dr̄ q̄ loquebat ei dñs facie ad faciē: sicut loqui solet homo ad amicū suū. Si ḡ p̄s ibs nō diceret dei filij nisi p̄ grām adoptiōis sicut ⁊ alij sancti: eadē rōne Moyses filij dei ⁊ p̄s diceret. Iz etiaz abundantiori mō gratia p̄s fuerit repletus. Nā ⁊ inter alios scōs vn⁹ alio maiori gratia repletur. ⁊ tamē eadē rōne oēs filij dicunt. Moyses aūt nō eadē rōne dicit filius qua p̄s. q̄a distinguit aplūs p̄m a Moyse sicut filiū a seruo. Unde dicit ad Heb.3.c. Moyses q̄dez fidelis erat in tota domo eius tanq̄ famulus in testimoniū eorū que dicenda erant. Xp̄s vo tanq̄ filius in domo sua. Cū dictū hereticor̄ ex scripturis conuincit nullā habere firmitatē. q̄a ut dicit aplūs ad Col.p. In ipso cōplacuit inhabitare oēm plenitudinē diuinitatis. Et ex h̄ psecuta est vlterius quedam vnio inter hoiem ⁊ deū: dum ⁊ homo ille bona sua voluntate deo inhesit: ⁊ deus suā voluntatez acceptauit. p̄m illud Joh.8. Qui me misit mecū est: ⁊ nō reliquit me solum: q̄a ego que placita sūt illi facio sp̄ ut sic intelligat talis vnio esse hois illi⁹ ad deum. qualis est vnio de qua aplūs. i Cor.6. dicit. Qui adheret deo vn⁹ spūs est cum eo. Sed si quis diligenter cōsideret: predicta positio veritatē excludit. Nā ut dicē sanct⁹ Dyo. in. 4. sume ȝ gētiles. p̄m p̄dictā positionē nō fuit p̄sōna dei hoīs illi vnitū: nisi p̄m inhabitationē p̄r grām. Ex qua cōsequit vnio voluntatū. Inhabitatio aūt p̄sōna dicit i sancti suis a constitutione mundi. Que tamē inhabitatio incarnatio dici nō potest. aliquin ab initio mūdi deus incarnatus fuisset propter inhabitationē p̄sōna diuini in sanctis hominibus. Consueuit itaq̄ sacē scriptura his modis significare talē inhabitationē: Locut⁹ ē dñs ad Moysen. Dixit dñs ad Moysen. Factum est verbū dñi ad Hieremiā. uel ad alios. p̄phetas. Nunq̄ tamē legit q̄ verbū dñi factum sit Moyses: uel Hieremias: uel aliquis alius. Et tamē de p̄o dr̄. Verbum caro factum est. Insup. pnoia demonstratiua: ad psonā referunt uel ypostasim: uel suppositū. Nemo enī diceret: ego curro alio currente: nisi figuratiue utpote quia alius loco eius curreret. Sed ille homo qui dicitur hesus dicit de se. Anteq̄ Abrahā fieret ego sum. Jo.8. Et. Jo.x. Ego ⁊ pater vnum sumus. ⁊ plura alia que maxime ad diuinitatem pertinent. ḡ manifestū est q̄ psona illius hois loquētis ē psona filij dei.

Tertio arguunt hereticī rōne ꝓpcationis: qa xps orans ad patrē Joh. 17. dicebat. Ego claritatē quā dedisti mihi dedi eis: ut sint vnū: sicut nos sumus. Sicut ergo pater et filius vnū sunt: ita discipulos vnū esse volebat. Sed si volebat eos eē vnū cū patre. ergo qualis est vnio discipulorū et aliorū scōrum ad ipsū patrē: talis fuit vnio ipsius filij. Ḡ xps dictus est filius ꝓ quādā vnionē et amicitiā cū deo. Ad hoc rndet scūs Ilo. vbi s. ꝓtra gentiles. qd argumentū non concludit: qa eē vnū potest intelligi dupliciter. Aut in essentia: aut in amore. Cū enī xps dicebat: ut sint vnū sicut et nos sumus. loquebat de vnione amoris qa ut patet in textu precedenti sci euangelij. c. 5. multiplicatis vicib⁹ cōmēdauerat xps discipulis suis amorē et caritatem. Remanet igit catholicū documentum qd xps singulariē est dei filius ver⁹ ut ꝓ pfecī: eiusdē nature cū patre.

Q. xps est dei filius nō ex tpe sed ab eterno a patre genitus. Capl'm. 2.

Secūda cōclusio dicit eternitatē. Apparet qdez qd magn⁹ sit filius dei q nō ex tpe sed ab eterno a patre genitus est. Unde Aug⁹ li. de trinitate et ponit a magistro. 9. di. primi li. Si ꝓ erat deus et postea pater fuit: vtiq; gnationis accessione mutatus est. Auertat deus banc dementiā. Et Hilarius. Innigenere et gigni nullū est medium. s. durationis. Unde si patri est ꝓprium semp genuisse: filio ꝓprium est semp fuisse genitū. Sed Eunomius hereticus aliter male sentit. s. qd filius ante incarnatiōis mysteriū nō extiterit. et etiā ante mūdi cōstitutionē. Ponebat nanq; sm dicta platonicorū summū deū patrē creatorē oiuz rerū. A quo ꝓmitus effluxisse dicebāt quādā mētē: i q essent oiuz rerū forme supiorē oibus alijs rebus: quā primū intellectū nominabāt. Et post hec dicebāt esse aiam mūdi nō localiē sed intelligibiliter extensam a centro cre usq; ad summa cēli. ut testat Greg. Nisen⁹. li. de nā bois. Et de hac etiā dicebat Macrobi⁹ sup somnū Scipionis. Alia mūdi nihil p⁹ auctorē deū pōt esse ꝓfectius. Deinde ponebāt alias creaturas. Ꝺ aūt i scripturis sacris de filio dei dicit hō de mente predicta Eunom⁹ volebat intelligi. Cui opinioni ꝓsonat positio Auicenne qui supra primū celū ponit intelligētiā primā mouentē primū celū: supra quā ulterius deum in summo ponebat. Quos oēs catholica fides ꝓsternit: qa nō intellexerunt illius generatiōis ineffabilis sacrm: qō Joh⁹ predicauit i euāgelio suo: In principio erat verbū et verbū erat apud deum et deus erat verbū. hoc erat in principio apud deum. Ubi coeternitas pris et filij declarat. Nā ut dicit Nico. de lira sup hoc passu. tripliciter cōtingit ut ꝓcedens sit posterius duratione eo a quo ꝓcedit.

Primo rōne liberationis potētie.
Secundo rōne modi ꝓducendi.
Tertio ratione libertatis.

Primo rōne liberationis potentie: qñ ꝓducens nō habet a principio sue durationis potētiā ꝓductā ꝓfectā. sicut hō a principio pueritie nō habet potentiaz gnandi ꝓfectā: et eius filius necessario posterior est duratione. Secundo ptingit ꝓ modū ꝓducēdi: qa qñ aliqd ꝓducit ꝓ motū: qui motus est in tempore oportet qd ꝓductū sit posterius ꝓducente duratione: qa ꝓductū habet ꝓmo eē in illo instanti: in quo terminat motus. Tertio contingit rōne libertatis: qñ aliquid ꝓducit libere et nō de necessitate nāe: qa tale agens potest expectare ad ꝓducendū suū effectū: sicut deus de cui⁹ potentia est ꝓfectissima: et sine transmutatione et motu. tamē creatura nō est sibi coeterna: qa si ab eterno potuit ꝓducere creaturā: tñ noluit. Nullo aūt istoz modoz pōt poni in diuinis qd filius siue verbū sit posterior patre: quia i diuinis nulla pōt cē potētia ꝓductiua impfecta: ut de se ꝓz. nec verbū in diuinis ꝓcedit ꝓ mutationē et motū: qa in diuinis nō habet locum. sm illud Jac. 1. c. Apud quē nō est transmutatio. Et filius

ꝓcedit a patre ꝛc necessitate nature: qa ꝛc necessario itelligit se. Sic ḡ relinq; ꝙ filius sit equalis patri in duratione. Et hoc expressit Johes. hoc. s. ꝙ filius erat apud deū a ꝓncipio eternitat̄. Concor. bis Scotus ⁊ Boñ. ⁊ Aug. di. 9. primi libri sententiarū.

Quę filius ē equal' ꝑri. ꝫ hereticos q̄ dicunt xp̄m ꝑe esse minorē. Cap̄lm. 3.

Tertia cōclusio dicit equalitat̄. Ex dictis etenī i prima ⁊ in secunda ꝓclusione deducimur filium dei magnificare: qa est equalis ꝑri. Hoc tñ quidā hereticī negāt dicētes xp̄m patre eē minorē. Adducūt aūt in fulcimentū errorīs sui ꝓmo illud dictū Joh. 14. Pr̄ maior me est. Et illud. i. ad Cor. 15. Cū oia subiecta illi fuerit: tūc ⁊ ipse filius subiecti illi erit. s. patri. Secūdo dicūt ꝙ nā ꝑris nō patit indigentiam neq; defectū neq; ignorātiā. Gz in filio ꝫ repiūt: qa a patre recepit. iuxta illud Matb. xi. Omia mihi tradita sunt a ꝑre meo. Et non pōt ea que pōt pr̄. iuxta illud Matb. 20. Sedere ad dexterā meā uel ad sinistram nō est meū dare vobis ꝛc. Cū nō ē eiusdē nature eī ꝑre. vnde nec equalis patri. Gz arguūt. qa ꝓceptū recipe: obedire: orare ⁊ mitti: inferiorīs eē videt. De obedientia xp̄i dicit Joh. 14. Sic mandatū dedit mihi pater sic facio. Et ad Phil. 2. Factus obediens ꝛc. De oratione hr̄. Joh. 14. c. Ego rogabo patrē. De missione ad Gal. 4. Igit filius minor est patre ⁊ ei subiectus. Et ad hoc rñdet Athanasius dicens. Equalis ꝑri scōm diuinitatē: maior ꝑre ꝫm humanitatē. Sic enī xp̄s ꝙtū ad humanitatē passus est mortuus ē: orauit ⁊ alia fecit: fuit obediens ⁊ silia. Cū de seipso loquēs dns ibs xp̄s Joh. x. dicebat. Oues mee vocem meā audiunt. ⁊ vitā eternā do eis. Ubi oñdit se equalē auctoritatē hr̄e cū ipso patre. Hoc idē expressit ꝙ hoc. Philippe qui videt me videt ⁊ ꝑrem meum. Creditis in deū ⁊ in me credite. Joh. 14. c. Cū ꝫm ortodoxe fidei documēta ecclesia scā catholica cōfitet xp̄m verum ⁊ nālē dei filiū eternū: equalē patri. ⁊ dei eiusdē eētie ⁊ nāe cū ꝑre: nō factū nec creatū: ḡ genitū. Mirū ē certe quā ta sit i quorūdā mētib⁹ ꝓtinacia: quāta duricies: quāta malicia: q̄ potius volūt cum ꝓprio sensu ꝑire ꝙ se sapientioribus credentes p luminosaz veritatis viam ambulare. Optimū salubreq; ē vnicuiq; remediū: ut semp que magna: que alta sūt ita sapiat: sicut sapiētes tradunt. Hoc est quod scribit extra de constitutionib⁹. c. nō imitaris. ⁊ in. c. canonū. 78. q. i. c. sciendum. ⁊ 3. q. 9. c. pura. Ne imiteris ꝓdentie tue. Prudētie sue instituit: qui ea q̄ sibi agenda uel dicenda videt. patrū decretis ꝓponit. Inquit etiā Salomon ꝓv. 28. Qui confidit in corde suo stultus est. Nō ergo time⁹ ergo confidere in nobis: ḡ vocibus credere ꝓphetarū: predicatiōs audire apl̄oꝝ: salubrimāq; doctrinā itelligere multorū sanctoꝝ: q̄ oēs vna voce ꝓclamāt xp̄m dei filiū. magnū. excelsū. gloriosū: qui ex ꝑte diuinā nām eēt impassibilis ⁊ imortalis ⁊ infinitus: voluit tñ in assumpta nā infirm⁹ mortalis ⁊ subdit⁹ apparere. ut nos redimeret q̄s deiecerat ⁊ captiuauerat ꝓmorū parentū superbia Idcirco nullus scādalizet in xp̄o: qui est būdictus in eternū. Amen.

Feria tertia p⁹ secundā dñicaz de aduentu. Sermo de humanitate xp̄i. ꝓtra hereticos q̄ dicūt xp̄m nō fuisse hoiem.

Fructus decimus: Jhesus homo ꝓficit.

Beatus qui nō fuerit ꝛc. vbi ꝙ. Exaltata est magnope dignitas humani generis in incarnatiōe filij dei q̄ ille q̄ impat ventis ⁊ mari: germinare facit terrā: solis ac lune gressū disponit. sideriq; cursū miro ordine ordinat: dignatus est hoiem assumere in vnionem ꝑsone verbi. Sed cōtra hoc amplissimū

munus insurgunt maledicti quidam asserētes de xpi humanitate quedaz nō sana: nō vera: nō venias ad credendum vtilia. Cōtra quos in pñti sermone dicturi sum⁹ de xpi humanitate: explicabimusq; rem ista i vno fructu q̄ ē: Ibs homo pficitur. Pro cuius declaratione tres conclusiones erūt notande.

Prima ꝯclusio dr corpis veri assūptio.

Secunda ꝯclusio dicit animatio.

Tertia ꝯclusio dr ꝓpetat⁹ nate ꝓpuatio

De xps assūpsit vrā carnē: ⁊ fuit ver⁹ hō. ꝯ manichæos ⁊ valētinianos. Cap.i

Prima ꝯclusio dr corpis veri assumptio. In q̄ nondū ē sm catholicā veritatem q̄ dns nr ihs xps assūpsit hoiem cū vero corpe: ⁊ cum vera carne. Cerūtū circa h cōtingit tripliciter sentire.

Primo sm manichæos.

Secundo sm valentinianos.

Tertio sm catholicos.

Primo nāq; fuere manichei. q̄ dixerūt xpm assūpsisse corp⁹ fantasticū ⁊ appēs ⁊ ea que sm hoiem gessit. s. q̄ nat⁹ est. q̄ comedit: q̄ mortu⁹ est. in ꝟitate nō fuerūt: h in q̄dā apparētia. Et h opinio ve stialis ⁊ irrōnabilis totū incarnatiōis mysteriū ad quādā fictionē veducit. Jō hūc errorē sacre scripture euacuāt auctoritates. Nam Joh.i. dr. Verbū caro factū ē. Et nō dicit sm appentiā: h sm exīstētiam. Et iter Luc. vltc. dixit xps appēs discipulis. Palpate ⁊ videte: qa spūs carnē ⁊ ossa nō hz sicut me videtis habere. Nō eni carnis silitudo caro est: neq; ambulatiōis silitudo ābulatio est Ergo si xps nō ambulauit: nō comedit: nō passus ē. nō vere redemit nos. Jō illud Apoc.i. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nr̄is i sanguine suo. Et Apoc.5. Redemisti nos deo i sanguine tuo. Et.i. Pet i.c. Nō corruptibilib⁹ auro vel argento redepti estis: h pcioso sanguine q̄si agni imaculati ⁊ incontaminati dñi nr̄i ihu xpi. Et ad Ro.3. Justificati i sanguine ipsi⁹. Sequeret eni q̄ xps nō vere resurrexerit. ⁊ q̄ eēs apli ⁊ euāgeliste fuerūt mendaces testes: q̄ ꝟtute magna reddebāt testimoniū resurrectiōis ihu xpi. ut scribit Act̄. 4.c. Sequeret etiā q̄ xps fuerit veceptor ⁊ seductor eor: qui ei regratiant̄ de tot latoribus q̄s dignat⁹ ē sustinere ⁊ sic nihil eēt nr̄a redēptio. Sed bētici seipsos roborāt p illud qō Paul⁹ ait ad Ro.8.c. Misit de⁹ filiū suū i silitudinē carnis pcti. Et iter ad Phil.2. In silitudinē hoiuz fact⁹. q̄ videt q̄ xps nō fuit hō: h in silitudinē sm apparētia. Ad h rñdet scūs Abo.i.4.sū. Jō gēiles zz.c.q. q̄ tū sp̄ctat ad ꝓpositū: quedā ē silitudo apparētie. ut q̄n aliq̄d appet eē aliq̄d qō nō ē. q̄dā ē silitudo specifica: sicut oēs hoies silēs sp̄ē dicūt. Et h mō sumit⁹ silitudo i auctoritatib⁹ allegat. Hā ut dic⁹ Hilari⁹. ⁊ ponit de ꝟbo sig.c. intelligētia. Intelligētia ꝟboꝝ ex causis ē assūmēda. Paul⁹ loquebat de xpo hoie sm ꝟitatē. Nō pz. qa subūxit q̄ fuit fact⁹ obediēs usq; ad mortē crucis. Jz⁹ opinio fuit valentinianoz. qui dixerūt ⁊ male: q̄ xpus būit corp⁹ vere nō tū terrenū. qa portauit illud de celo ⁊ nihil de mre ꝟgie accepit. ⁊ p eā q̄si p aqueductū transiuit. Occasionē sui erroris accipiebāt ex q̄busdā ꝟbis sacre scripture male intellectis. Nam scribit Joh.3. Nemo ascēdit i celū nisi q̄ de celo descēdit filius hois q̄ ē i celo. Et Joh.6. Descēdi de celo. Et.i. ad Cor.15.c. Primus homo de ra ter⁹. secund⁹ de celo celestis. Hec oia sic volebant intelligi. ut xps de celo sm corp⁹ descēdisse etiā creder. Pz talis veritatē carnis excludit a xpo. qa caro vera nō formaf ex celesti mā: h ex elemētis. Insup apl⁹ dic ad Ro.i.c. Fact⁹ est ex semine David sm carnē. Et Matb.i. scribit ei⁹ genealogia. ⁊ btā ꝟgo dicit ei⁹ mr̄: quia ex ipsa nat⁹ ē: ut i supioꝝ dixim⁹. Auctoritates q̄ intelligēde sūt: qa xpm de celo descēdisse nō intelligit sm carnē aut aliaz h sm q̄ de. Et h ex his verbis intelligi pōt: qa dixit filius hois q̄ ē in celo: ostēdēs ita se descendisse de celo: q̄ tū in celo eē nō desierit. Nō ꝓpriū diuinitatis est ut

ita i terris sit q celū repleat. Hiere. xxiij. Celum & terram ego impleo. Nec etiam filio dei inq̄tū ē est descendere de celo cōpetit sm motū localē. Nā qō localit mouet: sic ad vnū locū accedit q ab altero recedit. Jō filius dei dicit descendisse sm hoc q terrenā ibam sibi copulauit. Sicut & apls cū exinanitū dicit. inq̄tū formā serui accepit: ita tū q diuinitatē nāz nō pdidit. Certo catholici dicunt q xps naturā carnis habuit cōsimilē nrē nāe. Nō enī decebat in ipsa veritate inueniri deceptionē. & oculoz ludificationez qa veritas nō nouit fallere. Nec decebat ipfectissimo dei filio inueniri impfectionem: qa pfectissimus nō nouit deficere. Et ideo sicut apparebat: sic verū corpus & pfectus de nostro genere. & de vtero beate virginis assumpsit verissime.

Quo xps fuit verus homo sm aiam. Jo Arrium & Apolinarem. Capm. xx.

Secūda cōclusio dicit animatio voluit nanq̄ xps aiaz rōnalē assumē: ut cēt verus hō. sm illud Matb. xxvi. Tristis est aia mea usq ad mortē. Circa quā cōclusionez occurrit triplex modus dicendi.

Primus sm Arrium.

Secundus sm Apolinarem.

Tertius sm doctrinā ecclesie.

Primus modus dicēdi fuit sm Arriū q dixit q in xpo non fuit aia: & loco aie fuit eius diuinitas. Sed hec positio firmitatē nō hz. qm verus formā corpis eē nō pōt. Manifestū ē aūt aiam principaliter de rōne hois eē: cū sit eius forma. Si g xps aiam nō habuit: verus homo nō fuit. cū tū eū apls voluerit eē asserat. i. ad Timoth. ij. Unus ē mediator dei & hoiuz homo xps ihs. Adhuc āplus. Tristicia ira & hiis passiones sūt aie sensitiue. ut pz p phm. vij. de aia. Hoc aūt in xpo fuisse euangelijs approbat. Oportet g in xpo fuisse aiam sensitiuā: de q planuz est q differt a natura dina filij dei. Hec Tho. xxiiij. di. iij. sn iam. Verūtū q hāc opinionez hereticā sustinē volunt. arguūt Jo. i. Verbū caro factū ē Ubi Johes in sūma expmit mysteriuz incarnatiōis & tū nihil dicit de aia. Jtē vnio dine nāe ad humanā dr incarnatio. Sz deuotio semp debet fieri a nobiliori. Et cuz aia sit dignior q caro: & icarnatio nō dicat aiatio. videt q aia nō sit assūpta a verbo. Jtē. Nā nō facit p plura q pōt facē p paciora. Si xpo persona dina potēs erat in actu intelligēdi & amādi & viuificādi: cū ipse filius dei nō careat volūtate nec intelligētia nec vita. g videt q rōnalē aiam xps nō habuit. Ad pmū rūdet sm Boē. di. xxv. tertij li. q dictū Jobis ē p synecdochē. & accipit ibi caro p tota nā. Vel us ē autē Jobes tali locutiōe: qa nā assūpta notior est nobis ex parte ihe & corporalis q spiritualis. & cognitio nra incipit ab his q sunt nobis magis nota. & in assūptione carnis includit assumptio aie rōnalis: qa si assūpsit carnē. multo magis & aiaz Ad secūdū rūdet q deuotio debz fieri a digniori: nisi alia interueniat notitia. Et qa rōnabiliter dat nobis notitia de ea que sunt nobis magis nota. iō potius dicim⁹ incarnationē q aiationē Ad tertiū rūdet q persona verbi viuificat p modū efficientis: nō tū quemit sibi viuificare p modū pficientis forme. Et de rōne sūme pfectionis q est. propter quā non potest esse alicuius ps cōstitutiua.

Secūdus modus dicēdi fuit Apolinarij q dixit q xps habuit aiam sensitiuā: tū sine mēte & intellectu ita q verbū dei fuit illi aie loco intellectus & mētis. Sz hoc nō sufficit: nec verū est. qa homo spēm sortis humanā ex hoc q mentē humanā & rōnē habet. Si g xps hoc nō habuit: verus homo non fuit nec eiusdē spēi nobiscū: qa aia ratione carens ad aliam spēm pertinet q anima rationē habens. Secūm enī phm. viij. metaph. in diffinitionibus & specieb⁹ qlitet differentia essentialis addita uel subtracta variat speciem. sicut in numeris vnitas. Rationale autem est differentia specifica. Si g in xpo fuit aia sensitiua sine rōne: nō fuit eiusdē speciei cū aia nostra: que est rōnem hns. Hec Tho.

¶ Tertius modꝰ dicendi est ſm vocem ecclesie q̄ xp̄s assumpſit aiam rōnalem ⁊ nouo creatā. Unde Athanasius. Perfectus deus: pfectus homo ex aia rōnali ⁊ humana carne subsistens.

¶ Qꝛ in xp̄o seruata ē ꝓpꝛietas vtriusq̄ nature. contra hereticū Apolinarē cōtrariū asserentem. Caplm. 3.

¶ Tertia conclusio dicit cōseruationis. Nā ita xp̄m deū ⁊ hoiem confitemur vnā tm̄ psonam: ut nullo mō cōfundat ꝓpꝛietas vtriusq̄ nature. Nō Leo papa testificat in sermone de natiuitate dñi. Inquit enim. Uerbū dei deꝰ filiꝰ dei: q̄ in pꝛincipio erat apud deū ꝑ quē omnia facta sūt: ⁊ sine quo factū est nihil: ꝓpter liberandus ab eterna mꝛte voiem facꝰ est hō. ita se ad susceptice humilitatē nr̄e sine mutatice sue maiestatis inclinans: ⁊ manēs q̄ erat assumēsq̄ q̄ non erat: verā formā serui forme in q̄ deo pr̄i equalis est vniret. ⁊ tanto fedare naturā vtrāq̄ conseꝛeret: ut nec inferiꝛe cōsumeret glorificatio: nec supiꝛem minueret assūptio Salua igit̄ ꝓpꝛietate vtriusq̄ substātie ⁊ in vnā cōeūtē psonā suscipit̄ a maiestate humilitas: a virtute infirmitas: ab eternitate mꝛtalitas. ⁊ ad r̄ponēdum nostre conditiōis debitū: natura inuiolabilis nature est infusa passibili. ꝟ ille. Sed Apolinarius male cōtra hāc veritatem locutus est dicēs ipsū verbū in carnē conuersuꝫ. sicut cū dicit Joh. 2. Et gustauit archytriclinus aquā vinū factū. Quod ea rōne dicit: quia est conuersa in vinū. Sed hic erꝛor impossibilitatem habet ſm doctrinā scī Tho. in. 4. sūme cōtra gentiles. c. 24. triplici rōne. Pꝛimo rōne imutabilitatis.
Secundo rōne simplicitatis.
Tertio rōne incōmunicabilitatis.
¶ Pꝛimo rōne imutabilitatis. Nā deꝰ est imutabilis. Omne autē q̄ in aliud cōuertit: mutatur. Cum ergo verbū dei sit verus deus. impossibile ē q̄ verbū dei fuerit i carnē mutatū. ¶ Secūdo rōne simplicitatis. Cū enī verbū dei sit deus: simplex est. ⁊ nulla in ipso cōpositio esse pōt. Si ergo aliquid verbi sit conuersū in carnē: oꝑꝛtet totū verbū esse conuersū. Nō autē in aliud conuertit: desinit esse illud quod pꝛius fuit. sicut aqua cōuersa in vinū iam non est aqua sed vinum. ꝙ post incarnationē: ſm rōnem p̄dictā verbū dei nr̄i nō erit. q̄ falsissimū est: tū ex hoc q̄ verbū dei in eternū sit. tum q̄a post incarnationē xp̄s verbū dei dicitur ſm illud Apō. 19. c. Uestitꝰ erat veste aspersa sanguine ⁊ nomē eius verbū dei.
¶ Tertio rōne incōmunicabilitatis. Eoꝝ enī que nō cōueniunt in materia ⁊ in genere vno. impossibile est fieri conuersionē ⁊ vnionē. ut ex linea nō fit albedo: quia sunt diuersoꝝ generū. neq̄ corꝑ elementale pōt cōuerti in aliq̄d corꝑus celeste: uel in aliquā inꝯpoream substantiā: uel econuerso. quia non cōueniunt in materia nec in genere cū quocunq̄ alio. Eo q̄ aūt deus nec in genē nec materiam habet. impossibile ē verbum in carnē fuisse conuersum: uel in quodcūq̄ aliud. Dicim̄ q̄d de xp̄o sentimus ſm traditiōes patrū: ⁊ expugnatiōnibus manifestis hereticoꝝ omniū obiecta nephanda. Satis ergo est clara xp̄i noticia. Nō nullus p ignorantiam voluntariā ⁊ affectatā si ei nō credit excusare potest se. Tamē quibus libet doctrina suscipienda est: ut de verbo incarnato fide credat: q̄ verbū explicare nō potest. Hoc dicit elegantissime Leo papa in sermone de natiuitate dñi Excedit quidē dilectissimi: multumq̄ superminet humani eloquij facultatē diuine opis magnitudo. ⁊ inde oꝛit difficultas fandi. vnde adest rō nō tacendi. Quia in ihū xp̄o filio dei nō solū ad diuinam essentiam: sed etiā ad humanā spectat naturā: quod dictū est ꝑ ꝓphāz Generationē eius quis enarrabit? Utrāq̄ enī substantiā in vnam conuenisse psonā nisi fides credat sermo non explicat. Et ideo nunq̄ materia deficit laudis. q̄a nunq̄ sufficit copia laudatoꝛis

Gaudeamus igit̃ q̃ ad loquendū tāte
misericordie sacramentū impares sum⁹
& cuꝫ salutis nr̃e altitudinē vincere nō
valemus: sentiam⁹ nobis bonuꝫ esse q̃
vincimur. Nemo enī ad cognitionē ve-
ritatis magis ꝓpinquat: q̃ qui intel-
ligit in rebus diuinis etiā si multū ꝓfi-
ciat sp sibi supesse quod querat. Nā q̃
se ad q̄ tendit puenisse ꝓsumit: nō q̃-
sita reperit: sed in inquisitiōe ꝑficit. Ne
autē infirmitatis nostre ꝑturbemur an-
gustijs: euāgelice nos & ꝑphetice adiu-
uant voces. hec ille. Intxerentes igitur
nos dictis sanctorū xp̃m verum & bonam
adorem⁹: qui viuit & regnat i secula se-
culorū. Amen.

Feria quarta post secundā dominicā
de aduētu. Sermo q̃ solus filius dei car-
nem assumpsit: & nō alie ꝓsone trinitatis

Fructus vndecim⁹: Jhs in mūdū mittit.

Beatus qui

nō. &c. vbi s. Cupiētes
quidaꝫ mysteriū incar-
nationis inconsiderate
inuestigare cōfundunt
i mente: q̃m credunt totā trinitatē fore
incarnatā: nescientes distinguere diui-
narū ꝓsonarū pluralitatē. Et q̃a ꝑ tenē
falsū est & impiū. Idcirco in ꝑnti ſmōe
videbim⁹ qualiter sola ꝓsona ẏbi car-
nez assūpsit. Colligemusq̃ ea q̃ dicturi
sumus sub vno fructu. s. ihs in mundū
mittit. Pro cuius declaratione tres cō-
clusiones erunt notande.

Prima ꝯclusio dicit expressionis.
Secunda cōclusio dicit terminationis
Tertia cōclusio dicit extensionis.

De ꝓsona incarnata noiatur verbum
Capitulum.j.

Prima cōclusio dicit expressio-
nis. Nam ꝓsona incarnata ex-
primit: & noiat noie verbi. Joh
p.c. Ideo ut aliqualiter bui⁹ ẏbi habea-
mus noticiā. tria sūt notanda.

Primū qualiter verbū inuenit̃ i nobis.
Secundū qualiter verbū in deo ponit̃.
Tertiū qualiter ꝓprietas filiationis in
verbo diuino reperitur.

Primū videndū est qualiter verbū in-
uenitur in nobis. Circa hoc dicit Nico.
de lira. sup Joh. q̃ vox significatiua dr̃
verbū: sed hoc tm̃modo large & denoia-
tiue: inq̃tum significat interiorē mētis
conceptū: sicut vrina dicit sana inq̃tū
est sanitatis indicatiua. Et ijō sicut illud
ꝓprie dicit verbū q̄ ꝑ vocē significat. s.
interiorē mētis ꝯceptū: ſm q̃ dicit plus
p. piermeniarū. Voces sūt note. i. signa
earū que sunt in aia passionū. Et ideo
conceptus mentis interior anteq̃ p vo-
cem designet, ꝓprie verbū dicit. Et hoc ē
q̄ dicit Aug⁹. in. v. de trinitate. Quisq̃s
potest intelligere verbū non solū anteq̃
sonet. verū etiā anteq̃ sonor eius ima-
gines cogitatione inuoluāt: potest vidē
aliquā illius verbi similitudinē: de quo
dictū est: in principio erat verbū. Verū-
tamē duplex ē i nob̄ interior mentis ꝯcept⁹
Unus impfect⁹ & informis. Alius for-
matus & pfectus. Cuius rō est: quia co
gnitio nostra, procedit de impfecto ad p-
fectū. Et ideo de re primo habemus cō-
ceptum confusum & impfectū, ut dicit
ꝑmo phicoꝝ. Et talis ꝯceptus nō dicit
ꝓprie verbuꝫ: sed cogitatio. Procedēdo
aūt puenimus ad habendū cōceptū rei
determinatuꝫ: qui a philosophis vocat
diffinitio & a sanctis vocatur verbum.

Secundū videndū est qualiē verbū
ponit̃ in deo. Circa quod est cōsideran-
dum: q̃ deus ē itellectualis nature: ut
ab omnib⁹ tām sanctis q̃ ꝓphetis sup-
ponitur manifestū. Ideo in ipso nō no-
men ad similitudinem verbi large dicit:
quod est ipsa vox significatiua uel con-
ceptus rei est impfectus: q̃a i deo nihil
est impfectū. Et ꝓpter hoc vox signifi-
catiua que est sensibilis: & ipsa cogita-
tio que licꝫ sit intellectualis tamen im-
portat imꝑfectionem: non habet ibi
locum: Sed ibi ponit̃ verbuꝫ inq̃tū im
portat conceptū rei pfectū: q̃a deus de
vnico actu intelligēdi seipsū oia ꝯcipit

pfecte. Ex quo patet differẽtia ꝟbi nr̃i ad ꝟbũ diuinũ: qa ꝟbũ nr̃m i mẽte multiplicat. Quot enī sũt ibi ꝯcepꝰ impfecti uel formati: tot sũt ibi ꝟba. In uo aũt unicũ est ūrbũ: qa nõ ptest esse ibi nisi unicus ꝯcepꝰ pfectissimꝰ. Itẽ ꝟbũ in nobis est accidẽs ⁊ qd trãsiẽs: quia nõ semp actu intelligim⁹. Dz in uo est quedã substãtia diuina: q̃ nõ patit admixtionẽ alicuꝰ accidẽtis seu cuiuscunq; essentie create. ⁊ est ūrbũ qõ semp actu pmanet ⁊ eternũ. ¶ Tertiũ uidendũ est qualiter ꝓprietas filiationis in ꝟto diuino repit. Ad qõ sciendũ est q̃ ūre rõne filiationis est q̃ ibi sit ꝓcessus uiuentis a uiuente ꝑm rõnẽ silitudinis in idemptitate nãe saltẽ specifice: uel ꝓpinquo genere: ut declaratũ est fructu q̃rto pñtis opis. Et quia ꝟbũ in diuinis ꝓcedit sicut uiuẽs a uiuente: ⁊ i idemptitate nature nõ solũ specifica: sed etiã numerali. ⁊ ꝓcedit etiã ꝑm rõnẽ silitudinis: qa ūre rõne ꝟbi est q̃ sit pfecta silitudo illiꝰ cuiꝰ est ūrbũ. ideo ꝟbũ in diuinis ⁊ filiꝰ idẽ sunt p oẽm modũ. Iõ Augꝰ in .6. li. de trinitate ait. Verbũ solus filiꝰ accipitur ⁊ in eo loco dicit ūrbum quo filiꝰ. De q̃ ūrbo idẽ dicit Augꝰ. iz. li. de trinitate q̃ ipsa ꝓprietas filij ꝓsonalis diuersis nominibus significat ad exprimẽdã diuinissimode pfectionẽ eius. Ut enī ostendat patri naturalis: dicit filius. Ut oñdat patri ꝑ oia similis: dicit splendor. Ut ostendat imaterialiẽ genit⁹: dicit ꝟbũ. Nam ūrbum est secunda ꝑsona i sanctissima trinitate.

¶ Ex incarnatio determinatur ad solã ꝑsonam ūrbi. Caplm. z.

Secũda cõclusio dicit determinatio. Incarnatio nãq; terminat ad solã ꝑsonã ūrbi ex triplici conuenientia.

Primo inq̃tum filiꝰ est imago.

Secundo inq̃tum filius est ūrbũ.

Tertio inq̃tum est filius.

¶ Primo conueniẽs fuit ut sola ꝑsona ūrbi incarnaret: inq̃tũ est imago. quia homo assumptibilis erat rõne dignitatis imaginis. Et qa filius est imago ꝓpriꝰ: magis cõueniens erat ꝑsonã filij assumere creaturã. ¶ Secundo fuit magis cõueniens: inq̃tũ ē ūrbũ. Quia filius uel est ūrbũ patris sic ꝓcedit ab ipo: ut pater se manifestat p ipsũ. Et ideo sicut ad intentionis manifestationẽ ūrbum intelligibile copulat uoci sensibili: sic ad diuinitatis reuelationẽ ūrbuz patris congruũ fuit uniri carni. ¶ Tertio fuit cõueniens: qa filius. Nã filiꝰ solꝰ est genitus ab eterno. Et sic cõgruebat eum carnẽ assumere: ut eẽt ex genere uinz ⁊ ita filius uis. Et ꝟ est qõ dicit Augꝰ li. de trinitate: quẽ allegat mgr sententiaꝝ. di. li. ctij. Dei filiꝰ nõ quesiuit nisi matrẽ i terris: quia iam habebat patrẽ i celis. Insup si loquamur de incarnatione p compationẽ ad humani generꝭ redemptionẽ: magis ꝙueniẽs fuit filiũ incarnari q̃ patrẽ ⁊ spm̃ scm̃. Et ꝟ apparet si ꝙsideremꝰ uis lapsũ: reparandi modũ: ⁊ reparationis fructũ. Primo si ꝙsideremus hominis lapsũ: uidemus q̃ lapsus fuit appetendo uri similitudinez ⁊ equalitatẽ: que ꝓprie filio attribuitur Ideo quasi directe cõtra filiũ ꝓcauit Hoc est qõ dicit Anselmus li. cur deus homo. Homo ꝑ quo erat orandꝰ. ⁊ uia uolus quẽ erat expugnandꝰ: ambo falsam uri similitudinẽ sumpserũt. Cũ specialius aduersus filiũ ꝓcauerũt. Secundo si consideremus modũ repationis: filio incarnari cõueniẽs fuit. Reparati enī sumꝰ p mediatoris obedientiaz ⁊ supplicationẽ: quod magis filio q̃ alij competit. Unde Anselmꝰ li. cur deus hõ Cõuenientius sonat filiũ supplicare patri: q̃ aliam ꝑsonã. ¶ Tertio si ꝙsideremus reparationis fructũ: incarnatio ad hoc facta est ut simus uri filij. Si q̃ posterius ꝑ illud habet reduci quod ē prius in eodem genere: congruũ fuit ut filij efficeremur p illũ qui est filiꝰ naturalis. Unde Augꝰ. z. li. de trinitate ait. Ut homo ex deo nasceret. primo ex ipso

natus est ꝛeus. Oportuit enī ut p eum efficeremur filij adoptiui: qui est filius nālis. Hec Boñ. di.i. tertij libri. Alex. in.3.ꝛ Lyo. in.3. pte sūme. q.3. ar.8.

Quod nulla psona incarnari potuit nisi psona filij. Capl'm.3.

Tertia conclusio dicitur extensionis. In qua nō imerito quererunt doctores si alia psona a filio. s. patris uel spiritus sancti potuit se extendere ad possibilitatē incarnatiōis. Et ad hoc p̄m doctrinā Boñ. di.i. tertij libri. ar.i. q.4. dixerunt quidā q̄ nulla psona incarnari potuit nisi psona verbi. Qō probant triplici ratione.

Prima rō ē ppē psonarū ordinationez. Secūda rō est ppter psonarū cōditiez Tertia rō ē ppē oppositoꝝ distinctionē

Prima rō est ppter psonarū ordinationem. Ita enī ordinate sunt psone diuine: ut nulla i eis sit admixta confusio Sed si alia psona incarnaret: nasceret quedam confusio trinitatis: quia plures filij in trinitate dicerēt. Secūda ratio est ppter psonarū diuinaꝝ conditionē: que talis est: ut vna psona sit alteri similis ꝛ equalis. Si ergo incarnaret uel pater uel spiritus sanctus: nasceret scilicz quedam equalitatis diminutio: dum duo filij essent in diuinitate: quoꝝ vnus baberet excellentioꝛē natiuitatez altero. Tertia ratio ē ppē oppositorū distinctionē. Debent nanq̄ opposita esse distincta. Si aūt alia psona a filio incarnaret: nasceret quedā oppositorū indistinctio: qa tunc ibi essent due psone: quaꝝ quelibet genita ꝛ filij diceret ul' vnus ꝛ idē filius genit' ꝛ ingenitus diceret si pater icarnaret. Et ideo q̄ volunt banc posītionem tenere dixerūt q̄ nulla alia psona nisi filij poterat incarnari: non propter defectum sed propter dignitatem potentie: que non admittit aliquod indecēs. Sed dominus Boñ. dicit q̄ pater ꝛ spiritus sanctus potuiss̄ent incarnari absq̄ aliqua repugnātia Potuissent enī formare corpus qō sibi vnirent de genere humano non p viam generatiōis: sicut formare corp' Eue: q̄ nō dicit' eē filia Ade. Propterea dato q̄ alia psona assumpserit carnem ꝛ non verbum: adbuc ibi non est confusio nec equalitatis diminutio p̄m rem: quia ex hoc nulla fieret trāsmutatio circa personas diuinas. Nulla enim ē cōfusio quando nos credimus q̄ vnus ꝛ idem est temporalis ꝛ eternus: imortal' ꝛ mortuus. Nullum enim est inconueniens cum dicimus filiuz esse equalem patri ꝛ minorem patre p̄m naturarum dualitatem. Sufficiat itaq̄ nobis q̄ filius est incarnatus non impfecte nō diminute: q̄nimo cum omnibus requisitis ad salutem ꝛ redemptionem nostram. Ipsum ergo audiamus ipsum imitemur qui pro nobis in mundū venire dignat' est: qui semper paratuz se offert ad nos saluandū qui est bñdictus ꝛc̄. Amen.

Feria quinta post secundā dominicā de aduentu. Sermo cōtra iudeos: qui dicunt xp̄m esse venturum.

Fructus duodecimus: Jhesus venisse visus est.

Beatus qui nō fuerit. ꝛc̄. vbi supra. Generatio peruersa iudeorum hodierna die p totum orbem terrarum dispersa ꝛ disseminata in xp̄o scandalizatur. quia per ipsos de xp̄o dulcissimo ꝛ filio nostro negatur quod p nos predicatur. Dicuntq̄ eum venturū: quem venisse omnino clarum est. Quib' tanto fortius viriliter est resistendum: quanto ipsis fides maior exhiberi posset: quia ad eos de xp̄o facta est reuelatio. Valent enim ebristi prophetarū documenta ꝛ sanctorum patruz exempla in scripturis veteris testamenti: quarum sensum peruertentes facile ignorantibus persuadent quod volunt. Idcirco in p̄senti sermone p̄tra iudeos dicturi sum'

ve xpi aduentu in mundū sine in carnē
cuius tempus preteritū est 7 nō futurū
Dicemusqꝫ p hac veritate sub vno fru-
ctu. s. Jhs venisse visus est. Ad cuius ve-
claronem tres cōclusiones erūt per-
tractande.

Prima conclusio dicit iudeozū dispsio
siue captiuitas.

Secunda cōclusio dicit ecclesie stabi-
litas.

Tertia conclusio dicitur miraculozum
claritas.

PRima conclusio dicit iudeozū
dispsio seu captiuitas. Nā mil-
le 7 quadringētis 7.24. ānis
iudei dispsi vagant p omnes nationes
mūdi. Non habent ciuitatē: nō templū:
non regnū: nec aliquā amplius dignī-
tatē. Certe si eos interrogare voluerī-
mus cur tāto tempore sciunt ira dei ptra
eos nesciunt respondere: nisi qa xpm in
lege promissū suscipe noluerunt: animo
psecuti sunt eum usqꝫ ad condēnaticē
mortis. Sed propter patriarche Ja-
cob Genē. 24. c. satis autentice manife
stat xpm venisse: contestans tunc nasci
turū eum: qñ iudeis regale sceptrū ve
ficeret. Ait enī. Non auferet sceptrū de
Juda: nec dux de femore eius: donec ve-
niat qui mittendus est: 7 ipse erit expe-
ctatio gentium. Clerūtamē aliqui iudei
dicunt qd hec auctoritas nō intelligitur
de xpo: sed de Nabuchodonosor rege ba
bylonis qui missus est ex ordinatione
dina contra hierusalē ppter pctā ppli ut
hr̄. 4. Regū. 25. c. 7 extunc defecit regnū
iudeozū: quia Nabuchodonosor cepit
Sedechiam regē. 7 filios suos coram co
occidit: 7 oculos ipsi⁹ effodit: vinxitqꝫ
eum catenis: 7 adduxit in babylonē:
nec postea aliquis de eius stirpe regna-
uit. Quibus rndet Nico. de lira. qd hoc
est falsum: quia post captiuitatez baby-
lonicam iudei habuerunt duces 7 pn-
cipes. sicut patet de Zorobabel Esdre. 3
7 de Neemia Esdre p totuz. 7 de Ma-
chabeis. ut habet i libris Machabeoz.
Habuerunt etiaz reges: qa Jobes hyr-
canus filius Symonis Machabei im
posuit sibi diadema regni. Et extunc re-
gnauerunt filij usqꝫ ad Herodē. Aug⁹
autē. 18. li. de ciuitate dei dicit qd primo
p⁹ babylonicā captiuitatē rex fuit Ari
stobolus. Primus apud iudeos Ari
stobolus assumpto diademate 7 rex
pontifex factus est. Nam antea non re-
ges sed principes 7 duces habuerunt.
Huic Aristobolo successit Alexander
etiam ipse rex 7 pontifex. Post hūc uxor
Alexandri regina iudeozū fuit: cuius
tempore mala sunt eos secuta grauiora
Nam filij huius Alexandri Aristobo-
lus 7 Hircan⁹ inter se de imperio dimi-
cantes vires aduersus israeliticā gentē
puocauerūt romanas. Hircanus nāqꝫ
a romanis contra fratrem popposcit au-
xilium. Venitqꝫ Pompeius preclarissi-
mus princeps qui iudeam cuz exercitu
ingressus: ciuitatem cepit: templum re-
seruauit non devotione suꝫplicis: ꝫ iure
victoris. Et ad sancta sanctoruz: qñ nisi
sacerdotem sūmum intrare licebat: nō
ut venerator: ꝫ ut prophanator: accessi
sit: Confirmatoqꝫ Hircani pontificatu:
7 subiugata gente posito custode Anti-
patre vinctum secum Aristobolū du-
cit. Et ex tunc iudei tributarij Roma-
norū esse ceperunt. Hec idem dicit Cri-
sostimus 7 Eutropius li. 6. Deinde p⁹
paucos annos Herodem alienigenam
habuerunt: quo regnante natus ē xps.
De quo Herode dicit Eusebius primo
li. ecclesiastice bistorie. 7 Joseph⁹. 1. an-
tiquitatum li. qd ex idumeoz̄ gente pa-
ternū gen⁹: arabū vo materni sangui-
nis originem duxit: qui a romanis iu-
deoruz regnū sibi concedi fecit. In quo
cum esset subleuatus: mox in superbiam
erupit: ac iudeis plurima mala intulit.
Nam 7 pontifices non iam p̄m generis
ordinem constituebat: sed ignobilibus
quibusdam permittebat sacerdotia: sa-
cratā etiaz vestem summi pontificis ob-
clusam signaculo tenuit: non pmisso al-
terius potestati usu eius. Cum etiaz vi-
deret qd generis iudeoz̄ nobiliū iudicia

si pmanerēt libri sibi plurimū quererent nobilitatis sue. cēs libros in quib⁹ constructio generis batebat iussit incendi: estimans se nobilem videri posse. Hi fuere tūc falsi diligentes ⁊ studiosi viri qui uel rescriptos ex parte aliqua bi⁹ libros batebāt domi: uel essent memorie habiti. q̄ ordinē pfapie retinuerūt. Ecce iam q⁹ iudei pfiteri cogūt pm ppheticā pmissionē xp̄m iam aduenisse. qui dum fuerint interrogati. vbi sunt illi sanctissimi patres israelitici populi protectores ⁊ refensores xp̄m venisse cōfiteri cogūt Vbi ergo o iudei Moyses qui populū captiuū dei virtute ex egypto de manu pharaonis eduxit ⁊ liberauit? Exodi iz. c. Vbi Josue sub quo illa tria mag miracula oīdit deus. Primū q̄n iordanis fluuius aquis inundat⁹ liberū populū dei nō sorbuit. Josue. 4. Secūdū q̄n clāgētib⁹ sacerdotib⁹ hierico corruit Josue. 6. c. Tertiū q̄n Josue cōtra hostes pugnāte sol vnius diei spatio stetit. Josue. x. c. Vbi iudices illi fortissimi bellatores: q̄ populū dei de inimicis suis viriliter defenderūt? Vbi Othoniel qui pplm dei liberauit de manu regis syrie? Judicū. 3. c. Vbi Aioth qui moabitas circiter decem millia omnes robustos ⁊ fortes p̄cussit: Eglon eorū rege in suo cenaculo interfecto? Judicū eodem. c. Vbi Sangar fili⁹ anath. qui p̄cussit de philistijm sexcentos viros. ⁊ Israel defendit? eodē. c. Vbi Delbora ⁊ Barach qui Barach credit vir eius fuisse. ipsa tñ Delbora isrl liberauit ō manu Jabin regis asor? Judicū. 4. c. Vbi Gedeō: q̄ isrl liberauit de manu Madiā terrore lapidū ⁊ tubarū bostib⁹ subito pturbatis alijs mutua cede cadētibus: quibus dā vero in fugā cōuersis? Judicū. 1. c. Vbi Abimelech fili⁹ Hierobaal de pcubina natus: q̄ septuagita fratres suos de p̄ris ossibus cēs p̄ter vnū Joathā q̄ minimus absconditⁿ erat occidit. ⁊ dominū populi violenē arripuit? Judicū. 9. c. Vbi. Tholadi Phuar. vbi Tholam Jair Galaaditen? Vbi Jepte filius cuiusdā meretricis: q̄ spuri⁹ a fratribus fuit eiectus. tandem necessitate vrgente ad p̄cipatū vocat⁹ est. ⁊ ex voto filiā imolauit: stultus in vouendo: crudelis in soluēdo? Judicū. xi. c. Vbi Abessan q̄ septē annis isrl iudicauit? Vbi Abialon Zabulonites? Vbi Abdō fili⁹ Hillel Pharatonites: qui babuit. 40. filios de q̄b⁹ Judicū. iz. c. Vbi Samson fortis q̄ leonē interfecit: philisteos occidit ⁊ tot ⁊ tanta fecit p̄tra eos? Judicū. xv. c. ⁊ xvi. c. Vbi Heli ⁊ Samuel ⁊ cēti victoriosi duces populi iudeorū? Vbi reges illi potētissimi: quos pfecit eis de? Vbi Saul q̄ p̄im⁹ regnauit in isrl ⁊ ex voluntate dei vnct⁹ est in regē a Samuele sacerdote. i. Regū. xv. c. Vbi David: q̄ secūdus regnauit. q̄ pmisse dei interfecit gigātē goliath. ⁊ deū ad paucos dies effectus est rex sup populū isrl. i. Regū. xvi. Vbi Salomon fili⁹ eius q̄ regnauit p⁹ David patrē suū. 3. Regū. 3. c. ⁊ dedit ei dñs sapiētiā ⁊ prudentia multā nimis ⁊ latitudinē cordis q̄si harenā que est i littore maris. ⁊ erat sapiētior cūctis hominib⁹: possidebatq⁹ oia regna a flumine terre philistijm vsq⁹ ad terminū egypti. 3 Regū. 4. c. Et edificauit domū dñi. ⁊ gloriose reguauit i vita sua. Vbi. Jeroboā vbi Abias? vbi Assa? vbi Josaphat? vbi Joram? vbi Ochoçias? vbi Joas? vbi Amasias? vbi Osias? vbi Joathā vbi Achāz? vbi Ezechias? vbi Manasses? vbi Amon? vbi ⁊ reliqui iudeorum reges. qui ut in libris regum diffusius notatur successiue regnauerunt cū virtute multa ⁊ victoria inimicorū populi dei? Quid feciſtis o iudei? Quod scel⁹ cōmisistis. cur dati estis in opprobriū gentiū. ⁊ abiectionē cunctis gentib⁹? vbi Ysaias? vbi Hieremias: Ezechiel: Daniel: Oseas: Joel: Amos: Abdias Jonas: Micheas: Naum: Habacuc Sophonias: Aggeꝰ: Zacharias: Malachias. Certe nullus est qui aliquid p̄texęt de aduentu messie: quia iā venit Ipsi autē iudei clauserunt cor suum. ⁊ tam mālefestissimis exēplis aptissimisq⁹

experimentis credere nolūt.

De ecclesie stabilitate probatur xp̄m iam venisse. Capkm.z.

Secūda cōclusio dicitur ecclesie stabilitas. Nam a tēpore xp̄i stabilis ⁊ firma permansit: nec vlle vnq̄ tēpestates nō dico solūmodo hereticorū: sed etiā potētissimoꝝ tyrannorū potuerunt illā submergere. Quod vtiq̄ fieri non posset nisi celitus defenderetur. Nec deus ita sibi assisteret si mēdaciter p̄dicaret xp̄m venisse. Quis nam explicet quot fuerunt imperatores Romani: q̄ xp̄ianū nomen delere conati sunt. ⁊ ecclesiam dei durissimis cruciatibus ⁊ oī crudelitate vexarunt? Nonnulli fuere qui dixerūt decem tm̄ persecutiones ecclesiam passam. Unam vero nouissimā ⁊ futuram esse dicunt ab antixp̄o. quos tamen Augustinus improbat li.18. de ciui.dei.xx.c. vbi ait: Proinde nec illud quidē temere puto esse credendum siue dicendum q̄ nonnullis visum est uel videtur nō amplius ecclesiā passurā persecutiones vsq̄ ad tempus antixp̄i q̄ q̄ iam passa est decem ⁊ vndecimā eaq̄mq̄ sit nouissima ab antixp̄o. Primā quippe cōputāt a Nerone. Secundā a Domitiāo. Tertiā a Traiano. Quartā ab Antonio. Quintā a Seuero. Sextā a Maximino. Septimā a Decio. Octauā a Valeriano. Nonā ab Aureliano. Decimā a Diocletiano ⁊ Maximiano. Plagas enī egyptiorū que decē fuerunt: anteq̄ inde exire inciperet populus dei: putant ad hunc intellectum esse referēdas: ut nouissima antixp̄i p̄secutio similis videat vndecime plage egypti: qua dū hostiliter p̄sequerēt hebreos in mari rubro populo dei per siccū trāseunte perierunt. Sed ego illa re gesta in egypto istas persecutiones prophetice significatas nō esse arbitror. Quis ex eis qui hoc putant exquisite ⁊ ingenioſe illa singula bis singulis comparata videantur non prophetico spiritu: sed coniectura mentis humane. qua aliq̄n ad verū peruenitur: aliquādo fallitur. Quid enī qui hoc sentiunt dicturi sunt de persecutione qua ipse dominꝰ crucifixus est? In quo eam fuit numero posituri? Si autem hac excepta existimāt computandum tanquam ille computāde sint. que ad corpꝰ pertinēt: nō qua ipsum caput est appetitū ⁊ occisū: Quid agent de illa que postea q̄ xp̄s ascendit i celū hierosolymis facta est? Ubi btūs Stephanꝰ lapidatꝰ est? Ubi Jacobus frater Johānis gladio trucidatus est? Ubi apostolus Petrus ut occideretur inclusus ē: ⁊ p angelū liberatus? Ubi fugati ⁊ dispsi de hierosolymis fratres? Ubi Saulꝰ: q̄ postea Paulꝰ apls factꝰ ē vastabat ecclesiā? vbi ipse quoq̄ iam fidē quā p̄sequebat euangelizans: qualia faciebat ē passus siue p iudeā siue p alias gētes quacūq̄ xp̄m feruētissime p̄dicabat? Cur ergo eis a Nerone videtur ordiendū: cum ad Neronis tempora inter atrocissimas persecutiones: de quib⁹ nimis longū ē cūcta dicere ecclesia crescēdo peuenerit? Dec Augꝰ. q̄ in p̄missis verbis docet ecclesiam dei nō nisi inter turbines ⁊ cōquassationes varias floruisse. Et illud, pfecto mirabile vnicuiq̄ esse debet q̄ imperatores romani: quibus mūdus olim resistere nō potuit. ⁊ totum terrarū orbē sue iurisdictioni subiecerūt. non valuerūt cultum dei delere de terra: quem nullus defendit armis: nec pecunia: nō denīq̄ humanis fauoribus: quinimo cū importuna p̄secutiōe victores esse deberēt ipsi ita victi sunt: ut in vrbe collocaretur sedes ecclesie sancte dei. O admirabilis virtus illius xp̄i crucifixi. O incogitabilis potentia xp̄i. qui moriens resurgere voluit tertia die: ut stabiliret ecclesiaz eamq̄ firmaret sicut promiserat Petro Matth.xvi.c. Super hanc petram. i. me xp̄m. edificabo ecclesiā meam. ⁊ porte inferi non p̄ualebunt aduersus eam. Ipse ē de quo Daniel exposuit visionem Nabuchodonosor: q̄ debebat subijcere regnū Romanorū. Nā Nabuchodonosor ut dicitur Danielis. ii. dixit. Vidi statuam

magnam: cuius caput ex optimo auro erat: pectus ⁊ brachia ex argento: venter ⁊ femur ex ere: tibie autem ferree. Et post sequitur q̄ abscisus est lapis de monte sine manibus: ⁊ percussit statuam in pedibus eius: ⁊ comminuit eos. Per statuā designant quattuor regna. Primū ē regnū chaldeorū: quod designat p caput aureum: sicut ipse Daniel exponit. Secundū est regnū persarū: quod designatur p argentum: quod subiecit sibi regnū chaldeorū. Designatur autē per argentum. ut dicit Nicolaus de lira quia in illo regno multū vacabant sapientie ⁊ eloquentie: que significant p claritatem argenti ⁊ eius sonoritatem Et quia regnū medorū ⁊ persarum primo fuerunt duo regna. ⁊ in vno regnabat darius. ⁊ in alio Cyrus. ideo signata fuerūt per illa duo brachia. Verūtamē quia fuerunt coniuncta simul tempore Cyri: mortuo dario: illa duo brachia erant coniuncta in pectore vno. Tertium ē regnū grecorum: quod subiecit sibi regnum persarū tempore Alexandri magni. Designatur autē p eos propt sonoritatem: quia es inter alia metalla est magis sonorum. Quartum est regnum romanorum: quod designat per ferrum: quia subiecit sibi regnum grecorum. ⁊ omnia regna mundi: sicut ferrum domat omnia alia metalla. Per lapidē autem abscisum sine manibus designat xp̄us: qui est natus de virgine sine manib⁹ cōplectentiū: que virgo designat p montē propter excellentiā vite. Cui xp̄o subiciendū erat regnū romanorū Quod impletū fuit tempore Constantini: qui a beato Siluestro baptizatus romanū imperiū xp̄o subiecit. Ex quibus omnibus conuincuntur iudei: ut velint nolint dicant xp̄m venisse: quem tamen impie negāt absq; vlla rōnabili causa ⁊c.

Quōd xp̄m venisse probat̄ claritate miraculorum. Capl'm.3.

Tertia conclusio dicit miraculorum claritas. Constat nāq; venisse christum: quia ante aduentum eius multa miracula facta sunt in vet̄i lege. Nunc vero illa fieri tm̄ videntur in xp̄iana religione virtute nomini nr̄i ih̄u xp̄i. Quāta enim fuerint illa signa olim exhibita. patet i scripturis veteris testamenti. Ibi quidē ut Aug⁹ testatur libro. x. de ciui. dei. c. 8. reperiemus qualiter Abrahe ex sterili vxore datus est filius: etiam ipsa senescente. Gen. 26. c. Ibi vxor Loth in statuam salis conuertitur: quia supremū preceptum contempsit. Gen. 19. c. Ibi in literatiōe populi de egypto: columna ignis p noctē: ⁊ nubis per diem iter prebebat israelitico populo. Exo. 13. c. Ibi apertū mare rubrum ostendit. ⁊ filij israel per siccū trāseunte: egyptij vero in medijs fluctibus inuoluuntur. Exo. 14. c. Ibi marath fluuius amarissimus immisso ligno dulcificat. Exodi. 15. c. Ibi manna paratur patribus in deserto. Exo. 16. Et quid omnia numerare temptamus: cū breuis sermo illa explicare nequeat? Non negant ipsi iudei que dicimus: & respōdere volunt cur tot signa ⁊ virtutes fecerunt. Negant aūt q̄ in nostra fide nūc tales virtutes ⁊ multo maiores inueniantur. Nos autē qui xp̄iani sumus: de dño ih̄u xp̄o autentice legimus q̄ miracula multa fecit curādo infirmos: obsessos a demonibus liberando: illuminando cecos: mūdando leprosos: ⁊ quod maius est mortuos resuscitando: ut dictū est fructu. 8. presentis operis. Et non solum in creaturis rationabilib⁹ videtur hec signa: & etiā in insensibilibus elementis. Hinc ē qō Greg'. in omel'. epiphanie ait. Omnia elementa auctorem suū venisse testata sunt. Ut enim de bis quasi quodā vsu humano loquar. vidū hunc celi esse cognouerūt: qa protinus stellā miserūt. mare cognouit: quia sub eius plātis se calcabile prebuit. terra cognouit: quia eo moriēte ptremuit. sol cognuit: qa lucis sue radios abscōdit. saxa ⁊ parietes cognouerūt: qa tpe mortis eius scissa sūt.

Infernus cognouit:quia hos quos tenebat mortuos reddidit. Et tñ hũc quẽ rerum omnia elemẽta insensibilia asserũt adhuc infidelium in deorũ corda rẽ minime esse cognoscũt: et durioza saxis adhuc scindi nolũt: eũq; cõfiteri abnegant:quem elementa ut dixim⁹: aut ignis aut scissionibus rẽ clamãt. ℔ ille hec ipse xp̃s tñ ista miracula fecit ℔ in eius virtute et nomine in ecclesia vsq; i hodiernũ diẽ multipliciter fiũt. Sicut p3 in apl̃is in martyrib⁹ i virginibus et in confessoribus. De quib⁹ oĩb⁹ tanta dici possunt q̃ vix aliq̃s illa queat aut legẽ aut audire. Verũtñ illud vnũ est miraculũ miraculoz oiuz clarissimũ ac mirabilissimũ q̃ mũd⁹ tot⁹ p apl̃os i xp̃m crediderit. Nec fuerũt rustica simplices vulgares et idiote qui i xp̃m crediderũt sed viri litterati: docti: periti: philosophi oratores: p̃cipes reges: et imperatores. Unde Aug⁹. zz. li. de ciui. dei. dicit. c. 5. Jam ergo tria sũt incredibilia que tñ facta sũt. Incredibile ẽ xp̃m resurrexisse in carne et in celũ ascendisse cum carne. Incredibile est mundũ rem tam incredibilem credidisse. Et incredibile est homines ignobiles infimos paucissimos impitos tam incredibilem rem tam efficaciter mundo. et in illo etiaz doctis p̃suadere potuisse. Horũ triũ incredibiliũ primũ nolũt isti cum quib⁹ agimus credere. Secũdũ cognunt et cernere quod tñ nõ inueniũt. vnde sit factũ si nõ credũt Tertiuz certe resurrectio xp̃i: et in celũ cũ carne cũ qua resurrexit ascensio toto mundo iam predicat et creditur. Hi credibilis non est: vnde toto terrarũ orbe iam credita est? Et multi nobiles sublimes et docti etiam vidisse dixerunt: et qõ viderũt diffamare curarũt: eis mũdũ credidisse nõ mirũ est. Sed istos adhuc credere nolle pdurũ est. Si autẽ ut verũ est paucis obscuris minimis et indoctis ea se vidisse dicẽtib⁹ et scribẽtib⁹ credidit mund⁹: cur pauci obstinatissimi qui remanserũt ipsi mũdo iam crẽti adhuc cuiq; nõ credũt? Qui ppẽa numero exiguo ignobiliũ infimoz̃ imperitorũ hominũ credidit: ea in tam cõtemptibilibus testibus multo mirabiliz̃ diuinitas seipsa psuasit. Eloquia nãq; psuadentiũ que dicebant mira fuerunt facta non verba. Qui eni xp̃m in carne resurrexisse. et cum illa ad celum ascendisse nõ viderãt hec se vidisse narrãnt⁹ nõ loquentib⁹ tm̃: ℔ etiã mirifica faciẽtibus signa credebãt. Homines quippe quos vni⁹ uel ut multũ duaz linguaz fuisse nouerant: repente linguis omniũ gentiũ loquẽtes mirabiliter audiebant Claudũ ab vteribus matris: ad eorũz verbũ in xp̃i noie post. 40. ãnos in colume constitisse: sudaria de corpibus eoz ablata sanandis languentib⁹. pfuisse: in via qua fuerant transituri positos in ordine inumerabiles morbis varijs laborantes ut ambulãtiũ sup eos vmbra transiret cõtinuo salutẽ solere recipere: et alia multa stupenda in xp̃i noie p eos facta. Postremo etiã mortuos resurrexisse cernebant. Que si ut legũt gesta eẽ cõcedũt ecce tot incredibilia trib⁹ illis incredibilibus addim⁹? et ut credaz vnũ incredibile: qõ de carnis resurrectione atq; in celum ascensione dicit multoz̃ incredibiliũ testimonia tanta cõgerim⁹ et nõdũ ad credendũ abhorrẽda duricia incredulos flectimus. Si vero p apl̃os xp̃i: ut eis crederet resurrectionem atq; ascensionẽ predicãt⁹ xp̃i etiã ista miracula facta eẽ nõ credũt. Hoc nob⁹ vnũ grande miraculũ sufficit: qõ iã terrarũ orbis sine vllis miraculis credidit. Hec Aug⁹. Confundãt ergo iudei duri q̃ xp̃ianam fidem impugnãt: qui xp̃m venisse negant: quem ut predixim⁹ tot quotidiana miracula declarãt et manifestãt O iudei olim a deo p̃dilecti: modo dati i opprobriũ gentiũ reuertimini reuertimini: deponite vestraz duritiem. Currite ad xp̃m desideratũ: qui iam venit mãsuetus: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Feria sexta post secundã dominicam

re aduentu. Sermo re fide firma: qua retinemus christum cognoscere.

Fructus.13. Jhesus fide cognoscitur.

Beatus qui non fuerit &c. vbi sup. Magna est multitudo & numer⁹ pene incredibilis eor q eterno dono priuāt qm in xpm credere nolūt: cū tm ut aplus dicat ad Heb. xi. c. sine fide impossibile est placere deo. Ipsa nanq; est que intellectū illuminat. menti veritatē reserat. & alios ducit ad noticiā eor que necessario sunt cognoscēda. p obtinenda salute. Et quomā qui sine fide viuit uel in aliquo articulo fidei dubitat: ut notatur extra de hereticis. c. p. infidelis simpliciter est. Idcirco in psenti sermōe dicturi sumus cōtra eos qui fide integra carent. & in xpo scandalizant. Primo quib⁹ ponem⁹ fructū qui est: Jhs fide cognoscit. Ad quod plene intelligēdū tres conclusiones erunt notande.

Prima cōclusio dicit paruitas.
Secunda cōclusio dicit sublimitas.
Tertia cōclusio dicit supiorit as.

De ppio ingenio xpm cognoscere non possumus. Cap'm.j.

Prima cōclusio dicit paruitas. In qua scire volumus q xpm p fidem cognoscere possum⁹: ingenio autē ppio nequaq; : quia intellectus rationalis creature p semetipsū ad talem noticiam extendere se minime valet. Nisi diceremus cum eos qui fatui sunt: q intellectus noster intelligit oia quod est falsum. Et falsitas ista haberi potest si considerē q triplex ē intellect⁹ Primus est intellect⁹ diuinus.
Secundus est intellectus angelicus.
Tertius est intellectus humanus.

Primus intellectus est diuinus: de quo dicit Scotus. di. 3. primi. li. q est infinitus: & cognoscit qcunq; intelligibile pfectissime: q tum est intelligere in se: & vnico actu intelligēdi intelligit semetipsū & omnia. Quod etiā late declarat scūs Tho. li. primo contra gentiles. c. 74. Et quia esse dei est infinitū ipse solus se infinite intelligit. Secundus intellectus est angelicus. de q dic⁹ in li. de diui. no. q est deiformis. Quod ideo dicit sm Boñ. in. 3. dis. 3. non quia habet deiformitatē quā habet intellectus glorioſus p assimilationem que est in statu pfecto. sed quia sine susceptione specierū p illud q̄ habet in se actu cognoscit. Ex hoc angel⁹ naturali cognitione diuinā essentiā videre non potuit in claritate sua: tū qa hec cognitio ē primū primū: q habito mens creata desiat tā btā & pfecta. sm illud Joh. 17. Hec est vita eterna ut cognoscant te deum verū. Angelus autē nō erat per naturā beatus. ideo hoc premiū nō obtinuisset nisi gratuita dei influentia. tū qa diuina lux ppter sui eminētiā ē inaccessibilis viribus omnis create nāe: & p quandā benignitatis condescensionē facit se cognosci: ita q in illa cognitiōe cognoscens multo plus agat q̄ agat. Illa aūt cōdescēsio bonitatis quid gratuitū dicit: & patet q nō dicit dine eētie humiliationē: qa nō potest mior ari sed dicit alicuius radij gratuitā imissionē: ppter quā aīa clare cognoscit cū ē imissio abundantia sicut est in gloria. Cū etiā nō vidit angelus naturali cognitione diuinā essentiā: qa primior ē deo anima habens gratiā q̄ sit angel⁹ habens sola naturalia. Aia vo exuta cum gratia nō pōt aspicere lucē sūmaz nisi adiuuet p gloriā. sicut patet de bis qui fuerūt in limbo: & de alijs qui sunt in purgatorio. A fortiori ergo nec angelus habet cognitionē de diuina eētia p naturā: sed cognouit deuz tunc in puris naturalibus cōstitutus p specula darū & p vestigiū. hec Boñ. i. 3. Ibi ostendit limitatio intellectus angelici quia non extendit se ad intelligendum essentiā diuinā eo modo quo intelligit intellectus diuinus. Insup etiā in gla

vnus angel⁹ magis intelligit q̄ alius: quia ut vult Dio⁹ li. de ange. hierar. diuine reuelationes fiunt a deo in mente ipsi seraphin. illas ꝙ̄ coīcat cherubin. ⁊ sic ſm ordinem superiores inferiorib⁹ reuelant. ¶ Tertius intellectus dicit humanꝰ: qui longe inferior est intellectu angelico: quia cognoscit res in specie: ⁊ cū discursu rationicinando: q̄ tñ nō est equalis in omnib⁹ rōne vtentibus. qa qō vn⁹ scit alter ignorat. nec etiā aliqs ita est doctus: q̄n possit fieri doctior. ſm illud ꝓv. i. Audiens sapiēs sapientior erit. Unde refert Piero⁹ de Themistide phō scribens ad Neptianū q̄ cū expletis .lxxi. annis ad mortē appropinquaret: amare flebat dicens: se tunc e vita migrare: cū aliquid scire inciperet. Quo exemplo monemur q̄ nō nisi fatue existimant q̄dā se oīa scire. ⁊ illa putāt eē que ipsi intelligunt: ⁊ que nō intelligūt oīo nō eē. Isti sūt qui spū superbie ⁊ presumptionis decepti a veritate fidei alieni: quia ut dicit Bernū. sup cantica. Superbo oculo vītas nō videt. Et Aug⁹. ⁊ confessionū semetipsū de tali errore redarguit dicendo. Tumore meo separabar a te. ⁊ nimis inflata facies claudebat oculos meos. Cum itaq̄ oīuꝫ intellectus non sint equales: oportet ut omnes fide iuuentur.

¶ De ea que de ꝛ̄po cognoscuntur sunt ita sublimia q̄ excedunt capacitatem humanam. ideo necesse est ipsū fide cognoscere. Capl'm. z.

Secunda ꝯclusio dicit sublimitas. Necesse est enī ibm fide cognoscere. quia ea que de ipso dicunt adeo sunt sublimia ut hois nālem capacitatē excedant. Qō cōueniens eē ostendit scūs Aug⁹. in. i. contra gentiles triplici ratione.

Primo ratione ordinationis.

Secūdo ratiōe dre conditionis.

Tertio ratione delectationis.

¶ Primo equidē decens fuit hominib⁹ ꝓponi fide tenenda ea q̄ sup̄ naturales animi vires sunt ratione ordinatiōis. Ordinamur enī ad altercius bonū q̄d̄ exspiri in presenti vita possum⁹. Iō oportuit mente euocari in aliquid altius q̄ ratio nra ptingere in presenti possit: ut sic discamus in illud studiū tendere: qō totum statum pñtis vite excedit. Et hoc ꝑcipue xp̄iane religioni cōpetit: qa singulariter bona ꝓmittit. ¶ Secundo ꝑueniēs fuit ratione dre ꝓditionis ad dī. s. verioꝛē cognitionē habendā. Tūc enī solum deū in pñti vere cognoscim⁹ q̄n ipsū eē credimus supra omne illud qō de deo cogitari pōt ab hoīe: eo q̄ nālem hois cognitionem diuina substātia excedit. ¶ Tertio illud fuit cōueniens ratione delectationis. Noticia nāq̄ diuinoꝛ ē valde delectabilis. Unū Arīs. ethicoꝛ. c. i. ꝓpter Symonidē phm dicē q̄ homo ad diuina ⁊ imortalia tendere debet q̄tuz potest. Hic Symonides dimittendā homini dicebat supiorū cognitionem: ⁊ humanis rebus ingeniū applicandū: inquiens humana sapere hominem ⁊ mortalem mortalia. Et .xi. de aialib⁹ Arīs dicit. q̄ q̄uis parū sit qō de substātijs superioribus percipim⁹. illud tñ modicū ē magis amatū ⁊ desideratū oī cognitione: quā habemus de substātijs inferioribus. Et in .z. de celo ⁊ mundo ait. q̄ cum de corporibus celestibus questiones solui possunt cōuenit audiri: ut desiderium sit gaudiū eius. ostendēs q̄ de rebus nobilissimis q̄tūcunq̄ imperfecta cognitio: maximā pfectionē ⁊ delectationē anime confert. Multo magis ergo cognitio diuinoꝛū secretoꝛ que fide haberi potest.

¶ De confirmādo predicta: fidei sacra superant altitudinez humani intellect⁹.

Capitulum. 3.

Tertia conclusio dicit supiorita. Ex dictis in prima ⁊ in secunda ꝯclusiōe constare pōt q̄ fidei sacramenta supant altitudinē hu-

mani intellectus. ꝯ rone demõstratiua cognosci nõ pñt. Oportet g̃ ut simplici fide & nõ sophistica interrogatiõe susc̃ipiantur. Jõ scribit. l. c. de su. tri. & fide ca. vbi glo. ait. Ubi ratio deficit supplet fides. Et b̃ Hilari⁹ li. de trini. ait. Neq; celestiũ p se sciaz humana imbecillitas cõsequit. Nã visibiliũ intelligentiã ipe sibi corpaliũ sensus assumat. Nõ eni subeant ingenia nostra in celesti scientia neq; incõprehensibilẽ virtutẽ sensu aliquo infirmitas nostra concipiet. Neq; ppter hoc irrõnabiliter mouent qui sic credũt ea que humanã rõnẽ superant. qa ut inqt Ugo de scõ Clic. li. i. z. pte. c. z 4 circa credenda. q̃dã sunt extra rõnẽ: ut necessaria. q̃dã p̃m rõnem ut pbabilia. quedã contra rõnẽ ut incredibilia. q̃dã supra rõnez ut mirabilia & diuina. Si ꝙ vicaf ꝙ in fide proponit aliquid qõ etiã bũana rone inuestigari possit. ut deũ ee: & tñ credendũ nob̃ ꝓponit. tradere g̃ saltẽ ista tã ꝙ credẽda videt. eẽ supfluũ Ad b̃ rñdet scũs Aug. z⁰ z⁰ q. z. q. necessariũ est hoi accipe p modũ fidei etiã q̃dã q̃ nãli rõne. pbari pñt triplici rõne. Primo. ppter generalitatem.
Secundo. ppter velocitatem.
Tertio. ppter securitatem.

¶ Primo. ppter generalitatem. Quia noticia fidei potest esse generalior & cõmunior. Si eni veritas solũmodo rõni inquirẽda relinquẽt. paucis hominib⁹ inesset noticia dei. Scõm eni Aug. p. 5 gentiles. c. 4. a fructu studiose inquisitionis que est inuẽtio veritatis plurimi impediuntur tribus de causis. Quidaz siquidẽ. ppter cõplexionis indispositionem ex qua multi sunt naturaliter indispositi ad sciendum. Unde nullo studio ad hoc ptingere possent ut sũmũ gradum humane cognitionis attingerẽt: q̃ in cognoscendo deũ cõsistit. Quidã ꝙ impediuntur necessitate rei familiaris. Oportet eni inter homines eẽ aliquos qui talibus administrandis insistant qui tantũ temp⁹ in ocio cõtemplatiue inquisitionis non possent expendere: ut ad sũmũ fastigiũ bũane inquisitionis ptingere possint. s. dei cognitionẽ. Quidam aũt impediũt pigritia. Ad cognitionem eni eorũ que de deo ratio inuestigare potest. oportet multa precognoscere. cum fere toti⁹ philosophie cõsideratio ad dei cognitionez ordinet. Propter quod metaphisica que circa diuina versatur: inter philosophie partes vltima remanet addiscenda. ¶ Secũda rõ est propter velocitatem. Celocius enim fide ꝙ ratione cognoscitur deus & cit⁹ Nã qui ad predicte veritatis cognitionem ratione vellet peruenire: vix post longum tempus id possent attingere. tũ ppter multa que exigunt ut dictũ e. tuz etiã quia tempore iuuentutis diuersis passionũ motibus anima fluctuãs nõ est apta ad tam alte veritatis cognitionem: sed in decrescendo fit prudens & sciẽs ut dicit. 1. phisicorũ. ¶ Tertia ratio e ppter securitatem: quia noticia fidei est securior inuestigatione rationis. Plerunq; enim tali inuestigationi falsitas admiscet propter debilitatez intellect⁹ nostri in iudicando & fantasmatũ permixtionem. Et ideo oportuit ut p viam fidei veritas elucescat. Unde apostol⁹ ad Eph. 4. Nõ amplius ambuletis sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui: tenebris obscuratũ habentes intellectum. Igit̃ humiliet vnusquisq; mentem suam: deponat omnes curiositates animi sui: abiiciat quilibet presumptionem ase: & cum de ipo senserint fide viuant. ppter rationis debilitatem. Sed nescio quid dicam de multis qui nullo argumẽto flecti pñt ad credendũ q̃ credere obligantur. Nisi forte dixerim eos excecatos uel superbia: uel auaritia: uel luxuria: a quibus cum abstinere nolint id credunt quod volunt. Hoc nãq; solum esse videtur malorum refugium Quapropter nos veram fidem habeamus: ut deum in celo videre possimus qui est benedictus in secula seculorum.

Amen.

Sabbato post secundā dñicā de aduentu. Sermo de sequela xp̄i. ꝓtra falsos xp̄ianos: qui dicūt se i xp̄m credere quē tñ in opibus virtutū nolūt imitari vnde in ipso merito scandalizantur.

Fructus.i4. Jhesus est imitandus.

Beatus qui

non fuerit scādalizat⁹ in me. vbi supra. Multi dūt quidā se i hac vita xp̄m diligere: ⁊ in ipsū credere verba. pferendo: sed operib⁹ ipsi contrariant: quī vita⁹ius viuūt vitaq; eo⁹ est reprehensibilis valde atq; in his que rei sūt facillime fatigant. adeo ut nec in minimo laborare velint. p adipiscenda gloria sanctorū. Pro quibus in presenti sermone dicturi sumus de sequela ihu xp̄i. quia ut Jacob. ait. z. c. fides sine operibus mortua est. Non enī pdest nobis xp̄m cōmendare: xp̄m laudare: xp̄m magnificare: xp̄m nominare nisi ipsū fuerimus imitati. Erit itaq; b⁹ sermonis fructus: Jhs est imitandus. Nam qui ipsū sequit̄ in illo nō scādalizatur. Pro cuius declaratione circa xp̄i sequelā tres conclusiones notabim⁹.

Prima pclusio dr determinatio.
Secunda pclusio dr ratio.
Tertia pclusio dr retardatio.

Quare debemus imitari xp̄m: nō tñ i oibus: ꝑ necessitate in obseruantia bumili diuinorū consiliorū ⁊ opibus perfectionum. Capitulum.j.

Prima conclusio dicit determinatio. In qua expedit scire in q̄ debem⁹ xp̄m sequi. De q̄ Petr⁹ ait. i. Pet. z. c. Xp̄s passus est. p nobis vobis relinquēs exemplū: ut sequamini vestigia ei⁹. Et Joh. p⁹ canonica. z. c. Qui dicit se i xp̄m credē: debet sicut ille ambulauit ambulare. Et Lactāti⁹. ⁊. li. diuinarū institutionū ait. Pater enī noster ac dominus qui condidit firmauitq; celū qui libratā magnitudine sua terram vallauit montibus mari circūdedit omniaq; distinxit: ⁊ quicqd est in hoc ope mūdi cōflauit atq; pfecit. Qui pspectis errorib⁹ hominū ducē misit ut nobis iusticie viam panderet. hunc sequamur omnes. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus: quoniā sol⁹ ut ait Lucret⁹. Meridicis loiuz purgauit pectora dieb⁹. Et finē statuit torpōdinis atq; timorīs. Exposuitq; summū bonū quo tendim⁹ omnes. Qui formā atq; viā mōstrauit limite paruo. Quo possemus ad id recto consecēdere cursu Nec tantū ostendit: sed pcessit ne q̄s difficultaꝫ gratia iter ꝑfectis horreret. Et Greg⁹ dicit. Qui xp̄i vestigia vdignanē sequi: qua temeritate sperant ad eius claritatis gaudia cōsequēda pvenire? Et i euāgelio ipse saluator ait Joh. 8. Ego sum lux mundi. qui sequit̄ me non ambulat in tenebris. Et Joh. 13. Exemplum enī dedi vobis ut quemadmodū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Ex his remanet dubius animus: in q̄ debeamus xp̄m sequi: cum xp̄s ieiunauerit quadraginta diebus ⁊ quadragīta noctibus. ⁊ nihil comedēs uel bibens: in desertū locū ad orandum accesserit: aiam suā pfecutorib⁹ obtulerit: fueritq; multipliciter illusus: flagellatus: contumelijs affectus: in medio duorum latronum crucifixus: ⁊ tandem pro nob⁹ cum amaro dolore mortuus. Si ergo debemus xp̄m sequi: nunqd ⁊ talia pati obligati sumus: ita ut aliter non possimus saluari? Ad quod est notandum illud qō dicit dns Boē. in q̄dā libello suo: qui intitulatur apologia pauperū: q⁹ in xp̄o contingit tres act⁹ reperire.

Primi respiciūt dignitatē excellentie.
Secundi condescensionē misericordie.
Tertij informationē perfecte vite.

Primi actus i xp̄o respiciunt dignitatem excellentie: ut illi in quibus appareat sua potentia: sicut opa miraculosa: uel sapientia sicut reuelatio secretorum cordis. uel seueritas iudicij: sicut ejec-

vendentes ⁊ ementes ve templo: ⁊ dura increpatione ferire pontifices. uel auctoritas officij; sicut sacramentū ꝓficē. ⁊ manus imponere: ⁊ relaxare ꝑcata. Que oia xp̃o cōueniunt: quia ipse erat verus omnipotēs: erat homo: ⁊ ex gratia vnionis omnia sciēs. erat iudex ⁊ erat sacerdos. ¶ Secundi act⁹ in xp̃o respiciunt condescensionē misericordie. Hā xp̃s nuptijs interfuit: comedit cū pharisco. Luc. ⁊. in domo Martlx ⁊ Magdalene multotiēs hospitabat: ibiq; comedebat apposita sibi cibaria. Comedit cum publicanis ⁊ petōribus. ut p; Matth. 9. Et qñ comedit i domo Matthei pharisei murmurabāt dicētes: q̄re cum publicanis ⁊ ꝑcatoribus māducat magister vester? Vestebat tunicā inconsutilem nō rudem nec hispidā. Conuersabatur inter hoies: ⁊ tandē cuz ꝑcatorib⁹ loquebat. Que oia ipse fecit non tanq̄ impfectus sed pfectissim⁹. Et huiusmōi opa i ipso impfecta nequaq̄ fuerūt. quia sicut bonū dicit tripliciter: ita ⁊ malum tripliciter. ⁊ sicut pfectum tripliciter. ita ⁊ impfectū dicit tripliciter. Est eni bonū ex genere. ut actus transiens sup vebitā materiā. ut ire ad ecclesiā: dare elemosynā: ieiunare ⁊ similia Est etiā bonū ex circūstantia: sicut act⁹ circūstātijs vebit⁹ informat⁹: ut occidē hominē, ꝓt iusticiā: q̄a lex ita iubet. Est etiā bonū ꝑm se: qō nullo modo p̄t fieri male: ut est diligere deū: est opus virtutis ex radice caritatis procedēs. Similiter malum aliquid est ex genere: ut actus transiens sup materiā indebitaz sicut occidē hominē. Est malū ex circūstātia: sicut dare elemosynā diuitī: pauperibus fame ꝑrire ꝑmittis. ⁊ ieiunare ꝓpter inanē gloriā. Et ē malū ꝑm se. ⁊ est illud qō nullo mō p̄t fieri bonū sicut odire deū: ⁊ de facto ꝑcare mortaliter. Pfectū etiā quoddā est ex gnē ut est actus difficilis ⁊ excellēs: ut oia relinquere ⁊ religionē intrare. Modaz est ꝑfectū ex circūstantia: ut est actus debitis circūstantijs ⁊ pfectiōib⁹ informat⁹: sicut fugē mortē nō ex infirmitate ⁊ timore: sed ꝓ meliori bono: uel ꝓtū ad deum uel ꝓtum ad proximū. ¶ Certium est ꝑfectū ꝑm se: sicut est act⁹ difficilis a virtutis sublimitate procedēs: ut est motus feruide ⁊ calide dilectiōis in deū. Impfectū etiam dicit tripliciter. Quoddam est impfectū ex genere. ut ē actus facilis ad quem humana infirmitas ⁊ fragilitas cōmuniter inclinat ut possidere ꝑcuniā: habere vxorem ⁊ similia. Quoddā est ex circūstantia: ut dimittere vestem ꝓpter fugam maioris iniurie. Tertium est impfectum ꝑm se: quod nullo modo potest stare cū euangelica perfectione: ut fugere pauptatē. Ex his omnibus apparet q̄ bonū ꝑm se nūq̄ potest esse malū. ⁊ econuerso. Sz bene bonū ex genere potest esse malū ex circūstantia: sicut qui iret ad ecclesiam ut placeret hominib⁹ ⁊ non deo. Et malum ex genere potest esse bonū ex circūstātia. sicut si iudex maleficioz ꝑm iura aliquem occideret. In quo casu nō male facit: ꝙ bene facit. ut p;. 23. q. 5. c. lex eterna. c. cum minister. ⁊. c. qui malos. Pfectū etiā ex genere p̄t esse impfectum ex circūstantia: sicut intrare religionem causa alicuius comodi temporalis. Ita etiaz impfectum ex genere posset perfectum esse ex circūstātia: sicut facere aliquod opus ad debitū finē caritatis ordinatum procedens ex radice intime caritatis. Hoc modo xp̃us bene dictus omnia ꝑfectissime fecit: quia cum comedit uel bibit: uel cōuersatus est cum hominibus: uel cuz nuptijs interfuit. ⁊ similia. nō hoc fecit ut satisfaceret alicui suo irrationabili appetitui: qui in ipso nō erat: sed ut infirmos cōfortaret ne crederent si xp̃s talia opera non fecisset se nullo modo posse saluari si ab eis operibus imperfectionis oio non abstinerent. Unde similiter dicim⁹ q̄ in xp̃o maioris pfectionis fuit familiare colloquium cum ꝑcatoribus: q̄ dura increpatio facta ꝓ Johannez baptistā ipsis phēis. Maioris pfectionis

fuit in xpo conuersatio cuz hominibus
q̄ solitudo Johānis in hęremo: qm̄ h̄ z
similia procedebant a xp̄o ex ardētissi/
ma caritate. Nam sicut humanaz assu/
mendo naturā in nostris quidē factus
est humilis. sed in ꝓpꝛijs remansit excel
sus: sic z summe caritatis dignatio ad
actus quosdam nostre imbecillitatis z
imperfectionis cōformes se ꝓmittit: z
sūme perfectiōis rectitudine nō curuat.
Et ideo talia opa pfecta in ipso fuerūt
Neqz acceptāda est sentētia falsa illoz
qui minus bene intelligentes dicunt q̄
pfectio z impfectio differunt sicut duo
cōtraria: sicut iusticia z peccatū: gloria
z ignominia: vita z mors. Sed bñ ve/
rum est q̄ differunt sicut magis bonum
z minus bonū: magis meritoriū z min9
meritoriū. Item nō valet consequentia
Unus facit opus pfectiōis. ergo bene
facit. Alter facit opus impfectionis. g̃
male facit. Ideo Amb9 li. i. de offic. ait
Officium omne aut bonū aut pfectū est
Nō cum scripturarū auctoritate possu/
mus ꝓbare. Datemus enī in euange
lio dixisse xp̄s Matth. 19. Si vis ad vi
tam ingredi serua mandata. Nō homi
cidium facias. Non adulterabis. Hec
media sūt officia quibus aliquid debet.
Jō sequit Matth. 19. c. Si vis pfectus
esse vade z vende omnia que habes z da
pauperibus: z veni sequere me. Hoc est
ergo pfectū officiū quod greci catholicū
vocant: quo cozrigimur omnia que ali/
quos potuerūt lapsos habē. hec ille. Et
idem Ambrosi9 sup epłam ad Cor. ait
Licitis tempare vult fideles: ut non
solum innocētes sed glozioſi videamur
Concessa enī pterire virtutis est ma/
xime. Et Aug9 in li. de bono ꝓiugali in/
qt. Bonū erat qō Martha faciebat oc/
cupata circa ministeriū sanctoz: g̃ me/
lius quod Maria sozor eius. Bonum
Susanne in coniugali castitate lauda/
mus. g̃ tamen ei bonū vidue Anne: ac
multo magis Marie virginis antep/
nimus. Bonū erat quod faciebāt qui
de substantia sua xp̄o z eius discipulis
ministrabāt: sed melius quidē facicbāt
qui omnē substantiā suā dimiserant: ut
xp̄m expeditius sequerent. Et Hiero. ad
Demetriadē inquit: Probile est mala: ꝓ/
cipiunt bona: cōcedunt media: sua dē
pfecta. In duobus ꝓmis omne pcīm
concluditur. Reliqua vero posita sunt
in nostra potestate: ut aut vtamur con/
cessis ac licitis: aut ob maius ꝓmiū ea
que nobis ꝓmissa sunt respuam9. Qui/
bus omnibus apparet q̄ pfectum non
differt ab imperfecto. sicut virtuosum a
vitioso: sed sicut magis bonū a minori
bono. Tertij actus in xp̄o respiciunt
informationem pfecte vite: sicut offerre
se morti: virginitatē z pauptatē obser/
uare z huiusmodi. Cum ergo queritur
in quo debemus sequi xp̄m. Rñdeo q̄ i
obseruantia diuinoz mandatoz: ut
apparet ex premissis. In opibus autem
pfectionis non tenemur ipsū sequi: nisi
inq̄tuz volum9: sicut si nos astringere/
mus ad obseruādū diua cōsilia: uel in
casu q̄ extrema necessitas expostularet
sicut si aliter vn9 nō posset se defendere:
ut si nō negaret xp̄m moreret. in q̄ casu
tenet ꝺ necessitate salutis magis eligē mortē
Idcirco multi iudices sunt: qui ex opi/
bus pfectionis uel in xp̄o considerātis
uel in sanctis suis: eos lacerant: in qb9
talia opa non relucēt. Quis ignorat q̄
etiā in opibus perfectionis z gradus z
varietas iueniat? Opus nanq̄ pfecti/
onis est. p xp̄o comburi: lapidari: cru/
cifigi: capite trūcari: sagittari: uel vec/
nari. Op9 pfectionis est: mūdo dimisso
i solitudine deo seruire. Op9 pfectionis
est habitum religionis assumere: z inē
homines stando: verba vite predicare.
Que fatuitas est ergo dicere: Paulus
primus hęremita stetit in hęremo: z bñ
fecit. Stephanus fuit lapidatus z nō
stetit in hęremo. ergo male fecit. San/
ctus Franciscus non fuit sacerdos: z
noluit esse propter humilitatem z bene
fecit. ergo sanctus Antonius qui fuit
sacerdos male fecit? O rudis intelle/
ctus est ista cogitare. O ruda ingenia

o mentes insipide atq; bestiales. Certe absq; vlla ratione volunt plerisq; de quibus loquimur: omnes ad opera perfectionis fore obligatos: damnant coniugia: damnant reges: duces: barones: milites: mercatores: artifices: 7 quoscunq; in seculo constitutos. Quibus ego dico q; hi qui i seculo sunt in quolibet gradu: 7 seruant mandata dei. 7 salus eterna eis non denegatur. Asserunt etiam hi eos qui perfectionis viã ingressi sunt ad omnia 7 singula perfectionis opera teneri. quod falsum est ut ostendimus exemplis allegatis. Sequamur ergo xpm bono animo: qa ad nihil impossibile nos cogit.

¶ De tribus rationibus inducimur sequi xpm quẽ multi fugiunt. Capm. z.

Secunda conclusio dicit ratio uel inductio. Inducimur nãq; christum sequi: quem multi fugiunt. triplici ratione.

Primo ratione nominationis.

Secundo ratione honorationis.

Tertio ratione remunerationis.

¶ Primo inducimur sequi xpm ratiõe nominationis. Nominamur enim xpiani: quod nomen primo ab apostolis 7 discipulis fuit introductũ. Nam ut scribitur in. z. li. ecclesiastice historie. cum passim per gentilium populos diuina effunderetur dignatio: primũ Corneli⁹ apud Cesaream palestine vrbem maximam cuius omni domo sua ad fidem xpi Petro ministrante pductus. Jamq; innumeri q; plurimi 7 alij ex gentibus apud Antiochiam ad fidem venerũt. Ob qd ibidem florentissima congregatur ecclesia: in qua oib⁹ pariter 7 in gratia dei 7 vnanimiter degentib⁹: ibi pmũ discipuli perẽni fonte suscepto mutato vocabulo appellati sunt xpiani. Quia ꝙ xpian⁹ a xpo dicit: oportet ut qui illud nomẽ habẽt xpm sequantur: quia nomẽ debet esse consonans rei: sicut probatur. z i. di. c. cleros. 7 de prebendis 7 dignitatibus. c. cum scdm. 7 instituta. de donat. §. est. Hinc est quod scribitur extra. de sacra vnctione. c. conuenisse. A christo xpiani dicunt: ut quasi uncti veniãtur ab vncto: ut omnes currant in odorem vnguentorũ illius: cui⁹ nomen ut oleũ est effusum. Et Aug⁹ in li. de doctrina xpiana de hoc sic loquitur. Ex sacramẽto vnctionis christianorũ omniũ vocabulũ descendit: Qñ nomen ille frustra portitur qui christum minime imitatur.

¶ Secundo inducimur ad sequendũ christum ratione honoratiõis: quia honorat xps se sequentes tanto honore ut maior excogitari non possit. Ideo dixit discipulis suis xpus Joh. 15. Jam non dicam vos seruos: sed amicos. Et in ps 148. Primis honorificati sunt amici tui deus. Quod verum esse conspicimus: cum videmus tam celebri veneratione coli memoriam sanctorum. Et magis aperte videbitur: cum in fine seculi imitatores xpi magis honorabunt q; purpurati reges: q; insaciati diuites: q; delicati iuuenes: q; hi qui voluptatibus 7 blanditijs seculi vacauerunt. Tunc ut scribitur Sap. 5. Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos 7c. vsq; illorum est. Erit tunc maior gloria 7 honor piscatoris amici dei: q; fuerit gloria exhibita quibuscunq; imperatoribus romanorum. Nulla erit tunc illorum romanorum gloria: qui post multos labores: 7 sudores: 7 angustias: 7 effusionem sanguinis: 7 dira vulnera superatis hostibus in vrbe maxima triumphabant. Erat nanq; triumph⁹ ille honor maximus: qui dari poterat a romanis. Et dicitur a tris: quod est tres 7 phanus: quod ẽ sonus: quasi triplex sonus pro bene merito ciue. Fiebat aũt triplex consultatio pro triumpho. Nam primo cõsulebatur exercitus. Secũdo senatus. Tertio populus. Quibus cõcordantib⁹ triũphabat victoriosus dux. Vel dr q; triplex fuit leticia triumphãtis. Prima q; cũ ad vrbẽ triũphalis ciuis rediret ei cũ effusa leticia occurrebat pop⁹ vniũsus. Secũda erat leticia: qñ

triūphātis cu: rū p̄cedebāt captiui oēs manibus post tergū ligatis. Tertia letícia ꝙ triūphans seruū p⁹ se habebat gestantem anulū similez suo. ⁊ a tergo triumphantis coronā auream referentē Ipse ꝯo triūphans indutus veste aurea ascendebat sup currū aureū tractū a quattuor eqs albis: ut scribit Luci⁹ flor⁹ libro primo. Et sic pompatic⁹ our cunte senatu in capitolio altos mactabat tauros ⁊ sacrificabat Ioui. Et ob tpamentū hui⁹ effuse lētie: licebat impune oibus iocose aduersū triumphātem dicere quecunq; uitia. Et iō moti romani ad tantā gloriā: sine rubore postulabāt sibi videri triūphales titulos ob quecunq; leuia. Quibus ut occurrere teste Valerio sub rubrica de iure triumphādi. lege cautū est ne quis triumpharet nisi. ꝟ. milia hostiū i vna acie occidisset. Et ne lex cupiditatis gloria fraudaret: adiutorio alterius legis sufulta est: quā Lucius Marius. ⁊ M. Cato tribuni plebis tulerūt. Minabat enī pena imperatoribus: qui falsū numerum occisoꝝ hostiū aut amicoꝝ ciuiū senatui suis litteris nunciassent. Jubebant etiaz ut q̄ p̄rimo vrbem intrassent apud questores vrbanos iurarent de vtroq; numero ab his senatui scriptuz esse. Erat etiā sancitum: ut p̄o habito imperio: nō p̄o recupatis romani ipli triumphus decerneret. Ob quā legem ut scribit Valerius. supior africanꝰ ob recupatas Hispanias nullū triumphū habuit. Nec. M. Marcellus ob recupatas Siracusas. Fiebāt aūt in his triūphis solatiosi ludi ⁊ festiui ioci in honorē triumphantis. Vnde marime mouebāt ipsi romani ad viriliter agendum ⁊ aggrediendū quecūq; ardua ⁊ difficilia sibi ꝓmissa. Sic triumphauit Lucius postbum⁹ megetellus p̄m Titū Liuiū. li. p̄. ab vrbe condita: q̄ Sannites vicit ⁊ Vriam supauit. Triūphauit Lucius Emilius: paulus filiꝰ Lucij Emilij: qui apud Camios occisus ē p̄m Plinium de viris illustrib⁹ eo q̄ Ligures vicit ⁊ Persem regez macedonie superauit. Triumphauit Papilius: qui Lucius Papilius cursor dictus est: q̄ Banitū duritie fregit: ⁊ adeo clare cūcta gessit q̄ romani p̄m Eutropium ⁊ Horosium: hunc Alexandro maximo duci parem esse prestolabant. Triumphauit Quintus Cecilius Metellus dictus Macedonic⁹ p̄m Eutropiū li. 4. a vomita Macedonia: q̄ Philippuz regem de macedonia devictum eduxit. Triumphauit Metellus filius ei⁹ p̄m Horosiū Creticus dictus: quia Cretā romano populo subiugauit. Triūphauit Pompei⁹ magn⁹ post superatos duos reges p̄m Horosiuz trahentibus currū elephātis: preferēs ante se filios Mitridatis ⁊ Tiganis ⁊ Aristobolū p̄n cipem iudeoꝝ. Triūphauit Cesar quinquies ut Suetoni⁹ scribit. ⁊ Flor⁹. p̄ pter ea q̄ gesserat in gallia ⁊ britānia ⁊ egypto ⁊ africa. Triumphauit Probꝰ ipator: qui p̄m Eutropiū. ꝟ. li. ⁊ Rufinū i ānalib⁹ romanoꝝ: vicit alemanos germanos: gottos exarmatos. ⁊ die⁹ ꝟ. sic gloriose triūphans inter alia spectacula totū currū i spē silue fecit cōseri arboꝝ: ac p̄ diuersos adit⁹ mille apros: mille ceruos: mille leones: centūq; lupicos imisit leopardos: ⁊ quascunq; alias feras habere potuit vinas ⁊ oia concessit diripiēda populo. Multiq; fuerūt alij: qui in huiusmodi triūphis nō paruū sibi honorē vēdicauerūt Sed vere fum⁹ fuit ⁊ vanitas talis honor. Laborauerūt sollicitudine p̄o re instabili ⁊ momētanea. Non sic autem erit de honore amicoꝝ dei qui honorez p̄petuū ⁊ indeficientē acquirent. Non dicet imperatoꝝ⁹ olim triūphantibus: tunc vero flētibus: sed bis qui x̄p̄m sūt imitati Matb. xxv. c. Venite bñdicti patris mei. O ergo mūdana pigritia. o vituperabilis negligētia: Si illi ciues terrene ciuitatis tantū laborarunt. p̄ illo modico honore acciptēdo: cur oēs nō inuigilāt ad imitādū x̄p̄m. p̄ honore: q̄ p̄mittit oibus btis in regno celoꝝ ⁊

Tertio inducimur ad imitandū xp̃m rõne remunerationis. Dat nanq; se sequentib⁹ remunerationē liberalissimā: p̃o seruitio tpali vitam eternā: p̃ breui labore bonū quod nunq; deficiet. Hinc est quod Hiero. in questionib⁹ ad Elbidiā ait. O quāta beatitudo p̃ paruis magna recipere: eterna p̃o breuib⁹: p̃ morituris semp viuentia: & habere deū debitorem.

Ex multi sine ratione ꝓpter tria retrahuntur a xp̃i sequela. Capl'm. 3.

Tertia cõclusio dicit retardatio. Retardant equidē & retrahūt multi a sequela xp̃i irrõnabiliter maxime p̃opter tria.

Primo ꝓpter fidem dubiam.

Secūdo ꝓp̃ humanā verecundiā.

Tertio ꝓpter spem falsam.

Prima retardatio dicit eē ꝓpter fidē dubiā: quia nolunt firmiter credere existimantes nihil aliud esse nisi qō in p̃senti vita inuenit atq; videt. Quos Greg⁹ in q̃rto dialogorū quodā exemplo valde digno puincit: vbi ait q̃ si casu vna mulier in fouea aliqua terre obscura & angusta pariat filiū: ibiq; eū educat vsq; ad annos discretionis. postmodū ei dicat: qualis est supra ipsos celū: terra: sol luna: stelle: plante: bestie: edificia: fontes: maria & hi⁹. fatuus esset ille filius si non crederet dicenti: ista nō p̃sentit eē: qa ea non vidi. Pariformiter stultus ē hō q̃ nō credit sancte matri ecclesie: nō credit p̃dicatoribus & cõfitentibus de futura vita regni celoꝝ. Secūda retardatio dicit esse ꝓpter humanā verecundiam. Timēt enī maloꝝ hominū latratus & morsus: qui vident sepenumero eos qui bñ facere studēt. Ꝑm illud. pv. 13. Detestant stulti eos qui fugiunt mala. Et. pv. 14. Ambulās recto itinere & timens deum despicitur ab eo: qui infami graditur via. Et. Job. 3. Dis qui male agit odit lucē. Contra quos Hiero⁹ dic ad Pamachiū. Prima ꝑtus monachi est contemnere oīa iudicia. & recordari apli dicentis. Si adhuc hoibus placerem xp̃i seruus nō essem. Magisq; verendi sunt qui imitantur diabolum q̃ q̃ sequunt xp̃m. Tertia retardatio dr esse ꝓpter spem falsam: quia sperant diu viuere: quod vnicuiq; dubiū esse debet. Hz euenire solet quod Hiero. scribit ad Gerūtiā. Nemo inquit eni est tam fractis viribus ac tam decrepite senectutis ut nō se putet vnū adhuc annum superuicturum esse. Unde subripit obliuio condicionis sue ut frenū aial tamq; soluēdum erigatur in superbiam: & animo celum teneat. Excille. Coercitentur itaq; omniū mentes: aperiant oculi. cognoscam⁹ seculi vanitatē: labilitatē: falsitatem: instabilitatē: calamitatē: breuitatem & finem. Conemur itaq; imitari xp̃m ihm qui nos inuitat: ac ad nos clamat. Venite ad cenā paradisi: & ad beatitudinē impetrabilē que parata est oib⁹ post me venire volentibus: quam nobis concedat ihs xps. Amen.

Quinta tertia de aduētu. Sermo de p̃dicatione Johānis baptiste: qua xp̃m dei filium publice predicauit.

Fructus. 15. Ihm Johes predicat.

Medius aūt vestrū stetit quē vos nescitis. Joh. 1. c. & i euāgelio p̃nti⁹ dñice. Precursor dñi nr̃i ihesu xp̃i Johes baptista ex dispositione spūs sc. xp̃m dei filiū publice p̃dicauit: cuius altitudinē singulariē indicare voluit hic qui fuerat ab hierosolymis ad eū missi: qui tamē cū ceteris phariseis ac iudeis pfidis nullo mō acceuerāt Johis testimonio veracissimo. Noluerūt q̃ de xp̃o audierāt a Johe humili mēte suscipere Et qa in euāgelio hodierno fit specialis mentio de Johis predicatiõe: qua xp̃m dei filium firmiter: fortiē veraciterq; asserebat: Idcirco p̃o euāgelij declaratione fructum ꝓponimus elucidandū

qui est: Ibm Johes predicat. Ad cui⁹ expositionē tres cōclusiones occurrūt annotande.

Prima conclusio dicit missionis.
Secunda conclusio dicitur interrogationis.
Tertia conclusio dicitur magnificationis.

¶ Et missi sunt ad Johānem sacerdotes ⁊ leuite interrogantes an esset xp̄s.

Capl'm.j.

Prima conclusio dicitur missionis. Que notatur in prima pte euangelij vbi dicit q̄ miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas ut interrogarēt eū: Tu quis es. Vbi nō imerito querimus quare iudei potius opinabant̄ de Johe q̄ esset xp̄s q̄ de dño nostro ihū xp̄o. Nā ꝑm Origenem temp⁹ aduentus xp̄i populū recreabat. ⁊ quodāmō iam p̄ns existens legis peritis ex sacris scripturis sperati colligentibus. propter quod Herodas non modicā multitudinem quasi xp̄us cōgregauit. ⁊ post illum Judas galile⁹ in diebus professiōis. Cū ergo ferue⁹tius expectaret̄ xp̄i aduent⁹: iudei trāsmittunt ad Johānē: cōiter scire volētes si ipse se xp̄m fateret̄. ꝓpter tria.

Primo ꝓpter baptismi nouitatem.
Secundo propter predicationis claritatem.
Tertio ꝓpter vite austeritatem.

¶ Primo iudei habuerūt de Johanne talem opinionē ꝓpter baptismi nouitatem. quia ut dicit̄ i fine huius euāgelij. Johānes erat in bethania transiordanem baptiçans. Nec bethania ꝑm glo. alia fuit ab illa q̄ nō longe erat ab hierusalem: vbi fuerat Lazarus mortuus suscitatus. De qua etiam dicit Origenes q̄ alio nōie vocabat̄ bethabara. Et quia nullus ꝓphetarū ante Johānem acceptauerat baptizare. ideo baptism⁹ eius quandā nouitatē p̄tendere videbatur. que nō imerito supiores iudeos mouere poterat: ut de Johe suspicarent̄ q̄ eēt xp̄s. De quo baptismo quattuor ꝓpitates tenende sūt catholice. ¶ Prima veritas ꝑm Ric. in. 4. q̄ si extendam⁹ nomen sacramēti ad omne signū rei sacrantis suscipiētē: sic baptismū Johis erat sacramentum: quia exp̄elle repr̄esentabat xp̄i baptismū: qui ē res sacrās suscipientem. Si aūt restringam⁹ nomē sacramēti ad illud qō est sacre rei signū ⁊ cā: sic nō erat sacramentū: qa nō conferebat grām ex vi sacramēti ut declarabimus. Unde respcū sacri baptismi xp̄i vtrū dici fuisse sacramētale: qa fuit q̄dā dispositio ⁊ prepatio ad illi⁹ baptismi susceptionē: ut dicit magister sniarū in lrā. di. z. quarti li. ¶ Secunda veritas q̄ baptismus Johānis ut dicit p̄fatus vctor fuit institutus auctoritate diuina. Nō probatur p illud qō dicit̄ a Johāne baptista. Joh. i. Qui misit me baptiçare ille mihi dixit: Sup quē videris spiritū descēdentē ⁊ manentē sup eum. ipse est qui baptiçat in spiritu scō. Hoc ipsū patet. qa Matb. zi. xp̄o querenti de baptismo Johis. vtrū esset ex celo an ex hominibus: nō fuerunt ausi dicere q̄ ex hoibus. Et dicit̄ ille baptismus Johānis: eo q̄ ipse solus fuit minister primarie institutiōis ⁊ executionis illi⁹ baptismi. ¶ Tertia veritas q̄ baptismus Johānis ꝑm glo. sup illud Luc. z. predicās baptismū pnie. nō dabat seu cōferebat gratiā: quia ut dicit̄ ibi Johes dare non potuit baptismū: q̄ peccata soluerētur. Nam ut dicit Bon. z. di. quarti li. talis baptismus fuit institutus p quādā prepationē ⁊ assuefactionē ad baptismū xp̄i. de conse. di. 4. c. non regenerabant̄. Ulñ glo. Matb. 3. sup illo vbo. Ego baptiço. ait. Ulñ corpa lauo: quia peccata soluere nequeo ut sicut nascendo ⁊ predicando ꝓtereo. sic baptiçando ad xp̄i baptismū dirigā. ¶ Quarta veritas est q̄ baptiçati baptismo Johis: iterū debuerūt rebaptiçari. sicut ꝓz ꝑ Aug. sup Joh. ⁊ ponit̄

ꝛe ꝙse.di.4.c. Aliud.vbi dicit. Si quos baptiçauit Judas: iteruꝫ non sunt baptiçandi. ⁊ quos baptiçauit Johānes: iterū sunt baptiçandi. Et idem li.z. ꝛe baptismo ꝓtra donatistas ait. Dñs ibs xp̄s tali baptismo mūdat ecclesiā: quo accepto nullū alteruꝫ requirat. Jobes aūt tali baptismo ꝓcingebat. q̄ accepto esset etiam baptismū dominicū necessariū. Et hoc patet expresse Act̄.19. c. quādo baptiçatos baptismo Johis Paulus baptiçauit baptismo xp̄i. Dic tñ dñs Hon. ⁊ quorundā opinio fuit ⁊ baptiçati baptismo Johis si nō batebant fidē trinitatis rebaptiçādi erāt. Si aūt batebāt fidem trinitatis: qua interius insignebāt tanq̄ caractere: batebant spūm scīm ꝑ impositionē manuū: ⁊ ideo nō erant rebaptiçandi. Scotus aūt in.z.di.sui ārti.q.vnica inq̄t ⁊ dupliciter p̄t intelligi baptismus Johis. Uno modo i forma baptismi xp̄i: quā potuit didicisse a discipulis xp̄i: uel ab alijs audiēntibus eos baptiçare. Et tūc non dicitur ꝓprie baptismus Johis sicut nō dr̄ baptismus Petri uel Pauli. Et planuꝫ est ⁊ tales sic baptiçati non erant baptiçādi. Alio modo potest intelligi baptismus Johānis nō i forma baptismi xp̄i: ſ in aliq̄ alia forma, ꝓpter.m noīe venturi. ut dicit Act̄. 19. uel absq̄ aliqua forma. Et sic ꝛe baptiçato satis videt necessariū ⁊ erat baptiçandus baptismo xp̄i: tum ꝓpter p̄ceptū generale obligans omnes. quod nō implebant sic baptiçati a Johanne. tū q̄a medicina ꝓparatiua suscepta: ꝙgruū est recipere medicinaꝫ curatiuam. Baptismus autē Johannis ut dixi paulo superi⁹ erat sicut dispositio ⁊ medicina ꝓparatiua ad baptismū xp̄i. Ideo nō tenetur opinio magistri a doctoribus i hoc passu: quia non videtur batere rōnes cōuenientes. Secundo iudei magis opinabantur ⁊ Johannes cet xp̄s ⁊ ꝛe domino nostro ibū xp̄o ꝓpter doctrine claritatē. Adeo nanq̄ doctrina eius erat grata: ut magna populoꝝ frequentia cōueniret ad ipsum audiendum. Unde Matb̄.3. dicit. Exibat ad eum hierosolyma ⁊ omnis iudea: ⁊ ois regio circa iordanem. Et si dicatur ⁊ populi stulte faciebant: cum non cōstabat eis ꝛe auctoritate Johannis: qui etiam nulla miracula faciebat. ut dicit Joh.i. Dicit ⁊ fama miraculose conceptionis Johānis ꝛe sterili ⁊ sene: ⁊ annunciatio eius facta patri in loco: ⁊ festo solenni: ⁊ ablatio vsus lingue ⁊ eius restitutio nota plebi: ⁊ preclara vita parentum: ⁊ eius ab infantia pmansio in desertis: ⁊ sanctitas: ⁊ stupenda efficacia spiritus in loquendo dabat apertissimum testimoniū Johanni ⁊ esset vox illa clamantis in deserto. ꝛe qua dicit Ysaias. Ideo exitus populorum non erat temeritas: sed potius motio spiritus dei: ⁊ rationis ⁊ voluntatis eorum sibi ꝓsentientis. Tertio iudei ꝛe Johanne opinabantur ⁊ esset christus. ꝓpter vite austeritatem: uel singularitatem. Nam christus ferebat vestes communes: Johannes autem ꝛe pilis camelorum confectas. Christus panem ⁊ vinum comedebat cū peccatoribus: Johannes autem batebat durissimuꝫ victū: ⁊ euitabat consortia peccatorū. Christus ꝛe fabro progenit⁹ esse credebatur: Johannes vero a summo sacerdote. Uerūtamen non excusantur iudei quib⁹ iste ꝛe quo tantam opinionez batebant christum eis ostendit: ut patebit in sequentibus. Ex hoc ut predixim⁹ in precedenti fructu: conuincuntur illi qui homines ex exterioribus iudicare volunt.

Quo destinatis ad Johannem ipse ad tria veraciter respondit. Caplm.z

Secūda cōclusio dicitur interrogationis. Nam bi qui fuerūt ad Johannem destinati. ipsum sagaciter ⁊ studiose interrogauerūt ꝓponentes sibi simplicit̄ tria: ad que ipse veraciter voluit respondere.

Primū quis es tu.
Secundū Helias es tu.
Tertium prophēta es tu.
¶De primo dicit tertus. Et confessus est ⁊ non negauit. Et confessus est: qa non sum ego xp̄s. Ubi nādet p̄m Crisō. intentioni eorū: quia ad hoc querebant Tu quis es: ut nāderet eis si esset xp̄us uel nō. Dicit Crisō⁹. Sic fidē dignū exi stimauerunt esse Johēm: ut ei de seipso dicenti crederent. ¶Ad secundū sibi ꝓpositum dicit. Non sū. Nō cōtrariari videt sentēcie salua⁹ or̄s: q̄ dixit Matth. xi. de Johe baptista. Ipse ē Helias. Et ad hoc p̄m Origenē dixerūt quidam: q̄ Johes erat Helias: tñ ignorabat se cē Heliam. Et hoc nunq̄ tenent q̄ asserūt iterate incorporationis vnionem tanq̄ anima multa posset induere corpa. Usi iudei p leuitas ⁊ sacerdotes querūt an esset Helias arbitrantes Helie aiam in Johanne esse. Qui dixit. Non sum. nescient pr̄imeuam vitam. pr̄iam. Sed hunc errorē interemit Origenes dicēs Qualiter autē videt rationabile si tāq̄ ꝓphēta a spū illumina⁹. ⁊ de eo vnigenito tāta narrauit: ignorasse de seipo an vnq̄ eius anima fuerit in Helia. Jō Greg. in omel. hunc passum declarat dicens. Ex his verbis q̄stio nobis valde implexa generat. Alio quippe loco inquisit⁹ a discipulis dñs de Helie aduentu respondit. Helias venit: ⁊ nō cognouerunt eum: Sed si vultis scire Johannes ipse est Helias. Requisitus aūt Johes dixit. Non sum Helias. Quid ē hoc fratres carissimi: quia quod ꝟitas affirmat hoc prophēta ꝟitatis negat? Valde enim inter se diuersa sunt. Ipse est. ⁊ nō ego. Quomodo ergo prophēta veritatis est: si eiusdē veritatis sermonibus cōcors nō est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur: hoc q̄ō inter se cōtrariū sonuit: quō cōtrariū nō sit inuenitur. Ad Zachariam nanq̄ angelus de Johāne dixit. Ipse precedet añ illuz in spiritu ⁊ ꝟtute Helie. Quia sicut Helias secūdū dñi aduētū ꝓueniet. ita Johānes preuenit primū. Nam sicut ille precursor venturus est iudicis. ita iste precursor factus est redemptoris. Johannes ergo in spū Helias erat. in persona Helias non erat. Q̄ō ergo xp̄s fatetur de spiritu: hoc Johannes denegat de psona. Quia⁹ iustū erat: ut discipul⁹ dñs spūalem de Johāne sn̄am diceret. Et Johānes idē turbis carnalib⁹ non de suo spū sed de corpore rīderet. h̄ ille.
¶Ad tertiā interrogationē respondit Johānes se nō esse ꝓphētā. Ne si alicui dubiuz hec rīsio faceret: cū dñs eū ꝓphētā dicat ⁊ pl⁹ q̄ ꝓphētā. nos respondere possumus q̄ hic ꝓphēta tripliciter potest capi. videlicz.
Primo modo generaliter.
Secundo modo specialiter.
Tertio modo singulariter.
¶Primo modo accipit generaliter pro quolibet ꝓphēta. Et sic Johānes non erat prophēta: sed plus q̄ prophēta. Et Aug⁹ ait. Johānes maior erat q̄ ꝓphēta: quia quē ꝓphēte longe añ prenunciauerūt Johes pñtē demōstrabat
¶Secundo mō accipit ꝓphēa spāliter Et sic p̄m Nico. de lira famosa erat opinio tunc tpis apud antiquos iudeos: q̄ ante xp̄m ueniret vn⁹ magnus ꝓphēta eo q̄ scriptū est Deut. 18. c. Prophētam suscitabo eis de medio fratrū suoꝝ. Que quidē auctoritas p̄m ꝟitatē intelligenda est ad litterā de xp̄o. licz iudei intelligerent eam de alio ꝓphēta. Et iō interrogauerūt eū: si esset ille prophēta Et rīdit nō. Non eni negauit se esse ꝓphētam absolute. s. prophētam missum ante xp̄m. qa negasset veritatē. Dz negauit seipsū esse prophētā. de quo loq̄t scriptura p̄allegata. q̄ ad litterā intelligenda erat de xp̄o ut dictū est. ¶Tertio modo accipit ꝓphēta singulariter. Et sic p̄m glo. accipit ꝓ Heliseo: in q̄ requieuit duplex spūs ꝓphāruz. 4. Reg. 2. c. Ideo Johānes dixit. Non sum. s. Helise⁹. Mira certe humilitas Johis aiam possidebat: qui i tanta estimatiōe sui noluit iactanter dicere q̄ nō erat.

potuisset respondere se esse xpm uel prophetā. & noluit. Recusauit sibi usurpare honorē alienū. & ueritatē rei petentib⁹ manifestauit. Sz ve mūdo a scandalis illo tali honore o quotiēs ueritas offuscatur. Quot mendacia proferuntur: quot flagitia perpetrant. Certe vix illa explicare possumus. Non sic faciebat Johannes: qui nobis sue humilitatis pbere voluit exemplū. Et hec sufficiant p secūda conclusione.

Qz Johannes sua predicatione xpm magnificauit. Capl'm. 3.

Tertia conclusio dicit magnificationis. Magnificauit enim Johānes xpm illum pdicando declarans bis qui interrogabāt eū: specialiter de tribus.

Primo de maiestate.

Secundo de prioritate.

Tertio de sublimitate.

Primo ō maiestate magnificauit xpm qa illis petentib⁹ quis es ut responsum demus bis qui miserūt nos. quid dicis de te ipso. rndit: Ego vox clamantis in deserto dirigite viā dñi. Ubi xpm dñm predicat. sm qd Ysa. 40. predixerat. Johānes enī demōstrat se clamare i deserto iudee. ut cēs se pparēt i aduentu xpi in mundū. Et bene designat Johānes i proprietate vocis: qa erat annūciator verbi dñi. hoc est xpi q est verbū patris. Unde Greg⁹. in omel'. ait. Scitis autē quia vnigenit⁹ filius ihū patris vocat: Johanne attestante qui ait: In principio erat verbum. &c. Et subdit. Ex ipsa aūt nostra locutiōe cognoscimus quia prius vox sonat ut verbum possit audiri. Johannes ergo vocem se esse asserit: qa verbū precedit. aduentū itaq dñicū precurrēs vox dicit. qa p eius misteriū patris ihū ab hoib⁹ audit. Theophilus aūt dicit qd Johānes vox est: qa ihitatē manifeste annūciat. Nēs enī qui i lege erant obscure loquebant. Sz posset qri quare Johes appellat se vocē. Rndet triplici rōne. Prima rō est. quia ihū est in corde: & manifestat per vocē dicentis & ponit⁹ in corde audientis. & sic nihilominus ihū adhuc remanet in corde dicētis & audiētis. & vox transit. Sic etiā xpus qui est verbum in corde patris ad nos venit & Johānes ipsū manifestauit Sic xps & remanet in corde patris pter eternā generationē. & i cordib⁹ nostris p fidē. & Johannes transiuit p mortem Joh. 3. De oportet minui: illū autem crescere. Secunda rō est qa sicut verbū prius ē qz vox. & nō vox preit verbū: sic xpus fuit ante Johānē. Et ideo ipse dixit. Joh. 1. Prior me erat. Et nō Johes precessit xpm. Luce. 1. Ipse pcedet ante illū in spiritu &c. Tertia rō est. quia sicut vox est piuncta verbo: nec tñ est verbū: sic Johes multa sanctitate piunct⁹ fuit xpo: nec tñ fuit xpus. Nam xps fuit spōsus: Johes vero amicus sponsi. Secundo magnificauit xpm de prioritate Nam sequit euāgeliū. Et qui missi fuerant erāt ex phariseis. & interrogauerūt eum. & dixerūt ei. Quid ergo baptizas si tu nō es xps: nec Helias: nec ppha? Rndit eis dicēs. Ego baptizo i aqua: medius aūt vestrū stetit quē vos nescitis Nō sic intelligit sm Greg⁹. qa p carnē dñs apparens & visibilis extitit corpore & invisibilis maiestate. Vel sm Crisō. qñ venens erat xpm cōmixtū esse populo ut vnū multor se vbiq humilē esse docentem. Vel sm Theophilū. Medius erat phariseor dñs: sed ignorabāt eum: qa ipsi scripturas se scire putabant. Et inquātū in illis pnūciabat: dñs medius eorum erat. s. in cordibus eorum. Sed nesciebant eus eo qd scripturas non intelligebant. Ipse est qui post me venit: qui ante me factus est. Sed quomodo verū est hoc dictū. cū xpus secūdū diuinitatē sit genitus & non factus: Scōm humanitatē vero post cōceptū pcursor in utero virginis sit incarnatus? ut patet Luc. i. Ad quod rndet Greg⁹ in omel'. dicens. Sic nāq dicit ante me factus est ac si dicatur antepositus est mihi. Post me ergo venit: quia postmodū natus. Ante me factus ē: quia mihi prelatus.

Tertio magnificauit xp̃m re sublimitate. cum dixit. Cuius nō sum dign⁹ ut soluam corrigiam calciamentor eius. Circa qō dubiū occurrit: si xp̃s calciamenta portauit. Et ꝑm hāc sniam videt q sic. Iamē ex altera bathe Luc. x. c. q xp̃s aplis suis calciamēta portare inbibuit. Et ipse fecit qō docuit Act. ix. Et Hiero. ad Eusto. inquit. Discipuli absq calciamentor onere. ⁊ vinculis pelliuz ad p̃dicationē noui euāgelij festinanē: ⁊ milites vestimentis ibu sorte diuisis caligas nō inuenerūt quas tollerēt. Jō ꝑm Nicolaū de lira dicendū est. q Johānes metaphorice locut⁹ ē dicēs se nō esse dignū exhibere xp̃o etiā minimū seruitū: sicut solent boies aliqñ loqui ad oñendū suā paruitatē uel alicui⁹ alterius excellētiā. Uel ꝑm Greg. dicere possum⁹ q p corrigiā calciamēti incarnatiōis mysteriū intelligit. Aiteni. Incarnatus dñs veniens quasi calciatus apparuit: qui in diuinitate sua mortiena nostre corruptiōis assumpsit. Corrigia ḡ calciamenti est ligatura mysterij. Johānes ḡ soluere corrigiā calciamēti eius nō valet: qa incarnatiōis mysteriū nec ipse inuestigare sufficit. Ac si patēt dicat. Quid mirū si mihi ille p̃celat⁹ est quē post me quidē natū ꝑsidero: ē natiuitatis eius mysteriū nō ꝑpetēdo. Hec Greg⁹. Quis itaq iudeos pertinaciss̃imos ⁊ fornidolosos nō iudicet: q p⁹ q Jobis testimoniū audierūt. xp̃m querē neglexerūt. imo ipsū inuētū susciꝑe noluerūt? Sed nō min⁹: imo multo magis iniqui existimādi sūt falsi xp̃iani q xp̃m exhellūt re corde⁹ suis. Audiūt. ꝓphas pr̃iarchas: aplos: martyres: cōfessores ꝟgines: doctores: ⁊ p̃dicatores clamātes xp̃m esse saluatorē mūdi. ⁊ eum fugiunt. ⁊ malis operib⁹ ipsū psequūt. O quot scelera, quot impietates, quot facinora mala falsi xp̃iani cōmittūt. rursū crucifigentes filiū dei. ut dicit apostol⁹. Aperiam⁹ ḡ corda nostra. mundemus illa ab oi inquinamento ⁊ suscipiamus dñm ibm xp̃m: qui seipsuz tam benigne nobis cōmunicare voluit apparens in medio boiuz. ut eōs eum cognoscerent: atq ab ipso quererēt munus eterne salutis: quod nobis cōcedat ipse qui est benedictus in secula seculorū. Amen.

Feria secunda post tertiā dominicam de aduentu. Sermo de satisfactione per xp̃m facta.

Fructus. iō. Jtesus satisfactor.

Medius aūt vestrū. ⁊c. vbi ē. Propē grauitatē pctōr humani generis suscepit xp̃s innocens carnē: eterno patri cū sua penitentia pro oib⁹ assūpta plene satisfacturus. Non enī pro seipso xp̃us venit in mundū. ⁊ passus est sudores: labores: opprobria: vulnera: ⁊ duram mortē: sed ut paternā iusticiā cōtra hominū peccata ex debecenti placaret. Nā ita cōtra pctā mortalia indignat⁹ deus: ut null⁹ posset p se sufficere nō solū pro peccato primor parentū: ē. p quocūq peccato ꝓprio ipsius furorez mitigare. Cum itaq fructū tam vberrimū eōs gustamus. s. q ire dei vincere possum⁹ ex beneficio incarnati ibu: Jdcirco i psenti sermone de satisfactiōe p xp̃m facta dicturi sumus sub vno fructu q est: Jbs ē satisfactor. In quo cōtēplabimur xp̃m satisfactorē. Pro cuius declaratiōe tres ꝓclusiones erunt notande.

Prima dicit ꝓgruitatis.

Secūda dicit possibilitatis.

Tertia dicit copositatis.

Ut humanū genus repari per satisfactionē ꝓgruū fuit. Caplin. j.

Prima cōclusio dicit cōgruitat⁹ In qua videndum est q magis congruum fuit humanū genus reparari per satisfactionem q per aliū modū. Et hoc ꝑm dñm Bon. in. z. di. zo. ar. i. q. z. maxime propt̃ tres rōnes

Primo ratione diuine iusticie.

Secūdo rōne diuine sapientie.
Tertio ratiōe diuine honorificētie.

¶ Primo rōe diuine iusticie. quia illa via magis cōueniens fuit ad reparationē humani generis: in qua seruat ordo diuine iusticie. Magis aūt seruat ordo diuine iusticie cū malū punit. q̄ cū malū relinquit impunitū. Sed cū peccator reparat p satisfactionē malū punit. cū sine satisfactiōe malū relinquit impunitū. Ergo magis seruat ordo diuine iusticie in reparatiōe p satisfactionē q̄ sine satisfactiōe. Hanc rōnē tāgit Anselm⁹ in li. cur deus homo. vbi ait. Si peccatū impunitū dimittit. similit se habet deus peccāti & non peccāti. ¶ Secūdo magis cōgruū fuit reparationē p dictā esse p satisfactionē rōne diue sapientie. Hā illa via magis cōgruit reparatiōi humani generis: in qua magis seruat ordo diuine sapiētie. Sz sic est. Aug⁹. q̄ ordinatio peccātiū i supplicijs siue peccati in pena manifestat decorem diuine sapiētie que nō patet vniuersū ex aliq̄ sui parte deturpari. Sz cū peccator releuat per satisfactionē pena sequit ad culpā. cū aūt sine satisfactiōe. culpa non ordinat p pnā. Ergo reparatio humani generis potius conuenit diuine sapiētie p satisfactionē q̄ sine satisfactione. ¶ Sz⁹ rōne diuine honorificētie magis cōgruū fuit. sc̄. Hā illa via magis conuenit reparationi humani generis: in q̄ magis seruat honorificētia diue maiestatis. Sz pctor cū peccat p̄uaricationē dei inhonorat deū. Si ergo peccatū dimittit sine satisfactione peccatū relinq̄t absq; honor ablati recōpensat. Ergo i modo reparandi honorē per satisfactionē magis seruat honorificētia diuine maiestat: q̄ p alium modū. Sz instare possum⁹ multiplicit. Et p̄ sic. Magis decet deū facere quod magis facit ad ostensionē sue benignitat & misericordie. Sz dimittē pcta oia absq; aliq̄ satisfactiōe pne. ē maioris misericordie q̄ exigere ab illis pnam. Sed deus est misericordissim⁹ & benignissim⁹ adeo ut benignior cogitari nō possit. Ergo videt q̄ modo ille reparādi q̄ est absq; satisfactiōe magis sibi conuenit. ¶ Secūdo possum⁹ instare. q̄ ille modus magis conuenit reparatiōi humani generis: q̄ magis est ostensiu⁹ diuine sufficiētie. Sz si sic deus humanū genus repararet q̄ nullā satisfactionē requireret. magis sufficiēs appareret. Odēret enī tūc q̄ emendat nostra & bona nostra nō indiget. Ergo modus reparādi absq; satisfactiōe magis esset cōueniēs. ¶ Tertio possum⁹ obicere q̄ ille modus magis cōuenit reparationi humane nāe. q̄ magis est ostensiu⁹ diuine potētie. p eo q̄ repatio ē quedā recreatio. Sz si deus absq; oi satisfactione reparasset genus humanū solo ꝓto. sicut fabricauit mūdū. maior ibi esset diue ꝓtutis ostensio. ergo &c. ¶ Quarto possum⁹ arguere. q̄ ille modus magis conuenit reparatiōi humani generis: in quo bō magis astringit ad laudādū & amādū deū. Sz si deus culpā baptētē reliquisset absq; oi satisfactiōe pene. esset magis laudandus & amād⁹ ab hoie: quia ab ipso plura peccipisset. ergo &c. ¶ Quīto possum⁹ argnē q̄a ille modus magis conuenit reparationi humani generis: in q̄ magis erudit bō ad executionē dīni mādati & imitatiōz dei Sed bō deus remittē & cōdonare aliqs culpā & pnā. q̄ si deus boi debuit dare exemplū perfectionis. videt q̄ magis decuit reparare genus humanū totū relaxando q̄ satisfactionē aliquā exigēdo. Rñdet ad obiecta p̄m dñm Bon. vbi s. ¶ Ad p̄mū. q̄ vniuersle vie dei misa & veritas. Cū igit ipse sit summe iust⁹ & mīficors. iō in repatiōe generis humani: q̄ ē excellētissima viaꝝ dei: cōgruū ē ut sil' currat misa cū iusticia. Et iō decēs fuit ut deus ab hoie satisfactionē exigēt. p iniuria sibi facta. Et si bō nō posset. tūc misa diuina subueniret vādo et mediatorē q̄ p eo satisfacēt.

¶ Ad secūdū dicēdū. q̄ sic deus exigit a nob mādatoꝝ suoꝝ obseruātiā: nō ꝓpter suā indigētiā ꝑ, ꝓpter ordinationē nraz q̄a decet eū tāq̄ dño obedire: sic & p peccato exigit emēdā nō, ꝓpt hoc q̄ indigeat: sed ut reducat nos ad ordinationē debitā.

¶ Ad tertiū dicimus q̄ si in oi ope dei ostendatur diuina potentia: in opere tñ reparationis magis manifestat benignitas ⁊ misericordia. ⁊ p cōsequens ipsa iusticia cum misericordia annexa: sic in deo est: ut cum posset vno verbo genus humanū reparare: maluit tamen reparare cum difficultate ⁊ penalitate. quia magis oportunū erat ibi misericordiā ostendere q̄ potentiam. ¶ Ad quartū dicit q̄ plus nos stringit ad bonorē ⁊ laudē dei hoc q̄ dedit vnigenitū filiū suū q̄ si nō dedisset. ¶ Ad quintū dicimus q̄ si debeamus xp̄m imitari in aliquib⁹: non tñ necessariū est ipsū imitari in oibus. ad deum spectat querere vindictā. p̄m q̄ dicit ad Ro. iz. Mihi vindictā ⁊ ego retribuā. Et tamē nob⁹ vindicta prohibita est. Unde doctores ⁊ omnes cōcludunt q̄ nullo modo iusticia dei potuisset efficacius mitigari q̄ per viam satisfactionis. Et sic patet p̄ma conclusio.

¶ Nz nulla creatura preter xp̄m potuisset pro homine satisfacere. Cap'm. z.

Secunda p̄clusio dicit possibilitatis. In qua considerare licet possibilitatē satisfactionis fiende pro peccato tripliciter.

Primo ex parte angeli.
Secundo ex parte hominis.
Tertio ex parte xp̄i.

¶ Primo ex pte angeli. Alexāder in. 3°. dicit q̄ nullus angelus nec oēs simul potuerunt banc satisfactionem reddere Sed contra hoc possumus arguere. q̄a homo q̄ cecidit p aliū impellentē debet releuari p illū eundē. Sz homo p āgelum cecidit. Ergo p angelū debuit fieri satisfactio. Ad hoc dicit Alex. vbi sup. q̄ satisfactio p angelū nō est ꝓueniens neq̄ possibilis. multiplici ratione.

Primo rōne diuine iusticie.
Secundo rōne sequele peccati.
Tertio rōne restitutionis.

¶ Primo rōne diue iusticie que requirit ut q̄ peccauit satisfaciat. Sed homo peccauit, ergo homo debet satisfacere.

¶ Secundo rōne sequele peccati. Nam reatus peccati originalis obligat totā humanā naturā ⁊ omnes illi⁹ generis seu nature ad damnationē eternā. Sz nullus angel⁹ potest se equare toti humane nature. Et sicut dicit Anselmus Illud p quod debet fieri satisfactio dz esse maius q̄ cōmissū. Oportet autē q̄ ille qui habet satisfacere de peccato originali sit tant⁹ q̄ possit equari toti humane nāe: ⁊ q̄ etiā plus valeat. ¶ Tertio ratione restitutionis. Nam si homo reparet oportet q̄ restituatur ad dignitatē illam quā habebat⁹ erat ante peccatum. Nz aūt si reparet per angelū: nō posset restitui ad illā dignitatē. p3. quia si nō peccasset esset equalis angelis dei celis. Et idē nobis ꝓmittit p⁹ repationē ⁊ resurrectionē Luc. zo. ⁊ Math. zz. Erunt sicut angeli dei in celo. Si autē reparet p angelū: angelus p cōsequens esset bois dñs. quia ut dicit Anselmus. Quecunq̄ alia psona hominē a morte redimeret: eius seruus idem bō recte iudicaret. ¶ Ad argumētū rñdet q̄ idem ordo seruatus est in lapsu ⁊ in reparatione humani generis: qa sicut ibi fuerat cōsensus mulieris: malo angelo eidem suggerēte: ita causa reparationis bois fuit cōsensus mulieris: bono angelo eidem nūciante. ¶ Secūdo licet considerare huius satisfactionis possibilitatē respectu bois. Sicut enī angeli nō potuerūt satisfacere de peccato: ita ⁊ bomies siue aliqua alia creatura. Et si dicat q̄ Aug⁹ dicit q̄ iusticia diuina non plus exigit in pena q̄ cōmissū fuit in culpa. Si ergo commissa est culpa a pura creatura. q̄ pura creatura debuit satisfacē. Respondet Alex. in. 3. q̄ quātitas peccati ade debet attendi penes tria. videlicz.

Actum ad peccantem.
Actum ad inordinationē peccati.
Actum ad illum in quē peccatur.

¶ Et q̄ quantitas talis peccati debeat sic considerari. p3. quoniā si quis offenderet regem ⁊ militem: plus offenderet

offendendo regem ꝯ militē. Ita dīna iusticia attendit quātitatem pcti Ade. Cuius pcatū licz rōne pccantis fuerit solius creature: tū pccauit in bonū infinitū. s. in dēū. Insup ordinauit ream fecit totā humanā naturā. ꝑ hos duos respectus est Ade pctū infinitū: ⁊ transcēdēs oēm humanā creaturam. Secundo debet considerari in pena quantū cōmissum est in culpa. culpa autē fuit infinita: ⁊ pccatū propter deū offensum. ex quo patet ꝙ debet exigere penam infinitam in pctō Ade: aut si admittat satisfactionē: debet fieri satisfactio a tali psona: in qua sit infinitum bonū: ⁊ a qua sit ordinatio totius humane nature. Sed nulla pura creatura est talis. Ergo ꝓpter hoc de iusticia nō fuit: ut ꝑ purā creaturā fieret satisfactio. Tertio licet ꝑsiderare possibilitatem huius satisfactionis ex pte xp̄i. Nā cum satisfactio fieri nō posset ꝑ aliquā creaturā: ut dictū est: cōueniēs est ut satisfaciat xp̄s deus ⁊ homo: quia ut ait Anselmus: sic satisfacit deus qui potest ⁊ homo qui debet: ut mens humana ꝙ busliber curiosis inquisitionibus dimissis: satisfactori xp̄o gratias agat: ⁊ infirmitatē propriā cognoscens ad ipsum medicum humiliter currat.

De xp̄i satisfactio ꝓtū ad culpas pnas ⁊ angustias fuit copiosa. Cap. 3.

Tertia conclusio dicit copiositatis. Si enī cōsiderem⁹ satisfactionē ꝑ xp̄m factā: inueniem⁹ eam copiosam ⁊ abundantē valde. ꝟm illud p̄s. 129. Copiosa apud eū redemptio. Ad qō plene intelligendū intueri licet: ꝙ bn⁹ satisfactio singulariter se extendit ad tria. videlicz

Primo ad culpas.

Secundo ad pnas.

Tertio ad angustias.

Primo inquā xp̄s satisfecit ꝓ nostris culpis sufficientissime: ꝓ quib⁹ inimici dei eramus: ꝓpter primoꝝ parentū pccatum: ⁊ quottidie dei inimicitiam incurrimus. ppē debita ppria. Cū Aug⁹ iz. li. de ciui. dei. 3. c. ait. Dicunt in scripturis inimici dei q̄ nō natura ⁊ virtus eius aduersant imperio: nihil ei nocere valentes sed sibi. Cū itaq; nullo⁹ bonū vires sufficiāt ad amicitiā reconciliandā ⁊ absolendā: xp̄s benedict⁹ meritū suū ⁊ passionis sue sanctissime deo patri obtulit: cuius virtute vniuersalis pax dei ⁊ hominū est consecuta. Et cum quisq; post facinora ⁊ cōmissa vere penitens ad deū redire voluerit: nō potest ipe magn⁹ deus ⁊ excelsus dicere. Offendisti me infinitū bonū: culpa tua infinita: non sufficit pnia tua: ut meā obtineas amicitiam. Quinimo obligat⁹ ē benigne ⁊ gratiose redeūtē pctōrē: ad amorē suū ducere ⁊ amplecti. Et iō pctor ꝓt dicē Et si merita mea sunt insufficientia: ut te deū meū quē inique offendi ⁊ turpit dereliqui pacificū videā: nō est tamen insufficiens meritū dilecti filij tui: qui pro me tibi ⁊ pro omnibus pctoribus plenissime satisfecit. Securus ergo ad te clamore requiro ut mihi indulgeas: ut ignoscas: ut dēmā predeas. Multa sunt flagitia mea: de quibus me dolenter accuso. Et quia dolor meus nō sufficit illorū maculā delere: suscipe dolorē filij tui: qui ꝓ me passus est: pro me sanguinem fudit: pro me mori dignatus ē. O incogitabilis virtus verbi incarnati. o mira suauitas anime penitētis. Nulla ē tam grandis culpa: pro qua xp̄s nō satisfecerit. Ideo Apoc. 1. dicitur. Lauit nos a pctis nostris i sanguine suo. Et Aug⁹ ait. Fuso sanguie sine culpa omnīū culparū cirographa deleta sūt. Dr autē cirographū ꝟm Boē. di. 19. tertij li. metaphorice a ciros quod ē manus ⁊ graphos qō ē scriptura: quasi scriptura manu facta. Sicut enī quādo aliqs obligat se alteri facit ei cirographū: ita homines pccātes obligant se ut diuina iusticia habeat eos punire: diabolica malicia posset eos accusare: conscia q; propria remordere. Dia ergo cirographa ꝓ xp̄m deleta sunt. Et si dicat hoc nō cē verū: qa multa sunt pcta ꝓ q̄ diabolus

tinet vōies hic ⁊ in futuro ad luenda supplicia. ꝯ videtur ꝙ nō oēs culpe sint delete. Respondere possumus ꝙ meritū xpi potest dupliciter considerari.

Primo q̄tū ad sufficientiam.

Secundo q̄tū ad efficaciam.

¶ Primo si cōsideremꝰ meritū xpi q̄tū ad sufficientiā: sic se extendit ad oēs homines: ⁊ ad oēs culpas: ꝺa oēs homies merito xpi pñt saluari. Si aūt cōsideremus q̄tū ad efficaciā: sic se extendit tm̄ ad eos ꝙ faciūt qō vult. Et quia multi in hoc deficiūt, iō nō experiunt effectum meriti ihu xpi. Qui tāto nequiores sūt quanto ꝑ eis xps sicut ⁊ ꝑ alijs copiosissime satisfecit. ¶ Secūdo xpus satisfecit ꝑ nostra pena. Vñ. i. Pet. 2. c. Peccata nostra ipse ptulit in corpe suo sup lignū. Que ꝟba exponens mgr sniarū sup di. 19. ctij libri. c. 4. ait. Portare petā nostra est portare penā nostrozū petōz. Et de hoc Ysa. 53. c. ait. Vere lāguores nr̄os ipse tulit: ⁊ dolores nr̄os ipe portauit. Hā ut dicit Boñ. virtute passionis dimittit nobis pena eterna ⁊ pena satisfactoria. sicut habet fieri i sacro baptismi: ⁊ in relaxationibus quas facit ecclesia rē. ¶ Tertio satisfecit xps ꝓ nr̄is angustijs ꝟtute passionis ⁊ resurrectiōis. sicut dicit Boñ. i 3. di. 19. qm̄ qui amici dei erūt: accipiēt donū impassibilitatis ⁊ erūt imunes ab oi amaritudine: quā gustamus in pñti vita. Nō dozmiāt igit mortales miseri: ꝺ festināt currāt ad xpm. Ipse nanq̄ ē q̄ petōres venit saluare. Ipse ꝑ eis sanguinis ꝓpr̄ij precium exposuit. Ipse ad eos clamitat Matb. xi. c. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis. Venite. s. vos peccatrices aie aggrauate pondere petōrū vestrozū: ad me dilectozē vestrū: ad me amatozē vestrū. Et ego ex caritate mea ⁊ amore intimo: quo vos diligo reficiā vos: grām restituendo: exonerādo vos ab oi pena quā debetis psoluē. O re prehēsibilis multoz pigritia: qui ꝓpr̄ie saluti psulere negligūt. Aperta est vena clementie xpi ihu: ⁊ petōres non currāt. Deu inquā. Deu multa milia animarū descēdūt ad infernū: que si vellet merito xpi possent saluari. Nihil deest ex pte ipius. ipsarū tm̄ tarditas est manifesta. Nolunt currere ad fontez aque viue: qui ut predixim̄us plenissime ꝓ omnibus satisfecit: offerens redeuntibus a petō in pñti gratiā ⁊ i futuro gloriam: quā nobis ille cōcedat qui est benedictus in secula. Amen.

¶ Feria tertia post tertiā dñicaz de aduentu. Sermo de penalitatibus ⁊ defectibus assumptis a xpo.

Fructus. i. Jbus defectus sustinens.

Dēdius autē vīm stetit quē vos nescitis vbi s̄. Oēs cōditiōes assūpte nate in dño ihesu xpo predicāt suā ardentissimā caritatē. Admirandū ꝓfecto ē eū suscepisse nām nr̄am cū penalitatibꝰ ⁊ angustijs: q̄bus ꝓpter petā subijcit hoiuz debilis vita. Passus est nāq̄ xps famē: sitim: labores ⁊ erumnas: sicut ⁊ ceteri homies. Qō nos ꝓsiderātes: animi vires debemus restringere ad cogitandum q̄ debemens fuit caritas filij dei. Ob qō in pñti sermone de penalitatibꝰ ⁊ defectibꝰ assumptis a xpo dicturi sumus: sub vno fructu: qui est: Jbs defectus sustinens. Pro cuius declaratiōe tres ꝓclusiones notande erunt.

Prima dicit qualitatis.

Secunda dicit equitatis.

Tertia dicit causalitatis.

¶ De xpo illos defectus assumpsit: q̄s assumere debuit. Capm.

Prima ꝓclusio dicit qualitatis. In q̄ videre debem̄ quales defectꝰ sustinuit seu assūpsit. Ad qō dic mgr sniarū. di. 19. c. i. et. 3. ctij li. q̄ illos defectꝰ assūpsit: q̄s illū assumē decuit: ⁊ nob expediens fuit. Qō declarat

dñs Boñ. i eadē di. ar. i. q. i. ⁊ Alex. iij. sū. d. q̄ q̄dā sūt defect⁹ ex culpa⁊ ad culpā. sicut p̄ronitas ad malū ⁊ difficultas ad bonū. Et tales non decuit xp̄m assumere: q̄a fuit minister iusticie: ois aūt segregatus a pctō. Quidā aūt sunt defectus ex culpa: sed nō ad culpā: quoꝝ quidā sunt ptiales: quidā vro sūt generales. Generales vocant illi qui respiciūt totā humanā naturā: sicut famescē: sitire egere. ⁊ hꝰ. Partiales aūt defectꝰ sūt illi qui respiciunt aliquas psonas specialiē sicut diuerse egritudines spās. Nūc ergo xp̄s venerat naturā humanā redimere coīter sine psonarū distinctione. iō defectus vniuersales penales tm̄ habuit. ⁊ nō vitiosos: ⁊ non defectus partiales. Generales defectus voluit assumē. q̄a in assumptione defectuū apparet humiliatio. Sed ſm Bern̄. descēdit q̄tū descendē potuit. Si ergo maior est humiliatio in assumptione pluriū defectuū q̄ paucoꝝ. videt q̄ assumē debuit oēs defectus. Audet Boñ. q̄ ois humiliatio bona ⁊ laudabilis oꝝ habet ex discretione ratiōis. Nō enī debet procedere ex impetu: sed ex causa rōnabili. Et q̄a de aliquib⁹ defectib⁹ rōnabile non erat ut xp̄s se p eoꝝ assumptionē humiliaret. quia potius ex illa humiliatione se inutilē q̄ vtilē reddidisset: sicut si fuisset cecus: uel gibbosus: ⁊ hꝰ. ideo tales defectus nullo modo voluit assumere.

¶ Qz equū fuit defectus penalitatis in xp̄o reperiri. Capl̄m. z.

Secunda pclusio dicit equitatē. Equū etenī ⁊ rōnabile fuit: supradictos defectus ⁊ penalitates in xp̄o reperiri. ppter tria.

Primo. ppter preciū nostre salutis.

Secundo. ppter exemplū virtutis.

Tertio. propter fulcimentū nostre fragilitatis.

¶ Primo. ppter precium nostre salutis q̄a. ppositum erat nos nō corruptibilibus auro ⁊ argēto redimere: ꝫ precioso sanguine suo. ut dicit. i. Pet. i. c. ⁊ aiam suā ponere. p animab⁹ nostris. Ad hoc autē nō fuisset idoneus: nisi naturā deficientem ⁊ passibilē assumpsisset. Et si obijcitur. Sicut sūme iusticie repugnat defectus culpe: sic sūme potētie repugnat defectus fragilitatis ⁊ impotētie. Sed dicū sūme iustū nō decuit habē defectū culpe nec in se nec in natura assumpta. Ergo pari rōne nec defectū penalitatis ⁊ impotentie. Respondere possumus ſm Boñ. q̄ ꝫ similitudo tenet si cōparet infirmitas ⁊ culpa ad nām diuinā. In natura enī diuina sicut nulla potest esse iniusticia: sic nulla pōt esse impotentia. Si autē comparent ad naturā assumptā: sic nō habet veritatē: p eo q̄ ipa infirmitas potest esse materia exercende virtutis. Virtus enī infirmitatis exercet potissime in pressiōe terribiliū: eoꝝ maxime que mortē inducunt. Culpa aūt ⁊ iniquitas oīo aduersantur iusticie. ⁊ vitupabile reddit subiectū in quo est. Infirmitas aūt reddit magis laudabile: quando est cōiuncta interiori virtuti animi ſm meriti statū

¶ Secundo fuit rationabile xp̄m predictos defectus assumere. ppē exemplū virtutis specialiter humilitatis ⁊ patiētie: quibus mediantibus peruenitur ad celū. ⁊ in quibus xp̄s nos ipsum voluit imitari. ut dr. 93. di. c. dñs noster ibus xp̄s

¶ Tertio fuit pueniēs. ppter fulcimentū nre fragilitatis. ut. s. fragilitati nostre succurreret manifestādo nobis veritatē assumpte nature. Hanc rōnem tangit magister sententiarum in littera.

¶ Sed contra ipsam possum⁹ arguere quia in resurrectione gloriosa nō erunt huiusmodi defectus. ergo p hos defect⁹ non probatur veritas humane nature Ad hoc rñdet Alex. in tertio. q̄a ut scribitur. i. Cor. xv. c. Seminat corp⁹ aiale surget corpus spirituale. ⁊ prius est qō animale: deinde quod spirituale. Ideo aliud ē ostendere veritatē corpis ut est spūale: aliud ut ē aiale. Nā ut corpus ē aiale indiget alimento. ut spūale nō.

Similiter aliud est ostendere veritatem anime: ut est vnita corpi animali: aliud ut est vnita corpori spirituali.

Q Ri isti defectus ex alia causa sunt in nobis: z ex alia in xpo. Capm.3.

TErtia cōclusio dicit causalitas Nā ut dicat magr sniaz i.3.di.H c.3. ex alia causa sūt isti defect⁹ in nobis: z ex alia in xpo. In nobis enī sunt ex necessitate contracti: sed in xpo sunt ex voluntate assūpti. Ait enī textus sic. Ex sola voluntate miserationis de nostro in se trāstulit verā infirmitatē. sicut accepit verā carnem. Ideo declarat dns Boñ. d. q nos defectus a parentibus trahim⁹ ppter legē ppagationis z legē concupiscētie: que militat in istis mēbris Nam passibilis generat passibilē: z habens legē cōcupiscētie in membris generat filiū subiectū concupiscentie. z ex reatu illius cōcupiscentie insunt prioes pnalitates. Et ppterea dicūt oēs iste pnalitates in nobis ptracte: quasi ex concursu duoz tracte. s. ppagationis nature: z corruptionis concupiscentie. In xpo autē secus. Ipse enī neutro modo fuit ppagatus: nec sm ppagationē legis naturalis: nec sm corruptionē libidinis: sed spūs scūs aduenies in ipsa virgine z ipsam fecundans: carnē eius ab omni feditate corruptionis purificauit: passibilē aūt reliquit. Ex illa aūt carne ipse filius dei edificauit sibi corp⁹ imaculatū. z illud corp⁹ vniuit z sibi z aie rōnali: que quidē imunitatē habuit a culpa: z in se z in carne cōiuncta. Et sicut imunitatem habuit a reatu culpe: sic sm ordinē diuine iusticie imunitatē habere debuisset a passibilitate miserie. Ne ergo in carne illa remāsit pnalitas hoc fuit ex dispensatione ipsius assumētis: concurrente simul acceptione illi⁹ aie rōnalis: que in primo instanti sue creationis habuit vsuz cognitionis: z placuit sibi tali corpi vniri, ppē salutez generis humani. Et sic p3 q tales defectus i xpo fuerūt nō necessitate generationis: sed voluntate dispensationis: voluntate inq̄ dina puenientes: voluntate creata comitante. Dicim⁹ aūt fuisse a voluntate diuina nō tāq̄ infligēte de nouo: sed tanq̄ a relinquente i acceptatiōe aie xpi: cui i ei⁹ arbitrio esset z voluntate defectus illos ipsū excludere. dē Boñ. in 3.di.H.ar.1.q.3. Cōsiderem⁹ ḡ nos q saluari cupim⁹: qualiē aia ei⁹ bñdicta ab instanti sue creationis preuidit oēs labores quos ipse passurus erat in.33. annis in huius vite pegrinatione. Preuidit q in presepio frigore z pauperate crucian debebat: q in desertis egypti cū matre paupcula esset pegrin⁹ futur⁹: q in terra aliena penurias sustineret: q in ieiunijs: oronibus: z vigilijs z sui corporis vulneribus a inde is ullatis esset fatigandus. Et tamē prompte benigne z literaliter dixit. Magis cōtentor natura humana assumere cū pnalitatib⁹ ut saluetur mundus: q̄ sine pnalitatibus: ut damnet mundus. O plagus amoris ihesu xpi. o fornax succensa nimis illius anime bñdicte. Quō poterimus nos vermiculi condignas z debitas gratias psoluere tanto redemptori: qui nō nisi ex amore tam stupenda facē dignatus est i assumpta carne? Amor fecit eum lachrymari. Amor fecit eum pegrinari. Amor fecit eum vulnerari. Amor fecit eum verberari. Amor fecit eum in cruce mori. O anima insignita imagine dei dilige xpm. Dilige inquam illū qui ē tuus legitim⁹ sponsus: qui vides amore tuo nūc vagientē in presepio nūc fatigatū in utinere: nunc orātem in solitudine: nūc flentē in cruce: ut te ducat ad regnū eterne beatitudinis: in q ipse xps regnat. Amen.

Q Feria quarta post tertiam dñicam de aduētu. Sermo de moribus ihu xpi. z qualiter animam suam tenedictam cū passionibus regulauit.

Fructus.18. Jhesus rectus moribus.

Medius aũt tẽ. vbi s. Qñ in pceden fructu de defectibus a xpo assũptis aliqua dixim⁹ in generali: cõueniens est ut in psenti sermõe aliquid dicamus i speciali de ipsis defectibus: sm q respiciunt aiam rõnalẽ. qa ipse dei filiꝰ 7 verbũ caro factꝰ tã ex pte corpis q̃ ex pte aie ordinatissimꝰ adeo fuit ut nihil superfluũ aut diminutũ in i assũptiõe nře nãe valeat i ipso reperiri. Et qñ in aia ẽ potẽtia irascibilis: idcirco videbimus quẽamodũ xps q̃tũ ad ista tria animã suã benedictaꝫ cum passionibus regulauit. Erit autẽ fructꝰ hꝰ sermonis: Jbus rectus moribus. Pro cuius declaratione tres conclusiones sunt notande.

Prima dicit exclusionis.
Secunda dicit contristationis.
Tertia dicit conturbationis.

Qd christus non habuit defectꝰ ignorantie. Capitulum.).

Prima cõclusio dicit exclusiõis. Nam oñs noster ihs xps q̃tũ ad potẽtiã rõnalẽ voluit a se excludere defectũ ignorantie: ut docet magr sniaꝝ di.xlv.c.z.circa li. Et rõ ẽ sm Boñ. di.precedicta.ar.z.q.i.qa nec xpm decebat: nec nobis expediebat. Xpm nõ decebat: qa aia eius debuit cẽ reformis ac p hoc repleta luce sapientie 7 rectitudine iustitie. Ignorãtia aũt priuatio ẽ scie: 7 põt esse via i errorẽ 7 obliqtionẽ a rectitudine iustitie: ac per hoc xpo nõ competebat. Nobis etiã nõ expediebat quos venerat redimere dirigẽ 7 docere. Nõ facere nõ potuisset si habuisset defectũ ignorantie. Jnde est qõ Anselmus ait.in li.cur deus homo. Illa assumptio in vnitatem psone filij dei non nisi sapienter a sũma sapientia fiet.7 ideo nõ assumet in hoie qõ nullo modo est vtile Et iterũ idem. Quõ tot 7 tanta faceret opa sine imẽsa sapia? Et itez. Quõ illi crederẽt hoies: si illũ scirent nescientẽ? Si autem nesciret ad quid erit vtilis ei ignorantia? Sed circa hoc contingit dubitare primo quia Joh. Damas. loquens de verbo incarnato ait. Oportet scire q̃ seruile 7 ignãte nãm xpus assumpsit. Secũdo qa Leo papa in sermone de ephia. ait. Adorauerũt infantẽ i nulla ab aliorũ generalitate discretũ. Sz generaliꝫ alij infantes sũt ignorantes. ergo 7 xps in sua infantia habuit ignorantiã. Tertio arguitur: qa scia inflat. Sz xps sũme se bũiliauit 7 defectus nros assumpsit: q faciũt ad bumilitatẽ. ergo debuit habere defectũ sciẽe Ad hoc respõdeꝫ 7 primo q̃tum ad primum sm dominũ Boñ. q̃ Damas. nõ attribuit ignorãtiã 7 seruilitatẽ nãe assũpte rõne istiꝰ singularꝫ nature. qua fuit verbũ copulatũ in vnitatẽ psone: sic q̃tũ ad alias nãs consimiles in specie. quasi diceret. Assũpsit nãm nostrã que est ignorãs nõ in xpo: sic i nobis. Aliud dictũ Leonis pape est. Ad qõ rñdeꝫ q̃ loquit de xpo de bis que exterius apparebãt. Ad tertiũ dr q̃ duplicit ẽ loqui de scia. Aut put est caritati ꝓiuncta. Si loqmur de ipsa prout est a caritate diuisa. sic dicit apls q̃ inflat. Si aũt accipit put est caritati cõiuncta. sic nõ est via ad inflationẽ: sic potiꝰ ad rectitudinẽ 7 edificationẽ. Et hoc mõ fuit in xpo. De cui⁹ scia i sequẽtib⁹ plenius loco suo dicem⁹. Hunc aũt q̃tũ ad pñs ꝓpositũ nobis sufficiat intelligere q̃ xpus ignorãtiã nullo mõ secũ habere voluit. Ex quo colligim⁹ q̃ grauiter errãt q ignorãtiã studẽt magnificare: qsi in ea aliqd pfectiõis inueniãt. Quos qd aliud dixerim q̃ bestiales 7 brutales? Nã ut scribit.38.di.c.ignorantia. Ignorãtia ẽ mr cuctor⁹ errorũ. Et de qua Aug. in li. de verbis apostoli dicit. Pessime matris ignorantie. pessime inde filie due sunt falsitas 7 dubietas. Illa miserior: ista miserabilior: illa pernicior: ista molestior. Quare xpus in exemplum dedit esse oibus ut ignorantiam fugiant.

Qd xp̃us habuit potentiam concupiscibilem. Capl'm.xx.

Secūda ꝯclusio dicit ꝓtristationis. Voluit nāq; ve⁹ ꝙtus ad potentiā ꝑcupiscibilē cōtristari ſm illud Matth.xxvi. Tristis est anima mea vsq; ad mortē. Et itez ibidē. Et cepit contristari ⁊ mestus esse. Hoc idem patet.qa sicut sup ir'm. ut scribit Aug. 19. Et rō est ſm Ric.di.15.tertij li. quia sicut ex cōiunctiōe rei amate cū apprehensione eiusdem causat in appetitu passio delectatiōis: sic ex ꝓiunctiōe rei odite cū apprehensione eiusdē causat in appetitu passio tristicie. Et quia res ve ꝓximo ⁊ certitudinaliter futura considerat q̄si iam ꝓsens: ꝓpter instantē ꝓpinqtatē ⁊ infallibilitatē: ideo non solū respectu rei odite cū est ꝓsens: sed etiā respectu rei odite infallibiliter ⁊ ve.primo future est passio tristicie. Vnde ſm pbm in x°rhetorice. illi qui iam decapitant nō timent videtes sibi necessitatē imminere: sed tristant. Et ideo quia sensualitas aie xp̃i mortē recusabat: cū apprehendit ipsam ut ve.primo ⁊ infallibiliter ventura fuit in eius appetitu sensitiuo passio tristicie Sed ꝓtra hoc arguere possumus: qa ut dicit pbs.x°. ethicoꝝ. Eadem magis eligenda sunt sine tristicia q̄ cum tristicia Sed xp̃us optime sciuit eligere.ḡ magis debuit redimere gen⁹ humanū sine tristicia q̄ cū tristicia.ut ꝑz Ysa.lxiij.c. vbi de xp̃o dicit. Nō est tristis neq; turbulent⁹ Et puer bioꝝ.iz. Non cōtristabit iust⁹ quicquid ei acciderit. Et Seneca.pbat multiplici rōne q̄ tristicia non cadit in sapientē. Et fundamentū siue ratiōis est qa virtutē nihil ledere potest.sicut nihil potest eam auferre. ḡ si xp̃us vere sapiēs fuit. ⁊ ꝑfectē incōcussā habuit: passionē tristicie non sensit. Amplius. Null⁹ tristatur nisi ve eo qō sit ꝓtra voluntatem suā. Sed ꝓtra voluntatē xp̃i nihil fieri potuit. ergo nō videtur q̄ in se tristiciaꝫ habuerit. Respōdet ad hoc ſm dominū Boñ.di.15.ar.x.q.x.tertij li.⁊ Ric.ibi vem q̄ potest esse triplex tristicia.

Prima est ꝓter rōnis imperfectū.
Secūda est ꝓtra rōnis iudicium.
Tertia est subiecta rōnis imperio.

Prima tristicia est: que consurgit ex quadā necessitate ⁊ surreptiōe: sicut motus primi. Et hec quidē cōmunis ē sapientib⁹ ⁊ insipientibus.bonis ⁊ malis.

Secūda tristicia est.in qua ratio subiacet sensualitati.nec tm̄ turbat: ꝫ etiam ꝓturbat.

Tertia tristicia est.qñ quis tristat ratiōe dictante ⁊ suadente ipsum tantū ⁊ taliter sup aliq̄ vehere tristari. Et isto tertio modo fuit vre in xp̃o. Quod⁹ aūt primis modis nō fuit in eo tristicia Et ſm ꝫ soluūt auctoritates i cōtrariū adducte. Ad illud ꝯo q̄ vltimo adducebat.q̄ nihil ꝓtra volūtatē xp̃i euenit dicēdū q̄ hoc est verū ve volūtate rōnis absoluta. nō aūt est verū ve volūtate cōditionata. Cōtristat⁹ est ergo xp̃us cū videret suos labores ⁊ huius ingratitudinē ac multoꝝ pctā ⁊ damnationē. Et quia oia tā ꝓterita q̄ ꝓsentia q̄ etiā futura clare videbat ab instāti sue conceptiōis: idcirco sepi⁹ ꝓtristabat ⁊ afficiebat meroze: adeo ut ve ipso legatur in quadā epla q̄ risus est flere. ridere aūt nunq̄. O q̄ pie mens humana moueri debet cū xp̃m rei filiū. xx. annis semp in amaritudine ꝓtemplat. Vide quō videqueso o aia mea: ⁊ inspice diligenter qualiter benedictus ihs semp tristat siue sit puerul⁹ in cuna vagiēs: siue sit i maternis brachijs semp gestat⁹: siue sit in medio doctoꝝ: siue sit in turbis: siue cōuerset cū discipulis: siue doceat in templo: siue miranda operet. Interroga ipsum: ⁊ dic ei. O leticia angeloꝝ. O gaudiuꝫ aiaꝝ sanctaꝝ. Cur nō letaris inter bonos? Et statim dicet tibi. O aia mea: ego ꝓtristoꝝ ꝓpter te. Ego ꝓtristoꝝ ꝓpter peccata tua: propter que ego nō nisi dolere debeo. Ego cōtristoꝝ.qa video quot angustijs: quot cruciatib⁹: quot laboribus te anima mea exquiro. Et tm̄ ob ingratitudinē ⁊ ignorantiā ve me nō curant: me fugiūt.me spernūt: ⁊ diabolū sequentes me abhominant. Cōtristabat ergo

xp̃us ob multas huiusmodi causas. ⁊ quãto plura videbat ⁊ cognoscebat: voluntate sue cõtrariari: tanto vehemẽtior in eo erat tristicia.

Ire christus potentiam irascibilem habuit. Capl'm. 3.

Tertia cõclusio dicit̃ perturbatio nis. Secũdũ eni catholicã veritatẽ in xp̃o fuit cõturbatio ⁊ ira quantũ ad potẽtiã irascibilẽ sicut patet Joh. 2. qñ eiecit emẽtes ⁊ vẽdentes de templo. Sed cõtra hoc obijcit p̃mo ꝑ m Aug̃. de ciui. dei. Perturbatio passionũ a sapientib⁹ ⁊ bonis ita regitur: ut malint eam nõ habere q̃ vincere. Hz dicit Greg⁹ li. 3. moral. q̃ ira per çelum sapientes turbat: ergo cum xp̃us fuerit sapientissimus ⁊ optimus: maluit eam non habere q̃ vincere. Item sup illud Job. 5. Eliz stultũ interficit iracũdia. Greg⁹ dicit. Ira sicut p vitium oculum mẽtis excecat: ita p çelũ turbat. Sed oculos mentis in xp̃o nec excecare potuit: nec turbare: cum ipse esset in continuo vsu cõtemplationis. ergo non videt̃ q̃ aliq̃ affectio ire in eo fuerit. Respõdetur ad hoc ꝑm Ric. in. 3. di. 18. q̃ ira tripliciter potest accipi. Uno modo pro superabundantia que ꝑm p̃m. 4. ethicorũ. 7. c. dicitur iracundia. Et sic ira non fuit in xp̃o. Alio modo accipitur ira pro volũtate iudicandi aliquid male factũ. ⁊ sic ira est in appetitu intellectiuo. Et h̃ mõ nõ fuit i xp̃o. Tertio mõ accipitur ira. p quadaz passione appetitus sensitiui insurgente ex apprehensione illate iniurie ut possibilis vindicari q̃ vis cum difficultate. Si enim apprehẽdat iniuria ut nõ possibilis vindicari non insurgit nisi passio tristicie. Si vero apprehendatur ut possibilis vindicari absq̃ omni difficultate tunc insurgit passio ire: quia tũc talis vindicta nõ apprehendit̃ sub rõne ardui. Hoc tertio modo fuit passio ire i appetitu sensitiuo anime xp̃i. ex hoc q̃ apprehendebat inferri de iniuriã a peccatoribus q̃tuz in eis erat: que iniuria possibilis erat vindicari cum difficultate tamẽ nõ ex parte rei: sed ex parte peccatorũ rebelliũ ⁊ difficilium ad penitentie susceptionez. Hec tamẽ passio in xp̃o non fuit contra imperium rationis: nec preter imperiũ: nec de necessitate. sed ad imperiũ voluntatis. ⁊ ꝑm rectũ ordinẽ rationis. Ad primuz ergo dicit Ric. q̃ q̃uis ira per çelum turbet homines sapiẽtes alios a xp̃o: tñ xp̃m nũq̃ turbauit: quia sicut dispensatiue factũ fuit q̃ gloria anime xp̃i in corp⁹ ⁊ sensualitatẽ non redundaret: ita dispensatiue factũ fuit: ut passio partis sensitiue in nullo rationem turbaret. Ad secundũ dicit̃ q̃ ira per çelum in alijs hominibus turbat in aliquo rationẽ ad tempus ꝓpter debilitatẽ intellectus eorũ. In xp̃o autẽ fuit semp intellectus fortissimus ⁊ clarissimus: ideo nullo modo turbari potuit. Quare si recte sapere voluerimus atq̃ sentire: dicemus q̃ xp̃us passionẽ ire in se suscepit. cõtra duritiẽ peccatoꝝ impenitentiũ: non solum eorũ qui tunc erãt: sed omniũ quorũcũq̃ tam p̃sentiũ q̃ futurorum: ex quo mens eius iusticie çelo succensa cõmouebat̃ contra peccatores obstinatos ⁊ duros. Non eni sine causa allocutus est blande peccatricem penitentẽ: reprehensam i adulterio: latronẽ pendentez in cruce. ⁊ reliquos de quibus legit̃ in euangelijs. Phariseos vero dura increpatiõe asperrimis verbis ⁊ facie tremebunda reprehendit ⁊ increpauit. quoniã sicut ex ratiõe mitis esse debebat ⁊ pius peccatorib⁹ penitentib⁹: ita econuerso seuerũ ⁊ duruz debebat se ostendere impenitentib⁹ ⁊ obstinatis. sic etiã in die iudicij manifestabit̃ quando congregabunt̃ ante ipsũ cũs gentes. Tũc videbunt q̃ duri sunt q̃ cõuerti nolunt: qui penitentiã negligunt: q̃ grauis erit ira filij dei: qñ sine vlla cõpassione proferet furibundã ⁊ tremebũdã sententiã: Ire maledicti in ignem eternũ. ⁊c. O q̃ ira cunda erit tunc reprobis facies sua. O q̃ terribilis erit tũc eius aspect⁹. Nõ est p̃ntis disputatiõis in talib⁹ dilatari

Sed hec pauca dixim⁹ ad ostendēdū q̄ rōnabiliter ita fuit in xp̄o: qui est benedict⁹ in secula. Amen.

Feria q̄nta post tertiā dn̄icam de adventu. Sermo de gratia capitis nostri qualiter ihs gra ē caput oiuz nostrū. Fructus.19. Ihs caput p̄ponitur.

Edus aūt

Itex vbi s. Congregauit in vnū electos suos dn̄s ihs xp̄s: quib⁹ cantem dedit regulaz caritatis: q̄ fit ut sm sniam ap̄li multa mēbra vnū corpus constituant: vnāq̄s faciant ecclesiā in spū scō adunatā ex qua ordinatur & colligit exercitus celestiuz ciuiū in supna bierusalē. Et q̄m nō expedit sine capite esse corpus: p̄ solatiē oiuz dilectoz ihs xp̄s dei filius ipsoz caput meruit esse: cui oēs q̄tū possum⁹ inhere debem⁹. Idcirco p̄ nostra instructiē i p̄nti sermē dicem⁹ de gratia capitis nostri. & de bis qui sunt mēbra eius sub vno fructu: qui est: Ihs caput ꝓponitur. Circa cuius declarationē tres cōclusiones erūt notande.

Prima dicit cōuenientie.
Secunda dicit dependentie.
Tertia dicit influentie.

De xp̄o conuenit esse caput. Cap'm.j.

Prima cōclusio dicit cōuenientie. In qua scire debem⁹: q̄ xp̄o cōuenit esse caput ecclesie: put testat ap'lus ad Eph̄.i.c.o. Ipsuz dedit caput supra oēm ecclesiaz: que est corpus ipsi⁹. Et ad Col'.p. Ipse est caput corpis ecclesie. Nō sic esse intelligendū declarat Alex.in.3. ut metaphorice intelligat esse caput: qō de xp̄o dicit dupplici ratione.

Primo rōne superioritatis.
Secundo ratione dignitatis.
Tertio ratione prouidentie.
Quarto ratione gratie.

Primo dicit esse caput rōne superioritatis. Quia sicut rex dicit esse caput regni: ita q̄ p̄ suū impiū mouet regnū: ita xp̄s q̄a sm q̄ homo ē rex regū: & habet regnū supra omnes creaturā. sm q̄ dn̄ Apoc.19. Et erat scriptū in femore suo Rex regū & dn̄s dn̄antiū. Secundo dicit esse caput rōne dignitatis: q̄a melius & dignius i quolibet genere caput dicitur esse in illo genere: sicut leo dicit esse caput aialiū: q̄a est dignius & nobilissimū oiuz aialiū: ita xp̄us dignissim⁹ & nobilissimus est caput oiuz creaturarum rōnabiliū. Tertio dicit esse caput ratione prouidentie. Nam paterfamilias dicit ee caput sue familie: quia omnibus prouidet. Cum q̄ xp̄s se habeat p̄ hūc modū ad ecclesiā: q̄ pastor est & epūs aiarū: & puidet & regit ecclias Hñ.i. Pet.2. Eratis eni sicut oues errantes: sed cōuersi estis nūc ad pastorē & epm aiarū vestrarū: ideo merito dicit caput. Quarto dicit esse caput rōne gratie. Nam in capite sūt oēs sensus: & ipsū caput ab aia pficit p̄ sensū: ita xp̄s a spū scō accipit omnes modos gratie: sicut caput ab aia. Nos aūt sicut membra: quia nos omnes sensus gratie ab ipso recipimus. Et hoc ē q̄d dicit Aug⁹ ad Dardanū. In capite quod est xp̄us sunt oēs sensus gratie: in aliis ꝓo ē solus tactus: quibus datus est spiritus sanctus. Dicit ergo xp̄s caput sm has ꝓprietates: quia est velut rex. & quia est dignissim⁹ rōnabiliū creaturarū. & q̄a ē in rōne puidentie: & quia habet plenitudinem gratie q̄tū ad omnē sensū. Et hz sic dicat esse caput metaphorice: tñ. p̄pe dicit caput ex influentia sensus & mot⁹ sm diuersas partes eius: q̄a ab inferiori pte capitis fluunt nerui p̄ quos fluunt sensus ad membra: a posteriori ꝓo pte fluunt nerui per quos fluit motus ab anima ad singula membra. Similiter xp̄s in ecclesia influit sensum & motum spiritualiter: sensum influit per fidem motum vero per amorem. Clerūtamen est aduertendū q̄ caput ecclesie dicitur dupliciter. s. coiter & proprie. Cōmuniē

tota trinitas est caput ecclesie. Tota. n. mouet ⁊ regit ecclesiã: ⁊ infũdit ei grãz qua sentit per fidem: ⁊ moueat ꝑ caritatem. Unde in ratiõe regentis ⁊ influentis se habet ad ipsam. Propꝛie ẏo oꝛ caput xp̃us bõ siue ꝛe⁹. Homo ꝑm humanitatem: quia hoc modo se habet ad ecclesiã ꝑm rationem cõformitatis ad ipsam ꝑ gratiã ⁊ naturã.

Qꝛ multi habent ꝛependentiã a xp̃o capite. Capꝫm. z.

Secunda conclusio dicit ꝛependentie. In qua videre ꝛetemus qui sunt illi qui tanꝯ mẽbꝛa a xp̃o capite habent ꝛependentiã: siue illi inhæreant ⁊ vniantur: ⁊ specialiter q̃tũ ad quattuoꝛ.

Primo q̃tũ ad angelos
Secundo q̃tũ ad electos.
Tertio q̃tum ad repꝛobos.
Quarto q̃tũ ad vtrũq; cõpositum.

Primo ꝓsideremus q̃tũ ad angelos si ipsoꝛũ ẽ caput xp̃s. Ad qõ dicendu videt ꝙ nõ: quia vnius nature sunt caput ⁊ coꝛpus. Sed xp̃s inq̃tũ homo: ⁊ angeli nõ sunt eiusdẽ nature. ergo xp̃s ꝑm ꝙ homo non est caput angeloꝛum. Sed ꝓtrariũ dicit ab apl'o ad Col'. z. vbi loquit ꝛe xp̃o cuz ait. Qui ẽ caput omnis pncipatus ⁊ ptãtis. Insup oia subiecit ꝛeus sub pdibus eius. ut dicit ad Eph̃. ꝑ. auctoꝛitate psalmiste. Ubi loquit glo. Sicut pes est infima pars coꝛpis. sic in xp̃o infima pars ẽ humanitas: quã angeli adoꝛant. Ex quo ꝛelinquit ꝙ ãgeli sũt subiecti ipsi humanitati xp̃i. Ifñ si xp̃s dicit caput eccle sie: ut dicebat paulo ante: eo ꝙ regit ecclesiã sibi subiectã. similiter ꝛetet dici caput angeloꝛ: eo ꝙ impꝛat ipsis sibi subiectis. Ex quo respõdere possumus ad illud qõ adducebat in cõtrariũ ꝙ si dicat ꝑ metaphoꝛã: qua ꝛex dicit caput regni mouẽs ⁊ impans ipsi. sic ipse xp̃s inq̃tum homo est caput angeloꝛũ: quia est ꝛex cõstitutus sup eos. Si aũt dicatur caput ꝑm cõfoꝛmitatẽ nature: sic xp̃us inq̃tum homo nõ est caput angeloꝛum simpliciter: sed ꝑm quid: quia non est conformis angelis simpliciter: sed ꝑm quid. Dicit ꝙ aia rõnalis q̃tuz ad partem supioꝛẽ intellectualez habet conformitatẽ cũ angelis. Est ꝯ caput ispis inq̃tuz conformat ipsis i natura ꝑ partẽ rõnis intellectualẽ hoiuz. Aut est caput simpliciter quia habet plenaz conformitatẽ cũ illis. Secũdo considꝛemus q̃tuz ad electos: si oiuz electoꝛũ uel aliquoꝛũ xp̃s est caput. Et ꝙ nõ sit oiuz caput. pbat. Nam xp̃s ꝓpꝛie est caput ꝑm ꝙ homo. Sed non fuit hõ ante incarnationẽ. Ergo nõ fuit caput scõꝝ patrũ. Ad hoc rñdet glo. sup. c. i. ad Col'. querens: Cũ ecclesia ab Abel ceꝑrit. quomodo xp̃s caput eoꝝ est: q̃ tũc fuerũt. Et dicit ꝙ xp̃s dicit caput ꝑm diuinitatẽ ⁊ ꝑm humanitatẽ. Scõm diuinitatẽ fuit pncipiũ ⁊ fundamentuz ecclesie: qa oẽs iustos qui ab Abel vsq; ad vltimũ iustũ fuerũt ⁊ futuri sũt generaliter virtute diuinitatis illuminauit. Scõm humanitatẽ põt dici caput uel pncipiũ ecclesie: qa sup fidem humanitatis fundata est. Ex hõ explse relinq̃t ꝙ si ecclia fuit fundata sup fidẽ humanitaꝛ sue añ icarnationẽ. ⁊ ex eo oꝛ caput: q̃ est fides ꝛe sua humanitate q̃ ẽ caput eoꝝ q̃ fuerũt añ incarnatiõz fideliũ sicut eoꝝ q̃ sũt post incarnatiõz Nam si diceret caput solũ: quia habet humanitatẽ: tũc esset caput fidelium ⁊ infideliũ equaliter. cũ ꝑm humanitatẽ eq̃liꝛ cõueniat cũ hoibus fidelib⁹ ⁊ infidelibus. maꝛimũ esset inconueniens. Jõ caput dicit nõ quia est homo in ꝛe: ß qa est homo in fide. ⁊ creditus est eẽ homo ab omnib⁹ electis: licz tpe variato: qa pres antiqui fidẽ habuerũt ꝛe ipo iam ꝛenturo. ⁊ nos fidez habemus qa iam ꝛenit. Unde oiuz electoꝛũ est caput. Et ꝛe hoc Aug⁹ ponit exemplum. in li. de catꝛtiçandis rudibus: qõ batꝛat Genẽ. 38. c. ꝛe filijs Jude ⁊ Thamar vidue i quoꝛuz natiuitate Zaram pꝛioꝛ eduxit manũ: in qua obstetꝛix ligauit coccinũ dicens. Iste egredietur pꝛioꝛ. Illo ꝛeo

retrahẽte manũ: egressus est alter. Hec dicẽ Aug⁹. Oz sicut Zaram dũ nasceret̃ pus emisit manũ. postmodũ caput secutũ ẽ. deinde cetera mẽbra. Ez tñ caput dignitate ⁊ ptate p̃cellit. licz tpe seqret̃. Ita xp̃s mediator dei ⁊ hoiuz qui p̃fuit cbis ⁊ ꝓbis p̃misit manũ añ̃ꝫ apparet in carne: vinculis legis supbũ populuz astringentẽ siue cõprimentẽ: tpe nascẽdi secutũ ẽ caput corpis ecclie. cui adhereñt cẽs fideles credẽdo. ¶ Tertio ꝓsideremus q̃tũ ad reprobos: qui sunt in fide ⁊ caritate: nõ tamẽ pseuerãtes: vtrũ xp̃us sit caput ipsoꝝ. Et videt q̃ nõ. quia corpus xp̃i verũ quod traxit de virgine est figura ⁊ sacrm corpis mystici: quod est ecclesia: qa sicut corp⁹ xp̃i ẽ cõpactuz ex purissimis sanguinib⁹ virginis ⁊ ptinentib⁹ ad gloriã resurrectionis: ita a simili corp⁹ mysticuz qõ est in ecclesia cõpaginatũ vtet esse ex purissimis ⁊ fidelissimis aiabus ptinẽtibus ad gloriã resurrectiõis. ergo nõ sũt mẽbra ecclesie nisi ptinentes ad gloriã resurrectionis. Sed reprobi in fide existentes in caritate: q̃ tñ nõ pseuerabũt: ⁊ infideles nõ ptinẽt ad gloriã resurrectionis. licz ptineãt ad resurrectionẽ. g̃ nullus reprobus est mẽbrũ ecclesie. Et sic xp̃s nõ ẽ caput reprobor̃ etiã existẽtiũ in caritate. Ad hoc rñdet Alex. q̃ cẽ membra xp̃i ul' ecclesie nõ ponit nisi sensum gratie p fidẽ ⁊ motũ p amorẽ ⁊ caritatẽ uel conformitatẽ cum xp̃o in nã. Et quia ista sunt i reprobis existentib⁹ in fide ⁊ in caritate. licz nõ cũ pseuerantia. ideo q̃diu sunt ista in illis: cõcedendum est q̃ sunt mẽbruz xp̃i ⁊ ecclesie: ⁊ cõparãtur ad xp̃m tanq̃ ad caput. q̃tũ ad presentẽ statũ in quo sunt in fide ⁊ i caritate. Qũ autẽ postea discedent ab isthis tunc erũt mẽbra abscisa a corpe ecclesie. ¶ Ad rõnẽ in contrarũ est dicẽdũ q̃ corp⁹ xp̃i verũ figura est ⁊ sacrm corporis mystici q̃tũ ad pñtẽ statũ: sed nõ q̃tũ ad futurũ. Ratio autẽ procedit: ac si respiceret statũ futurũ: cum obiecit p̃tinentibus ad gloriã resurrectionis. Et qõ de reprobis diximus qui tamẽ sunt in fide ⁊ caritate: de malis intelligẽ debemus: licz ad vnionez corpis mystici siue ecclesie nũq̃ p̃prie ptineãt existẽtes i pctõ mortali. Alterũtñ differt dicẽ vnitatem ecclesie ⁊ corpis ecclesie. In vnitate nanq̃ ecclesie sunt boni ⁊ mali: dũmodo bateãt fidẽ rectã. Et hoc ẽ qõ bñ Matth. xiij. q̃ ipsi tritico adiuncta ẽ çizania. Ubi dicit Aug⁹ q̃ ecclia ẽ ager in quo radicãt̃ triticũ. i. boni. ⁊ çizania hoc est mali. Et tñ i fine sepabunt̃. Unitas vero corpis ecclesie nõ ẽ nisi p fidez formataz ⁊ caritatẽ. sicut dicit Augo. li. de sacrñs. Ideo mali nõ sũt de corpe ecclesie: q̃uis sint de ecclesia. ¶ Quarto consideremus q̃tũ ad vtrũq̃ cõposituz s. corpus ⁊ aiam: si xp̃s est caput aiarũ tñ: aut corpoꝝ ⁊ aiaruz simul. Ad qõ rñdet p̃m glo. i. ad Cor. c. Nescitis qa corpa vra mẽbra sunt xp̃i? Nõ caput ẽ nõ solũ aiarũ: sed etiã corpuz que i gloriosa resurrectione suã pfectionẽ habebunt. Tunc nanq̃ electi omnes erunt cum p̃ncipe xp̃o: quẽ dilexerũt: in cuius aspectu placido bilariꝫ iocũdo letabũt̃ ⁊ reficient̃ interius ⁊ exterius. Ez qui nunc nolunt esse mẽbra illius nõ poterunt tunc regnare cum illo. O infelix mundanoꝝ conditio. Nolunt homines membra potius fieri diaboli q̃ xp̃i. Illũ sequũtur. a xp̃o fugiunt. virtutes spnũt amplectunt̃ vitia: ⁊ de futuro nihil premeditant̃. Nunc nũc temp⁹ est in ecclia militanti xp̃m patronũ accipe. ut in ecclesia triumphanti valeamus cum xp̃o gloriari. O q̃ beata gens. o. q̃ beat⁹ populus cuius⁹ pius ihs xp̃s dñs ⁊ caput ẽ O q̃ miserabil' ⁊ lachrymosa societas cui diabolus preest: nõ in ordine ß i errore: nõ in gaudio sed in merore: nõ in bono ß in omni malo. Studeam⁹ itaq̃ q̃tum possumus ut xp̃i mẽbra ⁊ nõ diaboli inueniamur.

¶ De influentiam gratie a xp̃o capite accipimus. Caplm. j.

Tertia cōclusio dicit influentie. In qua pscrutari velem⁹ de influentia grē a xp̄o capite. ex eo q̄ Joh.i.dr. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹ gratiā. Pro cui⁹ declaratione occurrunt quattuor dubia aperienda.

Primū vtrū possit esse influentia a xp̄o homine in corp⁹ ecclesie.

Secundū vtrū possit esse influentia in angelis.

Tertiū vtr̄ maior fuerit influētia hois post incarnationē q̄ añ: uel equalis.

Quartū vtrū vnio capitis ad corp⁹ sit vnio simpliciter.

¶ Circa primū ē sciendū q̄ xp̄s homo influit gratiā corpi ecclesie ⁊ membris eius tribus modis.

Primo per modū meriti.

Secundo per modū exemplaris.

Tertio p modum capitis.

¶ Primo mō in nobis est grā a xp̄o hoie p modū meriti: qa ipe est qui nobis meruit grām p quam remittunt pcta nra ⁊ grāz p quā cognoscerem⁹ ⁊ diligerem⁹ ipsū. ⁊ oibus credentib⁹ in ipsuz ⁊ diligentib⁹ hoc meruit dñs ad Ro.z. dicit Sicut p vn⁹ hois inobedientiaz multi pstituti sūt pctōres: ita p vn⁹ hois obedientiā iusti pstituūt multi. ¶ Zo modo influit nobis grām p modū exēplaris. Sicut enī videmus q̄ sic se habet exemplar ad exemplū q̄ quodāmodo exemplum educit ab exēplari: ita in ipso xp̄o hoie est exemplar ppositū gratie. Cui vt nos coaptare nos ⁊ cōformare. Hā ipse est liber vite iuxta quē scribi vtent libri nri. i. cōscie que sūt libri. ut habetur Apoc. zo.c. Vnde ⁊ apls. i. ad Cor. i5. c. ait. Primus homo de terra terrenus: secūdus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales ⁊ terreni: qualis celestis tales ⁊ celestes. Ergo sicut portamus imaginē terreni: portemus ⁊ imaginez celestis. ¶ Tertio modo influit xp̄s nobis gratiā p modū capitis. Est enī quidam amor capitis ad membra: ut ipsū caput quodam naturali amore diligat membra. Vnde spiritus naturales qui sunt in capite ex hoc amore vt cumsit a capite in membris. Vnde si aliqō membrum ledatur: concurrunt spiritus a capite ad partē illam volentē: ⁊ ibi colligunt. Influentia ergo capitis ad mēbra ut sensificent ⁊ moueant est per naturalem amorem. Et hunc appetitum implet spiritus animalis influēs a capite ad membra. Scōm hoc ergo dicēdum q̄ spūs increatus per quē est nob cōmunio totius trinitatis. s. spiritus sanctus abundat in nostro capite. s. in xp̄o ⁊ ipsius xp̄i ⁊ sue beate anime est desiderius ut pcipiamus suuz spiritum. Ipse vero spiritus explet desideriū qō habet xp̄s ad nos ex suo ardentissimo amore.

¶ Circa secundū dubium est notandū q̄ a capite xp̄o homine recipiunt angeli singulariter tria.

Primo cognitionem veritatis.

Secundo bonorem.

Tertio dulcedinē siue iocunditatem.

¶ Primo cognitionē veritat⁹: quia eruditunt ab ipso. imo etiā per ecclesiaz que est corpus eius innotuit eis mysterium incarnationis. Hec eruiescunt erudiri per ipsam. Vnde apostolus ad Eph.3. c. Mihi enim omniū sanctorum minimo data est hec gratia in gentib⁹ euangelizare inuestigabiles diuitias christi: illuminare omnes: que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo: qui creauit omnia ut innotescat principibus ⁊ potestatibus in celestibus p ecclesiaz multiformis sapientia dei scm prefinitionem seculorum: quam fecit in christo ihesu domino nostro. Super que verba dicit Nicolaus de lira q̄ redemptio christi dispensabilis tam gentibus q̄ etiam iudeis non fuit ante revelata nisi paucis ⁊ obscure. Et mysterium christi de vocatione gentilium nō solum hominibus fuit absconditum: sed etiaz angelis. Qui etiam predicātibus apostolis banc noticiam intuitiuam habuerunt per ecclesiam. id est per apostolorum predicationes: videntes actu conuersionem gentilium ad fidem:

Nō factū fuit ꝑm ꝓfinitionē seculoꝝ.i eternā dispositionem: tpe plenitudinis adimpletā: quā fecit i xꝓo ihu adipleri. Cui dicto cōcordat Dio⁹. d. angelicas dignitates supᵖ memoratū mysteriū xꝓi ad plenū non intellexisse donec cōpleta ē passio xꝓi: ⁊ apl'ica ꝓdicatio p gentes dilatata. Aug⁹ etiā. ⁊. sup Gen. ad lrām ait. Sic fuit mysteriū incarnatiōis xꝓi a seculis absconditū in deo: ut tamē innotesceret principib⁹ ⁊ ptātibus in celestibus. Unde dicit scūs Tho. i ꝑma pte q. lvi, ar. v. q᷑ de mysterio incarnatiōis xꝓi cōtingit loqui dupliciter. Uno mō in generali. Et sic omnibus revelatū ē a principio sue btitudinis. cuius ratio est. quia hoc est quoddā generale principium ad quod omnia eorū officia ordinantur. Omnes enī sunt administratorij spiritus. Heb. i. in ministerū missi ꝓpter eos qui hereditatē capiunt salutē. Quod quidē fit p incarnationis mysterium. Uñ oportuit de hoc mysterio oēs a principio coiter edoceri. Alio modo possumus loqui q̄tū ad speciales cōditiones. Et sic non omnes angeli a principio de omnibus sunt edocti: imo q̄dā etiā superiores angeli postmodū didicerunt sicut dicit Dio⁹. i. c. cele. hierar. ¶ Secūdo accipiūt honorē qui attenditur q̄tuz ad reparationē siue restaurationē ruine angelice. Non enī parū erat eis detractū honoris ex ruina apostatarū angelorū. Sed p incarnationē ⁊ passionē fit restauratio ruine angelice p homines implentes numerū ipsoꝝ angelorū. Unde in ps. cix. dicit. Judicabit in nationib⁹ implebit ruinas. Et glo. ad Eph. i. dicit. Proposuit restaurare. i. ad primū statū reducere omnia q̄ peccatū destructa. angelos ⁊ homines q̄a p hois restaurationē ruina angelorum reparatur. ¶ Tertio recipiūt dulcedinem ⁊ iocunditatē ab ipsa humanitate xꝓi. Hā magnā recipiūt dulcedinem ⁊ contemplationē diuinitatis. Sed cum vident diuinitatem in humanitate: est eis alius modus dulcedinis ꝓpter quod Petrus ait. In quē desiderabant angeli conspicere. Et Joel. ii. dicit. Colles fluēt lac ⁊ mel. Colles enim angeli sunt: qui ante incarnatiōē ex fluebant mel in dulcedine contemplationis diuinitatis in se. Hz ex eius incarnatione fluunt dulcedines contemplationis diuinitatis ⁊ humanitatis: que humanitas significat᷑ p lac. Et si dicatur q̄ angeli erant beati ante incarnationez xꝓi. Sed beatitudo est status omniū bonorum aggregatione pfectus ergo ipsi erant in statu omniū bonorum congregatiōe pfecto. ergo nihil deficiebat eis de aliquo bono. Rñdet Alex. in iii. q̄ quis i bono essentiali eēnt pfecti: ex visiōe trī dei accrescē potuit bonū ⁊ gaudium accidētale. ¶ Circa tertiū dubium est dicendū q̄ ecclesia post incarnationem ⁊ passionē xꝓi maiorē recepit gratz q̄ ante. Nō pz. q̄a añ incarnationē p fidem xꝓi erat remissio peccatorum q̄tū ad culpā: ⁊ nō q̄tū ad oēm pnā: q̄a remanebat pena carētie visionis dei. Post incarnationē vo ē remissio pctorū q̄tū ad culpā ⁊ oēm pnam. Uñ licz fides ecclesie añ incarnationē ⁊ p⁹ sit eccl̄ie. virtuosior tñ ē p⁹ q̄ ante q̄a hz meritū passiōis xꝓi sibi cōiunctū. hec habēt ab Alex. ¶ Circa q̄rtū dubiū dicendū ꝑm Alga. de scō Clic. q̄ vnū dr multiplicit. Primo mō ē vnū i natura Et hoc modo pater filius ⁊ spūs sanct⁹ sunt vnū. Secūdo mō ē vnū in psona Et sic humanitas ⁊ diuinitas sūt vnū in psona filij. Tertio modo est vnū per iusticiā pñtē: ⁊ futurā gloriā. Et illud est vnū q̄ attendit᷑ in conformitate voluntatis. Et sic dicimus q̄ vnio membrorū cū capite in corpe ecclesie ē vera vnio in qua beati sunt qui vniūt᷑: ⁊ miseri qui ab ea sepantur. quoniā cū bonū felicitans animā in xꝓo est. in ipso sunt thesauri incōpabiles: ⁊ inestimabiles diuitie dei. Ergo ipsū queramus ut ab ipso recipiamus gratiam: quā nobis ipse concedat. ꝛc. Amen.

Feria sexta post tertiã dñicam de aduentu. Sermo de scientia ihesu xpi.

Fructus.20. Ihs est sciens omnia.

Medius aũt iterũ vbi s. doctores iudeorũ audiebãt xp̃m sepenumero scripturas pphãrũ predicantem ⁊ mirabantur quõ litteras sciret: cũ eas non didicisset. Nec soluz eo pfectionis tpe: quo maturũ ingeniũ: litterarũ pmiguedine solet esse delibutũ hoc viderũt: verũ etiã in infantili etate. anno videlz ix. in medio eorũ sedentẽ: sapientissime audientem ⁊ interrogantẽ illũ conspexerunt. Quo spectaculo potuissent si voluissent cognoscere: ipsũ esse filiũ dei: in quo relucebat splendor tante scientie ⁊ sapientie. Sed voluntate sua puersa in eum credere noluerunt: sprenerunt scientiam eius: ⁊ ipsum psecuti sunt vsq; ad mortẽ. Et quomã singulare est hoc priuilegiũ in dño ihũ xp̃o: quo. s. scõm assumptã naturã omnis scientia erat decoratus: ideo ĩ presenti sermõe de scia anime xp̃i dicturi sum⁹. De qua fructũ vnũ pponimus cõtemplandũ: qui est: Ihs est sciẽs omnia. Pro cuius declaratione tres ꝯclusiones erũt notande. Prima dicit multiplicationis.
Secunda dicit acquisitionis.
Tertia dicit conditionis.

De multiplex fuit scientia in christo. Capim.j.

Prima cõclusio dicit multiplicatiõis. In qua scire debem⁹ q̃ ꝑm multiplicationẽ naturaruz in xp̃o: multiplicabat eius scientia. put declarat magister siuarũ in tertio ⁊ catholici doctores. Cuius rõnem assignat Alex. i. 3. sume. d. ut dicit Job. Dama. Quorũ sunt diuerse nature: eorũ sunt diuerse opationes. Opationibus autẽ ꝓportionat̃ habitus. Ergo cum in ipso sint diuerse opationes ꝓpter diuersas naturas: erũt in ipso diuersi habit⁹. Et cũ scia dicat habitũ ꝑm diuinã naturã ⁊ humanã: in ipso erunt diuerse scietie. Insup. put dicit Boet⁹ i li. de diuersis naturis: ⁊ vna psona. Ips accepit aliquid a triplici statu humani generis: sine Ade. Vnus status fuit qui reddebatur ei si stetisset: stat⁹. s. beatitudinis in premiũ. Alius fuit status in q̃ erat s. status innocentie. Et tertius stat⁹ fuit post lapsuz. Unde xp̃m triplicẽ ꝑm hos status cognitionẽ debuit habere. vz.
Primo cognitionem glorie.
Secũdo cognitionẽ nature integre.
Tertio cognitionẽ penalis expientie.

Et b ꝓpter pfectionẽ alie xp̃i: que nõ tm̃ debet cẽ pfecta ꝑm supiorẽ portionẽ: vꝝ etiã ꝑm inferiorẽ: etiã ꝑm ptem sensualem: nõ tm̃ q̃tum ad statũ patrie: ꝫ etiam q̃tum ad statuz vie. Addit dñs Boñ. dis. ix. tertij li. q̃ quia pfecta fuit anima xp̃i q̃tum ad cognitionẽ nõ solũ respectu cognoscibiliũ: ꝫ etiã respectu modoꝝ cognoscẽdi. ideo cũ res tripliciter sint cognoscibiles ꝑm q̃ tripliciter habent esse. habent eni esse in ꝝbo in intellectu creato ⁊ in ꝓprio genere. Ad hoc q̃ intellectus anime xp̃i plenã de rebus haberet cognitionẽ: res cognouit ista triplici cognitione. Et sic ꝑz q̃ anima nõ tm̃ habuit cognitionem coꝝ in verbo: ꝫ etiã rerũ a verbo. Cognitiõz unquã nõ tm̃ simplicis noticie: sed etiã experientie. Possumus tamẽ contra hoc arguere sic. Unius psone vna ẽ pfectio xp̃s est vna psona: ⁊ scientia est pfectio ergo ipsius erit vna scientia. Cz° sic. Ips est sciens scientiã increatã. ergo ẽ certissima pfectissima ⁊ nobilissima. q̃ superfluũ est ponere in ipso aliã scientiã: quia frustra fit ꝑ plura quod pot fieri ꝑ paciora. Cz° sic. Scientia xp̃i que est ꝑ gratiã visionis est ꝑm maius lumen q̃ sint alie tres sequẽtes de quib⁹ dictũ est. Sed sicut est in lumine coꝝ aliq̃ maius lumẽ absoꝝbet minus. q̃ similiter est in lumine spiritu ali. q̃ nõ manent in xp̃o alij modi sciendi: nisi duo. s. vn⁹ qui

est sciētie increate: alius qui est p lumē gratie vnionis. ¶ Ad primū horuz argumētoz rñdet ſm volutatē dñi Bon. di.13.tertij li.7 Alex.in.3.q babit⁹ non verificatur ſm psonā ſ ſm naturā. Un dicit Joh.Dama.q in xp̄o sūt diūse voluntates ppt diuersas naturas: 7 sic vtrūt esse diuerse scientie. ¶ Ad secūdum dicēdū q q̄uis xp̄s sit vna psona cum filio dei: non tamē p psonalē vnionem. Et ſm hoc est sciens scientia increata: sicut filius dei. Unde rōne psone nō indiget alia scientia. tamē rōne psone in humana natura indiget alia scientia. s. creata. Non enī vtrūt esse humana nā in xp̄o imperfecta: quod sequeret si careret scientia creata. Ex pfectior vtrūt eē in ipso natura oibus alijs. ideo oī gnē sciendi scientia creata oportet q sit pfecta illa anima. ¶ Ad tertiū dicendū est q in corpalibus minus lumē offuscat 7 absorbet a maiori. Et rō huj⁹ est: qm̄ oia lumina corpalia sunt ad vnū actū s. manifestatiōis: qui quidē act⁹ p se 7 p fectissime ē a lumine maiori. Ex in spiritualib⁹ nō est sic. Non enī oia lumina spūalia sunt ad vnū actū. Distinguēdū tñ ē ſm statū ꝓbenſoris 7 viatoꝛ. Nā viatoris nō ē vn⁹ act⁹ sed plures. Nec lumina plura virtutū seu donoꝛū i viatore non sunt ad vnū actū. Comprehēſoris vero non ē nisi vnus act⁹ q̄ determinatur ſm claritatē luminis 7 totalitatem virtutis eius lumine. s. diuine visionis in gloria. Xp̄s aūt erat in statu simul viatoris 7 cōprehēſoris ſm ptes ale differentes supioꝛem 7 inferioꝛem: 7 ideo scientia comprehēſoris nō absoꝛbebat alias scientias.

¶ Qz scientia xp̄i non fuit p successionē temporis acquisita. Cap̄m.z.

Secunda conclusio dicit acquisitionis. In qua notare vtrūm q scientia xp̄i nō fuit p successionē tpis acq̄sita: sed ab initio siue conceptionis sibi indita. Quod sentire videtur Alex.in.3. Et ad hoc facit illud Greg. sup illo verbo Luc.2. proficiebat etate. Proficiebat nō q ipse sapientioꝛ fieret ex tpe: ſ paulatim vemōstrabat sapientiam. Sed circa hoc notādū est ſm Alex.in.3.q in xp̄o fuit multipler modus sciendi. Primus fuit ſm diuinā naturā. Et ibi scientia idem est qđ ipsum. Et iste modus fuit in filio dei ab eterno. Secund⁹ est ſm grāz vnionis: qui mod⁹ dicit ab omni alio scibili incoicabilis cuicunq; alteri creature. ¶ Tertius est ſm gratiā comprehēſoris in quo coicant angeli 7 aie sce. Quartus ſm naturā integrā anime ſm q habuit Adam scientiam in statu innocētie. Quint⁹ ſm pnalē naturā assumptam. Sextus est quedā gratia data xp̄o ad cognoscendū res ſm numeꝛ 7 p progressum tpis. Actum ad primuz sciendi modū similiter se habet xp̄s aī incarnationē 7 post. Secund⁹ xo modus nō fuit ab eēno. Et ſm istū habuit cognitionē omniū eoꝛū que ptinebant ad mysterium incarnationis: passionis 7 redemptionis. Scōm xo tertiū modum nō habuit cognitionē omniū eoꝛ que pertinebant ad gloriā suā 7 suoꝛū i. eoꝛū qui ordinat ad illam. Scōm xo quartum modū habuit noticiā eoꝛum que cognouit Adam i statu nature integre. Scōm quintum modum didicit multas pnalitates ſm experientiā in affectiua q̄tum cognouit ſm aliū modū s. ſm gratiā cognitiōis: que data ē sibi p gratiā vnionis. Unde prescuit illas p istam gratiā. Sextus modus cognitionis est ad cognoscendū p experientiā nō ut prioꝛ qui fuit affectiue: sed cognitiue ex sensu. ¶ Secundū notandū est q cognitio in sensu p experientiaz est duplex. Una cum res est in sensu ſm similitudinē. Alia cum res est in sensu ſm formā. Aliter enī ē similitudo coloris in oculo: aliter colꝛ. Ita duplex ē cognitio in xp̄o ſm experientiā. prima q̄tū ad naturā pnalem. secunda q̄tum ad specialem gratiā cognoscendi res ſm

naturā p̄ p̄cessum temp̄oris.

Q̄r anima x̄pi eque erat sapiens ut ds. Capl'm.3.

TErtia ꝯclusio dicit conditiōis fuit nāq; scia x̄pi magna ⁊ admirabilis. Circa quā contingit dubitare: si fuit equalis scientie dei: ex eo q̄ dlgo dr sancto dlic. ait. Alia x̄pi eque sapiēs est ut ds. Ad quod dicit Alex. in.3. q̄ est cōsiderare diuinā sciētiam ꝑm q̄ dicit respectu sui. Et sic scia est virtutis infinite. Et ꝑm hunc modū nihil est ei equale. Secūdo ē ꝑsiderare diuinā sciam respectu creaturaꝝ ⁊ hoc tripliciter.

Primo respectu ad illud quod scitur.

Secundo respectu ad modū p̄ quē scit.

Tertio respectu ad modū quo scitur.

Et ad hoc q̄ aliq̄d dicat equale scie dei: oportet q̄ equet ꝑm hec tria: qō non est possibile creature aliquo modo. Dicendū ergo q̄ compatione habita scie aie x̄pi ad diuinā scientiā: ꝑm illud qō scitur est dicere animā x̄pi eque scire sic ds: quia scit omnia que ds. Comparatione vero habita q̄tū ad mediuꝫ p̄ qō scit: uel q̄tum ad modū quo scit: non erit dicere equalitatē: qa ds scit omnia p̄ seipsū. sicut causa omnū. Alia ꝯo x̄pi nō p̄ seipsū cām: imo p̄ cām dī. Ecce inequalitas q̄tū ad mediuꝫ. Auculentior est enī cognitio dei q̄ cognitio aie x̄pi de rebus oibus: qa ds ipe omnes res videt ut in se: aīa ꝯo x̄pi nō ut in se: ꝑ ut in deo. Nō est ḡ absurdum dicere dīm nostr̄ ilūm x̄pm noticiā habuisse ex lumine scientie sue p̄sentium ꝓteritoꝝ ⁊ futuroꝝ: qua scientia ⁊ cognitione fiebat ut voloꝝ inestimabilis semp̄ cruciaret aīam illi⁹. Et vllo vnq̄ tpe inueniri potuit sine meroꝛe: q̄ nunq̄ caruit clarissima cognitiōe. Cogita aīa mea quēadmodū ante oculos x̄pi semp̄ erant pcta totius mundi. Videbat ipse quoscunq̄ dī offendentes: qui fuerūt a p̄ncipio mūdi: ⁊ sunt atq̄ erūt vsq̄ ad finē seculi. Videbat ipse p̄ecata oīa offendere dī summū bonū ⁊ infinitū. Videbat ipse multitudinē eoꝝ qui ingrati erant sibi de beneficio incarnatiōis. Videbat numerū damnandoꝝ. Videbat singulas p̄nas: quas sustinuerūt quilibet sci cōfessoꝛes ⁊ martyres: ⁊ ceteri quiq̄ ob suū amoꝛē. Videbat quecūq̄ tormenta passionis sue tpe p̄ ipsum sustinenda. O quot suspiria ex fornaceo illo coꝛde sepissime p̄fūdebant. O quot lacꝛyme mitis ihu faciem rigabant: qñ hec oīa simul ꝓtemplās in semetipso dicebat. Ego carnez assumpsi ut pctm̄ destruerē: ⁊ ecce tot pcta multiplicant. Ego carnē assumpsi ut spoliarē infernū ⁊ ecce grandis ē numerus illoꝝ qui in illum sunt adiudicandi. Ego carnē assumpsi ut ad paradisum omnes reducerem cruciatibus meis. Passurus sū nāq̄ opp̄obria: ifamiā: flagella: liuoꝛes: vulnera ⁊ moꝛtez amarā. Et ecce quot a regno celoꝝ exp̄llentur. O ingratissimi homines. o infideles: dr vobis doleo: quia ad paradisū non venietis. O iudei p̄o vobis affligoꝛ: quos infern⁹ suscipiet. o x̄piani falsi p̄o vob̄ contristoꝛ: quos ignis gehenne indesinenter exuret. O anima mea in p̄fundo amaritudinis posita. O mens mea angustijs vndiq̄ vexata. Si inimicos meos cōsidero: p̄o illis affligoꝛ. Si amicos inspicio: ⁊ illis ex pietate cōpatioꝛ O Stephane in amoꝛe meo eris lapidatus. Et tu Laurēti amoꝛe meo eris combustus. Et tu Sebastiane eris sagittat⁹. Et sic dr aliis dicere poterat: qs in sua mente lucida colligebat. Compatere ergo anima dmino nostro ihu christo: quem cum audis in assumpta natura omnia scientem: scias etiam q̄ crebꝛo volentem: merentem: lugentem suspirantē ⁊ lacꝛymantē. Infige coꝛdi tuo illius lacꝛymas ⁊ suspiria: ut sic valeas ab ipso suscipere gratiaꝝ: qui est dr benedictus in secula. Amen.

Fructus. xi. Ibs potenter operans.

Edius aũt
Item vbi ꝯ. dñi nostri ihu xpi maiestatẽ diuinitatis declarãt nobis opa illa miraculosa: q̃ non nisi supnaturali potentia fieri potuerunt: ut dictũ est in precedentib⁹. Et quoniã possunt nõnulli eam potentiaz xpo tribuere in assumpta natura: quod erroneũ est dicere: Idcirco in p̃senti sermone de potentia xpi dicturi sumus: ut ita credam⁹ de ipso mirabilia facta: q̃ semp ꝓditiões 7 proprietates seruem⁹ vtriusq; nature. Nam certissimũ est q̃ sicut scientia in xpo fuit admirabilis: ita 7 potentia. Veruz scientia fuit in eo ſm humanitatẽ 7 diuinitatẽ ut dixim⁹ in anteriori sermone: potentia ꝙo i ipso est ſm diuinitatẽ. Ad quod plenius intelligendũ ꝓponemus in medio fructũ qui est: Ibs potenter opans. Pro cui⁹ intelligentia tres conclusiones erunt notande.

Prima dicit determinationis.
Secunda dicit negationis.
Tertia dicit impressionis.

De anima xpi non est omnipotens.

Capitulum.j.

Prima conclusio dicit determinationis. In qua scire volem⁹ de potentia xpi ſm doctores catholicos q̃ aia xpi nõ est oipotens. sicut notat in tertio sententiarũ. di.iz. Et rõ huius ſm Ric. ibidem. ꝙa omnipotẽtia includit actiuã potentiã infinitã intensiue: quia cum vnũquodq; agat ſm q̃ est in actu: 7 patiat q̃tum est in potentia: quãtũ res habet de actiua potentia: tantuz habet de actualitate. q̃ potentia actiua infinita includit actualitatẽ infinitã in habente illã potentiã. Actualitas autẽ infinita in nulla creatura eẽ potest: quia omnis actualitas creature cum passibilitate ꝓmixta est. Cũ ois potẽtia actiua que aie xpi dari potuit sibi data est. Dñs autez Joñ. di. 14. ait. q̃ oipotentia coicari nõ potuit alicui creature: quia omnis creatura eo ipso quod ex nihilo est deficit a summa stabilitate. Unde quia non existit p seipsaz: deficit a sũma simplicitate. 7 quia non agit p se totam deficit a sũma maiestate: vnde distare põt ipsa virtus a substantia. Et quoniã p se nõ subsistit: nec in se: nisi sustentet a diuina potentia: quia non põt seipsaz sustentare. ideo impossibilile est ipsam esse omnipotentẽ. Rursus q̃m ex seipsa tota nõ agit: nõ potest in totã rei substantiã. 7 ideo nõ potest esse oipotes cum nõ possit totũ ꝓducere. Postremo quia virtus eius nõ distat a substantia tãtũ potest elõgari q̃ deficiet oio: vñ nõ põt in oia. Sicut igit soli deo conuenit sũma stabilitas: sũma simplicitas: summa imensitas: sic etiã oipotẽtia: quae necessario requirit ista tria. Unde nec aie xpi: nec alicui creature potest oipotẽtia coicari: nisi dicerim⁹ de aia xpi q̃ ei oipotentia coicat eo modo: quo coicatur ei nomen excellentie diuinitatis: hoc est ꝓ coicationẽ idiomatũ: que ortũ habet ex ꝓsonali vnione. Sicut etiã possum⁹ dicere q̃ homo est oipotens. Sed ꝓtra hoc obiicitur: quia dicit Matth. vltj. c. Data est mihi ois potestas in celo 7 in terra. Ubi glo. inquit. Nõ de coeterna patris diuinitate: sed de assumpta humanitate dicit. Et iterũ glo. super illud Luc. i. Hic erit magn⁹. dicit. Nõ q̃ ãn virginis partũ magnus nõ fuerit: ꝑ ꝙa potentiã quã dei filius naturaliter hz: homo ex tẽpore erat accepturus. Ad ꝯ dicit Ric. q̃ iste glose intelligunt scõm illũ modũ loquẽdi: quo idiomata coiũcant. Unde post verba glo. secundo allegate statim subiungit: Ut vna sit ꝓsona homo 7 deus.

De in xpo non est potentia peccandi.

Secunda cõclusio Capm. z. dicit negationis. Nã negamus in xpo potentiaz peccandi: sicut

vult Anselmus li. cur ꝙ homo. ⁊ oēs doctores in. 3. di. 12. Q. Ō declarās Ric. ait ꝙ xp̄s ꝑccare non potuit: nec inq̄tū deus: ut p se p3. nec inq̄tuz homo: quia erat comprehensor. Et sicut angeli boni ꝑccare nequeūt: ita etiā nec ipse. Nō potuit etiā ꝑccare inq̄tuz homo viator quia quādo materia est sub aliqua forma cuius actualitas equat ⁊ implet totam capacitatē ⁊ possibilitatē tot⁹ materie: nō est possibilis ad ꝓtrariā ꝓuationem que est p pctiō. Ez notādū ſm Boñ. ⁊ Alex. in. 3. ꝙ potentia ꝑccādi dicit dupliciter. Uno mō potentia qua ꝑccat. Et sic noiat ipsū liberū arbitriū creatum: qō quidē pōt in bonū adiutuz gratia. Et quia p suā naturā est ꝛfectiuum. hinc est ꝙ illa potentia siue facultas dicit potest potentia bñ faciendi ⁊ potentia ꝑccandi. Nullus enī ꝑccat nisi p illā. Alio modo potentia ꝑccandi dr̄ potentia ordinata ad ꝑccandū. Primo modo potentia ꝑccandi fuit in xp̄o: qa ut dicit Damascenus. oia que in nostra natura plantauit ꝛb⁹: assumpsit dei uerbum. Si ꝙo potētia ꝑccandi dr̄ potentia ordinata ad ꝑccatū ꝑpetrādū: sic non est cōcedendū ꝙ xp̄s habuerit potentiā ꝑccādi: p eo ꝙ ꝑccare nō potuit. Talis enī ordinatio: imo ꝛordinatio diminuit ꝛ plenitudine libertatis. Q. ut clarius vno ꝙo intelligamus: dicimus ꝙ xp̄s habuit potentiā ꝑccādi ex eo ꝙ habuit liberū arbitriū: qō ꝓpr̄ plenitudinē gratie nō pōtat a bono ꝛficē: ⁊ ita nec ꝑccare. Et si dicat ꝙ si xp̄s nō potest ꝑccare: ex necessitate ꝓseruat iusticiam: ergo nō est laudand⁹ ꝛ iusticia qa ut inq̄t Aug. 3. dinarū institutionū aduersus gentes. Nulla laus est nō facere qō facere nō possis. Ad h̄ respōdet Alex. ꝙ est quedā necessitas coactiōis ⁊ ꝓhibitionis. Et cum aliqō bonū fit ex huiusmodi necessitate nō ꝛtur laus facienti illud: qa ista tollit voluntatem: Et est necessitas imutabilitatis. Et ista nō tollit voluntatē nec laudē: sed ponit imutabilitatē voluntatis in bono. Et h̄ modo dr̄ deus ex necessitate esse bonus ⁊ bona queq; facere: sicut scribit ꝑ Iero. ad Paulinū dicēs. Bonus est deus: ⁊ oia que cunq; facit bona sint necesse est. Tali ergo necessitate secūdo mō dicta xp̄s seruauit iusticiā. Dr̄ q̄ dicit Ansel. ꝙ impropꝛie dicit necessitas: eo ꝙ non est ibi coactio nec ꝓhibitio. Et sic patz ꝙ sicut deus maxime laudād⁹ est ꝛ bonis q̄ habet ⁊ seruat: ita ⁊ dñs ihs xp̄s quia ꝑccare non potuit.

¶ Qz aia xp̄i dina ꝑfrute poterat in istis inferioribus vltra opa nature. Cap. 3.

Terna cōclusio dicit impꝛessiōis In q̄ plerisq; q̄rere solent si aia xp̄i posset facere nō mediāte ope nature impꝛessiones: que p nām fiūt in istis inferioribꝫ: qa ex quibusdā scōrum dictis ⁊ rōnibus videt ꝙ sic. Haz dicit Job. Dama. li. 3. loquēs ꝛ xp̄o. Sup̄ loiem: que hominū sūt agebat. Et ponit exemplū ꝛ ambulatione sup aquas. q̄ videt ꝙ hoc fecerit p nām humanā supnāliter sublimatā. q̄ pari rōne aia xp̄i posset facere nō mediante nā impssiōes quas fecit natura. Ad hāc questionez dixerūt aliqui: ꝙ q̄uis aia humana p suā nālem virtutē nō posset facere tales impꝛessiones: tñ aia btā ⁊ maxime aia xp̄i, ꝑpter excellentiā sue btitudinis ⁊, ꝑpter excellentiaz sue actualis existentie posset facere tales impꝛessiones nō mediante ope nature. Alii isti plane cōcedunt: ꝙ ipse posset hāc mām trāsmutare ad formā substantialē ⁊ accidentalē modo sublimiori q̄ trāsmutet ope nāe. Sed ꝓtra videt posse argui p euāgelistā ⁊ p scōs: qa p miracula q̄ faciebat xp̄s ostendit se ꝛum esse. Que ꝓbatio nō fuit efficax: si illa fieri potuissent creata virtute. Quis aūt p btitudinē aie xp̄i ⁊ suā existētiā in ꝙo sit i ea supnaturalis virtus: tamen nō transcendit terminos virtutis create. Ideo dicendū ꝙ q̄uis xp̄s quia est deus ⁊ homo possit ratione diuine potētie predictas impꝛessiones facere: tamē eius aia hoc nō pōt. Unde Ric. li. i. ꝛ tri. ait. Illa signa ⁊ ꝓdigia

que facta fuerunt ad cõfirmationẽ fidei nostre non nisi diuina virtute fieri potuerunt. Unde intelligendũ est verbũ Damasceni: quia in illo vult dicere: q̃ xp̃s q̃uis esset homo faciebat p̃r diuinam virtutẽ opera excedentia virtutẽ humanã. Et q̃ iste fuerit itellectus cuius patet quia post illa verba: paucis interpositis sic dicit. Non eni homo erat sed deus hõ Ista ergo que supra dicta sunt de potentia xp̃i catholice tenere debemus: quem cum deum verũ & hominẽ profiteamur: nõ irrationabiliter dicimus q̃ potestatẽ habet saluandi & dãnandi: mortificare & viuificare: deducere ad inferos & reducere. Cui omnes debem⁹ gloriã & honorẽ p̃ infinita secula seculorũ Amen.

Dñica quarta de aduentu. Sermo de clamore Johannis: qualiter congruo tẽpore xp̃m clamitat.
Fructus. zz. Ihm Johãnes clamitat

Factum est

verbũ dñi sup Johãnẽ Zacharie filiũ i deserto Scribũt hec ꝑba Luc. 3. c. & in euãgelio pñtis dñice. Exiuit precursor dñi dilect⁹ Johannes baptista in solitudinẽ deserti a teneris annis: ibiq̃ conuersat⁹ est vsq̃ ad etatẽ maturã. Quare factũ ẽ: ut xp̃m quẽ in utero matris existens exultando salutauerat: toto illo tẽpore nũq̃ viderit sicut patere potest ex illo ꝑbo Joh. i. Et ego nesciebã eum. Sz spiritu sancto in eũ veniente xp̃m publice diuulgare cepit: ipsum ꝓdicabat & demonstrabat saluatorẽ seculi: put testat lectio euangelica hodierna: que non imerito a nobis diligenẽ est ponderãda & examinanda. Pro cuius declaratiõe occurrit nobis consuetus fructus qui est: Ihesum Johannes clamitat. Pro quo tres conclusiones ponem⁹.
Prima dicit tẽporis opportunitas.
Secũda dr ꝑsone dignitas.

Tertia dicit clamoris qualitas.

Quo temp⁹ in q̃ Johãnes xp̃m clamitabat fuit opportunũ. Caplin.).

Prima cõclusio dicit temporis opportunitas. Notat eni i pma parte euangelij oppoꝛtunitas tẽporis: in quo xp̃s in mundũ veniẽs a Johãne baptista est predicatus. Dicit nãq̃ euangeliũ. Anno .15. imperij Tiberij Cesaris: pcurrãte pontio Pilato iudeã tetrarcha aũt galilee Herode. In quib⁹ verbis tria tẽpora designant.
Primũ vnionis romani imperij.
Secũdũ partiõis regni iudaici.
Tertiũ diuisiõis sacerdotij.

Primum temp⁹ qõ hic designat dicitur vnionis romani imperij. Nam ut colligitur ex dictis Liuij. Oroſij Eutropij & aliorũ qui romane reipublice gesta conscripsere romani orbis dñium appetẽtes vsq̃ ad Octauiani tempora bellis pro uintias varias edomando: regimen in vrbe. p reipu. statu sepenumero mutauerũt. Nam primo regnauerũt ibi reges vrbicz. Romul⁹. deinde Numa Pompilius: q̃ leges romanis instituit. post hũc Tullius Hostili⁹: q̃ albanos vicit: veientes & fidenn atos. cui successit Ancus martius: qui dimicauit cõtra latinos & montẽ ianiculũ ciuitati adiecit. Post ipsũ Tarquin⁹ Priscus: qui ludos romanis instituit. vicit sabinos: primusq̃ triũphãs romã intrauit. Post cuius obitũ secut⁹ ẽ Seruius Tullus. Nande fuit Luci⁹ Tarquinus superbus: qui primus excogitauit vincula carceres & fasces. & pter stupꝛum Lucrecie vxoris collatinj. 35. anno regni sui cũ vxore & liberis expulsus est. Et per hos reges regnatum fuit annis. 243. cuz adhuc Roma vix vsq̃ ad. 11. miliarium posside ret. Post reges cõsules regnare ceperunt duo de hac cã creati: ut si vn⁹ malus esse voluisset: alt bonꝰ potestatẽ potuisset eũ prohibere. Et placuit ne imperiũ longi⁹ q̃ p annũ haberent: ne ꝑpter diuturnã potestatem insolentiores redderẽt. & annales semp

essent: quise post annum scirent esse pri-
uandos. Hi habuerūt ergo romani ꝑmo
anno Lucium Junium Brutū. & Tarq-
nū collatinū consules. Et cuz ām̄ouere-
tur Tarquin⁹ collatinus. eodē anno
factus est cōsul Lucius Valerius pu-
blicola. Et vsq; ad ānū trecentesimū &
vltra ab vrbe condita durauit imperiū
consulare. Post quod. p duobus cōsu-
libus facti sunt recē: qui sententiā & po-
testatem haberent. A quibus secundo
anno hec potestas sublata est: ex eo q;
Appius Claudius vnus ex recē filiaz
cuiusdā virginē voluit corrumpere. Re-
stitutū est igit imperiū cōsulare: & vsq;
ad annū bella inter cesarez & Pompeiū
gesta nullus vnq; fuit: qui nec vrbi nec
orbi per se imperaret. Sed Julio cesare
interfecto Octauianus imperiū sūpsit
quia ut dicit Seneca in ꝑmo li. de que-
stionibus naturalibus. & Plutarchus
de vita & obitu Ciceronis: nepos erat
Julij cesaris: eiusq; filius adoptiuus:
quem cesar heredem in testamento reli-
quit. Hic Octauianus ut dicit Sueto-
nius regnauit annis. 56. Duodecim cū
Marco antonio. & 44. p se. Qui seda
tis omnibus bellis orbem totū suo sub-
iecit imperio: cunctis inimicis & turba-
tionibus romanorū victis. Huic suc-
cessit i imperio Liberius. cuius tpe ro-
manorū imperium solidus erat & vnitū
cuius anno .15. imperij Johannes xp̄m
incepit predicare. Quod quidez temp⁹
merito hic assignat: ut notaret q; gen-
tiles erant ad fidem xp̄i reuocandi Vñ
Greg⁹ in omel. ait. Redemptoris pre-
cursor quo tpe verbū predicationis acce-
perit memorato romane reipublice pn-
cipe: & iudee regibus designat: cū dicit
anno .15. tē. Quia eni illū predicare ve-
nerat: qui ex iudeis quosdā: & multos
ex gentib⁹ redempturus erat: p reges
gentiū: & principes iudeoꝝ predicatio-
nis eius tpa designant. Quia aūt gen-
tilitas colligenda erat: & iudea. p culpa
pfidie dispgenda: ipsa quoq; descriptio
terreni principatus ostendit. qñ & i ro-
mana repu. vnus pfuisse describitur.
Ad hoc etiā inquit Origenes. In pro-
phetico quidē sermōe solis iudeis pre-
dicato solū iudeorū regnū describitur.
Unde inqt Ysaie in diebus Ozie Joa-
than Achaz & Ezechie regū iuda. Et
in euāgelio qō erat predicandū in vni-
uerso mundo dominū describitur Ti-
berij cesaris: qui totius orbis dñs vi-
debatur. hec Origenes. ¶ Secundum
temp⁹ quod hic designat dicit partiōis
regni iudeorū: cum sequit in euangelio
Procurante pontio Pilato iudeaz. tē.
Ubi Beda ait. Pilat⁹ equidez. ix. ānō
Tiberij cesaris i iudeā missus. procurati-
onē gentis iudaice suscepit: atq; ibi per
decem annos continue vsq; ad ipsū pe-
ne finem Tiberij pdurauit. Herodes āt
& Philippus & Lisanias filij sūt Hero-
dis illius sub quo dñs natus est. Inter
quos & ipsū Herodē Archelaus frater
eorum decem ānis regnauit. Quia ꝓ-
a iudeis apud Augustū criminat⁹ est:
apud Vienną exilio periit. Regnū aūt
iudee quo minus validū fieret: idē Au-
gustus p tetrarchas diuidere curauit.
Hec Beda. Verūtamē de Lisania dicūt
aliqui ipsum nō fuisse filiū Herodis: sed
magis Ptolomei qui sub mōte libano
habitabat. Et Alexāder fil⁹ fuit Aristo-
boli qui de Mathā descēderat. Tetrar-
cha autē idē est qō ꝓnceps quarte ptis
Nam regnū ipsoꝝ iudeoꝝ in quattuor
ptes erat diuisū. scilicet. galilee. ituree &
abiline. Quib⁹ prefuerunt quattuor. s.
Pilatus tenens locū imperatoris sup iu-
dam. Et Herodes qui erat tetrarcha. i
princeps galilee. & Philippus q̄ erat te-
trarcha ituree & traconitidis regionis.
& Lisanias qui erat tetrarcha abiline.
Abilina est nomen regionis. Non aūt
sine causa factum est q; tot ꝓncipes im-
perarent iudeis eo tpe quo xp̄s venit in
mūdū. Ait nāq; Greg. in omel. Quia
n. iudea erat. p culpa pfidie dispergēda:
in iudee regno p quartā partem pluri-
mi principabātur. Sm illud: Omne re-
gnuz in seipsum diuisum desolabit tē.

Tertium tempus qō hic ꝛsignatur dicit diuisionis sacerdotij.cum subdit: Sub principibus sacerdotuꝫ Anna ⁊ Caipha. Super quo verbo ait Beda. Imo incipiente predicatione Jobis i. Anna ⁊ Caiphas principes fuerunt sacerdotum:sed Anna illū annū: Caiphas vero cum quo dominus ascendit qui cē administrabat: trib⁹ alijs in medio pōtificatu perfunctis. Clerū bi maxime q ad dñi passionē ptinēt ab euangelista cōmemorantur. Legalib⁹ nāq; tunc preceptis vi ⁊ ambitiōe cessantib⁹: nulli pontificat⁹ honoꝛ vite uel generis merito reddebat: sed romana ptāte sūma sacerdotij prestabatur. hec Beda. Quare autē tale tempus in euangelio notat.rationem assignat Greg.i omel. dicens. Et quia Johānes illum predicauit q simul rex ⁊ sacerdos extitit. Lucas euangelista predicatiōis eius tpa non soluꝫ p regnū:sed etiā p sacerdotiū ꝛsignauit.

Ex psona Jobis erat dignissima. Capl'm.z.

Secunda conclusio dicit psone dignitas. Que notat in verbis euangelij.cum dicit: Factū est verbum dñi super Johannez Zacharie filium in ꝛserto. In quibus tria notari possunt.

Primū est diuina inspiratio.
Secundū est Johānis cōmendatio.
Tertium est loci ꝛputatio.

Primū ē diuina inspiratio. qa factū est ꝟbum dñi. Nam Johānes baptista nō cepit predicationis officiū presumptuose: sed a spiritu sancto celitus ispiratus. Unde Criso. super hoc passu ait. Verbum dei hic mandatū dicit: qa nō a se venit Zacharie filius:sed deo ipsum monente. Secūdū quod notatur hic dr Johānis cōmendatio.quia dicitur: Super Johannē Zacharie filium. Ubi nobilitas ꝛsignat: quia erat ex genere sacerdotali. tē. Tertiū qō hic notat est loci ꝛputatio: quia subiūgitur: In ꝛserto. Ubi Theopbilus ait. Per totū tempus preteritum occultus fuit Johannes in ꝛserto:ut nulla suspitio nascatur in hominibus:q gratia affinitatis ad xp̄m:uel conuersationis a teneris annis:diuina ꝛipo testaretur. Ex qb⁹ verbis nos moꝛaliter instruimur: q si verbū dñi.i.inspirationez diuinā super nos fieri volumus:tria ꝛtemus habere. Primo humilitatem cum qua habitat grā.iuxta illud Jac.4.c. Superbis deus resistit: humilibus autē dat grām. Nam Johānes interpretat vas gratie i.ille in quo est gratia. Secundo ꝛtemus habere memoꝛie viuacitatez. Zacharias nāq; memoꝛans dñm interpretatur. Tertio ꝛtemus habere penitentie rigiditatem.ut.s.simus in ꝛserto penitētie. Nam Matth.3. dr. Penitētiā agite appꝛopinquabit i vos regnū ce. Nō equidē erat Johānes i voluptatib⁹ seculi: nō in ꝛlitijs mundi: nō in gaudijs hui⁹ temporis:sed in solitudine ꝛserti. Nam quāto quisq; magis se elongat a ꝛlectatione sensuū exteꝛioꝝ:tāto plus attingit ad intelligentiā ⁊ lumen secretoꝝ dei. Non miremur inquam non miremur: si falsi xp̄iani de deo non bene sentiāt: quia inebriauit eos fallax gratia temporalium honoꝝ: quib⁹ non sapiunt ea que dei sunt.

Et Johannes venit predicare i omnē regionem iordanis. Capl'm.3.

Tertia cōclusio dicit clamoꝝis qualitas. In qua notare ꝛtemus fm euangelij seriē q Johannes venit i omnē regionē iordanis ut dicit Nico.de lira. Exiuit in ꝛserto vbi pauci habitabant:⁊ venit ad loca magis habitata: ut plures possent ad eius predicationem venire ⁊ ab eo baptiçari. Ubiq; clamādo tria singulariē predicabat.

Primo baptismi efficaciam.
Secundo vie mundiciam.
Tertio salutis noticiam.

Primo predicabat baptismi efficaciā

dicitur eni in textu euãgelij. Predicãs baptismũ penitẽtie in remissionẽ pctõr. Que verba sm qd Rico. de lira sup. c.1. Aug. videtur dicere: possunt dupliciter intelligi. Uno modo pro baptismo Johannis: quo licz non dimitterent pcc̃a: tamen susceptio illi⁹ baptismi erat quedam protestatio agendi veram penitentiam: p quam ipsa pcc̃a dimittunt. Alio modo potest intelligi de baptismo xpi: cuius vtute pcc̃a dimittunt. Et quia tale baptismũ Johannes dare non poterat. ideo predicabat dandum p xpm in primo venturũ. Secũdo predicabat vie mũdicie dicẽs. Scriptum est in li. sermonũ Ysaie prophete. Vox clamantis in deserto: parate viam dñi: rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur: et omis mons et collis humiliabitur: et erunt prava in directa et aspera in vias planas. Hec aũt habẽt Ysa. 40. c. que ad litterã xpo predicãti conueniunt. Nam Ambr. dicit, Bene vox dicit Johes verbi nuncius: ex eo qd ipe manifestauit verbũ in carnatũ: cui dicebat viam esse parandã. Nam si bene cõsideremus ipse erat oris conditor totius qz vniuersi gubernator et rector: quẽ suscipere oẽs debent cum diligenti preparatione. Hinc est qd Amb. in sermõe tertie dñice de aduentu dicit. Oportet nos esse oi sanctitate puros: mundos pudicitia: nitidos honestate. Et Origenes sup his verbis ait. In corde nostro via paranda est dño. Magnũ enim est cor hominis et spaciosũ: si tñ fuerit mũdum. Nec in corpis quãtitate: s in virtute sensuũ magnitudinẽ eius intellige que tantam scientiam capiat veritatis. Prepara ergo in corde tuo viam dño per conuersationem bonam et egregijs uel pfectis operib⁹ dirige semitã: ut in te sermo dei absq; offensa perambulet. hec ille. Et certe qd Johannes predicabat populis circa iordanẽ: ecclesia hoc tempore sacratissimo fidelib⁹ suis commemorat ut omnes se preparent p futura solẽnitate dñi nostri ihu xpi. Cui grati sunt illi qui sibi nascẽti seipsos p̃sentant penitentia candidatos: decoratos virtutibus et deuotioni feruentes. O temeraria xpianor̃ corruptela. o reprehensibilis cõsuetudo. o detestabiles mores. Tunc nanq; magis offenditur xps cum magis est honorandus. In sequenti eni festiuitate multiplicãtur vanitates: pompe: solatia: inepte leticie: ioculationes: lenocinia: comessationes: ebrietates: vaniloquia: usure: periuria: mẽdacia: prohibiti ludi. et qd horrẽdũ ẽ ipudẽter: muerecũde: publice ipia blasphemia dei audietur in nocte natiuitatis domini. Hã pastores erunt laudantes et glorificantes deum: sed tot et tãti viri mulieres iuuenes et senes dẽ celi erunt maledicentes. O celi quomõ nõ absconditis faciem vestrã a nobis? O sol quomõ non abscondis lumen tuũ? O planete quõ nõ retrahitis lumẽ vestrum? O terra quõ nõ contremiscis? O vbies iusti et pij quõ nõ fletis in tam execrãda iniuria creatoris? Nascitur xps paruulus: humilis: pauper: lugẽs i presepio. p salute hominũ: et ecce blasphematur. Non est hec via: ut eius grãnos dignos reddamus. Inquit enim apostolus ad Ro. 13. c. Abijciam⁹ opa tenebrarũ et induamur arma lucis: sic ut in die honeste ambulem⁹. Nõ in cõmessationibus et ebrietatibus: nõ i cubilibus et impudicitijs: nõ in contentiõe et emulatiõe: sed induimini dominũ nostrum ihm xpm. Alidemus nãq; i xpo factuz esse quod in prophetia p Jobem allegata continebatur. Humiles enim qui per valles intelliguntur impleti sũt donis spiritualibus. Montes qui sunt superbi tyranni: sicut fuit Herodes: Nero: Domitianus: Dioclitianus: et alij xpm persequentes humiliati sũt. Corda pura directa sunt: sicut fuit in Maria magdalena peccatrice: in Matheo publicano et ceteris ad xpm conuersis. Corda aspera et contra xpm indurata mollificata sunt et deducta in vias planas sicut patet in Paulo. Si ergo ebristus

est qui gratiam donat rebelles reprimit
pcta dimittit: ⁊ duros sua pietate mol-
lificat. ipsū amare: ipsuz timere tenesñ:
⁊ dignū sibi habitaculū in nostra mēte
ꝑparare. ¶ Tertio predicabat Jobes
salutz noticiā. quādo dicebat: Videbit
omnis caro salutare dei. Ubi Criso. ait
Ostendit hic qñ ad fines mūdi diffun-
dē euāgelij virt⁹ atq; cognitio. Greg⁹
in omel. ait. Dis caro. i. ois homo salu-
tare dei. i. xp̄m in hac vita videre nō po-
tuit. Prophēta ḡ oculū ad extremū in-
dicij diem tendit: quādo būc oēs ⁊ elec-
ti ⁊ reprobi pariter videbūt. hec Greg
Nos itaq; qui xp̄m p fidem videm⁹ co-
nemur illi ita seruire: ut mereamur ipsū
aspicere glorioſū cuz plenitudine oiuz
nrozū delicioz in felici illo regno: in
q̄ ipse viuit p infinita sc̄la sc̄oz. Amē.

¶ In natiuitate dñi nostri ihu xp̄i.
Sermo de possibilitate qualitate ⁊ io-
cunditate incarnationis verbi dei.

Fructus. zz. Ibs letanter nascitur.

Euāgelizo vobis gaudiū magnuz
quod erit omni pplo: qa
natus est vobis hodie
saluator mundi: qui est
xp̄s dñs in ciuitate David. Scribunt
hec verba Luc. z. c. ⁊ in euāgelio p̄me
misse hui⁹ sacratissime solēnitatis. Dies
hic celeberrimus dilectissimi in xp̄o ihu
sūma cum deuotione est excolendus: in
quo scā mater ecclesia recolit mysteria
iocūdissima a natiuitatis saluatoris nr̄i
ihu xp̄i. Quid nanq; dulcius pōt audi-
ri: quid suauius: quidue mirabilius q̄
q̄ ibs xp̄s filij dei in bethleem nascit⁹?
Currite gentes ⁊ venite omnes cū pa-
storibus ad videndū dei filiuz. p nobis
peccatoribus in presepe natū. Hoc sit no-
bis hodierna die studiuz ⁊ magnificen-
tia ut natiuitatem ihu xp̄i pie ardenter
atq; affectuose cōtemplari velim⁹. In-
vigilent sensus nostri ⁊ puerulum xp̄m
ihm suscipiam⁹ reuerenter. De quo in
presenti sermone dicere volentes fructū
ꝓponim⁹: qui est: Ibs letanter nascit.
Quod angelus testificat⁹ ē i verbis p̄
positis in thēmate: in quibus nascentis
xp̄i gaudiū exp̄mit. Ubi ⁊ nos tria my-
steria contemplabimur.

Primū dr incarnationis possibilitas.
Secundū dr natiuitatis qualitas.
Tertiū dr natiuitatis iocunditas.

Q̄z incarnatio xp̄i est possibilis.
Capl̄m. j.

Primū mysteriū dicit incarna-
tionis possibilitas. In quo ex-
plicemus cōtra nōnullos ipie
sentiētes q̄ deū incarnari fuit ipossibile
⁊ aūt hoc sit falsū patet. quia suū oppo
situ est verū. Et hoc tangit a doctoribꝫ.
videlz. scō Tho. ⁊ btō Bon. in. z. sñiaꝝ
di. i. q. i. ⁊ pbāt ipsū possibile esse incar-
nari tribus rationibus.

Primo ratione omnipotentie.
Secundo ratione excellentie.
Tertio ratione conuenientie.

¶ Primo, pbant ratiōe omnipotentie.
Nam deus cum sit omnipotens: pōt oē
illud quod nec ꝛtradictionem includit
nec aliquē defectū i deo ponit. sm illud
Luc. i. Non erit impossibile apud deuz
oē verbū. Sed deū humanā naturā as-
sumere nec includit cōtradictionē: nec
in deo aliquē defectū ponit. Nam dina
naturā vniri humane in vnitate psone
non est aliud q̄ diuinā psonam que ab
eterno fuit hypostasis respectu dine nāe
esse hypostasim respectu humāe nature
i tpe. Hoc aūt nō dicit aliquā impfectio
nem: ⁊ potius dignitatē ⁊ nobilitatem
Sicut enī cum deus sit ens ab eterno:
in nullo fit derogatio bonitati sue: dum
est causa bonitatis creature create i tpe
q̄ius bonitas creata longe sit inferioz
bonitate increata. Sic. n. psona filij dei
cū sit hypostasis intellectualis ⁊ spūal⁹
⁊ increata ab eterno: in nullo derogat
si sit hypostasis rōnalis nature create i
tpe. ⁊ quēadmoduz deus de nō creante
fit creās in actu absq; aliq̄ sui mutatiōe

uel inouatione: sed solū facta mutatiē
ex pte nature create: sic psona filij dei q̄
nō erat hypostasis humāe nature i actu
habet esse eius hypostasis absq; aliq̄ sui
mutabilitate solū facta mutatiē ex pte
nāe assūpte. Et quē admodū dē ē i crea
tura p essentiā 7 p p̄sentiā. 7 in nullo
dependet ab illa: sed potiꝰ dependet crea
tura ab ipso tanq̄ a cā cōseruāte 7 su
stentante: sic 7 deus cū est in creatura
rationali p vnionē nō dependet ab ipsa
sed potius econuerso: qa hz sustētari in
illo. ¶ Secunda rō dicitur excellentie.
Nā ut ait hilariꝰ. plus pōt deꝰ facē q̄
homo dicere uel intelligere. Sed homo
potest dicere uel intelligere rōnabiliter
deū humanā naturā assūmere. q̄ multo
magis deꝰ pōt hoc facē. Intelligit nāq;
homo congruū fuisse deū incarnari: tuꝫ
ppter sue potentie sapie 7 bonitatis emi
nentē manifestationē: que quidē facta
est in humani generis susceptione: tuꝫ
ppter operū diuinoꝝ excellentē p̄summa
tionē que est facta cū vltimū p̄iudicū
est p̄mo: tum ppter humi dē pcti solu
tionē ad liberationē hoīs captiui: qa so
la psona diuina erat que p̄ponderabat
toti humani generi. ¶ Tertia rō dicit
conuenientie. Nam cozū est facilis vnio:
que ad inuicē silitudinē habēt. Sed hō
est creatus ad silitudinē 7 imaginē dei
ut dr̄ Gen. i. q̄ humana natura diuine
aliquo modo est vnibilis in psona. Et
si dicit q̄ nulla potest esse vnio inē illa
inter que nulla est ꝓportio: ꝫ dei qui est
infinitus ad creaturā que est finita nul
la est ꝓportio. q̄ nulla potest esse vnio.
Ad h̄ dicendū q̄ duplex est p̄portio.
Una que attenditur in cōuenientia or
dinis. Alia que attendit in cōmensu
ratione quātitatis. Cū q̄ dicit q̄ omne
vnibile est ꝓportionabile. dē. dicendū
q̄ verum est si intelligatur de ꝓportione
que attendit in cōueniētia ordinis. Si
autē intelligat de ꝓportione que est in
cōmēsuratiōe quātitatis nō habet veri
tatē. p eo q̄ si aqua maris infinita esset
adhuc posset spongia imergi: sicut nūc
imergēt. Et ideo sufficit ad vnionē ꝓ
portio que consurgit ex cōuenientia or
dinis. Et talis est conuenientia que ē inē
creaturā rōnalē 7 deū: p eo q̄ creatura
rōnal' eo ipso q̄ ē imago dei nata ē or
dinari in ipso. Dirimus qualiter doc
tores theologici possibilitatē incarnatio
nis ostendūt: quod a nobis nō ē curio
se inuestigandū: sed mente potius affec
tuose recolendum.

¶ Quo tempore 7 loco 7 qua paupta
te xp̄s natus sit. Capm̄. z.

Secundum mysteriū dicit nati
uitatis qualitas. In quo con
siderare debemus qualiter xp̄s
natus describitur ab euangelista. Ex
cuius consideratione tres conditiones
xp̄i nascentis colligimus.
Prima dicit temporalitas.
Secunda dicit localitas.
Tertia dicit paupertas.

¶ Prima ꝑdicio dr̄ tpalitas. Designat
nāq; i euāgelio q̄ xp̄s natꝰ ē octauia
ni imp̄atoris tpe. Qui ut scribit Sueto
niꝰ 7 Eutropiꝰ natꝰ ē i velletrano octa
uo. viij°. kal. septēbris ex p̄re Octauia
no senatore 7 matre Accia nepte Juli
cesaris genita ex Julia sorore: que nu
pserat. L. Balbo. de q̄ refert Plinius in
z. historie nālis. q̄ cū vrbē intraret ap
paruerūt stelle circa solē i modū coro
ne posite. hic sedatis oībus bellis orbē
totū suo subiecit imperio cūctis inimicis
7 turbatiōib⁹ romanoꝝ deuictis. Regna
uit nanq; annis. lvi. duodecim cū. M.
Antonio. 7. M. Lepido. 7. 43. p̄r se.
Et ut dicit Solinꝰ de mirabilib⁹ mūdi
temp⁹ Augusti solū regnū ē q̄ plurimū
arma cessauerūt 7 ingenia floruerunt.
Fuerūt. n. tūc Horatiꝰ flaccus Virgiliꝰ
Ouidius Naso Catulliꝰ veronensis
Terētiꝰ Varro. M. T. C. Apollodoꝝ
Valeriꝰ Messala. Valeriꝰ marinꝰ: 7
q̄plures alij. Et tanta dicē Orosiꝰ. Octauia
nus victor rediens ab oriēte cū triplici
triūpho vrbē ingressus: tūc pmꝰ qa repu.
auxerat: Augustus ē salutatus. Et cū
pacificū possidēt imp̄iū: edictū fecit ut

ꝛescriberet vniuersus orbis: ut sciret qꝫ
ꝓuincie: quot hoīes essent i toto orbe.
Et dicebat ꝛescriptio: quia numer⁹ cor
qui censū ferebant redigebat in scriptis
ut refert magister i hist⁹ia scholastica.
Dicebat etiā ꝓfessio. qa quilibet offerēs
ꝛnariū suū ꝓesidi ponebat illum super
caput suū. z ꝓpter hoc ꝓofitebat se esse
subditū Romano imperio. Regnāte
imperatore pissimo xp̄us ꝛei filius nasci
voluit. Unde Beda ait. Nasciturus in
carne ꝛei filius⁹ sicut ꝛe ꝑgnē nat⁹ ꝑgni
tatis sibi ꝛeus oñdit esse gratissimū: sic
pacatissimo seculi tpe procreatur: quia
pacē querere ꝛocuit. z pacis sectatores
inuisere dignat⁹. Nullū aūt mai⁹ potuit
esse pacis indiciuz: qꝫ rotū orbē vna ꝛe
scriptiōe cōcludi cū Octauian⁹ august⁹
tanta. xz. annis circa temp⁹ dñice nati
uitatis pace regnauit. Unde opbi⁹ ꝛro
ait. Conueniēs erat ut p xp̄m cult⁹ mul
torū ꝛor ꝛeficeret. z vnus ꝛe⁹ coleret.
vnde vn⁹ rex orbi impasse ꝛescribit. Nec
existimare ꝛetm⁹ regem regū ihm xp̄m
ib̄ ꝛescriptōe mūdi natū absq; mystica
z rōnabili causa. Dicit Origenes. Di
ligenti⁹ aūt intuenti sacramētū quedā
videt significari: qa i totius orbis. pfes
sione ꝛescribi oportuit xp̄m: ut cuz oib⁹
scriptus sanctificaret cōs. Greg⁹ i omel.
inqt. Mystice aūt nasciturō dño mūd⁹
ꝛescribit: quia ille apparebat in carne q̄
electos suos ascriberet in ciuitate. Qz
ꝓditio dicit xp̄i nascēt⁹ localitas. Nasci
ens voluit i Bethleē inde ad qđ iuerat
Joseph cū Maria: eo qꝫ esset ꝛe domo
familia Dauid. Et dicit Bethleē ciui
tas Dauid ꝑm Nico. ꝛe lira. qa inde ori
undus fuit ut habet. i. Reg. xvi. c. Et Jo
seph erat ꝛe genē Dauid: sicut dr̄ Matb
i. Et nō ē alienū a ꝓposito: quia ib̄s xp̄s
nat⁹ ē in tā humili loco. z nō i vrbe: nec
in maxima roma: qa in oib⁹ suis actib⁹
se humlē exhibere voluit. Qui Bethleē
elegit sue nativitati. z vrbem sue passioni:
ut p hoc gloriā hominū cōfutaret: qui in
ciuitate ignobili nascens: in ciuitate no
bili est passus oppꝛobriū. Et ut dicit in
quodā sermōe epiphanij ꝓcli: Si max
mam Romā elegisset ciuitatē: ꝓpter
potentiā ciuiū mutationē orbis terraz
putarent: si filius fuisset impatoris po
testatis auctoritatē imperatori ascriberēt
Sed ut humilitas xp̄i ostenderet: z vi
nitas cognosceret orbē terrarū trans
formasse: pauperculā elegit matrē: pau
periorē z ignobiliorē patriā: tū in signū
pfecte victorie: tum ut suam potestatē
ostenderet in ipsa Roma que caput erat
orbis in qua statuit caput ecclesie sue.
ꝑm illud Psa. xxvi. Ciuitatē sublimē hu
miliabit. z cōculcabit eam pes paupis
i. xp̄i: gressus egenorū. i. Petri z Pauli
apostolorū eius. Tertia ꝓditio dicit
xp̄i nascentis pauptas. de qua ait Luc.
ii. c. Impleti sunt dies Marie ut parēt.
z ꝓpit filiū suum ꝓmogenitū. z pannis
eum inuolvit. z reclinauit eū i ꝓsepio
quia nō erat ei locus in diuersorio. Di
uersoriū namqꝫ ꝑm magistꝝ in hist⁹ia
scholastica dicit operimentū qō ē inter
duas domos: sub quo ciues ad collo
quenduz uel ꝓpter aeris intemperiē di
uertebant vbi Joseph boui z asino ꝓsep
fecerat. Mirare modo alia mea qꝫ extre
ma fuit pauptas regis celorū z oīum
creaturarū nascentis. Audi Hiero. ad
Marcellā ꝛe vrbe secedenda dicentem.
Quo sermone: qua voce sꝑluncaz tibi
saluatorī exponam? Et illud ꝓsepe in
quo infantulus vagit: silentio magis qꝫ
infimo sermone honorandum est. Ubi
sunt late porticus? Ubi aureata laque
aria? Ubi domus miserorum ꝑnis z
damnatorū labore vestite? Ubi ad in
star palatij ꝓuatorū extructe basilice:
ut vile corpusculū hominis ꝓcessius
inambulet: z quasi mundo quicqꝫ non
possit esse ornati⁹: tecta sua magis ꝛelit
accipere qꝫ celuz? Bethleē. Ecce in loc
paruo terre foramine celorum cōditor
natus est: hic inuolut⁹ pānis: hic visus
a pastorib⁹: hic ꝛemonstratus a stella:
hic adoratus a magis. hec ille. Et idem
ad Eustochiū. Ille cui⁹ pugillo mund⁹
concluditur: ꝓsepe cōtinet angustia.

O quid erat videre filiū dei inuolutuz pannis: vagientē: lachrymantē: pre frigore tabescentē: Eamus oēs queso cū pastoribus ⁊ dicamus sibi. O angelorum rex dignissime: qui p nobis ad hāc necessitatē venisti: ut ex paupcula mre in tuguriolo vilissimo nō habēs vbi caput reclines: quid vis a nobis? Quid tibi psoluere possum? Vis aurū? vis argentū? placent tibi vel gēme vel iocalia vel preciosa queqz diuertibilia? Et si forte ista spreueris que faciūt tīn ad ornatū pro tua necessitate domū acciperes ad habitandū: ligna ⁊ pannos ad calefaciendū. Et mox infantul⁹ iste clamabit ardenter. O rationales creature nolo mūdi diuitias: nolo delitias: nolo magnificētias. Ecce vestrā carnē assumpsi. Puerulus sum ⁊ p vobis trigintatribus annis laborabo indesinēt in fame ⁊ siti: in vigilijs ⁊ pegrinatiōibus. in angustijs ⁊ psecutionib⁹. in plagis ⁊ vulnerib⁹: in sanguinis effusiōe vsqz ad mortē. Si mihi placere cupitis qui vos ita diligo: peccata vestra mihi donate. Illa sup humeros meos ponite volentes in corde vestro de quibuscūqz cōmissis: ⁊ ego p vobis satisfaciā. Ego omniū penitentiā portabo. O humani cordis duritia cur nō mollis: cur nō flectis: cur nō mouet ad vocē oiuz saluatoris? Sūt nēpe humane mētes gelate ⁊ ferro duriores: qui xp̄m puluz clamātē ⁊ dicētē: pctā deponite pctā deponite ḋa propē peccata incipio pegrinari ad mortē: non audiūt. Sed quid tu faciebas o virgo pijssima: quādo videbas i assumpta carne factorē oiuz tam infimo loco natū? Flebāt oculi tui? Que tanto magis eras pietate victa: quāto certior eras de altitudine secreti. Nēpe humanus intellectus excogitare nō posset qualiter virgo sacratissima puella ⁊ plena gratia: sui filij ardētissimā paupertatem deflebit.

Que omnes creature in xp̄i natiuitate signū iocunditatis ostēderūt. Cap'lm. 3.

Tertiū mysteriū dicit natiuitatz iocunditas. Nam natiuitas p̄sens letissima videt esse animis quibuscūqz bñ dispositis. De qua ⁊ nos triplicē iocunditatē inferemus.
Prima dicit supnaturalis.
Secunda dicit virginalis.
Tertia dicit generalis.
Prima dicit supnaturalis: que facta fuit in angelicis choris. Et quidē angelus vnus letus ad pastores descendit: qui vigilias noctis custodiebant super gregem suū: annūcians eis q̄ nat⁹ esset ibs: cū quo facta ē multitudo magna celestis exercitus cantantiuz: gloria in altissimis deo ⁊c. Et ut inquit Beda i omel. nunq̄ in tota veteris testi serie reperiemus āgelos: qui tam sedulo apparuerūt patribus: q̄ cum luce apparuerint. Sed hoc priuilegiū recte huic tpi est reseruatū: quādo exortū est in tenebris lumen: ⁊ rectis corde letcia. Ih ille
Secūda iocunditas dicit virginalis Suscepit equidez virgo gloriosa inestimabile gaudiū: cum vidit se pperisse sine corruptione: ⁊ sine dolore. Nec ut q̀dā fatue arbitrant iacens pperit filiū suū nec obstetricum habuit adiutoriū. Cñ hiero. aduersus Eluidium. Nulla ibi obstetrix fuit: nulla mulierculaꝝ sedulitas interfuit. Ipa pānis inuoluit infantem: ipsa ⁊ mater ⁊ virgo. Puto enī q̄ attropinquante hora ptus sensit virgo purissima tantā intellectus leticiam quantā nō senserat vnq̄ omnib⁹ diebus vite sue: ⁊ oēs sensus ei⁹ spūales ⁊ corporales quadā inenarrabili suauitate replebant. Et eleuata sup humanas vires in abyssum diuine contemplatiōis ita cuz imenso dulcore pperit filiū suū Quem ut vidit natū: mox adorauit ut deū ⁊ deinde illū ad se suscipiens: suo pectori strinxit: ⁊ pānis inuoluendo lacte suo purissimo pascebat. Audiuit ⁊ angelos cantātes: vidit pastores cū admiratiōe venientes ad inquirēdū de saluatore nato: quem ipsa pepererat: ipsa tenebat: ipsa tractabat. O gaudiū

ꝛre incognoscibile: cū virgo gloriosa videbat oculis corporeis: quē sci presepesq; electi residerauerūt inspicē. Nec solū filiū suū sentiebat: ꝫ sui ipsi⁹ ⁊ etiā rei filiū esse intelligebat. ¶ Tertia iocunditas dñi generalis. Nā dño nascēte oēs quodāmō creature vise sunt suo modo letari. Creatura namq; pure corpora letata est: ꝺa ut testat Jnno. tertiꝰ tpe illo quo rome longo tpe pax fuit: romani templū pacis pulcherrimū ꝓstruxerunt: ⁊ ibi statuā Romuli posuerunt. Cōsulentes ꝙo Apollinē quātū dura ret: acceperūt rūsū quousq; ꝙgo pareret. Nō ipsi audientes dixerūt. Jn eternuꝫ durabit: ꝺa ꝙgo nunq; pariet. Ulñ ⁊ in foꝛib⁹ tēpli titulū hūc scripserūt: Templum pacis in eternū. Ez in ipsa nocte qua ꝙgo pepit templū fundit⁹ corruit: Ubi modo ē eccl̄ia: que sc̄ē Marie nouē dñi. ¶ Tꝛ⁹ letata est creatura corpea ⁊ lucida ut predict⁹ Jnno. papa dicit. Jn ipsa enim nocte natiuitatis obscuritas aeris in claritatē diei ꝛersa est. ⁊ in die natiuitatis dñi tres soles in oriente apparuerunt: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt: licz i hūꝺoꝛijs scholasticis dicat ꝙ hoc nō fuit in die natiuitatis: ꝫ añ ꝙ aliq̄ temp⁹. s. post mortē filij ceseris: qō etiā Eusebi⁹ in cronica asserit. Oꝛosius ꝙo dicit ꝙba hec. Hora circiter tertia: repente liquido ac puro sereno circul⁹ ad spēm celestis arc⁹ oꝛtē solē ambiuit: quasi vētur⁹ cēt q̄ ipsū solem solus mundū̄q; totū effecisset ⁊ regeret. Addit ⁊ Jnnocenti⁹ rem dignaꝫ miratu ꝙ Octauian⁹ impator in tantū senatui placuit: ut ipsū ꝙ deo colere vellent. Qui se mortalē intelligēs: imortalitatis sibi nomē noluit vsurpare. Ad illoꝛū ꝙo importunā instantiā Sibyllā ꝓphetissam aduocat: scire volens p eius oracula: si in mūꝺo aliq̄ eo maioꝛ nasceretur. Et cū in die natiuitatis dñi cōsilium sup hac re quocasset: ⁊ Sibylla in camera impatoris oraculis insistēt: in die media circulus nitens apparuit circa solem. ⁊ i medio circuli ꝙgo puellerrima filiū gestans in gremio. Hūc Sibylla ꝟ cesari ostendit: Cū autē impatoꝛ ad pdictā visionē plurimū admiraretur: audiuit vocē dicentem. Hec ē ara celi. Dixitq; ei Sibylla. Hic puer maioꝛ te est: ipsum adoꝛa. Et in camera in qua hec celebrata sunt: in honoꝛe sc̄ē Marie ꝛdicata est eccl̄esia: que vsq; hodie dicit⁹ ara celi. Octauian⁹ ꝙo puero sibi monstrato myrrhā vēdit: ⁊ ꝛdit: ⁊ ꝛde cetero vocari recusauit. ¶ Tertio letati sunt pastoꝛes inuenietes sicut dixerat eis angelus. Unde ⁊ nos oēs letari ꝛemus: ⁊ spūaliter iocūdari: ꝺa ait Leo papa i sermone. Saluatoꝛ noster hodie dilectissimi natus ē gaudeamus. Neq; enī locū fas ē esse tristicie: vbi natalis est vite: que consūptio mortalitatis timoꝛe ingerit nobis ꝛe pmissa eternitate leticiā. Nemo ab hui⁹ alacritatis ptic̄ipatione secernitur. Una cunctis leticie cōmunis est ratio: quia dominꝰ noster mortis peccatiq; ꝛestructoꝛ: sicut nullū a reatu liberū reperit: ita liberandis oībus venit. Exultet sanctus: ꝺa appoꝛpinquat ad palmā. Gaudeat peccatoꝛ ꝺa inuitat⁹ ad venīā. Animet̄ gentilis: ꝺa vocatur ad vitā. Lꝛe ille. Igit̄ leti facti sūt celi ⁊ ciues celoꝝ ⁊c. Hic ⁊ nos gaudentes referamus gratias ꝛeo: qui seipsum ꝛdit parulū: ut nos magnos faceret in regno celoꝝ: in quo vivit ⁊ regnat p infinita secula seculoꝝ. Amē.

¶ In festo sancti Stephani ꝓtomartyris. Sermo ꝛe eodem.

Fructus. 24. Stephan⁹ ihm videns.

UIdeo celos apertos: ⁊ ihm sedentem a dextris ꝺei. Actꝫ. 7. In tribulatione positis ac laborantibus dilectissimi in xpo ihu ꝓ dño amoꝛe nō deest auxiliū sue gr̄aie: qua fit ut quecūq; ardua ⁊ difficherrima filiū gestans in gremio. Hūc Sibylla ꝟ cesari ostendit: Cū autē impatoꝛ ad pdictā visionē plurimū admiraretur: audiuit vocē dicentem. Hec ē ara celi. Dixitq; ei Sibylla. Hic puer maioꝛ te est: ipsum adoꝛa. Et in camera in qua hec celebrata sunt: in honoꝛe sc̄ē Marie ꝛdicata est eccl̄esia: que vsq; hodie dicit⁹ ara celi. Octauian⁹ ꝙo puero sibi monstrato myrrhā vēdit: ⁊ ꝛde cetero vocari recusauit. ¶ Tertio letati sunt pastoꝛes inuenietes sicut dixerat eis angelus. Unde ⁊ nos oēs letari ꝛemus: ⁊ spūaliter iocūdari: ꝺa ait Leo papa i sermone. Saluatoꝛ noster hodie dilectissimi natus ē gaudeamus. Neq; enī locū fas ē esse tristicie: vbi natalis est vite: que consūptio mortalitatis timoꝛe ingerit nobis ꝛe pmissa eternitate leticiā. Nemo ab hui⁹ alacritatis ptic̄ipatione secernitur. Una cunctis leticie cōmunis est ratio: quia dominꝰ noster mortis peccatiq; ꝛestructoꝛ: sicut nullū a reatu liberū reperit: ita liberandis oībus venit. Exultet sanctus: ꝺa appoꝛpinquat ad palmā. Gaudeat peccatoꝛ ꝺa inuitat⁹ ad venīā. Animet̄ gentilis: ꝺa vocatur ad vitā. Lꝛe ille. Igit̄ leti facti sūt celi ⁊ ciues celoꝝ ⁊c. Hic ⁊ nos gaudentes referamus gratias ꝛeo: qui seipsum ꝛdit parulū: ut nos magnos faceret in regno celoꝝ: in quo vivit ⁊ regnat p infinita secula seculoꝝ. Amē.

¶ In festo sancti Stephani ꝓtomartyris. Sermo ꝛe eodem.

Fructus. 24. Stephan⁹ ihm videns.

UIdeo celos apertos: ⁊ ihm sedentem a dextris ꝺei. Actꝫ. 7. In tribulatione positis ac laborantibus dilectissimi in xpo ihu ꝓ dño amoꝛe nō deest auxiliū sue gr̄aie: qua fit ut quecūq; ardua ⁊ diffi-

cillima nō solū nō molestē ꝫ iocunde ⁊ equo aio ferant. Nihil eni mortē terribilius. Hanc tñ amici dei cū opus fuit passū sunt,p xp̄o gaudentes. Et ne multorum exempla referam⁹,ꝓponē exemplum de pthomartyre:qui in etate floridissima lapidationis martyriū patientissime tolerauit. Cui cū ex debito cogamur honorē deuotū exhibere: ut possim⁹ suffragio ipsius sue scissime vite cē imitatores.de ipso in p̄nti sermone dicturi sumus sub vno fructu:q̄ est: Stephan⁹ ibm videns.sicut dr in tḡmate. Aperi celos aptos tē. In qb⁹ scissimis ꝟbis tria principalia priuilegia bti Stephani notabimus.

Primū dicit gratie.
Secundum victorie.
Tertium glorie.

Fuit in Stephano fuit gratia. Cap.j. Primū priuilegiū dicit gratie.de qua dicit Act̄.vi. Stephanus aūt plenus grā ⁊ fortitudine faciebat signa ⁊ ꝓdigia magna in ꝓplo. Hā cū tria sint pctā ꝓma ad q̄ cēa reducunt.vz.superbia: auaricia: luxuria. Ꝓo quib⁹ dr.i. Joh.ij. Omne qđ ē in mūdo: aut est ꝓcupia carnis: aut ꝓcupiscētia oculoꝝ: aut superbia vite: necessariū est vnicuiq; laborare ut ab his nō superetur: q̄nimo vincendo ꝟtutes. Sine qb⁹ cē nullo mō pōt sine dina gratia: sicut docet Aug⁹ in li.de correptiōe ⁊ grā.⁊ i li.de p̄destinatiōe scoꝝ ⁊ i enchiridion. Deꝰ aūt bñdict⁹ vnicuiq; laborare volenti ⁊ facere qđ i se est: hāc grām libere largit̄ adeo ut nullus nisi ꝛe,ppria negligētia ꝙqueri possit. Unde Cyprian⁹ in epl'a ad Domnū ait, Perfluens largit̄ spūs:nullis finib⁹ p̄mit̄: nullis metarū spaciis frenat. Manna iugiter exulcerat affluēter. Nostrū pect⁹ tñ faciat ⁊ pcut. Detū illud fidei capax offerimus: tātū inundātis grē haurim⁹ hec ille. Sic clare pcipim⁹ in btō Stephano xp̄i,pthomartyre dilectissimo:q̄ grā dina supauit p̄fata pctā.⁊ obtinuit in se tres solēnes virtutes videlz.

Prima est virtus humilitatis.
Secunda est virtus pauptatis.
Tertia est virtus castitatis.

¶ Primā virtutē quā obtinuit beatus Stephanus dr humilitatis in honore sibi ab ecclesia exhibito. Ut enim docet scriptura Act̄.6.c.ipse nō fuit vlamus imo p̄m⁹ ex septē diaconibus ab aplis ordinatis i ministerio. Cū eni esset maxima multitudo credentiū: que in dies crescebat.iz .apli decreuerūt eligere septem qui possent p̄esse ministrationi tpali:ut ipsi possent liberi⁹ vacare verbi diuini p̄dicationi. Et elegerunt Stephanū plenū fide ⁊ spū scō.⁊ Philippū ⁊ Prochorū :⁊ Nicanorē ⁊ Timonē ⁊ Parmenā: ⁊ Nicolaū aduenā Anthiochenum. In quo honore nulla elatione Stephanus intumuit: ꝫ i cūctis se humilē exhibuit. ¶ Secunda virtus dicit pauptatis. Hā de eo dicit Act̄.6 q̄ fuit plen⁹ fide. Unde Aug⁹ ait. Qui de vero verā fidē habent: nō cupiūt i his miseriis diuites fieri. Et sic p̄z q̄ ꝟtuz ad secūdā virtutē. ¶ Tertia dicit castitat̄. Nam de eo dr q̄ fuit boni testimonij ⁊ mūdissime fame. Et q̄a pleriq; sua voluntate i pctis cōmorātes excusationē suscipiūt dicētes nō posse virtuose viuere : q̄a ipse dns suā grāz denegat : nos itelligē debem⁹ q̄ ex fonte illo inundātissimo dine bonitatis vnusq̄sq; gustare pōt si velit. Et q̄a q̄ mali sūt nolūt qđ in se est facere: iō grām dinā pticipare nō pūt. Inqt.n. Eucbidi⁹ i li.de causis q̄ ꝓma cā inest oib⁹ reb⁹.dispositionē vnā nō tñ oēs accipiūt: ꝫ tñ ꝑm dispositionē suā. Quo fit: ut alij recipiant de grā ꝑfectū eis sufficiat ad salutē: ut sūt illi q̄ i caritate obseruant diuina mādata:alij ꝟo aio feruentiores : pfectionis opera aggredientes ample⁊ copiose gratiā diuinā impetrāt. Nō.n.potuissent pseuerare in deserto Anton⁹ magn⁹ Hilarion Paul⁹ prim⁹ heremita:⁊ alij de quibus dicit in vitis patrū: nec etiaz martyres tam immanes ferre cruciatus duraszq; penas si gratia dei illis nō succurrisset:

Non potuissent in etate sua tam florentissima supportare ⁊ calcare mundi superbiam: spernere mundi diuitias: parui pendere vanas vrbium: ⁊ humiliter ac caste sequi xp̃m i pauptate: si nō fuissent adiuti gratia dei. Et si dicit q̃ gra non potest esse maior in vno q̃ in alio. potest ad hoc responderi p Aug̃. dictum ad Bardanū. In quibus habitat deus non equaliter habitat. Et idez ad Bonifacium. Triplici gratia merce augeri. Que ꝓba exponens Alex in. 3. dic q̃ maius ⁊ minus i formis spūalibus non dicit sicut in formis corporalibus quia fm Aug̃. de quantitate anime in formis materialibus dicitur maius ⁊ minus fm quātitatē diuisiuā. i formis aūt spiritualibus fm quātitatē ꝓtualē Redeuntes ergo ad nostrū ꝓpositū dicimus: q̃ nō est inconueniens bonitati diuine quibusdā copiosū donū gratie concedere: cū ⁊ deus nulli deneget: ut dictū est qō est ad salutē necessariū. Dicit oēs iudei hereticī infideles ⁊ mali xp̃iani i hoc seculo existentes vellēt gratiam dei: facile possent eā obtinere. Habuit eam Stephanus: ⁊ estimauit ac magnifice preciū illius appreciauit.

¶ Hic in Stephano fuit victoria.

Capitulum. 7.

Secundū priuilegiū in quo relucet diuinū adiutoriū beati Stephani dicit victorie. Mos enī malorū est bonos psecutionē inferre: qa fm phōz sententiā: contraria simul stare nō possunt: sed mutuo se expellūt: fm q̃ Arist. 2. meta. docet. ⁊ in predicamētis. siue fuerint contraria priuatiue uel positiue: sicut calidum non stat cum frigido: nec album cū nigro: nec tenebre cū lumine. Unde quia boni malis ꝓrarij sunt: eos cedunt ⁊ molestāt: ⁊ importune psequūt. Unde. 27. q. 4. c. Qui fm carnē. ait Hiero. Qui fm carnē natus est psequebat spūalē. s. Ismael Isaac. Hunc aūtē spūalis carnalē persequit Nō pz etiā p beatū Hiero. in epitaphio sce Paule. Sp virtutes psequit inuidia: feriuntq̃ summos fulgura mōtes. Eteni sancti omnes emulos habuerunt. In paradiso quoq̃ serpens fuit: cui⁹ inuidia mors intrauit in orbem terrarū. Et ut de omnibus taceam: dns noster ihs xp̃us phariseorū inuidia est crucifixus Et ne multorū exempla que sunt innumerabilia replicemus: ecce i ꝓposito est Stephanus leuita: contra quez insurrexerūt viri iniqui impij querentes sibi mortē inferre: triplici bello interuenient.

Primū dicit disputationis.
Secundū dicit accusationis.
Tertiū dicit cōminationis.

¶ Primū prelium fuit disputationis: qa surrexerūt quidā de synagoga: que appellabatur libertinorū a regione sic nominatoꝝ fm Alco. de lira: ⁊ cirenensiū a cirene ciuitate. ⁊ alexandrinorum ab alexandria metropoli egypti: ⁊ coꝝ qui erant a cilicia ⁊ asia: que sunt regiones ꝓpinque Judee. In quo prelio datus est sibi spiritus sanctus: qui sibi facundiam ministrauit fm xp̃i ꝓmissū Luc. 21. Ego dabo vobis os ⁊ sapientiā: cui non poterunt resistere ⁊ ꝓtradicere oēs aduersarij vestri. Ideo aduersarij Stephani non poterant resistere sapientie ⁊ spiritui qui loquebat. ¶ Secundū prelium dicitur accusationis: quia videntes iuuei q̃ p primū modū eum nō superassent: callide submiserūt duos falsos testes: q eum in iudicio accusarent. Et venerunt ⁊ accusauerunt eu⁹ dicentes Stephanū blasphemasse deū ⁊ Moysen ⁊ templum ⁊ legem. In quo prelio affuit sibi diuinū auxilium: qa intuentes in eū oēs qui erant in concilio: faciem eius viderunt tanq̃ faciez angeli. Ubi est subsecuta victoria: quia de omnib⁹ sibi obiectis ipse se clarissime purgauit: magnificando deū: ⁊ Moysen ⁊ legem: ⁊ templum. De deo dicit eum qui locutus est patribus ⁊ ꝓphetis deū fuisse glorio sum. De Moyse q̃ amicus dei fuerat. De lege q̃ fuerat a deo data. De templo q̃ fuerat ex precepto dei constructum.

Tertium prelū dicit cōminationis. Nam cū Stephanus fuisset multa rōnabiliter locutus: emuli sui nō volebāt respōdere. ⁊ audientes que dicebantur texiccabantur cordibus suis. ⁊ stridebant dentibus in eum. Ecce autez statī brachium dñi auxiliū suggerens Stephano q̄ in tali prelio prospiciebat sibi imminere periculū mortis. Nam intendēs in celum vidit gloriā dei ⁊ ait. Ecce video celos aptos: ⁊ ihm stantē a dextris virtutis dei. De ista apparitione dicunt sancti doctores q̄ Stephan⁹ aut vidit oculo corpali aut mentali. Si corpali tria mirabilia sunt subsecuta. Primū ē q̄ vidit celos aptos. Nō sm Nico. de lira. est intelligendū non q̄ celi fuerūt aperti ⁊ diuisi: cuz sint incorruptibiles sed quia sic clare vidit: ac si nullū fuisset obstaculum intermediū. Secundus mirabile est: qa vidit ihm in gloria patris: cum sm naturā impossibile sit ut corpus glorificatum ab oculo corpali in sua gloria possit videri. Tertiū mirabile est: cū corpus xpi sit in celo empyreo: videndo ipsum vidit vltra celū aereum sidereum ⁊ cristallinū. Impossibile aūt est sm naturā: ut oculus corpal' in tanta distantia possit videre. Si aūt vidit oculo mentali: tunc factum est ut mens eius esset adeo illuminata ad noticiā glorie dei: ⁊ dñi nostri ihu xpi filij sui: ut nihil aliud posset nel velle: nel desiderare: nec mortē quā omnes fugiūt velut sibi nociuū timere. Nō ostendit. Judei enī cuz audissent eum talia dicentem continuerunt aures suas. sm glone audirent blasphemiā. Et sic ex malicia sua estimantes eum blasphemū: licz non esset eduxerūt eum extra ciuitatem ⁊ lapidabant. Et testes deposuerūt vestimenta sua: ut celerius interficerent eū: ad pedes adolescentis: qui vocabat Saul⁹: q̄ postea Paul⁹ fuit. Ipse ꝯo lapidat⁹ vulnerat⁹: cruore pfus⁹ nō dicebat. Deu me volētē: nō texu me inuenē. nō dicebat texu me qa mozior sine cā. uō dicebat texu me quia relinq̄ mundū texu me quia relinquo amicos morte pcussus. Sed quid dicebat? Dñe ihesu accipe spiritum meū: ⁊ ne statuas illis hoc peccatum. Quo dicto obdormiuit in dño. Ubi glo. ait. Pulchre dictū est: obdormiuit in dño. ⁊ non mortu⁹ ē: qa obtulit sacrificiū dilectionis: ⁊ obdormiuit in spe resurrectionis.

Qz in Stephano fuit gloria. Capᵓ. 3.

Tertiuz priuilegiū bti Stephani: in quo relucet diuinū adiutoriū dicit glorie. Nā ut ait ps. Preciosa in conspectu dñi mors scōruz eius. Quod in Stephano verificatum est: qui triplicem gloriam adeptus est. Prima dicit specialis honorationis. Secunda dicit miraculoꝝ operationis Tertia dicit plene beatificationis.

Prima gloria quā cōsecutus ē btūs Stephanus dicit specialis honorificationis. Est enī in ecclesia dei inter martyres primus: ⁊ eius festū post natiuitatem dñi celebrat. Et nō q̄ de btō Stephano fit duplex officiū uel festū. s. inuentionis ⁊ passionis. Inuentio eius anno dñi quadringentesimo septimo ⁊ anno sexto Honorij principis narratur fuisse. Cuidaz enī presbytero Luciano i territorio hierosolymitano feria sexta in stratu suo quiescenti: cum prenē vigilaret quidā senex statura procerus vultu decorus: prolixa barba: pallio candido amict⁹: in cuius sūmitatibus erāt tanq̄ auree cruces contexte: calciatus caligis i superficie deauratis apparuit. Qui virgam auream manu tenens tetigit eum dicens. Patefacito diligenter tumulos nostros: quia indecenter reconditi sumus ⁊ despecto valde loco. ⁊ refera Bō episcopo hierosolymitano Johanni. Cui Lucianus dixit. Dñe quis es? Et ille. Ego sum Gamaliel q̄ Paulum apl'm enutriui: eumq̄ docui legem Qui aūt mecū iacent ē sanctus Stephanus: quem lapidatū i meo tumulo nouo collocaui. Alius est Nicodem⁹ nepos meus. Et ali⁹ Abibas fil⁹ me⁹.

B'

Quo dicto scūs Gamaliel disparuit. Cum autem p̄fatus Lucianus iussa eius differret implere. iterum apparuit ei. dixitq; Gamaliel. Quare neglexisti que tibi dixeram? Qui dixit. Pater nō neglexi: sed orauī si hoc a me esset mihi secundo appareret feria sexta sequētis ebdomade. Post hoc autē Lucianus abiit ad episcopum: narrauitq; ei cuncta per ordinem. Pergunt igitur cum aliis epīs ad locū Luciano ostensū. inuenteq; sunt sanctor̄ reliquie ī ecclīa montis syon sūt reuerenē collocate. De hac inuentione loquit Beda in cronica sua. Cor̄p̄ño scī Stephani est relatum constātinopolim. Nō tandem tpe Alexodosij imp̄atoris rome ē relatū: ī in sepulchro in quo iacet sanctus Laurentius fuit etiā cōditū. Inuentio autē fuit eadē die qua passio eius celebrat. Festiuitas aūt mutata est p̄ natiuitatē dñi: qa solēnius agebat festū r̄e eī inuentione q̄m r̄e passione. Jō festū r̄e passione p̄ natiuitatem dñi ab ecclīa celebratur: ī ppt̄ reuerētiā natiuitatis dñi ī qa passio eius maior ī dignior est q̄m eius inuentio. ¶ Secunda gloria quā assecutus est btūs Stephan̄ dicit miraculor̄ opatiōis. Dicit enī Auḡ. zz r̄e ciui. dei. btūs Stephanū innumeris miraculis coruscasse: ī mortuos sex suis meritis suscitasse: multosq; a variis lāguoribus liberasse. r̄e quib̄ diffusius loquit ibi Auḡ. ¶ Tertia glia quam btūs Stephan̄ assecutus est dr̄ plene btificatiōis. Hanc habet in regno celor̄ deū clare videndo tenēdo atq; fruēdo. Ibi factus est i pace locus ei̇. Ibi possessionē habet opulētā: ī plenā quibuslibet bonis. Ibi possidet aureolā: q̄ dat martyribus doctorib̄ ī virginib̄. Sic itaq; audiuimus Stephanū laborātes intellexerimus eū xp̄m adiuuantē: ipsum vincentem: eumq; nunc gloriosum colimus in regno celorum: in quo xp̄s ipse benedictus viuit ī regnat cū oībus scis suis p̄ infinita secula scl̄or̄. Amen

¶ In die sancti Johannis euāgeliste. Sermo r̄e eodem.

¶ Fructus. zj. Jbs Johannē diligit.

Dilect̄ me̅ mihi ī ego illi. Cant̄. z. c. In collegio scōr̄ū celi magnā gloriā possidet Johannes euāgelista: cuius laudes vix lingua exprimere sufficit: qm̄ ex omni pte virtutū sua rum p̄conia supabundāt. Alerūtm̄ qa hodierna die ecclesia ipsius festū celebrat nos deuotione qua poterimus r̄e ipso ꝓba facturi sumus. dicemusq; q̄ dilectus atq; carus fuit dño nr̄o ihesu xp̄o sub vno fructu: qui est: Jbs Johannē diligit. Quod in ꝓpositis verbis exprimitur: cuius r̄e ipso xp̄s dicit. Dilect̄ me̅ tē. Jn quib̄ ꝓbis tria mysteria huius ardentissime dilectiōis erunt nobis cōtemplanda.

Primū dicit rationis.
Secundū dicit ostensionis.
Tertium dicit conclusionis.

¶ Or rationibus. pbat Johānē a xp̄o singulariter fuisse dilectū. Capt̄m. j.

Primū mysteriū dicit rationis. In quo ꝓtemplari liter: cur xp̄s filius dei Johānē euangelistam ita dilexit. Rndet ut r̄e ipso singulariter dicit: q̄ fuerit dilect̄ discipul̄ ibu. Nā Joh. xiij. babet. Erat recumbens vn̄ ex discipul̄ eī̇ i sinu ihu. quē diligebat. Et Joh. z. Venit ad Symonē Petr̄: ī ad illū discipulū quē diligebat ihs. Et xi. c. Conuersus Petr̄ vidit illū discipulū quē diligat ihs sequētē. Auḡ sup hoc ꝓbo ait. Seipsū dicit discipulū quē diligebat ihs: qa ipsū p̄ ceteris familiarī diligebat. De b̄ etiā cātat ecclesia: ī sumit ex dictis venerabilis Bede. Hic est Johes q̄ p̄ulegio amoris p̄cipui ceteri alū a dño meruit honorari. Et dicūm

q̄ triplici rōne xp̄s ita diligebat Jobez
Primo rōne fraternitatis.
Secundo ratione etatis.
Tertio ratione virginitatis.
Primo eū diligebat rōne fraternitat̄ quia erat sibi frater ex eadez stirpe nat⁹ Nam ut colligit ex dictis sanctoꝝ patꝝ Anna tres filias habuit. s. Mariā matrem dñi: 7 Mariā iacobi: 7 Mariam salome. De Maria iacobi genti sūt Jacobus minoꝛ: Symon cananeus: Judas Thadeus: qui fuerunt apli: 7 Joseph qui cognominatus est iustus. De Maria salome natus ē Jacob⁹ maioꝛ 7 Johānes euāgelista. Unde p̄m Frāciscum de maronis colligit hec veritas q̄ Johānes euangelista habuit triplicem germanitatē ad xp̄m: p eo q̄ mat̄ dñi habebat tantā germanitatē sola ad filium suū: quātā habent pater 7 mater in alijs: eo q̄ coꝛpalē substātiā totam filio suo dedit: in qua germanitas radicatur: eo q̄ de substātia ꝑginis xp̄s fuit totaliter formatus. Et ideo tātū fuit ei germanus beatus Jobes ex pte solius matꝛis: quātū si xp̄s fuisset ex vtroq; parente. Et si dicat nō est verū q̄ xp̄s magis dilexerit Johannē q̄ alios apl̄os: qa Job. vlt̄. xp̄s dicit Petro. Symon Johannis diligis me. Et ipse. Tu scis dñe: quia amo te. Et xp̄s magis diligit eos: qui eum magis diligūt. Ergo magis dilexit Petrū q̄ Johānē. Nō etiā ex textu apparet. quia Petro cōmisit ecclesiam gubernandā. Ad hoc dicē possumus p̄m Aug̃. sup Job. q̄ ē dilectio in signo exterioꝛi. 7 est dilectio i effectu interioꝛi. Si loquamur de dilectione p̄ modo: magis diligebat ibs Johannez qa maioꝛem ei exhibebat familiaritatē Si autē q̄tum ad effectum interioꝛem qui est effectus gratie: sic diligebat Petrum: quia maius munus gratie ei exhibebat. Et hec est ratio quare per Johannem 7 Petrum duplex vita significatur: p̄r Petrum vita activa que trāsit: p̄r Johannem vita contemplativa que p̄rmanet. Unde Petro dictum est. Sequere me. De Johanne vero dicitur Sic eum volo manere. Et quia activa est laboꝛiosioꝛ 7 fructuosioꝛ: contemplativa vero purioꝛ 7 iocundioꝛ. ad significandam huius vite duplicem differentiam familiarius se dominus exhibebat Johanni q̄ Petro. Ex hoc dicit Aug⁹ q̄ Petrus erat melioꝛ: ß Jobes erat felicioꝛ. Berñ. aūt aliter rñdet. d. q̄ Petr⁹ dilexit fervencius. 7 iō diligebat̄ foꝛtius. Johānes vero dilexit dulci⁹: 7 ideo diligebat̄ familiari⁹. Alij aūt dixerūt q̄ Pet⁹ magis dilexit veū i. primo q̄ Johannes. Johannes vero magis dilexit veū in se q̄ Petrus. Unde Petr⁹ recepit curam regiminis. 7 ex hoc habuit maioꝛem gloriā ad laboꝛem actionis. Johannes autez habuit efficacioꝛem gratiam ad quietez contemplationis. Fuit ergo vterq; dilect⁹ a xp̄o: cum de Johanne modis predictis dicatur q̄ a xp̄o singulariter diligebatur. Sed aliquis dicere posset. Videt mihi q̄ Petrus apostolus fuerit xp̄o ampli⁹ amicus: 7 q̄ magis xp̄us ipsum dilexit. Et hoc p̄olo tali ratione. Quando aliqs homo habet facere aliquod magnū iter si est bene sapiens: ipse cōmittit rem sibi magis caram maioꝛi 7 melioꝛi amico: quem habeat in mundo. Sed ille qui ē fons sapientie verbum vel in excelsis. s. dominus iesus quando iuit in celum ipse cōmisit rem sibi magis caram: quā in mundo haberet. scilicz sanctā matrē ecclesiam: p̄o qua de celis descendit: 7 moꝛi voluit: Petro quādo dixit ei. Tu es Petrus 7 super hāc petram edificabo ecclesiam meam. Matḥ. 16. Et q̄cunq; ligaueris super terram erit ligatum 7 i celis. Et tibi dabo claues regni celoꝛum. Ergo videtur q̄ beatus Petr⁹ fuerit melioꝛ amicus quē christus habuerit. Ad istam rationez ego respōdeo 7 dico q̄ dominus noster iesus xp̄us commendauit ecclesiam suam melioꝛi modo beato Johanni q̄ Petro. Et ratio est ista. Vos scitis q̄ nihil aliud est ecclesia q̄ congregatio fideliuz omniū

xpianoꝝ: sed tpe passionis xpi tota fi-
des xpiana refecit in omnibus 7 remã-
sit soluz in virgine gloriosa. Unde ipa
sola fuit tunc sancta mater ecclesia. Et
ista cõmendata fuit beato Johi. Ergo
maioꝛ. 7c. Item videf fuisse maioꝛ alia
ratione. In euangelio fit comparatio
inter statum virginitatis 7 matrimonij
Et dicit euãgelista q̃ est tanta differẽ-
tia: quanta est inter centum 7 triginta.
Beatus Petrus habuit vxoꝛem 7 filiã
beatus autẽ Johannes fuit virgo pu-
rissimus. Et ideo tanta differẽtia videf
esse inter eos: quanta est inter centuz 7
triginta. Sed diceret aliq̃s. Est ne maꝛ
ioꝛ Johanne baptista? Johannes ba-
ptista fuit virgo purissim⁹: fuit germa-
nus xpi: fuit sanctificatus: fuit pphta
7 plus q̃ pphta: fuit martyr. Ipse est
de quo saluatoꝛ ait. Inter natos mu-
lierum nõ surrexit maioꝛ Johe bapti-
sta. Quid dices ad istas magnas ꝓro-
gatiuas? Respondeo 7 dico q̃ Johes
euangelista habuit excellẽter oẽs istas
prerogatiuas. Si vis dicere q̃ Johes
baptista fuit virgo. 7 iste euãgelista Jo
hãnes fuit virgo mente 7 coꝛpoꝛe ideo
dñs voluit eum de nuptijs. 7 ꝓpt̃ ex-
cellentẽ virginitatẽ xps i cruce positus
ipsi matrẽ cõmendauit: 7 in signũ hui⁹
maxime virginitatis dñs non permisit
coꝛpus eius in feruentis olei uolio ve-
strui nec coꝛrumpi: nec post mortẽ eius
vermibus 7 terra putrefieri. Si vis di-
cere: baptista fuit germañ⁹ xpi. dico q̃
Johes euãgelista excessit eum in vno
gradu. quia Johes euãgelista fuit filiꝰ
soꝛoris beate ỹginis Marie. sed btus
Johes baptista fuit filiꝰ Helisabeth co-
gnate eius. Si vis dicere q̃ Johes ba-
ptista fuerit sanctificatus in vtero. dico
q̃ licz Johes euãgelista non fuerit sci-
ficatus i vtero: tamẽ ibi Johes bapti-
sta recepit semel spiritz sanctũ. ꝫ btus
Johannes euangelista recepit ter cum
alijs apostolis. Si vis dicere q̃ Johes
baptista fuerit ꝓpheta 7 plus q̃ ppha
dico q̃ Johes euãgelista fuit ꝓpheta
sicut apparet in Apocalypsi. quãdo q̃
plura tanit multa: que ventura erãt septez
ecclesijs que sunt in asia: 7 multa alia
que sunt ventura. Fuit etiam plus q̃ ꝓ-
pheta: qa habuit nobilius officiũ q̃ si
esset ppheta. Si vis dicẽ q̃ Johes ba-
ptista fuit martyr. dico etiaz q̃ Johes
euangelista fuit martyr. Ita dicit beat⁹
Aug⁹ in quodã sermone beati Johis
euangeliste: qui incipit: Postulat autez
mater filiorũ Zebedei cum errore mu-
liebri. Intelligens xpus preces eius ex
filiorũ descendẽ voluntate ait: Potestis
bibere calicẽ quez ego bibiturus sum?
Per calicem in scripturis diuinis pas-
sionem intelligimus: ut est illud. Pater
si possibile est transeat a me calix iste. Et
in ps. Quid retribuã dño ꝓ omnib⁹ q̃
retribuit mihi? Calicem salutaris acci
piam. Statimq; infert. quis est iste calix
Preciosa in cõspectu dñi moꝛs sanctoꝝ
eius. Possumus respondere illi. Qui-
bus xps. Calicem quidem meũ bibetis
sedere aũt ad dexterã. 7c. Aug⁹. Que-
ritur questio. Calicem martyrij filiꝰ Ze-
bedei. videlz. Jacobus 7 Johannes bi-
berunt: cũ scriptura tamẽ narrat apl̃m
Jacobum ab Herode capite truncatũ
Johannẽ autẽ ꝓpria morte finisse? Ex
si legimus historias ecclesiasticas: in q̃-
bus refertur q̃ ipse ꝓpter martyriũ fuit
missus in feruentis olei uolio: 7 ꝓ suscꝛ
pienda coꝛona xpi athleta preceſſerit
statimq; cum legatus i pathmos in-
sulam sit: 7 venenum biberit: videbim⁹
martyrij animũ non defuisse: 7 bibisse
Johãnẽ calicem confessionis: licz per-
secutoꝛ nõ effuderit sanguinẽ. Ih Aug⁹
Demũ ille gladius passionis xpi: qui p
trãsiuit animã Marie: ptransiuit aiam
Johannis euangeliste: ut dicunt aliq̃
sancti. Sed quid dices ad verbũ xpi qñ
ipse dixit. inter natos mulieruz 7c. Re-
spondeo 7 dico fm q̃ dicit quedaz glo.
q̃ in hoc nõ ꝓferf patriarchis 7 ꝓphe-
tis: 7 cũctis hominibus: sed equalis ce-
teris sanctis ostendit. Vel aliter dicen-
dum ẽ q̃ xps fecit compationẽ ad scõs

qui p̄cesserunt. ⁊ ideo dixit: nō surre/xit. i. nullus maior p̄cessit: sed non ne/gauit quin equalis. Uel etiā dicitur q̄ nō fecit cōparationē ad sanctos q̄ sequi ⁊ebant. ⁊ ideo nō dixit: nō surget ma/ior. quia Johānes euangelista ⁊ebat surgere equalis. Quis istorū duorū sit maior uel minor: non ⁊emus curare sicut patet p̄r quoddā miraculū: quod in vita b̄ati Johānis baptiste legitur: vbi batē q̄ erāt duo doctores theologi quorū vnus Johannē baptistā: alē euangelistā p̄ferebat. Tandē sup hoc disputatione ꝓposita quilibet valde sol/licitus erat auctoritates ⁊ efficaces ra/tiones inuenire: quibus suū Johannē posset p̄ferre. Aduenięte aūt disputa/tionis die: quilibet sanctorū emulatori suo apparuit: eiq̄ dixit. Bene cōcordes sumus in celis: ⁊ nobis non disputetis in terris. Tunc illi sibi adinuicē hoc i po pulo publicauerūt. ⁊ ⁊ēū b̄enedixerunt. Dicamus ergo Johannē euangelistaz singulariter inter alios fuisse dilectum.

¶ Secundo diligebat xp̄s Johannem rōne etatis: quia in etate tenera mundo spreto secutus ē xp̄m. Erat quippe ado/lescēs. ⁊a xp̄o fuit vocat⁹ ad sui imitāda vestigia. De cui⁹ vocatiōe dicit Nico. de lira in prologo in Johannē. q̄ triplicit Johes fuit vocat⁹. Primo ad xp̄i aliq̄lē noticiā. Nam ut b̄atur a Johāne. i. c. quando Andree ⁊etenti: rabbi vbi ha/bitas: rñdit ibs: veni ⁊ vide. erat cum ipso Johānes euangelista. Qui sequen tes xp̄m ⁊enerunt ⁊ viderūt vbi mane/ret sicut hospes. ⁊ manserūt apud illum illo die. ¶ Secundo fuit vocat⁹ ad xp̄i familiaritatē. Et ⁊ hac vocatione dicit Hiero⁹ in prologo sup Johannē. Hic ē Johannes euāgelista vn⁹ ex discipulis dñi qui virgo a ⁊eo est electus: quem ⁊ nuptijs volentē nubere vocauit dom⁹.

¶ Tertio fuit vocatus ad apostolatū: quādo relictis retibus ⁊ patre cū fratre suo secutus est xp̄m Matb. 4. Ambu/lans ibus iuxta mare. ⁊c. ¶ Tertio di/ligebat xp̄us Johannē ratione sue vir/ginitatis. Placent eni dom⁹ nr̄o ibu xp̄o qui in matrimonio regulate viuūt: sed multo magis placent ei qui cōtinen tiā seruant. Super omnes tamen grati sunt illi qui mente ⁊ corpore virginitatē amplectunt. Quod videtur nostrā ꝓ/priam naturam excellere ⁊ superare. q̄a inquit Hiero⁹ ad sacras virgines de cō/tinentia virginali. Grande est ⁊ imor/tale. ⁊ pene vltra nostrā corpoream na/turam superare luxuriā ⁊ cōcupiscentie flāmas adolescentie facibus estuantem omni virtute restringere: nostri gemit⁹ oblectatiōes excludere: viuereq̄ cōtra humani generis legem: ⁊espicere ꝓsperi solacia: dulcedinē contemnere literarū ⁊ quecunq̄ p̄sentis vite cōmoda sunt ꝓ nihilo spe future b̄atitudinis con/tempsisse. hec ille. Cum itaq̄ Johannes adolescens xp̄m fuerit secutus ⁊ virgo afficiebat eū xp̄us: qui puritatem diligit Quo exemplo inducimur: ut ⁊ nos q̄ citius possumus: xp̄m velimus sequi. Quid ⁊ximus? Quid sum⁹ inertes cum audimus Johannē a xp̄o dilectū? Curramus ut diligamur ab illo: quia nisi dilexerit nos: nihil nobis proderit q̄cunq̄ temporale bonū. In dilectione quoq̄ sua cōsūmatur omnis felicitas Ille etenim sapiēs est: ille magnus: ille ⁊enicq̄ glorios⁹: qui ita viuit: ut a xp̄i amore non excludatur.

¶ Q⁹ xp̄us ostendit dilectionem: quam habebat erga Johannem. Capl'm. z.

Secundum mysterium contem/plandum dicitur ostensionis. Uoluit nanq̄ dominus noster ibus xp̄us ostendere dilectionem erga Johannez in hac vita maxime quantū ad tria. videlicet

Primo q̄tū ad p̄fessionē.
Secundo q̄tū ad conuersationē.
Tertio q̄tū ad cōmendationē.

¶ Primo ostendit xp̄us ibs dilectionē

suaꝫ erga Johannē.quātū ad professi-
onem:quia sublimauit eum ad gradus
multiplices ecclesiastice dignitatis.Mā
ut inquit apostolus ad Eph̄.4.c.Dedit
xp̄us quosdā quidē apostolos: quosdā
autem prophetas: alios autem euāge-
listas:alios autem pastores ⁊ doctores
Sed Johannes fuit apostolus: ut pz
Math̄.x.c. Fuit prophetā.sicut notat
Apoc̄.i.c.sicut ipse ait.Beatus q̄ audit
⁊ legit verba prophetie huius:⁊ seruat
ea que in ea scripta sunt. Fuit euangeli-
sta. sicut apparet in euāgelij descriptiē
Fuit etiam doctor predicando ⁊ discur-
rendo per asiam:⁊ demū scribendo epi-
stolas suas canonicas ¶ Secūdo ostē-
dit xp̄us dilectionem erga Johannē in
conuersatione.Hic nanq; fuit:qui cum
Petro ⁊ Jacobo xp̄m vidit trāsfigura-
tū.Math̄.17. Secūdo fuit hic in puelle
resuscitatione. Ita legitur Marci.5.c.
q̄ princeps accessit ad eum⁊ adorabat
eum dicēs: Domine filia mea modo de-
functa est:sed veni ⁊ impone manū sup
eam ⁊ viuet.Respondit ei ihesus dicēs:
Noli timere. Et cum venisset ad domuz
principis:sumpsit Petrū Jacobū ⁊ Jo-
hannē.⁊ patrem ⁊ matrem puelle:⁊ ait
illi. Surge. Et confestim surrexit ⁊ am-
bulauit. Tertio hic fuit etiā in sua acer-
bissima passione. Math̄.26.assumpto
Petro ⁊ duobus filijs Zebedei cepit cō-
tristari ⁊ mestus esse dicens: Tristus ē
anima mea vsq; ad mortem. Hic etiam
fuit qui tempore cene recubuit in sinu
ihesu : ibiq; obdormiuit. In qua dor-
mitōe reuelata sūt ei secreta celestia: de
quib⁹ postea ipse dicebat prima sua ca-
nonica.p̄.c. Quod fuit ab initio: quod
audiuimus ⁊ quod vidimus :⁊ manus
nostre contrectauerunt de verbo vite.
Ubi secundum quosdam habemus di-
cere:q̄ Johannes vidit deum per essen-
tiam in hac mortali vita. Quod confir-
matur:quia ei fuit reuelatum mysteriū
generationis eterne : quam nullus co-
gnoscere potest.⁊ cetera ¶ Secundo
quia fuit ei reuelatum mysteriuz incar-
nationis:quod notat ad verbi proprie-
tatem.⁊ ita a diuinitate sub propria ra-
tione. Quod expressit Johannes in ca-
nonica dicens. Nos vidimus ⁊ testifi-
camur: quando pater misit filiuz suum
saluatorem mundi. Et Joh.i. Vidim⁹
gloriā eius. Sed actus beatificus non
potest cognosci : nisi cognoscatur illud
in quo est : sicut Stephanus nō potuit
videre xp̄m esse ad dexteram dei : nisi vi-
deret deum. ¶ Tertio ostendit christus
erga Johannē dilectionē suaz quantū
ad cōmendationem : quando moriens
in cruce: ⁊ audiens suam matrem flen-
tem ⁊ lachrimantem cōmendauit eam
suo dilecto Johanni dicens, Ecce ma-
ter tua. O q̄ dignum fuit hoc priuile-
gium Johanni concessum. Nam si bene
consideremus :videbat christus virgi-
nem matrem suam pauperculam dese-
latam:⁊ meroze confectā. Nam clama-
bat querula voce ad filium dicens. O
fili mi dulcissime. O fili mi amantissime
O fili mi dilectissime. Ubi deo te in cruce
deficientē.⁊ ego orbata tanto filio quo
ibo? Ad quem confugiam? Quis mihi
auxilium dabit : ⁊ consilium in tam in-
estimabili pena? O fili mi domum non
habeo:pecunias non possideo: diuitias
non teneo. Tu mihi thesaurus eras :⁊
ecce i cruce moreris. Amici tui omnes
dereliquerunt te. Quis mihi mitigabit
dolorem meum ? Cui me dimittis ? O
fili sapientissime responde mihi. Ego mat
tua. Ego te in vtero meo portaui . Ego
te paui lacte meo. Ego te tenui brachijs
meis. ⁊ nunc factus es mihi alienus.
Latrom locutus es:⁊ mihi quid dicis?
Loquere fili loquere afflicte matri tue
Marie. Audi o Johannes: quid de te
loquitur christus? Mulier inquit ecce
filius tuus.⁊ tu Johannes:vide matrē
tuā. Ubi eam cōmendo. Tu illā adiu-
ua:ei assiste in tribulationibus suis. Nō
habebat xp̄us i mūdo quem⁹ cariorē
sua matre.⁊ eam ut dixim⁹ Johanni

benignissime cõmendauit.

¶ De Johannis amore a xpo feliciter ẽ conclusus. Caplm.3.

CErtũ mysteriũ principale dicit conclusionis. Amor quidẽ ad Johannez euangelistã felicuter est conclusus. Quẽ christus voluit triplici priuilegio honorare in hac mortali vita dum viueret.

¶ Primum dicitur miraculorum coruscationis.

¶ Secundum dicitur admirande consũmationis.

¶ Tertium dicitur superne glorificationis.

¶ Primũ priuilegiũ dicitur miraculorũ coruscationis. Ipse enĩ multa miracula operatus ẽ. A Domitiano nãq; cruelissimo ad vrbẽ vocatus: in qua ĩ feruentis olei dolio missus: inde illesus exiuit: a quo fuit in exiliũ relegatus. Hic Domitianus ut ẽ ipso didicimus ꝑm Suetonium Eutropium Horosium ⁊ Judam libro de temporibus. fuit Clespasiani filiꝰ ⁊ frater iunior Titi. Qui mortuo Tito in imperium sublimatus est: ⁊ in principio ostendit se moderatum valde: dissimulans diligere studia poetarum. ⁊ reficiens bibliothecas. Et ita videbat̃ horrere cedes: ut nec boues imolari mandauerit. Sed in fine seuerꝰ apparuit. Nã senatores nobilissimos ⁊ multos ꝓsulares suos occidit. Et secũdũ Eusebiũ libro.3. ecclĩastice histore persecutus ẽ xpianos ⁊ iudeos. Et secũdũ Horosiũ se ẽũ ⁊ dñm pmisit appellari. ⁊ in cunctis suarũ primordijs litterarũ dicebat̃. Deus ⁊ dñs vester Domitianꝰ. Qui ꝓpter odiũ tandẽ a cubicularijs suis occisus ẽ vulneribꝰ anno etat̃ sue quadragesimo ǫnto. Quo mortuo sanctus Johãnes ephesiũ remeauit. Ubi Hermianã suam neptã suscitauit. Ubi Cratonẽ philosophũ ⁊ duos iuuenes qui mundũ contempserãt: ad fidem xpi reduxit ꝓpter gẽmarũ fractarũ integritatez. Ubi iuuenẽ qui mortuus efferebatur: ad vitam redire imperauit. Et non solum in Epheso: verum etiam per totã asiam multa miracula est operatꝰ virtute diuina: sicut diffusius patet in sua legenda. ¶ Secundũ priuilegiũ dr̃ admirande consũmationis. Mirabiliter enim cursum suũ consũmauit. Nam cũ esset. 88. annorũ apparuit ei dominꝰ dicens. Veni dilecte mi. Qui die dñico predicauit vsq; ad magnã partem diei. venitq; in foueam descendit: super quã tanta lux emicuit. ꝙ nullus ibi respicere poterat. Recedente vero lumine: fouea impleta mãna inuenta est. Ubi difficultas oritur apud plurimos: si Johãnes fuit mortuus. Et dixerũt aliqui ꝙ non est mortuus: sed dormiuit in sepulchro hoc accipientes in signum: ꝙ in sepulchro suo videtur quedã scaturicies mãne per modum ebulitionis surgere. Et dicunt ꝙ hoc causatur ex vita eius. Sz Aug⁹ hoc improbat: quia hoc nõ esset Johannis priuilegiuz sed magis detrimentũ: si tamdiu a diuina fruitione retardaretur alijs apostolis in gloria existentibus. Alij vero dixerunt ꝙ Johãnes non est mortuus: sed cum Enoch ⁊ Helia translatus est in paradisũ. Hoc autem videtur esse falsum: quia scribit̃ ad Heb. 9.c. Statutũ est homini semel mori. Nec virgini gloriose est concessũ non mori. Quidam enim dicunt: ꝙ est mortuꝰ: tamẽ sine dolore: sicut fuit sine corruptione carnis. Quod videtur sentire Hieronimꝰ in prologo in Johãne. et in Apocalypsim. vbi ait. Hic est Johãnes qui sciens superuenisse recessuz: conuocatis discipulis in Epheso post multa signorum experimenta in defossum descendens sepulture sue: locutione facta reddidit spiritum: tam extraneus a dolore sue mortis: ꝙ a corruptione carnis fuit alienus. Et si dicatur ꝙ christus dixit Petro de Johanne. Sic

eum volo manere. vnde exit sermo inter fratres q discipulus ille non moritur. Scom Aug. est dicendum q christus respondit ad verba Petri petentis habere Johannem socium in passione 7 martyrio dicens. Sic eum volo manere donec veniam: non ad iudicium in fine: sed ad vocandum eum in gloriam celestem ab huius mundi statu.

¶ Tertium priuilegium dicitur supernę glorificationis. In celesti nanq curia copiosam esse Johannis gloriam omnes cognoscere possunt: qui sciunt gloriam esse meritis correspondentem. Et ne multa dicamus Johānes euangelista nō in infimo ordine 7 gradu est sanctorum collocatus: verū etiam ipse est qui ppter amorē inter seraphim ardentes habitare creditur. Si ergo felix 7 beata dilectio est: que Johannem ad gloriam ac dulcedinem vsq perduxit: ipsius exemplo ut christus nos diligat studeamus: qui est benedictus 7 laudabilis per infinita secula seculoz. Amē.

¶ In festo innocentum. Sermo pro eisdem.

¶ Fructus. zō. Innocentes pro xpo occiduntur.

¶ Capxpue rum 7 matrē eius 7 fuge in egyptum. Angeli ad Joseph loquētis hec verba sunt ista. Math. 2. c. Iniquitas Herodis impij 7 crudelis xpm ihesum in cuna vagientem persequi ut occideret curauit. Quod se implere credens ne reciperetur nō solum super xpm ut ipse inficeret effudit iram suā: sed etiaz super alios paruulos innocentes: quorum solēnitas celebrata est in ecclesia. Ubi mens deuota intueri debet quanta sit obligatio rationalis creature ad filium virginis diligendum: qui in qualibet etate sua pati pro nobis dignatus est. Quāobrem in presenti sermone recensere debemus ea que de fugatione: 7 eius peregrinatione in egyptum: 7 puerorum occisione euangelica historia testatur: sub vno fructu: qui est: Innocētes pro christo occiduntur. De quo tria principaliter occurrūt contemplanda.

Primū est innocentis ihesu elongatio ex angelica monitione.

Secundū est Herodis nequitia ex paruulorum necatione.

Tertium est occisorum merita ex remuneratione.

¶ Qz monitus Joseph per angelum cū ihesu 7 Maria fugit in egyptum.

Capitulum primum.

Primū mysterium contemplandum dicitur innocentis ihesu elongatio ex euangelica āmonitione. De quo in textu euangelij scribitur. Angelus domini apparuit in somnis Joseph. 7c. Ubi tria dubia possūt occurrere.

Primū est an aliquis angelus deputatus fuerit ad custodiam xpi.

Secundum est quare xps illo tpe mori recusauit.

Tertium est cur in sua fuga egyptū petere voluit.

¶ Ad primum dubium videtur a quibusdam dicēdum q christus ad sui custodiam angelum habuit. Multa enim in scripturis inueniuntur ex quibus facile hoc colligi potest. Nam Luce. 2. c. habet q angelus nunciauit christi natiuitatem: qui potuit esse angelus ad sui custodiam deputatus. Et ibidē. zz. Ecce apparuit ei angelus domini confortans eū. Ubi Beda ait. In testimonium vtriusq nature angelum eum cōfortasse: 7 angelum ei ministrasse refert

bitur. Jhesus christus scom humanaz naturam 7 passibilitatis statū fuit paulo minus ab angelis minoratus: ut declarat magister in primo sententiarum di. 16. Unde ꝙtum ad hoc angelico viderbatur indigere presidio. Angelicam custodiaz deus fecit ad anime dignitatem scom Hieronymū super Math. 18. c. qui dicit. Magna quippe ē dignitas animarum: ut vnaquecz ab ortu natiuitatis sue habeat angelum ad sui custodiam deputatum. Anima autez xpi cum sit nobilissima: nō debet tanta dignitate priuari. Que tamen omnia: 7 si videntur concludere veritatem: tamen falsa sunt: quia nō habuit christus angelum ad sui custodiam deputatuz ꝑm doctores in. z. dis. xi. vbi ar. i. q. 3. dicit. Bonauentura rationē assignat. Quia nec demones cum potuerant opprimere per violentiaz corporis diuinitati vnite nec poterant allicere affectum per blanditias: plenitudine gratie confirmatū. Ideo christus nō indigebat angelo custode: nec ꝙtum ad defensionez corporis nec ꝙtum ad eruditionez rationis: nec ꝙtuz ad excitationem affectionis. Nō solum autē christus non indigebat: sed nec ei etiā competebat. Custodia enī in custodiente respectu custoditi dicit presidentiam quandā. Et quia angeli xpo domino subijciebantur. ideo nullū officium presidentie ipsius ihesu christi eis admitti debebat. Quicquid autē de scripturis allegatum est: de angelis administrantibus: 7 custodientibus 7 seruitibus ipsi christo. non de presidentibus est intelligendum. Nunꝙ enim ita minoratus ē christus ab angelis: ut aliquis angelus auderet ei presidere: cuz ita bene sit adorandus christus in cruce 7 in sua infirmitate sicut in sua virtute Cum vero dicebatur ꝙ angelica custodia fuit ad hominis dignitatem: dicendū ꝙ custodiri ab angelis ita dicit dignitatem in anima respectu aliarū creaturarum que non committuntur angelice custodie: ut tamē dicat imperfectionem respectu beatorum: qui aliena custodia nūꝙ egent. Et anima christi ab instanti sue conceptionis erat perfecte beata ꝙ angelum custodientem nō debebat habere: sed bene ministrantē. Nō non in vno tm̄ sed i pluribus locis manifestum est. sicut patet Math. 4. vbi dicitur ꝙ ministrabāt ei angeli. In obsequium ergo christi angelus apparuit in somnis Joseph. Sed adhuc versaē in dubiuz animus. Quia apparuit angelus Zacharie: apparuit ꝛgini gloriose: apparuit pastoribus: dū vigilarent: cur Joseph apparuit in somnis. Ad ḃ respondet Crisostom⁹ in omelia dicens Non apparuit manifeste sicut pastoribus: quia valde fidelis erat: pastores indigebāt quasi rudes: virgo indiguit quasi ab angelis instruenda. similiter Zacharias indiguit ante conceptionē prolis miraculi visione. Ite ille. De hoc Remigius assignat rationem moraleꝫ 7 dicit. Per hoc ꝙ angelus apparuisse in somnis dicitur: mystice designatur quia illi qui a curis terrenis 7 secularibus negocijs requiescunt: perfrui angelica visione merētur. Ite ille. In hac apparitione notāda sunt verba angeli qui dixit. Surge 7 accipe puerum 7 matrem eius: 7 fuge in egyptum. Quia ut dicit Crisostom⁹ sup Math. non propter matrez puer natus est: sed propter puerū mater separata est. Et ꝑm Hilarium. cum euangelista desponsatam eā vocauit iusto coniuge nuncupauit: sed post partum mater ihesu ostenditur: ut quēadmodū iustum deputaretur Marie in virginitate coniugium: ita venerabilis ostenderetur eius in ihesu matre virginitas. ¶ Ad secundum dubiū respondet Augustin⁹ in questionibus noui 7 veteris testamenti. vbi ait. Ora propzijs locis 7 tēporibus gessit saluator. Cum ergo christus mori disponeret pro hominibus: differre voluit vsqꝫ ad trigesimuz tertium annū etatis sue:

tum ut illo tempore intermedio verbo pariter et exemplo instrueret: tum ut veritatem vtriusq; nature insinuaret omnibus: tum ut dilectionem suam ardenter ostenderet: quia vitam suam pro nobis dedit: quando erat in perfectissimo statu. ¶ Ad tertium dubum respondet euangelista cum dicit: q̄ in egypto christus mansit ut impleretur quod dictum est per prophetā. Ex egypto vocaui filium meum. Augustinus in quodam sermone de epiphania dicit. Moyses aliquando in egypto claudserat diem: illuc christus aduentans seruentibus in tenebris reddidit clarissimam lucem. Quod vtiq; verum ē ostēdit magister in historia scholastica. Nocte enim illa christus cuz matre intrauit egyptum: qua precepto suo exiuerant filij israhel: ut sicut non fuit domus: in qua primogenitus non iaceret mortuꝰ angelo percutiente: sic ipso ingrediente non fuit templum: in quo idolum non corruerit. Quod ysaias predixerat. 19. c. Ecce dominus ascendet super nubem leuem: et ingredietur egyptum: et mouebuntur simulacra egypti a facie eius. Hanc prouinciam commendat Isidorus quartodecimo ethimologiarum dicens: eam esse que prius aerea dicebatur. deinde egyptus vocata ab egypto Danai fratre ibi regnante. Hec ab oriēte sine fine et rubro mari coniuncta ab occasu Libyam habet. a septentrione mare magnum. regio celi imbribus insueta: et pluuiarum ignara. Nilus solus circūfluens eam irrigat: et inundatione sua fecundat: vnde multarum terrarum partem frumento alit. Ceterorum quoq; negociorum adeo copiosa: ut impleat mercibꝰ suis orbem terrarū. Hanc christus sibi elegit forte etiam ut ibi se esse monstraret futurum. In egypto enim plus religio viguit q̄ alibi. Si quis nunc ad egypti veniat solitudines: paradiso omni illam videret deremum digniorem. Et sic Egyptus anachoritis: veluti astris celum fuit adornata. Hec ille. Multa declaramus de christi fuga in egyptum: Sed pia mens nostra debet considerare q̄ volenter audiuit mater Joseph sibi dicentem. O virgo dulcissima fugiamus repente. quia Herodes filium tuū perdere querit. O quantus timor virgineam mentem inuasit: quantus ue dolor cor benignissimum penetrauit. Puto enim q̄ sine mora filium in brachijs suscipiens lachrymantibus oculis: cum Joseph sene puella cum parulo desertū iter arripuerunt. Contemplare nūc anima mea quot noctes duxerunt insomnes: qt vicibus sitis estuauerunt ardore: quotiens et absq; cibo nocte inuigilauerūt in deremo. Compatere nunc anima dura creatori tuo pro te peregrinanti. Compatere et Joseph qui sollicitus erat ad inquirendum per deremum: ut matris et filij necessitatibus occurreret pro viribus: et non valebat. Cōpatere ergo virgini sacratissime que nunc terretur: nunc pauet: nunc filium inter vbera stringit: nunc faciem eius lachrymis rigat: nūc adorat: nunc etiam eius deflet penalitates. O impossibile eēt excogitare: que supra hoc mysterio facta sunt: et multa alia que fiebant. Profecto si excogitarētur vix oculi a lachrymis cōtineri valeret.

¶ Ex maxima et crudelis fuit nequitia Herodis contra christum.

Capitulum secundum.

Secundum mysterium contemplandum dicitur Herodis astuta nequitia ex puerorum necatione. De quo hodie tria consideranda sunt.

Primū dicit differentia.
Secundū dicit sufferentia.

Tertium dicitur malicia.

Primum considerādum dicitur differentia. Scōm enim hystoriarum doctrinam tres fuerunt Herodes.

Primus dictus Herodes Ascalonita: sub quo dominus natus: ⁊ a quo pueri occisi sunt.

Secundus dictus est Herodes Antipas: qui Johannem decollauit.

Tertius dictus est Herodes agrippa: qui Jacobum occidit. ⁊ Petrum incarceraui.

Secundum considerandum dicitur sufferentia. Nō enim Herodes eo ipso quo delusus est a magis: pueros occidi mandauit: sed post aliquod tempus. Quia ut dicit Nicolaus de lira: cum vellet omnes pueros de Bethleem interficere: ne puer sibi incognitus euaderet: impeditus est ab executione huius facti: eo ꝙ a cesare Augusto per epistolam est citatus romam filiorum accusationib⁹ responsurus Eundo aūt romam ⁊ remanendo in curia: ⁊ reuertendo ad iudeam apposuit annum: ⁊ plus. Et ideo post fere duos annos ad regnum suū reuersus: ⁊ in regno confirmatus est: quando sententiam pro se contra filios habuit. Et tunc perfecit necem puerorum prius in mente conceptam.

Tertium cōsiderandum dicitur malitia. Quis nam explicet quanto dolo animus Herodis fuerit repletus: qui ut christum perderet: non solum ipsum sed omnes pueros qui erāt in Bethleem: ⁊ in omnibus finibus eius a bimatu ⁊ infra. id est ab infantibus duorum annorum usq; ad pueros quinq; annorum mandauit occidi. Cui assertioni vere fidem facit ꝙ quedam ossa innocentuū adeo grandia sunt: ꝙ puerorum duos annos habentium esse nō possunt: nisi dicerimus corpora tunc maioris quantitatis fuisse. Quare aūt Herodes ita mandauit: cum christus esset duorum annorum: ⁊ non vnius anni tm̄: ⁊ vnius mensis: nec vnius diei cuius etatis pueri interfecti sunt scōm primam opinionem: nec trium annorum scōm opinionem secundam? Respondet Augustinus in sermone de innocentibus: quia timebat ne puero cui sidera famulabantur paulo supra etatem uel infra species mutata esset: ⁊ sic tempus occultaret. Ideo videtur pueros a bimatu usq; ad pueros vnius diei interfeciſſe. Tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam. Vox in rama audita est. ploratus ⁊ vlulatus multus. Rachel plorans filios suos. Vbi Hieronym⁹ ait. Quando dicitur in rama: non putemus nomen loci esse: qui est iuxta Gabaa: sed rama excelsum interpretatur: ut sit sensus. Vox in rama audita est. id est longe lateq; dispersa. Cui dicto concordat dictum Crisostomi super Matheum ꝙ plorans fletus paruulorum ostendit: vlulatus autem matrum significat lamentum. Et quod dicitur in euangelio: Rachel plorans filios suos: scōm ꝙ dicit Nicolaus de lira interpretatur metaphorice: quasi mereus sit Bethleem ratione sue sepulture: quia ibi in sepulchro est: ut habetur Geneſis. xxxv. Et hoc dicit Hieronymus super Matheum. Vbi ait. Queritur quomodo Rachel filios alterius tribus id est bethleem quasi suos ploret. Respondebimus breuiter quia sepulta sit iuxta bethleem in effrata ⁊ materni corpuſculi hospitium nomen matris accepit: Siue quoniam Juda et Beniamin due tribus iuncte erant: ⁊ Herodes preceperat non solum in Bethleem interfici pueros: sed in omnibus finibus eius. Unde per occisionez Bethleem intelligimus multos etiam de Beniamin fuiſſe occisos. Hec Hieronymus. O quale edictum irrationabile ⁊ crudele. o q̄s lugubris ⁊ flebilis

execucio. O q̄ iniusta ⁊ iniqua occisio. Rapiebantur paruuli quidam a pectoribus matrum: quidam in cunis iacentes: quidaz blande parentibus alludentes: quidaz vbane in vmbus pram bulātes: ⁊ sine vlla pietate uel proiiciebantur ad muros: uel gladio: uel stricti in gutture manibus suffocabātur. Videres tūc in terra iacere cadauera puerorum. Videres tunc terram cooperta ⁊ madefactam sanguine puerorū paruulorum innocentiū. Videres matres in qualibet domo sparsis crinibus ppe tam horrendum flagitium singultibus lachrymis ⁊ vlulatibus acclamātes. O quāta compassio animū audientiū mouere debet in spectaculuz adeo funestum ⁊ lugubre. ⁊ cetera.

¶ Qz innocentes merito passionis xpi sunt remunerati. Capl'm. 3.

TErtium mysteriū contemplandum dicit occisorum remuneratio. De premio autē istorum sanctorum: apud nōnullos exiterunt varie sentētie: quas omnes ad tres sententias reducemus.

Prima dicit sententia falsa.
Secunda dicit sententia debilis.
Tertia dicit sententia vera.

¶ Prima sententia falsa est eorum qui dicunt paruulos hos occisos nihil meruisse: eo q̄ in eis nondum erat expeditus rationis vsus: nec voluntarie pro christo patiebant. Contra quos est auctoritas ecclesie vniuersalis: que hos colit pro sanctis: ⁊ in sanctorū numero confitetur. Unde Aug⁹ in sermone innocentum. Hodie fratres carissimi natalem illorum infantium colimus: q̄s ab Herode crudelissimo rege iterfectos esse euangelij textus eloquitur. Et ideo cum summa exultatione gaudeat terra nostra: celestiuz militum: ⁊ tantarum parens fecunda virtutum. Ecce ppbanus vestis nūq̄ beatis paruulis tantū pdesse potuisset obsequio: quantū profuit odio. Nā sicut pñtis diei festa manifestant: quātū ō beatos paruulos iniquitas abūdauit: tantū i eis gratia diuine bñdictionis effulsit. Hec Aug⁹. q̄ in hoc etiā sermone multa prosequit de gloria istorū sanctorū. Ideo istorum falsa est opinio. ¶ Secūda sentētia est debilis. Nam ut inquit Tho. 2ª 2ᵉ q. 124. fuerunt quidaz qui dixerūt q̄ in innocentibus acceleratus est vsus miraculose liberi arbitrij: ita q̄ uolūtarie etiā passi sunt. Quod dictū nullibi reperitur auctenticum. ideo vbilibet tanq̄ debile acceptatur. quia ut inquit Hieronym⁹ ad Paulinū: Quod de scripturis auctoritatem non habet: eadem facultate contemnitur qua probatur. ¶ Tertia sententia ē vera. De qua loquitur sanctus Tho. vbi supra. q̄ martyrij gloriā: quā in alijs propria voluntas meretur: illi paruuli occisi dei gratia sunt assecuti. Maz effusio sanguinis propter christū vicē gerit baptismi. Unde sicut in puerj baptizatis per gratiam baptismalē meritum xpi operatur ad gloriā: sic in istis operatuz est ad palmam martyrij obtinendā. Et hoc est quod dicit Augustin⁹ in quodaz sermone de epiphania quasi alloquens ad innocentes sic inquiens. Ille de vestra corona dubitabit in passione pro xpo: qui etiam paruulis baptismum prodesse non estimat. Nō habebatis etatē: in qua in passurū christū crederetis: ⁊ habebatis carnem in qua pro christo passuro passionem sustineretis. hec ille. Cum itaq̄ videri⁹ hos paruulos felicissimos celicolas esse factos: qui propter christū passi sūt: eos veneremur. ut etiam pro domino iesu christo simul cum eis pati non timeamus: qui profecto laborantes exaltat i fine: ⁊ beatos facit in glorioso regno celorum: in quo viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ In sancto Siluestro. Sermo de dignitate sacerdotali.

¶ Fructus .xx. Ihesus sacerdotes approbans.

Ecce sacerdos magn⁹ qui in diebus suis placuit deo. Eccl. 44. Verba hec sumit ecclesia in cōmēdatione bti Siluestri confessoris in hodierna epla recitata. Qui mundū ineffabili sapientia multiplici varietate rerū creauit: ipse ecclesie sue sancte statum diuersos mire disposuit: in quibus cōtemplari possimus candorem sapientie sue: et proficere ad salutem: cuius ad illos vocati iuste ac sēc operari conamur. Est tamē inter ecclesiasticos gradus laude dignus et vere cōmendandus sacerdotalis ordo: qui vsq; ad pontificalē potest ascendere celsitudinē. In qua qui normā debitā obseruare studet: deo placet: et gratus efficitur. Fecit hoc modo beatus Siluester qui a ihu xpo in sancto contubernio est gloriose reputatus. Ad cuius cōmendationem in presenti sermone de ipso loqui volentes fructū nostrum ꝓponim⁹ consuetum: qui est: Ihs sacerdotes approbans. Vbi tria pulchra notari pñt de beato Siluestro a xpo ꝓbato: q̄ quidem hec sunt. videlz

Primū dicit sacerdotalis dignitas.
Secūdū dicit sacerdotalis sublimitas
Tertū dicit sacerdotalis sanctitas.

¶ De sacerdotalis dignitas excellētior est quacunq; tpali dignitate. Cap.j.

Primū priuilegiū dicit sacerdotalis dignitas: quia de ipso dr. Ecce sacerdos. Est enī sacerdotalis dignitas excellentior quacunq; dignitate temporali. Quod ꝓbare possumus tripliciter.
Primo ratione.
Secundo auctoritate.
Tertio exemplo.

¶ Primo probare possumus rōne excellentiā sacerdotalis dignitatis. Que triplex potest esse. videlz
Prima dicit significationis.
Secunda dicit institutionis.
Tertia dicit conditionis.

¶ Prima ratio dicit significatiōis. Nā sacerdos ꝑm Isidorū .vi. ethimologiarū idez est qō sacer dux: uel sacra dās. Rō autez istius duplicis interpretationis ꝑm Tho. in .4. di. 24. est: qa p mysteriū sacerdotale sacerdos est medius inter deum et populum. Nam ipse diuina nūciat et mistrat populo: et vota populi offert deo. Dicit etiam sacerdos: q̄si sacra dans. Sacra autē quis dare pōt duobus modis: uel auxiliando: uel sacramenta dispensando. Primo mō q̄libet iustus inp̄tū sacra sua merita dat uel coicat alijs auxiliando interpretat sacerdos. Secūdo modo nomē sacerdotis est institutū ad significandū cū qui sacra dat. i. sacramentorū dispēsationē Et sic ille qui est in gradu ordinis constitutus dicit sacerdos ¶ Secunda rō dicit institutionis. Nam sacerdotiū p̄cessit legem scriptā: qa in testō veteri primus sacerdos q̄ iussit deo victimas obtulit fuit Aaron. sicut pz Exō. 14. c. Demū p sacerdotiū iussē deo regalis potestas est ordinata. Vnde. i. Reg̃. 8. c dixit dns ad Samuelē sacerdotē. Audi vocem eorū. i. filiorū israhel per omnia habere superiorem: et constitues sup eos regē. Inde est q̄ spiritualis auctoritas terrenā potestatez habet instituere ut sit et iudicare si bona non sit. Vnd ꝓbat̄ per ap̄lm Paulū. 6. i. Cor. 6. c. Nescitis q̄m angelos iudicabim⁹: quanto magis secularia? Quod etiā notat. c. p venerabilem. extra. qui filij sunt legitimi. 9. q. 3. c. nemo. et in. c. aliorum. ¶ Tertia rō dicit conditionis. Est enī sacerdotalis dignitas spiritualis. Et iō quanto spirit⁹ nobilior ē corpe: tāto sacerdotalis dignitas est nobilior q̄cunq; dignitate

tempozali. sicut patet extra. de translatione episcopi ⁊ electi. in. c. inter corporalia. Et hoc est quod notatur. 6. dis. c. Duo quidem. ubi sic habetur. Aurum nō tam pꝛecios⁹ plumbo: cui regia potestate sit ordo sacerdotalis altioꝛ. Et eadem di. in. c. quis dubitet. sic dicitur Quis dubitet sacerdotes christi regum ⁊ pꝛincipum omniūq; fidelium patres ⁊ magistros censeri? ¶ Secūdo possumus pꝛobare excellentiam dignitatis sacerdotalis auctoꝛitate. Nam Petrus .2. sue pꝛime epistole. sacerdotibus ait. ¶ Vos estis genus electum. regale sacerdotium: gens sancta: populus acquisitionis. Et Ecclesiastici. 17. c. dicitur. Honoꝛa deum ⁊ honorifica sacerdotes. Et Ysa. 61. c. scribitur sic de sacerdotibus. ¶ Vos sacerdotes domini vocabimini ministri dei nostri dicetur vobis. Et. xi q. 3. in. c. ablit. Antherius papa ait. Ablit ut quicq; sinistruz de his arbitremur q̄ apostolico gradu succedentes xp̄i coꝛp⁹ sacro oꝛe cōficiunt: p quos nos xp̄iani sumus qui claues regni celoꝝ habētes ante iudicij diē iudicant. In veteri q̄dē lege habet. Quicunq; sacerdotib⁹ non obtemꝑrasset: aut extra castra positus lapidabat a populo: aut gladio ceruice subiecta cōtemptū expiabat cruoꝛe. Et Hiero⁹ ad Rusticū monachū sic de sacerdotibus scribit. Nō est humilitatis mee: neq; mensure iudicare de ceteris: neq; de ministris eccliaꝝ sinistrū quippiā dicē. Et. 6. q. i. c. sacerdotes. Celesphorus papa ait. Sacerdotes q̄ꝑpzio oꝛe coꝛpus dñi conficiūt ab oibus sūt obediendi ⁊ timendi nō dilacerandi: aut detrahendi. Et. xi. q. 3. c. Sacerdotibus. Gregoꝛi⁹ Mauricio impatoꝛi sic scribit. Sacerdotibus nō ex terrena ptāte dñs rex noster citi⁹ indignet: ꝑ excellēti consideratione, ꝑpter eū: cuius sūt serui ita eis dominet: ut etiā debitā reuerētiā impēdat. Nam i diuinis eloquijs sacerdotes aliquādo dij: aliqñ angeli nūcupantur. Naz ad Moysem de eo qui ad sacramentū deducēd⁹ est dicit. Applica istū ad me videlicz ad sacerdotes. Et rursum scriptum est. Dijs nō detrahes .s. sacerdotibus. Et. pp̄a ait. Labia sacerdotis custodiūt scientiā ⁊ iusticiam ⁊ legez requirūt ex oꝛe eius: quia angelus dñi exercituū est. Quid igit̄ mirum si pietas vestra dignet̄ eos honoꝛare: q̄bus in suo eloquio honoꝛem tribuens eos aut angelos aut de⁹ etiā ipse appellat deus? Hec ille. ¶ Tertio possum⁹ ꝓbare excellētiā sacerdotalis dignitat̄ exemplo. Legimus n anq; multos xp̄ianissimos impatoꝛes fuisse nō dedignatos subijcere se sacerdotibus. In quoꝝ numero fuit ille pijssimus Theodosius de quo scribit̄ in hist̄oꝛia tripartita. Hic aūt cum audisset apud thesalonicam ciuitatē quosdā iudices fuisse lapidatos: indignatus omnes pariter iussit interimi. vbi. 7. milia sūt occisi nullo pꝛecedente iudicio. Cū vero Mediolanū venisset: ⁊ solēniter in sacꝝ voluisset intrare templum: occurrit ei Ambroso⁹ eps fozis ad ianuas. ⁊ sic ingredientez his sermonibus a sacris luminibus. pbibuit incessuz. Nescis miser impatoꝛ ꝓpter tratem a te necis quanta sit magnitudo? Neq; post cām tanti furoꝛis mens tua molē pꝛesumptionis agnoscit? Sed forte recognitionē pꝛecati. pbibet potestas imꝑrij? Decet tamē ut vincat rō potestatē Quibus igit̄ oculis aspicies coios dñi templū? Quib⁹ calcabis pedib⁹ sanctū illius pauimentū? Quō manus extendes: de quib⁹ adhuc sanguis stillat innoxius? Recede recede: ne secūdo pꝛecato pꝛioꝛē nequitiam augere pꝛēdas. Audiens vos sermones imperatoꝛ gemens ⁊ flēs ad regalia remeauit. Cūq; octo menses transissent: ꝓpinquauit natiuitatis dñi festiuitas. Impatoꝛ aūt satis angustiabat. Quem videns Ruffinus tunc magister militum ⁊ impatoris familiarissimus: causaz sue tristicie q̄siuit. Qua cognita Ruffin⁹ ad Ambrosium perrexit: Quem cum Ambroso⁹ vidisset: moꝛ ait. Impudentiā canum imitatus es o Ruffine. Ego dico

tibi: quoniã imperatorem ingredi limina sacra prohibeo. Quemox Ruffin⁹ imperatori retulit. At imperator in media ĩa platea pergo inquit: ⁊ iustas i facie suscipiam contumelias. Et veniens ad antistitem supplicabat ut vincula eius solueret dicens. Tuum est vocere: meũ autẽ est suscipere. Cui Ambrosius iniunxit ut legẽ conderet: ne quis sententiam mortis posset dare animo irato: ⁊ transacto dierum numero.30. Quod ⁊ fecit: sicq; lachrymosus ⁊ volens cũ humilitate ad ecclesiã est introductus seruans in omnibus reuerentiaz antistiti Ambrosio. Quid de Cõstãtino imperatore dicemus: qui post susceptũ baptisma sacerdotes honorare studuit? Nam de ipso scribitur.96.di.c. in scripturis. In scripturis narrat Constãtinus imperator dixisse. Clere si propriis oculis vidissem sacerdotem vel: aut aliquẽ eorum qui monastico habitu circũcincti sunt peccantẽ: chlamydem meã explicarẽ: ⁊ cooperirẽ eũ: ne ab aliquo videretur. xi.q.z.i.c. sacerdotibus sic habetur. Ecclesiastica quoq; testatur historia: quia cũ pie memorie Constantino principi scripto oblate accusationes contra episcopos fuissent: libellos quidez accusationis accepit ⁊ eosdem qui accusati fuerant episcopos vocãs in eorum conspectu libellos quos acceperat incendit dicens. Ite ⁊ inter vos causas vestras disponite: quia dignum nõ est: ut nos iudicemus deos. In qua sententia sibi magis ex humilitate q̃ illis aliquid prestitit ex reuerentia immensa. Ante eum quippe pagani in republica principes fuerunt: qui verum deum nescientes: deos ligneos ⁊ lapideos colebant: ⁊ tamen eorum sacerdotibus magnum honorem tribuebant. Hec ibi. Et ne multa dicamus: efficacissimũ est exemplum xpi. de quo Cyprianus carthaginensis.93.di.c.omin⁹. ait sic. Dominus noster ihesus xpus rex ⁊ iudex vsq; ad passionis horam seruauit honorem pontificibus ⁊ sacerdotibus. Nam cum leprosum mundasset: dixit ei. Vade ostende te sacerdotibus. Sacerdotẽ adhuc appellans quem sciebat esse sacrilegum. Item cum subditus passioni alapam accepisset nihil contumeliose locutus est i personam pontificis. Ex quibus omnibus clare deprehenditur preamplissimam esse sacerdotalem dignitatem. Cui nõ debent xpiani esse infesti: quoniam ut dicitur.3.q.i.c. Nulli dominum crucifigunt qui cum in suis sacerdotibus persequuntur. Sic faciebant antiqui tyranni ⁊ inimici christi: quos tamen diuina manus impunes non permisit abire.

Secunduz priuilegiũ beati Siluestri dicitur sacerdotalis sublimitas: quia fuit ipse non tm̃ sacerdos: sed etiã magnus. Nam moztuo Melchiade episcopo vrbis rome: Siluester ab omni plebe in summũ pontificem est electus. Vbi sciendum est q̃ in nouo testamento xps instituit triplicem gradum sacerdotum.

Primus est inferiorum.
Secundus est episcoporum.
Tertius est pontificum maximorũ.

Primus gradus sacerdotum constitutus a christo est gradus sacerdotum inferiorum. Nam habuit dominus septuagintaduos discipulos: quib⁹ succedunt presbyteri: qui sunt minores in auxilium operis: ut notatur.95.dist.c. Olim. Secũdus gradus ẽ episcoporum: qui sacerdotes maiores respectu aliorum inferiorum dici possunt. Hi loco cum duodecim apostolorum tenent in ecclesia: sicut patet.68.di.in.c. Quoniã vices. ⁊ iz.q.i.in.c. Videntes. Tertius gradus est pontificum maximorum. Nam dominus super alios elegit Petrum in summum sacerdotem: sicut notatur dist. 19.in.c. Ita dominus noster. Et. 21. dist. in. c. In nouo testamẽto: ⁊ habetur in eadem. dist.c. Cleros.

Vbi etiã dicitur q talis gradus seruatus est i veteri lege: vbi Aaron summꝰ sacerdos fuisse traditur: 7 filij eius sacerdotes minores fuerunt. Talis etiã discretio a gentilibus maxime introducta est: quia suos sacerdotes flamines a filo quod portabãt i capite alios simpliciter flamines alios archiflamines appellabant. Quante autẽ ẽminentie sit maxime pontificatus gradus ostẽdit Agatho papa. i9. di. in. c. Sic omnes vbi sic dic. Sic omnes apostolice sedis sanctiones accipiende sũt tanq̃ ipsius diuina voce Petri firmate. Quisq̃s euĩ catholice ad papalẽ celsitudinem sublimatur: ipse est Petri successor: ipse vicarius xpi: ipse est cui totus mundus deuote est subiectus. Et licz sit magna potestas imperialis: longe tamẽ nobilior est facultas pontificalis. Et ideo scribit de maioritate 7 obedientia. in. c. solite. Fecit deus duo magna luminaria i firmamento celi: luminare maius ut preesset diei: 7 luminare minus ut preesset nocti. Utrũq̃ magnũ: sed alterũ maius Ad firmamentũ igit celi: hoc est vniuersalis ecclesie, fecit deus duo magna luminaria. i. duas instituit dignitates: q̃ sunt pontificalis dignitas 7 regalis potestas. Sed illa que preest diebus. i. spiritualibus maior est: que vero carnalibus minor. ut quanta est inter solem 7 lunam: tanta esse inter pontifices 7 reges differẽtia cognoscat. Ixc ibi. Multa adduci possunt ad probandũ ea que dicimus: que causa breuitatis omittimus: concludentes summũ pontificem excellẽ dignitate ac auctoritate quoscunq̃ siue tpali siue in spirituali statu exaltatos 7 honoratos.

Tertiuz priuilegiũ beati Siluestri dicit sacerdotalis sanctitas quia diebus suis placuit deo. Tota enĩ vita sanctorum est dies. Unde i. ad Thessal. 5. apl's ait. Oẽs vos filij lucis estis. Tria nanq̃ dum esset pontifex: ut placeret deo exercẽ voluit btus Siluester.

Primo pascere populũ exemplo.
Secundo pascere populum verbo.
Tertio pascẽ spl'm tpali subsidio.

¶ Primo voluit pascere populũ exemplo. Nam adeo fide 7 moribus resplendebat: ut nõ solum a xpianis: verũ etiã a paganis miro diligeret affectu. ¶ Secundo voluit pascere populũ verbo: qa sepius vultu ãgelico xpm filiũ dei predicabat: xpianosq̃ confortabat: ut in fide stabiles pmanerẽt. 7 Constantinũ de fidei sacramentis plene docuit 7 instruxit. Ut enĩ dicit i eius legenda. prosequente ipso Cõstantino xpianos: exiuit Siluester de vrbe: ac in quodã monte cum suis clericis mansit. Cum vero Constantinus in mirabilem lepram incidisset: ad consilium pontificum idolorũ adducta erãt tria milia puerorum: ut eos occidi faceret: 7 se in eorũ sanguine recenti 7 calido balnearet. Egredimini aũt eo ad locum vbi balneũ preparari debebat: matres puerorum obuiauerũt ei: miserabiliterq̃ vlulabant. Constantin⁹ g̃ iussit stare currũ: 7 erigens se dixit. Audite me omnes qui hic statis. Dignitas imperij romani de fonte nascatur pietatis: que hanc etiã legẽ dedit: ut capitali sententie subderet quicunq̃s in bello aliquẽ occidisset infantem. Quanta ergo erit crudelitas: ut hoc nostris faciam⁹ filijs: quod nos prohibuimus alienis? Melius est ergo mori salua vita innocentum: q̃ p eorum interitũ vitã recuperare crudeles. Jussit ergo ut matribus suis pueri 7 dona plurima reddirentur. Sequenti vo nocte Petrus 7 Paulus apparuerunt ei dicentes. Quia exortus es sanguinis effusionẽ: misit nos dñs ibs xps dare tibi recuperande sanitatis consiliuz. Siluestrũ ergo episcopũ q̃ apud montẽ Syraptim latitat accersi. Hic tibi piscinam ostendet: in qua immersus terab omni cruciatus lepre mundaberis. Quigi lans statim Constãtinus misit milites ad Siluestrum. Quos videns ad palmã martyrij credidit se vocari. Postea⁹ tandem Constantino audiunt q ordinẽ

sui somnij visionem. Percunctanti aũt Constantino qui essent qui sibi apparuerant duo dij. respõdit Siluester eos esse xpi apłos: ⁊ nõ deos. Quorũ imagines afferri fecit Siluester: ⁊ impator tales esse qui sibi apparuerãt exclamauit. Siluester autẽ cũ cathecuminũ fecit: ⁊ vnius ebdomade ieiuniũ indixit sibi: ⁊ carceres aperiri monuit. Cumq; in aquam descendisset baptismatis: ibi admirabilis splẽdor emicuit: sicq; mũdus exiuit. ⁊ christũ vidisse se asseruit. Ipsa aũt die sui baptismatis multa ad ampliationẽ cultus xpi statuit ⁊ ordinauit. ¶ Tertio voluit dare Siluester pascere populũ tpali subsidio. Scribit nanq; in sua legenda: q; omniũ orphanorum: viduarũ: ⁊ pauperũ noia i scriptis habebat ⁊ omnibus necessaria ꝓuidebat. Fecit etiã multa signa viuens Qui mũdũ spreuerat cum omnib⁹ suis concupiscentijs. Undeꝛ in fine obdormiuit in dño. Cuius exemplo animent sacerdotes: ut sicut illi conformes sunt in dignitate: ita eum studeant sequi in vite sanctitate. Nam tanto magis oẽs obligant deo ad rationẽ reddẽdã: quãto ab ipso plura dona suscipiũt. Qui iõ plura eis cõtulit beneficia: ut ei seruientes magis exaltentur in regno celorũ: in quo viuit ⁊ regnat. Amen

In circũcisione dñi. Sermo de eadẽ

Fructus. 28. Jhesus est circũcisus.

POstquam ꝓsũmati sũt dies octo ut circũcideret puer. Scribunt hec verba Aug̃ z. c. 7 i euangelio hodierno. Ardẽs amor ihu xpi ipsius mentes pulsare cepit in etate tenella ⁊ infantili: ut humano generi passionis sue beneficia inciperet dispensare. Octaua nanq; die sanguinem suũ fudit in circũcisione apparens velut peccato: circuncisionis legi subiectus: cum tamen mundꝰ fuerit ab omni sorde. Et q̃a pium est contẽplari qualiter puerulus ille lachrymãs circũcidebatur: Idcirco i presenti sermõe de ipsius circũcisione dicturi sumꝰ ꝓponentes fructũ: Jhesus est circũcisus Ad cuius explanationẽ tres cõclusiões notabimus.

Prima dicit institutionis.
Secunda dicit observationis.
Tertia dicit cessationis.

¶ De sacramentũ circũcisionis conuenienter fuit institutum. Caplm. j.

PRima conclusio dicit institutionis. In qua dicimus circũcisionis sacramentũ conuenienter fuisse institutũ: q̃a deus illud instituit: sicut pz Gen. xvij. vbi sic habet. Circũcidetur ex vobis omne masculinũ: ⁊ circũcidetis carnẽ prepucij vestri: ut in signũ sit federis inter me ⁊ vos. Infans octo dieruꝫ circũcidet̃ ex vobis. Cuius autem institutionis conuenientia triplex assignat a Ric. in. 4. di. i.

Prima est ratione morbi.
Secunda est ratione temporis.
Tertia est ratione persone.

¶ Prima conuenientia est rõne morbi contra quẽ circũcusio fuit instituta: qui erat peccatũ originale. Quod expresse representabat circũcisio: ⁊ q̃tũ ad cãm ⁊ q̃tum ad processum: ⁊ q̃tuꝫ ad effectũ Contrahit enim peccatũ originale p propagationẽ libidinosam: quã cãm circũcisio representabat ratione mẽbri in q̃ fiebat: quod deseruit virtuti generatiue Processus aũt fuit circularis. quia ut dic̃ Anselmꝰ. ꝑmo psona corrũpit nãz deinde natura psonã: quẽ. processũ repñtabat circũcisio p circularẽ pellicule incisionẽ. Effectus vero est superabundantia concupiscentie: quẽ repñtabat superfluitas pellis que ab ipso membro separabatur. Ideo non tñ causa ⁊ processus: ⁊ effectus originalis peccati: ꝙ etiã deletio p circũcisionẽ significabat.

¶ Secunda conuenientia fuit ratione

temporis in quo instituta fuit circūcisio Erat.n.quedā dispositio ad suscipiēdū legem:7 ad distinguendū populum cui danda erat lex ab alijs populis. Et iō anteq̄ lex daret debuit istitui. Fuit etiā istituta circūcisio ad significādū ppīm qui eēt deo peculiaris:7 suo cultui mācipandus. ¶ Tertia conuenientia ꝺ ratione persone: cui data fuit: qui fuit Abrahā de quo dicit Gen.17. Tulit autē Abrahā Ismaelem filiū suum:7 omnes vernaculos domus sue: vniuersosq̄ quos emerat: cunctos mares ex omnibus viris domus sue:7 circūcidit carnem preputij sui. Et Ismael filius eius.13.annos impleuerat ante temp⁹ circūcisiōis sue. Eadem die circūcisus est Abrahām 7 Ismael filius eius:7 omnes viri dom⁹ illius tam vernaculi q̄ empticij:7 alienigene pariter circūcisi sunt. Ipse equidem Abrahā post diluuium specialius se diuino cultui mācipauit. Unde exiuit de terra sua:7 de cognatiōe:ut se ab infidelibus separet. ut habet Gen.17.c. a quo erat descensurus populus qui legem scriptaz erat suscepturus. 7 de cuius genere nasciturus erat sanctus sanctorū. Et hoc ē qꝺ dicit apl's Ro.4. Signū accepit circūcisionis signaculum iusticie fidei: que est i prepucio: ut sit pater omniū credēciū. Huic dixerat deus Gen.12.c. Faciam te in gentē magnā 7 benedicā tibi 7 magnificabo nomē tuū:eris q̄ benedictus. Benedicam benedicentibus tibi: 7 maledicam maledicentibus tibi: atq̄ benedicentur in te vniuerse cognatiōes terre. De cuius promissionib⁹ a deo sibi factis plenius suo loco dicemus. Hūc vero hoc tm̄ concludere sufficiat q̄ circūcisionis mandatum Abrahe de⁹ dedit:quia erat fidelissimus:amicissimus 7 obedientissimus: sicut patet legentib⁹ sacram scripturam.

¶ Q̄ obseruatus est debitus ordo i instrumento circūcisionis. Caplm.z.

Secunda conclusio dicit obseruationis. Obseruatus etenim ē debitus ordo i huiꝰ sacri dispensatione:quia fiebat cū debito instrumēto.s.cum cultello petrino. Unde Josue 5.c.dns ait. Fac tibi cultros lapideos 7 circūcide filios israhel. Ubi dic Ric. q̄ hoc nō erat necessariū nisi in casu speciali. Et scōm Algonē.li.p. de sacramētis.parte.iz.c.z. cultellus de petra factus significat xp̄m: de quo dicit apl's i. Cor.x. Petra aūt erat xp̄s. propē quē ab electis omnis erat abscindenda corruptio. Fiebat insup circūcisio octaua die.ut patet ex dictis in prima pclusiōe Et si dicatur. Hoc non est verum: quia habet Josue.5. Populus qui natus est in deserto per quadraginta annos i itinere latissime solitudinis incircūcisus fuit:7 postea circūcisi sūt a Josue i galgala:7 ista dilatio circūcisionis nō fuit p̄m legem eis imputata in peccatū. Respōdet Ric.ex glo. Aug̃.q̄ cū illis fuit dispensatum inspiratiōe diuina triplici de causa:ut nō tenerent circūcidi in deserto. Nam ut habet Numeri.9.quādo nubes eleuabant: de tabernaculo de bebant proficisci. Et quia non prescibāt facturam eleuationē nubis: nō potuissent sine nimio grauamie proficisci: q̄s de nouo essent circūcisi. Ideo dispensatū fuit cū eis:ut non tenerentur circūcidi in deserto. Et etiā qa dū erant in deserto: in quo nō alij habitabant cū eis erāt sufficiēt distincti ab alijs populis. Quare autez circūcisio fiebat octaua die: triplex ratio assignari potest.

¶ Prima ratio est scōm intellectum tropologicum.

¶ Secunda ratio est scōm intellectū anagogicum.

¶ Tertia rō est p̄m intellectū historicum.

¶ Prima ratio est p̄m intellectū tropologicum:7 ē ista. Ut octo dies accipiāt p octo que requirūtur ad circūcisionē spiritualem.

Primū est peccati cognitio.

Secundū est propositū deserendi malū

z faciendi bonū.
Tertium est pudor de peccato.
Quartū est timor de futuro iudicio.
Quintum est contritio.
Sextum est confessio.
Septimū est spes venie.
Octauū est satisfactio.
In quibus omnibus velut in octo diebus peccator iustificatur.

¶ Secunda ratio ē fm intellectū anologicū: quam tangit Ugo li. p de sacramentis. c. z. dicens. Octonarius in sacra scriptura aliquando temp⁹ resurrectionis significat: quod post presentem vitam septem diebus currit. Sequitur autē tempus gratie: in quo quasi post sabbatū legis eterna bona deo seruientibus promittunt. Merito ergo circūcisio iussa ē fieri octaua die: ut ostēderet qp in tempore gratie corda circūcidēda erant p emundationē iniquitatis: z in tempore resurrectionis corpa p depositionem corruptionis. ¶ Tertia ratio ē scōm intellectū historicū: seu litteralem Nam sicut dicit rabbi Moyses maximus phūs z theologus iudeus. puer in septē diebus tāte teneritudinis ē: quāte est adhuc in vtero matris. In octaua autē die fortificat z solidatur. Et ideo noluit deus ante octauū diē circūcidi: ne ob nimiā teneritudinē nimiū lederet. Et ne parentes quorū amor p. processus temporis crescit ad filios: subtraherent filios a circūcisione: noluit qp vltra octauū diē differret. Sz circa hoc contingit dubitare: qa ut dicit Ugo de sacramentis vbi supra. illi qui ante diē octauum decedebant saluabant in fide parentū: qui ante octauā diem non debebant circūcidi. Et magister sententiarū cōtrarium videtur sentire. di. i. quarti. vbi dicit qp necessitate mortis aī octauā diē circūcidebant. Ad quorū ꝓcordiam dicit Ric. qp si circūcisio fiebat ex necessitate mortis ante octauā diē suus habebat effectū: z tamē si non fiebat. propter timorez ne acceleraret mors pueri puer saluabatur in fide parentum. Vñ dicit Ric. qp non est consentiendū magistro: qp tales peribant sicut paruuli q modo moriuntur ante baptismum. Noluit enī deus puerū obligari ad circūcisionē ante octauā diem. Si aūt queratur quare mulieres nō circūcidebāt: assignari possunt plures rationes. Prima ratio est Alexandri de ales in ḡrto volumine sume sue. z Ric. i declaratiōe littere. s. quia corruptio nature p quaz peccatū originale cōtrahitur principalius fuit a viro qp a mliere. Hā si Adā non peccasset postqp Eua peccauerat: petīm originale proles eius non contraxisset. ¶ Secunda ratio est eorundē quia mulieris membrū virtuti generatiue deseruiens nō ē aptū circūcisioni sicut virile membrū. ¶ Tertia ratio est fm eosdē: qp circūcisio data fuit i signū distinctiuū. Et quia vir ē caput mulieris: ut dicitur. i. Cor. 9. ideo sufficiebat ad populi fidelis distinctionē signaculum datum viris. Ugo ꝯo de sacramentis libro p parte. iz. aliaz assignat rationē dicens qp in sacra scriptura per masculinū seruz animā. p mulierē ꝯo carnē significari solet: ut ostenderet qp illa exterior circūcisio animabus sanctificationē ptulit: ē carni nō abstulit corruptionem.

¶ Qz conuenienter multis rationibus cessare debuit circūcisio. Capm. 3.

Tertia conclusio dr cessationis Ubi de cessatione circūcisionis inquiri debent: z cōsiderari permaxime tria.
Primū rationis euidentia.
Secundū temporis circūstantia.
Tertium digna obseruantia.

¶ Primū considerandū dicit rationis euidentia. s. qua ratione circūcisio debuit cessare. scōm illud apli ad Gal. 5. Si circūcidimini: xps vob nil proderit Et ad hoc respondet Alex. de ales in. 4. volumine summe z Ric. vbi supra. qa sicut dicit apls. i. Cor. 13. Cum venerit qđ pfectū est: euacuabit qđ ex parte est.

Sed baptismus ē pfectio: medicina q̄ circūcisio :7 q̄rum ad significationē :7 q̄tū ad glie collationē :7 etiā q̄tuz ad amplioꝛē sui ostēsionē. Significat enī sanationē mozbi exꝓssi.: 7 cōfert grāz abundantius. Et etiā ꝗa est sacramētū cōmune: ꝗa sibi nō appꝛopꝛiat nec sexū nec gentē. Unde ad Gal'.3. apl's ait Quicunq; in xp̄o baptiçati estis: xp̄m induistis. Nō est iudeus nec grecus: non est seruus nec liber: non est mascul' nec femina: omnes vos vnū estis in xp̄o. Jō nō est ampli' circūcisio conuenies nec necessaria. Secundus cōsiderandum dicitur tpis circūstantia. Nam ut dicit Ric. legalia habuerunt virtutez suā 7 seruari debuerunt vsq; ad passionē xp̄i sed in passione xp̄i vim suam amiserūt. Cui attestat qđ dicit saluator Joh'.19. Consūmatū est. Tamē p' passionez añ tempus diuulgati euāgelij licitum fuit illis qui de iudeis conuertebanť ad fidem seruare legalia: nō spem ponēdo in eis: sed ad euitandū scandalū: 7 ut lex deduceret ad tumulū cū honoze: ne ac si semp mala fuisset videret repudiari. Post tempus aũt diuulgati euangelij nulli fuit licitū seruare illa legalia. Hic est quod Paul' ut baptet Act'.16. circūcidit Timotheū: quia nōdū erat diuulgatum euangelū: 7 ne iudeos scandalizaret: quia Timotheus erat de matre iudea. Titum aũt quia simpliciter erat gentilis circūcidere noluit: ut in circūcisione Timothei ostenderet sacramenta legalia nō debere dānari. 7 in hoc ꝗa Titum circūcidere noluit ostenderet ea nō esse necessaria. ¶ Tertiū cōsiderandum dicit digna obseruantia. Voluit enī dñs nr̄ ihs xp̄s dignā circūcisionis legem obseruare. Quod conuenienter factuz ostendit Alex. in quarto. ppt̄ sex causas. Prima causa est: ut ostenderet se esse filiū Abrahe: cui data ē circūcisio: 7 cui pdictū erat Gen'.xx. Benedicent in semie tuo omnes gētes. Semē autē istud est xp̄us: ut dicit ad Gal'.4. Unde cuz tota posteritas Abrahe circūcideretur: nō crederet xp̄s esse filius Abrahe: nec ille in quo implende erāt pmissiones: nisi fuisset circūcisus. Secunda causa fuit: ut p subiectionē suaz nos a seruitute legis absolueret. Tertia causa fuit: quia noluit soluere legē sed adimplere 7 termiare. Quarta cā fuit: ut se ostenderet principiū 7 causaz sanctificationis que fiebat per tria remedia contra peccatū. s. per sacrificia a tēpoze Abel usq; ad Abrahā: p circūcisionē ab Abrahā usq; ad xp̄m: a xp̄o p baptismū i nouo testamēto. Unde venit xp̄m esse baptiçatū 7 circūcisum 7 oblatum. Quinta cā fuit: ut esset frater iudeoꝝ: ut ostenderet se esse illū de quo Moyses dixit. Prophetā suscitabit vobis deus de fratribus vestris ap̄sus audite. Deut'.18. Sexta causa fuit: ne iuꝛei occasionē haberēt ipsū nō recipiēdi nisi esset circūcisus. Unde ergo o rationalis creatura quāta fuit hodie humilitas incarnati filij dei. Intuere quanta sit caritas eius q non ppter se ꝺ ppte voluit circūcidi. Contemplare qualiter hodie innocentē sanguinē cepit effundere. Inspice quādo accipit ex manibus matris: ut ducatur ad circūcisionē. Audi matrē dicentē Joseph: q̄ forte eum portabat. Fit tibi cōmissus filius meus paruulus: ut ꝑfectius fieri possit circūcidatur. O virgo sanctissima 7 de filio tuo tenera quid facies quando filium tuū videbis a plāta pedis vsq; ad caput totaliter vulneratū: sanguineq; irrigatum? Remanet i tuguriolo mat expectans filiū circūcisū. O aia fidelis compatere dilecto tuo. Quādo enī circūcidebat: plorabat: flebat: lacbrymabat: clamabat dicēs. a. a. a. q̄si diceret Anima mea: ppter tua peccata hāc penam sustineo: ppter tua pcta sanguinē fundo o anima. Sed multo maioꝛa ꝑte facere sum paratus: quia amoꝛe tuo langueo: amoꝛe tuo vulnerari 7 crucifigi cōcupisco: sed tempus expecto cōuenies 7 idoneū. Reꝓrtat filius matri quem plangentē pre volere ipsa stringit

ad pectus: consolaꝛ eum blanditijs virgo pijssima: ⁊ lacte paſcit virgineo: ei tñ dicere poterat ⁊ non sine lachrymis. O sacratiſſime fili: in quo nullū reperiē peccatū: hodie propter peccatores tāq̄ peccator es vulneratus. Hodie de tuo corpe cum dolore sanguis effluxit. Hodie violentā pnā.p hominib⁹ subire cepisti. O fili mi delicate. Et hi⁹ ꝓbis dilectum ibm osculando alloquebatur. Nos vero matrē cum filio venceremur. ipsamq̄ matrez veprecemur humiliter ut dignet filiuz suū nobis propitiū facere p meritū sue circūcisionis: qui ē benedictus in secula. Amen.

¶ In festo epiphanie. Sermo de eadē.

Fructus.z9. Ihesum adorant reges.

VIdim⁹ stellam eius in oriēte: ⁊ venim⁹ adorare eū. Scribunt hec verba Matth. z.c. ⁊ in euangelio presentis solennitatis. Ne putarent homines xp̄m non esse deū cuius natiuitas a pastoribus tanq̄ a simplicibus fuerat reuelata: aduocati sunt reges ⁊ sapiētes premoniti miraculo nouo stelle apparentis: qui xp̄m natuz in bieruſalē quererunt adorare: ipsumq̄ ibi nō inuenientes non destiterūt a cepto ꝓpposito. ⁊ exeuntes bierosolymā stelle ducatū secuti sunt: que illos ad p̄sepiuz duxit: Vbi xp̄m videntes pannozū viliuz pauperrate cōclusum: tanq̄ deū ꝓ hominū salute incarnatū sunt venerati. Hoc nob sacramentū pie cōtemplandū ꝓponit hodie sancta mater ecclesia. Vbi ⁊ nos studia nostra velemus apponere: ut sil' cum bis regibus xp̄m inueniamus dicentes cum ipsis. Vidimus stellā eius i oriente. i. spiritus sancti gratiā: qua illustrati sumus p patriarcharū oracula p prophetarū testimonia: ac p sanctoꝝ omniū documenta: ut cognoscam⁹ xp̄m filium dei affectuosa mēte a nobis forte colendū. Et venimus adorare eum. In quibus verbis fructus occurrit declarandus: qui est: Ihesū adorant reges. Pro cui⁹ intelligentia de bis regib⁹ tria mysteria considerabimus.

Primū dicit illuminatio.
Secundū dicit affectio.
Tertium dicit deuotio.

¶ De magi illuminati fuerunt apparitione stelle. Capl'm.j.

PRimū mysteriū contemplādū dicit illuminatio. de quo fit mētio in euāgelio vbi dicit q̄ magi isti fuerunt illuminati ut crederēt in xp̄m apparente eis stella miraculi. Vbi tres conclusiones sunt notande.

Prima dicit nominationis.
Secunda dicit apparitionis.
Tertia dicit conditionis.

¶ Prima conclusio dicit nominatiōis Isti eni reges noiant magi. i. malefici Vnde Exo.8. malefici Pharaonis dicunt magi. Dicit eni Criso. istos fuisse maleficos: sed postea conuersos: Quibus dñs voluit natiuitatē suā reuelare Vel dicunt magi quasi illusores: quia Herodem illuserūt. Rabanus vero dic Magi sunt qui de singulis rebus philosophantur. Vnde magus ideꝝ est qō sapiens. Nam perse mag⁹: hebraice scriba: grece philosoph⁹: latine vero sapiēs dicit. Vnde ⁊ magi quasi sapientia magni. De bis sic dicit Remigius. Sciendum est autē q̄ varia est de magis opinio. Quidam eni dicūt eos fuisse chaldeos. Et chaldei pro deo stellā colebāt ⁊ idcirco dixerunt: q̄ nuncupatio eoꝝ deorū ostēderit dū natum. Alij dicunt persas eos fuisse. Nonnulli dicūt illos de vltimis finib⁹ terre fuisse. Alij vero asserūt eos fuisse nepotes Balaā quod ꝑmagis est credendū. Balaā en inq̄t cerā q̄ ꝓphetauit dixit Numeri. z4 Orietur stella ex Jacob: ⁊ exurget homo de israel. Illi vero per hanc ꝓphetiam mox ut viderūt stellā nouā intellexerūt regem natum: ⁊ venerunt adorare eum.

hec Remigius. ¶ Secunda cōclusio dicit apparitionis. Scōm eni qō dicit Crisō. sup Matth. qdā secretoꝝ inspectores de genere Balaam elegerūt de seipsis duodecim. Et si quis moriebat filius eius aut aliquis ppinquoꝝ i eꝰ loco substituebatur & p singulos ānos certo tpe sup montē victoriale ascēdebant. vbi tribus diebus orabant deū ut eis stellā illam quā Balaam pdixerat ostenderet. Quadā autē vice dū sic ibi manerent tres reges: stella quedam ad eos sup montē venit: que baltheat formā pulcherrimi pueri. sup cuius caput crux splēdebat: que magos allocuta ē dicens. Ite velocius i terrā iuda & regem quem queritis natuꝝ inuenietis. ¶ Tertia conclusio dicit conditionis. Fuere nāq; ꝑm Remigiū multi q̄ dixerunt stellā illā spīm sanctū fuisse: q̄ sicut discipulis in flāma ignis apparuit: ita & bis regibus in specie stelle. Alij aūt dixerūt fuisse angelū. Sed vera doctoꝝ opinio ē: q̄ fuit stella realiter de nouo creata. Vnde glo. sup illo verbo. Vidimus stellam eius. dicit. Proprīā. quia hanc deus creauit ad ostēsionē. Dicūt tamē sancti q̄ hec stella ab alijs differebat i multis. ¶ Prima differētia erat q̄a ꝑm glo. sup Matth. differebat i origine q̄a alie facte sūt in mūdi principio. hec ꝯo de nouo creata est. ¶ Secunda differentia erat: quia differebat in officio: q̄a alie stelle facte sunt ut sint in signa & tpa: hec aūtē ut magis viā p̄pararet. ¶ Tertia differentia erat: q̄a differebat in duratione: quia alie stelle sūt ꝓpetue hec autez completo officio suo redijt in p̄eiacentē materiā. ¶ Quarta differentia erat: quia ꝑm Fulgentiū differebat in situ: quia non erat localiter sita i firmamento: ꝙ pendebat i meditullio aeris p̄oxima terre. ¶ Quinta differētia erat quia differebat in fulgore: quia ceteris erat splendidioꝝ: & i meridie splendidissima apparebat: nec splendoꝛē eꝰ splēdoꝛ solis poterat occultare. ¶ Sexta differentia erat: quia differebat in motu: q̄o precedebat magos motu viatoris. Non eni mouebat motu circulari: sed quasi motu pgressiuo. ¶ Septima differentia erat: q̄a differebat ꝑm Crisō. in occultatione & apparitione: quia aliq̄n apparebat: aliq̄n ādo occultabat. Cuz eni intrauerūt bierosolymā occultauit seipsaz. Deinde vbi herodē reliquerūt seipsam mōstrauit. Vñ cōcludit Crisō. Videt hec stella ꝓtuꝰ inuisibilis fuisse in talē apparētiā formata. Sed dubiū in mentē venit ꝓpter ea que dicta sunt quomodo isti xp̄m deū natū i stelle apparitiōe itellexerūt. Et dicit Leo papa in sermone de epiphania. Preter illam stelle speciem: que coꝛpoꝛeū incitauit obtutū: fulgentioꝝ veritatis radius eoꝝz corda pdocuit. Augꝰ ꝯo in li. de q̄stionibus noui & veteris testi concoꝛdare videtur cum sententia Christo. superius allegata. Ait eni sic. Judeoꝝ natū regem intellexerunt cum stella indice tēporalis rex soleat designari. Hi eni magi chaldei nō maliuolētia astroꝝ cursū sed rerum curiositate speculabātur. In sermone ꝯo de epiphania ait. Dicturus es: A quibus audierunt q̄ talis stella xp̄m natū significaret? Profecto ab angelis aliqua admonitione reuelatiōis. Queris fortasse an ab angelis bonis: an a malis? Christū quidem & angeli mali hoc est demones filium dei esse cōfessi sunt. Sed cur & a bonis nō audierunt: quādo in xp̄o adoꝛando salꝰ coꝛ inquirebaꝫ: nō iniquitas damnabaꝫ? Potuerunt ḡ illis angeli dicere. Stella quā vidistis xp̄i est. Ite adoꝛate illū vbi natus sit. Hec augꝰ. Colligimꝰ tñ ex ommibus mentē illoꝝm regum siue apparente illis angelo: siue loquente: siue puerulo in medio stelle fuisse illuminatam intrinsecus virtute spiritus sancti: ut omnes simul intelligerent natum esse filium dei.

¶ De grandis erat affectio magoꝝm erga christum natum.

¶ Capitulum secundum.

Secundū mysteriū cōtemplandus dicit affectio. Tanta etenī affectione ad xp̄m natus magi postq̄ eum cognouerunt sunt moti: ut non terrerent viarus aspitate: quin ad christum querendū omni sollicitudine se precingerent. Nam ab oriente venerunt hierosolymam. Vbi tria occurrūt consideranda.
Primū est velocitas.
Secundū est localitas.
Tertium est iniquitas.

¶ Primū cōsiderandū dicit esse velocitas. Quia ut cōmuniter tenēt doctores cum tredecim dierum esset xp̄us: magi ad eum stella duce venerunt. O si admirari nos cogat: q̄ in tam paruo tpe tanta terrarus spacia venire potuerūt scz ab oriente in bierusalez: que in medio mundi dicit esse sita: potest dici ꝑm Remigiū q̄ puer ad quez ipsi properabāt eos perducere potuit. Vel ꝑm Hieronymū: q̄ sup dromedarios venerūt: qui sunt animalia velocissima: que tātum currunt in vna die: quantū equus in tribus. ¶ Secundū considerandus dicit localitas. Vbi doctores querunt: cur isti magi specialiter venerunt bierusalem potius q̄ ad aliaz ciuitatē mundi. Et respondet Remigius dicens: q̄ bierusalem regia ciuitas erat. Et crediderunt q̄ talis nō nisi in vrbe regia nasci debuisset. Siue venerunt ut locum natiuitatis certū discere possent. Siue ut adimpleret quod dictus est. De syon exibit lex: & verbū dñi de bierusalē. quia ibi primo annūciatus est xp̄s. Siue ut studio magorum damnaretur pigritia iudeorū. Hec Remigius. Quāta vro fuerit tunc iudeorū negligentia: per se patet: qui cum p scripturas inuenerūt xp̄i aduentū esse propinquū: viderūtq̄ reges a finibus terre venisse ad illū adorandum: quibus & ipsi locus natiuitatis reuelant: non curarunt ad eundem locum ipsis profecto vicinū properare. Vnde Aug⁹ in sermone de epiphania ait. Cuz multi nati atq̄ defuncti essent reges iudeorum: nunq̄ quemq̄ illorū adorandum magi quesierūt: quia neq̄ quemq̄ eorū de celo loquentē didicerunt. Non itaq̄ regi iudeorum quales esse illic solebant: hunc tam magnū vonorez longinqui alienigene ab eodem regno prorsus extranei a se veteri arbitrantur. Sed talem natum didicerunt in quo adorando se salutem: quā scōm quod dictus est consecuturos minime dubitarent. Nec eni etas erat saltez cui adulatio humana seruiret: non in mēbris purpura: nec i capite diadema fulgebat: non pompa famulantium: non terror exercitus: nō gloriosa fama prelioꝝ bos ad eum viros ex remotis terris cuz tanto voto supplicationis attraxerat. Jacebat in presepio puer ortu recens: exiguus corpore: contemptibilis pauperrate. sed magnū aliquid latebat in paruulo: quod quidez illi homines primitiue gentium non terra operante: sed celo narrante didicerant. hec ille. Vbi ostenditur q̄ grande argumētum iudei potuerunt habere ex aduentu & reuelatione magorum. ¶ Tertiū cōsiderandum dicitur iniquitas: que Herodis regis mentē inualit: qa audiens aduentum magorum turbatus est: & omnis hierosolyma cū illo timens. ꝑm Crisostomū ne a iudeis de regno expelleretur: & ne etiam a romanis culpari posset: si aliquis rex ibi vocaretur: quez Augustus non constituisset. Et notanda sunt verba ista: & omnis hierosolyma cum illo. scilicet maiores ciuitatis: qui fauebant Herodi. Et colloquio habito Herodes cum sacerdotibus & scribis de loco natiuitatis christi clam vocatis magis: quia non confidebat de iudeis: & ideo voluit suum consilium eos latere: diligenter didicit ab eis tempus stelle: que apparuerat eis: & mittens illos in Bethleem dixit.

Jte⁊ interrogate diligenter de puero:⁊ cum inueneritis renunciate mihi: ut ⁊ ego veniens adorem eum. O malignitas Herodis supbi. O venenosa ⁊ dolosa locutio.o iniqua astutia serpentina: p qua sicut inquit Greg.in omel. adorare volle se simulat ut hunc si inuenire posset extinguat.hec ille.

¶ De multa fuit devotio magorū erga xpm natum. Capl'm.3.

TErtiū mysteriū contemplandū dr devotio. Exeuntes nanq; reges isti bierosolymaz viderunt stellā antecedētē eos: vsq; dum veniēs staret sup vbi erat puer. O quanta fuit tunc in eorū cordibus ꝓsolatio:quādo intrantes domū inuenerūt puerū cum Maria matre eius. Aderat aūt scōm Rabanū diuino nutu Joseph. Et magi tria devotionis ⁊ humilitatis sue signa in xpo paruulo demonstrant.

Primū signū fuit adorationis.

Secundū signū fuit oblationis.

Tertiū signū fuit congratulationis.

¶ Primū signū fuit adorationis:quia procidentes adorauerunt eum. Ubi sic exclamat devotus Bersi. Quid facitis o magi? Lactentē puerū adoratis i tuguriolo vili: in vilibus pānis? Nonne deus iste ⁊ rex est? Et vbi aula regia? vbi thronus? vbi curie regalis frequētia? Nunqd mistri Joseph ⁊ Marie? Isti insipientes facti sūt:ut fierēt sapientes. ¶ Secundū signū fuit oblationis Quia aptis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum thus⁊ myrrhā. Erat enī traditio antiquoz fm Remigiū:ut nullus ad regē vacuus introiret. Perse aūt ⁊ chaldei talia munera ꝓsueuerūt offerre. fm Aug. in sermone de epiphania. Auruz ascribif ei sicut regi magno Thus imolaf ut deo. Myrrha prebef tanq; p salute omniū morituro. ¶ Certum signū fuit congratulationis. Pie nanq; credere possumus: q; benedictus ille filius quem isti reges tanto labore quesierunt:quē colebant:quē tanto vi/nerabātur affectu:eos absq; leticia abire non permiserit. Idcirco cōsiderem⁹ qualiter i brachijs mris existens aspiciebat magos ilari facie:ipsisq; gestu ⁊ nutu dulciter blandiebat. Non exprimebat verba:sed signis quibus poterat de illoz visitatione ostendebat se letū foze. Et ꝓgo illa mater intacta:que bu manissima erat ⁊ mitis atq; mansueta postq; viderat i bis regibus tanta fidē tantāq; devotionē: multa eis decenter sermone de filio suo est locuta:enarrando qualiter angel⁹ annunciauerat: ipsaq; ꝓcepерat ⁊ parturierat: angelis cantantibus atq; ānūciantibus pastoribus eius natiu tatē: ⁊ quomodo ipe dñs incarnatus fuerat: ut saluū faceret genus humanū. Cōmendabat ex hoc magoz prudētiā sollicitudinē benignitatē: q; ad ipsū videdū tam citō ꝓperauerant:⁊ dicebat eis. Pro vra remuneratiōe sciatis:qa quē adoratis de:cui munera obtulistis rex est. Ipsumq; in brachijs suscipite:quia homo est. Itaq; filiū suū literalissime vnicuiq; eoz amplexandum porrigebat. O virginis cōsueta pietas.o filij dei profunda humilitas.o gratia superexcessiua orientaliū regum:qui a virgine matre filiū dei incarnatū inter sua pectora stringendum suscipiunt. Conemur etiā nos mentes nostrā disponere: qa nec nobis negabit se filius dei. Magi vero admoniti i somnis ne redirent ad Herodem:p aliā viam reuersi sūt in regionē suā. De quo dicit Criso. sup Matb. Cū reuersi fuissent predicantes multos erudierūt. Et venit cum Thomas esset in prouincia illa: baptizati sunt ⁊ facti sunt adiutores predicatiōis illius. Quoz corpa post felicē morte ꝓmo p Helenam Constantini matrē reperta:⁊ in Cōstātinopoli translata. secūdo p sanctū Eustorgium mediolanensem archiepiscopum mediolanū pducta. vltimo p Federicū imperatorē colonia theotonie sūt relata. Anime vero eoz viuunt in eterna gloria. Amen.

Sermo de sancto Joseph.

Joseph fili

David noli timē accipe Mariā pīugē tuā. Nō enī in ea natū est de spū sancto est. Matth. p.c. Dilectissimi in xpō ibu nr doctor Boñ. 45.di.quarti li.sniarū dicit q est nobilissima res nos miseros mortales hoc in mundo habere singularē deuotionē nō solum deo eterno: sed suis gloriosis sanctis: quibus orationes nostre sepe debent dirigi. Et moueri debemus ad ḃ tribus rationibus.

Primo ppter nostrā inopiam.
Secundo ppter diuinā reuerentiam.
Tertio ppter sanctorū gloriam.

¶ Primo ppter nostrā inopiā: qa non meremur in diuino conspectu vnū minimū spirituale meritū: imo sum⁹ pleni demeritis ⁊ peccatis. Ex i oratione sanctor adhæremus ipsor meritis que sunt copiosa in regno celorū. Item qa sum⁹ obumbrati carne mortali: ac pauores amore. Et quoniā aliqui sūt qui ppē vnā specialē passionē magis amāt sanctos q̄ dēū: ꝑm vnā confidentiā; ppē hanc primā rōnez nō dignatur deus ut habeamus sanctos deuotos cōsiderata nostra paupertate. Item quādo cōfugimus ad illas orationes sanctorum confitemur nostraz paruitatē ⁊ agnoscimus sanctos deū. ac eos amore reueremur. Sunt enī multi qui dona agunt respectu sanctor. Et ista opatio non est vana: ꝑ dona. Itez debemus etiā valde venerari sanctos: quoniā consideram⁹ premij altitudinē. Relinquā ergo hoc mane omnes alios sanctos: ⁊ cū oculo cordis aspiciendo ad celū video vnam sedē i qua morat ille virgo sponsus virginis: senex deuotus: pater xpi putatiuus sanctus Joseph. Hic est meus deuotus. venit mihi semel in mente: ut legerem aliquid de eo: ac querendo scripturas sacras reperi: q̄ sanct⁹ Joseph est vnus de glorioso:ibus sanctis paradisi. Propterea firmaui in mēte mea vnū ꝓpositū bonū: videlicz de habendo eū pro meo aduocato: ac predicare toti mundo q̄ habeant eum in reuerentia. Ideo ꝓpositi p̄dicare de eo: quia i euangelio fit de eo hodie mentio. Et cā veniēdi ad predicationis nostre ordinē assūpsi verba Matth. i. c. i tiemate. In quibus sacratissimis verbis denoto sancti Joseph tres gloriosissimas excellētias vltra alios sanctos.

Prima est excellentia virginalis.
Secunda est excellentia filialis.
Tertia est excellentia diuinalis.

¶ De in beato Joseph fuit excellentia virginalis. Cap'm.).

QAre prima excellentia: que est virginalis. Vbi demōstrato vestris reuerentijs q̄tum fuit excellens meritū Joseph: qui sedet i celis alte sublimatus tribus dignitatibus.

Prima est virginalis vnio.
Secunda est virginalis conuersatio.
Tertia est virginalis auxiliatio.

¶ Prima dignitas vocatur virginalis vnio: in qua videre habem⁹ q̄ int̄ Mariam ⁊ Joseph fuit vn⁹ amor sanctissimus. Nam post filiū suū magis bta virgo Joseph amauit q̄ aliū sanctū. Nā pia mente credi potest: q̄ spiritus sanct⁹ nō vnisset virginem amore ad Joseph amādū: nisi ab ipso spiritu sancto ꝓcessisset ⁊ matrimoniū eoz contractū fuisset. Tu posses dicere. Non fuit vrū matrimoniū: qa ut ait Hiero. aduersus Heluidium: Joseph Marie potius custos fuit q̄ maritus. Et in euangelio. Joseph volebat dimittere eā tē. ergo nō fuit vr matrimoniū. Magister. 30. di. quarti sentētiarū dicit q̄ inter Mariā ⁊ Joseph fuit vrissimū matrimoniuz. Et hoc idem habetur. 27. q. 2. c. Institutū. Et hoc tenent Ric. ⁊ Boñ. 30. di. quarti sententiarū. ⁊ Alo. tertia parte q. 29. sequentes sententiā mḡri. Quod

ꝛclarant duobus modis. ¶ Primo q̄ in matrimonio est quedā pfectio in esse primo. ⁊ in esse secundo. Prima in esse primo, pspicit que sunt ꝛ essentia matrimonij. Secūda, pspicit quendā actū particularē qui est actus matrimonij. Item illud quod est in esse primo in seō matrimonio est quedā mutua potestas quam dat sponsa suo sponso: ⁊ ecōuerso simul viuēdi: ac sibi ipsis inuicē seruiēdi: quo ad obsequia matrimonialia: tm̄ nō quo ad copulā carnalē. Et ista vnio fuit inter Mariā ⁊ Joseph. Secunda que est in esse secundo: que pspicit actū matrimonialē non fuit inter Joseph ⁊ Mariā. quia licz amarent se tanq̄ spōsos: ac insimul habitarent: cōmutarūt copulā carnalē p̄r spiritus sancti operationē in copulā virginalem. ut in. c. Beata Maria. xxj. q. ij. Nam quādo Maria stabat in tēplo: pontifices querebant eam nutrire sm̄ legem: ⁊ ipsa vouerat virginitatē. Et. ppter hoc non fecerat contra legis debitum: quia ipsa virgo copulam matrimonij: operatiōe spiritus sancti mutauit in virginitatez quoniā sic erat volūtas dei. Et similiter fecit Joseph. Et verbis Hiero. respondeintelligendo maritū largo modo i quo intelligit̄ actus matrimonij. Propterea dixit magis custos q̄ maritus. Item quia fuit error hereticorū dicentiū malum ꝛ virgine. videlicz q̄ habuerat coitum cū Joseph. ideo Hieronym⁹ ipsaz excusando dixit verba predicta. Et adversus Heluidium reddit rationem: ut infra dicam. videlicz ꝛ verbis Joseph qui voluit Mariam relinquere. Quia aliqui doctores dicunt q̄ quando Joseph vidit Mariam pregnantē ꝛ spū sancto: icepit dubitare ꝛ ea: ⁊ volebat eam relinquere: ne scandalū sequeret. Crisostomus autē aliter dicit ⁊ ego cū eo. q̄ quādo Joseph vidit Mariā pregnantem: non cogitauit malū aliquod ꝛ ea: sed credēdo bonitati virginis credebat q̄ aliq̄ dei opus esset operatum secrete in ea: propterea voluit recedere. Et iō dicit idē Crisostomus. O inestimabilis venter Marie virginis. Magis enī credebat Joseph virginitati eiq̄ vtero eius: ⁊ magis credebat virginem posse concipere q̄ Mariam posse peccare. Dic mihi quis te mouet ad hāc opinionē: nisi q̄ Joseph viderat Mariam: que ei miraculose data fuerat in eius sponsam. Hā ipse erat senex ⁊ Maria quattuordecim annox. Et ut scitis erat a pontificibus preceptū: q̄ omnes mulieres verent se nutrere: ⁊ Maria vouerat virginitatem: ⁊ tamen erat factum dictum preceptū ut habes Deut. vij. c. Propterea Maria nolens legi contradicere dixit. Adam ad pontificem: quoniā virginitatē voui ⁊ narrato negocium. Introiuitq̄ pontifex in sanctasanctox faciens orationē. Et venit vox angelica ac dixit. Cuius florebit virga in manu illam tenentis: ⁊ superueniet columba: date eam illi in vxorez. Et sic factū est. Et tunc multi iuuenes ygam habuerunt ac nemini florzuit. Secūda etiam die orarunt: ⁊ data fuit Joseph virga i manu: ⁊ florzuit: ⁊ columba descendit super eum. Tunc pontifex spiritu sancto inspiratus dedit illi Mariam i sponsam. Et ob hāc rem potuit Crisō arbitrari q̄ Joseph nō aliter intelligēpotuerit: nisi q̄ a re diuina hoc, pcesserit in Maria. Alia ē opinio q̄ Joseph vidēs ygine pregnātē cernebat vnū splēdorē i ea tā reluceutē: q̄ eribat a sensib⁹ q̄ nō poterat eam intueri: ideo volebat eam dimittere. Propterea cogita quāti meriti est Joseph: qui talem habuit in vxorē virginē. Itē considera quantus erat amor Marie erga sponsum suum. Nam erat sanctior ceteris alijs: cupiebatq̄ prophetarū salutē: ac aliorū ceterorum. ergo nō dubites q̄ etiā Joseph salutem desiderabat: quē tantuz diligebat. Et ista est virginalis vnio. Hā tantū fuit cum virgine vnitus: quantū fuit sponsus virginis. ¶ Tolle secundaz dignitatem que fuit virginalis cōuersatio. Joseph enī habuit istā excellentiaz

ſ. virginalis conuersationis: ⁊ vidit innumerabiles dei gratias. Et aduerte q̄ ista est regula generalis: q̄ qui malam habent societatem in hoc mundo male agunt ⁊ ecōuerso. Quot sunt qui i nocte natiuitatis xp̄i ludūt ⁊ blasphemāt deum ⁊ virginē? O canes proditores. Erit vnus qui bonam habebit voluntatem: ⁊ vn⁹ ribaldus destruet eā. Amb⁹ dicit q̄ virgo fuit sanctior aliis: mater dei: ac plena spiritu sancto: ⁊ erat virgo non solū corpore: sed etiam mēte ⁊ corde. nec in ea fuit vnq̄ macula alicuius peccati. Et propterea q̄d credis q̄ agebat Joseph: q̄ pluries videbat sponsam suā nocte surgentem ad orationē: ac de nocte sepius plorare? Non credis q̄ ad tene agendū inflāmabatur? Arbitror q̄ sepe orabat cum orāte. Credo q̄ quando ꝑgo benedicebat deū: ipse etā illum benedicebat cum benedicente. Et non dubites q̄ conabat̄ cor suum humiliare: sicut faciebat virgo. Cōsidera q̄ dulcia erant eor colloquia. Mā quādo Maria loquebatur de deo. ille stupebat. Jtē cōsidera q̄ oū stetit ⁊ habitauit cum virgine tot ānis: ipse semp disponebat: intuēs gesta ⁊ modos Marie: ducere vitā suam de bono in melio⁹. Et nō fuit sanctus qui istud habuerit donū. Nam nō. xz. nō. xō. sed. xo. annis stetit cum Maria virgine. Non credis q̄ Maria ipsū sume diligebat: ⁊ sume ipsū debebat amare? Certe sic. De morte vero Joseph clare in sacra scriptura nō reperitur: sed credendū q̄ parū ante baptismū xp̄i mortuus fuit: q̄a quādo xp̄us disputabat i templo viuus erat: tamē tpe passionis non fit de eo mētio.

Tertia dignitas Joseph fuit ꝑginal' auxiliatio. Nescit mundus dicere dilectissimi q̄ ē larga ⁊ magna Marie dignitas. Unde Bern⁹. Dib⁹ oia Maria facta est. Sapientibus ⁊ insipientibus copiosissima caritate se coicat. Que est peccatorū spes? Murgo. Que ē spes desperator? Gloriosa virgo. O quot infundit gratias continue peccatoribus. Non est homo qui eam inuocat: q̄ non impetret ab ea gratias: si sūt honeste. O Joseph non debes recipere ⁊ tu a sponsa tua etiaz pro omnibus deuotis tuis gratiā? Certe sic. Quādo tu eius partui assuisti: ⁊ i omni suo negocio ei auxilium tribuisti ut patet. Quando ꝑgo in egyptum aufugit. quis eam associauit? Joseph. Et ille quidez sepe adiuuabat virginez fasciare puerū quietū: qui etiam stabat ad laborandū ut virginem adiuuaret. Hiero⁹ dicit q̄ Joseph erat carpentarius: laborabatq̄ de arte sua: ut daret edere illi qui dat toti mūdo comedere. Et Aue. z. c. Quando Joseph ⁊ mater ibant querendo puerū ihc̄ sum illis tribus diebus plorantes: q̄a videbo Joseph Mariam plorantez ipse etiā plangebat. Quis reperietur qui tantuz seruierit virgini sicut Joseph? Si ergo est Maria ita gratiosa: q̄ qui dicit ad eius reuerentiā vnū aue Maria: facit sibi gratiam: quāto magis credis q̄ fecerit Joseph q̄ tanto tpe sibi ⁊ xp̄o seruiuit? Ego discretioni tue relinquo.

Qz Joseph habuit tres alias dignitates vltra omnes sanctos. Caplm. z

Quarta secundaz excellentiā: que est filialis. Et in ista etiam tres alias dignitates ānotabimus vltra omnes sanctos.

Prima est electio.
Secunda est honoratio.
Terna est consolatio.

Prima est electio. Ut enī dicit Boñ. xp̄s est pater omniū electorum. Elegit nanq̄ xp̄s omnes qui saluari debebant p̄o filijs. ⁊ similiter elegit prophetas ⁊ patriarchas. Mā dixit apostolis: filioli mei. Jtem etiā martyres ⁊ confessores filios appellauit. Joh. i. c. Dedit eis potestatē filios dei fieri bis qui credūt in noie eius. Sed Joseph ꝑ patre putatiuo electus fuit. Et nō quare fuit electus ad istud ministeriuz: q̄a ut dicit Hiero. xp̄s habet patrem in celo absq̄ matre.

Et dicunt doctores ꝓculcando oēs hominū impugnationes: q̄ prima rō fuit ꝑm sententiā Ambrosij ad dēmōstrandū carnis genealogiā, ꝓpter aduēntū xp̄i quia erat de tribu Dauid ⁊ ipse Joseph Itē ⁊ secundo fuit respectu celādi istud mysteriū: ⁊ ad decipiendū diabolū. Alij signat etiā aliā rationē Piero. q̄ fuit cōueniens ne Maria lapidaret a iudeis credentibus ipsam cōmisisse adulteriū. Nōne ē signū magni amoris recōmittere sibi tātū thesaurū? ergo sanct⁹ Joseph est magnus nimis. ¶ Secūda excellentia vocat bonoratio. Inter alios sanctos: ⁊ quere quem vis: non reperies post virginē cui homin⁹ fecerit tātā gratiam: ⁊ tantū honorē: quantus Joseph fecit. Glide Luc̄. 2. c. Et erat subditus illi. Et Piero. dicit. Jhesus subiectus ē parentibus suis. Nam colebat ipse matrem cuius erat pater dē. Talis subiectio erat: q̄ illa diuinitas aliquādo familiariter mistrabat Joseph: dabatq̄ sibi tobaleam ad tergendū man⁹: ergo nō dubites q̄ multa obsequia familiaria fecit xp̄s Joseph. ¶ Tertia excellētia vocat consolatio. Quis sanctorum habuit maiorē consolationez in mūdo Joseph? Consolationē habuit Petrus qui manducauit ⁊ bibit cum xp̄o. Ꝯpeni efficiebatur ut fatuus. Item quādo Johānes dormiuit supra pectus dñi. o quātā cōsolationē accepit. Ibi enī fluenta euangelij de ipso sacro dñici pectoris fonte potauit. Franciscus dū semel oraret cum manibus in cruce: xp̄us eū vocauit. Amice Francisce tolle crucem ⁊ sequere me: ⁊ effect⁹ fuit tanq̄ fatuus Quando in monte aluerne recepit stigmata: qualem consolationem habuit cogita. Exibat fere ex dulcedine sibi aia Etiā quādo fratri Rufino appuit virgo cuz filio in brachijs: tantā ex illa vīsione recepit consolationē: q̄ quasi aia exiuit. Sed Joseph quantā cōsolatiōez recepit: quando in nocte vidit angelum sibi dicētē: Joseph fili Dauid noli timē accipere Mariā coniugē tuā. Itē quā consolationē recepit: quando nat⁹ fuit xp̄s credens ipsū esse filiū dei? Item q̄n audiuit angelos cantantes: Gloria in altissimis deo? Quando audiuit Symeonē tenentē xp̄m in vlnis ac dicentē Nūc dimittis seruū tuū? O Joseph quāta erat letitia tua. o quantū gratulabaris quando cogitabas habitasse tanto ꝓpe cum xp̄o: quandoq̄ stabas cum ꝑgine ⁊ xp̄o ad vnā mensaz ⁊ maxime tot annis. Item quando erat duodecim annorum tenebat manū xp̄i cū sua. Quātam letitiā ex hoc capiebat? Ipse veniebat extra sensum. Pie credas q̄ sepius in die xp̄s Joseph osculabat: ut faciūt filij patres. Vere Joseph potest cum ꝓpheta canere: Cōsolatiōes tue letificauerunt animā meā. Ergo anima considera cum fide si audiremus christum loquentē quid ageremus. Creparem⁹ ex deuotione. Et tu Joseph qui tantam habuisti practicā cum filio dei: quomō faciebas? Credo q̄ ex nimia dulcedine ⁊ deuotione exibas a sensibus.

¶ De Joseph vltra predictas habuit etiā alias excellentias. Caplm. 3.

Certiam excellentiā diuinalem vellem dicere: sed non sufficit tempꝰ. Tamē capē ut potes. Tres habuit dignitates in hac tertia excellentia. ¶ Prima fuit simulationis: quia vocatur pater putatiuus. ¶ Secunda gratificatiōis: quia quādo deꝰ aliquē eligit ad aliquē magnū statum: semp sibi magnas dat gratias. Et propterea eligēdo Joseph ad tantū mysterium: quantas gratias sibi dedit cogita ¶ Tertia gratia visiōis: quia vidit oia que ꝓphete predicauerūt de virgine ⁊ de verbo incarnato: qui tetigit eū manibus ⁊ fide. Multa sūt priuilegia Joseph: ⁊ specialiter ista noue que audisti Deprecemur igitur ut intercedat ꝓ nobis ad virginē ⁊ filium: qui in hoc mūdo det nobis suam gratiā: ⁊ in alio gloriam. Amen.

¶ Sermo de beatitudine.

Exultabũt sancti in gloria: letabuntur i cubilib⁹ suis. ps. 149. Nõ põt aliqs pcipere que dei sunt: q ignar⁹ spirituali scia non potest contẽplari. Et, pterea mundum istũ cum vitijs imitat: qui que de⁹ preparauit diligentibus se nõ considerat: Ex pcius, p bono optimo q imenso ymbrã aliqui imo multi accipiunt. Quãobrẽ in pñti sermõe de futura btitudine uel gaudio btorũ sum locutr⁹ ut mens p contẽplationẽ eleuata possit pcipere quodãmodo quãta sit glia future beatitudinis. Et ut illud possim cõprehendere: quinqs considerationes de ipsa gloria faciemus ad bonorẽ quinqs plagarum xpi.

¶ Prima consideratio erit de obiecto nobilissimo animã quietante.

¶ Secũda erit de excelsa gloria corp⁹ nostrum rotante.

¶ Tertia erit de amena patria oẽs btos locante.

¶ Quarta erit de societate iocunda gaudium augmentante.

¶ Quinta erit de liberatiõe certissima ab omni pena tristante.

Declarandũ nanqs est in prima considerationẽ quãtũ sit gaudiũ btorũ in aia quietata, pter adeptionem beatitudinis: cuius obiectũ ẽ ipse deus: que consistit in tribus rotib⁹ anime. Et ad habendã huius noticiaz tres ponemus conclusiones.

¶ Prima cclusio est q finis humane vite atqs pfectio sit ipsa beatitudo.

¶ Secũda cõclusio est q omnes appetũt beatitudinẽ in generali.

¶ Tertia cõclusio est q beatitudo haberi in hac vita non potest.

¶ Pro declaratione prime cõclusionis est sciendũ: q oia que fiunt: fiunt propt aliquẽ finẽ. Ideo inquit Arist. 2. phicorum Omnia ordinantẽ, ppter finẽ: q nõ solũ intellectus: sed etiaz natura agit, ppter finem. Et. 2. metaphi. idem dicit. Finis ẽ causa causarũ. Finis necessitat agẽs Et i causis efficientib⁹ essentialiter ordinatis est deuenire ad efficiens primũ Et ibidẽ. Qui ponũt, pcessum in causis finalibus in infinitũ: auferũt naturam boni. Et. 2. phi. dicit q finis habet nãz optimi. Et ideo ponentes, pcessũ i causis finalibus in infinitũ auferũt finem. Finis tñ duplex dicit bm Boñ. i. 2. di. 15. vz. finis sub fine: q finis principalis q vltimus. Finis sub fine est ipse homo ut dicit Arist. 2. phi. c. 3. Sumus finis quodãmodo oiuz eorũ q̃ sũt. Nã cũcta creauit deus, pter hominẽ ut testat̃ ps Omnia subiecisti sub pedibus eius. 7c̃.

Finis principalis q vltimus est de⁹: ad cuius glorie nõ augmentationẽ in se: ẽ ostensionẽ cũcta creauit. videliczz boiez q angelos: ut glorificarenẽ q beatificarentur. Ideo inquit magister sniaz dis. 1. secundi. Fecit deus creaturã rõnalem ut sũmũ bonũ intelligeret. Summũ bonũ vero deus est. ut dicat Isidor⁹ de sũmo bono. i. c. Ideo ipse de⁹ est finis nre pfectionis. Testat̃ hoc Ric. dis. 49. q̃rti Et etiã Scotus ibidẽ. q sanctus Thomas 2ª q. i. Ob illud eni sũmus opifex ut homo hunc finẽ consequat̃ nõ desinit illum iuuare. Ideo cũcta beneficia que deus homini tribuit etiã aduersa: q̃ umportabilia quibusdaz videnr. ideo fecit ut homo cognoscat creatorẽ: beatificatorẽ: gubernatorẽ: defensorẽ: q diligat glorificatorem. Aug⁹ de ci. dei. li. 8. c. 3. Finis bois appellatur: quo quisqs cum puenerit beatus erit. ¶ Ad secundam nũc cõclusionẽ deueniendo aduertendum est q ipse deus naturalit̃ vnicuiqs indidit q appeteret btitudinẽ. Sed plerisqs arguunt pter sic p illud dictũ Aug⁹ 15. de trini. c. i. Firmissime nouimus non nisi nota amari posse. Dicit nanqs in. 3. de aia: q bonũ apprehensũ est obiectum appetitus. Sed ut dicit Aug⁹. 13. de tri. Beatitudinẽ nõ omnes nouerũt: quia

quidã posuerũt eam i voluptate: quidã in virtute animi: quidã in aliis rebus. Idẽ etiã dicit Arĵ.i.ethicor.6.c. Ergo nõ oẽs appetunt beatitudinẽ. Probat. Essentia beatitudinis est visio diuine essentie. Sed aliq opinant hoc esse ipsi sibile q deus p essentiaz ab homine videatur. vnde hoc non appetũt. Ergo nõ omnes appetunt beatitudinem. Probat adhuc p Arĵ. dicentem. x. ethicorum. c. 8. Felicitas est operatio intellect⁹ scõm propriam virtutem. Sed non omnes appetunt opari fm virtutez: cum multos videam⁹ laborare circa vitia. Ergo ꝛc. Dicendũ fm Ric. 7 Scotũ in ẽrto. di. 19. 7 beatuz Tho. pma secũde. q. 5. q beatitudo potest dupliciter considerari: videlicz primo in generali fm ceẽm rõnẽ beatitudinis: inq̃tũ est bonũ quoddã sufficientissimũ voluntatẽ saciãs. Alio modo in speciali: inq̃tum est illud i quo consistit. Secundo modo non omnes cognoscunt: nec appetunt beatitudinez. sed primo modo beatitudo omnib⁹ est nota: 7 omnes illã appetũt. Hic Aug⁹ 13. de trini. 8. c. Ad appetendũ btitudinẽ natura compellit cui sume bonus creator hoc indidit. Et ibidez dicit. Si vn⁹ dixisset: omnes beati esse vultis: miseri esse non vultis: dixisset aliq̃s q nullus in sua nõ cognoscẽt voluntate. Et Boeti⁹ li. 3. Omnis mortaliũ cura quã multiplicium studiorũ labor exercet: diuerso quidẽ calle procedit: ꝫ ad vnũ tandem beatitudinis finẽ nitit puenire. hec ille. Sed nonnulli superbientes: in quo consistit vera beatitudo nolunt attendere: ideo conãtur lucrari pecuniam ibi credentes esse beatitudinẽ. Exemplũ patet Nam si quis vellet emere aurũ: 7 ostenderet ei auricalcũ: quod nõ cognoscẽt: emeret pro auro. Et si queras. quid vis emere: respondet aurũ: licz ei ostendas auricalcum. Si dicis auaro: quid vis: dicet beatitudinẽ. Vis paradisũ? Paradisum dicet pecuniam: quia ibi credit q sit beatitudo ꝛc. Sed decepti sunt ut patebit iferius. Nõnulli etiã percipiẽtes in quo consistat beatitudo: cũ talis perceptio sit ex munere gratie: facti sũt sibimet ipsis sapientes: 7 voluerunt bn operari. Et sic patz responsio ad pmũ argumentũ. Sed adhuc est notãdũ circa beatitudinẽ in generali. videlz. Si aliquis querat: quomõ cognoscit beatitudo in generali: dico q inata est ista cognitio. Et si queraf quid dico ꝺa sufficientia cognoscitur per indigentiã. 7 si opponaf q priuatio non est via cognoscendi habitum: dicendũ q est quedaz indigẽtia oio priuans: quedã disponẽs 7 inclinans. Et hec est ratio cognoscẽdi. Posset tñ dici q cognitio beatitudinis 7 multarũ rerum naturaliũ nobis est inata. Et si dicaf q anima est ut tabula rasa: hoc intelligit solũ q̃tum ad species 7 similitudines quas querit per sensus. Nec Boñ. i. 4. di. 49. Ad argumentũ secundũ est dicenduz: q cum voluntas sequaf apprehensionẽ intellectus seu rationis: sicut contingit q aliquid est idez fm rem: qõ tamẽ est diuersum ratione considerationis: ita cõtingit q aliquid est idem fm rem: et vno modo appetitur: 7 alio modo nõ appetitur. Beatitudo ergo potest considerari sub ratione finalis boni perfecti: 7 sic naturaliter voluntas est in illud: ut dictum est. Potest etiaz considerari scõm alias speciales considerationes: uel ex parte ipsius operationis: uel ex parte potentie operatiue: uel ex parte obiecti: 7 sic non ex necessitate voluntas tendit ad ipsam. Ad tertium argumentum dicif q q̃uis multi in speciali operẽtur malũ: tamẽ in generali omnes appetũt operari bonũ.

Tertie conclusionis nunc sequif declaratio. Et quoniam demonstratũ est oẽs appetere beatitudinẽ: 7 nõnullos errare: ut talis error de ipsorum mentibus euanescat: demonstrabim⁹ q btitudo in hac vita bateri non potest triplici ratione.

Primo ratione miserabilitatis.

¶ Secundo ratione mortalitatis.
¶ Tertio ratione capacitatis.

¶ Primo inquā rōne miserabilitatis. Beatitudo equidē ut ait Boetius i.3. de consol. status est oiuz bonoz aggregatiōe perfectus. Ex talis status i mūdo seu in hac vita haberi nō potest: ideo beatitudo etiā haberi nō potest. Et m̄ mūdo talis status nō reperiatur patet si consideremus ea in quibus credunt homines beatitudinē reperire. ut puta diuitias: honores: gloriam: potentiam: sanitatem: voluptatem: mundanā scientiam: filiorum ⁊ parētū solatiū: ⁊ filia in quibus plerīq confidunt. In quib⁹ omnib⁹: quot sint miserie declarat Job 13. cum dicit. Homo natus de muliere: breui viuens tempore: repletus multis miserijs. Bernā. libro de improbatione vitiorum. c. vltimo. Omnia que cernis vanarum gloria rerum. Umbra velut tenuis velocē cūcta recedūt. Et Aug⁹ lib⁹. de symbolo. tractatu. x. Ecce ruinosus est mundus: ecce tantis calamitatibus replcuit deus mundū. ecce amarus est mundus. Et si sic amatur: quid faceremꝰ si dulcis esset? O munde immūde tenebras pariens quid faceres si maneres? Quē nō deciperes dulcis si amarus alimenta mentiris? Et Aug⁹ 9. de ciuitate dei. Omnes inquit hōies q̄diu in orbe mortales sunt: miseri sunt Et Boetius in. 2. de multis amaritudinib⁹ humane felicitatis dulcedo repleta est. Que ⁊ si fruenti iocunda esse videatur: tamen quo minus longe cum velit abire: retineri nō potest. Et q̄a hec materia prolixius tractanda erit: cum predicabimus de contemptu mundi. iō Aurelij Augustini auctoritatē discurramus ex. 22. libro. de ciui. dei sūptaz. Queraf ibi Aug⁹. Numera tu etiā si vis mala. cōmunia bonis ⁊ malis. Jō concluditur ex hac prima ratione: q̄ in vita presenti vera beatitudo haberi nō pōt.

¶ Secundo inquā istud ostendit rōne mortalitatis. Inquit enim Aug⁹. 13. de ciui. dei. c. 1. Beatitudo sine imortalitate esse nō potest. Sed i hac vita q̄libet est mortalis. Ergo nō. O fatuitas excecans hominū mētes. o inquam labilis humana miseria. o vita vmbratica. Quāta stulticia est i hoīb⁹ huius seculi: cum mundū non contemnūt. Diligunt celestia. colunt aūt terrena: cū oia in morte deficiant. Ideo hoc cōsiderās Aug⁹ in pma parte sue putationum sic ait. Dita hec vita misera: vita incerta: vita laboriosa: vita imunda: vita dūa malorum: regina superboz: plena miseria: ⁊ erroribus: que non est dicenda vita: sed mors: in qua mōētis singulis morimur per varios mutabilitatis defectus: diuersis generibus mortis. Nunq̄ ergo q̄diu viuimus in hoc mūdo possumus dicere vitam: quam humores tumidant: dolores extenuant: ardores excitant: aera morbidant: esce inflant: ieiunia macerant: ioci dissoluūt: tristicie consumūt: sollicitudo coartat: securitas etetat: diuitie iactant: paupertas deijcit: iuuentus extollit: senectus incuruat: infirmitas frangit: mero: deprimit: ⁊ his omnibus malis mors furibunda succedit: similiterq̄ gaudio istius misere vite finez imponit ita ut cum esse desierit: nec fuisse putet. hec ille. Item Augustinus libro soliloquiorum dicit. Dita mea vita caduca: vita que quanto magis crescit: tanto magis decrescit: quanto magis proceedit: tanto mag̃ ad mortē accedit. Dita fallax ⁊ vmbratica plena laqueis multis. Nunc gaudeo sepe tristor: nunc vigilo iam infirmor: nūc viuo statim morior: nunc felix appareo semper miser: nunc rideo iam fleo: sicq̄ omnia mutabilitati subiacēt: ut nil vna hora vno statu permaneat. Nunc timor: binc tremor: binc fames: binc sitis: binc calor: binc frigus: binc languor. inde dolor exuberat. Subsequitur bis omnibus inopinata mors: que mille modis miseros homines quottidie rapit.

hunc necat febribus: illū oppꝛimit do-
loꝛibus: hunc cōsumit fame: illum siti
extinguit. illum ꝓo suffocat aquis: hūc
pꝛimit flāmis: hunc interimit laqueo:
illum ventibus bestiarum foꝛtiū deuo-
rat. hūc trucidat ferro: illū veneno coꝛ-
rumpit. alterū ꝛuo tm̄ repentino terꝛo-
re miserā vitā finire compellit. Et nunc
sup hec omnia magna est miseria: quia
cum nihil sit certius morte: ignoꝛat hō
finē suū: ⁊ cū stare putat: tollitur ⁊ pꝛit
spes eius. Nescit aūt homo: quando uel
ubi: uel quō moꝛiat: ⁊ tamē est certum
q̄ eū moꝛi opoꝛteat. hec ille. Quare vi-
ta pꝛesens beata esse minime potest. Pꝛo
hoꝛū omniū declaratione dicas exēpla
de tot diebus nostris interfectis absq;
culpa. de expulsione a patria. de pditiōe
terre sancte. de igne in terra Tarentina
de ruina rom⁹ i ciuitate Bicecti. de igne
ꝓpe Tranū. de suffocatis ꝓpe Brosti in
q̄ttuoꝛ galeis ex vi ventoꝛū. de illo quē
comedit piscis: quādo natabat in terra
Idronti: de illo q̄ cecidit de equa sb ro-
ta currus ꝓpe ecclesiā cathedralē Licij
Et ideo hiero⁹ in suo felici trāsitu ait.
O vita mundi non vita: sed moꝛs: vita
fallax: vita cōmixta tristitijs: imbecillis
⁊ vmbꝛatica: vita pꝛiuās vita: cui inest
vita fragilis: vita momentanea ⁊ cadu-
ca: que quāto magis cꝛescit tanto magis
decꝛescit. Cum plus ꝓcedis: tanto plus
ad moꝛtez ꝓpinquas. O vita plena la-
queis: quot i mūdo loꝛes illaqueatos
tenes? Quot p te iam sustinent toꝛmēta
infernalia? Oī beatus ē qui tuas co-
gnoscit fallacias. Oī beatioꝛ qui de tuis
non curat blanditijs. Oī beatissimus q̄
te bene pꝛiuat⁹ ē. Melioꝛ ē negociatio
eius auro ⁊ argento. hec ille. Et idem
Hieronymus ad matrē ⁊ filiā in gallijs
cōmoꝛātes. Stadiū quoddā ē hec vita
nostra moꝛtalis in qua bellū quottidie
gerimus: quia milicia vita hois super
terrā Quis inter serpētes ⁊ scoꝛpiones
tutus ingꝛeditur: uel secure doꝛmitat?
Quis dulces iuē vipas somnos capit?
Flam ⁊ si semp nō peꝛcutiat: tamē solli-
citat. Securius est ergo pꝛire nō posse:
q̄ iuxta pericꝛulum non pꝛisse. hec ille.

¶ Tertio potest istud ostendi ratione
capacitatis. Fecit pꝛofecto deus animā
ad imaginē suā ⁊ similitudinē. ⁊ ut in-
quit Aug⁹. 14. de trinitate. 8. c. Eo aīa
imago dei est: quo eius capax est ⁊ par-
ticeps esse potest. Cū ergo deus sit infi-
nitū bonū: nullū bonū creatū sufficē pōt
ad oēm humani appetitus pfectionem.
Ergo nō pōt habere pfectā quietem nisi
illā habeat in sūmo qui deus est. Et hoc
est quod dicit Aug⁹ li. i. cōfessionū. ꝓpe
pꝛincipiū. Fecisti nos domine ad te: ⁊ in-
quietus est coꝛ nostrū: donec quiescat in
te. ps. Satiabor cum apparuerit gloꝛia
tua. Et hoc dicit Ric. vbi supꝛa: q̄ sine
clara dei visione nō potest haberi beati-
tudo. Et ratio est. quia ut inquit Aug⁹
13. de ciui. dei. c. 5. Beatus non est nisi
qui habet que vult. s. naturaliter ⁊ non
voluptuose. Perfectio aūt vniuscuiusq;
attenditꝰ ꝑm rōnem sui obiecti. Obiectū
autem intellectus est q̄ quid est. id est
essentia rei. ut dicit. 3. de aīa. Unde i tā-
tū. pcedit pfectio intellect⁹: inq̄tum co-
gnoscit essentiā alicui⁹ rei. Si g̃ intel-
lectus aliquis scit essentiā alicuius ef-
fectus: p quā non possit cognosci essen-
tia cause: ut si sciat de causa quid ē: non
dī intellect⁹ attingere ad cām simpliciē:
q̄uis p effectum cognoscere possit de cā
an sit: Et ideo remanet naturaliē hoi de-
sideriuz cognoscēdi effectum: si scit eum
habere causam: ut sciat etiā de causa q̄d
est. Et illud desideriū ē admiratiōis: ⁊
causat inquisitionē. ut dicit in ꝓncipio
metaph̄. puta ut si aliquis cognoscens
eclipsim solis ꝓsideret q̄ ex aliq̄ cā pꝛo-
cedit: de qua quia nescit admiꝛat: ⁊ ad-
mirādo inquirit: nec ista inq̄sitio quie-
scit: quousq; pueniat ad cognoscēdum
essentiaz rei. Si ergo intellectus hūa-
nus cognoscens essentiā alicuius effe-
ctus creati: nō cognoscat de deo: non-
dū pfectio eius attingit simpliciter ad
pꝛimā cām: sed remanet adhuc ei nāle
desideriū inquirendi cām. Unde nōdū

est pfecte beatus. Ad pfectā igit beatitu dinē requirit qꝫ intellectus ptingat ad ipsam essentiā prime cause: que est nobilissimū intelligibile. ⁊ sic pfectionē suaꝫ habebit p vnionē ad deū sicut ad obiectū in quo solo beatitudo hoīs consistit ut supra dictū est. Ex his omnib⁹ elicit qꝫ uis nō sit pceptibile: quantū erit bōꝝ gaudiū ipsum deū intelligēdo: qđ intelligere dicit clara dei visio: ⁊ vna vos aie ex qua alie sequunt. videlicꝫ. dos fruitionis: ⁊ dos securē tentiōis. Hę dotes erunt beatis ratione obiecti participati Sed qualit gaudiū erit ex his patebit si declarabim⁹ quid sint he dotes. Ric. vtiqꝫ vbi supra dicit de prima dote. Dos visionis est quidā habitus luminosus in intellectu: quo eleuat ad clare deum videndum.

Primo videbim⁹ deū sicuti est.

Secūdo deū incarnatū.

Tertio deū finē nostrū.

Primo videns deum aia beata in sui substātia videt qđ oculus nō vidit: nec auris audiuit. ⁊c. Quis nanqꝫ poterit explicare qꝫ pulcher: qꝫ bonus: qꝫ pius qꝫ benignus sit creator? Deficit certe sensus: non sufficit intellectus hoc i mūdo excogitare in creaturis que nihil sūt respectu creatoris. Ideo Aug⁹ i libro soliloquiorū. Ele cecis oculis qui te non vident sol illuminās celū ⁊ terram. Ale caligantib⁹ oculis qui te videre nō pñt. Ale auertentib⁹ oculos ut non videant veritatē. Nequeunt enī oculi assueti tenebris sūme veritatis radios intueri: nec sciunt de lumīe aliquid estimare: quorū ē in tenebr̄ habitatio. Tenebras vidēt: tenebras diligunt: tenebras approbāt: de tenebris euntes in tenebras nesciunt vbi corruāt. Ideo nāqꝫ si mortales miseri pspicerēt quāta sit creatoris dulcedo nihil aliud gustarēt de mundo. Quid ē deus? Qualis est aut quant⁹? Cum sit infinitus certe cōprehendi nequaqꝫ pōt Clerū de ipso noticia aliqua haberi pōt: si cōsiderem⁹ que ipse fecit atqꝫ creauit. Ideo Sap. 14. dicitur. A magnitudine speciei ⁊ creature cognoscibilis poterit creator horū videri. Et Isido⁹ de sūmo bono li. p. c. 4. Hęc ad incorporeā creatoris. ⁊c. Ibi videas obsecro. Quot i mūdo fuerūt hoies sunt ⁊ erūt? Quot ipsoꝝ gaudia? Quot leticie? Quot exultatiōes? Quot felicitates? de diuitijs: de delicijs: de cibis: de odoribus: de coloribus: de saporibus: de honoribus: de ceter̄ ꝓpter que hūani nostri sensus dilectari solent ⁊ aia? Omnia simul collige: ⁊ cū simul ea collegeris inuenies nihil eē respectu gaudij quod habēt beati de visiōe diuina. O lumen incōprehēsibile. O sūma maiestas dei: quomō potero te i hoc mundo aliqualit sentire? O aie xp̄iane vult aliqđ videre de imagine creator̄? Audite quid asserit Aug⁹ libro soliloquiorum. qui deū multis modis quesiuit. Fit eni sic. Circuiui vicos ⁊ plateas ⁊ huius mūdi ciuitates querens te: ⁊ non inueni. Quare? Male querebam foris qđ erat intus. Misi nuncios meos ꝑ sensus exteriores: ut quererent te: ⁊ non inueni: qa male querebā. Ideo eni lux mea deus: quare illuminasti me? Quia male ꝑ illos querebā: quia tu es interius: ⁊ tū ipse vnde intraueris nesciebāt Nam oculi mei dicūt. Si nō fuit coloratū: ꝑ nos nō intrauit. Aures dicūt Si sonitū nō fecit: ꝑ nos non intrauit Nasus dicit. Si nō oluit: ꝑ me nō venit. Dicit gust⁹. Si nō sapuit: ꝑ me nō intrauit. Tactus etiā addit. Si corpulent⁹ nō est: nihil de hac re me interroges. Non ita hec sūt deus me⁹. Nō enī corporis nec de⁹ tēporis. nec candoꝛē lucis uel colorē: uel dulcēdinē melodiaꝝ cantus ⁊ quecūqꝫ dulce sonantia: non florū ⁊ vnguentorū uel aromatū odores: non mella uel māna gustui delectabilia: nō cetera que ad tangēdū uel ad amplexādū amabilia: nec oia alia sensibus bis subiecta quero: cū deū meū quero. Absit ut ita crediderim deū meū esse: q̄ etiā brutalium sensibus comprehēdunt. Et tū cū deū meū quero: quero nihilominꝰ quandā lucē super eām lucez: quā non

capit oculus. quandā vocē suꝑ omnē vocē: quā nō capit auris. quendā odo-rem sup cēm odorē: quē nō capit naris. quandā dulcedinē suꝑ cēm dulcorē: quā non sapit gust⁹. quendā amplexuꝫ sup cēm amplexū: quem tactus nō tangit. Et iteriozis quidē vois mei tozquata lux fulget: vbi locus nō capit: ista vox sonat ubi temp⁹ non capit. odor iste revolet: vbi flatus nō spargit. sapor iste sapit: vbi nō est edacitas: amplex⁹ iste tangitur: vbi nō diuellit. Hic est odor me⁹: ⁊ non estimabit alius ad illū. Et ita circuibam oia querens ꝓpter te: ⁊ ꝓpter oia ꝛelinquēs me. Interrogaui terrā si esset ꝛeus meus. Et dixit mihi. Non. Et omnia que in ea sūt: hoc idē cōfessa sūt. Interrogaui mare ⁊ abyssos: ⁊ reptilia: que in eis sunt. Et respōderunt: Nō sum⁹ ꝛeus tuus: Quere supza nos Interrogaui stabilem aerem ⁊ inquit. Fallit labor tuus: nō sum ego ꝛeus. Interrogaui celū lunā ⁊ stellas. Nec nos sum⁹ ꝛeus tuus inquiūt. Et dixi oibus bis q̄ circūstāt fozes carnis mee. Dicit⁊ mihi q̄ vos nō estis. Dicite mihi aliq̄d ꝛe illo. Et exclamauerūt cēs voces grādi Ipse fecit nos. Interrogaui ꝓinde mūdi molem: die inquā mihi si ꝛeus meus es: an nō. Et rndit voce forti. Non sum inq̄t ego: sed p ipsū sū ego. Quē queris in me ipse fecit me. Supza me quere qui regit me: q̄ regit ⁊ te. Dxc ille. O magna igit⁊ dulcedo mēt⁊: qñ tot Aug⁹ ꝓsiderabat. Nēpe magn⁹ ei videbat dñs ⁊ laudabilis nimis. Ideo Ysa. xxxiij. dr Regem in ꝛecore suo videbūt. Ecclesiastes. xi. Dulce lumē ⁊ delectabile est oculis vidēre solē. Et tanta est leticia in visione gratiose essentie dīne: q̄ pot⁹ sancti dei vellēt in inferno cē ⁊ ꝛeū videre: q̄ i paradiso ⁊ ꝛeū nō videre: ⁊ pot⁹ in pēnis esse ⁊ ꝛeū videre: q̄ extra pēnas ⁊ ꝛeū nō videre. Triso⁹ q̄q ait. Ego dico. multo grauioz ē q̄ gehēna cruciat⁹ remoueri ⁊ abijci ab illa gloria. Nec puto ita acerba esse gehēne incēdia ut sunt illa quib⁹ tozquenť bi q̄ arcenť a cōspectu dei. Et ꝛerū. Reuera illud est sūmū ⁊ ꝛerum gaudiū: qō nō de creatura: ꝫ de creatore concipif: qō cū possederis: nemo tollet a te: cui ꝓparata ois aliunde iocūditas meroz est: ois suauitas doloz est: omne dulce amarum: omne pulchꝛū fetiduꝫ: oē postremo quod delectari possit molestum: cū dei bonitas in infinitū excedat omnē bonitatez creatā. Delectatio que erit in perceptione imediate illius bonitatis: in infinitū melioz erit omni ꝓceptiōe create bonitatis. Job. xij. Hec est vita eterna ut cognoscant te solum deū ⁊ quem misisti ihesum xp̄m. Aug⁹ supza. z. Con̄. xz. Ibi beata vita i fonte viuo bibitur vnde aliquid spargitur huic humane vite. Ideo ꝓpheta David dicit. Quemadmodū desiderat cervus ad. Omnes delitie que sunt in toto mundo velut minime gutte sunt aque: que fluxerunt ab illo sacro fonte trinitatis. Ele ergo inimicis dei q̄ dimittunt infinitam dulcedinem ⁊ bonitatem ꝓ minima scintilla q̄ vertet⁊ i amaritudinē biere. z. c. Dereliquerunt me fontē aq̄ viue. ꝛc. ¶ Secūdo videbim⁹ deū incarnatū. Ait Bern̄. Plenū, prius ois suauitat⁊: videlicet vobis vobis ꝓdito-rē. Profecto nimia leticia erit videre xp̄m tāq̄ gl̄iosuꝫ deū ire ꝓ paradisū. Ait Scot⁹ in. 4. di. 49. dicit. q̄ xp̄us pōt se mouere regaliter sicut rex i celo empyreo. ¶ Tertio videbimus ipsū nostrū finē: videbim⁹ ipsū factorē: creatorē: sicut vn⁹ et nos. ⁊ humanā naturā exaltātē sup angelos. Et hec erit prima dos anime. ¶ De secūda dote inquit Ric. in quarto vbi supza q̄ dos fruitionis est perfectus caritat⁊ habitus quo anima fruitur deo. De tertia dote inquit Ric. vbi supza. Dos tentionis est habit⁹ pfect⁹: q̄ voluntas ē pfecte secura de tentionis ꝓdicte ꝓpetuatione. Quid plura? Sursum corda leuemus de tenebris vite huius. ⁊ dulcedinē paradisi ꝑ contemplationē degustemus quia nihil arbitror dulci⁹ q̄ tali cogitatiōe occupari. Explū fratris Egidij. Explū fratris Bern̄. de quinta valle.

Secunda consideratio est de ex/celsa gloria corp⁹ nostrū votan/te: in qua videbim⁹ quāta erit bōis gloria i ipso corpe. Idcirco nota/re debemus: qa ut dicūt doctores quat/tuor erunt corporis dotes.

Prima claritatis.
Secunda subtilitatis.
Tertia agilitatis.
Quarta impassibilitatis.

Prima dos corpis erit claritas. Nā corpus glorificatū ꝓpter virtutez tem/perantie illustrabit totū paradisum sua pulchritudine ⁊ dignitate. Certe lumē stellarū ⁊ solis respectu corporis ihesu glorioſi modicum erit. Dicit enī Ric. q̄ non erunt eiusdē speciei: ꝑ ꝫm ꝓphetam fulgebunt iusti sicut sol. ⁊ lux solis erit septies duplicata p⁹ iudicium. Ysa. xxx. Cogita ergo in quanta gloria consede bunt: qui i hac vita lubrica temperate vixerunt. Unde Scotus dicit vbi sup. q̄ color claritatis corporis erit clarus ꝫm complexionis sue gradū: ⁊ variat⁹ colore: ita q̄ omnes colores erunt de/lectabiles ꝫm diuersitatē sensuū ⁊ pro/portionem: ⁊ sicut beatus clarius vide/bit in anima: sic de⁹ videbitur clarius ab eo. Et sicut est alia claritas stelle a lumine solis: sic ⁊ corpa beatorū. Cor/pus beati erit porosū: ita q̄ p poros erit visibile oculis: ⁊ sic p illos poros mul/tiplicabit⁹ species usq; ad oculum beati.

Secunda dos erit subtilitas: quam habebūt beati. s. propter prudentiaz or/dinando presentia ⁊ futura ad honorē dei. Contra quā nihil potest cōtra se po/nere. Et habebit duas subtilitates. Pri/ma subtilitas erit anime. Non enī erit secretū in hoc mūdo: in inferno: in pla/teis: ⁊ in scientijs naturalibus. qō non sciat. Quia ꝫm Greg. 4. dial. quid est quod nesciant cum scientē oīa sciant?

Secunda subtilitas erit corpis. Erit enī corp⁹ subtile penetrās sine fractiē ꝫm Scotū: sicut xp̄us transiuit ianuis clausis. Et corp⁹ glorificatū pōt esse sil' cum corpe nō glorificato: quia non est penetrabile. Unde ps. In noie tuo trans/grediar murū. Tertia dos corpis erit agilitas que sibi competit ꝓpter iusticiā Ideo in instanti quocūq; volet accedē ibi erit: qa ꝫm hoc nō minus erit expedi/ta aia cum corpe q̄ sine corpe. Et dicit Scotus: q̄ bti ex fortitudine leuabunt ita agiliter magnū montē: sicut vnam pennā. Quarta dos erit impassibili/tas: quia nullū malū patientur. Et hec erit gloria beatorū corporū videre se in gloria claritatis subtilitatis agilitatis ⁊ impassibilitatis. Et dicit Scot⁹ q̄ cēs sensus tam spūales q̄ corpales erūt in sua pfectione. Videbit nanq; aia deum p clarā visionē. odorabit deū per trās/formationē. audiet deū p sue volūtatis impletionē. Ex his sensibus in aia glo/rificata: redundabit gloria in sensibus corpis glorioſi: ⁊ quāto magis aia erit glorificata a deo in sensibus suis: tāto in corporeos sensus in maiorē gloriaz redundabit. Primo qdē visus erit tāte pfectionis: q̄ ab extrinseco non poterit corrumpi uel impediri. Nā sine obsta/culo videbit cūcta corpa. Unde. xv. nobi/litatibus erit decoratus. Primo qdez videbit itra sicut exē: ⁊ oīa corda. ⁊ cor/poris armoniā: atq; interiorū membrorū dispositionē. ut dicit cōmētator sup Ysi/derū de angelorū hierar. 2° videbit ocu/lus subt⁹ sicut supra. 3° videbit de lon/ge sicut .ppr. 4° minima sic magna. Ma/z videbit btūs i oriente etiā si ipse manēt in occidente. 5° superiora oculos nō le/uādo. 6° inferiora oculos nō iclinādo 7° videbit diuersa obiecta: ⁊ q̄si infini/tos radios tanq̄ vnū ⁊ q̄si vnitos. 8° videbit q̄libet obiectū ⁊ q̄libz p̄dicto/rū q̄si infinitoz radioz ab altero sepa/tū. 9° videbit in nocte. sicut in die. 10° oculis clausis sicut aptis. 11° absq; la/bore aliquo. ⁊ infatigabili oīa supdicta Unde Ysa. 60. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit⁹ ⁊ dilatabit⁹ cor tuuz. Tertio auditus pficiet. Nam nullus auditus obstaculū poterit impedire eū uel ꝓtur/bare. Qui in trib⁹ maxime pfectus erit.

¶ Primo nanq; audiet omnes insimul sonos ⁊ voces ⁊ omnes cantus totius celestis curie sine reuerberatione aeris. ¶ Secundo discernet in his vnū ab altero ita distincte: q; nullus cātus son⁹ aut vox poterit ab alēo impedire. ¶ Tertio audiet ita de longe sicut de ppe. ¶ 4° autem gustus ⁊ tactus in presenti vita similes quodāmodo dici possūt. Nam gustus particularis est tactus qui ē in omnibus subiectis. i. sensuus partibus subiectiuis. Gustus autem non erit in patria in aliquo actu: qui deseruiat nutrire: sed tamē ingētum est appetēsiu⁹ saporū: redundabit quedā dulcedo aie in sensu gustus: ⁊ sm quosdā causabit i lingua ⁊ gustu beato quandā suauissimaz humiditatē atq; illū saporē: q; correspondeat pfectioni illius cui⁹ erit lingua. Dic. tñ sentit q; talis humiditas in palato ⁊ gustu aut fiet a deo p creationē: aut creabitur in ea ex vi beatitudinis anime. Exemplū de sanctis pñb⁹ qui tam parū comedebant. Exemplus de beato Francisco qui iciunauit i lacu perusino. Exemplū de Maria magdalena. ¶ Quinto tact⁹ pficiet atq; inexplicabili delectatiōe iocundabitur. Quia nempe iocundissima suauitate adhērebit deo: hinc est q; corpori suo iunctus hanc iocundissimā adherentiaz illi impartietur. Sz quia anima gloriosa erit in toto suo corpore gloriosa: hinc est q; gloriam suā toti corpi cōmunicabit per experientiā tanti altissimi ⁊ glorioissimi sensus: quod in presenti vita nō pōt bene intelligi aut credi: nisi ab illis qui per priuilegium singulare toto corpore aliquā diuinā dulcedinē experimentaliē experti sunt. Talis aūt pfectio p̄dictorum procedet: quia voluntas subiecta deo corpi ⁊ tot⁹ sensib⁹ ad libitū imperabit. Corpus vero cum sensibus suis aie sicut anima deo obediet.

¶ Tertia consideratio ē de amena patria oēs btōs locāte. Hā ut dic̄ Paul⁹ ad Ro. 13. Que sūt a deo ordinata sūt. Et Ar⁹. 7. phiī. 3. c. Nilbil inordinatū que natura ⁊ sm naturam sunt. Et iconomicoz̄ li. p̄ i fine Oportet vnūqq; loco suo poni. Propterea omnipotēs deus locū mirificuz ad habitādū nob⁹ prepauit celū videlz empyreū. Celū nanq; istud inqt Boē. in. 2. di. 2. est locus spūalium substantiarū ⁊ locus corpoz̄ glorificatoz̄um. Clerū philosophi de hoc celo nihil sunt locuti: tamē via naturali etiā poterim⁹ hoc celuz percipe. Scriptura vero sacra illud exprimit: cū ait. In pncipio creauit deus celū ⁊ terrā. Nicolaus de lira exponit de empyreo. Et hoc pbat p litteram sequentē: qa firmamentū ⁊ celum aqueū facta sūt secūda die. Et Damascenus hoc exponit. In pncipio creauit deus celum ⁊ terrā. i. sine stellis sperice forme. Nec aut illud celū sit ponēdū ut dicit Boē. vbi s. triplex ratio psuadet. Prima est perfectio vniuersi. Secunda est propter motū firmamēti Tertia est habitatio hoīs beati.

¶ Et quoniā finis imponit necessitatē bis que sunt ad finē propter pfectionez vniuersi: necesse est ipsū esse vniformē: quia cum sit celū luminosū difformē si nō esset vniformē nō eēt vniuersū completū. Propter motū firmamēti ponendus est ipsū esse imobile: ut motus mobilis fiat circa imobile. s. centr: ⁊ intra continens imobile: ⁊ locās. s. empyreū Hā Ar⁹. dicit in. 2. de celo ⁊ mūdo. c. 4. In q̄libet gnē mobile supponit imobile quia de fluxibile a quo fluxus deriuat. Sed corpus celi siderei ē mobile. ergo supra illud de necessitate est ponē vltimū corpus qō sit imobile. hoc quidē est empyreū. Item. 7. metaph⁹. c. 2. et. li. 2. celi ⁊ mūdi. 5. c. 7 in arismetrica in multis locis. In quolibet genere in quo est ponere infimū ⁊ medīū: ē ponere supremū. Sz gradus i corpib⁹ attendit sm gd⁹ pspicui ⁊ lucis. Sz inuenit corp⁹ opacū simpliciter: ut terra: ⁊ sm totū opacum. Ergo si complementum est in corporib⁹ debet esse corpus simpliciter ⁊ sm totū luminosū. Propē etiā hitatiez

hominis beati ponēdū est ipsū luminositatis perfecte: ut habitatio congruat suo habitatori. Nam cum aliquis locus tenebrosus retinatur damnatis. per oppositū lucidus retinetur beatis. Procedet autē leticia beatis ppter tria.

Primo ppter loci luminositatē.

Secundo ppter loci puritatē.

Tertio ppter loci magnitudinē.

¶ Primo beatis procedet leticia ppē loci luminositatē. quia dicit Scotus. in. 4. di. 49. Illud celum erit lumine plenissimū: et omni iocunditate gratiosum. Jō clamat Tobias. 13. Beat⁹ ero si fuerint reliquie seminis mei ad videndam claritatem hierusalē. Certe si esset possibile vnā aiam videre gaudia illius vite: certissime despiceret infinita gaudia hui⁹ mundi. Unde Aug⁹ libro. 4. de li. arbi. inquit. Tanta est autē pulchritudo iusticie: tanta est iocunditas lucis eterne: ꝟ est incōmutabilis veritatis atq; sapientie: ut etiaz si in ea non liceret amplius manere q̄ vnius diei horaz: ppter ꝟ solum ēnumerabiles anni huius vite pleni relitis et affluētia temporalū bonoruz recte meritoq; contemnerenē. Non enī pravo aut falso affectu dictum est: Quoniā melior dies vna i atriis tuis sup milia. O igitur ceci mundani q̄ paradisum facitis de hoc mundo: qui est paradisus asinoruū. Surſū corda. Hinc est quod Aug⁹ in libro soliloquiorū illā patriam considerans magna cū dulcedine dicebat. O regnū eternū: regnum omnū seculorū: vbi lumen indeficiens et pax dei que exuperat omnē sensum: in qua sanctorū anime requiescunt: et leticia sempiterna sup capita eoruū: gaudiū et exultationē obtinebūt: et fugiet dolor et gemitus. O q̄ gloriosū ē regnū quo tecum domine regnant oēs sancti: amicti lumine sicut vestimento: habentes in capite suo coronam de lapide precioso O regnū beatitudinis eine: vbi tu domine spes sanctorū et corona gloriē facie ad faciē videris a sanctis: letificās eos vndiq; i pace tua: que exupat oēm sensum. Ubi gaudium infinitum: leticia sine tristicia: salus sine dolore: vita sine labore: lux sine tenebris: vita sine morte omne bonū sine omni malo. Ubi iuuēt⁹ nūq̄ senescit: ibi vita ēminū nescit: ibi decor nūq̄ pallescit: ibi sanitas nunq̄ marcescit: ibi gaudiū nūq̄ decrescit: ibi dolor nunq̄ sentit: ibi gemit⁹ nūq̄ auditur: ibi triste nihil videt: ibi leticia sp̄ habet: ibi malum nullū timet: quoniā summū bonū possidet: quod est semper videre faciem domini virtutum. Hec ille Non oportet ibi querere oleum p̄ lucerna: ut lucear in ea. Nam claritas dei illuminabit illā: et lucerna eius ē agnus et ambulabunt in lumine eius. ¶ Secūdo procedet beatis leticia ppter loci puritatē. Non erunt ibi caligines: non lutum: nō fetores: non calores: nō frigora: non malicia: non paupertas: nō tormenta et odia: sed tota puritas: sanctitas leticia. Apoc. xxi. Non intrabit in ea aliquid coinquinatū: et sciens abhominationem et mendaciuz. Et Aug⁹ de vanitate mundi. Nō erūt ibi fames neq; sitis: non frigus: non estus: nulla temptatio: aut peccādi voluntas. ¶ Tertio procedet beatis leticia propter loci magnitudinē. Si q̄s velit cōparatiue dere magnitudinē illi⁹ patrie supne: incipiat ab his inferioribus numerare. qa Ro. i. c. scribitur. Invisibilia dei a creatura mundi. tē. Cōsidera g̃ primo terrā aquā aerem ignis sperā et lunaz: mercuriū solem: venerem: martē: iouem: saturnum: stellatum celū: et cristallinum: et celum empyreū. Istoz nanq; quodlibz alterum in decuplo superat in magnitudine et pulchritudine. Hiere. 33. c. O isrl q̄ magna est domus dei et ingens locus possessiōis eius. Aug⁹ de vanitate mūdi dicit. Nil hoc loco magnificentiꝰ: nil glorioſius: nil puri⁹: nil verius: nil ista bonitate sincerius: nil abundantia copiosius. Exemplū de templo Salomonis et regine austri. 3. Reg. x. c. Istud autē regnū est regnū omniū seculorum et absq; fine. O beati q̄ habitāt in domo

tua dñe in secula seculoꝝ laudabũt te. Et Aug⁹ libro soliloquiorũ inquit. O patria nostra patria secura: te a longe videm⁹: ab hoc mari te salutamus: ab hac valle ad te suspiramus: & nitimur cum lachrymis: si quãdo ad te ꝑueniamus.

Clarta consideratio est de societate iocunda gaudiuꝫ augmẽtante: quod patet ex tribus.
Primo ex societatis multitudine.
Secundo ex societatis nobilitate.
Tertio ex societatis amicabilitate.

Primũ gaudiũ erit ex societatis multitudine: quia tanta erit ibi multitudo regum & reginarum: sanctoruꝫ & sanctarum & angelorũ q̃ non sine magno tripudio videri poterunt. Apoc. 7. Vidi turbam magnam: quam dinumerare nemo poterat &c. Secunduꝫ gaudium erit ex societatis nobilitate. O q̃ mirabile erit videre tot mirificos scõs & sanctas: videre christum &c. Ideo hieronymus ad Eustochium. Quotiens te vana sẽi delectat ambitio: quotiẽs ibi vides aliquid glorioſum: ad paradisum mente transgredere: & esse incipe quod futura es. Egredere paulisper de carcere corpis tui: & presentis laboris mercedem ante oculos depinge: quam oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Tertiũ gaudium erit ex societatis amicabilitate. Nũquid i patria illa vnũ est & equale omniũ meritũ? Certe non. Hã Job. 14. dicitur. In domo patris mei mansiones multe sunt. Glo. Id est diuersa premia meritorum. Et. 1. Cor. 15. Stella differt a stella in claritate. Hoc tamẽ intelligendum est ſm Ric. in. 4. di. 49 cum discretione. In beatitudine namq; est considerare beatitudinis obiectum scilicꝫ bonũ increatum: quod & idem existens ab omnibus participatur: & etiã ipsam dispositionem beatorum ꝑ quã istud bonum clare videndo & pfecte intelligendo ipsum participant. Ex parte quidem cuiusdꝫ obiecti participati vn⁹ non est beatior alio: quia propter merita capacior non est. O miranda suauitas. Dicit quippe Scotus i. 4. di. vltima q̃ tanta est caritas inter ipsos q̃ vnus participat de bonis omniũ: & q̃uis naturali amore quilibet plus se diligat q̃ aliũ: & plus meũ actu elicito: tamẽ tanta erit delectatio societatis: q̃ quilibet non minus vellet ꝓ alio bona q̃ ꝓ se. Si enim in hoc mundo multi posuerũt corpus in morte pro amico. certe multo maior caritas erit ibi. Unde Ansel. ait. Perfecta caritate innumerabilium angelorum & hominuꝫ ibi nullus min⁹ diliget aliũ q̃ seipsum: nec aliter gaudebit quisq; pro singulis q̃ pro seipso. Unde in paradiso sunt tres qualitates sanctorũ. s. maiorũ: minorũ: & equaliũ. Qui sunt in equali gloria reduplicant eorum gloriã ab omni parte: quia cognoscũt se amari a quolibet equali mẽsura. Maiores vero reduplicant eorũ gloriaꝫ ab omni parte: quia cognoscũt se amari tantũ quantũ amãt. s. & gaudent de eorum gloria pro quolibꝫ sicut de sua propria. Minores vero reduplicant eorũ gloriam ꝑ eorũ amorem. & magis cognoscũt illos se glorioſiores. & isti minores vident aliquẽ ex gradib⁹ se glorioſiorẽ. aliquez centũ & huiusmodi infiniti: & ꝓ quolibet reduplicant quot vicibus cognoscunt illos glorioſiores se. Ex quo accidentaliter gloria i sanctis multiplicabitur.

Quinta consideratio est de liberatione certissima ab omni pena triſtante. Erunt enim liberi a triplici periculo.
Primo a peccato.
Secundo a mundo.
Tertio ab inferno.

Primo a peccato erunt ita liberi: q̃ amplius peccare nõ poterũt. O quantus est seruus dei timor in hac vita: ut dicit Aug⁹ in li. de ciui. dei. zzz. cazz. ne in pctm̃ ruant. Ibi aũt timere nõ expedit &c. Secundo a mũdo & suis malis. Hõ enim erit caro aduersus spiritũ. non via-

bolus tẽptans. nõ pricula aliqua. Jõ Apoc. 7. dicit. Nõ esurient neq; sitient amplius ꝛc. Jdeo Bern̄. dicit. O felix anima que fetulente carnis supata miseria i hui⁹ sapiẽtie lumine reqescit. Jõ Paul⁹ Ro. 8. c. dicebat. Jnfelix ego hõ qs me liberabit de corpe mortis hui⁹? Et Aug⁹ li. soliloquiorũ dicit. Felices qui de naufragio vite presentis ad tãta gaudia iam puenire meruerunt. Jnfelices nos ⁊ miseri: qui p huius maris fluct⁹ magnas ⁊ pcellosas voragines trahim⁹ nauem ignorantes an ad portum salutis puenire valeamus. Jnfelices inquã quorũ est via in exilio: vita in piculo: finis in dubio nescientes finẽ nostrũ: quia omnia in futuꝝ referuanẽ incerta: ⁊ adhuc i pelagi fluctibus versamur suspirantes ad portum. hec ille.

¶ Tertio ab inferno videbũt se liberatos: ⁊ a tanta miseria: vbi sempitern⁹ est horror: ⁊ damnati cruciãt. Ex quibus omnib⁹ colligit̃ q cantabũt ⁊ glorificabunt deũ. Sed quomõ in celo possit cantari. multis non est clarũ: cuꝝ dicat Damascen⁹ de angelis. Consilia sermẽ sine voce. plato. Et Ysaias cõtradicere videt. 6. c. Clamabant alter ad alterũ. sanctus scũs scũs. Ad hoc dicit Boñ. in. 2. di. 2. q i paradiso erit laus mentalis ⁊ vocalis. Patz hoc quia multi sci ab angelis cũ laudibus vocalibus sũt delati. Sed tamen tutius est dicere: q erit in angelis mentalis: in hoibus ꝑo vtraq: ut totus homo feratr̃ in laudes diuinã. Et si queratr̃. quõ potest hoc esse dicit q illa formatio vocis non fiet per spirationẽ ⁊ respirationẽ: ꝫ p aerẽ qui ẽt si naturaliter erit beatis cõplantatus sicut patet in quibusdã animalibus ut i apib⁹. Vel certe ita deseruiet empyreũ glorificatis sicut aer corpib⁹ nõ glorificatis. Si cõsiderem⁹ q̃ frẽs carissimi dicit Greg⁹ in omel. que ⁊ quanta sũt q̃ nob⁹ pmittũt in celis. ꝛc. usq; ibi. munere letari. Ad que nos pducat ille q̃ viuit ⁊ regnat i secula seculoꝝ Amen.

Finis

¶ Incipit tractatus de diuina caritate compilatus per reuerendū sacre theologie doctorem magistrū Robertū de Licio ordinis minorū. in quo ostendit cū oī veritate sacrosancte scripture: qualiter deus benedict⁹ ꝑtū in se est omnibus peccatoribus offert indulgentiam ⁊ remissionem peccatorū: neminem excludens a salutis via.

Venite ad

me omnes q̄ laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Verba sunt redemptoris nostri ibu xp̄i originaliter Matth. xi. c. Inestimabilē caritatē dei q̄ hoies diligit impugnant sepenumero hi qui a peccatis desistere nolunt. Ipsi nanq; impio ac sacrilego ore suo asserūt optimū deū fore cām dānationis eop: quasi nec hois merita i aliquo ꝓsunt: nec ipsis iniq̄s sua malicia valeat iputari. Hoc errore illusi plerīq; audaciam in malo pseuerandi suscipiūt: penitentiāq; negligūt relictorū suorū. Nihil inquiūt interest qualis quisq; sit siue bonus siue malus: cū deus quosdā sic habeat odio: ut etiā post diuturnam in virtutibus pmanētiā reprobet: quosdam autē diligat ut frequētata impietas sua antiquataq; malicia ipsos nō ꝓhibeat saluos fieri. Cōtra huiusmodi gen⁹ hominū acriter insistendū esse censui. Ad quor confusionē decreui i pūti tractatu de caritate dei ad hoies tam bonos q̄ malos copiosius dicere. Ostendam equidē q̄ ꝑtum est ex pte diuine clemētie nullus ꝑtūcunq; sit sceleratissimus ac flagitiosus expellitur a salute: imo ut sic dicā oēs pctores mūdi dulcissime blande ⁊ amorosissime inuitāt ut salui fiant: ut p3 in ꝓbis ꝓpositis in themate nr̄o. Que verba ⁊ si a xp̄o clamante in templo dicta sint: tamē extenduntur ad quoslibet pctores: qui sūt uel erunt vsq; ad cōsumationē seculi. Clamat itaq; dñs ihs xp̄s ex abundantia caritatis sue. ⁊ dicit. Venite. ⁊c. Ubi p instructione nostra notare possum⁹. ⁊. ignitas flāmas de diuina caritate erga miseros ingratosq; pctores.

Prima dicit facilitas. cū dicit: Venite.
Secunda dr̄ suauitas. cū dicit: ad me.
Tertia dicit generalitas. cū dicit: oēs.
Quarta dicit multiplicitas. cum dicit: qui laboratis.
Quinta dicit grauitas. cū subiungit: ⁊ onerati estis.
Sexta dicit preciositas. cum subdit: ⁊ ego.
Septima dicit gratiositas: cum cōcludit: reficiam vos.

¶ Et cum singulas has flāmas difficile sit in vno sermone explicare: dicem⁹ de ipsis in. ⁊ sermonib⁹ bñ distinctis. In hoc ꝙ̄o ꝓmo primaz incipiamus elucidare flammā que dicit facilitas. Cui⁹ sensus est q̄ deus oportēs neminē violentat neq; cogit ut salu⁹ aut reprobus fiat. ⁊ cuz oēs sint liberi facillime possūt saluari. Que veritas sub triplici cōclusione declaratur.

Prima dicit voluntatis.
Secunda dicit gratiositatis.
Tertia dicit exemplaritatis.

¶ Capm primuz qualiter in libertate ⁊ libera oiuz voluntate est ut saluentur uł damnēt: ex quo ꝓcludit q̄ si omnes mūdi pctores volūt ꝑ̄ saluari: ⁊ si nō saluantur imputat ipsis.

Prima ꝓclusio dicit voluntatis ḳa cū oiuz voluntas libera sit. quicunq; volūt saluari saluāt: qui ꝙ̄o dānari dānant. Possūt quippe oēs bñ ⁊ male facere sicut volūt: Pululsq; cōpellit ad vtrūq;. Probat hoc per Aug̃. li. 5. de ci. dei. c. x. vbi ait. Sūt nr̄e volūtates ⁊ ipse faciūt quicq̄d volendo facimus: siue bonū siue malū: qō nō fieret si nollemus. Et idē in li. de li. ar. ait. Classis ire nūq̄ deus redderet interituz si nō spontaneū inuenireť. hō habere peccatū. Que ꝓba ponūť in decretis. 33. q 4. c. Nabuchodonosor. Et hoc idē ꝓbat

Aug⁹. v. illud qđ nō⁹. iĥ. q.i.c.merito. c.illa.c.ex voluntate. Et.1.q.i.c.sciēdū Et.Jō.di.c.nasci. Peccatū est adeo voluntariū quod si nō sit voluntariū nullum est peccatū. Idē dicit Crisō.32.q. J.c.sicut. Sicut enī peccatuz mḡt opus sine voluntate nō facit: ⁊ iusticia ex ope non seruaf nisi voluntas fuerit. De hoc dicit etiā Gratian⁹ ꝛe pr. dis. z.c. sicut nisi. Nec ad vitia nec ad virtutes necessitate trahimur: ꝫ voluntate. Oia tamē includit elegātissime Piero. in qōnib⁹ ad Heluidiū vbi sic ait. Hoīes suo arbitrio ꝛelicti sunt. Neq; enī bonū necessitate faciunt: ꝫ wolūtate: ut credentes coronam accipiāt. incredulī supplicijs mancipent. Et iterū Piero. eodez loco Deus equali cunctos sorte generauit: ⁊ wdit arbitrij libertatē ut faciat vnusquisq; quod vult: siue bonū siue malū. Et iterū. Dedit hoibus prātē: ut wz ipa disputet contra creatorē suū: ⁊ causas voluntatis illi⁹ pscrutet. Hoc etiā confirmat sapiens Eccl. iĥ. c. cuz dicit. Deꝰ ab initio constituit hoīem: ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui. Unde patere potest qꝫ homo sit liberi arbitrij. Alioqn scōm Aug. ꝑma pte sūme. q. 83. frustra essent consilia: exhortationes ⁊ pcepta, phibitiōes premia ⁊ pene Uerūtū est sciendū qꝫ qdā agūt absq; iudicio: sicut lapis mouef wrsuz. similiter oia cognitione carentia. Quedā agūt iudicio ꝫ nō libero sicut aialia bruta. Judicat enim ouis vidēs lupū cū esse fugiendū nāli iudicio: ⁊ nō libero: qa nō ex collectiōe sed ex nāli instinctu hoc iudicat. Et sīle est ꝛe quolibet brutorū aialiū. Sed hō agit iudicio: qa p vim cognoscitiuā iudicat aliqd esse fugiēdū uel. psequēdū. Et qa iudiciū illud nō ē ex naturali instinctu in pticulari opabili: sed ex collectione rōnis. adeo agit libero iudicio potens i diuersa ferri. Ratio enī circa cōtingētia habet viam ad opposita: ut pz in dialeticis sillogismis ⁊ rethoricis psuasionib⁹. Particularia aūt opabilia sūt quedā cōtingentia. ⁊ iō circa ea iudicium rōnis ad diuersa se habet. ⁊ nō est ꝛeterminate ad vnū. Et p tanto necesse est qꝫ homo sit liberi arbitrij: ex hoc ipso qꝫ ē rōnalis. hec Aug. Cuⁱ⁹ verbis congruit illud dictū Tullij. li. p ve officijs ubi dicit. Inter hoīem ⁊ bellua hoc maxime interest: qꝫ hoc tantū q̄tū sensu mouef ad illud solū qđ adest qđq; pns est se accomodat: parū admodū sentiēs preteritū aut futurū. Homo aūt qm̄ rōnis est pticeps p quā cōsequētia. i. cās finales ⁊ causas rerū. i. principia videt earūq; pgressus quasi antecessiōes nō ignorat: simules cōpat: rebusq; pnūb⁹ adiungit atq; anectit futuras: facile totius vite cursū videt: ad eamq; regēdā pparat res necessarias. hec ille. Ex qb⁹ oibus clarissimū est: hoiem id posse i bono ⁊ in malo qđ velit. Quinimo tāta ē hec libertas: ut nullū agens creatū possit ipsū liberū arbitriū cogere. iuxta illō Bern̄. in li. de li. ar. Voluntas, p ingenita sui nobilitate nulla cogit necessitate. Ad hoc tm̄ aduertendū siue intelligendū. ꝑm Bon̄. in. z. di. zJ. qꝫ est dupliciter loq; de libero arbitrio. Uel q̄tū ad actū exteriorē. Uel q̄tū ad actū interiorē. Si aūt loquimur q̄tū ad actū exteriorē: respectu talis act⁹ pōt interuenire coactio. Potest enim quis compelli ut ipso nolente genua coꝛa idolis flectat. Si loquimur q̄tū ad actuz interiorē. qui. s. est velle eligere uel cōsentire: sic respectu talis actus pōt liberuz arbitriū aliquo modo induci: pōt ⁊ impediri: ꝫ nullo mō cogi siue cōpelli. Induci quidē pōt cū amat aliud a se: ⁊ qō infra se est. Unde p oblationē alicuius rei amate potest induci ad cōsentiendū i aliquid multū efficaci psuasione: per quē modū id ydolatre temptabāt sanctos martyres psentire idolatrie malo promittendo leta: malo infligendo tristia Ista tamē inductio longe distat a coactione: sicut probat ipse exitus: qa nec blandimentis allici nec tormētis terreri adeo potuerūt: ut a fitate iusticie mutarent. Et sic liberū arbitriū pōt induci.

Potest etiã impediri ꝓpter inclinationẽ
7 cõiunctionẽ sui ad naturã corꝓalẽ
qua posset aliquis alĩ ita ledere: ut vsũ
liberi arbitrij amitteret. Coactio enĩ po-
nit liberi arbitrij vsum 7 actũ: sed liga-
tio 7 impeditio tollit. Et iterũ impeditio
ꝓuenire potest ab inferiori. Coactio ꝓ-
a superiore. Et hinc est ꝙ liberũ arbitriũ:
7 si possit induci ab agente creato ratiõe
tom exterior amati: 7 possit impediri rõne
corꝓris cõiuncti: nõ tamen potest cogi
respectu actus ꝓprij. Sed adhuc du-
biũ venit in mentẽ qõ declarare 7 intel-
ligere optimũ est ac delectabile. Potest
nanq; peccator quisq; quere an liber
arbitriũ quod a creatura cõpelli nõ põt
cogi possit a creatore. Et videtur ꝙ sic.
Nam Aug⁹. 13. c. dicit. Exi i vias 7 sepes
7 compelle intrare ut impleatur domus
mea. Si ergo domum dei nõ contingit
intrare nisi per vsũ liberi arbitrij: 7 dõs
intrare cõpellit. videtur ꝙ liberum arbi-
trium cogat. Item Job. 6. dicit. Nemo
venit ad me nisi pater qui misit me tra-
xerit illũ. Sed tractus ẽ motus violen-
tus: ut dicit pbs. ergo liberum arbitriũ
violentat. Item, pv. 20. Sicut diuisio-
nes aquarũ ita cor regis in manu dñi:
quocũq; voluerit imutabit illud. Sed
talis imutatio est quedaz coactio. ergo
deus cogit liberũ arbitriũ. Nõ si verum
esset: conqueri possent peccatores de deo
possentq; ad ipsum clamare. O creator
omnipotens cur nos perire permittis?
Cur nos in erroꝛe nostro relinq;s? Cur
tantã multitudinẽ a te sempiternis cru-
ciatibus deputandã nõ compellis: non
cogis ad bonũ? Tua est potentia: tuũ
est regnum: tua deniq; bonitatis omnis
7 dulcedinis abũdantia. Miserere no-
stri de⁹: 7 succurre volũtatib⁹ peeuntiũ.
Voluntatẽ habem⁹: sed malũ volum⁹:
malũ eligimus: malum nos sequit. Tu
aũt ꝓpriã vim inferas voluntati: qõ si
tu deus nõ feceris: cã certissime eris nre
ꝙditionis. Ex profecto fragile debileq;
est tale peccatoꝝ fundamentũ: quoniã q
veritatẽ cognouerũt asserũt nullo modo
liberuz arbitriũ a deo cogi posse. Nam
Aug⁹ sup Gen. ad litterã dicit. Nõ põt
deus facere contra naturã quam bonã
instituit: quoniã nõ potest facere cõtra
suam volũtatẽ. Si ergo deus volũtarie
liberũ arbitriũ voi dedit: impossibile est
eum facere de libero arbitrio ꝓtra inatã
ei⁹ libertatẽ. Sed si ipsũ cogeret: ꝫ liber-
tatẽ faceret. ꝙ liberꝫ arbitriũ a deo cogi
ẽ impossibile. Itẽ Aug⁹. 19. de ciui. dei dicit
Illud est vnicuiq; rei nãle qõ de ipsa fa
cere dispouerit oipotẽtis volũtas. ergo
si nullũ nãle è violẽtũ: nihil qõ facit de⁹
est violentũ. Si ꝙ oĩs coactio est ꝙ vio-
lentia: qcqd de⁹ de libero arbitrio faciat
nulla põt sibi inferri violentia: ac ꝙ hoc
nulla coactio. Ad clariorẽ tm noticiam
buꝰ veritatis dicit dns Bon. in. 2. di.
25. Ac cũ queriẽ si liberꝫ arbitriũ potest a
deo cogi dupliciẽ põt intelligi. Aut ita
ꝙ possit auferre libertatẽ: 7 auferendo li-
bertatẽ inducere coactionẽ. Et hoc mõ
nulli dubiũ esse debet qn deus possit hoc
facere ꝓtũ est de imensitate sue potẽtie.
Alio modo ut intelligaꝰ ꝙ deus cogit
liberũ arbitriũ salua libertatis, ꝓprietate
7 eiꝰ natura. Et hoc mõ nõ solũ est im-
possibile: sed etiã nõ intelligibile: ꝓ eo ꝙ
iplicat duo ꝓtradictorie opposita. Ex hoc
enĩ ꝙ liberꝫ ẽ: si aliqd vult libere vult. Ex
hoc ꝙ volũtariũ est: si aliqd vult volũ-
tarie vult. 7 seipso mouẽte vult. Et hoc
aũt ꝙ cogitur. si qd vult seruiliter vult.
Et si quid vult iuste vult: 7 si quid vult
ab alio vult: quia violentũ est cuiꝰ ꝓn-
cipiũ est extra nihil cõferẽte vim passo.
ꝙ liberũ arbitriũ a deo cogi nõ est aliud
ꝙ actum liberi arbitrij simul 7 semel eẽ
liberum 7 seruilẽ: esse voluntariũ 7 non
esse voluntariũ: esse a se 7 non esse a se.
Si ergo est impossibile qõ clauđit in se
vtrãq; partem contradictionis: non tm
est ipossibile creature: verũ etiã creatrici
essentie: quia illud posse non est posse.
Ad intelligẽtiã aũt obiectorũ est scien-
dum ꝙ differt dicere volũtatẽ induci: 7
volũtatẽ mutari: 7 volũtate cogi. Tuc
enĩ induci dr quando aliqua ꝓsuasio ei

fit: qua disponit ut ad aliqd appetibile inclinet: q si valde intensa sit nomē coactiōis sortit: q nuis nō sit vera coactio. Huc aūt voluntas mutat: quādo ipsa nolente vnuz: potenti virtute affectio ei imittitur ad contrariū: z ve nolente fit wlens: ita q vna affectio expellit z cōtraria inducit: sicut patet cum deus de amatore tēporaliū facit cōtemptorē. z hoc dicit esse quedā compulsio z tractio diuina: ut voluntas ab eo separet cui p amoris glutinū fortiter iūgebat. Tunc vero voluntas dicit cogi: quādo intelligitur ipsam inuitaz aliquid velle z repugnante actu voluntatis velitratiue. aliena ꝑturemouente z repugnātia manente ad aliquid volenduz inclinari. Et h duo opposita implicat. Voluntas igit inducī pōt ab agente creato: mutari vero ab alio non potest nisi ab agēte increato. sed cogi a nullo. Cū igitur dicit i scriptura deum voluntatē hominis cōpellere uel trahere uel mutare: intelligitur nō quia voluntatē cogat: sed quia voluntatē creatam nō solum inducit: sicut agens creatum: verū etiam immutat imittendo affectiones varias. In qua imissione non est coactio: pro eo q ita voluntarie volo illud quod deus imittit: sicut illud qd ex me ipso volo. Et si aliquid volo wlens volo non inuitus: z ita in volendo ad nihil compellor. hec Boē. Cū ergo libertas a coactione in omnibus equaliter se habeat: quis de deo si ipsemet agit cōqueri potest? Quis etiam sui ipsius culpam in semetipso non reflectet? Quis propriā z voluntariam nequitiam non agnoscet? Nisi dicere velit adhuc aliqs q deus mime rectū quid fecit: quia hominē in libertate arbitrii voluit constituere. Sed pfecto si bene sapiant: intelligent non inanem fore sententiam illā que dicit Gen. c.i. Vidit deus cūcta q fecerat z erant valde bona. Ex quibus verbis Hieros scribens ad Paulinū dic Bonus est deus: z omnia que fecit bona sint necesse est. hec ille. Sapientissimus ergo rerum opifex omniū z magister: cum hominē conderet rationalem ad beatitudinē: in tali statu eum voluit esse in quo ad beatitudinē puenies: dei iusticia semp salua z misericordia laude bonoris z glorie corona decoraretur. Quomodo g homo potuisset laudari q malum non fecisset quod facere non valebat? Inquit enī Lactanti in .6. li. dinarū institutionū aduer. gen. Nullus laus est non facere qd facere nō possis. Hinc Hieros ad Demetriadē vginē ait. Jam prouidendū est: ne forte illud remordeat te: i quo temere imperitū vulgus offendit: ut ideo non vere bene factum hominē putes: eo q is malum facere potest: nec ipsa natura astringatur ad immutabilis boni necessitatē. Nam si diligenter rem tractes: z ad subtiliorez intellectuz animū tuū cogas: hinc tibi melioz z superioz hominis status apparebit vnde putat inferioz. In h eni gemini itineris discrimie: in hac vtriusq libertatis parte: rationalis anime decus positum est. Hinc mē totus nature nostre bonoz cōsistit: hinc dignitas: hinc pmiū: hinc veniz optimi quiqs laudē merent. Nec esset hominis vlla virtus in bono perseverantis: si is ad ima trāsire nō posset. hec ille. Nonnulli aūt obiciunt his que dicimus ex diuina prescientia que est infallibilis: q ipsa necessitatem inferat actionibus hominū. Quibus respondemus sibi prescientiā esse: z homines voluntate nō necessitare ad bona uel mala inclinari. Unde Aug li. 5. de ciui. dei. c. xi. dicit. Nullo modo cogimur: aut retenta prescientia dei tollere voluntatis arbitriū: aut retento voluntatis arbitrio deū: quod nephas est: negare prescium futuroz: sed vtrūq cōplectimur: vtrūq fideliter z vraciter confitemur. Illud ut bñ credamus: hoc ut bñ viuam? Male aūt viuit si de deo nō bñ credit. Absit ab nobis eius negare prescientiaz. ut liberi velim? q adiuuāte sum? liberi uel erimus. Proinde nō frustra sunt leges:

obiurgatiōs:exhortatiōs:laudes⁊ vituperatiōs: q̄a ⁊ ip̄as futuras cē p̄sciuit ⁊ valent plurimū q̄tum eas valituras esse p̄sciuit. Et p̄ceces valēt ad ea impetranda:que se precantibus cōcessurū esse p̄sciuit. Et iuste p̄mia bonis sanctis:⁊ peccatis supplicia constituta sūt. Neq; enī ideo peccat homo q̄a deus illū peccaturū esse p̄sciuit.imo ideo nō dubitatur ipsū peccare cū peccat: quia ille cuius p̄sciētia falli nō p̄t:nō fatum nō fortunā:nō aliquid aliud:sed ipsum peccaturū cē p̄sciuit. Qui si nolit oio nō peccat:sed si peccare noluerit etiam hoc ille p̄sciuit.hec ille. Liberi ergo sūt oēs Qui bene agūt liberi sūt:qui male liberi qui iam celū p̄scenderūt. Insup liberi ⁊ qui sunt crimiū supplicia lugent.

¶ Secundū capitulū:q̄ facile ē ut peccatores saluent: quia gratia ad salutē necessaria omnibus p̄parata ē a deo: ⁊ nulli volenti negatur.

Secunda p̄clusio dicit gratiositas. Facile quippe est vnicuiq; volenti posse saluari: q̄a grā ad salutē necessaria omnib⁹ est p̄parata. Ad q̄ plenī⁹ intelligendū sciēdū q̄sdā ita tenuisse liberi arbitrij facultatem: ⁊ tātū illā estimasse:ut absq; auxilio dine gratie p solos liberi arbitrij ptātes saluari omnes posse.pfiterent. Fuit autē error⁹ huius pniciosissimus garrulator Pellagi⁹ ⁊ eius imitatores: de q̄b⁹ egregi⁹ doctor Aug⁹ li.i.retractationū ait.Noui hereticī pellagij cū sic liberum asserūt voluntatis arbitriū: ut grē dei nō relinquāt locū: quā p̄m merita nostra dari asserunt. Contra quā sniam valdissime pugnat idē doctor p̄clarissimus in q̄plurib⁹ doctrine sue locis:ostēdēs neminē absq; grā nō solū nō posse i aliquod op⁹ meritoriū:sed in quācūq; meritoriā cogitationē voluntatis:uel ad opa meritoria deuenire. Vñ ad Bonifaciū papā ait. Nō p̄t hō aliqd boni velle nisi iuuet ab illo q̄ nō p̄t malū velle. Et iterū in li.de p̄destinatiōe sc̄oz̄. Prius est cogitare bonū q̄ credere.⁊ ipsum cogitare bonū ex deo est. Et in li.de correctione ⁊ gratia. Sine gratia dei nullum p̄sus siue volēdo siue agendo faciunt bonū. Et ad Valētinū. Cogitare uel agere p̄m dei nulla rōne sine gra dei possum⁹. Et i enchiridion. Grā p̄uenit ut velim⁹ bonū. Et i li.de ecclia.dogma. o. Mouet ad querendā salutē libertas arbitrij: mouēte p̄ius deo. Sūt ⁊ alij doctores q̄ Aug⁹.dictis firmissimo iudicio alligāt. Inq̄t nāq; Isidor⁹ li.differentiar. Gratia est dine mie bonū p q̄d bone volūtatis est exit⁹.hec ille. Et iterū ibidē. Sciant defensores liberi arbitrij nihil boni posse nisi dine gratie iuuamine sustentēt. Et de b̄ etiā m̄gr.z.sniar. z6.di. Bona voluntas comitat grām nō gratia voluntatē. Et Paul⁹ vas electiōis.z.Cor.3.c. Nō sum⁹ sufficientes aliq̄d cogitare a nobis tanq̄ ex nobis: s̄ su.n.ex.d.ē. Et Ro.9. Nō est volentis neq; currentis s̄ miserētis dei. Aduertendū tñ p̄m Bon̄.i.z.di.z8.q.6.q̄ opus aliq̄d tripliciter p̄t dici bonū. Uno⁰ dr̄ bonū esse aliq̄d simpliciter. Et b̄ est bonū q̄d ordinatū est in finē.⁊ tale est bonū meritoriū. Et bi⁹ bonū nō p̄t liberū arbitriū lapsū absq; auxilio gratie gratū facientis. Iz⁰ mō dr̄ aliq̄d esse bonū in b̄ q̄ aliq̄ modo de p̄gruo dispōit ad bonū Et tale est bonū q̄d fit extra caritatē:nihilomin⁹ tñ cū recta intentiōe. Et i tali nō p̄t liberū arbitriū absq; munere gr̄e gratis date per quod illuminet⁊ diligatur ⁊ excitet ut velit facē ut sit aliq̄d deo placitū. Iz⁰ mō dr̄ aliq̄d bonū:quia est ordinabile: ⁊ habet aliquā ordinationē intra se: siue ex transitu sup mām debitam.sicut pascere esurientem: siue ex debita circūstantia superaddita.s.cū id faciat quando exigit loci ⁊ temporis opportunitas. Ad illud autē gen⁹ boni cōplendū:⁊ si grā gratis data sit necessaria ad b̄ q̄ fiat faciliter: circūscripto tñ oī munē gr̄e ⁊ relicto libero arbitrio i puris nālib⁹ p naturale iudiciū ⁊ distinctū hō posset i tale bonū:deo sibi cooperante sicut cooperat i alijs creaturis.

Nam sine primo agente nullū agēs pōt agere. Ad bonū autē qō ducit ad bonū pfectū siue merito p̄gruī: siue merito cō digni non pōt absq; auxilio dei. Ex his q̄dā mīn⁹ bene itelligētes dicūt q; null⁹ absq; gratia saluari pōt. ⁊ q; nō est i hominū potestate seu volūtate posse saluari. Sed his leuiter respondere possum⁹: quia diuina gratia nec liberū arbitriuz coartat: nec ipsū a se excludit. Exp̄mit nāq; Aug⁹ o:dinē gratie ⁊ liberi arbitrij. in libro de ecclesiasticis dogmatib⁹ d. Initiuz salutis nostre deo miserante habem⁹. Et acquiescamus salutari inspirationi. nostre potestatis est. Et adipiscamur qō acq̄rendū admonitiōe cognouimus. diuini est muneris. Et non labamur iam adepto salutis munere: nostre sollicitudinis: ⁊ dīni pariter adiutoriī. Ex hoc dicto clare cognoscit q; p̄incipiū salutis a gratia dei est: ꝫ non nisi in homine consentiente. Nō etiam Aug⁹ li. de li. ar. aptissime manifestat. Clirtutē inq̄t de⁹ in nob⁹ sine nobis opat. Et itez. Qui fecit te sine te: nō saluabit te sine te. Que auctoritates vnā eāde sententiā habent: nullāq; repugnātiam Nā p̄ima auctoritas denotat in bois salute dispositionez susceptiuā virtutis ⁊ ptātē effectiuā. Dispositio susceptiua virtutis ē liberū arbitriū. Potestas aūt effectiua ē diuina gratia. Dicit ḡ. Clirtutē deus opatur i nobis consentiētib⁹ Ecce dispositio susceptiua. Sine nobis efficientib⁹. Ecce effectiua ptās: q̄ deo tribuit. Et in secūda auctoritate idē dr Qui fecit te sine te efficiēte. Ecce ptās effectiua. Nō saluabit te sine te p̄sentiēte. Ecce dispositio susceptiua. Et cuz liberū arbitriū vir aut nunq̄ destituat a gratia ḡtis data ſm Bon. i. z. di. z8. quid aliud restat nisi malos nō saluari non ex defectu gratie: ꝫ ex defectu. ppie voluntatis. Sicut eni sol radios suos non abscondit: sed illos q̄tū in se ē oibus indifferenr̄ coicat: ita ⁊ deus grāz suā. Et sicut aliquis claudens fenestrā ne lumē solis videat est inculpand⁹ q̄a lumen recusat: ⁊ nō sol ipse qui q̄tuz in se est relucet ei: Ita reprehensibilis ē hō qui resistit gratie dei quā ipse semp dare est paratus. Quid nanq; culpe in fonte vberrimo ⁊ affluentissimo esse potest: si transiens quispiā siti defatigatus: p̄p̄a sua negligentia illius aquā nō bibat? Audite itaq; miseri pctōres ⁊ intelligite si saluari cupitis: si pctōz veniā concupiscitis: si celestē patriā anhelat. Apite cor vestrū: ⁊ non contēnatis gratiā dei vocātis: quia Apoc. z. c. dicit. Ego sto ad hostium ⁊ pulso. Si quis aperuerit mihi intrabo: ⁊ cenabo cū illo: ⁊ ille mecum. Clamat equidez deus benign⁹ ad aiam peccatricē. illud quod Cant. z. c scribitur. Aperi mihi soror mea: sponsa mea: amica mea: colūba mea: formosa mea. Aperi. scz aia soror mea: q̄a tu ad imaginē ⁊ similitudinē meam facta es Sponsa mea: q̄a ad hūc finē desp̄sauit te in fide: ut mecū in celis in eternū regnare valeas. Amica mea: quia beneficiorū multitudine: ut me cognoscas: ut me diligas: a me p̄dotata es. Colūba mea: ut mihi similiter obedires p̄ceptis ⁊ monitis salutarib⁹: a me bñ instructa ⁊ disciplinata es. Formosa mea q̄a ut me solū formosuz amares: sūma pulchritudine a me decorata es. Aperi ergo m̄: ⁊ me nō abijcias neq; repellas

Capl'm tertiuz de exemplis q̄b⁹ clare constare pōt q; oēs peccatores si volūt possunt saluari: ⁊ si quinō saluāt: ideo est: q̄a nolunt. nemine ipsos cogente.

Tertia cōclusio dicit exemplaritas. Sunt quidē exempla plurima quib⁹ apparere potest: q; facile sit saluari. cū sit hoc in voluntate vnius cuiuscq; sicut supius dixim⁹. Audiamus ergo Aug. i li. de li. ar. Et nōt i decretis. zz. q. 4. c. Nabuchodonosor Vbi egregius doctor adducit exemplū de Nabuchodonosor ⁊ Pharaōe dicēs Nabuchodonosor p̄miam meruit fructuosaz. Nōne p⁹ innumeras ipietates

flagellatus rex ille pnituit: ⁊ regnū qō pdiderat rursus accepit? Pharao aūt ipsis flagellis durior est effectus ⁊ pijt hic mihi rōnem reddat qui diuinū cō/siliū nimiū alto ⁊ sapienti corde diiudi/cat: Cur medicamentuz vnius medici manu confectū: alij interitū: alij value/rit ad salutē: nisi qa xp̄i vox odor: alijs est odor vite in vitā: alijs est odor moz tis in mortē? Ambuz aūt ad naturā am/bo boies erant: q̄tū ad dignitatē ambo reges: q̄tū ad causam ambo rei populū captiuū possidebāt: q̄tū ad pna ambo flagellis clementer admoniti. Quid g̃ fines eoz fecit esse diuersos: nisi q vn⁹ manū dei super se sentiens: in recordatione ppzie miq̄tat̄ ingemuit: alter vo libero contra dei misericordissimā veritatē pugnauit arbitrio? Dec ille. Pharao nanq̄ .x. plagis a deo percussus nō se bumiliauit: sed populū dei psequēs in mari rubro submersus dānat⁹ p̄rijt. Nabuchodonosoz vo post septennē pnitentiā siue sui castigationē: ut dicitur Daniel. 4. c. leuauit oculos ad celum: ⁊ se deo bumilians ad bonorē regni de/corem q̄ venit. Et fm Nico. de lira sup boc passū Danielis. saluus mortu⁹ est quia scriptura bistoriā illam in eius sa lutem terminat. Patet ergo q̄ nec Pha raoni nec Nabuchodonosoz aduersus fines facta est violentia. Est ⁊ buic sile exemplū Petri ⁊ Jude discipulorū xp̄i Petrus xp̄i apls: Judas xp̄i apls. Pec/cauit Petr⁹ negando xp̄m. peccauit Ju das pdendo xp̄m. Quid est ergo q̄ Pe trus post peccatū xp̄o successit in aiarū cura ⁊ merito coronatus beatitudinis palmā accepit. Judas vo se laqueo pi/mens ⁊ suspēdens dānatus est? Nulli dubiū esse debet q̄ si Judas saluari vo luisset vtiq̄ vere potuisset. Unde ō p. di i. c. bis ptātis. dī. Arbitror eni q̄ etiaz Judas potuisset tanta miseratione dīi nō excludi a venia: si penitentiā nō solū apud iudeos: sed apud xp̄m egisset. bec ibi. Penituit inquies Judas: sed cur ve/niam nō accepit? Ad q̄ facile est rn̄dē Quia laqueo se suspendit. Et ideo in. c Judas. de pe. di. z. dī. Penituit sed male nam laqueo se suspendit. Idez nō⁊ in. c. Nibil. ⁊ in. c. sceleratioz. eadē. di. ⁊ in. c. nemo. de. pe. di. i. vbi. dī. Nemo pōt bene agere pniam nisi spauerit indulgentiā. Videlicēs quippe Judas q̄a male egerat in singulis⁹ ⁊ suspirijs p̄rupit dicēs. Peccaui o me volentē. peccaui o me in/felicez. Peccaui inq̃: quia tradidi san/guinem iustū. O impie Juda cur tuum peccatū cogiscēs nō cucurristi ad pedes ibu xp̄i: ꝫ potius ad pedes sacerdotum: etiā si illuz querere debuisses: siue liga/tum ad columnā: siue crucifixū: siue inē duos latrones pendentē? Si eo inuen/to dixisses ei: peccaui ibu: q̄a osculo te tradidi in manus iniquorū: vile pretiū ab eis suscipiens: statim audiuisses vo/cem dulcissimā eius dicētē tibi. Remit/tuntur tibi peccata tua. Nō boc fecit Ju das: sed abiēs laqueo se suspendit: ⁊ sic damnatus interijt. Petrus vo p⁹ trinā negationez si voluisset dānatus fuisset. Null⁹ eū induxit ad salutē: sed sentiens cātū galli ut predixerat ei xp̄s: ⁊ videns se a xp̄o respici. sic bī Aug. zz. egress⁹ foras fleuit amare. Dicebat forte Petr⁹ O quanta est iniquitas mea. o q̄ gra/ue peccatū. Negaui me scire xp̄m: quem vidi: quē amaui: qui me tantuz dilexit. Videri eum sup aquas ambulare: mor/tuos suscitare: illuminare cecos: ⁊ mū/dare lepzosos: ⁊ tamē dixi me eū nō vi/disse. O benignissime p̄r mi: negaui no/scere te quē aspexi, ppzijs oculis trans/figuratuz in monte: ⁊ capt⁹ formosita/te ⁊ pulchritudine maiestatis tue dixi: faciamus bic tria tabernacula. O pijs/sime saluator mundi: tu me ad apostō/latum vocasti: Tu meos pedes lauisti. Tu mibi tua secreta monstrasti: ⁊ ego cum iuramēto negaui te. Parce mihi: indulge peccatis meis: nō me respicias penitentē. O Petre esto securus: quia bumilitas penitentie tue xp̄m inclinat ad veniam. Deperexit Petro xp̄us quem nunc sedere facit in gloria regni celorū

Que itaq; difficultas est ut peccatores saluentur: qui cū volunt possunt saluari? Audiāt peccatores omnes: quid loquar: quid cum veritate dicam. Si alia peccatrix: diaboli serua: inimica dei: & gratia spoliata: deleta ex libro viuentiū ppter sua scelera multa & nephandissima: deo reconciliari voluerit: tanta ē facilitas: ut ad reconciliationem hi⁹ non sit expediens neq; necessarium expectare tempora longa. non annos: non mēses: non diem: non horam: sed ut sic dicā in ictu oculi reuoluto corde ad deū cuz compunctione & pposito bene viuendi ipso facto omnis culpa cessabit. O igit̄ reprehensibilis humana duricies. o reprobanda negligentia peccatorū. o impietas humane mentis. Tam dulcis ē via salutis omnib⁹ populis: & tamē paucissimi illam ingrediuntur. Clama ad deū o peccatrix anima & dic ei: Miserē mei: & statī sine vlla dilatione dabit tibi gratiā suam quā offert omnib⁹ ad se recurrentibus: quos vocat sicut patet in theemate. d. Venite. s. ad gratiam meam quā vobis liberaliter exibeo. Hanc ipse deus det nobis omnibus ut peruenire tandem possimus ad eternam gloriā. Amen..

Sermo secundus de diuina caritate in quo ostenditur q̄ suauis & benignus sit deus benedictus ipsis peccatoribus ut saluentur: que suauitas ad omnes se extendit & nullum excipit.

Venite ad

me omnes qui laboratis & onerati estis. &c. vbi sup̄. Conat̄ antiquus hostis suggere reis q̄ peccata pristina reponere iam disponunt sentientes facilitatē voluntatis sue: q̄ benign⁹ deus cum multa exprobratiōe atq; obiurgatione petōres ad se redeuntes suscipiat. Quod falsissimū esse constat & ab omni veritate alienū: cum rex ipse & dominus omniuz creaturarum penitentibus sit totus blandus benign⁹ placabilis dulcis suauis & pius. Quare i presenti sermone ad cōfortationē omniū de secunda flamma diuine caritat̄ que suauitas dicta est disseremus: ostendentes q̄ imensa sit suauitas dei ad eos sub triplici radio illustrāte. Eruntq; hi tres radij tres conclusiones confirmātes hanc veritatē. s. q̄ deus ex suauitate sua multa facit ut peccatores saluētur: que non faceret si non vellet q̄tū i ipso est saluos fieri omnes.

Primus radius dicitur beneficiorum cōmunicatio.

Secundus radius dicit̄ diuturna supportatio.

Tertius radius dicitur abundans miseratio.

Capitulū primū vbi dicit̄ de imensis beneficijs que deus exhibet cūctis peccatoribus ostendens q̄ quātuz in se est vult omnes saluari.

Primus radi⁹ quo illustramur ad cognoscendum dei suauitatez erga omnes: dicitur beneficioz cōmunicatio. In principio cuius rei ro abste o miser homo: si vnq̄ cogitasti quis ille sit q̄ te ardenti⁹ ceteris diligat. Respōdebis forte q̄ pater tuus uel mater tua: uel soror tua: & huiusmodi. Sed certe ignoras verū amatorē tuuz Deus hic est. de quo dicit Ugo de arra sponse. Sponsum habes & nescis: pulcherrimū omniū & faciem eius non vidisti. Ipse enī te videt: quia nisi te videret nō te diligeret. Voluit adhuc seipsū tibi presentare. & munera misit. animā vedit pign⁹ amoris. hec ille. Verba ista sunt poteris dicere de illis qui iusti: qui boni sanctiq; sunt. hos deus amat. hos diligit: hos amplectit̄ vinculo caritat̄.

Peccatores vero quō diligit de⁹: cū ne queat esse amor vbi ē inimicitia ⁊ odiū? Scribit nanq⁹ Aug⁹. iz. li. de ciui. dei. c. 3. d. Dicunt in scripturis inimici dei: q̄ non natura: sed vitijs eius aduersant impio: nihil ei nocere valentes sed sibi Inimici sunt resistendi voluntate: non potestate ledendi. Et idem. Odio deum inimicū omni crimioso. Et de hoc insup habetur. Sap. i4. c. vbi dicit. Abhoibilis est deo impius ⁊ impietas ei⁹. Et Eccl. iz. c. Altissim⁹ odio habet peccatores. Et Judith. 3. c. Deus pctōr odit iniquitatē. Et Dauid loquēs ad deum dicit. Odisti oēs obseruātes vanitatē. Ad hoc respondere possumus ex dictis Boñ. in. 3. di. 3z. q⁹ deus nō dicit creaturā diligere ratione affectionis animi sed rōne coīcationis alicuius boni. Ita q⁹ dilectio dei dicit potius esse dilectio effectus q̄ affectus. Coīcatio autē bonitatis diuine si attendat q̄ tum ad effectum gratie nō se extēdit ad peccatores Ideo propter huiusmodi boni subtractionē dicit illos odire. Et sic itelligūt auctoritates prealegate. Sed coīcatio aliorū beneficiorū ⁊ bonis ⁊ malis eadem est. Ob quod ⁊ malos deus diligit: non ut malos: sed sua illis beneficia tribuens ut boni fiant. Sunt autez inr cetera tria beneficia que ⁊ bonis ⁊ malis tribuunt a deo. scilicz

Primū est creationis.

Secundū est sociationis.

Tertium est gubernationis.

¶ Primum est beneficium creationis. Quisnam estimet quantū bonū est esse in numero creaturarū nō quarūcūq⁹: ō rōnabiliū? Nullo q̄dē pcio emi posset vnus ex oculis: aut aliquod ex mēbris nostris. Multo minus aliqua anime potentia cuiuscunq⁹ thesauro precioso poterit comparī. Et quis est qui omnibus vedit aīam cū potentijs ⁊ corpus cum sensibus nisi deus? Dedit aūt hoc ex mera liberalitate sua. Hic ē qō Lact⁹. in. z. li. diuinar instit. aduer. gen. dicit. Deus veri patris officio functꝰ ē. Ipse corpus effinxit: ipse aiam quā spiram⁹ infudit: illius est totū quicqd sum⁹. Hec ille. Et Bern. in sermone quodā. Parū tibi videt homo? Cogita qualē te fecit. Nempe sm corpus egregiaz creaturā: sm aiam magis: utpote imagine creatoris insignē: rationis pticipem: bitudinis eterne capacem. Porro amb⁹ sibi coherere fecit artificio incomprehēsibili sapientia inuestigabili. Nec hoc ante p⁹ meruit: qui ante non fuit. Nec spes retributionis fuit: quoniā bonor⁹ nostrorum non indiget. ¶ Secundū beneficiū dicitur sociationis. Magnū quippe b est: ut vnusquisq⁹ habeat sociū angelū. Hñ dicit Hiero. sup. 18. c. Math⁹. ⁊ pōt i. z⁹ sen. di. xi. Magna ē dignitas aiarū: ut vnaquecq⁹ ab ortu sue natiuitat⁹ i sui pfectionē ⁊ custodiā habeat angelū specialiter delegatū. In qua auctoritate tria notanē a doctoribus theologicis. ¶ Primū notandu⁹ sm Alex. de ales i. z. sūme. ⁊ Archidiaconū sup. c. firmissime. de pse. di. 4. q⁹ est duplex natiuitas. s. in vtero. ⁊ ex vtero. ¶ Prima ē quando aīa creatur simul ⁊ infunditur corpori. ¶ Secunda vero ē quādo exit de ventre matris. Angelus autē deputat homini a prima natiuitate. s. i vtero nō ante. Nec debuit etiā post istā differri. Ratio eni sm Boñ. in. z. di. xi. i declaratione littere. Q̄ illa custodia principalius respicit spiritu⁹ q̄ corpus. Et ideo nō detet spālem angelū ad suā custodiā habere anteq⁹ spūs infundatur. Non detet etiā differri. quia ex tunc defendere potest: ⁊ adiuuare. Utrum aūt q̄diu paruulus caret vsu rationis aliquem occultū effectū habeat q̄tum ad habilitatē ⁊ directionē in bonū. rationē assignare est difficile: sed negare nō est tutum. hec Boñ. ¶ Secundū notādu⁹ q⁹ angelus non deserit obstinatū i peccatis vsq⁹ ad mortē. Ratio ē sm Boñ. quia promptior ē bonus angelus ad adiuuandū q⁹ malus ad perdendu⁹. Sed malus angelus hominē nō derelinquit vsq⁹ ad mortem etiā q̄ tūcunq⁹ sanctū:

sic ⁊ bonus ꝑ tũcũq; sceleratũ nõ dimittit vsq; in finẽ. ¶ Tertiũ notandũ est q; angelus btũs ꝓpter custodiã hominis nõ ẽ inferior homine viatore neq; indignior: cum illud fiat ex dulcedine sũmi dei: qui homini ostẽdere voluit benignitatẽ suã: que tanta est ut angelos suos mittat. qui hoies habẽt adiuuare. De hac aũt auxilio ⁊ ãgelor custodia suo loco alias dicturi sum⁹. Hũc ẽo tm̃ tetigisse sufficiat. q; deus benedict⁹ ita reputauit angelos ad custodiã iniquorũ sicut ad custodiã bonor. Sed hic incidit dubiũ non imerito discutiendũ. s. vtrũ de⁹ magis diligat hominẽ ꝙ angelũ: uel econuerso. Et q; magis diligat angelũ ostẽditur sic. Maior dilectio ⁊ minor attẽditur ꝑm maiorẽ ⁊ minorẽ coicationez diuine liberalitatis. Sed deus ꝓ uno solo motu angelũ glorificauit: quod nõ facit hoib⁹. g̃ est eis liberalior ꝙ nobis. g̃ magis angelos diligit ꝙ nos hoies. Itez angeli magis diligũt deũ ꝙ hoies ꝓ eo q; nullã habẽt retardationẽ qua impediant ne totaliter possint tendere in deũ. g̃ si deus magis diligit diligẽtes se: videt q; magis diligat angelos ꝙ nos hoies. Contra. Dicit ad Heb. i. Nusq; angelos apprehẽdit: sed semen Abrahe. Sed illud fuit potissimũ signũ dilectionis ⁊ familiaritat; diuine q; assumeret nostrã naturã creatã in vnitate ꝑsone sue. g̃ magis videt q; dilexerit naturam humanã ꝙ angelicã. Itẽ Joh. xv. Maiorẽ caritatẽ nemo habet. ⁊c. Sed deus posuit animã suã ꝓ hominib⁹ ⁊ non ꝓ angelis. g̃ videt q; magis dilexerit hoies ꝙ angelos. Item illã naturã magis diligit quã in altiori gradu bonoris cõstituit. Sed de⁹ humanã naturã in vtroq; sexu angelicis spiritib⁹ supposituit. s. xp̃m ⁊ eius nobilissimã matrẽ. g̃ videtur q; humanã naturã magis diligat ⁊ magi dilexerit ꝙ naturam angelicã. Huic qõni Boñ. rñdet in 3⁹. di. 32. dicẽs. Q; cũ de⁹ dicat diligẽ creaturã effectu: ꝑm q; duplex est effectus principalis dei respectu creature rationalis: ꝑm hoc põt dilectio dei maior ⁊ minor dupliciter ꝓsiderari. Est aũt duplex effect⁹. s. cõditiõis. ⁊ reparatiõis. Si loquamur de dilectẽ dei ꝙtũ ad effectũ cõditionis. sic magis dilexit ãgelos: qa meliora cõtulit eis naturalia ⁊ magis potentes eos fecit. Si ẽo loquamur ꝙtũ ad effectũ rapatiõis sic magis dilexit hoies ꝙ angelos: qm̃ angelos ꝛeseruit: homines ẽo repauit seu releuauit. Si aũt queras que illarũ dilectionũ magis excedat reliquã. Hũc respõdendũ est. q; est loq; de excessu dilectionis secundũ statũ ꝓsentẽ. ⁊ ꝑm statũ finalẽ. Secundũ statuz ꝓsentẽ magis dilexit angelos ꝙ hoies. Secũdũ statũ finalis gre i quo erit repatio ꝓsũmata: videt rationabiliter posse dici: q; magis diligat hoies. De plurib⁹ eni habebit hõ in paradiso vnde gratus ⁊ deuotus existat deo ꝙ angelicus ordo: tum ꝓpt bñficiũ creationis: tum ꝓpter bñficium incarnatiõis. Et sic ꝑz ad obiecta rñsio. Nam ꝓme rões concludũt ꝑm effectũ conditiõis: alie ꝑm effectũ reparatiõis: habito respectu ad finalem statum. Hec Boñ. Dictũ est satis de dilectione hois: ⁊ angeli repatione. Nos ẽo a deo singulariter dilectos hoies cognouim⁹: qb⁹ angelicos spirit⁹ dignatus est sociare. a quor societate alieni nõ sunt infideles: non iudei: non heretici: non deniq; mali xp̃iani. O supna dei pietas cur hec facis? Cur angelos ad custodiã nõ tm̃ amicorum sed etiã inimicor tuorũ deputas? Profecto nõ ob aliã causã: nisi ut tua a cũctis noscaf suauitas qua etiã peccatores ad tuã euocas caritatẽ. Quis nã ẽ qui oẽs hoies gubernat: oẽs alit oẽsq; pascit. Ille ꝑculdubio de quo dr̃ in ꝑs. di. 8. c. Quo iure. extra de reci. i. c. Tua nobis. Dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹: orb terrar ⁊ vniuersi q; habitãt in eo. Ipsi⁹ nãq; sũt oĩa: celũ ⁊ terra mare ⁊ oĩa elemẽta: luna: sol: stelle: arbores: plante: ⁊ cũcta q; sunt in mũdo: a quib⁹ beneficiũ suscipiũt igrati petõres. Unde Ugo de arra sponse ait. Respice vniuersũ mũdũ istum. ⁊ considera si aliquid in eo sit qõ

ubi nō seruiat. Omnis natura ad hunc finē dirigit cursū suū. ut obsequijs tuis famulet̄ 7 vtilitati tē seruiat cuiscp̄ oblectamentis pariter 7 necessitatib⁹ ꝑm affluētiā indeficientē occurrat. Hoc celum: hoc mare: hoc aer: cum his que sūt in eis vniuersis explere non cessat. hec ille. Videam⁹ ergo q̄ multis quātis ac quibus bonis tēus omnia illa largit. Propterea Matth. 5. dicit. Pluit sup iustos 7 iniustos: 7 sol ē suū oriri facit sup bonos 7 malos.

¶ Secundū capitulū qualiter tēus ex abundanti pietate sua nō statim punit peccatores: sed eos expectat longo tpe solum ut conuertantur.

Secundus radius quo illustramur ad cognoscendā tēi suauitatē dicit diuturna supportatio Nullus q̄dē est tam insane mentis qui non cognoscat luce clarissima peccatū sūme displicere tēo. Ob q̄ statim mortali pctō ꝑpetrato meret̄ pctōr eternas penas subire. Certissimū est autē q̄ tē⁹ in tam seue punitionis executiōe potentiā habet 7 facultatē: cui nemo resistere potest: 7 tamē tolerat patienter: nō vnū tm̄ sed plures: 7 q̄ innumeros pctōres nepbandissimis spurcissimis horridisq̄ pctis fedatos: tē qb⁹ dr̄ Eccliastes. i. c. Stultor⁹ infinit⁹ ē numer⁹. Quot nāq̄ sūt i hac vita crumnosa bi⁹ in stulticia laborātes idolatre: hereticī: scismatici excoicati: pditores. sacrilegi: seditiosi: tractores: susurrones: bilingues: falsarij: piuri: receptores: mēdaces: vsurarij: sortilegi: malefici: incantatores: elati: superbi. Inanis glorie cupidi: bypocrite: iosi: gulosi: blasphemi: lusores: fornicatores: adulteri: sodomite: tyranni homini: 7 crudeles: ꝑpetarij religiosi non officiantes: clerici: sigilli pnie fractores: symoniaci tēi tēpla ingredientes: 7 habitantes irreuerenter: aduocati 7 ꝑcuratores sine veritate 7 sine iusticia: semel in āno nō cōfitētes 7 coicantes: coionē in pctō mortali suscipientes: 7 alijs plurib⁹ vitijs obnoxij: quos expectauit tēus 7 tolerat patienter quosdā ad vnū annū: quosdā ad duos quosdā ad vltimū vite sue. Cur nō precipitanf subito tot pctōres qui merentur viui tē cēdere ad infernū? Cur nō apit terra 7 tēglutit eos? Cur tanto tpe ut predixim⁹ primo radio diuinis bnfijs pfruunf? O superceles latitudo diuine caritatis. O plag⁹ infinitū diuini amoris. Exaltanf impij 7 superbi mortales contra tēū: 7 ipse nō statim puat illos salute. ꝑpē affluentissimā caritatē suā. Ihū Sap. xi. dr̄. Misereris omniū dñe: qa oia potes dissimulās pcta hoīz ꝑpter pniam. Et. 2. Pet. 3. c. De⁹ patiēt agit ꝑpter nos nolēs aliquē pire: s cēs ad pniam reuerti. Pctōres aūt nō corrigunf ex diuina expectatiōe: s pn⁹ malicia ꝑpria obdurantur in mēte. Vnde apls Ro. 2. c. ait An ignoras qa benignitas tēi ad pniaz te adducit? Tu āt ꝑm duritiā tuā 7 impenitēs cor thesaurizas tibi iram in die ire 7 reuelationis iusti iudicij tēi. Siquidē si esset aliquis potens qui in ptāte sua haberet filij sui interfectorē: nonne benignus esset si eū viuere ꝑmitteret. Igit̄ a simili: peccādo nosmetipsos qui sumus filij tēi interficimus spiritualit̄: 7 tamē tē⁹ sinit nos viuere vita tpali: 7 etiā vita spirituali p quā nos filij tēi sumus: Nr̄ ꝑo peccātes nos interficimus. ꝑbat Sap. 18. c. Homo p malitiā occidit aiam suā in se Peccādo etiā filiū tēi ihm xpm: qui in nobis est interficim⁹. Ihū Heb. 6. Rursus sibi metipsis crucifigentes filiū tēi. Et glo. sup Matth. Vere ois homo malus q̄tū ad voluntatē suā: 7 man⁹ mittit in tēum 7 occidit eum.

¶ Capitulū tertiū tē abundantia pine misericordie: que tanta est ut pctā oia 7 superet 7 antecedat.

Tertius radi⁹ quo illustramur ad cognoscendū tēi suauitatē dr̄ abundans miseratio. Multa quippe ē misericordia tēi pctōribus ad se cōuertentibus exhibita. Sed quō dices hoc potest esse vr̄: cū Damascen⁹

dicat li.z.c.iz. miſericordia eſt triſticia in alienis malis. Sed in deo nulla eſt triſticia, ḡ nec miſericordia. Ad qđ reſpondet ſm Ric.in.4.di.zo. Dr miſericordia importat duo. Unū tanḡ eſſentiale. Aliud tanḡ accidentale. Primus eſt promptitudo voluntatis ad ſubueniendū miſeris in qua eſt totū virtutis miſericordie eſſentiale. Secundus vero eſt paſſio triſticie: que oritᵉ in appetitu ſenſitiuo ex cognitiōe miſerie alteri⁹. Dᵉtus ad ſecūdū nō eſt in deo miſericordia. ſed ꝓtum ad primū eſt ſūme miſericors ita ꝙ miſericordia eſt in eo ſm effectum: z nō ſm paſſionis defectū. Cōcordat bis Boñ.z Scotus.zo.di.4.z Alex.in.4 ſume.z Tho.prima parte.q.zz. Hinc eſt ꝙ Anſelmus i monologion loquēs ad deum ait. Miſericors es quia miſeros ſaluas: peccatoribus parcis. Miſericors non es: quia nulla miſerie compaſſiōe afficeris. Quanta autem ſit latitudo huius diuine miſericordie patet in ſacra ſcriptura decretoriſq; ſentētijs. Et primo ſapiēs Eccl.z.c.ait. Magna miſericordia dei z ꝓpitiatio illius conuertentib⁹ ad ſe. Quis adijciet narrare miſericordias dei? Eccl. 18. Letetur anima noſtra in miſericordia ei⁹. Ibidē 15. Tu autem domine ſuauis z ver⁹ es: z in miſericordia diſponens oia. Sap. 15. Exo.34.c. Dominator domine deus miſericors z clemens patiens z multe miſericordie z verax. Et Yſa.54. dicit dominꝰ. In miſericordia ſempitna miſertus ſum tui: dicit redēptor tuus dñs Derelinquat impius viam ſuā: z vir iniquus cogitatiōes ſuas. z reuertatur ad dñm z miſerebitur eius. Yſa.55. Inuocabis z dñs exaudiet clamabis z dicet adſum: quia miſericors ſum dominus deꝰ tuus. Yſa.58. Cōuertimini ad dñm deū veſtrū: quia benignus z miſericors eſt patiens z multe miſericordie z ꝓſtabilis ſuper malicia. Joelis.z. Magnificata ē vſq; ad celos miſericordia tua. pſal.zo. Tu autē domine ſuauis z mitis z multe miſericordie omnib⁹ inuocantibus te. pſal.85. Laudate nomē ei⁹ qm̄ ſuauis eſt dñs in eternuz miſericordia eius. pſal.99. Magna eſt ſup celos miſericordia tua. pſal.1o1. De penitētia di.ꝑma.c.vide. Pius eſt dominꝰ z miſericors qui vindictam tempat ab eo qui eam penitendo preuenit. Et de pe.di.i.c. Quia diuinitaṫ nā. Hiero⁹ ait. Quia diuinitaṫ natura clemēs ē z pia: magſiq; ad indulgentiā ꝓna ꝙ ad vindictā: q̄ nō vult mortē peccatoris: ſed ut conuertat z viuat. ſi quis poſt lapſuz peccatoꝝ ad verā penitentiā ſe conuerterit: cito a vero miſericordie iudice veniā impetrabit. Et de pe. di.i.c. Novit deus z.c. Si agam⁹. z.c. Probē. z. zz.q.4.c.vnuſquiſq. z.c. Incōmutabilis. Novit deus mutare ſententiā: ſi tu noueris mutare ꝓpoſitū. i. emēdare delictū. Quid faciūt ḡ peccatores? Cur nō ad deū reuertant q̄ tantā miſericordiā peccatores ipſos ſuſcipientē inueniūt? Inquit.n. Dreg⁹ in omel. Qui ſtare contēpſit ſaltem poſt lapſum ſurgat. Reuertētes nos dñs clementer amplectit: quia peccatorū vita eſſe indigna iam nō poteſt que fletibus ſaluat. Hec ille. Et de pe. di.i.c. In actione. Cor cōtritū z humiliatū deus nō ſpernit. Et ꝙ Ezechielē. 18. c dñs dicit. Nolo mortē peccatoris: ſ ut ꝙuertat z viuat. Reuertimini z viuite. Paulus ꝙq; ad Eph̄. z.c. dicit. Deus dines ē in miſericordia. Et itez. i. Cor. i. Benedict⁹ deus z pater dñi nostri ihesu xpi. pater miſericordiaꝝ. Que oia conſiderās deuot⁹ Bern̄. ſup cantica ſermō. zz. ait. Dio ꝓpter manſuetudinē que de te pdicaſ currem⁹ poſt te dñe ibu audiētes q̄ nō ſpernas pauperē: pctōrē nō horreas. Non horruiſti confitentē latronē: non lachrymantē peccatricē: nō chananeā ſupplicantē: non deprehenſam in adulterio: non ſedentem in teloneo: non ſupplicantē publicanū: non negantē diſcipulum: non perſecutorem diſcipulorū: non ipſos crucifixores tuos, hec ille. Nihil ergo in deū auſterum: nihil terribile eſt ad ſe venientibus peccatoribus.

Ideo clamat. Venite ad me oppantes iniquitatem. Venite ad me flumem inveficiens omnis caritatis. Ad me qui vos creaui. Ad me q̄ vobis cōtuli tanta beneficia. Ad me qui multis annis vos expecto. Ad me qui dulcissime vos inuito. Ad me qui vos benigne suscipio Ad me qui vobis indulgeo. Ad me vestram creatorez: qui paratus sum dare vobis felicitatem regni celorum: quam nobis concedere dignet qui est bñdict⁹ in secula seculorum. Amen.

Sermo tertius de diuina caritate: in quo declaratur: quare deus benedictus & gloriosus multa peccata & oia cuiuscunq; grauitatis remittit vere penitentibus ad se redeuntibus.

Venite ad

me oēs qui laboratis & onerati estis. Iterū ubi supra. Et si quodcunq; petrū mortale quia contra deū cū sit infinitū bonū: malū infinitū merito dici possit: vrūtū vnū altero grauiꝰ eē respectu alicuius circūstantie: nulliꝰ sane mentis ambigit: imo & plericq; petōres: licz alios penitentes videant: tamen se illis grauius errare rone cognoscūt rōneq; iudicāt. Ob qō in dubiū venit. Si diuina caritas ad omne peccati genus & ad quoscunq; peccatores se extendat Qz quidē saluator noster soluit i ꝑbis premissis: cum dicit. Venite ad me oēs s. petōres. In quibus verbis tertia flāma diuine caritatis exprimit: de qua in presenti dicendū est sub triplici conclusione. videlz

Prima vocatur volitionis.
Secunda vocat remissionis.
Tertia vocat damnationis.

Capitulū primuz q̄ deus suauis est omnibus & qualiter intelligit illud dictuz apli q̄ vult omnes saluos fieri cū tamen non omnes saluentur.

Prima cōclusio dicit volitionis In qua scire debemus q̄ deus gratiosus q̄tum in ipso est vult oēs saluos fieri. iuxta illud ps. Suauis dns vniuersis & miserationes eius sup oia opa eius. Apls aūt. i. ad Timoth. 2. c. loquens de literalissima voluntate dei dicit. Oēs homies vult saluos fieri & ad agnitionē veritatis venire. Qz nō imerito dubiū oritur: qa cū nō oēs saluēt videt q̄ voluntas dei nō sit efficax: uel dictū apli est minus verū. Ad quod declarandū dicit doctor serapbic⁹ Bon. i ꝑmo di. 46. & Alco. de lira sup b passu q̄ dictū apli trib⁹ modis exponit. Uno modo ut sit ibi distributio accomodata sicut & hic. Omnis homo timet i mari. Scōm eni cōm modū loquēdi intelligitur qui est in mari. Similiter Aug⁹ exemplificat. ut si dicat. Magister iste docet omnes pueros de ista ciuitate: qa s. docet illos qui adiscunt. Nullus enim docetur nisi p ipsū. Sic in ꝓposito ꝓtest esse sensus. Deus vult saluos fieri oēs homies qui saluant: qa nullus saluatur nisi velit deus. Secūdo mō pōt exponi vt sit ibi distributio. p generib⁹ singulorum: & nō p singulis generū. Sicut cū dicit. Omne aial fuit in archa Noe: qa de omnib⁹ generib⁹ aialiū fuerūt ibi aliqua individua. Et deus de omni genere vult aliquos saluos fieri. s. de greci: de latinis: de prelatis: de subditis: & de oi genere. Et sic exponit magister sniaꝝ in tex. di. 46. p li. Tertio mō pōt exponi de voluntate dei antecedente & nō consequente. Uolūtas antecedens est: qua quis vult aliquid absolute. Uoluntas aūt que est ꝯsequens est qua quis vult aliquid ꝑsideratis circūstātijs. Uoluntas antecedēs est volūtas respectu eiusdem ꝓpter qō deus homies facit: & è irrefragabiliter bonoꝝ. Uoluntas ꝯsequens est qua vult aliqua ꝑm prescias meritoriū Differentia aūt inter hanc & illā voluntatem: nō est ꝑm diuersitatē affectionis siue modi volendi qui sit in deo: sed ꝑm rōnem cōnotandi & intelligendi. Prout

eni dicit̃ vult velle salutem: tum ex parte nature date: tū ex parte gratie oblate. Dedit eni ds naturā ꝑm quā ipsū possent cognoscere: ⁊ cognitū querere: ⁊ q̄situ inuenire: ⁊ inuēto intrare: ac per hoc salutez obtinē. Gratiā simili mōdo obtulit dum filiū misit: cui⁹ ꝓcīū oīuz saluti sufficit. Leges etiā ⁊ mandata salutis tribuit ⁊ ostendit. Ipse insup ꝓpe est omnib⁹ inquirentib⁹ ⁊ oībus inuocantibus eū. Velle g̃ hoīez antecedenē saluare nō cōnotat salutē. Velle aūt cōsequenter saluare: est velle dare salutez ei quē scit ad salutē puenturū ꝑ suū auxilium ⁊ gratiā: ⁊ cōnotat salutis euētum. Et sic non est dicere ꝙ ds vult omnes homines saluos fieri.

¶ Cap'm secundū: qualiter ds ꝓnitētibus pctōrib⁹ remittit, oē genus pcti: ⁊ quō intelligit̃ de pctō i spiritū sanctū ꝙ sit irremissibile.

Secunda conclusio dicit̃ remissionis. Si eni ds vult ēs homines saluos fieri qui saluari volunt: adhuc remanet dubiū de pctō i spm̃ sanctū. Posito eni ꝙ aliqs ꝓcasset in spm̃ scm̃ ⁊ reuerti velit: vtrū ds talem ad ueniā suscipiat. Et videtur ꝙ nō. qa pctm̃ in spm̃ scm̃ est irremissibile patz ꝑ Aug̃. li. de fide ad Petrum vbi ait. Vis qui pccāt in spm̃ scm̃: neq; hic neq; in futuro remitti dicimus. Vis respondendū est ꝑm magistrū sniarz di. 43. secūdi li. ꝙ pctm̃ in spm̃ scm̃ vix aut raro: aut difficilit̃ remittit̃. Dcōm eni Alex. de ales in. 3. sūme vbi tractat de remissiōe pccati Arde: peccatū triplicit̃ dicit̃ irremissibile. scilicz

Negatiue.

Priuatiue.

Contrarie.

¶ Negatiue est irremissibile illud quod nullo mōdo potest remitti. Et isto mōdo est irremissibile pctm̃ luciferi ⁊ aliorum damnatoꝝ. ¶ Priuatiue dicit̃ irremissibile: qō no habet aliqd diguū ut remittatur. Et sic oē pctm̃ mortale ē irremissibile: qa nullū pctm̃ mortale habet aliquid ꝙ qō sit dignū remissione. Cōtrarie vo dicit̃ irremissibile: qa habet ꝑtiā dispositionē ad remittendū: sine q̄ nullo modo pōt remitti. Et isto mō est irremissibile pctm̃ i spm̃ scm̃: qō directe est contra effectū spūs sci: qui quidē dicit̃ gratia ꝓnitentialis. Huius aūt pcti sex sunt spēs ut patet ꝑ Aug̃. i enchiridion ⁊ de fide ad Petrū. ⁊ in li. de sermōe dñi in monte. ⁊ i li. de baptismo puuloꝝ. vz

Desperatio.

Presumptio.

Inuidia fraterne gratie.

Obstinatio.

Finalis impnitentia.

Impugnatio veritatis agnite.

¶ Quarū specieꝝ numerus assignat̃ ꝑm Boñ. in. 2. di. 43. vbi dicit. ꝙ cum pctm̃ in spm̃ scm̃ sit contra pximale grāz tunc aut est contra ipsam rōne sui: aut ratione antecedentiū: aut ratiōe subsequentiū. Si ratione antecedentiū: cum ad ꝓnitentiā antecedant timor ⁊ spes tanq̄ due mole. contra timorē est ꝓsumptio. contra spem est desperatio. Si rōne ꝓsequentiū: cū ad pximam ꝓsequat emenda q̄ consistit in duobus. s. in vera confessione ⁊ vera satisfactione: sic summ̃ due spēs: quarū vna ē impugnatio veri agniti. alia est detestatio boni. Si ratione sui: sic est obstinatio q̄ cōpretendit etiā finalē impniam. Dicit̃ g̃ pctm̃ in spm̃ scm̃ irremissibile magis ꝙ alioꝝ pctoꝝ genera: ꝓ eo ꝙ non tm̃ repugnat gratie: sed etiaz dispositioni ad veniā ⁊ gratiā suscipiendā. Remissibile aūt est tum rōne diuine potentie remittentis: tum quia homo potest de illo ꝓnitere: excepto pctō finalis impnitētie. Hec aūt finalis impnia dr̃ dupliciter: sicut ⁊ pseuerantia. Nam pseuerātia vno mō dicit̃ ꝓpositū perseuerandi. Alio mō dicit̃ continua pmanentia in bono vsq; in finem. Sic ⁊ impenitentia vno mō dicit̃ ꝓpositū nō ꝓnitēdi. Alio mōdo dicit̃ ꝓtinua pmanētia in malo. Impnitentia ꝑmo mō ꝓut dicit̃ ꝓpositum nō ꝓnitēdi est pctm̃ irremissibile

q̃a vix remittit: eo q̃ tale ꝓpositu3 clau/dit viam ad gratia3 ⁊ impedit ingressu spiritꝰ sancti. Tamẽ possibile ẽ q̃ illud peccatũ interdũ: licz nõ semp remittatur Sed impenitentia secũdo mõ dicta nul/lo modo potest remitti. Hec aũt nemini est attribuenda usq; ad illud instans in quo posset dici de aliquo q̃ finaliter sit impenitens.

¶ Capitulũ tertiũ de pcõ damnatorũ q̃ talibus etiã remitteret si ipsi vrã pe/nitentiam facerent: ⁊ q̃ penitentia eoꝝ nihil valet.

TErtia conclusio dr̃ damnatio/nis. Nam licz ea que dicta sunt locum habeant in his q̃ peccãt in via: ⁊ emendant: dum viuunt in hoc seculo: tamẽ nullo pacto extendi possũt ad eos q̃ in inferno dãnati sunt ꝓ sniaꝫ diffinitiuã. His enĩ nunq̃ deus veniam dabit: ⁊ tamẽ pniam agunt. sicut patet Sap̃. 5. c. Dicentes intra se pniam agẽ/tes. Ergo videt q̃ dei benignitas nõ sit omnibus eois: neq; oẽs pniam agẽtes dei suauitatẽ inuenĩũt. ¶ Ad qõ dicen/dum est ꝑm Bon̄. in. 4. dis. 14. q̃ agere pniam sine dolore de culpa sua cõmissa potest esse dupliciter. Aut ꝓpter lesionẽ nature. Aut ꝓpter offensionẽ maiestaꝫ diuine. Primã pniam habere quis põt et sola natura sine aliquo munere gr̃e. Sicut enĩ homo naturaliter se diligit: sic etiã odit omne ꝓpter qõ malũ incurrit. Et talis pnia est i damnatis ⁊ in malis. Fuit hec in Antiocho sceleratissimo: de quo dicit. 2. li. Machab. 9. c. Orabat sceleratus dñm a quo nõ erat misericor/diam consecuturus. Fuit etiã in Esau: de quo dicit ad Hebr. 12. Nõ inuenit lo/cum pnie: q̃q̃ cuz lachrymis postulas/set eam. Hanc dñs nõ acceptat: nec qs sic penitens inuenit gratiã uel veniam. Alia est pnia qua quis penitet ꝓpter dei offensam. Et hec non est sine diuina gratia gratũ faciente uel gratis data: q̃ deo placet. Et quoniã diabolus hanc habere non potest: ideo nec veniã habẽ/potest. Sed si ꝑ impossibile poneretur q̃ diabolus ⁊ dãnati possent habere hanc pniam: tunc dñs daret eis gratiã. Dñs de diabolis loquẽs Bern̄. in li. de gra/uibus humilitatis ait. Sic enĩ deꝰ tem/perauit in vindicta sniam ut si vellet re/cipere veniaz non neget. Nullũ g̃ pcm̃ est tam graue: tam ponderosuz q̃ deus clementissimus pcõribus nõ remittat: siue sit mortale simplex: siue sit i spiritũ scm̃: siue in deũ. Unde Crisoꝰ. de pe. di. 3. c. talis. ait. Talis ẽ mihi crede talis erga homines dei pietas q̃ nunq̃ spnit pniam si ei sincere ⁊ simplicit̃ offeratur Et si ad summũ quis queniat malorũ: ⁊ inde tamẽ velit reuerti ad ꝓbitatis viã suscipit libenter ⁊ amplectit̃. hec ille. Et Hieronymꝰ ad Oceanũ de hac sic dic̃. Que pcã fletus iste nõ purget? Quas inueteratas maculas hec lamẽta nõ ab/luant? Petrus trinã negationem trina confessione delevit. Aaron sacrilegiũ ⁊ cõflatũ ex auro vituli caput fraterne correxere pces. Dauid sancti ⁊ mãsue/tissimi viri homicidiũ piter ⁊ adulterii septẽ dierũ emẽdauit fames. Jacebat i terra: volutabat̃ in cinere: ⁊ oblitꝰ regie maiestatis: lumẽ querebat in tenebris: illũq; tm̃ respiciens quẽ offenderat la/chrymabili voce dicebat. Tibi soli pec/caui ⁊ malũ coram te feci: ⁊ redde mihi le/ticiam salutaris tui: ⁊ spũ ꝓncipali cõ/firma me. Atq; ita factuz est: ut qui me docuerat virtutibus suis quõ stans nõ caderẽ: doceret ꝑ pniam quõ cadẽs re/surgerẽ. hec ille. De ipso quoq; Dauid pcõre gr̃issimo idẽ Hieroꝰ ad Babi/nianũ diaconũ lapsũ ita scribit. Totã pniam pcõris ostendit ps. Jo. quãdo ingressus ẽ Dauid ad Bersabee vxorẽ Urie Ethei: ⁊ a Nathã ꝓpha correcꝰ/rũdit. d. Peccaui. Statimq; meruit au/dire. Et dñs abstulit a te peccatũ tuuz. Adulterio enim iunxerat homicidiũ. ⁊ tm̃ inde conuersus ad lachrymas. ait: Miserere mei deus ꝑm magnã. m. tuã. Magnũ enim pcm̃ magna indigebat

mūa. Unde adiungit ⁊ dicit. Amplius laua me ⁊c. Tibi soli peccaui. Rex enī alium non timebat. Et malū coram te feci ⁊c. Conclusit enī deus omnia sub pctō: ut omniū misereret. Tantūq; p̄fecit ut duduz pctōr ⁊ penitens trāsierit i magistrū. Ait enī. Docebo iniq̄s vias tuas ⁊c. Hec Hiero. Hoc ꝯo qō dictū ē de Dauid notat. 2. Reg. 12. c. Ubi narratur q̄ post adulteriū pariter ⁊ homicidium p̄ Dauid cōmissū: cuz ei cōminaretur Nathan ꝓpha iudiciuz dñi. dixit ad Nathā. Peccaui dño. Statimq; audiuit Nathā respondentē. Et dominus transtulit pctm̄ tuū a te. Hec ꝑ omnuz dixim⁹ cōsolatione: ut sentiāt peccatores omnes q̄ ampla sit caritas ⁊ benignitas summi dei. Et ad hoc occurrit quoddā exemplū vere stupendum ⁊ admirabile. sicut habet in legenda scī Basilij. Uir quidaz venerabilis Heradius nomine filiā suam habebat vnicā quā disponebat dño consecrare. Diabol⁹ ꝯo callidus ⁊ astutus inflammauit supradodū vnū de seruis suis in amorē puelle. Hic cum impossibile iudicaret posse i amplexus tam nobilis puelle: ⁊ dñi sui filie puenire: accersiuit maleficū quēdā subsidiū ab eo ⁊ auxiliū postulans promisso precio. Cui ille respondit. Si vis mittam te ad dñm meū diabolum: cui si volueris obtempare fauebit tibi: ⁊ completum erit desideriū tuū: ⁊ ꝓspa queq; succedent. Ad quem iuuenis ito inqt: ꝙ modū terminūq; eundi insinua. Ille igitur maleficus ad diabolum p̄dictū iuuenem misit hec verba. Quoniāq̄dē mi dñe studium meuz est omnes quos possum tue adducere voluntati. Mitto tibi hunc iuuenem: precor te ut suū desiderium assequatur. Et dans hanc epistolam iuueni dixit. Unde tali hora noctis ad monumentū cuiusdam gentilis ibiq; acclama demonem: ⁊ banc cartā in aere exalta: ⁊ statim aderit tibi. Qui iuuenis hoc faciens subito apparuit tenebrarū princeps cū sua comitiua. Et eplā plecta dixit ad eum. Credis i me? Qui ait. Credo dñe. Et diabol⁹. Abnegas deū tuū? Cui respondit. Abnego. Dixitq; diabolus. Ne a te decipiar: fac mihi manu tua scriptū in quo cōfitear⁹ te xp̄o ⁊ baptismo ⁊ xp̄iane renunciare professioni. Qui fecit scriptuz qualiter xp̄o abrenunciasset: ⁊ diaboli seruituti se mancipasset. At diabolus missis spiritibus fornicationis ad coz puelle inflāmandū in amore iuuenis disparuit postea aliquibus elapsis diebus⁹ adeo puella in iuuenis amore conuersa est: ut patri diceret. Uel mihi iuuenē talem in virum tradas: uel mortuam me cito videbis. Et cum nulla persuasione posset eam pater lugens ⁊ volens ab hoc proposito āmouere: eam predicto iuueni desponsauit. Qui cum diebus aliq̄bus mozaretur cum vxore sua nouiter ducta: notat⁹ est a multis q̄ nihil xp̄ianitatis erat in eo. Uidebant eum ecclesias fugere: crucis signū horrere: ⁊ dei verba spernere: atq; alia facere que bono viro non conueniūt. Retulerunt hi qui obseruabāt vxori sue quid viderāt quidue de iuuene sentirent. Illa ꝯo diligenter inquirendo: a viro didicit veritatem: ⁊ ptimescēs valde iuuenē flexit ut ambo ad sanctū Basiliū pergerent. Ad quem cum venissent: ⁊ sibi oia narrassent. ait ad iuuenē. Uis reuerti fili? Uellem inquit sed non possū. Obligat⁹ enī sum scriptura ꝓpria ad diabolo seruiendum. Cui Basili⁹. Nō sit tibi cure. Benignus est enī dñs ⁊ te penitentem suscipiet. Et continuo apprehendēs eū signū crucis impressit in frontem eius: inclusumq; in cellula quadaz post tres dies cum visitauit. Quē iuuenis libenter vidit: dixitq;. O pater terribiles sūt clamores demonū: qui tenētes scriptū meum in manu dicunt: Tu venisti ad nos: ⁊ nō nos ad te. Dixitq; ei sanctus Basilius. Noli timere fili. Et iteruz eo recluso ꝓ ipso orauit. Post aliquot dies iterum visitauit eum. Cui iuuenis ait. O pater a longe nunc audio clamores demonuz ⁊ minas: ⁊ non video ipsos.

Quo cōfortato sanct⁹ Basili⁹ discessit Alia ꝯo die ad eū rediit. Cui iuuenis Bene inquit patr⁹ Elidi nanq; hodie i visu te pugnantē ⁊ vincētē diabolum. Post hec educēs eū: clerū ⁊ populū fecit cōgregari: ⁊ cēs monuit orare p iuuene: quē tenens manu ducebat ad ecclesiā. Et ecce diabol⁹ cum sua comitiua ad eum venit: ⁊ conabat rapere iuuenē de manu ei⁹. Iuuenis aūt clamabat: Sācte dei adiuua me. Diabol⁹ ꝯo dicebat. O Basili p̄iudicas mihi Ipse venit ad me. Ecce ego teneo eius scriptum. Tunc oēs qui aderāt clamauerunt kyrieleyson. Et orāte Basilio ecce carta p aerem relata: ⁊ ab omnib⁹ visa venit ad manus Basilij: Quā ipe suscipiēs dixit iuueni. Cognoscis has litteras frater? Et ille. Mee sunt dñe. Et fregit Basilius scriptū in signū remissionis culp̄ tam grādis. Et regulā sibi tene viuendi vocuit. Recepit g̃ iuuenis tanti sceleris remissionē qui deū reliquerat: qui diabolo se vederat: q̄ salutē suā i oblitionē tradiderat. O amplitudo misericordie dei. O abundātia diuine pietat̄. Quis despabit? O oīuꝫ pctōr̄ portus refugiū salus ⁊ vita. Reuertimini ergo p̄catores ad deū: non terreamini pctōrū magnitudine. Quocunq; p̄cato longe maior est dei mīa: quā nobis sua gratia hic impartiri dignetur vltimo uos perducens ad eternam gloriam. Amen.

¶ Sermo quartus. de diuina caritate in quo declarat g̃tū ipse deus benign⁹ descendit humane fragilitati remittēdo pcā sepius iterata: a quibus pauci se abstinent: ⁊ qualiter remittit etā multitudinem p̄catorum.

Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis. Iter vbi s̃. Nihil si recte conspicim⁹ debilius est humana mēte: que velut arūdo a vento agitata facile mouet: facile flectitur: facileq; a bono incepto deficit ⁊ ad malū conuertitur. Est vtiq; hic infirmitas laboriosa: ut p⁹ pniaꝫ post susceptā indulgētiā pctōr̄ relabāt in scelera multo plura illis a quibus p antea fuerāt absoluti. Quibus volens deus ostendere suā caritatem: eos ad se vocat: etiā succurrē huic necessitati sua benignitate spondēs. Alit eni. Venite ad me omnes qui laboratis. s. sept⁹ peccando: p̄ceataq; multa ūsimul aggregando: quia ⁊ vobis sum indulgere paratus. Ad quod plenius intelligendū est in p̄senti sermone: de quarta flamma diuine caritatis que multiplicitas vocat̄ dicendū. Pro cuius declaratiōe notabimus tres conclusiones.

Prima dicit̄ ruinationis.
Secunda dicit̄ replicationis.
Tertia dicit̄ multiplicationis.

¶ Cap̄m primū in quo aperitur error eorū qui dicunt: q̄ si homo post pniam cadat uel recidiuet q̄ illa penitētia nō fuit vera.

Prima cōclusio dr̄ ruinationis: vbi veritatem hanc asserimus. s. q̄ homo post penitentiā pōt iterū ruere in pctā: ⁊ indigere misericordia dei. Sed contra hoc arguūt nōnulli. dicentes. q̄ si homo cadat a pnia uel ut clarius dicam. si homo p⁹ pniam p̄cat: q̄ illa nō fuit vera pnia. Curant aūt illud p̄bare auctoritatibus sanctor̄. Nam ut habet de p̄. dis. 3. Ambr⁹. in sermōe quadragesime ait. Penitētia est mala p̄terita plangere: ⁊ plangenda iterū non cōmittere. g̃ qui iterū p̄cat vera penitentiā nō facit. Item Greg⁹ ait. Penitentiā quippe agere est ⁊ p̄terita mala plangere: ⁊ plangenda iterū nō perpetrare. Nā qui sic alia deplorat: ut tñ alia cōmittat: adhuc pniam agere: aut simulat aut ignorat. Et item Isidorus de summo bono inqt. Irrisor est nō penitens qui adhuc agit q̄ deniter. Nec videtur deū posse subdere: ⁊ subsannare

superbus. Et Aug⁹ in li. soliloquiorū. Inanis est pnīa inquit quā sequēs culpa coinq̄nat. ergo ex his auctoritatib⁹ videt̄ q̄ pnia quā sequit culpa nulla ē: nec vera est. ergo si homines experientia certa conspexerint: se p⁹ pniam ad pctā prolapsos: eaq̄ pnia nulla fuerit: quid aliud remanet: nisi ut timētes ruinam bonū facere nūq̄ velint? Auertat deus q̄ ita esse credamus. imo si quis hāc positionē teneret: q̄ si homo cadat a pnia q̄ pnia illa nō fuit vera: vel p⁹ quēcūq̄ cōceptū bonū: si ab illo desistat: q̄ illud bonū verū bonū nō fuit: tanq̄ hæreticus ab oib⁹ est vitand⁹. Fuit hic antiquus error impij manicheī. Pro q̄ pfutando notandū est fm doctrinā Alex. de ales in. 4. volumine sūme sue q̄ veritas pnie accipitur dupliciter sicut ⁊ pītas cuiusl̄ libet virtutis. Uno modo eni virt⁹ vera dicit̄ que habet verū virtutis opus: vel nata est habere q̄tū est de se. Et hoc ē de essentia virtutis. Alio modo dicit̄ ꝑfus vera: que pducit in finē. Et hec veritas non est essentialis virtuti: sed tm̄ dicit ꝑfutis cōtinuationē. Si ergo ꝓmo mō dicat̄ pnitentia vera: que verū virtutis habet actū: sic de pnie veritate ē detestari malū cōmissū: ⁊ p illo tpe nullū committere: ⁊ de futuro, pponere nō cōmittē In hoc statu si quis decederet salu⁹ esset Et tm̄ ab his oibus pōt homo cadere: ⁊ ita a pnia vera ꝑfitate ꝓmo modo dicta Si aūt dicat̄ pnitētia vera que pducit in finē: ut finalis ⁊ continuata. ab hac non est cadere. Nam si quis longo tpe in pnia pmansisset: in qua si fuisset mortuus fuisset aggregat⁹ numero elector postea in pctō mortali moreret: ꝑterita pnitētia ipsū nō saluaret. Nō remanet tm̄ quin pnia illa nō fuerit vera: imo etiā verissima. Et ab illa potest homo cadere Patet hoc i ninuitis hoibus qui pniaz agentes in predicatione Jone subterfugere subuersionis interitū meruerunt. Non eni consecuti fuissent gratiaz: nisi illa fuisset vera pnia. Et tamē ut nōt̄ in c. sicut igit̄ niniuite. de pe. di. 3. ꝙa postea ad vomitum sunt reuersi: ex ira dei eorū ciuitas a rege medorum subuersa est regnāte apud hebreos Josia. Et etiā ad hoc cōueniens est exemplū Dauid de q̄ 2. Reg. 12. c. dicit̄ q̄ de peccato mortis Urie pnituit: ⁊ dns pniam eius acceptauit. Postea ꝙo peccauit iterū numerando populū: ꝑut plen⁹ legit̄. 2. Reg. penult̄. c. ⁊ nichilomin⁹ ꝓma eius pnia a q̄ cecidit fuit vera. Intelligende itaq̄ sunt auctoritates in cōtrariū adducte. Nam fm Gratianū de pe. dis. 3. c. Sed ꝙba. illa ꝙba auctoritatū nō ad diuersa tpa: sed ad idē temp⁹ referunt̄: ut. s. eo tpe quo quis deflet mala que cōmisit ⁊ pnitentiā facit: nō peccet ⁊ scelera non cōmittat. Pnia equidē habet eē i libero arbitrio fm statum vie q̄ vtibile est: ⁊ potest a bono i malū: ⁊ a malo i bonū sepius exire.

Capl'm secundū: qualiter de⁹ nō tm̄ semel sed pluries peccatoribus pœnitentib⁹ remittit oia pctā: ⁊ quare penitētia potest iterari: baptismus ꝙo non.

Secunda cōclusio dicit̄ replicationis. Nam licz homo possit a vera pnia cadere in pctm̄: potest tamē sepius p pniaz surgere ⁊ vei mīaz inuenire. Cōtra quā sniam pleriq̄ conueniūt asserentes nō nisi semel ꝙcessum peccatorib⁹ posse p pniaz a pctō resilire Et licz homo ut dictum est a vera pnia valeat ruere: nō tm̄ pōt pniam iterū agē fructuosam. Arguūt aūt q̄ Ambros⁹ dic̄ i. c. Sepiunt. de pe. di. 3. Sicut vnū baptisma: ita vna est pnia. Quibus respondendū est fm Bon. in. 4. di. 14. qui dictū Ambrosij intelligit de pnia solēni fm morē aliquarū ecclesiarū. nō aūt de pnia cordis qua peccator mente ad deū conuertit̄. Or aūt pnia possit iterari baptismus ꝙo non: ꝓbat̄ tripliciter. ꝑ quia in baptismo imprimit̄ caracter q̄ ē indelebilis: in pnia vero non. 2⁰ quia baptismus est contra morbuz nō iterabilē qualis est originalis culpa: ꝙ pnia

contra mozbū iterabilē qualis est mozbus pcti actualis. Et medicina vtet aptari mozbo. ¶ Tertio quia baptismꝰ habet totam efficaciā a passione xpi: sed penitentia non tm̄ a passione xpi: ꝫ etiā ab actu nr̄o. Ideo baptismꝰ non iteraꝫ sicut ⁊ pnia. Penitentia vero iteraꝫ ꝑm q̄ voluntas nostra conuertit̄ ⁊ reuertit̄ Dicere ergo q̄ pnia nō possit iterari est error crudelissimus claudens viscera diuine misericordie: cogens oēs pctōres ad desperandum: ut sciant oēs pctōres q̄ deus misericors ⁊ clementissimꝰ paratus est indulgere: nō tm̄ semel: sed bis ter millies ⁊c. Vnde ipse dns ibꝫ Math. 18. c. dicit interroganti Petro ⁊ dicenti. si peccauerit in me frater meus dimittā vsq; septies ei. Nō dico tibi septies: sed vsq; septuagies septies. i. totiens quotiens ꝑm Piero. Et ponit̄ numerus finit̄ p numero infinito. Vnde Aug⁹ de pe. di. 3. c. Adhuc instant. aut. Quoniā quottidiana est offensio oportet ut quottidiana sit remissio. Cur vociferasset dns orantes dicere: dimitte nobis debita nostra nisi ipse nobis misericors pseueraret: qui nos ab hac petitiōe nō vult deficere? Hec Aug⁹. Hieronymꝰ aūt ad Rusticū scribit. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Si cadit quō iustus: si iustus quō cadit? Sz iusti vocabulum non amittit q̄ p pniam semp resurgit. Et nō solum septies: sed septuagies septies delinquenti: si conuertatur ad pniam peccata donanꝫ. hec ille. Ad hoc etiā Lactanti⁹. 6. li. diuinarū institutionū aduersus gentes ait. Nemo. n potest eē tam circūspectus: tam prudēs quin aliquādo labaꝫ. Et idcirco de⁹ infirmitatē nostrā sciens: pro sua pietate aperuit homini portum salutis: huic necessitati cui fragilitas nostra subiecta est medicina penitentie subuenire. Et Leo papa. de pe. di. i. c. multiplex misericordia dei. inquit. Multiplex misericordia dei ita lapsis humanis subuenit: ut non solum p baptismi gratiā: sed etiā per penitētie medicinā spes vite reparetur eterne: ut qui regenerationis dona violassent: pprio se iudicio condemnantes ad remissionē criminū pueniret Quid igit̄ pctōres se excusando respondebūt? Quid gratiosi⁹ possūt audire deo q̄ q tot multiplicatis vicib⁹ veniā pollicetur his qui ab eius amore nō semel tm̄: sed totiēs ꝓpa malicia cadūt? Aperi cor tuū o peccator negligens: ⁊ vide si erga te blādus sit de⁹. Esto q̄ppe ut nūc ad ipsum reuertaris: ⁊ dicas ei: peccaui: ⁊ statim indulget tibi: ⁊ medio interuallo tpis occurrente iterū peccata pristina uel prioza cōmittis: si reuertaris ad deū: ⁊ dicas ei: deus me infelicē: peccaui deleo. ignosce mihi: adhuc iterū impetras q̄ optas: ⁊ adhuc post paululū: ꝓposito bone uolūtatis relicto recidiuas: grauioza facinora. psequendo: postq; si compuncto corde ad deum clamaueris pro remissione impetranda exaudiet te.

¶ Capitulū tertiū qualiter deus remittit pctōri penitenti multa pcta: nec ꝓpe multitudinē negat ei veniam.

Tertia conclusio dicit̄ multiplicationis. Ostendit enī deus peccatoribus caritatē suā: cū si in vno solo si fieri posset omniū malorum: siue demonū: siue hominū eēnt peccata omniū hereticorū: idolatrarū: omniū homicidarū: ⁊ huiusmodi. hic tamē ad deū conuerti desideās benigne suscipit̄ nec despicit̄ ob tantā congeriem pctōrū iniquitatūq;. Quod vtiq; verū constat esse auctoritate. Ysaias nāq; in psona dei. 44. c. ait. Deleui inquitates tuas ut nubem: ⁊ quasi nebulā pcta tua. Dicit iniq̄tates i plurali ad notādū q̄ plura ⁊ multa peccata remittit etiā si i vno inueniātur. Idipsū voluit dns ostendere p Ezechielē. 18. c. vbi ait. Si impi⁹ egerit pniam ab omnibus peccatis suis q̄ opatus est. ⁊ custodierit vniuersa pcepta mea: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iusticiā: vita viuet: ⁊ nō morietꝫ. Omniū inquitatum eius quas opat⁹ est nō recordabor

dicit ꝙ deus remittuꝫ se nō aliqua sed oia atq; nō se recordaturū. Aduertēdū tamē est in eo ꝙ dicit: non recordabor ꝗa nō recordari potest duplicit intelligi. Primo ꝙtū ad simplicē obliuionē. Et ꝟ modo nō ꝓuenit deo: ꝗa oia scit: preterita presentia ⁊ futura. Alio mō nō recordari potest intelligi ꝙtum ad vindictā ⁊ punitionē: ut si ꝗs nō recordat de alicui⁹ peccato ad ipsū puniendū ⁊ iudicandū. Et hoc modo nō recordari dicit de deo. Cuz ergo dicit. non recordabor. sensus est iste. Cum peccatorem penitentē conspexero ota eum videbo ac si nūq; peccasset. Igit audi tu alia vocē clamantis dei qui ad te loquitur: tibiq; dicit. Tu fornicata es cum amatorib⁹ multis: tamē reuertere ad me ⁊ ego suscipiam te. Cur tam dura es o ingrata creatura? Cur nō mollit cor tuū ad vocem tam dulcem celestis sponsi? Forte dices. Timeo ipsū: ⁊ despero. ꝓpter multitudinē pctōrū meorū. An nō audisti que dixi paulo ante? Ez adhuc ut spes tua subleuet: speculare ⁊ cōsidera illam peccatricē Magdalenā cui dīs pctā dimisit. O ꝙ multa ⁊ varia cōmiserat ꝓtra deū cū ꝑditione aiarū suar. ꝓxime: ⁊ tamē scribit Luc. 7. c. Dixit ibs pharisco qui de ipsa murmurabat. Remittunt ei pcta multa. Marc⁹ i euangelio suo asserit ibm xp̄z ab illa eiecisse .7. demonia: per que ꝑm Greg. in omel. sup Luc. vitiorū vniuersitas designat. O magna olim peccatrix: nūc vero scā quid remisit tibi lachrymati xp̄s? Nūquid vnū pctm? Certe inquiet ad oēs euangelicā vocē pscrutantes. Nō vnuz ꝙ plura in dimissa sūt. Ultimā oēs pctōres mundi ad pedes ibu currerēt sicut ⁊ ego: ꝗa vnicuiq; diceret: Remittunt tibi pcta tua. Que omnibus nobis remittat dominus noster ihs xp̄s saluator seculi; concedens hic nobis gratiā demum perducens nos ad eternā gloriam: qui sit benedictus: exaltatus: magnificatusq; in secula seculorum. Amē

Sermo quintus de diuina caritate: in quo ostēditur ꝙ ardens sit amor diuinus ut saluent pctōres: quos etiā in extremo vite si vere penitentiam egerint libenter suscipit.

Tenite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis. Iterū vbi s. Rē grādem de caritate dīna aggrediar in presenti sermone: in quo contemplabimur latitudinem diuini amoris: qui tā vehemēs ⁊ ardentissimus est erga quoslibet peccatores ut saluent: ut post inueteratam in malis consuetudinē diuturnāq; perseuerātiā si se corrigē voluerint benigne adhuc eis venīā prebet. Hoc vtiq; i ꝗnta flāma amoris saluator expressit: cū dixit. Venite ad me o. ꝗ la. ⁊ one. estis. ⁊c. Onus siquidē pctōrū: vetustatē cōsuetudinēq; designat: q̄ aggrauat illos qui penitentiam differunt: non solum vsq; ad decrepitā senectutē: verū etiam vsq; ad extremū vite. Vis tamē ita tarde ac sero penitentibus spondet redemptor mundi peccatorum indulgentiam Ob quod in presenti sermone aperiam hanc flammaz more solito sub triplici conclusione.

Prima cōclusio vocat difficultas.
Secūda ꝯclusio vocat possibilitas.
Tertia ꝯclusio vocat remissibilitas.

Capm primū qualiter hi qui pniaz differunt vsq; ad extremuz vite vix ꝑnt vere penitere propter impedimenta que possunt occurrere.

Prima ꝯclusio dicit difficultas differre siquidē pniam vsq; ad extremū vite i malo pseuerādo periculosissimū est ꝗa difficile ē ut possit quis tunc digne penitētiam agere propter quinq; impedimēta que possūt occurrere.

Primū dicit passionū alteratio.

Secundū dicit caritatis priuatio.
Tertiū dicit in peccatis habituatio.
Quartū dicit diaboli impugnatio.
Quintū dicit .ppinquorū inimicatio.
Primū impedimentū dicit passionū alteratio. Solet enī euenire q̄ in extremitate vite quādo peccatores infirmāt in sensitiua pte adest maximus dolor ⁊ timor maximus: ⁊ quādoq; vterq; sil': ⁊ vtraq; passio vehemens nata est impedire literū arbitriū ⁊ vsum literę rōnis ⁊ voluntatis. Et licz omnes nostre passiōes rationē ⁊ mentez hominis tristari habeant. tamē ꝑm Aug̃. li. 83. qō. nū. q. 33. Passiones causate a tristabilibus plus mouent q̄ passiones causate a delectabilibus. Actus autē displicētie de peccato ad hoc q̄ sit sufficiens ad penitentiā veram necessario requiritur habere vsum literaz rationis q̄ multotiens ꝓpter passiōes impedit. Efficiūt quippe multi frenetici: ⁊ nec dei nec sui valent recordari. Multi perdūt loquelam cum sensu: ⁊ loqui quippiā nō pñt. Hinc Aug⁹ in sermone de innocētibus ait. Hac aiaduersiōe pcutitur peccator ut moriens obliuiscatur sui: qui dū viueret oblitus ē dei. Ex hoc Aug⁹ de pe. di. 1. c. null⁹. ait. Null⁹ expectet quando peccare nō potest. Arbitriū querit libertatem ut delere possit cōmissa nō necessitatē. Qui prius itaq; a peccatis relinquitur q̄ illa relinquat: non ea libere: sed quasi necessitate condemnat. Secundū impedimētū dicit caritatis priuatio. Ad hoc enī ut displicentia pcōz sit deo grata: est necesse q̄ sit debite circūstantiata principij ⁊ finis: hoc est q̄ sit voluntaria ꝓpter deū. Unde Aug⁹ in predicto. c. null⁹. Scriptuz est inquit neminē sine caritate posse saluari. Non itaq; in solo timore viuit homo. Quem ergo penitet: oportet nō solum deū timē iudicem: ſ etiā iustū diligere: ut nō tm̄ pnā timeat: ſ auricł. ꝓ glia. hoc ille. Cū ergo in tali extremitate vite magis ꝙs timore q̄ amore ducat ad penitentiā: periculosum est tale tempus expectare.

Tertium impedimentū est peccatoz habituatio. Nā ut phs dicit. habit⁹ est qualitas de difficili mobilis a suo subiecto. Ex frequentatis enīz actibus generatur habitus. Cū itaq; aliquis diuturno tempore in mundi amore pseuerauit: difficillimū esset ipsum trahere ut mundū non diligat: ⁊ de dito mundo nō deleat. Dicit nāq; Greg⁹ in moral. Nunq̄ sine dolore perditur: quod cum amore possidetur. Audi ⁊ ego multa exempla de hoc. Nam cum diues quidaz laboraret in extremo: ego eum monebā ut animā suā deo cōmitteret. Ipse vero sentiens a suis domesticis ⁊ familiarib⁹ p domū discurrentibus contractari dona sua cum suspirijs dicebat: Heu me heu me. tantū laboraui. p bis bonis adipiscendis: ⁊ modo diripiūt mihi. O diuitie mee. o pecunie mee. o iocalia mea quis vos possidebit? Inter hec ⁊ huiusmodi pauc de sua salute sollicitus miserrimus expirauit: Fuit aliud exemplum etiā huic simile in ciuitate Spoleti. Ibi enī erat puella q̄dā formosa q̄ vanitatibus semp intenta erat: ⁊ nihil de futura vita cogitabat. Hec infirmitate pcussa montiōes ⁊ hortamēta salutis abhorrebat. Tandez cum cerneret se superuiuere nō posse: petiuit cuncta ad ornamentū corpis expectantia. Et cuz se ornasset quasi nuptias intratura cuz singultibus ⁊ suspirijs en moriar dicens en dilectā mihi vitaz ablatā conspicio o diabole suscipe animā meā. Inter hec verba expirauit damnata ⁊ deperata.

Quartū impedimentū dicit diaboli impugnatio. Ingerit nanq; diabolus graues temptationes cum aliquez appropinquare fini conspicit. de quo ps ait. Insidiat in abscondito quasi leo in spelūca sua: Quia ⁊ si a circūstātib⁹ nō videat: apparet tm̄ hor⁹ ⁊ grauis his q̄ ad mortē corpalē laborāt. Alī Beda refert i gestis anglor. q̄ rex q̄dā anglie Odoardus noie habuit militē i armis pbū: ſ corruptū in moribus: q̄ frequēter admonit⁹ i sanctate ptēnebat se corrige

Cū autē inprouisa infirmitate ferirē: a rege visitat' ⁊ monet' ad pēitentiam. Qui renuit dicēs: ꝙ videret' hoc facere ex timiditate cordis. Cū ꝯo ad mortis ꝑducerē terminos: iterū rex visitauit eum monēs ut pēniteret. Qui dixit. O dñe mi rex: tarde est cum iam sim iudicatus ⁊ damnat'. Ideo nō possū pēnitē quia parū anteꝯ ingressus fuisti domū istā intrauerūt duo clarissimi iuuenes quoꝝ vnus sedebat ad pedes lecti mei: alius ad caput: q ⁊ dixerūt. Iste adiudicatus est morti. Videamus si aliqō ius habemus i eo. Et vnus extraxit librū speciosissimū de sinu suo sed valde paruulū litteris aureis ⁊ fulgentibus scriptū. In quo legēs vidi aliq̄ parua bona q̄ fecerā in iuuentute mea anteꝯ moztalit' peccassem. Et cū muro modo exultarē in visione eoꝝ: ecce duo teterrimi dēmones intrauerūt ⁊ portauerūt vnū magnū librū teterrimis litterꝭ scriptū. In quo vidi scripta oīa pcta mea atq; flagitia. Et dixerūt dictis angelis qui hic erant. Quid hic facitis: cum in eo nullum ius habeatis: ⁊ liber vester nihil valeat: sed dēs noster? Angeli āt responderūt ꝙ verū est: ⁊ recesserūt. Et hi duo dēmones cruciāt me. Quib⁹ dictis expirauit. Nec tñ malis diabolus molestus est in extrema vita: nec suis etiaz ⁊ bonis ⁊ sanctis. Scribit enī Cyrillus ad Aug̃. de transitu hieronymi. ꝙ Eusebius vir sanctissimus olim discipul⁹ hieronymi: cum esset e vita migratur⁹ aduenientē die qua se ex hieronymi reuelatiōe migrari sciebat: die tertio preeunte: labore febriū cōcussus valide: se super terrā magistri sui hieronymi nō immemor nudū reclinari fecit a fratrib⁹ Et a singulis osculū accipiēs: benigna eos consolatione confortauit: ut in scō manerēt ꝓpōsito. Deinde saccū q̄ opiebat' gloriosus hieronym⁹ deferri: ⁊ supse deponi fecit. Ordinauitq; se nudū ad instar gliosi hieronymi magistri sui ex ecclesiā in q̄ iacebat sci hieronymi cauer sepeliri. Post hoc corpe dñi nostri ihu xpi se muniens: deo ⁊ btō hieronymo deuote se cōmēdauit: ⁊ sic p triduū locutione corpali ac priuatus visione: circūstantibus alternatim fratrib⁹ psalteriū: passionē dñi: ⁊ alia sacra ptinue legentib⁹ iacuit. Durū quippe ē hoc qō narro ait Cyrill⁹ ⁊ cūctis ratiōe vtentibus formidabile. Die enī quo moriturus erat ante btē aie exitū p duas horas venerabilis Eusebius cepit ita terribiles actus pagere ꝙ circūstātes monachi pauore pterriti timentes in terra iacebāt. Nā quādoq; transuersis oculis manib⁹ simul iunctis: voceq; dura: facie terribili clamabat. Non faciā. Non faciam. Mentiris. Mentiris. Post hoc ad terrā vertens faciē suā: in terra eam firmabat q̄tum poterat clamans: Adiuuate me fratres ne pream. Qō monachi videntes: oculis lachrymantibus eū interrogauerunt quid hoc esset. Ad qs ille. Nonne vidistis dēmonū agmina qui me dellare cupiebant? Et illi Quid te facere volebant cum dicebas non faciā. mētiris? Aut illis. Conabāt ut dei nomē blasphemarē. Tunc enī b facere negabam ac clamabam. At illi Quare pater absondebas faciē tuā in terram? Rndit. Ne eoꝝ conspectū viderem: qui tam turpis ⁊ terribilis ē ꝙ oēs terroꝛes qui sūt in mundo respectu eius nihil sunt. Tandem apparēte hieronymo glorioso felicit' expirauit. Si ergo amicus dei tam durū pcliuz cum diabolis est congressus quid facient dēmones bis qui dei sūt inimici? Jō seruandū est illud Eccl. 5. c. Ne tardes cōuerti ad deū: nec differas de die in diē. Subito enī veniet ira illi⁹: ⁊ i tpe vindicte dispdet te. Quintū impedimētum est amicoꝝ seu ꝓpinquoꝝ inimicatio. Ait.n. dñs Math. 10. c. dixit. Inimici hominis domestici eius. Conuenit enī istud diuitib⁹ ⁊ magnatib⁹ ꝙ i fine nullus eis audet noiare confessionem uel satisfactionē. Ex qui sūt amici sollicitant: si qd de suis bonis rape possint. O quot moriuntur sine pnia, ꝓpē culpā

ꝓpinquoꝝ. Hinc est q ecclesia medicis ꝓceptū vedit. ex ve pe. 7 re. c. cū infirmi/tas. d. Cū infirmitas nonunq ex pctō ꝓueniat: dicente dño languido quē sanauerat: vade 7 ampli⁹ noli ꝓccare ne veterius tibi contingat. ꝓsenti vecre/to statuimus: 7 districte ꝓcipim⁹ me/dicis coꝛpoꝝ: ut cum eos ad infirmos vocari ꝓtigerit: ipsos ante oīa moneāt 7 inducant: ut medicos aduocent aia/rum. Et postq infirmo fuerit ve spūali salute ꝓuisum: ad coꝛpalis remediū medicine salubꝛius ꝓcedat: cum ces/sante causa: cesset 7 effectus. Hec ille. Cū itaq ex p̄dictis aliisq imꝓbabilibus ma/nifestū sit sepe ꝓnitentiā differentibus ꝓiculum graue iminere: non est securū tardare vsq in finem.

¶ Capitulū secūdū qualiter nō negat ꝓccatoꝛibus ꝓnitentia: etiā i extremo vite: 7 q ve nullo ꝓccatoꝛe est vesperā/dum in hac vita.

Secunda cōclusio dicit possibi/litatis. Nam 7 si sit difficile: ut homo qui diu in malo pseuera/uerit ad bonā viā redeat: nō tamē ē im/possibile. Immo pōt esse ut quispiam oi tpe vite sue fuerit malus: 7 tamē in vl/timis ad veum reuertat. Probat equi/dem hoc quintuplici via.
Prima via dicit auctoꝛitatis.
Secunda via dicit libertatis.
Tertia via dicit ꝓcepti maiestatis.
Quarta via dicit caritatis.
Quinta via dicit exemplaritatis.

¶ Prima via dicit auctoꝛitatis. Pro/batur eni esse possibile ut homines ad salu/tem veniant post diuturnā in pctis con/suetudinē. auctoꝛitate Aug⁹. 7 ponitur ve pe. di. 1. c. nemo. Nemo est vespand⁹ dum in hoc coꝛpe constitut⁹ est. Et idez in libꝛo ve vita xp̄iana ait. Nonnullos scimus 7 legimus qui antea aut igno/rātie cecitate: aut causa pfidie: aut ado/lescentie vanitate vecepti: multiplicia 7 vario pctōꝝ genē tenebāt obnoxij 7 p sustinētē vei clemētissimā pniaz. postea ab erroꝛe conuersi: maioꝛa adhuc opa fecisse iusticie q ante pctā commiserāt.

¶ Secūnda via dicit Libertatis. Aūq eni ve coꝛpe exeat aia: vnusq viatoꝛ liber est: 7 ve coi lege ad bonū 7 ad ma/lum ꝓnus. Unde sic se habet vnusq pctoꝛ ad bonuz: sicut quilibet iustus ad malū. Sed sicut q diu i libero arbitrio sumus: vnusq q tumlibet scūs secur⁹ esse nō potest: ita 7 oīs pctoꝛ q tūcunq nequā vespare nō vetet. Propꝛea Piero ad Julianū ait. Eteni sancti coꝛruunt si fuerint negligētes: 7 pctoꝛes pristinū recipiūt gradū: si sordes fletib⁹ lauerint Hoc quidē dico ut te nō terreant vesce/ntes: sed ꝓuocent ascēdentes. Nunq a malis exemplū sumit: 7 in reb⁹ seculi semp a parte meliꝛi incitamēta salutis sumunt. Hec ille. ¶ Tertia via dicit p/cepti maiestatis. Nā satisfacere vo usq ad extremū est oib⁹ ꝓceptuz. Precepit nāq deus pinam indifferēter pctoꝛib⁹ Sed ut ait Aug⁹ in sermone confessoꝝ seruū pigꝛ nō damnaret si ea que fieri nullo modo poterāt imparet. ergo indif/ferenter oēs pctoꝛes pōt facere pniam.

¶ Quarta via dicit caritatis. Omnes ex caritate tenēt diligere. ꝓximos suos siue sint boni siue sint mali. Sed funda/mentū huius caritatis est: quia. ꝓximi possunt participare beatitudinē. Sed q sunt mali: sunt tanq ꝓximi ex caritate diligendi. ergo possūt participare beatudi/nem. Sed hoc nō possunt q diu in pctō sūt. ergo pōt a pctō resurgere. ¶ Quin/ta via dicit exemplaritatis: que ꝓbatur exemplo. Legit in legenda sci Andree q senex quidam nocte Nicolaus adiit sanctū Andreā. d. Homie ecce. 10. āni vite mee in quib⁹ luxurie deseruiui. Ac/cepi aliquādo euangeliū oꝛans deū ut mihi amodo continentiā largiret: & in ipso ꝓccato inueteratus 7 mala cōcu/piscentia inflāmatus: statim ad opus solitū reuertebar. Quadā aūt vice ob/litus euangelij qō sup me posuerā ad la/panar iui: statimq meretrix dixit mihi Egredere senex egredere: quia angelus

rei es tu. Ne me contingas: neq; huc accedere ꝓsumas. Video enī sup te mirabilia. Stupefactus recolui q̄ mecuz euangeliū retulissem. Huc ergo sancte rei ꝓ salute anime mee pia tua oratio incedat. Audiens hec beat⁹ Andreas flere cepit: ⁊ a ctia vsq; ad horā nonaz orauit. Et surgens comedere noluit: ꝫ dixit. Non comedam nisi sciam si deus miserebit̄ istius senis. Cūq; diebus .v. ieiunasset venit vox ad Andreā .d. Obtines Andrea ꝓ sene. Ez sicut ieiunijs macerasti te: sic⁊ ipse se affligat ieiunijs ut saluet. Dō ⁊ ipse fecit mensib⁹ .6. in pane ⁊ aqua ieiunās. Et postmodū plenus bonis operib⁹ in pace quieuit. Venit ergo vox ad Andream .d. Per orationē tuā Nicolaū quē ꝓdideraī acquisiui. Ex his ergo colligim⁹ q̄ nemo sit tam ꝓauus: q̄ post retēta facinora longo tempore penitere nō possit. Aliud .n. est dicere q̄ sit difficile: ⁊ aliud q̄ sit impossibile. Primuz verū est. secundū non solum falsum: sed hereticum ⁊ ꝓtra ēm veritatem scripture.

¶ Capitulū tertiū qualiter si nunq̄ bō bene fecisset: ꝫ semp fuisset malus. ⁊ tñ in vltimo vite penitentiam ageret deus sibi indulgeret.

TErtia conclusio dicit̄ remissibū litatis. Posito enī q̄ alic⁹ toto tempore vite sue inimic⁹ dei fuit nihilq; boni operatus ē in infantia: uel in pueritia: uel in adolescentia: uel in iuuentute: uel vnq; in senectute: adhuc de illius salute nō est desperandū. Talis egrotat grauiter: nihil cogitās de emendatione: non sic est desperandū. Incipit latozare i extremis: nec agit penitentiā adhuc nō est desperandū. Ducit ad talē terminū q̄ nō potest amplius dicē nisi hec verba. Peccaui deus miserere mei. Si ex corde talia loquit̄: tam amplissima est dei misericordia: q̄ indulget sibi omnē vitā male actam: ⁊ ascribit eum numero electoz̄. Et hoc probat̄ quintuplici testimonio.

Primū est Hieronymi.
Secundū est Leonis papē.
Tertium est Julij papē.
Quartum est Cypriani.
Quintum est Celestini.

¶ Primū testimoniū est Hieronymi ad Paulam de dormitiōe blesille: que .zo. sue etatis anno diem clausit extremū. d sic. Cum sanctū corpusculū febribus ardoz excoqueret: ⁊ semianimē in lectulo vallaret circulus ꝓpinquoz̄: hec ī extremis verba mādabat. Orate dominū ihm ut mihi ignoscat: quia implere nō potui quod volebam. Secura esto o mi blesilla. Confidimus probare vra esse que dicimus: nunq̄ est sera conuersio. Vox hec primū in latrone dedicata est. Amen dico tibi hodie mecum eris ī paradiso. Et idem ad Damasum papam. ⁊ ponit̄ de pe. dis. z. c. importunis. Xp̄s inquit de cruce in paradisū latronē tulit. Et ne quis aliquando seram cōuersionē putaret fecit homicidij pēnā martyriū. ¶ Secundū testimoniū est Leonis papē. ⁊ notatur in decretis .zō. q. ō c. bis qui. vbi ait. Misericordie dei nec mensuras possumus ponere nec tempore diffinire: apud quē nullas patit̄ venie moras conuersio: dicēte dei spū per ꝓphetā. Cū quocūq; ingemuerit̄ saluꝰ eris
¶ Tertiū testimoniū ē Julij papē. zō q. ō. c. Si presbyter. vbi ait. Vera confessio in vltimo tpe potest esse. quia dōs non solum temporis: sed etiā cordis inspector est. Sicut latro vnius momēti penitentia meruit esse in paradiso in hora vltime confessionis. ¶ Quartū testimoniū est Cypriani in epistola secunda ad Demetrianū. q̄ dicit. In isto adhuc mundo pmanenti nulla penitentia sera est. Patet ad indulgentiam dei aditus: ⁊ querētibus atq; intelligentibus veritatem facilis est accessus. ¶ Quintum testimoniū est Celestini papē. zō. q. ō. c. Cognouimus. Perdidisset vtiq; latro in cruce pmiū ad xp̄i dexterā pendēs: si illum hore vnius penitentia nō iuuisset

Cum esset in pena penituit: & p vni⁹ cō-
fessione sermonis habitaculū paradisi eo
pmittente pmeruit. Clera ergo ad deū
conuersio in vltimis positoꝝ mēte pot⁹
est estimanda q̄ tpe: ꝓpha dicit taliter as-
serente: Cum cōuersus ingemueris tūc
salu⁹ eris. hec ille. Patet ergo q̄ largissi-
ma est dei caritas: & effusa pietas illius
qui nō tm̄ pctā relaxat: sed etiā ex medica
pnia fetidissimos pctōres ad suā grām
suscipit: quā nobis ipse largiat qui est
benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Sermo sextus. de diuina caritate: in
quo aperit q̄ inestimabile sit pciuꝫ nre
redemptiōis: vbi offertur copiosissime
sanguis xp̄i: ut peccata abluant: quem
ipse xp̄s passus offert omnib⁹ gratiose.

Uenite ad me oēs q̄ laboratis & onerati estis. Itez vbi supra. Cupienti scire pfunduꝫ diuine caritatis: necessariū est inspicere dei filiū in cruce pendentē: qui ut paterne iusticie satisfaceret: recu perareteꝫ perditū humanū gen⁹: voluit pcriosū sanguinē suū effundere. cuius virtute nobis peccata pdonant: gratia concedit: & aperitur ianua regni celoꝝ. Erant eni tria que hoies in celū pscēdē impediebant: diabolica ptās: dei iusta seueritas: & ppria hominū malicia: ppē q̄ dignatus mūdi redēptor i suo corpe sacratissimo suscipere omne debituꝫ sa-
tisfactionis. Unde oēs pctōres ad deū volentes redire securū habent ad illum accessū cui nō. ppria merita: sed inocētis ibu merituꝫ offerre valent. Idcirco in presenti sermone de sexta flāma diuine caritatis dicendū est: que pciositas nū-
cupat. de q̄ saluator dicit. Ego. s. Ego sum ipse q̄ p pctōꝝ vestroꝝ absolutiōē pciū sufficientissimū soluo. Ad qō ple-
nius intelligendū notabimus tres con-
ditiones xp̄i patientis oppositas imp-
dimens nostre salutis.

Prima conditio dicit abiectionis humilitas.

Secūda dicit doloris acerbitas.

Tertia dicit extrema paupertas.

Capitulum primū de humilitate xp̄i in cruce qua vicit diaboli superbiam: qui impediebat homines ne saluarentur.

Prima conditio vocat abiectionis humilitas. Voluit siquidē ibus benedictus a ptāte diaboli liberare nos p suā abiectionē & humilitatem. Mors quidē eius abiectissima & ignominiosissima & vilissima fuit eo volente: ut diabolus būilitate vinceret. Dōt aūt humilitas xp̄i crucifixi ostendi si considerent tria. videlicet

Locus.

Tempus.

Modus.

Primo quidem fuit mors xp̄i abiectissima ratiōe loci. Nam qui elegit bethleem natiuitati: hierusalem sue passiōi elegit: ut maior mortis esset abiectio q̄ ortus sui extitisset gloria. Erat. n. hierusalez metropolitana: principalis sedes regis: magisterij & sacerdotij. Et ideo ibi voluit pati ille qui erat rex magister & sacerdos: & in cultu vnius dei & i magno populo. Nam dicit Aug. z. Et erāt habitātes i hierusalē iudei viri religiosi ex omni natiōe que sub celo est. Et subdit parthi & medi & elamite & qui habitabant mesopotamiā: iudeam & cappadotiā: pontū & asiam frigiam & pamphiliā: egyptuꝫ & partes libye que est circa cirenē: & aduene romani: iudei quoq; & pseliti: cretes: & arabes. Ex q̄ pꝫ q̄ ei⁹ mors fuit maxime ignominiosa ppter diffusionē infamie ad oēs mundi partes. Fuit etiaꝫ crucifixus in monte caluarie: ut Job. 19. scribit: vbi impij cruciebant & decapitabant. Hic quidē est mons in quo Abraā voluit immolare filiū suū Ysaac. Gen. zz. Secūdo fuit xp̄i passio ignominiosissima rōne temporis: quia passus ē in festo azimorum: quando de tota iudea popul⁹ isrl

in bierusalē conuenire vebat. Nā sm Nico. ve lira viri ter in anno tenebātur bierosolymā accedere: 7 interesse festo: 7 apparere cozā dño. Primo in pascate que i anno illo fuit feria sexta. 7 tali die crucifix⁹ est ibs. Secūdo in pentxecoste in memoriā date legis in monte synai. Tertio i scenopxegia qō idē est qō fixio tabernaculoz: 7 fiebat in memoriā. 40. annoz: quib⁹ filij isrl fuerunt in veserto.

Tertio fuit xpi passio vituperosissima rōne modi. qa crucifixus est in alto loco ut ab omnib⁹ videref: 7 positus est i medio latronū tanq̄ ipse duob⁹ illis latronib⁹ veterioz extitisset. Hec autē oia ibs patiēt tulit ut diaboli superet potestatē Unde 7 Job. apoc. 20. c. ait. Vidi angelū vescēdentē ve celo. i. xpm habentē clauē abyssi. 7 catbenā magnā i manu sua: 7 apprehendit draconē magnū serpentē antiquū: qui est diabolus. 7 ligauit eum 7 clausit in abyssum: 7 posuit signaculū sup ipsū. Per istū angelū sm oēs expositores intelligit xps qui ⁊tute sua diaboli potestatē ligauit. Ez nō immerito alicqs posset obiicere. qz. s. diaboli potestas nō est ligata. Nam. i. Petri. 5. dicit. Sobrij estote 7 vigilate: quia aduersari⁹ vester diabolus tāq̄ leo rugiēs circuit querēs quē veuozet. Et Eph. 6. c. Non est nobis colluctatio aduersus carnē 7 sanguinē: sed aduersus mundi rectozes tenebraz barū. Ad qō rndent Alex. ve ales i. 3. volumie sūme. 7 Boēi in. 3. di. 19. Dz ut etiā magister sentētiaz in littera dicit: p passionē xpi literati sumus a potestate diaboli ōs quidē ⁊tuz ad sufficiētiā: sed illi soli qui sunt ve ei⁹ cozpore qō est ecclesia ⁊tū ad efficaciā. Quod patet sic. Haz diabolus ante xpi passionē batebat duplicē manū sceliez attrabentē: 7 impellētē. Manus attrabens erat potestas trabēdi homines ad limbū etiā iustos 7 sanctos. Man⁹ impellens erat potestas ꝓcipitandi i malū 7 fallaciā p violentiā: quia tēptabat ut draco: 7 tēptabat ut leo. Prima man⁹ attractiua erat tante potentie: ut nullus posset ei resistere. Et hec fuit oio vebilitata xpi passione. Jam enī nullū iustū potest ad limbū trabere: quia p passionē xpi veletū est cyrographū peccati Ade. Manū aūt impellētē batebat ita fortē ut cū magna difficultate posset quis ei resistere. Et ideo i multis regnabat: imo fere i omnib⁹: 7 oēs supabat: uel p fraudulentiā: uel p violentiā. Et huiusmodi potestas vebilitata est p passionē xpi: per quā lumen ⁊itatis apiē cōtra diabolicā fraudulētiā. 7 adiutoziū tribuit ⁊tutis ꝓtra diabolicā violentiā: lumē ⁊itatis interius per diuinā inspiratione: exteri⁹ p humanā instructione. Jam itaq̄ fere in omnib⁹ est veritas ꝓpalata: 7 ideo vestructa è idolatria que pri⁹ regnabat Adiutoziū in virtute attribuit p gratie infusionē que reprimit concupiscētiā: 7 hoc merito passiōis xpi quā diabol⁹ abhorret 7 timet. Et sic potest ad obiecta respondeti. Quicūq̄ ḡ xpm intreget: cur caput nō erigit in cruce: audiet illū protin⁹ respondentē. Heu quāta est cōfusio Ego ille sū qui ir'm intraverā clamantibus pueris: benedictus q̄ venit in noie domini. 7 omni populo iubilāte. 7 modo nudus patioz i medio latronū: ut hoiez liberē a diabolica superbia 7 potestate.

Capitulū secundū ve imenso voloze xpi in cruce quē sustinuit ut ipse ꝓ oib⁹ peccatoribⁿ penitētiā faceret.

Secūda cōditio xpi patiētis fuit voloris acerbitas ut pnas nostras ipse portaret. ve quib⁹ Ysa. 53. c. ait. Vere langozes nōs ipse tulit: 7 volozes nostros ipse portauit: 7 nos reputauim⁹ eum quasi leprosū 7 pcussū a deo 7 humiliatū. Ipse aūt vulneratⁿ ē ꝓpter iniquitates nostras. 7 attritus est ꝓpter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eū: 7 liuoze eius sanati sum⁹. Oēs nos q̄si oues errauim⁹. vnusq̄sq̄ i viam suā veclinauit: 7 dns posuit in eo iniquitatē omniū nostrū. Et. i. Petri. c. 2. Peccata nra ptulit in cozpe suo sup lignū: ut petis moztui iustissime viuam⁹ cuius liuoze sanati sumus. Que verba

L

ꝛeclarans magiſter in 3°. di. 19. ait. Pec/
cata portare eſt pro peccatis nris pe3
pati. Voluit itaq; ihus pro nobis. Ad
cuius plenioꝛem intelligentiam tria ve
ipſo conſideremus.
Primo veritatē.
Secundo grauitatē.
Tertio vtilitatem.
¶ Primo cōſideremꝰ voloꝛis xpi veritatē
Non eni videt quibuſdā xpm vere do/
luiſſe: qa arguūt primo ex quodā dicto
Hilarij. ꝛecimo libꝛo de trinitate. vbi ait
Virtus coꝛporalis ſine ꝓſenſu pene vim
pene in ſe veſcientis excepit. Sed verus
voloꝛ non eſt ſine conſenſu pene. ergo in
xpo non fuit verus voloꝛ. ¶ Secundo
arguūt ex dicto Dionyſij: q ad Jobem
euāgeliſtā ita ſcribit. Abſit ut ego inſa/
niam. ut credā ſanctos aliquid pati ſm
coꝛporis paſſionē: ſed ſm ſolum iudica/
re ipſos ſentire credo. Si ergo hoc ē vꝛ
ſancti nō ſenſerūt paſſiones vllas ꝙ ſolū
ſm iudiciū: nō ergo ſm experiētiā. ergo
patiendo non habuerunt doloꝛē verū.
Ergo multo minus ſanctꝰ ſanctoꝝ xpꝰ.
¶ Tertio arguūt: quia Moyſes ieiu/
nauit. 40. diebus 7. 40. noctibus ſine
aliqua coꝛporis leſione, ꝓpter continuā
cōtemplationē. Si ergo pfectio ꝛēpla/
tionis aufert paſſionē 7 ſenſum famis:
pari rōne videt q auferat ſenſū voloꝛis
in carne paſſibili. Sed in xpo fuit conti/
nua cōtemplatio 7 pfectiſſima. ḡ videt
q nulla fuerit in eo voloꝛis experientia.
¶ Quarto arguūt: qa nā agens ꝑſtan/
tioꝛ eſt patiente. Sz nā aſſumpta ꝑſtan/
tioꝛ eſt oi alia. ergo non videt q ab aliq̄
nā poſſit affligi nec ledi. ¶ Quito arguūt
qa ſi anima Petri poneꝛet in inferū: ab
ignib⁹ nō cruciaꝛet: qa nō habꝛet i ſe cām
p quā vꝛeat dolere. Igit aia xpi nullaz
cauſam paſſionis i ſe habꝛebat. Videt ḡ
q nullū doloꝛē ſentiebat in carne cꝫ tū/
cūq; paſſibili. Si ḡ voloꝛ eſt paſſio ipſi⁹
aie potius cꝫ carnis videt q in xpo non
fuerit voloꝛ verus. Tali erroꝛi innitūt
qdā hꝛetici. 7 ē etiā antiquus erroꝛ ſar/
racenoꝝ: q erroꝛ euacuat redēptionē
nr̄am 7 dicit xpm nō eē xpm. Dū. n. dic̄
xpm nō fuiſſe vꝛaciter paſſū: dicit ipſū
non ſatiſfeciſſe: acꝫ hoc nec genꝰ huma/
nū eſſe redēptū. Dū ꝙ dicit ipſū ſimu/
laſſe ſe pati: dicit ipſum fuiſſe mēdacē. 7
ita nec vꝛe fuiſſe vꝛi filiū nec vꝛi nunciū
7 ita nec mediatoꝛē ſed potius vꝛecepto/
rem. Jō catholice dicēdū eſt ſm Alex.
in. 3. ſume. 7 Boſi. di. 16. 3. libꝛi ſenten/
tiaꝝ. Vꝛ abſq; dubio vꝛa voloꝛis paſſio
fuit in xpo ſicut ſcriptura teſtat. Unde
Yſa. 53. c. dicit. Vidimus eū nouiſſimū
viroꝝ vir voloꝝ 7 ſciētē infirmitatē. Nō
nō intelligit ꝓpheta vꝛe ſciētia ſimplicis
noticie: ſed vꝛe ſciētia expientie. Et i ꝑ/
ſona eius dicit in pſal. Ego ſum paup⁹
dolens. Fuit enī in xpo caro paſſibilis⁹
pfoꝛabilis. fuit etiā virtus ſentiendi ſm
quā etiā anima cōpatit coꝛpi leſo. Cū
igit hec duo vꝛa voloꝛē faciūt. ſ. vꝛa le/
ſio: 7 vꝛ⁹ ſenſus leſiōis. 7 hec duo vꝛe
fuerunt in xpo. indubitanē tenendū ē q
in xpo fuit vꝛa voloꝛis paſſio. ¶ Ad
pmū ḡ qō obiicit vꝛe auctoꝛitate Hilarij
triplicit ē rñdendū. Quidā. n. dicūt ipſū
ꝙba illa retractaſſe. Alij ꝙo aſſeruūt qō
in ꝙto predicto 7 in aliis ibidē poſitis
nō excludit ſenſū voloꝛis in xpo ſm hu/
manā naturā: ſ ſm diuinā. Unde ꝙba
illa nō ſunt referenda ad xpi ꝑſonā. Et
hoc cōfirmat: qa ut dicit idē Hilarius in/
telligentia vꝛboꝝ ex cauſis eſt aſſume/
da. Voluit itaq; in vꝛbis ꝓmiſſis exclu
dere errorē Arrij hꝛetici: q dicebat xpm
ſm ſe totū paſſum fuiſſe. Quidā vꝛo ut
magiſter ſententiarū i littera reſpondet q
Hilarius non voluit oſtendere xpm nō
habuiſſe vꝛum doloꝛē: ſed nō habuiſſe
cauſā doloꝛis. ¶ Ad ſecūdū vꝛe auctoꝛ/
itate Dionyſij dicendū eſt. Vꝛ Dionyſiꝰ
nō ſenſit q beatus Jobes. 7 alij ſci non
exꝑirentur doloꝛē in toꝛmētis: ſ voluit
cōmendare conſtantiā mentis que non
magis cōmouebatur experientia ſenſus
q̄ cōmoueꝛetur ex ſola cōſideratione 7
iudicio rōnis. ¶ Ad tertiū vꝛe Moyſe
dicendum eſt: q 7 ſi dulcedo contem/
plationis quodāmodo ipſum reficeꝛet:

ꝛ a sensibus exteriorib⁹ abstraberet adeo ꝙ naturales virtutes quodāmō ꝙsopiret: ut nō ita ꝙsumerent ꝛ cibū requirerent: tñ ꝙ tanto tpe ieiunauit sine aliqua sui lesiōe: hoc fuit ꝑ speciale priuilegiū siue beneficiū ꝛ diuinū miraculum. Et ideo non habet locū in ꝓposito quia xp̄s in passione sua nō exercuit miracula potentie: ꝫ potius vsus ē armis patientie. ¶ Ad quartū dicendū est ꝙ illud nō oportet intelligi ꝙ sit verū simpliciter: sed ꝑm aliquā conditionez siue ꝓprietatē. Quia. n. lapis cedit pcussōi: nō oportet ꝙ lapis sit nobilior pcte: ꝫ sufficit ꝙ excedat in aliqua conditione: ut puta in duritie ꝛ soliditate. Et sic est in ꝓposito. Cuius enī clauus nō esset nobilior carne xp̄i: erat tamē durior ꝛ solidior. Et si tu obiicias mihi de aia ꝙ nō posset pati: dicendū ꝙ aia nō patiebatur ꝑ se: sed ꝑ accidens. s. compatiendo carni. Vel ꝑm Aug⁹. i. 6. musice. aia sumit occasionē patiendi ex carne: verumtamē patit ex se occasione accepta Aliter potest etiaz dici ꝙ illud verbum habet intelligi ꝑm institutionez nature nō ꝑm dispensationē misericordie ꝛ punitionē iustitie: quoz⁹ primum respicit animā xp̄i: reliquū animā peccatricem sicut. 44. di. 4. expresse habetur. ¶ Ad quintū qō obiicit ꝙ anima Petri nō pateret in inferno: dicendū ꝙ non est sile: quia anima Petri post glorificationem pfectā nō ē passibilis ex causa ꝓpria nec ex dispensatione diuina ꝓpter salutē alienā. Nō aūt est sic de anima xp̄i q̄ dispensatiue ꝛ voluntarie passibilitatem habuit cum carne passibili cui adiuncta fuit. ¶ Secundo consideremus doloꝛ grauitatem. Fuit enī dolor eius grauissimus: ita ut excederet oēs pēnas martyrum: ꝛ quecunqꝫ genera tormentoꝛū triplici ratione. videlꝫ

Primo, ꝓpter aie sue limpiditatem.

Secūdo, ꝓpter carnis teneritudinem.

Tertio, ꝓpter vtriusqꝫ necessitudinem.

¶ Prima ratio patet. qa aia ei⁹ habuit noticiam omniū veritatum. vnde nouit distincte que sibi fuerunt pēnalia: nec ꝓpter vnum aliud minus apprehendit. Ideo scōm numerū eoꝛum que patiebatur ꝛ partiū ꝑm quas patiebatur fuit apud animam ihesu doloris multiplicitas. Vñ Eccliastes. i. dr. Qui addit scientiaz addit ꝛ laborem. ¶ Secūda ratio patet. quia ꝑm Boñ. in. 3. dis. 16. in eo erat maxima cōpleriōis equalitas ꝛ sensus viuacitas. Quāto enim complexio est nobilior: ꝛ quāto sensus tactus est viuacioꝛ: tanto doloꝛ ē acutioꝛ. Scōm aūtē doloris ipsius magnitudinem est totius coꝛporis afflictio. Audi enī omniū membroꝛuz afflictionem. Pedes eius fuerunt afflicti: cum discalciati ꝛ nudi ꝑ totam noctem ꝛ ꝑ partem magnam diei huc ꝛ illuc currerent. Pieꝫ credendum est: ꝙ sepius in lapides impingebant effundebantqꝫ per viam sanguinem sacrum. Vitalia membra ac respirātia sicut coꝛ ꝛ pectoris concauū: ꝛ similia dure fuerunt afflicta in timoꝛe ꝛ multoꝛum suspirioꝛū ꝛ gemituum assumptione circa costas voꝛsum latera ateqꝫ coꝛpus. Et vniuersaliter omnia membra ī dura flagellatione afflicta fuerūt: in qua superficies carnis sue tenere ꝛ delicate fuit crudeliē lacerata ꝛ sanguine cruentata. Brachia fuerunt afflicta ob duraz ligationem ꝛ constrictionem. Humeri fuerunt afflicti duro onere crucis. Os quoqꝫ afflictuz fuit tam fetido osculo proditoris: ꝙ etiam fellis ꝛ aceti amaro potu. Dares afflicte fuerunt horribili fetoꝛe sputoꝛum abhominabiliū iudeoꝛum ꝛ fetoꝛe cadauerum moꝛtuoꝛum. Bene quoqꝫ afflicte fuerunt ꝛ tumefacte ac sanguine ꝛ liuoꝛe conspersē: tum ex percussionibus facieī: tum etiam ex spinea coꝛona ꝓpter quam sanguis per eius faciem deflebat. Oculi fuerunt afflicti cōfusi ꝛ velati ac fletu reliquati: in furoꝛis ꝛ iracundie ignē spirantium inimicoꝛuz suoꝛum aspectu: necnon quia videbat matrem ꝛ discipulum quē diligebat flentes ꝛ cruciatos

Aures replete fuerũt opprobriis. Alter tex capitis afflictus fuit durissimis spinis ⁊ percussione arundinis. Ob imensitatẽ itaq; doloris clamat xps Treñ. i. o. O vos omnes qui trãsitis p viam attendite ⁊ videte si est dolor similis sicut dolor meus. ¶ Tertia ratio ppter aie ⁊ corpis necessitudinẽ. Quãto eq̃dẽ maior ẽ amicitia anime ad ipsũ corp⁹ tanto separatio est dolorosior. Cuz g̃ inter aiam xpi ⁊ ipsũ corp⁹ maior esset amicitia q̃ fuit in alijs bonis mũdi: tũ ppt aie bñ ordinate caritatẽ: tũ etiã ppt corporis seu carnis puritatẽ ⁊ dignitatem sequit q̃ quando aia xpi p mortẽ fuit a corpe sepata q̃ dolor ipsi⁹ intensior fuerit q̃ dolor cuiuscunq; morientis. ¶ 3° ꝑsiderare oportet doloris xpi vtilitatem Nam q̃ dolorem suum nos literamur a pena cui merito subijceremur. Scõm. Gosñ. in. 3. di. 19. passio xpi nos literauit a pena tpali: ⁊ ab etna: ⁊ ab ea que est inter vtrãq; media. A pena tpali literat: dum virtute illi⁹ ꝓdonant nobis pctã nõ solum q̃tum ad culpã ⁊ reatũ pene eterne: sed etiã q̃tum ad dimissiõz pene satisfactorie: sicut habet fieri in sacramento baptismi. A pena etna libat literando a culpa. Dum enim p passionẽ xpi nobis gratia impetraf: p quã culpa dimittit nobis debitũ pene eterne mortis relaraf. Literat a pena que est etiã inter vtrãq; media: que quidez fuit carentia visionis divine ex merito peccati Ade Et illa quidẽ ⁊ si fuerit ad temp⁹ ppter gratiam reparata in eis qui detinebãf in limbo: debebat tamẽ habere eternitatem habito respectu ad culpã Ade. Sz aliquis obijciet: quia nunc illis penis temporalib⁹ subiacemus quib⁹ subiacebant illi qui erant ante passionem xpi Et nullus qui est in inferno damnatus literaf a pena temporali nec ab eterna. Rñdet dñs Gosñ. q̃ rõ illa peccat fm cõsequens. Non enim sequit q̃ si hoc mõ nõ literat a pena tpali ⁊ eterna: q̃ ppter hoc nullo modo. Cuius enim nõ literet a pena eterna eos qui sunt in malo obstinati: literat tamẽ eos qui volunt ⁊ pñt ad xpm cõuerti. Rursus q̃uis nõ literet a pena tpali in presenti: ut ab ista fame ⁊ siti: literabit tamẽ in futuro. libat etiam ab aliquibus penis tpalibus ad q̃s essemus obligati merito peccatorũ nostrorum nisi passio xpi interueniret. Si quis ergo pie xpm contẽplando in cruce pendentẽ interroget: cur caput tenet inclinatũ: audiet illũ dicentẽ ꝓpter nos. Deus me. doloribus angor: passionibus crucior: ⁊ in amaritudine morat anima mea. Alloquere ipsũ alloquere anima dura: ⁊ loquet ipse tecũ liberter dicci. O amantissime iuuenis: q̃ scel⁹ cõmisisti ut crucẽ cũ tanto dolore ascenderes? Et ipse dicet tibi. Tu anima es mihi causa doloris: tu peccasti ⁊ peccare non cessas: ⁊ cum penas non valeas soluere delictorũ: ego pro te pniaz ago ⁊ pro oibus qui saluari volunt. Absq; eni mei sanguinis effusione nullus saluari posset. Sanguis ꝓ meus effusus tante virtutis est ⁊ efficacie: ut vna gutta sola sufficiat ad redimendũ oẽ gen⁹ humanũ. Sz ego largus redemptor ut securi fiant qui saluari ⁊ cõuerti volũt non vnã guttulã: sed de toto corpe meo sanguinẽ meũ effundo: de capite: de facie: de ore: de collo: de manibus: de pedibus: de omnib⁹ mẽbris meis: ⁊ deniq; de corde meo. Propter hoc Ieriñ. super Cãt. Fmẽ. zz. ait. Ad cumulũ pietatis tradidit i mortẽ aiam suã: ⁊ de proprio latere. ptulit precium satisfactiõis: quo placaret patrẽ. Propẽ q̃ illũ ad se vrsiculũ traxit. Apud dñm misericordia: ⁊ copiosa apud eum redemptio. Prorsus copiosa: quia non gutta sed vnda sanguinis largiter per quinq; ptes corporis emanauit. Dicille. Sed bois peccatoris ipsũ fugientis maliciam xpus considerans: de ipso sic conquerit per Aug̃. contra quinq; hereses. Cum ees inquit inimicus patris mei reconciliaui te. Cum inter montes ⁊ siluas errares quesiui te: humeris meis portaui te. Pri meo reddidi te: Lauorauit: sudaui:

caput meū spinis opposui: manꝰ meas clauis obieci: lancea latus meū aperui sanguinē meum fudi: animā meā posui ut te mihi copularem. ⁊ tu diuideris a me?

¶ Capl'm tertiū de pauptate xpi quam i cruce sustinuit ut nobis diuitias gratie inueniret.

Tertia cōditio xpi patientis est extrema paupertas: quā sustinuit p nostris culpis velendis de qua ipse Matb. 8. c. ait. Vulpes foueas habent: ⁊ volucres celi nidos: filiꝰ autē hois nō habet vbi caput suū reclinet. Fuit nanq; xpus triplici pauptate fatigatus.

Prima pauptas fuit bonoꝝ tēporaliū.
Secunda amicoꝝ familiarium.
Tertia bonorum supnaturaliū.

¶ Prima pauptas fuit bonoꝝ tpaliū. Nullū quippe bonū tpale aderat xpo in cruce angustiato. nō domꝰ: nō tectū: nō pannꝰ: nō aurū: nō argentū: sed nudus ipse pendebat. ¶ Secunda pauptas fuit amicoꝝ familiariū: qa oēs eo relicto fugerūt. Vnde p.pphā cōqueritur dicēs. Considerabā ad dexterā ⁊ videbam: ⁊ nō erat q̄ cognosceret me. Scōm Aler. de ales. nō dicit ad sinistrā. ppter ꝓginē beatā que sola ad sinistrū pſecutionū filiū verū deū ⁊ boiem cognoscebat. Ceteri ꝓo ⁊ si ex generali cōpassiōe xpo cōpaterent: tñ ipsū credebāt purū boiem in tormentis deficientē. ¶ Tertia pauptas fuit bonoꝝ supnaturaliū habebat xpus dona plurima: utputa scientiā sapientiā sanctitatē pulcbritudinē corpis ⁊ anime: ⁊ alia huiusmodi quibus omnibus i cruce: ⁊ si nō fuerit priuatus: priuari tamē visus est: dū reputatus est peccatoꝝ: stultus: seductoꝝ ⁊ omniū malorū ꝑpetratoꝝ. Quare nō imerito: ad se aduocans aiam peccatricem dicere potest. Reuertere ad me aia mea. Ecce. p te preciuz soluo. Expendo p te omnes thesauros meos. Suscipe sanguinē meū. Suscipe penas meas: ⁊ offer illas patri celesti. Dic ei. Parce mi misere peccatrici p vulnera: p doloꝛē: p sanguinē: p mortē ihu xpi. Parce domine q̄a filius tuꝰ. p nobis peccatoribꝰ pati dignatus est. Et statim deꝰ remittet tibi pctā tua. Ergo nō imerito ꝓciositas vocari potest hec flamma amoris vbi xpus preciosum sanguinē suū offert peccatoribus: ut cōsequanē salutem: quā nobis donet ille qui viuit in secula Amen.

¶ Sermo septimus de diuina caritate in quo declaraē q̄ gratiosus sit deꝰ peccatoribus penitētibus: ⁊ ad se redeuntibus: quibꝰ admiranda dona cōcedit.

Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos. vbi. s. Vt se tandē penitentiā reddat deus pctōribꝰ penitentibus offert illis munera gratie sue: cū dicit: reficiam vos. Ad q̄d plenius intelligendum in pñti sermōe: de caritate diuina concludemus tractatū exponentes septimā flammā: que vocabatur gratiositas. Ꝓpter cuiꝰ declaratiōe notabimus tria gratiosa dona que deꝰ p sui amore peccatoribꝰ ad se redeuntibus elargitur.

Primū donū dicit restitutionis.
Secundū letificationis.
Tertium glorificationis.

¶ Capl'm primuz qualiter deꝰ restituit peccatoribꝰ p pniam dona prius pdita ⁊ p peccatū mortificata.

Primū donū q̄d deus bñdictus elargit peccatoribus penitētibꝰ dicit restitutionis. Scōm Ric. in. 4. di. 14. ⁊ cōm opinionē theologorum: p pniam restituit homini opa priꝰ perdita: ⁊ p culpaz mortificata: que añ viua fuerūt. Si quis nanq; in caritate exist̄s deū ānis seruierit deo ieiunando ⁊ orādo ⁊ cetera bñ faciendo aduenīēte culpa mortali dona hꝫ oia pdidit.

Sed eo a culpa resurgente reuiuiscunt simul oia supradicta. Sed cōtra obijci potest p dictū Algonis: qui ait. Nemo i spe correctionis peccare vult: quia qō semel amittit ipsū nō recupat amplius. Ḡ si bona opa prius facta sint amissa p culpā: impossibile ē ea restituj: ergo nec viuificari. ¶ Item. Omne qō viuificat est aliquo mō. Sed qō oio pijt. nullo modo est. Et talia sunt opa bona prius facta. Ḡ nec viuificari nec recupari pñt Rñdet Boñ. in. 4. dis. 14. q. opa q̄ prius fuerunt viua: qa ex caritate facta & digna vita eterna: postea adueniente culpa mortificant in isto: quia amplius in hoc q̄ diu est culpa i eo nō est dispositio digna remuneratione. ppter indignitatem ipsius: sed rursus gratia redeunte que istū facit dignū vita eterna. iam opa in hoc sūt digna remuneratione. & ideo restituūt & viuificant. Ideo dicit qdā q̄ opera bona in caritate facta qa bona sunt: & ideo fiunt in laudem dei ut inde deus at laudari deus. qa vero in vnitate mystici corpis. & qa in caritate: ptinent ad corpus mysticū. quia vero ex libera voluntate & iusta: ad radicis premium siue ad facientis meritum. Unde qa iste cadit q̄ facit opa: nihilomin9 remanent in corpe mystico. quia inde alia mēbra gaudebūt: & de9 inde laudabit. Sed tñ nō manēt ad gloriā facientis: & iō moriuntur ista cū iste moritur: ita eo resurgente a culpa: & facto re corpe mystico: sibi opa bona reuiuiscūt. Unicq̄d aūt sit de hoc siue remaneāt in corpe mystico siue nō: verū est q̄ remanent in memoria ei9 qui fecit: & dubiū etiā non est quin maneant i memoria dei: & q̄diu manet culpa manent in cognitione dei cuncta respicientis: & in memoria petōris. Sed ibi non manent ad remunerandū: nec i memoria petōris ad gaudiū: ita magis ad dolendū. Sed cum resurget manent in deo ad remunerandū: & in memoria ipsius petōris ad gaudendū. Ad dictū Algonis dicendū est q̄ intelligit de illo opere bono qō homo potuisset facere uel fecisset illo tpe quo peccauit: qō quidez non recupabit: qa si alio tpe vult facere opus qō omisit: perdit quod vellet facere in illo tempore. ¶ Ad secundum dicendum q̄ illa opa que mortificata fuerunt manēt in memoria eius q̄ fecit & dei primo a quo fecit. hec Boñ.

¶ Capl'm secundū de leticia angelorū & totius celestis curie. ppter penitentiā & conuersionem peccatorum.

Secundū donū dr letificationis facit vtiq; de9 āgelos suos iubilare in conuersione petōrum. Unde Aug. 15. dr. Gaudiū est angelis dei sup vno peccatore penitentiā agēte. Sed circa hoc notandū de gaudio angelor9 sm Boñ. 01. i. secundi li. q̄ ipsi gaudiū i angelo crescere potest intelligi dupliciter. Uel extensiue. Uel intensiue Extensiue dicit crescere quādo quis de pluribus gaudet. Intensiue aūt quādo affectus eius de aliquo copiosius gauderet. Si ergo loquamur de cremēto gaudij sm primū modū. s. q̄tum ad extentionē verū est. & doctores coiter sentiunt q̄ ipsis beatis angelis accrescit gaudiū ex salute peccatorū: quia de pluribus9 gaudent: sm q̄ plures saluant. Si autem loquamur de cremēto gaudij sm modum aliū: scz q̄tum ad intensionē: sic est distinguendum. Nam gaudium duplex est. Quoddam est gaudium in quo consistit premiū substantiale. & illud est gaudium de bono increato: qō angelus habet de deo & in deo. Est itez gaudiū quoddā accidentale: & illud est gaudiū qō angelus habet de bono creato: siue ppio: siue alieno. Ergo aliqui dixerūt q̄ in angelis creatis accrescat vtrunq; gaudiū intēsiue: quia nondū sūt pfecte beati: q̄ nis sint beati pfirmati. De quoz opinione nō videt fuisse magister. Ḡ qa ista opinio non videtur pbabilis. iō fuerunt alij qui dixerūt: q̄ neutrū gaudium crescat in eis intensiue: sed solum extensiue. sic caritas eorū nō est maior

q̄ fuerit ab initio: q̄uis plures nūc diligant q̄ tunc. Sed quia istud non videtur adhuc satis ꝓbabile: q̄ angelis accrescat materia gaudij: quin etiā accrescat ⁊ gaudiū: ideo ē tertius modus dicēdi. q̄ in angelis nullo modo accrescit gaudiuz in quo consistit p̄miū essentiale: quia q̄tū ad illud ꝓfecte beati sunt. Sed gaudiū in quo consistit p̄miū accidentale accrescere pōt: nō solum extensiue: vrū etiā intensiue: ⁊ ratione ꝓpozij boni cōiuncti q̄ ministrāto alijs bona opera: ⁊ ratiōe boni faciūt in quib⁹ p̄miū accidentale merent. Et quia etiā conciues suos ad lxtitudinē p̄ducūt: sup quibus congratulantur. Non solū autē angeli: sed etiā tota trinitas gaudet ⁊ facit festum vt conuersione pcōzis. Et primo gaudet pater. Nam rex terren⁹ multū gaudet: quādo filius sibi concipitur: sicut letatus est Abzabaz vt conceptu Barre. Multū gaudet quando nascitur: sicut Zacharias ⁊ Elisabeth i ortu p̄cursozis. Multum gaudet quando filius ablactatus est. Unde Abrahaz fecit magnū conuiuium in ablactatione filij sui Ysaac. Gen. xxi. Multum gaudet quādo fil⁹ grandis effectus est: ⁊ ad mensam recipitur. Sic pater celestis vt filio spūali cōcepto: nato: ablactato: ⁊ ad mensam recepto multū gaudet. Conceptio nāq; accipitur in contritione: siue boni ꝓpositi inchoatione. Unde Ysa. xxvi. A facie tua domine parturiuimus ⁊ cōcepim⁹ spiritum salutis. Natiuitas attenditur in confessione uel bonozū operuz ostensione. Sed vt multis pōt dici illud Ysa. xxvi. Uenerūt filij vsq; ad partum: ⁊ virtus non est pariendi. Ablactatio attenditur in vite p̄fectione: quando homo int̄ātū ꝓficit q̄ iam nō indiget lacte parunlozum: sed cito solido ꝓfectozum vt quo Heb. v. Perfectozum est solidus cibus. Ad mensam receptio attēditur in celesti refectiōe. iuxta illud Luc. xxii Ego dispono vobis regnū: ut edatis ⁊ bibatis sup̄ mensam meam in regno meo. ¶ Secundo gaudet filius triplici vt causa. ¶ Primo quia videt effectum sue passionis. Quod notatur in parabola vt oue p̄dita ⁊ inuenta. De qua Greg⁹ ait in omel. Una ouis p̄rijt q̄ homo p̄ccando vite pascua vt reliquit. In humero autem posuit: quia p̄cata in co:pore suo ipse portauit. Et Aug⁹ i libzo contra quinq; hæreses. Cum esses inq̄t xp̄us inimicus p̄ris mei recōciliaui te: cū inter montes ⁊ siluas errares, quesiui te: humeris meis portaui te: patri meo reddidi te: laborauī: sudaui: caput meum spinis opposui: man⁹ meas clauis obieci: lancea latus meū aperui totus iniurijs ⁊ asperitatib⁹ laceratus sum. sanguine fudi: ⁊ animā posui: ut te mihi copularē: ⁊ tu te diuidis a me? Nec ille. Tantū autē desideriū vt oue inuenta habuit: q̄ etiā desertū. i. celuz vt reliquit. Nō dicitur desertum idest derelictum ab homine qui fuerat ipsū habiturus: tū quia ad instar deserti in eo sūt dulces cantus auiū idest angelozum. Ibi etiā sunt rose martyrū: viole confessozum: ⁊ lilia virginū. ¶ Secūdo gaudet filius: quia videt in peccatore cōuersio reformationē sue imaginis. Nō notat⁹ in secūda parabola vt dragma pdita ⁊ inuenta: in qua imago regis refulget. Decē enī dragme sūt nouē ordines angelozū: ⁊ decim⁹ boiuz: qui ad dei imaginē sunt creati. Sed decima dragma pdita fuit: q̄ homo p̄ccauit. Sz xp̄s ipsam q̄siuit ⁊ suā imaginem reparauit ¶ Tertio gaudet eo q̄ videt resuscitationē sui fratris. Nō notat⁹ in tertia parabola vt filio pdigo vt quo dicit. Epulari ⁊ gaudere oportebat: qa frater tu⁹ pierat ⁊ inuentus est. ¶ Tertio vt conuersione p̄ccatozis gaudet spūs scūs triplici vt causa. ¶ Primo quia recupat templū suū q̄ vt habitare: vt quo i. Cor. iii. c. Nescitis q̄ templū dei estis vos: ⁊ spūs dei habitat in vob⁹? habitare aūt nō posset: nisi spūs malign⁹ recederet. ii. Cor. vi. Que aūt p̄uētio xp̄i ad belial? q̄s p̄sensus tēplo dei cū idolis?

Secundo gaudet quia recupat mẽbrum suũ qđ vtret viuificare. i. Cor. 6 An nescitis ꝙa membra vestra templũ sunt spũs sci? Videmus aũt ꝙ membꝝ precisũ putridũ uel paraliticũ nõ viuificatur a spũ humano. Eodẽ modo nec pctõr a spũ diuino: tum ꝙa diuisus est a deo. Ysa. 59. c. Iniquitates vestre diuiserũt inter vos 7 deũ vestrũ. Tum ꝙa putrefact⁹ est in pctõ. Joel. i. Computruerũt iumẽta in stercore suo. Tũ ꝙa paraliticat⁹ est ex inordinato motu: nõ enim habet sensũ amoris dei de qua dicit Bap. Tentite de deo in bonitate Tz gaudet ꝙa recuperat vas suũ qđ vtret implere. Oportet autem ꝙ istud vas sit vacuũ ab amore mũdi si vtret impleri amore dei. Tñ Aug⁹ sup Joh̃em. Plus es: sed plenus es. Funde qđ habes: ut recipias qđ nõ habes. Funde amorẽ seculi: ut implearis amore dei. Bz circa hoc queri potest: quõ intelligatur illud ỹbũ. Maius gaudiũ ẽ angelis dei sup vno pctõre pniam agente: ꝙm sup nonaginta nouẽ iustis. Ad qđ dicendũz ꝙ potest intelligi dupliciter. Aut de tepidis iustis: aut de feruentibus. Si primo modo hoc verũ est. Unde Greg⁹ ait. Maior pctõre ꝙm de fratre iusto gaudiũ fit i celo ꝙa 7 dux in prelio plus illũ militẽ diligit qui p⁹ fugã reuersus hostez fortiter p̃mittꝫ illũ qui nũꝫ terga vertit: 7 nũꝫ aliquid fortiter fecit. Sic agricola illã terrã ampli⁹ amat q p⁹ spinas habuit fructũ: ꝙm illã que semp fertilez messem pduxit. De hoc etiã Aug⁹ i li. ꝯ Faustũ sic dicit. Agricole plus placent agri q̃ spinis etiã magnis eradicatis centenũ pferũt: ꝙm que nullas spinas vnꝫ habuerũt: 7 vir ad tricesimũ puenerunt. Si aũt intelligaf de iustis feruentibus Tunc distinguendũ est inter affectum 7 effectũ. Mã ꝑm Boñ. meliori maior affectus. Magis autẽ indigenti maior est tribuend⁹ affectus. Eidem⁹ enim ꝙm si aliqua mater vocẽ filios habeat: si vn⁹ infirmaf 7 postea sanaf: maius gaudiũ ostendit de sanitate istius recupata ꝙm de sanitate in alijs conseruata.

Capm tertiũ de gloria quã acq̃runt pctõres conuersi: 7 de ipsorũ btitudine in regno celorum.

Tertiũ donũ qđ deus pctõribus pmittẽtibus elargif dicif glorificationis. Nam i celesti 7 bta hierusalẽ ipsos tãdẽ aggregat societati ciuiũ supnorũ. Hecꝫ enim ppf pctã ipsis infumũ locũ pcedit: ꝺnimo ut saluator ait. ppf ipsam pniam meretrices 7 publicani pcedent in regno celorũ. Quãta aũt sit eorũ gloria i celo: ostendif in Thayse meretrice: de qua i vitis patrũ legif: ꝙ tante pulchritudinis extitit: ꝙ multi ppter eã venditis substãtijs suis ad vltimã pauptatem deuenerũt: sed 7 amatores eius mutuo se interficiebãt Qđ cum audisset abbas Pannuc⁹ sũpto habitu sclari: 7 vno solido pfect⁹ ẽ ad eã in qndã egypti ciuitatẽ: vtdit⁹ꝙ ei solidum qsi p mercede pccãdi. Illa aũt accepto precio ait illi. Ingrediamur simul cameram. Cumꝫ ingressus eet 7 locũ pciosis ornamẽtis stratũ ascendere inuitaref: dixit ad eam. Si est interius cubiculũ i ipsũ eamus. Illa aũt dixit. Est quoddã cubiculũ vbi nullus ingredif. Si ꝺo deũ times: nullus loc⁹ est qui eius diuinitati absondaf. Qđ cũ senex audisset dixit ei. Scis eẽ deũ? Cumꝫ illa respondisset se scire deũ 7 regnũ futuri seculi: nec nõ tormẽta pctõrꝝ dixit ei. Si ergo hec nosti: cur tot aias pdidisti? Et non solũ p tua: sed p aliorũ reddenda ratiõe damnaberis. Illa ꝺo puoluta ad pedes abbatis Pannucij cum lacrymis orabat. d. Scio esse penitentiam pater: 7 cõfido remissionem te orante sortiri. Peto tribus horis inducias: 7 post hec qđ volueris ꝺo: 7 quecunꝫ precepis faciã. Cũꝫ ei locũ abbas constituisset: vbi veniaz impetrare vteret: illa collectis oibus quecũꝫ de peccatis lucrata fuerat: platisꝫ in media ciuitate populo expectante igne cõbussit clamans 7 dicẽs. Venite omnes qui peccastis mecũ: 7 videte quõ ea q̃

mibi cõtulistis exurã. Cum aũt omnia incendisset: ad locum quẽ abbas Pannucius construxit prexit. Qui illam in cellula parua reclusit: hostiũq; cellule plũbo signauit: ⁊ paruã reliqt fenestrã: p quã ei ab⁹ dare: iussitq; parũ panis ei ⁊ paululũ aque ab alijs ministrari. Cum ergo trib⁹ ãnis fuisset inclusa, p fectus abbas Pãnuci⁹ ad abbatẽ Antoniũ cõuocatis discipulis ut ab eo inquireret si remisisset ei sua pcã ve⁹: narrata causa sanct⁹ Antom⁹ discipulis conuocatis: pcepit ut illa nocte orarẽt. Statimq; abbas Paulus maior discipulus Antonij vidit in celis lectũ pcio sis vestibus ornatũ: quẽ tres ỹgines facie clara custodiebãt. Cumq; Paul⁹ diceret gratiã illã esse Antonij: nõ est Antonij: sed Thaysis meretrices vocẽ sibi dicentẽ audiuit: Nõ cum mane audisset abbas Pannuci⁹ cũ gaudio discessit. Et cum illã eduxisset ve cella: qn̄ tecim die⁹ supuixit ⁊ pausauit i pace. Ergo aperiant oculos suos pcores ut videant longitudinẽ latitudinẽ altitudinem ⁊ profundũ ardentissime caritatis dei: qui sua amplissima ⁊ imensa clemẽtia paratus est semp pcoribus penitentibus dare salutẽ: quã nob⁹ oib⁹ largiat ipse: q̃ viuit in secula seculoꝝ. Amen.

De imortalitate anime tractat⁹ incipit.

Sermo primus in quo tractatur de vita in communi.

Qui autẽ

in pretuũ viuẽt. Scribuntur hec verba originaliter Sap. 5. c. Qui falso plerique opinant extinctos homines corporali morte amplius nec viuere: nec viuificari posse: fiantq; ex hoc i oibus vitijs bruti veteriores: i psenti tractatũ de imortali vita statui compilare. Est quippe satis supq; necessariũ aperire oibus: quẽad modũ dei sapia statuit ut homines p varietate meritorũ: aut in eternũ viuãt in felicissima patria paradisi: aut illã pitentes eternis supplicijs de putent. Illã que durior pena censeri potest q̃ pcor homo qui sentiens certitudinaliter p poni sibi bonũ ⁊ malũ pretuo duratũq; a pcõ separi nõ curat? Grandis eẽ iactura est, p momentaneo ac labili b⁹ mũdi bono perdere gaudia nũq; de futura: ⁊ obligare se in secula seculoꝝ ad eternas penas. Qua, ppter ut ipsi⁹ immortalis vite plenior ac lucidior possit haberi noticia: in hoc sermone ad vitã i cõmuni stilũ nostr̃ dirigemus: de quatria mysteria erunt pitemplanda.

Primũ, erit de vite diffinitione.
Secundũ erit de vite originatione.
Tertiũ erit de vite ibata susceptione.

Quid sit vita ſm phm declarat: ⁊ an anima sit ipsa vita. Capl'm. j.

Primũ dicendũ erit de vite diffinitione. Nam ut Cicero tradit in primo de officijs: omnis que a ratiõe suscipitur de aliqua re institutio: debet a diffinitione proficisci ut facili⁹ intelligat quid sit de quo disputet. Igit̃ inquiramus primo quid ẽ vita. Et diffinit̃ sic a phõ libro de motu cordis. Vita est actus aie ſm⁹ i motu corpis adaptati ad mouendũ. Et q̃b⁹ verbis dubitatio mouetur. An vita sit ipsa anima. Et quibusdam videt̃ q̃ sic. Nam Amb⁹ i li. de bono mortis ostendit q̃ anima nõ potest mori: qa est vita Et vita est cõtraria morti. Ait autẽ sic. Anima vita est: quõ potest mortẽ susciere: cum sit ipsi contraria? Ipse etiam Amb⁹ in eodẽ li. probat q̃ vita sit aia sic. Cui aia infundit̃ vita infundit̃: a q̃ aia discedit vita discedit. Aia ergo vita est. Isidorus li. 1. de summo bono. Vita inqt corpis est aia. Sed ⁊ phus vult q̃ aia viuat seipsa. Igit̃ erit sua vita. Nõ phari põt. Anima viuit. Aut ḡ seipsa: aut alio. Si alio: aut illud viuit: aut nõ. Si nõ. ḡ nõ dat vitã. Si viuit: ergo aut seipsa aut alio. Tunc similiter queritur de illo alio. Si ergo non est abire

in infinitū: relinquit q illud quo viuit viuit seipso. Et ꝟisimile ē q aīa viuat seipsa q aliud quo viuit. g aīa seipsa vita est. ergo vita est aīa. Soluit aūt hāc ambiguitatē Alex. in. z. volumīe sume sue. d. q vita nō ē aīa: sed actus ab ipsa egrediens. Quia ut scribit in libro de motu cordis: primus cōtinuus actus aie vita est. Unde aīa est causa vite in corpore: et causa vite i ipsa. Unde vita qua anima in se viuit non est aīa: sed cā aie. ideo vita nō ē aīa: nec ecōuerso forma liter loquendo. Ad auctoritates in cōtrariū allegatas respondet Alex. q intelligunt p comitantiā causalem nō p idemptitatē essentialē. ratione. s. effectus quo ipsa corpus viuificat. Ad aliud etiā qō inducebatur: q aīa viuit seipsa aut alio 7c. rndet pdictus doctor. q aīa dr viuere seipsa: quia principiū vite est in ipsa: nec est ab aliquo extra ipsam: sicut est de vita corpis: quod est ab intrinseco scilz ab ipsa aīa: sm q dicit Amb⁹ q aīa causat vitaz: et facit q vita sit in corpe. Nota ergo q viuere seipso ē dupliciter. Aut sicut se toto. Aut sicut aliquo sui. Verbi gratia. Aliter viuit aīa seipsa: aliter vita. Viuit enī vita seipsa tota sicut est. Unde viuere ē esse. In vita enī nō est aliquid qō nō sit vita. Et anima viuit seipsa: idest aliquo sibi intrinseco: utpote formali principio: quod non est alterius nature q ipsa aīa. Et ideo ex hoc nō sequit: q aīa sit vita. Si enī hec esset vera: aīa est vita: necessario oporteret q idem in ea esset informans et informatū: idest ipsa esset sua forma. Sed idem esset illi cē et viuere. sicut idē viuere esse et viuere: quia vita seipsa viuit. Vita ergo est actus primus et primus substantie nobilis mouentis: uel cognoscentis: uel vtrunq facientis. Sed adhuc arguūt quidā. d. q vita nō possit esse actus aie. Nam vita cum sit perfectio viuentiū: actus cum sit accidēs nō potest esse perfectio taliū. Rndet ad hoc Alex. q est primus actus forme substātial' et est actus sequēs ad primū actū. Licz autē sequētiū actuū sit aliqd accidēs tamē actus primus qui ē pfectio ībe non est accidens. Nam sicut intellectus q̄q nominat ipsā potētiā intellectiuā: q̄q aūt actū eiusdē accidentalē: ut. s. q procedit ex comprehensione reruz extrinsecarum. similiter ē de vita. Et sī vita q̄q noiat ipsam vitā put ē substātia: q̄q actū eiusdē accidētalē. Ista nihilominus rudibus ostendi nō possūt: quia ut Arīs. inqt i tertio metaph̄. Soluere vinculum ignoranti nō est possibile.

¶ Unde vita habet suū principium Caplm. z.

Secundū mysteriū contēplādū est de vite origine. vnde. s. vita trahit originē sicut a principio efficiente. Et Plato dicit animas esse principiū vite. In libro aūt de motu cordis dicit: q motus est causa vite. Arīs. z. de aīa. Anima est viuentis corporis causa: et principiū verū. Tamen restat dubium: qa ex verbis scōz videt q omnis vita sit a deo. Inqt. n. Aug⁹ li. de vera religione. Nulla vita est que non sit ex deo: qa deus sūma vita est. et ipse est fons vite. Et Dio⁹ in li. de. diuino. Omnis vite erit vitalis motus ex vita ipsa que est sup oēm vitā. Et Gen. z. Formauit deus hominē de limo terre. et inspirauit i faciē eius spiraculū vite. ergo p effectū. principiū vite est ipse deus. Respōdet Alex. ubi ō. d. q aliqd viuit i se p se et ex se. ut vita pma q̄ est deus. Et aliquid viuit in se et p se: sed nō ex se: ut anima et angelus. Est iterū aliquid qō viuit in se: sed non ex se: nec p se: ut aīa sensibilis et vegetabilis. Illoꝝ aūt q̄ viuūt p se et i se: quedā possūt alijs vitā coicare: ut aie rōnales corpibus organicis potentia vitā habentibus: quedā non possunt: ut spūs angelici et spiritus rationales: quedā que nō p se sed participando vitam illis mediantib⁹ que p se viuūt: ut corpa humana. Ex quibus patet q quedā sūt que p se viuūt: ut sūt spiritus angelici. Dicimus ergo q vita eorū que p se viuunt ūmediate sit a deo

sicut eorū substantia uel essentia. Vita uero eorū que uiuūt pticipando vitam mediantibus illis que uiuūt p se: nō est immediate a uero: sed illis mediantibus q̄ p se uiuūt. Sed propter hoc q̄ dixim⁹ uocto⁹ predictus. q. 18. prima pte: querit dubū videlz. Utrū anima sit vita i uero Et q̄ sic ipse. pbat: qa Job. i. dicit. Q̄ factū ē: in ipso vita erat. Sed oia p uerū facta sūt. ḡ in uero oia sunt vita. Insup viuere uri est ei⁹ intelligere. In uero aūt idem est intellectus: et q̄ intelligitur: et ipsū intelligere eius. Unde quicq̄d ē in uero ut intellectū: ē ipsū viuere: seu vita eius. Cum ergo oia que facta sūt a uero sint in ipso ut intellecta: sequit̄ q̄ oia in ipso sint vita diuina. Contra tamē hoc possumus instare. Primo sic. Act. 17. dicit. In ipso viuim⁹ mouemur et sum⁹ Sed nō oia que sunt motus i uero sunt vita. Secundo sic. Omnia sunt in uero sicut in primo exemplari. Cum ḡ non oia viuāt in seipsis: videtur q̄ nō oia in uero sint vita. Respondet his predictus docto⁹. Ad primū q̄ creature dicunt̄ esse in uero dupliciter. Uno mō in q̄tū continent̄ ab ipso et conseruant̄ virtute diuina. sicut ea dicimus esse in nobis q̄ sunt in nostra ptate. Et sic creature dicunt̄ esse in uero: put sunt in ppriis naturis. Et hoc modo intelligit̄ ꝙ būs apli dicentis. In ipso viuim⁹ mouemur et sumus: quia nostrū esse: et nostrā viuē: et nim moueri causat̄ ab ipso uero. Alio mō dicit̄ res esse i uero sic in cognoscente. Et sic sunt in uero p. ppias rationes que nō sunt aliud in uero ab essentia diuina. Unde res put sunt i uero sūt cētia diuina. Et quia essentia dina ē vita nō aut̄ motus: inde ē q̄ res hoc modo loquēdi in uero nō sunt motus sed vita.

Ad secūdū dicit q̄ exemplata oport̄ conformari ꝑm rōnez forme: nō aūt ꝑm modū essendi. Nam alterius modi habet esse quelibet forma in exemplari: et in exēplato: sicut forma dom⁹ i mente artificis habet ee imateriale et intelligibile. In domo aut̄ que est extra aiam hz esse materiale et sensibile. Unde ratione rerū que in seipsis nō viuūt. in mēte diuina sunt vita: qa in mente diuina habent diuinū esse.

De substantiata susceptione vite: et q̄ sunt illa que vitam suscipiunt et viuentia dicuntur. Cap'm. 3.

Tertiū mysteriū cōtemplandu⁹ est uere vite substātiata susceptione. videlz que sunt illa que vitā suscipiūt seu viuūt: ita ut viuentia dici possint. Et fit circa hoc instantia tripl'r. Primo respectū oiu⁹ rerū nāliū an viuāt. Secūdo respectū corpoꝝ celestiū an illi sit vita. Tertio respectu increate nature an insuper etiam ipsa sit viuens.

Primo quibusdā forte videret̄ q̄ in oibus reb⁹ nālibus sit vita. Inqt enim Ar. 8. phi. q̄ mot⁹ est ut vita quedā nā existentib⁹ ipsis. Sed oēs res nāles pticipāt motū. ḡ oēs res nāles pticipāt vitā. Sed cōtra hoc Dio⁹ in li. de diui. no. ait sic. Plāte ꝑm vltimā resonātiā vite habēt viuere. Et quib⁹ verbis accipitur q̄ vltimū gradū vite obtinēt plāte. Rñdet ꝑm Tho. ꝑma pte. q. 18. q̄ illa. ppie dicunt̄ viuētia: que seipsa ꝑm aliquem spēciē mot⁹ mouēt. Alia aūt ꝙ in quoz⁹ nā nō est: ut agāt se ad aliquē motū uel opationē: viuentia dici nō pūt nisi p similitudinē. Et sic ꝙ būs plāte pōt intelligi uel de motu ꝑmo. s. corpoꝝ celestiū: uel de motu coiter. Et utroq̄ mō dr̄ q̄ vita corpoꝝ nāliū p silitudinē et p. ppriet̄. Nā motus celi est in vniūso corpaliu⁹ nārū: sicut mot⁹ cordis i aiali q̄ vita cōseruat̄. Et sil'r quicūq̄ mot⁹ nālis se hz ad res nāles. ut quedā silitudo vitalis opatiōis. Tz fit istāna de corpib⁹ celestib⁹ de qb⁹ nōnulli asserūt q̄ sint aiata Scribit siquidē Aug⁹ li. 18. de ciui dei. q̄ Anaxagoras apud athenienses reus fact⁹ sit: qa solē dixit ee lampadē ardentem: neganscq̄ vtiq̄ ee deū. Et ut doceat dños Doñ. i. 2. di. 14. quidā phi posuerunt: q̄ celi haberent animā: et q̄ celu⁹ esset magnū animal: et q̄ moueretur a ꝓpria forma pfecta: sicut mouet anima

Et hanc aiam motricē posuerūt regi ⁊ dirigi a deo mediāte intelligentia. Cui positiōi q̄dā inserētes inducūt Piero. asserētē sup illud Eccliastes. i. lustrās vniuersa p circuitū pgit spūs q̄ celi sūt aiati. Quib⁹ obstat dictū Job. Damas. d. li. z. Nullus aiatos celos aut luminaria existimet. Inaiati quippe sunt ⁊ insensibiles. Ratio ꝙ̄o pōt esse ꝓm Boēi vbi ō. q̄a substātia intellectual nō vnit corpi nisi mediāte vegetabili ⁊ sensibili. Et uita si celū pficeret a lba spūali: bret sentire ⁊ vegetari. Piero⁹ ꝙ̄o metapho rice locutus est. Vel si adhuc obiiceret ex ꝙ̄bis cōmentatoris: qui ait in .z. de celo ⁊ mūdo. Principia que sunt i oribus sūt viua. Phs etiā dicit q̄ principiū potentialiter ⁊ causa in vita ē oꝝ Ad primū dici pōt ꝓm Alex. q̄ illud intelligit de intelligētijs que viuūt q̄s motrices oꝝbiū ponūt. Vel dicūt viua effectiue: nō q̄ habeāt vitā ut formam uel actū: ⁊ effectiue tm̄ habent calorē aut frigus: nec tamē calida sunt uel frigida formaliter loquendo. Viua itaq̄ dici pñt. i. cōseruantia viuentes i vita Nimiꝝ detestandus est error ponentiū illa viuere cum facile si aliquid diuinitatis haberē possent ea venerarēt ac colerent. Ista quidā falsitate deluſi solem ⁊ lunā deos existimātes corpa illa adorare sunt ausi. De quibus sic loquitur Eusebi⁹ li. i. de euāgelica ꝓparatione. Egyptios ferunt ꝓmos oiuz cū in celū oculos sustulissent: motū ordinē ⁊ quātitates corporū celestiū admirātes solē ac lunā deos putasse: ac solē quidē osiris lunā ysin nūcupasse a ꝓpietate q̄dam inditis sibi noibus. Nam si q̄s ad latinā linguā ꝙ̄ba trāsferat multi oculi osiris dici pñt. Nec id ab re. Radios. n suos quasi multis rebus imittit oculos quib⁹ oia. p̄picit. Ysin ꝙ̄o: latine priscā dicere possumus: lune doie indito: qñ sempiterna p̄iscaq̄ sit. Et iterū de grecis idē Platonē inducit. Plato inq̄t in cartilo sic scribit ad verbū. Videtur mihi primi grecoꝝ eos solūmodo deos putasse: quos etiā nūc multi ex barbaris colunt solē videlz atq̄ lunā: tellurem: stellas: atq̄ celū. Nam cū ipsa cerneret tm̄ semper hoc est currere atq̄ reuoluī: ab hac ipsius tm̄ nā tm̄os. i. deos appellarunt. ¶ Tertio de natura increata dubitat: an ipsa sit viuens. Cū eni vita addat supᵇ esse i illo in quo nihil addit ad esse: videt q̄ non sit ibi vita. In deo aūt nihil addit ad esse alioquin in ipso esset aliqua cōpositio. Vnde nec in ipso erit vita. Videt Alex. q̄ in deo est vita nō p dram a substātia: ⁊ ipse sua vita ē ⁊ suū viuere: ⁊ tāto nobilioꝝ est ei⁹ vita quāto simplicioꝝ. Quia aūt dīnuz esse est simplicissimū nihil hīs de potētialitate admixtū. ideo est in plena actualitate atq̄ vigore. Quia autē in deo sit vita patet p Augū. qui ait i li. de fide ad Petrū. Deus naturaliter vita est. Vnde est q̄ antiqui p iuramentū solebant dicē: Viuit dñs. sic ps. zz. q. i. c. Et iurabit. Et. i. Regū. 18. c. et. 24. et. 26. et. 28. Et z. Regū. z. c. Et Judith. 13. dixit illa scā Judith. Viuit ipse dñs deus noster. Et Ysa. 49. c. Viuo ego dicit dominꝰ. Et Daniel. 14. dixit Daniel. Nō colo idola manu facta: sed viuentē deū qui fecit celum ⁊ terrā. Et Hiere. zz. c. Viuo ego dicit dñs. Et Ezech. 14. et. 16. c. Viuo ego dicit dominus. Ipse ergo est deus qui viuit: cuius vita est eterna: tū quia esse diuinū est eternū. Vt autem inquit Tho. prima parte. q. 10. illud qō vere est eternū non solum est ens viuens: tum q̄a ut ait Arist. xi. metaphᵇ. ostenso q̄ deus sit intelligens concludit q̄ habet vitaz sempiternā ⁊ pfectissimā: quia intellectus est perfectissimus: ⁊ semper in actu Quare cum ipse sit vita vera: aliis nō tm̄ temporalem: sed etiā eternam vitam cōcedere potest: ad quā iusti festinātes adipiscunt regnū celoꝝum: in quo ꝙ̄s saluator noster viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝum. Amen.

Explicit sermo de vita temporali ⁊ eterna. scilicz ipsius dei.

Sermo secundus in quo tractat de vita hominis ante suam beatitudinem.

Justi autē in ꝓspectu viuēt. Ihesu vbi s. Acq̄renda nūc est vita imortalis nō sine labore: quoniam ipsa est ꝓmiū cuiuscunq; opis virtuosi. Et ut Greg⁹ ait i sermōe plurimoꝝ martyrū: ad magna ꝓmia ꝑueniri non potest: nisi ꝑ magnos labores. Verūtamē anteq̄ de ipsa vite eternitate quicq̄ dicamus: de vita hois ante suā btitudinē aliquid aperiemus. Vnde considerabimus eam scōm triplicem statum.

Primo ſm statū nature condite.
Secūdo ſm statū nature lapſe.
Tertio ſm statū nature reparate.

De in statu nature condite homo si voluisset impassibilis fuisset: et imortalis.

Capm primū.

Primo cōsiderem⁹ hominis vitā ſm statum nature condite. s. añ ꝑccatū: quo tpe si voluisset impassibilis erat et imortalis. Ad qō plenius intelligendū erunt declarāde tres difficultates. videlz

Prima de impassibilitate.
Secunda de imortalitate.
Tertia de cibi necessitate.

Prima difficultas est de impassibilitate: quō. s. verū sit q̄ homo condit⁹ fuerit impassibilis. Primo quia sentire ē quoddā pati. Sed in statu innocentie erat homo sensibilis. Ergo et passibilis.

Secūdo q̄a corpus hois molle fuit. Et omne molle naturaliter passiuū est a duro. Ergo si corpi primi hois oblatū fuisset aliquod durū ab eo pateret: et sic fuisset homo passibilis.

Tertio quia Aug⁹ sup Gen. ad lram dicit. Adam nō māducauit de pomo eo q̄ nō crederet esse ueū: sed ne suas delitias cōtristaret s. vxorē suaz. sicut Salomon adorauit idola. 3. Reg. xi. c. ne contristaret vxores suas. Ex quibus patz q̄ Eua erat causa ꝓpter quā Adā comederat. Hā status prime conditionis erat stat⁹ passibilitatis aie et corpis tristabilis i statu prime conditionis. Sed tristicia ē passio affligens animā. Relinquit ergo q̄ stat⁹ prime conditionis erat status passibilitatis aie et corpis. Ad hec obiecta soluenda scūs Tho. i. pte. q. 97. dicit q̄ passio dupliciter dicit. Uno mō ꝓprie: et sic potest dici quod a sua naturali dispositione remouet. Passio eni ē effectus actiōis ſm Gilbertū porretanū. li. 6. ꝓncipioꝝ. In rebus aūt naturaliter ꝓtia agunt et patiunt ad inuicē: quoꝝ vnū remouet alterū a sua naturali dispōne. Et de hoc dicit Damas. q̄ passio ē mot⁹ ꝓter naturā. Alio mō dicit passio coit ſm quācūq; immutationē etiā si ptineat ad ꝑfectionē: sicut itelligere uel sentire dr quaddā pati. Patet ḡ ex diffinitione ista: q̄ passio erat isto secundo modo et nō ꝓmo: qm̄ sentire et admire nō remouent hominē a naturali dispositione: ſ potius ordinant ad bonū nature. Ad secundū idē doctor dicit: q̄ in illo statu homo poterat corpus ꝓseruare: ne pateret ab aliquo duro. Poterat quidē ꝑ ꝓpriā rationē ꝑ quā poterat vitare nociua. Poterat etiā ꝑ diuinā ꝓuidentiā q̄ sic ipsū tuebat: ut nihil ei occurreret ex improuiso a quo lederet. Ad tertiū respōdet Alex. in. 3. volumine sūme sue q̄ q̄uis homo haberet naturā tristabilē nunq̄ tamen tristaret: dūmodo ratio p negligentiā et ꝓprio studio nō deficeret Cocludūt itaq; doc. oīo impassibilitatē illi⁹ status. Unde Isido⁹ li. de trinitate ait. Si homo in paradiso inocēs viueret: nec ignis eū vreret: nec aqua mergeret: nec aeris absentia suffocaret: nec oīa q̄ nocent mortalib⁹ impedirēt. Et Aug⁹ li. 14. de ciui. dei. c. 26. ait. Nihil corruptionis i corpe: uel ex corpe vllas molestias: vllis eius sensibus ingerebat. Nullus intrinsecus morb⁹: null⁹ ictus metuebat extrinsecus. Sūma in carne sanitas erat: in aīo tota tranquillitas:

Sicut i paradiso nullus est⁹ aut frigus: sic in eius habitatione nulla ex cupiditate uel timore accidebat bone uolūtati offensio. Nihil oio triste, nihil erat inaniter letū. Hec ille. Notādū tñ ꝑm dicta Scoti. 7 dñi Bonā. 7 aliorū doc. di. 19. secundi. li. q⁹ impassibilitas illa nō erat uos sicut impassibilitas btōꝝ: qñ solū priuabat actū: sed nō potentiā patiēdi. Impassibilitas ꝙo btōꝝ ꝑuat actum 7 potentiā passiōis ꝑm omnē statum. Et ne cui impossibile videaf qđ dicim⁹ de statu primi hois ofa ad dei voluntatē 7 ordinē referēdo: inspiciamus exempla quib⁹ patere potest qualiter deus actū suspendit actiuoꝝ 7 passiuorū appropriatorū: 7 nō impeditorum: ita ut actio non fuerit secuta: sic ꝑm naturā factū fuisset. Est quippe ignis elementū maxime actiuitatis: 7 nihilomin⁹ tres pueros in ardentē fornacez missos ut cōburerent: nec mīme lesit: qnimo ambulabāt i medio flāme laudantes 7 bñdicentes deuz Daniel. 3. c. Sanctissima Agnes flāmis iniecta fuit 7 nihil sibi nocuit. Johes euāgelista Domitiani crudelissimi tpibus rome in oliū feruētis olei missus illesus exiuit. Idē etiā uenenum mortiferū bibit: quo exhausto duo alij extincti fuerāt: ipse ꝙo intactus ꝑmānsit. Quid plura? Indomitas feras mansuetas fecit deus scis suis. Nonne fecit sempiternꝰ de⁹ q⁹ illos neduz offendere ausesunt: deū etiā eis obediebant ac si ratione vigerēt? Ferocissimi inter alia leones reputant: 7 tamē Antonio mirabāt ad trā effodiendā ꝑ sepultura Pauli ꝑmi eremite: ut i vitis patrū de Paulo legit. Leōis presidio abbas Hoçimas scē Marie egyptiace corpusculum sepeliuit. Leonem etiam Hieroꝰ habuit: qui ita obediens erat ut 7 asinū monasteriū ad pascua dirigeret. De Jona legimus: q⁹ fuit a cete deuoratꝰ: 7 ꝑ triduū ad litꝰ ab cadez delua sanꝰ fuit eiectus Jone. 3. Nec mirādū si ad ipsū rerū omnū opificē sapiam atq⁹ potentiam ista referam⁹. Ipe siquidē 7 bē tpa tenebrarū, put melius indicauit boi cōuenire aliquib⁹ deluis marinis donauit ut cū boie familiaritatē cōtrahē possent Sicut de delphino Plini⁹ in li. de nāli bistoria ait. Delphinus boiem nequaq⁹ ut alienū expauescit. si obuiā nauigijs venit exultans alludit. Solinus autez de mirabilibus mūdi ꝑmo li. inqt. Augusto principe in campania: delphinuz puer fragmētis panis ꝑmo allexit: 7 in tantū consuetudo valuit: ut alenduz se etiā manu ipsius crederet. Moꝝq⁹ cuz ptulisset puerilis audacia eū inter spacia lucerni lacus euectauit. Unde effectum est ut a Baiano littore puerū eq⁹ tantem vsq⁹ puteolos vexeret. Hoc per annos plurimos tādiu gestū est: donec assiduo spectaculo desineret esse miraculū. Sed vbi puer obijt sub oculis publici residerij meroze delphinus iteriit In africo quoq⁹ littore delphinus ab iponensibus pastus est: tractandūq⁹ se prebuit impositosq⁹ frequenē gestauit. ꝑconsul africe Flauian⁹ ipse eū contigit Apud lassuz aūt vrbem puerū delphinus adamauit. Quē ꝑ maria insidentem cum vndosioꝝ fluctus necauisset: delphinus ad terrā reuexit: 7 ac si illū reatū suū fateref: pniaz suā morte mulctauit: nec amplius in ꝑfunda reuerti voluit. Hec A. Gell⁹. in li. noctiū atticarum. Et Aug⁹ li. ꝑmo de ci. dei. c. 14. dicit. q⁹ Arion citharista optim⁹ a Periandro corinthioꝝ rege artis grā dilect⁹ fuit a quo licentia obtēta sicilia 7 alias partes italie visitauit: demulcēs aures omnū 7 mentes: adeo ut multas quātitates pecunie congregaret. Et reuerti ꝑponens Corinthū. elegit sibi nauim 7 nautas corinthioꝝ. Nauta aūt ꝑiecta in altū naui tenuerūt consilium de ipso necando. Arion autē intellecta morte pecuniā 7 bona sua obtulit: 7 cūcta que habebat illis dedit ꝓ salute. Tunc ei naute iquiūt: sibi vim ꝑ ꝑijs manib⁹ nō inferre: sed imperāt q⁹ ipse solus i mari saliat. Orauit tunc citharedus Arion q⁹ sibi ꝑmittāt nobiles vestes capere 7

cum fidibus illꝰ carmē canere. Haute ut ꝛelectarenꝯ eius cantu qꝫ ozauerat concesserunt. Arion ḡ stans in summo puppis ornatus altissona voce cātauit domon cū fidibus: ⁊ ornatu sese in pzo fundū egit. Haute nequaqꝫ dubitantes q̄n perisset cursū secuti sūt. Sed cōtigit delphinū aduenisse ꝛesoqꝫ suo cāto ꝛē in tarontā regionez ꝛeportasse. Arion ꝯo ꝓtinuit Corinthū: retulitqꝫ oia regi. Qui nautas fecit inquiri. Quibus inuentis interrogauit: q̄d fozet ꝛe Arionē Qui ꝛesponderūt qꝫ esset i italia. Quos tñ mentiri volentes rex ꝛe ꝛitate conuicit. Hui⁹ histozie argumēto dicit. A. gellius. qꝫ athenis suo tpe sculptū atqꝫ pictū videbaꝯ simulacrū. s. delphinus vlxens: sup quo effigies sedebat būana Dixim⁹ ista ut clareat oibus non esse durū qō loqmur ꝛe bois conditi impassibilitate. ¶ Secunda difficultas est ꝛe illius status īmortalitate: quō. s. ꝓtat tunc corpus bois esse incozruptibile ⁊ īmortale. Nam omne cōpositū ex ꝛ̄ijs est naturaliter dissolubile ⁊ cozruptibile. Igit ꝛē. Ad istud rñdet Ego in li. ꝛe sacramētis: vbi ponit tres status humane nature.

Primus est nature condite.

Secundus est nature lapse.

Tertius est nature ꝛeate.

¶ In ꝑmo statu habuit hō posse pecare ⁊ posse nō pecare. ⁊ sic habuit posse mori ⁊ posse nō mori. ⁊ hꝫ fuit ꝑma humani corpis īmortalitas. In 2⁹ statu habuit posse mori ⁊ nō posse non mori. Et sic posse pecare ⁊ nō posse nō pecare: qm̄ in hoc statu ē pecādi ⁊ moriendi necessitas. In tertio vro statu habebit posse non mori ⁊ non posse mori. sicut ⁊ posse non pecare ⁊ non posse pecare: quoniam ad hunc statum pertinet moꝛiēdi ⁊ pecādi ipossibilitas. Sanctus ꝯo Tho. in ꝑma pte. q. 91. dicit qꝫ aliquid potest dici incozruptibile tripliciter. Uno mō ex pte materie: ro. s. qꝫ nō habet materiā. sicut angelus. Uel habet materiā que non est in potentia nisi ad vnā formā. sicut corpus celeste. Et hoc dicit ꝑm naturā incozruptibile. Alio modo aliquid dicitur incozruptibile ex pte forme qa. s. rei corpali inheret aliq̄ dispositio ꝑ quā totaliter a cozruptione pbibet. Et hoc dicit incozruptibile ꝑm gloziam. quia ut Augꝰ dicit in epla ad Dioscozū: tam potenti natura fecit ꝛeꝰ aiam: ut eius btitudine redundet etiam in corpus plenitudo sanitatis ⁊ incozruptionis vigoꝛ. ¶ Uerto mō dicitur aliquid incozruptibile ex pte cause efficientis. Et hoc modo in statu innocētie fuit incozruptibilis ⁊ īmortalis: quia ꝛeus sic voluit. Hinc ait Augꝰ in qōnibus noui ⁊ ꝛteris testi. Deus hominez fecit: q̄ qꝺiu nō pecaret īmortalitate vigeret: ut ipse sibi auctoꝛ esset: aut ad mortē aut ad vitā. Et idem in li. ꝛe baptismo paruulozꝫ ait. Fiebat inqt ozdo iusticie: ut sicut aīa dño suo ita ei corpus obediret. Et in li. 13. ꝛe ciui. ꝛei. c. 3. ait. Fatendum est primos homines ita fuisse institutos: ut si nō pecassent nullum genus mortis expertꝛēt. Sed eosꝛtem primos hoies ita fuisse morte mulctatos: ut quicquid eozū stirpe fuisset exoꝛtum: eadem pena teneretur obnoxium. Et in sequenti. c. s. 4. idē ait. Pro magnitudine quippe culpe illius: nām damnatio mutauit i pius: ut quod penaliter pceſſit in pcantib⁹ hominib⁹ ꝑmis: naturaliter sequeꝛet in nascētib⁹ ceteris. hec ille. Et idez in li. 14. ꝛe ciui. ꝛei. c 26. dicit. Uiuebat itaqꝫ homo i paradiso sicut volebat: q̄ diu hoc volebat qō ꝛeus iusserat. Uiuebat fruens ꝛeo ex quo bono bonus erat. Uiuebat sine vlla egestate: sic semp viuē hñs i ptāte cibus aderat ne esuꝛiret: poꝛ ne sitiret lignū vite ne illum senecta dissolueret. hec ille. ¶ Tertia difficultas oꝛ ꝛe cibi necessitate. Si enī coꝛp⁹ erat ipassibile: quō cibis indigebat? Et rñdet Augꝰ i qōnibus noui ⁊ ꝛteris testi. qꝫ immoꝛtalitas primi status erat ꝑm vim qñqꝫ supnaturalē i anima residentē: nō aūt ꝑ aliquā dispositionē corpori inherentē

Unde ꝑ resolutione corꝑis aliquid de humido. s. corꝑis ꝓterat ꝛeparari: ⁊ ne totaliter cōsumeret: necesse erat ꝑ assūptionem cibi homini subueniri. ¶ Secūdo cōsideremus hois vitā ꝑm statū nature lapse. Peccante siquidē hoie introducta fuit lex mortis: ut moriretur vsq; ad consūmationē seculi. iuxta cōminationē dei dicentis Gen. 2. Quacunq; die comederis morte morieris. i. morti necessitatē incurres: uel morti obligatus eris. ꝑm q̄ expōit Aug⁹ sup Gen. Uerūtamen in illis ꝓmordijs longa fuit vita illoꝝ: adeo ut audiētes Adā vixisse nongentis. 30. annis. ⁊ Malaleel octingētis. 95. ānis. ⁊ Jareth nongentis. 62. annis. ⁊ Mathusalē nongentis. 69. annis. ut ꝓz Gen. 5. c. pluriū admirant. Unde apud plerosq; varia ⁊ falsa quidē de annis illis opinio est exorta. Nam ut dicit Aug⁹ li. 15. de ciui. dei. c. 12. Aliqui dixerūt q̄. x. āni illius temꝑis accipiunt ꝓ vno āno nostro. volentes q̄ nongēti anni ex illis essent nonaginta. Sed falsū esse hoc cōstat ut ex codicib⁹ cōlligit. Dicit enim Gen. 5. c. Centū ⁊. 30 annoꝝ erat Adā quādo tertiū genuit filiū. Qui āni ꝑm illos essent. 12. ex nostris. Sed omittamus Adam: quia fortasse etiā quando creatus est generare potuit. Ex quid de Seth. de quo dicit q̄ centū. 5. erat annorum quādo genuit Enos: ac ꝑ hoc nondū dicebat ānos. xi. Enos ꝓ. 90 erat ānoꝝ quādo genuit Caynan. ⁊ sic nouē annos dicebat. Caynan aūt. 70 erat annoꝝ quando genuit Malaleel ⁊ sic septē annos dicebat. Quis homo generat in septē annis: si tunc anni. 70. nuncupant q̄ septem fuerūt. Plin⁹ ꝓ. 90 cū audisset hoies ad tot peruenisse ānos: hec omnia insciti ipsa ꝑuenisse est arbitratus: inquiens quosdā trāsisse annum estate ⁊ alium hyemi. Archades trium mensiū ānos habuisse. egyptios ⁊ latinios. 12. Acharuanas ser. Contra quā opinionē Aug⁹ sup Gen. ad litterā adducit scripturā dicentē. Ex centesimo anno vite Noe mense. 2. die 17. mensis: rupti sunt oēs fontes abyssi magne. Et Gen. c. 8. Requieuit archa mense. 7. 27. die mensis supr montes armenie. At ꝓ aque ibant ⁊ decrescebant vsq; ad. x. mensem. Et post subdit scriptura. Sexcentesimo primo anno vite Noe primo mense prima die mensis imunute sunt aque sup terrā. Tales igitur erant tunc anni: quales ⁊ nunc. Et si adhuc vltra querat: quomō tam diu hominū illoꝝ vita ꝓterat elōgari. Ad hoc respondet Nicolaus de lira sup Gen. 5. c. ex verbis Josephi in ꝓmo li. antiquitatū: qui opinioni nostre imo scripture sancte de annis ꝓcedat asserens Hieronymū egyptiū: ⁊ Berosiū Caldeū ⁊ Manethā idem tenuisse i illis libris: quos de antiquitate scripserunt: ꝙ hoc fiebat multiplici ratione. ¶ Prima ratio sumit ex bonitate complexionis ꝓmoꝝ parentū: q̄ fuerūt a deo imediate formati. ⁊ ꝓ ꝑs optime complexionati. ⁊ sic ad longiorē vitaꝫ dispositi. Et illa bonitas complexionis magis deuenit ad homines ꝓpinquos illius temꝑis q̄ ad remotos ꝑ tps mo derni. ¶ Secūda ratio sumit ex modo viuendi: quia ꝑ tpate viuebāt. ¶ Tertia rō sumit ex bonitate nutrimēti: qa ante diluuiū terre nascentia fuerūt meliora q̄ post: quia inundatio diluuij fuit ꝓ maiori parte ex aq̄s oceani salsis: que inducunt sterilitatem terre: ⁊ ꝓsequēs reddunt ꝓioza terre nascentia: ex q̄bus abbreuiat hominis vita. ¶ Quarta rō sumit ex scientia Ade: quia formatus fuit in sciētie pfectione. Et ideo cognouit virtutes fructuū herbaꝝ ⁊ lapidum ꝓcioso⁹ū: que faciunt ad conseruandam sanitatē ⁊ vitā ꝓlongandā. ⁊ de h docuit hoies illius temꝑis. ¶ Quinta ratio sumit ex bono aspectu siderum sup regionem illā in qua manebāt: qui aspectus multuꝫ facit ad longitudinem vite. Sed ꝑ motū celi continuū mutatus est tempore procedenti. ¶ Sexta rō sumit ex dispositiōe diua hoc ordināte:

ut per longā vitā hominū multiplicaret genus humanū. Propē oīa hec Aug⁹ c.8.li.15.de ciui.dei. manuducit nos ad intelligēdā illā vite diuturnitatē: quia nō potuissent tot homines ex vno multiplicari nisi p longū tractū temporis. Nam magister historiaꝝ dicit super Genē.10.c. 7 Aug⁹ narrat in libro qōnū sup Genē. Quia ex trib⁹ filijs Noe adhuc eo viuente nati sunt. 24. milia virorū. 7 centū 7.10. preter mulieres 7 puulos. Clixit quippe Noe post diluuiū annis.350. 7 fuerunt cūs anni nongenti. 50. sicut patz Genē. 9.c. Ex vno insup Abrahā dicit Aug⁹ vbi s. non multo amplius q̄dringentis annis numerositas hebreoꝝ gētis tāta ꝓcreata est ut in exitu eiusdē populi de Egypto sexcēta milia hominū fuisse referant tellice inuētus. Et si dicatur q̄ post diluuiū nō tam din vixerūt homines cū dīs vixerit Genē. 6. Erūt dies illius centū vigintiānorū. rñdet Aug⁹. c. 24. li. 15. de ciui. dei. Quia illud nō fuit tempus humane vite post diluuiū: ꝫ terminus assignat⁹ ad pniam his qui in diluuio erant pituri. Et ut testat magister historie scholastice. dixit dīs hec verba ante annos. 20. q̄ inciperet arcba fieri q̄ facta legit centū annis. Uel fm Stratonē eo anno hoc dixit deus quo cepit arcba fieri. Sed q̄a in malicia pseuerauerūt: ante prefixū terminū. s. centesimo anno deleti sunt. Quia etiā post diluuiū vixerint homines supra centū 7. 20. annos patz. Habemus enī ex. xi°. Genē. Sem erat centū annorū q̄n genuit arphaxat biennio post diluuiū. 7 post vixit q̄ngentis annis. Sale vixit quadringentis triginta trib⁹ annis. Clixit Heber. 464. annis. Clixit Thare 205. annis. Clixit Abrahā. 175. annis Genē. 25. Clixit Ismael. 137. annis. Genē. 25. Et sic etiā alij plurimi quos longum esset cōmemorare. Non tm̄ ꝓpterea bi q̄ tamdiu vixerunt morte euadere potuerunt. Tertio considerem⁹ homis vitam fm statū nature repate. In quo. s. p⁹ aduentū xpi 7 eius morte ac ascensionē in celū breuius q̄ prius homes vitā finūt. Si enī ꝓpter peccatū mors est subsecuta 7 introducta: cur nō post satisfactiē q̄ facta est xpi passione totaliter est remota? Et sic dicim⁹ ex doctrina Alex. in. 3. 7 dñi Boñ. di. 19. q̄ xps incarnat⁹ est ut homibus subueniret: 7 pro eis satisfaceret. Homo autem peccādo incurrit aliqua damna ꝓncipalia ut priuationē diuine visionis 7 destinationē in limbo. Aliqua vero incurrit ex psequēti: ut famē: sitim: labore: morte: 7 huiusmōi. Debuit itaq̄ xps ita pro homine satisfacere ut melius ipse homo cōsequi posset beatitudinem eternā. Hoc aūt fit remanentib⁹ penalitatib⁹: ut uel pctm̄ homis lapsi cōfitent: uel cōpatiūt xpo passo: uel de regno celorū curant. Vt enī inquit Aug⁹ sup psal. Ecce turbat mundus 7 amat. Quid si tranquillus esset 7 formosus? Quō ei bibereres q̄ sic amplecteris fedū? Flores ei⁹ quō colligeres si sic a spinis nō reuocas manū? Et in libro de vt is dñi idem ait. Ideo de⁹ felicitatib⁹ hui⁹ seculi amaritudinē miscet: ut alia quaq̄ felicitas cuius dulcedo nō ē fallax. Et licz xps ut tactū est ab his penalitatibus nō liberauerit nos ut nūc: ipsius tñ fiet merito ut in generali resurrectiōe ꝓut dicet i sequētibus: beatis sua corpa reassumant ipassibilia imortalia 7 gloriosa: cū quib⁹ eternaliter letabuntur in gloria celesti: in qua xps bñdict⁹ viuit 7 regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Sermo tertius in quo aīam esse immortalē sua nobilitate exemplis 7 testificatione probatur.

QUosti autē in perpetuū viuēt. Dei viuentis vba sūt. iexp vbi. s. Predicāt equidē publice amatores mūdi nihil post mortē homini supesse: animāq̄ simul aiunt cū corpore interire: ideoq̄ nullū agendū bonū esse pro futura vita cōsequenda.

Cui errori ꝺānatissimo in hoc sermone ꝙtū poterim⁹ resistem⁹. Ostendem⁹ aūt aīe imortalitatē que a corpe exuta non morit: nō corrūpit: nec ut isti aiunt ꝛe/sinit esse: ꝙnimo ꝛeati sūt illi ꝙs ōīs in/uenerit vigilātes. ⁊ ꝛe illis ꝙ negligunt pniam ꝓccatoꝝ suoꝝ. Ad intelligēdū ꝓo qualiē anima rōnalis sit imortalis vtemur tribus modis.

Prim⁹ mod⁹ erit ipsi⁹ aīe nobilis ꝓditio
Secūd⁹ mod⁹ erit exēplorū cozuscatio.
Tertius erit multoꝝ testificatio.

¶ Qz tanta est nobilis anime cōditio ꝙ oīuꝫ corpoꝝ supioꝝ ⁊ inferioꝝ dignitatē excedit. Capitn.j.

Primus modus ad ostendendā aīe imortalitatez dicit nobilis ꝓditio: que vtiq; talis est: ꝙ aīa ipsa rōnal⁹ excedit dignitatē quozūcūq; corpoꝝ: siue inferioꝝ siue supioꝝ. Qz aūt oi corpze nobilioꝛ sit anima rōnalis: probāt tripliciter.

Prīmo auctoritate.
Secūdo ratione.
Tertio exemplo.

¶ Prīmo ꝓbatur auctoritate. Nā inqt Ar⁹ ꝓmo ꝛe aīa. Anima autez aliquid meli⁹ esse⁊ antiquius. i. nobilius impo/sibile est. Impossibili⁹ aūt adhuc intelle ctu. s. esse aliquid nobilius. Rationabi/lium eni esse habet ⁊ nobilissimū ⁊ dinū ſm naturā. Idem in ꝓmo ꝛe anima in ꝓncipio docet qualiē scientia ꝛe anima ꝙtum ad bonitatē ⁊ bonorabilitatē est ꝓponenda alijs scientijs naturalibus que sunt ꝛe numero bonoꝝ bonorabiliū ꝓpter bonitatē subiecti quod est anima intellectiua que est nobilioꝛ oi corpze Ad idem dicit Aug⁹. in libro ꝛe libero arbitrio vbi ait. Omnis anima oi cor/pore ē nobilioꝛ seu melioꝛ. Et i libro. 83. questionū. Omnis anima melioꝛ est oi corpore. Melius est eni qō viuificat ꝙ qō viuificat. Corpus aūt ab anima vi/uificari: nō animā a corpore nemo am/bigit. Et idē in libro ꝛe duab⁹ animab⁹ Anima luce ista quā homines ꝛenerāt melioꝛ est: quoniā quidem illa intelligit mente. hec sensu corporis inotescit. Et i libro. 8. ꝛe ciui. ꝛei. c. 23. dicit. Omni cor/pori ꝓferunt anime. Et in li. soliloqoꝝ Quicquid eni celi ambitu cōtinet: infe/rius humana anima est. Et idē i libro ꝛe ꝙtitate aīe. Quēadmodū fatendum animā humanā non esse quod ꝛeus est: sic ꝓsumēdū est nihil inter oīa que di/cunt ipsi ꝛeo esse ꝓpinqui⁹. Et Triso⁹ in libro ꝛe lapsu mūdi. Quāto celū terra pulchrius: tanto aīe pulchritudo oēm formā pulcherrimi corpis superat. Ad idē ē glo. in. c. Cū sit. ꝛe etate ⁊ qualita/te ordinandoꝝ. q. dicit. Alie ꝓcessiones sunt cūctis rebus etiā corporalib⁹. Idē habet. 12. q. i. c. Precipimus. Et. 24. q. 3. c. Si habes. Et ꝛe pr. et. re. c. Cum in/firmitas. Et. C. ꝛe sacrosanc. ecclesijs. l. Sancimus.

Secūdo ꝓbat rōne que triplex pōt esse.
Prima ratio creationis.
Secunda rō ordinatiōis.
Tertio rō assimilatiōis.

¶ Prima ratio dicitur creatiōis. Quia aīa nobilioꝛ est ꝙ ipsa corpoza creata ⁊ in esse ꝓducta si attēdam⁹ adhuc tria.
Primū. s. a quo sit creata.
Secūdū. s. ꝛe quo sit creata.
Tertiū qualiter sit creata.

¶ Prīmo quidē aīa rōnalis creata est a ꝛeo opifice sūmo. Unde glo. super illud psal. Qui finxit singillatim corda eoꝝ. dic̄ Creauit ꝛeus aīas singulozū p se. Ad/uertendū tn ꝙ plā quidā cum Platone dixerūt ꝙ anime fuerūt simul create in corpoꝝ⁹ stellarū: ⁊ post formatis cor/poꝝ⁹ istis organicis: p orbes planeta/rum ad hoc viuificandus descendunt. ⁊ postmodū corruptis corpoꝝ⁹ illuc reuer/tunt. ⁊ postmodū suo loco ⁊ tēpore iterū ad alia corpoza descēdūt. Hanc opinio/nē videt narrare Macrob⁹ explanās sōnū Scipiōis. Sz hec opinio est ꝓtra plāz q dic̄ ꝙ ꝓpt⁹ act⁹ ꝛebet fieri i. ꝓpa materia. Cln si opinio ista esset ꝛera: aia corpoꝝ⁹ nō eēt pfectioꝛ. Fuerūt insup hæretici quidaz dicentes ꝙ aīe fuerunt create in celo cū angelis: qa sunt ciusdē

nãe. ⁊ postmodũ ad suggestionem ei⁹ tenebraꝝ peccauerũt: ⁊ merito illius pcti in corpora sunt retruse tanq̃ in carcerẽ: ut ibi purgentur: ut cum purgate sunt ad celestẽ gloriã reuocẽt. Et hec opinio est manicheoꝝ q̃ cõtrariat fidei xp̃iane ponens nullã aiam vtere dãnari. Contrariat etiã phie: cũ ponit q̃ corpus cõparat ad aiam nõ sicut pfectibile: sed sicut carcer. Oꝫ si verũ esset: sequeret q̃ homo nõ esset vna species cũ ex anima ⁊ corpore nõ fiat vnũ. Est adhuc opinio talis contra sensibilẽ experientiã: quia vivimus aiam q̃tũcũq̃ bonam nolle a corpore separi: adeo ut aie etiã beate ut ostendet in sequentib⁹ inclinationẽ habeant ad ipsum corpus sibi vniendum. Jõ illa opinio est abiciẽda. Cui Aug⁹ contradicit libro de eccle. dogmatibus vbi ait. Credendũ ẽ ⁊ firmiter tenẽdũ q̃ aie nõ fuit ab initio create: ut Origenes finxit. aut in corpib⁹ seminãt. ut Luciferiani ⁊ Cyrillus ⁊ quidã latinoꝝ affirmãt: ꝑ a deo aiam creari simul ⁊ infundi in corpore cõposito ⁊ formato. hec ille.

¶ Secũdo attendẽdũ est de quo sit aia creata. Et hereticiquidã piter etiã ꝑ dixerũt aiam de deo ꝑba esse. producta. Nã ꝑm Aug⁹. pscilianiste manichei ⁊ gnostici ut ꝓ li. ⁊ sup Gen. ad litterã. ⁊ li. ꝯra Faustũ. ⁊ i libro de duab⁹ aiabus dicebãt q̃ aia esset oio qõ deus est: uel aliq̃d eẽ de ꝑba dei. Idipsũ tenuit Euripides phs ut testatur Tulli⁹ i li. tusculanaꝝ qõnũ. Et ipse Tulli⁹ libro eodẽ earũdẽ qõnũ ait. Spiritꝰ humanꝰ ex diuina mente disertus cũ nullo alio nisi cũ ipso deo ꝓparari põt. Et Seneca ad Lucillũ epla. 66. inquit. Nihil aliud ẽ aia q̃ pars diuini spũs in corp⁹ nostrũ imersa. Hoc idẽ scripsit Macrobi⁹ sup sõniũ Scipiõis. Quã opinionẽ reiecit Aug⁹ lib⁹ de origine aie. qm̃ si ita esset: aia nec in melius nec i ꝓius labi posset. Et itez. De⁹ multaꝝ animaꝝ formaticẽ lacerare. Unde idẽ Aug⁹. li. de fide ad Petrũ ait. Nõ vni⁹ nature possunt esse q̃ fecit ⁊ factũ. Alij insup ꝑhi ex elemẽtis aiam constare asseruerũt. Et. n. scribit Arꝫ. i ꝓmo de aia. Democrit⁹ dixit aiam esse ignẽ quendã. In libro ꝙo de vita ⁊ morte Arꝫ. legit Eraclitũ sp affirmasse deos cẽs ex igne esse ⁊ ex igne vniuersa constare: ⁊ aiam fauillã esse stillantis essentie. Heno stoyc⁹ ⁊ Leusipp⁹ illud idẽ ꝓfitebant ꝑm Tullii libro ꝓmo qõnũ tuscula. Hoc idẽ affirmabat Pitharch⁹ prout scribit Macrobi⁹ in li. primo sup somniũ Scipiõis. Ad illud aũt tenere moti sunt: q̃a aia ꝑsente corpus calet: ⁊ recedente frigescit. Diogenes teste phō in ꝓmo de aia dixit aiam esse aerẽ. Cui cõcordarunt Cleantes ⁊ Crissipp⁹: ut scribit Greg⁹ Naçançen⁹ in libro de nãbois. Anaximenes ut ait Aug⁹ li. 8. de ci. dei. oẽs rerũ causas aeri dedit. Nam dicebat de⁹ aiam ⁊ oia alia ab aere gigni. cũ absq̃ aere nulla alia cerneret pcreari. moriq̃ subito aere ꝑdito. Hic ꝑm Plinii⁹ in li. de nãli historia inuenit horologiũ. Thales milesius ꝓut refert Tullius lib⁹ ꝓmo de nã deorũ. materiã posuit in humore cãm nascẽdi: tenuitq̃ deũ ex aqua cũcta formasse ⁊ alia bi⁹ de aia locuti sũt delatrantes. Cõtra quos theologi ꝙueniũt affirmantes de nihilo a deo animã esse creatã. Unde Aug⁹ in libro de quãtitate anime ait. Nõ ex bis notis vsitatisq̃ naturis anima facta est quas istis corporeis sensib⁹ tangimus. Nam neq̃ ex terra: neq̃ ex aere: neq̃ ex aqua: neq̃ ex igne: neq̃ ex bis omnib⁹: neq̃ ex aliꝭ cõiunctis horum constare animã puto. Nec nunc disputandũ est qualiter deus possit ex nihilo aliq̃d facẽ qui ⁊ angelos de nihilo sicut ⁊ animas voluit creare. ¶ Tertio attendendũ est qualiter anima sit creata. s. quia spiritualis ⁊ incorporalis substantia. Et enĩ Aug⁹ ait. aia substantia est incorporea regens corpus. Sed ignaris non facile ꝑsuadem⁹ spiritũ esse animã ⁊ nõ corp⁹ quia ut Ebo. dicit. Hoq. ꝑme ptis dicunt sola corpora esse: ⁊ quod nõ est corpus nihil esse: cũ tamẽ deus spirit⁹ sit Joh. 4. ⁊ angeli sẽ spirituales esse dicantur.

hinc est qđ Aug⁹. in .4. li. dinarū institutionū. c. 9. de inuisibili deo dicit. Quia deus ab hoie videri non pōt: ne quis tñ putaret ee eo ipso deū nō esse: qa mortalib⁹ oculis nō videret. inter cetera suop institutoꝝ miracula fecit etiam multa quoꝝ vis qđē appareret: subā aūt nō videret. sicut ē vox odor ventus: ut barū rerū argumento 7 exemplo etiā deū licz sub oculos nō veniret: de sua tamē vi 7 effectu 7 operib⁹ cerneremus. Hec ille. Angelos etiā nō solum bonos: sed etiā malos. i. demones esse ex effectu magicarū artū conspicimus: de quib⁹ nūc loqui omittimus: quia latius suo loco tractabimus. Ad aiam igit̄ incorpoream veniamus quā esse Alex. in .2. sic ostendit. Videmus inquit quedā corpa que nō nutriunt: nec augmentant nec generant: nec mouentur nisi motu violentissimo ut lapides. Quedā q̄ nutriunt 7 augmentant: ut plante. Quedam vero que vltra hec mouent: 7 sentiunt: ut animalia. Quedā vo que vltra hec agunt ratione. Si ergo hec operationū esset corporeitas p̄ncipiū 7 causa inuenirent tūc in oibus corpibus. Sz hoc est falsū. Ergo illud a quo ille opatiões p̄ueniūt: nō erit corpus sed aia. Insup videmus actiones in quib⁹ cōueniunt vegetabilia 7 aialia 7 homines ut nutrire 7 generare. Et videm⁹ actiones cōmunes hoibus 7 brutis: in quib⁹ nō colcāt vegetabilia: ut sentire 7 imaginari. Et videmus alias que sūt p̄pa hominibus: ut rōcinari 7 intelligere: 7 inter bonū 7 malū verū 7 falsum discernere. 7 hi⁹. Ergo erit in vegetabilibus p̄incipiū generationis: qō quidem est aia vegetatiua. in aialib⁹ brutis p̄incipiū mouendi 7 standi: qō ē aia sensitiua. in hominib⁹ vo p̄incipiū rōcinandi 7 intelligendi: qō est aia intellectiua Quisnā explicet quot sunt hoiuz operationes que licz p corp⁹ exerceant tangp instrumentū: nihilomin⁹ ab aia ipsa p̄cedunt? Quanta est p̄teritarū rerū memoria? Quāta ad futura, quidētia? Quot picture: quot artes: quot ad capiēdū aues: pisces: 7 indomitas feras modi distincti? Quot ad pugnādū arma? Quot ad nauigandū mare dispositiões mirabiles? Quot ad inueniendam sciendāq veritatē artiū liberaliū scientie? Unde ista i homine? Certe nō ab ipso corpe: ꝫ ab ipsa anima. Unde Aug⁹. homines naturā aie scire volentes redarguit i libro p̄fessionū. 10. Eunt hoies mirari alta montiū: ingentes fluctus maris: 7 altissimos lapsus fluminū: oceani ambitū: 7 gyros siderum: 7 seipsos relinquūt nec mirant. Et in libro spū 7 aia idem Aug⁹ dicit. Quoniā dictū est mihi ut meipsū cognoscā, non possū sustinere: ut me bataā incognitū. Magna aūt negligentia est nescire qđ sit illud quo celestia tam. pfunde cogitamus: naturalia tam sublimi indagatiõe inuestigam⁹: 7 de ipso quoq creatore nostro tam subtilia velideramus scire. Nec ē res pegrina: nec longe quodāmodo quo ipsa sapimus: sed adest sp nobiscū: tractat: loquit̄. 7 int⁹ nescitur. Datum est illi tam ingentiū reruz scire secreta: 7 seipsū cognoscere nō potest. Hec ille. Anima itaq spūalis est. Hecq ex bāias 7 angelos eiusdē speciei dicun⁹: Iz angeli spūales intelligibilesq substantie sint. Quod Origenes tenuit: ut dicit scūs Tho. p̄ma pte. q. 15. et in. q. 1. secūdi li. qōnū de aia. Contra quē idē Tho. dicit q illa que habēt diuersas pfectiones fm speciē: differunt specie. Sed angelus 7 aia habent diuersas rōnes fm speciē: ergo angelus 7 aia differunt spē. Anima eni rōnalis hominī p̄ebet spēm 7 actū specificū: quod nō facit angelus ¶ Secūdo, phaf q aia oi corpe sit nobilior ratione ordinationis. Quidnam ē quo ipsa sit finis omniū corporū: imo ut pbus dicit. 2. phisi. omniū rerū que sunt? Q̄ miranda est omniū elementoꝝ celoꝝq varia pulchritudo. Quāta est in omnibus creaturis creatis bonitas: quātaq in cunctis vtilitas? Jō audi o anima misera. o aia pigra q̄liter

tibi seruiunt vniuſa. Reſpice inq; Ugo in li. de arra ſponſe. vniuerſū mundū: & ſidera in eo ſi aliquid ſit quod tibi nō ſeruiat. Dis nanq; creatura ad hūc fi nē dirigit curſū ſuū: ut obſequijs tuis famuleť & vtilitati ſeruiat: tuiſq; ob lectamentis pariter & neceſſitatib⁹ ſm affluentiaz indeficienté occurrat. Hoc celum: hoc terra: hoc mare: hoc aer: cum his que ſūt in eis vniuerſis explere nō ceſſant. hec ille. Et ſi dicatur. de ſtē iſta omnia ad corpis cōditionē referri. poſ ſumus reſpondere: corpa iſta ppť aiam eſſe. Unde Arſ. in. 2. li. de aia ait. Oia enī corpa phiſica aie inſtrumēta ſūt: ſic animaliū ſicut & plantarū tanq; gratia anime extrinſeca. Eſt ergo corp⁹ aie inſtrumentū organicū. Ideo Aug⁹ in li. ſoliloq; ad deū dic. Omnia dñe que dicunť ſub pedib⁹ tuis ſubiecciſti ut ſolus homo ſup oia tua tuus eſſet totus. Exteriora nanq; p corpe cuncta creaſti: ipſū ſo. p aia: aiam ſo pro te: ut tibi ſoli vacaret: te ſolū amaret. & poſſideret ad ſolatiū. hec ille. Tertia rō ad oſtendendum aie imortalitatē dicť aſſimilatiōis: qa aia deo aſſimilať. Nā Geñ. 1. dixit deus Faciamus hoiem ad imaginē & ſimilitudinē noſtrā. Nō negantes: hereticī reputanť. 23. q. 3. c. penulť De iſta ſo ſimilitudie dicem⁹ ſuo loco diffuſius. Nunc tamē dicimus aiam deo ſimilē: quia ſicut deus eſt ſimpler & nō cōponiť: ſic aia que de nihilo ē creata: ſicut deus eſt imortalis. ita & anima Et alie ſūt hui⁹ ſimilitudines que nō accidiunť ſm idemptitatē. nō ſm quandā ppōtionē. Tertio phať exemplo: q omni corpe ſit aia nobilior. Nam videmus ſanctos crucifixiſſe corpora ſua & dura penitentia caſtigaſſe: ut aia ſalua fieret. Quanta fuit Pauli pmi heremite pnia i heremo. de quo ſcribit Hiero⁹ in vitis patrū: oēm in ſolitudine duxit etatē: cibum & veſtituz ei palma prebebat? Quid fecit Antoni⁹? Quid Hilarion? Quid Macharius? Quid Frāciſcus? Quid Dominic⁹? O ſci & amici dei: dicite nobis quare tot vigilijs & orationibus & diſciplinis carnē veſtrā mortificaſtis? Reſpondebūt certe oēs propter aiam. O martyres triūphantes: cur vos tot cruciatibus expoſuiſtis & tot ſupplicijs: & mori non recuſaſtis? Iterū & ipſi clamabūt & dicent. Propť aiam. O ibu bñdicte: cur tu. 30. ānis in mundo & amplius famē ſitim labores ſudores vulnera & liuores ſuſtinuiſti? Statim clamabit. Propť aiam. O aia nobilis. o aia delicata: cur tuam in tot erēplis nobilitatē nō curas agnoſce? Reſpice aia miſera: qa carnē p te ſuſcepit rps: p te pauper natus eſt i pſepio: p te circūciſus: p te pegrinať i egyptū p te ieiunat: p te orat: p te lachrymať: p te patiť: p te ſanguinem fundit. Ideo Gerñ. in meditationib⁹ ait. Sublime ē anime principiū: que nō niſi ſanguine xpi redimi potuit. Quaz ergo cōmutatiōnē p anima tua das: qui pro nihilo das illam? Hōne dei filius cum eſſet in ſinu patris a regalibus ſedibus ppēa deſcendit: ut eam liberaret a pēne diaboli? Quā cum vidiſſet petōz funibus irretitam iam iamq; demonib⁹ tradēdā ut morte dānareť ppetua: fleuit ſup illā que flere ſe neſciebat. Non ſolū aūr fleuit: ſed etiā ſe mori pmiſit: ut ſui ſanguinis precio redimeret. hec ille. Et Ugo i li. de arra ſponſe. ait. Amplius mihi vilis ē nō deo: qui tantū deo placui ut mori dignareť ne perderet me. Patet ḡ ex dictis: quanta ſit anime nobilitas: & quantū corpa cuncta dignitate pcellit quā tñ infeliciſſimi petōres ſuis miſerijs vilem fedameq; reddunt ac faciunt Cum itaq; tanta ſit anime nobilitas: quō poterimus eam dicere interire cuz corpe: qſi de⁹ tam egregiā creaturā condidiſſet: ut eā tam breui tpe perimeret? Concludendū eſt ḡ cū verbis Catonis q i li. de ſenectute Cicero ſcripſit: ubi ſic baleť. Sic mihi perſuaſi: ſic ſentio: cū tanta celeritas animoz ſit: tanta memoria preteritoz: futuroz. prudentia: tot artes: tante ſcientie: tot inuenta: nō

posse eam naturā que res ipsas ꝓmeat esse mortalē.

¶ Ex animā esse īmortalē testificatione ꝓbatur. Capitulū. z.

SEcundꝰ modus ad ostendendū aīe īmortalitatē dicit multoꝝ testificatio. Adducemus autē tria testimonia.

Primū est philosophoꝝ.

Secūdū est sanctoꝝ atq; doctoꝝ.

Tertiū est tꝫeologoꝝ.

¶ Primū testimoniū est philosophoꝝ: qui suo modo aīe īmortalitatem cōfessi sunt. Vnde Seneca ad Lucillū epistola 36. sic ait. Mors illa quā ptimescimus ⁊ recusamus iter mutat: vitā nō eripit. Alius enī expectaꝫ qui nos reponat in lucem dies. Idē i libro de naturalibus questionibꝰ ait. Si tranquille volumus viuere: in expedito habēda ē aia: ut siue illam insidie siue egritudines ꝓtant: qd aliud retro nisi ut exeat exhortari: ⁊ cū omnibꝰ eam bonis emittere? Clade inq; vade fortiter: vade felicꝫ nihil dubitās facq; quādoq; faciendū est. En rerū natura que generauit expectat: ⁊ locus isto melior ⁊ tutior. Auerrois super. xi. metaph. Aia rōnalis manet post mortem: ⁊ finis ꝑfectionis eius erit si cōiungatur primo motori. Galienus in libro de spmate. Sicut lumen solis qō est in corporale separaꝫ ab aere ab omni ocu/lorū intuitu sine corruptiōe: sic ⁊ anima sine sui corruptione separaꝫ a corpore. Plato insup phōrum nobilissimus anime īmortalitatē primo confessus est. Nam ut dicit Macrobi i libro saturnaliū ⁊ A. Gellius in libro noctiū acticarū li/brum edidit de īmortalitate anime: quē Tullius trāstulit in latinū. Denominaꝫ aūt ille lib a Phedrōe quādā Socrati ⁊ Platoni adeo dilecto: ut Plato nomini suo librū dicaret. In dicto igitur libro Plato sic ait. Perfectꝰ ⁊ purgatus hinc trāsiens habitabit cum deo. Idē Plato in Thimeo. Anima est īmortalis: ⁊ ꝑm qꝫ vicerit passiones uel victa fuerit pre/miabitur uel punietur post hanc vitam. Macrobius in prologo sup̄ somniū Scipionis sic ait. Sic habeto: omnib⁹ q̄ patriā seruauerint iuuerint auxerint certum esse in celo diffinitū locū vbi bti sempiterno euo fruant. Tact⁹. libro. 4. diuinarū instit. aduersus gen. refert q⁹ Polites q̄dā cōsuluit Apollinē mileſiū vtruz remaneat aīa post corpus: an dis/soluat. Qui rñdit. Aia q⁹ diu vinculis tenet in corpore corruptibiles passiōes sentiens mortalib⁹ cedit doloꝝib⁹. Cum ꝯo humanā solutionē puelocissimā p⁹ solutū corp⁹ inuenit: oio ad etbera ferꝫ ⁊ manet in eternū. Tullius in questionib⁹ tusculanis sic ait. Non est lugēda mors quā sequit īmortalitas. Idē in philip. Breuis a natura nobis data est vita: & memoria bene acte vite sempiterna. Que si nō esset longior q⁹ hec vita: quis esset tam amens qui maximis doloꝝibus ⁊ periculis ad laudē gloriāq; pscēderet? Salustius in libro de repu. dicit. Diui/tiaz ⁊ fame gloria fluxa atq; fragilis ē: virt⁹ clara eternaq; habꝫ. ergo pclara facies: magne diuitie: ac he vires cor/poris breui dilabunt: ingenia ⁊ egregia facinoꝝa: sicut aīa īmortalia sūt. Quin/tilian⁹ dic. Si q̄s sciat quis sit finis bo/noꝝ: que vera felicitas. nūq; sibi videbit ꝑmatura morte perire. Lucreti⁹. Redit idē retro de ēra qō fuit añ. Ex qō missū ē ex etheris oris: Id rursuz celi fulgētia tēpla receptāt. Cicero in li. de senectute dicit. Apud Xenophontē aūt moriens Cyr⁹ maior h dixit. Nolite arbitrari o mihi carissimi filij me cū a vobis discesſe/ro nusq; aut nullū fore. Nec. n. dū erā vobiscū aliuz meū videbatis: sed ex eē esse in hoc corpe ex his rebus quas gerebā itelligebatis. Eūdē q̄ esse creditote etiā si nullū videbit. Nec ꝯo claroꝝ virorū p⁹ morte honores pmanēt: si nihil ipsoꝝ animi efficerent quo diutius memoriā sui teneremus. Mihi nūq; quidē psua/deri potest: animos cū i corpoꝝib⁹ essent mortalibus viuere: cum exissent ex his emori. Et paulo post. Clerū ex vita ita discedo tāq; ex hospitio: nō tāq; e domo

Cõmorandi enĩ nobis natura diuersorium tradit non habitandi. O preclarũ illũ diẽ: cum ad illud diuinorũ animorũ cetũq; peruenerimus: cũq; ex hac turba & colluuione discedã. peruenerimus. nõ solũ ad eos viros de quib⁹ antea dixi: uerũ etiã ad Catonem meũ quo nemo vir melior natus est: nemo pietate prestantior. Et in eodem libro introducit Catonẽ sic dicẽtẽ. Ego vĩos patres. ꝓ Scipio tuq;. C. Leli viros clarissimos mihiq; amicissimos viuere arbitror: & ea quidem vita: que est sola vita nominanda. Nam dum sumus inclusi i his compaginibus corpis munere quodã necessitatis & graui ope pfungimur. Est enim celestis animꝰ ex altissimo domicilio deprelsus: & quasi demersus i terrã: locũ diuine nature eternitatiq; contrariũ. Sed credo deos immortales spiralse animos i humana corpa: ut essent q̃ terras tuerẽt: quiq; celestiũ ordinẽ ptemplantes imitarent cum vite modo atq; constantia. Hec me solũ rõ ac disputatio impulit: ut ita scriberẽ: sed nobilitas etiã sumorꝫ pborꝫ & auctoritas. Audiebam Pythagorã pythagoreosq; incolas pene nros qui essent italici phi quõdam nolati nũq; dubitalse: q̃n ex vnũsa mente diua delibatos alios haberem⁹. Demonstrabant mihi pterea que Socrates supremo vite die de immortalitate animorũ disseruisset: is qui eet oiũ sapiẽtissimus oraculo Apollinis iudicatus. Similiter Didym⁹ ad Alexandrũ cui⁹ ꝓba lectsũt. dic. Nos non sumus hui⁹ mundi incole: sed aduene: nec ita i ortẽ terrarũ venim⁹: ut in eo liceat cõsistere: ꝫ trãsire. Properam⁹ enĩ ad patriã legib⁹ nullis delictoriq; pderib⁹ pregrauati. tẽ. Valerius maxim⁹ li. z. c. i. de immortalitatẽ fatet: asserens fuisse morẽ gallor⁹ mutuare pecunias ut eos reciperẽt apud inferos. Quid plura? phi nõ tñ verbo: ꝫ etiã exemplo die ostẽderunt immortalitatẽ. Hã refert Aug⁹ li. i. de ciui. dei. c. zzz. q̃ phs quidã cui nomen Hegesiorꝫ lecto Platonis lib⁹ de immortalitate aie: de muro se precipitem dedit atq; interfecit seipsũ. Et Lact. li. z diuinarũ instit. d. Multi ex his q̃ eternas eẽ aias suspicabant: tanq̃ incertissimi migraturi essent sibipsis manꝰ intulerunt: ut Cleantes Crisip⁹ Zeno & Empedocles. & ex romanis Cato q̃ fuit i oi vita sua socratice q̃ritatꝫ imitator. Oiuꝫ rei hystoria omissa de Catone libet aliquid declarare. Plures enĩ sic dicti sũt. Fuit nãq; q̃dã Cato Censorin⁹: de quo memit Tulli⁹. li. i. de amicitia: quẽ etiã cõmendauit Plini⁹ de viris illustribus asserens q̃ q̃drãgesies ãter accusat⁹: p se solũ cãz dixit: optimeq; fuit absolut⁹ Et Valeri⁹ sub rubrica de studio & industria. d. Nũq; fuit ita aggrauat⁹ q̃ p aliũ defendi voluisset. Et Tulli⁹ i q̃nibus tusculanis. d. li. i. q̃ fuit i eo tanta eloquentia quãta illis tpib⁹ dici posset. Et Valeri⁹ vbi ꝫ inq̃t q̃ erat doctissim⁹ triꝰ greci & latinis. Latinas tñ didicit sm Plinũ de viris illustribus: dũ iam esset senex & i sardinia ptor. Hic ut nõt i speculo: tedio duplicis q̃rtane affect⁹ ut tranquiore vita frueret seipsũ interfecit Fuit alius Cato filius supdicti vir bellicosus: de quo Frõtin⁹ de re militari refert: q̃ dũ in bello ꝫ macedonie regem pugnaret equo. plapsus: cuꝫ se recollegisset animaduertit gladiuꝫ cecidisse e vagina: quẽ fortiter recupauit & vulneratꝰ hostibus ad suos redyt. Nõ exempluꝫ adeo romanos accẽdit ad preliũ & macedones terruit. ut macedones vincerẽt Fuit & alius Cato qui Marcus Cato dicebat filius supradicti: & nepos Censorini: q̃ consul in africa diẽ clausit extremũ. Fuit ꝑo alius Cato q̃ & Porci⁹ filius precedentis Marci Catonis: qui Uticensis dicit: qa in vtica libye ciuitate se occidit. Et de hoc loquit Lact. i auctoritate allegata. Cã aũt fuit ut nõ subiiceretur a cesare: q̃m ipse pompeianas partes fuerat secutus. De q̃ Aug⁹ libro ꝓmo de ciuitate dei. c. zz. dicit q̃ nõ fortitudine: sed impatientia se peremit. O q̃ confundi deberent christiani

anime negãtes imortalitatẽ: qñ quidẽ
7 ipsi plꝰ gentiũ verbo 7 opere animaꝝ
nũcꝑ morĩtã lucidissime testificati sũt.
¶ Secũdũ testimoniũ est sanctoꝝ atqꝫ
doctorũ. Omnes quippe sci aie imorta-
litatem predicant. Unde Esa.3.c.dic
Salomon. Justoꝝ anime in manu dei
sunt: 7 nõ tanget illos tormentũ mali-
cie: visi sũt oculis insipientiũ mori: illi
aũt sunt in pace. Et Jacob patriarcha
Gen.37.cum sibi filij dixissent de Jo-
seph: qꝫ fera pessima devorasset eũ: de-
scendã inqt ad filiũ meũ lugẽs i infer-
nũ. Et Tobias cũ cecꝰ fuisset dicebat
bis qui insultabãt ei. Tob.5. Filij sc̃ô-
rum sumus: 7 illam expectamus vitaꝫ
quã deus daturus est bis qui fidẽ suaꝫ
nunqꝫ mutant ab eo. Septem fratres
insup cũ certi essent de aie imortalitate
testificati sunt.2.Machab.7. Cũ enĩ
Antiochus contra fas cõpelleret eos
carnes porcinas comedere: nec vellent
otdire: iussit sartagines 7 ollas eneas
succendi: i ussitqꝫ ei qui prior fuerat lo-
cutus amputari linguã: 7 cute capitis
abstracta: ssimas quoqꝫ manus eius 7
pedes precidi ceteris eiusdẽ fratribus 7
matre inspicientibus. Et cum iam p oia
inutilis factus esset: iussit ignẽ ei admo-
veri 7 adhuc spirantẽ torreri in sartagi
ne. In qua cũ diu cruciaret ceteri vna
cum matre inuicẽ se hortabant fortiter
mori. d. dñs de in seruis suis consola-
bit. Mortuo hoc ꝑ secũdꝰ capit: 7 cute
capitiꝭ eiꝰ cũ capillis retracta interoga-
bant si mãducaret prius qꝫ toto corpe
p membra singula puniret. At ille rñdẽs
paterna voce dixit. Nõ faciã. Nõ ideo
quia frater meus crudeliter consecutꝰ ẽ
mortẽ negabo dñs. Propter qõ 7 ille se-
quenti loco primi tormenta suscepit. 7
in vltimo spũ constitutꝰ sic ait. Tu qdẽ
sceleistissime in pñti vita nos perdis: ꝺ
rex mundi defunctos p suis legibus in
eterne vite resurrectione suscitabit. Pꝰ
hunc tertius illudit: 7 linguã postulatꝰ
cito ꝓtulit: 7 manus constanter osten-
dit: 7 cum fiducia ait. E celo ista possi-
deo: sed ꝓpter dei legẽ nũc ea ipsa despi
cio: qa ab ipso me maiora receptuꝝ spe-
ro. Ita ut rex 7 qui cũ ipso erant mira-
rentur adolescentis animũ: qꝫ quasi ni-
hilũ estimaret cruciat. Et hoc ita de fũ-
cto quartũ vexabãt similiter torquẽtes
Et cum iam esset ad mortẽ sic ait. Pul-
chrius est ab hoibus morti datos spem ex-
pectare a deo: iterꝫ ab ipso resuscitãdos
Tibi enĩ resurrectio nõ erit ad vitã. Et
cuꝫ eũ amouissent quintũ vexabãt. At
ille respiciens in eũ dixit. Potestatẽ inẽ
hoies habens cũ sis corruptibilis facis
quod vis. Noli aũt putare genus no-
strũ a deo eẽ derelictũ. Tu aũt patienẽ
sustine 7 videbis magnã ptatẽ ipsius:
qliter te 7 semẽ tuũ torquebit. Pꝰ hunc
ducebant 7 sextũ. Et is mori incipiens
sic ait. Noli frustra errare. Nos.n. ꝓpt
nosmetipsos hec patimur peccantes in
deũ nostrũ 7 digna admiratione facta
sunt in nobis. Tu aũt patienter sustine
7 videbis magnã ptatẽ ipsius qualiẽ
te 7 semẽ tuũ torquebit. Post hũc du-
xerunt 7 septimũ: q̃ sili modo aiose tor-
menta excepit. At mater presens exsis
morientibus filijs talia loquebaf. Ne-
scio qualiter in vtero meo apparuistis
Nec enĩ ego spiritũ 7 aiam donaui vo
7 vitam: 7 singulorũ membra non ego
ipsa cõpegi: sed mundi creator qui for-
mauit hois natiuitatẽ: quiqꝫ omniũ in-
uenit originez: 7 spem nobis iterũ cum
misericordia reddet 7 vitã. Ad vltimũ
cum ad adolescentiorez venissent dice-
bat. Fratres mei modico nunc dolore
sustentato sub testamẽto vite eterne ef-
fecti sunt. Post quos oẽs 7 mater con-
sumpta est. Similiter 7 doctores sancti
aie imortalitẽ testanf. Primus nanqꝫ ẽ
Aug. qui septimo li. de trini. c.14. ait.
Aia habet mortẽ suã: cum vita btã ca-
retqꝫ vere aie vita dicẽda est. Sz um
mortalis ideo nũcupaf qñ qualicũqꝫ
etiã cuꝫ miseria nũqꝫ desinit viuere. Et
idem i libro de spũ 7 aia dicit. Immor-
talis ẽ anima: ne a creatoris sui filitu-
dine discrepare videaf. Nõ enĩ poterat

esse imago 7 similitudo dei: si vllo mor
tis termino clauderet. Et in li. de eccle
siasticis dogmatib⁹ ait. Solū hominem
inuenimus habere aiam substantiuā:
q̄ exuta corpe viuit 7 sensus suos atq;
ingenia viuaciter tenet: nec cum corpe
moritur sicut arabi asserūt: nec post mo
dicū intervallū sicut Jeno: qa substan
tialiter viuit. Et idē in ench. 7 pmā. 13.
q. z. c. temp⁹. Temp⁹ qō inter bois mor
tem 7 vltimā resurrectionē interpositū
ē: animas abditis receptaculis ptinet
sicut vnaquēq; digna est uel requie uel
erumna: p eo qō sortita est in carne dū
viueret. Et Gregi. li. 4. diał. sic loquit.
Tres vitales spūs creauit omnipotēs
deus. Vnū qui carne nō tegit: nec cum
carne moritur. Aliū qui carne tegitur
sed nō cum carne morit. Tertiū q̄ car
ne tegit 7 cum carne morit. Primus est
angelicus spiritus. Secūd⁹ est spiritus
humanus. Tertius est spirit⁹ iumētor
omniūq; brutorū animaliū. hec ille. Et
Hiero⁹ ad Benedictū eundē reprehen
dens de īmoderato dolore, p morte filie
sue dicit. Caritatis tue scripta p̄cepi:
i quibus animū tuū dolore cōmotū de
filie dormitione cognoui. Nō aliud in
te admiratus sū q̄ xp̄iani pectoris i te
virtutē ablatā fuisse. Stupeo mucr fidei
penetratū vulneribus orbitatis: quem
sopire debuerat spes resurrectiōis 7 re
gni celestis. Et Anastas⁹ papa. 13. q. z
c. habent. ad idē ait. Habent fortitan illi
iuxta longi doloris excusationē q̄ vitā
alterā nesciūt: qui de hoc seculo ad me
lius esse transitū nō cōfidunt. Nos aūt
qui hoc credim⁹ 7 docemus: contristari
nimiū de obeuntibus nō debemus. At
ut concludamus audiendus est xp̄s: q̄
z. c. Matb. 10. Nolite timere eos q̄ occi
dunt corpus: aiam autē nō possūt occi
dere. Sed potius eū timete qui pōt aiaz
7 corpus pdere in gehennā. Et Matb
5. Gaudete 7 exultate: qa merces vra
copiosa est in celis. Matb. 25. Ibunt
hi in supplicium eternū: iusti aūt in vitaz
eternam. Omitto aliorū testimonia ne
longitudine verborū audientes tediuz
suscipiant. Hoc tm̄ addens q̄ oia que
scripta sunt tam in vtroq; testamēto q̄
in libris doctor ecclesie: hanc veritatē
directe uel indirecte cōcludūt. ¶ Ter
tium testimoniū est theologorū q̄ in. z
dis. 19. multipliciter aie imortalitatem
defendūt. Est tamē hui⁹ veritatis inter
ceteros defensor acerrimus. d. Boē.
qui ait p̄mo: q̄ si cōsideremus aiam in
compatiōe ad diuinā iusticiā: necesse ē
illā fore imortalem. Ad diuinā quippe
iusticiā spectat: ut nihil qō bñ 7 iuste fit
vergat in malū exitū: Sed p̄m omnes
sapientes 7 morales phos: potius de
bet homo pati mortē q̄ recedere a veri
tate vite: 7 a veritate iusticie. Sed si oio
pimeret anima: pimeret ois iusticia q̄
est in ipsa. q̄ talis p̄ssio que ē iusta. 7
quā laudat ois ratio recta malū habe
ret exitū: qō ē ptra oiā iusticiā. ¶ Z°
si p̄siderem⁹ aiam in compatione ad p̄
priam virtutē: necesse ē eam esse imor
talē. Nam cuiuslibet scientie corrupti
bilis opatio antiquat 7 senescit in tpe.
Sed aie rōnalis opatio nec antiquat
nec senescit in tpe imo iuuenescit: quia
i antiqs est sapientia: in multo tpe p̄u
dentia. ¶ Tertio si considerem⁹ aiam i
cōpatione ad suū finē: necesse est eam
fieri imortalē. Nam finis ponit neces
sitatē bis que sunt ad finem. Finis vero
ipsius anime est beatitudo. Si q̄ beat⁹
esse non potest: qui bonū qō habet potest
amittere. Igit necesse est aiam esse im
mortalem.

Tertius modus ad ostendendū
aie imortalitatē est exemplorū
corruscatio. Possumus autem
subdistinguere tria exempla.
Primū exemplū dicit apparitionis.
Secundū exemplū dicit exauditiōis.
Tertiū exemplū dicit defensionis.
¶ Primū exemplū dicit apparitionis.
Et si dicat: quō potest aia apparere cuz
sit inuisibilis 7 incorporea. Dicimus q̄
deo volente apparent aliquando aie in
vigilia: 7 aliqñ in sōnis. De apparitiē

in somnis nō est dubiū q̄ visio illa est imaginaria que fit p̄ aliquā rep̄sentationē alicui⁹ rei corpalis. Illa vo apparitio que fit i vigilia sicut apparitio Moysi Matt̄h.xvii. in transfiguratione ⁊ aiarū aliarū: de quib⁹ dicet in sequētibus qualiter fiat difficile ē assignare. Nam aliqui dicunt q̄ aia Moysi apparuit ibi in p̄prio corpe q̄ assūpsit ad tempus. Nō videt tenere Aug̃. i li. de mirabilibus sacre scripture. li. iii. c. xiii. Sed dicit Lxx. iii. p̄te. q. xlv. q̄ liber hic false ascribit Aug̃. ideo que ibi tradūt non sunt autentica. Item alij dicūt q̄ aie fliter Petrus ⁊ Paul⁹ sibi apparuerunt assumptis sicut apparent angeli. Recitat Dionysi⁹ i epla ad Timotheū qualiter Petrus ⁊ Paul⁹ sibi apparuerunt in hec verba. Attende miraculuz: vide p̄digiū frater Timothee. Die enī victi⁹ mationis eorū p̄sto fui. Post mortez vo illorū vidi eos inuicē manu ad manus intrantes portas vbis: ⁊ indutos vestes luminis: ⁊ coloze claritatis ⁊ lucis ornatos. Hec ille. In legēda insup Pauli narrat: q̄ cū ipse duceret ad locum passionis cuidam matrone Plantille eius discipule obuiauit: que scōm Dionysiū alio noīe Xenobia nūcupabatur. Que flens oratiombus Pauli cōmendare se cepit. Cui Paul⁹. Clade Plantilla eterne salutis filia: comoda mihi velum quo caput tuū regis: ⁊ illo oculos meos ligato: ⁊ postmodū illud tibi restituā. Cum ergo ad locū passionis venisset: versus oriētē manib⁹ i celū extensis veh̄otissime cū lacrymis prima vice oravit. Postmodū ut dicē Dio⁹ suis oculis impsito velo Plantille extēdit collū: ⁊ suscepit coronā. Et p̄cutiente carnifice amputatum est caput Pauli. Tunc beatissim⁹ in ipso ictu explicauit velum: ⁊ collegit sanguinē, p̄prium ⁊ ligauit eū ⁊ obuoluit: ⁊ tradidit eum femine. Et reuerso carnifice dixit ei Xenobia. Ubi dimisisti mgr̄m meum Paulū. Respondit: cū socio iacet ibi extra vrbem in valle pugilum: ⁊ velo tuo velata ē facies eius. Et ipsa respondens ait. Ecce nūc intrauerūt Petrus ⁊ Paulus induti veste preclara: ⁊ coronas fulgentes habēt i capitib⁹. Et ptulit velum sanguine cruentatū. ⁊ monstrauit eis. Propter q̄ multi fuerunt ad xp̄m conuersi. ¶ Secundū exemplū. In legenda quoq; Pauli p̄mi eremite legit: q̄ beatus Antonius ille magnus vidit angelos aiaz Pauli ad celos referentes: Qui currens ad eius cellam inuenit eū genib⁹ flexis ad modum orantis: ita ut viuere eū estimaret Sed cū mortuū vidicisset dixit. O sanctissima aia q̄ gerebas in vita i morte mōstrasti. Sicq; adiutorio duoz leonum supuenientiū ipsiz tradidit sepulture. ¶ Tertiū exemplū est de scō Hermano. de quo dicit Greg⁹. ii. dialogoꝝ q̄ sanctus Benedictus longe a capuana ciuitate positus ipsius animam in globo igneo ad celū ferri ab angelis aspexit. ¶ Quartū exēplū ē de bto Frācisco: de quo refert dōs Boñ. in legenda maiori. q̄ illa hora qua obdormiuit vnus ex fratribus vidit ipsius aiam ifb specie stelle p̄fulgide in celū recto tramite sursū ferri. Minister quoq; fratrū terre laboris: qui tunc erat frater Aug⁹ vir vtiq; sanctus ⁊ iust⁹ in hora vltima positus: cum iampridē amisisset loquelam: audientib⁹ qui astabāt subito clamauit ⁊ dixit. Expecta me pat̄: expecta me pater. Jam venio tecū. Querentib⁹ aūt fratribus ⁊ admirantib⁹ cur sic loqueret respondit. Nōne videtis patrem nostrū Franciscū qui vadit ad celū? Et statim sancta illa aia migrans a carne patrē est secuta sanctissimū. Episcopus insup assistin⁹ ad oratoriū sci Michaelis in monte gargano tūc tēporis peregrinatiōis causa p̄erat. Cui btūs Franciscus in nocte trāsitus sui apparens dixit. Ecce relinquo mūdū: ⁊ vado ad celū. Mane igit̄ surgens epūs socijs narrauit que viderat. Et assistium rediens cū sollicite requisisset certitudinaliter recognouit: q̄ ea hora qua sibi

per visionē inotuit: beatus pater ex hoc mundo migrauit. ¶ Quintū exemplū est de bto Martino. De q̄ refert beatus Seuerus in suo dialogo: q̄ btūs Seuerus episcop⁹ colonien̄sis dū die dñica cū suis clericis post matutinū loca scā visitaret: illa hora qua vir beat⁹ obijt audiuit chorū canentiū in sublimi: Di/xitq; suis. Dñs meus Martin⁹ epūs mi/grauit ex hoc mundo: ⁊ nūc angeli ca/nendo referūt eū in celū. Eodē quoq; tpe mediolani Ambrosi⁹ epūs erat. Cū aūt celebraret dñica die erat cōsuetudo ut veniens lector nihil legere presumēt priusq̄ scūs pater nutu iussisset. Factū est aūt ut illa die dñica nullus extaret qui lectionem beati Pauli legeret: qua beatus antistes sup scm altare obdor/miuit. Quē cum nullus excitare presu meret trāsacto longo spacio excitaue/runt eum dicentes. Jam hora preterijt. Respondit btūs Ambrosi⁹. Nolite tur bari. Multū mihi valet sic obdormisse Quia tale miraculū dñs dignatus est ostendere. Nam nouerit⁹ fratrē meū Martinū sacerdotē egressum fuisse de corpe: me aūt eius funeri obsequiū p̄/stitisse. Tunc illi stupefacti diem ⁊ tēp⁹ notant atq; reperiūt: sicut differat illis Ambrosius. ¶ Sextū exemplū ē scōr Geruasij ⁊ Protasij martyrū: quorū corpa inuenit btūs Ambrosius anno secūdo Theodosij mediolani. Nam sibi apparuerūt: ⁊ etiā cū eis apparuit Pau lus: ⁊ declarauerūt locū i quo sua corpa erant recondita. Que magna deuotiōe Ambrosius ad basilicā fauste reposuit. ¶ Septimū exemplū est de in/uentione corpis sci Stephani: qō re/pertū fuit hierosolymis apparēte Ga/malieli presbytero cuidā Luciano. Et ne p singulos ire necesse sit: multa visa sunt etiā post mortē de statu defunctor in quibus aiarū imortalitas aptissime demonstrat. ¶ Secūdū exemplū dicit exauditionis. Si enī aie sanctorū non viuerent in regno dei: quō possent vocies mundi in suis petitionibus exaudiri? Oz aūt exaudiant patet de illis qui se virgini gloriose Katherine: Antonio alijsq; sanctis cōmēdant: quor suffra/gijs a multis periculis ⁊ aduersitatibus liberant. In tempestate maris naufra/gium patientib⁹: in egritudine varijsq; angustijs lator⁹ātib⁹ q̄tiēs subuenit⁹ go btā. Quid igit referres tu o fili pditio/nis? Est ne mortua a⁹ginis aia? Est ne mortua aia bti Antonij? Nūq̄d mor/tua ē aia btē Vrsule aliorūq; sanctor⁹? Absit tā impiū errorē cogitare. O p̄ Fraciscе quō aiam tuā dicere possum⁹ mortuā q̄ p⁹ mortē tuā tātis exhibuisti subsidia caritatis? Narrat dñs Bosō. hoc miraculū in legenda maiori beati Fraciscі: q̄ in partib⁹ catbalonie acci/dit virū quendā noie Jobem btō Fran ciscо deuotū quodā sero p quandā viā incedere: in qua p inferenda morte in/sidie latitabant non quidē ipsi ⁊ cuidā alteri. Exurgens aūt quidā de insidijs cum hostem suū cū esse putaret: tam le/taliter eum plagis pluribus gladiauit: ut nulla p⁹sus subesset spes recupande salutis. Cū igitur iudicio medicorum ipsius desperata esset curatio: conuertit se ad beati Fraciscі patrocinū ⁊ quan/ta poterat deuotione salutē postulabat. Cui nocte astitit quidam i habitu fra/tris minoris p fenestram ingressus: qui vocans eū dixit. Quia fiduciā habui/sti in me: ecce dñs liberabit te. A quo cum eger inquireret quis esset: Fran/ciscū se esse respondit. Et statim appro/pinquās vulnerū suorū ligaturā resol/uit. Et cū vnguēto p oēs plagas ut vi/de bat punxit. Statimq; sensit se pristi/ne restitutū sanitati. Quo facto btūs Franciscus secessit. Ille vero letus vocauit. Que celeriter currens: ⁊ stare iam videns quem sepelienduz putabat in crastinum vicinia totam clamore compleuit. Accurrentes autem sui cuz niterentur illum tanq̄ freneticum in lectum reponere ⁊ ille renuens osten/deret ⁊ assereret se sanatum: tanto sunt stupore attoniti: ut quasi sine mente

omnes sint effecti: ⁊ ipsū fantasticū eē
crederent: quia quē paulo ante conspexerant plagis atrocissimis laniatū: plena videbant incolumitate iocundum.
Quibus ille qui factus fuerat sanus ait.
Nolite timere: quia sanctus Fraciscus modo a loco isto recessit. Et illaruz sacrarū manuū tactu me integre libauit
Inquit postrec dñs Boñ. Digne quidem beatus pater carne iam mortuus ⁊ viuens cum xpo psentie sue ostensiõe mirabili: ⁊ manuū sacrarū palpatione suaui: vulnerato letaliter viro sanitatē concessit: cum illi in se stigmata tulerit qui misericorditer mortes ⁊ mirabiliter resurgens: vulneratū genus humanū ⁊ semiviuū relictū plagarū suarū ꝓtute sanauit. ¶ Tertū exemplū dicit defensiõis. Scōz quippe patrocinia quibus sepius populi subsidiū defensionis obtinuerūt: animā ostendūt immortalē. Scribitur nanq; in .2. Machab. c. 15. ꝗliter cū Judas Machabeus cogeret bellū cõmittere contra Nichanorē qui hierusalem ⁊ templū dissipare volebat esseteq; Judas in locis samarie cū paucis qui timebant, ꝓpter paucitatē suā: hortatus est eos Judas: exposito somnio qō in eadē nocte viderat i hūc modum. Viderat enī summū sacerdotē defunctū iam manus, ptendentē orare ꝓ populo iudeoruz: post hunc apparuisse hieremiaz, ppbam dilectū ipsi Jude gladiū aureum ⁊ dicentē. Accipe gladium sanctū: in quo cōcidas aduersarios populi mei israel. Qua visione cōfortati q erant cū Juda impetū fecerūt in hostes: ⁊ prostrauerunt ex eis nō minus ꝙ. 40. milia: Nichanore cū cis interempto: ⁊ redierunt hierosolymā bñdicentes deū: caput Nichanoris ⁊ manum cum humero abcisam circa templum suspendentes. Hõne scūs Mercurius Julianū apostatam interfecit? Nam cum ipse contra persas incederet manu forti: in nocte vidit Basilius in ecclesia sancte Marie in visu multitudinem angeloruz: ⁊ in medio quandam feminā in throno stantem: ⁊ astantib⁹ dicentē. Vocate mihi cito Mercuriuz qui Julianū apostatā occidat: qui meū filiū meū supbe blasphemat. Erat autē Mercurius quidaz miles qui ab ipso Juliano ꝓ fide xpi fuerat interfectus: ⁊ in eadez ecclesia erat sepultus. Statimq; sanctus Mercurius cum armis suis q̄ ibi seruabant̄ exiuit: ⁊ iussus ab ea i preliū ꝓperauit: ⁊ monumētū suū aperuit. Expgefactus aūt Basilius ad locum vbi sanctus Mercurius cū armis suis quiescebat iuit: ⁊ monumētū suū apertū nec coꝛp⁹ ibi nec arma inuenit. Sequenti mane ibidem rediens inuenit corpus eius ⁊ arma ⁊ lanceam sanguine cruentatā. Et ecce quidā de exercitu dixit. Cuz Julianus impator in exercitu morareꝰ affuit miles quidā ignotus: qui vrgens calcaribus equū audaci mente Julianū impetuit: lanceā fortiter vibrans ⁊ ipsum ꝓ medū ꝓrforauit. Et subito abscedens nusq; comparuit. Ipse vero Julianus dū adhuc spiraret: ut dicit in historia tripartita: sanguine suo manū impleuit: ⁊ in aere ꝓiecit. dicēs. Elicisti me Galilee vicisti Sicq; in his verbis expirauit: Et ab omnibus suis insepultus relict⁹ fuit. Ecce quot nobis offerunt exempla ut animam immortalem sciamus. O dura corda quid facitis? Cur anime salute negligit̄? Audite xpm dicētē Math. 16. Quid prodest homini si vniuersum mundū lucret: anime vero sue detrimētum patiat̄? Aut quā dabit homo cōmutationē ꝓ anima sua? Queramus igit̄ illam saluare: ut viuat cuz xpo hic ꝓ gratiā: ⁊ in futuro ꝓ gloriam. Amen

Laus Deo.

Gloriosissimo ꝓncipi ⁊ dnomino
dño Nicolao Marcello sere-
nissimo Venecia⁹ duci Domi-
nicus Bollanus artium ⁊ phie doctor
debita reuerentia erga sublimitatē suā
premissa plurimū se cōmendat. Cuz ex
florentissimo gymnasio paduano ad pa
triā reuersus essem: tantūq; ocij mihi
dare: quale nūq; simile per totū temp⁹
elapsum vite mee mihi datū fuit: cogi
taui nolle vitam meā sub silentio ptran
sire: imo aliquod opus laude dignum
vereni efficere: quo mediante vita nr̄a
illustrare. Nam vita qua fruimur bre
uis est. Et nisi homo duz viuit aliquod
laude dignū efficiat: veluti belua vitaz
suam ducit: atq; eandē terminat. Cum
autē multa ipse mecū animo voluerem:
vereni illā iamdiu inē sic clarissimos
theologos agitatā ꝓtroversiā de cōce
ptiōe gloriosissime ⁹ginis Marie cō
texere. Op⁹ aūt ad finē peroptatū duxi:
i quo quātū potuim⁹ imitati sum⁹ patrē
nostrū Aureliū Augi. ⁊ theologie ꝓn
cipem atq; monarchā Scotū: a cuius
fonte vberrimo multa preclara sumpsi
mus: verissimisq; rationib⁹ atq; excellē
tissimis sanctoz auctoritatib⁹ virginez
gloriosissimā in cōceptione sanctā: nec
vnq; a macula peccati originalis fuis
se veturpatā demonstrauim⁹. Cum vro
intellexissem serenitatē tuā: gloriosissi
mam dei matrē Mariā summo quodā
honore ⁊ reuerentia venerari: volui op⁹
hoc tuo glorioso nomini dedicare. Sus
cipe ergo diue ꝓnceps libenti animo
opus manuū nostraz: ipsū lege ac per
lege: quoniā tua excellentia multa pre
clara ac laude digna i ope isto inveniet
Et hoc nō tm̄ meū: vrū etiā oiuz alioz
qui ab omni cura ⁊ odio vacui sūt erit
tale iudiciū. Nihil aliud mihi veniq; re
stat: nisi pijs precibus orare dñm̄ deū
nostrū: ut pro bono status ⁊ reipublice
Venete in hac mortali vita serenitatē ⁊
excellentiā tuam diu felicitereq; ꝓseruet
quoniā ut inquit peripatetico: uz prin
ceps Arist. 3. politicoꝝ. melius est ciui
tatem regi a principe optimo q̄ optima
lege.

Dominici Bollani artiū ⁊ philoso
phie doctoris filij magnifici dñi Can
diani in questionē de conceptione glo
riosissime virginis Marie prohemiū.

Non parua

dolore ai afficior: cum
audio ḡsdā magistrali
infula decoratos viros
pinacie affirmare glo
riosissimā intemeratāq; virginez Ma
riam ab eterno ibu xpi matrē electam a
macula peccati originalis fuisse deturpatam: atq; in ea conceptā. Nam cum
sacrosancta mater ecclesia tāta taliaq;
de gloriosissima virgine Maria canat
atq; affirmat: q̄ nulli vnq; alteri crea
ture pure cōcessa videnť: profecto pos
sent in btām virginē modestius loqui:
⁊ ita pleno ore quod affirmāt affirma
re non deberēt. Si enī Aug⁹ toti⁹ fidei
nostre lumē ac sidus clarissimū: cui da
tum est de sūma ⁊ incōprehensibili tri
nitate dei loqui atq; determinare: ꝓpter
honorē dñi: cuz de peccatis ab illo agie
nullā de btā virgine voluit facere que
stionē: profecto hi maximo errore du
cuntur: affirmantes virginē i pcō origi
nali fuisse conceptā. Q̄m si ita in scri
pturis sacris exp⁹esse determinatū eēt
sicuti hi viri affirmant: nōne scā mater
ecclesia cui datuz est errores remouere
⁊ ea que nostre fidei cōsona sūt ponere:
eam in pcō originali conceptam affir
masset atq; predicasset? Si ergo eccle
sia sancta dei hoc affirmare nō decreuit
que tanta ac talia de virgine locuta est:
cur ergo hi nulla euidenti ratione coa
cti: neq; ab ecclesia astricti: hoc tā impie
affirmare audent? Huius rei causam
aliā reperire nequeo: nisi q̄ assidua eo
rum de hac re cogitatio in pessimū vsū
uersa est. impossibile potiusq; esset opi
nionem hāc a veritate alienā ex cordib⁹

illoꝝ euellere q̄ iudeoꝝ pfidiā ꝛe illoꝝ cordibus eradicare. Aggrediam̄ sacre theologie fontes vberrimos: ⁊ vi ꝛeamus quid ꝛe conceptione glorioſiſſime virginis affirmaſ: ac in ſcripturis ſacris legitur. Dicat nunc nobis ſapia Salomonis: quid ꝛe tali ꝛceptiõe ſentiat loquens i pſona Marie. Dominꝰ poſſedit me ab initio viarū ſuarū añ q̄ quicq̄ fieret a ꝓncipio. creationis ſeꝛ mundi: quãdo dictū eſt: In ꝓncipio creauit ꝛeus celum ⁊ terrã. Ab eterno ordinata ſum: ut eſſem. ſ. abu xp̃i mater. Ex antiquis. ſ. eternitatis. anteq̄ terra fieret. i. ante omnẽ coꝛpalem conditaꝝ creaturã. Nõdũ erant abyſſi. i. nõdum erant angelice nature: que abyſſi nuncupari poſſunt: ad oſtendendam earũ ſubſtantiaꝝ excellẽtiã. Et ego Maria iam concepta eram in mente. ſ. opificis ⁊ creatoꝛis mei. Nondũ fontes aquarum eruꝑant: nõdum ſanctoꝝ ꝓdicationes eruꝑãt: qui ſancti tanq̄ fontes vberrimi nuncupanſ. ꝛe quib⁹ dixit eccleſia: In omnẽ trã exiuit ſonus eorum. ⁊ in fines orbis terre verba eorum Nec dum montes graui mole. i. martyres qui ſua ſtabilitate ⁊ aſperſione ſui ſanguinis eccleſiam ꝛei auꝛerunt: ⁊ in quadam ſtabilitate illã poſuerũt cõſtiterant. Et ego Maria iam cõcepta erã Ante omnes colles ego. ſ. Maria parturiebar. i. ante omnes creaturarũ naturas atq̄ eſſentias que poſſũt appellari colles. quia ſicut vnus collis alium excedit ſm apicẽ ⁊ ſũmitatẽ ſuã: ſic in ordine eminentie creaturarum eſſentia vnius ſm pfectionẽ eſſentialẽ alia excedit. Si ergo eccleſia ſancta ꝛei id qõ ꝛe ſapia vnigeniti filij ꝛei dicit: ꝛe gloꝛioſiſſima virgine affirmare ꝛecreuit: eiuſq̄ cõceptio ſancta in mente opifiq̄ ab eterno ordinata eſt ante cuiuſcunq̄ alterius creature cõceptionẽ atq̄ creationẽ: qñ ut dicit Aug⁹ ſermone. 43. ad hæremitas. Maria mater eius. ſ. xp̃i electa eſt: ⁊ ſup omnes creaturas ꝑelecta: quõ audent hi viri affirmare pctũ Ade potuiſſe maculare aiam virginis ac ꝛei matrẽ: ſi ante omnẽ creaturã virgo fuit cõcepta atq̄ ꝑelecta ſup omnes creaturas in mente creatoꝛis noſtri? Hoc pfecto ab his dicendũ nõ eſt: cum Aug⁹ fidei noſtre ſidus clariſſimũ li. i4. ꝛe ciui. ꝛei. c. xi. dicat. Homo eni ꝛe cato ſuo nõ potuit diuinũ pturbare cõſiliũ: quaſi ꝛeũ mutare cõpulerit quod ſtatuerat. hæc ille. Quoniã ſiue Adam ꝛeccaſſet ſiue nõ: conſiliũ dñi in eternũ manet. Dicant etiã nobis cantica canticoꝝ: quid ꝛe ꝛceptione virginis ſentiant: ⁊ ꝛe filio ꝛei ad glorioſiſſimã virginem loquente q̃d affirmãt. Ecce iſte ſ. ꝛei filius: ꝛenit. ſ. in mundũ: ſaliens in montibus: ⁊ tranſiliens omnes colles i. excellens ſup omnes ſcõs ⁊ angeloꝝ choꝛos. En ipſe. ſ. ꝛei filius ſtat pꝰ pariete noſtrũ. ſ. quãdo ꝛerbũ caro factũ ẽ ꝓſpiciẽs ꝑ feneſtras: ſenſuũ. ſ. exterioꝝ. ⁊ ꝑ cancellos: ſenſuũ. ſ. interioꝝ. En dilectus meꝰ. ſ. ꝛei filius loquit̃ mihi. ſ. Marie ut ipſũ ꝛei ꝛerbũ fieret caro. ꝛ. Surge amica ⁊ nõ inimica ut cete mulieres. Eleni columba mea in qua non eſt macula aut fel. Formoſa mea. Jam hyems tranſijt ad ꝛemõſtrandũ Marie: iram ꝛei i genus humanũ. erga illã nõ ce: nec ipſam ſub tali hyeme poſſe capi. Ideo immediate poſt inquit. Imber abijt ⁊ receſſit: flores apparuerũt in ẽra noſtra. Surge. ſ. Maria: ⁊ nulla macula eſt in te. Si ergo ꝛei filius tranſiliuit omnes colles: oẽs ſcõs ⁊ angeloꝝ choꝛos: nõne fuit maioꝛi laude gl'iaq̄ dignilſim⁹ humani generis redemptoꝛ xp̃s: q̄ ꝛeſtructoꝛ humani generꝭ Adã pater pcti: qui fuit ꝛe ẽra virgine nullis vnq̄ maculis ꝛeturpata? Quõ g̃ xp̃us redẽptoꝛ nr̃ potuiſſet eſſe ꝛeteꝛioꝝ q̄tũ ad huius ſeculi oꝛiginẽ ipſo Adã? Hã ut etiã aſſerit Aurelius Aug⁹. eodẽ ſermõe. 43. ꝛ. Sicut in celo habuit patrẽ imoꝛtalẽ ⁊ eternũ: ſic ⁊ in terra habuit matrẽ omni coꝛꝛuptione carentẽ. Eruleſcant hi ⁊ amplius non loquant: ꝙa Marie dr̃. Surge amica mea: ſpecioſa

mea: surge ⁊ nulla macula ē in te. Amplius. Nonne fuit potētia in patre eterno: ut verbum ac vnigenitū filium suū qñ vtebat fieri caro nobiliozis maioriscp dignitatis esset q̄tum ad originē ipso Adam? Nōne fuit sapientia i vnigenito filio dei: cum amore spiritus sci in veneranda xp̄i matre? Si ergo non fuit omnipotentie defectus: neqs sapie error: neqs amoris impedimētū: si xp̄s potuit venerari matrē: qua veneratione ⁊ ipse venerabat: quia ut dicit Aug⁹ eodem sermōe. 43. In celo qualis ē p̄ talis est filius: sic ⁊ in terra qualis est mater scōm carnem talis est filius. sciz christus: profecto potius bi silere debeRent: q̄ velle talibus cōtumeliis gloziosissimaz dei matrē afficere: de qua dixit ecclesia. Quibus te laudibus efferam nescio: quia quem celi capere non poterant tuo gremio contulisti. Et alibi dr. Felix es sacra virgo Maria: ⁊ omni laude dignissima: ad demonstrandum ipsam nulla ignominia ee afficiciendā. Causa aūt huius est. quia ex illa ortus est sol iusticie xp̄s deus noster. Et alibi dicitur ab ecclesia. Que est ista que p̄ greditur quasi aurora: cōsurgens pulchra ut luna: electa ut sol? Unde dictū est in psalmis. In sole posuit tabernaculum suū. Quod tabernaculuz fuit virgo. Et ipse sc̄z xp̄s tāq̄ sponsus p̄rocedens de thalamo suo. Dicant nobis bi viri: Si deus ab eterno voluit eligere virginem: ut de hac nasceretur xp̄s humani generis redemptor: quomodo potuit eligere creaturam futuram deo inimicam ⁊ ire filiaz: ut mediante filia ire genus humanū redimeretur: p̄sertim cum eam potuit mundā concipere: immundicia seminū parentū suozum non obstante: quia. pplxta Job intuens eā creaturam in qua verbum ac dei filius debebat fieri caro dixit: Quis pōt facere mundū. sc̄z individuū aut suppositū. de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es? ad demonstrandū omnipotentiam dei erga creaturam talem ee ut non obstante immundicia seminis parentum: ipsam creaturam mundam de immundo semine concipi posse? Et ideo Anselmus doctor ille venerabilis recognoscens se alio quodam loco male affirmasse virginez in peccato fuisse cōceptam dixit. Decet virginez ea puritate nitere: qua sub celo maioz nequit intelligi. Profecto tanta puritate non niteret virgo: si i peccato originali fuisset concepta. Amplius. Maria fuit plena gratia anteq̄ Gabriel āgelus missus fuisset ad eam: quia inuenit eam plena gratia: cū dixit. Aue gratia plena: q̄li plenitudine gratie nulla vnq̄ creatura fuit plena. Quia ut refert beatus Hieronym⁹ ad Paulam ⁊ Eustochiū: Et de dicitur plena gratia: quia ceteris sanctis p partes dat gratia: Marie vero se infudit totius gratie plenitudo. Et in eodem loco paulo post ait. Et si i sanctis patrib⁹ ac pplxtis gratia fuisse creditur: tamē nō catenus plena. In Mariā vero totius gratie que in christo est venit plenitudo. Aug̃. sermone. 43. de natiuitate christi sic dicēte Maria mater christi electa est: ⁊ super omnes creaturas preelecta: omnibus gratijs fecūdata: omnibus virtutibus ornata: omni sanctitate i utero matris repleta: ut de mundissima matre mundissimus nasceretur filius: quia sicut in celo habuit patrem immortalem: sic ⁊ in terra habuit matrem omni corruptione carentem. Ergo bi pace sua dixerim: male affirmant virginem in peccato fuisse conceptam si totius gratie que in christo est in Mariā plenitudo venit. Et ideo Hieronymus concludēs tantam gratie plenitudinem Marie a domino collatam dixit. Quam natura non habuit. Nam virgo scōm naturaz prona erat ad accipiendam maculam peccati originalis: quia ⁊ ipsa p̄ incubitum viri ⁊ mulieris originem habuit ab Adam. Et iō tāta plenitudo gratie illi data est: non p naturā quā habuit: sed per dei gratiam atq̄ misericordiam

Et ideo dixit Hiero⁹. Ihesus nesciuit: qa omnes Maria excepta mundati fuere postꝫ in pctō ceciderūt. Ignorauit rō. Nam ꝓ rōnem continue apud oēs argutum fuit: omnes qui ab Adā habēt originē ꝑ concubitū viri ⁊ mulieris in pctō originali fuisse cōceptos ꝩ legez cōmunē. Nec ergo rō ignorauit grām a dño Marie collatam: ita ac taliter ꝙ mens humana non capit: qa hoc excedit omnem aciem intellectus humani. Immo pauet celū ut dicit Hiero⁹. stupet terra. Nam ut dicit Bern. exponēs illa ẏba gratia plena. In ore plena grā affabilitatis: in manibus plena gratia liberalitatis. Clere plena: quia de plenitudine eius gratie capiūt vniuersi: captiui redemptionē: tristes consolatiōez pctores veniā: iusti grām: angeli letitiā: tota deniqꝫ trinitas gloriā. Nō si ita est ut asserit iste sanctus ac dei vir: pfecto ⁊ ipse alio quodā loco salua ꝙ reuerentia ⁊ sanctitate sua male locut⁹ est affirmādo virginē a macula pctī originalis fuisse deturpatam atqꝫ in ea conceptā. Neqꝫ i hoc aliquis mihi molestus sit: quia vnusqꝙqꝫ magis tenetur venerari dei matrē: celorū reginā: angelorꝫ dominā: qꝫ doctrinā bti Bernardi in hoc passu extollere: qa cum lumie illo totī⁹ ecclesie nostre Hieronymo sū: qui affirmat totius gratie plenitudinē que in xp̄o fuit i gloriosissima ac omni laude digna Maria venisse: quia cum de pctis agimus: ut refert Aurel⁹ Augustinus nullā de btā virgine volumus facere questionē ꝓpter honorē dñi. Quia cū q̄stio sit ꝓposito dubitabilis: de btā ẏgine nulli dubiū eē debet ipsaz in conceptione sanctā: ac oi grā plenā fuisse conceptā. ¶ Concludam⁹ ergo ⁊ dicamus: qꝫ si tanta fuit plenitudo grē in Maria: qualis nec in Adam: nec in Eua fuit: qualis nec in angelis: nec in archangelis: aut in principatib⁹: q̄lis nec in ptātibus: virtutibus: aut dñationibus: qualis nec in thronis: cherubinis: nec in seraphinis vnqꝫ fuit. quia exaltata est scā dei genitrix super choros angelorū ad celestia regna: ecclesia sic affirmante. quia totius gratie plenitudo que in xp̄o fuit Marie data est: Hieronymo testāte. qa de plenitudine eius gratie capiunt vniuersi: Bernardo loquente. quia decet virginē tanta puritate nitere qua sub celo maior nequit intelligi: Anselmo confitente. quia cū de pctis agit̄, ꝓpter honorē dñi nulla est facienda lis aut q̄stio de Maria: Augustino dicente. quia inter oēs mulieres nemine excepta fuit bñdicta: Elisabeth reuelante. Dicamus q̄ꝫ ex his cōcludamus: gloriosissimam virginem in cōceptiōe sanctā ac plenā grā fuisse: nec vnqꝫ a macula pctī originalis fuisse deturpatā. Quod cū ita sit sicut a nobis demōstratū est: ego qui a cunabulis ac teneris vnguiculis semper fui seruus gloriosissime virginis Marie futuruscꝫ sum si deo placuerit vsqꝫ ad vltimū etatis nostre terminum: decent multa que ex sacris theologie fontib⁹ emanarunt: in corp⁹ vnū questiōis cōtexere in hoc latino ac claro sermone: ita ꝙ mediāte lumie gloriosissime virginis Marie que tenebras intellectus nostri illuminare dignabitur dicemus tāta ac talia: ꝙ si aduersarij veritatis i sua ptinacia pmanere nollent: rationibus verissimis ducti: confitebunt⁊ ipsi gloriosissimā virginem in conceptione sanctā: nec a macula pctī originalis vnqꝫ fuisse deturpatam. Deo altissimo gratie infinite referantur.

Queritur

gloriosissima ẏgo Maria sit in pctō originali cōcepta. Affirmatiue arguēdo formabimus quinqꝫ articulos.

In primo ostendemus ꝙ rōnes cōmunes quib⁹ ostendit: omnes qui ex lumbis Ade habuerunt originē cōtraxisse tale pctī: virginem etiā ipsam i tali

pecato fuisse conceptam.

¶ In secūdo articulo ostendem⁹ p rōnes ꝓprias specialiter de virgine loquētes ipsam in tali pcō fuisse conceptam.

¶ In tertio hoc quidē demonstrabim⁹ ex priuilegijs soli xpo competentibus.

¶ In quarto adducem⁹ auctoritates cōmunes affirmantes omnē creaturā humanā puram post Ade delictuz in tali pecato fuisse conceptam.

¶ In quinto ⁊ vltimo adducem⁹ auctoritates specifice de gloriosissima ꝑgine affirmantes ipsaz in tali pecato fuisse conceptam.

¶ Argumenta quibus ostendit oēs q̄ ex lumbis Ade p concubitū viri ⁊ mulieris habuerunt originem contraxisse pecatum originale.

Ad ostendendū omnē humanaz creaturā nemine excepta i pecato originali fuisse conceptā: accipienduz est illud Pauli ap̄li dictū Omnes in Adam peccauerūt tanq̄ s. in radice. ergo omnes qui ex lumbis ei⁹ p concubitū viri ⁊ mulieris duxerunt originē: contraxerūt tale pctū. Primo ergo ꝓbabimus antecedens hui⁹ consequentie: q̄uis sit formalit̄ Pauli apostolici dictū. ¶ Secundo ꝓbabim⁹ cōsequentiā. ¶ Data pte negatiua antecedentis. s. q̄ nō omnes in Adam peccauerunt: duo sequerent̄ incōueniētia ¶ Primū inconueniēs. Fuisset aliqua creatura humana que redemptione saluatoris nostri nō indiguisset. ¶ Secūdum inc̄ueniens. Preter xp̄m redemptorem nostruz fuisset aliqua creatura pura post lapsū Ade: que in originali iustitia fuisset concepta. ¶ Primū incō ueniens sic reducit. Nam xp̄s in euangelio dicit. Nō est opus valentib⁹ medicus: sed male se habētibus. Si ergo virgo non peccasset in Adam: neq̄ cōtraxisset peccatū p te: ergo nō indiguit redemptione. Secūdo cōsequentiā quia redemptio presupponit lapsuz. Confirmatur. Indigētia presupponit defectū. Si ergo in virgine nullus fuit defect⁹: q̄ non fuit in ea indigentia redemptionis. Confirmat̄ secundo: quia ut dicit Paulus ap̄lus: sicut vnius Ade pctō regnauit in omnes i condemnationē: sic ⁊ vni⁹ xp̄i iustitia regnauit i omnes in iustificationē. Modo dato opposito p̄me partis huius auctoritatis: sequit̄ opposituz secunde ptis eiusdem: quia si vnius Ade peccatū nō regnauit i oēs in condemnationē: ergo nec vnius xp̄i iustitia regnauit in omnes in iustificationem. ¶ Secundū inconueniens sic reducitur. Priuatio originalis iustitie debite in nobis omnib⁹ est ꝓpter pctū primorū parentū in cōceptione vniuſ cuiuscq̄ nostrū ptractū: eo q̄ i cēs ullos peccauimus. Si ergo fuit aliqua creatura que in primis parentibus nō peccauit. ergo ab illa creatura non fuit remota in conceptiōe originalis iustitia que ab alijs remouet̄ ex imputatione ⁊ contractione peccati originalis. Confirmat̄. Qui nullo mō peccat ab eo nō remouet̄ id qō ab alijs remouet̄ ꝓpter peccatū p̄sertim cū pctō sit causa priuatiua illius. Si ergo ꝑgo nō peccauit i radice: neq̄ cōtraxit peccatū originale nec alio altero modo vnq̄ peccauit. q̄ ab ista nō remouet̄ in conceptione sua originalis iustitia: que ab alijs ꝓpter pctō remota fuit. Patet q̄ illud antecedens fuisse sufficienter ꝓbatū p reductionem istorū duoruz inconueniētiū.

¶ Hunc ꝑo ꝓbanda est ꝓsequētia que talis fuit. Omnes i Adam peccauerūt tanq̄ i radice. ergo oēs qui ex lumbis eius p concubitū viri ⁊ mulieris duxerunt originē contraxerūt tale peccatū. Que cōsequētia nisi valeret: sequerēt̄ sex absurda inc̄ueniētia. ¶ Primū inconueniens. Pena esset alicui creature illata a deo iniuste nulla antecedēte cā talis pene. Inconueniens sic reducitur. Virgo Maria mortua est tali morte que mors pena est: q̄a est vltimū terribilium in hac vita. Aut ergo mortua est quia peccauit in Adam tanq̄ i radice: ⁊ nō cōtraxit tale pctū: q̄a fuit ꝑuenta

per dei gratiã ꝑm te. Aut quia peccauit in radice: & cõtraxit peccatũ originale. Aut pena ista data est virgini ad maiorem cumulũ meritorũ ut dicunt quidã Aut ista pena illi a dño iniuste data fuit. Nec est diuisio sufficiẽs. neq; aliud membrum assignari potest quare virgo mortua est tali morte. Non est dandũ primũ membrũ: quia peccatũ in radice nõ contractũ non ponit aliquẽ defectũ in anima: siue in creatura apud dñm. Quia dato oppositio dicãt nobis: quez aliũ defectũ posset ponere peccatũ originale in radice in anima alicuius nisi illum defectũ qui est proprie quãdo cõtrahitur tale peccatũ. Qui defect⁹ si alt est ab illo: sufficit nobis q ab eo virgo non fuit liberata: voca cuz quomõ vis. Amplius. Sequeret si iste defect⁹ esset alter ab illo q̃ contrahit in conceptiõe per peccatum originale: q in aia vniuscuiusq; nostrũ fuissent duo defectus: cõtractio peccati: & alter precedẽs talẽ cõtractionẽ. Neq; est dandũ secundũ mẽbrum: quia ꝑm opinionẽ tuã virgo nõ contraxit originale peccatũ. Neq; ẽ affirmandũ tertiũ membr: qa merita augent ex bonis opib⁹: & demerita augẽt ex malis. g̃ mors non potuit dari virgini ĩ pnã ad maiorẽ cumulũ meritor Confirmat. Quia nõ est inferẽda pena alicui: nisi quãdo demeret: qa nõ sũt facienda mala ut eueniãt bona. Cõfirmat secũdo. Virgo Maria ob eius mortem nõ fuit aucta in meritis: & p eius humilitatem quando dixit: ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝑm verbũ tuũ. Et ideo p⁹ ista ꝓba Maria dixit. Magnificat anima mea dñm. Et post aliqua verba. Quia respexit humilitatẽ ancille sue: ecce enĩ ex hoc btãm me dicent eẽs generatiões. Relinquit ergo vltimũ mẽbrũ: cũ nullum aliorũz dari possit ex sufficienti diuisione deductũ: quod est inconueniẽs ꝓbatũ. Huic difficili argumento quidã theologi dixerũt: q peccatũ originale nõ ẽ causa adequata mortis naturalis ita q mors semp proueniat ex tali pctõ ꝓbabat. Quia mors xp̃i non fuit ppe peccatũ originale. Et ideo dicunt q cũ in virgine Maria fuerunt duo principia intrinseca. s. forma intellectiua: & eius materia: ratiõe cuius compositionis inest ei corruptibilitas: transacto certo tpe vnionis istorũ duorũ principiorum: postea prouenit mors: qa ꝑm Ar. oẽ corruptibile de necessitate corrumpit. Et ideo mors virginis fuit ex talibus principijs: & nõ ex peccato originali. Sed salua pace tantorũ virorũ hec responsio theologie nostre nõ est cõueniens: quia dictũ ẽ a dño. Quacũq; hora comederitis morte morieris. Sup quibus verbis ab omnibus theologis dicitur: q duplex fuit intellecta mors: talis. s. & eterna. Et si Adam non peccasset q̃uis corruptibilitas vnicuiq; nostrũ ex natura, ppria cõueniat: tamẽ nunq̃ talis aptitudo fuisset educta de potẽcia ad actũ. Ex autẽ hoc sit verũ: auctoritate Aurelij Aug⁹. hoc cõprobam⁹ li. 13. de ciui. dei. c. 3. d. Quapropẽ fatendum est primos quidem homines ita institutos fuisse: ut si nõ peccassent nullũ experirentur genus mortis: sed eosdẽ primos petõres ita fuisse mulctatos: ut etiã quicquid eorũ stirpe esset exortum: eadem pena teneret obnoxium. Quis g̃ in nobis sunt principia compositionis: ratione quorũ inest nobis mortalitas & corruptibilitas: si primi parentes nõ peccassent fuissemus preseruati a morte tali: quia dicit etiã Aug⁹ eodẽ li. de ciui. dei. c. 13. primos homines ita fuisse ꝓditos: ut si nõ peccassent nulla morte a suis corporibus soluerent: sed p meritis obedientie custodite imortalitati donati cum eis viuerent in eternũ. Ex istis auctoritatibus satis clare cõstat responsionem istorũz theologorũ potiꝰ esse ꝑm fallacem philosophiam: q ꝑm veram theologiam nostram. Nec valet motiuum istorum. s. q peccatũ non est causa adequata mortis: quia christus mortuus est & non ex peccato: quia supra ostensum est scõm Augustinũ

q̄ mors ineſt nobis ex peccato primo/
rum parentum. chriſto autem nō fuit
data mors propter peccatum: quia ut
dicit Yſaias. oblatus eſt ſcilicz ad mor
tem: quia ipſe voluit. Unde mors illi
neceſſario data nō eſt: quia ſi voluiſſet
in eternum viriſſet. Voluit ergo chriſt⁹
mori ut liberaret genus humanū: quod
perierat per mortem ſuam. Unde dicit⁹
z canitur ab eccleſia. Qui mortem no/
ſtram moriendo deſtruxit. Non quidē
mortem temporalem vniuſcuiuſq; no/
ſtruz deſtruxit: quia vniuſquiſq; noſtrū
moritur. ſed deſtruxit mortem eternam
quam debebamus incurrere ex peccato
primorum parentum. ¶ Secundum
inconueniēs quod ſequitur niſi iſta cō/
ſequentia teneat eſt: q̄ aliqua creatura
humana a deo eſſet producta propter
aliquem finem: z tamē naturaliter nul
la antecedēte cauſa inclinaretur ad op/
poſitum ſui finis. Probatur. Quia ſm
Aug⁹. ſuper libro Gen⁹. deus creauit
hominem: ut ſummū bonum intellige/
ret: intelligendo amaret: amando poſ/
ſideret: poſſidendo frueretur. Iſte ergo
eſt finis vltimus hominis: frui deo: z vi
dere ipſum facie ad faciem ſicuti eſt: ut
affirmat vas electionis Paulus apo/
ſtolus. Probo modo iſto fundamento
declarato inconueniens prima fronte
poſitum. Quia ſcōm apoſtolum Paulū
omnes indiguimus gratia dei z redem
ptione eiuſdem: quia poſt tranſgreſſio/
nem legis primis parentibus date cēs
erant inclinati ad damnationem ſem/
piternam: que damnatio eſt oppoſita
noſtro fini vltimo. Cum ergo etiā ipſa
virgo indiguit gratia dei z homini no/
ſtri ieſu chriſti: ſine qua etiam ipſa in
eternū damnata fuiſſet: Quero ex qua
cauſa indiguit tali redemptione. Aut
quia peccauit in radice: z non cōtraxit
peccatuz. Et hoc dicendū non eſt: quia
peccatum in radice non contractuz ni/
hil mali ponit in anima noſtra apud
dominuz ratione cuius creatura poſſit
inclinari ad damnationem ſempiter/
nam. Aut indiguit redemptione: quia
contraxit peccatum originale. z hoc di/
cendum nō eſt per te. Et cum nulla alia
cauſa aſſignari poteſt preter iſtā: relin/
quitur q̄ virgo nulla antecedente cau/
ſa erat inclinata ad damnationez z in/
diguit gratia domini noſtri ihu chriſti:
quod eſt inconueniens deductū. ¶ Ter
tium inconueniens quod ſequitē niſi con/
ſequētia iſta valeat ē: q̄ virgo Maria
fuiſſet redemptrix z nō redempta. Con
ſequens falſum: quia trīs eſt vnus redē/
ptor xp̄us. Inconueniens ſic deducitur
Virgo Maria paſſa eſt angustiā mor/
tis: z multas alias pēnas. Aut ḡ quia
in ea fuit cauſa talis paſſiōis. Aut qa
in ea non fuit aliqua cauſa talium pe
narum. Non ſecundū: quia in hoc appa
reret deus iniuſtus: ut deductum eſt in
primo inconuenienti. Si primuz. Aut
talis cauſa fuit ex peccato in radice nō
contracto. Aut ex peccato in radice z
in eo cōtracto. Aut propter ſalutē hu/
mani generis. Non primū: quia peccā/
tum in radice nullum effectum ponit in
creatura quando non eſt contractum.
Neq; ſecundum p te: quia virgo nō cō/
traxit peccatum originale. Ergo datur
tertiuz membrū ex ſufficienti diuiſione
deductum. Cōfirmatur: quia virgo nō
indiguit redemptione. Probatur: quia
redemptio preſupponit lapſum: z paſſa
eſt: ergo fuit redemptrix z nō redēpta.
¶ Quartum inconueniens quod ſe/
quitur niſi conſequentia iſta valeat eſt
Tolleretur enim omnis via ad probā/
dum filios Ade in conceptione cōtra/
xiſſe peccatum originale. Hoc autē eſt
cōtra Auguſtinū in libro de baptiſmo
paruulorum contra hereticos affirmā/
tes paruulos non contrahere peccatū
originale ex peccato primorum paren/
tum: In quo loco Auguſtinus probat
per rationes veriſſimas atq; neceſſari/
as: q̄ lege tranſgreſſa a primis paren/
tibus omnes qui ex lumbis eorum tra/
hunt originem per concubitum viri z
mulieris contrahunt tale peccatum.

Inconueniēs sic ꝛeducit. Qua ratiōe vnum indiuiduū speciei humane potest preseruari a pctō originali in ꝯceptiōe ne cōtrahat illud: oia indiuidua possūt preseruari ne in cōceptiōe cōtrahāt tale pctm̄. Probat. quia pctm̄ originale ex eadem causa in oibus contrahit. Ergo si fuit preseruatū aliqō indiuidū ne cōtraxeret tale pctm̄: ꝫ fuit ex possibilitate. Probat: qa illa mota hoc nō potuisset fieri. Et ut dictū est qua ratiōe vnū indiuiduū potuit ꝑseruari: etiā oia indiuidua potuerūt a tali pctō ꝑseruari. Ergo nulla ratio necessaria pōt ꝓbare ꝙ oēs qui cōtraxerūt originem ex primis parentibus cōcepti fuerunt in tali ꝓccato. Probat ista vltima ꝓsequētia Quia si eēt aliqua ratio necessaria: ei⁹ oppositū esset impossibilis: qō tamē nō est: qa qō cōtrit ꝑ eandē causaz oibus indiuiduis eiusdē speciei: si ab vno indiuiduo illud pōt remoueri: pōt remoueri ab omnibus. Cum autē pctm̄ originale competat oibus indiuiduis spēi humane ꝑ Ade pctm̄ qō fuit cā dānationis omniū nostrū: si ab vno indiuiduo potest remoueri tale ꝓccatū ne in ꝯceptione cōtrahat illud: ab oibus pōt etiā remoueri. Et sic tolleret via necessaria ad ꝓbandū ꝙnulos ꝓtrahere tale pctm̄: & sic baptismus nō eēt necessari⁹ in paruulis. Quintū inconueniēs qō sequit nisi illa cōsequētia valeat est: ꝙ si virgo nō fuisset cōcepta in pctō originali: si mortua fuisset ante passionē dñi nostri ihu xpi: ad eternā gloriā iuisset anteꝙ xps a mortuis resurrexisset: qō ē absurdū dicere & inconuenies. Probat. Quando cūq; est aliqō ens in vniuerso ꝓductū ꝓpter aliquē finē: si nullū ē ipēdimētū respectu sui finis: illū attingit finē. Sed sic est ꝙ visio intuitiua dei & fruitio eiusdem est vltimus finis ꝓpter quē aia intellectiua est producta. ergo amoto omni impēdimento aia intellectiua attinget illū finē. Maio: bui⁹ rōnis est nota. Et mino: est Pauli apli. o Videbimus illū facie ad faciē sicuti est

Tūc sic. Si aia virginis fuisset sepata a corpe anteꝙ xps mortuus esset: nullum impēdimētū ei fuisset ꝙ qō posset remoueri a visione intuitiua dei. Probat ꝙa nō pctm̄ originale: neq; aliqō aliud pctm̄ veniale aut mortale. Neq; illud ipēdimētū posset esse violentū: qa ꝫ eēt ꝓtra dei iusticiam ꝙ nullo antecedente defectu aia ꝑginis amota fuisset ab vltimo fine eius. Qō si sic nō est: sequit ꝙ illa aia gloriosissima virginis Marie iuisset ad eternā gloriā & videret dominū facie ad faciē sicuti est. Certū inconueniens qō sequit nisi illa ꝓsequētia valeat est. Fuisset aliq; creatura cōcursu nature ꝑ concubitū viri & mulieris producta: & tamē in pctō originali nō fuisset concepta. Hoc inconueniēs est satis clarū. Et primo ꝙ sit ꝓducta per concubitū viri & mulieris hoc est notū: qa habuit parentes .s. Joachim & Annaz ex quibus generata est. Et nō sit i pctō originali ꝯcepta: hoc affirmat̄ a te. Hoc autē inconueniens est expresse ꝺ Aug̃. i li. de fide ad Petrū. o. Firmissime tene & nullatenus dubites: oēm hominē q̄ ꝑ concubitū viri & mulieris natus est i ꝓccatis conceptū esse. Et sic apparet inconueniens reductum.

Argumēta specialia ostendētia virginē in pctō originali fuisse ꝯceptam.

Postq̄ duo dante rōnibus vniuersalibus ꝓbabiliter inductū est: omnes q̄ ex lumbis Ade ꝑ concubitū viri & mulieris duxerūt originē: nemine creatura humana pura excepta cōtraxisse ꝓccatū originale: nūc in pñti articulo adducende sunt rationes ꝓprie: quibus aduersarij veritatis conant ꝓbare specialiter virginē in ꝓccato originali fuisse conceptā. Primū argumentū est hoc. Subiectuz grē prioritate nature precedit gratiā: quia semp subiectū substantiale precedit accidens fundatū in illo: qa ꝫm Ari. Iba est prio: omni accidente. Sed aia ꝑginis fuit subiectū gratie: que gratia fuit accidens. ergo prioritate nature ꝑcessit

illam gratiã. Tunc accipio animã virginis in illo priori. ⁊ arguit sic. In tali anima est carentia originalis iustitie debite in primis parentibus amisse ex transgressione legis. Ergo i tali aia est peccatũ originale. Consequentia patet a diffinitione ad suũ diffinitũ. Antecedens aũt ꝓsequẽtie patet in illo priori. Non potest dici ꝙ sit gratia equivalẽs originali iustitie: quia tale subiectũ est prius illa. Nec potest dici ꝙ ibi sit originalis iustitia: quia ꝓter xp̃m redemptorem nostrũ post ade peccatũ nemo fuit in originali iustitia ꝯcept⁹. ¶ Secundũ argumentũ est hoc. Virgo Maria indiguit grã dei. iuxta illud Pauli apli dicturz. Omnes indiguim⁹ gratia dei. Isto stãte arguit sic. Aut ergo ꝙ indiguit grã dei anteq̃ esset. Aut postq̃ fuit. Non primũ: quia indigentia i ali quo ꝓsupponit illud. ergo secundum. Sed impossibile est ꝙ sit idem instans indigentie ⁊ gratie: ergo in instanti indigentie nõ habuit gratiã. Tũc quero vtrũ in instanti indigentie erat aliquis defectus in Maria: uel nullus. Si dicatur ꝙ sit aliquis defectus: ille nõ põt esse nisi peccatũ originale. Si dicat ꝙ ibi sit nullus defectus. hoc stare nõ põt: quia vbi nullus est defectus: ibi nulla est indigentia. ¶ Tertiũ argumẽtum. Fundamẽtũ ꝓpõit virginẽ in peccato originali nõ fuisse conceptã est ut veneret filiũ xp̃i mater. Sed tali honore deus non vult venerari matrem xp̃i. ḡ nõ debemus ponere virginem nõ fuisse conceptã in peccato originali. Minor huius rationis ꝓbat. Quia dicit⁹ sup Matth̃. sup illud: Liber generationis iesu xp̃i. inquit nullam scẽp̃ mulierum in genealogia saluatoris assumi: sed eas quas scriptura reprehendit: ut qui ꝓ peccatoribus venerat: de peccatricibus nascẽs omniũ peccata deleret. ¶ Quartum argumentũ. Illud debet poni in Maria: ꝑ quod virgo magis debet xp̃o. Probat. quia dicitur in euãgelio. Cui plus dimittitur plus diligit. Sed ponere ipsam in peccato originali esse conceptam: deinde mundatam: est ponere ipsam magis xp̃o debitricem: q̃ ponere oppositum. Probatur: quia ꝑm hoc virgo cognoscit opus redemptiõis ꝓ qõ opus verbum caro factum ẽ. ergo illud est ponendũ in ea. s. ipsam in peccato originali fuisse cõceptã. ¶ Quintum argumentum. In parentibus virginis fuit libidinosa coniunctio. ergo proles nata ex his fuit in peccato originali concepta. Consequẽtia patz: qa dicit̃ in euangelio. Bona arbor bonos fructus facit: mala aũt malos fructus facere non potest. Et ab Aug̃. affirmat̃ in libro de fide ad Petruz: ꝙ omnis hõ qui ꝑ concubitum viri ⁊ mulieris natus est: in peccatis concept⁹ est. ¶ Sextum argumentũ. Quandocunq̃ sunt duo quorũ vnũ necessario sequitur ad aliud: si detur secundũ in aliquo: in illo est aut saltim fuit primũ. Sed sic est ꝙ peccatũ originale ⁊ rebellio sensuũ sũt huiusmodi. s. ꝙ rebellio sensuum sequit̃ necessario ad peccatũ originale. Ergo posita rebellione sensuũ in aliqua creatura ponitur peccatũ originale: aut saltim fuit i illa. Sillogismus bon⁹. Maior est nota. ⁊ Minor ꝓbatur: qa sensus nunq̃ fuere rebelles rationi in primis parentibus: nisi facta deordinatione in illis: quia ut dicit Aug⁹. li. 14. de ci. dei. c. 15. In occulto mali cẽ ceperũt: ut in apertam inobedientiã labrentur. Non eni ad malum opus pueniretur: nisi precederet mala voluntas. In virgine autẽ q̃ uis ipsa nunq̃ habuit aliquez peccati stimulum ex parte sensuũ: tamen virgo passa est scõm sensus multas passiones. s. famẽ: sitim ⁊ dolorem mortis vnigẽiti filij sui christi: que passiones ꝑm animũ in virgine non erant quia semp in illa fuit recta ratio dominans appetitui omniũ sensuũ eius.

¶ Argumenta sumpta ex priuilegijs xp̃i probãtia virginẽ a macula peccati originalis fuisse deturpatam.

Non sufficiūt argumenta p nos supioribus articulis adducta: imo necessariū esse videf: ut absoluaf tota intētio aduersariorū: ponere quasdā rationes sumptas ex priuilegijs xp̄o cōcessis ad probandū virginē in peccato originali fuisse conceptam.

¶ Prima ratio hec est. Non sunt tantū gloriosissime virginis priuilegia a deo illi data a nobis extollēda: ut minuanf priuilegia atq; dignitas ⁊ gratia saluatoris nostri ihesu xp̄i. Sed q; ipse solus xp̄s p⁹ fide lapsum exiterit sine peccō: p excellentiaz dignitatem atq; gratiā soli attribuitur xp̄o. ergo nō debemus ita extollere virginē ⁊ eius priuilegia ut auferaf dignitas ⁊ excellentia redemptoris nostri. Maioz huius rationis nulli dubia esse debet: qa si ab aliquibus oppositū teneref hereticus appellari posset. Minoz aūt huius rationis probaf per Aug⁹. i li. de baptismo paruulorū dicentē. Restat inquirere: vtruz in filijs hominū aliqs potuerit esse sine peccato. Et dicit. Non est in filijs hominū quisq; sine peccato: excepto vno mediatore. Et i eodē libro circa finē libri secūdi dicitur. Teneam⁹ fidei indeclinabilē confessionē: q; solus xp̄us sine pcō natus est in similitudinē carnis peccati. ¶ Secunda ratio. Post fide delictum solus xp̄s inter homines sine peccato oīmode inuent⁹ est. De mulieribus autem nulla inuenta est aut reperta. ergo non est affirmandū virginez fuisse conceptam sine peccato originali. Consequentia probaf. quia oppositum cōsequentis infert formaliter oppositū antecedētis. Antecedens autē probaf: quia dicit Ecclesiastes. ⁊ Unū de mille viris reperi: de mulieribus nullam inueni. Que verba exponens Aug⁹ dicit. Unū. i. xp̄m de mille viris repperi. Ubi notandū est: q; ibi accipitur numerus millenarius p omni numero: sine pcō de mulieribus nullam inueni. ¶ Tertia ratio. Omnis mūditia creature humane pure merę esse citra munditiā christi probaf: quia in filijs hominū non est inuentus quisq; sine peccato nisi xp̄us. Sed si virgo nō fuisset cōcepta in pcō originali: ⁊ fuisset in cōceptiōe sancta: munditia virginis fuisset equalis in cōceptione cum munditia cōceptiōis xp̄i: quod est absurdū. ergo nō est ponendū virginē sine peccato originali fuisse cōceptam. ¶ Quarta ratio. Fundamentū per quod ponitur virginem in peccato non fuisse conceptam est q; deus potuit preseruare illam a tali peccato: Et sicut potuit ita decuit: ⁊ sicut decuit ita factū est. Sed istud fundamentuz est falsum: quia isto modo posset probari xp̄m non fuisse mortuū pro salute humani generi quia potuit non mori. Et omne quod è possibile deo illi conuenit. ergo decuit: ⁊ sicut decuit ita debebat fieri. Que tamē oia falsa sunt atq; risu digna. ¶ Quinta ratio. Fundamentū per quod ponitur virginem in conceptione fuisse sanctam est quia verbum dei filius debebat venerari virginem: quia ab eterno eius mater electa fuit. Sed hoc fundamentum è falsum: quia verbuz dei filius maiora potuit conferre virgini: que magis honorassent eam: q; hoc q; fuerit sine peccato concepta: ut immortalitatem ⁊ beatitudinem de facto: ⁊ tamen hec illi a deo concessa non fuere: quia non erant cōuenientia. ergo non debet dici q; virgo ex eo q; debebat esse ihesu xp̄i mater fuit preseruata ne in peccato originali esset concepta: quia hoc solum erat xp̄o conueniens.

¶ Auctoritates cōmunes probantes omnes qui ex primis parentibus duxerunt originē in peccato fuisse ceptos.

Non contenti ex dictis argumētis supioribus articulis adductis aduersarij veritatis adducunt quasdā auctoritates cōmunes probantes omnē creaturā humanaz post fide delictū fuisse in pcō originali cōceptā. Nam Ysaias. c. 53. inquit. Omnes nos q̄si oues errauim⁹. vnusq; q; declinauit

in viam suã. ⁊ dñs posuit in eo scz xp̃o iniquitates omniũ nostrũ. Et apostol⁹ Paul⁹ ad Ro.5. Per vnũ hoiem mors intrauit in mundũ: ex quo omnes peccauerunt. Et i eodem loco. Sicut vni⁹ Ade relictũ regnauit in omnes in cõdemnationẽ: sic vni⁹ xp̃i iusticia regnauit in omnes. Et alibi idem apls. Sicut in Adam omnes moriũt: ita ⁊ in xp̃o omnes viuificant. Et sanct⁹ Leo papa inquit. Dñs noster peccati mortisq; destructor: sicut nullũ a reatu libẽ repit: ita liberandis omnib⁹ venit. Et Aug⁹ li.iz. de ciui. dei. c.14. Omnes eni i illo fuimus: quando ille vnus omnes corrupit: qui p feminã lapsus est.

¶ Auctoritas ppie specifice probantes virginem in peccato originali fuisse conceptam.

Vltimo pro complemento hui⁹ affirmatiue partis adducere intendimus aliquas auctoritates specialiter explicantes virginem in peccato originali fuisse conceptam: ut omni ex parte p nos satisfactum sit aduersarijs veritatis. Prima auctoritas est sancti Berñi in epistola ad Lugdunensem. d. Virgo in conceptione minime sanctificari potuit: imo ipsa pctõ fuit obnoxia: vnde ꝑ tute spiritus sci mundata. Et Ansel. li.2. Cur deus hõ inquit. Licz omnis dei conceptio munda sit: ⁊ absq; carnalis delectatiõis peccato. virgo tamẽ ipsa vnde assumpta ẽ in iniquitatibus concepta est: ⁊ in peccatis concepit eam mater eius. De tantis totq; preclarissimis viris hos duos viros auctoritate dignos: qa de alijs parum curamus: inuenimus expresse affirmantes virginem in peccato originali esse cõceptã. ¶ Quibus nõ obstantibus partem negatiuam omnino tenere intendimus: ⁊ hoc verissimis ratiõib⁹ multisq; preclarissimis sanctorũ auctoritatibus ducti auxiliãte nobis gloriosissima ac intemerata dei genitrice

In oppositũ est Augustin⁹ tot⁹ ecclesie lumen ac sidus clarissimũ in libro sermonum suorũ ad heremitas: sermõe. 43. de natiuitate dñi dicens. Propterea mater s. xp̃i electa est: ⁊ sup omnes creaturas preelecta: omnibus gratijs fecundata omnib⁹ uirtutib⁹ ornata: omni sanctitate i vtero matris repleta: ut de mundissima matre mũdissimus nasceretur filius: quia sicut in celo habuit patrem immortalẽ ⁊ eternũ: sic ⁊ in terra habuit matrẽ oi corruptione carentẽ. Sicut in celo qualis est pater: talis est filius: sic ⁊ in terra qualis est mater: talis ꝑm carnem est filius. In celo cum patre eternus ⁊ imensus incorrupt⁹ ⁊ sublimis est: ⁊ in terra cum matre imaculatus ⁊ mansuetus. Et idem Aug⁹ in li. de grã ⁊ li. ar. Cum de peccatis agimus ppter honorem dñi nullam de beata virgine volum⁹ facere questionẽ. Adiungam⁹ bis duab⁹ auctoritatib⁹ auctoritates sci Hiero. in epla ad Paulam ⁊ Eustoc. d. Et si i sanctis patrib⁹ ⁊ pplxetis gra fuisse creditur: tamen non cateꝝ plena In Maria vero totius gratie que in christo est venit plenitudo. Et in eadez epistola inqt. Ceteris sanctis p partes datur gratia: Marie vo se infudit totius gratie plenitudo. Et Ansel. in li. Cur deus homo inqt. Decet virginẽ ea puritate nitere: qua sub celo nulla maior nequit intelligi. Et iõ sancta mater ecclesia canit de Maria. d. Que ẽ ista que progredit quasi aurora ꝓsurgens pulchra ut luna: electa ut sol? His verbis concordat psalm⁹ Dauid. In sole posuit tabnaculũ suũ. Qui sol fuit virgo. Et ipse. s. xp̃s tanq; sponsus procedens de thalamo suo. Et i canticis cãticoꝝ dr̃. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Et ideo sancta mater ecclesia dicit. Felix es sacra virgo Maria: ⁊ omni laude dignissima.

Quare autem Maria sit omni laude dignissima. explicaē causa: Quia ex te ortus est sol iusticie xp̄s ds noster.

Ordo seruandus in questione.

In questione ista seruabimus talē ordinem.

¶ p̄ videbimus de originali iusticia p̄mo-rum parentum.

¶ 2° videbimus de lege a dño p̄mis parentibus data.

¶ 3° videbimus de p̄ccato p̄mo-rum parentum & eius causa.

¶ 4° videbimus que mala sunt secuta ex tali p̄ccato.

¶ 5° videbimus de p̄ccato p̄mo-rum parentum: quod transiuit ad omnes posteros & descendentes ex lūbis Ade p̄mi parentis nostri.

¶ 6° videbimus q̄d est p̄ccatū originale contractum in nobis.

¶ 7° videbimus in quo subiecto fuit contractum tale p̄ccatum.

¶ 8° videbimus quot modis soluitur debitum.

¶ 9° videbimus quot sunt modi redemptionis.

¶ 1° videbimus q̄ tam ex parte dei q̄ ex parte virginis fuit possibile q̄ virgo preseruarē a p̄ccato originali.

¶ 11° videbimus q̄ hoc fuit conuenientissimum.

¶ 12° videbim⁹ q̄ virgo fuit in conceptione sancta: & a p̄ccato originali preseruata ex parte christi redemptoris nostri.

¶ 13° hoc idem videbimus fuisse ex parte virginis.

¶ 14° videbimus modū p quē virgo fuit liberata ne incurreret siue p̄traheret tale p̄ccatum.

¶ 15° videbimus cur virgo non fuit liberata a penis p̄ccati si fuit liberata a p̄ccato.

¶ 16° videbimus in quibus differt conceptio christi a conceptione virginis Marie.

¶ Ultimo soluemus argumenta aī oppositū questionis adducta: & sic erit finis questionis.

De originali iusticia p̄mo-rum parentū

Creauit itaq; deus hominē ad imaginē & similitudinē suā oī gratia atq; rectitudine plenū ex vtraq; parte. s. tā in corpore q̄ corpore pfectū. Intellectus boīs creatorē suū recte intelligebat. Voluntas eius sequens rationē rectā deum sup omnia ardēti quodā desiderio affecta amabat. Sensus omnes tam interiores q̄ etiā exteriores ita ordinati erāt q̄ appetit⁹ eorū tātū ad illorū obiecta se extendebant: quātū a ratione recta & electione voluntatis sequēte illam rationē rectā p̄mittebāt. Ex quibus sicut boīe existētibus resultabat originalis iusticia p̄mo-rum parentum. Nam cuncta alia plenā obedientiā boī p̄stabāt. Sensus omnes recte rationi subiecti erant. Voluntas ita bene a deo instituta erat oī rectitudine plena creatorē suū amabat. Intellectus recte deū factorē atq; creatorem suum intelligebat. Nam ut dicit Aurelius Aug⁹. Creauerat deus rationalē creaturā: ut sūmū bonū intelligeret: intelligendo amaret: amando possideret: possidendo frueretur.

¶ De lege a domino p̄mis parentib⁹ data.

Quamuis homo plenus gratia atq; rectitudine a dño creatus esset: tñ omnipotens de⁹ regula infallibilis decreui illi dare legem. Nā cum vnūq̄q; ens finitū: q̄uis in suo genere sine specie pfectū: ex se sine ordine ad p̄mū ens indepēdens atq; infinitū regulari ex sui natura non possit: q̄a tale ens finitū ē ens p̄ticipatiū. & dē tale reducē ad ens p essentiā: cuiusmodi deus est: iō illi a dño data est lex: nō quidē difficilis imo oīū facillima: ut mediante tali lege & eius obseruātia homo regularet: ut posset mereri vitam eternā. Dixit ḡ dñs p̄mis parēntibus: De arbore scie boni & mali ne comederitis. Quacunq; enī hora comederitis: morte moriemini. Nam p̄mis parentib⁹ in

paradiso velitiaꝝ cõstitutis solũmodo fructꝰ arboris vniꝰ a dño vtitꝰ est: nõ q fructus ille tam excellens atq nobilis esset: ita q nobilioꝝ aut eo excellentioꝝ in paradiso velitiarũ inueniri non posset: ꝑ ut homo illa parua lege a dño accepta atq obseruata: vitã eternã mereri posset. Et si in tam pua atq infima re homo plenã obœdientiã creatori suo dare nolet: duplici morerẽ morte ſ.tpali: qua aĩa a corpe sepaꝛ: ⁊ eterna q dãnati continue moriunt̃ ꝓpter amotionẽ infiniti boni: ⁊ ꝓpter afflictiones continue a demonibus atq malis spiritibus illis datas.

De peccato primoꝝ parentum.

Accepta ergo lege a dño: diabolus humani generis inimicus simulans cãm vtili fructꝰ primis parẽtibus dixit. Cur precepit vobis deus ne comedatis ex oi ligno? Qui respõdentes dixerũt. Ne forte moriamur Recordabãt q dñs illis dixerat: quacunq hora comederitis morte moriemini. Quibus diabolꝰ dixit. Nequaq̃ moriemini. Scit. n. deus q quacũq hora comederitis aperiantur oculi vestri: ⁊ eritis sicut dij scientes bonũ ⁊ malũ. Cuiꝰ verbis diaboli: quia mouit ab illis cãz mortis cogitare cepissent: fructũ vtili arboris comederunt. Unde dicit sacra scriptura. Vidit ḡ mulier q esset bonuz ad escẽdũ: pulcraq viro suo: q comedit. Lege ergo illis a dño data ab eis trãsgressa amiserũt gratiã oẽm rectitudinẽ atq originalẽ iusticiã. Tũc ceperũt sentire aliã legẽ in sensibus suis repugnãtem legi mentis eorũ. Unde Ansel. i. li. cur deus homo. inqt. Inobœdiẽtia primorũ parentũ iusticie debite nudtatis fuit causa. Causa aũt peccati huiꝰ fuit voluntas eorũ prava: ⁊ p voluntatem eorũ fuit cõmissũ tale pctũ. Nã voluntas p electionẽ rectã meretꝰ: qa illa electio est cõformis rõni recte. Nã electio recta ſm Arſ. 6. ethicoꝝ sequit̃ rationẽ rectã. Cũ ḡ primi parentes intelligerẽt fructũ vtile arboꝛ a dño vtitũ fuisse: p electionẽ rectã noluerũt eẽ cõformes diuine voluntati: imo voluerũt eẽ disformes: ⁊ potiꝰ credere diabolo q̃ creatori suo. Ait̃ Augꝰ li. 14. de ci. dei. c. 13. inqt: loquẽdo de primis parentibꝰ: In occulto mali esse ceperunt: ut in apertã inobœdientiã laberent̃. Nõ enĩ ad malũ opus pueniret̃ nisi ꝑcederet mala voluntas. Voluntas ergo in primis parẽtibꝰ fuit illa que ꝓmo peccauit: ex quo pea puenerunt ad malũ opus. Ait̃ dicit sanctus Augꝰ in eodẽ. c. Si voluntas supple primoꝝ parentũ in amore superioris ⁊ imutabilis boni: a quo illustrabatur ut videret: ⁊ accẽdebat ut amaret: stabilis pmãsisset: nõ inde ad sibi placendum induceret̃: ut ex hac tenebreſceret atq frigeſceret: ut vel illa. ſ. Eua verũ crederet dixisse serpentẽ: vel ille. ſ. Adã dei mandato vtoris ꝓponeret voluntatem. Ex quibꝰ apparet q pctũ primoꝝ parentũ formaliter fuit carentia iusticie debite in illis amisse. Secũdo apparet q pctũ eorũ nõ fuit rebellio sensuũ erga rationẽ: qa sensus nunq̃ fuissent inordinati nisi primo fuisset inordinata voluntas. Quia sicut primi parentes ſm rationẽ obœdientiã debitam deo prestare noluerunt: imo facti sunt rebelles creatori suo: sic ⁊ sensus facti sũt rebelles rõni: obœdientiaq debitã ei ꝓstare nõ potuerũt. Talis ergo rebellio sensuũ in primis parentibꝰ secuta ẽ immediate post pctũ ab eis cõmissũ. ¶ 3° apparet q pctũ eorũ nõ fuit obligatio ad penã duplicis mortis: qa talis obligatio orta est expctõ tam cõmisso.

¶ De malis secutis ex peccato primoꝝ parentum.

Facti ergo sunt filij ire ex transgressione legis: ⁊ amiserũt dei gratiã ac originalẽ iusticiã: incurrerũtq duplicẽ mortẽ. ſ. tpalẽ: mortemq eternã icurriſſent: nisi fuisset grã ⁊ humanitas redemptoris nri. Ex tali enĩ pctõ oẽs sensus facti sũt rebelles rationi: senserunt̃q aliã legem in sensibus eorũ repugnantẽ legi mẽtis illoꝝ.

Tunc caro cepit cōcupiscere aduersus spiritū: ⁊ spūs aduſus carnez. Eiectiq; ſūt de paradiſo terreſtri. Dictūq; eſt per dñm Ade. In ſudore vultꝰ tui veſcer pane tuo. Et Eue dictū fuit. In dolore paries filios tuos. Nñ ſi nō peccaſſent nullū genus mortis expti eſſent. ſcōm Aug. li. iz. de ci. dei. c. z. qui ait. Fatendum eſt primos quidē hoies ita inſtitutos fuiſſe: ut ſi nō peccaſſent nullū experirentur genus mortis: ſed eoſdē primos peccatores ita fuiſſe mulctatos: ut etiā quicqd eoꝝ ſtirpe eſſet exoriturz: eadem pena teneret obnoxium.

¶ De peccato primoꝝ parentū qō trāſiuit ad omnes poſteros.

Sicut gratia dñi ac originalis iuſticia primis parentibꝰ a deo creatore ſuo dono data fuit nullis eoꝝ meritis antecedentibꝰ ipſiſq; bñ coopantibꝰ in bonuz illa tranſiuiſſet ad omnes poſteros atq; deſcendētes ex lumbis eius: oēſq; filij gratie fuiſſemꝰ ſic ⁊ ipſis peccātibꝰ indignatio dñi cecidit ſup illos: atq; ad oēs poſteros ⁊ deſcendentes ex lumbis eoꝝ ſm legem tranſiuit. Et illud qō fuit actuale pctm in illis p originez in nobis dicit originale. Nā ut dicit Anſel. in. li. Cur deꝰ homo. Inobedientia primoꝝ parentū iuſticie debite nuditatis fuit cauſa: per quā oēs ſumus filij ire. Et aūt peccatū primoꝝ parentū ſm legē cōm trāſiuerit ad oēs poſteros: rōnibꝰ ⁊ auctoritatibꝰ comprobam⁹. Quia qſcūq; aliquid datur aliquibus: ita q; p primos illud velit tranſire ad poſteros: ablato illo a primis duobꝰ auferꝫ illud ab oībus alijs ſequentibꝰ. Juſticia aūt originalis ita data fuerat primis parentibus q; ſi nō peccaſſent: nulla ad omnes poſteros tranſiuiſſet. ergo eadez ab eis ablata. ꝓpter pctm eoꝝ: illa nō potuit tranſire ad omnes poſteros ⁊ deſcēdētes ex lumbis eoꝝ. Amplius Ex lege filij ſeruoꝝ ſerui ſunt. Cum aūt primi parentes fuerūt ſerui. ꝓpter pctm. ergo oēs deſcendentes tali ſeruitute fuerunt affecti. Amplius. Originalis iuſticia ipſis bñ coopantibꝰ tranſiuiſſet ad oēs poſteros ⁊ deſcendētes ab eis: ḡ ipſis male coopantibus in illis fuit amiſſa: atq; in omnibꝰ deſcendētibꝰ ex lumbis eoꝝ. Auctoritatibꝰ hoc idē ꝓfirmam⁹. Nam ſm Paulū apl'm oēs in Adam moriunt. Et alibi. Per vnū hoiem mors intrauit in mundū: ex quo omnes peccauerunt. Et alibi. Sicut vnius Ade pctm regnauit in oēs in cōdēnationez ⁊c. Et alibi. Oēs in Adā peccauerunt Et ſcūs Leo papa. Dñs noſter peccati mortiſq; deſtructor: ſicut nullū a reatu liberū reperit: ita liberandis oibꝰ venit Et Dauid i pſal. Omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſunt. Et Yſa. Oēs nos ꝗſi oues errauim⁹: vnuſq;q; declinauit in viaz ſuā. Et Aug⁹. Oēs nos in illo fuim⁹: quādo ille vnus. ſ. Adaz oēs corrupit. Et idē Aug⁹. Non eſt in filijs hoiuz quiſq; ſine peccato.

¶ Quid eſt peccatū originale ꝓtractuz in nobis.

Videndū eſt a nobis in pñti articulo: qd ē pctm originale in nobis ꝓtractū. Peccatuz originale in nobis nō eſt aliqs malꝰ actꝰ ſic quidā dixerūt. Nā malus actꝰ i nobis ex mala electione voluntatis ſequitur. In puulis aūt nō pōt eſſe mala electio voluntatis neq; bona: qa ipſi nō poſſūt exercere opatiōes aie intellectiue perfectas. ſ. intellectꝰ ⁊ voluntatis p quas poſſint mereri ⁊ demereri. Amplꝰ. Si pctm originale eēt aliqs malꝰ actꝰ: ſequereſ qꝫ aliqs peccaret actualiē añq; exiret de ventre matris ſue. Probatur. Quia pctm originale ꝓtrahit qñ vnit aia itellectiua corpi ſuo organico phiſico. Hoc aūt qō reducit eſt impoſſibile qa pueri in ventre matris nō vtunt libero arbitrio. Amplius. Si pctm originale eſſet aliqs malus actꝰ: eēt pctm actuale ⁊ nō originale. Dicam⁹ ſecundo: qꝫ pctm originale in nobis nō ē aliqs malꝰ habit⁹ ut affirmarūt nōnulli: qa ex frequētatis actibꝰ generat hitus

6.etbi. Modo ꝛemonstratū est q̄ pctīm originale nō est aliquis mal⁹ act⁹: ḡa talis in pueris cē nō p̄ot. Nz si mali act⁹ nō sūt: mali habit⁹ cē nō pñt. Nam remota cā remouet effect⁹. Dicam⁹ tertio q̄ pctīm originale in nobis nō est rebellio sensuū erga rōnē: ḡa talis rebellio ē sequela pcti: ⁊ nō pctīm. Amplius. Talis repugnantia sensuū ē: ḡa p̄s supior ⁊ rōnalis est ꝛectordinata erga dīm. Dicamus quarto q̄ pctīm originale nō ē formaliter obligatio ad p̄nā dāni: ḡa talis obligatio est ex aliqua cā. Talis aūt cā nō p̄ot esse ipsamet obligatio. ḡ ē ex pctō: ḡa nō ex virtute: nec ex aliena causa imediata. Ex quibus apparet q̄ illa ratio quā facit frācisc⁹ Maronis in.3. sniarū in qōne vtrū btā virgo sit i pctō concepta nihil valet: qñ vult ꝓbare q̄ pctīm originale nō sit carentia originalis iusticie: Quia si ꝛe⁹ creasset Adā in puris naturalibus: habuisset illā carētiā originalis iusticie: ⁊ tamē nō habuisset pctīm. Dico p̄mo q̄ illa nō ē cōpleta diffinitio pcti originalis. Pctīm ē carentia originalis iusticie: sed sūt plā alia: ut videt. Neq; etiā est cōpleta diffinitio pcti actualis siue bitualis. Ade nisi ponant multa alia. Hinc est q̄ non ꝛcludit. Ibi nō est originalis iusticia ⁊ subiectū est aptū natū ad illā: ergo ibi est p̄ccatū. ¶ Secūdo dico q̄ si Adam nō fuisset creatus in originali iusticia: cum illa sit dōnū ⁊ gratia supnālis: tūc nō diceret⁹ habere carētiā illius in subiecto apto nato: ḡa p̄uatio dicit⁹ dupliciter. Aut quando ꝛepdit⁹ forma in subiecto apto nato ad illā: ut ꝓz i ꝛecto Aut quādo in nobis ꝛebet euenire aliquid ⁊ auferē mediū. sicut ꝓz: ḡa si primi parentes nō p̄ccassent: habuissem⁹ originalē iusticiā. Modo si ꝛeus non creasset Adam cum originali iusticia: nullo istoꝝ modoꝝ fuissemus p̄uati. Dicamus q̄nto: q̄ pctīm originale non ē appetit⁹ siue inclinatio: mediāte qua aia ꝛesideret ymiri corpi infecto: ḡa cū talis appetitus sit aie naturalis compr tens ei p se: ab ipa nūq̄ posset amoueri tale pctīm p passionē dñi nisi aia intellectiua ꝛestructa. Dicam⁹ sexto q̄ pctīm originale non est formalit⁹ vnio aie ad corp⁹: ḡa si tale ab hoie amoueri ꝛebēt p passionē dñi: p⁹ oporteret q̄ aia dis⁹ solueret⁹ a corpe: si pctīm formalit⁹ esset vnio aie ad corpus. Amplī⁹ Vnio aie ad corpus est nālis: ⁊ ex ea inq̄tū talis nullū contrabit⁹ pctīm: ḡa añq̄ p̄mi parentes p̄ccassent in cōceptione eoꝝ aie sue fuerunt ꝓiuncte corpibus suis sine aliqua macula ⁊ p̄ccato. ¶ Cōcludēdo ḡ diffinitionē pcti originalis in nob⁹ existentis dicam⁹. Pctīm originale est carentia originalis iusticie ꝛebite i primis parentibus amisse ex transgressione legis in nobis ꝛeriuata ex actuali pctō primoꝝ parentū obligans nos ad duplicem mortē. s. tpalem ⁊ eternam: ⁊ ad ceteras p̄nas q̄ talē carentiā sequunt⁹. Ista diffinitio ꝛeclarat⁹ a nobis p singulas pticulas ei⁹. Primo dicit⁹ pctīm originale. Et in hoc distinguitur a pctō actuali. Est carētia. Nam cū pctīm nō sit ꝛe genere positiuoꝝ: ꝓz q̄ diffiniat⁹ p carentiā: sic cetera p̄uatiua diffiniunt⁹. ¶ Secūdo dr: originalis iusticie. Et in hoc explicat⁹ cui⁹ forme pctīm originale sit p̄uatio. Dicit⁹ tertio loco: ꝛebite: ḡa nisi esset amissio iusticie ꝛebite: nō obligaremur ad duplicē p̄nā. Dicit⁹ q̄rto: i primis parentib⁹ amisse: ad excludēdā iusticiam originalez in angelis malis amissam: ḡa tali iusticia nō p̄uamur sed ea que fuit in primis parentibus amissa. Dicit⁹ q̄nto loco: ex trāsgressione legis in nobis ꝛeriuata: ut explicet⁹ cā quare etiā nos q̄uis nō p̄ccauim⁹ actualiter: tñ ḡa fuimus ex lumbis ei⁹ p trāsgressionē legis ab eis factā amissim⁹ talē iusticiā originalē ꝛebitā. Dr sexto: ex actuali pctō primoꝝ parentū: ḡa ut dicit Aug⁹. Oēs in illo. s. Adam fuimus qñ ille vnus. s. p̄ccatū actuale omnes corꝛupit. Dicit⁹ vltimo: obligās nos ꝛc. ut explicent⁹ ea q̄ sūt finis buⁿ pcti: ⁊ quarū p̄naꝝ sit cā tale p̄ccatū.

Jn q̃ subiecto ꝓtrahit̃ pctm̃ originale
Cuius ex superioꝛib⁹ in ꝓcedẽti
articulo iã dictis satis clare cõ
stare posset: quõ ꝓtrahit̃ ꝓcatũ
originale in nobis: ⁊ in q̃ subiecto fuit
talis macula: tñ ad meliorẽ euidẽtiã di
cendoꝛũ ꝛcꝛcui ꝛclarare ista in ꝓꝓio
atq; ꝛterminato articulo. Cõtrahit̃ q̃
ꝓcatũ originale in nobis isto mõ. Mã
aia ꝓꝓie est illa que est subiectũ ꝑtutis
⁊ vitij: mediantib⁹ potentijs ei⁹. Mã aia
que ꝓcauerit. Pm ecclesiã ipsa moꝛiet.
Nam si ꝑmi parẽtes nr̃i nõ ꝓccassent:
aia vniuscuiusq; nr̃m fuisset creata ple
na grã cũ omni rectitudine atq; origi
nali iusticia: vnitaq; coꝛpi: cũsq; sens⁹
rõni fuissent subiecti: sicut fuit q̃ fuerũt
create aie ꝑmoꝛ parẽtũ: q̃ fuerũt suis
coꝛpoꝛib⁹ vnite. Hãc ꝙ ꝓpter peccatũ
coꝛ qui trãsgressi sũt legẽ: aia nr̃a creat̃
absq; grã: originali iusticia atq; rectitu
dine: vnitaq; coꝛpi illud dominiũ ba
bere nõ põt supꝛ coꝛpe suo: qõ habuisset
si in gratia fuisset creata. Jõ q̃ ꝑmũ aia
est vnita coꝛpoꝛi suo: alia lex est i illa: ⁊
alia in sensib⁹ coꝛpis. Mã caro pugnat
aduersus spm̃: ⁊ spũs pugnat aduersus
carnẽ. ⁊ alia lex est in sensibus diuersa a
lege mentis nostre. Jsto q̃ mõ cõtrahit̃
tale pctm̃ in taliꝫ subiecto: in aiaq; nr̃a
est talis carẽtia: ratiõe cui⁹ aie nos dici
mur ꝓuati. Nam ut dicit Aug⁹ li. 14. de
ci. deꝛ. Jn occulto mali esse ceꝑũt: ut i
aꝑtã mobedientiã laberemr̃. Nõ. n. ad
malũ op⁹ pueniret nisi ꝓcederet mala
voluntas. Per malã q̃ electionẽ volun
tatis ꝓmoꝛ fuit amissa illa rectitudo q̃
erat in voluntate coꝛ: rõne cui⁹ tenebãt
ꝓformari volũtati dine. Volũtas q̃ fuit
illa q̃ fuit ꝓuata ⁊ inordinatata ꝑ malã
electionẽ rõne cui⁹ cũs sensus coꝛ ꝛeoꝛ
dinati fuere. Jn nobis ꝙ non fuit aliq̃
mala electio volũtatis: qa nõ ꝓccauim⁹
actu alio: ꝙ i illo tũq; i radice fuit cõ illõ
qõ secutũ e er mala electiõe volũtat̃ ꝓ
moꝛ ꝑntũ. Quia sic volũtas coꝛ curua
⁊ ꝓtaua ex trãsgressiõe facta e: sic nos ꝑ
pctm̃ coꝛũ creamur cũ volũtate nõ recta
⁊ sine gratia. Et sicut i illis amissa recti
tudine volũtatis sue amiserũt cũm recti
tudine sensuũ: sic ⁊ aia nr̃a creata absq;
gratia ⁊ originali iusticia cum vnit̃ coꝛ
poꝛi suo organico: cũs sensus fiunt re
belles rationi: tenemurq; ad ꝛbitũ du
plicis moꝛtis: cũsq; passiões quas ba
buerũt ꝑmi parentes. ⁊ nos q̃ ex illis
coꝛ fuim⁹ habem⁹. Ex qb⁹ sic ꝛterminat̃
apparet eroꝛ illoꝛ qui dixerũt ꝓcubitũ
inordinatũ viri cũ muliere esse causam
ꝓtractiõis talis pcti. qa ꝑ talẽ cõcubitũ
vniunt̃ spmata ex infecta carne ꝓgredi
entia: ex eisq; seminib⁹ sic vnitis generat̃
coꝛpus infectũ: aieq; vnitum aia ab eo
coꝛpoꝛe inficit̃. Sed salua pace coꝛ hoc
nõ videt̃ esse ꝛtũ: qa si aia nostra crea
ret̃ plena gratia ⁊ originali iusticia quẽ
admodũ fuerũt aie ꝑmoꝛ parẽtũ create
cũs mũdi ꝓcubitus nõ essent causa talis
ꝛturpatiõis aie. quia cũ aia nostra in
tellectiua nõ sit educta ex potentia ma
terie: sed a deo imediate creata spũalis:
nõ potest infici a carne infecta: quia illa
nõ est susceptibilis qualitatũ coꝛpaliũ.
Amplius. Jn illo subiecto contrahitur
ꝓcatũ in nobis: in q̃ fuit cõtractũ ꝓca
catũ ꝑmoꝛ parẽtũ ex trãsgressiõe actua
li ab eis facta. Sz tale pctm̃ in ꝑmis pa
rentib⁹ fuit in volũtate coꝛũ ꝓtractũ: q̃
potẽtia fundat̃ in animab⁹ ipsoꝛ. Ergo
⁊ in nobis tale ꝓcatũ fuit cõtractũ in
voluntate ⁊ aia nostra. Amplius. Aia
ꝑmoꝛ parentũ fuit illa que ꝑ ꝓcatũ
fuit ꝑuata originali iusticia. Originā
lis autẽ iusticia est bonũ aie ⁊ non coꝛ
poꝛis: quia ex tãte illa in aia nostra cũs
sensus oꝛdinant rationi. Cum autẽ ca
rentia talis originalis iusticie sit in aia:
in illa ꝓius contrahitur tale ꝓcatum
q̃ ꝙ sensus fiant rationi rebelles. Caro
ergo infecta nõ est illa que ꝑiuet aiam
tali originali iusticia: sed est immediate
deus: qui immediate creat illam aiam
Et quia id quod anime competit seoꝛsũ
⁊ ꝑ se absq; coꝛpoꝛe: nõ dicimus illi cõ
ꝑtere ideo vnita coꝛpoꝛi dicimus tale
suppositũ contraxisse ꝓcatũ originale.

Nam quēadmoduꝫ dicit Arꝫ.p.de aīa. Si quis dixerit animaꝫ intelligere: est sic̄ si quis dixerit eam texere ⁊ filare. Et tamē intellectiua ē illa p quā homo intelligit ⁊ sapit. o. Arꝫ.i.3.de aīa. De pte aūt aīe qua intellect⁹ cognoscit ⁊ sapit. Tamē quia opationes sunt suppositorū.i.metaph.nō dicimus aiam intelligere: sed hoiem intelligere. Sic ⁊ in aīa intellectiua: q̄uis in illa sit pprie carētia originalis iusticie debite: tamē non dicimus animā ptraxisse tale peccatuꝫ: sed hoiem. Medīū aūt p quod cōtrahit tale peccatū est cōcubitus viri ⁊ mulieris. Est tamē remotū mediū esse causa sine qua non. Medīū aūt ppinquū est ex vnione aīe intellectiue cuꝫ corpe suo organico. Secūdo apparet error illoꝝ qui dixerūt q̄ peccm originale ptrahit i aīa ex inclinatione eius ad corpus infectū: ⁊ cum delectat cū corpe. Ꝺz salua pace eorū hoc nō est verū: quia talis appetitus aut inclinatio aīe ad corpus infectū: aut precedit cognitionē intellectus: ⁊ electionē voluntatis. aut subsequit. Non primū: q̄a cum talis appetit⁹ sit aīe naturalꝫ: neq; ab aīa possit remoueri p aliquā potentiā: cuꝫ ille sit anime naturalis ⁊ propri⁹ sequeret q̄ peccatū originale nunq̄ posset removeri ab aīa. Neq; est dicendū secundū: q̄a illud est peccatū actuale ⁊ non originale.

¶ Quot modis soluit debitū ex aliqua causa contractum.

His visis atq; determinatis: ad maiorē euidentiā dicendorum decreui in isto articulo notare quot modis dimittit debituꝫ ex aliqua causa ptractū. Prim⁹ ergo modus quo dimittit debitū est p cause cessationem. Ut qñ filij remanent post mortē suorū parentū absq; bonis paternis nō tenēt ad debita patris: quia cessauit ille qui fuit causa talis debiti: ⁊ in bonis ei⁹ nō remansit quicq̄. Isto mō nō fuit solutū debitū contractū in primis parētibus ipsis morientibus: ⁊ etiā nostrū i morte nostra: q̄a q̄uis mortui sumus: ⁊ etiam nos cōtinue morimur: tamē lex dīi nō solū adimplet ex morte tali: sed debet adimpleri etiā quo ad mortē sempiternā: nam quia anime eorū p⁹ mortē adhuc remāserūt. At dices: Quō aīa humana tenet ad mortē sempiternā: cū ipsa sit imortalis: neq; vnq̄ moriat? Dicimus quēadmodum dicit Aug⁹ li.i3.de ciui.dei.c.2. Quis aīa humana vraciter imortalis phibeat: habet tū quandam etiā ipsa mortē suā. Et paulo post declarando que sit ista mors aie dicit. Mors igit anime fit: cum deserit eā d⁹ sicut corpus cū deserit ab anima: supple mors eius fit. Ad ppositū redeūtes dicimus q̄ debitū nostrū nō fuit solutuꝫ p mortē pmoꝝ parentū: q̄a causa talis debiti est carētia originalis iusticie debite: que carentia in cōceptione nostra contrahit ppter defectū primorū parētum: quia ut dicit Aug⁹. Omnes illo fuimus: quādo ille vn⁹ ſ. Adā omnes corrupit. Secūdo mō dimittit debitū p debiti satisfactionē. Isto mō non fuit solutū debitū pmoꝝ parentū ⁊ nostrū quia culpa eorū in nobis cōtracta obiectiue fuit infinita circa obiectū infinitum: q̄a deo displicuerūt primi parētes ⁊ nos cum illis. Modo p nullū finitū potest auferri culpa obiectiue infinita. Amplius. Scōm Paulū nō sunt cōdigne passiones huius seculi ad futuraꝫ gloriā: nisi mediāte gratia dīi: q̄ ablata nulla opatio humana talis actanta esse potest: q̄ illa possit esse sufficiens nō dico solum ad satisfaciendū ppter debitum contractū: sed etiā si nullum fuisset cōtractū debitū: ipsa adhuc nō eēt sufficiens ad futurā gloriā: neq; de cōdigno ut patet: neq; etiā de congruo nisi eēt gra dīi nostri ihu xpi. Tertio mō potest dimitti debitū p debiti donationē factā ab aliquo p nobis satisfaciente. Isto modo fuit donatū debitū ptractū ex peccato primorū parentū nobis per ihm xpm redemptorē nostruꝫ: qui in ligno crucis pfēdit: atq; p nobis satisfecit: mortēq; nostrā moriendo destruxit

Unde ꝟm Ysaiam p̄oplxtā: vere languores nostros ipse tulit.

Quot sunt modi redemptionis.

Hunc conueniēs est ut videam⁹ in p̄senti articulo quot fūt modi redemptionis. ¶ Primus ḡ modus redēptionis est: qñ qs redimit postꝙ lapsus est i pctō mortali actuali. Isto modo fuerunt redempti p̄mi parētes nostri p passionē dñi nr̄i ihu christi. ¶ Secundus mod⁹ redemptionis est: qñ quis redimit postꝙ lapsus ē in pctō veniali. Isto modo redimūt viri pfecti qui p gratiā dei subleuant post venialē omissionē. ¶ Tertius mod⁹ redēptionis est: quādo quis redimit: ⁊ in gratia confirmat ne amplius in pctō mortali labat. Isto mō redempti fuerūt apli in gratia confirmati p⁹ aduentū spūs sci. Et iō ampli⁹ nūꝙ mortaliter peccauerunt. ¶ Quart⁹ mod⁹ redemptionis ē: qñ quis redimit mediante baptismo in virtute passionis dñi. Isto modo redimunt paruuli q̄ baptizant ⁊ alij q̄ efficiuntur christiani. ¶ Quintus modus redemptionis est: qñ qs redimit in virtute passionis dñi: ⁊ i vtero matris sanctificatur postꝙ in originali pctō ceciderit. Isto modo fuerūt redempti Hieremias ⁊ Johes baptista: qui fuerūt sanctificati in vtero matris postꝙ ceciderunt peccato originali. ¶ Sextus modus redēptionis pfectissimus ē: quādo aliqua creatura futura que ex sui natura est in potentia contrahendi originale peccatū ⁊ dñs de⁹ ex sua infinita misericordia in virtute passionis ihu xp̄i illam p̄seruat ne incurrat tale peccatū originale creando aiam intellectiuā eius plenā gratia ⁊ infundendo illaz aiam corpori organico phisico in vtero matris formato. Isto modo fuit redēpta gloriosissima virgo Maria ihu xp̄i mater. Cñ scōm sapientiā Salomōis in .c. illo quod sic incipit. Mulierē fortē quis inueniet. s. p̄v. vlt̄. dicit. Multe filie congregauerūt diuitias: tu. s. Maria supgressa es vniuersas. Et ideo Hiero. de Maria dixit. Totius gre que in xp̄o ē in Maria venit plenitudo. Et Aug⁹ dixit. Omnib⁹ gratijs fecundata: oi sanctitate in vtero matris repleta. Hoc aūt quod dicimus in sequentib⁹ melius apparebit.

¶ Ex fuit possibile tā ex parte dei q̄ ex parte virginis q̄ virgo preseruaretur a peccato originali.

Tempus nunc expostulat postꝙ determinauimus breui sermōe ea que sunt antecedētia ad materiam istam: ut videamus ea que sunt ad ꝓpositū determinānda. Et p̄mo videre decreuimus in isto articulo. Utrū fuerit possibile deo stante pctō primoꝝ parentū p̄seruare virginē ne incurreret peccatū originale. Et ad ostendendam hanc possibilitatē adducemus multas rōnes efficacissimas. ¶ Prima ergo rō talis est. Illud est possibile deo respectu creature: qđ nō implicat cōtradictionē necꝫ ex pte dei: necꝫ ex pte creatē. Ista patet. qa ꝟm theologos deus pōt facere quicq̄d nō implicat cōtradictionē. Sz q̄ virgo in conceptiōe ꝓducerēt sca nō implicat ꝯdictionē: necꝫ ex pte dei necꝫ ex pte virginis. ḡ hoc fuit possibile deo ꝓducere virginē in cōceptiōe scām. Minor ꝓbat. Quia p⁹ Ade peccatū nō fuit factū i ꝯceptiōe xp̄i. ḡ etiā poterat fieri i virgine. Ampli⁹. Si Ade potūs haberet remouere hanc possibilitatē: sequeret q̄ posset oipotentē deū pturbare maxime de futuro. Etsi dicat: q̄ aliud est loqui de xp̄o q̄ nō fuit ꝯceptus aut ꝓduct⁹ ex ꝯiunctione seminū: ⁊ aliud est loqui de virgine: cui⁹ corp⁹ ex ꝯiunctiōe seminū viri ⁊ mulier formatū fuit. Ista rōsio nihil valet. qa dicit Job. antues incarnationez verbi in vtero Marie. Quis pōt facere mundū. s. individuū de immundo ꝯceptū semine? Nōne tu q̄ sol⁹ es? s. de⁹. Ad oñendū q̄ si q̄ creatura p cōiunctionē seminū imundoꝝ ꝯciperet in matrice mulieris: adhuc ēet possibile deo ꝓducē aiam intellectiuā et⁹ plenā gra ⁊ infundē illā corpi organico mūdato p potentiā dei anteq̄ introduceret aia

intellectiua i illo. Et isto modo creatura illa esset in ꝓceptione mūda. Confirmaf. Quia pctū Ade nō potuit diuinū pturbare ꝓsiliū ꝑm Aug̃. q̃si qō ꝛ̄ statuerat illū mutare cōpulerit. Tz̄ rō Dis aptitudo q̃ inest alicui nāe imediate pōt educi ꝛ̄ potētia ad actū p potētiā rei: ꝓbaf. Quia ꝛ̄ ẽ oipotens: ⁊ qc̄q̃d pōt in gnē cause efficiētis ⁊ final' facere mediāte cā secūda: pōt facē sine illa Sed aīa itellectiua que imediate pduc̄itur a ꝛ̄o habet aptitudinē ad gratiā suscipiendā. g̃ imediate pōt educi ꝛ̄ potentia ad actū p potentiā rei. Nō si sic ē in alīq̄ instāti ꝑm possibilitatē nō pōit esse sub oppōsito gratie. Cōfirmaf. Sic ꝛ̄us creauit aīam intellectiuā ꝑmi parentis: nullis añcedentib⁹ meritis plenā grā ⁊ originali iusticia: sic nō obstante pctō ꝓmoꝝ pentū potuit creare aīam ꝑginis quā cognoscebat futurā ei⁹ matrē in gratia ¶ Tertia rō. Possibile est alicui creature ꝑseruare aliquē ne i seruitute cadat: stante seruitute suoꝝ parentū: g̃ multo magis ē possibile ꝛ̄o ꝑseruare virginē ne in pctō originali cadat: stante pctō ꝓmoꝝ parentū. Cōsequētia pz. Quia creatura est ens p participationē: ꝛ̄⁹ ꝙ ẽ ens p essentiam: ⁊ q̃cq̃d agit creatura agit in ꝓtute ꝛ̄i: qui est ꝓma cā infinita. Añcedēs ꝓbatur Quia ꝑm legē filij seruoꝝ sunt serui: ⁊ tñ est in facultate dñi facē liberū ꝑmus filiū: q̃ ex seruis ꝛ̄et nasci añ ꝙ incurrat seruitutē. Exēpli grā. Si aliq̄s dñs duoꝝ seruoꝝ ita ordinaret. Volo q̄ ꝓmꝰ filiꝰ q̃ ex talib⁹ seruis ꝛ̄et nasci sit liber: tunc ille q̃ nasceret liber ēt: ⁊ tñ nullā incurrisset seruitutē ante libertatē suā: eo q̄ fuit ꝑseruat⁹ ex mera ⁊ libera voluntate dñi sui: nō obstante seruitute parentū suoꝝ ¶ Quarta ratio Legislator instituens legem ex mera ⁊ libera volūtate sua nulla necessitate coactus: pōt excipe quem vult a tali lege. Sed ꝛ̄us dedit legē ꝑmis parentibus ex libera voluntate eius. Ergo pōt excipere quā creaturā vult a tali lege. Nō si sic est: potuit ꝓseruare virginē ne i tali pctō caderet nō obstante transgressione legis facta p ꝓmos parentes. Cōfirmatur. Quia sicut ꝛ̄⁹ dedit legē: ita pōt illā suspēdere: respectu cui⁹ ipse vult: q̃a cū ipse sit oipotēs ⁊ liber: ita pōt suspēdē actionē cuiuscūq̄. Ex his oibus satis clare constat: ꝛ̄o oipotenti fuisse possibile ꝑseruare virginē Mariā ne i pctō originali caderet: non obstante peccato ꝓmoꝝ parentū.

¶ Nō non solum fuit possibile: ꝛ̄ū etiā fuit conueniens q̄ virgo ꝓseruaret a peccato originali.

NOn solum sufficit nobis ꝛ̄mōstrasse: fuisse possibile ꝛ̄o ꝑseruare virginez ne in pctō originali caderet: q̃n etiā nobis necessarium esse videf ꝛ̄emonstrare ꝛ̄oe fuisse conueniens. In pīti aūt articulo intēdo ꝓmare octo excellentissimas ratiōes ad ostendū talē cōuenientiā: q̃b⁹ iudicio nr̄o nulla pōt afferri ꝓueniens resp̄sio. ¶ Prima ratio sumit ex pte xp̄i: cui ab eterno datū est redimere genus humanū: qō pire ꝛ̄tebat ex pctō. Redemptio nāe humane ab eterno data ē vnigenito filio ꝛ̄i. g̃ ꝓuenientissimū fuit si debebat fieri caro in vtero virginis Marie: dare illi matrem oio a pctis mundā ut ꝛ̄ mundissima matre mūdissim⁹ nasceret filiꝰ. Añcedens ꝓbaf. Quia ab eēno ꝑsciebat a ꝛ̄o Ada peccaturz. Et sic ꝑsciebat ipsū peccaturū: ita ꝛ̄ecretū ē in mēte dīna ab eēno dare modū mediāte ꝓlo suo qō ꝛ̄tebat fieri caro: ut mediante passiōe ei⁹ gen⁹ hūanū qō ꝛ̄tebat pire posset etiā redimi. Qr āt ꝫ sit ꝛ̄x aucte Aurelij Aug̃. li. izz. de ci. ꝛ̄i c. zzz. cōꝛobam⁹. Nec. n. fuit ꝓba sua. Nec ignorabat ꝛ̄⁹ loiez peccatuz. Et i eccle. c. paucis int̄posit ꝓbis inqt. Prꝛeuidebat etiā ꝛ̄⁹ gra sua ꝑplm ꝓtoꝝ in adoptiōez vocādū remissisq̄ pctis iustificatū: spūi scō sciscq̄ angel' i cēna pace sociādū. Cōsequētia ꝓbaf ꝑ Aug̃. i li. sermonū suoꝝ ꝑmō. 43. de nat̄. dñi. d.

Sicut in celo habuit patrē imortalē ⁊ eternū: sic ⁊ i terra habuit matrē omni corruptione carentē. Igit in celo ꝗs ē pater talis est filꝰ: sicut ⁊ in tra qualis est mater talis ꝑm carnē est filius. Ista auctoritas est tante virtutis ꝙ nō solū ꝓbat cōuenientiā: ꝝ etiā ꝓbat ipsam ꝛe facto in pctō originali nō fuisse cōceptam: ut videbit melius in sequētibus. Confirmatur ꝛec ratio. Quia si hoc nō fuisset cōueniēs: aut ergo hoc fuisset ex pte xpi: aut ex pte virginis Marie. Nō est dicendū primū: quia cum xps sit dei filius: non solū hoc illi cōuenit: imo maiora illi conueniūt. Si vero dicat secundum. s. non fuisse cōueniens ex pte virginis. Aut ergo hoc nō esset cōueniens virgini inq̄tum virgo absolute nō cōparando ipsam ad xpm: aut cōparādo virginē ad xpm. Si primū. hoc nihil est quia saltē ꝓpter secundū hoc erat cōueniētissimū. Probat. quia dicit ab ecclesia. Felix es sacra ỹgo Maria: ⁊ omni laude dignissima. Et reddit cām ecclia quare virgo ē omni laude dignissima: non ꝙ absolute: ꝗa nunq̄ vlli creature pure sancte talia verba attributa sunt. Sed hoc Marie dictū est: quia fuit mr xpi: ⁊ ideo intulit ecclesia. Quia ex te ortus est sol iustīcie xpus deus noster.

¶ Secunda ratio sumit ex parte excellentie xpi. Illud quod denotat excellētiam in xpo nō repugnās sibi respectu sue redemptionis est ponendū cōueniētissimū in illo. Sz ponere virginē eius matrē fuisse ꝑseruatā ne pctō incurreret i ꝫtute passiōis. denotat excellentiā in eo respectu sue originis: nec repugnat redemptioni eius: ꝗa talis preseruatio ē redemptio nobilissima. Ergo b̄ debet poni in natura eē ꝓuenientissimū respectu xpi ⁊ matris eius. ¶ Tertia rō sumit ex pte pfectissime redemptionis. Sextus modus redemptionis i nono articulo a nob assignatus est possibilis ꝓueniēs ⁊ pfectissimus inter oēs alios qui modus est: ꝙ aliqua creatura preseruata sit in virtute passionis dñi ne incurrat peccatū: qō incurrisset si ex se fuisset ꝓmissa incurrere. Cum ergo iste modus sit possibilis conueniēs ⁊ pfect? inter omnes respectu alicuius creature quero vtrū aliqua creatura tali modo fuit redēpta: nō. Cōtra. Aut ergo fuit debitus iste ex parte xpi: quia talis creatura tali modo pfectissimo redimere noluit. Aut si potuit talis creatura nō meruit. Non est dicendū ꝓmus quia fuit demonstratū in precedēti articulo fuisse possibile deo ꝑseruare virginem. Si dicat secundū. Aut ergo ꝗa talis creatura non meruit de condigno Aut quia nō meruit de congruo. Nō ē dicendū primū: ꝗa xps nō fuisset perfectissimus redemptor: ꝗa ꝗuis de condigno multa nō dentur creaturꝫ: tamē ad ostendendā pfectionez dei deus dat multa creaturis: que de condigno nō darent illis. Si dicat ꝙ creatura de congruo nō meruit talē modū redemptionis. Contra. Creatura maiorē meruit de congruo. ergo potuit etiā mereri hūc modū redemptionis. ꝓsequētia patet. ⁊ antecedēs ꝓbat. Quia virgo Maria de cōgruo meruit eē mater dei: que perfectio maior est ꝙ ꝙ fuerit redempta sexto modo redemptionis. Dicendum est ꝙ vltimum membrū: ꝙ aliqua creatura de congruo fuit redempta sexto ⁊ pfectissimo modo redemptiōis. Talis autez creatura fuit gloriosissima virgo Maria. ¶ Quarta ratio sumit ex parte pfectissime reconciliationis. Perfectissim? reconciliator cui datū ē redimere naturam humanā que perierat ex pcō debet eaz reconciliare deo ꝑm pfectissimū reconciliatiōis modū: si nō ꝑm oīa individua: saltem ꝑm vnū. Ista pz: ꝗa aliter nō esset pfectissim? reconciliator Sed sic est ꝙ xps fuit pfectissim? reconciliator. Ergo debuit reconciliare creaturam humanā deo ꝑm pfectissimū reconciliationis modū: saltem ꝑm vnuz individuū: si nō ꝑm omne. Maior declarat: quia dato oppositō. Aut b̄ esset ex defectu potentie: ⁊ hoc non. ut fuit in

precedenti articulo demonstratū. Aut aduersus sapientie leges: & hoc non: qa prudentia est prouidētia de futuris ex memoria preteritoꝝ. Cū aūt i verbo dei fuerit maxima prudentia: anteq̄ virgo Maria conciperet potuit ex tali prouidentia ꝓseruare ipsaꝫ ne peccatū originale in cōceptione cōtraheret. Neq; h̄ fuit contra moris leges: quia dicit ab ecclesia. Honora patrē tuū & matrē tuā quia qui maledixerit patri aut matri: morte moriat. Scōm g̃ hanc legē fuit ꝓueniens q verbū diuinuꝫ qō verebat fieri caro in vtero virginis Marie illā preseruaret ac venerarer q̄ veneratione ipsū verbum diuinū etiā venerabatur. ¶ Quinta rō. Qa ādo cunq; aliqs alci inimicat: pro reconciliatione inter eos fienda nō cōuenit assumere tertiū nisi sit ille vtroq; amicus. Sed sic est q ꝟgo Maria fuit electa a deo: ut ea mediante verbum fieret caro, p recōciliāda natura humana: q̄ p pctm̄ deo fuerat facta inimica. ergo ꝟgo Maria nō fuit electa in conceptione inimica: sed amica. Qō si sic est: virgo i peccato originali non fuit concepta. Confirmat. Quia nō assumit aliqs p medio inter aliquos: in quo sit illud p quod facta est inimicitia inter illos: quia illud nō est conueniens mediū. Sed sic est q virgo Maria fuit electa p medio inter deuꝫ & creaturā humanā: ut tale verbū in eo fieret caro. Ergo Maria nō habuit illud p quod facta est inimicitia inē deuꝫ & hoiem. Cum aūt peccatum originale fuerit causa talis inimicitie: sequitur q cum virgo Maria illud nunq̄ ꝓtraxit ꝓueniēter fuit electa: aliter non fuisset cōuenientia electionis. ¶ Sexta ratio Opus redemptiōis fuit maius q̄ opꝰ creationis. ergo cōueniēs fuit & est maiora fieri & equalia in ope redemptiōis sicut in ope creatiōis. Sed in ope creationis natura humana fuit creata mūda: & in gratia antecedentibus meritis ergo multo magis per passionē dñi nr̄i ihu xp̄i in eius virtute fuit conueniens preseruare totā naturā humanā in aliqua creatura pure būana: ne talis peccatum originale contraheret in conceptione. Tal aūt creatura fuit ꝟgo Maria: quia ipsa q̄tum ad redemptionem passiuam fuit pfectissime redempta. Or autē opus redemptionis sit maius ope creationis, pbat. qa p opus redemptionis verbū caro factū est: deus homo factus est: Maria mater dei facta est sup omnes creaturas tā corpales q̄ spūales exaltata. Exaltata eni est sancta dei genitrix sup choros angeloꝝ ad celestia regna ꝟm eccliam. In ope aūt creationis tanta ac talia facta nō fuerūt eēlia aut maiora bis: imo multi pboꝝ ponūt opus creationis esse naturale nō solus in deo verū etiā i creatura. ¶ Septima ratio. Sicut nullis antecedentib⁹ meritis fuit conueniēs deo creare Adam & Euam in conceptione sanctos. ergo multo magis per merita passionis dñi nostri ihu xp̄i fuit ꝓueniens q ihu xp̄i mater preseruaret ne in conceptione cōtraheret pctm̄ originale. Prouo ꝓsequēter. Quia peccatū Ade non habet removere hanc cōueniētiā in ihu xp̄i matre: quia ꝟm Aug̃. Maria ihu xp̄i mr̄ electa est a deo & sup oēs creaturas preelecta: omnibus gratijs fecundata: oi sciitate i vtero matris repleta. ¶ Octaua ratio. Conueniens est xp̄i originez esse tante pfectionis atq; dignitatis sicē fuit origo Ade. Sed si virgo fuisset in peccato ꝓcepta: origo xp̄i q̄tuꝫ ad hoc seculuꝫ fuisset minoris pfectionis & dignitatis q̄ origo Ade. ergo nō est conueniens ponere virginē i pctō originali fuisse conceptā. Maioꝝ hui⁹ rōnis ꝓꝫ. Minoꝝ aūt. pbat. Quia si virgo in peccato originali fuisset cōcepta q̄tūcūq; mundata: xp̄s fuisset de terra: que aliqñ fuisset aliquib⁹ maculis aspersa. Adā vero nō sic qui de terra nō fuit vnq̄ aliquibus maculis deturpata: & i hoc origo xp̄i fuisset deterioꝝ origine ipsi⁹. Ade mundissime. Cū aūt hoc esse nō possit de facto: sequit nō fuisse conueniēs ꝟginē

in peccato originali fuisse conceptam.

Quo ꝓgo in ꝓceptione fuit sancta atq; sine pctō originali concepta: ꝓ rationes sumptas ex parte xp̄i.

Postq̄ remonstratuꝫ fuit a nobis fuisse conueniens q̄ virgo i pctō originali nō esset ꝓcepta: nunc in presenti articulo cōuenietia iā remōstrata intendo remōstrare hoc ita fuisse. ⁊ hoc per rōnes sumptas ex parte christi redemptoris nostri. ¶ Prima ratio. Si christus redemptor noster in in originali iusticia fuit cōceptus: ergo virgo Maria ex qua natus est in pctō originali nō fuit cōcepta. Antecedens notū: ⁊ cōsequentia. ꝓbat. Quia originalis iusticia alicui⁹ nō patit ipsū fuisse de terra q̄ aliquando aliquib⁹ maculis fuerit deturpata ⁊ ꝓsertim originalis iusticia ipsius xp̄i. Confirmat. Nō minoris ꝓfectōis fuit originalis iusticia ipsius xp̄i q̄tū ad substātiā ⁊ circūstātias: q̄ illa originalis iusticia que fuit in Adā ⁊ in Eua. Ista est de se manifesta. Sed iusticia originalis que fuit in Adam ⁊ in Eua q̄tū ad substātiā fuit ꝓfecta: ⁊ q̄tū ad circūstantias: quia cū illa fuit conceptio Ade ⁊ Eue sine aliq̄ macula q̄tum ad originē aiarū suaruꝫ que fuerunt sine aliqua macula create ⁊ q̄tum ad originē corꝓꝫ suoꝝ: q̄ fuerunt creata ⁊ assumpta de terra mūda: nullis vnq̄ maculis deturpata sic̄ fuit corpus Ade ⁊ corpus Eue: qō fuit assumptū de latere Ade qō fuit munduꝫ nullis vnq̄ maculis deturpatū: ḡ multomagis fuit ꝓfecta originalis iusticia xp̄i tā ad subam q̄ ad circūstantias aie ei⁹ q̄ fuit vnita ꝙto: ⁊ corꝓis sui qō fuit assūptū de ꝙgine nullis vnq̄ maculis deturpatū. ¶ Secunda rō. Nihil quod denotat ignominiā in xp̄o: est ponendū in eo. Sed si poneret q̄ virgo fuit cōcepta i pctō originali poneret ignominia in xp̄o q̄tum ad originē eius. Ergo hoc nō est ponendū in natura. ſ. q̄ mater ei⁹ fuerit in pctō originali cōcepta. Antecedens buius rationis patꝫ ꝓ maiori. Minor aūt ꝓbatur. Quia ē ponē ignominiā in xp̄o: q̄ fuerit de matre que aliquando fuerit peccatrix: ⁊ maxime qa de preterito nulla potētia sine sapientia potest se extendi. De aūt ꝓterita nō sint preterita ꝓ nullā potentiā aut sapientiā potest fieri ipsa non fuisse. Nec⁹ vnq̄ stat⁹ peccati ꝓ aliquā potentiā ita mundari potest: ut ipse sit equalis statui innocentie. ¶ Tertia ratio. Assumo auctoritatem Aug̃i. in libro de gratia ⁊ libero arbitrio. d. ꝓpter honorem dñi cū de peccatis agimus nullam de btā virgine volo facere questionez. Quero de quibus peccat̄ loquat̄ ibi Aug⁹. Aut ergo locutus est de peccatis venialibus tm̄. Aut de peccatis mortalib⁹ tm̄. Aut de peccatis venialibus ⁊ mortalibus simul. Si dicatur primum. Contra. Si ꝓpter honorem domini virgo fuit liberata a peccatis venialibus: multomagis fuit liberata a peccatis mortalibus ne incurreret illa. ꝓbatur: quia per peccatū mortale creatura efficit deo inimica: ⁊ nō ꝓ peccatū veniale. Si dicat secūdū. Aut ergo locutus ē de peccato actuali mortali. Aut loquit̄ de pctō mortali originali. Si dicat primū ita q̄ Augustinus locutus sit de peccatis actualibus mortalibus ⁊ non de pctō orignali. Contra. Peccatum originale est maximū peccatum ⁊ est mortale: qa omnis creatura que in tali concipitur peccato est in conceptione deo inimica. ergo si ꝓpter honorem domini virgo fuit liberata a peccatis mortalib⁹ actualibus que fuerunt in potestate voluntatis eius. ergo multomagis fuit preseruata ꝓpter honorem domini ne incurreret peccatum originale: quod nō erat in potestate voluntatis sue: quia non est honor domini q̄ mater eius fuerit in cōceptione maledicta. Relinquitur ergo vltimū membrum: q̄ Aug⁹ sit locutus de omnibus peccatis simul. ¶ Quarta ratio sumpta ex eisdē verbis Aug̃i. ꝓ

pter honorez homini ꝛc. Honor ibu xpi est ut omnino sit imaculat⁹ ve omnino imaculata natus: qui honor conuenit xpo etiam per aduersarium: ꝛ tamē xps tali honore non fuit veneratus. Quero qua re causa honor ꝛ perfectio ista xpo redemptori nostro data non sit. Aut q̄ fuit petīs Ade. Aut fuit ygo q̄ ex lumbis primorum parentū habuit originē. Aut fuit deus pater: qui hunc honorez filio prestare noluit. Aut spiritus sanctus. Aut xps qui tali honore venerari noluit. Non datur primū membrū. qa peccatum Ade nullam perfectionem aut honorē xpo q̄uenientem remouere habuit. Probatur. quia dato oppositō xpus non fuisset perfectus redemptor: imo aliqua macula fuisset deturpatus: si honor illi debitus per Ade peccatum fuisset ablatus: quia nō potest vnq̄ remoueri honor debit⁹ ab aliquo nisi inducatur macula opposita in illo. Neq; datur secūdū membrū. quia dicitur per Job. Quis potest facere mundū. s. individuū de imundo semine? Nō obstante ergo origine virginis que fuit ex lumbis Ade per concubitū viri ꝛ mulieris per vnionem spermatū infectorum i matrice Anne existentiū: deus adhuc per omnipotentiā suā potuit facere tale individuū mundus mundando corp⁹ organicū physicuz ex talibus seminibus eductum: introducendo aiam virginis in illo gratia plenā. Neq; datur tertiuz membrū. quia dixit pat̄ verbi: ꝛ dñi nri ihu xpi. Hic ē filius meus dilectus: in quo mihi bene complacuit ipsuz audite Peccatuz ergo Ade non habuit remouere honorem vnigeniti filij dei ab eo: aliter xps fuisset filius ire: quod est hereticū. Neq; datur quartum membruz quia nulla fuit discordia inter spirituz sanctum ꝛ verbum: ex qua potuisset auferri honor qui christo erat conueniens Neq; datur quintū mēbr̄. quia quāto ꝑbū caro factū est cū maiore honore ꝛ gloria: tanto postea per humilitatē suā ꝓfectior fuit secuta victoria. ¶ Quinta ratio. Tante potentie fuit atq; sapientie verbum diuinū anteq̄ fieret caro in eligendo sibi matrem omni corruptiōe carentem: quante potentie ꝛ sapientie fuit pater in eligendo filium equalem sibi: mediāte quo natura humana redimi posset per passionē eius. Ista propositio patet. quia eadem potentia ꝛ sapia ꝛ voluntas numero est in tribus personis. Sed deus pater elegit sibi filiū suū amicū in conceptione omni laude gloriaq; dignissimū. ergo ꝛ filius verbū patris elegit sibi ab eterno matrem in conceptione amicam atq; sanctam: omni laude gloriaq; dignissimā. Que electio talis non fuisset si in peccatis fuisset cōcepta. ¶ Sexta ratio fundata super dictum Aug̃i in libro sermonū suorū ad heremitas: sermōe. 43. de natiuitate dñi d. Sicut in celo felicez xps habuit pārez imortalē ꝛ eternum: sic ꝛ in terra habuit matrem omni corruptione carentem. Ex qua auctoritate formal⁹ ratio vna p̄supponēdo duo. Primū. Duplex est corruptio: animi. s. ꝛ corporis. Anima autē dicitur corrumpi propter peccatum: quia per illud efficitur deo inimica. ¶ Secundū presupposituz. Corruptio animi maior est corruptiōe corporis: quia per animi corruptionē nulla facta corruptione in corpore homo efficitur deo inimicus: per corruptionem autem corporis nulla facta corruptiōe in animo stat amicitia inter deum ꝛ hominem. Hoc patet in virginibus violatis que non prebent assensum voluntatiz sue: tūc in illis nō obstante corruptione corporis: animus illarum manet incorrupt⁹. Existis duobus presuppositis formatur ratio talis. Christus in terra habuit matrez omni corruptione carentem. ergo nulla corruptione virgo fuit corrupta: neq; q̄tum ad corp⁹ neq; q̄tum ad animam. Probo consequentiā. Et dato oppositō cōsequētis infer⁹ oppositū antecedētis formaliter: quia si fuit corrupta in aio per peccatū originale. ergo christus non habuit

matrē simpliciter omni corruptione carentē. Nō si sic est: virgo in pctō concepta nō fuit. ¶ Septima rō sumit ex verbis Aug. in eodē sermōe de natiuitate dñi. d. Sicut in celo qualis est pater: talis est filius. sic & i terra: qualis est mater: talis ſm carnē est filius. In celo cū patre eternus imensus incorruptus & sublimis. In terra cum matre imaculatus & mansuetus. Modo ex istis verbis formatur ratio talis. Qualis est xp̄us ſm carnem: talis est mater eius. Sed scōm carnē xp̄s nō fuit aliqua macula originali vel peccati vel alia vitiata. ergo nec virgo ſm carnem fuit aliqua macula originalis peccati vel alia vitiata. Probo cōsequentiā. Quia si in pctō originali fuisset cōcepta: nō eēt talis mater ſm carnē: qualis est xp̄us. Confirmat. Quia xp̄us in terra cū matre manet imaculatus & mansuetus: ergo virgo nō fuit aliqua macula originalis peccati vel alia vitiata. Probo consequentiā. Quia ille qui est & fuit olim imaculatus olim incorruptus & sublimis nō dicitur ꝓprie ꝓmanere cum ea: que fuit maculata & corrupta ſm animū p pctm: atq; rei inimica. ¶ Octaua rō. Maior fuit potentia atq; sapiētia ꝑbi vnigeniti filij dei in redimendo matrez eius: q̄ fuerit potentia atq; receptio diaboli in reprimēdo naturā humanā: que fuit creata munda sine aliqua macula peccati originalis. Ista pz. Sed p temptationem diaboli natura que erat munda fuit dānata. Ergo multo magis per potentiaz atq; sapientiā verbi natura humana in virgine fuit sublenata atq; redēpta perfectissimo modo redemptionis ꝑseruādo naturā humanaz ne vel parer maculā peccati originalis. Confirmatur. Causa mediāte qua contrahit peccatū originale in nobis est: ḡa sumus ex lūbis Ade: & dñs imputat nobis pctm primorū parentū. Sed verbum diuinū eligens sibi matrem ab eterno nō imputauit illi hoc peccatū. Probat. Quia nō elegit illam in cōceptione inimicā: imo amicam: quia ut dicit in canticis canticorum. Tota pulchra es amica mea & macula nō est in te.

¶ Ex virgo gloriosissima oi sanctitate fuit repleta atq; in conceptione sancta: per rationes directe loquētes de virgine Maria.

Descendēdo ad ea q̄ sunt specialia magis postq̄ determinauimus supioribus articulis p rōnes sumptas ex parte xp̄i virginē i pctō originali nō fuisse cōceptā: in presenti articulo hoc idē intendim⁹ demōstrare p rōnes sumptas ex pte virginis Marie. Et anteq̄ reducam rōnē ꝓmā presuppono duo. Tres sūt gradus sanctificationis. Primus in cōceptione q̄n alia intellectiua vnitur corpi organico physico. Isto gradu sanctificatiōis fuit sanctificatus xp̄us. Secund⁹ gradus sanctificationis est p⁹ cōceptionē i vtero matris. Isto gradu sanctificationis fuit sanctificatus Johannes baptista ecclesia affirmante scōm Ysa. de ventre matris vocauit me dñs. Tertius grad⁹ sanctificationis est extra vterum. Isto gradu sanctificationis fuerūt sanctificati multi: sicut fuerunt apli: qui i tali gradu fuerunt sanctificati p⁹ aduentuz spūs sci. Omnes ergo gradus sanctificationis reducunt ad istos tres: & qui habet primū gradū in gratia cōfirmat⁹ habet secundū gradū & tertiū: & nō econuerso. Similiter qui habet secūdū gradum habet tertiū gradū: & nō econtra. Exemplum primi. Xp̄s habuit primū gradū sanctificatiōis: quia in cceptiōe fuit sanctus. habuit secundū gradū: qa in ventre Marie post cōceptionem fuit sanct⁹. & habuit tertiū gradū: quia etiā extra vtez semp sanctus remansit. Exemplū secundi. Johānes baptista habuit talē gradū: & etiā extra vterū fuit sanctus: & tamē nō habuit primū gradū sanctificatiōis. Exemplū tertij. Alt fuerunt multi apli: q̄ fuerunt scificati extra vterū: & tamē nō habuerūt primū nec secundū gradū sanctificationis. ¶ Secundū presuppositū. Primi duo grad⁹

sanctificationis fiunt in vtero matris. Hoc patet: quia conceptio est quando creatur anima intellectiua: & illa vnit corpori suo organico. Talis autē vnio fit in vtero matris similiter. ¶ Secūd⁹ grad⁹ sanctificationis est in ventre matris: ecclesia. d. De ventre matris mee vocauit me dominus. Istis presuppositis stantibus forma⁊ ratio talis. Gloriosissima virgo omni sanctitate i vtero matris sue fuit repleta: ut de mundissima matre mūdissimus nasceretur fili⁹. Ergo ipsa in cōceptione fuit benedicta sancta & nō maledicta: amica & nō inimica: quemadmodū fuerunt cetere mulieres. Antecedens est sumptū ex ꝟbis Aug⁹. in sermōe de natiuitate dñi sic. d. quemadmodū in antecedēte p nos dictum fuit. Probo consequentia⁊. Quia ex opposito ꝓsequentis infertur formaliter oppositum antecedentis: quia si in conceptione virgo fuit maledicta & ire filia atq⁹ deo ĩimica. ergo nō fuit omni sanctitate in vtero matris repleta: quia per te non fuit repleta sanctitate: que in conceptione dari potest. Confirmatur ista ratio: quia ꝑm Aug⁹. ratio per quā Maria fuit oi sanctitate in vtero mris repleta est: ut de mūdissima matre mundissimus nasceretur filius. Modo dato oppositō: q⁹ virgo non fuisset sanctificata in conceptione: ipsa non fuisset mundissima q⁹tum ad animā: imo macula peccati originalis fuisset deturpata: & consequenter christus non fuisset natus mundissimus de matre mundissima. Confirmatur secūdo. quia ratio secunda p quam Aug⁹ voluit q⁹ virgo Maria sit omni sanctitate in vtero matris repleta est: quia sicut verbū dei filius in celo habuit patrem imortalem & eternū: sic habuit matrē omni corruptione carētem. Modo si virgo fuisset concepta in peccato originali: & in conceptiōe fuisset filia ire: similitudo Aug⁹ de patre eterno respectu verbi filij sui: & de matre temporali: que fuit gloriosissima virgo nulla esset: quia virgo nō simpliciter caruisset omni corruptione: q̄a per peccatū originale fuisset in anima corrupta: & sic xp̄us non habuisset eam equalitatem quā potuisset habere inter matrem suam & se: quemadmodū habuit equalitatem in celo ꝑm patrē eternum. Hoc autē ē expresse cōtra Aug⁹. d. Qualis est pater talis est filius: sic & in terra: qualis est mater talis ꝑm carnez est filius. Ex quibus verbis apparet q⁹ sicut verbum dei filius i celo habuit patrem omnino illi equalem: sic & in terra xp̄s idem verbum atq⁹ filius ꝑm humanitatē habuit matrem ꝑm carnez omni corruptiōe tam animi q⁹ corporis simpliciter carentem. ¶ Secunda ratio sumitur ex plenitudine gratie q̄ in Maria fuit quando illi per angelum dictū est: aue gratia plena. Quādocūq⁹ dat plenitudo gratie a dño alicui creature pure: q⁹tuz ē ex parte dei qui dat talem plenitudinez gratie: deus illā creaturā non permittit incurrere defectum: q̄ in potestate sua non est: sed ex defectu suorum parentū procedentē. Sed sic ē q⁹ gloriosissime virgini fuit data plenitudo gratie a dño: ergo q⁹tum fuit ex parte dei dedit illi talem plenitudinem gratie deus non ꝓmisit virginem gloriosissimaz incurrere maculā peti originalis que macula in potestate voluntatis virginis non fuit: sed ex defectu ꝓmorum parentum procedentē. Antecedēs pro maiori ꝑbat. Quia qui dat gratie plenitudinem: non dimittit incurrere illā creaturā in aliquā maculam: que non sit in potestate voluntatis sue: aliter nō daretur gratie plenitudo: quia plenitudo gratie nullum presupponit defectuz Nam qui totū dicit nihil excludit. Hunc difficili argumēto quidā dicūt atq⁹ respōdent: q⁹ plenitudo gratie alicui creature data pōt intelligi dupliciter. Aut q⁹ talis plenitudo detur illi creature ꝑm omnē modū possibilez tam ex parte dei q⁹ etiam ex parte eius cui datur talis plenitudo. Aut q⁹ talis plenitudo non detur ꝑm omnē modū possibilē illi: ꝑm

cōuenientem: ita q̄ ista plenitudo gratie sit scōm speciem: 7 non scōm ambitum totius generis gratie. ¶ Primo modo solus christus inq̄tuz creatura habuit plenitudinez gratie scōm omnem modum possibilem: tam ex parte dei q̄ etiā ex parte humanitatis christi: que diuinitati fuit coniuncta. ¶ Secundo modo sancti habuerunt gratiam. Et in hoc diuersificati sunt a Maria: qa ipsa inter omnes sanctos 7 sanctas habuit pfectissimū gradū gratie. Et ideo ad formā argumenti distinguit maior quia si illa intelligitur de primo modo plenitudinis gratie: cōcedo ipsam: sed nego minorem. Si vero intelligit illa maior de secundo modo plenitudinis gratie: nego maiorez 7 concedo minorem. Hec responsio non est ad ppositū: quoniā hoc in loco loquimur de gratia que datur aut dari potest alicui creature: que ex sui natura ē prona incurrere defectum: qui non est in potestate eius: sed ex defectu suorum parentum procedentem. Et pm hoc querebamus vtruz Marie q̄tuz ad redemptionē passiuā fuit data plenitudo totius gratie uel non: 7 vtrum fuit redempta pfectissimo redemptiōis modo. Si Maria fuit redempta pfectissimo redemptiōis modo 7 habuit gratiā q̄ fuerit preseruata: habetur intentum. Si in aūt non fuit preseruata: igitur q̄tum ad redemptionez passiuā non habuit plenitudinē totius gratie: immo ꝫ fuit gratia per partes. Hoc autez est contra Piero. d. Ceteris sanctis p partes datur gratia: Marie vero se infudit totius gratie plenitudo Et ibi loquitur de gratia que dat creature ex indigentia. Similiter hec respōsio est cōtra Aug̃. d. q̄ Maria fuit oibus gratijs fecundata: ac omni sanctitate in vtero matris repleta. Et ideo q̄ ista responsio comparat gratiaz xp̄i ad gratiā que datur ꝟginī 7 alijs sanctis non est ad propositū: quoniā comparat gratiam que datur in statu innocentie 7 in statu originalis iusticie ad gratiā qua indiget creatura humana post lapsum primoꝝ parentū. Amplius. Que admodū xp̄s i statu originalis iusticie fuit pfectissimus: sic virgo in statu grē fuit pfectissima: 7 inq̄tuz creatura pura habuit omnē gradū gratie possibilē intantū q̄ btūs Piero affirmat q̄ totius gratie que in xp̄o est in Maria venit plenitudo. Et Aug̃ dic̄ q̄ fuit oibus gratijs fecundata. ¶ Tertia ratio sumitur ex illis verbis. Dominus tecū Si virgo fuit in peccato originali concepta: igitur in cōceptione fuit sub potestate diaboli constituta. Probo ꝓnam Quia si fuit i peccato originali ꝯcepta igitur fuit filia ire. Et si filia ire: igitur a deo derelicta ac deo inimica fuit: 7 cōsequenter sub potestate diaboli ꝓstituta Hoc aūt iudicio nostro est ita absurdū dicere: q̄ nulli vero catholico hoc consonare debet: aut potest: 7 ꝑsertim cū machometh qui fuit paganus in alcorano suo dicat. Non est in filijs hominū quē non tetigerit satban: excepto christo cū sancta Maria. Et ideo si Maria fuit plena gratia: dominus semp fuit secuz 7 nūq̄ defuit illā: que ab eterno mater ihu xp̄i ordinata ē: anteq̄ quicquā fieret a principio. ¶ Quarta ratio sumitur ex illis verbis: benedicta tu inter oēs mulieres. Et arguitur sic. Maria fuit benedicta inter omnes mulieres: 7 supra omnes. ergo in conceptione fuit benedicta 7 sēā 7 non maledicta. Añs ꝑz. 7 ꝓsequētia ꝓbat. Quia ex oppositis ꝓsequentis infertur formaliter oppositum antecedētis. Et si dicat q̄ benedictio Marie fuit ut ipsa sola inter mulieres esset digna mater dei 7 hominis: 7 non q̄ in conceptione fuerit sancta. Hoc nihil valet: qm̄ si bñdictio Marie fuit sufficiens ad faciendū illā esse dignam matrem dei: ut in ea verbū fieret caro: multo magis fuit sufficiēs ad faciendum ipsam in conceptione sanctā: quoniā hoc antecedit ad illud: ut ipsa postea modo quenientissimo posset dici mater saluatoris. Et ideo ecclesia inqt

Quibus te laudibus efferaz nescio: qa quem celi capere nō poterant tuo gremio contulisti. Et ideo Iero⁹ ad Paulam ⁊ Eustochium inquit. Quicquid maledictiōis infusum est p Euam: totuz abstulit benedictio Marie. Quod profecto nō esset si virgo in cōceptione fuisset maledicta atq; in peccato originali cōcepta. Quinta ratio sumitur ex verbis Iero. ad Paulam ⁊ Eustochium. Et si i sanctis patrib⁹ ac prophetis gratia fuisse creditur: nō tamen eatenus plena: in Maria vero totius gratie que in xpo est venit plenitudo. Unde formatur talis ratio. Quandocunq; tot⁹ gratie plenitudo que i xpo est alicui creature datur: illa creatura in conceptione est sancta: ⁊ non maledicta. Ista patet: quia oppositū predicati infert oppositū subiecti. Sz Marie totius gratie plenitudo que in xpo ē data ē p Ieronymū. ergo Maria i cōceptione fuit sancta ⁊ non maledicta: Et si dicatur q; Ieronymus loquitur de gratia quam inuenit Maria apud dominuz: ut esset mater dei quando illi dictum est per angelum: inuenisti gratiam apud deū. Ista responsio est de directo contra Ieronymum: quia Ieronymus dicit super illis verbis: Aue gratia plena. Et vere dicitur plena: qa ceteris sanctis per partes datur gratia Marie vero se infudit totus gratie plenitudo. Et ideo patet error illoz̄ qui crediderunt q; Maria per salutationē angeli efficeretur plena gratia. Hoc salua pace non est verum: quia angelus inuenit eam iam gratia plenaz: de qua plenitudine gratie loquūtur Ieronymus ⁊ ceteri sancti doctores. Sexta ratio sumitur ex verbis ipsius Job: qui scōm Gregoriū. xi. moralium: intuens incarnationē homini dixit. Quis potest facere mundum scilicz induiduum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es scilicz omnipotēs? Job ergo querit intuens incarnationez hominiq; si essent vnita duo spermata infecta in matrice mulieris: quia illa apellatur conceptio prima scōm semina vtrum deus non obstante immundicia seminuz posset postea quando corpus erit organiçatum ut sit aptum ad suscipiendum animā intellectiuam quādo fiet conceptio scōm quam anima vnitur suo corpori: in tali conceptiōe educere illud indiuiduum mundum ⁊ non infectum. Et Job dixit. Nonne tu qui solus es omnipotens? Et certum est q; sic. Et ideo quero: de quo indiuiduo locutus est Job. Aut de christo. Aut de virgine Maria. Aut de aliquo altero indiuiduo. Non vltimū membrū: quia Job intuens incarnationem hominī non solum intuebatur q; verbum debebat fieri caro: sed etiam in quo indiuiduo. Neq; est dandum primū membrum: quia christus non fuit indiuiduum eductum de immundo semine. Relinquitur ergo secundum membrū quod est verissimū: quia Job intuens incarnationē hominī que debebat fieri in virgine querebat si non obstante immundicia seminuz parentum deus posset educere virginez Mariam mundam ac sine peccato originali conceptam. Et affirmat q; solus deus qui est omnipotens potest hoc facere: ut patet intelligenti. Septima ratio. Quanto aliqua creatura post Ade delictum fuit ad maiorem gradum dignitatis ⁊ gratie sublimata: tanto fuit perfectius redempta. Ista patet. Sed gloriosissima virgo inq̄tum creatura pura fuit ad maximuz gradum dignitatis ⁊ gratie sublimata: quia fuit mater dei ⁊ hominis: ⁊ exaltata ē super choros angelorum ad celestia regna. Igitur perfectissimo modo redemptionis redempta. Perfectissimus autem modus redemptionis est sept⁹ a nobis ⁊ ab alijs preclarissimis doctoribus assignatus. Octaua ratio. Cōceptio gloriosissime virginis Marie precessit in mente diuina cuiuscūq; alteri⁹ creature pure ceptionē: ut p3 p illud sapiētie dictū:

dominus possedit me: quod fuit a nob exp̃ositum in exordio questionis huius Igitur per peccatū primoꝝ parentum conceptio virginis maculari nō potuit Probo psequentiā p Aug. i4. de ci. dei c. xi. d. Homo enim peccato suo diuinū non potuit perturbare consilium: quasi qd deus statuerat illud mutare compulerit. Sapientie probationes nolumꝰ hic replicare: quia sufficienter fuerūt deducte in exordio. Ex quibus sapientie verbis potest deduci q̃ siue Adam peccasset: siue non. Maria ibu xpi mater fuisset: et in ea verbuꝫ caro factum esset. De qua materia si dabitur nobis tempꝰ ad plenū loquemur: et eam approbabimꝰ.

¶ Nona ratio. Nulla puritas sub celo maioꝛ potest intelligi q̃ puritas et mūdicia gl̃iosissime virginis Marie. Igit̃ virgo in peccato originali nō fuit cōcepta. psequentia patet: quia oppositum consequentis infert formaliter oppositum antecedentis: quia dato oppositio consequentis posset intelligi puritas q̃ est in statu innocētie. Antecedens aūt pꝫ p Anselmū in li⁹ Cur deus homo. Decet virginem ea puritate nitere qua sub celo maioꝛ nequit intelligi. ¶ Decima ratio. Non sustinet nome matris et filij: ut mater sit primo inimica: deinde amica: quia q̃ maledixerit patri aut matri morte moriatur. Sed ꝑgo Maria fuit ab eterno electa mater a verbo dei. ergo non fuit electa inimica imo amica Unde dicitur est in canticis canticoꝝ. Surge amica: et nulla macula est in te. quod non esset si in peccato esset concepta. ¶ Undecima ratio. Virgo Maria fuit electa ut sol: et pulchra ut luna. Ergo in ipsa non fuit aliqua macula. Oppositū cōsequētis infert formaliter oppositum antecedentis. Antecedens autē probaf p ecclesiam. d. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens: pulchra ut luna: electa ut sol? Et in psalmis. In sole. i. in virgine posuit tabernaculum suum: et ipse. s. xp̃s tanq̃ sponsus procedens de thalamo suo.

¶ Duodecima ratio. Virgo fuit exaltata super choꝛos angelorum ecclesia. d. Exaltata ē sca dei genitrix sup choꝛos angelop ad celestia regna: ergo nō fuit in peccato originali concepta. Probo psequētā. Quia status peccati quātūcunq̃ mundatus nō habet exaltari sup statuꝫ innocētie. Et si dicaf q̃ ꝑgo fuit exaltata sup choꝛos angelorum: quia fuit mater dei ꝑ xp̃i. Contra. Hec dignitas Marie q̃ fuerit mater dei et hois non habet peruertere ordinem regni celestis imo potius augere. Igit̃ si fuit exaltata fuit exaltata ꝑm statum innocētie: et nō ꝑm statum peccati mundatum. ¶ Decimatadecima ratio. Illud individuū qd ē omni laude dignū nulla ignominia est afficienduꝫ. Ista patꝫ. Sed gloriosissima virgo Maria ē omni laude dignissima. q̃ nulla ignominia est afficienda Minoꝛ pbaf p ecclesiam. d. Felix es sacra ꝑgo Maria et omni laude dignissima: quia ex te ortus ē sol iusticie xp̃s deus noster. ¶ Quartadecima rō. Ecclesia facit festum conceptionis: et non sanctificatiōis: neq̃ i vtero neq̃ extra. ergo virgo nō fuit in peccato originali concepta. Antecedens pbaf. Dicit enim officio conceptionis. Sicut natiuitas mediante diuina reuelatiōe fuit reperta: ita et conceptio venerande dei genitricis ꝑpetue virginis Marie p multa signoꝝ experimenta in anglia et in frācia ceterisq̃ orbis climatibus celebrāda olim ē declarata: et cetera. Ubi narratur historia de celebrāda virginis cōceptiōe. Et si aduersarij talē negant historiam: et dicant eam esse falsuꝫ: dicāt nobis cur ecclesia permittit talia falsa affirmari. Et ideo qui damnant talē historiā damnant etiā ecclesiam. ¶ Ultima ratio validissima per quā ostenditur q̃ virgo non fuit in peccato concepta ē quia post peccatum primoꝝ dictum est Ade. In sudore vultus tui vescēris pane tuo: et Eue. In dolore paries filios tuos. A qua pena nulla femina fuit liberata nisi virgo Maria: quod ē signū

euidentissimū q illa nō fuit in peccato concepta. Et sic facio finem huius articuli pretermittendo multa que sūt satis leuia que adducunt a ceteris doctoribus ad laudem virginis.

Modus per quem virgo fuit liberata a peccato originali.

Dictis rationibus veritatis a nobis demōstratum est gloriosissimam virginē a macula peccati originalis non fuisse deturpatam: imo in conceptiōe fuisse sanctā: in presenti articulo declarare intendimus modum quo virgo gloriosissima fuit preseruata atq; sanctificata. Dicam⁹ ergo q postq; fuit formatū corpus organicum physicum i ventre matris gloriosissime virginis virtute.s.s. illud sacratissimum corpus ante infusionem anime intellectiue fuit mundatum atq; purificatum ut esset vas aptissimū ad recipiendum animā illam sanctissimam. Fuit postea creata alia intellectiua gloriosissime virginis plena dei gratia atq; sanctitate: vnitaq; corpi suo gloriosissima virgo sancta atq; imaculata concepta ecclia d. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna: electa ut sol? Et ideo in canticis canticorū dicit. Surge amica mea: columba mea: speciosa mea: surge ⁊ nulla macula est in te. Et Aug⁹ fidei nre lumen in sermone de natiuitate dñi inqt. Maria mater xpi electa est: ⁊ sup oēs creaturas preelecta: omnib⁹ gratijs fecundata: omnib⁹ virtutibus ornata: omni sanctitate in vtero matris repleta. Dō verbum est admirabile ⁊ gloriosum: qa si fuit omni sanctitate in vtero matris repleta. igitur in conceptiōe fuit sancta Et ideo virgo gloriosissima fuit benedicta inter omnes mulieres nemine excepta. ⁊ quicquid maledictionis fuit in Eua scōm Dicro. totum abstulit benedictio Marie. Nam gratia p partes ceteris sanctis data est. Marie vero se infudit totius gratie plenitudo. Et q̄uis i ceteris sanctis gratia fuisse creditur: tñ non eatenus plena: in Maria vero totius gratie que in xp̄o est venit plenitudo scōm sanctum Dicro. Quia p̄m eum vem: quod natura non habuit vsus nescuit: ignorauit ratio: mens humana non capit: pauet celum: stupet terra de tanta plenitudine gratie Marie a dño collata. Et iō p̄m Ansel. decuit virginē tāta puritate nitere qua sb celo maior nequit intelligi. Et iō multe filie cōgregauerūt diuitias: tu sup̄ Maria supergressa es vniuersas: tuq; sola exaltata es super choros angelorum ad celestia regna. Et ideo o gloriosissima virgo de ne dixisti: Magnificat anima mea dominū: quia non est anima alicui⁹ creature pure a principio mundi vsq; ad finem eius: que magis teneatur magnificare dominū ⁊ creatorē nostrum q̄ ala tua. Et inde exultauit spiritus tuus in deo salutari tuo. Et ratio hui⁹ fuit: quia dominus qui potens ⁊ omnipotens est fecit tibi magna ⁊ admirabilia: quia in eo fuit potentia: in eo fuit sapientia: i eo fuit amor erga te. Tu sola fuisti q̄ dño placuisti in vtero: cuius verbum caro factum est: ⁊ habitauit in nobis.

Cur virgo Maria non fuit liberata a penis peccati originalis: si fuit liberata a peccato.

Ordo doctrine expostulat videre cur sp̄a Maria nō fuit preseruata ne incurreret penas peti originalis si fuit preseruata a petō originali. Quidam dixerunt sp̄am a morte temporali: que est pena peccati originalis non fuisse preseruatam ad maiorem cumulum meritorū virginis: quia ut dicit Aug⁹. 13. de ciui. dei. c. 1. Quid enim preciosius q̄ mors p quam fit: ut etiam omnia delicta deleantur: ⁊ merita cumulatius augeantur: ecclesia dicēte Preciosa i cōspectu dñi mors sanctorū ei⁹. Virgo g̃ ob hanc cām mortua est.

Hec opinio nobis placere non pōt. ℣ Auctoritas Aug̃. est ꝛ directo in cōtrariū: quia mors non est data virgini ad velenda eius velicta: quia in gloriosissima virgine nullū vnq̄ fuit velictum. ℣ 2° Merita augentur ex bonis operib⁹: ⁊ demerita ex malis. ℣ Amplius non sunt facienda mala: ut eueniant bona. ℣ 4° Virgo fuit aucta meritis obediēt⁹ humilitatē. ipsa dicēte: Quia respexit humilitatē ancille sue: ecce enī ex hoc beatam me dicent omnes generatiōes. Nos vero formaliter huic dubitationi respondere volumus ex dictis Aug̃. q̄ 13. de ciui. dei. c. 4. querit: qua de causa oēs nos nō fuimus liberati a morte tēporali si p passionē dñi fuimus liberati a crimis nexu: ⁊ ab ipso originali pctō Cui dubitationi Aug⁹ respondet. d. ad hoc relinqui anime expumētū separatiōis a corpe: q̄uis ablato iā crimnis nexu: quoniaz si regenerationis sacrm nō haberet: cōtinue sequeref imortalitas: ⁊ sic ipsa fides euacuaref. Dult⁹ q̄ Aug⁹ q̄ cum ipsa fides sit constituta ex. 12. articulis inter quos vnus articulus est regenerationis atq; resurrectionis sacramentū: si hoies non morerentur fides euacuaref ⁊ destrueretur ꝑm vnū articulum. His visis patere pōt quare virgo non fuit liberata a morte tpali: q̄uis fuerit liberata a pcto originali. ¶ Nō habemus pro inconuenīēti addere tertiā responsionē magis specialiē ꝛ gloriosissima virgine loquēte: q̄uis ea respōsio generalis que data fuit ꝑm Aug̃. sit optima. Dicamus ergo virginem gloriosissimā nō fuisse liberataz a morte tpali: q̄uis fuerit liberata ⁊ preseruata a pcto. Et in hoc est magna differentia inter virginē ⁊ alios qui incurrerunt originale pcatū. quia deus voluit exercere in virgine misericordiā ⁊ ipsā iusticiā: qa misericordia nō expellit iusticiam: nec econuerso. Nam dicit⁹ in psalmis. Misericordia ⁊ veritas obuiauerunt sibi: iusticia ⁊ pax osculate sunt. Exercuit dñs i virgine misericordiā tātū quātū fuit capax ad illaz recipiendā. Nam ipsa ex dei misericordia fuit preseruata ne incurreret pcm originale: imo anima eius gloriosissima fuit creata plena gratia: que equalet q̄tum ad acceptationē originali iusticie. Exercuit dñs in virgine iusticiā: quia ⁊ si nō dimiserit eā incurrere pcatum originale: tamen cum ipsa fuit de descendentibus ab Adam ex coi cocuntiū semine: noluit liberare eam a penis pcti originalis ⁊ a morte tēporali: ut etiam virgo non esset maiori priuilegio ornata xp̃o redemptore nostro: qui nullo modo pccauit: ⁊ tamē p salute humani generis ductus ⁊ oblatus est: quia voluit ad mortē: passusq; est pro pcatis nostris. Nam vere ipse languores nostros tulit. Hanc itaq; responsionem putamus veriss̄imā: ⁊ optime digestā. Si quis tñ meliorē habet: in medium illam ꝓferat ⁊ adducat.

¶ In quibus differt conceptio xp̃i a conceptione virginis Marie.

Si volumus recte cōsiderare ea que supioribus articulis a nobis determinata fuere: intelligem⁹ nos nō tantū virginē gloriosissimā Mariaz excoluisse: ut eam equalē xp̃o redemptori nostro in conceptione esse velimus. Et ut hec intentio nostra melius explicet ꝛ credi in presenti articulo declarare differentiā existentez inter conceptionem xp̃i atq; inter cōceptionem virginis. Et ut melius intelligat id quod determinare decreuimus. Primo intelligendū est quot fuere gradus conceptiōis ut ex istis appareat intentū.

¶ Primus gradus cōceptionis fuit eoꝝ qui a creatore nostro fuerūt creati atq; in originali iusticia cōcepti. Isti fuerūt primi parentes nostri: qui in originali iusticia cōcepti p trāsgressionē legis a domino illis date amiserunt originalē iusticiā. ¶ Secundus grad⁹ fuit illius qui in originali iusticia cōceptus ē per assumptionē humanitatis in deū. Iste fuit gradus conceptionis xp̃i: quādo ver-

bum caro factū ē: qui xp̄s fuit pfectus ⁊eus: atq; pfectus ho̅mo: atq; redēptor noster. ¶ Tertius gradus cōceptionis fuit illius creature: que nō in originali iusticia concepta est, ppter pccatū primorum parentum: sed fuit concepta in gratia. Et gratia q̄tum ad acceptationem equiualet originali iusticie. Isto gradu ꝛceptionis fuit ꝛcepta sola gloriosissima virgo post lapsum Ade: quia sola illa meruit redimi pfectissimo redemptiōis modo. ¶ Quart⁹ grad⁹ ꝛceptionis fuit eoꝝ q̄ in pctō originali cōcepti sūt. Et isti fuerūt oēs illi q̄ fuerūt post Ade ⁊lictū. Ab isto tamē pccato quidā fuerūt liberati in ⁊entre matris: ut fuerūt Jobes baptista ⁊ Hieremias Alij ꝯo extra ⁊terū: ut patet intelligēti terminos. Et quib⁹ pz differentia inē ꝛceptionē ꝙginis: ⁊ cōceptionē xp̄i? ꝙ xp̄s fuit ꝛceptus in originali iusticia p assūptionē humanitatis in ⁊bū rect⁹ ꝑm voluntatez: ⁊ ꝑm oēs sensus. Nec̄q; inter rōnē ⁊ sensuū naturā fuit aliqua ⁊ellio. Virgo in gratia fuit concepta ⁊ nō in originali iusticia ⁊ b̄ p ꝑfectū redemptiōis modū. ¶ Secūdo xp̄us in ꝛceptione nō indiguit redemptiōe passiua: nec̄q; habuit naturā ꝓnā ad recipiendam maculā pcti originalis. Virgo in cōceptione indiguit gratia ⁊i ne laterē⁊ ⁊ incurreret maculā pcti originalis. Vaz eius nā erat ꝓna ⁊ habilis ad recipiendā talē maculā. Xp̄us fuit ꝛceptus ⁊e spū sancto in ⁊tero virginis Marie aūt nō fuit ꝛcepta ⁊e spū scō: ꝙ ex coī coeuntiū semine. Anima xp̄i in ꝑmo instanti ꝛceptionis ei⁹ vnita ꝙ fuit btā. aīa ꝙginis q̄ius fuerit scā: tñ i ꝑmo instanti sue ꝛceptiōis nō fuit btā Ergo est magna differētia inē ꝛceptionem xp̄i: ⁊ inter conceptionez virginis Marie: ut pz intelligenti terminos.

¶ Responsiones argumentoꝝ ꝑmi articuli partis affirmatiue.

Nihil aliud nobis ⁊eniēp restat nisi soluere argumēta ante oppositū qōnis adducta. Et ꝑ ad argumēta ꝑmi articuli ptis affirmatiue qōnis. Ad ꝑmū argumētū duplici mō rñdē possū. Primo⁹ mod⁹ ē tenere q̄ ꝙgo nō pccauit i radice nec̄q; fuit pccatū originale. Et ut intelligat q̄d sit pccare in Adā tā q̄ i radice: dico q̄ nihil aliud est pccare i radice nisi imputatio a dño facta ⁊escendētib⁹ ex lūbis Ade ex qua imputatione nulla ꝓuenīēte ⁊ei grā ⁊oies in cōceptione contrahūt originale pctm̄. Scōm ḡ istū ꝑmū modū dico q̄ dñs ex sua infinita mīa nō imputauit pctm̄ ꝑmoꝝ parentuz matri sue glorioſissime nec̄q; dimisit eā incurrere tale pctm̄. ¶ Ad argumentū nego antecedēs illius ꝛsequentie. Et ad auctoritatē ꝑauli dico q̄ ꝑaul⁹ i ea auctoritate ē locut⁹ ⁊e lege coi. Modo p gratiā pōt aliq̄ creatura ex libera voluntate ⁊ei excipi a tali lege. Cūm lex nō tollit gratiā nec̄q; grā in vno cozrūpit legē in alijs. Et iō stat q̄ ⁊e lege cōi oēs in Adā ⁊ebāt pccare: ⁊ tñ aliq̄ creatura ex singulari ꝑuilegio fuerit excepta. ¶ Ad ⁊ductionē ꝑmi icōuenientis dico ad auctoritatē euāgelij eam esse ⁊rā: ꝙ dico q̄ bt̄q; sūt in pōtētia ꝓxima ad incurrendū egritudinē pōt dici egri: ⁊ nō minus est opus medico i illis q̄ in his qui iā ceciderūt in egritudinibus: qa si ⁊onus medic⁹ cognosceret causas ꝛpin quas egritudinis alicui⁹ ⁊ añq̄ incurreret illi daret opz: hic maxime laudādus esset. Cū ergo ⁊e⁹ sit optim⁹ medic⁹ aiarū nostrarū: sic voluit mederi ꝙgum gl̄iosissime: ut nō solū noluit eā incurrē egritudinē pccati originalis: ⁊rū etiā noluit eā incurrere dispositionē pcce⁊entē tale pctm̄. Dispositio aūt pcedens talē egritudinē erat imputatio ꝑmoꝝ parentuz. Et iō nego ꝓnaz. Virgo nō pccauit in Adam nec̄q; ꝓtraxit pctm̄: ꝙ nō indiguit redēptiōe. Añs aūt illud eēt sufficiēs ad inferēdū xp̄m si b̄ fuisset ex nā ꝙginis: ꝙ b̄ nō fuit ꝙ ex sūma mīa ⁊ei. ⁊ iō redemptio sua fuit nobilissima ¶ Ad ꝓfirmationē nego añs: ꝙ bñ dico q̄ indigentia ꝑsupponit nām: que si nō

preueniret a rei grā incurreret defectū.
¶ Ad secundā confirmationem dico q̄ si Ade peccatū non regnauisset i cōs neq̄ natura que non incurrit illud fuisset p̄ona ad recipiendum illud: q̄ xp̄i iusticia non regnauisset in omnes in iustificationez. Modo in virgine fuit excellentissima dei misericordia ⁊ iustificatio: quia id quod debebat incurrere ex peccato dñs noluit illā incurrere ⁊ iste fuit perfectissimus modus redemptionis ¶ Ad reductionem secundi inconuenientis dico q̄ si fuisset aliqua creatura pura: que ex sui natura nō peccasset in Adā: q̄ ab illa nō fuisset remota originalis iusticia. Modo virgo q̄uis non peccauit in Adam: neq̄ contraxit peccatū. hoc non fuit ex natura eius: ꝫ ex dei grā atq̄ misericordia. ¶ Ad confirmationez dico q̄ q̄ nullo modo peccat neq̄ contrahit peccatuz originale ex sui natura: ab illo non remouetur originalis iusticia que aliis p̄ peccatuz remouet. Sed non est sic in virgine ut visum fuit. Si p̄o p̄m alium modū vellemus respondere: possem⁹ dicere q̄ virgo peccauit i Adā: iuxta illud Pauli: Omnes in Adam peccauerūt. ⁊ tūc cōcedo antecedens p̄me consequētie: ⁊ nego consequentiam. Ad reductionez p̄mi inconuenientis: nisi consequētia valeret: dico q̄ moꝛs data ē virgini ex summa dei iusticia: quia q̄uis liberauit eam a peccato noluit eam liberare a pēnis peccati: ut fuit plene visuz in .iij. articulo questionis: quare virgo nō fuit liberata a pēnis peccati. ¶ Ad argumētuz dico: q̄ illi fuit data moꝛs ex imputatione peccati. Et quādo dicit q̄ peccatū in radice nō cōtractum nō ponit aliquē defectū: dico q̄ q̄uis nō ponat: tamen facit q̄ si natura ex se dimissa esset maneret defectus: ⁊ maxime defectus primoꝝ parentū. ¶ Ad secundū inconueniēs nego ipsū: ⁊ cōcedo q̄ vltimꝰ finis hominis est frui deo: ⁊ videre ipsum facie ad faciem sicuti est. Et ad pbationē ꝓcedo q̄ post Ade peccatū omnes indiguimus gratia dei: ⁊ nego q̄ oēs erant apti ad damnationē: imo dico q̄ aptitudo ad felicitatē inest ita bōi q̄ stāte ei⁹ natura semp bōmo habet talē aptitudinem. Bene verū est q̄ talis aptitudo nō poterat educi de potentia ad actum: nisi mediante gratia dīni nostri ihū xp̄i. Et cuz dicit virgo indiguit grā dei: ꝓcedo Et cum queritur ex qua causa: dico ex peccato primoꝝ parentū: qa nisi fuisset preuenta p̄ dei gratiā incurrisset peccū originale. ¶ Ad tertiū inconueniens nego illud ⁊ dico q̄ fuit explicata cā q̄re virgo moꝛtua fuit ⁊ est in .iij. arti. ex sūma dei iusticia, ꝓpter peccatū primoꝝ parētū ne etiā ipsa fuisset maioꝛi priuilegio ornata q̄ ihc̄s q̄ moꝛtuus est ꝓ peccatis nr̄is: qa voluit. ¶ Ad ārtū inconueniens dico negando illud: ⁊ dico q̄ de possibili ratio cōcludit q̄ sicut vnum iudiuiduū fuit p̄seruatū oia potuerūt p̄seruari. Et dico q̄ supposita lege coi nō preueniēte grā spāli ꝓcludit q̄ oēs qui p̄ ꝓcubitū viri ⁊ mulieris ab Adā habuerūt originē i peccō fuisse ꝓceptos sed dico q̄ preueniente grā illa rō non ꝓcludit necessario. Et sic sūt intelligēde rōnes Aug̃. cōtra hereticos q̄ nolebāt aliquē paruulū attrahere peccatū originale. Et cum dicit. si esset aliqua ratio necessaria: sua opposita eēt impossibil⁹: dico q̄ stante lege nō p̄uieniēte grā illa ratio est necessaria ex suppositiōe legis preueniente grā illa rō nō cōcludit. Et ut intelligat absolute nō est ita necessarium q̄ qui descendūt ex Adā q̄ de necessitate contrabant peccū: qa si dicis de potentia absoluta vellet oēs p̄seruare sed hic accipit necessariū p̄ conuenienti quia p̄m legē cōmunē omnes attrahūt: tamē p̄ gratiā aliqua creatura excipit.
¶ Ad quintum inconueniens dico q̄ si virgo fuisset moꝛtua ante passionē dīni q̄ ipsa nō intrasset ad limbū: imo stetisset associata cū angel⁹ ⁊ scis: ⁊ expectasset resurrectionē filij sui: qa ordo vniuersi sic requirebat q̄ nemo ante christum fuisset beatus: ⁊ ad paradisum intrasset.

Neq; ista expectatio fuisset ei molesta: neq; ei fuisset impedimentū: quia ordo regni celestis sic requirebat q̄ xp̄s p̄m⁹ esset in paradiso: deinde ceteri suo ordine: & virgo non habuisset residerū in ordinatum contra ordinem regni celestis. Et ad rationem dico: q̄ virgo fuit producta propter finē vltimū: cum tali tamen ordine ne precederet xp̄m redēptorem nostrum: ut patet intelligenti.

Ad sextum dico q̄ nō bat̄o pro inconueniēti id quod dicitur esse inconueniens: quia s̄m Job. Quis potest facere mundum de imundo conceptuz semine: nōne tu qui solus es? Nam scōm Aug⁹. Maria fuit omni scitate i vtero matris repleta. Et ratiōi dico: q̄ Aug⁹ in li. de fide ad Petruz loquitur de lege cōmuni: nulla interueniēte speciali grā. Modo in ꝑgine specialis gratia interuenta est: quia s̄m eundem Aug⁹. in sermone de natiuitate domini Maria fuit omnibus gratijs fecundata: & ideo in peccato non fuit concepta.

Responsiones argumētorum secundi articuli partis affirmatiue.

Ad argumenta secundi articuli. Ad primū concedo consequēs & consequentiā. Et cū dicit̄ accipio animā virginis in illo priori: tūc in tali anima ē carentia originalis iustitie debite. negat̄ q̄ in illo priori comꝑtat illi neq; gratia neq; carētia originalis iustitie: quēadmodū homo priori tate nature precedit risibilitatem: & tñ non dicimus hominē i tali priori babē carentiam risibilitatis. Unde aia i illo priori quidditatiue est tñ anima: neq; est in gratia neq; priuata gratia: quia nec quidditatiue illi nō cōuenīūt. Unde isto modo si ratio tua concluderet posset demonstrari xp̄m i peccato originali fuisse conceptum: quia anima xp̄i priori tate nature precedit originalē iustitiā tunc in illo priori: quia cum nō bat̄at originalē iustitiā esset in peccato cōceptus: imo posset ꝓbari q̄ istā tuā rōnem q̄ oia prioza prius babuissent carentiam & priuationē suoz̄ posterioruz q̄ ipsa posterioza. Hec autē sunt absurda.

Ad secundū argumētū dico q̄ ego indiguit gratia dei: quando erat i suis causis proxime eā productiuis ut preueniret a gratia dñi. Et dato q̄ instās indigentie sit distinctū ab instanti grē: loquor de instanti nature. In instanti indigentie nō habuisset peccatuz: quia ista indigētia est illa que precedit defectum: & nō illa que sequit: quēadmodū cecus q̄ progreditur p viam in qua est fouea anteq̄ cadat auxiliatur p videntem: tamē indiguit tali auxilio: & tamē non dicimus q̄ ipse ceciderit in foueā.

Ad tertū argumentū dico negādo minorē. s. q̄ de⁹ tali honore nō vult venerari. Et ad auctoritatez Hieronymi dico q̄ ipsemet explicat de quib⁹ mulieribus loquit̄. Ille aūt mulieres fuerūt Raab meretrix: Bersabee vxor Urie mater Salomonis: & Ruth moabitis Iste sunt que assumunt̄ in genealogia xp̄i: & fuerūt peccatrices: tamē virgo de qua imediate xp̄s assumptus ē in petō cōcepta nō est: ut patet. Ad quartuz nego minorem: qa virgo magis debet xp̄o: q̄ xp̄s nō dimiserit eam incurrere peccatum q̄ q̄ dimiserit eam incurrere & postea mūdaret: qa status innocētie est melior quocunq; statu peccati q̄tūcunq; mundatus. Ad quintū nego ꝓsequentiā: quia s̄m Job deus pōt educere indiuiduū mundū de imundo cōceptū semine. Et ad auctoritatē euāgelij dico q̄ mala arbor nullo alio interueniente malos fructus facit: ꝑ interueniente gratia domini: mala arbor bonos fructus facere potest: quia deus naturaruz est auctor. Et ad Aug⁹. dico q̄ ipse locutus est de lege cōi: nulla interueniente gratia. Sed s̄m eundē Aug⁹. in sermōe de natiuitate domini. Maria fuit omnibus gratijs fecūdata: & omni sanctitate in vtero matris repleta: ut de mundissima matre mundissim⁹ nasceꝛ

filiꝰ. ¶ Ad sextū argumētū nego minorē: qa illo mō post baptismū baberemꝰ pcatū originale: quia in nobis ē sensuum rebellio. Hoc aūt est inconueniēs ergo illud ex quo sequitur.

¶ Rñsiones argumentoꝝ tertij articuli partis affirmatiue.

AD argumēta tertij articuli. Ad primū dico ad minorē q̄ solus xp̄s ex sui natura fuit conceptꝰ in originali iusticia sine pctō. hoc solum illi conuenit: sed ex hoc nō tollit: cū virgo p dei gratiam fuerit preseruata a pcto. Et ad auctoritates Aug̃. dicit q̄ solus xp̄s ex sui natura fuit sine pcto & in originali iusticia conceptus. ¶ Ad secundū dico ad auctoritates q̄ solus xp̄s post Ade relictum in originali iusticia ex sui nā sine pcato cōceptus est. De mulieribus nulla inuenta est que ex sui natura in originali iusticia concepta est sine pcato: cū quo tamē stat q̄ nō intercedente eius nā: ℈ dei gratia q̄ virgo fuerit preseruata ne pccatuꝫ originale incurreret: qa virgo fuit omnibus gratijs fecundata: omni sanctitate in vtero mr̄is repleta. ¶ Ad tertiū cōcedo q̄ mundicia virginis fuit citra mundiciā xp̄i: & nego minorē: q̄ si virgo non fuisset in pctō originali cōcepta fuisset equalis mūdicie cum xp̄o. Nam acceptis duabus altedinibꝰ: q̄rū vna sit intensa ut. 8. et alia ut. 4. dicimꝰ q̄ ex eo q̄ illa sit ut. 4. q̄ illa sit maculata: & nō sit pura altedo: & q̄ nisi ponerem⁹ eam maculatā ipsa est equalis cum altedine ut. 8. Certum est q̄ non dic est de virgine respectu xp̄i. ¶ Ad quartū argumentū dico q̄ fundamētū illud est verissimū. Et cum dicit q̄ ē falsum. nego. Et cum dicit q̄ isto mō posset pbari q̄ xp̄s nō fuisset mortuus p̄o salute humani generis. nego. Et cū dr̄ potuit non mori. concedo. Et cum dicit sic potuit ita decuit. nego. Et cum dicit omne quod est de deo possibile illi conuenit: dico q̄ hoc est vꝝ de potentia ordinata sed de absoluta negatur. ¶ Ad quintū & vltimū dico q̄ illud fundamentuꝫ est verissimū: q̄ q̄uis deus potuisset cōferre maiora virgini: tamē illa nō conueniebant illi in hac vita: ut beatitudo & immortalitas: ut p̄z intelligenti ēminos.

¶ Responsio ad auctoritates quarti articuli partis affirmatiue.

AD auctoritates quarti articuli dico q̄ omnes pcedunt de lege coi. Secōm enī legē omnes debebamus incurrere pccatū: sed nō tollunt q̄ virgo dei mater nō fuerit p̄ gratiam p̄eseruata: qa ℈m Aug̃. ℈go fuit oibꝰ gratijs fecundata: oi sanctitate in vtero matris repleta.

¶ Responsio ad auctoritates quinti articuli partis affirmatiue.

AD auctoritates vltimi articuli. Ad auctoritatē Bernardi. nego eam: quia cum Augustino sum qui voluit q̄ virgo i vtero matris fuit oi sanctitate repleta. Et cū Job sū qui voluit q̄ deus posset educere mūdū induiduū de imundo ꝑceptū semine. q̄ in cōceptione potuit sanctificari. Et cū Hieronymo sum qui voluit q̄ totꝰ grē que in xp̄o fuit in Maria venit plenitudo. Ad Ansel. nego ipsum: qa si est vꝝ qō ipse affirmat q̄ deceat virginē tanta puritate nitere qua sub celo nulla maior: nequit intelligi. nō est verum q̄ ipsa fuerit in pccato concepta: quia possemus intelligere ipsam in conceptione fuisse sanctam: quod est maior puritas atq̄ mundicia q̄ q̄ ipsa fuerit in pctō cōcepta & postea mundata. Et sic sit finis huius questionis ad laudē gloriosissime virginis Marie: cuius ego seruus sum semperq̄ ero vsq̄ ad vltimum vite nostre terminū volente deo & auxiliante gloriosissima virgine.

Deo gratie infinite.

mūs folioz

Hec est tabula sermonū de timore iudiciorum dei.

De sacre scripture sublimitate : ac euangelij multiplicitate. sermo. j. j
De iudicijs dei: & quare a multis vilipenduntur: & quō vicina esse cognoscuntur & quomodo euitantur. sermo. ij. 7
De iudicio dei contra superbientes angelos. sermo. iij. 9
De demonū presidentia: atq; potentia grandi quibus nihilominꝰ hominꝰ nes dei adiutorio resistere possunt. sermo. iiij. 14
De fructibus superbie. sermo. v. 18
De iudicio dei contra primos parentes nostros. sermo. vj. 22
De iudicio dei contra mundū lasciuientem facto tempore Noe. sermo. vij. 27
De mulieribus que multorum sunt causa peccatorum. sermo. viij. 30
De iudicio dei contra fetidos sodomitas. sermo. ix. 33
De iudicio dei contra pharaonem & egyptios. sermo. x. 36
De iudicio dei contra iudaicum populū in deserto murmurantē. sermo. xi. 39
De iudicio dei contra iudeos hierusalem habitantes. sermo. xij. 43
De iudicio dei contra iudeos xpm & ecclesiam psequentes. sermo. xiij. 46
De iudicio dei contra Dauid populum numerantem. sermo. xiiij. 49
De iudicio dei contra Senacherib blasfemū. sermo. xv. 52
De iudicio dei contra Nabuchodonosor superbientem. sermo. xvj. 55
De iudicio dei contra Antiochum crudelissimū in iudeos. sermo. xvij. 57
De cognitione dei: & de debito sibi honore exhibendo. sermo. xviij. 59
De honore & reuerentia deo exhibendis. sermo. xix. 64
De patientia omnibus necessaria. sermo. xx. 67

De iudicio mortis que omnibus cōmunis est. 69

Epistola venerabilis clarissimiq; in sacra theologia magistri fratris Roberti Caraçoli de Licio ordinis minorū ad reuerendissimū & illustrissimū dñm dominū Johannem de aragonia serenissimi domini nostri Ferdinandi regis sicilie &c filiū & locūtenentē generalem apostolice sedis protonotariū in qua sua ciuilitas cōmendatur.

Reuerendissimo patri & dño: domino Johi de Aragonia xpianissimi regis Ferdinandi filio: sedis apostolice dignissimo. protonotario Frāe Robertus caraçol⁹ de licio ordinis minorum: sacre theologie magister humiliē se cōmendat. Inter preclarissimas virtutes tuas: ingentesq; animi dotes: ciuilitas magnopere fulget. Qua fit ut animū semper promptū beniuolūq; exhibeas: ad intelligēdū doctrinā sapientum. Neq; vero elegantissimo ingenio tuo satis cē possunt: que in palatio tue residentie singulis diebus ab eruditissimis viris audire contendis: animo diuinarū humanarūq; rerum inuestigare ac scire rationes cupiens: pia religione frequētare soles tēpla sacra dei: ut etiā ibi haurias: quicquid ab his qui de clamatoria: ut ad populus loqui solet docetur. Laudabilis pfecto institutio ista ne dum in adolescente uel iuuene: sed etiam in quolibet annosissimo & sene: ex eo q̄ nullus tam sapiens tamq; doctus esse possit: quin audiendo doctior fieri valeat. Ex quo stat sentētia illa. i. c. p̄. Audiens sapiens sapientior erit. Ait & iurisconsultus. ff. de fidei commissarijs libertat. l. apud Julianum. dicit cupiditatem discendi optimam esse rationē viuendi. Unde Julianus dixisse fertur Etsi alterum pdem in sepulchro haberem: adhuc discere aliquid vellē. Quare Valerius i rubrica de studio & industria. miris laudibus extollit Bolonez philosophum: qui supremo die vite assistentibus amicis quedamq; inter se cōferentibus fatis iam pressum caput erexit. Interrogatusq; quapropter id fecisset. respondit. Ut cum istud quicqd ē de quo disputatis percepero: moriar. Facer vero Hieronymus i epistola ad Pammachiū & Oceanum: sic de seipso fatetur. Dum essem iuuenis: nimio feruebam amore discendi. Nec iuxta quorundam presumptionem ipse me docui Apollinarē audiui Antiochie frequēter & colui. Jam comis spargebatur caput canis: & magistrum potius q̄ discipulum me esse decebat. Perrexi tamen alexādriam: audiui Didymū: an multas ei gratias ago: quia quod nesciebā didici: quod sciebam illo docente non perdidi. Putabant me homines finē fecisse discendi. Veni rursus hierosolymam & bethleem. Quo labore: quo precio Baraniam nocturnū habui preceptorem? Timebat enim iudeos & alterum mihi exhibebat Nicodemū. hec Hieronym⁹. Horum studia imitanda sunt: non eorū qui sibi scioli videntur: & spernūt omnē disciplinā. De his loquitur sic Seneca libro de trāquillitate animi. Puto multos ad sapientiam peruenire potuisse: nisi putassent se peruenisse. Sed tu sapientie cultor: & venerator precipuus: omnē diligentiā apponis: ut a multis multa cognoscas. Et licz dignata sit dominatio tua: dū Neapoli predicabā quasi quotidie sermonibus meis adesse: hortari tandē me voluisti: ut opus de timore iudiciorum dei in scriptis redigerem illudq; dominationi tue legendum trāsmitterē. Feci libens quod iussisti: & operam dedi ut morem tue gererem voluntati. Accedet hoc ad vtilitatem plurimorum: quoniam que noua sunt: allicere solent humanas mentes Nam ut scribitur Actū. 17. c. Dum Paulus eēt athenis disputaretq; in synagoga cum iudeis: & colentibus deum: & in foro per omnes dies cum epicureis & stoicis philosophis: quidam dicebant

eum semiuerbium : id est seminatorem verborum. Alij vero nouorū demoniorum annūciatorem. id est nouarū scientiarū ſm Nico. de lira. Propter qō ducerunt eum ad Ariopagum dicentes. Possumus scire que est hec noua q̄ a te dicitur doctrina ? Noua enim quedaz inferis auribus nostris. Volumꝰ ergo scire: quidnam velint hec esse. Athenienses aūt oēs: z aduene hospites ad nihil aliud vacabant nisi dicere aut audire aliquid noui. Hoc est quod Quidꝰ dixit libro. z. de ponto. Est quoq; cūctaz nouitas carissima rerum. Et de hoc Seneca in questionibꝰ naturalibꝰ. Naturale est magis noua q̄ magna mirari. Et idē li. 4. declamationuz. Ad noua homines cōueniūt : ad noua cōcurrūt. Cicero insup in sua rhetorica docet auditores fieri posse attentos : si de rebus nouis z inusitatis nos promiserimus verba facturos. Scripsi igitur donante deo non in doctis humane sapiētie verbis quicquid legere aut inuenire potui quod hominū corda ad timendū deum glorioſum reuocet z inducat. Accipe itaq; tu pater colendissime libellum istū in quo si qd boni reppereris proba. Si quid vero aut superfluū: aut minus rectum in illo de prehēderis: corrige. Oro tamē humanissimā dominationē tuam ne cōmunicet: aut tradat illum inuidis z malignis meis : quos multos nosti qa ut vtar verbis Hieronymi in prologo in Esdrā. Inuidoꝝ studia omne quod scribimus reprehendendū putant z interdum cōtra se conscientia repugnante publice lacerant que occulte legunt in tantū ut clamare compellar ac dicē : Domine libera animā meā a labijs iniquis: z a lingua dolosa. Bene vale speculum bonoꝝ morum : z memento mei dum bene tibi fuerit.

Incipit prologus in opus de timore diuinorum iudiciorum: in quo exponunt mystice verba Jobis in themate.

Vidi alterū angelum volantē p medium celi habētē euāgelium eternū: ut euangeliçaret sedētibus sup terram: z sup omnem gentem: tribum: z linguam : z sup populū magna voce. d. Timete deum: z date illi honorez: quia venit hora iudicij eius. Valent hec verba Apoc. 14. c. Ad tantā infamiaz ecclesiasticamq; mētis mortales homines iam deuenerunt: ut deum excelsum nō arbitrentur suorum peccatorum vltorem. Adiecit in dies iniquitatē iniquitati : z in malicia perseuerantes nolunt cōsiderare formidabilia iudicia magni dei. Ipse vtiq; minat xp̄ianis ingratis prosuis execrādis scelerib⁹ terribilia mala posita iam securis est ad radicez : z tñ paua rarissimiq; inueniūt qui sua corda humilient sub manu illius cuius potentie resistere nemo pōt. Et reuera nil periculosius q̄ imminentia pericula non timere. Quia iuxta Aristotelis sententiam. z. rhetorice : timor facit homines consiliatiuos. Sua de re ad excitādas mentes duras que penitentiam fugiūt z bene beateq; viuere nolunt : decreui opus presens sub titulo de timore iudiciorum diuinorum compilare. Pro clariore tñ dicendorū noticia: in hoc prologo p modū sermonis ipsa verba Johannis in themate exponēda se offerūt In quibus tria mysteria declarāda cōtinentur.

Primū dicitur scripture sancte sublimitas.

Secundū euangelij multiplicitas.

Tertiū timoris diuini rationabilitas.

De excellentia z sublimitate scripture sancte que designatur per angelū volantem. Capitulum.

Primū mysteriū declarandum: qō cōtinet in verbis Iobis. dō scripture sancte sublimitas: que p angelū volātē recte meritoq; designat. Est aūt scriptura sacra vtus ac nouū testū. ut dicit oi. 9. decretox. c. quis nesciat. Quia ꝓ bec diuinitus ē bobus inspirata: atq; de celo missa ꝑm illud. i. Pet. 2. c. Spū scō inspirati locuti sunt sancti dei bomies: Ideo angelus dici pōt. Nam teste Isidoro li⁹. 7. ethimol⁹. Angelus nuncius uel missus interpretat. In altū aūt ipsa scriptura volat p medium celū: quia publice in ecclesia legitur 7 predicat. Inquit enī Greg⁹ in omel. Regnū celoꝝ pūtis tpis ecclia dicit. Quanta ergo sit buius scripture sublimitas ex quattuor deprehēdere possumus.

Primo ex eius dignitate.
Secundo ex eius veritate.
Tertio ex eius profunditate.
Quarto ex eius vtilitate.

Et scriptura sacra est excellentissima ratione dei.

Primo siquidē intelligere possumus sublimitatē 7 excellentiā scripture sancte ex ei⁹ dignitate. Est enī incompabiliter dignior oibus sciētijs 7 scripturis: eo q; est de digniore subiecto. s. altissimo deo. Unde Aug⁹ li. 8. de ciui. dei. c. i. Theologia inquit est sermo uel ratio de deo. Neq; obstat quia Ari. dicit. i. posterioꝝ: q; ī qualibz scia oportet supponere subiectuz q̄d est. Et Damas. dicit. In deo quid est dicere impossibile ē. Quare nec deus subiectū sic esse poterit scripture sancte 7 theologie. Nā ut inquit Tho. prima pte. q. i. arti. 7. in. respōsiōe ad primū argumētū licz de deo non possumus scire quid sit: vtimur tamē effectu eius: uel nature uel gratie loco diffinitionis ad ea q̄ de deo in scriptura sacra cōsiderant. Ipsa igit scriptura a principio usq; ad finez predicat mirabilia facta dei. Ex q̄ illi comparari nō valent cuncta que a grāmaticis rhetoribus dialeticis phis geometris musicis medicis astrologis poetis 7 iurisconsulꝫ fuere ꝑscripta. Hec sanc⁹ omnia illa circa infima bec 7 mortalia vilia atq; terrena. Hec decent oiuz scientiarū regina mentem dominis ad deū cognoscēdū diligendūq; sublenat: Neq; de aduentu Enee in italiā canit: ut Virgilius qui dicit. Arma virumq; cano: troie qui primꝰ ab oris. 7c. Nec ad bella ciuilia inuitat deploranda: sic 7 Lucan⁹ qui ait. Cordubа me genuit rapuit nero: prelia dirꝝ. Que gessere pares: binc socer: inde gener. Bella per ematbios plusq; ciuilia cāpos. Jusq; datū sceleri canimus: populūq; potentem. In sua victrici cōuersū viscera dextra. 7 reliqua. Non de bis mimis scriptura curat: ꝫ de deo creatore celi 7 tre disserit. de illius prouidētia bonitateq; iusticia: ceterisq; pfectiōib⁹ diuinis claro sermone loquit. Merūtn̄ pleriq; dubitare solēt: cur bec scriptura magnalia dei depromēs: rudi ac simplici stilo est ūnotata. Et quidā absolute respondere solent: q; eloquentia inutilis est: imo 7 damnosa: qua bonis viris vti mininie licet. Ad eoꝝ aūt robur assumūt ꝙba Lactantij: qui li. 5. diuinarū institutionū ait. Hec in primis causa ē: cur apud sapientes 7 doctos ac principes buius seculi scriptura sancta fide careat: q; plete cōmuni ac simplici sermōe: ut ad populū sunt locuti. Cōtemnūt itaq; ab bis qui nibil audire uel legere nisi expolitū ac disertum volunt. Nec quicq; intexere animis eoꝝ potest: nisi q̄ aures blandiore sono mulcet. Illa vero que sordida vident: anilia inepta vulgaria existimant. Ideo nil verū putāt nisi q̄ auditu suaue est: nil credibile nisi quod pōt incutere voluptatē. Non credunt ḡ diuinis: quia fuco carent. Sed ne illis quidē qui ea interpretant: quia ipsi sūt oio rudes: aut certe paruꝝ docti. Nam ut plene sint eloquētes praro cōtingit. cuius rei causa in apto est. Eloquentia enī seculo seruit populo se iactare: 7 in rebus malis placere gestit. Siquidem

ritatē ſepius expugnare conatur: ut
vim ſuā mōſtret: opes appetit: honores
ꝯcupiſcit: ſūmū q̄ gradū dignitat̄
expoſcit. Hucuſq; Lact̄. De Hieronymo
inſup̄ glorioſo narrat ꝙ ab angelo fuit
correptus: eo ꝙ Ciceronian⁹ eſſet: ſicut
notat. 37. di. decretor. c. legimus. Nō
ipſemet in epla ad Euſtochiū ꝓfitetur.
Quare eloquentiā oio reiiciēdā multi
accuſant. Quibus ego dico ſalua eor
reuerentia: ꝙ eloquentia exornat oēm
gradū: oēm ſtatū: oēm q̄ hominem
recte fulgentē. Qua Hiero⁹ poſt ꝓphera
ut apparet vti inſup̄r voluit. De qua
Cicero ī p̄mo rhetorice ait. Cū hoies
multis i rebus humiliores & infirmio
res ſint beſtijs: hac in re maxime beſtijs
p̄eſtare videnē ꝙ loqui poſſūt. Quare
p̄eclarū quoddā mihi videt adeptus:
qui in ea re hoibus antecellit: qua in re
hoies beſtijs p̄ſtant. Ob id iudicio meo
rectius dici pōt ꝙ eloquētia de ſe bona
eſt & laude digna: dum tamē ea quiſq;
vtat̄ bene. Nō ſic ꝓpolite narrat Quin
tilianus li. 2°. de oratoria inſtitutione.
Quidā inq̄t rhetmenē in eā. ſ. rhetoricā
uel eloquentiā inuehi ſolent: & ꝙ ſit in
dignißimū in accuſationes orationis
vtunē orandi viribus eloquētiā eſſe: q̄
penis eripiat ſceleſtos: cui⁹ fraude dā
nenē interim boni: cōſilia ducantur in
p̄ius nec ſeditiones modo turbeq; po
pulares: ſed bella etiā inexpiabilia exci
tentur. Cui⁹ veniq; cū maxime ſit vſus
cum ꝓ falſis ptra veritatē valet. Nam
& Socrati obiiciunt Comici vecere cū
quomō p̄iorē eam meliorē faciat: & ꝝ
Liſiam & Gorgiā ſimilia dicit polliceri
Plato. Et his adiiciūt exempla grecor
romanorūq; : & enumerāt qui pniciosa
nō ſingulis tm̄: ſed reb⁹ etiā publicis vſi
eloquentia turbauerūt ſtatus ciuitatū
uel euerterunt: eoq; & lacedemoniorū
ciuitate expulſam: & athenis quoq; vbi
actor mouere affect⁹ vetabat: velut re
ciſam orandi ptātē. Quo quidē malo
nec duces utiles erunt nec magiſtrat⁹
nec medicina: nō veniq; ipſa ſapientia.
Nā & dux Flaminius & Gracchi ſatur
nini glaucie magiſtratus egere: & i me
dicis venena: & in his qui ꝓbor⁹ noie
male vtunē grauiſſima nōnūq; flagitia
vetelenſa ſunt. Cibos aſpernemur: at
tulerūt ſepe valitudinis cauſas. Nūq;
tecta ſimul ſubeam⁹: ſup habitātes alr
quando ꝓcumbūt. Non fabricē militi
gladi⁹: pōt vti eodem ferro latro. Quis
neſcit ignes aquas: ſine quib⁹ nulla ſit
vita: & ne terrenis imorer: ſolē lunāq;
p̄ecipua ſiderū aliquādo nocere. Cum
igit̄ negabitur vformē ſurrhi pacē ce
cus ille Appi⁹ dicendi virib⁹ diremiſſe
Aut nō diuina Marci Tullij eloquē
tia & contra leges agrarias popularis
fuit: & Catiline fregit audaciā & ſuppli
cationes qui maximus honorvictorib⁹
bello ducibus dat in toga meruit? Nō
pterritos militū animos frequēē a me
tu reuocat orator: & tot pugnādi picu
la ineuntibus laudē vita poriorē eē per
ſuadet? Nec vrome Lacedemonij aut
Athenienſes magis mouerint q̄ ꝓpulus
romanus. apud quē ſūma ſemp orato
rib⁹ dignitas fuit? Equidē nec vtbiū
cōditores reor aliter effecturos fuiſſe
ut vaga illa multitudo coiret in ꝓpulos
niſi voceta voce cōmota: nec legū repto
res ſine ſūma vi orādi cōſecutos: ut ſe
ipſi hoies ad ſeruitutē iuris aſtringerēt
quin ipſa vite p̄cepta: etiā ſi vera ſint &
honeſta: plus tamē ad formādas men
tes valent: qñ pulchritudinē rerū cla
ritas orationis illuminat. Quare & ſi in
vtrāq; ptē valent verba facundie: non
tñ eſt equū illud haberi malū: quo bene
vti licet. Nec Quintilian⁹. Ex qb⁹ oib⁹
ꝯcludim⁹ laudabiliſſimā eloquentiā eē
Sz illā diuin⁹ ſermo nō ſequit̄: quia ut
Lact̄. li. 3. diui. inſti. ait. ſūma, puidētia
carere fuco voluit ea que diuina ſūt: ut
oēs intelligerēt: que ipſe oibus loque
bat. Yz° cōprehendim⁹ excellētiā ſcri
pture ſcē ex eius veritate: qa i ipſa ſola
nihil otinet falſū. In alijs vo tā phor
q̄ poetarū alioq; litteris quāta inue
nianē mēdacia: dicāt hi q̄ ſtudioſiſſime

legere illas. Sz ob causaz istā dubitari solet vtrū liceat legere libros gentiliū illorūq; dicta assumere i reb⁹ nr̄is. Ad qō rñdemus q; si id fiat scriptura sacra contēpta: z ut errozibus gentiliū assentiatur iniquū ē z illicitū: sicut p̄z. di. 37. De cretozū. c. sacerdotes. vbi sic habetur Sacerdotes dei omissis euāgelijs z p̄phetijs videm⁹ comedias legē: amatoria bucolicozū versuū ꝓba cantare: tenere Virgilij: z qō i pueris ē cā necessitatis: in se crimē facere voluptatis. Ad idem est i eadē. di. c. Rōne. z. c. Ideo. z c. Ēps. z. c. vnio. Illi igit̄ q; pl⁹ debito delectabiliter insudant ad legendas litteras seculares rep̄hensiles sūt: qm̄ ut inquit Hieronym⁹ ad Damasū papā de filio. p̄digo: demonū cibus est carmina poetarū: secularis sapia: rhetozicoq; pōpa verboꝝ. Hec sua oēs suauitate delectant: z dū aures dulci versib⁹ modulatione currentib⁹ capiūt: animā quoq; penetrant: z pectoris interna deuincunt. Ubi cū summo studio fuerint ac labore perlecta: nil aliud nisi inanē sonū z sermonū strepitū suis lectoribus tribuūt. Nulla ibi saturitas veritatis: nulla iusticie refectio repit̄. Studiosi earū in fame veri: z virtutū penuria pscuerāt. Hec ille Sed si quis gentiliū scripturas pscrutetur: uel ut eozū cognoscat z confutet ineptias: uel ut p illas in quibusdā sententijs moralib⁹ arguat crimīosos: ul' ut ex illis capiat si qd veri reppit: vtiq; hēne facit. Confirmat̄ hec di. 37. de cretozū. c. Qui de mensa. c. turbat. c. si qs grāmaticā. Hinc Aug⁹ li. 2. de doctri na xp̄iana ait. Si qua ꝓba nostre fidei p̄bi accomoda dixerūt: nō solū formidanda nō sūt: sed etiam ab eis tanq; ab iniustis possessoribus in nostrū vsū vendicanda. Ex p̄bi qūq; z gētiles vera dixerūt testat̄ Hiero. q̄ sup pmū. c. Daniel'. dicit. Simulq; animaduertendū est fm Anagogen. qō rex Babylonis nō potuerit vniuersa dei vasa trāsferre: ꝛ ptē vasozū templi dei: que intelligenda sūt dogmata ꝓfatis. Si enī cūctos p̄bozreuoluas libros: necesse est ut in his reperies aliquā ptē vasozum dei: ut apud Platonē fabricatozē mundi deū: apud Zenonē stoycoz principē inferos: z inmortales aīas z vnū bonū honestatem. Sed q̄a iungūt mēdacijs veritatē: z nāe bonū multis pdunt malis: ideo partem vasozū dei: z non oia vasa integra atq; pfecta accepisse memorāt. hec ibi. Ipse adhuc Hiero. in prologo. in expositione Daniel' de litteris secularib⁹ ita fatur. Ad itelligēdas extremas ptes Daniel' multiplex grecozuz hist̄oria necessaria ē Sutozij: videlz z Callinici Diodozi Hieronym' Polibij Possidonij Claudij Ilxonis z Andronici Josephi q̄z z coz quos ponit Josephus: pcipueq; nr̄i Liuij ac Pompei. Trogi atq; Justini: qui oēs extreme visionis narrant hist̄oriā: z p⁹ Alexandz usq; ad cesarē augustum Syrie z egypti. i. Seleuci z Antiochi: z Ptolomeozū bella descripsūt. Et si qñ cogimur secularīū litterarū recordari z aliq̄ ex his dicere: que olim omisimus: non nostre est voluntatis. sed ut ita dicam grauissime necessitatis ut p̄otemus ea que a sanctis p̄opbetis ante secula multa p̄dicta sūt: tā grecoq; q̄ latinoq; z aliaq; gentiū litteraꝝ ptineri. Et ipse idem Hiero⁹ in epla ad magnū oratorē vbis dic̄ q; apls Paulus in epla ad Titū Epimenadris poete vsus est versiculo. d. Cretenses male bestie mendaces ventres pigri. Et ne multa dicam⁹: tam Hieronym⁹ q; Augustinus reliquiq; greci z latini doctores in suis dictis pleq; ad suū ppositum gentiliū sententias trahunt. Tamen ut p̄edixim⁹ sola scriptura dei ē: que ab omni falso z mēdacio immunis exīstit z quicq̄d loquit̄ verissimū est: eo q; verax est deus qui nobis illā dignat⁹ est reuelare. Ob qō Lact̄. libro. i. diui. instī. ait Omissis erenis buiusce p̄bie auctoribꝰ nibil certi asserentib⁹ aggrediamur viā rectā. Quos equidē si putarē satis idoneos ad hene viuendū duces esse. z ipse sequerer: z alios ut sequerent̄ hortarer.

Sed cum magna inter se concertatiõe dissideant secũq; ipsi plerũq; discordẽt apparet eor iter nequaq; esse directum Siquidẽ sibi quisq; ut est libitũ, ppias vias imp̃resserũt: cõfusionẽq; maximã inquirentibus veritatẽ reliquerũt. Nobis aũt qui sacramentũ religionis accepim⁹ cũ sit veritas revelata divinitus omnes vtriusq; sexus sine vllo discrimine ad celeste pabulum convocam⁹. Hec ille. Hz statim incredulí nos aggrediuntur obijcientes: q; sancti qui scripserunt confinxere mẽdaciter a deo accepisse que tradunt. Hpinionosa ⁊ vetstanda opinio: que refelli facile potest: si cõsideremus quanto amore ꝑpetes ⁊ amici dei veritatem complexi sũt. Inqt Lactã. li. i. divi. instí. Voluntas fingẽdi ac mentiendi eorũ est qui opes appetũt qui lucra desiderant. Que res ꝓcul a sanctis viris fuit. Ipsi vero seuissima passi sunt tormenta: diroq; cruciatus ꝓ defensione veritatis quã docebant Unde Hiero⁹ in epla ad Pãmachiũ ⁊ Oceanũ ait. An putamus fratres: qa iocando ꝓphẽ prędicẽt: ridẽdo loquãt apli: xp̃s iudiciũ infantiliter cõminet? Sed ioci nõ sunt vbi supplicia intercedunt. Si iocando passi sunt credãtur iocando locuti: Hsaias serra secat. Daniel Leombus deputatur: Paul⁹ truncatur gladio: ⁊ Petrus dñi exemplo in cruce suspendit. Et hoc totum ut nos a peccatis sua doctrina revocarent. Non est igitur fictio aut mẽdaciũ: qõ de vita futura ꝓclamat: quod de infermi pœnis ꝓconiçat: ⁊ quod prędicat de ipsi⁹ dei pfectionibus admirandis.

Qde. pfũdo sensu scripture sancte quo omne humanũ ingeniũ superat.

Tertio apparet excellẽtia ⁊ sublimitas scripture sancte ex eius ꝓfunditate. In ipsa quidẽ nõ solũ voces significant: verũ etiã res per voces significate. Ratio ꝑm Thomã. i. pte. q. i. arti. x. quia auctor scripture est deus: in cuius ptãte est q; nõ solũ voces ad significandũ accomodet: ⁊ etiã res ipsas. Illa ergo prima significatio q̃ voces significant res: ptinet ad ꝓmũ sensũ: qui. s. est historicus uel litteralis. Illa aũt significatio qua res significate ꝑ voces iterũ res alias significãt dicit sensus spũalis. Hic autẽ trifariã dividitur. Sicut enim dicit apls lex vetus figura est noue legis: ⁊ ipsa noua lex ut Hionysi⁹ li. de eccle. hierar. ẽ figura future glorie. In noua etiã lege ea que in capite gesta sunt: sunt signa eorum que nos agere debemus. Scõm ergo q; ea que sunt veteris testamẽti significãt ea que sunt noue legis: est sensus allegoricus. Allegoria enim idez est qđ aliena ductio: ab alle qđ est alienum: ⁊ goges ductio. Scõm vero q; ea que in xp̃o facta: uel in his que xp̃m significant sũt signa eorũ que nos agere debemus: est sermo tropologicus. i. cõversus ad mores. Prout vero significat ea que sũt in eterna gloria: est sensus anagogicus. Anagogia. i. sursũ ductio: ab anas qđ est sursũ. ⁊ goges ductio. Est itaq; scriptura sacra i sensu litterali plana ⁊ facilis. In sensu vero spirituali omne vincit ⁊ supat humanũ ingeniũ. Unde Aug⁹ li. z. sup Gen. ait. Maior: ẽ bui⁹ scripture auctoritas: q; omnis humani ingenij ꝓspicacitas. Et idem in epla ad Volusianũ dicit. Tanta ẽ enim xp̃ianarum ꝓfunditas litterarũ: q; in eis quotidie ꝓficerẽ: si eas solas ab ineũte puericia vsq; ad decrepitã senectutem maximo otio sũmo studio melioꝛe ingenio conarer addiscere. Non q; in eis que ad salutẽ sũt necessaria tanta ꝑueniatur difficultate: sed cum fidez ibi quisq; tenuerit: sine qua pie recteq; nõ viuitur tã multa tãq; multiplicia my⁹steriorũ vmbraculis opaca intelligenda ꝓficientibus restant: ut ãnosissimis acutissimis flagrãtissimisq; suauitate discendi contingat. Qđ eadẽ scriptura in quodã loco cõmemorat. Cum cõsũmauerit homo tunc incipiet. Hec ille. Et Hiero⁹ sup illo ꝑto psal. adiꝓ frumẽti saciatte. Hinguissim⁹ est sermo divin⁹

Quiequid vis ex sermone diuino nascitur. Et Greg⁹. xx. moral⁹. c. i. Omnē sapientiā atq; doctrinā sacra scriptura trāscendit. Que vera predicat: ad celestem vitam iuitat: a terrenis vesideriis coꝛ legentis reuocat: dictis obscuriozibus foꝛtes exercet: puulis humili sermone blandit. Nec sic clausa est ut paueſci vetat: nec sic patet ut vilescat: sed vsu fastidium tollit: ⁊ tāto plus diligit quanto amplius meditat. Quante aūt sit pfunditatis scriptura sacra apparet ex tot libꝛis sermonibus omelijs expoſitionibusq; pene inumeris. In quib⁹ doctoꝛes tam greci q̄ latini totis viribus vsudarūt. Et omissis alijs inspiciam⁹ quot quātaue volumina edidit Oꝛigenes: ⁊ post illū Aug⁹. de quib⁹ ita inqt Jsidoꝛ⁹ li. vi. ethimol⁹. Oꝛigenes oēs tā grecos q̄ latinos opeꝛe suoꝛ magnitudine supauit. Deniq; Hieꝛo⁹ sex milia libꝛoꝛū eius se legisse fatet. Hoꝛ tamē omniū studia vicit Aug⁹: qui tāta scripsit ut diebus ac noctib⁹ nec legē q̄s q̄ sufficiat libꝛos illius. Ulterius scriptura altitudinē compretendere valemus si reuocemus ad mentē miracula q̄ veraciter, pclamanť de interpretatione facta tempoꝛe Ptolomei, sicut dicit Rabanus. xiiii. li. de oꝛigine reꝛ fuit pitissimus oīuꝫ litteraꝛ: discipulusq; Stratonis phi qui bibliothecā fecit: in qua habere voluit libꝛos legis iudeoꝛū: qui ad sacrā scripturā ptinent. Et eni tradit Jsi. li. vi. ethimol⁹. tpib⁹ ei⁹ alexandrie lxx. milia libꝛoꝛū inuenta sunt. Asserit aūt Eusebius in hiſtoꝛia ecclesiastica: q̄ Lxx opūpus hiſtoꝛic⁹ temptauit scripturā sacrā de hebꝛeo in grecū trāsferre: ⁊ vt iudicio p. xxx. dies in amentiam est versus. Herodotus etiā ob eandez causam cecatus est. Clerū penitētes sanati sunt. Ob quod misit Ptolomeus p interpretibus ad Eleaçaruz pontificem iudeoꝛ. Et de hoc sic loquit Aug⁹ li. xviii. de ciui. dei. c. xlii. Post Alexandri macedonis qui etiaz magnus cognominatus est mirificētissimā minimeq; diuturnā potentiā qua asiā vniuersam imo pene totū oꝛbez partim vi ⁊ armis ptim terꝛoꝛe subegerat: quādo inter cetera oꝛientis regna etiā iudeam ingressus obtinuit: eo moꝛtuo multes illius cum regnū illud amplissimū nō solum possessuri: verū etiā hostis oia vastaturi dimisissent: Ptolomeos reges habere cepit egyptus. Hoꝛū pꝛim⁹ Lagi filius multos ex iudea captiuos trāstulit in egyptū. Huic succedens alius Ptolomeus: qui est appellatus Philadelph⁹ omnes quos ille captiuos adduxerat liberos redire pmisit. Insup ⁊ dona regia i templū dñi misit: petuitq; ab Eleaçaro tūc pontifice dari sibi scripturas quas, pfecto audierat fama p̄dicāte diuinas. Ideo illas habere cupiebat i bibliothecā quā nobilissimam fecerat. Has cū idem pontifex eidē misisset hebreas: post ⁊ ille interpretes postulauit ⁊ dati sunt ei. lxx. de singulis duodeci tribubus hoies vtriusq; lingue doctissimi: grece. s. ⁊ hebꝛee: quoꝛū interptatio ut septuaginta voce obtinuit cōsuetudo. Traditur sane tā stupendū planeq; diuū in coꝛ fuisse consensū: ut cū ad hoc opus separatim singuli sederēt: ita eni placuit Ptolomeo eoꝛū fidem explorare: nec in vno verbo q̄ tātumdē significaret: nec in verboꝛū oꝛdine alter ab altero discreparet. Sed quod omnes scripserant vnū erat: qm̄ reuera spiritus vn⁹ erat in omnib⁹. Hec Aug⁹. Ad plenius tamē intelligēda illi⁹ verba sciendū: qō ut Justinus refert: post moꝛtem Alexandri factus est pꝛimus rex egypti Ptolomeus q̄ regnauit annis. xl. tam clare ut omnes regnātes ab eo postea dicerēť Ptolomei. Dicit⁹ Siccardū. suo li⁰. de tpibus in die sabbati ascēdit bierusalē simulās velle sacrificare deo: sciēs iudeos tali die abstinere ab armis. Itaq; cepit bierusalē Successoꝛ vero eius fuit Philadelph⁹ qui regnauit annis. xxxviii. ⁊ fuit studiosissim⁹. Et ꝫ ut dicit Aug⁹ ostrui fecit copiosissimā bibliothecā. Notandū insup

ꝑm Isidoꝝ li.6.etbunol.q bibliotheca dicit a biblio grece:qđ est liboꝝ:7 theca repositio. Bibliotheca ãt vtis testi Esdras scriba p⁹ in censam legẽ a babilonis dñi iudei regressi fuissent i hierusalem:diuino affatus spiritu repauit: cũctaq; legis ac pphetarũ volumina:que fuerunt a gentibus corrupta correxit. Apud grecos bibliotheca ꝑm⁹ instruxit Pisistratus tyrann⁹ athenien⁹ auctã Xerxes lcẽsis athenis euexit i persas. Lõgoq; post tempe Seleucus Nicanoꝝ rursus in greciã retulit. De hinc magn⁹ Alexander 7 successoꝝ eoꝝ instruendis omniũ liboꝝ copijs aiuꝫ intendere maxime Ptolome⁹ Philadelphus. Rome primus liboꝝ copiã aduexit Emilius Paulus :persa rege macedonũ victo. vide Lucullus e pontica preda. Post hec cesar vedit Marco Varroni negociũ maxime bibliothece pstruende De bis satis. Ad scripturam scãm iam sermo vertendus est: que profunditate sua tot pitissimoꝝ viroꝝ ut dictuꝫ est exercitauit ingenia.

De vtilitate legendi aut audiendi scripturam sacram.

Quarto cognoscere poterim⁹ excellentiã 7 sublimitatẽ scripture sancte ex eius vtilitate. Prodest quidẽ 7 nõ parũ illã vt note legẽtib⁹ ac audientib⁹. Unde 7 Paul⁹.2.Timoth. 3.c.dicit. Omnis scriptura diuinit⁹ inspirata vtilis est ad docendũ:ad arguẽdũ: ad corrigendũ:ad erudiendũ in iusticia:ut pfect⁹ sit homo dei ad oẽ opus bonũ instructus. Hec peccatoribus penitentiã salutis fiduciã prestat: hec iustos pseuerare suadet in via dñi :hec vitia detestat: virtutesq; extollit: ꝺ summũ bonũ desiderandũ predicat: hec infernũ fugiendũ hortat: hec dei mãdata seruãda monet: hec blandit⁹ humilib⁹: cõminat⁹ impenitẽtib⁹ :7 recte viuẽtib⁹ aut p⁹ petã ad veũ redeũtib⁹ vitã pollicetur eternã. Hanc qui valẽt legãt delectabiliter : qui vro legere nõ possũt negocijs familiarib⁹ impediti audiãt illã bñdicentes pcipue pdicatores:quibus cura puigil esse debet scripturas ipsas principaliter predicare. Venite ergo o ppli 7 audite disciplinã sacraꝝ litteraꝝ qa ut dr.38.di.decretoꝝ.c.sicut. Sicut stellas celi nõ extinguit noꝛ: ita mẽtes fideliũ interẽtes firmameto sancte scripture nõ obscurat mundana iniquitas Dictũ sit de sublimitate sacre scripture: que fons ẽ irriguus refocillãs 7 satiãs oẽm aiam iusticiã 7 veritatẽ sitientem.

De multiplici euangelio :7 qualiter scriptura tota nos excitat ut timeam⁹ deum. Capl'm.z.

Existimo rem gratã facere: si in hoc secundo mysterio aperuero euãgelij varietatez : ex eo q q̃si pplexus ẽ multoꝝ anim⁹: q intelligere ambiunt qđ in verbis Jobis noie euãgelij eterni importet. Sũt 7 adhuc plerics pdicatoꝛib⁹ insultãtes:dñi euãgelij cũ tertũ pdicare omittunt: quasi transgressoꝛes existãt precepti dñici Marci vlt̃,c.vbi dr. Euntes in mũdũ vniuersũ pdicate euangeliũ oi creature. Quare ad huiusmodi pplexitatẽ amouendam i hac pte de multiplicitate euãgelij erit disceptandũ : ut sic vniuscuiusq; anim⁹ quiescat in cognitiõe euãgelice veritatis neq; de cetero pdicatoꝛibus detrahat: qui ut dictũ est euangelicã litterã non semp sequũt. Quadruplex ergo euãgelium distinguemus.

Primũ est euangeliũ approbatũ.
Secundũ euangeliũ dubitatũ.
Tertium euangeliũ reuelatum.
Quartũ euagenlũ interpretatũ.

De euangelio qđ scripserũt quattuoꝛ euangeliste.

Primũ est euangeliũ approbatũ illud.s.qđ scripserunt quattuoꝛ euangeliste. Ut enim habet ex dictis hieron.in plogo in Matheũ 7 Jsidoꝛi.6.li.etbunol. ꝑmus q̃ scripsit euãgeliũ fuit Matheus ãno.s.xpi.42. Nam volens ex iudea recedere: que sic dicta ẽ ex tribu Juda: postq; intrauerũt terraꝫ

promissiõis. Nam antea dicebaꝫ terra Chanaã: eo q̃ p̃ diluuiũ habitauerũt ibi filij Cham: scripsit euãgeliũ litteris hebraicis: ut sic remaneret apud iudeos credentes memoria eorũ que vocuerat. Vbi apparet quanta sit vis litterarum. Ysidorꝰ. li. i. ethimolꝰ. Vsus litterarũ repertus est ꝓpter memoriã rerũ. Nam ne obliuione fugiãt: litteris alligantꝫ. In tanta eni rerum varietate nec disci audiendo poterant oia nec memoriter retineri. Et addit ipse Ysidorus q̃ lrẽ sũt indices rerũ: signa vrboꝝ: quibꝰ tanta vis est: ut dicta nobis absentiuꝫ sine voce loquantꝫ. Hebraeorum litteras Moyses: syrorũ & chaldeoꝝ Abrahã reperto. Iõ cũ litteris numero & sono cõcordãt: solis caracteribꝰ discrepant. Egyptiorũ lrãs Ysis regina Inachi filia a grecia vnies in egyptũ reperit & egyptijs tradidit. Graecaꝝ litteraꝝ vsũ primi fenices inuenerũt. de qbꝰ ait Lucanꝰ. Fenices primi fame si credit ausi. Mansurã rudibꝰ voce signare figuris. Cadmꝰ Agenoris filiꝰ grecas litteras ex fenice. i. attulit i greciã. Isponiades troiano bello tres adiecit: pꝰ quem Simonides miles tres alias addidit. Latinas lrãs Carmẽtis nimpha ꝓma italꝫ tradidit. Carmentis aũt dicta: qa carminibus futura canebat. Hec ꝓprie vocata Nicostrata. Chartaꝝ ꝙo vsus ut Ysi. dicit. 6. li. ethimolꝰ. in membri egypti ciuitate inuentꝰ ẽ. Ante eni scribãt: uel i tabulis marmoreis uꝫ latericiis. Apud gentiles ꝙo Frigij Dares: de grecis & troianis bistoriam edidit: quã in foliis palmarũ ab eo ꝓscriptã eẽ ferũt. Redeundũ iam ẽ ad efficaciã litterarũ sine quibꝰ multa & quidẽ necessaria oblitterata essent. Qua ꝓpter Iohãnes solobriẽsis in. plogo Policratonis ait. Exẽpla maioꝝ q̃ sũt incitamẽta & fomẽta virtutũ nullũ oio erigerẽt aut seruarent: nisi pia sollicitudo scriptorũ & triũphatrix inertie diligentia eam aliqd ad posteros transmisisset. Et iterũ idem. Quis alexandros scireꝫ aut cesares: qꝺ stoicos aut peripateticos mirareꝫ: nisi eos insignirẽt monimenta scriptoꝝ? Quis apl̃oꝝ aut ꝓphaꝝ amplexanda imitareꝫ vestigia: nisi eos posteritati dine littere ꝓsecrassent? Hec ibi. Matheꝰ q̃ ut dicit Nico. de lira. inꝑtaꝫ dat: qa inter euãgelistas ꝑmo datꝰ ẽ a deo ad scribendũ euãgeliũ. Secũdꝰ scripsit euangeliũ Marcus ãno sequẽti eloquio greco ꝑm Ysidoꝝ in italia secutꝰ Petrũ ut discipulꝰ. Tertiꝰ Lucas greci sermonis eruditissimꝰ ꝑm Ysidoꝝ & Hieronymũ in grecia in Achaie ptibus scripsit euangeliũ sub Theophilo cõpo. Quartus & vltimꝰ Johes scripsit euangelium in asia qui fuit in scribẽdo vltimus: ut inqt Hieroꝰ in ꝓlogo i Iohannem: ex eo q̃ erat virgo & iuuenis. Quare ut verecundꝰ se ingerere noluit quousq̃ ab episcopis asie rogareꝫ & ab hereticis excitareꝫ. Sed hic tria dubia sũt apienda. ¶ Primũ. Quare nõ vnus scripsit euãgeliũ. ¶ Secũdũ. Quare ꝑs bñdictꝰ nõ scripsit quicq̃ posteris relegendũ. ¶ Tertiũ. Nec ꝓdicatio veris testamẽti repugnet ꝓdicationi euangelij. ¶ Ad ꝓmũ rñdet quedã glo. Quia euãgeliste sũt testes dñi: & ꝑ nõ ꝓpẽ indigẽtiã claritatis dine: ꝑ infirmitatis bũane q̃ firmiꝰ & certiꝰ credit plurib9 q̃ vni. In ore eni duoꝝ uel triũ testiũ stat oẽ verbum: ut dr̃ Matb. 18. c. et. 2. q. 4. c. i. et 2. ad Cor. 13. c. et Deut. 19. c. et. 48. di. c. qñ. et. xi. q. 3. c. ꝑcipue. et extra de testi. c. licet. et extra de testi. c. relatũ. Et ideo dispposuit dina sapientia: ut plures ẽent euangeliste: qui si oio diuersa dicerent: fidẽ nõ firmarẽt. Ad hoc eni ut testimoniũ sit solidũ: necesse est testes cõcordare. Si vero oio idem dicerent. iam totũ vnũ esset & superfluũ. Ut ergo certũ eẽt testimoniũ & nihil contineret superfluuꝫ dispposuit spiritus sanctus: ut aliqua singulariter narrarẽt: aliqua coiter: nulla ꝙo discorditer. Ideo dicit Augꝰ de cõsensu euangelistarum: q̃ non oẽs euãgeliste idẽ dixerunt. Sed vbi concurrerunt in idem narrandũ nõ discordant.

¶ Ad secūdū dubiū respōdere possum⁹ ex dictis sci Tho.3.parte.q.42.ar.q. xps benedict⁹ non scripsit: qa nō fuisset conueniens dignitati sue ita scribere: sicut expediebat cōmuni vtilitati eoꝝ quib⁹ doctrina sua erat tradēda. Si ēo scripsisset scōm altitudinē dignitatis sue: nullus fuisset capax mysteriorum 7 sic scriptura illa fuisset frustra. ¶ Ad tertium dubiū iam imorandum est ꝓpter nōnullos qui palatū infectū habentes me mordent quia in hoc ope historias veteris testi ꝑdicandas conscripsi. Dicetur forte ipsis vetus testamentuz abiciendū. Sed caueant ne Seueriani sint. De quib⁹ dicit Isidorus.8.li.ethimologiarū q fuerūt quidā hæretici sic nominati a Seuero hæresiarcha: nō recipientes vetus testamētū 7 resurrectionem. Dicamus ergo q quicunq; predicat ea que continent in euangelio: predicat euangeliū. Sed qui predicat vetus testamentū ꝑdicat ea que continēt in euāgelio. ergo predicat euangelium Matheꝰ nāq;.i.c. genealogiā xpi explicat: nominās patres 7 reges veris testi Et i.ar.c. inducit auctoritatē Ysaie.7.c. Ecce virgo concipiet. Et i eo.c. allegat dictū Micheæ.5.c. Et tu Bethleez 7c. Et eo.c. dictū Ysaie. Ex egypto vocaui filium meū. Et.3.c. dictū Ysaie.40.c. Vox clamantis in deserto: parate viaz dñi. Et.4.c. dictū Deut⁹. 6.c. Nō temptabis dñm deū tuū. Et.12.c. exemplū Jone: qui fuit in ventre ceti. Et. 15.c. textū Ysaie. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eoꝝ longe ē a me. Et.17.c. apparitionē exprimit Moysi 7 Helie Et.19.c. Ipse dicet ꝑcepta decalogi q ponūt Exo.20.c. Et.22.c. allegatur auctoritas Dauid. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis. Et.26.c. auctoritas Zacha. ꝓphe. Scriptū ē. percutiā pastorem 7c. Et Luc.2.c. dicit. Impleti sūt dies purgationis Marie scōm legem Moysi. Eodez.c. circūcisus ē puer. Et 16.c. Dixit xps verba Abrahaz: habent Moysen 7 ꝓphetas: audiant illos. Et vlt̄.c. Oportet impleri oīa que scripta sunt in lege Moysi 7 ꝓphis 7 psalmis de me. Utiq; hec 7 similia ex veteri testō sumpta in euāgelijs ꝓtinent. Quare q ea que sunt veteris legis ad xpm ordinata predicat: euangelium vtiq; non omittit.

¶ De euangelijs apocrisis: quibus nō adhibetur plena fides.

Secundū est euangeliū dubitatū ut Nicodemi Jacobi 7 alioꝝ que inter apocrifa computant⁹ 15.di.c. Sancta romana eccl'ia. Scōm aūt Isidorum li.6. ethimol'. apocrifa dicta.i. secreta quia in dubiū veniunt. In his apocrisis 7 si inueniat⁹ aliqua veritas: tamē ꝓpter multa falsa nulla est eis canonica auctoritas: que recte a prudentib⁹ iudicant⁹ nō ē credenda quibus ascribunt⁹. Nā multa 7 sub nominibus ꝓphetaꝝ 7 recentioza sub nominibus apl'oꝝ ab hæreticis ꝓferūtur: que omnia sub noīe apocrifoꝝ: auctoritate canonica diligenti examinatiōe remota sunt. Hec Isidor⁹.

¶ De euangelio bti Pauli apl'i.

Tertium est euangeliū reuelatū de quo apl's ad Gal'.1. Notum vobis facio euangeliū: qō euāgeliçatū est a me: quia non est ꝑm hoiez Neq; enī ego ab hoīe accepi illud: neq; didici: sꝰ p reuelationē ihu xpi.

¶ De euangelio large sumpto quod est tota scriptura sancta.

Quartū ē euangeliū interpretatū. Tota siqdē scriptura sacra large euāgeliū dici pōt. Scōm enī Isidoꝝ. euāgeliū interpretat⁹ bona annunciatio. Grece eu: bonū: angeliū annūciatio dr. Hoc est illud euāgeliū eternū scriptura.s. sacra: bene ānūciās nobis eternā veritatē dei nob tēporaliter reuelatā. Jō dicit Hiero⁹.i.q.i.c. marchion. Marchion 7 Basilides 7 cetere hæreticoꝝ secte nō habent dei euangelium: qa nō habēt spm̄ scm̄: sine quo humanū fit euangeliuz qō docet. Nec putem⁹ i verbis scripturaꝝ ee euāgeliū

sed in sensu. nō in supficie: sed in radice non in sermonuz foliis: sed in medulla rationis. Hec ille. Que verba ptra illos dicta sūt qui litterā tm̄ quattuoz euangeliozū noie euangeliū volunt intelligi. Nos ꝯo omnē scripturā dei vltra quatuoz euangelia: ut prediximus euāgelium appellamus. Hec ergo est: que bñ omnibus annūciat ut deum timeant. Excitenť iam oēs populi: omnes gētes omnes vtriusq; sexus: ⁊ audiant quid vndiq; scriptura canit. Certe a ꝓncipio vsq; ad finem: Timete deū timete deū timete deum. Hoc dicit in Leuiť.c.25. Unusquisq; timeat deū suū. Et dr̄ scribť Deut°.4.c. Dixit deus ad Moysen: Cōgrega ad me ꝑm ut audiat sermones meos ⁊ discat timere me omni tpe. Et Deut°.6.c. Dñm deū tuū timebis: ⁊ ipsi ꝑuies. Et Josue.24.c. Timete deū ⁊ seruite ei corde ꝑfecto. Et.1. Regū.12.c. Timete deū: ⁊ seruite ei in veritate. Et ps.2. Seruite dño i timore. Et ps.33. Timete dñm oēs sci eius. Et psal.cxi. Beatꝰ vir qui timet dñm. Et Thob.8. Multa bona habebimus si timuerimꝰ deū. Et Judith.16. Qui timēt te magni erūt apud te ꝑ oia. Et Eccl.1. Timenti deū bene erit in extremis: in die defunctionis sue benedicet. Et.2.c. Fili accedens ad seruitutē dei: sta in iusticia ⁊ in timore. Et.7.c. Gloria diuitiuz honoratozū ⁊ pauꝑum timor dei est. Et.19.c. Da locuz timori altissimi: da oīs sapia timoz dñi. Et.23. Nihil melꝰ q̄ timoz dñi. Et.25. Beatus vir cui datū ē habere timorē dñi. Et.26. Time deū: ⁊ recede a malo. Et.14.c. Timoz dñi fons vite: ut declinet a ruina mortis. Et 23.c. Esto i timore dñi tota die: qa habebis spem i nouissimo. Et Ecclesiastes 8.c. Ego cognoui: ⁊ erit bonū timētibꝰ deū. Et Malachie.1.c. Si ego dñs vbi timoz meus? Et Nee.5.c. Quare non ambulatis in timore dñi? Et Michee 6.c. Salus est timentibꝰ nomē tuū. Et 2. Cor.5.c. Scientes timorē dñi hoīb⁹ suademꝰ. Et Luc.2.c. Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timētibus eū.

Hec ē tonans illa vox oīs dīne scripture. de qua Jobes dic̄ q̄ oīb⁹ ꝑsis alte sonanda est: Timete deum. Qui quare timendus sit in sequentib⁹ ostēdemus.

Quare rationabile est timere deū. Cap.3

Quant plurimi qui de timore dei audientes loqui: nō solum non formidāt ⁊ pauent: q̄nimo i derisum batēt que dicūť. Aiūt enī clemētē eē deū ⁊ natura misericordem: a quo nullum malū ꝓuenire pōt. Et ut dicet Arn̄.2. rhetorice illa timemꝰ ex quibus nobis mala ꝓueniūt. Hz nō aduertūt theologoz sententiā: ⁊ ꝓcipue sci Tho. 2ª 2ᵉ.q.19. Ar malū pene ⁊ si sit malū fm quid: inq̄tū. s. ledit cos quib⁹ infertur: verūtamē ē bonū simpliciter inq̄tū ꝓuenit ex ordine dīne iusticie. Ea.ꝓpē ut intelligāt oēs quare timēdus deus ē a quo ꝓueniūt mala pene: in hoc capo de ratione diuini timoris erim⁹ tractaturi. quia Jobānes subdit: q̄m veniet hora iudicij eius. Sūt enī quattuoz i deo iudice: ⁊ ꝓcatozū vltroze: ꝓpter que merito timeri debet.

Primū est noticia.
Secundum displicentia.
Tertium potentia.
Quartum iusticia.

Ar deus bñdictus cognoscit oīa pcta tam secreta q̄ publica.

Primū qō est i deo quare timeri debet est noticia. Ipse vtiq; oia nostra mala: nō solū publica ⁊ manifesta: sed etiaz occulta ⁊ in corde latentia nosci: scrutatq; intima oia: ⁊ penetralia cordiū. Probať hec veritas auctoritatibꝰ oīs scripture diuine ⁊ humane. Ait ergo Job.42.c. Scio dñe qa oia potes: ⁊ nulla te latet cogitatio. Et sapiens ꝓv.5. Respicit dñs vias hominis: ⁊ oēs gressus illius considerat. Et Eccl.1. Non te iustifices ante deum qa ignitoz cordis ipse est. Et.16.c. Nō dicas: a deo abscondā: ⁊ quis mei memorabitur? Omne coz intelligiť a deo Et.39.c. Non est quic̄q̄ absconditum

ab oculis eius. Et ps. 93. Dominꝰ scit cogitationes hoiuꝫ. Et. i. Reg. 16. Homo videt ea que parent: deus aũt intuet cor. Et. i. Paral. c. penultꝫ. Omia corda scrutatur dñs: & vniuersas mentiũ cogitationes intelligit. Et Daniel. 13. c. Deus eterne q̃ absconditorꝫ oiuꝫ es cognitor & qui nosti oia anteqũ fiãt. Et Paulus ad hebr. 4. c. Omia sũt nuda & apta oculis eius. Et Job. 1. canoñ. 3. c. Maior est deus corde nr̃o: & nouit oia. Et i decretꝫ di. 32. c. erubescãt. Secretorũ cognitor & iudex est deꝰ. Et. 32. q. 1. c. Deꝰ omnipotens. Et. 32. q. 5. c. consuluisti. Deus solus nouit corda filiorꝫ hoiuꝫ. Et ad idẽ facit qõ scribit. 11. q. 1. c. sacerdotibus. et 22. q. 1. c. nõ nobis. et. 18. q. 2. c. pernitiosam. et. 23. q. 5. c. pdest. et. 24. q. 1. c. odi. et. 26. q. 5. c. nec mirũ. et. 26. q. 6. c. agnouim⁹. et. 32. q. 1. c. apud. et de pe. di. 1. c. quẽ penitet. et extra de offi. dele. c nouit. & de symonia. c. tua nos. Et hieronymꝰ ad demetriadẽ pginẽ. Omniũ operũ & cogitationũ tuarũ speculatorẽ tuũ crede deũ. Et Pictus pythagoricꝰ i sententijs suis. Cogitatio hois deũ nõ latet: & ideo cogitatio tua pura sit ab oi malo. Et Seneca ad Lucillũ. Quid pdest aliqd ab hoie esse secretum? Nihil deo clausũ ẽ. Ipse cogitatiõib⁹ nostris interuenit: sic interuenit dico ut nunq̃ aliqñ inde discedat. Et Ouidꝰ in. 3. metamorphoseos. Aspiciũt oculis superi mortalia iustis. Sz ꝫ ista obijciẽ multipliciter. p̃ ꝺa deus nõ cognoscit: aut intelligit aliud a se. g̃ nõ cognoscit nr̃a pcta. Ut enim dicit Arist. 11. metaph̃. Intelligibile est pfectio intellectꝰ. Si igit̃ deꝰ intelligeret aliud a se: intellectus eius pficeret ab alio: & sic aliqd esset nobilꝫ ipso: qõ est falsũ. 2° arguit̃ pm Ansel. De qõ est melius circa deũ ẽ ponendũ. Sed quedã melius est nescire q̃ scire: sicut dicit Augꝰ i enchiridion. g̃ necesse est ponere q̃ deꝰ illa nõ sciat. Sed illa sunt pcta. g̃ deus nescit nr̃a pcta. 3°. Sicut deꝰ est oiuꝫ sciens: ita deus ẽ oipotẽs. Sed deus nõ potest mala. Ergo nec̃ scit mala. 4° arguit̃. Habacuc i. dicit. Mũdi sunt oculi tui dñe: ne videant malũ. Ad primũ rñdet Boñ. in p. di. 39. q̃ cognoscere aliud a se est dupliciter. Aut p aliud a se cognoscẽte Aut per se. Dñs cognoscens cognoscit aliud & p aliud: tũc verũ ẽ q̃ pfectionẽ habet aliunde: & tũc eiꝰ intellectus est i potentia: & recipit aliũde pfectionẽ. & iõ additionẽ & trãsmutationẽ. Et hoc dio est impossibile circa deũ: quia ut inquit cõmentatorꝫ super. 12. metaph̃. Intelligere dei est sua substantia. Patet ꝺa sua substãtia est sua actio. Patet etiã: quia est actus purus & simplex. Et ibidẽ cõmentatorꝫ dicit q̃ intellectus in deo in intellectio & intellectũ idem sunt. Deus ergo illa que sũt extra se: nõ per illa: sed p suam essentiã intelligit: quia illa suuꝫ intellectũ nõ possunt pficere mouere ac i seipsis terminare. Et ideo intellectus diuinus cognoscendo vilia nõ vilescit. Propter̃ a dicit Dioꝰ. li. de diui. no. Materialia deus cognoscit imaterialiter: diuisibilia indiuisibiliter: & multa vnitiue. Ratio quia deus imaterialis est & simplex & vnꝰ. Cũ qualis est ipse: talis ẽ eius cognitio. Ex qbꝰ oibꝰ sequit̃ pm Tho. 1. pte. q. 14. arti. 5. in resp̃ñõe ad secundũ argumentũ: q̃ nihil aliud est pfectio diuini intellectꝰ: nisi ipsa essentia dei. Ad secundũ obiectũ respõdet Boñ. q̃ aliquid dicit melius dupliciter. s. simpliciter & pm statum, Dico ergo q̃ scire omnia simpliciter melius est & nobilius. Sed homini corrupto qui accipit occasionem peccandi ex cognitione melius est quedã nescire. Ideo nõ sequit̃ q̃ sit deo attribuẽdũ. Ad tertiũ dicit Boñ. q̃ nõ est simile de potentia & scia: quia rectitudo manens rectitudo est rõ cognoscẽdi malũ. Sed rectitudo nõ est causa mali nisi declinãdo a rectitudine in deficiẽdo. Ideo scire mala est de perfectione sciẽtie: sed posse mala nõ est de pfectione potentie. Ad quartũ dicit Boñ. q̃ in deo ẽ duplex cognitio. Una approbationis. Alia simplicis noticie

Cognitio approbationis notat cõplacentiam voluntatis. Et hac nõ cognoscit deus omnia: sic nec mala nec malos: sed tm̃ bona & bonos. Et sic dicunt auctoritates. Est alia cognitio simplicis noticie. Et hec quia habet rationes cognoscendi a veritate: que est lux summa cui nihil potest occultari: nec etiã tenebre obscurant ab ipso. Ideo cognoscit omnia magna & parua: bona & mala.

Hec peccata displicent deo: & ideo illos qui dicunt q̃ deus de peccatis nostris non curat.

Secundum quod est in deo ḡre timeri debet est displicẽtia. Displicent enim sibi peccata: propter que peccatores abhominat & odit. Vñ Dauid in ps. Odisti omnes obseruantes vanitates. Et Eccl. 5. Altissim⁹ odio habet peccatores. Et Sap. 14. Similit sũt odio deo impius & impietas ei⁹. Et Aug⁹ li. de pẽi. & de pẽi. di. 3. c. sũt plures. Scio dñm inimicũ oĩ crimioso. Et idem. li. 12. de ciui. dei. c. 3. dicunt i scripturis inimici dei omnes q̃ nõ natura sed vitijs eius aduersant imperio. Cur deus odit diabolu: nisi propter peccatum? Altiꝰ nec petrũ diligeret si crimi nosus esset. In tãtũ nãq; peccatũ est ei exosum: q̃ filiũ suũ crucifigi voluit: ut cũ illo peccatũ crucifigeret. inq̃t Aug⁹ sup epl'am ad Col. Innocẽs occiditur peccatũ crucifigit. Anima aduerte o peccatrix anima & cõsidera dei filiũ i cruce pendentẽ liuoribꝰ & plagis plenũ. & pie ipsũ interroga. O velicantissime iuuenis o fili dei altissimi: cur ista pateris: cur tanto dolore concuteris? Et respõdebit tibi patrinus. Hec oĩa patior ut pri meo ꝓpter humani generis satisfaciã. Hoc est qđ Ysaias dixit. 53. c. Vulneratus ẽ ꝓpter iniquitates nostras: & attritus ẽ ꝓpter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eũ: cuiꝰ liuore sanati sumus Et petrus. 1. epla. c. 2. peccata nra ipse ptulit i corpore suo sup lignũ ut peccatis mortui iusticie viuamus: cuius liuore sanati sumus. O quãtũ timeret subditus regis cũ certitudinaliter sciret se in eius fore odio ac displicentia. Semper pauidus eẽt: ac nimio terrore correptꝰ tacitus cogitaret. O quid cõtra me rex erit factur⁹. Heu me. displicui sibi: & odiũ in me iecit suũ. Quanto magis tu infelix anima timere debes: dum mente recogitas q̃ regẽ regũ offendisti. Expauesce & contremisce: quia iniquitates tuas si te nõ correxeris puniet.

De potentie dei nullus resistere potest

Tertium qđ est in deo: quare timendus est potentia dicit. Diximus in quadragesimali de penitentia: in sermone de omnipotẽtia dei qualiter ipsi dño celoꝝ nulla creatura angelica uel humana resistere pot. Apparebit etiã hoc i sequẽtibus cũ in particulari de iudicijs eius verba faciem⁹.

Hec iusticia est i deo: qua etiã in pnti sepenumero punit malos.

Quartũ quod est in deo quare timere omnes illuz tenent̃ est iusticia: de qua insup dictũ è diffuse in sermonibus de iusticia dei i quadragesimali de penitentia. Hũc vero id scire sufficiat: q̃ licz in generali iudicio omnia sint mala puniẽda: tm̃ frequentius multa i hoc seculo puniũt: ut ostẽdatur q̃ deus iustus iudex cõcidit cervices peccatorũ. Necesse est ergo ut peccatoribꝰ ouris dicamus id ps. Nisi cõuersi fueritis: gladiũ suũ vibrabit: arcum tetendit & paravit illũ: quia venit hora iudicij ei⁹. A quo nos misericorditer liberet: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo. 2. de diuinis iudicijs & flagellis: que a stultis pctoribꝰ nõ timent.

Priora sanctis humana corda persepe videt esse que nullo dei timore terrentur: neq; peccata de pone stuent. Infixa manent in fecibus suis: & deum cel illis cõminantem contemnunt

Idcirco ad excitandas alias inertes: ut ausu temerario repsito timeāt dñm: in psenti sermone de timore dei in generali dicem⁹. Videbimusq; de illo tria mysteria principalia.

Primū dicit vilipensionis.
Secundū cognitionis.
Tertium euitationis.

Quare homines non timent imo cōtemnūt iudicia dei. Capl'm.j.

Talis est multor⁹ cōditio: ut dei iudicia spernant atq; derideant Quod quidē ratione quadruplici facere cognoscuntur.

Prima dicit incredulitatis.
Secunda loganimitatis.
Tertia apparentis bonitatis.
Quarta mundane prosperitatis.

Qz multi non credunt que dicuntur de iudicijs dei.

Primo nō timentur dei iudicia ppter incredulitatē: ꝙa cū narrantur aut leguntᵉ: nolūt excecati pdicatores fidē p̄stare dictis: ꝙa male libenter ꝗs acceptat quod nollet: imo cōtrariū: ꝑm illud Senece in ꝓma tragedia. Qō nimis miseri volūt ꝟ facile credūt. Sic euenit tpe diluuij de quo paulo inferi⁹ tractabim⁹. Nunq; voluit gens illa pitura Noe archam fabricāti dare fidē. Sic accidit Balthasar regi babylonis: de q̄ dicit Nico. de lira sup .j.c. Daniel. q; cū publice diceret regnū ei⁹ debere psistere usq; ad finez captiuitatis iudeor⁹: de qua p̄dixerat Hieremias Hiere. .z 9.c.ſ.q;.10. annis erat duratura veritatem oēs Et cū sibi diceret q; exercit⁹ darij & Cyri validissim⁹ de niebat cōtra eū: negligebat pulsionē ꝛ venientē. Dū ꝓo obsessa eēt babylon fecit grande cōuiuiū & celeberrimū optimatibus suis: & in cōtemptū bibebat in vasis templi que asportauerat Nabuchodonosor. Et sic vacans epulis vidit manū scribentē in pariete. Mane. Tecel. Phares. Aduocato aūt Daniele interp̄tatus ē visionē. d. Mane numerauit deus regnū tuū & cōpleuit illud. Tecel: appensus es i statera: & inuentus es min⁹ habēs. Phares: diuisū ē regnū tuū: & datū Medis & Persis. Cuz aūt hoc audisset licz bonor⁹ esset Danielē tñ stabat in ptinacia sensus sui. Quare eadē nocte babylon capta fuit: & Balthasar interfect⁹ ac iugulat⁹. De ista euersiōe babylonis dicit Oro. li. .z. Babylon eo tpe a Cyro rege subuersa quo primū roma tarquinior⁹ dñatione liberata ē. Siquidē ib vna eadēq; cōueniētia tempor⁹ illa cecidit: ista surrexit. & ꝗsi moriens dimisit hereditatem.

Qz deus longanimis ē & patiens: tñ ad longū iudicat impenitentes.

Secūdo nō timēt dei iudicia ppē dei patientiam & lōganimitatē Aiunt nanq; pdecessores ceci. Tā diu sustinuit nos de⁹: & nūc nec alit faciet. De his Aug⁹ li. 4. de doc. xp̄iana sic loq̄t. Plerosq; icredulos miserationis dei patia lōga peccare facit intrepidos: ꝙa deū nō arbitrant⁹ suor⁹ pdecessor⁹ vltores. Clerūm libr̄ida sūt illa ꝓba Valerij. Lento etenī gradu ad sui vindictā diuina pcedit ira: tarditatēq; supplicij grauitate compēsat. Et Hiero. in cōmēto sup Hieremiā in ar̄t. Quāto maior ē numer⁹ tēpor⁹ quib⁹ obliuiscimur deū: tanto maior est pena peccti qō nec longitudine seculor⁹ potuerit edomari.

Qz multa bona opa fiūt: ꝟ nō ppē deū

Tertio nō timēt iudicia dei ppē apparentē bonitatē. Fiunt q̄q; aliq̄ bona simulata: nō ppē deū ꝟ ad cōplacentiā hoiuz. Quidūt ad missas vsurarij: libros i manib⁹ referētes sodomite: fornicatores: & alij sic fre quētāt diuina nō ut bonor⁹ dēt deū: ꝟ ut boni viri eē videāt. Quoq; aūt suasu pdicator⁹: & inspirante deo p bonū grē gratis date: ad talia pagēda ducūt: tñ grādia pcta nō relinquūt & psuadēt sibi ex quo opant aliq̄ bonū: timendū eis nō esse Quib⁹ ego dico: q; si de⁹ aliquādiu retardet sniam ppē hi⁹ bona: verūtñ nisi seq̄t vera & realis emendatio: tandē ad sua iudicia sepenumero manū extendet

Tz multi cõfidũt in ꝓſpitate. ⁊ tñ ex inſpato ſepe flagellanť a deo.

Quarto nõ timenť iudicia dei, ꝓpẽ mũdanã, ꝓſperitatẽ. In qua qdẽ velut ebrij iam facti putant ſe eẽ deos i diuitijs: in rotore corpis: in gl'ia ſeculi. licere ipſis arbitrãť facere quicqd vlint. In quib⁹ ut dicit Seneca i tragedijs. ꝓſperũ ac felix ſcelus virtus vocať. Confidũt in vanitate ſua: ⁊ de ſua virtute ac tẽporalib⁹ bonis ꝓſumunt ⁊ glorianť. Contra quos dicit Seneca in tragedijs. Nemo cõfidat nimiũ ſecũdis Et idẽ ad Lucillũ. Noli huic trãquillitati cõfidere. Momento mare euertiť ⁊ eodẽ die vbi luſerũt nauigia ſortuntur. Vnde Hieremias. 47. c. ciuitati affluẽti ꝓſperitate ⁊ nõ timẽti deũ ait. Audi hec relicata ⁊ habitans cõfidenť: que dicis in corde tuo: ego ſum: nõ ſedebo viduã: ⁊ ignorabo ſterilitatẽ. Clenient tibi hec duo ſubito in die vna. O quot ciuitatibus ex improuiſo ſupuenit ira dei. Et ut omittamus reliqua: inſpiciamus qd factũ eſt p inopinatos tremot⁹. Accepi oia que ſequunť ex quadã cronica ricobaldi ferrarienſis. Regnãte Tigrane in Syria terremotu facto ꝑiere hominũ .10. milia. vrbes alique ſubuerſe. Anno quinto Tiberij. 13. vrbes in Aſia ceciderę terremotu cõcuſſe. Imperante Nerone tres in Aſia vrbes terremotu corruerę. Anno octauo Veſpaſiani tres vrbes tremotu cecidere. Anno octauo Traiani Nicea ⁊ Nicomedia corruerũt Anno eiuſdẽ. 16. Antiochia pene tota corruit terremotu. Imperãte Dioclitiano terremotu facto apud Tirũ ⁊ Sydonẽ multa milia hominũ ꝑiere. Tẽpore Conſtantini ſecundi. terremotus i oriẽte plurimas vrbes ſolo ſtrauit. Nõ oia ⁊ ſingula explicari poſſunt: in qb⁹ apparet qꝫ terribilis ⁊ formidãda eſt ira dei omnipotẽtis: que in momẽto cõfundit cẽm ſupbiã hominũ: ideo ſemper timendus eſt.

Quibus ſignis videmus veriſimiliť eſtimare quando iudicia dei ſunt ꝓpinqua. Capitulũ. z.

Licet inſcrutabilia ſint iudicia dei: ⁊ noſtrũ non ſit cognoſcere tẽpora ⁊ mometa: que in ſua poſita ſunt poteſtate: nihilominus p ſigna quedã cognoſcere poſſumus qñ timendũ eſt: ne i breui veniãt ſup nos mala. Nec ꝓſũptuoſũ ẽ ita loqui: aut tenere quãdo quidẽ ipſe dñs ihus benedicť. Matth. 24. ⁊ Luc. 21. dixit: Ab arbore aũt fici diſcite parabolã. cũ videritis ea ram⁹ ei⁹ tener fuerit: ⁊ folia nata. ſcitis quia ꝓpe eſt eſtas. Quare in hac pte notabimus quattuor ſigna: p que ſcire videmus qñ timendũ ſit: ne de ꝓximo nos pulſent iudicia ⁊ flagella dei.

Primũ dicit magnitudo.
Secundũ multitudo.
Tertiũ cõſuetudo.
Quartũ ꝓmptitudo.

De cũ ꝓmittunť grauia ꝑecata: ꝓxima ſunt iudicia dei.

Primũ ſignũ quo cognoſcuntur in ꝓximo ventura iudicia dei dr magnitudo ꝑecatorũ. Quando ſ. fiunt ꝑecata horrẽda grauia ſine nephanda. Hec tenẽda ẽ opinio ſtoicorũ de quibus dicit Liu. li. 2. q. 13. arti. 2. qꝫ volebãt oia ꝑecata eſſe paria. Quinimo ſm diuerſitatẽ ⁊ qualitatẽ circũſtãtiarũ vnũ alio grauius iudicať. ff. de pẽnis. l. aut facta. Sunt ergo oia peccata mortalia grauia: quedã tñ ceteris grauiora: ſicut ſunt ſymonie: ꝓphanationes ſacrorũ locorũ: irreuerentia diuini cult⁹ filicidia: ſacrilegia: adulteria: inceſtus: ſodomie: blaſphemie: ꝓiuria: crudelitates: violentie: rapine: vſure: odia: liuores: rancores: fraudes: deceptiões: ꝓditiones: ⁊ ſimilia.

De multitudine ꝑeccantiũ deus iudicat populos.

Secundũ ſignũ quo cognoſcitť in ꝓximo dei iudicia ventura dicit multitudo ꝑeccantiũ. Qñ eni peccata grauia cõmittitť a paucis: adhuc eẽ nimiť ſuffert de⁹. Ex ſi a multis ꝓtranť nõ diu cõtinebit manũ ſuam.

Ale ⁊ iter ⁊ nobis: quia nos sumus in quos fines seculoꝝ ⁊uenerũt: in q̃bus complex victũ ꝑs. Omnes ⁊clinauerunt simul inutiles facti sũt: nõ est q̃ faciat bonũ: nõ est vsq; ad vnũ. Kara inquit Hiero⁹ aduersus Vigilantiũ. virt⁹ est nec a pluribus appetit. Et Ouidius li. z. de ponto ait. Hec facile multis inuenies milibus vnuz Virtutẽ precij q̃ putet esse sui. O q̃ exiguus est numer⁹ seruientiũ deo in veritate. O quanta est sequela diaboli. O quot discipulos iã habet antixp̃s. Nõ est veritas: nõ est bonitas in filijs hominũ. Descendentibus ab vniuersalibus ad particularia iubet Plato quiescere.

Qz consuetudo ⁊ pseuerantia in peccatis ꝓuocat deum ad iram.

Certiũ signũ quo timenda sũt in proximo ventura iudicia dei dr̃ cõsuetudo: qñ. s. peccata grauia a multis cõmissa: cõsuetudine ⁊ longa pseuerantia in cordibus populoꝝ leuia facta sunt. Defendũt nanq; multi pctã sua ⁊ excusant consuetudinẽ allegãtes: nõ aduertentes omniũ doctoꝝ sententiã: qui firmiter asseuerãt q̃ cõsuetudo nec excusat nec alleuiat pctã: imo aggrauat ⁊ adauget. Quare di. 8. c. mala dicit. Mala cõsuetudo nõ minus q̃ pnicioſa corruptela vitãda est. Et ibi i. c veritate. Veritate manifesta cedat consuetudo veritati. Et infra. Nemo ꝓsuetudinẽ rationi ⁊ veritati ꝓponat: qa cõsuetudinẽ ratio ⁊ veritas semp excellit. Et eadẽ di. c. si cõsuetudinẽ. Usus qui veritati est contrarius abolendus ẽ. Et in. c. qui cõtempta. Cum xp̃s veritas sit magis veritatẽ q̃ consuetudinem sequi debemus. Et in. c. consuetudo. Cõsuetudo sine veritate vetustas erroris est. Propter qõ relicto errore sequamur veritatẽ. Et extra de ꝓsuetudine. c. ex lris. Consuetudo que canonicis obuiat institutis nullius debet esse momẽti. Idẽ habet extra de consuetudine. c. cũ venerabilis. extra de vsu pallij. c. ex tuaz. ex de officio archi. c. cũ satis. extra de iuramento calũnie. c. ceterũ. extra de vita ⁊ ho. cleri. c. cum decorem. extra de statu mona. c. ea que. extra de consecratione eccle. c. aqua. extra de symo. c. in tantũ. c tua nos. extra de consuetudine. c. ꝓsuetudinẽ. li. 6. extra de censib⁹. c. q̃ q̃. li. 6. Hec dixisse volui ad refellendã reprimẽdamq; temeratiã excusationẽ trãsgressoꝝ diuine legis: qui semp ad ꝓsuetudinem querũt subterfugere. Sic faciunt vsurarij: sic mercatores fraudulenti: sic mulieres vane: sic ambitiosi clerici: sic p nomẽ dei in vanũ crebro iurantes: sic blasphemãtes deũ ⁊ sanctos: sic denicq; omnes dissoluti corde. Qui tanto magis debent timere iudicia dei: quãto vident se per ꝓsuetudinẽ a pctis detineri.

Qz ira dei vicina est: quãdo peccatores nec timent deũ: nec de hominib⁹ erubescunt.

Quartũ signũ ad agnoscendam iram dei fore, ppinquã ẽ promptitudo: Quando. s. tota aiadue rsione ⁊ promptitudine cõmittũr peccata horrẽda a multis in quolibet statu cõsuetudinarie ⁊ pseuerant̃ sine timore dei: ⁊ sine verecundia hominũ. Quo me vertam: vnde incipiã: an tacere debeã? De mundo a scandalis. Non erubescũt amplius homines pecuniã petere: pecuniaz dare in quibus erubescendũ esset: non adulterari ⁊ alia nephanda cõmittere publice: nõ mutuare ad vsurã: nõ facẽ queq; turpia. Et tñ Cicero gentilis o xp̃iane pessime. li. i. de officijs ait. Sine verecundia nihil rectuz esse potest: nihil honestũ. Et Valerius li. 4. Verecũdia est parens ois honesti consilij: tutela solẽniũ officioꝝ: magistra inocẽtie: cara primis: accepta alienis: omni loco: oi tpe fauorabilem pre se ferens vultũ. Et Apuleius libro de deo Socratis. Artes alie siue scientie possũt ignorari sine erubescentia: sicut ratio pingendi: saltãdi: siue cantandi quas vir bonus potest sine vituperatione contenere. Sed nescire bñ viuere nunq; audebis dicere sine

pudore. Et Bern. sup cantica. Ille recū dia inquit spiritualis gloria cōscientie est: fame custos: vite ornatus: sedes virtutum: primitie laus: nature insigne: ⁊ totius honesti. Probdolor: pudet dicere que fiunt his temporibus inverecunde: impudenter: elata facie ⁊ cum derisione ⁊ contemptu dei. O christiana religio q̄ omnis mūdicie ⁊ sanctimonie speculū esse deberes: hodie quia verecundia ē extincta facta es turpis ⁊ sordida ⁊ templum omnis immundicie ⁊ dissolutiōis.

¶ De remediis quibus evitari possunt iudicia dei. Capm̄. 3.

REstat hoc loco tertio differendū qualiter dei iudicia possum⁹ evitare. Inquit Hiero⁹ sup Hieremiam. Admirabilis clementia dei populos ad pœnitentiā invitat: malēs salvare conversos q̄ perdere relinquētes Idcirco si voluerimus nobis prouidere cauereq̄ a furore dñi: notabimus quattuor principalia ꝓcipuaq̄ remedia. Primū dicit peccatoꝝ emendatio. Secundū corporū afflictio. Tertiū orationū frequētatio. Quartū sanctorū virorū devotio.

¶ De cessandus est a peccatis ut fugiamus iudicia dei.

PRimū remedius est emendatio peccatoꝝ: ut peccatores emendent ⁊ corrigant deponātq̄ veterem vitā. Nam si cessante causa cessat effectus: ut dicit extra de renūciatiōe. c. post translationē. ⁊ extra de appel. c. cū cessante. extra de iure iurādo. c. et si xp̄s extra de pr. ⁊ re. c. cum infirmitas. et. 6i di. c. statuimus. §. his oibus. et. c. neophit⁹. et. i. q. i. c. qō ꝓ remedio. et. i. q. 1. c. quod pro necessitate. Hi igit deus flagellat populos ꝓpter peccata: deficientibus peccatis deficiet ⁊ plaga. Hoc est qō Aug⁹ dixit. Novit deus mutare sententiam: si tu noveris emendare delictū Que verba notāt. zz. q. 4. c. vnusquisq̄ c. incōmutabilis. et de pr. dis. i. c. novit deus. Et Zach. i. dixit deus. Convertimini ad me ⁊ ego cōvertar ad vos: dicit dñs. An ad hoc ostendendū invaliditū est exemplum Ezechie? Absit. De illo vtiq̄. 4. Reg̃. 20. c. narrat: q̄ cū egrotasset ad mortem: venit ad eum Ysaias ꝓpheta. d. Dispone domui tue: quia morieris ⁊ nō vives. Qui convertit faciē suam ad parietē: fleuitq̄ fletu magno ⁊ orauit dominū: ⁊ anteq̄ egrederetur Ysaias mediam partem atrij: factus ē sermo domini ad eū. d. Revertere. ⁊ dic Ezechie. Audivi orationē tuam: ⁊ vidi lachrymas tuas: ecce adjiciam vite tue annos. 15. Ex quo patet q̄ deus revocat multoties sententiā cōminatoriam cum peccatores ad illum humiliter convertuntur.

¶ De ieunia ⁊ disciplina mitigāt iram dei.

SEcundū remedium quo evadē possumus dei iudicia est corporum afflictio: Vt. s. corpora castigem⁹ disciplinis atq̄ ieiunijs: sicut viri niniuite fecerunt. De quibus Jone p totum clara narrat hist oria. De his dicit Hiero⁹ li. z. contra Jouinianum. Niniue civitas magna: iram dñi ieiuniorū miseratione retorsit. Quas vtiq̄ sodoma atq̄ gomorra placassent: si ieiunio patrocināte dei cōciliare voluissent. Cum enī audissent niniuite Jonā clamantem: adhuc. 40. dies. ⁊ niniue subvertet. non verisserunt cum: nō spreverunt vocem eius: sed credētes illi vestiti sunt saccis: ⁊ ieiunauerunt: ⁊ dñs misertus est illorum.

¶ De orationibus ⁊ elemosynis placat ira dei.

TErtiū remediū ad iram dei declinādā dicit orationū frequētatio Ut fiant elemosyne ⁊ orationes assidue: dicatq̄ vnusquisq̄. Ne reminiscaris dñe delicta nostra: vel parentū nostroꝝ: neq̄ vindictā sumas de peccatis nostris. Bona inq̄t Tobias. 12. c. ē oro cū ieiunijs ⁊ elemosyna. Inducant pueri ⁊ puelle: ut virginē gl̄iosam precent salutentq̄ reverent cum Ave Maria.

¶ De intercessio bonoꝝ virozuꝫ flectit deum.

Clarũ remediũ ē bonoꝝ virozꝫ ⁊ sanctozũ deuotio. Dum enī ic populi peccatozes cognoscunt: inducant bonos religiosos ⁊ spūales viros: ut deprecēt̄ p illis deū. Qui crebro vota illoꝝ exaudiens: populos sustinet: ⁊ tādē largit̄ gratiā: qua mediāte puenire pñt ad gloriā. Amen.

¶ Sermo tertius de iudicio dei cōtra angelos supbientes.

De iudiciis

dei distincte priculariter ꝙ de cetero locuturi ab illo sumemus initiū qō primū a diuina iusticia factuz omnes doctozes sancti indubitanē affirmāt. qñ. s. angeli mali p̄pter pctm̄ a celo empyreo cōfusibiliter iecti: ꝙ diffinitiuā sniam pēnis eternis fuerūt reputati. Ad hoc aūt hanc intelligendum opus erit de angelica natura aliqua subinferre: quib⁹ intellectis admirari timereꝙ cogemur ne demonum sectantes vestigia cū illis tandē dānemur eternaliter i inferno. Si enī ipsi nō peccassent: vna cū btis alijs qui remānsere habitarent in celestijs paradisi. Ex quia deo imortali ausi sūt fieri rebelles exulabunt in ꝑpetuū a patria illa omni leticia ⁊ vbertate referta. De ipsis igit̄ i hoc sermōe tria mysteria ꝓponimus declaranda.

Primū dicit̄ conditionis.
Secundū offensionis.
Tertium punitionis.

¶ De excellentia demonū ⁊ conditione sublimi anteꝙ peccassent. Capt̄m. j.

Diligenter in hoc mysterio primo perscrutari debemus ꝙ egregia sublimisq; fuerit cōditio demonū anteꝙ diuine rebelles fuerūt maiestati. Hoc ꝓ ex quattuoz colligere possumus.

Primo ex parte nature.
Secundo ex parte gratie.
Tertio ex parte glorie.
Quarto ex parte excedentie.

¶ De deus benedictus creauit omnes demones bonos natura.

Primo colligit̄ dignitas angelozum ante peccatuz ex pte nature. Ubi querit̄ a doctoribus vtrū demones fuerūt mali natura. Et aliqui nitūt̄ pbare ꝙ sic triplici medio

Primo quia Aug⁹ li. x. de ciui. dei dic̄ Est quedā genus demonū natura malū: simulans deos ⁊ alias defunctozū

¶ Secundo: qa pctm̄ eoz ponit̄ fuisse in primo instanti sue creationis. Patet qa Joh. 8. dicit̄. Ille homicida erat ab initio. Et Joh. i. cano. c. 3. Qui facit pctm̄ ex diabolo est: quia ab initio diabol⁹ peccat. Et Aug⁹. xi. sup Geñ. ad litteram. Fact⁹ cōtinuo se a luce veritatis auertit superbia tumidus: ⁊ ꝑpzie ptātis delectatione corruptus. Et idem. xi. de ci. dei. Nor ut factus est in supbiam erupit.

¶ Tertio arguitur a simili. Quia si aliqui homines sūt naturaliter mali: de quibus dicit̄ Sap̄. xi. Erat enī malicia naturalis. ergo ⁊ aliqui angeli possūt naturaliter ee mali. Sed ꝓtra. Magister sententiaꝝ in textu. di. 3. li. secundi dicit Boni erāt omnes angeli quādo ꝓmo facti sūt: sed ea bonitate quā natura incipiens accepit. Dicendū ergo ꝙ deus fecit omnes angelos bonos: qa ut dicit Geñ. i. Vidit deus cuncta que fecerat ⁊ erant valde bona. Et Hiero. ad Pauliñū ait. Bonus est deus ⁊ omnia que cunq; facit bona sint necesse est.

¶ Ad primū itaq; dicendū: ꝙ verba illa non sūt Aug⁹. sed Porphirij quē ipse reprehendit: plene cōtestans ꝙ demones nō sunt natura mali: sed ꝑpzia voluntate.

¶ Ad secundū dicit Boñ. in. 2. di. 3. ꝙ fuit quoꝝundaꝫ opinio: ꝙ simul tpe fuit diabolus ⁊ peccauit: nec vnq; fuit nisi malus. Que opinio excoicata ē ab epo parisiensi. Ideo theologi i hoc cōsueniūt: ꝙ inter creationez ⁊ lapsū fuit

aliqua mozula: licz adeo puula q̄ pro nihilo reputat: qa ut dicit. z. phisicozū. Nō modicū vest q̄si nihil vesse videt. Ideō auctozitates intelligēde sūt recte pro illa mozula non p simultate nature 7 peccati. Lādulfus aūt i. z. di. 4. ponit quattuoz mozas. Prima est in qua oēs angeli fuerūt creati in pfectis naturalibus 7 iusticia originali. Secunda in q̄ boni cōuerterūt se ad vēū. 7 mali ad ꝓpa naturalia se ardentissime diligendo. Jō in ista moza boni gratiā receperūt. mali pderiderūt nō ponendo obicem. Tertia moza in qua mali opati sunt varia pctā 7 tēptauerunt bonos 7 fuit illud prelium 7 boni fecerunt multa bona: 7 viriliter restiterunt. Quarta moza in qua boni premiati sūt. mali puniti. Iste ꝙ moze distinguunt uel p coexistentiā ad aliqs ptes tēporis licz valde paruas: uel ex distinctione istozū statuū 7 operationū seu variationū. ¶ Ad tertiū obiectum dicit sanctus Tho. i. parte. q. 63. q̄ malicia aliquozū hominū pōt dici naturalis uel ꝓpter consuetudinē que est altera natura ut dicit Arist. li. de memoria 7 reminiscētia. et. 7. ethicoz. et. i. rhetoricoz. Uel dicē naturalis ꝓpter naturalē iclinationē ex parte nature sensitiue ad aliquā inordinatā passionē: sicut quidā naturaliter dicunt iracūdi uel cōcupiscentes: nō aūt ex pte nature intellectual. Angelis itaq̄ hoc cōpetere nō potest: qa ut dicit Dionysius. angeli sunt spūales mētes in quib⁹ nō est natura sensitiua. ¶ De opinionib⁹ varijs doctozum an angeli fuerunt creati cū gratia.

Secūdo apparet dignitas angeloz ante pctm̄ ex pte gratie. Fuerūt eteni a vco sic ꝓducti q̄ grē capaces erant. Hic ꝙ inē doctozes nō pua est cōtrouersia. Altrū. s. ante lapsuz habuerūt vemēs gratiā gratū facientē. Quidā dicē voluere q̄ angeli nulla grā indiguerūt ut ꝓuerterēt i vēū: qm̄ supest gratia ad aliquē effectū vbi sufficit natura. Angelus ꝙ naturaliter cōuertit in vēū: quia naturaliter vēum diligit. g̃ gratia nō est illi necessaria. Sed contra hanc opinionē est omnis moderna theologozū. Ideo dicit Tho. i. pte. q. 62. q̄ angeli indiguerunt gratia: ad hoc ut cō uerterent in vēū: ꝓout est obiectū beatitudinis. Nam angelus naturaliter diligit vēū inq̄ntum est principiū naturalis esse: nō autē inq̄ntū est beatificans p sue essentie visionē. Videre quippe vēū per essentiā e supza naturā intellect⁹ creati. Unde nulla creatura potest habē motū voluntatis ordinatū ad illā beatitudinem nisi mota a supnaturali agente. Et hoc dicim⁹ auxiliū gratie. Quare ageli indiguerūt gratia gratū faciente: ut cōuerterēt se ad vēum sub ratiōe formalis obiecti beatitudinis: quia voluntas creata siue angelica siue humana inferioz est ipso obiecto btifico. Fuerūt alij dicētes q̄ exquo gratia erat eis necessaria ut cōuerterēt in vēū habuerūt gratiam gratū facientē. Nam Aug⁹ iz. de. ci. dei dicit. Creauit deus angelos: simul i eis cōdēs naturā: 7 largiēs graz. Et hiero super Oseam. Demones cū magnitudine 7 pinguedine spiritus sancti sunt creati. Aliozū vero opinio est: q̄ angeli nō fuerunt creati cum gratia gratū faciēte. Hāc opinionē tenet dñs Hosti. 7 Scot⁹ 7 Fracisc⁹ de marone. 7 cōmuniter oēs moderni in. z. di. 4. asserētes q̄ boni angeli post creationē ante cōfirmationē acceperūt gram: demōes ꝙ nūq̄ i illā habuerūt. Et hoc ꝓpter dispositionē nāe ageliceque ferē i id qō aꝓpetit sine retardatione. Unde sicut ex puersione ad malū ita profunde cōuersi sunt ut nō possent redire: sic imo multo magis ex conuersione ad bonū siue ex habilitate ita bono totaliter adhesissent si gratiam gratum facientē habuissent: q̄ nūq̄ lapsi essent. Unde non videtur probabile q̄ lucifer habuerit illam gratiam: 7 sic nec alij. Huic opinioni adheret magister i textu vbi inducit Augustinū qui ait. q̄ āgel⁹ 7 homo licz acceperit vnde stare posset: nō tñ gratiā vnde ꝓficere posset. Et Aug⁹ libro. z. super Geñ. ad literam dicit.

Intellectualis natura primo creata est informis: postea vero formata. Ugo insup li.2° de sacramen. pte.5.c.8. asserit quattuor fuisse angelis in sua creatione attributa.

Primū fuit discretio personalis.

Secundū intelligētie claritas.

Tertiū substātia simplex.

Quartū liberi arbitrij facultas.

Et non enumerat gratiā. Qui ꝙ hanc opinionē sequunt respōdent ad auctoritates inductas in secunda opinione: ꝙ gratia sumit tripliciter. s. cōmunissime: cōmuniter & proprie. ¶ Primo modo gratia dicit quicqd supaddit bonis nāe: sine q̄ homo est homo: & sine quo homo potest saluari: & cū quo etiā potest dānari. sicut habere excellēs ingeniū: fecundā memoriā: singulare fortitudinem & robur corporis: elegantē aspectū: eloquentiā copiosam: & silia. ¶ Secūdo modo gratia dicit quicqd supaddit libo arbitrio disponēs ad salutē proprią uel alterius. ¶ Tertio modo dicit gratia quicqd supaddit libero arbitrio proficiēs illud in merito. Et hec est gratia gratuz faciens. Possumus q̄ dicere ꝙ angeli a principio creatiōis habuerūt gratiā primo & secūdo mō dictā. Ex Ugo. arguit sic ꝫ ista: ꝙ ergo gratia erat angelis necessaria ut cōuerterent in deum: habuerūt gratiā gratū faciētē: quia sicut nāe corporali indite sunt rōnes seminales ad suos effectus: ut Aug⁹ dicit super Gen. ita angelice nature ad suos. Sed talis ratio seminalis respectu diuini obiecti est ipsa gratia: quia gratia gratū faciēs hoc modo compar ad beatitudinē: sicut ratio seminalis in natura ad effectū naturalem. Ista tamē nō admittuntur ab aliis doctoribus: quia ut dic Radulfus puerti ad deū ut ad obiectū beatificū est duplicīter. Uel de cōgruo: & per gratiā preueniētē gratis datā: quia deus mouet liberū arbitriū ut cōuertat in ipsum. Uel conuerso ad deum recipitur per modū meriti & proficientis: quod fit cū gratia gratū faciēte. Dec nō fuit cū angelis in sua creatione.

¶ De angeli nō fuerūt in sua creatione bti: neq̄ ante cōfirmationē & lapsū videre essentiā dei.

Tertio demonstratur demonuz excellentia & sublimis cōditio ex parte glorie: quia ad gloriam & beatitudinem erant habiles & disposīti. Uerūtū dubitari solet: vtrū demones an lapsū fuerūt in beatitudine. Et videtur q̄busdā ꝙ sic. Nā de lucifero dr Eccl. 28. Tu signaculū similitudinis plenus sapientia: perfectus in decore. in deliciis paradisi dei fuisti. Sed cē in deliciis paradisi ē esse i beatitudine. Et iterꝙ Aug⁹ li. de mirabilibus sacre scripture. Diabolus in summo sui ordinis honore constitutus est lapsus. Et iterū Aug⁹ li. de fide ad Petrū. Angelici spiritus pro eo ꝙ rationales facti sūt. eternitatis & beatitudinis donū in ipsa nature sue spiritualis creatione diuinitus acceperunt. Et idē Aug⁹ i li. de ecclesiasticis dogmatibus. Angeli qui in illa qua creati sūt beatitudine perseuerant. nō natura possident ut nō mutent. Contrariū est q̄ō rei veritas cōfitet. ꝙ. s. angeli ante cōfirmationē & lapsum nō fuerunt beati. Nam beatitudo in visione diuine essentie consistit. Si igit demones vidissent essentiā dei: nūq̄ lapsi essent: quia sm Dyo. 1° de q.5. Impossibile est ꝙ aliquis videns diuinā essentiā velit eam nō videre: qm̄ de bonū habitū quo quis carere vult: aut est insufficiens: & querit aliqd sufficiēs loco eius: aut habet aliquod incōmodū annexū propter quod in fastidiū venit. Diuisio aūt diuine essentie replet videntē omnib⁹ bonis. Similiter etiā nō habet aliquod incōmodū adiūctū. q̄ propria voluntate beat⁹ nō potest eā deserere. Similiter nō pōt eā pdere deo subtrahēte:

Quia cū subtractio btitudinis sit quedam pena: nō pōt talis pena a deo iusto iudice puenire nisi p aliqua culpa: in quā cadere nō pōt qui dei essentiā videt cū ad hāc visionē de necessitate sequat rectitudo voluntatis. Idcirco dicēdus est ad auctoritates allegatas q̄ btitudo ſm Boē. di. 4. potest dupliciter dici Uno mō status pfectus priuatiōe oīs mali: sed nō plenitudine oīs boni. Et sic fuerūt angeli in creatione beati. Alio mō status pfectus tam priuatione oīs mali q̄ plenitudine oīs boni. Et hoc ut dictū est in clara dei visione cōsistit. Et sic angeli ut dictū est nō fuerūt beati.

De angeli dignitate nāe excedūt cēs creaturas excepta anima xpi.

Quarto lucet demonū excellētia ante peccatū ex pte excedentie: producti equidē fuerūt angeli i tanta naturaliū excedētia. q̄ minim⁹ diabolus qui cecidit ſm naturā excedit de cēr pfectionē quarūlibet creaturarum corporaliū et spiritualiū: nō loquēdo de alia xpi dei verbo vnita. Unde Aug⁹ xi. de ciui. dei. inquit de angelica natura Omnia cetera que deus condidit nāe dignitate pcellit. Sed cōtra hoc aliqui mouent et dicunt: q̄ homo est nobilior et excellentior: productus a deo q̄ angelus: quia de⁹ fecit hoiem ad imaginem et similitudinē suā: et non angelum. Dicit Aug⁹ in quodaz sermone. Deus nulli alij creature dedit q̄ sit ad imaginē ei⁹ nisi hoi. Sed Alb⁹. i. parte. q. 93. rndet q̄ Aug⁹ hō dic respectu creaturaz inferiorz intellectu carentiū: et nō respectu angelorū. Quinimo in ipsis angelis dignitas imaginis repit. Unde Dionysi⁹ ait. Angelus est imago dei: manifesta et occulti hominis. Et Greg⁹. 22. moral exponēs illud Eccech. Tu signaculum similitudinis. inqt. Licz homo ad similitudinē dei creatus sit: angelo tamē ipsi maius attribuens nō eū ad similitudinem conditū: sed ipsū signaculū similitudinis dei dicit: ut quo subtilior est in natura eo i illo similitudo dei plenius credat exprimi. Notandum tñ ſm Ric. de media villa. in. 2. dis. 16. et Alb. vbi ſ. q̄ de imagine dei loq̄ possum⁹ dupliciter Uno mō q̄tum ad id in quo primo considerat̄ rō imaginis qō est intellectualis natura. Et sic imago dei magis est in angelis q̄ sit in hoibus: qa intellectualis natura pfectior est in eis. Secūdo pōt considerari imago dei in homine q̄tum ad id in quo secundario cōsistit: put. ſ. in hoie inuenitur quedam dei imitatio: inq̄tuz. ſ. hō est de hoie: sicut deus de deo: et inq̄tuz alia hois est tota i toto corpore eius: et iterū tota in qualibet parte ipsi⁹ sicut deus se habet ad mundū. Et ſm hō et similia magis inuenitur dei imago in hoie q̄ in angelo. Sed quia hec cōsideratio accidentalis est imagini: ideo nō cōcludit simpliciter: sed ſm qd q̄tū ad aliqua accidētalia. Ideo simpliciter angelus magis est ad imaginem dei q̄ hō Et sic concludimus q̄ deus gloriosus plus ceteris creaturis excellētes cōdidit angelos. Inter oēs aūt siue bonos siue malos prestātior fuit lucifer: de q̄ Greg⁹. de pr. di. 2. c. Primo piū. ait. Hic primū condidit: quē reliquis eminētiorem fecit. Huius primat⁹ eminentiā cōspicit, pphēta cuz dicit. Cedri nō fuerūt altiores illo i paradiso dei: abietes nō adequauerūt sūmitatē ei⁹: platani nō fuerunt equales frondibus illi⁹: omne lignū pretiosum paradisi dei non est assimilatum illi et pulchritudini eius: qñ speciosum fecit eum in multis cōdensis frondib⁹. Quid nanq̄ accipi in cedris abietibus et platanis pōt: nisi illa spūtuz celestiū. pcere celsitudinis agmina in etne leticie viriditate plātata? Quc q̄ uis excelsa sint ꝓdita: huic tñ nec pla ta sūt nec cōta. O quāta benignitate cyst⁹ est de⁹ tam excelsa munera largiēs illis q̄s sciebat ingratos et malos futuros discant illi qui liberales volunt ee atq; magnifici nō detineri q̄n beneficiāt illi quos beneficijs indicauerint esse indignos: dūmodo beneficentia cedat ad

glorią benefactoris. Sit virtus seipsa contenta. Ecce pater sumus tam ineffabilia bona contulit demonib⁹: qui tñ ut dicet i sequēti mysterio totis viribꝫ maiestati sue se obiecerūt Recꝑ ignorantiam peccauerūt. De quibus dicit magister in textu di.3.li.secūdi. q̄ tanta luce sapie prediti fuerūt: q̄ erat in eis nālis cognitio triplex: q̄a sciebāt q̄ facti erāt. ⁊ a quo facti erāt ⁊ cū quo.s. mūdi facti erant: ⁊ habebant aliquā boni ⁊ mali noticiā intelligentes q̄d appetendū uel respuendū illis foret.

¶ Qualiter angeli mali voluntate ꝓpa auerterunt se a deo: ⁊ facti sunt ei rebelles. Cap'm.2.

QVrca offensionē ruētiū āgelox hoc secundo loco erit inozādū quatenus agnoscentes peccati eozū grauitatē intelligam⁹ deū iustum illos non imerito sempiternis cruciatibus cōdemnasse. Potuit ipse totiꝫ conditor creature: ex quocunq; malo bonū eligere. ut Aug⁹ dicit in libro de libero arbitrio. Ipseq; deus i hoc pfecit universi: q̄ bonis tribuit eternalia premia: malis vero nunq̄ finitura supplicia: ut prefatus Aug⁹ li.ꝯ. de ciui. dei. exꝑsse faretur. Qualiter ergo demones voluntate sua in malicią consenserūt ꝓtendemus hoc plene disserere. Circa quoruꝫ offensionē quattuor nobis occurrunt considerationes.

Prima dicit possibilitatis.
Secunda numerositatis.
Tertia qualitatis.
Quarta contrarietatis.

¶ De angeli potuerūt peccare in puris naturalibus constituti ꝓpter libertatem arbitrij.

IN prima consideratione pscrutari debemus: vtruꝫ angeli potuerunt peccare. Quibusdam videt q̄ nō. Primo q̄a erant in celo empyreo loco sublimi ⁊ sancto. Quib⁹ respondemus: q̄ locus nō prohibet q̄n tō tu hoc seculo: ⁊ angelus ante confirmationē in celo potuerit peccare. Ideo dī di.40.c.nos.c.nō loca.c. multi.c.que libet. Non locus voiem scificat: ꝯ homo locū. Et.c.nō est. Non sūt filij sanctoꝝ qui tenēt loca eozū: sed qui exercēt opa eozū. ¶ Secundo arguūt q̄ angelus i puris naturalib⁹ cōstitutus peccare nō potuit ꝑ locū a minori. Quia si in corporibus celestibus nō potest esse malū: ut dicunt phi. ergo neq; in angelis: cū ipsi sunt digniores. Ad hoc dicit Tho. ꝑma pte.q.63.q̄ corpa celestia nō habēt opationē nisi naturalē: ⁊ ideo sicut i natura eozū nō potest esse corruptiōis materia: ita nec in actione naturali eorum potest esse malū inordinatiōis. Sz in angelis vltra actionē naturalem est actio voluntaria liberi arbitrij fm quā ꝓtingit in eis esse malū. Unde magister in textu di.3.li.secundi. Poterant inq̄t p libertū arbitriū sine violētia ⁊ coactiōe ad vtrūlibet ꝓpria voluntate reflecti ¶ Tertio arguūt. q̄a appetitus non est nisi boni uel apparentis boni. Sed i angelis non potest esse apparens bonum: quod non sit verum bonuz: quia in eis uel oio error esse non potest: uel saltem nō pōt ꝓcedere culpam. ergo angeli nō pūt appetere nisi illud qō est vere bonū. Sed nullus appetendo illud qō est vere bonū peccat. ergo angeli nō potuerunt peccare. In cōtrariū est rei veritas. Unde Job.4. Ecce qui seruiūt ei nō sunt stabiles: ⁊ in angelis suis reperit prauitatē. Et.2. Pet.2. Deus angelis peccantibus nō ppercit. Dicit ergo scūs Tho. q̄ peccatū mortale i actu liberi arbitrij contingit esse dupliciter. Uno mō ex p̄ q̄ aliqō malū eligitur: sicut homo peccat eligendo adulteriū qō fm se ē malum. Et tale peccatuz semp procedit ex ignorantia uel errore. Alioqn id quod est malū nō eligeret ut bonū. Errat q̄dē adulter in particulari eligens hanc delectationez inordinati actus: ꝑsi aliqō bonū ad nūc agendū: ꝑpter inclinationē passionis aut habit⁹: etiā si in vniūsali nō erret: sed veram de hoc sniam teneat. Hoc modo in angelis peccatū esse non

potuit: quia in angelis nō sūt passiōes quibus ratio aut intellectus ligef: nec ante pcc̄atuz habitus pcc̄edere potuit ad pctm̄ inclinans. Alio mō contingit pcc̄are p libr̄ū arbitriū eligēdo aliq̄d qō f̄m se est bonū: sed nō cū ordine debite mensure aut regule: ita q̄ defectus inducens pcc̄atū sit solū ex pte electionis que nō babet debitū ordinem: nō ex parte rei electe: sicut si aliq̄s eligēt orare non attendens ordinē ab ecclesia institutū. Et buiusmodi pcc̄atū nō pexigit ignorantiā: sed solū absentiā considerationis cor̄ que considerari debēt. Et hoc modo angeli pcc̄auerūt: cōuertendo se p libr̄ū arbitriū ad propriū bonū absq̄ ordine ad regulā diuine voluntatis. Landulfus aūt dicit in. z. di. 4. q̄ absq̄ erroze bois uel angeli in intellectu potest esse malicia in voluntate Ideo prima radix possibilitatis pcc̄ādi in angelis fuit voluntas creati arbitrij que potuit in oppositū ꝓlibito.

De numero angelor̄ qui pcc̄auerūt

Ecūda cōsideratio circa offensionē angelor̄ dicit numerositas. Ubi videre habebim⁹: vtrū plures angeli pcc̄auerūt q̄ adhæserūt deo. Et q̄ plures aliqui sic ostendunt. Primo quia ꝓbs dicit. Malū est ut in pluribus: bonū ut in pauciozibus. Itē Justicia z pcc̄atū eadē ratione inuenit̄ in angelis z boib⁹. Sz i boib⁹ plures inuenīt mali q̄ boni: f̄m illud Ecclesiastes ꝓ. Stultor̄ infinitus ē numer⁹. Ergo i angelis plures defecere i malicia q̄ steterunt in iusticia. Cōtra istos est glo. 4. Reg̃. 6. c. vbi dicit. Plures nobiscū sūt q̄ cū illis: qō de bonis angelis exponit qui sunt nobis in auxiliū: z de malis q̄ nobis aduersantur. Respondet Tho. q̄ plures angeli remanserūt q̄ pcc̄auerūt Et qō obijcit de malo: z de boib⁹. itelligitur de hominibus non de angelis: qa in hominibus malū est ut in pluribus: ex eo q̄ sequunt̄ bona sensibilia: q̄ sunt plurib⁹ nota: deserto bono rationis: qō est pauciozibus notū. In angelis aut̄ nō ē nisi natura intellectiua. Unde nō est similis ratio. Derū est q̄ nōnulli curiosius inuestigare conati sunt: quot bomines erunt saluandi. Et quidā dixerunt: tot quot angeli pcierūt. Quidaz tot quot remanserūt. Quidā ꝓo q̄ oēs simul. ut dic Tho. i. pte. q. zz. Sz melius est illud relinquere sapiētie dei: cui ecclesia in quadā collecta dicit. De⁹ cui soli cognitus est numerus elector̄ū in supna felicitate locandus. Quia ꝓo de numero angelor̄ loq̄mur: notandū q̄ nō est acceptanda sntia pbor̄ humana sapientū. Plato eni posuit numer⁹ ydar̄ separatar̄ f̄m numerū specier̄ sensibiliuz Et Ar̄. iz. metha. f̄m numerū orbium aut motuū. s. ad plus. xx. Immo firmit̄ tenendū est q̄ f̄m Landulfū in. z. di. z z Tho. i. pte. q̄ plures numero sūt angeli: q̄ oia alia entia simul sūpta: z arene maris: z gutte aque: z stelle celi. Qō ꝓbaf p Dio. 14. c. cele. hierar. d. Multi sunt exercit⁹ supnar̄ mansionū infirmā z cōscriptā nr̄oz̄ mālīū numeroz̄ cōmensurationē excedentes. De numero ãgelor̄ dr̄ Daniel. 7. Milia milīū ministrabāt ei: z decies centena milia assistebāt ei. Ponit̄ ꝑ numer⁹ determinat⁹ pro indeterminato. Et Math. zc. c. d. xp̄s. An putas q̄a nō possū rogare patrē meū. z exhibebit mihi modo pl⁹ q̄ duodecim legiones angelor̄? Quare aūt tot sint angeli a deo ꝓducti. dicit Tho. 1 pte. q. 50. Quia quāto aliqua sūt magis ꝑfecta: tanto sū in maiori excessu creata a deo. Sicut aūt in corꝑib⁹ excessus attendit̄ f̄m magnitudinē: ita in reb⁹ incorꝑeis excessus pōt attendi f̄m multitudinē. Eidem⁹ aūt q̄ corꝑa supioza que sūt ꝑfectioza excedūt quasi incomparabiliter corꝑa inferioza f̄m magnitudinē. Hā tota spera actiuor̄ z passiuor̄ est aliq̄d modicū respectu corꝑoz̄ celestiū. Unde rōnabile est q̄ sbe ymateriales excedāt f̄m multitudinē substātias materiales: quasi incomparabiliter.

Quale fuit pcc̄atū luciferi angelor̄q̄ sibi adhærentium.

Tertia ꝓsideratio de angelis pec cantib⁹ dicit qualitatis. In q̃ solerter attendendū est ut sciam⁹ q̃le fuit lucifer⁹ 7 alioꝝ pctm̃. Et refert Boñ. di. 5. secundi. q. pctm̃ lucifer⁹ inchoatū est in ꝑsumptiõe. Gratim enī ut suã pulchritudinẽ vidit ꝓcessꝫ sit. Cõfirmatū in ambitione: qa ꝑsumẽs de se appetijt qõ oio supra se fuit: 7 ad qõ peruenire nõ potuit. Cõsumatū est in inuidie 7 odij auersiõe: qa ex quo obtinere nõ potuit qõ appetijt deo inuidere cepit 7 affectu odij cõtraire. Angeli ꝙo minores adhęserũt lucifero querentes eẽ bti sine meritis. Et ut dicit Algo de scõ Victore. oẽs in eãdẽ maliciã ꝓsenserũt 7 vnũ ordinẽ puerse societatis fecerũt. Quare tam lucifero q̃ reliquis ,ppria 7 voluntaria ſuꝑbia fuit causa illorum ruine. Nibilominꝰ in his dubitare cõtingit: vtrũ lucifer appetijt esse sicut deꝰ? Et q̃ sic ꝓz ꝑ Apoc̃ 14. c. Dicit enī ibi i. d. c. diabolꝰ. Ascendã in celũ 7 ero similis altissimo. Et Augꝰ in. q. noui 7 veteris testi. d. Elatione inflatꝰ voluit dici deꝰ. Et in li. de virginitate subdit. Diabolꝰ i celo voluit esse sicut deꝰ. Sed miruꝝ videtur imo impossibile quibusdã q̃ angelus tanta luce sapientie precellꝰ appetierit id qõ erat impossibile: cum ut inqt Arꝭ. 3. etbi. electio nõ sit impossibilium. Preterea sciendũ ꝑm Thom. q̃ appetẽ eẽ ut deꝰ põt intelligi dupliciter. Uno mõ ꝑ equipantiã seu equalitatẽ. Secundo mõ ꝑ similitudinẽ 7 primo mõ nõ potuit appetere esse ut deꝰ: qa sciuit hoc esse impossibile naturali cognitiõe. nec primũ actũ peccandi in ipso ꝓcessit nel habitꝰ uel passio ligans ipsius cognoscitiuaꝝ virtutẽ: ut in ꝓticulari deliciens eligẽt impossibile: sicut in nobis interdũ accidit. Appetere aũt eẽ ut deꝰ ꝑm similitudinem ꝓtingit dupliciter. Uno mõ q̃tũ ad id in quo aliqd natũ est assimilari deo. Et sic si aliqs q̃tuꝝ ad hoc appetat esse deo similis nõ peccat: dũmodo similitudinẽ dei debito ordine appetat adipisci: ut. s. illã a deo habeat. Peccaret autẽ si qs appeteret ꝑm iusticiciã eẽ similis deo ꝙ ꝓ ꝓpriam virtutẽ: 7 nõ ex virtute dei. Alio modo põt aliqs appetẽ eẽ similis deo q̃tũ ad id in quo nõ est natꝰ assimilari. sicut si qs appeteret creare celũ 7 terrã: qõ ẽ ꝓpriũ dei: in quo appetitu esset peccatũ. Hoc modo lucifer appetijt eẽ ut deꝰ: qa appetijt finalẽ bitudinẽ ꝑ suaꝝ virtutẽ habere: qõ est ꝓpriũ dei.

De bello realiter gesto inter angelos bonos 7 malos.

Quarta consideratio dicit⁹ contrarietatis. In qua de bello gesto in angelica natura tractandũ est. de quo Apoc̃. 12. c. scribit⁹ sic. Factũ est prelium magnũ in celo: Michael 7 angeli eiꝰ ꝓeliabantur cũ draconе. 7 draco pugnabat: 7 angeli eiꝰ 7 nõ preualuerunt: neq; locꝰ eoꝝ amplius inuentꝰ est in celo. Queritur hic vtrũ illud fuit bellũ reale. Et Franciscꝰ de Marone in 2. di. 6. dicit q̃ sic: Iz nõ fuerit corporale. Nã ꝑ ea q̃ ponit ad potentiã executiuã exprimur aliq̃ genera bellorũ ꝓtinentiũ ad operationes imanentes. Primũ est in appetitũ sensitiuũ 7 intellectiuũ. Appetitus enī isti inclinãt ad opposita. Secundũ bellũ est inter intellectũ 7 voluntatẽ: sicut qñ rõ iudicat aliqd faciendũ 7 voluntas renuit. Tertiũ belluꝫ est inẽ voluntatẽ 7 volũtatẽ: nõ vnꝰ ad se: sed duoꝝ boiuꝫ. Quartũ inter intellectuꝫ 7 intellectũ: ex cõtrarijs opinionibꝰ ꝓrõnes oppositas. Bellũ q̃ angelorũ boꝝ 7 malorꝝ actũ est iuxta tria que in spũali nã reperiunt: que sũt: rõ: voluntas 7 facultas. Per rõnẽ nempe electi 7 reprobi angeli Ꝫria sentiebãt. Per volũtatẽ ad cõtraria afficiebant. Per facultatẽ ad cõtraria nitebãt. Nã electi angeli sublimiter sentiebãt de deo 7 grã eius: 7 ad grãm 7 gl'iam eius afficiebant: 7 ꝑ facultate sibi data ꝑ illis nitebãt. Angeli ꝙo superbientes cõtinentes grãm 7 gl'iaꝝ dei sublimit' sentiebãt de bonitate nãe sue: 7 ꝓpt hoc ad ꝓpriã gloriã afficiebãt: 7 toto nisu in Ꝫriũ electi spiritꝰ ferebant. Magnis q̃ affectiõibꝰ electi

ꝛ reprobi angeli in ꝓtraria ferebantur
boni in creatoꝛē: mali in nām: boni in
grām: mali ꝫ illā: boni in diuinū amo-
rem: mali in odium dei.

Qualiter angeli mali puniti sūt: nec
potuerūt resistere potentie dei. Cap.3.

Experti sunt angeli mali q̄ ro-
busta sit ꝛ valida man⁹ dei ex-
celsi. Nulla equidē sua virtute
nulla sapientia: nulla potētia: nullaq̄
cōcordi ꝓuentione ad malū potuerunt
resistere ire dei. Ipe deposuit eos de sede
ꝛ inimicos sibi facros punuit grauis⁹
sima pena. Idcirco in hoc tertio myste-
rio de illoꝝ pene grauitate erim⁹ ꝑba
facturi. Quaꝛ quadrupliciter conside-
rabimus videlicꝫ
Primo ratione impedimenti.
Secundo ratione loci.
Tertio ratione supplicij.
Quarto ratione termini.

Qr demones nō pūt ꝓ libito uti do-
nis nāe: que adhuc manēt in ipsis.

Primo ꝓsiderare debem⁹ graui-
tatē penemaloꝝ angeloꝝ rōne
impedimēti. Quia cū dona nāe
in ipsis manēāt integra: ut dicit Dio⁹li.
de di.no. nerūtñ impedīt act⁹ executio⁊
usus illoꝝ: ita ut nō possint facere ea q̄
uelint. Sunt aūt inter cetera tria in de-
monibus: de quibus ꝓ libito dispo-
nere non possunt.
Primū est naturalis existentia.
Secundū naturalis sapientia.
Tertium naturalis potentia.

Primuꝫ qō est in demonib⁹ est nālis
existentia. Sunt enī demones nū pul-
cherrimi: neq̄ ꝑtū ad ſbam sue nature
sūt angeli boni turpiores: ꝛ tñ boib⁹ in
in sui ſba ꝛ decore apparerenō pūt. imo
apparēt aut in corꝑib⁹ assūptis i aliqua
visione: sicut deo placet cū deformita-
te tali ac tanta q̄ videntes illos in tali
aspectu maxime terrenť ꝛ cōtristantur.
Quo fit ut virgo gloriosa in suo felici
transitu ꝑterierit ab angelo: ut hanc ꝓ
ceteris filius ei⁹ ibs bñdictus grāz di-
gnarer cōcedere: ne imūdos demones
horribiles q̄ videret. Sed fabule videnť
ista quibusdā: q̄ multa scire se arbitrāť
Inquiūt eni demones nō repiri. Cōtra
quos offerūt se iuincibilia testimonia
omnis scripture. Unde Leuiť.17.c.bī.
Nequaq̄ ultra immolabūt hostias suas
demoniis. Et Tobie.6.c. Sarra tradi
ta fuit septē viris: ꝛ demoniū illos occi
dit. Et ps. 95. Dēs dij gentiū demonia
Et.ps.105. Immolauerūt filios suos ꝛ
filias suas demoniis. Et Matb.4.c.
Obtulerūt xp̄o eos q̄ demōia habebāt
Et Matb.17. In noie tuo demonia eij-
cimus. Et Matb.8. Obtulerūt ei mul
tos demonia habentes. Et Matb.12.
Oblatus est ei demonium habens. Et
Matb.15. Filia mea male a demonio
uexať. Et Matb.17. Exijt demoniū ꝛ
curatus ē puer. Et Marci.1. demonia
multa eijciebat. Et.16. In noie meo de
monia eijcient. Et Luc.4. In synago-
ga erat hō demoniuꝫ habens ꝛ clama-
uit. Et Luc.7. Venit Johes baptista
nō manducās neq̄ bibens: ꝛ dicūt de
moniū hz. Et Luc.8. Occurrit ei vir q̄
habebat demoniū iam tpibus multis.
Et Luc.11. Erat tibs eijciens demoniū
Et Joh.8. Ego demoniū nō habeo. Et
Joh.x. Dicebāt multi demoniū habet
ꝛ insanit. Et Apoc.18. Cecidit baby-
lon illa magna: ꝛ facta ē habitatio de-
moniorū. Et Plato in Timeo. Inui-
sibiliū diuinarū ptātum: que demones
nuncupanť ꝓestare rōnem: maius est
opus q̄ ferre valeat hominis ingeniū.
Et Apuleius de quo meminit Aug⁹.
ponit demones esse. Et Porphiri⁹ ad-
huc de illis loquitur: ut patuit supra.
Lactj.li.2. diuinarū institutionū. Poe-
te ꝛ sciunt esse demões: ꝛ loquūť. Tha
les milesius mundū animatū esse dicit
ac demonibus plenū. Socrates ē cir-
ca se assiduum demonium loquebatur
ut dicit Lactantius. Idez testať Apu-
leius: qui super hoc librum edidit quē
vocauit de deo Socratis: ꝛ teste Ec-
noplonte li. de morte Socratis i ofone

quã ab attẽnientib⁹ ꝓdẽnandꝰ fecit. sic inter cetera dicit. Eniuero iã bis mihi ꝛefensionẽ paranti ꝛemoniũ aduersaꝝ. Arꝛ. i. plogo li. ꝛe somno ⁊ vigilia queꝛit. An somniũ, pcedat a cã aliq̃ nãli: uel eũ aliqȯ ꝛemoniũ opeꝝ. Hermes termegist⁹ ꝑm Aug̃. ꝛe ciui. ꝛei. li. x. c. 24. ꝛemones esse fateꝝ. Calcidi⁹ super Thimeũ Platõis ꝛe ꝛemonib⁹ diffuse mentionẽ facit. Ptolomeus in quarto quadripartiti malignos spũs ꝛemões appellat. Sufficere ergo ꝛeꝛt tantoꝛũ testimonia ad fidẽ faciendaꝫ ꝛe ꝛemonibus reꝓbatis.

De cognitione ⁊ scientia ꝛemoniũ.

Secundũ qȯ est in ꝛemonib⁹ est naturalis sapia. Isidoꝛ in. 8. etymol'. ait. q̃ angel⁹ malꝰ dꝛ diabol⁹ hebꝛaice. i. ꝛeꝛsũ fluens: grece ꝺo diabolus. i. criminatoꝛ. Aduocat etiã satbanas. i. aduersaꝛi⁹ ⁊ ꝛemon. i. peꝛit⁹ ac ꝛerũ sciꝰ. Nellẽt q̃ ꝛemones ꝑ nos uti oi astutia sua. ꝫ nõ sinit illos ꝛeꝛ: q̃ sua clementia ad euitandas fraudes ⁊ ꝛeceptiones eoꝛ respsit nos luce ꝛitat̃. misitq̃ filiũ suũ vnigenitũ i mũdũ: qui fuit luꝛ ⁊ splendoꝛ ois ꝛectrine. Joh. i. Erat luꝛ ꝛra. Et Joh. 1. dicebat. Ego sũ luꝛ mũdi. Et Joh. x. Ego sũ via ꝛitas ⁊ vita. Hic tñ dubitari solet. Utruꝫ intellectus ꝛemonis post pctñ cognoscat aliquã ꝛitatẽ. Et arguit̃ q̃ nõ. ꝓ ꝙa si aliquã ꝛitatẽ cognosceꝛẽt: maxime coḡsceꝛẽt seipsos: qȯ est cognoscẽ sbas sepatas. Hoc aũt eoꝛ miserie non ꝓuenit: eũ ad magnã felicitatẽ ꝓtinẽ uideatur: in tantũ q̃ quidã vltimã beatitudinẽ posuerũt in cognitiõe sbarũ sepatarũ. q̃ ꝛemones ꝓtinant oi cognitione ꝛitatis. Inq̃t enim Lact̃. Null⁹ est suauioꝛ aie cibus q̃ cognitio ꝛitatis. Et Arꝛ. x. etbi. dicit. Videt̃ phia admirabiles ꝛelectatiões baꝛe. Delectatio ãt nõ ꝓuenit ꝛemonib⁹. q̃ nullã ꝛitatem cognoscũt: ⁊ eoꝛ intellectus ẽ totaliter cꝛecatus. Rñdet bis Tho. i. pte. q. 64. q̃ ꝺupleꝛ est cognitio ꝛitatis. Una q̃ baꝛeꝝ ꝑ gratiã. Alia ꝑ naturã. Prima cognitio ꝺupleꝛ ẽ. Una est speculatiua tñ: sicut cuꝫ alicui aliqua secreta ꝺiuina reuelanꝰ. Alia ꝛero que ẽ affectiua: ꝓducẽs amoꝛẽ ꝛei: ⁊ hec, ꝓpꝛie ptinet ad ꝺonũ sapie. Harũ aũt trium cognitionũ cognitio nãlis nec est ablata nec diminuta. Consequũt̃ enim ipsaꝫ nãm angeli qui ꝑm suã nãm est quidã intellect⁹ uel mens. Cognitio autẽ que est ꝑ grãm in speculatione ꝓsistens nõ est eis totaliter ablata: ꝫ diminuta: qa ꝛe bi⁹ secretis diuinis tantũ eis reuelaꝝ quãtũ oꝓꝛtet: uel mediantib⁹ angelis: uel ꝑ aliquos tꝓales diuine virtutis effect⁹. ut Aug⁹ dicit. 9. ꝛe ci. ꝛei. c. 14. nõ aũt sicut ipsis scis ãgelis quib⁹ plura ⁊ clariꝰ reuelãt in ipso ꝛerbo. Cognitione aũt effectiua totaliter ꝓpꝛiati sũt: sic ⁊ caritate. Ad argumentũ ꝛro dicẽdũ: q̃ felicitas cõsistit in aplicatiõe ad id qȯ supius est. Substãtie ãt sepate sũt oꝛdine nãe supꝛ nos. Nñ aliqua rõ felicitatis eẽ põt ꝺoi si coḡscat subas sepatas: licꝫ pfecta felicitas sit in cognoscẽdo sbam ꝑmã. s. ꝛeuꝫ. Sed sbe sepate cognoscere sbam separatam est cõnaturale. sicut ⁊ nobis cognoscere nãs sensibiles. Nñ sicut nõ est in hoc felicitas ꝺoi q̃ cognoscat naturas sensibiles: ita nõ est felicitas angeli in hoc q̃ cognoscat sbas separatas. Ad auctoꝛitates ꝓo allegatas que uideñ excludere cognitionẽ naturalez a ꝛemonib⁹ dicit Ric. i. 4. di. 50. q̃ q̃uis usus scie sit ꝑ se ꝛelectabilis: tñ ꝑ accꝺens potest esse tristabilis. Natura q̃ppe dãnatoꝛ tã angeloꝝ q̃ ꝺoiuꝫ ita ẽ plene compꝛehensa tristicia: ut oio sint indispositi ad aliquã ꝛelectationẽ: quare usus scie in eis nullã poterit generare ꝛelectationẽ aut suauitatẽ. Tertiuꝫ qȯ est in ꝛemonib⁹ est naturalis potentia. ꝛe qua Job. 41. c. dr. Non est ptãs sup terrã que comparet ei. Pñt ꝛemões facere mira: ⁊ si nõ miracula: ⁊ naturã adiuuãdo ad stupendos effect⁹ ꝓcurꝛẽ ut patebit. Pñt sensus ꝛeludere: posse ꝛrare coꝛpa: pñt aquas maris supꝛ terrã spargere ⁊ alia facere q̃ ipsi ꝛellẽt

que si ꝓmitteret ds: tota pene mūdialis machina turbaret: suffocarent hoies: ruerent dom⁹: siccarēt fontes: aer corrūperet: ⁊ mutationes in dies viderent in oib⁹ elementis. O pietas dei benedicti: que impetū inimicoꝝ extinguit: nec sinit illos contra nos exercē qō satis ambiūt ⁊ si quādoq; id fieri ꝓmittat: iusta sunt eius iudicia ⁊ nobis inscrutabilia. Ex dictis tamē omnib⁹ dēmones atrociter cruciantur.

Q Dēmones vsq; ad diem iudicij sūt i hoc aere caliginoso: ⁊ post ad infernū descendent.

Secundo consideranda est pena dēmonū rōne loci. Proiecti eq̄dem fuerunt e celo empyreo in hunc aerē caliginosū. de quo ait Aug⁹ 3. sup Gen. ad litterā. Aer caliginosus est quasi carcer dēmonibus vsq; ad tēpus iudicij. Et Alb. i. pte. q. 60. Locus iste datur dēmonib⁹ rōne exercitatiōis humane. Nam ꝑcuratio salutis nostre ꝓtendit vsq; ad diē iudicij: ⁊ vsq; tunc durat ministeriū angeloꝝ ⁊ exercitatio dēmonū. Descendūt tamē aliqui ad infernū: ut ibi damnatos ꝑtent. Post diez ꝓo iudicij simul cum damnatis hoib⁹ ibi omnes recludēt. Sed hic speculari libet: qm̄ eē extra celū empyreū nō debet dēmonibus in pnā cedere: qm̄ spūalis natura nō afficit loco. Ergo null⁹ loc⁹ est dēmonibus pnalis. Rñdet Alb. i. pte. q. 63. q. loc⁹ non est pnalis angelo aut anime: quasi afficiens alterādo naturā: sed quasi afficiens voluntatē contristando. dum angelus uel aia apprehendit se esse in loco nō cōuenienti. Si ꝓo obiiceret q̄ angelus non sit in loco quia ut dicit Boeti⁹ i li. de ebdomadibus. Cōmunis ai cōceptio apud sapientes est incorporabilia in loco nō esse. Et Ar. 4. phicoꝝ. Nō omne qō ē ē i loco sed mobile corpus. ergo angel⁹ non est in loco. Rñdet Alb. i. pte. q. 53. q. equivoce dicit esse angelus in loco ⁊ corp⁹. Corpus eni est i loco p hoc q̄a applicat loco ꝑm tractū dimensiue quantitatis que quidem i angelis nō est. Sed est in eis quātitas virtualis. Per applicationē ergo ꝑtutis angelice ad aliquē locū qualitercunq; dicit angelus esse i loco corporeo. Et ꝑm hoc patz q̄ nō oportet dicere q̄ angelus cōmensuret locum: uel q̄ habeat sitū in cōtinuo. Hec eni cōueniunt corpi locato: put est quātū quātitate dimēsiua. Similiter etiā nō oportet ꝓpter hoc q̄ cōtineat a loco. Nā substātia incorporea ꝑ sua virtute ꝓtingēs rem corporeā continet ipsam: ⁊ nō cōtinet ab ea. Anima eni est in corpore ut continens: nō ut contēta. Sic angel⁹ dicit esse in loco corporeo: nō ut contentū: sed ut ꝓtinēs aliquo modo. Addit Alb. q. diversimode esse in loco cōuenit corpi: angelo ⁊ deo. Nam corp⁹ dicit esse i loco circūscriptiue: quia cōmēsurat loco Angelus nō circūscriptiue: cū nō mensuret locum: sed diffinitiue: quia ita est in uno loco q̄ nō in alio. Deus autē neq; circūscriptiue neq; diffinitiue: quia est vbiq;. Quō aūt hoc sit nō potest intelligi ab humano sensu: ut dicit magister i ꝓmo. di. 37. vbi inducit Crisō. sup epl̄am ad Heb. v. Sicut multa de deo intelligimus que loqui penitus nō valemus: ita multa loquimur que intelligere nō sumus idonei. Verbi grā. De ubicunq; deus est scimus: ⁊ dicim⁹. Quō autem vbiq; sit intellectu non capimus. Item q̄ est incorporea quedā ꝑtus que oiū est causa bonoꝝ scimus: que aūt ipsa sit penitus ignoramus. Et aūt redeamus ad angelos nota ꝑm Landul. dis. 8. secundi q̄ opinio est modernoꝝ q̄ angelus non est in loco p applicationē ꝑtus ꝑ suā substantiā diffinitiue: seu ꝓsentialiter nō cōmensuratiue. Nam in angelo est potentia passiua ad plura: vbi nec est determinatus respectus alicui⁹ ergo in eo est potentia passiua ad essendum in omnibus illis. De aūt angelus habeat potentiā passiuaz ad vbi ꝓz. ꝗa articulus est excōicatus dicere q̄ substantie separate nusq̄ sunt. Similiter error est dicere q̄ angelus ē vbiq;. q̄ oportet

dicere q̄ angelus possit recipe aliq̄ vbi.

¶ De dæmones punient pœna ignis.

Tertio considerãda est pœna dæmonũ rõne supplicij: qa punient in igne. Probat hoc Matth. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ: qui paratus est diabolo & angelis eius. Et Apoc. xx. Diabolus qui seducebat eos missus est in stagnũ ignis: vbi bestia & pseudo p̄phete cruciabũt die ac nocte in secula seculoꝝ. Et de hoc inquit Aug⁹ in li. de fide ad Petrũ. Firmissime tene & nullatenus dubites: diabolũ & angelos eius in ignẽ eternũ a xp̄o esse mittẽdos: vbi nunq̄ carebunt pœna quã eis prepauit diuina iustitia. Qualit̃ ꝛo spũs sepatiparunt ab igne dictũ est abũde i quadragesimali de pœnitentia.

¶ De pœna dæmonũ nunq̄ terminabit.

Quarto cõsideranda est pœna dæmonũ ratione termini: qa nũq̄ finietur. Et quid sup hoc dixit Origenes adhuc i quadragesimali diffusius est ptractatum. Quare ex dictis constat q̄ districtus iudex est deus: qui ꝓpter vnũ petim angelis nũq̄ pepercit. Et ut dicit Tho. i. pte. q. 64. tenendũ est firmiter q̄ voluntas bonoꝝ angelorum ꝑfirmata est i bono: & voluntas dæmonũ obstinata est in malo. Cãm aũt huius obstinationis nõ oportet accipe ex gratuitate culpe: sed ex cõditione nature seu status: quia ut dicit Aug⁹ li. de fide ad Petrũ. sic deus creauit angelos: ut qui vellẽt ꝑpetuo boni essent: q aũt nollent nunq̄ eos dño munere reparet. Sicq̄ in eternũ dæmões obstinati luent pœnas nequitie sue: a quibus nos liberet xp̄s redemptor benignus. Amen.

¶ Sermo quartus de bello qõ cõtinue geritur inter dæmones & homines.

Simus in quottidiana frequentiq̄ pugna cũ angelis malis: q̄ nos tẽptare nõ desinũt. ut peccãtes eoꝝ tandẽ iũgamur societati. Ex hoc Petr⁹. i. epla. c. v. dicebat. Sobrij estote & vigilate: qa aduersarius vester diabolus: tanq̄ leo rugiens circuit querens quẽ devoret: cui resistite fortes in fide. Et ecclia scã i officio apl̃orum nos admonet sic. Estote fortes i bello: & pugnate cũ antiquo serpente & accipietis regnũ eternũ. Quia tñ plerisq̄ qñq̄ diffidũt: nec arbitrãtur se posse dæmonũ effugere mille nocendi modos: sicq̄ i pessima peccata labunt: idcirco in hoc sermõe aliqua de ipsis dæmonibus apiemus: quibus intellectis poterit quilibet ai vires assumere ad pugnandũ strenue cũ illis qui nostrã pditionẽ, procurãt. De quibus tria mysteria erunt declaranda.

Primũ dicit̃ presidentie.
Secundum potentie.
Tertium resistentie.

¶ De ꝓsidentia dæmonũ: & q̃lit̃ oia disponũt ad interitũ hominũ. Capl'm. j.

Hatent dæmões inter se deputata maledictionis officia: & cũcta que sũt ordinãt ad tradẽdũ homines ut dei ꝓcepta transgrediant. Imperant superiores. & inferiores obediunt. Ex ꝓ buis ptis clariore noticia de presidentia dæmonũ locuturi cõsideremus illã ꝑm triplicem respectum.

Primo respectu angelorũ malorum.
Secundo respectu angeloꝝ bonorum.
Tertio respectu corporũ superiorum.

¶ Qualiter dæmones presũt dæmonib⁹?

Primo ꝓsideremus presidentiã dæmonũ respectu ipsoꝝ angelorum malorũ. Utrũ. s. inẽ eos sit plãtio. Et arguũt quidã q̄ nõ. Primo qa ois plãtio ẽ ꝑm aliquẽ ordinẽ iustitie. Sz dæmões totaliter a iustitia ceciderunt. g̃ in eis nõ est plãtio. Secũdo vbi nõ ẽ obedientia & subiectio ibi nõ ẽ plãtio. Inec aũt sine discordia esse nõ pũt que in dæmonib⁹ nulla est. ꝑm illud p̄v. xiij. Inter superbos semp sunt iurgia: g̃ in dæmonib⁹ nõ est plãtio. Tertio. Si in dæmonib⁹ esset aliqua plãtio: aut hoc

ptineret ad eoꝝ nām: aut ad eoꝝ culpā uel pnā. Sed nō ad eoꝝ nām: qa subiectio ⁊ seruitus nō est ex nā: ꝫ ex pctō subsecuta. Nec ptinet ad culpā uł pnā qa sic supiores dēmōes qui magis pccauerunt inferiorib⁹ subderēt. Nō ꝫ est prelatio in dēmonib⁹. In cōtrarium est ipsa ueritas. Hā glo. i. ad Cor. xi. dicit. Ædiu mundus durat: angeli angelis: boies boibus ⁊ dēmones dēmonib⁹ pcessunt. Ratio quare inter dēmones ē prelatio. ꝑm Tho. q. iio. qa actio sequitur naturā rei. Quoꝝcūqꝫ nature sūt ordinate: oportet qꝫ etiā actiones sub iuicem ordinent: sicut ꝑz in reb⁹ corpalib⁹ Quia eni inferiora corpa naturali ordine sūt infra celestia corpa: actiōes ⁊ motus eoꝝ subdunt actiōib⁹ ⁊ motib⁹ celestiū corꝝ. Manifestū est autē qꝫ dēmonū qdā naturali ordine sub alijs ꝓstituunt. Alii ⁊ actiones eoꝝ sunt sub actionibus supioꝝ. Et hoc ē qō rōnem ꝓlationis facit: vt. s. actio subditi subdat actioni prelati. Dicit igit ipsa nālis dēmonuꝫ dispositio requirit qꝫ in eis sit ꝓlatio. Cōuenit etiā hoc dine sapie que nihil in vniuerso inordinatū relinquit que attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter: ⁊ disponit oia suauiter: ut dr Sap. 8. c.

¶ Ad ꝑmū ꝫ dicēdū qꝫ ꝓlatio dēmonū nō fūdat sup eoꝝ iusticia: ꝫ sup iusticia dei cuncta ordinātis ¶ Ad secūdū dicendū qꝫ ꝓcordia dēmonū qua quidam alijs obediūt nō est ex amicitia quā ine se habēt: ꝫ ex coī nequitia qua homies cdiūt: ⁊ dei iusticie repugnāt. Est eni ꝓprīū boiuꝫ impioꝝ ut eis se adiungāt ⁊ subijciant ad ꝓpriā nequitiā exequēdā quos potiores virib⁹ vidēt ¶ Ad ttiū dicēdū qꝫ dēmones nō sūt equales ꝑm nām. Unde i eis est nālis ꝓlatio. qō in boibus nō contingit: qui nā sunt pares ☞ aūt supiorib⁹ inferiores subdantur nō est ad bonū supioꝝ: ꝫ magis ad malum eoꝝ: qa cū mala facere maxime ad miseriā ptineat: precesse in malis est esse magis miserum.

¶ Qualiter angeli boni habēt ꝓlationē super dēmones.

Secundo cōsideremꝰ presidētiā dēmonū respectu angeloꝝ bonoꝝ. Ubi videndū erit an boni angeli habeant ꝓlationē sup malos. Et posset argui qꝫ nō. Primo qa ꝓlatio angeloꝝ precipue attendit ꝑm illumiationes. Sꝫ mali angeli cū sint tenebre nō illuminā a bonis. ergo boni angeli nō habēt ꝓlationē sup malos. Secūdo. Ad negligentiā ꝓsidētis ptinere videt ea que p subditos male fiūt: sicut ꝑz. 83. di. c. error. c. consentire. c. Quid eni prodest. 84. di. c. peruenit. 86. di. c. facientis. 23. q. 1. c. negligere. 15. q. 3. c. si quis. 23. q. 3. c. qui potest. extra de homicidio. c. sicut dignū. Sed dēmōes multa mala faciunt. Si ergo subsunt ꝓlationi bonoꝝ angeloꝝ videt in angelis bonis esse aliqua negligentia: qō est inconuenies. Tertio. Prelatio angeloꝝ sequit nature ordinē. Sed si dēmones de singulis ordinib⁹ ceciderūt: ut cōmuniter dicit: qa ipsi ⁊ si nō fuerūt in ordinibus simpliciter: fuere ꝑm quid: inq̄tū erant aliqui dispositi si stetissent esse de vno ordine. alij de alio: ꝑm variā dispositionē suoꝝ nālū. Sic multi dēmones multis bonis angelis sunt supiores ordine nature. Non ergo boni angeli ꝓlationē habent sup omnes malos. Cōtra istos est auctoritas Aug̃. qui. 3. de tri. ait. Spirit⁹ vite deserto atqꝫ pctōre gitur p spiritū vite rōnalem pium ⁊ iustum. Et Grego⁹ dicit qꝫ ptātes dicunt angeli: quoꝝ ditioni virtutes aduerse subiecte sunt. Idem dr Tho. vbi s. qꝫ tot⁹ ordo prelationis primo ⁊ originaliter est i deo: ⁊ participatur a creaturis ꝑm qꝫ deo magis appropinquat. Ille enim creature super alias influentiaꝫ habent que sūt pfectiores ⁊ deo propinquiores Maxima autem pfectio: ⁊ per quam maxime deo approinquatur est creaturarum fruentium deo: sicut sunt sancti angeli: qua pfectione dēmones priuantur. Et ideo boni angeli super malos prelationē habēt: ⁊ p eos reguntur

Ad ꝑmū ergo dicendū ꝙ p sanctos angelos multa ꝛ diuinis mysteriis ꝛ hominibus reuelanť cuz diuina iusticia exigit: ut p ꝛemones aliqua fiāt: uel ad punitionē maloꝝ: uel ad exercitationē bonoꝝ. Sicut in rebus humanis assessores iudicis reuelant toꝛtoribus eius sententiam. Huiusmodi aūt reuelatiões si ad angelos reuelantes comparētur illuminatiões sunt: qui ordināt eas ad ꝛeū: ex ꝑte ꝯo ꝛemonū nō sunt illuminationes: quia eas in ꝛeū nō ordinant sed ad eractionē ꝓprie iniq̄tatis. Ad secundū dicendū ꝙ sancti angeli sūt ministri diuine sapientie. Unde sicut diuina sapia ꝑmittit aliq̄ mala fieri p malos āgelos uel hoies, ꝓpter bona que ex eis elicit: ita ꝥ boni angeli nō totaliť cohibent malos a nocendo. Ad tertiū dicendū ꝙ angelus qui est inferioꝛ ordine nature ꝓcest ꝛemonib⁹ ꝙuis superioribus ordine nature: quia virtus diue iusticie cui inhꝛent boni angeli: potioꝛ est ꝙ virtus naturalis angeloꝝ. Ūñ ꝥ apud homies spiritualis iudicat oia ut dicit. i. ad Corꝝ. z.

Qꝛ ꝛemones nō subdunť actiōibus coꝛpoꝝ celestium.

Tertio consideremꝰ ꝓsidentiā ꝛemonū respectu coꝛpoꝝ superiorum. Ubi disputandū est vtruz ꝛemones subdantur actionibꝰ coꝛpoꝝ celestiū. Et quidā contendūt ꝓbare ꝙ sic. Primo ꝙa ꝛemones ꝑm certa augmenta lune aliquos hoies ꝛapiant: qui ꝓpter hoc lunatici vocanť. ut ꝑz Marci 4. et. i. Sed hoc nō esset nisi coꝛpibus celestibus subiacerent. ergo subiacent actiōibus celestiū coꝛpoꝝ. Secūdo Pigromantici obseruant certas cōstellationes ad inuocandos ꝛemones: qō non facerent si ꝛemones coꝛpibus celestibus nō subderēť. Tertio. Celestia coꝛpa virtuosioꝛa sunt ꝙ inferioꝛa. Bz quibusdā inferioribus coꝛpibus ꝛemones arcenť. s. herbis: lapidibus ꝥ sonis quibusdā ac vocib⁹ ut a Porphirio dicꝛ tum Augꝰ introducit. y. ꝛe. ciui. ꝛei. ꝙ multo magis ꝛemones subdunť actiōi celestiū coꝛpoꝝ. Contra ista omnia est ipsa ratio. Nam ꝛemones sūt superiores ordine nāe ꝙ coꝛpa celestia. Agēs aūt est superius patiente: ut Augꝰ dicit. iz. sup Geñ. ad lrām. Cuz ergo ꝛemones sint substantie intellectuales coꝛpibus nō vnite. patet ꝙ non subdunť actioni coꝛpoꝝ celestiū nec ꝑ se nec ꝑ accidens nec directe nec indirecte. Ad primū rñdet Tho. q. c xv. ꝓme ptis. ꝙ ꝛemões ꝑm certa augmenta lune contingit ꝛapare, ꝓpter duo. Primo q̄dē ad hoc ꝙ infamēt creaturā ꝛei. s. lunā. ut Crisoꝰ ꝥ Hieroꝰ dicunt. Secūdo q̄a cum nō possint opari nisi mediantibꝰ naturalibus virtutibus: ut dicť: i suis operibꝰ considerāt coꝛpoꝝ aptitudines ad effectus intentos. Manifestū est ꝙ cerebꝝ est humidissimū oiuz partiū coꝛpis: ut Arꝝ. dicit. ꝥ ideo maxime subijciť opationi lune: que ex sua ꝓprietate bz mouere humoꝛe. In cerebꝛo aūt pficiunť vires animales. Et ideo ꝛemões scōm certa augmēta lune ꝓturbant hominis fantasiā quādo considerāt cerebꝝ esse ad hoc dispositum. Ad secundū dicit Tho. ꝙ ꝛemones aduocati in certis cō stellationibꝰ ꝛeniunt ꝓpter duo. Primo ut hoies in hunc erroꝛe inducāt ꝙ credant aliqō numē esse in stellis. Secūdo q̄a considerant ꝑm aliqs certas cōstellationes materiā coꝛpalem esse magis dispositā ad effectus ꝙ quibꝰ aduocanť. Ad tertiū ꝯo dicit Augꝰ. ꝛ. ꝛeciui. ꝛei. c. xi. ꝙ ꝛemones alliciunť per varia genera lapidum herbarū: lignoꝝ animaliū: carminū: rituū: nō ut aliis cibis: sed ut spūs signis: inq̄tū hec eis exhibēt in signū honoris diuini: cuiꝰ ipsi sunt cupidi. Hā ut dicit. z6. q. 5. c. Hec mirū. Ad hoc nitit diabolꝰ: ut adoretur quasi ꝛeus.

Qde potentia ꝛemonū que supat scōm naturam omnem potentiam hominum.

Capitulum. z.

Ad potentiã dæmonũ iam sermo noster vertẽdus est. Equidẽ vix possunt credere multi que de illa dicissime sunt cõscripta. Memorãtur præterea que sancti doctores dicũt adfuisse quotidiana exẽpla eor: qui magicis artib⁹ inuoluti stupenda & ineffabilia quedã modo operari videnť. Has artes ut Iosi. inquit. 8. li. ethimol. primus inuenit Zoroastes rex Bactrianorũ: quẽ Ninus rex Assyriorum interfecit. De quo etiã Aug⁹ li. 21. de ci. dei. c. 14. asserit: q̃ cũ natus est primo risit. Immiscent se hi⁹ artibus dæmones: & permittẽte deo fiunt que homines facere nullo pacto possent. Ut tamẽ ista magis nobis innotescant cõsideranda nobis occurrit potẽtia dæmonũ ꝑm triplicẽ respectũ.

Primo respectu miraculor.

Secũdo respectu delusionũ.

Tertio respectu vexationum.

Q Dæmones q̃uis nõ possunt facere miracula: possunt tamẽ facere vera opa ꝑm facultatẽ hominũ.

Primo cõsideranda est dæmonũ potẽtia respectu miraculorum. Vbi a doctorib⁹ disputať: vtrũ dæmones possint miracula facere. Et respondet Alex. in. 2° volumine sũme. & Tho. i. pte. q. 114. q̃ si miraculũ, ꝓprie accipiť: dæmones miracula facere nõ pñt: nec aliqua creatura: sed sol⁹ de⁹. qa miraculuz ꝓprie dr̃ q̃ fit ꝑter ordinẽ totius nature create: sub quo ordine ois virt⁹ creature ꝓtinet. Dicit tñ q̃ q̃q̃ miraculuz large: qđ excedit humanam facultatẽ & consideratiõnẽ. Et sic dæmones possunt facere miracula: que. s. homines mirant inq̃tuz eorũ facultatẽ & cognitionẽ excedunt. Nam vnus homo inq̃tuz facit aliq̃d qđ est supra facultatẽ & cognitiõz alterius: ducit aliũ in admirationez sui opis: ut quodãmodo videat miraculũ operari. Sciendũ tñ q̃ q̃uis huiusmodi opera dæmonũ que mirabilia videnť ad verã rationẽ miraculi nõ ꝓtingant: sunt tamẽ q̃q̃ vere res. Sicut magi ꝑ arationis ꝓ ꝓtutẽ dæmonũ veros serpẽtes & ranas fecerũt. Et sicut quãdo ignis de celo cecidit: & familiã Job cũ gregibus ꝓcor vno impetu absũpsit: & turbo domũ filiũ eius: filios eius occidit. Sic etiã dæmonib⁹ opantib⁹ factũ est: ut ꝛre aëriẽsiũ vastarẽť aquis. Refert Aug⁹. 18. li. de ci. dei. c. 9. q̃ postq̃ condite fuerunt Athene: ut Athene vocarẽť quod certe nomẽ a Minerua est: q̃ grece atthena dr̃ hanc cãm Varro indicat. cũ apparuisset illic repente oliue arbor: & alio loco aqua erupisset regẽ prodigia ista mouẽ & misit ad Apollinẽ delphicũ sciscitãdũ quid intelligendũ esset quidve faciẽdũ. Ille respondit: q̃ olea Minerue̅ significaret: vnda Neptuni: eo q̃ esset in ciuiũ potestate: ex cuius potius nomine duor deor quorũ illa signa essent ciuitas vocarẽť. Isto Cicrops oraculo accepto: ciues cẽs vtriusq̃ sexus: Nos eni tunc in eisdẽ locis erat ut etiã femine publicis cõsultatiõib⁹ interessent: ad ferẽdũ suffragiũ cõuocauit. Consulta igiť multitudine mares ꝓ Neptuno: femine ꝓ Minerua tulere sentẽtias. Et qa plus vna inuenta est femina: Minerua vicit. Tunc Neptunus iratus: marinis fluctibus estuantib⁹: terras atticnensiũ populat⁹ est: qñ spgere latius quas libz aquas difficile dæmonibus nõ est. Hec Aug⁹. Sequitur Tho. vbi s. q̃ q̃uis materia corporalis nõ obediat angelis bonis seu malis ad nutũ: nec dæmones sua virtute possint trãsmutare materias de forma in formã: possunt tamẽ adhibere quedã semina: que in climatib⁹ mũdi inueniunť: ad aliquos effectus complendos ut dicit Aug⁹ in tertio de trinitate. Ideo omnes transmutatiões corporaliũ rerũ q̃ possũt fieri ꝑ aliquas virtutes naturales: ad quas ptinẽt ꝓdicta semina: possũt fieri ꝑ opationẽ dæmonũ huiusmodi seminib⁹ adhibitis. sicut cũ alique res transmutãť in serpentes: uel ranas que ꝑ putrefactiẽz generari pñt. Ille vero trãsmutatiões corporaliũ rerũ que nõ possunt fieri ꝓtute nature: nulla opatione dæmonis ꝓfici possunt ꝑm rei

ꝑfitatē.sicut ꝙ corpus humanū mutet i corp⁹ bestiale: aut ꝙ corp⁹ bois mortuū reuiuiscat. Picta sūt oia ista ad ꝓfirmatiōnē p̄cedētiū. Nā nisi pietas dei nos lib'uēiret a ptāte dēmonū nūq̄ effugerem⁹

¶ Qualiter dēmones possunt multipliciter deludere sensus humanos.

Secūdo ꝑsideranda est dēmonū potentia respectu delusionū. Ut eni dicit Boē. in. z. di. 8. possūt dēmones deludere sensus humanos: ⁊ hoc tripliciter. Primo ostēdēdo p̄sens esse qō nō est. Secūdo ostēdendo rem aliter q̄ est. Tertio absondēdo quod p̄sens est. Primū quidē facit species offerendo. Secundū quidē facit sensum uel obiectū variando. Tertiū dro impedimentū p̄stādo. Primū intelligi potest sic. Quādo fantasmata existētia interi⁹ offerunt fortī oblatiōe ipsi virtuti interiori: uel virtus interior fortiter illis intendit similitudo rei videt esse ueritas. Hoc manifestū est ꝙ naturā. Nam frenetico ꝓpter ascensū fumositatū ad cerebrū ex modica occasione exteriori videt ꝙ videat uel audiat multa que non sunt sibi p̄sentia. Similiter ꝑ fortez cōuersionē intētionis fantasma videtur ueritas. sicut Aug⁹ explicat: ꝙ quidā tāta cōuersiōe recogitabat cuiusdā mulieris imaginē: ꝙ ei carnaliē cōmisceri videbat etiā vigilando. Per hūc modū pōt dēmon diuersa boi facere apparere. Est de hoc exemplū in. z. dialogorū. li. Vbi narrat Greg⁹. qualiē dū p̄struerēt monasteriū quoddā: i quo aderat scūs Bēdictus: inuentū est sub terra idolū quoddā eneū: qō cū fratres portassent i coquinam visum est eis ꝙ exiliisset inde flāma ignis que totā coquinā potuisset incendere. Qō cū ꝑ spiritū cognouisset btūs Bēdict⁹ cucurrit ad eos: ⁊ oratiōe facta fātasticū illud euanuit. Secūdo potest diabol⁹ deludere sensus oēndendo rem aliter q̄ est. Nā nāliter pōt ꝓtingere hoc ꝑē variationē aliquā ex pte organi sicut q̄n bumor sanguineus uel vapor igneus descēdit ad oculos videt homini q̄ ea que exteri⁹ sat sunt rubea. uel ꝓpter variationē aliquā ex parte obiecti. sicut ꝓtingit aliquādo ꝙ ex positiōe candele: uel dispositiōe palearū vident palee esse serpentes. Tertio possunt diaboli deludere sensus: absondēdo qō p̄sens est. Nam res que p̄sens est duplicit pōt latē sensū nostrū. Aut qa impedit virt⁹ sens⁹ ne ueniat ad sensibile. Aut qa impedit species sensibilis ne ueniat ad sensū. Et utroq̄ mō fieri potest ꝑ tute dēmōis. De hac deluſiōe diffuse loquit Aug⁹ in. 18. li. de ci. dei. c. 14. 18. et. 19. vbi inducit ꝙ trad̄ūt gētiles de socijs Diomedis ꝑuersis in uolucres: dicūtq̄ tēplū Diomedis eē in insula diomedia nō longe a mōte gargano: q̄ est in apulia: ⁊ hoc tēplum circūuolare atq̄ incolere aues illas tā mirabili obsequio: ut aquā impleāt ⁊ aspgāt ⁊ eas si greci uenerint: uel grecoꝝ stirpe ꝓgeniti: nō solū quietas esse: uerū etiā insup adulari. Si aūt alienigenas uiderint subuolare ad capita tanq̄ grauib⁹ ictib⁹ uulnerare ut etiā pimant. Nā duris ⁊ grandib⁹ rostris satis ad hoc p̄ta phibent armate. Hec Varro ut astruat cōmemorat alia nō minus incredibilia de illa magna ⁊ famosissima Circe que socios ꝙq̄ Vlixis ꝑuertit in bestias: ⁊ de archadibus qui sorte ducti transnatabāt quoddā stagnū: atq̄ ibi cōuertebāt in lupos: ⁊ cū similib⁹ feris ꝑ illius regionis deserta viuebāt. Si autē carne nō uescerent humana rursus post nouē annos codē renatato stagno reformabāt in boes. Si eni dixerim⁹ hec nō esse credenda: nō desunt qui dicant talia fuisse exptos. Nā ⁊ nos inqt Aug⁹. cū essem⁹ i italia audiebam⁹ talia de quadā regiōe illiarū partiū: vbi stabularias mulieres in caseo dare solere dicebant imbutas bis malis artib⁹: quib⁹ uellēt seu possent viatorib⁹: uī i iumēta illico verterēt: ⁊ necessaria queq̄ portarēt post q̄ pfecta opa itez ad se rediret: nec ū fieri in eis mentē bestialē: ⁊ rōnalē humanāq̄ seruari. sicut Apuleius in libris quos asini aurei titulo inscripsit sibiipsi accidisse

ut accepto veneno: humano aio pmanente asin⁹ fieret: aut indicauit: aut finxit. Hec uel falsa sūt: uel tam inusitata: ut merito nō credanf. Firmissime tamē credendū ē nō solū animū: sed nec corpus quidē ulla rōne: arte uel ptāte vemonū in mēbra ⁊ liniamenta bestialia posse cōuerti. Sed pōt eē ut corpa ipsa boiuz alicubi iaceant viuentia quidē: ß multo grauiꝰ atqꝫ vehemēt⁹ q̄ somno suis sensib⁹ obseratis: taliſqꝫ etiam sibi homo esse videaf: sicut talis videri sibi possit in somnis: ⁊ portare onera: que onera si vera sunt corpa portāf a vemonibus: ut illudaf boibus. Nam quidaz noie Prestanti⁹ pri suo ꝓgitisse indicabat: ut venenū illud p caseū i homo sua sumeret: ⁊ iaceret in lecto suo quasi vomiens: qui tū nullo mō poterat excitari Post autē aliquot dies: eū velut euigilasse dicebat. ⁊ q̄si somnia narrasse que passus est. caballū se. f. factū annonam inē alia iumēta mulitib⁹ baiulasse. Nō ita ut narrauit factū fuisse comptū est: que tamē ei sua somnia videbanf. Indicauit ⁊ alius se vomū sue per noctez anteq̄ requiesceret vidisse venientē ad se plm quendā sibi notissimū sibiqꝫ exposuisse nōnulla Platonica que antea rogaf⁹ exponere noluisset. Et cuz ab eo vem plo quesitū fuisset: cur i homo ei⁹ fecerat: qō in homo sua ptenti negauerat. Nō feci inqt: ß me fecisse somniaui. Alep hoc alteri p imaginē fantastica mebibituz est vigilanti: qō alter vidit in somnis. Hec ad nos eis referentib⁹ peruenerunt: quos non estimamus fuisse mentitos. Hec Aug⁹.

Qualiē vemones pñt vexare corpa.

Certio ꝑsideranda est vemonuz potētia respectu vexationū. Possunt eni vexare humana corpa ut inquit Aug⁹ li. de nā vemonū. Nam ꝓpter subtilitatez nature pñt penetrare quecūqꝫ corpa sine obstaculo. Insuper possūt illa corpa pturbare ⁊ molestare: ut clare pz in euāgelijs: de bis q̄s xp̄s liberauit. Dieb⁹ etiā meis aliquas mulieres demoniacas vidi: ⁊ audiui illas loquētes talia: que nō nisi demones dicere potuerūt: ⁊ virtute ibu xp̄i liberate fuerūt. Inē ceteras tū vna fuit Neapoli. anno dñi. 1410. de qua exptus sum q̄ referā. Predicante me ibi tpe quadragesimali sonabat vndiqꝫ rumor qꝫ aie quozundā defunctoꝝ intrauerāt corpa⁹ eius. Loquebaf illoꝝ idiomata: cōmemorabat gesta: ⁊ que nūq̄ ipsa didicerat enarrabat. Accessit ad eā cum suis illustrissim⁹ calabrie dux regis primogenitus. Duxit eū in admirationē non paruā: dum secretissima illoꝝ defunctoꝝ apiebat. Quadā ꝯo die ego ipse ad eā videndā accessi: ⁊ q̄ primū intraui camerā: in qua multi aderant: Ipsa vero iuuencula iacebat i lecto: cepit furere oculos torquere vultūqꝫ minacē ⁊ tristē exhibere. Tādē clamās aiebat. Tu venisti huc? Ad quid? Ad quid? Ego respōdi. Ut tecū prelier i noie ihu glorioſi. At illa. Quid vis? Volo dixi scire: quis nā es. Illa rñdit. Ego suz Stephanus siculus: quondā armiger ⁊ stipendiari⁹. Ego subiūxi. Mētiris o fallax ⁊ inūde spirit⁹. Adiuro te p ihm in cui⁹ noie omne genu flectitur celestiuz terrestriū ⁊ infernoꝝ ut veritatē patefacias. Tunc cū grandi molestia illi⁹ corporis arroganter respōdit. Ego sū diabolus. At ego. Quare dicebas qꝫ eras aia Stephāi siculi? Et illa. Ut vecipiā Ad hoc eni intendim⁹: ut vecipiamus: qa vellem⁹ oēs boies fore dānatos: sic ⁊ nos sum⁹. Iterū ego interrogaui eā. Et quare me nō vecepisti: ß mihi verus confessus es? Ille addidit. Propē officium tuū: qa tu predicas euāgelicā veritatem: ⁊ es inimicissim⁹ noster. Ego replicaui. Quare? Quia inqt nos solicitam⁹ boies ut pdāf: tu ꝯo trahis illos ut cōuertanf. Dixi ad hꝫ ego. Quis ego sū? Rñdit. Tu es frater Robert⁹: q̄ p omnē italiā plurib⁹ ānis fuisti contrarius opib⁹ nris: ⁊ nouiter venisti Neapolim: ⁊ prima die quadragesime predicasti in castro coram rege Ferdinando,

Ego ꝓtij ab illo. Quare odio habetis me? Respondit. Quia eiecit nos a celo empyreo: & priuauit nos dignitate nra Et ne im̃orer multis: p lõgũ spaciũ ad interrogata rñdit: licz quicq̃ male libenẽ & ita dicte ita efficaciter. ita etiã hostiliter veritatẽ exprimebat: q̃ oio & infallibiliter ꝓtendi ipsũ diabolũ esse. Cui cum ꝑcepissem: ut in noie ihu corpus illud exiret: nec illud lederet: post multas cauillationes faciẽte misericordia dei abscessit. Remansit ẽ puella illa pallida Et a me interrogata: q̃d faceret: respõdit se a somno euigilasse: cũ omniũ mẽbrorum suoꝝ collisione. Quare aũt de⁹ permittat aliq̃n hoies sic vexari: rñdeo q̃ hoc facit aut ad maloꝝ punitionẽ: aut ad bonoꝝ purgationẽ & ꝓbationẽ: aut ad sue glorie manifestationẽ. Judicia tamen eius abyssus multa.

Nec omnes volentes possũt nõ solum resistere demonib⁹: sed etiã illos vincere & superare — Cap'm.3. —

Cum audiũt hoies que de demonibus dicta sunt: nimio terrore corripiunt̃ diffidunt̃q̃ posse saluari: dum opus est cum hostibus tã terribilibus conserere manus. Nerũtñ ut Greg⁹ ait: debilis est hostis: & nõ vincit nisi volentẽ. Quare facile est nõ solũ resistere viribus demonũ: sed etiã illos vincere & superare. Qõ ut plene innotescat in hoc tertio mysterio ostendem⁹ q̃ quilibet volens diabolũ & oes demones ad malũ nos impellẽtes potest cõfundere. Probabimus aũt hoc triplici ratione.

Primo ratione ligationis.
Secundo ratione custoditionis.
Tertio ratione pmissionis.

Nec ꝓ dñm ihm xpm ligata ẽ potestas demonum.

Primo ꝓt vnusq̃sq̃ diabolo resistere: illumq̃ vincere & superare ratione ligationis: quia p dñm ihm saluatorez nrm ei⁹ ꝓtas est ligata. Unde Apoc. xx. c. Johannes ait. Vidi angelũ. i. xpm descendentẽ de celo: habentẽ clauẽ abyssi: & catenam magnã in manu sua. Et apprehendit draconez serpentem antiquum: qui est diabolus & sathanas & ligauit eũ. Notandũ tñ sm Boñ. di. 49. tertij li. q̃ sicut etiam dicit magister in textu. p passionẽ xpi sumus a ptate diaboli liberati oes quidẽ q̃tum ad sufficientiã: sed illi soli qui sunt de ei⁹ corpe: q̃ est ecclesia: q̃tũ ad efficaciã. Diabolus enim ante passionẽ xpi batebat duplicẽ manũ. s. attrahentẽ & impellẽtẽ Manus attrahens erat ptas trahendi ad limbũ etiã iustos & sanctos. Man⁹ impellens erat potestas precipitandi in malũ uel p fallaciã uel p violentiã: qa tẽptabat ut draco: tẽptabat ut leo. Et prima manus. s. attractiua erat tãte potentie: ut nullus posset ei resistere. Et ista fuit ei sibi amputata p xpm. Jam enim nullũ iustũ pot ad limbũ trahere: quia p passionẽ xpi deletũ est cyrographum peccati Ade. Manũ aute impellentem batebat ita fortẽ: ut cum magna difficultate posset q̃s ei resistere. Et iõ fere i omnibus regnabat. Oes enim uel supabat p fraudulentiã uel p violẽtiã. Et ista ptas debilitata est p xpm: p quẽ lumen veritatis aperit̃ cõtra fraudulentiã diabolicã. & adiutoriũ virtutis tribuit̃ contra diabolicã violentiã. Apparuit aute lumen veritatis: & interius p diuinã inspirationẽ. & exteri⁹ p humanã instructionem. Jã enim oib⁹ ẽ veritas ꝓpalata: & iõ destructa est idolatria que prius regnabat. Adiutoriũ etiã virtutis tribuit̃ per gratie infusionez: que reprimit concupiscentiam.

Nec ꝓpter angelũ custodientẽ possum⁹ diabolo resistere.

Secũdo potest vnusq̃sq̃ diabolo resistere illumq̃ vincere & superare ratiõe custoditiõis. Nam habẽt oes hoies angelũ custodientẽ: ut Hieronymus dicet sup Matheũ: & ponit magister in. z. di. xi. Quare si temptat diabolus ad malum: angelus custodies inducit ad bonũ. De custodia ꝓ bonoꝝ angelorũ dictũ ẽ in quadragesimali: in sermone de amore dei ad alios: ideo hic

nō curo diffusius de illa tractare.

¶ De deus nō pmittit ut diabolus tempter hominē p voluntate sua.

TErtio pōt vnusq̄sq; diabolo resistere: illūq; superare ratiōe permissionis. Et enī dicit apls. i. ad Cor. 4. Fidelis de q̄ nō pmittit vos temptari supra id qō potestis: ꝫ facit cū temptatione puentū. Hū ꝫ ergo deus sinit aliquem a dēmone impugnari cui non prestet gratiam ne recipiatur aut opprimat. Nostra igit̄ interest fortiter dimicare. q̄a si legitime certauerim⁹ coronabimur. quia ut dicit Jac. i. Beat⁹ vir qui suffert temptationē: quoniā cū pbat⁹ fuerit accipiet coronā vite: quā nobis largiat̄ xps dei filius. Amen.

¶ Sermo quintus de cognitione superbie que fugiēda est: ne cū angelis ruentibus reputemur.

DUlum admodū. pdesset nobis intelligere q̄ dicta sunt de iudicio dei cōtra angelos transgressores: nisi omni studio & diligentia elaborare mus tumentes superbiam fugere & detestari. Ipsa siquidē est omnū vitiorū regina: quā difficile multi cognoscūt: q̄a vitiū est spirituale: latet in corde: viget i mente: feruet i animo: & sola voluntate deliberata complet. Quia tū p extrinseca cognoscunt intrinseca: ut sic superbiā cognoscam⁹: mūdoq; nos ab ei⁹ labe seruemus: de fructibus & signis superbie dicemus in presenti. Distinguem⁹ aūt sub tribus articulis. iz. fructus.

¶ Fructus primi articuli.

Primus fructus est extollentia.
Secundus arrogantia.
Tertius vana gloria.
Quartus iactantia.

¶ Fructus secundi articuli.

Primus fructus ambitio.
Secundus hypocrisis.
Tertius pertinacia.
Quartus ingratitudo.

¶ Fructus tertij articuli.

Primus fructus inobedientia.
Secundus curiositas.
Tertius contentio.
Quartus presumptio.

¶ De superbi verificant seipsos & spernūt deū celi: quia se cognoscere nolunt.

PRimus fructus qui signus est superbientis animi extollētia dī: quādo. s. aliquis ppē bona aut nature aut fortune: ut sic loq̄mur: aut spiritualia: aut corpalia: aut tpalia: puta. ppter diuitias: generis nobilitatem corpis formositatē: robur & fortitudinē elegantiā: subtilitatē ingenij: fecūditatē memorie: & similia verificat seipsū: & deū cognoscere negligit. Cōtra illud qō dī Hieremie. 9. c. Non glorietur sapiēs in sapientia sua: nec fortis i fortitudine sua nec dives i diuitijs suis: ꝫ in hoc glorietur q̄ gloriat̄ scire & nosse me. Sequit̄ ex hoc ignorantia sui: que oblitionez inducit infirmitatis & fragilitatis humane. Et certe damnificat̄ i hoc homo: dū facit ab ea regula que cunctis est ois sapie fundamētū. Hoc quippe oiuz tā scōrū p̄ phor cognitio suiipsius predicatur ler precipua fructifere vereq; sapientie. Hū Bern. li. de cōsideratione ad Eugeniū ait. Noueris liez oia mysteria lata terre: altra celi: pfunda maris: si te nescieris: similis eris edificanti sine fūdamento: ruinam nō structurā facies. Et Aug⁹ in. pdemio quarti li. de trinitate. Laudabilior est animus cui nota ē infirmitas ppria: p̄ q̄ ea nō respecta vias syderū: fundamenta terrarū: & fastigia celoz scrutat̄. Et Hgo. li. i. de aia. Melior es si teipsuz cognoscas: p̄ si te neglecto cognoscerez cursus sidez: vires verbarū: cōplexiones boiuz: naturas aialiū: celestiū & terrestriū sciaz haberes Multi enī multa sciunt: & seipsos nescūt: cū tū sūma pdia sit cognitio sui. Et Macrobi⁹ li. de somno Scipionis. Delphici vox ꝫ fuit oraculi consulenti

cē 3

ad btitudinē quo itinere puenirē posset: Si te inqt nouerīs. Supbitaq; ptępto reo in scipsis confidūt: non arbitrantes deū superiorē: nec sepiculis passionib⁹ 7 morti subiectos. Talis erat superbia Atrei: q̄ dū fratris filios i odiū occidisset dicebat. Equalis astris gradior: 7 cūctos supero: altū supbo ꝑtice attigēs celū. Talis fuit supbia Romanorū: de quibus Aug⁹ li.i. de ciui.dei.c.i. dicit. q̄ ad tātā supbiā extollētiā reputationēq; deuenerūt. q̄ se deos estimabant. Unde inqt. Hoc ꝑo q̄ dei est: supbeq; anime spirit⁹ inflatus affectat: amatq; sibi i laudibus dici. Parcere subiectis 7 debellare supbos. Talis fuit supbia Domitiāi impatoris: qui ut scribit Sueton⁹ Eutrop⁹ 7 Beda. li. de tęporibus fuit Uespasiani filius 7 frater iunio: Titi. Cui Tito Domitian⁹ in impio successit: imo ita fuit regnādi cupid⁹ q̄ sępe fratrē interficē satagebat: 7 clam 7 palā semper fraudes illi pabat: quem Titus sp̄ferebat patienter. Tandē mortuo Tito: in imperiū sublimat⁹ ostendit se in ꝓncipio moderatū valde: simulauit diligere studia litterarū 7 bibliothecas reficere: ita videbaē bonē cedes: ut ne boues īmolare mandauerit. Sꝫ firmatus seuerus apparuit. Senatores etiā nobilissimos occidit. Persecutus ē xp̄ianos 7 iudeos ꝑm Eusebium li.3. histozie ecclesiastice Et ꝑm Pozosiū. li.7. se deū 7 dīm iussit appellari: 7 in cūctis ꝑmozdijs litteraꝝ suaꝝ dicebat. Dūs 7 deus noster Domitianus ita mandat. Tandez deo pmittente a cubicularijs suis septē vulneribus occisus est anno etatis sue. 45. Ad ercellentiā insup ascendit cor Herodis Agrippe qui occidit Jacobū. 7 Petrū incarcerauit. Refert quidē Josephus. 19. antiquitatū li. q̄ cū Cesareā aduenisset 7 ad eum totius ꝓuincie viri vnanimit conuenissent. ille veste fulgenti ex auro argentoq; mirabiliter cōtexta indutus incipiente die ꝓcessit ad theatrū. vbi cū ꝑmos solis radios vestis argentea suscepisset: repcusso splendore duplicatam spectātib⁹ lucē fulgor metalli vibrantis effudit: ut intuentib⁹ pstringeret aciem terror aspectus. Illico adulantis vulgi concrepāt voces dicentis. Nunc esq; ut boiez te timuim⁹: sed ex hoc iā supza humanā naturā te cē fatemur. Et dū adulatorib⁹ demulcereē honorib⁹: 7 oblatos sibi diuinos honores nō respueret: repente mortifero viscerū dolore corripit: 7 dū p manꝰ suoꝝ deportareē dicebat. En ego vester deus ducor ad mortem. Dixit igit quinq; dies 7 ꝑmb⁹ ei⁹ viscera corrodētib⁹ expirauit. Nec mirū quia ut dicit Jac.3.c. Deus superbis resistit. Et Seneca tragedia.i. Sequit superbos victor a tergo deus.

De supbi cum suis ꝓximis cōuersant arroganter.

Secund⁹ fruct⁹ supbie: q̄ signū est supbi cordis arrogantia dr. Sic facit. ꝓximos puipendere: 7 in dictis gestis motibus cūctisq; extrinsecis reb⁹ superbe cū ꝓximis se habere. Qui sic est arrogās supbe incedit: supbe loquit̄: supbe ingredit̄ 7 egredit̄: supbe comedit: superbe oia facit cū clamore 7 strepitu minis 7 cōtumelijs. Uerūtamē contra istos est auctoritas Ecc.3.c. dicentis. Quanto maior es humilia te in ommb⁹. Et Cicero in.i. de officijs inqt. In rebus etiā ꝓsperis supbia fugienda est 7 arrogantia. Nam ut aduersas res: sic 7 secundas imoderate ferre leuitatis est. Et Ouidius.3. de arte amādi. Non natet in vultu damnosa superbia vestro. Dicit Cassiodorus in ep̄lis. Ornamentū omnū bonorū est sincera benignitas. Igit si in gradu aut dignitate aut virtute superas reliquos: noli illos ꝓdib⁹ cōculeare. Sis amabilis affabilis 7 vultu facieq; placid⁹. 7 ut dic̄ Deū ad Lucillū. sic cū inferiore viuas: quē admodū te cum superiore viuere velles. Scribit̄ in policratic̄. libro. 5°. q̄ Traianus optimus imperator arguentib⁹ eū amicis: q̄ in omnes familiaris esset nimium 7 cōmunis: respondit se talem

velle impatorem esse ꝓuatis : quales imperatores sibi esse ꝓuatū optasset. Hū est ut qui alijs imperat timeat: sed melius ut diligat. De hoc Cicero li. 2. de officijs ait. Omniū rerū nec aptius quicq̄ ad opes tuendas ac tenēdas q̄ diligi: nec alicui⁹ q̄ timeri. Laudatur ergo mansuetudo in omnib⁹ etiaz magnis viris : dūmodo tanta nō sit ut vilescat auctoritas. Recitat Valerius li. quinto de Alexandro magno: q̄ cū vidisset militē quendā senio confectū frigore nimio stupefactū: cum ipse esset in sede sublimi propinqua igni surrexit: 7 suis manibus illum in sede sua reposuit dicens: illud salutare sibi futurum Sed nobis qui xp̄iani sumus exemplū xp̄i satis esse debet: de quo sic pulchre loquit̄ Hiero⁹ in epistola ad Antonium monachum. Dominus noster humilitatis magister discipulis: vnū apprehēdit ex parvulis dicens. Nisi cōuersi fueritis 7 efficiamini sicut parvuli: non intrabitis in regnū celorum. Nō se docere tm̄ nec facere videret docuit exemplo: dum discipulos pedes lauat: dum loquit̄ cum samaritana: dum ad pedes sibi sedente Maria de celorū dispntat regno: dum traditorem osculo excipit: dū resurgēs primo mulierculis apparuit. Ad idem est textus Cypriani. 93. di. c. dños.

De supbi querūt gloriā tpalem que nihil est.

TErtius fructꝰ q̄ signū ē: supbie est vana gloria. Sed quō vana gloria dicat̄ plerisq̄ audire cupiunt. Nam si loquamur de illa btā de qua ps ait: Exultabūt sci in gloria. certe vana nō est quā cuncti desiderare tenēt. Tempoalis adhuc gloria vana non est: que virtuti fauet: conformatur nature: 7 animū ad queq̄ difficilia 7 arduа roborat. Est dc̄m Ambr̄i. li. de officijs clara cum laude noticia. Et scōm Tullū in rhetorica: est frequēs de aliq̄ fama cum laude. Laus ꝓ̄o ut dic̄ Arist. primo rhetoricoꝝ ē sermo elucidās magnitudinem rei. Unde Aug⁹ sup Joh. Gloriari idem ē qō clarificari. De hac gl̄ia inquit Seneca ad Lucillū. Nulla est tam excelsa virt⁹ que dulcedine glorie nō tangat. Et Hiero⁹ ad Fabiniānum. Naturali ducimur malo : 7 adulatoribus nostris libenter fauemus. Et q̄ q̄ nos respondeam⁹ indignos : 7 calidus rubor ora pfundat: tamē ad laudem sui intrinsecus anima letatur. Et Claudianus. Gaudet enī virtus testes sibi iungere musas. Carmen amat q̄s quis carmine digna gerit. Et Ouidi⁹ libro de tristib⁹. Senicq̄ nō paruas aio dat gloria vires. Et fecūda facit pectora laudis amor. Et Eccl. 41. Curā īngt sapiēs habe de bono nōie. Et p̄v. 15. Fama bona impinguat ossa. Et 12. q. 1. c. nolo. Aug⁹ famā tuendam hortat. Et idem. 5. de ciui. dei. c. 12. dicit de romanis. Gloriam ingentem: diuitias honestas volebant. Hanc ardentissime dilexerunt. Propter hanc viuere voluerūt. Propter hanc mori non dubitauerūt Et. 18. c. eiusdē. Hec sunt duo illa : libertas 7 cupiditas laudis humāe: que ad facta cōpulere miranda romanos. Nō ergo videt̄ gloria fugiēda: quā omnes efferunt miris laudibus. Sed Alex. in 2. 7 Ino. 2ª 2ᵉ q. 132. dicunt q̄ gloria tempoalis potest apeti ordinate : 7 inordinate. Cum primo mō appetit̄ nullum est pcatū. Nam cuz quis cogitat bonū suū dignū laude 7 approbat illud cupiens ab alijs laudari : aut ꝓpter diuinū honorē: aut ꝓpter ꝓximoꝝ salutē: aut appetendo nō aptit contra deum 7 ꝓximū : nec in gloria finē ꝓstituit : de supbia 7 vana gloria reprehendi nō potest. Inordinate ꝓo gloria appetit̄ primo quādo quis querit gloriā de eo quod est pcatum: sicut luxuriosus de carnalitate: iracūdus de vindicta 7 cōtumelijs: 7 similia: de quibus aliq̄ gloriant̄: quos reprehēdit ps. 9. Quid gloriaris in malicia: q̄ potēs es in iniqtate.

Secundo gloria appetit inordinate eū eam quis querit ve eo qō non bñ vt: puta ve scia: ve sapientia: ve scimonia vite ⁊ hi. Tertio qñ qs querit gloriā ve eo qō nō est gloria dignū: ut ve diuitijs: ve pulchritudine: ve fortitudine: ve edificijs: ve dominijs ⁊ quibuslibet tpalibus bonis. Fatue quippe voies in his gloriantur ⁊ vane: qa omnia ista fum⁹ ⁊ faulla sunt. Ideo sapiēs Ecclīastes i.c.p istis dic. Vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. Crisō⁹ sup Job. sic sequit. Hūc versiculū si saperent qui in potentia vrsant: in parietib⁹ suis oib⁹ ⁊ vestibulis scriberent in domo: in foro: ⁊ i egressib⁹: ⁊ ante omnia in conscientijs suis: ut semper cum ⁊ oculis cernerent: ⁊ corde sentirent: quoniā multe sūt rerū facies ⁊ imagines false: q̄ vecipiunt incautos Istud oportet quotidie carnē salutare ⁊ in prandijs ⁊ in cenis: ⁊ in omnibus ꝙuentibus luculēter vnūquēq; primo suo canere: a primo suo luculenter audire: qa vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. Ḥ ille. An nō videm⁹ q̄ breui veficiunt oia? Dicit Ysaias. 4. c. Omnis caro fenū ⁊ dis gloria eius q̄si flos agri. Exiccatū est fenum: ⁊ cecidit flos. Ideo Ugo. li. i. ve aīa inquit. Dic mihi ubi sunt amatores mundi: qui ante pauca tpa vobiscū erant. Nihil ex eis remansit: nisi cineres ⁊ vermes. Homines fuere sicut tu. Comederunt bibērūt risērūt: dupere in bonis apparentib⁹ dies suos: in puncto autem ad inferna vescendere. Hic caro cozū vermibus: illic aīa eternis supplicijs reputat: donec rursus infelici commertio colligati sempiternis inuoluāt incendijs. Et Baruch. 3. Ubi sūt principes gentiū: ⁊ q̄ dominant sup bestias q̄ sunt sup terrā: qui in auibus celi ludūt qui argentū thesauriçant ⁊ aurum in quo confidunt hoies: ⁊ nō est finis acquisitionis cozū: qui argentū fabricant: ⁊ sollicati sūt: nec est inuentio operū illorum? Exterminati sūt ⁊ ad inferos vescēderūt: Et alij loco eox surrexerūt. Ad hoc facit exemplū ve quodā impatore mortuo: ad cuius sepulchrū accedens quidā phs: tumulo patefacto videns cadauer illud horribile dixit. Intuitus sū cadauer cesaris in sepulchro ⁊ vidi cum liuido colore colorati: putredine circūdatū: aluū eius diruptum ⁊ vermiū cauernas: q̄ p illū transeūtes discurrebant. Duo famelici angues in oculox foueis pascebāt: crines nō adorebāt capitis: dētes patebāt labijs cōsumpt̄. Et dixi. Ubi nā cesar chor⁹ pulcrarū: magnitudo diuitiax: caterua baronū: acies militū? Ubi sūt canes venātes: eq̄ veloces: aues rapaces: thalam⁹ vpict⁹: lect⁹ eburne⁹: aureū atrū? Ubi sunt tot mutatoria vestimenta: diuersa cibaria: canticū lire: organox sonitus: odor aromaticus? Te verebāt homines: timebant principes: colebant vrbes. Ubi est tanta potentia ⁊ tam preclara magnificētia? Et rūdit mihi. Hec oia vefecerūt in me qñ vefecit in me spiritus meus: ⁊ reliquerūt in hoc me miserū sepulchro circūuolutū putredine carnis mee.

Quarto superbi iactanter ve se loquūt: ⁊ q̄liter pōt qs absq; peto se laudare.

Glartus fructus qui signū ē elate mentis iactantia dicit. ⁊ est cū qs pho ore se laudat. Hoc aūt iconuenies esse dictis sanctox ⁊ phox vemonstrat. Unde sapiens pv. xxvij. ait. Laudet te alienus ⁊ nō os tuū: extrane⁹ ⁊ non labia tua. Et Cicero in primo ve officijs. Turpe est ve seipso predicare. Et Quintilian⁹ li. viij. ve oratoria institutione. Uitiosa est iactatio: infertq; audientibus nō mō fastidiū: ꝫ etiā plerūq; odiū. Et Seneca li. vij. ve bñficijs. Retrahenda ē inanis iactatio. Res loquant nobis tacentibus. Qñ aūt qs potest ve seipso dicē absq; peto: ly dictū sit i quadragesimali: tamē hic reperēdū est. Ideo nota sm doctrinā Alexandri in. vij. volumine sūme: q̄ aliquis potest tripliciter se laudare.

Primo meritorie.

Secundo venialiter.

Tertio mortaliter.

Primo cū merito. Et ꝫ triplicit. Aut ꝓpter caritatē dei. Aut ꝓpter caritatez ꝓximi. Aut ꝓpter caritatē ꝓpriā. Primo laudat se quis ꝓpter caritatem dei: ut sue donitati gratie referantur. De hoc sic loquitur Cyprianus: in epla ad Donatū. Odiosa iactatio est: q̄ quis nō iactatū esse possit sed gratū: quicq̄d non hominis virtuti ascribit: sed de dei munē predicat. Sic fecit gloriosissima virgo dum visitauit Elisabeth Luce. ij. qñ cecinit ꝙba illa suauissima. Magnificat aīa mea dñm. Secundo potest quis cum merito se laudare ꝓpter caritatem ꝓximi: ut puta ne scandalizet ꝓximos verba detrahentiū. Nam ut dicit. 6. q. i. c. Sūt plurimi qui vitā morēsq̄ bonoꝝ amplius q̄ detrent laudant. Jō ꝑmittit deus malos in obtrectationē & obiurgationem ꝓximorum: ut si qua elatio ab ore laudantiū un cordē nascit: ab ore vituperantiū suffocet. Qua de re sexcentesimo de viris bonis & iustis pusilli scandalizant. ideo licet q̄sq̄ virtutes ꝓprias aperire. Sic fecit Aug⁹ qui in sermone q̄ legit in festo ipsius ait. Caritati vestre de nobilissimis hodie sermo reddendus e: Quia enī ut ait apostolus: spectaculum facti sum⁹ mundo: angelis & hominib⁹: qui nos amant querunt quid laudent in nobis: qui nos oderūt querūt quid detrahant nobis. Nos autez in vtroq̄ medio constituti: adiuuante deo & vitā & famā sic custodire debemus: ut non erubescāt de detractoribus laudatores. Hinc Paulus. 2. Cor. x. et. xi. etā alta de seipso, pnūciat. Nam ut inqt Hiero⁹ in argumento in epistolā ad Cor. Corinthi sunt achaici: & hi ab apl̄o audierāt verba ꝟitatis: & subuersi sūt multifarie a pseudo aplis: q̄ multa dixerunt cōtra Paulū. Tertio potest q̄s laudare se cuz merito: ꝓpter caritatē, ꝓximi quando est in aliqua tribulatione: ut se consoletur. sicut Job dicebat. 29. c. Oculus fui ceco: pes claudo: manus debilī & pater eram quōdam pauperū. Secundo in laude suiipsius potest esse peccatum venale: cum. s. dicit aliquid qō non est contra deum: nec contra ꝓximū.

Tertio potest quis laudare se cuz peccato mortali. Et cum quis laudat se de eo quod est contra bonoꝝ dei: puta de aliquo mortali: etiam si veritas dicat. Aut cum quis nimis superbe ꝓfert de se falsa: ut decipiat ꝓximos. Vel causa cupiditatis: uel cā glorie. Aut cuz q̄s refert aliqua de se in expressam proximi contumeliam: sicut faciebat Goliath i. Reg. 17. c. q̄ dicebat. Ego exprobraui agminibus israel hodie. Et sicut petīa est iactantia: ita & ironia: que est cū q̄s de se minora dicit: ut reputet bona. Pōt aūt fieri dupliciter ꝑm Tho. 22ᵉ q. 113 Uno modo cum veritate: & sic nō ē peccatum: nisi p aliquius circūstantie corruptionem. Alio modo cum falsitate: cum aliquis dicit illud quod i se nec recognoscit nec credit. Et de hoc dicit Aug⁹ 22. q. 2. c. cum humilitatis. Cum humilitatis causa mentiris: si nō eras peccator: mentiendo efficeris qō vitasti. Idem in. c. nō ita. & in. c. Incauti. dicit. Incauti sunt humiles qui se mentiēdo illaqueant. Debet tamē vnusq̄sq̄ semp estimare se peccatorē. Unde di. 5. c. Ad eius. Bonarum mentium est ibi culpā cognoscere: vbi culpa non est.

Articulus secūd⁹ de quattuor aliis fructib⁹ superbie: quorū ꝓim⁹ ē ambitio

Admonet nos diuina scriptura: ut superbie crimen effugiam⁹ oēs deum deū omnipotentē illā nō patiens odire. Unde Amos. 6. Dicit dñs exercituū. Detestor ego superbiā. Et ꝓv. 8. Arrogantiā & superbiā & viam prauā & os bilingue ego detestor. Et Eccl. x. Odibilis est coram deo & hominibus superbia. Quare ipse excelsus dñs cōminat superbis durissime. Dirit enī Hiere. 13. c Requiescere faciam superbiā infidelium: & arrogantiā fortiū humiliabo. Et. 18. c Ue corone superbie. Et Hiere. 50. Ecce ego ad te superbe dicit dñs deus exercituū.

quia venit dies tuus temp⁹ visitatiōis tue. Et cadet supbus 7 corruet: 7 non erit qui suscitet eum. Propꝛea in hoc articulo de alijs quattuoꝛ fructib⁹ superbie loquemur.

Primus fructus ē ambitio qua quis inoꝛdinate dignitates appetit 7 honoꝛes. Hec imanis bestia totū fere mūdū destruit: status oēs conturbat: scandala plurima parit: ecclesiamq; confūdit. Unde in. c. nihil. de electiōe. dicit. Nihil est qō magis officiat ecclesie dei q̄ q̄ indigni assumunt prelati ad regimē aiaꝛuz. Hoc ideo est: quia ambitiosi presumūt 7 ingerunt se precib⁹ 7 pcio ut dignitates acquirāt. Sed audiant Criso. dis. 40. c. multi. d. Quicunq; desideꝛauerit primatū i ecra: inueniet confusionem in celo: nec inter seruos xpi computabit: qui de pmatu tractauerit. Et. 8. q. i. c. In scriptuꝛis. ponitur dictuz apli ad Heb. 5. Nemo sibi assumat honoꝛem: sed qui vocat a deo tanq̄ Aaron.

De hypocrisi maligna xpō exosa.

Secundus fructꝰ supbie ē hypocrisis: que ut dic̄ Alex. in. 3. est amoꝛ apparentis boni: quando quis est malus: 7 simulat se esse bonuz. De his hypocrit̄ loquit̄ Aꝛis. 1. elencoꝝ. Quibusdam inquit ē magis opepreciū videri esse sapientes: q̄ esse 7 nō videri Et Seneca ad Lucillū ait. Nō loquiū sentiamus: cōcoꝛdet sermo cū vita. Et iterū ad eundē. Multo magis ad rem ptinet qualis tibi q̄ qualis alijs videaꝛis. Et idē ad eūdē. Illud te admoneo ne coꝛū moꝛe qui nō ꝓficere: 8 cōspici cupiunt facias aliq̄ que in habitu tuo aut genē vite notabilia sint. Hos hypocritas supza oēs peccatoꝛes detestat' ē dōs ibs xps. Hā Math. 5. dixit. Cum facis elemosynā noli tuba canere: sicut hypocrite facūt. Et. 6. c. Cum ieiunat̄ nolite fieri sicut hypocrite tristes. Et. 7. c. Attendite a fermēto phariseoꝝ: qō ē hypocrisis. Et. 15. c. Hypocrite bene pꝛophetauit de vobis Ysaias. Et. 23. c. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: q̄ claudit regnū celoꝝ ante homines. Vos eni nō introitis nec introeuntes sinitis intrare. Tales sunt religiosi ignoꝛātes qui in predicationibus 7 confessionib⁹ ac consilijs dānant cōiugia: asserūtq; neminē in statu matrimonij posse salvari. Et iterū Math. 23. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: qui comeditis domos viduarū: oꝛones longas oꝛantes Tales sunt religiosi 7 sacerdotes: multis artibus bona viduaꝝ rapientes. Et iterū ibi Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: qui circuitis mare 7 aridam: ut faciatis vnū pselitū: 7 cū factus fuerit facitis eum filiū gehenne duplo q̄ vos. Proselit⁹ dicebat qui ex gentilitate cōuertebatur ad iudaismū. ad qō pharisei multū elaboꝛabāt ꝓpter inanē gloꝛiam Sic hodie faciunt religiosi qui indistincte induunt fratres: 7 penitētes de tercio oꝛdine. Et iterū. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: qui de cimatis mentam: 7 anetū: 7 ciminū: 7 reliquistis que maioꝛa sunt legis: iudiciū misericoꝛdiaz 7 fidem. Tales sūt multi qui sibi ꝓsciam de minimis faciunt: que aliquādo pctā nō sūt: ramē de odio formali ꝓximi: de detractionibus 7 infamijs non curant Et iterū. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: q̄ mundatis qō de foꝛis ē calicis 7 parapsidis: intus aūt pleni estis immūdicia 7 dolo. Tales sunt q̄ tñ opiniones vulgariū de quibusdā ad rē nō ptinentibus pascunt: ut ferre ante oculos scapulare: 7 nudos ostēdere pedes ac similia: que si fiant ut boibus ostendantur: hypocrisis vitiū sapiūt. Secus si bono animo: 7 ꝓpter diuinū amoꝛez. Et iterū. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: qui similes estis sepulchris dealbatis: que foꝛis parent hoibus speciosa: intus vo plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ 7 omni spurcitia. Et itez. Ue vobis scribe 7 pharisei hypocrite: q̄ edificatis monumēta pꝛpꝛetarū: patres aūt vestri occiderunt illos. Nec mirū q̄ ita acriter

persecutus est hypocritas xpo: qa dicit Ysaie. 9. c. Omnis hypocrita est nequa Et Aug⁹. 83. dis. c. nemo. Nemo nocet amplius in ecclesia: q̄ qui puerse agēs nomē uel ordinē sanctitatis ⁊ sacerdotis habet. Concordat huic snie Ciceronis dictū in primo de officijs. Totius iniusticie nulla capitalior est: q̄ eorum qui cum maxime fallunt: id agūt ut boni viri esse videant. Cognoscere possūt omnes sapientes ⁊ viri graues hypocritas a fructib⁹ eor: ut docuit xps Matb 7. qui sūt: proximor odia: psecutiones: detractiones: impatientie: ambitiones: appetitus honoris ⁊ laudis: diligentia querendi fauores dnor tpalium: mendacia: fictiones: extra claustrū discursus inutiles: mulierū frequentationes ⁊ conuersatiões: ⁊ bis silia. Taceo qō scio: qō vidi: qō audiui. Unusq̄sq; iudicet seipsū. Unū tamē asserere possū q̄ rarissimi sunt qui religiosam vitā profitentes aut spiritualē: hypocrisis labe nō deturpent. Fatet hoc Hiero⁹ qui li. 2 contra pelagianos ait. Ceteris alijs vitijs carere possumus. hypocrisis maculam nō habere: aut nullorum aut paucorum est.

¶ De superbi pertinaces sequūtur proprium sensum.

Tertius fructus superbie dicitur ptinacia. Dicit ptinax q̄ ita firmiter suo hereret sensui: ut nemini velit acquiescere: sequit̄ ppias opiniones: ⁊ iudicia: spretis consilijs ⁊ sapientum ⁊ amicorū dictis. Ne igit̄ q̄s ptinax deprehendat: tria principaliter debet observare. ¶ Primū ut proborū virorū sententijs magis q̄ ppe inhereat hoc scribit̄ extra de cōstitutionib⁹. c. ne imitaris. vbi sic habet. Ne imitar⁹ prudētie tue. Prudentie sue inititur qui ea q̄ sibi agenda uel dicenda vident̄: patruis decretis preponit. Idem ponit̄ extra eo. c. canonū. et. 8. q. i. c. sciendū. et. 3. q. 9. c. pura. ¶ Secūdū ut a ceptis que bona credebat: ⁊ postmodum comperit mala siue in dictis: siue in factis retrocedat. Unde dicit̄. 22. q. 3. c. diffinitio. Diffinitio incauta laudabiliter est solueda Idem in sententia ponit̄ in. c. Magne. Augustinus doctor eximius fecit libr retractationū. Arrius hereticus fuit primar: ⁊ periit. Sic Hanius flāminis fuit primar ⁊ princeps: ⁊ ab Hānibale apud lacū transimenū victus est ⁊ occisus ¶ Tertium quod obseruandū est ut euitet̄ ptinacia: q̄ quātūcūq; homo sit sapiens: in rebus tamen duris ⁊ arduis vtatur maturis consilijs. Inquit enim Hiero⁹ super illo verbo Ysaie. 3. Et cōsiliarius non est tibi. Hreci pcte laudabilis sapientie dixerunt primū esse bñ: qui p se sapiat. secundum qui sapientes audiat. Qui autem vtroq; caret: bunc inutilem esse tam sibi q̄ alijs.

¶ De superbi ingrati sunt deo ⁊ hominibus

Quartus fructus supbie dicitur ingratitudo. Solent supbi esse ingrati deo ⁊ hominibus. Nam superbus beneficia ⁊ bona que habet: a se habere: aut propriis meritis credit. Cui aplus. i. ad Cor. 4. ait. Quid habes quod nō accepisti? Si aūt accepisti cur gloriaris: quasi non acceperis? Et Jac. i. c. Omne datum optimū: ⁊ omne donū perfectū desursum est. Superbus q̄ nec verum recognoscit: nec proximo beneficio refert gratias: imo semp detrahit: semp cōqueritur: quia nulli vellet subditus esse uel obligatus.

¶ Articulus tertius de quattuor alijs fructibus superbie: quorum primus est inobedientia.

Si diuersis iaculis nō vulneraret superbia mentes mortaliū: nō insudarē tam diu ad eius probationē: Ex qa ipsa pene cōs inuolauit: ⁊ vix reperit̄ q̄ ab ipsa sit alienus: Idcirco in h̄ articulo de quattuor eius fructib⁹ vltimis adhuc dicem⁹. Prim⁹ itaq; fruct⁹ inobedientia vocat̄. Ex h̄ filij parentib⁹: subditi prelatis: ⁊ inferiores

de teipso loquitur? an de alio aliquo?

supiorib⁹ obedire cõtẽnũt. Hoc aũt maxime pficit in illis q̃ se bonos reputãtes cũ videant de facto malos superiores z prelatos: ab eorũ obedientia se eximũt reputantes iniquũ z iniustũ fore ut boni criminosis subijciant z reis. Contra istos dicit Alex. in. 3 sime. in. q. Utrũz boni subijci teneãt malis. q̃ sic ꝙa mali subijciũt malis ꝓpter vitiũ puniẽdũ: z boni subijciunt malis ex dei ordinatiõe ꝓpter vtilitatẽ sue purgatiõis. Unde Ambr⁹ sup epistolã ad Ro. 13. c. ait. sup illo verbo: ꝑncipes non sunt timori boni opis. Si bonus est ꝑnceps: bene opantẽ nõ punit: sed diligit. si malus est: nõ nocet bono: sed purgat eũ. Et in. q. Utrum prelatus malus possit iudicare inferiorẽ bonũ. respondet q̃ pt de officio ptãs. Et adducit exemplũ Saulis: de quo. 8i q. i. c. Audacter. et. 24. q. 1. c. Sic de his 1. i. Reg. 24. c. Qui cũz esset a dño reprobatus: iudicabat tamẽ populũ dei: z vniuersus populus eius iudiciũ exptebat. Unde dixit Dauid p⁹ reprobationẽ: profitens ipsũ esse iudicẽ a dño. Propitius sit mihi dñs: ut nõ extendã manũz meã in xp̃m dñi. Dauid etiam cum esset adulter z homicida interrogatus a propheta sententiaz in diuitẽ dedit q̃ rapuit ouẽ pauperis dicẽs: Judiciũ mortis est viro huic. Salomon etiã amore mulierũ deprauatus coluit deos gentiũ: tamẽ vniuersa plebs israelitica ad eius iudiciũ confluebat. Et in. q. Utrũ bonor sit exhibendus malo prelato. dicit Alex. q̃ diu ab ecclesia toleratur debẽt sibi honor. z q̃uis male presideat: quousq̃ ab ecclia deponat: ut bene presidens debeat haberi. Hec debent inferiores iudicare vtrũ dñi operent: ꝑ illos dñs iudicabit. Et in. q. Utrũ malus ꝑlatus magis sit honorand⁹ q̃ bonus subditus dicit q̃ malus ꝑlatus in q̃tuz prelatus magis debet honorari q̃ bonus subditus: quia magis est in ꝓticipatiõe debiti honoris. Confirmantur dicta per Alex. i. Petri 2. c. vbi dicitur. Serui subditi estote in omni timore dominis: nõ tantũ bonis z modestis: sed etiã discolis. Et ad idẽ est text⁹. di. 9. c. Quicũq̃. et. 11. q. 3. c. Julianus. c. Qui resistit. c. Si ei. c. Si bonuz. c. Impatores. c. Quid ergo mirũ. Dum igit̃ prelati mali ꝓcipiũt ea que nõ sunt contra deũ z bonos mores: audiẽdi sũt iuxta ꝓcepta dñi Math. 23. c. dicentis Super cathedrã Moysi sederũt scribe et pharisei. Omnia q̃ cunq̃ dixerint vobis facite z seruate: ꝑm vero opera eorum nolite facere.

Quare sugbi sunt curiosi scire que nõ ꝑtinent aut non debent.

Secundus fructus superbie curiositas vocatur. Secũm aũt Abo. 2ª 2ae. q. 167. curiosus aliqs ꝓt dici multiplicit. Primo q̃ querit scire qđ supza vires ẽ. Contra illud qđ scribit Ecclesiastici. 3. c. Altiora te ne quesieris: z fortiora te ne fueris pscrutatus. Hic sũt curiosi qui volunt inuestigare ingenio suo secreta dei. Hoc quib⁹ dicit Aug. li. i. diuinarum institutionũ. Veritas z arcbanũ sũmi dei q̃ fecit omnia ingenio ac pprijs sensibus nõ potest cõprehẽdi. Alioquin nibil inter deum hominẽq̃ distaret: si consilia z dispositiões illius maiestatz eterne cogitatio assequeret humana. Secundo dicitur curiosus cũ quis querit scire aliorum facta: que ad ipsum nõ pertinẽt. Nam quilibet seipsuz inspicere habet non proximos: ut dixi i quadragesimali in sermone de iudicio curioso z temerario. qm̃ ut inqt Cicero in questionib⁹ tusculanis. Proprium stulticie est aliena vitia cernere: suoꝝ oblitisci. Verum hodie implet illud dictũ Sen. lib. 2. c. de ira. Aliena vitia ante oculos habem⁹: a tergo nra. Et de hoc ait Marcialis coquus. Ad fratris culpã aquile tu lumia portas. Tertio dicit aliquis curiosus cum querit scire quasi scire ꝓccatũ est: ut artes magicas. Nam ut dicit dñs Bosi. i. 2. di. 1. Huiusmodi artes exerceri nõ possunt absq̃ ꝓccato quia ꝓhibitũ est z per legẽ diuinã: ut ꝑz Leuit. 20. z p legẽ positiuã: ut hr. 26. q 5. c. Si q̃s. c. Qui diuinatiões. c. Nõ liceat

Ratio huius prohibitionis est: quia q̄ diabolū aduocat p magicas artes aut quouis modo: peccat i seipsū: dū se cōmittit discrimini. peccat in ecclesiā: duz habet cōmertiū cuz illo qui est oio pcr sus 7 ecclesie aduersarius. peccat etiaz in maiestatem diuinā: dum recurrit ad diabolum quasi teus nō sit oipotens 7 sufficiens atq; benign⁹. ¶ Quarto pōt aliquis dici curiosus: cum querit scire qđ scire nō est peccatū: sed cuz indebito modo: ut faciunt illi qui wlūt acq̄rere sciam p artez notoriā. Et quinto dr̄ q̄s curiosus: cuz querit scire: sed nō ad tebitum finem.

Ex superbi sunt contentiosi.

TErtius fructus supbie cōtētio vocat: quia supbi solent eē tbosi: 7 contendūt libenter: 7 oi bus loquentib⁹ contradicūt: assumūtq; libenter oēm cōtrarietatē: ut videantur sapientes. De hac contentione dixi in quadragesimali copiose.

Ex superbi sunt presumptuosi.

QUartus fructus supbie dicitur presumptio. De qua sūt tria notanda. Primū q̄ pūptio sumit multipliciter. Aliqñ p pbatione semiplena in iure. 7 sic dicit li. 6. de re. iur. Qui semel malus semp psumit eē mal⁹. Secundo accipit presumptio p quadā tona cōfidentia. Et sic accipit Judith. 8. c. Bñdictus es dñe: qui nō tbelinq̄s psumentes de te. Et di. 4. c. tenicp. Tertio sumit pro vna ex speciebus peccati in spīi scīi. Quarto sumit put opponit magnanimitati. Et sic ē species supbie. 7 potest sic diffiniri. Presūptio ē vitiuz quo quis aggredit uel exequit ea q̄ sūt supra facultatē suā 7 pditionē. Hoc vitium opponit magnanimitati p excessū. Nam magnanimitas est virtus moral tendens ad magna opa: 7 ad magnos bonores: sed sm rōnem 7 sm virtutem suā 7 dignitatē. Huic aūt virtuti opponitur aliqñ vitiū sm tefectū 7 aliqñ sm excessū: sicut 7 alijs virtutibus moralibus. Et sm tefectū quidē oppōit vitiū pusillanimitatis quo q̄s retrabit se ab bis oibus quib⁹ est dign⁹ uel aptus: dū s. nō conat ad opandū ea que sibi cōpetunt sm statū suū. Et hoc pbibetur Ecc 7. Moliūquit sapiens eē pusillanimis in acto tuo. Sed p excessuz opponit magnanimitati presūptio: que attemptat magnū opus excedēs facultatē suam. Nō quidē peccatū est sm Tho. 2ª 2ª. q. 30. quoniā ut inqt Seneca li. de quatuor virtutibus. Magnanimitas si se supra modū extollat facit virū minacē inflatū 7 inquietū 7 turbidū: 7 in q̄scūq; excellentias dictoz factoruq; neglecta tonestate festinū. ¶ Secundū notandū q̄ si homo vult se retrabere 7 cōuertere ad diuina p orationē contemplationez 7 huiusmodi. vniēdo se eis p intellectū 7 voluntatē: q̄uis diuina sint sup̄ boiez nō tamē dicet presumptuosus: si tebito modo id est sm rōnē se applicet eis. id ē sm capacitatē suā. ¶ Tertiū notandū q̄ si aliquis attēptat aliqđ opus facere nō ex se: s̄ virtute diuini auxilij: hoc nō erit presumptuosū. Opus enim magnū de se cum fiducia diuini auxilij facultatem nostrā nō excedit: dūmodo illud sit p portionatū presupposito auxilio cois gratie: sicut attemptādo celebrationē: cōmunionē: religiōis ingressū: regimē impositū cū tebitis circūstantijs. 7 bi⁹. Hi prenominati fruct⁹ a supbie radice pueniunt. Eradicetur arbor: 7 fructus perībūt 7 exsiccabūt. Nisi eni bumiles fuerimus: tetedes celestis regni nūq̄ esse valebim⁹. Ad qđ nos pducat ihus redemptor mundi: qui est bñdict⁹ in secula seculorum. Amen.

¶ Sextus sermo de iudicio dei contra primos parentes: mandato diuino inobedientes.

PRestatur nobis in dies causa q̄re dei iusticiā timē tream⁹. Quis nam

nō paueat: dū ſm veridicā ſcripture ſcē traditionē ꝑ inoꝛdiētia primoꝝ parē/tum: ⁊ ipſos: ⁊ oēm ipſoꝝ poſteritatē pēnis grauiſſimis viderit affici ⁊ Nō ſi/nit deus iniuriā ſibi fieri: ꝯn ꝑ flagella ſequentia oſtendat ꝑtuꝝ ſibi diſpliceat Nō eſt acceptoꝛ pſonaruꝝ: nec reſpicit cuiuſꝙ dignitatē. Nō pmiſit hoiem la/bentem impune trāſire. Apud quoſdā tamē impios ⁊ incredulos figmēta vi/uentur eſſe: que dicunt de peccantibus hoib⁹ primis. Idcirco in hoc ſermōe de iudicio dei ō hoiem inoꝛdiētē dicturi: tria moꝛe ſoluto myſteria declarabim⁹. Primū dicit cauſalitatis.

Secundū qualitatis.

Tertiū penalitatis.

De cauſa pene primoꝝ parentū: quia ꝓpria volūtate p̄terierūt dei p̄ceptū.

Capitulū primū.

Satisfaciendus arbitroꝛ in hoc ꝑmo capitulo eoꝝ opiniōi qui primoꝝ parētū culpā allcuia/re: imo excuſare nituntur. Aſſerūt equidē Si voluiſſet deus nō peccaſſet Adam. quaſi deus cauſa fuerit tranſgreſſiōis illius. Quare ad tranquillitatē coꝛdis opus eſt hic quattuoꝛ dubia diſputare Primū. vtrū deus ſit cauſa peccati.

Secundū. vtrū deus poſſit facere volū/tatē creatam impeccabilē ꝑ naturam

Tertiū. vtrū deus debuit ꝓmittere ho/minem impugnari.

Quartū. vtrū diabolus ex inuidia tem ptauit hominem.

Ad primū dubiū obiiciēdo arguūt aliqui: ꝙ de ſit cā peti. Et primo ex au ctoritate Yſa. 45. c. Ego dñs ⁊ non eſt alter: formans lucē: ⁊ creans tenebꝛas faciēs pacē ⁊ creans malū. Et Amos 3. c. Nō eſt malū in ciuitate qđ dñs nō faciat. Et Eccl. xi. c. Bona ⁊ mala: vita ⁊ moꝛs: pauptas ⁊ honeſtas a deo ſunt Item arguit ex rōne ꝓbi. Quicqđ ē cā cauſe: eſt cauſa cauſati. Sed de⁹ eſt cā liberi arbitrij: libꝝ arbitriū ē cā peccati Ergo deus eſt cā peti. Contra iſta ē au/ctoritas Aug⁹. in li. 83. q. q̄ ait. Deo au/ctoꝛe nō fit homo veteriꝛ. Rñdet ergo Tho. 1ª 2ᵉ q. 79. arti. 1. ꝙ homo dicit eſſe cauſa peti dupliciter. Uno modo dire/cte. inclinādo. ſ. volūtatē ſuā uel alteri⁹ ad peccandū. Alio mō indirecte: dū. ſ. nō retrahit aliquos a petō. Ẽ ꝑcebiek. 5 ſpeculatoꝛi dicit. Si nō direris impio: moꝛte moꝛieris: ſanguinē ei⁹ de manu tua requirā. Deus aūt nō pōt eē directe cā peti: qa eē petiū ē ꝓceſſū ab oꝛdine de⁹ aūt oia inclinat ⁊ ꝓuertit in ſemet/ipſū ſicut in vltimū finē: ſicut Dio⁹ ait. 2. c. de diui. no. Uñ impoſſibile eſt ꝙ ſit ſibi uel alijs cā diſcedēdi ab oꝛdine qui eſt in ipſum. Unde nō pōt directe eſſe cā peccati. Similiē nec idirecte. Cōtingit eni ꝙ deus aliquibus nō ꝓbet auxiliuꝝ ad vitanda petā. Si preteret nō peccā/rent. Sed totū hoc facit ſm oꝛdinē ſue ſapientie ⁊ iuſticie: cū ipſe ſit ſapiētia ⁊ iuſticia. Unde nō imputat ꝙ aliqs pec/cat ſicut cauſe peccati: ſicut gubernatoꝛ nō dicit cā ſubmerſionis nauis: ex hoc ꝙ non gubernat nauim: niſi qñ ſubtrahit gubernationē potēs ⁊ velēs gubernare Et hoc mō intelligit dictū apli ad Ro. i Tradidit illos deus in repꝛobū ſenſuꝝ ut facerent ea q̄ nō ꝓueniūt: inq̄ tū. ſ. nō ꝓbuit eos ꝯn ſuū repꝛobū ſenſū ſequāt Rñdet ergo Tho. ad auctoꝛitates i cō/trariū allegatas ꝙ tripleꝝ eſt malum. ſ. culpe. pene. ⁊ dāni. Inter que eſt diffe/rentia: qa malum culpe ē in agēdo. Nā peccatū eſt dictū uel factū uel ꝺcupitū ꝓtra legē dei: ut dicit Aug⁹ ꝓtra Fauſtū Malū vero pene ⁊ dampni eſt i patiēdo Illud eſt voluntariū: iſta inuoluntaria Deus igit eſt cā mali pene: qa ois pena iuſta. Et qui cōtrariū aſſereret: diceret vtiqꝝ ꝓpoſitiōē hereticā. 24. q. 3. c. qdā Similiter dicendū eſt de malo damni. Unde Job. i. c. nō dixit: chaldei abſtu/lerunt, ſed dixit: dñs dedit: dñs abſtu/lit: Patet hoc etiā. 23. q. 5. c. remittūtur. Si loquimur de malo culpe: ut pdictū eſt deus nullo modo eſt cauſa peti. Ad rationē ꝺo ꝓbi dicit Tho. ꝙ effect⁹ cāe medie ꝓcedēs ab ea: ſm ꝙ ſubditur

ordini cause prime: reducit etiã in cãm primã. sicut si minister facit aliqd cõtra mandatuz dñi: hoc nõ reducit in dñm sicut in cãm. Similiter peccatũ gõ liberũ arbitriũ cõmittit non reducit in deũ sicut in causam. Nam licz deus dederit homini liberũ arbitriũ: quo posset peccare: etiam dedit quo nõ peccaret. Quare dicit Piero⁹ ad Demetriadem. Utrũq; nos posse voluit optimus creator: ꝑ facere tñ qõ impauit. Cui ut peccata vitarem⁹ dedit ãgelũ custodẽ: dedit lumẽ rõnis naturale. dedit bñficia sua: volẽs reliquas creaturas homini seruitũ tribuere: dedit legẽ scriptã ⁊ ꝓcepta vite: misit in mundũ vnigenitũ filiũ: veritatem fecit p apl'os predicari: cõminatur eternas pnas: pollicet futurã gloriam ⁊ similia: cum quib⁹ omnib⁹ hortatur omnes: imo ⁊ ꝓcipit: ut declinẽt a malo: ⁊ faciant bonũ. ¶ Secundũ dubiũ erat. Utrũ deus possit facere voluntatẽ creatam impeccabilem p nãm. Rñdet Anselmus li. Cur deus homo. 2°. c. 20 q̃ non: ex eo qa nõ põt facere creaturã esse deũ. Unde nõ põt creatura eẽ impeccabilis nisi sit deus essentialiter: quod est impossibile: uel suppositaliter sicut xp̃us. Ideo dicit Piero⁹ in euangelio prodigi. Solus deus est in quez pctm̃ cadere nõ potest. Et Aug⁹ cõtra Maximũ. Solus de⁹ natura sua nõ potuit nec potest nec poterit peccare. Declarãt̃ ista a dño Boñ. in. 2. di. 24. sic. Si liberũ arbitriũ creature rationalis fieret naturaliter ad malũ inflexibile: aut ꝺ esset propter ipsius artationẽ ad bonuz aut ꝓpter determinationẽ. Si ꝓpter artationem: ut sic faceret bonũ: sicut lapis tendit deorsũ: certe iam liberũ arbitriũ nõ esset liberũ: nec opus eius esset laude dignum: ⁊ ita ineptum esset ad finez ꝓpter quem est factũ: videlicz ad laudis ⁊ glorie premiũ assequẽdũ. Si aũt inflexibile esset ad malũ, ꝓpter determinationẽ: quia sic potens esset p propriã naturã in bonũ ut non posset deficere in malo: sicut est de libero arbitrio diuino quod ad sola bona determinatũ est: liberum arbitrium careret vanitate p naturam suam. ergo iam nõ esset creatura: nec productum ex nibilo: cũ omnis creatura vanitati sit subiecta. Propter ea esse impeccabilem p naturã. proprium est solius dei. ¶ Tertium dubium fuit Utrum deus debuit permittere hominẽ impugnari: quẽ prescibat impugnare facere. Et ad hoc dicit Boñ. in. 2. di. 23 q̃ sic decet deuz administrare res ⁊ eis prouidere ut salua sit lex quam indidit eis a primaria rerum conditiõe. iuxta illud Augustini lib°. 1. de ciui. dei. Sic deus res quas condidit administrat: ut vnamquãq; agere proprios motus sinat. Sed deus fecit hominem in mutabilitate arbitrij: ⁊ similiter diabolum. ergo si diabolus voluit hominem temptare ⁊ homo voluit ei consentire: deus nullum illoruz debuit impedire. Iusq; facili⁹ erat homini vincere aduersariuz q̃ diabolo vincere hominem. Homo. n. non poterat vinci nisi volens: quare pugna illa de se magis erat ordinata ad victoriam hominis q̃ diaboli: ⁊ sic magis ad bonum q̃ ad malum. Si ergo deus permittere debet quod directe ad bonũ hominis ordinatur: videtur q̃ a tẽptatione primi hominis non erat arcend⁹ aduersarius. Adhuc voluit permittere hoc deus: quia voluntariũ peccatũ hominis remedio carere non debebat: qõ fuit dum xp̃us filius dei misericorditer pro illo dignatus ẽ satisfacere. Ob qõ ecclesia cantat. O felix culpa que talẽ ac tantum meruit habere redemptorez. Accedit etiam hec permissio ad peccati alleuiationem. Ceuius enim fuit peccare alio suggerente ⁊ impellente q̃ voluntate propria incuruante: quia fortassis homo cecidisset etiã si nunq̃ aduersarius pestifera suggessisset. Si ergo peccauit homo: imputandum est sibi voluntarie ad peccatum consentienti. Nam ut dicit magister in. 2. dis. 24. Fuit homini adiutorium datum in creatione: quo poterat manere si vellet.

Aliud vtiq; fuit libertas arbitrij ab oi
late 7 corru ptela immunis: atq; volūtat
rectitudo 7 omniū naturaliū potentiaq;
anime sinceritas atq; viuacitas. Sed
inquiūt nōnulli. Potuisset ne deus qui
est omnipotens volūtatē dois vertere in
bonū? Et rñdet mḡr di. 23. secūdi. c. i.
Potuisset reuera. Cur nō fecit? Quia
noluit. Cur noluit? Ipse nouit. Nō de
temus plus sapere q̄ oportet. Quartū
dibium fuit. Utrū inuidia mors est dia
bolus ad temptandū hoiez. Et q̄ sic, p̄
batur auctoritate scripture. Dicit enim
Sap̄. 2. c. Inuidia diaboli mors intra
uit in orbem terrarū. Sed cōtra hoc posset
quis instare. Primo. q̄a omnis inuidia
est respectu paris uel superioris: sm q̄ di
cit Greg⁹. 2. moraliū sup illo p̄o Job
Paruulū occidit inuidia Superioris inq̄t
saltē sm reputationē. Sz diabolus nō
reputabat hoiem superiorē sibi. ḡ videtur
q̄ ei nō inuidebat. Secundo. inuidia
est respectu boni qō aliquo mō p̄t acq̄ri
Sed diabolus nō poterat peruenire ad
eternā btitudinē: q̄a lapsus erat irrepa
biliter. ergo videt q̄ ꝓpter illius acqui
sitionē nō inuidebat hoi. Rñdet Boñ.
in. 2. di. 21. q̄ mens diaboli a superbia
7 inuidia possessa: videns hoiem i statu
in quo poterat cadere sub diabolica po
testate 7 in quo poterat ascendē ad sup
nam felicitatem. ex hac ex superbia mors est
7 ex inuidia ad ipsū temptandū. Ex su
perbia nanq; ut ipsū sibi subijceret. Ex
inuidia vero ut ipsum a supna felicitate
retraheret. Et superbia fuit sicut mouēs
primū. Inuidia vo sicut mouēs proxi
mū 7 imediatū. Esto enī q̄ nō posset do
minū super hoiez acquirere: adhuc stu
duisset ipsum a paradisi gaudijs impe
dire. Ad p̄mū ḡ oppositū dicēdū q̄
inuidia nō solū est respectu superioris ei⁹
qui est superior: sed eius qui potest esse.
Cuius aūt diabolus in statu illo nō re
putaret hoiem superiorē se: inuidebat tñ
ne merito obedientie sublimaret ad sta
tum glorie: in quo statu ipsum superiorē
se nō dubitaret. Potest etiā dici q̄ tunc
reputabat ipsū superiorem se in hoc q̄ po
terat peruenire ad illā gloriā ad quā nō
poterat ascendere ipse diabolus. Ad
secundū dubium q̄ nō solū inuidet ali
quis respectu boni qō potest obtinere: ḡ
etiā respectu eius qō natus est habere:
q̄uis nō possit: sicut truncatus 7 cecus
inuidet aliis de visu 7 pgressu. Licz aūt
diabolus nō possit ad btitudinē peuenire:
tamē habet ad hoc naturalē aptitudinē
Temptauit itaq; hominē 7 a muliere ce
pit: ut p̄z Geñ. 3. Quare aūt ab ipsa ce
pit: 7 non a viro. Dicit Boñ. q̄a atten
debat mulierē esse minoris sapiētie: de
bilioris constātie: 7 imp̄tunioris ad
herentie. Propter minorē sapientiā erat
facilior ad seducendū: 7 ideo diabolus
seductor p eā sibi voluit facere transitū
ad viam. Propter debiliorē constantiā
facilior erat ad peruertendū: 7 ideo dia
bolus expugnator aggressus ē dois ci
uitatē ex ea parte ex q̄ erat aditus min⁹
munitus. Propter imp̄tuniorem ꝓo
adhærētiā: cogitauit diabolus q̄ si mu
lier primo vinceret nō quiesceret q̄uscq;
peruerteret virum.

De qualitate peccati primorū paren
tum: 7 gravitate illius culpe: 7 remissi
bilitate. Capm. 2.

Quiunt equidē multi declarari
sibi quod fuit illud peccatū tam
grāde exosumq; deo celi: qō nō
nisi morte p̄pi deleri potuit: 7 propter qō
tam diu altissimus dñs continuit ira
misericordias suas. Utile quippe est in
spicere diligenter: q̄ sit damnosum dei
mandata preterire: cum ex inobediētia
ut patebit Adaz deo sit factus inimicus.
Ad hoc autē melius inuestigandū quat
tuor in hac pte dubia erunt declarāda.
Primū. vtrū peccatū primorū parentum
fuit inobedientia. Secundū. vtrū pec
catū illud fuit grauissimū oīum peccatorū.
Tertiū. vtrū grauius peccauit vir: q̄
mulier. Quartū. vtrū magis fuit remis
sibile peccatū dois q̄ peccatū angeli. Et iz
tria dubia posita sunt i quadragesimali
in sermone de obedientia: tamē adhuc

inferēda illa censui: ut materia ista clarius ab omnibus intelligatur.

Inobedientia fuit peccatū Ade.

Primū igitur dubiū est: vtrum peccatū primoꝝ parentuꝫ fuit inobedientia. Et q̄ sic p̄z. quia aplus ad Ro. 5. c. dic̄. Per vnius hois inobedientiā peccatores constituti sunt multi. Et Aug⁹ in li. de vera religione. Adam ꝓpter trāsgressionē obedientie de paradiso electus est. Et idē sup Genē ad litterā. Non potuit melius & diligētius cōmendari. quantū maluꝫ sit sola inobedientia: cum ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eam rem tetigit ꝫ ꝓhibitionē: quā si nō ꝓhibit⁹ tetigisset nō vtiq; peccasset. Et Genē. 3. c. dixit illi deus. Quis indicauit tibi q̄ nud⁹ esses nisi quia de ligno de quo p̄ceperā tibi ne comederes: comedisti? Sed aliq̄ dicunt q̄ fuit superbia. Nam Eccl. 10. c. dic̄ Initiū omis peccati superbia est. Et eiusdē 25. A muliere sumpsit initium omnis perditio. Et Aug⁹ li. de ꝑfinitate. Diabolus in celo voluit esse sicut deus. Cauens autē psuasit hoi similitudinē voluntaꝫ sue. Alij autē asserunt q̄ fuit auaricia sumendo illam large. Auaricia inquit Greg⁹ sup Ezech. nō tm̄ pecunie ē: sed sciētie & altitudinis. Ex mulier appetijt scientiā qm̄ diabolus dixit ei. Eritis sic dij scientes bonū & malū. Nōnulli clamant q̄ peccatuꝫ illud fuit gula. Unde Ambr. 35. dis. c. sexto die. ait. Gula regnantem a paradiso expulit. Et idē in hymno quē cantat ecclesia. De parētis ꝓtoplasti fraude facta condolens: qm̄ pomi noxialis morte morsu corruit ipe lignū tunc notauit: dāna ligni ut soluēt Et Hiero⁹ cōtra Iouinianū. Sollicite ꝓuidendū est ait quos saturitas a padiso expulit esuries reducat. Audet dns Bon̄. 22. di. secūdi. q̄ ꝓncipale peccm̄ hominis ꝓpter quod lapsus est fuit inobedientia: & ad hanc diabolus conat⁹ est illuꝫ adducere. Sed qm̄ nemo opat ad malū aspiciēs: nec appetit malū nisi sub specie boni. ideo clare ꝛep̄rehendens diabolus q̄ nō posset mulierē ꝓcipitare nisi ꝓponeret aliquod appetibile: illa tēptando ꝓposuit ad que ois homo naturaliter inclinat. Omnis ꝙ homo naturaliter appetit bitudinē: que ē bonum copiosū glorioſū & delitioſū. Cm̄ omnis homo naturaliter appetit excellentiam sufficiētiā & leticiā. Et in appetitu ordinato talium consistit iusticia: in imoderato vro culpa. Gula eni est appetitus inordinatus cibi suauiter reficientis. Auaricia est inordinat⁹ appetitus sufficientie. Superbia est imoderatus amor excellentie. Diabolus ḡ ꝓmo ꝓmisit mulieri dignitatis excellentiam cum dixit. Eritis sicut dij. Secūdo cognitionis abundantiam: cum addidit: scientes. Tertio suauitatis experientiā cum ostendit lignū pulchruꝫ visu & ad vescendū suaue. Ꝙ mulier in appetendo primū fuit superba: appetendo secūdū fuit auara: & tertiū gulosa. & in hoc fuit transgressiōis rea. Et sic Adam a muliere stimulatus comedit de pomo: non q̄ crederet q̄ esset deus: sed ne cōtristaret Euam: ut dicit Aug⁹ sup Genē. ad litterā. Nec est inconueniens plura gnā pctōrū concurrere ad vnū flagitiū perpetrandū. Nam preter dicta mulier peccauit peccato mēdacij: quādo dixit serpenti: q̄ deus ꝓceperat ne pomū comederēt neq; tangerēt. De tactu vtiq; ꝓcepti nō acceperant: sed hoc addidit in displicentiā ꝓcepti: ut dicit Alco. de lira. Quare concludit⁹ q̄ principale peccatum Ade & vxoris eius inobedientia fuerit: & ex consequēti crimen lese maiestatis. De quo Aug⁹ li. 14. de ciui. dei. c 12. ait. Nō vult estimare quisq̄ leue ac paruū illud fuisse cōmissū: quia in esca factum est: non quidē mala nec noxia: nisi quia ꝓhibita. Nec eni quicq̄ mali in illo tāte felicitatis paradiso de⁹ crearet atq; plantaret: sed obedientia cōmēdata est in ꝓcepto: que virtus i creatura rationali mater est quodammodo omniū custosq; virtutum. Hoc itaq; de vno cibi genere non edendo vbi alioꝝ

tanta copia subiacebat: p̄sertim cum nondū volūtati cupiditas resistebat: qō ve pena transgressionis postea subsecutū est. Tam leue p̄ceptū ad obseruādū tam breue ad memoria retinendū: tāto maioꝛe iniusticia violatū ē: quāto faciliore posset obseruātia custodiri. ℔ Aug⁹ Ex cuius verbis repetendum ꝙ̄ grave fuerit primoꝝ parentū p̄catū. Nec miruꝝ: quoniā si pater indignat filio: & dñs subdito inobedienti: quāto magis pater misericordiaruꝝ: & dñs celi & tre molestē ferre debuit: dum p̄ceptū suū de facto vidit cōtemni & p̄teriri. ℣ Secundū dubiū erat: vtrū p̄catuꝝ illud fuit grauissimū omniū pctoꝝ. Et rñdet Boñ. in. 2. di. 21. et. 23. ꝙ vnum pctm̄ p̄t dici grauꝭ altero duodeci modis. ℣ Primo causalitate. Et sic pctm̄ diaboli est maximū: cuꝭ inuidia mors intrauit in orbem terraꝝ. ℣ 2° enormitate. Et sic p̄catū Jude. ℣ 3° ingratitudine. Et sic p̄catū illiꝰ q̄ plura suscepit bona & bñficia. ℣ 4° piculositate. Et sic pctm̄ ignorantie. ℣ 5° inseparabilitate. Et sic pctm̄ auaricie. ℣ 6° impoꝛtunitate. Et sic supbia: que et ipsis bonis opibus consurgit. ℣ 7° promitate. Et sic luxuria. ℣ 8° maioꝛis gratie impugnatiē Et sic pctm̄ in spm̄ scm̄. ℣ 9° maioꝛi offensione. Et sic idolatria. ℣ 10° rōne maioꝛis libidinis. Et sic cuiuscunq; generis pctm̄ p̄t fieri maiꝰ aleo. ℣ 11° generalitate. Et sic pctm̄ primi parentis dicit fuisse maius. qa i totū genus humanū se diffudit. ℣ 12° ratione facilitatis resistendi. Et sic dicit magister in tex. ꝙ p̄catum Ade fuit grauissimū. qa ut dicit Aug⁹ li. 14. de ci. dei. magna fuit i p̄cando iniquitas: vbi tanta fuit in non p̄cando facilitas. ℣ Tertiū dubium fuit: vtrū grauꝭ p̄catuit vir ꝙ̄ mulier. Et rñdet Boñ. ꝙ si loquamur de gravitate ꝙ̄tum ad ingratitudinē: grauꝭ p̄catuit vir: qa copiosioꝛa bona suscepit. Si aūt loquamur ꝙ̄tum ad libidinem: magis p̄catuit mulier: quia cum magis improba voluntate: vñ cupuit deo assimilari. & credidit. Si vo loquamur ꝙ̄tū ad coꝛruptionē distinguēdū qa aliquid dicit coꝛrumpe dupliciter. Aut p modū cause: aut p modū occasionis. Si primo mō: sic quia p̄catuꝝ viri fuit causa trāsfusionis in posteros & ita coꝛrupit se & alios: maioꝛ cōsecuta ē ex p̄catoviri coꝛruptio. & ideo eiꝰ culpa fuit grauioꝛ. Si p modū occasionis: sic qa p̄catuꝝ mulieris fuit occasio p̄cati viri. & ita p cōsequēs omniū aliorū. hoc modo mulier potest dici ceteros coꝛrupisse nō solū posteros ℨ etiā virū suū. Unde nō solū p̄catuit in se: ℨ etiā in proximū. Et ꝙ̄tū ad hoc p̄catū eiꝰ fuit grauꝭ ꝙ̄ p̄catū viri. ℣ Quartum dubiū fuit. Utrū magꝭ fuit remissibile pctm̄ hois ꝙ̄ āgeli. Et rñdet Alex. in. 3. sume q̄ sic. Et congruentia sumit ex tribus.

Primo ex libertate arbitrij.
Secundo ex conditione nature.
Tertio ex qualitate p̄cati.

Primo ratiōe liberi arbitrij fuit magis remissibile pctm̄ hois ꝙ̄ angeli. Secōm eni Aug. & ponitur a mgro. 24. di. secūdi. i libero arbitrio est facultas voluntatis & rōnis tā in hoie ꝙ̄ in angelo. verūtū differenē Primo ꝙ̄tū ad voluntatē: qa liberū arbitriū hois ante electionē voluntatis: & pꝰ electionē se habet mutabiliter. Liberū arbitriū āgeli añ electionē se habet mutabiliter: & pꝰ electiōz imutabiliter. Et hac rōne in sūmo gradu liberū arbitriū est i deo: in infimo i hoie: in angelo vo medio modo se habens. Quare vꝫ de necessitate imutabilitatis sp elegit bonū: homo p̄t eligē bonū & malū. & iteꝝ bonū. Angelꝰ aūt tm̄ semel p̄t eligere. Et ideo quicq̄d elegit nō potuit detestari: exquo nō p̄t penitere: neq; p pniam culpā delere: que est detestatio mali. Et ita relinquit ꝙ culpa eiꝰ non potest remitti: sicut remittit illa hominis. Item ꝙ̄tuz ad proximitatem rōnis differt liberū arbitriū in hoie & i angelo: qa sicut

dicit Dio⁹. Intellect⁹ angeli firmior est: ⁊ hoc est quia supra tēpus: ⁊ ita accipit totū simul: ⁊ nō post hoc illud: uel ꝺ ex illo. ⁊ ideo dicit angel⁹ intellectualis substantia. Sed intellect⁹ hois est i tpe: ⁊ ita conferendo accipit. Unde nō accipit totū simul: ꝺ vnū p⁹ aliud: ⁊ vnū ex alio: sicut ex premissis cōclusionem. Et ideo homo dicit rōnalis substantia quia ratio est virtus collativa vnius ab alio. Qualis ē ergo compatio simplicis ad compositū: ⁊ puncti ad lineaz in essendo: talis est comparatio intellectus angelici ad humanū in intelligendo ⁊ iudicando. Cum ergo iudiciū fiat ab intellectu: patet ꝙ angelus scōm statū sue conditionis iudicat ꝛe re tota simul: ⁊ nō in tempore: ⁊ iudicando ꝛe ipsa videt eam totā simul. ergo certissime iudicat. Si ergo pecat in iudicando: patet ꝙ pecat ex certissima malicia ⁊ sic nullo modo potest excusari. ꝯ eius peccatū est irremissibile. Non sic aūt est ꝛe homine. Uñ cum totā rem nō simul videat potest ꝛecipi in iudicio suo: ⁊ ita cum peccatum eius aliquo modo possit excusari: nō est irremissibile. Uñ Beñ. ⁘. dixit ꝛeus. Nō pmanebit spūs meus i. indignatio mea. in hoie in eteruū: ꝙa caro est. ¶ Secūdo pctō hois fuit magis remissibile ꝙ peccatū angeli ratiōe nature. Alt enī inquit Anselm⁹ li. Cur ꝛeus homo: p aliū hominē qui non esset sui generis homo nō debuit liberari ⁊ reparari. Et cum non omnes angeli sint vni⁹ generis: patet ꝙ nō fuit possibilis reparatio in angelo sicut in hoie. ¶ Tertio peccatū hois fuit magis remissibile ratione qualitatis peccati: attendendo in peccato tria.

Primo genus.

Secundo circūstantiam.

Tertio occasionem.

¶ Primo attendendo genus: tam angelus ꝙ homo peccauit p superbiā: ꝺ differenter. Homo enim appetijt sciam dei. Sed angelus omnipotentiā. Omnipotentia aūt dei nō est cōmunicabilis alicui creature. Unde xp̄s fm ꝙ homo nō habuit omnipotentiā: ꝺ bñ omniū sciam. Quia ergo sūma inordinatio est appetere illud ad qō nullo modo creatura est ordinata. homo autē erat ordinatus ad sciam quā appetebat. ideo peccatum hominis fuit remissibile. nō autē angeli. ¶ Secūdo attēdēdo circūstantiam pcan pz differētia. Nā in Adā fuit aliqua ignorantia: quia peccatum qō erat mortale credidit venīale: sicut dicit Aug⁹. Unde nō tantum credidit peccare quātū peccauit. Angelus aūt nō habuit ignorantiā in peccando. Itē homo habuit ꝓpositū pnitēdi ⁊ pētēdi veniam ꝛe pctō: quod credebat venīale. Angelus aūt nō: ⁊ ꝓpter hoc peccauit in spiritū sanctū. homo vero nō. ¶ Tertio attendendo occasionē peccati: patz ꝙa homo nō peccauit seipso sed alio mediante. s. vxore. Uxor etiā suasa fuit a serpēte. Insup i vno hoie erat tota spēs humana nō adhuc multiplicata: ꝺ multiplicāda in alijs: sed i angelo peccāte non erat tota natura angelica. Et ꝓpē hoc diuine iusticie congruū fuit: ut non statim iudicaret hominez ꝙ cito peccaret: nec species humana multiplicaretur: ⁊ maxime numerus electorum.

¶ Ex duodecim pnis punitū est gen⁹ humanū ꝓpter peccatum primorum parentum. Caplm.z.

Et si quottidie in nobisipsis experiamur ꝙ miserabilis facta sit humana conditio ꝓpē lapsum primoz parentū: verūtū ut vehementius excitetur animus ad timorē: ꝛe pnis quas humanū gen⁹ incurrit, ꝓpter transgressionez diuini precepti. in hoc tertio mysterio flebiliter disseremus. Deus nanq; iusto iudicio quadruplici pena voluit de peccatū punire.

Prima dicit spiritualis.

Secunda corporalis.

Tertia temporalis.

Quarta eternalis.

De triplici pena spirituali qua incurrit humanu genus ppter lapsu primoru parentum: et primo de perditione iustitie originalis.

Prima pena qua puniuit de peccatum Ade: fuit spiritualis. Et hec est triplex.

Prima dicit iustitie originalis pditio.

Secunda anime maculatio.

Tertia vnoru spiritaliu diminutio.

Prima pena spualis fuit iustitie originalis perditio. De hac dicit Hico. de lira. sup. 3. c. ad Ro. Justicia originalis quedam humane nature rectitudo: sm quam corpus erat anime subiectum: et vires inferiores rationi qdiu anima subdita erat suo creatori. Hec autem iustitia erat quoddam donum supnaturale datum homini a deo: p quod ipse homo erat totaliter subiectus deo qtum ad rationem. Rationi vero erant subiecte vires inferiores. s. irascibilis et concupiscibilis. Hanc iustitiam vocat Salomon rectitudinem: quando dicit Ecclesiastes. 7. c. Inueni q deus fecerit hominem rectum. Ista g iustitia ut dicit Landulfus in. 2. di. 29 ordinabat respectu dei: ut plena obedientia exhiberet ei: deinde respectu sui: ut pfecte faceret inferiores potentias sequi motum recte rationis et voluntatis: demum respectu primi: ut redderet vnicuique quod suum erat: et debitam dilectionem. Addit Landulfus: q erat in voluntate sic in subiecto: quia si iustitia moralis est in voluntate sm Arist. 5. ethi. non minus originalis iustitia. Et ideo non tenetur opinio eoru qui dixerunt q erat in appetitu sensitiuo: quia illa iustitia fuit habitus preceptiu: non obeditiu. Fuit enim data ad prompte inclinandum voluntatem et ut intensiue et ofiatiue peiceret. De hac dicit Alo. i. pte. q. 101. q ex eo q fuit donum diuinitus datum toti nature idcirco filij parentib assimilati fuissent qtum ad originale iustitiam. Q q quis fuit dece iactura donu tale pdidisse: cui vtiq pditione etiam sancti cu tot asperitatibus et castigationibus ac mortificationibus carnis: concupiscetiam vix superare potuerut. Clamabat Paul. Ro 7. Video aliam lege i membris meis repugnante legi mentis mee. Si no peccasset Adam: no erat opus cum tot ieiuniis disciplinis vigilijs et laboribus acquirere regnu celoru. O Adam quid fecisti: cur no obedisti voci dei? Ecce ppter culpam tuam pdita est tibi et oibus a te descendentibus originalis iustitia. Jo dicit textus Gen. Aperti sunt oculi eorum. Hico. de lira. s. ad cognoscendu suam nuditatem esse confusibile: que prius erat honesta: quia subtracta iustitia originali statim senserut rebellione carnis ad spiritum et motu inordinatu membroru. Ideo statim studuere coopire suam nuditate et turpitudine. et ut dicit textus: consuerut folia ficus. Et ex hoc dicunt hebrei: q ficus fuit arbor ex cuius fructu comederunt: et fecerut sibi periçomata. i. succinctoria circa lumbos. Nota tamen sm doctores modernos: ut dicit Aadul. i. 2. di. 29. q iustitia originalis no fuit habitus gratie gratu facientis. ex eo q primus homo no fuit creatus cu gratia gratum faciente: ut magister dicit i 3ra pnis notate distinctionis: q creatus fuerit cum iustitia originali: tamen anteq peccaret habuit gratia gratum facientem. Fuit eni tribus horis in statu innocetie quia fuit creatus hora sexta: et expulsus hora nona. In ista mora fuit sibi collata gratia. qa Greg. et Damas. quos magister adducit in textu dicut q primus homo fuit in caritate et fuit pjunctus deo: et donis mirandis preditus. ergo si caritate habuit: habuit gratia: quia idem sunt.

Secunda pena spiritualis quam incurrit Ada ppter inobedientia illa: dicit anime maculatio. Alo. p. 2e. q. 85. arti. i. d. Macula. ppe dicit in corpalibus: quando aliqd corpis nitidu perdit suu nitore: sic macula fuit anie Ade. Nam inocetia pdita mortali peccato facta fuit obnoxia: et quod his grauius est: omnes ab Ada descendentes

xp̃o ꝺuntaxat excepto: quia fuit ꝺeus ⁊ homo ꝓ naturã: ⁊ ꝯgo Maria ꝓ grãm: cum sorde originalis culpe nascuntur: que est culpa contracta: ⁊ si non acta. Omnes inqt apl's Ro.v. in Adaz peccauerũt. De hac ꝯo materia diffusius loquar in sermone ꝑ festo cõceptionis virginis gloriose.

Tertia pena spiritualis ꝺr ꝺonorum spũaliuz ꝺiminutio. Seqꝫ ex cõsequẽti: qꝫ post ꝫ iusticiam originalẽ ⁊ gratiã gratũ facientẽ Adã amisit: non cum illa ꝺulcedine ꝺei cõtemplabatur sicut prius. nec gaudebat eius conscia intrinsecus gustib⁹ rerum ꝺiuinarũ. Nam licz ꝺeũ p essentiã non viderit. ut ꝺicũ Alꝺ. i. pte. q. 94. et Gon in. 2. ꝺi. 23. vidit tamẽ ꝺeũ p speculum clarũ: ⁊ p apparitionẽ in aliquo signo: seu i subiecta creatura. sic potuit letanẽ vidisse angelos in corpibus assumptis apparentes sibi. Ex quibus oibus sua⁹ uisume reficiebat in mente: que tamen post illam trãsgressionẽ in eo fuerũt ꝺiminuta.

De punitione corporali.

Secunda pena qua punitũ fuit Adam peccatũ: ꝺicit corporalis. Et hec est triplex.

Prima ꝺicit contrariorũ actio.
Secunda laboriosa vite sustentatio.
Tertia mortis subiectio.

Prima pena corpalis est contrariorum actio. Si enim Adam stetisset: que nunc hoi cõtrariant: minime illũ ledere potuissent. si in ignem fuisset proiect⁹ ipsũ nõ combussisset. si in aquã fuisset imersus: ipsũ nõ suffocasset: ⁊ silia. Et hoc vtiqꝫ euenisset p ꝺei puꝺẽtiã: que sic actiuorum actũ suspenꝺisset qꝫ in passum minime agerent. De hac impassibilitate ⁊ ꝺuabus penis sequentib⁹ copiosi⁹ tractaui in quadragesimali: in sermone ꝺe vita. ideo in hoc loco ista breuiter pcurro. Secunda pena corpalis est laboriosa vite sustentatio. Dictũ equiꝺẽ fuit homini Geñ. 3. In sudore vultus tui vescẽris pane tuo. Si nõ peccasset: nõ erat op⁹ tot laborib⁹: tot artib⁹: tot industrijs acquirere victũ ⁊ tegumentũ. Ihñ Aug⁹ li. 14. ꝺe ciui. ꝺei. c. 26. ait. Viuebat itaqꝫ homo i paraꝺiso sicut volebat qꝺiu hoc volebat qꝺ ꝺeus iusserat. Viuebat fruens ꝺeo: ex quo bono bon⁹ erat. Viuebat sine vlla egestate: sic semp viuere valens i potestate. Cibus aderat ne esuiret: potus ne sitiret: lignũ vite ne illum senecta ꝺissolueret. Nihil corruptionis in corpe uel ex corpe vllas molestias illis ei⁹ sensib⁹ ingerebat. Nullus intrinsecus morbus: nullus ictus metuebatur extrinsecus. Sũma in carne sanitas erat: i animo tota tranquillitas. hec ibi. Igit̃ omnes ꝺolores parturientiũ: omnes sudores laborantiuz agricolarũ: artificũ: ⁊ quorũcũqꝫ: oia mala egrotantiũ ⁊ infirmorum: que nec libris medicorum cuncta ꝓsentia sũt: oia ꝺeniqꝫ huius vite pricula a culpa primorum parentũ ꝺeriuant.

Tertia pena corporalis est generalis mortis subiectio. Propter peccatũ etenim primorũ parẽtũ mors ꝺñatur in omnib⁹. Ihñ Aug⁹ li. 13. ꝺe ci. ꝺei. c. 3. ait. Fatendũ est primos hoies ita fuisse istitutos: qꝫ si nõ peccassent: nullũ genus mortis expirent. Ex eo siꝺẽ peccãtes primos ita fuisse morte mulctatos: ut qcqꝺ eorum stirpe esset exortũ caꝺẽ pena teneret obnoxiũ. Pro magnitudine quippe culpe illi⁹ naturaz ꝺãnatio mutauit in pei⁹: ut qꝺ penaliter ꝓcessit in peccãtib⁹ primis: naturaliter sequeretur in nascentibus ceteris.

De tertia pena corporali.

Tertia pena qua punitũ ẽ pctm primorũ parentũ ꝺicit tpalis. Et hec est triplex.

Prima est a paraꝺiso expulsio.
Secunda animaliũ rebellio.
Tertia subiectionis introductio.

Prima pena fuit a paraꝺiso expulsio Vt enim habet Geñ. 3. Plantauerat aũt ꝺñs ꝺeus paraꝺisũ voluptatis a principio. i. a principio creature: ꝝm expositionem magistri in historia scholastica. sez cum apparuit arida: ⁊ germinare terrã

fecit. Vel a ꝓncipio. i. a ꝑma ꝑte orbis. i. ad orientem. Nam ut dicit Tho. prima ꝑte. q. ioz. conueniens in ꝑte orientali ꝺ situs: qa credendū est q in nobilissimo loco totius terre sit cōstitutus. Cū autē oriens sit ꝛtera celi ꝑm Ar. z. ꝛe celo 7 mundo. Dextera autē est nobilioz ꝙ sinistra. conueniens fuit ut in orientali parte paradisus ille institueretur a deo. De hoc paradiso sic ait Damas. li. z. c. xi. Paradisus in oriente positus est: oi terra excelsioꝛ: temꝑrato tenuissimo ac purissimo aere fulgens: plantis semꝑr floꝛidis comatus: bono odoꝛe plenus: lumineq repleꝛ. Isidoꝛ li. 14. ethimol. idem dicit in sententia. Et Aug⁹. 8. sup Geñ. ad litterā. Tres inq̄t sūt ꝛe paradiso generales sententie. Una eoꝝ qui tātūmodo coꝛꝑoraliter volunt intelligi. Alia est eoꝝ qui spūaliter tm̄. Tertia eoꝝ q̄ vtroq modo paradisū accipiunt quā mihi fateoꝛ placere sententiā. Et in 13. ꝛe ciui. ꝛei. Que cōmode dici possunt ꝛe intelligēdo spūaliter paradiso nemi ue, phibēte dicanť: dum tm̄ 7 illi⁹ historie ꝛitas fidelissima rerū gestarū narratione cōmendata credať. Tria enim que ꝛe paradiso in scriptura dicunť ꝑ modū narratiōis historice ꝓponūť. In oib⁹ aūt q̄ sic scriptura tradit: est ꝑ fundamento tenenda ꝛitas historie. 7 ꝛe sup spirituales expositiones fabricande hec Aug⁹. Ad hunc paradisū trāslat⁹ est Enoch ut habeť Ecc. 88. c. 7 Helias ut patz. 4. Reg̃. z. c. Amb⁹ in exameron. 7 Basilius in exameron dicunt ꝙ positus est in altissimo monte: ꝛe cuius cacumine cadunt aque cū tāto ſtrepitu ꝙ oēs circa habitātes fiunt ſurdi. 7 faciunt aque lacum: ex quo ꝓgrediunť q̄ttuoꝛ flumina. Clerūtamē ut dicit Tho sequendo Aug̃. 8. ſuꝑr Geñ. ad litterā Locus ille ſeclusus est a nostra habitatione aliquib⁹ impedimentis: uel mōtiū uel mariū: uel alicui⁹ estuose regionis: que ꝑtransiri nō potest. Et ideo scriptoꝛes locoꝝ ꝛe hoc loco mentionem non fecerunt. Ad nra igit̄ redeuntes: magister in historia scholastica dicit: ꝙ hō cōditus est in agro damasceno: 7 inde tulit eū deus 7 posuit eū i paradiso. Nō ꝑm Tho. est quia paradisus fuit locus cōgruus habitatiōis humane: q̄tuz ad incoꝛꝛuptionē ꝑmi stať. Incoꝛꝛuptio autē illa nō erat hoīs ꝑm naturā: sed ex supnaturali dei dono. Licet g̃ hoc gr̃e dei imputaret: 7 nō humane nature: Deus hominē extra paradisū fecit: 7 postea in paradiso posuit. ut ibi habitaret toto tēpoꝛe aialis vite: postmodū cū spirituali vitā adept⁹ esset transferreť in celū. Ibi g̃ ut dictū est paulo ante. trib⁹ hoꝛis creditť Adam trasisse mozā: in qua diuini mādati trāsgreſſoꝛ inuenit⁹ est: 7 a paradiso cū pellicea tunica turpiter electus: missusq est cum vxoꝛe sua in hāc vallē lachꝛymarum.

De ꝓditione hominiꝫ animaliū.

Secunda pena talis q̄ punitū ē ꝑmoꝛ parētū petīm dicit aialiū rebellio. De q̄b⁹ dicit dñs Bon in. z. di. h. q alit oꝛdinātť animalia ad hoīez ꝑm statū innocētie. Aliter ꝑm statum nature lapse. In statu innocentie oꝛdinabanť ꝑm rōnē q̄druplicē. Prima rō ad manifestandū hoīs imꝑiū: quod manifestarēt dū ei ꝙ oīa obediēt. z. ad ꝛecoꝛandū hoīs habitaculū aialiū multitudine nō solū aꝛboꝛū ad excitandū hoīs sensū: ut in ipsoꝝ animaliū natura diuersis videret homo multiformē sapientiā dei. 4ª ad mouendū hoīs affectū: ut videēs illa ꝛo subiecta 7 sibi ipse ꝛeū amaret. Secundū ꝛo statum nature lapse oꝛdinantur animalia aliter ad hominē. Jumēta. n. 7 ꝑcoꝛa oꝛdinanť ad releuandū hoīs indigentiā q̄tuz ad cibum: ꝙ tū ad vestitū: ꝙ tuz ad obsequiū: 7 ꝙ tū ad solatium. Hec ꝓ maioꝛi parte sumpta sunt ex dictis Aug̃. 3. ſuꝑ Geñ. Ante ꝑccatū itaq omnia animalia sub hominis erant potestate: omnes volucres celi: 7 oēs pisces maꝛi. Unde ꝛo dixit Geñ. 1. c. Dominamini pisc⁹ maris: 7 volatilib⁹ celi 7 vniuersis aialibus que mouenť ſuꝑ terram.

Ex quo ut dicit Lyr. i. pte. q. 96. nāliē homo dīs ē omnū aialiū. Ideo ꝓmo politice dicit Arist. q̄ vnatio ē quasi qdam iustū bellū. Qd vtiq; nō expediret: si Adam nō peccasset. Clerūtn̄ somma hec vident pleriq; q̄ facile seipsos cōfundere uel cogere qd melꝰ ē possūt si amicoꝝ dei ⁊ scōꝝ virorum exempla inspicere velint. Refert nāq; Hiero. in vita Pauli primi heremite. Qd cornus diebus singulis dimidiū panē Paulo referebat. ⁊ dum Antoni. ad illū visitandū se contulit: integrū ut vtiq; sufficeret apportauit. Insup dū Antoni. post illius felicē transitū corp. vellet sepelire: supuenientib. leonib.: ⁊ mansuetissime fodientibus terrā. Id fecit ipse adhuc Hiero. qui leonē ferocissimū in monasterio velut agnū mansuetū retinuit. Ait ⁊ Frāciscꝰ nr̄ lupū appīendit i ciuitate Eugubij q̄ multos boies occiderat: ⁊ cū obedientia multa lupꝰ Frāciscū secutus ē. Qui mādato ei. biēnio supuiuens māsit cum boib. ⁊ pueris ⁊ canibus neminē vltra ledens. Sanctꝰ adhuc pontifex Siluester diaconē ingentē ferreo annulo impositō in narib. eius sine aliquo nocumēto in vrbe maxima ligauit. De leonib. iterū legimꝰ q̄ Danielē seruū dei nō offenderūt. Nam ut dicit Daniel. 14. c. fuit ipse in lacu in quo erant septē leones diebus septem: quibus dari consuetum erat quottidie duo corpa: ⁊ due oues: ⁊ tunc data nō fuerūt eis ut deuorarent Danielem: qui tamen ꝓtegente se deo liber cum leonib. habitauit.

Qz subiectio violenta est ꝓpt̄ pctm̄.

Tertia pena talis fuit subiectionis introductio. Si enī nō peccasset homo: tunc deus nō nos subiiceretur. Clerūtn̄ ut accipi potest ex dictis sancti Lyr. i. pte. q. 96. duplex est subiectio. Una violentie. Altera ordinis ⁊ reuerentie. Prima nō fuisset i statu innocentie: quia pena talis est ⁊ dura. Secūda aūo que nemini nocet fuisset in illo statu: quia reuerenter ⁊ cum amore filij fuissent subditi parentib. suis: vxores maritis: ⁊ iuuenes senib. ⁊ similia.

Qz non essent tot damnati si non peccasset Adam.

Quarta pena qua punitū est peccatum primorū parentum dicit eternalis. Nā illud peccatū punitur pena eterna tripliciter.

Primo in paruulis.

Secundo in infidelibus.

Tertio in damnatis omnibus.

Primo illud pctm̄ punit pena etna in paruulis: qui in solo originali decedunt. Des quippe tales in eternū puabunt visione dei: ut dicit magister in. 2. di. 33. De hac materia ⁊ sequēti de infidelib. dixi in q̄dragesimali Qz illud peccatū punit in infidelib. pena eterna. Des quippe infideles i sua infidelitate morientes eternaliter dānati punientur i inferno. Nec vera: nec tenēda: imo velut hereticа reiicienda est opinio eorū q̄ dicūt vnūquēq; in sua fide saluari. Illi scribit extra de sūma tri. ⁊ fi. ca. c. i. Una est fidelium vniuersalis ecclia: extra quā nullꝰ omo saluat. Qz punit pctm̄ primoꝝ parentū in damnatis omibus. Tenēt quidem aliqui: q̄ si stetisset homo i statu innocentie: soli fuissent nati qui modo sūt electi. Hoc videt asserere Greg. qui in 4. moraliū. c. 24. ait. Si parentē ꝑmū peti nulla putredo corrūpet: nequaq; filios q̄ditionis generasset. Qz illi qui nunc ꝓ redemptorē saluandi sunt: soli ab illo electi nascerent. Et si diceret: q̄ multi electi nati sunt de parentibus dānatis. q̄ illi parentes fuissent nati. Refert Landulfus in. 2. suo dis. 20. q̄ isti electi fuissent geniti ex illis parentibus electis. Quare aūt deus ꝑmittat tot homines nasci quos ante secla vidit forē dānandos. ⁊ q̄a xp̄us q̄ misericorditer venit in mundū ⁊ suo pretioso sanguine nos redemit: tam grandi periculo tot hominuz perditorum non obsistit: ⁊ similia: non est nostrum inuestigare:

Sed potius vnusquisq; timere debet: ne propter sua voluntaria scelera & delicta deputetur cū damnatis alijs ignem gehenne. Et ideo studeat opam dare: ut p penitentiā & virtutis opa numero electorum ascribat: sicq; possideat eternuz regnū: in quo xp̄s cuz suis omnib⁹ viuit & regnat in secula seculoz Amen.

¶ Sermo septimus de iudicio dei p̄tra mundum lasciuiente quando diluuio perdidit homines peccatores.

QUam terribilia nimis sint iudicia dei: p̄ter ea que de angelis ruentib⁹ & peccantibus hominibus primis enarrata sunt ostendit adhuc nobis diluuiū illud generasse: qō inundauit tribus Noe: quo paucis dūtaxat exceptis deleta est ois caro. Extendit vtiq; tunc rex celoz̄ potentissimū brachiū suū: & contriuit superbiam hominū maloz̄. Nec inuentus ē qui spiā: qui valuerit effugere furorem illius. Oēs pierūt: oēs suffocati sunt in aquis inundantib⁹. Qua de re ut efficacius timoz oñi ingerat cordib⁹ nr̄is statui in hoc sermōe de iudicio dei cōtra mūdū lasciuiente differere. Dicāq; qd breuiter i scripturis de diluuio: q̄ carnales hoies puniti sunt continet. Neq; put in textu biblie singula posita sūt explicabim⁹: sed quedā principalia tamē ptractabim⁹ eo ordine quo in hoc dicēdi genere auditoribus facilius & vtilit̄ persuadere possim⁹. De diluuio igit̄ loquturi: tria mysteria declarabimus.

Primū dicit temporalitatis.

Secundū causalitatis.

Tertium terribilitatis.

¶ De temporibus circa diluuiū considerandis. primo de annis qui fluxerūt ab Adam vsq; ad diluuiū. Cap'm. j.

PRo ampliore dicendoz noticia ad temp⁹ diluuij animū in hac pte vertemus: distinguemusq; q̄ttuoz tempora consideranda.

Primū tēpus dr̄ mūdialis duratiōis.

Secundū retardate generationis.

Tertiū diuturne expectationis.

Quartum mensis determinationis.

¶ Ab Adam vsq; ad diluuiū āni duo milia ducenti quadraginta duo.

PRimū tempus considerandus circa diluuiū dicit mundialis durationis. In quo licet scire quot anni exacti sunt a principio mundi vsq; ad diluuiū. Et ꝑm Josephum & magistrū i hystoria scholastica. ab Adā vsq; ad diluuiū fluxerūt āni duo milia ḋngenti quinquagintaser. Scōm vero Hieronymū Eusebiū & septuaginta interpretes: & omnes tam grecos q̄ latinos fuerūt anni duo milia ducēti quadraginta duo. Pro hac differentia annoz̄ non debet quis turbari: potissimū ḋa anni a diuersis diuersimode computantur. Est enī annus maxim⁹: de quo dicit Macrob⁹. z. li. sup somnū Scipionis. & Tulli⁹ li. z. de natura deoz̄. & in. ō. de republica: qō cōplet cum sol & luna & oia sidera firmamēti ad eūdez locum vnde semel. pfecta sūt redierint. Hunc annū Varro confici cōscripsit in quadraḡinta milib⁹ ānis. Et dic̄ Aug⁹ li. iz. de ciui. dei. Platonici p̄o in ḋcem milib⁹ ānis: put refert Macrobius. li. z. sup somno Scipionis. Ptolomeus vero in li. Almagesti dixit annū maximū cōpleri in trigintaser millibus annis. Sed Restaur⁹ modernus phūs & astrologus: in primo li. de causis esse mundi dixit: q̄ stelle fixe & erratice mouentur versus orientē quattuoz gradibus nec vlterius & post retrograḋando alijs quattuoz gradibus retro redeunt. & motus iste nunq̄ cessat ab hoc ordine. Quare celū nūq̄ faciet operationes tales quas semel fecit: cum semper tendat ad p̄ducēda noua p̄opē maiorem nobilitatē & perfectionem ipsius Ideo nec annus maximus potest poni. Est ānus solaris: qui duobus modis

accipitur. Anno mō. put est ānus revolutionis: put scribit Ptolome⁹ li. 3. almagesti. i. c. Est tempus motus solis: quo sol semel circuit duodeci signa zodiaci: redeundo ad primū punctum sui circuli. Mō quidē fit in trecentis sexaginta quinq; diebus ⁊ sex horis. Ann⁹ ḡo vsualis tribus continuis annis cōtinet dies trecentos sexaginta quinq;. Sed quart⁹ annus qui dicit bissextilis ꝓficitur in trecentis sexagintasex dieb⁹ Nam ille sex hore que supabūdāt a trecentis sexagintaquinq; dieb⁹ nō computantur in tribus prioribus annis: ꝫ in quarto constituūt vnū diem: ⁊ vocatur annus bissextilis. Et si sic sex hore non intercalarent i quibuslibz q̄ttuor ānis successu tpis variarent ꝓncipia ⁊ fines temporū: ⁊ solēnitates que sūt in hyeme reperirent in estate. Quare sancta mat ecclesia singulo quadriēnio accepit diē vnū: qui vocatur bissextus: quasi ex bis sex horis collect⁹: ⁊ ꝑ hūc bissextū stant firma in kalendario ꝓncipia: ⁊ solennitates temporū. Est adhuc annus lunaris: continēs duodecim lunationes quarū quelibet cōtinet dies viginti nouē cū dimidia: ergo dies bui⁹ anni sunt trecēti q̄nquaginta quattuor: estq; minor solari diebus vndecim: seu quādo ē bissextus duodeci. Quid plura? Annus ut prediximꝰ apud varias nationes dispari numero ꝑ multa secula fluctuauit. Et ut cōmemorat Aug⁹ li. 15. de ciui. dei. ⁊ Plinius libro septimo de naturali historia. egyptij q̄ttuor mensibus ānū terminabāt: arcbades trib⁹: acbarnane sex. Latini tredecim. Ex q̄bus nullū fit ꝓiudiciū historice ꝟitati: si inter scriptores rerū gestarum de numero annoꝝ tanta suborta videat differentia. Aduertēdū tamē est ut nullo modo mundū ⁊ homines fuisse semp teneam⁹. Hic fuit error Metrodorichij: qui ꝟm Eusebiū. li. i. de euangelica preparatione dixit vniuersum fuisse semp quia si esset factū: esset a nō ente. Fuerunt ⁊ alij philosophi: ut Pythagoras samius: Archita tarētin⁹: ⁊ Theofrastus: ac peripatetici fere omnes qui ut scribit Censorinus ad Cirillum in li. de natali die. affirmauerunt hoies semper fuisse. Contra quos Aug⁹ li. 12. de ciui. dei. c. 9. sic ait. Si semp fuit humanum genus: quonam modo verum loquitur historia gentilium narrans qui fuerunt quarūcūq; rerum inuentores: qui primi literaliū disciplinarum aliarumq; artium institutores: uel a quib⁹ primū illa uel illa regio: parsq; terrarū illa atq; insula incoli ceperit? hec ille. Qui doctor eximius nō imerito ad historias recurrit: quia ut inquit Tullius li. de oratore. Historia est testis temporū lux veritatis ⁊ nuncia vetustatis. Nos vero scripture sancte adhērere debem⁹: que veridica narratione commemorat ab vno Adam gen⁹ hominū multiplicatum. Scripsit aūt Moyses historiā geneſis ex reuelatiōe dīna. Vñ Hier⁹ in epla ad Paulinū ait. Manifestissima est genesis: in qua de creatione mundi: de exordio generis humani: de diuisiōe terre: de confusione linguarū ⁊ gentiū: vsq; ad exitū scribit hebreorū. Sicut ḡ cepit mundus: sic ceperunt esse homines Et ut docet Tho. i. parte. q. 61. solus de⁹ pater filius ⁊ spūs sanctus est ab eterno. Hoc enī fides catholica tenet. ⁊ oē contrariū est hereticū. Sic enī creaturas deus. pdurit: q̄ eas ex nihilo fecit. id est postq̄ nihil fuerāt. Jō ab Adam vsq; ad diluuium terminus assignatur

Quare Noe distulit generare vsq; ad quingentesimū annum.

Secūdū tempus circa diluuiū ꝓsiderādū dr retardate generationis. Nolens equidē scriptura de diluuio mentionem facere: generationē Noe tangit. Noe ḡo cū quingentorum esset annorum genuit Sem Cham ⁊ Japhet. Ubi dubitare ꝓtingit quare Noe vsq; ad qngentesimū annū distulit generare. Rñdet Nico. de lira.

q̄ doctores hebrei dicunt: hoc factū esse ex eo q̄ deus disposuerat eos saluare in diluuio cū tota sua posteritate. Si aūt ante q̄ngētesimū annū generasset fuisset tot ex eo & filijs eius multiplicati & fuissent inter eos multi mali: de quibus nō eēt dignū ut saluarent. Nam si i trecentis q̄nquaginta annis q̄b⁹ Noe vixit post diluuiū. ut habet Gen. 9. c. ex tribus eius filijs viginti quattuor milia & centū viros: extra mulieres & paruulos procreatos affirmat Filo: ut refert magister in hystoria scholastica: q̄d fuisset in quadringentis annis? Inuptos tot psone cū necessarijs ad vitā p ānū integrū quo durauit diluuiū: nō potuissent competenter in arcba collocari. Quare deo volente cum quingentorū esset annorum filios generauit: cum quibus & vxoribus saluos factos est i arcba. Hieron tñ plerique dubitāt de Matusalē. Secōdm eni cōputationē. 10. inepti petū. vixit. 14. annis p⁹ diluuiū: & nec legit in arcba fuisse: nec trāslatus ut Enoch. Et q̄dā dicūt q̄ mortuus fuit aūt diluuiū. 7. ānis Piero⁹ asserit q̄ eodē anno in q̄ fuit diluuiū. q̄ etiā diligēs cōputatio annoꝝ eius fm Genesim manifestat: Tñ oēs in numero annoꝝ eius vite cōueniūt. s. q̄ fuerūt omnes dies eius anni nongenti sexagintanouē. ut dicit Gen. 9. c.

Deus per centū ānos predicari voluit diluuiū.

Certū temp⁹ circa diluuiū cōsiderādū dicit diuturne expectationis. Pro sua q̄ppe pietate de⁹ benignus anteq̄ disperderet pctōres illos tpis: diuin⁹ expectauit: & monuit ut ad pniam rediret. Nam fm Aug. li. 15. de ci. dei. c. 24. cū dixit de⁹ ad Noe: Erūt dies ei⁹ centū viginti ānoꝝ: nō de termino humane vite locutus est: s̄ de termino ad pniam assignato. Namq̄ centū ānis arcba legit fabricata: ut refert magister in hystoria scholastica: & Noe verbo & facto diluuiū predicebat. Nec tñ illi hoies nequā deridebant eū: & minabant q̄ anteq̄ ipe arcbā ingrederet si diluuiū supueniret interficeret illū.

De mense maio fundauit diluuiū.

Clarū temp⁹ circa diluuiū dicit mensis determinationis: quo. s. mense diluuiū illud venisse creditur. Et ad hoc dicē magister i hystoria scholastica q̄ fuit mensis maius: qui ab hebreis dicit isan. a macedonib⁹ yon: a latinis maius. De isto mense lata ē inter auctores dissensio. Titus liuius p̄mo li. ab vrbe condita. & Marro li. 6. de Origine lingue latine. & Beda li. de tpibus dicūt Romulū diuisisse tp̄m romanū i maiores & iuniores: ut altera pars filio alia armis rempublicā tueret. In honorē q̄ vtriusq̄ ptis būc maiū: sequētē iuniū dixit. Aug⁹ vo fm Faustū. tertiū inquit mensem veteres dixerūt maiū a maia: quā Mercurij matrem colebant vētī: ex quo ēs mercatores illo mēse sacrificabant Maie & Mercurio. Sapias vult ut dicat maius a madendo: q̄a hoc tempore ros p̄cipue cadat madefaciens terrā: seu quia tūc oriant hiades stelle pluuiales.

De diluuiū factū est volente deo ppter pctā hominū p̄emenda: q̄ si nō fuissent nec diluuiū inundasset. Caplm. z.

Nam disputandū est ptra curiosos de eā diluuiū: qui plerique nolunt ppter pctā hominū diluuiū inundasse. Idcirco ut de hac re verita⁹ clarius eluceſcat: notabim⁹ quattuor causas: que a multis diuersimode solet assignari.

Prima dicit celestis influentia.
Secunda demonū malicia.
Tertia potentum violentia.
Quarta omnis carnis inundicia.

De influentia celi nō fuit causa principua & principalis diluuij.

Prima causa diluuij assignata quibusdā celestis influentia. Hieni dicūt: q̄ si tpe illo oēs fuissent iusti & sancti: adhuc diluuiū superuenisset: & hoc ppter dispositionē celi. s. ppter coniunctionē planetaꝝ frigidoꝝ

ꝛ humidoꝝ talem effectum causantiū
Nam ut dicit Seneca in li. de natura-
libus questiōibus. Dixit Empedocles
arsuram esse terrā cum vniuersa sidera
conuenient in signo cancri: ꝛ vniūsalez
inundationē futuram: cum eadē turba
siderum cōuersa in capricozno puenit.
Igiē aiunt isti diluuiū ex cā naturali:
sicut ꝛ alia diluuia consueuerūt: qñq;
prouenire. Ut eni inquit Isidoꝛ. li. xv.
ethimol. in achaia fuit diluuiū Jacob
patriarche ꝛ Ogigi tpibus: qui Eleu-
sine conditoꝛ ꝛ rex fuit. Idem Isidoꝛ
narrat q; recitat Oꝛosius libro primo
q; anno octingentesimo decimo añ vr-
bem conditam aquarū illuuies maioꝛē
partem populoꝝ thessalie absumpsit:
paucis p refugia montū literatis: ma-
xime in monte parnaso in cuius circui-
tu Deucalion tūc regno potiebaē. Qui
tunc ad se ratibus confugientes susce-
ptos fouit ꝛ aluit: a quo ꝓpterea gen⁹
hominū grecoꝝ fabule ex lapidibus fe-
runt reparatū. De hoc Deucalione mē-
tionē facit Juuenalis li. i. qui ait. Ex q̄
Deucalion nimbus tollentibus equoꝝ
Nauigio montē ascendit: sortesq; popo-
scit. Paulatimq; animꝰ caluerūt mol-
lia saxa. Et manibꝰ nudas ostendit pir-
rha puellas. Quicqd agunt hoies votū
timoꝝ ira voluptas. Gaudia discursus
nostri est farrago libelli. Isidoꝛ li. xv.
ethimol. c. z. dicit. Farrago a farre dic-
ta. Est eni herba ozdeacea adhuc viri-
dis: nec duz granis ad maturitatē tur-
gentibus. Ouidius insuper in. i. meta-
morphoseos ita inquit. Deucalion la-
chrymis ita pirrham affatur aboꝛtis.
O soꝛoꝛ o coniunx o femina sola sup-
stes. Quā cōmune mihi genꝰ ꝛ patrue-
lis ozigo. Demū thoꝛ nutrit: nūc ipsa
pericula iungūt. Ferarū quascunq; vi-
det occasus ꝛ ozt⁹. Nos duo turba su-
mus: possedit cetera pont⁹. Et ibi Ui-
dius. Missam viri manibus spreiē tra-
here virorum. Et de femineo est repa-
rata femina iactu. Inde genus durum
sumus experiensq; laboꝝ. Et de cumē-
ta damus qua simus ozigine nati. Fa-
mosum ergo fuit illud diluuiū de q̄ ipsi
etiā poete tanta cecinere: Hec tamē nisi
a causa naturali processit. Ez ne mul-
tum inutiliter cōtendam⁹ dicit Nico. de
lira q; nobis satis esse de hac testimoniū
scripture: q̄ diluuiū asserit firmiter in-
undasse in pnā pcti. Possum⁹ tamē di-
cere ſm Ric. in. 4. di. 47. q; pductio-
nem ignis purgantis mūdū in fine se-
culoꝝ precedet vehemēs siccitas na-
turaliter generata: illi⁹ ignis pductōi
cōcoꝛdans: nō tamē sicut dispositio ne-
cessaria: sed cōgrua. Ita diluuiū aque
potuit precedere aliqua dispositio pla-
netarum frigidoꝝ ꝛ humidoꝝ: ꝓcurrens
ad nutū dei ad talem aquaꝝ inun-
dationē. Ideo influentia illa nō fuisset
si deus non statuisset diluuio perimere
se spermentes.

De demonibus incubis: ꝛ succubis ꝛ gigantibus.

Secunda causa diluuij ab aliq̄-
bus assignaē demonū malicia.
Scribiē nanq; Deū. 7. Cli den-
tes filij dei. i. demones ſm expositionem
istoꝝ: qui dicūē filij dei ꝓpter naturā
spūalem: filias hominū q; cēnt pulcbre
miscuerūt se in specie humana cum mu-
lieribus: ꝛ inde sunt nati gigātes. Ma-
gister i hystoria scholastica dicit. Potuit
esse ut incubi demones genuerint gigā-
tes a magnitudine coꝛpoꝝ denominā-
tos. Sed ūnānitati coꝛpoꝝ respondē-
bat imanitas animoꝝ. Hieronimus non ac-
ceptatur hoc q; gigantes nascantur ope
demonū incuboꝝ ꝛ succuboꝝ: quia
ꝛ ipsi nati sunt ex viris ꝛ mulieribus:
sicut ꝛ ceteri homines. Nam de Og rege
Basan Deut⁹. z. et z. c. dicitur q; mon-
stratur lectus eius ferreus nouē cubi-
bitos habens longitudinis. ꝛ 4. altitu-
dinis. Et. i. Reg. 17. c. legit de Goliath
q; erat altitudinis sex cubitoꝝ ꝛ pal-
mo. In cronica Ricobaldi repperi q;
tempoꝛe Clementis papē secundi rome
cadauer inuētū est gigātis incoꝛruptū

magnitudinis insolite: cui erat tale epitaphiū. Filius euandri pallas quē lancea turni. Militiq occidit more suo iacet hic. Hec ideo dicim⁹ qa etiā naturaliter gigantes possunt ab⁹q; demonib⁹ generari. Et ideo vtrū illi q erant diluuij tpe nati sūt ut ptactū est demonib⁹ coopantib⁹ in dubiū vrtif. Ex posito q; sic esset: nō ꝓpterea deus diluuiū inundare fecit qm̄ ut inqt Hico. de lira. Diluuiū datū est in pnā boiuz 7 nō demonū.

Qz tpe diluuij filij potētū etiā vi carnaliter concūbebant cū filiab⁹ pauperū. Tertia causa diluuij assignat ab alijs potentū violentia. Dicit. n. rabbi Salomon q; filij dei accipiunt pro filijs iudicū 7 potētū. Qui qñ videbāt filias subditoz pulchre ornari: 7 qñ dabant ad nuptias accedebant ad eas: cognoscēdo carnaliter anteq; mariti eas cognoscerent. Et licz sic potuerit cē: tñ hec nō est totalis cā: sed quarta q sequit. Qz propter peccata carnis deus misit diluuium.

Quarta cā igit̄ ꝓpter diluuiū fieri voluit d⁹: fuit ois carnis imūditia. Dicit quidē i textu biblie. Quia caro corrupit viā suā. Alij itaq; filij dei fm Hico. de lira. intelligunt qui descēderūt de Seth: q ab Adā instructi fuerūt in cultu diuino. p filias hominū intelliguntur mulieres descendentes de Caym: que erāt lubrice lasciue 7 dissolute. Et de illis decepat Seth filijs suis de voluntate dei: ut nō contraberēt cū eis Ipsi ꝙ fecerūt contrariū. Quia tamē hic fit mentio de filijs Seth 7 filiabus Caym. notandū est secundū magistrū in hist̄oria scholastica: qui allegat scm̄ Methodiuz cui in carcere existiti. p amore xp̄i: facta fuit reuelatio de tēporibus p̄mis 7 nouissimis dicentē: q; Adam 7 Eua virgines egressi sunt de paradiso. Et hoc vtiq; hiero⁹ ad Eusto. cōfirmat dicens. Eua in paradiso virgo fuit: p⁹ tunicas pelliceas sumpsit initiū nuptiarū. Anno ꝙo vite Adam. cc. natus est ei Caym 7 sozor ei⁹ Calmana. p⁹ alios cc. annos nat⁹ est Abel 7 sozor ei⁹ Delbora. Et ideo natus est primus Caym pessim⁹ q; Abel iustus ut ostenderet q; in Adam tota generis humani massa dānata est: 7 quando aliquis ex ea vas sanctificationis efficit: nō hoc. pcenit ex natura: sed ex dei vocanti misericordia. Anno vite Adam centesimo trigesimo Caym occidit Abel. 7 luxere eū Adā 7 Eua centū annis. Locus i quo luxerunt dī vallis lachrimaz iuxta Ebron. Caym ḡ pessimus remansit: q primi⁹ terminos terre posuit ad calliditatē fallaciaq; pduxit. p̄m⁹ in terra supbiuit. post Adam in paradiso p̄mus homicidiuz ꝑpetrauit: primi⁹ ciuitates edificauit muriscp munuit: 7 boies male agentes in vrbibus collegit. fm Josephū. Caym itaq; cognouit vxorem suam: que peperit Enoch: Enoch genuit Jrad: Jrad Mauiael: Mauiael Mathusael: Mathusael Lamech. hic p̄mus. s. Lamech bigamiā introduxit. 7 sic adulteriū ꝓtra legē dei ex nā fecit. In p̄ma eni creatione vnica vnice facta est mulier: 7 deus p os Ade decreuerat ut essent duo i carne vna. Hic autē accepit duas vxores Ada 7 Sella. Genuitq; Ada Jabel: q; adinuenit portatilia pastoz. i. tentoria ad mutāda pascua. Nomē fratris eius Tubal. s. pater canētiū in cythara 7 organo. Nō instrumētoz quidē: que lōge p⁹ inuēta fuerūt: sed inuētoz fuit musice 7 cōsonātiarū ut labor pastoralis q̄si i delitijs verteret. Et qa audierat Adam ꝑplexasse de duobus iudicijs: ne piret ars inuēta: scripsit eā in duab⁹ colūnis in qualibet totā ut dicit Joseph⁹. Una marmorea: altera latericia: quaz altera nō diuerēt diluuio: altera nō solueret incēdio. Bella genuit Tubalcayn: qui ferrariā artē p̄m⁹ inuenit: res bellicas decenter exercuit: sculpturas operū uel boiuz in metallis in libidinē oculoz um fabricauit. Sicq; vsq; ad tēpus diluuij generatio Caym semper exercuit numero 7 malicia ac iniquitate. Generatio ꝙo Seth instructa erat i diuino cultu.

Dicit enī Strabus q̄ p⁹ mortem Abel
uuit Adam nonultra se uxorē cogni
turū:ß uo iubente pangelū fregit uotū
ut uxi filij⁹ re eo nascerēt. Quare cogno
uit uxorē suā: ꝛ nat⁹ ē Seth. q̄ genuit
Enos: Enos genuit Caynan: Caynā
genuit Malaleel: Malaleel genuit
Jareth: Jareth Enoch: Enoch Ma
tusalem: Matusalem Lamech. Addit
magister bistoriarū:q̄ breuiter legisla
tor generationis Ade transit festinās
ad tpa Abrahe patris hebreorū: ꝛ plu
res subticet Ade filios ꝛ filias. Ex qb⁹
omnib⁹ ut ad ꝓpositū redeam⁹ patet q̄
non Abrahe prohibitū fuerat: sed bis
q̄ descenderāt de Seth. ne inirēt matri
monia cum filiabus descendētibus de
generatione Cayn. ꝛ tamen contrariū
facere nō erubuere. Jnqt ad hec sanct⁹
Methodi⁹ q̄ filij Cayn abutebāt uxo
ribus fratrū suorū nimijs fornicatiōi
bus: unde mulieres in desaniam uerse
surgresse uiris abutebant: tandē exar
serunt homines in alterutrū coeuntes.
Abundabant peccata imūdissima car
nis in omnib⁹ excepto Noe ꝛ uxore: fi
lijs eius: ꝛ uxoribus eorum: quia pctā
illa nephandissima deū ꝓuocauerunt:
ut diluuio extingueret concupiscentiā
hominū.

De cribilitate diluuij: quo tanta straꝫ
ges facta est contra homines ꝛ anima
lia. Capl'm. 3.

Audite obsecro omnes ꝓpli pctō
res q̄ terribile fuit iudiciū illud
a quo se uoies defendere nō ua
luerūt. Sumete deū ꝛ humiliate in cō
spectu eius corda uestra. Non enī ē po
tentia: non fortitudo: nō cōsiliū ꝫ dñm.
Ipse fuit qui uires gigantū contriuit ꝛ
deleuit: ꝛ aquis inundantibus omnem
carnē. Si aūt comprehendere uolimus
illius diluuij terribilitatem: quattuor
considerare debemus.
Primo terre deterioratione⁹.
Secundo animaliū occisionem.
Tertio paruloꝝ submersionem.
Quarto tantoꝝ hominū pemptionem.

Quoꝝ ꝓpter aquas diluuij terra deteri
orata est.

Primo considerem⁹ terre de
terioratione⁹. Dicit magister in
bistoria scholastica exponendo
uerba dei. s. Dispdam eos cuꝫ terra. i. cū
fertilitate terre. Fradunt enī uigorem
terre: ꝛ fecunditatē longe inferiorē esse
post diluuiū. Unde eius carnib⁹ homini
concessus est: cum antea fructibus ui
ctitarent. Nec miruꝫ quia tam diu fuit
terra coopta aquis diluuij: que ꝓ ma
iori parte: ut dicit Nico. de lira. fuerūt
de mari oceano salso.

De animalia ꝛ uolucres ꝓriere exce
ptis piscibus.

Secundo cōsideremus diluuij
terribilitatē ꝓpē aialiū occisio
nem. Ait enī inquit text⁹ biblie
mortua est omnis anima uiuens super
terrā: omnia aialia: omnesq̄ uolucres:
exceptis que erant in archa. Nō fuerūt
mortui pisces: q̄a ut dicit Nico. de lira
peccata cōmissa erant in terra ꝛ i aere
non autē in aquis.

De paruuli ꝓriere in aquis diluuij.

Tertio cōsideremus diluuij ter
ribilitatē ꝓpter paruuloꝝ sub
mersionē. Erāt illo tpe tot par
uuli: tot ad ubera matrū pendentes: q̄
tamē ꝓ pacto scelere omnes etiulātes:
lamentantesq̄ submersi sunt. Qualiter
aūt filij puniunt ꝓ peccatis parentum
dixi in quadragesimali in sermōe de ira
dei.

De omnes uoies suffocati sunt: Noe
ꝛ suis exceptis.

Quarto considerem⁹ illi⁹ iudi
cij terribilitatem ꝓpter tantoꝝ
hominū pemptionē. Completa
siquidē archa iuxta dei ordinationem:
dixit deus ad Noe. Jngredere i archā
tu ꝛ filij tui: uxor tua: ꝛ uxores filioꝝ
tuorū tecū. Magister in bistoria scho
lastica. Seorsū uiros: seorsū mulieres
nominauit dñs: cuꝫ de ingressu loque
retur: aesi diceret. Tempore afflictiōis
cessandū est ab amplexibus mulierū.

In exitu ꝺo vixit ꝺs. Egredere ꝺe arca tu ⁊ vxor tua. Cõiuncti iubẽt exire: qui diſiuncti intrauerãt. Acſi diceꝫ eis. Nunc rediit temp⁹ amplexandi: ut multiplicemini ſup terrã. Mox eni ſubiunxit. Creſcite ⁊ multiplicamini. Dicit Rabbi Salomon: ꝙ in archa non fuit concubitus hominũ: nec auiũ: nec beſtiarũ, ꝓpter vniuerſalẽ mũdi tribulationẽ. In articulo itaq; dixi illi⁹ intrauit Noe i archã iuxta ꝓceptũ ꝺñi cũ oibus aialib⁹ ⁊ volucribus ꝛeputatis. Que ſm magiſtrũ in hiſtoria ſcholaſtica nutu diuino: ⁊ angelorũ miniſterio adducta fuerũt. Refert Nico. ꝺe lira ꝙ articulus importat rem diſtinctam ⁊ manifeſtã. Dꝫ nanq; ingredi fecit Noe ꝺe die clara ⁊ manifeſta: ad oſtendẽdũ ꝙ poſſet eũ tueri a malis boib⁹ illi⁹ ꝛpis qui cõminati fuerãt eũ occidere. Q ꝙd fuit videre ⁊ ꝙ tremendũ ſpectaculum illud: quãdo ſubito nebuloſus aer fuit effectus: ventiq; ſtridere ceꝑerunt. Tonabat etiã: tonitrua audientes terrebant: ⁊ catharacte celi. i. nubes aperte ſunt. Scõm Nico. ꝺe lira. loq̃ſ ſcriptura metaphorice. nec dicit ꝺe celo ſtellato: ſed aereo: vbi generant nubes ⁊ pluuie. O quant⁹ omniũ luctus mox inſonuit. Quot lamenta: dum breui ſpacio excreſcentes aque rapere ceꝑerũt corpa mergendo? Videbat pater ſubmergi filiũ. Videbat frater fratrẽ: ⁊ ipe necari duos clamabat ad ſidera. Heu heu pim⁹ in aquis. Filius patrẽ aut matrẽ forte ꝓcabat. Aduua me natũ tuũ peuntẽ. At ille reſpõdere poterat. O me miſer ⁊ ego tecũ ꝑereo. Dix puto ptrãſiit dies: ꝙ maior pars ꝛefecit in aquis diluuij Et ſi qui forſan in montib⁹ erant: ſuffocati ſunt tandẽ ⁊ ipſi: qm̃ pluit. 40. ꝺiebus. ⁊. 40. noctibus: ⁊ aque multiplicate ſupauerũt oia cacumina montiũ. Expgiſcimini ꝙ͛ o pctores polluti. o carnales ⁊ laſciui. o ſacrilegi ⁊ inceſtuoſi. o libidinib⁹ ſpurciſſimis fedati: ⁊ time ꝛe regẽ regũ ꝺeũ nr̃m. Deponite veterem vitã: abijcite voluptates: corrigite malos mores: ut ſic ipſe miſericors pater literet nos ab oĩ malo in p̃ſti: ⁊ i futuro largiat gloriã ſempiternã. Amen.

Sermo octauus ꝺe mulieribus: que occaſio ſunt multorum ꝑcatorũ. ꝓpter que indignatur ꝺeus.

Propter mulierũ ꝺelicias noxias in grãdia pctã ſepenumero lapſi homines ꝺeũ irritãt: ut ſue iuſticie i illos furorẽ effundat. Et q̃uis ita fore facile ꝛe prelẽdi poſſit ex relatis i duob⁹ ꝓcedentib⁹ ſermõib⁹: verũtñ videm⁹ q̃tidie patrias flagellari. Nõ. pbi ⁊ ſci viri arbitrãt fieri ꝗa indignat⁹ ꝺs. ꝓpter inordinatos exceſſus: ornat⁹ muliex: ⁊ pompã: imo inhoneſtatẽ veſtimẽtorũ. Adeo vtiq; inualuit iam vbiq; pnitioſa ⁊ ꝛeteſtabilis conſuetudo hui⁹ diſſolutionis ꝙ nulla forti perſuaſione ꝓdicatorũ põt aboleri. Ex hac multiplicate ſũt vſure rapine fraudulentie ⁊ iniq̃ſſime extorſiones. Quinimo cũ iuuencule multe nuptui tradi nõ poſſint: ⁊ alijs facultates nõ ſuppetãt: ad ſuis vanitatib⁹ ſatiſfaciendũ nouit ꝺs ꝗd inde ſequat. Ob id ꝙ͛ ſtatui in p̃ſti noſtro ſermone ꝺe mulieribus verba facere. De quib⁹ dicturi tria myſteria ꝺeclarabimus.

Primũ dicit͛ productionis.
Secundũ cõmendationis.
Tertium reprehenſionis.

Qꝺ deus benedicẽs. pduxit mulieres ad pfectionẽ vniuerſi. Caplm. j.

Ita obiurgãda puto vitia mulierũ: ut ſexus ipſe nõ ꝓtemnat neq; ille que virtutibus floreat occaſionẽ ſumant deſperandi. Idcirco in hoc myſterio ꝓmo mulier. pducẽtionem inueſtigabim⁹ ſub q̃ttuor dubijs.

Primũ. vtrũ mulier. pduci debuit cum alijs creaturis.
Secundũ. vtrũ mulier fuerit imediate

formata a deo.

Tertiū. vtrū mulier fieri debuit ex viro

Quartus. vtrū mulier producta sit ad imaginem dei.

¶ Primū dubiū inuestigādū ē: vtrum mulier pduci debuit cū alijs creaturis Et arguūt qdā q nō. p. qa dicit phūs in li. de gnātione aialiū: q femina ē mas occasionat⁹. Sed nihil occasionatus a deficiens debuit eē in rerū pductione. g mulier nō debuit pduci ¶ z° Occasiones pctōr sūt amputāde. Sz de⁹ pscisuit q mulier futura eēt viro in occasionē pcti. g nō debuit mulier ē pducere. ¶ Refert Lactē. li. 3. q Plato de ītuor agebat deo grās. Primo q hō nat⁹ eēt nō aial brutū. ¶ z° q grec⁹ poti⁹ q barbarus ¶ 3° q athenis a tpe Socratis. ¶ 4° q mas poti⁹ q femia. Rñdet bis Tho. i. pte. q. 92. q necessariū fuit feias fieri sicut scriptura dicit Gen. 1. in adiutoriū viri: nō qdē in adiutoriū alicui⁹ alterius opis: ut quidā dixerūt: cū ad qlibet aliud op⁹ quenient⁹ iuuari possit vir p aliū virū q p mulierē: ß i adiutoriū gnātionis. Ad illud ergo qō p obiectū est dicit Tho. z° z° et i. 4. dis. 44. q quis mulier genereē pter intentionem nāe pticularis: est tū de intentione nāe vniūsalis que vtrūq; sexū requirit ad pfectā būane spēi gnātionē. Dēr g mulier aliqd deficiēs a occasionatū: qa virt⁹ actiua que ē in semine maris intendit pducē sile sibi: pfectū ßm masculinū sexum. Sed q femina genereē ß est ppē virtutē actiue debilitatē: uel ppter aliquā materie indispositionē: uel etiā ppē aliquā trāsmutatiōez ab extrinseco: puta a ventis australib⁹: q sūt humidi: ut dicit Arī. li. de aialib⁹. ¶ Ad secūdum ergo qō adductū ē dicit Tho. q si oia ex quib⁹ hō sūpsit occasionē peccādi deus subtraxisset a mūdo: remānisset vniūsū imperfectū. Nec debuit cōe bonū tolli: ut vitarent particularia malū: pcertim cū de⁹ nouit ordinare malū oē in bonū ¶ Secūdū dubiū erat: vtr mulier fuerit immediate formata a deo. Rñdet ad hoc Tho. vbi ß. q sol⁹ de⁹ q ē nāe institutor pōt pceē nāe ordinē res in eē producē: Et ideo sol⁹ de⁹ potuit uel virū de limo terre: uel mulierē de costa viri formare. Vñ Aug⁹. li. 9. sup Gen. ad lrām. Formare uel edificare costā ut mulier esset nō potuit nisi de⁹: a quo vniuersa nā cōstituit. Et iterū ibi. Nō ministeriū angeli exhibuerūt deo in formatione mulieris nescim⁹. Certū tū est: q sicut corp⁹ viri de limo non fuit formatū p angelū: ita nec corp⁹ mulieris de costa viri. Et iterū ibidē Aug⁹: Nō habuit prima rerum conditio: ut femia ois sic fieret: ß tūc hoc habuit: ut sic fieri posset. Et iō ßm causales rōnes pstitit corp⁹ mulieris: i primis opib⁹: nō ßm potentiā actiuā: ß ßm potētiā passiuā tūc in ordine ad potētiā actiuā creatoris. ¶ Tertiū dubiū fuit vtrū mlier debuit fieri ex viro. Et posset qs arguē q nō: qa sex⁹ cois ē duobus a alijs aialib⁹. Sz in alijs aialib⁹ fieē nō sūt facte ex marib⁹. g nec i hoie fieri debuit. ¶ z° arguit. qa cor que sūt eiusdē spēi ē eadē mā. Sz mas a fēa sūt eiusdem spēi. g femia fieri debuit ex limo etc sic a vir. ¶ 3° mulier facta ē i adiutoriū gnātōis. ß nimia ppinqtas reddit ad hoc psonā ineptā. Vñ psone, ppique a mrimonio excludunt: ut p Leuit. 18. c. g mlier nō debuit fieri ex viro. Rñdet bis oib⁹ Tho. q mulier ex viro formari debuit, ppē tria. ¶ p quidē ut in hoc quedaz dignitas primo homni seruaret: ut ßm rei similitudinem esset ipse principium totius sue speciei sicut deus est pncipiū tot⁹ vniuersi. Vnde Paul⁹ dixit Act. 17. q deus fecit ex vno oē genus hominū. Secundo mulier facta est ex viro: ut vir magis mulierē diligeret: a ei inseparabilius inhereret: dū cognosceret eam ex se esse productā. Vnde dicit Gen. 2. Ex viro sumpta est: ꝓ obrem relinquet homo patrez a matrem a adhrebit vxori sue. Et hoc maxime necessarium fuit i specie humana: in qua mas a femina cōmanent per totam vitam: quod nō contingit in alijs animalib⁹.

¶ Tertio mulier facta est ex viro: quia ut phs dicit. 8. ethicoꝝ. mas ⁊ femina coniũgunt in hoibus: nõ solũ. ppter necessitatem generationis: ut in aliis animalibus: sed etiã p̃ domesticã vitã: in qua sunt aliqua opa viri ⁊ femine: ⁊ in qua vir est caput mulieris. Unde cõuenienꝫ ex viro formata est mulier: sicut ex suo principio. ¶ Quarta rõ addi potest sacramẽtalis. Figurat enim p̃ hoc q̃ ecclia a xp̃o sumit principiũ. Unde apls dicit ad Eph̃. 5. c. Sacramẽtũ hoc magnũ est: ego autẽ dico in xp̃o ⁊ in ecclesia. Et p̃ hoc patet rñsio ad primũ. ¶ Ad secũdũ dicit Aug. q̃ materia est ex qua aliq̃ fit: natura aũt creata habet vterminatuꝫ principiũ: cum sit vterminata ad vnũ habet vterminatuꝫ pcessum. Unde ex vterminata materia, pducit aliquid in vterminata specie. Sed virtus diuina cum sit infinita: potest idem ſm̃ speciem ex quacunq̃ materia facere: sicut virũ ex limo: ⁊ mulieres ex viro. ¶ Ad tertiũ dicit Aug. q̃ ex naturali generatiõe cõtrahit quedã propinquitas que matrimoniũ impedit. Sed mulier nõ est producta a viro p̃ naturalẽ generationem sed sola virtute diuina. Unde Eua non dicit filia Ade: ⁊ ppterea rõ nõ cõcludit. Uel igit scribit Gen̄. 2. c. p̃q̃ Adã in paradisũ introduxerat deus misit soporem in eũ. Aug⁹. 9. sup Gen̄. ad lrã dicit q̃ sopor ille fuit raptus ⁊ extasis: quia tunc vidit dñm p̃ essentiã: ⁊ interfuit curie angelorũ. Hoc vtiq̃ opinando dicit nõ asserendo de visione eẽntie diuine. Cũq̃ obdormiuisset: tulit vnaꝫ de costis eius absq̃ lesione ⁊ dolore: ut dicit Aug. Scõm̃o Lãdul. di. 18. secũdi Costa detracta fuit ministerio angelorũ tamẽ eorũ ministerio fuit in mulierẽ formata. Dicit etiã Landulfus q̃ formatio de costa nõ fuit p̃prie generatio sicut aliqui dicũt: q̃ deus de aere circũstante: uel terra: corrupta eorũ forma deus supplenit materiã illius coste: qa ut dicit magister in textu. magis debet dici mulier facta de illa materia: que fuit maior q̃ de illa costa. Hec potest dici p̃ p̃prie creatio: tum quia creatio humane nature precesserat in homine: tum quia fuit facta de aliqua preiacenti materia scilicet de costa. Fuit g̃ multiplicatio sic̃ magister dicit i littera: quomõ de q̃nq̃ panib⁹ multiplicatis dñs satiauit q̃nq̃ milia hominũ. Contrarium tamẽ tenet Aug. qui asserit q̃ corpus mulieris fuit formatũ de costa: per additionẽ matie uel p̃ creationem. Sed qui fecit ipse nouit. Quare ſm̃ de costa: non de alia pte fuit mulier formata dicit Aug. ⁊ glo. 33. q. 5. in. c. mulierem. Non de pde formata est mulier: ne oio videret famula Nõ de capite: ne oio videret domina: sed de costa: ut videret collateral. ¶ Quartum dubiũ fuit: vtrũ mulier fuit producta ad imaginẽ dei. Nam. i. Cor. xi. c. dicit. Uir est imago dei. Mulier aũt est imago viri. Propter que verba dicit 33. q. 5. c. Hic imago dei. q̃ mulier non sit ad imaginẽ dei. Ñdet Boñ. in. 2. di. 16. et Aug. i. parte. q. 93. q̃ cũ homo ſm̃ intellectualem naturam ad imaginem dei esse dicat: ſm̃ hoc sit maxime ad imaginem dei: q̃ intellectualis natura deũ maxime imitari põt. Imitat aũt intellectualis natura maxime deũ q̃tuꝫ ad hoc q̃ deus seipsũ intelligit ⁊ amat. Uñ imago dei tripliciter potest in hoie considerari. Uno quidẽ modo ſm̃ q̃ habꝫ homo aptitudinem naturalẽ ad intelligendũ ⁊ amandũ deum. Et hec aptitudo consistit in ipsa natura mentis: que est cõmunis omnibus hominib⁹. Alio modo ſm̃ q̃ actu uel habitu deum cognoscit ⁊ amat: sed tamẽ imperfecte. Et hec est imago p̃ conformitatem gratie. Tertio modo ſm̃ q̃ homo actu deũ cognoscit ⁊ amat pfecte. Et sic attenditur imago ſm̃ similitudinẽ glorie. Uñ sup illud ps. Signatuꝫ est sup nos lumen vultus tui dñe. Glo. distinguit tripliciter imaginem. s. creationis. recreationis: ⁊ similitudinis. Prima imago inuenitur in oibus hoibus. Secũda in iustis tm̃. Tertia ꝓ solum in beatis. Tam ergo

in viro q̄ in muliere inuenīt̄ ꝛei imago q̄tum ad illud in quo principaliter rō imaginis ꝓsistit. s. q̄tuz ad intellectualem naturā. Unde Heñ. i. cum vixisset scriptura: Creauit ꝛ⁹ hominē ad imaginem suā: ad imaginē ꝛei creauit illū. subdit. Masculū ⁊ feminā creauit eos. Et dicit ꝓncipaliē eos: ut etiā intelligat mulier ad imaginē ꝛei creata. Sed q̄tū ad aliquid secundariū imago ꝛei inuenitur in viro: ꝓm quod nō inuenitur in muliere. Nam vir est ꝓncipiū mulierꝭ ⁊ finis: sicut ꝛeus est ꝓncipiuz ⁊ finis totius creature. Unde cum apl's dixisset. q̄ vir imago ⁊ gloria ꝛei est: mulier autē gloria viri est. ostendit quare hoc dixit subdens. Nō eni vir est ex muliere sed mulier ex viro: ⁊ vir nō est creatus ꝓpter mulierē: sed mulier ꝓpter virum. Dixim⁹ ꝛe oīa ut intelligamus mulieres nō esse ꝓtemnendas que ad imaginem ꝛei create participes fieri possūt eterne vite.

¶ De prerogatiuis virtutū quib⁹ mulieres floruisse compertū est. Cap. z

Solent pleriq; mulieres a ꝛeo p̄ductas ad oē bonū: ad omnēq; ꝓtutē inhabiles reputare. Quibus in hac parte admirabiles laudes mulieruz aꝑiendas duxi. Que licz ꝛe multis cōmendari possint: tñ quattuor precipue sunt illa: que in sexu mulebri excellentissima sunt reperta.

Primū est fortitudo ⁊ magnanimitas.
Secundū pudicitia ⁊ honestas.
Tertiū clementia ⁊ liberalitas.
Quartum ꝛuotio ⁊ pietas.

Prima laus mulebris sex⁹ est ꝛe fortitudine ⁊ magnanimitate. Quis enī nō miret ꝛe his que mulieres magnanimiter fortiterq; egere? Et ut taceam ꝛe Judith. que caput Holofernis truncauit. ꝛe Thamiri massagetaꝝ regina que supauit Cyrū: ut refert Justin⁹. ꝛe Pantasilea regina amaçonū: que i bellis troianis cū suis puellis pugnando egit stupenda: ut cōmemorat Frigius Dares. ꝛe Semiramide assyriozū regina: que ut Valerius asserit li. 9. ꝛe fici babylonē recupauit: priusq; ꝛecorem capillozū in ordine redegisset. Ad tot milia mulierū conuertēdus est animus: que ꝓ xp̄i amore seuissima tormenta passe: tandē nec mori recusauerunt. Longū q̄ppe esset recensere singula. Propter que ecclesia sancta in oratione sic dicit ad ꝛeum. Deus qui inter cetera potentie tue miracula: etiā i sexu fragili victoriā martyrij ꝓtulisti. Amb⁹ ꝛe sancta Agnete affirmat: q̄ tertiodecimo anno etatis sue mortē perdidit: ⁊ vitā inuenit: quando. s. in vrbe maxima glorioso martyrio migrauit ad celos. Cecilia sponsum ⁊ cognatū conuertit. ⁊ omnes pariter coronā martyrij sunt adepti. Rufina ⁊ Secūda due sozores fuerūt virgines romane: parentib⁹ clarissimis genite: que tpe Valeriani imperatoris accusate q̄ xp̄iane essent ⁊ ça pte ac tradite Donato prefecto: p⁹ multa vrtera iussit Rufinā prius cedi. Nō videns sozor clamare cepit ad iudicem Quid est q̄ sozorem meaz glorificas ⁊ me inhonorasꝰ Tandē p⁹ multa vtriq; illata tormenta ducte fuerunt in siluaz in via cornelia ab vrbe roma miliario decimo: in fundo qui vocatur Buxeto. ibiq; Rufina capite truncat̄. Secūda p̄cutitur: ⁊ eozū corpa feris voranda linquūt̄. Deniq; Plantilla matrona in cuius predio hoc factū est: vidit eas in visu sedentes gemmatas in thalamo ⁊ dicentes sibi. Plantilla vesine a flagitijs idolozum ⁊ crede in xp̄m: ⁊ veni in predium tuū: ⁊ corpa nostra sepeli. Nō illa fecit. Multa pcurrenda essent de Katerina: ꝛe Lucia: ꝛe Agatha: ꝛe Justina: ꝛe Ursula ⁊ vndecim milib⁹ puell' eius: ⁊ ꝛe reliquis que forti animo diros cruciatus ꝓ xp̄o pati voluerunt.

¶ Secunda laus mulebris seruꝰ ē ꝛe pudicitia ⁊ honestate. Inuente sūt mulieres ⁊ quidē innumere: que honestatē ⁊ pudicitiam cunctis rebus hui⁹ mūdi preposuerunt. Susanna ut hr̄ Daniel'.

ix.c. ꝑelegit mori falso crimiata ⁊ accusata: q̄ senib⁹ libidinosis cōsentire. Lucretia matrona romana: a filio Tarq̄ni supbi: vi cognita sepmetipsam pemut dicit Aug⁹ li.i. de ci. dei. Eufrosina vomo patris relicta: virilicq; habitu sūpto: vsq; ad mortē incognita manens in monasterio: habitu monastico indu⁹ta: virginitatē vsq; ad mortē p̄udētiſ⁹sime cōseruauit: ut ponit in vitas patr̄. Et ne multis imorer: mat̄ dñi nr̄i ihu xp̄i virgo v.rginū nūcupatur: quia oīs mūdicie⁊ castitatis speculū mūdissimū fuit: cui⁹ exemplo vsq; in p̄sētē diē pene inumere iuuencule ꝑpetuā virginitatē suā dño ꝓfecrarunt: ut nr̄a scissima clara: ⁊ alie etiā tp̄ib⁹ nostris. Neq; aliter q̄ vana censeri pōt malozū hominū sentētia: qui aiunt: mulierē nullā bonam: ⁊ ut poeta canit: casta est quā nemo rogauit. Mē tiunt vtiq; quoniā ⁊ nupte plūme imo ꝑpetuo ꝛpte viris suis fidē quā ꝓmiserūt inuiolabiliter seruāt: ⁊ ꝑpetue deo dedicate: ac alie viduitatē tenētes i sua pudicitia firmiter pseuerant. ¶ Tertia laus mulieb⁹is sexus est: de clemētia ⁊ liberalitate. Mulier fuit regina Saba que venit a finibus terre ad Salomonem: ⁊ donauit ei centū viginti talenta auri: ⁊ aromata multa nimis ⁊ gēmas ꝑciosas. ut habet.iij. Reg̃.x.c. Nota hic ꝑm Hugutionē ⁊ Catholicon ⁊ Ysidoꝛ.16. ethimol. q̄ talentū est quoddā pondus: qō sūmū esse pbabit. Nam nihil ē calculo minus: nihil talento maī⁹: cui⁹ variū apud diuersas gentes pond⁹ habetur. Nam apud romanos talentū ē. lxx. librarū: sicut Plautus ostēdit: qui duo talenta cē dicit centū quadraginta quattuoꝛ libras. Sed est talentū minus. i. quinquaginta librar. Et mediū ut dictū est septuaginta duarū. Et summū centū viginti librarū. Accipiēdo g̃ talentū min⁹: centū viginti talenta faciunt sex milia libras. Apparet ex ꝟ q̄ liberalis fuit p̄tenoiata regina. Valeri⁹ aūt maximus in rubrica de liberalitate ⁊ Tit⁹ Liuius. li.x. de.x⁹ bello punico Paulam canusinā cōmendāt: q̄m mlier illa clara diuitijs romanos ex eo qui de clade cannensi canusinū fugerant circa decē milia ciuiū romanoꝛū solū membꝛ ac tectis a canusinis receptos: ꝓpijs sumptibus frumēto veste ⁊ viatico iuuit. Eidem⁹ insup q̄tidie mulierū elemosynis tot paupes tot religiosos ⁊ mendicantes sustentari. De sancta Paula romana Hiero⁹ ita scribit in epitaphio suo. Postq̄ vir mortuus est: ita cū plāxit: ut ꝓpie ipsa moreretur: ita se conuertit ad dei seruitutē ut mortē eius videret optasse. Quid q̄ referā ample ⁊ nobilis dom⁹: ⁊ quōdā opulentissime oēs pene diuitias in pauperes erogatas ¶ Quarta laus mulieb⁹is sexus est: de deuotione ⁊ pietate. Tēpore nanq; psecutiōis xp̄ianoꝛū mulieres ꝓfessoꝛibus scis ministrabāt necessaria vite: ⁊ martyrū corpa sepeliebāt. Unde eccl̄ia dicit in officio sci Andree. Maximilla xp̄o amabilis tulit corpus ap̄li optimo loco cū aromatibus sepelinit. Hec Maximilla vroꝛ fuit Egee. Dꝛusiana mater pauperū: Jobem euāgelistam apud Ephesum hospitio deuotissime recipiebat: quā ⁊ ipe a mortuis suis meritis resuscitauit. Lucina romana corpus martyris Sebastiani inuentū tradi procurauit sepelire. Et omissis alijs mlieres inq̄t Marc⁹ vlt⁹.c. emerūt aromata ut venientes ynger̄t ihm. Quāta autē ad cultū dei sit coiter mulierum deuotio expietia magistra rerū hoc manifestat. Magnus ergo in celo erit numer⁹ mulierū que simul cū xp̄o gaudebunt in celestijs paradisi.

¶ De mulierū excessiuo ⁊ reprehēsibili oꝛnatu. Capm.3.

Mulieres quas tam ample laudibus bucusq; psecuti sum⁹: in hoc mysterio reprehēsibiles arguendasq; ostendā: qm̄ hodierna die ꝑpe excrescentes vanitates suas comminat nobis altissimus de⁹ p Ysaiā ꝑphetam suū. 3.c. Pro eo q̄ eleuate sūt filie syon ⁊ ambulauerūt extento collo: ⁊ nutib⁹

oculoꝝ ibãt: ꝛ plaudebãt ꝛ ambulabãt ꝛ pdib⁹ suis cõposito gradu incedebãt. Decalu abit dñs vertice filiaruꝫ syon: ꝛ dñs crine earũ nudabit. In die illa auferet dñs ornatũ calciamẽtoꝝ: ꝛ lunulas ꝛ torques ꝛ monilia ꝛ armillas ꝛ mitras ꝛ discriminalia ꝛ periscelidas ꝛ murenulas: ꝛ olfatoriola: ꝛ inaures ꝛ anulos ꝛ gẽmas in fronte pendentes ꝛ mutatoria ꝛ palliola ꝛ lintheamina ꝛ acus: ꝛ specula ꝛ sindones ꝛ vittas ꝛ theristra. Et erit ꝙ suaui odore fetor: ꝛ ꝙ zona funicul⁹: ꝛ ꝙ crispãs crine calui cium. ꝛ ꝙ fascia pectorali ciliciuꝫ. Pulcherrimi quoq; viri tui gladio cadẽt: ꝛ fortes tui i plio. Et merebũt atq; lugebũt porte eius ꝛ desolata in terra sedebit. Dicendũ itaq; ẽ in hoc mysterio quare mulierũ ornat⁹ reprehensibilis est ꝛ exosus deo. Et ad ꝟ possũt assignari quattuor precipue ꝛ principales rationes.

Prima dicit additionis.
Secunda parificationis.
Tertia intentionis.
Quarta inhonestationis.

¶ Prima ratio quare mulieꝝ ornatus est reprehẽsibilis dicit additionis. Excedunt quidẽ in hoc: ꝙ addere satagũt opificio dei. Nam breuitati corpis imo ꝙuenienti stature adinueniũt altas caligas quas calciãtes videnẽ statura magne. Defectui capilloꝝ addũt capillos adulterinos ꝛ extraneos. Colori faciei supaddũt ceruſa ꝛ alia feda fucamẽta de qbus dr̃ de ꝙ se. di. 4. c. fucare. ¶ Secunda rõ quare mulierũ ornatus ẽ reprehensibilis dicit parificatiõis. Contendunt siquidẽ minores ꝛ populares equare se maioribus ꝛ principaliorib⁹ Comptũ vtiq; est ꝙ quidã vendidit vinũ ꝛ bibebat aquã: ut manicas sericas emeret vxori. Non licet artifici ut agricole vxorẽ induere pciosis ꝛ delicatis vestibus anaxime dũ possibilitas abest. Sed diebus istis in quolibet gradu homines corrupti sũt. Nam i tantũ excrenit ornamentoꝝ põpa: ut necesse sit amplissimas dotes filiabus nubilib⁹ dare. Ob quã cãm ille ꝙ plures habet filias: vix vnã põt nuptui tradẽ. Si vna nubat: alie uel in domo remanẽt uel non ꝓpe dũ: ꝟ qñ vi moniales fiunt. Taceo flagicia ꝙ sequunt ex his. Dicit Hiero⁹ ad Eustochiũ. Pudet dicẽ qt quotidie ꝟgines ruant: quantas de suo gremio pdat mater eccl'ia: sup qt sidera lupus inimic⁹ ponat thronũ suũ: qt petras excauet ut habitet coluber in foraminib⁹ earũ. Clideas pleraspq; viduas añq; nupras: ꝛ infelicẽ ꝓsciam mẽtita tm̃ veste ptegẽ: qs nisi tumor vteri ꝛ infantũ ꝓ videret vagu⁹: erecta ceruice ꝛ ludẽtib⁹ pdib⁹ incedũt. ꝛc. abi. Nõ reprehẽdimus nõ dãnam⁹ decentẽ ornatũ: qa ut inqt Aug⁹ 41. di. c. qsqs. Quid loco ꝛ tpi ꝛ psonis ꝙueniat attendẽdũ ẽ: ne temere flagicia reprehẽdam⁹. Dz cur tot expense fiũt vbi non debẽt: imo vbi cõmode fieri nõ pñt? Si fiũt inqs: quõ fieri nõ pñt? Fiũt fiũt: ꝟ vñ acqrũt pecuniã? Deu deu infelix tẽpoꝝ hoꝝ conditio. Xpiam ꝺes iusticie ꝛ veritatis obliti extẽderũt iam man⁹ suas ad fraudes: ad receptiones ad rapinas: ad impia ꝛ turpia lucra: ad contract⁹ phibitos: ꝛ vsuras publicas Vix vn⁹ repit de mille ꝙ ut acqrat ꝛ thesauriçet ꝓsciam nõ inficiat. ¶ Tertia rõ ꝗre est reprehẽsibilis mulieꝝ ornat⁹ dicit intentiõis. Nã posito ꝙ ꝓm sui stat⁹ decentiã mulieres se ornẽt: tm̃ si q̃ iueniãt in tali ornatu intentionẽ habẽt: ut viroꝝ aspicientiũ alos ad sui cõcupiscẽtiã alliciant: cũ hoc sit ꝫ caritatẽ dei ꝛ primi etiã sinõ sequat alicui⁹ ruina mortalit peccãt: qa est ibi ꝓprie ꝛ p se scandaluꝫ actiuũ ꝛ mortale: ꝓm Tho. 2ª 2ᵉ q. 43 ar. 3. ct. 4. De talib⁹ sic se ornantib⁹ dicit Hiero⁹ ad sacras virgines de continẽtia virginali. Impudicissim⁹ mulieruꝫ affectus semp in lapidibus: semper in gemmis: semp i ornamẽtis extrinsecis gloriam ponit. Non sufficit eis libido inata nature: sed occasionẽ querũt explende libidinis. Affectãt ꝓculdubio ut oculi viroꝝ aurũ cõtemplates ꝛ gẽmas: tandẽ siganẽ in faciẽ: ut furtiuis

oculorum suorū nutibus facilius inci-
tent ad libidinosum incendium. Hec ille
Si vero alique se ornant ꝓpter iactan-
tiam ⁊ vanam gloriā ibi constituentes
finē suū vltimū: magis diligentes illā
gloriam q̄m salutē anime sue: vel gloriā
eternā: parate facere contra p̄cepta oīa
ul' ecclesie ut possint cōsequi illa laudē:
ipse adhuc mortaliter p̄ccāt. Si aūt id
faciant ut virū a concupiscentia retra-
hant aliarū mulierū: nullū ibi tunc erit
p̄ccm̄. Sed quis intentionez seu orna-
tū cognoscere p̄t nisi ꝟus? ℙro ma-
iori siquidē parte hoc solet esse mulierū
scutū: ut asserāt se ornare intentiōe pla-
cendi viris suis. Si vērū dicūt hoc est:
sin autē imputet eis ℚuarta rō qua-
re est reprehensibilis mulierū ornatus
dicit inhonestationis. Decet nanq̄ mu-
lieres honeste loqui: honeste incedē: ho-
neste cōuersari: honeste venīq̄ se orna-
re: quia honestas extrinseca mentē oñ-
dit pudicā. Inquit enī Ar⁹. li. ꝑ. rbeto.
Operum signa habitus sūt. Et. 4. ethi.
Unusquisq̄ q̄lis est: talia dicit ⁊ opat:
⁊ sic viuit. Et sapiens Ecc̄l. 19. Amict⁹
corpis: icessus hois: ⁊ risus dentiū enū-
ciant de illo. Cum igit̄ multe sunt mu-
lieres inhoneste se ornantes: nō possunt
de inhonestate nō vitupari. Hę sūt q̄ de-
nudant pectus: ostendunt collū: disco-
operiunt brachia: ludunt cū oculis: lo
quunt̄ scurrilia ⁊ ociosa. Hę q̄b⁹ Hiero⁹
ad matrē ⁊ filiā aut. Palliolū interdum
cadit: ut candidos nudet humeros. Et
ad Furiā idē inquit. Aut loquēdū no-
bis ut vestiti sumus: aut vestiendum ut
loquimur. Lingua ꝓsonat castitatē: ⁊
totū corpus p̄fert impudicitiā. Arbi-
tror ego nil ita exornare posse mulieres
sicut honestatē. Hinc ⁊ tibi qui vxorem
ducē cupis audeo dicē illud q̄ Hiero⁹
scribit ad Demetriadē virginē. Illa tibi
sit pulchra: illa amabilis: illa habenda
ꝑ socia: que nescit se esse pulchram: que
negligit formē bonū: ⁊ p̄cedēs ad pu
blicum nō pectus ⁊ colla denudat: nec
reuocato pallio ceruices aperit: ⁊ vix
vno oculo: qui vie est necessarius pa-
tenter ingreditur. Et recte hec asserit. qa
de illi qui vane vxoris incurrit cōmer-
tiū. Multa essent de huiusmodi excel-
sibus enarranda: que breuitatis causa
relinquimus. Ad tamē concludim⁹: q̄
mulierū publicas pompas deus guer-
ris ⁊ alijs tribulationibus domat. A
quibus nos liberet ipse qui ē benedict⁹
in secula seculorum. Amen.

ℚSermo nonus de iudicio dei contra fetidos sodomitas.

Animo re-
pidanti cordeq̄ gelido
cōmemorandū ē a nob
quid egerit robusta ma
nus excelsi dei ꝫ hoies
sodomitas. Nam tpibus nostris maxi-
ma xp̄ianorū multitudo deu deu vitio
sodomitico p̄riclitat. Neq̄ scelus tam
nephandissimū silentio est p̄tereundū
q̄nimo acriter insistendū est ad ei⁹ de-
stationē: exprobrationē: ⁊ increpationē
Ob illud siquidē ut patebit: sodomitis
indignatus deus igne de celo misso: ⁊
regiōes ⁊ hoies cūctos deleuit. Quare
in hoc sermone de subuersione sodomo-
rum dicendū est. de qua declarabimus
tria mysteria.

℘rimū dicit rationis.
Secundū reuelationis.
Tertium modificationis.

℘r propter p̄ccatum execrandus so-
mie deus celesti igne destruxit gentes
sodomorum. Capm̄. j.

Sine causa putant plerīq̄ incre-
duli sodomā esse deletā. Dicit. n
Paulus Orosius. li. ꝑ. q̄ ante
annos vbis condite mille centū sexa-
ginta arsit sodoma. Quod Cornelius
tacitus etiā scripsit: licz causam taceat.
Ysidorus. i4. ethimol. exp̄sse sic lo-
quitur. Pentapolis regio in cōfinibus
arabie ⁊ palestine sita: dicta a q̄nq̄ ci-
uitatibus impiorū q̄ celesti igne ꝓsūpte

sunt: terra amplius hierosolymis olim vberrima: nunc aūt vt serta atq; exusta Nam p̄o scelere incolarū vt celo vesce-dit ignis: qui regionē illā i cineres eternos dissoluit. Cuius vmbra quedaz ⁊ sp̄cies in fauillis ⁊ in arboribus ipsis etiā adhuc videt. Nascunt enī ibi poma virentia sub tāta sp̄cie maturitatis: ut edendi vt̄ siderū gignāt. Si carpas: fatiscunt ac resoluūt i cinerē: fumūq; exalant quasi adhuc ardeant. Hoc ipsum ponit Aug⁹. li. xi. de ciu. dei. c. 5. Scripturā ergo sanctā imitantes firmit̄ dicimus ⁊ tenemus q̄ vitiū sodomiticuz causa fuit illius ardentis ⁊ inflāmati iudicij. Nec mirū cum p̄ccatū illud sit grauissimū ⁊ deo benedicto fetidū ⁊ exosum: imo angelis ⁊ hoib⁹ recta sapiētibus. Cuius grauitatē ostēdūt nobis potissime tria.

Primū nomination.
Secundum vociferatio.
Tertium punitio.

¶ De grauitate vitij sodomitici.

Primū qō ostēdit vitij sodomitici grauitatē: ex̄ nominatio. Nominat enī q̄druplici vocabulo. Primū est crimē pessimū.
Secundū passio ignominie.
Tertium turpitudo.
Quartum abhominatio.

¶ De primo est textus Gen. xix. vbi dr. Homines sodomite erāt pessimi p̄cōres Et Gen. xxxi. Accusauit Joseph fratres apud patrē crimie pessimo. Magister in historia sco. i. de coitu cum bestiis: licz fm Hico. de ira aliqui exponāt: vl de odio in ipsū Joseph: uel de ira pessima. ¶ De secundo vocabulo dicit apls Ro. i. Tradidit illos deus in passiones ignominie. Nam femine eorū mutauerunt naturalē vsum in eum vsum qui ē p̄tra nām. ¶ De tertio vocabulo sequit ibidē Paul⁹. Similit aūt ⁊ masculi relicto naturali vsu fēmie: exarserūt in desideriis suis: masculi in masculos turpitudinē op̄antes. ¶ De quarto vocabulo scribit Leuit. xviii. sic. Cū masculo ne cōmiscearis: q̄a abhominatio est. Ex his dic Girard⁹ odonis sup. i. etbi. q̄ Arpsuit p̄cubitū masculoz inter bestialitates ꝓsuetudinales nō inter egritudinales. Et iō talis bestialitas ē inexcusabil'. Nā bestialitas reducit ad duo. s. ad nāz: ⁊ ad ꝓsuetudinē. Primo mō ē a nā i. ex lesione nāe. Que quidē pōt ee p̄naturalis: q̄a a natiuitate ꝓtracta ex mala complexione. Vel actualis: quia ex aliquo casu incursa: puta, ppter egritudinem uel maniā. Quibusdā aūt accidit ex consuetudine: puta illis qui sunt ad talia consueti a puericia. Peccatū ḡ sodomiticū oio contra naturā ē. ⁊ grauius ceteris p̄ccatis carnalib⁹ sicut p̄z xx. q. v. c. adulteriū, xx. q. i. c. offerebat. c. vsus. de p̄. di. i. c. si q̄s tam masculū. c. q̄ puero. xx. q. viii. c. in eo. extra de excessi. p̄latoz̄. c. clerici. ¶ Secundū qō ostēdit grauitatē vitij sodomitici est vociferatio. Quattuor quippe p̄cta p̄cipue inueniunt: que fortiter clamāt vltōr vindictam poscentia. Primū est homicidarū Gen. iv. Dixit deus ad Cayn. Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me. ¶ Secundū est p̄tiū oppressoz̄ viduarū. Unde Exo. xxii. dixit deus. Vidue ⁊ pupillo nō nocebitis. Si leseritis eos: vociferabūt ad me: ⁊ audiā clamorem eoz̄: ⁊ indignabit furor meus ꝓtra vos. ¶ Tertiū ē p̄tiū detinentiū mercedem laboratiū. Et de hoc Jac. v. c. Ecce merces operariorū: qui messuere regiones vestras que fraudata ē a vobis clamat: ⁊ clamor ipsoz̄ in aures dñi saba oth introiuit. ¶ Quartū est p̄tiū sodomitarū. Unde Gen. xviii. dixit deus. Clamor sodomoz̄ multiplicatus ē nimis ¶ Tertiū qō ostendit grauitatē vitij sodomitici ē punitio. Inuenit bui⁹ sceleris quadruplex punitio. Prima est Leuit. xx. vbi dicit. Qui dormierit cū masculo coitu femineo: vterq; operatus est nefas morte moriat: sanguis eorū super eos. Per legem insup ciuilē sodomitis infligitur pena mortis. C. de adulteriis. §. cū vir. Et i autētico. ut nō luxurientur

contra naturā. collatione. 6. Secūda punitio sodomorū fuit nocte qua nat⁹ ē xps. Nūc enī oēs sodomite morte subita pierūt. Hoc videt sentire Hiero. qui sup illo Ysa. 9. c. Habitantib⁹ in regione umbre mort⁹ lux orta est eis. ait. Iuxta illa omnes isto vitio laborantes extinxit. ne natura quā sūpserat tanta īmunditia fedaret. Tertia punitio peccati sodomitici est in pestilentijs: quas frequenē ꝓpter ea īmittit de⁹. ut pz. 32. q. 1. c. flagitia. Quarta punitio fuit i sodomis: de qua dicem⁹ in sequētib⁹. Quid plura? Abhominabile vltra ꝙ dici pōt est peccatū istud: adeo ut feratur a quibusdaz ipsis demonib⁹ detestandū. Nā inter demones aliqui inuenīri dicūtur: qui dū vitiū istud exercēt: nullo pacto volūt esse ꝑsentes. O scelus nec noiandū. o malū oi vituperio dignū. o pctū naturā maculās. o vitiū spurcissimū. a cunctis merito exprobrandū. Damnat a gentilib⁹ Tantalus rex phrygie q̄ rapuit Ganymedē filiū Troij regis Dardanorū: ut eo abuteret. In dardania regnauit tros: a quo troiani dicti sunt O quale dedecus qualisue ignominia: inē xpianos tale quid cogitari: uel dici Ue mundo a scandalis. Ue sodomitarū conciuibus. Ue quia excreuit dei pditissima iniqtas: ita ut pene omnes inuoluat status.

Qualiter sodomorum incendiū fuit Abrahe reuelatū: qui orauit ꝓ populo q̄a nō fuit ꝓphs dign⁹ literari Abraham cum venit ad numerū decē: nil dixit amplius. Capl'm. 2.

Volens deus benedicē⁹ sodomitas pessimos iuste deuastare secretū suū aperuit Abrahe dilecto suo. De quo cōsiderare debem⁹ tria. Primo amicitiam.
Secundo benivolentiam.
Tertio prudentiam.

Quare deus voluit Abrahe revelare que sodomite faciebant.

Primo considerem⁹ in Abrahā amicitiā: quia meruit esse amicus dei. Est vtiq; ḃ vnū de vere amicitie signis: qñ q̄s cōicat amico secreta: ut plene posui in sermone de amicitia in libro de virtutib⁹. Hñ Amb⁹ li. de officijs. Nil inquit occultat amicus si verus est. Et sapiēs. pv. 25. Causam tuā tracta cū amico tuo. Tenēda est tñ sp regula Sen. ad Lucillum. o. Via cū amico delibera: sed de ipso pri⁹. De⁹ igit ver⁹ erat amic⁹: cui fidelitas Abrahe notissima erat. Ideo dixit ut ponit Sen. ibi Nū celare potero Abrahā que gestur⁹ sū? Dixit ergo illi. O care Abrahā: clamor sodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ multiplicatus est: ⁊ peccatū aggrauatū ē nimis Descendā ⁊ videbo vtrū clamorē q̄ venit ad me ope cōpleuerint. Scōm oēs doctores deus cui nihil est absconditū hoc sic dixit in exemplū nostrū: ne precipites sim⁹ ad ferendas in proximos repente sententias: ⁊ ne eos de facili morti adiudicem⁹. De hoc est textus. 2. q. i. c deus omnipotens.

De oratione Abrahe pro populo.

Secundo cōsiderem⁹ in Abraham benivolētiā ad proximos Cum enī audisset verba dei dixit. O de⁹ meus: numq̄d pdes iustū cuz impio? Si inuenti fuerint q̄nquaginta iusti in ciuitate: pibunt simul ⁊ nō parces loco illi. ppter eos iustos si fuerint in ea? Absit ut rem hanc facias: ⁊ occidas iustū cum impio. Ait dñs. Si inuenero in sodomis quinquaginta iustos dimittā omnē locū. ppter eos. At vero Abrahā descendit ad. 45. deinde ad 40. deinde ad. 30. deinde ad. 20. deinde ad decem auidus ut popul⁹ ab illa plaga liberaretur.

Hz decem psone faciunt populū.

Tertio considerem⁹ in Abraham prudentiā: quia nō descendit infra decē. Scōm Hico. de lira ḃ ideo fecit: quia decem faciūt pl'm

Recꝑ videbaꝯ cõueniens: ut vbi nõ inueniret populus iustorũ: indulgeret tot iniquis atꝙ puersis.

¶ De terribili sodomorum concrematione. Capm.3.

NAm dicendum est quomõ tus vltus est iniquitate illorũ: qui ut sic dicam: tam diu fatigauerant eius mentem. Vbi tria ꝓsiderem⁹. Primo angelorũ apparitionẽ. Secundo Lotb literationem. Tertio ciuitatũ reletionem.

¶ De angelis qui apparuerũt Abrahe in specie iuuenum.

PRimo ꝓsideremus angelos apparitionẽ. Dicit textus biblie. Abijt dñs. i. nõ apparuit: p⁹ꝙ cessauit loqui: ꝛ Abrahã reuersus est in locũ suũ. Reuerũtꝙ duo ãgeli sodomã vsꝑre. Nico. de lira. venerunt inqt in assumptis corpib⁹ in specie iuuenis sedente Lotb in foribus ciuitatis expectãte alie⁹ hospitis aduẽtũ. Qui occurrens eis: adorauit. i. reuerẽter suscepit eos: petens ut declinarent in domũ suã Quibus ingressis fecit puiniũ ꝛ comederũt. Pro batẽda aliqualiter intelligẽtia eoꝝ que hic dicunt: de angelis notãda sunt tria. ¶ Primũ ꝙ angeli nõ habẽt corpa sibi naturaliter vnita: ut docent omnes theologi in. 2. sniaruꝫ. di. 8. Et hoc ꝓbatur p Damas. ꝛ Dionysiũ. Ñ ꝓ hoc arguũt aliqui. Nam Origenes in libro periarchon dicit sic. Solius dei. i. patris ꝛ filij ꝛ spũs sancti vere id proprium est: ut sine materiali substantia: ꝛ absꝙ vlla corporee additionis societate intelligat existere. Berñ. etiam dicit omel. 6. sup cantica. Dem⁹ soli deo sic immortalitatem sic incorporeitatẽ: cuius natura sola nec ꝓpter se: nec ꝓpẽ aliud solatio indiget instrumẽti corporei. Liquet aũt oẽm spm̃ creatũ corporeo indigere solatio. Et Aug⁹ in. 2. sup Geñ. ad litterã. et in. 3. de trin. et in. 8. de ciui. dei. ꝛ in lib⁹ de eccle. dog. videt asserere ꝙ angeli habent corpa aerea ꝛ subtilissima. Et Greg⁹ in omel. epiphanie nominat angelũ animal rationale. His auctoritatibus respondet sanct⁹ Tho. i. pte q. 51. ꝙ aliqui estimauerũt: nullas substantias incorporeas esse: nisi corpibus vnitas: adeo ꝙ quidã etiã deum posuerunt esse animã mundi: ut Aug⁹ docet li. 7. de ciui. dei. Sed ꝺa hoc fidei catholice repugnat: que ponit deũ super oia exaltatũ. ꝑm illud ps. Elcuata est magnificentia tua sup celos. Origenes h de deo recusans dicere in alijs secutus est aliorum opinionem: sicut ꝛ in multis alijs decept⁹ fuit: seques antiquoꝝ philosophorũ opiniones. Unde Hiero. ad Desiderũ de illo inquit. Origenes melior in bonis: prior i malis fuit: cuius hereses in libris periarchon quos ipse cõposuit maxime inueniri dicunt. Magister in bistoria scholastica sup Geñ. circa ꝓncipium. Periarchon est liber in quo Origenes dixit ꝓpm adhuc ignare ꝙ hominib⁹ passus est. Non tenet igitur eius dictum: ꝙ angeli habeãt corpora. Verbũ vero Bernardi exponit ꝙ spũs creati indiget corporeo instrumẽto: nõ naturaliter vnito: h ad aliqd assumptum: dicit scz propter instructionẽ nostrã. Aug⁹ aũt loquitur non asserendo: sed platonicorum vtens opinione. Greg⁹ vero nominat angelũ rationale animal metaphorice: propter similitudinẽ rõnis.

¶ Secundum notandũ ꝙ quidã dixerunt angelos corpa nunꝙ assumpsisse sed omnia que in scripturis diuinis leguntur de apparitionibus angelorum contigisse in visiõe prophetie: hoc ẽ ꝑm imaginem. Sed hoc dictũ ut dicit Tho repugnat intentiõi scripture. Illud. n. quod imaginaria visione videt est i sola imaginatione videntis. Unde nõ videtur indifferenter ab omnibus. Scriptura autem diuina sic introducit interdum angelos apparentes: ut cõmuniter ab oibus viderẽt. sicut angeli apparẽtes Abrahe visi sũt ab eo: ꝛ a tota familia ei⁹: a Lotb ꝛ a quib⁹ sodomorũ

Similiter angel⁹ qui apparuit Tobie: ab omnib⁹ videbat. Ex quo manifestū sit ista contigisse ꝑm corporeā visionē qua videt id qđ positū est extra videntē vnde ab oibus videri potest. Tali autē visione nō videt nisi corp⁹. Cum ꝙ angeli neq; sint corpora neq; habeāt corpora sibi naturaliter vnita: relinquit q̄ interdū corpa assumāt. Assumūt autē illa ex aere: cōdensando ipsū virtute diuina: ꝙtum necesse ē ad corpis assumēdi formationē. Nam aer condensat⁹ figurari ⁊ colorari potest. Corp⁹ ꝙo assūptum ab angelo vnit sibi: nō quidē ut forme: sed sicut motori: repꝛesentato ꝙ corpus mobile assumptū. Sicut enī in sacra scriptura, ꝑphetates rerum intelligibiliū sub similitudinib⁹ rer̄ sensibiliū ꝛescribunt: ita corpa sensibilia: diuina virtute sic formāt ab angelis: ut cōgruant ad repꝛesentandū angeli intelligibiles ꝑphetates: ⁊ hoc est angelū assumere corp⁹. Et licꝫ angeli nō indigeant corpe assūpto ꝑpter seipsos: tamen assumūt corpa ꝓpē nos: ut familiarit cū hoibus cōuersando ꝛemonstrēt intelligibilē societatē: quā hoies expectāt cū eis habendā in futura vita. Hoc etiā q̄ angeli corpa assumpserunt in vet̄i testō fuit qđā figurale indiciū q̄ verbū dei assumpturū esset corp⁹ humanū. Nec enī apparitiones veteris testi ad illam apparitionē ordinate fuerūt: qua filius dei apparuit i carne. Tertiū notandū ꝙ sicut non est contra veritatē qđ i scripturis intelligibilia sub figuris sensibilibus ꝛescribunt: quia hoc non dicit ad astruendū q̄ intelligibilia sint sensibilia: sed quia ꝙ figuras sensibiliū ꝑphetates intelligibiliū ꝑm similitudinē quādā dant intelligi: Ita nō repugnat veritati sanctoꝝ angelorū: q̄ corpa ab eis assumpta vident hoies viuentes: licꝫ nō sint. Nō enī assumunt nisi ut ꝙ phetates hoīs: ⁊ operū hoīs spirituales ꝑphetates angeloꝝ: ⁊ eoꝝ spūali opere ꝛesignent. Nō nō ita cōgrue fieret: si veros hoies assumerent: quia ꝑphetates eoꝝ ducerent in ipsos hoies: non in angelos. Quare angeli ꝙ organa assumpti corporū nō sentiūt. nec tñ illa organa superflue sunt formata: qa nō sunt formata ut ea angeli sentiāt: ꝑ ad ꝑ ut ꝙ huiusmodi organa virtutes spūales angelorū ꝛesignēt: sicut ꝙ oculū ꝛesignat virtus cognoscitiua angeli: ⁊ ꝙ alia membra alie eius virtutes. ut dicit Dio⁹ vltꝫ. c. cele. hierar. Ad hystoriā itaq; reuertentes enarremus qđ actum sit. Et scribit in textu biblie q̄ viri ciuitatis a puero vsq; ad senē vallauerunt domū: ⁊ dixerūt Loth. Educ viros illos huc: ut cognoscam⁹ eos. Quib⁹ Loth obtulit filias que nondū cognouerant viros. ꝺ. Accipite illas ⁊ abutimini eis: viros aūt istos nō tangatis. Hic queritꝫ vtꝫ Loth sic faciēs ꝓccauerit. Et qđā dicūt q̄ nō: eo q̄ ꝛ duob⁹ malis min⁹ est eligendū. ut pꝫ di. lꝫ. c. duo. et. zz. q. 4. c. iurauit. 7. c. nō solū. Sed Nico. de lira dicit q̄ istud intelligit in corpalibus seu tpalibus: nō aūt i spūalibus. qm̄ ut dicit apl's: non sūt facienda mala: ut inde veniāt bona. Et idē dicit. zz. q. 4. c. sic nō sūt. et. 3z. q. 5. c. si qs vxorem. Quare illicitū fuit Loth cōcedere filias ad abusum. Caritas enī est ordinata, ⁊ ideo nullus debet cōmittere aliquid inordinatum ut ꝓcaueat a maiori pctō alterius. Loth ergo nō potuit offerre filias suas q̄n ꝓsentiret peccato mortali. Excusatur itaq; a tanto: sed non a toto: tum ratione ꝑturbationis mentis ī qua erat: tum quia vitio pessimo in suis ciuibus ⁊ violentie in hospitibus occurrere intendebat. Dum ergo sodomite violentiā inferre temptarent ita ut vellent effringere ꝓtas domus: angeli introduxerūt Loth: clauseruntq; hostiū: ⁊ eos qui foris erant percusserūt cecitate: a maximo vsq; ad mīmū. Nico. de lira dicit q̄ percussi sūt cecitate: nō ꝑ uatione visus: sed acrisia. Magister in hystoria scholastica dicit. Acrisia est q̄n homines habent oculos apertos: ⁊ nō vident: quod magi faciunt incantatio-

nibus. Fit insup aliquando q̄ homies rem habent i manu: & nō videt: & ħ etiā est acrisia: ab a quod est sine & crisis iudicium. Secundo considerem⁹ Loth liberationez. Dixerunt angeli ad Loth Omnes tuos educ de vrbe hac. Delebimus eni locū istū. Et ingressus Loth ad generos suos ait eis. Surgite & egredimini: quia delebit dominus ciuitatez istam. Non est credendū ut ait Hiero⁹ bis qui dicunt alias filias a predictis virginib⁹ Loth habuisse habentes viros: q̄ cum viris submersi sunt: sed generos vocat futuros generos. Unde hebraica veritas habet. Egressus ē Loth ad sponsos: qui noluerunt egredi: & visus est eis ludens loqui. Mane dissimulante Loth exire apprehensum eum cuz vxore sua & filiabus suis statuerūt eum angeli extra ciuitatem. d. ne respicias retro: sed in mōte saluū te fac. Qui ex perturbatiōe nondū plene credēs dño ait. Non possū in monte saluari: ne forte apprehendat me malū & moriar. Dicit magister i hystoria scholastica. Forte senex: montiū frigora: & labozem vie vorrebat. Addit Loth. Est ħ ciuitas parua: ad quā fugere sufficio: ut saluer i ea Et ait dominus. Non subuertā vltem pro q̄ locutus es. Et, ppter vrba Loth vocata est ciuitas illa segor. id ē. parua. Diu autē fuit ibi Loth: domin⁹ pepcit ei: ħ ut dicit Hiero⁹ cōcussa fuit bis terremotu. Unde Loth timens egressus mansit in monte: & segor post subuersionez quattuor ciuitatū: tertio terremotu absorta fuit. Q Tertio considerem⁹ ciuitatum deletionem. Egresso Loth de Sodomis: pluit dominus sup ciuitates illas sulfurem & ignez. Dicit Nico. de lira q̄ ignis sulfureus habet ardorē & fetorem: ad significandū vitiū sodomitarū: quod fetet vilitate: & ardet ardore concupiscentie. Et subuertit dñs ciuitates illas: & omnes habitantes in eis. Uxor vro Loth respiciens post se versa est i statuam salis. Quā Joseph⁹ dicit se vidisse. Dicunt hebrei q̄ hoc fuit quia peccauerat i sale: ut sic pena resp̄ueret peccato. Petenti eni Loth sal pro condimento cibi angelorum: quos hominēs credebat: ipsa renuit apportare: quia non habebat caritatē ad hospites. Perierūt itaq̄ in igne omnes vtriusq̄ sexus: qui erāt in ciuitatibus illis totaq̄ regio conuersa est in lacū. De q̄ Isidorus. li. 13. ethimol. ait q̄ dicit mare mortuū: q̄a nihil gignit viuū: nihil recipit ex genere viuentiuz. Nam neq̄ pisces habet: neq̄ assuetas aq̄s & letas mergendi vsu patitur aues: sed & q̄cūq̄ viuentia mergenda temptaueris: quacunq̄ arte vemersa statī resiluūt & q̄uis velxmenter illisa: statim excutiunt. Ex neq̄ ventis mouetur: resistente turbinibus bitumine: Neq̄ nauigationis patiens est: quia omnia vita carentia i p̄fundum merguntur. Nec materiā vllā sustinet: nisi que bitumine illustrat. Lucernā accensam ferunt supernatare: extincto lumie mergi. Puto q̄ sapientissimus deus statuerit lacum illum tam admirandis, p̄rietatibus sociari. ut sic magis occasiones habēāt homines cognoscendi virtutem & potētiā dei. Ipse ergo sodomitas velexit. nec passus est regionem illorum in lacum conuersam ut tactum est: vllo vnq̄ tempore habitabilem fieri. Caueāt ergo qui xp̄iano nomine vocantur: ne tanto crimie irretiti: deum celi conturbent: & inducāt ut iudicet illos: & verberet flagello suo A quo nos misericorditer liberet: qui ē benedictus in secula seculorū. Amen.

Sermo vndecimus de iudicio dei contra Pharaonem & egyptios: in populum iudeorum seuientes.

Quere repertimus frequētius de iudicijs dei viuentis: viventur his quibus lapidea corda sūt & adamātina friuola eēāneptaq̄ & abijciēda

Aiunt enī illa cōficta inuentaq; esse: ut sic vulgares terroribus quatiant. Sed ꝓfecto rerū gestaq; experientia docet: ipsos velint nolint esse mentitos. Offert nāq; scriptura sancta vndiq; aptissima exempla ⁊ manifesta: in quib⁹ luculenter cognoscere possum⁹ q; terribilis oīpotens deus fuerit: ⁊ quidē sepi⁹ cōtra pcōres illū sæuientes. Inter que extat illud vnū de quo in ꝓxīti sermōe erimus disceptaturi: qū. s. tot plagis percussit Pharaonez ⁊ populū egyptiorū ꝓpter delicta ⁊ facinora sua. Quare de iudicio dei contra Pharaonē locuturi: tria misteria ō illo ꝓponimus ꝓcurrenda.

Primū dicit populi israelitici afflictio
Secundū Moysi diuina electio.
Tertiū Pharaonis ⁊ suoꝝ punitio.

¶ Qualiter Pharao ⁊ egyptij crudeles erant populo iudeorū. Capl'm.j.

PEccauit Pharao cōtra populū dei: ⁊ egyptij fecerunt similiter. Neq; arbitrandū est illū Pharaonē fuisse: sub quo Joseph tam glorioſe sublimatus est: quia ut dicit Lincēsius in ſpeculo hiſtoriali ille dictus fuit Mefres. post quē ⁊ multi alij Pharaones regnauerunt successiue in egypto: vsq; ad istū Pharaonē Amenosis nominatū: qui in iudeos acriter insurrexit Quod ut melius innotescat: i hoc mysterio de populo iudaico tria cōsiderare debemus.

Primo multiplicationē.
Secundo pſecutionē.
Tertio aggrauationē.

¶ Qualiter multiplicatus est populus iudeorum.

PRimo cōsiderem⁹ illius populi multiplicationē. Dicit. n. Exo. i.c. Filij israel creuerunt: ⁊ q̄si germinātes multiplicati sūt ⁊ robozati nimis impleuerūt terrā. Et Aug⁹. in. li. de ciui. dei. dicit. Ex vno Abrahām non multo ampli⁹ quadringētis ānis multiplicatio hebree gentis tanta ꝓcreata est: ut in exitu ciuitatis populi ex egypto: sexcenta milia hominū fuisse referantur tellice inuētutis. Secōm autē magistrū in hiſtoria ſcholaſtica. ⁊ colligit ex. iz. c. Exo. habitatio filiorū israel in egypto fuit quadringētorū triginta annoꝝ Sed nomine egypti intelligend⁹ est oīs incolatus eorū qui incepit a ꝓmissiōe Abrahe facta in via Mesopotamie.

¶ Secundo considerem⁹ illius populi pſecutionē: quare scilicz Pharao ⁊ egyptij pſequebant iudeos. Et dicit Josephus: q; egyptij inuidebant eis ꝓpt virtutē ingenij ⁊ laboris industriam: ⁊ affluentiaz opum ⁊ nobilitatē. Secūda rō assignat Exo. i. vbi dicit. q; Pharao dixit. Populus israhel fortior est nobis oppremam⁹ eū ne multiplicet⁹ insurgat contra nos: uel adulando hostibus nostris exeat liter. ꝫ ratio ponit in glosa sup Matth. De diabolus pręsagiens ꝑm nasciturū ex hebreis populū extingere nitebat. Cōcurrebāt q; simul inuidia populi: timor Pharaōis: ⁊ malicia diaboli. ¶ Tertio cōsiderem⁹ illius populi grauationē. Imposuit Pharao illi populo graues angarias operū ſm magistrū in hiſtoria ſcholaſtica. quib⁹ fracti nō vacarent amplexib⁹: ⁊ magistros operū pręfecit egyptios ut durius affligerent eos. Compellebant coquere lateres: ex quib⁹ ampliarēt ciuitates. s. Phiton: ⁊ Ramesſen que erāt in finib⁹ egypti. ⁊ fortificauit eas Pharao: ponēs ibi armatos: ne quis posset ingredi uel egredi sine regis nutu. Aliud opus nō tam graue q; seruile imposuit eis ut lutū platearū ⁊ sordes vicoꝝ copbinis exportarent. De quo in psal. Man⁹ ei⁹ in copbino seruierūt. Tertiū etiā addit Josephus: ut. s. fluuiū p multas riuaticēs diuiderent ⁊ circūdarēt ciuitates fossas. Quāto magis autē oppremebant: tāto magis de auctore multiplicabāt. Dō videns Pharao pręcepit obstetricibus hebreoꝝ Sephore ⁊ Phue: que ſcōm Alco de lira erant egyptie ⁊ pērāt multitudini obstetricū: ut masculos hebreoꝝ obstetricādo interficerent ⁊ aboꝝtū factū mentirēt: feminas aūt reseruarēt.

dicit Magister in histo. q hoc factum est: tum quia femine nō poterāt surgere contra regē: tum quia volebāt illas ad luxuriā egyptiorū: tum qa erant viles ſm Nico. de lira ad aliqua opa que egyptij facere nesciebant. In tot angarijs: in tot laboribꝫ non satiabaē crudelitas Pharaonis. Quinimo cum obstetrices qō ordinaverat facere noluissent: dicētes hebreas mulieres artē obstetricādi habere q absq illis parere: p̄cepit Pharao omni populo suo dicēs. Quicquid masculini sexꝫ natū fuerit. s. de iudeis: in flumen picite: q qcqd femineī reseruate. O quāt⁹ erat mero: quātusue luct⁹ hebreorū. Quot lamenta: quot gemitus. Clamabāt ad veū creatorē oiuz. Miserere nostri dñe: miserere nostri: subueni nobis: q fer p̄eūtibus opem. Adiuua nos veus salutaris noster: q ꝓpter gloriā nois tui dñe libera nos: nec patiaꝫ nos tam dure vexari ac molestari.

Qd veus exaudiuit clamorem populi iudaici: q elegit Moysen ducem q literatorem. Capitulū. z.

Non vere inquit i se sperātes veꝫ qui si quādoq illos pati secreto suo iudicio sinat: tādem sue misericordie venā aperire non vesinit. Voluit ergo ꝓ pietate sua populū i afflictiōne clamāē exaudire. Elegitq Moysen ducez q literatorē quē amplissimis p̄rogatiuis dotare dignatus est. Ut aūt hoc clarius habeatur: bene est ut de hoc Moyse in hoc secūdo mysteria tria cōsideremus.

Primo generationē.
Secūdo p̄seruationē.
Tertio vocationē.

Qd de natiuitate q ortu Moysi q natꝫ est ſm beneplacitū dei.

Primo cōsideremꝰ Moysi generationē. Natꝫ qppe ē Moyses ſm beneplacitū diuinū. Dicitur nāq Exo. z. c. Egressus est post hoc vir de domo leui: q accepit vxorē sturpis sue que concepit q peperit filiū. Dicit Nico. de lira. q ista acceptio nō potest itelligi de acceptiōe i matrimonio quia dicitur post hoc. i. post p̄ceptū regis de pueris submergēdis. Nam ante illud p̄ceptū vxor peperat Aaron: q natus fuit ante Moysen annis tribus. Nō ꝓbat. Exo. 7. c. vbi dicit: q Moyses. 80. erat ānox q Aaron octogintatriū qñ locuti sunt ad Pharaonē. Ideo Josephꝫ q alij dicunt: q ista acceptio itelligit de copula quia ꝓpter edictum regis multi separauerunt se ab vxoribus: ꝑtū ad carnalē copulā magis eligētes nō generare: q q filij statim nati submergerēt i flumie Et dōs āmonuit Auirā patrē Moysi in somnis: q secure ad vxorem accederet: quia ex illa filiū generaret: q populū esset liberaturus. Et sic eam cognouit. Concepit ergo vxor Auiram q peperit filiū ſm magistꝝ in historia scholastica silentio: eo q nō multū doloris partꝰ ei intulerit. Nec absurdū aut impossibile id censeri debet: qñ Plutarchus refert in vita Ciceronis: q quando in lucem venit Tullius: nullo puerperij dolore: tertio kal. ianuarij natus est. Abscondit ergo mater Moysen tribus mensibus. Refert Aug⁹. 18. li. de ciui. dei. 39. c. q eo tpe quo Moyses natꝰ est fuisse reperitur Atlas ille magnus astrologus Promethei frater maternus auus Mercurij maioris: cuius nepos fuit mercurius termegistus. Secundo considereremus Moysi p̄seruationē. Preseruauit illum veus a periculis: ne violēta morte occideretur. Ut eni inquit Nico. de lira. quia inquisitiōes fiebāt in domibus: non potuit vltra illum absondere mater. Quare cōpulsa sumpsit sistellam scirpeam. ut dicitur Exo. z. c. i. capsellā de iuncis contextā q rotundam. ut dicit magister in historia. q liniuit eam bitumine: ac pice: q ponens intus infantulū in cor: cepto ripe eum exposuit: ne impetu flumis raperet: stāte. peul sorore puula Maria: q expectāte rei exitū ex matris p̄cepto ſm magistꝝ i hist. Et ecce vidit filia Pharaōis ut lauaret i flumie.

Que vidēs sistellā: afferri fecit ⁊ aperiri
videnscq; puulū vagientē miserta est et
dicens: De infantiū hebreoꝝ est. Re-
fert Josephus q tante pulchritudinis
erat: ut nullū adeo seuerus esset q aspi-
ciens illum nō diligeret: multiq; post
dū cernerēt eū p plateā ferri: occupatio
nes in quib⁹ studebāt reserebāt. Dū igit
susceptū puerū exponitū: ut Josephus nar
rat alique Egyptie vellent lactare nole-
bat illarū suggere māmas. At Maria
soror: dissimulās q frater eius eēt dixit
filie Pharaonis. Vis dña ut aduocem
aliquā hebreā? Que dixit. Hic. Voca-
uitq; matrē cui illa ablactādū tradidit
filiū. promisitq; mercedē. Suscepit mulier
⁊ nutriuit puerum: adultumq; tradidit
filie Pharaonis. Que adoptauit illū in
filiū: vocauitq; nomē eius Moyses di-
cens: qa de aqua tuli eū. Fm magistrū in
historia scholastica. Egyptij mos aquā
ois saluatū dicūt. Addit magister i hist.
scholastica. q dū quadā die Pharaoni
filia obtulisset Moysen ut ⁊ ipse eū ad-
optaret: admirās rex pueri venustatem:
coronā quā fronte gestabat capiti illi⁹
imposuit. Erat aūt in ea Amonis ima-
go fabre facta. Puer aūt coronā proiecit
in terrā ⁊ fregit. Sacerdos aūt Heliopo-
leos a latere regis surgens exclamauit.
¶ Hic est puer quē nobis deus occidendū
mādauit: ⁊ voluit irruere i eū: ꝫ auxilio
regis liberat⁹ est: etiā psuasione cuiusdā
sapientis: qui p ignorantiā boc factum
esse a puero asseruit: In cuius rei argu-
mentū cū prunas allatas puero obtu-
lisset: puer eas ori suo apposuit ⁊ lingue
sue sūmitatē igne corrupit. Unde ⁊ be-
bei cū impeditioris lingue fuisset: unde
processisse autumant. Postq; ño creuit ut
habeē Exo. z. c. amplius fact⁹ robust⁹
vidit quadā die vnū de Egyptijs verbe-
rantē quēdā hebreū: ⁊ Moyses respi-
ciēs huc atq; illuc: videl q null⁹ adesset
interfecit eū ⁊ abscondit in sabulo. Dicit
Nico. de lira. q hebrei tenent: q iste qui
erat percussus ab Egyptio: fuit vir Sa-
lomith que erat pulchra nimis. ut patz
Numeri. z4. c. Egyptius aūt ille erat
vn⁹ ex ꝓpositis q ordinauit q Hebre⁹ in
auroza surgēr⁹ ⁊ veniret ad opa. At ille
domuz adiens ad Salomith. adhuc in
lecto iacentē accessit. Que credens esse
virū accepit eū. Postq; ño innotuit sibi
pditio: cōquesta est viro. Quare vir ri-
xabat cū illo egyptio. ⁊ ille verberabat
eū. Moyses aūt ex reuelatione dei scie-
bat se esse electū ducē ⁊ defensorē illius
populi. Itaq; sine peccato interfecit illū
Altera die vidit duos hebreos rixātes
⁊ dū argueret eum qui fecerat iniuriaz.
rndit. Quis te pstituit iudicē sup nos?
Num occidere me vis: sicut heri occidi-
sti egyptiū? Audiuit Pharao verbum
hoc. ⁊ querebat occidere Moysen. Qui
fugiens p desertū venit i terrā Madian
seditq; iuxta puteū. Erāt aūt sacerdoti
Madian. i. pmati: quia antiquit⁹ sacer-
dotes appellabāt maiores ⁊ pncipalio-
res: septē filie. Ipse ño dicebat Raguel
cognominatus Jetro: que venerant ut
haurirēt aquā gregibus suis. Dicit ma-
gister in historia scholastica. Officium
eni gregū alendoꝝ tunc erat etiam mu-
lierū. Supuenientes ño pastores repu-
lerūt eas: quos, pbibuit Moyses ab
iniuria virginum: ⁊ adaquauit greges
eaꝝ. Que maturius solito redeuntes:
rogauerūt patrē ne būficiū pegrini retri
butione ꝓmiaret. Locatusq; Moyses
iurauit: q habitaret cum illo: ⁊ accepit
vxorē filam ei⁹ Sephorā que pperit ei
Gersan: qō sonat aduena: eo q i exilio
genuerat eū. Peperitq; alterū que dixit
Elieçer. i. diuinū adiutoriū. Deditq; ei
soc⁹ cēm curā gregū suoꝝ in quib⁹ fm
magistꝝ in historia. ois antiq; barbar
erat posicio ¶ 3° cōsiderem⁹ Moysi vo-
catione. Nō. n. a seipso psumptuose grā-
dia ē agressus: sed a deo vocatus. Nā
dum pasceret greges ouiū in deserto: ut
notat Exo. 3. c. venit ad montem synai.
Qui fm magistrū i historia scholastica
in quadā sui parti dictus est Oreb. Et
apparuit ei dñs in flāma ignis ō medio
rubi qui ardebat ⁊ non conburebatur.

locauitq; dñs Moysen. Et ait Moyses. Uadam & videbo visionē hāc magnam. Et vocauit eū dñs de rubo. & ait Moyses Moyses? Qui rñdit. Assum Et dñs. Solle calciamēta. locus enim in quo stas terra sancta ē. Ego sū deus Abrahā: deus Isaac: & deus Jacob. Uidi afflictionē populi mei in egypto & descendi ut liberē eū. Ueni. mittā te ad Pharaonē. Sunt & alia multa in textu biblie in quibus luculenter ostenditᵉ q deus Moysen ducem illius populi elegit: cui in sociū dedit Aaron fratrē eiᵒ. Confundant ergo illi qui receptoꝛē & seductoꝛes accusant Moysen: & criminantur illum: quasi ex vi ingenij & artis magnalia que de ipso predicāt fecisset. Contra quos est scriptura diuina tam veteris q noui testamenti, put exp̄ssius posui in quadragesimali de penitētia in sermone de obedientia dei.

De variis plagis & flagellis egypti. Capitulum. 3.

Dicēdū hoc tertio loco restat de variis dei iudicijs: quibᵒ deus egyptū & Pharaonē iuste concussit. Ad ut plenᵒ intelligat: tria cōsiderare debemus.

Primo Pharaonis obdurationē.

Secundo magoꝛ operationem.

Tertio egypti plagationem.

Primo considerandus Pharaōis obdurationē. Cum enī Moyses & Aarō coram Pharaone locuti fuissent mandata dei: fecissentq; sig̃: idurauit Pharao coꝛ suū. Et ut dicit. 23. q. 4. c. Nabuchodonosoꝛ. ipsis flagellis durioꝛ ē effectus & periit. Hac occasiōe queritur a doctoribus. Utrū obduratio sit a deo Et q sic p3. Quia Exodi. 4. c. dixit deᵒ Indurato coꝛ Pharaonis. Et Exodi. 9. et. 7. et. 14. Indurauit deus coꝛ Pharaonis. Et Ysa. 63. scribitur. Induraſti coꝛ nostrū ne timeremus te. Et Ro. 9. apl's ait. Cuius vult deᵒ miserē: & quē vult indurat. Sed contrariuꝫ probari potest. Dicit enim. ppha. ps. 94. Nolite obdurare coꝛda vestra. Et Hieremie. 5. c. conquerit deᵒ. d. Indurauerūt facies suas supra petrā & noluerūt reuerti. Et Exo. 1. 1. c. Indurauerunt ceruicē suaꝫ ne audirēt me: & ne acciperēt disciplinā ergo videt q induratio sit a ppria malicia. Rñdet Boñ. di. 40. pmi. li. q obduratio vno mō dicit culpā. Et sic p̄m Aug̃. li. de predestinatione sanctoꝝ obduratio nil aliud est: q deū obtuare mandatis. Et glo. Ro. 2. c. Obduratio est obdurate mentis in malicia pertinatia: per quā fit homo ipenitens. Hec est ab hoie non a deo: quia ut. pbatū est deo auctoꝛe nō fit homo deteꝛioꝛ. Alio modo obduratio dicit pnā. Et qa ois pena iusta est & ordinata. sic obduratio est a deo que nihil aliud ē q subtractio gratie qua homo nō est dignus: qa illa abuteret. Propterea de multis dicit deᵒ id ps. Dimisi eos scom desideria coꝛdis coꝛū: ibunt i adinuentionibᵒ suis. Hunc Augᵒ aut. li. ō li. ar. Indurauit deᵒ Pharaonem isto iudicio: sed ipse se libero arbitrio. Sñ cum audisset relata p Moysen & Aaron: vidissetq; virgā draconeꝫ in colubrū: & rursus colubrū conuersū i virgam: iussit affligi populū ne daret eis palee: sed ipsi acquirerēt: & redderēt numerū laterū consuetū. Secundo considerandus magoꝝ operationē. Maꝝ ut dicit Exo. 7. c. Magi Pharaōis p̄iecerunt virgas in terrā: que verse sunt in serpētes. Sed hic difficultas nō parꝝ oꝛitur: Utrū ille virge conuerse sunt in veros serpentes. Et quidā dicunt q ibi nō fuerūt veri serpentes. sed fuit trīs quedam delusio: qa ut dicit Augᵒ. 3. de tri. Non est putandū istis transgreſſoꝛibᵒ angelis ad nutū seruire banc visibilē materiā rerum: sed soli deo. Ro ustoꝛuꝫ est: quia foꝛtioꝛ erit diabolᵒ tpe antixp̄i q nunc. Sed tūc mendaciter operabitur ut dicit Augᵒ. 2. li. de ciui. dei. c. 19. & apl's etiā scribit ad Timoꝛ. 2. c. Cuiᵒ aduēt erit p̄m operationē satbane i oibᵒ signis & prodigijs mendacibus. Uerūtamē Alex. in. 2. li. soluit. d. q cum in mendacio duo intelligantur. s. falsitas

ꝛ intẽtio fallendi: in miraculis antixpi aliqñ erit falsitas ex pte rei: aliquando erit veritas ex parte rei: non tñ ex parte intentionis. Intendet quippe decipe homines: ꝛ facẽ credere se eẽ deũ. Sic opa magoꝝ pharaonis erãt vera ex pte rei ꝫ mẽdacia ex pte intentionis. Intẽdebant nanq; ipsi: ut vidẽtes crederẽt: q opa sua pcederẽt volẽte deo: sicut opa Moysi: tñ ut dicit Aug⁹. li. 8. de ci. dei c. 19. faciebãt illi veneficijs. i. incantationibus magicis: quib⁹ sũt angeli mali hoc est dæmones dediti. Alij dicũt q cõuersio virgaꝝ in serpẽtes fuit ẽm apparentiã: ꝛ tũ ibi fuerũt veri serpẽtes: quia dæmones ꝓpria ꝑtute dimissi: poterant virgas a magis piectas p motũ localẽ impceptibilẽ sensui humano tollere: ꝛ loco earũ serpẽtes aliũde portãtes supponẽ. Videm⁹ eni q aliq; p subtilitatem manuũ ꝛ motũ localẽ: aliq; sic trãsmutant q hoies nõ pcipiũt: multo fortius dæmões. Nõnulli ẽo referũt q ibi fuit vera ꝓuersio virgaꝝ in serpẽtes. Et hoc dicit Strabo i glo. Modũ aũt assignat Alex. in. 2. et Nico. de lira sup b̃ passu Nã dæmones p motũ localẽ pñt applicare actiua nãlia passiuis: ꝛ sic sequũt effect⁹ nãles: sicut applicatis lignis ad ignẽ p manũ hois generat ignis in mã lignoꝝ. illa tñ gnãtio est ab igne sic ab agente ꝓprio: ꝛ ab applicante ligna ministerialiter tm̃. Si obijceret q̃a i textu dr: dederunt virga virgas. g̃ nõ erant serpẽtes. Rñdet Aug⁹ q istud dictum fuit initialiter ꝛ finaliẽ q videlz ex ꝫga Moysi fact⁹ est serpẽs: ꝛ in virgam redijt. Similiẽ ꝫge magoꝝ potuerũt dici virge initialiter: ꝫ nõ finaliter. Jõ ꝫga Aaron dedorauit. i. abstulit eis ptãtẽ redeundi in virgas: q̃a ꝛ si aliquo mõ esset dedo nãlis: ut ex virgis fierent serpentes: nõ tñ econuerso. ¶ Tertio ꝓsideremus egypti plagationem. Voluit nanq; de⁹ flagellare egyptũ decẽ plagis. ¶ Prima ponit Exo. 7. c. Aqua flumiñis dersa est in sanguinẽ: ꝛ pisces q̃ erãt in aqua mortui sũt dieb⁹ septem. Dicit magister in hist. q fuit sanguis i omni terra egypti: in fluuijs riuis: ꝛ paludibus: ꝛ in vasis domorũ: tam lignеis q̃ saxeis. Foderũtq; puteos egyptij p circuitũ fluminis: ꝛ inuenerũt sanguinẽ. Refert Josephꝰ q hebreis erat fluuius potabilis: licz cẽt mutat⁹. Egyptijs ẽo nõ solũ colore sed etiam sapore amaro cruorẽ preferebat. ¶ Secunda plaga nõꝫ Exo. 8. c. Ascendit multitudo ranarũ: operuitq; totã terrã egypti. Asscrit Josephꝰ q orte in breui moriebant ꝛ putrescentib⁹ cadauerib⁹ fetor nimis noxius exhalabat ex aqua: imo quasi quedã domestice domos intrãtes sic in cibis ꝛ potibus ꝛ lectis inueniebantur. ¶ Tertia plaga adhuc ãnotat Exo. 8. c. q̃ ois puluis terre versus est in cynifes p totã terrã egypti: molestantes homines ꝛ iumẽta. Magister in hi. scho. dicit. Sunt cynifes muscę adeo subtiles: ut visũ nisi acute videntis effugiãt Addit Josephꝰ q inumera multitudo pdiculorum egyptijs pullulauit ex interioribus ebullies: quos ne lauacris nec medicamẽtoꝝ vnguẽtis exterminare poterant. Nam ut recitat magister in histo. multis plagis prec̃ dedẽ famosos credibile est percussos egyptios ¶ 4ª plaga fuit: qa venit musca grauissima. i. multitudo muscarũ. Ponit magister in histo. q̃ dã egyptioꝝ inẽ dce flagella timentes egyptũ pitura egressũ sunt: ut Cicrops: q̃ egressus grecia vdẽ cõdidit q̃ p⁹ea dicta est athene. Credit etiã eadẽ tẽpestate egressus Dionysi⁹ Bacch⁹: q̃ ꝛ agros pdidit: ꝛ vsũ vince greco dedit. ¶ Quinta plaga describitur Exo. 9. c. Mortua sunt oia animantia egypti: de filijs isr̃l nõ. Nico. de lira inqt. Intelligitur de illis q̃ erãt in cãpis. Ex magri histo. dicit q de illis que erãt i domib⁹ q̃a que in pascuis p⁹ grãdines pierũt. Vel forte dem̃inãdũ nõ ẽ: q̃a sine multo tpis interuallo forte dce facta nõ sũt ꝛ potuerũt aliũde bñ iterũ animãtia. Nõ eni ẽ credẽdũ q dodieyna plaga ꝛ crastina percussi sũt: ꝫ forte p quinquẽnũ:

uel amplꝰ uel mínꝰ. ¶ Octaua plaga fuit: qa facte sūt uesice turgētes i boibꝰ ⁊ iumētꝭ. ¶ Nona plaga fuit: qñ uenerunt tonitrua ⁊ grādines: ⁊ uastauerūt ꝑm magistrū ordeū ⁊ linū: qa erāt i spica: triticū ⁊ far nō. ¶ Decima plaga. Edit locusta ⁊ uorauit frumentū: qa in q̄libet mēse kalendarij duo dies atro colore tanq̄ abhominādi signati sūt. Jō nota ꝑm magistrū q̄ egyptiaci ideo dicūt: quia in his passa est egyptꝰ. Ob qō uoluit mr ecclia illos in kalendario poni: ut dña miracula semp nobis exemplo sint. Mathematici uero dicūt: q̄ pitissimi egyptiorū astrologi: qualdā ꝓstellatiōes nociuas būanis actib⁹ in singulis mensib⁹ uēturis: quaꝝ ꝓstellationū puncta vulgꝰ ꝓpter imperitiā uitare nō poterat. Quia ꝓpē cautū ē ut tota dies obseruaref ꝓpē horā illi⁹ abhoriabil' lucis. i. diei. Sed ꝫ obseruari ꝓhibitū ē. xx. q. i. c. nō obseruetis. ¶ Nona plaga hr. Exo. x. c. Facte sūt tenebre horribiles in oi terra egypti. Ubi aūt filij isrl' habitābāt lux erat. Nico de lira. Dicūt horribiles: qa uisiōe imaginaria uidebāt multa fantasmata ut terrerent. ¶ Decima plaga fuit pcussio ⁊ mors ꝑmogenitoꝝ: qū Moyses expletis oib⁹ que dꝰ iusserat: ⁊ acceptis uasis aureis ⁊ argēteis mutuo ab egyptijs: factū ē noctis medio pcussit dñs oē primogenitū in terra egypti: nec erat dom⁹ in qua nō iaceret mortuus. Dicit magister in histo. q̄ executio ista facta fuit p manū boni angeli: q̄ apparuerat Moysi in rubo: in ꝓsona dei. Aug⁹ tñ sup illū locū ps. Immissiones p angelos malos. ait. Possum⁹ sine dubitatiōe malis angelis attribuē mortes pcōꝝ. Nocte igit illa ꝙgregato oi ꝓplo iudeorū pcinxere se ad iter: ⁊ mane oēs insil' iter arripuere. In egressu ꝙo coꝝ ut dic magister. facto ⁊remotu multa templa egypti cū suis idol' corruerūt. Adhuc aūt factū est: q̄ nullus ꝓtē solitū inundans terrā in q̄ sepulchrū Joseph erat cooperuit. Tenebāt ārriudei ex iuramēto aspectare ossa eius. Tūc Moyses scripsit i lamina aurea nomē dñi Tetragrāmaton: que iniecta aque supnatauit: vsq̄ dū ueniēs stetit sup: vbi erat sepulchrū. Et effodientes sustulerūt ossa. Nico. de lira super. ix. c. Exo. hoc impugnat. d. Que dicūt de nilo ⁊ ossib⁹ Joseph: uidenf eē ficticia: tum qa glose de hebraice ⁊ Joseph⁹ talia nō dicūt: ix imponaf eis ab illis q̄ libros eoꝝ nō uiderūt: tum qa una de causis q̄re ossa Joseph remanserūt in egypto fuit: ut p ei⁹ sepulchrū memoria bñficiorū ei⁹ apud egyptios diutius remaneret: ⁊ sic populus isrl' mitius tractaref. Jō nō est uerisimile q̄ ossa eius essent ꝓsita in pratis: uel in campis: vbi aque possent inundare: ꝫ in loco valde solēni ⁊ celebri: vbi aque nō possent inundare: maxime cū tpe mortis ei⁹ eēt potētissim⁹ ⁊ regi ⁊ populo predilectus. Uerūtamen hec ratio infringi potest de facili: eo q̄ non est inconueniēs: qñq̄ aquas ⁊ inaris ⁊ fluminū: ꝑter spem ⁊ vltra solitū inundare. Arꝛ. i. methau. tractatu vltꝰ. ꝑm nouā translationē: ꝑm uero ueterē est in secūdo. dicit. Non semp aūt eadē loca terre neq̄ aquosa sunt neq̄ arida: ꝫ pmutanf ꝑm fluuioꝝ generationes ⁊ defectus. Propter qō ⁊ que circa aridā pmutanf ⁊ mare: ⁊ nō semper h̄ qdē terra: hic aūt mare pseuerat oi tpe: ꝫ fit mare quidē vbi arida. Ubi autē nunc mare: iterū hic terra. Scōm tñ quēdā ordinē putare oportet hoc fieri ⁊ periodum. Item ꝑm Arꝛ. videf q̄ cū istarū mutationū sit mot⁹ celi cum sole ⁊ stellis: ⁊ planetarū cōiunctiones. Inuenim⁹ nāq̄ q̄ tpe Gregorij secūdi ut narrat Nicobaldus i cronica. diluuiū rome fuit, ꝓpter aquas tyberis: qui tantū intumuit: ut i uia lata ad lxis staturā ⁊ semis fuerit: duraūitq̄ diebꝰ septem. Letaniis actū ē ad deū ⁊ cessauit. Item anno xꝑi millesimo ducentesimo tertio terremot⁹ i Creta pmaxim⁹ mare adeo pcussit: ut aq̄s maris impulerit in ciuitatem Candiā tāto impetu q̄ oia edificia ruinauit: oēs homines fere occidit.

mox adeo retrocessit mare ex portu vr/bis:ut vbi aqua pfunda erat: tūc nulla videret:harene fundi maris oculis bo/minū patuerūt. Anno ab vrbe condita qngētesimo flumen tyberis vltra solitū intumescēs rome edificia in plano po/sita veluit. Sic potuit illa Hili inun/datio esse singularis: ita ut sepulchrū Joseph cooperuerit. Ez ista ad rem nō faciunt. Nos tm̄ ea que scriptura tradi/dit,psequamur. Egressus g̃ fuit Moy/ses cum illa multitudine:⁊ pruenit ad mare rubrum. Pharao aūt secutus est cum certis curribus ⁊ equitib⁹ qnqua/ginta milia ⁊ trecentis milib⁹ pditis armatorū. Leuantes oculos iudei: ti/muerūt valde:quia nec fugere poterant nec pugnare eo q̄ inermes erāt. Quos confortauit Moyses:⁊ de mādato dei tetigit mare:⁊ aqua diuisa est:⁊ popul⁹ dei ptransijt sicco vestigio. Hec hoc dis/credendum dicit Joseph⁹: cū Alexan/dro macedoni ⁊ exercitui eius: Darīū insequēti.mare pamphilicū diuisū fuis/se legatur.deo volente qui p eum pfatz regnū deleri volebat. Egyptij vo trāsi/re temptantes cēs perierūt: qm̄ aque q̄ velut muri fuerant diuise ex miraculo dei iterū vnite sunt ⁊ piūcte. Sicq; tur/piter Pharao:⁊ omnes sui exercitus in mari rubro pierunt. Dicit aūt Paulus Orosius li.i.sic. Ez extant nūc certissi/ma lxrū monumenta gestoz. Nā traci⁹ curruū rotarūq; signa orbice: nō soluz in littore: sed etiā in profūdo: quousq; visus admittitur peruidentur:⁊ si forte ad temp⁹ uel casu ul' curiositate turbāt' continuo diuinit⁹ in pristinā faciē vnt; fluctibusq; reparant.lxcille. Timend⁹ ergo ab omnibus ē deus:qui etiā creaturas suas armat ad vltionē inimicoz suorum: qui sit semper benedictus in se/cula seculorum. Amen.

Sermo duodecimus de iudicio dei contra iudaicum populum ingratuz de deo murmurantem.

Dsi fuissent peccata grādia populi iudaici: nō tā frequēter pius⁊ misericors deus in deserto ouꝭ castiga/tiōibus illū visitasset. Elegit nanq; in/dozū gentē p̄ ceteris natiōib⁹ mūdi:⁊ tamē quāto plura illis collata sunt bo/na ⁊ beneficia: tanto crebrius ad iracū/diam deū suis scelerib⁹ pcitauerūt. Id/circo in hoc sermone de iudicio dei pra iudeos crimino/sos in deserto dicemus De quibus tria mysteria p̄oponimus declaranda.

Primū dicit beneficioz largitio.
Secūdū multoz pctōrū cōmissio.
Tertiū diuersaz penarū incussio.

De septē amplissimis beneficijs que largitus est deus populo iudeorum.

Capitulum.j.

Dignatus est deus clemētissim⁹ amplissima būficia elargiri po/pulo iudeorū: postq̄ illū liberā/uerat de seruitute egyptiaca. Ob quod gentiles conuersi ad fidem dicebāt iu/deis baptiçatis:ut refert' in p̄logo in epistolā ad romanos. Quanto maiora circa vos dei būficia narraueritis: tāto maioris vos criminis reos esse mon/strabitis. Et g̃ de beneficijs populo iu/daico exhibit; plenā noticiā habeam⁹?: in hoc mysterio septem beneficia erunt enumerāda atq; disserenda.

Primū dicit aquarū dulcoratio.
Secundū celestis cibatio.
Tertiū viarum directio.
Quartū aque de petra eductio.
Quintū inimicoz expugnatio.
Sextū legis illustratio.
Septimū miraculoz frequens cozu/scatio.

De dulcoratione aque fluminis Marath.

Primū beneficiū quod largitus ē deus populo iudeoz fuit aqua/rum dulcoratio. Ait enī scribit Exo.xv.post trāsitū maris rubri: egressi

sunt in desertū sur: ambulaueruntq; tribus diebꝰ p solitudinē ⁊ nō inuenierūt aquā: ⁊ venerūt in marath: nec poterāt bibere aq̄s de marath. eo q̄ amare essent Et de hoc dicit Amb. 9. di. c. Licet in marath fluuius amarissimus erat: ita ut sitiens populus bibere nō posset. Scōm Nico. de lira sup hoc passu Exo. qō. dicitur venerunt in marath: sit p anticipationē quia locus ille adhuc nō vocabat marath: sed sic vocatus est a filijs isrl̄ ppē amaritudinē aque ſm q̄ subdit i textu Unde ⁊ congruū nomē loco imposuit: scz populus isrl̄. Magister in. hysto. addit. Nō solū dicebat marath p amaritudine aque: sed etiā p amaritudine animi. Amarior quidē est qui sitit: qui nō inuenit potum: q̄ si inuentū gustare nō possit. Recitat ſm hoc ppositū Plutarchus in vita Marci Antonij q̄ dū Marcus Antonius contra Indos ⁊ parthos bellum gereret: victus ab eis p iuga montiū cum exercitu fugiebat. Ediebant nanq; romani multis diebꝰ radices ⁊ herbas incognitas ⁊ cruciabantur a siti: quia i montibus p quos ibant non erant aque: ⁊ partbi tenebāt planicies. Venerūt tādē ad flumē cuius aqua erat gelida ⁊ clara: sed quia erat salsa faciebat viscera volozosa. Ob qō flebāt omnes velut conspicerent paratam mortem. Quare Marcus Antonius coegit quendam familiarē suū ut quādocūq; iubēt sibi caput abscindēt ut neq; vivus posset ab hoste ledi: neq; cogi sci mortuus. Ab his tamē piculis tandē euasit. Sic ergo populus iudeorum querelis ⁊ lamentatiōibus replebatur. Clamauit ad dñm Moyses: ⁊ ostendit ei lignū: quod cum posuisset in aqua: mox aque dulcorate sunt ⁊ facte potabiles. Sed ego puto magis nobis xp̄ianis beneficiū concessū: qū in aquis xp̄s baptizari voluit: insinuās baptismū in aqua fore fiendū. Judei nāq; in aquis marath dulcorātis refocillarūt corpa: nos i aquis baptismi recreamꝰ animas: ⁊ spiritualiū bonorū vbertate illos replemus. De effectibꝰ aūt baptismi dixi in quadragesimali de pnitētia in sermone de baptismo.

¶ De coturnicibus ⁊ manna.

Secundū beneficiū quod largitꝰ est deus pp̄lo iudeoz: fuit celestis cibatio. Scribit nāq; Exo. 16. c. q̄ tricesimo die ab exitu eorum de egypto defecerunt eis victualia. Cūq; oraſſet Moyses ad dñm vespe ascēdēs coturnix de sinu arabico: vbi precipue nutrit ſm magistrū in histo. operuit castra: ⁊ ad libitū populi capiebat. Nico. de lira inqt. Coturnix est auis pinguis ⁊ sapida. Et sumit singulare p plurali i. multitudo coturnicū. Mane vero cū oraret Moyses: descendit manna. Et ut scribit Numeri. xi. Erat māna quasi semen coriandri: colozis bdellij: qui est sicut cristallꝰ: ſm Nico. de lira. Circuibatq; populus: ⁊ colligens illud frangebat mola siue terebat in mortario coquens in olla: ⁊ faciens ex eo tortulas Et ut habet Exo. 16. erat gustus eius q̄si similā cū melle. Ubi dicit Nico. de lira. Similā est farina tritici delicatissima. Sapor igitur illi⁹ manne erat q̄si sapor panis facti de similā: cū cōmixtiōe mellis. Scōm aūt Nico. de lira. de ista manna fuerūt octo mandata. ¶ Primū ut mane colligerent. Hora enī colligendi erat post ortum solis: elevato roze qui erat sup manna per vaporez. Erat q̄dē desup māna ros cōgelatꝰ: qui resoluebatur oriēte sole. Quare māna colligi poterat vsq; ad horā sextam: ⁊ tūc incipiebat liquefieri ad moduz pruine. Ad ignem vero indurabat ⁊ formabantur inde panes. ¶ Secundū mandatū fuit ut colligerēt ad sufficientiā: ⁊ nō plus. ¶ Tertiū ut comederent mensuraz gomor. Hz dubiū hic oriē. qa nō est idē p singula capita mediū omniū: sicut dicit. 2. etbi. q̄ nō idē est mediū Miloni: de q̄ dicit q̄ comedebat in die bouē integrē q̄ erat sufficiens pluribus bobus. Ideo cibus cōueniens vni alteri plus indigenti ē deficiens: ⁊ minus indigenti est

supabundans. Respõdet Nico. de lira q̄ iste cibus dabat dño miraculo: ita codē modo fiebat: ut plurimū indigenti sufficēt. & a mīn⁹ indigenti cōsumi absq; superfluitate valeret. Dic aūt Joseph⁹ q̄ ex dīna ꝓuidentia factū fuit ꝑ ne ex cupiditate & gulositate illi q̄ fortiores erāt pl⁹ debito vellēt colligē: & sic debiliores debito alimēto ꝓuarēt: & ī ipso seditio oriretur. ¶ Quartum mandatū fuit: ut non relinquerent vsq; mane. Et dimiserunt quidā. s. Darban & Abiron. ut dicunt hebrei: & scatere cepit vermibus & computrescere. Hoc ꝯo non contigit ex natura manne: quia seruari poterat: sed erat ex voluntate dei: ne aliqui ex cupiditate & gulositate plus debito vellent colligere ad seruandū quod esset occasio malorū. ¶ Quintū ꝓceptū fuit: ut die sexta colligerent duplum. ¶ Sextū ut reseruarent vnum gomor ꝓ sabbato. ¶ Septimū ut illud comederent in die sabbati. ¶ Octauū ut implerēt vas cōtinens gomor ad reseruādū in futuras generationes. De isto manna dr̄ Sap. 16. c. Panem de celo ꝓstitisti illis sine labore: omne delectamentū in se habentē: & omnis saporis suauitatē. Nico. ō lira ait. Hoc intelligit̄ non ex natura manne sed ex merito sanctorū hominū: qui cum comedebant quibus sapiebat sicut desiderabant. Malis enī hominib⁹ ex eorū demerito desipiebat. Unde Numeri. 15. dicebant. Nihil vident oculi nostri nisi manna. Nauseat anima nostra sup cibo isto leuissimo. Et dicebāt panis de celo quia generabatur ī celo aereo. & panis angelorū: quia in descensu manne comopabant angeli: non q̄ angeli ipso vescerent: quia ipsi non indigent cibo corporali. Hoc cibo aliti sūt filij israel. 40 annis. donec venirent in terram habitabilem. s. in terram Chanaā: que fuerat eis promissa. Et ut dicit Nico. de lira. nō statim defecit manna cum intrauerunt illam: quia trāsito iordane fecere circūcisionem in galgalis. & postea celebrauerunt pascha: & in crastino pasce cessauit manna. ut habet Josue. 5. Satis tamē cito post ingressū terre Chanaā defecit. Miranda ꝓfecto sunt omnia que de isto cibo dicta sunt. Et ut dicit Ambr̄. libro de sacramentis. reuera mirabile ē fratres: q̄ manna pluerit dominus patribus in deserto qui ḡtidiano celi pascebant alimēto. Uerūtamē bis omnibus maius est: quod nobis christianis exhibetur: verum. s. corpus xp̄i in sacramento altaris.

De mirabili ducatu populi iudaici.

Certium beneficiū quod largitus est deus populo iudeorum: fuit viarum directio. Ut enī habet Exo. 14. Angelus dñi ꝓcedebat castra israhel: & cum eo pariter columna nubis. Et Numeri. 9. c. dicitur: q̄ die q̄ erectum est tabernaculuz: operuit illud nubes. Uespere autem super tentorium erat quasi species ignis vsq; mane. Sic fiebat iugiter: per diem operiebat illum nubes: & per noctem quasi species ignis Cumq; ablata fuisset nubes que tabernaculū protegebat: tunc proficiscebant filij Israhel: & in loco vbi stetisset nubes ibi castrametabantur. Ad imperiū dñi proficiscebantur: & ad imperium illius figebant tabernaculū. Cunctis diebus quibus stabat nubes: tabernaculū manebat in eodem loco. Dicit Nico. de lira q̄ nubes mouebatur angelico presidio uel ministerio. Sed maius beneficium nobis christianis concessuz est: quibus via summi boni verbo & exemplo a xp̄o est manifesta. Nam cū philosophi plurimum desudassent querentes noscere in quo sūmū bonū cōsisteret: euanuerūt in cogitationibus suis. Et Varro ut refert Aug⁹. 19. libro de ciui. dei. dicit nullas octogintaocto opiniões falsas de beatitudine philosophos ipsos habuisse. O vere secula aurea: christi presentia illustrata. O felicia tpa nostra in quib⁹ omnes qui volunt scire possunt q̄ perfecta beatitudo consistit in deo. Hinc Lact̄. li. 1. diuinarum institutionū ait

Pater eni noster ⁊ dñs: qui cōdidit firmauitq; celū: qui libratā magnitudine sua terrā vallauit mōtibus: mariq; distinxit: ⁊ quicqd est in hoc opere mundi: constauit: ⁊ pfecit e nibilo: perspectis erroribus hominū ducē misit: qui nob viam iusticie pāderet. Hunc sequamur omnes: hūc audiam⁹: huic tm totissime pareamus: quoniā solus ut ait Lucretius. Cleridicis hominū purgauit pcta ra dicē. Et finē statuit torpedinis atq; timoris. Ostenditq; bonū sūmū q̄ tendimus oēs. Quid foret atq; viā monstrauit limite paruo. Nec tm ostendi t sed etiaz p̄cessit: ne quis difficultatis gratia iter virtutis horreret.

De fluxu aque ꝛe petra ꝑ naturam.

Clartū beneficiū fuit aque ꝛe petra eductio. Alt eni habeē Exo. 17. duz venissent in rafidim: refecissetq; aqua dixit Moyses ad dñm. Adhuc pusillū ⁊ lapidabunt me. Inqt Nico. de lira. q̄ hoc dicebat Moyses ductus timore nālī: qui cadit in pfectū virū. Et magis dicebat timore pplī: ne eo interfecto a dño recederet per idolatriam. Et ait dñs ad Moysen Sume de senioribus israel. Nico. de lira. sup sunt testes q̄ ātea ibi nō fuerūt fontes uel aque: ac etiā ut p̄ b̄ appareat dei miraculū. Subdiditq; de⁹. Et vade ad petram oreb: percutiesq; virga. Magister in histo. Oreb sic dicta, pter oreb qui occisus est i ea. factumq; est ita. Et egresse sunt aque: ⁊ bibit pop̄l⁹. Sed bis omnib⁹ ampli⁹ ē q̄ nos accepim⁹ nō vtiq; aquā de petra: ꝑ sanguinē pretiosissimū de corpe ihu xp̄i. Cīi Petr⁹ i. epla. c. i. dicebat. Non corruptibilib⁹ auro uel argento redempti estis: ꝑ pretioso sanguine agni incōtaminati⁊ immaculati ihu xp̄i.

Clintū beneficiū fuit inimicoꝝ expugnatio ⁊ de bellatio. Dicit nanq; Exo. 17. Venit āt Amalech: ut pugnaret aduersus isr̄l in rafidim. Notandū hic ꝑm Nico. de lira. q̄ quedā glosa sup istū locū dic̄. q̄ Amalech fuit filius Ismahelis: a quo dicti sunt amalecbite: qui ⁊ ismahelite. Ipsi sunt sarraceni. Ar aūt. i. Darak. i. c. dicit q̄ Eliphaz primogenitus Esau genuit Amalech: dicūt sequētes dictā glosam q̄ fuit alius: ⁊ sūt duo eiusde nois. Sz hoc dictū de sacra scriptura nō habet auctoritatē: imo ptrarietatē. qa Deū. 36. 7. i. Darak. i. c. dicit expsse q̄ Amalech fuit filius Eliphaz primogeniti Esau. nec legit alius Amalech. Insup Josephus in. 7. antiqtatū libro dicit q̄ ab Amalech filio Eliphaz dicti sūt amalecbite hoc etiā colligit ex. 2. Reg̃. i. c. ubi dr̄ q̄ filius Doech idumei venit ad Dauid nūcians mortē Saulis. Licz enim nō exprimat ibi q̄ fuerit filius Doech: tm oēs expositores concorditer hoc dicunt Et cū interrogaret a Dauid: quis esset ait. Filius bois aduene amalecbite ego sū. Ex quo videt q̄ amalecbite sūt idumei. Et sic nō descenderūt ab Ismahele sed ab Esau. Quare aūt isti amalecbite insurrexere aduersus iudeos: dicit Nico. de lira sup. 17. c. Exodi: q̄ ipsi ⁊ populi qui erāt eis cōfederati: audientes q̄ filij israel transierant mare rubrum: ⁊ essent in deserto eis propinquo irati sunt: timentes ne inuaderēt terrā eorum: ⁊ ideo anteq̄ essent magis fortificati: voluere eos delere: ⁊ ascendere ad pugnandū cū ipsis. Sup. 17. c. Exo. aliam causam assignat Nico. de lira. ex parte populi israel. Ad hoc eni p̄misit deus bellū illud insurgere: ut ex victoria sequēti essent audaciores de cetero contra aduersarios insurgentes: ⁊ de spolijs Amalech essent muniti armis ⁊ alijs necessarijs: que fugiētes dimisere. Elegit autem Moyses Josue: de tribu. Effraim: virum bellicosum: cui ⁊ paucos tradidit armatos: ꝑm magistrū in historia: plurimos ad custodiam castrorum retinuit. Ipse autem ascendit in montem habens virgam dei in manu: ut ex hoc victoria deo ascriberetur.

Ascendereq; cū eo Aaron ⁊ Hur: q̄ Hur fm Josephū fuit marit⁹ Marie. Cūq; leuaret Moyses manus vincebat isrl: Vbi apparet orationis efficacia. Sin aūt paululū remisisset: vicebat Amalech. Quo compto Hur ⁊ Aaron suppo suerunt ei lapidem: ⁊ ex vtraq; pte manus eius sustentabant. Erant eni graues p̄ labore orandi. In cuius rei figura fm magistrū i bisto. sacerdos eleuat manus i missa: ⁊ etiā in figura xp̄i oratis in cruce. Nec remisit Moyses man⁹ vsq; ad solis occasū. Fugauitq; Josue Amalech i ore gladij. Nobis ꝑo xp̄ianis gloriosior est victoria: qui p̄ xp̄m demones supamus. Nam ut dixim⁹ in sermone de bello demonū: p̄ius q̄ xp̄s moreret in cruce omnes iusti trahe bāt ad limbū. At ex post penitēti latroni patefactus est paradisus.

De lege quā dedit Moysi deus.

Sextū beneficiū quod largit⁹ est deus populo iudeorū dicit leg illustratio. Ut eni habet Exo. 32. in monte synai Moyses legē accepit a deo sibi datam. Qui reuersus est de monte: portans duas tabulas testimonij manu scriptas ex vtraq; parte. ⁊ factas opere dei. Dicit Rabbi Salomō q̄ vnica scriptura erat ibi: que tñ erat legibilis indifferēter ex vna parte: sicut ex altera: quod erat valde mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte opposita apparet ei⁹ figura modo opposito. Vel potest dici absq; tali miraculo: q̄ littere erant duplices: ita q̄ p̄cepta erāt sculpta ex vna parte ⁊ similiter ex altera. Has tabulas fregit Moyses: ut dicetur in tertio mysterio, ꝑter peccatū populi: reputās populū indignū: ut dicit Hugo. de lira. accipere legem digito dei scriptā. Hec aūt fractio tabularū signū fuit euacuationis legaliū in aduentu xp̄i. Laudez ut dicit Exo. 38. ascēdit Moyses montē de mandato dei: tulitq; secū duas tabulas lapideas: instar priorum. i. similes alijs prius factis i materia ⁊ in quātitate. Dicit Hugo. de lira. q̄ de quo lapide fuerint nō habet ex textu. Rabbi tñ Salomon tenet q̄ fuerint de lapide saphirico. Inquit eni q̄ deus oñdit Moysi vnam massam talis lapidis: formatā de nouo diuina virtute: de qua Moyses tolauit duas tabulas: ⁊ tolature superflue fuerūt sue: ⁊ inde ditatus fuit multum. Sed hoc tacet Josephus: qui prior fuit Rabbi Salomōe. Fuit ergo Moyses in monte cum deo. 40. diebus ⁊ 40. noctibus: nihil comedens aut bibens. Cūq; descendisset de monte cū tabulis: apparuit facies eius cornuta: ⁊ ipse ignorabat. Dicit magister in histo. q̄ erant quidam radij miri splendoris p̄cedentes i altū ad modū cornuū q̄s apls vocat gloriam vultus Moysi. 2 ad Cor. 3. c. Unde in hebreo habet. Et non cognouit q̄ cornuta esset lux faciei sue. Hic queritur quare Moyses non habuit ante hāc gloriā: cū locutus fuisset cum deo diu in monte. Et rñdet Hugo. de lira: q̄ aliqui dicunt q̄ non habuit ante ita limpidā cognitionē de deo sicut post. ad quod de notandū apparuerunt tales radij. Alij dicunt: q̄ hoc factū est ut populus qui p idolatriā peccauerat magis eum timeret: ⁊ haberet in reuerētia. Rabbi Salomō dicit q̄ fuit ex hoc q̄ dñs posuit manū suā sup faciē eius. Quare Moyses posuit vlamē sup faciem suam: cuz loqueret filijs israhel ⁊ locutus est eis omnia que sibi fuerunt impata. Concludit magister in histo. Quantū hec gloria duranerit: ⁊ vtrū semel uel pluries hoc acciderit ignoramus. Sed xp̄ianis lux amplior effusa est quibus euangelium effulsit.

De miraculis ⁊ signis multiplicib⁹.

Septimū beneficiū quod deus donauit populo iudeorū: fuit miraculorū frequens cozuscatio. Nam ꝑter ea que diximus multa signa ⁊ miracula dei ipsis fuerūt ostēsa. Miraculū certe fuit q̄ Maria sozor Aaron murmurans contra Moysen stati fuit lepra p̄cussa: ⁊ tādē Moysi ozone

sanata: ut habet Numeri.xv.c. Miraculum fuit q aperta é terra: 7 deglutiuit Dathā 7 Abirō. Numeri.xvi.c. Miraculū cum floruit virga Aaron. Numeri.xvii.c. Et ne singula cōmemorētur quadraginta annis fuit ille populus in deserto: nō comedens panē nec bibens vinū: nec vestitate attrita vestimenta: aut calciamēta cōsumpta: ut dr Deut. xxix.c. Sed xpianis maiora signa post xpi aduentū monstrata sunt: q̄nimo cōtinue in ecclesia sancta miracula fiunt Quis nā non admiret ex aridis ossib⁹ Nicolai sanctissimi apud Bar 7 Matthei euangeliste apud Salernū 7 Andree apli apud malfiam scaturire māna? Quid dicā de sanguine gliosi martyris Januarij? Cōseruat quippe neapoli in vase vitreo aut cristallino: est q semp strictus 7 congelatus. At dum caput prefati sancti deport⁹ ponit sanguis ille ebulliens tandē cūctis videntib⁹ liquefit: 7 capite āmoto rursus indurat: 7 congelatus nō mouet ampli⁹. O pietas dei benedicti: qui sic humano generi p tot inumera miracula virtutē potentie dignatus est demonstrare.

¶ De multis peccatis quib⁹ populus in deserto temptauit 7 ad irā cōcitauit deum excelsum. Capl'm. xx.

At tanto cumulo beneficiorum nō custodierūt iudei testamētū dñi: 7 i lege eius noluerūt obedire: 7 obliti sūt beneficiorū eius: 7 mirabilium eius que ostendit eis. Tēptauerūt quidē deū excelsū: varijsq̄ petis maiestatē eius offendere. Idcirco in ꝟ secūdo capitulo de offensionib⁹ iudeorum in deserto dicemus: quas reducem⁹ ad septem.

Prima dicit murmurationis.
Secunda inobedientie.
Tertia ingratitudinis.
Quarta idolatrie.
Quinta gule.
Sexta desperationis.
Septima fornicationis.

¶ De septē peccatis populi: 7 p̄mo qualiter murmurauerūt iudei contra deū 7 Moysen.

Prima offensio 7 petīa iudeorum in deserto dicit murmurationis. Nam contra Moysen murmurauerunt quādo venerūt ad flumē marath. ut dr Exo. xv. Itē quādo dicebant Utinā mortui essem⁹ p manū dñi in tra egypti. i. p plagam ab eo immissam: cum p̄mogenitis egyptiorum: quādo sedebam⁹ sup ollas carniū: 7 comedebam⁹ panē in saturitate. Cur eduxisti nos in desertum istud: ut occideres omnē hāc multitudinem fame? Exodi. xvi. c. Et q̄n venerūt in rafidim: vbi nō erat aqua: turgati sunt cōtra Moysen. Quibus ipse dixit. Quid iurgamini mecum me: 7 temptatis dñm? Exo. xvii. c. Sed hic posset aliquis quērere. Quare deus eduxit eos p talē viā: ut paterent defectū cibi 7 potus. Et rñdet Nico. de lira. q̄ hoc fuit ut ex frequēti necessitate oporteret eos recurrere ad dñm: 7 sic sb timore dñi retinerent. per hoc etiā bonum patientia: 7 malorū impatientia declararet.

¶ De inobedientia populi.

Secūda offensio fuit inobedientia. Quia multi collegerūt plus de manna: q̄ fuerat ordinatum 7 reseruauerūt in diem alterū: ut dicit Exo. xvi. c.

¶ De ingratitudine populi.

Tertia offensio ingratitudo appellatur. In tot nāq̄ beneficijs male locuti sūt de deo. Dr nāq̄ Numeri. xiv. q̄ voluerūt sibi p̄ficere ducem: ut reduceret eos i egyptū. Quare dixit de⁹ Moysi. Usq̄quo detrahet mihi populus iste? Quousq̄ nō credēt mihi in oibus signis que feci coram eis? Et infra cōminatus est dicens. Nullus eorum qui viderūt signa que feci i egypto: numeratis. xx. a viginti ānis 7 supra: videbit terrā pro qua iurauī patribus eorum preter Caleph 7 Josue.

¶ De idolatria populi.

Quarta offensio idolatria fuit: Ait enī scribit Exo. xxxii. videns

populus q̄ Moyses morā faceret dū
eēt in monte cū dño : dixit ad Aaron.
Fac nobis deos. Rabbi Salomō dicit
q̄ isti fuerūt egyptij q̄ersi ad iudaismū
qui ascenderūt cum iudeis de egypto.
Et ish qui erāt nutriti in idolatria : in-
citauerūt magnā partē de filijs israhel.
vnde subiungebāt. Moysi enī ignora-
mus quid acciderit. Scōm Josephū q̄
magistrū in histo. alij dicebant eū a de-
stijs comestū: alij a dño translatū : alij
sane mētis cū dño philosophantē. Alt
ero sequit in historia. Aaron q̄ Hur re-
stiterūt. Sed indignat⁹ populus spuēs
in faciē Hur spuris ut tradit eū suffoca-
uit. Unde timēs Aaron ait. Tollite in-
aures vxorū q̄ liberoq̄ q̄ afferte ad me.
Dicit magister in histo. q̄ hoc erat quod
p̄cipiosius q̄ carius habebāt: putās q̄
cōsulētes auaricie sue nollēt afferre. Fe
cit tū ꝓplūs qō dixerat: auidus ad idola
trādū. Formauit itaq̄ ope fusorio vi
tulū conflatilē qui in egypto bouē ado
rauerunt. Hāq̄ ut dicit mḡr in histo.
in ꝓncipio Exo. i. c. de submersiōe par
uuloq̄ erat Apis de egyptioq̄ ut Pli
nius dicit: q̄ q̄ testat se eū vidisse. Qui-
dam taurus qui ex imp̄ouiso egredie⁹
diebat de flumine. balens in humero
dextero signū candidū instar lune cor-
niculate: atq̄ cū statim ꝓfluerēt egyptij
omni genē musicoq̄ psallētes leuabat
in aera: q̄ sup eos tanq̄ psallēs ferebat
q̄ ad motū uel stationes ipsius in terra
mouebant q̄ stabant: q̄ eodē die euane-
scebat. Que oia demonū artificio com-
plebant. ut docet Aug⁹ li. 18. de ciui. dei
c. 5. Formato itaq̄ vitulo: dixit populꝰ.
Hi sunt dij tui israhel : qui te eduxerunt
de terra egypti. Fecitq̄ Aaron altare
coram eo: q̄ in crastinū indixit solēnita-
tem. Maneq̄ surgentes obtulerūt ho-
stias: seditq̄ populus manducare q̄ bi
bere : q̄ surrexerūt ludere. i. adorare. Hic
querit. quare Aaron edificauit altare.
Et dicit Nico. de lira ꝑm Rabbi Salo-
monē: q̄ ad retardādā imolationē: q̄a
aut statim populꝰ imolasset sine altare:
aut in momēto altare construxisset. Jō
subdit Aaron. Cras solēnitas dñi est.
Non dixit hodie: si forte interim veniret
Moyses: q̄ impediret. Tunc dixit dñs
ad Moysen. Descende peccauit populꝰ
tuꝰ. Quasi dicat. nō me, ꝓpter idolatriā
uel ex eo q̄a erat Moyses illi populo
mansuetus. ut p̄z. 45. di. c. disciplina. et
23. q. 4. c. Quid crudele. Subiūxit de⁹
Cerno q̄ populꝰ iste dure cervicis sit.
Dimitte me ut irascat furor meꝰ. Dixit
aūt Moyses. Queso dñe: quiescat ira
tua: q̄ esto placabilis sup nequitia ꝓpli
tui. ne dicāt egyptij: Callide eduxit eos
ut interficeret i montibꝰ: quasi impotēs
dare terram quam promiserat. Recor-
dare Abrahām. Quasi dicat. Si po-
pulus iste meruit mori p̄ punitionē: ecce
Abrahā pater eoq̄ ꝓpter amorē tuum
electus fuit in ignē chaldeoq̄. Sequit
textꝰ. Ysaac. Ac si dicat. Si populꝰ me-
retur mori p̄ gladiū: ecce Ysaac paratꝰ
fuit ꝑte imolari. Et addit. Et Jacob. i.
Si meruerit puniri populꝰ exilio : ecce
israhel tanq̄ exul fugit in mesopotamiā
obiiciens patri suo q̄ tibi: quibus iura-
sti ꝑ temetipsū: q̄ es immutabilis: de tan
ta terra chananeoq̄ semini eoꝝ. Placa-
tusq̄ est dñs: q̄ Moyses descendit.

Quinta offensio fuit gula : quando
ardenter dicebāt : ut ponit Numeri. xi.
c. Recordamur pisciū : quos comede-
bamus i egypto gratis. i. ꝑ paruo pre-
cio. in mente nobis veniūt cucumeres
ꝓpones: porri : cepe q̄ allia.

Sexta offensio fuit desperatio: qū ut
ponit Numeri. 14. omnis turba fleuit
d. Utinā mortui essemus in egypto : q̄
nō in hac vasta solitudine.

Septia offensio fuit fornicatio. Scri
bitur nanq̄ Numeri. 25. q̄ fornicatus
est populus cū filiabꝰ Moab : que vo-
cauere eos ad sacrificia sua. Dicit hic
Nico. de lira. q̄ Balaā scies filios israh
esse ꝓnos ad luxuriā: dedit consiliū
Balach regi moabitarum : ut mitteret
puellas pulchras q̄ ornatas ꝑ exercitū
eoꝝ: q̄ q̄ iuuenes venientes ad se, verb

allicerēt: ⁊ cū viderēt eos inflāmatos ad actum carnis: nō pmitterēt se ab eis cogōsci: nisi prius comederēt de idolothitis: ⁊ idola adorarent que secū portauerant: ut sic deus offenderet: ⁊ popul⁹ israel ab eo peuteret: ⁊ daret in manꝰ hostiū. Dicit etiā Josephus q aliqui nobiles de israel acceperūt sibi vxores de illis. Et licz nō sit scriptū in isto capīo xv. q Balaā dedit tale consiliū: tamē habet ex xxi.c. vbi dicit. Nōne iste fuit q̄ receperūt filios israel ad suggestionez Balaā? Et Apoc. ii.c. dicit. Habeo aduersus te pauca: quia habes hic tenētes doctrinā Balaā: qui docuit Balach mittere scādala corā filijs israel edere de sacrificijs idolorū: ⁊ fornicari.

¶ De septem plagis quibus populus punitus fuit. Capīm. x.

VT sceleribus iudeorū ad iracūdiam concitatus dñs flagella multiplicia cōtra eos misit. Et q̄uis dictum sit paulo ante in fine q̄rte offensiōis: q dñs fuit placatus: illud tamē intelligit ꝑm Nico. de lira. q de nō simul nec subito populū idolatrā ⁊ durū punuit. Jdcirco aduertendū est in hoc mysterio q septē famosis plagis populus ille percussus est.

¶ Prima plaga fuit pr adorationem vituli: de qua dicit Exo. xxxii.c. in fine. Percussit dñs pplm. p̄ preatu vituli. Hā postq̄ Moyses descendit de mōte: ⁊ vidit vitulū ⁊ choros redegit in pulueres vitulū: quē sparsit in aquis: ⁊ dedit ex eo potū filijs israel. Rabbi Salomō dicit q iste aq̄ potate erant nociue culpabilibus: causando in eis inflationē ⁊ languorem: p quē poterant ab alijs discerni: alijs aūt erant dulces ⁊ vtiles sicut aque in sacrificio zelotipie ordinabāt p effectū culpā mulieris vel eius innocentiam: ut habet Numeri. v. c. Alij autē doctores dicunt: q color auri remansit circa ora eorū qui erant culpabiles: ita q barbe eorū videbāt auree: ⁊ sic ab alijs distinguebāt. Quare filij Leui obedientes Moysi zelo dei interfecerunt ex transgressoribus viginti tria milia. Facto ꝯo die alio Moyses orauit. p populo. d. Peccauit dñe populus tuus iste. Aut dimitte eis noxam hāc aut dele me de libro vite. Dicit Rabbi Salomō: q iste liber intelligit lex: que denotat a Moyse: eo q fuit eius minister. Est ergo sensus ꝑm eū. Dele me de libro. ut. s. lex nō denominet nomē meo: nisi populus iste tibi reconciliet. Augr vero exponit. d. q Moyses sic dixit ex confidentia ⁊ familiaritate diuina: ut sit sensus. Sicut certus sū q nō delebis me de libro tuo: ita peto ut certifices me ut remittas noxam isti populo.

¶ De igne qui descendit in castra.

SEcunda plaga punitus est ille populus, ꝓpter peccata sua: q̄ accensus ignis dñi deuorauit extremā partē castroꝝ: ut dicit Numeri. xi.c. Forte ibi erant magis culpabiles. Tandem oratiōe Moysi ignis absorptus id est extinctus fuit.

¶ Tertia plaga fuit postq̄ habuerunt coturnices. Ut eni habet Numeri. xi.c. adhuc carnes erant in dentibus eorū nec defecerat huiusmodi cib⁹: ⁊ ecce furor dñi concitat⁹ in populū: percussit eum plaga magna nimis. Locatusq̄ est ille locus sepulchrū concupiscētie. Jbi. n. sepeliere populū qui desiderauerat carnes. Dicit magister in histo. q mod⁹ plage hic nō determinat. Creditur tamen q fuerit ignis.

¶ Quarta plaga ponit Numeri. xvi.c. quādo multitudo murmurabat contra Moysen ⁊ Aarō. d. Vos interfecistis populū. Cūq̄ vellent eos obruere lapidibus: fugierūt ad tabernaculū ⁊ opuit eos nubes: ⁊ appuit gl̄ia dñi. Dicūt aliqui q nō fuit illa que p̄cedebat ducatū populo: sē quedā parua nubes i qua dñs solitus erat loqui cū Moyse. Alij dicunt q fuit illa que p̄cedebat ducatum sed stabat i alto sup tabernaculū: ⁊ tūc descendit operiēs ⁊ ambiēs circūquaq

ut nullꝰ posset adire. Et egressus ignis uenorauit populū. Fuerūt autē pcussi tredecim milia ⁊ octoginta.

¶ Quinta plaga exprimit Numeri.xi quando pfecti de monte hoc uenerūt in Balmana. Et ḋa male loq̄bant de deo misit dñs in populuꝫ serpentes ignitos Qui sic dicebantur ꝑm Nico. de lira. ⁊ magistꝝ in hist. quia mimi ⁊ uelociores erant ad modū scintillarū: uel quia uolantes p aera emittebant scintillas ardentes: uel ex eo qꝺ p morsus eorū calefiebat caro: ac stigmatizabat. Tunc uenerūt iudei ad Moysen: uidētes mortes plurimorū dicentes. Peccauimus: ḋa loquti sumus ꝓtra deū: ⁊ tu ora ut tollat nobis serpētes. Orauitq; Moyses ad dñm. Cui dñs ait. Fac serpentē eneū: ⁊ pone in pticā eminētē in medio ppli: ⁊ quicūq; percussus fuerit a serpente respiciat eū ⁊ uiuet. Et factū est ita. Dicit Rabbi Salomon: qꝺ in serpēte nō erat uirtus sanandi: sed aspicientes serpentē cognoscebāt afflictionez illā a deo sibi iuste illatā: petendo mīam: ⁊ ipse deus sanabat eos. Nō aūt mystica est: ḋa serpens ille figurabat xp̄m passū in cruce p cuius intuitū fide ⁊ deuotione sanamur a morsu satbane. Exquo xp̄s dixit Joh. 3. c. Sicut exaltauit Moyses serpentē i deserto: ita exaltari oportet filiū hois. Dicit magister in hist. qꝺ illū serpentē eneū habuerūt secū filij israel ꝛ sp ⁊ magnifice repositus est in hierusalē. Tandē ob cultū superstitionis quez sibi exhibebat populꝰ cōminuit eū in pulueꝛem rex Ezechias: ⁊ posuit i tozzēte eoꝛon. sicut etiā patz 4. Reg. 18. c.

¶ Sexta plaga enarrat Numeri.25. c qñ. israel iniciatus ē. i. ꝑsecratus deifegoꝛ idolo madianitarū. Iratꝰ aūt dñs dixit ad Moysen. Tolle cūctos principes populi: ⁊ suspende in patibulis ꝛ solem: ut auertat furoꝛ meꝰ ab israel. Dicit magister in hist. Fozte quia subditos nō corripiebant duces tribuum: uoluit suspendi. uel potius ꝓncipes. i. actoꝛes hꝰ idolatrie. Occisiq; sunt uigintiquatuoꝛ milia hominū.

¶ Septima plaga fuit qū iuuenes plurimi ꝛelo finees accensi: multa milia hoiuꝫ peusserūt. Ut enī refert Josephꝰ: ⁊ ponit Numeri.25 princeps tribus Symeō Jambri filiaꝫ cuiusdā potētis madianitaꝝ duxerat: q̄ diceba coꝛbi. Qui uxoꝛe iubēte i quadam solēnitate cū aliis ducibꝰ deo non imolauit. Zobzē cum a Moyse repꝛehenderent in gnāli qui colebāt idola nō deū: ille coꝛā oibus ꝓfessus ē se alienigenā duxisse: ⁊ se idola colere: nec tyrānicis legibus q̄s ipse sibi Moyses imposuerat obnoxiū esse: quibꝰ sub figmēto legū ⁊ dei grauioꝛi seruitute populū ꝑmebat q̄ egyptij: cū ꝓpriū auferebat uiuendi arbitriū. Et discedēs coꝛā oi turba: que flebat ātē foꝛes tabernaculi intrauit tabernaculū uxoꝛ. Surgēsq; finees filius Eleaçari de medio multitudinis: ⁊ accepto pugione ingressus ē post illū in lupanar. Et cum inuenisset coeuntes pfodit ambos i locis genitaliꝫ. Quo exēplo mīti moti idolatras plurimos occiderūt. Quid plura? Ut cōcluditur i argumēto in epistolam ad Romanos: ita crebꝛa ꝓuocatiōe dñm irritauerūt: ut oēs in deserto moꝛerent nec plus ex seniorib⁹ eoꝛ q̄ duo hoies terrā ꝓmissionis intrarūt. Nos igitur caueamus nobis: ne deū ꝑ nos ꝓpter pcā nostra ꝓuocem⁹: ḋa quāto plura digniozaq; susceꝑim⁹ dona: tanto graniora nostra facinora delictaq; reputantur. Et si illa deponere negleꝛerim⁹ nō negliget aut retardabit ultionē deꝰ: q̄ est bñdictus in scla sclorꝝ. Amen.

¶ Sermo. xz. de iudicio dei ꝑ iudeos in hierusalem habitantes.

DEdit deus ꝓphetā iudeoꝝ ciuitatem hierosolymitanam ad inhabitandū: in q̄ tpe Nabuchodonosoꝛ regis babylonis tātū exercuerūt iniq̄tates ⁊

execranda mala: q̄ ꝛeus omnē populū tradidit in manus inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ ciuitate ꝛellata oēs utriusq̄ sexus iusto iudicio dei captiui ducti sunt in babylonē. Neq̄ ob aliā cām tam graue dānū incurrerūt: nisi q̄a diuina mandata cōtemnebāt: erantq̄ ꝛo celi abhoiabiles ⁊ exosi. Ad quod clare intelligēdū statui in isto sermone ꝛe iudicio dei ꝓtra iudeos i bierusalē cōmorātes loq̄ De quo si plenā noticiā habere uoluerimus: necē est ut tria mysteria disseram⁹

Primū dicit gloꝛie.
Secundū nequitie.
Tertium pene.

De gloꝛia ⁊ magnificētia ciuitatis bierusalem. Caplm. j.

EXaltauit ꝛeus gloꝛiaz ciuitatis bierosolymitane: ⁊ fecit illam speciosam ⁊ ꝛecoꝛā valde: in q̄ morabāt iudei cū ingenti leticia ⁊ q̄ete Nerūtū ut sic fuisse demōstrem⁹ tria ꝛe ipsa ciuitate consideremus.

Primo situm.
Secundo cultum.
Tertio statum.

De optimo situ ciuitatis bierusalem

PRimo cōsideremꝰ illiꝰ ciuitatis situū. Et ꝛe ꝟ notādū ꝑm Rabanū li. iz. ꝛe origine rerū: q̄ bierusalē est ciuitas in palestina in medio iudee posita: umbelicꝰ totius habitabilis nr̄e çone. Unde Eçech. 5. dicit dñs. Ista est bierusalē quā in medio gētiū situaui. Nico. ꝛe lira dicit: quia sita est i q̄rto climate terre habitabilis septē climatibus distincte. Est ibi terra fertilis nō modo frugū: sed balsamo: melle ⁊ lacte Que in distributione terre ꝓmissiōis data fuit tribui Beniamin: dicta iebꝰ que est bierusalem: ut notatur Josue 18. c. Et idē fatet Isidoꝛ li. 14. etimolꝰ In. 15. ꝓo li. asserit q̄ ꝑm iudeos Sem filius Noe: quē dicunt Melchisedech ꝓimus post diluuiū i syria cōdidit salem urbem hanc: postea ipsam tenuerūt Jebusei: ex q̄bꝰ dicta est Jebus. Sicq̄ duobus noibus copulatis iebus ⁊ salem uocata ē. Que postea a Salomone bierosolyma: quasi bierusalomonia dicta est.

De templo mirabili bierusalem.

SEcundo considerem⁹ illius ciuitatis cultū. Ibi eq̄dē a Salomone cōstructū est templum miro artificio: ꝛe quo dr̄. z. Paral. 3. c. Cepit Salomon edificare domum domini bierusalem: in monte moꝛia: qui demōstratus fuerat Dauid patri eius: āno quarto regni sui. Glo. hiero. sup illo uerbo. Clade in terram ꝛisionis. In hoc monte inquit: obtulit Abrahā holocaustū ꝓ Ysaac. Et glo. sup illo ꝝbo Jacob. Nō est hic aliud nisi domus dei dicit. In hoc loco credit Jacob uidisse: ⁊ uidisse angeloꝝ ꝛisionē i scala: ꝓcuidisseq̄ tēplū ⁊ dei cultū ibidē futurū. Quantū uero fuerit dom⁹ illa mirāda: patet ex his que dicunt. 3. Reg. 6. c Erat ibi concursus ⁊ frequentia gētiū Precipue uero scōm Nico. ꝛe lira. ex oi iudea populꝰ ibi confluebat i festo pasce siue açimoꝝ in memoriā liberatiōis ꝛe egypto. In festo pentecostes: in memoriā date legis. In festo scenopegie siue tabernaculoꝝ: in memoriā mānsionū i deserto. Hanc domū xp̄s uoluit sua ꝓsentia ꝛecoꝛare. Ibi oblatus ē quadragesima die postq̄ natus fuerat. Ibi inuentus post triduū in medio doctoꝝ ut dicitur Luc. 2. c Ibi docebat. Unde Marci. 14. dixit. Quottidie apud uos eram docēs in templo Tertio ꝓsideremus illius ciuitatis statū. Facta eq̄dem fuit ciuitas insignis ⁊ regia Primusq̄ ibi regnauit rex Saul: quē Samuel unxit in regē. 2⁹ Dauid. 3⁹ Salomon. 4⁹ Roboaz. 5⁹ Abias. 6⁹ Asa. 7⁹ Josaphat. 8⁹ Joram. 9⁹ Ochoçias. 10⁹ Joas. 11⁹ Amasias. 12⁹ Oçias. 13⁹ Joathan. 14⁹ Achaz. 15⁹ Eçechias. 16⁹ Manasses. 17⁹ Amon. 18⁹ Josias. 19⁹ Joachim. 20⁹ Sedechias. Erat ergo ciuitas illa famosa plena populo ⁊ diuitijs. Erāt ibi ornata edificia: alta palatia: ⁊ iuuenes robusti ⁊ bellicosi. Ex

ut dicit Aug̃. li. z. Tum maxime ds ex memoria hominũ elabit: cũ bñficijs eius fruentes honorẽ diuine indulgẽtie dare nolent. Ideo popul⁹ hierosolymorum: ut patebit: increassatus nimis recalcitrauit.

¶ De nequicia populi iudaici: ⁊ impietate multa. Capl'm. z.

¶ Tanta fuit iniq̃tas iudaici populi in hierusalẽ habitantis inuestigandũ est: ut sic ꝓcipiam⁹ ꝙ iuste ds populũ illũ nequã tradidit in captiuitatẽ. Sunt autez tria que accusant hierosolymoꝝ culpã ⁊ impietatem.

Primũ. est multiplex offensio.
Secundũ. temeraria ꝓsumptio.
Tertium. dura obstinatio.

¶ De octo ꝓcatis quibus in hierusalem offendebatur ds.

Primũ qõ accusat ⁊ arguit hierosolymoꝝ culpã: est multiplex offensio. In multis nanq̃ non in vno solo pctõ offendebãt dñ̃. Octo tñ erãt inter cetera ꝓcata ꝓncipalia que abundabant in illa ciuitate.

Primũ ꝓcatũ dicit negligentie.
Secundũ iniusticie.
Tertũ auaricie.
Quartum fraudulentie.
Quintum violentie.
Sextum luxurie.
Septimũ idolatrie.
Octauũ irreuerentie.

¶ Primũ ꝓcatũ qõ abũdabat in illa ciuitate dicit negligentie. Superiores nanq̃ nõ curabãt de salute subditorũ. Quinimo suo malo exemplo corrũpebant eos: ⁊ inducebãt ad malefactẽdũ hinc Hieremias conquerebat. x. c. d. Stulte egere pastores: ⁊ dñ̃ nõ exquisierũt: ꝓpterea nõ intellexerũt: ⁊ omnis grex eoꝝ dispsus est. Et. 34. c. Hiere. aiebat. Ve pastoribꝰ q̃ disperdũt ⁊ dilacerant gregẽ pascue mee dicit dñs. Vis cautus o predicator ne ꝓpter ista prelatis detrahas. Si boni sunt: bene erit ipsis. Si ꝙ mali: iudicet illos ds. Nostra ꝙ nõ interest illorũ increpare delicta. ¶ Secundũ ꝓcatũ qõ abũdabat in ciuitate hierusalẽ erat iniusticia. Et ds hac hiere. 5. c. ait. Circuite vias hierusalẽ: ⁊ aspicite ⁊ cõsiderate: ⁊ querite in plateis eius: an inueniatis virũ facientẽ iudiciũ ⁊ q̃rentẽ fidẽ. Et infra. Causam vidue nõ iudicauerũt: ⁊ cãm pupilli nõ direxerũt. O quid ds nobis dicã? Heu heu ꝓrijt ꝓfecto ds terra iusticia. Amore: amore: odio: ac precio ẽ iecta. ut dicit. xi. q. 3. c. quattuor. Sed ꝓfecto impletũ est dictũ Isidori: q̃ ait. xi q. 3. c. paup. Paup oñ nõ habet qd offerat: nõ solũ audiri contemit: ⁊ reprobat. Cito violat auro iusticia: nullãq̃ reus ptimescit culpã: quã nũmis redimere existimat. Et tñ ut dicit Aug⁹ li. 4. de ciui. dei. amota iusticia: qd aliud sũt regna nisi latrocinia? Ideo dicit. 12. q. 2 c. cum ds uotissimã. Sũmũ in rebus donũ est iusticiã colere: ac sua cuiq̃ iura seruare. Et Arist. 5. etbi. ait. Preclarissima virtutũ esse videtur iusticia: ⁊ neq̃ hesperus neq̃ lucifer ita admirabilis.

¶ Tertiũ ꝓcatũ quod erat in hierusalẽ fuit auaricia. de qua hiere. 6. c. sic scribit. A maiore vsq̃ ad minorẽ oẽs student auaricie: ⁊ a ꝓpheta vsq̃ ad sacerdotẽ cuncti faciũt dolũ. Hoc tñ tpe nescio quid referã: qũ mũd⁹ tot⁹ auaricie viculis detinet. Ob illa etenim multiplicata sũt oĩa mala: piuria. s. fraudes: deceptiões: mẽdacia: odia: liuores: rancores: rapine: vsure: symonie: ⁊ similia.

¶ Quartũ ꝓcatũ qõ erat in hierusalem fuit fraudulentia. Oẽs ꝓ maiori ꝑte erãt simulati ficti astuti callidi ⁊ deceptores in oi arte: in oi exercitio: in oi rerũq̃ ꝓuersatione sua. Vñ hiere. 9. c. dicebat. Vnus q̃sq̃ a ꝓximo suo se custodiat: ⁊ i oi fratre suo nõ habeat fiduciã q̃a ois frater supplantãs supplantabit: ⁊ ois amicus fraudulenter incedit. O q̃s haberet nũc vnũ amicũ verũ? Inquit Ambr̃ li. 3. de officijs. Facilis vox ⁊ cõmunis: tuus sũ totus: ⁊ paucoꝝ effect⁹

Quintū pcatū i hierusalē fuit violentia. De hoc dr Hiere. 34. c. Retraxerūt seruos z ancillas suas quos dimiserāt liberos: z subiugauerūt in famulos z famulas. Hic dicit Hico. de lira. q Exo 21. c. dictū fuit. Si emeris seruū hebreū sex annis seruiet tibi: in anno septimo exeat liber gratis: ita q nō pcat vltra teneri nisi vellet remanē. Ipe vero De hebie regis: z ante tenuerāt seruos z ancillas diutius ꝓpter auariciā suā: tū ad monitionē Hieremie z aliox virox tonox rex Sedechias z sui subditi statuerūt firmiē dimittē suos suos hebreos z ancillas ꝓm ꝑceptū legis. Et ut hoc ordinatio esset firma scinderūt vitulū in duas ptes: z inter illas ptes trāsierunt rex z pncipes ei⁹ ad significandū: q sic esset dign⁹ occidi z diuidi infringēs ullā ordinationē. Verūtū p⁹ cupiditate ducti retraxerūt ad se redigēdo in seruitutē. Et sic nō solū pcauerūt ꝫ legē dīnā ꝫ etiā ꝫ statutū ꝓpriū. Similes his hodie sunt q retinēt famulos z ancillas z pmittunt eos pire fame z frigore: fūtq illis infestu: nō soluz cōpellēdo plus debito laborare: ꝫ etiā iniuriādo z ptumelijs ac verberib⁹ afficiēdo. Hō didicere isti disciplinā sapiētis: qui Ecc. 4. c. ait Noli esse sicut leo in domo tua: euertēs domesticos tuos: z oppressēs ſbiectos tibi. Et p hoc facit id Senece ad Lucillum. Colant inquit te pot⁹ serui tui: q timeant. Septū pcatū hierusalem fuit luxuria. Et de hoc dicit Hiere. 5. c. in psona dei. Saturaui eos: z mecbati sūt. Et 23. c. Adulteriis repleta est terra Sileant de hoc verba: loquant exempla Septimū pccatuz fuit idolatria: de qua Hiere. 1. c. deus cōquerebat sic. Dereliquerūt me: z libauerūt diis alienis z adorauerūt op⁹ manuū suaz De tauū pcatū fuit irreuerentia ad cultū diuinū. Nā in tēplo absq deu otiōe ingrediebant z egrediebātur. Et de hoc sic batur Hiere. 7. c. Fecere filij Juda malum in oculis meis: dicit dñs. posuerūt offendicula sua in domo in q inuocatū est nomē meū: ut polluerēt eā. O q̄ reprehensibiles xp̄iani sūt: qui templa dei z ecclias tanq lupanaria calcāt. Pro quib⁹ facit illud qđ scribit de immunitate ecclesie. li. 5. in. c. decet. Decet domum dñi sanctitudo. Decet ut cuius i pace fact⁹ est locus eius: cultus sit debita veneratione pacificus. Sit itaq ad ecclesias humilis z devotus ingressus: Sit i eis deuota cōuersatio: deo grata: inspicientibus placida. In hierusalē ergo erant huiusmodi vitia: z alia plurima que solet abhorrere deus.

De presumptione populi.

Secundū quod accusat z arguit hierosolymorū culpā: est temeraria presūptio. In tot eni petis deū spnebāt. Vñ Hiere. 5. c. dr. Negauerūt dñm: z dixerūt. Nō est ipse: neq veniet sup nos malū: gladiū z famē non videbim⁹. Et infra. Nō dixerūt i corde suo: metuam⁹ dñm deū nostrū. Cōfidebant q̄ in seipsis: z peruersātes in malis suis pœnitentiā recusabant. De hoc dicit Hiere. 8. c. Nemo qđ dixi ē loquis: nullus est qui agat pniam sup pcto suo. dicēs qđ feci. Oēs cōuersi sunt ad cursū suū: quasi equus i impetu vadēs ad prelium.

De obstinatione iudeorum.

Certū qđ odit hierosolymorū culpā: est dura obstinatio. Nazcū p plures ānos ꝓphus ille cōmonitus fuisset: nūq se corrigē voluit. Inqt Hiero. in cōmento sup Hieremiā q Hieremias cū cēt adhuc puer ꝓphare cepit anno. 13. Josie filij Amon regis Juda: ꝓphauitq in impio ei⁹ ānis 19: z postea sub Joachim filio ei⁹ ānis 11. z sub Sedechia q vltim⁹ fuit regni Juda ānis. 11. vsq ad hūtū mēsem: qñ a babylonijs capta est hierusalē. Ac p hoc ab exordio ꝓphie sue vsq ad captiuitatē hierusalē: q̄ z ipse capt⁹ ē, ꝓphauit ānis. 41. z ꝑdixit clare ciuitatis excidiū: nisi pœnitentiā ageret. At illi nō solum non timebant: z humiliabant se deo: verum etiaz Hieremiā psequebant

Scribit nanq; Hiere. xxviii. c. q cum sel' ꝓphetasset: apprehenderūt eū. d. Morte moriat'. Et cōgregat' est ois popul' aduersus Hieremiā in domū dñi. Tandē vtēs tonis verbis Hieremias. dixit ois popul'. Non est viro huic iudiciū mortis quia in noie dñi dei nostri locut' est ad nos. Et Hiere. xxxviii. batrē qualiter cesū eum miserūt in carcerē: vbi sedit dieb' multis. Et Hiere. xxviii. c. narrat: qualiter submiserunt eū in lacū: in quo nō erat aqua: sed lutū. mltaq; alias pſecutiones intulerūt sibi. O malicia incorrigibilis. o malignitas hominū iniquor o duricies prauor cordium. Cleritas ada: mat: deus predicatur tunēdē: vitia increpant: efferunt virtutes q boni mores: tamē odio batrē qui deo iubente talia nunciāt. Idarco nemo potest de deo cōqueri: si in nos seuer' appareat.

De grauitate punitione q plaga hieruſalem. Capl'm. x.

Quia diu dū longanimis p Hieremiā populum ad pēnitentiā vocauerat: sceleriū' q malicia inquorū ꝓuocatus: ad vindictā tandē excitatus est. Qō ut cuncti valeāt scire in hoc mysterio tertio de pena hieruſalē ptractabimus: de qua tria sunt cōsiderāda.

Primū dicit' ciuitatis obsessio.
Secundū ciuitatis afflictio.
Tertiū ciuitatis captio q vastatio.

De valida obsidione ciuitatis.

Primū ꝓsiderandū est ciuitatis obsessio. Ut eni batrē. iiii. Reg. vltimo. c. et. xx. Paralipo. vltō. c Anno nono Sedechie circundata est urbs a Nabuchodonosor cuz validissimo exercitu: q extincte fuerūt in circuitu eius munitiones: q clausa ē ciuitas decem q octo mensibus. Secunduz ꝓsiderādū est ciuitatis afflictio. Preualuit quippe interim fames: nec erat panis populo terre. Tertiū considerandum est ciuitatis captio. Nam ciuitas capta fuit: q fugit Sedechias. Rabbi Salomon dicit q ipse fugit p quandā viā subterraneam cui' exitus erat bene longe a ciuitate. Sed de' fecit apparere vnā capream siluestrē: q oū chaldei velent eā capere fugiēdo cucurrit sup trā ſm viā illius linee subterranee ꝓdictaz q ad exitū. Et sic chaldei inuenerūt Sedechiā: qui exierat viam illā. Sed Nico. de lira dicit q hoc nō est verisile: q chaldei tūc intenderēt venatiōi. Jō dicendū q insecuti sunt Sedechiā per iudiciū aliquoz quos ceperūt in ciuitate: qui nō poterant fugere. Scōm magistrū in histo. capta fuit ciuitas circa mediā noctez. Captus itaq; fuit Sedechias: q adduct' coram Nabuchodonosor. Qui dixit ei. Magnus de' habens neqtiā tuā odio tradidit te mihi. Occidit q filios eius coram eo. Oculos vero Sedechie effodit: q catenis vinxit eū q duxit eum in babylonē. Muri autez hierusalē destructi sunt: q ciuitas expoliata: tandē succensa q popul' duct' in captiuitatē. Refert magister in histo. q cum Nabuchodonosor intrasset babylonem cuz triumpho: victimas solēnes imolauit dijs suis: q solēnizauit cū oi populo nouem diebus. Cūq; recūberēt exhilarati: precepit rex ut adduceretur Sedechias in mediū: q aliqui de cantoribus templi cum eo: qui psallerent coram ꝓuiis ātib' in musicis instrumētis q canerent hymnos de canticis syon. Birebāt aūt ꝓuine in vasis dom' dñi: quoz quedā Nabuchodonosor consecrauit idolis: quedā vo sibi reseruauit. Cūq; darent psallentib' potū clanculo ꝓcepit rex: ut darēt Sedechie pot' laxatiuus. Et coram oibus ignominiose laxatus est. Sicq; irrisum reduxere ad carcerem. Quinimo afflict' dolore p' paucos dies mortu' est. At Nabuchodonosor fecit eum honore regio sepliri. Tali iudicio deus illū punivit: qa ut scribit. xx. Paral'. vltō. c. viginti q vnius ānī erat cū regnare cepisset: q vndecim ānis regnavit i urbe: q fecit malū coram oculis dñi dei sui: nec erubuit facie Hieremie ꝓphete loquentis ad se ex ore dñi.

A rege quoq; Nabuchodonosor recessit: qui adiurauerat eum per deum: & induravit cervicē suā & cor: ut nō reverteret ad dñm deum israhel. Si ergo ipe timuisset deum: abstinuisset vtiq; a tot tantisq; malis: & dē misericordiā suam ondidisset illi: quā nobis exhibuerat: qui est bñdictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo. ix. de iudicio dei contra iudeos xp̄m & ecclesiam p̄sequētes.

Ompletis

annis. lxx. iudaice captiuitatis operāte Esdra sacerdote: & Zorobabel suscitauit dñs spm̄ Cyri regis persarū: qui anno primo sui imperij laxata hebreorum captiuitate: quattuor ferme hominū milia fecit regredi in iudeam: restituens eis vasa tēpli aurea & argētea quinq; milia quadringēta: que Nabuchodonosor portauerat in babylonem. Sicq; reedificata est hierusalem & templū eo tpe quo Tarquinus superbus regnabat in vrbe. Colliguntur ista ex primo libro Esdre. c. i. ex dictis Josephi in libris antiquitatum: & Bede in libro de tribus. Sicq; populus ille ibi multiplicatus est vsq; ad tpa xp̄i. Verūtn̄ qa xp̄m & ecclesiam iudei acriter persecuti sunt: de qua impietate noluerūt pnitere: volente deo ciuitas hierusalem a romanis eversa est & populus fame & gladio perijt: & q̄ remanserunt viliter fuerunt venundati. Propterea ut in dies ad timēdū deum studiosius inuigilemus: in hoc sermōe de iudicio dei contra iudeos xp̄m & ecclesiam p̄sequentes verba faciemus: vi debimusq; qualiter ciuitas hierusalem destructa fuit: & populus eius dispsus. De qua desolatione tria mysteria erunt declaranda.

Primū dicit̄ significationis.
Secundū pnunciationis.
Tertium executionis.

¶ De signis & portentis quibus dei iudicia sepe p̄monstrant. Capl'm. j.

Significata fuit portentis & signis desolatio hierusalem. Et in hoc apparet duricia populi: quia nunq̄ ad pnitentiā rediit. Verūtn̄ ut plenius intelligāt singula: in hoc mysterio tria sūt dubia absolvēda. Primū: an timendū sit cuz alique novitates apparent in corpibus celestib⁹: etiā si naturaliter fiant. Secundū: que sūt illa signa. ppter que timendū est: ne immineant de .ppiquo hoib⁹ malo. Tertium: quib⁹ signis hierosolymoꝝ excidium fuit p̄mōstratum. Prio primo dubio arguūt alij dicētes illud dicere. p.c. A signis celi nolite timere: que solent metuere gētes. Et tamē ptra istos ē auctoritas xp̄i: q̄ Aug. xi. c. ait. Erūt signa in sole luna & stellis. Que verba dicta sunt: ut p illa signa hoies terreant. Rñdet hic Nicol. de lira sup p̄fato. p. c. dicere. q̄ timē .ppter signa celi pōt esse dupliciter. Aut rōnabiliter. Aut superstitiose. Primo⁰ licitū ē: & ad prudentiā spectat sic timere. Nā licz corpa celestia nō sint agēta de necessitate: tñ hñt virtutez imutandi elementa & cōposita ex eis ad diuersas qualitates: ex quib⁹ disponunt humana corpora ad varias infirmitates: sicut ex dñio Martis colera accendit: ex qua accensiōe nō solū corpa disponūt ad infirmitatē aliquaz sed etiā appetitus sensitiuus ad irā: ex quo sequunt vlterius lites & dissensiones: eo q̄ homines ut in plurib⁹ sequūt suas passiones. Soli sapientes eis dominant̄ p rationē. Timor aūt facit precauere a malis futuris. Et ideo timere a celi constellationibus ad hoc q̄ homo p̄sulat de hatendo remedio contra dispositionē ad infirmitates corporū & passiones malas: & alia huiusmodi q̄ pñt ex influentia celi causari: nō est malus sed bonū: & satis conueniens. Secūdo modo timere .ppter signa celi. s. superstitiose: illicitum est & peccatum. Et sic

loquiē dicere. Inde subdit. Quia voces populorum vane sunt. Quod insup ponitur. C. de pœnis. l. de curionū filij. Ita ne inquit voces populoꝝ nō sūt audiēde. Apud populos aūt triplex superstitio inuenta est circa corpa celestia. Prima eoꝝ q̄ dixerunt illa esse aiata. Secunda eorum qui dixerūt illa esse deos. Tertia eoꝝ qui dixerūt corpa celestia imprimē in intellectū nostrū. Prima superstitio est eorū qui tenuerūt corpora celestia esse animata. Contra quos est auctoritas Damasceni: qui in. ij. li. ait. Nullus animatos celos: ul luminaria existimet. Inanimati enī sunt: et insensibiles. Et Aug⁹ li. xj. de ci. dei ait. Nō est credēdū qō Plato dicit glolos istos luminū siue orbiculos luce corpea super aerem: seu die: seu nocte fulgentes suis quidem propꝛijs aiabus viuere. Et. xviij. li. de ciu. dei dicit q̄ Anaxagoras factus est reus apud athenienses q̄a dixit solē esse lampadē ardentē: negās vtiq; ipsum eē deū: uel aliquid animatū. Si vero obijceret: q̄ non solū platonici: sed etiā doctores fidei tenuerūt corpa celestia esse animata: ut Origenes et Hiero⁹ Aug⁹ insup hoc sub dubio derelinquit. ut ui li. lxxxiij. qōnū. in enchiridion. et in. ij. sup Gen̄. ad litterā: vbi dicit q̄ si sunt aiata corpa celestia ptinent ad societatem angelorū eorū aie. Respōdet Hug. i. pte. q. lxxij. uel. xo. q̄ inter ponētes corpora celestia esse animata uel inaiata: parua uel nulla est differentia in re: sed in voce tm̄. Quoniā dici possunt aiata non sicut plante et animalia: sed equoce incꝰtuz substantie spūales vniunt corporibus celestibus: ut motores mobilibus: quo fit ut motus celestiū corporū sit ab aliqua substātia apprehendēte: et nō solum a natura: sicut grauia et leuia Unde Aug⁹ dicit. x. de trinitate. corpa omnia administrari a deo p spiritū vite Secunda superstitio fuit aliorū dicentium corpa celestia esse deos: ut fuerūt egyptij: de quibus Eusebius pāphili. li. i. de euangelica pparatione ait. Egyptios ferunt primos omniū cū in celuz oculos sustulissent motū ordinē et quātitates celestiū corporū admiratos: solem ac lunā deos putasse Tertia superstitio fuit aliorū: qui tenuerūt q̄ corpa celestia imprimunt in intellectum nostrum. Nō vtiq; falsū fore ostēdit Hug. in. j. sūme pctra gentiles: dicens q̄ direcꝛe et p se nō imprimit: ḡa ut dicit Dionysius li. de diui. no. et Aug⁹. j. de trini. diuine prouidentie ordo est: ut p superiora reganꝰ inferiora: et moueanꝰ. Intellect⁹ aūt ordine nature omnia corpora excedit. Impossibile ē ergo q̄ corpora celestia agant in intellectū directe nec possint esse causa p se eorū que sunt circa intellectū. Insup. nullum corpus agit nisi p motū: ut habet. viij. phisicorū, ergo que sunt oio extra motū nō possūt esse causata a corpibus celestibus. Ex ea que sunt circa intellectū sunt oio ex motū p se loquendo: sicut patz. x. phi. Quinimo p quietem a motibus fit aia prudens et sciens: ut dicit ibidē. Indirecte tamē corpa celestia possunt imprimere in nostrū intellectū: quia licz intellectus noster nō sit virtus corpea: tñ in nobis opatio intellectus compleri non potest sine opatione virtutū corporearū que sunt imaginatio et vis rememoratiua et cogitatiua. Et inde est q̄ impeditis harū virtutū opationibus, ꝓpter aliquā indispositionem corporis impedit opatio intellect⁹: sicut pz i freneticis: et litargicis: et silibus. Et, ꝓpter hoc etiam bonitas dispositionis corporis humani facit aptum ad intelligendū: ingꝰtuz ex hoc predicte vires fortiores existūt. Dispositio aūt corpis humani subiacet celestibus motibus. Et sic ad ꝓpositū redeundo: superstitiose opiniones de corpibus celestibus non sunt acceptande. Secūdū dubiū quod erat absoluendum est. Que sunt illa signa, ꝓpter que timendū est ne imineant de, ꝓpinquo hominibus mala. Et dico q̄ sunt tria. Primū solis et lune defectio. Secundū cometarum apparitio.

Tertiū portentorum frequentatio.

Primū signū. Quotienscūq; etenim eclipsatur sol: uel luna: timendus est de aliquo malo venturo. Probatur hoc p̄ Ptolomeū: qui i centiloquio ait. Sol ⁊ luna sunt homini aliorum planetarū eo q̄ sunt cause totius opis ⁊ gubernationis stellar. Ideo eclipses accidētia grandia significāt. Et Messaballa. c. 1. de temporum varietate ait. Scito q̄ in eclipsi solis aut lune non poterit fieri quin significetur aliquod magnum accidens p̄m quantitatem eclipsis ipsius. Nam in signis igneis significabit interitum regis: ⁊ viuitū: ⁊ siccitatē: ⁊ terre sterilitatē atq; famem. Et Virgilius in primo georgicorū inqt. Sol tibi signa dabit: solē quis dicere falsum audeat ille etiam cecos instare tumultus. Sepe monet fraudem: ⁊ operta tumescere bella. Ille etiam extincto miseratus cesare romam. Cū caput obscura nitidū ferrugine texit. Impiaq; eternas timuerunt secula noctem. Recitat Nicobalus in cronicis q̄ anno Neronis q̄rto solis defectio fuit ⁊ terremotus [illegible] Tunc magna persecutio insurrexit contra christianos. Petrus ⁊ Paulus martyrio fuerunt coronati. Post passionem vero illorum tanta rome pestilentia fuit ut triginta milia funerū in fatione venerunt. Laodicia ⁊ Colossa. ⁊ Hierapolis vrbes in asia terremotu ceciderunt. Tempore Constantini. 3. facta est solis defectio. Hic Cōstantinus italiā de longobardis liberare conat⁹: ab athenis per mare Larentū transiuit: oēsq; vrbes i campania ⁊ terris circūuicinis a longobardis occupatas p̄ quas venit vi cepit. Romam tandem pergit: papam Martinū occidit. In Sicilia apud Syracusas a suis occidit. Paulo post sarraceni cū nauibus in Siciliam veniunt: Syracusas captas diripiunt ornamenta Alexandriā referūt. Templum construitur in hierusalē vbi templum Salomonis fuerat. Tempore Lotharij secūdi factus ē sol sanguine⁹: ⁊ p⁹ paucos dies hominū lues ē secuta. Refert adhuc Eutropius: q̄ feruente tumultu bellor ciuiliū: tres soles simul exorti sunt: qui paulati coierūt in vnū. Scias tamē q̄ nō sūt idem eclipsis solis: ⁊ multiplicatio in aspectu. Nam ut dicit Isidor⁹. li. 3. ethimol. Eclipsis solis est quotiens luna. 30. ad eandem lineam qua sol vbiq; puenit: eiq; se obijciens solem obscurat. Nam de facie nobis sol videt dum illi orbis lune opponitur. De multiplicatione vero solis q̄ videt. 3. dicit Seneca li. i. de q̄onibus naturalib⁹: nos nō esse soles: sed imagines solis i nube spissa soli ppinqua: in qua radij solares inclusi sūt. Et Johānes solorbiensis in policratic. li. 2. ait. Quotiens sol in celo videbit geminari inundationē aquarū subtus orbis expectet. Et licz a raritate sui miraculis videat accedere: op⁹ tñ nāe est: q̄ quidē soles nō geminat: sed nubem simillimā facit: vocaturq; parelion. Est enī parelion nubes simillima soli. Secundū signū ppter quod timēda sūt mala futura dicit comete apparitio. De qua nō quod dicit Tullius libro. 2. de natura deor. q̄ cometa grecū vocabulū ē: quā latini crinitā stellā vocāt: eo q̄ comas luminis ō se fundat. Pythagorici dixerunt cometā esse vnā de. 7. stellis erraticis. Quor falsitas apparet: cū septē ōes luceāt apparēte cometa. Arg. i. methau. scribit Anaxagoram Democritum ⁊ alios dixisse cometā fore de natura celi. Sed cum omnis stella celi sit perpetua ⁊ cometa videatur deficere absq; eo q̄ solis radijs absc̄ōdatur: ideo dicendū cum Johanne Damasceno: q̄ cometa non est stella de natura celi: sed vapor ad voluntatem creatoris accensus in viscosa materia ⁊ adustibili. De apparitione ergo comete dicit Ptolomeus in centiloquio ppositiōe. 99. et in. 2 quadripartiti. c. vltī. et Arg. in p̄ methau. q̄ significat malos effect⁹. Scribit Seneca i questionib⁹ naturalib⁹ q̄ due insule submerse sūt prenūciante cometa.

Narrat Justinus q̄ anno quo nat⁹ est Mitridates: ⁊ anno quo p̄mū regnare cepit: cometa p̄ vtrunq; tempus multis diebus splenduit cum luce tanta: ut celū omne videret ardere. In quantitate videbat occupare magnum celi spaciū: ⁊ in luce vincebat nitorē solis. Apparebatq; vtris quatuor. Hic Mitridates. 46. annis cum romanis atrocia bella gessit. De quo scribit Valerius in rubrica de studio ⁊ industria. Et idē confirmat Solinus in libro de mirabilibus mundi. Viginti duarū gentū quibus impabat idioma didicerat. Et ut refert Justinus ⁊ Eutropius cū Nicomedem regem bithynie regno pararet pellere amicū romanorū: cum diceretur sibi q̄ si id faceret romanis displiceret: cū Epheſū pueniſſet. crudeli edicto: ut scribit Valeri⁹ i rubrica de crudelitate. multā familiā romanoꝝ ciuiū in asia: p̄ vrbes negociandi causa dispersam vna epistola ⁊ vno die truncari fecit. Nē miserabilis illa rerū facies fuit ut vbicunq; romanus fuisset inuentus puta in agro: in domo: i foro: in via: in templo: in lecto: in cōuiuio: velut bestie mactaret. Seneca li. 6. de questionib⁹ naturalibus dicit: q̄ impante Nerone senis mensibus apparuit cometa. Nec q̄ uero prius quid illis tpibus potuit esse: q̄ viuere sub dño tam crimino so. De q̄ dicit Johes solobriensis in policrato/ne li. i. In tanta mole impij omnē p̄rosus ē grauitatē: philosophiā pseq̄s quasi maiestatis imperij inimicā: ⁊ nobiliora ingenia veritus: se cōsilijs subdidit histrionū. Cum vero esset omniū auaricissimus: adeo ut nulli q̄cūq; officium delegaret: quin p̄sequeret: nosti quid mihi opus est: aut illud subijcēt: qui omnibus p̄est: omnibus indiget: tamē histriombus ⁊ mimis p̄cunias/ infinitas erogare non grauabat. Singulos prout quibusq; placuerat: amplissime dignitatis nomie sublimabat. alios patricios: alios senatores dicēs: hos illustrium spectabiliū ve nominib⁹ illustrabat. Tertiū signū. ppter q̄ ti/mēda sint mala futura: dicit portentoꝝ frequentatio. Quando multiplicātur pdigia ⁊ ostenta solent sequi. pditiones ⁊ mala. Unde Plin⁹ li. 2. de naturali histo/ria scribit: q̄ anno anteq̄ crassus occideret a parthis: ferrum pluit in lucanis: ⁊ omnes Lucani milites: quoꝝ numerus multus erat: in illo exercitu fuerunt cesi. Recitat Orosius: q̄ anno ab vrbe condita quadringentesimo octogesimo: sanguis de ęra e multis fontibus scaturijt: pro malo quod secutū ē quando sequēti anno terribilis pestis romanos inuasit. Idem Orosi⁹ refert: q̄ āno ab vrbe condita quadringentesimo octogesimo sexto dira, pdigia visa sunt rome. Edes salutis ictu fulminis dissoluta est. Apud Ptolomeas multis ictibus fulminū menia vndiq; combusta ⁊ dissoluta sūt. Sequēti āno Sempronius cōsul aduersus picentes exercitum duxit. Triste adeo id bellum fuit ut cum media pugna contremuisset ęra ⁊ fuisset terremotus: ⁊ diceret: q̄ cum sono tam horribili sanguinem humanū accipere voluisset. Romani quippe pauci admodū qui remanserūt vicerūt qa vtraq; pars gladio corruit: paucis romanis remanētibus. Orosius insup dicit q̄ bellum picentū: marsorū: pelignorum: samnitum: ⁊ lucanorū multa prodigia precesserunt. Nam rome sub ortu solis globus ignitus e regione septentrionis cum maximo celi fragore emicuit. Apud tarentinos cum panes per conuiuia frangerentur cruor e medijs panibus quasi e vulnerib⁹ corpor fluxit. Tunc p̄ septem continuos dies grando lapidū: imixtis etiā testar fragmentis: terrā latissime p̄terauit. Belli punicī secūdū multa pdigia p̄monstrarunt. Nam hos quidam locutus est rome dicēs. Caue tibi roma. Et Aug⁹ li. 5. de ciui. dei. c. vltō. de hoc ait. Omitto boues locutos: infantes nondū natos quedā verba clamasse de veteris matrū: volasse serpentes: feminas ⁊ gallinas ⁊

boies in masculinū sexū fuisse cōuersas Inter cetera mala que ex post secuta sūt p̄m Orosiū. in ea pugna q̄ apud cānas celebrata est. 44. milia romanorū cesa sūt. Hanibal in testimoniū victorie tres modios anulorū aureorū qui ex manib⁹ interfectorū retracti fuerant Carthagine misit. Narrat Sigibertus q̄ i gallia ante solsticiū estiuale orta tēpestate: cuz grandine ingens fragmentū glaciei de celo cecidit: cui⁹ latitudo sex pedum: altitudo duorū: longitudo vo quindecim fuit. Et ut scribit in speculo gestorū mūdi: statim normandi septētrionales ppli venerūt in galliā potenti manu: domueruntq̄ gallos strage tellica p. 40. ānos Postremo in signum pacis normandis data est quedā portio gallice regionis: que vsq̄ ad ista tēpora dicit normādia. ¶ Tertiū dubiū apīriēdū fuit. Quibus signis hierosolymor̄ excidiū fuit p̄mōstratū. Et licz fuerint multa que Josephus posuit in libris quos scripsit de bello iudaico. nos tm aliqua p̄cipualia colligem⁹ ¶ Et primū fuit. q̄ stella quedā p annū sub forma gladij stare visa est: q̄si imminens vsq̄ ciuitati ¶ Secūdū. Cum die festi populi conuenissent: octaua die mensis Aprilis: noctis tēpore hora. 9. tant⁹ fulgor luminis ārā tēplūq̄ circūdedit: ut dies clarissimus videret: mansitq̄ spacio hore dimidie. Hoc quidem ignaris prosperū visum est: sed probospitosq̄ portēdū exitiale nō latuit ¶ Tertiū signū. q̄ luna eclipsim p. 12. noctes cōtinuas passa ē ¶ Quartū signū. q̄ ianua tēpli que erat ad orientē: cum esset ere solido inducta tanti ponderis q̄ vix viginti viris sūmo conatu impellentib⁹ clauderet: repente hora noctis sexta per seipsā apta ē: q̄ferreis vectib⁹ teneret ¶ Quintū signū. q̄ die. 21. Maij. ppe solis occasū: visi sunt currus et quadrige in omni regiōe p aerem ferri: et armator cohortes nubib⁹ p̄miseri ¶ Sextū signū. In nocte pentecostes sacerdotes ingressi templū ad diuina officia celebranda: primo senserūt quosdā strepitus: et paulo post audierūt voces clamantes Discedam⁹ ab his sedibus ¶ Septimus signū. Quidā Jhesus noie p quattuor annos clamauit continue alta voce. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox a quattuor vētis. Vox sup̄ urb̄m. Vox sup̄ sp̄os et sp̄sas. Vox q̄ sup̄ vniuersū populū. Sicq̄ indesinenter die ac nocte clamabat: p vicos et plateas discurrēdo. Et flagellatus ac pcussus etiā ante iudicē flagris vsq̄ ad ossa laceratus ut taceret cum quodam eiulatu sp illud replicabat addēs. Ve hierosolymis. Ve masculis et femellis.

¶ Qualiē xp̄s p̄nūciauit excidiū hierosolymor̄ p̄cipue trib⁹ vicib⁹. Cap. z.

Sic ad mentē reducenduz est: q̄ dñs et saluator nr̄ ibus xp̄s illi populo p̄nunciare dignat⁹ est q̄ ventura erant mala: ut si velient possent penitendo flectere furorē dñi. Trib⁹ aūt vicibus id fecit. Ad cōmemorat̄ a Luca p̄mo. 19. c. Secundo. 21. c. Tertio. 23. c Primo Luce. 19. dicit̄ qualiē cū dñica olivarū venret in urb̄m et turbe p̄cesserūt et obuiā: videns ibus ciuitatē fleuit sup̄ illā dicens inter alia. O urb̄m plena populo. O ciuitas sacerdotalis et regia: venient dies in te: et circūdabūt te inimici tui vallo. et circūdabūt te et coangustabunt te vndiq̄: et ad terrā p̄sternēt te: et filios tuos q̄ in te sūt: et nō relinquēt in te lapidē sup̄ lapidē: eo q̄ nō cognoueris tēpus visitatiōis tue. Inquit propterea Piero. in questionib⁹ ad Helbidiam. In tantū urb̄m amauit dñs ut fleret eam: et plangeret. et pendens in cruce loquerē Pater ignosce illis q̄a nesciūt q̄d faciūt. Itaq̄ impetrauit q̄d petierat: datūq̄ est eis tēp⁹ p̄nie: videlicz vsq̄ ad quadragesimū secundū annū. Post q̄d pseuerātibus illis in blasphemia egressi sunt duo vasi de siluis gentiū romanor̄ Vespasianus et Titus: et eos interfecerunt atq̄ lacerauerūt. hec ille ¶ Secūdo xp̄s prenūciauit desolationē urb̄m Luce. 21. cū dixit. Erit eni p̄ssura magna sup̄ terrā: et ira populo huic. Et cadēt in ore gladij:

7 captiui ducent in cas gentes. Hierusalem calcabit a gentib9: donec impleantur tpa nationū. ¶Tertio xpus pnunciauit ruinā ir'm Luce.23.c.qñ die passiōis sue sequebat illū cruce oneratū multa turba populi 7 mulierū que plāgebant: 7 lamentabāt illū. Conuersus autē ad illas ibs dixit. Filie ir'm nolite flere sup me: ꝫ sup vosipsas flete: 7 super filios vestros: qñ ecce venient dies in quib9 dicent. Beate steriles que nō genuerūt: 7 vbera que nō lactauerūt. Quid plura? Crucifix9 est xps: 7 tota mūdialis machina est cōmota. Tremuit terra: obscuratus est sol: petre cōtrite sunt: apta monumenta: 7 velū templi scissum ē i duas ptes a sūmo vsq; deorsū ut dicit Matiū 27. tamē iudei duriores effecti i xpm 7 ecclesiaz seruiunt. Post xpi resurrectionē quinquagesima videlicz die: apostoli receperūt spiritū sanctū: 7 ea die Petr9 publice pdicauit resurrectionē xpi: 7 pniaz in remissionē peccatorum: ut dicit Actū. 3.c. Et postq̄ sanauit claudū 7 paraliticū ex vtero matris: qui sedebat ad portā templi: que vocabat speciosa dicēs: In noie ihu surge 7 ambula. cū esset factꝰ cōcursus populoz ad rem tam grandez videndā. itez pdicauit Petrus innocētiā xpi 7 impietatē eorū contra illū. Et subdit. Penitemini. 7 conuertimini: ut deleantur peccata vestra. Actū. 4. c. Ez ecce sacerdotes 7 magistratus templi iniecere manus in Petrū 7 Johannē: 7 carcerauerunt eos Actū. 5. c. Sequenti vero die eductos de carcere literauerūt: dicentes ne docerēt in noie ihu. Cum aūt illi perseuerarēt in doctrina: iterū posuerūt eos i custodia publica: a qua fuerunt p angelū liberati. Et ne singulis inmorem̄: obstinati iudei lapidauerūt Stephanū. Actū. 7. c. Surrexit tandem Saulus cōtra discipulos: qui persus est ex miraculo xpi sibi apparentis. Actū. 9. c. 7 a iudeis psecutiōes grauissimas passus est. Occisus est Jacob9 frater Johannis gladio. Incarceratꝰ Petr9: 7 per angelū liberatꝰ. Actū. 12. c. Sicq; cōtinue addebāt mala malis miserabiles iudei ¶De tribili sentētia diuini iudicij pra hierusalem. Capl'm. 3.

Nescio q̄s tā ferus esse potest: ut sine gemitu audiat que passa est hierosolymitana ciuitas recto iudicio dei. Idcirco in ꝫ mysterio de executiōe diuine sentētie pra ir'm dicem9 de qua tria sunt cōsideranda.

Primū est multitudinis pclusio.

Secundū famis afflictio.

Tertiū ciuitatis deletio.

¶Primū cōsiderandū est multitudinis cōclusio. Cū. n. ab exercitu romano9 circūdata fuit ir'm: cōclusa inuenta est ibi innumerabilis multitudo ppli. Refert Eusebi9 li. 3° histozie ecclesiastice. qđ etiam Josephus ponit. q̄ ex oi iudea populi in die solēni pasce hierosolymā velut extialī quadā manu cogente cōuenerūt: quos tricesies centena milia hominū dicit fuisse iusto. i. iudicio dei tpe hoc vltionis electo: ut qui in dieb9 pasce saluatorē suū xpm dñi cruentis manib9 7 sacrilegis vocib9 violauerant: in ipsis dieb9 velut in vnū carcerē ois multitudo cōclusa: feralis pene exitiū qđ merebāt exciperet. ¶Secūdū cōsiderandū ē famis afflictio. Obsessa nanq; ciuitate fecerūt romani vallū munitissimū i circuitu: ita ut nullus ciuitatē exiēs illud trāsire posset. Ob quā cām i brevi ciuitas vrgeri fame cepit: tantūq; excrevit penuria rerū: q̄ ppter famē ea q̄ referā dicit Josephꝰ mala cē secuta. ¶Primū. q̄ pdones p ciuitatē discurrētes vi intrabāt domos: 7 rapiebāt si qđ ibi inuenissēt cōmestibile. ¶Secūdū. q̄ filij ex ore pentū 7 ecōuerso violēter stricto mānib9 gutture: masticatū cibū extrahebāt: 7 velut rabidi comedebāt. ¶Tertiū. q̄ etiā fimū bouū aliaq; imūda sūpserūt i cibū. ¶Quartū: q̄ multi cōtēdebāt exire ut herbas colligerēt: 7 capiebāt a romanis: Et tāt9 fuit numer9 captiuoz: ut tute custodiri non possent. Qua propter statutum fuit: ut euulsis eorū oculis manibusq; āputatis compellerentur sic ad ciuitatem redire.

¶ Quintū. q plerīq; diuites timentes ne sua iocalia ad manus romanoꝝ ꝛ
nirent: quos verisimiliter ꝓesumebant
ciuitatē ꝛtellaturos illa ꝛglutiuere.
Cuius rei fama cū ꝛueniſſet ad aures
romanoꝝ cōmouit eos: ut exenterarēt
iudeos captiuos quos estimabāt gem
mas i ventre adhuc retinē. Quare vna
nocte duozū miliū patefacta sūt viſce
ra. ¶ Sextū. q multi formoſi ꝛ velicati
iuuenes i via: in plateis: in ꝓpꝛijs do
mibus fame ꝛrati: impꝛouiſa morte ꝛ
repentina cadebant: ꝛ sepius illi qui ca
uauera sepeliebāt ſup̄a sepultos moꝛ
tui ꝛ ipſi ꝛficiebant. ¶ Septimū. q in
uente sunt mulieres filios ꝓpꝛios co
medentes. Unde ꝛ ꝛ quadam dicit Jo
sephus: q cuz fame toꝛqueꝛē nihil ba
bens ad comedendū: lactentē filium in
manibus tenēs dixit. Infelicis matris
infelicioꝛ fili: in bello: in fame: in diꝛ
ptione: cui te reſeruauoꝛ? Cleni ergo nūc
o minate: ꝛ esto cibus matri: ꝓdoni
bus furoꝛ: seculis fabula. Et his dictꝫ
filiū iugulauit: ꝛ coxit: dimidiū come
dit: ꝓtez alterā occultauit. Ecce ꝓfestim
ꝓdones odoꝛem carnis cocte sentien
tes in domū irruūt: ꝛ ut carnē ꝓdat:
moꝛtē minant. Tunc illa ꝛtegens in
fantis membꝛa: ecce inquit vobis ꝓtem
optimā reſeruaui. At illos tantus boꝛ
roꝛ inuaſit: q nec loqui ꝓtuere. Et illa
meus est inquit filius: meū est ꝓcatū:
securi edite: quia ꝓioꝛ ego comedi quē
genui. Illi vero tremente ꝛ territi diſ
ceſſerunt. O quot erant in ciuitate illa
amara ſpectacula: vbi videbant quo
tidie tot moꝛientes. O quot infantes ꝛ
pueri extendentes manū ad vbera ma
tꝝ: ꝛ panē ꝓtentes: ad ꝓdes illarū ex
tincti ruebant. O quot erant ibi flebi
les voces: quot lamenta: quot ſingulꝰ
quot ſuſpiria: ꝛ tamē a deo nō exaudie
bant. ¶ Tertiū ꝓsiderandū est ciuitaꝫ
velatio. Anno eni secundo imꝑij Ve
ſpaſiani. Titus eius filius: qui in obſi
dione remanſerat ciuitatē cepit: quam
a fundamētꝫ ſubuertit. Ubi ꝓriere vi
roꝛum vndecies centena millia fame ꝛ
gladio: ꝓeter mulieres ꝛ puulos: reliq
venūdati. Ubi es ergo magna ciuitas
hieruſalem? Ubi es decoꝛa ſyon? Ubi
es ciuitas quondā referta gentibꝰ: dña
ꝑpꝛozū: regibus veneranda: acceptabil
deo: ſedes gratie? Ubi es templū illud
mirabile: pauimenta marmoꝛea: poꝛte
nitentes auro? Omnia vtiq; euerſa ꝛ
fundamētis dirupta fuere. O inuictiſ
ſima dei viuentis ꝛtera: que ceruices
ꝛtumit peꝛozū. Ipſa faciente tot cala
mitatibus ꝛ cladibꝰ irā ꝑrijt. Ex poſt
ꝑea. Helij Adriani cōfluentibꝰ diuer
ſarū nationuz incolis reedificata est: ꝛ
Helia ex ꝓnoie impatoꝛis dicta. Qui
Adrianus ut dicit Joſi li. ꝛ. ꝑcepit:
ne cui Judeo hieroſolymā intrare licēt
digne itaq; omnibꝰ timoꝛē dñi ꝑdica
mus: qui timentibus ſe largit gratiā in
ꝑſenti: ꝛ in futuro gl̄iaz ſempit̄nā. Amē.

¶ Sermo. 14. de iudicio dei cōtra Da
uid populum numerantem.

Compellor equidē non parū admi
rari de dominū bui⁹ tpis
temeritate: qui videtes
quottidie patrias ꝑſti
lentijs grauiſſimis agitari: nō timent
tremēda iudicia dei. Profecto acerbiſſi
mū ē flagellū peſtilētiaꝫ. Nā pater filiū
filiꝰ fugit patrē: fraꝫ fratrē deſerit: vxoꝛ
ē vir derelinq̄t: ꝛ vir vxoꝛē abdicatur.
Quid plura? Suffocat̄ penit⁹ pietas.
Fiunt ciuitates vacue ꝑſis: domuſq;
etiā clauduntur ꝑfiſſime. Viduāt vxores
maritis: ꝛ velicati iuuenes formoſeq;
puelle miſerabiliter extinguūt. Talis teni
flagello deꝰ Dauid i ſuis iuſte puniuit.
Nō ut euidēti⁹ innotescat ad ipſū Dauid
ꝓ inſtructione nr̄a ſermonē vertemus:
de quo tria myſteria declarabimus.
Primū dicit excellentie.
Secundū ꝛficientie.
Tertium peſtilentie.

¶ De admirandis prerogatiuis ⁊ excellentijs Dauid. Capl'm.j.

VEniunt in vsum ecclesie sancte dei: p maiorē pte psalmi q̄s Dauid cōposuit: quare nomē eius cum laude sonat in auribus audientiū Ideo in hac parte videndū erit quātis priuilegijs ⁊ excellentijs Dauid a deo fuerit donatus. Et ex multis q̄nq̄ dūtaxat colligemus.

Prima dicit̄ pplxetica illustratio.
Secunda filialis nominatio.
Tertia victoriosa superatio.
Quarta mansueta conditio.
Quinta regalis exaltatio.

¶ De Dauid claruit spiritu pplxetie.

PRima excellentia Dauid dicit̄ pplxetica illustratio. Claruit. n spiritu pplxetico p̄nunciās mysteria xp̄i. Sed hic pulchre disputandū est. Vtrū Dauid fuerit reliquis pplxetis p̄sentior. Et ad hoc respondet Nico. de lira sup prologū in psalterio: q̄ Dauid potest compari ad pplxetas noui testamenti cuiusmodi fuerūt apli. Et sic Dauid nō excessit alios q̄a apli fuerūt de secretis diuinis magis illuminati. ⁊ in maiori plenitudine receperūt gratiā spūs sancti. Et q̄ apli spūm acceperint pplxetandi p̄ Act̄. x. c. j. c. v. c. xi. c. ij c. xv. c. Si autē cōparet Dauid ad pplxetas veteris testamēti. sic dicit Tho. $2^{a}2^{æ}$. q. clxxiv. q̄ nō fuit Dauid excellentior alijs pplxetis: sed Moyses. Et hoc propter tria.

Primo propter clariorē cognitionem.
Secūdo ppē coiorē denunciationē.
Tertio propter miraculoz rutilationē.

¶ Primo propter clariorē cognitionem. Nam excellentior grad⁹ pplxetie est vbi est cognitio clarior. Sed Moysi concessum fuit videre essentiā dei p̄m Aug. ad Paulam de videndo deū: qō nō fuit p̄cessū Dauid ⁊ alijs pplxetis. Ergo habuit clariorē cognitionē: ⁊ sic fuit certis excellentior. ¶ Secundo Moyses fuit excellentior p̄m Tho. propter cōmuniorē denūciationē: quia Moyses pplxetiaz suam denunciauit toti populo iudeorū non sic Dauid ⁊ alij proplxete. ¶ Tertio Moyses fuit excellētior propter miraculorū rutilationē: quia maiora signa fecit Moyses in egypto: i mari rubro: in deserto q̄ Dauid ⁊ alij proplxete. Sed Nico. de lira dicit q̄ p̄m glo. in p̄ncipio psalterij Dauid dicit̄ pplxeta p excellentiā. Et prima rō de Moyse non cōcludit: quia claritas cognitiōis actū prophetandi excludens nō p̄t constituere excellentiorē gradū pplxetie: q̄a idē cōstitueret ⁊ excluderet. ut p̄z. Aliter autez diuine essentie excludit actum pplxetādi sicut ⁊ actū fidei: quia vtriq̄ est necessario actus enigmatic⁹. Et ideo visio diuine essentie non potest constituere excellentiorē gradū prophetie: licz faciat clariorez cognitionē: seu aliquid clari⁹ cognoscere. Alteruz ergo est q̄ claritas cognitionis maior constituit maiorem gradū. pplxie: dum tamē talis claritas limites cognitionis pplxetice nō transcēdat. Insup si ratio p̄tacta staret: sequeret̄ q̄ Moyses fuit excellētior apostolis p̄ter Paulum: quibus nō fuit concessum videre essentiā dei in p̄senti vita. ¶ Secūda insup rō dicit: eo q̄ denunciatio pplxetie est aliquid sequens ppheticā cognitionē: ⁊ ideo non videt̄ variare gradū pplxetie: ex hoc q̄ plurib⁹ vel pauciorib⁹ nūciat. ¶ Tertia adhuc rō debilis est: quia cōfirmatio p signa ⁊ miracula sequit̄ ppbetiā: ⁊ non est de essentia eius. Vnde Johānes baptista signū nullū fecit. ut habet̄ Joh. x. c. ⁊ tamē cōcedit̄ maior Moyse. Ex quo dicit Nico. de lira. q̄ licz Moyses habuerit eundē gradū pplxetie quē habuit Dauid. s. absq̄ quibuscunq̄ signis sensibilibus aut figuris: tamē non habuit totiēs: nec ita cōmuniter tales illustrationes sic Dauid. Insup dicit Tho. vbi ō. in corpe. q. in fine. q̄ Dauid clarius ⁊ plenius exp̄essit mysteria xp̄i q̄ Moyses. Lex aūt vet⁹ ⁊ ppbete ordinabant̄ ad xp̄m sic ad finē. Vñ Rabbi Moyses in lib⁹ directionū perplexorū

inquit. Deus ppheˢ nō fuit locuti: nisi ad dies messie. Cū ḡ finis nobilior sit bis q̄ sunt ad finē, ppheˢtia Dauid videf ſoꝛ/ tiri quandā excellētiā ex hoc q̄ xp̄i my/ steria sic exp̄ssit. Probabiliē itaq; p̄t dici q̄ Dauid fuit excellentioꝛ ppheˢta Moyse: q̄uis Moyses excellētioꝛ fue rit in alijs: que prophetiā trāscēdūt: uel eam p̄sequūf. Que autē ipse predixit. p/ phetico spiritu irradiatus legunf i psal mis suis: in quib⁹ suauī melodia de xp̄o multa cāt auit. Ob qō Hiero⁹ ad Pau/ linū inquit. Dauid Simonides noster Pindarus ⁊ Alceus Flacc⁹ quoq; Ca tullus: ⁊ Seren⁹ xp̄m lira psonat: ⁊ in/ tecacordo psalterio ab inferis excitat resurgētē. H ille. Ex cronica Nicobal/ di sumpta sūt que sequūf. p declaratiē verboꝝ Hiero. Simonides poeta fuit tpe Tulli Hostilij. 3. regis romanoꝝ anno ab vrbe p̄dita. 12. Pindar⁹ poeta anno ab vrbe cōdita. 253. post expulsū Tarquinū vltimū regē. Alceus poeta tpe Tarquini p̄sci q̄nti regis romanoꝝ Horacius Flacc⁹ Venusij oꝛitur: anno ab vrbe condita sexcētesimo nonagesi/ mo sexto. Catull⁹ poeta veronēsis: āno ab vrbe condita sexcentesimo tricesimo quinto. Seren⁹ quidā alius poeta cui⁹ tpa nō inueni. Sūt p̄noiati poete apud Quintilianum li. 3. de iudicijs. multa laude cōprobati. Quibus, p melodia ⁊ suauitate cōcentus Hiero⁹ Dauid vo/ luit compare. Notādū tū q̄ ipe Hiero⁹ gloꝛiosius: ut dicit Nico. de lira. ter trās/ tulit psalteriū. Primo p̄m. 10. interp̄res quod dicif psalteriū romanoꝝ: eo q̄ ec/ clesia bti Petri illo vtif. Secundo fecit aliā translationē non multū distantē a prima: ⁊ tū appropinquantē hebraico: ⁊ vocatur psalterium Gallicanū: eo q̄ Damasus papa ad rogatū Hiero. illud fecit cantari in ecclesijs gallicanis. Et hoc vsuf frēs minoꝝ. ¶ Tertio ad p̄/ ces Serpheni: qui frequēf disputabat cū iudeis: q̄ solū recipiūt illud qō est in hebreo: fecit trāslationē imediate acce/ ptaz ab hebreo. Propter qō vocaf psal/ teriū Hieronymi iuxta hebraicā ṽitatē.

¶ De xp̄o dicitur filius Dauid.

Secūda excellentia Dauid dicif filialis noiatio. Hā dñs noster ihs xp̄s deus verus vei filiꝰ pro nobis oibus incarnatus: natus de vir/ gine verus homo: noiaf p excellētiā filiꝰ Dauid. Cū euāgelista Mathe⁹. i. c. dic Liber generationis ihu xp̄i filij Dauid. Scōm Nico. de lira. moꝝ hebraeoꝝ ē de/ nominare libꝝos ab eo de quo tractaf in p̄ncipio: sicut dicif liber Geneſis: qa in principio tractaf de creatione mundi Similiter Mathe⁹ qa incipit euange/ lū a genealogia xp̄i: iō ab ipsa denoiat ⁊ intitulat ipsū. Nō autē quare incepit a genealogia xp̄i fuit: quia iudei nega/ bant ihm naçarenū esse verū xp̄m: ⁊ de/ scendisse a Dauid: quia galileꝰ erat: p̄m q̄ dicif Johis. 7. Nunq̄d a galilea ve/ nit xp̄s? quasi dicerēt: nō. Sed iudei sic loquentes nō intelligebant scripturas dicif ergo a Mathe⁰ filiꝰ Dauid: ⁊ p̄/ ponif Dauid ipsi Abrahā: licz sit poste/ rioꝝ p̄m temp⁹: ꝓpter eminētiā regie di/ gnitatis: ⁊ ut cōuenienti⁹ generationis ordo tradaf. Angelus etiā q̄ p̄gini cō/ ceptū filij dei annūciauit: ut habef Luc i. c. dixit. Dabit illi dñs deus sedez Da/ uid patris ei⁹. Et Chananea clamauit ut p̄z Matb. 15. Ihu fili Dauid miserē mei. Et psallētes turbe ut notaf Matb 21. cantabāt. Osanna filio Dauid: bñ/ dictus qui venit in noie dñi. Et Matb 22. interrogauit ihs phariseos. Quid vobis videf de xp̄o? Cuiꝰ filius est? Et dixerūt: Dauid. Et Luce. 18. cecus cla/ mabat. Fili Dauid miserē mei. Et apls ad Ro. 1. Factus ex semine Dauid p̄m carnē. Licz ergo ut Hiero. dicit i cōmē/ to sup Danielē. p̄m scripture sēe p̄suetu/ dinē p. oaui oēs ⁊ maiores p̄res voceē: tamē singulari modo xp̄s Dauid filius nuncupatur.

¶ De Dauid supauit Pbilisteū Goliā

Tertia excellentia Dauid dicif victoriosa supatio. Superauit

nanq; Goliam philisteū gigantē cum esset adolescēs: ⁊ fratribus suis minor etate: armat⁹ fiducia dñi: ut p̄z. i. Reg. 17. c. Neq; p̄sūptuosus fuit aut temerarius uel culpabilis: qa certamē illud iniit ex reuelatione dei: ut dicit Nico. de lira. ⁊ Piero⁹ ad Aug. Nō Sauli diffidenti ⁊ timenti ne succūberet. Dauid respondit. Dñs qui eruit me de ore leonis ⁊ de manu ursi: ipse liberabit me de manu philistei hui⁹. Quare deo sibi fauente: gigantē illum interfecit: ⁊ populū ab opprobrio liberauit. Quo exemplo deterreri debent hi qui sepenumero in viribus suis confidūt qui recordari debēt illius carminis qō Ouidi⁹ in. de remedio amor⁹ cecinit. Parua necat morsu spacioſū viperа taurū. Alcane nō magno sepe tenetur aper.

¶ Et propter mansuetudinem Dauid placuit deo.

Quarta excellentia Dauid dicit mansueta conditio: de qua ipse Memento dñe Dauid: ⁊ omnis mansuetudinis ei⁹. Vocat enim Dauid iustus pius ⁊ sanct⁹. 1. q. i. c. Dis. zz. q. 4. c. q; Dauid. Ista nanq; māsuetudo benignissimo deo satis accepta ē. Hic Judith. 9. c. dicit. Humiliū ⁊ māsuetorum tibi semp placuit deprecatio. Et p̄s. 3. c. Mansuetis dabit dñs gratiam. Et Eccl. i. c. Beneplacitū est illi fides ⁊ māsuetudo. Et p̄s. 149. Exaltabit māsuetos i salutē. Et Matth. 5. Beati mites. Girardus odonis sup. 4. etbi. Fm mētem Ar. dicit q; sex sūt conditiones māsueti. ¶ Prima q; ē imperturbatus: ⁊ hoc exigit natura māsuetudinis. ¶ Secūda q; passione nō ducit. ¶ Tertia q; rōni ⁊ eius ordinationi subijcit q̄tuz ad oēs circūstantias fm q̄s opportunū ē irasci ⁊ nō irasci. ¶ Quarta q; ad effectuz ire magis q; ad excessū declinare videtur. ¶ Quinta q; nō est punitiu⁹ nec vindicatiuus. ¶ Sexta q; est iniurie ⁊ offense remissiuus. Sic fuit māsuetus Dauid quē p̄secutus ē Saul. Ipse tamē cum potuit noluit eum offendere. Vnde ut dī 1. Reg. 18. c. Ex eo q; mulieres i tympanis cantabāt: Saul percussit mille ⁊ Dauid decē milia: Irat⁹ Saul dixit. Quid ei superest nisi solū regnū? ex tūc nō recte oculis aspiciebat eū: ⁊ lancea tēptauit eū configere cū pariete. Deinde fecit eū tribunū sup mille viros: ut sic pugnando veniret in manus philistinoꝝ. Et ut notat. i. Reg. 11. c. Reclusit Jonathan ⁊ seruos suos: ut occiderēt Dauid. Jonathas aūt qa diligebat eū valde: monuit eum ut se absconderet: ⁊ sequenti die Jonathas placauit Saul patrē. dicēs. Ne peccet rex in seruū tuuz Dauid: qa non peccauit tibi: ⁊ opa eius bona tibi sunt valde: ⁊ posuit aiam suā in manu tua: ⁊ occidit philisteū: ⁊ fecit de⁹ salutem magnā in isr̄l. Vidisti ⁊ letatus es Quare ergo peccas in sanguine innocio ut interficias Dauid: q; ē absq; culpa? Respondit Saul. Viuit dñs nō occidetur. Et sic Jonathas vocauit Dauid: ⁊ erit securus coram Saul. Motū est rursum bellū: ⁊ Dauid percussit philisteos plaga magna: reuersusq; coram Saule: iterum temptauit eū lancea infigere in parietē Dauid ꝙo fugit ⁊ euasit. Saul misit satellites nocte ad domū suā: ut custodirēt eum: ⁊ mane interficeret. Quē uxor ei⁹ Michol filia Saul decepsuit p̄ fenestrā. Et tamē post tot validissimas p̄secutiones Dauid potuit interficere Saulē in spelunca: ut dr̄. i. Reg. zz. c. Et iterum 24. c. potuit eum interficere: cū inuenit eum dormientē in tentorio: ⁊ oēs suos. Dixitq; Abisai ad Dauid. Cōclusit de⁹ hodie inimicū tuū ad man⁹ tuas: nunc ergo p̄fodiā eū lancea? Respondit Dauid Ne interficias eū. Quis enim extendet manū suā in xp̄m dñi: ⁊ innocens erit? Abstulitq; Dauid hastā que erat ad caput ei⁹ ⁊ cyphū aque. Tandē cū nūciata esset ei mors Saulis ⁊ Jonathe: ut scribit. 2. Reg. i. c. amare fleuit dicēs: Saul ⁊ Jonathas amabiles ⁊ decori i vita sua: in morte quoq; nō sūt diuisi: aquilis velociores: leonibus fortiores filij israel̄ sup Saul flete: qui vestiebat

ws coccino in uelicijs: qui preparabat ornamenta aurea cultui uestro. s. de pda hostiū ſm Nico. de lira.

De regia dignitate Dauid.

Quinta Dauid excellentia dicit regal' exaltatio. Exaltat⁹ nanq; fuit ad regiā dignitatez ſm beneplacitū dei: p⁹ morte Saul: ut p3. 2 Reg. 5. c. Jō ps. 88. dicit deus. Inueni Dauid ſeruū meū: oleo ſancto meo unxi eum. Et propterea i genealogia christi Matheus solū Dauid noiat regē: cum dicit. Jeſſe aūt genuit Dauid regē: licz ante eū 7 post fuerint alij reges. quia ut tactū est: fuit primus electus in regem ſm bñplacitū dei ꝓpter ſanctitatē ſuā. 7. q. .c. ſi quis.

De peccatis i quibus Dauid defecit 7 offendit deum. Capm. 2.

Imminet mortalibus cunctis de cōmuni lege piculum satis graue: quia nullus quātūcūq; ſeūs 7 iuſtus poteſt eſſe de lapſu ſecur⁹. Ecce in promptu est Dauid ſanctus: q̄ post multiplicē gratiā a deo ſibi datā: in peccata plurima ruit. De quib⁹ nos docturi illa reducemus ad quinq;.

Primū fuit peccatū adulterij.
Secundū homicidij.
Tertium negligentie.
Quartum iniuſticie.
Quintum uane glorie.

De adulterio quod cōmiſit Dauid.

Primū peccatū i quo Dauid defecit fuit adulteriuz: de quo fit mētio. 2. Reg. 11. et. 12. c. In qō lapſus est ꝓpter duo ſm Nico. de lira.

Primo qa remanſit ociosus in hierusalem. Vt eni ait ſapiēs ꝓu. 28. c. Qui ſectat' ociū: replebit' egestate. Et Hiero⁹ ad Demetriadē virginē inqt. Nihil i scō ppoſito ocio ueterius ē. Et Bernard⁹ ad frēs de mōte dei. Omnū temptationū 7 cogitationū malarū 7 inutilū ſentina est ocium. Et Quintilian⁹. Ad cū otium fluente fortuna laſciuit ociū. Et Seneca ad Lucilluz. Ociū mors est: 7 uiui bois ſepultura. Et Ouidi⁹ de remedio amoris. Otia ſi tollas piere cupidinis artes. Et Eccl. 33. c. Multā inqt ſapiens maliciā docuit ociositas. Propter hiero⁹ ad Ruſticū monachū dic id qō notat' de ꝓse. di. 5. c. nūq;. Semp aliquid opis facito: ut diabol⁹ te inueniat occupatū. Hinc p Ezech. 16. c. de⁹ dicit. Hec fuit iniqtas ſororis tue Sodome: ſaturitas panis 7 abundantia: 7 ocium ipſius: 7 filiarū eius. Secū do lapſus est in adulteriū Dauid: quia vidit Berſabee ſe lauantē. Periculoſū certe est oculis libertatē aſpiciendi concedere. Vñ ꝓpha ps. 118. dic. Auerte oculos meos ne videant vanitatez. Et Seneca in li. de remediis fortuitoz ait Oculi eni ſunt irritamenta viciorum: ducesq; ſcelerū. Et 5. li. cauſarū cauſa prima. Oculi inquit noſtri: ſūt tota luxuria noſtra. Hi nos in omnia quotidie vitia precipitant. Ideo hiero⁹ ad Nepotianū ſic ſcribit. Matrē ita vide: ne p ullam alias videre cogaris: quarum vultus cordi tuo hereat: 7 tacitū viuat ſub pectore vulnus. Cum ergo Dauid captus eſſet pulchritudine nudate Berſabee: miſit ſuos: 7 fecit illam ad ſe uenire: 7 compleuit adulterium. Statimq; ſanctificata est ab imūdicia ſua. ſ. a fluxu menſtruoruz: quia. ſ. purgata fuit a menſtruis futuris uſq; ad partū: ſcōm Nico. de lira: quia in illo coitu cōcepit ut p3 in textu.

De homicidio qō fieri fecit Dauid.

Secūdū peccatuz in quo Dauid defecit fuit homicidiū. Pro quo explenda ſuaz libidinē: procurauit proditorie interfici Uriam uiruz Berſabee. Pro quo miſit 7 temptauit eum mittere in domū uxoris: hortās ut lauaret: mittensq; regiū cibū: ut ſic per balneum 7 cibum de licatum. puocaret ad coitū. Dicit Nico. de lira. q̄ ſic faciebat Dauid: ut Urias cogno ſceret uxorem ſuam: 7 crederet puer naſciturus eſſe ſuus: 7 peccatū eius occultaretur.

Quod cum renuisset facere Urias. dixit Dauid ad Joab. Ponite Uriã ex aduerso bĕlli: vbi fortissimũ ẽ pl̃ũ & relinquite eum: ut. s. sic occidat. Qđ & factũ fuit ut p̃z. z. Reg. xi. c. Qđ cũ audisset vxor fleuit eum. Nico. de lira. ficticie inquit: qa & ipsa mortẽ eius desiderabat: ut sic vxor regis fieret. Statimq; Nathan p̃phęta: ut habet. z. Reg. xii. c. venit ad Dauid. Qui reprehendit eũ dure de peccato cõmisso addens. Non recedet gladius de domo tua vsq; in sempiternum Quod verificatũ ẽ p̃m Nico. de lira. qa frater occidit fratrẽ. s. Absalon Amon z. Reg. xiii. et Salomõ Adoniã. 3. Reg z. c. et filius insurrexit contra patrez. s. Absalon. z. Reg. xv. c. Cũc Dauid humiliatus & pnia duct⁹ dixit. Peccaui. & Nathan rñdit. Et dñs abstulit a te peccatum. Ubi apparet quãta sit vis pnie: qñ post homicidiũ & adulteriũ spiritum prophetie recepit: & in primo gradu permansit. ut habet. 48. dis. c. hinc eteni. et 50. di. c. cum exaudiero. c. sacerdos. c. ut p̃stitueret. et. 1. q. 1. c. si. et. z. q. 1. c. nos. et. 3. q. 1. c. sacerdos. et de pe. di. i. c. Et venit. et de pe. di. 3. c. Totam. c. Dauid. c. ille rerum.

¶ De negligentia Dauid qua non correxit Amon.

Certũ peccatuz in quod lapsus fuit Dauid fuit negligẽtia. Nõ enĩ correxit Amon: qui stupzauerat sozorẽ suã Thamar. Nam ut scribitur. z. Reg. xiii. c. noluit p̃tristare spm̃ Amon filij sui: quoniã diligebat eum: qa primogenit⁹ erat ei. O quot sunt patres q̃ immoderato amore filios diligentes: negligũt illoz vitijs & passiõibus obuiare. Ob quod & filios qñq; immo multotiens videt male finire. Ecce qđ Amon euenit. Certe in cõuiuio occis⁹ est a pueris Absalonis fratris sui ipso iubente.

¶ De iniusticia Dauid.

Clartum peccatũ Dauid fuit iniusticia circa Mifibosetb. De quo fit mentio. z. Reg. xvi. c. et xix. c. Dicit Nico. de lira q̃ adulatozes & detractozes sũt periculosi p̃incipib⁹: qa Dauid tam iustus & sanct⁹ verbis serui adulatozis & detractozis fuit ita capt⁹ & inuolut⁹: q̃ hereditatez Mifibosetb domini sui ei concessit in absentia Mifibosetb: & eo non audito quod ẽ p̃i⁹. Et postq̃ audiuit Mifibosetb se excusantem & vera dicentẽ: non retractauit dictũ suũ iniustũ totaliter: sed seruũ et⁹ pessimũ. s. Sibam fecit equalem dño. o Tu & Siba diuidite possessiones. Quẽ tñ debuit suspendisse. ppter falsam accusationẽ dñi sui de crimine lese maiestat̃. Erat Mifibosetb filius Saul. Et recedente Dauid de Hierusalẽ cũ exercitu Mifibosetb remãsit: quia erat claud⁹: & Siba seruus eius venit ad Dauid: & dixit: falso tamẽ: Mifibosetb remãsit i hierusalẽ. o. Hodie restituet mihi dñs regnũ patris mei Saul: ut notatur. z. Reg. xvi. c.

¶ De vana gloria Dauid.

Quintũ peccatuz Dauid fuit vana gloria. Fecit nanq; supbe numerari populuz: & inde gloriabatur. sicut ponitur. i. Paral. xxi. c. et. z Reg. viij. c. Ad quã numerationẽ fiendam coopatus est Sathan.

¶ De plaga pestilentie qua deus punivit populum. Capl'm. 3.

Quãuis inscrutabilia sint nobis iudicia dei: dũtamẽ ab eo iuste fieri omnia merito confiteri debemus. Hecq; curiose est inquirendum cur quãdoq; peccata que nobis parua videntur & minima puniat: & que maxima reputant: ad tempus linquat impunita. Cuncta recte moderat & ordinat sapientia sua. Idcirco i hoc mysterio de pestilentia qua deus populũ p̃cussit: eo q̃ illũ supbe Dauid numerauit dicem⁹. De qua q̃nq; dubia sunt declaranda.

Primũ. vtrũ pestilentia sit flagellus dei pro peccatis.

Secundũ. quare Dauid potiꝰ elegit pestilentiã q̃ famẽ & gladium.

Tertiũ. vtrũ pro peccato Dauid debuit

populus eius puniri.

Quartū. quid intelligitur per tempus constitutum.

Quintū. quomō adimpletū fuit dictū ꝑbe de pestilentia triū dierū.

De ꝑpter peccata veniūt pestilentie.

AD primū dubiū respondem⁹ ꝑm veritatē infallibilē scripture scē q̄ deus excelsus ꝑpter pctā pestilentias mittit. Nam Leuit. 26. c. cōminatur deus transgressoribus suozum preceptoz. d. Mittā pestilentiā i medio vestri. Et Numeri. 14. conquerebar de populo iudaico. d. Quousq; nō credēt mihi? Et infra. Feriam ergo eos pestilentia. Et Eccleb. 1. c. Ira mea super populum. Gladius foris: pestis ⁊ fames intrinsec⁹. Et Eccleb. 28. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te syon: ⁊ gloriabor in medio tui. ⁊ scient q̄a ego dñs: cū fecero mea iudicia: ⁊ sanctificatus fuero in ea: ⁊ immittam ei pestilentiā: ⁊ sanguinem in plateis eius. Quare iudicio dei attribuendū esse arbitror: quicq̄d i cronicis de pestilentijs asserit. De ipsis enim meminit Hiero⁹. Orosius ⁊ Eutropi⁹ ac reliqui rerū gestarū scriptores. Hac anno ab vrbe condita. 384. ingens pestilentia romam affecit biennio. Suaserunt pontifices templi: ut ludi scenici dijs expetētibus ederent. Eo tpe terra in medio vrbis dissilijt. Dixerunt aurispices eam voraginē posse tolli: viui hominis nece spontanea insiliētis in eam. In quā Marcus curti⁹ eques insiliit ꝑ literatione patrie: sicq; vorago conclusa est: ut refert Orosi⁹ li. 3. et Aug⁹. li. 5. de ci. dei. c. 18. Anno ab vrbe cōdita 481. ingens pestilētia vrbem afflictauit ⁊ libri Sybillini consulti responderunt eam pestem ira dei illatā. Recitat Orosius li. 5. q̄ ānō ab vrbe condita sexcētesimo sexto. tanta rome exorta est pestilentia: ut ministri quoq; faciendoz funerū ꝑmū nō sufficerēt: vnde nō cēnt Jamq; etiā magne domus vacue viuis plene mortuis remānsere: largissime inrozsum hereditates: ⁊ nulli venit hereres. Aliud stupendū Orosius narrat: q̄ post locustas innumerabiles: que in mari a vento rapte suffocate sunt. tanta corruptio aeris ē subsecuta: ⁊ tam grauis pestilētia: ut in Numidia octingēta milia hominū morerent. Et circa oram maritimā que carthaginēsi atq; vticēsi littori adiacet: plus q̄ ducenta milia. Que clades tā repentina fuit apud vticam: ut sub vna die p vnā portā plus q̄ mille q̄ngētos mortuos relatos fuisse narretur. Tempore Antonini impatoris qui xp̄ianos ꝑsecut⁹ est: tanta lues est secuta ut agricultorib⁹ carerēt. Tpe Pelagij pape: romā pestis cōcussit in q̄ ⁊ Pelagius mortuus est. Cui successit Greg⁹ magnus: qui vir mire sanctitatis letanias ad deū ordinauit agi. Et cum populus dei clementiā implorasset: vna dierum vidit pontifex ille sanctus angelum supra castrū qui cruentatū ensem in vaginam reponebat significās pestē dei iudicio immissaz iā cessare. Nota h̄ tñ ꝑm Orosiū li. 5. et Eutropiū q̄ Adrianus impator qui duodecimus ab Augusto impauit castrum illud obstruerat: cuz ponte mirabili: ⁊ castrū Adriani dictū fuit vsq; ad temp⁹ bti Gregorij: exinde sancti Angeli ꝑpter visionē prelibatam.

Quare Dauid elegit pestilentiam.

SEcundū dubiū ꝓpositū fuit ḡre Dauid elegit potius pestilentiā q̄ famem ⁊ gladiū. Nam Gad ppha dixit ei ex pte dei. Aut. 1. ānis veniet tibi fames in terra tua. Aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos: ⁊ illi te sequent. Aut certe tribus diebus erit pestilētia i tra tua. Et rñdit Dauid Coartor nimis vndiq;. Et elegit pestilentiā. Dicit Nico. de lira. q̄ sperabat de misericordia dei. Alude i textu subdidit Melius est ut incidam in manus dñi: Multe enī misericordie eius sunt. q̄ in manus hois. Secundo si elegisset famē ⁊ annoz: ipse ⁊ alij diuites quidissent sibi de victū: ⁊ pauperes fuissent nimis

afflicti. Item si elegisset fugam cōtra aduersarijs: ipse ⁊ alij potētes fuissent p'tecti auxilio pugnatorū: ⁊ refugio fortellitorū: ⁊ ceteri fuissent occisi. Ideo elegit pnam oibus equalē: qa pestilentia a deo imissa equalit' poterat cadere sup omnes.

Quare pro peccato Dauid punitus est populus.

Ertium dubiū. Utr̄ p peccato Dauid debuit populus ei⁹ puniri. Et quidā dicunt q̄ popul⁹ fuit innocens. Nam cuz vidisset Dauid angelū cedentē popul̄: dixit ad dñm. Ego sū q̄ peccaui: ego inique egi. Isti q̄ oues sūt qd fecerūt? Uertat' obsecro manus tua ptra me: ⁊ ptra domū patris mei. ergo nō videt q̄ pl's debuit puniri quia ut dicit glosa extra de bis q̄ fiunt a maiore pte capitulī. c. quesiuit. Pctā suos tenere debent actores. Idē. C. de penis. l. sancim⁹. C. ne vxor p marito. l. ob maritor. ri. q. 3. c. Illud. de sen. ex co. c. a romana. vlti. 56. di. c. satis. i. q. 4. c. placuit. c. nullius. et. c. iudei. Sed ad h̄ posset rñderi sm Boñ. in. 2. di. 33. q̄ lz pena eterna vnus nō puniat' p peccato alterius. tamē pena tpali sic. Quare nō est inconueniēs sm rigorē diuine iustitie: ut popul⁹ a Dauid supbe numerat⁹ pestilētia minueret. Nico. ño de lira dic̄ q̄ in li. de hebraicis questiōib⁹ habet' q̄ popul⁹ peccauit: eo q̄ Dauid nō restitit ut debuit in facto Urie. Sed hoc nō videt' uerū: qa peccatū Dauid vsq̄ ad cōplementū fuit secretuz. Unde Nathan dixit sibi. 2. Reg. 12. c. Tu fecisti abscondite. Dicit ḡ Nico. de lira. q̄ pctm̄ pl's fuit rebellio eius cōtra Dauid: sequēdo Sibā filiū Bochri: q̄ erat hō seditios⁹ ⁊ pessim⁹: ut ponit. 2. Reg. 20. c. Ego uero teneo q̄ licz principalit' de⁹ punierit pl'm, propter peccatū Dauid: tñ credibile est q̄ in pl'o sic punito essent aliq̄ scelera deo exosa. Mā sicut ⁊ nunc plures tunc erant mali q̄ boni.

Quid intelligit' p temp⁹ constitutū.

Uartū dubium. Quid intelligitur p temp⁹ ꝯstitutū. Nam in textu dr̄. Immisit de⁹ pestilētiā de mane usq̄ ad temp⁹ ꝯstitutū. Et dicunt aliqui. Usq̄ ad tertiū diē inclusiue qa sic erat pena determinata. Sed h̄ nō videt' uerū: qa textus dicit infra. Uenit autē Gad ad Dauid in die illa. Et videtur loqui scriptura de pma die pestilentie. Ad h̄ eni venit Gad: ut Dauid offerret holocaustū: ⁊ cessaret plaga inchoata. Jō meli⁹ dr̄ q̄ temp⁹ ꝯstitutum intelligit' hora sacrificij vespertini. Illud eni statutū fuit in lege Exo. 29. ita q̄ a mane primi diei usq̄ ad horā vespertinā mortui sunt de populo. 70. milia viroz.

Quomō verificat' dictū prophete de pestilentia trium dierum.

Uintū dubiū. Quō verificatuz fuit dictū pphete de pestilentia triū dier̄. Et dicit Nico. de lira q̄ duo dies vltimi fuerūt dicti ppē cōminationē tñ: sicut etiam dixit Jonas de. 40. diebus. Prim⁹ ño dies fuit per modū sentētie diffinitiue. Quare pestilentia fuit tñ illa die. Ideo subditur in textu. Cūq̄ extendisset manū suā angelus dñi sup hierusalē: ut disperderet eā: misertus est dñs sup afflictionem: ⁊ ait angelo percutienti popul̄. Sufficit nūc cōtine manū tuā. Tali pestilētia percuss⁹ fuit pl's ille. Nos ño diebus istis magnas clades fieri vidimus: ⁊ pestilentijs pene italiā tuastatā. Peccantibus quidē peccatis populoz̄: frequenter pestilentie irrumpūt. Jō timed⁹ est de⁹: qa ipse viuificat ⁊ mortificat: qui est bñdictus in secula seculoz̄. Amen.

Sermo. ij. de iudicio dei ptra Sēnacherib nomē dñi blasfemantem.

Anctū ⁊ in

effabile nomen dei sic voluit in ore xp̄ianoz̄: ut illud blasfemari ⁊ maledici ducat' q̄si p nihilo.

Aperiũt nanq; multi fetidũ os in blas-
femias impias creatoꝛ sui: ⁊ irreuerẽt
sacrilegis buccis lacerãt altissimã ma-
iestatẽ regis regũ: ⁊ dñi ãgelo-
ꝛ hoiuz
Pro quib⁹ in ꝟ sermone bñ eẽ arbitra-
tus sũ iudiciũ dei ꝛepromẽ ꝟ Senache-
rib blasfemantẽ. In illo siquidẽ spec-
labimur: q̃ graue sit petiñ blasfemia ⁊
maledictio dei. De quo tria mysteria p̃
ponimus contemplanda.
Primũ dicit superbie ⁊ violentie.
Secundũ maledictionis ⁊ blasfemie.
Tertium punitionis ⁊ vindicte.

¶ De superbia ⁊ fraude Senacherib re-
gis. Capitulum.

Insatiabilis est animꝰ ambitio-
soꝝ: quibus nec ipse mundus
totus sufficere potest. Patet ꝟ
Senacherib. De quo. 4. Reg̃. 18. dr q̃
anno. 14. regis Ezechie ascẽdit Sena-
cherib rex assyrioꝝ ad vniũsas ciuita-
tes Juda munitas: ⁊ cepit eas. Tũc mi
sit Ezechias nũcios ad regẽ assyrioꝝ.
Nico. de lira dicit q̃ Ezechias sciens
populũ sibi subiectũ. ⁊ Achaz p̃ez suũ
deũ multipl'r offendisse: merito timuit
ne in vindictã victoꝝ maloꝝ p̃mitteret
rex assyrioꝝ venire ad destructionẽ ciui-
tatiꝫ hierusalẽ: vbi vigebat diuin⁹ cult⁹
de quo ipse erat ẽlantissimus. Quare
nuncios misit. d. Peccaui: reputãs pec
catũ p̃is suũ: recede a me: ⁊ oẽ qđ im-
posueris mihi ferã. Prudenẽ in hoc egit
quia ut dic̃ Aug⁹ li. 16. de ciui. dei. c. 2.
In oibus fere gentibus quodãmõ vo-
nãe ista psonuit: ut subiugari victoꝝb⁹
mallẽt: q̃bus ꝓtingit vinci q̃ bellica oi-
faria vastatiõe delri. Indixit itaq; rex
assyrioꝝ Ezechie tercẽta talenta argẽti
⁊ trigita auri. Dedituq; Ezechias oẽ ar-
getũ qđ reperti fuerat in domo dñi: ⁊ in
thesauris regis. Et cũ nõ sufficeret: cõ-
fregit valuas tẽpli dei: ⁊ laminas aure-
as quas ipse affixerat ad dec̃oꝛez: ⁊ de-
dit eas regi assyrioꝝ. Dicit Nico. de lira
Ex hoc accipit argumẽtũ q̃ ꝓncipes in
necessitate p̃ seruatiõe reipublice pñt
accipe de thesauris ecclesie. Nã ut dicit
iz. q. 2. c. aurũ. Auruz habet ecclesia:
non ut seruet: sed ut eroget. Deo vero
magistrũ in histo. accepta pecunia rex
assyrioꝝ sub pacto in pace dimittendi
regnũ Ezechie: infideliter agẽs: pactũ
nõ seruauit: ꝫ misit exercitũ ⁊ nũcios i
irl'm ad terrendũ Ezechiã: ut territus
redderet ciuitatẽ: ⁊ populus transferret
in assyrios: ⁊ cult⁹ dñi de hierusalẽ au-
ferret. Qđ nullo modo Ezechias fecit:
sed restitit. ⁊ cõuocans pl'm exhortat⁹
fuit ad defendendũ tẽplũ sanctũ ⁊ gen-
tem. Quia vero i hoc capitulo de regno
assyrioꝝ fit mentio: ideo de illo con-
sideremus tria.
Primo originem.
Secundo dilatationem.
Tertio terminationem.

¶ De regno ⁊ monarchia assyrioꝝ: ⁊
primo de ortu eius.

Primo consideremus regni as-
syrioꝝ originẽ. Dicit magister
in histo. sup Gen̄. p⁹ cap'm de
morte Abrahe. Exortũ est regnũ assy-
rioꝝ. 25.° ãno Baruch profani Abra-
he sub Belo. Qđ quidẽ intelligendũ ẽ
q̃tũ ad regni initiũ. Nam Belus pri-
mus intrauit assyriã: ⁊ pacẽ obtinuit in
ea. Ex eo mortuo: filius ei⁹ Ninus ut
refert Justinus ⁊ Orosius totã assyriã
occupauit: ⁊ in regiõe assyrioꝝ edifica-
uit ciuitatẽ quã Ninive nominauit: anno
regni sui. 49. Quinquaginta aũt ãnis
bella finitimis intulit. Qui dũ deficiẽtẽ
a se oppugnat vibẽ: sagitte ictu interijt
Et ut dicit Orosi⁹ li. 1. regnũ assyrioꝝ
vsq; ad Sardanapalũ annis mille cen
tum seraginta actum est. Isidor⁹ li. 14.
ethimol'. Assyria inquit vocata est ab
Assur filio Sem: q̃ eam regionez post
diluuiuz primus incoluit. Hec ab ortu
Indiam: a meridie Mediã tangit: ab
occiduo tigrim: a septentrione montẽ
caucasum: vbi porte caspie sunt.

¶ De magnificentia regni assyrioꝝ.

Secũdo ꝓsiderem⁹ illi⁹ regni di-
latationẽ. Fuit enim regnũ illud
amplissimũ. De quo Aug⁹ li. 18

ꝛe ciui. ꝛei. c. z. ait. Duo regna cernim⁹ longe ceteꝛ⁹ puenisse clarioꝛa: assyꝛioꝝ pꝛimũ: ꝛeinde romanoꝝ: ut tꝛibus ita locis inter se oꝛdinata atq; distincta. Nã quõ illud pꝛius: hoc posteri⁹ eo mõ: illud in oꝛiente: hoc in occidente surꝛexit. Et infra subdit Aug⁹. Ne tum attinet ad pꝛimũ impeꝛiũ nullũ maius pꝛimis tꝛib⁹ q̃ assyꝛioꝝ fuit: nec tã longe lateq; diffusum. Quippe ubi Nin⁹ ꝛex Beli filius⁹ vniuersaꝫ asiam q̃ toti⁹ oꝛbis ad numeꝝ pꝛiũ tertia dicit: ad magnitudinẽ ꝛo dimidia ꝛepꝛit: usq; ad libye fines subegisse traditur. Solus quippe indis in partib⁹ oꝛientis nõ dñabatur. Quos tamẽ eo ꝛefuncto Semiramus vxoꝛ eius est aggressa bellando. Itaq; factũ est ut quicunq; in illis teꝛris pꝛi seu ꝛeges eꝛat assyꝛioꝝ ꝛegno ditioniq; paꝛeꝛent: q uicq̃d imꝑaꝛe efficeꝛent.

Hoc fine ⁊ ẽminatione ꝛegni assyꝛioꝝ Eꝛto pꝛsideꝛem⁹ ꝛegni assyꝛioꝝ teꝛminationẽ. Scõm eni magistrũ in histo. scho. sup. 4. li. Reg̃ c. ꝛe Oꝛia: sub Oꝛia ꝛege iuda teꝛmiata est monaꝛchia assyꝛioꝝ. Nã sardanapalus vltimus monaꝛcha vic⁹ ab Aꝛbate medo: semetipsũ cõcremauit. De hoc inquit Justinus li. 1. Sardanapalus fuit vltim⁹ ꝛex assyꝛioꝝ: oi mulieꝛe coꝛꝛuptioꝛ: mollicie coꝛpis ⁊ lasciuia oculoꝝ oẽs femineꝰ anteceliẽs Sed hic dubitaꝫ. Si tpe Oꝛie ꝛefecit monaꝛchia assyꝛioꝝ: quõ Senacheꝛib eꝛat ꝛex assyꝛioꝝ. Nam post Oꝛiam ꝛegnauit Joathan: ut patet. 4. Reg̃. 15. c. ⁊ post Joathan Achaz. ⁊ post Achaz Eçechias: cui⁹ tpe Senacheꝛib ꝛex eꝛat assyꝛioꝝ. Respondet magiſter in histo. sup. 4. li. Reg̃. Qꝛ post Sardanapalũ fuerũt ꝛeges assyꝛioꝝ sine monaꝛchia potẽtes usq; ad subuersionẽ Ninive.

De blasfemia Senacheꝛib. Cap. z.

A viribus suis cõfidẽs Senacheꝛib: ꝛeũ blasfemaꝛe ac maleꝛdicere ausu temeꝛario pꝛesũpsit Qõ quidem fecit tribus vicibus.

Prima ꝑ Rapsacen.

Secunda ꝑ eundem.

Tertia ꝑ suas litteꝛas.

Prima vice blasfemauit ꝛeũ ꝑ Rapsacen. Ut enĩ dr. 4. Reg̃. 18. c. arritũ faciens iusiurãdũ Senacheꝛib: misit ad obsidendum iꝛsũ Thartan ⁊ Rapsacen cũ exeꝛcitu valido. Vocauerũt aũt ꝛegẽ ad colloquiũ ⁊ noluit exiꝛe. Dicit Nico. ꝛe lira. q̃a fuerat expert⁹ fraudeꝫ post solutionem pecunie: ideo timebat ꝛe pditione. Nam ut ait Vegetius li. z ꝛe ꝛe militari: frequẽtu⁹ cõuentiões pacisq; simulatio credulis magꝝ nocuere q̃ arma. Misit g̃ Eçechias Eliachim pontificẽ ⁊ Sobnã scribam: ⁊ Joachi a cõmentaꝛijs: ⁊ loquebaꝫ ad eos hebꝛaice: ⁊ dicebat. O Eçechia in quo cõfidis ut audeas ꝛebellare? Si cõfidis in ꝛege egyptio: unniteꝛis baculo aꝛundineo. Et ſpem ponis in ꝛeo tuo: nũq̃d diꝝ gentiũ: ⁊ uꝛalxl liꝛauerũt eos de manu mea? Secũdo blasfemauit ꝛeũ ꝑ pꝛefatũ Rapsacen. Nam cũ loqueꝛeꝫ audiente ꝑpło: Eliachim ⁊ socij rogabant eũ: ut loqueꝛeꝫ eis syꝛiace ⁊ non iudaice audiente ꝑpło: q̃ eꝛat sup murũ ne. s. ꝑpłs teꝛꝛeꝛeꝫ ex ꝛebus Rapsacen: ⁊ quia i ꝛebus suis intermiscebat ꝛeba blasfemie ꝑm Nico. ꝛe lira. Ex hõ diciũt hebꝛei: q̃ iste Rapsaces eꝛat iude⁹ natione: sed ꝛebellicta lege ꝓuersus ẽ ad gentilitatẽ. Magiſter in histo. dicit q̃ eꝛat samaꝛites. Et quidã aiunt filium fuisse Ysaie qui tꝛansiꝛerat ad assyꝛios ⁊ susceꝑꝛat ꝛitũ gentiũ. Iste g̃ Rapsaces exclamauit etiã ad ꝑpłm. Dicit ꝛex magnus assyꝛioꝝ. Facite mecũ qõ vobis vtile est: ne comedaꝫ steꝛcoꝛa ꝛestra ⁊ bibaꝫ ꝛinã ꝛestrã. Egꝛedimini ad me ⁊ vtimini bonis ꝛestris. Nolite audiꝛe Eçechiã qui vos ꝛecipit. d. Dñs liꝛabit nos. Nũquid liꝛauerũt diꝝ gentiũ teꝛrã suam ꝛe manu ꝛegis assyꝛioꝝ. Et multa alia ꝛefeꝛẽdo: ponebat i ꝛeo falsitatẽ ⁊ ꝛeceptionẽ: ⁊ saluãdi impossibilitatẽ: Popul⁹ aũt tacuit ⁊ mbil ꝛespõdit

Tertio blasfemauit Senacherib ꝛeū quādo litteras cōminatorias ꝛ terribiles misit Ezechie. Et ei habet .4. Reg. 19.c. Reuersus est Rapsaces a regem assyriorum expugnantem lobnā. Nam ut dicit magister in histo. Senacherib transiuerat ad egyptū expugnandum ut triumphans rediret ꝛ euerteret hierusalem. Interim ergo misit lras Ezechie an quib⁹ inter ceteras dicebat. Non te seducat ꝛeus tuus: i quo habes fiduciam. Et plura alia scripsit in cōtumeliam ꝛei: ꝛ ut puto sui omnes similia loquebant̄ sperntes ꝛ ꝛidentes magnum ꝛeum ꝛ immortalem.

De tremenda plaga Senacherib ꝛ exercitus eius. Cap. lm. z.

Tulit ꝛeus ferre blasphemias ꝛ cōtumelias irrogatas noi suo: Sed contra Senacherib suos effudit iram indignationis sue. Ad q̄ inuestigandum tria in ista parte consideremus.

Primo Ezechie zelum ꝛ orationem.
Secundo exercitus occisionem.
Tertio Senacherib peremptionē.

De zelo ꝛ oratione Ezechie.

Primo considerem⁹ Ezechie zelum ꝛ orationez. Cum enim ad ipsū reuersi fuissent illi quos miserat ad Rapsacen: nūciassentq; ꝓba illius blasfemie: scidit Ezechias ꝛestimenta sua ꝛ opertus est sacco: Lectis ꝛero litteris Senacherib: ascēdit in domū dñi: ꝛ expandit litteras coraz ꝓpo alibi coram ꝛeo: ꝛ orauit. d. Dñe ꝛeus israel: q̄ sedes sup cherubin ides presides omni creature: etiā angelice. tu es ꝛeus solus omniū regū terre: tu fecisti celum ꝛ terrā: inclina aurē tuā: ꝛ audi. effectū iusticie tue ostende contra Senacherib: qui misit ut exprobraret nob ꝛeum viuentez. Salua nos obsecro te manu ipsius. Tunc ꝛe⁹ misit Ysaiā ad Ezechiā confortans eū: ꝛ prenūcians que ꝛentura erant sup Senacherib.

De exercitus Senacherib occisione.

Secundo considerem⁹ exercitus occisionem. Postq̄ enī Senacherib ꝛenit de egypto: ꝛ hierusalez obsedit: nocte angelus dñi percussit in castris assyriorū centum octoginta quinq; milia. s. omnes robustos bellatores ꝛ principales exercitus: ut scribit̄ z. Paral. 32. c. Cūq; diluculo surrexisset Senacherib: vidit oia corpora mortuorū. Dicit Rico. de lira sm Hebreos q̄ corpa fuerunt incinerata: sub armis ꝛ ꝛestib⁹ intactis: ita q̄ populus Ezechie potuit de facili spolia colligē: ꝛ sine cadauerum fetore.

De Senacherib peremptione.

Tertio ꝓsideremus Senacherib peremptionē. Qui timens fugit cum decem ꝛiris tm̄: ut dicunt hebrei: ꝛ rediit in Niniue. Cūq; adoraret in templo Nesrach ꝛeum suū: Adramelech ꝛ Sarasar filij eius percusserunt eum gladio: fugeruntq; in terram armenioꝛū: ꝛ regnauit p eo Assaradō filius eius. Magister in histo. dicit q̄ indignati erant filij maiores in patrez eo q̄ filiū minorez natu p̄fecerat eis in regem: quia magis diligebat matrem ipsius q̄ illoz. Et i hoc ostensus ē Senacherib ꝛeteriorē ppt̄o: quia paricidio filiorū est reseruatus. Rabbi autē Salomon asserit q̄ principes regni cōturbati erant cōtra Senacherib: eo q̄ filij eorū ꝛ amici erant mortui mō p̄dicto: ꝓpter eius blasphemiā ꝛ superbiā contra ꝛeum israel. Propter quod tractabāt de morte ipsius. Quod cum ad eius aures peruenisset: intrauit templum dei sui: orans ꝛ promittens q̄ si hoc periculum euaderet: in eius honorem duos filios predictos sacrificaret. Cō cum illis innotuisset: eum interfecerūt ne ab eo interficerētur. Neq; friuolā rem putand⁹ est loqui Rabbi Salomon de voto filios immolādi: quoniā dū pnities idolatrie totum pene mūdū inuoluebat: hoc erat demonū malicia: ut hoies sacrificari sibi sagacissime procurarent. Declarat hoc Eusebi⁹ Cāpbili. li. 4. de euāgelica

preparatione. vbi ait. Gentiliū adhuc verbis: ad declarandā priscorū tēpoꝝ pestem vtemur: que adeo alios boues in uaserat: ut q̄si demoniaci: & a pernitiosis, pfecto spiritibus agitati: literorum sanguine scelestas placarent virtutes. Ita pater vnicū filiū: dilectā mactabat filiam demoni tanq̄ ouē sacrificabāt. Ita genus hominū q̄ humanū cē nā cognoscit ad furiā imanēq; crudelitatē a demonibus impellebat. Que ita se haberi nō solū apud barbaros: verū etiā apud grecos ois historia plena est. Nam & Rhodij boiem sacro sacrificabāt. Quā rem magis tpib⁹ postea mitigare volētes mortis supplicio aliquē dānatū ad saturnia vicq; pseruabāt: quē in ipso festo vitio grauatū immolabant. In salamine vero insula quā antiquissimis tpib⁹ coronea vocabāt: vsq; ad Diomedis tpa Agrauale Cecropis filie hō cedebatur poste & vero in templo Palladis Agrauale ac Diomedis: Alnū eni trium fuit Diomedi: homo immolabat qui ab adolescentibus ter circū aram ducē⁹ tandē a sacerdote hasta pcussus: & i rogo impositus cremabat. Quā rem Dipbilus rex cypri Seleuci tpib⁹ abhoriatus: nō boiem: sed boue Diomedi sacrificari statuit. Demon aūt ille quicq; fuerit nō inuitus boue p boie suscipiebat. Ita non multū interesse inter immolationem boistq; bestie videt. Manethus aūt historicus apud egyptios i eliopoli homies immolatos fuisse i libris de pietate testat. Quē morē Amosis imꝑbauit. Sacrificabant ꝙo Junonem tres in die: quos inquirebant si mūdi essent quēadmodū postea vituli. Cereos āt boies offerri p illis tres Amosis iussit. Dionysio etiā omadio apud chios appellato hō crueliter discerptus sacrificabat. Lacedemonios etiā Apollodor⁹ scribit boiem Marti sacrificare solitos. Et phenices bellorum aut pestilentie calamitatibus amicissimos saturno solebant immolare. Philo etiā qui phenicū historiā cōscripsit his verbis i primo vtiq; libro. Morem inquit priscis i magnis calamitatibus atq; periculis fuisse: ut ciuitatis aut gentis princeps dilectissimū ex liberis vlciscenti demoni quasi redēptiōis premiū traderet: & sic traditū mystice iugularet. Dionysius etiā Alicarnaseus vir romane historie ac italice pitissim⁹ huius sceleris testis est: qui in li. de antiquitate italica. Jouē & Apollinē: qsi decima hominū immolata nō fuerat magnas italis calamitates induxisse bis ꝙbis scribit. Nullus in arboribus fructus ad maturitatē vsq; pmāsit: & imaturi oēs defluebāt: nec spice semine replebant: nec herbe pcoci sufficiētes germinabāt: fontes quoq; ipsi alij bibi nō poterant: alij estatis tpe deficiebant: & aut mulieres aborsum patiebant: aut nati pueri manci & discerpti erant. Cetera quoq; boiꝝ multitudo egrotatiōe ac morte crebrius q̄ solebāt perabant. Et plura alia cōmemorat Eusebius: q̄ breuitatis cā omittimus. Quib⁹ apparet q̄ Rabbi Salomon rōnabilem cām adduxit: quare filij Jsrael i patrem man⁹ extenderūt. Facta sunt tñ oia ex dei iudicio: q̄ sic vlcisci voluit iniquitatē regū blassemi. Sz & hodie xp̄iani in hoc grauiter errant qui de deo turpiter loquūt: illūq; suis buccis maledicis lacerant: cum tñ oēs obligent deuz cum laudem & reuerentia nosare. Nam si falsos deos romani ita venerati sunt: ut nihil turpe de ipsis loq̄ liceret: quāto magis nos deū deuz & immortalē honorare debemus? Audite diligēt o xp̄iani lauacro sacri baptismatis regenerati quid Eusebi⁹ Pamphili. li. z. de euangelica p̄paratione scribit. Romani inquit, plē intelligentes fabularū figmēta spreuerūt. Nō ab Alicarnaseo Dionysio cognoscere poteris: qui i. z. vetuste romanozuz historie res gestas Romuli enarrans: iniam quoq; illius viri de diis his verbis ostendit. Nō ignorauit quia diligēter quottidie leges: & de bonis rebus cōtentio & militaris exercitatio optimā ciuitatē cōstituūt. Quaꝝ

rex magnã curã adhibuit: a cultu veorum incipiẽs. Templa igit lucos aras simulacra formas ⁊ simbola virtutes beneficia que a diis boibus collata sũt cerimonias ac celeberrimas solẽnitates quib⁹ dij culti gaudẽt: ⁊ dies festos ceteraq; sic constituit: ut optime grecorum rei publice res romana cõferri possit. Fabulas aũt que de diis traduntur turpes atq; inutiles existimans: nec solum diis: sed neq; probis hoib⁹ dignas cunctas eiecit: ac psuasit ut optime de diis romanis: ⁊ existiment ⁊ loquentur. Nullus enim opus imortali nature indignũ illis attribuit. hec ibi. O quãta cõfusio igit xpianoꝝ: qui veũ pditorẽ impiũ acceptatorẽq; psonarũ imprope accusant: aliaq; inhonesta. pferunt in contumeliã eius. Nõ sic impij: non sic. Benedicite ⁊ nolite maledicere: quatenus liberet nos ipse ab omni malo: largiẽs in hoc seculo suã gratiã: ⁊ in futuro gloriam sempiternam. Amen.

¶ Sermo. xc. de iudicio dei contra Nabuchodonosor superbientem.

SUperborũ colla deus omipotens potenti virtute calcare consuevit. Neq; vllus vnq; inuentus est tam diues ⁊ magnus qui effugere potuerit manũ eius. Est de hoc exemplũ Nabuchodonosor regis babylonis: qui p elatione sua humiliatus fuit a deo ⁊ punit⁹ flagello singulari. Idcirco ut cõmoueamur ad timendũ semp deũ: statui in hoc sermone de iudicio dei contra Nabuchodonosor superbiẽtẽ dicere. De quo tractaturi tria mysteria contemplabimur.

Primũ dicit superbe elationis.
Secundũ acerbe punitionis.
Tertiũ fructuose emendationis.

¶ De superbia Nabuchodonosor. Capitulum. j.

Hec est pspitas talis cõditio ut ingratos boies dei bñfactorꝝ sui faciat obliuisci. Siquidem Nabuchodonosor a deo sublimat⁹ i regnum p⁹ multas glorioſas victorias ⁊ iudeorũ captiuitatẽ: ptra deũ cervicem erexit: factusq; est superbus elatus ⁊ presumptuosus. Qõ maxime monstratur in tribus.

Primo in statue erectione.
Secũdo in puerorũ dampnatione.
Tertio in sui ipsi⁹ psidentia ⁊ pusptiõe

¶ De statua Nabuchodonosor.

Primo appet superbia Nabuchodonosor in statue fabricatione. Ubi tãto graui⁹ delict: quanto antea magnalia dei sibi fuerãt pdicata ⁊ reuelata. Nã ut dr Daniel. ij. c. anno regni ei⁹ secũdo visionẽ habuit de statu q̃tuor regnorũ ⁊ monarchiarũ in statua mirabili q̃ sibi supnãliter fuit ostẽsa. Qõ nõ ab re factũ est. Nã ut dicit Iero⁹ vidit rex impi⁹ somniũ futurorũ: ut interp tante scõ qđ viderat de⁹ glorificet: ⁊ captiuorũ deoꝝ in captiuitate seruientiũ sit grande solatiũ. hec ille. Cũ vero oẽs sapiẽtes babylõis eẽnt requisiti: ut dicerent qđ ipse viderat: eo q̃ a mente sua recesserat: ⁊ quid visio significaret: sui oẽs dei ututẽ sibi nunciabãt. o. Sermo quẽ tu rex queris grauis est: nec reperitur q̃squã qui indicet illuꝝ exceptis diis quorũ cũ boibus nõ est cõuersatio Ubi Iero⁹ ait. Confitenẽ magi: pfitenẽ arioli: ⁊ ois scientia secularis litterature: pscientiã futurorũ nõ eẽ bois: sed dei Ex quo pbat; pphetas dei spiritu locutos: qui futura cecinerunt. hec Iero⁹. Tandem volente deo: Daniel somniũ ⁊ interpretationẽ aperuit. Tunc Nabuchodonosor cecidit in faciem suã: ⁊ Danielem adorauit: ⁊ hostias ⁊ incensum pcepit ut sacrificarẽt ei. Hic Iero⁹ dic. Non tam Danielẽ: q̃m in Daniele adorauit dñm: qui mysteria reuelauit. Iõ dixit Danieli. Vere deus vester deus deorum est: ⁊ diis regũ ⁊ reuelãs mysteria

Clerũtñ ut Hiero⁹ refert: vlor obliuio veritatis: ut qui dudũ seruũ vri q̃si vũ adorauerat: nunc statuã sibi fieri iubet ut ipse adorarek in statua. Scribit nãq; 3.c. Daniek. q̃ fecit statuã auream: altitudine cubitorũ sexaginta: ⁊ latitudine cubitorũ sex. Et posuit eam in campo ouran prouincie babylonis. Dicit Nico. de lira. q̃ p̃ superbiã, propter monarchie adeptionẽ voluit sibi vsurpare honorem diuinũ. ⁊ ideo fecit statuã i qua adoraretur. Simile legit de Caio imperatore: qui ut dicit Josephus. 18. antiquitatũ: misit statuam suã p̃ totũ imperium suum: ut in ea adorarek. Addit Nico. de lira. q̃ altitudo statue Nabuchodonosor computatur cum base sup quã erat posita: ⁊ q̃ statua tñ exterius erat deaurata: quia non est credendum q̃ sibi fuerit tanta moles auri. Vel forte interius erat concaua. Sed ego non reputo impossibile aut satis difficile: statuam que erat sup basim: fuisse totã de auro compactã: si vera sunt que Vincenti⁹ tradit in speculo historiali de basilica regis Nori: quã supauit Alexãder magnus. Hanc vtiq; describit cum columnis aureis solidis: ingenti grossitudine numero triginta: parietes q̃q; laminis aureis: grossitudinis digitalis operti erant. Clinea solida ex auro cum foliis ⁊ racemis cristallinis distinctis smaragdis. Thalami ⁊ cubicula oia margaritis ⁊ carbunculis ornata erãt Sic potuit ex auro fabricari statua Nabuchodonosor. Et quia dicit textus q̃ posuit eã in campo ouran prouincie babylonis. Notandũ hic q̃ Hiero. sup. xi. c. Ysa. ait sic. Babylon est metropolis chaldeorũ: cuius muri sexdecim miliũ passuũ erant p̃ quadrum ab angulo in angulũ: qõ est simul sexaginta q̃ttuor milia passuũ. Ibiq; erat turris i altitudine trium miliũ passuũ. De hac babylone sic scribit Isidorus li. 15. etbimol. Primus post diluuiũ Nemroth gigas babylonez vrbem mesopotamie fundauit. Hanc Semiramis assyriorũ regina ampliauit. Clerũtñ ut refert ipse Isidorus li. 14. etbimol. babylonie regionis caput babylon vrbs ẽ: a qua ⁊ nũcupata: tãtũ nobilis: ut Chaldea ⁊ assyria ⁊ mesopotamia in eius nomẽ aliq̃ transiuerint. Et hoc nõ est inconueniens ut tota prouincia babylonia nuncupet. Sed h̃ dubitak adhuc. Quare Daniel qui erat factus regi familiaris nõ prohibuit eũ a tali insania? Et respondet Nico. de lira. q̃ forte erat absens i aliq̃ parte regni: aut erat infirmus: ul vidit regem obstinatum.

De pueris missis in caminũ ignis ardentis.

Secundo apparet superbia Nabuchodonosor in pueroꝝ condemnatione. Nam cum edicto publico statuisset: ut omnes cõuenirẽt ad dedicationẽ statue illãq; adorarẽt: ⁊ q̃ contrariũ faceret mitterek in fornacem ignis ardentis: cũ maxima multitudo regi p̃cepto pareret: Sidrach: Misach ⁊ Abdenago iudei: scelus id facere recusarunt. Quos chaldei inuidia moti accusauerunt. Tunc Nabuchodonosor i furore ⁊ ira precepit ut adducerẽt coram eo. Qui cum statim fuissent adducti: dure arguit eos Nabuchodonosor: qa suũ preceptũ nõ implessent: neq; pnã cõminatoriã timuissent: addens. Et quis est deus qui vos eripiat de manu mea? O fides admirabilis illorũ iuuenũ. o inuicta corda. o confidentia oi presumptione carens. Non fuerũt territi: imo audenter responderunt. Deus nr̃ quez colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis: ⁊ de manib⁹ tuis o rex liberare. Qõ si noluerit: notũ tibi sit rex: qa deos tuos nõ colim⁹: ⁊ aureã statuã quã erexisti nõ adorabimus. Tũc Nabuchodonosor precepit ut succẽderetur fornax in septuplũ plus q̃ succẽdi cõsueuerat: ⁊ viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus Sidrach Misach ⁊ Abdenago: mitterẽt eos in fornacẽ ignis ardentis. Clincti

igit' ⁊ vestib⁹ suis induti ꝓiecti fuere in fornacē. Succēdebat aūt fornax napta dicit Nico. ⁊ lira. Napta est genus bituminis inuentū circa babylonē ⁊ maxime nutrit ignē. Scōm alios sunt ossa oliuarū arefacta cum amurca. Porro viros illos q̄ miserūt Sidrach Misach ⁊ Abdenago i fornacē interfecit flāma ignis. Ipsi vero soluti ibant in medio flāmarū illesi laudātes ⁊ bñdicētes ds̄ū Post igit' flāmarū diminutionē videns Nabuchodonosor suos aduſtos ⁊ pueros sup prunas gradientes: ⁊ quartum qui erat angelus babentem ſpeciem filij ds̄i ꝓpter irradiationē vultus in corpore assumpto: accessit ad hostium fornacis: ⁊ dixit. Sidrach Misach ⁊ Abdenago serui dei excelsi viui egredimini ⁊ venite. Statimq; egressi sūt Sidrach Misach ⁊ Abdenago de medio ignis. Et obstupescentib⁹ cunctis dixit Nabuchodonosor. Benedict⁹ deus Sidrach Misach ⁊ Abdenago: qui misit āgelū suū: ⁊ eripuit seruos suos: q̄a crediderūt in eo. Et infra. A me ḡ positū est hoc decretū: ut quicūq; locut⁹ fuerit blasfemiā ꝑtra ds̄ū Sidrach Misach ⁊ Abdenago disperdat: ⁊ domus eius vastet. Vnde iam non erat aūt ipsos pueros: ⁊ ꝓmouit in ꝓuinciā babylonis.

¶ De ꝓsumptione Nabuchodonosor regis.

TErtio apparet ſupbia Nabuchodonosor i suipsius cōfidentia ⁊ ꝓsumptione. Nam cū visionem babuisset de arbore mag̃. ut dr̄ Daniel. 4. c. cuius altitudo ꝑtingebat vsq; ad celū: ⁊ aspect⁹ illi⁹ in omnē terrā: ⁊ rami eius pulcherrimi: ⁊ fruct⁹ eius nimius: ⁊ esca omniū in ea: ⁊ subtus eā habitabant bestie agri: ⁊ in ramis eius cōmorabāt aues celi: dixissetq; Daniel: arbor ista tu es: q̄ magnificat⁹ es: ⁊ inualuisti. ⁊ magnitudo tua creuit. ⁊ puenit vsq; ad celū. ⁊ potestas tua i terminos vniuerse terre: ꝛūtamē vidisti sanctū descēdere de celo ⁊ dicere: succidite arborē ⁊ dissipate illā. attamē germē radicū ei⁹ in ūra dimittite: ⁊ vinciat ferro ⁊ ere in herbis foris: ⁊ rore celi cōspgat: ⁊ cum feris sit pabulū ei⁹: donec. vij. tēpora cōmutentur sup eū. Hec est interpretatio. Ejcient te ab hoīb⁹: ⁊ cū bestijs feriscq; erit habitatio tua: ⁊ fenū q̄si bos comedes: ⁊ rore celi infunderis. Septē quoq; tpa mutabunt sup te: donec scias q̄ dñet dñs excelsus i regno hominū: ut cuicūq; voluerit det illud. Q̄d aūt ꝓcepit: ut relinqueret germē radicū ei⁹. i. arbor. regnū tuū tibi manebit: postq; cognoueris potestatē esse celestē. Rogo consiliū meū rex placeat tibi: ⁊ pcta tua elemosynis redime. Post oīa ista dābulādo i aula Nabuchodonosor: cepit cogitare de visione ⁊ verbis Danielis: ⁊ confidens in seipso dicebat. Nonne hec ē babylon ciuitas magna: quā ego edificaui i domū regni: in roboze fortitudinis mee: ⁊ in gloria decoris mei. quia. ſipse babylonē ampliauerat nō q̄ principalit̄ edificasset. Reputabat ḡ dictū Danielis quasi trufaticū ⁊ minime ponderandū. Nota hic quia Hiero⁹. super isto passu dicit q̄ Nabuchodonosor in ꝓncipio acceptauit ꝓba Daniel: ⁊ elemosynas multas fecit: idcirco ad mensē. xij. dilata est i eū sentētia. Sed quia postea ambulans in aula gloriant̄ dicebat. Nonne hec est babylon. ⁊c. Bonū misericordie pdidit malo superbie.

¶ De flagello quo puniuit ds̄us Nabuchodonosor. Capitulū. z.

SCupenda sūt q̄ leguntur de punitione Nabuchodonosor. Nā ut sequit̄ in textu Danielis. cū adhuc esset sermo de quo supius narratus est in ore regis: vox de celo ruit. Tibi dr̄ Nabuchodonosor rex. Regnū transijt a te: ⁊ ab hominib⁹ te ejcient: ⁊ cū bestijs feriscq; erit habitatio tua. Fenum q̄si bos comedes: et. vij. tēpora mutabunt sup te: donec scias q̄ dñetur excelsus in regno hoīuz. Eadem dca sermo cōplet⁹ est sup Nabuchodonosor. Hic queri solet. Vtq; ista de Nabuchodonosor posita vera sint Et circa hoc tres inueniunt opiniones.

Prima eoꝝ qui dicũt ꝙ ista mistice sũt intelligenda.

Secunda eorũ qui dicũt ꝙ fuit mutat⁹ in bestiam.

Tertia eoꝝ qui asserũt ꝙ fuit mutatus quasi in bestiam.

¶ Prima est opinio eorũ qui dicunt ꝙ ea que de Nabuchodonosor leguntꝝ mistice nõ litteraliter sunt intelligenda. Dicunt ꝙ ẽ fm Nico. de lira. ꝙ hec est metaphora de diabolo: qui in fine seculi cõsequẽt maiorẽ gloriã ꝙ angeli qui nõ peccauerũt. Sed hoc falsum est: quia peccũ diaboli est irremissibile. ¶ Secũda opinio est eorũ ꝙ dicunt ꝙ vera sunt etiam litteraliter que scribũt de Nabuchodonosor. & qõ fuit mutatus in bestiã. Sic videtur dicere Josephꝰ. Contra quẽ dicit Nico. de lira ꝙ licz vracẽ narret historiam veteris testamẽti: tñ qñ vult exponere: aliqñ turpiter defficit. sicut de nuditate Ade in statu innocentie dicit: quia nõ erubescebat: & rõnẽ assignans addit quia Adã tunc viuebat simplicitate bestiali. sicut pueri ante vsum rationis non erubescunt de sua nuditate. Sed hoc est falsum: qa sic per pccm melioratꝰ fuisset status primi hois: qa post adeptꝰ fuisset vsum rõnis. Sic in pposito. Sed cõtra B posset qs inducere textũ Aug̃. ad Bonifaciũ: q ponit. 23. q. 4. c. Miror. Nabuchodonosor inquit regem intẽde: qui causa superbie de homine in bouẽ est mutatꝰ: atqꝫ a regno suo pfugus recedens nõ ante regnũ recepit: ꝙ cõuersus deus pdicauit. Possumꝰ rñdere ꝙ Augꝰ loquit sic: qa ut bos pascebat fenum: & nõ ꝙ realiter fuerit in bouẽ conuersus. Ideo tertia opinio coior & vera est fm Nico. de lira. ꝙ historia vera est litteraliter. Ex qua colligit. ꝙ Nabuchodonosor pdidit vsum rõnis p amentiã: & sic factꝰ est quasi bestia quia vita hois non differt a bestiali vita nisi p vsum rõnis: fm illud Ar̃. i. etbi. Multi quidẽ oio bestiales vident esse: pcudũ vitã eligentes. Sed qbusdã durũ ac difficile videt quõ Nabuchodonosor nutritꝰ in deliciis potuit tam diu vesci feno & herbis: & quõ absqꝫ vlla laceratiõe corporis sui inter bestias vixerit. Et Piero. rñdet sic. Quid mirũz est si ad ostendẽdã potentiã dei & humiliandã regũ superbiã hoc dei iudicio sit patratũ? Nico. vo de lira dicit ꝙ furia hois deordinat & qsi bestialẽ facit. Et ex hoc sequit ꝙ aliqua sunt possibilia & delectabilia q ante nõ erãt ꝓpter transmutationẽ nature. sicut mulieribꝰ prẽgnantibꝰ carbones ul terra fit cibus delectabilis: ꝓpter nature deordinationẽ: q tñ eis alias sunt abhominabilia. Furiosi etiã cum bestijs cõtrabũt familiaritatẽ ꝓpter quandã assimilationẽ ad eas. Et propter hoc bestie non deuorabant Nabuchodonosor: sicut experimento babet ꝙ canes ferocissimi non nocent fatuis naturaliter uel amentibus. Sed adhuc queritꝰ. Quare non fuit ligatus & detentus? Rñdet Nico. de lira. quia infirmitas fuisset aggrauata & homines sui sciebant p reuelationẽ Danielis ꝙ in campis nõ morerẽt: sed in regnũ finaliter restitueret. Ex quo regnũ fuit illo tpe gubernatũ p principes: & maxime p Danielẽ qui diligebat regẽ. Et qa p Danielis reuelationẽ sciebãt regẽ restituẽdũ: iõ nullũ aliũ audebãt interim statuere ne Nabuchodonosor postea restituꝰ puniret eos tãꝫ reos crimis lese maiestatꝫ. Uel filius eius Euilmorodach pro illo tpe regnauit: & postea cessit patri.

¶ De fructuosa pnitentia Nabuchodonosor. Capitulũ. 3.

Restolatꝰ benignitas dei peccatores: quos quãdoqꝫ flagellat: ut si tandẽ ad pnitentiã redire velint illoꝝ misereatur. Ideo Nabuchodonosor ad se conuersum & humiliatus non spreuit: imo misericordie sue sinum dignatꝰ est ei aperire. Et licz in textu Danielis nõ sint posita que sequunt: tamen quia magister in hist. illa recitat: non ẽ visũ supfluũ in hoc loco inserere: ut sic melius intelligamꝰ fructũ emendatiõis eius. Refert igit magister in hist. ꝙ Nabuchodonosor nõ corporis mutationẽ:

sed mentis alienationē passus est. ⁊ ablatus est ei vsus lingue: ⁊ hꝛba data ē in cibū: ⁊ videbat sibi q̄ bos esset in anteriozib⁹: ⁊ leo in posteriozib⁹ ꝑm mysteriū tyrannoꝝ: q̄ in ꝓma etate voluptatib⁹ vedit: ⁊ cerucosi iugo Belial subdunt: in fine vero interficiūt diripiūt ⁊ ꝯculcant. Multi quoq; egrediebanꝫ ⁊ videbant eū. Solus Daniel nō egrediebatur: q̄a toto tpe alienationis ei⁹ oro/ni ꝓz eo vacabat: ⁊ ad ꝓces eius anni ⁊ .i. quos totidē dīs dixerat tpa i. ⁊ .i. mēses conuersi sūt: in quib⁹ .40. dies insaniam patiebat: ⁊ p alios .4. reuersus ad cor bis flebat: ⁊ supplicabat deo: adeo q̄ ex nimio fletu oculi eius ut carofacti erant: ⁊ iterū p alios .40. dies vertebat in insaniā: donec septē menses complerent. Post quos reuocatus est: nō tamē regnauit statim: sed statuti sūt ꝓ eo septē iudices ⁊ vsq; ad finē septem annoꝝ pniam egit: panē ⁊ carnes non comedit: ⁊ vinū nō bibens: leguminib⁹ vtebatur: ⁊ hꝛbis iuxta cōsiliū Daniel. Et hac pnia cōpleta regnauit iterū ⁊ benedixit altissimū. Et ꝑm Rico. de lira mozt⁹ est in statu salutis. Ꝯ dicit Aug⁹. 23. q. 4. c. Nabuchodonosoꝝ q̄ pnia eius fuit fructuosa. Illius igitur exemplo studeamus ⁊ nos ꝓccata nostra cozrigere: ut sic ꝓticipes fieri valeamus eterne vite: in qua viuit gloziosus deus ꝓ oia secula seculoꝝ. Amen.

Sermo. 11. de iudicio dei cōtra Antiochum n iudeos seuientem.

Reperiunt homines qui oi clemētia deposita: feris ac bestijs crudeliores existūt. Quidnā de Antiocho dicem⁹ imanissimo rege qui iudeos acriter est ꝓsecutus? Ultiq; ut patebit oēs bestias crudelitate sua antecessit. Contra quē deus iust⁹ vindictā suā exercuit: illūq; tandem humiliauit atq; puniuit. Ideirco in hoc sermone de iudicio dei ꝓtra Antiochū i iudeos seuientē dicemus: Contemplabimurq; more nostro tria mysteria.

Primū dicit feritatis.
Secundū penalitatis.
Tertium generalitatis.

De crudelitate Antiochi. Cap. j.

Quam ferus atq; crudelis Antiochus extiterit i hoc mysterio aperiendū est. Et ꝫ Aug. 23. q. 5. dicat q̄ differentia est inter seuitiam ⁊ crudelitatē: quoniā ꝓpe seuitia dicit ꝑm q̄ aliquis in pnis inferendis nō ꝓsiderat aliquā culpā eius qui punitur: sed solū hoc q̄ delectat in boiuz cruciatu. Crudelitas ꝯo attēdit culpā in eo qui punit: sed excedit modū i puniendo. Unde crudelitas differt a seuitia: sicut malicia humana a bestialitate ut patet. ⁊ etbi. Uerūtamē large ꝓtest crudelitas notari ꝓmptitudo voluntatis ad effundēdū sanguinē humanū Et sic fuit crudelis ⁊ feralis valde Antiochus. Ꝯ patz tripliciter.
Primo in hierusalē captione.
Secundo in rabida ordinatione.
Tertio in matris ⁊ filioꝝ occisione.

De multitudine interfectoꝝ ex iussu Antiochi.

Primo apparet crudelitas Antiochi in hierusalē captiōe. Ut eni scribitur. 2. Machab. 5. c. profectus Antiochus ex egypto efferatus animo ciuitatem hierusalem armis cepit. Jussit autē militib⁹ interficē nec parcere occurrentib⁹: ⁊ per domos ascendentes trucidare. Fiebat ergo cedes iuuenū ac senioꝝ: mulierum ⁊ natoꝝ exterminia: virginūq; ⁊ paruulorum neces. Erant autez toto triduo octoginta milia interfecti: non minus autem venundati. Nota hic ꝓpterea quia omnia Antiochi gesta ex libris Machabeoꝝ sumunt: quod hiero⁹ in argumento in libris Machabeoꝝ ait.

Machabeorū liber licz nō habeatur in canone hebreop: tamē ab ecclesia inter diuinorū librorū ānumerat historias. Insup aduertendum q̄ deus benedict⁹ p̄mittebat populū sic turbari propē excrescentes iniquitates. Nam ut dicit. i. Machab. i. c. In dieb⁹ Antiochi exiere ex isr̄l viri iniqui: et edificauerūt Gymnasium in hierosolymis ſm leges nationum: et fecerunt sibi p̄putia: et recesserunt a testamento sancto: et iuncti sunt nationibus.

De alijs interfectis.

Secundo appet crudelitas Antiochi in rabida ordinatiē. Nā expoliauit et ꝓphanauit templū Et reuersus Antiochia⁹ misit quendā p̄incipem Apollonij nomine cū exercitu viginti duorum miliū: qui discurrens p ciuitatē: ingentē multitudinem pemit et interfecit. Non multo p⁹ misit quendā Antiochenū: qui compelleret iudeos: ut se trasferrent a patrijs et dei legibus: et eos qui nollent transire ad instituta gentiliū interficeret. Due mulieres dē late sunt: natos suos circūcidisse. Quas infantibus ad vbera suspēsis: cum publice p ciuitatez illas circūduxissent p muros p̄cipitauerunt. Alij vero ad p̄ximas cocuntes spelūcas et latenter sabbati diem celebrātes: cū indicati essent cuidam Philippo p̄posito Antiochi flammis succensi sunt.

De matre occisa cum septem filijs.

Tertio apparet crudelitas Antiochi in matris et septē filioꝝ occisione. Erat vtiq; mat̄ q̄dā septem filios habens. Et ut dicitur. 2. Machab. 7. c. dum a crudeli Antiocho compellerent: ut contra patrias leges carnes porcinas comederent. maior natu dixit. Parati sumus mori magis q̄ patrias et dei leges preuaricari. Irat⁹ rex iussit sartagines et ollas eneas succendi: eiq; qui sic locutus fuerat amputari linguā: et cutē capitis abstrahi: sūmas quoq; manuū et pedum p̄cidi: ceteris eius fratribus et matre inspiciētibus: sicq; in sartagine torqueri donec morerent. Interim ꝺo ceteri vna cū matre se hortabantur mori fortiter. Post et secundus similia tormenta patiens extinctus est: qui in vltimo cōstitut⁹ dixit Tu quidem scelestissime i p̄senti vita nos perdis: ſ rex mūdi defunctos nos p̄ suis legib⁹ in eterne vite resurrectiōe suscitabit. Post istū tertius illuditur: et linguam postulatus cito ꝓtulit: et manus constanter extendit: et cum fiducia ait. E celo ista possideo: sed propter dei leges nunc hec ipsa despicio: quoniā ab ipso ea me receptur⁹ spero. Cūctisq; admirantibus adolescentis constantiam expirauit in tormentis sartaginis: sicut et alij. Cruciatur iam quartus similibus cruciatibus: deinde quintus: et tandez sextus. Que dū agerent: mater sapientia repleta: cogitationi femineę masculinū animū inserens: dicebat ad filios Nescio qualiter in vtero meo apparuistis. Nec enim ego spiritū et animā donaui vobis et vitam: et singulor mēbra nō egoipsa compegi: sed mundi creator qui formauit hominū natiuitatē: quiq; hominū inuenit originē: et spiritus vob iterum in misericordia reddet et vitam sicut et nūc vos metipsos despicitis ꝓpē legem eius. Remanente adhuc septimo iuniore: multa pollicebat Antiochus: ut dei leges contemneret: suadebatq; matri: ut ad hoc illum induceret. Que inclinata ad filiū hebraica lingua dicebat. Fili miserere mei: que te in vtero nouem menses portaui: et lac triennio dedi et alui: et in etatem istam perduxi. Aspice celum et terrā: que omnia fecit deus. Illum honora: et cum fratribus mori non timeas. At adolescens animosior factus: exclamans dixit. Quez sustinetis? Non obedio precepto regis se precepto legis: que nobis data est ꝑ Moysen. Tu vero qui inuētor omnis malicie factus es: non effugies manū dei. Quare acrius indignat⁹ tyrannus

¶ istū in dño confidentē: inter dura to-
mēta cōpulit mori. Nouissime p̄ filios
¶ mater supplicijs cōsumata est.

¶ De horribili pena ¶ plaga Antiochi
crudelis. Capitulū. z.

NOn est abbreuiata manus dñi:
que tandē iniquos ¶ malos ho-
mines ꝓsternit fortiter ¶ humi-
liat. Ecce Antiochi exemplū: veritatez
huius rei nobis apertissime pandit. De
ipsius ḡ penalitate in hoc secundo capi-
tulo erit differendum: de quo tria consi-
deremus.
Primo plagam.
Secūdo noticiam.
Tertio penitentiam.

PRimo ꝑsiderem⁹ Antiochi pla-
gā. Ait.n. scribit. z. Machab. 9
c. Cū rediret de persida ¶ frigida
spirās aio cōtēdit hierosolymā redire:
illāq; delere funditus dicēs: delle illam
congerlē sepulchra iudeor̄ esse facturū.
Sed qui vniuersa cōspicit dñs: percussit
eū insanabili plaga. Apprehenditq; euz
dirus dolor viscerū: ¶ amara intestinor̄
tormenta. Insup contigit illū in impetu
cuntē de curru cadere: ¶ in graui collisi-
one corporis membra grare. Factaq;
sūt carnes eius vermib⁹ scaturientes. ¶
fetore nimio vulnerū grauabat exercit⁹.
Et qui paulo ante sydera celi cōtingere
se arbitrabat: cū nemo poterat ꝓpter
intolerantiā fetoris portare. ¶ Secun-
do cōsideremus Antiochi noticiā. Ait
enī ait Greg⁹. oculos quos culpa clau-
dit: pena aperit. Ideo sic percussus An-
tioch⁹ cepit ad sui agnitionē venire non
valēs ¶ ipse suipsi⁹ ferre fetorē: parie ¶
dolorē. Dicebatq; : Justū est subditū eē
deo: ¶ mortalē nō paria sentire de deo.
¶ Tertio considerem⁹ Antiochi pnaz
In tot vtiq; vexationibus Antiochus
penitentiā egit: sed infructuosā: quia ut
dicit Hosi. in. 4. di. 14. Dolebat de pec-
catis suis: nō ꝓpter diuinū amorē: sz
ꝓpter penā quam sibi ꝓpter sua delicta
imminere conspiciebat. Ideo dicit textus
z. Machab. 9. c. Orabat autē sceles⁹
dñm: a quo nō erat misericordiā conse-
cuturus: ¶ ciuitatē ad quam festinans
veniebat: ut eam ad solū deduceret: op-
tabat liberā reddere. ¶ iudeos equales
Atheniensib⁹ facturū pollicebat: ꝑmit-
tens adhuc templū: qđ prius expoliaue
rat ornatuz optimis donis: ¶ multipli-
caturū sancta vasa ¶ iudeū esse futurū.
Tamē cū a deo nō acceptaretur oratio
eius: homicida ¶ blasphemus pessime per-
cussus pegre i montib⁹ miserabili obitu
vita functus est.

¶ De generali punitione hominū cru-
delium: qui qualia fecerunt talia passi
sunt. Capitulū. 3.

CRudeliū hominū culpā inuent⁹
est deus generaliter ut i plurib⁹
adeo moleste tulisse: ut crudelio-
re pena eos acerbissime mactauerit. Nec
solū Antiochus ꝓ crudelitate punitus
est: sz etiā quasi innumeri sui similes ex-
terminati sunt de terra viuentiū. Idcir-
co i hoc mysterio adducemus q̄ plurimi
exempla: ut sic deprehendam⁹ generalē
crudelitatē exosam deo. Qui cum sit nā
misericors ¶ pius: aduersus crudeles
tamē efficit durus ¶ rigidus. Scribitur
ergo Judic. i. c. ꝙ Adonibezech crude-
lis captus a iudeis i bello: cesis sūmita-
tibus manuū eius atq; pedū dixit. Se-
ptuaginta reges amputatis sūmitatib⁹
manuū ac pedū colligebant sub mensa
mea ciboz reliquias. Sicut feci: ita red-
didit mihi de⁹. De Cyro rege crudeli re-
fert Justinus ꝙ postq; adolescentulus
filiū Thamaris regine massagetarū cū
tertia parte copiarū deceperisset: simulato
metu q̄ fugiens: ¶ instructa castra vino
epulisq; reseruisset: interfecissetq; a mi-
thamari supatus: ita ꝙ duecta milia p̄-
sarū simul cum rege deleta fuere: ¶ tante
cladis necnuncius supfuit. Ipsi⁹ caput
amputatū in vtrem humano sanguine
plenū iussit regina cōici dicēs. Sacia
te humano sanguine quē. 30. annis siti-
sti. Narrat Suetoni⁹ de percussoribus
cesaris: ꝙ nullus fere triennio superui-
xit: nullusq; naturali morte obijt. Nam

pars naufragio: pars prelio vefuncta ē. Quidā fe illo pugione quo ceſarē vulnerauerāt occiderūt: ut apte mōſtrarēt cēdē illā nec deo nec hominib⁹ placuiſſe. Cligunt nāq; tribus vulneribus confoſſus ceſar occubuit: anno .56°. etatis ſue. Nero .6°. romanoꝝ impator: qui ut ſcribit Plinius. li°. 1. ō naturali biſtoria natus eſt p̄miſſis p̄dibus: 7 crudeliſſimus ac vicioſus valde fuit. Poſt multa facinora audiens Sergius Galbam a militib⁹ in biſpanijs vbi p̄tor erat imperatorē electū. ſm Suetoniū tribunos 7 cēturiones de fuge ſocietate temptauit: 7 nullum habuit ſibi cōſentientē. Nocte miſit p amicis 7 nil ſibi renūciabat ab aliquo. Ipſe cū paucis boſpitia ſingulorū adijt. Clerū clauſis omniū foribus nullo reſpondēte in cubiculū rediit. Requiſiuit deinde pculſorē cui⁹ manu ipſe periret: ſ nemine reperto: ego inquit nec amicū habeo nec inimicū. Et cucurrit ut ſe p̄cipitaret in Liberim: ſed reuocato impetu: cū iam nox iret in diem equum aſcendit: quattuor ſolis comitantibus. Deinde cū ad diuerticulū ventū eēt circa quartū miliariū dimiſſis eos p vrbes 7 arundines ſemitā agere nec nō ſtrata ſub p̄dibus vſte ad proximā villā euaſit: diuertitq; in puulā caſam. Et cū fames 7 ſitis eū inuaderet: ſordidū panē ſibi oblatū ſpreuit. Bibit tū aliquātulū aque tepide. Inē moras p̄cepit ſe boſtē a ſenatu iudicatū: 7 queri ut puniatur more maiorū. Interrogāti quale id pene genus eſſet: cū diceret ſm Eutropiū nudi bois ceruicē furce inferri: p publicas vias duci: 7 cor⁹ virgis ad necem cedi: 7 de ſaxo precipitari: cōterrit⁹ duos acutos pugiones arripuit. orauitq; ut aliquis ſe ad mortē capeſcendā iuuaret extemplo. Jam propinquabāt equites quos p clamorē ꝓpinquos ſenſit: quib⁹ p̄ceptū erat ut eū viuū traherēt. Nō ui ſenſit ferrū iugulo appoſuit ad quartus ab vrbe lapidem. Et cum ſemianimis adhuc eſſet irrūpenti centurioni penula ad vulnus poſita in auxiliū ſe veniſſe ſimulanti: q̄ſero dixit Nero. 7 hec eſt fides. Et in hac voce defecit. 32°. anno etatis. 7 anno. 14. imperij ſm Oroſium 7 Eutropiū. Domitianus impator ꝑpē ſuam crudelitatē iuſto iudicio dei a cubicularijs ſuis ſeptem vulneribus occiſus eſt: anno etatis ſue. 45. ut dixim⁹ in ſermone de cognitice ſupbie. Legitur de Agenſorico rege q̄ fuit arriana bereſi infectus: 7 p biſpaniā 7 africā p̄ſecutus eſt xp̄ianos: 7 multos martyres fecit. 7 confeſſoribus linguas abſcidit: qui ut Iſidor⁹ narrat abſciſis linguis p̄fecte loquebant: ut etiam pomē. C. de officio p̄fecti p̄toris africe: p tandē cūctis effuſis viſcerib⁹ miſerabiliter vitam finiuit. Pilatus crudelis i multas incidēs calamitates ſeipſum occidit. Judas impi⁹ deſperatus: laqueo ſe ſuſpendit. Herodes aſcalonita qui innocentes occidi fecit: poſt tantā cedē puuloꝝ ſuſpectos batēs filios Alexandrū. ſ. 7 Ariſtobolum: ut dicit magiſter in biſtoria ſcholaſtica q̄ſi cū interfici, p̄curaſſent: ut ipſi regnarēt: illos occidi fecit. Septuageſimo vero anno etatis ſue: in grauiſſimā egritudinē cecidit. Nam febre valida: p̄rigine corporis: colli cōtinuis tormētis: pedū inflatiōe: vermeſcētib⁹ teſticulis intolerabili fetore: crebro vanelitu. 7 interruptis ſuſpirijs torquebat. A medicis ſo in oleo poſit⁹: inde q̄ſi mortuus eſt ablatus. Sciens autē iudeos cum gaudio mortē ſuam expectare: nobiliores viros ex oi iudea collectos i carcere poſuit. Dixitq; Solome ſorori ſue. Scio iudeos de morte mea gauiſuros: ſ potero habē multos lugētes: ſi cū ſpō emiſero cunctos occidas quos in cuſtodia ſeruo: ut ſic ois iudea me deſleat inuita. Et ut dicit Joſephus in. 17. antiq̄tatū. gladio q̄ pomū purgabat: ſe pemit. Sunt 7 alia innumera quaſi exempla b⁹ mādi q̄ nos breuitatis cā tacem⁹. Cōmemorauim⁹ aūt q̄ ſupra poſita ſūt: ut ex illis p̄cipiam⁹: quātū deo diſplicet ſenicia atq; crudelitas. Sed plerīq; falſo in ſemetipſis gloriāt 7 dicūt: ꝺ vitio ſe fore mūdatos

Quib⁹ nos respōdem⁹: q̄ etiā absq; humani sanguinis effusiē: crudeles multi in vinis eloquijs appellāt. Et primi sūt primos adietes. Pro qb⁹ dic̄ Jobes in canonica.c.3. Dis q̄ odit fratrē suū homicida est. Secundi sunt proximis vetralentes. De quibus dicitur.6.q.1.c. summa iniquitas. Sūma iniquitas est fratres vetralere vaccusare. Dis enī q̄ vetrabit fratri suo homicida ē. Tertij sūt diuites: paupes nō pascētes. Dñ.86.di c. In singulis.c. Pasce. Pasce fame moriētē: si nō paueris occidisti. Quarti sūt executores testamentorū qui relicta ad pias cās cum possunt nolunt ecclesijs vel paupib⁹ dare. Contra quos scribit.13.q 3.c.qui oblatiōes. Qui oblatiōes vel functorū aut negant ecclesijs: aut difficile reddūt: tāq̄ egētiū necatores excoicent Quinti sūt filij parētib⁹ nō subuemētes Pro quib⁹ dicit apls.i. Thi5.c. Si q̄s suoꝝ: et maxime domesticoꝝ curā nō habet fidem negauit: et est infideli deterior. Et ut breuit cōcludam⁹ oēs q̄ primos iniuste psequunt: illisq; sūt infesti: homicide crudeles nuncupant. sicut pz de pe.di.1.c. Homicidiū. c. Homicidiorū. c. Tria sūt genera. Dim⁹ q̄ clemētes et pij quatenꝰ crudelitate reiecta dignos reddam⁹ nosipsos ad habendam hic gram et i futuro sempiternā gloriā: in q̄ viuit et regnat de⁹ p oia secla seculoꝝ. Amen.

¶ Sermo.18. de cognitione dei: et de debito sibi exhibendo honore ac cultu.

QUoniam deus oculis corporis nō videt: q̄a remotissim⁹ ē a sensu ut dicet Ar⁹.i. plogo metha. i varias noxiasq; opiniones errorꝝ homines dilabūt et aut negāt esse deū: aut deos plures cōfingūt: aut ea q̄ de diu inaꝝ psonaꝝ pluralitate fm ei traditionē dicunt acceptare nolunt Inde fit ut diuinus cult⁹ minuat: neq; debita exhibeatur reuerentia ipsi deo. Quare i hoc sermōe de deo glorioso merito ptractādū censui: ut sic eū agnoscētes maiestatē ei⁹ honore debito, psequamur. In supioribꝰ nāq; de timore suoꝝ iudicioꝝ dixim⁹: āmodo ꝓo circa honorē qui sibi debet a nobis insudabimus. De deo igitur tractaturi: tria mysteria elucidare conabimur.

Primū dicit cognitiōis generalis.
Secūdū vnitatis essentialis.
Tertiū trinitatis psonalis.

De gñali cognitiōe dei. Cap.1.

NOrtandi sūt cōes homines mundi ut deū cognoscere studeāt: q̄a sine cognitiōe dei cetera quoq; que grandia estimari possunt: parua sunt et vilia. Ex q̄ deus Hiere.9.c.dicit. Non gloriet sapiēs in sapiētia sua: nec diues in diuitijs suis: nec gloriet fortis i fortitudine sua: sed in hoc gloriet q̄ gloriat scire et nosce me: quia ego sum dominus Clerūtamē quidā deū esse minime credunt: de quibus dicit Damas. In tātū prevaluit pnitiosa hominū malicia: ut dicant non esse deum. De his loquit sic Tullius i primo de natura deoꝝ. Quidam dixerūt totam de diis imortalibus opinionē esse factā ab hominib⁹ sapientibus reipublice causa: ut quos rō non posset eos ad officiū religio ducēt. huiusmodi falsitatis sectatores: q̄d aliud q̄ fatuos dixerim? Cogitare nāq; vel dicere deum nō esse: non nisi ex stultitia prouenire potest. Ideo psalmista inqt. Dixit insipiens in corde suo: non est de⁹ Et Hiere.4. dicit deus. Stultus populus meus me non cognouit: filij insipientes sunt et vecordes. Quare asit stultitia sit cogitare q̄ nō est deus apparet ex hoc: q̄ rationabiliter quilibet potest si velit cognoscere deū esse prope quinq; specula que deum esse apertissime manifestant.

Primū de nālis legis illuminatio.
Secūdū scripture testificatio.
Tertiū mundi productio.
Quartū creaturarū ordinatio.
Quintū oīuꝫ deliberatio.

¶ De naturalis legis illuminatione in cognitione dei.

Primū speculum in quo lucet veritas diuini ee dicit naturalis legis illumiatio. Ab ipso vtiq; summo patre accepimus naturalem legem: qua quilibet ratiōe vtens cognoscere potest q; deus ē. Nam posito q; aliquis mox nat⁹ exponeret nutriretur q; aut in maria marinis beluis: aut in silua a feris indomitis: nec videret vnq; uel audiret quicquā de deo dici: q; primus ad annos discretionis attingeret: ex lumine rationis naturalis cognosceret q; deus est: licz in particulari errare posset credens deum esse aliquam creaturam. Hec omnia probant & roborant dictis & testimonio sapientuz. Inquit Aug⁹ in libro de fide ad petrū. Nihil tātū nouit mens: quantū deum ee: & se. Et Damascenus. Cognitio existendi deū nob naturaliter inserta ē. Et Ugo de sancto victore. Sic deus cognitionē suam in homine tempauit: ut sicut quid esset nō posset comprehēdi: ita quia esset nō posset ignorari. Et Cicero li.i. questionuz tusculanarum. Nemo hominū tam immanis: cuius mentem nō imbuerit diuinitatis opinio. Et idem li.i. de legib⁹ Nulla gens est tam imansueta tam fera: q; nō etiā si ignoraret qualē habere deum deceat: non tamē habendū sciat. Et hoc idem li.i. de natura deorum ait. Pythagoras iussu athenienssiū vrbe & & agro extermiatus est: libriq; eius cōbusti sunt: ppter hoc q; hoc cē deū in dubium reuocauerit. In .z°. vero de nā deorum dicit. Nam nisi cognitus comprehensum q; animis idem haberemus sicz q; deus est: non tam stabilis ei⁹ opinio pmaneret nec confirmaret diuturnitate temporis: sed vna cū seculis etatibusq; hominū inueteraret.

¶ De testificatione scripture in cognitione dei.

Secundū speculū in quo cognoscere possumus q; deus ē dicit scripture testificatio. Dis q; scriptura vtriusq; testamenti deum esse predicat. De quo sic incipit principium Genesis. In principio creauit deus celum & terram: & vsq; ad finē magnalia dei clare proclamat. Necq; opus est singula recensere: que de deo continentur in illa: cuz ut diximus tota circa dei vicentis mysteria stupenda versetur. Doctores insuper sancti illius scripture interpretes eruditissimi: de deo glorioso loquūt: quoz aliq; dicta hic interponenda duxi. Inquit Cassiodorus sup ps illū. Magnus dominus & laudabilis nimis. Deus est virtus inexplicabilis: pietas incomprehensibilis: sapiētia ineffabilis: cuius vera diffinitio est: finez in suis laudibus nō habere. Et Boeti⁹ li. de trinitate. Deus est eē pulcherrimū fortissimūq;: vere vnū in quo nulli⁹ numerus: nullum in eo aliud: preter q; id quod est. Et Anselmus i prosologion. Deus est pulchritudo que non videtur odor qui olfatu non percipitur: sapor qui non cognoscitur: bonitas que non sentitur. Et Grego⁹ in moralibus. De⁹ est viuificatrix virtus: causa causarū: vita viuentiū: ratio rationabiliū creaturarū. Et Aug⁹ li.i. de libero arbitrio Deus est quo nil superius esse constat: eternus incōmutabilis. Et Aug⁹. in. 5. de trinitate. Deus est: qui est omniū potentissimus: speciosissimus: beatissim⁹: quē mori mutari corrumpi est impossibile. Et Aug⁹ li. de vera religione. Deus est incōmutabilis natura: prima vita: prima essentia: prima substātia. Et Aug⁹ 5. de trinitate. c.3. Deus est substantia: uel ut melius dicaē essentia: cui ipsū eē maxime ac verissime competit. Nota h q; nomen substantie fm cōmunē vsuz acceptionē a subsistendo videē dici fm Arh. in predicamentis. Et fm hoc substantia grece vsia dicatur: quia subsistit Corpus autē quia subsistur: substantia dicit. Unde cum forma pura que deus est: nulli subsistat: ppie substantia dici non potest. Alerū absolute nomen substantie sumit fm qō dicit: q; substantia

est quod nō est ab alio: sed semp et ꝺ est qō ꝓpria intra se virtute consistit. Et sic potest dici causa ꝑma substātia. Ūñ Auicenna. li. 8. c. 4. Cuius refugiam⁹ te deo dicere nomen substantie: non tñ intentionem: cuius intentio est res habens quidditatē stabilem: cuius esse est esse: quod non est in subiecto corꝓre ut anima. Et ꝓpter hoc dici potest substantia. Melius tamē dicitur essentia. Sicut enī ab eo quod est scire dicit scia ita ab eo quod est esse dicta est essentia. Et quia ille maxime ē qui dicit: ego sū qui sum: ideo ꝓprie dicit essentia ꝑm Piero. ad Damasum papā. quoniā ipse est ozigo 7 principiū essendi: 7 quod est a quo est: quicquid est ꝑm Algaçelē. z metha. 7 quia nostrū esse: compatione illius est nō eē: sicut dicit Plato in thimeo. Philosophi etiaz qui rectā in hac parte mentem tenuerūt de deo magnifice multa dixerūt. Auicenna. 8. metha. sic ait. Deus est bonitas pura in cōsiderio omniū. Et Cicero i ꝑmo de natura deorum. Deus est quo nihil melius. Et Albumasar in maiozibus introductionibus. Deꝰ est mouens oia imobilis incozruptibilis altissimꝰ: cuiꝰ nomen est benedictum 7 exaltatum exaltatione maxima. Et Arꝫ. in primo de celo 7 mundo. Deus est apud quem est vita fixa: sempiterna in secula seculoz que nec finiē nec cōficit. Et iz. metha. Deus est nobilissimus omniū entium: 7 nihil eo nobilius.

De mūdi ꝓductione ad cognitionem dei.

Certiū speculum quo cognoscē poterimus deū esse dicit mundi productio. Nam ꝓductū būc mundū credimus ab aliquo potente sapiente optimoq; artifice. Hic autez esse non potuit nisi deus. Nā si cuncti reges 7 pīncipes quotquot fuere: quot sunt: 7 erūt conuenirent in vnū: nec minimū florez ꝑducē possent de nouo. Ideo ait sapiēs 14. c. Sap. A magnitudine speciei 7 creature poterit creator eoꝝ cognosci. Et Aug⁹ li. xi. de ciui. dei. inquit. Exceptis ꝑpheticis vocib⁹ mūdꝰ ipse ordinatissima sui mutabilitate 7 mobilitate: 7 visibiliū omniū pulcherrima specie: quod ā modo tacite 7 factuz se esse: 7 nisi a deo ineffabiliē atq; inuisibiliē se fieri potuisse ꝓclamat. Et Aug⁹. li. x. cōfessionū. Interrogaui de deo meo celū solē 7 lunā 7 stellas: 7 rñdere mihi. Neq; nos sumꝰ quod queris. Et dixi omnibus qui circūstant foꝛes carnis mee. Dicite de deo meo aliq̄d. Et exclamauerunt voce magna. Ipse fecit nos. Interrogatio mea intentio mea: 7 responsio eoꝝ species eoꝝ. Et de hoc Job. 12. c. Interroga iumenta: 7 docebunt te. volatilia celi: 7 indicabunt tibi. Loquere terre: 7 respōdebit tibi: 7 narrabunt pisces maris. Quis ignoꝛat q̄ hec omnia manꝰ dñi fecerit? Aug⁹. ꝯ. li. i. diui. insti. Ozpheus inquit vetustissimus poetarū oīum deuz verum 7 magnū primogenitū appellat: eo q̄ ante ipsum nihil sit genitum: 7 ab ipso cuncta sint generata.

De creaturarum ordinatione ad cognoscendum deum.

Quartum speculum in quo oēs possunt inuestigare deuz esse dē creaturarū ordinatio. Dia enī que sunt in vniuerso: in tanta rerū varietate ordinata sunt: ita q̄ Arꝫ. dicit i iz. metha. Nihil naturaliū aut in celestibus aut in terrestribus est sine ordine. Videmus nanq; contrarias naturas ignis 7 aque: aeris 7 terre: in vniꝰ mundi conseruatione ad inuicē ꝓuenire: 7 indissolubiliter ꝑmanere. Videmꝰ coꝛpoꝝ omniū ordinatissimos motꝰ. Videmus rerū insensibiliū regulatissimos ad suos effectꝰ innumerabiles modos. Videmus coꝛpa supioꝛa in hec inferioꝛa influere. Et vnde tanta i oībus rebꝰ mēsura? Certe ab ipso deo: de quo

apl'us ad Ro.iz.c.ait. Que a deo sunt ordinata sūt. Ideo 7 Ar'.i.metbauror. c.H.ait. Ordinatio eor que sunt in mūdo est ex dispositione primi principij: q est deus gloriosus.

¶ De deliberatione omniū in cognitionem dei.

QUintum speculum in quo deus esse deprehendimus dicit oīs deliberatio. Impossibile nanq est esse aliquid in appetitu: siue nature: siue rationis: ḡn illud sit. Impossibile eēt q grauia tenderent deorsū: nisi esset centrum. Impossibile esset q flumina mouerent ad mare: nisi esset mare. Impossibile esset q animalia peterent cibum: si nō eēt cib'. Quia in.z. de celo 7 mūdo dicit q natura nō facit aliq̄ frustra vanū. Et in.z. de aia. Natura nihil facit frustra. Sed vbies appetūt cognoscere ꝑfectē 7 habē bonitatē. Ergo oportet q sit aliq̄ res cognoscibile: q cognito mens humana quiescat: 7 aliq̄ bonus diligibile: quo adepto nil vlterius desiderare queat. Hz hoc in nulla creatura inueniri potest. Ergo oportet ponē deus esse. Sed insultāt quidā nobis asserentes non esse op' tam plixa disceptatiōe ꝑtendere: ut deū esse monstret. Credim' aiunt hoc: 7 firmiter id tenemus. Sed vtinā nō sint de numero illor: de quib' dicit apl's ad Titū.i.c. Confitent se nosce deū: factis autē negāt: cum sint abhoiati 7 icredibiles: 7 ad oē op' bonū reprobi. Si deū esse cognoscūt dñm oīs vbi eius obedientia: 7 suor obseruātia mandator? Si deū credūt oipotentē 7 iustū vbi timor eius? Si deū sui būfactorem existimant: vbi laus 7 gloria? Vbi gratiarū actio? O dānabilis 7 fatua multor cecitas: q dicendo dñe dñe saluos fieri se putāt. Vnde dicit Math. 7.c. Nō ois qui dicit mihi dñe dñe: intrabit in regnū celor: sed qui fecerit voluntatem patris mei: qui in celis est.

¶ De his qui plures dicunt esse deos: ad conuincendum eos vnum tm̄ esse deum. Caplm.z.

QOntra eos qui plures eē deos dicunt: in hoc secundo mysterio viriliter insistendū est: ut plenā veramq de deo noticiā habeam'. Nam parū esset credere q sit de': nisi q 7 vn' tm̄ sit cōfiteamur. Et licz simplicit' pure q hoc sit acceptandū: tamē ad quincendos incredulos ꝓbare nitemur q deus est vnus quinq modis.

Primus dicit contrariorū solutio.
Secundus scripturarū testificatio.
Tertius tixologorū ratio.
Quartus gentiliū 7 ph̄or confessio.
Quintus idolatrarū superstitio.

¶ De cognitione vnius dei ex contrariorum solutione.

PRimus modus quo ꝓbamus q deus est vnus dicit cōtrariorum solutio. Nam qui deos plures esse volūt: arguūt triplicit'. Primo sic. Ex.z. topicorū habet q plura bona sunt meliora pauciorib'. Sed plures dij sunt plura bona. Ergo melī est esse plures q vnū. Sed ām Anſel. Oē qō est melius circa deū est ponēdū. Ergo ē ponere plures deos. Secūdo arguūt ꝗa apl's dicit. i. ad Cor'.8.c. Siquidez sunt dij multi 7 dñi multi. Tertio arguunt: ꝗa vnūqōq pfectus est cū potest ꝓducere sibi simile. Sed diuina ēntia est pfectissima. Ergo potest essentiā sibi similē ꝓducere. Sed esset posse in diuinis idem sūt ām Dionysiū. Ergo essentia dīna ꝓducit aliā essentiā: 7 alia aliā in infinitū. Sed ad primū argumentū respondet Boñ. in.i. di.z. q dictū ꝑbi habet veritatez in bono creato 7 finito: quod rōne sue finitatis recipit bonitatis augmentū ꝑ additionem alterius boni Non aūt intelligi potest de bono infinito: qō augeri nō potest. Ad secundus dicit Boñ in.4. di.i. q hoc nomen deus sumit' tripliciter. Primo nuncupatiue. Secūdo adoptiue. Tertio naturalit'. Apl's ergo dicit: q sunt dij multi nūcupatiue. Vñ ad Phil'.z.c. dixit apl's

de gulosis. Quoruz deus ventер est. Et de amicis dei dicēs. Ego dixi dij estis & filij excelsi omnes. ¶ Ad tertiuz obiectum dicit Ric. in. i. di. z. q illud quod adducit de pductiōe similis: intelligendū est in generabilib⁹ & corruptibilib⁹. Neq; ppter ea iudicamus solē impfectuz quia nō pōt aliū solē generare: nec angelum: qa nō pōt generare aliū angelū.

De cognitōe vnius dei ex scripturaz testificatione.

Secundus modus quo pbam⁹ q deus ē vn⁹ dicit scripturarū testificatio. Inspiciant oēs scripture tam veteris q noui testamenti. & inueniemus q deus vnus vndiq; proclamat. Vñ Exo. zo. Nō habebis deos alienos. Et Deut°. 3. c. Non est alius deus neq; in celo neq; in terra. Et Deut°. 4. Scito & cogita i corde tuo: q dñs ipse sit deus in celo sursū: & in terra deorsuz & non sit alius. Et Deut°. 9. Audi isrl. dñs deus tuus vnus est. Et Deut°. 3z. Videte q ego sim solus: & nō sit alius deus extra me. Et. z. Reg̃. 7. c. Magnificatus es dñe deus: qa non est similis tui: neq; est deus extra te. Et. 4. Reg̃. 19 c. Tu es deus sol⁹ omniū regū terre. Et z. Parali. z. c. Magnus est dñs deus nr̃ sup oēs celos. Et Judith. 9. c. Tu es deus: & non est alius preter te. Et Dauid ps. 17. Quis deus preter dñm: aut q̃s deus preter deū nr̃m? Et ps. 11. Dñs dictus dñs deus qui facit mirabilia magna solus. Et ps. 8z. Tu sol⁹ altissim⁹ in oi terra. Et ps. 85. Magnus es tu: & faciens mirabilia: tu es deus solus. Et sapiens Eccl. i. Unus est altissimus creator omnipotens: rex metuēdus nimis. Et Eccl. 36. Non est alius deus nisi tu. Et Ysa. 41. Ego dñs primus & nouissimus. Et Ysa. 45. c. Ego dñs & nō est alius: & extra me non est deus. Et idez habet de sūma tri. & fi. ca. c. i. et. 33. di. c. qui eps. et. 45. di. c. de iudeis. et. i. q. i. c. bi q. et. c. paulianiste. et. 11. q. 3. c. ad mēsam. et. zz. q. 4. c. si quis. et. z4. q. i. c. loquif. et. z6. q. 6. c. nō licet. et. 3z. q. 5. c. puto.

De cognitione vnius dei ex theologoz ratione.

Tertius modus quo probamus q deus est vn⁹ dicit theologoz ratio. Sūt apud theologos. 5. rationes precipue: quibus concludit q deus est vnus.

Prima dicitur potestatis.
Secunda caritatis.
Tertia intellectus infinitatis.
Quarta bonitatis.
Quinta causalitatis.

De prima rone theologoz. s. ptātis dei ad ostendendā dei vnitatem.

Prima rō dicit ptātis quā ponit Boñ. di. z. pmi. d. Stat. n. ista q deus sit oīpotētissimus: ergo poterit facē q omnis alia potentia a sua nihil possit. Ergo si sūt duo dij diūsi in natura: hoc potest vnus facere de altero q alter nihil possit: & econuerso. Ex cui potentia pōt auferri non est deus. g̃ non sunt duo nec plures dij. Hanc rationē tangit Lacē. in. i. lib°. diui. instī. d. Sit igit nostri opis questio illa cōsequens atq; secunda. Utrū potestate vni⁹ dei mundus regat: an ne multoz. Nemo ē qui deū sapiat rationēq; secum putet: qui nō vnū esse intelligat: qui & condiderit oīa: & cadez qua condidit virtute moderet. Quid eni multis opus est ad mundi regimen sustinendum: nisi forte arbitremur: si plures sint minus habere singulos neruoruz atq; viriū. Nō quidem faciunt hi qui esse multos volunt: quia necesse est imtercalles esse. Siq̃dez singuli sine auxilio reliquoruz tante molis gubnaculū sustinere nō possent. Deus aūt qui est eterna mens: ex omni vtiq; parte perfecte cōsumateq; virtutis est. Quod si verū sit: vnus sit necesse ē. Potestas eni uel virt⁹ absoluta retinet suam propriam firmitatē. Id aūt solidum est existimandū: cui nihil decidere. Id perfectuz: cui nihil possit accedere. Hec ille.

¶ De secunda ratione theologoꝝ. s. caritatis ad ostendendā dei vnitatem.

Secunda ratio ad vnitatem dei ostendendā dicit caritatis: que ponitur ab eodem Boñ. vbi s. Nam si sunt duo dij diuersi quoꝝ vterq; est sūmū bonū: aut vnus diligit alterū ut diligendus est: aut non. Si sic. cum vterq; sit sūmū bonū: vterq; diligēdus est amore fruitionis. Ergo vterq; fruit altero. Sz qui fruitur alio bono a se indiget illo. Ergo vterq; est indigens. q̄ neuter deus. Si vnus non diligit alū. Ergo nullus deus.

¶ De tertia ratione theologoꝝ. s. infinitatis intellectus ad ostendendā dei vnitatem.

Tertia ratio dicit intellectus infinitatis. Hanc ponit Scotꝰ di. 2. primi. d. Quia intellectꝰ diuinus est infinitus: intellectꝰ diuinus cognoscit qōcunq; intelligibile pfectissime: quātū est intelligibile in se. Si sūt duo dij sūt A et B. A q̄ cognoscit B pfectissime quātū B ē cognoscibile. Sz hoc ē impossibile: quia aut cognoscit B p essentiā B. aut non. Si non. et B est cognoscibile p essentiam. Ergo nō cognoscit B. pfectissime. q̄tū B. s. est cognoscile. Nihil enī cognoscibile p essentiam pfectissime cognoscit nisi cognoscatur p essentiam suā: uel p aliquid pfectius includens ipsam essentiā: q̄ sit ipsa in se. Essentia aūt B. in nullo perfectius includit q̄ in B. quia tunc B. non esset deus. Si aūt cognosceret B. p essentiā B. ergo actus ipsius A. est posterior naturali eēntia ipsius B. Et ita A. non erit deus. Q̄ actus ipsi⁹ A sit posterior ipso B. pto. Quia omnis actus cognoscendi qui nō est idē obiecto est posterior obiecto. Nec; enī prior nec; simul nā erit actꝰ cuz obiecto alio ab actu: qa tūc actus posset itelligi sine obiecto sicut econuerso.

¶ De quarta ratione theologoꝝ. s. bonitatis ad ostendendā dei vnitatem.

Quarta ratio dicit bonitat. Hec est Tho. li. i. contra gentiles. c. 42. vbi ait. Impossibile est esse duo sūme bona: quia quod p supabundantiā dicit: vni soli conuenit. Sed deus ē sūmum bonū. Ergo est vnus solus.

¶ De quinta ratiōe theologoꝝ scilicet causalitatis ad ostendendā dei vnitatē

Quinta ratio dicit causalitatis: que ponitur a Petro de aquila di. 2. pmi. Dicit enī sic. Ponat q̄ sint duo dij: et vnus vult Petrū producere: et alius non. Aut Petrus producetur. Aut nō. Si sic. ergo ille q̄ non vult: nō erit deus. Si nō. Ergo ille qui vult nō erit deus. Si dicas q̄ pmigere pacta: et ita sunt concordes. non valet: quia eiusdez effectus nō possūt esse due cause totales in eodē ordine cause. Sz infinita potētia est causa totalis effect in ratione cause pme. Ergo. q̄.

¶ De cognitione vnius dei ex gentiliū et philosophoꝝ confessione.

Quartus modus quo pbamus q̄ deus est vnus: dicit gentiliū et philosophoꝝ confessio. Dicit enī Lact. li. i. diuinarum institutionū. Poete q̄uis deos carminibus ornauerint: et eoꝝ res gestas amplificauerint sūmis laudibus: sepissime tamē pfitent spiritu: uel mente vna contineri regiq; omnia. Et Aug⁹ li. 8. de ci. dei inducit Platonem qui ait. Deus est vnus qui⁹ et optimus qui cūcta precellit. Et Arist. 8. phisi. Unū inquit mouens magis q̄ multa oportet existere. Et in. 12. metha. Unus inquit dominatus et vn⁹ princeps Et Lactantius libro primo diuinaruz instit. post q̄ enumerauit opiniones Thaletis milesij: Pythagore: Anaxagore: Antisthenis: Cleanth: Chrysippi et Zenonis q̄ de deo varia sūt locuti concludit dicens. Horum tamē sententia q̄uis sit incerta: eodē tamē spectat: ut. puideāt esse vnam consentiant.

De cognitione vnius dei & idolatrarum superstitione.

Octauus modus quo ꝓbam⁹ q̄ deus est vnus dicit idolatrarū supstitio. Nā idolatre qui deos multos sibi ꝓfecere: supstitiose quidē ad talē deū uenerunt insaniā. Nā ut inqt Tho. 2ª 2ᵉ. q. 94. Aliqui nō ꝓsiderantes deum: sed admirantes pulchritudinem & virtutem creaturaꝝ: ipsas ꝓ deo sunt uenerati. De quibus Sap. 13. c sic scribitur. Vani sunt omnes homines in quibus non subest sciētia dei. Et de his que videntur bona non potuerūt intelligere eum qui est: neq; operibus attendentes cognouerunt quis esset artifex: sed aut ignem aut spiritū: aut titanē aerem: aut gyrū stellaꝝ: aut nimiā aquā: aut solē: aut lunā rectores orbis terrarū deos putauerūt. Et Eusebi⁹ Pamphili li. i. de euangelica ꝓparatione inquit. Diodorū de prima hominū theologia scribentem audiamus. Egyptios ferūt primos omniū: cū in celum oculos sustulissent: motū: ordinē & quātitates celestiū corporū admiratos: solē ac lunā deos putasse. Et ibi Plato i cratilo sic scribit ad ꝓbū. Videnē mihi primi grecorum eos solūmodo deos putasse: qs etiā nunc multi ex barbaris colunt: solem videlz atq; lunā tellurē stellas ac celum. Nam cum ipsa cernerent thein semp: hoc ē currere atq; reuolui: ab hac ipsius thein natura: theos. i. deos appellarunt. Nōnulli uero moti sunt ꝓpter inordinatam affectionē ad suos. Et cū defuncti essent: statuas in eorū memoriam dedicarunt. Quas cuz famuli ad complacentiā dominoꝝ salutare uenerariq; cepissent: mox demones illas ingressi: responsa dare ceperunt. Quare & statuis diuinus honor est consecratus Unde Isidorus li. 8. etimol. refert q a Nino orta sūt idola: modo qui sequit Mortuo siquidē Belo patre ei⁹: Nin⁹ in solatium moloris fieri fecit imaginē patris sui cui multā exhibebat reuerentiā. Pꝛonde hoies regionis sibi blandiri uolentes: diuinos honores imagini exhibere ceperunt. Hoc exemplo plures caris suis mortuis imagines ceperunt dedicare. Et sicut ab idolo Beli cetera traxerunt originē: sic ab eius nomine nomina generaliter acceperunt. Sicut enī Belus dictus ē ab assyrijs: sic & alie nationes ꝑm idiomata & linguarū varietates alie del: alie bel: alie baal: alie belsegor: alie belzebub: coꝝ idola uocauerunt. Quos utiq; pagani deos dicebant: homines fuisse mōstrat: & ꝓ uniuscuiusq; vita ul' meritis: apud suos coli ceperunt. Ut apud egyptios isis. Apud cretam iupiter. Apud mauros iuba. Apud latinos faun⁹. Apud romanos quirinus. Apud athenienses minerua: in quoꝝ laudibus accesserūt poete qui eos in celum compositis carminibus extulerūt. Sunt & alia multa que nos breuitatis causa dimittimus. Igitur ut scribitur de sūma tri. & fa. ca. c. i. Firmiter credimus & simpliciter cōfitemur q̄ vnus solus est verus de⁹ eternus incōmutabilis.

De trinitate personali. Capl'm. 3.

Dē altissima trinitate ammodo dicendū erit: quoniā licz vnam veraciter dei confiteamur nām vnāq; substantiā: tamē tres in diuinis psonas fideliter ꝓclamamus. Ad cui⁹ rei pleniorē habendā noticiam quinq; de ipsa ineffabili trinitate occurrūt cōsideranda.

Pꝛimū dicit' naturalis cognitio.
Secundū scripture pꝛenūciatio.
Tertiū superna reuelatio.
Quartū psonarū terminatio.
Quintū fidelū obligatio.

De cognitione trinitatis diuinarum personarum.

Primū quod considerandū occurrit de trinitate dicit' natural' cognitio. Vbi videndū est vtrū ꝓ rationem naturalem possit cognosci trinitas personarū diuinaruz. Et rñdet Alex. in. i. sume. & Tho. i. parte. q. 32. q̄ impossibile est ꝑ rōnem naturalem ad

cognitionem trinitatis ꝛenire: quia hō
p rōnem naturalē in cognitionē ꝛei ꝛ-
nire non potest nisi ex creaturis. Crea-
ture autē ducunt in ꝛei cognitionē: sic
effectus in causaz. Hoc ergo solū rōne
naturali potest ꝛ ꝛeo cognosci: qō cō-
ꝓtere ei necesse sit: ꝑm qō est omniū en-
tiuz ꝓncipiū. Clirtus aūt creatiua ꝛei
est cōmunis toti trinitati. Cū ꝓtinet ad
vnitatē essentie: nō ad distinctionē ꝑ-
sonarū. Per rationē ergo naturalē co-
gnosci possint ꝛ ꝛeo ea que ꝓtinent ad
vnitatē essentie: nō autē ea que ꝓtinent
ad distinctionē ꝓsonarū. Qui aūt pba-
re nititᵏ trinitatē ꝓsonarū naturali rōne
fidei dicitᵏ ꝛrogare. Primo q̄dē q̄ tum
ad dignitatez ipsiᵘ fidei que est: ut sit de
rebus inuisibilibus: que rōnē humanā
excedunt. Secūdo q̄ tum ad vtilitatez
tralxendi aliquos ad fidē. Cum eni alī-
quis ad pbandū fidez inducit rōnes q̄
non sūt cogentes: cedit in ꝛrisionē in-
fideliū: qui credunt q̄ hiᵘ rōnibus in-
nitamur: ꝛ ꝓpter eas credamus. Ideo
dicit Hilariᵘ li. ꝛe trini. Nō putet homo
sua intelligentia sacrm generationis ꝛ
ꝓcessionis se posse cōsequi. Et Dio. li. ꝛe
diui. no. Non est inquit audendū dicē
aliquid nec cogitare ꝛe supsubstantiali
occulta diuinitate: ꝓeter ea q̄ diuinitᵘ
nobis ex sacrꝝ eloquijs sūt exꝑssa. Ro-
tandū tñ ꝑm Landul. in. i. di. 3. q̄ possu
mus p imaginē ꝛenire in cognitionem
trinitatis in diuinis: nō tñ suppositoꝝ
ꝑ ꝓfectionū. ut arguat sic. Omnis ꝓfe-
ctio que est in nobis eminentᵘ est i ꝛeo
Ista cōcedat a pbo: qa ꝓcederet q̄ sꝑs
supioz contineret virtualiter oēm ꝛrfe
ctionē inferioris remota impfectione.
Sz ꝓfectiōis est i nobis mens noticia
ꝛ amoz. ergo arguit esse in ꝛeo. Istud
acceptat a pbo qui in. iz. metaꝑ. ait
q̄ in ꝛeo est sūmus intellectus ꝛ sūmū
intelligere ꝛ sūma voluntas sūme volu
ptuosa. i. gaudiosa. Ubi cōmētatoz cō-
mento. 35. pbat q̄ i ꝛeo est intellectus
ꝛ voluntas ꝛ actus eoꝝ: q̄uis nō p ad-
ditam rem uel intentionē. Hoc idē dicit
in fine cōmenti. 36. q̄ i ꝛeo est trinitas
ꝓfecta. Sed dicit q̄ hāc trinitatē puta-
uerunt xp̄iani esse trinitatem suppositoꝝ
rum: ꝛ illud ipse negat: sed male negat.
Hoc dicit Aug⁹. ꝛ. cōfessionū fuisse ꝛe
mente Platōis. et. x. ꝛe ci. ꝛei. c. 3. fuisse
ꝛe mente Porꝑbirij. Concludēdū ergo
ꝑm Tho. vbi s. q̄ ꝑsi non cognouerūt
mysterū diuinarū ꝓsonarū p ꝓpria:
que sunt paternitas filiatio ꝛ ꝓcessio.
Juxta illud apli. i. ad Cor. 2. c. Loq̄-
mur ꝛei sapientiam: quā nemo ꝓnci-
pum huius seculi nouit. s. ꝑhilosophoꝝ
ꝑm glosam. Cognouerūt tamē quedaz
attributa que appꝛopꝛiant ꝓsonis: sicut
potentia appꝛopꝛiat patri: sapiētia filio
ꝛ spiritui sancto bonitas. Si ꝛero aliqs
quereret. Ad q̄d est ergo necessaria co-
gnitio trinitatis: si humana ratione co-
gnosci nō pōt. Rndet Tho. q̄ talis co-
gnitio necessaria est nobis dupliciter.
Uno modo ad recte sentiendū ꝛe crea-
tione rerū. Per hoc eni quod dicimᵘ ꝛeū
omnia fecisse ꝛrbo suo: excludit erroꝝ
ponentiū ꝛeum produxisse res ex neces-
sitate nature. Per hoc autē q̄ ponimᵘ
in eo ꝓcessione amoris ostenditur q̄
ꝛeus nō ꝓpter aliquā indigentiā ꝓdu-
xit creaturas: neq̄ ꝓpter aliquā causā
extrinsecā: ꝛ ꝓpter amoꝛē sue bonitatis
Secundo fuit necessaria cognitio trini
tatis ad recte sentiendū ꝛe salute gener
humani: que ꝑficitur p filium incarna-
tum. Secūdū q̄ cōsiderādū occurrit ꝛe trinitate dicit scripture ꝓnunciatio. In ꝛeteri nanq̄ lege sepius plu-
ralitas ꝑsonarū est ꝓsignata. Nam
scribitur Heñ. i. c. In ꝓncipio creauit
ꝛeus celū ꝛ terrā. Scōm Nico. ꝛe lira.
Hebraica ꝛritas habet. In ꝓncipio ꝛe-
loim creauit celū ꝛ terrā. Heloim autē
est plurale huius nois Hel: sicut patet
scientibus ꝓprietates idiomatis he-
brei. Per hoc autē q̄ nomē plurale di-
uinum coniugitur cum ꝛrbo singularꝝ
numeri: cum dicitur creauit ꝛeloim: ac
si diceretur creauit diꝝ: ostendit scriptu-
ra q̄ i ꝛeo ē aliqua pluralitas i vnita-

te essentie. Et talis mod⁹ frequētissime in veteri testamento inuenit. Sed ꝓtra hoc respondent iudei dicētes: ꝙ hoc nomen hɛloim quādo ponit ꝑ deo inꝓpꝛie dicit: ⁊ indifferenter accipitur ꝓ suo plurali ⁊ singulari. Quando autē de deo vro dicitur semp accipit in singulari. Et sic sumit in ꝓposito: quādo dicit. In principio creauit hɛloim. i. de⁹ Ad quā solutionē infringendā arguit Nico. de lira. ex textu sacre scripture. Quia hoc nomen hɛloim quādo ponit ꝑ deo: ⁊ alia nomina diuina dicūt frequenter de deo vro in plurali. Nō ꝙ manifeste: quia cōiungit cum adiectiuis pluralis numeri. Unde Josue vltꝰ dicitur. Non potestis seruire dño: quia dñs ipse sanctus est. Hebraica veritas habet sic. Nō potestis seruire dño: quia hɛloim sancti ipse est. Item dicit. c. 3. c. Peruertistis verba dei viuentis: dei exercituū dei vestri. Hebraica veritas sic habet. Peruertistis verba hɛloim viuentium domini. Et notandū ꝙ vbi ponitur nomen dei tetragramaton: cum dicit in auctoritate premissa: domini exercituū. Ubi enī habet⁹ domini: in hebreo ponitur nomē dñi tetragramaton: qō significat diuinā naturā ꝓm suas ꝓprietates intrinsecas: absqꝫ respectu ad extra. Et sic patet ꝙ in intrinsecis diuinitatis ē aliqua pluralitas ꝑ pluralitatem imediate precedentē: cum dico in auctoritate. Peruertistis ꝟba hɛloim. i. deoꝝ viuētiū. Et ꝓūgit ista pluralitas noī vel tetragramaton: cū imediate subdit. Dñi exercituū. cē. Et sic ꝑz ꝑ ꝟ ꝙ i vnitate dīne eētie ē aliq̄ pluralitas cū sūma simplicitate. Nō nō ē in alijs: ꝗa sp vbi scriptura ponit aliq̄d denotās pluralitatē psonaꝝ: ibidem ostēdit essentie vnitatem. Item Ysa. 54. scribitur sic. Dominabitur tui qui fecit te. Dominus deus exercituū nomen eius Ueritas hebraica sic habet. Dominatores tui: factores tui: dominus exercituū nomen eius. In hac auctoritate vbi ponitur: deus exercituꝫ nomen eius: ponitur nomen vel tetragramaton. Et ideo potest argui: sicut ex ꝓcedenti. Similiter hoc nomen hɛloim frequenē cōiungitur cum verbo pluralis numeri. Uerbi gratia. 2. Reg. 7. c. dicit. Quae ē gens ut ꝓpulus israhel in terra: ꝓpꝛ quā iuit dominus ut rediməret sibi populum? Hebraica veritas habet. Iuerunt hɛloim. Fuit adhuc a ꝓphetis alio modo ꝓnunciata trinitas ꝑsonarum. Unde psal. 44. dicitur. Sedes tua deus in seculum seculi: virga directionis: virga regni tui. Propterea vnxit te deus deus tuus. Scōm Nico. de lira sup. i. c. ad Hebreos: in hac auctoritate exꝑmitur xꝑs: tanqꝫ deus vnct⁹: quia in humanitate vnctus est plenitudine gratie. Exꝑimitur ꝑr hoc deus vngens tanqꝫ persona distincta ab ipso vncto: quia scriptura de ipso vngendo loquitur tanqꝫ de alia persona. Insup ex parte rei vngētis duplicatur hoc nomen deus: cum dicitur. Unxit te deus deus tuus. ad quod notandū ꝑsonā ꝑris ⁊ spiritus sancti. Hz moderni iudei exponunt hunc psal. de Assuero: ⁊ dicūt ꝙ iste psalmus fact⁹ est a Mardochęo Sed hoc patet falsū. Primo quia non intitulatur a Mardochęo: sicut aliqui psalmi intitulātur ab Asaph qui eos fecit: ut patet in titulo psalmi. 49. ⁊ in pluribus alijs locis. Iste autē psalm⁹ intitulat⁹ a Dauid: ut patet in hebraico Hoc etiā patet ꝑ litterā psal. sequentis quia iste rex de quo ē psalmus habetur tanqꝫ deus adorand⁹: ꝓm ꝙ ibidē dicit Concupiscet rex decorem tuū: ꝗa ipse ē dñs deus tuus: ⁊ adorabūt eū. Si aūt ista verba dicant de Assuero rege: seqt̄ ꝙ Mardocheus inducēt totū ppl'm: ⁊ ipsam Hester: ad quā dirigūt ꝟba premissa ꝓm expositionē eoꝝ: ad adorādū Assuerū sic deū. Nō manifeste ꝑz falsū ꝗa in eodē li. dr ꝙ noluit flectere genu cozā Aman: ne honorē dei trāsferret in hominē. Hoc etiā ꝑz ꝑ trāslationē chaldaicā sup psal. istū ꝙ autentica ē apud hebreos. Ubi enī in h̄ psal. habet⁹ sic:

Speciosus forma p̄ filijs hominuz diffusa ē gratia in labijs tuis: chaldaicū sic habet. Pulchritudo tua messia maioz q̄ filioz hominū: dar̄ est spirit⁹ profetie in labijs tuis. Hic ergo patz ē predictis: q̄ auctoritas que hic inducit̄ ꝛ illo p̄s ad litterā intelligit̄ ꝛ christo Item ostenditur pluralitas p̄sonarum in p̄s.109. Dixit dñs dño ꝛc̄. q ad lrām ꝛ xp̄o est intelligendus. Sed iudei alij q̄ dicunt ipsū ꝛbē intelligi ꝛ Abraham: ꝛ q̄ Eliezer eius dispensatoz fecit illum ad reddendū gratias ꝛo: ꝛ victoria quā habuit Abrahaz ptra illos reges qui captiuauerant Loth nepotē suū: p̄m q̄ habet̄ Geñ. 16.c. Sed hoc p̄z falsum ex titulo psalmi: quia nō intitulatur ab ipso Eliezer: sed a Dauid. Jō dicunt alij q̄ est factus a Dauid: nō tñ loquitur ꝛ xp̄o: sed ꝛ angelo suo. Et sit sensus. Dixit dñs dño meo. i. angelo me custodienti. Sed hoc p̄z falsū: quia infra dicit̄. Tu es sacerdos in eternuz Sacerdotium p̄o nō competit angelis Jdeo p̄m Nico. ꝛ lira super ep̄lam ad ꝛbreos dicendū: q̄ ad litterā est psal. factus a Dauid loquens ꝛ xp̄o. Et b̄ p trālationē chaldaicā: quia vbi nos habem⁹. Dixit dñs dño meo. chaldaicū sic habet. Dixit dñs ꝛrbo suo. Item ex illo quod sequit̄. Ex vtero ante luciferū genui te: quod non potest alicui competere nisi filio dei. Et p̄ bas conditiones q̄ dicitur hic ꝛrbū dei: ꝛ ex vtero ꝛ dei substantia: ostendit̄ vnitas essentie: qa diuinitas plurificari non potest. Per b̄ eni q̄ dicitur genitus ꝛ substantia dei ostenditur distinctio p̄sone: quia nulla res gignit seipsaz. Similiter p hoc q̄ dr̄ sede ad ꝛteram dei. Una eni p̄sona nō potest sedere ad ꝛteram suūpsius. Insuper ostendit̄ pluralitas p̄sonaꝝ Ysa. 48.c. vbi dicit̄. Non a principio in absondito locutus sū ex tempoze: anteq̄ fierent ibi eram. Et nunc dñs me⁹ misit me ꝛ spiritus eius. Ista sunt ꝛba dei loquentis. Nō p̄z ex textu precedenti: ꝛ similiter ex hoc quod imediate subdit̄ hec dicit redemptoz tuus sanctus isrl̄. In hac auctoritate loquitur ꝛ datiōe legis: que data fuit in manifesto: ꝛ ꝛ die: ꝛ audiente omni populo vocem dei loquēntis. ut habet̄ Exo. 19. et. 20. c. Et hoc est quod dicit. Non a principio locutus sum in absondito. i. ipsa lex fuit data. Et imediate subdit. Et nunc dñs meus misit me: ꝛ spiritus eius. Hic ꝛ⁹ dicit se messiam a ꝛo ꝛ a spiritu eius. Hūc aūt est ita q̄ inter mittentē ꝛ missum ꝛtet esse semi distinctio p̄sonalis: quia trinitas p̄sonarū est in diuinis. s. missi dei: mittentis. ꝛ spūs eius. Deum autē missum dicimus filiū incarnatū: ꝛū mittentē patrē: ꝛ spiritum eius spm̄ sanctū. Adhuc p̄nunciata fuit trinitas p̄sonarum diuinarū Ysa. 6.c. vbi dicit̄. In anno quo mortuus est rex Ozias: vidi dñm sedentē sup solū excelsū ꝛ eleuatum: ꝛ ea que sub ipo erant replebāt templū. Seraphin stabāt subter illud: sex ale vni: ꝛ sex ale alteri. Et infra. Clamabant alter ad alterū. Sanctus: sanct⁹ sanctus dñs deus exercituū. Plena est omnis terra gloria eius. Et in p̄s dr̄. Benedicat nos deus deus noster: bñdicat nos deus: Ubi ter hoc nomen ꝛ⁹ replicatur.

Tertiū quod occurrit cōsiderādum circa trinitatē dicit̄ supna reuelatio. Nam i noua lege ut dicit Alexander in primo sūme: manifestata est trinitas p̄sonarū nō solū p̄m numerū ꝛ distinctionē: sed etiā p̄m ozdinem ꝛ proprietatē: que p̄sona prima a nullo est pater: ꝛ secunda genita filiꝰ ꝛ tertia spiritus sanctus. Unde Joh. i. cano. c. 5. Tres sunt qui testimoniū dāt in celo: pater ꝛrbum ꝛ spiritus sanct⁹. ꝛ hi tres vnū sūt. Item xp̄s dixit Matb. vltō. Euntes docete omnes gentes baptiçantes eos in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti. Iterū in baptismo xp̄s apparuit i assumpta carne: pater i voce: spiritus sanctus i columbe specie: ut p̄z Luce. 3. c. Et Matb. 17. pater apparuit i voce: filius in assumpta humanitate:

7 spiritus sanctus in nube. ¶ Sciendū autē hic ꝑm Alexandrū in .p. sūme: q apparitio aliquando dicit manifestato facta i aliquo effectu intelligibili oblato itellectui. Et sic sumitur Bap. i. c. vbi dicit. Apparet autē his qui fidem habent in illum. 7 Aliquādo ꝙo dicit manifestatio i aliqua similitudine corpali oblata imaginatiōi. Et hoc modo dicit angelus apparere in somnis, Matb. 2 c. et etiā ipse dns Danieli. Daniel. 1. c. Aspiciebam in visu noctis. Et Salomoni. 3. Reg. 2. c. Tertio modo dicit apparitio manifestatio in aliquo signo sensibili repsentato sensui: siue illud signum sit visibile: siue sit audibile. Et hō modo apparuit pater in nouo testamēto. ut pz Matb. 17. et Job. 12 ¶ Quarto modo dicitur apparitio manifestatio facta in aliqua similitudine corporali sensibili oblata visui. Et sic visitatiōi modo dicit apparitio. Et sic dicit q apparitio nō solum dicit manifestatio in signo visibili: sed etiā audibili. Si autē queratur: quare non apparuit spiritus sanctus in aliqua voce siue signo audibili: uel etiam filius. dicit Alex. q congruitas fuit: ut sic erat distinctio in personis: ita esset distinctio in signis exprimentibus personas. Unde filius apparuit i rationali creatura sibi vnita vnitate psone. Spūs sanctus i irrationali creatura nō vnita sibi vnitate psone. Pater vro i voce tanq̄ in signo distincto ab vtroq̄. Sed quando spiritus sanctus sol⁹ apparuit: tūc apparuit vtroq̄ modo. s. in sono tanq̄ in signo audibili 7 i linguis igneis tanq̄ in signo visibili ¶ Quartū psiderandū dicit psonaruz terminatio. Būt enī in diuinis tres trīs psone ¶ Sed quidā arguūt contra sic. Quicq̄d est in vro est infinitū. Sed numerus psonarū est i vro. ergo infinitas ergo infinite psone. Ad hoc rndet Boē in. i. di. 2. Nr cum duplex est infinitas. s numeralis 7 imensitatis: vrus ē infinitus infinitate virtutis 7 imēsitatis: que est infinitas pfectionis: 7 ideo ponenda in vro. Infinitas autē numeralis: qa repugnat pfectioni: a vro est amouēda Nam cum vro sit attribuendum qō nobilius est: necesse est ponere psonaz finitatem ¶ Primo ratione distinctiōis: qa in psonis est distinctio: ergo non cōfusio. Sed vbi est infinitas ibi confusio. ¶ Secundo ratione ordinis: quia vbi ē ordo ibi est terminatio. Nam ubi vrificit terminatio: ibi vrificit 7 mediatio. 7 p̄ psequens ordo. Sed vbi est terminatio non est infinitas. ergo si in psonis diuinis est ordo: nō erit ibi infinitas. Dicimus q̄ 7 confitemur tres trīs psonas in dīnis: neq̄ ꝓfundentes psonas: neq̄ substantiam separantes: quia ut dicit Athanasius: alia est enī psona patris alia filij: alia spiritus sancti. Sed pris 7 filij 7 spiritus sancti vna est dīnitas: equalis glia: coeterna maiestas. Qualis pater: talis filius: talis spiritus sanct⁹. ¶ Quintū quod erat cōsiderandus circa trinitatē diuinarū psonarū: dicit fi vrelium obligatio. Ubi videre vremus vtrū credere explicite mysteriū trinitatis sit vre necessitate salutis. Et rndet Tho. 2ª 2æ q. 2. q mysteriū xpi explicite credi non potest sine fide trinitatis: quia in mysterio xpi hoc continet: q filius dei carnem assumpserit: q per gratiam spūs sancti mundū renouauerit: 7 itez q vre spiritu sancto cōceptus fuerit. Et ideo eo modo quo mysteriū xpi ante chr̄istū fuit quidem explicite creditū a maioribus: implicite autē 7 quasi obumbrate a minoribus: ita etiā 7 mysteriū trinitatis. Post tempus autē gratie reuelate tam maiores q̄ minores tenentur habere fidem explicitā vre mysterijs xpi ꝑcipue q̄tū ad ea que cōmuniter i ecclesia solēniçantur 7 publice. Ita etiāz post tempus gratie diuulgate tenentur omnes ad explicite credēdum mysteriū trinitatis. Quare erigam⁹ oculos mētis nostre. 7 vrum benedictū colam⁹ honore vebito: ut sic digni efficiamur grā eius: p quam tandē adipiscamur eternam gloriam. Amen.

Sermo.19. de honore et reuerentia deo exhibendis et debitis.

Grantgra/ uiter circa cultū dei xpiā/ ni: qui tanto sunt repre/ hensibiliores: quāto ve/ ritas eis est magis nota Omnis vtiq; natio ma/ gis reuerent deos falsos colit: q̄ xpiā/ nus populus deus rex regem celi. Idcirco ut deus nobis propitius et misericors fiat: de honore sibi debito i hoc sermone dicemus. In quo triplex honor distin/ guendus est.

Primus consistit in sacrorum locorum veneratione.

Secundus in sacrarum personarū exi/ stimatione.

Tertius in sacrarum cerimoniarū per/ solutione.

De primo honore deo debito: qui cō/ sistit in sacrorū locorum veneratione.

Capitulum primū.

Primus honor qui deo defertur consistit in sacrorum locorum veneratione. Debent vtiq; oēs venerari loca sacra deo dicata: ita ut in ecclesijs vnusquiq; ingrediat: com/ moretur et exeat cum deuotione humi/ litate timore et reuerentia. Et hoc ꝓpter tria.

Primo propter dei maie/ statem.

Secundo propter vtili/ tatem.

Tertio propter exempla/ ritatem.

Primo debet vnusquisq; venerari tem/ pla dei propter eius maiestatem. Nam ut dicitur in ps. dñs in templo sancto suo. Et Apoc. 21. Ecce tabernaculum dei cum hominibus. Sed posset aliq̄s obijcere: q̄ non sit aliquis locus deputatus ad cultū dei: quia ut dicit Act. 17.c. Deus qui fecit mundū: et omnia que in eo sunt: hic celi et terre cum sit dominus: non in manufactis templis habitat: nec manib⁹ humanis colitur indigens aliquo. Et 3. Reg. 8.c. Salo/ mon dixit. Si celum et celi celorum te capere non possunt: quanto magis do/ mus hec quam edificaui tibi? Ad hoc respondet Aug. i. 2ª q. 103. et. 2ª. 2ª q. 83. q̄ in adoratione dei et orationibus fiendis duo considerari possunt. Aut deus qui colitur adoratur et oratur. Et sic non esset aliquis locus ad adorādū necessarius. Aut considerāt ipsi homines colentes deū. Et sic determinatus locus eligitur ad adorandū: non propter deum qui adorat: quasi loco cōcludat: sed ꝓpter ipsos adorantes. Et hoc tripliciter ratiōe.

Primo quidē ꝓpter loci cōsecratiōē ex qua spūalē deuotionē accipiūt ora/ tes: ut magis exaudiant. Secūdo ꝓpter sacra mysteria: et alia sanctitatis signa que ibi cōtinent. Tertio ꝓpter cōcur/ sum multorū adorantiū: ex quo fit ora/ tio magis exaudibilis: sm illud Matth 18.c. Ubi sunt duo uel tres in nōie meo congregati: ibi medio eorū sum. Iō ec/ clesia ad diuinū cultū deputat. Ex quo multipliciter notatur. s. basilica. templū tabernaculū. ecclesia: et dom⁹ dei. Pri/ mo dicit basilica: ut habet di. 42. c. non oportet. Ubi dicit Archidiacon⁹: q̄ ba/ silica dicit palaciū regis. Basileos enim grece. latine rex interpretat. Unde basi/ lica dicitur quelibet ecclesia: quia pala/ ciū est sūmi regis: et regi regū ministrat. Quidā tamē dixerūt ecclesias cōpales tm̄ dici basilicas: ꝙa huiusmodi reges ꝓsueuerūt fundare et dotare: sm̄ hugu/ tionē. Uel basilica dicit a Basileo re/ ge grecorum: qui primo se fecit sepeliri apud ecclesiam sm̄ Isidor. Secūdo ecclesia dicit templū. Et sm̄ Archidia/ conū templū dicit quasi tectū ampluṁ ꝙa ipse sub vno⁹ tecti amplitudine ꝓtinet. Et ꝓprie templa sūt maiores ecclesie. Uel templū dicit a ꝓtemplādo ꝙa hoc ibi fieri debet. Tertio dr eccle/

sia. ut de cõse. di. i. c. ecclesia. Que interpretatur collectio seu cõuocatio. Vbi dicit Archidiacon⁹: q̃ ideo dicit̃ vocatio: quia cõmet populũ vocatũ a deo. Vbi autẽ cõueniebat popul⁹ in deozus: dicebatur & adhuc dicit̃ synagoga: que interpretat̃ cõgregatio: qa ad verba legis que aspera erant & dura: popul⁹ ille velut grex pecoz congregabat̃. Sed in catholicis adunatio dicit̃ ecclesia. i. cõuocatio: ubi cõuenit: qa amore spũs sci ad vnã fidẽ & pnũ futuri seculi vocat̃. ¶ Quarto ecclesia dicit̃ tabernaculum q̃ est militare habitaculuz. Ihi Dauid in ps. Trãsito in locũ tabernaculi admirabilis: vsq; ad domũ dei. i. ab eccl'ia militante vsq; ad ecclesiã triumphantẽ. Quia enim militia est vita vijs sup̃ fram ideo ecclesia vbi adunat̃ popul⁹ militãs non habens hic ciuitatẽ manentẽ: dicit̃ etiã apte tabernaculũ. ¶ Quinto ecclesia dicit̃ domus dei. ut patet Job. z. et Matb. z i. c. et. de rel'. & vene. sanctorũ c. domuz dei. li. 6. Unde. z. Parali. c. 1. post cõstructionẽ templi apparuit dñs Salomoni nocte in templo: & ait. Audiui oationẽ tuã: & elegi locũ istũ mihi in locum sacrificij. Si clausero celum & pluuia nõ fluxerit: & mãdauero & precepero locuste ut deuozet terrã & mistero pestilentiã in populũ meũ: quersus aũt populus meus: sup̃ quo inuocatũ ẽ nomen meuz: deprecatus me fuerit: & exquisierit faciez meã: & egerit pniam a vijs suis pessimis: & ego exaudiã de celo: & propitius ero peccatis eorum: & sanabo terram eoz. Oculi quoq; mei erunt aperti: & aures mee erecte ad oationẽ eius q̃ oranerit in loco isto. Elegi eni & sanctificaui locũ istũ: ut sit nomẽ meũ ibi in sempiternũ: & pmaneãt oculi mei & coz meũ ibi cunctis diebus. Igit̃ cũ sũma reuerentia quilibet i ecclesijs adesse debet. Unde i prefato. c. domũ. dicit̃ domũ dñi decet scitudo. Decet: ut cui⁹ in pace factus est locus eius: cult⁹ etiã sit debita veneratiõe pacific⁹. Sit itaq; ad ecclesias humilis & deuot⁹ ingressus

Sit in eis deuota cõuersatio: deo grata: inspicientib⁹ placida. Et Aug⁹. 42. di. c. i oratorio. inquit. In oratorio pter orandi & psallendi cultuz penitus nihil agatur: ut nomini huic & opera iugiter impensa procedent. Hz de mundo a scandalis: qa hodie i dei templis nulla seruatur modestia: nulla honestas: nulla religio. Quinimo ibi abundant risus ioci spectacula vana: & alia q̃plura nephanda. O pernitiosa consuetudo. o detestabiles mores christianorum malorum: qui templa dei ita inhabitant: quasi essent vilissima lupanaria. ¶ Secunda ratio quare dei templa sunt merito veneranda est propter vtilitatem. In illis nanq; suscipimus spiritualia beneficia. Ibi recipimus sacramenta. Ibi sepelimur post mortem reseruantes corpa vsq; ad generalem resurrectionẽ propterea inquit psal. Suscepim⁹ de⁹ misericordiam tuam in medio templi tui. Hinc est q̃ ecclesia fundatur cũ preeminentia: quia nullus eam edificare potest: nisi auctoritate diocesani: qui debet ponere primarium lapidem: figere crucem: designare cimiterium: & etiam petere votem sufficiẽtem assignari: sine qua consecrari non debet ut patz de cõsecra. di. i. c. nemo. 7. c. placuit. Insuper ecclesia consecrata nõ debet reuerti ad secularem habitationem & profanos vsus. 19. q. 3. c. que semel. 7. c. quoniam 17. q. vltẽ. c. Quesisti. extra de religiosis domibus. c. adhuc. ¶ Certia ratio quare veneranda sunt dominica templa dicitur exemplaritatis. Non solum enim a sanctis debemur exemplo ut veneremur dominica templa: sed offerunt se gentilium exempla qui suozum idolorum templa diligentissime honorare studuerunt. Unde Valerius libro primo rubrica de religione recitat qualiter Fabius quia questiones audiuit in templo dicaturam amisit. Nam nulla melodia: & null⁹ son⁹ in tẽplo eẽ debebat nisi p laude dei. Iterũ in rubrica de neglecta religiõe narrat q̃ quidaz noie

Flaccus Censor existens: a quodã tẽplo: qõ erat in ciuitate Calabrie tegulas marmoreas fecit remoueri: & romã in propria domo fecit portari. Propter quam causam vemens fuit effect⁹. Insuper duos filios perdidit. Quod factũ postmodũ senatus retexuit & emẽdauit tegulas ad templum reportari iubẽdo. Insup ibidẽ ponit: q quidã Postum⁹ nomine: a Scipione dum esse in asia: romam pro militum erario siue stipẽdio fuit missus. Qui dum in asiaz reuerteretur: Proserpine tẽplũ expoliauit thesauro. Quod ut senatui fuit intimatum statim per senatum reuocatus: & in carcere clausus fuit. In quo vtent⁹ aũq; examinaret sua causa: crudeli morbo valde: utpote vemens & furiosus obiit vnq; Proserpina senatus edicto: Postumi sibi confiscatum thesaurũ suũ rebabuit. Isti itaq; suo modo mirã exhibere contendebant reuerentiã templis falsorũ deorum. Quanto magis & nos reuerẽter tractare debemus templa dei. Nam & dñs ihs xpus in nullo ita seuerus apparuit. sicut dum in templo inuenit vendentes & ementes: quorũ mẽsas euertit. pieitq; pecunias: & flagello facto de funiculis eos eiecit a templo. d. Domus mea domus oratiõis vocabit: vos aũt fecistis illã spẽluncam latronũ.

¶ De secundo honore deo debito in sacrarũ psonarũ existimatione. Cap. 2.

SEcundus honor qui deo debẽt consistit in sacrarũ psonarum. s. sacerdotũ existimatione. Est. n. sacerdotalis dignitas excellẽtior quacunq; dignitate tempali. Quod ꝓbare possumus tripliciter.

Primo ratione.

Secundo auctoritate.

Tertio exemplo.

¶ Primo ostendimus q dignitas sacerdotalis excellit omnẽ dignitatẽ tpalem ratione: que triplex esse potest.

Prima ratio dicit significationis.

Secunda institutionis.

Tertia conditionis.

¶ Prima ratio dicitur significationis Nã sacerdos ꝑm Isidor. li. 7. etymol. dicitur quasi sacer dux: uel sacra dans Ratio autẽ istius duplicis interpretationis ꝑm Dyo. in. 4. di. 24. est: quia p mysterũ spũale sacerdos est medius inter deũ & populum. Nam ipse diuina nunciat & ministrat populo: & vota ppli offert deo. Dicit etiam sacerdos: quasi sacra dans. Sacra autẽ dare pot aliqs duobus modis. Vel auxiliando. Vel sacramenta dispensando. Primo modo quilibet iustus inq̃tum sacra sua merita dat: uel cõmunicat alijs auxiliando interpretatur sacerdos. ¶ Secundo mõ nomẽ sacerdotis est institutũ: ad significandũ eum qui sacra dat: in sacramẽtorũ dispensatione. Et sic ille qui est in gradu ordinis constitutus dicit sacerdos. Ob id i scripturis sacerdotes nominantur aliquando dii: aliquãdo angeli. ut dicit. xi. q. i. c. sacerdotibus. Cñ & ad Moysen: de eo qui ad iuramentũ deducendus est dicit. Applica illuz ad deos. i. sacerdotes. Et rursus scriptum est. Dijs nõ detrahes. i. sacerdotib⁹. Et ꝓpha ait. Labia sacerdotis custodiũt scientiã: & iusticiã: & legem requirũt ex ore eius: qa angelus dñi est. ¶ Secunda ratio ostendens sacerdotalẽ dignitatem: dicit institutiõis. Nam sacerdotium precessit legem scriptam: quia in veteri testamẽto primus sacerdos qui iubẽte dño victimas obtulit fuit Melchisedech: sicut pz Genẽ. 14. c. Demum per sacerdotiũ iubente dño regia ptãs est ordinata Vnde. i. Reg. 8. c. dixit dñs ad Samuelem sacerdotez. Audi vocẽ eorum. s. filiorum israhel petentiũ regẽ & constitue sup eos regem. Vnde est q spiritualis auctoritas terrenã ptãtem habet instituere ut sit: & iudicare si bona non sit. Quod probatur p apl'm Paulum dicẽtẽ. i. ad Cor. 6. c. Nescitis qm̃ angelos iudicabimus: quanto magis secularia? Et idem in. c. per venerabilẽ

extra qui filij sunt legitimi. et. 9. q. 3. c. Nemo. c. Alioq; Tertia ratio ostendens dignitatem sacerdotalem dicit cōditionis. Est eni sacerdotalis dignitas spiritualis. & ideo quanto spiritus nobilior est corpe: tanto sacerdotalis dignitas nobilior est quacunq; dignitate temporali. Sicut patet extra de translatione episcopi & electi. c. Inter corpalia.

Secundo ostenditur dignitas sacerdotalis: que excedit omnē dignitatem temporalem auctoritate. De sacerdotibus enim dicitur Isa. 61. c. Vos sacerdotes domini vocabimini. Ministri domini dei nostri dicetur vobis. Et. i. Pet. 2. c. Vos estis genus electum regale sacerdotiuz gens sancta populus acquisitionis. Et. 95. di. c. Duo. scribit. Aurum non tam preciosius est plūbo: q̄ regia potestate sit ordo sacerdotalis altior. Et eadem di. c. Nuis dubitet. Quis dubitet sacerdotes christi: regum & principū omniūq; fidelium patres & magistros censeri? Propterea. 6. q. i. in. c. Sacerdotes. dicit. Sacerdotes qui. ppio ore corpus domini conficiunt ab omnib⁹ sunt timēdi. Et. 3. q. i. c. Nulli. Dominū crucifigunt: qui euz in suis sacerdotib⁹ persequunt. Et. 11. q. 3. c. Absit. Anthe rius papa ait. Absit ut quicq̄ sinistrum de his arbitremur: q̄ apostolico gradui succedentes christi corpus sacro ore cōficiunt per quos nos christiani sumus: qui claues regni celorū habentes: ante iudicij die iudicāt. In veteri quoq; lege habebatur. Quicūq; sacerdotibus nō obtemperasset: aut extra castra positus lapidabatur a populo: aut gladio ceruice subiecta cōemptū expiabat cruore. Et 16. q. i. c. Si clericatus. Iero⁹ ait. Non est humilitatis mee neq; mensure iudicare de ceteris: & de ministris ecclesie sinistrum quippiam dicere.

Tertio ostenditur dignitas sacerdotalis exemplo Christianissimi eni imperatores sacerdotes honorare semper studuerūt: sicut patet de Theodosio imperatore. De quo legitur in historia tripartita. q̄ cum apud Thessalonicā ciuitatem quidā iudices fuissent lapidati. 11. q. 3. c. Cū apud Thessalonicā. indignatus Theodosius: oēs pariter iussit interimi. Ubi septem milia sunt occisi: nullo precedēte iudicio. Huiusmodi autē cladem plenam gemitib⁹ audiens beatus Ambrosius: cū princeps venisset Mediolanū: & solenniter in sacrum voluisset intrare templū: occurrit sanctus episcop⁹ foris ad ianuas & ingredientem bis sermonibus a sacri liminis incessu prohibuit. Nescis miser imperator perpetrate a te nefas quanta sit magnitudo? Neq; post causam tanti furoris mens tua molem presū ptionis agnoscit? Si forte recognitionem peccati prohibet potestas imperij: Decet tū ut vincat ratio potestatem. Quib⁹ igit oculis aspicies cōmunis dñi templuz? Quibus calcabis pedibus sanctū illu⁹ pauimentū? Quomodo man⁹ extendes de quib⁹ adhuc sanguis stillat iniust⁹? Recede recede igitur: ne secūdo peccato priorem nequitiā augere pretendas. His sermonibus imperator obediens: erat enim diuinis eruditionibus enutritus: & aperte sciens que sunt. ppria sacerdotij que regum: gemens & flens ad regalia remeauit. Cumq; octo mensiū transissent tempora appropinquauit natiuitatis saluatoris nostri festiuitas. Imperator aūt lamentationibus assiduis in palatio residens: cōtinuas lachrymas incessabiliter expādebat. Ingressus aūt Rufinus tunc magister militū: & singularem apud principem fiduciam habēs & videns principem in lamentationib⁹ prostratū: accessit ut lachrymaz causas inqreret. At ille vehementius ingemiscens: & amarissime lachrymas fundēs: tu inquit Rufine ludis & mea mala nō sentis. Ego autē lamentor & gemo calamitatem meam: quia seruis quidē dei: & mendicantibus aperta sunt templa dei. At Rufinus ad Ambrosium perrexit. Cui Ambrosius ait. Impudētiā canū imitatus es Rufine: tāte videliz necis auctor existens. Ego dico tibi: quoniā

imperatorem ingredi sacra limina prohibebo. Hec & alia plurima Rufin⁹ audiens: imperatori nunciauit totū Antistitis. At impator in media iam platea pergo inquit ut iustas in facie suscipiā cōtumelias. Cūq; ad sacra limina peruenisset: in sacram quidem basilicā non presumpsit intrare: sed veniens ad Antistitem supplicabat ut eius vincula resolueret. Cui Ambros⁹. Quā penitentiā ostēdisti p⁹ tantas iniq̄tates? Cui Theodos⁹. Tuū ē dicere: meū ꝓ suscipere. Cui Ambrosius iniunxit: ut legē conderet: ne sententia mortis ferri posset animo irato: sed transacto triginta dieruz numero. Quod & fecit. Sicq; cum lachrymis & votione templum tandē ingressus est: in cunctis reuerenē se habens erga sacerdotem Ambrosiū Quid fecit Constantinus de quo ē tex. 96. di. c. in scripturis. et. c. Constantin⁹ Quid reliqui omnes xp̄iani reges uel imperatores? Omittamus omnia que referre longū fore. Inspiciam⁹ dōm ihm xp̄m: de quo dicit Cyprianus. 93. di. c. dōs. Dominus noster ihs christ⁹ rex & iudex: vsq; ad passionis horā seruauit honorē pontificibus & sacerdotibus. Nam cū leprosuz mundasset dixit eidem. Vade ostende te sacerdoti. Sacerdotē adhuc appellans: quem sciebat esse sacrilegū. Item cum subditus passioni alapā accepisset: nihil ꝓtumeliose locutus est in psonā pontificis: sed sic magis innocentiā suam tutus est. d. Si male locutus sum: testimoniū perbibe de malo: si autē bene: cur me cedis? Hec igitur ab eo humiliter & patienter facta sunt: ut nos humilitatis & patientie exemplū haberemus. Sz hodie pleriq; de illis sunt: de quibus dicit. i. q. i. c. multi. Multi secularium cum plus sacerdotum vitam q̄ suā conspiciūt. in magnū contemptionis sacramentoz crimē incurrunt. Magna cui trahit vulneratos oculos habentes: festucā in alienis cōspiciūt oculis. Quā dum incaute euellere festinant: in errozis foueā dilabūt

De tertio honore deo debito in sacrarū cerimoniarū obseruatione. Cap. 3.

Tertius honor: qui deo debet cōsistit in sacrarū cerimoniarum obseruatiōe. Nam ut dic̄ Tho. 2ª 2ᵉ. q. 88. Deum & si non ratione sui ratione nostri etiā corporaliter reuereri debemus: tum ut p corpales motus excitemus mentē nostrā: tum ut deū sc̄om vtrāq; naturā nostrā honoremus. Vñ Johannes Damascenus inquit. Quia ex duplici natura compositi sumus sc̄z corpali & spūali: duplicē deo honorē deferre debemus. Consistit aūt hic honor in tribus.

Primo in capitis inclinatione.
Secundo in incuruatione.
Tertio in genuflexione.

Primo consistit honor in capitis inclinatione: Et sic statuit ecclesia: ut cū nominat nomē ihesus in ecclesia i missis & diuinis officijs: omnes reuerēter inclinent caput. Vnde de cōsecratiōe ecclesie. li. 6. in. c. de cet. dicit: Conuenientes in ecclesia nomē illud qō est sup oē nomen: nomen videlicz dñi nostri ihu xp̄i: exhibitione reuerentie spiritualis attollant: & ita flectant genua mentis: qō uel capitis inclinatione, ptestentur.

Secundo cōsistit honor debi in incuruatione. Habet hunc vsuz ecclesia ut in diuinis officijs cū Gloria patri & filio & spiritui sc̄o de cantat i fine psalmoz: omnes corpus incuruant simul cū capite. Tertio consistit hic honor in genuflexiōe. Genuflectimus nanq; cum adoramus corpus xp̄i: in omnib⁹ moribus huiusce modi, pfitentes nos subditos deo: q̄ est benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo. 20. de patientia q̄ oibus est necessaria propter cōmunes passiones quibus infestatur humanum genus.

Per patien/tiam curramus ad p̄/positū nobis certamen. Doctoris gentiū verba sunt ista ad hēb.12.c. Post lapsum primoꝝ parentum adeo humanū genus passionibus est vexatum: ut nullus vnq̄ in hac vita inueniri possit omnino quietus. Insurgunt vndiq̄ mala: vndiq̄ tempestates: vndiq̄ afflictiones: laboriosiq̄ cure. Accidūt q̄ sepe multa aduersa nolentibus q̄ inuitis. Neq̄ aliter aduersus fortune impetus q̄ incursus: repentinosq̄ motus: nisi ferēdo q̄ equo animo tolerādo tuti esse valemus. Superanda ait Virgili⁹ omnis fortuna ferendo est. Hoc autem maxime operatur patientie virtus: que omnibus necessaria est: sine qua succū/bit mens: q̄ deficit animus: cum aliq̄ sinistrum accidere viderit. Ea ꝑpter in hoc sermone de patiētia crimus tractaturi: de qua tres ꝓsiderationes faciem⁹ Prima est de eius descriptione. Secunda de eius determinatione. Tertia de eius acquisitione.

Quid sit patientia: q̄ de multiplici eius acceptione. Capl'm.j.

Prima cōsideratio ē de patiētie descriptiōe: in qua q̄d sit patiē/tia ostendemus. Et Lact⁹.v.li. diui.instit.aduersus gentes sic dicit. Patientia est malorū que aut inferunt aut accidunt cum equanimitate ꝓlatio. Et Tullⁱ⁹ in rhetorica eandē sic iam loquit sub alijs verbis.d. Patiētia ē honestatis aut vtilitatis causa rerū difficiliū q̄ arduarum voluntaria ac diuturna ꝓssio Et ꝓ maiori declaratione notāduꝫ q̄ quintuplex patientia inuenitur. Prima est remissorum. Secunda mundanorum. Tertia stultorum. Quarta hypocritarū. Quinta virtuosorum.

Prima est patientia remissorū eoruꝫ s.quibus ex officio incumbit reprehendere corrigere uel punire aliena peccā: q̄ tamē illa tolerant. Contra quos est.c. facientis.83.di. vbi dicit. Facientis ꝑ culdubio culpam habet: qui quod pōt corrigere negligit emendare. Et.83.di. c.consentire. Consentire videt tractāti qui ad resecanda que corrigi vetent nō occurrit. Et eadē dis.in.c.error. Error cui non resistit approbat: q̄ veritas cum nimirū defensat oppримit. Negligere q̄pe cū possis ꝑturbare peruersos nihil aliud est q̄ fouere. Nec caret scrupulo ꝓcessionis occulte: qui manifesto facino/ri resistit obuiare. De hac autem uel tolerantia uel punitiōe malorū copio/sius disputabit in sermone de iusticia.

Secunda est patientia mūdanorum eoꝝ. s. qui ꝓpē mūdū quoscūq̄ labores strenue tolerant. De quibus dicit.41. di.c.oēs. Oēs hui⁹ seculi dilectores in terrenis his rebus fortes sunt: in celestibus autē debiles. Nā ꝑ tpali gloria vsq̄ ad mortē desudare appetūt: q̄ pro spe ꝑpetua nec parū quidē i labore subsistunt. Pro terrenis lucris iniurias q̄/liter tolerant: q̄ ꝑ celesti mercede: uel tenuissimi verbi contumelias ferre recusant. Terreno iudici toto etiā die assistere fortes sūt: in oratione coram dño: uel vnius horę momento lassant. Sepe nuditatem: dilectionē: famē ꝑ acquirēdis diuitijs atq̄ honorib⁹ tolerāt. Supna autē laboriose querere tāto magis dissimulant: quāto magis ea retribui tardius putant. Decibi. Tertia est patiētia stultorū: eorū. s. qui sciunt q̄ peccādo mortaliter seruiunt diabolo: q̄ ꝑmittunt se trahi ab illo de peccato in peccū. Quibus dicit Paulus. 2. ad Cor̄.xi.c. Libenter sufferitis insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enī si qs vos in seruitutē redigit: si qs devorat: si qs accipit: si qs extollit: si qs i faciē vos cedit. Quarta ē patia hypocritarū. De quib⁹ dr Matb.6. Exterminat.n. facies suas: ut pareant hominib⁹ ieiunantes.

Quinta est patientia virtuosorũ. De qua dicit Augustin⁹ in li. de patientia. Virtus animi que patientia dicit: tam magnũ bonum dei est: ut etiam ipsius q̃ nobis eam largitur patientia predicet. Et de hac christus Luc. xxi. Jn patiẽtia vestra possidebitis animas vestras. Et Jacobus. i. c. Patientia opus perfectum habet. Et. x. ad Cor. vi. c. Jn oĩb⁹ exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia. Et ad Eph̃. 4. Cum patientia sustinentes inuicẽ. Et. i. ad Cor. vi. Sectare iusticiã pietatem fidem caritatem patientiam. Hui⁹ autẽ officium est cõseruare bonũ rõnis contra tristiciã. ne. s. ratio tristicie succũbat. Nam virtutes morales ordinãtur ad bonũ inq̃tum conseruant bonũ rationis contra impetus passionũ. Inter alias autem passiones tristicia efficax est ad impediendum bonũ rationis: ꝑm illud Eccl. xxx. Multos occidit tristicia. Hec habe. xxiii. q. xxxvi. Propterea dixit Lucan⁹. Gaudet patientia duris. Notandum tñ: q̃ aliud est passionẽ et afflictionem in aduersitatibus non sentire: aliud non sufferre. Qui homo est angustias et tribulationes sentit: sed si nõ est virtuosus et fortis animo in passiõe deficit: et multa: aut cogitat: aut loquitur aut opatur: que non conueniunt. Qui vero virtuosus est: et si ut homo aduersa sentiat: tamen in dolore modũ adhibet: et mẽsuram seruat atq̃ modestiã. Propterea inquit Seneca de consolatione ad Paulinũ. Non sentire mala sua nõ est hominis: non ferre non est viri. Et Tulli⁹ li. x. de oratore. Magna laus et admirabilis videri solet: tulisse casus sapienter aduersos: nõ fractus esse fortuna: retinuisse in reb⁹ aspis dignitatẽ.

De quinq̃ in q̃bus debet vnusquisq̃ esse patiens. Cap̃lm. x.

Secunda cõsideratio de patientia dicitur determinatio. Debet nanq̃ homo determinate eẽ patiens: maxime in quinq̃. ꝯ.
Primo in contumeliarũ illatione.
Secundo in tpalium bonoꝝ ꝑditiõe.
Tertio in carorum amissione.
Quarto in corpis flagellatione.
Quinto in voluntaria opatione.

Primo debet homo esse patiens i cõtumeliarum et iniuriarũ illatione. Volent nanq̃ homines nequã et mali molestare bonos: nunc detrahendo: nunc conuiciando: nunc contumelias inferendo. Jbi virtus est vbi boni patienter sciunt sufferre. Quoniã ut dicitur. xxiii. q. iiii. c. tu bonus. Tu bonus tolera malum. Et idem in. c. tolerãdi. et in. c. Qui ꝑm carnẽ. Jn. c. vo. Hec ãt vita. Greg⁹ aut. Si boni estis q̃diu in hac vita subsistitis: equanimiter tolerate malos. Nã quisq̃ non tolerat malos: ipse sibi per impatientiam testis est: quia bon⁹ non est. Abel enim esse renuit: quem Cayn malicia non exercet. Et Lactanc⁹ in. v. li. diuinarũ instit. Non enim minus malũ est referre iniuriam: q̃ inferre. Nã vnde certamina inter homines contentiõesq̃ nascuntur: nisi q̃ improbitati opposita impatientia magnas sepe cõcitat tempestates? Sed si patientiam: qua virtute nil melius: nil in homine dignius inueniri potest: improbitati opposueris: extinguetur protinus tanq̃ igni aquã superfuderis. Sin autem prouocatrix illa impatientia: improbitatẽ sibi comparẽ nacta ẽ: tantũ exacerbabilius incendium ut id nõ flumen aliquod: ꝟ cruoris extinguat effusio. Magna itaq̃ patientie ratio est: quã sapiẽs auget bono viro. Ait enim nihil malorũ fiat ꝟ sola efficit. Que si detur omnibus: nullũ scelus: nulla fraus in rebus humanis erit. Spectat vtiq̃ ad magnanimitatẽ quod nõnulli ascribunt ad vtilitatem. s. ferre patienter et equo animo verba cõtumeliosa. Contra quos est dictum Senece li. de clementia vbi inquit. Magni animi proprium est iniurias atq̃ offensiones spernere. Et idem in li. de prouidẽtia. Manet sine aduersario virt⁹. Hic

apparet quãta sit: quantũcũ polleat: cũ
qđ possit patientia ostendit. Et Sapiẽs
ꝓv. 16. c. Melior est patiens viro forti:
7 qui dominat animo suo: expugnatore
vrbium. Ex hoc laudatur patientia ma-
gnorum virorum atq; potentum: q̃ pa-
tientes fuerunt ad ferendum iniurias,
Scribit na q; Seneca de Antbigono
rege: q; cum audisset quosdã: qui eũ nõ
videbant de se male loquentes: accessit
ad eos 7 dixit. Nũc maledixistis Antbi
gono: cuius occasione in has miserias
incidistis. Modo autem bene optate ei
qui vos ex hac voragine eduxit. Nec am
plius eis dixit. Dicitur etiã in Policra-
tone. q; Aristippus cuidã maledicenti
sibi: philosophus patiens respõdit. Tu
lingue tue: 7 ego aurium mearũ domin⁹
sum. Et ibidem narratur q; Xenophon
philosophus de se maledicenti respõdit.
Tu didicisti maledicere: ego maledicta
contẽnere. Ibidem habetur de Octaui-
ano: q; cum eidem descendenti rome per
sacram viam: desperatus quidã diceret
o tyranne: respondit. Si essem non dice-
res. Nec amplius de verbis eius cura-
uit. Fertur adhuc ibidem: q; similimus
quidam adolescens Octauiano vtrem
intrauit. Quez Augustus ad se addu-
ctum interrogauit. Dic mihi adolescẽs:
Fuit nũq; mater tua rome. Negauit ille
nec contentus adiecit: Sz pater meus.
Joci itaq; asperitate vrbana: noticiam
omniũ 7 familiaritatẽ sibi conciliauit.
Ibidem adhuc fertur illud quod scribit
Aug⁹. 4. li. de ciui. dei. de magno Ale-
xandro. Qui cum reprehenderet piratã
quendam dicens: cur mare habes infe-
stum? Ille libera voce respondit. Quid
tibi: ut tu orbem terrarũ? Sed quia id
ego vno nauigio facio: latro vocor. qa
tu magna classe: diceris imperator. Si
solus 7 captus sit Alexander latro erit
Et multa alia contra Alexandrũ protu
lit animose. Miratus Alexander con-
stantiaz hominis honorauit eũ: iussitq;
conscribi militie. Similiter narratur ibi
q; Antbigonus pedagogus cytharam
Alexãdri magni fregit: abiecitq; dicẽs
Etati tue iam regnare conuenit: ut ea q̃
in corpore regis voluptatẽ luxurie dãt
domineris: Quod ille patientissime tu-
lit. Quibus exemplis apparet: non vile
esse neq; vituperabile: imo magnificum
egregiũ atq; decorum illatas iniurias
despicere. ¶ Secundo dicit homo esse
patiens in tẽporaliũ honorum perditio-
ne: ut nõ subtrahat animus: neq; despret
si quãdoq; hec fortune bona: ut honor
dignitas potẽtia diuitie 7 similia dimi-
nuantur. Propterea laudatur Anaxa-
goras: qui non est contristatus quãdo
in patriã rediens possessiões suas deser-
tas 7 dissipatas inuenit. Et Bias prie-
neus letanter respondit bis qui eum in-
terrogarunt: quid secum ferebat cũ fu-
giebat de patria: quã unaserant hostes.
Omnia mea mecum porto. De quibus
mentionem feci in sermone de auaricia:
siue de contemptu diuitiarũ in qu̇adra-
gesimali. ¶ Tertio dicit esse homo pa-
tiens in suorum carorũ seu propinquo-
rum amissione. Nam sunt multi qui ꝑ
mortẽ suorum nullum habent modum
Indignantur deo: 7 seipsos cõmittunt
consumendos dolori. Pro quibus dicit
Seneca de consolatiõe ad Paulinum.
Quid tam humile ac muliebre est: q; cõ
sumendum se dolori committere. Nos
autẽ non interdicimus eis: quin. p suis
mortuis quadã pietate ducti doleant 7
lachrimẽtur. Fleuit Joseph super patre
suo mortuo. ut dr̃. Geñ. vlt̃. c. Et Abra
ham fleuit sup Sarra mortua. p⁹. 23 5.
annos vite sue. Geñ. 23. c. Fleuerũt 7
patres antiqui pro morte suor. Et xp̃s
lachrymatus est: cum lachrymantẽ vi-
dit Magdalenam pro fratre mortuo
Joh. xi. c. Et virgo beata dolut 7 fleuit
in morte xp̃i. Hãnam⁹ supbabundantiã
dolozis: que videtur quandã desperati-
onẽ pretendere. Quapropter Paul⁹. 2.
ad Thessalonicenses. 4. c. ait. Non con-
tristemini sicut 7 ceteri qui spem non ha-
bent. Et. 13. q. 2. c. vbicũq; hec autem. 7
c. habent. et. c. Qui diuina vocatione.

confirmat quod dicimus. Vnde Hiero⁹ ad Tyrasiū ait. Caritatis tue scripta p⁹cepi: in quibus animū tuū dolore com⁹motum de filie dormitiōe cognoui. Nō aliud in te admiratus sum: q̄ xp̄iani pectoris abste virtutem ablatam fuisse. Stupor muꝫ fidei penetratū vulnerib⁹ orbitatis: quē sopire debuerat spes resurrectiōis: et regni celestis. Resurgere credimus mortuos nostros et plangim⁹? Quid faceremus si mori tñ p⁹ciperet deus? Molūtas ei⁹ vtiq; sola sufficeret ad solacium: cui nullū iuramur affectū p̄ponere. Hec ille. Propterea Valerius maximus libro.5. rubrica de parentib⁹ qui obitum filiorū forti animo tulerūt: laudat Anaxagorā: qui audita morte filij respōdit nuncio. Nihil inexpectatū aut nouū nuncias. Ego enim illum ex me natū: mortalē esse sciebam. et sicut neminē mori solere qui non vixerit: sic nec aliquē viuere qui moriturus nō sit.

¶ Quarto debet vnusquisq; esse patiēs in corporis flagellatione: cum corp⁹ egritudinibus et infirmitatibus aggrauat: sicut de beato Francisco legimus. De q̄ dicit dns Hon. in legenda magna. Cū duris corporis angeretur doloribus: illas suas angustias nō penarum censebat nomine sed solatiorū. Dū aut semel grauius solito dolor urgeretur aculeis quidam frater simplex dixit ad eū. Frater ora dominū: ut mitius tecū agat. Manum eni suā plus debito sup te grauare videt. Quo audito vir sanctus cū clamatu exclamās ait. Nisi nosceret in te simplicem puritatē: tuū ex nunc abhorreret consortiuꝫ: quia ausus fuerit circa me diuina iudicia reprehensibilia iudicare. Et licꝫ totus esset attrit⁹ grauis prolixitate languoris: proijciens se in terrā ossa debilia duro casu collisit: et de oscul̄as humū: gratias inquit tibi ago dne deus de omnibus his doloribus meis: teq; mi domine rogo: ut centuplū si tibi placuerit addas: cū tue sancte volūtatis adimpletio sit mihi consolatio sp plena.

¶ Quinto debet esse vnusquisq; patiēs in volūtaria operatiōe: in ieiunijs: orationibus: vigilijs: et disciplinis: aliisq; operibus virtuosis: cum premiū illorū sit eterna vita. In omnibus aut̄ vnusquisq; memor esse debet illius patientissimi Job: qui in omni aduersitate sua: in damno rerū: siue in morte repentina filiorum: siue in plagis et vulnerib⁹ corporis sui solitus erat dicere. Dominus dedit dominus abstulit: sicut domino placuit ita factum est: sit nomen domini benedictum.

¶ De q̄nq; sunt regule ad acquirendam patientiam. Cap̄lm.3.

Tertia cōsideratio est de patientie acquisitione. In qua dicēdū est quomodo patiētia potest acquiri. Et ad hoc notande sunt quinq; regule.

Prima dicit recogitatio.
Secūda melioratio.
Tertia premiatio.
Quarta auxiliatio.
Quinta exemplatio.

Prima regula dicitur recogitatio. Quandocūq; enim quis sentit aduersa multa imminere sibi: recogitare debet peccata que cōmisit: et dicere illud Mi. cxxe.8.c. Iram dñi portabo quoniam peccaui ei. Sic faciebāt fratres Joseph quādo venerūt in egyptū: et Joseph loquebatur cū eis: et ipsi nō cognoscebant eū: et dicebat: frater vester vnus lḡetur in carcere: vos aut̄ abite et fratrē vestr̄ minimū ad me adducite. At illi lingua hebraica credentes non intelligi ab Joseph: dicebāt ad inuicē. Merito hec patimur quia peccauim⁹ in fratrē nostruꝫ videntes angustiam aie illi⁹ cū deprecaretur nos: et nō audiuim⁹. Idcirco venit sup nos ista tribulatio. ¶ Secūda regula dicitur melioratio. Quandocūq; qs tribulationib⁹ quatitur: ut patiens fiat cōsideret q̄ deus in hac vita sepi⁹ erat quos amat: et ola in meli⁹ interpretetur Cñ Job.5.c. dicit. Beat⁹ hō q̄ corripit a dño. Increpationem ergo eius ne reprobes. Et sapiens p̄v.3. Disciplinam

nota bñ

dñi ne abijcias: nec veficias cum ab eo corripieris. Quē enī diligit dñs corripit: ⁊ quasi pater in filio complacet sibi. Solet enī tribulatio satis prodesse aie ad illuminādū eam: atq; ad supandas mundi ⁊ carnis blanditias. Vñ Lact⁹. in. z. libro diuinaruz institutionū ait. Tum maxime ve⁹ ex memoria hominū elabit: cuz bñficio eius fruentis honorem diuine indulgētie dare vetent. At vero si qua necessitas grauis pressit: tunc omnini recordant. si vellit error infremuit: si mozborū pestifera vis incubuit: si alimēta frugibus longa siccitas venegauit: si seua tempestas: si grando ingruit: ad vnum cōfugitur: a vno petit auxiliū: vnus ut subueniat orat. Si quis in mari vento seuiente iactat: hūc inuocat. Si quis aliq; vi affligat: hūc potius implorat. Si quis ad extremam mendicandi necessitatē veduct⁹ victuz precibus exposcit: hūc solū obtestatur p eius diuinū atq; vnicū nomen: hoiuz sibi misericordiā qrit. ꝟ ille. Et hiero⁹ tribulatiōis vtilitatē p exemplū quoddam explicat in epla ad Rusticuz monachū. d. Grecus adolescēs erat in cenobio: qui nulla abstinētia: nulla opis magnitudine flammam poterat carnis extinguere. Hūc pricliranrē pater monasterij hac arte preseruauit. Imperat cuidam viro graui ut turgijs atq; contuitijs insectaret hominez. ⁊ post irrogatas contumelias prim⁹ veniret ad querimonias. Vocati testes: pro eo loquebantur qui contumeliā fecerat. Solus pater monasterij defensionem suā calliditate opponē studuit: ne abūdātiore tristicia absorberet frater. Quid plura? Ita ann⁹ deduct⁹ ē. Quo expleto iterrogat⁹ adolescens sup pristinis cogitationib⁹ si ita adhuc moleste sustineret: pax inquit. Mihi viuere non licet: ⁊ fornicari libet? ¶ Tertia regula ad acquirēdā patientiam dicit premiatio. Quando cunq; quis veficere videret animū i tribulatione: aut in laboribus, pter vez susceptis: statim subleuari vebet ad illā mercedē vberrimā ⁊ copiosam: que repromittitur nobis in celis. De qua xp̄s dicebat Math. v. Beati estis cum maledixerint vobis homines: ⁊ psecuti fuerint vos: ⁊ dixerint oē malū aduersum vos: mentientes propter me. Gaudete ⁊ exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic Stephanus cum esset inter eos qui psequebant ipsum: intendens in celum vidit gloriam dei. ¶ Quarta regula dicitur auxiliatio. Quandocunq; aliquis premit multis angustijs: sciat deū astare sibi: ut ei succurrat: uel ut patiētiā tribuat: dūmodo ipse auxiliū eius postulet. Ideo Dauid in ps. xxxiv. ait. Iuxta est dominus bis qui tribulato sūt corde. Est de hoc exemplū magni Antonij: qui cū post multa etiā verbera: que a demonib⁹ fuerat passus vidisset in splendore quodam mirabili dominū ihm xp̄m dixit ad eū. Ubi eras bone ihū: ubi eras? Quare a principio nō fuisti ut me iuuares: ⁊ vulnera mea sanares? Cui dns. Antoni. hic eram: ⁊ meo auxilio certamē supasti. Amodo autem quia viriliter dimicasti: in toto o. te faciam te nominari. ¶ Quinta regula ad acquirendam patientiā dicit exemplatio. Quādo aliquis cupit habere patientiā: vltimū ē remedū intueri sanctorū exempla ⁊ potissimū dñi nostri ihu xp̄i. De quo Petrus prima epistola. c. z. dicit. Christus passus ē pro nobis: vobis relinquens exemplum. Et Paulus ad Hebreos. xx. ait. Recogitate eum qui sustinuit talem a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem: ut non fatigemini animis vestris deficientes. Que nam patientie exempla non inueniuntur in xp̄o? Vide illum o anima in cruce nudatum. Vide ⁊ contemplare diligenter. Si te grauatam sentis infirmitate corporis: audi illum dicentem tibi. Et ego pro tua salute a planta pedis usq; ad verticem totus sum vulneratus. Si dixeris ei. Deu iniuste accusor: inique criminor ab emulis meis; respondebit tibi:

Et ego qui ꝛeus sum factus homo iu⁹
stus sanctus pius sapiens mundus ⁊
impollutus: woꝛ samaritanus seduc
toꝛ malefactoꝛ blassemus: ⁊ velut ꝑ
ditissimus reus: in medio latronū cru
cifigoꝛ. Si cōquesta fueris ꝛe pauꝑ
tate: ⁊ ille clamabit. O aia mea sustine
patienter. quia ⁊ ego amoꝛe tui i tanta
sū pauptate cōstitut⁹: ut nō habeā vbi
caput reclinē in cruce. Sitiui: atq; me
mihi guttula ꝛenegat. Et tandē nihil
inueniri ꝓt: i q̄ nos patiamur ꝓ amoꝛe
crucifixi: quin magis in illo patiat ipse
ꝓ amoꝛe nostro. Propterea Aug⁹ in
libꝛo ꝛe conflictu vitioꝛum ait. Si paſ
sio redemptoꝛis ad memoꝛiā reu ocaſ:
nihil tam duꝛum est: qō non equo aniꝫ
mo toleretur. Paꝛua enim toleramus
si recoꝛdemur quid biberit ad patibulū
qui nos inuitat ad celum. Ille eni oꝑ
pꝛobꝛia irrisiones cōtumelias alapas
sputa flagella coꝛonam spineam cruꝫ
cemq; sustinuit. Et nos miseri ad nr̄as
confusionem vno sermone fatigamur:
vno ꝙto ꝛeiecimur. hec ille. Quare ꝓ
curemus feruenter: ut acquiramus paꝫ
tientiam: ꝑ quam ꝛeus largiet̃ noꝫ
bis hic gratiaꝫ: ⁊ in futuro sempiternā
gloziā: in qua est benedictus per eteꝛ
na seculoꝛum secula. Amen.

¶ Sermo ꝛe moꝛte.

Mꝛte mo⁹
rieris. Deū.z. Existiꝫ
mani sepenumeꝛo niꝫ
hil tā vtile anime raꝫ
tionali esse ꝓsse ad fuꝫ
gam vitioꝛum q̄ freꝫ
quens memoꝛia moꝛtis. Pꝛopteꝛea saꝫ
piens Eccl.7. ait. In omnibus opeꝛibꝫ
tuis memoꝛare nouissima tua: ⁊ i eteꝛꝫ
num nō ꝑccabis. Et Hieronymus ad
Paulinum. Facile ꝓtemnit omnia qui
semꝑ cogitat se moꝛiturum. Et idem
ad Cyꝑianum dicit. Qui enim quotꝫ
tidie recoꝛdatur se esse moꝛiturum conꝫ
temnit ꝓsentia: ⁊ ad futura festinat.
Et idem ad Heliodoꝛuꝫ ꝛe vita Nepoꝫ
tiani. Platonis sententia est omniū saꝫ
pientum vitam meditatione esse moꝛꝫ
tis. Seneca ad Lucillū ait. Nihil tamꝫ
eque tibi ꝓderit ad cōtemꝑantiam
omniū reꝝ q̄ frequens cogitatio bꝛeꝫ
uis huius incerti itineris. Et idem ad
eundem in epistola ait. Molestum est
iniquis moꝛtem ante oculos habeꝛe.
Ista tam seni q̄ iuueni ꝛebet esse anꝫ
te oculos. hec ille. Cuꝫ igitur moꝛtis meꝫ
moꝛia sit tante vtilitat̃: idcirco in ꝓꝫ
senti sermone ꝛe ipsa moꝛte tria sūt cōꝫ
templanda mysteria.

Pꝛimū ꝛe sua ferocitate.
Secundū ꝛe sua dubietate.
Tertium ꝛe sua crudelitate.

¶ De moꝛtis ferocitate.

Pꝛimū mysteriū ē ꝛe moꝛtis feꝫ
rocitate. Circa quod nota tꝛiꝫ
plicem ferocitatem.
Pꝛima contra pꝛimos homines.
Secunda contra ꝑccantes.
Tertia contra totum mundū.

¶ Pꝛima ferocitas dicitur contra pꝛiꝫ
mos homines quos ipsa interemit ⁊ ꝓꝫ
strauit. Nam a pꝛincipio conditionis
humane in statu innocentie erant hoꝫ

mines immunes a lege mortis. Unde Augustinus in .13. libro de ciui. dei. ait. Fatendū est primos homines ita fuisse institutos: ut si non peccassent: nullum genus mortis experirentur. Sed eosdem primos peccātes ita fuisse mortē mulctatos: ut quicquid eorum sūpte fuisset exortum eadem pena teneretur obnoxium. Pro magnitudine quippe culpe illius naturā dānatio mutauit in prius: ut quod penaliter precessit in peccantibus hominibus primis: naturaliter sequeretur in nascentibus ceteris. Idem in libro de baptismo paruulorū ait. Fiebat ordo iusticie: ut sicut anima dño suo ita corpus ei obediret. hec ille Et Eccl. 15. Ante hominem vita et mors Et in eodem. c. Deus ab initio constituit hominem: et reliquit illum in manu consilij sui. Et Origenes super Leuiticū. 9. c. Si homo ab initio elegisset vitam: nunq̄ humanū genus mortalem conditionem teneret. Unde deus propter peccatum dixit Ade. Quia audisti vocem uxoris tue: dico tibi quia in sudore vultus tui uesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es: quia pulus es et in pulverem reuerteris. Geñ. 3. Et hec omnia propter peccatum. Ueq̄ grauis fuit illa culpa: que imperio mortis omnes subiecit: sed potissime primos parentes. Mater per errorē inobedientie sue: mortem quam deus non fecerat sibi inuenerunt. Juxta illud Aug̃. in. 1. prognosticon dicentis. Unde mortē non a deo sed per errores intus venisse hominib⁹ in paradiso delitiarū positis. Cui etiā conuenit illud quod scribitur Sap̃. 2. c. Deus mortem nō fecit: sed impij manibus propriis accersierunt eam. Sed circa hoc dubitari potest: q̄ cum deus dixerit Ade Geñ. 2. Quacunq̄ hora comederis: morte morieris: nō tamē hoc videtur verū: quia non illa die mortui sunt. Ad hoc respondet Nicola⁹ de lira in expositiōe super Geñ. q̄ illa verba sic habent exponi. Morte morieris id est moriendi necessitatem incurres: quia gustato ligno non statim mortu⁹ est: sed cepit ad mortē tēdere. Et Aug⁹ super Geñ. sic ait. Morte morieris. id est morti obligat⁹ eris: uel mortis reatum incurres. Unde et in alio loco idem ait. Quis annos multos post vixerūt: illo tamen die mori ceperunt quo mortis legem: qua in senium veterascerent acceperūt. Data est ergo potestas mori eijciendi illos propter eorum culpā. Et quia necessaria erat humani generis multiplicatio: viuendi tempus in longum processum est: quod tamen a morte uictum et debellatum est. Ecce quid profuit illis longa vita: quibus omnino mors est subsecuta? Audiamus quid scriptura dicat Geñ. 5. Uixit Adam. 130. annis: et genuit filium ad imaginem et similitudinem suam: vocauitq̄ nomen eius Seth. Et facti sunt omnes dies Adam postq̄ genuit Seth. 800. anni. genuitq̄ filios et filias. Et factū est omne tēpus quo vixit Adam. 930. āni et mortuus est. Uixit quoq̄ Seth. 105. ānis: et genuit Enos Uixitq̄ Seth postq̄ genuit Enos. 807 ānis: genuitq̄ filios et filias. Et facti sūt cēs dies Seth. 912. ānoq̄ et mortu⁹ est. Uixit ꝙo Enos. 90. annis et genuit Caynan. post cui⁹ortū vixit. 815. ānis. et genuit filios et filias. Factiq̄ sunt oēs dies Enos. 905. āni. et mortu⁹ est. Uixit quoq̄ Caynan. 70. annis. et genuit Malaleel. Et vixit Caynā postq̄ genuit Malaleel. 840. annis. et genuit filios et filias. Et sic de omnibus alijs a principio vsq̄ ad finem incipientibus

¶ Si ꝙo aliquis incredulus dubitaret quomodo fuerit illud possibile ut vita illoꝝ sic protraheretur in longum: Responderi potest scōm Nico. de lira. hoc fuisse plurib⁹ de causis ¶ Primo ex bonitate conditionis uel complexiōis primorum parentum. Fuerunt enim a deo immediate formati. et per cōsequens fuerunt optime compositiōis: et sic ad longiorem vitam dispositi. Et illa bonitas

complexiõis magis venit ad homines propinquos illius tpis q̃ ad remotos tpis moderni. ¶ Secunda ratio sumit̃ ex malo viuendi: quia temperate viuebant. ¶ Tertia rõ sumitur ex bonitate nutrimenti: quia ante diluuiũ nascẽtia terre erant meliora q̃ postea: quia innouatio diluuij fuit p maiori pte ex aq̃s oceani. Atque autẽ salse inducũt sterilitatẽ: & reddũt terre nascentia priora. ex quibus abbreuiatur vita hominis. ¶ Quarta rõ est ex scia Ade. quia formatus fuit in pfectione scientie. & ideo cognouit virtutes herbarũ fructuũ & lapidũ que faciunt ad cõseruandã sanitatẽ: & vitam plongandã. ¶ Quinta ratio est ex dispositione diuina hoc ordinante: Ut p longũ temp⁹ cito multiplicaret humanũ genus. Hec Nico. de lira. Quis igit̃ pmi hoies tam diu supuixerunt scientia p̃diti: fortitudine corporis bñ dispositi: nõ potuerunt tamen mortis ferocitatem repellere. continuit illos & omnes mortui sit. Quod vtiq̃ nobis in exemplũ cẽ potest: ut vite bui⁹ crumnã cognoscam⁹. Hoc ẽ qõ Hiero⁹ ad Heliodoꝝ de vita Nepotiani ait. Debemus & nos animo p̃meditari quod aliq̃n facturi sum⁹: & qõ velim⁹ nolim⁹: longius ab esse non põt. Nam si noningentos excederem⁹ annos: velut ante diluuiũ viuebat gen⁹ humanũ: & Mathusalẽ nobis temp⁹ donaret: tamẽ nihil esset preterita longitudo: que cẽ defisset. Eteni inter illũ qui vixit decẽ annis: & illum qui vixit mille: postq̃ idem finis vite aduenerit & inreconsolabilis mortis necessitas transactũ cẽ tantũdẽ est: nisi q̃ magis senex onustius peccator false proficiscit. Optima queq̃ dies miseris mortalib⁹ eui. Prima fugit subeunt morbi tristisq̃ senectus. Et labor & dire rapit inclementia mortis. Hec ille Que oia sic dicta intelligas: ut sic lõgitudo vite cẽs illos p̃mos viros nõ excusauit a morte: sic nec breuitas vite tue etiã dilatã ad multos annos te excusabit: q̃a morte morieris. ¶ Secũda ferocitas mortis ẽ ptra peccãtes. Nam sepe numero ipsos inuadit subito: & i breui morula absorbit eos. Et licz multa accidant per naturam que labilis ẽ: & ut plurimũ humane vite cõtraria: vt̃ũ mortalitates & pestilentie aduenirũt sepe & sepius iudicio dei: in quibus nõ sine grandi terrore omnes aspiciunt mortẽ dñiuz: & ptãtem. Et q̃ hec vera sint probatur ex testificatione scripturaꝝ. Et p̃ sumi põt illud testimoniũ Numeri. xi. vbi narratur q̃ cum populus isr̃l eẽt in deserto non contẽtus cibo celesti scilicz manna qõ pluebat illis de⁹ de celo: desiderans carnes & pisces cucumeres pepones cepe & allia: vomin⁹ pluit coturnices in castris eorũ. Et cum adhuc carnes essent i ore ipsorũ ecce furor dñi cõcitatus in populũ percussitq̃ eum plaga magna. ¶ Secũdũ testimoniũ habetur Numeri. 14. Nã cũ p̃plus ille murmurasset p̃ dñm: dixit dñs ad Moysen: Usq̃ quo detrahet mihi p̃plus iste? Quousq̃ nõ credẽt mihi in omnibus signis que feci cozã eis? Feriã ergo eos atq̃ consumã pestilẽtia. Quod factũ fuisset nisi Moyses orasset ad dñm: ut dimitteret eis. ¶ Tertiũ testimoniũ habetur Exodi. xi. vbi narratur q̃ nocte media percussit dñs egyptũ plaga magna: & interfecit omne p̃mogenitũ i terra egypti a primogenit⁹ Pharaonis qui sedebat in solio vsq̃ ad primogenitũ captiue: q̃ erat i carcere: & omne primogenitũ iumentorũ. Surrexitq̃ Pharao in nocte & oẽs serui eius: oẽsq̃ egyptij: & ortus est clamor magn⁹. Nec̃q̃ enī erat dom⁹ in qua non iaceret mortu⁹. ¶ Quartum testimoniũ est i Leuit. 26. c. vbi dñs. d. Si nolueritis recipere disciplinã: & ambulaueritis ex aduerso mihi: ego quoq̃ contra vos incedã: & percutiã vos septies ppter peccã vestra: inducãq̃ sup vos gladiũ vltorẽ federis mei. Cũq̃ fugieritis in vrbes imittã pestilentiã i medio vri. ¶ Quintũ testimoniũ ẽ vlt̃. c. secũdi li. Regũ. et. 2. Paral. 21. vbi legit̃ q̃ percussit dñs pestilentia israel a Dan vsq̃ ad

Hersabre. 7 mortui sūt ex ppo. 10. milia virorū. ¶ Septū testimoniū capit ex cōminatiē quā fecit dñs p Eçech. 5. c Ira mea inqt sup vniuersū ppm. Blasius fozis: pestis 7 fames intrinsecus: Qui in agro est morte morietur: 7 qui in ciuitate sunt pestilentia 7 fame consumabunt. ¶ Septimū testimoniū capit a Justiniano in auteñ. ut nō luxurietur ptra naturā. vbi ait. Propter ista duo. s. ppter blasphemiā 7 petrā. 3 nām fames pestilentie 7 terremot' sūt. Idē similit in glo. 33. q. 1. c. flagitia. ¶ Octauū testimoniū est in historia ecclīastica. In qua narrat' q' Maximianus imperator ductus diabolico spū fecit componere carmina blasphemijs plena 3 ihm xpm 7 sanctos: eaq; scribi mandauit in tabulis. Jussitq; p singulas vrbes 7 villas 7 agros referri: faciebatq; ea cantari. Altissim' aūt tātū scelus inultum remanere noluit: sed tanto rigore in populū blasphemū pestilentiā misit: ut comedendo 7 bibendo sola sternutatione morerēt. Ipse autē Maximian' volore graui percussus spīm exalauit. ¶ Nonū testimoniū est in legenda scōrū in vita beati Gregorij in tractatu de letanijs: vbi refert q' ppter cōmessationes 7 luxurias romanorū cōmor' est deus ptra eos: pestilentiāq; magnā in illos misit quaz inguines vocant. s. languinaglia. Nota eni fuit eo q' homines i via i mensa in colloquio moriebant subito. Itē cū aliqs sternutabat exalabat spīm. Et cū aliquis aliquē sternutantez audiebat: stati accurrēs dicebat. Deus te adiuuet Illī vsq; nūc hec consuetudo obseruat. Rursus cū aliquis velle se oscitare sentiebat ꝓtinuo signū crucis in os imprimere festinabat. Cū ḡ hec pestis romā vastaret: beat' Gregor' ꝓcessionē cū letanijs p ciuitatē circulū quodā pascali tpe fieri ordinauit: in qua imago beate virginis: que adhuc est rome in sancta Maria are celi: quā btūs Lucas pinxisse dicit: añ, pcessionē portare fecit reuerenē. Et ecce tota aeris infectio imaginis cedebat: ac si imaginē ipsaz fugeret: 7 ipsam ferre non posset. Sicq; p' imaginē mira serenitas: 7 aeris puritas remanebat. Tunc i aere iuxta imaginē audite sūt voces angelorū cantantiū 7 dicētiū. Regina celi letare 7ē. Statim aūt btūs Gregor' adiunxit. Ora, pnobis deū alleluia. Tūc btūs Greg' vidit sup castrū vientij angelū dñi qui gladium cruentatū tergēs i vaginā ꝙuertebat Ex q̄ intellexit q' pestis illa cessaret: sic factū est. Illō castrū illud vocatū ē p' ea castrū sancti angeli. Ex b̄ igit' p3 q' ppter petā hominū ver' punit eos morte. Nō vtiq; factū cōspicim' tpibus istis: in quib' ad tantā vementiā venerūt ppli q' credūt bi' pestilentiā venisse ꝓpter bona opa. O būana vemētia. Nūq̄d sūt falsa tot exē pla scripturarū: ut velit ver' oppugnare būanū gen' absq; culpa? Quinimo ut dixi: 7 itez dicā: mors ista pestilentialis ē ensis dine iusticie: quo trāsfodunt viscera iniquoꝝ: q̄ nolūt aliqñ mūdū pire. Nec iustis āt 7 si ipsi peccāt nō obstat: q̄a dicit ps. Pretiosa in ospectu dñi mors scōrū ei'. ¶ Tertia ferocitas mortis ē 3 totū mūdū. Nā ve ipsa 7 ve ei' potentia scripture multe loquūt Illī. i. Reg. 14. c. Oēs morīm'. 7 q̄si aq̄ dilabimur sup terrā. Que verba notāt 13. q. 1. in ecclesia. Et ps. Quis est homo qui viuet 7 nō videbit mortem? Eccl. 5. Dia que ve terra sunt: in terrā reuertent. Et Seneca ad Lucillum. Eo ibis quo oēs eūt. Quid tibi noui est? Ad hāc legem nat' es. Hoc pri tuo accidit: b̄ mri b̄ maioribus: hoc oib' ante te. Et Hiero' ad Heliodoꝝ sic ait. Xerxes ille rex potentissim' q̄ subuertit montes: pstrauit maria: cū ve sblimi loco infinitā hoiuz multitudinē 7 inumerabilē vidisset exercitū fleuisse dr: eo q' p' centū annos null' eoꝝ q̄s cernebat superuicturus erat. O si posset' i talē ascendē speculā ve q̄ vniuersā errā sb nris prāib' cernere': iā tibi ostēderē toti' mūdi ruinas 7 gentes gētib' 7 regnis regna collisa: alios torqueri: alios necari: alios absorberi

fluctibus: alios ad seruitutem trahi: hic nuptias: hic planctū: illos nasci: istos mori: alios affluē diuitijs: alios mendicare: ⁊ nō solum Xerxis exercitum: sed totius mundi hominēs: q̄ nūc viuūt in spacio breui morituros. Clinditur sermo rei magnitudine: ⁊ minus est omne quod dicitur. Redeam⁹ ergo ad nos: ⁊ quasi e celo descendētes paulisper nostra videamus. Senris ne obsecro te quando infans: quando puer: quādo senex factꝰ sis? Quottidie morimur: quottidie cōmutamur: ⁊ tamen eternos nos cē credim⁹. hec ille. Quid igitur est hominū vita: nisi quidā cursus ad mortē? O humana miseria: qd verius vnicuiq̄ dici potest q̄ morte morieris? Hinc Job. xiv. c. dicit. Homo natus de muliere breui viuens tēpore repletus multis miserijs. De hoc Seneca ad Lucillū. Quottidie morimur quottidie diminuit aliqua pars vite: ⁊ tūc quoq̄ dum crescimus vita decrescit. Infantiam amisimus: deinde puericiam deinde adolescentiam: vsq̄ ad extremum quicquid transit temporis perit. Et iterum ad eundem dicit. Corpora nostra rapiūtur fluminū more. Quicquid videmus cū tempore currit. Nihil ex his que videmus manet. hec ille. Et Ouidiꝰ ait Tempora labuntur tacitisq̄ senescimus annis. Et Augꝰ. xiv. de ciu. dei. c. x. Ex quo enim quisq̄ in isto corpore morituro esse cepit: nunq̄ in eo non agit nisi ut mors det fiat. Hoc ergo agit eius mutabilitas toto tempore vite huius: si tñ vita dicenda est: ut veniatur in mortē. Nemo quippe est qui non ei post annū sit q̄ ante annus fuit: ⁊ cras q̄ hodie: ⁊ hodie q̄ heri: ⁊ paulopost q̄ nūc: ⁊ nūc q̄ paulo ante morti propinquior: qñ quicquid temporis viuitur de spacio vi uendi demitur: ⁊ quottidie fit minus: minusq̄ quod restat: ut omnino nihil sit aliud tempus vite hui⁹ q̄ cursus ad mortē. Et infra. Qui q̄ vsq̄ ad mortem pductiora spacia tēporis agit: nō lentius pergit: sed plus itineris conficit. Hille. Omnibus q̄ breuis est vita. mors autē vicina. Vnde sapiens in Eccl. 14. c. Memor esto quoniā mors non tardat. Verba ista multum ponderāda sūt scilicz Mors nō tardat. ergo est in ianuis. Mors nō tardat: ergo timeam⁹ Mors nō tardat: ergo deneſaciamus. O dilectores mundi. o terrenorū amatores: mors non tardat. O peccatores mors non tardat. Agite penitentiam: ut vos non inueniat dormientes. O durum verbum. o verissimū verbū Mors non tardat. Hoc vtiq̄ omnes cogitare deberent: quia vtile est contra tumorez superbie. Hoc etiam patere potest exemplo valde notando. Nam legitur in legenda sanctorum in vita Barlaā quā scripsit Johānes Damascenus: q⁹ rex quidam fuit in india xpianorum valde persecutor: qui filiū suū nomine Josaphat in palacio quodā includi: ⁊ edu cari fecit: timens ne xpianus efficeret. Qui ad etatez adultā perueniens admirans cur pater euz sic inclusisset vni ex seruis suis dixit se propter hoc i magna esse mestitia. Quod pater audiēs ⁊ volens equos idoneos sibi parari fecit: choros plaudentes ante eū mittens ne aliquod fedū sibi occurreret probibuit. Predicto igit iuuene taliter procedente quadam vice vnus leprosus ⁊ vnus cecus sibi obuiauerunt. Quos ille videns ⁊ stupēs qd sint ⁊ quomō sic essent inquisiuit. Tunc ministri ei dixerunt. Passiones iste sunt que hominib⁹ accidunt. Ille autem dixit. Omnibus hominibus hec ne contingere solent? Negantibus autē illis respondit. Noti sunt igit qui hec pati deberant: an sic indifferenter veniūt? At illi. Quis bominuz futura scire potest? Valde ergo antius esse cepit pro incōsuetudine rei Alia aūt vice quēdā senē valde rugatā habentē facie: ⁊ dorsū incuruatū ⁊ cadentib⁹ dentib⁹ balbucieter loquētē inuenit. Stupefactꝰ autē valde discere voluit visionis miraculū. Et cum didicisset se senescere ⁊ mori debere: i multa

ꝛsolatione positus nō amplius poterat consolari. Nec mirū est: quia nihil mor/te ꝛtū bilius eē potest. Ipsa est enim q̄ tantos viros rapuit ꝛe mūdo: ⁊ nulla potētia sibi resistere potuit: nec potest nec poterit: nec dignitas: nec magnificētia nec facundia. O mors ꝛeuocatrix oīuꝫ quid dicam? Audite obsecro o infeli/ces mortales. Nā si ipsa viderit aliquē cū multa familia ac comitiua magna: nunquid fugiet ab eo? Minime. Oēs ad mortem tendimus. Omnes morituꝛi Omnes ad mortem currimus. Omni/bus mors est vicina. Non parcit pul/chris: non potentibus: non scientibus. O insipientes ꝓcatores: respicite vbi sunt milia miliū qui fuerunt in mundo. Omnes mortui sunt. Adam pater ge/neris humani mortuus est. Eua vxor eius mortua est. Gigantes qui fuerūt tēpore Noe. Illi viri famosi ⁊ aiosi qui edificauerūt turrim babylonis vbi sūt? Omnes mortui sūt. Belus filꝰ Nem/broth rex babylonie: quem quidā Sa/turnuꝫ esse existimant qui intrauit asiā ⁊ per vim obtinuit eam mortuꝰ est. Fra/ter eius minor qui regnauit post eum ⁊ asiam totam obtinuit: ac babyloniam rebellantē cepit: cū ꝛe turri babel. i. ba/bylonie fuisset ꝓcussus mortuꝰ ē. Re/ges egypti. Festus sol Cosmosꝰ ame/nophis: omnes mortui sūt. Reges per/sarum. reges athenienſiū. reges europe Cramas Amphitryon Erichthonius Thesseus Menesteus Demophon: oēs mortui sunt. Alexāder magnus: oēsq̄ eius barones mortui sunt. Reges Ju/da Josaphat Joraꝫ Ochias Joathan Joas Zacharias Achaꝫ Manasses omnes mortui sunt. Reges troie: rex Priamꝰ Troilus Helenus Paris Hix/bus Hector. Illi viri potentes: qui fue/runt in obsidione Troie Agamēnon: Menelaus Achilles Ulixes ⁊ reliqui omnes mortui sunt. Illa strenuissima domina Panthesilea regina Amaçonū puellarum: que venit in adiutorium troie cum suis puellis. Reges latinoꝝ Saturnus qui venit in italiā: vbi nunc roma est in siluis inueniens homines sicut ꝛestie viuentes: manducātes glan/des: ⁊ habitantes in criptis ⁊ caſellis ex frondibꝰ cooꝑtis: docuitq̄ eos ter/reas domos edificare: laborare terras: vineas plantare: sicut homines viuere: ⁊ bis similia docuit: ⁊ ꝓ bis omnibꝰ ꝓinceps eorum ac ꝛeus nominatus ē. Qui timens filium suum construxit ci/uitatem saturniam que Sūtriū dicit. Quid dicemꝰ ꝛe multis hominibꝰ ꝓ/bis romanorum: quos omnes mors fe/rocissima ꝓstrauit? Heu misera huma/na vita. Mors eni ꝛeuocauit omnes nos. Quid ꝛe Romulo ⁊ Remulo qui fuerunt fratres gemelli qui a lupa nu/triti sunt: qui etiam romam construxe/runt. Theodosius imperatoꝛ optimus xp̄ianorū ꝛe quo Ambroſiꝰ fecit mira/biles laudes q expulit Arrianos. Ar/chadius Honorius Karolus magnus qui totam terram occupatam a Sarrace/nis recuperauit orientis ⁊ occidentis. Federicus primus qui multa euertit: ⁊ multa alia fecit: tamen cundo in subsi/dium terre sancte: in quodam flumine suffocatus est Federicus secundus ar/morum strenuus: linguarum peritus: luxuriosus: cum multis pōtificibꝰ ba/buit bellū: ꝑcipue cū Gregorio: mor/tuus est ꝛeneno. Rodulphus: Albertꝰ dux austrie. Henricus sextus ꝑ florenti/nos ꝛenenatus: ⁊ alij imperatores ro/mani cum nobilibus plurimis: ⁊ ppl'o multo mortui sunt. Non potuerunt ro/mani nec eorum reges aliqua via mū/di mortem euadere. Ubi primꝰ imper/atoꝛ Julius cesar. Octauianus Tiberiꝰ Gaius Nero Claudius Uespasianus Titus Dominianus Adrianus Theo/dosius Cyrillꝰ magnꝰ? Omnes mortui sūt. Ubi sunt illi viri doctissimi atq̄ phi Ubi est Plato? Ubi Aristoteles? Ubi Socrates? Ubi Pythagoras? Vbi Demosthenes? Vbi Seneca? Ubi tot poete? Ubi Homerus? Ubi Menan/der? Ubi Virgilius? Ubi Terentius?

Ubi Lucanus? Ubi Ouidius? Ubi sunt oratores: & rhetores? Ubi Titus Liuius? Ubi Tullius? Ubi doctores medicine: Galienus & Ypocras? Ubi Auicēna: aut alij? Nūqd medicina sanauit eos: aut eos liberauit a morte? Ubi imperatores? Ubi reges? Ubi principes? Ubi duces: comites: barones: marchiones: regine: principisse & multe alie domine nobiles? Ubi tot iuuenes & iuuēcule? Ubi tot qui in hoc mūdo floruerunt? O vita misera. o vita caduca. o vita labilis. o vita fallax. o vita vmbratica. Omnes mortui sunt: & reclusi sunt in monumentis & corrupti. Hinc Ugo. li. i. de anima. d. Dic mihi: Ubi sūt amatores mundi: qui ante pauca tempora nobiscum fuerunt? Nihil ex his manſit nisi cineres & vermes. Attende diligenter quid sunt: & quid fuerunt. Homines fuerunt sicut tu. Comederūt & biberūt: riserunt: duxerūt in bonis dies suos: in puncto autem ad inferna descenderunt. Hic caro eor vermibus: illic autem anime eorum ignibus deputātur: donec rursus infelici collegio colligati: sempiternis inuoluantur incendijs: qui socij fuerūt in vitijs. Una enim pena implicat quos vn⁹ amor in crimine ligat. Quid pfuit illis inanis gloria: breuis leticia: mundi potentia: carnis voluptas: falsa diuitie: magna familia? Ubi risus? Ubi iocus? Ubi saltus? Ubi iactātia? Ubi arrogātia? De tanta leticia quanta tristicia: p⁹ tantam voluptatem: tanta grauis miseria. De illa exultatione ceciderūt in magnā ruinaz: & in magna tormenta. O ō illis accidit: tibi quoq; accidere potest: quia homo es. humus de humo: limus de limo. De terra es & de terra venis: & i terram reuerteris: qm̄ veniet dies vltima q̄ subito veniet: & forsitan hodie erit. H̄ ille Colligim⁹ q̄ ex dictis vnūquēq; morte expectare debet. Nec confidendū est in huius vite breuitate: quia se nobis aliquando prebet cecam & non videntem. Deinde iaculo suo nos ferociter vulnerat. Unde quidam Esculanus poeta vulgaris dicit. Dyme sperāça del core inimica. Che falli el temp cū le tue vedute. Perche te monstri cosi dolce amica? O imperatores qui estis i hoc mūdo. O reges. o principes. o tyrāni. o duces. o barones. o marchiones. o iuuenes. o senes. o diuites. o pauperes. o sani. o infirmi. O vos omnes qui astatis dico vobis: quia moriemini. Benefacite: qa binc ad paucos annos: etiā vos stabitis in sepulchro: & nō poteritis resistere furori potentissime mortis.

De mortis dubietate.

Secundum mysterium contemplandum est de mortis dubietate. Tamendum est vnicuiq; eo q̄ cuz mors certissima sit omnibus: tamen multa sunt de ea dubia: que sūt valde periculosa. De quibus tria possūt notari.

Primū est circa tempus.
Secundū circa locum.
Tertium circa modum.

Primū est circa temp⁹: quia null⁹ est qui sciat quando sit moriturus. Ignorant hoc vtiq; senes pueri infantes iuuenes adolescentes: nec reperitur aliquis qui possit dicere qm̄ morietur: nec in b cōfidere q̄ vsq; ad tale temp⁹ non morietur. Ex his inquit sapiens Ecclīastes. 9. c. Nescit homo finē suū: sed sicut capiunt pisces hamo: & aues capiunt laqueo: sic capient iniqui i tēpore malo. Tempus malū pro iniquis dicit temp⁹ mortis: in quo artāt vie impiorū: qui equidem cum sibi longā vitam: quā nolunt firmiter cōsiderare & ponderare: p̄mittūt: decipiūt. Quanti enī laborauerūt p mūdo sperantes ibi recipe fructū laborū suor: & perierūt ante tempus quod sibi promiserant. Quis potest eos numerare? Nōne Benaclerib & sui pualuere & obtinere hierusalem crediderūt: & de exercitu eorum. 184. milia in vna nocte

ab angelo sunt interempti ? 4. Reg. 19. c. Et sic cū illud sperassent fuerūt decepti. Quid de alijs dicā ? Refert Aug⁹ in li. 5. de ci. dei. c. 23. q cū Radagaysus rex gothorum cum maxima comitiua iam in vbis vicinia constitutus: romanis ceruicibus imineret: vna die tanta celeritate victus est: ut nec vno quidem romanor non dicam extincto sed vulnerato multo amplius q centū millū eius exercitꝰ prosterneretur: atq ipse mox captus ⁊ pena debita necatus in bello ingens fuit hec strages subsecuta. Sed nō sic de alijs qui mortis pericula fugiunt. Audias obsecro: quia mors vbiq pugnat: non soluz in bello ſ in domo: in mēsa: in lecto: ⁊ vbicūq locorū. Propterea Seneca ad Lucillum dicit. Omnis dies ⁊ omnis hora: q nihil sumus ostendit: ⁊ aliquo argumento recēti admonet fragilitatis oblitos: cū etna meditantes respicere cogat ad mortem. Quid sibi illud principium velit queris Senitionez Cornelium equitem romanum splendidum ⁊ officiosum noueras. ex tenui principio seipse. promouerat: ⁊ iā illi decliuis erat cursus ad cetera. Facilius enī decrescit dignitas q incipit. Decuniam quoq ceptam esse pauptate plurimū amorez habet dū ex illa creptat. Hic etiā Senitio diuitijs imminebat: ad quas illū due res ducebāt efficacissime: ⁊ querendi ⁊ custodiendi scia: quaz uel altera locupletem facere potuisset. Hic homo sūme frugalitatis non minus patrimonij q corporis diligens: cū me ex cōsuetudine mane vidisset: cum p totā diē amico graviter affecto ⁊ sine spe iacenti vsq i noctem assedisset: cum ilaris cenasset: genere valitudinis precipiti arreptus anguinia glandula vix cōpressū artaz faucibus spiritū traxit in lucē. hec ille. Temporibꝰ nr̄is istis multa iuuenū turba mortua est ex peste: que valde italiā nostram occupauit: precipue in ciuitate Ferrariensi. an. 1464. mortui sunt in quattuor mēsibus nouem milia hominū adeo q ciuitas erat vacua: qa ut ait Esculanus. Ogni creato se cozumpe i tempo. Passono li acti humani come fumi. Chi ne va tardo: ⁊ chi ne va per tempo. Et ideo clamo: Vigilate vigilate quia nescitis diem neq horā mortis. O mortales fatui: ⁊ insensati: i quo confiditis ? O iuuenes stulti vigilate: quia spes vestra sepissime fallitur. Vñ Tullius in libro de senectute ait. Frustra sperat adolescens se diu victurum. Quid enim stultius q incerta pro certis habere ? Quoniam etiam illa etas multo plures q senectus mortis habet casus. Facilius enim adolescentes in mortos incidunt: grauius egrotant: tristius curantur. Hec ille. Et Seneca Iuuenes mortem habent a tergo: senes autez ante. O quot sunt qui multa disponunt in tribus vel in quattuor annis se facturos: qui ante annū morientur. Quot edificāt domos: ⁊ in eis nō habitabunt. Quot plantant vineas ⁊ vinū nō bibent. Quot lucrantur pecunias: ⁊ alij expendēt illas. Quot cogitant facere magna: ⁊ in brevi finē recdituri coram iusto deo cum dolore maximo presentabuntur. O infelix humana conditio: omnibus dicendum est: vigilate quia nescitis diem neq horam mortis. ¶ Secundum dubium mortis est circa locum. Nescit etiam miser homo in quo loco mors sit eum invasura. Vidimus nanq varios varie mortuos. Magnum inter angustias mortis reputatur solacium: cum quis in domo parentum uel domesticorum in lectulo decubans nature debitū solvit. sed homo nullus hoc firmiter ⁊ certum tenere potest. Et huius rei vidimus tam lucida exempla ⁊ experimenta: ut non nisi flendam putare valeamus humanam vitam. Alios vidimꝰ suspensos i patibulo: alios combustos ⁊ confixos palo: alios submersos in aqua: alios morte subitanea extinctos alios truncatis capitibus vitam finire. alios varijs casibus ⁊ innumeris;

ut ita dicam extremam clausisse horam Et omnes tales frustrati sūt a voto suo quibus aliud q̄ sperabāt euenit. Quid ergo aliud faciem⁹ nisi timere. exemplo aliorū? Unde quidā aiebat. Felix quē faciūt aliena pericula cautū. Fac etiam tu illud qō Seneca ad Lucillū scribit. Incertus est quo loco mors te expectet Tu itaq; eam in omni loco expecta. Et idem ad eundem. Erras si in nauigatione tantum existimas munitum esse. A morte vita reducitur. In omni loco eque tenue interuallum est. Non vbiq; mors se prope ostendit: vbiq; tamē .ppe est. hec ille. Et tamen locus dubius est mortis omnibus hominibus mundi.

¶ Tertiū dubium mortis est circa modum: quia nullus scit quomodo bene uel male. Et tamen nihil est tā necessarium vnicuiq; q̄ bene mori. Ut autem quis moriatur bene: necesse est ut bene viuat: quia vix de mille milibus male viuentibus vnus bene moritur: sicut etiā de mille bene viuentibus vix male moritur vnus: quia Aug⁹ dicit. Impossibile est male viuere: & bene mori: & econuerso. Magnopere quippe hortimere deberent illi quibus vita est lubrica & dissoluta. Talibus nanq; in extremo cōstitutis horridus timor & tremor accedit. Dic exemplum de illo homine qui tres amicos habebat: de quibus duos dilexit: tertium vero nunq̄ dilexit. Cū autē a principe cēt vocatus: ille timēs ne aliq̄d mali vellet sibi inferri: iuit ad amicos: & dixit primo amico. Amice dominus misit pro me: ut statim vadā ad eum. Rogo te ut venias mecum: qa securior ero. Ille autē dixit. nolo: quia non possum. Sufficit q̄ dum mecū stetisti fui amic⁹ tuus: & tibi seruiui. Hunc autem vadas: quia nolo venire. Secūdum autem minus q̄ primū diligebat Et hic vadit ad eum. Amice. Dic ut sup̄ de primo. Ille vero respondit. Ego nolo venire ad eum: tamen ego venā vsq; ad ianuam: & ibi te dimittam. Tertius vero minime dilexerat: tamē iuit ad eū: & dixit. Amice ego nūq̄ te dilexi: tamē rogo q̄ digneris mecum venire ad principem: quia misit pro me. Ille vero respondit. Doleo q̄ nō me plus dilexeris & pluris p̄cij feceris: tamē vadas quocunq; volueris: ego sequar te. Nota q̄ primus amicus sunt diuitie quas preposuit parentibus & amicis. Secund⁹ amicus est vxor quam minus dilexit: illa vero respondit. Ego vsq; ad sepulchrum te sociabo. Tertius amicus sūt virtutes quas nūq̄ apud se habuit nec dilexit: tamen ille pauce quas dilexit: ipsum sequentur. Amplia modo tuo. Ideo hoc Innocentius considerans & videns conditionem humanā labilem dixit. Valete amici mei & pro me orate. Iter enim extraneum pergo: qō nunq̄ ambulaui. ad regionem longinquam: quam nunq̄ vidi: & ad seculum alterū animarum vnde nullus reuersus est: ad mansiones metuendas: vbi nullus mihi compatietur: & ad iudicium terribile vbi nescio qd mihi contingat. Ecce quero adiutoriu⁹: & non est qui me eripiat: quero qui me societ: & null⁹ mihi compatitur. De his enī tribus loquitur Bernardus. o. Certus es o homo quia moriēris: ō omnino incertus: vbi quomodo & quando. Ubi scilicet an ibi an alibi in terra uel i mari. Quomodo an in statu pēnitētie: an in statu culpe: mors te subitanea uel naturali seu violenta. Quando scilicet in hieme: uel in estate: in iuuentute: uel in senectute: hodie uel cras. O q̄ dura erit memoria actionum malarum. O peccatores excecati o iniqui & scelerati audiatis quid dicit ille doctor vulgaris Petrarcha. Passono vostri triumphi & vostre pompe. Passono li stati: passono signorie. Omni cosa mortale tempo interrumpe. Hec ille. Seruemus g̃ regulam Pauli ad Gal. 6. c. Dum tempus habemus operemur bonum. Decuiet nanq; nos scilicet mors quando nemo poterit nec bene nec male operari.

Tertium mysteriū contemplandum est de mortis crudelitate. Expoliat enim mors crudeliter mundi amatores tribus bonis.

Primū bonum est gloria huius mundi siue pompa.

Secundū bonū est rerū temporalium abundantia.

Tertium bonum est corporis voluptas

Primū ergo bonū quo mors spoliat amatores mundi: est mundana gloria uel pompa: in quibus multi ponūt spem suam. Cum aūt isti in extrema necessitate: uel in extrema hora laborant percipere possunt q̄ verum sit illud Isa. 40. Omnis caro fenum: & ois gloria eius quasi flos agri: exsiccatū est fenū: & decidit flos. Et Jacobus. i. c. Exortus ē sol cum ardore: & arefecit fenū: & decidit flos eius: & decor vultus ei⁹ deperijt Quid enī portāt de gloria sua principes & barones: & alij huius mundi principatus habentes? Quid de honore quē eis homines inferebant? Quid de comitiua baronum? Quid de timore quem eis serui & subditi habuerunt? Omnia derelinquunt in morte. Idcirco legitur de Alexādro magno: q̄ cum mortuus esset venerunt septē philosophi ad plorandum eum. Et vnus illorum dixit. O Alexāder: heri dominabaris toti mūdo: & hodie mors tibi dominatur. Secund⁹ dixit. O Alexander: heri non sufficiebat tibi totus mundus: hodie sufficiūt tibi due vlne terre. Tert⁹ dixit. O Alexander heri habebas comitiuas tot dominorum regum principum ducum & famulorum: & hodie solus iaces in sepulchro. Quartus dixit. O Alexander heri vocem tuam omnes timebant: hodie te nullus mortuū timet. Quintus dixit. O Alexander: heri vocem tuam omnes audiebant: hodie morte deuict⁹ iaces in sepulchro & non vales loqui. Sextus dixit. O Alexāder: heri tot regna habebas i tua potestate: hodie te tenet mors in sua. Septim⁹ dixit. O Alexander: heri comedebas tot cibaria delicata: hodie factus es esca vermiū & cibus. Ecce ergo q̄ crudelis est mors: q̄ dira. Omnes dominos qui fuerunt expoliauit: & omnes qui sunt: & qui erunt spoliabuntur vana gloria. Unde consideranss hoc Aug⁹ dicit. O vita fallax & umbratica plena laqueis multis. Hūc gaudeo sepe tristor: nunc vigeo sepe infirmor: nunc viuo statim morior: nūc felix appareo statim miser videor: nunc rideo statim fleo. sicq̄ omnia mutabilitati subiacēt: ut nihil vna hora vno statu pmaneat. Hinc timor: hinc tremor: hinc fames: hinc sitis: hinc calor: hinc frigus: hinc labor: hinc dolor exuperat. Importuna enī mors mille modis hominēs quottidie rapit. Hunc nanq̄ febribus: illū opprimit dolore: hunc cōsumit fame: & sitī illum extinguit: hunc mors suffocat aquis: illū perimit flammis: hunc interimit laqueo: istum dentibus bestiarū: hūc trucidat ferro: illū veneno corrumpit. Et sic mors misera tot modis vitam finire cōpellit. Et nūc super hec omnia magna est miseria ei⁹: quia cum nihil sit morte certius: nihil tamē hora morti incertius. Ignorat q̄ homo finem suum: & cum stare se putat perit spes eius: & nescit vbi quomodo & quando: & tamen certus est q̄ eū mori oportet.

Secundum bonū quo mors dira priuat amatores mūdi: est rerum temporaliū abūdātia. Nihil enī de suis diuitijs reportāt diuites: sed omnia remanent domus. s. possessiones denarij aurū argentū indumenta varia & cēs thesauri. iuxta illud Job. 27. Dives cū dormierit nihil secū afferet: apiet oculos suos & nihil inueniet. Et ps. ait. Dormierūt somnū suum: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiar⁹ in manib⁹ suis. Hoc intelligens Saladinus magnus inter sarracenos. rex multorū regnorum appropinquans morti; sudarium quo post mortem inducendus erat sibi portari fecit: demū per ciuitatē ipsū ostendēdo omnib⁹ clamari fecit: Tantū portat de rebus suis rex Saladinus

potentissimus ⁊ magnus. ¶ Tertium bonū quo mors priuat amatores mū/di ē corporis voluptas. In morte nāq; ꝛeficiunt ꝛelectose ꝛestes: instrumento/rum melodie: picture in pānis ⁊ in ca/meris: cibaria ꝛelicata accipitres cani ⁊ alia huiusmodi que faciūt ad corpis ꝛelectationē: imo examine ipsū corp⁹ cadauer faciunt. Eius oculi non vide/bunt lumen: facies efficietur pallida: manus nihil amplius poterūt tangere pedes non poterunt ambulare: lingua non poterit loq; labia non poterunt mo/ueri: aures nihil audient. O mors cru/delis. o mors dira. O mors amara: q̄ amarum est iudicium tuū. Sed ꝛe illis qui nimis tenuerunt corpus delicate. Quid nam facient contra morte? Heu mors misera q̄ miseros facis munda/nos ⁊ terrenos. Ꝛe hoc sit ꝛerum patet ex dicto Diogenis: qui de cesare ait. In tuitus sum ut viderem cadauer cesaris ⁊ vidi eum liuido colore colorati: pu/tredine circūdatum: aluum eius diru/ptum: ⁊ vermiū cateruas p illud discur/rentes: duo famelici angues pascebāt in foueis oculorum: crines non adhe/rebant capiti: dentes patebant labijs cōsumptis. Et dixi. Vbi est Cesar clor⁹ puellax: magnitudo diuitiax: caterua baronum: acies militum? Vbi sunt ca/nes venantes: equi veloces: aues rapa/ces: thalamus depict⁹: lectus eburne⁹: atrium aureum? Vbi sunt vestimenta mutatoria: cibaria diuersa: canticum lire: organorum sonitus: odor aroma/ticus? Deuerebantur homines: timebāt principes: colebant vltro. Vbi est tāta potentia: tantaq; preclara magnifica? Et respōdit mihi. Hec omnia defecerūt in me: quando defecit spiritus meus: ⁊ deliquerunt me in hoc misero sepulchro circūdatuz putredine carnis mee. Au/diant ergo vniuersi mortales quia in h̄ mundo nihil est bonū: nisi deum timere ⁊ in eo totam spem suaz ponere: in quo sunt thesauri abscondit. Quid inquam p̄sunt o frater diuitie? Quid vana glo/ria? Quid letitia mundi cum non libe/rent: nec defendere possint a morte: nec ab ei⁹ furore? Ecce enī qui sedebat de/ri gloriosus: modo consumitur vermi/bus in sepulchro. Cur ergo superbis ver/mis ⁊ cinis: quia puluis es: ⁊ in pulue/rem reuerteris? Ergo aia reuertere ad dominū deum tuū: ⁊ considera quia in hoc mundo misero nulla est vera salus nulla requies: nulla spes. In ipso ergo deo omnem felicitatem tuam pone: ⁊ ei mundo puro corde ac corpore seruire stude: ut euadere possis mortem sempi/ternam: ac acquirere gloriā eternā: ad quam ihesus xp̄us nos eternaliter per/ducat: qui est benedictus i secula secu/lorum. Amen.

Celeberrimi theologie magistri nec nō sacri eloquij preconis fratris Roberti cpi Aquīs ordinis minor⁹ professos sermōes quadragesimales: de aduen/tu: ⁊ de timore iudicior⁹ dei: cū quibus/dam alijs annexis feliciter expliciunt.

Impressi in ciuitate Venetiarū p Franciscum renner de Hailbrun.

M. CCCC. LXXIX.

Quid hunt senectus